RESOLUTIONUM QUOTIDIANARUM IURIS PONTIFICIJ, CAESAREI, & REGNI NEAPOLIS...

Donato Antonio ca. De_Marinis

Digitized by Google

NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
23 E
5

M

Digitized by Google

1

B 1 e 29

Digitized by Google

Digitized by Google

RESOLVTIONVM QVOTIDIANARVM

Iuris Pontificij, Cæſarei, & Regni Neapolis

LIBER SECVNDVS.

IN QVO VARIAE, ET MVLTIPLICES MATERIAE tàm Eccleſiaſticæ, quàm prophanæ, in vtroquè foro frequentiùs occurrentes, vtilitèr, ac ſingulari methodo reſoluuntur.

QVAMPLVRIMIS SVPREMORVM SENATVVM Deciſionibus, præſertim Sacræ Rotæ Romanæ, & Regni Neapolitani, etiam non impreſſis, quæ ſub hoc ❦ ſigno notantur, illuſtratus.

AVTHORE DONATO ANTONIO DE MARINIS NEAPOLITANO CAVSARVM PATRONO.

Nunc primum in lucem prodit.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIO REGIO.

NEAPOLI, Typis Honuphrij Sauij. M D C L.

EXPENSIS IO. DOMINICI BOVE.

Digitized by Google

13 23 E. 5

Digitized by Google

EMINENTISSIMO
AC REVERENDISS. PRINCIPI
FRANCISCO PERETTO
S.R.E. CARDINALI MONTALTO
Domino Colendiſsimo.

EXPERTA ſemel humanitas patrocinij tui, PRINCEPS EMINENT.ME animos iterùm fecit audaciæ, vt alterum hoc Opus diuturnis expolitum curis, ad coronidem litteratæ felicitatis, tuo nomini cõſecrarem. Pontificium, ac Cęſareum Ius explicat, & Regni huius: meritò igitur tuum ſuffragium nuncupat, qui Regum amor es, & Vaticani Sydus Imperij. Maiores ſummis è montibus Vmbras cadere ruſticus ille ouium cuſtos apud maximum Poëtarum extimeſcebat: ego tamen à Montalto vel aſtrorum Heſperuginem, vel purpuræ Auroram intueor ad illuminandas iſtas elucubra-

tiones

Digitized by Google

tiones exiſtere. Gentilitius Tibi Cometes vibrat cincinnatus, qui auſpicatiſſimum lucis omen eſt meæ Palladi: acuiturquè in mucronem ad pompam præſidij,non timoris. Magnificè benignum Te mihi Mecœnatem prętuliſti, cùm nulla haberem merita ſeruitutis; & primitijs agelli mei famam, & decus impertitus es: beneuolentiorem nunc ſpero ob conteſtata meæ voluntatis officia, iuratamq; EMINENTIAE TVAE tùm amoris, tùm obſeruantiæ fidem. Non enim is es, qui, Principum more, ab hominum commercio creſcendo recedas. Pari gradu felicitas, ac morum ſuauitas in altum euehitur. Faciles Tibi aures, trãslatitius in ſingulos vultus, ſupercilium nõ è pyxide eductum, non Stoicæ ſeueritatis vmbra ſpectãdum, ſed Gratijs eruditum ad illecebras animorũ Faſtum vnum in Fortunæ faſtigio premis; & clariſsimum nobilitatis genus arbitraris, Priuatum eſſe ſub Purpura. Adiri Te pateris, appellari omnium linguis, omnium votis. Nimirùm hęreditariam hauſiſti Indolem à SIXTO, qui Pontificum propè Pontifex fuit, & Quirinalis miraculum gloriæ: qui, inquam, reſtituta Romæ Roma, excitatisq; tot Capitolijs, quot Obeliſcis, in omnem

memo-

memoriā poſteritatis voluit ire, ac futuris ſæculis beneficia conferre non fluxa, ac peritura, quippè quæ hærerent in ſaxis. Vtinam virtutem tuam timeat inuidiæ æmulantis inſania, vt parem Te SIXTO videat Romana maieſtas. Interim gratulari Tibi Purpuram licet, quam olim tuis meritis non adulatoriè, ſed verè diuinaueram. In illam magnus Hiſpaniarum REX PHILIPPVS calculū contulit, vt Amplitudinis tuæ magis excreſceret Fama, quæ ipſos Regū animos vectigales haberet. Cùm occaſus rubet, futuræ ſerenitatis præſagium eſt: magnum quid igitur Tibi pollicetur Murex purpuræ, qui ex occiduis Hiſpaniæ plagis viſus eſt explendeſcere. Equidèm triumphali gaudio affectus ſum, cùm CAESARIS filiam PHILIPPO IV. nuptam Tibi obueniſſe per nuncios accepi, vt itineris comes, & lætitiæ publicæ vindex Coronati faces Hymenæi illuſtriùs, ac feliciùs excitares. Iniquiſſimè iampridem Paris Veneri pomum adiudicauit, formæ, non cauſæ patronus: iure tamen Teſſerarium Tuę Familiæ Pyrum pubeſcenti auro veſtitum Auſtriacæ Auguſtæ deſtinatum eſt; quæ Iunonis ob generis claritatem; Palladis, ob animi prudentiam

exage-

exaggeratam, & Regijs excultam moribus; Veneris, ob pulchritudinis excellẽtiam ad pietatem, non ad luxum compoſitæ, compendium fecit. Auſtriacæ Aquilæ quid ni ad ſecuritatis decus in Montalto conſiderent? Age nunc, PRINCEPS EMINENTISSIME, ad maiora natus, labores iſtos tua dignare beneuolentia, vt diù viuant. Prodigiũ hoc mei nominis erit, quod ſub PERETTI auſpicijs perire deſierit. Vale ad Romanæ incrementum gloriæ, ad Hiſpanæ Fauſtitatis authoramentum, ad Orbis delicias. Neapoli Kal. Decembris M. DC. XLIX.

EMIN.TIAE TVAE REV.MAE

Addictiſſimus ſeruus

Donatus Antonius de Marinis.

AVTHOR AD LECTOREM.

STò promiſſis, Amice Lector, & fidem libero. En alterum habes Reſolutionum mearum Librum, quid ni audeam ſecundò in lucem prodire, quando tuæ humanitatis luminibus recreari me potiùs, quàm obſtringi, vel ipſa docuit experientia. Fruere igitur iſto qualicunquè labore meo, cuius fructum ampliſſimum, vel tunc percepero, quando tibi nouerim non ingratum. Vale.

Digitized by Google

Digitized by Google

ARGVMENTORVM ELENCHVS.

A

ABBAS nullius Diœceſis nùm in eius iuriſdictione facultatem habeat examinandi Notarios Regios, proùt poſsũt Epiſcopi, iuxtà præſcriptum *Sacri Tridentini Concilij ſeſſ. 22. cap. 10. de reſor.* & quid in Regno noſtro Neapolitano. Cap.I. folio 2

Abbatiſſa cùm non niſi per triennium poſſit iniuncto muneri incumbere, dubitatur, an tempus iſtud à loci Ordinario ex cauſa prorogari poſſit. Superior regularis nùm tempus nouitijs à *Sacro Tridentino Concilio* ad profitendum conſtitutum, differre valeat. Item an quatrimeſtre patronis laicis ad præſentandum conceſſum, poſſit per Epiſcopum dilatari, & de alijs, ad ornatum *Conſtitutionis Gregorij XIII.* quæ incipit, *Exponit debitum*, & infr. Cap.II. 3

Abortus crimen committens nùm à Iudice Eccleſiaſtico, attenta *Conſtitutione Sixti V.* extrà ſtatum Eccleſię cognoſci poſſit. Iudex Eccleſiaſticus an, & quandò ſit competens ad cognoſcendum laicum falſum coràm ipſo deponentem. Magiſtratus ſęcularis in Regno Neapolis nùm priuatiuè in criminibus mixti fori ſubditos cognoſcat. Cap.III. 4

Accuſandi ius nùm naturalibus, & illegitimis competat pro morte alicuius conſanguinei ſimilitèr naturalis, vel ſpurij. Ius accuſandi, & remittendi quibus propriè competat, ad ornatũ *prag. 8. ſub tit. de Compoſit.* Cap. IV. 5

Accuſatus de hæreſi, & demùm ad perpetuum carcerem damnatus nùm poſſit per procuratorem in iudicio comparere, ſuoſquè debitores ad ſibi ſoluẽdum cogere. Abiuratio, quæ facit pœnam mortis euitare, an inſimul faciat euitare pœnam amiſſionis bonorum, in quam à die commiſſi facinoris in hæreſim lapſus incidit. Pœna perpetui carceris à iure Ciuili prohibita, & à iure Canonico permiſſa an ſit cognita à iure Regni, & de alijs. Cap.V. 7

Actor, vel reus quis nàm dicatur in iudicio iactantiæ, ad effectum cognoſcendi, coràm quo Iudice ſit procedendum. Diffamator, cui in iudicio iactantiæ eſt ordinatum, vt iura ſua proponeret, an decreto ſatisfaciat, ſi intẽtaret ſpolium, vel præciſè teneatur iura ſua proponere in iudicio petitorio. Remedium aliquod an de-

Digitized by Google

tur, vt impediatur lis ſuper iudicio iactantiæ . Refertur ſingularis *obſeruatio* manuſcripta Domini *Ioannis Angeli Piſanelli* ad materiam ſatis pertinens cum deciſionibus S.Conſ. Cap.VI. 11

Actorum Magiſtri Supremorum Tribunalium Regni Neapolis nùm pro fideiuſſionibus, quas ſuſcipiunt,illam poſſint tuta conſciẽtia exigere mercedem, quæ ipſis pro arbitrio videbitur. Fideiuſſor nùm pro fideiuſſione præſtanda poſſit ratione periculi certam mercedem cum debitore paciſci.Cap.VII. 13

Aduocatus ſi à Principe in Senatorem eligeretur, nùm annuum legatum eius vita durante à Cliẽte ei relictũ, ad hoc,vt hæredis cauſas defendat, petere poſſit,dùm aduocationis munus exercere prohibetur.Legatum relictum tutori an debeatur, ſi ſe à tutela excuſauerit. Legatum an debeatur,ſi onus legatario impoſitum adimpleri non poteſt.Cap.VIII. 15

Aduocatus,vel Procurator, qui in cauſa pro Cliente teſtis eſſe non poteſt nùm ab aduerſario requiſitus cogi poſſit ad deponẽdum contrà Clientem,& quid in Sollicitatore, & quid in Arbitro.Tutor an idoneus ſit teſtis pro pupillo in cauſa , quæ agitatur ad inſtantiam alterius contutoris. Domeſticus an legitimus ſit teſtis, vbi veritas alitèr haberi non poteſt. *Pragm.23.de offic.Sacr.Conſil.*qua diſponitur, non poſſe quem vti Iudicem interuenire in illa cauſa, quam eius coniunctus vti Aduocatus patrocinatur,an procedat, vbi coniunctus,non vti Aduocatus, ſed tanquã amicus cauſam protegit, ſiuè ſollicitat.Cap.IX. 20

Aduocatus pauperum, qui ex Domini Regis munificentia pro reorum defenſione eligitur, nùm valeat interuenire tempore, quo cauſas, quas defendit,Iudices decidunt, & exemplo Fiſci Patroni proceſſus, quos informatiuos appellamus, videre, & de alijs ad materiam pertinentibus. Cap.X. 23

Aduocatus alicuius creditoris nùm tuta conſcientia poſſit pro illo patrocinari contrà debitoris hæredem , vt teneatur vltrà vires hæreditarias, ex quo inuentarium non confecit, ſi conſtat, hæredem illum bona hæreditaria non ſubtraxiſſe, & de alijs ad materiam pertinentibus.Cap.XI. 25

Aduocatus an peccet mortalitèr, ſi agnoſcens, Clientem malam fouere cauſam,illumquè admonens, vt liti cederet,cauſæ tutelam proſequatur, ex quo à Cliente ſic rogatus extitit, cùm ſciret, Iudicem pro ſe pronunciaturum , proùt cum effectu euenit. Cap.XII. 26

Aduocatus,qui mercedem accepit pro futuro patrocinio nùm teneatur in foro conſcientiæ illam reſtituere, ſi Cliens ampliùs patrocinium non exquiſiuit,& quid ſi in progreſſu litis agnoſcens, Clientem malam fouere cauſam,tutelã deſeruerit, & de alijs. Cap.XIII. 27

Aduocatus, qui à pluribus quotannis recipit ſalarium,ſi contingerit, inter hos Clientes litem aliquam oriri, nùm poſſit vnum defendere Clientem contrà alium, & de alijs. Cap. XIV. 28

Aduocatus, cui à Cliente fuit conſtitutum certum annuum ſalarium an poſſit tuta conſcientia tranſacto anno illud exigere,ſi in illo anno Cliens nullas habuit lites, & de alijs. Cap. XV. 29

Alienari in ſubſidium cùm poſſint bona fideicommiſſo ſubiecta pro dote cõſtituenda,vel reſtituenda, dubitatur, an actio hæc mulieri cõpetens ſubſidiaria ſit cẽſenda, vel potiùs directò ſuper bonis illis agi poſſit, ex quo fideicommittens fideicommiſſum ordinando diſpoſuit expreſsè, vt pro

dote bona vinculata alienari, vel obligari poſſint. Creditor anterior, qui habet obligata bona feudalia, & burgenſatica; ſiuè fideicommiſſo ſubiecta,& libera,nùm poſſit in perniciem creditorum poſteriorum, qui non niſi bona libera habent hypothecata omittere feudalia,ſeù fideicommiſſo obnoxia,& ad burgenſatica,ſeù libera pro eius credito conſequendo recurrere.Cap.XVI. 29

Alienari cùm poſſint bona fideicōmiſſo ſubiecta pro dote conſtituenda, vel reſtituenda,dubitatur, an iuris hæc concluſio procedat etiam, vt alienari poſſint pro impenſis,quæ vt perficiatur matrimonium neceſſariæ ſunt,Cap.XVII. 33

Alienatio bonorum pupillorum,quando illam fieri expoſtulat neceſſitas, vt validè facta dici poſſit,quæ præcisè concurrere debent.Bona fideicōmiſſo ſubiecta,poſſeſſore delinquente nùm confiſcari poſſint. Tutoris authoritas,quæ non fuit adhibita in venditione prædij minoris, an vt illa valida iudicetur,ſat ſit,ſi tutor ipſe venditionis contractum ex interuallo ratificet. Geſta cum tutore ante inuentarij confectionem an de iure ſubſiſtant. Creditorum vrgentia pro venditione bonorum pupillorum quomodò conſideretur. Venditio bonorum pupillorum facta de ordine Principis an ſit annullanda, ſi demùm detegatur, venditionis cauſas fuiſſe falſas, & de alijs ad intellectum,& declarationē *tex.in l fin.C ſi maior fact. alien.fact. ſine decret.rat.habuer.* & in *l. benè à Zenone*, *C. de quatrienn. præſcript.* Cap.XVIII. 36

Alienatio,quæ iure permittente fit bonorum fideicommiſſo ſubiectorum ex cauſa dotis conſtituendæ, vel reſtituendæ nùm poſſit paritèr permitti,inſtante eius hærede,ſiuè perſona, cui mulier iura ſua dotis recuperandæ in forma valida ceſſit. Priuilegium prælationis mulieri indultum ex diſpoſitione *text.in l. aſſiduis*, *C. qui potior.in pignor. hab.* an tranſeat in eius ceſſionarium, ſiuè hæredem. Cōcurrentibus ſuper bonis viri ceſſionario mulieris pro dote recuperanda,& ceſſionario eiuſdem pro cōſequutione antephati lucrati, vter præferendus,ſi bona illa ad vtrique ſatisfaciendum ſat non ſint, & de alijs ad materiam,Cap.XIX. 54

Alienatione rei ſtabilis facta cum pacto,quòd pendente ſolutione pretij conuenti teneatur emptor loco interuſurii certam annuam præſtationem venditori ſoluere,ſi interuſuriū conuentum excederet fructus, qui ex re vendita percipiuntur,an eo caſu poſſit emptor inſtare,vt interuſurium illud moderetur, nè excedat fructus,qui ex re vendita colligūtur. Cap.XX. 59

Annuo cenſu ſuper feudo legitimè cōſtituto, & demùm à ſucceſſore in feudo illo acquiſito, defuncto feudatario acquirente, duobus ſuperſtitibus hæredibus, altero in feudo, altero verò in allodio,an vti allodialis annuus ille reditus ſpectet ad hæredem in allodio, vel potiùs dicendum ſit,per acquiſitionem à defuncto feudatario quocunque titulo factam,fuiſſe illum extinctum, & ſic feudum à tali onere remanſiſſe liberum. Reuocabile, & temporale,vel potiùs irreuocabile, & perpetuum dicatur dominium, quod habet feudatarius in feudo hæreditario. Augmentum feudi an dici poſſit,quando feudatarius feudum ab aliquo onere liberat,& ſi tale cenſendum, an idem de illo iudicandum ſit,ſicut iudicatur de manufacto,ad ornatum *tex.in cap.* 1 *§.ſi vaſallus,in tit. hic finitur lex*,& de aliis ad materiam. Cap XXI. 61

Antephatum,quod mulier ob viri mor-

Digitized by Google

tem quòad vſumfructum lucrata fuit, cui nam ſit reſtituendum, filijs, vel ſocero conſtituenti, vel potiùs Fiſco, qui propriis filiis excluſis in bonis prçmortui viri ſucceſſit propter crimen lçſæ Maieſtatis ab illo patratum. Filia rebellis an ſuper lucro antephati, quod mortua matre ad Fiſcum ſpectat, poſſit legitimam conſequi. Exornatur *text.in l.quiſquis, §.vxores, C.ad leg.Iul.Maieſt.* vbi plura de eius materia. Donatio propter nuptias an differat ab antephato, refertur ſingulare *reſponſum D.Ioannis Angeli Piſanell.* adhùc non impreſſum cum deciſionibus S.C. Cap.XXII. 71

Antephatum, quod ſecunda coniux ob viri mortem lucrata eſt, nùm ſolui debeat à filiis huius ſecundi matrimonii. Pater in Ciuitate Neap. ſecundas contrahens nuptias an poſſit in perniciem filiorum primi matrimonii cum futura coniuge paciſci, vt in conſtituto antephato ſuccedāt tantū filii ex hoc ſecundo matrimonio naſcituri, in quo aliàs ex lege municipali ſuccederent omnes, & ſic tàm ex ſecunda, quàm ex prima vxore ſuſcepti, dummodò patris ſint hæredes. Item cùm hoc pactum aliud non importet, niſi donationem in filios naſcituros collatam, an talis cenſenda ſit donatio, vt collationis, & imputationis regulis ſubiaceat. Cap.XXIII. 75

Antephatum vt debeatur mulieri per mortem viri, quæ concurrere debeant. Mulier, quæ dotem non ſoluit, nùm ſoluto matrimonio à viri hæredibus antephatum petere poſſit, dùm conſtitutum illud apparet, habito reſpectu ad dotes, & ex aliis cauſis viri mentem mouentibus. Antephatum nùm poſſit conſtitui in minus, quàm extitit à Statuto taxatū. Donatiuum, quod ex conſuetudine transmittitur à ſponſo ſponſæ antè contractum matrimonium per verba de prçſenti, ſi illud in capitulis matrimonialibus conſtitutum non apparet, an ſoluto matrimonio ſit mulieri debitum, & de aliis, ad ornatum *prag.*1.ſub *tit.de donat.propter nupt.*Cap.XXIV. 79

Antephatum quādo dicatur lucratum per mulierem pleno iure, & quando quòad vſumfructum tantùm, & quid attento nouiſſimo iure Regni. Mulier matrimonio per viri mortem ſoluto nùm poſſit à viri hæredibus cōſtitutum antephatum in pecunia numerata petere, offerens de ea ſumma cautionem poſt eius mortem reſtituenda, vel potiùs dicendum erit, in hæredis electione remanere, vel antephatum ſoluere, vel pro eo, mulieris vita durante tot annuos correſpondere, ad ornatum *prag.*1. ſub *tit. de donat. propter nupt.* vbi deciſio S.C. Cap.XXV. 81

Apocam Banco ſi quis ſcripſerit, vt ſoluat Titio mille, quæ debentur à Caio, pecunia in Banco non reperta nùm obligatus remaneat, vel potiùs cēſendum ſit, vti Caii debitoris procuratorem ſe obligaſſe. Obligans ſe vti alterius procurator, ſi de mandato non conſtat, an vti principalis obligatus remaneat. Exceptio diſcuſſionis an in quacunque iudicii parte opponi poſſit, & de aliis. Cap. XXVI. 82

Aſſenſus Apoſtolicus nùm requiratur, quando Eccleſia pretio mediante vult in alium transferre hypothecā, quam ſuper alieno prædio habet cōſtitutam. Bona Eccleſiæ nùm ſubhaſtari poſſint pro eius debito ſub generali obligatione contracto pro exoluendo pretio bonorum, abſque Aſſenſu Apoſtolico emptorum, vbi nouiſſima *deciſio Sacræ Rotæ Romanæ*, & de alijs ad materiam. Cap. XXVII. 84

Aſſenſus Regius generalitèr conceſſus

obli-

obligationibus bonorum feudalium pro reſtitutione dotium mulierum Neapolitanarum, nùm extendatur ad beneficium hæredis mulieris ſuper bonis feudalibus ſoluto matrimonio per virum quæſitis. Aſſenſus iſte an ſit ſubſidiarius. An extendatur ad feuda plana, & de tabula. An comprehendat bona feudalia viri mulieri tacitè obligata. Inſuper an præſtitus intelligatur donationibus contemplatione matrimonij à parẽtibus factis filijs in capitulis matrimonialibus, & de alijs ad materiam, & ornatum gratiarum per Regem Catholicum conceſſarum in anno 1505. de quibus in *cap.* 20. & 21. inter *Priuileg. Ciuitat. & Regno conceſſa*, *fol.* 42. *à ter.* Cap. XXVIII. 88

Aſſenſus Regius an ſit concedendus in donatione, quæ de feudo hæreditario à patre ſit ſecundogenito, primo ſe opponente. Secundogenitus feudi refutatione ſequuta an poſſit à fratre, patre adhùc viuente vitam, & militiam petere. Prorex attenta *Prag. nouem capitum, in 4. cap.* quæ in *volum. pragm.* eſt 4. in ordine, ſub *tit. de feudis*, an poſſit aſſentire, vt pater in teſtamento valeat feudum ſecundogenito relinquere. Item cùm ex nouiſſima gratia poſſit in Regno feudatarius fœminam in immediatum ſucceſſorem habens, illam à feudi ſucceſſione excludere, & maſculum in gradu tamen ſucceſſibili hæredem inſtituere, ſi plures habuerit maſculos in eodem gradu, an poſſit ex illis minorem natu, attenta gratia prædicta hæredem inſtituere. Pater in feudo, in quo viuitur iure Longobardo an poſſit filium primogenitum tãtùm hæredem inſtituere, vbi ſingulare *responsũ D. Ioan. Angeli* Piſanelli, adhùc nõ impreſſum. Cap. XXIX. 94

Aſſenſus Regis nùm in Regno requiratur in alicuius ſeruitutis impoſitione, quæ à feudatario ad alicuius fauorem fieret ſuper feudo, quod poſſidet, ità vt ſi impetratus non fuerit, fiet locus reuocationi factæ conceſſionis vigore *Conſtit. Regni Conſtitutionem Diuæ memoriæ*. Aſſenſus Regis, vel Baronis requiritur in Regno, quando duæ Vniuerſitates vellent inter ſe communionem facere iuris paſcendi, & declaratur *Cap. Regni Pondus æquum*, vbi ſingulare *reſponſum D. Ioannis Angeli Piſanelli*, & de alijs ad materiam pertinentibus. Cap. XXX. 100

Aſſenſus Regius an requiratur in locatione, quæ ſit de feudo cum iuriſdictione, & vaſallis, adeò vt ſi obtentus non fuerit, ſiat locus diſpoſitioni *Cõſtitutionis Regni Conſtitutionem diuæ memoriæ*, & de alijs, ad ornatum *Cõſtitutionis* præfatæ, & alterius, quæ incipit, *Scire volumus*. Cap. XXXI. fol. 105

Aſſenſus præſtitus à Proregibus Regni antè annum 1561. ſuper obligationibus omnium feudorum debitoris obligantis, exceptis feudis titulatis, an proſit etiam quòad feuda titulata, ſtante gratia à Rege conceſſa, de qua in *pragm.* 17. ſub *tit. de feudis*, Cap. XXXII. 107

Aſſenſus Regius, qui ſuper bonorum feudalium obligatione impetrari nõ poteſt poſt feudatarij obligãtis mortem, nùm obtineri poſſit poſt illius decoctionem. Cap. XXXIII. 109

Aſſenſus Regius à feudatario legitimo in feudo carente ſucceſſore impetratus, vt poſſit de feudo teſtari in aliquem conſanguineum, ſiuè alium prorsùs extraneum, nùm impartitus intelligatur, non ſolùm, vt reddatur validum primum teſtamentum, ſed etiam ſecundum, ſi primum fuit reuocatum. Cap. XXXIV. 110

Baro-

Digitized by Google

Argumentorum Elenchus.

B

BArones in Regno nùm poſſint ab eorum ſubditis cogi ad Communitatibus ſoluĕdum collectas pro animalibus, quæ in territorijs feudalibus ad impinguādum tenent. Animalia poſſidens in alio loco, quàm in illo,in quo domicilium habet,an pro illis collectam ſoluere teneatur, Cap.XXXV. 110

Barones,ad quos in Regno ſpectat ius confirmandi Syndicos, cęteroſque Vniuerſitatum Officiales , nùm teneantur cōfirmare electos illos, qui aliàs ad Regias triremes propter maleficium cōmiſſum damnati fuere.Cap XXXVI. 111

Baro an poſſit vaſallos cogere,vt ſoluta eis mercede alteri prçſtent ſeruitia . Baro exercens mercantiam an poſſit cogere vaſallos ad ei in illa mercantia inſeruiendum. Salarium, quodnam à Barone ſolui debet in illa die, in qua Operarijs diuerſimodè à cęteris Conciuibus ſoluta eſt, & de alijs,vbi ſingularis *obſeruatio D. Io. Angeli Piſanelli.*Cap. XXXVII. 112

Baro nùm cenſendus ſit ille, ad effectū vt priuilegiis,& pręrogatiuis Baronibus conceſſis potiri poſſit, qui ſub alterius nomine feudum emit, ſi antè,vel poſt emptionis contractum perſona,quæ emptoris vicem geſſit, declarauerit,quòd feudum emit, vel empturus eſt pecunia,& contemplatione alterius,quem conſtituit procuratorem irreuocabilem ad fructus omnes ex feudo percipiendum, & ad iuriſdictionem adminiſtrandā, & cum promiſſione de uĕdendo,cedendo, in ſolutum dando, vel obligando feudum illud ad omnem inſtantiam,& requiſitionem illius, cuius pecunia,& contemplatione fuit facta emptio. Dominium feudi empti ex aliena pecunia nùm domino pecuniæ aliquo modo quæri poſſit. *Titulus C. plus valere quod agitur, quàm quod ſimulatè concipitur* an procedat in contractatione bonorū feudalium. Tenuta feudi an quæri poſſit hæredi extraneo, vel feudorū ſucceſſionis pęnitùs incapaci, & de alijs,vbi *deciſio* nouiſſima *Sacræ Rotę Romanæ.*Cap.XXXVIII. 114

Barone poſſidente Portulaniam nùm à decretis Portulani , quem eligit, poſſit appellari ad Iudicem ſecundarum cauſarum; ſicut appellatur à Iudice primarum,& quid à decretis Baiulorum an poſſit ad Baronem, ſiuè eius Capitaneum recurſus haberi.Cap.XXXIX. 123

Beneficio ea lege fundato, vt ſingulo quoquè die in eius altare à Beneficiato pro tempore Miſſæ ſacrificium celebraretur; nùm illo demùm vacante in præſentatione reſpectu prçſentandi Sacerdotij qualitas requiratur, vel ſat ſit,ſi præſentetur quilibet Clericus adhùc in minoribus cōſtitutus, vbi nouiſſima *deciſio Sacr. Rot.Rom.*Cap.XXXX. 123

Bona mobilia debitoris exequuta, vt legitimè creditori adiudicētur, nùm neceſſe ſit,vt præcedat illorum appretium, ſicut practicatur in adiudicatione bonorum immobilium. Bona immobilia exequuta cùm venerint creditori adiudicanda, ſi longè excedunt importantiā crediti, quòd proindè eſt adiudicanda tanta pars, ad quam aſcendit ſumma debiti. Nùm tota res ſit priùs æſtimanda, vel potiùs pars illa , quæ ſummam debitam importat, vbi ſingularis *obſeruatio Domini Ioannis Angeli Piſanelli.*Cap.XXXXI. 127

C

CApitulum Sede vacante nùm poſſit beneficia conferre , & dato, quòd non valeat, si de facto reperiretur aliquod collatum , nùm cle-

rico

rico proſit, ad effectum vt poſſit fori priuilegio gaudere. Illegitimè natus ſi obtinuerit beneficium, aſſerendo ſe legitimum,& naturalem,nùm talis impetratio ei proſit pro eodem effectu gaudendi priuilegio fori, & de alijs. Cap.XLII. 129

Citatio prima nũ poſſit incipere à Procuratore. Feudatarij priuati Regnicolæ,& huius Regni Alienigenæ; ſi ab hoc Regno fuerint abſentes,eoſq; in ius vocari contingerit, in quo loco,& quomodò citandi ſint. Iudice mandante,vt quis procedat ad ſtipulationem alicuius contractus, eo parere recuſante,quid praxis obſeruat. Citatio collitigantis ad videndum iuramenta teſtiũ an aliquandò omitti poſſit, & de alijs ad materiam pertinentibus.Cap.XLIII. 130

Clericus cùm à laico iure retractus cõuenitur,nùm poſſit conueniri coràm Magiſtratu ſeculari. Deteſtatur ſententia *Thomæ Triuiſani dec.34.par.1.& Marij Giurb.dec.15. num.10.& obſeruat.2 à num.15.part.1.*Eccleſia, & Eccleſiaſticæ perſonæ an pro obtinenda in integrum reſtitutione aduersùs contractum initum cum laico,poſſint coràm Iudice Eccleſiaſtico comparere, & plura de intellectu *c.conſtitutus, extrà de in integrum reſtitut.* & de alijs ad materiam pertinentibus.Cap.XLIV. 135

Clerico diuiti, tàm ex reditibus Eccleſiaſticis,quàm ex Patrimonio nùm vita,& militia debeatur. Et quid ſi ſi eſſet ille primogenitus,qui propter Clericatum à feudi ſucceſſione fuit excluſus.Item cùm certum ſit,in feudo nouo competere ſecundogenito partem pretij,quo feudum illud emptũ fuit,ſi cõtingerit,feudatariũ mori,cui duo ab inteſtato ſuccederent, alter in feudo,alter verò in allodio, nùm bonorum allodialiũ hæres poſſit integrum feudi pretium', vti allodiale ab hærede in feudalibus petere, & de alijs ad materiam pertinentibus.Cap.XLV. 144

Clericus feudorum ſucceſſionis incapax nùm poſſit à Principe tuta conſcientia habilitari, ſeù in integrum reſtitui,vt in feudis, per patrem relictis ſuccedere valeat,non obſtante, quòd tempore mortis feudatarij ob eiuſdem filij incapacitatem ſequenti in gradu ſucceſſio delata fuerit, & de alijs ad materiam pertinentibus. Cap.XLVI. 159

Clericus lethalitèr offenſus à minore decem,& octo annis,ſed maiore quatuordecim, nùm valeat vindictam proſequens Curiam Principis in forum eligere,illamquè inferiorem loci delicti declinare. Clericus incedens ſine habitu,& tonſura, ac in diuinis non inſeruiens, propter quod amittit priuilegium fori ex diſpoſitione *Sacri Tridentini Concilij,ſeſſ.23. cap.6.de reformat.*nùm paritèr amittat priuilegium Canonis.Item exemptionis à ſolutione gabellarum, *Cap. Odoardus*, electionis, & variationis fori,aliaq;priuilegia clericis cõceſſa. Clericus Neapolitanus, qui liberè poteſt diſponere de bonis antiquis, & non ſeruata diſpoſitione *Conſuetudinis Et ſi teſtator* nùm ſimilitèr valeat liberè diſponere, ſi fori priuilegium amiſit. Concurrentibus in forum eligendo duobus priuilegiatis, ſed vno maiori priuilegio ſuffulto,an priuilegia ſint confundenda, & de alijs, ad ornatum *text.in l.vnica, C. quandò Imperator inter pupill.& vid. & Conſtitut. Regni Statuimus.* Cap. XLVII. 164

Clericus cùm bona,ad quorum titulum ſacris inſignitus eſt, alienare non poſſit ex diſpoſitione *Concilij Tridentini ſeſſ.21. cap.2.de reformat.* nùm paritèr prohibeatur ſuper bonis illis cenſum conſtituere, & quatènus ſit,ſi de facto reperiretur cenſus cõſtitutio facta,an clerico defuncto il-

lius

Digitized by Google

lius hæres actione hypothecaria cõuentus poſſit de contractus nullitate opponere. Item nùm quandò lex aliquẽ actum ipſo iure declarat nullum, hominis ſententia requiratur, & de alijs. Cap. XLVIII. 169

Clericus aſſecutus priuilegium, ſiuè beneficium, de quo in *cap. Odoardus, extrà de ſolut.* nùm poſſit illo gaudere, ſi clericatu dimiſſo, laicus efficeretur, ità vt ſi à ſuis creditoribus corã Iudice ſęculari conueniretur, valeat de obtẽto beneficio opponere. Cap. XLIX. 171

Clericus, qui non ligatur *Conſuetudine Neapolitana*, quæ incipit *Et ſi teſtator*, nùm poſſit in morte liberè de bonis antiquis diſponere, dùm exiſtens beneficiatus clericatui, & beneficio renunciauit, non ſeruata forma *text. in cap. admonet, de renunciat.* Clericus beneficiatus an beneficio renunciare videatur petendo inueſtituram feudi, in quo propter conſanguinei mortem ſucceſſit. Diſpoſitio *text. in d. cap. admonet, de renunc.* an de conſuetudine ſeruetur, & de alijs. Cap. L. 172

Clericus vti alicuius fideiuſſor conuẽtus nùm ordinis beneficio ſuccurratur. Exceptio excuſſionis nùm de iure Canonico opponi poſſit, & de alijs. Cap. LI. 173

Clericus, qui vti actor coràm Iudice laico litem habuit nùm poſſit ab eius Aduocato, vel Procuratore pro cõſtituto ſalario coràm eodẽ Iudice conueniri. Cap. LII. 174

Clericus veniens in cauſa poſt ſententiam aduersùs aliquem in actione reali prolatam, nùm ſit audiendus, ſi allegauerit, ſuper ipſius bonis fuiſſe prolatam, & quid ſi de mota lite habuerit notitiam. Cap. LIII. 175

Collectari an poſſint bona exterorum in territorio alicuius Ciuitatis ſita, ſi bona poſſidens per longum, ſiuè longiſſimum tempus pro bonis illis collectam ſoluit in loco originis, ſiuè domicilij. Declaratur *text. in cap. Regni Pondus æquum*, & de alijs ad materiam pertinentibus. Cap. LIV. 176

Conductor completo locationis tempore nùm poſſit locatori dominij quæſtionem referre, ex cauſa ſuperueniente poſt conductionis contractum. *Text. in l. ſi quis conductionis, C. locat.* an locum habeat in contractu emphyteutico, & feudali, vbi *deciſiones Sacræ Rotæ Romanæ*, & de alijs ad materiam pertinentibus. Cap. LV. 178

Conſuetudines Neapolitanæ, quæ reſpectu diſpoſitionis bonorum antiquorum non ligant ciues, quandò in proximos ſucceſſores habent clericos, idq; ad æqualitatem ſeruandam an procedant, quandò remota perſona clerici proximioris, ſupereſſet laicus ſequens in gradu. Conſuetudo Capuanæ, & Nidi, quæ patrem à filij ſucceſſione excludit in bonis intrà diſtrictum, an ſic paritèr in bonis extrà. Mulier extera Neapolitano nupta adſtricta ex pacto ſeruare Conſuetudines Neapolitanas, an in præiudicium filiorum poſſit liberè diſponere de bonis ſibi ab agnato obuentis, extrà territorium litis. Conſuetudo Neapolitana prohibens, nè ciuis de bonis ſibi obuentis ab agnatis, & cognatis poſſit diſponere vltrà medietatem, an ceſſet, quandò agnatus teſtando, vel donando dedit poteſtatem liberè diſponendi, & de alijs. Cap. LVI. 186

Conſuetudine Neapolitana attenta, qua proximiores defuncto agnato in medietate bonorum antiquorũ ſuccedunt, nùm proximiores illi ſuper illo bonorum genere poſſint petere immiſſionem virtute *legis finalis, C: de edict. Diu. Hadr. tollend.* extraneo exiſtente hærede in teſtamento ſcripto, immiſſionem ſimilitèr petente ſuper omnibus bonis vigore teſta-

meu-

menti. Remediũ *l fin.C.de edict.Diu. Hadr.toll.*nùm exerceri poſsit per hęredes ab inteſtato venientes. Cap. LVII. 190

Creditor anterior poſtquàm obtinuerit in iudicio reali ſuper bonis debitoris à tertio poſſeſſis,nùm poſſit ſententiæ exequutionem deſerere, & pro ſui crediti conſequutione in præiudicium creditorum poſteriorũ ad alia debitoris bona recurrere. Caſus omnes enumerantur, in quibus creditoris arbitrium eſt refrenandum,& de alijs ad materiam pertinentibus,vbi deciſiones S.C.Cap. LVIII. 191

Creditor,qui pecuniam ſuam particularibus ciuibus alicuius Ciuitatis mutuo,vel ſub vſuris dedit, nùm poſſit ciues illos iuxtà eorum obligationem ad conuentas vſuras ſibi ſoluendum cogere,dùm conſtat, pecuniam illam non ad ipſorum particularium obligatorum, ſed communitatis beneficium fuiſſe conuerſam. Caſus omnes ponuntur, qui in hac materia contingere poſſunt, ad ornatum *Prag.* 11.ſub *tit.de adminiſtr. vniuerſ.* Cap.LIX. 195

Creditor anterior in bonis communis debitoris vt quis dici poſſit, quod nam tempus ſit inſpiciendum, celebrati nimirùm contractus,vel numeratæ pecuniæ, ſi poſt contractus ſtipulationem,antè tamen pecunię numerationem alij debitor bona ſua obligauerit.Cap.LX. 197

Creditor poſterior,qui ſuper liberatione pecuniæ ex feudo cum aſſenſu obligato redactæ præfertur anteriori aſſenſu carenti,nùm ſit paritèr pręferendus,quando creditor anterior aſſenſum haberet, verùm ipſe non ageret,ſed eius ceſſionarius, qui tamen in ceſſione aſſenſum, prout tenebatur non procurauit, & de alijs. Cap.LXI. 199

Creditor,qui habet bona debitoris ſui obligata cum conſtituto,& præcario nùm poſſit principali debitore mortuo,agere aduerſus tertium poſſeſſorem bonorum ſibi obligatorum, non facta priùs diſcuſſione cum hæredibus debitoris,ad ornatum *text. in l. fin.C.de acquir.poſſeſſ. & prag.* 1. ſub *tit.de aſſiſt.in antiquis.* Creditor pendente iudicio diſcuſſionis inuentarii an poſſit hypothecaria agere aduerſus tertium poſſeſſorem bonorũ ſibi obligatorum.Cap.LXII. 201

Creditores mulieris in actione perſonali nùm poſſint ſuper bonis in dotem viro aſſignatis agere, illaq. exequi facere. Tutore in actione perſonali ad computa reddendum condemnato, facta demùm liquidatione,an liceat pupillo exequi facere contra tertium poſſeſſorem,in quem poſt ſuſceptam tutelam tutor bona ſua alienauit, vbi elegans *annotatio D. Io.Angel.Piſanelli.*Cap.LXIII. 202

Creditor anterior an,& in quibus caſibus poſsit auocare pecuniam poſteriori creditori à communi debitore ſolutam. Hæres debitoris condemnatus ad ſoluendum omnibus creditoribus hæreditarijs, ſi ſoluerit vni creditum ſuum totum, & in hæreditate nihil remanſit,vt cęteris creditoribus ſatisfieri poſsit,an de ſuo ſoluere teneatur,ex quo doloſè gratificare voluit; vel potiùs teneantur creditores agere contra concreditorem, cui fuit ſolutum. Cap. LXIV. fol. 203

D

Debitor ſub clauibus conſtitutus,ſi pro ſe à vinculis liberando fideiusſionem præſtiterit de ſoluendo debitum infrà certum tempus, vel de redeundo ad carceres, nùm tempore elapſo, & debito non ſoluto, poſsit creditor fideiuſſorem cogere, quàmuis fideiuſſor ipſe ſit paratus

debitorem exhibere,& intus carceres præſentare. Et quid ſi eiuſdem debitoris præſentatio eſſet imposſibilis,quia antè, vel poſt tempus in ſoluendo,vel præſentando pręſcriptum mortuus eſt. In alternatiua, cuius eſt electio,debitoris, vel creditoris. Promittens alternatiuè certa die duo præſtare,an vna re perēpta,remaneat obligatio in alia. Exceptio diſcusſionis, vel diuiſionis, quæ fideiuſſoribus, & correis cōpetit an opponi posſit in obligationibus cameralibus. Nouatio an inducatur ad finem,vt fideiuſſor ſit liberatus,quando creditor prorogat debitori ſuo tempus ad ſoluendum, & de alijs ad materiam pertinentibus.Cap.LXV. 205

Debitor,qui ad euitandam inſtrumenti guarentigiati exequutionem poteſt creditorem ſuum præuenire, dummodò fideiusſionem præſtet de ſoluendo debitum, & pęnam in caſu ſuccumbentię,nùm teneatur fideiuſſionem hanc præſtare; non ſolùm quandò præuentio ordinatur ad ſatisfactionem debiti probandam,de qua loquitur *Prag. vnic. de præuent. moderand.* ſed etiam quotiès allegetur alia cauſa, qua mediante non eſſe eum ad ſoluendum adſtrictum prætenderet,vbi ſingulare *reſponſum Dom.* Ioann. *Angeli Piſanelli* inter ſua notabilia manuſcript. Cap. LXVI. fol. 208

Doctores legum in Regno nùm ab eorū Baronibus cogi posſint ad Aerariatus munus ſuſcipiendum, vbi deciſio Regię Camerę.Cap.LXVII. 211

Donatione matrimonij contemplatione facta à patre filio, & filijs ex illo naſcituris, natis demùm maſculis,& fęmininis,nùm omnes vtriuſquè ſexus ſuccedere posſint, vel tantùm maſculi. Itèm in donatione prædicta filij an ſuccedant vti filij, vel vti hæredes.Reſoluitur inſupèr,an filiæ fœminæ concurrant cum maſculis in antephato lucrato per eorum matrē, attento ſtatuto fęminarum excluſiuo,& an vt in illa ſuccedi posſint requiratur, vt filij ſint patris hæredes, & de alijs ad materiam.Cap.LXVIII. fol. 212

Donatio an,& quando ſimulata præſumatur. Pater an ſit legitimus adminiſtrator bonorum filij, in quibus vſumfructum non habet,ſingularitèr explicatur.Pater an aliquod ius habeat ſuper bonis feudalibus filij, & an pro filio feudatario infante poſſit comparere vti pater, vel potiùs vti curator, & de alijs notabilibus, vbi ſingularis *obſeruatio Domini Io. Angeli Piſanelli*.Cap.LXIX. 216

Donatio facta à patre filio an, & quando nulla ſit cenſenda. Pater poſt donationem factam filio abſenti, ſed Notario pro illo acceptante, & ſtipulante,cum retētione vſusfructus, ac iurata promisſione de non reuocando, conſtituto, & pręcario, nùm posſit rem donatam in alium transferre, antequàm filij donatarij ſequatur acceptatio.Stipulatio Notarii pro abſente an illi ius acquirat antè ratificationem. Retentio vſusfructus in donatione an importet translationem dominii proprietatis in donatariū. Clauſula conſtituti,& præcarii appoſita in contractu donationis abſenti factæ an impediat dominii translationem, cùm donator rem vni donatam in alium transferre vellet.Cap.LXX. 220

Donatiua gemmarum,quę fiunt à ſpōſo ſponſæ antè contractum matrimonium per verba de pręſenti nùm donata cenſeantur; & quid de gemmis donatis à conſanguineis ſponſi.Anulus ſponſalitii in die nuptiarum à ſponſo ſponſæ traditus an donatus præſumatur,& de aliis notabilibus, vbi nouisſima *deciſio Sacr. Rot. Rom.* Cap LXXI. 222

Ele-

Argumentorum Elenchus.

E

ELectio Superiorum in Monaſterio an irrita ſit cenſenda, attenta diſpoſitione *Concilij Tridentini ſeſſ.25. cap.6. de regular.* vbi Scrutatores illam omnium conſenſu fuiſſe factam publicarent. Cap. LXXII. 227

Emphyteuta nùm incidat in commiſſum, ſi rem ſibi in emphyteuſim conceſſam alienauerit, ſaluo tamen aſſenſu Domini, & cum clauſula *nec alitèr, nec alio modo*. Emphyteuta alienans, & poſſeſſionem tradens, ſaluo aſſenſu Domini, an ad caducitatem euitandam poſſit dominum præuenire, & conſenſum petere, & infrà quãtum tempus. Caſus enumerantur, in quibus emphyteuta poteſt rem emphyteuticam alienare ſine directi domini conſenſu, & de alijs, vbi nouiſſima *deciſio Sacræ Rotæ Romanæ*. Cap. LXXIII. 228

Exceptio hoſtica, de qua in *Conſtitutione Regni* exordiente *Hoſtici exceptionem*, ſub *tit. de exceptione hoſtica ponenda* nùm poſſit opponi contrà Eccleſiam, & Eccleſiaſticam perſonam, pro ſui iuris conſequutione agẽtem, & de alijs ad materiam pertinẽtibus. Cap. LXXIV. 232

Excommunicationis ſententia contenta in *Bulla Cęnæ Domini*, qua ſancitũ extitit, nè perſonæ Eccleſiaſticæ directè, vel indirectè ad forum ſęculare trahantur, nùm comprehendat caſum, vbi exiſtente clerico alicuius debitore ex cauſa cenſus, Iudex laicus mandat inquilinis, ſiuè colonis, qui fundum cenſui obnoxium à clerico conductum tenent, vt de quantitatibus ex cauſa affictus per illos debitis, ſiuè debendis pęnès ipſum Iudicem laicum depoſitum faciant, & de alijs. Cap. LXXV. 234

Excommunicationis ſententia, de qua in *Can. ſi quis ſuadente Diabolo* 17. q.4. an procedat in percutiente, & moleſtante conſanguineum clerici, vel illius bona propter odium, quod gerit in ipſum clericum. Cap. LXXVI. 237

Excommunicationis ſentẽtiam, de qua in *Can. ſi quis ſuadente Diabolo* 17 q.4. nùm contrahant percutientes mulieres, commorantes in Conſeruatorijs Ciuitatis Neapol. in quibus Deo inſeruiunt, quotidiè Diuinum officiũ in Choro canendo, aliaquè peragendo Diuina miniſteria. Cap. LXXVII. fol. 239

F

FAlſos teſtes, & ſcripturas producẽs nùm inſtante Parte aduerſa, vt declaret, ſi illis vti velit, poſſit ſub aliqua clauſula, vel cum aliqua proteſtatione declarare. *Prag.* 1. ſub *tit. de falſis*, qua cautum eſt, vt producentes falſos teſtes, & ſcripturas vltrà cauſę amiſſionem, falſi pęna plectentur, an locum ſibi vendicet in cauſa feudali, & de alijs notabilibus, vbi ſingulare *reſponſum* Dom. *Ioann. Angeli Piſanelli* ad huius *pragmaticæ* ornatum. Cap. LXXVIII. 240

Fatalia an currant in Sacr. Conſil. Impedimenta quæ eſſe debeant in proſequutione appellationis, ad hoc vt elapſo primo fatale concedatur ſecundum, & de pluribus notabilibus, ad ornatum *Pragm.* 1. ſub *tit. de appellat. & 53. de offic. Sacr. Reg. Conſil.* vbi ſingularis *obſeruatio D. Io. Angeli Piſanelli*. Cap. LXXIX. 243

Feudatario defuncto, ſi infrà tempus à lege feudali præſcriptum legitimus ſucceſſor inueſtituræ renouationem non petierit, ex eo, quia non ipſe, ſed alius feudum poſſedit, nùm locus ſit pœnæ commiſſæ, dùm neglientèr in feudo recuperando ſe geſſit. Feudum poſſidẽs, quod nos dicimus planum, & de tabula an incidat in commiſsũ, ſi infrà annum, & diem Baroni, à quo feudum tenetur defuncti feudatarij

mortem non denunciauerit, vel potiùs teneatur ad duplicatum releuiũ, aſſertur ſingularis *annotatio* manuſcripta *Dom.Io.Angeli Piſanelli.* Cap. LXXX. 245

Feudatarius in hoc Regno teſtamentum condens,hæredemquè in feudo grauans ad certam pecuniæ quantitatem alicui præſtandam, nùm poſſit abſquè Domini noſtri Regis aſſenſu diſponere,& ordinare,vt donec legata quantitas ab hærede grauato ſoluatur, valeat legatarius feudi poſſeſſionem propria authoritate ingredi,fructus percipere, & iuriſdictionem exercere, vbi deciſiones Sacr. Conſil. & de alijs. Cap. LXXXI. 247

Feudatarius cùm poſſit ſucceſſorem pro concurrenti feudi valore grauare, dubitatur,ſi ſucceſſor iſte vltrà feudi valorem grauatus,legatarijs paratus eſt ſatisfacere pro ſumma, quæ importat veram feudi ęſtimationem, nùm cogi poſſit ad feudum vendendum, ex eo, quòd inuenitur emptor, qui in feudo impenderet pluſquàm illud valet,ob quod legatarijs omnibus integrè ſatisfieri poſſit.Valor rei quomodò probetur,& de aliis.Cap. LXXXII. fol. 251

Feudi alienatione reuocata, ſicquè cõtractu reſoluto ex diſpoſitione *Conſtitutionis Conſtitutionem Diuæ memoriæ* nùm pacta in contractu illo reuocato appoſita corruant, vel potiùs dicendum eſt, illa ſubſiſtere,& in ſuo robore permanere. Emptore reuocante an pretium cum vſuris ſit reſtituendum, vel potiùs ſit locus compenſationi, & de alijs ad materiam pertinentibus. Cap. LXXXIII. fol. 254

Feudi alienatione nulla declarata ob defectum Regij aſſenſus nùm in reſtitutione fructuum facienda venditori veniant prouentus, ſiuè pœnæ pecuniariæ, quas emptor ex iuriſdictione conſequutus eſt,& de alijs ad materiam pertinentibus,vbi ſingularis *annotatio* manuſcripta *Dom.Ioannis Angeli Piſanelli*. Cap. LXXXIV. fol. 259

Feudi noui pretium, quod in Regno ex conſuetudine iudicandi venit conferendum inter omnes defuncti feudatarij filios, & hæredes vniuerſales, nùm ſit paritèr conferendum, quandò pater,qui feudum emit, filium primogenitum in illo hæredem inſtituit,ſecundogenitos verò in allodio, facta bonorum diuiſione, & aſſignata vnicuiq; ſua portione, proùt ſibi viſum fuit.Cap.LXXXV. 261

Feudum quod nàm dicatur, ex pacto nimirùm,vel hæreditarium facta cõceſſione pro ſe,& hæredibus ex corpore legitimè deſcendentibus, illa adiecta clauſula, *ità quòd maior natu minori, & maſculus fœminæ præferatur.* Examinatur, & demùm reijcitur *Afflict.* theorica in *Conſtitut.Vt de ſucceſſionibus,num.69.* & in *cap. an agnatus,nu.*...Cap.LXXXVI. 265

Feudo vendito ſine aſſenſu pro mille, eoquè demùm ab emptore ſimilitèr ſine aſſenſu vendito pro mille, & quingentum,primo venditore reuocante, & aduersùs hunc nouum emptorem agente, quod nàm pretium erit poſſeſſori reſtituendum, illud, ipſe exburſauit, vel quod venditor receperat,& de alijs. Cap.LXXXVII. fol. 267

Fideicommiſſarius an,& quandò poſſit propria authoritate ingredi poſſeſſionem bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, & legitimus ſit contradictor aduersùs hæredem agentem ex remedio *l.final. C.de edict. Diu.Hadrian.tollend.* Detractiones vbi per hæredem grauatum faciendæ non ſunt,an poſſit fideicommiſſarius,ſiuè legatarius rei fideicommiſſatæ poſſeſſionẽ propria authoritate capere, & de alijs.Cap.LXXXVIII. 268

Fi-

Argumentorum Elenchus.

Fideicommiſſum reciprocum an cenſeatur inductum, quandò filijs inſtitutis ſint ſubſtituti eorum deſcendẽtes. Inſtitutis à patre filijs, illiſq; eorum liberis, & deſcendentibus maſculis in infinitum ſubſtitutis, nùm reciprocum inter deſcendentes iſtos dici poſſit, inductum eſſe fideicommiſſum, ità vt per deficientiam lineæ maſculinæ alterius ex inſtitutis, ſuperſtites maſculi alterius lineæ veniant admittendi, vbi deciſio S.C. Cap.LXXXIX. 272

Fideicõmiſſarius vocatus in caſu mortis, vel ſub aliqua conditione an poſſit bona fideicommiſſo ſuppoſita, per grauatum alienata eo viuente reiuẽdicare. Prohibitio facta à feudatario ſine aſſenſu, nè ſucceſſor feudum alienet an præbeat iuſtam cauſam Domino noſtro Regi in caſu alienationis aſſenſum denegandi, & de alijs ad materiam pertinentibus, vbi nouiſſima *deciſio Sacr. Rot. Rom.* Cap. XC. 275

Fideicommiſſo impoſito ſuper re, quam teſtator fideicommittens habebat communem cum hærede, quem inſtituit, nùm cẽſeatur illud impoſitum ſuper tota re, vel potiùs ſuper parte tantùm, quæ ad fideicommittentem ſpectabat. Cap.XCI. 279

Fideiuſſio an præſtanda ſit à conuento petitione hæreditatis de reſtituendis fructibus perceptis, & lite pendente percipiendis in caſu ſuccumbentiæ, actore illam petente, & præſtari inſtante, & quatènus ſit præſtanda, an procedat in bonæ fidei poſſeſſore, qui iuſtam haberet litigandi cauſam, & quæ ſit iuſta litigandi cauſa. Obtinẽs in poſſeſſorio, ſi in petitorio ſuccumbat, an ad reſtitutionem fructuũ perceptorum, & poſt litis conteſtationem percipiendorum condemnari poſſit, & de alijs ad materiam pertinentibus. Cap.XCII. 281

Filius in Religione capaci profeſſus, qui nihilo accepto renunciauit patri, eiuſquè hæredibus, & ſucceſſoribus, nùm in taxanda legitima maſculorũ, ſiuè paragio fœminarum ſit inter filios connumerandus. Renunciatio facta patri, eiuſquè hæredibus, & ſucceſſoribus in ampla forma, an reſpectu ſucceſſionis ſuper bonis paternis, ſit tranſlatiua, vel potiùs extinctiua, & de alijs. Cap.XCIII. 284

Filia naturalis minus congruè à patre dotata, patre mortuo nullo relicto legitimo deſcendente, nec coniuge, an poſſit ab hærede teſtamentario congruæ dotis petere ſupplemẽtum, maximè ſi in dotatione enormiſſima cõcurrat læſio. Portio filiabus naturalibus in bonis patris debita quãta ſit, & an illis aliqua ſuperſit actio ad paternum teſtamẽtum infringẽdum, & de alijs ad materiam pertinẽtibus. Cap.XCIV. 289

Filij reorum criminis læſæ Maieſtatis diuinæ, vel humanæ antè delictum nati, nùm parentum, cęterorumquè ſucceſſione ſint priuandi, ſicut priuantur, qui poſt delictum à patre commiſſum procreati ſunt, & de alijs ad materiam. Cap.XCV. 292

Filius, qui mortuo patre ab illius hęreditate ſe abſtinuit nùm poſſit ſe pœnitere, & in illa ſe immiſcere, ſi infrà tempus ad pœnitendum ſibi præſcriptum bona hæreditaria à ſubſtituto, vel venientibus ab inteſtato præoccupata fuere, & de vero intellectu *l. final. C. de repud. vel abſtinend. hæreditat.* Filius immiſcens ſe hæreditati paternæ an poſſit ſe abſtinere, ex quo detegit magno ære alieno eſſe illam grauatam, & de alijs ad materiam pertinentibus, vbi nouiſſima *deciſio Sacræ Rot. Roman.* Cap.XCVI. fol. 294

Filiusfamilias Regni Neapol. qui abſq; patris conſenſu in Alma Vrbe contraxit, conuentus in Regno ſuper contractus obſeruantia, nùm poſſit

iuua-

Digitized by Google

iuuari beneficio *Pragmaticæ Sanctionis,* ſub *tit. de Senatuſc. Macedon.* Statutum inhabilitans perſonas ad contrahendum, ſiuè dans formam contractibus, an forenſes liget, & de alijs ad materiam pertinẽtibus. Cap. XCVII. 298

Filiusfamilias clericus nùm poſſit cogere patrem ad reſtitutionem fructuum, quos ille percepit ex beneficio Eccleſiaſtico ipſius filij, & an eo caſu poſſit pater opponere, eſſe compenſandos cum alimentis, quę eidem filio clerico beneficiato præſtitit, vbi ſingularis *obſeruatio* manuſcripta *D. Io. Angeli Piſanelli*. Cap. XCVIII. fol. 299

Filius naturalis legitimatus nùm poſſit ſuper bonis paternis integram petere legitimam, ſi in legitimatione fuerit dictum, vt poſſit ſuccedere in eo tantùm, quod ei relinquitur. Legitimatio ſi fuerit facta in ampliſſima forma, adiecta tamen clauſula *ſine præiudicio venientium ab inteſtato*, an ſi condito per patrem teſtamẽto fuerit filius ſic legitimatus præteritus, poſſit allegare teſtamentum nullum, vel ſi eſſet inſtitutus in minus legitima, agere ad illius ſupplementum, & de alijs, vbi nouiſſima *deciſio Sacræ Rotæ Rom.* Cap. XCIX. 300

Filius naturalis in certis bonis à patre hæres inſtitutus, eo expreſſo, quòd ſi Religionẽ aliquam profiteretur, non niſi certam annuam quantitatem vitalitiam conſequi poſſit, ſi hic ingrederetur Congregationem aliquam Sacerdotum ſęcularium, qui ex permiſſu Sanctæ Sedis Apoſtol. vti Religioſi in communitate viuunt, an fiet locus diſpoſitioni teſtatoris quòad annuam præſtationem vitalitiam ordinatam, & de alijs ad materiam pertinentibus. Cap. C. 304

Filius naturalis legitimatus per reſcriptum Principis nùm ſit immittendus in poſſeſſionem bonorum paternorum, in quibus inſtitutus eſt, ſi agnatus proximior comparuit, legitimationis defectum allegans, ſimulquè, ac filiationem denegans. Cap. CI. fol. 306

Frater, qui vigore nouarum gratiarum ſuccedit fratri in feudo nouo pecunia quæſito, non obſtante inueſtitura *pro ſe, & hæredibus ex corpore*, an posſit etiam eiſdem attentis gratijs ſuccedere in feudo nouo fratris, non pecunia, ſed in ſeruitiorum remunerationem conceſſo. Cap. CII. fol. 307

Frater vterinus ſecundogenitus in ſucceſſione feudi paterni fratris vterini, cuius inueſtitura canit *pro ſe, & hæredibus ſimpliciter*, nùm præferendus ſit nepoti ex fratre vterino primogenito præmortuo, & de alijs, ad ornatum *Conſt. Regn. Vt de ſucceſſionibus*. Cap. CIII. 309

Fructus percepti per hæredem grauatum poſt purificatum fideicommiſſum an, & quandò ſint fideicommiſſario reſtituendi. Poſſeſſor bonorum fideicommiſſo ſuppoſitorum, à quo tempore teneatur reſtituere fructus, quos bona fide percepit, à tempore forſan purificati fideicommisſi, vel à die litis motæ. Valor fundi quomodò probetur. Fructus ex prædio ruſtico, vel vrbano percepti cùm ſint vero Domino reſtituendi, ad quam nàm rationem liquidantur, vbi *deciſio Sacræ Rotæ Romanæ*. Cap. CIV. fol. 312

H

HÆres ſoluens creditori anteriori præuia iurium ceſſione nùm posſit à poſteriore hypothecaria, ſiuè iure aſſiſtendi conueniri ſuper re, quam posſidet. Exceptio diſcuſſionis inuentarij nùm poſt ſentẽtiam ad illius exequutionem impediẽdam opponi posſit. Hæres ſoluens credi-

tori primò venienti,ſciens alium extare anteriorem, an legitimè eum ſoluiſſe dicendum ſit, & de alijs ad materiam. Cap.CV. 315

Hæres ſcriptus petens hæreditatem vigore teſtamenti, quod fuit poſteà detectum nullum an, & quandò poſſit variare, & petere iure obliquo ex eadem ſcriptura, vt ex codicillis. *Text.in l.final.* C.*de iur.codic.* (quo ſancitum eſt, quem non poſſe ex eadem ſcriptura petere hæreditatem ex teſtamento, & ex codicillis; ſed vna via intentata alteram tolli) an ſicut limitatur inter deſcendentes, & aſcendentes, ità paritèr fauore piæ cauſæ, vbi ſingularis *deciſio Sacr. Rot.Rom.*Cap.CVI. 319

I

INſtrumento in iudicio producto an ſicut tenetur producens ex diſpoſitione *text. in l final.* C. *de fide inſt.* illud iteratò producere, ſic inſtante Parte ex aduerſo de falſitate redarguere volente, ità paritèr teneatur præſentare teſtes, quos pro ſe teſtimonium ferre curauit, dùm illos aduerſarius falsò depoſuiſſe probare ſe offert, & de alijs notabilibus, vbi ſingularis *obſeruatio D.Io.Angel. Piſanelli.*Cap.CVII. 321

Inſtrumentum nùm creditore inſtante poſſit in eius foro incuſari contrà debitorem alterius fori, ſtante pacto, quòd vbi debitor fuerit in mora ſoluendi, poſſit conueniri in foro creditoris, in quo extitit deſtinata ſolutio, & certa domus pro citatione aſſignata. Iuriſdictio quibus modis prorogari poſſit, & de alijs. Cap. CVIII. 324

Intereſſe ratione moræ nùm debeatur illius ſortis, ad quam debitor diffinitiua ſententia fuit condemnatus, ſi iuſta concurrit litigandi cauſa, & quæ ſit iſta hæc iuſta litigādi cauſa, & de alijs ad materiam pertinentibus.Cap.CIX. 325

Intereſſe quantitatis infrà ſummam ducatorum centum an peti poſſit. Adminiſtrator alicuius bonorum, qui in rationibus reddendis moroſus extitit, nùm teneatur ſoluere intereſſe illius quantitatis, in qua rationibus calculatis debitor apparuit, quæ tamen quantitas nunquàm fuit liquida. Item an intereſſe, quod Iudicis officio debetur, poſſit duplum quantitatis debitæ excedere, vbi deciſiones Sacri Conſilij. Cap. CX. 327

Inuentarium ab hærede confectum an nullum cenſendum ſit, vbi aliquis ex creditoribus defuncti citatus non fuerit. Hæres an vt inuentarium ei non proſit, conuinci debeat, habuiſſe ſcientiam creditoris in confectione non citati. Regula res inter alios acta Tertio non nocere an procedat, quandò inuentarium cum vno ex creditoribus eſt validum à Iudice declaratum, alijs non auditis. Inuentarij diſcuſſio facta cum vno ex creditoribus an proſit, vel noceat cęteris, & de alijs.Cap.CXI. 329

Iudex ſęcularis requiſitus pro imploratione brachij ſuper exequutione ſententiæ per Iudicem Eccleſiaſticum in cauſa matrimoniali latæ, matrimonij ſeparationem, & dotium reſtitutionem concernentis, nùm poſſit reſpectu reſtitutionis dotis de viribus ſententiæ cognoſcere, & de alijs ad materiam. Cap.CXII. fol. 331

Iudex alicuius Tribunalis intrà numerū ordinariorum nouiſſimè receptus nùm præcedere debeat Iudicem ſupernumerarium in illo munere antiquiorem. Iudices ſupernumerarij an potiantur eiſdem beneficijs, & immunitatibus, quibus Ordinarij gaudent, & de alijs, ad ornatum *text. in l.* 1. §.

*quod autem,C.de collegiat.lib.11.in l.vnicuiquè, C. de proxim. ſacr. ſcrin. lib.12.& in l.fin.*C.*de apparitor. Magiſtror. Milit.*eodem *lib.* Cap.CXIII. fol. 332

Iudex nùm poſſit recuſari,nè in iudicando interueniat in cauſis alicuius pupilli,ex quo tutoris eſt ille inimicus. Iudex,qui eſt conſanguineus,vel inimicus alicuius Prælati an poſſit interuenire in cauſis illius Eccleſiæ. Cap.CXIV. 334

Iuriſdictio an ſit à territorio ſeparata, vel potiùs cohęrens territorio. In Regno nùm præſcriptione aliqua quæri poſſit, vt Baro vnius Ciuitatis, vel Caſtri contentioſam iuriſdictionē exercere valeat in alieno territorio inter ſubditos illos,qui illuc traxerūt domicilium. Iuriſdictio an ſit præſcriptibilis, & per quantum tempus. Et deniquè an in poſſeſſorio ſummariſſimo turbatus,ſuæ poſſesſionis cogatur oſtendere titulum,præſertim cùm verſemur in materia iuriſdictionali, & de aliis ad materiam pertinentibus. Cap.CXV. 335

Ius retractus,quod in venditione feudi ex pacto competit agnato vigore *tex. in cap.1.§.ſed etiam res,per quos fiat inueſtit.in cap.1.§.porrò, quib. olim poter. feud. alien. & in cap.1. §.Titius,ſi de feud.defunct.controu.ſit int. Dom.& Agnat.*an locum habeat in feudo hæreditario. Et quatènus in hoc feudi genere procedat, an iure illo vti posſit agnatus,qui tempore minoris ętatis alienationi aſſentiit, pretiiquè partem factus maior recepit.Item an minor, lęſione non probata,reſtitui posſit aduerſus lapſum temporis ad retrahendum à iure pręſcripti. Ius retractus an competat vlteriori agnato, quando feudatarius cum proximioris conſenſu feudum alienauit,& de aliis ad materiam pertinentibus.Cap.CXVI. 339

Ius retractus an competat Baroni iuriſdictionis ciuilis, quando venditur iuriſdictio criminalis ab illius Domino. Prælatio quibus ex cauſis competere poteſt. Ius retractus cuius naturæ ſit. Emptor rei cum pacto de retrouendendo an præferendus ſit in ceſſione iuris luendi à venditore, pretio mediante alteri facta. Eccleſia ſi in feudi venditione præferri non posſet ex eo,quòd dicitur manus mortua, an petere posſit,vt feudum illud ponatur in manus perſonæ ſęcularis. *Titulus* C.*plus valere,quod agitur,quàm quod ſimulatè concipitur* an procedat in feudis. Perſona priuilegiata læſione non probata nùm reſtitui posſit aduerſus lapſum temporis ad retrahendum à iure præſcripti. Cap. CXVII. 351

Ius prohibendi,quod Barones in eorum dominiis habent, nè vaſalli ad alia Molendina, Furnos, & Tapeta accedant,quàm ipſorum Baronum, an procedat, ſi vaſalli accederent ad Molendina, Furnos, & Tapeta extrà territorium exiſtentia, & de aliis notabilibus ad materiam pertinentibus Cap.CXVIII. 355

L

LAudum ab Arbitris prolatum nùm allegari poſſit nullum,ſi in cōpromiſſo facto fuerit, ſpeciali pacto inter Partes conuentum, vt de nullitate dici non posſit,& de aliis ad materiam pertinentibus. Cap. CXIX. fol. 357

Legato facto Eccleſiæ pro misſis quotidiè celebrandis,& quòd pro eleemoſyna teneatur hæres aſſignare ſortem,cuius fructus Sacerdoti celebranti perſolui debeant, facta hac aſſignatione,ad quem nàm Sacerdotis electio ſpectare debeat,ad ipſum hæredem, vel potiùs ad Rectorem Eccleſiæ pro tempore,& de alijs,vbi *deciſio Sacræ Rotæ* Rom.Cap.CXX. 360

Legatum relictum filijs Petri, qui in eodem teſtamento relictus fuit tutor filiorum legatis, nùm poſſit de iure peti, ſi Petrus ipſe tutelæ onus ſubire recuſauit. Inſupèr an vſuræ quantitatis legatæ à teſtatore taxatæ, vt ab hærede præſtentur, quouſquè legatũ fuerit ſolutum, debeatur à die mortis teſtatoris, vel potiùs à die petitionis. Cap. CXXI. 362

Legatum earum rerum, quæ in pondere, numero, & menſura conſiſtunt, an comprehendat augmẽtum ſuper eiſdem rebus poſt teſtamentum à teſtatore factum, & de pluribus notabilibus ad materiam pertinẽtibus. Cap. CXXII. 365

Legato certę pecunię quãtitatis à Cardinale Familiæ ſuæ relicto, nùm de illo particiceps eſſe poſſit perſona, quam Cardinalis per literas familiaritatis familiarem ſuum declarauit, nulla tamen ei victus portione aſſignata, ſed eo expreſſo, vt quamuis ab actuali ſeruitio eſſet abſens, haberetur pro præſente, & actu inſeruiente, ſicquè omnibus gaudere prærogatiuis, ac ſi actuali ſeruitio vacaret. Cap. CXXIII. 368

Legato facto alicui de mille, quæ per hæredem ſolui mandauit teſtator ex ſimili, vel maiori ſumma, quam cõſequi dicebat à Caio, nùm cenſeatur illud ademptum, ſi demùm teſtator ipſe tale debitoris nomen exegerit. Item annua præſtatione relicta ex certo fundo percipienda, ſi contingerit poſteà, tot non percipi fructus, vt annuum illud legatum ſatisfieri poſſit, nùm hæres de alijs bonis hęreditarijs ſupplere teneatur, & quid ſi ſemel eſt legatum præſtandum. Cap. CXXIV. 369

Libri rationum priuatæ perſonæ ſi peteretur exhibitio, nùm poſſit is, à quo petitur, offerens ſe paratum exhibere, inſimul excipere, quòd aduerſarius exhibitionem petens, caueat de ſtando dicto libro, non ſolùm in his, quæ pro ſe faciunt, ſed etiam in his, quæ faciunt contrà, & de alijs, vbi ſingularis *obſeruatio D. Io. Angeli Piſanelli*. Cap. CXXV. 371

M

Maioratus in ſucceſſione concurrentibus maſculo remotiore ex fęmina orto, & fęmina proximiore ex maſculo nata, ſi tractatur de ſuccedendo vltimo poſſeſſori tranſuerſali, nùm potior ſit maſculus ex fęmina remotior, quàm fęmina ex maſculo proximior. In contractibus maximè lucratiuis an filiorum appellatione veniant fęminæ. Maſculinitatis qualitas adiecta in vna parte teſtamenti reſpectu filiorum Petri, an in alia reſpectu filiorum Antonij ſimplicitèr vocatorum repetita intelligatur. Fęminæ an cenſeantur excluſæ à Maioratu ob grauamen ab Inſtitutore adiectum, vt ſucceſſores teneantur ferre illius nomen, & arma. Excluſio propriarum filiarum an maſculinitatis qualitatem inducat, vt neptis ſuccedere non poſſit. Vocatis filijs maſculis naſcituris ex Petro, nùm vocatio hæc ſit apta ad inducendum fideicommiſſum in fauorem deſcendentium ab illis. Maſculus ex fęmina an capax ſit ſucceſſionis Maioratus conſtituti pro maſculis cum perpetua excluſione fœminarum, & de alijs ad materiam pertinentibus. Cap. CXXVI. 374

Mandatum à Iudice puellæ factum, nè ſub certa pęna ipſo Iudice inconſulto matrimoniom contrahat, nùm ſpretum dici poſſit, & ſucceſſiuè pęnæ exactio ſubintret, ſi ad ſtipulationem capitulorum matrimonialium poſt mandatum iniunctum proceſſum fuerit. Cap. CXXVII. 385

Mulier Neapolitana, quæ fiios habens non poteſt, niſi de decima ſuorum

bonorum parte diſponere, nùm poſſit teſtamento ſuo prohibere, nè marito filiorum patri in reliquis nouē partibus quæratur vſusfructus, qui aliàs ex iuris diſpoſitione ad illum ſpectaret, & de alijs. Cap. CXXVIII. fol. 386

Mater, quæ iuxtà receptiſſimam Scribentium ſententiam per pupillarem ſubſtitutionem à patre filio ordinatam excluditur à legitima, quæ de iure ad filiũ ſuper bonis prædefuncti patris ſpectabat, ſit paritèr excludenda, attento iure municipali huius Ciuitatis Neapolis, ad ornatum *Conſuetudin. Si aliquis moriens.* Cap. CXXIX. 388

Matrimonio ſeparato quòad Thorum culpa mariti an poſſit mulier nedùm repetere dotem, & donationem propter nuptias, ſed etiam fructus dotis, quos maritus lite pendente ſuper diuortio percepit. Sententia quæ dicatur declaratoria, & quæ priuatiua, & de alijs ad materiam pertinentibus, vbi *deciſiones Sacræ Rotæ Rom.* Cap. CXXX. 392

Matrimoniũ attento iure cõmuni, nùm legitimè per verba de præſenti contractum dici poſſit, ſi ſcriptura aliqua mediante vir, & mulier declaraauerint, quòd inuicem matrimonium contrahunt, nec ſe fore ſeparandos, quouſquè Deus, & mors ſeparet, ſic declarationem hanc propria manu ſubſcribentes, vbi *deciſio Sacræ Rotæ Romanæ.* Cap. CXXXI. 395

Matrimonium ſi quis furtim, & malis artibus contraxerit, nullo præcedente patris, vel matris puellæ conſenſu, nùm Principis ſecularis arbitrio pęna aliqua puniri poſſit. Cap. CXXXII. fol. 398

Meliorationes inſeparabiles in feudo factæ, quæ per hæredem in feudalibus hæredi in allodio ſoluendæ ſunt, cùm venerint ęſtimandæ, quod nam tempus inſpiciendum ſit, reſtitutionis forſan, an verò illud, quo impẽſę factæ ſunt, cuius occaſione latè tractatur hæc meliorationum ęſtimatio, pro ornatu, & declaratione *text. in l. in fundo 39. ff. de rei uindic. & in l. domos 61. ff. de leg. 1.* Item exceptio meliorationum an ſentẽtiæ exequutionem impediat. Cap. CXXXIII. 400

Meliorationes quo tempore inſpecto æſtimantur. Feudi alienatione nulla declarata ob defectum Regij aſſenſus, nùm cogatur venditor, qui feudũ reacquiſiuit ſoluere emptori victo pretium meliorationum ibi per eum factarum, vel poſſit dicere, dùm ſunt meliorationes, quæ per ſe ſubſiſtunt, quòd remaneant ad commodum ipſius emptoris meliorantis. Feudo reuerſo ad Dominum ob lineam finitam, ſi meliorationes ibi factæ reperiuntur, nùm hęredi in allodio ſoluẽdę ſint, & de alijs pro intellectu, & ornatu *cap. 1. §. ſi vaſallus, hic finitur lex*, vbi *deciſio Regentis Moles*. Cap. CXXXIV. 404

Miles veteranus, qui honeſtam, vel cauſariam obtinuit miſſionem, nùm priuilegijs gaudere poſſit militibus actu inſeruientibus conceſſis, ſignantèr circa fori declinatoriã, & vt ad munera perſonalia, & onera realia non teneatur, & de alijs. Cap. CXXXV. 408

Minor maior effectus nùm poſſit ad Iudicem recurrere pro reſciſſione donationis à ſe factę iuramento roboratæ tempore, quo quartumdecimũ adhùc non expleuerat annum. Abſolutio à iuramento nùm neceſſaria ſit, vbi in cõtractu enormiſſima cõcurrit læſio, & de alijs ad materiam pertinentibus, vbi deciſio *S.C.* Cap. CXXXVI. 409

Minor curatorẽ habens ſi abſquè eius authoritate contraxerit, ſed cum decreto Iudicis, nùm contractus ille iuramento roboratus de iure ſubſiſtat. Iudicis decretum an ſuppleat tutoris, vel curatoris defectum. Pu-

pil-

Argumentorum Elenchus.

pillus minor ſeptemnio nùm poſſit abſquè tutoris authoritate præſentare clericum in beneficio, quod eſt de eius iurepatronatus, & ſi duplex concurreret præſentatio, nimirùm pupilli, & tutoris, quæ nam præualebit. Cap. CXXXVII. 412

Monaſterium ex perſona Monachi tẽpore grauiſſimæ infirmitatis profeſſi, & in ea defuncti, nùm poſſit agere ſuper bonis paternis, & maternis pro conſequutione legitimæ portionis, quę huic Monacho ſuper eiſdem bonis competebat, vbi deciſio S. C. Cap. CXXXVIII. 413

Mulier ſoluto matrimonio nùm poſſit abſquè hęredum viri ceſſione agere pro recuperatione dotis viro promiſſæ, & non ſolutæ. Inſtrumentũ, quod in iudicio in carta pergamena non eſt productum, an fidem faciat, vbi geminatæ S. C. deciſiones. Refutatarius bonorum feudalium non dato hęrede vniuerſali, an loco hæredis habeatur. *Tex. in cap. 1. §. in generali, ſi de feud. defunct. controuer. ſit*, an procedat, quando feudatarius vniuerſalitèr bona ſua obligauit, & quid ſi non habebat, niſi bona feudalia. Item an limitetur fauore dotis, & vbi hominis, ſiuè legis aſſenſus præcederet, & de alijs. Cap. CXXXIX. 415

Mulier ſoluto matrimonio an poſſit agere contra hæredes viri pro recuperatione dotis, quam vir confeſſus fuit recepiſſe, ſed verè non recepit, ex quo dotantes poſt inſtrumentum confeſſionis dotis, alio mediante cõfeſſi fuerunt, mutuo à viro recepiſſe pecuniam, illam eadem ex cauſa dotis obuentam, quam intrà certum tempus ſoluere promiſerunt, vel quandocunquè, & interim correſpõdere, vbi ſingularis *obſeruatio D. Io. Angeli Piſanelli*. Cap. CXXXX. 421

Mulier ſoluto matrimonio, ſi per longũ tempus in viduitate permanens, dotis intereſſe nuſquàm petierit, nùm ea defuncta poſſint eius hæredes illud petere, & de alijs ad materiam. Cap. CXXXXI. 425

Mulier viro ſuo defuncto nùm pro dotis recuperatione poſſit abſquè Iudicis permiſſu, ſed propria authoritate pro concurrenti quantitate ingredi in poſſeſſionem bonorum mariti, ſibi obligatorũ. Cap. CXXXXII. fol. 426

Mulier, quæ viro ad inopiam vergente, ex iuris diſpoſitione poteſt ſibi pro dotibus aſſecurari, an valeat in præiudicium aliorum creditorum aſſecurationem petere ſuper corpore magni valóris, illo minoris ęſtimationis, ſuper quo poteſt eſſe ſibi conſultum, omiſſo. Cap. CXXXXIII. 427

N

Neophyti an, & quando ad ordinũ ſuſceptionem admitti poſſint. Impedimentum, quod conſideratur in Neophytis circa ordinum ſuſceptionem vſquè ad quod tempus duret. Ordinari nùm poſſint Religioſi probationis anno durante. Cap. CXXXXIV. 429

Neptis ex fiio, attento ſtatuto, quòd ſtantibus maſculus fęminæ non ſuccedant, nùm de iure amitam excludat, idquè tàm in bonis burgenſaticis, quàm feudalibus, & quid de iure Regni, & Conſuetudinario Ciuitatis Neapolis, & quid in linea tranſuerſali. Item neptis ex filio primogenito an à feudorum ſucceſſione patruum ſecũdogenitũ excludat, & an in bonis allodialibus ęqualitèr cõcurrant, & de alijs Cap. CXXXXV. fol. 430

Nobilitatem allegans pro aſſequenda aliqua prærogatiua, quæ non niſi nobilibus conceditur, nùm audiendus ſit, ſi illam probare intendit in loco ſuæ originis, in quo nulla adeſt di-

Digitized by Google

ſtinctio Nobiliũ à Popularibus, vbi *deciſio Sacr.Rot.Rom.*Cap.CXXXXVI. fol. 433

Nominari,& proponi pro Regimine Vniuerſitatis nùm poſſint homines illi,qui nominantium conſanguinei, & affines ſunt.Cap.CXXXXVII. 435

Nominatio,quam ſemel peregit pater de officio,quod tenet à Rege poſt ipſius mortem in perſonam filij,vigore ampliationis obtentæ, nùm reuocari poſſit,eamq; in alterius filij perſonã facere.Mandatum nùm poſſit reuocari,quando mandans cum iuramẽto promiſit illud non reuocare, & de aliis.*Cap.CXXXXVIII.* 436

Notarius vaſallus, qui prohibetur publicos contractus conficere , tàm pro,quàm contrà Baronem nùm prohibeatur ſimilitèr recipere obligationes pęnès acta,quibus mediantibus ſubditi ad beneficium Baronis, ſiuè Aerarij Baronalis Curiæ certa die aliquid ſoluere, vel præſtare ſe obligant,& de alijs,ad ornatum *Cap. Regni*,quod incipit,*Non ſine prudentis*.Cap.CIL. 439

Nouitius alicuius Religionis Neapolitanus ſi mori contingerit, & de ſuo diſponere velit,nùm teneatur diſponere ſicut & cęteri Ciues Neapolitani,ſeruata forma ſtatuti. Diſpoſitio facta à Nouitio antè profeſſionem per viam contractus inter viuos nùm potiùs diudicanda ſit vltimæ voluntatis.Teſtamentum conditum à Nouitio Neapolitano, qui demùm ſollemnitèr profeſſus fuit , nùm illius morte ſequuta infringi poſſit , tanquàm factum nõ ſeruata forma ſtatuti.Cap.CL. 441

O

Occiſor , cùm regularitèr occiſi ſucceſſione priuetur,dubitatur, nùm filius occidens nouercam , patris ſucceſſione priuetur,& quid in fratre,an fratris ſucceſſione reputetur indignus,ex eo,quòd illius filium iuſtè occidit,& de alijs, ad ornatum *tex.in l.bis conſequentèr*, §.1. *ff.famil. erciſc.*Cap.CLI. 443

Officium Regis munificentia,vel pecunia à Titio acquiſitum,quod demùm eiuſdem Regis motu proprio amiſit,verùm in excambium certo quid annuo aſsignato,aliàs dubitari contigit, ſi in temporis progreſsu officiũ illud eidem Titio denuò conceſſum fuerit, nùm ceſſet conceſsio illa annuæ præſtationis,ità vt per hanc nouam officij conceſſionem, ſublata cenſeatur illa ſecunda annuæ penſionis. Cap.CLII. 444

Ordinari cùm quis poſſit non modò ab Epiſcopo originis,& domicilij, verũ etiam & beneficij, dubitarunt DD. an hæc concluſio procedat, vbi quis in aliena Dięceſi beneficium haberet ; ſed exigui reditus , ità vt ab illius loci Ordinario ad cęteros ordines promoueri poſſit . Cap.CLIII. fol. 445

Ordinari cùm quis non poſſit ad Sacros ordines abſquè titulo,ex diſpoſitione *Sacri Tridentini Concilij ſeſſ. 21.cap.2.de reformat.* dubitatur,an ſatisfactum dici poſſit Tridentinæ Sanctioni,mandanti, quem non poſſe abſquè titulo ad Sacros Ordines promoueri , vbi quis profeſſionis titulum haberet,vt quia eſſet Iuris peritus,vel Magiſter grammaticæ , ex cuius exercitio commodè viuere poteſt.Cap.CLIV. 446

Ordinatus ſi quis fuerit à non ſuo Epiſcopo, nùm fori priuilegio gaudeat. A quo ſit abſoluendus Clericus loci exempti,qui in ſuſpenſionem incurrit, ex eo , quia ordines ſuſcepit ab alio Epiſcopo , quàm illius Dięceſis, intrà cuius ſines locus ille exemptus ſitus eſt.Clericus ſuſpenſus , interdictus , vel excommunicatus an fori priuilegio gaudeat,& de alijs, ad orna-

natum *tex.in cap.cùm nullus, de tempor.ordinat.in 6.* & *Concilij Trident. ſeſſ.23.cap.10.de reform.* Cap. CLV. fol. 447

P

PActum inter ſpōſum,& futurum ſocerum ſecretò celebratū, vt quàmuis mille pro dote in capitulis matrimonialibus promittantur,cùm nō niſi octincentum effectiuè ſint ſoluenda, an validum,firmumq; ſit cenſendum in præiudicium mulieris,de hoc tractatu pęnitùs ignaræ. Cap. CLVI. fol. 448

Pactum adiectum in venditione prædij, vt ſi in futurum vendentis conſāguineus vellet pro ſe illud emere, quòd teneatur emptor relaxare, an perpetuum,vel potiùs temporale ſit cenſendum. Pactum de retrouendendo per quantum tempus præſcribitur, & de alijs.Cap.CLVII. 450

Pactum inter coniuges in capitulis matrimonialibus celebratum de perpetuo incolatu in certo loco habendo, an de iure ſubſiſtat, vbi *deciſio Sacræ Rotæ Romanæ.* Cap.CLVIII. 451

Pactum illud,quod in diuiſione duarum domorum communium vnus tantùm frater fratri ſuo facit,nè poſſet in poſterùm domum,quæ ſibi contigit alijs vendere, niſi in ſcriptis fratre priùs requiſito,nùm reale, vel potiùs perſonale cenſendū ſit.Cap.CLIX. 453

Pactum de retrouendendo in contractu cenſuali ad certum tempus collatū, an de iure ſubſiſtat, ità vt elapſo illo tempore per venditorem annui cēſus exerceri non poſſit. Et quid ſi è contrà fuerit dictum , vt perpetuò exerceri poſſit elapſo tali tempore, & non antè, & quid ſi appoſitum eſſet in venditione aliarum rerum. Facultas redimendi annuum cenſum, quæ ſemper debet eſſe libera in perſonam venditoris, nùm per eius fideiuſſorem pacto reſtringi poſſit, vt redimat infrà certum tempus, & de alijs.Cap.CLX. 455

Pactum de retrouendendo, quod iuxtà magis communem exerceri prohibetur contra tertium rei poſſeſſorem, nùm exerceri poſſit,vbi pro contractus obſeruantia adeſſet generalis obligatio omnium bonorum emptoris præſentium,& futurorum. Dominus directus an præferatur extraneo in emptione fructuum rei emphyteuticæ,& an emphyteuta in venditione directi dominij,& an vaſalli in venditione iurium Baronalium. Pactum de retrouendēdo ſi fuerit alteri ceſſum, an emptor , & poſſeſſor in illius emptione præferatur,& de alijs notabilibus.Cap.CLXI. 458

Pactum,per quod pater promittit in inſtrumēto dotali ſe filiam ęquis portionibus inſtituere cum filio,an ſit de iure validum , & admiſſa negatiua ſententia , quid dicendum, ſi pater, qui ſic promiſit inteſtatus deceſſerit,filio maſculo,& filia, cui fuit facta promiſſio ſuperſtitibus,nùm in hoc caſu poſſit fęmina in vim pacti cū maſculo concurrere,ex quo pater volens teſtamentum condere , & inſtituere quem voluiſſet,inteſtatus mori voluit,& de alijs notabilibus, vbi *deciſio Sacræ Rotæ Romanæ.* Cap.CLXII. fol. 461

Pactum reſciſſorium , quod communitèr in inſtrumentis conſtitutionis annui reditus apponitur , ſi ex Notarij incuria fuerit omiſſum, an pro appoſito habeatur . Sententia an ſit nulla, ſi Iudex condemnauit reum conuentum in mille, cùm non niſi quincentum deberentur,& de aliis,ad ornatū *pragm.4.§.20.& 25.in tit.de dilation.* Cap.CLXIII. 466

Parochialis Eccleſia ſi fuerit à clerico in minoribus obtenta, quòd proindè tenetur ille infra annum ad Sacerdotium aſcendere, nùm audiendus ſit à ſuo Epiſcopo,ſi in fine anni ad-

Digitized by Google

hùc non ordinatus vellet permutare Parochiam cum ſimplici beneficio, quod ab alio ſacris inſignito ordinibus tenetur, ad ornatum *tex. in c. licèt canon, de elect. in 6.* Cap. CLXIV. 468

Pater in vltimis conſtitutus nùm poſſit teſtamento ſuo ſuper re, quam filio contemplatione matrimonij donauit, fideicommiſſum imponere. Declaratur *tex. in l. fin. §. filia, ff. de leg. 2.* & de alijs ad materiam pertinentibus. Cap. CLXV. 470

Patre defuncto, cui maſculus ſucceſsit cum onere dotandi ſororem de paragio, ſi eam dotauerit, & demùm corpus in dotem datum fuerit euictum, an pro dote amiſſa iterùm à dotante obtinenda, competat illamet actio, quæ antè dotationem ad paragium conſequendum competebat. Frater, qui euicta dote ſorori datæ, tenetur ad iterùm dotem, ſiuè legitimam illi aſsignandam, an inſimul teneatur ad ſoluendum eiuſdem legitimæ portionis fructus, quos à corpore pro dote in ſolutum dato à die paſſæ euictionis ſoror ipſa percipere deſijt. Dos ſi fuerit promiſſa ſolui in certa die, qua adueniente dotantes tot annuos viro in ſolutum dederant, nùm ex hoc cōtrahendi modo ſuper bonis dotantiū haberet mulier anterioritatem à die promiſſæ dotis, non ſolū pro ſorte, de qua non dubitatur, ſed pro illius interuſurio ex hoc ſecundo cōtractu decurrendo. Creditor anterior pro ſorte an dicatur paritèr anterior pro vſuris, quando iſtæ non ex conuentione, ſed ex mora debentur. Clauſula, *pro quibus omnibus obſeruandis, &c.* an importet promiſsionem intereſſe, & de alijs notabilibus, vbi nouiſsima deciſio S.C. Cap. CLXVI. 472

Pater, qui de omni iure legitimus eſt ſucceſſor in bonis filij prædefuncti, nū ſit excludendus à ſucceſsione dotiū maternarum, ſi dotis reſtitutionem dotanti promiſerit, ſeruata forma Cō*ſuetudinis* Ciuitatis *Bari*, quæ incipit *Dos à patre*. Inſupèr an validum ſit pactum, quod ſępè ſępiùs in capitulis matrimonialibus apponi curant fratres, vt decedente ſorore dotata ſine filiis, vel cum filiis, ſed illis in pupillari ętate decedentibps, dos ad dotantem reuertatur, & de aliis, ad ornatū *Conſuetudinis* prædictæ, & *l. ſi infanti, C. de iure delib.* Cap. CLXVII. 480

Pecunia ad prędiorū emptionem deſtinata nùm inter immobilia connumeretur, ità vt in terminis ſtatuti deferētis mobilia in beneficium viri, vxore in matrimonio præmortua, talis pecunia minimè veniat. Cap. CLXVIII. fol. 485

Pęna ordinaria, dubitatur, an puniri poſſit minor, qui in duodecimo ſuæ ętatis anno conſtitutus atrocisſimum commiſit delictum, vbi deciſiones S.C. & M.C. Cap. CLXIX. 485

Pęnæ pecuniariæ, quæ à Principe imponuntur aduerſus illos, qui eiuſdem Supremi Domini decreta contemnunt, cui nàm ſint applicandæ, Fiſco nimirùm Regni, vel Baronibus inueſtitis in eorum Terris, & Caſtris de mero, & mixto imperio, & de aliis. Cap. CLXX. 487

Penſio impoſita à Supremo Principe ſuper beneficio, quod eſt de ipſius iurepatronatus, nùm à præſentato in illo beneficio ſoluenda ſit, ſi penſionarius literas Apoſtolicas ſuper impoſita penſione impetrare non curauit. Papa nùm poſſit imponere penſionem ſuper beneficiis ad alicuius Supremi Principis præſentationem ſpectantibus. Et de aliis. Cap. CLXXI. fol. 488

Pignus cùm non in creditoris vtilitatē, ſed ſecuritatem detur, dubitatur, an pacto conueniri poſſit, vt creditor pro vſu pecuniæ, quam debitori dedit, valeat ex fundo in pignus ſibi tradito fructus percipere, ſicquè vt quandiu debitor vtatur pecunia, cre-

ditor lucretur fructus, & ſuppoſita validitate pacti, quid dicendum, ſi valor fructuum commenſurato intereſſe datæ pecuniæ excederet decẽ pro centenario, & de alijs notabilibus, ad ornatum *tex. in l. 1. & 2. C. de pignor. action. in l. ea lege, C. de vſur. in c. illo vos, extrà de pignor. in cap. 2. & in cap. conqueſtus, extrà de vſur.* Cap. CLXXII. 490

Priuilegium conceſſum à Regibus Ferdinando I. & II. Alphonſo II. & Federico de Aragonia, nùm ſit à Regibus noſtris Auſtriacis ſeruandum. Priuilegium per non vſum an amittatur. Reges noſtri Auſtriaci an teneantur ſeruare geſta per Reginã Ioannã II. & de alijs notabilibus ad materiã pertinentibus. Cap. CLXXIII. 493

Procurator, qui lite conteſtata, eo inuito à principali conſtituente abſquè cauſa reuocari prohibetur, nùm poſſit eo conſentiente reuocari, in præiudicium collitigantis, alio non conſtituto, vbi ſingularis *obſeruatio D. Ioannis Angeli Piſanelli*, cum deciſionibus S.C. Cap. CLXXIV. 495

Proximiores de familia, vbi vocati ſunt, caſu, quo filius, qui à patre hęres inſtituitur ſine filijs mori contingeret, nùm conditione purificata, ad ſuccedendum admitti poſſint, tàm nati tẽpore mortis fideicommittentis, quàm poſteà qui in eodem gradu reperiuntur, ad ornatum, & veram intelligentiam *tex. in l. cùm ità, §. in fideicommiſſo, ff. de leg. 2.* Cap. CLXXV. 497

Q

Quærela inofficioſæ donationis intrà quantum tempus à filio proponi debet. Elapſo tempore, quod datur filio poſt mortem patris pro conſequutione eius legitimæ ſuper bonis per patrem alteri filio, vel prorſus extraneo in vita donatis, nũ cenſendus ſit filius ipſe omni alio iuris remedio deſtitutus, adeò vt amplius legitimam ſibi de iure debitam pretendere nõ poſſit. Cap. CLXXVI. fol. 499

R

Ratiocinijs obnoxij ob Reipublicæ rerum adminiſtrationem, nùm ab ordinum ſuſceptione, & Religionis ingreſſu repellantur, quouſquè à rationibus reddendis eximantur. Et quid in clerico, qui poſtquàm ad quatuor minores ordines promotus fuit, vxorem duxit, & mercari cępit, ęs contrahens alienum, an vxore mortua ad maiores ordines promoueri poſſit, creditoribus priùs non ſatisfactis. Clericus, qui publicam adminiſtrationẽ coràm Iudice ſęculari ſpontè ſuſceperit, an pro computorum redditione coràm eodem Iudice cõueniri poſſit. Cap. CLXXVII. 501

Reclamatio à ſentẽtijs Præfecti Prætorio infrà quantũ tẽpus proponi poteſt. Reclamatum vbi fuerit à ſententia S.C. per quam quis fuit condemnatus ad quantitatem liquidandam, nùm vt procedi poſſit in cauſa reclamationis expectanda ſit priùs liquidatio, vel poterit ad vlteriora procedi, liquidationis curſu non impedito, & de pluribus, ad ornatum *Authent. quæ ſupplicatio, C. de precib. Imperat. offer. & Prag. 5. de offic. S.C. & 38. de offic. Procur. Cæſar.* Cap. CLXXVIII. fol. 503

Reconuentio an practicari poſſit cõtra clericum coràm Iudice ſeculari, quotiès reconueniretur ſuper re, quæ nullã haberet connexitatem cum petitione factã. Clericus nùm poſſit reconueniri coràm Iudice laico, coràm quo comparuit, inſtando, tolli ſequeſtrum in bonis proprijs factum ad inſtantiam alicuius falsò aſſerentis, eſſe bona illa in dominio laici. Reconuẽtio an practicari poſſit contra Eccleſiam intentantem remedium Capitulorum Regni, vbi ſingularis *obſer-*

uatio D. Ioan. Angeli Piſanelli. Cap. CLXXIX. 504

Reductio ad arbitrium boni viri à laudo Arbitratoris infrà quantum tempus, & apud quem Iudicem petenda ſit. Appellatio quando permittitur à ſententia Arbitri, an admittenda ſit, pœna in compromiſſo adiecta priùs non ſatisfacta. Cap. CLXXX. 507

Regulares in quibus ſubſunt Epiſcopis. Locorum Ordinarij nùm facultatem habeant Regularibus in eorum Diœceſibus exiſtentibus prohibendi, nè in ipſorum Eccleſijs Sacerdotes ſeculares exteros celebrare permittãt, vbi *deciſio Sacræ Congregationis*. Cap. CLXXXI. 509

Releuium nùm ſit Fiſco ſoluendum ob mortem illius, qui feudum ſine aſſenſu emerat, accedente paritèr hæredis declaratione, nolle contractum ratũ habere, ſed potiùs illum reuocare, prout reuocauit ex beneficio *Conſtitutionis Conſtitutionem Diuæ memoriæ*. Feudo empto, nullo ſuper emptionis contractu Regis impetrato aſſenſu, ſi contingerit, emptorem mori abſquè legitimo ſucceſſore in bonis feudalibus, nùm fiat locus reuerſioni ad directum Dominum; & de aliis ad materiam pertinentibus. Cap. CLXXXII. 509

Releuium, quod per mortem feudatarii ab illius hærede Domino Regi in hoc Regno ſoluitur, dùm liquidatur, nùm ſit habenda ratio tantùm ad fructus naturales, qui ex feudo in anno mortis percepti ſunt, vel etiam ad illos, qui ex feudatarii defuncti induſtria collecti ſunt. Cap. CLXXXIII. 513

Releuii in liquidatione nùm deducantur pœnæ pecuniariæ, ſiuè prouentus iuriſdictionis criminalis, in anno mortis feudatarii percepti, ſi eo anno feudum cum iuriſdictione, & vaſallis locatum reperiretur, prout deducerentur, ſi in defuncti Baronis dominium extitiſſet. Fundo feudali meliorato, nùm in liquidatione releuii ſit faciẽda deductio ab introitibus illius fundi pro rata meliorationum factarum. Cap. CLXXXIV. 514

Religioſus in Religione incapaci profeſſus, & ad aliam capacem translatus, vel ad Epiſcopalem dignitatem aſſumptus, nùm recuperet bona, quę antè ingreſſum in ſeculo poſſidebat, vel quæ poſt profeſſionem ei delata fuerunt; ſed proximioribus quæſita. Neapolitanus in Collegio Doctorum doctoratus, ſi Religioſus efficiatur, & demùm ſenectute confectus ad Epiſcopalem dignitatem ſit promotus, nùm recuperet in Collegio illum locum ab alio occupatum, qui tempore, quo in Religione viuebat, vacauit. Cap. CLXXXV. 515

Remisſio mercedis, vt ob ſterilitatem à locatore conductori facienda ſit, ad ad quam ſummam damnum à conductoribus paſſum aſcendere debet. Penſionis augmentum nùm à cõductore locatori faciendum ſit propter maximam fertilitatem, quæ in fundo conducto accidit. Renunciatio casuũ fortuitorum an comprehendat inſolitos, & inopinatos, & de aliis. Cap. CLXXXVI. 517

Remisſio mercedis nùm conductoribus gabellarum à locatore impeditis facienda ſit quòad quantitatem non exactam, vel potiùs datur actio ad intereſſe ratione lucri ceſsãtis, & quid ſi impedimentum non culpa locatoris, ſed facto tertij contigit. Cap. CLXXXVII. 519

Remisſioni mercedis nùm ſit locus, quando facta locatione Baroniæ, ſub qua plura conſiſtunt corpora feudalia verbo ſignantèr in locationis cõtractu deſcripta, in vno ex corporibus deſcriptis ſterilitas contingeret, & de aliis ad materiam. Cap. CLXXXVIII. 519

Renunciatio in ampliſsima forma facta à filia patri, & fratri, eorumquè hære-

dibus,

Argumentorum Elenchus.

dibus, & ſucceſſoribus quibuſcunq; eo expreſſo, vt intelligatur realis, quòdque ſuum ſortiatur effectum, vt nuſquàm prætendi poſſit, quòd per mortem patris, vel fratris abſq; deſcendentibus, ſit illa expirata, vel facta contemplatione familiæ; ſi demùm contingerit, patrem abſque deſcendentibus, & ab inteſtato mori, dubitari ſolet, an pro non facta habeatur, ità vt ea non obſtante filia ipſa, quæ renunciauit, inteſtato patri ſuccedere poſſit, vel potiùs per collaterales ſit à ſucceſſione repellenda. Renunciatio ſucceſſionis feudalis quando dicitur realis, & quando perſonalis, & de pluribus, ad ornatũ *tex in c.1. de eo, qui finem fecit agnat. de feud. patern.* Renunciatio matris an obſtet filijs, quin ex propria perſona venire poſſint ad ſucceſſionem aui, qui ab inteſtato deceſſit, ſuperſtite ipſa filia renunciante, & de alijs. Cap. CLXXXIX. 522

Renunciatio, quæ fit à filia moniali ad beneficium patris, & fratris nùm ſit aliquãdo perſonalis, ità vt per mortẽ ipſorum ſine deſcendentibus euaneſcat. Diſpoſitio *tex. in l. fœmina, C. de ſecund. nupt.* an locum habeat, quando ex filijs primi matrimonij vnus tantùm ſupereſt, qui tamen eſt in aliqua Religione profeſſus. Et an procedat quòad ſucceſſionem bonorũ, quæ defuncto filio ex alterius ſucceſſione obuenerunt. Renunciatio facta ex cauſa ingreſſus in Religione an ſtatuti ſollemnitates requirat, & de alijs, vbi notabilis *deciſio Sacræ Rotæ Rom.* Cap. CXC. 549

Renunciatio facta à muliere Neapolitana ad beneficium fratrum cum omnibus clauſulis, quæ illam realem conſtituunt, nùm tãtã vim habeat, vt mortuis omnibus fratribus abſquè deſcendentibus proſit agnato remotiori, ad finem, vt valeat ille de bonis ſuis antiquis liberè diſponere, non relicta medietate agnatæ mulieri proximiori ſuperexiſtenti. Renunciatio promiſſa à ſponſo nomine ſponſæ abſentis in capitulis matrimonialibus de omnibus ſucceſſionibus in forma, ad beneficium dotantium, nùm ex ſubſequuto matrimonio, & dote recepta cenſeatur à ſponſa ratificata. Cap. CXCI. 557

Renunciatio matris an, & quando noceat filijs, ex propria perſona veniẽtibus. Contracto matrimonio in Ciuitate Neapolis ſecundùm vſum, qui vulgò dicitur, *di Capuana, e Nido*, quiſnàm potior ſit in alicuius inteſtati defuncti ſucceſſione, pater, vel nepos, ſiuè neptis ex ſorore, quę dùm nupſit, renunciauerat ſucceſſionibus omnibus pro præterito deuolutis, & de cętero ab inteſtato deuoluendis, & quòd filij naſcituri ex propria perſona venire nõ poſſint. Cap. CXCII. fol. 562

Renunciatione à filia, vel ſorore in ampla forma facta patri, vel fratri de omnibus ſucceſſionibus delatis, & deferendis, ſi demùm contingerit, vt poſt ipſius renunciantis nuptias pater, vel frater ab inteſtato decederet, alia filiá, vel ſorore in capillo ſuperſtite, an ſola iſta non nupta ad patris, vel fratris ſucceſſionem admittenda ſit, vel paritèr cum ea ſoror illa nupta, quæ renunciauit, & de alijs notabilibus, vbi ſingulare *reſpõſũ D. Io. Angeli Piſanelli.* Cap. CXCIII. 565

Renunciatione facta à filia patri ad fauorem fratrum, illis præſentibus, & acceptantibus de omni ſucceſſione in ampliſſima forma, tàm ab inteſtato, quàm ex teſtamento obuenta, & in futurum obuenienda, ſi pater demùm teſtamentum condens, filiæ, quæ renunciauit, aliquod fecerit legatum, an eo caſu renunciatio pro non facta habeatur, vel potiùs illud relictum remanebit pęnès fratres, vti ſororis renunciatarios, & de alijs nota-

notabilibus, Cap.CXCIV. 570

Renunciatio facta à Patribus Societatis Ieſu poſt emiſſionem trium ſimplicium votorum, nùm reſoluatur, ſi renuncians antè, quàm ſollemnitèr profiteretur à Religione exiret. Religioſi Societatis Ieſu donec ſollemnitèr profitentur nùm retineant dominium ſuorum bonorum, nec non beneficia, ſi quæ habent Eccleſiaſtica, & penſiones, cuius occaſione declaratur *Concilium Tridentinum ſeſſ. 25. cap. 16. de regul.* & de pluribus ad materiam pertinentibus. Cap. CXCV. 573

Renunciatio, quæ à Nouitijs fieri ſolet intrà annum probationis, quas requirit ſollemnitates. Diſpoſitio *Sac. Trid. Conc. ſeſſ. 25. cap. 16. de regul.* an procedat, quando renunciatio eſt facta intrà duos menſes profeſſioni proximos, ſed profeſſio ad maius tēpus duorum menſium dilatata fuit. Item an eadem diſpoſitio procedat, quando renunciatio eſt facta antè Religionis ingreſſum, & an locum habeat in teſtamentis, cęteriſquè vltimis voluntatibus. Teſtamentum an rumpatur per Religionis ingreſſum, ſiuè per ſubſequutam profeſſionem, & de alijs notabilibus, vbi nouisſimæ *deciſiones Sac. Rot. Roman.* Cap.CXCVI. 577

Repoſitioni ad Eccleſiam an ſit locus, ſi delinquens timens capi à Curia ſeculari ab Eccleſia aufugit, & extrà illam captus fuit, vbi determinatio Collateralis Conſilij. Cap.CXCVII. fol. 586

Reſtitutio in integrum an detur priuilegiato aduerſus exceptionem declinatoriam fori omiſſam. Primum, & ſecundum beneficium, quod in Regno ad pinguius probandum cōceditur Pupillo, Viduæ, Eccleſiæ, & Fiſco an concedendum ſit Fiſco, vbi ageret de lucro aliquo conſequēdo, ex delicto deſcendente, vbi deciſio Regiæ Cameræ. Cap.CXCVIII. 587

Reſtitutio in integrum petita aduerſus ſententiam nùm à Iudice tacitè denegata cenſeatur, ſi ad vlteriora in cauſa proceſſit, nulla prouiſione facta ſuper reſtitutione petita. Cap. CIC. 588

Reſtitutione in integrum petita aduerſus ſententias Præfecti Prætorio, vt illarum exequutio impediatur, quæ concurrere debeant. Leſio ſi in ſententia detegitur an ſit locus huic reſtitutionis remedio, ſi reſtitutionem petens aliud non quærat, niſi ſententiam reuocari, non autem vt euitet exequutionis damnum. Reſtitutio in integrum an poſſit peti aduerſus ęquè priuilegiatum. Exequutio ſententiæ S.C. an impediatur, ſi victus ſcripturas præſentauerit priuatas, quibus conſtaret de ſatisfactione illius crediti, ad quod condemnatus fuerat. Cap.CC. 589

S

Sacerdotes ſeculares deputati ad Sacra miniſtrandum in Eccleſia, cuius bona, & redditus per laicos adminiſtrantur, qui Acconomi, ſeù Magiſtri nuncupari ſolent, nùm ab iniuncto ſeruitio per eoſdem Acconomos, ſeù Magiſtros ad nutum remoueri poſſint. Cap.CCI. 592

Sententia tranſacta in rem iudicatam an, & in quibus caſibus ſub prætextu inſtrumentorum de nouo repertorū reuideri poſſit. *Tex. in l. Imperatores, in 2. reſponſ. & in l. vnica, C. de ſenten. aduerſ. Fiſc. lat. retract. lib.* 10. (quibus cauetur, fauore Fiſci, & Reipublicæ peti poſſe, vt ſententia in rem iudicatam tranſacta reuideatur prætextu inſtrumenti de nouo reperti) an procedant, vbi adeſſent duæ ſententiæ conformes, & de alijs ad materiam pertinentibus. Cap. CCII. fol. 592

Sen-

Digitized by Google

Argumentorum Elenchus.

Sententia lata à Iudice Eccleſiaſtico in actione hypothecaria cõtra Laicum, & Clericum, rem obligatam pro indiuiſo poſſidentes, nùm poſſit exequi contra laicum, qui ad ſuum Iudicem ſe remitti inſtat, ad ornatum *text. in l. fin. C. de except. & præſcript.* Cap. CCIII. 595

Seruitutẽ ſi quis allegauerit habere iuris paſcendi, aquandi, ſiuè lignandi in alieno territorio, Domino illius territorij ſe opponente, nùm abſtinere debeat, vel potiùs lite pendente ſit in ſua quaſi poſſeſſione conſeruãdus. Inſtituto iudicio ordinario interdicti vti poſſideris an intentari poſſit extraordinarium, ſiuè ſummarijsſimum, quod ab Hiſpanis *interim* nuncupatur, & de alijs, vbi ſingularis *obſeruatio D. Io. Angeli Piſanelli* cum deciſionibus S.C. Cap. CCIV. 596

Seruitus cauſam habens continuam, vel quaſi nùm pręſcribi poſſit, & quãto tempore, & quæ dicatur ſeruitus cauſam habere continuam, & quæ quaſi continuam. Domum habens cum feneſtris ſuprà, vel iuxtà Domũ, ſiuè Hortum vicini, an ſicut attenta Conſuetudine Neapolitana volens nouum facere ſolarium, poſſit nouas facere feneſtras per directum feneſtræ inferioris, ità paritèr valeat in membro inferiori, in quo nulla vnquàm fuit apertura, nouam facere feneſtram per directum membri ſuperioris, vbi notabilis *obſeruatio Domini Io. Angeli Piſanelli.* Cap. CCV. 599

Simoniacus nùm cenſendus ſit vir ille, qui familiari Pontificis pecuniam dederit, ad hoc, vt operam ſuam pręſtet, ſiuè intercedat, vt Pontifex beneficium aliquod Eccleſiaſticum ei conferat. Cap. CCVI. 601

Societas quibus modis ſoluatur, & tacitè ea diſſoluta, renouata dicatur. Societatis diſſolutio an, & quando noceat creditoribus illis, qui poſteà cum altero ex ſociis ſociali nomine bona fide contraxerunt, & de aliis notabilibus, vbi *deciſio Sacr. Rot. Rom.* Cap. CCVII. 603

Soror de Iure Conſuetudinario Neapolitano an, & in quibus caſibus fratri ſuo ab inteſtato defuncto ob exiſtentiam alterius fratris, vel ex fratre nepotum non ſuccedat, & in quibus admittatur, ad ornatum *Conſuet. Sed ſi morienti.* Soror vterina attenta *Conſtit. Regn. In aliquibus*, nùm in ſucceſſione matris æquis portionibus cum fratre vterino admittatur, vel potiùs propter maſculi exiſtentiam excludatur, dote recepta. Cap. CCVIII. 606

Soror fratris appellatione an, & quando contineatur. *Conſuetudo Neapolit.* incipiens *Sed ſi morienti*, quę in collateralium ſucceſſione maſculus fęminã excludit, an procedat in ſucceſſione fęminæ, & de alijs ad materiam pertinẽtibus. Cap. CCIX. 611

Soror nùm ad defuncti fratris ſucceſſionem admittatur, vnà cum alijs fratribus ſuperſtitibus, ſi dotata reperitur de bonis eiuſdem fratris defuncti, vel potiùs ſit repellenda. Cap. CCX. 612

Spoliatus an ſit de iure reſtituendus, ſi ſpolians in promptu de iure ſuo doceret. Princeps Superiorem non recognoſcens an poſſit mandare, vt Iudex, coram quo de illato ſpolio agitur, ſimul, & ſemel, tàm in poſſeſſorio, quàm in petitorio procedat, & de aliis notabilibus, vbi ſingulare *reſponſum D. Ioann. Angeli Piſanelli.* Cap. CCXI. 613

Statutum fœminam, etiam in linea collaterali per maſculum excludẽs, nùm locum habeat, cùm deceſſerit frater ſuperſtitibus ſorore, & fratris præmortui filia, vbi deciſio nouiſſima Sacri Conſilij, pro ornatu *Conſuet. Neapolit. Sed ſi morienti*, Inſupèr an idem ſtatutum locum habeat in ſucceſſione fœminæ, vbi *deciſio Sacræ Rotæ Romanæ.* Cap. CCXII. 616

Statutum laicorum an Clericos liget.

Digitized by Google

Conuentio inter Baronem, & Vniuerſitatem conuocato conſilio inita, vt tempore recollectionis frumenti, ad fraudem euitãdam exigatur à Ciuibus in territorijs Baroni reddititijs ſeminantibus, medietas quantitatis frumenti ſeminati, & non ampliùs quantitas vnius modij ex ſingulis decem, quæ colliguntur iuxtà antiquum ſolitum, nùm liget Clericos, qui vti laicorum ſucceſſores territoria à Baronibus conceſſa tenent, & de alijs ad materiã pertinẽtibus. Cap. CCXIII. fol. 620

Statutum, quo cauetur, vt nemo ex Ciuibus poſſit in ſolo ſuo ędificare, niſi certa pecuniarum quantitate, iuxtà ędificij qualitatem Cõmunitati priùs ſoluta, an locum habeat, quando Ciuis vellet domum ſuam ruinam minantem reficere. Barones an valeant in eorum iuriſdictione noua Caſtra ędificare, & antiqua reficere, ad ornatum *Conſtitution. Regni Caſtra*, Cap. CCXIV. 622

Stipendia, quæ ex Principis largitione ſingulis annis Magnates pro militum præfectura, ſiuè alicuius Caſtri cuſtodia conſequuntur, nùm eiſdem debeantur pro eo tempore, quo in vinculis ex cauſa alicuius patrati facinoris detruduntur. Clericus beneficiatus ſi ſententia mediante fuerit in perpetuum carcerem damnatus, abſquè quòd de beneficio aliquid in ſententia exprimatur, nùm beneficio illo priuatus cenſeatur, & de alijs ad materiam pertinẽtibus. Cap. CCXV. 623

Subingreſſio in ſucceſsionibus tàm in linea aſcendenti, quàm tranſuerſali quomodò hodiè procedat, tàm attento iure communi, quàm municipali Neapolitano explicatur, & ad quem gradum ſe extendat, & quid in feudis. Duplici vinculo munitus an in ſucceſſionibus, & fideicommiſsis vincat ex vno latere coniunctum, & de alijs notabilibus, vbi *deciſio* nouisſima *Sacræ Rotæ Romanæ*. Cap. CCXVI. 625

Subingresſioni an ſit locus in terminis *Conſuet. Neapol. Sed ſi morienti*, quando moritur ſoror ſuperſtitibus ſorore, & abneptè ex altera ſorore prædefuncta, ità vt iſta abneptis matris, & auiæ perſonam ſubingrediens posſit ad ſuccedendum concurrere cum matertera magna. Renunciatio matris præmortuæ an obſtet filijs eius hæredibus ex propria perſona veniẽtibus, & de alijs notabilibus ad materiam pertinẽtibus. Cap. CCXVII. 630

Subſtitutio facta à feudatario an ſubſtineri posſit, dùm filium hæredem inſtituens, eiquè ſine filiis maſculis decedenti fratrem ſubſtituens, iſtoq; paritèr ſine filijs maſculis decedente, fęminis prorſus excluſis, alium de familia vocans, ordinauit, quòd ſi contingeret, fęminam contra ipſius teſtatoris voluntatem in feudis ſuccedere, teneatur illa pretium feudorum illi de familia ſubſtituto ſoluere, vel ad ipſius fœminæ electionem feuda relaxare; an, inquam, ſi caſus euenerit, quòd fieret locus ſucceſsioni ad beneficium fœminæ, teneatur illa ad præfatæ diſpoſitionis obſeruantiam. Cap. CCXVIII. 634

Subſtitutioni an ſit locus, caducata inſtitutione per mortem inſtituti antè teſtatorem, cum eodem teſtamento demùm defunctum, idquè tàm ſi ageretur de ſubſtitutione compendioſa, quàm pupillari, vbi *deciſio Rot. Rom.* & de aliis ad materiam. Cap. CCXIX. fol. 638

Subſtitutio facta in caſu, quo hæredes inſtituti abſquè liberis decederent, nùm verificetur ſtatim cùm contingerit, alterum ex inſtitutis ſine liberis mori, an verò vt locum habeat mors omnium inſtitutorum abſq; filiis expectanda ſit. Donatio facta à viro, & vxore bonorum eorum omnium, poſt tamẽ eorum mortem alicui Eccleſię, altero ex coniugibus defuncto, an

Eccleſia poſſit petere bona illius, qui defunctus eſt, vel amborum mors erit attendenda. Cap. CCXX. 642
Subſtitutio in alicuius tertii arbitrium collata an de iure ſubſiſtat. Captatoria voluntas an, & quando fauore animæ ſubſtineatur, diſtinguuntur plures caſus, ex quibus materia enucleatur. Cap. CCXXI. 646
Subſtituto proximiore de familia facto ſubſtitutionis caſu an fœmina de familia proximior maſculum remotiorem excludat. Item agnatione vocata nùm cognatus proximior fœminam agnatam remotiorem repellat, vbi deciſio S.C. Cap. CCXXII. 647
Subſtitutione facta à patre filiis, vt altero abſquè liberis decedente ad defuncti ſucceſsionem ſuperſtites admittantur, nùm altero cum filiis mortuo, ſuperſtites ſine liberis decedentes in præiudicium nepotum, qui ex fratre præmortuo nati ſunt, poſsint de portionibus, quæ eis contingerunt, liberè diſponere, vbi nouiſsima deciſio S.C. Cap. CCXXIII. 649

T

Tempus à lege municipali ad retrahendum præſcriptum cùm venditur fundus aliquis fundo alterius collateralis, nùm poſſit inſtante emptore à Iudice reſtringi. Tempus anni à *Pragmatica Sanctione* ſtatutũ, vt quando venditur Terra, poſſit Vniuerſitas ad domanium proclamare, nùm emptore inſtante poſſit à Iudice abbreuiari, vbi *deciſio D. Regent. Moles.* Cap. CCXXIV. 650
Teſtamentum an nullum ſit de iure cenſendum, ſtante depoſitione plurium teſtium, ad inſtantiam venientium ab inteſtato examinatorum, qui cum iuramento depoſuerunt, teſtatorem tempore, quo ille viuebat non fuiſſe ſanæ mentis, ſed prorſus à recto intellectu alienum. Teſtamentum conditum ab eo, de cuius ſana mente dubitatur, an validum ſit diiudicandum, ſi ex illius lectura conſtat, teſtatorem omnia prudentèr diſpoſuiſſe. Teſtamentum conditum ab illo, cui ad lites datus erat curator an de iure ſubſiſtat, & de alijs. Cap. CCXXV. 651
Teſtamentum primum ſollemne, vt cenſeatur reuocatum per ſecundum minus ſollemne cum decemnij curſu, à quo nàm die tempus illud decemnij decurſum eſſe debeat, à die .ſ. conditi primi ſollemnis teſtamenti, vel à die ſecundi minus ſollemnis. Teſtamentum primum ſollemne an per ſecundum minus ſollemne poſſit dici reuocatum quòad legata, licèt nullatènus quòad hæredis inſtitutionem, & de alijs. Cap. CCXXVI. 654
Teſtamentum, quod teſtator non ſigillauit, & in quo Religioſi pro teſtibus ſe ſubſcripſerunt, nùm ſit de iure validũ. Teſtamentum in ſcriptis ſi in publicã formam redactum fuit, ac ſollemni Notarij ſtipulatione munitum, an cùm aperiatur, neceſſe eſt, vt teſtes, qui interfuerunt, eorum ſubſcriptiones, & ſigilla recognoſcãt, & de aliis, ad ornatum *tex. in l. cùm ab initio, ff. quẽadm. teſtam. aper. & in l. hac cõſultiſſima, C. de teſtam.* Cap. CCXXVII. fol. 656
Teſtamentum conditum à Clerico manu Notarij Apoſtolici, nùm in hoc Regno de iure ſubſiſtat. Inſtrumẽtum ſtipulatum manu Notarij Apoſtòlici, nùm in Regno via *Ritus Magnæ Curiæ* præſentari poſſit. Clerici an ſubſint Principi laico, quando tractatur de diſpoſitione bonorum patrimonialium, quæ ſecundùm legem humanam habentur, & de aliis, ad ornatũ *Pragm.* 2. ſub *tit. de contractib.* Cap. CCXXVIII. 659
Teſtamentum ad pias cauſas nùm ſollẽnitèr conditum dici poſſit, ſi loco Parochi adhiberetur teſtantis Confeſſarius, & quid ſi conſtaret de volun-

tate diſponentis ad pias cauſas per ſchedulam illius manu ſcriptam , & an ad illam verificandam ſat ſit, ſi teſtes deponant, habere manum notam. Cap. CCXXIX. 661

Teſtamentum ſcriptum per Notarium vaſallum, in quo illius Baro eſt hæres inſtitutus, nùm de iure ſubſiſtat, ad declarationem *tex. in cap. Regni Non ſine prudentis Regis Ladislai*. Cap. CCXXX. 662

Terminus in iudicio reuocationis contractus rei feudalis virtute *Conſtitutionis Regni Conſtitutionem Diuæ memoriæ* num reo inſtante neceſſariò à Iudice impartiendus ſit , vel potiùs denegandus, actore denegari petente. Cap. CCXXXI. 663

Titulus criminis, pro quo venit imponēda pęna mortis naturalis nùm ſat ſit ad tribuendum iuriſdictionem Iudici, qui alias ſi non veniret imponenda pęna mortis, eſſet incompetens. Cap. CCXXXII. 664

Tranſactio læſionis prætextu an, & quādo reſcindatur, & quomodò dignoſci poſſit, læſionem in tranſactionis cōtractu interueniſſe. Tranſactio inhita inter hæredem, & legatarium nùm læſionis prætextu reſcindi posſit, si allegetur, & probetur, ſoluto ære alieno nil in hæreditate remanere, vt legatariis ſatisfieri poſsit. Filiusfamilias an per aſſequutionem dignitatis Principatus, Ducatus, &c. à patria poteſtate liberetur, & de aliis notabilibus ad materiā pertinentibus. Cap. CCXXXIII. 666

Tranſactio cùm ab altero ex transigentibus aliqua de cauſa reſcindi petitur, nùm si perſona, quæ pro reſciſsione inſtat, aliquid tranſactionis nomine receperit, antè omnia acceptum reſtituere cogatur, vbi geminatæ deciſiones S. C. ad intelligentiam *text. in l. ſi diuerſa*, C. *de tranſact.* Cap. CCXXXIV. 670

Tutor litigans nomine ſui pupilli nùm reo inſtante teneatur deponere veri principalis ſuper poſitionibus in actis præſentatis, & an hæc depoſitio poſſit peti vſquè, & poſt concluſum in cauſa, vbi ſingularis *obſeruatio D. Ioan. Angeli Piſanelli*. Cap. CCXXXV. 671

V

Velleiani Senatus Conſulti beneficio nùm locus ſit in Regno, ſi mulier præuia Regia diſpenſatione illi renunciauerit. Mulier an exceptione Senatus Conſulti ſuccurratur, ſi ex interuallo eius obligationem ratam habuit. Exceptio hæc, quæ ex diſpoſitione *tex. in l. tametſi*, *ff. ad Senat. Conſul. Maced.* poteſt adhùc poſt ſētentiam opponi , an validè opponi poſſit poſt ſententiam, quæ fecit trāſitum in rem iudicatam , & de alijs notabilibus. Cap. CCXXXVI. 673

Velleiani Senatus Conſulti beneficio cū locus nō ſit, quoties pro aliqua dotanda mulier ſe obligauit, nùm adhùc validè obligata cenſeatur, ſi abſquè eius viri conſenſu ſe obligauit, ità vt die ſolutionis cedente , ipſaquè ad dotem ſoluendam obligata ſoluere recuſante, posſit ille, cui fuit dos promiſſa ſuper bonis dotalibus, & extrà dotem obligatæ mulieris exequi facere. Mulier coniugata, quæ bona vltrà dotem habere dicatur, & an in illis vir habeat adminiſtrationem , & de aliis ad materiam pertinētibus. Cap. CCXXXVII. 677

Velleiani Senatus Conſulti beneficio nùm locus ſit, vbi mulier per ſcripturā priuatam hæreditatem ſibi delatam alteri ceſſerit, vel dicendum eſt, eſſe illam omninò cogendam ad ceſſioni factæ perſiſtendum. Obligatio mulieris an ſubſiſtat, quando facta non apparet per publicū documētū, & de aliis, ad intelligentiā *tex. in l. antiqua*, §. *fin.* C. *ad Sen. Conſul. Vell. et in l. ſed ſi ego*, *ff. eod.* Cap. CCXXXVIII. 679

Digitized by Google

Argumentorum Elenchus.

Venditione facta rei cum pacto de retrouendendo, infrà certum tempus exercendo, ſi demùm emptor eandẽ rem pro eodem pretio liberè alteri vendere promiſerit, dummodò infrà tempus ad redimendum præſcriptũ primus venditor non redemerit, caſu contingente, quòd non fuerit ſequuta reemptio, & hoc tempore pendẽte res deteriorata, cuiuſnàm periculo cedat deterioratio, venditoris nimirum, vel emptoris. Vendita re in diẽ pro pretio ſoluendo, die illa aduenięte, ſi hoc medio tempore res illa augmẽtum receperit, cuiuſnàm illud ſit, venditoris, vel emptoris, & de aliis notabilibus. Cap. CCXXXIX. 682

Vendita re duobus inſolidùm diuerſis tẽporibus an ſicut de iure ille in emptione præfertur, cui priùs fuit res tradita, ſic paritèr dicendũ ſit in contractu locationis, & conductionis, vt ille in conductione præferatur, cui prius fuit res locata tradita, quamuis titulũ habeat poſteriorem, ad ornatum *tex. in l. quotiès*, C. *de reiuendicat*. Cap. CCXXXX. 684

Venditione facta de certa frumenti, vini, vel olei quantitate pro pretio conuento, ſoluendo tamen ab emptore in die præſcripta rei venditæ conſignationis, ſi in ſtatuto tempore venditor frumentum, vinum, vel oleum emptori non conſignauerit, an ſicut tenetur ad omnia damna, & intereſſe damni emergentis, ità paritèr & lucri ceſſantis, ad ornatum *tex. in l. ſi ſterilis, §. cùm per venditorem, ff. de action. empt. & in l. 3. §. fin. ff. de eo, quod certo loco*. Cap. CCXXXXI. 686

Veſtes vxori pretioſæ conſtante matrimonio à viro illi factæ, nùm poſſint ad inſtantiam creditorum viri exequi, & demùm vendi, ad hoc, vt pretium eiſdem creditoribus liberari poſſit, vbi deciſio R. Cam. Cap. CCXXXXII. fol. 687

Virgo patre orbata, cui ſecũdùm receptiorem ſententiam competit beneficium electionis fori, nùm ſi facta electione in cauſa ciuili, virum duxerit, poſſit reus conuentus ad ſuum Iudicem cauſæ remiſsionem petere, & quid ſeruetur in M. C. in cauſis criminalibus. Cap. CCXXXXIII. 688

Viſitatores generales, qui ad Regios Magiſtratus inquirendos à Domino noſtro Rege deſtinari ſolent, nùm poſsint Dominorum Proregum Secretarios viſitare. Officiale defuncto an contra eũ inquiri poſsit, vt hæres teneatur in id, quod defunctus teneretur, ſi viueret. Accuſatio in criminibus peculatus, & repetundarum intra quantum tempus eſt proponẽda, & de alijs notabilibus, ad ornatum *tex. in l. ex iudiciorum. ff. de accuſat. in l. defuncto, & in l. 3. ff. de public. iud. in l. 2. ff. & C. ad l. Iul. repet. & in l. vnica*, C. *ex delicto defunct*. vbi ſingularis *deciſio Dom. Regentis Moles*. Cap. CCXXXXIV. 689

Vita, & militia ſuper feudo à fratre primogenito ſecundogenitis debita, quomodò taxetur. Filia monialis, quæ dote à patre recepta amplißimè renunciauit an in taxanda vita, & militia ſuper feudo, vel legitima ſuper allodio, ſit inter filios connumeranda. Vita, & militia an in locum legitimæ ſucceſſerit, & de alijs notabilibus ad materiam pertinentibus. Cap. CCXXXXV. 693

Vita, & militia ſuper feudo à fratre primogenito ſecundogenitis debita, ſi non fuerit petita in die mortis communis patris, an cùm primum petatur, peti poſsit cum intereſſe, vbi deciſio S. C. & de aliis ad materiam pertinẽtibus. Cap. CCXXXXVI. 696

Vniuerſitatibus Regni huius non ſoluẽdo exiſtẽtibus nùm creditore inſtante exequi poſſit contra quemlibet ex ciuibus inſolidùm, vel tantùm pro rata. Syndicus, & Electi alicuius Vniuerſitatis ſi in perſoluendis functionibus

nibus

nibus fiſcalibus in mora extiterint,an carcerari poſſint,& de aliis,vbi ſingularis *deciſio Dom.Regentis Moles.* Cap. CCXXXXVII. 697

Vſufructuarius,qui tenetur cautum reddere proprietariũ de vtendo, & fruẽdo re arbitrio boni viri,nùm teneatur ſimul cauere,quando ipſe donauit rẽ, vſufructu retento ; & quid in donatione contemplatione matrimonij,an ſi quis hanc fecerit donationem ſuorum bonorum,vel partis illorum, retento vſufructu, donatario inſtante, cogi poſſit ad ſibi præſtandam fideiuſſionem de vtendo, & fruendo rebus donatis, & de aliis, vbi celebris *obſeruatio D.Io.Angeli Piſanelli*. Cap. CCXXXXVIII. 699

Vxor inſequens virum Principi ſuo inſeruientem,nùm iuſtam habeat cauſam in integrum reſtitutionem petẽdi ex clauſula generali aduerſus ſententiam contra ſe latam, procuratore tamen audito,quæ quidèm reſtitutio aliàs ſi fuiſſet præſens,peti non poſſet,& de aliis.Cap.CCIL. 702

Vxor militis,ſiuè alterius perſonę à muneribus patrimonialibus immunis, ſi vidua euaſerit,an in collectis,aliiſquè vniuerſalibus oneribus defuncti viri priuilegio gaudere poſſit.Statutum contra exteros emanatum an comprehendat mulieres exteras, ciuibus nuptas, in viduitate permanentes. Nobilis,qui ad tributa ſoluenda non tenetur,ſi cum plebeia matrimonium contraxerit,bona collectis obnoxia in dotem accipiens, nùm pro bonis illis ad tributa perſoluenda cogi poſſit, & de aliis.Cap.CCL. 703

Finis Argumentorum.

Digitized by Google

DECISIONES
SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,
Quæ impreſſæ habentur in hoc Secundo Libro Reſolutionum Quotidianarum Iuris Pontificij, Cęſarei, & Regni Neapolis.

AMERINA honorum 2. *Iunij* 1645. *coràm Illuſtriſs: Dom. Royas. cap.*27.

Auenionenſis hæreditatis 5. *Martij* 1646. *coràm Illuſtriſs.Dom. Royas. cap.*162.

Auximana fideicommiſſi 26. *Maij* 1642. *coràm Illuſtriſſimo Domino Dunozet. cap.* 104.

Bononienſis ſupplementi legitimæ 5. *Maij* 1638. *coràm Illuſtriſſimo Domino Ghislerio. cap.*99.

Callienſis hæreditatis 15. *Aprilis* 1639. *coràm Eminentiſſimo Domino Cardinale Veroſpio.cap.*107.

Colonienſis matrimonij 22. *Ianuarij* 1640. *coràm Eminẽtiſſimo D. Cardinale Panzirolo.cap.*131.

Firmana fideicommiſſi 28. *Nouembris* 1646. *coràm Illuſtriſſimo Domino Otthobono. cap.*216.

Interamnenſis habitus 20. *Februarij* 1641. *coràm Illuſtriſſimo Domino Royas, cap.* 147.

Lucana legati 6. *Iunij* 1644. *coràm Illuſtriſſimo Dom. Pinzingero.cap.*120.

Maceratenſis beneficij 1. *Aprilis* 1639. *coràm Illuſtriſſimo Domino Merlino. cap.*40.

Mechlinienſis nullitatis matrimonij 16. *Aprilis* 1646. *corã Illuſt. D.Corrado.cap.*43.

Por-

Digitized by Google

Portuenſis ſtagni 27. Aprilis 1640. coràm Eminentiſſimo Domino Panzirolo. cap. 55.

Et in eadem coràm eodem 26. Decembris 1641. cap. eodem.

Romana ſucceſſionis 14. Iunij 1630. coràm Illuſtriſ. Domino Merlino. cap. 212.

Romana laudi 30. Ianuarij 1640. coràm Illuſtriſſimo Domino Dunozet. cap. 220.

Romana donationis 1. Februar. 1640. coràm Illuſtriſſimo Domino Royas, cap. 196.

Et in eadem coràm eodem 17. Decembris 1640. cap. eodem.

Et in eadem coràm eodem 15. Martij 1641. cap. eodem.

Romana, ſeù Florentina reſtitutionis in integrum 10. Maij 1641. coràm Eminentiſſimo Domino Cardinale Panzirolo. cap. 96.

Romana deuolutionis domus 13. Iunij 1641. coràm Illuſtriſſimo Domino Merlino cap. 73.

Et in eadem coràm eodem 20. Nouembris 1641. cap. eodem.

Romana iocalium 11. Decẽbris 1641. coràm Illuſtriſſimo Domino Merlino, cap. 71.

Romana ſucceſſionis de Comitibus 15. Ianuarij 1642. coràm Illuſtriſſimo Domino Dunozeto. cap. 190.

Romana ſucceſſionis de Rotignis 19. Iunij 1645. coràm Illuſtriſſimo Domino Ghiſlerio. cap. 207.

Roſſanenſis decimarum 18. Iunij 1642. coràm Illuſtriſſimo Domino Bichio. cap. 28.

Tridentina matrimonij 27. Iunij 1646. coràm Illuſtriſſimo Domino Celſo cap. 158.

DE-

DECRETA aliqua Sacri Neapolitani Senatus à D. Ioanne Angelo Piſanello annotata fol. 705.

Annotationes aliquæ ad Gloſſ. Napodani ſuper Conſuetudinibus Neapolitanis ex originali libro Conſuetudinum D. Mazzei de Afflicto Regij Conſiliarij, qui conſeruabatur pœnès D. Io. Angelum Piſanellum fol. 710.

Reſponſa duo D. Alexandri de Tartagnis adhùc non impreſſa, manu D. Ioannis Angeli Piſanelli exemplata, fol. 724.

Reſponſum D. Chriſtophori de Benedictis Siculi contra Alexandrum, fol. 739.

Digitized by Google

APPROBATIONES

Al Signor Canonico Corrado.

Gregorio Peccerillo Vicario Generale.

EGO Pyrrhus Corradus Canonicus Neapolitanus V.I.D. ex commiſſione Perilluſtris, & Reuerendiſſimi Domini Gregorij Peccerilli Vicarij Generalis Neapolitani Tomum Secundum Reſolutionum quotidianarum Authore Donato Antonio de Marinis celeberrimo Iureconſulto Neapolitano ſedulò euolui, accuratiſſimeq; perlegi, in quo præter ſolidam, & à Doctoribus receptam doctrinam, ſtyloq; graui, & concinno explicatam, eandem ingenij cum pari pietate coniunctam, agnoui, quam in primo Authoris tomo annis retrò elapſis conſpexi. Cùmquè nihil in eo ab vtriuſque iuris decretis, aut bonis moribus, vel Religioni diſſonum reperiatur, opus tanto ingenio, & induſtria elaboratum ad totius Reipublicæ Chriſtianæ ſingulare commodum imprimi poſſe cenſeo. In quorum fidem hæc mea manu ſubſcripſi. Neap. die 14. Iulij 1648.

Pyrrhus Corradus Canonicus Neap. Deput.

IMPRIMATVR.

Gregorius Peccerillus Vicarius Generalis.

F. Ioſeph de Rubeis Eminentiſſ. Cardinal. Philamarini Theolog. Regiſtr. fol. 49.

ILL.MO ET ECC.MO SIGNORE.

GIO: Domenico Boue ſupplicando fà intendere à V.E. come deſidera ottenere il Regio Imprimatur del Secondo Tomo delle Reſolutioni Quotidiane del Dottor Donato Antonio de Marinis. Per tanto la ſupplica di commettere la reuiſione di quello, & lo riceuerà à gratia, vt Deus, &c.

Magnificus Regius Conſiliarius Io. Franciſcus Marcianus videat, & in ſcriptis referat Suæ Excellentiæ.

Capycius Latro Regens.

Prouiſum per S.E. Neap. die 30. Iulij 1649. De Amico.

Locus ſigni.

EXCELLENTISSIME DOMINE.

PErlegi libentiſſimè, & accuratè Secundum Librum Reſolutionum quotidianarum V.I.D. Donati Antonij de *Marinis*, cùm enim multum de Iuriſprudentia meritus ex primo Reſolutionum libro iam denuò impreſſo ſatis omnibus innoteſceret; non iniucundum, nec inutilem euaſurum omnibus huius diſciplinæ Profeſſoribus hunc alterum mihi ſuadebam, non me mea fefellit opinio, cùm in illo varias, nouas, & ſubtiles quæſtiones ex veris Iuris principijs, & Supremorum Tribunalium Deciſionum munimine, doctè, & luculentèr diſputatas, & digeſtas repererim. Vndè cùm nihil Catholicæ doctrinæ, Regiæ Iuriſdictioni, boniſq; moribus contrarium in eo legatur, quàmprimum, ſi tamen Excellentiæ tuæ, cuius prudentisſimo iudicio me ſubmitto, ità conuenire videbitur, publicandum exiſtimo. Die 11. Auguſti 1649.

Excellentiæ Tuæ

Additisſimus ſeruus

Io. Franciſcus *Marcianus*.

Viſa retroſcripta relatione IMPRIMATVR.

Zufia Reg. Caracciolus Reg. Capycius Latro Reg. Garçia Reg.

Prouiſum per Suam Excellentiam Neap. die 18. Auguſt. 1649.

De Amico.

Locus ſigni.

Digitized by Google

DONATI ANTONII DE MARINIS I. C. NEAPOLITANI

RESOLVTIONVM QVOTIDIANARVM

IVRIS PONTIFICII, CÆSAREI, ET REGNI NEAPOLIS.

LIBER SECVNDVS.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Abbas nullius Diœceſis an poſſit in loco ſuæ iuriſdictionis examinare Notarios Regios, prout poſsũt Epiſcopi, & quid in Regno, n.4.*

2 *Prælati exempti, quorum numero ſunt Abbates nullius, &c. ea omnia facere poſſunt, quæ & Epiſcopi in ſuis Diœceſibus.*

3 *Abbas exemptus ſub Epiſcopi nomine comprehenditur.*

5 *Notariorum ſufficientia in eorum officio ſatis dicitur in Regno probata ex approbatione Magni Viceprothonotarij.*

6 Dom. Præſes Marcheſius *commemoratur.*

7 Dom. Reg. Don Franciſcus Merlinus *commemoratur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Abbas nullius Diœceſis in eius iuriſdictione facultatem habeat examinandi Notarios Regios, prout poſſunt Epiſcopi, iuxtà præſcriptum *Sac. Trid. Conc. ſeſſ. 22. cap. 10. de reformat.* & quid in Regno noſtro Neapolit.

CAPVT PRIMVM.

1 ABbas exemptus nullius
Diœceſis, de cuius poteſtate, & dignitate plura
ſcripſimus *lib* 1. *cap.* 1.
aliàs dubitari contigit,
an in eius iuriſdictione
facultatem habeat examinandi Notarios Regios, ſicquè eorum
ſufficientiam in officio exercendo ſcrutari,
prout poſſunt Epiſcopi in eorum Diœceſibus, ex decreto *Sacri Conc. Trid. ſeſſ.* 22. *cap.*
10. *de reform.*

2 Reſpondi de hoc conſultus, id Abbati licere, cùm millies ſit repetitum, Prælatos
omnes exemptos, quorum numero ſunt
Abbates nullius Diœceſis, qui iuriſdictionẽ
quaſi Epiſcopalem habent, ea omnia regularitèr facere poſſe, quæ & Epiſcopi in eorum Diœceſibus poſſunt, in his tamen, quæ
iuriſdictionis ſunt, eſt enim ſine controuer-
3 ſia, vt Abbas exẽptus nullius Diœceſis ſub
Epiſcopi nomine comprehendatur, ità *Fagund. in quinq; præcep. Eccleſ. lib. 7. cap. 2. nu. 55. Suarez de pœnit. tom. 4. diſp. 28. ſect. 5. num. 3. Epiſc. Campanil. in diuerſ. iur. can. rubr. 12. cap. 13. num. 76. Epiſc. Riccius dec. 22. num. 4. par. 4.* & alii, & ità in puncto dubii propoſiti, nè indiuiduali authoritate careamus
reſponderunt *Sellus ſelect. can. cap.* 25. *num.* 15. & inſignis *Barboſ. in collect. ad* præcit. *decretum, num.* 2. monui tamen interrogantẽ,
4 vt deſineret hoc tentare in Regno, in quo à
ſeculo non eſt auditum, vt locorum Ordinarii hac poteſtate in Notarios laicos vſi
5 ſint; ſatis enim apud nos eſt eorum ſufficiẽtia probata ex approbatione Dom. Vicemagni Prothonotarij, S. C. Præſidis, cuius
ſupremum officium ob mortem præſtãtiſ-
6 ſimi, ac nunquàm ſatis laudati viri *Domini Andreæ Marcheſij*, qui illud paucis ab hinc
annis mirificè regit, audiuimus in præſentiarum à potentiſſimo Domino noſtro Rege collatum in perſonam celeberrimi I. C.
7 *Domini D. Franciſci Merlini* Ordinis Sancti
Iacobi apud Suam Catholicam Maieſtatẽ
in ſupremo Italico Senatu Regentis, viri
omnibus numeris abſolutiſſimi, quẽ Deus
Optimus Maximus nobis, Regnoquè diù
ſeruet incolumem.

SVMMARIVM.

1 *Abbatiſſa in Italia triemnio tantùm muneri ſuo incumbit, & non vltrà.*

2 *Tempus triemnij Abbatiſſæ præfixum pro munere ſuo explendo nùm poſſit per loci Ordinarium prorogari.*

3 *Tempus à iure ſtatutum ad aliquid peragendum an poſſit per Iudicem ex cauſa prorogari.*

4 *Nouitij completo probationis tempore ad profitendum admitti debent; vel à Monaſterio eijci; ſed an ex aliqua cauſa poſſit ad aliquod tempus differri profeſſio, ibidem.*

5 *Tempus quatuor menſium præfixum patronis laicis ad præſentandum nùm poſsit per Epiſcopum, ad quem ſpectat inſtitutio præſentati ex cauſa prorogari.*

6 *Mens Pontificis quæ fuerit in ſtatuendo, vt Abbatiſſa non niſi per triemnium poſsit iniuncto muneri incumbere.*

7 Cõſtitutio Gregorii XIII. *circa tempus, quo Abbatiſſa iniũcto muneri vacare debet, procedit in omnibus monialiũ Monaſterijs, quarumuis militiarum; ſecus autem in illis, quæ Regulam à Sãcta Sede Apoſtolica approbatam profeſſæ non ſunt.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an loci Ordinarius, attenta *Conſtitutione Gregorij XIII.* poſſit tempus Abbatiſſæ præfixum,quo eius muneri vacare debet, ex cauſa prorogare. Superior regularis nùm tempus nouitijs à *S. Trident. Concil.* ad profitendum conſtitutum differre valeat. Item an quatrimeſtre patronis laicis ad præſentandum conceſſum poſſit per Epiſcopum dilatari, & de alijs, ad ornatum *Conſtitutionis* prefatæ.

CAP. II.

1 ABbatiſſa, certum eſt ho-
die,quòd nõ niſi per tri-
emnium poteſt iniuncto
muneri incumbere, quo
elapſo tẽpore,vt præeſſe
deſinat, ſtatuit Pontifex
Sanctiſſimus *Gregorius*
XIII. quarta die Ianuarij 1583. in *Conſtitu-*
tione,quę incipit,*Exponit debitum*, & infra,
de qua per *Stepha.Quaran.*in *Sum.Bullar.*in
verb.Abbatiſſa.
2 Sed fuit hodie à quodam Religioſo mihi
propoſitum dubium,quod hucuſquè à *DD.*
tactum non vidi, an illud triemnij tempus
ex cauſa poſſet loci Ordinarius ad paucos
dies prorogare, & demùm ad alterius Ab-
batiſſæ electionem iuris forma ſeruata pro-
cedi facere? cuius reſolutionem pendere
dixi ab altera; nimirùm an tempus à iure
3 ſtatutum poſſit per Iudicem prorogari,
qua de re latè per *Doctores* in *l. 2. ff. de re*
iudic. & in *cap. cùm ſit Romana* 5. *de appella-*
tio. & per *Pereir. deciſ.Luſit.* 61. Et quòd ex
cauſa id Iudici permittatur, ſiue terminus
ſit à iure, cum Iudicis miniſterio ſtatutus,
ſiue citrà illud,tenuit *Bar. in d.l.*2.poſt *num.*
4. ibi,*ego teneo, quòd imò indiſtinctè Iudex po-*
teſt cauſa cognita,&c.& ibidem communitèr
omnes, & in *d. cap. cùm ſit Romana*; eoquè
magis procedere dic, cùm de tertij præiu-
dicio non tractetur, prout in hoc caſu;
quodquè hoc verum eſſet, ad caſus infe-
rebam ſimiles; nàm cùm per *Sacrum Tri-*
dent. Concil. expreſsè ſtatutum habeamus
4 *ſeſſ.*25. *cap.*16. *de Regul.* vt completo noui-
tiatus tempore, quod eſt annus, vt in *cap.*
præcedẽti,Superiores, ad quos ſpectat no-
uitios habiles inuentos ad profitendum
admittant, aut è Monaſterio eijcere ha-
beant, eſſetquè dubitatum, nùm annus ille
iàm completus aliqua iuſta de cauſa, *Tri-*
dentina ſanctione non obſtante, prorogari
poſſet, extitit affirmatiuè reſolutum, vt
cõſtat ex ponderatis per *Nauar. conſ.* 29. *de*
Regular. in antiquis, per *Sayrum deciſ.* 12.*de*
officio Ordinar. & per alios relatos à *Sancto*
*Fauſt.in Theſaur.Religioſ. lib.*5. *quæſt.* 168.*&*
Barboſ. in *remiſſio. ad Conc. Trident.d.cap.*16.
Idemquè etiam determinatum in terminis
*cap.vnici,§.*1.*de iurepatr.in* 6.quo ſtatutum
eſt,vt vacante beneficio, quod eſt de iure-
5 patronatus,ſi eſt laicorum,intra quatrime-
ſtre teneantur illi beneficiatum Epiſcopo
præſentare;cùm,inquam, dubitatum eſſet,
an Ordinarius poſſet tempus illud qua-
tuor menſium prorogare, affirmatiuè cen-
ſuit *Rot. deciſ.* 11. *de dilatio.* penès *Creſcent.*
idemquè dixerunt *Lambert. de iurepatr. lib*
2.*par.* 2.*quæſt.* 1.*art.* 27.*&* 28. *Pariſ. de reſi-*
*gnat. benef. lib.*7. *quæſt.* 29. *in fine,D.Ludouiſ.*
deciſ. 177. *num.* 5. & ibi *Beltram. in additio.*
Barboſ.*de officio,& poteſt. Epiſc. par.*3. *alleg.*
72.*num.*143.*Riccius par.*1.*prax. Eccleſ. reſol.*
195.*in magnis,ſol. mihi* 116. & alij relati per
*Viuian.in prax.iuriſpatr. lib.*7.*cap.* 2.*num.* 10.
ratio in vtroquè caſu ea principalior aſ-
ſignatur, cùm in hac prorogatione de alte-
rius præiudicio non tractetur, prout in ca
ſu propoſito; cui enim infert præiudicium
Ordinarius nouam Abbatiſſæ electionem
per aliquos dies differre,& prorogare,dùm
cauſa ſe offert, quæ id fieri expoſtularet?
certè nemini;ergo.
6 Secundò, quòd hęc prorogatio per Or-
dinarium fieri poſſit conſideraui,Pontificis
mentem in illa *Conſtitutione* aliam non ex-
titiſſe,niſi vt de cætero Abbatiſſæ, aliæquè
Monaſteriorum præfectæ perpetuæ eſſe nõ
poſſint,prout in pluribus Italiæ locis, præ-
ſertim in hoc citerioris Siciliæ Regno erãt,
ſed tantùm, vt triemnio præeſſent, & ſic
præcipuus finis fuit,vt perpetuitas tollere-
tur, non autem vt ità ſtrictè circà trium
annorum tempus agatur,vt poſtrema cõ-

pleta die in alia immediatè ſequenti,ad alterius electionem procedatur,ſatisfit enim menti Pontificis,illiuſquè *Conſtitutionis* verbis,ſi ex cauſa noua differtur electio,vſque ad quindecim,viginti,& triginta dies,dùm id Superiori,ad quem ſpectat expediens,& neceſſarium videtur.

7 Hæc autem omnia, quæ de Abbatiſſæ electione diximus triennio duratura, ex citata *Conſtit. Greg. XIII.* admonet *Aldan. in compend.cano.reſol.lib.1.tit.28.num.12.* vt procedant non ſolùm in Monialibus illorũ ordinum,de quibus loquitur ſanctio illa, ſed vt obſeruentur in omnibus Monialium Monaſterijs quarumuis militiarum, etiam Hieroſolymitanorum,ſicquè per Sacrã Cõgregationem Epiſcoporum de anno 1604. 22.Maij deciſum teſtatur,meminitquè *Auguſt.Barboſ.in collect Doctorum ad Conc. Trid. ſeſſ.25.cap.7.num.10.de regul.* At non procedere in electione illarum Monialium, quæ Regulam à Sancta Sede Apoſtolica approbatam profeſſæ non ſunt, aduertit *Nauar. conſ 82.num.5.de regular.in antiquis,*& *7.de ſtatu Monach.in nouis,Sayrus dec.* 88. eod.cit. *tit.de regular.*& *Quaran.loc.*cit.*circà finem.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex Eccleſiaſticus an ſit competens ad cognoſcẽdum laicum abortus crimen committentem,& quid in crimine hæreſis , num.* 2. *&* 4.

3 *Præuentio datur in criminibus mixti fori, & quid in Regno Neap.*

5 *Iudex Eccleſiaſticus an, & quando ſit competens ad cognoſcendum laicum falſum coràm ipſo deponentem.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Iudex Eccleſiaſticus in Regno Neap. ſit competens ad cognoſcendum laicũ abortus crimen committentem , ſiue conſulentem , attenta *Conſtitutione Sixti V. Pontificis Maximi,*& quid in criminibus mixti fori , & de aliis ad materiã pertinẽtibus.

CAP. III.

1 Abortus crimen committens , dubitatum audiui, nùm à Iudice Eccleſiaſtico,attenta *Conſt. Sixti V.* extrà Statum Eccleſiæ cognoſci poſſit? Reſpondi de hoc conſultus negatiuè,*Conſtitutio* enim immortalis memoriæ *Sixti Quinti* ſub datum Romæ 16. Nouembris 1588.quòad pœnas corporales, pro hoc deteſtabile crimine infligendas nõ poteſt habere locum quantum pertinet ad perſonas ſeculares puniendas, niſi in ſubditos,& vaſallos Eccleſiæ;etenim nullo vn-
2 quàm tempore in hoc Regno ſeruari viſũ fuit,Conſtitutionem aliquam Pontificiam, per quam Summi Pontifices , qui pro tempore fuerunt, eximere decreuerint à iuriſdictione Iudicis laici perſonas ſeculares pro aliquo patrato facinore, iure ciuili punibile , illaſquè à Iudice Eccleſiaſtico cognoſci facere , niſi in crimine hæreſis, id, quod adeò verum eſſe comperimus,
3 vt quamuis plura ſint crimina à Doctoribus mixti fori nuncupata , vbi de iure datur præuentio , de quibus per *Fr. Michaelem Agiam* in ſuo eleganti *opuſculo de exhiben.auxil.fundamen.* 17. per totum, & per alios paſſim,& tamèn in hoc Regno Magiſtratus ſecularis priuatiuè eius ſubditos illorum criminũ reos cognoſcit, & punit,& in hac quaſi poſſeſſione viuunt Regij, vigore *Capitulorũ Papæ Honorij,*ſicq; apud Summum Pontificem *Gregorium XIII.* literis mediantibus teſtatus fuit olim Dominus Cardinalis Granuelanus, qui eo tempore pro Domino Rege noſtro Regnũ hoc moderabatur, ſicquè etiam teſtantur duo Eccleſiaſtici,nempè *Abbas Alphonſus Villagut deciſ.36.*& *Abb.Iacob.de Graff.in ſuis deciſionibus caſuum conſcient.par.1.lib.4.* ſuper *Bul. Cœn.cap.15.in verſ.quominus,*& propriè *num.* 14.& poſt eos *Reg.de Pont.in tract. de iuriſd. in tit. de ſortilegijs.*

4 Sic reſpondi cuidam Epiſcopo Regni huius,qui contrà quẽdam laicum de abortus crimine reum procedebat, vigore præcitatæ *Sixti Conſtitutionis,* illumquè etiam punire intendebat de falſo, ex quo iudicialitèr interrogatus ſuper patrato facinore,de quo erat conuictus , negauit commiſiſſe , & ſic dicebatur,falſum depoſuiſſe;dixi,
5 quòd quamuis Iudex Eccleſiaſticus ſit cõpetens ad puniendum laicum in Curia

Digitized by Google

Eccleſiaſtica falſum deponentem, vt per *Affl.deciſ.* 219. vbi *Addentes, Genuenſ. in prax.Curiæ Archiep.Neap.cap.9.n.* 3. & alios paſſim, hoc tamen intelligendum eſt, quando deponit vti teſtis ad probandam rem, cuius cognitio ad ipſum Iudicem Eccleſiaſticum ſpectat, ſecus autem quando deponit laicus vti principalis, prout in caſu de quo agebatur; tunc enim quia interrogatur à Iudice prorſus incompetente, non tenetur dicere veritatem, tùm ſecundò, quia nemo tenetur deponere contrà ſe ipſum.

SVMMARIVM.

1 *Ius vindictæ, & pacis faciendæ an competat fratri naturali pro morte alterius fratris naturalis, & num.*3.4.10.*&* 12.

2 *Spurij an habeant ius agnationis, & cognationis.*

5 Pragm.8.de compoſit.*quid diſponat, declaratur, & num.*6 *&* 9.

7 *Ius remittendi regulatur ſecundùm ordinem ſucceſsionis, & num.*8.

11 *Fratres ſpurij vterini an ad reciprocam ſucceſsionem admitti poſsint.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an accuſandi ius naturalibus, & illegitimis competat pro morte alicuius conſanguinei ſimilitèr naturalis, vel ſpurij. Ius accuſãdi, & remittendi quibus propriè competat, ad ornatum *pragm.8.ſub tit.de compoſition.*

CAP. IV.

1 ACcuſandi, & remittendi ius quibus propriè competat, & quibus prohibeatur, fuit latè *lib.* 1. *cap.*2. demonſtratũ, poſt quorum ſcripta, & impreſſa, de alio ad materiam in occurrenti caſu interrogatus extiti; nimirùm, an hoc ius vindictę, & pacis faciendæ fratri competat naturali, ſeu ſpurio, pro morte alterius fratris ſimilitèr naturalis, vel ſpurij? Et abſque quòd libros aperirem, negatiuè reſpondi, quando fratres ſpurii, ſiue naturales eſſent conſangui-
2 nei tantùm, ſecus verò ſi vterini, & motus fui, quia ſpurii agnationis ius non habent; ſed tantùm cognationis, ac proindè dùm ex eadem matre naſcuntur, ſibi inuicẽ ſuccedunt, & per conſequens competit eis ius vindictæ, & pacis faciendæ; ſecus autem ſi ab vno patre, & duabus meretricibus, *l.* 4. *&* 5.*ff.vnde cognati,§.vulgò quæſitos,Inſtit. de ſucceſſ.cognat.Affl.* qui ſic Regia ſententia de anno 1494.& aliàs per S.C. deciſum refert *deciſ.96.*vbi *Addent.Ant.Fab.diff.* 2. *in allegatio.C.de natural. liber.* & ità demùm in puncto reperi hac vſum fuiſſe diſtiuctione *Nunc.Tartagl.in prag.*8.*cap.* 2. *num.* 28. ſub *tit.de compoſitio.*per hæc verba, *Sed an requiratur remiſsio à fratribus ſpuriys, nephariys, & inceſtuoſis? Reſpondeo, quòd aut fratres ſpurij nati ſunt ex eadem matre, & tunc, quia ſibi ipſis ad inuicem ſuccedunt, requiritur remiſsio, aut nati ſunt ex eodem patre, & duabus meretricibus, & tunc, quia non ſuccedunt, ab eis remiſsio nõ requiritur, vt in* §.*vulgò quæſitos,etc.*

3 At ſententia hæc redditur valdè dubia ex deciſione relata per *D. Scipionem Rouit. dec.* 25.dùm de anno 1624. per S.C. deciſum fuiſſe teſtatur, Amitæ naturali pro morte nepotis ſimilitèr naturalis ius vindictæ cõpetere, talitèr reuocando decretum M. C. quæ contrarium iudicauerat: fundatur deciſio hæc, nàm dùm de occiſi nece vindicãda agimus, non ad ius ciuile, quod induxit ſuccedendi ius à conſanguinitatis proximitate, & graduum computatione dependens, ſed ad ius dumtaxàt naturale, ſolamquè naturalitatẽ recurrere debemus, cùm certum ſit, mortis vindicationem ex perſonarum ſolummodò affectione oriri, & ſic naturalis affectio ſola eſt conſideranda, & attendenda, exploſa penitùs (dicit *Rouit.*) iuris ciuilis ſubtilitate; quodquè hoc verum ſit, inquit à *num.*4. vſque ad 13. ſic firmaſſe *Bart.in l.* 1.*nu.*3.*& ſeqq.de accuſatio.* vbi ſpurios omnes, & nepharios ad accuſandum admittit, ſimilitèr & *Bald.in l.lege Iulia* 44. *ff.de rit.nuptiar.*& *conſ.*441. *nu.*1. *vol.*3. *Ang. conſ.*366.*verſ.poſt hæc*,& in *l.* 1.*ff. de accuſat. Imol.& Alex.in l.ex facto,*§.*ſi quis rogatus,ff ad S.C.Trebel.Guliel. de Benedic. in cap. Raynuntius, in verbo Raynuntius de Clera, nu.*43. *verſ.& ſic baſtardi, & ſpurij, Petr. à Plaz. in epit.delict.cap.*41.*num.*28.*verſ. cui obiectioni, & Ant.Gomez.var.reſol.lib.*3.*tit.*3.poſt *num.* 66.*verſ.item quæro,an filius.*

dùm leges, eodem tit. in 6. cum aliis concor-
dantibus, relatis per *Sard. deciſ.* 247. *Lam-
bert. de iurepatro. lib.* 3. *in* 8. *quæſt. principali,
art.* 2. *num.* 5. *fol. mihi* 32. *à ter. Bellemer. deciſ.*
689. *Oterus quæſt. iuris, lib.* 3. *quæſt.* 13. *num.* 9.
Gaſp. Theſ. qq. forenſ. lib. 2 *quæſt.* 40. benè *Don
Ioannes Vela* in ſuo *opuſculo de pœnis delicto-
rum, cap.* 14. *verſ. tertiò hæretici*, vbi addit,
adeò concluſionem hanc veram eſſe, quòd
ſi lapſus in hæreſim bona aliqua alienaue-
rit, illa ab Inquiſitoribus vendicabuntur,
etiam nullo poſſeſſori oblato pretio, alle-
gat *Ioan. Andr. Geminia.* & *Prob.* in *d. cap. cùm
ſecundùm leges, Tiraquel. in l. ſi vnquàm, in
verb. reuertatur, num.* 267. *de reuocan. donatio.*
& alios, vt ibi, ſubdens, quòd licèt regulari-
3 tèr in bonorum paternorum confiſcatione
liberorum legitima non comprehendatur,
Authen. bona damnatorum, C. de bonis proſcrip.
in hoc tamen crimine abſquè vlla libero-
rum miſeratione bona omnia amittuntur,
id, quod paritèr ex pluribus probauit *Ignat.
del Villar* in *Sylua Reſponſ. iur. lib.* 1. *reſp.* 12.
& *Iul. Clar.* cæteris omiſsis in §. *hæreſis,
num.* 14.

4 Suppoſita concluſione hac circà iactu-
ram, quam paſſus fuit Ioſeph bonorũ ſuo-
rum, ſequitur certè dicendum, nullam eidẽ
ſuperfuiſſe actionem aduerſus debitores,
quos antè incurſum hæreſis habebat, benè
Peregr. tract. de iure fiſci, lib. 5. *tit.* 1. *num.* 54.
vbi allegat *tex. in l. ſi debitori deportatio, ff. de
fideiuſſor.* & in *l.* 2. *C. ad l. Iul. de vi*, immò in
5 hoc caſu debitores poſt incurſum credito-
ris ipſo iure ab omni obligatione abſolu-
tos fuiſſe, probatur in *cap. fin.* vbi *gloſ. Abb.*
& *Canoniſtæ* communitèr, *de hæret. Cardinal.
Alban. ad Bart. in rubr. C. de hæret. num.* 9. *Ei-
meric. in Director. Inquiſit. par.* 3. *q.* 119. & ibi
Pegna comment. 169. *Aluarez in ſpecul. iur.* ſub
tit. de hæret. in fine, Burſat. conſ. 14. *num.* 2. *Me-
noch. conſ.* 185. *num.* 24. *Oterus loco* cit.
num. 10.

5 Nec dices, hæc omnia benè procedere in
hæretico pertinaci, & ſic in eo, qui in erro-
re perſiſtit, ſecus verò in illo, qui abiurauit,
prout in caſu noſtro; Ioſeph enim cùm pa-
trati criminis pœnituerit, nullam aliam
aſſequutus fuit pœnam, niſi perpetui car-
ceris, ſicquè ab alijs, & ſignantèr amiſsionis
bonorum liberatus cenſetur; etenim reſpõ-
detur, obiectionem hanc falſam eſſe, omni-
nò, iuriſquè fundamento penitùs carere; &
7 vt pateat de veritate ſciendum eſt, quòd
abiuratio cùm ſit commiſſi erroris lacri-
moſa confeſſio cum iuramento de non re-
deundo ad ſimilia patranda, nullum alium
producit effectum, niſi dumtaxàt, quòd fa-
cit ex miſericordia mortis pœnam euitare,
quam certè aliàs reus ille ſubiret, iuxtà diſ-
poſita in *cap. ad abolendam, de hæret.* ſed quia
ab errore receſſit, condonatur pœna mor-
tis naturalis, & imponitur ciuilis, quæ eſt
perpetui carceris, *cap. excommunicamus, il* 2.
§. fin. eod. tit. Boſſ. in praxi, in tit. de hæret. num.
17. *Reg. de Pont. conſ.* 73. *num.* 5. *lib.* 1. pœna
autem priuationis bonorum à Sacris Ca-
nonibus inflicta remanet in ſuo robore, ad
illamquè euitandam abiuratio non pro-
deſt, niſi expreſsè ex miſericordia in ſentẽ-
tia exprimatur, quòd bona reſtituantur, vt
habetur in *d. cap. vergentis*, vbi *Felin.* docens
num. 2. opus eſſe, vt expreſsè dicatur à Iudi-
ce, vt bona reſtituantur, *Cagnol.* in *l. id, quod
noſtrum, num.* 5. *de regul. iur. Carrer. in prax.
tit. de hæret. num.* 161. *Boſſ. loc.* cit. antè *num.*
19. ſub illis verbis, *nec etiam recuperat bona
per dictã abiurationem*, &c. *Dominus Ricciullus*
olim Caſertanus Antiſtes, nunc Archie-
piſcopus Coſentinus in ſuo elegantiſſimo
tract. de iure perſonarum, lib. 5. *cap.* 42.
num. 10. & 17. vbi etiam teſtatur, quòd
8 Sacrum Tribunal Inquiſitionis iis tantùm
bona cõdonare ſolet, quibus perpetui car-
ceris pœna remittitur; & in puncto, quòd
obligatio illa debitorum, quæ per incurſũ
creditoris in hæreſim fuit extincta, per ab-
iurationem deindè ſequutam non reuiui-
ſcat, longa manu probauit *Menoch.* cit. *conſ.*
185. à *num.* 25 ad *finem*, & *Pegna* poſt alios,
quos citat in *Director. Inquiſit. comment.* 169.
in *fine*, quibus adſtipulatur ſingulare dictũ
Cæſaris Lambertini loco cit. *num.* 6. vbi dicit,
9 quòd cùm lapſus in hæreſim ipſo iure bo-
nis ſuis priuatus extiterit, & ſucceſſiuè iure
patronatus, quod habebat Eccleſiaſticum,
illud per abiurationem non recuperat, aſſi-
gnat rationem, quia per incurſum ipſo iure
libertatis ius Eccleſiæ fuit acquiſitum. Et
certè de hoc dubitari non poteſt, nàm ſi ve-
rum eſt, quòd per incurſum in hæreſim tan-
10 to ſcelere notatus, inter alias, quibus ſu-
biicitur pœnas, bonorum ſuorum patitur
iacturam, quo pacto ad illa dici poteſt re-
ſtitutus, ſi talis reſtitutio ab habente pote-
ſtatem non ordinatur; quo enim canone,
quauè Pontificia conſtitutione cauetur, vt
per abiurationem, quis ad bona, quæ per
incurſũ amiſit, reſtituatur? Si legimus ver-
ba ſententiæ, de hac reſtitutione verbum
nullum; ſi ad ſolitam, & conſuetam formu-
lam, qua Inquiſitores poſt abiurationem
ſequutã in abſoluendo deprehenſum vtun-
tur, recurrimus, aliud in ea nõ exprimitur,

niſi abſolutio ab excommunicatione, quà reus illé in hæreſim lapſus innodatus extitit cum reſtitutione ad Sacramenta Eccleſiæ, vt videre eſt in *Director. Inquiſit. par.* 3. in *tit. quomodò, & qualitèr proceſſ. in cauſa fidei,* &c. à *nu.* 190. vſque ad 194. vbi ponitur formula ſententiæ, ibiq; potiſſimùm hæc verba leguntur, *talitèr damnamus, & pœnitentiamus, ſolùm tibi vitam de miſericordia relinquẽtes,* & demùm iniunctis nonnullis pœnitentiis additur, *item te ſententialitèr condemnamus carceri tali ad perpetuum, vt ibi ſemper pane doloris, & aqua anguſtiæ crucieris.* His
11 igitur ſic ſtantibus firma remanet concluſio in principio firmata, nimirùm vt Ioſeph propter hæreſis crimen bonis ſuis priuatus remãſerit, illorumq; adminiſtratione à die patrati facinoris exutus, quod trahit ſecum neceſſarium conſequens, nullam eidem ſuperfuiſſe actionem de iuribus, quæ amiſit experiri.

Secundò, & tollitur omnis dubietas, quòd is, qui nunc agit, ſit ab inſtituto iudicio repellendus (circumſcripta concluſione modò firmata) dico ſatis monſtruoſum eſſe in iudicio audire mortuũ; conſtat enim,
12 Ioſephum per damnationem ad perpetuũ carcerem maximam capitis diminutionẽ paſſum fuiſſe, quia libertatem, & Ciuitatem amiſit, ſicq; pro mortuo ciuilitèr habẽdum eſſe, probatur in *l.* 1. vbi *DD.* communitèr, *C. qui non poſſunt ad libert. peruenire,* & in *§.* 1. *Inſtit. de capitis diminut.* vbi ex Imperatoris reſponſo, omnis, qui Ciuitatem, & libertatem amittit ſententiæ atrocitate, ſeruus pęnæ efficitur; propter quam rationem do-
13 cet communis ſchola Scribẽtium, pœnam perpetui carceris capitalem eſſe, iſtaq; pœna damnatum perpetua ſeruitute alligari, & damnato ad metallum comparari, videantur *Innocent.* in *cap. qualitèr, & quando* 24. intrà *num.* 6. *verſ. ſecunda autem pœnæ damnationis, extrà dè accuſat. Bart. in l.* 2. *nu.* 3. *ff. de his, qui pro non ſcript.* & in *l.* 2. *ff. de publ. iudic. Bald. in l. reos, nu.* 3. *C. de accuſation. Gugliel. de Benedic. in cap. Raynuntius, in verb. mortuo itàq; il primo, num.* 130. ſub illis verbis, *& ſic tales efficiuntur ſerui pœnæ, conſiderato maximè, quòd perpetuus carcer dicitur quædam ſeruitus, D. Reg. de Pont. conſ.* 90. *num.* 87. *Alex. Trentacinq. lib.* 1. *variar. reſol. in tit. de mort. natur. num.* 5. *Ludouic. Bolognin. in addition. ad conſ.* 1. *Io. de Anania, num.* 18. *in fine,* quem allegat *Dom. Card. Tuſch. pract. concl. lit. P. concl.* 223. *num.* 13. vbi dicit, quòd pœ-
14 na perpetui carceris eſt loco pœnę deportationis, ac proindè ad perpetuum carcerẽ damnatum actiuè, & paſſiuè inteſtabilem eſſe, ſcripſerunt *Bar. in d. l.* 2. *num.* 3. *de his, qui pro non ſcript. habent. & in l. Imperium, ff. de iuriſd. omnium iudic.* vbi *Zaſ. num.* 19. *Iaſ. num.* 24. *Soc. num.* 20. *Dec. num.* 34. *Alcia. num.* 13. *Decia. num.* 42. *Bald. in l.* 1. cit. *tit. C. qui non poſſunt ad libert. perue. Abb. in rubr. de teſtam. num.* 4. *verſ. dubitatur, Peregrin. de iur. fiſc. lib.* 3. *tit.* 4. *nu.* 5. *Reg. de Pont. conſ.* 73. qui loquitur in propria materia noſtra, pluribuſq; mediis fundat, contractum donationis, ſiue teſtamentum conditum à damnato ad perpetuum carcerem propter hæreſim, ex inhabilitate diſponentis nullum eſſe, idemq; defendit *Petr. Gilken. in l.* 2. *num.* 11. *C. qui teſtam. facere poſſunt;* ſi igitur Ioſeph per dam-
15 nationem ad perpetuum carcerem Ciuitatem, & libertatem amiſit, id, quod etiam benè probat *tex. in l.* 2. *ff. de liber. homine exhiben.* conſequens eſt dicere, vt in iudiciis nec actiuè, nec paſſiuè eſſe poſſit, prout eſt *textus* ad literam in *l.* 2. vbi *gloſ.* in *verb. conueniri, ff. de capit. diminut. Specul. in tit. de actore, §.* 1. *num.* 14. *verſ. idem eſt in quolibet,* quo loci hoc idem affirmat in ſeruo, religioſo, bannito, deportato, & excommunicato, vt hi penitùs nec agere, nec conueniri poſſint, proſequitur *Vant in tract. de nullitatibus, in tit. de nullit. ex defectu inhabilit. ſeu mand.* à *num.* 46. ad 58. *Sebaſtia. Medic. in tract. mors omnia ſoluit, par.* 1. à *num.* 41. & alii.

16 Quibus ſic ſtantibus, nullius momenti eſſet oppoſitio, ſi quæ aduerſus prædicta fieret, nimirùm vt concluſio modò firmata ritè, rectèq; procedat de iure *Digeſtorum, & Codicis,* quo attento poteſt quis effici ſeruus pœnæ, & cùm talis fuerit effectus, reddatur incapax omnibus, quæ iuris ciuilis ſunt; at ſecus de iure nouiſſimo *Auth.* quo attento nemo benè natus pęnę ſeruus effici poteſt, ad *tex.* & ibi dicta per *DD.* in *Authen. ſed hodie, C. de donation. inter vir. & vxor.* & in corpore vndè ſumitur, eoquè magis in caſu noſtro, cùm etiã attento iure *Digeſtorum, et Co-*
17 *dicis* pœna perpetui carceris interdicta ſit, prout ſunt iura nimis clara in *l. aut damnũ* 8. *verſ. ſolent Præſides,* & in *l. mandatis* 35. *ff. de pœnis,* & in *l. incredibile* 6. *C. eodem.*

Etenim huic oppoſitioni, pro eo, quod ad caſum noſtrum pertinet, ſatisfacit ſatis benè, prout de more inſignis *Reg. de Ponte* citato *conſ.* 73. à *num.* 10. ad 28. vbi dicit, verum eſſe de iure ciuili perpetui carceris pœnam prohibitam eſſe, adeò quòd ſi Iudex illam inferret, malè iudicaret, indèq; ſequeretur, vt nullum iuris miniſteriũ oriri poſſet, ſecus verò de iure canonico, ad *tex.*

Digitized by Google

in *cap.quamuis,de pœnis,in 6.*quod quidèm
ius in hac materia adhùc inter perſonas
ſeculares eſt attendendum;Iudex enim Ec-
18 cleſiaſticus in crimine hæreſis iuriſdictio-
nem in laiços habet priuatiuam, ex regula
*tex.*in *cap.vt inquiſitionis,§.prohibemus, de
hæret.in 6.*vndè ipſe Iudex eſt ille,qui in cri-
minibus Eccleſiaſticis punit,condemnat,&
ſuas pœnas infligit, allegat *Oldrad.conſ.87.*
indèq; ſequitur (ſubdit *Dom. Regens num.
19.*) vt ex pœna iuſtè impoſita ſequi de-
beant omnes iuris effectus, de quibus nos
ſuprà diſſeruimus, citat *Hippol. de Marſil.
ſing.* 565.vbi docet, quòd cùm iure canoni-
co attento pœna perpetui carceris ſit in-
troducta in locum pœnæ metalli, ſequitur,
vt omnem huiuſmet pœnę effectum ſortia-
tur,& ſignantèr, vt actiuè, & paſſiuè dam-
natus ad perpetuos carceres inteſtabilis
reputetur,vnum addens mirabile ex *Io. de
Imol.*& *Barbat.*nimirùm, vt hæc actiua, &
19 paſſiua incapacitas extendatur etiam ad
alimenta, vt ſcilicèt iure canonico attento
damnato ad perpetuos carceres nec alimē-
ta relinqui poſſint.

20 Reſpondet ſecundo loco *Dom. Regens de
Ponte,*quòd licèt ius ciuile condemnationē
ad perpetuum carcerem non permittat;ſe-
cus verò de iure Regni huius, quod ſe con-
format diſpoſitioni iuris canonici, ſicq; di-
cit,per ius Regni condemnationem hanc
cognitam eſſe,atq; permiſſam, reuideatur,
quæſo,*Conſtitutio*,quæ incipit, *Hi,qui per in-
quiſitionem,* vbi *Marinus de Caramanico* no-
tat, quòd carcer perpetuus eſt de iure ca-
nonico,& de iure Regni,non autem de iu-
re ciuili, & quòd per *Conſtitutionem* illam
correcta eſt diſpoſitio *tex.*in citata *l. incre-
dibile,*C.*de pœnis,*id, quod etiam *ibidem* ad-
uertit *Affl.in quæſt.notab.*& *D.Reg.Tap.num.*
15.idemq; in Ciuitate Venetiarum vſu re-
ceptum eſſe teſtatur *Mantua,* relatus à *Iulio
Claro* in *§.fin.quæſt.*70.*num.*4. & Peregr. *de
iure Fiſci,lib.*3.*tit.*4.*num.*5.in *fine,verſ.verùm
cùm apud nos,* quò ſit, vt dicamus ceſſare
prorſus oppoſitionem factam,in ſuoq; ro-
bore remanere concluſionem firmatam, vt
Ioſeph vti damnatus in perpetuum carce-
rem ſeruus pœnæ ſit effectus, ſicq; maximā
capitis diminutionem paſſus, ac proindè
ex diſpoſitione cit. *l.* 2. *ff. de capit.diminut.*
nec conuenire,nec conueniri eum poſſe.

21 Ceſſat & alia vana oppoſitio, ſi quæ fie-
ret, vt de iure canonico detruſio in perpe-
tuum carcerem non ſit ad pœnam ordina-
ta;ſed ad pœnitentiam, ſicq; ceſſare pror-
ſus iuris effectus, qui ſequerentur, ſi eſſet
pœna;nàm reſpondetur,hoc verum non eſ-
ſe,& contrarium apertè probari in *c.quam-
uis,de pœnis, in 6.* vbi *Bonifacius Pontifex* di-
cit,quòd quamuis carcer ad reorum cuſto-
diam,& non ad pœnam ſit inuentus, attra-
men permittit,vt delinquentes,& crimino-
ſi in perpetuum carcerem detrudi poſſint,
ergò ſupponit,eſſe pęnam,& non alitèr da-
ri ad cuſtodiam, quia tunc carcer datur ad
cuſtodiam, quando de reorum criminibus
eſt cognoſcēdum, vt ad propoſitum eſt no-
tabilis *gloſ.*in citata *l.aut damnum, verſ. ſo-
lent Præſides,*in *verbo ad continendos, ff.de
pœnis*; cæterùm cùm quis pro delicto dam-
netur in perpetuum carcerem, quia nil re-
manet agendum,neceſſariò dicendum eſt,
quòd pro pœna delicti ſequuta eſt cōdem-
natio; & quàmuis *tex.* in fine addat, *ad pœ-
nitentiam peragendam,* hoc dixit Pontifex,
vt reus in perpetuis vinculis incluſus ſuæ
culpæ luat pœnam, cùm pœnitere idem
ſit,quod pœnam tenere,*can.pœnitentia, de
pœnitent.diſt.*3. id, quod clarius ſonant ver-
ba *textus* in *cap.nouimus,§.fin. de verb.ſignif.*
ibi, *ad agendum pœnitentiam ipſum includas
pane doloris, & aquæ anguſtiæ ſubſtentandum,*
expreſſius autem, quòd ius canonicum de-
truſionem in perpetuum carcerem pœnam
vocet,probatur in *cap.accuſatus,§.fin.*ibi,*re-
ligioſi etiam ſunt immurationis pœna, vel alia
grauius puniendi,de hæret.in* 6. idemq; in *cap.
vt vniuerſi,verſ.& illorum,qui veſtris manda-
tis,*ibi,*propter hæreſim in carcere, vel muro re-
cluſi pœnam,*&c.*eod. tit.* & in *extrauag.* 1. *de
pœnis* circa *finem*, ſub illis verbis,*Pontificali
eum, & Sacerdotali, & alio quolibet officio
priuantes, & ad perpetuum carcerem condem-
nantes.*

22 Indiuidualitèr autem, quòd de iure ca-
nonico detruſio in perpetuum carcerem
ſit pœna,& quòd hæc ſit verior opinio, di-
xerunt *Abb.*in *rubr.de teſtam.*antè *nu.* 5. ſub
illis verbis, *ſed alia videtur verior,quia negari
non poteſt,quin ibi ſit quaſi mortuus,*&c.*Addit.*
nouiſſima ad *l.*1. C. *de cuſtodia reorum,* vbi
habentur hęc verba, *ratio eſt, quia hac in re
carcer non eſt ad pœnam, l. aut damnum,§.ſo-
lent, ff. de pœnis,ſecus de iure canonico, cap.
quamuis,de pœnis,in 6.*&c. *Gugliel. de Bened.*
omninò videndus in *cap.Raynuntius,in verb.
mortuo itàq; il primo,num.*129. ſub illis ver-
bis,*nàm tales clerici ſic perpetuò carceri man-
cipati ſunt quaſi mortui, quia licèt talis carcer
eis imponatur pro pœnitentia, tamen illa pœni-
tentia eſt loco pœnę,*&c.& paulò poſt *nu. ſeq.*
dicit hæc verba, *& ſic tales efficiuntur ſerui
pœnæ,conſiderato maximè, quòd perpetuus car-*

cer

Digitized by Google

cer dicitur quædam ſeruitus, &c. *Hipplyt. de Marſil. ſing.* 565. ibi, *ſed alia videtur verior, quia negari non poteſt, quin ibi ſit quaſi mortuus*, &c. *Affl. in* cit. *Conſtit. Hi, qui per inquiſitionem, num.* 11. ibi, *& ſic carcer de iure canonico eſt ad pœnā*, &c. *Reg. de Pont.* aliis omiſſis cit. *conſ.* 73. *num.* 21. vbi ad probandum, quòd de iure canonico carcer perpetuus datur ad pœnam, allegat *tex.* in dicto *cap. quamuis, de pœnis, in 6.*

Hæc occurrunt ad demonſtrandū, quàm iuridica, iuriq; conſentanea fuerit à conuentis oppoſita exceptio.

SVMMARIVM.

1 *Actor quis nàm dicatur, vel reus in indicio iactantiæ, & num.* 3. 4. *&* 5.
2 *Iudex ſecularis an poſſit per edictum generale clericum monere, vt coràm ipſo compareat, dùm ſe iactat habere iura contrà laicum.*
9 *Iudicium iactantiæ an inducat litis pēdentiā.*
7 *Spolium an poſſit intentari pro implemento remedij* l. diffamari, C. de ingen. manum.
8 *Remedium aliquod an detur ad impediendam litem ſuper iudicio iactantiæ.*

ARGVMENTVM.

Agitur, quis nàm actor, & quis reus dicatur in iudicio iactātiæ, ad effectum cognoſcēdi, coràm quo Iudice ſit procedendum. Diffamator, cui in iudicio iactantiæ eſt ordinatum, vt iura ſua proponeret, an decreto ſatisfaciat, ſi intētaret ſpolium, vel præciſè teneatur iura ſua proponere in iudicio petitorio. Remediū aliquod an detur, vt impediatur lis ſuper iudicio iactātiæ. Refertur ſingularis obſeruatio manuſcripta *Dom. Ioannis Angeli Piſanelli*, ad materiam ſatis pertinens, cum deciſionibus S.C.

CAP. VI.

1 ACtor, vel reus quis dicatur in iudicio iactantiæ, de quo in vulgata *l. diffamari, C. de ingen. manumiſ.* non parū inter *DD.* fuit controuerſum; quādoquidèm *Affl.* noſter in *deciſ.* 268. poſt diſputatum articulum teſtatur, per omnes Dominos de S.C. fuiſſe votatum, illum cenſeri actorem, qui agit vigore dictæ *legis*, ſicq; debere ſuum diffamatorem vocare, & conuenire coràm Iudice ipſius conuenti diffamātis, & vbi fortè diffamatus coràm Iudice ſuo iactantiæ iudicium inſtitueret, poſſet diffamator ſic vocatus ad ſuum forum cauſæ remiſſionē petere. Contrariam verò ſententiam amplexi ſunt *Ant. Capyc. deciſ.* 18. *Octauius Cacheranus deciſ.* 151. *& Caſar Vrſill. in addit. ad Affl. loco* citato, poſt infinitos, quos referūt; hi enim contrà *Afflict.* magis communitèr putarunt, in hoc iudicio iactantiæ intentātem remedium dictæ *l. diffamari*, naturalitèr, & verè dici reum, ſicq; ad Iudicem ipſius diffamati poſſe diffamatorem trahere. Ratio aſſignatur, quia circumſcripto hoc iudicio, ſi diffamator vellet iura, quæ habet contrà diffamatum proponere, teneretur vtiq; coràm illius Iudice comparere, prout aliàs ipſe dicebam *lib.* 1. *cap.* 52. *num.* 12. nimirùm, poſſe Iudicem ſecularem per
2 edictum generale clericum, qui iactat habere iura contrà laicum monere, vt compareat, quatènus ſua putaret intereſſe, nec in aliquo tunc Eccleſiaſticam eludi libertatem, ex quo dùm clericus aliquam habet actionem contrà laicum, cùm illam exercere voluerit, neceſſariò corā ſeculari Magiſtratu comparere tenetur.

3 Sed quicquid ſit de hac controuerſia, in vna facti contingentia dicebam, quòd in caſu, de quo agebatur, ceſſabat omnis dubitatio, duo in hac materia conſiderando iudicia, prout aliàs ſcripſi cit. *lib.* 1. *cap.* 257. alterum diffamationis, quod eſt fundatum in dicta *l. diffamari*, & in hoc ſubintrat altercatio, de qua per *DD.* modò citatos, & de hoc non agebamus, quia diffamatus, qui erat clericus ad hanc cōtrouerſiam vitandam, iactantiæ iudicium, non coràm Iudice ſuo, ſed diffamatoris, & ſic in S. C. inſtituerat. Alterum verò eſt iudicium principale, & de hoc agebatur, quod oritur poſtquàm diffamator iura ſua propoſuit,

Digitized by Google

quo quidèm caſu, quia iudicium diffamationis pęnitus expirauit, ſequitur neceſſariò dicendum, vt procedendum ſit coràm Iudice diffamati competente,ità ſatis benè *Andr. Gayl. pract. obſeru. lib. 1. obſer. 11. nu. 5. cum ſeq.* & clarius, ac melius noſter *Præſ. de Franch. deciſ.* 385. vbi hæc notanda eſſe admonet, cùm ſępè in praxi eueniant, ponens exemplum, quòd multotiès iudicium diffamationis extitit in M.C. intentatum, & poſteà per diffamatorem fuerunt iura propoſita in S.C. & cùm per diffamatum, cauſam ad M.C. remitti peteretur, non fuit alitèr remiſſa, per rationem ſuprà allegatã, niſi, vt ipſe ſubdit, cum remedio *l. diffamari* eſſet etiam intentatum remedium *l. ſi contendat, ff. de fideiuſ.* quod quidèm remedium eſt, vt per diffinitiuam ſententiam declaretur, aduerſario iactanti nullum ius competere, in hoc enim caſu Iudex diffamationis erit ſemper paritèr Iudex cauſæ principalis, qua de re latè *Couar. variar. lib. 1. cap.* 18.

4 Hæc breuitèr conſiderabam pro remiſſione cauſæ D. Florentii de Clauer Sacerdotis, qui ſimplex iactantiæ iudicium contrà Lęlium de Clauer in S. C. inſtituerat, quo inſtituto, & coràm D. tunc Conſiliario Merlino, nunc apud D. Regem noſtrum in ſupremo Italico Senatu Regente meritiſſimo, cui fuerat iactantiæ cauſa commiſſa, comparuit Lęlius de iactantia conuictus, & iura propoſuit contra D. Florentium, & hæc cauſa fuit nouitèr commiſſa D. Conſiliario Theodoro, eo habito pro indubitato, iactantiæ iudicium à D. Florentio intentatum, fuiſſe iam extinctum; cùmq; compilato proceſſu dubitaretur, an Sacrũ Conſiliũ ad cauſæ expeditionem procedere potuiſſet, conſideratis prædictis à Dominis Senatoribus in hac die Sabbathi 16. Februarii 1646. Sacrum Conſiliũ decreuit, cauſam eſſe ad Iudicem Eccleſiaſticum competentem remittendam. Acta ſunt in Banca Fabritii Solatii Sac. Conſ. actorum Magiſt. pro Curia.

Poſt hæc ſcripta in articulo, de quo per *Afflict. & Capyc. loc.* citatis ad manus meas peruenit adnotatio quædam propria manu *D. Io. Angeli Piſanelli*, ſua tẽpeſtate Aduocatorum Principis, (ſic atteſtãte inſigne Iurecouſulto *D. Io. Vincẽtio de Anna in ſing. 6.*) in qua quidèm adnotatione præſtãtiſſimus, ac magnus iſte Doctor contrà *Afflict.* geminatas noſtri ſupremi Senatus refert deciſiones, & per hæc verba, quæ habentur in quodam eius libello manuſcripto, quem dono accepi à *Domino Regente Ferdinando Brancia* Iureconſulto doctiſſimo, Oratius Calatrauæ, & Duce Beluederii.

Ieſus, Maria.

5 *Mazzeus in deciſ.* 268. dicit, fuiſſe deciſum, quod iudicium intentatum per remedium *l. diffamari, C. de ingenuis manumiſſis* debet remitti ad Iudicem diffamantis: dùm hic caſus eueniſſet in S.C. in anno 1518. inter Magnificam Carmoſinam de Duce, illud remedium intentantem contra Presbyterum Antonium de Anna de Sueſſa, relata cauſa in Rota per Magnificum Nicolaum Maioranum cauſæ Commiſſarium, & Regium Conſiliarium, pro parte D. Antonii allegabatur illa deciſio: per me vt Aduocatũ Dominæ Carmoſinæ dicebatur, quòd *Alex. in conſ. 104. in 5. vol.* quod ſimilitèr *Mazzeus* allegat, dicit contrarium eius, quod firmat *Mazzeus*, quãdo de dicto remedio loquitur, & hanc partem, quòd intẽtans remediũ *legis diffamari* poſſit adire Iudicem ſuum, tenet *Socin. in conſ. 94. col. 2. verſ. quintò mouetur, vol. 3.* allegabam modernum *Gomez.* qui relatis alijs hanc partem tenet in *§. prædiuciales, col. 5. verſ. quis autem erit Iudex, Inſt. de act.* quia in effectu, & naturalitèr dicitur reus, & in fortioribus terminis conſiderat *Decius conſ. 3. col. final. Socin. in l. libertus, la prima, ff. de in ius vocãdo*, & allegatis per me multis, quæ nõn refero, ex quo pro maiori parte habentur in *deciſ. Capyc.* 18. fuit in dicta cauſa de menſe Decẽbris decretum, quòd cauſa remaneret in S C. Iudice Magnificę Carmoſinæ futuræ reæ; & tunc Dominus Antonius Ianuarius Præſidens S. C. vir doctiſſimus, & veteranus Officialis dixit mihi, quòd aliàs dùm eſſet lis inter D. Cardinalem de Aragonia, & D. Alfonſum Coppulam, Sacrum Conſilium inclinauit in iſtam opinionem: tũc hæc notaui in dicta deciſione *Mazzei*, & demùm impreſsis deciſionibus *Capyc. in d. dec.* 18. narratur ille caſus, & ſic in hoc Regno non oportet de hoc dubio diſceptari.

6 Et tũc incidit aliud dubium, quòd ſi propoſito remedio *dictæ legis diffamari*, ipſe Don Antonius noluiſſet proponere iura ſua in S.C. ſed in M.C.V. quæ erat ſimilitèr Iudex competens Magnificæ Carmoſinæ, an liceret, & vtilitas erat, quia à ſententia M. C. dabatur appellatio ad S. C. & executio ſuſpendebatur, ſecus tamen in ſententijs S.C. quæ habẽt exequtionem paratam, cum cautione fideiuſſoria in caſu retractationis, iuxtà *tex. in Auth. quæ ſupplicatio, C. de precib. Imper. offer Marianus in cap. penult.*

vers.

verſ. vndecimò quæro, de foro competenti tenet, electionem eſſe diffamantis, & ſic actoris, cuius opinionem ſequitur *Lancellottus Decius in l. ſi quis poſteà, in fine, ff. de iudicijs*, & licèt *Felin. in cap. cùm ſit generale, col. 4. verſ. item facit, de foro competenti*, referendo *Caccialupum in repetitione legis omnes populi, col. 6. de iuſt. & iure*, videatur dicere, quòd ſubſtantialius eſt tenere contrarium, ſcilicet quòd ſit idem Iudex, tamen primam opinionem tenet *Socin in d. conſ. 94. vol. 3.* referens, ità tenere *Caccialupum in l. nulli, C. de iudicijs*, & ſic videtur iſta opinio magis cõmunis, tamen in illa cauſa fuit proceſſum in S.C. quia ille Presbyter voluit iura ſua in S.C. proponere, non expectato decreto ſuper illo incidenti.

7 Subortum fuit aliud dubium, an ſi Presbyter ille opponens exceptionem ſpoliationis, & ſic petens reſtitutionem poſſeſſionis, à qua dicebatur ſpoliatus, ſi hoc ſufficeret pro implemento remedij *l. diffamari*, et videbatur, quòd non, quia debebat iura proponere, & ſic petitorium, prout fuerat in remedio intentato propoſitum, & dùm diſputaretur hoc incidens in Rota, dixi Dominis de Rota, quòd aliàs tempore primi anni mei Doctoratus, exiſtente dicto dubio inter nobilem Paulum de Lamberto de Auerſa, cum Clerico Ioanne de Lamberto, ego priùs allegaui ad hoc *Abbatem in c. ex cõqueſtione, col. 4. verſ. 2. extrà de reſtit. ſpoliat.* vbi tenet, poſſe intentari ſpoliũ, ad intellectũ *d. l. diffamari*, & quòd tũc ità fuerat deciſum per S.C. & demõſtraui decretum, & ſic in cauſa ipſa fuit determinatũ.

Fuit etiam tùnc oretenùs propoſitum, ſi eſſet dare aliquod remediũ, vt impediatur lis ſuper iactantia: occurrebat mihi, & ità ſepiùs oppoſui, frœtus doctrina *Lucæ de Pen. in l. ſi apparitor, col. 6. verſ. & nota, C. de cohortal. lib. 12.* vbi ad materiam dictæ *l. diffamari* dat cautelam, quòd qui vocatus eſt, adeat Iudicem, & dicat, ſe non poſſe tunc, fortè, vt ſuprà dixerat, quia non habebat probationes, & ſecundũ varia impedimenta poteſt iſta cautela practicari; tamen quando diffamatio eſſet de certa re, vel certa ſumma, ità quòd aliquis iactaret ſe non teneri ad certam quãtitatem, vel quòd talis res ſpectabat ad eum, poſſem petere declarari, me non teneri ad illam quantitatem, vel rem, & quòd diffamatori imponatur perpetuum ſilentium, ità relatis aliis tenet *Marian. in d. cap. penul. verſ. duodecimò quæro, in fine, de foro competenti.*

Io. Angelus Piſanellus.

SVMMARIVM.

1 *Magiſtri actorum in Regno Neapolis eorum periculo, & fortuna iudiciarias ſuſcipiunt fideiuſsiones; ſed an per hoc à litigãtibus mercedem pro arbitrio exigere poſsint, ibidem, & num. 7.*

2 *Actorum Magiſter in ſuſcipiendis fideiuſsionibus loco fideiuſſoris habetur, ex quo facta principalium diſcuſsione, ſubſidiaria actione tenetur, & num. 7.*

3 *Magiſtratus de iure* Digeſtorum, & Codicis *pro iudiciarijs fideiuſsionibus ſubſidiaria actione tenebatur, nunc in Regno Neap. actorum Magiſtri.*

4 *Fideiuſſor an poſsit cum debitore, pro quo fideiuſsit certam mercedẽm paciſci.*

5 *Fideiuſſor, qui pro præſtita fideiuſsione mercedem exegit, nùm illam ſibi excomputabit, ſi contigerit ſummam ſoluere in fideiuſsione contentam.*

6 *Fideiuſſor nùm poſsit mercedem exigere pro fideiuſsione preſtitã, ſi nullum imminet periculum decoctionis principalis debitoris.*

8 *Actorum Magiſter nùm poſsit à Principe cogi ad ſuſcipiendas iudiciarias fideiuſsiones, & non niſi quid minimum exigere.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Actorũ Magiſtri ſupremorum Tribunalium Regni Neapolis pro fideiuſſionibus, quas ſuſcipiunt, illam poſsint tuta conſcientia exigere mercedẽ, quæ ipſis pro arbitrio videbitur. Fideiuſſor nùm pro fideiuſſione præſtanda poſſit ratione periculi certam mercedem cum debitore paciſci, & de alijs.

Digitized by Google

CAP. VII.

1 ACtorum Magiſtri, qui in hoc Regno eorum periculo, & fortuna iudiciarias ſuſcipiunt fideiuſſiones, audio dubitari, nùm tuta conſcientia poſſint pro recipiendis fideiuſſionibus illam petere, & exigere mercedem, quæ eis pro arbitrio videbitur.

2 Reſpondeo indubitantèr quòd ſic, moderatè tamen, ſecundùm propriarum conſcientiarum dictamen; conſtat namquè, Actorum Magiſtros in his actibus explendis loco fideiuſſorũ haberi; hi enim ſi facta obligatorum diſcuſſione, illos decoctos eſſe apparuerit, ſubſidiaria actione ad ſoluendum conueniuntur, vt in *prag.* 15. *ſub tit. de Actuarijs*, *Rouit. deciſ.* 83. & diximus *lib.* 1. *cap.* 3. *nu.* 4. qua quidèm ſubſidiaria actione
3 de iure communi conueniebatur Magiſtratus, *l.* 1. & toto *tit. ff. & C. de Magiſtrat. conuen.* & in §. *ſciendum, Inſtit. de ſatiſd. tutor. & curat.*

4 Hoc poſito videamus breuitèr, quid dixerint *Doctores* in terminis ſimplicis fideiuſſoris, nùm poſſit ille pro fideiuſſione præſtanda mercedem recipere; & communitèr omnes, tàm *Theologi*, quàm *Iuriſtæ* in affirmatiuam deuenerunt ſententiam, per *tex.* in *l. ſi remunerandi gratia* 6. *§. Marius*, vbi *Bar. ff. mand.* & in *l. hoc iure*, §. 1. *ff. de donatio.* idquè non alia ratione, niſi ob periculum, cui ſe ſubmittit quis fideiubendo; id, quod adeò verum putauit *Bald.* infrà allegandus,
5 vt ſi caſus contingeret, in quo fideiuſsor ſummam, pro qua fideiuſsit, ſolueret, dùm illam à principali debitore repetet, nõ alitèr mercedem, quam pro fideiuſsione præſtita recepit, ſibi excomputabit, ea quidèm ratione, quia mercedem habuit ratione periculi fideiuſsionis; non autem propter ſatisfactionem obligationis, videãtur, quæſo, infraſcripti, qui hæc omnia bene probant, ex Theologis *D. Anton. in ſumm. tit. de vſur. cap.* 7. §. 45. *Caieta. in* 2. 2. *D. Tho. quæſt.* 78. *art.* 2. *Io. Medin. in ſum. tit. de vſur. reſtit. col.* 8. *Conrad. de contractib. quæſt.* 40. *concl.* 4. *Syluest. in ſum. in verb. fideiuſſ. nu.* 14. *Ang. in ſum. eodem verb.* circà *finem, & Naua. in ſum. cap.* 17. *num.* 285. *& conſ.* 23. *num.* 4. *lib.* 5. *tit. de vſur.* ex Iuriſtis *Bal. in l. antiquæ, nu.* 1. C. *ad S.C. Velleia. Dec. conſ.* 7. *num.* 10. *Io. Lup. in cap. per veſtras, notab.* 6. *§.* 9. *num.* 9. *et ſeq. de donatio. inter vir. & vxor.* vbi dicit, licitum eſſe fideiuſſori tot pro centenario paciſci, *Anto. Padil. in l.* 2. *num.* 26. *& ſeq.* C. *de reſcind. vend.* *Couar. variar. reſol. lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 6. quo loci concluſionem ſuprà firmatam limitat, prout & *Io. Lup. in cap. nauiganti, ſub num.* 20. *de vſur.*
6 quotiès debitoris qualitate, & conditione attenta nullum immineret periculum, vt quia eſſet ille admodùm ſoluendo, vt nulla poſſit periculi cadere ſuſpitio, *Felician. de cenſib. lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 20. *verſ. ſecundò animaduerto, Stracch. de aſſecurat. in præfatio. nu.* 25. *Aluar. Valaſc. deciſ.* 18. *Surd. conſ.* 306. *nu.* 10. *& ſeq. lib.* 3. *Vincent.* Caroc. *tract. de loca. et conduc. in tit. de fideiuſſore, fol.* mihi 128. *Dom. Ludouiſ. deciſ.* 161. *Cancer. var. reſol. par.* 2. *tit. de fideiuſſor. num.* 118. *&* 119. *in nouiſſimis, & D. Card. Mant. de tacit. & ambig. conuen. tom.* 1. *lib.* 6 *tit.* 6. *num.* 6.

7 Si igitur, vt propoſitum abſoluamus dubium, Actorum Magiſter fideiuſſoris loco habetur, conſequens eſt dicere, vt quemadmodùm ex communi omnium ſententia poteſt fideiuſſor pro fideiuſſione præſtanda ratione periculi certam mercedem cũ debitore paciſci, ità etiam & Actorum Magiſter, qui ſimilitèr quando principales obligati ad ſoluendum ſunt impotẽtes, de proprio ſummam in fideiuſſione cõtentam ſa-
8 tisfacere tenetur, ſicq; concludendum, nullo pacto practicari poſſe ordinationem nouiſſimè inuictiſſimi Regis noſtri iuſſu emanatam, ne valeãt Actorum Magiſtri ſupremorum Tribunaliũ Regni huius, pro qualibet fideiuſſione recipienda vltrà granos decem pro mercede exigere; nemo enim, vt experiẽtia docuit, inueniri vnquàm poterit, qui has recipiat ſatiſdationes, quo ſit, vt publicum commercium in maximo verſetur detrimento; vndè puto, ſuſpenſa ordinatione prædicta, de his omnibus Regem noſtrum certiorari, ſicq; illi reſcribendum.

Die .. menſis Septembris 1637. Sacrũ Conſilium iũctis Dominis omnium Aularum, prout de more in rebus grauibus decreuit, faciendam eſſe conſultationem Excellẽtiſſimo Proregi pro hac opinione, cui pariter adhæſit Regia Camera præuia alia conſultatione pro Actorũ Magiſtris M. C. quæ fuit per Regium Collaterale Cõſilium approbata, nec amplius fuit de negotio tractatũ; minimè enim ſunt mutanda (dicebat *Paulus Iuriſconſultus in l. minimè, ff. de legibus*) quæ interpretationem certam ſemper habuerunt.

SVMMARIVM.

1 *Legatum annuum Aduocato relictum, ad hoc vt hæredis cauſas defendat, an debeatur, ſi contingerit, Aduocatum illum in Senatorem eligi, & nu.3.5.9.10.11.13.14.15.17.19.26.29.31.32.& 33.*

2 *Dictio,* ad hoc, *condictionem, vel modum importet?*

4 *Legatum an debeatur, ſi legatarius ex aliqua cauſa ſuperuenienti non adimplet modum ab initio poſsibilem, & nu.23.24.27.& 28.*

6 *Legatum relictum tutori an debeatur, ſi à tutela ſe excuſauerit, & n.7.8.& 25.*

12 *Legatum poteſt peti via exequutiua.*

16 *Gerundium an conditionem importet.*

18 *Legatum cauſale quod nàm dicatur.*

20 *Legatum relictum Titio ſub conditione, vt hoc, vel aliud faciat, an ſit conditionale, vel potius modale.*

21 *Modus potiùs, quàm conditio in dubio præſumitur.*

30 *Aduocatus an poſſit cogi ad ſuſcipiendum officium Conſiliarij.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an legatũ annuum Aduocato donec vixerit relictũ, ad hoc, vt hęredis cauſas defendat, debeatur, ſi cõtigerit, Aduocatum illum à Principe in Senatorem eligi. Legatum relictum tutori an debeatur, ſi ſe à tutela excuſauerit. Legatum an debeatur, ſi onus legatario impoſitum adimpleri non poteſt.

CAP. VIII.

1 ADuocatus ſi à Principe in Senatorem eligeretur, vtilis eſt inueſtigatio, nùm annuum legatum eius vita durante à Titio illi relictum, ad hoc, vt hęredis cauſas defendat, petere poſſit, dùm Aduocationis munus per Magiſtratũ ſuperuenientem exercere prohibetur, prout lege Regia in hoc Regno cautum eſt.

2 Et citrà omne dubium affirmatiuè reſpondeo, quod duplici modo probatur. Primò, cùm certum ſit, diſpoſitionem ſic, vt ſuprà factam modalem eſſe; dixit enim teſtator, ad hoc, vt vulgari ſermone, *acciocbe*, quæ dictio modum ſine dubio importat, *Bart. in l. quibus diebus, §. fin. num. 2. & 4. ff. de condit. & demonſtr.* ibiq; *Scribentes* communitèr, *Bald. in cap. dudùm, col. 6. verſ. & hæc faciunt, de elect. Dec. conſ. 327.* & alii relati per *Galgan. tract. de condit. & demonſtr. par. 1. cap. 95. num. 1. 2. & 4.* quibus addo *Crauett. conſ. 59. num. 1.* vbi dicit, modum etiam cenſeri, ſi dictum eſſet, cum hoc tamen pacto, & conditione, & alios, quos congerit *Parlad. quotid. diff. iur. differ. 147.*

3 Hoc poſito, & pro indubitato, dico in caſu noſtro, ideò non poſſe legatarium hæredis cauſas defẽdere, & ſic modum adimplere, ex quo ius ei reſiſtit, prohibẽtur enim Iudices pro aliis patrocinari, vt ſuprà aſſeuerabamus, & ſic per hunc caſum modus ille per teſtatorem appoſitus defecit, qui ab initio adimplibilis conſiderabatur, & verè per certum tempus fuit adimpletus; ſed ſic eſt, quòd quando legatarius modum
4 ab initio poſſibilem non adimplet, ex cauſa, quia non poteſt, debetur tamèn legatũ, illudq; retinere poteſt, prout eſt *tex. in l. ſi Titio pecunia 95. ff. de leg. 1.* ergò, per quem hoc in ſpecie voluit *Bart. in d. l. quibus diebus, §. Termilius, num. 17. ff. de condit. & demonſtr.* dùm dixit, poſſe legatarium legatum retinere, eſtò quòd modum ab initio poſſibilẽ non adimplet, quia tamen non poteſt, id, quod etiam probarunt *Socin.* ibidem *n. 11. Barz. deciſ. Bonou. 81. num. 9. et 10. Galgan.* cit. *tract. de condit. & demonſtr. par. 2. cap 3. quæſt. 7. num. 8. & Craſ. in §. legatum, quæſt. 58. nu. 4.*

5 Nec dices, in caſu *d. l. ſi Titio* modi inadimplementũ conſiderari per caſum non contingentem in perſonam legatarii, ibi enim per legatarium non ſtat, quominus modus adimpleatur, ſecus autem in caſu noſtro, vbi inadimplementum conſiderari videtur per caſum contingentem in perſonam legatarii, qui Aduocationis munus reliquit, Senatoriam adipiſcẽdo dignitatem; reſpondetur enim, idem eſſe, ſiue conſideremus inhabilitatem ex parte tertii, ſiue ex perſona legatarii, prout ſatis notantèr obſeruauit *Dyn.* omninò videndus in *regula imputari 41. num. 4. ff. de reg. iur.* vbi de his agens tàm reſpectu modi, quàm conditionis non implete, tandèm quòad modum ab initio poſsibilem, qui demùm adimpleri non poteſt, dicit, diſpoſitionem pro ad-

im-

Digitized by Google

pleta die in alia immediatè ſequenti,ad alterius electionem procedatur,ſatisfit enim menti Pontificis,illiuſquè *Conſtitutionis* verbis,ſi ex cauſa noua differtur electio,vſque ad quindecim,viginti,& triginta dies,dùm id Superiori,ad quem ſpectat expediens,& neceſſarium videtur.

7 Hæc autem omnia, quæ de Abbatiſſæ electione diximus triennio duratura, ex citata *Conſtit. Greg. XIII.* admonet *Aldan. in compend.cano.reſol.lib.1.tit.28.num.12.* vt procedant non ſolùm in Monialibus illorū ordinum,de quibus loquitur ſanctio illa, ſed vt obſeruentur in omnibus Monialium Monaſterijs quarumuis militiarum, etiam Hieroſolymitanorum,ſicquè per Sacrā Cōgregationem Epiſcoporum de anno 1604. 22.Maij deciſum teſtatur,meminitquè *Auguſt.Barboſ.in collect. Doctorum ad Conc. Trid. ſeſſ.25.cap.7.num.10.de regul.* At non procedere in electione illarum Monialium, quæ Regulam à Sancta Sede Apoſtolica approbatam profeſſæ non ſunt, aduertit *Nauar. conſ 82.num.5.de regular.in antiquis,*& 7.*de ſtatu Monach.in nouis,Sayrus dec.* 88. eod.cit. *tit.de regular.*& *Quaran.loc.cit.circà finem.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex Eccleſiaſticus an ſit competens ad cognoſcēdum laicum abortus crimen committentem,& quid in crimine hæreſis, num. 2. & 4.*

3 *Præuentio datur in criminibus mixti fori, & quid in Regno Neap.*

5 *Iudex Eccleſiaſticus an, & quando ſit competens ad cognoſcendum laicum falſum coràm ipſo deponentem.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Iudex Eccleſiaſticus in Regno Neap. ſit competens ad cognoſcendum laicū abortus crimen committentem, ſiue conſulentem, attenta *Conſtitutione Sixti V. Pontificis Maximi,*& quid in criminibus mixti fori, & de aliis ad materiā pertinētibus.

CAP. III.

1 ABortus crimen committens, dubitatum audiui, nùm à Iudice Eccleſiaſtico,attenta *Conſt. Sixti V.* extrà Statum Eccleſiæ cognoſci poſſit? Reſpondi de hoc conſultus negatiuè,*Conſtitutio* enim immortalis memoriæ *Sixti Quinti* ſub datum Romæ 16. Nouembris 1588.quòad pœnas corporales, pro hoc deteſtabile crimine infligendas nō poteſt habere locum quantum pertinet ad perſonas ſeculares puniendas, niſi in ſubditos,& vaſallos Eccleſiæ;etenim nullo vn-
2 quàm tempore in hoc Regno ſeruari viſū fuit,Conſtitutionem aliquam Pontificiam, per quam Summi Pontifices, qui pro tempore fuerunt, eximere decreuerint à iuriſdictione Iudicis laici perſonas ſeculares pro aliquo patrato facinore, iure ciuili punibile, illaſquè à Iudice Eccleſiaſtico cognòſci facere, niſi in crimine hæreſis, id, quod adeò verum eſſe comperimus,
3 vt quamuis plura ſint crimina à Doctoribus mixti fori nuncupata, vbi de iure datur præuentio, de quibus per *Fr. Michaelem Agiam* in ſuo eleganti *opuſculo de exhiben.auxil.fundamen.* 17. per totum, & per alios paſſim,& tamèn in hoc Regno Magiſtratus ſecularis priuatiuè eius ſubditos illorum criminū reos cognoſcit, & punit,& in hac quaſi poſſeſſione viuunt Regij, vigore *Capitulorū Papæ Honorij*,ſicq; apud Summum Pontificem *Gregorium XIII.* literis mediantibus teſtatus fuit olim Dominus Cardinalis Granuelanus, qui eo tempore pro Domino Rege noſtro Regnū hoc moderabatur, ſicquè etiam teſtantur duo Eccleſiaſtici,nempè *Abbas Alphonſus Villagut deciſ.36.*& *Abb.Iacob.de Graff.in ſuis deciſionibus caſuum conſcient.par.1.lib.4.* ſuper *Bul. Cœn.cap.15.in verſ.quominus,*& propriè *num.* 14.& poſt eos *Reg.de Pont.in tract. de iuriſd. in tit. de ſortilegijs.*

4 Sic reſpondi cuidam Epiſcopo Regni huius,qui contrà quēdam laicum de abortus crimine reum procedebat, vigore præcitatæ *Sixti Conſtitutionis,* illumquè etiam punire intendebat de falſo, ex quo iudicialitèr interrogatus ſuper patrato facinore,de quo erat conuictus, negauit commiſiſſe, & ſic dicebatur,falſum depoſuiſſe;dixi,
5 quòd quamuis Iudex Eccleſiaſticus ſit cōpetens ad puniendum laicum in Curia

Eccleſiaſtica falſum deponentem, vt per *Affl.decif.* 219. vbi *Addentes, Genuenſ. in prax.Curiæ Archiep.Neap.cap.9.n.* 3. & alios paſſim, hoc tamen intelligendum eſt, quando deponit vti teſtis ad probandam rem, cuius cognitio ad ipſum Iudicem Eccleſiaſticum ſpectat, ſecus autem quando deponit laicus vti principalis, prout in caſu, de quo agebatur; tunc enim quia interrogatur à Iudice prorſus incompetente, non tenetur dicere veritatem, tùm ſecundò, quia nemo tenetur deponere contrà ſe ipſum.

SVMMARIVM.

1 *Ius vindictæ, & pacis faciendæ an competat fratri naturali pro morte alterius fratris naturalis, & num.* 3. 4. 10. & 12.

2 *Spurij an habeant ius agnationis, & cognationis.*

5 Pragm.8.de compoſit. *quid diſponat, declaratur, & num.* 6. & 9.

7 *Ius remittendi regulatur ſecundùm ordinem ſucceſsionis, & num.*8.

11 *Fratres ſpurij vterini an ad reciprocam ſucceſsionem admitti poſsint.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an accuſandi ius naturalibus, & illegitimis competat pro morte alicuius conſanguineì ſimilitèr naturalis, vel ſpurij. Ius accuſādi, & remittendi quibus propriè competat, ad ornatum *pragm.8. ſub tit.de compoſition.*

CAP. IV.

1 Accuſandi, & remittendi ius quibus propriè competat, & quibus prohibeatur, fuit latè *lib.* 1. *cap.*2. demonſtratū, poſt quorum ſcripta, & impreſſa, de alio ad materiam in occurrenti caſu interrogatus extiti; nimirùm, an hoc ius vindictę, & pacis faciendæ fratri competat naturali, ſeu ſpurio, pro morte alterius fratris ſimilitèr naturalis, vel ſpurij? Et abſque quòd libros aperirem, negatiuè reſpondi, quando fratres ſpurii, ſiue naturales eſſent conſangui-

2 nei tantùm, ſecus verò ſi vterini, & motus fui, quia ſpurii agnationis ius non habent; ſed tantùm cognationis, ac proindè dùm ex eadem matre naſcuntur, ſibi inuicē ſuccedunt, & per conſequens competit eis ius vindictæ, & pacis faciendæ; ſecus autem ſi ab vno patre, & duabus meretricibus, *l.* 4. & 5. *ff. vnde cognati, §. vulgò quæſitos, Inſtit. de ſucceſſ.cognat. Affl.* qui ſic Regia ſententia de anno 1494. & aliàs per S.C. deciſum refert *deciſ.96. vbi Addent. Ant.Fab.diff.* 2. *in allegatio.C.de natural. liber.* & ità demùm in puncto reperi hac vſum fuiſſe diſtinctione *Nunc.Tartagl.in prag.8.cap.* 2. *num.* 28. ſub *tit.de compoſitio.* per hæc verba, *Sed an requiratur remiſsio à fratribus ſpurijs, nepharijs, & inceſtuoſis? Reſpondeo, quòd aut fratres ſpurij nati ſunt ex eadem matre, & tunc, quia ſibi ipſis ad inuicem ſuccedunt, requiritur remiſsio, aut nati ſunt ex eodem patre, & duabus meretricibus, & tunc, quia non ſuccedunt, ab eis remiſsio nō requiritur, vt in §. vulgò quæſitos, etc.*

3 At ſententia hæc redditur valdè dubia ex deciſione relata per *D. Scipionem Rouit. dec.* 25. dùm de anno 1624. per S.C. deciſum fuiſſe teſtatur, Amitæ naturali pro morte nepotis ſimilitèr naturalis ius vindictæ cōpetere, talitèr reuocando decretum M. C. quæ contrarium iudicauerat: fundatur deciſio hæc, nàm dùm de occiſi nece vindicāda agimus, non ad ius ciuile, quod induxit ſuccedendi ius à conſanguinitatis proximitate, & graduum computatione dependens, ſed ad ius dumtaxàt naturale, ſolamquè naturalitatē recurrere debemus, cùm certum ſit, mortis vindicationem ex perſonarum ſolummodò affectione oriri, & ſic naturalis affectio ſola eſt conſideranda, & attendenda, exploſa pęnitùs (dicit *Rouit.*) iuris ciuilis ſubtilitate; quodquè hoc verum ſit, inquit à *num.*4. vſque ad 13. ſic firmaſſe *Bart.in l.* 1. *nu.*3. *& ſeqq.de accuſatio.* vbi ſpurios omnes, & nepharios ad accuſandum admittit, ſimilitèr & *Bald.in l.lege Iulia* 44. *ff.de rit.nuptiar.* & *conſ.*441. *nu.*1. *vol.*3. *Ang. conſ.*366. *verſ.poſt hæc,* & in *l.* 1. *ff. de accuſat. Imol. & Alex.in l.ex facto, §. ſi quis rogatus, ff. ad S.C.Trebel. Guliel. de Benedic. in cap. Raynuntius, in verbo Raynuntius de Clera, nu.*43. *verſ. & ſic baſtardi, & ſpurij, Petr. à Plaz. in epit.delict.cap.*41. *num.*28. *verſ. cui obiectioni, & Ant.Gomez.var.reſol.lib.*3. *tit.*3. poſt *num.* 66. *verſ.item quæro, an filius.*

4 Sed

4 Sed quicquid ſit de prefata iuris naturalis ratione per *Rou.* ponderata, & *Doctorum* ſuprà relatorum authoritate, noli tu Regnicola à priori recedere ſententia; quandoquidèm ſi mihi dicere fas erit, dicam libentèr, deciſionẽ per *Rouit.* adductam, pace Dominorum tunc Iudicantium, eſſe prorſus contrà citatam *pragm.*8. ſub *tit. de compoſit.* attendamus, quæſo, diſponitur enim
5 in dicta *pragm.* de anno 1559. edita, nullatènus de delictorum compoſitionibus tractari poſſe, niſi priùs remiſſione habita ab omnibus illis, quibus de iure competit accuſandi facultas, id, quod non ſemel illius Regiæ ſanctionis Cõditor repetit, cùmquè demùm, poſt legem illam promulgatã dubitatum eſſet, in quo nàm gradu occiſo eſſe deberent conſanguinei illi, à quibus erat exquirenda remiſſio, ſubſequitur declara-
6 tio in anno 1567. propoſito dubio ſatisfaciens, nimirùm, ab illis occiſi conſanguineis eſſe remiſſionem procurandã, ad quos mortui ſucceſſio de iure ſpectabat, ergò, dico ego, hi ſolummodò ſunt, quibus competit ius accuſandi, nàm quamuis hoc in declaratione prædicta non exprimatur, cùm verbum nullum in ea proferatur de querulando, ſed tantùm de remittendo, quod ſat erat, fuit tamen pluriès expreſſum in prima, dùm, vt diximus, diſpoſitum extiterat, non poſſe delinquentes componi, niſi remiſſione ab illis obtenta, quibus competit ius accuſandi, cùmq; poſteà in dubium re-
7 uocatum eſſet, à quibus conſanguineis eſſet habenda remiſſio, reſponſum fuit, ab illis, quibus de iure competit defuncti ſucceſſio, cùm hi certè eſſe debebant, quibus competebat ius accuſandi, nàm ſi aliàs diceremus, fruſtratoria eſſet talis diſpoſitio, quoniam ſi obtenta à legitimis hæredibus remiſſione, poſſet alius conſanguineus, quem ad ſuccedendum ius non vocat, accuſare, nunquàm delictorum compoſitioni locus eſſe poſſet; quòdq; hoc verum ſit, videmus, ſic Sac. Conſilium aliàs *pragmaticam* prædictam, omni ſemoto dubio intellexiſſe penès *D. Vincentium de Franch. deciſ.* 611. dùm determinando, iuxtà illam, quòd
8 ad finem, vt rei ad compoſitionem admitti poſſint, omnium requiratur proximorum conſenſus, quibus de iure mortui defertur ſucceſſio, ſubdit *D.* ille *Præſes*, ità ad præſens intelligẽdos eſſe *Rit.* noſtræ M.C. 191. 192. & 195. quibus diſpoſitum erat, vt nemo ad accuſandum eſſet admittendus, niſi, qui ſuam, ſuorumquè iniuriam proſequeretur, & ſic voluit dicere, vt pro occiſi morte vindicanda illis agere permittatur, quibus defuncti ſucceſſio fuit à iure delata, id, quod expreſſius firmat *D. Io. Franc. de Pont. trac. de poteſt. Proreg. tit.* 1. *§.* 4. *num.* 17. *fol.* mihi 19.
9 dùm in terminis dictæ *prag.* ad hoc vt quis ad accuſandum admitti poſſit, duo copulatiuè concurrenda eſſe dicit, alterum, vt agens mortuo ſit in gradu proximior, & vt nemo eum præcedat, alterum verò, vt ex iuris diſpoſitione occiſi ſucceſſio eidem deferatur, quia ſi ſuccedere non poſſet, dicit *D. de Pont.* quòd nec etiam ius accuſandi haberet, hoc idem proſequitur *P. Molfeſ. conſ.* 10. *num.* 18. & alij noſtri communitèr.
10 His ſic ſtantibus, deueniendo ad caſum deciſionis per *Rouit.* relatæ, dico ego, ſi attẽta diſpoſitione dictæ *pragm.* nullus occiſo coniunctus poteſt illius mortem vindicare, niſi eiuſdẽ occiſi legitimus erit ſucceſſor, vellẽ ſcire ab illis Dominis, qui vti Iudices in deciſione prædicta interuenerũt, in caſu, de quo agebatur, amita naturalis, quę ad nepotis naturalis mortem proſequendam fuit admiſſa, poterat nè ex iuris diſpoſitione occiſo nepoti ſuccedere? certè nõ, quia,
11 vt in principio fuit dictum, ius ciuile naturales, ſiue ſpurios vterinos tantùm ad reciprocam ſucceſſionem vocat, & non alios, ſi ergò ſuccedere prohibetur, quo pacto ad occiſi nepotis mortem vindicãdam admitti poterat, dùm, attenta, vt diximus citatæ *pragm.* diſpoſitione, qui non poteſt ſuccedere, à iure accuſandi, & remittendi prorſus repellitur, & ſic parcat mihi *Dom. Rouit.* quòd non benę dixit in Regno, in occiſi morte vindicanda ius dumtaxàt naturale, ſolamquè naturalitatem, ex qua oritur affectio, eſſe attendendam, non autem ius ciuile, quod ius induxit ſuccedendi, cùm attenta diſpoſitione citatæ *legis* noſtræ, qui vult conſanguinei mortem vindicare, de neceſſitate defuncti legitimus ſucceſſor eſſe debet, & qui talis non erit, à iure repellitur accuſandi.
12 Quarè rectiùs in alia facti contingentia, tàm per Magnam Curiam, quàm in gradu appellationis per Sacrum Conſilium deciſum fuiſſe affirmo, in cauſa Nobilis, & aliorum de Laudiſio Capudatii, qui cùm eſſent inquiſiti, & carcerati pro prætenſo homicidio commiſſo in perſonam cuiuſdã Michaelis Cannicchi eiuſdem loci filii naturalis qu. Caroli, comparuit Ferdinandus Cannicchius eius frater ſimilitèr naturalis inſtando vti querulans in iudicio audiri, & quamuis verè eſſent inter ſe vtrinque coniuncti, quia ex ſcripturis præſentatis appa-

rebat,

rebat, eſſe illos tantùm ex eodem patre natos, non fuit auditus; debebat enim intrà terminum ſibi conceſſum ad docendnm de per ipſum allegatis probare, ambos in eodem vtero genitos fuiſſe, deciſio S. C. fuit de meuſe Nouembris 1631.

SVMMARIVM.

1 *Accuſatus de hæreſi, & demùm ad perpetuũ carcerẽ damnatus nùm poſſit per procuratorem debitores ſuos in ius vocare, & num. 4. 6. 10. 11. & 15.*

2 *Hæreſis crimine notatus an ipſo iure bonorum ſuorum faciat iacturam.*

3 *Legitima an poſſit à filijs peti confiſcatis bonis paternis propter hæreſim.*

5 *Debitor an ſit liberatus per incurſum creditoris in hæreſim.*

7 *Abiuratio quid ſit, & quos pariat effectus.*

8 *Inquiſitionis Tribunal ijs tantùm bona condonare ſolet, quibus perpetui carceris pœna remittitur.*

9 *Ius patronatus an amittatur per lapſum patroni in hæreſim.*

12 *Damnatus ad perpetuum carcerem maximam patitur capitis diminutionem.*

13 *Pœna perpetui carceris dicitur capitalis, & an ſit loco pœnæ deportationis.*

14 *Damnatus ad perpetuum carcerem an ſit inteſtabilis.*

16 *Seruus pœnæ an quis effici poſſit.*

17 *Pœna perpetui carceris an hodiè ſit interdicta, & quid de iure Regni, num. 20.*

18 *Iudex Eccleſiaſticus in crimine hæreſis iuriſdictionem habet in laicos priuatiuam.*

19 *Alimẽta an poſſint relinqui damnato ad perpetuos carceres.*

21 *Detruſio ad perpetuum carcerem an ſit ad pœnam ordinata, vel ad pœnitentiã, & n. 22.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an accuſatus de hæreſi, & demùm ad perpetuũ carcerem damnatus poſſit per procuratorem in iudicio cõparere, ſuoſquè debitores ad ſibi ſoluẽdum cogere. Abiuratio, quæ facit pœnam mortis euitare an inſimul faciat euitare pœnã amiſſionis bonorum, in quam à die commiſſi facinoris in hæreſim lapſus incidit. Pœna perpetui carceris à iure ciuili prohibita, & à iure canonico permiſſa an ſit cognita à iure Regni, & de aliis.

CAP. V.

1 ACcuſatus de nefando hæreſis crimine ſi abiurauerit, ſicquè erraſſe faxus fuerit, quocircà ad pœnam tantùm perpetui carceris damnatus extitit, dubitatur elegãtèr, nùm poſſit per procuratorem in iudicio comparere, eiuſquè debitores ad ſibi ſoluendum, quod debent cogere?

Contigit aliàs in Supremo Regni huius Senatu de his dubitari in cauſa Ioſephi N. qui in anno 1615. vnà cum alijs ſocijs in hæreſis crimen lapſus à Tribunali Sanctæ, ac illibatæ Inquiſitionis, poſt ſequutam abiurationem, vt perpetuò in carceribus detruderetur diffinitiua ſententia damnatus extitit; Is mediante perſona procuratoris ſubſtituti à Lucretia N. eius vxore, quam eodem anno 1615 ad nõnulla peragenda procuratricem conſtituerat, in annò 1638. Doctorem Paulum, & Ianuarium N. fratres, vti filios, & hæredes qu. Mutii in ius vocauit, illoſquè ad certas pecuniarum quantitates ſibi ſoluendum conuenit; cõtradicebant conuenti excipientes, actorem, ex quo reus fuit ille tanti criminis, ab inſtituto iudicio omninò repellendũ, eiquè audientiam denegandam, vndè an benè exciperent, dubitabatur.

2 Reſpondi de his conſultus, conuentorũ exceptionem ſatis de iure fundari, ſi duo potiſſimùm perpendantur, & Primò, quòd cùm Ioſeph in deteſtabile hæreſis ſcelus incidetit, ipſo iure bonorum ſuorum omniũ fecit iacturam, talitèr quòd à die commiſsi facinoris illorum adminiſtratione priuatus extitit, ſunt iura nimis vulgata in *cap. vergentis* 10. in *cap. excommunicamus* 15. §. *damnati*, extrà *de heret.* & in *cap. cùm ſecun*

dùm

dùm leges, eodem tit. in 6. cum aliis concordantibus, relatis per *Surd. deciſ.* 247. *Lambert. de iurepatro. lib. 3. in 8. quæſt. principali, art. 2. num. 5. fol. mihi 32. à ter. Bellemer. deciſ. 689. Oterus quæſt. iuris, lib. 3. quæſt. 13. num. 9. Gaſp. Theſ. qq. forenſ. lib. 2 quæſt. 40.* benè *Don Ioannes Vela* in ſuo *opuſculo de pœnis delictorum, cap. 14. verſ. tertiò hæretici*, vbi addit, adeò concluſionem hanc veram eſſe, quòd ſi lapſus in hæreſim bona aliqua alienauerit, illa ab Inquiſitoribus vendicabuntur, etiam nullo poſſeſſori oblato pretio, allegat *Ioan. Andr. Geminia.* & *Prob.* in *d. cap. cùm ſecundùm leges, Tiraquel. in l. ſi vnquàm, in verb. reuertatur, num. 267. de reuocan. donatio.* & alios, vt ibi, ſubdens, quòd licèt regularitèr

3 in bonorum paternorum confiſcatione liberorum legitima non comprehendatur, *Authen. bona damnatorum, C. de bonis proſcrip.* in hoc tamen crimine abſquè vlla liberorum miſeratione bona omnia amittuntur, id, quod paritèr ex pluribus probauit *Ignat. del Villar* in *Sylua Reſponſ. iur. lib. 1. reſp. 12.* & *Iul. Clar.* cæteris omiſsis in *§. hæreſis, num. 14.*

4 Suppoſita concluſione hac circà iacturam, quam paſſus fuit Ioſeph bonorũ ſuorum, ſequitur certè dicendum, nullam eidẽ ſuperfuiſſe actionem aduerſus debitores, quos antè incurſum hæreſis habebat, benè *Peregr. tract. de iure fiſci, lib. 5. tit. 1. num. 54.* vbi allegat *tex. in l. ſi debitori deportatio, ff. de fideiuſſor.* & in *l. 2. C. ad l. Iul. de vi*, immò in

5 hoc caſu debitores poſt incurſum creditoris ipſo iure ab omni obligatione abſolutos fuiſſe, probatur in *cap. fin.* vbi *gloſ. Abb.* & *Canoniſtæ* communitèr, *de hæret. Cardinal. Alban. ad Bart. in rubr. C. de hæret. num. 9. Eimeric. in Director. Inquiſit. par. 3. q. 119.* & ibi *Pegna comment. 169. Aluarez in ſpecul. iur.* ſub *tit. de hæret. in fine, Burſat. conſ. 14. num. 2. Menoch. conſ. 185. num. 24. Oterus loco* cit. *num. 10.*

5 Nec dices, hæc omnia benè procedere in hæretico pertinaci, & ſic in eo, qui in errore perſiſtit, ſecus verò in illo, qui abiurauit, prout in caſu noſtro; Ioſeph enim cùm patrati criminis pœnituerit, nullam aliam aſſequutus fuit pœnam, niſi perpetui carceris, ſicquè ab alijs, & ſignantèr amiſsionis bonorum liberatus cenſetur; etenim reſpõdetur, obiectionem hanc falſam eſſe omninò, iuriſquè fundamento pęnitùs carere; &

7 vt pateat de veritate ſciendum eſt, quòd abiuratio cùm ſit commiſſi erroris lacrimoſa confeſſio cum iuramento de non redeundo ad ſimilia narranda, nullum alium producit effectum, niſi dumtaxàt, quòd facit ex miſericordia mortis pœnam euitare, quam certè aliàs reus ille ſubiret, iuxtà diſpoſita in *cap. ad abolendam, de hæret.* ſed quia ab errore receſſit, condonatur pœna mortis naturalis, & imponitur ciuilis, quæ eſt perpetui carceris, *cap. excommunicamus, il 2. §. fin. eod. tit. Boſſ. in praxi, in tit. de hæret. num. 17. Reg. de Pont. conſ. 73. num. 5. lib. 1.* pœna autem priuationis bonorum à Sacris Canonibus inflicta remanet in ſuo robore, ad illamquè euitandam abiuratio non prodeſt, niſi expreſsè ex miſericordia in ſentẽtia exprimatur, quòd bona reſtituantur, vt habetur in *d. cap. vergentis*, vbi *Felin.* docens *num. 2.* opus eſſe, vt expreſsè dicatur à Iudice, vt bona reſtituantur, *Cagnol.* in *l. id, quod noſtrum, num. 5. de regul. iur. Carrer. in prax. tit. de hæret num. 161. Boſſ. loc.* cit. antè *num. 19.* ſub illis verbis, *nec etiam recuperat bona per dictã abiurationem*, &c. *Dominus Ricciullus* olim Caſertanus Antiſtes, nunc Archiepiſcopus Coſentinus in ſuo elegantiſſimo *tract. de iure perſonarum, lib. 5. cap. 42. num. 10. & 17.* vbi etiam teſtatur, quòd

8 Sacrum Tribunal Inquiſitionis iis tantùm bona cõdonare ſolet, quibus perpetui carceris pœna remittitur; & in puncto, quòd obligatio illa debitorum, quæ per incurſũ creditoris in hæreſim fuit extincta, per abiurationem deindè ſequutam non reuiuiſcat, longa manu probauit *Menoch.* cit. *conſ. 185. à num. 25* ad *finem*, & *Pegna* poſt alios, quos citat in *Director. Inquiſit. comment. 169. in fine*, quibus adſtipulatur ſingulare dictũ *Cæſaris Lambertini loco* cit. *num. 6.* vbi dicit,

9 quòd cùm lapſus in hæreſim ipſo iure bonis ſuis priuatus extiterit, & ſucceſſiuè iure patronatus, quod habebat Eccleſiaſticum, illud per abiurationem non recuperat, aſſignat rationem, quia per incurſum ipſo iure libertatis ius Eccleſiæ fuit acquiſitum. Et certè de hoc dubitari non poteſt, nàm ſi verum eſt, quòd per incurſum in hæreſim tan-

10 to ſcelere notatus, inter alias, quibus ſubiicitur pœnas, bonorum ſuorum patitur iacturam, quo pacto ad illa dici poteſt reſtitutus, ſi talis reſtitutio ab habente poteſtatem non ordinatur; quo enim canone, quauè Pontificia conſtitutione cauetur, vt per abiurationem, quis ad bona, quæ per incurſũ amiſit, reſtituatur? Si legimus verba ſententiæ, de hac reſtitutione verbum nullum; ſi ad ſolitam, & conſuetam formulam, qua Inquiſitores poſt abiurationem ſequutã in abſoluendo deprehenſum vtuntur, recurrimus, aliud in ea nõ exprimitur,

Digitized by Google

niſi abſolutio ab excommunicatione, quà reus illé in hæreſim lapſus innodatus extitit cum reſtitutione ad Sacramenta Eccleſiæ, vt videre eſt in *Director. Inquiſit. par.* 3. in *tit. quomodò, & qualitèr proceſſ. in cauſa fidei*, &c. à *nu.* 190. vſque ad 194. vbi ponitur formula ſententiæ, ibiq; potiſſimùm hæc verba leguntur, *talitèr damnamus, & pœnitentiamus, ſolùm tibi vitam de miſericordia relinquẽtes*, & demùm iniunctis nonnullis pœnitentiis additur, *item te ſententialitèr condemnamus carceri tali ad perpetuum, vt ibi ſemper pane doloris, & aqua anguſtiæ crucieris*. His
11 igitur ſic ſtantibus firma remanet concluſio in principio firmata, nimirùm vt Ioſeph propter hæreſis crimen bonis ſuis priuatus remãſerit, illorumq; adminiſtratione à die patrati facinoris exutus, quod trahit ſecum neceſſarium conſequens, nullam eidem ſuperfuiſſe actionem de iuribus, quæ amiſit experiri.

Secundò, & tollitur omnis dubietas, quòd is, qui nunc agit, ſit ab inſtituto iudicio repellendus (circumſcripta concluſione modò firmata) dico ſatis monſtruoſum eſſe in iudicio audire mortuũ; conſtat enim,
12 Ioſephum per damnationem ad perpetuũ carcerem maximam capitis diminutionẽ paſſum fuiſſe, quia libertatem, & Ciuitatem amiſit, ſicq; pro mortuo ciuilitèr habẽdum eſſe, probatur in *l. 1.* vbi *DD.* communitèr, *C. qui non poſſunt ad libert. peruenire*, & in §. 1. *Inſtit. de capitis diminut.* vbi ex Imperatoris reſponſo, omnis, qui Ciuitatem, & libertatem amittit ſententiæ atrocitate, ſeruus pęnæ efficitur; propter quam rationem do-
13 cet communis ſchola Scribẽtium, pœnam perpetui carceris capitalem eſſe, iſtaq; pœna damnatum perpetua ſeruitute alligari, & damnato ad metallum comparari, videantur *Innocent.* in *cap. qualitèr, & quando* 24. intrà *num. 6. verſ. ſecunda autem pœnæ damnationis, extrà dè accuſat. Bart. in l. 2. nu.* 3. *ff. de his, qui pro non ſcript.* & in *l. 2. ff. de publ. iudic. Bald. in l. reos, nu.* 3. *C. de accuſation. Gugliel. de Benedic. in cap. Raynuntius, in verb. mortuo itàq; il primo, num.* 130. ſub illis verbis, *& ſic tales efficiuntur ſerui pœnæ, conſiderato maximè, quòd perpetuus carcer dicitur quædam ſeruitus, D. Reg. de Pont. conſ.* 90. *num.* 87. *Alex. Trentacinq. lib.* 1. *variar. reſol. in tit. de mort. natur. num.* 5. *Ludouic. Bolognin. in addition. ad conſ.* 1. *Io. de Anania, num.* 18. in *fine*, quem allegat *Dom. Card. Tuſch. pract. concl. lit. P. concl.* 223. *num.* 13. vbi dicit, quòd pœ-
14 na perpetui carceris eſt loco pœnę deportationis, ac proindè ad perpetuum carcerẽ damnatum actiuè, & paſſiuè inteſtabilem eſſe, ſcripſerunt *Bar. in d. l. 2. num. 3. de his, qui pro non ſcript. habent. & in l. Imperium, ff. de iuriſd. omnium iudic.* vbi *Zaſ. num.* 19. *Iaſ. num.* 24. *Soc. num.* 20. *Dec. num.* 34. *Alcia. num.* 13. *Decia. num.* 42. *Bald. in l.* 1. cit. *tit.* C. *qui non poſſunt ad libert. perue. Abb. in rubr. de teſtam. num.* 4. *verſ. dubitatur, Peregrin. de iur. fiſc. lib.* 3. *tit.* 4. *nu.* 5. *Reg. de Pont. conſ.* 73. qui loquitur in propria materia noſtra, pluribuſq; mediis fundat, contractum donationis, ſiue teſtamentum conditum à damnato ad perpetuum carcerem propter hæreſim, ex inhabilitate diſponentis nullum eſſe, idemq; defendit *Petr. Gilken. in l. 2. num.* 11. *C. qui teſtam. facere poſſunt*; ſi igitur Ioſeph per dam-
15 nationem ad perpetuum carcerem Ciuitatem, & libertatem amiſit, id, quod etiam benè probat *tex. in l. 2. ff. de liber. homine exhiben.* conſequens eſt dicere, vt in iudiciis nec actiuè, nec paſſiuè eſſe poſſit, prout eſt *textus* ad literam in *l. 2.* vbi *gloſ.* in *verb. conuenire, ff. de capit. diminut. Specul. in tit. de actore*, §. 1. *num.* 14. *verſ. idem eſt in quolibet*, quo loci hoc idem affirmat in ſeruo, religioſo, bannito, deportato, & excommunicato, vt hi penitùs nec agere, nec conueniri poſſint, proſequitur *Vant in tract. de nullitatibus, in tit. de nullit. ex defectu inhabilit. ſeu mand.* à *num.* 46. ad 58. *Sebaſtia. Medic. in tract. mors omnia ſoluit, par.* 1. *à num.* 41. & alii.
16 Quibus ſic ſtantibus, nullius momenti eſſet oppoſitio, ſi quæ aduerſus prædicta fieret, nimirùm vt concluſio modò firmata ritè, rectèq; procedat de iure *Digeſtorum, & Codicis*, quo attento poteſt quis effici ſeruus pœnæ, & cùm talis fuerit effectus, reddatur incapax omnibus, quæ iuris ciuilis ſunt; at ſecus de iure nouiſſimo *Auth.* quo attento nemo benè natus pęnę ſeruus effici poteſt, ad *tex.* & ibi dicta per *DD.* in *Authen. ſed hodie, C. de donation. inter vir. & vxor.* & in corpore vndè ſumitur, eoquè magis in caſu noſtro, cùm etiã attento iure *Digeſtorum, et Co-*
17 *dicis* pœna perpetui carceris interdicta ſit, prout ſunt iura nimis clara in *l. aut damnũ* 8. *verſ. ſolent Præſides*, & in *l. mandatis* 35. *ff. de pœnis*, & in *l. incredibile* 6. *C. eodem.*

Etenim huic oppoſitioni, pro eo, quod ad caſum noſtrum pertinet, ſatisfacit ſatis benè, prout de more inſignis *Reg. de Ponte* citato *conſ.* 73. *à num.* 10. ad 28. vbi dicit, verum eſſe de iure ciuili perpetui carceris pœnam prohibitam eſſe, adeò quòd ſi Iudex illam inferret, malè iudicaret, indèq; ſequeretur, vt nullum iuris miniſteriũ oriri poſſet, ſecus verò de iure canonico, ad *tex.*

Digitized by Google

in *cap.quamuis,de pœnis,in 6.*quod quidem ius in hac materia adhuc inter perſonas ſeculares eſt attendendum;Iudex enim Ec-
18 cleſiaſticus in crimine hæreſis iuriſdictionem in laicos habet priuatiuam, ex regula *tex.*in *cap.vt inquiſitionis,§.prohibemus, de hæret.in 6.*vndè ipſe Iudex eſt ille,qui in criminibus Eccleſiaſticis punit,condemnat,& ſuas pœnas infligit, allegat *Oldrad.conſ.87.* indeq; ſequitur (ſubdit *Dom. Regens num. 19.*) vt ex pœna iuſtè impoſita ſequi debeant omnes iuris effectus, de quibus nos ſuprà diſſeruimus, citat *Hippol. de Marſil. ſing.* 565.vbi docet, quòd cùm iure canonico attento pœna perpetui carceris ſit introducta in locum pœnæ metalli, ſequitur, vt omnem huiuſmet pœnę effectum ſortiatur,& ſignantèr, vt actiuè, & paſſiuè damnatus ad perpetuos carceres inteſtabilis reputetur,vnum addens mirabile ex *Io. de Imol.*& *Barbat.*nimirùm, vt hæc actiua, &
19 paſſiua incapacitas extendatur etiam ad alimenta, vt ſcilicèt iure canonico attento damnato ad perpetuos carceres nec alimẽta relinqui poſſint.

20 Reſpondet ſecundo loco *Dom. Regens de Ponte*,quòd licèt ius ciuile condemnationẽ ad perpetuum carcerem non permittat;ſecus verò de iure Regni huius, quod ſe conformat diſpoſitioni iuris canonici, ſicq; dicit,per ius Regni condemnationem hanc cognitam eſſe,atq; permiſſam, reuideatur, quæſo,*Conſtitutio*,quæ incipit, *Hi,qui per inquiſitionem*, vbi *Marinus de Caramanico* notat, quòd carcer perpetuus eſt de iure canonico,& de iure Regni,non autem de iure ciuili, & quòd per *Conſtitutionem* illam correcta eſt diſpoſitio *tex.*in citata *l. incredibile,C.de pœnis*,id, quod etiam *ibidem* aduertit *Affl.in quæſt.notab.*& *D.Reg.Tap.num.* 15.idemq; in Ciuitate Venetiarum vſu receptum eſſe teſtatur *Mantua*, relatus à *Iulio Claro* in *§.fin.quæſt.70.num.4.*& *Peregr. de iure Fiſci,lib.3.tit.4.num.5.in fine,verſ.verùm cùm apud nos*, quò fit, vt dicamus ceſſare prorſus oppoſitionem factam,in ſuoq; robore remanere concluſionem firmatam, vt Ioſeph vti damnatus in perpetuum carcerem ſeruus pœnæ ſit effectus, ſicq; maximã capitis diminutionem paſſus, ac proindè ex diſpoſitione cit. *l. 2. ff. de capit.diminut.* nec conuenire,nec conueniri eum poſſe.

21 Ceſſat & alia vana oppoſitio, ſi quæ fieret, vt de iure canonico detruſio in perpetuum carcerem non ſit ad pœnam ordinata;ſed ad pœnitentiam, ſicq; ceſſare prorſus iuris effectus, qui ſequerentur, ſi eſſet pœna;nàm reſpondetur,hoc verum non eſſe,& contrarium apertè probari in *c.quamuis,de pœnis, in 6.* vbi *Bonifacius Pontifex* dicit,quòd quamuis carcer ad reorum cuſtodiam,& non ad pœnam ſit inuentus, attamen permittit,vt delinquentes,& criminoſi in perpetuum carcerem detrudi poſſint, ergò ſupponit,eſſe pęnam,& non alitèr dari ad cuſtodiam, quia tunc carcer datur ad cuſtodiam, quando de reorum criminibus eſt cognoſcẽdum, vt ad propoſitum eſt notabilis *gloſ.*in citata *l.aut damnum, verſ. ſolent Præſides,in verbo ad continendos, ff.de pœnis*; cæterùm cùm quis pro delicto damnetur in perpetuum carcerem, quia nil remanet agendum,neceſſariò dicendum eſt, quòd pro pœna delicti ſequuta eſt cõdemnatio; & quamuis *tex.* in fine addat, *ad pœnitentiam peragendam*, hoc dixit Pontifex, vt reus in perpetuis vinculis incluſus ſuæ culpæ luat pœnam, cùm pœnitere idem ſit,quod pœnam tenere,*can.pœnitentia, de pœnitent.diſt.3.* id, quod clarius ſonant verba *textus* in *cap.nouimus,§.fin. de verb.ſignif.* ibi, *ad agendum pœnitentiam ipſum includas pane doloris, & aqua anguſtiæ ſubſtentandum*, expreſſius autem, quòd ius canonicum detruſionem in perpetuum carcerem pœnam vocet,probatur in *cap.accuſatus,§.fin.*ibi,*religioſi etiam ſunt immurationis pœna, vel alia grauius puniendi,de hæret.in 6.* idemq; in *cap. vt vniuerſi, verſ. & illorum,qui veſtris mandatis*,ibi,*propter hæreſim in carcere, vel muro recluſi pœnam*,&c.*eod. tit.* & in *extrauag. 1. de pœnis* circa *finem*, ſub illis verbis,*Pontificali eum, & Sacerdotali, & alio quolibet officio priuantes, & ad perpetuum carcerem condemnantes.*

22 Indiuidualitèr autem, quòd de iure canonico detruſio in perpetuum carcerem ſit pœna,& quòd hæc ſit verior opinio, dixerunt *Abb.*in *rubr.de teſtam.*antè *nu.* 5. ſub illis verbis, *ſed alia videtur verior,quia negari non poteſt,quin ibi ſit quaſi mortuus*,&c. *Addit.* nouiſſima ad *l.1. C. de cuſtodia reorum*, vbi habentur hęc verba, *ratio eſt, quia hac in re carcer non eſt ad pœnam, l. aut damnum,§.ſolent, ff. de pœnis,ſecus de iure canonico, cap. quamuis,de pœnis,in 6.*&c. *Gugliel. de Bened.* omninò videndus in *cap.Raynuntius,in verb. mortuo itàq; il primo,num.*129. ſub illis verbis,*nàm tales clerici ſic perpetuò carceri mancipati ſunt quaſi mortui, quia licèt talis carcer eis imponatur pro pœnitentia, tamen illa pœnitentia eſt loco pœnę*,&c.& paulò poſt *nu. ſeq.* dicit hæc verba, *& ſic tales efficiuntur ſerui pœnæ,conſiderato maximè, quòd perpetuus carcer*

cer

Digitized by Google

cer dicitur quædam ſeruitus, &c. *Hipppplyt. de Marſil. ſing.* 565. ibi, *ſed alia videtur verior, quia negari non poteſt, quin ibi ſit quaſi mortuus*, &c. *Affl.in* cit. *Conſtit.Hi, qui per inquiſitionem,num.*11. ibi, *& ſic carcer de iure canonico eſt ad pœnã*, &c. *Reg. de Pont.* aliis omiſſis cit. *conſ.*73.*num.* 21. vbi ad probandum, quòd de iure canonico carcer perpetuus datur ad pœnam, allegat *tex.* in dicto *cap. quamuis,de pœnis,in* 6.

Hæc occurrunt ad demonſtrandũ, quàm iuridica, iuriq; conſentanea fuerit à conuentis oppoſita exceptio.

SVMMARIVM.

1 *Actor quis nàm dicatur, vel reus in indicio iactantiæ, & num.*3.4.*&* 5.
2 *Iudex ſecularis an poſſit per edictum generale clericum monere, vt coràm ipſo compareat, dùm ſe iactat habere iura contrà laicum.*
9 *Iudicium iactantiæ an inducat litis pẽdentiã.*
7 *Spolium an poſſit intentari pro implemento remedij* l. diffamari, C. de ingen. manum.
8 *Remedium aliquod an detur ad impediendam litem ſuper iudicio iactantiæ.*

ARGVMENTVM.

Agitur, quis nàm actor, & quis reus dicatur in iudicio iactãtiæ, ad effectum cognoſcẽdi, coràm quo Iudice ſit procedendum. Diffamator, cui in iudicio iactantiæ eſt ordinatum, vt iura ſua proponeret, an decreto ſatisfaciat, ſi intẽtaret ſpolium, vel præciſè teneatur iura ſua proponere in iudicio petitorio. Remediũ aliquod an detur, vt impediatur lis ſuper iudicio iactãtiæ. Refertur ſingularis obſeruatio manuſcripta *Dom. Ioannis Angeli Piſanelli*, ad materiam ſatis pertinens, cum deciſionibus S.C.

CAP. VI.

1 ACtor, vel reus quis dicatur in iudicio iactantiæ, de quo in vulgata *l. diffamari, C. de ingen. manumiſ.* non parũ inter *DD.* fuit controuerſum; quãdoquidèm *Affl.* noſter in *deciſ.*268. poſt diſputatum articulum teſtatur, per omnes Dominos de S.C. fuiſſe votatum, illum cenſeri actorem, qui agit vigore dictæ *legis*, ſicq; debere ſuum diffamatorem vocare, & conuenire coràm Iudice ipſius conuenti diffamãtis, & vbi fortè diffamatus coràm Iudice ſuo iactantiæ iudicium inſtitueret, poſſet diffamator ſic vocatus ad ſuum forum cauſæ remiſſionẽ petere. Contrariam verò ſententiam amplexi ſunt *Ant.Capyc. deciſ.* 18. *Octauius Cacheranus deciſ.*151. *& Caſar Vrſill. in addit.ad Affl.loco* citato, poſt infinitos, quos referũt; hi enim contrà *Afflict.* magis communitèr putarunt, in hoc iudicio iactantiæ intentãtem remedium dictæ *l. diffamari*, naturalitèr, & verè dici reum, ſicq; ad Iudicem ipſius diffamati poſſe diffamatorem trahere. Ratio aſſignatur, quia circumſcripto hoc iudicio, ſi diffamator vellet iura, quæ habet contrà diffamatum proponere, teneretur vtiq; coràm illius Iudice comparere, prout aliàs ipſe dicebam *lib.*1.*cap.* 52.*num.* 12. nimirùm, poſſe Iudicem ſecularem per
2 edictum generale clericum, qui iactat habere iura contrà laicum monere, vt compareat, quatènus ſua putaret intereſſe, nec in aliquo tunc Eccleſiaſticam eludi libertatem, ex quo dùm clericus aliquam habet actionem contrà laicum, cùm illam exercere voluerit, neceſſariò corã ſeculari Magiſtratu comparere tenetur.

3 Sed quicquid ſit de hac controuerſia, in vna facti contingentia dicebam, quòd in caſu, de quo agebatur, ceſſabat omnis dubitatio, duo in hac materia conſiderando iudicia, prout aliàs ſcripſi cit. *lib.* 1. *cap.* 257. alterum diffamationis, quod eſt fundatum in dicta *l. diffamari*, & in hoc ſubintrat altercatio, de qua per *DD.* modò citatos, & de hoc non agebamus, quia diffamatus, qui erat clericus ad hanc cõtrouerſiam vitandam, iactantiæ iudicium, non coràm Iudice ſuo, ſed diffamatoris, & ſic in S. C. inſtituerat. Alterum verò eſt iudicium principale, & de hoc agebatur, quod oritur poſtquàm diffamator iura ſua propoſuit,

Digitized by Google

quo quidèm caſu, quia iudicium diffamationis penitus expirauit, ſequitur neceſſariò dicendum, vt procedendum ſit coràm Iudice diffamati competente, ità ſatis benè *Andr. Gayl. pract. obſeru. lib. 1. obſer. 11. nu. 5. cum ſeq.* & clarius, ac melius noſter *Præſ. de Franch. deciſ.* 385. vbi hæc notanda eſſe admonet, cùm ſępè in praxi eueniant, ponens exemplum, quòd multotiès iudicium diffamationis extitit in M.C. intentatum, & poſteà per diffamatotem fuerunt iura propoſita in S.C. & cùm per diffamatum, cauſam ad M.C. remitti peteretur, non fuit alitèr remiſſa, per rationem ſuprà allegatā, niſi, vt ipſe ſubdit, cum remedio *l. diffamari* eſſet etiam intentatum remedium *l. ſi contendat, ff. de fideiuſ.* quod quidèm remedium eſt, vt per diffinitiuam ſententiam declaretur, aduerſario iactanti nullum ius competere, in hoc enim caſu Iudex diffamationis erit ſemper paritèr Iudex cauſæ principalis, qua de re latè *Couar. variar. lib. 1. cap.* 18.

4 Hæc breuitèr conſiderabam pro remiſſione cauſæ D. Florentii de Clauer Sacerdotis, qui ſimplex iactantiæ iudicium contrà Lęlium de Clauer in S. C. inſtituerat, quo inſtituto, & coràm D. tunc Conſiliario Merlino, nunc apud D. Regem noſtrum in ſupremo Italico Senatu Regente meritiſſimo, cui fuerat iactantiæ cauſa commiſſa, comparuit Lęlius de iactantia conuictus, & iura propoſuit contra D. Florentium, & hæc cauſa fuit nouitèr commiſſa D. Conſiliario Theodoro, eo habito pro indubitato, iactantiæ iudicium à D. Florentio intentatum, fuiſſe iam extinctum; cùmq; compilato proceſſu dubitaretur, an Sacrū Conſiliū ad cauſæ expeditionem procedere potuiſſet, conſideratis prædictis à Dominis Senatoribus in hac die Sabbathi 16. Februarii 1646. Sacrum Conſiliū decreuit, cauſam eſſe ad Iudicem Eccleſiaſticum competentem remittendam. Acta ſunt in Banca Fabritii Solatii Sac. Conſ. actorum Magiſt. pro Curia.

Poſt hæc ſcripta in articulo, de quo per *Afflict. & Capyc. loc.* citatis ad manus meas peruenit adnotatio quædam propria manu *D. Io. Angeli Piſanelli*, ſua tēpeſtate Aduocatorum Principis, (ſic atteſtāte inſigne Iureconſulto *D. Io. Vincētio de Anna in ſing.* 6.) in qua quidèm adnotatione præſtātiſſimus, ac magnus iſte Doctor contrà *Afflict.* geminatas noſtri ſupremi Senatus refert deciſiones, & per hæc verba, quæ habentur in quodam eius libello manuſcripto, quem dono accepi à *Domino Regente Ferdinando Brancia* Iureconſulto doctiſſimo, Ordinis Calatrauæ, & Duce Beluederii.

Ieſus, Maria.

5 *Mazzeus in deciſ.* 268. dicit, fuiſſe deciſum, quod iudicium intentatum per remedium *l. diffamari, C. de ingenuis manumiſſis* debet remitti ad Iudicem diffamantis: dùm hic caſus eueniſſet in S.C. in anno 1518. inter Magnificam Carmoſinam de Duce, illud remedium intentantem contra Presbyterum Antonium de Anna de Sueſſa, relata cauſa in Rota per Magnificum Nicolaum Maioranum cauſæ Commiſſarium, & Règium Conſiliarium, pro parte D. Antonii allegabatur illa deciſio: per me vt Aduocatū Dominæ Carmoſinæ dicebatur, quòd *Alex. in conſ. 104. in 5. vol.* quod ſimilitèr *Mazzeus* allegat, dicit contrarium eius, quod firmat *Mazzeus*, quādo de dicto remedio loquitur, & hanc partem, quòd intētans remediū *legis diffamari* poſſit adire Iudicem ſuum, tenet *Socin. in conſ. 94. col. 2. verſ. quintò mouetur, vol. 3.* allegabam modernum *Gomez.* qui relatis alijs hanc partem tenet in *§. prædiuciales, col. 5. verſ. quis autem erit Iudex, Inſt. de act.* quia in effectu, & naturalitèr dicitur reus, & in fortioribus terminis conſiderat *Decius conſ. 3. col. final. Socin. in l. libertus, la prima, ff. de in ius vocādo,* & allegatis per me multis, quæ nōn refero, ex quo pro maiori parte habentur in *deciſ. Capyc.* 18. fuit in dicta cauſa de menſe Decēbris decretum, quòd cauſa remaneret in S C. Iudice Magnificę Carmoſinæ futuræ reæ; & tunc Dominus Antonius Ianuarius Præſidens S. C. vir doctiſſimus, & veteranus Officialis dixit mihi, quòd aliàs dùm eſſet lis inter D. Cardinalem de Aragonia, & D. Alfonſum Coppulam, Sacrum Conſilium inclinauit in iſtam opinionem: tūc hæc notaui in dicta deciſione *Mazzei*, & demùm impreſſis deciſionibus *Capyc. in d. dec.* 18. narratur ille caſus, & ſic in hoc Regno non oportet de hoc dubio diſceptari.

6 Et tūc incidit aliud dubium, quòd ſi propoſito remedio *dictæ legis diffamari*, ipſe Don Antonius noluiſſet proponere iura ſua in S.C. ſed in M.C.V. quæ erat ſimilitèr Iudex competens Magnificæ Carmoſinæ, an liceret, & vtilitas erat, quia à ſententia M. C. dabatur appellatio ad S. C. & executio ſuſpendebatur, ſecus tamen in ſententijs S.C. quæ habēt executionem paratam, cum cautione fideiuſſoria in caſu retractationis, iuxtà *tex. in Auth. quæ ſupplicatio, C. de precib. Imper. offer. Marianus in cap. penult.*

verſ.

verſ. vndecimò quæro, de foro competenti tenet, electionem eſſe diffamantis, & ſic actoris, cuius opinionem ſequitur *Lancellottus Decius in l. ſi quis poſteà, in fine, ff. de iudicijs*, & licèt *Felin. in cap. cùm ſit generale, col. 4. verſ. item facit, de foro competenti*, referendo *Caccialupum in repetitione legis omnes populi, col. 6. de iuſt. & iure*, videatur dicere, quòd ſubſtantialius eſt tenere contrarium, ſcilicet quòd ſit idem Iudex, tamen primam opinionem tenet *Socin in d. conſ. 94. vol. 3.* referens, ità tenere *Caccialupum in l. nulli, C. de iudicijs*, & ſic videtur iſta opinio magis cõmunis, tamen in illa cauſa fuit proceſſum in S.C. quia ille Presbyter voluit iura ſua in S.C. proponere, non expectato decreto ſuper illo incidenti.

7 Subortum fuit aliud dubium, an ſi Presbyter ille opponens exceptionem ſpoliationis, & ſic petens reſtitutionem poſſeſſionis, à qua dicebatur ſpoliatus, ſi hoc ſufficeret pro implemento remedij *l. diffamari*, et videbatur, quòd non, quia debebat iura proponere, & ſic petitorium, prout fuerat in remedio intentato propoſitum, & dùm diſputaretur hoc incidens in Rota, dixi Dominis de Rota, quòd aliàs tempore primi anni mei Doctoratus, exiſtente dicto dubio inter nobilem Paulum de Lamberto de Auerſa, cum Clerico Ioanne de Lamberto, ego priùs allegaui ad hoc *Abbatem in c. ex cõqueſtione, col. 4. verſ. 2. extrà de reſtit. ſpoliat.* vbi tenet, poſſe intentari ſpoliũ, ad intellectũ *d. l. diffamari*, & quòd tũc ità fuerat deciſum per S.C. & demõſtraui decretum, & ſic in cauſa ipſa fuit determinatũ.

Fuit etiam tunc oretenùs propoſitum, ſi eſſet dare aliquod remediũ, vt impediatur lis ſuper iactantia: occurrebat mihi, & ità ſepiùs oppoſui, frœtus doctrina *Lucæ de Pen. in l. ſi apparitor, col. 6. verſ. & nota, C. de cohortal. lib. 12.* vbi ad materiam dictæ *l. diffamari* dat cautelam, quòd qui vocatus eſt, adeat Iudicem, & dicat, ſe non poſſe tunc, fortè, vt ſuprà dixerat, quia non habebat probationes, & ſecundũ varia impedimenta poteſt iſta cautela practicari; tamen quando diffamatio eſſet de certa re, vel certa ſumma, ità quòd aliquis iactaret ſe non teneri ad certam quãtitatem, vel quòd talis res ſpectabat ad eum, poſſem petere declarari, me non teneri ad illam quantitatem, vel rem, & quòd diffamatori imponatur perpetuum ſilentium, ità relatis aliis tenet *Marian. in d. cap. penul. verſ. duodecimò quæro, in fine, de foro competenti.*

Io. Angelus Piſanellus.

SVMMARIVM.

1 *Magiſtri actorum in Regno Neapolis eorum periculo, & fortuna iudiciarias ſuſcipiunt fideiuſsiones; ſed an per hoc à litigãtibus mercedem pro arbitrio exigere poſsint, ibidem, & num. 7.*

2 *Actorum Magiſter in ſuſcipiendis fideiuſsionibus loco fideiuſſoris habetur, ex quo facta principalium diſcuſsione, ſubſidiaria actione tenetur, & num. 7.*

3 *Magiſtratus de iure* Digeſtorum, & Codicis *pro iudiciarijs fideiuſsionibus ſubſidiaria actione tenebatur, nunc in Regno Neap. actorum Magiſtri.*

4 *Fideiuſſor an poſsit cum debitore, pro quo fideiuſsit certam mercedem paciſci.*

5 *Fideiuſſor, qui pro præſtita fideiuſsione mercedem exegit, nùm illam ſibi excomputabit, ſi contigerit ſummam ſoluere in fideiuſsione contentam.*

6 *Fideiuſſor nùm poſsit mercedem exigere pro fideiuſsione præſtitã, ſi nullum imminet periculum decoctionis principalis debitoris.*

8 *Actorum Magiſter nùm poſsit à Principe cogi ad ſuſcipiendas iudiciarias fideiuſsiones, & non niſi quid minimum exigere.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Actorũ Magiſtri ſupremorum Tribunalium Regni Neapolis pro fideiuſſionibus, quas ſuſcipiunt, illam poſsint tuta conſcientia exigere mercedẽ, quæ ipſis pro arbitrio videbitur. Fideiuſſor nùm pro fideiuſſione præſtanda poſſit ratione periculi certam mercedem cum debitore paciſci, & de alijs.

CAP. VII.

1 ACtorum Magiſtri, qui in hoc Regno eorum periculo, & fortuna iudiciarias ſuſcipiunt fideiuſſiones, audio dubitari, nùm tuta conſcientia poſſint pro recipiendis fideiuſſionibus illam petere, & exigere mercedem, quæ eis pro arbitrio videbitur.

2 Reſpondeo indubitantèr quòd ſic, moderatè tamen, ſecundùm propriarum conſcientiarum dictamen; conſtat namquè, Actorum Magiſtros in his actibus explendis loco fideiuſſorũ haberi;hi enim ſi facta obligatorum diſcuſſione,illos decoctos eſſe apparuerit, ſubſidiaria actione ad ſoluendum conueniuntur,vt in *prag.* 15. *ſub tit. de Actuarijs*, *Rouit. deciſ.* 83. & diximus *lib.* 1.
3 *cap.*3.*nu.*4. qua quidèm ſubſidiaria actione de iure communi conueniebatur Magiſtratus,*l.* 1. & toto *tit.ff.* & *C. de Magiſtrat. conuen.* & in §. *ſciendum,Inſtit.de ſatiſd. tutor. & curat.*

4 Hoc poſito videamus breuitèr, quid dixerint *Doctores* in terminis ſimplicis fideiuſſoris,nùm poſſit ille pro fideiuſſione pręſtanda mercedem recipere;& communitèr omnes, tàm *Theologi*,quàm *Iuriſtæ* in affirmatiuam deuenerunt ſententiam, per *tex.* in *l.ſi remunerandi gratia 6.§. Marius*,vbi *Bar. ff. mand.* & in *l. hoc iure*, §. 1. *ff. de donatio.* idquè non alia ratione,niſi ob periculum, cui ſe ſubmittit quis fideiubendo; id,quod adeò verum putauit *Bald.*infrà allegandus,
5 vt ſi caſus contingeret, in quo fideiuſſor ſummam,pró qua fideiuſſit, ſolueret, dùm illam à principali debitore repetet, nõ alitèr mercedem, quam pro fideiuſsione præſtita recepit,ſibi excomputabit, ea quidèm ratione,quia mercedem habuit ratione periculi fideiuſsionis; non autem propter ſatisfactionem obligationis,videãtur, quęſo, infraſcripti, qui hæc omnia benè probant, ex Theologis *D.Anton. in ſumm. tit. de vſur. cap.*7.§.45.*Caieta.in* 2.2.*D.Tho.quæſt.*78.*art.* 2.*Io.Medin.in ſum.tit.de vſur.reſtit.col.* 8.*Conrad.de contractib.quæſt.*40.*concl.* 4.*Sylueſt.in ſum.in verb.fideiuſſ.nu.* 14. *Ang.in ſum. eodem verb.*circà *finem*,& *Naua.in ſum.cap.*17.*num.* 285.& *conſ.*23.*num.*4.*lib.*5.*tit.de vſur.*ex Iuriſtis *Bal.in l. antiquæ,nu.*1. *C.ad S.C.Velleia. Dec.conſ.*7.*num.*10. *Io.Lup. in cap.per veſtras, notab.*6.§.9.*num.*9.*et ſeq.de donatio.inter vir. & vxor.*vbi dicit,licitum eſſe fideiuſſori tot pro centenario paciſci, *Anto. Padil. in l.* 2. *num.*26.& *ſeq.C.de reſcind.vend. Couar. variar.reſol.lib.*3.*cap.*2 *num.*6.quo loci concluſionem ſuprà firmatam limitat, prout & *Io.Lup.in cap.nauiganti*, *ſub num.* 20.*de vſur.*
6 quotiès debitoris qualitate,& conditione attenta nullum immineret periculum, vt quia eſſet ille admodùm ſoluendo, vt nulla poſſit periculi cadere ſuſpitio, *Felician. de cenſib.lib.*2.*cap.*5.*num.* 20. *verſ. ſecundò animaduerto,Stracch. de aſſecurat. in pręfatio. nu.* 25.*Aluar.Valaſc.deciſ.*18.*Surd.conſ.* 306.*nu.* 10.& *ſeq.lib.*3.*Vincent.Caroc.tract.de loca.et conduc.in tit.de fideiuſſore,fol.*mihi 128.*Dom. Ludouiſ.deciſ.*161.*Cancer.var.reſol.par.*2.*tit. de fideiuſſor.num.*118.& 119. *in nouiſſimis*, & *D.Card.Mant.de tacit.& ambig.conuen.tom.*1. *lib.*6 *tit.*6.*num.*6.

7 Si igitur,vt propoſitum abſoluamus dubium,Actorum Magiſter fideiuſſoris loco habetur,conſequens eſt dicere,vt quemadmodùm ex communi omnium ſententia poteſt fideiuſſor pro fideiuſſione pręſtanda ratione periculi certam mercedem cũ debitore paciſci, ità etiam & Actorum Magiſter,qui ſimilitèr quando principales obligati ad ſoluendum ſunt impotẽtes, de proprio ſummam in fideiuſſione cõtentam ſa-
8 tisfacere tenetur,ſicq; concludendum,nullo pacto practicari poſſe ordinationem nouiſſimè inuictiſſimi Regis noſtri iuſſu emanatam, ne valeãt Actorum Magiſtri ſupremorum Tribunaliũ Regni huius, pro qualibet fideiuſſione recipienda vltrà granos decem pro mercede exigere; nemo enim, vt experiẽtia docuit, inueniri vnquàm poterit,qui has recipiat ſatiſdationes, quo fit, vt publicum commercium in maximo verſetur detrimento;vndè puto,ſuſpenſa ordinatione prædicta, de his omnibus Regem noſtrum certiorari, ſicq; illi reſcribendum.

☞ Die .. menſis Septembris 1637.Sacrũ Conſilium iũctisDominis omnium Aularum,prout de more in rebus grauibus decreuit,faciendam eſſe conſultationem Excellẽtiſſimo Proregi pro hac opinione, cui pariter adhæſit Regia Camera præuia alia conſultatione pro Actorũ Magiſtris M. C. quæ fuit per Regium Collaterale Cõſilium approbata, nec amplius fuit de negotio tractatũ;minimè enim ſunt mutanda (dicebat *Paulus Iuriſconſultus in l. minimè*, *ff. de legibus*,quæ interpretationem certam ſemper habuerunt.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Legatum annuum Aduocato relictum, ad hoc vt hæredis cauſas defendat, an debeatur, ſi contingerit, Aduocatum illum in Senatorem eligi, & nu. 3. 5. 9. 10. 11. 13. 14. 15. 17. 19. 26. 29. 31. 32. & 33.*

2 *Dictio,* ad hoc, *condictionem, vel modum importet?*

4 *Legatum an debeatur, ſi legatarius ex aliqua cauſa ſuperuenienti non adimplet modum ab initio poſsibilem, & nu. 23. 24. 27. & 28.*

6 *Legatum relictum tutori an debeatur, ſi à tutela ſe excuſauerit, & n. 7. 8. & 25.*

12 *Legatum poteſt peti via exequutiua.*

16 *Gerundium an conditionem importet.*

18 *Legatum cauſale quod nàm dicatur.*

20 *Legatum relictum Titio ſub conditione, vt hoc, vel aliud faciat, an ſit conditionale, vel potius modale.*

21 *Modus potiùs, quàm conditio in dubio præſumitur.*

30 *Aduocatus an poſſit cogi ad ſuſcipiendum officium Conſiliarij.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an legatũ annuum Aduocato donec vixerit relictũ, ad hoc, vt hęredis cauſas defendat, debeatur, ſi cõtigerit, Aduocatum illum à Principe in Senatorem eligi. Legatum relictum tutori an debeatur, ſi ſe à tutela excuſauerit. Legatum an debeatur, ſi onus legatario impoſitum adimpleri non poteſt.

CAP. VIII.

1 Aduocatus ſi à Principe in Senatorem eligeretur, vtilis eſt inueſtigatio, nùm annuum legatum eius vita durante à Titio illi relictum, ad hoc, vt hęredis cauſas defendat, petere poſſit, dùm Aduocationis munus per Magiſtratũ ſuperuenientem exercere prohibetur, prout lege Regia in hoc Regno cautum eſt.

2 Et citrà omne dubium affirmatiuè reſpondeo, quod duplici modo probatur. Primò, cùm certum ſit, diſpoſitionem ſic, vt ſuprà factam modalem eſſe: dixit enim teſtator, ad hoc, vt vulgari ſermone, *acciocbe*, quæ dictio modum ſine dubio importat, *Bart. in l. quibus diebus, §. fin. num. 2. & 4. ff. de condit. & demonſtr.* ibiq; *Scribentes* communitèr, *Bald. in cap. dudùm, col. 6. verſ. & hæc faciunt, de elect. Dec. conſ.* 327. & alii relati per *Galgan. tract. de condit. & demonſtr. par.* 1. *cap. 95. num.* 1. 2. & 4 quibus addo *Crauett. conſ. 59. num.* 1. vbi dicit, modum etiam cenſeri, ſi dictum eſſet, cum hoc tamen pacto, & conditione, & alios, quos congerit *Parlad. quotid. diff. iur. differ.* 147.

3 Hoc poſito, & pro indubitato, dico in caſu noſtro, ideò non poſſe legatarium hæredis cauſas defẽdere, & ſic modum adimplere, ex quo ius ei reſiſtit, prohibẽtur enim Iudices pro aliis patrocinari, vt ſuprà aſſeuerabamus, & ſic per hunc caſum modus ille per teſtatorem appoſitus defecit, qui ab initio adimplibilis conſiderabatur, & verè per certum tempus fuit adimpletus; ſed ſic eſt, quòd quando legatarius modum
4 ab initio poſſibilem non adimplet, ex cauſa, quia non poteſt, debetur tamèn legatũ, illudq; retinere poteſt, prout eſt *tex. in l. ſi Titio pecunia 95. ff. de leg.* 1. ergò, per quem hoc in ſpecie voluit *Bart. in d. l. quibus diebus, §. Termilius, num. 17. ff. de condit. & demonſtr.* dùm dixit, poſſe legatarium legatum retinere, eſtò quòd modum ab initio poſſibilẽ non adimplet, quia tamen non poteſt, id, quod etiam probarunt *Socin.* ibidem *n.* 11. *Barz. deciſ. Bonon. 81. num. 9. et* 10. *Galgan.* cit. *tract. de condit. & demonſtr. par. 2. cap. 3. quæſt. 7. num.* 8. *& Craſ. in §. legatum, quæſt. 58. nu.* 4.

5 Nec dices, in caſu *d. l. ſi Titio* modi inadimplementũ conſiderari per caſum non contingentem in perſonam legatarii, ibi enim per legatarium non ſtat, quominus modus adimpleatur, ſecus autem in caſu noſtro, vbi inadimplementum conſiderari videtur per caſum contingentem in perſonam legatarii, qui Aduocationis munus reliquit, Senatoriam adipiſcẽdo dignitatem; reſpondetur enim, idem eſſe, ſiue conſideremus inhabilitatem ex parte tertii, ſiue ex perſona legatarii, prout ſatis notantèr obſeruauit *Dyn.* omninò videndus in *regula imputari 41. num. 4. ff. de reg. iur.* vbi de his agens tàm reſpectu modi, quàm conditionis non impletę, tandèm quòad modum ab initio poſsibilem, qui demùm adimpleri non poteſt, dicit, diſpoſitionem pro ad-

impleta haberi,ſiuè legatarius impediatur per caſum contingentem in perſonam alterius, ſiuè propriam, & allegat *text.in l.ſi Titio pecunia*,& in *l.Lutius la 2.§.quiſquis, ff. de leg.2.*hoc idem *D.Ricc.deciſ.80.nu.5.p.3.* poſt alios,quos citat; ex hac igitur ratione remanet fundatum, legatum, de quo agimus,donec legatarius viuet, ſingulo quoq; anno eſſe præſtandum.

6 Secundò probatur à ſimili in tutore, cui à defuncto aliquid legatum eſt, nàm cùm ius præſumat (niſi aliud conſtet)quòd in futuri laboris præmium relictum cenſeatur, ſi ab adminiſtranda tutela ſe excuſauerit,legatum non debetur, ſunt iura ſatis vulgata in *l. Neſennius cum ſeq.* & in *l.Tutor, §. quæ tutoribus, ff. de excuſat. tutor.l. qui tutelam,ff.de teſtament. tut. & l. poſt legatum,§. amittere,ff.de his,quib.vt indign.*quod tamèn intellectũ nouimus, quando in tutela ſuſcipienda iuris reſiſtentiam non inueniet tutor, quia ſi aliquo iure id ei prohiberetur, adhùc excuſatione nõ obſtãte,legatũ debetur,eſt *text.*ſatis clarus in *l.ab adminiſtratione tutelæ, C.de lega* ibi enim cùm Miles extitiſſet à teſtatore tutor relictus, eiquè certum quid legatum, quia ius reſiſtebat,militem alterius tutelã ſubire, quod proindè adminiſtrare recuſanit, à legati tamèn petitione non eſſe illum excludendum, ſtatuit *Imperator Antoninus*, idquè in puncto notarunt *gloſ.in dict.l. qui tutelam*, in *verbo excuſationis*, vbi idem dicit in ea excuſatione, quæ proptèr minorem ætatem fieret; &

7 *Bald.conſ.356.*in *principio lib.4.* quo loci inueſtigando,an legatum tutori factum,dùm adminiſtrare recuſat, debeatur, inter plures,quos diſtinguit caſus,dicit primò,quòd quando tutori teſtamentario relinquitur iniuncti officij contemplatione,quàmuis ſe excuſet,debetur,ſi iuris ratio impedit,quin adminiſtrare poſſit,ad quod probãdum allegat *text.in d.l.ab adminiſtratione, C.de lega.* hoc idem quando tutor eſſet miles, vel aliàs tutelam exercere prohibitus,obſeruarunt *Ang.conſ.166.Rom.conſ.235.*ibiq.*Mandoſ.in addit.*& *Io.de Monteſer.*inter *conſ.Grat. conſ.84. lib.2.* vbi inter plures, quas conſi-

8 derauit rationes, vt deberetur legatum relictum à viro vxori filiorum tutrici in teſtamento deſignatæ, quæ tutelam ſubire nolebat;ſed ad ſecunda vota tranſire,illam *num.9.*ſubnectit principaliorem,quia nimirùm coniux ipſa onus tutelæ, etiam ſi voluiſſet, aſſumere non potuiſſet, ex quo minor 25.annis, quòd proindè illam recuſando legatum non amitteb it, ad quod probandum allegat *tex. in d. l. ab adminiſtratio-*

9 *ne*. hoc idem dicendum in caſu propoſito, vt omninò ſingulis annis legatum debeatur vitalitium,quàmuis legatarius à patrocinij munere ſe excuſet, cùm id contingat, quia id fieri lex prohibet, non quòd voluntariè ſe abſtineat; vetat enim ius, vt ſuperiùs diximus, Iudices pro alijs poſtulare.

10 Inſupèr ſi verè excuſationis caſum conſideremus,inuenimus,contigiſſe illum,non facto legatarij; ſed potiùs Tertij, nimirùm Principis,cui erat omninò parẽdum, quod eidem legatario nocumentum inferri aſſerendum non eſt, argum. *tex. in l.paterfamilias 44.ff.de hæred.inſtit.*

Hæc dùm ſcriberem ad manus meas peruenit quodam ſingulare reſponſum *Domini Io. Franciſci Marciani* Aduocati primarij, nùnc Regij Conſiliarij præſtantiſſimi,qui in articulo propoſito Domini Genitoris ſui iura tuens hanc eundem amplexus fuit ſententiam,illudq; tanto Viro dignum,vt hìc imprimeretur,curaui,& eſt tenoris ſequentis.

Ieſus, Maria, Ioſeph.

11 Reliquit Ioannes Albritius quondam Princeps Auetranæ Marcello Marciano tùnc eius Aduocato,nùnc Regio Conſiliario legatum annuum duc.tercentum vita eius durante tantùm,per hæc verba.

Laſcio al Signor Marcello Marciano mio Auuocato ducati trecento l'anno, durante ſua vita ſolamente, da pagarnoſeli di terza in terza: pregandolo, che debbia hauer penſiero delle mie liti, e particolarmente della lite, che tengo cõ il Regio Fiſco, vt legitur in proceſſu fol.4.

Mortuo Principe teſtatore in menſe Maij 1614. ac tranſacta lite cum Regio Fiſco in anno 1615.vt ex fide fol. 6. Princeps Ioannes Antonius hæres vſq; ad annum 1619. legatum quotannis ſoluit,vt ex partitis f.5.

Cùm autem à ſolutione defeciſſet,petijt idem Regius Conſiliarius Marcianus,in Sacro Conſilio prouideri via exequutiua, quòd prædictus Princeps hæres ſolueret quantitates maturatas, & ſic in futurum continuaret,ſeruata forma legati, aliàs contrà eum exequeretur,vt legitur fol.1.2.& 7.

12 Quòd autem pro legato via exequutiua agi poſſit, communis eſt omnium opinio, vt poſt *Gloſ.in §.illud.in authent.de hæred.& falcid.in verb.decreto*,& ibidem *Angel.*dixit *Iaſ.in l.fin. num.16.C. de edicto Diui Hadriani tollend.Ioſeph Ludou.in deciſ.Peruſ.13.* communem, & receptam dixit *Craſſ. in §. legatum,q.77.*latè *Simon de Pratis in conſ.117.*

num.55.

Digitized by Google

num.55.lib.1.& in eius *tractat. de interp. vlt. vol. fol.*mihi 533.*à nu.*138.*&* 144.*cũ ſequentibus, Parlador. lib. 2. rerum quotidian. cap. fin. par.* 1. §. 9. *nu.* 2. *&* 4. & latiſſimè poſt *Cauall. cõm. contra commun. q.* 103. *nu.* 39. *cum ſequentibus, Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 62. *num.* 16. *&* 22. *cum ſequentib. & cap.* 254. *num.* 44. *&* 45. Quod eò magis procedere debet in caſu noſtro, vbi pars terminum non petiit, niſi ad allegandum in iure; cùm iuris tantùm articulum diſputandùm eſſe aduertat, vt legitur fol. 7. à terg. & 8. & alia probatio non videtur neceſſaria, cùm teſtamentum conditum fuerit clauſum, & ſigillatum, ità quòd interpretatio ſumenda eſt ex verbis legati.

13 Opponit igitur Pars, legatum hoc nullo modo deberi; quaſi fuerit conditionale, ſcilicèt ſi cauſas eius patrocinaretur, ideoquè defecta conditione propter munus Cõſiliarij aſſumptum, quo prohibetur pro alijs particularibus cauſas agere, defectum etiam contendit eſſe legatum, ex diſpoſitione *text. in l. Seio, in princip. & l. Meuia,* & ibi *Gloſ. in verbo nolit, ff. de ann. legat.* vbi defecta conditione ex caſu fortuito, licèt per legatarium non ſteterit, quominùs cõditionem negotia gerendi adimpleat, defectum etiam deciditur eſſe legatum.

14 Quibus addit, negari non poſſe, quin ſaltèm cenſeatur relictum contemplatione, & cauſa patrocinij, & conſequentèr ceſſante cauſa legati, ceſſare etiam debere legatum ipſum, *ad tex. in l. filio,* §. *matri, & l. alteri, ff. de adim. legat.* cum concordantibus præcipuè quando cauſa eſt finalis, prout videtur in caſu noſtro, cùm reſpiciat vtilitatem alterius, quàm legatarij, ſecundùm doctrinam *Bart. in l.* 2. §. *Titio, num.* 2. *verſ. quandoquè cauſa, ff. de donat.* per *text. in l. Titio, in principio, ff. de condit. & demonſtr.*

Ex quibus nullo modo deberi legatum huiuſmodi exiſtimat, quinimmò ſolutum poſt Conſiliarij munus aſſumptum ex errore Miniſtrorum proceſſiſſe fatetur.

15 Verùmtamen hãc Partis oppoſitionem parum obſtare, infraſcripta facilè ſuadebunt, quoniam legatum huiuſmodi nullo modo conditionale fuiſſe apertiſſimè cernitur, nullũ enim verbum, nulla loquutio, nulla oratio in eo conditionem deſignat. Quippè qui nõ dixit teſtator, relinquo ducatos tercentum, ſi mearum litium curam habebit, vel gerendo curã mearum litium, quibus verbis, ſeù locutionibus, vel ſimilibus conditio induci ſolet, vt docet latè *Bart. in l.* 1. *ff. de condit. & demonſt.* Sed tantùm rogauit eum, vt ſuarum litium curam haberet; Quæ verba conditionem minimè denotant, ſed modum.

16 Et licèt fuerit vſus gerundio. ſ. (*Pregandolo*) quod regularitèr cõditionẽ importat, vt per *Bart. & Doct. in d. l.* 1. *ff. de cond. & demonſtr.* vel ſaltèm cauſam finalem, vt per *Alex. in addit. ad Bart. in d. l.* 2. §. *Titio, litera B. ff. de donat.* Nihilominùs doctrina *Bart.* & *Alex.* non poteſt ad caſum, de quo agimus rectè applicari. Quoniam tunc gerundium regularitèr conditionem, vel cauſam finalem importat, quando dirigitur, ſiuè rectiùs regulatur à perſona legatarii, non autem à perſona loquentis, & poteſt reſolui in dictionem, *Si*, aliàs ſi non reſoluatur in dictionem, *Si*, conditionem, & cauſam finalem nequaquàm ſignificare poterit. Putà ſi dixiſſet, relinquo centum vxori ſeruando lectum viduale, vel gerendo negotia mea; tùnc enim gerundium illud ſeruando, vel gerendo, reſpicit perſonam legatarij, & ab ipſo regulatur, qui illam conditionem, ſeù cauſam adimplere debet, & reſoluitur in dictionem, *Si.* v. g. ſi ſeruauerit lectum vidualem, vel ſi negotia mea geſſerit *Bald. in conſ.* 267. *num.* 4. *circà med. verſ. ſed poteſt reſponderi, lib.* 5. *& Decius in conſil.* 433. *num.* 6. qui alios allegat. Quod nullo modo dici poterit de hoc gerundio, quo vſus eſt teſtator, dùm dixit, rogando eum, vt negotia mea gerat: non enim regulatur à perſona legatarij, ſed loquentis, qui rogat: nec poteſt reſolui in dictionem, *Si,* ideſt, ſi rogauero eũ; eſſet. n. inepta loquutio, & ideò conditionale legatũ non reddit, nequè cauſam finalem denotat; quia hoc efficit tantùmmodò gerundium in accuſatiuo, vel in genitiuo, cũ adiectione, animo, vel cauſa: putà ſi diceret Legiſlator, vel teſtator, facere legẽ, vel diſpoſitionem ad reprimendum, vel animo, vel cauſa reprimendi, vt tradit *Bart. in extrauag. ad reprimendum, in verſic. nec ex eorum abſentia, nu.* 13. *&* 14. *ver. & hoc apparet.* Quinimmò gerundium quando continet onus explicandum ab eo, ad quem refertur, modum, non cõditionem ſignificat, vt tradit idem *Bart. vbi ſuprà, num.* 14. *verſ. ſed certè, & in l. quibus diebus,* §. 1. *ff. de condit. & demonſt.*

17 Igitur cùm legatum conditionale minimè iudicandum veniat, ſequitur, non poſſe applicari deciſionem *d. l. Seio, & l. Meuia, ff. de annuis legatis,* quæ in legatis conditionalibus tantùm loquuntur, & locum habent.

18 Neque etiam dici poterit propriè cauſale: quia cauſa, propriè loquendo, non po-

eſt eſſe de futuro, ſed ſemper eſt de præterito,vel de præſenti,vt tradit *Bart.in l.Titio centum,§.Titio genero, ſub num.2.verſic.prætereà iſta verba,ff de condition. & demonſt. & in l.demonſtratio,§.quod autem,num.2. verſic. diffinias ergo, ff.eodem titulo,* per *textum in l. ſi Titia,in fine, ff. eodem*, vbi ideò differre à modo aſſerit, quia modus eſt de futuro, & ideò quando cauſa reſpicit futurum,accipitur pro modo,vt dixit *Bart.in d.l.2.§. Titio,ſub num.2. verſ. quandoquè cauſa, ff.de donat.* & eadem deciſio procedit in vno, quã in altero,vt inferiùs dicemus.

19 Erit igitur legatum hoc, vel modale, pròut ſonare videntur illa verba, *vt mearum litium curam gerere debeat*, Tùm ex illa dictione, *Vt*, quæ modum, non conditionem denotat,*l.demonſtratio, §.vltimo,ff. de condition. & demonſtration.* cum concordãtibus, *Menoch.lib.4. præſumpt. quæſt.146. num.5.*qui alios allegat. Quod adeò verum

20 eſt, quòd etiam ſi teſtator adiecerit conditionem in modo, putà ſi dixerit,lego Titio centum ſub conditione, vt hoc, vel illud faciat: non tamen erit legatum conditionale, ſed modale, non obſtante prædicta clauſula,*ea conditione*, vel *ſub conditione*; illa enim verba imaginem,non autem ſubſtantiam conditionis habere videntur, vt poſt *Bartolum in l.quibus diebus,§.Termilius, num.5.de condition.& demonſtration.* & *Barboſam in rubrica ſoluto matrimonio, parte prima,num.29.*tradit *Craſſ. in §. legatum, quæſt. 79. & quæſt.58. num.2.* per *textum in l.Meuia,ff.de manumiſſ.teſtamento.* Tùm etiã quia onus erat implendum poſt legati acquiſitionẽ,vt colligitur ex traditis per *Molinam lib.2.de primogen.Hiſpan.cap.12.num.5.& 6. Manticam de coniecturis vltimarum voluntatum,lib 10.tit.5.nu.16. Gratian. diſceptation. forenſ.cap.400.nu.15.Barboſ.dicta parte 1.nu. 29.& Peregrin. art.11. num.113.* Tùm de-

21 niq; quia in dubio potiùs modus, quàm conditio præſumitur, *Mantica vbi ſuprà nu. 12.Menoch.lib.4.præſumpt. quæſt.175. nu.15. & Peregrin.d art.11.nu.114.*

22 Vel etiam dici poterit legatum purum, cum adiectione tamen oneris, quod Doctores vocant per fideicommiſſum: putà quando teſtator reliquit aliquod legatario,& eius fidei commiſit, vt aliquod faceret, proùt innuere videtur verbum illud (*Pregandolo*)quod fideicommiſſum importat,*§.fin.Inſtitut.de ſingul reb.per fideicomm. relict. l.2.C.comm. de legat.*& tradit *Fuſarius de fideicom q.243.nu.2.* Quod quidèm legatum æquip. ratur legato modali, vt habetur in *l.filio, §. matri, ff.de adim.legat. & l.ſi cui legatum 91.ff. de condit. & demonſt.* & idẽ iuris eſt in vno, quod in altero, vt tradit *Mantica de coniecturis vltim. volunt. lib.12. tit.2. num.28. verſic. conſequenter*, & tangit *Peregrin.d.art.16. nu.158. verſic. & idem eſt*, & antè eos dixit *Bartolus in l.alumnæ,§.ſeia, ff. de adim.legat.* vbi parificat onus relictum in vim modi, & in vim fideicommiſſi per *d.l.filio,§.matri.*

23 In legato autem modali, ſiuè per fideicommiſſum DD. communiter ſequuntur *Gloſſæ*, & *Bartoli* diſtinctionem in pluribus locis, videlicèt. Quòd & ſi modus ſit cauſa finalis relicti, quia concernit fauorem alterius,quàm legatarij. Tunc ſi modus deficit ex facto eiuſdem teſtatoris, qui illud adimat, cenſetur eo caſu etiam legatum ademptum, & procedit *textus in d.l.alumnæ,§ ſeia, & d.l.filio, §.matri, ff.de adim. legat.*in quibus onus relictum, ſiuè in vim modi,ſiuè fideicommiſſi à teſtatore ademptum,facit etiam cenſeri ademptum legatum,cùm ceſſet onus,quod fuit cauſa finalis legati, & tradit optimè *Bartolus* vtrobiquè: Si verò modus deficit per caſum, & tunc legatum non deficit, ſed legatario, nihilominùs debetur,per *textum* clarum in *l.ſi fundum per fideicõmiſſum, §.Iulianus,* aliàs *l. ſi Titio pecunia 95.ff. de legat.*1. vbi legata pecunia Titio, & eius fidei commiſſum, vt alienum ſeruum manumitteret, nec Dominus vendere velit: capit nihilominùs legatũ, quia per eũ non ſtat;quominùs fideicommiſſum præſtet, ſic optimè diſtinguit *Bartolus in dicta l.2.§.Titio,ff.de donation. ſub num.2.verſic. quandoquè cauſa*, & propriè in *verſic. vbicunque dixi,*quo loci aſſerit, quòd etiam deficiente cauſa finali ex caſu fortuito; non tamèn ceſſat effectus, nàm debetur legatum; Et ideò illa regula, quòd ceſſante cauſa finali, ceſſat etiam legatum, cuius contemplatione fuit factum, debet intelligi ſecundùm prædictam *Bartoli* diſtinctionem, ſcilicèt vt procedat, quando deficit,& ceſſat cauſa finalis facto teſtatoris,vt in *dicto §.matri*, ſecus ſi ex caſu fortuito, vt clariùs dixit idem *Bartolus in d.§. matri.& in d.l.alumnæ,§.ſeia,de adim.legat.*

24 Hoc etiam clarius, & lucidius explanauit idẽ *Bartolus in l. codicillis 91.ff. de legat.* 2.vbi ponit longam diſtinctionem,quando onus impoſitum legatario non poteſt impleri,quia nullum, an etiam annulletur legatum, cùm ceſſet onus,cuius cauſa, & cõtemplatione videtur factum? & diſtinguit, quòd aut onus non poteſt impleri à prin

cipio

cipio, aut ex poſt facto. Si ab initio, tunc ſi onus adimpleri debet, non de ipſo legato, ſed aliundè, & extrinſecùs, aſſerit *Bart.* deberi legatum, licèt onus ſit impoſſibile adimpleri, vel de natura, vel de iure, & in hoc caſu procedit *textus in l. adminiſtrat. C. de legatis, & l. cùm filius, §. non iure, ff. de legat.* vbi licèt legatum relictum tutori, intelligatur
25 factum cauſa, & contemplatione tutelæ, adeò vt ſi tutelam non adminiſtrauerit, ceſſare debeat etiam legatum, ceſſante illa cauſa finali adminiſtrationis, vt habetur in *l. Neſennius, ff. de excuſat. tutorum* cum cōcordantibus. Nihilominùs ſi iure prohibeatur legatarius tutelam gerere, putà quia miles, vel minor, retinebit nihilominùs legatum, quia per eum non ſtat, vt habetur in dictis *legibus*, tradit Baldus *in conſ. 356. lib. 4. in princ.* & ſequitur *Mantica de coniecturis vlt. volunt. lib 6. tit. 16. nu. 2.*

26 Et hic non videtur caſus noſter, quia onus non fuit impoſſibile ab initio; ſed ex poſt facto ex officio Regii Conſiliarij, ad quod fuit aſſumptus; licèt deſeruiat ad demonſtrandum, quòd etiam ceſſante cauſa finali, non tamen ceſſat legatum, quando per caſum fortuitum, & de iure ceſſat illa cauſa, ità vt per legatarium non ſteterit.

27 Si verò onus adimpleri nequibit ex poſt facto, vt in caſu noſtro: tunc *Bartolus* ſubdiſtinguit, quòd aut hoc euenit ex facto teſtatoris, qui illud onus, quod fuit cauſa relicti, ademit, & eo caſu annullatur, & adēptum dicitur etiam legatum, & procedit *textus in d. l. filio, §. matri, ff. de adim. legat.* cū cōcordantibus. Aut verò oneris implemētum impeditur ex alio accidēti, vel aliquo caſu, Et tunc licèt onus adimpleri non poſſit; debetur nihilominùs legatum, quia per legatarium non ſtetit, & procedit *textus in d. l. ſi fundum per fideicommiſſum, §. 1.* aliàs eſt *lex ſi Titio pecunia 95. ff. de legat. 1.* & melior *textus in l. pater 36. §. Tuſculanus, ff. de legat. 3.* vbi legatum duo millia ſolidorum relictum Petronio, vt illa redderet Collegio cuiuſdam Templi; cùm id Collegium ex poſt facto fuerit diſſolutum, legatū ad Petronium nihilominùs pertinebit, cùm per eum non ſteterit parere defuncti voluntati: & ex his videtur decidi caſus noſter, quia licèt onus patrocinii ex poſt facto per caſum fortuitum, & facto Principis adimpleri non potuit: cùm tamen per legatarium non ſtat, debetur nihilominùs legatū.

28 Hanc etiam doctrinam tradidit idem *Bart. in d. l. in teſtamento 31. verſic. oppono, ff. de conditionib. & demonſtrat. vbi Alexand. in addit.* & eius diſtinctionem ſequūtur communitèr Doctores, vt per *Peregrin. d. artic. 16. num. 160.* vbi alios allegat, *Mantic. d. lib. 11. tit. 22. nu. 9. & lib. 12. tit. 2. num. 30. & ſeq. Menoch in conſ. 262. nu. 13. & ſeq.* latè *Craſſ. in d. §. legatum, q. 58. nu. 4.* vbi ità etiam ſentire aſſerit *Gloſſam in l. 1. C. de inſtitut. & ſubſtitut.* quam communem, & tenendam dicunt *ibidem Alexand. & Corn.* & optimè *Ferdinand. Vaſq. controuerſ. illuſtr. lib. 3. cap. 93. nu. 25.* vbi addit conſimilem *tex. in l. Lucius, §. quiſquis, il primo, de leg. 2.* & alium *textum,* quem optimè pro hac opinione inducit in *l. ſi quis Titio, ff. de leg. 2.*

29 Cùm igitur in caſu noſtro legatum hoc modale ſit relictū, & onus impoſitū adimpleri nō poſſit ex facto Principis, ꝙ dicitur caſus fortuitus, cuius imperio reſiſti nō poteſt, *l. itē ſi verberatū, §. itē ſi fortè, de reiuēd. l.*
30 *apud Iulianum, §. cōſtat, de legat. 1.* Præcipuè in hoc caſu noſtro, ex quo Aduocatus poteſt cogi ad ſuſcipiendum officium Conſiliarii, vt in puncto tradit videndus *Ioannes de Platea in l. in filijs, nu. 2. C. de decur. lib. 10.* quem refert, & ſequitur Bouadill. *in ſua polit. lib. 5. cap. 15. nu. 8.* ſtante etiam vtilitate publica, quæ præfertur priuatæ, *l. munerum, §. item, ff. de munerib. & honorib.* cū concordātibus, ſequitur, quòd non obſtante modi deficientia, & ceſſante cauſa relicti, debeatur nihilominùs legatum, cùm per eum non ſtet parere voluntati Teſtatoris, ex prædictis legibus, & doctrinis.

31 Præterea poſſet etiam in caſu noſtro, non extrà propoſitum dici, legatariū hunc non fuiſſe grauatum per viam modalis diſpoſitionis; ſed per viam diſpoſitionis diſtinctæ: dixit enim priùs, *relinquo tercentum eius vita durante tantùm*, & ſic legatum hoc purè fuit relictum, ac perfecta oratio, deindè addidit ſeparatim onus, *Pregandolo, etc.* quo caſu faciliùs omnes admittunt, legatum deberi, licèt onus adimpleri non poſſit ex aliquo caſu, excepta ademptione eiuſdem teſtatoris, vt tradidit idem *Peregrin. d. artic. 16. num. 110. in fin.* vbi addit *tex in l. ſicut legatum 91. ff. de condict. et demonſtrat.*

32 Nec dici poterit, legatum fuiſſe relictum correſpectiuè ad patrocinium præſtādum in litibus, quoniam vltrà ſupradicta illa alia verba, videlicèt, *vita durante*, fuiſſent ſuperflua, & nihil operarentur; cùm ſatis fuiſſet legare, donec patrocinatus fuiſſet, ideoquè legatum purum eſt; quamuis teſtator deindè rogaſſet, vt litium curam haberet, & ob id impedimentum ſuperue-

niens non impedit legati præſtationem.

33 Vltimò legatum huiuſmodi neq; etiam ſimplicitèr dici poterit relictum contemplatione, & cauſa patrocinij futuri; quia multis antè annis patrocinium ipſemet legatarius teſtatori præſtiterat, cuius recognitionem iure debito ſperabat; & ſic fuit legatum potiùs in recognitionẽ præteriti, cuius erat debitor, quàm futuri. Et quatènus dicere velimus, habuiſſe conſiderationem, etiam ad patrocinium futurum, illam principalitèr habuit in cauſa Regij Fiſci, vt legitur, ibi. *Particolarmente della lite, che tengo con il Regio Fiſco.* Et propterea contemplatio relicti illam cauſam reſpexit, in qua cauſa iam viuente teſtatore ipſemet legatarius patrocinium præſtiterat, multos labores impenderat, & allegationes compoſuerat, quas nouiſſimè Eruditiſſimus Dominus *Regens Tapia* in eius elaborato *volum.5.de Iure Regni* nupèr edito inſerere voluit ſub *tit.44.de bonis foriudicatorum, à num 6. cum ſequentibus, fol.323.* Adeò ut ſtatim poſt teſtatoris mortem; prætendente tunc Regio Fiſco ad minùs ducatos centum mille, tranſactione ſatis minimæ portionis fuerit cauſa ſopita, vt ex fide colligitur, folio ſexto. Ideòq; dicere etiam audactèr poſſem, fuiſſe ſatisfactum uoluntati teſtatoris reſpectu cauſæ prædictæ, cuius finem adeò optauerat, ut ſi eo uiuente determinata fuiſſet, ampliorem recognitionem, prout ipſius, & cauſæ qualitas requirebat; certiſſimè tribuiſſet. Quinimmò ultrà legatũ prędictum, mercedem illius cauſæ iure licito eundem Regium Conſiliarium efflagitare poſſe, ac debere; quilibet illius laboris conſcius facilè iudicabit, cùm legatum nõ fuerit relictum pro patrocinio, & palmario omnium litium. Hæc occurrunt, &c.

Io. Franciſcus Marcianus.

SVMMARIVM.

1 *Aduocatus an poſſit eſſe teſtis pro cliente, & quid ſi fuerit requiſitus ab aduerſarijs ad deponendum contra clientem, nu.2. & quid in ſollicitatore, nu.4. & 5.*

3 *Tutor an idoneus ſit teſtis pro pupillo in cauſa, quæ agitatur ad inſtantiam alterius contutoris.*

6 Prag. 23. de offic. Sacri Conſ. *an procedat, vbi coniunctus Iudicis vti Amicus cauſam protegit, vbi deciſio.*

7 *Arbiter expirato compromiſſo an poſſit in teſtem adhiberi in cauſa aliàs ſibi compromiſſa.*

8 *Domeſticus an poſſit pro teſte adhiberi, ſi alitèr veritas haberi non poteſt.*

9 *Proxenetæ, ſiuè mediatores an poſſint eſſe teſtes ſuper contractibus coràm illis geſtis.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Aduocatus, vel Procurator, qui in cauſa pro cliẽte teſtis eſſe non poteſt, ab Aduerſario requiſitus cogi poſſit ad deponendum contrà clientem; Et quid in ſollicitatore; Et quid in Arbitro. Tutor an idoneus ſit teſtis pro pupillo in cauſa, quæ agitatur ad inſtantiam alterius Contutoris. Domeſticus an legitimus ſit teſtis, vbi veritas alitèr haberi nõ poteſt. *Prag. 23. de offic. S. Conſ.* qua diſponitur, non poſſe quem vti Iudicem interuenire in illa cauſa, quam eius coniũctus vti Aduocatus patrocinatur, an procedat, vbi coniũctus non vti Aduocatus, ſed tanquàm Amicus cauſam protegit, ſiuè ſollicitat.

Digitized by Google

CAPVT IX.

1 ADuocatus, vel Procurator, quòd in cauſa vbi patrocinatur idoneus non reputetur teſtis ad deponendum pro eius cliente, eſt apud omnes citrà controuerſiam, idquè non modò in prima inſtantia; ſed nec etiam in cauſa appellationis, eſtò quòd in illa demùm nō interueniat, *l.fin.ff. de teſtib. cap.fin.* vbi *gl.& DD.* cōmunitèr *de teſtib.in 6. Guid.Pap.deciſ.*45.vbi *Add.Felin in cap.cùm à nobis,nu.*13.*&* 14.*de teſtib. De Franch.dec.* 222 *in princip. Ant. Fab. diff.*19.*C. de teſtib.* idemq; in Procuratore poſt litem conteſtatam reuocato dixit *Rot. deciſ.* 11. aliàs 126.*de teſtib. in nouis, Surdus deciſ.*219. vbi hoc procedere ait,etiam lite finita.

2 Sed fuit aliàs dubitatum, an Aduocatus, vel Procurator ab Aduerſario requiſitus poſſit cogi ad deponendum in cauſa contrà ſuū clientē? Et in hoc caſu affirmatiuè eſt reſpondendum,ea quidèm ratione,cùm timor, & affectionis cauſa ceſſet, proptèr quam Aduocatus,vel Procurator ad deponendum pro ſuo cliente repellitur,ità dixerunt *gloſ.Fulgo.& Odofr.in l.fin.ff.de teſtib. gloſ. Paul. de Caſtr. & Salyc.in l.etiam,C.eod. tit.gloſ.Io.Andr. Io. Monac. & Archidiac. in d.cap.fin.de teſtib.in 6.Bar.in l.deferre,§.idem decreuerunt, ff.de iur. fiſc. verſ. hoc eſt verum. Henric. Boich. & Innoc. in c. inſupèr,de teſtib. Felin.in d.cap. cùm à nobis,col. fin. verſ. idem ſi produceretur,eod.tit. Guid.Pap. loco* cit.vbi in fine ex *Specul.in tit.de teſtib.§.*1. idē dicit in domeſtico, qui licèt de iure in teſtē adhiberi nō poſſit, *l.*2.*C.eod.*tū ab Aduerſario requiſitus cogitur deponere, *Pariſ.conſ.*70. *lib.*4.vbi infinita cumulat, iſtamq; veram eſſe opinionem affirmat idem *Guid. Papa ſing.*982. *Aduocatus, Annæus Rober.rer.iudicat.lib.*3.*cap.fin.* vbi ſic per Senatum deciſum teſtatur,*De Franchis* cit.*deciſ.*222. vbi dicit hoc verum in his,quæ Aduocatus ſcit vt merus teſtis, ſecus verò in his, ſuper quibus vt Aduocatus fuerat conſultus, idemquè *Maſtril. deciſ.* 151. *num.*40. *Caſtil. deciſ.* 92. *Giurb. deciſ.*95.*num.*10. *Fontanell.deciſ.*189. *per totam, Capel.Toloſ.*de tutore loquēdo *deciſ.*205.vbi in pūcto ſingu-
3 laritèr concluſū fuiſſe teſtatur, quòd ſi duo ſint vnius pupilli tutores, & vnus tantùm in iudicio ageret,quod fieri poſſe dixit *tex. in l.decreto* 25.*§.ſi duobus,* vbi *gloſ.* in *verb. permiſſum,Bart.* & omnes, *ff. de adminiſtrat. tutor.*poſſe Contutorem in cauſa illa in teſtem pro pupillo produci,& etiā eumdem, qui agit ad partis aduerſæ requiſitionem, ſuntq; deciſionis verba hæc. *Item fuit quæſitum. Duo ſunt tutores eiuſdem pupilli; vnus tutor agit, vel defendit ipſum, nunquid alter poterit produci in teſtem. Concluſum fuit,quòd ſic,& etiam per notata ab Innocent. in cap inſuper, de teſtib. cum ibi notatis, & etiam ille, qui agit, vel defendit ad requiſitionem partis aduerſæ,non pupilli, vt notat gloſ.in l.fin.ff. de teſtib. in fine, &c.* hanc eandem opinionem inueni amplexum fuiſſe *Bart. in l. qui teſtamento,ff.de adminiſtr.tutor.*quem citat, & ſequitur *Ludouic.Rom.conſ.*420.*nu.*6.ibi *quartò videmus præcipuum, tutorum officium eſſe illud, vt ità ſollicitè agat, quòd pupillus indefenſus, damnificatuſue non remaneat, ff. de adminiſtr.tutor. l.tutoris præcipuum, & tamen clara eſt doctrina Dom.Bat. quòd etiam ſi cauſa pupillaris per alium, quàm per tutorem agitetur, tutori in eadem, vt teſti pro pupilli parte producto fides legitima dabitur, ità ipſe determinat in l.qui teſtamento,in princip.ff.de adminiſt.tutor. per illum tex. &c.*

4 Sed quid dicemus in materia concluſionis in principio firmatæ de cauſæ ſollicitatore, an in eo eadem concluſio militet, vt nimirùm ad ſollicitandum per principalem miſſus in illa cauſa teſtis adhiberi non poſſit? *Domini de Rot. deciſ.* 12.aliàs 154.citat. *titul.de teſtib.in nouis* affirmatiuè reſpondet in ſollicitatore ſalariato, excepto tamen ſi eſſet familiaris Procuratoris, qui illum ad ſollicitandum cauſas ſibi commiſſas deputaſſet; is enim teſtis eſſe poſſet, aſſignat *Rot.*rationem, quia ſocius ſocii mei,meus ſocius non eſt,*l.nam ſocius, ff.pro ſocio,can.legitur* 81.*diſt.* iſtamquè ſententiam amplectitur *Aufrer. in additio.ad Capel.Toloſ.loco* proximè citato,*Geminin.in d.cap.fin,nu.*7.*de teſt.in* 6.*Ludouic. Rom. vbi ſup.* & cæteri communitèr.

In ſollicitatore autem non ſalariato per principalem conſtituto inuenio nō parum controuerſum; quādoquidèm nōnulli æſtimarunt,benè poſſe illum in teſtem adhiberi,ità *Aufrer.& Ludou.Rom. locis* citatis, *Io. Baptiſta Ferret.conſ.*29.*nu.*9.

5 Contrariam uerò ſententiam uidentur firmare *Alexan.in l.deferre, ff.de iure fiſci,* & alibi *in Conſilijs, Felin. in d. cap. cùm à nobis, num.*15. & ibi *Addent.Maria. Soc. conſil.* 88. *num.*23. *verſic. nec obſtare,quòd Aloyſius, & num.* 24. *lib.*2. ubi expreſſiſſimè tenet,ſollicitatorem non ſalariatum omninò à teſti

Digitized by Google

monio repelli, reddit rationē, nàm ſi ideò ſollicitator idoneus non habetur teſtis, quia præſumitur habere affectionem ad cauſam, & perſonam, pro qua ſollicitat, certè maiorem oſtendit habere, qui ſine præmio ſollicitat, & hanc partem amplectitur etiam *Rot.Genuæ deciſ.3. num.16. & deciſ.12.nu.10. & Horat. Mandoſ. in additio. ad Rom*.relato *cōſ*.420.quæ mihi uerior uidetur; quod proindè à ſimili ſatis iuridicā
6 puto noſtri Sacri Conſilii deciſionem anno præterito 1631.emanatam in cauſa Excellentiſſimi Ducis Bracciani cum Excellentiſſima Domina Principiſſa Venafri, & Albani, ambobus Romanis Clariſſimis; etenim cùm lege Regia apud nos cautum ſit,ut nemo uti Iudex interuenire poſſit in cauſis, in quibus aliquis ſit Aduocatus, qui cum eodem Iudice quarto conſanguinitatis,uel affinitatis gradu (de iure ciuili loquendo) coniungitur, ut in *Pragm.* 23.vbi *Ron.de offic.Sacri Conſilij*, fuit in cauſa illa excitatum,an interuenire potuiſſet *Conſiliarius Camillus Petius*,quem recuſabat Dominus Dux, prætextu, quòd Illuſtris Marchio Ciuitæ eiuſdem D.Camilli fratris filius fauebat cauſæ pro D.Principiſſa,illius Aduocatos ad Iudices informandos ducendo,aliaq; peragendo neceſſaria, Et fuit optimè per Sacrum Conſilium determinatum, quòd à iudicando abſtineret, quia eadem ratio *pragm*.quæ militat in Iudice Aduocati conſanguineo, forſan militabat in hoc caſu, quamuis Dominus Marchio nulla mercede, ſed tantùm beneuolentia ductus omne totum peragebat.

7 Sed,quæſo,uideamus,an hæc,quæ de Aduocato,Procuratore, & Sollicitatore diximus, in Arbitro procedant officio finito, nullo tamèn prolato lando, ut quia priuſquàm proferretur, expirauit compromiſſum, & cauſa ad Iudicem Ordinarium tranſitū fecit, an,inquam,dùm cauſa illa demùm coràm Iudice proſequitur, poſſit in illa Arbiter in teſtem adhiberi? Et affirmatiuè reſpōdet *Aufrer.ad Capel. Tholoſan. dec.142.nu.3.verſ.aut alitèr,quā per ſententiā*, ubi tantùm id negat,ſi eſſet laudum prolatum, ea ratione, quia tunc præſumeretur, quòd eius ſententiam per proprium teſtimonium defendere uellet,allegat *text. in l. eos,§.fin. C. de appellat.* & in *can. ſtatuendum 3.q 6.*

8 Vltimò hìc libet aduertere ad id, quod ſuprà annuebam,nimirùm ius non habere domeſticū pro legitimo teſte, *d.l.2.C.eod.* ſed quid ſi per alios,quā per ipſos ueritas haberi non poſſit, uel de his ageretur, quæ domi facta ſunt? & quòd in his caſibus legitimus ſit teſtis,dixerunt *Afflict.deciſ.304. nu.10.Antonius Gabr.com. concl.tit. de teſtib. concl.10.nu.34. Mant.de tacit. & ambig.to.1. lib.8.tit.14.nu.11.Gram.deciſ.34. num.37.in fine,Menoch. de arbitr. lib.2. cent.6.caſ.503. num.5.Maſcar. de probatio. concl.721. num.1. & Ant.Faber deciſ.7. in allegatio. C.de teſtib.* vbi principalitèr deciſum fuiſſe teſtatur,teſtē inſtrumentarium,etſi tempore teſtimonij domeſticus ille ſit, poſſe tamèn audiri ſuper his, quæ non niſi per teſtes inſtrumentarios probari poſſunt, &c.

9 Quid autē dicendum in Proxenetis, ſeù Mediatoribus, an poſſint eſſe teſtes ſuper contractibus coràm illis geſtis ſine partiū conſenſu? videndi ſunt Canoniſtæ in *cap.dilectorum 10.de teſtib Gaballin.Millcloq.253. Lancellott.de offic.prætor. in cauſis ciuilib. ſub rubr.perſonas teſt. aggrediendo, nu.62.Matth. Coler.deciſ.197.lib.1.*

SVMMARIVM.

1 *Aduocatus pauperum an poſſit interuenire tempore,quo cauſas, quas defendit, Iudices decidunt,& à nu.3.& 4.14.& 15.*
2 D. D. Ferdinandus Quadra *cōmemoratur.*
5 *Prorex poteſt ſua vicaria poteſtate nouas creare dignitates,& dicitur alter ego.*
6 *Aduocatus fiſcalis M.C. antiquitùs non interueniebat tempore, quo cauſæ fiſcales decidebantur.*
7 *Fiſcus in his,in quibus non eſt expreſsè priuilegiatus vtitur iure priuati.*
8 *Æqualitas in iudicijs eſt ſeruanda.*
9 *Pauperum cauſa pia eſt, & quòad fauores Eccleſiæ,& Fiſco æquiparatur.*
10 *Delictum non eſt, in dubijs quæſtionibus contrà Fiſcum reſpondere.*
11 *Fiſcus dicitur ſaccus Cæſaris.*
12 *Delicta puniri,Reipublicæ intereſt.*
13 *Appellatio admittitur à comminata tortura.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Aduocatus pauperum, qui ex Domini Regis munificentia pro Reorum defenſione eligitur, valeat interuenire tempore, quo cauſas, quas defendit, Iudices decidunt, & exemplo Fiſci Patroni proceſſus, quos informatiuos appellamus videre, & de alijs ad materiam pertinentibus.

CAP. X.

1 Aduocatus pauperum, qui ex Domini noſtri Regis munificentia in Tribunali M. C. pro reorum defenſione eligitur, contigit aliàs dubitari, an valeat interuenire tempore, quo cauſas, quas defendit, Iudices decidunt, ac ſimiliter exemplo Fiſci Patroni proceſſus, quos vulgò informatiuos appellamus, videre.

De hoc articulo à maioribus audiui fuiſſe ſatis dubitatum, tempore, quo Regis vices in hoc Regno implebat Excellentiſſimus Lemenſium Comes; hic piiſſimus Prorex cùm in pauperum Patronum ele-
2 giſſet Dominum *D. Ferdinandum Quadra* Virum nobiliſsimum, ac omnibus numeris abſolutiſsimum, qui per priùs in eodem Tribunali M. C. Iudicatus officio mirificè functus erat, mandauit, vt cum prædictis prærogatiuis hoc officium exerceret, id, quod cùm illius tēporis Fiſci Patronus egrè ferret, idem electus (qui demùm intrà breuiſsimum tēpus propter eius inſignia merita, quaſi hæreditario iure ad Conſiliarij munus fuit euectus) hęc, quę ſequuntur pro electione iuſtificādā elegātiſſimo reſpōſo, quod ad pennā mihi tradidit doctiſſimus, ac magnæ expectationis Iureſcōſultus D. D. Aluarus Quadra iunior eius digniſſimus pronepos, exarauit, quę cùm ſint curioſa, & ſcitu digna, vt hìc imprimerentur curaui.

Fœcundus eſt ager pauperum, citò reddit donantibus fructum, Auguſtin. pſal. 76.

3 Coràm Piiſsimo, ac Iuſtiſsimo Principe pro pia, ac iuſta cauſa plura fundere verba, tempuſquè publicæ vtilitati ſubtrahere inane, ac penè ſacrilegum ratus; pauca vel digito tantùm pertingam, quibus, quæ iure pro pauperibus ſanxit, iniuria impugnari oſtendam. Illud in primis profeſſurus, non pro nefariis, nō pro ſceleſtis pauperibus cauſam acturum, nàm iuſtè ab iuſtis iuſtus ſum orator datus, vt dicebat *Plautus in amphyth.* ſed pro iis tantùm, qui, vt plerunquè euenit, potentū calumniis in tenebris, & umbra mortis ſedent uincti in mendicitate, & ferro, *Pſalm.* 106. de quibus dicam. *Humi iacentem ſcelera non intrant caſam. Sen. in Thyeſt. trag. 2.*

4 Horum caſus miſeratus Excellentiſſimus, ac omni virtute, ſanctitateq; ornatus Princeps noſter cùm ipſorum Patrono, quo cauſas exactius defendat, nonnulla indulxerit, id præcipuè in dubium reuocat Fiſci Aduocatus, ut relationibus, deliberationibuſq; ſecretorum proceſſuum, quos informatiuos uocamus, pauperum defenſor abſtineat, fucatis tamen, nec ullo pacto ſubſiſtentibus rationibus infrà exarādis, ac proſternendis. Si enim ſtatuētis poteſtatem conſideremus, quis de ea dubitet
5 ſanus mente? cùm poſſit & nouas dignitates ſua uicaria facultate creare, & ueteres tollere, mutare, & addere, ità *Bald. in cap. 1. quis dicatur Dux, Frecc. de ſubfeud. lib. 1. tit. de orig. Baron. nu.* 27. & ut dicit *Reg. de Pont.* eſt Prorex alter ego, in *tract. de poteſt. Proreg. tit. 1. num 1.* An uerò immemorem ſe finget eius, quod noſtrorum Genitorum tēporibus ſuo muneri, nō priuilegio, ſed Proregum tantùm conniuentia conceſſum eſt? cùm ad ea vſquè tempora non minus,
6 quàm alii, Fiſci Aduocatus deliberationibus remoueretur. Octauianus hoc Curtius, tūc pro Fiſco acerrimè agens primus vſurpauit, Parente meo Regio Cōſiliario, & M. C. Iudice, vel mordicùs oppugnante. Quid mirum ſi hodiè religioſus Princeps, quod hucuſq; incuria prætermiſſum eſt, ad iuſtam, conſonamq; æqualitatem deducat, quodq; ſibi Fiſcus potentia arrogauit, ipſe iuſtè pauperibus concedat?

7 Hoc Iuſtitiæ diſtributiuæ ratio expoſcebat, nàm nullo pacto inficiari poteſt, Fiſcū in quibus non eſt expreſsè priuilegiatus, nil vltra priuatos ſibi aſſumere poſſe, *Gloſ.* ordinaria in *l. item veniunt, §. in priuatorum,*

ff. de petit. hæredit. plura *Peregr. de Iure fiſci lib.6.tit.1.nu.1.3.& 29.* adeò vt quo Fiſcus iure vtitur, eodem & priuatos lex frui permittat, *d.l.item veniunt, §.ait Senatus, & §.in priuatorum, Peregr. loc.cit.nu.2.* in re autem, de qua agimus Fiſcum pro ſe vllam diſpoſitionem, vel iuris priuilegium habere, tantum abeſt, vt contrarium potiùs deciſum expreſſiſſimo *text.* in *l. proximè, ff. de iis, quæ in teſtamento delentur*, reperiatur ab *Antonino Auguſto*, qui in illa caducitatis quæſtione inter Fiſcum, & partes, cùm Fiſci Aduocatum, non ſecretò, vt hodiè (& vtinam non in inſontium perniciem, qui occultis rationibus veras ſæpè reſponſiones obiicere nequeunt) ſed palàm, ac alios audiſſet, remotis omnibus deliberauit, liquidò demonſtrando, Fiſci Aduocatum ea in re, aut alitèr, quàm priuatorum tractan-
8 dum eſſe, & meritò cùm in iudiciis æqualitas ſeruanda ſit, *gloſ. in l. ſi cum die, §. ſed ſi in aliquem, verbo abſurdum, ff. de receptis arbitris*, paribuſq; deceat cõtendere telis, ac actor, & reus non debeant ad imparia iudicari, *l.vlt.C.de fruct.& litium expenſ.* cùmq; Iudex veritatem ſcrutari debeat, eam ex partium aſſertionibus elicere oportet, ad *tex.in l.vlt. C.ſi per vim, vel alio modo*, ac qui ſtatuit aliquid parte inaudita altera, æquum licèt ſtatuerit, haud æquus eſt, *Senec.in Medea*, & an quiſquam Iudex eſt, qui poſſit noſcere tua iuſta, vbi tutè verbum non reſpondes? *Theren.in Phormio, cur reus infœlix abſẽs angor, & mea cùm ſit, optima nõnullo cauſa tuente perit? Ouid.epiſt.19.hæroid.* Hæc in iure nulla poſſunt tergiuerſatione refragari, ſed fortiùs dicam, & ſi hoc Fiſcus ex priuilegio haberet, vt non habet, tale priuilegium eſſe pau-
9 peribus communicandum, eo primũ iacto fundamento, pauperum cauſam piam eſſe, *Tiraquel.de priuil.piæ cauſæ, in præfatione, verſ. item relicta pauperibus*, vbi concordantes allegat, & quòad fauores Eccleſiæ æquiparari, ibidem *priuileg* 140. quæ cùm omnibus gaudeat Fiſci priuilegiis, eodem loco *priuileg.*143. quis dubitet, etiam pauperes pari paſſu procedere debere? maximè in re præſenti, vbi altera fauoris cauſa concurrit, nempè libertatis, res etiam valdè pia, ibidẽ in *præfation. verſ. item legatum libertatis.*

10 Sed & ſi hæc, vt ſunt, adeò clara non eſſent, at dubia, nonnè in dubiis quæſtionibus cum non delinquere lex ait, qui contrà Fiſcum facilè reſponderit? *l.non puto, ff.de iure fiſci*, nonnè & in dubiis reo, quamuis non priuilegiato fauendum eſt? *l.fauorabiliores, ff.de reg.iur.* nonnè & non in dubiis tantùm cauſis, ſed ſemper pia cauſa fauorabilior eſt? *l.ſunt perſonæ, ff.de relig. Anchar. conſ.46.* plures apud *Tiraquel. priuileg.*148. Cur er-
11 gò nunc magis Fiſco, qui nil aliud eſt, niſi ſaccus Cæſaris, *gloſ.in l.& in prouinciis, C.de numeratoribus, lib.* 12. quàm Chriſto, cuius theſaurus pauperes ſunt, *Tiraquell. d.verſ. item relicta pauperibus*, fauendum eſt?

12 Quibus ſic poſitis, non obſtat, quod Fiſcus dicit, ſcilicèt Reipublicæ intereſſe delicta puniri, eoq; ſe iure fauorabilem fouere cauſam, *l.ità vulneratus, ff.ad l.Aquil.l.licitatio, §.quod illicitè, ff.de publican.* nàm eo magis & fauorabilius Reipublicæ intereſſe reſpõdeo, innocentes abſolui, quàm nocẽtes damnari, vt iuſti ſanxerint legum latores, potiùs facinus nocentis impunitum relinqui, quàm innocẽtem damnari, *l.abſentem, ff.de pœnis*; ſed ſi qui contradicunt, hæc non curent, conſiderent, quæſo, verba *Iſidori* dicentis in *can.pauper 11.quæſt.3. Pauper dùm non habeat, quod offerat, non ſolùm audiri contemnitur, ſed etiam contrà veritatem opprimitur*, &c. ſit huius ſententiæ argumentum effectus; quantò enim maiora potentum delicta; quantò plura, & tamèn quantò mitiores pœnæ, quantò ex ipſis pauciores corripiuntur? dicere cum eodem Authore liceat in dicto *can.pauper, citò violatur auro iuſtitia, nullamq; reus pertimeſcit culpã, quã redimere nummis exiſtimat*; at abſit hoc dicã reſpectu ius dicẽtium, quos omnes optimos ſcio, & obteſtor; ſed tamen pro membris dicam, quorum miniſterio illa capita in his vtantur, oportet, & exclamare cogor, O bone Deus, ergo quæ ſcribis non occuluntur arcana, ea noxium eſt viro, qualẽ bonus Princeps ſummo conſilio eligere ſtudet reſerare, rectè quidèm, nam illi boni, nos mali, illi ſecreti, illi inſontes, nos facinoroſi, nos periuri, illi incorrupti, nos corruptibiles. O pauperum per rarò à diuitibus non oppreſſorum calamitatem; iunior fui, & in foro conſenui, nec vnquàm vidi cauſam diuitis agi, cuius nè arcana tãtùm, ſed dicam arcaniſſima ab Aduocatis ſcita, diſcuſſa, præuentaq; ſint: & hæc tantùm non aduertuntur, *Curia pauperibus clauſa eſt, dat cenſus honores, indè grauis Iudex, indè ſeuerus Eques, Ouid. de amore, lib.3.eleg.7.* pauperi ſubleuando oppugnamus, in pauperum tantùm cauſis aduerſa iacula Fiſcus pertimeſcit.

13 Illud non prætermittam omnium, quæ præiudicium in criminalibus afferunt, torturam eſſe, vel maximè irreparabilem, & damnoſam, vt proptereà etiam ab eius cõ-

mina-

Digitized by Google

minatione admittatur appellatio, parit enim frequentèr confeſsiones, iuxtà illud; *verberibus, igne, morte, cruciatu eloqui, quodcunque cœlas; adiget in vitam dolor, Senec. in troad. Confeſſioq; aliud non expectat, quàm pœnas.* Hæc tortura ſi inſufficientibus inferatur indiciis, quam interponet defenſor prouocationē? & ſi prouocauerit; quo pacto decreti iniquitatem redarguet, ni ſciat, quæ pœnæ cauſa, & qui ſint in crimine manes? *Silius Ital. lib. 13. de bell. puni. Semper ergo cedat, oportebit, nè ſemper iniuſtus appareat appellator.* Sed hoc malum pauperum tantùm cauſas inſequetur; Diues enim corrupto pecunia Scriba, omnium arcanorum conſcio cuncta comperta habet, & forſan multotiès etiam Iudici cœlat. An non fortaſſè pluries vidimus pauperes illegitimè, immoderatèq; tortos, confeſſos, ac morte damnatos?

14 Non eſt reſultabile, quod Fiſcus pertimeſcere clamitat periculū, vt ſcilicèt eius occurratur diligentiis, & quaſi ſtratagēmate aliquo diluantur, nàm Aduocatus, qui ſemper ſpero, probus, vt par eſt, ac ceù alter Iudex eligetur, non adeò impudens erit, vt hæc audeat, nec credibile, vt homo mētis compos pro inope, à quo nullam expectat mercedem, hæc facinora expleat, nec ea clientis vis, vt talia meditetur: neq; paritèr reſpectu criminis rei forſan abſentis timenda eſt ſecretorum detectio; tùm ex religione Aduocati, qui ad ſecretum iureiurādo adſtringendus erit, quod neſcio, qua maiori facilitate ipſe, quàm octo Iudices, & Fiſci patronus violabit, cùm etiam, quia aut contrà pauperem non apparebunt indicia, & tūc nō panſis cauſæ ſecretis liberabitur, aut apparebūt, & tunc ſi cōtrà eum procedetur, & comperta detegentur, ſeu vulgari voce deſēſiones, & copia repertorū tradētur, tūc oportebit, vel Fiſco inuito, ac pauperum Aduocato remoto omnia reſerari.

15 Cùm ergò (vt multa paucis colligam) ex ſuprà relatis appareat, Fiſcum hoc caſu nulla iuris ſpeciali prouidētia priuilegiatū eſſe, eodem, quo ipſe iure quemlibet priuatum vti poſſe, & ſi eſſet, vt non eſt priuilegiatus, pauperū, & libertatis fauore Eccleſiæ pari, idem ſtatuendū fore, præſertim cū ceſſent inania figmenta, ac inconuenientia, quę Fiſcus obiectat; aut omnes abſtineamus, aut interueniamus omnes; deniq; cum *Demoſthene* contrà *Eubolium* clamabo, abſit, Iudices pauperes deſpiciatis, ſufficiens. n. ſatiſq; graue ſupplitium eſt ipſa paupertas.

Don Ferdinandus Quadra.

SVMMARIVM.

1 *Aduocatus an poſsit tuta conſcientia patrocinari contrà debitoris hæredem, ex quo inuentarium non confecit, ſi conſtat, hæredem illū bona hæreditaria non ſubtraxiſſe, & num. 4.*

2 *Hæres an teneatur de proprio ex quo inuentarium non confecit, ſi conſtat, alia bona in hæreditate nō remāſiſſe, niſi ea, quæ ipſe aſſerit.*

3 *Mulier Neapolitana filios habens non poteſt niſi de decima ſuarum dotium diſponere.*

4 *Lex ciuilis, quę ſuper aliqua fundatur præſūptione in foro conſcientiæ non attenditur, quando veritas præſumptioni repugnat.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Aduocatus alicuius creditoris tuta cōſciētia poſſit pro illo patrocinari cōtrà debitoris hæredem, vt teneatur vltrà vires hæreditatis, ex quo inuentarium non confecit, ſi conſtat, hæredem illum bona hęreditaria non ſubtraxiſſe, & de aliis ad materiam pertinentibus.

CAPVT XI.

1 Aduocatus alicuius creditoris, dubitatur, an tuta conſciētia poſſit pro illo patrocinari contrà debitoris hæredem, vt teneatur vltrà vires hæreditatis, ex quo inuentarium non confecit, ſi conſtat, hæredem illum bona hæreditaria non ſubtraxiſſe.

2 Doctores tractant hanc quæſtionem in hærede, nimirùm an ex eo, quòd inuentariū non confecit, teneatur de proprio, ſi cōſtat, alia bona in hæreditate non remanſiſſe, niſi ea, quæ ipſe aſſerit, quia forſan patrimoniū in immobilibus tantùm conſiſtit; in qua mihi videtur, illam frequentius obtinuiſſe ſententiam, quæ hęredi fauet, ratio aſſignatur, quia ideò hæres non confecto inuentario vltrà vires patrimonii tenetur, quia lex præſumit, ipſum ſubtraxiſſe, & occultaſſe

Digitized by Google

res hæreditarias, & fingit, hæreditatem eſſe locupletem, ad *tex. in §. Sancimus, auth. de hæred. & falcid.* vndè ſi conſtat de cōtrario, ceſſat legis preſūptio, videantur Doctores, quos refert *Dom. Præſ. de Franch. deciſ. 536. Cancer. var. reſol. par. 3. tit. de inuentario, num. 113. & ſeqq. Gizzarel. deciſ. 56.* vbi *Addentes, Ful. Lanar. in addit. ad Reg. Lanar. in tit. de ſucceſſ. feud. num. 37.* & ità ego ſub die 13. mēſis Iunii 1634. obtinui pro Don Franciſco de Tufo coràm Regente Rouito vti Iudice ſecundarū cauſarū Reu. Fabricæ; nā cū præfatus D. Franciſcus condemnatus extitiſſet per Iudicem primarū cauſarū ad ſoluendum omnia legata pia relicta per Corne-
3 liam Coſſo eius matrem, dicebam ego in gradu appellationis, teſtatricem non potuiſſe, niſi de decima ſuarum dotium diſponere, quæ aſcendebat ad ducatos mille, ex quo in reliquis nouē ex lege municipali *Si qua moriens* habebat os clauſum, & quamuis ab Æconomo Tribunalis replicaretur, D. Franciſcum bonorū maternorū non confeciſſe inuentarium, ac proindè teneri de proprio, reſpondi ego, opus non fuiſſe inuentarium conficere, ex quo conſtabat, teſtatricem non aliud, niſi dotem ad decem mille aſcendentem in bonis reliquiſſe, ſicquè fraudis præſumptionem prorſus ceſſare, ad quod indiuidualem deciſionem Senatus Cathaloniæ allegaui, quam refert Doctiſſimus *Fontanell. to. 1. de pact. nuptial. clauſ. 4. gloſ. 5. nu. 47.* vndè per dict. D. Regentem fuit prouiſum, benè fuiſſe, & eſſe appellatum, ac proindè D. Franciſcū eſſe abſoluendum, ſaluis iuribus Reuerendæ Fabricæ agendi cōtrà collegatarios, quibus fuerunt integra legata ſoluta.

4 His ſic ſtantibus in quæſtione propoſita nullo pacto in iudicio animæ poterit Aduocatus defendere creditorem, qui vellet vltrà vires hæreditarias ſibi ſatisfieri, ex quo lex ciuilis, quæ ſuper aliqua fundatur præſumptione, in foro conſcientię non attenditur, quādo veritas præſūptioni repugnat, & ità in puncto concludunt *Bal. & Angel. in l. fin. C. de iur. delib. Abb. in c. 1. nu. 4. de ſolut. Iaſ. in rubr. de acq. hæred.* circà finē, *Gomez in l. 3. Tauri, nu. 121. Graff. deciſ. lib. 2. cap. 10. nu. 30. par. 1. Menoch. conſ. 37. num. 56. lib. 1.* & alij, quos citat, & ſequitur *Io. Petr. Ala de Aduocat. Chriſtian. q. 60.* vbi in fine Aduocatos admonens, dicit hæc verba, *& ideò caueat Aduocatus ab his peccatis mortalibus, vt facilè poterit, ſi in omni controuerſia ſibi propoſita exquiret prius rationem diuinæ legis, quàm iuris ſcripti.*

SVMMARIVM.

1 *Aduocatus an peccet mortalitèr defendens cauſam iniuſtam, ex quo cliens ei dixit, pro certo ſcire Iudicem pro ipſo pronunciaturum, & nu. 2. 3. 4. & 6.*

5 *Iudicij euentus incertus eſt.*

7 *Peccatum mortale committit, qui aliquid facit, credens eſſe mortale, quamuis non ſit tale.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Aduocatus peccet mortalitèr, ſi agnoſcēs clientem malam fouere cauſam, illumq; admonens vt liti cederet, cauſæ tutelam proſequatur, ex quo à cliente ſic rogatus extitit, cū ſciret Iudicem pro ſe pronunciaturū, prout cum effectu euenit, & de alijs.

CAP. XII.

1 ADuocatus agnoſcēs cliētem malam fouere cauſam, illumquè admonēs, vt liti cederet, dubitatur, an peccet mortalitèr, ſi cauſæ tutelā proſequatur, ex quo à cliente ſic rogatus extitit, cùm ſperaret, Iudicē pro ſe pronunciaturum, prout cum effectu euenit?

Afflict. noſter dubitat de hoc in *Conſtit. Aduocatos, num. 12. verſ. ſed hic quæro*, quo loci pro Aduocato reſpondet, aſſignat rationem, quia poſtquàm ſentētia pro cliente fuit lata, præſumendum eſt, Iudicē meliori conſcientia fuiſſe motum, ad tradita per *Bald. in l. rem non nouam, verſ. item nota, C. de iudic.* potuit enim Aduocati conſcientia erronea eſſe, illaquè Iudicis veridica, prout iuris eſt præſumptio, ad *text. in l. Herennius, §. Caio, ff. de euiction.* & in *l. ſeruo*
2 *inuito, ff. ad S. C. Trebell.* id, quod verum putauit *Afflict.* excepto, ſi Aduocatus ex ſui clientis confeſſione, vel alitèr ſcientiam habuiſſet, Iudicem aduerſarii odio, vel cla-

more,

Digitized by Google

more, ſiue prece, aut pretio fuiſſe corruptum, quo caſu exiſtimauit *Afflict.* Aduo-
2 catum à peccati labe excuſari non poſſe.
3 At *Io. Petr. Ala* in ſuo eleganti Opuſculo de *Aduocato, & Cauſidico Chriſtian. q.* 78. *Afflict.* theoricam examinans duos in hac re diſtinguit caſus, quorum primus eſt, quando Aduocatus agnoſcens clientem malam fouere cauſam, illumquè admonens, vt liti cedat, precibus ductus cauſam defendit, ſimplicitèr tamen Iudici, iura, quibus cliens potitur, ſubminiſtrans; Alter caſus eſt, quando agnoſcens Aduocatus cliētem nullo bono iure fulciri, precibus ſubmotus cauſam obſtinatè, ac ſtudiosè tanto animi ardore tuetur, ac ſi cauſa omninò eſſet iuſta, vt in primo caſu *Afflict.* ſententia omninò procedat, ratio aſſignatur, quia tunc Aduocatus non dat operam rei illicitæ, nec aliquid facit, quod ſuæ conſcientiæ repugnaret, quod tamen procedere ait, quādo non fuit conſultus à principio cauſæ; ſed tantùm in calculo ferendæ ſententiæ,
4 ſecus verò in ſecundo, in quo omnes Theologi conueniunt, læthale peccatum ſubintrare, quotiès Aduocatus ſciens, & prudēs cauſam tuetur iniuſtam, nec ſuffragari illam vnicam *Afflict.* rationem, nimirùm quòd ſit præſumendum pro ſententia demùm ſubſequuta, & quòd in conſcientia Aduocati potuit conſiderari error, nam huic rationi duplicitèr reſpondetur, & primò, non alitèr potuiſſe Aduocatum certò ſcire, ſententiam pro cliente fore ferendā,
5 cùm incertus ſit iudiciorū euentus, *l. quod debetur, ff. de peculio,* immò potiùs ſperare, fore Iudicem illam amplexurū ſententiam, quam multò antè cognouit Aduocatus contrà ſuum clientem veriorem eſſe, quo fit, vt dùm ſciret cauſam iniuſtam, eamquè à cliente rogatus defendere voluerit, dicendum eſt, temerè, atq; inconſultè peccandi periculo ſe expoſuiſſe, & conſequētèr à peccato excuſari eum nō poſſe, ad tradita per *Nauar. in can. inter verba* 11. *q.* 3. *concl.* 1. *num.* 19. & in *canō. Si quis autem, n.* 4. *de pœnit. diſtinct.* 7. & *Azor. Inſtit. moral. lib.* 1. *cap.* 14. *in fine.* Secundò reſpondetur, Aduo-
6 catum, qui cauſam defendit iniuſtam contrà ſuam conſcientiam mortalitèr peccare, adhùc ſi conſcientia erraret, & cauſa eſſet iuſta, *Azor. loc.* cit. *lib.* 2. *cap.* 8. vbi di-
7 cit, eum peccare mortalitèr, qui aliquid facit, credens eſſe mortale, quāuis non ſit tale, vide illum, quia in hac materia conſcientiæ errantis habes multa ſcitu digna, & neceſsaria.

SVMMARIVM.

1 *Aduocatus an in foro conſcientiæ teneatur reſtituere clienti mercedem pro futuro patrocinio acceptam, ſi cliens patrocinium demùm non exquiſiuit.*
2 *Retentio fauorabilior eſt, quàm actio.*
3 *Aduocatus ſi in progreſſu litis agnoſcēs clientem malam fouere cauſam, tutelam deſeruerit, an tuta conſcientia ſalarium acceptum retinere poſſit, & quid ſi in morbum inciderit, num.* 4.

ARGVMENTVM.

Agitur, an Aduocatus, qui mercedem accepit pro futuro patrocinio teneatur in foro conſcientiæ illam reſtituere, ſi cliens ampliùs patrociniū non exquiſiuit; & quid ſi in progreſſu litis agnoſcens clientem malam fouere cauſam, tutelam deſeruerit, & de alijs ad materiam pertinentibus.

CAP. XIII.

1 ADuocatus, qui mercedem à cliente accepit pro futuro patrocinio in aliqua lite præſtando, dubitatur, an in foro conſcientiæ teneatur pecuniam acceptam reſtituere, ſi cliens ampliùs patrocinium non exquiſiuit.

Excitat dubium hoc *Io. Petr. Ala* in ſuo eleganti *opuſculo de Aduocato, & Cauſidico Chriſtian. quæſt.* 21. quo loci in ea reſidet ſētentia, vt nullatènus ſit locus reſtitutioni, ſi tamen nulla ex parte Aduocati dolus, aut negligentia conſiderari poſſit, cur cau-
2 ſæ non vacauerit, ratio eſt, quia in omni materia fauorabilior eſt retentio, quàm petitio, ad *tex. in l. per retentionem, C. de vſur. Dec. conſ.* 299. *n.* 4. & in *l. diem functo, ff. de off. aſſeſſor.* vbi etiam *Curt. Iun.* qui in ſpecie lo-

quitur de ſalario Aduocati, id, quod procedit, adhùc ſi cliens pecuniam datam repetere vellet, quia ſat eſt, quòd non ſtet per Aduocatum, quin patrocinium præſtet.

3 Idemq; aſſeuerandum, ſi Aduocatus in progreſſu litis agnoſcens clientem malam fouere cauſam, illius tutelam deſeruerit, vt adhùc tuta cõſcientia ſalarium acceptum retinere poſſit, dummodò alicuius culpæ, aut negligentiæ reprehendi non poſſit, quarè initio cauſam non cognouerit iniuſtam, ità *Cyn. in l. rem non nouam, C. de iudic. Bellemer. in cap. fin. in penul. quæſt.* extrà de poſtul. *Angel. in ſum. in verb. Aduocatus, nu.* 14. *Sylueſt. num.* 15. *Tabie.* circà finem; *Roſel. num.* 9. & alij penès eundem *de Ala loco* cit. *q.* 28.

4 Poterit etiam tuta conſcientia ſalarium acceptum Aduocatus retinere, ſi demùm in morbum inciderit, adeò vt patrocinium præſtare nequeat, adhùc ſi cliens alium ſuſceperit patronum, ità *Afflict. in Conſtit. Hac edictali, num.* 6. *Horat. Viſcon. in ſuis concluſ. in verbo Aduocatus*, & alij penès *Addentes* ad *Intriglio. ſingul.* 42. *nu.* 26. *lib.* 2.

SVMMARIVM.

1 *Aduocatus, qui à multis quotannis recipit ſalarium, ſi contingerit inter hos clientes litem oriri, an poſſit vnum contrà alium defendere, & num.* 4.

2 *Clericus beneficiatus in pluribus Eccleſijs an poſſit vni contrà aliam patrocinium præſtare.*

3 *Promiſſio ſecunda operarum intelligi debet ſine præiudicio iuris quæſiti alteri ex prima promiſſione.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Aduocatus, qui à pluribus quotannis recipit ſalarium, ſi contingerit inter hos clientes litem aliquam oriri, poſſit nè vnum defendere clientem contrà alium, & de aliis ad materiam pertinentibus.

CAP. XIV.

1 ADuocatus, qui à multis quotannis recipit ſalarium, ſi cõtingerit inter hos clientes litẽ aliquã oriri, dubitatur, an poſſit vnum defendere clientem contrà alium. In hoc dubio ſi eſſet attendenda opinio *gloſ. in cap. fin. in verb. contrà Eccleſiam, extrà de poſtul.* fas eſſet reſpondere, neutri fore patrocinium præſtandum, etenim *gloſ.* hæc

2 exiſtimauit, clericum beneficiatum in pluribus Eccleſijs non poſſe vni contrà aliam patrocinium præſtare: At receptior eſt ſẽtentia illorum, qui exiſtimarunt, teneri in caſu propoſito Aduocatũ ad patrocinium ſuſcipiendum pro cliente antiquiore, & ſic pro illo, cui primò dedit fidem, dummodò iuſtam foueat cauſam, ità *Paul. de Caſtr. in l. in operis, ff. locat.* vbi rationẽ reddit, nimirũ,

3 quia ſecunda promiſſio operarum per Aduocatũ facta intelligi debet ſine præiudicio primæ, ſiue iuris quæſiti alteri ex prima promiſſione, *Rip. in l. fin. nu.* 56. *ff. de priuileg. credit. Roman. conſ.* 47. *num.* 2. *Alexan. in l. ſi filiofam. §. ſi vir in quinquennium, nu.* 16. *ff. ſolut. matr.* At vbi ſecundus cliens iuſtam fo-

4 ueret cauſam, primus verò iniuſtam, tunc nulla ratione habita prioritatis temporis, pro ſecundo erit patrocinium præſtandum; verùm ſi vtriuſq; clientis cauſa adeò dubia eſſet, vt nullatènus, quæ ſit iuſtior perſpici poſſit, partes primi clientis ſunt defendendæ, ità *Bartholo. Brixien. in quæſt.* 69. *Alber. in l. quiſquis, nu.* 7. *C. de poſtul. Specul. in tit. de Aduocat. §.* 1. *num.* 24. *Io. Andr. in cap. contractus, quæſt.* 1. *de regul. iur. in* 6. *Rom. d. conſ.* 47. *nu.* 2. *Rola. à Val. conſ.* 44. *nu.* 24. *lib.* 2. *Card. Alex. in can. Epiſcopum* 7. *q.* 1. *Cancer. variar. reſol. p.* 2. *in tit. de procurat. à num.* 71. & per totum 75. & alii penès *Ioan. Petr. Ala in tract. de Aduocat. Chriſtian. q.* 23.

SVMMARIVM.

1 *Aduocatus, cui à cliente fuit conſtitutum certum annuum ſalarium, an tuta conſcientia illud exigere poſſit, ſi cliens nullas habuit lites.*

2 *Aduocatus an poſſit maius petere ſalarium, quàm illud conuentum, ſi cliens plures lites habuit, quarũ reſpectu ſalarium conſtitutum dicitur exiguum.*

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Agitur, an Aduocatus, cui à cliente fuit conſtitutum certum annuum ſalarium, poſſit tuta conſcientia tranſacto anno illud exigere, ſi in illo anno cliens nullas habuit lites, & de alijs.

CAP. XV.

1 ADuocatus, cui à cliente fuit conſtitutum certum annuum ſalarium, an tuta conſcientia tranſacto anno poſſit illud exigere, ſi in illo anno cliens nullas habuit lites.

Hæc quæſtio non eſt ſine controuerſia; at receptior eſt ſententia illorum, qui pro Aduocato reſponderunt, Primò, quia per ipſum non ſtetit, quominus patrocinium præſtaret, ſicq; ei nihil imputari poteſt; Secundò, quia ſtante dicta conuentione, ſi cliens plures lites habuiſſet, quarum
2 reſpectu ſalarium conſtitutum diceretur exiguum, tamen Aduocatus non potuiſſet maius petere, ergo eodem modo vbi cliens nullas illo anno habuit cauſas, tenetur totum ſoluere ſalarium, ità *Afflict. in Conſtit. Hac edictali, num.* 5. *Gutierrez pract. qq. lib.* 1. *quæſt.* 32. *num.* 1. *&* 2. *P. Diana reſolut. moral. tract.* 15. *reſol.* 42. per totam, *Horat. Viſcon.* in ſuis *concluſ. in verb. Aduocatus, in princ.* & *Addentes* ad *Intrigl.* alijs omiſſis *ſingul.* 42. *num.* 14. *& ſeqq. lib.* 3.

SVMMARIVM.

1 *Bona fideicommiſſo ſubiecta poſſunt pro dote, & donatione proptèr nuptias in ſubſidium alienari; ſed an principalitèr, vbi teſtator fideicommittens diſpoſuit, vt pro dote alienari poſſint, num.* 2.3.4.5.6.10.11.12. *&* 13.

7 *Bona fideicommiſſo ſubiecta poſſunt in ſubſidium alienari pro dote conſtituenda, vel reſtituenda, etiam ſi in cõtrarium adeſſet teſtatoris diſpoſitio.*

8 *Hæres grauatus de reſtituendo hæreditatem poſt mortem nùm poſſit in vita bona reſtitutioni obnoxia alienare.*

9 *Dos, quæ in bonis conſiſtit mobilibus ſoluto matrimonio non poſſunt repeti, niſi poſt annum, niſi teſtator contrarium diſpoſuerit.*

14 Tex. in l. creditoris arbitrio 8. ff. de diſtract. pign. *pluribus modis limitatur.*

15 *Creditor, qui debitoris ſui habet obligata bona feudalia, & allodialia non poteſt ſibi ſatisfieri ſuper bonis allodialibus in præiudicium creditoris poſterioris, qui allodialia tantùm hypothecata tenet, idemquè in creditore, qui habet obligata bona libera, & fideicommiſſo obnoxia, num.* 16. *&* 18.

17 *Creditor, qui habet obligata bona feudalia, & allodialia tenetur prius diſcutere allodialia, & demùm ad feudalia recurrere.*

19 *Statutum, vel diſpoſitio hominis agnationis reſpiciens fauorem, fœminas, in quibus finitur agnatio non comprehendit.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſubſidiaria ſit cenſenda actio ad dotem ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis conſequẽdam, vel potiùs ſuper illis directò, & principalitèr agi poſſit, ex quo fidei committẽs fideicommiſſum ordinãdo diſpoſuit expreſsè, vt pro dote bona vinculata alienari, vel obligari poſſint Creditor anterior, qui habet obligata bona feudalia, & burgenſatica, ſiue fideicommiſſo ſubiecta, & libera, nùm poſſit in perniciem creditorum poſteriorum, qui nõ niſi bona libera habet hypothecata omittere feudalia, ſeu fideicommiſſo obnoxia, & ad burgenſatica, ſeu libera pro eius credito cõſequendo recurrere, & de aliis.

Digitized by Google

CAPVT XVI.

1 ALienari poſſe bona fideicommiſſo ſubiecta pro conſtituenda, vel reſtituenda dote, ſiue donatione proptèr nuptias, in ſubſidium tamen, bonis liberis non exiſtentibus, vulgatum eſt iuris axioma, deſumptum ex *tex. in auth. res, quæ, C. commun. de legat.* & in corpore vndè ſumitur.

2 Sed contigit in ſupremo huius Regni Senatu dubitari, an ſubſidiaria ſit cenſenda actio pro dote ex bonis fideicommiſſatis conſequenda, cùm teſtator fideicommiſſū ordinando, vt bona ſua vllo vnquàm tempore alienari, vel obligari poſſent, exceperit expreſsè cauſam dotis, vt ſcilicèt pro dote alienari, vel obligari poſſent.

Supponebatur enim in facto, quendam Hectorem de Sorbis Capuanum, Alfonsū, cæteroſq; filios hæredes inſtituendo, his, quæ ſequuntur verbis, fideicommiſſum ſuper bonis ſuis ordinaſſe.

Item voglio, che detti miei figli, & heredi vniuerſali inſtituiti non poſſano diſponere di tutta la quantità da me laſciatali, più che di ducati 500. acciò la robba mia reſti nella fameglia, verùm diſponendo frà di loro fratelli, poſſa ogn' vno di eſſi diſponere di docati mille, e non più, e queſto, acciò la robba ſi conſerui nella fameglia: mà pigliando moglie, ciaſcheduno di eſſi poſſa cautelare le doti, e ragioni dotali ſopra la portione loro, non oſtante detto fideicommiſſo; perche in tali caſu tantùm dò à ciaſcheduno di eſſi libera poteſtà.

3 Defuncto Hectore ſic diſponente, Alfōſus vnus ex filiis, & hæredibus inſtitutis vxorem duxit, certa dote accepta, ac demū non mediocri ære alieno cōtracto, inſimul cum vxore deceſſit, duabus filiabus ſibi ſuperſtitibus, à quibus cùm adita eſſet patris hæreditas, ſub qua includebantur bona ab Hectore auo relicta, inſurrexerunt paterni creditores, petentes, ſuper bonis ab Alfonſo debitore quęſitis ſibi ipſis ſatisfieri: contradicebant filiæ, inſtantes, anteriorem earum eſſe cauſam pro dotibus maternis, ſicquè prætendebant, bona Alfonſi patris pro maternarū dotiū reſtitutione retinere, bonaq; Hectoris aui virtute fideicōmiſſi pręcipua habere; At creditores opponebant, contendentes, dotis cauſam non niſi ſuper bonis auitis eſſe diſcutiendam; quæ quidē bona licèt eſſent fideicōmiſſo obnoxia, fuit tamēn à fideicommittente expreſſis verbis à fideicommiſſi vinculo dos excepta, vndè non in ſubſidium, prout ius mandat; ſed principalitèr, prout teſtator diſpoſuit, teneri dicebatur in hoc caſu filios ſuper bonis auitis recurrere, & hoc, vt creditoribus ipſis, qui erāt tempore poſteriores, potuiſſet de eorū iuribus ſuper bonis liberis eſſe conſultū; quarè dubitatum fuit, quid iuris.

4 Ego creditorum iura tuens dicebam, ex ſupradicta Hectoris diſpoſitione colligi apertè, illius mentem fuiſſe non alitèr bona ſua fideicommiſſo ſubiicere pro rata dotium per quemlibet ex filiis recipiendarum, dùm vxorem duceret; ſed vt illa prorſus remanerent libera, ſicq; dicendum, portionem, quæ Alfonſo contigit, pro concurrenti quantitate dotium per vxorem ſibi ſolutarum remanſiſſe liberam, quod trahebat ſecum neceſſarium conſequens, vt ſuper portione illa tenerentur filiæ, & hæredes de dotibus maternis ſatisfactionem procurare: nec ex aduerſo opponi poſſe dicebam, prout aliqui nullo iuris fundamēto fulciti dixerunt, hanc teſtatoris diſpoſitionem intelligi ſubſidiariam, vt nimirùm poſſint bona fideicommiſſo ſubiecta pro dotis conſtitutione, vel reſtitutione obligari, vel alitèr alienari, non exiſtētibus bonis liberis, iuxtà diſpoſita in dicta *auth. res, quæ*, vndè cū in caſu, de quo agebatur adcrant bona libera, nimirùm ab Alfonſo debitore quæſita, ergò ſuper illis tenebantur filiæ dotes conſequi maternas.

5 Etenim reſpondi, diſpoſitionē *auth. res, quæ* non alitèr caſui noſtro applicari; ibi enim ſupponitur fideicommiſſum, & vt ex illo in ſubſidium dos ſoluatur, hìc autē negabatur, ex quo expreſſam habemus teſtatoris diſpoſitionem nolentis intelligi bona ſua fideicommiſſata pro concurrenti quātitate dotium, per quemlibet ex filiis recipiendarū, & ſic dùm Alfonſus, vt ſupponebatur, vxorē duxerat cum dote duc. 1800. tanta ſumma ſine dubio cenſebatur libera ſuper bonis per teſtatorem relictis, quo fit, vt tractari non poſſet de remedio ſubſidiario, de quo loquitur *tex.* in *auth. res, quæ*.

6 Secundò, quādo omnia bona diceremus fideicommiſſata, nemo ſani capitis (vt vtar verbis *Conſiliarij Paſchalis* infrà citandi) cōſiderare vnquàm poterit, teſtatorem cogitaſſe, vt in ſubſidiū bona, quæ fideicōmiſſo ſubmiſit, ꝓ dote obligari, vel alienari poſſint, dùm expreſſè diſpoſuit, vt eo caſu nulla de iniūcto fideicōmiſſo poſſit haberi ratio.

7 Tertiò, ſi diceremus, in hoc caſu teſtatoris diſpoſitionem ſubſidiariam eſſe intelligendam,

dam,

dam, ſeruiret illa de vento, nàm vt in ſubſidium poſsint bona fideicommiſso ſubiecta obligari, vel alienari, claram habemus legẽ hoc diſpònentem in dicta *auth. res, quæ*, cuius quidèm ordinatio adeò vigoroſa ſemper exiſtit, vt communitèr dixerint ibi *Doctores*, procedere illam, etiam ſi in contrarium adeſſet teſtatoris diſpoſitio, mãdãtis, vt bona fideicommiſso ſubiecta nec etiam pro dote conſtituenda, vel reſtituenda diſtrahi modo aliquo poſsint, id, quod pro indubitato in omnibus Chriſtiani Orbis Tribunalibus tentum fuit, vt uidere eſt penès *Fontanell.* nouiſsimè de his agentem in *tract. de pact. nuptial. tom. 2. clauſ. 5. gloſ. 1. p. 2. num.* 70. cum pluribus *ſeqq.*

8 Quartò, uidemus aliquos in iure eſse caſus, in quibus diſpoſitio legis de per ſe non operatur illud idem, quod operatur, quando eſt iũcta cum diſpoſitione hominis; fac enim, ut quis inſtituatur hæres, cum hoc, ut poſt eius mortem alteri hæreditatem reſtituat, non nè in hoc caſu adeſt tacita legis prohibitio, vt per hæredem bona, in quibus fuit inſtitutus alienari non poſſint? certè ſic, & tamèn dùm viuit poteſt hæres alienare, quamuis poſt mortem ipſo iure reſoluatur venditio, & dominium in fideicommiſſarium abſquè vlla traditione transferatur; verùm ſi cum hac legis prohibitione concurreret etiam teſtatoris prohibitio, certè tunc nullatènus poſſet hæres alienare, *gloſ. in l. cùm pater, §. libertis, ff. de legat.* 2. *Caſtrenſ. in l. filiusfam. §. Diui*, poſt *num.* 7. *verſ. ſed contrà primam, ff. de lega.* 1. *Craſſus in §. fideicommiſſum, quaſt.* 56. per *totam*, & alii. Inſupèr legem habemus, vt dos, quæ conſiſtit

9 in bonis mobilibus, ſoluto matrimonio nõ poſſit repeti, niſi poſt annum, *l. vnica, §. exactio, C. de rei vxor. actio.* at ſi vir in teſtamẽto dotem vxori reſtitui mandauerit, vt huiuſmodi hominis diſpoſitio aliquid operetur, vltrà diſpoſitionem legis ſtatutum eſt, vt ſtatim peti poſſit, *l.* 1. *§. verum, ff. de dot. præleg. & §. ſi vxori, Inſtit. de lega.* ſic in caſu propoſito dicendum, nàm quamuis ſit à

10 iure diſpoſitum, vt non niſi in ſubſidium poſſint bona fideicommiſſo ſubiecta pro dote alienari, vel obligari, attamèn cõcurrente hominis prouiſione mandantis, vt fideicommiſſo non obſtante bona illi obnoxia pro dote obligari, vel alitèr diſtrahi poſſint, vt diſpoſitio illa hòminis non ſit eluſoria; ſed vt aliquid operetur, cogimur affirmare, vt nullatènus ſubſidiaria ea cenſenda ſit; ſed quòd pro ea adimplenda poſſint abſolutè pro dote bona fideicommiſſo ſubiecta hypothecari, vel alitèr alienari.

11 Quintò, hæc omnia grauiſſimorũ I. CC. authoritate confirmabam, nàm vt bona fideicommiſſo ſubiecta non in ſubſidium; ſed principalitèr poſſint pro dote obligari, vel alienari, quando teſtator fideicommittens declarauit, vt ex bonis, quæ fideicommiſſo ſubmiſit, poſſit dos conſtitui, vel reſtitui, tenuerunt *Paul de Caſtr. conſ.* 102. *nu.* 2. *vol.* 2. *Io. de Monteſperel. conſ.* 212. *dub.* 2. *num.* 5. *Philipp. Corn. conſ.* 197. *nu.* 20. *& ſeq. lib.* 1. *Cephal. conſ.* 253. *num.* 43. *& ſeq. lib.* 2. *et* 482. *num.* 48. *&* 60. *lib.* 4. *Burſa. conſ.* 179. *ſub num.* 21. *lib.* 2. *Petr. Cabal. conſ.* 143. *num.* 35. *cum ſeq. Decia. conſ.* 10. *num.* 8. & *ſeq.* & *num.* 25. *lib.* 2. & *conſ.* 9. *nu.* 15. *& ſeq. lib.* 3. *Pedroc. conſ.* 31. *Honded. conſ.* 90. *num.* 21. *lib.* 1. *Chryſtoph. Torniol. conſ.* 22. *num.* 30. *Iacob. Menoch. conſ.* 88 *num.* 50. *conſ.* 151. *dub.* 1. *conſ.* 183. 242. *num.* 3. *&* 4. *conſ.* 327. *num.* 127. *& conſ.* 296. *nu.* 13. *Rot. Rom. deciſ.* 477. *verſ. vltimò, par.* 4. *diuerſorum, Borgnin. Caualca. deciſ.* 5. *num.* 9. *& deciſ.* 81. *num.* 92. *& ſeq. par.* 3. *& Philippus Paſchal.* omninò videndus *tract. de viribus patr. poteſt. par.* 2. *cap.* 7. *à num.* 15. vſq; ad 31. quo loci adeò doctè hanc defendit ſententiã, magis cõmunem appellans, omnibuſq; quæ in contrarium adduci poſſunt reſpondẽdo, vt aliud pro occurrẽtis articuli reſolutione deſiderari nõ poſſit.

12 Et quamuis non deſint *Doctores*, qui aduerſus hanc, quam tuemur opinionem, inſurrexerint, vt videre eſt penès *Io. Petr. Fontanel.* cit. *tract. de pactis nuptial. tom.* 2. *clauſ.* 5. *gloſ.* 1. *par.* 2. *num.* 11. & *ſeq. fol.* mihi 30. nulla tamèn de illorum dictis poteſt haberi ratio, quia, vltrà quòd contradicunt magis communi, & receptæ omnium ſententiæ, ac penitùs ſine ratione, & fundamento, vt ex eorum diſcurſu facilè perpendi poteſt; ad caſum, de quo nos agebamus, allegari non merebantur, loquuntur enim in caſu, vbi nullum conſideratur tertii præiudiciũ, & ſic quando mulier dotem petit ab hærede debitore, qui bona libera, & vinculata poſſidet, nàm ut priùs dotem conſequatur ſuper bonis liberis, & in illorum defectum ſuper fideicommiſſo ſubiectis, nullum ſubintrat ipſius, vel alterius intereſſe, quamuis teſtator dotem ex bonis vinculatis percipi

13 poſſe, permiſerit; At quando mulier ipſa gerit vices duorum, quia ipſa eſt hæres debitoris, cui fuit fideicommiſſum iniunctũ, poſſidens iàm bona fideicommiſſata, & libera, ac inſimul eſt creditrix pro dotibus, ſicq; vult bona libera à debitore quæſita pro dotis cauſa retinere, & vinculata præ-

cipua

Digitized by Google

cipua conſequi,non inueni *Doctorem*,qui in perniciem creditorum poſteriorũ hoc fieri poſſe exiſtimauerit, dùm teſtator nõ ſolùm dotem ex bonis fideicommiſſatis percipi poſſe non prohibuit;ſed expreſſis verbis liberè conſequi poſſe mãdauit, id,quod modò patebit clariùs.

Sextò,quando hęc omnia in medium nõ ſe obtuliſſent,adhùc dicebam, creditorum iura in tuto eſſe, nàm etſi hę mulieres pro dotibus maternis eſſent omnibus anteriores,& vti tales poterant pro arbitrio ſuper illis bonis hęreditariis recurrere, quæ ipſis commodiora videbantur,ad *tex.* in vulgata *l.creditoris arbitrio,ff. de diſtract. pigno.* atta-
14 men aliquando vidimus,hoc creditoris arbitrium fuiſſe à *Doctoribus* refręnatum,& ſignantèr quando creditor anterior agens ſuper certis corporibus, nõ poteſt demùm ſuper aliis bonis communis debitoris creditoribus poſterioribus eſſe conſultũ (prout in caſu, de quo agebamus) id,quod in
15 dies practicamus in concurſu creditorum, qui bona feudalia, & allodialia obligata habent,& illorum, qui non niſi allodialia tantùm hypothecata tenent, vt creditor, qui poteſt ad bona feudalia recurſum habere,quamuis ſit anterior non poſſit omittendo bona feudalia, ſuper allodialibus in pręiudicium creditorum poſteriorum ſatisfactionem obtinere,videantur quęſo *Minad.deciſ.* 13. *Anna pater alleg.* 141. *Anna filius conſ.63.num.4.& conſ. 76. num. 1. de Pont.trac.de poteſt.Proreg.rubr.de aſſenſ. Reg. ſuper dot.in princ.nu.* 38. *Addentes ad Capyc. deciſ.* 33. *num.* 3. *verſ.hęc concluſio limitatur, Taſſonus alleg.27.num.42.uerſ.quintò, & tandèm*,intus *tract. de antefat.* & prę ceteris ſingularitèr *Anel.Amat.conſ.95.*per *totum*,vbi in calce refert deciſionẽ Collateralis Conſilii emanatam in cauſa Creditorum Marchionis Montiſnigri, in qua concurrẽtibus creditoribus anterioribus,qui habebant in forma valida obligata omnia bona feudalia Marchionis,etiam titulata, & aliis poſterioribus, qui ſimilitèr habebant obligata bona feudalia,ſed non titulata, fuit deciſum, vt creditoribus anterioribus ſatiſfieret ex pretio peruento ex Terra Montiſnigri titulo decorata, ſic eorum arbitrium refręnando;poſterioribus autem eſſe ſatiſ-
16 faciendum ſuper feudis non titulatis: Et in bonis fideicommiſſatis, vt exiſtente creditore anteriore,qui habebat bona omnia debitoris ſui obligata,etiam illa,quæ eſsẽt fideicommiſſo ſubiecta, non poſſit ille in perniciem creditorum poſteriorum recurſum habere ſuper bonis liberis, dicit deciſum *Molin.de Hiſpan.primogen.lib.4. cap.7.à num.17.* quem citat,& ſequitur *Amat.* citato *conſ.95.num.12.& ſeq.* quorum dictis non aduerſatur deciſio *Pręſid. de Franchis* 519. vbi concurrentibus creditoribus ex cauſa dotis, ſibiquè ſatisfieri petentibus ſuper omnibus bonis vinculatis,& liberis,cõcurrentibus etiam aliis non priuilegiatis, & inſtantibus, vt creditoribus ex cauſa dotis ſatisfieri deberet ex pretio bonorum fideicommiſſo ſubiectorum,fuit deciſum pro fideicommiſſario, qui opponebat,actionem agendi pro dote ſuper bonis vinculatis eſſe ſubſidiariam,ad *tex.* in *d.authen. res,quæ*, ac proindè ſuper illis recurſum haberi non poſſe,niſi priùs diſcuſſis bonis liberis; In caſu autem à *Molin.*propoſito habebat creditor bona maioratui obnoxia, cum Regia diſpẽſatione obligata, ac etiam bona libera,vndè nõ erat,cur ibi de ſubſidiaria actione tractari potuiſſet, cùm omnia bona principalitèr obligata eſſent, & ſic tàm libera, quàm maioratui ſubiecta; & licèt
17 apud nos ex inueterata iudicandi conſuetudine (quam credo fuiſſe deſumptam ex *Sceuolæ* reſponſo in *l.pater filium*, in *fine* 36. *ff.de leg* 3.)quando creditor,qui habet obligata bona feudalia,& allodialia vult creditum ſuum conſequi, teneatur priùs diſcutere bona allodialia,& demùm ad feudalia recurrere, vt per *Minad. Reg. de Pont.* & vtrunq; *Annam* ſuprà relatos, hoc practicauimus ex quadam æquitate, nè feuda, quæ ſolent eſſe magni momenti,ſic de facili à feudatariorum poſſe eripiantur, eoquè magis, cùm in hoc creditor nullum patiatur intereſſe; At quando adeſt concurſus
18 creditorum, practicamus inuiolabilitèr concluſionem ſuprà poſitam, vt creditor, qui habet aſſenſum, quamuis anterior,teneatur priùs recurrere ad bona feudalia, ibiquè ſatisfactionem procurare,ad hoc vt ſuper bonis liberis cęteris creditoribus poſterioribus poſſit eſſe conſultum; quę omnia in caſu, de quo agebamus eò magis de plano procedere dicebam,ex quo nõ aderat perſona, cui propriè potuiſſet competere exceptio hęc,vt diſcuterẽtur priùs bona libera;etenim oppoſitio hęc non poteſt fieri,niſi à poſſeſſore bonorum fideicõmiſſo ſubiectorum, cùm à muliere pro dote conſtituenda, vel reſtituenda conueniatur; poſſeſſores autẽ in caſu,de quo agebamus, bonorum fideicommiſſo ſubiectorum erãt ipſęmet mulieres, quibus volentibus ſuper bonis uinculatis ſibi ipſis ſatisfieri, non ex-

tabat

Digitized by Google

tabat, qui opponere potuiſſet, vt diſcuterē-
tur prius bona libera.

19 Vltimò, hæc ſententia eo magis in caſu,
de quo agebamus indubitata reddebatur,
conſiderātes cauſam, ob quam Hector Al-
phōſi pater ſuorum bonorum prohibuerat
alienationem; ea enim fuit, ad hoc vt bona
in ipſius teſtatoris familia conſeruarentur,
ſub illis geminatis verbis, *e queſto acciò le*
robbe ſe conſeruino nella fameglia; cùmq; Al-
phonſus, nullo relicto filio maſculo deceſ
ſerit; ſed tantùm filiabus fœminis, per quas
diſpoſitio familiæ fauore facta, certum eſt,
quòd conſeruari nō poteſt, conſequens erat
dicere, vt hæ fœminæ nullatènus ab Hecto-
re auo vocatæ cenſeri potuiſſent, ſicquè ex
alio ceſſare prorſus prætenſum fideicōmiſ-
ſum, ipſe contendebat, ſonat enim in auri-
bus omnium concluſio illa, nimirùm, quòd
vbicunq; hominis diſpoſitio, vel ſtatutum
agnationis reſpicit fauorem, fœminas, in
quibus finitur agnatio, non comprehendit,
ità ſatis diſertè affirmarunt *Io. de Anania*
conſ.4.col.2.verſ.circà verò ſecundum dubium,
*Ruin. conſ.146.num.4.lib.2.Crauet.conſ.*180.
n.1.conſ.250.& conſ. 306. Riminal. ſen.conſ.
121.lib.1.Pariſ.conſ.63.n.10.& ſeq. lib.2.&
conſ.22.n.41.& 43.lib.3.Alciat. cōſ.69.viſis
*bis,col.1. Crot.cōſ.48.n. 36. & ſeq.Cacher.*be-
nè *dec.127.n.4. & 5.Theſ.dec.37.n. 7.Viuius*
omninò videndus *deciſ.* 10. vbi alios citat.

SVMMARIVM.

1 *Bona fideicommiſſo ſubiecta poſſunt alienari*
pro dote conſtituenda, vel reſtituenda; ſed an
pro expenſis, quæ vt perficiatur matrimoniū
neceſſariæ ſunt, & nu.2.3.5.6.7. & 8.

4 *Ratio quæ ſit, vt bona fideicommiſſo ſubiecta*
alienari poſſint pro dote conſtituenda, vel re-
ſtituenda.

9 Textus in auth.res, quæ, C. communia, de
legatis *an procedat in linea tranſuerſali.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an *tex.in auth.res, quæ, C.*
com.de legat. quæ bona fidei-
commiſſo ſubiecta pro dote
conſtituēda, vel reſtituenda
alienari permittit, procedat
etiā, vt alienari poſſint pro
impēſis, quę vt perficiatur
matrimoniū neceſſariæ ſunt.

CAPVT XVII.

1 ALienari poſſe bona fidei-
commiſſo ſubiecta ex
cauſa dotis, & donatio-
nis propter nuptias, di-
ximus *cap. præcedenti* ex
iuribus vulgatis in *auth.*
res, quæ, C.commun. de le-
gat. & fideicomm. & in *corpore*, vndè ſumitur,
vbi *Doctores* communitèr, latè ex recentio-
ribus *D.Reg.Rouit.conſ.54.& ſeq. lib.* 1. vbi
omnes refert, idquè non modò in dote cō-
ſtituenda, de qua propriè *iura* prædicta lo-
quuntur, ſed etiam in reſtituenda, tàm antè
fideicommiſſi impoſitionē accepta, quàm
poſt, vt ex *Soc. Dec. Bolog. Couar.* & aliis pro-
bat *Mich.Craſ.in §.fideicommiſſum, quæſt.*57.
*num.*4. & hoc etiam ſi mulier tempore con-
tracti matrimonii bona fideicommiſſo ſu-
biecta eſſe ſciebat, vt adhuc pro dotium ac-
ceptarum reſtitutione poſſint talia bona
alienari, prout ex *Couarr.* contrà communē
dicit deciſum *Theſ.deciſ.*151.

2 Sed non ſemel inſurrexit cōtrouerſia, an
hæc omnia, quæ de dote, & antephato di-
ximus, procedant in impenſis, quæ ad ma-
trimonium perficiendum neceſſariæ ſunt,
prout ſunt illę, quę erogantur in veſtibus,
tàm ipſius ſponſi, eiuſquè familiæ, quàm
ſponſę, in donatiuis, in apparatu, & orna-
mentis domus, & aliis ſecundùm perſona-
rum qualitatem fieri ſolitis.

Et citrà omne dubium affirmatiuè reſ-
pondeo, quod ratione, & authoritate pro-
batur.

3 Ratione, & primò, quia impenſę hę ad
matrimonium pręambulę sūt, dotiſquè ap-
pendices cenſentur, quod proindè idem
debet eſſe vtriuſquè iudicium, argumento
l. oratio, ff. de ſponſal. l. ad legatum, ff. de procu-
rat. l. quæ religioſis, ff. de reiuend. cum ſimili-
4 bus, ſi enim rationem inueſtigamus, quarè
bona fideicommiſſo ſubiecta, vt propter
dotem conſtituendam alienari poſſint, ſit
diſpoſitū, illam eſſe dùmtaxat inuenimus,
nimirum ob publicam vtilitatem ad ſobo-
lem procreandum, ad *tex.* in *l.1. ff. ſolut.ma-*
trim. hęc ratio, vt vides, comprehendit etiā
omnes expenſas, quę tàm antè, quàm in
ipſo actu matrimonii de iure, vel conſue-
tudine fieri debent; ſunt enim hæ, vt matri-
monium perficiatur, ità neceſſarię, vt ipſa
dos, & donatio propter nuptias; non enim
in illarū erogatione ſponſi liberalitas con-
ſideratur, ſed mera neceſſitas, cùm eſſet illi

maximè verecundum id non peragere;violaret enim conſuetudines,& apud bonos,& graues redargui poſſet, vt vtar *Sacra Romana Rota* verbis *deciſ.*113.*num.*5. in recollectis per *Farinac.tom.*1.& probat ex noſtris *Affl.deciſ.*315.*num.*8.

5 Si igitur eadem eſt ratio in dote, quæ in his,de quibus agimus impenſis, conſideratur,conſequẽs eſt dicere,vt diſpoſitio *auth. res,quæ* has etiam comprehendat impẽſas; eſt enim illius *authen.*diſpoſitio fauorabilis, vt ex verbis patet,& probat *Eugen. conſ.*54. *num.*23.ac proindè ex rationis identitate ad caſum,de quo agimus,poteſt extendi; immò nec extenſio diceretur, ſed potiùs cõprehenſio, *l.nominis,et rei,§.verbum ex legibus,ff.de verb.ſignif.l.his ſolis, C.de reuocan. donat.*

6 Authoritate etiam annuimus hanc probari ſententiam; ſic enim in *Commentarijs* tenuerunt

*Bald.& Salycet.in d.auth.res, quæ,*vterque *num.* 5. vbi dicunt, quòd ſine iſtis expenſis nuptialis feſtiuitas expediri non poteſt, & quamuis *ibidem Curt. iunior num.*37. cõtrarium ſentiat, procedit tamen eius opinio, vt benè aduertit *Menoch.* infrà citandus, quando hæ impenſæ ſecundùm patriæ morem non eſſent neceſſariæ.

In Conſiliis.

*Roland.à Val.conſ.*19.*num.*8.*lib.*4.
*Hieron.Gabr.conſ.*153.*n.*16.*&* 17.*lib.*2.
*Bero.conſ.*116.*num.*23.*&* 134.*n.*10.*lib.*2.
Camil.Caratha conſ. 112.*n.*18.

In Tractatibus.

*Marc.Ant.Pereg.de fideicom. art.*42.*n.*80.
*Iacob.Menoch.de præſump.lib.*4.*præſumpt.* 189.*num.*140.
*Hercul.Mareſc.var.reſol.lib.*2.*cap.*69.*n.*14.
*Io.Petr.Fontanel.de pact.nupt.clauſ.*5.*gloſ.* 1.*p.*2.*num.*80.*& ſeq.*
Vincent.Fuſar.tract.de ſubſt.q. 531.*nu.*46.

In Deciſionibus.

*Rot.deciſ.*556.*par.*1. *diuerſ. &* 131. in recollectis per *Farinac.* & in alia relata per *Mareſcot.* corã *Aldobrandino,*demùm *Clemẽte VIII.loco* citat.

*Theſ.dec.*192.circa *finem,verſ. & vlterius in neceſſarium conſequens.*

7 Sic etiam,nè noſtri ſacri ſupremi Senatus authoritas deficiat,dico fuiſſe annis ſuperioribus bis deciſum, & practicatum ad fauorem Ill.Ducis Balneoli, teſtè *D. Regen. Sanfelic.deciſ.*199.etenim cùm Dux ille priore loco nuptias contraxiſſet cum D. Donna Sancia de Mẽdocia,à Domino Rege noſtro in ſupremo Italico Senatu diſpẽſationem obtinuit, vt pro impenſis ad matrimonium perficiendum neceſſariis poſſet Dux æs contrahere alienũ pro ſumma ducatorũ duodecim mille cum Monte Regni Caſtellę,quos partim in mobilium emptionem pro domo, eiuſq; & vxoris perſona decoranda, partim verò in donis ad vxorẽ iuxtà morem tranſmiſſis,conuertit;& iterũ hac Domicella defuncta cùm idem Dux deſponſatus eſſet D. Donnæ Annæ Sfortiæ Romanæ,à Collaterale Cõſilio ad relationem Sacri Cõſilii Caſtri Capuanæ eandem obtinuit diſpenſationem, nulla ratione habita de oppoſitis pro parte Dominæ Donnæ Beatricis Mayorga eius amitæ ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis in caſu deficientiæ maſculorum eiuſdem Ducis nepotis vocatæ.

8 Scribebam hęc pro Magnifico Ioanne Baptiſta Maſſa, qui ſimilem diſpẽſationem petebat; ſed Sacrum Conſiliũ Regni huius illã ei denegauit ſub die 19. Octobris 1633.referente Domino Conſiliario Carauita, nõ quia hæc omnia pro veriſſimis habita non eſſent;ſed quia repertum fuit,ſupplicantem non eſſe de deſcendẽtibus fidei-
9 committentis;ſed ex linea tranſuerſali, in qua ex receptiſſima *Scribentium* ſententia non procedit *tex.in d.auth.res,quę,*ad tradita per *Io.Franciſ.de Pont conſ.*45. *num.* 1. *&* 4.*de Franch.deciſ.* 241. & per alios relatos à *Coſta de remed.ſubſid.remed.*6.*num.*3.quibus eſt addendus *Fran. de Clapper. in cent. cauſ. fiſcal.cauſ.*2.*q.*4.

SVMMARIVM.

1 *Bona empta cum pecunia redacta ex venditione rei fideicommiſſo ſubiectæ, cenſentur ſubrogata loco fideicommiſſi.*
2 *Bonis delinquentis confiſcatis, quæ fideicommiſſo ſubiecta ſunt, fideicommiſſarijs reſtituuntur,vbi deciſiones num.*3.
4 *Patris delictum non nocet filijs, quin ex propria perſona in fideicommiſſo à maioribus ordinato ſuccedere poſſint, vbi deciſio Rotæ Romanæ, eoquè magis ſi nati ſunt antè patratum delictum,num.*6.
5 *Statuto exiſtente,vt filius occidens patrem nõ poſſit illi ſuccedere,benè poſſunt ſuccedere nepotes.*
7 *Oppoſitio de iure tertij quando permittatur.*
8 *Bona pupillorum non poſſunt vendi, niſi ſeruatis de iure ſeruandis.*
9 *Tutoris authoritas debet interuenire in alie-*

Digitized by Google

natione bonorum pupilli, aliàs nulla dicitur alienatio.

10 Tutoris authoritas in ipſo contractu pro pupillo celebrando interuenire debet, poſt autem ex interuallo adhibita nullius momenti eſt.

11 Ratificatio contractus vt proſit illi, ad cuius beneficium fit, debet eſſe præſens, vel Notario pro eo ſtipulante.

12 Ratificatio dùm fit alicuius contractus, debent interuenire omnes ſollemnitates, quæ in contractu principali concurrere debent.

13 Tutoris interuentus in contractu pupilli vt ſit proficuus, eſt priùs cauſæ cognitio adhibenda ſuper delata tutela.

14 Tutor nullitèr adminiſtrat antè inuentarij confectionem.

15 Mater tutrix ſuorum filiorum non eſt immunis à confectione inuentarij.

16 Contractus geſti cum tutore, qui inuentarium non confecit, ſunt ipſo iure nulli.

17 Proceſſus compilatus cum tutore, qui inuentarium non confecit, eſt nullus, idemquè ſi omiſit ſatiſdare, rem pupilli ſaluam fore, nu. 18.

19 Debitor pupilli ſoluens tutori, qui inuentarium non confecit, malè ſoluit.

20 Pupillus habet electionem, vel agere contrà tutorem, vel cõtrà poſſeſſorem rei malè alienatæ, & num. 21. & 22.

23 Textus in l. Barbarius, ff. de offic. Prætor. non procedit in falſo tutore.

24 Geſta per tutorem antè confectionem inuentarij, valent, quatènus pupilli vtilitatem reſpiciunt.

25 Bona pupilli non poſſunt vendi, niſi cauſa cognitione præcedente, vbi enarratur, in quibus hæc cauſæ cognitio conſiſtat, & num. 26. & 27.

28 Bona minorum antequàm vendantur, debent per viginti dies ſub haſta poni, nec huic ſollemnitati renunciari poteſt, num. 29.

30 Bona minorum non poſſunt vendi pro ſatisfaciendis creditoribus, niſi illis vrgentibus, nec alia cauſa inueniri poteſt ad iuſtificandam venditionem prædiorum pupillorum, adhuc ſi pupilli vtilitas adeſſet, num. 31.

32 Alienatio prædij pupillaris maioris valoris, quàm ſit æs alienum, nulla eſt.

33 Creditorum vrgentia quæ dicatur, ad finem vt bona pupilli debitoris vendi poſſint.

34 Bona fideicommiſſo ſubiecta vt vendi poſſint quæ requirantur.

35 Citationis omiſſio vitiat proceſſum, illiuſquè defectum Princeps, vel ſtatutum ſupplere nõ poteſt, num. 36. & 37.

38 Debitor eſt citandus ſuper decreto interpoſito ad inſtantiam creditorum, quòd res vendatur, & antequàm ponatur ad publicum incantum citatur debitor pro reluitione rei vendi ordinatæ, num. 39.

40 Princeps ſuperiorem non recognoſcens, ius poſitiuum obſeruare non cogitur.

41 Pontificia authoritas ſupplet defectum iuris ſollemnitatum.

42 Cauſæ enarrantur, quæ mouerunt Pontificem Clementem ad decernendam venditionem Caſalis Turris nouæ dominorum de Cincijs, & falſæ demonſtrantur, num. 43.

44 Venditio prædij pupillaris facta de ordine Principis, nulla eſt, ſi demùm detegatur, venditionis cauſas fuiſſe falſas.

45 Principis decretum ſuper venditione prædij pupillaris non operatur plus quàm operatur decretum Iudicis inferioris.

46 Fiſci bona vt vendi poſſint quæ concurrere debeant, remiſſiuè.

47 Maior factus ſi infra quinquennium alienationem rei ſuæ non impugnauerit, de cæterò non auditur, idemquè ſi in maiori ætate pretium rei alienatæ receperit, num. 48. & 58.

49 Ratificatio, quæ fit facto æquiparatur ratificationi, quæ fit verbis.

50 Textus in l. fin. C. ſi maior factus, alienat. fact. ſine decreto ratã habuerit procedit, quando alienatio rei pupillaris facta eſt à minore, vel à tutore, & limitatur, quando in alienatione dolus interceſſit, num. 51. & 52. idemq; ſi præter decretum concurrant aliæ nullitates, num. 53. vel læſio, num. 54.

55 Tempus quinquennij, de quo in l. fin. C. ſi maior factus, &c. non currit, niſi à die ſcientiæ, quæ debet eſſe plena, nec generica ſufficit, num. 56.

57 Minor factus maior ſi vult impugnare alienationem rei ſuæ nullitèr factam an ſat ſit extraiudicialis quærela.

59 Tex. in auth. ſacramenta puberum non procedit, quando minor vendit rem à teſtatore alienari prohibitam.

60 Alienans bona alienari prohibita poteſt alienationem reuocare, & contra factum proprium venire.

61 Textus in l. benè à Zenone, C. de quatriẽni præſcriptione declaratur, & limitatur num. 62.

63 Præſcriptio non currit contrà pupillos.

64 Præſcribi non poſſunt bona fideicommiſſo ſubiecta, quando fideicommiſſarius eſt impeditus agere.

65 Emptor ſciens, rem, quam emit fideicommiſſo ſubiectam eſſe, dicitur eſſe in mala fide, ac proindè non præſcribit.

66 Mala fides authoris nocet hæredi in materia præſcriptionis.

Digitized by Google

67 *Res alienari prohibita eſt impræſcriptibilis.*
68 *Bona minorum ubi nullitèr alienata iudicantur,debent reſtitui unà cũ fructibus, & n.7ò. & 71. idemq; in bonis Eccleſiaſticis,nu.72.*
69 *Contractu reſoluto,res cum fructibus, et pretium cum intereſſe eſt reſtituendum de iure ciuili.*
73 *Emens ſcientèr rem fideicommiſſo ſubiectam, tenetur illam reſtituere vnà cum fructibus.*

A R G V M E N T V M.

Agitur, an bona fideicommiſſo ſubiecta, poſſeſſore delinquente cõfiſcari poſsint. Bona pupillorum,& minorum, ſiue fideicommiſsi vinculo obnoxia vt vẽdi poſſint quæ concurrere debeant,pleniſsimè declaratur. Tutoris authoritas, quæ non fuit adhibita in venditione prędii minoris, an vt illa valida iudicetur,ſat ſit, ſi tutor ipſe venditionis cõtractum ex interuallo ratificet. Geſta cum tutore antè inuentarii confectionem an de iure ſubſiſtãt. Creditorũ vrgentia pro venditione bonorum pupillorũ quomodò conſideretur. Venditio bonorum pupillorum facta de ordine Principis an ſit annullanda,ſi demũ detegatur, vẽditionis cauſas fuiſſe falſas; & de aliis ad intellectum, & declarationẽ *tex. in l.fin.C.ſi maior factus alienat.fact. ſine decreto rat. hab.* & in *l.benè à Zenone,C. de quatrienni præſcript.* &c.

C A P V T XVIII.

ALienatio bonorum pupillorum, quando illam fieri expoſtulat neceſſitas, vt validè facta dici poſſit, ſępè ſępiùs controuertitur, quæ pręcisè concurrere debeant, & an facta de ordine Principis nõ ſeruatis de iure ſeruandis, ex quo iuris ſollemnitatibus derogauit,ſit annullanda, ſi demùm detegatur, cauſas,quæ Principem illum ad venditionẽ decernendam mouerunt,falſas extitiſſe; & quid ſi maior factus pupillus alienationem nullitèr factam non impugnauerit, an per temporis lapſum tacita ratificatio contractus initi inducta cenſeatur, eoquè magis ſi ex pretio rei malè alienatę tempore maioris ætatis vſuras exegerit.

Scripſi ſuper hac materia latè, & laborioſè in cauſa ſuperioribus annis vertente in Tribunali Camerę Apoſtolicę inter DD. Felicem,& Chryſtophorum de Cinciis germanos fratres nobiles Romanos ex vna,& Dominam Principiſſam Roſſani ex altera, in qua etiam dubitari contigit, an iure licito propter aliquod priuilegiatum delictum procedi poſſit ad confiſcationem bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, à delinquente poſſeſſorum; & an vbi confiſcatione ſequuta bona illa fuerint à Fiſco vendita,ſit emptor ſecurus, tueriquè ſe poſſit quatriẽnario elapſo beneficio *l.benè à Zenone,C. de quatrienn.præſcrip.*ſuper quibus omnibus,vt de iure reſponderẽ,requiſitus ego, quæ ſequuntur pro rei veritate cõſideraui.

Ieſus, Maria, Ianuarius.

Caſale Turris nouæ in partibus Latii, rubrorum noningentorum,quod remanſit in hæreditate qu. Franciſci de Cinciis Romani,quatraginta annorum circulo vſquè adhuc per Excellentiſſimos Aldobrandinos minus iuſtè detentum; nunc ſedente *Vrbano* iuſtitię, veritatiſquè cultore incõparabili, oppreſſorumq; indefeſſo ſubleuatore,omni iure reſtituendum eſſe Dominis Felici, & Chryſtophoro, eiuſdem Franciſci ex Iacobo filio nepotibus,illiuſquè hæreditatis poſſeſſoribus, in nihilo Excellẽtiſſimę Principiſſæ conuentę ſuffragantibus titulo, quo mediante ab eius Excellentiſſimo auo fuit illud acquiſitum, & quatragenali poſſeſſione,qua detinetur,ab Illuſtriſſimis, ac diſertiſſimis Dominis Iudicantibus ſpero indubitantèr,his rationibus, & cauſis.

1 Primò, quia ſatis conſtat de inualiditate tituli acquiſitionis; emit enim Excellentiſſimus Ioannes Franciſcus bona hæc à Fiſco Cameræ Apoſtolicæ, apud quem huius Caſalis dominium, nec momento quidèm vllo vnquàm tempore exiſtit, ex quo ſēper à die mortis dictorū Franciſci, & Iacobi extitit, prout ad pręſens extat radicatū oſſibus dictorū Dominorum Chryſtophori, & Felicis nepotū, ac filiorum reſpectiuè, cùm in facto tergiuerſari nō poſſit, tenutam, de qua agimus, ſubiacere vinculo perpetui fideicommiſſi, ordinati per Chryſtophorum ſeniorem, dictumquè Franciſcum eius filiū, qui quidèm Franciſcus cùm ex permutatione certorū bonorum, ſuper quibus à d. Chryſtophoro patre, & Roccho patruo fideicōmiſſum ordinatum extiterat, partem Caſalis prædicti acquiſiuiſſet, illammet aggregans, demùm cæteris partibus per eundem Chriſtophorum patrem acquiſitis, & fideicommiſſo ſuppoſitis, eodem vinculo alligauit; & ſic tàm ex ſubrogatione ſubſecuta, quæ fideicommiſsi exiſtentiam operatur, ad tradita per *D. Card. Mant.* poſt alios, quos citat *de coniect. vlt. vol. lib. 7. tit.* 8. *num.* 26. quàm ex diſpoſitione dicti Chryſtophori, eiuſdemquè Frāciſci conſtat enixè, totū Caſale, de quo agimus, fideicōmiſsi vinculo ſubiacere, ſicquè hodiè Dominis Felici, & Chryſtophoro iuniori hęreditatis Frāciſci aui poſſeſſoribus, omninò reſtituendū.

Nec ex aduerſo prætendi poteſt, propter prætenſum Iacobi delictum, fideicommiſſum præfatum euanuiſſe, ſicquè iuſtificari venditionem Fiſci nomine factam de hoc Caſale, tāquàm ad Cameram fiſcalem ſpectante; etenim ſatis à iuris tramitibus diuerteret, qui ad hoc affirmandum accederet, cùm exploratiſſimi iuris ſit, vt publicatis, ſiuè confiſcatis bonis cuiuſuis dèlinquentis, & propter quoduis priuilegiatum
2 delictum, quæ fideicommiſſo ſubiecta ſunt ſequentibus in gradu iuxtà proximitatem fideicommittentis, ſecundùm opinionem *Bart.* vel grauati, iuxtà *Soc.* ſententiam reſtituenda veniunt, itaut ſtatim competat illis vindicatio, ac ſi extrà familiam per contractum, vel vltimam voluntatem facta eſſet alienatio: ſunt iura nimis vulgata in *l. ex facto* 17. *§. ex facto, ff. ad S.C. Trebell. in l. Imperator* 12. *ff. de fideicommiſſar. libert. in l.* 3. *ff. de interd. & releg.* & in *l. Statius Florus* 48. *§. Cornelio Felici, ff. de iure fiſci*, per quæ quidèm iura hoc indiuidualitèr firmauit *Bart. in dicta l. Imperator*, & in *l. ſi finita, §. ſi de vectigalibus, ff. de damno infecto*, cuius ſententiam per totum Orbem receptiſſimam, ab illaq; contrà Fiſcum recedendum non eſſe, vno ore fatentur *Ang. Alex.* & reliqui in dicto *§. ſi de vectigalibus*, idem *Alex. conſ.* 22. *lib.* 1 *Iaſ. in l. filiusfam. §. Diui, ff. de leg.* 2. & in *l. fin. § ſed quia noſtra, C. commun. de leg. Hippol. de Marſil. ſing.* 314. *Socin. iun. conſ.* 34. *num.* 7. *&* 8. *& conſ.* 49. *lib.* 3. *Hieron. Gabr. conſ.* 184. *lib.* 1. *Dec. conſ.* 442. *num.* 27. 28. *&* 32. aliiq; plures, quos refert, & ſequitur *Peregr. tract. de iure fiſci, lib.* 5 *tit.* 1. *num.* 98. quibus addo *Molin. de Hiſpan. primog. lib.* 4. *cap. fin. num.* 5. *&* 6. *Giga. tract. de crim. læſæ Maieſt. tit. de pœn. committ. crim. læſæ Maieſt. q.* 3. *Camil. de Curt. in ſuo diuerſ. iur feudalis, fol.* 59. *num.* 46. *& ſeq. Camil. de Medic. conſ.* 3 *num.* 19. *&* 20. poſt *Couar.* quem allegat in *cap. poſſeſſor* 3. *par. §.* 1. *nu.* 6. *Ant. Gomez in l.* 40. *Tauri, num.* 91. *Pater Sanchez in ſum. lib.* 2. *cap.* 18. *nu.* 36. *Farinac. in prax. par.* 1. *tom.* 1. *tit. de delictis, & pœnis, quæſt.* 25. *num.* 22. *Boer. deciſ.* 278. *num.* 6. *Gramm. deciſ.* 6. *num.* 14. *& deciſ.* 105. *num.* 29. *&* 31. *Gāma deciſ. Luſit.* 352. *nu.* 4. & aliis omiſsis *Fuſar. de ſubſtitut. quæſt.* 529. ſicquè
3 deciſum in ſupremo Regni huius Prætorio, facta relatione per Regiam Cameram, teſtatur *D. Reg. Salernit. deciſ.* 50. vbi loquitur de reo criminis læſæ Maieſtatis diuinæ, cui caput amputatum, corpus cōbuſtùm, omniaquè bona publicata, ac Regio Fiſco applicata extiterant, ſed comparentibus demùm fideicommiſſariis, fuit Regius Fiſcus ad bona illa ſic confiſcata, vnà cum fructibus medio tempore perceptis reſtituenda cōdemnatus, idemquè hoc anno ſeruatū in reſtitutione bonorū fideicommiſſo ſubiectorum, quæ poſſidebantur per olim infeliciſsimum Principem Santiæ, qui cùm de inuadendo Regnum hoc tractatum habuiſſet, in carcerem detruſus, conuictus, & ſpontè confeſſus, decapitatus extitit, omniaquè eius bona, diffinitiua ſententia mediante, confiſcata fuere, ſed cùm demùm defuncti miſerabilis filius pupillus comparuiſſet, inſtans pro reſtitutione certorum corporum fideicommiſsi vinculo ſubmiſſorum, decreto Regiæ Cameræ, nemine ex Dominis Iudicantibus, vt audiuimus, contradicente, prouiſum fuit, eſſe illi bona omnia fideicommiſſaria reſtituenda.

4 Quæ concluſio eò fortiùs in caſu noſtro procedit ſine controuerſia, cùm ſucceſſio bonorum Franciſci nuſquàm Iacobo filio delata fuerit, ex quo in portione legitimæ dùmtaxat à patre inſtitutus ille fuerat, non autem in vniuerſa hęreditate, ſicquè Iacobi filii ex propria perſona ad Franciſci aui,

Digitized by Google

& Chryſtophori proaui ſuccesſionem ve-
niunt, & conſequentèr patris prętenſum
delictum, nullo quidèm pacto filiis ipſis
obeſſe poteſt, quin ex iure proprio in bonis
omnibus fideicommiſſo ſuppoſitis, ſucce-
dant, vt ex *Bald. in l. hæreditas, num. 6. & 7.
C. de his, quibus vt indig. Soc. ſen. conſ. 124. nu.
3. lib. 3. Corne. conſ. 222. num. 4. lib. 4. Honde-
deo conſ. 72. num. 40. & ſeq. lib. 1. Molin. de
Hiſpan. primog. lib. 1. cap. 9. nu. 27. & 29. Vaſq.
de ſucc. reſol. tit. de his, quib. vt indig. tom. 2. §.
20. num. 12. Barboſ. in l. ſi ab hoſtibus, §. final.
num. 23. verſ. ampliatur tertiò, & num. 24. ff.
ſol. matr. Peregr. de fideicomm. art. 18. num. 29.
& ſeq. Paſchal. de virib. patr. poteſt. par. 4. cap.
8. num. 13. & ſeq. Scip. Rou. conſ. 1. num. 45. &
ſeq. lib. 1.* & in *pragm. 1. n. 100. de bonis prodit.*
& aliis in puncto pro exiſtentia fideicom-
miſſi, de quo agimus ſemel, atquè iterùm
cenſuit *Rota ſub diebus 27. Maij 1627. coram
Eminentiſs. Card. Virili, & 15. Nouembris
1638. coram Reuerendiſs. Patre Buccabella.*

In quibus quidèm deciſionibus nulla
fuit habita ratio de oppoſitione facta ab
aliis de familia, in hoc fideicommiſſo ſuc-
cedere prætendentibus, quòd Domini Fe-
lix, & Chryſtophorus nati erant ex Iacobo,
quem in patrem fideicommittentem pec-
caſſe pręſupponebatur; fuit enim benè, &
doctè reſponſum, hoc prætenſum patris
delictum non potuiſſe filiis nocere, quin ex
propria eorum perſona auo ſuccedere po-
5 tuiſſent, ad quod in terminis ſtatuti diſpo-
nentis, vt filius patrem occidens, non poſſit
illi ſuccedere, quòd ſtatuto non obſtante,
valeant ſuccedere nepotes, tanti ſceleris
innocentes, fuerunt allegati *Bald. in l. ſi quis
inceſti, num. 6. & 7. C. de his quibus vt indig.
Barboſ. in l. ſi ab hoſtibus, §. fin. num. 24. ff. ſolut.
matr. Capra conſ. 42. num. 11. & 12. & Barbat.
conſ. 8. lib. 3.* eoq; magis fuit conſideratum,
quòd hi nepotes, patris delinquentis intui-
tu, ab eorum auo vocati non extiterant, ſed
vti ab ipſo fideicommittẽte deſcendentes,
ad familiam, & agnationem effectiuam cõ-
ſeruandam omninò habiles veniebant,
quòd proinde ſuccedere non prohibeban-
tur, ad quod fuerunt adducti *Vaſq.* noſtriq;
Reg. Rouit. & Conſil. Paſchal. in *locis* per *Rot.*
6 allegati, fuit etiam conſiderata iſtorũ Do-
minorum natiuitas, quæ patris prætenſum
delictum præcedebat, ſicquè dici non po-
tuiſſe ex radice infecta ortos, vndè in hoc
conueniunt omnes, filios inquiſiti cuiuſuis
atrociſſimi criminis, natos tamen, ſiuè con-
ceptos antè patratum delictum patris, nul-
lo pacto, nulloquè iure poſſe pati pœnas ob
delictum parentum filiis impoſitas; & ſi-
gnantèr illam ſucceſſionis aſcendentium,
& collateralium, de qua in *l. quiſquis, C. ad l.
Iul. Maieſt.* ad quod, vltrà Doctores per Rot.
ſemel, atquè iterùm in deciſionibus prędi-
ctis relatos, allego *Iul. Clar. in §. crimen læſæ
Maieſt. num* 12. & in *§. hęreſis, num. 17. Simanc.
de catholic. inſtit. tit. 29. num. 23. Greg. Lopez
in l. 2. in verb. ſus ijos, tit. 2. de las trayciones,
par. 7.* quo loci concluſionem hanc fauora-
biliorem, & æquiorem dicit. *Hieron. Cæuall.
commun. contrà commun. quęſt. 553.* qui latè,
& doctè quęſtionem diſputans, hanc defen-
dit ſententiam, innumeros referens *Docto-
res*, illam inſequentes, eamquè veriorem,
æquiorem, ac magis communem fatetur,
ſicquè, vt nullo modo, nequè in iudicando,
nequè conſulendo ab ea recedatur atte-
ſtans, & tandèm ſub *num.* 30. & 39. ſic aliàs
in ſupremo Regis Hiſpaniarum Conſilio
iudicatum, vndè ex his dubitari nõ poteſt,
ſatis, ſuperquè conſtare de iniuſtitia confi-
ſcationis, ſicquè ſi dicemus in caſu, de quo
nos agimus, Excellentiſſimos Aldobrandi-
nos habere cauſã à Fiſco, ipſoſquè, Caſale
prædictum vti ad Cameram fiſcalem ſpe-
ctans, emiſſe, reſponſio ſe offert ſatis clara,
à non domino cauſam habere.
7 Nec huic concluſioni audeat quis reſpõ-
dere, vt poſſit Excellentiſſima Principiſſa
conuenta obiicere, hanc actionem ad bona
hęc, vigore fideicommiſſi Franciſci recupe-
randa, non alitèr competere Dominis Fe-
lici, & Chryſtophoro, ſed aliis trium fami-
liarum de Cinciis, etenim oppoſitio hęc
nullo iuris fundamento nititur, eſſet enim
oppoſitio, ſiuè exceptio de iure tertii, quæ
in iudiciis facta regularitèr non ſubſiſtit,
ad *tex.* in vulgata *l. loci corpus, §. cõpetit*, ubi
DD. omnes *ff. ſi ſeruitus vendic.* & quamuis
communi omnium ſententia receptum ſit,
id poſſeſſori licere, quando ius tertii eſſet
excluſiuum iuris agentis ipſo iure, ad *tex.*
& ibi dicta per *DD. in l. cùm ſeruum, C. de ſer.
fugit.* cum concord. hoc tamen dictum in-
telligunt *Doctores*, quando conſtat, quòd
agens caret actione, & quòd ius ad rem
vindicandam competat tertio, de cuius iu-
re opponitur; ſic enim materiam declarãt
Doctores, caſum ponentes, vt ſi ego agam
rei vendicatione contrà Titium, qui exci-
pit, me non eſſe dominum, ſed Petrum, ſi
hoc probat, quamuis conſtet, eſſe ipſum
iniuſtum poſſeſſorẽ, ego ab inſtituta actio-
ne ſum repellendus, quia probatum eſt, me
non eſſe dominum, in hunc enim modum
loquuntur *DD.* & præ cæteris *Cyn. in d. l. cùm*

Digitized by Google

ſeruum, in addit. quem, rogo, reuideri, *Theſ. deciſ.4.num.4. Cancer. var. reſol. tit. de except. num.17. & de tertijs oppoſit. nu.120. in nouiſs.* poſt alios, quos citant: modò videamus, ſi caſus iſte ſic per *Doctores* exemplificatus ad noſtrum ſit applicabilis, quis enim veritatis amator, æternitatiſquè non immemor, poſſet vllo vnquàm tempore tueri fideicõmiſſum per Franciſcum ordinatum, non aliter ad nepotum fauorem fuiſſe purificatum, ſed aliorũ de tribus familiis? etenim in ſuo teſtamento nimis clarè locutus fuit Franciſcus, cũ très illę familię, in caſu dùmtaxat defectus lineę effectiuę ipſius teſtatoris vocatæ ſint, cùmquè adhuc extent deſcendentes maſculi, qui ſunt Domini actores, non eſt, cur hodiè tractari poſsit de vocatione familiæ contentiuę, vt doctè, & elegantèr ſemel, atquè iterùm reſoluit *Rot. in deciſionibus* deſupèr emanatis, quibus ſigillatim omnibus oppoſitionibus fuit ſatisfactum, quo fit, vt dicamus, ſatis ineptã eſſe oppoſitionem, ſi quę fieret, in caſu de quo agimus, de iure tertii, cùm excipiens nullo pacto intentionem ſuam in probando, fuiſſe fideicommiſſum purificatum ad fauorem trium familiarum, fundare poſſet, id, quod in caſu noſtro, conſideratis perſonis Dominorum actorum, & Excellentiſsimæ Principiſſæ conuentę procedit ſine cõtrouerſia, cùm hæreditas Franciſci non ab alio, niſi à Dominis Felice, & Chryſtophoro poſsideatur, iſtiquè ſemper fuerunt, prout ſunt, & nominantur hæredes Franciſci eorum aui, nec alia indigent declaratione, aut Iudicis ſententia, ad ſe tales demonſtrandum, ſufficit enim oſtendere teſtamẽtum Franciſci, illoſquè ab ipſo fideicõmittente deſcendere, & quod hodiè petunt hęredes iſti non eſt aliud, niſi vt Caſale ab hęreditate Franciſci contrà omne ius ſeparatum, eidemmet hereditati reſtituatur, ad quod vide, ſi conferũt dicta per *Peregrin. de fideicom. art.48. n.46.* poſt alios, quos citat.

Secundò, ad maiora deuenientes, venditionẽ Caſalis Turris nouæ ex alio corruere, & nullitatis vitio laborare fiet palàm, ſi dicamus, veritatem fatẽtes, diſtractionem ſecutam fuiſſe, non vt de re ad Fiſcum ſpectante, ſed ad hæreditatem Franciſci, ſicq; vt conſuleretur principalitèr indemnitati creditorũ, & hęreditatis prędictæ (ſic enim fel. mem. *Pontifex Clemens*, tàm in primo, quàm in ſecundo motu proprio pluribus vicibus exarauit) etenim cùm hęreditas omni iure ſpectaret ad Iacobi filios, tunc temporis infantes (id, quod ex tranſactione cũ Fiſco habita, eò magis clareſcit, præcedente motu proprio tunc Sanctiſſimi mandantis, bona omnia integrè trãſactione ſecuta pupillis fore reſtituẽda) apparet,
8 fuiſſe proceſſum ad diſtractionem huius, de qua agimus, tenutæ, non alitèr ſeruatis his, quæ iura ſeruari mandant, dùm pupillorum bona diſtrahi iudicatur expediens, de quibus ſatis benè per *Affl. dec.249.* quæ paſſim ab omnibus allegatur, ſicquè ex inobſeruantia eorum, quæ de iure ſeruanda erant, pupilli ſummoperè lęſi fuerunt, ac proindè in præſentiarum omninò reſtituẽdi, ſi enim iuris ordine ſeruato ad talem diſtractionem peragẽdam proceſſum fuiſſet, vtiquè Caſale prędictum alienatum non fuiſſet, nàm vt alienaretur, reſiſtebãt *leges*, contradicebant *Doctores*, & vt mea hæc aſ-
9 ſeueratio luce meridiana clarior fiat, rogo, Dominos meos aduertere; Primò, quomodò ad venditionem Caſalis deuentum fuerit, nulla tutoris aſſiſtente authoritate, ſine qua, vt notiſſimi iuris eſt, quis pupillorum bona emere prohibetur, *l. nequè, & l. eum, qui, C. de author. præſtan.* hinc dicebat *Caius Iuriſconſultus in l. quæcũq; 15. §.1. ff. de public. in rem act.* quòd qui pupilli bona emit, probare debet, tutore authore, & lege non prohibente ſe emiſſe, quæ quidèm tutoris authoritas eò magis in venditione, de qua agimus, interuenire debebat, cũ nemo interfuerit, qui pupillorum beneficium procuraſſet, contra mentem *Pontificis*, qui hæreditati, & ſucceſſiuè pupillis proſpicere velle in ſuis chirographis benè ſe declarauit, nam ſi conſideramus perſonam, quę de mandato tunc Sanctiſſimi nomine hæreditatis, & Camerę tenutam vendidit, & quæ tutoris officio fungi debebat, inueniemus illam non modò hęreditati, immò nec Cameræ proſpexiſſe, ſed prorſus in contractu celebrato emptoris partes ſuſtinuiſſe; conſtat enim in facto, *Clementem Pontificem* poſt mandatum iniunctum de vendendo agnouiſſe bona omnia confiſcata ad Iacobi filios vigore fideicommiſſorũ, de quibus agitur, ſpectare, quod proindè eidemmet Vrbis Gubernatori iniunxit, vt cũ prędictis Iacobi filiis ad aliquam rationabilem concordiam deueniret, quà realitèr ſecuta, vt bona omnia ſic confiſcata eiſdem pleno iure reſtituere deberet, vt legitur in ampliſſimo chirographo ſub data Iulii 1600. quo ſic dictante crederem, neminem dubitare poſſe, *Pontificem* illum tacitè reuocaſſe mandatum per priùs datum ad vendendũ;

nàm

nam ſi cupiebat, vt trãſactione ſequuta, ad bonorum omnium confiſcatorum liberum, & expeditam poſſeſſionem Iacobi filii eſſent omninò reſtituẽdi, quo pacto ad illam reſtitui poterant, ſi corpus tantę importãtię diſtractum reperiebatur, vndè dico ego, quòd conſtat enixè de mente *Pontificis* volentis, bona omnia confiſcata, tranſactione ſecuta, pupillis fore reſtituenda, & pleno iure abſquè diminutione aliqua; verũ quia voluntatis dicti *Clementis* executor, ſiue mauis partes emptoris ſuſtinens, venditionem perficere cupiebat, ſic ſatisfacere falsò putans cupiditati emere volentis, à quo eo tempore multa ſperare poterat, non alitèr huic *Pontificis* mandato de tranſigendo tunc parere curauit, ſed chirographum ad partes poſuit, ac inſimul moram interponens, falsò iterùm, atquè iterùm Franciſci creditorum moleſtias, illiuſquè hereditatis extenuationem *Pontifici* ſignificans, aliud pro pupillorum, & creditorum vtilitate, vt annuitur, extorſit mandatum de vẽdendo, quo mediante venditionem perfecit, eaquè omni iure reſiſtente perfecta, trãſactioni finem dedit, ſic chirographum ſuper compoſitione facienda per menſes anteà conceſſum executioni mandans; quero modò his concurrentibus, quis timoratæ conſcientię Iudex de ſimili alienatione, tãto dolo, & fraude in eſſe deducta, rationem aliquam habere poterit?

Nec dicant aduerſarii, hęc omnia nullius momenti eſſe, conſiderãtes ea, quę demùm ſecuta fuere, cùm in facto ſit verum, venditionis contractum ſic Executoris dolo, & fraude, & abſquè tutoris interuentu, & authoritate celebratum fuiſſe, demùm per D. Ludouicam matrem, & prętenſam tutricẽ ſemel, atquè iterùm ratificatum, approbatum, & emologatum, ità vt facta oppoſitio circà tutoris defectum prorſus ceſſare videatur, etenim multiplici quidèm modo demõſtrabimus, obiectum hoc omni prorſus iuris fundamento carere, ſicquè ratiſicationem à prætenſa tutrice peractam in
10 nihilo pupillis præiudicaſſe: & Primò, poſſem vnico verbo me expedire, cùm notiſſimi iuris ſit, tutoris authoritatem in ipſo contractu principali, vel ſtatim, & incontinenti adhibendam eſſe, poſt autem ex interuallo adhibitam nullius momenti eſſe, dixerunt *Iuriſconſultus* in vulgata *l. obligari, §. tutor, ff. de author. tutor. & Imper. in §. tutor. Inſtit. eod. tit.* & vtrobiquè *glo. & DD.* omnes, *Bar. in l. ſi quis mihi bona, §. iuſſum, ff. de acquir. hæred. Tiraq. de retract. conuent. §. 1. gloſ. 5. nu. 7. & de ll. connub. gloſ. 6. in verb. conſentem ent Monta. de tute. cap. 30. num. 28. & 50. Mant. de tacit. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 6. num.* 2. benè *Paul. Bellon. lib. 1. de poteſt. eorum, quæ in contin. fiunt, cap. 104. num.* 4. 5. *& 6.* vbi dicit, ratihabitionem tutoris ex interuallo ſecutam, nullius momenti eſſe, quamuis aliàs ratihabitio retrotrahi ſoleat, vndè cùm in caſu noſtro prætenſæ tutricis authoritas in ipſo alienationis contractu non interueneрit, nec ſtatim, & incontinenti, ſed poſt plures menſes, remanet ſine controuerſia, de ſecutis ratihabitionibus nullã haberi poſſe rationem. Secundò, quãdo ſic à iure diſpoſitum non eſſet, ex alio de præfata tutricis authoritate ratio aliqua haberi nõ poteſt; nam quòad primum ratificationis actum, de quo in tranſactione, certè fruſtratorium extitiſſe controuerti non poteſt (niſi dica-
11 mus, deſeruire illum ad magis patefaciendum Executoris dolum, & fraudem) ex quo emptor, ad cuius beneficiũ fiebat celebrati contractus approbatio, præſens non fuit, prout requirebatur, ex dictis per *Aret. conſ.* 127. & alibi 128. *Eximie Doctor, num.* 1. nec Notarius pro eo ſtipulatus eſt, & ſic ſit locus vulgatæ diſpoſitioni *tex. in l. ſtipulatio iſta, §. alteri, ff. de verb. oblig.* & in *§. ſi quis alij, Inſtit. de inutil. ſtipul.* nam quòd requiratur Notarii ſtipulatio, quando alicuius contractus ſit ratihabitio parte abſente, dixit Dominus *Regens de Ponte conſ.* 17. *nu.* 44. *lib.* 2. nec in hoc caſu prætendi poteſt, tranſactionem non alitèr ſequi potuiſſe, niſi prætenſa tutrix venditionis cõtractum approbaſſet; cùm tranſactio nihil commune habere poterat cum ratihabitione cõtractus iam celebrati, fiebat enim tranſactio de ordine tunc Sanctiſſimi, nec aliud Vrbis Gubernatori iniunctum extiterat, niſi, ut pecuniæ quantitatem, quæ à pupillis tranſactionis nomine perſoluenda erat, arbitraretur: opportuna enim eſſet oppoſitio, quando *Pontifex Clemens* cum hac lege tranſactionem ordinaſſet, vt venditio facta, ſiuè facienda Caſalis Turris nouæ contrà eius mandata eſſet à pupillis approbanda, ſed quia in chirographo verbum nullũ de hoc, immò in eo conſtat enixè de mente *Pontificis* volentis, bona omnia pupillis reſtituenda fore, ergo fas eſt mihi dicere, ratificationem prætenſæ tutricis in contractu tranſactionis ſequutam dolo, fraude, ac verſutiis Exequutoris extortam eſſe, non quòd ad perficiendam tranſactionem neceſſaria illa eſſet, id, quod eò magis erit affirmandũ, cùm nullum Fiſci intereſſe in hac ratificatione

extorquenda conſiderabatur; & ſi enim
idem Executor Fiſcum in vẽditione Caſa-
lis prædicti, ad multa pro contractus firmi-
tate obligaſſet, id peractum fuiſſe cum do-
lo, manifeſtè apparet, nempè ad prætexen-
dam extorſionem ratificationis, cùm pro-
miſſio de euictione per Fiſcum facienda, in
vim mandati Pontificis ſit omninò intelli-
genda, quando declaratum fuiſſet, bona
confiſcata ad Cameram fiſcalem ſpectare;
deficiente igitur Fiſci intereſſe, non inue-
nio, ad quem finem dictus Executor prętẽ-
ſæ tutricis ratificationem procuraſſet, niſi
ſolùm, vt, miſerrimos infantes cum intereſ-
ſe Fiſci illaqueando, emptori prodeſſet,
quod an pronis auribus ſit audiendum, vi-
deat religio Illuſtriſſimorum Iudicantium.

Reſpectu autem ratificationis celebra-
tæ in ſeparato inſtrumento, Notario pro
emptore abſente ſtipulante, vbi paritèr ac-
ceſſit propinquorum præſentia, & conſen-
ſus, ac ipſius D. Ludouicæ prætenſæ tutri-
cis declaratio, quòd actus ille in euidentẽ
pupillorum vtilitatem tendebat, vltrà in-
12 ſanabilem defectum, quòd fuit actus cele-
bratus ex interuallo: dicimus primò, quòd
cùm in omni ratificatione cuiuſuis contra-
ctus, concurrere debeant omnes ſollemni-
tates, quas requirit contractus, qui ratifi-
catur, & in caſu noſtro, non modò non in-
teruenerunt in hac ratificatione, ſed nec
etiam in contractu principali factę diſtra-
ctionis, vt in diſcurſu patebit, ſequitur cer-
tè dicendum, vt de hoc actu ratificationis
nulla ſit ratio habenda, ità per *tex.* in *l. ſi vt*
proponis, la 2. C. de nupt. et in *l. nuptiæ, ff. de*
rit. nupt. dixerunt *Aret. conſ. 128. num. 1. Ge-*
minian. conſ. 128. num. 5. vbi loquitur de ra-
tificatione alienationis rei Eccleſiaſticæ,
Corn. conſ. 124 num. 18 lib. 4. Roma. conſ. 22.
num. 6. vbi agit de ratificatione contractus
à minore geſti, *Dec. conſ. 536. num. 6. Tiraqu.*
in tract. de retract. lignag. §. 1. gloſ. 10. num. 90.
Rebuff. in prax. benef. in rubr. de reſcrip. & per-
indè valere, par. 2. num. 51. & alii penès *Man-*
doſ. in addit. ad Rom. in cit. *conſ. 22.* Secundò,
13 & tollitur omnis difficultas; nàm vt inter-
uentus tutoris ſit proficuus in contractu,
qui celebratur pupillorum nomine, debet
priùs adhiberi cauſæ cognitio, alioquin au-
thoritas dicitur perperàm interpoſita, *Bal.*
in l. ſi tutor tuus, num. 3. C. in quib. cauſ. reſtit. in
integr. non eſt neceſ. Soc. iun. conſ. 48. num. 13.
lib. 1. Praſ. de Franch. deciſ. 206. nu. 4. nullum
enim conſideratur diſcrimen, quando tu-
toris authoritas non interuenit, & quando
adhibita illa eſt, & perperàm, *l. nulla, ff. de*
author. tutor. ideò antè omnia debet de tu-
14 tela conſtare, quòdquè tutor ipſe ſolemnia
adimpleuerit, & prę cæteris, quòd bonorũ
pupillorum ſollemne inuentarium fecerit,
ad *tex. in l. tutor, qui repertorium, ff. de admin.*
tut. & in *l. fin. §. fin. C. arbitr. tut.* ità *Bald. loco*
proximè cit. *Affl.* cit. *deciſ. 249. num. 1. verſ.*
ſextò, vt interueniat, Bertaz. de clauſ. inſtrum.
clauſ. 10. gloſ. 2. num. 10. Card. Mant. de tacit.
& ambig. conuent. lib. 4. tit. 6. nu. 5. Montan. de
tutel. cap. 33. à num. 30. ad 33. à cuius inuen-
15 tarii confectione mater nullatènus immu-
nis redditur, *Bald.* & alij in *d. l. fin. §. fin. C. ar-*
bitr. tut. Paul. de Caſtr. conſ. 445. num. 3 lib. 2.
Capyc. deciſ. 50. Sebaſt. Montic. de inuent. quæſt.
232. num. 250. vndè cùm in caſu noſtro ſit
certiſſimum, D. Ludouicam inuentarium
bonorum ſuorum filiorum nullo vnquàm
tempore confeciſſe, ſequitur certè dicen-
dum, vt ratificatio, quam peregit alienatio-
nis Caſalis prædicti, pupillis nullius præiu-
16 dicij eſſe poſſit; hæc eſt enim magis com-
munis omnium ſententia, nimirùm, vt non
confecto per tutorem inuentario, contra-
ctus cum eo geſti, ſint ipſo iure nulli, ac ſi
abſquè tutoris interuentu celebrati eſſent,
videantur, quæſo, infraſcripti hoc firman-
tes, & omnium primus *Specul.* attentè legẽ-
dus *in tit. de tutore, particula 3. §. generalitèr,*
num. 6. & ſeq. Soc. iun. conſ. 22. num. 3. lib. 2.
vbi conſuluit, nullam extitiſſe alienationem
cuiuſdam Molendini factam à matre, &
tutrice pupillorum, quæ etiam Ludouica
appellabatur, ex quo nullum confecerat in-
uentarium bonorum ſuorum pupillorum,
Capell. Tholoſ. deciſ. 289. Proſp. Farinac. in
ſuis *qq. crim. tom. 1. tit. de accuſ. quæſt. 15. num.*
59. Gutier. de tutelis, par. 2. cap. 1 num. 57. &
58. Rot. deciſ. 387. lib. 2. & 324. lib. 3. penès
Veral. & 530. penès *D. Ludouiſ.* quæ etiam
habetur in poſthum. *Farinac.* & eſt *96. tom.*
2. in quibus fuit tentum, proceſſum factum
cum tutore, qui inuentarium non confece-
17 rat, fuiſſe nullum, *Ant. Piag. de tutor. & cu-*
rat. quæſt. 7. num. 7. Vant. de nullit. ex defectu
modi, num. 148. Montan. de tut. cap. 32. regul. 5.
num. 4. ſicquè paſſim, & ſemper in Sacro
Conſ. Regni huius iudicatum eſſe teſtatur
Gizzarel. deciſ. 12. num. 1. quorum ſententiæ
aſſentij paritèr & ego *lib. 1. mear. reſolut. cap.*
193. num. 8. in nouiſſ. impreſſione, quæ quidèm
concluſio benè probari poteſt ex diſpoſi-
tis *in l. ſi tutor tuus, C. in quibus cauſis in integr.*
reſtit. non eſt neceſſ. in l. dubium, & in l. fin. C. de
18 *tutor. vel curat. qui ſatis non dedit,* quæ iura
licèt loquantur in tutore omittente ſatiſ-

Digitized by Google

dationem, adhùc locum ſibi vendicant in tutore non cõficiente inuentarium, vt *Bart. Bal. Paul. Caſt. & Iacob.* authoritate probat *Praſ. de Franch.* alleg. *deciſ.* 206. *n.* 8. 9. & 10. vbi expreſsè dicit, quòd quemadmodùm geſta antè ſatiſdationem ſunt nulla, ità & antè inuentarium confectum, adhùc ſi à partibus non fuerit oppoſitum, & in pun-
19 cto principali deciſum teſtatur, debitorem pupilli, tutori, qui inuentarium non confecerat, malè ſoluiſſe.

20 Nec huic firmatæ concluſioni obſtat aliquorum ſententia, inter quos *Rot. deciſ.* 89. *num.* 8. *par.* 2. *diuerſ.* & 104. *num.* 5. penès *Seraph.* dùm putarunt, geſta per tutorem antè inuentarii cõfectionem, valere, licèt poſſit ille vti ſuſpectus remoueri, ſicquè ſecundùm alios non poſſe, niſi contrà tutorem actionem competere iurandi in litem, quæ actus nullitatem excludit, nam reſpõdetur, quòd hoc nullo iure probatur, immò puto ego, omnes, qui hoc aſſeuerarunt, locutos fuiſſe contrà caſum *tex. in l. fin.* C. *ſi tut. vel curat. interuen.* vbi expreſſis verbis generalitèr determinatur, quòd quando conſideratur, non fuiſſe expediens pupillo bona ſua alienari, in ipſius pupilli electione eſt, vel agere contrà tutorẽ, qui alienauit, vel contrà eum, in quem facta eſt alienatio, nec per vnius electionem ſibi præiudicat, ſicq; ſatis benè ſcripſerunt *Plotus in l. ſi quando, num.* 203. C. *vnde vi, Caualc. de tutore, n.* 171. *Simoncel. de decret. lib.* 3. *tit.* 7. *num.* 12. *Gratia. deciſ.* 130. *num.* 15. *verſ. & regulare eſt, & nu.* 18. vbi notabilitèr dicit, quòd quando minor læditur in re, cùm ſit venditum, quod alienari non expediebat, tunc præcisè agitur, vt reſtituatur ad rem, conferunt ſcripta per *Rotam Lucenſ. deciſ.* 68. *num.* 27.

21 Minus etiam concluſioni noſtræ, circà defectum interuentus tutoris, obſtaret, ſi ex aduerſo opponeretur, D. Ludouicam palàm, & publicè pupillorum bona adminiſtraſſe, & pro tutrice ſe geſſiſſe, ſicquè illam, quamuis inuentarium non confecerit, prout tenebatur, pro tutrice habendam eſſe, ad *tex. in l. Barbarius, ff. de offic. Prętor.* nè alioquin contrahentes decepti remaneant, prout in puncto videtur firmaſſe *Rotã* cit. *deciſ.* 89. *num.* 9. *parte* 2. *diuerſ.* cuius meminit *Gratian. diſcept. forenſ. tom.* 2. *cap.* 360. *num.* 36. Etenim, pace tãti Auditorii, cuius authoritas dicere ſolitus ſum, quòd me deterret, prout de noſtro Neapolitano Senatu loquebatur *Dec. conſ.* 379. fas ſit mihi dicere, aſſertionem hanc directò aduerſari diſpoſitioni *tex. in l.* 2. *ff. de eo, qui pro tutore*, prouè *curat. negot. geſſit*, vbi Celſus I.C. generalitèr
22 expreſſis verbis decreuit, poſſe pupillum rem ſuam alienatam ab illo, qui pro tutore ſe gerebat, cùm talis non eſſet, recuperare è manibus illius, qui eam emit, quamuis cautum ei eſſet aduerſus tutorem, qui vendidit, agere: qua diſpoſitione ſic ſtante, non video, quo pacto affirmare poſſumus, geſta
23 cum eo, qui palàm pro tutore ſe geſſit, valere; Regula enim *textus*, vt deueniamus ad punctualitates in dicta *l. Barbarius* in tutore non legitimo communitèr pro legitimo reputato, locum nõn habet, ità *Specul.* in citato *§. generalitèr, num.* 7. *verſ. item non obſtat, Azeued. in l.* 8. ſub *num.* 13. *tit.* 9. *lib.* 3. & in *l.* 2. *tit.* 3. *nu.* 85. & 86. *noua collect. ll. Reg. Marant.* in ſuis *ſingular.* poſt *prax. in verbo error*, ſub illis verbis, *vndè ſi tutor, qui adminiſtrauit bona pupilli, & ab omnibus vt tutor reputatus eſt, ſi poſteà appareat, eum non feciſſe inuentarium, omnia per eum geſta irritantur, &c.* illud
24 autem, quod libentèr hac in re admittere poſſumus, eſt, vt geſta per tutorem antè cõfectum inuentarium, valeant, quatènus pupilli commodum concernant, celeritatemquè deſiderant, ità *Alex. conſ.* 163. *aliàs conſultus, num.* 5. *lib.* 4. & *Gratian. loco* proximè citato *num.* 35. Hæc ſatis ad demonſtrandũ defectum interuentus, ſiuè authoritatis tutoris, quæ in contractu alienationis, de cuius nullitate agimus, adhibenda erat.

25 Nunc alios inueſtigantes inuenimus, ad diſtractionem fuiſſe paritèr proceſſum, nulla cauſæ cognitione pręcedente; nam vt Iudex pupillorum bona vendi permittere poſſit, dixit *Paul. de Caſtro conſ.* 38. *ſuper eo, lib.* 2. ab omnibus canonizato, quòd cogitur antè decreti interpoſitionem, præuia informatione capienda perquirere, & inueſtigare per ſcripturam ſeparatam, & ſic penitùs ab inſtrumento venditionis faciẽdæ diuerſam, an venditio illa pupillo ſit vtilis, ſicquè agnoſcere, an ſingula concurrãt requiſita, à Legiſlatoribus ordinata ad validam reddendam alienationem prędiorum pupillorum, de quibus in vulgatis *l.* 1. *§. quod ſi fortè, in l. magis puto, §. non paſſim, ff. de rebus eorum, in l. minorum*, & in *l. ob æs*, C. *de præd. minor.* & cùm diſtractio prohibeatur, niſi pro ſatisfaciendo ære alieno, debet ſatis de illo conſtare, & demùm excuti diligentèr, an pecunia ad æs alienum extennãdum poſſit aliundè haberi, abſquè quòd ad prædiorum venditionem deueniatur, quod adimpletum dicitur, perquirendo, an pupillus pecuniam habeat, vel in numerato,

Digitized by Google

vel in debitorum nominibus, vel in fructibus, vel etiam in redditũum ſpe; item an adſint bona mobilia, quæ ad ſatisfaciendũ æri alieno ſat eſſent, quibus benè cognitis apud acta, conſtitoquè, quòd nõ adſit alius modus pro ſatisfaciendo pupillorum creditoribus, niſi prędia diſtrahantur, tunc Iudex ſic parens proximè citatis *ſanctionibus*, præuia ſubhaſtatione, ſuper venditione facienda ſuum interponet decretum, dummodò, addit *Paulus I. C. in d. §. non paſſim*, creditores vrgeant, & quòd ſit magis expediens vendere, quàm obligare; ac inſupèr, quòd pro paruo debito non vendatur res magni valoris; hęc enim omnia ad vnguem erunt adimplenda, quia aliàs nulla redderetur alienatio, nulliuſquè momenti eſſet decretum, quod Iudex prædictis non adimpletis interponeret; vt optimè antiquis, & recentioribus relatis, dixerunt *Bertaz. de clauſ. inſtrum. clauſ. 10. gloſ. 2. num. 9. & Acacius Ant. de Ripoll. variar. reſolut. cap. 11. num. 379. & ſeq.* vbi ſecundùm hanc concluſionẽ per illum Senatum deciſum refert.

26 Diſcutiamus modò nos, an cùm Caſale Turris nouæ venale extiterit expoſitũ, prædictis omnibus fuerit adimpletum: vidi copiam proceſſus factæ venditionis ad me tranſmiſſam; ſed nullum ex prędictis requiſitis interueniſſe comperi; nullibi enim in proceſſu legitur, conſtitiſſe de ære alieno pupillorum, minuſquè apparet, quando verè æs alienum in medium extitiſſet, fuiſſe inueſtigatum, an creditoribus ſatisfieri potuiſſet cum pecunia numerata pupillorum, ſi quam habuiſſent, vel mediantibus debitorum nominibus, vel cum fructibus, ſiue redditibus hæreditatis, aut bonis mobilibus, minuſquè ruminatum fuiſſe conſtat, an aliud prędium pupillorum minoris importantiæ vendi potuiſſet, aut obligari, abſquè quòd ad alienationem huius, de qua agimus, tenutæ, procedi neceſse eſſet, quam quidèm inueſtigationem putauit *Paul. Pariſ.* adeò neceſſariam eſſe, vt priùs quàm deueniatur ad venditionem bonorum ſtabi-
27 lium, teneatur Iudex, decreto mediante, hoc declarare, nimirùm non extare bona mobilia, quibus poſſit æri alieno ſatisfieri in *conſ. 100. num. 4. vol. 1.* vbi dicit hæc verba, *neceſſarium eſt, vt præcedat interlocutoria Iudicis, per quam declaretur, non extare bona mobilia ipſorum minorum, & quòd illa, quæ alienantur ſint minus damnoſa, &c.* nec paritèr pleno iure ſatisfactum fuiſſe legimus ſubhaſtationi, quam requirit *textus*, à nemine ex *Doctoribus*, quos vidi circà alienationem prædiorum pupillorum obſeruatus in *l. fin.* ibi, *nec ſeruatam ſollemnitatem haſtarum, C. ſi aduerſus Fiſcum reſtitutio poſtuletur*; nam & ſi
28 per dies decem durauerit, nullitèr tamen id actum, cùm incõtrouerſum ſit, quòd res minorum, & Fiſci vendenda, ad minus viginti dierum ſpatio ſub haſta ſtare debent, ità *gloſ. in l. 1. in verb. omni ordine, C. de fid. inſtrum. & iur. haſtæ fiſcalis, lib. 10. Capyc. deciſ. 36. num. 4. Rolan. conſ. 33. nu. 14. lib. 1. Fabian. de Mont. tract. de empt. & vẽdit. 5. par. princip. num. 83. & 89. Eſcob. de ratiocin. cap. 16. num. 13. & 14. Menoch. de arbitr. Iud. caſu 129. in fin. & 171. num. 28. Gratian. diſcept. foren. tom. 2. cap. 375. num. 16.* vbi expreſsè dicit, quòd terminus huiuſmodi à lege præſcriptus tolli non poteſt, *Montan. de tutel. cap. 33. nu. 60. & 61. Rot. deciſ. 485. nu. 9.* penès *D. Ludouiſ. & deciſ. 3. num. 7. & 8. deciſ. 24. num. 3. & dec. 106. num. 7.* inter impreſſas poſt *tract. de ſubhaſtat. Io. Anton. Mangil.* qui idem affirmat *quæſt. fin. num. 16.* cui quidèm ſubhaſtationis
29 ſollemnitati, cùm ſit inducta ad fauorem eius, cuius bona alienantur, Iudex, aut emptor renunciare non poteſt, *Bart. in l. 1. num. 4. ad medium, C. de fide inſtrum. & iur. haſtæ fiſcalis, lib. 10.* & quamuis ſit Iudici arbitrarium, tempus dictorum viginti dierum vſq; ad annum protogare, vt per *Eſcobar*, citato *cap. 16. num. 13. & 14.* non tamen poteſt illud minuere, *Bart. in l. ſi tempora, num. 1. in fine, & num. 8. cit. tit. C. de fid. inſtrum. lib. 10. Azeued. in l. 2. num. 10. tit. 11. lib. 9. legum Hiſpan. Iodoc. Damhouderius de ſubhaſtat. cap. 5. num. 2. Ferron.* ſuper *Conſuet. Burdegalenſ. tit. 13. in fine, de ſubhaſtat. col. 1.* poſt *princ. verſ. ideò autem.*

30 Quid pluris? quam nam huius alienationis cauſam Iudex habuit? aliam in proceſſu non inueni, niſi dumtaxàt illam, nimirũ, vt Caſale Turris nouæ ad manus Dominorum de Aldobrandinis deueniret; illa enim vnica, quæ à iure requiritur, vt ſcilicèt creditorum exiſtat præciſa vrgentia, nec in proceſſu legitur, nec extrà colligi poteſt; nuſquàm enim creditores hæreditatis Frãciſci coràm *Pontifice Clemente*, nec coràm Vrbis Gubernatore comparuiſſe conſtat, pro huius tenutæ venditione inſtantes; etenim æs alienum huius hæreditatis, prout in facto fiet clarum, pro maiori parte non niſi in cenſibus perpetuis conſiſtebat, pro quorum ſortis conſecutione nec creditores vrgebant, nec vrgere poterant; nam cẽſus annui decurſi, qui debebãtur, ſummam ſcutorum quindecim millium circitèr non excedebant, ſoluiq; poterant commodiſſi-

me, vel ex redditibus hæreditatis, vel ex tot cenſuum impoſitione, ſiue ex alterius corporis hęreditarii æqualis æſtimationis alienatione, plura enim aderant in hęreditate ſufficientiſſima, immò tunc temporis, quod eſt plus, nec pro prędictis ſcutis quindecim mille creditores ſuper Caſale Turris nouæ recurrere poterant, ex cauſis in facti nota demonſtratis: vbi ergo in hac, de
31 qua agimus alienatione, extitit creditorũ vrgentia? quæ adeò à *Doctoribus* pro præciſa, & neceſſaria conſiderata fuit, vt ea ceſſante, dixerint, aliam non inueniri ſufficiẽtem, ad alienationem prędiorum pupillarium iuſtificandam; nam quòd ex alienatione alicuius prędii magna pupilli vtilitas redundet, dùm æs alienum non vrget, alienatio non permittitur; nõ enim minor poteſt alienare pro habenda pecunia, ex qua multùm lucrari poſſet, quia vtilitas minoris, ſiue pupilli non conſideratur in augendo patrimonium, ſed in non diminuendo: inſupèr dixerunt, non ſat eſſe, quòd exiſtat æs alienum, ſed neceſſe eſt, quòd creditores inſtent, & tutores cogant: probant hęc omnia, poſt Claſſicos, *Ant. Capyc. deciſ.* 113. *Rolan. conſ. 33. in princ. lib. 1. & conſ. 60. lib. 4. Riminal. iun. conſ. 247. num. 33. & 255. num. 27. & ſeq. lib. 3. Neuiz. conſ. 16. Natt. conſ. 162.*
32 vbi nullam dicit alienationem prædii maioris valoris, quàm ſit æs alienum, pro quo exſoluendo vrget neceſſitas, & *conſ. 631. nu. 35. & 36. Decian. conſ. 20. nu. 51. & 83. lib. 5. Honded. conſ. 23. nu. 26. & 33. lib. 2. Raudenſ. de analog. cap. 30. num. 118. & deciſ. 30. num. 227. Menoch. conſ. 822. num. 81. & 82. lib. 9. & de arbitr. Iud. caſu 171. Foller. de cenſibus, §. huiuſmodi cenſus, num. 40. Caſar Vrſil. in addit. ad Affl. deciſ.* 87. vbi Sacrum Conſilium Regni huius, alienationem prędii minoris cũ omnibus iuris ſollemnitatibus ſecutã, nullam declarauit, ex eo, quòd creditorum vrgentia non concurrit, nulla de pupilli vtilitate, quę allegabatur, ratione habita, *Piſanel. & Carauit. in addit. ad Afflict.* citata *dec. 249. Surd. conſ. 115. num. 25. lib. 1. & dec 278. num. 20. & 23. Maſul. & Petr. ad Capyc.* allegata *deciſ.* 113. *Maſtrill. deciſ.* 121. *Gutier. de tutelis, 2. par. cap. 5. num. 75. Caſtill. deciſ. 18.* à *num. 22.* vſquè ad 37. *lib. 1. Acac. Ant. de Ripoll. var. reſol.* cit. *cap. 11. n. 357. & ſeq. Franc. Ant. Coſta Siculus,* tempore deciſionis hu-
33 ius cauſę omninò videndus *conſ. 70. num. 9. & 11.* quo loci declarando, quando æs alienum vrgere dicitur, inquit, *quando creditor ad ſoluẽdum cogit, & aſtringit, ſicquè vt ſit creditor de præſenti, & quòd verè inſtet aſſiduè, quia vrgere non eſt aliud, niſi comprimere, atq; impellere,* allegat *Menoch. Bald. Caualc.* & alios, vt ibi, & demùm *nu.* 11. addit hęc verba, *non eſt dicere, quòd erat debitum ſub vſuris, ideò dicendum erat imminere æs alienum, ex l. magis puto, §. non paſſim, quoniam reſpondetur, textum prædictum, & DD. loqui in debito, quod parit vſuras, & poteſt peti ſimul cum vſuris, vt videri poſſunt; at hìc non ſumus in debito, ſed in capitale, quod eſt demortuum, & nullo iure peti poteſt.* hęc ille; quę omnia eo magis erant benè obſeruanda in alienatione, de qua agimus, cùm paritèr tractabatur de diſtra-
34 ctione bonorum, non ſolùm pupillarium, ſed etiam fideicommiſſo ſubiectorum, quorum alienatio, quando fieri neceſſe eſt ex cauſa ſoluendi debita fideicommittentis, eſt etiam prius benè inueſtigandum, an in hęreditate adſint bona libera, ſiue mobilia, vel nomina debitorum, quòdquè nè pro modico debito alienetur res magni valoris, prout contigit in caſu noſtro, vt ſatis notantèr poſt *Gabr. conſ. 118. num. 5. lib. 1. Peregr. de fideicomm. art. 40. num. 23. & 25. Gratian* & alios obſeruat *Oliuer. Beltram. in addit. ad D. Ludouiſ. dec. 299.* vbi ſic de anno 1618. 18. *Iunij in vna Romana fideicommiſſi, coràm tunc Reu. P. Remboldo* per Rotam tẽtum fuiſſe teſtatur.

---

35 Quibus quidèm iuris, & facti nullitatibus accedit & altera, nõ minus quàm alię, inſanabilis, cùm ad alienationem prędictã deuentum fuerit, nõ alitèr citatis pupillis, de quorum principali intereſſe agebatur; nuſquàm enim vidi, nec audiui procedi ad alienationem bonorum alicuius, qui ſupponitur debitor pro dimittendis illius creditoribus, non audito, ſiue citato ipſo debitore, ad hoc vt iura, ſi quæ habet aduerſus ſuos creditores, proponere poſſet; etenim ſi in hac venditione vocati eſſent pupilli comparentes, benè, ac facili quidèm modo alienationem euitare, ac impedire potuiſſent. Primò, ex vi tranſactionis à *Clemente* fieri ordinata, quę certè operabatur, nè de venditione tractari poſſet illorũ bonorum, quę pupillis omnimodò reſtituẽda erant. Secundò, demonſtrando, quòd nõ aderant creditores pro venditione vrgentes. Tertiò, quando benè extitiſſent, quòd petere non potuiſſent ſortem penitùs demortuam, & reſpectu cẽſuum decurſorum, quòd alio modo illis ſatisfieri potuiſset, quàm ad venditionem loci tantę æſtimationis, & qualitatis deuenire; deficiente ergo hac citatione, conſequens eſt dicere

malè

Digitized by Google

malè, nè aliud dicam, ad alienationē Caſalis prædicti fuiſſe proceſſum; eſt enim ſatis vulgatum, citationem eſſe de iure diuino, & naturali, ſicquè omnem actum iudiciarium abſquè partis citatione factum, ipſo iure nullum eſſe, allegatur cōmunitèr *tex. in clem. paſtoralis*, §. *cæterùm, de re iudic. in cap. 1. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. in cap. 2. de teſtib.* & in *cap. conſtitutionem, de ſent. excom. in 6. in l. de vnoquoquè, ff. de re iudic. in l. nam ità Diuus, ff. de adoption. in l. fin. C. de legib.* & in *l. ea, quæ, C. quomodò, & quandò Iudex*, & quòd citatio cùm ſit de iure diuino, & naturali, omitti non poſſit, nè defenſio tollatur, tenet *Bal. in l. cum fratrem, C. de his, quib.*
36 *vt indig.* & in *l. 1. col. 2. verſ. ſed hic quæritur, C. quomodò, & quandò Iudex*, vbi plus dicit, quòd non poteſt per ſtatutum induci, vt omittatur citatio; idemquè dixerunt *Felin. in cap. ex parte, col. 2. extrà de offic. deleg. Marant. in ſpec. par. 6. in verb. validum, & inualidum, num. 10. & 11.* & in *verbo rectè concipiatur citatio, nu. 3. Minſyng. ſing. obſer. cent. 6. obſer. 5 num 4. Vant. de nullit. proceſſ. in tit. de nullit. ex defect. citation. num. 7.* vbi dicit hac ſollemnitate Deum Omnipotentem priùs quàm Adam, & mala Sodomæ iudicaret, vti voluiſſe, non quòd aliquid ſibi eſſet ab-
37 ſconditum, ſed vt Iudicibus huius ſeculi exemplum daret, & quòd nec etiam à Principe tolli poſſit citatio, ex iuribus in dicta *clem. paſtoralis, §. cæterùm, de re iudic.* & in *cap. 1. de cauſ. poſſ. et propriet.* tenent cōmunitèr *DD. in l. fin C. de legib. Alex. in d. l. de vnoquoquè, num. 12. Dec. conſ. 603. viſo puncto, num. 11. & 12. & conſ. 410. num. 17.* vbi expreſsè dicit, Principem contrà ſubditum citationis defectum ſupplere non poſſe, *Affl. deciſ. 307. in fine, & 391. num. 2. 3. & 4. Boer. deciſ. 247. num. 5. 6. & 7. Couar. pract. quæſt. cap. 23. num. 6. Pinel. in rubr. de reſcind. vend. par. 1. num. 21. Menoch. de arbitr. Iud. quæſt. 17. num. 5. lib. 1. Baiar. ad Iul. Clar. quæſt. 31. num. 8. Octau. Glorit. reſp. 7. num. 51. Rot.* ſatis benè *deciſ. 179. num. 2. & 3. par. X.* in recollect. per *Farinac.* vbi dicit, nullitatem ex defectu citationis eſſe inſanabilem, quia tollit naturalem defenſionem, de iure naturali, & diuino competentem, idemquè noſter Conſiliarius *Fab. de Anna obſer. decad. 1. obſeru. 4.* vbi in hoc denegat Principi poteſtatis plenitudinem, & quòd nec Papa ad actum iudiciarium maximè in profanis, abſque partis citatione procedere poſſit, dixerunt *Roman. ſing. 671. tu ſcis, Soc. ſen. conſ. 164. nu. 16. verſ. & hanc opinionem, lib. 2. Foller. ad Marant. loc. cit. num. 12. Vant. d. tit. de nullit. ex defect. citat. num. 9. & Barboſ.* alijs omiſſis in *collect. ad d. cap. 1. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.*
38 Etenim in materia, de qua agimus, iuris eſt indubitati, & in omnibus Chriſtiani Orbis Tribunalibus ſeruatur, quòd quando ad creditoris inſtantiam res debitoris venalis exponitur, eſt citādus debitor ſuper decreto interpoſito, quòd res vendatur, quam citationem eſſe de ſubſtantia actus venditionis faciendæ, dixit *tex. in l. creditor, C. de diſtract. pignor. Affl. deciſ. 358.* vbi *Vrſill.* plenè addens, *Rot. deciſ. 416.* penès *D. Ludouiſ. Mangil. cit. tract. de ſubbaſtat. quæſt. 7. num. 1.* & his addo *Iodochum Dambouderiū* eod. cit. *tract. de ſubbaſt. cap 3. num. 20.* vbi hæc verba profert, *in qua quidèm venditione neceſſariò deſideratur præſens debitor, de cuius præiudicio agitur, quod intellige verè, vel interpretatiuè, nempè quòd fuerit citatus cum intimatione ad perſonam, vel domicilium, aliàs ſibi nunquàm fieret præiudicium, &c.* Item antequàm res
39 vendenda ad publicum incātum ponatur, relaxatur alia citatio, quam Neapoli mandatum ad reluendum appellamus, ibi enim certus terminus debitori præſcribitur, intra quem bona vendi ordinata pro ſatisfaciēdis creditoribus valeat reluere, quo termino elapſo, & debitore pro reluitione nō comparente, venditioni datur finis, iſtamq; aliam citationem eſſe paritèr neceſſariam, dixit *Rot. deciſ. 406. num. 5. par. 4. recent. & deciſ. 35. num. 6. & dec. 51. n. 5.* penès *Mangil.* in cit. *tract. de ſubbaſtation.*

Tertiò, vt ad alia deueniamus, hæc omnia ſuprà iam dicta, luce meridiana clariora, nullo pacto controuerti poſſe affirmamus, ſi quis ex aduerſo opponeret, benè, ac de plano illa procedere, quando Executor, vti Iudex forsàn ordinarius, ſuam exercēs iuriſdictionem, ſic, vt ſuprà pręcipitantèr, & nulla cauſę cognitione præcedente ad alienationē, de cuius nullitate egimus, proceſſiſſet, ſed in hac re, non niſi ſupremi Principis mandati merus Executor exiſtit; *Pontifex* enim fuit ille, qui iuriſdictionem in his, & ſimilibus caſibus aliàs inferioribus Iudicibus demanatam reaſſumens, tanquā ſupremus Iudex de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine aduocando ad ſe priùs omnes, & ſingulas lites, & cauſas, coràm quibuſcunquè Iudicibus ſuper dicta tenuta, ſiue aliqua eius parte inter quaſcūquè perſonas forsàn exiſtentes diffinitiuo decreto mediante ſemel, atquè iterùm venditionem ordinauit, ſicquè Iudici commiſit, ſimulq; mandauit, vt tenutę integræ, quam ipſe ex

bonis hæreditariis elegit, & deputauit,ſine
de Cinciis,ſinè creditorum inſtantia, & ci-
tatione,venditionem explere,& perficere
deberet,nulla alia iuris,aut ſtaturorũ, con-
ſuetudinis,aut ſtili Curiæ, vel Tribunalium
quorumcunq; ſollemnitate ſeruata,ac prę-
uio pro ſubhaſtatione vnico edicto, cum
termino dierum decem currentium pro
40 vltimo,& peremptorio termino, vndè his
ſtantibus poteſt dici, quòd cùm hæ ſollem-
nitates ſint iuris poſitiui, Princeps ſupe-
riorem non recognoſcens, illud obſeruare
non cogitur, & ſucceſſiuè venditio modo,
quo ſuprà à ſupremo Principe facta, pro
firma,& valida erit habēda, ad tradita per
*Petr.Bellug.in ſpecul.Princip.rubr.*11.*in §.his
igitur,num.*1.*fol.*mihi 38. poſt *Bart. in extra-
uag.ad reprimendum,in verbo videbitur*, & in
41 puncto, quòd Pontificia authoritas defe-
ctum iuris ſollemnitatum ſupplere poſſit,
poſt *Abb.*& alios dixit *Rot.deciſ.*508. *nu.* 2.
penès *Seraphin.* Etenim (circumſcripta ſol-
lemnitate citationis, cuius defectum pro-
bauimus ſuprà,Papam ſupplere nō potuiſ-
ſe,quinimmò certum eſt,reiicere noluiſſe,
niſi quòad electionem Caſalis,ſi benè attē-
dantur verba motus proprii, & hoc, quia
veris exiſtentibus ſuppoſitis, citatio erat
omninò ſuperflua) facili quidē modo huic
motiuo reſpōdetur,ſi inueſtigemus cauſas,
quæ Pontificem illum mouerunt ad vendi-
tionem Caſalis prædicti ordinādam, quas
ſi veras,prout credebat *Clemens* non inue-
nimus,vtiquè ex intentionis defectu illius
decretum corruit, & ſucceſſiuè omnia per
Executores geſta,et à fel.mem.*Paulo V.*de-
mùm poſt *Clementis* obitum confirmata,
nulla,ac prorſus inualida redduntur, ex iu-
ribus indiuidualibus inferiùs allegandis.
42 Cauſę enim,et finales,ex quibus *Clemēs*
ad venditionem Caſalis prędicti ordinan-
dam motus fuit,ex chirographorum lectu-
ra ſunt ſatis patentes; ſuppoſuit enim pri-
mò,Franciſci hęreditatem,quę ad pupillos
ex filio nepotes ſpectabat, maximo ære
alieno grauatam eſſe,illudquè propter vſu-
rarum, ſeu intereſſe curſum in dies magis
excreſcere. Suppoſuit ſecundò,creditores
pro eorum ſatisfactione maxima cum in-
ſtantia egiſſe. Suppoſuit tertiò, creditores,
et hęreditatem in anguſtiis reperiri. Sup-
poſuit quartò; nulla alia bona in hęredita-
te adeſſe, ex quibus potuiſſet commodius
creditoribus ſatisfieri, niſi Caſale Turris
nouę, quod vendi iudicatum fuit expediēs.
Suppoſuit quintò,cum hac venditione cre-
ditoribus, hęreditati, et Fiſco prodeſſe.

43 Modò harum cauſarum veritatem nos in-
ueſtigantes,illas prorſus falſas, nullamquè
veram comperimus;non primam, quia,vt
ſuperiùs annuimus,& in facti nota demon-
ſtratur,æs alienum hæreditatis ſummam
circitèr ſcutorum duodecim millium cen-
ſuum decurſorũ non excedebat: ſors enim
iſtorum annuorum introituum non debe-
batur,quia iuxtà *Pij*, aliorumquè ſummo-
rum Pontificum *Conſtitutiones*, demortua
dicebatur, & quādo illam creditoribus de-
bitam fateremur,ſummam ſcutorum ſexa-
ginta millium nō exceſſiſſe inuenimus,quæ
quidèm ſumma, viribus hæreditatis atten-
tis, ſcuta tercentum mille excedentibus,
exigua potiùs,quàm magna dicebatur,ſic-
què dicendum,falsò, & malè informatum
ſuppoſuiſſe, ſimulquè credidiſſe,Pōtificem
illum, Franciſcum maximum æs alienum
contraxiſſe; falsò etiam præſuppoſuit cre-
ditorum vrgentiam,ex quo illi verè non vr-
gebant,nec vrgere poterant, ex cauſis in
facto deductis: nec ſimilitèr verum, credi-
tores in anguſtiis reperiri, ex quo ſinguli
diuites erant,benè verum, quòd hæreditas
reperiebatur in anguſtiis,& maximis, quia
contrà omne ius in Fiſci poſſe exiſtebat, &
inſupèr debitores hæreditatis non pręme-
bantur à Fiſco, & tamèn aderant ad ſum-
mam ſcut. 26000.& vltrà,quartum *Clemen-
tis* ſuppoſitum falſiſſimum extitiſſe,non eſt
qui dubitet, ex quo alia in hæreditate ade-
rāt corpora minoris æſtimationis, ex quo-
rum,ſine illorum cuiuslibet venditione cō-
modiſſimè creditoribus ſatisfieri poterat:
falſum paritèr fuit aliud præſuppoſitum,ex
hac venditione vtile hæreditati, & Fiſco
fore obueniendum, cùm Fiſcus nullum aſ-
ſecutus fuerit commodum,& hæreditas, vt
notum eſt Deo, & hominibus,maximũ re-
portauit detrimentum.
44 Falſis igitur exiſtentibus cauſis, ſuper
quibus venditionis fundamentum iactum
eſt,oritur clara iuris diſpoſitio, vt de ven-
ditione prædicta nulla ſit habenda ratio,&
nè vagemur per mendicata ſuffragia, alle-
go *tex.*indiuidualem in *l.etſi Præſes* 5. *C. de
prædijs,et alijs reb.minor.*vbi expreſſis verbis
Imperatores determinarunt, nullam fore
iudicandam alienationem prędii alicuius
pupilli,ſi demùm detegitur, quòd ex falſis
cauſis Præſes Prouinciæ venditionem illam
decreto mediante ordinauerit,ad quod al-
legat alia iura concordantia *Acac. Ant. de
Ripoll.* cit. *cap.* 11. *num.* 381. & conferunt
ſcripta per *Franciſcum Becc.conſ.* 12.*num.* 34.
*lib.*1. & per *Franciſc. Nigrum controuerſ. iur.*

cap.219.num.88.& ſeq. nec dices, *tex.* in *d. l. etſi Præſes* cum concordantibus loqui de decreto interpoſito à Præſide Prouinciæ,
45 qui Iudex dicitur inferior;in caſu autẽ noſtro à Summo Pontifice, qui Princeps dicitur ſupremus;nam reſpondemus, reſcriptũ Principis mandantis,ſiuè permittentis,bona pupillorum,ſiuè minorum vendi, non operari plus quàm Iudicis inferioris decretum operatur,hic eſt *tex.*in *l. 2.* vbi hoc notant omnes *Doctores,C.quãdo decreto opus non eſt*, *Montan. de tutelis, cap.* 33. *num.*574. & alii.

Et cum hoc præſuppoſito, quòd cauſæ, quæ Pontificem *Clementem* ad vẽditionem ordinandam mouerunt,falſę detectæ ſunt: addo vnum,quamuis non neceſſarium, illudquè eſt,quòd ſi ſecuta non eſſet tranſactio cum Fiſco, ſicquè,vt hęreditas Franciſci cum effectu eſſet Fiſco incorporata,certè poſſet idem Fiſcus pro venditionis nul-
46 litate hodiè inſtare, & obtinere,cùm perperàm, & non ſeruatis de iure ſeruandis, proceſſum fuerit ad venditionem rei ad Fiſcum ſpectantis; vẽditio enim rerum fiſcalium vt valida ſit, multa concurrere debẽt, vt videre eſt penès *Peregr de iure Fiſci,lib.6. tit.4.à princip.& Alfar. de offic. fiſcal.gloſ.34. num.*32.33.34.& 44.in quibus locis decem, & plura connumerant requiſita pro rei fiſcalis venditione valida reddenda, quæ in venditione huius Caſalis,quatènus iudicatum fuiſſet,ad Fiſcum ſpectare, nullatènus adhibita fuiſſe conſtat, immò in multis illi preiudicium illatum, vt ex tenore motus proprii, & ex venditionis progreſſu nimis clarè patet, quò ſit, vt negari non poſſit, quòd propter defectum ſollemnitatum de iure adhibendarum competebat Fiſco ius dicendi de nullitate,cui quidèm iuri obſtare non poterat ſollemnitatum adhibendarum derogatio, de qua in ſecundo motu proprio,ex quo derogatio illa, vt ſuprà diximus, proceſſit, credens Pontifex cauſas, quæ ipſum ad venditionem decernendam mouebant,veras eſſe,non autẽ falſas,prout nunc detegitur, vndè ex intentionis defectu corruit prorsùs præfata derogatio;quo enim pacto credi poteſt,Pontificem illum, qui ſuo tempore,vt cõmunitèr fertur, magnus extitit Iuriſconſultus,voluiſſe ſub falſo prætextu vẽditionem rei fiſcalis decernere, totquè iuris ſollemnitatibus derogare? nonnè compertum erat illi, quòd rei veritate detecta, derogatio ex intentionis defectu corruebat? Hoc ſic ſtante, ſequitur certè dicendum, quòd cùm ex motu proprio tunc Sanctiſſimi,ex quo orta fuit tranſactio Domini actores tũc pupilli plenariè, & in omnibus ſubrogati fuerint in locum, & iuribus Fiſci, atquè Camerę Apoſtolicę, illiſquè ceſſa fuerint omnia, & ſingula iura Fiſco,& Camerę, contrà quaſcunq; perſonas horum occaſione competentia, etiam ſi neceſse eſſet,de illis ſpecialem, & indiuiduam fieri mentionem, dubitari nõ poteſt, fuiſſe paritèr eiſdem pupillis ceſſum ius illud Fiſco competens pro annullanda venditione,ad quam iuris forma non ſeruata fuerat deuẽtum,itàut quemadmodùm potuiſſet Fiſcus antè ceſſionem de nullitate dicere,poſſint hodiè eius ceſſionarii, quorũ iuſtitia,ſi ex alio non eſſet tàm clara,et enixa,prout fuit demonſtratum,ex hac ceſſione dùmtaxat ius bonum fouerent, et indubitatum.

Sed hìc dicent aduerſarii,ceſſionem hãc tàm amplam ad pupillorum beneficium in chirographo Apoſtolico ordinatam, fuiſſe demùm in tranſactionis inſtrumento reſtrictam,& in ſpecie cum prętenſa tutrice conuentum, vt ſubhaſtatio tenutæ Turris nouæ venditionis inſtrumentum, omniaq; in eo contenta approbare, & ratificare deberet,prout approbauit,et ratificauit,vndè ex hoc dicendum videtur, non alitèr fuiſſe in pupillos ius illud de nullitate dicendi Fiſco competens tràſlatum,et ceſſum, immò ratificationem illam ſecutę tranſactionis partem eſſe;etenim huic obiecto ſatis, ſuperq; credo fuiſſe ſuperiùs reſponſum,dùm multifariàm de iure fundauimus,ratificationem hanc nullius momenti eſſe, nunc addo,ibi dicta magis corroborando ſatis à veritate, iuriſq; regulis aberrare illum, qui affirmare auderet, aſſertam promiſſionem à prætenſa tutrice factam contrà venditionem Caſalis non venire(quam in inſtrumẽto tranſactionis adhùc inuenire nequiui) compoſitionis partem eſſe, quãdoquidèm certò certiùs eſt,in omnem caſum promiſſionem hanc prorſùs inutilem eſſe, tanquã ad tranſactionem non pertinentem, & probatur,cùm extorta illa ſit à Iudice,cui nulla erat tributa poteſtas ad ſimilem promiſſionem contrà non venire, ſiuè contractus ratificationem recipiendam,ex quo in perficiendo tranſactionis actu, non niſi merus Executor reſcripti Põtificis exiſtit, & mixtus dumtaxat in arbitranda pecuniarum ſumma à pupillis exſoluenda, qua arbitrata,& ſoluta mandauit *Clemens*, vt plenariè bona omnia pupillis reſtitueret. Vellem modò ego ſcire à ſpiritu huius Executoris,

quis

Digitized by Google

qu s ei impoſuit, vt peracto pecuniæ exſoluendæ arbitramento, ratificationem ſecutæ venditionis à pupillorum matre, & prætenſa tutrice extorquere deberet; in chirographo, cuius merus Executor erat, verbũ nullum de hoc; poſſet quis dicere, fuiſſe hoc procuratum à Fiſci procuratore pro Fiſci cautela, ſtante eius obligatione in vẽditione, ſed (omiſſo quòd dicta obligatio purè facta contrà formam, & naturam mandati fuit dolosè inhita ad habendum colorem extorquendi ratificationem, vt dixi) reſpõſio eſt patens, nullum commodum ex hac ratificatione Fiſcum reportaſſe, nec illius intererat, talem aſſequi ratificationẽ, nam dato, quòd emptori lis à pupillis moueretur, Fiſcus vigore pactorũ, quę apponi non erãt ſolita, de iure non tenebatur, *Peregrin. de iure Fiſci, lib.6.tit.4.n.* 7. et *n.*37. vndè remanſiſſet tãtùm obligatus de euictione, & ſic ad pretium propter eius priuilegia idẽ *Peregr. loc.*cit.*n.*35. ad quod nec ꝓpter promiſſam euictionem moleſtari poterat, exiſtebat enim pretium integrum, prout modò extat, partim inueſtitum in locis montium, & partim penès creditores, qui fideiuſſores ad emptoris fauorem dederunt. Dicet alius, ratificationem partem eſſe cõpoſitionis, quia forsàn Executor, niſi prætenſa tutrix ratificaſſet, maiorem pecuniarum ſummam arbitratus eſſet, ſed ego reſpondeo, hoc credi poſſe, quando venditio Caſalis vtilitatem aliquam Fiſco attuliſſet, ſicquè vt per illius ratificationem allata vtilitas confirmaretur; at quia Fiſcus nullũ ex ea diſtractione reportauit commodum, ex quo pretium in illius beneficium cõuerſum nnn fuit, non eſt, cur dici poſſit, quòd niſi prætenſa tutrix ratificaſſet, Executor maiorem pecuniarum ſummam à pupillis exſoluendam arbitratus eſſet; vndè cùm huius extorſionis ratio aliqua aſſignari nõ poſſit pro Fiſco, conſequens eſt dicere, ratificationem non ad alium finem ab Executore procuratam, niſi falsò credens ipſe ſic emptori prodeſſe; verùm cùm ipſe idem emptor cognouiſſet, quòd hæc ratificatio quòad ſui beneficium nullius momẽti erat, ſed prorſùs inefficax, vel quia dubitari poterat, procuratam fuiſſe pro Fiſci intereſſe, et ipſi emptori prodeſſe non poterat, vel pro eius vtilitate, et videbatur ſatis indignum, vt Iudex, qui vendidit, et qui in venditione Fiſci, et hereditatis partes ſuſtinuit (vel, vt verius dicam, vigilantiſſimè ſuſtinere debebat, correſpondendo pietati, qua Pontifex ad venditionem deueniebat) detegeretur, demùm emptoris procurator iudicauit expediens procurare, vt Domina Ludouica pupillorum mater poſt tres mẽſes à die initæ tranſactionis, alio Inſtrumẽto ſub data 10. Septembris 1601. Notario pro emptore ſtipulante factam venditionẽ ratificaret, vtiquè enim ſi prima ratificatio, de qua in tranſactione ſat ei fuiſſet, eidemquè profeciſſet, aliam non procuraſſet, cõfirmatur, nam defuncto demùm emptore, conſiderãtes idem hæredes eius procurarunt, vt Pontifex *Paulus* nõ minus, quàm *Clemens* in hoc negotio deceptus ratificationem prædictã, de qua in inſtrumento ſtipulato ſub dicta die 10. Septembris confirmaret, nulla facta mentione de ratificatione in tranſactionis inſtrumento contenta, tanquàm inutili, et emptori non proficua, & quæ nullum poterat bonum producere effectum, quod cũ Sole clarius ſit, ampliùs hac in re non inſiſto; ſcio enim, Illuſtriſſimos Dominos Iudicantes, religione, ac doctrina præclariſsimos, hæc omnia benè perpenſuros.

47 Quartò, nec de huius venditionis nullitate dubitari poſſe addo, ſi quis imprudentèr, et articulo non deguſtato opponeret, deliberationis contractum, quamuis *legibus*, ac *Doctoribus* reſiſtentibus celebratum, fuiſſe demũ per pupillos maiores effectos tacitè ratificatum, ſicquè hodiè Excellentiſſimam Principiſſam poſſeditricẽ, ex ſuorum prædeceſſorum perſona iuuari diſpoſitione *textus* in uulgata *l. fin. C. ſi maior factus alienat. fact. ſine decreto rat. habuer.* qua ſancitum extitit, ut ſi minor factus maior infrà quinquennium alienationem rei ſuæ non ſeruatis de iure ſeruandis factam non impugnauerit, de cætero non audiatur; hoc enim uoluit ibi *Imperator*, ut quinquennalis taciturnitas operetur, nimirùm, ut cenſeatur alienatio infrà illud tempus à Domino tacitè ratificata; undè in caſu noſtro cùm Domini Felix, & Chryſtophorus maiores effecti infrà hoc quinquennium à lege præſcriptum, alienationem prędictam nõ impugnauerint, uidetur, quòd tacitè illam approbauerint, immò non ſolùm tacitè, ſed facto etiam illos ratificaſſe dici poteſt; cõ-
48 ſtat enim, Dominos actores maiores effectos exegiſſe annuos fructus obuentos ex pretio Caſalis inueſtito in emptionem tot locorum montium, ſicquè per hãc exactionem videtur, quòd ſit inducta ratificatio venditionis re ipſa, et facto, quod ratificantis animum oſtendit; voluntas enim non

49 tantùm uerbo, ſed etiam facto apertiſſimè declaratur; & ratificatio, quæ facto fit, æquipollet ratificationi, quæ fit verbis, vt eſt *tex. in l. Paulus reſpondit, ff. rem rat. haber.* quod in terminis *d. l. fin.* obſeruat *Azo in ſum. C ſi maior factus ratum habuerit*, qui eſt titulus *lib. 2.*

50 Sed certè fallax ſatis erit obiectio hæc, conſiderantes primò, diſpoſitionem præcitatę *l. fin.* in caſu noſtro, facti qualitate attenta non ſubintrare; etenim ſanctio illa loquitur, quando alienatio ab ipſo pupillo, aut minore facta eſſet, ibi in *tex. is, qui cum fecit, vel hæres eius, &c.* vel à tutore, ſiuè curatore, iuxtà intelligentiam *gloſ. in verb. minorum, in princ. & Azon. ibidem*, ſub illis verbis. *Cęterùm (quantum ad ratihabitionem tacitam pertinet) non habet locum iſte titulus, niſi cùm res, vt pupilli eſt vendita, hoc eſt ab ipſo pupillo tantùm, vel à curatore tantùm, vel ab vtroquè, &c.* quod placuit *Ludouico Morot. reſp. 42. num. 7. & 8. Ant. Fabr. diffinit. 2. C. eod. tit. & Simoncel. de decret. lib. 3. tit. 9. num. 10.* quos omninò vide; in caſu autem noſtro, nec à pupillis, nec à tutore, ergò. Secundò, quando citata *l. fin.* extendi poſſet, adhùc ſi alienatio nequè à minore, neque à tutore, vel curatore facta eſſet, fit locus in caſu noſtro omnibus limitationibus à *DD.* ad *l.*

51 prædictā ſparſim accõmodatis: & primò, vt tacita quinquẽnalis ratihabitio nõ procedat, quando in cõtractu alienationis aduerſarii dolus interceſſerit, quẽ in cõtractu, de cuius nullitate agimus, interceſſiſſe, ex his, quę ſuperiùs exarauimus, & inferiùs dicemus, dubitandũ non eſt, ità *Socin. in l. cùm filiusfam. num. 1. ff. de verb. oblig. Ruin. conſ. 170. num. 29. lib. 1. Rot. deciſ. 1. par. 3.* penès *Verall. Menoch. de recuper. poſſeſſ. remed. 15. num. 177. & ſeqq.* benè *Paul. Mont. de tutelis, cap. 33. num. 564. Simoncel. de decret. lib. 3 tit. 9. num. 3. & 32. Acac. Ant. de Ripoll.* omninò videndus cit. *cap. 11. à nu. 367.* vſquè, & per totum 371. vbi pluribus relatis *Doctoribus* hanc firmantibus concluſionem, teſtatur, & tandèm ſic per illum Senatum deciſum, annullando alienationem quarundam proprietatum dolo factam, non obſtante, quòd plura quinquennia poſt maiorem ætatem minoris alienantis decurſa eſſent; ſicquè iudicatum, in uenditionibus doloſis rerum pupillorum, & minorum diſpoſitionem citatæ *l. fin.* locum non habere; addit demùm *num. 372.* ut idem ſit in dolo præſumpto, ad quod probandum allegat *Bal. conſ. 45. lib. 2. Ruin.* cit. *conſ. 170. nu. 29. lib. 2. Rom. conſ. 54. num. 3. verſ. contrarium, Curt. Iun. conſ. 50. num. 6. & ſeq. lib. 1. Riminal. Iun. conſ. 248. num. 18. lib. 1. Oſaſc. deciſ. 179. num. 13. Menoch. conſ. 564. num. 18. & conſ. 589. num. 16. lib. 6. & Rot.* penès *Veral.* cit. *deciſ. 2. in fine*, ubi ſic iu-

52 dicatum refertur; quo dolo, & fraude ſic ſtantibus fit locus alteri limitationi, ut *d. lex fin. C. ſi maior fact.* locum non habeat de iure Canonico, vt poſt *Ruin. Natt. Riminald. iun. Surd.* & alios, quos citat, tradit idem *de Ripoll.* ubi ſuprà *num. 374.* quo loci dicit, quòd cùm in Cathalonia, quando illius Comitatus conſtitutiones deficiunt, ex particulari lege ſit cautum, ut ſit priùs ſeruandũ ius canonicum, nunquàm uenditio rerum minoris ſine iuris ſollemnitate facta, per quinquennii curſum ratificata cenſetur, ſi in uenditione malam fidem interueniſſe conſtaret, ad *tex. in cap. fin. de præſcript.*

53 Item non deſunt *Doctores*, & grauiſſimi, (licèt non ſine controuerſia) qui tenuerũt, citatam *l. fin.* non procedere, niſi in caſu, de quo loquitur, nimirùm quando uẽditio decreto tantùm careret, ut tunc ratificatio ex quinquennii curſu inducatur; cæterùm ſi aliæ, præter decretum, concurrerent nullitates, prout in caſu noſtro latè ſuprà demonſtrauimus, ceſſare prorſus diſpoſitionẽ *legis* prædictæ, dixerunt *Paul. Pariſ. conſ. 49. num. 10. 11. & 12. lib. 1. Morot. loc.* cit. *nu. 12.* & alij penès *Ripoll. loc.* cit. *num. 365. et ſeq. Rot. Rom.* penès *Greg XV. deciſ. 260. num. 13. et deciſ. 273. num. 19.*

54 Inſupèr non deſunt & alij, qui dixerint, *d. l. fin.* non procedere, quando duplici uitio laboraret contractus, nullitatis nimirùm, & læſionis, ut uidere eſt penès *Menoch. d. remed. 15. num. 184. et Mont.* cit. *cap. 33. nu. 570.* quam quidèm læſionem, ſi dicemus, in uenditione, de cuius nullitate agimus, concurriſſe, nõ eſſet ponere os in Cœlum; conſtat enim, omnia Caſalia, & bona Caſali Turris nouæ contigua, & adiacentia, paulò antè, & poſt ſubhaſtationem multo maiori pretio uendita fuiſſe, eoſdemquè Excellentiſſimos Aldobrandinos, & demùm Excellentiſsimos Burgheſios emptores extitiſſe; & hinc elucet ſumma prouidentia, uoluit Deus, qui cuncta benè diſponit, ut damna, quæ ab Excellentiſsimis Aldobrandinis, & Burgheſiis, licèt certè cõtrà eorum optimã intentionem infantes ſenſerunt, geſta per eoſdem eſſent inſtrumenta illa emendãda.

55 Illud autem à nemine controuerſum reperio, nimirùm hoc quinquennii tempus, tacitam producens ratificationem, tunc demùm à die completæ minoris ætatis currere, ſi minor ipſe maior effectus, perfe-

ctè de uenditionis nullitate notitiam ha
buerit,quia ſi uitiorum,ſiue defectuum ha-
beret ignorantiam, immò etiam ſi eſſet in
dubio, ceſſare prorſus diſpoſitionem *d. l.
fin.* quæ in maioris ſcientia fundata eſt, di-
xerunt *ibi DD.* communitèr, et ex recentio-
ribus *Corne conſ.207.num.7.lib.3. Natt.conſ.
162.num 31. et 32.lib.1. Grammat. conſ. 47.
num.2* ubi dicit,nec præſumptam, nec taci-
tam ſcientiam ſufficere, idemquè *Ruin. cōſ.
63.num.22.et 23.lib.1.Vrſill.ad Afflict. deciſ.
249 num.13.et ſeq.Crauett.conſ. 853.num.4.
et 5.* ubi dicit, quòd plena requiritur ſcien-
tia, cū omnibus qualitatibus ſuis, ità quòd
generica non ſufficiat, *Ant.Fab diff.2. C.eod.
tit. ſi maior factus,* ubi dicit,ideò à die ſcien-
tiæ quinquennium illud computari, quia
56 uideri non poteſt, ut quis tacitè ratificet,
quod ignorat *Paul.Montan.de tutelis,*cit.*cap.
33 num.571.Menoch.de recuper.poſſeſſ.remed.
15. num. 285.Diaz de Mena in addit. ad Ant.
Gammam deciſ.76.in fine,Morot. loc.*cit. *nu.9.*
quo loci adeò ſe rigoroſè geſsit, ut dixerit,
ſimplicem uenditionis ſcientiam non ſuf-
ficere, ſed opus eſſe, ut in cunctis partibus
contractus tenor,minori,maiori effecto,in-
notuerit,*Caſtill.* cit.*deciſ. 18.num.* 54.et alii:
undè cum in caſu noſtro Domini Actores
de iniuſtitia uenditionis, non niſi in anno
1626.notitiam habuerint,et ſub nube, quo
tempore uenditionem illam expreſſè im-
pugnarunt,non eſt,cur hodiè dici poſſit,ta-
citè illos ratificaſſe, ex eo, quia intrà quin-
quennium à die, quo maior eorū ætas ad-
uenit, alienationem nō impugnarunt, non
enim, quod ignorabant impugnare pote-
57 rant, ad *tex.in l.cùm ſex 55.ff.de ædilit edicto,*
pro qua quidèm impugnatione ad tacitam
ratificationem tollendam,ſat eſſe dixerunt
*Doctores,*extraiudicialem querelam,ità *gloſ.
Salycet.*& omnes in *l. 2. C ſi maior factus,&c.
Corn. conſ. 36 num 19.lib.2. Natt. in addit.ad
58 Alex. conſ.117. lib. 5.* & alij;quibus ſic ſtan-
tibus,dico indubitantèr,nullam faciendam
eſſe vim,quòd Domini Actores maiores ef-
fecti, exegerint annuos fructus obuentos
ex pretio Caſalis venditi, in emptionem
tot locorum Montium inueſtito, etenim
alicuius momenti eſſet, quando Actores
ipſi de venditionis nullitate non ignari,
fructus, ſiuè redditus illos annuos, aut mē-
ſtruos exigiſſent è manibus emptoris, qui
ſoluendo declaraſſet ſoluere pro totidem
debitis ex cauſa emptionis factæ Caſalis
Turris nouæ; cùmquè in caſu noſtro exa-
ctiones vti de ſorte patrimoniali factæ fue-
rint, nec alitèr per illas potuerint pupilli
maiores effecti, de vēditionis nullitatibus,
& defectibus notitiam habere,ergo; quod-
què mea hæc aſſeueratio vera oſtendatur,
videantur, quæſo, omnes *Doctores*, qui in
terminis *d.l.fin.*dixerunt,ratificationem nō
tantùm tacitè; ſed etiam facto induci poſ-
ſe,ſic exigendo, quia inueniemus,locutos
fuiſſe, quando minor factus maior, intra
quinquennium, vel poſt, pretium rei malè
alienatæ, vel eiuſdem pretij annuos reddi-
tus ſolui conuentos, è manibus emptoris
exegerit, ſicquè, vt emptor, vel eius hæres,
aut alter,eorum nomine ſoluerint, cauſam
ſolutionis declarantes; in his enim termi-
nis locutus fuit *Bald.* qui originalitèr hoc
dixit, & quem omnes poſt eum, huius dicti
in authorem allegant *conſ.*ſuo 184 *ad intel-
ligentiam, vol.* 2. vbi cùm prædij cuiuſdam
minoris in emphyteuſim perpetuam, iuris
ſollemnitatibus non ſeruatis, facta eſſet
conceſſio,minor factus maior, annuum ca-
nonem ab emphyteuta exegit, & demùm
contractum impugnare intendebat,conſul-
tus *Bal.*reſpondit,non licere, quia recipien-
do conſtitutum cenſum,conceſsionem ap-
probauit, ſic etiam locutus fuit *Alex. conſ.
117.viſo proceſſu, vol.5.* vbi contractum vē-
ditionis, ſiuè locationis perpetuæ rei mi-
noris à tutrice ſine decreto factæ, pro vali-
do habendum eſſe conſuluit, ex eo, quòd
minor maior factus, egit ad penſiones ex
illo contractu, & ſic dicitur ratificaſſe, ſic
paritèr locutus fuit *Aret. conſ. 127. eximie
Doctor,col. 2.verſ. ſed quando lex ipſa,*vbi mi-
nor factus maior, pretium rei ſuæ nullitèr
alienatæ ab emptore receperat, ſic etiam
*Dec.conſ.231. dura admodùm,*antè *nu. 4 verſ.
quia non ſolùm verbis,* ſic *Natta conſ. 341. nu.
4 lib.2.Montan.*cit.*cap 33 num* 540.& in ter-
minis noſtris benè *Caſtil.*cit *deciſ. 18.num.3.
55. & 58.* vbi cùm ex pretio prædij mino-
ris,iuris forma non ſeruata alienati, empti
eſſent quidam annui redditus, quos minor
ille maior effectus exegerat, agens demùm
pro reuocatione factæ alienationis, nulla
de exactione facta fuit habita ratio:primò,
quia non erat probata ſcientia nullitatum
alienationis,& cum ſuis qualitatibus: ſecū-
dò,quia exegerat minor maior effectus,dū
re ſua priuatus exiſterat,quo caſu, ne care-
ret ille re,& pretio,dictum fuit,etiam data
ſcientia, ratificationem inductam cenſeri
non poſse, allegat *Rebuff.* vt ibi ſic in caſu
ſimili iudicatum teſtantem.

59 Et vt omnis tollatur dubietas, circà
obiectum prætenſæ tacitæ ratificationis eſt
aduertendum, hìc non agi ſolummodò de

re-

Digitized by Google

reuocatione alienationis rei pupilli , vel minoris , vti factæ non ſeruatis de iure ſeruandis;ſed inſimul de vindicanda re, cuius alienatio ab acquirentibus ſatis rigoroſè prohibita erat ; vndè ſi diceremus,vẽditum fuiſſe Caſale, de quo agimus , ab ipſis Dominis Actoribus, non in pupillari, ſed in minori ætate conſtitutis , venditionemquè ſollemni iuramento firmaſſent,quo caſu ex vulgari diſpoſitione *tex.in Authen.ſacramẽta puberum* , *C.ſi aduerſ. vendit.* contractus validus redderetur, in caſu noſtro , quia cũ prohibitione legis minorum bona diſtrahi vetantis , concurrit inſimul prohibitio hominis,permittitur reuocatio omni tempore , ità ex *Authore* damnatæ memoriæ in *addit.ad Alex.conſ.93.nu.8. lib.7. et conſ.* ſuo *7.num.15.Tiraquell.ad finem tract. de retract. conuent. num. 15. Benincaſ. de paupertate,in 4. ſpeciali contractuum , Imol. in l. filiusfamilias 117. §. Diui, num. 12. verſ. nàm ex intellectu Bar.ff. de leg.1.*& alijs notat *Montan. de tutel.* cit.*cap.33.num.*604 quo loci *num.ſeq.*addit, vt nec *Imperator* poſſit minorem habilitare
60 ad vendendum bona , quorum alienatio à teſtatore prohibita eſt.Dico plus,vt idem ſit , ſi ratificatio in caſu noſtro verbis expreſsis à pupillis maioribus effectis facta eſſet ; nam cùm actum peregiſſent contrà præceptum teſtatoris,qui,vt diximus,rigoroſè ſe geſsit in prohibitione alienationis ſuorum bonorum , ipſimet poſſent venire contrà , factamquè ratificationem reuocare ; hæc eſt enim magis communis ſententia, & quæ frequentius in iudicijs obtinuit, vt alienans bona à teſtatore alienari prohibita , quia propter prohibitionẽ illam dominium in emptorem tranſlatum non fuit, poſsit ipſemet alienationem contrà ius factam, reuocare , ſicquè contrà factum proprium,quamuis iuratum,venire, eoquè caſu limitari regulam *l.vindicantem,ff.de euict. et l.poſt mortem,ff. de adopt.* ità *Bal.in l.quoties,la prima,num.10.C.de fideicomm.Paul de Caſtr.in d.l. filiusfam. §. Diui,num. 3.in fine,ff. de leg.1.Tiraquell.de retract. lignag.* §.26 *gloſ. 2.num.6.Afflict.deciſ.240.num.8. Gram.deciſ. 93 num. 3.Magon. deciſ. Florent. 92.num. 29.* cum pluribus ſeqq. *Ant.Gam.dec. Luſit.111. Viu.deciſ.185.nu.8. Mangil.de euict. quaſt.62. num.10.* & alii.

61 Quintò,vt omnis tollatur obiectio , quæ aduerſum noſtram , quam tuemur ſententiam, fieri poteſt, dico, quòd ad ſatis miſerabile refugium recurrerent aduerſarij , ſi in hac cauſa præſcriptionis terminos ſubingrederentur,ſiuè quatriennalis,ex diſpoſitione *l. benè à Zenone , C. de quatrien. præſcript.* ſiuè longi , aut longiſsimi temporis; etenim quod attinet ad præſcriptionem,de qua in *d l.bene à Zenone*(qua ſancitum extitit, vt habens cauſam à Fiſco ſuper re acquiſita poſt quatriennij lapſum, à nemine moleſtari poſsit,qua quidèm diſpoſitione attenta videatur , quòd Excellentiſsima conuenta ſit tuta , cùm à Fiſco cauſam habeat , immò ſic expreſsè in contractu venditionis conuentum, vt tranſlatum diceretur in emptorem omne ius , & priuilegium competens habentibus cauſam à Fiſco , & Principe)dicimus,huius *leg.* exceptionem tot habere limitationes , vt auſus ſit affirmare *D. Reg. Ioannes Franciſcus de Ponte* , qui in his ſupremis Tribunalibus vti Aduocatus, & Iudex inferior, et ſupremus diù mirificè præfuit , *legem* hanc nunquàm vidiſſe in iudicijs locum habere,idquè in *conſ. 59.num.49.et ſeq. lib.1.et conſ.131. num.140. et ſeq. lib 2.*vbi addit, adeò ſtrictè intelligẽdam, vt quilibet modicus ſufficiat error ad faciendum , vt *lex* illa locum non habeat , allegat *Bald. in proœm. decretal.Felin. in cap. quæ in Eccleſiarum,num. 39. de conſtit. & Roder Suar. alleg.* 10. qui benè loquitur, & his addimus hoc idem firmantes *Socin iun.conſ. 69.nu 60.& 61. vol.* 1. vbi plus voluit, quòd diſpoſitio huius *leg.* ſapit iniquitatem , & quòd,vt plurimum, eſt cõtrà regulas iuris, quo fit, vt de iure Canonico , etiam inter merè laicos locum non habeat , idemquè poſt *gloſ.in cap. 2.de reb. Eccleſ. non alien.* & in *Authen. quas actiones, C. de ſacroſ. Eccleſ.* ſcripſerunt alij relati per *Ant.Gabr. com. concluſ.lib.5.in tit. de acquiren.poſſeſſ. concluſ. 2.num.22.& 35.Duen.regul.238. in 3.limit.&* per *Fabium de Anna* omninò videndum
62 *conſ. 113.à num. 24.*vſquè ad *num.*34. Inter alias autem limitationes , quæ afferuntur, ad caſum noſtrum applicantur ſequentes, & primò conſidero , an Vrbis Gubernator de ordine Principis tenutam , de qua agimus, vendiderit, vti rem ad hæreditatem Franciſci ſpectantem , prout ex chirographis,& inſtrumento celebrato nimis clarè conſtat , & certè *lex* prędicta locum non habet, cùm ab omnibus ſine contradictore intellecta ſit,vt procedat,quando Princeps bona fide vendit rem vti ſuam, & ad ſe ſpectantem , ità dixerunt *Doctores* nupèr citati, quibus addendi ſunt & alii , quos refert, & ſequitur *Peregr.de iur. Fiſci,lib.6. tit 4.nu. 18.* vbi dicit, ſemper in hoc caſu verum dominum poſſe agere, & ab emptore rem ſuã

vindicare, eoque magis ſi Fiſcus vendiderit, ſed minus ſol'emnitèr, prout in caſu noſtro; aut verò aſſerere velimus, Vrbis Gubernatorem vendidiſſe vti rem ad Cameram ſpectantem, & hoc caſu, quia in chirographis expreſſa fuit à *Pontifice* cauſa, vndè Caſale prædictum in Fiſci poſſe peruenerat, nimirùm confiſcationis, quę quidèm confiſcatio vti executa in bonis fideicommiſſo ſubiectis, nullo pacto ſubſiſtebat, ex his, quæ in principio huius noſtri reſponſi probauimus, & in hoc etiam caſu communitèr *lex* prædicta limitatur, ità in puncto originalitèr dixit *Cyn.in l.*1.*C. de hæred.vel act.vend. Soc.ſen.conſ.* 121.*nu.*25. *lib.*4.*Suar. alleg.* 11.*in fine, Ant. Gabr. loc.* cit. *num.*26. *Grāmat deciſ.*65. *num.*79.*verſ. item lex illa, Peregr. loco* cit. *verſ quintò declara, Fachin. conſ.*80.*nu.*4. *lib* 3.*D. Reg.de Ponte* cit.*conſ.* 131.*num.* 143.*lib.*2. fuit paritèr *lex* prædicta limitata à *Gram.*relata *deciſ.* 65.*num.*80. *verſ. vltimò, quando venditionis tempore rei venditæ verus Dominus eſſet minor,* prout in caſu noſtro, in quo eò fortiùs hæc limitatio procedit, cùm ob ampliſſimas clauſulas in chirographis cōtentas impediti fuerint Domini agere, atq; in iudicio iura ſua experiri, ſicque ſine dubio ceſſat prorſus dictę *legis* beneficium, prout in terminis terminantibus dixerunt *Alciat.conſ.*9.*n.*31. *& ſeq lib.*3.*& Fachin.* cit.*conſ.* 80.*nu.*6.*lib.*3.

63 Reſpectu autem præſcriptionis longę, ſiuè longiſſimi temporis, quòd Dominis Actoribus non obſtet, eſt paritèr indubitatum; Primò, quia tempore alienationis erāt illi infantes, quorum fauore omnis præſcriptio excepta eſt, vulgata *l.ſicut,C.de præſcript.* 30. *vel* 40.*annorum*: Secundò, quia cū tractetur de bonis fideicommiſſo ſubiectis,
64 quando fideicommiſſarius agere non potuit, vel quia pupillus, prout in caſu noſtro, vel quia fideicommiſſi conditio adhùc non euenerat, nec hæres, nec quilibet tertius poſſeſſor, etiam cum titulo contrà fideicōmiſſarium talitèr impeditum præſcribere poteſt, adhùc ſi tempus 30. 40. 60. & centū annorum elapſum eſſet, vt pluribus ad nauſeam relatis ex recentioribus probant *Peregr.de fideicomm.artic.* 41.*num.*16. *& Fuſar. de ſubſtitut. quæſt.*528. *num* 4. vbi ſic obten-
65 tum refert: Tertiò, præſcriptionis termini in caſu noſtro non ſubintrant, ſtante ſcientia emptoris fideicommiſſi, quæ ex venditionis inſtrumento ſatis clarè probatur, & ſic cùm emptor ille ſciebat, Caſale prædictum vendi non poſſe, quia fideicommiſſi vinculo ſuppoſitum, mala fides ei aſſiſtit, quæ rem emptam facit impræſcribibilem, *cap. fin. de præſcript.* ità in puncto *Cephal. conſ.* 624. *num.* 46. quem citat, & ſequitur
66 *Fuſar.loco* iam dicto, *num.*20. quæ quidèm mala fides non ſolùm nocuit primo rei acquiſitori; ſed etiam eius hęredibus, ex propria perſona præſcriptionem inchoaſſe prætendentibus, *l. cùm hæres, ff. de diuerſ.& tempor.præſcript. Abb.Ant.de Butr.*& omnes in *cap.ſi diligenti, de præſcript. Alexand. conſ.* 99.*lib.*4.*Capyc.deciſ.*4. *Rot.Ianuenſ. dec.*203.
67 *Eſcob.de ratiocin.cap.*3.*num.*27.& alij. Quartò, ex alio Caſale prædictum redditur impræſcribibile, cùm nè alienaretur extent expreſſæ prohibitiones, & cum rationabilibus cauſis, ſicquè ſit locus diſpoſitioni notabilis *tex. in l.*2. *C.de vſucapio. pro emptore,* & ibi *gloſ.* et *DD.* omnes, *Bar. in l.vbi lex* 24. *num.*1. *verſ. idem ſi contrà voluntatem defuncti, de vſucap. Abb.in cap. cùm non liceat, num.* 9. *verſ. quandoquè res eſt prohibita alienari, de præſcript. Craſſus in* §. *fideicommiſſum, quæſt.* 56.*num.*7.& alij.

68 Sextò, & vltimò, pro complemento remanet, vt videamus, an reſtitutio hęc, quam Dominis Actoribus omni iure deberi, demonſtrauimus, ſit paritèr facienda vnà cū fructibus per poſſeſſores collectis, facta tamen illis reſtitutione, vel compenſatione pretij ſoluti, vnà cum annuo interuſurio percepto; & citrà omne dubium affirmatiuè reſpondeo, id, quod ratione, & authoritate probatur, ratione & primò, nàm quoties ſit locus nullitati contractus emptionis, & venditionis, qui rem emit, tenetur illam cum fructibus ab initio perceptis, vero Domino reſtituere, & qui pretium rece-
69 pit, illud vnà cum intereſſe emptori exburſare cogitur; hoc enim operatur nullitas contractus, vt reſoluatur prout ex tunc, & ideò hinc indè ſit reſtitutio pretij cum intereſſe, & rei cum fructibus, ac ſi nunquàm contractus ille, qui annullatur, celebratus eſſet, probant *Doctores* concluſionem hanc ex iuribus in *l.filio,* §.1.*ff. de inoffic. teſtam. in l.item quod dictum eſt,* vbi *gloſ.in verb. venditori,* & in *l.Imperator, ff.de in diem adiect. in l. illud,* §. *condemnato,* & in *l. facta, ff. de ædilit. edict.* optimè *Arius Pinell.* poſt alios, quos citat in *l.*2.*par.*2. *cap* 4. *num.*2.*&* 13. *C.de reſcind. vendit. & Marcell.Marcian.* omninò videndus *conſ.*49.*num.*3.*lib.*1.& meliùs *Rota Romana in Interamnen. pecuniarū* 29. *Iunij* 1635. *coràm R.P.D. Pirouano,* vbi dicit, nihil referre, an bona, vel mala fides in poſſeſſione adfuerit.

70 Autho-

Digitized by Google

70 Authoritate etiam, & legis ſcriptæ in terminis terminantibus probatur concluſio noſtra, nam quòd facta venditione prædij pupillaris, non ſeruatis de iure ſeruandis, ſit prædium illud ſic diſtractum pupillo domino, vnà cum fructibus per emptorem collectis, reſtituendum, ſoluto tamen illi pretio, quod pupilli creditoribus exburſauit, vnà cum vſuris, dixit *Paul. I.C. in l. penult. §. fin. ff. de rebus eorum*.

71 Secundò, quòd in caſu noſtro fructus ſint omninò reſtituendi ab emptore, dubitandũ non eſt, ſciens enim ille, Caſale Turris nouæ ad pupillos ſpectare, illudq; fideicommiſſi vinculo ſuppoſitum eſſe, nulla iuris ſollemnitate ſeruata emere voluit, ſic in legem committens; ſcientia quòad vtrumquè probatur nimis clarè ex inſtrumenti deliberationis lectura, & ex illius ratificatione, quæ à prætenſa tutrice per eius Miniſtros extorta fuit, atquè ex alijs pluribus modis, qui in facti nota demonſtrantur; vndè hoc ſtante ſit locus communi cõcluſioni deſumptæ ex *tex. in l. ſi prædium 16. C. de præd. minor.* & in *l. 2. C. ſi quis ignorans, rem minoris eſſe, &c.* quibus iuribus expreſsè cautum eſſe comperimus, data mala fide emptoris in emendo rem minoris, non ſeruatis de iure ſeruandis, rem illam ſic diſtractam vnà cum fructibus reſtituendam eſſe, ſicquè indiuidualitèr ſcripſerunt *Couarr. lib. 1. var. cap. 3. num. 6. in fine, verſ. ex his apparet*, Caldas *in l. ſi curatorem habens, in verbo contractum feciſti, nu. 1. verſ. ſi deniquè, de in integ. reſtitut. Riminald. iun. conſ. 255. nu. 27. & ſeq. lib. 3. Decian. conſ. 20. num. 83. 84. et 85. Montan. de tutel. cap. 33. num. 89. Io. Gutier. eodem tract. cap. 5. num. 9. 10. & 11.* vbi poſt alios dicit, tunc emptorem rei minoris fructus ſuos facere, quando bonæ fidei poſſeſſor extitit, & talis erit cenſendus, vbi rem, quam emit, minoris, ſiuè pupilli eſſe ignorat, *Caſtil. deciſ. 18. num. 25. lib. 1. Franc. Niger controu. iur. cap. 219. num. 38.* & alij hoc

72 idem firmantes in emptore bonorum Eccleſiæ, non ſeruatis ſollemnitatibus à ſacris canonibus requiſitis, vt adhùc fructus à die alienationis percepti, ſint, vnà cum re alienata Eccleſiæ reſtituendi, id, quod ſatis notantèr per *Rotam* deciſum fuit in vna *Placentina Decimarum ſub die 13. Maij 1630. coràm Reuerendiſſimo D. Durano*, quam vide.

73 Tertiò, redditur indubitata in caſu noſtro fructuum reſtitutio, cùm tractetur de reſtituendo prædio, quod Excellentiſsimus Dominus Ioannes Franciſcus emit, & detinuit, ſciens, illud fideicommiſsi vinculo ſubiectum eſſe, ſicquè ad fructuum reſtitutionem tenetur hodiè Excellentiſsima Principiſſa neptis, prout eſt *tex.* nimis clarus in *l. domum*, C. *de rei vindicat.* benè *Peregr. de fideicomm. art. 49. num.* 108. vbi dicit, quòd quando res alienari prohibita alienatur, quia nulla, & inualida eſt alienatio, & per conſequens illius rei dominium ſtatim vocato acquiritur, ſunt eidem reſtituẽdi fructus, quos poſſeſſor percepit, allegat *Zanch. in repet. l. hæredes mei, §. cùm ita, n. 408. ff. ad Senat. Conſult. Trebell. Petr. de fideicom. quæſt. 3. num. 7. & Capr. conſ. 163. col. fin.*

Hæc ſatis pro tenui mea facultate ad demonſtrandam iuſtitiam Dominorum germanorum Fratrum de Cincijs.

Donatus Antonius de Marinis.

☞ Audio, ſecundùm hic allegata fuiſſe per Illuſtriſsimos, ac Reuerẽdiſſimos Dominos de Camera Apoſtolica iudicatum coràm Eminentiſsimo Domino Cardinali Rapacciolo, tũc eiuſdem Cameræ Clerico.

SVMMARIVM.

1 *Bona fideicommiſſo ſubiecta poſſunt ex cauſa dotis conſtituendæ, vel reſtituendæ alienari, ſed an hoc dotis priuilegium tranſeat in mulieris ceſſionarium, & num. 2. 3. 4. 5. & 6.*

7 *Hæres mulieris an iuuetur beneficio introducto ex diſpoſitione* tex. in authen. res, quæ, C. commun. de legat. *& num. 8. &* 10.

9 *Limitata cauſa limitatum producit effectum.*

11 *Ceſſionarij mulieris pro dote recuperanda an habeant priuilegium prælationis, quo mulier ipſa potitur, & nu. 12. 13. 14. & 16. & quid in hærede mulieris, num. 15.*

17 *Mulier ſi ceſſerit iura ſua pro dote recuperanda, & alteri pro cõſequutione antephati, vter ex his ceſſionarijs ſuper bonis viri ſit præferendus, ſi illa ad vtriquè ſatisfaciendum ſat non ſiat, & num. 19. 21. & 22.*

18 *Dos cauſam continet oneroſam, antephatũ verò lucratiuam.*

20 *Mulier cum hypotheca tacita poſteriori vt præferatur tacitam habenti anteriorem procedit in dote, ſecus in antephato.*

23 *Præferri ſemper debet ille, qui agit de damno vitando illi, qui agit de lucro captando.*

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Agitur, an alienatio, quæ iure permittente fit bonorum fideicommiſſo ſubiectorũ ex cauſa dotis conſtituendæ, vel reſtituẽdæ, poſſit paritèr permitti, inſtante eius hærede, ſiuè perſona, cui mulier iura ſua dotis recuperãdæ in forma valida ceſſit. Priuilegium prælationis mulieri indultũ ex diſpoſitione *tex. in l. aſſiduis, C. qui potiores in pign. habean.* an tranſeat in eius ceſſionarium, ſiuè hæredẽ. Concurrentibus ſuper bonis viri ceſſionario mulieris pro dote recuperanda, & ceſſionario eiuſdem pro cõſequutione antephati lucrati, vter præferendus, ſi bona illa ad vtriquè ſatisfaciendũ ſat non ſint, & de aliis ad materiam.

CAP. XIX.

1 ALienationem bonorum fideicommiſſo ſubiectorum ex cauſa dotis conſtituendę, vel reſtituẽdæ iure permittente fieri poſſe, eſt vulgatũ axioma, deſumptum ex *tex.* In *auth. res, quæ, C. commun. de legat.*

2 Sed videamus breuitèr, an hoc priuilegium mulieri indultum trãſeat in eius ceſſionarium?

Paul. de Caſtro conſ. 15. circà *finem, verſ. tertium principalitèr* in puris terminis dictæ *auth. res, quæ* affirmauit, prouiſionem huius *tex.* quæ pro mulieribus, nè indotatę remanerent, fuit introducta, extendi poſſe, vt proſit fideiuſſori pro dotis reſtitutione dato, cui mulier ob aſſequutam ab illo ſatiſfactionem iura ſua ceſſit, tres aſſignat rationes, quarum prima eſt, quia ceſsio fuit
3 facta ex neceſſitate; ſecunda, quia ius competens ex diſpoſitione *d. auth.* fuit in eſſe formatum antè ceſſionẽ; tertia ratio, quia illa, quæ ſunt tranſmiſibilia ad hæredes, ſũt paritèr ceſſibilia, vulgatis iuribus, iſtamq; *Paul. Caſtren.* ſentẽtiam ſimplicitèr pro ceſſionario inſequuntur *Crauet. conſ.* 191. *nu.* 2. *verſ idem in priuilegio, Boer. deciſ.* 130. *nu.* 11. *Menoch. de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 189. *nu.* 141. *&* 152. *& Nicol. Noalis in tract. de tranſmiſ. caſu* 22. *num.* 6.

4 *Iaſ. in d. auth. res, quæ, num.* 32. *in* 14. *notab.* recitat opinionem *Paul. de Caſtro,* & dicit, quæſtionem hanc à nemine, niſi ab illo tactam vidiſſe; ſed ab eodem cauendum eſſe mónet, ex rationibus, quas *ibidem* ponderat, verùm in cõncluſione cogitandum reliquit.

5 *Io. Maria Nouar.* poſtremò loco de his agens *quæſt. forenſ. lib.* 1. *quæſt.* 48. intrepidè affirmat, ceſsionarium hoc priuilegio mulieri cõceſſo in terminis *d. auth. res, quæ* nullatènus gaudere poſſe, ex rationibus, vt *ibi* per eum.

6 Ego nouiſſimus ſuper hoc articulo aliàs conſultus, cum diſtinctione reſpondi, ceſſionem conſiderando, vel titulo oneroſo peractam, aut lucratiuo, vt in prima tranſeant in ceſſionarium iura eo modo, prout extant penès mulierem cedentem; etenim diſpoſitio hæc, vt propter dotem conſtituendam, vel reſtituendam bona fideicommiſſo ſubiecta diſtrahi poſſint, aliud non reſpicit, niſi mulieris beneficium, vt dotem habeat, cum qua nubere, & viuere poſſit; modò, quòd volens ipſa agere ad dotem conſequendam, inueniat perſonam, quæ ceſsis iuribus prætenſam dotis quantitatẽ eidem exoluat, quæ bona ſuadet ratio, vt ceſsionarius agere non poſsit ſuper bonis, ſuper quibus poterat mulier agere; certũ eſt enim, quòd omnimodò mulier erat actura ad iura ſua conſequenda, ergò dùm alius rem gratam fecit, de proprio exburſando, id, quod maximo incommodo, & ſumptu mulier conſequtura erat, non eſt, cur dubitari poſsit, poſſe ceſsionariũ iuribus ceſsis vti, eo modo, prout poterat cedens; non ſic quando ceſsio cauſam haberet lucratiuã, vt quia mulier iura ſua pro dote aſſequenda in alium donationis titulo tranſtulit; eo enim caſu ceſſat finis diſpoſitionis *tex.* in dicta *authen. res, quæ,* ac proindè ceſſare de-

bet ipſa diſpoſitio, & hoc eſt, quod in eff. ctu voluerunt *DD.* citati per *Nicol.Noal.* relato *caſu* 22. *num.6. & 7.*

7 Qua diſtinctione ſic ſtante, videtur valdè dubia opinio illorum, qui putarunt, priuilegium, de quo in dicta *authen. res, quæ* ad mulieris hæredes tranſire, ex eo, quòd hæres inſtitutus, vel ab inteſtato veniens, non niſi lucratiuo titulo acquirat; quarè in hac re duos caſus conſtituendos eſſe arbitror, primum, ſi tractatur de dote reſtituenda, & teneo indubitantèr, hæredes mulieris diſ poſitione *d. authen. res, quæ* omninò iuuari, vt ad bona mariti fideicommiſſo ſubiecta pro dotis recuperatione agere poſsint, prout poterat mulier, eſtquè ratio manifeſtiſsima, quia cùm priuilegium hoc ſit doti tributum, prout ex *Bar. Curt.* & aliis probat *Noal.* citato *caſu* 22.*nu.*1. *&* 2. & dos adhùc dicitur ſoluto matrimonio antè tempus reſtitutionis, *toto tit ff. ſolu. matrim. quemad. dos pet. ibiquè* in *Rubr. Bar. Caſtrenſ. Alex. Iaſ.* alijquè recẽtiores relati per noſtrũ *Molfeſ. in comment. ad* Conſuet. *Neap. par. 6. tit. de iure dot. quæſt.* 3. *num.* 17. conſequens eſt dicere, priuilegia omnia doti conceſſa ad mulieris hęredes tranſire, ſiuè ſint ſui, ſiuè extranei, immò etiam ſi eſſet Diabolus, vt ratiocinatur *Bar. in l. poſt dotem, num.* 34. *ff.* cita. *tit. ſolu. matr.*

8 Alter caſus eſt, ſi tractatur de dote conſtituenda, vt quia cùm poſſet mulier petere, vt ex bonis fideicommiſſo ſubiectis dos ei conſtitueretur, adhùc, vt condigno viro nubere poſſet, deceſsit aliquo hærede inſtituto; modò ſi quæras, an ius illud petendi dotem ſuper bonis fideicommiſſatis mulieri competens tranſmiſſum ſit ad illius hæredem, affirmatiuè reſpondent *Bal. in d. authen. res, quæ, num.* 11. & *Paul. de Caſtr. num.* 8. ſed contrarium, & melius defendit *Curt. iun. ibidem, num.* 22. vbi *Bal.* & *Caſtrenſ.* ſentẽtiam non admittens, dicit, & benè, quòd in hoc caſu ceſſant omnes rationes, quę à *Doctoribus* conſiderantur pro diſpoſitione dictæ *authen.* ceſſat prima, nimirùm, quòd ſi fideicommittẽs viueret, dotare cogeretur, nam dùm filia defuncta eſt, fruſtrà de dotãdi obligatione tractari poſſet; ceſſat etiàm & alia in publica vtilitate fundata, quæ priuatæ præfertur, vt *textus* annuit, nàm dùm matrimonium ob mortem, quę ſuperuenit, contrahi non poteſt, non eſt, cur de publica vtilitate tractari poſſit, ceſſat & tandèm altera, de qua in *l. mulier* 22. *§. cùm proponeretur, ff. ad S.C. Trebel.* vbi paritèr mulieri permittitur de bonis reſtitutioni obnoxiis ſe dotare, quia ſic eius pudicitiæ, & fideicommittentis voto congruum eſt; mors enim hæc omnia ceſſare facit, ac proindè ſubdit *Curt.* quòd ceſſare quoquè debet præfata diſpoſitio, vulgata *l. adigere, §. quamuis, ff. de iurepatr.* nàm cùm alienatio pro dote dùmtaxat fieri poſsit, de qua dote ob ſuperuenientem dotandæ mortem ampliùs tractari non poteſt, conſequens eſt, vt ſucce-
9 dat vulgata regula, quòd limitata cauſa limitatum producit effectum, *l. in agris, ff. de acq. rer. domin.* iſtamquè *Curt. iunior.* ſententiam ex recentioribus amplexus eſt *Peregrin. tract. de fideicom. art.* 42. *à num.* 42. vſquè et per totum *num.* 44. vbi dicit, ſecus dicen-
10 dum eſſe, ſi mulier nupta eſſet, et filijs ſuperſtitibus deceſſiſſet, nàm eo caſu poſſent filii pro dote, quæ ad eorum matrem ſpectabat ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis recurrere; contrarium autem, ſi mulieris nuptę hæredes eſſent extranei, pro illis enim in practica obtinere ſatis difficile exiſtimat *Peregr. loco* cit. quia adhùc ceſsãt rationes *d. auth.* per *Curt.* ponderatæ. Vndè, &c.

11 Hęc credo benè procedere reſpectu priuilegii, quod deſumitur ex *d. auth. res, quæ,* ſed an idem dicendum, videamus reſpectu alterius, nimirùm prælationis, quod mulieri ſoluto matrimonio pro dote recuperanda in concurſu aliorum creditorum competit ſuper bonis viri, vt cedens iura ſua alteri, valeat ceſſionarius eodem prělationis iure potiri? hæc eſt difficilis quæſtio, eamq; plenè tractarunt *DD. in l.* 1. *C. de priuileg. dotis, in §. fuerat, Inſt. de action.* & in *§.* 1. *auth. vt exactione inſtante dotis, Bart. Angel. Imol. Alex. Roman.* & cæteri in *l. poſt dotem* 41. *ff. ſoluto matrimonio, Ripa in l.* 2. *§. fin. num.* 18. *ff. de priuileg. creditor. Iaſ. in d. §. fuerat, nu.* 94 *Gomez num* 36. *Neguſant. de pignor. memb.* 4. *ſecundæ partis, num.* 107. quo loci aduertit, quæſtionem eſſe valdè dubiam, in eaq; vario modo *DD.* loquutos fuiſſe, ità vt, quæ ſit communis opinio rectè perpendi non poſſit, *Bald. Nouell. tract. de dote, par.* 12. antè *nu.* 18. *verſ. ego autem in tanta varietate, fol.* mihi 250. *Affl decis.* 306. *num.* 7. vbi *Vrſil. num.* 6. *Gregor. Lopez in l.* 33. *tit.* 13. *partita* 5. *in gloſ. ſus hijos, Barboſ. in l.* 1. *par.* 6. *num.* 13. & in dicta *l. poſt dotem, num.* 56. *& ſeq. ff. ſolut. matr. Meyrer. in tract. de priuil. creditor. lib.* 2. *tit.* 5. *num.* 17. *et* 18. *Minſyng ſingular. obſeru. cent.* 3. *obſer.* 3. *Menoch. de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 189. *num.* 153. *Gaſp. Theſ. quæſtionum forenſ. lib.* 1. *quæſt.* 5. *Valenz. conſ.* 15. *lib.* 1. *Amat Rodriquez de concurſu credit. par* 1. *art.* 1 *à num.*

16. Fon-

Digitized by Google

16. *Fontanell. de pact. nuptial. clauſ 7. gloſ. 3. par 8. à num.* 20. noſter *Gaitus* in ſuo vtiliſſimo *tract. de credito, cap. 4. quæſit.* 11. *à num.* 1669. vſquè ad 1714. *Gallup. in prax. S.C. par. 4. in tit. de concurſu creditor. cap. 3. num.* 12. & nouiſsimè, cęteris omiſſis Cōſiliarius *Arias de Meſa var. reſolut. lib.* 1. *c.* 21. *à n.* 12. etenim ex his *DD.* alii ſimplicitèr aſseruerunt, actionem de dote cum iure prælationis, vti perſonaliſſimo nullo pacto in mulieris ceſſionarium, ſiuè hęredem extraneum tranſi-
12 re, ſed tantùm ad filios: Alii verò inſequuti fuere diſtinctionem *Bart.* in *loco* cit. *num.* 35. vt hoc prælationis iure ceſsionarius potiri valeat, ſi ceſsio ex vtraq; parte, mulieris nimirùm, & ipſius ceſsionarii eſset neceſsaria, prout in exemplis poſitis per *Gaitum loco* cit. *num.* 1713. poſt *Georg. alleg.* 39. *n.* 13. ſecus verò, quando ceſsio ex contrahentiū voluntate proceſſit, quo caſu dicunt, ceſſionarium mulieris iura cum prælatione nul-
13 latènus per ceſſionem acquirere: Alii, & tandèm reiecta funditùs hac *Bart.* diſtinctione, quæ verè omni prorſus iuris fundamento caret, &, vt infrà dicemus, cui directò obſtat diſpoſitio *tex. in l. ex pluribus* 43. *ff. de adminiſt. tut.* & in *d.* §. 1. *auth. vt exactione inſtāte dotis* magis communitèr affirmarunt, vt ceſsionarius eodem prælationis iure ſuccurratur, ſi ceſſio mulieris cedentis commodum, & vtilitatem reſpiceret, prout in caſibus per *Bald. Nouell. & Menoch.* conſideratis, nimirùm, vt quia mulier ſoluto matrimonio iterùm nubens iura, quæ aduerſus viri hæredes habet ex cauſa dotis, huic alteri nouiſſimo viro cederet, vel etiā ſi alius ipſius mulieris nomine dotem promitteret, & ſolueret; animo tamen repetendi, propter quod ipſa mulier huic promiſſori hęredis viri debitoris nomen cum ampliſſima iurium ceſſione inſolutum dedit, vel paritèr cōſidero ego, ſi matrimonio, per viri mortem ſoluto, vt mulier virum alterū inuenire poſſit, pater ſuus, frater, vel aliquis conſanguineus, ſiuè affinis dotem illā, quæ ab hæredibus viri venit recuperāda, eidem mulieri ſolueret, eo tamen inſerto pacto, vt ſi mediante iurium ceſſione, quæ aduerſus hæredes viri ſit, hic, qui nunc ſoluit in exigendo dotem, quę ceditur eodem pręlationis iure, quo ipſa mulier fulcitur, nō ſuffragaretur, teneatur eo caſu mulier, quod per ceſſionem, ab ipſa factam conſequuta eſt, ceſſionario ſoluenti reſtituere, & exburſare, in his enim, & ſimilibus caſibus, quia verè hęc omnia ad mulieris prouidentiā proceſſerunt, & vt ipſi eſset conſultum, nō eſt, cur dubitari poſſit, ceſſionarium eodē prælationis iure ſuccurri, quia ſecus ille, qui ſoluit, contrà ipſam mulierem regreſsum haberet.

14 At ſi ceſſio non mulieris, ſed ceſſionarii commodum, & vtilitatem reſpiceret, quod contingeret, ſi mulier actionem pro dote recuperanda, donationis titulo in alium transferret, vel ſi creditor poſterior offerret ei creditum, quod habet dotis, ceſſis ſibi iuribus; vel ſi Tertius accōmodaret pecuniam hæredibus viri vinculatam pro illa ſoluenda mulieri dotis creditrici, ceſſis iuribus ad beneficium ipſius Tertii ſoluētis; Aut & tandèm, ſi exiſtente muliere alicuius debitrice, fuiſſet illa ad ſoluendum cōdemnata, & vt creditori ſuo ſatisfaceret, cederet ei, ſiuè inſolutum daret actionem illam, quam aduerſus hæredes quondam viri ſui habet dotem exigendi, & recuperādi, in his .n. caſibus affirmat *Bald. Nouel.* quem magis communitèr ſequuntur, nullo pacto in talē ceſſionarium pręlationis priuilegium tranſire, ſed fieri locum nimis claræ diſpoſitioni *tex.* in *d.* §. *fuerat, Inſt. de action.* & in *d.* § 1. *auth. vt exactione inſtante dotis*, quibus quidèm iuribus expreſsè cautum eſſe competimus, vt hoc prælationis priuilegium non
15 niſi ipſi mulieri, cùm de dote ſua experiatur, eiuſq; filiis tribuatur, nullatènus autèm eius extraneis hęredibus, aut creditoribus, ſicq; illud actionem non reſpicit, quo caſu per ceſſionem transferret mulier in ceſſionarium omnia priuilegia actioni cohærentia, ſed meram exequutionem, poſtquàm ad iudicii conflictum fuerit deuentum, vt optimè ratiocinatur *Barboſ. in d. l. poſt dotē, num.* 56. & 57. vbi *num. ſequenti*, his pro veriſſimis ſuppoſitis, benè ſubdit, *Bart.* diſtinctionem funditùs corruere, nam ſi controuerti non poteſt, hoc prælationis ius exequutioni fuiſſe tributum, non autèm actioni, conſequēs eſt dicere, vt indiſtinctè prohibeatur tranſitus in ceſſionarium, ſiuè voluntarium, ſiuè neceſſarium, id, quod benè probatur in *tex.* cit. *l. ex pluribus* 43. vbi *gloſ. ff. de adminiſt. tutor.* vbi agitur de priuilegio, quod habent pupilli, vt cæteris tutorū creditoribus perſonalem actionem habētibus præferantur, item de ceſſione neceſſaria ex vtraque parte, quia tutor ex neceſsitate ſolidum ſoluit, & pupillus ex neceſſitate paritèr tenetur ei cedere actiones ſibi aduerſus alios contutores, pro quibus ſoluit, cōpetentes, & nihilominùs hoc prælationis priuilegium in tutorem ceſsionarium non tranſit; inſupèr aduertit *Barboſ. Bart.* diſtin-

ctionem

Digitized by Google

ctionem aduerſari diſpoſitioni *tex. in d.*§.1. *auth. vt exactione inſtan. dotis,* vbi ſi dotis actio per mulierem creditoribus cedatur, & ſic ex neceſſitate, ad *tex. in l.fin. ff. de ſeparat.* prælationis priuilegium ad illos non tranſit; vndè meritò cum *Barboſ.* concludimus, *Bart.* diſtinctionem omni iure improbaſſe *Imolam* in eadem *l.poſt dotem,* circà *finem, Roman.num.49. Alex.num.34. Bolognettum num.253. Campeg. de dote, par.1.quæſt.82. Ripam in l.1.num.33. ff.ſol. matr. & Neguſan. de pignor.* cit.4.*memb.2.par. num.*107. fuiſſe
16 paritèr improbatam addimus, nè rerum iudicatarum deficiat authoritas à Sacro, & ſupremo huius Regni Senatu ſub die 18. menſis Iunii proximi præteriti currentis anni 1647. referente præſtantiſſimo Domino Regio Conſiliario Franciſco Antonio Muſcettula in cauſa Ioannis Antonii Ciraci, qui vti ceſſionarius crediti dotalis Lauræ de Angiullo, & Franciſci de Maſſariis cōiugum Terræ Griptaliarum ſuper bonis, & iuribus Octauiæ Vacca matris dictæ Lauræ, ac dotium eiuſdem debitricis, prætendebat præferri Catharinæ de Angiullo, quæ licèt dicebatur, quòd eſſet creditrix anterior pro redditione cōputorum tutelæ adminiſtratæ per dictam Octauiam communem matrem, tàmen quia non niſi tacitam hypothecam habebat anteriorem, ad *tex. in l. pro officio 20. C. de adminiſtr. tutor.* non poterat concurrere cum credito dotali dictæ Lauræ, quamuis poſteriore ceſſo, vt diximus, dicto Ioāni Antonio, cuius quidèm crediti priuilegium eſt, vt cuilibet creditori tacitam hypothecam habenti anteriorem præferatur, *d.l. aſſiduis,* ſed è contrà replicabat Catharina, cuius partes pro viribus tuebatur doctiſſimus Dominus Bartholomæus Paſchalis inter primarios S.C. cauſarum Patronus, illius præſtantiſſimi Regii Conſiliarii Philippi digniſſimus filius, quod licet hoc verum ſit, non tamen priuilegium hoc dotis ceſſionario prodeſſe poterat, ſed tantùm mulieri, ad cuius commodum, & vtilitatem Ioannes Antonius ceſſionarius non agebat, quod proindè ex ſuperiùs dictis hoc dotis priuilegio, non actioni, ſed mulieris perſonæ tributo non poterat ille vti, ſicq; deciſum extitit penès Cioffum S.Cactorum Magiſtrum, demùm deciſionē hanc ſuper allegationibus datis per Dominos Aduocatos reperi, fuiſſe notatam propria manu præſtantiſſimi Regii Conſiliarii Domini Io. Franciſci Marciani, illius magni Conſiliarii Marcelli filii, qui vti Iudex in cauſa illa interuenit, & per hæc verba.

Die 18. Iunij 1647. fuit deciſum pro opinione Barboſæ, & aliorum contrà Bart. & Affl etiam quòd eſſet viua Laura Angiullo, ex quo ceſſionarius egit nomine proprio, & ad ſui vtilitatem, & ſic fuit deciſum, quòd procedatur ad expeditionem cauſæ contentorum in decretis S. C. oppoſitis pro parte Ciraci in comparitione præſētata fol. . . ubi hoc erat oppoſitum, non obſtantibus, demùm ſubnectuntur hæc verba, *in comparitione non erat oppoſitum ſpecificè, ſed in allegationibus fuit productum, & allegatum.*

17 His ſic viſis; dùm hæc ſcriberem, audiui in hac materia in dubium reuocari, ſi exiſtente muliere creditrice hæreditatis viri ex cauſa dotis ſolutæ, & antefati lucrati, acceſſerint Petrus ſoluens ei dotem, & Antonius ſoluens antefatum, quibus mulier ipſa iura ſua in forma valida ceſſit; in concurſu ſuper bonis viri, quæ ad ſoluendum dotem, & antefatum haud ſufficientia reperta fuere, an ceſſionarius dotis ſit præferendus ceſſionario antefati, vel vterquè in eodem gradu pro rata quantitatis ſolutæ concurrant; ratio dubitandi contrà ceſsionarium antefati, quòd ei præferri debet ceſſionarius dotis, ea eſt, quia dos cauſam
18 continet oneroſam, antefatum verò lucratiuam, & de iure ex duobus paritèr priuilegiatis ille, qui agit de damno vitando ſemper præfertur ei, qui agit de lucro captando, ad *tex. in l. verum, §. item quæritur, ff. de minorib.* idq; in terminis, de quibus agimus videtur firmaſſe *Fontanel. de pact. nupt. tom. 2. clauſ.7 gloſ.1.par.2.num.*18.19. & 20. *fol.* mihi 529.

19 Sed hac dubitandi ratione non obſtante, contraria ſententia, citrà omne dubium tenenda eſt, nimirùm, vt omnes in eodem gradu concurrant; etenim quamuis concluſio modò indicata veriſsima ſit, procedit tamen in eo dùmtaxat caſu, nimirùm quando cum muliere cōcurreret alius creditor anterior, qui ſuper bonis defuncti viri tacitam haberet hypothecam, hic enim ſi concurreret cum muliere dotis, et antefati creditrice, certò mulier nullatènus præferri poſſet, niſi pro ſumma, et quantitate,
20 quæ dotem importaret, nam vt mulier tacitam, vel expreſſam habens hypothecam poſteriorem tacitam habenti anteriorem præferatur, procedit in dote tantùm, ex vulgata *l. aſſiduis,* ſecus verò in antefato, pro quo licèt habeat paritèr tacitam hypothecam, non tamen habet illam priuilegiatam reſpectu anterioris temporis, vt dixerunt *DD.* communitèr, ſignantèr *Innocent. & Io.*

Digitized by Google

Andr.in cap.ex literis, de pignoribus, Cyn. per illum *tex.in d.l.aſſiduis,num.*5. & in *l. vbi adhuc,C.de iure dot. Bald. Nouel.de dote, par.*12. *num.* 60. *fol.* 267. *Neguſant.tract.de pignor.*4. *membr.*2.*par.n.* 64. *Ant.Gomez in l.*51.*Tauri, num.*41. *Barboſ.in l.*1. *par.*6. *num.*16. *ff.ſolut. matrim.* vbi alios citat, *Rodriquez in tract. de concurſ. cred. par.* 1. *art.*1. *num.* 21. *Vrſill. ad Affl. deciſ.* 291. *num.* 3.vbi ſic per S.C. deciſum refert, *Regens de Ponte conſ.* 80. *num.* 8. *lib.*1.& alij,quos refert *Gaitus de credito, cap.* 4.*quaeſt.*11.*num.* 1667. vndè ſi bona viri non eſſent ſufficientia ad ſoluendum creditum anterioris creditoris, dotem, & antefatum mulieris,hæc præferretur pro dote, poſponeretur verò pro antefato.

21 At ſi concurſus eſſet tantùm inter hos ceſſionarios,non video,quo iure, quauè ratione poſſit ceſſionarius dotis præferri ceſſionario antefati, cùm vterquè mulieris iura ex eodem fonte vno, eodemquè inſtanti orta repræſentent, mediante ceſſione eis facta, quæ quidèm iura reſpectu ipſius mulieris, & ſucceſsiuè eius ceſsionariorum, dùm alius creditor anterior non concurrit, non alitèr poſſunt conſiderari, quòd reſpectu dotis, quia cauſam continet onerosam, ſint maioris importantiæ, quàm reſpectu antefati, quod cauſam cõtinet lucratiuam; & quòd hoc ſit verum, fac, vt valor bonorũ viri non niſi ad ſummam ducatorum mille aſcendat, & mulier pro dote ſit creditrix pro ſumma ducatorum bis millium, & pro antefato in alia mille,non nè fruſtatoria,nè dicam ridicula eſſet contentio, ſi inueſtigandum, ſiuè quærendum eſſet, an quantitas illa ducatorum mille, ad quam bonorũ viri valor aſcendit,ſit adiudicanda vxori in partem dotis, potiùs quàm pro antefato, quod enim emolumẽtum mulieris vnquàm eſſe poterit,quòd illa mille ſoluantur ei potiùs pro dote, quàm pro antefato, vel potiùs pro antefato, quàm pro dote, etenim ſi in partem dotis ei ſolueretur, remanebit pro antefato excluſa, & ſi pro antefato, remanebit excluſa pro dote; ſuppoſita igitur hac veritate,nimirùm,quòd in perſona mu-
22 lieris, dùm alius creditor cum ea non concurrit, iura eius conſiderari non poſsint, quòd ſint maioris importãtiæ reſpectu dotis, quàm reſpectu antefati, ſequitur certè dicendum, vt idem ſit iudicãdum in ceſsionariis dotis, & antefati reſpectiuè mulieris iura repræſentantibus; nec his omnibus in aliquo obſtat deciſio relata per *Io. Petr. Fõtanell.d. clauſ.*7 *gloſ.*1.*p,*2. *num.*18. *&* 19.ibi enim perſona, quæ agebat pro conſequutione antefati non alitèr agebat repręſentans iura mulieris;ſed filiorum, qui in illius lucri proprietate ſucceſſerant; caſus erit,in quo ſuper bonis viri concurrebant hęredes mulieris pro recuperatione dotis adhùc nõ reſtitutę, & hæredes filiorum pro cõſequutione proprietatis antefati, in qua neceſſariò ſupponendum eſt, filios vt filios ſucceſſiſſe,ad *tex.*in vulgata *auth.hę res,C.de ſecũd. nupt.*cùmq; bona mariti,qui pro reſtitutione dotis, & conſtitutione antefati eodem tempore obligauerat, ad vtrumquè debitũ ſoluendum ſufficientia non eſſent, dicebãt hæredes mulieris,dotis debitum primò ſolui debere,& integrè ſatisfieri, nã licèt vno, eodemquè inſtanti orta eſſet obligatio reſtituendi dotem,& ſoluendi antefatum, attamen quia hęredes vxoris agebãt de damno vitando, hæredes verò filiorum de lucro captando,*Reg.de Ponte conſ.*80.*num.*9. con-
23 ſequens erat, vt in pari cauſa ille, qui de damno vitando agit, ſemper veniat præferendus ei,qui de lucro captando contẽdit, *d.l.verum,§.item quæritur,ff.de minoribus;*& ſi non defuerunt *DD.* qui dixerint, licèt non benè, vt creditor poſterior ex cauſa oneroſa ſit pręferẽdus creditori anteriori ex cauſa lucratiua, qua de re latè per *Rouit. deciſ.* 48.quantò magis, quãdo eorum creditum eodem tempore ortum habuit; hæc enim fuit ratio, nec alia eſſe poterat deciſionis per *Fontanell.* relatæ, quæ quidèm ratio caſui noſtro non conuenit, in quo tàm ceſſionarius dotis, quàm ceſſionarius antefati mulieris iura repręſentant. Vndè,&c.

SVMMARIVM.

1 *Bona ſtabilia venduntur in Regno Neapolitano pro certo pretio, quod quomodò ſoluatur, explicatur.*

2 *Interuſurium conuentum pendente ſolutione pretij rei venditæ an poſſit peti, vt moderetur, ſi excederet fructus, qui ex re vendita percipiuntur, & num.* 3.4.5.6. *&* 7.

8 *Intereſſe pretij caementi an, & quando debeat eſſe recompenſatiuum fructibus rei venditæ.*

9 *Pecuniæ numeratio requiritur, vt cenſus conſtitutio ſubſtineri poſſit, ſed quid in Regno Neapolitano,num.*11.

10 Bulla S.M.Pij V. *ſuper conſtitutione cenſus in Regno Neapolitano recepta non eſt.*

ARGVMENTVM.

Agitur de alienatione rei ſtabilis facta cùm pact ,quòd pēdente ſolutione pretii conuenti teneatur emptor loco interuſurii certam annuam præſtationem venditori ſoluere, ſi interuſurium conuētum excederet fructus, qui ex re vendita percipiuntur, an eo caſu poſſit emptor inſtare, vt interuſurium illud moderetur, nè excedat fructus, qui ex re vendita colliguntur,& de aliis.

CAP. XX.

1 ALienationes bonorū ſtabilium, quę vbiquè locorum frequentiſſimæ ſunt,in hoc Regno, vel fiunt pręſenti pecunia, vel promittit emptor infrà certum tēpus pretium ſoluere, vel & frequentiùs quandocūquè ipſi placuerit in perpetuum,& interim, nè videatur re, & pretio frui, ſe obligat loco interuſurii certam annuam pręſtationē venditori ſoluere, pactis omnibus adiectis, quæ in venditionibus annuorum introituū apponi ſolent;ſic enim ſe habet communis obſeruantia, de qua per *Reg. Rouit.deciſ.9. num.3.& 4.*

2 Sed his diebus in quadam Ciuitate Regni huius audio,fuiſſe dubitatum,quid dicendum,ſi interuſurium conuentum,& ſic annua illa præſtatio vēditori ſolui promiſſa excederet fructus, qui ex re vendita percipiuntur, an eo caſu poſſit emptor inſtare, vt interuſurium illud à principio taxatum moderetur,vt non excedat fructus,qui ex re illa empta colliguntur.

3 Pro ratione dubitādi videbatur affirmatiuè reſpondendum, quandoquidèm non nulli non inferioris nominis *Doctores* in terminis *textus* vulgatę *l.curabit, C. de actio nib.empt.*voluerunt,poſſe à principio taxari intereſſe certum,& vniforme,illudquè tuta conſcientia exigi,dummodò taxatio fructibus,qui ex re vendita percipiuntur,correſpondeat,ità poſt alios *Cagnol.*in *d.l.curabit, num.57.*cum *ſeq.Rot.deciſ.187.& ſeq.*pœnès *Cæſarem de Graſſis, Roderic. de annuis reddit. lib.3.quæſt.7.Caldas de emptio.& vendit. cap. 23.num. 34. Petr. Io.Anchar.quæſt.23.lib.2. Fachin. contr.iur.lib.2.cap.32.verſ. verùm iſtis non obſtantibus,& Coſta,*aliis omiſſis, *de facti ſcient.& ignor.quæſt.84.nu.10.*ſuppoſita hac concluſione, quādo dicamus,interuſurium taxatum pendente ſolutione pretii conuēti excedere fructus,qui ex re vendita percipiuntur, cōſequens eſt dicere, vt poſſit emptor inſtare pro illius moderatione,nimirū vt fructibus correſpondeat.

4 Sed hac dubitandi ratione non obſtante, dixi de his conſultus,quòd quicquid ſit de veritate concluſionis modò firmatę, in Regno cōtrario iure vtimur, nimirùm interuſurium à principio taxatum,fuiſſe apud nos omni tempore,abſquè diminutione ſeruatum, ſiuè illud correſpōderit fructibus, ſiuè eorundem annuam perceptionem exceſſerit,nec vnquàm apud Noſtrates bonos, & graues fuiſſe de hoc dubitatum, ſignantèr in venditionibus vrbanorum prędiorum, quæ in Ciuitatibus,& Terris paruis,aut parum,aut nihil reddunt,ſicquè tuta conſciētia affirmarę poſſumus,ſuper huius contractus validitate in hoc Regno conſuetudinē introductam eſſe, prout in Ciuitate Bononiæ teſtatur *Carol.Ruin.lib.1.conſ.73.num.4. verſ.& in terminis noſtris,*& *num.6.verſ.& tātò magis*, in quibus locis huius contractus iuſtitiam tuetur,quàmuis interuſurium in fructuum recompēſationem fuerit expreſsè promiſſum,& *nu.* 7. propoſitam difficultatem abſoluēs,hæc ſuggerit verba.*Vndè ex his ſequitur, quòd etiam ſi quantitas promiſſa excedat valorem fructuum, quòd omninò contractus erit licitus,quia licet contrahētibus, etc.*

5 Hanc eandem tuetur ſententiam *Card. Pariſ.lib.1.conſ.60. num.* 28. ſub illis verbis, *nec attenditur, an ex fructibus perceperit plus, vel minus, eò, quòd promiſit annuatim ſoluere, &c.*& intrà *num.29.*ſic loquitur, *& Paul. de Caſtr.&c.tenet in terminis d.l.curabit, cum ſimilibus,taxationem loco vſurarum poſſe fieri ad rationem decem,vel octo pro centenario, ſecundùm quod frequentatur in Regione,licèt fructus, vel vſus minus valeant,&c.*& *num.37.* hoc eo magis procedere affirmat, vbi emptor interuſurium à principio cōuentum per longum tēpus vēditori ſoluerit, per hæc verba.

Digitized by Google

Prout etiam idem dicendum attenta obſeruantia, & exequutione ipſius annui reditus, cùm ipſe D. Baldaſſar venditor toto tempore, quo vixit, & poſtmodùm eius hæredes per aliquos annos ſoluerint dictum annuum reditum ſecundùm taxationem prædictam, quæ obſeruantia, & exequutio tãtò magis dictã taxationẽ cõfirmat, &c.

6 Et ex Noſtratibus *Reg. de Ponte*, qui in *tract. de poteſt. Proreg. in tit. de regalibus impoſit. §. 5. num. 64. & ſeq.* contendit, & meritò, terminos *d. l. curabit* ab hac quæſtione extraneos eſſe, audi præceptorem ſic loquentem. *Et quid de venditione rei pro certo pretio ſoluendo infrà certum tempus, vel quandocunq; quòdq; interim donec illud non ſoluatur, præſtetur certa quantitas pro intereſſe, an, inquam, valeat conuentio, vel reijciatur tanquàm vſuraria: quæ quæſtio licèt in Curia Romana habuerit difficultatem, & diuerſa ſint factæ deciſiones, tamèn in Regno nullam habet dubietatem ſecundùm communem deciſionem Scribentium, etiam Theologorum, à qua quæſtione extranei ſunt termini tex. in l. curabit, C. de actionibus empti, qui procedunt in mora irregulari, quæ contrahitur abſquè interpellatione, & temporis præfinitione re ipſa ſecundùm Bart. Bald. Salycet. & cæteros poſt Cynum in eadem l. curabit, & ſic quicquid dicitur, quòd intereſſe non poteſt excedere fructus rei venditæ, benè procedit, dùm nulla præcedit conuentio, nulla eſt commiſſa mora; ſed conſideratur tantùm ea, quæ re ipſa contrahitur propter perceptionem fructuum ex æquitate legis, & proptereà intereſſe ad fructus commenſuratur, ſed quando ſumus in conuentione alius eſt articulus, &c.* Hæc *D. Reg. de Ponte.*

7 Et indiuidualitèr de conſuetudine, & more Regionis noſtræ atteſtans, verbaquè faciens de interuſurio taxato pendente ſolutione pretii prędii vrbani venditi, quod moderari inſtabat emptor, iuxtà reditus domus venditæ, *Reg. Capyc. Galeot. contr. lib. 1. contr. 61. num. 27.* vbi multorum authoritate probat, licitè ab initio contractus venditionis vſuras pretii rei venditæ paciſci poſſe, & ad certam quantitatem, etiam quòd excedat fructus rei diſtractæ, modò quantitatem intereſſe communis, iuxtà morem Regionis non excedat, inuehens contrà *Incertum Authorem* contrarium ſentientem in *conſ. 153. lib. 2.* inter *conſ. Reg. de Ponte*, etenim *Dom. Galeota* per ſuos tramites ar-
8 ticulum pertractans principali obiectioni: quæ fit, vt intereſſe pretii conuenti debeat eſſe recompenſatiuum fructibus rei venditæ reſpondet *num. 49.* hoc procedere, quando verſaremur in mora irregulari, & pro ſeruanda æqualitate contractus intereſſe pretii non ſoluti peteretur, de quo quidèm intereſſe propriè loquitur *tex. in d. l. curabit*; ſecus verò qnando mora eſt regularis, vt cùm ſtatim emptor ex conuentione in mora ſoluendi pretium conſtituitur, quo caſu, ſi ceſſaret mora ex parte emptoris, ſicquè vẽditor pretium conuentum haberet, cum alio contraheret, annuumquè cenſum redimibilem acquireret ad rationem octo, nouem, vel decem pro centenario, ſed quia pretium non numeratur, ille cõtractus, qui fieret cum tertio, ſi pecunia numeraretur, fit cum eodem emptore, tranſeundo de contractu ſimplicis emptionis, & venditionis ad contractum cenſus, mutato prorſus primo contractu venditionis, ità vt per cõtractum cenſualem emptor euadit vẽditor, & venditor emptor, nec remanet ampliùs locus petitioni pretii, cùm illud pro demortuo habeatur, & vt dicit *Gutierr. pract. quæſt. lib. 2. quæſt. 172. num. 4.* ab eodem *Dom. Galeota* citatus *num 53.* ex hac nouatione, ſeù tranſlatione contractus ſimplicis venditionis in contractum cenſus fingitur pecunia numerata pro pretio rei venditæ, & poſtmodùm à venditore emptori pro cenſu conſtituẽdo retrodata, ad *tex.* in vulgata *l. ſingularia, ff ſi cert. pet.* quibus ſic ſtantibus concluſio in principio à *Doctoribus* citatis firmata, etiam iure communi attento, redditur valdè dubia.

9 Nec his obſtat, addit *Dom. Galeota*, quòd vt cenſus cõſtitutio ſubſtineri poſſit, requiritur pecuniæ numeratio, quę in contractu, de quo nos agimus, deficit omninò, nàm reſpondetur, quòd hoc requiſitum pecunię numerationis habetur, ex *Bulla* ſanctæ memoriæ *Pij V.* ſub datum Romæ 14. Kalen.
10 Febr. 1569. quæ in Regno noſtro nunquàm recepta fuit, prout teſtantur *Domini Reg. de Ponte*, & *Conſtantius*, ille in *conſ. 41. num. 37. lib. 2.* iſte in *l. 1. num. 42. C. de fiſcalibus vſur. lib. 10.* vbi *num. 44.* hoc in ſpecie aduertit,
11 nimirùm in Regno, vbi ſeruatur *Bulla Nicolai* ad validè conſtituendum cenſum, pecunię numerationem non eſſe neceſſariam, cùm ſat ſit confeſſio de recepto, vel quòd, qui cenſum conſtituit ex alia cauſa ſit debitor in ea ſumma, pro qua conſtituitur cẽſus, ad quod citat *P. Salas trac. de contract. in tit. de cenſ. dub. 8. n. 13. et Reg. Rouit. in prag. 1. n. 8.* vbi alios allegat *de cenſib.*

Per hęc verba reſpõdi Religioſiſſimo Patri Fr. Zenobio Catacẽſi Eremitę Camaldolẽſi, vitæ probitate, doctrinę præſtantia, omniq; virtutum genere ornatiſſimo, propoſiti dubii reſolutionem à me expoſcenti.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Annuus cenſus ſuper feudo conſtitutus, & à feudatario acquiſitus, ad quem ſpectat, defuncto feudatario cum duobus hæredibus, altero in feudo, altero verò in allodio, & num. 2.5.6.7.10.13.14.15 23.*

3 *Creditor ſi ceſſerit debitori ſuo hypothecam, quam in aliquo fundo habebat, fundus ille per ceſſionem efficitur liber.*

4 *Dominium, & hypotheca ſunt incompatibilia, ſed declaratur nu. 7 8.9.19.*

10 *Dominiũ, quod habet feudatarius ſuper feudo, an ſit perpetuum, uel potiùs temporale, et nu. 16 & 18.*

11 *Poſſeſſor bonorum maioratus, cuius bona ſunt cenſui obnoxia, ſi ſuccedat creditori illius annui cenſus, an per hoc cenſeatur extincta hypotheca, & n. 12.*

13 *Cenſus ſuper feudo conſtitutus, & demùm per uaſallum acquiſitus, an ſpectet ad hæredem uaſalli, qui ſine legitimo ſucceſſore in feudo illo deceſſit.*

14 *Succedens in feudo hæreditario dicitur hæres ultimi morientis, non autem primi acquirentis, ſecus in feudo ex pacto, & prouidentia.*

17 *Feudatarius decedens poteſt grauare legitimũ ſucceſſorem pro concurrenti feudi ualore.*

20 *Conſuetudine Neapolitana cautum eſt, ut aliquo ab inteſtato decedente, in illius bonis omnibus ſuccedat proximior ex parte patris, exceptis maternis, in quibus ſuccedunt proximiores ex parte matris, & omnes tanquàm hæredes ultimi morientis.*

21 *Hypotheca, quam habet mater ſuper bonis uiri ſui, in quibus ſucceſſit filius pro reſtitutione dotium, an cenſeatur extincta, quia demùm filius ſucceſſit matri ſuæ. & nu. ſeq*

24 *Feudum dicitur recipere incrementum, quando feudatarius illud liberat ab onere annui cenſus.*

25 *Augmentum, quod in feudo factum reperitur ſpectat ad hæredem in allodio, tàm ſi aperitur Domino, quàm ſi in illo ſuccedit agnatus, & de ratione, num. 26. ſed an idem dicendum ſit de illo augmento, quod fecit uaſallus feudũ ab aliquo onere liberando, nu. 27.30.31.34. 35. & 38.*

28 Tex. in cap. 1. §. ſi uaſallus, hic finitur lex *de quo augmenti genere loquitur.*

29 *Seruitus ſuper feudo conſtituta, ſi à uaſallo fuerit oneroſo, uel lucratiuo titulo acquiſita, illius æſtimatio ſpectat ad hæredem in allodio.*

32 *Poſſeſſor feudi ſi ad illud relaxandum fuerit condemnatus, poteſt uti retentione, donec ei ſoluatur melioratio.*

33 *Retentio competit hæredi uaſalli pro meliorationibus, quando feudum aperitur Domino, donec ei illarum æſtimatio ſoluatur.*

36 *Seruitutis remiſſio an ſit noua, & diſcreta acquiſitio, quæ fit ſuper feudo.*

37 *Melioratio an dicatur eſſe in re, quãdo feudum ab aliquo onere liberatur.*

39 Cedere *uerbum quid importat.*

40 *Clauſula*, quibuſcunq; & quibus dederit, *quid importet.*

41 *Aſſenſus non requiritur, quando creditor ſuper feudo, uult illud ab onere cenſus liberare.*

42 *Clauſulæ*, ad maiorem cautelam, quatènus opus ſit, & non aliàs, *quid importent.*

43 *Clauſulæ appoſitæ in exequutiuis contractus nõ mutant principalem diſpoſitionem.*

ARGVMENTVM.

Agitur de annuo cenſu ſuper feudo legitimè conſtituto, & demùm à ſucceſſore in feudo illo acquiſito, defuncto feudatario acquirente, duobus ſuperſtitibus hæredibus, altero in feudo, altero verò in allodio, an vti allodialis annuus ille reditus ſpectet ad hæredem in allodio, vel potiùs dicendum ſit, per acquiſitionem à defuncto feudatario quocunquè titulo factam, fuiſſe illum extinctum, & ſic feudum à tali onere remanſiſſe liberum. Reuocabile, & temporale, vel potiùs irreuocabile, & perpetuum dicitur dominium, quod habet feudatarius in feudo hæreditario. Augmentum feudi an dici poſſit, quando feudatarius feudum ab aliquo onere liberat, & ſi tale cen

ſendum, an idem de illo iudicandum ſit, ſicut iudicatur de manufacto, ad ornatum *tex. in cap.* 1. §. *ſi vaſallus, in tit. hic finitur lex*, & de alijs ad materiam pertinentibus, &c.

CAP. XXI.

1 ANnuus cenſus ſuper fructibus feudi, Regio accedente aſſenſu à feudatario pro certo pretio recepto conſtitutus, ſi à ſucceſſore in feudo huic oneri obnoxio fuerit vniuerſali, ſiuè particulari titulo acquiſitus, quæſtio inſurgit elegantiſſima, mortuo demùm ſucceſſore iſto, qui annuum cenſum onerofo, ſiuè lucratiuo titulo acquiſiuit, duobus ſuperſtitibus hæredibus, altero in feudo, vti à lege inueſtituræ vocato, altero verò in allodio, nùm annus ille cenſus vti allodialis ſpectet ad hæredem in allodio, vel potiùs per acquiſitionem à prædeceſſore feudatario, quocũquè titulo factam, extinctus cenſeatur, ita vt ob hanc ſubſequutam acquiſitionem feudum liberum remãſiſſe dicendum ſit.

2 Et quòd per ceſſionem à domino cẽſus, et ſic à creditore in feudatarium debitorẽ factam, feudum liberum remanſerit, ità vt hæres in allodio à ſucceſſore in feudo annuum illum cenſum, qui antè ceſſionem allodialis dicebatur, prætendere non poſſit,
3 ſuadet ratio maniſeſtiſſima; quotiès enim creditor debitori ſuo hypothecam, quam in aliquo fundo habet, cedit, ſiuè renũciat, fundus ille per hanc ceſſionem pęnitùs liber remanet, non enim quis poteſt eſſe dominus alicuius rei; ſimulquè in ea hypothecam habere, cùm res propria nemini deſeruire poſſit, & vt aiunt *Doctores*, ſunt do-
4 minium, et hypotheca incompatibilia, cõfunduntur namq; actiones, cùm debitor in creditoris ius ſuccedit, et è contrà; ſunt iura ſatis vulgata hec omnia diſponentia in *l. nequè pignus* 46. *ff. de reg iur. in l. Stichum, aut Pamphilum* 95. § *aditio, ff. de ſolutio. in l.* 1. *ff. quemad. ſeruit. amitt. in l debitori* 7. *C. de pact.* et ſimilib. *Reg. de Pont. conſ.* 8. *num.* 2. *lib.* 1. *& conſ.* 169 *num.* 5. *lib.* 2. *Anna conſ.* 35. *nu.* 1. *Cenc. de cenſib. par.* 3. *cap.* 1. *quæſt.* 5. *per tot.*
5 his igitur ſtantibus, in quæſtione propoſita, non eſt cur dici poſſit, hæredem in allodio ſucceſſiſſe feudatario in hypotheca, ſeu in annuo illo cenſu ſuper feudo conſtituto, ex quo affirmando, in allodiali patrimonio defuncti remanſiſſe talem hypothecam, repugnãt prorſus iura ſuprà proximè citata.

6 Sed his, & ſimilibus, quæ afferri poſſent, non obſtantibus, contrarię ſententiæ adhærendum eſſe, affirmo indubitantèr: nimirũ, vt annuus cenſus, de quo in quæſtione propoſita, per mortem feudatarij cum duobus hæredibus ſpectet ad hæredem in allodio, nec alitèr iure, aut ratione probari poſſe, per illius acquiſitionem à defuncto factam, ſiuè emptionis, ſiuè donationis, aut quouis alio titulo, feudum illud huic oneri obnoxium liberum remanſiſſe; quod vt fiat maniſeſtiſſimum, ſciendum eſt, quòd quàmuis concluſio ſuprà pro contraria parte firmata in ſe veriſſima ſit, omniquè porſus careat
7 dubio, illam tamèn tunc demùm procedere eſt aſſerendum, quotiès poſſeſſor fundi, ſuper quo conſtituta fuit ſpecialis hypotheca annui cẽſus, dominus ſit perpetuus, & irreuocabilis, & ſic vt fundum hypothecatum poſſideat irreuocabilitèr, quod propriè cõſideratur in illis bonis, de quibus poteſt eorundem Dominus in vita, & in morte ad ſui libitum diſponere; ſecus autem omninò dicendum, quando quis rei ſuæ perpetuus dominus cenſeri non poteſt, quia rem, ſuper qua fuit conſtituta hypotheca, poſſidet reuocabilitèr, ex eo, quòd in morte neceſſariò illam certæ, ac determinatæ perſonæ reſtituere tenetur, hoc enim caſu nullatènus affirmari poteſt, dominium, & hypothecam eſſe incompatibilia; ſed benè poſſe quem cenſeri dominum alicuius fundi, & in eo hypothecam habere, quod trahit ſecum neceſſarium conſequens, vt mortuo demũ fundi Domino, hypotheca antè mortem illi à creditore ceſſa, & renunciata, iure quidèm exerceri poſſit per eius hæredem contrà perſonam, quæ in rę illa ex legis, vel hominis diſpoſitione ſucceſsit; probant concluſionem hanc *Bart.* & *DD.* communitèr, per illum *tex. in l. ex ſextante* 30. §. *latinus, ff. de except. rei iudic.* idem *Bart. in l. ſi finita*, §. *Iulianus, num.* 48. *ff. de damn. infec. Dec. in d. l. ne quẽ pignus, num.* 2. *ff. de reg. iur. Bald. conſ.* 167. *num.* 2. *lib.* 1. ſub illis verbis: *Nec obſtat, quòd hypothecaria non poſſit cedi domino rei ſuper eadem re, quia illud eſt verum, quando res non ſubiacet reſtitutioni, nam ſi ſubiacet, etiam ſuper eadem re competere poteſt, vt ff. de capt. & poſtlim. reuer. l. in bello*, §. *ſi quis ſeruum, & ff. de except. rei iudic. l. ex ſextante*, §. *latinus, Ant. Neguſãt.*

tract.

Digitized by Google

tract. de pignor. 4. membr. 5. par. nu. 2. verſ. non
8 *obſtat*, quo loci hæc dicit verba: *Et non obſtat,*
quòd hoc modo res ſua videatur obligata ipſi
venditori, contrà l. nequè pignus, ff. de reg. iur.
quia reſpondet ibi Bart. quòd d. l. nequè pignus
procedit in re, quæ abſolutè, & ſimpliciter eſſet
illius, qui prætendit pignus, quia tunc in ea obli-
9 *gatio cadere non poteſt; ſecus autem eſt in re, quæ*
ſubiacet reſtitutioni, & alteri eſt tradenda, nàm
tunc in ea poteſt cadere pignus, vel quaſi, l. ex
ſextante, &c. hæc ille, *Afflict. deciſ. 8. num. 1. &*
deciſ. 16, num. 4. verſ. nec obſtat, quòd, & meliùs
deciſ. 237. vbi *Vrſil.* antè *num. 3.* dicens, quòd
in hoc caſu actiones, ſiuè hypothecæ non
confundantur, nullum Doctorem diſſenti-
re, *Crauett. conſ. 298. num. 2. Anna* cit. *conſ. 35.*
num. 4. Seraph. deciſ. 872. num. 3. quem citat
Cenc. loco ſup. cit. *n. 13. Steph. Gratian. diſcept.*
foren. lib. 2. cap. 204. num. 25. Camil. de Medic.
conſ. 86. & alij ſine contradictore.

10 Modò applicando hæc omnia ad caſum
noſtrum, cùm certiſsimum ſit, vtile feudi
dominium in feudatarij perſona haud con-
ſiderari poſſe perpetuū, & irreuocabile; ſed,
vt aiunt *Feudiſtæ*, reuocabile, & temporale,
ſeu commutatiuum, ex quo in morte neceſ-
ſariò cogitur feudatarius feudum, quod
poſſedit, ſiuè ex pacto illud ſit, ſiuè mixtum,
quod in Regno dicimus hæreditarium, re-
ſtituere perſonæ à lege inueſtituræ vocatæ,
hoc facit (dicunt *Doctores*) vt creditor cedē-
do feudatario hypothecam, quam in feudo
habet, ceſsione, ſiuè remiſsione ſequuta,
benè poſsit in ſuo robore ſuper feudo obli-
gato ceſſa hypotheca remanere, eiuſdemq;
feudi vtilis eſſe dominus ceſsionarius, in
cuius vita, quàmuis actiones confuſæ vide-
bantur, poſt tamen eius mortem reuiuiſce-
runt, fueruntq; reſolutę, ac reſtauratæ, in il-
lis ſuccedendo hæres in allodio, ſicq; nè in
ꝓprijs terminis noſtris authoritate carea-
mus, tradiderunt *Henrich. de Roſental. tom.*
1. de feud. cap. 7. concluſ. 37. à num. 9. vſq; ad
13. & Gaſp. Roder. omninò videndus *tract. de*
annuis reddit. lib. 2. quæſt. 19. num. 43. vbi du-
bium in hunc modum proponit, fingamus
nimirùm, quòd Titius annuum habens re-
ditum ſuper maioratu Sempronij, Regia
facultate conſtitutum, teſtamento ſuo Sem-
pronium debitorem hæredem inſtituat, qui
quidèm Sempronius adita Titij creditoris
ſui hæreditate abſquè inuentario, decedat
ſimilitèr, Ioannem in bonis liberis heredem
inſtituendo, Agnatum autem in bonis ma-
ioratus; dubitat modò *Roder.* quid fiet de
annuo illo reditu, nùm ex eo, quia Sempro-
nius annui reditus debitor ſucceſsit in ius
Titij creditoris, illa hypotheca, quam Titius
pro annui reditus conſequutione in maio-
11 ratu habebat, remanſerit extincta, & per
conſequens bona maioratus libera, adeò vt
ſit Ioanni heredi Sempronij in bonis liberis
prorſus præcluſa via agendi, ſeu petendi
dictum annuū reditum à ſucceſſore in ma-
ioratu? Et quòd annuus ille reditus ſpectet
ad Ioannem hæredem Sempronij in bonis
liberis, non obſtante, quòd Sempronius de-
bitor in ius Titij creditoris ſucceſſerit, con-
cludit *Roder.* ea quidèm ratione, nam quē-
admodùm quando annui reditus credi-
tor hypothecarum acquirit dominium cō-
mutabile, reſtituuntur hypothecæ finito do-
minio, idem è conuerſo in debitore reditus
dicendum eſt, ſi is dominium hypothecarū,
non perpetuum; ſed temporale habens ac-
quirat perpetuum ius reditus, nàm finito
hypothecarum dominio, debet reditus re-
ſtaurari, & reſtitui, quia contrariorum eadē
debet eſſe diſciplina.

Hanc eandem ſententiam antè *Roder.*
firmauerat elegantiſsimè *Ludouic. Molin.*
de Hiſpan. primog. lib. 1 cap. 26, nu. 10. loquens
12 in terminis, quando dominus maioratus
annuum cenſum in illo conſtitutum, parti-
culari, emptionis nimirùm, vel donationis
titulo acquiſiuiſſet, vt defuncto demùm do-
mino, & poſſeſſore maioratus, qui annuum
illum reditum acquiſiuit, teneatur ſucceſſor
in maioratu eundem annuum cenſum ac-
quirentis hæredi in bonis liberis ſoluere,
excepto, ſi in acquiſitione per prædeceſſo-
rem facta actum eſſet expreſsè, cenſus re-
demptionem ideò fieri, vt maioratus rema-
neret liber, ſicquè etiam *Molinam* ſequen-
do concludit *Io. Garz. tract. de expenſ. & me-*
liorat. cap. 22. num 15. *fol* mihi 203. vbi ſimili-
tèr loquitur de annuo reditu conſtituto ſu-
per maioratu, feudo, emphyteuſi, & re do-
tali, idemquè *Henric. Roſental.* tàm in *loco*
ſupra cit. quàm expreſsius *tom. 2. cap. 10.*
quæſt. 44. num. 10. vbi loquitur in terminis,
13 quando feudum annuo cenſui obnoxium,
ob lineam finitam deuolueretur ad domi-
num, vt ſi annuus ille reditus fuiſſet per de-
functum vaſallum particulari titulo quæſi-
tus, teneatur dominus heredi vaſalli eundē
annuum ſoluere cenſum.

14 Hæc omnia ſuprà iam dicta, aduerſus
quæ non inueni *Doctorem*, qui contrarium
aſſerere auſus fuerit, nullum poſſunt reci-
pere obſtaculum, ſi quæſtio ageretur in hoc
citerioris Siciliæ Regno, vbi feuda omnia
ſunt hæreditaria, velletquè quis opponere,
Doctores omnes ſuprà citatos alloquutos

Digitized by Google

eſſe in terminis feudi ex pacto, & maioratus, in quibus ſuccedit agnatus vti à primo acquirente vocatus, non ſic,qui ſuccedit in feudo hæreditario; is enim vti hæres vltimi morientis, non autem primi acquirentis in feudo ſuccedere dicitur, ergò *Doctores* prædicti apud Nos in quæſtione propoſita allegari non merentur.

Reſpondeas, oppoſitionem omni prorſus carere fundamento; etenim ſi feudum
15 ex pacto, & hæreditarium, quod verè apud nos dicitur mixtum,inter ſe, in mille differrent,pro eo, quod ad caſum noſtrum pertinet,diſcrimen aliquod inuenies nunquàm; ſed quòd inter ſe prorſus cõuenianti quemadmodùm enim feudatarius è viuis diſcedens feudum,quod poſſidet ex pacto agnato à primo acquirente vocato relinquere tenetur,ſic paritèr feudum hæreditarium proximo ſucceſſuro à lege inueſtituræ vocato, ſecundùm Regni huius *iura*, & *Conſtitutiones*,vt benè obſeruauit *Regens Villan.in Reſponſo* poſt *Cannet. n. 27.& Camer.in cap. Imperialem,§.præterea Ducatus, fol. 102.lit.F.* ſub illis verbis: *Si verò ſunt hæreditaria, filio primogenito debentur ex reſtitutione neceſſaria,* &c.*Georg alleg.*19,*num.*17.ex quo neceſſariò oritur conſequens,illudquè eſt,quòd quemadmodùm dominium commutatiuum, ſeu
16 temporale, & reuocabile in ea conſideratur perſona, quæ feudum poſſidet ex pacto,ſic paritèr in illo,qui poſſidet hæreditarium, idquè adeò uerum eſſe, nàm quamuis in Regno,ex eo, quia feuda omnia ſunt hæreditaria, valeat feudatarius decedens
17 eius grauare ſucceſſorem pro concurrenti feudi valore,ad tradita per *D.de Franch.deciſ.1.& 704* & apud Noſtrates paſsim;quãdo tamen eſſet tractandum de ipſius feudi diſpoſitione, neceſſariò illud proximo ſucceſſuro reſtituere cogitur, ergò neceſſariò
18 etiam eſt aſſerendum, feudatarium in feudo hæreditariò dominium non habere perpetuum, & irreuocabile, ſed temporale prorſus,reuocabile,& commutatiuum;quibus ſic ueriſsimis ſtantibus, benè *Doctores* ſuprà relati apud nos allegari merentur, omniquè iure concludendum, ſubintrare
19 cõcluſionem ſuprà firmatam,nimirùm dominium,& hypothecam nullatènus eſſe incompatibilia;ſed poſſe omninò ſimul ſtare, quando qui dominium habet rei,in qua annexa eſt hypotheca, dominus perpetuus conſiderari non poteſt; ſed prorſus tẽporalis, ꝓut in caſu,ſuper quo noſter eſt ſermo.

Quodquè omni prorſus careat ambiguitate, ex alio corroboratur; nam cùm ex
20 lege municipali huius Ciuitatis,decedente aliquo ſine filijs ab inteſtato, in bonis illius omnibus, maternis exceptis, ſuccedant proximiores ex parte pàtris, in maternis autem proximiores ex parte matris, non quidèm vti hęredes, & ſucceſſores primi bona acquirentis;ſed uti hæredes,& ſucceſſores ultimi decedentis, ut dixerunt *Napod.in Conſuet. Et ſi teſtator,in verb.diſponere, num.13.verſ.non obſtat pactum,fol.*mihi 179. *& in verb peruenìat,* ubi *Scip. Bucin. in addit.* incip. *An talem medietatem, verſ. tamen durum eſt,Capyc.ad Napod. in Cõſuet.Si moriatur, §.ea autem,in addit.*incip. *Ad Napod. fol.* mihi 91.*Minad.in Conſt.In aliquibus, in* 4. *notab. num* 15. *D.de Franch.deciſ.* 89.*num.*1. *& ſeq.* 92.*num.*4.518.antè *num.* 12.525.*nu.*8. 536. *num.*1.*& alibi,D.Reg.de Pont.conſ.* 13.*nu.*21. *&* 22.*& conſ.*52.*num.* 21.22.*&* 23. omninò uidendus *lib.*1.*Bammacar.in cap.Titius, num.* 28.*tit.ſi de feud. def. cont. fol.*189. cùm dubi-
21 tatum eſſet,an per ſucceſsionem filij in dotibus maternis in pecunia conſiſtentibus, ad quarum reſtitutionem filius ipſe uti patris hæres matri tenebatur, extincta eſſet hypotheca, quam mater ipſa habebat ſuper bonis uiri ſui pręmortui, in quibus filius ſucceſſerat, itaut decedente demùm filio ipſo ſine liberis, & ab inteſtato, eiquè agnatis ſuccedẽtibus, proximiores ex parte matris dotes maternas petere non poſſent; reſolutum fuiſſe inuenimus,non alitèr confuſas fuiſse actiones, nec hypothecàm extinctã,quia filius exiſtens hęres patris,& ſic debitor matris,eidẽ matri ſucceſſerat,& per cõſequens proximiores ex parte matris tanquã eiuſdem filij ultimo loco defũcti in bonis maternis hęredes, actione reali benè poſſe ſuper bonis pro dotium reſtitutione obligatis,de eorũ iuribus experiri aduerſus proximiores ex parte patris,qui in bonis illis filio defuncto ſucceſſerunt, idquè non alia ratione,niſi ex eo,quia dominium rerũ paternarum,in quibus filius ſucceſſerat, nõ alitèr cenſeri poterat in eiuſdem filii perſona irreuocabilitèr quæſitum;ſed prorſus reuocabilitèr,ex quo virtute legis municipalis,bona illa paterna,dùm de illis in vita nõ diſpoſuerat filius,erãt reſtitutioni obnoxia ad fauorem agnatorum, & ſic quàmuis filius ſucceſſerat hypothecæ matris creditricis ſuæ,quia tamen dominium bonorũ paternorũm,in quibus erat annexa hypotheca illa, non poterat in perſona filii perpetuum,& irreuocabile conſiderari;ſed temporale,& commutatiuum, remãſit ſine dubio ſuper eiſdem bonis paternis per filium

vti patris hæredem poſſeſſis firma, & illęſa hypotheca in inſtrumento dotali contenta, ad effectum, vt poſt ipſius filii mortem proximiores ex parte matris, ad quos dictā hypothecam exercere tunc ſpectat, dotes illas recuperare poſſent, idq; vt diximus, non obſtante ſucceſſione filii debitoris in iuribus matris creditricis ſubſequuta; ſic ſanè per Sac. Conſ. & Regiam Cameram pluriès deciſum fuiſſe atteſtantur *Affl. dec.* 237. ibiq; *Caſar Vrſil.* omninò videndi, *Reg. de Pont. conſ.* 8. *num.* 10. *& ſeq. lib.* 1. & latiùs, ac doctiſſimè in *conſ.* 143. *lib.* 2. *Camil. de Medic. conſ.* 162. *num.* 29. & ſic vides, dari caſū,
22 in quo ſuccedat quis in aliquo bonorum genere non vti hæres primi acquirentis; ſed vltimi morientis; qui illorum bonorum dominium non habebat perpetuum, & irreuocabile, ſed temporale, & reuocabile, ex quo neceſſariò in morte veniebant bona illa alteri reſtituenda, quàmuis in vita potuiſſet liberè diſponere, & tandèm non fuiſſe extinctam hypothecam, nec in aliquo confuſas actiones, ex eo, quia hic vltimus decedens vti hæres patris exiſtens matris debitor ſucceſſerat in hypotheca, quā mater ipſa ſuper bonis per filium tāquàm dominum poſſeſſis tenebat: quibus ſic ſtantibus ceſſat prorſus obiectio ſuprà facta, eoquè magis fundata, ac penitùs indubitata redditur huius controuerſię determinatio.

Sed vlteriùs progrediendo, ſi annuū cenſum, de quo agimus, extinctum eſſe diceremus, (quia cùm particulari titulo feuda-
23 tarius illum acquireret, expreſsè conuenit, vt remaneret extinctus, cùm aliàs talis nunquàm dici poſſet, per ea, quæ ſuprà dicta ſunt) ex alio dicimus in quæſtione propoſita, hæredis in allodio iura in tuto eſſe; poſſet enim ille eo caſu hęredem in feudalibus cogere ad ſibi ſoluendum, & exburſandum id, quod per defunctum feudatarium pro extinctione illius annui reditus erogatum eſt, vel ſi nil impenſum eſſet, quia lucratiuo titulo ſucceſſit extinctio, ad æſtimationem eius, quod impendi potuiſſet: conſtat enim,
24 per hanc extinctionem feudum recepiſſe incrementum, illudquè augmento intrinſeco melioratum fuiſſe, ex quo ab obligatione, & onere ſoluendi cēſum, cui erat obnoxium, extitit à ſuo feudatario liberatum, vt dixerunt *Affl. deciſ.* 232. *num.* 6. *verſ. creditor ergo*, & ibi *Proſp. Carau. in addit. in princ. Camer. in cap. Imperialem, fol.* 15. *col.* 3. *lit. O. Marcel. de Maur. alleg.* 42. *nu.* 10. *Reg. de Pont. conſ.* 27. *num.* 60. *verſ. nàm quando, lib.* 2. & cæteri noſtri communitèr; Modò cùm certum, & indubitatum ſit, augmentum omne, quod
25 in feudo factum reperitur, ſiuè titulo oneroſo, ſiuè lucratiuo ſpectare ad hæredem in allodio, ſiuè ſeparabile illud ſit, ſiuè inſeparabile, & ſic ſiuè extrinſecum, ſiuè intrinſecum, idq; ſiuè feudum aperiatur domino: ſiuè in eo ſuccedat legitimus ab inteſtato ſucceſſor, ex lege inueſtituræ vocatus, vt dixerunt *Capyc. in inueſtit. feudal. in verb. feudorum augmenta, in princip. D. Reg. de Pont. conſ.* 11. *nu.* 8. *verſ. ſecunda erit concluſio*, & latiùs, ac meliùs *conſ.* 52. à *num.* 31. ad *finem, lib.* 1. *& conſ.* 58. *num.* 2. *lib.* 2. *& deciſ.* 4. *nu.* 33. *Fab. de Anna* in *addit.* ad *alleg.* 6. ſui Genitoris, *Henric. de Roſent. de feud. tom.* 2. *cap.* 10. *q.* 44. *nu.* 4. *Scrader. de feud. par.* 2. *vndecima princip. ſect.* 2. *quæſt.* 5. *num* 20. 21. 38. 39. & 47. *concl.* 7. *Io. Andr. de Georg. alleg.* 1. *num.* 12. *Piſtor. quæſt. iur. lib.* 2. *quæſt.* 42. *num.* 22. *Borrell. in ſumma deciſ. par.* 1. *tit. de feud. num.* 563. 564. & 566. *D. Reg. Conſtant. in tit. C. pœn. fiſcal. credit præfer. num.* 152 *lib.* 10. *Ant. Monach. de rect. feud. interpr. cap.* 65. *num.* 24. *Nicol. Noal. de tranſmiſ. caſu* 37. & alii ſine contradictore, conſequens eſt dicere, augmentum hoc, quod recepit feudum, dùm mediante perſona ſui feudatarii liberatū extitit ab onere ſoluendi cenſum, cui per priùs erat obnoxium, ſiuè illius æſtimationem ſpectare etiam, & pertinere in caſu, de quo agimus ad hæredem in allodio: aſſignat rationem
26 *D. Reg. de Pont.* cit. *conſ.* 52. cur augmentum omne, quod in feudo reperitur, ità ſpectet ad hæredem in allodio, quando feudū aperitur domino, per iura expreſſa hoc diſponentia, & quando in eo ſuccedit agnatus, & ea eſt, nàm ſi meliorationes per ſe ſubſiſtūt, reputantur burgenſatica, ſin autem illæ per ſe ſubſiſtere non poſſunt, datur actio pro illis conſequendis, quæ quidèm actio feudalis non eſt, ſed burgenſatica, & ſi datur contrà dominum, ità quòd teneatur ille ad iuſtæ æſtimationis ſolutionem, ergò eſt penès feudatarium, conſequentèr illi in ea ſuccedunt, qui in cæteris bonis, & iuribus burgenſaticis ſunt ſucceſſores, & ſic nil refert, quòd feudum vadat ad dominum, vel ad agnatum, & vt dicit *Io. Andr. de Georg. loc.* cit. ratio illa, quæ in hoc etiam affertur, nè quis locupletetur cum aliena iactura, ſicut ligat dominū, ſic pari modo ligat agnatum, qui multotiès contrà defuncti voluntatem in feudo ſuccedit.

Concluſio hæc, de qua nemo hucuſq; dubitauit, nullum poteſt recipere obicem, ſi quis opponendo contendere vellet, *Doctores*

omnes ſuprà citatos, qui meliorationes in
feudo factas,defuncto demùm feudatario,
ad eius hæredem in allodio pertinere dixe-
27 runt, alloquutos eſſe de augmento manu-
facto,ſiuè ſeparabile illud ſit,vti prędium ,
quod feudo non accreſcit , ſiuè inſeparabi-
le,quia feudo annexum,pro quo ad æſtima-
tionem datur actio ; nemo autèm loquutus
fuit de hoc augmenti genere,ſcilicèt cùm
feudatarius feudum ab aliquo onere libe-
ret,ergò;Reſpondetur enim,idem eſſe, nec
diſcrimen àliquod inter vtrumq; augmenti
genus conſiderari poſſe; id, quod iuribus,
rationibus,*Doctorum*,rerumq; indicatarum
authoritate probamus ; etenim negari non
poteſt , augmentum feudi eſſe ab onere ali-
quo illud liberare,& quamuis non manufa-
ctum,& ſic apparens , benè tamèn intrinſe-
cum,ſic enim dixiſſe annuimus *Afflict. Ca-
mer. Reg de Ponte*, aliosquè plures ſuprà re-
latos; modò vt idem ſit iudicãdum de aug-
mento merè intrinſeco , quale eſt illud, de
quo agimus , ſicut iudicatur de illo , quod
manufit, probatur ex punctuali deciſione
tex.in cap. 1. §. *ſi vaſallus, in tit. hic finitur*
28 *lex*,quem *Doctores* omnes ſuprà citati alle-
gant ad probandũ , meliorationes in feudo
factas ad vaſalli hæredem in allodio ſpecta-
re;de vtroquè enim augmenti genere lo-
quitur *tex.* ille , & ſic tàm de manufacto,
prout eſt ædificium,& quid ſimile,&c.quàm
de merè intrinſeco;prout eſt ſeruitus,quam
pretio feudatarius feudo acquiſiuit, cuius
quidèm ſeruitutis inter alias ſpecies eam
eſſe,cùm ſuper re aliqua annuus cenſus cõ-
ſtitutus reperiretur, eſt apud omnes indu
bitatum,vt dixerunt *gloſ. in cap.* 1. *de cenſib.
Anchar.conſ.*30 *num.*8.*Caroc deciſ.* 103. *Pe-
regr.de fideicom.art.*49.*num.*63.*Auend. tract.
de cenſib cap.*74.*num.*3.*Rot.deciſ.*1. *num.*4.&
71. *num.* 11. in recol.per *Cenc.Coſta conſ.* 9.
*num.*2.& alijs,ſicq; attenta diſpoſitione *tex.*
prædicti,*Doctores* cõcorditèr dixerũt , ſer-
29 uitutis pecunia acquiſitę æſtimationem ad
hæredem in allodio pertinere,vt per *Andr.
ibi num.*17.*verſ idem ſi acquiſiuit ſeruitutem,
Bald Aluar.* & communitèr *Sribentes*, *Ma-
tienz.in l.*6.*tit.*7.*lib.*5.*recompil.gloſ.*3 *num* 7.
Ant.Gomez in l. 46. *Taur.* intrà *num.*3.*verſ.
ſimiliter & in reb.feudalib. Barboſ.in l.diuor-
tio.par.*1 *§.fin.num.*112. *verſ vltimò notabis,
in fin. Piſtor.cit.queſt.*42.*num.* . . . *Molin. de
Hiſpan primogen.cit.cap.*26.*num.* 12. vbi ta-
mèn *num. præced.*ſupponit liberare feudum,
ſiuè maioratum ab annuo cenſu,cui eſt ob-
noxium,augmentum eſſe per ſe ſubſiſtens,
ac proindè ad hæredem redimentis ſpecta-
re,ſubdit demùm, idem eſſe de augmento,
quod per ſe ſubſiſtere non poteſt,prout eſt
ſeruitus, quæ licèt maioratui cedat, venit
tamèn illius æſtimatio poſſeſſoris hæredi
ſoluenda,idemq; aſſerit *num.*12. ſi donatio-
ne conceſſa fuiſſet ſeruitus,dummodò poſ-
ſeſſoris contemplatione,& vt ipſi , ac hære-
dibus eius acquiratur , quia ſecus ſi cõtem-
platione maioratus, & familiæ.
30 Quòdque in terminis propoſitæ quæſtio-
nis, feudum liberare ab annuo reditu, cui
reperitur obnoxium ſit verè augmentum,
aut per ſe ſubſiſtens,vt aliqui præſupponũt,
aut merè intrinſecum , ità vt quòad effectũ
rei diſcrimen aliquod conſiderari non poſ-
ſit , quando feudatarius addit feudo, &
quando illud ab aliquo onere liberat, illa
palpabili ratione probatur; fac enim,vt
poſſidẽte Titio feudum , quod erat in redi-
tu centum , illud augmento manufacto
meliorem reddat,vineam nimirùm, vel oli-
uetum plantando , ità vt poſtmodùm ex
hoc melioramento ſit feudũ in fructu biſ-
centum; certè augmentum hoc , ſiuè illius
æſtimationem,mortuo demùm feudatario,
ad eius hæredem in allodio ſpectare,nemo
dubitauit, ſiuè feudum deuoluatur ad do-
minum,ſiuè ad agnatum; finge autem mo-
dò, vt quis poſſideat feudum , quod ſit in
fructu biſcentum;at feudatarius nõ exigat,
niſi centum,quia alia centum exigit Caius,
qui ſuper feudo illo tantæ ſummæ annuum
tenet cenſum,ſi demùm hic feudi poſſeſſor
cenſum hunc annuum,oneroſo,ſiuè lucra-
tiuo titulo acquirat, nonnè in poſterũ biſ-
centum exiget feudatarius, qui per priùs
non niſi centum exigebat, certè ſic ? ergò
dicendum eſt,feudum hoc ob ſubſequutam
à tanto onere liberationem recepiſſe incre-
mentum, illudq; ad feudatarij beneficium
melioratum fuiſſe in centum,ac proindè il-
lo demùm defuncto, duobus ſuperſtitibus
hæredibus,altero in feudo , altero verò in
allodio,vel ex teſtamento,vel ab inteſtato,
huius augmenti æſtimatio ſimilitèr ad hæ-
redem in allodio ſpectare debet, prout ſpe-
ctat æſtimatio manufacti , cùm quòad effe-
ctum rei, vt diximus, congrua diuerſitatis
ratio conſtitui non poſſit, quando feudata-
rius addit feudo, & quando illud ab aliquo
onere liberat; vtroquè enim caſu, pari mo-
do feudatarij conſideratur vtilitas;ſicquè in
puncto firmaſſe inueni,quamuis in alia facti
ſpecie,doctiſſimum *Iacobum Gallũ conſ.* 120.
*num.*5. & 6. vbi fundat elegantiſſimè,prout
31 de more,augmentum feudi eſſe, illud libe-
rare ab onere vitæ , & militiæ;cui annuæ

præ-

Digitized by Google

præſtationi erat obnoxiũ,nec referre, quòd non videatur in re facta melioratio, nàm inquit,quòd ſatis in re eſſe cenſetur, cùm quis ab onere aliquo, & ſeruitute rem liberet,idquè apertè probari ait in d.§.*ſi vaſallus*, in quo determinari dicit, ſatis eſſe, vt feudum melioratum cenſeatur,ſi ſit vtilitas aliqua feudo,vt putà redimendo illud à ſeruitute, ac proindè in caſu ſuo ſubdit *Gallus*,
32 licere poſſeſſori ſic melioranti ad feudum relaxandum condemnato vti illius retétione, donec augmentum hoc, & melioratio ſibi ſoluatur, prout licitum eſſet pro alijs meliorationibus manufactis, ex quo lex feudalis non abhorret, quòd is, qui bona fide meliorationes fecit, non valeat ſuper feudo illas recuperare, vt habetur in eodem §. *ſi vaſallus*, cujus quidèm *tex.* diſpoſitione attenta, dixerunt *ibi Doctores* communitèr, quos citat, & ſequitur *Molignat. de retentio.*
33 *quæſt.*104.deuoluto feudo ad dominum,ob feudatarij mortem ſine legitimo ſucceſſore;illius hæredi in allodio licere feudum retinere, donec, & quouſquè meliorationes à defuncto in feudo factę ſibi ab ipſo domino ſoluantur, vel ab agnato, ſi in illo ſucceſſit agnatus, & ità paſſim apud nos judicari teſtatur *Reg. de Ponte dec.4.nu.*33. & quod dubitatum aliàs fuerit, illud tantum ſit, nimirùm,quid debeat dominus ſoluere,an quod fuit impenſum,vel id tãtum, quod fuit melioratum, qua de re latè proſequitur *deciſ.* 12.& per *Reg.Conſtant.loco* ſup.cit. vbi deciſionem refert.

34 Probatur etiam concluſio iſta, nimirùm idem eſſe,quòd feudatarius addat feudo,& quòd illud ab aliquo onere liberet,authoritate rerum iudicatarũ: ſic enim de anno 1591. determinaſſe inueni Regiam Cameram Regni huius in cauſa tunc vertente inter Marchionem Terrę Ipſirò,cum Regio Fiſco, pro cuius deciſionis intelligentia ſciendum eſt, quòd inter alia corpora feudalia, quæ in dicta Terra poſſidebat Marchio Ferdinandus Spinellus, & ad præſens poſſidet ſucceſſor eius Princeps Tarſiæ, sũt quædam defenſæ,vulgò dictæ,*la Piana, Capelliere,e Santa Venere*,quæ vno anno ſeruntur,altero verò fructum reddunt ad vſum paſcui:in quo quidèm anno cùm Vniuerſitas per menſes quatuor ius haberet paſcẽdi,cupiens Marchio prædictus defenſas illas ab hac ſeruitute liberare, procurauit,vt Vniuerſitas remitteret illam,prout remiſit, pretio recepto ducatorum quinque milliũ, & ſic remanſerunt defenſæ à dicta ſeruitute liberatæ; Contigit demùm poſt aliquos annos, vt idem Marchio redimens in illo anno è viuis decederet, in quo in dictis defenſis paſcuum ſumebatur; cùmq; ob hanc ſubſequutam mortem ſoluendum erat Regiæ Curiæ releuium,quod eſt medietas fructuũ,qui in illo anno, quo feudatarius moritur,à feudo percipiuntur, dicebat Fiſcus, ſucceſſorem in dicta Terra pro medietate fructuum perceptorum in dictis defenſis ſoluere teneri ducatos tercentum ſeptuagintaquinq; cùm omnes ducatos ſeptincẽtum quinquaginta importarent,& cùm ità exequutum eſſet, ſentiens ſucceſſor feudatarius ſe grauatum, inſtitit, à quantitate prædicta deducendam fore quartam partẽ pro rata iuris paſcendi olim Vniuerſitati competentis, & ab ipſa pecunia redempti, & ſic titulo particulari à prædeceſſore vaſallo acquiſiti,nàm ſi ab Vniuerſitate non extitiſset ſeruitus illa remiſsa,dubio procul Ciuium animalia paſcua ſumpſiſsent, ſicq; in illo anno, quo mori contigit Marchio, nullatènus à defenſis prædictis ſumma, & quantitas ducatorum ſeptincentum quinquaginta percepta eſset, cui quidèm inſtãtiæ non eſse locum Fiſcus dicebat, ex eo, quia illud,quod obtinuerat Marchio Ferdinandus aliud non importabat,niſi ſimplicẽ remiſsionem ſeruitutis iuris paſcendi Vniuerſitati competentis, quæ remiſſio nõ alitèr dici poterat noua, & diſcreta acquiſitio;ſed potiùs quædam conſolidatio, & ſic perperàm à ſucceſsore prætendi poterat, locum fore deductioni petitæ; His tamen non obſtantibus,exiſtente Cõmiſsario Domino Regente de Ponte tunc Regii patrimonii vno ex Præfectibus,Regia Camera pro ſucceſsore in feudo prędicto pronũciauit,deducendo à ſumma dictorum ducatorum ſeptincentum quinquaginta ratam illam, quæ quartam partem dictæ quantitatis importabat, & ſic extitit Regius Fiſcus condemnatus ad reſtituendam ratam prædictam iàm exactam, ſuntquè deciſionis verba,quæ ſequuntur.

35 *Super deductione petita ducatorum nonaginta trium,tarenorum trium, & granorum quindecim per Ill. Ioſeph.Spinellum Marchionem Ipſirò à ſignificatoria expedita contrà eundem pro releuio debito ob mortem Ill.q. Ferdinandi eius fratris pro rata iuris paſcendi in defenſis nuncupatis,*la piana,Capelliere, e ſanta Venere, *empti per dictum Marchionem ab Vniuerſitate Terræ prædictæ pro pretio ducatorum quinque mille,ſtante declaratione facta, eſſe burgenſaticum, & fuiſſe denumeratum feudale in petitione præſentata in anno* 1578. *in liqui-*

datione facta releuij ob mortem Magnifici Ioãnis Vincentij Spinelli domini Terrarum Verzini, Calapizati, et Terræ prædictæ Ipſirò; ſtante etiam deductione facta quantitatis prædictæ, pro eadem cauſa, in liquidatione vltimo loco facta releuij ob mortem dicti Ill. Ferdinandi.

Die quinta Nouembris 1591. *facta relatione per ſubſcriptum Mag. Rationalem, viſis ſcripturis præſentatis, ac liquidatione facta in anno* 1579. *releuij prædicti, ob mortem dicti Magnifici Ioannis Vincentij Spinelli, in qua liquidatione non fuit deducta rata iuris paſcendi defenſarum prædictarum, ac deductione facta ducatorum nonaginta trium, tarenorum triũ, et granorum quindecim. Pro cauſa prædicta à ſignificatoria vltimi releuij, ob mortem dicti Marchionis Ferdinandi, ac etiam ſolutione facta ſignificatoriæ releuij prædicti anni* 1579. *fuit prouiſum, condemnari, prout præſenti decreto condemnatur Regius Fiſcus ad reſtituendum dicto Ill. Ioſeph. Spinellò Marchioni moderno dictos ducatos nonaginta tres, tarenos tres, et granos quindecim, et expediantur literæ certificatoriales Regiæ Generali Theſaurariæ pro reſtitutione ipſorum, qui breui manu ſoluantur Regiæ Generali Theſaurariæ prædictæ in extinctionem ſignificatorię ducatorum* 1510.2.7. *in quibus vltimo loco fuit liquidatum releuiũ prædictum, hoc ſuum, etc.*

Ioannes Franciſcus de Ponte.

Fabritius Cardinus Rationalis.

Die 20 *Octobris* 1592. *facta relatione, fuit prouiſum, quòd deducantur ipſi ducati* 93.3.15. *à ſignificatoria prædicta ducatorum* 1510.2.7. *vltimo loco expedita ſub die* 15. *Iunij* 1591. *et iam fuerunt deducti.*

36 Vides igitur ex hac deciſione, ſimplicem ſeruitutis remiſsionem habuiſſe Regiam Cameram pro noua, ac diſcreta acquiſitione à defuncto feudatario in feudo facta, ac ſi verè in fundo alterius, ad feudi augmentum nouam iuris paſcendi aquiſijſset ſeruitutem, iuxtà literam §. *ſi vaſallus*, ac proindè ius illud remiſsum vti quid burgenſaticum pro rata tangente fuiſse deductum in liquidatione releuij, quod certè deduci non poterat, ſi remiſsio illa ſeruitutis conſolidationem tantùm importaſset; idem ergò & maiori cum ratione dicendum eſt in caſu, de quo agimus, vt ſit vera, & diſcreta acquiſitio, quæ fit à feudatario, dùm feudum liberat ab annuo cenſu, cui reperitur obnoxium; ſicquè concludendum doctè ſatis dixiſſe *Gailum loco* cit. nil referre meliorationem in re factam non eſse, ex quo ſatis in
37 re eſse dicitur, cùm res illa ab aliquo onere, vel ſeruitute eximatur, ad id expendendo *tex. in d. §. ſi vaſallus*; cuius quidẽ diſpoſitione attenta, in caſu deciſionis prædictæ, ſi Marchio Ferdinandus, qui ſeruitutis remiſſionem procurauit, ſine legitimo ſucceſsore è viuis deceſsiſset, quod proindè feudum extitiſset ad Dominum Regem noſtrum deuolutum, certè ſumma illa ducatorum quinque millium à defuncto vaſallo exburſata veniebat omninò à Fiſco ſoluenda hæredi vniuerſali bonorum allodialium; & pari cum ratione, attento themate, ſuper
38 quo noſter eſt ſermo, ſi caſus contigiſset, vt feudum, quod erat annuo cẽſui obnoxium, apertum eſset domino, debitor vtiquè extitiſset Fiſcus, obligatuſquè remanſiſset ad ſoluendum hęredi in allodio cenſum illum, ſiuè illius æſtimationem, prout in terminis terminantibus reſoluit *Roſental.* citato *cap.* 10. *quæſt.* 44. *nu.* 10 Et dùm *Doctores* nullum conſtituunt diſcrimen, quãdo feudum aperitur domino, & quando in illo ſuccedit agnatus ex lege inueſtituræ vocatus: ſed eandem militare rationem aſserunt, ſicquè per Sac. Conſ. deciſum pęnès *D. de Franch. deciſ.* 29. *&* 572. conſequens eſt dicere, vt agnatus hæres in feudo teneatur hæredi in allodio annuum illum ſoluere cenſum à defuncto feudatario quæſitum, ſiuè illius æſtimationem.

Scribebam hæc pro Illuſtriſsimo Domino meo Don Franciſco Peretto Abbate Claraualleu. nunc S. R. E. Cardinali digniſſimo Excellentiſsimi patris ſui in bonis allodialibus hęrede vniuerſali, in caſu tamèn, in quo ad fundandam illius intentionem tanta dote non indigebam; nàm vt cenſus ſuper feudo conſtitutus, & demùm à ſucceſſore in feudo illo acquiſitus non potuiſset cenſeri extinctus; ſed prorſus ad hæredem in bonis liberis tranſmiſsibilis, pluribus medijs conſtabat apertiſsimè; illud enim erat in facto certiſsimum, Excellentiſsimam Donnam Camillam Perretti, illius magni Sixti germanam in anno 1591. emiſse Comitatum Celani, & Baroniam Piſcinæ in Prouincia Aprutina, pretio ducatorum tercentum ſeptem millium, & quincentum, quos pro ſumma ducatorum biſcentum quinquaginta millium exburſauit de propria pecunia Domini Cardinalis Montalti eius ex filia nepotis, ad cuius fauorem, donec ſors reſtitueretur, annuum conſtituit cenſum ducatorum decem millium, ad rationem quatuor pro centenario, quam quidèm annuam præſtationem, vt authoritate propria ex fructibus feudorum potuiſſet

Do-

Dominus Cardinalis exigere, fuit expreſsè conuentum, Regio aſſenſu in omnibus legitimè accedente; demùm eademmet Donna Camilla feuda prædicta Domino Principi Peretto eius ſimilitèr ex filia nepoti, & immediato ſucceſſori ampliſſimè refutauit, aſſerendo, feuda illa ab omni onere libera, & immunia eſſe, adoha tantùm excepta, & annuo cenſu prædicto ad fauorem Domini Cardinalis conſtituto, qui Dominus Cardinalis volēs demùm Principi Germano rem gratam facere in anno 1613. eundem cenſum illi donauit, & vt mediante hac donatione, cenſus ille in futurum extinctus minimè potuiſſet cenſeri; ſed quòd ſemper in ſuo robore permaneret, curarunt expreſsè contrahentes, vt ex inſtrumenti lectura cōſtat euidentiſſimè.

Primò enim apparet, D. Cardinalem nō alitèr liberaſſe feuda ab hoc annuo cenſu; ſed illum Principi fratri donaſſe, & ceſſiſſe, ibi in diſpoſitiuis contractus, *donauit donationis titulo irreuocabilitèr inter viuos, ceſſitquè,*
39 *renunciauit, &c.* quæ ſanè verba, quando agitur de tranſlatione iurium, idem operantur quod tradere in corporalibus, ex notatis in *l. final. C. quand. fiſc. vel priu.* & ſic cedere idē eſt, quod à ſe abdicare, ſiuè à iure illo diſcedere, & alium loco ſui ponere, vel vt proprio ſermone vtar, cedere nil aliud eſt, niſi ius aliquod incorporale in alium transferre, *gloſ. & Bart. in 2. lectur. col. pen. ad fin. in l. 1. C. de act. & oblig. Bald. in l. ex legato, num. 2. C. de leg. Caſtr. in l. per diuerſas, C. mand. Papien. in prax. gloſ. 1. verſ. ceſſit, in princ. & Bertaz. de clauſ. inſtrum. clauſ. 27. gloſ. 4. num. 2.*

Secundò, recepit, & acceptauit D. Princeps cenſus donationem pro ſe, eiuſquè hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunquè, & cui ipſe dederit, ſub illis verbis immediatè ſequentibus, *dicto Illuſtriſſ. & Excellentiſſimo Domino Principi D. Michaeli Peretto gratias agenti, & recipienti, ſtipulanti, & acceptāti pro ipſo Excellentiſſ. Principe, eiuſquè hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunq; & quibus ipſe Excellentiſs. Dom. Princeps, &c. dederit*, hoc
40 enim importat clauſula *quibuſcunquè*, & *quibus dederit*, vt recipiens ius illud, quod recipit, poſſit tàm in vita, quàm in morte in alium transferre, *Andr. Aluar.* & omnes in *cap. 1. de eo, qui finem fecit agnat. Camer. in cap. Imper. f. 29. lit. D.* cū plurib. *ſeqq.* & alij, quod certè alijs tradi, & dari non poſſet, ſi diceretur ius illud extinctum.

Tertiò, donauit D. Card. fructus decurſos, & in futurum decurrendos, ibi, *et omnes, & ſingulos fructus uſquè ad præſentem diem quomodolibet decurſos, & decurrendos in futurum.* Ex his verbis cōſtat etiam liquidiſſimè de contrahentium voluntate, vt cenſus eſſe debuiſſet omninò tranſmiſſibilis, nam ſi ſortem extinxiſſet, nullos fructus illa in futurū producere, & parere potuiſſet.

Quartò, donauit, & ceſſit D. Card. Principi fratri ſpecialem hypothecam, quæ ipſi competebat ſuper dictis feudis, ad finem, vt potuiſſet ſortem donatam conſequi ab ipſomet Domino Principe, & à quibus opus fuiſſet, ibi, *Pro conſequenda d. ſcuta ducentum quinquaginta mille monetæ ſuper dictis Statibus ab ipſomet Domino Principe, & à quibus opus fuerit, &c.* & demùm, *nec non eādem ſupradictam ſpecialem obligationem dictorum Statuū, & omnia alia iura, actiones, & hypothecas, &c.* ex hoc etiam colligebatur enixè contrahētium mens, & intentio, vt voluerint transferre, & vt viua ſemper remaneret actio ſuper feudis, ad finem, vt potuiſſet illam exercere Princeps contrà feudorum poſseſsorem, qui in futurum extitiſset; poterat enim dari caſus, vt Princeps feuda illa huic oneri obnoxia in alium transferre voluiſset, vel in ſuum proximè ſucceſsurum refutare, cum reſeruatione tamen huius annui cenſus, eo modo, & forma, prout extitit ab eius Auia ad Cardinalis fauorem conſtitutus, in cuius exactione potuiſset demùm impedimētum recipere, & eo caſu vti actione hypothecaria ſuper feudis vigore ceſsionis à Domino Cardinale ſibi factæ.

Quintò, & vltimò, quòd hæc fuerit cōtrahentium mens, & intētio tantis medijs declarata, vt penitùs ceſſaret omnis dubitatio, curarunt ſuper hac ceſſione Regiū obtinere aſſenſum, prout obtinuerunt, cuius impetratio in ſimplici cenſus extinctione, nullatènus erat neceſſaria; conſtat .n. apud nos vſu receptum eſſe, quòd quādo tracta-
41 tur de liberando feudum ab onere hypothecę, aſſenſu non indigemus, vt poſt *Barth. de Capua, & Ant. de Alex.* teſtatur *Affl. dec. 232.* ibiq; *Add. Capyc. dec. 156. Camer.* & alij noſtri cōmunitèr, & quotidianā docet praxis, benè tamen aſſenſu egemus in tranſlatione, ſeu ceſſione actionis ſuper feudo, quā habens D. Card. ſuper Statu Celani, & Baronia Piſcinæ, & volens in Principem transferre, ad hoc, vt in illius perſona radicari potuiſſet, conſultò impetrarunt aſſenſum.

Nec his omnibus obſtare dicebam verba, quæ poſt perfectū contractū ſequuntur, extinctionem denotantia, ibi, *nec non extinxit dictum intereſſe, ad dictam rationem quatuor pro centenario, & liberauit, & abſoluit dictos*

Sta-

Status ab onere dictæ ſpecialis obligationis in
fauorem ipſius Ill.Dom.Card.contractæ,etc. ex
his.n. verbis eo magis dignoſcitur contra-
hentium voluntas, quòd voluerint cenſum
facere trāſmiſſibilem, nàm priuſquā Dom.
Cardinalis illa proferret, declarauit, id
omne ad maiorem Principis cautelā pera-
gere, et quatènus opus eſſet, et non alitèr,
ſub illis verbis immediatè præcedentibus.
Cuius quidèm ſupradictæ donationis cauſa præ-
dictus Illuſtriſs.D.Cardinalis, ad maiorem cau-
telam, quatènus opus ſit, & non aliàs, &c. Nam
cùm per priùs ex pluribus ſe declarauerint
cōtrahentes, quòd volebant cenſum tranſ-
ferre, non autem illum extinguere, demùm
dubitantes forſan, ſi id peragere potuiſsēt;
ad hoc, vt Dom. Princeps de cætero mole-
ſtari non potuiſſet, Dom. Cardin. extinxit
intereſſe, ſeu annuum cenſum, Statum ab il-
lo onere liberando, cum clauſulis tamen
prædictis, *quatènus eſſet neceſſarium, ad maio-*
rem cautelam, & non aliàs, quaſi dicere vole-
bat, tranfero in te Principem cenſum; at ſi
translatio hæc iuris habet reſiſtentiam, re-
maneat liber Status ab hoc onere, & ſic pri-
mæ, & principalis diſpoſitio nullatènus re-
manſit vulnerata, vndè cùm translatio in
Principis perſonam benè poterat de iure
fieri, vt ſuprà in diſcurſum quæſtionis ratio-
ne, & authoritate fundauimus, verba illa
extinctionem denotantia, pro non appoſi-
42 tis haberi debent, dùm conditionaliter ap-
ponuntur, hocquè dicimus de iure impor-
tare clauſulas illas ſic iunctas, *ad maiorem*
cautelam, quatènus opus ſit, & non aliàs, vt do-
cet *Ruin.conſ.*152.*nu.*4. quem refert *D. Card.*
*Tuſch pract.concl.lit.C.concl.*311. *& Surd.cōſ.*
188.*num.*10 *vol.*2.

Et quòd de verbis illis extinctionem de-
notantibus nulla prorſus poſſit haberi ra-
tio, ex alio redditur indubitatum, dùm ap-
43 poſita non extiterunt in diſpoſitiuis con-
tractus, & ſic in illo actu, in quo ceſſio ſuam
accepit firmitatem; ſed poſtquàm erat iàm
contractus ex omni ſui parte perfectus, &
ſic fuerunt prolata in exequutiuis contra-
ctus, tempore, quo principalis diſpoſitio
ampliùs infirmari non poterat, prout eſt
*tex.in clemen.*1 *de præben.* vbi Canoniſtæ cō-
munitèr, & ex noſtris dixerunt *D. Præſ. de*
*Franch deciſ.*6.*num.* 6. *&* 213.*num.* 53. *& D.*
*Reg.de Pont.conſ.*54.*nu.* 16. & magis in pun-
cto *conſ.*57.*num.* 54. *&* 55. quo loci regulam
à *Doctoribus* traditam reaſſumit, vt cognoſci
poſſit, quando clauſulæ in diſpoſitiuis, &
quando in exequutiuis appoſitæ intelligun-
tur, & dicit, quòd quando principalis diſpo-
ſitio eſt in ſe perfecta, nec pro illius validi-
tate aliquid remanet agēdum, omnes clau-
ſulæ, quæ demùm ſequantur, cenſentur in
exequutiuis appoſitæ; hic eſt propriè caſus
noſter, nàm poſtquàm D. Cardinalis dona-
uerat tàm ſortem, quàm fructus decurſos,
& in futurum decurrendos, Princepſquè do-
nationem receperat iam pro ſe, & hæredi-
bus quibuſcunquè, & cui ipſe dare voluiſſet,
ità vt nil aliud pro contractus firmitate
peragendum ſupererat, ſubſequebantur de-
mùm verba illa, extinctionem denotantia,
de quibus ſi poſſet aliqua haberi ratio, to-
talis contractus principalis diſpoſitionis
ſequeretur deſtructio, quòd proindè vti
aduerſatiua ſubſtantiali diſpoſitioni, ſunt
omninò abolenda, tantò magis, quòd con-
ditionalitèr, vt diximus, sūt appoſita; Vndè
ex his omnibus dicebam, Illuſtriſſ. Dominū
meum Abbatem in hoc articulo ab omni
dubitatione ſemper fuiſſe procul.

SVMMARIVM.

1 *Antefatum per vxorem rebellis lucratum ad quem, ea defuncta, ſpectet ? et n.*2.3. *et* 27.

4 *Filij rebellis ſunt alieni ab omni ſucceſſione.*

5 *Filiæ fœminæ rebellis an habeant legitimam ſuper bonis maternis, et an in eis procedat,* tex.in l.quiſquis,§.filiis, C. ad l.Iul.Maieſt.

6 *Filiæ fœminæ an ſuper lucro antefati earū matris habeant legitimam, in terminis* tex. l. quiſquis, §.vxores, C.ad l.Iul. Maieſt. *et num.*7.8.9.*et* 25.

10 *Antefatum in* Ciuitate *Neap. ſpectat ad filios vt hæredes patris, et num.*12.

11 Mattheus de Affl. in deciſ.314.*fuit malè recordatus.*

13 Textus in l.quiſquis,§.vxores, C. ad l. Iul. Maieſt.*declaratur, et num.* 15. 16. 17. 24.

14 *Donata à viro vxori, ea ad ſecunda vota trāſeunte, reſeruantur filijs primi matrimonij.*

18 *Practica antiqua, qua vtimur Neap. circà cōſtitutionem antefati, quæ ſit.*

19 Conſuetudo Neap.*incip.* Quartam autem *quid diſponat, declaratur.*

20 *Filij tàm primi, quàm ſecundi matrimonij conſequuntur antefatum per ſecundam vxorem lucratum in Ciuitate Neap.*

21 *Antefati proprietas donec viuit vxor non eſt in diſpoſitione propter futurum euentum, & num.*26.

22 *Vxor mortuo viro quòad conſequutionem antefati habet electionē, vel petendi pecuniam, vel vt hæredes correſpondeant.*

23 Donatio *propter nuptias an differat à quarta, ſeu antefato.*

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Agitur, cui nàm ſit reſtituẽdum antefatum, quod mulier ob viri mortem quòad vſumfructum lucrata fuit, filijs, vel ſocero conſtituenti, vel potiùs Fiſco, qui propriis filiis excluſis in bonis præmortui viri ſucceſſit, proptèr crimen læſæ Maieſtatis ab illo patratum. Filia rebellis an ſuper lucro antefati, quod mortua matre ad Fiſcum ſpectat, poſſit legitimam conſequi. Exornatur *tex. in l. quiſquis, §. vxores, C. ad l. Iul. Maieſt.* vbi plura de eius materia. Donatio propter nuptias an differat ab antefato, refertur ſingulare reſponſum *D. Ioannis Angel. Piſanelli* adhùc non impreſſum cum deciſionibus ſacri Conſilij.

CAP. XXII.

ANtefatum per mulierem lucratũ quòad vſumfructum, illius morte ſequuta proprietati cõſolidatum, diximus *lib.* 1. *c.* 15. ſpectare ad Regium Fiſcum, ſiuè extent, ſiuè nõ filij illius matrimonij, caſu cõtingente, quòd eſſent illi paterna ſucceſſione indigni, tanquàm ex patre rebelle geniti, ſicq; retulimus aliàs de anno 1556. per Regiam Cameram determinatum in cauſa Corneliæ de Taxis cum Regio Fiſco, quam deciſionẽ refert etiam *Vrſil.* ſed non benè de facto informatus in *addit. ad Affl. deciſ.* 127. id, quod obſeruaui demùm paritèr affirmaſſe *Dom. de Franch. dec.* 689 *in fin.* quam refert *Taſſon. in pragmat. de antefat. verſ. 4. obſer. 4. num. 60. fol.* 310, verùm exiſtente patre, qui antefatũ
2 illud pro filio rebelle conſtituerat, ad eundem Fiſco excluſo reuerti debere, probaui,
ſicq; iudicaui de anno 1570. per eandem
Regiam Cameram deciſum me inueniſſe
in quibuſdam Allegationibus manuſcriptis D. Scipionis Santini, vbi hæc deciſio notatur propria manu D. Bernardini de Sãcta Cruce, qui fuit Regię Cam. Pręſidẽs, & Locumtenens; quam quidèm determinationẽ pro Fiſco ſequutam, quando pater in medio non extaret, locum habere dixi ſem-
3 per, non modò, quando in hoc lucro ſuccederent filij, vt hæredes patris, prout lege municipali in hac Ciuitate cautum eſt, ſed etiam ſi ex pacto vti filij, prout communitèr hodiè in capitulis matrimonialibus paciſcitur; ſunt enim filij rebellis ab omni ſuc-
4 ceſſione alieni, ſiuè paterna, ſiuè materna, ſiuè prorſus extranea, vt nimis clarè probatur in *l. quiſquis, §. filijs, C. ad l. Iul. Maieſt.*
5 legitima tamen in bonis maternis filiabus tantùm reſeruata, cuius ſucceſſionis eas capaces eſſe, voluit *textus* ſequens in *§. ad filias*, ac cuiuslibet alterius ex teſtamento, ſiuè agnatorum, ſiuè extraneorum, vt per Regiam Cameram deciſum refert *Reg. Reuert. deciſ.* 350. *per totam*, & defendit *Reg. de Pont. conſ.* 50. *lib.* 2. in quibus locis hi pręſtãtiſſimi, & magni nominis Iureconſulti ſatis benè probant, *tex.* in *d. §. filijs* in filia fœmina nõ procedere, rationibus, vt per eos.
6 Sed aliàs fuit in controuerſiam deductũ, an ſuper lucro antefati, quod mortua vxore rebellis, ad Fiſcum ſpectat, poſſit filia fœmina legitimam conſequi? Dubium faciebat *textus*, qui ſequitur in *§. vxores*, vbi diſponitur, nuptiales donationes, quæ illius naturæ ſunt, vt filiis reſeruentur, ad Fiſcum ſpectare, verùm ex illis legitimam pro filiabus tantùm, non autem filiis detrahendam eſſe, cùmq; antefatum huius ſit naturæ, vt ſemper filiis defuncta matre ſit reſtituendũ, ergò videtur dicendũ, ſuper hoc lucro, quod Fiſco defertur, attenta diſpoſitione *d. §. vxores*, filiabus legitimam competere.
7 Dominus *Reg. Reuert.* in *deciſ.* ſua 23. dicit, quæſtionem hanc eſſe nouam, eamq; vſq; ad ſua tempora deciſam non inueniſſe, tandèm ad partes ea diſputata, teſtatur, per Regiam Cameram nemine diſcrepante deciſum pro Fiſco, contra filiam, ſicq; concluſum, *tex.* in *d. §. vxores* in antefato non procedere, cauſæ Commiſſario D. Regente Salernitano, tunc eiuſdẽ Regiæ Cameræ Præſidente; miror tamen, cur Dom. *Reg. Reuert.*

notitiam non habuerit, quòd ſuper hoc articulo,& pro hac opinione (qua de re maximè Ego gauiſus ſum) doctiſſimum conſilium ſcripſerat magnus ille Iureconſultus *Dom. Ioannes Angelus Piſanellus*, quod ab illius temporis cauſarum Patronis nō ſemel inueni relatum, per hæc verba, *Dom. Io. Angelus Piſanellus in quodam ſuo conſilio, quod non reperitur impreſſum*, ni dicamus ſcriptum in hac cauſa per ipſum Dom. *Regentem* relata, quod quidèm conſilium cùm vſq. ad hæc tempora paritèr nō impreſſum permāſerit, vt ampliùs non ſit in abſcondito, decreui,& vt hic imprimeretur, curaui; etenim in mei poſſe originale, propriaq. eius manu ſcriptum reperitur in quodam *libello* notabilium in 11. *quæſtione*, illudq. eſt tenoris ſequentis.

Ieſus, Maria.

8 Dùm Magnificus Ferdinandus Pādonus, vt poſſeſſor bonorum, quæ fuerunt qu. Magnifici Franciſci de Raynaldis olim Baronis Siani eſſet conuentus à Magnifica qu. Siluia de Cioffis vxore dicti Franciſci pro dotibus,& antefato,& ipſe Magnificus Ferdinandus ſoluiſſet antefatum, cum obligatione ipſius Magnificæ Siluiæ de reſtituendo, ex quo propter filios tantùm lucrata fuerat quòad vſumfructum, iuxtà *Conſuetudinem Neapolitanam, in tit. de iure quarta*, eſſetq. Siluia mortua,& antefatum reſtitutū prædicto Ferdinando, inſurrexerunt filiæ Franciſci,& Siluiæ, & petierunt legitimam, per *textum* in *l. quiſquis, §. uxores, C. ad l. Iul. Maieſt.* per quem *tex.* prima facie multi doctiſſimi viri Officiales Cæſareæ Maieſtatis videbantur inclinare in ſententiam, quòd ſuper dicto antefato dabatur actio dictis filiabus, etiam quòd pater fuiſſet de rebellione condemnatus: Ego tamen, quia aliàs in calamitatibus huius Regni tempore inuaſionis in anno 1528. requiſitus, vt pro iſta parte cōſuluiſſem, quia mihi videbatur cōtrarium, & patrocinando pro multis familiaribus qu Illuſtriſſimi Principis Orangiæ Viceregis Regni, cuius eram generalis Auditor, vt dederam votū meum ſuæ Illuſtriſſimę Dominationi, dixi præfatis Dominis,
9 qui cauſam decidere debebant, quòd in caſu præſenti ceſſabat diſpoſitio *d. §. uxores*,& preſupponebam vnum apud nos indubitatum, quòd virtute *Conſuetudinis* prefatę, quando ex matrimonio procreantur filij, vxor eſt mera vſufructuaria, ergò dominiū ſemper fuit mariti, et demùm moriente
10 vxore poſt mortem viri cōſolidato vſufructu cum proprietate, illa proprietas, quę remanſerat in hæreditate viri, vadit ad filios, vt hęredes patris, ſicut alia bona, quæ in hæreditate remanſerunt, & ità Ego aduocando pro Magnificis de Ruffis cum Magnifica Elionora de Maſtroiodice in anno 1521. 13. Iulij, relatore, & Commiſſario cauſæ viro integerrimo D. Cicco Loffredo, quo tempore erat Præſidens Sac. Conſ. conſummatiſſimus Doctor D. Antonius de Ianuario, fuit determinatum,& tunc idem
11 D. Antonius dixit mihi, quòd *Mazzeus*, qui in *deciſ. 314.* dixerat alitèr deciſum, fuerat malè recordatus, immò atteſtabatur, Sacrū Conſ. iudicaſſe contrà id, quod dixerat *Mazzeus* in alia cauſa Io. Petri de Oliua cum hæredibus Matthæi Ferraioli, & tunc fuit oſtenſus proceſſus, in quo extat ſententia lata, relatore cauſæ Conſiliario D. Antonio Palmerio viro ſummæ memoriæ, & antiquæ experientię die 23. Decēbris 1513. & idem per totum Sacrum Conſilium in anno 1535 fuit deciſum in cauſa Magnificę Beatricis Zurulæ cum Magnifica Paula Spina, & hæredibus qu. Magnifici Berardi
12 Piſcicelli,& ſic in caſu iſto dicebam, quòd cùm proprietas sēper ſteterit in bonis mariti, non poterat deuenire ad filios, niſi vt hæredes, ergò ſicut alia bona patris fuerunt conſiſcata,& iſta proprietas nunquàm fuit ſeparata à bonis patris, ergò tàm filij, quàm filiæ reddebantur incapaces bonorum patris, per *tex. in d. l. quiſquis, C. ad l. Iul. Maieſt.* & ſic quòd Magnificus Ferdinandus non poterat moleſtari à filiabus dicti Franciſci.
13 Et quia tota difficultas conſiſtit in *d. §. vxores*, dicebam, quòd quando ſimplicitèr maritus facit donationem propter nuptias, tunc ipſa donatio reſtituitur marito, ſi vxori reſtitueretur dos, ità quòd ipſa donatio erit pro ſecuritate,& cautela dotium, vt declarat *gloſ. in §. eſt & aliud, Inſtit. de donat.* vbi *Aret. in verſ. in eadem*, & per DD. in *Authen. dos data, C. de donation. ant. nupt.* aliquando verò maritus donat propter nuptias cum pacto expreſſo, quòd cedat totalitèr lucro mulieris, & tunc etiā quòd reſtituatur dos, vxor non tenetur reſtituere donationem; propter pactum expreſſum de lucro faciendo, *l. ſi mater veſtra, C. de donation. ant. nupt.* &
14 iſto caſu ſi mortuo marito mulier trāſit ad ſecunda vota, in ſui odium,& filiorum fauorem, quibus fit iniuria, proprietas ipſius donationis acquiritur filijs, qui vocantur à lege ad ipſam proprietatem, & ipſa remanet tantùm vſufructuaria, *l. fœmina, C. de ſecund.*

Digitized by Google

nupt. declarat *Roman in conſ.* 219. *ex themate, col.* 1. *verſ. quartò idem probatur*, dùm igitur *tex.* in *d.* §. *vxores* dicit, quòd reſtituta dote, ſi fuerint vxores in ea conditione, vt quæ acceperunt titulo donationis, & de iure debebāt reſeruare filijs tempore, quo vſusfructus finitur, ea omnia, quæ reſtituenda erāt filiis, debeant tradi Fiſco, falcidia tantùm filiabus reſeruata, ſequitur igitur, quòd *tex.*
15 iſte loquitur ſecundùm terminos *l. fœminæ, C. de ſecund. nupt.* & ſic in donatione, quæ nō erat viro reſtituenda, & per conſequens totalitèr lucrata per vxorem, quæ per tranſitū ad ſecunda vota debebat reſeruare filiis, & iuxtà legem, vt dicit *tex.* filiis debebatur, & ſic iuxtà *l. fœmina*, ità declarat rectè intuenti *gloſ. ibi in verb. omnia ea*, dùm dicit, *omnia ea ſcilicèt filijs omnibus reſtituenda, vt d. l. fœminæ*; quaſi quòd illa verba *tex. filijs debeant reſeruare*, & verba, *quæ iuxtà legem filijs debebantur*, intelligantur ſecundùm diſpoſitionem *l. fœminæ*, quæ loquitur de donatione perfectè, & perpetuò quæſita vxori, cuius proprietas perditur per tranſitum ad ſecunda vota, remanente tantùm vſufructu pœnès vxorem, quo extincto, & conſolidato cum proprietate, proprietas per matrem debebat reſeruari filijs, quibus erat acquiſita, & hoc apertiùs voluit *gloſ. ibi* in *uerbo titulo donationis*, dùm intelligit *tex.* loquentem de donatione, ſcilicèt de valida, & quæ per mortem viri, vel crimen non infirmatur, immò magis confirmatur, allegat *tex.* optimum in *l. reos, C. de donation. int. uir. & uxor.* non enim poterat ſecundùm intellectum *gl.* loqui ille *tex.* de donatione proptèr nuptias facta pro ſecuritate dotium, cùm illa per reſtitutionem dotium factam vxori veniebat viro reſtituenda, vt ſupra dixi, ergò, quia *tex.* ille in principio dicit recuperata dote, dùm loquitur de donatione non infirmanda, neceſſariò ſequitur, quòd donatio erat facta vxori ad lucrum eius, & nullatènus reſtituenda, quę ex iuris diſpoſitione per tranſitum ad ſecunda vota debebat filijs reſeruari, & per hoc *gloſ. ibi* allegat *d. l.*
16 *fœminæ*, & ſic verus intellectus erit, quòd illa proprietas donationis, quæ ex tranſitu ad ſecunda vota fuit applicata filijs, & quæ per *l. fœminæ* reſeruabatur filijs tempore, quo vſusfructus abſumitur, & finitur; ſi ſunt maſculi, quia ſuprà in §. *filijs* diſpoſuerat, quòd nec de bonis paternis, nec maternis aliquid percipiant, tunc totum illud, quòd erat reſeruatum eis, debet tradi Fiſco; & quia per *tex in d* §. *ad filias* in bonis tantùm maternis legitima erat ex clementia reſeruata filiabus, poſtquàm iſta proprietas fuerat matris, & ab ea per tranſitum ad ſecunda vota reſeruabatur filiis, & ſic à matre progrediebatur ad filios, voluit *Imperator* hunc caſum etiā determinare, & nèdum de eis, quæ ſecundùm voluntatem matris expreſſam conficiendo teſtamentum, vel tacitam moriendo ab inteſtato, iuxtà *l. conficiuntur, ff. de iur. codicil.* debebant deuenire ad filios, ipſę fœminæ habebāt legitimam, vt in *d.* §. *ad filias*. Sed etiam eorum bonorū, quæ contrà voluntatem matris, & ſic per ipſum tranſitum ad ſecunda vota reſeruabantur filiis, ipſę fœminę habeant legitimā, & hoc demonſtrat illa implicatiua *etiam* poſita in *tex.* quaſi voluerit dicere, quòd nè-
17 dum de bonis contentis *in* §. *ad filias*; ſed de iſtis etiam legitima deputata videatur; & vt dictæ declarationi de iure fundatæ ex verbis *tex.* & mēte *gloſſarum* addatur authoritas, videatur *ibi Cynus col. fin. in verſ. & tamen*, vbi dicit hæc formalia; *& tamen in* §. *vxores dicitur, quòd ſi pater donauit vxori donationem propter nuptias, quam uxor lucrata eſt ex pacto, & mater poſteà ſecundò nubit, filij, qui vocantur aliàs ad proprietatem prædictæ donationis excluduntur, & vocatur Fiſcus, &c.* & ſic apertè *Cyn.* intelligit illum §. de donatione propter nuptias, quam ex pacto erat lucrata, & cuius proprietas perdita fuit per ſecundum matrimonium, & ſic *d.* §. *vxores* nullo pacto erat allegandus ad caſum iſtū, quia ſemper proprietas antefati fuit in bonis Franciſci, & nunquàm in bonis Siluiæ vxoris, & per conſequens cùm tàm filij, quā filiæ in bonis patris ſint excluſi, vt in §. *filijs, d. l. quiſquis*, ceſſare debet petitio legitimę, & ſic diſpoſitio d. §. *vxores*, & ad fundandam iſtam opinionem in caſu prædicto dicebā,
18 quòd antiqua practica, qua vtimur Neapoli, eſt, vt in inſtrumentis dotalibus conſtituatur antefatum, *in locum quartæ, ſeu donationis propter nuptias lucrifaciendum per mulierem ſecundùm Conſuetudinē Ciuitatis Neap. in ſcriptis redactam, & de lucrifactione quartæ facientem mentionem: Conſuetudo* enim non dicebat de antefato, ſed de quarta, cùm ex vſu Ciuium fuiſſet inuentum hoc nomen, & nè fortè mulier quartam prætenderet vltrà antefatum, fuit expreſſum, quòd conſtitutū eſſet antefatum in locum quartę conſtituēdæ; & vt tolleretur dubium, ſi ad totale lucrum mulieris, vel quomodò practicatur, pone, *lucrifaciendum dictum antefatum ſecundùm Conſuetudinem loquentem de lucrifactione quartæ*, vt ità vxor lucretur hoc antefatū, ſicut lucraretur quartam, ſi ipſa conſtituta

eſſet,et per conſequens ſecũdùm terminos *Conſuetudinis* ſcriptæ , incipientis *Quartam autem*, ſub *tit.de iure quarta*, quæ diſponit,
19 quòd ſi maritus moritur relictis filiis,vxor erit tantùm vſufructuaria,ſi ſine liberis,erit plena proprietaria, & ſic in iſto caſu poſtquàm maritus cõmiſit rebellionem , & fuit in rebellione mortuus cum filiis , quo caſu proprietas erat ſua,et inſtrumentum dotale in conſtitutione antefati proprietatem haùd reſeruauit,referendo ſe ad *Conſuetudinem,l.aſſe toto*,cum vulgaribus, *ff. de hæred. inſtituendis*, ergò nunquàm fuit quæſita Siluiæ vxori,et per conſequens non poteſt dici,ab ea reſeruari,vel deberi filiis,vt haberet locum ratio *d.§.vxores*,à ceſſante igitur ratione,ceſſat diſpoſitio illius §. et hoc cõfirmabam,nàm in dicta *Conſuetudine Quartam* dicitur, quòd ſi maritus duxit aliã vxorem,cui conſtituit quartam,mortua prima vxore relictis filiis, ſi moritur ſecunda vxor
20 cum filiis, quæ per mortem viri fuerat lucrata antefatum,conſolidato vſufructu per eius mortem,illa proprietas eſt diuidenda inter omnes filios,tàm primi,quàm ſecundi matrimonii,et ſic illa proprietas,quę remanſit in bonis mariti, ſpectabit ad omnes filios,quod non eſſet,ſi illa proprietas fuiſſet quæſita vxori , cùm in bonis matris filii ſui tantùm debuiſſent ſuccedere, *l. 1.*cum vulgaribus,*C.ad Tertull.* vtitur enim illa *Cõſuetudo* verbo *peruenire*,ſcilicet ad omnes filios perueniat,quod tanquàm commune adaptatur ad ſucceſſionem,vt per *Bart. in l. centurio,col. penul.* ibi, *modò his regulis,ff.de vulg.& pupil.* et quia illa *Conſuetudo* loquebatur de quarta,quæ conſtituebatur in bonis ſtabilibus,vt patet in *tex.* dùm loquitur de capiendo propria authoritate,et de fructibus bonorum,vt *ibi* per *Gloſſatorem*,ideò vt ſciatur,quòd hoc antefatum,licèt conſtituatur in pecunia,ſit intentio, quod reguletur ſecundùm quartam, mos introduxit dici in locum quartę illius contentę in *Conſuetudine* redacta in ſcriptis, faciente mentionem de quartę lucrifactione,vt ità lucre-
21 tur hoc antefatum,ſicut in quarta illa diſponebatur,benè verum eſt,quòd hæc proprietas donec viuit vxor,non eſt in diſpoſitione propter futurum euentum,quia ſi filij premoriantur matri, proprietas accreſcit vſufructui,ſi mater pręmoriatur,vſufructus accreſcit proprietati,vt probatur in *d. Conſuet.*& clariùs declarat *Napodan. gloſſator ibi in verb.habet,in verſ.& ſi opponis*,et ſub iſta
22 conſideratione eſt introductum, quòd detur electio vxori,vel habendi pecuniam,et ſic vſum concernentem proprietatem cum cautione de reſtituendo poſt mortem ſecũdùm *Conſuetudinem*,vel petendi vſumfructũ ad tantum pro centenario,remanente proprietate pœnès hæredes, vt per *d.Gloſſatorẽ in verb. fructus*,& dùm in textura verborum practicæ prædictæ nèdum dicitur in locum quartæ,ſed ſubnectitur , *ſeù donationis propter nuptias*,cum magna ratione fuit hoc introductum, vt maritus non teneretur ad conſtituendum donationem propter nuptias , ſed quòd hoc antefatum eſſet in locum eius,nàm ſi hoc non eſſet dictum, vltrà antefatum tenebatur maritus facere donationem prædictam , quæ veniebat conſequutiuè ad dotes datas, *d.auth. dos data*, & per *Bald.in auth.ſiuè à me, C.ad S. C. Velleia.* ità in ſpecie declarat *Napod. gloſſator* in *Cõſuet.Dos,& quarta,in verb.quarta,in tit.de iure quar.* & ſic vt tollatur hoc dubium ponitur in inſtrumentis *in locum donationis proptèr nuptias*, & nè poſſit hæſitari, quòd ſi datur loco donationis propter nuptias, habeat aſſumere naturam eius,ſpecificatur, quòd hoc antefatum reguletur in lucro ſecũdùm *Conſuetudinem* in ſcriptis redactam, & per conſequens ſi non ſũt filii, ſit in totum vxoris, & hoc eſt contrà naturam donationis propter nuptias,quæ reſtituta dote, debebat,vt ſuprà dixi,reſtitui viro , ſi ſunt liberi, ſit poſt mortem viri vſufructuaria, & hoc ſimilitèr eſt contrà naturam donationis propter nuptias,quia vxor reſtituta dote, nihil debebat habere in donatione prædicta,ideò *Napod.* qui loquitur de quarta ſecundùm *Conſuetudinem*,& in *fine* ſuæ *gloſ.* dicit de hoc antefato,in *rubr.de iure quarta* di-
23 ſtinguit inter donationẽ propter nuptias, & quartam,ſeù antefatum,tenẽs,quòd nullo pacto habeant conformitatem,& clariùs in *gloſ.in verb.antè quartæ conſtitutionem,col. 2.verſ. ſed certè*,vbi dicit hæc formalia . *Sed certè non eſt bonum arguere de donatione antè nuptias ad quartam,cùm longè differant,vt plenè tractaui ſuprà in rubrica,etc.* ꝓptereà perſiſtens in hac differentia in *Conſuetudine Dos, & quarta,in gloſ.1.in verſ.itm pro hoc intellectu*,dicit hæc verba . *Nec eſt ſimilis quarta donationi propter nuptias,immò diſſimilis per omnia,vt ſuprà in rub.dixi,&c.* ex quo ſuccedit,
24 quòd quando propriè *textus in §. vxores* loqueretur de donatione proptèr nuptias, ſimplicitèr,et purè ſumpta, non eſſet licitũ arguere de vna ad aliã,quantò magis, quia videmus in vſu , non fieri talem donationẽ, & ab ipſa *Conſuetudine* eſſe ſublatam, poſtquàm per quartam,ſeù antefatum eſt con-

ſultum

Digitized by Google

ſultum vxori,ità *Napod. in gloſ. in verb. quarta*,& nunc verificatur *gloſ. in auth. æqualitas, C. de pactis conuentis*,quæ dicit, ex conſuetudine nõ fieri talem donationem,quia poſtquàm Neapoli habemus id, quod ſit loco eius, & ex vſu ſit ſublata,benè poterit dici, non ſeruari iſtam donationem, vt etiam declarat *Bald. in d. auth. dos data*, & latiùs *Abbas in cap. fin. col. fin. de donatio. int. vir. & vxor.* &
25 per conſequens concluditur, quòd cũ vxor ſemper fuerit vſufructuaria, de cuius vſusfructus natura eſt, quòd proprietas eſſet in bonis viri, & nunquàm accreuerit vſufructui,quòd conſolidato vſufructu proprietati,& ſic deuento ad caſum, quo proprietarius potuiſſet ad libitum diſponere, ſicut ſi maritus non commiſiſſet rebellionem, hæredes eius haberent illam proprietatem, & diſtribueretur inter eos,ſicut dicit *tex. in d. Conſuetud. Quartam*, ità pariformitèr Fiſcus, qui loco hæredis habetur, etiam quòd eſſet ius conditionale, poſtquàm dependebat à contractu,& inſtrumento dotali, regulato ſecundùm Cõſuetudinem, *l. inter ſocerum, §. fin. ff. de pact. dotal.* per quam ità in confiſcatione conſuluit *Roman. ſing. 247. primò dici poteſt, col. 1.* ideò *Paul. de Castr. in conſ. 56. ſuper primo quæſito, in primo vol.* dixit,quòd iſta iura conditionalia,donec purificatur conditio,debent eſſe pœnès poſſidentem,& futurus euentus iudicabit, & declarabit, quid iuris eſſe debeat,allegat notata per *gloſ. in l. 2 ff. ſi pars hæred. pet.* & per *Bart. in l. planè, §. ſi coniunctim, ff. de leg. 1.* in quæſtione,de duobus inſtitutis,vno purè,alio ſub conditione, & videmus, ſeruari in terminis noſtris,quia donec viuit vxor,ſi eligit velle pecuniam, & dare cautionem de reſtituendo ſecundùm practicam,de qua per *Napod. in d. gloſ. in verb. fructus*, & per *Mazzeum deciſ. 291.* non diſponitur per Curiam,nec per fi-
26 lios de ipſa proprietate,quia futurus euẽtus iudicabit,vt ſi præmorerentur filii,erit plena proprietaria, ſin autem præmoriatur mater, erit proprietas plenè in diſpoſitione,vel Fiſci,vel filiorum,& quòd iſta iura conditionalia,& pendentia à futuro euentu ex contractu perueniant in Fiſcum, eſt *tex. in d. l. inter ſocerum, § fin.* & firmat *Alex. in l. 3. § illud quoquè, ff. quod quiſquè iuris*, idem *Alex. in l. ſi marito, col. 1.* ibi, *ſed ſi actio, ff. ſol. matrim.* & ſic ſiuè teneamus opinionem
27 veram, quòd antefatum vadit ad filios vt hæredes, Fiſcus, qui eſt loco hæredis habebit illud, vt ſuprà dixi,ſiuè teneamus, quòd vadit ad filios vt filios patris,& pariformitèr id, quod vadit ad filios debet eſſe Fiſci, per *tex. in d. l. quiſquis, §. filiis*,& ſic quòd omninò filii rebellis ſunt excluſi,& huius ſum opinionis.

Io. Angelus Piſanellus.

SVMMARIVM.

1 *Antefatum quouis nuncupetur nomine in effectu donatio eſt.*

2 *Filij iure communi attento ſuccedunt in antefato per eorum matrem lucrato vti filij, non autèm vti hæredes; ſed quid de iure conſuetudinario Ciuitatis Neapolis, ibid.*

3 Cautela traditur, *qua mediante in Ciuitate Neapolis filij in antefato ſuccedunt vti filij, non autèm vti hæredes.*

4 *Pactum, vt in antefato ſuccedant filij vti filij, non autem vti hæredes, donationem importat; ſed an ſubſiſtat, ſi tendat in perniciem filiorum primi matrimonij, & nu. 10 & 12.*

5 *Mater ſecundò nubens ſicut nõ poteſt plus donare filijs ex ſecundo matrimonio, quàm primis, ità & pater.*

6 *Donatio filijs ex ſecundo matrimonio naſcituris à parentibus facta in perniciem filiorum ex primo matrimonio non ſubſiſtit.*

7 *Donatio ſimplex, vel potiùs ob cauſam reſultat ex pacto, quo mediante paciſcitur, ut in antefato ſuccedant filij uti filij, non autem uti hæredes.*

8 *Donatio ex* Parladori *ſententia quæ dicatur ſimplex, & quæ ob cauſam.*

9 *Donatio facta filijs ex certo matrimonio naſcituris dicitur ob cauſam, ac proindè collationis, & imputationis regulis ſubiecta.*

11 *Filij ex ſecundo matrimonio ſuſcepti an ſoli ſuccedãt in antefato per eorum matrem lucrato, & num. 12.*

13 *Antefatum, quod ſecunda coniux lucrata eſt, an ſolui debeat à filijs huius ſecundi matrimonij.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an pater in Ciuitate Neap. ſecundas contrahens nuptias poſſit in perniciem filiorum primi matrimonii cum futura coniuge paciſci, vt in conſtituto antefato ſuccedant tãtùm filii ex hoc ſecundo matrimonio naſcituri,

eſſet,et per conſequens ſecūdùm terminos
Conſuetudinis ſcriptæ , incipientis *Quartam
autem*, ſub *tit.de iure quarta*, quæ diſponit,
19 quòd ſi maritus moritur relictis filiis,vxor
erit tantùm vſufructuaria,ſi ſine liberis,erit
plena proprietaria, & ſic in iſto caſu poſt-
quàm maritus cōmiſit rebellionem , & fuit
in rebellione mortuus cum filiis , quo caſu
proprietas erat ſua,et inſtrumentum dota-
le in conſtitutione antefati proprietatem
haùd reſeruauit,referendo ſe ad *Conſuetudi-
nem,l.aſſe toto*,cum vulgaribus, *ff. de hæred.
inſtituendis*, ergò nunquàm fuit quæſita Sil-
uiæ vxori,et per conſequens non poteſt di-
ci,ab ea reſeruari,vel deberi filiis,vt habe-
ret locum ratio *d.§.vxores*,à ceſſante igitur
ratione,ceſſat diſpoſitio illius §. et hoc cō-
firmabam,nàm in dicta *Conſuetudine Quar-
tam* dicitur, quòd ſi maritus duxit aliā vxo-
rem,cui conſtituit quartam,mortua prima
vxore relictis filiis, ſi moritur ſecunda vxor
20 cum filiis, quæ per mortem viri fuerat lu-
crata antefatum,conſolidato vſufructu per
eius mortem,illa proprietas eſt diuidenda
inter omnes filios,tàm primi,quàm ſecun-
di matrimonii,et ſic illa proprietas,quę re-
manſit in bonis mariti, ſpectabit ad omnes
filios,quod non eſſet,ſi illa proprietas fuiſ-
ſet quæſita vxori , cùm in bonis matris filii
ſui tantùm debuiſſent ſuccedere, *l. 1*.cum
vulgaribus,*C.ad Tertull.* vtitur enim illa *Cō-
ſuetudo* verbo *peruenire*,ſcilicet ad omnes fi-
lios perueniat,quod tanquàm commune
adaptatur ad ſucceſſionem,vt per *Bart. in l.
centurio,col. penul.* ibi, *modò his regulis,ff.de
vulg.& pupil.* et quia illa *Conſuetudo* loque-
batur de quarta,quæ conſtituebatur in bo-
nis ſtabilibus,vt patet in *tex.* dùm loquitur
de capiendo propria authoritate,et de fru-
ctibus bonorum,vt *ibi* per *Gloſſatorem*,ideò
vt ſciatur,quòd hoc antefatum,licèt conſti-
tuatur in pecunia,ſit intentio, quod regu-
letur ſecundùm quartam, mos introduxit
dici in locum quartę illius contentę in *Con-
ſuetudine* redacta in ſcriptis, faciente men-
tionem de quartę lucrifactione,vt ità lucre-
21 tur hoc antefatum,ſicut in quarta illa diſ-
ponebatur,benè verum eſt,quòd hæc pro-
prietas donec viuit vxor,non eſt in diſpoſi-
tione propter futurum euentum,quia ſi filij
pręmoriantur matri, proprietas accreſcit
vſufructui,ſi mater pręmoriatur,vſufructus
accreſcit proprietati,vt probatur in *d. Con-
ſuet.*& clariùs declarat *Napodan. gloſſator ibi
in verb.habet,in verſ.& ſi opponis*,et ſub iſta
22 conſideratione eſt introductum, quòd de-
tur electio vxori,vel habendi pecuniam,et
ſic vſum concernentem proprietatem cum
cautione de reſtituendo poſt mortem ſecū-
dùm *Conſuetudinem*,vel petendi vſumfructū
ad tantum pro centenario,remanente pro-
prietate pœnès hæredes, vt per *d.Gloſſatorē
in verb. fructus*,& dùm in textura verborum
practicæ prædictæ nèdum dicitur in locum
quartæ,ſed ſubnectitur , *ſeù donationis prop-
ter nuptias*,cum magna ratione fuit hoc in-
troductum, vt maritus non teneretur ad
conſtituendum donationem propter nup-
tias , ſed quòd hoc antefatum eſſet in lo-
cum eius,nàm ſi hoc non eſſet dictum, vltrà
antefatum tenebatur maritus facere do-
nationem prædictam , quæ veniebat conſe-
quutiuè ad dotes datas, *d.auth. dos data*, &
per *Bald.in auth.ſiuè à me, C.ad S. C. Velleia.*
ità in ſpecie declarat *Napod. gloſſator* in *Cō-
ſuet.Dos,& quarta,in verb.quarta,in tit.de iure
quar.* & ſic vt tollatur hoc dubium ponitur
in inſtrumentis *in locum donationis propter
nuptias*, & nè poſſit hæſitari, quòd ſi datur
loco donationis propter nuptias, habeat
aſſumere naturam eius,ſpecificatur, quòd
hoc antefatum reguletur in lucro ſecūdùm
Conſuetudinem in ſcriptis redactam, & per
conſequens ſi non sūt filii, ſit in totum vxo-
ris, & hoc eſt contrà naturam donationis
propter nuptias,quæ reſtituta dote, debe-
bat,vt ſuprà dixi,reſtitui viro , ſi ſunt liberi,
ſit poſt mortem viri vſufructuaria, & hoc
ſimilitèr eſt contrà naturam donationis
propter nuptias,quia vxor reſtituta dote,
nihil debebat habere in donatione prædi-
cta,ideò *Napod.* qui loquitur de quarta ſe-
cundùm *Conſuetudinem*,& in *fine* ſuæ *gloſ.*di-
cit de hoc antefato,in *rubr.de iure quarta* di-
23 ſtinguit inter donationē propter nuptias,
& quartam,ſeù antefatum,tenēs,quòd nul-
lo pacto habeant conformitatem,& clariùs
in *gloſ.in verb.antè quartæ conſtitutionem,col.
2.verſ. ſed certè*,vbi dicit hæc formalia. *Sed
certè non eſt bonum arguere de donatione antè
nuptias ad quartam,cùm longè differant,vt ple-
nè tractaui ſuprà in rubrica,etc.* ꝓpterea perſi-
ſtens in hac differentia in *Conſuetudine Dos,
& quarta,in gloſ.1.in verſ.item pro hoc intelle-
ctu*,dicit hæc verba . *Nec eſt ſimilis quarta do-
nationi propter nuptias,immò diſſimilis per om-
nia,vt ſuprà in rub.dixi,&c.* ex quo ſuccedit,
24 quòd quando propriè *textus in §. vxores* lo-
queretur de donatione propter nuptias,
ſimplicitèr,et purè ſumpta, non eſſet licitū
arguere de vna ad aliā,quantò magis, quia
videmus in vſu , non fieri talem donationē,
& ab ipſa *Conſuetudinę* eſſe ſublatam, poſt-
quàm per quartam, ſeù antefatum eſt con-

ſultum

ſultum vxori, ità *Napod. in gloſ. in verb. quarta*, & nunc verificatur *gloſ. in auth. æqualitas, C. de pactis conuentis*, quæ dicit, ex conſuetudine nō fieri talem donationem, quia poſtquàm Neapoli habemus id, ꝙ fit loco eius, & ex vſu ſit ſublata, benè poterit dici, non ſeruari iſtam donationem, vt etiam declarat *Bald. in d. auth. dos data*, & latiùs *Abbas in cap. fin. col. fin. de donatio. int. vir. & vxor.* &
25 per conſequens concluditur, quòd cū vxor ſemper fuerit vſufructuaria, de cuius vſuſfructus natura eſt, quòd proprietas eſſet in bonis viri, & nunquàm accreuerit vſufructui, quòd conſolidato vſufructu proprietati, & ſic deuento ad caſum, quo proprietarius potuiſſet ad libitum diſponere, ſicut ſi maritus non commiſiſſet rebellionem, hæredes eiùs haberent illam proprietatem, & diſtribueretur inter eos, ſicut dicit *tex. in d. Conſuetud. Quartam*, ità pariformitèr Fiſcus, qui loco hæredis habetur, etiam quòd eſſet ius conditionale, poſtquàm dependebat à contractu, & inſtrumento dotali, regulato ſecundùm *Cōſuetudinem, l. inter ſocerum, §. fin. ff. de pact. dotal.* per quam ità in confiſcatione conſuluit *Roman. ſing. 247. primò dici poteſt, col. 1.* ideò *Paul. de Caſtr. in conſ. 56. ſuper primo quæſito, in primo vol.* dixit, quòd iſta iura conditionalia, donec purificatur conditio, debent eſſe pœnès poſſidentem, & futurus euentus iudicabit, & declarabit, quid iuris eſſe debeat, allegat notata per *gloſ. in l. 2 ff. ſi pars hæred. pet.* & per *Bart. in l. planè, §. ſi coniunctim, ff. de leg. 1.* in quæſtione, de duobus inſtitutis, vno purè, alio ſub conditione, & videmus, ſeruari in terminis noſtris, quia donec viuit vxor, ſi eligit velle pecuniam, & dare cautionem de reſtituendo ſecundùm practicam, de qua per *Napod. in d. gloſ. in verb. fructus*, & per *Mazzeum deciſ. 291.* non diſponitur per Curiam, nec per fi-
26 lios de ipſa proprietate, quia futurus euētus iudicabit, vt ſi præmorerentur filii, erit plena proprietaria, ſin autem præmoriatur mater, erit proprietas plenè in diſpoſitione, vel Fiſci, vel filiorum, & quòd iſta iura conditionalia, & pendentia à futuro euentu ex contractu peruenient in Fiſcum, eſt *tex. in d. l. inter ſocerum, §. fin.* & firmat *Alex. in l. 3. §. illud quoquè, ff. quod quiſquè iuris*, idem *Alex. in l. ſi marito, col. 1.* ibi, *ſed ſi actio, ff. ſol. matrim.* & ſic ſiuè teneamus opinionem
27 veram, quòd antefatum vadit ad filios vt hæredes, Fiſcus, qui eſt loco hæredis habebit illud, vt ſuprà dixi, ſiuè teneamus, quòd vadit ad filios vt filios patris, & pariformitèr id, quod vadit ad filios debet eſſe Fiſci, per *tex. in d. l. quiſquis, §. filij*, & ſic quòd omninò filii rebellis ſunt excluſi, & huius ſum opinionis.

Io. Angelus Piſanellus.

SVMMARIVM.

1 *Antefatum quouis nuncupetur nomine in effectu donatio eſt.*

2 *Filij iure communi attento ſuccedunt in antefato per eorum matrem lucrato vti filij, non autèm vti hæredes; ſed quid de iure conſuetudinario Ciuitatis Neapolis, ibid.*

3 Cautela *traditur, qua mediante in* Ciuitate *Neapolis filij in antefato ſuccedunt vti filij, non autèm vti hæredes.*

4 *Pactum, vt in antefato ſuccedant filij vti filij, non autem vti hæredes, donationem importat; ſed an ſubſiſtat, ſi tendat in perniciem filiorum primi matrimonij, & nu. 10 & 12.*

5 *Mater ſecundò nubens ſicut nō poteſt plus donare filijs ex ſecundo matrimonio, quàm primis, ità & pater.*

6 *Donatio filijs ex ſecundo matrimonio naſcituris à parentibus facta in perniciem filiorum ex primo matrimonio non ſubſiſtit.*

7 *Donatio ſimplex, uel potiùs ob cauſam reſultat ex pacto, quo mediante paciſcitur, ut in antefato ſuccedant filij uti filij, non autem uti hæredes.*

8 *Donatio ex* Parladori *ſententia quæ dicatur ſimplex, & quæ ob cauſam.*

9 *Donatio facta filijs ex certo matrimonio naſcituris dicitur ob cauſam, ac proindè collationis, & imputationis regulis ſubiecta.*

11 *Filij ex ſecundo matrimonio ſuſcepti an ſoli ſuccedāt in antefato per eorum matrem lucrato, & num. 12.*

13 *Antefatum, quod ſecunda coniux lucrata eſt, an ſolui debeat à filijs huius ſecundi matrimonij.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an pater in Ciuitate Neap. ſecundas contrahens nuptias poſſit in perniciem filiorum primi matrimonii cum futura coniuge paciſci, vt in conſtituto antefato ſuccedant tātùm filii ex hoc ſecundo matrimonio naſcituri,

In quo aliàs ex lege municipali ſuccederēt omnes, & ſic tàm ex ſecunda, quàm ex prima vxore ſuſcepti, dummodò patris ſint hæredes. Item cùm hoc pactum aliud non importet, niſi donationem in filios naſcituros collatam, an talis cenſenda ſit donatio, vt collationis, & imputationis regulis ſubiaceat?

CAP. XXIII.

1 Antefatum, quod à viro futuræ coniugi in capitulis matrimonialibus conſtituitur, ſiuè donatio proptèr nuptias, ſiuè ſponſalitia largitas, ſiuè dotarium, ſiuè anteferna, ſiuè quarta, ſiuè alio, ſecundùm Regionis morem nuncupetur nomine, in effectu donatio eſt, cùm non niſi lucratiuo titulo acquiratur, in illaq; quàmuis iure communi attento ſuccedant filii, licèt patris hęre-
2 des nō ſint, vulgata *auth.hæ res, C.de ſecund. nupt.* de iure tamen conſuetudinario huius Ciuitatis, non niſi vt hæredes patris ſuccedere poſſunt, per *Conſuet. Quartam autem*, ſicq; non modò filii ex ſecūda vxore ſuſcepti; ſed omnes, dummodò patris ſint heredes, vt centies ſic deciſum teſtantur *Ioan. Angel Piſanel. in reſponſo, cap. præcedenti* impreſſo, & cum eo *Addentes ad Afflict. deciſ. 314. D. de Franch deciſ. 106. num. 7. Fab. de Anna conſ. 74. nu. 7. 8. & 9. Camil de Medic. conſ 43. num. 19. Molfeſ. ad Conſuet Neap. part. 7 q. 2. Camil. Borrel. in ſumm. deciſ par. 3. tit. de donatio propt. nupt. num.* 83. & alii noſtri ci-
3 tra controuerſiam; Eſt tamen verum, quòd in hac Ciuitate Maiores noſtri cautelam inuenerunt, & ea eſt, vt in capitulis matrimonialibus ſpeciali pacto caueatur, vt in hac, de qua agimus donationis ſpecie ſuccedere debeant filij vt filij, non autem vti heredes, ut per *Molfeſ. loco* cit. *par. 1. cap. 3. num.* 21 in *finalibus uerbis, fol. 7.*

Quo pacto ſic ſtante, in una facti contingentia dicendum uidebatur, antefatum à viro ſecundę vxori conſtitutum, & iam lucratum, ea mortua, ſpectare debere integrū ad filiam huius ſecundi matrimonij, nec in eo ius aliquod ſuccedendi habere filiam alteram ex primo matrimonio ſuſceptam.

At Ego, qui iſtius primę ſobolis partes pro uiribus tuebar, hoc pacto non obſtante eidem pro medietate antefatum illud fore decernendum per iuris tramites diſ-
4 ſerendo, conſideraui primò, negari non poſſe, pactum hoc aliud non importare, niſi ut filiis naſcituris, & demùm natis ex hoc ſecundo matrimonio cenſeatur facta donatio illius pecunię quantitatis, ad quam conſtitutum antefatum aſcendit; nàm cùm aliàs ex municipalis conſuetudinis prouidentia omnes filii ex quacunq; uxore ſuſcepti in quantitate illa ſucceſſiſſent, dùm ex hoc pacto ſuccedunt tantùm filii ex ſecundo matrimonio, & tanquàm filii, non autem uti hęredes, ſine dubio cenſetur ipſis huius quātitatis facta donatio; hoc poſito dicebam, illud in facto certum eſſe, filiā ex primo matrimonio ſuſceptam de bonis communis patris tantundem pręcipuum non habuiſſe; conſtabat enim, patrem earū in ultimis conſtitutum utrāq; filiam æquis portionibus hęredem inſtituiſſe, nec in aliquo filiam ex primo matrimonio ſuſceptā melioraſſe, ad hoc, ut ambæ filiæ æqua lance à communi patre honoratæ dici, ac cen-
5 ſeri poſſent, quò fit, ut ſubintret omninò vulgata diſpoſitio *tex. in l hac edictali, C. de ſecund. nupt.* cuius tenore attento, iuxtà receptiſſimam *Doctorum* ſententiam, ſicut nō poteſt mater tàm inter viuos, quam in vltima voluntate plus donare, vel legare filiis ex ſecundo matrimonio, quàm primis, vt per *D. de Franch deciſ. 435. Theſ. deciſ. 170. Maſtrill. deciſ. 175. num. 14 & 25.* aliosq; innumeros *Doctores*, tàm antiquos, quàm recentiores, ità & pater, cùm certum ſit, *legē* illam vtrumq; coniugem ad diſponendum prohibuiſſe, & ab vtroq. fraudem excluſiſſe, vt *ibidem Bald.* obſeruauit *nu.* 1. & 2 & *Theſ. loc.* cit. *n.* 12 *verſ. ad tertium reſponderi poteſt*, & latè per *Me lib. 1. cap.* 274 à *nu.* 11. & hoc non niſi in gratiam filiorum primi matrimonii, ad hoc vt ex parentum ſecūdis nuptiis damnum aliquod non patiātur, de quo multum curauit *Imperator in §. optimè, in authen. de nupt.* cuius tenor in hac materia eſt omninò attendendus, ſcripta enim eſt lex illa ad declarationem *d. l. hac edictali*; vndè *Rolan. à Val conſ 29 uol. 4. in princ.* affirmauit, omnium *Doctorum* dicta in matre, ex rationis identitate in diſpoſitione facta à patre pcedere, prout erat caſus ſui *cōſilij*.

Digitized by Google

idemq. antè ipſum affirmarunt *Odof. in d. l. hac edictali*, *Bertrand. ibid. num.* 12. *cum ſeq. Boer. deciſ.* 201. *num.* 6. *Corne. conſ.* 33. 44. & 118. *vol.* 1. *Io. de Garronib. in rubr. C. de ſecund. nupt. par.* 1. *nũ.* 73 *Rimin. iun, conſ.* 428. *lib.* 4. & *conſ.* 771. *n.* 33. *vol.* 7. *Lancel. Galiaula conſ.* 18. & ex recentioribus hoc idem affirmarũt *Simon de præt. de interpr. vlt. volunt lib.* 5. *interpr.* 1. *dub.* 1. *num* 76. *et ſeq. Io. Petr. Fontanel.* omninò videndus in *tract. de pact. nupt. clauſ.* 5 *gloſ.* 8. *par.* 4. vbi *num.* 5. expreſſis verbis dicit, reprobari omninò hæreditamentum, quod in capitulis matrimonialibus fit in fauorem filiorum ex ſecundo matrimonio naſcendorum, exiſtentibus liberis primi matrimonij, ſubdens *num.* 21. quòd ſemper filij prioris matrimonii inter ſe diuidnnt æqualitèr, licèt inæqualitèr ſint à patre tractati, & *Rouit.* noſter *deciſ* 12 *num.* 17. dicit,
6 quòd quando donatio eſt facta filijs naſciturís in capitulis matrimonialibus, caſus eſt extrà omnem dubitationem contrà filios ſecundi matrimonij, ex eo, quòd in illis non natis non ſolùm aliqua merita conſiderari non poſſunt; ſed nec vlla veriſimilis cadit affectio diſponentis, ad *text. in l. qui filiabus, ff. de leg.* 1. quòd proindè omnis affectio in ſecundam coniugem retorquetur, allegat *Bardellon.* latè, & doctè de his agentem *conſ.* 4. *num.* 54. cum pluribus *ſeqq.* hoc idem *P. Molfeſ. ad Conſuet. Neap. par.* 3 *quæſt.* 13. *num.* 3. quo loci verbis dicit expreſſis, *l. hac edictali* procedere, tàm in matre, quàm in patrè, non ſolùm de iure cõmuni; ſed etiam ex diſpoſitione noſtrarũ *Conſuetudinum*, ꝙ proindè, ſubdit, ab hac opinione in Regno noſtro recedi non poſſe, ꝑcipuè ob tot iudicaturas indè ſequutas; vndè ex hac ſola ratione in caſu ꝓpoſito negari nõ poſſe dicebã, qui filiæ primogenitæ iuſtitia in tuto eſſet.

7 Secundò conſideraui, quòd cùm largitas hæc à communi patre in filios ex ſecundo matrimonio procreandos collata nõ alitèr ſimplex; ſed ob causã dicatur, dùm vtramquè filiam æquis portionibus inſtituendo huiuſmodi largitatis collationem non prohibuit, ſine dubio ad æqualitatem ſeruandam collationis regulis ſubiacet, eſt *tex.* nimis clarus, et vulgatus in *Authent. ex teſtamento, C. de collatio.* et in corpore vndè ſumitur, ibi, *ex teſtamento, & ab inteſtato ceſſat dotis, & aliorum datorum collatio, ità demùm ſi parens hoc deſignauit expreſſim*; ergò vbi pater expreſsè collationem non vetuit, fit illi locus, id, ꝙ nemo, nouiſſimo iſto iure attento, in controuerſiam poſuit; quòd autem donatio hęc ob cauſam, et finalem ſit prorſus cenſenda, probatur, cùm non ex mera donantis liberalitate, nulloquè iure cogente, ſed ex neceſſitate proceſſerit, nimirùm quia ſic mulier, cum qua matrimonium contraxit, voluit, ad hoc ut filii procreandi ditiores euaderent, illamq; quantitatem nõ ut patris hæredes futuris paternis creditoribus obnoxiam, ſed a die capitulorum do-
8 natam haberent, videatur (quęſo) *Parlador. differ. quotid. differ.* 150. quo loci indagando, quæ ſimplex, & quæ ob cauſam dicatur donatio, quicquid in hoc multi multa dixerint, quos ipſe refert, tandèm *nu.* 4. ſatis notantèr, & ad rem noſtram dicit, illam ſibi videri cenſendam eſſe donationem ſimplicem, quę ex mera animi liberalitate à patre donãte facta proponeretur, cæterùm ſi aliqua concurreret cauſa neceſſaria in donando, ob cauſam diceretur talis donatio, non autem ſimplex, ſicquè collationis regulis ſubiecta, ſubdens, hoc probari ex *l.* 1. *ff. de donatio.* ex *l. illud, C. de collation.* et ex *l. cùm multa, C. de donat. antè nupt.* & quòd in hanc ſententiã iuerunt *Gutier. pract. quæſt. lib.* 2. *quæſt.* 65. *num* 6. *Ayora de partitio.* 2. *part. quæſt.* 13. *Angul. in l.* 29 *Tauri, gloſ.* 4. & *Ioan. Garz de donatio. remunerat. num.* 49. & 50. quibus addo *Molfeſ. ad Conſuet. Neap. part.* 4. *quæſt.* 25.
9 *num.* 9 quo loci coactam hanc vocat donationem, & in terminis, quando donatio eſt collata in filios ex certo matrimonio naſcituros, quòd collationis, & imputationis legibus ſubiaceat, ultrà *Doctores* antiquos, & recentiores relatos per *Reg Rou conſ.* 41. *nu.* 17. *lib.* 1 & per Dominos *Hortenſium Pettũ*, & *Alexandrum Palmeriam* Aduocatos noſtri temporis primarios in duabus *Allegationibus*, quas imprimi curauit *Ioan. Baptiſta de Thoro par.* 2 *compend. deciſ. in verbo donatio facta cõtemplatione matrimonij*, dico, quòd ſemel, atq; iterùm fuit nouiſsimè per Sacrũ Conſilium Regni huius deciſum iũctis Dominis Cõſiliariis duarum Aularum, & cum Adiunctis in cauſa uertente inter hærodes quon. Ioannæ de Tranſo cum Monaſterijs Sanctorum Frãciſci de Aſsiſio, & de Paula de Sueſſa, pęnès de Fęlice Actorum Mag. Sacri Conſilij, contra opinionem per *M*[illegible] firmatam *lib.* 1. *cap.* 85.

10 Nec prædictis obſtant, quæ ſcripta reliquit *Io. Ant. de Nigris* in *cap. Reg.* ſecundùm eius ordinem 165. incip. *Mulier dotarium*, *num.* 97. quo loci in quæſtione, quam proponit, an quarta, ſiuè antefatum per virum ſecundæ vxori conſtitutum, eo præmortuo ſit ſoluendum, tàm à filijs ſecundi, quàm primi matrimonii, qui communis patris hæredes

11 ſunt vniuerſales,pro indubitato ſupponit, in hoc lucro ſuccedere filios ſecundi matrimonii tantùm; hęc enim apud ipſum erat ratio dubitandi,nàm dicebat, quòd videbatur tenendum, ſoluendum eſſe à filiis ſecundi matrimonii,ea quidèm ratione,quia illi tantùm in eo ſuccedebant,ad hoc allegando *tex.in l.cum aliјs, C. de ſecund. nupt.* & in §*.nec illud,auth.de nupt.* etenim fas ſit mihi dicere, *Nigrum* in hoc præſuppoſito verè ſe denigraſſe, nullibi enim in his iuribus, nec in aliis hoc probatur, cùm illud dùmtaxat ab *Imperatoribus* fuerit *ibi* ſancitum, vt mulier,quæ primas, & ſecundas feſtinauit nuptias,ſi tàm à primo, quàm à ſecũdo viro prædefunctis antenuptiales donationes aſſequuta fuit,ea demùm defuncta, in lucris habitis à primo viro ſuccedent filii ex illo matrimonio ſuſcepti,in lucris verò habitis à ſecundo,filii ex hoc coniugio procreati, & in cæteris bonis propriis illius omnes æqua lance. Hæc diſpoſitio,quæ ſũma ratione nititur,ad caſum noſtrum non pertinet;non enim iuſtum erat,vt moriente muliere,in his,quæ à primo viro lucratiuo titulo acquiſiuit, filii ex ſecundo matrimonio partem haberent, & è contrà; ſed vnuſquiſquè in his, quæ à parẽte ſuo obuenerunt ex integro ſuccederent; hoc dico, quod non applicatur ad caſum noſtrum, in
12 quo tractatur, ſi antefatum per virum ſecundę coniugi conſtitutum,ea mortua obuenire debeat ad filios omnes patris conſtituentis,tàm ex primo,quàm ex ſecundo matrimonio ſuſceptos,vel tantùm ad illos, qui ex ſecundo nati ſunt,ſtante pacto in capitulis matrimonialibus appoſito, vt ipſi ſuccederent,& præſuppoſitis duobus in iure veriſſimis, primò,quòd pater ex diſpoſitione *l.hac edictali* non poſſit plus donare, vel legare filiis ſecundi matrimonii, quàm primi,& ſecundò, quòd hæc cùm ſit donatio in filios ſecundi matrimonii collata, vti ob cauſam facta collationis regulis ſubiaceat,nulla poteſt cadere controuerſia,quin in ea filii ex primo matrimonio geniti portionem habeant. Pergit vlteriùs *Niger*,
13 & concludendo, quòd hoc antefatum ſit ſoluendum tàm à filiis ſecundi, quàm primi matrimonii,id,quod Ego paritèr affirmo,agnoſcenſq;difficultatem maximam circà inæqualitatẽ, quę ex hoc oritur,dùm ſupponit,quòd demùm mortua hac ſecunda vxore, non niſi filii ex hoc matrimonio ſuccedent, dicit, quòd nõ obſtat hoc, quod opponitur de inæqualitate, ea quidèm ratione,quia ex quo pater habuit ſecundam vxorem in ſui obſequio, dotiſq; fructus in eius vtilitatem, & ſucceſſiuè in commodum omnium filiorũ conuerſi fuerunt,meritò, qui ſentit commodum, debet & incõmodum ſentire;hęc ratio, dico Ego, quòd àd tollendum obicem datum circà inęqualitatem iſtorum filiorum,ſatis eſt ridicula, primò,quia non conuincit,quòd hęc commoditas,quam ſupponit *Niger*,filios primi matrimonii ſentiſſe ſit talis,vt compenſari poſſit cum ea antefati portione, quę illis deberetur, ſi hoc commodum non ſentiiſſent,ſicq; ex hoc reſultare æqualitatem.Secundò;ſi dices,filios primi matrimonii ſentiſſe commodum ex fructibus dotis ſecundę vxoris, eandem commoditatem, dico Ego, ſentiiſſe filios ſecundi matrimonii ex fructibus dotis primæ vxoris,quibus communis pater,dùm vixit gauiſus eſt; mortua enim prima coniuge remanſit ille adminiſtrator legitimus, & vſufructuarius illorum bonorum,ſiuè dotalium, ſiuè extrà dotem, vti ad communes filios, & hæredes ſpectãtium,*l.*1.2.& 3. *C.de bonis maternis*, nec per tranſitum ad ſecunda vota eorundem bonorum vsũfructum patrem ipſum amiſiſſe dici poteſt,*l.fin.C.eod.Boer.dec.*198.vndè firma remanet mea opinio,prout ſuprà,à qua nec in iudicando,neq; in conſulendo recedi poſſe indubitantèr teneo,ſaluo tamen ſemper rectiori iudicio,cui me libentèr ſubmitto,etc.Poſt hæc ſcripta obſeruaui *Dom Reg. Capyc.Latro*,qui in *conſul.*25.*à num.*55.*lib.*1. videtur tenere contrarium eius, quod hìc Ego firmaui; quod proindè quando caſus occurrerit,erunt benè omnia conſiderãda.

SVMMARIVM.

1 *Antefatum vt debeatur mulieri per mortem viri qua concurrere debeant.*

2 *Mulier,quæ dotem non ſoluit an lucretur antefatum, ſi illud conſtitutum apparet proptèr dotem recipiendam,& ob alias cauſas,&c.et num.*3 4.5 6.8.

7 *Mulier an ex ſolo oſculo lucretur antefatum.*

9 *Antefatum ſi fuerit conſtitutum minus, quàm eſt in* Reg.pragm.*taxatum,ſoluto matrimonio an poſſit peti iuxtà taxam in* Reg. Prag. *contentam.*

10 *Donatiuum de quo in* Prag. vnica, de donat. proptèr nupt. *ſi promiſſum non fuit, nùm ſoluto matrimonio per mortem viri poſſit à muliere peti.*

AR-

ARGVMENTVM.

Agitur, an mulier, quæ dotem non ſoluit, poſſit ſoluto matrimonio à viri hæredibus antefatum petere, dùm conſtitutum illud apparet habito reſpectu ad dotes, & ex alijs cauſis viri mentem mouentibus. Antefatũ nùm poſſit conſtitui in minus, quàm extitit à ſtatuto taxatum. Donatiuum, quod ex *Conſuetudine* tranſmittitur à ſponſo ſponſæ antè contractum matrimonium per verba de præſenti, ſi illud in capitulis matrimonialibus conſtitutũ non apparet, an ſoluto matrimonio ſit mulieri debitum, & de alijs ad ornatum *Prag.* 1. ſub *tit. de donatio. propter nupt.*

CAP. XXIV.

1 ANtefatũ, certum eſt, quòd ad hoc vt per mortem viri mulieri ſit debitum, duo de neceſſitate concurrere debent, primò, quòd ſit illud à viro cõſtitutum, vel ſaltem conſtitui promiſſum, nàm ſecus, nullatènus peti poſſet; ſic enim vno ore fatentur *gloſ. in verb. exactio*, & communitèr omnes in *auth. Dos data, C. de donatio. antè nupt. gloſ. in Conſt. Mulier, quæ dotarium, in princip. Andr. in cap. 1. nu. 6. verſ. per hoc patet, in tit. quibus mod. feud. pote. olim alien. Lucas de Penn. in l. 1. col. 1. in fine, C. quando, & quibus quart. par. deb. lib.* 10. *Affl. in* Conſt. *Licentiam, num* 4. *& deciſ.* 242. *nu.* 1. *&* 2. *Niger in Cap. Reg. Mulier dotarium, num.* 26. *Grammat. deciſ.* 97. *num.* 4. Secundò quòd contracto, & conſummato matrimonio dos ſit cum effectu ſoluta, nàm ſecus denegaretur antefati petitio, eſt *tex.* nimis clarus in § *illud, auth. de nõ elig. ſecun. nuben.* vbi expreſſis verbis ſtatuitur, vt mulier, quæ nihil omninò de dote ſoluit, nihil de antefato lucretur, & ſi partem dotis ſoluit, partẽ tantùm lucretur de antefato.

2 Sed de illo in hac materia lucrifactionis antefati Noſtrates dubitaſſe comperio, nimirùm, an mulier, quæ dotem non ſoluit, poſſit ſoluto matrimonio ab hæredibus viri antefatum petere, ſi cõſtitutum apparet illud habito reſpectu ad dotes, & proptèr alias cauſas viri conſtituentis, mentem mouentes, paſſim enim Tabelliones noſtri antefati cõſtitutionem in capitulis matrimonialibus extendunt per hæc verba, *Et hauendo riſpetto alla dote promeſſa, e per altre cauſe mouentino la ſua mente conſtituiſce detto Sig. Spoſo l'antefato, &c.*

3 *Io. Ang. Piſanel.* primus omnium excitat hunc articulum in *addit. ad Napodan. in Conſuet. Quartam autem*, in *apoſtilla*, quæ incipit, *Nota ex iſta glo. fol.* mihi 252. quo loci arguit pro, & contrà, & tandem cogitandum reliquit.

4 *Rouitus* verò *conſ.* 50. *num.* 17. & *ſeq. lib.* 2. intrepidè contrà mulierem reſpondet, nimirùm, vt nunquàm poſſit mulier ob viri mortem antefatum petere, niſi dote ſoluta, verbis illis, *e per altre cauſe mouentino la ſua mente* non obſtantibus, ſicquè teſtatur in facti contingentia pro hæredibus viri Sacrum Conſilium iudicaſſe.

5 At *Scipio Theodor. alleg.* 13. *num.* 16. inſequendo *Georg. alleg.* 45. *num.* 11. *&* 18. adeò pro muliere ſuam profert ſententiam, vt affirmare auſus ſit, ceſſare prorſus temporibus noſtris antiquam illam quæſtionem, an antefatum debeatur ſolummodò pro rata dotis exactæ, ex eo, quòd hodiè cõſtituitur illud, tàm reſpectu dotium, quàm ex alijs cauſis, &c. ſicquè pro muliere per Sac. Conſ. deciſum fuiſſe refert, prout audiui ſic pariter fuiſſe deciſum hodiè 11. Iulij 1635. pro Lucretia de Puteo cõtrà hæredes eius viri, referente Domino Conſiliario de Franchis morigeratiſſimo, pœnès Strinam Sac. Conſ. Actorum Magiſtrum, idemq; affirmat *Marcian conſ.* 58. *à num.* 7. *lib.* 2.

6 Ego autem, vt in hac re breuitèr dicam, quid ſentio, nũquàm animum meum diuertere potui à prima opinione contrà mulierem, ſiquidèm, vt benè aduertit *P. Molfeſ.* hoc idem tenens in *comment. ad Conſuet. Neap. par.* 7. *cap.* 6. *num.* 4. *&* 5. vt mulier poſſit antefatum petere, duo copulatiuè requiruntur, & primò, vt dos promiſſa verè ſol-

uatur,

uatur. Secundò, vt matrimonium contrahatur,& per carnalē copulam conſummetur;in caſu autem,de quo agimus, deficit primum, nam licèt conſummatum ſit matrimonium,non tamen dos fuit ſoluta, & ſic agēdo mulier pro anteſato, iniuſtè ageret;obſtaret enim ei exceptio nō adimplementi ex parte ſua, ſubdens idem *Molfeſ. num.6.*illud,quod dicunt noſtri, nimirùm,

7 mulierem ex ſolo oſculo lucrari anteſatū, intelligi,ſi verè dos fuit ſoluta, & nō alitèr, id,quod Ego adnotaui *lib.1.cap.*14. Et quòd hæc ſit veriſſima ſententia, ponderatur argumentum *Piſanelli,* qui videns illud ſatis contrà mulierem vrgere,reliquit cogitandum;dicit enim *Piſanel* quòd ſi vera eſſet opinio pro muliere, vt lucraretur anteſatum,etiam dote non ſoluta,proptèr illa verba,*e per altre cauſe monentino la mente,etc.* ſequeretur, ſat eſſe pro lucro anteſati, vt matrimonium per verba de præſenti cōtrahatur,quàmuis nulla ſit ſequuta copula, nec dos aliqua ſoluta, quod aſſerere eſſet abſurdum;etenim verba illa paulò antè repetità ſic generalia cenſenda ſunt potiùs à Notariis, quàm de partium voluntate, &

8 conſenſu in capitulis poſita; ſi enim voluiſſet vir conſtituere mulieri anteſatum etiam dote non ſoluta,ſed proptèr aliam cauſam, putà ratione deflorandæ virginitatis, dixiſſet expreſsè,& cùm non dixerit,non video, quo pacto verba illa ſic generalitèr poſita, poſſint eſſe tantæ potentiæ,vt deſtruāt cauſam ſpecialem tàm benè declaratam,nimirùm proptèr dotem,quæ quidèm ſola cauſa extitit à iure conſiderata, & non alia.

9 Dixi ſuprà (vt alia ad materiam pertinētia obitèr tangam) non deberi anteſatum, quando illud à viro conſtitutum non fuit, vel promiſſum conſtitui,nec mulier conſtāte matrimonio egit,vt cōſtituatur;ſed quid ſi conſtitutum fuit;at in minori quantitate, quàm à nouiſſima *Reg. ſanctione* taxatū fuit, an per hoc matrimonio per viri mortem ſoluto poſſit illud petere mulier iuxtà taxam in præfata *Regia ſanctione* contentam? Dic, veram eſſe concluſionem, mulierem nullatènus audiendam eſſe, ſi matrimonio per mortem viri ſoluto, ab illius hæredibus anteſatum peteret ad rationem in *pragmatica* præſcriptam,dùm in minori quantitate in capitulis matrimonialibus cōſtitutum apparet;etenim ſanctio illa voluit proſpicere, nè in exceſſu conſtituantur anteſata, & ſic vt non poſsit excedi quantitas ibi taxata, non quòd Legiſlatoris mens fuerit, vt minor quantitas conſtitui non poſsit, videatur *Affl.* poſt *Andr.in Conſt. Licentiam,num.2. in 3.quæſt.*quo loci expreſsis verbis docet, mulierem non eſſe audiendam,ſi illam ſe læſam dixerit,ex eo, quòd anteſatum extitit ſibi à uiro conſtitutum in minus,quàm ex iuris, uel ſtatuti diſpoſitione conſtitui debebat,ſequitur *Niger in Cap. Regni Mulier dotarium,n.63.& Nuncius Pellic.ad* Conſuet. *Auerſanas,cap.5.num.157. cum ſeqq.*

10 Dubitatur inſuper, cùm in eadem ſuprà citata *Reg. pragm.* quæ eſt *vnica de donatio. propter nupt.* non modò anteſatum ad certam rationem taxetur, ſed etiam & donatiuum,quod ſponſus ad ſponſam tranſmittere tenetur,an ſi in capitulis matrimonialibus promiſſum non apparet, poſsit demū mulier ſoluto matrimonio illud ab hæredibus viri petere? pro reſolutione dicito, quod donatiuum,de quo loquitur *pragmatica* eſt illa pecuniæ quantitas,quæ ante matrimonium contractum per verba de præſenti tranſmittitur à ſponſo ſponſæ, ad hoc vt ſibi emat veſtes, & alia pro eius ornatu neceſsaria, cuius quidèm quantitas ex quo antiquis temporibus, maximè in hac Ciuitate erat in exceſſu, extitit à *Reg. Sanctione* moderata,notat *Taſſon.ibidem, verſ.4 obſer. 3.num.4.& 5.fol.*mihi 292. At ſi ſponſus pecuniam illam ad ſponſam non tranſmitteret,ex quo onus voluit ipſe aſſumere emēdi veſtes, & alia neceſsaria impendere pro futuræ coniugis ornatu,nihil de cętero mulier occaſione huius donatiui poterit unquàm prætendere,nec conſtante matrimonio à viro, nec illo ſoluto ab illius hæredibus,& hoc iure vtimur, ſicquè pluriès per Sac.Conſ.deciſum.

SVMMARIVM.

1 *Anteſatum quando dicatur lucratum per mulierem pleno iure, & quando quòad vſumfructum tantùm, & quid attento nouiſſimo iure Regni,num.2.*

3 *Mulier ſoluto matrimonio an poſſit petere anteſatum in pecunia contanti, ſi hæres vſuras ſingulis annis præſtare ſe offert,& num.* 4. 5. 7.9.& 10.

6 *Vſufructuario præſtita cautione de benè vtendo, & fruendo traditur poſſeſſio rei, in qua vſumfructum habet.*

8 *Proprietarius an audiatur, ſi cupiens rem penès ſe habere, vſufructuario cautionem obtulerit de ei ſingulis annis præſtando fructus, ex re illa percipiendos.*

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Agitur, an mulier, matrimonio per viri mortem ſoluto, poſſit à viri hæredibus conſtitutum antephatum in pecunia numerata petere, offerens de ea ſumma cautionem poſt eius mortem reſtituenda, vel potiùs dicendum erit, in hæredis electione remanere, vel antephatum ſoluere, vel pro eo, mulieris vita durante, tot annuos correſpondere, ad ornatum Prag. 1. *de donation. propter nupt.* vbi deciſio Sacri Conſilij.

CAP. XXV.

1 ANtephatum, matrimonio per viri mortem ſoluto, eſt iuris notiſſimi, mulieri pleno iure deberi, filijs non extantibus, §. *ſi igitur*, ſiuè *filio, authent. de nupt.* illis autem ſuperſtitibus, ſi ſecundas reiterauerit nuptias, quòad vſumfructum tantùm, *l. fęminæ, C. de ſecund. nupt. §. ſi verò expectet, authent. de nupt.* ſi verò in viduitate permanſerit, portionem proprietatis antephati pro liberorum numero conſequetur, *authent. ſi tamen*, vbi *Bal. C de ſecund. nupt.* idemquè eſt de iure Regni diſpoſitum per *cap. Regis Caroli*, quod incipit *Mulier dotarium*, vbi *Niger nu.* 44. ſecundùm cuius ordinem eſt 165. verùm hodiè hæc omnia apud Nos ceſſant, ex nouiſſimo
2 iure Regio, quo cautum eſt, mulierem, matrimonio ſoluto, ſiuè ſuperſint, ſiuè non filij, quòad vſumfructum tãtùm antephatum lucrari, eaq; demùm mortua redditur illud ad mariti hæredes, vt in *pragm.* 1. in anno 1617. promulgata, ſub *tit de donatio. propter nupt.* in nouiſſima compilatione, de qua meminimus *cap. præcedenti, & alibi.*

3 Sed reuocatur in dubium, an matrimonio ſoluto, poſſit mulier ab hæredibus viri conſtitutum antephatum in pecunia contanti petere, offerens de ea ſumma cautionem poſt eius mortem reſtituenda, vel dicẽdum ſit, eſſe in hæredis electione, vel illud ſoluere, vel ipſius mulieris vita durante, tot annuos correſpondere, dùm certum eſt, vigore dictæ *Pragmaticæ* antephati proprietatẽ omnimodò ad hæredem ipſum ſpectare, nec in ea lucranda mulierem ſpem aliquam habere.

4 Et breuitèr, ac reſolutiuè procedendo, dico, nullam probabilem me habere difficultatem in hac Ciuitate pro muliere reſpondere, per *Conſuetud. Quartam autem*, vbi *Napod.* noſter in verb. *fructus, num.* 78. quem ſequuntur *Afflict. deciſ.* 291. in *princ. Capyc. deciſ.* 65. *num.* 2. & *Gramm. deciſ.* 103 *num.* 97. qui hac de re agentes in terminis *Conſuetudinis* prædictæ concludunt, quando antephatum in pecunia conſtitutum eſt, in mulieris electione eſſe, an velit ipſa ab hæredibus viri conſequi pecuniam, præſtita cautione de ea vtenda, & fruenda, iuxtà *text. in l. 2. ff de vſufruct. earum rer. quæ vſu conſum.* an verò vſuram recipere competentem.

5 Quid autem de iure communi dicẽdum, & attenta diſpoſitione præcitatæ *pragmaticæ* breuitèr videamus? & idem citrà omne dubium affirmãdum eſſe fateor, nam cùm certum ſit, nec ius commune, nec *pragmaticam* ſuprà relatam circà hoc aliquid diſpoſuiſſe, & iuris eſt notiſſimi, mulierem in antephato vſufructuariam appellari, dùm de modo, quo illo vti frui debet, dubitamus, ad iuris communis regulas recurrendum
6 eſt, cùmq; indubitatum ſit, in omni vſufructu, ſiuè conſtitutus ille ſit in rebus ſoli, ſiuè in mobilibus, & ijs rebus, quæ vſu conſumuntur, præſtita priùs cautione, de qua in *l. 1.* & in *l. vſufructu conſtituto, C. de vſufruct.* in *§. conſtituitur, Inſtit. eod.* & in *l. 2. ff. de vſufruct. earum rerum, quæ vſu conſum.* rerum traditio vſufructuario denegari non poſſit, vt illis .ſ. vtatur, & fruatur proprijs manibus, *iuribus* allegatis, idem in muliere antephati vſufru-
7 ctuaria aſſeuerare debemus, vt nimirùm præſtita per illam cautione de antephato in pecunia conſtituto eius vita durante vtendo, & fruendo, illud eidem in pecunia tradi, ſiuè ſolui debet, iuxtà diſpoſitionem d. *l. 2.* & in *d. §. conſtituitur, verſ. itaquè ſi pecuniæ vſusfructus.*

8 Nec dices, aliquos tenuiſſe *Doctores*, poſſe proprietatis Dominum rem pẽnès ſe retinere, ac ſatiſdare de ſingulis annis ſoluendo vſufructuario fructus omnes ex re illa percipiendos; loquuti ſunt enim, attenta

vſufructuarij paupertate, propter quam, cùm non poſſit fideiuſſorem inuenire, aliteruè cauere, ſic proprietario conſuluerunt, vt videre eſt pęnes *D. de Franchis* hac de re agentem *deciſ.*497. & *Surd. deciſ.*141. immò dico, adhùc in hoc caſu aliquos exiſtimaſſe, non eſſe proprietarium, vſufructuario præferendum, ſed rem ipſam potiùs pęnes aliquem fide dignum ſequeſtrandam, qui vſufructuario de fructibus reſpondeat, vt per *Guid. Pap. deciſ.*250. *Arium Pinell. in repet. l.*1*. num* 70. *C. de bonis matern.* & *Sicard. commun. opin. in verb. uſufructuarius tenetur præſtare cautionem*.

9 Quare, ne in puncto authoritate careamus, ex his rationibus in facti contingentia pro muliere Senatum Dolanum pronunciaſſe, teſtis eſt *Io. Griuell. deciſ.* 42. *num*.3. qui tamen *num* 9. pro huius ſententiæ, & deciſionis limitatione permultos ex Dominis Senatoribus in ea fuiſſe opinione teſtatur, vt procedat, & locum habeat, quando poſt viri mortem, pecunia in hæreditate reperta eſt, quæ ſat ſit ad antephatum perſoluendum, quia ſecus longè æquius eſſe dicebant, & benignius, hæredes de iuſtis, & legitimis vſuris idoneè cauentes audiri, quā quòd à vidua muliere vrgeantur ad immobilium venditionem pro illius ſummæ ſatiſfactione, quæ ad eos tandèm poſt mulieris mortem reuerſura eſt, idq; argumento *tex. in §. aliud verò quidèm, autheu. de non eligen. ſecundò nub.* & in *authent. ſed ſi aurum, C. de ſecund. nupt.* quam æquitatem annis ſuperio-
10 ribus Sacrum Conſilium Regni huius amplectens, iuxtà hanc limitationem iudicare ſibi viſum fuit, idq; in cauſa vertente inter Dominam D. Conſtantiam Siſcaram, & Dominum Marcellum Lanfrancum ſocerum, qui non alitèr ad prædictæ nurui antephatum in pecunia ſoluendum, iuxtà per eam petita condemnatus fuit, ſed ad correſpondendum tot annuos, vita durante dictæ nurus ad rationem ſeptem cum dimidio pro centenario, deciſio fuit de anno 1628. ſub die 3. menſis Nouembris, in Banca Figliolæ S.C. Actorum Magiſtri, idemq; in alia facti contingentia teſtis eſt *D. Reg. Merlin. controuer. cent.* 2. *c.*16. iſtamq; ſententiam poſt hæc ſcripta vidi, ſequutum fuiſſe *Io. Petr. Fontanell. tom.* 2. *de pact. nupt. clauſ.*7. *gloſ.*1. *par.*1. *num.*58. quid autem circa hoc ſeruetur in Regno Valentiæ, eſt videndus *Reg. Leo deciſ.* 184. per totam, *lib.* 2.

SVMMARIVM.

1 *Scribens apocam Banco, vt ſoluat Titio mille, quæ debentur à Caio, pecunia in Banco non reperta, nùm obligatus remaneat, & num.* 3. 4. & 5.

2 *Obligans ſe pro alio procuratorio nomine, de ſuo non tenetur.*

6 *Promittens ſoluere, quod alius debet, loco fideiuſſoris habetur, niſi nouatio ſubintraret, & num.* 7.

8 *Exceptio ordinis, ſiuè diſcuſſionis, quæ fideiuſſori competit, tunc demùm locum habet, cùm illa opponatur.*

9 *Exceptio ordinis, ſiuè diſcuſſionis nùm poſſit opponi poſt litem conteſtatam, & num.* 10.

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſcribens apocam Bāco, vt ſoluat Titio mille, quæ debentur à Caio, pecunia in Banco non reperta, obligatus remaneat, vel potiùs cenſendum ſit, vti Caij debitoris procuratorem ſe obligaſſe. Obligans ſe vti alterius procurator, ſi de mandato non conſtat, an vti principalis obligatus remaneat. Exceptio diſcuſſionis an in quacunquè iudicij parte opponi poſſit, & de alijs.

CAP. XXVI.

1 Apoca, quam nos bācalem appellamus, his, quæ ſequuntur verbis ſcripta reperiebatur. *Banco pagate per me à Titio ducati mille, dite ci le pago in nome, e parte di Caio, per tanti che li deue. Di caſa, &c.* fuit dubitatum, cùm pecunia in Banco non eſſet reperta, nùm ſcribens ex vi huius chirographi ad mille ſoluenda cogi poſſet?

Ad id teneri negabat conuentus, excipiendo, omne totum ſcripſiſſe ipſum vti

Cai

Cai debitoris procuratorem, ſiuè negotia gerentem, nec aliud importare verba illa, *in nomen, e parte di Caio*, & ſic iuuari eum diſpoſitione *text.in l. fin.ff.de inſtit.action.* cum
2 mille concordantibus, ex quibus *Doctores* communem illam elegerunt cõcluſionem, vt qui pro alio procuratorio nomine ſe obligauit, de ſuo proprio non teneatur.

3 Contrariam tamen Ego amplexus fui ſententiam, nimirùm, vt omninò ad mille ſoluenda cogi poſſit ſcribens, nec alitèr ſubueniri poſſe illum concluſione prædicta, cùm tunc demùm procedat, vbi de mandato conſtaret, ſcribentem .ſ. debitoris eſſe procuratorem, ſecùs autem, vbi nullum procurationis mandatum appareret, eo enim caſu, eſtò, quòd quis vti alterius procurator ſe obliget, ſi tamen de mandato ad obligationem illam contrahendam nõ conſtet, hic talis, qui ſe obligauit, vti principalis, non autem vti procurator tenetur, ità in puncto ex *Bart.* & alijs probat elegantiſſimè *Auguſt.Bero.conſ.*199. *per totum*, præſertim *num.* 7.*lib.*1. vbi expreſſis verbis dicit (quando non conſtat de mandato) idem eſſe aſſerere promitto nomine Titij, quantum eſt dicere promitto ſoluere pro Titio; legãtur,
4 quæſo, *Bero.* verba quæ ſunt. *Prætereà in caſu noſtro benè conſideranda ſunt verba promiſſionis, & obligationis, nàm Laurentius dixit, quas pecunias promitto nomine dicti Domini Iacobi ſoluere certo tempore, abſq; exceptione aliqua, ex quibus verbis, cùm non conſtet de mandato aliquo ipſi Laurentio facto, Laurentius videtur non tanquàm Nuncius, nec tãquàm Procurator, ex quo non habuit mandatum per prædicta, ſed tanquàm expromiſſor, & interceſſor pro Domino Iacobo ſe obligaſſe, & interceſſiſſe, quoniam tantum eſt dicere, promitto nomine Titij, quantũ eſt dicere, promitto ſoluere pro Titio, vt colligitur ex verbis Bart quem alij ſequuntur in l.*1. §.*nunciatio, ff.de noui oper.nunciat.* hæc *Bero.* cuius ſententiam ex recentioribus ſequutus fuit *D.Cardin. Tuſch. pract.concluſ. lit.T. concl.*823.*num* 18. ibi, *Limita, quia in omnibus caſibus, in quibus ſe obligat quis vti miniſter alterius, debet conſtare, quòd ſit talis, aliàs de ſuo tenetur, &c.*

5 Dixi tamèn in facti contingentia, illud certiſſimum eſſe (facto depoſito, ex quo tractabatur de apoca bancali, aduerſus quam apud nos ſcribens ex legis Regiæ diſpoſitione audiri non poteſt, niſi in vinculis, vel facto depoſito) competere in hoc caſu ſcribenti ordinis beneficium, vt nimirùm priùs principalis debitor diſcutiatur, cùm ſcribẽs non niſi vti debitoris fideiuſſor cenſeri debeat, qui ordinis beneficio non renũciauit, quotiès enim quis id, quod Titius debet
6 creditori ſoluere promittit, quamuis verbis, & loquendi modo attentis, vt principalis ſe obligare videatur, tamen quoad iuris effectum pro fideiuſſore habendus eſt, qui ex iuris diſpoſitione, priuſquàm principalis debitor excutiatur, conueniri non poteſt, ità in puncto poſt Claſſicos docuerunt *Capell Tholoſ. deciſ.* 80. *Guid.Pap.deciſ.*570.*n.*6. & *ſing.*604. *Petr.de Rauenn.ſing.*200. & *Gayl. pract.obſeru. lib.*2. *obſeru.*28.*num.*1. & 2. vbi
7 tamen *num.*4. id limitat, ſi in tali promiſſione nouatio ſubintraret, quia tunc ordinis beneficium ceſſaret, ſed de nouandi animo clarè conſtare debet, cùm hodiè nouatio non fiat, niſi hoc expreſsè actum ſit, *l. final, C.de nouation.*

8 Sed cùm certum ſit, tunc demùm excuſſionis exceptioni locum eſſe, cùm illa opponatur, conſtat namquè ea non oppoſita acta contra fideiuſſorem, ſiuè conſtituentẽ, ſiue tertium poſſeſſorem hypothecaria cõuentum iuridica eſſe, vt *Cyn* & *Specul.* authoritate concludunt *Capell.Tholoſ dec.*81. *Guid.Pap. deciſ.*94. *num.*3. & 432. *num.*9. & *Iaſ.in* §.*item ſi quis, num* 81. *Inſtit.de action.*
9 occurrit dubium, an talis ordinis exceptio poſt litem conteſtatam opponi poſſit? Negarunt nonnulli, exiſtimantes, dilatoriam eſſe exceptionem hanc, quæ de iure ante litem cõteſtatam opponi debet, *l. ità demùm, C.de procurat.* ac proindè ſi poſt litem conteſtatam opponatur, de ea ratio aliqua haberi non poteſt, ità ſcripſerunt *Iacob. de Aren.Cyn.Bal.* & *Salycet.* in *l.exceptionem, C.de probation.Bar in l.prolatam, C.de ſenten. & interloquutio. omnium Iudic.* in *authent.hoc ſi debitor, C.de pignor* & in *l.*2. *ff de exception.* idem *Bal* & *Salyc.* in *authent.præſente, C de fideiuſſor. Addent.ad* Capel.*Tholoſ.*cit.*deciſ.*81. *Guid Pap* cit.*deciſ.*94.& 570.*num.*60. *Neguſanz.tract.de pignor.membr.*1.*octaua par.num,* 34. *Ant.Ranch in addit.ad Guid.Pap.dec.*94. ſuprà relata, ibi, *quæ exceptio ordinis ſtatim in initio debet opponi, & antè litem cõteſtatam, aliàs talis exceptio poſt, nõ eſſet admittẽda, &c.*

10 At contrariam ſententiam vſu forenſi receptam eſſe, non dubitamus, cùm verè exceptio hæc excuſſionis anomala ſit, quæ in quacunquè iudicij parte opponi poteſt, iuxtà *gloſ.* magnam communitèr receptam in *l.exceptiones, la prima, ff de exception.* ſicq; reſponderunt *Signorol.de Homodeis cõſ.*150. *col.*1. *verſ.item & ſi in vim peremptoriæ,* inter *conſilia Bald.lib.*2. *Io.de Anania conſ.*60. *Corne. conſ.*35. *col.*1. *vol.*4. vbi expreſſis verbis

dicit, exceptionem hanc opponi poſſe, nedùm poſt litem conteſtatam, ſed immò & poſt ſententiam. *Calcane. conſ.29. num.12. Crauett. conſ.263. num.5. Purpurat. conſ.277. à num.2. vſq; ad 6. vol.1. Io. Baptiſta* Coſta omninò videndus *conſ.47. per totum, Ant. Gabr. commun. concluſ. tit. de fideiuſſor. concl.1. nu.9.* & *Ferrer.* alijs infinitis omiſſis *in addit.* ad *Guid. Pap.* citat. *deciſ.94.* vbi ſic paſſim in Parlamento Tholoſano iudicari teſtatur, ibi, *Verùm in iudicando Nos non ſequimur hanc opinionem, diſcuſſio enim eſt beneficium iuris, & ideò in quacunquè parte litis opponi poteſt, etiam poſt ſententiam in cauſa appellationis, l. per hanc, C. de appellat. & ità in hoc Parlamento Tholoſano iudicatur, quod verius, & æquius eſt, nam hæc exceptio dicitur anomala, vt notat gloſ. &c.*

SVMMARIVM.

1 *Aſſenſus Apoſtolicus an requiratur, quando Eccleſia in alium vult transferre, ſiuè cedere iura ſua, & num.6.*

2 *Verbum* alienare *quomodò interpretandum.*

3 *Aſſenſus Apoſtolicus an requiratur, quando Eccleſia vult in alium transferre hypothecam, quam ſuper alieno prædio habet acquiſitam, & num.4.*

5 *Actio ad rem immobilem loco rei immobilis habetur.*

7 *Aſſenſus Apoſtolicus an requiratur, quotiès Eccleſia bona ſua alicui generalitèr obligaret occaſione emptionis alicuius rei per ipſam factæ, & num.8.*

9 *Hypotheca generalis an ità intelligitur prohibita ſicut ſpecialis, in terminis* text. in c. nulli, de rebus Eccleſ. non alien.

10 *Aſſenſus Apoſtolicus an requiratur, quando proceditur ad venditionem bonorum Eccleſiæ pro ſatisfaciendo creditori, qui abſquè aſſenſu habet bona illa obligata, & num.11. 12.15. & 16.*

13 *Aſſenſus Apoſtolicus an requiratur, quando Eccleſia vult conuertere in emptionem bonorum ſtabilium pecuniam, quam habet conſtitutam in proprietate.*

14 Statutum Vrbis cap.151. *an habeat locum, quando minor vult emere bona.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Aſſenſus Apoſtolicus requiratur, quando Eccleſia pretio mediāte vult in alium trāsferre hypothecam, quam ſuper alieno prædio habet conſtitutam. Bona Eccleſiæ nùm ſubhaſtari poſſint pro eius debito ſub generali obligatione contracto pro exoluendo pretio bonorum abſq; Aſsēſu Apoſtolico emptorū, vbi nouiſſima *deciſio Sacræ Rotæ Romanæ*, & de alijs ad materiam pertinentibus.

CAP. XXVII.

1 Aſſenſus Apoſtolicus, dixi *lib.1. cap.6. num.8.* quòd ſicut, attenta diſpoſitione *extrauagantis ambitioſæ, de reb. eccleſ. alien. vel non* requiritur in omni translatione, quæ fit in alium de directo, vel vtili dominio bonorū Eccleſiæ, ſic pariter in omni ceſſione, ſiuè remiſſione iurū, & actionum, probauimus
2 enim, in his terminis uerbum *alienare* latè interpretandum eſſe, non autem ſtrictè, & ſic pro ſolo actu, quo directum, uel utile transfertur dominium, prout eſt in uenditione, uel emphyteuſis conceſſione, ſed etiā omnem comprehendere actum, per quem ius in alium transferreretur, prout ſunt pignoris datio, hypothecæ conſtitutio, ſeruitutis ſubmiſſio, & ſimilia, ad quod citauimus *gloſ. in cap. nulli, in verb. alienationis, de rebus Eccleſiæ alienan. vel non, Nauar. in tract. de alienat. bonor. eccleſ. num.1, Quarant. in ſum. Bullar. in verb alienatio bonorum Eccleſiæ, nu. 17. & 26. Azor. inſtit. moral. par.2. lib.9 cap.1. verſ. ſecundò quæritur, Riccius deciſ.376. num. 1. & 3. part.4. & reſol.41. part.1. prax. Eccleſ. Bonacin. tom.1. eius operum, tract. de alienat. bonor. eccleſ. quæſt. unica, puncto 2. num.1. & Auguſt. Barboſ. in collect. ad d. extrauag.* Ambitioſæ, *num.5.*

Digitized by Google

Modò occurrit dubium, an idem dicendum ſit in ceſſione, ſiuè remiſſione hypothecæ, quam Eccleſia pro ſui crediti ſecuritate habet ſuper prædio alieno conſtitutam? Dixi de hoc conſultus, nullam requiri ſolemnitatem, quando perſona, cui Eccleſia cedit, vel remittit hypothecam eſt debitor Eccleſiæ, vel tertius poſſeſſor rei hypothecæ ſubmiſſæ, eſtq; ratio manifeſtiſſima, cùm ceſſio hæc, ſiuè remiſſio ex parte Eccleſiæ voluntariè non procedat, ſed ex neceſſitate, cogitur enim Eccleſia recipere eius creditum, dùm debitor, vel rei poſſeſſor ab illo onere ſe liberare volunt, dummodò debiti ſatisfactio ſit abſquè diminutione, quia ſi integra non eſſet ſolutio, quãuis pro reſiduo eſſet aliàs Eccleſiæ conſultum agendi contra principalem debitorẽ, nulla iure licito poſſet ſequi hypothecæ remiſſio ſuper illa re per tertium poſſeſſa, eo enim caſu ius Eccleſiæ abſq; dubio efficeretur deterius, quia poſſet euenire, vt in tẽporis progreſſu principalis debitor deficeret, ſicq; Eccleſia ſuum amitteret, quod tolerandum non eſt.

4 Quando autem ceſſio hypothecæ fieret in prorſus extraneum pretio mediante, vt quia vellet quis ſuper alieno prædio acquirere hypothecam illam, quam ibi tenet Eccleſia, & tunc teneo indubitantèr, illammet requiri ſollemnitatem, quæ requiritur in omni rei ſtabilis alienatione, nàm ſi verum eſt, vt ſuprà diximus, Eccleſiam non poſſe abſquè ſollemnitate eius bona hypothecæ ſubmittere, quia alienatio eſt, ad *tex. in l. fin. C. de reb. alien. non alienand.* quod nimis clarè probatur in *d. extrauag ambitioſæ*, vt benè obſeruat *Quarant.* poſt alios, quos citat *loco* iam *dicto nu.* 17. ſic paritèr quandò Eccleſia acquiſitam hypothecam in alium pretio mediante transferre vult, 5 actio enim ad rem immobilem, qualem dicimus eſſe hypothecariam, loco rei immobilis habetur, ac proindè in alium abſq; ſolemnitate transferri non poteſt, *Abb. in c. 1. num. 8. de depoſit. & in cap. cùm pridèm num. 4. de pact.* idquè eò magis procederet, ſi conſtituta eſſet hypotheca ad fauorem Eccleſiæ pro conſequutione annui cenſus, qui certè inter immobilia connumeratur, *Quarant. loco cit. num.* 22. & diximus *dict. cap. 6. num. 8. & 10 lib. 1.*

6 Vltimò eſt hìc aduertẽdum ad id, quod in principio dicebamus, nimirùm vt Aſſenſus Apoſtolicus non ſolùm requiratur in omni translatione, quæ fit in alium de directo, vel vtili dominio bonorum Eccleſiæ; ſed etiam cùm illius bona hypothecæ, ſiuè ſeruituti ad alicuius fauorem ſubmitterẽtur, etenim concluſionem hanc quoàd hy-
7 pothecæ conſtitutionem dices non procedere, quotiès Eccleſia bona ſua alicui generaliter obligaret occaſione emptionis alicuius rei per ipſam factæ, vtputà ſi facta eſſet venditio, habita fide de pretio, vel ſi pro ſoluendo pretium uenditori mutuò à tertio Eccleſia acciperet pecuniam, ſic eis bona ſua generalitèr obligando, hoc enim caſu cùm Eccleſia acquirat, poſſet certè abſquè alia ſollemnitate propria bona ſub generali hypotheca ſubmittere, iſtamquè generalem obligationem nullatènus dici comprehenſam ſub prohibitione alienandi bona Eccleſiæ, ità ſatis notabilitèr hoc anno 1645. decidit Sacra Rota in una Amerina bonorum coràm Illuſtriſſimo Domino Royas, cuius deciſionis tenor alibì adhùc nõ impreſſus, eſt tenoris ſequẽtis.

Veneris 2. Iunij 1645.

8 De ordine Sanctiſsimi reuiſis deciſionibus in hac cauſa hùcuſquè emanatis, illiſq; ad trutinam per binam propoſitionem redactis, Domini receſſerũt à deciſis, quatenus in eis reſolutum fuerat, bona Monaſterij poſſe ſubhaſtari pro eius debito contracto ſub obligatione generali occaſione pretij bonorum à Præſide eiuſdem Monaſterij abſquè licentia Sedis Apoſtolicæ emptorũ.

Nam licèt Domini adhùc tenuerint veram concluſionem firmatam in aliis deciſionibus, nempè quòd obligatio generalis contracta occaſione emptionis ſit valida abſquè aſſenſu Apoſtolico, prout in pũcto firmat *Pater de Lezana in ſum. qq regul. verb. alienare, num. 5.* poſt *medium, verſ. an autem poſſint regulares, tom.* 3. motus eadem ratione, de qua in prædictis deciſionibus coràm me, nempè quòd cùm Eccleſia acquirat, poteſt ſub hypotheca generali obligare ſua bona, & talis hypotheca generalis non eſt comprehẽſa ſub prohibitione alienandi bona Eccleſiaſtica, vt tradunt *DD. in cap. nulli, de reb. Eccl. alien. vel non*, qui licèt lo-
9 quantur in terminis *d. cap. nulli*, in quo cùm fuerit ſolùm prohibita hypotheca ſpecialis, non indè poterat dici prohibita generalis, tamènquia ſubdunt, dictam prohibitionem non eſſe extendendam, ex eo, quòd hypotheca generalis, per ſeipſam nihil ſapit alienationis, cùm per eam non transferatur ius aliquod in re, § *item Seruiana, Inſt. de act. l. ſi rem, §. propriè, ff. de pignor. act.* vtiq; eadem ratio videtur militare in terminis

Extrauag. ambitioſæ Pauli II. de reb Eccl. non alien. licèt prohibeat hypothecam ſimplicitèr ſub forma generis, quod cùm non contineat ſub ſe, niſi quæ ſunt eiuſdem naturæ, ad tradita per *Bald. in l. 1. nu. 4. C. commod.* patet, quòd non poteſt comprehendere hypothecã generalem tanquàm diuerſæ naturæ ab alienatione, quæ fuit ſola ratio prædictę *Conſtitutionis Paulinæ*, quia ad eam non eſt directè, & principalitèr ordinata hypotheca generalis, ſed ut magis creditori cautum ſit, adeò ut cùm non niſi in conſequentiam poſsit per eam ſequi alienatio, indè ſequatur, quòd quouſquè non producatur in eſſe dictus effectus, nũquàm poterat dici (attenta primæua ſua natura) quòd poſsit dé ea cenſeri, quod de alienatione, quá prohibita non poteſt dici prohibitum omne id, per quod ad illam poteſt deueniri, non quidèm directè, & principalitèr, ſed ſecundariò, & in conſequentiam, cùm ea, quæ in conſequentiam, & ſecundariò ueniant, non qualificent actum, *l. ſi quis nec cauſam. ff. ſi cert. pet. Ruin. conſ. 98. nu. 21. vol. 2. Rol. conſ. 15. num. 20. & conſ. 48. nu. 18. & 19. vol. 4. Cancer. var. reſol. lib. 1. cap. 24. num. 11.* & ideò etiam in terminis *d. Extrauag.* eam ſententiam tuētur *Redoan. de reb. Eccl. non alien. quæſt. 2. cap. 6. per tot.* alijque plures relati per *Barboſ. in collect. ad d. cap. nulli, num. 5. Ferd. à Caſtro Palao oper. moral. tract. 12. diſput. vnica, punct. 15. §. 2. num 2. tom. 2. Molin. de iuſt. & iur. tract 2. diſput. 466. in princ & Bonac. diſput. 3. de contract. feud. quæſt. 8. par. 4. num. 31. in fin.* immò & in terminis decreti S. Congregationis Concilij data fuit eiuſdem S. Congregationis declaratio, illud non comprehendere hypothecam generalem.

10 Attamèn placuit DD. declaratio adducta ex *Bero. in d. cap. nulli, num. 13. verſ. animaduert. tamen eſt, de reb Eccl. alien. vel non, & Redoan. de reb. Eccl. non alien. quæſt. 2. cap. 6. num. 13. & 16. verſ. vbi etiam*, quòd licèt ex prædictis valida ſit hypotheca generalis abſquè aſſenſu Sedis Apoſtol. contracta, nihilominùs nequeat abſquè illo per eam deueniri ad ſubhaſtationem bonorum Eccleſiæ, cùm tunc deueniatur ad caſum, à quo ſinè beneplacito Apoſtolico non poteſt incipi, & ceſſat ratio ſuprà allegata, quòd ſcilicet hypotheca generalis in ſua primæua origine nihil ſapiat alienationis; quia cùm producat in eſſe effectum prohibitum, debet & ipſa reputari prohibita, tanquàm cauſa efficiens dicti actus prohibiti, non autem ex ſua natura, quæ poteſt ſtare, & plures alios effectus producere, quàm iſtũ prohibitum, nam aliàs ſi admitteretur, quòd vigore hypothecæ generalis poſſit deueniri ad diſtractionem bonorum Eccleſiæ, daretur caſus alienationis eorũdem abſquè licentia Sedis Apoſtolicæ, contrà diſpoſitionem *d. Extrauag.* & aperiretur via pluribus fraudibus, ad quas euitãdas fuiſſe inuentam *d. Conſtitutionem Paulinam* dixerunt *Rebuff. conſ. 109. nu. 8. et conſ. 111. num. 9. et ſeq.* cum alijs per *Quarant. in ſumm. Bullar. verb. alienatio rerum Eccleſiæ, nu. 24. verſ. ad cuius opinionis corroborationem.*

11 Nec viſum fuit obſtare, quòd cùm per d. hypothecam generalem nequeat deueniri ad alienationem, fruſtratoria ſit d. validitas, tanquàm inutilis, quia prætermiſſo, quòd data vtilitate poteſt præbere occaſionem Summo Pontifici aſſentiẽdi diſtractioni per eum faciendæ, vtilitas eſt euidẽs, cùm valeat creditor eius vigore agere vtili ſaluiano ad bona hypothecata, ad effectum ſibi ſatisfaciendi ex fructibus, & in hoc etiã præferẽdus creditoribus Chirographarijs.

12 Multòque minus facit, quòd hoc caſu d. hypotheca generalis fuerit promiſſa occaſione contractus emptionis, qui cùm habeat præſumptionem vtilitatis pro ſe, non videtur patiendum, quòd Eccleſia poſſit retinere bona aliena, & nequeant pro eorũ pretio diſtrahi propria, cùm enim in alienatione bonorum Eccleſiaſticorum copulatiuè requiratur, & vtilitas, & ſolemnitas, *cap. tua nupèr, de his, quæ fiunt à Prælat. can. ſine exceptione 12. quæſt. 2. cap. 1. de reb. Eccl. non alien. in 6. Rot. deciſ. 119. num. 12. et 201. num. 3 par. 1. rec. Canall. deciſ. 288. nu. 1. Durand. deciſ. 250. num. 1. et per tot. et deciſ. 397. num. 1.* & alibì paſſim, parum refert, quòd contractus poſſit eſſe vtilis, niſi etiam concurrat licentia Sedis Apoſtolicæ, prout in
13 fortioribus terminis habetur, quòd pecunia conſtituta in proprietate, & non in vſu, nequeat conuerti in emptionem bonorum pro Eccleſia abſquè licentia Sedis Apoſtolicæ, iuxtà magiſtralem deciſionem coràm fel. record. Cardinali Hieronymo Pamphilio in Veneta pretij bonorũ 13. Nouembr. 1602. quam referunt, & ſequuntur *Ricc. in prax. for. Eccleſ. reſol. 59. num. 3. verſ. verùm limitatur, part. 1. et Barboſ. de offic. et poteſt. Epiſc. par. 3. alleg 95. num. 43.* ſibiquè imputet venditor, ſi vendiderit rem Eccleſiæ habita fide de pretio, cùm ſciat, bona eiuſdẽ non poſſe alienari abſquè licentia Sedis Apoſtolicæ, admiſſa etiam vtilitate, quę nihilominùs poteſt abeſſe à cõtractu emptio-

nis,

nis, ſtante periculo læſionis, quæ poteſt interuenire, tàm reſpectu venditoris, quàm reſpectu emptoris, ex notatis ad *l.2.C.de reſcind.vend.* ità quòd *Statutum Vrbis c.151.*
14 requirens ſolemnitates, non in ſola alienatione, & permutatione bonorum minoris, prout de illis Eccleſiæ, ſed etiam in omnibus contractibus, in quibus minor poteſt lædi, habet locum, etiam in emptione, ad plenè tradita per *Fenzon.ibidem, à nu.38.per plures ſequent.*

15 Nec paritèr obſtare dictum fuit, quòd non requiratur aſſenſus Apoſtolicus in diſtractione bonorum Eccleſiæ, quæ fit per Iudicem, tanquàm neceſſaria, Ideòque declaratio *Bero.* ac *Redoan.* ſuprà citata ſit intelligenda in terminis diſtractionis faciendæ ex voluntate Adminiſtratorum Eccleſiæ pro ſoluendo ære alieno contracto vigore hypothecæ generalis, non autem in terminis diſtractionis neceſſariȩ, quȩ fit per Iudicem ad eundem effectũm ſoluendi æs alienum contractum ſub hypotheca generali. Nam Domini exiſtimarunt, d.cõcluſionem (quòd in diſtractione Iudiciali non requiratur nouus aſſenſus) non procedere, niſi quando Iudex venit ad eam vigore obligationis contractæ cum ſolemnitatibus, ex eo, quòd in tãtum valet Iudex deuenire ad alienationem, in quantum ſolemnitas interpoſita in natiuitate obligationis, cùm porrigat ſuum effectum ad tẽpus alienationis, dicitur interpoſita ſuper eadem alienatione, quemadmodũ luculẽtèr explicat in puncto Eccleſiæ *Bald. in l. ſi pupillorum, §. ſi pupillus, ff. de reb. eor. qui ſub tutel. vel cura ſunt*, & faciunt tradita per *Molin. de primog. Hiſpan. lib.4. cap.5.num.3. verſ.nec obſtat, et* Capyc.Latro *dec.56.num.5. et 6.* Nec contrarium elicitur ex DD. per Informãtes pro Paulo Parca allegatis, cùm omnes, vel loquantur cum ſuppoſito, quòd debitum, cuius vigore deuenitur ad Iudicialem diſtractionem fuerit ritè, & ſolemnitèr contractum, vel loquuntur generalitèr, itaut etiam ipſi ſint intelligendi cum eodem ſuppoſito.

16 Et quidem nullo vnquàm iure reperitur, poſſe deueniri ad diſtractionem Iudicialem occaſione obligationis initæ abſq; beneplacito Sedis Apoſtolicȩ, niſi in caſu ſoluendi debita cõtracta ab aliquo authore Eccleſiȩ, qui eidem reliquerat plura ſua bona, ad tradita per *Bordon. reſol. regul.27. num.63.* in quibus terminis loquitur deciſio pro Paulo Parca allegata in Romana locorum montium 18. Maij 1645. coràm D.meo Meltio, cùm tali caſu æs alienum fuerit ab initio ritè, & rectè contractum, ex quo author Eccleſiȩ non tenebatur vllas adimplere ſolemnitates, ſicquè dicatur prouenire ex neceſſaria cauſa Auctoris, & non ex propria voluntate Eccleſiæ, vt benè animaduertit *Fontanella deciſ.278.num.6.et 7.* qualitatem enim voluntarij, vel neceſſarij metimur ab origine obligationis, an ſcilicèt origo proueniat ex facto hominis, vel legis, latè *Tiraquell. de retract. lign. §. 1. gloſ.14.num.13.Menoch.præſum.110.et ſeqq. lib.4.* & alios congerit in terminis alienationis *Don Ferdin. Arias de Meſa var. reſol. lib.3.cap.26. nu.4.et 5.* vndè etiam, licèt permiſſum dicatur æs alienum contrahere ex cauſa neceſſaria, certè talis permiſſio non comprehendit neceſſitatem, in quam quis ſpontè ſeſe conijcit, *Seraph. deciſ. 654.num. 4.* prout in caſu noſtro fecit Præſes Collegii emendo bona ex ſua voluntate, facta obligatione de ſoluendo pretium, & prout non dicitur facere Eccleſiam, quæ adiuerat hæreditatem, licèt lucroſam, tamen ære alieno grauatam.

Nequè vllius momenti fuerunt, quȩ deducebantur circà facultatem liberè diſponendi contentam in erectione Montis Cõmunitatis, de cuius locorum diſtractione eſt quæſtio, nàm quicquid ſit circà intelligentiam d. facultatis reſpectu Eccleſiæ, ceſſabat omnis difficultas, cùm in literis patentibus locorum d.Collegii legatur appoſita prohibitio expreſſa de illis non alienandis ſine licentia Papæ in ſcriptis, quæ peculiaris prohibitio certè tollit generalem permiſſionem in erectione Montium exiſtentem, quæ non derogat pactis faciẽtibus in contrarium, vt in fortioribus terminis *Regens Galeota contr. iur.48.num.24.*

Et ità reſolutum, vtraquè parte acerrimè, & pluriès informante.

SVMMARIVM.

1 *Aſſenſus Regius habetur pro præſtito ſuper feudorum obligationibus, quæ fiunt à viris pro reſtitutione dotium mulierum Neapolitanarũ, idquè ex gratia ſpeciali, quæ prodeſt, nõ ſolùm mulieri, ſed eius hæredi, quamuis extraneo, ſed quid ſi bona feudalia fuiſſent à viro quæſita poſt mortem vxoris, num. 2. ratio dubitandi quæ, num. 3. reſolutio dubij, num.4.5.7.*

6 *Aſſenſus tacitus intelligitur præſtitus inſtrumento dotali.*

Digitized by Google

8 *Dos an dici poſſit ſoluto matrimonio priuſquàm reſtituatur.*
9 *Priuilegia omnia contractui dotis conceſſa transeunt ad quemcunquè mulieris hæredem.*
10 *Aſſenſus tacitus conceſſus inſtrumento dotali an ſit ſubſidiarius in defectum bonorum allodialium, & num. 11.*
12 *Aſſenſus tacitus an intelligatur præſtitus ſuper bonis ſubfeudalibus uiri.*
13 *Aſſenſus tacitus an procedat quando dos fuit tantùm confeſſata.*
14 *Aſſenſus tacitus an proſit mulieribus Neapolitanis naturalibus.*
15 *Aſſenſus tacitus an extendatur ad bona ſoceri vxoris, & ad bona ſoceri mariti, nu. 16.*
17 *Aſſenſus tacitus an intelligatur præſtitus in caſu, quo obligans feudum legitimo careret ſucceſſore, an præſtitus intelligatur quãdo nõ fuit in capitulis matrimonialibus reſeruatus, ibidem.*
18 *Aſſenſus tacitus an intelligatur præſtitus donationibus contemplatione matrimonij factis in capitulis matrimonialibus.*
19 *Aſſenſus tacitus an ſuum ſortiatur effectum ſuper bonis feudalibus tacitè obligatis, & nu. 25. & 26. & quid ſi in capitulis matrimonialibus fuerit cõuentum, vt ſtipularetur inſtrumentum dotale ad conſilium ſapientis, num. 20. 21. 23. & 24.*
22 *Hypotheca pro conſequutione dotis habet originem à die promiſſionis, nõ autem ſolutionis.*
27 *Obligatio facta ſimplicitèr à duobus fideiuſſoribus an intelligatur inſolidum.*
28 *Specialia duo an poſſint ſimul concurrere circà idem.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Regius aſſenſus generalitèr conceſſus obligationibus bonorum feudaliũ pro reſtitutione dotium mulierum Neapolitanarum extendatur ad beneficium hæredis mulieris, ſuper bonis feudalibus ſoluto matrimonij per virum quæſitis. Aſſenſus iſte an ſit ſubſidiarius. An extendatur ad feuda plana, & de tabula. An comprehendat bona feudalia viri mulieri tacitè obligata. Inſupèr an præſtitus intelligatur donationibus contemplatione matrimonii à parentibus factis filijs in capitulis matrimonialibus, & de alijs ad materiam, & ornatum gratiarum per Regem Catholicum cõceſſarum in anno 1505. de quibus in *cap.* 20. & 21. inter *Priuileg.* Ciuitati, & Regno Neap. conceſſa, *fol.* 42. *à ter.*

CAPVT XXVIII.

1 Aſſenſus Regius, qui in bonorum feudaliũ obligatione ſpecificus, & in forma probanti pro cõtractus validitate interuenire debet, ex tunc Regis noſtri munificentia in feudorum obligationibus, quæ pro reſtitutione dotium mulierũ Neap. à maritis fiũt, pro impetrato, & præſtito habetur.

Et quamuis aliàs non parum apud nos fuerit controuerſum, an Capitulum illud Neapolitanis conceſſum hoc diſponens, procedat non modò, quando per viri mortem Mulier ſuper bonis viri obligatis pro dotis reſtitutione inſtaret, quod eſt indubitatum, ſed etiam ſi per vxoris mortem matrimonium eſſet ſolutum, & pro dotium recuperatione inſtarẽt eius hæredes ex corpore non deſcendentes, tamen communitèr receptum eſt, ius hoc etiam ad extraneos hæredes extendi, & ità aliàs Sacrum Conſilium determinaſſe, teſtatur *Marin. Frecc. de ſubfeud. in prima auth. quæſt.* 12. intrà *num.* 20. *verſ. memini aliàs*, licèt in diſcurſu multa hìnc indè ponderet; ſed de hac opinione in hæredum fauorem, vt vlteriùs non ſit dubitandum, teſtis eſt *Reg. de Pont. tract. de poteſt. Proreg. tit. de aſſenſ. Reg. ſuper dot. in princ. à num.* 45. vſq; ad 47. *Theodor. alleg.* 67. *num.* 5. nec diſſentit *Rouit. in pragm.* 8. *num.* 3. *de feud.*

2 Illud

2 Illud autem, de quo his diebus interrogatus fui, à noſtris, quos vidi, tactum non inueni; nimirùm, an hæc concluſio procedat, quãdo inſtarent mulieris hæredes pro dotis recuperatione ſuper bonis feudalibus viri, poſt coniugis mortem quæſitis, vel dicendum eſt, aſſenſum pro præſtito intelligendum eſſe ſuper obligatione bonorum feudaliũ conſtante matrimonio quæſitorum.

3 Ratio dubitandi contrà hæredes ea eſt, nàm cùm certum ſit, ad mulieris fauorem ſuper bonis feudalibus viri acquirendis hypothecam oriri non poſſe, priuſquàm bona cum effectu à viro acquirantur, in caſu propoſito acquiſitionis inſpecto tẽpore, mulier, cuius reſpectu aſſenſus pro præſtito intelligitur, reperitur mortua, & ſic ius aliquod ſuper bonis feudalibus poſt eius mortem à viro quæſitis acquirere nõ potuit, quod ad hæredes tranſmiſſum dici poſſet, ergò.

4 Sed hac dubitandi ratione non obſtante, maturiùs re conſiderata contrarium reſpondi, vt nimirùm aſsẽſus, de quo agimus, pro præſtito intelligatur, etiam ſuper bonis feudalibus poſt vxoris mortem à viro quæſitis, quæ in generali bonorum obligatione cõtracti matrimonii tempore facta, ſine dubio veniunt, ex diſpoſitione *l. fin. C. quæ res pignor. obligar. poſſ.* & per conſequẽs poſſe ſuper illis mulieris hęredes pro dotium recuperatione inſtare, idq; ex ſequẽtibus, &

5 Primò ſuppono, in promiſſione facta à viro reſtitutionis dotis, cùm matrimoniũ ſolueretur, ex parte vxoris, ſiuè alterius, qui dotem exburſauit, initam fuiſſe ſtipulationem pro ſe, eiuſq; hęredibus, & ſucceſſoribus, hoc enim diſpoſitũ inuenimus in inſtrumento dotali, cùmq; gratiæ tenore attento, aſſenſus nõ mulieri, ſed inſtrumento dotali pro præſtito intelligatur, decedat mulier, cùm Domino placuerit, quia adhùc, ſemper quòd dos non reſtituitur, inſtrumentum, in quo ſub bonorum feudalium obligatione fuit promiſſa dotis reſtitutio, dotale cenſetur, & vti tale, aſſenſus etiam ſuper bonis feudalibus poſt mulieris mortem à viro quæſitis, ad hæredum fauorem ſuum operatur effectũ; ſunt enim hæc *Gratiæ*, ſiuè *Capituli* verba. *Item ſupplicano, che in tutti l'inſtromenti dotali, che da quà auante accaderanno farſi in queſta Città di Napoli, illo tunc, che ſiano fatti l'inſtromenti dotali, & obligationi de' beni feudali de' loro mariti con reſeruatione del Regio aſſenſo, ſe intenda eſſer preſtito l'aſſenſo di voſtra Catholica Maeſtà. Placet ad beneplacitum Regiæ Catholicæ Maieſtatis.*

6 Vides igitur ex huius *Capituli* tenore liquidò conſtare, aſſenſum non pro Neapolitanis mulieribus, ſed ſimpliciter ſuper inſtrumentis dotalibus generaliter fuiſſe petitum, ſimpliciterq; cõceſſum, ergò non eſt, quid dubitari poſſit, vt in omnem caſum, prout loquitur inſtrumentum, in quo fuit promiſſa dos mulieri, & eius hæredibus impetratus, & obtentus aſſenſus intelligatur, ex deciſione *Andr. in cap. 1. num. 7. qui ſucceſſ. teneantur*, quem pro explicatione huiuſmet *Capituli*, licèt in alio caſu expendit *Reg. de Pont. loco* cit. *num. 26. 27. & 34.*

7 Ceſſat etiam omnis dubitatio ex altero *Capitulo* emanato in anno 1586. per Regẽ noſtrum Philippum Secundum, pro declaratione primi ſuprà deſcripti, dùm in eo expreſsè diſponitur, aſſenſum obligationibus bonorum feudalium uiri pro præſtito intelligi ad beneficium illorum omnium, quibus in caſu reſtitutionis dotis fuit promiſſa illius reſtitutio, ſeruata forma inſtrumenti dotalis, cùmq; in inſtrumento dotali dotem reſtitui fuerit conuentum mulieri, & eius hæredibus, ergò (quàmuis matrimonio ſoluto ſuperueniat bonorum feudalium acquiſitio, quia uti bona futura cõplectuntur ſub illa generali obligatione, de qua in inſtrumento, ex citata *l. fin. C. quæ res pign. obligar poſſ.*) ſinè dubio hæredes, ad quorum fauorem aſſenſus pro dotis recuperatione extenditur, ſuper bonis illis feudalibus poſt mulieris mortem quæſitis inſtare poſſunt, eſt enim hic tenor *Capituli* anni 1586.

Item eſſi fideliſſimi Città, Baronaggio, e Regno eſponeno à V. M. come la Sereniſſima Maeſtà del Rè Cattolico, e dopò la Maeſtà Ceſarea di glorioſo ricordo hanno conceduto aſſenſo ſopra l'obligationi de' beni feudali, così à beneficio del marito per la conſequutione delle doti, e mutui da eſſi dependẽtino con l'interuſurij nelli caſamenti, li quali ſe faceano trà perſone, delle quali vna almeno ſia Napolitana habitante in Napoli, iuxta la continentia, forma, e tenore di eſſi inſtromenti, e perchè Catholica Maeſtà detto aſſenſo conceduto per modum legis in remunera de' ſeruitij ſenza clauſula quòad expreſſa tantùm relatiuè alla forma, e clauſula di eſſi inſtromenti deue intenderſi preſtito à beneficio di tutti quelli, à quali ſe promette la reſtitutione d'eſſe doti nell'inſtromenti dotali, alli quali eſſo aſſenſo ſi referiſce generalmente, deſiderando però eſſi ſupplicanti di riconoſcere dalla ma-

Digitized by Google

no liberaliſſima di V.M.per gratia tutto quello, che per ragione d'eſſi ſupplicanti ſi doueſſe, la ſupplicano ſe degni ordinare, che detto aſſenſo ſe intenda preſtito in detta hipotheca di beni feudali à beneficio di tutti quelli, alli quali ſi deue fare il pagamento, ò reſtitutione di dette doti, mutuo, & interuſurio, ſecondo la forma d'eſſi inſtromenti. Placet Regiæ, & Catholicæ Maieſtati, citrà tamen præiudicium Regiæ Curiæ, quandocunquè, & quomodòcunq; dicta feuda ei deuoluentur, &c.

8 Vltimò pro dictorum corroboratione dico, nàm cùm certum ſit, præfata *Capitula* dotis fauore fuiſſe condita, admittunt omnes, ſoluto matrimonio priùſquam dos reſtituatur, adhùc illam dotis nomẽ habere, omniaq; retinere priuilegia, quæ in matrimonij conſtantia à iure fuerunt ei tributa, ſicq; procedere *titulum, ff. ſoluto matrimonio, quemadmodùm dos petatur*, aduertũt omnes in ea *Rubr.* ſignantèr *Bart. Paulus de Caſtr. in princ. Alex. num. 24 Iaſ. num. 9. Soc. ſen. nu.* 10. & alij relati per *Andr. Fachin. controuerſ. iur. lib. 10. cap. 27. & Molfeſ. ad Conſuet. Neap p. 6. tit. de iur. dot. quæſt. 3 num.* 17 vbi *num. ſeq.* aduertit, quòd quàmuis aliqui teneant, hoc omne in uxoris hæredibus procedere ex corpore deſcendentibus, tamen, ut etiam ad extraneos extendatur, pro indubitato affirmat, citans inter alios *Bart in l. poſt dotem, num 34. ff. ſolut matrim.* ubi affirmat,
9 dotis priuilegium, antequã ea reſtituatur, ad Diabolum mulieris hęredem trãſire, ſequitur *Loffred. conſ. 31.* ubi *num. 11.* de his agens inquit, Priuilegia omnia contractui dotis conceſſa, ad quemcunq; mulieris hæredem tranſire, & antè *num. 12.* citando *Bart. in dict l. poſt dotem*, dicit, quòd quando priuilegium cępit procedere in perſona mulieris, tunc tranſit ad quemcunq; hæredem, & vide *Theſ. filium quæſt. 5. lib. 1. quæſt. forenſ.* & quæ Ego latiùs circa hoc exaraui ſupra *cap. 19. num. 11.* quo loci huius articuli ueritatem habes. Si igitur, dico Ego, ſoluto matrimonio, quòuſquè dos uerè reſtituitur, dos dicitur, omniaq; dotis retinet priuilegia, & aſſenſus pro dotis recuperatione inſtrumento dotali pro præſtito habetur, bona omnia feudalia, quæ maritus quocunq; tempore acquirit, & ſic tàm cõſtante, quàm ſoluto matrimonio, pro dotis reſtitutione, ſeruata forma obligationis in inſtrumento contentæ, obnoxia, & hypothecæ ſuppoſita eſſe cenſentur, & per conſequens mulieris hæredes ſuper illis, ſine dubio inſtare poſſunt, nec eſt, quid opponi poſſit, illos carere aſſenſu, cùm iam in inſtrumento dotali, ex cuius fonte oritur obligatio bonorum feudalium tàm præſentium, quàm futurorum, pro præſtito, & impetrato habeatur. Hæc occurrunt. &c.

10 Modò ad alia me conferendo, dubitatur, an aſſenſus, de quo in præfatis *Capitulis* ſubſidiarius intelligatur, nimirùm, ut tunc poſſit mulier eo uti, ſi facta bonorum allodialium diſcuſſione, dotem conſequi non poſſit? Et in hoc dico, quòd ſuper articulo iſto noſtri Regnicolæ uariè loquuti fuerunt, quandoquidèm *Camer. in cap. Imperialem, fol. 71. lit. M. verſ. limitatur, & in cap. 1. num. 157. an agnat.* in eam deſcendit ſententiam, ut aſſenſus, de quo agitur ſit ſubſidiarius, in defectum nimirùm bonorũ allodialium, ſicquè aliàs deciſum annuit *Rouit. in pragm. 8. num. 7. de feud.* ſed frequentiùs contrarium fuiſſe obtentum, conſtat ex deciſione facta per Conſiliar. de Altomare, de qua per *Annam alleg. 115. in fine*, & in *Conſtitut. Conſtitutionem diuæ memoriæ, num. 240.* & ex relatis per *Reg. de Ponte loco* cit. à *num.* 14. ad 17. vbi dicit, *Camer.* in hac quæſtione determinando friuolis, & erroneis rationibus fuiſſe motum, iſtamq; ſententiam veriorem eſſe dicit *Rouit. loco* cit. licèt non figat pedes, ſed certè gratiæ verbis attentis, ab ea recedi non poteſt, niſi
11 ſecundùm me in vno tantùm caſu, & erit, quando mulier, vel eius hæres tàm ſuper bonis feudalibus, quàm allodialibus petijſſet aſſiſtentiam, illamq; demùm obtinuiſſet, vt ſi poſſet commodè ſuper bonis burgenſaticis ſatisfieri, non obſtante iure eligendi mulieri ipſi competenti, bonus Iudex, vt ſuper bonis feudalibus ſententia exequatur, permittere non debet, prout aliàs Sacr. Conſil haud permiſiſſe inuenio apud *Minad. deciſ.* 13.

12 Dubitatur inſupèr, an aſſenſus, de quo agimus ad mulieris beneficium intelligatur etiam præſtitus ſuper ſubfeudis viri? negatiuam partem amplexus fuit *Marin. Frecc. tract. de ſubfeud. in tit. different. int. feud. quatern. & plan. ac de tabul. in 14. differ. num.* 20. & alibi, *Rouit. in d. pragm. 8. nu. 6. de feud.* latè *Taſſon. alleg.* 14. inter *obſeru ad pragm. de antephato, fol.* 280. quicquid in contrarium ſcripſerit *Petrus Garz. à Toleto deciſ. 56.*

13 Item, an procedat, quando dos fuit tantùm confeſſata, ſed non ſoluta? dic, quòd ſic, ſi præceſſit promiſſio, & ſunt elapſa tempora opponendi exceptiones non numeratæ dotis, *Camer. loc. cit. f. 57. lit. S. & f. 18. lit. B.*

14 Item, an procedat ad beneficium mulierum naturalium? quòd ſic, dicit deciſum

Anna in Conſt. Conſtitutionem diuæ memoriæ, num. 240. *Rouit. in pragm.* 3. *de feud.* negatiuè autem in filia Neapolitani, quæ ſit ſpuria, ex matre extera nata *D. de Franch. dec.* 452. *Rouit. in pragm.* 2. *n.* 2. *eod. tit.* & *Reuert. dec.* 4.

15 Item, an extendatur ad bona ſoceri? quòd ſic, & ad alia omnia cuiuslibet ad dotis reſtitutionem obligati dixit *Frecc. lib* 2. *de ſubfeud. in* 1. *author quaſt.* 13 *per totum, fol.* mihi 198. *Minado conſ.* 3. *Camer. in d l. Imperialem, fol.* 53 *lit. Q. Rouit. in d. pragm.* 8. *nu.* 4.

16 Item, an operetur ad fauorem mariti agentis ad bona ſoceri vigore inſtrumenti mutui dependentis ex reſta dotium? quòd ſic, habes deciſum in *Apoſtill. ad pragm.* 3. *de feud. verſ. in cauſa creditorum.*

17 Item dubitat *Rouit.* an præſtitus intelligatur hic aſsẽſus in caſu, quo obligans feudum legitimo careret ſucceſſore, & negatiuè reſpondit in *d. pragm.* 2. *in fine*, & quid ſi in obligatione bonorum feudalium non ſit reſeruatus aſſenſus Regius, an operetur hic tacitus? vide eundem *Rouit conſ.* 17. *num.* 12. *lib.* 2. & *Apoſtill. ad cap.* 21. *Regis Cath. f.* 43.

18 Vlteriùs, dùm ex tenore *Cap.* ſuprà inſerti *num.* 5. & 6. liquidò conſtat, aſſenſum, de quo agimus ſuper inſtrumentis dotalibus fuiſſe conceſſum, & obſeruauit *Dom. Reg. Capyc. Latro conſult. lib.* 1. *conſult.* 29. *num.* 7. 33. & 40. dubitatur elegantèr, an intelligatur paritèr præſtitus donationibus, quæ à parentibus in eiſdem inſtrumẽtis filijs contemplatione matrimonij factæ reperiuntur? ſuper hoc dubio, quod adhùc non obſeruaui à noſtratibus tactum, niſi à *D. Reg. Merlin. controuerſ. lib.* 2. *cap.* 160. *num.* 17. inueni *D. Præſidentem Iulium Cæſarem Minadoum* virum doctiſſimum in quodam eius *libello* manuſcripto his verbis reſpondiſſe: *Fuit difficultatum, an Capitulum Regis Catholici dùm aſſentit capitulis matrimonialibus, intelligatur aſſentire donationibus factis per patres filijs contemplatione matrimonij, difficultas oriebatur, ex quo aſſentit contractibus, ergò omnibus in eo contentis, & ſic donationibus factis contemplatione matrimonij, quæ donationes ſunt correſpectiuæ ad dotes. pro contraria parte, quòd adſunt alia capitula circa donationes factas filijs contemplatione matrimonij reſeruato vſufructu, & quòd ſint feuda antiqua, & alia circa hoc, ergò in primo capitulo non comprehendebantur, nam ſi comprehenderentur, fruſtrà iterùm fuiſſet ſupplicatum, item illa capitula concernunt tantùm ſecuritatem dotium, non ad alium finem fuerunt conceſſa, ergò non debent vltrà operari, & ſic fuit concluſum in Regia Camera.*

19 Vltimò dubitatur, an præfatus aſſenſus ſuum operetur effectum in bonis feudalibus viri tacitè obligatis? negatiuam ſententiam tuetur *Camer.* in pluribus *locis d. l. Imperialem* relatis per *Rouit. in d. pragm.* 8. *in fine*, & per *Theodor. alleg.* 67. *num.* 29. & ità deciſum annuit *Apoſtilla in d pragm.* 3. *verſ. quid ſi in inſtrumento*, in impreſſis Neap. de anno 1623. cõtrarium verò defendit *Præſ. Amat. conſ.* 35. *per totum*, rationibus vt per eum, veritas eſt, quòd iuris regulis attentis à *Camer.* ſententia recedi non poteſt, niſi in capitulis matrimonialibus Partes conuenerint, fore ſtipulandum publicum inſtrumentum cum hypotheca bonorum feudalium ad conſilium ſapientis, in hoc .n. caſu promiſſio hęc conficiendi publicum inſtrumentum cum hypotheca bonorum feudalium veram, & realem bonorum feudalium obligationem importaret, vt ſatis benè, ac doctè, prout de more aliàs defendit nobiliſſimus, ac primarius cauſarum Orator *D. Carolus Brancacius* feudiſta inſignis, nunc Senator ampliſſimus, dùm Ill. Marchionis Orioli partes in vna facti contingentia tuebatur, prout mihi conſtat ex ſequenti eius Reſponſo, quod è manibus Domini Marchionis habui, quamuis pro contraria parte non minus doctè, quàm elegantèr ſcripſerit nobiliſſimus paritèr, ac maximus feudiſta *D. Hector Capyc. Latro*, nunc Regiã Cancellariam Regens meritiſsimus, Collateralis Conſiliarius, & Marchio Torelli *conſultat. iur. lib.* 1 *conſult.* 29. verùm neceſse eſt, vt expreſsè fiat promiſsio obligationis bonorum feudalium, quia ſi ſimplicitèr dictum eſſet, vt *ſtipularetur publicum inſtrumẽtum ad cõſilium ſapientis*, non addito, *& cum obligatione bonorum feudalium*, gratia Regis Catholici nõ prodeſſet, ità ſanè per Sacrum Conſilium deciſum inueni in cauſa Don Lutij Capycij filij, & hæredis quondam D. Ramundettæ Palaganæ cum Spectabili Pręſide S.C. Andrea Marcheſio, q̃ quidẽ deciſionem nõ inuenies, niſi regiſtratã in *libro Votorum*, idq; ſub die 3. Martij 1646. Cõmiſſario præſtantiſſimo D. Conſiliario Cioffi.

Ieſus, Maria, Ianuarius.

20 Decretum S. C. latum ſuper anterioritate dotium maternarum Don Alexandri Pignoni confirmandum eſſe, ex duobus breuiſſimè demonſtratur.

Primò, quia dùm in Capitulis matrimonialibus Marchio Orioli deliberatè promiſit ſe obligare pro dotium reſtitutione per publicum inſtrumentum cum hypotheca

bonorum feudalium, etiam titulatorum ad conſilium Sapientis, dubitari non poterit, quòd talis promiſſio habeatur pro reali, ac vera obligatione, ſecundùm receptam doctrinam *Io. And. in addit. ad Specul. in rub. de obligat. & ſolut.* à qua non eſſe recedendum, dixit *Hermanottus Detus in l. 4. §. Cato, num. 132. ff. de verb. oblig.* cùm ſit communis, æquior, rationabilior, & vtilior, ſecundùm *Purpur. in l. cùm ſeruum, § ſeruum tuum imprudens, num. 14. ff. ſi cert. pet.* quem ad hoc adducit *Præſ. de Franch. deciſ. 574. nu. 5.* & hanc opinionem frequentiori DD. calculo receptam, poſt alios oſtendit *Tiraquel. de retr. conuen. §. fin. num. 28. et ſeq.* vbi plurimos cumulat, quibus addo *Couar. in cap. quamuis, in 3. par. init. num. 3. de pact. Tell. Fernand. in l. 22. Taur. num. 15. Roland. conſ. 69. nu. 25. verſ. 3. reſpondetur, vol. 3. Garziam Dicto iur. 39. Marant. conſ. 14. num. 5. Villalob. in ærario lit. P. num. 518. Cartar. dec. Ian. 29 num. 12. Fabrum* in ſuo *Cod. lib. 3. tit. 27. defin. 36. nu. 4. Conſiliarium Georg. Alleg. 45. num. 27.* & licèt ab hac vera, ac communi opinione aliqui recedere conati ſint, vt eſt videre apud *D. de Franch. ibid. num. 4.* nihilominùs illa eſt verior, communior, ac ſaltim indubitabilis fauore dotis, vt in terminis fatetur *Affl. deciſ. 61. Anton. de Alexandr. in Conſuet. Quartam autem, in verb. conſtituta, in verſ. ſentit, n. 15. fol. 252.* vbi quoquè *Martin. Frecc. verſ.* incip. *vide Andream*, & in iudicãdo per *S. C.* ſemper fuiſſe receptam, teſtantur *Vrſill. in d. deciſ. 61. in princ.* quem refert, & ſequitur *D. de Franch. ibid.* ſub *num. 5. Grammat.* in ead. *Conſuet.* ſub *num. 22. verſ. mulier, fol.* mihi 253. *Campagn.* omninò legendus in *cap. Regni Mulier dotarium, nu. 29.* & nouiſſimè *Mulfeſ. ad Conſuet. Neap. part. 7. tit. de iur. quarta, quæſt. 2. num. 10. in add.* cùm Marchio promiſerit conficere inſtrumentum cum obligatione bonorum feudaliũ, etiam titulatorum, iuramento, ac clauſulis neceſſarijs ad conſilium Sapientis, penitùs dubitari poterit, quin promiſſum inſtrumentum habeatur pro confecto, ità punctualitèr *Surd. conſ. 457. num. 12. verſ. ſecundò facit, 4. vol. Ann. conſ. 8. num. 17. Regens de Pont. conſ. 10. num. 22.* & de communi teſtatur *Craſſ. comm. opin. lib. 2. c. 6. q. 20.*

21 Nec obſtat, quòd in capitulis matrimonialibus Marchio promiſerat facere cautelas ſequuta ſolutione partis dotis, ac confecto inſtrumento mutui pro ſolutione reſtantis quantitatis; nam cùm re vera facta fuiſſet ſolutio dotium promiſſarum, non erat neceſſarium inſtrumentum mutui, & proindè promiſſio ſtatim fuit ſortita effectum ſuum, vt tenet *Theſ. deciſ. 233. num. 10.* dicens, hoc caſu inſtrumento opus nõ eſſe, niſi ad probationem, ex *l. contrahitur, ff. de pignor.* immò ſtante promiſſione reſtituen-
22 di dotem in caſu ſoluti matrimonij attenditur tempus ipſius promiſſionis, non autem ſequutæ ſolutionis, per *tex. in l. 2.* vbi omnes, *ff. qui potiores in pign. hab.* per quem *tex.* hunc punctum non habere difficultatem, dixit *Præſ. de Franch. in deciſ. 677. num. 4.* quicquid circà hoc ſibi dixerit *Regens Rouit. conſ. 57. lib. 2.* & cùm qualitas illa ſolutionis faciendæ tacitè inſtat, promiſſio non dicetur conditionalis, ſed pura, vt probat *Ann. eod. conſ. 8. num. 15. & 17.* immò poſito, quòd fuiſſet conditionalis, ſequuta demùm conditione ob factam ſolutionem totius dotis, hypotheca orta fuiſſet à die capitulorum, vt in ſimili concluſum fatetur *Gamma in deciſ. 355.* non enim erat in poteſtate Marchionis pecuniam promiſſam non accipere, dùm ſuſtinebat onera matrimonij, ſecundùm *gloſ. in d. l. 1. in verſ. compellitur,* igitur attenditur tempus promiſsionis, quamuis ſub conditione factæ, vel ad certum diem dilatatæ; prout ſunt iura aperta in *l. potior, et in l. qui balneum,* vbi DD. omnes, *ff. qui pot. in pign. hab.* ſequuta enim ſolutione habetur, ac ſi ſine conditione promiſsio facta eſſet, *d. l. potior, verſ. ſed verior*: quorum iurium diſpoſitionem procedere in feudis, quando diſpoſitio eſt valida, ſcilicèt facta cum aſſenſu domini, colligitur ex dictis per *Vrſill.* poſt *Affl. dec. 286. num. 4.*

23 Quibus ſic poſitis non erit controuertendum, an talis concluſio locum habeat in obligatione bonorum feudalium; cùm illorum diſpoſitio fit ad inſtar allodialium, quando adeſt aſſenſus hominis, vel legis, *And. in cap. Imperialem, verſ. ſed ſi vendebatur, de prohib. feud. alien. per Fred.* & cùm in caſu noſtro habeamus aſſenſum Capitulorum Regis Catholici, quorum expreſſa fit mentio in noſtris Capitulis, ſufficit, quòd Ius ità velit, vt comprehendatur ab aſſenſu, ſecundùm *Iſernia in cap. 1. num. 8. verſ. hoc ergò, vbi bona Additio, qui ſucc. ten.* & punctualitèr, quod doctrina *Io. And.* procedat in bonis feudalibus ex vi comprehenſiua aſſenſus, poſt *Reg. de Pont. conſ. 10. num. 22. Surd. ibid. num. 12.* tenet *Ann. conſ. 8 num. 17.* & propterea *Affl. in Conſt. Licentiam, nu. 5. in 10. quæſt.* in terminis illius *Conſtit.* permittentis conſtitutionem dotarij ſuper feudis, notabilitèr dixit, ſufficere, quòd vir

promiſerit conſtituere dotarium; quia talis promiſſio habet aſſenſum vigore illius *Conſtitutionis*, quod latiùs exornat *Niger* in *cap. Mulier dotarium*, in *additione*, *num*. 29. vbi ſub *num*. 19 æquiparat aſſenſum præſtitum per illam *Conſtitutionem Licētiam* cum aſſenſu *Capituli*, & antè *nu*. 30. dixit, dictam deciſionem eſſe notandam, quia multoties poterit caſus contingere, quando ſolùm ſunt facta capitula matrimonialia, quæ ſola ſufficere, vt aſſenſus *Capitulorum* locum obtineat, dixit *Camer. in cap. Imperialem*, *fol*. 15. *lit. F*.

24 Nec quidquam opitulantur Parti poſita per *Grammat. deciſ*. 107; quia *ibi* punctus nō fuit deciſus, vt *in fine deciſionis* patet; dùm fuit reſeruata melior deliberatio, compilato proceſſu contrà tertios poſſeſſores, ſed illæ rationes relatæ per *Grammat.* fuerunt adductæ pro ratione dubitandi, & propterea in contrarium adductis non reſpondit, vt aduertit *Vrſill. d. deciſ*. 61. in *princ*. & quādo verè *Grammat*. tenuiſſet illam opinionem, ex ſupradictis apparet, nedùm loqui contrà communem, ſed fundari in falſis rationibus; ſiquidèm dùm dicit, hanc obligationem reſultantem ex promiſſione faciēdi inſtrumentum non comprehendi ab aſſenſu, ex eo, quia tale inſtrumentum fictiuè habetur pro facto, & *capitulum* loquitur in inſtrumento vero, & formali, longè fallitur, cùm illud comprehendatur ex vi aſſenſus, vt aduertit *Anna ibid. nu*. 17. cùmq; mens *Capituli* non fuerit hunc, vel illum caſum conſiderare, ſed omnem caſum, per quem mulier remaneret indotata, conſiderauit illud, quod Ius vult, & proindè hanc præſumptam obligationem, ità inquit *Camer. fol*. 53. *lit. E*. quæ præſumpta obligatio cùm dependeat ab expreſſo, ſcilicèt ex promiſſione faciendi inſtrumentum cum obligatione bonorum feudalium, abſquè dubio comprehendetur ab hoc aſſenſu *Capitulorum*, iuxtà doctrinam *Iſern. in d. cap*. 1. *num*. 8. *qui ſucc. ten*. quam ità in propriis terminis intelligit *Camer. fol*. 55. quod etiam voluit *Frecc. lib*. 2. *quaeſt*. 3. *num*. 8. *fol*. mihi 180. immò quamuis inſtrumentum hoc caſu non eſſet reale, ſed potiùs fictum, ſiuè præſumptum, quia tamen illud reſultat miniſterio, & fictione legis, & mens, & ratio *Capitulorum* viget, operabitur aſſenſus, vt optimè oſtendit *Camer*. videndus *fol*. 9. *lit. T*. *& Frecc*. vbi ſuprà, *num*. 8. *in fin*.

25 Vltimò, ad ſaturitatem non eſſet ponere os in Cœlum aſſerere, in terminis *Capitulorum Regni* ſufficere tacitam hypothecam à lege ſubintellectam, licèt negare non poſſim, eſſe ſatis arduum hoc tentare, proptèr *Camer*. authoritatem, tamen ſi aderunt doctiſſimi Viri, qui fortè, & doctrina, & opinione *Camerarium* ſuperarunt, contrarium tenentes, illud adnotaſse non pœnitebit; & prætèr ea, quæ doctiſſimè de more ſcripſit *D. Amatus* Collega in *conſ*. 35. vbi *Camer*. opinionē authoritatibus, & rationibus deſtitutam ex pluribus oſtendit; tamen quòd quando lex aſsentit diſpoſitioni rerū feudalium tacita hypotheca dotis fauore à lege inducta ſuum operetur effectum ſuper bonis feudalibus, expreſsè tenuit *Bartholom. de Capua* vir ſatis notus in *d. Conſtit. Licentiam*, *in* 1. *quaeſt*. quem refert, & multùm commendat *Affl. ibid. num*. 8. *&* 9. ſequitur *Petr. de Monteforte* omninò legendus in *apoſt*. ad eandem *Conſt. Licentiam*, *in fin. Campag. num*. 19. & apertè etiam colligitur ex dictis per *Frecc. lib*. 2. *quaeſt*. 3. *num*. 6. & hoc propriè voluit *Iſern. in d. cap*. 1. *n*. 8. *qui ſucc. ten*. & alibi ſæpiùs, dùm inquit, quòd illud, quod ſubintelligitur à iure, non eſt neceſſarium exprimi, & propterea ſtatutum, quod ſtrictiſſimè intelligitur, dans paratam exequutionem inſtrumento, operabitur etiam circà hypothecam tacitam reſultātem ex receptione dotis in bonis mariti, ſecundùm *Bal. in l. vbi adhuc*, *verſ. ſed aduerte*, *C. de iure dot*. quem refert *D. de Franch. deciſ*. 325. *num*. 1. non erat enim neceſſarium hypothecam exprimi ab homine, dùm lex expreſſerat Regi, vt ſingularitèr dixit *Frecc. ibid*. antè *nu*. 9. *verſ. hoc eſt expreſſum*.

26 Nec me mouet *Camerarij* reſponſio, quòd doctrina *Iſern*. procedit, quandò tacitum dependet ab expreſſo, ità vt ſecus ſit, quando nihil exprimitur, nam, vt optimè aduertit *D. Amatus*, reſponſio non eſt applicabilis, nam ſicut in recipiente feudū lex ſubintelligit de deſcendentibus, quamuis non exprimatur, & aſſenſus ad vtrumquè trahitur, ità etiam in recipiente dotem lex hypothecam inducit, etiam ſi omittatur, quemadmodùm igitur aſſenſus ibi trahitur ad perſonam tacitè à lege ſubintellectam, ità quoquè & hic aſſenſus trahetur ad hypothecam à lege paritèr, etiam ſi nō exprimatur inductam, & iura, quæ allegat *Iſern*. generalitèr loquūtur, nam *tex. in cap*. 1. *in* §. *cùm verò* decidit, feuda tranſire ad deſcendentes, ex hoc arguit *Iſern*. non eſſe neceſſarium exprimi de deſcendentibus, vt comprehendatur ab aſſenſu, cùm ſufficiat, quòd Ius illud ſtatuerit, ità etiam in

27 *l*. 3. *C. de fideiuſſ*. obligatio facta à duobus

fide-

fideiuſsoribus, intelligitur, vt vterque teneatur inſolidum, quamuis hoc non fuerit expreſsum, cùm illud oriatur ex legis diſpoſitione, vt dicitur in *tex.* ſic dicemus in caſu noſtro, vt quamuis promittens dotis reſtitutionem, non exprimat hypothecam bonorum feudalium, adhùc mulier habeat actionem hypothecariam virtute aſsenſus *Capitulorum*, cùm ſufficiat, quòd ità à iure ſit diſpoſitum, vt ſuper tali promiſſione ſtatim ſit inducta tacita hypotheca, quamuis à Partibus non fuerit expreſsa.

28 Nec ſimilitèr obſtat ratio, quã aſsignat *Reg. Rouit. in repet. Prag. 8 de feudis, in fin.* ne ſcilicèt duo ſpecialia concurrant circa idem, vulgata *l. 1. C. de dot. promiſſ.* nam facilis eſt reſponſio, regulam illam imitari duplicitèr. Primò fauore dotis, ità *Crot. in l. is, qui pro emptore, num.* 186. *de vſucap. Soc. in l. 1. num.* 52. vbi etiam *Marian. num.* 219 *ff. ſol. matr.* & alij, quoties vnum ſpeciale concurrit principalitèr, & aliud conſequutiuè, & dependentèr, ſecundùm *Salyc. in d. l. 1. nu.* 3. ſed in caſu noſtro aſsenſus *Capitulorum*, quod eſt vnum ſpeciale datur promiſsioni reſtitutionis dotium, quæ ſecum trahit tacitam hypothecam, meritò non debet ei facere difficultatem concurſus duorũ ſpecialium, ſtante, quòd vnum ab alio dependet: Cætera ſuppleat religio, & doctrina Domin. Conſiliariorum.

Carolus Brancacius.

Fuit deciſum ſecundùm hic allegata per nobiliſsimum, ac præſtantiſsimum D. Conſulentem, vt videre eſt pœnès *Dom Regentem Sanfelic. deciſ. 99.*

SVMMARIVM.

1 *Aſſenſus Regius an ſit concedendus donationi facta à patre filio ſecundogenito de feudo, primo contradicente, & num. 3. 5. 6. 7. 9. & num 23.*

2 *Feudum hæreditarium poteſt pater alienare, & ſi filius primogenitus contradicat.*

4 *Aſſenſus Regius impetratus ſuper donatione feudi facta à patre filio ſecundogenito an ſit ſubreptitius, dùm de primogenito nulla fuit facta mentio.*

8 *Vita, & militia debetur ſecundogenito ſtatim facto caſu ſucceſſionis primogeniti, ſiuè per mortem patris, ſiuè per refutationem.*

10 *Prorex an poſſit præſtare aſſenſum, ſi pater vult inſtituere hæredem in feudo filium ſecũdogenitum, et num.* 14.

11 *Feudatarius, qui ex nouiſſima gratia habens in immediatum ſucceſſorem fœminam, poteſt maſculum remotiorem, ſed in gradu ſucceſſibili hæredem in feudo inſtituere; an poſſit quemlibet ex maſculis in eodem gradu exiſtentibus inſtituere, & num.* 12. *et* 13.

15 *Pater in feudo, in quo viuitur iure Longobardo an poſſit filium primogenitum tãtùm hæredem inſtituere, et num.* 16. 17. 20. 22. 25. 26. *et* 27.

18 *Feudatarius non poteſt alterare naturam feudi in agnatorum præiudicium.*

19 *Teſtamentum facere in bonis feudalibus non licet.*

21 *Pater an poſſit vni ex filijs donare feudum nouum ſine conſenſu Domini.*

24 Tex. in cap. 1. de ſucceſſ. feudi *procedit tàm in diſpoſitione, quæ fit inter extraneos, quàm inter filios.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſit Regius concedẽdus aſſenſus in donatione, quæ de feudo hæreditario à patre fit ſecundogenito, primo ſe opponente. Secundogenitus feudi refutatione ſequuta an poſſit à fratre, patre adhùc viuente vitam, & militiam petere. Prorex attenta *Prag. nouem Capitum in quarto cap.* quæ in *vol. prag.* eſt 4. in ordine, ſub *tit. de feud.* an poſſit aſſentire, vt pater in teſtamento valeat feudũ ſecũdogenito relinquere. Item cùm ex nouiſſima gratia poſſit in Regno feudatarius fœminam in immediatum ſucceſſorem habens, illam à feudi ſucceſſione excludere, & maſculum, in gradu tamen ſucceſſibili hæredem inſti-

tuere

tuere, ſi plures habuerit maſculos in eodem gradu, an poſſit ex illis minorem natu, attenta gratia prædicta, hæredem inſtituere. Pater poſſidens feudum, in quo ex iure Longobardo omnes filij ſuccedunt, an poſſit in eo filium primogenitum tantùm hæredem inſtituere, vbi ſingulare reſponſum *D. Ioannis Angel. Piſanelli* adhùc non impreſſum.

CAP. XXIX.

1 ASſenſus Regius, contin-
git aliquando dubitari,
nùm ſit cõcedendus do-
nationi, quæ inter vi-
uos de feudo à patre
fit in ſecundogeniti be-
neficium, primo ſe op-
ponente? & affirmatiuè dicendum videtur;
conſtat enim, quòd quando feudum eſt he-
2 reditarium, ſiuè illud nouum ſit, ſiuè anti-
quum, poteſt per patrẽ in extraneum, Do-
mini accedente conſenſu, alienari, & si fi-
lius primogenitus futurus hæres, & ſucceſ-
ſor contradicat, vt per *Andr. in cap. 1. §. hoc
quoquè, de ſucceſſ. feud.* & in *cap. 1. de natur. ſuc-
ceſ. feud.* & in *cap. 1. §. Titius, ſi de feud defunct.
milit. fuer. controuerſ.* Si igitur poteſt pater
3 feudatarius in extraneum alienare, ergò &
in proprium filium ſecundogenitum. Et ità
in puncto ad ſecundogeniti beneficium nõ
ſemel deciſum refert *Rouit. prag. 1. à num.*
124. vſquè ad 128. *de titulor. abuſu*, & in *conſ.*
39. *lib. 2.* vbi *in fine* dicit, non poſſe hodiè
ampliùs controuerti, quin pater poſſit filio
ſecundogenito feudum donare, nedùm
abſquè conſenſu primogeniti, ſed etiã ipſo
expreſſe contradicente, ſubdens ſatis in
hoc articulo conferre, quæ ſcripſit *Gizza-
rell. deciſ.* 22. & alii *ibi* relati, idemquè per
S. C. ſua tempeſtate deciſum refert *Io Ang.
Piſanell. in reſponſo* hìc imprimendo *nu.* 23.
*Io Thom Minad. in Conſt. In aliquibus,
in princip. num.* 27. & 28. de his agens affir-
mat, ſuo tempore ſępè fuiſſe iudicatum,
dolo, & fraude ceſſante, valere donationẽ,
quæ de feudo hæreditario cum Regio aſ-
ſenſu fit à patre filio ſecundogenito, quam-
uis totum feudum primogeniti legitima
nuncupetur, quod ſequi videtur *Regens de
Pont. tract. de poteſt. proreg. tit. 6. de aſſenſ.
Reg ſuper dotibus, §. 2 num.* 14. & ibi *Thor. in
additione*, qui alios ex noſtris allegat.
4 *Marin.* verò *lib. 2. de ſubfeud. in 1. quæſt.* in-
cip. *ſupereſt, vt aliqua*, proponit dubium, de
quo eo tempore diſceptabatur, nimirùm,
an ſubreptitius ſit iudicandus aſſenſus ſu-
per feudi donatione per patrem ſecundo-
genito facta impetratus, dùm in ſupplica-
tione nulla de primogenito fuit facta men-
tio, & poſtquàm articulum ad partes diſ-
putauerit, in effectu antè *num.* 15. *verſ. non
reperitur hic caſus*, concludit, Sacrum Conſi-
lium duobus tantùm ex Conſiliarijs con-
tradicentibus iudicaſſe, aſſenſum fuiſſe
ſubreptitium, verùm cùm eſſet ab hoc de-
creto reclamatum, reclamatione penden-
te partes articulum iudicandum Domino
tunc *Regenti Reuerterio* compromiſerunt,
qui pro aſſenſus validitate reſpondit, prout
etiam idem S. C. in alia facti contingentia
de anno 1563. determinauit, vt idem *Frec.
in fin.* aduertit, ſubdens, pro ſecundogenito
fuiſſe benè iudicatum.
5 *Camerar.* autèm in *cap. Imperialem, fol*
44. *lit. C.* & 57. ſimilitèr *lit. C. verſ. nec iudicio
meo* teſtatur, in propoſito articulo Domi-
nos Regentes Regiam Cancellariam indi-
ſtinctè haud aſſentire, cùm pater feudum,
quod habet hæreditarium, vellet primoge-
nito excluſo, ſecundogenito donare; ſed
tantùm vix aſſenſum præſtare, quando tria
eſſent feuda, vt ſcilicèt de tribus poſſet vnũ
donare, argumẽto *Conſtit. Si quis Baro*, ſicq;
Sacrum Conſilium iudicaſſe de anno 1540.
in cauſa Caroli Bozuti (de qua meminerũt
etiam *Minad.* & *Frez locis* cit.) quicquid ta-
men iudicauerit demùm *Dom. Fran. Reuert.*
quem acutiſſimi ingenij virum appellat *Ca-
merar.* nàm dicit ipſe, quòd eius ſcripta nõ
fuerunt præfato *D. Reuerterio* oſtenſa,
proptèr eius à Regno abſentiam; huius
dicti ratio aſſignatur potiſſima, quia ſi in
6 caſu propoſito aſſenſus concederetur, verè
diceretur contrà feudi naturam, formam,
& legem præſtitus, quæ forma, natura, ſiuè
lex eſt, vt primogenitus tantùm ſuccedat,
iſtamquè formam Rex nunquàm mutare
conſueuit; indè videmus ſemper dùm aſſẽ-
ſus in feudorum diſtractionibus præſtãtur,
illam apponi clauſulam, *feudi natura in ali-*

quo

Digitized by Google

quo non mutata, modò ſi pater poſſet donādo in ſecundogenitum feudum transferre, tota ferè lex,& feudi natura ſubuerteretur. Videmus etiam, nunquàm in vltimis voluntatibus Reges aſſentiſſe,vt feuda valeat pater ſecundogenitis relinquere,ex quo in viuentibus iure Francorum repugnat feudi natura,vt in *Conſt.Vt de ſucceſſionibus*, vbi in ſucceſſione maior natu minorem excludit, & maſculus fęminæ præfertur;ſi igitur ea eſt natura in ſuccedendo in actu vltimæ
7 voluntatis, quarè non eadem dùm transfertur in vita, & ſic dùm in vltima voluntate denegatur aſſenſus, debet etiam denegari in actu inter viuos, cùm congrua diuerſitatis ratio aſſignari non poſſit, donatio .n. hæc, quæ in ſecundogenitum fieret, ſucceſſio etiam verè diceretur, argumento *tex.in l.vndè*,§.1.*verſ.nam & Pedius*,*ff. de itiner. actuquè priuat.* quem in terminis ſucceſſionis per actum inter viuos allegat *Gulielm. de Pern.conſ.7.col.3. verſ.& per conſequens*, & quòd ſit verum, videmus,quòd licet donatio in terminis noſtris ſit contra-
8 ctus inter viuos,retinet tamèn omnes qualitates vltimæ voluntatis, ex quo ſoluitur Regi releuium, fratribus vita, & militia,& paragium ſororibus, vt per *Io.Vincent.de Anna in repet.c.1 in verb.refutauit,num.224. de vaſall. decrep.ætat.& in allegat.23. Rouit. in pragm.24.num.8 de feud.* & in *conſ.9.nu.9. cum ſeqq. lib.2.* vbi de feudi refutatione agens, quæ in actu inter viuos fit, dicit, ſecundogenito vitam,& militiam deberi ſtatim facto caſu ſucceſſionis primogeniti, ſiuè per mortem patris, ſiuè per refutationē puram, & ſimplicem, & ſic æquiparat ſucceſſionem,quæ fit inter viuos illi, quæ fit in actu vltimæ voluntatis; ſic ex *Io.Vincent de Anna* per Sacrum Conſilium per binas ſententias iudicatum referens, & extat in Senatu Panormitano elegans *deciſio D. Garz. Maſtrill.248.lib.3.* quem omninò vide.
9 Non obſtat, quod in principio dicebamus, poſſe patrem in vita etiam filio primogenito contradicente, feudum,ſiuè nouum, ſiuè antiquum in extraneū alienare, nàm non per hoc ſequitur, ergò poteſt ſecundogenito donare, in primo enim caſu feudi lex, & natura non ſubuertitur, secùs in ſecundo, per ea, quæ ſuprà dicta ſunt: Item quando pater vendit extraneo,pecunia ex feudo vendito redacta in hæreditate reperitur, nullaq; afficitur iniuria filius primogenitus, dùm voluit ſecūdogenitum in pretio æquare, at quando vult donare ſecundogenito, & in re,& in pretio grauatur primogenitus, quod proindè id fieri poſſe negauit *Gulielm.de Pern.* citat.*conſ.7. col.2.verſ.vndè licèt*,& *conſ.12.col.3. verſ.nō obſtat*, vbi allegat, *Andr.* ità dixiſſe in *cap. omnes filij, ſi de feud.defunct.milit.* qui licèt verè loquatur in feudo ex pacto, loquitur tamen in feudo ex pacto nouo, quod reſpectu primi acquirentis, eiuſquè filiorum vti hęreditarium iudicatur,ſecundùm eundem *Andr. in c.1. §.huius autem generis, ex quibus cauſ.feud amitt.verſ.quando verò dicit hæredibus,& liberis,&c.* & *Camerar.loco* cit. *fol.19.*& in *c 1.in 4.quæſt.num.46.* in *tit.an agnat.* hanc eandem opinionem firmauit *Caunet.in repetitio. cap.volentes* illius Regni Siciliæ, *fol.*mihi 83.*verſ.at retenta opinione, num.6.* vbi ampliat, nedùm patrem non poſſe in ſecundogenitum donare, ſed nec etiam in primogeniti perniciem alienare, *ibiquè* duos alios Siculos Doctores id firmaſſe refert, & hæc opinio in puncto iuris mihi verior videtur, vbi pater vnum tantùm feudum haberet.
10 Hinc *Octau.Bammacar.*de his agens in *Comment.ad tit.ſi de feud.defunct.content.ſit inter Dom.& agnat.vaſall.in cap.omnes filij, quæſt.4.per totam,fol.103.* dubitans, an attenta *pragmatica nouem capitum*, quæ eſt 4. *in tit de feud in 4.capite*,quo Regni Proregibus denegatur poteſtas aſſentiendi, vbi feudatarius in vltimis conſtitutus vellet in alium, quàm in proximè ſucceſſurum de feudo diſponere,an, inquam,aſſentire poſſent; quotiès pater in feudo ſecundogenitum inſtitueret hæredem,negatiuè concludit, ſed ad Regem recurrendum eſſe, aſſignat rationem; nàm cùm per *Regni Conſtitutiones* cautum ſit, vt in feudis, in quibus viuitur de iure Francorum primogenitus ſolus ſuccedit cum onere vitæ, & militiæ ſecundogenitis tribuendæ, dùm inſtituitur ſecundogenitus,feudi natura mutatur;non enim *Conſtitutiones* ſecundogenitos immediatè vocarunt, dùm ergò illi inſtituuntur,inſtitutionem fieri dicitur in perſonam ſucceſſoris extrà terminos *Conſtitut.Regni*, quòd proindè Proreges aſſentire nequeūt, idemq; *Taſſon.in pragm.de antephato,verſ.2. obſeru.2.num.130.fol.67.*
11 Cuius Theoricæ motus Ego in terminis gratiæ Regni feudatarijs conceſſæ, de qua in *pragm.final.*eodem *tit.de feud.*(vbi ſtatutum habemus, vt valeat feudatarius,qui in immediatum ſucceſſorem habet feminam, illam à feudi ſucceſſione excludere,& maſculum remotiorem, in gradu tamen ſecūdùm Regni leges ſucceſſibili inſtituere)di-

xi, nullam cenſendam eſſe diſpoſitionem à quodam feudatario de feudo in teſtamento factam, dùm vnicam habens filiam fœminam, nepotem ex fratre ſecundogenito præmortuo,& fratrem tertiogenitum iàm viuum, fratrem ipſum tertiogenitum, attenta gratia prædicta inſtituerat hęredem, etenim gratia prædicta aliud non dixit,niſi vt poſſit feudatarius illum de familia inſtituere hæredem,qui fęmina non exiſtente, diſpoſitionis tempore eſſet ſecundùm Regni iura legitimus ſucceſſor, ſed in illo caſu diſpoſitionis tempore, ſecundùm leges Regni legitimus ſucceſſor erat nepos ex fratre ſecundogenito, ergò illum poterat, filia excluſa, inſtituere hæredem,& ſic gratia voluit,vt in hac ſucceſsione feudi natura (fęmina de medio ſublata) omninò ſeruaretur,ſed ſi verè fęmina non extaſſet,in viuentibus de iure Francorum non poterat, niſi nepotem ex ſecundogenito inſtituere, cùm ille legitimus immediatè ſucceſſor ſecundũ iura Regni dicebatur,ergò.

12 Et ſi dices, nos verſari in re gratioſa,ac proindè non eſſe ſic rigoroſè procedendũ, ſed ſat eſſe, quòd inſtituatur perſona, quæ eſſet in eodem gradu cum illo, qui ætatis prærogatiua attenta ab inteſtato ſuccederet; Reſpondeas primò, gratiam iàm diſpoſuiſſe,vt paulò antè dicebamus,vt ille maſculus poſſit in feudo hæres inſtitui,qui fęmina non exiſtente,diſpoſitionis tempore eſſet legitimus ſucceſſor, & ſic ad alium, qui eo tempore non poſſet ſuccedere, quamuis in eodem gradu cum immediatè ſucceſſuro,extendi non poteſt.

13 Reſpondeas & ſecundò, prout in caſu ſuo obiectioni factæ reſpondet *Bammacar. num.63. & 64.* nàm poſtquàm firmauerit concluſionem, nimirùm, Proregem attenta *pragmatica nouem capitum in 4. capite* non poſſe aſſentire,vt pater in teſtamento feudum ſecundogenito legaret,opponit,*pragmaticam* illam intelligendam eſſe, quando feudatarius vellet inſtituere hæredem illũ, qui ſecundùm Regni leges in feudorum ſucceſsione non comprehenditur, ſecùs verò quando inſtituitur perſona in inueſtitura comprehenſa,nàm quamuis non ſit proximè, & immediate ſucceſſura, non tamen,dùm ſuccedit, feudi natura mutatur, huic enim obiectioni reſpondet,adhùc feudi naturam mutari, nàm cùm in inueſtituris ſolitus Cancellariæ Regni, & regularis ſtylus, & forma ſit, *pro te, & hæredibus ex corpore legitimè deſcendentibus, ſexus, & ætatis prærogatiua ſeruata*, id,quod etiam ſtatutum eſt in *Conſtit. Vt de ſucceſſionibus*, eo ipſo, quòd poſtmodùm ætatis prærogatiua in feudi ſucceſsione non ſeruatur,feudi natura ab homine inueſtiente, & à Regni lege data mutata cenſetur, & conſequentèr dicit *Bammacar.* in caſu ſuo, non poſſe Pro-

14 reges, attenta *pragmatica* prædicta aſſentire, vt pater in teſtamento poſsit, filio primogenito excluſo,ſecundogenitos in feudo inſtituere, ſed eſſe prorſus de reſeruatis Regiæ Coronæ. Sic dicendum in caſu per nos dubitato, nàm quamuis ibi frater tertiogenitus conſiderabatur in gradu ſucceſſibili, tamen quia non immediatè,propter ętatis pręrogatiuę defectũ,dũ inſtitutus extitit,feudi natura dicitur mutata,vndè meritò inualida debet cenſeri talis diſpoſitio.

15 Alia ad huius materiæ ornatum videnda ſunt pęnès *D. Reg. de Ponte* cit. *tract. de poteſt. Proreg. tit. 8. §. 10. per totum*, vbi *num. 8.* poſt *Afflict. in Conſtit. Regni Conſtitutionem diuæ memoriæ, num. 6. & Loffred. in conſ. 1. nu. 147.* celebrem illam tangit quæſtionem, quamuis perfunctoriè, nimirùm,an in feudo, in quo viuitur iure Longobardo poſsit pater abſquè Domini aſſenſu teſtamento ſuo diſponere, vt ſolus primogenitus ſuccedat, in qua quidèm quæſtione, quia doctè ſatis, prout de more ſcripſit inſignis Feudiſta *D. Io. Angelus Piſanellus*, ſic parendo mandatis Domini Cardinalis Columnæ, tunc in hoc Regno Imperatoris Caroli vices implentis,contentus ero eius verba referre, quæ, vt hìc imprimerentur,curaui, & ſunt tenoris ſequentis in 10. *quæſt.* eius *notabilium.*

Ieſus, & Maria.

16 Illuſtriſsimus, & Reuerendiſsimus Cardinalis Columna exiſtens Locumtenens generalis Cæſareæ Maieſtatis in hoc Regno,dùm ad dulcem Leocopetram, ab Excellẽte Domino Bernardino Martirano viro literatiſsimo,& liberaliſsimo Regni huius Secretario,eſſet in conuiuio receptus, poſt cœnam interrogauit me multis ibi aſtantibus de caſu infraſcripto, de quo, prout ipſe dicebat,erat per eum prouidendum. Si viuebatur iure Longobardo, ità quòd in feudis omnes filij erant ſucceſſuri, iuxtà terminos *cap. omnes filij, ſi de feudo fuerit contr. &c.* ſi pater in teſtamento potuiſſet diſponere, quòd ſolus primogenitus ſuccederet,in promptu dixi,quòd nõ,cùm nulla ordinatio valeat ſine Superioris conſenſu, *c. 1. de ſucceſſione feudi*, præcepit mihi, quòd ſcriberem, quæ occurrebant,& ſic de-

Digitized by Google

17 mum ſcripſi ſuæ Dominationi, quòd quã-
uis *Paul.de Caſtr.in conſ.*161. *In cauſa, quam*
*Magnificus Dominus Titius,columu.*5.dixerit,
quòd licèt omnes filij debeant æqualitèr
ſuccedere in feudo de iure communi feu-
dorum,*c.*1.*in fin.qui feud.dare poſſunt*,tamen
pater poteſt in teſtamẽto diſponere, quòd
ſolus primogenitus ſuccedat, quia *c.*1.*de*
ſucceſſ.feudi,dùm prohibet ordinationem
Teſtatoris in feudo,intelligitur in extra-
neo, in quem nõ poteſt feudatarius diſpo-
nere, ſed non in perſonam vnius ex filijs
ſuis, & maximè quãdo hoc facit pro bono,
& reſultat vtilitas publica, vt contingit ſe-
cundùm eum, quando feudum eſt iuriſdi-
ctionale, vt Ciuitatum,Caſtrorum, & Ter-
rarum, quia vtilitas eſt, ſubditos regi per
vnum, quàm per plures, *ff.de orig.iur.l.*1.
§.*nouiſſimè*, & etiam propter diſcordias,
quæ inter plures Præſidentes oriri poſ-
ſunt ratione communionis, iuxtà *text.in l.*
*cum pater,§.dulciſſimis,ff.de legat.*2. & ideò
ſubdit, quòd licèt æquum non ſit, quòd alij
filij eorum iure priuentur, *l.*2.*§.*1. *ff.de his,*
qui ſunt ſui,vel alien.iur. quod tamen pro-
pter bonum, quod indè ſequitur tolerari
debet, iuxtà notata in *l.*1 *in princ. ff.de iuſt.*
& iur. præcipuè propter conſeruationem,
quæ ſolet eſſe in dominijs terrarũ, quòd
primogenitus ſuccedat, argumento *l.ven-*
ditor, §. ſi conſtat, ff.communia prædior.& ſe-
cundũ iſtã opinionẽ cõſuluit *Iaſ.in cõſ.*236.
*col fin.vol.*2.idem *Iaſ.*in *cõſ.*107.*col.*3.*vol.*4.
18 Tamen hoc non obſtante mihi videba-
tur cõtrarium,ex regula,quòd feudatarius
non poteſt alterare naturam feudi in præ-
iudicium agnatorum, ad quos dictum feu-
dum eſt reuerſurum, niſi ipſi conſentiant,
*text.*eſt,vbi hoc notat *Aluarot.* in *c.*1 *col* 4.
an agnatus,facit *cap.*1. *§.prætereà,quib.mod.*
*feud.amittat.*item quia ius teſtandi in feudo
non competit,nam formam,& originem
feudi feudatarius mutare non poteſt, *c.*1.
de ſucceſſ feud & *c.*1.*§.donare*,vbi *Bald.col.*2.
qual.olim feud. pot.alien. niſi eſſet feudum
francum,& liberum,vt voluit *Bal.* in *authen.*
*niſi rogati,in fine,C.ad Trebell.*indè dicitur,
quòd nulla ordinatio teſtamenti valet in
feudis,*d.cap.*1.*de ſucceſſ feudi*,niſi Dominus
conſentiat,vt voluit *Bal.in d.§ donare,col.*2.
& in *l.Imperialem,in princ.col.*6 *de prohibit.*
feud.alienat. per Federic. & propterea refert
Martinus Laudenſis in cap. 1. *in princ.col* 1.
qui feud.dare poſſunt,quòd dùm eſſet in via
accedendi ad Papiam, & deceſſiſſet Illuſtr.
Marchio Manticæ, fuit ab eo quæſitum,an
valuerit teſtamentum dicti Marchionis, in
quo hæredem vniuerſalem primogenitum
inſtituerat,& dicit,ſe reſpondiſſe,quòd nõ,
19 quia in bonis feudalibus non licet facere
teſtamentum,per *text.in d.c.*1.*de ſucceſſ.feu-*
di,quod dictum refert,& ſequitur *Iaſ.in l.de*
*quibus,num.*65.*ff.de legibus*,cui opinioni ac-
cedat,quod voluit *Bald.* in *l.item videndum,*
§.item videamus,ff.de petitione hæred.Bald.&
Angel.in l.apud Iulianum,§. ſi quis alicui,de
legat. 1.qui dixerunt,quòd pater non poteſt
20 legare feudum vni ſuorum filiorum,quia
ius, quod habet, eius morte finitur, argu-
mẽto *l.vxor patrui, C.de legatis*, idem voluit
*Andreas Barbatia in rubr.ext.de feudis,col.*4.
vbi refert, de hoc fuiſſe arduam quæſtionẽ
in Vrbe inter Excellentiſſimos Dominos
de Sabbellis, & addit,quòd in iſta quæſtio-
ne conſuluerunt valẽtiores Doctores Ita-
liæ,aliqui pro vna parte, & aliqui pro alia,
& quòd ipſe conſuluit pro parte negatiua,
quòd nullo modo poterat prælegari vni fi-
liorum, idẽ voluit *Alex.* in feudo antiquo,
dicens, iſtam eſſe communem opinionem
in *conſ.*56.*illud in mediũ afferam,col.*9.*vol.*4.
vbi multa allegat, quinimmò *Andreas de*
*Iſern.in cap.*1.*de natura ſucceſſ.feudi,col.*6.vo-
21 luit,quòd pater etiam feudum nouum nõ
poſsit vni ex filijs dare ſine conſenſu Do-
mini, per rationem iam dictam, quia ſine
Domini conſenſu nulla valet ordinatio in
feudo, & idem *Andr.in cap.omnes filij, ſi de*
*feudo fuer.controuer.*dicit,quòd vaſallus po-
teſt aſsignare feudum vni ex ſuis hæredi-
bus,niſi lex,& pactio dati feudi aliud indu-
cat,& ſubdit,quòd vbi viuitur iure Franco-
rum non poſſet pater ſecundogenito feu-
22 dum dare, niſi primogenitus eſſet ingra-
tus,& ſimiliter in feudo, in quo omnes fi-
lij æqualitèr ſuccedunt, non poteſt pater
diſponere, vt vnus ſuorum filiorum habeat
duas partes in feudo, alter verò tertiam,&
ſi ipſe itã diſpoſuiſſet, hoc non obſtante
eius filij æqualitèr vocarentur ad feudum,
vt voluit *Andr.* & clariùs *Aluarot.* in *d.c.*1.
*in princ de ſucceſſ.feud.*vbi refert, ità conſu-
luiſſe *Cardinalem Florentinum* in facto,& cre-
do, quòd ſit *conſ.*100. incipiens *Redempto-*
ris noſtri inuocato ſuffragio,& licèt *Bal.in c.*1.
§ decedente, qui feudum dare poſſunt referens
Iacobum de Ardizone dixerit, quòd poteſt
pater vni ex filijs totum feudum hæredita-
rium aſsignare, de quo etiam meminit
*Alex.in conſ.*12.*proſpectis bis,in* 5.*col.*tamen
illud debet intelligi cum aſſenſu Regio,
aliàs ſecùs,prout expreſsè terminat *Andr.*
in *d cap.*1.*col.*6.*de natura ſucceſſionis feudi,&*
Iacobus de Ardizo. in *ſumm.* ſua in *rubricell.*

vtrùm

Digitized by Google

vtrùm vni ex filijs poſſit aſſignari, & Aluarot. in *d.cap.omnes filij,&* Alex.*in conſ* 28.*in cauſa,& lite vertente*,circà *finem*,in 5.*vol*.vbi ità conſuluit in cauſa Dominæ Antoninæ Tomacellæ filiæ quondam Græci Tomacelli, in qua cauſa idem conſuluerunt quàplures famoſiſſimi DD. & ità ordinauit Sereniſſimus *Rex Ferdinandus I.* debere obſeruari, vt mihi retulerunt Dominus *Sigiſmundus Loffredus,& Dominus Ciccus Loffredus*,& Ego vidi, quia iàm de præſenti Domina Antonina poſſedit Caſtrum illud, ſecùs tamen eſſet in feudo ex pacto, & prouidentia, vt per *Alex. ibi*, & teſtarunt *Bald.& Angel.in d.l.item videndum*, *§.fin* idem *Bald.in d.cap.*
23 *Imperialem,col* 5.ex quibus omnibus reſultat vera concluſio,quòd pater feudum nouum,& etiam antiquum, dummodò ſit hæreditarium,poteſt vni ex filijs in totum legare, cum conſenſu tamen Domini,aliàs ſi conſenſus non interueniſſet, vel eſſet feudũ ex pacto, & prouidentia, non valeret legatum, & ità me aduocante pro Magnifico Aloyſio de Reſtanio Barone Bonatorum fuit in S.C. declaratum contra Dominum *Mazzeum de Afflicto*, qui pro Aduocato interuenit filię primogenito,in cuius preiudicium auus eius pater Aloyſij ſecundogeniti diſpoſuerat,nec eſt verum,quòd diſpoſi-
24 tio d.*c.1.de ſucceſſ. feud.*debeat intelligi,& reſtringi ad diſpoſitionem,quę fit inter extraneos, non autem ad eam, quæ fit inter liberos proximè ſucceſſuros, prout dicit *Paul.de Caſtr.in d.conſil.*quia expreſsè contrarium determinant *DD.* allegati,& maximè *Andr.in d.c.1. de natura ſucceſſionis feudi, Iacobus de Ardiz.* in *loco* allegato,*Aluarot.in c.omnes filij*; *Alex. in conſ.*28. & idem etiam videtur tenere *Andr.in Conſt. Regni Hac edictali,la ſeconda*,vbi ipſe reprehendit *gloſam ibi* volentem,valere teſtamentum in feudo, dùm generalitèr dicit, nulla ordinatione Teſtatoris in feudo manente,inter eos,qui eſſent aliàs ſucceſſuri, per *text.in d.cap.1.de ſucceſſ. feud.* & ſic vult, quòd talis diſpoſitio in teſtamento non valeat etiam inter eos, qui ſunt ſucceſſuri: Hànc eandem conclu-
25 ſionem firmat idem *Andr.*in *Conſtit. Regni Conſtitutionem,in princ.*dùm firmat,quòd in feudo, in quo viuitur iure Longobardo, & ſic in quo omnes filij æqualitèr ſuccedunt, non poteſt pater diſponere ſine conſenſu Regis in præiudicium alterius filij, idem etiam voluit *Bald.in conſ.* 397. *præmittẽdum eſt ad euidentiam,in* 4.*vol.* vbi dixit, quòd legatum feudi non valet, etiam in proximè ſucceſſorum ſine conſenſu Domini,idemq; in *conſ.*259.aliàs 261.*Cùm eſſent plures fratres*, *in* 3.*vol.* vbi conſuluit, quòd ſi plures
26 fratres ſucceſſerunt in feudo, non poteſt vnus eorum alteri partem ſuam legare, quia nulla ordinatio defuncti in feudo valet in præiudicium eorum, qui ex lege feudi ſuccedunt,niſi eis conſentientibus,*d.c.1. de ſucceſſ. feud.in princ.c.1.qualitèr olim feud. poterat alien.& c.1.de gradib.ſucc.in feud.*& reſpondet ad id, quod dicitur, quòd permittitur alienatio feudi inter agnatos,licèt non permittatur inter extraneos, per *text.in c.1.de alienat. feud.patern.& in cap.1. §.ſed & res, per quos fiat inueſtitura*, quod procedit in alienatione inter viuos,ſed nõ in diſpoſitione, quæ fit in teſtamento, & iſtud clariùs conſuluit *Ludouicus in cõſ.476.*
27 *Chriſti nomine repetito huic fœlici*: & ſic conſului prædicto Illuſtriſſimo Domino,quòd talis diſpoſitio non tenebat,& ſicuti ipſemet diſponẽs potuiſſet reuocare per *Conſt. Conſtitutionem diuæ memoriæ*, pariformitèr eius hæres, vt cõcludit *Andr.in d.§.donare, col.7.*& ità demũ dixit mihi idem Reuerẽdiſſimus Dominus,quòd obſeruari fecit,& quòd dùm de hoc etiam interrogaſſet prædictos Dominos *Sigiſmundum*, *& Ciccum*, qui erant Collaterales Conſiliarij, approbauerunt mea ſcripta,& in eandem ſententiam concurrerunt,& pro diſtinctione iam facta de feudo hæreditario, & ex pacto, & prouidentia, in illo caſu, in quo conſuluit *Alex.in conſ.*28.idem tenuit antè *Alex.*per priùs conſulendo *Ant.de Alex.*noſter Neapolitanus, qui fuit vir ſummi ingenij, & doctrinæ,& Præſidens S.C.ac Viceprothonotarius, vt videri poterit eius *conſilium*, quod poſuit ipſe Dominus *Sigiſmundus* pro *vltimo* in ſuis 52.*conſilijs* impreſſis.

Io.Angelus Piſanellus.

SVMMARIVM.

1 *Aſſenſus Domini an requiratur, quando feudatarius ſuper feudo vellet ſeruitutẽ imponere,& n.2.5.7.8.10.12.13.20.22.& 25.*

3 *Feudum abſque aſſenſu Domini neque diminui,neq. commutari poteſt.*

4 *Feudo ad directum dominum reuerſo an ſeruitutes à feudatario impoſitæ extinguantur.*

6 *Alienationis appellatione an veniat ſeruitutis impoſitio, & nu.11.& vſusfructus conſtitutio,num.17.*

9 *Feudatarius, & emphyteuta an poſſint vſumfructum conſtituere abſq; aſſenſu, & nu.15.*

Digitized by Google

13 *Communio herbagiorum inter duas Vniuerſitates an fieri poſſit abſquè aſſenſu Regis, & num.* 14. *vbi ponderatur* cap. Regni Pondus æquum.
16 *Seruitus impoſita ſuper aliquo fundo an dicatur pars illius fundi.*
18 *Feudum dicitur magis alienari per conſtitutionem vſusfructus, quàm per conſtitutionem ſeruitutis.*
19 *Subinfeudatio abſquè aſſenſu de iure communi feudorum erat permiſſa, ſecus de iure* Conſt. Regni.
21 *Ius nouum ſemper recipit interpretationem à iure antiquo.*
23 *Aſſenſus Domini non requiritur in alienatione feudi, quando per alienationem ipſius Domini conditio melior fit.*
24 *Feudatarius an poſſit abſquè aſſenſu concedere terras de domanio feudi parum vtiles.*
26 *Feudum à vaſallo in conuaſſallum an poſſit abſq; aſſenſu alienari, & quid in pluribus emphyteutis, an illi inter ſe ipſos poſſint emphyteuſim alienare.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an aſſenſus Regis in Regno requiratur in alicuius ſeruitutis impoſitione, quæ à feudatario ad alicuius fauorem fieret ſuper feudo, quod poſſidet, ità vt ſi impetratus non fuerit, fiet locus reuocationi factæ conceſſionis, vigore *Conſt. Regni Conſtitutionem Diuæ memoriæ.* Aſſenſus Regis, vel Baronis requiritur in Regno, quando duæ Vniuerſitates vellēt inter ſe cōmunionē facere iuris paſcendi; et declaratur *C. Regni Pondus æquum*, vbi ſingulare *reſponſum D. Ioannis Angeli Piſanelli*, & de alijs ad materiam pertinentibus.

CAP. XXX.

1 Aſſenſus Regius, dubitarunt Noſtrates, an requiratur in alicuius ſeruitutis impoſitione, quæ à feudatario ad alicuius fauorē fieret ſuper feudo, quod poſſidet, ità vt ſi impetratus non fuerit, fiet locus apud nos reuocationi factæ conceſſionis vigore *Conſtit. Regni Conſtitutionem Diuæ memoriæ.*

2 Partem negantem amplexus fuit *Affl. in d. Conſtit. num.* 19. *verſ. ſicut non eſt alienatio,* vbi expreſſis verbis dicit, ſeruitutis conſtitutionem alienationem non eſſe, cùm in nihilo directo Domino præiudicetur, allegat *tex.* vulgatum in *cap.* 1. §. *quid ergò, de inueſt. de re alie. fact.* præiudicat tamen ſibi feudatarius, quem propterea à iure ſuo cadere dici non poteſt, nec obſtare addit, *Conſtitut.* præfatam, per quam non ſolùm alienatio, ſed omnis feudi diminutio, aut
3 commutatio vetatur, quia reſpondet, ſeruitutis impoſitionem feudi diminutionem non eſſe, non enim dicit, per ſeruitutis impoſitionem feudum minui, ex quo ius Domini ſemper ſaluum manet; huiuſmet opinionis mihi videtur fuiſſe *Capyc.* in ſua *inueſt in verb. feudorum deuolutio, verſ. ſeruitutes,* vbi dicit, quòd ſi feudum ad dominum
4 vt dominum deuoluatur, ſeruitutes impoſitæ extinguuntur, ſecus verò ſi ad dominum vt donatarium, vel hæredem vaſalli, quia tunc tenebitur ſeruitutes ſeruare, ſupponit ergò neceſſariò, quòd in ſeruitutis impoſitione aſsenſus Domini non interuenerit, quia ſi interueniſset, fruſtrà de hoc quæreret, nam ſeruitus cum aſsenſu impoſita ſemper durat, ſiuè feudum ad dominum vt dominum, ſiuè vt donatariū, aut hæredem vaſalli obueniret, vt idem *Capyc. ibi in verſ. ſequenti* hoc benè explicat in hypotheca ſuper feudo cum aſſenſu, vel ſine conſtituta: hanc eandem ſententiā latiùs, & inſignioribus medijs amplexus fuit *D. Ioannes Ang. Piſanellus in obſer.* 22. manuſcripta hic imprimenda, vbi adeò doctè, & copiosè materiam deguſtauit, vt nihil pluris in hoc articulo deſiderari poſſit.

5 Contrariam verò ſententiā, & ſic, quòd apud nos in ſeruitutis impoſitione Regius requiratur aſsenſus, adeò vt eo non impetrato fiet locus diſpoſitioni citatæ *Cōſtitutionis Cōſtitutionem Diuæ memoriæ* inſequutus eſt *Marin. Frecc. lib.* 2. *de ſubfeud. in* 1.

*authorit.Baron.*in *quæſtione* incipien.*pluribus autem modis*, à *num.* 16. vſquè & per totum *num.* 18.vbi *Affl.* improbando dicit,per *l. Federici Imperialem* omnem alienationem,
6 quæ fieret de re feudali prohibitam eſse, & cùm alienationis appellatione veniat etiam ſeruitutis impoſitio, ad *tex. in l. fin. C.de reb.alien.nõ alien.*ergò;& pro hac parte addit,ſibi videri,eſse *tex.in C. Reg. Pondus aquã*, & quòd impoſitio ſeruitutis ſpecies ſit alienationis,conſiderat,quia ſi conceſſionatius impoſita ſeruitute vteretur pro eo tempore, quo feudum pœnès feudatarium, & hæredes eius duraret, poſset tantum labi tempus, quòd pro illo lõgæuo vſu , & tempore poſset contrà dominum præſcriptio allegari, vndè concludit, eius opinionem in Regno tenẽdam eſse, quam tamen limitat,vbi ſeruitium per ſeruitutis impoſitionem non minueretur , & in alio feudo fieret augmentum.

7 Quid dicendum? crederem,quòd excluſa ſeruitute iuris paſcẽdi,vel lignandi, quæ verè ad feudi diminutionem tendit, niſi in alterius feudi augmentum conſtitueretur, ab *Affl.*ſententia recedi modo aliquo poſſet, per rationes , quas *D. Piſanellus* conſiderauit,& omnes *DD.*alienigenæ ab vtroq; *Anna* citati *in ſingul* 565.à *Maſtril. deciſ.*83. *num.*8.& *Laratha* in ſuo *Theatro feud.tom.*2. *par.*12.*dilucidat* 81. *num* 6.qui voluerunt,in ſeruitutis impoſitione Domini aſsenſum requiri, loquuti ſunt ad finem , vt ipſi Domino prçiudicium inferatur ; vndè tu Regnicola, quando caſus occurrit, conſulas magnum hũc Feudiſtam *Piſanellum*,quem, vt diximus ſuprà *cap.6.num 4.verſ.poſt hac*, Aduocatorũ Principem appellauit *Io.Vinc. de Anna ſingul.*6.& admirabilis *Camerarius in dialogo* cum illo habito poſt *Cannet. in extrauag.Si aliquem* Iuriſconſultum in illa ætate nemini ſecundum reputatum vocat, per hæc enim verba *D. Piſanel.* ſuã fundat ſententiam,licèt *Afflictum* non alleget.

Ieſus, Maria.

8 Habui dare votum in dubio infraſcripto inter duos Barones meos amicos.Conceſſerat vnus , quòd alter potuiſset facere ſeptum,ſeù cluſam,vel,vt vulgo dicitur palatam in territorio ſui Caſtri , ad finem vt aqua ex flumine intermedio duceretur ad molendinum , quod de nouo alter Baro conſtruere volebat in ſuo territorio; reuocauit concedens,fuit dubitatum, ſi potuerit reuocare,& ſic an requirebatur aſsẽſus, & mihi viſum fuit, non potuiſſe reuocare, nàm nulli dubium eſt, quòd de iure communi feudorum poteſt vaſallus imponere ſeruitutem in feudo in præiudicium ſui , & non Domini,duraturam tàndiu, quàndiu durat ius eius , vt probat *tex.* & *ibi* notat *Bal.in cap.1.§. quid ergò,de inueſt. de re alien. fac.& in l.in prouinciali,C.de ſeruit. & Iaſ.in l.fin.col.*227.*verſ.*8. *quæro,C. de iur. emphyt.* & propterea videmus, quòd feudatarius,
9 emphyteuta , & ſimilis poſſunt vſumfructum conſtituere ſine conſenſu domini,vt notat *gloſ.in cap.1 in princip.in gloſ.magna, de capit.Corrad.Bar.in l.1 §.fin.de ſuperficieb. Bald.in l.1 in princip.quib mod.vſusfr.amitt. Florian.in l.ſi cui,§.1.ff. quemad.ſeruit. amitt.* et *Alex.in l.3.§.ex contrario,ff.de acquir.poſſeſ.* vbi refert, ſe aliàs hoc habuiſſe in facto, & in *conſ.*121. *ſuper eo, quod quæritur,in fine, vol.*1.& licèt *Alex.in conſ.*18. *attentis narratis,in* 5. *vol.* ponderetur pro contrario, tamèn quamuis dicat,quòd in caſu ſuo non erat conceſſio vſusfructus, vel alicuius ſeruitutis ; ſed ſolùm quædam obligatio perſonalis , quæ non erat prohibita fieri per feudatarium, tamen non propterea negat, quin vſusfructus, & ſeruitus imponi non poſſit in feudo in præiudicium vaſalli.

10 Nec poteſt dici , quòd aliud ſit de iure *Conſtitutionum Regni*, per *Conſtitutionem Cõſtitutionem Diuæ memoriæ*,nàm rectè intelligendo magis erat prohibita alienatio de iure cõmuni feudorum,quàm de iure *Conſtitutionum Regni*,probo,nàm de iure *Conſtitutionũ Regni* ꝓhibetur alienatio feudi diminuẽdo, ſed nõ ampliando, nã ampliãdo benè poteſt alienari,quod ſecus eſt de iure communi feudorum , quia non adhibetur illa diſtinctio, an alienatio fiat in augmentum,an in diminutionem ; ſed indiſtinctè videtur eſſe prohibita alienatio ſine cõſenſu domini,vt patet in *cap.1. de probib. feud. alien. per Lothar.* et in *l. Imperialem, in princip.de prohib.feud alien per Freder.*& hoc expreſsè voluit *Andr.in c.1. §.fin.*in ſua *addit.*
11 *col.2.de Capitan.qui cur.vend.*& ſi diceretur, quòd prohibita alienatione videtur prohibita impoſitio ſeruitutis, per *tex. in l.fin.C. de reb. alien.non alienan.* reſpondeo, quòd iſtud procedit , niſi aliud lege cautum ſit, prout dicit *ibi text.* ergò cùm de iure communi feudorum, quo iure erat prohibita alienatio,tamen non erat prohibita impoſitio ſeruitutis,vt prædictum eſt, idem et iã dicendum videtur de iure *Conſtitutionum Regni*,maximè cùm verba d. *Conſtitutionis* non ſint magis ampla, quàm verba *d.l. Im-*

pe-

Digitized by Google

perialem, ex quo ſicut dicta *Conſtitutio* prohibet alienationem, & quoſcunquè cōtractus ſuper feudis, & rebus feudalibus, ità etiam prohibet *d.l.Imperialē*, vt patet, dùm dicit, *non liceat feudum in totum, vel in partē vendere, pignorare, vel quocunquè modo diſtrahere, ſeù alienare, vel pro anima iudicare*, quæ verba vidētur eſſe magis pręgnantia, quàm
12 verba d. *Conſtitutionis*. Prætereà ſi per verba d. *Conſtit.* eſſet prohibita impoſitio ſeruitutis, certè ſine dubio *Andr.* qui notas habebat omnes *Conſtitutiones Regni*, hoc dixiſſet in *d.§.quid ergò*, prout fecit in ſimili in *cap. ſi vaſallus de ſuo feudo*, in *tit. ſi de feud. fuer. contr. int. dom.& agnat.* vbi dicit, quòd licet de iure illo potuiſſet fieri tranſactio feudi, ſine conſenſu domini, tamen ſecus de iure *Conſtit. Regni*; vndè ſi hoc dixit in tranſactione, in qua non erat aliquod dubium, quia expreſsè dicta *Conſtitutio* prohibet tranſactionem, multò fortius idē dixiſſet in ſeruitute, in qua erat maius dubiū.

13 Nec prædictis obſtat *Capitulum Regni Pondus æquum*, quia loquitur in cōmunione, per quā inducitur alienatio herbagiorum, & palmarum, & ſic fructuū feudi, quæ alienatio etiam de iure communi feudorū erat prohibita in perpetuum, quia non poterat feudatarius alienare fructus feudi, niſi durante vita ſua, vt dixit *Andr. in d. l. Imperialem, & in d Conſtit. Conſtitutionem*, & per conſequens non poteſt argui de cōmunione ad alias ſeruitutes, quæ imponi poſſunt in præiudicium vaſalli, vt prædictū eſt, maximè cùm per communionem diminuantur iura, & reditus feudi, & non per iſtam ſeruitutem, de qua in præſentiarum agitur, prout inferiùs dicam.

14 Prætereà ſi rectè conſiderentur verba *d. Cap. Pondus æquum*, *tex.* ille non prohibet communionem ſine aſſenſu Regis; ſed ſine licentia Baronis, quia loquitur, quando cōmunio erat facta per vaſallos, & homines aliquorum locorum ſine licentia domini, & ſic Baronis, vt patet, dùm dicit, *ſine ſuperioris licentia*, & *ibi* dùm dicit, *communionem prædictam præceſſiſſe legitimè inter eoſdem homines eorundem Caſtrorum, & habitatores, ſeu morantes in dicta Terra*, quæ verba clarè indicant, quòd communio erat facta inter homines abſquè conſenſu Baronis, & poſteà clariùs ſubdit, quòd non poteſt quis in ipſa Terra, vel eius territorio ſine voluntate domini illius loci paſcua ſumere, vel ligna incidere, ſeu aliud facere, & iſto modo intelligendo, ille *textus* probat intentum meum, vz. quòd cum licētia ipſius Baronis poſſunt huiuſmodi ſeruitutes imponi.

15 Nec obſtat, quod voluit *Andr.* in allegata *Conſtitutione Conſtitutionem*, & in *cap. Imperialem, in principio*, dùm vult, quòd feudatarius nō poteſt ſine aſſenſu domini vſumfructum conſtituere, nā dico, quòd eſt differentia inter ſeruitutē vſusfructus, & alias ſeruitutes, oſtenditur, nam de iure communi feudorum non eſt dubium, quòd poteſt conſtitui ſeruitus duratura tàndiu, quàndiu durat ius ipſius cōſtituentis, etiam ſine aſſenſu domini, vt ſuprà dixi, & tamen ſecus eſt in vſufructu, prout voluit *Andr.* in d. *cap. Imperialem*, vbi propriè loquitur de illo iure, & ſecundùm terminos illius Cap. et idem uoluit *Præpoſ. & Aluar. ibi*, qui cū non habebant notas *Conſtitutiones* Regni, non poterant loqui, niſi ſecundùm terminos iuris communis feudorū, & idem noluit *gloſ. magna in cap. 1. in princ. de cap.* Corr. prout eam allegat *Alex. in conſ. 18 in 5. uol.* licet in meo libro eam non reperetim, et ratio diuerſitatis inter vſumfructū, et alias ſeruitutes poteſt eſſe iſta, quia vſusfructus dicitur eſse pars dominii, *l. 4. ff. de vſufr.* et ſic quis cōſtituendo uſūfructum in feudo, uidetur partem ipſius feudi alienare, quod eſt omninò prohibitum, cùm pęnitùs ſit interdicta alienatio feudi, et prohibitus à toto, dicitur etiā prohibitus à parte, *l. ſi quis cùm totum, ff. de except. rei iudic.* et facit *l. quæ de tota, ff. de reiuendic.* quæ ratio ceſſat in
16 aliis ſeruitutibus, quæ non dicuntur eſſe pars rei, prout ſentit *gloſ.* in d *l. 4.* et *gloſ. in l. vſusfructus ab initio, ff. de vſufr.* quæ enumerat multa, in quibus differūt uſusfructus, et aliæ ſeruitutes; et proinde non poteſt dici, quòd per conſtitutionem aliarum ſeruitutum uideatur alienari feudum in totum, uel in partem, nàm ſi per uſumfructum nō dicitur quis uerè alienare, ſed iſtud procedit potiùs ex quadam interpretatione, quā ex proprio ſignificatu, quia uerè nō eſt alienatio, niſi quando dominium transfertur, ut notat *gl. & Salycet. in l. fin. C. de reb. alien. non alien.* ergò multò minùs dicit quis alienare per impoſitionē ſeruitutis; nec obſtat
17 *text. in d. l. fin.* ubi uidetur æquiparari uſuſfructùs cum aliis ſeruitutibus, quòad hoc, ut prohibitus alienare, uideatur etiā prohibitum uſumfructum, & alias ſeruitutes conſtituere, nàm *tex.* ille excipit caſum, in quo aliud legē cautum ſit, cùm ergò per legem communem feudorum à prohibitione alienationis feudi ſeruitutis impoſitio excepta ſit, ut patet in *d. cap. 1. §. quid ergò*, ſecundùm quod *ibi* communiter intelligi-

Digitized by Google

tur per *Doctores de inueſtit. de re alien. fac.* ergò nō mirum, ſi uaſallus, qui prohibetur alienare feudum ſine cōſenſu domini, poteſt ſeruitutem conſtituere: nec poteſt dici, quòd idem ſit in uſufructu, pro eo, quia conſtitutio uſusfructus comprehēditur ſub illa generali ꝓhibitione alienationis feudi, et non reperitur exceptuata à dicta regula, et à dicta prohibitione, ſicut reperitur impoſitio ſeruitutis, et ratio poteſt eſſe
18 illa, quam prædixi, quia per cōſtitutionem uſusfructus magis dicitur alienari feudū, quàm per conſtitutionem alterius ſeruitutis, cùm uſusfructus ſit pars dominij, ut dictum eſt, et ex prædictis patet ſolutio ad id, quod uoluit *Andr. in d. cap. 1. §. præterea, de capit. Corr.* dùm uult, quòd per *Conſtitutionem Conſtitutionem Diuæ memoriæ* eſt prohibita infeudatio, et etiam omnis alienatio, quæ erat permiſſa de iure communi feudorum, nam cùm impoſitio ſeruitutis non ſit propriè alienatio, ut dictum eſt, non poteſt dici, quòd per dictā *Conſtit.* inducatur correctio iuris antiqui quòad impoſitionē ſeruitutis, maximè quia, ut ſuprà dixi, magis erat prohibita alienatio feudi de iure communi feudorum, quàm de iure *Conſtit. Regni*; et ſi cōtrà hoc inſtaretur, quòd immò
19 iſtud non ſit uerum pro eo, quia de iure communi feudorum erat permiſſa infeudatio, quæ hodiè eſt prohibita per d. *Cōſtit.* reſpondeo, quòd iſtud v3. quòd de iure cōmuni feudorum fuiſſet permiſſa infeudatio, non procedebat ſub illa conſideratione, quòd minus ſtricta fuiſſet prohibitio feudorum de iure communi, quàm de iure *Conſtitutionum Regni*, ex quo verba d. *Cap. Imperialem* ſunt magis ampla reſpectu dictæ prohibitionis, quàm verba *d. Conſtitutionis*, vt ſuprà dixi, & ideò ſine dubio de iure communi feudorum fuiſſet prohibita etiam infeudatio, niſi hoc expreſsè fuiſſet prouiſum, legibus ſic diſponentibus, vt patet in *cap. 1. qualitèr feud. poter. alien. per Lothar.* et in d. *Cap. Imperialē, §. callidis*, quibus iuribus expreſsè cauetur, quòd vaſallus poteſt rem feudalem in feudum alteri concedere ſine aſſenſu domini, dolo, & fraude ceſſantibus, vt etiam voluit *Andr. in cap. 1. col. 3. qui feud. dar poſſ. in cap. Titius, ſi de feud. fuer. controuer. inter dom. & agnat. & in cap. 1. verſ. ſiuè alienaui, de controuerſ. inter me, & dom. de portio. feud. fratris mei, & Abb. in cap. quæ in Eccleſiarum, de conſtit.* et ſic ratio, quarè poterat iſta ſubinfeudatio fieri de iure communi feudorum, non eſt illa v3. quòd minus ſit prohibita alienatio feudi de illo iure, quàm de iure *Conſtit. Regni*; ſed iſta v3. quòd ità reperitur illo iure ſpecialitèr prouiſum, quod tamen ſecus eſt de iure *Conſtit. Regni*, cùm de illo iure ſit prohibita omnis alienatio ſine aliqua reſeruatione, et nèdum alienatio, ſed etiam commutatio, quæ quidèm commutatio intelligitur tàm reſpectu rei, quā perſonæ; & ideò cùm per dationem in feudum ſit commutatio feudi de vna perſona in aliam, meritò non mirum, ſi ſub iſta prohibitione includitur etiam infeudatio, et ità per prædicta expreſsè voluit *Andr. in d. cap. 1. §. præterea, de capit. Corradi*; ſed non ſic eſt in impoſitio-
20 ne ſeruitutis, cùm per eam non inducatur propriè alienatio, nec cōmutatio feudi, et ꝓpterea non poteſt dici, quòd ſub iſta prohibitione includatur impoſitio ſeruitutis, quia, vt dixi, verba d. *cap. Imperialem* ſunt magis ampla reſpectu dictæ prohibitionis; item & d. *lex Imperialem* eſt poſterior *d. §. quid ergò*, & tamen nulli dubium eſt, quòd de illo iure ſub illa prohibitione non includebatur impoſitio ſeruitutis: immò & fortiùs dato, quòd dicta *Conſtitutio* cōprehenderet etiam impoſitionem ſeruitutis, dico, quòd deberet diſtingui ſecundùm ius
21 commune feudorum, ex quo ius nouum quantumcunquè generalitèr, & indiſtinctè loquens, intelligitur, & recipit diſtinctionē à iure antiquo, etiam ſi in lege noua eſſet clauſula, *non obſtantibus legibus in contrarium facientibus*, vt notatur in *l. ſed & poſterioris, ff. de legibus, in l. ſciendum, ff. qui ſatiſdar. cogant.* vbi *Bart.* dicit, iſtud eſſe valdè notabile pro ſtatutis, & reformationibus nouitèr factis, idem *Bart. in l. omnes populi, in 3. quæſt. princip. in fine, ff. de iuſtit. & iur.* et ſic, quòd talis ſeruitus ſit prohibita imponi in præiudicium domini; ſed non in præiudicium conſtituentis feudatarij, et hoc expreſsè ſentit *Paris in tract. de reintegrat feud. c. 40.* incipiente, *Et iuxtà prædicta ſequitur quæſtio*,
22 vbi loquendo de impoſitione ſeruitutis, dicit, quòd Dominus poteſt dictam ſeruitutem reuocare, per d. *Conſtit. Regni*, ex quo talis impoſitio ſeruitutis non tenuit in ſui præiudicium, et paulò antè dixerat, quòd impoſitio ſeruitutis valet in præiudicium vaſalli, ſed non in præiudicium Domini, allegando *Bal. in d. §. quid ergò, & Ludouic. in l. 3. §. deniquè, ff. de aqua plu. arcen.* et ità reſidet *Curt. in tract. feud. in 4. par. ver. decimoquartò quæro, & Iacobin.* in *verb. ità etiam*, *col. 4. verſ. vlteriùs eſt quærendum*, et hoc modo reſpondeo ad id, quod uoluit *Andr. in d. Conſtit* circà finem, et *Luc. de Penn. in l. ſi*

*quis,C de agricol.& cenſ.lib.*11.dùm dicunt, quòd ſicut prohibetur alienatio rerum, ità & iurium, ut ſeruitutum, quia remittere ius,quod quis habet in feudo, eſt donare, *l. ſi mulier, ff.de condit.ob cauſam*, nam dico, quòd iſtud procedit in pręiudicium domini, ſed non in præiudicium uaſalli, licèt prædicti *Doctores* propriè non loquantur in conſtitutione ſeruitutis, ſed in remiſſione, inter quæ uidetur eſſe aliqua differentia.

23 Conſiderabam etiam,quòd vbi per alienationem fit melior conditio domini, non requiritur aſſenſus Domini, quia debet fieri vtilitas Reipublicæ, & Fiſcus, & Reſpublica idem ſunt, vt dixit *Andr. in cap.Imperialem,in princ.col.*11.*in c.*1.*an ille,qui interf. fratr.Domin. ſui,in c.*1.§ *fin.de Capit.qui cur. vendid.in addit.in c.*1.§.*præterea,de capit.Corrad.& in c.*1.§.*è contrario,de inueſt.de re alien. fact.* & exemplificat *Andr.*in *locis* prꝏallegatis, quando habens feudum pro vno ſeruitio, alienat pro duobus, vel ſi habens filios, alienat non habenti filios non infeſto, nec odioſo domino, ità quòd dictum feudum veroſimilitèr citiùs eſt deuoluturum ad dominum, ſed in propoſito per dictam impoſitionem ſeruitutis augentur reditus, & introitus Baronis conceſſionarij ratione dicti molendini, & non minuuntur introitus concedentis, ſequitur, quòd efficitur melior conditio Regiæ Curiæ ratione ſeruitij militaris, & iuris adohæ, & releuij, quod debetur pro rata fructuũ feudi,ergò; ad quod etiã facit, nàm de iure *Cõſtitutionũ*

24 *Regni* prohibetur illa alienatio, per quam Regia Curia perdit ſeruitium, vel reditum ſibi debitum,vt patet in *Conſtit.Hac edictali, in* 3.*lib.* & propterea dixit *Andr. in d.c.*1.*in fine,an ille,qui interf. fratrem Domini*, quòd vaſallus poteſt terras parum vtiles de domanio feudi concedere ſine aſſenſu Regis, nec poteſt poſteà reuocare, & dicit,ità cõtineri in *Conſtitut.Imperatoris*, quæ conſeruatur in archiuio, idem voluit *Andr. in c.*1.§ *præterea, col.*2.*de capit.Corrad.& in d.Conſtit.Conſtitutionem diuæ memoriæ*.

25 Et ſi forſan diceretur,quòd molendina concedentis patiuntur damnum, cùm ex conſtructione iſtius noui molendini non habeant tantum cõcurſum,prout per priùs habebant,& ſic,quòd eſt in damnum feudũ concedentis, nàm dico,quòd tale intereſſe non eſt conſiderabile, quia dependet à voluntate molentium, in quo molendino voluerint molere, vt dixit elegantèr *Bald. in l.vnica, in* 13.*oppoſit.C.de ſentent.quæ pro eo, quod inter. & in cap.Eccleſia Vulterana, de elect.Signorol.conſ.*34. incip. *ex quodam flumine publico,Alex.conſ.*193.*volum.*2.& propriè, quòd non dicantur pati damnum,voluit ſingularitèr *Alex.in l.ſi manifeſtè,in fine,C.de ſeruit.* vbi dixit,quòd ſi vnus ex fratribus habentibus molendinum commune conceſſerit alteri fratri aquam communẽ, vt poſſit illam ducere ad ſua prædia, cum hoc pacto,quòd id faciat ſine damno communis molendini, quòd ſi iſte vult facere aliud molendinum, per quod non aufertur aqua molendino communi,ſed tantùm aufertur commoditas euntium ad illud molendinum, quòd non obſtante illo pacto poteſt fieri illud nouum molẽdinum, quia non dicitur facere cum damno primi,licèt primum molendinum minus habeat ad molendum, quia concurſus molentium,in quorum poteſtate eſt ire, vel non,non eſt in conſideratione.

26 Conſiderabam etiam, nàm vaſallus ſine licentia Principis poteſt alienare feudum in conuaſallum, qui eſt eiuſdem conditionis, & ſub eodem dominio aſtrictus, vt voluit *gloſ.in Conſt.Hac edictali*,allegat *text.*in argumentũ in *l.*1. *C.non licere habitatoribus Metrocomiæ loca ſua ad extraneum transfer. lib.*11. & ideò communitèr dicitur, quòd plures vaſalli,uel emphyteutę poſſunt alienare inter ſe ipſos ſine conſenſu Domini, ut uoluit *Bart.*in *l.qui Roma,§.duo fratres, in* 10.*quæſt. ff.de verbor.obligat.* & in *l.& ideò, ff.de condict. furt.* latè *Barbat. in cap. potuit, col.*6.*locat.*ſed ſic eſt, quòd dicta impoſitio ſeruitutis fuit facta pro uno,qui erat Baro, & gratus Principi, ergò non requirebatur aſſenſus,facit deciſio *Andr.in cap.*1.§.*commercium*,uerſus *finem,de probib. feud.alienat. per Lothar.*

Io.Angelus Piſanellus.

SVMMARIVM.

1 *Aſſenſus Regius an de iure requiratur in locatione,quæ fieret de feudo cum iuriſdictione, & vaſallis, & num.*6.7.10.12.15.*&* 16.

2 *Iuriſdictio eſt de Regalibus.*

3 *Dominium non transfertur ex locatione.*

4 *Iuriſdictionis vſus an trãsferatur per locationẽ.*

5 *Conductor an ſit ad inſtar vſufructuarij.*

8 *Alienatione feudi probibita an locatio vetita intelligatur, & num.*9.

11 *Barones in Regno dicuntur Iudices ordinarij vaſallorum.*

13 *Iudex ordinarius poteſt iuriſdictionem ſuam alteri demandare.*

14 Ratio

14 *Ratio quæ nam ſit, vt in contractibus venditionum bonorum feudalium Domini aſſenſus requiratur.*

17 *Officia, quæ dicuntur in Regno de Regalibus an abſquè Regis aſſenſu poſſint locari.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Regius requiratur aſſenſus in locatione, quæ fit de feudo cum iuriſdictione, & vaſallis, adeò vt ſi obtentus non fuerit, fiat locus diſpoſitioni *Conſtitutionis Regni Conſtitutionem diuæ memoriæ*, & de alijs ad ornatum *Conſtitutionis* præfatæ, & alterius, quæ incipit *Scire volumus*.

CAPVT XXXI.

1 Aſſenſus Regius, ſcio aliquando dubitatum, an de iure interuenire debeat in locatione, quæ fieret de feudo cum iuriſdictione, & vaſallis, itá vt ſi obtentus non fuerit, fiat locus reuocationi contractus vigore *Conſt. Regni Conſtitutionē diuæ memoriæ?*

Camillus de Medic. partem amplexus fuit affirmatiuam in *conſ.* ſuo 147. vbi ex ſufficienti partium enumeratione, vt ipſe dicit, totis viribus conatus eſt demonſtrare, in locatione iuriſdictionis aſſenſum Regium requiri, ſicq; vbi in hoc contractu aſſenſus ſupremi domini non impetratur, fieri locū reuocationi, vigore *Conſtitutionis Conſtitutionem diuæ memoriæ*, idq; ex pluribus, &

2 Primò, quia cùm iuriſdictio ſit de Regalibus, *c. 1. quæ ſint Regal.* in alium ex diſpoſitione *Conſtitutionis Scire volumus*, vbi *Afflict.* in 4. *notab* abſquè Regio aſſenſu transferri non poteſt.

3 Secundò, quia cùm per rei locationem in conductorem dominium non transferatur, vulgata *l. nō ſolet, ff. locat.* conſequens eſt dicere, vt conductor iuriſdictionis tanquàm nō dominus ius illud iuriſdictionem exercendi non habeat.

4 Tertiò, quia ſi diceremus, per locationē transferri vſum iuriſdictionis, vtiquè non poſſet cōductor tanquàm ſimplex vſuarius Magiſtratum creare, ex *Alciat. lib. 2. paradox. cap. 6. in fine.*

5 Quartò, quia ſi diceremus, per locationem iuriſdictionis transferri ius in fructibus, itá vt conductor ſit ad inſtar vſufructuarij, & nec etiam ille iuriſdictionem exercere poſſet, quia ius Magiſtratū creandi ad proprietarium, non autem ad vſufructuarium ſpectat.

6 Sed, pace tanti viri, Ego in iudicando contrariam ſequerer ſententiam, primò, quia nulla Regni lege cauetur, vt in locatione feudi cum iuriſdictione, & vaſallis, pro contractus validitate Regius requiratur aſſenſus; *Conſtitutio* enim *Conſtitutionem diuæ memoriæ* in principio citata, & altera, quæ incipit *Scire volumus*, ſic etiam & ius commune feudorū aſſenſum ſupremi domini requirunt in translatione dominij, quę fieret de feudo, vel de Regalibus, in lo-
7 catione autem, vt eadem vigeat prohibitio in præcitatis iuribus non legimus, quod vtiquè ſi Legiſlator voluiſſet, dixiſſet; vndè cùm nihil quòad hunc contractum, tàm iure communi feudorum attento, quàm Regni huius cautum inueniamus, conſequēs eſt dicere, vt ad ius commune Romanorū recurramus, vt faciendum eſſe docet *text.*
8 in *c. 1. de feudi cognitio.* quo quidèm iure attento expreſsè ſtatutum habemus, vt alienatione prohibita, locatio vetita non intelligatur, immò omninò permiſſa, hic eſt *text.* in *l. codicillis, §. inſtituta*, vbi *gloſ.* & *DD.* communitèr, *ff. de legat. 2.* cum alijs concordantibus relatis per *gloſ.* in d. *Conſtitutione Conſtitutionem diuæ memoriæ*, in *verbo locare*, vbi in terminis noſtræ quæſtionis poſt diſputatum articulum, an ſub prohibitione illius *Conſtitutionis* includatur contractus locationis feudi, negatiuè concludit, cuius *gloſ.* ſententia videns *De Medic. loco* citato, *num.* 10. quòd opinioni ſuę aduerſabatur, reſpondere inueſtigauit, quòd illa non loquitur ſpecificè de feudo cum vaſallis, ſed genericè, & ſic dicit, quòd ipſe intelligit illam de feudo ſine vaſallis, ſed parcat mihi, quia eius intelligentia non probatur, quia ſi *gloſ.* de feudo ſine vaſallis, vt locari illud poſſet ſine aſſenſu intellexiſſet, ſecùs verò ſi cum vaſallis, hac diſtinctione vſa eſſet; etenim *Imperator* in illa *Conſtitutione* geminatè loquitur, tàm de feudo, quàm de rebus feudalibus, vt ſine aſſenſu alienari non poſſint, & ſic tàm de feudo cum vaſal-

Digitized by Google

lis, quàm fine, vndè quærens *gloſ.* an locationis contractus ſub iila *lege* includatur, & negatiuam amplectens partem, certe abſquè alia diſtinctione illius ſententia accipienda eſt, argumento *text.* in *l. de pretio, ff. de public. in rem actio.* ſicq; hanc inſequendo ſententiam loquuti ſunt etiam Alienigenæ, de locatione tamen non ad longum tempus facienda, & hi ſunt *Iul. Clar. in* §. *feudum, quæſt.* 33. *Vulteius, Roſental.* & alij relati per *Addent.* ad *Iul. Clar. loco* citato, *n.* 1. quibus addo *Caroc. tract. de locat. & conduct.* in *tit. de feudo, fol.* mihi 118.

9

10 Hinc videmus, nunquàm, aut raro in Regno ſupplicari pro aſſenſu, quando feuda cum iuriſdictione, & vaſallis locantur, & quādo interdùm id factum eſſe comperitur, nunquàm certè ad finem vt locationis contractus conualidetur, ſed vt conductor ſuper feudi corpore hypothecam acquirat pro contractus obſeruantia, ne ſ. tempore locationis durante amoueri ille poſſit, ſi in alium aliquo titulo feudum illud transferretur.

11 Secundò confirmatur hæc mea ſententia, conſiderando, illud certum eſſe, per conceſſionem, quæ fit à ſupremo Domino de iuriſdictione alicuius Caſtri, effici conceſſionarium vtilem dominum iuriſdictionis conceſſæ pro iuſtitia miniſtranda, ſicq; dixerunt Noſtrates, Barones Regni huius vaſallorum dici Iudices ordinarios, & quāuis de meritis cauſarum non cognoſcant, hoc euenit, nè vaſalli Domini facie territi iuſtitiam petere omittant, quod proindè Capitaneos, & Iudices ad iuſtitiam miniſtrandam eligunt, ſic *Andr.* in *c.* 1. *n.* 2. *col.* 4. in *tit. quid ſit inueſtit.* & in *c.* 1. §. *præterea. de prohib. feud. alien. per Feder. Frecc. de ſubfeud.* in 13. *authorit. Baron. Reg. de Ponte tract. de poteſt. Proreg. tit. de prouiſio. fieri ſolit.* §. 1. *Reg. Conſtant. in l. nullus, qui nexu, nu.* 67. *C. de decurion. lib.* 10. *Reg. Rouit. in pragm.* 2. *&* 3. *de ſuſpit. Official.* & alij paſſim.

12 Hoc poſito, vellem ſcire Ego, vbi conſideratur inconueniens, vbi ſupremus Dominus contemnitur, & in quo lex reſiſtit, vt hic, qui eſt Dominus iuriſdictionis, ſiuè Iudex ordinarius uaſallorum, non poſſit abſq; Domini Regis aſſenſu alium mediante contractu locationis in exercitio iuriſdictionis ſubſtituere, & ut ad paucos annos ipſius Domini uices gerat; etenim ſi Iudicis ordinarij conſideramus poteſtatem, inuenimus illam tantæ præheminentiæ, ut qui Iudex dicitur ordinarius, poſſit alium loco

13 ſui ſubſtituere, & ſic ei iuriſdictionem demandare, hic eſt *tex.* uulgatus in *l. more maiorum, ff. de iuriſd. omnium Iudic.* ubi *DD.* communitèr, & nos diximus *lib.* 1. *cap.* 216. hinc uidemus, in hoc Regno Officiales in Ciuitatibus, Terris, & Caſtris ad iuſtitiam miniſtrandam deputatos poſſe in caſu abſentiæ, modico tamen tempore duraturæ Locumtenentes ad eorum uices ſupplendum ſubſtituere, ità *D. de Franch. deciſ.* 98. in *fine*, *D. Reg. Conſtant. in d. l. nullus, qui nexu, num.* 48. *D. Reg. Rouit. in pragm.* 1. *num.* 54. *de ſindicat. Official.* ſi ergò hoc Iudici ordinario iure proprio permittitur, nec ad id peragendum, conſenſu ſupremi, uel utilis Domini indiget, cur non eſt permittēdum Baroni, ut ſimilitèr iure proprio, & citrà ſupremi Domini conſenſum iuriſdictionē, quam per Regis conceſſionem vti Dominus tenet, alteri locare valeat, ſicq; alium ſui loco ſubſtituere?

14 Tertiò, & tandèm conſidero finem, propter quem tàm de iure communi feudorū, quàm Regni huius ſtatutum eſt, vt in contractationibus feudorum, & iurium Regalium ſupremi Domini requiratur aſſenſus, eſt enim finis, vt ſciat Dominus ſuum feudatarium, ſicq; vt habeat de illo notitiam propter ſeruitia, releuia, & deuolutiones, quòd proindè ſemper eſt regiſtrandus in quinternionibus Regiæ Cameræ, ità *Andreas* in *d. cap. Imperialem, Frecc. de ſubfeud. lib.* 2 *in* 23. *quæſt. Reg. de Ponte conſ.* 17. *nu.* 8. *lib.* 2. *Reg. Tap. deciſ.* 47. *num.* 2. hic finis ceſ-

15 ſat omninò, quando locatur feudum, & iuriſdictio, cùm in conductorem nullum feudi dominium transferatur, ad *tex* in *d. l. non ſolet, ff locat.* vndè conductor non dicitur poſſidere, ſed Dominus locator mediante perſona conductoris, etiam ſi mille fierent ſublocationes, prout eſt *text.* nimis clarus in *l. qui vniuerſas* 30. §. *ſi ego tibi commodauero, ff. de acquir. poſſeſſ.* ſi ergò locator dicitur poſſidere, & conductor aliud non facit, niſi gerere vices Domini, ſicq; illius nomine poſſidere, non eſt, cur dici poſsit, in contractu locationis, quæ fieret de feudo cum vaſallis, aſſenſum Regium requiri.

16 At ſi quis diceret, aſſenſum requiri, ad finem vt conductor ſit perſona habilis ad iuriſdictionem exercendam, dico iterùm, quod à principio dicebam, quòd cùm nulla lege id caueatur, ſicq; nulla in illo conſideratur legalis inhabilitas, cùm non ſit noua perſona in feudo, nec quod facit, ſuo nomine facere dicitur, ſed Domini, qui verè poſſidet, & vti illius procurator, ſiuè ſubſtitutus, conſequens eſt dicere, vt inanis, ac penitùs fruſtratoria ſit talis aſſenſus impetra-

tio. Hinc dicimus, quòd vbi Rex voluit, dixit, conſtat enim, pluribus Regijs Ordinationibus in Regno ſtatutum eſſe, vt officia,
17 quæ ſunt de Regalibus, & maximè illa magni momenti, ad Regiæ Coronæ collationem ſpectantia, abſq; expreſſa Regis noſtri licentia locari non poſſint, in illiſque per ſubſtitutum deſeruire, vt conſtat ex elegantiſſimè dictis per *Reg. de Ponte decis.* 28. *à nu.* 45. vſq; ad 48. de locatione autem feudorum cum iuriſdictionibus, & vaſallis, penès Barones exiſtentium verbum nullum, & meritò, cùm, vt feuda cum iuriſdictionibus locari per Barones non poſſint abſquè Regis licentia, nil Regiæ Coronæ intereſt, quibus ſic ſtantibus *Camill. de Medic.* ponderationes in hoc articulo corruunt prorſus, ſaluo tamen iudicio rectiùs ſentientis.

SVMMARIVM.

1 *Aſſenſus Regius an præſtari poſſit à Proregibus ſuper alienatione, vel obligatione feudorum, quæ titulo aliquo decorata ſunt.*

2 *Aſſẽſus præſtitus à Proregibus Regni antè annum* 1561. *ſuper obligationibus omnium feudorum debitoris obligantis, exceptis feudis titulatis, an proſit etiam quòad feuda titulata, ſtante gratia à Rege conceſſa, de qua in* prag. 17. *ſub* tit. de feudis, & *num.* 3. 4. 5. 6. 8. & 9.

7 *Confirmatio quid ſit.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an per gratiã Regno cõceſsã, de qua in *Prag.* 17. ſub *tit. de feud.* dici poſſit ſuper feudo titulato aſsẽsũ habere creditorem illum, qui antè eiuſdem gratię publicationẽ aſſensũ obtinuerat à Prorege ſuper obligatione omnium feudorum ſui debitoris, prætèr tamen feuda titulata.

CAP. XXXII.

1 Aſsẽſus Regius ſuper alienatione, ſiuè obligatione illorum feudorum, quę aliquo Principatus, Ducatus, Marchionatus, uel Comitatus titulo decorata ſunt, certũ eſt in Regno, quòd per Proreges Excellentiſſimos præſtari prohibetur, ex diſpoſitione *Regiæ Prag.* quæ eſt 4. *in tit. de feud in* 9. *cap.* uerùm, eſſe diſpoſitionem illam quòad caput obligationis, et hypothecæ correctam, eſt etiam iuris notiſſimi, ex gratia Regno conceſſa de anno 1561. per illam enim ad Regni ſupplicationem præcedẽtem fuit ſancitum, poſſe Proreges obligationibus, et hypothecis ſuper feudis titulatis per feudatarios conſtitutis, uel conſtituendis aſſentire, ut habetur in *prag.* 17. eodem *tit.* in nouiſſima recompilat.

2 Sed de illo ad præſens in cauſa magni momenti controuerti audio; nàm cùm in dicta gratia, ut ſuprà obtéta de anno 1561. fuerit etiam Regi ſupplicatum, ut dignaretur confirmare, prout confirmauit omnes aſſenſus per Proreges præſtitos uſquè ad illum diem ſuper alienatione, uel obligatione feudi titulati, et magni momenti, nùm per talem gratiam dici poſſit, ſuper feudo titulato aſsẽſum habere creditorem illum, qui antè eiuſdem gratiæ publicationem aſſenſum obtinuerat à Prorege ſuper omnibus feudis ſui debitoris, prætèr tamèn feuda titulata.

3 Dubium facit clauſula illa, *pratèr feuda titulata*, nàm ſi in aſſenſu appoſita nõ eſſet, ſed ſimpliciter dictum, *fiat in forma*, nulla caderet difficultas, ut per gratiam ſuperuenientem omnes aſſenſus à Proregibus conceſſos confirmantem, confirmati etiam dicantur aſſenſus, qui ſic ſimpliciter, ſine clauſula prædicta obtenti extiterant; ſed quia expreſsè declaratum fuit, ut aſsenſus nullatenus conceſsus intelligeretur ſuper obligatione feudi titulati, uidetur dicendũ, quòd hęc gratia, quæ ſuperuenit confirmans omnes aſsenſus uſquè ad illum diem per Proreges conceſsos, confirmare non potuerit aſsenſum, quem nunquàm apparet fuiſſe à Proregibus conceſsum.

4 Verùm aliqui contrarium putabãt, nullum conſtituentes diſcrimen inter decretationem, quæ communitèr fit, nimirùm *fiat in forma* ſimpliciter, et illam, de qua ſu-

Digitized by Google

prà, nimirùm *fiat in forma*, addito *pratèr feuda titulata*, et ea fuit aſſignata ratio, nàm dicendo Prorex *fiat in forma* ſimplicitèr, certum eſt, talem decretationem feudi titulati, et magni momenti obligationem non comprehendere, et ſi de ea ſupplicatũ eſſet, ex quo talis aſsentiẽdi poteſtas erat de reſeruatis Regiæ Coronæ, addẽdo autẽ huic decretationi clauſulam illam, *pratèr feuda titulata*, aliud non importabat, niſi declarare, quòd erat in utero legis, et ſic dicebatur, quòd dùm nullum poteſt conſiderari diſcrimen inter unam, et alterã aſsentiendi formam, quemadmodùm per gratiam prædictã ueniebant confirmati omnes aſsenſus anteà per Proreges ſimplicitèr ſuper obligatione omnium feudorum præſtiti, et ſic etiam feudi titulati; ità etiam affirmàre debeamus, ut per gratiam prędictam pręſtitus etiam dicatur aſsenſus ſuper feudi titulati hypotheca, quàmuis in decretatione fuerit additum *prater feuda titulata*; idquè eo magis verum eſse dicebatur, nàm ſi tunc Domino Noſtro Regi fuiſset in ſpecie ſupplicatum pro cõfirmatione aſsenſuum per Proreges præſtitorum, ut ſcilicèt non obſtante clauſula prædicta *pratèr feuda titulata*, aſsẽſus ſuper feudis titulatis pro præſtitis haberentur, certè eodem modo Rex aſsentijſset, quod proindè fatendũ eſt, huius indiuidualis ſupplicationis omiſſionem in caſu propoſito nocere non poſse, ad tradita per *Reg. Rouit. conſ.* 12. *num.* 14. *et ſeq. lib.* 1.

5 His tamèn non obſtantibus contraria ſententia mihi uerior uidetur, ut nimirùm nullatènus per gratiã prędictã dici poſſit, ſuper feudo titulato habere aſsenſum creditorem illum, qui antè gratię promulgationem aſsenſum à Prorege obtinuerat, cũ clauſula prędicta, *pratèr feuda titulata*, etenim ſatis diuerſam puto decretationẽ, quæ ſimplicitèr fit, nimirùm *fiat in forma*, ab illa, cui additur clauſula *pratèr feuda titulata*; in prima enim aſsentiendi forma, dùm ſupplicatum extitit pro aſsenſu ſuper omnibus bonis feudalibus, et ſimplicitèr fuit aſsenſus impartitus, certè impartitus intelligitur, etiam ſuper feudis titulatis, quàmuis ex defectu poteſtatis aſsẽtientis, reſpectu feudi titulo decorati, nullius ſit roboris, et momenti; undè confirmãdo demùm Rex per gratiam generalem omnes aſſenſus per Proreges præſtitos ſuper obligatione, uel alienatione feudorum titulatorum, certè cõfirmatus cenſetur aſſenſus ille à Prorege ſuper his feudis præſtitus: In

6 ſecunda autem aſſentiendi forma, cùm expreſsè declaratũ fuerit, vt aſſenſus ad feuda titulata nullatènus porrigeretur, confirmando demùm Rex per gratiam generalem omnes aſſenſus per Proreges præſtitos ſuper alienatione, vel obligatione feudorum titulo decoratorũ, certè confirmatus dici non poteſt aſſenſus ille à Prorege cum expreſsa declaratione præſtitus, vt non porrigatur ad feuda titulata: etenim cùm Rex in gratia prædicta loquutus ſit per verbum *confirmare*, & confirmatio aliud
7 non eſt, niſi iuris priùs quæſiti corroboratio, vt per *Hoſtienſ. Imol.* & *Dec.* in *Rubr. de confirmat. vtil. vel inutil.* in tantum, quòd neceſſariò pręſupponit confirmatio aliquid eſse priùs, quod confirmetur, vt per *Bal. in l. nominationis*, circà *finem*, *verſ. conclude*, *C. de appellation.* dùm in quęſtione, de qua agi-
8 mus, aſsẽſus ſuper feudis titulatis per Proreges nullatènus apparet præſtitus, immò expreſsè dictum, vt non porrigeretur ad feuda titulata, gratia, quæ demùm ſuperuenit confirmando aſsenſus per Proreges præſtitos ſuper feudis titulatis, potuit nè confirmare aſsenſum nullo tempore ſuper talibus feudis conceſsum? certè non; vndè in puncto ſuccedit concluſio *Bald. loco* cit. *verſ. illud certum eſt*, vt confirmatio ſemper commenſuretur ad illud, quod cõfirmatur, ità vt non extendatur vltrà, quã actus confirmatus ſe extendit, id, quod ſatis notantèr obſeruauit *Carau. in Rit.* 301. *nu.* 8. ſi igi-
9 tùr in caſu noſtro actus confirmatus, qui eſt aſsenſus à Prorege antè gratię promulgationem præſtitus non ſolùm non ſe extendit ad feuda titulata; ſed expreſsè dictũ, vt ad illa non extendatur, quo nàm pacto in quæſtione propoſita defendi poteſt, vt per gratiam prędictam confirmantem aſſenſus per Proreges ſuper feudis titulatis pręſtitos, comprehendat etiam aſsenſum illum, in quo expreſsè fuit declaratum, vt non porrigatur ad feuda titulata? hęc breuitèr conſiderabam.

SVMMARIVM.

1 *Aſſẽſus Regius an poſſit impetrari ſuper obligatione bonorùm feudalium poſt feudatarij obligantis decoctionem, & num.* 2. 3. *&* 5.

4 *Decoctus an pro mortuo habeatur.*

6 *Aſſenſus Regius an poſſit impetrari ſuper contractu defuncti, abſq; nouo hæredis conſenſu.*

ARGVMENTVM.

Agitur, nùm aſſenſus Regius, qui ſuper bonorum feudalium obligatione impetrari non poteſt poſt feudatarij obligantis mortem, obtineri poſſit poſt ſequutam illius decoctionem.

CAP. XXXIII.

1 ASſenſus Regius, quòd ſuper feudi obligatione
tẽpore habili contracta impetrari poſſit, adhùc
ſi impetrationis tẽpore feudatarius, qui obligauit, fuerit decoctus effectus, ex pluribus probaui *lib. 1. cap. 25.* vbi
hoc idem tenentem citaui præſtantiſſimũ
Cõſiliar. Marcian. conſ. 36. lib. 1. poſt quorum
ſcripta cùm de hoc in quadam cauſa magni momenti dubitari contigiſſet, iſtamq;
concluſionem vti veriſſimam, ac iuris principijs conſentaneam Ego paritèr defendiſſem, vnus ex Dominis Iudicantibus, cuius
anima requieſcat in pace, auxus fuit mihi
dicere, falſam eſſe illã, quod cùm ægrè tuliſſem, volui de his diſſerere cum olim Domino Regente Ferdinando Brancia Feudiſta doctiſſimo, qui mihi reſpondit, adeò
2 veram eſſe, quòd in vna facti contingentia
maxima diſcuſſione præcedente ità iudicauerat inſignis Feudiſta *Regens Lanarius*,
oſtenditquè mihi determinationis verba,
quæ conſeruabat, ſubdens, ſuo tempore
apud bonos, & graues de hac opinione
nunquàm dubitatum fuiſſe, demùm maximo cum gaudio inueni, eandem deciſionẽ
retuliſſe celebrem Feudiſtam *Reg. de Curt.* in
ſuo *diuerſ. iuris feud. par. 2. cap. 5. num. 131.*
& per hæc verba, quæ hìc imprimi curaui,
cùm non ab omnibus legantur.

3 *Altera fuit notabilis quæſtio tractata; pone,
quòd aliquis contraxit cum Titio debitore ſuo,
qui tempore contractus poſſidebat feudalia, &
contractus initus fuit cum reſeruatione Regij
aſſenſus, quatènus opus eſt ſuper feudalibus,
verùm non fuit ſtatim impetratus aſſenſus, ſed
poſt decoctionem debitoris habuit aſſenſum hic
creditor, an talis aſſenſus poſſit illum iuuare, ità
vt tanquàm creditor cum aſſenſu poſſit præferri
alijs creditoribus non habentibus aſſenſum; videbatur omninò negandum, huiuſmodi illi pro-*
4 *deſſe poſſe, quia decoctus reputatur tanquàm
mortuus, & cùm diximus, quòd poſt mortem
tenentis feudum, aſſenſus non datur, nec proficit,*
5 *contrarium tamen iudicatum fuit per Regẽtem
Lanar. in decoctione Banci de Rauaſcherio, me
exiſtente Aduocato, & ratio fuit illa, quia dominium bonorum feudalium non erat adhùc viuo exiſtẽte debitore ulli quæſitum, & propterea poterat operari aſſenſus, cuius contrarium
erat mortuo vero debitore, quia ſtatim domi-*
6 *nium bonorum feudalium hæredi quæſitum fuerat, in cuius præiudicium Rex non poterat aſſẽſum præſtare, ſine nouo ipſius conſenſu, &
propterea dicit Andr. quòd opus eſt nouo conſenſu hæredis, nota hanc deciſionem, quia in hac
materia eſt notabilis,* hęc ille doctiſſimus *Reg.
& Præſes de Curte.*

SVMMARIVM.

1 *Gratia conceſſa feudatario legitimo carenti
ſucceſſore, vt poſſit teſtari de feudo in aliquẽ
conſanguineum, an conceſſa intelligatur, vt
reddatur validum non ſolùm primum teſtamentum; ſed etiam ſecundum, ſi primum fuit
reuocatum, & nu. 3. 5. & 6.*
2 *Epiſcopus an poſſit vti facultate ſibi conceſſa
diſponẽdi in morte de bonis per ipſum quæſitis ex redditibus Eccleſiæ, totiès, quotiès
teſtamentum condere voluerit.*
4 *Teſtamẽtũ eſt actus de ſui natura reuocabilis.*
7 *Teſtamentum primum tollitur per poſterius.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an aſſẽſus Regius à feudatario legitimo in feudo carente ſucceſſore impetratus, vt poſſit de feudo teſtari in aliquem cõſanguineum, ſiuè alium prorſus extraneũ, impartitus intelligatur, nõ ſolũ vt reddatur validum primũ teſtamentum, ſed etiam ſecundum, ſi primum fuit reuocatum.

CAP. XXXIV.

1 ASſenſus Regius à feudatario legitimo in feudo carẽte ſucceſſore impetratus, vt poſſit de feudo teſtari in aliquem conſanguineum, ſiuè alium prorſus extraneũ, contigit aliàs dubitari, an conceſſus intelligatur, non ſolùm, vt reddatur validum primum teſtamentum, ſed etiam ſecũdum, ſi feudatarius primum, quod ſcripſit reuocauerit, & aliud condiderit?

2 *Philipp. Dec. conſ.* 512. & poſt eum *Socin. iun. conſ.* 89. *lib.* 1. excitant quæſtionem hãc in terminis facultatis, quam Romanus Põtifex concedere ſolet Epiſcopis diſponendi in morte de bonis per illum ex redditibus Eccleſiæ acquiſitis, & in ea reſident ſẽtentia, vt hæc teſtandi licentia ità coarctãda ſit, vt pro primo dumtaxàt teſtamento conficiendo conceſſa intelligatur, non autẽ pro ſecundò, argumento *tex. in l. boues, §. hoc ſermone, ff. de verb ſignif. in l. dotis promiſſio, ff de iur. dot.* & in *cap. non poteſt, §. 1. de præ-*
3 *bend. in* 6. ſed contrarium in puncto ratione, & *DD.* authoritate defendit inſignis *Couar. in cap. cùm in officijs, num.* 8. *extrà de teſtam.* vbi dicit, *Dec.* & *Socin.* ſententiam nullo pacto, nequè in iudicando, nequè in cõſulendo admittendam, & meritò quidèm, nàm cùm facultas data ſit ad teſtandum, perperã aſſeuerari poteſt, cõcedentis mẽtem fuiſſe, vt intelligatur conceſſa pro primo teſtamento tantùm; eſt enim teſtamen-
4 tum actus de ſui natura reuocabilis, cùm ambulatoria ſit noſtra voluntas vſquè ad mortem, vndè conceſſa licentia teſtandi, intelligi debet, vt proſit ad validandũ illud poſtremum teſtamentũ, cum quo teſtator decedit, non autèm primum tantùm, quod de ſui natura eſt reuocabile.

5 In indiuiduo autẽ propoſitæ quæſtionis, hanc inſequendo ſententiam authoritate *Camer.* per hęc verba reſpõdit *D. R.* & *Præſ. de Curt.* in ſuo *diuerſ. iur. feud. p.* 2. *c.* 5. *n.* 67.

Magis ad propoſitum fuiſſet quæſtio, ſi habita licentia teſtandi, & facto teſtamento, ſi illud reuocauit; quod facere poſſet, abſquè dubio teneo, ſi aliud vult conficere teſtamentum, requiratur alius aſſenſus Regis? quæ quæſtio determinatur, an diſpoſitio tex. in l. boues, §. hoc ſermone locum habeat in hac quæſtione, vt intelligatur de primo actu teſtandi, & tenerem, ſaluo ſemper rectiori iudicio,
6 *quòd poſſit ſecundò teſtari, quia videtur aſſenſus ex prædictis datus ſecundùm naturã actus, ſuper quo interponitur, ſcilicèt quòd poſſit mutari, maximè quando generice data, & impartita fuit licentia teſtandi, quia vt aliquid operetur hæc licentia, neceſſariò intelligi debet, vt poſſit teſtamentum mutare, aliàs ſequeretur, quòd non eſſet reuocabile teſtamentum, tùm maximè, quia in hoc nullum vertitur intereſſe directi domini, quandoquidèm non plures actus validantur, ſed vnus tantùm, quia per ſecũdum*
7 *teſtamentum primum tollitur, §. poſteriore, Inſtit. de teſtam. quam opinionem latiſſimè tractat Camerar. illamq; dilucidat in cap. Imperialẽ, car. 62. col. 4. lit. Q. vbi videas, quia eius dictis nihil ſuperaddi poteſt, quo loci bonum ſenẽ appellat Affl.* Hæc ille vir doctiſs. *Præſ. de Cur.*

SVMMARIVM.

1 *Baro an teneatur ſoluere collectam pro animalibus, quæ in territorijs feudalibus paſcua ſumunt, & num. 2. & 3.*
4 *Fructus qui percipiuntur ex territorijs feudalibus.*
5 *Collectam ſoluere in proprio incolatu an quis teneatur pro animalibus, quæ in diuerſis locis poſſidet.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Barones in Regno poſſint ab eorum ſubditis cogi ad Cõmunitatibus ſoluendum collectas pro animalibus, quæ in territoriis feudalibus ad impinguandum tenent. Animalia poſſidens in alio loco, quã in illo, in quo domicilium habet, an pro illis collectã ſoluere teneatur.

CAP. XXXV.

1 BArones, qui in Regno, pro bonis burgenſaticis, quæ in eorum Terris poſſident, collectam ſoluere tenentur, vti tamen bonatenentes, ſæpè ſæpiùs dubitatur, nùm pro animalibus, quæ in territoriis

feu-

Digitized by Google

feudalibus paſcua ſumunt, ſimilitèr in collectis contribuere cogi poſſint?

2 Et affirmatiuè dicendum videtur, ex dictis per *Andr. in tit. quæ ſint Regalia, in verb. & plauſtrorum, num.* 58. vbi cenſuit, ad aliquid contribuendum Baronem non teneri, pro illis tantùm animalibus, quæ ad feudi inſtructionem tenet, vt pro bobus, & ſimilibus ad feudum impinguandum paratis: hæc enim animalia feudalia ſunt, & pro feudalibus cenſentur; ſecus verò pro animalibus ibi ad commercium, & induſtriam repoſitis, nàm illa cùm ad feudum pertinentia dici non poſſint, de eis contribuet Baro in collectis, iſtamquè *Andr.* ſententiã recitat *Lucas de Pẽna* tàm in *l. 2. n. 9. verſ. quid de pecoribus, C. de bonis vacant. lib.* 10. quàm in *l. fin.* antè *nu.* 3. *verſ. quid autem de mobilibus, C. de fund. limitrophis, lib.* 11.

3 Contrarium autem firmauit *Ant. Capyc. in inueſt. feudal. in verb feudatariorum immunitas, verſ. aliqui, per id, quod tenet, &c.* dùm dicit, *Andr.* loquutum eſſe de illa induſtria, quæ ex feudo non fit; ſed ex pecunia, vel negotiatione pecuniæ; ſecus verò de illa, quæ fit ad percipiendum maiores fructus de feudo, ſine qua fructus à feudo percipi non poſſunt; tunc enim boues, porci, oues, & ſimilia animalia feudi inſtrumẽtum eſſe videntur, iſtamquè *Capyc.* traditionem ſequuti ſunt *Liparul.* in *addit.* ad *Andr. loco cit.* in *verb. ex induſtria*, aliiquè relati per *Io. Franc. Capiblanc.* in *prag.* 12. *de Baronibus, nu.* 14. & 15 ſub illis verbis *Nam de frumentis, ouibus, & porcis, qui ex nemoribus ſuis impinguantur, de ijs licèt mereetur Baro, non tenetur, &c.* id, quod certè euidenti ratione probatur, conſtat enim, ex territorijs feudalibus,

4 vel percipi fructus oliuarum, vel querquũ, vel herbagij; dico modò, ſi in nœmoribus querquum Baro non immittit porcos, & in herbagijs non immittit animalia Baccina, Bufalina, & ſimilia, poteſt ne ex his territorijs fructus percipere? certè nõ, ergò quonàm pacto, pro his animalibus, quæ ex fructibus feudalis territorii impinguantur cogi poteſt Báro ad collectam ſoluendam; tantum enim eſſet dicere, vt Baro cogatur ad contribuendum in collectis pro animalibus, quæ ad ea impinguandum tenet in feudis, quantum aſſerere, vt cogatur ſoluere collectam pro fructibus territorij feudalis, quod quantum in Regno ſit abſonum, quis eſt, qui non videt?

5 Vbi autem animalia hæc, cuiuſuis generis ſint, ex territorijs feudalibus paſcua nõ ſumerent; ſed vel ex allodialibus prædijs ipſius Baronis, vel particulariũ ciuium ſubditorũ, & in hoc nulli dubium eſt, quòd Baro ad collectam teneretur, & hoc ſiuè domicilium habeat in eius Baronia, ſiuè in loco, vbi natus eſt; illud enim, quod ex *gloſ. Bart. Ang. Rebuff* & alijs diximus *lib. 1. cap. 67. num.* 1. nimirùm, vt quis in propria patria ad collectarum ſolutionem teneatur etiam pro bonis, quæ in alio loco poſſidet, procedit ſine dubio, quando bona illa ſolutioni tributorũ in loco, vbi ſita ſunt obnoxia non eſſent, ſecus verò ſi alitèr poſſeſſor ad onus aliquod ſubeundum ibi cogi poſſet, videatur, quæſo, *Io. Ant. de Nigris in cap. Regni* 194. quod incipit *In ſingulis, num.* 8. vbi in proprijs terminis quærit, an pro animalibus, quæ in diuerſis locis quis poſſidet, collectam in loco proprij incolatus ſoluere teneatur, vel potiùs in locis, in quibus animalia illa tenet, & quòd ſit taxãd[illegible] in loco, vbi animalia paſcua ſumũt, quamuis ibi domicilium non habeat; per plura concludit, vide illum, quia doctè, & diſtinctè loquitur.

SVMMARIVM.

1 *Electio Syndicorum, & Electorum an fieri poſſit in perſonas illorum Ciuium, qui aliàs ad Regias triremes damnati fuerunt, & nu.* 2. *&* 4.

3 *Conſideranda quæ ſunt in electione Syndicorum, & Electorum.*

5 *Damnatus ad Regias triremes ab ordinum ſuſceptione repellitur.*

6 *Electio facta de digno, omiſſo digniore valida eſt.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Barones, ad quos in Regno ſpectat ius confirmãdi Syndicos, cæteroſq; Vniuerſitatum Officiales, teneãtur confirmare electos illos, qui aliàs ad Regias triremes proptèr maleficium cõmiſſum damnati fuere.

CAP.

CAP. XXXVI.

1 BArones multi ſunt in hoc Regno, qui ex priuilegio, vel legitima præſcriptione habent ius confirmãdi Syndicos, cæteroſquè Officiales, qui in eorum Terris ab Vniuerſitatibus ad benè gubernandũ eligũtur, cõtigit, fuiſſe electum in Syndicũ Ciuem, qui aliàs ad Regias triremes, proptèr maleficium cõmiſſum certo tẽpore damnatus extitit, fuit dubitatum, an Baro illũ cõfirmare teneatur, ſicq; electionem factã approbare?

2 Reſpondi de hoc conſultus, Baronẽ electionem factam nullatènus tuta conſcientia confirmare poſſe, ſi hic talis fuit ad Regias triremes damnatus ꝓptèr delictum, quod irrogat infamiam, etenim dubitari non poteſt, electionem fuiſſe à principio nullam proptèr vitium, quod conſideratur in perſona electa, cùm illi dũtaxàt in Syndicos, & Adminiſtratores eligendi ſint, qui adeò bonam, & laudabilem conditionem habent, quòd meritò eligi mercãtur, ità ex *tex. in cap. 3. de elect. Io. de Plat.* & aliis in terminis, de quibus agimus docet *Montanar.* ad interpretat. *pragm. 2. nu. 324. de adminiſt. Vniuerſ. fol.* mihi 188. inter *comment. diuerſ.*
3 ſubdens, in illorum electione fore conſiderandam nobilitatem, prudentiam, fidelitatem, & bonam conſcientiam, cum mentis integritate, quæ certè in eo, qui proptèr aliquod graue facinus ad Regias triremes, quamuis limitato tempore damnatus extitit, conſiderari nõ poſſunt, & in terminis terminantibus dixi, quòd hanc amplexus fuit ſententiam *Rouit.* in eadem *pragm. 2. num. 11.* vbi expreſſis verbis dixit, non eſ-
4 ſe admittendum in Officialem Vniuerſitatis, qui atrocis iniuriæ pęna eſt damnatus, aſſignat rationem, quia infamis eſt, & allegat *tex.* cum *gloſ. in l. Diuus, ff. de iniur.* hinc
5 meritò aliàs dixi, ad Regias triremes damnatum tanquàm infamem ab ordinum ſuſceptione repellendum *lib. 1. cap. 182. nu. 3.* vbi autẽ electio de perſonis dignis, & idoneis proceſſerit, tenetur omninò Baro illam confirmare, quamuis digniores, & idoneiores eligi potuiſſent, cùm ſat ſit Vniuerſita-
6 ti, idoneos elegiſſe, ſatisfactum enim dicitur in foro exteriori, ſi eligatur dignus, digniore, & magis idoneo omiſſo, vt in his terminis probat *Nouar. de grauam. vaſal. lib. 1 grauam. 135. & ſeq.*

SVMMARIVM.

1 *Salarium, quod à Barone pręſtari debet vaſallo pro illo laboranti, quomodò taxatur in Regno, & num. 2.*
3 *Baro an poſsit cogere vaſallum ad ſeruitia præſtandum alteri, et num. 5. et 7.*
4 Carolus V. *Imperator ingreſſus fuit Ciuitatẽ Neap. 25. Nouembris 1535.*
6 Pragm. 1. & 2. de ſalario eorum, &c. *declaratur.*
8 *Seruituti alterius hominẽ adhibere, graue eſt.*
9 *Baro an poſsit cogere vaſallum ad ſeruiendum pro mercantia.*
10 *Baro poteſt cogere ſubditos, vt priùs Terras ſuas, quàm aliorum colat.*
11 *Salarium per* Pragm. *ſtatutum non niſi ſemèl à Barone debetur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Baro poſſit vaſallos cogere, vt ſoluta eis mercede alteri præſtẽt ſeruitia. Baro exercens mercãtiã an poſſit cogere vaſallos ad ei in illa mercantia inſeruiendum. Salarium quod nã n à Barone ſolui debet, in illa die, in qua Operarijs diuerſimodè à cæteris Conciuibus ſolutũ eſt, & de alijs, vbi ſingularis *obſeruatio D. Ioannis Angeli Piſanelli.*

CAP. XXXVII.

1 BArones cùm à vaſallis burgenſibus perſonalia exquirunt ſeruitia, tenentur illis in futuri laboris recognitionem certam præſtare mercedem, ſic dictantibus duabus Regijs ſanctionibus, in quibus merces hæc, ſiuè ſalarium, iuxtà ſeruitij qualitatem taxatur, quæ in *volum. Pragm.* ſunt 1. & 2. *in tit. de ſalar. eor. qui mittunt. pro negot. ſeu ſeruit. Reg.*

taxa

Digitized by Google

taxa autem in dictis Regijs ſanctionibus
præſcripta,ſemper fuit interpretatum, vt
locum habeat, quando ſeruitia extrà terri-
torium iniunguntur; at ſi intrà fines feudi,
ſiuè infrà dietam, ideſt vſq; ad viginti mil-
liaria,non ſemel declaratum extitit,vt pręſ-
ſtetur ſalariũ,prout inter Giues,ità *Præſ de
Franch.deciſ.526.nu.3.Reg.Rouit.*in d. *prag.*
1.& 2.*num.*6.& 7 *Barbat.de diuiſ.fiuct.par.*2.
*cap.*11 *num* 39.*&* *Nouar. de grauam. vaſall.
lib.*3.*grau.*71.*&* *deciſ.*188.*num.*2.& 3. circà
2 quod tamen Noſtrates animaduertunt, ꝙ
ſi illa die,qua vaſallus Baronis ſeruitio in-
cumbit, vnus ex Ciuibus pro operarii ſer-
uitio carolenum ſolueret vnum,alter verò
granos duodecim,& alter quindecim, Ba-
ro non niſi illud,quod eſt minus ſoluere te-
netur,ità ex *Guid.Pap.deciſ.*252.per *tex.in l.
qui concubinam,§. cùm ità,ff. de legat* 3. dixe-
runt *Petra ad Capyc.deciſ.*163.*Barbat. d.cap.*
11.*num.*39.& *Nouar.d. dec,* 188. & in *d. gra-
uam.*71.*nu.*4.

3 Sed reuocatur in dubium; fac, vt Baro
vaſalli ſeruitio in aliquo miniſterio non in-
digeat; ſed benè eo indigeret aliquis eius
conſanguineus, amicus, ſiue alter vaſallus
diues, nùm valeat Baro ipſe vaſallum, qui
operas ſuas locare ſolet,cogere,vt ſoluta
ſibi mercede, conſanguineo,amico, vel al
teri diuiti vaſallo præſtet ſeruitia?

Excitarunt quæſtionem hanc *Mathias
Berlichius dec.Lipſienſ.*67. cæteriquè relati à
*Nouar.tract.de grauam.vaſall.lib.*1.*graua.*79.
qui vnanimi conſenſu negatiuè responde-
runt, exiſtimantes, tunc demùm ſeruitia
hæc à vaſallis fore præſtanda, cùm Domini
ijs opus habeant, ſicquè ad propriam Ba-
ronum vtilitatem neceſſaria iudicentur,nõ
autem aliorum, qui in vaſallos nullam ha
bent iuriſdictionem; ſed omnium primus
eandem firmans ſententiam, de his egit
inſignis *Io.Angel.Piſanellus annotatione,*ſiuè
obſer. 18. quam habeo cum alijs propria
eius manu ſcriptam, impreſſa iàm poſt il-
lius mortem ſub *tit. commentarij* ad *d. prag.*
1.inter *cõment.diuerſ.*ſed certè citrà *Autho-
ris* mentem, prout ex diſcurſu patet, ſunt
enim verba hæc.

Ieſus, Maria.

4 Quando Cæſarea Maieſtas venit Nea-
polim,cuius ingreſſus fuit in die Sãctę Ca-
tharinę de menſe Nouembris 1535. in ſuo
regreſſu deputauit Iudices circà grauami
na vaſallorum: in diſcuſſione multarũ cau-
ſarũ,in quibus Ego pro Baronibus, & feu-
datariis interueni, inter alia grauamina
5 fuit propoſitum vnum, quia Baro volebat,
quòd ſeruitia,ad quę vaſalli tenebãtur Do-
mino,pręſtarentur alteri; & vt intelligatur
perfectiùs dubium, Nos in Regno habe-
mus plura *Capitula,*& *Conſtitutiones*, de ſer-
uitiis pręſtandis per vaſallos, & quia *Paris
de Put.de ſyndic.in tit.de vaſal.Baron.* illa re-
6 fert, ſolùm ſubdam de *Pragm. Regis Ferdi-
nandi Primi,*per quam ſtatuitur ſalarium,&
vaſalli tenentur ſeruire,& vt pluriès dixi in
diſcuſſione cauſarum, illa *pragmatica* licèt
videatur facta ad releuamen vaſallorum,
tamèn videtur mihi, quòd ſit in damnũ va-
ſallorum,quia vaſalli poſſunt cogi ad ſerui-
tia pręſtanda, cum ſalario tamen, & ità
continuò practicatur, & ſæpiſſimè iudica-
7 tum eſt;formabatur igitur difficultas, ſi ea
ſeruitia,quæ Baroni debebantur,vel cum
propria perſona,vel cum beſtiis, potuiſſet
Baro ordinare vaſallo, quòd illa præſtaret
alteri cum eodem ſalario, & quamuis
pro Barone allegaretur *Iacobin.* qui dubiũ
format in ſua *inueſtit in tit.de roidis,in princ.*
vbi limitat in obſequialibus, tamèn mihi
viſum fuit,nullo modo poſſe vaſallũ aſtrin-
gi ad ſeruiẽdum alteri, hoc fundabam pri-
mò,quia omnia *Capitula, Conſtitutiones, &
Pragmaticæ* loquuntur pro ſeruitiis Curiæ
Baronis,ideſt, quando pro vſu Baronis,&
eius domus, ergò non debet fieri extenſio
ad alias perſonas,poſtquàm ſunt onera va-
ſallorum,ità decidit *Andr. in Conſtit. Regni
Perſonas*,quæ eſt *Conſtit.*5 *in* 3.*lib.* verſus *fi-
nem,*vbi conſiderat, quòd etiam ſi eſſet mi-
nus damnum ſeruire alteri, tamen eo inui-
to non poteſt aſtringi,cùm ſatis ſufficiat,ſi
ei non placet,*l fin.ff.de vſu,& habit.*& vt ip-
8 ſe dicit in *principio,*adiicere hominem ſer-
uituti alterius eſt contrà ius, & ſatis eſt, ꝙ
vaſallus dicat, ſe ità commode præſtari nõ
poſſe,vt poſſent multi caſus conſiderari in
facto,vt limitando contrariam opinionem
ſentit *Paul.de Caſtr.*in *l.*2.ibi,*quintò,& vlti-
mò,ff.ſolut matr.*quem ad hoc allegat *Pur-
purat.in tract de offic.aſſeſſor.num* 229. ibi, *&
pro hac limitatione,* & pro hoc facit deciſio
9 *Parid.*vbi ſuprà,volentis, non poſſe Baronẽ
prò mercantia cogere vaſallum ad ſeruien-
dum,vel ad culturam terrarum, quod vlti-
mum de cultura putò intelligendum, niſi
terræ eſſent de feudo, quia *pragmatica* vult
in effectu,quòd intus territorium ſeruetur
id,quod in loco ſeruatur,quę verba ſemper
interpretata fuerunt,vt fiat ſeruitium cum
eo ſalario,ſicut inter Ciues ſoluitur, & hoc
videtur determinare *Andr.in tit.quæ ſint Re
gal.in verb.angaria,* dùm exemplificat de

vinea Imperatoris,& pro hac opinione videtur deciſio *Lucæ de Penn.in l.generali*,ibi, *itē, C.de decur.lib.*10.vbi voluit,poſſe Baronem cogere vaſallos colere agros, de quibus reditus ſibi debētur,ideò idē *Lucas in l. 2.in fine,C.de cēſib.& cēſit.lib.*11.decidit,ꝙ
10 Baro poteſt cogere ſubditos ſuos, vt potiùs Terras ſuas colant, quàm Terras aliorum; & poſtquàm de ſeruitiis præſtandis loquuti ſumus,quia iàm pluriès deciſū eſt, quòd ſeruitia debeātur extrà territorium, quando,vt dictum eſt,pro ſeruitio Baronis, & hoc colligitur,tàm ex *Capitul. Regni*,quā ex dicta *pragmatica*, dū de ſalario pro quolibet milliare,quando extrà locum loquūtur,non poteſt fieri fundamentum in opinione *Iacobini in d.tit.de roidis,col.*3. ibi, *an autem Dominus*, qui videtur tenere contrarium de iure,& tetigit *Guid.Pap.in dec* 217. *in fine*,& ità ſeruatum vidi indifferenter, & Ego in Baronia mea ità ſeruo, quibus conferunt, quæ nouiſſimè poſuit *Boer. in deciſ.* 212.*num.*19.cum *ſeq.* eſt etiam ſciendum,
11 quòd ſalarium ſtatutum per *pragm* nō debetur,niſi ſemel,ideſt tàm pro acceſſu, quā regreſſu, taliter quòd ſoluta mercede vnica,non tenetur Dominus in reuerſione duplicare ſalarium, hoc pluries determinari feci,& pro iſta opinione eſt deciſio in ſimili *Paridis de ſyndic car.* mihi 75.*in cap.Iudex in officio proceſſit*,verſus *finem*,ibi,*& intelligo illam Conſtitutionem,&c.*

Io.Angelus Piſanellus.

SVMMARIVM.

1 *Barones Regni multa habent priuilegia ergà vaſallos burgenſes, & præceteris illa, quæ continentur in* Conſtit.Quampluriū; *ſed an eiſdem priuilegijs potiantur illi, qui ſub alterius nomine, propria tamen pecunia feuda emere procurant, & cum ſolita recognitione, &c. & num.* 2.3.6.8. 9.11. 22.27. 28.29.30 32.37.*&* 39.

4 *Dominium illi acquiritur,cuius contemplatione actus geritur.*

5 *Plus valet quod agitur, quàm quod ſimulatè concipitur.*

7 *Praxis,quarè ſit introducta in Regno, vt quis ſub alterius nomine feuda emat,& num.* 34.

10 *Releuium exigitur à Fiſco per mortem illius, qui emit feudum,quamuis ſimulatè,non autē per mortem illius,cuius pecunia, & contemplatione feudum fuit emptum.*

12 *Dominiū feudi non poteſt reſidere pœnès duos inſolidum,& num.*31.

13 *Recognitio, quæ fit ab emente feudum ad beneficium illius, cuius pecunia,& contemplatione eſt illud emptum,in effectu non importat,niſi ſpecialē hypothecam,& n.*33 *et* 35.

14 *Dominium,& hypotheca ſunt incompatibilia; ſed limitatur,ibidem.*

15 *Contractus alienationis rei liberæ duos habet contrahentes, tres autem contractus alienationis rei feudalis.*

16 *Rex quando contractui alienationis rei feudalis præſtat aſſenſum, conſiderat tantùm perſonam, quæ feudum acquirit; non autem illum,cuius pecunia, & contemplatione feudum emitur.*

17 Regula plus valere quod agitur, quàm quod ſimulatè concipitur *in feudis non procedit,& explicatur* tex.in cap.1.de benef.fratr. *num.* 20 *& num.*38.

18 *Frater attento iure communi feudorum fratri in feudo nouo non ſuccedit.*

19 *Acquiſitum ex re communi per gerentem cōmune negotium,vtriquè quæritur.*

21 *Aſſenſus eſt ſtricti iuris, ac proindè extenſionē aliquam non recipit.*

23 *Poſſeſſio ſola feudi quem Baronem non facit.*

24 *Tenuta feudi eſt ius merè allodiale, & nu* 36.

25 *Feudum poteſt poſſideri etiam per illū, qui eſt incapax ſucceſſionis, & dominij, quando tamen agitur de acquirenda ſimplici tenuta.*

26 *Baro quis non efficitur ex ſimplici tenuta, quā conſequitur feudi,vbi deciſio S.Conſ.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Baro cenſendus ſit ille, ad effectum, vt priuilegijs, & prærogatiuis Baronibus cōceſſis potiri poſſit, qui ſub alterius nomine feudum emit,ſi antè,vel poſt emptionis contractum perſona,quæ emptoris vicem geſſit,declarauerit, quòd feudum emit, vel empturus eſt pecunia, & contemplatione alterius,quē conſtituit procuratorē irreuocabilem ad fructus omnes ex feudo percipiendum, & ad iuriſdictionē adminiſtrā-

dam,

dam, & cum promiſſione de vendendo, cedendo, in ſolutum dandò, vel obligando feudum illud ad omnem inſtantiā, & requiſitionē illius, cuius pecunia,& contemplatione fuit facta emptio. Dominium feudi empti ex aliena pecunia nùm Domino pecuniæ aliquo modo quęri poſſit. T*itulus C.plus valere, quod agitur, quàm quod ſimulatè concipitur* an procedat in contractatione bonorum feudaliū. Tenuta feudi an quæri poſſit hæredi extraneo,vel feudorum ſucceſſionis pœnitùs incapaci, & de alijs ad materiā pertinētibus.

CAP. XXXVIII.

1 BArones Regni huius inter alias prærogatiuas, iura, & priuilegia, quibus ergà vaſallos burgenſes potiūtur,illa maximi ponderis à Noſtratibus sēper habita fuere,quæ continētur in *Conſt.Quamplurīū,*ſub tit. *de adiutor. exig.* & præcæteris ius illud, quod habent cogendi vaſallos ad adiutoria præſtanda, quando proprias filias, vel ſorores nuptui tradunt, circà quod nōnullæ huius ſupremi Senatus ortæ ſunt deciſiones,prout videre eſt pœnès *D.de Franch. deciſ.*42.73.76.83.131. & 2:5.

2 Sed fui aliàs interrogatus, an his iuribus,priuilegiis, & pręrogatiuis potiri poſſint illi, qui ſub alterius nomine, propria tamèn pecunia feuda emere curant: etenim ab aliquibus annis in hoc Regno praxis inoleuit, vt ſi quis careret ſucceſſore, ſiuè eſſet exterus, aut bonorum feudalium incapax, putà Monaſterium, vel Clericus, velletq; feudū emere, procurat, vt de propria pecunia à Regnicola ſucceſſores habente illud ematur,à quo,vel antè,vel poſt emptionis contractum, publico mediante inſtrumento cautelam aſſequitur,qua mediante declarat emptor, cuius pecunia,cuiuſuè contemplatione feudúm emit, indequè perſonam, quę verè pecuniam exburſauit procuratorem conſtituit irreuocabilem ad iuriſdictionem exercēdam, & fructus, ac emolumēta percipiendum, & cum ampliſſima promiſſione ad illius requiſitionem de feudo diſponendi, quod quidèm inſtrumentum, ſuper quo Regius impetratur aſſenſus, nos vulgò recognitionē appellamus; modò dubitatur, an hic talis, qui in hunc modum feudum emere procurauit, potiri poſſit in feudo empto illis priuilegijs, iuribus,& pręrogatiuis,quibus cæteri Barones potiūtur,& ſignantèr,vt quādo contingerit filiam, vel ſororem nuptui tradere, poſſit à vaſallis conſuetum exigēre adiutorium?

3 Reſpondi Amico interroganti,quòd iuris communis regulis attentis, forſan quis non erraret, ſi affirmatiuam inſequeretur ſententiam; etenim negari non poteſt, attenta declaratione,modo, quo ſuprà facta, ſatis, ſuperquè conſtare,perſonam, quæ in contractu acquiſitionis feudi emptoris vicem geſſit,non pro ſe,eiuſque hęredibus,& ſucceſſoribus; ſed pro illo, cuius pecunia fuit facta acquiſitio feudum acquirere voluiſſe;quid enim clariùs loqui poterat,dùm pecunia,& contemplatione alterius, non autem ad ſui commodum feudum emiſſe faxus fuit? vnde fit certè locus vulgatiſſimæ regulæ, quam communitèr deſumūt *Dóctores* ex *l.ſed ſi plures* 10. *§. in arrogato,ff. de vulg. & pupil. ſubſt.* in *l. aditio* 45.*ff. de acq hæred.* & in *l. filiusfamilias* 42.*ff. de con-*
4 *ditio.& demonſtrat.* vt rei dominium, & cōmodum illi acquiratur, cuius contemplatione actus geritur; cōtractus enim acquiſitionis reſpectu illius,qui emit,eſt pluſquā certum,quòd imaginarius, ac prorſus ſimulatus fuit,nam vt omnibus compertum eſt,tractatus fit cum illo,qui pecuniam exburſauit, & qui verè emere vult; ſed quia aliqua ſe offert cauſa, vt proprio nomine emere non poſſit; ſupplicatur Amico, qui ad emendùm obicem nō habet, vt emptoris, ſimulatè tamen vicem gerat, & ſic in rei veritate ille, cuius pecunia feudū emitur,dicitur emptor, & ſimulatè,qui nudum
5 nomen accomodat,quo fit vt ſuccedat alia iuris regula, nimirum, vt plus valere debeat,quod verè agitur,quàm quod ſimula-

tè concipitur,vulgato *tit.*& *l.1.C.plus valer. quod agitur,quàm quod ſimul.concip.*

6 Sed his, & ſimilibus, quamuis veriſſimis non obſtantibus, contraria ſententia in caſu propoſito cirrà omne dubium tenẽda eſt,nimirùm,vt pro Barone haberi nõ poſſit ille, ad finem vt iuribus, & priuilegijs Baronibus conceſſis frui poſſit, qui ſub alterius nomine feudum emere procurat,demùmque recognitionem obtinet; & vt pateat de veritate,eſt priùs inueſtiganda ra-
7 tio, quarè praxis inoleuit in hoc Regno, vt aliqui ſub aliorum nomine feuda emant, dùm poſſunt proprio nomine abſquè impedimento aliquo emere, & contrahere, hi,qui ſic contrahunt, vt plurimùm,vel sũt exteri, vel etiam Regnicolæ, qui legitimo carent ſucceſſore; cauſa, quæ mouit exteros ad emendum ſub aliorum nomine ea eſt, quia ſi proprio nomine emerent, volẽtes demùm vendere , id ſatis difficile eis eſſet, vt experientia docuit, ponderentur, quæſo,verba *prag.*17.ſub *tit.de feud.*impreſſa per Me *lib.*1.*cap.*67. in *nouis*,& quæ inibi pro illorum intellectu Egomet ſcripſi , & ponderaui ; eadem, & maior difficultas ad diſtrahendum conſideratur in Regnicolis ſucceſſoribus carentibus,attenta *Regia ſanctione*, quæ eſt 4. *in* 2.*cap.* cit. *tit. de feud.*ad cuius ornatum, & intellectum ſcripſi paritèr & Ego nonnulla eod. cit. *lib.* 1. *cap.* 21. vndè ad hunc obicem euitandum hę perſonæ procurant emere ſub nomine illorũ, qui ad vendẽdum demùm obſtaculum aliquod non habent; ſuppoſita hac cauſa, vt
8 paulatim ad articuli reſolutionem deueniamus,non ne eſt neceſſariò aſſirmãdum, ut exteri, & ſucceſſoribus carentes, qui ſub aliorum nomine emunt,uoluerint uerè, ut feudi dominiũ illi acquiratur,qui emptoris uicem in contractu gerit, quamuis ſimulatè ? Si enim recognitio,quę fit, operaretur, ut dominium illi acquiratur,qui pecuniam exburſauit,quando demùm ad feudi empti uenditionem deueniri deſideratur , certè ad contractum perficiendum eadem ſe offerret difficultas,& tamèn illa ceſſat omninò, quando attenta forma huius cõtractus
9 feudum, modo,quo ſuprà emptum alienatur;dico plus,ſi attenta forma horum contractuum dominium acquireretur illi , cuius pecunia , & contemplatione feudum emitur,ſi hic talis ſucceſſorem in feudis nõ haberet,iuxtà Regni *Conſtit.Vt de ſucceſſionibus* , certe feudum illud ad Regem ſupremum dominum reuerteretur,prout & cætera illorum,qui abſq;ſucceſſore decedunt,

& tamèn,ut accuratè pro more in proprijs terminis,de quibus agimus,aduertit *D.Reg. Capycius Galeot.*in *loc.*infrà citando, quãdo caſus accidit, prout in dies accidere uidimus, nunquàm Fiſcus circà hoc aliquã habuit prętenſionem,quam certè habuiſſet,ſi
10 ius bonum fouiſſet; intereſſe autem, quod Fiſcus habet, illud dumtaxàt eſt, nimirùm quãdo moritur ille,qui in cõtractu emptoris uicem geſſit,licèt ſimulatè,nam ſi abſq; legitimo ſucceſſore decedit, feudũ emptũ ad dominum reuertitur, ſin autẽ cum ſucceſſore exigit ab illo conſuetum releuium, eique inueſtituram confirmat, ergò indubitatum eſt, feudi dominium in illius perſonam radicatum dici , qui in contractu emptoris uicẽ geſſit, quamuis ſimulatè,nõ autem in perſonam illius,cuius pecunia,& contemplatione uerè feudum emptũ fuit.
11 Secũdò ualidiùs,ad demoſtrandũ, quòd per recognitionem, quę fit, feudi dominiũ nullatènus translatum dici poſſit in perſonam illius,cuius pecunia,& contemplatione feudum uerè emitur, ſat eſſet aſſerere, quòd in nulla huius contractus parte hoc legitur , ſi enim illius uerba ponderemus ſubſtantialia, & principaliora, clarè cõſtat de contrario,ex quo poſitiuè contrahentes ibi uoluiſſe noſcitur, ut dominium ſit pœnes ſimulatum emptorem, qui licèt declarauerit,alterius pecunia, et contẽplatione feudum emiſſe, uel emendum fore,hoc dicit, ut rationem redderet, quarè promittit demùm ad omnem inſtantiam, & requiſitionem illius, qui pecuniã exburſauit feudum uendere,obligare,et alienare;fruſtratoria enim eſſet hęc promiſſio, ſi per hanc recognitionem dominium transferretur in illum, ad cuius beneficiũ recognitio fit, ex quo nihil ſupereſſet,ut transferri poſſet, nam cùm ſemel quis ſit effectus dominus, non poterit iterùm effici talis, nec dici po-
12 teſt , quòd dominium remanſerit pœnès utrũquè inſolidum, quia in feudis pręcipuè hoc prohibetur, ut per *Andr.in cap.* 1. §. *ſi quis per triginta*, circà *finem*, in *tit.ſi de feud. def.milit.*et per *Ann. allegat.* 41.*num.*3. undè benè in una facti contingentia dixi Ego,dictumquè meum à Supremo Regni huius Senatu approbatum,ut recognitio hęc in
13 effectu aliud non importet , niſi ſpecialem hypothecam ad fauorem illius , cuius pecunia,et contemplatione feudum emptum fuit, et ad hunc finem aſſenſum Regis ſuper hoc recognitionis contractu impetrari,quia aliàs non eſſet neceſſarius, id,quod nimis clarè,ut idem *D. Reg. Galeota* obſer-

uauit,

Digitized by Google

uauit, ſuadent verba illa, quæ in calce contractus apponuntur, nimirùm, vt pro obſeruantia omnium,& ſingulorum in eo cõtentorum,qui recognitionem facit,obligat ad beneficium illius, cuius pecunia,& contemplatione feudum emitur, & in ſpecie illud,eiuſquè corpora, & membra burgenſatica, & feudalia,cum eius iuriſdictione, & integro ſtatu hypothecat ; talitèr quòd præferatur omnibus creditoribus eiuſdem met emptoris, ergò conſtat enixè de volũtate pecuniam exburſantis,vt voluerit feudi empti dominiũ acquiri illi, qui in acquiſitionis contractu emptoris vicem geſſit,
14 quia aliàs in re propria pignus, & hypotheca inſimul conuenirent,contrà *tex.* in vulgata *l. nequè pignus,ff. de regul.iur.*& quãuis aliquãdo dominium, & hypotheca ſint compatibilia,id verè, & realitèr erit, quando quis dominus, & poſſeſſor exiſtens alicuius rei, quæ ex aliqua cauſa reſtitutioni ſubiaceret,ceſſionem obtineret hypothecæ ab illo,qui rem ipſam obligatam tenet;in hoc enim dũtaxàt caſu à noſtro ſatis procul dominium, & hypotheca inſimul ſtare, & conuenire poſſunt; nam facto caſu reſtitutionis, hypotheca illa à creditore ceſſa poterit exerceri à ceſſionario olim rei obligatæ domino,ſiuè eius hærede contrà perſonam, quæ in re illa ex legis, vel hominis diſpoſitione ſucceſſit,ità *Bar.* & DD. communitèr per illũ *tex.*in *l.ex ſextante* 30.*§.latiùs,num.*48.*ff.de except. rei iudic.* idem *Bart. in l.ſi finita,§.Iulianus,num.*48.*ff.de damno infecto,Bal.conſ.*167 *num.*2.*lib.*5:*Dec.in d l.nequè pignus,num.*2.*Affl.deciſ.*8. *num.*1.*& dec.* 16. *num.* 4.*verſ. nec obſtat, & deciſ.* 237.vbi *Vrſil.*antè *num.*3.*Neguſant. tract.de pignor.*4. *memb.*5.*par.num.* 2.*verſ.non obſtat,*& alij per Me relati ſuprà *cap.*21.*num.*8.

15 Tertiò, & meliùs, pro dictorum confirmatione eſt omninò animaduertendum, quòd licèt in omni contractu alienationis, quæ fit de re libera duo tantùm ſint contrahentes,nimirùm venditor,& emptor,in illo tamen, qui fit de feudo tres ſunt perſonæ, quæ contrahunt, venditor ſcilicet, emptor, & directus dominus, *cap. Imperialem,* vbi *Camer. fol.* 24. *lit. S. de prohib. feud. alien.per Feder.* & habetur in *Conſtit. Conſtitutionem diuæ memoriæ,D. Reg.de Pont. conſ.* 45.*num.* 14.*lib.* 2.vndè ſi dices,quem ſimulatè feudum emiſſe, ex quo alterius pecunia,& contemplatione emit, hoc erit inter ipſos contrahentes, de ſimulatione participes,ſecus autem reſpectu Regis,qui cùm
16 huius ſimulationis ſit pœnitùs ignarus, quando contractui præſtat conſenſum, conſiderat tantùm perſonã feudum acquirentem, in quam conſentit, non autem illum,cuius pecunia,& contemplatione feudũ emitur, quo quidèm à Noſtratibus perpenſo, in proprijs terminis, de quibus agimus concluſionem firmarũt, quoad acquiſitionem dominij rei feudalis nullius conſiderationis eſſe,de cuius pecunia feudum emitur; ſed conſiderari dumtaxàt perſonã acquirentem,in quam D.Rex conſentit,ità ſatis benè *D. Reg. de Curte* in ſuo *diuerſ. iur. feudal.par.*1 *cap.* 14.*num.*104.*fol.* 53.*à ter.D. Reg.de Pont.* omninò videndus cit. *conſ.*45. *à num.* 14. vſquè, & per totum *num.*20. quo
17 loci hæc omnia explicando dicit, *titulum* cum ſuis *ll.C.plus valere,quod agitur, quàm quod ſimulatè concipitur,*& alterum *ſi quis alteri, vel ſibi*, in feudis non procedere, quia id, quod verè agitur non eſt notum Regi; ſed tantum id,quod ſimulatè eſt conceptũ, & in hoc eſt aſſenſus, non autẽ in eo, quod eſt verè actum, allegat *tex.*egregium *in cap.* 1.*de benefic. fratr.*nàm cùm de iure cõmuni
18 feudorum ſit diſpoſitum, vt in feudo nouo frater fratri non ſuccedat,*c.*1. *§.ſin autem, de his,qui feud. dar.poſſ.& c.*1.*de duobus fratr. de nouo benef inueſt.*addit *tex. in d.c.*1. *de benef.fratr.*quòd hoc fallit,ſi de pecunia communi fuerit feudum acquiſitum, dummodò,nota,hoc ſit cum cõſenſu Domini, quia aliàs nihil prodeſſet,& ſic *tex.* voluit apertè, ità demùm in acquiſitione feudi conſiderari perſonam, cuius pecunia feudum emitur, ſi Dominus directus in actu acquiſitionis hoc ſciuerit, ſecus ſi ignorauerit; Indè *Andr.* in eo *tex.* circà huius ſcientiæ importantiam,quærens,quarè aliàs acqui-
19 ſitum ex re communi per gerentem commune negotium vtriq; quæritur, idemquè ſi fuerit communi nomine acquiſitum, ex diſpoſitione *tex.* in *l. ſi patruus, C. commun. vtriuſquè iudic.* reſpondet, hoc procedere in bonis liberis, ſecus in feudo, vbi ſemper Domini ſcientia requiritur, ea quidèm ratione, quia non tenetur Dominus inuitus habere vaſallũ,ergò ſubdit *Reg. de Pont.* nõ
20 attendi,ꝙ verè actũ eſt; ſed inſpici dumtaxàt id,ꝙ eſt ſcriptũ;hanc eandem ſententiã his, & aliis diſertiſſimis mediis defẽdit, & ꝓ indubitata tenet *D.R.Capyc.Galeot.contr. iur.lib.*1.*contr.*28.*à n.*1.uſq; & per tot. *num.* 18.vbi in *principio* dicit,eſſe merè ſomnium vigilantium illorum, qui dicerent, dominium feudi venditi iuxtà praxim ſuprà traditam ex contractibus,et declarationibus, quæ fiunt,acquiri illi,cuius pecunia, & cõ-

tem-

Digitized by Google

templatione feudum emitur, *ibiquè* in *fine* pro hac ſententia huius Supremi Senatus deciſionem refert, quam uide omninò; nullibì enim, ut ſuperiùs diximus, in his declarationibus leguntur uerba dominij translationem importantia, & Regius aſſenſus, qui ſuper hoc recognitionis contractu petitur, non alitèr impetratur ad finem, vt ſimulatio ſit nota Regi, & ſucceſsiue vt ex ea dominij translatio de perſona in perſonam cauſari poſsit, ſed ad finem dumtaxàt, vt feudum, quod emitur, remaneat validè obligatum pro obſeruantia eorum, quæ in illo recognitionis contractu promittuntur, ſicq; nullatenus extendi poteſt, vt importet paritèr dominij translationem, de qua verbum nullum, nec in contractu, nec in ſupplicatione, quæ pro aſſenſu porrigitur, prout ex illorum tenore, quando caſus acciderit, videri poteſt; eſt

21 enim hic aſſenſus ſtricti iuris, ac proinde extenſionem aliquam nón recipit nec de re ad rem, nec de perſona in perſonam, nec de contractu ad contractum, nec de tempore ad tempus, ut probant *Andr.* & cęteri omnes in *cap Imperialem, de prohib. feud alien. per Feder. ibiq; Camer. fol. 49. lit. E. Montan. num. 45. 46. & 47. Frecc. de ſubf. lib. 2. q. 9.* per totam, *fol.* mihi 189. *Lanar. conſ. 60. num. 120.* & dixi Egomet *lib. 1. c. 28. num. 11.* dùm *ibi* de aſsēſu Apoſtolico uerba facerē.

22 Quibus ſic ſtātibus, cauendum erit omninò à determinatione nouiſſimè facta per *Dominos de Rot.* in vna *Roſſanen. decimarũ*, coràm Illuſtriſſ. Domino Bichio ſub die Veneris 28. Iunij currentis anni 1641. dùm præſtantiſſimi illi Patres iuris communis regulas attendentes, fidemquè præſtantes atteſtationibus aliquorum Cauſidicorum huius Ciuitatis, ac depoſitionibus duorum teſtium deponentium, in hoc Regno conſuetudinem vigere, vt exteri feuda iuxtà praxim ſuprà traditam ementes, Barones euadant, contrarium eius, quod modò firmauimus, reſoluerunt; etenim quòad iuris fundamenta, quæ in illa *deciſione* habentur, ſatis ex concluſionibus ſuprà poſitis corruunt, nam ſi illa vera eſſe fateri volumus, procedunt in contractatione bonorũ allodialium, in quibus terminis loquuntur omnes *Doctores* per *Rot.* citati; ſecùs verò in bonis feudalibus, in quibus indiuidualitèr, & in proprijs terminis, de quibus agimus, loquuti ſunt, & alij per Me ſuprà relati: quò verò ad conſuetudinem, vt demonſtrarem, quòd ſit merè ſomnium illorum, qui de ea teſtati ſunt, plura mihi ſe offerrent, quæ pro modeſtia taceo; duo tamē dicam libentèr, primum ſatis, ſuperq; contrarium cōſtare ex ſcriptis per tres Dominos Regentes Regiam Cancellariam, *De Pōte* nimirùm, *De Curte*, & *Capycium Galeot.* in *locis* per Me ſuprà citatis, qui omnes fuerunt Viri conſummatiſsimi, & Feudiſtæ inſignes; vtiq; enim præſumendum non eſt, ſcripſiſſe hos peritiſsimos Doctores ſuper articulo, qui ex Regni conſuetudine diffiniebatur, nec ſequi poterat deciſio per *D. Reg. Capycium Galeot.* relata in præcitata *contron. 28.* quæ fuit facta iunctis Dominis Cōſiliarijs duarum Aularum, & vt proprijs oculis vidi ex *libro Votorum*, qui conſeruatur pęnès Magnificum Secretarium Sacr. Conſil. nemine contradicente, & cùm paritèr his diebus de hoc verba facerem cum Domino *Regente Brancia*, viro doctiſsimo, & maximo Feudiſta, qui fuit commiſſarius illius cauſæ, ſuper qua Dominus *Regens Galeota* ſcripſit, reſpondit mihi, apud Regni huius Peritos de his nunquàm dubitatum fuiſſe, ſubiungitquè, ità aliàs in proximo pręcedenti ſeculo, dùm viuebat magnus ille *Præſes de Franchis*, cum illius interuentu per S.C. determinatum fuiſſe in cauſa Aloyſij Antonij Minutuli hæredis Marini Minutuli, qui terram Cancellariæ ſub alterius nomine emerat, cum ſorore eiuſdem Marini, in qua fuit habitum pro abſoluto, vt quando quis feudum emit ſub nomine alterius, à quo antè, vel poſt contractum acquiſitionis feudi ſolitam obtinet recognitionem, non niſi pro creditore ſuper illo feudo habeatur, non autem pro Domino; Alterum, quod pro reſponſione ad allegatam conſuetudinem mihi occurrit, illud eſt, quod meo paruo intellectu percipere non poſſum, quo pacto in hoc Regno conſuetudine induci poſsit, vt Petrus cum Regis aſſenſu emat feudum, fidelitatem iuret, conſuetum quotannis ſupremo Domino præſtet ſeruitium, in generalibus parlamētis, quæ ſępè ſępiùs in Regno celebrantur, vt Baro ad votum præſtandum vocetur, & quòd alius eiuſdem feudi ſit Baro, potiaturq; omnibus priuilegijs, & prærogatiuis, quibus & cæteri Barones fruuntur? certè hæc eſt admirabilis conſuetudo, quæ Rege inſcio Barones ſic creat, & facit, eoq; magis admirabilis redditur, ſi conſideramus, per illam tot Monaſteria, & perſonas eccleſiaſticas, quæ in dies feuda ſic emunt, Barones euadere, contrà expreſſum *text.* in *cap. 1. §. qui clericus, in tit. ſi de feud. defunct. controu. ſit*, & in *Conſtit. Regni Errores eorum*;

noſci-

Digitized by Google

noſcitur verè, teſtes, & Cauſidicos noſtros, qui de hac conſuetudine teſtati ſunt ex eo allucinatos eſſe, quia vident has perſonas, quæ ſub alterius nomine feuda emunt, eorundemmet feudorum fructus, & emolumenta percipere, omniaq; poſsidere, regere, & gubernare, ac ſi verè, & realitèr domini eſſent, haud conſiderantes, quòd poſſeſsio ſola non facit quem Baronem, vt dicebat *Andr. in cap. 1. num. 23. in fin. de Capit.*
23 *qui cur. vend.* quòd dominium feudi, per cuius aſſequutionem quis propriè efficitur Baro, eſt pęnès emptorem, quamuis ſimulatum, & quòd hæc perceptio fructuum, & emolumentorum, gubernum, & admini-
24 ſtratio feudi, quam nos in Regno vulgò *Tenutam* appellamus, ſit ius quodam merè allodiale, cuius eſt capax etiam, qui feudorum eſt pęnitùs incapax, vt in terminis loquebatur *D. Reg. Galeot. cit. lib. 1. contron. 36. à num. 30.* vſq; ad 34. vbi authoritate *Andr. de Iſern. in cap. Imperialem, §. illud, à num. 68.*
25 ad 71. docet, quòd quando non agitur de dominio feudi, ſed de ſimplici tenuta, ſiuè poſſeſsione, poteſt feudum poſsideri, etiã per illum, qui eſt incapax ſucceſsionis, & dominij, ratio aſsignatur, quia poſſeſsio eſt facti, ſicq; iure ciuili infirmari non poteſt, poſſumus enim poſsidere rem, dicit *Andr.* cuius proprietatem habere non poſſumus, ad *tex. in canon. dilectis 12 q. 1.*

26 Et quòd hæc perceptio fructuum cum amplisſima adminiſtratione feudi, quæ per inſtrumentum recognitionis datur illi, cuius pecunia, & contemplatione feudum eſt emptum, ſit ius mere allodiale, à feudi dominio prorſus diſtinctum, ac ſeparatũ, & ſucceſsiuè, vt per illud quis Baro effici non poſsit, dico, fuiſſe per Sacrum Conſilium iunctis Dominis duarum Aularum, & nemine contradicente deciſum, vt ſimilitèr ex *libro Votorum* vidi, in anno 1615. & 1616. in cauſa Fuluiæ Scõditæ cum D. Maria Roſſa, cuius decreti verba habes pęnès *Thor.* in ſuo *compend. deciſ. par. 3. in verb. hæres an debeat immitti, in fine*, quem, vt cernitur ex allegatis per ipsũ *ibi*, noſcitur apertè, nullam huius cauſæ habuiſſe intelligentiam, nec cognitionem aliquam, quã cùm necè Ego paritèr haberẽ, volui videre proceſſum, ſuper quo incidit de his diſputari; & inueni, annis longè decurſis emptam fuiſſe Terram Centulæ Prouinciæ Principatus Citrà à Marino Ruſſo nobile Sedilis Montaneæ de propria pecunia, & ad contemplationem Camilli Portij nobilis Meſſanenſis, ad cuius beneficium Marinus ipſe amplisſimam fecit recognitionem, & cum omnibus clauſulis, quę pro cautela Camilli excogitari poterant; contigit demùm, Camillum in anno 1580. è viuis decedere, inſtituta hærede Fuluia Scondita nepte vxoris ipſius Camilli (Deus ſcit quomodò) vndè orta fuit controuerſia ſuper ſucceſſione dictæ Terræ inter Aſcanium Ruſſum filium Marini ſimulati emptoris eo tempore defuncti, & ſucceſsiue inter D. Mariã filiam Aſcanij ex vna, & prædictam Fuluiã Camilli hæredem ex altera; dicebat Aſcanius, feudum prædictum ad ipſum tãquàm filium Marini emptoris ſpectare debere, nec aliquid prætendere poſſe Fuluiam hæredem ſcriptam, tùm primò, quia dominiũ feudi nunquàm pęnès Camillum extitit; ſed pęnès Marinum emptorem, & ſucceſsiuè pęnès ipſum Aſcanium filium, tùm ſecundò, quia adhùc ſi dominium feudi extitiſſet pęnès Camillum, Fuluia tanquàm hæres prorſus extranea in illo feudo tàm de iure communi feudorum, quàm Regni huius ſuccedere prohibebatur; è contra Fuluia hæres concedendo, quod negare non poterat, dominium feudi extitiſſe, & extare pęnès Aſcanium emptoris filium, nec vnquàm pęnès Camillum, pro iurium ſuorum tuitione dicebat, ipſam nunquàm prætendiſſe ſuccedere in dominio dictæ Terræ, quia hoc erat impoſsibile, ſed tantùm ſuccedere in illud ius percipiendi fructus ex illo feudo eo modo, & forma, prout percipiebat Camillus defunctus, quod quidèm ius cum feudale dici non poterat; ſed merè allodiale, poterat transferri in ipſam Fuluiam hæredem, quantumuis extraneam, vndè dubitatum fuit, vter litigãtium meliora iura foueret; Sacrum Conſilium habuit pro vero, Camillum per reco-
27 gnitionem ſibi factam à Marino feudi emptore aliud aſſequutum non fuiſſe, niſi ſimplicem Tenutam dicti feudi, ipſamquè Tenutam eſſe merè allodialem, ſicq; ad quẽlibet hæredem extraneum tranſmiſsibilem, ac proindè mandauit, in poſſeſsionem tenutæ prædictæ immittendam eſſe Fuluiam hæredem ſcriptam: Hac deciſione ſic ſtante, vt omni, qua decet reuerentia ſatisfaciamus Dominis de Rota, peto Ego, quo pacto affirmari poſsit, in hoc Regno conſuetudinem inductam eſſe, ut Exteri, qui à Regnicolis propria eorum pecunia feuda emere procurant, ex recognitionibus, quæ antè, vel poſt amplisſimè fiunt, Barones euadant, ac pro talibus habeãtur? Si enim Camillus, qui erat Siculus ex recognitione

ad

Digitized by Google

ad ſui fauorem à Marino feudi emptore facta, effectus fuiſſet Baro, ſicquè illius feudi dominium aſſequutus, certè non poterat tractari, an Fuluia, quæ fuit eius hæres, in Tenutam dicti feudi immitti poterat, quia aperto iure in eo feudo ſucceſſiſſet agnatus, ſi quem habuiſſet, vel eo deficiente Fiſcus; item ſi in cauſa, ſuper qua pro veritate ſcripſit *D.Reg.Galeot.* in relata *contro.* 28. Marchio Boualini effectus fuiſſet Dominus Terræ Sancti Lucæ ex declarationibus factis per ſimulatum emptorem Terræ prædictæ, Sacrum Cōſilium nullatènus determinare potuiſſet, vt filia emptoris in poſſeſſione illius feudi manuteneretur; ſed ordinaſſet, vt immitteretur Alexāder Marchionis frater, & in feudis immediatus ſucceſſor.

28 Sed dicet quis, quarè in cauſa terræ Centulę non fuit conſeruatus in poſſeſſione hęres ſimulati emptoris, prout extitit in cauſa terrę Sancti Lucæ? reſponſio eſt ſatis patens, nimirùm quòd in cauſa Centulæ non alitèr diſputatum extitit, quis nàm in dominio illius feudi ſuccedere deberet, quia fuit habitum pro indubitato, dominium extitiſſe pęnès emptorem, quamuis ſimulatum, & eo defuncto in eius hæredem translatum, nec vnquàm illud acquiſitum Camillo, cuius pecunia, & contemplatione feudum emptum fuit; ſed tantùm dubitatum, an annua illa perceptio fructuum feudi, quæ extabat pęnès Camillum, dùm viuebat, vti ius merè allodiale transferri poterat in Fuluiā eius hęredem, & ſic quęſtio fuit circà Tenutam feudi inter hæredem ſimulati emptoris, & hæredem Camilli; At in cauſa terrę Sancti Lucæ cōtrouerſia fuit ſuper plenaria ſucceſſione illius feudi, & Alexander Loffredus, qui pleno iure ſuccedere volebat, erat frater Marchionis, cuius pecunia, & cōtemplatione feudum emptū extiterat; Verùm qui feudum emerat, quāuis ſimulatè, & ſucceſsiuè eius filia excipiebat, quòd Alexander nullum ius fouebat bonum, nam quòad acquiſitionem dominij illius feudi, cùm nunquàm illud extiterat pęnès Marchionem, conſequentèr in eius immediatum ſucceſſorem transferri non poterat; & quòad alia, quæ prætendere potuiſſet, vel circà Tenutam, vel circa pretiū, cùm hæres, & donataria bonorum allodialium, & certorum feudorum ex Regia diſpenſatione eiuſdē Marchionis vxor extitiſſet, Alexander frater in teſtamento à Marchione nullo modo nominatus, nil pręttendere poterat, et quamuis demùm in petitorio ſuper pretij conſequutione egiſſet quia malam fouere cauſam compertum fuit, ab inſtituto iudicio deſiſtit, nec ampliùs litē proſequutus fuit, venditaq; Terra Sancti Lucæ, pretium obuētum vxori Marchionis hæredi inſtitutæ ſolutum fuit.

Vndè ex his omnibus ſic benè, vt ſpero, enucleatis, ex omni ſui parte tutiſſima redditur noſtra ſententia, nimirùm vt ille verè, et realitèr dicatur Baro, qui feudum emit, quamuis ſimulatè, illum autem, cuius pecunia, et cōtemplatione feudū fuit emptū, per recognitionem, quæ fit Regio aſſenſu vallatam, non alitèr aſſequi eiuſdem feudi dominium, per cuius aſſequutionem efficitur quis Baro; ſed ſimplicem Tenutam, quæ eſt merè allodialis, & ſucceſſiuè hunc talem nullatènus Baronem appellari, & cenſeri poſſe, ad finem vt priuilegijs, immunitatibus, & prærogatiuis Baronibus Regni huius conceſſis potiri poſſit. Hæc occurrunt.

Sacra Rota cōſideratis his omnibus hìc per Me allegatis, exiſtimauit, in caſu propoſito, & meritò recedendum eſſe à deciſis in d. *Roſſanen. decimarum* dicta *die* 28. *Iunij* 1641. prodiitquè anno ſequenti alia *deciſio* coràm eodem *Illuſtriſſimo Domino Bichio* ſecundùm hanc, quā nos tuemur ſententiā, quæ quidèm determinatio, cùm adhùc in aliorum Codicibus non legatur, curaui, vt hìc imprimeretur, & eſt tenoris ſequentis.

Mercurij 18. *Iunij* 1642.

In hac quarta propoſitione dubij ſuper attentatis, cuius reſolutio pendet à pertinentia tituli Baroniæ Coriolani, Informātes pro Reuerendiſſ.D. Archiepiſcopo noua fundamenta, & in facto, & in iure excitarunt, ex quibus Rota reiectis prima, & tertia deciſionē, ſecundam confirmauit, emiſſam 4. Iulij 1640. in qua dictum fuit, non conſtare de attētatis, quia titulus Baronię non eſt pœnès Iacobum Salutium, ſuper cuius animalibus fuit facta executio, quę ideò attentata pręrendebatur, ſed pœnès Leonem Pariſium.

29 Quod apparet tàm ex inſtrumento venditionis dicti feudi factæ a Duce Rhodi ipſi Leoni Pariſio proprio nomine ſtipulāti, cui propterea Baronia quæſita fuit, quāuis ex aliena pecunia emiſſet, *l. ſi ex ea, C. de rei vend. l. qui aliena pecunia, l. nihil prohibetur, C. ſi quis alteri, vel ſibi, Menoch. conſ.* 122. *num.* 15. *Neguſant. de pignor.* 2. *memb. par.* 2. *num.* 13. *Oſaſch. deciſ.* 140. *num.* 4.

Quam

Digitized by Google

Quàm etiam ex alio inſtrumento recognitionis antè dictam venditionem ſtipulato inter Salutium, & Pariſium; Tùm quia illud continet expreſſam declarationem, quòd dominium feudi acquiratur Pariſio, eiuſquè heredibus, et ſucceſſoribus, ibi, *Adeò, quòd transferatur, & transferri intelligatur in ipſum Leonem, eiuſquè hæredes, & ſucceſſores, & per eos acquiratur dominiũ, & poſſeſſio dictæ Terræ, & feudorũ, &c.* et infrà, ibi, *Et donec dominiũ dictæ terræ, &c. fuerit pœnès ipſum Leonem,* et non ſemel Leo enunciatur Dominus vtilis eiuſdem Terræ, ibi, *Item ad procuratorio nomine ipſius Leonis, & pro eo transigendum, &c. de quibuſuis differentijs, etc. inter ipſum Leonem vtilem Dominũ dictæ Terræ, Caſalium, & feudorum, &c. & quaſuis perſonas vertentibus, &c.* et infrà, ibi, *Item pro ipſo Leone tanquàm vtili Domino dictæ Terræ, etc.* Ac tandèm ibi, *Item ad nominandum, etc. in quibuſuis Abbatijs, &c. ad collationẽ ipſius Leonis tanquàm vtilis Domini, &c. ſpectant.*

30 Tùm etiam, quia Salutius cõuenit, quòd *Leo ad omnẽ illius requiſitionem teneatur feudum inſolutum dare, cedere, renunciare, aut alio quouis titulo trãsferre*; id, quod ſupponit dominij acquiſitionem in perſona Leonis, citrà quam Leo feudum per ceſſionem, aut aliam alienationis ſpeciem in alium transferre non potuiſſet, ad *tex. in l. nemo plus iuris, ff. de regul. iur.* in terminis *Menoch. conſ. 122. num 67. Rota dec. 130. num. 13. p. 5. recent.* et demonſtrat, apud Leonem reſidere facultatem diſponendi de titulo feudi, per quã in eundem dicitur translatũ dominiũ, *Angel. in Auth. de reſtit.* antè *num. 1. verſ. nota, Menoch. conſ. 381. num 6.* quia de ea dominium formalitèr prædicatur, *l. in re mandata, C. mandat. Corn. in l. 1. num. 32. C. de hæred. inſtit. Menoch. conſ. 492. num. 12. Rota deciſ. 262. num. 1. par. 1. diuerſ.*

31 Ex incluſione autèm Leonis venit in neceſſariam conſequentiam excluſio Salutij, quia impoſſibile eſt, dominium eiuſdẽ rei, et generis apud duos inſolidum eodem tẽpore reperiri, *l. ſi vt certo, § ſi duobus vehiculum, ff. commodat. l. 3. § ex contrario, ff. de acquir. poſſeſſ.* latè *Gomez in l. 45. Tauri, num. 98.* et in terminis dominii vtilis *Iſern. in c. 1. §. ſi quis per triginta,* ſub *nu. 8. ſi de feud. defunct. milit.* et in *cap. 1. num. 10. et 11. de capit. Corrad. Menoch conſ. 226. num. 154. Anna alleg. 41. num. 3. Surd. dec. 282. num. 22. Gamma deciſ. Luſit. 244. n. 1.* et gratis dicitur, dominiũ Leonis conſiderabile eſſe reſpectu dumtaxat deuolutionis feudi ad Camerã Regiã, et ſolutionis releuii, quia in prefatis inſtrumentis hæc reſtrictio nullatènus legitur.

32 Quinimmò, quòd apud Salutium nullo reſpectu dominium, ac titulum Baroniæ Partes reſidere voluerint, comprobat vlteriùs tàm ſupradicta promiſſio Leonis dandi inſolutum, cedendi, et renunciandi feudum Salutio ad omnem eius requiſitionẽ, ſignum euidens, quòd antè huiuſmodi ceſſionem, ſeù renunciationem Salutius dominio caruit, et caret, quia alioquin inutilis illa foret, cùm quod noſtrũ eſt, ampliùs noſtrum fieri non poſſit, et impoſſibilis ſit in eadem perſona titulorum ſucceſſiua multiplicatio reſpectu dominii, *l. 3. §. ex pluribus, ff. de acquir. poſſeſſ. c. inter dilectos,* circà *fin. de fid. inſtr. Cãcer. var. reſolut. par 3. cap. 7. num. 313. Rot deciſ. 218. num. 10. par. 6. recentior.* Nec ſola promiſſio cedendi, dominium tranſtulit, *Faber de laudem. decad. 1. error. 4. num. 16.*

33 Tùm explicita conſtitutio hypothecæ ſpecialis, quam Salutius ſibi reſeruari voluit ſuper bonis feudalibus cum prælatione quibuſcunquè creditoribus Leonis, donec ſequatur dicta ceſſio, aut renunciatio, ſeù pretii ſolutio; nam quia hypotheca in re propria non cadit, *l. nequè pignus, ff. de reg. iur. Ruin. conſ. 174. nu. 15. lib. 1. Surd. conſ. 195. num. 6.* eius reſeruatio denotat, dominium non reperiri pœnès reſeruantem, vt benè ad propoſitum ratiocinatur *Socin cõſ. 93. num. 6 lib. 1. Aret. conſ. 159. num. 15. verſ. ſed qui promittit, Surd. conſ. 184. nu. 3. Vinc. de Franch. deciſ. 506. num. 12. et ſeqq.*

34 Idemquè ſuadet cauſa finalis, ob quam Salutius non emit feudum proprio nomine, vt facilè poterat, ſed nomine Leonis, quia ſcilicet cùm ſit aduena, non potuiſſet poſtmodùm de feudo diſponere abſquè conſenſu Regiſmet, obſtante *Pragmatica 17. de Feudis,* qui difficiliùs, aut ſaltem tardiùs impetratur, quàm cõſenſus Proregis, qui ſolus ſufficit, quando vendit Regnicola, qualis eſt Leo, et ob id inoleuit praxis in Regno, quòd Exteri procurant per Regnicolam feuda emi de propria eorum pecunia, reſeruata ipſis ad partes poteſtate, et mandato ad iuriſdictionem adminiſtrandam, feuda regendum, et fructus percipiẽdum, vt deponunt plures teſtes pro D. Archiepiſcopo examinati, et atteſtantur inſignes Doctores Neapolitani *Regens Capyc. Galeota controuerſ. 28.* ſub *num. 6. lib. 1. et Donat Anton. de Marin. reſolut. quotid. cap. 38. num. 2. et 7. lib. 2.* At verò ſi dominium feudi fuiſſet quæſitum Salutio, quando demùm ad feudi empti venditionem deueniri de-

Digitized by Google

ſideraretur,eadem ſe offerret difficultas,et neceſſitas aſſenſus Regiſmet, quam Salutius euitare, vt ſuprà voluit,et ſic etiam ex hoc colligitur voluntas contrahentium acquirendi dominium ſoli Leoni, à qua volũtate dominij acquiſitio pendet, *l. in omnibus,ff.de act.et oblig.Senat. Bolan.*apud *Griuell.deciſ.*142.*num.6.*

35 Ex quibus non obſtat, quòd in eodem inſtrumento recognitionis Leo declarauerit, ſe empturum contemplatione Salutii, eidemquè reſeruata fuerit ampliſſima facultas regendi, et gubernandi bona feudalia, iuſtitiam miniſtrandi, Officiales deputandi,et redditus,ac emolumenta omnia in proprios vſus erogandi; Quia perſona Salutii contemplata fuit, non reſpectu acquiſitionis dominij Leoni tantùm iuxtà prædicta acquirendi, ſed reſpectu acquiſitionis hypothecæ ſpecialis, ac emolumentorum, præfatæquè ampliſſimæ facultatis gubernandi,quæ differt à dominio feudi,vt pluribus probat *Salon.de Pace ad ll.Tauri in proœm. num.* 59.*et quatuor ſeqq. Cabot lib.*1. *quæſt.cap.*18. quos refert,et ſequitur *Ciriac. controuer.*401 *nu.* 50 et vulgò in Regno ap-

36 pellatur *Tenuta*, teſte *Donat. Ant.de Marin.* dicto *cap.*38.*nu.*24 qui addit,eſſe ius merè allodiale,cuius eſt capax, etiam qui feudi incapax eſt, ex doctrina *Iſern.in cap. Imperialem,§ Illud,*ex *num* 68. *et ſeqq de prohibit. feud.alien.per Federic.*quem ſequitur *Anna ſingular.* 535.aliiquè allegati per *Galeot. cõtrouer* 36.*num.*31.*et ſeqq lib.*1. ac ità fuiſſe deciſum in Magno Conſilio Neapolitano iunctis Aulis refert idem *Donatus Antonius ibidem num.*26.

37 Nec opus eſt quærere, an in caſu noſtro ſimul concurrere potuerint in perſona Salutij dominium, & hypotheca, ſiuè, an intret regula plus valere quod agitur, quàm quod ſimulatè concipitur, ac tertiò, an aſſenſus Proregis Salutium Baroniæ dominum effecerit. Cùm enim ex inſtrumentis emptionis, ac recognitionis Partes voluerunt,acquiri dominium Leoni, Salutio verò hypothecam, ac tenutam, ceſſant præfatæ quæſtiones; Et aſſenſus Proregis, qui non extendit recognitionem vltrà ibi diſpoſita,ſed ab ea regulatur, *Frecc.de ſubfeud. lib.* 2.*quæſt* 2.*num.*14 *fol.*177.*& quæſt.*12. *num.* 16 *fol.* 195.operatur ſolùm,vt valida ſit tenuta,& hypotheca feudi ad fauorem Salutij, etiam in præiudicium ſucceſſorum, ac Regij Fiſci,*Iſern in cap.*1.*§.quid ergò,num.*5. *de inueſt.de re alien fact. Præpoſit. in cap. Imperialem,num.*4.*in fin.de prohib.feud.alien.per Feder.Frecc de ſubfeud.lib.*2.*quæſt.*29 *num.*7. *verſ.ſecundò fallit,& num.* 8.*fol* 360. *Roſentall de feud.cap.*9 *membr.*1.*concluſ* 14 *num.* 3.*& concluſ.*18.*num.* 1. *&* 2.Et magis in

38 ſpecie ad regulam plus valere quod agitur,reſpondetur,eam procedere in allodialibus,non autem in feudalibus,eſtquè ratio differentiæ,quia in his vltrà perſonas venditoris, & emptoris interuenit etiam Dominus directus, qui conſentiendo contractui tollit obſtaculum reſpectu alienantis, & videtur dare,& conferre reſpectu acquirentis; Vndè fit, vt ſemper attendi debeat perſona,in quam ille conſenſit, nequè referat, de cuius pecunijs feudum fuerit emptum,*Camill. de Curt. in diuerſ. iur.feud.par.* 1 *cap.*14.*num.*104 *fol.*53.*à tergo*,ſeù quid in occulto verè Partes ſenſerint, quia Domino directo nõ eſt notum id, quod verè agitur, ſed tantùm id, quod ſimulatè eſt conceptum, et in hoc eſt eius aſſenſus, non autem in eo, quod eſt verè actum, vt benè aduertit *Io.Franc.à Ponte conſ.*45.*num.*14. et pluribus *ſeqq.lib.*2.

39 Prout nequè curandum eſt de ex aduerſo allegata conſuetudine,ac teſtibus deponentibus,quòd per huiuſmodi inſtrumenta recognitionum Dominus pecuniæ in emptionem erogatæ efficitur Baro, omnibuſq; Baronalibus priuilegijs potitur,Quia tàm ex prædictis, quàm ex pluribus alijs per Informantes pro D.Archiepiſcopo adductis dicti teſtes probantur in multis alieni à veritate, et præualent teſtes Archiepiſcopi contrarium deponentes, quibus inhærent fides extraiudiciales Aduocatorum Curiæ Neapolitanæ, inter quos ipſe *Ioannes Baptiſta de Thoro* recedendo ab ijs, quæ aliàs dixerat,et *Galeot d. controuer.* 28.*num.* 1.*& ſeqq.*vbi,quòd contrarium aſſerere eſt merè ſomnium vigilantium, ipſumquè ſequitur *Donat.Ant.de Marin.d.cap.*38.*quotid. reſol.num.*22.ac *num.*26.*&* 27.vbi in idem refert deciſiones Magni Conſilij emanatas iunctis Aulis, et cõcordat alia deciſio Collateralis Conſilij Neapolitani data in *Summar.*impreſſo D.Archiepiſcopi, *num.* 7.

Et in caſu noſtro hoc ipſum comprobauit obſeruantia, vt latiùs in *ſecunda deciſione*, et in *Summario* Domini Archiepiſcopi *num.*10. *& ſeqq.* non obſtantibus aliquibus actibus pro Salutio adductis, quia referri poſſunt ad ius tenutæ illi competens, et ad mandatum procuræ in dicto inſtrumento recognitionis contentum, nè aliàs erronei iudicentur.

Et ità deciſum,vtraquè,etc.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Appellare an liceat à decreto Portulani ad Iudicem ſecundarum cauſarum,& nu. 3.*

2 *Appellatio à decretis, quæ proferuntur à Baiulis locorum nùm interponi poſſit ad Barones,ſiuè eorum Capitaneos.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Barone poſſidente Portulaniam à decretis Portulani,quem elegit,poſſit appellari ad Iudicem ſecũdarũ cauſarum, ſicut appellatur à Iudice primarum, & quid à decretis Baiulorum,an poſſit ad Baronẽ, ſiuè eius Capitaneum recurſus haberi.

CAP. XXXIX.

1 BAro habens primas, & ſecundas cauſas in ſua Baronia, ſi demùm à Reg. Curia emerit Portulaniam, & Portulanũ elegerit pro iuſtitia miniſtranda, aliàs dubitatum fuit,an à decreto Portulani ſit ad Iudicem ſecundarũ cauſarum appellandum, eo modo,quo appellatur à decreto Iudicis primarum cauſarum?

2 Noſtrates tractarunt articulum in terminis decretorum,quę proferuntur à Baiulis locorum,& communiter dixerunt,vt ab illis appelletur ad Barones, qui in eorum Terris Iuſtitiarij dicuntur,ita *Affl.* in *Conſt. Regni Magnæ Curiæ Noſtræ,num.6.verſ. hodiè verò Barones, Niger in cap. Reg. Ad quietem publicam,nu.13.& ſeq.Marin. de ſubfeud. lib. 2.in 16.author.fol.* mihi 349.vbi *in fine* addit, hoc procedere,etiam ſi fuerit appellatum ad Capitaneos eorum, & hoc proptèr impenſas vitandas,idemquè annui *Ego lib. 1. cap.213.num.23.*

3 In dubio autem propoſito inueni in quibuſdam manuſcriptis *Domini Iulij Cæſaris Minadoi* Regiæ Cameræ Sũmariæ Præſidẽtis his, quæ ſequuntur verbis inſignem illum Iureconſultum reſpondiſſe.

☞ *Fuit dictum in Regia Camera, quòd ſicuti Baro, licèt habeat ampliſſima priuilegia, non per hoc habet Portulaniam, niſi expreſsè dicatur,vt per Dominum meum,& alios,& ità paſſim iudicatur,ità ſi habet ſecundas cauſas,nõ intelligitur de cauſis Portulaniæ, niſi expreſsè dicatur; neceſsè igitur,quòd appelletur ad Iudicem legitimũ Portulani, & erit,vel Portulanus Prouinciæ,vel Regia Cameræ: in cauſis ſũmarijs Portulanus Regius; in cauſis ordinarijs erit Regia Camera Iudex competens,& ità ſeruatur.* hęc ille.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdotalis qualitas an requiratur in præſentando ad beneficium, ea lege fundatum, vt qualibet die Miſſæ ſacrificium in eo celebraretur, & num.5.6.7.8.9.11.12.13.14.15.16.17.& 21.*

2 *Canonicatum an quis poſſit habere in Eccleſia Collegiata, & inſimul in plebe rurali ſimplex altare.*

3 *Beneficia plura habere ius non reſiſtit:*

4 *Capellanus an ab Epiſcopo cogi poſſit ad reſidendum in ſimplici beneficio.*

10 *Gratificationi quãdo locus eſt in pluribus præſentatis ad beneficium de iurepatronatus.*

18 *Obſeruantia eſt æqua interpres dubiæ voluntatis teſtatoris.*

19 *Presbiteri nomen an comprehendat quemlibet clericum, etiam in minoribus conſtitutum, & num.20.*

ARGVMENTVM.

Agitur de Beneficio ea lege fũdato, vt ſingulo quoquè die in eius altare à Beneficiato pro tempore Miſſæ ſacrificiũ celebraretur, an illo demùm vacante, in præſentatione reſpectu pręſentandi Sacerdotalis qualitas requiratur, vel ſat ſit,ſi præſentetur quilibet Clericus, adhùc in minoribus conſtitutus, vbi nouiſſimà *deciſio Rotæ Romanæ.*

CAP. XL.

1 BEneficium ſub titulo San-
ctorum Apoſtolorũ Pe-
tri, & Pauli de iurepa-
tronatus laicorum ex
lege, eoq; iniuncto one-
re fundatum reperieba-
tur, vt ſingulo quoq; die in eius altare à Beneficiato pro tempore Miſſæ ſacrificium celebraretur, fuit dubitatum, an vacante beneficio in præſentatione reſpectu præſentandi Sacerdotalis qualitas requiratur, vt ſcilicèt qui præſentandus eſt actu Sacerdos eſſe debeat, vel ſat ſit, ſi præſentetur quilibet Clericus, adhùc in minoribus conſtitutus?

2 Intricata eſt quæſtio hæc, quãdoquidèm *Lapus allegat.35.* in quæſtione illa, an quis abſquè Apoſtolica diſpenſatione poſſit in Eccleſia Collegiata habere Canonicatum, & inſimul in plebe rurali ſimplex altare, in quo teſtator mandauit, à Presbitero eligẽdo diuina celebrari, affirmatiuam amplexus fuit ſententiam, ea quidèm ratione,
3 quia ius non reſiſtit, vt quis plura poſſideat beneficia, ad *text. in c. dudùm*, vbi *gloſ. magna de præbend.* nec in aliquo obſtare, ſi quis opponeret, quòd illud altare perſonalem exigit reſidẽtiam, ex eo, quòd iuſſum fuit, ædificari pro Miſſis celebrãdis, quia ſatis teſtatoris voluntati prouiſum cẽſetur, ſi ibi per alium diuina celebrentur, nec iure cautum eſt, quòd hoc caſu Beneficiatus per ſe, & nõ per alium deſeruire debeat, ſicquè in anno 1579. Sacram Congregationem *Sacri Tridentini Concilij* Interpretum determinaſſe
4 comperimus *ſeſſ. 22. cap. 4. de reform.* dùm mandauit, Capellanum abſentem non poſſe ab Epiſcopo cogi, vt ipſemet occaſione celebrandi in beneficio reſideat, licèt in fundatione diſpoſitũ ſit, vt Capellani perſonalitèr celebrẽt, cùm iſtis Miſſarum oneribus rectè per ſubſtitutum ſatisfiat; cuius quidèm Sacræ Congregationis determinatione, & *Lapi* authoritate moti *Domini de Rota* in terminis caſus propoſiti in vna *Romana Capellaniæ ſub die 19. Maij 1589.* corã *D. Pamphilio* cenſuerunt, Capellanum præ-
5 ſentandum non debere neceſſariò eſſe Sacerdotem, nec refragari, quòd Fundatoris verba in perſonam ipſius Capellani directa videbantur, cùm dixerit, quòd beneficium pro tempore obtinens, certas Miſſas in qualibet hebdomada celebrare debeat, quia illa non reſpiciebant factum ipſum celebrationis, ſed potiùs poſita erant ad demonſtrandum obligationem, & onus, quod Fundator Capellæ impoſuerat, ideq; *Domini* ipſi *de Rota* priùs firmauerãt in alia *Romana Capellaniæ 19. Martij, & 14. Nouembris 1586.* coràm eodem *D. Pamphilio*, quarum tenor eſt apud *Garziam tract. de bene-*
6 *fic. part. 7. cap. 1. à num. 79.* eandemq; amplexus fuit ſententiam *Hieronymus Gonzalez ſuper regula 8. Cancell. gloſ. 5. à num. 72.* vbi *num. 74.* dicit, veriorem eſſe ſententiam, nõ alitèr requiri, quòd præſentandus præſentationis tẽpore Sacerdos eſſe debeat, neq; in ea ætate, vt infrà annum ad Sacerdotiũ promoueri poſſit, rationem aſſignat, quia per illa verba, quòd præſentetur Capellanus, qui celebret, vel in qualibet hebdomada, vel menſe tot Miſſas dicat, non excluſit Fundator, quòd per ſubſtitutum non poſſit præſentatus eas Miſſas celebrare, ſequitur *Gratian. diſcept. foreuſ. tom. 1. cap. 133. num. 2.* & nouiſſimè alijs relatis *P. Diana reſol. moral. part. 4. tract. 4. miſcell. reſol. 237.*

7 Contrariam verò ſententiam firmarunt *Andr. Barbat. conſ. 33. num. 9. verſ. & ex iſtis infertur, lib. 2.* & *Lambert. de iurepatron par. 1. lib. 2. in 27. art. 7. quæſt. princip num. 2. fol.* mihi 78. hi enim putarunt, quòd vbi ea lex à beneficij Fundatore data fuit, vt in qualibet hebdomada tot Miſſæ per Cãpellanum præſentandum celebrari debeant, quòd neceſſariò præſentandus eſt actu Sacerdos, non autem quilibet Clericus hoc ſacro Presbiteratus ordine nõ inſignitus, quam quidèm opinionem centies [illegible] pariter amplexam fuiſſe *Rot.* vt videre eſt in *deciſ. 496. tom 1.* & 216. vbi aliæ referuntur *tom. 2.* in collectis per *Farinac.* in quibus fuit dictum, quòd vbi in fundatione ordinatũ extitit, vt pro celebratione Miſſarum deputetur, vel eligatur Sacerdos, ſiuè Presbiter, quòd non niſi, qui actu eſt Sacerdos præſentari debeat.

8 Quid dicendum? *Iulianus Vivian* ad hanc controuerſiam dirimendam ſex conſtituit caſus in ſua *prax. iuriſpatronat. part. 2. lib. 6. cap. 6. à num. 24. ad finem*, placet tamen bifaria diſtinctio nouiſsimè tradita à *Rot.* in vna *Maceratenſ. beneficij ſub die 1. Aprilis* hoc anno 1639. coràm *D. Merlino*, nàm cùm tota huius quæſtionis reſolutio à ponderatione verborum fundationis dependeat, illorum tenor eſt benè attendendus, ad *tex. in cap. præterea, de iurepatron.* etenim aut fundans quis beneficium onus Miſſas celebrandi adiungit proſequutioni, & aptitudini præſentati, prout erat caſus à me in principio propoſitus, nimirùm, quando

Fundator mandauit, vt tot Miſſæ in qualibet hebdomada à Beneficiato pro tempore celebrari debeant; vel ſi dixerit, quòd perſona illa, quæ hoc beneficium, hanc Capellaniã obtinuerit, tot Miſſas in qualibet hebdomada celebrare habeat, & tunc quia verba hæc non alitèr reſpiciũt factum ipſum celebrationis Miſſarum ab ipſo Capellano; ſed potiùs (*vt benè aduertit Viuian. loco* citato, *num.* 32.) poſita ſunt ad denotandum obligationem, & onus à Fundatore impoſitum, citrà omne dubium dicendum eſt, non aliter requiri, quòd omnimodò præſentetur Sacerdos actu, ſed ſat eſſe, ſi præſentatur habitu tantùm, vt nimirùm ſit ille talis, qui in proſequutione, & tractu temporis Sacerdos effici poſsit, in
9 his enim caſibus, cùm Sacerdotalis qualitas potiùs ſacello, & beneficio inhæreat, quàm perſonæ preſentandæ, ſatis dicimus, Fundatoris voluntati prouideri, ſi onus ab illo iniũctũ circà Miſſarum celebrationem adimpleatur, vel per ipſum Beneficiatum, vel per alium loco ſui, & ità procedit opinio à principio relata, aut & tandèm fundãs quis beneficium Sacerdotalem qualitatem in ipſo præſentationis, ſiuè electionis actu exegit, vt quia in iniuncto onere Miſſarum in qualibet hebdomada celebrandi, mandauit, vt pro illarum celebratione præſentetur, ſiuè eligatur, vel deputetur Sacerdos; & eo caſu non eſt, cur dubitari poſſit, vt Sacerdotalis qualitas in ipſo præſentationis, vel electionis actu requiratur, & procedit ſecunda opinio, verba autem *deciſionis Rotæ* in dicta *Maceratenſi beneficij* coràm *D. Merlino* adhùc non impreſſæ, vbi hæc ſynodalis diſtinctio habetur, ſunt quæ ſequuntur.

Veneris 1. *Aprilis* 1639.

10 Domini Angelus, & Antonius Maria fuerũt præſentati ad hoc beneficium, quod vtrinq; præſupponitur de iurepatronatus familiæ quondam Comitis de Benedictis, & ambo medietatem vocum habuerunt, & ſub eadem data derogationem pro alia medietate obtinuerunt à S. D. N. pareſque videbãtur in qualitatibus, vel ſaltèm vnius qualitas, & prærogatiua æquari poterat cũ altera alterius præſentati, adeò vt in hoc æquilibrio meritorum potuiſſet eſſe locus gratificationi, vt per *Abb. in cap. cùm autem, ſub num.* 3. *de iurepatron. Lambert. de iurepatr. p.* 3. *lib.* 2. *quæſt.* 4. *princ. art.* 11. *num.* 1. *Cæſar de Graſſis deciſ.* 1. *num.* 9. *de iurepatron. Card. Caualer. deciſ.* 517. *num.* 7.

11 Cæterùm Dominis viſum fuit, hoc Beneficiũ eſſe Sacerdotale, ità vt opus fuerit præſentari Sacerdotem actu, vndè cùm Angelus ſuper hoc obtinuerit diſpenſationem à Papa, perindè eſt, ac ſi eſſet actu Sacerdos, ex notatis per *Dec. in cap. at ſi Clerici, §. de adulterijs, num.* 168. *de iudicijs, Oldrad. conſ.* 215. *num.* 6. *Rot* in recentior. *deciſ.* 12. *num.* 13. *p.* 5. *Lother. de re benef. lib.* 1. *quæſt.* 40. *num.* 167. *& ſeqq* Hanc autem diſpenſationem non obtinuit Antonius Maria, & proptereà eo potior iudicari debet Angelus, cùm habeat qualitatem exigitam a Fundatore, ex *can. decernimus* 16. *quæſt.* 7. *Rochus de Curt. in tract. de iurepatron. verbo Honorificũ, num.* 21. *Rebuff. in praxi, tit. requiſita ad collationem num.* 25. *Rota in Toletana Capellaniæ* 14. *Februarij* 1583. *& in Salamantina Capellaniæ del Vote* 13. *Nouembris* 1585. coràm *Orano*, illa relata per *Garz. de benef. p.* 7. *c.* 1. *num.* 117. & coràm *Card. Seraphin. deciſ.* 774. *num.* 1. coràm bonæ memoriæ *Buratto deciſ.* 680. *in princ. Io. Baptiſta Ciarlinus controuerſ. forenſ. c.* 1. *num.* 97. & ſic Domini dixerunt, D. Angelum eſſe præferendum.

12 Quòd autem hoc Beneficium ſit Sacerdotale, vt neceſſarium fuerit præſentari Sacerdotem actu, deſumebatur ex verbis fundationis, ibi (*Hæredes prædicti debeant eligere vnum Presbiterum in Capellanum, qui teneatur bis in hebdomada celebrare Miſſas*) in quibus ponderandum eſt, quòd teſtator inſimul iunxit actum electionis cum qualitate Presbiteratus in Capellanum, & cum onere celebrandi, adeò vt qualitas illa Presbiteratus, & oneris celebrandi Miſſas, per cõſequens debeat ineſſe, & concurrere de ipſo tempore electionis, cùm qualitas adiecta verbo, intelligatur, & referenda ſit ad tempus verbi *l. in delictis, §. ſi extraneus, ff. de noxal. gloſ. in cap. nemo, verbo Sacerdotio, de elect. in* 6. ità in puncto concludunt *Abb. in clem. vt hi, num.* 12. & *ibi Imol, num.* 27. *&* 28. *Vitalin. in §. in illa, num.* 16. *de ætat. & qualit.* idem *Abb.* egregiè in *c. cùm in cunctis, §. inferiora, num.* 10. *& ſeq. de elect. & ibidem Dec. num.* 7. idem *Dec. conſ.* 129. *num.* 5. *Rip. in l. ex facto, num.* 71. *ff. de vulg. Pariſ. conſ.* 50. *nu.* 13. *& ſeqq. lib.* 4. *Lambert. de iurepatron. lib.* 2. *p.* 1. *quæſt.* 7. *art.* 27. *& art.* 29. *Gutierr. conſ.* 1. *nu.* 9. *& ſeqq. Caſtr. Palao tract.* 13. *diſput.* 1. *punct.* 6. *num.* 11. *&* 12. vbi in his præciſis terminis fuit dictum à Fundatore, vt beneficium conferretur Presbiteris, & fuit reſolutum *in Parmen. iuriſpatronatus* 8. *Iunij* 1523. corã *Card. Blanchetto*, quæ eſt *deciſ.* 580. *p.* 4 *diuerſ. in Firmana iuriſpatronatus* 26. *Nouẽbris* 1582.

Digitized by Google

coràm bonæ memoriæ *Card. Pamphilio*, & *in Placentina beneficij 3. Iunij 1613.* coràm *R.P.D.* meo *Pirouano*, quæ eſt *deciſ.496.p.1. rec.* vbi aliæ deciſiones allegantur *num.2.* & in *Recanaten. Beneficij 14. Martij 1608.* corā bonæ memoriæ *Cardin. Lancellotto*, quæ eſt *deciſ.216.par.2.rec.* vbi etiam mandabatur, eligi Presbiterum.

13 Nec contradicit *deciſ. in Romana Capellaniæ 23. Ianuarij 1589.* coràm bo.me. *Card. Pamphilio*, quæ eſt apud *Marcheſ. de commiſſ.p.1.fol. 140.* Nec *allegatio Lapi 35.num. 4. & allegatio 117.* cum ingenti cathalogo Doctorum, quos refert *Sanchez conſ. moral. lib.7.cap.1.dub. 48.num.12. et Pater Diana reſolut. moral. lib.4. reſol. 227. tract.4. miſcel. verſ. verùm ego.* Quoniàm pro reſponſione ſunt ponderanda verba fundationis, à quibus hæc quæſtio tota definienda eſt; *cap. preterea el 2. de iurepatr. Abb. d. §. inferiora, num.11. de elect. Lambert. de iurepatr. p.1. lib. 2. quæſt.7. art.28. num.2. Rota d. deciſ.496. nu. 2.p.1. et d. deciſ.216. num.2. par.2. rec. Pariſ. d. conſ. 50. num. 14. lib. 4. Barbat.* ab omnibus citatus *conſ. 33. num. 8. lib. 2. Garz. de beneſ. par.7. cap.1. num.84.*

14 Aut onus celebrandi, & qualitas Sacerdotalis exigitur ad actum, & in actu electionis, & tūc qualitas Sacerdotalis, & celebrandi per ſe ipſum actu requiritur in ipſo tempore, & in actu electionis, & præſentationis, & in his terminis loquuntur *Abb. in d. § inferiora, num.10. Vitalin. in d. § in illa, num.16. et 17.* & alij cumulati etiam ab ipſo *Sanchez d. dub.48. num. 10.* & in his terminis loquuntur etiam dd. *deciſſ. Parmenſ. Firmana, et Placentina*, ac *Recanaten.* ſuprà allegatæ, & faciunt tradita per *Lotber. de re beneſ. lib.2. quæſt.47. num.16. et ſeqq.*

15 Aut verò qualitas Sacerdotalis, & onus celebrandi non adiungitur ipſi actui electionis, ſed illius proſequutioni, & aptitudini pręſentati, & tunc nō requiritur, quòd præſentatus ſit actu Sacerdos, quia vel in proſequutione, & tractu temporis fiet Sacerdos, & onus implebit per ſe, vel per alium, & videtur, quòd in hoc caſu talis celebratio potiùs inhæreat Sacello, & Beneficio, ſcilicèt vt ibi celebretur, non autem perſonæ præſentatæ, & ſatis tunc eſſet ſatisfactū voluntati Fundatoris, dùm à quocunquè ibi ſacra celebretur lithurgia. *Abb. in d. cap. cum in cunctis, §. inferiora, num.10. in primo caſu, de elect. & ibidem Dec. d. num.7. & d. conſ.129. ad fin. verſ. allegata in contrarium, & Rip.* optimè *d. l. ex facto, d. num.31. ff. de vulg. Pariſ. conſ.50. num.17. lib.4. Rota de*

Curt. de iurepatron. verbo Honorificum, quæſt. 4. num.21. verſ. ſi autem. In hoc autem ſecundo caſu loquitur *d. deciſ. Romana Capellania 23. Ianuarij 1589.* coràm bonæ memoriæ *Card. Pamphilio*, quia *ibi* non erat qualitas Sacerdotalis adiecta actui præſentationis, ſed proſequutioni, & aptitudini pręſentati.

16 *Lapis* autem *d. alleg.35.* non contradicit, *ibi* enim Fūdator celebrationem Miſſarum non iniunxerat electo, ſed independentèr dixerat, pro Miſſis celebrādis, & ſic *ibi* erat ſatisfactum Fundatori, ſi à quocunq; celebrarentur Miſſæ, quod ſecùs eſt in verbis præſentis fundationis (*Eligant vnum Presbiterum in Capellanum, qui teneatur bis celebrare*, & relatiuum illud (*Qui*) eſt perſonaliſſimum, & ad oculum demonſtrat, Presbiterum in Capellanum eligendum debere illas Miſſas celebrare.

17 Alij autem *Doctores*, qui poſſent allegari, vel loquuntur iuxtà dictam diſtinctionem, vel, ſi prædictæ diſtinctioni aduerſantur, nō ſunt audiendi, quia loquuntur contrà communem opinionem, & à *Rota* approbatam, & illorū rationes concludunt ſolùm, quando qualitas Sacerdotalis, & celebrandi reſpicit proſequutionem, & aptitudinem præſentandi, non autem quando reſpicit initium, & ipſum actum electionis. Nec vis facienda eſt, an verbis affirmatiuis, vel negatiuis exigatur iſta qualitas Sacerdotalis, & onus celebrandi, dummodò eandem aſſequamur Fundatoris voluntatem, vel hiſce, vel illis verbis explicatam, *Pariſ. d. conſ. 50. num.17. lib.4.* nec lex impoſita eſt verbis, & merità *Rota in d. Placentina* coràm *R.P.D.* meo *Pirouano* hoc contempſit, vt etiam contempſit *Caſtr. Palao*, qui loquitur in verbis affirmatiuis.

18 Hæcq; opinio eò magis in caſu præſenti viſa eſt cōſona iuri, & retinenda, quoniàm vltimus ſtatus ſtat pro qualitate Sacerdotali; Gaſparinus quippè, per cuius obitum nupèr vacauit Beneficium, erat Sacerdos tempore eius præſētationis, & illius etiam anteceſſor, qui in concurſu cum alio Clerico præſentato articulauit, & probauit qualitatem Presbiteralem, & ſententiam obtinuit, quæ obſeruantia ſolet eſſe æqua interpres dubiæ voluntatis teſtatoris, vt in hac ſpecie tradunt *Lotber. de re beneſ. p.2. quæſt. 47. nu.30. Modern. Piſan. de iurepatron. lib.6. c.6. num.39. & ſeqq.* & dixit *Rota* in allegata *Salamantina Capellania del Vote 13. Nouembris 1585.* coràm *Orano*, & coràm *Card. Seraph. deciſ.871. ſub num.1.* coràm bonæ memoriæ *Buratto deciſ.680. in fin. & in Piſcien.*

Beneficij 31.*Januarij* 1635. coràm *R.P.D.* meo *Pirouano*,& aliàs ſæpiùs.

19 Minus obſtat,quòd verba illa *Vnum Preſbiterum* poſſint intelligi de quolibet Clerico, ex proprietate enim ſermonis nomen Presbyteri ſignificat ſeniorē, *D. Auguſtinus in quæſt.* ſuper *Geneſim,quæſt.*70.*ad med.*to 4.*p.*1.*can.cleros*,§.*Presbyter,diſt* 21. *Carol.de Graſſ. de effect.cleric. in prælud. num.*390.& venit etiam ſimplex Clericus,præſertim in materia lata,& fauorabili, ex *tex.in cap veſtra,& in cap ſi quiſquam*,vbi *gloſ.de cohabit. cleric. Rota in d.Piſcien*.coràm *R.P.D.* meo *Pirouano*;ex communi autèm vſu loquendi in lingua vernacula, dùm dicimus (*Prete*) comprehendi quemcunq; Clericum,in Sacro ordine etiam non cōſtitutum, teſtatur *Rota* coràm *Card. Mantic. deciſ.*129.*num.*3. quem allegat, & ſequitur *Gonzal.ad* 8.*reg. Cācell. gloſ.*5.*n.*86. & dixit etiam aliàs *Rota in Salamantina Capellania*, & in *Alexandrina Decanatus*, vtraq; ſub *die* 12.*Iunij* 1598. coràm *Orano*,& in illa *deciſ.*216.*p.*2.*rec.*ibi, *maximè quia fundatio nō fuit concepta vulgari ſermone,&c. Pariſ.d.cōſ.*50.*n.*19.*lib.*4. & innuit *Modern.Piſan.de iurepatr.lib* 6.*c.*6.*n* 37.

20 Quoniam Domini dixerunt,non ſolùm illud verbum *Vnum Presbyterum* ſeparatim eſſe ponderandum, ſed iunctum cum alijs, ibi(*eligant mei hæredes vnum Presbyterum in Capellanum, qui teneatur celebrare bis in hebdomada*, quæ verborum ſtructura deſignat vnum Presbyterum,electum in Capellanū, bis in hebdomada celebrantem, & ſic non intelligitur de omni Clerico, cùm ſolùm Sacerdos actu poſſit in Capellanum eligi ad celebrandum Miſſas, vt in ſpecie obſeruat *Garz.de benef par.*7.*c.*1.*num* 58.*verſ.& Capellaniæ*, & *Rota in dict.deciſ.*496.*num.*3.*p.*1.& *deciſ.*216.*num* 5.*p.*2.*rec.*

21 Deniq; non obſtat, quòd inſtrumentum fundationis,exhibitum ab Antonio Maria, habeat verba diuerſimodè concepta, nempè *Eligant vnum Presbyterum,ſeù Capellanū*, Quoniam inſtrumētum exhibitum ab Angelo, multis ab hinc annis datū fuit à ſucceſſore in officio, & tēpore, quo nulla erat ſuſpitio, quòd Notarius potiùs vni, quàm alteri vellet fauere, & quatènus (ſine veri præiudicio) loco in *Capellanum* diceret, *ſeù Capellanum*) non eliderctur vis antecedentis verbi *Presbyterum*, & ſubſequentium verborum, *qui teneatur celebrare bis in hebdomada*,& quòd hæc qualitas requiratur in actu præſentationis, non autem in proſequutione,vt ſuprà oſtenſum fuit.

Et ità vtraq; parte,&c.

SVMMARIVM.

1 *Bona immobilia debitoris vt legitimè vendi poſſint, requiritur, vt præcedat illorum apprettum,& quid in bonis mobilibus,num.*3.4.5.& 6.

2 *Adiudicatio bonorum exequutorum eſt facienda creditori iuxtà appretium, niſi alius maius offerat pretium.*

7 *Adiudicatio bonorum debitoris quomodò eſt facienda creditori, ſi bona illa longè excedunt importantiam crediti.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an bona mobilia debitoris exequuta, vt legitimè creditori adiudicentur, neceſſe ſit,vt præcedat illorum appretium, ſicut practicatur in adiudicatione bonorum immobilium. Bona immobilia exequuta, cùm venerint creditori adiudicanda,ſi longè excedunt importantiam crediti,quòd proindè eſt adiudicanda tāta pars,ad quam aſcendit ſumma debiti, an tota res ſit priùs æſtimanda, vel potiùs pars illa,quæ ſummam debitam importat, vbi ſingularis *obſeruatio D. Io. Angeli Piſanelli*.

CAP. XLI.

1 BOna immobilia debitoris, quando ad creditoris inſtātiam exequūtur,vt ad illorum venditionem legitime procedi poſſit,neceſſe eſt,quòd priùs per Expertos, quos nos Tabularios appellamus,apprecientur,hic eſt *tex.in l. ſi quis*,antè *penult.*vbi *Caſtrenſ.nu.*2. *C.de reſcind.vend. Bald conſ.*322 *nu* 4.*lib.*3.

*Roland. conſ.*33.*num.*35. *lib.*1. *Afflict.deciſ.*
358.*num.*5.vbi inter alias rationes,quibns
S.C.ſententia retractata fuit,illa eſt,quia
bona exequuta creditori,nulla præcedente
Expertorum æſtimatione adiudicata fue-
re, idemq; *Rota deciſ.*462.*nu.*3.*p.*1.*in poſth.*
Farinac. quãuis alitèr in Tribunalibus Vr-
bis ſeruari *ibi* dicatur, *Rouitus in pragm.*1.
*num.*35.*de aſſiſtentia*, vbi ex *Capyc.deciſ.*41.
2 addit, faciendam eſſe creditori adiudica-
tionem bonorum exequutorum, iuxtà ap-
pretium per Expertos non ſuſpectos faciẽ-
dum,niſi tamen alius maius offerat pretiũ,
nàm tunc pro pretio oblato,licèt ſit longè
maius, quàm ſit appretium, eſſet facienda
adiudicatio,& hoc etiam cõtra mulierem,
ob viri vergentiam ad inopiam,aſſecura-
tionem ſuper illius bonis,pro eius dotibus
petentem, id, quod inquit *Rouitus*,ſibi mi-
rabile videri.

3 Sed de duobus dubitatur, & primò,an
hæc, quæ dicimus de bonis immobilibus,
vt neceſſariò antequàm ad illorum vendi-
tionem procedatur,ſint per Expertos æſti-
manda, procedat paritèr in venditione
facienda bonorum mobilium, ſecundò,
quando eſt procedendum ad bonorum
ſtabilium adiudicationem,ſi bona illa lon-
gè excedunt importantiam crediti, quòd
proinde eſt adiudicanda tanta pars, ad
quam aſcendit ſumma debita, an tota res
ſit priùs eſtimanda,vel potiùs pars illa,quę
importat ſummam debitam? ſuper utroq;
dubio *Dominus Ioannes Angelus Piſanellus*
admirabilis Iuriſconſultus per hæc uerba
propria eius manu ſcripta,in 3.*&* 16.*quæſt.*
ſuorum *notabilium* reſpondit.

Ieſus, & Maria.

4 Dùm eſſet facta exequutio in ueſtibus
Magnificæ Iſabellæ de Scortiatis, ad inſtã-
tiam Nobilis Sebaſtiani de Laudo pro cer-
ta pecuniarum quantitate, eſſentq; ueſtes
poſitæ ad incantum, & ſubhaſtatæ,& præ-
tenderet dicta Iſabella, quòd non reperie-
batur iuſtus emptor, & ſic uolebat, quòd
adiudicarentur creditori pro iuſto pretio,
ſicut dicimus in rebus immobilibus, *l.à di-*
uo pio, §. ſi pignori, ff de re iudicata, orta de
hoc cõtrouerſia in M.C.V. & tandèm cau-
ſa deuoluta per appellationem ad S.C.ut
aſſolet fieri, quia quando aliquis præten-
dit ſe grauatum à M.C.eſt ſtylus,quòd per
S.C.ordinetur M.C. quòd per unum ex Iu-
dicibus informatum de negotio fieret uer-
bum in Conſilio,ut prouideri potuiſſet,fa-
5 cta igitur relatione per Iudicem cauſæ,
Ego allegabam,debere fieri diſtinctionem
inter bona mobilia, & immobilia, vt per
*Bart.in l. ſuus,col.*2. *ff.de condictione furtiua*,
nàm in bonis mobilibus, inter alia, vt dicit
Bart. debet attendi,quòd tantum valet res,
quãtum vendi poteſt in loco publico, idem
Bart.in l.pretia rerum, ff.ad l. falcid. Tandèm
in dicta cauſa fuit factum decretum in
anno 1532.de menſe Aprilis, quòd in ve-
ſtibus non ſeruetur ille ordo,qui in rebus
immobilibus ſeruatur,& ſic quòd nõ eſſent
appretiandæ,ſed liberari deberent pro pre-
tio,quod ad ſubhaſtationem reperiretur in
loco publico,vbi ſubhaſtatio ſolita erat fie-
6 ri, verùm ſi eſſent veſtes pretioſæ,debuiſſet
ſeruari id, quod in rebus immobilibus,in
quibus Ego vidi indifferentèr practicari,
quòd tàm in eis,quàm in pretioſis,quando
non reperitur iuſtus emptor, & appretia-
rentur, quòd creditor poterit recipere pro
ſexta parte minus, quo appretiabuntur, &
ſic releuabitur creditor in accipiẽdo aliud
pro alio in ſexta parte,immò vidi practica-
tum,quòd ſi eſſet læſio in ſexta parte,adiu-
dicarentur ei,qui fuit vltimus licitator.

7 Inſupèr,quia quotidiè videmus,proferri
ſententias, præſtando aſſiſtentiam, & me-
diante appretio adiudicari pro quantitate
petita, pro exequutione ipſarum ſolet fieri
commiſſio Tabulario,quod officium eſt in
hac Ciuitate, nam per Decuriones Ciuita-
tis, & nos vtimur vocabulo Electorum
creantur duo, vel tres, qui vocantur Tabu-
larij, vſuale enim verbum Ciuitatis eſt, qui
Tabularius debet æſtimare bona, quæ adi-
iudicanda,& conſignanda ſunt; fuit ortum
dubium circa modum æſtimationis,quia
dicebat actor, æſtimetur tanta pars, quæ
aſcendat ad ſummam debiti; dicebat poſ-
ſidens, æſtimetur tota res,quia pars iuncta
cum toto valet plus,quàm ſeparata. circa
hanc difficultatem dùm poſſidens petiiſſet
à me conſilium, dixi, quòd tota erat æſti-
manda,& unita, & non per partes, allegaui
de hoc caſũ in *L.Meuius,§.fin.ff.famil.erciſc.*
per quem text. ità declarant *ibi Doctores*,
maximè *Paul.de Caſtr.in L.Meuius,§.in fundo,*
*ff.de legat.*2. & ità fuit per Sacrum Conſi-
lium ordinatum, & ſic multotiès practi-
caui.

Io. Angelus Piſanellus.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum ſede vacante an poſſit conferre beneficia ad Prælati collationem ſpectātia, & num.* 8.

2 *Clericus ſi de facto obtinuerit beneficium à Capitulo ſede vacante an fori priuilegio gaudeat, & num.* 5. & 6.

3 *Clericus beneficiatus fori priuilegio non gaudet, ſi habitū, & tōſurām nō defert, ſed quid ſi de facto beneficiis retinet.*

4 *Clericus beneficio propter delictū priuatus ſi aliud patrauerit crimen, nū fori priuilegio gaudeat, quamuis beneficio priuatus ſit.*

7 *Prouiſus ab Ordinario de beneficio reſeruato an ad fructuum perceptorum reſtitutionem teneatur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, nùm Capitulū ſede vacante poſſit beneficia cōferre, & dato, quòd non valeat, ſi de facto reperiretur aliquód collatum, nùm clerico proſit, ad effectum vt poſſit fori priuilegio gaudere. Illegitimè natus ſi obtinuerit beneficium, aſſerendo ſe legitimum, & naturalem, nùm talis impetratio ei proſit pro eodem effectu gaudēdi priuilegio fori, & de alijs.

CAPVT XLII.

1 Capitulum ſede vacāte, certū eſt, quod beneficia ad Prælati collationē ſpectātia cōferre nō poteſt, ſed tātū ad illa pręſētatos inſtituere, iura ſunt aperta in *c.* 2. *ne ſede vacant.* & in *cap.* 1. *de inſtit. in* 6.

2 Sed quid dicendum, ſi de facto beneficium alicui conferret, nùm clerico obtinēti proſit, ad effectum vt ſi ciuilitèr, vel criminalitèr coràm Iudice ſeculari conueniretur, valeat de illius Iudicis incompetētia opponere, ſeruata diſpoſitione *Concilij Tridentini ſeſſ.* 23. *cap.* 6. *de reformat.*?

Dicerem, quod ſic, quia obtinentis perſona inſpecta beneficij collatio doloſa, ſiuè fraudulenta conſiderari nō poteſt; credebát enim ille, quòd dùm à Superiore, qui Epiſcopo ſucceſſerat in omnibus, quæ iuriſdictionis ſunt, ei beneficium conferebatur, collatio de iure procederet, & ſic intruſus ad collatū beneficium cōſiderari non poteſt, per ea, quæ diſcurrit *Maceraten. var. reſol. lib.* 1. *reſol.* 55. *per tot.* quemadmodū aliqui dixerunt in terminis *Conſtitutionis Sixti Quinti* æternę memorię,

3 per quā conſtitutū eſt, quòd clerici ſub pęna priuationis beneficiorum habitum, & tonſuram portent, nàm ſi de facto priuati non ſint, ad effectum, vt valeant fori priuilegio potiri, ſat eſt, quòd in beneficij poſſeſſione exiſtant; immò ſufficere dixerūt, quod tamen mihi nō placet, intruſionē in beneficio, ità *Mandoſ. in Regul.* 16. *Cācel. q.* 39. *nu.* 3. quem citat, & ſequitur *Nicol. Garz. tract. de benef. par.* 2. *cap.* 2. *nu.* 5. & 6. prorsùs reprehendens *Gutierr.* qui cōtrarium ſentire videtur *pract. qq. lib.* 1. *q.* 7.

4 Et quòd hæc vera ſint, faciunt pro confirmatione, quę ſcripta reliquit *Camil. de Medic. conſ.* 93. vbi per noſtram Magnam Curiam deciſum fuiſſe teſtatur, ad Iudicē Eccleſiaſticum remiſſum fuiſſe clericū de homicidio inquiſitum, nullum eo tēpore beneficium habentem, nec ſeruitium in diuinis, ex quo illo, quod per priùs obtinuerat, propter aliud delictum à ſuo Ordinario fuerat priuatus, & ſic conſiderabat *De Medic.* non eſſe locum in hoc caſu diſpoſitioni *Concilij Trid.* cit. *cap.* 6. quod loqui dicebat in Clerico, qui nec beneficiū obtinuit, nec in habitu inceſſit, nec Eccleſijs inſeruiuit, aliud verò, vbi aliàs beneficia obtinuerat, quibus demùm à ſuo Superiore exutus fuerat: hoc .n. caſu, dicit, nō remanere ſub terminis *Concilij Trid.* ſed iudicandum ſecundùm ſacros canones, qui alia concurrenda conſiderarūt, vt clericus fori Eccleſiaſtici priuilegiū amittat; ſed hac vice parcat mihi *Camil. de Medic*, cùm hæc eius interpretatio tuta non ſit: non enim idem eſt ad effectum, vt clericus fori priuilegio gaudere non poſſit, nunquàm illum obtinuiſſe beneficium, vel obtinuiſſe; ſed cùm demùm coràm Iudice ſeculari conueniretur, illo exutum reperiri? certè ſic, & c.

5 Contrarium tamen putarem in terminis caſus propoſiti, vbi obtinentis perſona

conſiderata beneficij collatio nulla eſſet, quia erat inhabilis ad beneficium obtinẽdum; exemplũ poſſet poni in illo, qui nataliũ defectũ patitur, propter quod abſq; diſpenſatione beneficia obtinere non poteſt, *cap. 1. de filijs Præsbyt. in 6.* ſi enim hic talis aſſerens ſe legitimum, & naturalẽ beneficium impetrauerit, cenſerem, quòad effectum gaudendi priuilegio fori, obtẽtum beneficium in nihilo ei prodeſſe, idq; propter dolũ, qui ex ipſius obtinentis parte concurrit, faciendo ſe habilẽ, & capacẽ eius, cuius erat incapax; in tantum, quòd vti malæ fidei poſſeſſor fructus, quos ab impetrato beneficio percepit, ſuos feciſſe dicendum non eſt, *cap. grauis*, vbi *Abb.* & omnes, & *cap. cõquarente, de reſt. ſpoliat. Rot. dec. 7. de iurepatr. in nouis*, & alij relati per *Garz. p. 5. c. 5. n. 70. cũ ſeq.* & ſic di-
6 ſtinguerem, quando collatio conſideratur nulla inſpecta perſona beneficiũ conferẽtis, quia cõferendi poteſtatẽ non habebat, & quando redditur inualida ob inhabilitatẽ perſonę obtinẽtis, vt in primo caſu, ad effectum, vt Beneficiatus fori priuilegio gaudeat, obtentũ beneficiũ proſit, cuius fructus ſuos fecit Beneficiatus vti bonę fidei poſſeſſor, *Rot. deciſ. 74.* penès *Ludouiſ.*
7 vbi prouiſus ab Ordinario de beneficio reſeruato, ad reſtitutionem fructuũ perceptorũ antè motã litem non tenetur, quia fuit bonæ fidei poſſeſſor, & *ibi Oliuer. Beltram. in addit.* pluriès per eãdem Rot. deciſum fuiſſe teſtatur, ad effectum, vt Beneficiatus fructus faciat ſuos, talem qualem titulum ſufficere etiam inualidum, & putatiuum, dummodò reprobus non ſit, ſecus in ſecundo caſu, in quo aliàs dicebã, non militare ea, quæ deciſa reliquit *D. de Franch. deciſ. 189.* per tot.

8 Vltimò eſt hìc aduertendum, concluſionem in principio firmatam; nimirùm Capitulum ſede vacante non poſſe beneficia conferre, limitari, quotiès eſſet in poſſeſſione conferendi, vt ex *Seraph. dec. 237.* docet *Pariſ. de reſignat. benef. lib. 7. q. 23. nu. 40.* vbi dicit *nu. ſeq.* ex vnica collatiòne effectum ſortita conferendi poſſeſſionem acquiri, citat *gloſ. in c. cùm Eccleſia, in verb. trium, de cauſ. poſſ. & propriet. Abb. in c. bonæ, il 2. de poſtul. Prælat. Dec. conſ. 126. Ferret. conſ. 2.* & alios, vt *ibi*; alia in hac materia videnda ſunt pœnès *Garz. loc. cit. par. 5. cap. 7. &c.*

SVMMARIVM.

1 *Citatio prima an poſſit incipere à procuratore.*
2 *Citatio domi ſufficit, quando principalis eſt citandus.*
3 *Citari in quo loco debet, qui eſt abſens à Regno.*
4 *Citatio contra Baronem an ſat ſit, ſi fiat in loco feudi.*
5 *Citatio contra Beneficiatum an ſat ſit, ſi fiat in loco beneficij.*
6 *Citari in quo loco debeat Regnicola, qui eſt abſens à Regno.*
7 *Citari quomodò debeant exteri, qui ſunt ab hoc Regno abſentes, & nu. 10.*
8 *Hæredes an poſſint cogi ad ratificandum contractum defuncti, ad finem impetrãdi ſuper illo Regium aſſenſum.*
9 *Iudice mandante, vt quis procedat ad ſtipulationem alicuius contractus, eo recuſante, quid agendum.*
11 *Citatio per edictũ in quo loco affigi debet.*
12 *Citatio per edictum relaxatur per Rotam præcedente commiſſione Papæ cum facultate procedendi per edictum.*
13 *Citatio per edictum vt concedatur iuſta cauſa eſt depoſitio teſtium reputantiũ impoſſibile, vt quis citetur de perſona, & num. 14. 17. & 18.*
15 *Citatio partis ad videndum iuramenta teſtiũ an aliquãdo omitti poſſit, et n. 16.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an citatio prima poſſit incipere à procuratore. Feudatarij, priuati Regnicolę, & huius Regni Alienigenæ ſi ab hoc Regno fuerint abſẽtes, eoſq; in ius vocari cõtingerit, in quo loco, & quomodò citandi ſint. Iudice mandante, vt quis procedat ad ſtipulationẽ alicuius cõtractus, eo parere recuſante, quid praxis obſeruat. Citatio collitigantis ad videndũ iuramenta teſtium an aliquãdo omitti poſſit, & de alijs ad materiam pertinentibus.

CA-

C A P. XLIII.

1 Citatio prima, quòd poſſit incipere à procuratore, *Bar.Alex.& Iaſ.* authoritate probat *Aluar. Valaſc.conſultat.lib.2.cõſult.* 144. *in princ.* vbi addit, hanc cõmunem eſſe cõcluſionem, quàmuis contrarium ex *Caſtrẽſ. Menoch.* & *Maſtril.* dixerit noſter *Rouit. in prag.* 1 *num.* 5 .*de citation.* ſed quicquid ſit de hoc, certum eſt, quòd quando eſt citandus
2 principalis, ſat eſt illum domi ſuæ ſolitæ habitationis citari, eſt *tex.* in *l.* 4. §. *prætor ait*, ibi, *domum, in qua degit, ff. de damno infect.* & in *prag.2.de ordine iudicior.* At ſi certa nõ
3 eſt domus, ſicquè citandus apud nos eſt abſens à Regno, contigit aliàs dubitari, quid eo caſu agendum? Ego in hoc dubio reſpondere ſolitus ſum, inſpiciendum eſſe, quis nàm ſit hic, qui in ius eſt vocandus, an Regni feudatarius, an priuatus Regnicola, an exterus?
4 Etenim ſi feudatarius, ſat erit, ſi ille in loco feudi citetur, ità *Andr.* in *cap.* 1. *num.* 7. 8. *&* 9. *Bal.num* 6. *&* 7. & *Affl.num.* 36. in *tit. de controuerſ. inter vaſal. & alium de beneſ. Capyc.in inueſt.feud. in verb feudorum citationes, fol.* mihi 92. *col.* 2. in *fine, Anna pater ſingul.* 153. *Reg. Tap.in annotatio.ad* Conſt. *Edictorum, num.* 10. *& Nouar.* alijs omiſſis in d. *prag.2 num.* 3. prout iure canonico cautum eſſe inuenimus in citatione facienda, quãdo eſt appellatum ad Sedem Apoſtolicam,
5 & appellatus in domo, in qua habitare cõſueuit, non inuenitur ſiuè domus eadem in remotis exiſtat, vt ſat ſit, ſi citetur in Eccleſia, in qua habet beneficium, ità habetur in *clement. cauſam, verſ. quòd ſi forſan, de electio. Anna* poſt alios, quos refert *loco* cit.
6 In priuato autem Regnicola *Affl.* noſter in *Conſt. Edictorum, num.* 16 dicit, vt cõſulatur agere volenti contra illum, qui eſt abſens à Regno, quòd ſi habet domum in Regno, ipſum in domo illa citari faciat, iuxtà formam in ſequẽti *Conſtit.* traditam, incipiente *Citationis litera*; At ſi domum non haberet, nihil aperit, ſed ex dictis per *eum* in eadem *Conſtit. nu.* 13. in ea ſum opinione, vt ſi perſona citanda degit in loco certo, ſit ibi citanda, & dirigetur citatio Iudici illius loci, qui rogabitur, vt per ſuũ Nuntium perſonã illam citari faciat, iuxtà illius citationis formam, ſin autem ignoratur manſio, quia fortè citãdus per Orbem vagatur, *Maſtril. in deciſ.* 226. dicit, in illo Regno ſeruari, vt probata ſimpliciter à Regno abſentia, proceditur ad dationem curatoris, cum quo iudicium inſtituitur; in his tamen Supremis Tribunalibus practicamus citationem per edictum, quæ in Palatio M.C. affigitur, ità *Marant. in prax.par.* 6. in *rubr. rectè concipiatur citatio, num.* 83. *fol.* mihi 319. de quo memor fuit *Gayl. pract. obſer.lib.* 1 .*obſer.* 57. *nu.* 4. *Troyſius* poſt alios, quos citat in d. *prag.* 2. *num.* 19. *de ordine iudicior.* idemquè ſeruandum addo, ſi citandus eſſet perſona certa, & in loco certo, verùm Iudex illius loci recuſaret brachium impartiri literis citatorijs cum illius brachij imploratione emanatis; hoc etiam caſu dicimus, ſat eſſe citationem per edictũ, ex *Iaſ.* in *l. à Diuo Pio, §. ſententiam, nu.* 19. *ff. de re iudic. Molin. de brachio ſecul. cap.* 25. *nu.* 12. *& Rouit. loco* cit. *num.* 3. in *fine.*
7 In exteris verò, & ſignantèr Ianuenſibus, qui multa poſſident in hoc Regno, ex quo in illo Dominio proptèr *ſtatutum*, quod viget ſub *tit. de non vocan. in ius ad alienas Curias, cap.* 19. *lib.*3. *fol.* mihi 106. impoſſibile eſt, vt citari poſſint, relaxatur citatio per edictum, cuius copia datur Domino Conſuli Nationis, ad finem, vt illum, qui in ius vocatur, certiorem faciat, & demùm ſi nõ comparet, contumacijs incuſatis proceditur in cauſa, & ità in dies practicamus, ſicquè annis ſuperioribus ſemel, atquè iterùm me aduocante pro Domino Marchione Proſpero Coſtaguta fuit ſeruatum contrà hæredes qu. Pauli, & Iacobi Serra, primò coràm Domino Conſiliario Merlino, nunc in ſupremo Italiæ Senatu Regente meritiſſimo ſuper impartitione brachij mãdati exequutiui Rotæ Ianuæ, & demùm
8 coràm Domino Conſiliario de Aquino, vt cogerentur hæredes prædicti per nouum contractum ratificare inſtrumentũ ceſsionis annui reditus ſcutorum biſmillium, & octincentum auri in auro, conſtituti per qu. Octauium Serra ſuper Terra Carouinei, ſtipulatum ſiquidèm per d. qu Paulum ad fauorem dicti Domini Marchionis, ad finem impetrandi ſuper illo Regium aſſenſum, iuxtà praxim traditam per *D.Reg. de Ponte in tract. de poteſt. Proreg tit.*6. §. 1. *num.* 22. In vtraq; enim cauſa obtentis cõmiſſionibus à D. Præſide S. C. per dictos DD. Conſiliarios, & Commiſſarios fuerũt interpoſita decreta, ꝙ expediatur citatio per edictum, & eius copia conſignetur Magnifico Cõſuli Nationis, & demũ cõtumaciis incuſatis, & ſeruatis de iure ſeruandis per

S.C.fuit impartitũ brachiũ mandato exequutiuo, & ordinatum dictis hæredibus, vt ratificarent contractum prædictum,ad finem impetrandi aſſenſum, cui ordinationi cùm non paruiſſent,fuit iniunctũ Actua-
9 rio cauſæ, vt dictorum hæredum nomine contractum prædictum ceſsionis ratificaret,ad finem,vt diximus,impetrandi aſſenſum, prout fuit exequutũ; id, quod ſemper Sacrum Conſilium ſeruat, quando alicui mandat,vt procedat ad ſtipulationem alicuius contractus, nàm eo parere recuſante deputatur Actuarius cauſæ, ſiuè & magis frequentèr perſona Secretarij S.Conſilij,ad hoc vt procedat ad ſtipulationem illius actus, quem ſtipulari fuit ordinatum, quæ praxis fundatur ex dictis per *Bal.in l. viduæ*,ſub *num.4.verſ.pone,quòd minori,ibiq; Addentes, in verbo pone,in fine, verſ.& Paulus de Caſtro,C de nuptijs*,idemquè in *l.cùm ſententiam*,ſub *num.6.verſ.ſed ſi,C.de ſentent. & interloquutio. omnium iudic. Add.ad Bar. in l.ſi cùm dotem,§. eo autẽ tẽpore,ff. ſol.matr. Abb.conſ.65.lib.2.Maxil.ad Conſuet.Baren.*in illa, quæ incipit *Cùm Mũdualdum,n.2 f.*170. *in magnis,Ioſeph Mel.in additio. ad Gizzarell. dec. 60 num.1.& Montan.in cap.Imperialem, fol.99.lit.V.*& cùm demùm in adiudicatione dictę Terræ Carouinei petita pro parte dicti D. Marchionis, per dictos hæredes, qui poſteà comparuerunt, fuiſſet acerrimè oppoſitum de nullitate dictorum actuum, Sacrum Conſiliũ referẽte præſtantiſſimo, ac ſummæ integritatis viro Domino Cõſiliario Gamboa Commiſſario Delegato oppoſitiones omnes reiecit, adiudicando Terram prædictã dicto Domino Marchioni,ſiuè perſonæ per eum nominandæ, idq; ſub die 20. Menſis Septembris anni præteriti 1646. pœnès Solatium Actorum Magiſtrum pro Curia; hic Ill. Marchionem
10 protegente doctiſſimo Iureconſulto nunquàm ſatis laudato viro Domino Abbate Hieronymo Gaſtaldo Ianuenſe, in negotijs tractãdis admirabile,& indefeſſo, omnibus numeris abſolutiſſimo,quem Omnipotens pro amicorum tutela, ac Reipublicæ ornamento diù ſeruet incolumem. Intantùm,vt ad rem,de qua agimus,reuertamur,praxis obſeruat,vt citentur exteri per edictum, quod fundatur ex iuribus in *cap. ſtatuimus,de officio deleg. in 6 in clement. 1.de iudicijs*,in *clemen vnica,de foro compet.& in clement cauſam, de elect.* quibus quidèm iuribus cautum eſt,citationem per edictum fore decernendam,quotiès domicilia, ſiuè loca illorum, qui in ius vocandi ſunt,tutò, libereuè adiri non poſſunt, id, quod ſatis benè obſeruauit *Andr.Gayl. pract.obſer.lib. 1.obſer.57.num.2.*qui licèt addat ex d.*clem. vnica,de foro compet.*& ex *cap.vbi periculum,*
11 *§.porrò, de elect.in 6.* hunc citationis modũ in locis vicinis ſequi debere, & loca vicina intelligi, quæ domicilio citandi ità vicina ſunt, vt veroſimiliter ille citationis notitiã habere poſſit,ad *tex. in l. dies cautioni, §.toties, ff. de damno infect.* aliàs in locis remotioribus affixam citationem citatum non arctare,d. *clement. cauſam,§.fin.Rot. deciſ.*8. *de dolo,& contum.in nouis,& deciſ.5. num.1. de reſcript. in nouis, Vant. de nullit. ex defec. cit.nu.* 140. attamen quia hæc ſollemnitas apud nos practicari non poteſt, ſuppletur pręuia conſignatione copię citationis Domino Conſuli Nationis, à quo citatus de moto iudicio certior fieri poteſt: & nè in concluſione firmata,nimirùm,quòd quandò in ius vocandus in loco ſui domicilii tutò citari nõ poteſt, ſat ſit citatio per edictum, nouiſſima rerum iudicatarũ authoritate careamus, dico, ſic anno præterito fuiſſe per Sacrum Romanum Auditorium iudicatum in vna *Mechlinienſi nullitatis matrimonij*,coràm Illuſtriſſimo, ac ſũmæ integritatis viro Domino Corrado, cuius *deciſionis* tenor adhùc nõ impreſſus ſequẽs eſt.

Luna 16. Aprilis 1646.

Commiſſa per Sanctiſſ. D. N. in Rota cauſa prætẽſæ nullitatis matrimonij inter Excellentiſs. D. Henricum de Lotharingia Guiſanum Ducem,& Illuſtriſs.D.Honoratam de Berghes Comitiſſam de Boſsù cõtracti,cum poteſtate citãdi etiam per Edictum,conſtito ſummariè, & extraiudicialitèr de non tuto acceſſu,productaquè pro parte D. Ducis commiſſione, ac obtenta citatione cum inhibitione, quæ ad partes tranſmiſſa non potuit executioni mandari contrà d.D.Comitiſſam, inſtabatur, decerni citationẽ per Edictum;Verùm quia cauſa eſt grauis,mandarunt Domini ſuper hoc dubium particulare proponi; Quo hodiè propoſito,atquè diſcuſſo decernendam eſſe cenſuerunt.

12 Nàm ex ipſa commiſſione conſtat de ſpeciali facultate à Summo Pontifice Rotæ conceſſa procedendi per Edictum, quæ ex diſpoſitione Sacrorũ Canonum eſt neceſſaria,vt habetur in *Extrauag.vnic.* ibi, *id nobis ſpecialitèr, & ex certa ſcientia iubentibus,&c.* ac ibid. *gloſ. in verb.* Albo,*de dol.& contum.& in clem.* 1.ibi,*ipſo Papa ſpecialitèr,*

& ex

& ex certa ſcientia id mandante,&c. de iudic. ibiq. gloſ. in verb. ſpecialitèr, & in *verb. ex certa ſcientia*, ac DD. *Bart. in Extrauag. ad reprimendum, in verb. per Edictum, num. 2. verſ. ſed de iure canonico Rot. in Ianuen ſeparat. thor. 8. Martij 1627. in §. quantum cum attinet, & 16. Ianuarij 1632. in §. & quantum attinet, verſ. Attamen de iure canonico, &c.* coràm bo. me. *Coccin. in recent dec. 104. num 2. par. 6.* cum aliis relatis per *Vant. de nullit. ex defect. citat.* ſub nu. 125. *verſ. Et propterea, &c.*

13 Iuſta verò cauſa probatur ex depoſitionibus teſtium, non ſolùm in Vrbe examinatorum, aſſirmantium ſe reputare impoſſibile, ſeù ſaltèm non tutum ob bella in Belgio ingruentia, & ex aliis etiam per eos adductis rationibus ad illas partes accedere, ad effectum exequendi huiuſmodi citationes, quæ ſanè probatio in propoſito ſufficiens eſt, *Felin in cap. Quoniam frequētèr, num. 16. verſ. pro practica autem, vt lit. pend. Rot. deciſ. 22. num. 2. verſ. ſi autem petatur, de reſcript. in antiq.* & pœnès *Caſſador. dec. 2. nu. 2. verſ. & quando conceditur, &c. de dol. & contum. et Achil. dec. 22. num. 3. verſ. Idem dixerunt, de probat.* ac bo. me. *Buratt. dec. 943.* ſub *num. 2. verſ. Item per deponentes de credulitate, etc.* vbi firmatur, quòd teſtes etiam ſingulares ſufficiunt, & rurſùs in *d. Ianuen. ſeparat. thor. 8. Martii 1627.* coràm *Cocc. in §. Quantum verò ad cauſas*, & alios referunt *Veſtr. in prax. lib. 4. cap. 2.* ſub *nu. 3. verſ. oporteteq. hoc caſu, etc. et Vant. d. tit. de nullit. ex defect. citat.* ſub *num. 126. verſ. qui teſtes ſatis eſt, quòd dicāt*, ac *Maſcard. de probat. cōcl. 18.*

14 Verùm etiam illorum, qui ad eadem loca ſe contulerunt cum ipſis citationibus Rotalibus, earumquè executionem repetitis inſtantiis, ac diligentiis, nèdum obtinere non potuerunt, ſed pluribus obiectis, ac comminatis periculis (quæ alter Notarius paulò antè ad idem miſſus iam ſeriò, vt ipſe atteſtatur, fuerat expertus) quàm citò abire coacti fuerunt, vt legitur in eorum depoſitionibus, coràm Vicario Generali Archiepiſcopi Pariſienſis receptis, quæ in hoc etiam Sacro Tribunali fidem faciunt, attentis verbis illius ſolitæ clauſulæ commiſſionis, *conſtito ſummariè, et extraiudicialitèr, etc.* Nàm hoc caſu ſufficit ad validitatem proceſſus, quòd conſtet, quouis modo de non tuto acceſſu, etiam ex teſtibus coràm alio Iudice examinatis, vt in his terminis reſpondit *Rot. in Seguntin. præſtim. 1. Iunii 1590.* coràm b. me. *Orano, dec. 27. n. 1.* & per *tot. p. 4. diuer.* ac pœnès *Buratt. d. deciſ. 943.* ſub *num. 1. verſ. Et licèt ex dictis teſtibus.*

Nec refert, quòd prędictæ teſtiū depoſitiones fuerint receptæ, d. D. Comitiſſa legitimè non citata.

15 Quia prætèr quòd in Curia Archiepiſcopali Pariſienſi fuerunt prœmiſſæ citationes eo modo, quo fieri potuit; Reſpondetur, quòd cùm illæ tendant ad probandam qualitatem non tuti acceſſus, ob quam citatio legitimè ſecundùm ordinarias iuris regulas fieri non poteſt, ad hoc ipſum, vt Iudex illam iuridicè poſſit decernere, congruum eſt, quòd præcedant, nec de eius defectu opponi poteſt, *Bart. in d. verb. per Edictum*, ſub *num. 4. verſ. Puto tamen, etc. Sac. in tract. de citation. art. 13. quæſt. 5.* & benè explicat *Mandoſ. ad Reg. de Annal. quæſt. 71.* ſub *num. 8. verſ. In vim dictæ, vel ſimilis clauſulæ, etc. et verſ. immò ad hoc fit examen, etc.* dicēs, ſatis eſſe, quòd ſolus Notarius examinet teſtes abſquè interrogatoriis, nulloquè citato, cùm nullus legitimè citari poſſit, immò ad hoc fit huiuſmodi examen pro decernenda citatione, *P. Rebuff ad Conſt. Gall. tom. 3. tit. de citat. in Præfat.* ſub *num. 98. verſ. quartò qualitèr, etc.* Præſertim ſtante dicta ſolita clauſula in commiſſione appoſita, *Conſtito ſummariè, et extraiudicialitèr de non tuto acceſſu, etc.* quia tunc ſufficit ipſius Iudicis informatio, quæ citationis ſolemnitatem non expoſcit, *Bart. in d. verb per Edictum*, ſub *nu. 6. verſ. Et ex eo, quod dicitur, etc. Ferret. conſ. 81.* ſub *num. 1. verſ. Ad idem allego, etc. lib. 1, Mandoſ. ad d. Regul. de Annal. d. quæſt. 71.* ſub *num. 8. verſ. In vim dictæ, vel ſimilis clauſulæ, Rot.* pœnès *Put. deciſ. 422. lib. 1 et d. deciſ. 27. num. 2. verſ. nequè enim hoc caſu, etc. par. 4. diuer. Veſtr. d. lib. 4. cap 2.* ſub *num. 3. verſ. Et tunc opus extraiudicialitèr, etc. Vant. d. tit de nullit. ex defect. citat.* ſub *d. nu. 126. verſ. Vndè Iudex talis, etc.*

16 Et hinc tollitur defectus legitimæ citationis ad dicendum contrà commiſſionē, quæ cum illius reproductione regularitèr requiritur ad firmandam Iudicis iuriſdictionem, antequàm ad alios actus procedat, vt dixit *Rot. in deciſ. 30. de ſent. excom. in Antiq.* & in *Placentin. fideiuſſ 22. Maii 1592.* coràm bo. me *Penia*, ac in *recent. deciſ. 325.* ſub *num. 1. et deciſ. 493.* ſub *num. 8. part. 5.* & ſæpè in aliis.

17 Quia cùm huiuſmodi legitima citatio ob non tutum acceſſum alio modo fieri nō poſſit, quàm per Edictum, neceſſarium eſt vtiq; quòd præcedat illius qualitatis probatio pro informatione Iudicis, vt illam deindè ritè valeat decernere, iuxtà formā Sacrorum Canonū, & facultatem ipſi con-

Digitized by Google

ceſſam. Intereà verò ſufficit pro fundamēto iuriſdictionis, quòd fuerit producta, & reproducta commiſsio, obtenta citatio cū inhibitione, & pluriès procurata eius intimatio D. Comitiſſę, examinatiquè teſtes ſuper non tuto acceſſu, ac eorum depoſitiones productæ, & aliæ factę diligentiæ, quę fieri poſſunt in huiuſmodi caſibus; Lex enim non arctat ad ea, quæ fieri nequeunt, *l.1.§.Dies autem iſtos,ff.quand.appell.ſit.l.ea, quæ dari, ff.de Reg.iur. l.ſi ideò,C. de his quib. vt indign. Rom. conſ.*410.*Vt clarior reddatur propoſita concluſio,&c.num.*1. *verſ. cùm præſumatur conſtitutio*, & in his terminis benè aduertit *Mandoſ.d.q.*71.ſub *num* 8.*verſ.cùm nullus iam citari poſſit,&c.* Et cùm ex omnibus prædictis actibus plenè conſtet de ratificatione, ac vſu eiuſdem commiſſionis pro parte D. Ducis, ſatis dicitur fundata iuriſdictio Rotæ, ità vt validè procedi poſſit, iuxtà tradita per *Felin. in cap.nonnulli,§.ſunt & alij,*ſub *num.*13.*verſ.limita hanc fallentiam,extr. de reſcript.* & fuit dictum in *Hiſpalen. præeminent.* 16. *Nouembris* 1618. coràm bo.me. *Vbald.in §.nullitas autē, verſ. ſed hoc non obſtante,&c.& in Ariminen.fideicommiſſ.*7. *Aprilis* 1642. coràm *Reuerendiſſ.* D.meo *Decano in §.Non enim,verſ.quia cùm, &c.& in recent.deciſ.*57.*num.* 43.*verſ.quæ eo magis,part.*7.

Eademquè ratione remouetur obiectus defectus citationis perſonalis, quæ regularitèr edictalem præcedere debet, prę ſertim in cauſis grauis præiudicij.

18 Quia non procedit, quando iuſta ſubeſt cauſa, vtpotè, quòd citandus faciat, impediat, vel procuret per ſe, vel per alios quoquo modo, nè ad eum poſſit citatio peruenire; vel quòd eius domicilium ſit in loco, qui non poſſit tutè, ac liberè adiri; Et Principis concurrit authoritas (vt in hoc caſu) tunc enim nulla etiam præcedente citatione perſonali in quacunquè graui cauſa decernitur edictalis, quæ perindè afficit, ac ſi ille fuiſſet perſonalitèr citatus, nàm ità Princeps ex iuſta cauſa concedere, atquè iubere poteſt, vt habetur in *d. Extrauag. vnic.*ibi,*ſic valeant,ac arctent citatos poſt terminum lapſum,&c. ſicut ſi eos perſonalitèr apprehendiſſent,&c.ibiquè gloſſ.in uerb. perſonalitèr,de dol. & contum.et in d. Clem.* 1.ibi,*ſic valeant, atquè arctent citatos poſt lapſum terminum,etc. ac ſi ad eos perſonalitèr deueniſſet, etc.de iudic.et ibidem gloſ.in uerb.perſonalitèr, et Card.*ſub *num.*16. *uerſ.ſeptimò quæro*, cum *ſeq.*& *Imol.* ſub *num.* 15. *uerſ.ſed benè conſtituit,etc.et uerſ.Ex prædictis gloſ.cōcludit,quòd omnis proceſſus, etc. Caſtr. in l. Ad peremptorium,*ſub *num.*6.*uerſ.Dicas ergò,ff.eod.tit.Rot.* pœnès *Card. Seraph. deciſ.* 1018.ſub *num.*4. *uerſ.niſi in caſu,Vant.de nullit.ex defect. citat. n.*124.*uerſ.Et quæ ſuprà diximūs,et infr.uerſ. Ideò in principio cauſa,etc.*

Quarè cùm in propoſito caſu Principis commiſſio, & iuſta cauſa ex præmiſſis ſatis apparens concurrant; Ideò fuit cōcluſum, concedendam eſſe petitam citationem per Edictum contrà d. D. Comitiſſam, vt aliàs *Rot.*reſoluit in d.*Roman. nullitat. cōtr.* 26.*Iunij* 1626.coràm *Burat.*dicta *deciſ.*943. & in d.*Ianuen. ſeparat. thor.* 8. *Martij* 1627. *et in Bracaren. Theſaurar.* 10. *Martij* 1632. coràm bo.me.*Pirouano*,& in alijs,&c.

SVMMARIVM.

1 *Clericus an ligetur ſtatuto laicorum, de iure retractus loquente, & ſuppoſito, quòd ligetur, an hoc iure poſſit coràm Iudice ſeculari conueniri, & nu.*2.3.7.8.9.10.11.12.13. 14.15 16.17.18.19.20.21.22.27.28.29. 30. *&* 40.

4 *Actio, quæ competit pro retractu an ſit realis, vel perſonalis in rem ſcripta.*

5 *Iudex laicus an ſit competens contra clericum in actionibus realibus,& nu.*23.25.*&* 26.

6 *Iudex laicus excommunicatur excommunicatione contenta in Bulla Cœnæ,* canon.15. *quando clericum ad ſuum Tribunal trahit pratèr iuris canonici diſpoſitionem,& n.*24.

31 Thomas Triuiſ. & Marius Giurba *commēdantur, ſed* Doctores *allegati per ipſos in articulo, an clericus poſſit conueniri iure retractus coràm Iudice ſeculari,allegari non merentur,n.*32.33.34.35.36.37.38.*&* 39.

41 Tex.in cap.conſtitutus, de in integr.reſtit. *explicatur,& de vero intellectu illius.*

42 *Eccleſia, & Eccleſiaſtica perſona an poſſint petere reſtitutionem in integrum coràm Iudice Eccleſiaſtico aduerſus contractum initum cum laico,& num.*43.*&* 44.

45 *Retrahens an dicatur reus in cauſa iuris retractus, & num.*47.

46 *Reus quarè ſic nominatur.*

48 *Actio eſt inſtituenda coràm illo Iudice, qui eſt competens illius,contra quem inſtituitur.*

49 *Actus, ſiuè contractus extrà iudicium nullus conſideratur, ex quo efficiatur quis reus, ità & talitèr, vt non poſſit eſſe actor.*

50 *Clericus diffamans an poſſit à laico diffamato coràm Iudice ſeculari conueniri.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Clericus, cùm à laico iure retractus conuenitur, poſſit conueniri coràm Magiſtratu ſeculari. Deteſtatur ſententia *Thomæ Triuiſani deciſ.* 34. *par.* 1. & *Marij Giurbæ deciſ.* 25. *num.* 10. & *obſeru.* 2. à *num.* 15. *par.* 1. Eccleſia, & Eccleſiaſticæ perſonæ an pro obtinenda in integrũ reſtitutione aduerſus contractũ initum cũ laico, poſſint coràm Iudice Eccleſiaſtico comparere, & plura de intellectu *cap. conſtitutus, extrà de in integr. reſtit.* ac de alijs ad materiam pertinentibus.

CAP. XLIV.

CLericum actiuè, & paſſiuè ligari ſtatuto, quod ius retractus induxit, ratione, & authoritate probaui *lib* 1. *cap.* 55. id, quod obſeruaui demùm longa manu comprobaſſe *Matienz. lib.* 5. *recopilat. tit.* 11. *l.* 7. *gloſ.* 2. à *num.* 11. vſquè ad 19. *Didac. Perez in l.* 7. *lib.* 5. *tit.* 7. *ordinam. tom.* 2. cęteroſquè *Hiſpanos in l.* 70. *Tauri*, quicquid diſtinguat *P. Diana p.* 2. *reſolut. moral. tract.* 1. *reſol.* 43. poſt *Surd. conſ.* 2. *nu.* 27. *lib.* 1. modò quæritur, cùm hoc iure conueniatur Clericus, nùm corã ſeculari Iudice conueniri poſſit?

Audio in pręſentiarum de his agi in quadam Curia Baronali Regni huius, vbi cùm hoc iure retractus eſſet quidam Clericus conuentus, fori declinatoria oppoſita, Iudex ordinarius decreuit, remiſſione petita non obſtante fore in cauſa procedendum coràm ipſo, à qua determinatione ſentiens ſe Clericus admodùm grauatũ, conſilium expoſcebat, an eius grauamen iuris fundamento nitaretur, qua de

re conſultus Ego reſpondi, decretum prædictum non poſſe ſubſiſtere, ſicquè
3 vt eius indemnitati conſuleretur, ad Supremos Regios Magiſtratus pro reuocatione determinationis factæ recurſum eſſe habendum, etenim ad veritatem demonſtrandam dicebam, actionem hanc,
4 quæ pro retrahenda re aduerſus illius emptorẽ vicino cõpetit, ſiuè perſonalẽ ſimpliciter, ſiuè perſonalẽ in rẽ ſcriptam, ſiuè prorsùs realẽ cõſideremus, fiet ſẽper locus cõmuni omniũ concluſioni, quæ in noſtra Italia Catholicum contradictorem nuſ-
5 quàm habuit, nimirùm vt Iudex laicus in omnibus, & quibuſcunquè cauſis tàm ſpiritualibus, quàm temporalibus, tàm ciuilibus, quàm criminalibus aduerſus clericum nullam, nec quòad perſonam, nec quòad bona cognitionem habeat, quacunquè de re, & quocunquè modo ille conueniatur, exceptis tamen caſibus expreſsè in Sacris Canonibus, & Pontificijs Conſtitutionibus præſcriptis, inter quos certum eſt, caſum, de quo agimus nullatènus connumeratum inueniri, idque tàm Cæſareo, quàm Pontificio iure attento, ſiquidèm de iure ciuili probatur hæc concluſio in *authent. ſtatuimus*, C. *de epiſcop. & cleric.* & de iure canonico in *can. deniquè*, & per *tot.* 96. *diſtinct.* in *cap.* 2. in *cap. at ſi clerici*, in *cap. cùm non ab homine*, & in *cap. qualitèr*, *extrà de iudic.* in *cap.* 2. in *cap. ſi diligenti*, & in *cap. ſignificaſti*, *extrà de for. compet.* in *cap. ſeculares*, *eod. tit. in* 6. in *cap. ſi Iudex laicus, de ſentent. excommunic. in* 6.
6 & in *Bulla Cœnæ canon.* 15. vbi expreſſis verbis excommunicatur Iudex ille ſecularis, qui ex officio, vel ad Partis inſtantiam perſonas Eccleſiaſticas ad ſuum Tribunal, præter iuris canonici diſpoſitionem traxerit, vel trahi fecerit directè, vel indirectè, quouis quæſito colore, id, quod vno ore faxi ſunt innumeri Doctores, quos more Siculorum ex recentioribus citant, & ſequuntur *Conſiliarius Carlcual. tract. de iudic. lib.* 1. *tit.* 1. *diſputat.* 2. *quæſt.* 6. *ſect.* 1. *num.* 392. & *Epiſcop. Marant. reſp.* 7. à *n.* 5. *par.* 4. vndè meritò in terminis terminantibus.

Ex noſtris Regnicolis

7 Napodan. poſt firmatam concluſionem, nimirùm Clericum noſtra municipali lege de iure retractus loquẽte ligari, admonet, quòd vbi hoc iure veniret ille conueniendus, coràm noſtro Archiepiſcopo ſit vocãdus, idq; ſcripſit in *Conſuet. Vbi domus*,

*n.*59.ſub *tit.de iur.congr.* ſub illis verbis. *conueniatur tamen ad hoc ius cõgrui corã Iudice Eccleſiaſtico,&c.*ac meliùs in Cõ*ſuet.ſequenti,*quæ incipit *Si Eccleſia,*antè *n.*76.ibi.*Sed tunc vbi cõueniuntur Clerici iure cõgrui? reſpõdeo corã Archiepiſcopo, nã Conſuetudines poſsũt allegari in Curia Epiſcopi, ff.de poſtul.l.ex ea,licèt gloſ.non aperit ibi contra quos,in Curia autẽ ſeculari nõ trahãtur,&c.extrà de for.cõpet.c.ſi diligenti,*hæc ille,idemq; affirmarunt

8 Afflict.*in Conſt.Sãcimus in princ.n.*10. ſub illis verbis: *ſed debet Clericus cõueniri ſuper iure cõgrui corã Iudice Eccleſiaſtico,vt in c.ſi diligenti, de for.cõpet. quia actor ſequitur forũ rei,et in Curia Eccleſiaſtica poterit allegari cõſuetudo iuris cõgrui, vt dicit idẽ Sebaſt. in d.Conſuet. Si Eccleſia,ꝑnotata in l ex ea,ff.de poſt. licèt malè ſeruetur in* Curia Archiep.Neap.etc.

9 Alber.Oliua *in ritu Curiæ Archiepiſc.* huius Ciuitatis 22.*nu.*6. ibi, *& ſi clericus reperitur dominus,debet corã ſuo Iudice cõueniri,etiã in cauſa cõgrui,vt dicit Napod.in Conſuet.Vbi domus,in glo. in verſ. Eccleſiæ,& dicit, ꝙ in foro eccleſiaſtico poterit allegari conſuetudo,ergò & ſimilitèr lex ſancimus, &c.*

10 Ant.Caput.*in d.Conſt.Sancimus, §.eſt autẽ,gl.Eccleſia,n.3.inter cõment.Proſper. Rendell f.*342.ſub his verbis.*Sed quia ſolet reputari,quòd d Conſtitutio ſit cõmunis per approbationem, & conſuetudinem clericorũ,& laicorum cõmunitèr obſeruata,quæro hoc caſu,vbi cõueniuntur clerici hoc iure protbomiſæos? reſpõde, corã Epiſcopo,nã leges,& cõſuetudines poſſunt allegari corã Epiſcopo in eius Curia,ff de poſtul.l.ex ea, licèt gl.nõ aperiat ibi cõtra quos,& faciunt iura allegata ſuprà in quæſt.præcedenti,in Curia autem ſeculari non trahatur clericus, cùm renunciare nõ poſſit foro ſuo,extrà de for.compet.cap. ſi diligenti,& cap.ſignificaſti,&c.*

11 Paul.de Franch.*in addit.*ad *Napod.loc.* cit.*f.*341.vbi in facto conſuluit, ad euitãdũ Ritũ huius Archiepiſcopalis Curiæ, vt hoc iure retractus cõueniretur quidã clericus Capellanus Regius in Curia Reuerendi Capellani Maioris:dicit.n.hæc verba.*Accidit de facto inter Magnificum Io. Antoniũ Palmeriũ,& Reuerendũ Io.Antoniũ Rotundũ,contra quem vti Regium Capellanũ Ego feci mouere litem ſuper cõgruo,vt euitarem Ritũ Curiæ Archiepiſc. corã Reuer. Capellano Maiore, & tandèm multis diſcuſſis,&c.*idemq; affirmauit in *dec.*285.*n.*2.ibi, *quòd ius congrui daretur contra clericum conuentum in Curia Archiepiſc.in qua erat conueniendus,&c.* & paulò poſt,ibi,*quòd quidã clericus, qui erat Canonicus Neapolit & Reg.Capellanus conueniretur coràm Reuer.Capellano Maiore,qui eſt Iudex Regius,& ꝙ coràm eo laicus obtinuerat contra clericum, &c.*

12 Baldaſ.Benedel.*in d.Conſt.Sancimus, §.vlt.n.*15.ibi,*quid in clerico? cõcludit hìc Maxil.quòd Marant.eius diſp.8.& Ant. Caput.in Conſt.Sãcimus,& Napod. in d. Conſuet.Eccleſia affirmat, ꝙ tenetur,& ꝙ hæc eſt cõmunis opinio, quã & eſſe cõmunem affirmat Io.Ant.de Nigr.hac eadem Conſt.Sãcimus,& vide ad hoc,quæ ſcripſi ſuprà in princ.Cõſt.in verb.per vendiſiones ampl.11.tũ conueniendus eſt corã Iudice Eccleſiaſt.c.ſi diligẽti,de for.cõp.&c.*

13 Proſp.Rendell.in eadẽ *extrauag. Sãcimus,§.eſt autem,gl.Eccleſia,nu.21. verſ. vbicunq; autem, f.*348. quo loci hæc dicit verba.*Vbicunq;autem tenuimus,vt & cõmunitèr tenetur, pſonas eccleſiaſticas ſubijci iuri cõgrui,& protbomiſæos in ſuo foro cõueniri eas oportere nõ eſt dubiũ,etiã propter actionis naturã,cũ ſit realis,in ſpecie Napod.in alleg.Conſuet.Si Eccleſia,n. 75.in fin.& in Cõſuet.Vbi domus,n.59.et eſt cõmunis opinio de qualibet reali actione,ſecundũ Cauenſ. in Rit.235.4.fallent. atq; in terminis iuris protbomiſæos agi coràm Epiſcopo firmauit hìc Caput, &c.*

Ex Hiſpanis

14 Io.Lup.*in l.70.Tauri,n.*15.ibi.*vide etiã Georg.in repet.c.quãuis pactũ,de pact. in 6.col.56.vbi hoc idem vult per text.in d.c. cõſtitutus,per quem ibi poſt* Doctorem *de Villadiego tenui, ꝙ clericus poteſt vti beneficio huius legis,& contra clericũ ſimilitèr habebit locum retractus, qui petendus eſt coràm Iudice Eccleſiaſtico, vt ibi probatur, & coràm eo fieri depoſitio pretij,& aliæ ſollemnitates.*

15 Michael de Ciſuẽtes in *d.l.Tauri 70.in 52.q.*per hæc verba *quinquageſimo ſecũdò dubitatur,corã quo Iudice ſit cõueniendus clericus ſuper iure retractus? & dic, ꝙ corã ſuo Iudice Eccleſiaſt.vt tenet Matthe. in d.§.tota hac res,in 5.col. quod intellige verum,quandò ipſe clericus conuenitur, ſecùs tamen ſi ipſe conuenit,quia tunc coràm Iudice cõuenti debet litigari,per text. notabilem in l.2.C.vbi, & apud quem.*

16 Didac.Caſtel.in ead.*l.Tauri 70.col.* 10. in *fin.*ſub his verbis,*ita ꝙ ſi coniunctus cõtra prohibitionem dictæ legis fundũ patri-*

monia-

moniale vendit clerico, nihilominùs coniunctus venditoris laicus poſſit coràm Iudice Eccleſiaſtico comparere,& petere fundum pro tanto,& iſte erit vnus caſus, in quo Iudex Eccleſiaſticus in foro ſuo terminabit cauſã ſecũdùm leges,&c.

17 Azeued.*lib.*5. *recompil.tit.*11.*l.*7.*num.*25. per hæc verba. *Coram quo tamen Iudice petatur, ſi clericus eſt emptor,dico,quòd ſi venditor eſt clericus,& emptor itidem,nulli dubium, quin coràm Eccleſiaſtico ſit retractus intentandus, ſed ſi venditor eſt laicus, & clericus emptor,hoc dubitabile eſt,quicquid tamen alij dubitent, teneo intrepidè,coràm Eccleſiaſtico, ſicut in præcedenti eſſe intentandum retractum, nam cùm retractus contra emptorem ſit dirigẽdus, & cum eo agitandum iudicium, laicus in clericum nullam habet poteſtatem eum iudicãdi,& ſic coràm ſuo Iudice conueniendus,ſi verò emptor ſit laicus,quamuis venditor ſit clericus, nulli dubium,niſi quòd coràm ſeculari eſt agendũ,& hæc procedunt ſiuè retrahens ſit clericus, ſiuè laicus,& ſic teneo,& cõſulo.*Hæc *Azeued.*

18 Io.Gutierr.*pract.queſt.lib.*2.*q.*156.*num.*6. his verbis. *Clericus hoc caſu coràm ſuo Iudice Eccleſiaſtico conueniendus erit,vt in regula iuris vulgata,quòd actor debet ſequi forũ rei,&c.*

19 Gaſpar Hermoſil.*ad Gregor.Lopez gloſ.*8. *l.*55.*tit.*5.*p.*5.*nu.*34.*fol.*mihi 262.ibi,*quando verò res à clerico retrahitur,coràm ſuo Iudice conueniendus eſt,Azeued.&c.*

20 Auguſt.Barboſ.in d.*cap.conſtitutus, nu.*2. ſub his verbis,*quòd clericus,à quo res retrahitur,cõueniẽdus eſt corã Iudice Eccleſiaſtico,etc.*

21 Quibus ſic ſtantibus, non obſtant, quæ in contrarium ſcripſerunt aliqui,putantes, Iudicem ſecularem in hoc iudicio contra Clericum benè eſſe competentem, & ſit omnium primus inſignis *Tiraq.de retract. lignag.*§.8.*gloſ.*5.*num.*16.etenim loquitur in terminis generalis conſuetudinis,quam in Gallia vigere teſtatur, vt in actionibus realibus, & in ſpecie in cauſa retractus Iudex ſecularis aduerſus clericum ſit competens,ſubdẽs ex *Io.Fabr.in §.item ſeruiana, Inſt.de action.* Galliæ Prælatis interdictum eſſe,nè de realibus actionibus cognoſcant, vndè cùm loquutus ſit *Tiraquell.*in terminis conſuetudinis Galliæ, conſequens eſt dicere,quòd vbi hæc conſuetudo nõ viget, *Tiraquell.*allegari non meretur.

22 Secundò minùs obſtant dicta per *Thom. Triuiſan.*qui in *deciſ.*ſua *Veneta* 34 *lib.*1.firmans in *principio* concluſionem, vt clericus non niſi coràm Iudice Eccleſiaſtico ſit conueniendus, eam limitat, quotiès clericus iure retractus conueniretur, & vt hoc eius dictum ratione,& authoritate probaret,pro ratione ſupponit pro vero id,quod eſt omninò falſum, & à noſtris Catholicis Scriptoribus omni tempore improbatum, nimirùm vt in actionibus realibus contrà Clericum ſit Magiſtratus ſecularis Iudex competens, & cùm hæc actio, dicit ipſe, pro retrahenda re à clerico emptore ſit realis,conſequens eſt dicere,vt poſſit clericus coràm Iudice ſeculari hoc iure retractus conueniri, pro authoritate citat *Afflict.*in d.*Conſt.Sancimus,Marant.diſp.*8.*n.*34. & *Marc.Mant. dialogor.iur. lib.*2. *dialog.*39. circa *finem*, & cum his credidit *Triuiſan.* opinionem ſuam ratione, & authoritate probaſſe, etenim vt huic Veneto Doctori reſpondeamus,& ad rem, quòad rationem dico, vt modò annui, falſum eſſe omninò axioma illud,quod abſq; vllo fundamento pro indubitato ſupponit, nimirũ in actio-
23 nibus realibus aduerſus Clericum Iudicẽ ſecularem eſſe competentem, peto enim, qua lege, quo canone, quauè Pontificia conſtitutione hoc probari poteſt,demonſtrauimus enim in principio,tàm iure ciuili,quàm canonicò attento Iudicem Eccleſiaſticum tantùm eſſe competentem,quocunq; modo,quacunq; de cauſa clericus cõueniretur, exceptis caſibus à iure canonico expreſſis, inter quos certum eſt, quòd non reperitur, vt in actionibus realibus Magiſtratus ſecularis ad clericum cognoſcendum ſit Iudex competens; vnde meritò diſtinguebat *Nicol. Boer.* inter Gallos primæ claſſis *deciſ.*ſua 69.*num.*20.vt attenta conſuetudine Franciæ ſit Magiſtratus ſecularis Iudex competens, at ſecus de iure,allegat *text.in d.authent. ſtatuimus,* & in *d.cap. ſignificaſti,*& in *d.cap.ſi diligenti,de for.compet.*id,quod hodiè in omnibus Chriſtiani Orbis partibus,in quibus tamen de clauium poteſtate benè ſentitur,eſt citrà controuerſiam, ſtante *Bulla Cœnæ* ſuprà relata
24 in *d.canon.*15. vbi verbis admodùm claris excommunicatur Iudex ille ſecularis, qui ex officio,vel ad Partis inſtantiam ad ſuum Tribunal clericum vocat, prætèr iuris canonici diſpoſitionem, hoc formidabile canone ſic ſtante,quo pacto poſſet vnquàm Catholicus Iudex clericum ad ſuum Tribunal vocare, eumq; cogere ad collaterali relaxandum iure retractus fundum, quem emit, quis enim cognitionem hanc ei tri-
25 buit? nec me latet,celeberrimos noſtræ iuriſprudentiæ profeſſores hanc erroneam, & deteſtabilem concluſionem firmaſſe, nimirùm vt in actionibus realibus poſſit Iudex laicus contrà clericum procedere, ſed

ferè omnes Galli,& Germani extitere,hoc iure ex inueterata conſuetudine in eorum Regionibus vtentes (inter quos ex Gallis *Tiraquell.*& *Io.Fab.locis* cit.& ex Germanis *Gayll.obſeru.37.num.4.lib.1.*& de *pignoratio. obſeru.7.num.2.*& *Minſyng.obſeru.22.cent.1.* & *obſer.95. n.2.cent.4.*)vt benè obſeruarunt *Couarr. pract.quæſt.cap.31.num.5.in fine*, quo loci dicit, opinionem hanc apud Hiſpanos nuſquàm admiſſam vidiſſe,ſed ſemper clericos etiam in realibus actionibus apud Iudicem Eccleſiaſticum, non ſecularem conuentos, idemquè hunc Galliæ, & aliarum Prouinciarum vſum pro viribus deteſtantes *Mayner.* in *regula aliud,§.refertur,nu.96.& ſeq.de regul.iur. Azeued.in l.10. nu.30.tit.1.lib.4.recompil.* & alij, quos citat *Bouadill.*in ſua *polit.lib.2.cap.18.num.164.* in *fine*,& ex noſtris Italis,quòd Iudex ſecularis in actionibus realibus cōtra clericum ſit penitùs incompetens, dixerunt *Socin. ſen.conſ.13.nu.30.lib.4.*vbi allegat *Io.Andr. in cap.qualitèr,de iudic.Roland.conſ.12.num. 37.lib.2.Vant.tract.de nullitat.in tit.de nullit. ſentent.ex defect.iuriſdict. num.54. verſ.quæ procedunt,Rot.deciſ.5.de foro compet.in antiquis*, optimè *Sigiſmund Scacc. tract.de iudic. cauſ.ciuil. & criminal.lib.1.cap.11.num.28. & 30.* vbi relatis,& reiectis contrarijs opinionem hāc communē eſſe teſtatur *Proſp. Farinac.in prax.crim.part.1.in tit.de inquiſit. quæſt* 8.*num.21.* ſub illis verbis. *aduerte tamèn, quòd horum Doctorum authoritas procedit non de iure, ſed de locali apud eos conſuetudine,de qua ipſi teſtantur,quam valere, & ad alias Regiones non extendi optimè dixit* Co-
26 *uarr.&c.*& de obſeruantia in Regno noſtro Neapolitano, quòd clerici,etiam in realibus ad ſeculares Iudices non trahantur,teſtatur ipſa quotidiana praxis,& cum ea *Octau.Bammacar.* in opuſculo de *legit remed. Regibus competent.* &c. *num.52. Viuius deciſ.49.num 3.lib.1.Marta tract.de iuriſdict. part.4.cent.2.caſu 125.per totum, & Reg.Rouit deciſ.44.nu.1.*opinionemq; contrariam penitùs abolendam dixi paritèr & Ego *lib.1.cap.189.num* 8. hæc quòad rationem per *Triuiſanum* conſideratam, quò verò ad authoritates *Afflict.Marant.* & *Marc.Mant.* per ipſum relatas, fas ſit mihi dicere, iſtorum doctrinam allucinatum obſeruaſſe, quandoquidèm *Afflict.*verbis admodùm claris affirmauit contrarium eius,ad quod allegatur,vt ſuprà fuit demonſtratum, *Marant.*& *Marc.Mant.* aliud non dixerunt,niſi, quòd clericus actiuè,& paſſiuè municipali lege, quæ ius retractus induxit,ligatur, id, quod nos pro viribus defendimus cit. *cap. 55.lib.1.* ſed cùm ſit ille conueniendus,corām quo Iudice conueniri debeat, de hoc verbum nullum protulerunt, nè dicamus, *Marant.*noſtram inſequutum ſententiam, dùm allegauit,& ſequutus eſt *Napodan.* in locis ſuprà citatis,vbi firmat cōcluſionem, clericum pro iure retractus coràm Iudice Eccleſiaſtico conueniendum,quo fit, vt dicamus, paritèrquè concludamus,*Triuiſan.* ſententiam ratione, & authoritate eſſe penitùs deſtitutam,illamq; meritò improbaſſe *Scacc.tract.de iudic.lib.1.cap.11.num.*100.

27 Tertiò non obſtant dicta per *Farinac.* cit.*quæſt.8.nu.124.*vbi dicit,*Sigiſmund. Scac.* in *loco* modò à me citato ex *Triuiſan.* in d. *deciſ.* 34. poſuiſſe duos caſus, in quibus ſecularis Iudex eſt competens, etiam cōtra clericum, primū ſcilicèt in cauſa iuris congrui, ſecundum in cauſa affictus domus; perfunctoriè, nè dicam inconſideratè,hoc dixit *Farinac.* eiuſquè lapſus duplicitèr detegitur, primò dùm citat *Scacc.* qui *Triuiſa.* improbat, non autem ſequitur, ſecundò, ſi in eadem *quæſt.8.nu.21.* enixè,vt par erat, ſuſtinuit, deteſtandam eſſe opinionem illorum, qui tenuerunt, Iudicem ſecularem in actione reali contra clericum eſſe competentem, quo pacto in hoc *num.* 124.poterat affirmare, vt Iudex ſecularis ſit competens aduerſus clericum iure retractus conuentum, non nè actio hæc, ſecundùm vnam opinionem realis eſt, vel ſecundùm alteram,quæ eſt *Io. Anton. de Nigris*,& aliorum in *d.Conſtit.Sancimus*,in rem ſcripta ?

28 Vltimò, nec obſtare dicebam, quòd huiuſmet opinionis pro ſeculari Magiſtratu extiterit *Marius Giurba deciſ.25. nu* 10. quæ in caſu propoſito contra Epiſcopum afferebatur, nām cùm doctus ille I.C. materiā non deguſtauerit,& non niſi *Triuiſa.*authoritate id ſcripſerit,de eius opinione in hoc articulo nulla poterat haberi ratio, quapropter non ab re ipſum, & *Triuiſan.* ſatis licentèr hac in rē alloquutos dixerim Ego in cit.*cap.55.num.6.lib.1.*

In hanc ſententiam reſpondi cuidam Baroni amico, & clienti huius articuli veritatem in currenti anno 1643. à me ſcire cupienti,qui demùm ſecundùm hic allegata ab eius Officiale exequi feciſſe me certiorem fecit.

---

29 Proſequor materiam coactus, nè dicam petulātèr laceſſitus à *Mario Giurba I.C.Meſſanenſe*,qui ægrè ferēs, me dixiſſe in cit.*cap. 55.nu.6.*id,quod paulò antè repetij,ipſum,

& *Tri-*

Digitized by Google

& *Triuiſa*.licentèr ſatis in hoc articulo alloquutos, aduerſus me elatus nouiſſimè inſurrexit *obſer.2.à num.15. par.1.*ſuarum *obſeruat.*quo loci quærens primò, in quo *Triuiſanus* peccauerit,vt tàm ignominioſo Epitaphio reprobatione dignus fuerit, ſubdit, me potiùs erubeſcendum, cùm ad meam probandam intentionem, nec legem, nec Doctoris authoritatem adduxerim,contrà *tex.*in *l.illam,C.de collation.*& quàmuis citare potuiſſem, addit,*Barboſ.Gutierr. Mut.Panor. Turett.* & *Surd. in locis* per *ipſum* relatis *num.* 17. attamèn his non obſtantibus in ſuo lapſu tàm claro, tàm certo, tàm manifeſto perſiſtens,ſuam confirmat ſentẽtiam authoritate nonnullorum, quos affirmaſſe præſupponit,in cauſa retractus contrà clericum,ſecularem Magiſtratum eſſe competentem,& hi ſunt iuxtà ordinem, quo illos allegat,*Marcus Mant. Marant.& Affl.in locis* per me citatis,*Marc. Ant. Bard. tract.de iure prothomiſ. Guſman. de euictio. quæſt.7. nu.36. Staiban.in ſchol.ad Staiban.ſen.conſ. 41.nu.4. Nouel.de iure prothomiſ.§.8.nu.48. Tiraquel. in loco* per me cit.*Carpan.Mediol.Stat.c.417. num.174.p.1.Ricc.coll.6. Stacc.et Farinac.in locis* ſuprà per me relatis, & quòd ità in *Pinziano Senatu* pro laico in Curia ſeculari retrahente contrà clericum deciſum fuerit,laudat in authorẽ *Chriſtophor.Paz tract. de tenuta,quæſt.63.num.32.ad finem* (quibus relatis Doctoribus poterat *Giurba* addere & alium, qui *Triuiſani*, & ſuam inſequutus fuit ſententiam,& is eſt *Octauius Caracciolus in tract. de fori priuilegiat. remiſſ. quæſt.* 17.) citat paritèr & inſimul *tex.* in d.*cap. cõſtitutus,extra de in integr. reſtit.* quo, inquit,probari retractum coràm retrahentis Iudice fore concedendum, quia retrahens reus eſt,ex *Innocent.* in *c. dilecti, de except. et Caſtrenſ.in l.teſtamenta,nu.*7. C.*de teſtam.* quẽ ſequutus eſt *Paz loco* cit.*num.*23.*Faber diff. 55.num.18.C.de Epiſcopis,et cleric.* & *Teſtay allegat.25. num.*17. ad quorum corroborationem conſiderauit demùm, diſsimile nõ eſſe, quod de clerico diffamante dixit *Capyc.deciſ.*18.vt à laico diffamato rectè poſſit ille coràm Iudice ſeculari conueniri, quicquid in contrarium ſcripſerit *Affl. deciſ.*268.cùm *Capyc.*ſententia crebriùs obtinuerit,vt per *Addentes vtrobiquè,*& *Contard. in l.diffamari,quæſt.1.C.de ingen.manumiſ.*qui *Affl.*reprobat,quibus ſic ſe habentibus cõcludit in hoc certamine,potiùs *Stac.& Farinac.* Romanis Eccleſiaſticã iuriſdictionẽ callentibus,quàm mihi Neap. credendum eſſe,cùm pro illis ſtet *Pinziani Senatus* deciſio, & *Triuiſan.* ſententia, tandèm pro hac opinione tùm in Straticotali,tũ in M. R.C. Auditorio illius Regni de annò 1610. deciſum refert.

30 Hęc ſunt dumtaxàt, quæ *Marius Giurba* ad ſuam confirmandam ſententiam, ſiuè mauis ad ſuum detegendum errorem, & in pœnam mei patrati facinoris conſiderauit, quibus reſpondere, poſſem vtiq; me abſtinere fęlicitèr, ſi tamèn,quæ ſuprà exaraui attenta conſideratione penſentur, ex illis nàmque conſtat enixè, quantum et *ipſe*,& *Triuiſanus* in huius articuli reſolutione peccauerint,& quantum contrà communẽ omnium ſententiam loquuti fuere; ſed vt eo magis veritas eluceſcat.

31 Ad primum reſpondeo, nuſquàm in animum veniſſe meum, *Triuiſani, et Giurb.* ignominioſo Epitaphio reprobatione dignos eſſe, ambos enim ſummæ doctrinæ viros agnoſco, ſummaquè exiſtimatione emeritos; credidi tamèn in hoc articulo, Eccleſiaſticam libertatem eos multùm læſiſſe,quod proindè dixi,pace tantorum virorum licentèr ſatis alloquutos, eſt tamèn verum ad hoc demonſtrandum, nec legem, nec Doctoris authoritatem me attuliſſe, ratio fuit, quia de his principalitèr non agebam, cùm meum fuerit de illo ſolummodò videre, nimirùm an clericus actiuè, & paſsiuè ligetur municipali lege, quæ ius retractus induxit,& tandẽ admiſſa affirmatiua ſententia, coràm quo Iudice ſit ille conueniendus,nullatènus in dubium reuocaui, annui ſolùm, ſed perfunctoriè, quid *Triuiſanus*, & *Giurba* in hoc ſenſerint: at cùm demùm circà hanc Iudicis competentiam differere annis non longè decurſis mihi contigiſſet,an quod ſcripſi,ratione,& authoritate probauerim, ità vt factus non ſit locus regulæ, quæ deſumitur ex *l. illam*, C. *de collat.* & clariùs ex §. *conſideramus*, *Auth.de triente,et ſemiſ.*ſatis credo fuiſſe ſuprà demonſtratum.

32 Sed deueniamus ad Doctores, quos *Giurb.*pro ſua opinione allegat *num.*18.vbi dicit, *Alphonſ. Guzma. tract. de euictio. q. 7. num.36.*affirmaſſe,clericum in cauſa retractus coràm Iudice ſeculari fore conueniẽdum,authoritate *Marci Mant.dialog.iur.lib. 2.dialog.39 Marant. diſput.8. Affl. in Conſtit. Sancimus,in Rubr.Marci Ant.*Bard.*in tract.de iure prothomiſ.et Triuiſa.*cit.*dec.34.lib.1.*reſpondeo, verum eſſe,*Guzma.* iſtorum authoritate hoc dixiſſe; ſed certè allucinatũ eos allegaſſe, quòd proindè de eius dicto nulla poteſt haberi ratio, quandoquidèm, vt fuit

ſuprà demonſtratum, quando *Triuiſanum* confutauimus, *Affl.* firmat contrarium, *Marc. Mant.* & *Robert. Marant.* dixerunt ſolummodò, vt clericus actiuè, & paſsiuè ligetur ſtatuto, de iure retractus loquente; ſed quando conuenitur, coràm quo Iudice ſit conueniendus, verbum nullum. *Marcus Ant. Bard.* nullo pacto allegari meretur, cùm aliud non dixerit in ſuo *tract. de iure prothomiſ.* in *proœmio, num.* 4. niſi, quòd vigore *Conſt. Sixti IV. et Leonis X.* cauſę omnes iuris retractus, ſiuè congrui, tàm inter laicos, quàm inter clericos, Eccleſias, & loca pia quæcunquè, etiam exempta in Alma Vrbe agitantur coràm Magiſtratu viarum, Præſidente Domino Cardinale Camerario, proſequitur *Giurb.* alios allegans *Doctores*, & iuxtà eius ordinem.

33 *Staiban iun.* ad præſens Iudex noſtrę M.C. meritiſsimus in *addit. ad ſenior. conſ.* 42. hic nec etiam allegari meretur, cùm remiſsiuè loquatur, quærit enim *nu.* 55. an clerici in cauſa iuris prothomiſęos coràm ſeculari Iudice ſint conueniendi, & nihil determinans citat *Giurb. deciſ.* 25. *num.* 10.

34 *Nouel. de iure prothomiſ.* §. 8. *num.* 48. hìc nec etiam allegari meretur, in hoc enim *num.* nihil dicit; ſed tantùm *num.* 38. quærit, an clerici poſsint agere iure congrui contrà laicos, & affirmatiuè reſpondet *num.* 42. quia clericus poteſt agere coràm Iudice laico, quàdo agitur de ſuo patrimonio, ſicquè in facto deciſũ teſtatur, demùm *nu.* 43. dubitat, an Scholæ, & Confraternitates illius Ciuitatis poſsint iure congrui actionem intentare, & an ſtatutum laicorũ clericos, Eccleſiaſticas perſonas, & loca non conſecrata cõprehendat, & citãdo ad hoc *Bar.* & alios addit hæc verba. *Et hoc iudiciũ poteſt intentari coràm Iudice laico, vt Doctores moderni in cap. cùm inter, col. 7 de except. & ibi D. Dec. D. Marian. Soc. in ſuo tract. de citatio. art. 5. verſ. 13. Affl. deciſ. 24. num. 8. ratione enim temporalium clerici Regibus, & Iudicibus laicis ſunt ſubiecti, &c.* ex hoc loquẽdi modo non habemus, an *Nouel.* ſenſerit, ſi hoc iudicium poſsit agitari coràm Iudice laico, clerico retrahere volente, vel vbi ille hoc iure conueniretur, *Doctores* enim quos allegat nequè vnum, nequè alterum probant, dicunt ſolùm, edictum generale Iudicis ſecularis admonens omnes ad comparendum, ſi in negotio, de quo agitur, ſua putauerint intereſſe, clericum ligare; vellẽ modò ſcire à *Nouel.* hæc concluſio quid cõmune habet cum articulo, an iudicium iuris retractus, vel ad inſtantiam clerici contrà laicum, vel ad inſtantiam laici contrà clericum poſsit coràm Iudice ſeculari intentari? addit, clericos ratione temporalium Regibus, & Iudicibus laicis eſſe ſubiectos, benè dicit, in his tamèn, in quibus ius canonicum expreſsè diſpoſuit ad *tex. in cap. cæterùm,* in *cap. ex tranſmiſſa, &* in *cap. verum, de foro competent.*

35 *Tiraq.* 1. *retract.* §. 8. *gloſ.* 5. *nu.* 16. itemquè *Carpan. Mediol. Stat. cap.* 417. *nu.* 124. *p.* 1. loquũtur in terminis conſuetudinis Fràciæ, & ſic nihil ad rem noſtram.

36 *Riccius*, cuius memoriæ tantum debeo, quantum poſſum *collect.* 6. *verſ. item an clericus* non aperit, quæ in hoc articulo fuerit ſua opinio; voluit enim in illo opere omnes ſupremorum Senatuum deciſiones referre, & quærens, an clericus pro iure congrui coràm Iudice ſeculari conueniri poſſit, citat *Triuiſan. deciſ.* 34. *lib.* 1. qui affirmatiuæ fuit opinionis; ſed quòd conueniẽdus ſit coràm Eccleſiaſtico apertè demonſtrauit *deciſ. Curiæ Archiep.* 180. *p.* 3.

37 *Farinac. in prax. crim. par.* 1. *tit. de inquiſit. quæſt.* 8. *num.* 124. in hoc articulo inconſideratè proceſsit, vt fuit ſuprà demonſtratum, quando illius dicta confutauimus.

38 *Scaccia de iudic. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 100. nõ ſolũ non dicit id, ad quod allegatur à *Giurba*, ſed contendere poſſumus, contrarium firmaſſe; per hæc enim verba loquitur. *Adde etiam regulam, & limitationes, quas ponit Triuiſan. deciſ.* 34. *num.* 2. *& ſeq. lib.* 1. *dicens, quòd Iudex ſecularis poteſt eſſe competens Iudex clerici in cauſa iuris congrui, item in cauſa affictus domus conductæ, & denique in actione reali, quas tamen regulam, & limitationes hìc non firmo, &c.*

39 *Chryſtophor. Paz* vel allegari non meretur, vel benè ponderatus noſtram confirmat ſententiam in *tract. de tenuta, cap.* 63. vbi à *num.* 23. in quo de his agere cępit poſt multa, quæ conſiderauit pro Iudice ſeculari, ſignantèr *num.* 31. tandèm *num. ſeq.* 32. ait, quòd licèt, quæ ſuperiùs dixerat magni momenti erant, tamen quæſtionem diffinire non audebat, quia per clauſulam conſtituti, vel per traditionem ciuilis poſſeſſio ſimul cum dominio in clericum fuit tranſlata, vndè ſi hoc iure conueniretur, apud Iudicem ſuum cõueniri debet, illos ad hoc allegans *Doctores*, qui hoc probant, ſubdit demùm, audiuiſſe (teſtis eſt de auditu) in illa Regia Cancellaria ſemel iudicatum fuiſſe contrà clericum, ſed ſua tempeſtate (nota) nullam huiuſmodi cauſam vidiſſe, quod proindè rem dubiam exiſtimabat, &

conſideratione dignam, quando caſus occurriſſet, per hæc enim verba doctus iſte Iureconſultus loquitur, quibus an *Giurbæ*, vel potiùs mea confirmetur ſententia, me remitto.

40 *Sed quanquàm hæc magni momenti ſint* (hęc ſunt verba *Chryſtoph. Paz*) *non verò quæſtionem audeo diffinire, ex venditione enim, vel per clauſulam conſtituti, uel per traditionem ciuilis poſſeſſio ſimul cum dominio in clericum fuit translata, conſanguineuſquè ſi contendat ei rem competere, retrahereque conetur, iuſtum poſſeſſorem, & dominum apud Iudicem ſuum debet conuenire, & huius opinionis fuit Villadieg. & alios referens Palat. Ruuios in d.l. 70. Tauri, num. 15. qui defendit, contrà clericum emptorem retractum locum habere, eſſe tamen petendum coràm Iudice Eccleſiaſtico, & coràm eo debere fieri depoſitionem pretij, aliaſq; legis ſollemnitates ſupereſſe, vt ex exteris eiuſdem opinionis fuit Napodan. in tit. de iure cong. in Conſuet. incip. Si Eccleſia, et in proęmio, in verb. tenorem, Matthe. de Affl. in tract. de iure prothomiſ. in principio legis, verſ. item quæro, num. 10. ad finem, quàmuis aſſerat, non facilè ſeruari hanc opinionem in Curia Archiepiſcopali Neapolitana, audiuiquè in hac Regia Cancellaria ſemèl iudicatum fuiſſe in fauorem retrahentis, oppoſita declinatoria fori per clericum, mea tamen tempeſtate nullam huiuſmodi cauſam vidi, dubiamquè rem puto, et conſideratione dignam, quando caſus occurrat.* Hæc *Paz*.

41 Pergit vlteriùs *Giurba* allegans *tex.* in *cap. conſtitutus, extrà de in integr. reſtit.* in quo dicit, retractum concedi coràm Iudice retrahentis, vellem Ego ſcire, quid boni pro ſua opinione ex hoc colligit *Giurba*? nàm ſi ſentijt, probari in hac *Decretali*, vt retractus ſit coràm Iudice retrahentis petendus, & hoc verum non eſt, quia nullibi in *tex.* legitur, dicet quis probari hoc modo, cùm in eo ſupponatur, fuiſſe fundum à laico venditum, & cùm iuxtà municipalem conſuetudinem laicorum in emptione veniebant pręferendi duo fratres venditoris filij, quorum alter erat clericus, quia intrà annum, & diem proptèr eorum minorem ætatem pro retractu non comparuerunt, qua de re ſe læſos dixerunt, ſupplicarunt Sũmo Pontifici, vt dignaretur, ad reſtitutionis in integrum beneficium eos admittere, prout admitti mandauit, quatènus preces veritate niterentur: eccè igitur, dicet quis, quòd clericus pro retractu obtinẽdo comparuit coràm Iudice Eccleſiaſtico, qui ipſius retrahentis erat competens, ſicq; benè probatur, quòd retractus conceditur corã Iudice retrahentis; etenim reſpõdetur primò, in *tex.* non haberi, an emptor fundi iuri retractus obnoxii erat laicus, vel clericus, ità ut non deſunt *Doctores* relati à *Felin.* in *loco* infrà allegãdo, qui dixerint, quòd erat clericus, ſicquè clericum pro retractu aliũ clericum coràm Iudice Eccleſiaſtico conueniſſe, & *Petr. de Anchar. ibidem in principio* dicit, ſe non videre, ſi emptor fuiſſet laicus, quo iure ſuper iſta reſtitutionis cauſa poterat ille coràm Papa trahi, id, quod placuit *Conſiliario de Carleual. in loco* infrà allegando; admiſſa tamen communi intelligentia, quòd emptor vere fuiſſet laicus, vt per *Anchar. Ant. de Butr. Abb. Zabarel.* & omnes in *d. cap. conſtitutus, Didac. Caſtelli* in *l. 70. Tauri, col. 5. verſ. item ſi magiſter, Matienz. lib. 5. recompilat. tit. 11. l. 7. gloſ. 2 num. 12.* & alios, non per hoc ſequitur, probari in eo *tex.* in cauſa retractus Iudicem retrahentis eſſe competentem; ſed benè probare ſecundùm Canoniſtas, ſpeciale eſſe in
42 Eccleſia, & in clerico læſis, vt pro obtinenda reſtitutione in integrum, etiam contrà laicum poſſit coràm Iudice Eccleſiaſtico comparere (id, quod alijs non permittitur per *tex.* ſatis clarum, & expreſſum in *l. 2. C. vbi, et apud quem cognit. in integr. reſtit. agitan. ſit*, vbi verbis ſatis expreſſis deciditur, in cauſa reſtitutionis in integrum actorem rei forum ſequi debere) ità ſatis aperte dixerunt *Canoniſtæ* in *d. cap. conſtitutus*, ſignãtèr *Ant. de Butr. in 7. notab.* vbi dicit, hoc notandum pro mirabile, *Abb.* per *tot num. 1.* quo loci inquit, in hoc *tex.* eſſe caſum, in quo clericus gaudet quòad priuilegium fori in rebus ſuis eo fauore, quo gaudet in rebus Eccleſiæ, id, quod menti tenendum, commendat *Zabarell.* in *6. notab. Felin.* in *cap. cùm ſit generale, col. 2. verſ. Eccleſia reſtituitur, extra de foro competen. Roman. ſing. 113. Marant. in prax. 6. par. in verb. & quandoquè appellatur, num. 113.* & alij, quos citat *Sforz. Odd. tract. de reſtit. in integr. par. 1. quæſt. 32. art. 15. num. 124.* ſed quòd etiam in hoc ca-
43 ſu ſpeciale prædictum in clerico admittendum non ſit, ſicquè, vt ille, cùm ex aliquo contractu cum laico inito ſe læſum credat, volens in integrum reſtitui, coràm Iudice ſeculari pro reſtitutione in integrum contrà laicum obtinenda comparere teneatur, ſupradictorum *Doctorum* ſententia reiecta, dixerunt, & ſatis benè *Io. de Imol. in d. cap. conſtitutus, num. 8.* vbi expreſſis verbis dicit, clericum in hoc caſu teneri ſequi forum rei, per *tex. in d. l. 2.* nec obſtare, inquit, præcitatam *Decretalem*, quia poteſt dici,

quòd

quòd illud municipium, in quo erat conſuetudo approbata laicorum, vt diſtracto fundo patrimoniali, poſſent vendentis cõiuncti proximiores intrà annum comparere, illiuſq; emptori pretio exburſato reſtituto, ab eius poſſe retrahere, vel erat de Terris ſubiectis Eccleſiæ,& ideò potuit agi coràm Eccleſiaſtico,ad *tex.in cap.ſi duobus, de appell.*vel erat conſuetudo loci,quòd vbi actor eſſet clericus,poſſet reum trahere ad forum Eccleſiaſticum,idemq; doctè ſatis, prout de more inſignis *Couarr.var.reſol.lib.* 1.*cap.*4.*num.*2.*Barboſ.in l.hæres abſens,*§ *proindè,num.*31. *ff.de iudic. Parlador.differ.quotid.differ.*9.§.3.*num.*8. *Sforz.Odd.loco* cit.*nu.*125.& omnium ſingulariſſimè *Conſiliarius Carleual. lib.*1.*de iudic.tit.*1.*diſp.*2.*q.*4.*à num.*193.vſq; ad *num.*196.quo loci per hæc verba reſpondet ad *tex.*in d.*cap.conſtitutus,*nimirum.*Neq; item obſtat tex.in d.cap.conſtitutus, eodem tit.quoniam credendum eſt, Pontificem,à quo petita eſt ibi reſtitutio, eſſe Iudicem competentem rei, contra quem eſt petita, 'eò quòd,vel eſſet Clericus is, contrà quem petebatur,vel Prouincia ipſa ſubiecta Romanæ Eccleſiæ quòad ſecularem iuriſdictionem, neq; verò hoc eſt diuinare, nam cùm in eo textu non ſit principalis quæſtio de foro,ſed potiùs de reſtitutione in integrum petenda, præſupponi poſſunt termini habiles quòad forum,abſq; vitio diuinationis,l.qui teſtamento,cum ſimilibus, ff de teſtam. vt elegantèr animaduertit Barboſ.in d.* §.*proindè, num.*35. *tametſi Couarr.huius ſolutionis primus author eam diuinationi obnoxiã ferè fateatur, minus hoc reputans incommodi, quàm oppoſita ſententia acquieſcere.*hæc *Carleual.* etenim ſatis eſſet impertinens in

44 Terris Imperij, ſi Eccleſia, vel clericus pro reſtitutione in integrum obtinenda aduerſus laicum vellet coràm Iudice Eccleſiaſtico comparere,ſuffulci diſpoſitione præcitatæ *Decretalis*, dùm legem habemus expreſſam Imperialem, vt in iudicio reſtitutionis in integrum actor forum rei ſequi cogatur in d.*l.*2. *C.vbi,& apud quem, &c.*

45 Vlteriùs affirmat *Giurb. num.*19.in hoc iuris retractus iudicio retrahentem eſſe reum, ad quod allegat *Innocent.Paul.de Caſtr. Ant.Fabr.Paz*, & *Teſtay* in *locis* ſuperiùs citatis, vndè vti reus debet coràm Iudice ſuo ſeculari conueniri, ſed reſpondetur,hos *Doctores*,excepto *Paz* (qui verè in hac quæſtione allegari non meretur,cùm nihil determinet) nec ſibi ſomniaſſe ſimilẽ ineptiam affirmare,ſed hoc tantùm dixiſſe, vt ſi à Iudice laico emanaretur citatio, admonens quoſcunq; generalitèr, vel etiam clericum ſpecialitèr ad comparendum, quatènus ſua intereſſe putauerit, quòd ſi clericus compareret, dicitur ille potiùs actor, quàm reus,ex eo,quòd comparere non compellitur,ſi non vult,hoc non applicatur,quando Clericus à laico collaterale cõueniretur ad relaxandum iure retractus fundum, quem emit,eo .n. caſu laicus, qui retrahit, dicitur verè actor, & clericus, qui eo iure cõuenitur, reus omninò,& hæc fuit principalis ratio *Doctorum* ſuprà relatorũ, qui dixerunt,vt clericus non niſi coràm Iudice Eccleſiaſtico in iudicio retractus conueniri debeat, quia actor debet ſequi forũ rei, etenim, quibus medijs probari nuſquã poterit, vt poſſidente clerico rem, quam emit,& pro qua pecuniam impendit ſuam, comparente demùm laico collaterale pro retractu,hic retrahens dicatur reus, ſicq; vt non niſi coràm Iudice ſuo ſeculari ſit de iuribus ſuis tractandum, quid.n.ab illo petit clericus, qui pacificè emit rem, quam poſſidet,non nè reus nuncupatur à re, quæ

46 petitur, *cap.forus,de verb.ſignific.*diceretur enim hic retrahens reus,quando inito cõtractu inter venditorem fundi, & clericum emptorem, priùſquàm iſte fundi empti poſſeſſionem acquireret,laicus collateralis poſſeſſionem rei venditæ inuaderet,& pretium coràm Iudice ſeculari deponeret, eo .n.caſu ſi Clericus emptor ex vi contractus initi cum fundi venditore vellet illius corporalem poſſeſſionem acquirere, vtiq; ad dimittendum intruſum poſſeſſorem coràm Iudice ſeculari cõparere teneretur, & hoc modo laicus, qui ſic de facto retraxit, diceretur reus, ſed vbi clericus emptor pacificè, & quietè poſſidet,& collateralis contrà illum iure retractus vti vult,non video,quo pacto retrahens reus in hoc iudicio denominari poſſit, id, quod benè conſiderauit *Paz loco* cit.*num.*32. quicquid per priùs inconſultò dixerat *num.*23.

47 Idemq; reſpondemus *Octauio Caracciolo*, qui in cit.*quæſt.*17.*Triuiſan.*& *Giurb.*in allegatis *deciſionibus* inſequutus hoc idem ſcripſit, nimirùm, vt in hoc iudicio retractus laicus retrahens dicatur reus,ex quo à clerico emptore ad retrahẽdum prouocatur, ipſe autem clericus vti prouocans actor, etenim Clericus emendo nunquàm putauit vicinum ad retrahendum prouocare, immò ſemper ſperauit, ſuper prædio empto à nemine moleſtari, quòd autem vicinus poſſit retrahere eſtò millies prouocatus,vt *Giurb.*& *Caracciolus* inanitèr præſupponunt, hæc prouocatio non poteſt illum

con-

conſtituere reum,ſed prorſus actorem,oritur enim ex hoc ei actio ad retrahendum contrà nouum emptorem, in ſuiq; facultate eſt,an velit ea vti,vndè cùm primùm de-
48 terminat actionem illam exercere, neceſſariò comparere tenetur coràm eo Iudice, qui eſt competens illius,cõtrà quem actio illa inſtituitur,ſiuè intentatur,ſunt iura nimis clara,& vulgata in *l.2.C.de iuriſd.omniũ iudic.*& in *l.fin.C.vbi in rem actio*,& quod vulgò dicimus,vt prouocans ſit actor,prouocatus verò reus, intelligitur, quando prouocatio in iudicio fit,prout eſt *tex.*in *l.in tribus*,in *fine*,ibi,*cum videri actorem,qui ad iudicium prouocaſſet,ff.de iudic.*vbi autem nõ eſt iudicium,ceſſant prorſus hæc nomina actoris,& rei,hinc in terminis ſatis elegan-
49 tèr diſſerendo *Conſiliar. Carleual. loco* cit. *num.*202.inquit,nullum in iure conſiderari actum,aut contractum extrà iudicium, ex quo efficiatur quis reus, ità & talitèr,vt nõ poſſit eſſe actor, nec alicuius momenti eſſe conſiderationem illam, quæ aliquando fit de reo originario, aut actore originario, cùm ille, qui hodiè conſideratur reus originarius, ſeù ..us in potentia, poterit alia die actor eſſe actu, & è contra, quarè ſubdit,illum verè cenſendum eſſe actorem,qui ad iudicium prouocat,ille autem reus,qui ad iudicium prouocatur,allegat *tex.*in *d.l.in tribus*,& in *cap. forus, de verb.ſignif.Bart.in l.libertus, nu.2. ff.de in ius vocando,ibiq; Bal.in 1.lect.Dec.conſ.*43. ex *num*, 1.

50 Addit *Giurba*, nec diſſimile eſſe,quod de clerico diffamante dixit *Capyc.* contrà *Afflict.* vt à laico diffamato coràm Iudice ſeculari conueniri rectè poſsit, id,quod ſatis doctè,prout de more aſſirmauit, ſic nouiſſimè per Supremum Regni huius Senatum determinatum referens nobiliſsimus, ac nunquàm ſatis laudatus *D.Reg. & Marchio Capyc.Latro deciſ.* ſua 89. de qua immemor fui ſuprà *cap.6.num.*1. cùm hanc eandem probauerim ſententiam,etenim reſpondetur,nedùm diſsimile eſſe; ſed inter vnum, & alium caſum non parum conſiderari diſcrimen;ideò enim in iudicio iactantiæ laicus diffamatus clericum diffamantem poteſt coràm Iudice ſeculari ad ſua iura proponendum conuenire, quia circumſcripto hoc iudicio, ſi Clericus vellet de iuribus ſuis experiri contrà laicum, neceſſariò coràm Iudice ſeculari comparere teneretur, quo caſu diceretur actor, vndè meritò magis communitèr receptum eſt in iudicio iactantiæ intentantem remedium *l.diffamari* naturalitèr,& verè dici reum, ille autem, contra quem intentatur,actorem, ſicq; ad Iudicem ipſius diffamati poſſe diffamãtem trahi,vt per *D.Reg.Capyc.Latro loco* cit.poſt *D.Præſid.de Franch.deciſ.*657. & alios plures,quos allegat *num.*5. quibus addo *Conſiliar.Carleual.loco* ſuperiùs cit.*num.*202 .*verſ.hoc dumtaxat*, at in iudicio retractus cùm clericus rem emptam poſſideat, dùm vt poſſidere deſinat, cupit collateralis, neceſſe eſt, vt illum ad relaxandum conueniat, & dùm conuenitur,dicitur omninò reus,& conſequentèr coràm Iudice ſuo citandus.

51 Vltimò remanet,vt reſpondeamus contrarijs deciſionibus ſequutis,tùm in Straticotali, tùm, vt *Giurba* teſtatur, in M.R.C. Auditorio illius Regni, ſed quia in ſimilibus determinationibus reſpondet *Cõſiliar. Carleual.*cuius anima requieſcat in ſancta pace cit. *tract.de iudic.lib.*1. *tit.*1.*diſp* 2.*q.*7. *ſect.*3 *nu.*967 ideò ad *ibi* dicta me remitto.

52 Hæc ſunt, quæ ſe offerunt in hoc legali certamine habito inter me,& *Marium Giurbam*, quis autem noſtrum meliora induerit arma,cuiq; magis credendùm,& an in me, vt *Giurb.* præſupponit,vel potiùs in ipſum, vt arbitror Ego afferri poſſit *Hieremiæ* dictum *cap.*13. quod in calce præcitatæ *obſeru.*2. verborum vanitate inflatus allegat, videant hi, ad quos de his videre, & iudicare ſpectabit.

SVMMARIVM.

1 *Clericus diues patris ſui filius primogenitus, & hæres vniuerſalis an poſſit petere ab hærede in feudalibus vitam, & militiam ſuper feudis antiquis, & pretium erogatum in feudis nouis, & num.*2.11.13.16.*&* 18.

3 *Vita,& militia,quæ debetur ſecundogenitis eſt onus feudi.*

4 *Vita, & militia debetur ſecundogenito, tàm laico, quàm clerico, ſiuè pauper ille ſit, ſiuè diues,& num.*6.8.*&* 9.

5 *Vita,& militia, quæ debetur ſecundogenitis an debeatur loco alimentorum, an loco portionis hæreditariæ, an verò loco legitimæ.*

7 *Vita,& militia an debeatur in linea collaterali.*

10 *Secundogenitus, cui legatum eſt vnum feudum an poſſit à fratre primogenito petere vitam, & militiam ſuper alijs feudis,in quibus ille ſucceſſit.*

11 *Vita,& militia debetur ſecundogenito,quamuis ſit ille hæres vniuerſalis,& de ratione, num.ſeq.*

14 *Legitima vt non debeatur, requiritur, vt expreſſa illius renunciatio concurrat.*

15 *Lex dirponit de caſu, qui cõmunitèr accidit.*

17 *Vita, et militia an debeatur ſecundogenito clerico, cui pater, vel frater procurauit beneficium Eccleſiaſticum.*

18 *Secundogenitus hæres vniuerſalis patris ſui an poſſit petere à primogenito hærede in feudalibus pretium integrum exburſatum per communem patrem ſuper feudis nouis, et nu. 23. 24. 25. 29. et 34. et quid ſi hæres in feudo non ſit filius; ſed collateralis, nu. 42. 43. 44. 45. 46. 48. et 49.*

19 *Secundogeniti electio eſt in Regno, ſuper feudo nouo, vel conſequi vitam, et militiam, vel partem pretij, quo feudum illud emptum eſt; & quid ſi feudum non pecunia; ſed proprijs meritis pater acquiſiuit, & num. 20.*

21 *Ratio quæ ſit, vt fuerit in Regno introductũ, eſſe ſecundogenito præſtandam partem pretij erogati in feudo nouo, & num. ſeq.*

26 *Tempus quod nàm ſit attendendum in ſolutione partis pretij feudi noui, quæ debetur ſecũdogenito, emptionis, vel mortis patris.*

27 *Feudo nullitèr alienato legitimus ſucceſſor illud recuperat ſine reſtitutione pretij, cùm id onus ſit hæredis in allodio.*

28 *Venditor feudi cum pacto de retrouendendo, ſi pactum illud exercet cum primogenito emptoris, pretio reſtituto, pecunia erit hæreditatis burgenſaticæ.*

29 *Pretij pars, quæ debetur ſecundogenito ſuper feudo nouo qua actione petitur, & num. 30. & 32.*

31 *Collationis vinculo non ſubiacent ea, quæ poſt patris mortem filius deferuntur.*

33 *Feudale patrimonium, cui eſt annexa qualitas hæreditaria non eſt ſeparatum à patrimonio allodiali.*

35 *Collatio in quibus caſibus ceſſat, et quæ requirantur, vt illa locum habeat, num. 42.*

36 *Primogenitus tenetur conferre pretium feudi noui, ſiuè velit, ſiuè nolit in reliquis bonis defuncti ſuccedere, vbi deciſio S.C. nu. 37.*

38 Andr. *theorica in* cap. Imperialem, §. prætereà Ducatus, *in additio.* num. 39. *cum* ſeq. de prohib. feud. alien. per Freder. *explicatur.*

39 *Collatio habet locũ inter filios hæredes, quamuis filius ille, à quo petitur collatio, ſit hæres in obolo.*

40 *Feudum dicitur legitima primogeniti.*

41 *Filius primogenitus ſucceſſor in feudo an poſſit à patre grauari pro concurrenti feudi valore.*

47 *Filius quando ſuccedit cum extraneo non tenetur conferre, ſed quomodò procedat, ibidẽ, & de ratione, num. 48.*

50 *Legato feudo an debeatur æſtimatio.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Clerico diuiti, tàm ex reditibus Eccleſiaſticis, quàm ex patrimonio, vita, & militia debeatur? & quid ſi eſſet ille primogenitus, qui propter Clericatum à feudi ſucceſſione fuit excluſus.

Item, cùm certum ſit, in feudo nouo competere ſecundogenito partem pretij, quo feudum illud emptum fuit, ſi contigerit, Feudatarium mori, cui duo ab inteſtato ſuccederent, alter in feudo, alter verò in allodio, cùm bonorũ allodialium hæres poſſit integrum feudi pretium vti allodiale ab hærede in feudalibus petere, & de alijs ad materiam pertinentibus.

CAP. XLV.

1 CLericus patris ſui filius primogenitus, & hæres in allodio, reuocatur in dubium, an poſſit ab herede in feudalibus petere ſuper feudis antiquis vitam, & militiam, quæ in Regno ex *Conſtit. Comitibus* ſecundogenito debetur, & pretium integrum in feudi noui acquiſitione erogatum, quod ex conſuetudine ſic iudicandi filius primogenitus poſt patris feudatarij mortem fratribus ſecundogenitis conferre tenetur.

De hoc articulo in Supremo Regni huius Senatu diſputari contigit in cauſa vertente inter Illuſtriſſimum Dominum meũ Don Franciſcum Perettum Abbatem Claraualenſem, nũc digniſsimum S.R.E. Cardinalem ex vna, & Excellentiſſimam Dominam Principiſſam Albani, & Venafri

Digitized by Google

eius ſororem, ac Excellentiſſimum Dominum Ducem Bracciani in iudicio vocatũ, quatènus ſua intereſſe putauerit, ex altera, pro quo Illuſtriſſimo Domino meo Abbate patrocinando, ſequentes ſcripſi *iurium Allegationes*, & ſunt, videlicèt.

Ieſus, Maria, Ianuarius.

2 Ab inteſtato defuncto Excellentiſſimo Don Michaele Peretto Principe Venafri, ac utili domino Status Celani, & Baroniæ Piſcinæ, delataquè in poſſeſſorio per geminata decreta, bonorum omnium feudaliũ ſucceſſione Excellentiſſimæ Principiſſę Albani eius filiæ, ob incapacitatem Illuſtriſſ. Domini mei Don Franciſci Peretti Abbatis Claraualleniſis, idem Illuſtriſſimus Abbas ſupplicationem in Sacro Conſilio porrexit, qua mediante inſtitit, declarari ſuper Statu, & Baronia prædictis eidem competiſſe, & competere vitam, & militiam à die mortis præfati Excellentiſſimi Patris, nec non & pretium integrum erogatum in emptionem Ciuitatis Venafri, vnà cum intereſſe, ad quod omne Excellentiſſimam eius Germanam dictorum feudorum vtilem dominam, & poſſeditricem, audito Excellentiſsimo Duce Bracciani, quatènus ſua intereſſe putauerit, modis omnibus condẽnari inſtantiſsimè petit.

Quòd autem iuſtiſsima ſit petitio, nullã in ſe continens iuris reſiſtentiam, eſt adeò apud nos indubitatum, vt exiſtimem, ad illam de iure fundandam nulla indigere librorum reuolutione; paſsim enim, quando hac de re in Supremis Regni huius Tribunalibus dubitari contingit, ſic, citrà controuerſiam pronunciatur: etenim, quod attinet ad vitam, & militiam ex *Regni Con-*
3 *ſtitutione Comitibus* ſecũdogenitis debitam, quam onus feudi eſſe, ex altero Regni iure *Alienationis actus* Noſtrates dixerunt, nulli dubium eſt, illam Illuſtriſsimo actori competere, in nihilo obſtante, quòd habeat aliundè, tàm ex bonis paternis, quia Patris eſt bonorum allodialium hæres, quàm ex reditibus Eccleſiaſticis, & quòd hoc ſecundogeniti nomen non mereatur, ex quo potuit vti primogenitus, & vnicus patri ſuo maſculus in feudis ſuccedere, & voluntariè ſe excluſit, ordines aſſumendo clericales.

4 Conſtat enim quòad primum, vitam, & militiam ſecundogenito deberi quantumuis locupleti, diuiti, & aliundè habenti, ex quo opulentèr viuere poſsit, ſiuè ſit ille laicus, ſiuè ſimplex Clericus, ſiuè Prælatus, aut Cardinalis, quia *Conſtitutio* indiſtinctè ſecundogenitis hanc annuam tribuit præſtationem, ex feudi fructibus per primogenitum ſoluendam, nàm cùm illi à feudorũ ſucceſsione per natu maiorem veniant excluſi, voluit *Imperator Federicus*, illius *legis* conditor, ad eorum beneficium vitam, & militiam inſtituere, nec alitèr diſtinguit, an ſint pauperes, vel diuites, an laici, vel clerici, minuſquè declarauit, talem annuam præſtationem, ad quam primogenitus tenetur, in cuius locum deberi, an forſan lo-
5 co alimentorum, an verò portionis, quam aliàs ſecundogeniti fuiſſent ſuper feudo conſequuturi, ſi in eo de Longobardorum iure viueretur, an & tandèm in locum legitimæ, id, quod indagare, quamuis antiquitùs noſtrorum maiorum ingenia concorſit, noſtris tamen tẽporibus de his diſquirere, maximè ad effectum, ſi, vel nè vita, & militia ſecundogenito debeatur, eſt prorſus inutile, vt ex infrà dicendis apparebit; videbis enim in diſcurſu; quòd ſi noſtræ petitioni obſtaret aſſerere, deberi vitam, & militiam loco alimentorum, vel eſſe illam ſubrogatam in locum portionis, in qua aliàs ſecundogeniti eſſent ſuper feudo ſucceſſuri, oppoſitionem nullatènus eſſe ſuſtentabilem; idemquè ſi loco legitimæ deberi contemneretur: etenim communitèr noſtros affirmaſſe comperimus, vitam, & militiam ſecundogenito deberi, etſi non egenti, ſed omninò diuiti, aliundequè habenti, ex quo viuere poſsit, ità enim vno ore fatentur

Andr. noſter feudorum Pater in eadem *Conſt. Comitibus, in princ. verſ. ſed an ſi minor ſit locuples*, & iterùm *in repetitione ſequen.* ſimilitèr *in princ.* ſub illis verbis, *Si ſit locuples, non videtur, ff. de lib. agnoſc. l. ſi quis à liberis, §. ſed ſi filij, & §. ſi impubes, & § alimenta. Periti Regnicolæ dicunt contra, & benè, quia hoc eſt onus feudi, &c.*

Paris de Puteo de reintegr. feud. cap. 40. quod incipit, *Nunc videndum, nu.* 25. ibi, *Tamèn Andr. dicit, quòd etiã ſi minor habet vndè ſe alat aliundè, quòd iſta vita militia ſibi debetur, &c.*

Andr. Tiraq. de iure primog. q. 75.

Petrus de Greg. tract. de vit. & milit. q. 4.

Io. Thom. Minad. conſ. 1. *num.* 67. ibi, *Sed vita, & militia debetur ſecundogenito etiam ditiſſimo, & iure actionis, &c.*

Camill. Salern. in addit. ad Napod. in Conſuet. Quòd ſi aliquis, in addit. incip. *Vita militia, circà fin.* ibi, *Contrarium dicas, quantũcunq; enim ſecundogenitus ſit diues, debet habere vi-*

tam,et militiam,eo quia illa debetur conditione ex lege,&c.

Gugliel.de Pern.conſ. 11.*nu.*10. inter *conſ. feudalia.*

Io.Petr. Surd.tract.de aliment.tit. 7.*q.* 15. *num.* 22.*&* 27.ibi, *Quarè cùm lex, vel conſuetudo deferens ſucceſſionem integram primogenito, mandat, ſecundogenitum ali, tunc datur actio, & non officium Iudicis, & conſequentèr ſecundogenitus, quamuis diues, eam petit.*

*Iacob.Menoch.conſ.*411.*num.*6.

Octau.Bammacar.in Comment. ad tit.ſi de feud. defun. in cap. qui clericus,quæſt. 10. *num.* 203.*in fine*,ſub illis verbis, *Militia verò ſecũdogenitis etiam ditiſſimis iure actionis realis debetur.*

*Nicol.Intrigliol.de feud.cent.*1. *quæſt.*57.*n.* 20. per hæc verba, *Item debetur, etiam, quòd frater ſecundogenitus ſit locuples, vel alimentatus fuerit aliundè,et habitauerit extrà domum fratris ſui primogeniti,etc.*

*Don Garſ.Maſtrill.deciſ.*85.*num.*20.

*Paul.Staiban.conſ.*2.*num.*4.

*Camill.Borrell.in ſum.deciſ.par.*1.*tit.de vita,et militia,num.*16.

Scipio Theodor. in hac cauſa iudicaturus *alleg.*25.*num.*1.

Mercurial.Merlin. tract.de legit.lib. 2.*tit.*1. *q.*3.*n.*9. & alij paſſim,citrà controuerſiam.

6 In ſpecie autem, quòd debeatur clericis ſecundogenitis, cæteriſquè Prælatis, dixerunt *Paris de Puteo loco* cit. *in fine*, vbi aſſerit, ſic temporibus ſuis in beneficium cuiuſdam Prothonotarij Apoſtolici per Sacrum Conſilium fuiſſe deciſum.

*Matth de Affl.*in dicta *Conſt. Comitibus in* 3.*quæſt.num.*6.

7 *Antonius Capyc. deciſ. vltima*,quæ tamen in caſu ſuo tuta non videtur, dùm in ea deciſum habemus,vitam,& militiam clerico ſecundogenito deberi, etiam in linea collaterali, contrà expreſſum caſum dictæ *Conſtitutionis*, quæ loquitur de linea deſcẽdenti,& ſic, vt petentes vitam, & militiam ſint filij, ſiuè deſcendentes illius, de cuius ſucceſſione agitur, ſicquè ſe habere declarationem,in cauſa illa emanatam,ab *Imperatore* noſtro *Carolo* immortalis memoriæ, ſub datum Bononiæ de anno 1530. dùm expreſsè ordinauit, vitam,& militiam non eſſe præſtandam in caſibus in dicta *Conſtitutione* non expreſſis,nec de extenſione aliqua tractari poſſe, qua de re ſunt nouiſſimè videndi *Ann conſ.*6.*Gizzarell.deciſ.*36. per totam,*Camill.de Medic.conſ.*8.*et D. Conſiliar.Theodor.alleg.*20.vbi *nu.*38. illius Imperialis reſcripti verba tranſcripſit.

*Petrus de Gregorio tract.de dot. de parag. quæſt.*22.*num.*6.

*Io.Thom.Minad.in Conſtit.In aliquibus,in verb.filiorum,num.*7.

*Io. Ant. de Nigr. in cap. Reg. Alienationis actus,num.*16.

*Fab.de Anna conſ.*120.*in princ.*

Io.Aloyſ.Mormil.in d.Conſt. Comitibus.

Carol. de Graſſis de effect. cleric. effect. 4 *num.*257.

*Nicol. Intrigliol. de feud. cent.*1.*quæſt.* 57. *num.*22.

Doctor. Marta Neapolitanus *tract. de iuriſdict.par.*4.*caſu* 23.

*Don Garſ.Maſtrill.deciſ.*165.*num.*3.

*Paul.Staiban.conſ.*2.*num.*3.

*Io. Franç.Reg. de Pont. tract de poteſtate Proreg.tit.*7.§.4.à *num.*28.vbi dicit,ſic com-
8 munitèr in Regno practicari, & in dies decidi, vt clericis omnibus, etiam in ſacris conſtitutis vita, & militia debeatur, *Bammacar.*reprehendens,qui ſolus impertinentibus medijs contrariam auſus fuit firmare ſententiam in *comment. ad tit. ſi de feud. defunc. quæſt.* 10.*num.* 162. cum pluribus *ſequentibus.*

Març. Ant. Genuenſ. in pract.Eccleſ.quæſt. 65. per totam, vbi ſigillatim omnia reijcit argumenta per *Bammacar.*,contrà clericos ſecundogenitos adducta.

*Camill.Borrell.cit.tit.de vita,et milit.n.*26.

*Andr.Molfeſ.conſ.*9.*num.*4.

*Ioſeph Mele in addit.ad Gizzarell.deciſ.*36. *num.*46.

9 *Scip.Theodor.alleg.*20.*num.*23.*et alleg.*25. quam ſcripſit in gratiam olim D. Cardinalis Aſcanij Columnæ, qui licèt ſententiam contrà ipſum reportauerit, id euenit ob peculiare factum, quod in cauſa illa concurrebat; non enim, qui partes Comeſtabuli fratris, ſeu nepotis tuebantur,Domino Cardinali vitam,& militiam ſuper feudis in Regno exiſtentibus non deberi contendebant;ſed quia ex paterno teſtamento apertiſsimè cernebatur, fuiſſe illum à tali petitione excluſum, vt ex allegatis pro Comeſtabulo apud *Annam*, & *Staiban. loc.* cit. clarè videri poteſt, & cernitur ex conſultatione eiuſdem *D. Conſiliarij Theodori in allegat. ſeq.* 26. qui vti veritatis amator Dominum Cardinalem ad concordiam hortabatur, cauſam dubiam ſatis exiſtimãdo, propter verba in dicto teſtamento adiecta, quibus mediantibus, ab huius vitæ, & militiæ conſequutione veniebat excluſus, deq; tali paterna excluſione teſtatur *Bammacar.loco* cit.*nu.*212 *fol.*88.

10 In-

10 Inſupèr, vt videant Domini Iudicantes, *Doctores* omnes, qui in terminis *Conſtitutionis* noſtræ *Comitibus* loquuti ſunt, ſentiſſe indubitanter, hanc annuam vitæ, & militiæ præſtationem ſecundogenitis deberi, quantumuis diuitibus, & aliundè habentibus, vt dixerint, quòd vbi pater plura poſſidens feuda vnum ſecundogenito cum aſſenſu legaret, ſiuè aliud pingue legatum ordinaret, quòd non per hoc ſuper alijs feudis, in quibus primogenitus ſucceſſit, vita, & militia ſecundogenito alterius feudi legatario denegabitur: ſic enim tempore ſuo Dominos de Conſilio dixiſſe affirmat *Afflict.decis.*138.*num.*4.& in dicta *Conſt.Comitibus,num.*18. quem ſequuti ſunt

*Andr.Tiraq.de iure primog.q.*75.*num.*3.

*Petr.de Greg.de vit.& milit.q.*5.*in fin.*

Scipio Bucin. in addit.ad Napod.in Conſuet. Et ſi teſtator, in *addit.* incip. *Circa hanc Conſuetudinem, verſ. ſimile videmus in vita & militia.*

*Io.Ant.Lanar.conſ.*33.*n.*25.*&* 28.

*Io.Petr. Surd.de alim.tit.*7. *quæſt.* 15.*num.* 22.*& ſeq.*

*Marcell.de Maur.alleg.*28.*num.*11.*verſ.immò ſi de pluribus feudis,&c.*

Nicol.Intrigliol. de feud. cit. *quæſt.* 57.*num.* 35.*& ſing.*48.*lib.*1.

*Marius Mut.in c.Reg.Sicil.*33.*n.*188.*lib.*1.

*Scipio Reg.Rouit.in prag.*24. *num.*9.*&* 16. *de feud.*

*Camill.Borrell.cit.tit.de vit.& mil.n.*15.

*Scip.Theodor.*relata *alleg.*25.*num.*2.

Ioſeph Mele ad Gizzarell. loc. cit. *num.* 19. & alij.

11 Idemquè, vbi ſecundogenitus bonorum allodialium eſſet hæres, nam non per hoc vita, & militia ſuper feudis, in quibus primogenitus ſucceſſit, denegabitur illi, ſic enim indubitantèr aſſeuerant

*Andr.Tiraq.*cit.*quæſt.*75.per totam.

Io. Ang. Piſanell. magnus Iureconſultus *in comment. ad pragm.* editam Thori *nu.*50. vbi loquitur in caſu fortiori, nimirùm in ſorore, vt non obſtante, quòd ſit bonorum allodialium hæres, ſine dubio competat ei paragium ſuper feudo, audi *Doctorem* iſtum ſic docentem, *Nàm ſi prætenderetur paragium ſuper feudo, vt contigit in caſu Padulæ, in quo non requiritur aliqua diſcuſſio, Franciſca Carbona habuerat omnia bona burgenſatica, vt ſic de directo competeret ſuper Padula, & perpetuò haberet, poſtquàm eſſet onus feudi,&c.*

*Sigiſmund.Reg. Loffred.in c.*1. *§.quid ergò, in verb. vel danda militia fratri minori, col.* 2. *in princ.in tit.de inueſt. de re alien.fac.* vbi hoc pro indubitato ſupponit, dùm fundat, ideò vitam, & militiam ſecundogenito deberi, quia per primogenitum à feudi ſucceſſione excluditur, non autem ratione filiationis, vti à paterna hæreditate excluſo, quia ſi hoc eſſet verum, haberet ſecundogenitus ſolùm vitam, & militiam, & à burgenſaticis repelleretur, quod dicit *Loffredus* ipſe, verum non eſſe, cùm ſuccedat in burgenſaticis, & conſequitur vitam, & militiam.

*Marcell.de Maur.*citata *alleg.* 28.*num.* 11. ſub illis verbis, *Non enim ex hoc, quòd pater filium ſecundogenitum in allodialibus hæredem inſtituit, videtur voluiſſe, quòd non habeat vitam, & militiam, immò, &c.*

*Don Garſ.Maſtrill.*qui attenta noſtri *Affl.* theorica, ſic teſtatur in illo Siculo Senatu deciſum, in *addit. ad Petr.de Greg. de vita, & militia, quæſt.*4.*lit. A.*quo loci hæc dicit verba, *Et quid ſi filius ſecundogenitus ſucceſſit in allodialibus, an debeat habere vitam, & militiam? vide Affl. deciſ.*138.*in* 2.*dub. & Vrſill. ibi in addit. vbi tenent, quòd ſic, ſecundùm quā opinionem ità aliàs audio fuiſſe deciſum in M. R.C.die* 16.*Ianuarij* 1545.*pro Baroniſſa Raduſa, & ità concludit Tiraq.de primog.q.* 75.*n.*8. Hæc ille.

12 Et hoc ſumma cum ratione, nàm non per hoc, quia ſecundogenitus patris ſui bonorum allodialium eſt hæres vniuerſalis, ſiuè ex teſtamento, ſiuè ab inteſtato, cenſetur prohibitus petere id, quod ex legis diſpoſitione ei debetur, dùm contraria nō obſtat hominis expreſſa diſpoſitio, prout in caſu noſtro, in quo nec expreſſa, nec tacita cōſiderari poteſt, dùm de inteſtati ſucceſſione tractatur: In *Conſtitutione* enim noſtra *Comitibus* ſimplicitèr diſponitur, vt frater maior, qui in feudo ſucceſſit, ſecundogenito vitam, & militiam præſtare debeat, nec alitèr illius *Imperialis ſanctionis* Author diſpoſitionem hanc reſtrinxit, quando frater ſecundogenitus eſſet patris hæres bonorum allodialium, vel aliud paternum feudum à patre aſſequutus eſſet, ſiuè ex quouis alio titulo aliundè haberet, quòd proindè dùm *lex* illa ſimplicitèr loquitur, eſt etiam ſimplicitèr intelligēda, & ex quo non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, vulgaris *iuribus*.

13 Hæc omnia ſuprà iam dicta ſic communitèr à maioribus noſtris, Regni huius peritis, ſine cōtrouerſia recepta nullum poſſunt recipere obſtaculum ex obiectione, quæ fieri poteſt; nimirùm, quòd voluntariè Illuſtriſſimus Dominus meus Abbas à feudorum ſucceſſione ſe excluſit, ordines aſſu-

mendo clericales, & ſic non poſſe eum ſecundogeniti nomen obtinere; nam reſpõdetur, quòd licèt hoc verum ſit, non tamen per hoc ſequitur, quòd excludẽdo ſe à feudi ſucceſsione, voluit ſimilitèr à vita, & militia ſe excludere, nam ſi debetur ſecundogenito clerico, multò fortius eſt debita primo, ex cuius perſona maius commodũ ſecundogenitus laicus eſt conſequutus, & proindè magis rationabile eſt, vt debeatur clerico primogenito, quàm ſecundo: Item cùm expreſſa huic vitæ, & militiæ renũciatio non interuenerit, non poteſt dici, ab illius petitione voluiſſe Dominum meum Abbatem, dùm ſacris initiabatur ordini-
14 bus, ſe excludere, exemplo legitimæ, quæ expreſſam, & ſpecificam requirit renunciationem, ad *tex. in l. ſi quando, §. et generalitèr, C. de inoffic. teſtam.* validum eſt enim argumentum de legitima ad vitam, & militiam, & è contrà, vt per *Loffred. in d. cap. 1. §. quid ergò, verſ. vel dando, de inueſt. de re alien. fac. et D. de Franch. deciſ. 61. num. 3.* Inſupèr nõ obſtat, quòd non conſideratur ſecundogenitus, de quo proprie loquitur *Conſtitutio Co-*
15 *mitibus*; diſponit enim *lex* illa de caſu, qui communitèr accidit, iuxtà legum naturã, *l. nam et ea, ff. de legibus*; etenim communitèr videmus, primogenitos bonorum feudalium vtile dominium aſſequi, quia illos tantum lex feudalis vocat, & ideò de vita, & militia per eos ſecundogenitis præſtanda, præcitata *Conſtitutio* loquitur, ſed dùm caſus cõtingit, in quo primogenitus propter ipſius incapacitatem ſuccèdere nõ poteſt, non nè erit iudicandum ſecundùm legem in caſibus communitèr accidentibus conditam? ad tradità per *Dec. in l. ea, quæ raro, ff. de reg. iur.* ac proindè his principalioribus rationibus attẽtis, dùm is caſus aliàs
16 apud nos diſputari contigiſſet, in cauſa olim D. Cardinalis Vitelli, vitam, & militiam petentis ab eius fratre ſecundogenito, qui propter ipſius Cardinalis incapacitatem in Terra Amatricis ſucceſſerat, ſic in puncto ad Cardinalis fauorem Sacrum Conſiliũ pronunciauit, vt teſtatur *D. Præſ. de Franch.* in eius vulgata *deciſ. 20.* per totã, de qua meminerunt *Dom. Reg. de Ponte loco cit. Octau. Bammacar. in d. cap. qui clericus, nu. 162. Mart. cit. ca. u 23. num. 36 Maſtrill. deciſ. 85. num. 11. et deciſ. 165. num. 3. Camill. de Medic. conſ. 8. num. 23. Mormil. loco cit. num. 51. Genuenſ.* relata *q. 65. num. 3. D. Reg. Rouit. in pragm 24. num. 7. de feud.* ibi, *Et dicitur ſecundogenitus in hac materia, nedùm qui eſt minor natu, ſed etiam qui eſſet maior natu, et primogenitus; ſed propter inhabilitatem, vel aliud impedimentũ non potuit in feudo ſuccedere, etc.*

17 Minus etiam obſtaret, ſi huic tàm iuſtæ petitioni ex aduerſo opponeretur, ex alio non eſſe illi locum, cùm Dominus meus Abbas inſignibus fruatur Eccleſiaſticis beneficiis, ipſi à Domino tunc Cardinale Montalto eius patruo reſignatis, id, quod opponendum fore mihi perſuadeo, cũ hoc ſit per Aduerſarios in facto deductum, articulatum, & probatum, ex quo forſan præſupponunt, reſignationem illam intuitu, & cõtemplatione Principis patris ſequutam eſſe, tantæq; eſſe efficaciæ, vt Dominus Abbas à petitione facta vitæ, & militiæ veniat excluſus; etenim ſi caſus daretur, vt Aduerſarii ſic opponerent, facili quidèm modo reſponderi poteſt; nàm aut prætenditur, per hanc ſic factam probationẽ conſtare ſatis, quòd Dominus Abbas ſit diues, & ex ſuprà iàm dictis inanis eſt prætenſio, aut verò credũt, Principem patrem à Cardinali fratre beneficiorum procuraſſe reſignationem ad fauorem Domini mei Abbatis, vt excluderetur ille ab annua uitæ, & militiæ conſequutione, & hoc aſſerere, uerè eſſet infirmitas intellectus, tũ primò, quia in facto nullatènus conſtat, reſignationem ad Principis inſtantiam, illiuſq. contẽplatione factam fuiſſe, tùm ſecũdò, & melius, quia etſi conſtaret, non per hoc peregit Princeps pater, ut eo mortuo, unicum filiũ ſuum maſculum à uita, & militia, quæ ſuper feudis antiquis, ex iuris diſpoſitione illi competebat, excludere uoluerit; nunquàm enim intelligi poteſt, patrẽ per amplam donationem, ſiue legatum, aut hæredis inſtitutionem, ad ſecundogeniti fauorem factam, voluiſſe illum à vita, & militia excludere, niſi expreſsè id declarauerit, vt per *Affl.* cit. *deciſ.* 138. & *Intrigliol.* dicta *quæſt. 57. num. 45.* & meliùs *ſing. 48. lib. 1.* ibi, *niſi expreſsè dixerit, quòd reliquerit in recompenſationem vitæ, & militiæ*: etenim tunc, dixerunt *Doctores*, filium ſecundogenitum per beneficium, vel Prælaturam obtentam, à vita, & militia eſſe excludendum, quando beneficium illud ad fratris primogeniti inſtantiam eſſet ei collatum; nàm cùm huius annuæ præſtationis ſit ille debitor, procurando fratri ſuo beneficium, præſumitur, id feciſſe, vt ſe ab onere vitæ, & militiæ liberaret, ſicquè per *tex. in l. 1. §. ſed ſcimus, C. de latin. liber. tollend.* dixerunt *Bald. & DD.* ibi, *Proſp. Carau. in additio. ad Affl. in* citat. *deciſ. 138. Camil. Saler. ad Conſuet. Quòd ſi aliquis, in additio.* incip. *vita militia, verſ. & ſi*

pri-

primogenitus quæſiuit fratri ſecundogenito, Maſtrill. in additio. ad Petr. de Gregor. cit. *quæſt.* 4. *lit. A. Amẽdol. ad D. de Franch. dec.* 20. & alij; ſecus autem eſt dicendum in patre beneficia filio ſecundogenito procurante, nàm cùm ille nunquàm poſſit dici, & cenſeri filij debitor vitæ, & militiæ, cùm onus hoc poſt ipſius patris mortem oriatur, non eſt, cur dici poſsit, id feciſſe, vt poſt eius mortẽ filius primogenitus debitor remaneret à tali onere liber. Hæc ſatis quòad petitionẽ vitæ, & militiæ.

---

18 Quò verò ad alteram totius pretij per Excellentiſsimum Principem communem Patrem in Ciuitatis Venafri emptionem erogati, dicimus, nullam etiam hanc petitionem in ſe continere iuris reſiſtentiam; & vt pateat de veritate, credo, nemini ex noſtratibus fuiſſe vnquàm ignotum, in feu-
19 do empto per patrem, in ſecundogeniti electione eſſe, vel vitam, & militiam, iuxtà *Conſtit. Comitibus*, vel pretij partem conſequi, iuxtà conſuetudinẽ ſic in Regno iudicandi receptiſsimam, quæ nunquàm habuit contradictorem, idquè ex doctrina *Andr. in cap. Imperialem, §. præterea Ducatus, in additio. num. 39. & 40. de probib. feud. alienat. per Feder.* quem ſequuti fuere

Lucas de Pen. in l. 1 nu. 31. verſ. nàm ſi pater acquirit feudum, C. de imponen. lucrat. deſcript.

Matth. de Affl. in d. §. præterea Ducatus, intrà *num. 90. in antiquis.*

Antonius Capyc decıſ. 2. num. 6.

Sigiſmund. Loffredus in d. §. præterea Ducatus, fol mihi 59.

Bartholomæ. Camer. in eodem *§. præterea Ducatus, fol. 106. et ſeq.*

Io. Thom. Minad. in Conſtit. In aliquibus, in verb in ſucceſſione, intrà *num.* 30.

Marin. Frecc. de ſubfeud. lib. 3. in tit. differ. int. feud ex pact. et hæreditar. in 33. differen. num. 3. et 4.

Nard. Liparul. in additio, ad Andr. in d. §. præterea Ducatus, num. 39. lit Q. ubi hæc ſubdit uerba, *Et ſcias, quòd iſta opinio Andr. videlicèt, quòd primogenitus ſuccedens in feudo empto à patre teneatur dare fratribus ſecundogenitis partem pretij, recepta eſt in Sac. Conſ. et ab ea non eſt recedendum, etc.*

Io. Vinc. de Anna ſing. 200.

Marcel. de Maur. alleg. 52 *num.* 4.

Franc. de Amic. de feud. in tit. de bis, qui feud. dar. poſ. in quæſtio. incip. *banc quæſtionem, num. 2. et 3 fol. 98.*

Io. Iacob. Maſul in addit. ad Capyc. deciſ. 2. num. 10.

Camil. de Medic. conſ. 124. nu. 8. ubi adeò conſuetudinem hanc apud nos ſeruari dicit, ut affirmare auſus ſit, partẽ pretii feudi noui onus eſſe intrinſecum ipſi feudo, prout eſt uita, et militia.

Fab. de Anna conſ. 26.

Scipio Reg. Rou in pragm. 24. nu. 3. de feud. ſub illis verbis, *ſed in feudis nouis eſt in electione ſecundogeniti, ſi mauult partem pretij ipſorum feudorum ſemel conſequi, & non vitã, & militiam, & è contrà. vt paſſim receptum eſt in ſupremis huius Regni Tribunalibus, &c.*

Anellus Amat. conſ. 6. per totum, vbi dicit, in Regno notiſſimi iuris eſſe, ſecundogenito in feudo nouo pretii partem competere, iuxtà doctrinam *Andr.* ſemper, & vbiquè receptam, nec attendendum eſſe, vnde pretium peruenerit, cùm nihil interſit, an de propria, vel de aliena pecunia quid ematur, ſed cuius acquiratur nomine.

Proſp. Petr. in addit. ad Capyc. in d. dec. 2.

Fuluius Reg. Conſtant. in l. 1. num. 69. C. *de filijs offic. militar. qui in bello moriuntur*, ibi, *indè receptum eſt in hoc Regno, filium primogenitum debere alijs fratribus tribuere partem pretij feudi empti à patre, etc.*

Fabius Capyc. Galeota in addit. ad præcit. *conſ. Camil. de Medic* 124. *in princip.* vbi ex Alienigenis citat *Ant. Fab.* hoc idem tenentem *lib. 2. de erroribus pragm. decad. 41. error. 10.* cui addo *Harthам. Piſtor. quæſt. iur. lib. 3. q* 38. ſub *num 7. verſ. deniquè.*

20 Conſuetudo iſta ſic in Regno iudicandi adeò apud nos ſeruatur, vt eam procedere dixerint Noſtri, etiam ſi nõ pecunia pater feudum acquiſierit, ſed in ſeruitiorum remunerationem, vt adhùc pretii pars ſecũdogenitis debeatur, ſicquè per S. C. de anno 1556. deciſum fuiſſe, teſtatur *Io. Vinc. de Anna ſing.* 201. cuius verba ſunt. *Feudi donati ob ſeruitia an debeatur pars pretij? in S Conſ. in cauſa delli Fedeli fuit deciſum, quòd ſic, coràm D. Felice de Rubeis Conſiliario doctiſſimo, de anno 1556. Act. Iubeno, &c.* quam deciſionem eſſe iuri conſonam, probat elegantiſsimè *D. Reg. Rouit.* in cit. *prag. 24. num.* 28. vbi tamen declarat ipſe, ſi merita, & ſeruitia eſſent talia, pro quibus feudum recipienti competebat actio, vel Iudicis officiũ ad illorum meritorum congruam conſequendam mercedem, ex quo tunc feudum illamet actione emptum cẽſetur, & quemadmodùm antè feudi acquiſitionem erat illa actio in defuncti patrimonio, ità et poſt, cuius omnes filij ſunt capaces, et habetur, ac ſi remunerans ſeruitiorum mercedem priùs in pecunia defuncto ſoluiſſet,

& de-

et demùm pro illa mercede in pecunia ſoluta, eidem feudum vendidiſſet, iſtamquè *D. Regent. Rouiti* declarationem nouiſsimè amplexus fuit *D. Reg. Conſtant. in d. l. 1. n. 65. verſ. ſed in hac quoquè ſpecie*, et de deciſione prædicta memores etiam fuerunt *Abb. de Maur. in additio. ad alleg. Marcel.* 52. *Anel. Amat.* citat. *conſ. 6. num.* 13. *Petr. in addit. ad Capyc. deciſ. 2. Riec. collect. deciſ. collect.* 609. *Camil Borrell. in ſum. deciſ. par. 1. tit. de feud. num.* 706. quibus addo *Franc. de Amic. in tit. de his, qui feud. dar. poſſ. fol. 99.*

21 Ratio autem, quare conſuetudo hæc in Regno introducta iudicandi, vt feudo nouo primogenito delato, illius pretium inter fratres diuidatur, illa aſſignatur à *Luca de Penn.* quem nonnulli ex citatis *Doctoribus* ſequuntur, nimirùm, cùm antequã feudum emeretur, pretium illud impenſum in patris bonis reperiebatur, in eoquè ſi feudum emptum non fuiſſet, velut in arca reperto, omnes filii æquis portionibus ſucceſſiſſent: emit pater feudum, in quo vti indiuiſibile, quia de iure Francorum primogenitus ſuccedit ſolus, cæteris filiis pœnitùs excluſis, & ſic tantum de bonis ſuis diminuit, ſiuè ex ipſius patris re, vt feudũ emeretur, abſceſſit, vndè æquum eſt, nè inter filios inæqualitas detur, vt filius primogenitus, qui in feudo ſuccedit ſolus, illudq. præcipuum cõſequitur, pretium, quo emptum eſt, hæreditati paternæ refundat, ad hoc vt demùm inter filios omnes, eoſdemq; Germanos diuidatur, ſicq. in terminis indiuiſibilis emphyteuſis, iuxtà Luſitanas ſanctiones loquebatur *Aluar. Valaſc. in prax. partition. & collation. cap. 13. n. 102.*

22 Aliam verò rationẽ conſuetudinis præfatæ ad fauorem ſecundogenitorum ſic iudicandi introductæ aſsignat *D. Reg. Rou.* in cit. *prag.* 24 à *num.* 26. vſquè ad 38. dicit Dominus iſte *Regens*, deberi ſecundogenitis partem pretii feudi noui, non ex eo, quòd pretium illud emptionis tempore abſceſſit à defũcti feudatarii patrimonio, & quòd ſi non fuiſſet abſumptum, reperiretur in arca, & ſic omnes filii ſuccederent, ſed quia verè pretium illud, quãmuis in feudi emptionem erogatum, permanſit tamèn ſemper in patrimonio patris, prout & alia bona burgenſatica, nec alitèr ab illo fuit vnquàm abſumptum, ſed quòd ſit tãtùm mutata qualitas, nàm quod priùs conſiſtebat in quantitate, conſiſtit demùm in corpore in locum pretii, quo emptum eſt, ſubrogato, prout in terminis emphyteuſis à patre pro filio primogenito pretio comparatæ loquitur *Cald. Pereir. de iur. emphyt. lib. 3. cap. 15. num. 14. verſ. verùm hoc limitandum cenſeo.* Et dùm pretiũ illud in vita patris erat in eius patrimonio, ſequitur certè dicendum, poſt illius mortem in hæreditate permanſiſſe, & ità venit inter fratres diuidendum, id, quod dicit *D. Rouit.* ſatis, ſuperquè probari authoritate *Frec. & Camer. in locis* per ipſum relatis, & vltrà illos pro huius ſententiæ fundamẽto *tex.* adducit ſatis celebrem, & punctualem in *l. pater 23. ff. de adimend. legat.* vbi, cùm pater, filiis inſtitutis hæredibus, mandaſſet, vt eius filia fratrum cohęres ex cõmodo cuiuſdam adminiſtrationis per ipſum factæ trecentos aureos præcaperet; poſt teſtamentum pecuniam illam ſic legatam in prędii emptionem expendit, & demùm è viuis deceſſit, dubitatum fuit apud *Papinianum*, an filiæ cohæredi pręlegatum illud aureorum tercentorũ deberetur? & pro dubiò videbatur negandum, ex quo pecunia illa erat conſumpta, ſiuè abſumpta, & ità legatum dicebatur extinctum; At omninò filiæ deberi, reſpondit I.C. ſui reſponſi reddens rationem, per hæc aurea verba, *non enim abſumptum videtur, quod in corpus patrimonij verſum eſt*; eccè igitur, ſubdit *D. Rou.* hunc *tex.* in indiuiduo eius probare axioma, nimirùm per feudi emptionem nũquàm pretium à patris patrimonio abſceſsiſſe dici poſſe, iſtiuſq. ſententiæ mihi videtur fuiſſe *Affl. in d. §. præterea Ducatus*, intrà *num.* 90. in antiquis, & 33. in nouis, dùm expreſſis verbis dixit, pretium hoc eſſe inter fratres diuidendum, ex quo in defuncti feudatarii hæreditate reperitur, ibi, *nec obſtant in contrarium allegata, quia fateor, quòd quæſita poſt mortem non veniunt in collationem, ſed tale feudum non venit in collationem, ſed eius pretium, quod eſt in hæreditate, benè venit diuidendum inter fratres, etc.* hoc idem Reg. *Lanar.* infrà allegandus.

23 His ſic peractis, deueniendo ad rem noſtram dico, quòd ſiuè primam, ſiuè poſtremam attendamus rationem, vtraquè facit, vt nõ pretij partem, & ſic medietatem, vbi non poteſt cadere controuerſia, ſed totum, quod impẽſum eſt, cogatur Domina Principiſſa conuenta ſuo Germano fratri præſtare: dicunt enim *Authores* primæ rationis, ideò in Regno eſſe inductam conſuetudinem iudicandi, vt pretium feudi noui, in quo primogenitus ſuccedit ſolus, ſit inter filios omnes, eoſdemquè fratres diuidendum, quia ſi pater feudum non emiſ-

ſet,

Digitized by Google

ſet, poſt eius mortem pretium totum in illo erogatum in hæreditate reperiretur, in eoquè vti merè allodiale omnes filij æquis portionibus ſuccederent, et ſic non ſolùm primus, ſed cæteri omnes ſecundo, et tertio loco nati, quod proindè æquum eſt, vt primogenitus, qui feudum præcapit, cogatur id, quod impenſum eſt exburſare, ad hoc vt demùm ex fratribus vnuſquiſq; pecuniæ exburſatæ ſuam accipiat portionem. Modò dico Ego in caſu noſtro, ſi Dominus Princeps Actoris, et Reæ conuentæ cōmunis pater Venafri Ciuitatem non emiſſet, certè pecunia erogata in hæreditate burgenſatica reperiretur, ſolusquè Dominus meus Abbas ſuccederet; nullus enim cum illo vnico maſculo ſuperſtite concurrere potuiſſet, non ſoror, dupliciter, primò, quia vti dotata, ſtāte maſculo, à bonis omnibus veniebat excluſa, ſecundò propter ampliſsimam renunciationem ad eiuſdem fratris beneficium factam; ità vt eſtò, quòd ſoror ipſa ſuccedere potuiſſet, per renunciationem ſe excluſit, et ſic ſolus frater legitimus extitiſſet ſucceſſor: Non etiam potuiſſet alius cum eo concurrere, quia ſi caſus eueniſſet (quod Deus non permiſit) vt Dominus Princeps Pater, ſolo Domino Abbate filio ſuperſtite deceſsiſſet, et ità alius in gradu ſucceſsibili huius feudi extitiſſet ſucceſſor, ex eadem ratione, quia tractatur de rei allodialis ſucceſsione, et ſic de pretio prædicto, ſolus quoq; Dominus meus Abbas vti filius in eo ſucceſsiſſet.

24 Sin autem alteram attendamus rationem, quę eſt *D. Rouiti*, ceſſat prorſus omnis quæſtio, nàm cùm Dominus iſte *Regens* aſſerat, ideò ſecundogenitis partem pretij deberi, quia pretiū illud in feudi emptionem erogatum, et antè, et poſt patris emptoris mortē extitit ſemper in illius hæreditate, et adhùc exiſtat (Dico Ego) vti burgenſaticū, ſine dubio integrum ad D. Abbatem ſpectat: etenim attenta quauis ex ſupradictis duabus rationibus, ſi diceremus, medietatem tantùm deberi, fas ſit mihi dicere, notoriam ſubintrare iniuſtitiam, & ea eſſet, dùm D. Principiſſa conuenta ad ſuccedendum habilitaretur in bonorum allodialium certa portione, à qua, ſtante eius dotatione, omninò venit excluſa, nàm cùm certum ſit, pretium integrum eſſe burgenſaticum, quod qui in feudo ſuccedit exburſare tenetur, aſsignando D. Abbati medietatem illius tantùm, non ne D. Principiſſa ſuccederet in reliqua; eſt forſan, quæro Ego, diuerſæ naturæ pretii medietas, quæ aſsignatur D. Abbati, ab illa, quæ remaneret pœnès D. Principiſſam? certè nō, quia pretiū integrum eſt pecunia, quę eſt merè allodialis; non enim (attendamus quæſo) eſt in Regno conſuetudo introducta, vt primogenitus, qui in feudo à patre empto ſucceſsit, retenta ſibi certa, ac determinata pretii parte, teneatur alterā fratribus ſecundo, & tertiogenitis tradere, ad hoc vt inter illos ea diuidatur, ſed ſic ſe habet, vt pretium totum, quo feudum emptum eſt conferat, ad hoc vt demùm illud inter omnes fratres æquis portionibus diuidatur, & ſi dices, ſemper in Regno filium primogenitum, qui in feudo ſucceſsit de pretio erogato partem ſuam accepiſſe, reſpondeo id verum, quia cum fratribus ſecū logenitis bonorum allodialium fuit cohæres, & ſic capax, quod non eſt in caſu noſtro, in quo D. Principiſſa à bonorum allodialium ſucceſsione eſt prorſus excluſa, & ſic partem pretii, quod eſt burgenſaticum nullo modo conſequi poteſt.

25 Sed dicet quis, quòd dùm hìc caſus euenit, vt vnus ex filiis ſuccedat in patrimonio burgēſatico, alter uerò in feudis, ratio ſuadere uidetur, ut feudorum ſucceſſor, dùm non eſt cohęres bonorum allodialium, nō aliter moleſtari poſsit ab illo, qui illorum bonorum uniuerſalis eſt ſucceſſor ad pretium feudi noui, ſi quod in hæreditate feudali reperitur, exburſandum: Reſpondeo Ego, hoc eſſe aduerſari omninò conſuetudini præfatæ, nàm cùm, ut ſuprà dicebamus, in electione ſit ſecundogeniti, quādo feudum eſt nouum petere à primogenito, uel uitam, & militiam, ex *Conſt. Comitibus*, uel partem pretii, ex dicta conſuetudine ſic iudicandi inducta, & per tot ſecula recepta, ſi licitum eſt ſecundogenito, quamuis ſit bonorū allodialium uniuerſalis hæres petere à primogenito uitam, & militiā, ergò licitum eſt ei, iuxtà electionem, quam habet, petere pretium, nō dico partem, ſed integrum, ex rationibus iàm dictis, quia totum eſt allodiale, & ratio, quę dat partē, in caſu noſtro tribuit totum, quòd autem filius ſecundogenitus, quamuis ſit bonorū burgenſaticorum hęres poſsit à fratre primogenito, qui in feudo ſucceſsit uitam, & militiam petere, iuxtà *Conſt. Comitibus*, ratione, & authoritate probauimus ſuprà, dùm de illius petitione agebamus.

26 Nec dici poteſt, quòd ſi hæc, quę de toto pretio diximus, uera eſſent, ſequeretur, in perſona Dominæ Principiſſę eluſoriam eſſe Principatus Venafri ſucceſſionem, dùm

cogitur feudi valorem Germano exburſare; nàm reſpondemus, id verum non eſſe, quia non ſolùm eluſoria conſiderari non poteſt, ſed non modicæ æſtimationis; quãnis enim inter Noſtros fuerit controuerſia, de qua nouiſſimè per *D. Conſiliar. & Præſid. Capycium Galeot. in additio.* ad præcit. *conſ.* 124. *Camill. de Medic. num.* 36. in huius pretij ſolutione, quod nàm ſit attendẽdum tempus, an mortis parentis, an verò emptionis, tamèn illorum ſententia, quòd attendatur tempus emptionis præualuit ſempèr, vt contrà *Affl.* & alios teſtatur *Frãciſcus de Amic.* cit. *tit. de his, qui feud. dar. poſ. § ex his cauſari poteſt, in fine, fol.* mihi 96. *Anna pater ſing.* 200. *Reg. de Pont. de feud. lect.* 7. *num.* 5. *Marcel. de Maur. loco* proximè cit. & *ibi Abb. Io. Hieronym. in addit. Ric. loco* cit. & alii, in caſu noſtro ſi cõſideramus id, quod in emenda Ciuitate Venafri fuit expẽſum, quod per Dominã Principiſſam eſt ad præſens exburſandum, & ſimul conſideramus id, quanti modò feudum hoc æſtimatur, inueniemus certè, ſucceſſionem hanc Dominę Principiſſæ ſatis eſſe proficuam; cõſiderando etiam reperiri Ciuitatem illam, poſt emptionem à Domino Principe factam, Principatus titulo decoratam, quòd quãtæ ſit conſiderationis, quis eſt, qui nõ videat?

27 Secundò poſſet reſponderi, quòd ſi verè ſucceſſio hæc in perſona Dominæ Principiſſæ vana, et eluſoria redderetur, de nihilo conquæri poteſt, dùm Dominus Abbas frater id petit, quod ius ei tribuit: etenim videmus aliquando à commodo pretij, quod eſt burgenſaticum excluſum ſucceſſorem feudalem, prout exemptum ab onere reſtituendi pretium, quod in patrimonio burgenſatico repetitur; feudo enim nullitèr alienato, legitimus ſucceſſor poteſt ſine dubio illud ab emptore recuperare, nec alitèr ad pretij exburſati reſtitutionem compelli poteſt, ſi bonorum allodialium hæres non eſt, cùm id onus ſit hæredis in allodio, vt per *Andr. in c.* 1. *§. ſed & plures, num.* 5. *verſ. compellitur reſtituere talitèr infeudatus*, poſt *gloſ. ibi, in verb. reſtituere, in tit. per quos fiat inueſtit.* idem *Andr. in cap.* 1. *§. Titius, in fine, verſ. hic non reſtituit pretium*, et ibi *Liparul. in verb. hæres tenetur ad pretiũ, & in §. ſequ. quòd ſi Titius, in verb. ſecus ſi hæreditarium eſſet*, circà *medium, in tit. ſi de feud. defun. fuer. controuer. Loffred. in d. §. Titius,*
28 *verſ. item licèt aliàs agnatus.* E contrà verò ſi in alicuius defuncti hæreditate reperiretur feudum, quod eſſet emptum cum pacto de retrouendendo, dicit *D. de Franch. deciſ.* 64. *num.* 13. ex quorundam Pariſienſiũ ſentẽtia, eſſe locum iuri primogenituræ, verùm ſi venditor pactum de retrouẽdendo exerceret, pretio reſtituto, erit pecunia illa hæreditatis burgenſaticæ, et ſic inter filios diuidetur, qui patris hæredes in allodio ſunt, in tantum, dico Ego, probari, etiam in pretio, quod à patrimonio abſceſſit, quod quando reddit, ſpectat illud ad ſucceſſorẽ in allodio, quod eò magis procedit in caſu noſtro, in quo ſatis egregiè tueri poſſumus, pretium erogatum nunquàm abſceſſiſſe à patrimonio Principis defuncti, ſed permanſiſſe illud non abſumptum, dùm in corporis emptionem fuit conuerſum, vt ex ſententia *D. Reg. Rouiti* fuit ſuprà demonſtratum.

Sed contrà prædicta opponunt primò Aduerſarij præſupponentes, pretium, de quo agimus, nec in toto, nec in parte poſſe
29 Illuſtriſſimo Domino meo Abbati decerni, ex quo ad illud conſequendum caret actione, nàm cùm contendant, partem pretij non alia actione ſecundogenitis in Regno deberi, quàm collationis iure, ex *Andr.* theorica in *d. §. prætereà Ducatus, num.* 39. *& ſeq.* in caſu vertenti, dùm Domina Principiſſa conuenta, vel ea non exiſtente, Dominus Dux Bracciani nedùm nolit; ſed nõ poteſt in bonis allodialibus ſuccedere, in quo quidèm patrimonio collatio petitur, ſequitur certè dicendum, quòd dùm ſucceſſio ceſſat, ceſſare quoquè debeat & ipſa collatio, idq; per *iura* hæc, nimirùm in *l. filiæ, la* 2. & in *l. ſi maritus, C. de collatio.* in *l. ex cauſa, C. famil. ercisc.* & in *l. penul. & fin. ff. de collat. dot.*

30 Reſpondeo, infirmam eſſe ſatis, nulliuſquè momenti obiectionem hanc, quòd vt pateat, dico primò, nullatènus aſſeruiſſe *Andr.* teneri primogenitum ad partẽ pretij fratribus præſtandam illa actione directiua, qua eſt inducta collatio: non enim
31 veriſimile eſt, Virum tanta doctrina decoratum collationis terminos ignoraſſe; ſciebat namquè ea, quę poſt patris mortem ad filios deferuntur, collationis vinculo non ſubiacere, obſtantibus duobus *Imperatorum* reſcriptis in *l. ſi donatione*, & in *l. nec emancipati, C. de collatio.* ſed loquutus fuit per ſimilitudinem, nimirùm, vt teneatur primogenitus pretium conferre, ad inſtar militię, à patre pro filio comparatæ, allegando *tex.* in *l. omnimodò, §. fin. C. de inofficioſ. teſtam.* id, quod benè obſeruauit *D. Reg. Rouit. deciſ.* 38. *nu.* 2. vbi dicit, in illius cauſæ diſcuſſio-

ne

Digitized by Google

ne maiorem Dominorum Iudicantiũ par-
tem habuiſſe pro vero, hanc pretij partem
in feudis nouis nullo modo collationis iu-
re haberi poſse,et quòd *Andr.* qui hoc col-
lationis exemplo vſus fuit,non propriè,ſed
impropriè , & abuſiuo modo fuerit lo-
quutus.

32 Admiſſo autem, citrà veri præiudicium,
quòd pretium hoc in feudi emptionem
erogatum,non alia actione,niſi collationis
tantùm iure à ſecundogenitis peti poſſit,
quia ſic communitèr maiores noſtri *Andr.*
theoricam interpetrati ſunt, licèt manife-
ſtiſſimus ſit iuris error , vt per eundem *D.
Reg. Rou.loc.* cit.*num.*3.ex pluribus dico,fa-
ctam oppoſitionem Domino meo Abbati
aduerſari non poſſe; etenim ſi per *iura* ſu-
prà proximè allegata, nimirùm in *l. filia,la*
2.& in *l.ſi maritus,C. de collatio.*in *l ex cauſa,
C.famil. erciſc.* & in *l.penul.& fin.ff. de colla-
tio.dot.*eorum intendunt Aduerſarij proba-
re axioma,rogo Dominos meos, vt illa be-
nè obſeruent,quia inuenient certè,petitio-
ni noſtrę iuſtiſſimæ nullatènus obſtare poſ
ſe; inibi enim diſponitur,ea non eſſe colla-
tioni obnoxia, quæ filius,qui patri ſuo ſuc-
cedere nolit,in vita ab eodem patre parti-
culari titulo aſſequutus fuit; at in terminis
caſus noſtri, pretium, quod conferri peti-
tur,non alitèr ad filium primogenitum in
vita patris particulari titulo deuenit ; ſed
poſt mortem,& titulo vniuerſali;nàm quã-
uis fingant noſtri,cenſeri patrem,dùm feu-
dum emebat,pretium erogatum donaſſe
primogenito , in eo tamen, patre mortuo,
filius ipſe non niſi vti hæres ſucceſſit, & vti
talis ad omnia onera per patrem contra-
cta,poſt feudi emptionem factam,tenetur,
ad quod vtiquè cogi non poſſet,ſi in pretio
illo particulari titulo ſuccederet, nimirùm
vti donatarius.

33 Secundò, & meliùs, vt filius ad conferé-
dum cogi non poſsit , ex eo in caſibus di-
ctorum iurium extitit diſpoſitum,quia pa-
tris hæres eſſe nolit ; quod non eſt in caſu
vertenti, in quo Domina Principiſſa patris
ſui feudalis patrimonij eſt hęres,quod qui-
dèm feudale patrimonium cùm ſit ei an-
nexa qualitas hæreditaria, ab allodio, in
quo ſuccesſit Dominus meus Abbas, ſepa-
ratum non dicitur; ſed vnicum, vt *Frecc.* &
Camerar. authoritate firmat verbis expreſ-
ſis *D.Reg.Rou.*in *prag.*24.*num.*27.*de feud.*ibi,
*nàm feudum emptum à patre cum qualitate
hæreditaria,eo modo cenſetur, quo reliqua bona
hæreditatis, & reputatur vnicum patrimoniũ,
nec eſt diuerſum à bonis burgenſaticis : ſed eſt
vnicum,& idem,&c.*ſi ergò,dico Ego,feudũ
emptum à patre eodem modo cenſetur,
quo reliqua bona hęreditatis,quo nàm pa-
cto aſſerere poſſumus , per *iura* allegata
probari,quòd dùm Domina Principiſſa nõ
ſuccesſit in bonis allodialibus, non tenea-
tur ad pretium conferendum , cùm certum
ſit , quòd eſt hæres patrimonij feudalis,
quod non dicitur ſeparatum ab allodio, in
quo ſuccesſit Dominus meus Abbas, ergò
34 manifeſtè patet, *iura* prædicta non eſſe ap-
plicabilia; & ſi dices, quòd non ſuccedit in
bonis burgenſaticis,quia nolit, vel quia nõ
poteſt, reſpondeo, hoc in caſu noſtro ope-
rari, vt pretium feudi, quod à patre emptũ
fuit, integrum vti burgenſaticum ad hære-
des in allodio perueniat;neceſſe enim eſſet
pro contraria tuẽda ſententia, vt iure cau-
tum demonſtraretur, filium primogenitũ,
qui patri ſuo vniuerſali titulo ſuccedit in
re indiuiſibili, cuius pretium de iure , vel
conſuetudine cum fratribus conferendum
eſt, non teneri ad illius collationem, dùm
in reliquo hæreditatis ſuccedere nolit , vel
non poteſt : ſed cùm hoc nullo caueatur iu-
re, undiquè remanet robuſtiſsima Domini
Abbatis intentio,ut ſat ſit ei demonſtrare,
Dominam Principiſsam eſſe Principis cõ-
munis patris hæredem, quod ſecum trahit
conſequens , ut ad pretium conferendum
cogi poſsit,ut ex *iuribus* in *l.1.§.3.& 4.ff.de
collat. bonor.* & in *l.vt liberis,C.eod.* deducit
*Craſſ. in §. collatio bonorum,quæſt.*4. ſub illis
uerbis, *Contrà verò , quicunquè ſuccedit titulo
vniuerſali, ſeu hæres eſt,conferre cogitur, &c.*
etenim Legislatores , qui collationem in-
duxerunt nulla certè uſi ſunt diſtinctione
quòad bona , in quibus filij uniuerſali titu-
lo patri ſuccedunt, ſed ut collationi locus
ſit, illud tantùm exquirunt, ut patris ſint
35 hæredes, illiſquè duobus tantùm caſibus
collationem ceſsare dixerunt , nimirùm
cùm pater eam in teſtamento prohibuerit,
Authen. ex teſtamento, C. de collatio. & quo-
tiès ille,à quo petitur collatio,patris hęres
eſse recuſat,*l.ex cauſa, C.famil. erciſc.* cum
concord. allegatis.

36 Tertiò,factam oppoſitionem non obſta-
re, probo authoritate *D.Reg. Rouit.in dict.
pragm.*24.*num.*25.quo loci firmat verbis
expreſſis, primogenitum ad partem pretij
teneri, ſiuè velit ille, ſiuè nolit in reliquis
bonis defuncti ſuccedere, & contrarium
aſſerere fatuum eſſe, & meritò quidèm
propter maximum, quod orietur incon-
ueniens,nàm poſſet dari caſus,vt pater pa-
trimonium haberet burgenſaticum valoris

centum mille, ex quibus nonaginta mille in feudi emptionem erogaret, modò patre ipſo defuncto, ſi filio primogenito, qui ſucceſſit in feudo illo, fratribus ſecundogenitis dicere liceret, ego nolo ſuccedere vobiſcum in bonis allodialibus, & dùm non ſuccedo, ad pretium conferendum cogi nõ poſſum, cùm ceſſet collatio, quotiès qui conferre tenetur, cum alijs in defuncti hæreditate non ſuccedit, ex allegatis *iuribus*, non nè, dico Ego, maximum oriretur abſurdum, videremus enim, filium primogenitum de bonis paternis aſſequi nonaginta mille, cęteros verò fratres decem tantùm, quod an tolerari poſſet, videant Senatores præſtantiſſimi.

37 Quartò, oppoſitionem factam nullius eſſe momenti probo authoritate rei iudicatæ, demonſtrabo enim, filium primogenitum in bonis allodialibus non ſucceſſiſſe, & tamèn ad pretium feudi noui conferendum fuiſſe per Sacr.Conſil. iunctis Aulis condemnatum, idq; in cauſa filiorum ſecũdogenitorum Comitis S.Agathæ, cum fratre primogenito, etenim cùm à communi patre eſſent ſecundogeniti, qui vocabantur Carolus, & Fabritius Ram hæredes inſtituti vniuerſales in bonis allodialibus, eodem patre mortuo petierunt à fratre primogenito, qui in feudis ſucceſſerat duas partes pretij erogati in emptionem quorundam corporum feudalium, & cùm pro parte primogeniti eſſet replicatum, ad id nõ teneri, pluribus ex cauſis, & rationibus, vt legitur in proceſſu fol. 70. & ſignantèr, quia primogenitus non erat fratrum cohæres in bonis allodialibus, & quòd patrimonium burgenſaticum erat maioris æſtimationis patrimonio feudali, his tamen, & ſimilibus non obſtantibus ſub die 24. menſis Decembris 1560. referente tunc Conſiliario Gonſaluo Bermundez fuit condemnatus primogenitus ad petita, vt legitur in ſententia fol. 194. pęnès de Capua, nunc de Amico S.C. Actorum Magiſtr. cuius deciſionis rationem notauit *D. Fęlix de Rubeis*, qui in cauſa illa fuit vnus ex votantibus, in apoſtilla manuſcripta ad *Andr. in § prætereà Ducatus*, dicens, ex eo Sacrum Cõſilium ad ſic decidendum motum fuiſſe, quia vt filius primogenitus ad pretium conferendum cogi poſſit, ſat eſt, quòd habeat feudũ hæreditarium, quamuis non ſit fratrum cohæres in bonis allodialibus, quam quidem *Domini de Rubeis* adnotationem obſeruatam inueni ab Incerto Authore in quibuſdam antiquis manuſcriptis per hæc verba. *Et in anno 1560. referente Domino Gõſaluo Bermundez in cauſa filiorũ Comitis Sãcta Agathes fuit deciſum in Sac. Conſil. primogenitum etiam teneri ad ſolutionem partis pretij feudi noui alijs fratribus, etiam quòd dictus primogenitus non fuiſſet hæres in allodialibus ex facto patris, cùm ſufficiat, quòd habeat feudũ hæreditarium. quondam Conſiliario Domino Fęlici de Rubeis viro doctiſſimo Regio Cõſiliario, et poſteà meritiſſimo Epiſcopo Tropienſi viſum fuit notabile, per ea, quæ ipſe notauit ad Andr. in cap. Imperialem, §. prætereà Ducatus, ſub nu. 38. vbi de prædicta deciſione fecit mentionem, quæ Ego habeo ad pennam, &c.* remanet ergò ex his omnibus abſolutiſſimum, factam oppoſitionem circa actionis carentiam nullius eſſe momenti, ac prorſus fundamento carere.

38 Opponunt ſecundò Aduerſarij, petitioni factæ per Dominum meum Abbatem ex alio non eſſe locum, dùm præſupponũt, *Andr.* doctrinam fundatam eſſe in æqualitate, & quòd ſupponat, filium primogenitũ in feudis nouis ſuccedentem eſſe etiam fratrum in allodio cohæredem, quod proindè, vt inter fratres ipſos non ſit inuidia, ſed ſeruetur æqualitas, dixerit *Andr.* teneri primogenitum ad pretium feudi noui conferendum, cùmq; in caſu noſtro. Domina Principiſſa bonorum allodialium fratris ſui Domini mei Abbatis non ſit cohæres, bonaq; feudalia, in quibus ſucceſſit minoris ſint æſtimationis patrimonio burgenſatico, in quo ſucceſſit Dominus meus Abbas, ſequitur certè dicendum, ceſſare *And.* traditionem in collationis, paternæq; ſucceſſionis adæquationis iure fundatam, nec extrà illius terminos trahendam eſſe, cùm id nullo iure caueatur, ſed conſuetudine tantùm receptum ſit, quæ quidèm conſuetudo vltrà ſuos terminos extendi non poteſt, ex vulgatis *Doctorum* traditionibus.

Huic oppoſitioni duplicitèr reſpondemus, & primò, nàm ſi dicamus, *Andr.* doctrinam eſſe fundatam in iure adæquationis, & nè ſit inter fratres inuidia, hæc, inquam, ratio in caſu noſtro nullius conſiderationis eſſe poteſt, cùm Domina Principiſſa nullam poſſit fratri ſuo habere inuidiam, ſi habet ille ex bonis paternis maiorem partem, cùm adæquatio, quæ in toto Chriſtiano Orbe ſeruatur inter fratres, & ſorores patri ſuccedere volentes, ea ſit hodiè, vt maſculi bona omnia præcapiant, fęminæ verò, vt congrua dote remaneant contentæ.

39 Reſpondeo ſecundò, nil releuare, quòd bona feudalia minoris ſint ęſtimationis patrimonio burgenſatico, ità vt videatur per hoc conſideratam ceſſare adęquationem, nàm ex hoc non ceſſat, vt Domina Principiſſa ad pretium conferendum cogi non poſſit, cùm illud tantùm à collatione filium reddat immunem, nimirùm quando hęredis nomen non meretur, ſed quando hęres demonſtratur, ſat eſt, vt in obolo ſit talis, ad hoc vt ad conferendum veniat cogendus, non enim, quia vnus ex filijs eſt hęres in centum; dùm aliquid à patre aſſequutus eſt collationi ſubiectum, cogi forſan non poteſt ad conferendum ab altero, qui eſt hęres in mille, quia ſufficit, vt diximus, quòd ſit heres, quamuis in vncia, ſic ſanè ſcripſerunt *Iacob. de Aren. in l. ſi cùm dotem, §. ſi pater, ff. ſolut. matrim. Bal. in l. quoniàm in prioribus, num. 6. C. de inoffic. teſtam. Paul. de Caſtr. & Iaſ. in l. quoniàm nouella, C. eod. tit. Alex. in l. ſi emancipati, num.* 12. *C. de collat. ibiq; Roman. & Fulgoſ.* vterquè *num. 9. Corne. num.* 14. *Dec. in authent. ex teſtamento, C. de collatio. in vlt quaſt.* vbi dicit, eſſe ſuper hoc bonum *text. in l. 2. §. ſi tres emancipati, ff. de collatio. bonor. Ant. Gomez in l. 29. Taur. num. 11. verſ. pulchrum tamèn dubium eſt, Aluar. Valaſc.* poſt alios, quos citat in *prax. partitio. & collatio. cap. 19. num. 7.* & fuit de mente *gloſ.* ad quam multi in hac materia non aduertunt in *l. ex parte 40. §. 1. in verb. indiuiſum, ff famil. erciſc.*

40 Opponunt tertiò Aduerſarij, ex alio Dominum meum Abbatem petitum pretium obtinere non poſſe, quia hoc feudum nouum cùm ſit filij primogeniti legitima, nullo iure poteſt maſculus à feudorũ ſucceſſione excluſus integrum feudi noui pretium petere, quia hoc modo fęmina, quæ in feudis ſucceſſit, per indirectum legitima priuaretur, quã lex feudalis ei tribuit, iuxtà *Thoming. deciſ. 2.* & *Harthman. quaſt.* 38. ſub *nu. 63. p. 2.* idemq; dicendum, ſi fateremur, legitimam eſſe tertiam totius feudi valoris, iuxtà *Camer.* ſententiam in *cap. Imperialem, §. preterea Ducatus, fol. 99. & 104.* quam ſequitur *D. Conſil. Theodor. alleg. 22.* ſub *nu. 12.* & *alleg. 79.* poſt *num. 2.*

Pro reſponſione dico, quòd ſatis opportuna eſſet oppoſitio, quando ſucceſſor in feudis aliàs à patre legitimam portionem non habuiſſet, eo enim caſu neceſſe eſſet, vt ſuper feudo, in quo ex lege inueſtituræ ſucceſſit, legitimam conſequatur, & ſi defuncti patris voluntas obſtaret, prout deciſum per Regiam Cameram in illo caſu relato per *Io. Vinc. de Anna alleg. 126. & ſeq.* & habetur per *D. de Franch. deciſ. 1.* intrà *num. 39.* At ſecus omninò dicendum, quando pater aliàs in vita legitimam portionem filio aſ-

41 ſignaſſet, quia tunc filium primogenitum in feudo inſtituẽdo, certè poſſet illum grauare pro concurrenti feudi valore, nec alitèr alia legitima ſuper feudo illo per filium peti poſſet, hic eſt caſus noſter, nàm cùm certum ſit, Dominam Principiſſam in vita patris ampliſſimè fuiſſe ab illo dotatam, certè ſtante tali dotatione, & renunciatione indè ſequuta, ſi pater ipſe teſtatus mori voluiſſet, potuiſſet vtiq; D. Principiſſam in feudis hæredem inſtituendo, prout de iure tenebatur, illam grauare vſq; ad feudorum valorem, nec filia ipſa alitèr conquæri potuiſſet, cùm negandum non ſit, ideò Dominum Principem patrem bonorum feudalium renunciationem à filia accepiſſe, dùm eam nuptui traderet, ad hoc vt libera remaneret ei facultas de bonis ſuis diſponẽdi, & ſic nullatènus ex teſtamento potuiſſet filia vltra dotem acceptam pretendere, ſic ſanè ſcripſerunt *Bart. in l. final. §. vlt. ff ad S.C. Trebell.* & *conſ. 37.* & *44. Alber de ſtat. part. 2. q. 104. Signorol. conſ. 153. in fine, Guid. Pap. deciſ. 295. Afflict. deciſ. 158* & alij infiniti ad nauſeam, prout de more relati per *Tiraquell. de iure primogen. quaſt. 53. num. 22.* quibus nouiſſimè addo *Merlin. de legit. lib. 3. tit. 1. q. 14. num. 17. & ſeq.* at cùm inteſtatus mori voluerit, quod proindè deficit acceptæ renunciationis cauſa, quamuis feuda omnia fuerint aperto iure Dominæ Principiſſę delata, non per hoc obſtare poteſt, vt agendo Dominus meus Abbas hęres vniuerſalis in allodio pro integro pretio in Ciuitatis Venafri emptionem exburſato vti merè allodiale, poſſit Domina Principiſſa excipere, quòd ei competit ſuper feudo illo legitima, quam ſemel à patre conſequuta fuit, ergò.

42 Opponunt inſupèr D. Ducis Bracciani iura tuentes, ex alio Dominum meum Abbatem à pretij conſequutione eſſe excludẽdum, nàm cùm contendant, collationis iure illud deberi, quę quidèm collatio ex cõmuni *DD.* ſententia habet requiſitum neceſſarium, vt qui illam petit, & à quo ea petitur, ſit de liberis, ceſſare prorſus videtur, ſi caſus daretur (quod eſt impoſſibile) vt in petitorio cauſę ſucceſſionis Dominus Dux Bracciani ſuccederet, ex quo ille Principi defuncto non niſi extraneus cen-

ſetur, cùm certè de liberis non ſit, ſic enim uno ore dixerunt *gloſ. & DD. in l. ſi emancipati, C. de collation.* ſignantèr *Bal. num.* 4. ubi hęc dicit uerba, *ex prædictis nota tres concluſiones, prima eſt, donaui amico meo, quem poſteà hæredem inſtitui cum filio meo, quòd non tenetur conferre*, &c. & *Iaſ. ibidem num.* 25. ſic ſubdit, *Et ſic ſtat concluſio ex gloſ. quòd penitùs extraneus ſuccedens cum filio non tenetur conferre*, &c. id, quod latiùs proſequitur *Aluar. Valaſc. in prax. partitio. & collatio. cap.* 12. *num.* 31. & *ſeq.* poſt *Ant Gomez. ad l Taur.* 29. *num.* 31. & alij.

43 Poſſent Domini Iudicantes ex eo dumtaxàt de hac ſic facta oppoſitione nullam habere rationem, cùm uideant, Aduerſarios melioris conditionis facere tranſuerſalem in feudis ſuccedentem, quàm defuncti feudatarij propriũ filium: quando enim ſuccedit filius, indubitatum eſt, quòd à fratribus ſecundogenitis ad pretium conferendum cogi poteſt, ergò à fortiori dicendum eſt, quando ſuccederet agnatus, ſed attendamus, quęſo, reſponſiones, ex quibus hoc aduerſariorum motiuum, & oppoſitio penitùs diruitur, &

44 Primò dico, quòd dùm aduerſarij hanc, in caſu, de quo agimus, impertinentem collationis materiam ſubingredi uolunt, debent articulos, quos proponunt intelligere in illis terminis, in quibus *DD.* loquũtur, etenim ſi dicamus, quòd qui non eſt filius, cui aliquid eſt à defuncto donatum, dùm cum filio hęres inſtituitur, non teneatur id, quod fuit donatum filio cohęredi conferre, intelligunt *DD.* de ea donatione extraneo hęredi in vita donantis facta, cui non niſi particulari titulo ſucceſſit, nimirũ per cõtractum, dicit modò Dominus meus Abbas, non diſcedamus à terminis, in quibus DD. loquuntur, quid dicunt aduerſarij, Principis feudatarij hęredem ſperari in feudalibus Dominum Bracciani Ducem (quod oculi eorum nunquàm uidebunt) quicquid à Principe defuncto in vita aſſequutus ille fuit, & cui particulari titulo ſucceſſit, non conferat, non enim petitur, vt ea conferantur, quæ ſucceſſor in feudo in vita feudũ acquirentis habuit) de hac enim acquiſitione, vt collationi non ſubiaceat DD. loquuntur, ſed illud petitur, vt refundat hic, qui in feudo nouo ſucceſſit, hęreditati burgenſaticę pretium, de quo agimus, quod eſt merè allodiale, & in quo poſt acquirentis mortem ſucceſſit, & titulo vniuerſali, non autem per contractum.

45 Secundò, *Doctores* omnes in *l. ſi emancipati*, dùm collationem locum non habere dixerint, niſi inter filios, loquuti ſunt, quãdo prorſus extraneus, cui eſt facta donatio cum donantis filio ſuccedit, at in caſu noſtro Dominus Dux Bracciani, ſi diceremus, illum in auunculi feudis ſucceſſiſſe, nullatènus cenſeri poteſt extraneus, immò reſpectu Principis prorſus hęres neceſſarius, dùm in feudorum ſucceſſionibus ille tantùm dicatur extraneus, qui non eſt feudatario immediatus ſucceſſor, quod proindè dixerunt omnes, filium ſecundogenitum etiam extraneum eſſe, dùm primus ętatis prerogatiua illum precedit, quòdq; hoc uerum ſit, patet, nàm ſi Princeps feudatarius alium in immediatum ſucceſsorẽ non habuiſset, niſi Ducem Nepotem, nonnè potuiſset in illum feuda omnia, tàm in uita, quàm in morte ſine aſsenſu transferre? certè ſic; ſunt iura nimis clara in *cap.* 1. §. *& ſi libellum, de alienat. feudi pater.* in *cap.* 1. *de eo, qui finem fec. agnat.* & in *cap.* 1. *de vaſal. decrep. ætat.* ubi *Andr.* & *Doctores* cõmuniter, *Reg. de Pont. de poteſt. Proreg. tit.* 8. *nu* 4. id, quod omninò ei prohibitum eſset, ſi Ducem extraneum diceremus, maximè in Regno, obſtante *Conſtitutione Cõſtitutionem diuæ memoriæ*, per quam omnis feudi alienationis actus, citrà Supremi Domini aſſenſum prohibetur, ſic ſanè in terminis ſcripſerunt *Io. Vinc. de Anna* in *d. Conſtit. Cõſtitutionem diuæ memoriæ, nu.* 95. et *Io. Andr. de Georg. allegat.* 12. *nu.* 13. et in *repetitio. feudal. cap.* 48. *num.* 19.

46 Tertiò, ex alio factam oppoſitionẽ non obſtare dico, cùm illud in Regno certiſſimum ſit, eò ipsò, quòd Pater cuiuis decedit, feudo in hereditate relicto per eum pecunia quæſito, ſuper pretio exburſato acquiritur ius ſecundogenitis, ut illorum unuſquiſquè ſuam accipiat portionem, ni maluit uitam, et militiam ad eorum electionem conſequi, vt per *Loffred. in* §. *præterea Ducatus, fol.* mihi 62. *num.* 4 & *D. Reg Rouit. in pragm.* 24. *num.* 3. *de feud.* dicit modò Dominus meus Abbas, ſiuè ſuccedat ſoror mea, quæ primogeniti locum tenet, ſiuè Dominus Dux Bracciani, vtar iure meo in aſſequendo pecuniam, per patrem meum in feudi emptionem exburſatam, cùm ea ſit penitùs allodialis, nàm quemadmodùm ex *Conſtit. Comitibus* potuiſſem ſuper eodem feudo vitam, & militiam conſequi, vt ſolidiſſimè fuit ſuprà fundatum, dùm de illius petitionis iuſtitia agebamus, ſic etiam & pretium ad mei electionem, nullo enim iure in hoc Regno cauetur, vt quando ſit lo-

cus

cus ſucceſſioni ad beneficium agnati propter aliquam defuncti feudatarij filij incapacitatem, non poſſit filius ipſe, quia ſucceſſit agnatus, vitam,& militiam obtinere, quæ enim bona ſuadet ratio, vt ſuccedendo feudatarij filius primogenitus teneatur ſecundogenitis ad pretium conferendum, vel ad vitam,& militiam præſtandam ad illorum electionem, & ad illud idem non teneatur agnatus? non nè ſic aſſerendo, maximũ orietur incõueniẽs,& abſurdũ,ergò.

47 Quartò, factæ oppoſitioni reſpõdemus, *Doctores* omnes, qui in principio traditam concluſionem firmarunt, nimirùm, vt non ſit locus collationi, quando extraneus cum filio ſuccedit, loquutos fuiſſe, quando extraneus,cui eſt donatum,cum donantis filio ex teſtamento ſuccedit, at nos verſamur in cauſa inteſtati,ergò non loquuntur in terminis noſtris, & ſi dices, non potuiſſe *Doctores* caſum ponere in cauſa inteſtati, quia ab inteſtato extraneus nõ poteſt cum filio ſuccedere, reſpondetur,eo magis motiuum creſcere, *Doctores* prædictos in caſu noſtro allegari non poſſe, cùm præcogitare nunquàm potuerint,poſſe caſum euenire, vt ab inteſtato ſuccedat filius,& extraneus, ſed tantùm ex teſtamento.

48 Quintò, & tandèm ceſſabit prorſus omnis dubitatio, ſi attendamus rationem, qua moti ſunt *Doctores* ad affirmandum, vt collatio illud habeat requiſitum neceſſarium,vt qui eam petit,& ille,à quo petitur, ſit de liberis, ea eſt enim, quam nouiſſimè expendit *Petr. GilKen. in d.l. ſi emancipati, num.*43. nimirùm quia nulla poteſt conſiderari donatio collationi obnoxia, quando in non filium facta proponitur, cùm omnis donatio, quæ fieret extraneo, non niſi ſimplex ſit, quæ à collationis iure eſt penitùs exempta,*l.illud,verſ.illa verò, C.de collation.*ſi ergò donatio, quæ fit non filio, non poteſt niſi ſimplex cenſeri, quæ collationis vinculo non ſubiacet, quid mirum ſi *Doctores* dixerint,vt quando extraneus, cui eſt facta donatio,à donatore cum proprio eius filio hæres inſtituitur, non teneatur extraneus ille ad rem donatam conferendum? At cùm in caſu noſtro impertinẽtèr affirmare velimus,pretium feudi noui collationis vinculo ſubiacere, cùm in feudo illo ſucceſſiſſe, dicere volumus D. Bracciani Ducem, qui in tali ſucceſſione nullatènus ex ſuperiùs dictis extraneus dici poteſt,ſed potiùs ſuus,non eſt,cur dici poſſit, quia non eſt filius,ergò ad pretium conferendum cogi non poteſt: ceſſat enim in caſu noſtro illa ratio, quarè dixerint *DD.* vt collatio nõ niſi inter filios locum habeat, ergò nec poſtrema hæc oppoſitio obſtat.

49 Vt autèm præſenti conſultationi finem imponam,pro dictorum omnium complemento,nè in indiuiduo caſus noſtri *Doctoris* grauiſſimi careamus authoritate, dico ſic, iuxtà hanc,quam tuemur ſententiam, reſpondiſſe inſignem illum Feudiſtam *Reg. Lanar.conſ.*80. *num* 49. quo loci non diſcedendo à terminis collationis firmat verbis expreſſis,quòd vbi duo filij eſſent patris,ſiuè matris hęredes, alter ſcilicèt in allodio, alter verò in feudis, quòd ſi in hæreditate feudali reperitur feudum nouum,prętium totum, quo emptum eſt feudum illud ſpectat ad hęredem in allodio, attendamus, quæſo,caſum *conſilij*,qui talis eſt,Marchioniſſa Lauelli cùm duos haberet filios, Marchionem ſcilicèt primogenitum, & Io. Antonium ſecundogenitum,in vltimis conſtituta Io. Antonium hęredem vniuerſalem in allodio inſtituit, eiq; feudũ vnum, quod pecunia acquiſierat, legauit, verùm quia feudi legatum carebat aſſenſu, fuit de illo per Regiam Cameram inueſtitus Marchio primogenitus,inſtitit demùm Io. Antonius heres vniuerſalis, vt condemnaretur Marchio frater ad æſtimationem feudi legati, præſupponendo, quòd dùm feudi legatum erat inutile propter defectum aſſenſus, debebatur eius æſtimatio, ſcripſit pro Marchione Magnus ille Iuriſconſultus *Io. Vincentius de Anna*,& per duas,quas in prima, & ſecunda inſtãtia emanauit *Allegationes*, quæ ſunt 126.& 127. fundauit, nec etiam legati ęſtimationem deberi,ſcripſit pro Io. Antonio ſecundogenito *D.Reg.Lanar.* tunc Aduocatus, & contrarium præſuppoſuit, fundando, feudi legati æſtimationem de iure deberi,verùm quia credidit forsã rem aggredi difficilem, vt Chęrem tute ad portum duceret, alium ſubingreſſus fuit articulum,& fundauit,quòd vbi legati æſtimatio veniret deneganda, poſſet legatarius vti matris heres in allodio integrum pretium, quo feudum illud legatum emptum erat,petere, ſic enim in principio *Conſilij D.Lanarius* dubia proponit.

Diſceptandum erit de pluribus,&c.

Et primò,an actori debeatur æſtimatio feudi, de quo agitur, ſtante legato dicti feudi, ei per Marchioniſſam facto,poſtquàm non tenet legatum reſpectu feudi propter defectum aſſenſus.

Secundò,an verum ſit,quòd Marchio,vel ad æſtimationem non teneatur,vel in ſubſidium tã-

tùm, ut Aduerſarij, neſcio, quo iure, prætendunt.

Tertiò, an ſaltem feudi pretium dicatur remanſiſſe in hæreditate Marchioniſſæ, quæ feudũ emit, & ſucceſſiuè integrum debeatur Domino Io. Antonio hæredi vniuerſali.

Diſcuſſis per *D. Conſulentem* duobus primis, ad tertium, qui eſt caſus noſter, per hęc verba reſpondit *num. 49.*

Circa tertium caput principale ad probandum, quòd Illuſtris Marchio tenetur D. Io. Antonio ad totum pretium feudi, de quo agitur, ſinè dubio, aduerto, quòd in Regno veriſſima, atq; indubitata eſt concluſio, quòd licèt primogenitus ſuccedat in feudo empto per defunctum feudatarium, tamèn tenetur conferre partem pretij ipſius feudi fratribus ſecundogenitis, quaſi hæc pecunia remanſerit in hæreditate, poſtquàm nõ poteſt fieri collatio in corpore feudi, quia indiuiſibile, ità concludit Iſern. in cap. 1. §. præterea Ducatus, in 2. addition. num. 36. de prohib. feud. alienat. per Feder. quem refert, & ſequitur Martin. Laudenſ. in tract. de primogenit. q. 36. Afflict. in d. cap. Imperialem, §. prætereà Ducatus, num. 27. & ſeq. Loffred. ibi. Camer. facit de hoc dialogum in fine operis fol. 106. Luc. de Penn. in l. 1. C. de imponen. lucrat. deſcript. Capyc. deciſ. 2. num. 6. Marin. Frecc. 3. lib. in 33. differ. feudi hæredit. & ex pacto, & prouiden. ſi pretium hoc confertur, ergò effectualitèr remanet in hæreditate, quia omnia, quæ conferũtur, dicuntur remanere in hæreditate defuncti, text. eſt in l certum, vbi gloſ. 1. C. fam. erciſc. ſi remanſit in hæreditate hoc pretium, ergò debetur D. Io. Antonio hæredi vniuerſali. Hęc ille vir doctiſſimus *Reg. Lanar.* qui, vt teſtatur *Anna locis* citatis, ad relationem Magni Regentis Moles, tunc Regiæ Cameræ Præſidentis, tàm in prima, quàm in ſecunda inſtantia ſententiam pro Cliente reportauit, dùm condemnatus extitit Marchio primogenitus ad legati ęſtimationem ſoluendam, deducta legitima liquidanda, quę de iure ipſi ſuper feudo illo competebat, poſſum ſine dubio credere, principale Dominorum tunc Iudicantium motiuum ad
50 ſic decidendum, non alitèr fuiſſe, quia legato feudo ſine aſſenſu, de iure debeatur æſtimatio, hoc enim aſſerere eſſet contrà magis communem omnium noſtrorum ſententiam, vt conſtat ex relatis *Annæ allegationibus*, vbi *Filius in addit.* & per alios vbiquè, id, quod hodiè apud Nos eſt ſine controuerſia, ſed ex eo ſic decretum, quia exiſtente ſecundogenito matris hęrede vniuerſali in burgenſaticis, cùm feudum, in quo Marchio primogenitus ex lege inueſtiturę ſucceſſerat, erat nouum, pretium, quo emptum fuerat vti burgenſaticum ad ipſum in allodio hęredem ſpectabat, & ſic Marchio ſuccubuit.

Vides igitur, ex his omnibus ſententiã, quam in præſenti tuemur, tàm reſpectu primæ ſuper feudis antiquis vitæ, & militiæ petitionis, quàm alterius integri pretij feudi noui, multiplici ratione, grauiſsimorum què Iuriſconſultorum authoritate roboratã eſſe; quod proindè Senatores præſtantiſsimi in hac cauſa iudicaturi, religione, morum probitate, ac doctrina inſignes illi aſſentiri, adſtipulari, & adhærere tenentur; prout ſic ſperat Illuſtriſsimus Abbas, quem, Dominos meos rogo, vt conſiderent vnicum patri ſuo maſculum paternis, & auitis feudalibus bonis exutum; conſiderẽt ſimul, precor, cauſæ huius oppoſitorem; eſt enim ille ipſius actoris Patris, de cuius ſucceſsione agitur, ex ſorore Nepos, nullo exemplo. Hæc occurrunt, ad laudem Omnipotentis Dei.

Donatus Antonius de Marinis.

☞ Huius cauſæ deciſio, ob articuli nouitatem, reſpectu petitionis integri pretij Dominis Iudicantibus non parum difficilis viſa fuit, quòd proindè per plures menſes ſteterunt ancipites in expeditione cauſæ; tandèm ſub die 29. Menſis Ianuarii 1635. facta relatione de ordine Excellentiſsimi Proregis in Regio Palatio per Dominum Andream Prouenzalem Regium Conſiliarium, & cauſæ Commiſſarium, dùm Votãtes eſſent numero vndecim, prodijt deciſio pro Illuſtriſsimo Cliente, quòad caput vitæ, & militiæ, & quòad medietatem tãtùm pretij vnà cum intereſſe pro tempore, & quantitate liquidando: verùm, vt audiuimus ab aliquibus ex eiſdem Dominis, quatuor ex eis votarunt ſecundùm hic allegata, nimirùm eſſe Domino meo Abbati integrum pretium decernendum, vnus cenſuit, D. Principiſſam eſſe abſoluendam, alter, eſſe expectandum exitum cauſæ petitorij, quæ ſuper ſuccèſsione dictorum feudorum agitabatur inter D. Principiſſam Albani cõmentam feudorum poſſeditricẽ, & D. Ducem Bracciani Principis defuncti ex ſorore nepotem; quinque autem cenſuerunt, deberi medietatem tantùm, ſecũdùm quorum ſententiam prodijt deciſio.

Iudices fuerunt

† Dominus D. Bernardinus Montaluus Marchio Sancti Iuliani, Reg. Cancell. Regens, & M.C.L.

Dominus D. Ioannes Enriquez Marchio Campli Regiam Cancell. Reg.
† Dominus Scipio Rouitus Reg. Cancell. Regens.
Dominus Petrus Antonius Carauita Regius Conſiliarius.
† Dominus D. Franciſcus Sapius Regius Conſiliarius.
† Dominus Andreas Prouenzalis Reg. Conſiliarius, & cauſæ Commiſſarius.
Dominus Scipio Theodorus Regius Cõſiliarius.
Dominus D. Didacus de Minditta Regius Conſiliarius.
Dominus Alonſus Vargas Dux Cagnani Reg. Conſiliarius.
Dominus D. Ferdinandus Ezguerra Reg. Conſiliarius, &
† Dominus Franciſcus Antonius Muſcettula Reg. Conſiliarius.

Proceſſus eſt in Banca de Felice.

SVMMARIVM.

1 *Clericus nùm poſſit à Principe habilitari, vt in feudis à patre relictis ſuccedere valeat, nõ obſtante, quòd ſequenti in gradu ſucceſſio delata ſit, & num. 3.5.6.10.12.22.23.24.25.& 26.*

2 *Clericus, ſatis eſt controuerſum inter DD. an poſſit in feudo ſuccedere; ſed in Regno indubitata eſt pars negatiua, et quæ ſit ratio, num.4.*

7 *Princeps an poſſit ius alteri quæſitum ſine cauſa auferre, & num 8.9.11.13.& 26.*

14 *Princeps an poſſit filium illegitimum poſt patris mortem legitimare in præiudicium ab inteſtato venientium, & num.24.*

15 *Bannitus à Principe reſtitutus an recuperet bona proximioribus quæſita, & nu. 16.*

17 *Monachus in Religione incapaci profeſſus ſi ad capacem tranſitũ fecerit an recuperet bona, quæ in ſeculo poſſidebat.*

18 *Monachus effectus Epiſcopus nùm poſſit reſcindere renunciationem antè Religionis ingreſſum ad conſanguineorum fauorem factam.*

19 *Feudatarius ob aliquod crimen feudo priuatus an à Principe reſtitutus illud recuperat à poſſe agnati, cui fuit quæſitum.*

20 *Princeps poteſt tollere ea, quæ iuris ciuilis ſunt.*

21 *Princeps nùm poſſit diſpenſare, vt in feudo, in quo primogenitus ſolus ſucceſſit, ſuccedant inſimul omnes defuncti feudatarij filij.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Clericus feudorum ſucceſſionis incapax poſſit à Principe tuta conſcientia habilitari, ſeù in integrum reſtitui, vt in feudis per patrem relictis ſuccedere valeat, non obſtante, quòd tempore mortis feudatarij ob eiuſdem filii incapacitatem ſequẽti in gradu ſucceſſio delata fuerit, & de alijs ad materiam pertinentibus.

CAP. XLVI.

1 Clericus feudorum ſucceſſionis incapax, elegãs eſt indagatio, nùm poſſit à Domino Rege noſtro habilitari, ſeu in integrum reſtitui, vt in feudis per patrem relictis ſuccedere poſſit, non obſtante, quòd tempore mortis patris feudatarii propter eiuſdem filii incapacitatem ſequenti in gradu ſucceſſio delata fuerit.

Pro cuius dubii reſolutione in vna facti contingentia dixi primò, illud hac in re certiſsimum eſſe, quòd quamuis magna fuerit inter noſtros *Feudiſtas* controuerſia,
2 an Clericus, ſiuè in minoribus, ſiuè in ſacris conſtitutus ordinibus poſsit in feudo ſuccedere, vt conſtat ex diſputatis per *Doctores* nouiſsimè relatos per *Octau. Bammacar. in comment. ad tit. ſi de feud. defunct. in cap. qui clericus, in 4. quæſt. nu. 73.* per *D. Reg. de Pont. deciſ. 4. num* 2 & per *Paulum Staiba. conſ.* 55. in Regno tamen noſtro per *Conſtit. Errores eorum*, vt benè aduertit idem *Bammacar. nu.* 77. abſolutum eſt, Clericum huius ſucceſſionis incapacem eſſe, negari tamen non poſſumus, communem eſſe fęrè omnium Scribentium ſententiam, poſſe Principem
3 illum habilem facere, & ei diſpenſare, vt in feudis ſuccedere poſsit, etiam in agnatorum, & venientium ab inteſtato præiudicium, quibus ius fuiſſet ſpe quæſitum; ſic enim firmarunt *Bald in d. cap. qui clericus, ſi de feud. defun. milit.* dùm inquit, quòd ſi ua-

ſailus Sacerdos efficiatur, ità demùm feu-
dum amittit, ſi dominus velit, *Andr.* noſter
de Iſern.in c.1.de cleric.qui inueſt.fecit, vbi in
fine dicit, poſſe Dominum gratiam clerico
facere, vt feudum pœnès ſe habeat, *Crauet.*
conſ.303.nu.6.D.Reg. Tap.in authen. ingreſſi,
in verb.ſua,cap.14.num.38.in fine,C.de ſacroſ.
Eccleſ.Marcabr. optimè *conſ.23.num.* 180.
Grat. conſ.9. num. 169.*lib.1.* aliiquè plures
relati per *Carol.de Graſſ. tract de effect. cleri-*
cat.effect.4. num. 269.quibus addo noſtrum
Genuenſ.in practicab.Eccleſ.quæſt. 10.vbi latè
articulum diſputando, in effectu ſic cõclu-
4 dit: huius concluſionis ratio affertur, nam
quòd clericus ad feuda tenendum inhabi-
lis reputetur, fuit in domini fauorem ſta-
tutum, non autem agnatorum, cùm non
poſſit ille à clerico ſeruitiũ conſequi, prout
à laico, ac proindè habilitandó clericum
ad ſucceſsionem, ſibi ſoli Princeps ipſe
præiudicat, non autem agnatis, ità *Menoch.*
conſ.181.num.70. lib.2. Intrigl. de feud.cent.
2.art.1.num.215.Pancirol.conſ.111.num.17.
quos, & alios refert *de Graſſ.loc.*cit.*nu.* 206.
& his addo *Genuenſ.loco* iam dicto, vbi aliã
ſubdit rationem, & eſt, quia ſic Princeps
peragens, aliud non facit, niſi obicem ab
vno tollere, qui eum alicuius iuris incapa-
cem reddebat, remouendo, vt dicunt, pro-
hibens; idquè Principem peragere poſſe,
probatur in *l.quæro,ff.de natal. reſtit.* & in *§.*
ſi quis verò, Auth. quib. mod.natural.efficiant.
legit. & dixit *Couar.3.var.cap.6.nu. 1.verſ.3.*
& nu.7.verſ.3.non obſtat.
5 Hoc poſito videamus, an concluſio ſic
firmata procedat in caſu propoſito, nimi-
rùm in iure quæſito, vt ſcilicet poſsit Rex,
ſiuè quilibet ſupremus Princeps ſuperiorẽ
non recognoſcens clericum habilem face-
re, vt ſuccedere poſsit in feudis à patre re-
lictis, in quibus propter ipſius incapacita-
tem (quia clericus) ſuccedere non potuit,
quòd proindè fuit factus locus ſequenti in
gradu, qui bona illa iam præoccupauit? &
quòd non poſsit, dixit *Carol. de Graſſ. loc.*
cit.à *num.* 219.illa vnica ductus ratione, ab
ipſo tamen non ruminata, quia agitur de
iure iàm alteri quæſito, quod Princeps, ſe-
cũdùm cõmunes regulas tollere nõ poteſt.
6 At Ego contrariam ſequens ſentẽtiam,
id benè poſſe tuta conſcientia in agnatorũ
præiudicium, quibus fuit ius quæſitũ, Prin-
cipem peragere, nec alitèr illos conquæri
poſſe, apertiſsimè, ac breuitèr demonſtrare
conabor; & cùm tota huius quæſtionis vis
7 ſita ſit in perſcrutando, an verè valeat Prin-
ceps ius alteri quæſitum ſine cauſa aufer-
re, operæpretium duxi, de his diſquirere,
nam cognita huius rei veritate, facilis erit
propóſiti dubii reſolutio; ad quod dico,
quòd licèt hæc grauis ſit quæſtio inter *Iu-*
riſtas, vt conſtat ex relatis per *Ant. Gabr.*
comm.concl.lib.3.in tit.de iur. quæſit. non tol-
len. per totam, communis tamen reſolutio
eſt ſine contradictore, Principem ius, ſiuè
dominium alteri de iure naturali, vel gen-
tium quæſitum ſine cauſa tollere non poſ-
ſe, ſunt enim iura illa immutabilia, *§.1.Inſt.*
de iur.natur.gent. & ciuil. §.fin.Inſt. de legit.
*agnat.tutel.DD.*communitèr in *l.ex hoc iure,*
ff.de iuſt.& iur.
Eſt tamen difficultas, an id peragere
8 poſsit, quando dominium, ſiuè ius aliquod
iuris ciuilis artificio eſſet alteri quæſitum,
quod propriè dicitur illud, quod ex lege
feudali acquiritur, aditione hæreditatis,
per ſententiam, per vſucapionem, aut præ-
ſcriptionem, &c. vt per *Paul. de Caſtr. conſ.*
178. *col.fin. verſ. ſextò, quia ius adeundi, &c.*
& in hoc affirmatiuè reſponderunt *Docto-*
res, nàm cùm Princeps in ſua Ditione ſu-
prà ius illud ſit, vt probant *Dec.in cap.quæ in*
Eccleſiarum,nu.29.de conſtit.& Minſyng.ſing.
obſer.cent.5.obſer.97.nu. 10.tale ius, quam-
uis alteri quæſitum auferre poteſt, ità ſanè
diſtinguendo ſcripſerunt *Bal.in l.fin.* C.*ſen-*
*ten.reſcind.non poſſ.& in conſ.*214.*in fine,lib.*
2. *Paul. Alex.* qui de communi teſtatur,
Aret.Io.Crot.& Iaſ.in l.Gallus, §. & quid ſi
*tãtũ,ff.de liber.& poſthum.Andr.de Iſern.*in-
frà citandus, *Ang.in l.Lucius* 11.*ff.de euictio.*
*Dyn.conſ.*10.*Abb.conſ.* 84.*lib.* 1.per totum,
& conſ. 77.col. 3.lib. 2.Paul. de Caſtr. citat.
*conſ.*178. *&* 180. *& in l. cùm hæredes,ff.de*
acqui. hered. & in l.3 ff.de teſtam. Alex.conſ.
229.*lib.2.Soc.conſ.* 220.*nu.* 8.*lib.3.Curt.Iun.*
conſ.1.num.20.conſ.138.nu.10.& conſ.174.
*num.9.*cum *ſeqq.*vbi dicit, hanc communem
eſſe opinionem, *Gozad.conſ. 5.num. 17.conſ.*
14.num.9.& conſ.26.num.15. Dec.conſ.498.
num.24. lib.2. Brun.conſ.10. Caſſan.conſ.66.
Ruin.conſ.7.conſ.21.& cõſ.175.lib.1.conſ.80.
& 104.lib.3.conſ.71.lib.4. & conſ.21.lib.5.
& alij infiniti, quibus addo noſtrum *Reg.de*
Ponte conſ.152. num. 8. vbi expreſſis verbis
dicit, poſſe Principem etiam ſine cauſa ea,
quæ iuris ciuilis ſunt, tollere, *Rot. deciſ.4.*
de ſent.& re iud. penès *Mohed.* & meliùs in
terminis noſtris *Couarr.loc.*cit.*nu.7.verſ.6.*
9 Et quamuis non deſint *Doctores*, qui in
articulo generali cõtra hanc ſic fundatam
concluſionem inſurrexerint, quos refert
Ant.Gabr.loco cit.*num.17.verſ.contrarium*,
illam tamen, vt ex infrà dicendis appare-

bit,

bit, magis vſu receptam eſſe, non dubitamus, maximè quando dominium iuris ciuilis miniſterio quæſitum æquitatem non haberet annexam, vt inferiùs dicemus.

10 Modò hoc iacto ſolidiſſimo fundamento, ad noſtrum deueniendo caſum, dico, quòd cùm certum ſit, clerici inhabilitatem in ſuccedendo, quæ fuit cauſa, vt ſequens in gradu ſuccederet, ex alio non proceſſiſſe, niſi quia ſic in Regno *Regia ordinatione* ſtatutum eſt, cùm idem Rex ſit ſuprà *Conſtitutionem* illam, conſequens eſt dicere, ius illud ità agnato acquiſitum cenſeri, vt per D. Regem pro libito voluntatis tuta conſcientia auferri poſſit, ablata, ſeù derogata à ſe lege in contrarium ſancita, nec ſic diſponendo, agnato illi iniuriam inferri, dici poſſe, cùm ea ſuprema vtatur poteſtate, quæ penès illum reſidet, & qua iure vti poteſt, ad notata per *Alphonſ. Modit. in* §. *Principum placita, dubit.* 123. *num.* 5. dùm dixit,
11 quòd quotiès Princeps ex ſua voluntate fuit cauſa, quòd aliquod ius alicui quæratur, tunc ius ipſum poteſt ſine cauſa, ſed ſola voluntate auferre, ad quod allegat *Ang. in d. l. Lucius, ff. de euictio.* vbi firmat, poſſe ſine cauſa Imperatorem rem ex præſcriptione, ſeu vſucapione alicui quæſitam ab eo auferre, ea quidèm ratione, quia talis acquirendi modus ab ipſo Principe imperãte inductus fuit, ac proindè ab eodem, etiam ſine cauſa auferri poteſt, id, quod etiam ſatis notantèr obſeruanit *Mart. in ſum. ſucceſ. legal. par.* 4. *q* 4. *art.* 4. *in append. nu.* 15. ſub his verbis, *Octauus caſus eſt, Princeps poteſt auferre ius quæſitum, quando ipſe fuit cauſa acquiſitionis mediante ſua noua lege, &c. Reg. Rouit. conſ.* 15. *n.* 22. *lib.* 1. poſt alios, quos citat, *Reg. Tap. dec.* 3. *nu.* 65. *S. C.* cùmq;
12 in quæſtione noſtra Rex fuerit in cauſa, vt feudi ſucceſſio, quæ de iure naturali, gẽtium, & ciuili ad filium ſpectabat, deferretur Agnato, poterit ipſe idem Rex tuta conſcientiā diſpenſare, vt non obſtante filij inhabilitate, quæ ad Principis fauorem fuit inducta, eidem filio deferatur; quod maximè procedere dicimus in hoc caſu, vbi quòd feudorum vtile dominium Agnato quæratur, nulla ſuaſit æquitas, ſed potiùs rigor; æquitatis enim dictamen fuiſſet, vt filius quamuis clericus ſucceſſiſſet, non autem illum ſucceſſione priuare, ea ſola, quam allegant ratione, quia illi pugnare non licet, & ſic certùm eſſe dico, ius hoc Agnato quæſitum propter filij clerici incapacitatem, æquitatem non habere annexam, quo caſu omnes concedunt, poſſe Principem ius alteri de iure ciuili quæſitũ, ab eodem auferre, ſic *Bald. in l. cauſas, in fine, C. de tranſact.* & in *l. reſcripta, C. de precib. Imper. offer. Abb. in cap. per tuas, de Arbitr. Felin. in cap. ad audientiam, il* 2. *num.* 4. *verſ. vt latè probat Dominus Abbas, de reſcript.* & in *cap. quæ in Eccleſiarum, de conſtit. Hippol. de Marſ. in l.* 1. §. *ſi quis vltrò, verſ. & facit etiam, nàm licèt Princeps, ff. de quæſtio. Ruin. conſ.* 46. *num.* 16. *verſ. non obſtat, quòd poſſit, lib.* 1 *Ant. de Burg. in Rubr. de emptio. & vendit.* quos omnes citat, & ſequitur *Ant. Gabr. d. concl.* 1. *num.* 10. vbi dicit, tunc demùm ſuſtineri
13 poſſe, Principi non licere, dominium iuris ciuilis artificio alteri quæſitum, ab eodem auferre, cùm ius illud annexam haberet æquitatem; ponamus exemplum, fac me eſſe Cai creditorem in mille, pro qua ſumma, & quantitate fundum obligauit, certè pro hac pecunia recuperanda ſuper fundo obligato actio mihi competit hypothecaria, iuris ciuilis miniſterio inducta, prout omnes actiones, poteſt nè Princeps de poteſtatis plenitudine actionem illam à me auferre, ità vt ea vti non poſſim? ſic certè de iuris rigore; ſed tuta conſcientia non poteſt, cùm annexam habeat æquitatem, vt exerceri poſſit, & ità in hoc, & ſimilibus caſibus libentèr cum illis concurro, qui dixerunt, non poſſe Principem ius alteri de iure ciuili quæſitum auferre; & idem vbi teſtantium voluntati aduerſaretur, ad notat. per *Cou. loc.* cit. *num.* 5. *& ſeq.* ſecus autem dicendum affirmo in omni caſu, vbi ius de iure ciuili quæſitum nullam haberet annexam æquitatem, vt in caſu, de quo agimus, prout in puncto aduertit *Genuenſ.* cit. *quæſt.* 10. à *num.* 4. qui ſic diſtinguit, poſt *Ant. Gabr.* & alios ſuprà relatos, quibus addo *Modit. in* §. *Principum placita, dubit.* 58. *num.* 2. quòdq; hoc verum ſit, videmus ſic ſemper in caſibus ſimilibus *Doctores* reſpondiſſe.

14 Et primò non deſunt, qui aſſerere auſi ſunt, poſſe Principem filium illegitimum poſt patris mortem legitimare in præiudicium ab inteſtato venientium, illiſquè præiudicare, non ſolùm in iure quærendo, verùm etiam in iure quæſito; huius enim opinionis fuerunt *Bart. in l. Gallus,* §. *& quid ſi tantùm, num.* 14. per totum, *ff. de liber. & poſthum. Dyn. conſ.* 10. *Paul. de Caſtr. in l.* 3. *num.* 4. *ff. de teſtam. in l. cùm hæredes, ff. de acquir. poſſ. & in conſ.* 178. *col.* 2 *lib.* 1. *Felin. in c. quæ in Eccleſiarum, nu.* 28. *verſ. & ideò dicit Paul. de Caſtr. de conſtit. Alex. conſ.* 2. *num.* 14. *verſ. Princeps poteſt, lib.* 1. *Gozad. conſ.* 26. *num.* 56. *& conſ.* 85. *num.* 1. *Curt. iun. conſ.* 1. *num.* 21.

Digitized by Google

aliique plures relati per *Carol. de Graff.* cit. *effect. 4. num. 167. 168 & 169.* ſed in hoc non inſiſto.

15 Secundò idem reſolutum inuenimus in bannito, qui cùm per ſententiam condemnatoriam mortis ciuilis Reus fuerit effectus, eius bona proximioribus fuerunt delata; nàm ſi hic à Principe demùm plenariè reſtitueretur, non ſimpliciter crimen indulgendo, bona conſanguineis quæſita recuperabit, ſic ſcripſerunt *Bald. in l. fin. nu. 6. verſ. ex prædictis, C. de ſentent. paſſ. ibique Fulgoſ. num. 12.* idem *Bald. in l. ſi pater filiam, ff. de adoptio. Iacob. de Beluiſ. in l. fallacitèr, Cod. de abolition. Caſtrenſ. in l. intercedit, ff de condit. & demonſtrat. Crot. in d. l. Gallus, §. & quid ſi tantùm, num. 118.* vbi etiam *Ruin. num. 181. & Fortun. Garſ. num. 132. ff. de liber. & poſthum. Felin.* qui de communi teſtatur *in cap. inter quatuor, num. 4. de maior. et obedient. Natt. conſ. 470. num. 31.* admonens, ab hac opinione neque in iudicando, neque conſulendo eſſe recedendum, Dominus *Praeſ. de Francb. deciſ. 213. à num. 39.* & Dominus *Regens Rouit. deciſ. 37. num. 9.* aliique plures hanc firmarunt ſententiam, quos ſequendo congerit *Sforz. Oddus in tract. de reſtit. in integr. par. 2. diſt 99. art. 10. num. 74.* qui ſub *num. 94. & ſeqq.* cõcluſionem hanc ampliat, etiam ſi talia bona ex cauſa fideicommiſſi, vel vulgaris ſubſtitutionis purificatæ propter incapacitatis caſum eſſent fratribus, vel aliis agnatis quæſita, vt per gratiã, ſiuè reſtitutionem ea recuperet, ità & taliter, ac ſi nunquàm agnatis quæſita fuiſſent,
16 ea quidèm ſuprà relata ratione, quia cùm ſententia ſit de iure ciuili, poteſt Princeps illam ad ſui libitum, etiam in tertij præiudicium tollere, ac etiam, quia quando ius competit alicui ex ſolo impedimento, vel inhabilitate alterius, ſi inhabilis à Principe habilitetur, ſiuè reſtituatur, poteſt etiam in tertij præiudicium, inhabilitate idem ceſſante, quod ſuum erat recuperare, *Alban. in addit ad Bar. in l. ſed ſi mors, num. 7. C. de donatio. int. vir. & vxorem.*

17 Ex qua etiam ratione idem dixerunt in Monacho in Religione incapaci profeſſo, qui ex Summi Paſtoris diſpenſatione ad aliam capacem trãſitum fecit, vt nimirùm recuperet bona, quæ antè ingreſſum, ſiuè emiſſam profeſſionẽ in ſeculo poſſidebat, vel ei poſt profeſſionem delata fuerunt, & ipſius proximioribus quæſita, vt poſt *Bald. Iaſ.* et alios, quos congerit, fundat latiſsimè *P. Molfeſ. conſ. 1 num 21.* et quaſi à mortuis reſurgens eius bona recuperabit, ea ab heredibus, quibus erant quæſita auferendo, vt poſt *gloſ. in leg. nàm ſeruus, ff. de actiõ. & obligat. & l. nàm & ea, ff. de legibus, ibique Rayner. Gugliel de Cun. & Bald.* docuit *Abb. in cap. fraternitatis, num. 22. de frigid. et malefic. Io. de Plat. Inſtit. de capit. diminut. num. 6.* et alij, quos refert, et ſequitur *Sforz. d. par. 2. art. 1. num. 4.* & in puncto *Io. Andr. Hoſt. & Abb. in cap. quod ad te, de Cleric. coniug.* & omnium notantèr *P. Molfeſ.* cit. *conſ. 1. num. 23. & ſeq.* qui per totum *conſ.* de Monacho
18 effecto Epiſcopo non incongruis rationibus defendit, quòd poſsit reſcindere renũciationem antè Religionis ingreſſum ad ſuorum beneficium factam, bonaque illis quæſita recuperare, id, quod etiam nouiſſimè pluribus medijs probauit *Epiſcopus Genuenſ. in practicabilibus Eccleſ. quæſt. 262.* per totã; Et cùm in anno 1626. difficilior caſus cõtigiſſet in Almo Doctorum Collegio huius Vrbis Regiæ Neapolis de quodam Clerico Regulari Theatinæ Religionis, ſenectute confecto, ad Epiſcopalem dignitatem aſſumpto, prætendente Almi Collegij honoribus, & emolumentis illum gaudere debere, & in illum ſubintrare locum, qui tempore, quo in Religione viuebat, vacauit, iam per alium occupatũ, ſic per Dominos Doctores de Collegio in Epiſcopi fauorem fuit decretum, hic fuit *D. Raphael Raſtellius* Epiſcopus Caprenſis, qui his diebus vniuerſæ carnis debitum perſoluit; verùm in hoc articulo, an Monachus ad Epiſcopalem aſſumptus dignitatem valeat aduerſus renunciationem per ipſum antè profeſsionem factam inſurgere, negatiuè deciſum, ipſo referente teſtatur Dominus *Regens Rouit. deciſ.* 10. per totam, ad quam cùm caſus acciderit omninò recurre.

19 Tertiò his proximè magis ad rem accedit noſter *Andr.* feudorum Pater, qui *in cap. 1. num 4. de vaſal. decrep. ætat.* dubium proponit, nùm feudatario, qui crimen commiſerat tale, propter quod feudo priuatus extiterat, & ſic agnato quæſito, à Principe demùm reſtituto, recuperet feudum illud, vt diximus proximiori quæſitũ, arguit primò, quòd non, quia iure communi alicui quæſitum, eo inuito non aufertur, allegat *l. ſi cùm hermes, C. loca. l. penul. ff. de pact. l. ſi poſt mortem, §. fin. ff. de bonor. poſſeſ. contr. tabul. & l. ad quod veſtrum, ff. de reg. iur.* dicit demùm, quòd de hoc eſt diuerſitas inter *Canoniſtas*, & quòd *Goffred.* firmauerat, vt ad illa non reſtituatur ſine conſenſu illius, ad quẽ fuerunt reuerſa, *Barth.* verò *Brixien.* quòd diſtinguat, an fuerit appellatum, vel non,

alioſ-

alioſquè dixiſſe, an Princeps præuenerit, ita vel nec: Concludit demum, verius eſſe, vt ad illa etiam feuda agnato quęſita reſtituatur; aſſignat rationem, quia Princeps
20 ea tollere poteſt, quæ de iure ciuili ſunt, *Inſtit. de iure naturali, §. penult. & fin. C. ſi contra ius, vel vtil. publ.* ſed ſententia eſt de iure ciuili, per quam priuatus extiterat; ergò indulgendo, dicit *Andr.* abſtulit ea, quę ex ſententia ſequuta fuerunt: Nec dicas, quòd *Andr.* aliud firmare videatur *in cap. 1. nu. 14. verſ. item quòd ſi Princeps, in tit. quæ ſit prima cauſa benefic. amitt.* quem locum malè vidit *Octau. Bammacar. in cit. cap. qui clericus, q. 3. nu. 149. & ſeq.* cùm in fine remittat ſe ad ea, quæ dixerat *in cap. 1. num. 4. de vaſall. decrep. ætat.* id, quod benè obſeruauit *Genuenſ.* cit. *quæſt. 10.* intrà *num. 3.* ibi, *Andr. etiam noſter in cap. 1. nu. 4. de vaſall. decrep. ætat. tenet, poſſe Principem vaſallum ex ſententia priuatum reſtituere ad feudum ad alios deuolutum, quia ſententia eſt de iure ciuili, & quæ ſunt iuris ciuilis tolli poſſunt à Principe,* & paulò poſt dicit: *Secundò non obſtat dictum Andr.* (quē in principio *quæſtionis* citauerat *in d. cap. 1. quæ ſit prim. cauſ. benefic. amitt.*) *quòd Princeps non poteſt facere gratiam primogenito rebelli in præiudicium ſecundogeniti, nam Andr. dicit contrarium in d. cap. 1. de vaſall. decrep. ætat. &c.*

21 Quartò pro prędictorum corroboratione ſtringunt multum; quæ ſcripta reliquit *Aymo. Crauett. conſ. 135.* antè *num. 18. verſ. deſcendo nunc ad tertium*, vbi præſupponit, quòd cùm in quodam dominio omnes filij patri feudatario in feudis ſuccedebant, illius dominij Princeps generale promulgauit decretum, vt de cætero non niſi primogenitus ſuccedere poſſet, cū onere tamen fratribus ſecundogenitis debitum præſtandi victum; euenit, vt cùm moreretur quidam feudatarius, cui primogenitus ſucceſſit ſolus, non modò ex vi generalis decreti, ſed etiam ex tenore inueſtituræ, dum præſupponebatur, iſtorum liberorum patrem feudum pro ſe, & filijs acquiſiuiſſe, primogenitum ſemper anteferendo; filij ſecundogeniti ſupplicarũt Principi, vt diſpenſare dignaretur, quòd decreto non obſtante, vnà cum primogenito, qui iam feudorum poſſeſſionem adeptus fuerat, ſuccedere poſſent, vnde fuit dubitatum, an Princeps ille in primogeniti præiudicium porrectis precibus aſſentiri potuiſſet; & pro parte affirmatiua conſuluit *Crauetta*, optimis rationibus id totum fundans, non obſtante, quòd ius, ſiue feudorum vtile dominium perfectè primogenito quæſitum fuiſſet, hac principaliori ductus ratione, quia acquiſitio illa iuris ciuilis miniſterio ſequuta fuerat, & ſic vigore generalis decreti in illa Ditione promulgati, ſuprà quod Princeps ille erat: Nec dices, quòd in eodē generali decreto reſeruauerat ſibi Princeps contra illud diſpēſandi facultatem, ſuper quo *Aym.* multùm inſiſtere videtur; cùm nulla reſeruatione facta, idem eſſet, nàm cùm dicebamus, Principem iuri ciuili derogare poſſe, ex quo ſuprà illud eſt, vt illud idem abrogare queat, dum diſponit, nulla indiget reſeruatione.

22 Si igitur, vt ad rem noſtram deueniamus in caſibus prędictis tanta conſideratione dignis reſponderunt *Doctores*, poſſe Principem iuri alteri quæſito præiudicare, cur idem caſui propoſito non etimus reſponſuri, vbi eadem militat ratio?

23 Scribebam hæc in caſu vbi omnis ceſſabat difficultas, nàm perſona, cui erat delata bonorum feudalium hereditas, vt deferretur clerico incapaci, qui ſi non fuiſſet talis ſucceſſiſſet, præſtabat conſenſum; & quamuis alius contradiceret, ſub prætextu, quòd ſucceſſio ad eum ſpectabat, non autem ad perſonam, cui erat delata, de oppoſitione tamen non erat ratio aliqua habenda, nàm eſtò, quòd in prætenſione bonum foriſſet ius, prout malè fouebat, ius illi non erat perfectè quæſitũ, ex quo in feudorum poſſeſſione nunquam extitit, & ſic illorum vtile dominiũ ad eundem nō erat tranſlatum; ſed tantùm quando iuſtitiā fouiſſet, ius ſuccedendi poterat dici delatũ, quo caſu magis communiter dixerũt *DD.* tuta conſcientia poſſe in alterius præiudicium Principem diſpenſare, & cum hac diſtinctione, quam ſubijcimus conueniunt omnes in materia legitimationis filiorum naturalium, vt non poſſit poſt patris mor-
24 tem illos Princeps legitimare, in venientium ab inteſtato præiudicium, ſi iam illi hereditatem adiuerunt, ſecus verò ſi hereditas non eſt adita, ſed tantùm ius ſuccedendi delatum, quia tunc benè Princeps poſſet, proceditque legitimatio in agnatorum præiudicium, rationem aſſignant, quia cùm ius illud adeundi ſit merè de iure ciuili, *l. lege obuenire, ff. de verb. ſignif.* poteſt Princeps ad ſui libitũ illud tollere, ſic ſanè ex ſententia *Bald. Paul. & Salyc.* diſtinguit *Alex.* quē omninò vide in *d. §. & quid ſi tantùm, num. 26 & 27.* vbi de communi teſtatur, ſequitur *Iaſ. num. 122. verſ. ſi autem hæreditas non dum eſt adita, Franc. Aret.* ſimi-

litèr omninò videndus intrà *num. 26. verſ.*
ſed dubitatur, Soc. num. 23. Crot. num. 131. Rip.
in l. ex facto. §. ſi quis rogatus, nu. 45. ff. ad S.C.
Trebell. Boer. deciſ. 122. num. 8. & alij paſſim,
quibus addo noſtrum *Reg. de Pont.* ſemper
doctiſſimum in relato *conſ. 152. num. 6. 7. &*
8. ibi, *& ſi attendamus opinionem Paul. de*
25 *Caſtr. in eodem §. & quid ſi tantùm, col. fin. pa-*
ritèr habemus intentum, qui diſtinguit, an hære-
ditas ſit adita, itá quòd dominium eſt transla-
tum perfectè in ſucceſſorem, & legitimatio non
extenditur, aut verò hæreditas non eſt adita; ſed
tantùm ius ſuccedendi delatum, & tunc proce-
dit legitimatio in præiudicium agnatorum, quia
iſtud ius deferendi eſt merè de iure ciuili, quod
Princeps tollere poteſt, &c. id, quod etiam
pro indubitato reſoluit *Mart. in ſumma ſuc-*
ceſſ. legal. cit. *part. 4. quæſt. 4. artic. 4. in appen-*
dic. nu. 37. fol. mihi 91. vbi hęc ſuggerit ver-
ba. *Ergò antequàm hæreditas adita ſit, vel bo-*
norum poſſeſſio apprehenſa, poteſt liberè Prin-
ceps ius aditionis tollere, Innocent. & cæteri in
d. cap. quæ in Eccleſiarum, de conſtit. DD. in l.
l. fin. C. ſi contrà ius, vel vtilit. public. & omnes
Doctores hoc probant in caſu legitimationis fa-
ctæ per Principem in præiudicium agnatorum,
dummodò fiat antè aditam hæreditatem, de quo
plenè ſcripſit Simon de Præt. de interpr. vltim.
volunt. lib. 1. fol. 13. num. 11. & ſeq. fol. 26. hæc
Mart. hoc idem fundat, cæteris omiſſis
Alph. Modit. citato *§. Principum placita, du-*
bit. 223. num. 4. verſ. ſecus in his, quæ ſunt, quo
26 loci firmando priùs, poſſe Principem do-
minium de iure ciuili quæſitum tollere, vt
putà ſententia mediãte, ex qua licèt (dicit
ipſe) ſit translatum dominium, valebit ta-
men reſcriptum Principis reſoluentis, non
obſtante ſententia, & ipſa tunc perdet do-
minium, quia venit conſequutiuè ad ſen-
tentiam, & reſciſſo principali, reſcinditur
acceſſorium, ſubdit demùm *Modit.* quòd li-
cèt hoc dictum aliquid poſſit habere diffi-
cultatis, poſtquàm dominium eſt perfectè
quæſitum, tamen clariſſimum eſſe dicit,
quòd quando lex modum dedit acquiren-
di dominium, & ipſum modum tollit Prin-
ceps, antequàm quis dominium acquiſiue-
rit, putà ſi veniẽtibus ab inteſtato ius ade-
undi tolleret, benè id Princeps poſſet.

Hæc occurrunt.

SVMMARIVM.

1 *Clericus grauitèr offenſus à minore 18. annis an poſſit Principis forum eligere, & num. 2. 4. 12. & 17.*
3 *Minor patrem habens inutilem, an habeat fori electionem, & num. 23.*
5 *Clericus qui non habet requiſita* Concil. Trident. ſeſſ. 23. cap. 6. de reformat. *propter quod fori priuilegium amiſit, an cæteris clericalibus priuilegijs potiatur, & num. 9. 10. & 11.*
6 *Clericum ſine habitu, & tonſura incedentem percutiens an in excommunicationis ſententiam incidat.*
7 *Clericus ſine habitu, & tonſura incedens an gaudeat priuilegio, clericali ordini indulto.*
13 *Priuilegiatus contrà paritèr priuilegiatũ ſuo priuilegio vti non poteſt, & num. 20. Sed quid, quando priuilegia non eſſent æqualia, num. 14. 18. 19. & 21.*
15 *Offenſio facta in clericum, cenſetur facta Eccleſiæ.*
16 *Fori priuilegio, nullo iure cauetur, vt minor 18. annis. & maior 14. gaudeat.*
22 *Priuilegiũ electionis fori non competit in pupillari ætate conſtitutis patres habentibus.*
24 *Fori electio, & variatio perſonis priuilegiatis bis, & ter in eadem cauſa permittitur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Clericus lęthalitèr offenſus à minore decem, & octo annis; ſed maiore quatuordecim, valeat vindictam proſequens Curiam Principis in forum eligere, illamquè inferiorem loci delicti declinare. Clericus incedens ſine habitu, & tonſura, ac in diuinis non inſeruiens, propter quod amittit priuilegium fori, ex diſpoſitione *Sacr. Trid. Concil. ſeſſ. 23. cap. 6. de reformat.* nùm paritèr amittat priuilegium Canonis, *Cap. Odoardus,*

Electio-

Electionis, & variationis fori, aliaq; priuilegia clericis conceſſa. Clericus Neapolitanus, qui liberè poteſt diſponere de bonis antiquis, & non ſeruata diſpoſitione ***Conſuetud. Et ſi teſtator***, nùm ſimilitèr valeat liberè diſponere, ſi fori priuilegium amiſit. Concurrentibus in forum eligendo duobus priuilegiatis, ſed vno maiori priuilegio ſuffulto, an priuilegia ſint confundenda, & de alijs, ad ornatum ***text. in l. vnic. C. quando Imper. inter pupill. & vid.*** & ***Conſtit. Regni Statuimus***.

CAP. XLVII.

1 Clericus grauitèr offenſus à minore decem, & octo annis; ſed maiore quatuordecim, patrem tamen habente, dubitatur, an vt offendens condigna pœna puniri poſſit, valeat Curiam Principis in forum eligere, illamq; inferiorem loci delicti declinare?

De hoc articulo his diebus dubitari cõtigit in Sacro Regni huius Senatu, ad relationem M.C. quę pro fori electione iudicauerat in cauſa clerici Philippi de Amato nobilis Ciuitatis Amantheæ, qui cùm lęthalitèr vulneratus eſſet à Hiacynto Ruſſo nobile de Montalto, Marci Antonij filio carcerato pro hoc delicto intus carceres Regiæ Audientiæ citerioris Calabriæ, Magnam Curiam in forum elegit, ſic iurando, in illa Prouincia, vbi delictum patratum extiterat, aduerſarij potentiã perhorreſcere. ad tradita per *Io. Vinc. de Anna in penult. allegat.*

Contradicebat inquiſitus, vt non niſi in Prouincia de his agendum, ſicquè de perata fori electione nullam haberi poſſe rationem contendedat, his rationibus, & cauſis.

Primò, in facto negando clericatum Philippi, ex quo non conſtabat habere requiſita *Sacri Trident. Concil. ſeſſ. 23. cap. 6. de reformat.*

2 Secundò, quatènus de clericatu conſtaret, id inquiſito non obeſſe, quia exiſtens ille minor decem, & octo annis, cui paritèr fori priuilegium competit, ex deductis per *Scip. Rouit. deciſ. 27.* ſubintrat vulgatũ axioma, quod in Regno cunctis diebus in ore omnium inuenitur, vt concurrentibus ad ſuprema Tribunalia Actore, & Reo priuilegiatis, ceſſet priuilegium, ſicquè ad ius commune recurritur, quo cautum eſt, vt Actor forum Rei ſequi debeat, ad *text. in cap. cùm ſit generale, de for. compet.* & in *l. fin. C. vbi in rem actio*, & eſt etiam prouiſum de iure ſpeciali Regni huius per *Rit. M. C. 228. & 231.* ac ità in terminis electionis fori firmarunt *Andr. & Afflict. in Conſt. Statuimus. Dom. de Franch. deciſ. 188.* & alij Noſtrates paſſim ſine contradictore.

3 Tertiò dicebatur, concluſioni modò firmatæ non obſtare, quòd minor ipſe ſub patria poteſtate conſtitutus reperiebatur, ſicquè ceſſare priuilegium *l. vnic. C. quando Imper. inter pupill. & vid. & Conſtitut. Regni Statuimus*, vt per *DD.* communitèr in locis prædictis, & per *D. de Franch. deciſ. 671.* quandoquidèm pater ille inutilis erat ipſi filio delinquenti, ex quo vti pauper, & miſerabilis perſona bonis ceſſerat, ſicq; contendebat, paria eſſe, patrem non habere, & habere, ſed inutilem, ad id expendens *Rouit. deciſ. 49.*

4 His tamen in nihilo electioni factæ obſtantibus, vt amico morem gererem, pro confirmatione decreti M.C. iuſtiſſimè prolati, ad primum reſpõdi, ſatis de clericatu Philippi conſtare ex documentis in actis pręſentatis, quibus apparet, Philippum minoribus ordinibus ab Ordinario ſuo inſignitum eſſe, nec aliud requiri, vt pro clerico ſit ille reputandus, etenim in manifeſtiſſimum iuris errorẽ incideret, qui affirmare auderet, pro clerico non eſſe haben-
5 dum illum, qui *Sacri Tridentini Concilij* requiſita non haberet, quandoquidèm defectus contentorum in citato *cap. 6. ſeſſ. 23. de reformat.* aliud non operatur, niſi quòd ſi clericus ciuilitèr, vel criminalitèr eſſet corãm Iudice ſeculari conuentus, de Iudicis incompetentia opponere non poſſet; cęteris autem priuilegijs à ſacris canonibus,

& Impe-

& Imperialibus Conſtitutionibus clericis conceſſis,nõ eſt,quo iure defendi poſſit,vt clericus ille,qui *Sacri Tridentini Concilij* requiſita non habet,gaudere non poſſit; nullo enim canone cauetur, clericum, qui in diuinis non inſeruit, nec in habitu,& tonſura clericali incedit, clericalibus priuilegijs exutum eſſe; ſed tantùm prouiſum per *Concil. Trident.* vt fori priuilegio non gau-
6 deat; in cæteris autem remanet ius canonicum incorrectum; vndè percutiens clericum ſine habitu,& tonſura incedentem, in excommunicationis ſententiam incurrit, hic eſt *text. in cap. audientia*, & *in cap. contingit, il ſecondo, de ſentent.excommun.* excepto, ſi trina ad habitum ſuſcipiendum præceſſiſſet monitio,deq; illa clericus monitus non curaſſet, vt in dictis iuribus habetur, & probauit *P. Auil. tract. de cenſur. part.2.cap.5.diſput.3. dub.13. verſ. quintus ca-*
7 *ſus eſt.* Item clericus ſine habitu,& tonſura incedens, nec in diuinis inſeruiens, adhùc alijs priuilegijs à Sacris Canonibus ordini clericali indultis gaudere debet, ex quo illa nullam habet dependentiam à fori priuilegio, vt in terminis *Concil.Trident.* citato *cap.6.* dixerunt *Garz.tract.de benefic. part.2.cap.3.num.5.in fine, fol.*mihi 111. ſub illis verbis: *Et Concilium ſolùm reſtringit priuilegium fori, non autem cætera priuilegia, &c. P. Comitol.* omninò videndus *reſponſ. moral. lib.6. quæſt.20.* qui cùm de tribus in hac materia dubitaſſet,& primò, an clericus, qui ex *Tridentinæ Sanctionis* præſcripto fori priuilegio priuatur, eo priuatus dici poſſit, licet trina monitio non præceſſerit. Secundò, vtrum adempto fo-
8 ri priuilegio, eodem quoquè tempore ademptum ſit priuilegium *canonis Si quis ſuadente Diabolo 17.quæſt.4.* Tertiò,& tandẽ, an & alia priuilegia clericis cõceſſa,quæ à canonis,& fori priuilegio ſepoſita ſunt, ſit ſimilitèr eo ipſo priuatus clericus, dùm *Concilij* requiſita non habet,voluit citatus *Doctor* ſuper his omnibus *Sacram Congregationem Trident. Sanctionis* interpretẽ conſulere,cui hisquę ſequuntur verbis ab Antonio Carrafa Cardinale ampliſſimo tunc eiuſdem Sacræ Congregationis Præfecto reſponſum fuit.

9 *Molto Reuerendo Padre. Sono ſtati altre volte conſiderati, e riſoluti nella Congregatione del Concilio i dubi, che mi ſcriue la R. V. quanto al primo è ſtato deciſo, che chi non hà beneficio, e non camina con habito, e tonſura, ſenza altra monitione viene eſcluſo dal priuilegio del foro. Quanto al ſecondo, la Congregatione hà ſentito, che i Chierici, che mancando nelle coſe contenute nel capo 6. ſeſſ 23. non godendo il priuilegio del foro, non per queſto ſe intendono priuati del priuilegio del canone Si quis ſuadente Diabolo. Da queſta ne ſegue la riſolutione del terzo queſito, perche non togliendo il Concilio, ſe nò il priuilegio del foro, tutti quelli altri priuilegij, che competeno à chierici, rimangono nella diſpoſitione della ragione comune; con che immaginandomi hauer ſodiſfatto alle ſue domande, e non dicendole altro delle caſe matrimoniale, che mi propone, delle quale aſpetto di eſſer informato, mi raccomando alle ſue ſante orationi, e le priego da Dio ogni bene. Di Roma il dì 22. di Agoſto 1581. di V.R. come fratello amoreuoliſſimo. Antonio Cardinale Carrafa.*

10 Sic paritèr iterùm, Sacram Congregationem declaraſſe inuenimus ſub die 18. Septembris 1595. dùm cenſuit, clericum prima tonſura inſignitum gaudere beneficiò *cap. Odoardus, de ſolution.* quamuis ille habitum clericalem, & tonſuram non deferat,nec in diuinis inſeruiat: Id, quod ſatis benè probatur ex his,quę dixerunt *Sell. ſelect.canon. cap.18. num.23.* quem refert, & ſequitur *Barboſ. in collect.ad Concil.Trident.* eodẽ *cap.6.num.34.* quibus ex recẽtioribus adſtipulãtur *Riccius part.1. prax. Eccleſ. reſolut.431.num.5. Bonacin. de legibus, diſp.10. quæſt.2. punct.1.§.4.num.20. Pater Diana reſolut.moral. part.1.tract.2.de immunit. Eccleſ. reſol.36. & Paul.Squill.* cęteris omiſſis *in tract.de priuil cler.cap.12.* per totam *primam*
11 *dubitationem*, vbi docet, priuilegium clericis conceſſum de bonis aduẽtitijs poſt clericatum quæſitis diſponendi, ſicut de caſtrenſibus, adhùc ſuffragari illi clerico, qui *Sacr.Trident.Concil.* requiſita non haberet, ad id expendens *P. Sanch. in ſumma tom.2. lib.7. cap.13.num.33. Nauar.conſ.24. de priuileg.& Gonzal.in regul.8.Cancell. gloſ.5.§.5. num.6.& 7.* quorum dictis fretus alias Ego probaui in terminis *Conſuet.* noſtræ *Et ſi teſtator,* qua clerici non ligantur, vt ex pluribus S.C.deciſionibus probaui *lib.1.cap.15. num.18.in nouis,* clericum, qui caret requiſitis *S.T.Conc.* adhùc non ligari *Conſuetudine* præfata, ſicquè de bonis antiquis eidem ab agnatis, & cognatis obuentis, ad ſui libitum diſponere poſſe.

12 Si ergò, vt ad caſum noſtrum reuertamur, clericus, qui non habet *Trid. Concilij* requiſita, excepto fori priuilegio, in omnibus alijs reputatur clericus, quo pacto defendi poſſe dicebam, vt priuilegio electionis, & variationis fori clericis tributo

gau-

gaudere non poſſit ille, qui diſpoſitione
præfata *Tridentinæ Sanctionis* iuuari non
poteſt.

13 Ad ſecundum, quo dicebatur, ſuppoſito
clericatu Philippi, ceſſare in illo hoc ele-
ctionis fori priuilegium, dùm contendit cū
minore, cui paritèr illud idem priuilegium
competit, ſicquè ſubintrare regulā, vt pri-
uilegiatus ſuo priuilegio vti non poſſit cō-
trà paritèr priuilegiatum, ad *tex. in l. ſed &*
milites, ff. de excuſat. tutor. in l. verum, §. item
quæritur, ff. de minoribus, & in *§. ſed & hoc*
præſenti, in auth. de Sanctiſſ. Epiſcopis, reſpō-
di, regulam de plano procedere, quando
priuilegia eſſent æqualia, ſic enim loquun-
tur iura nupèr allegata, & in terminis no-
ſtris *Ritus* M.C.231. *Andr. & Affl. in d. Cōſt.*
Statuimus, & *D. de Franch.* in allegata *deciſ.*
188. quod contingit, quando pupillus vel-
let vti priuilegio electionis, vel variationis
fori contrà alium pupillum, vel viduam,
nàm cùm eorum quilibet eſt priuilegiatus
de iure communi ex d. *l. vnica, C. quando*
Imper. inter pupil. & viduas, ceſſat prorſus
priuilegium, & obſeruatur illud, quod ge-
neralitèr idem ius commune ſtatuit, nimi-
rùm, vt Actor Rei forum ſequi cogatur,
ſic ratiocinatur *Affl.* in *loco* proximè cita-
to *num. 20. verſ. tene ergò iſtam concluſionem*;
14 at quando priuilegia non eſſent æqualia,
vt quia vnus eſſet magis priuilegiatus, quā
alter, prout in caſu noſtro, ceſſat regula
prædicta, ſicquè perſona, quæ maiori pri-
uilegio præfulget, trahit illum, qui minori
priuilegio munitus eſt, ità ſanè Sacrū Con-
ſilium Regni huius determinaſſe teſtatur
Affl. deciſ. 56. vbi *Vrſill. in addit. num.* 3. ad id
expēdens *Alex. in l. Marcellus, ff. ad S.C. Tre-*
bell. idemquè *Petra ad Capyc. deciſ.* 160. *n.* 2.
verſ. ſed nota, quòd ſi concurrunt, & iſtorum
primus *Lucas de Penna* infrà allegandus.

15 Quòd autem clericus in fori electione,
& variatione maius priuilegium habeat,
quàm minor decem, & octo annis, maior
autem quatuordecim, patet manifeſtiſſi-
mè, & primò, quia cùm offenſio in clerici
perſonam illata cenſeatur facta Eccleſiæ,
c. ſi is, qui 29. *quæſt.* 4. immò Deo Omnipo-
tenti, *can. nonnulli* 9. *q.* 1. quod proindè di-
cunt, cuilibet de populo ad vindictam pro-
ſequēdam ius competere, ad *tex. in l. ſi quis*
in hoc genus, vbi *Bart. C. de Epiſcopis, & cler.*
& ſatis ad propoſitum *Viuius deciſ.* 27. poſt
Annam alleg. 146. conſequens eſt dicere, vt
maioris pōderis ſit priuilegium clerici of-
fenſi, quàm minoris offendentis. Secundò,
16 & melius conſidero, nullo iure cautum
eſſe, minori decem, & octo annis, & maiori
quatuordecim fori priuilegium compete-
re; ſed ſic ſe habet opinio aliquorū *Docto-*
rum, nàm ſi verba *Rubr.* & *tex.* in ſupracita-
ta *l. vnica, C. quando Imper.* perpendimus,
verbum nullum de minore; ſed tantùm de
pupillis, viduis, diuturnoquè morbo fati-
garis, ſin autem ad præcitatam *Conſtit. Re-*
gni Statuimus, & *Rit.* M.C. recurrimus, idem,
quę quidèm *Doctorum* opinio non eſt ſine
notabili controuerſia, quandoquidèm non
deſunt *Doctores*, & numero maiores, qui
hoc electionis fori priuilegium minoribus
denegarunt, & hi ſunt *Io. Franciſc. Capibl.*
in pragm. 8. par. 1. num. 314. de Baronibus, Ho-
rat. Viſcont. in addit. ad D. de Franch. dec. 100.
ad *num.* 17. vbi contrà minorem per Ma-
gnam Curiam, referente tunc Iudice D.D.
Ferdinando de Quadra, demùm Conſilia-
rio meritiſſimo deciſum refert, *Epiſcopus*
Ricc. in collect. deciſ. collect. 2360. *Thor. in*
compend. deciſ. par. 1. in verb. minor, & iterùm
voto 65. num. 25. Thomat. dec. Rotæ Macerat.
85. *num. 39. & Io Maria Nouar. in praxi elect.*
fori, par. 1. ſect. 2 quæſt. 4. à num. 5. & par. 2.
ſect. 2. quæſt. 4. et in collect. ſuper prag. in Rubr.
de Infantibus perditis, num. 5. & ſeq. quibus in
locis ratione, & authoritate nixus fuit pro-
bare, ſuprà allegatam *deciſionem* 27. *Reg.*
Rouit. iuris fundamento carere, idemq; no-
uiſſimè, vt minoribus fori priuilegium nul-
latènus competat, defendit *Nicola Ant. de*
Palma in miſcellaneis diuerſ. iuris communis,
& Regni par. 2. gl. 16. nu. 1. fol. mihi 276. quo
fit, vt neceſſariò dicamus, quæſtionem eſſe
ſatis controuerſam.

17 In clericis autem, quòd electionis, & va-
riationis fori priuilegium illis competat,
non ex Doctorum opinione, ſiuè Pruden-
tum interpretatione prouenit; ſed ex par-
ticulari diſpoſitione iuris Regni, ſic dictā-
tibus tribus M. C. *Ritibus*, ſecundùm ordi-
nem *Carauita* 67. 229. & 233. & meminit
Anna alleg. 146. in quibus quidèm iuribus
clericus inter pupillos, & viduas in forum
eligendo connumeratur: modò dico Ego,
ſi clericus dùm forum eligit, innititur iuris
diſpoſitione, ſicq; vtitur priuilegio incluſo
in corpore iuris Regni, non nè cogimur
affirmare, vt magis priuilegiatus ſit ille, ſic
iuris priuilegio munitus, quàm minor, qui
in forum eligendo, non ſolùm iuris aſſiſtē-
tiam non habet; ſed adſunt contrà ipſum
Doctores; & geminæ deciſiones hoc priui-
legium eidem denegantes; quomodò ergò
ſtantibus prædictis, in caſu propoſito ipſe
dicebam, poteſt eſſe locus regulę confuſio-

n s priuilegiorum,nimirùm vt concurrente clerico in eligendo , & minore in contradicendo electioni , ſint priuilegia conquaſſanda, videatur, quæſo, ad propoſitũ, & in fortioribus terminis ſingularis Theorica *Luc.de Penn.in l.nè ad diuerſa,nu.4.C.de*
18 *ſilentiar.lib.*12. vbi notabilitèr dicit, quòd ſi in forum eligendo contenderent vidua, & alia perſona, quæ ex particulari ſuo priuilegio haberet fori electionem,debet preferri vidua, reddit rationem, quia illa vtitur iure communi, at qui forum eligit ex priuilegio, innititur tantùm priuilegio, & contrà ius commune,cùm priuilegium lex priuata nuncupetur, & ad priuatum commodum inducta dicatur contrà ius, vndè dicit *Lucas*, qui eligit forum de iure communi, gaudet eodem priuilegio, & vtitur iure communi, ergò præferri debet, cùm faciliùs tollatur priuilegium,quàm ius cõmune,allegat *tex.in l.antiquæ,C.ad S.C.Velleian.*& in *§.quia verò ſimile, in Auth. de non alienan.vel permut.rebus Eccleſ.*

19 Qua concluſione ſic ſtante,nulla eſt habenda ratio de opinione *Carau.* qui in *Rit.* 228.*num.* 3.dicit,quòd ſtante illo *Ritu* generalitèr diſponente, vt nullus priuilegiatus alium trahat priuilegiatum , ſequitur clara,& indubitata deciſio,quòd ſiuè actor ſit priuilegiatus maiori priuilegio, quàm reus, ſiuè non, nunquàm priuilegiatus cõtrà alium priuilegiatum forum eligit, idq; ſubdit voluiſſe *Affl. in d. Conſtit.Statuimus, num.* 19. *& ſeq.* etenim aduertendum eſt, nullo pacto *Carau.* ſententiam ex diſpoſitione dicti *Ritus* probari, ex quo nullibi in eo hoc legitur;ſed tantùm canitur vulgata iuris regula ; vt priuilegiatus aliũ priuilegiatum trahere nõ poſſit, quod nos vti veriſſimum axioma ſine cõtrouerſia admittimus ; nec paritèr probari dicimus ex *Affl.* cuius theoricam credo certè *Carauitã* perfunctoriè obſeruaſſe , ex quo Vir ille doctiſſimus non ſolùm non dicit, quod *Carau.* affirmat; ſed totum contrarium; illud enim,quod *Affl.* ſcripſit,eſt,vt ſi miſerabilis Curiam Principis in forum eligens aliũ
20 miſerabilem conuenerit, non eſſe conſiderandũ, quis ſit magis miſerabilis,ad hoc vt ille minus miſerabilem trahere poſſit,ex eo,quòd *tex.in l.vnica,C. quando Imperator,* non diſtinguit inter magis miſerabilem, & minus miſerabilem, ac proindè generalitèr debet intelligi,ad *tex. in l.2.ff. de aleator.* benè dixit *Affl.* cùm ratio maioris miſerabilitatis in fori electione nullius ponderis eſſe poſſit ; quid enim refert, quòd Actor ſit duobus brachijs priuatus, & per conſequens miſerabilior Reo,cui forſan vnum tantùm deficit; ſemper enim eadem miſerabilitatis ratio in vtroquè militat, vndè meritò priuilegia confunduntur, ſe-
21 cus autem, in ſpecie ſubiũgit *Affl.* in duobus priuilegiatis priuilegio fori, vt nimirùm in illis maior ratio priuilegiati conſideranda ſit, ad hoc vt illud priuilegium,in quo eſt maior ratio,ſit attendendum, ſicq; per S.C.deciſum teſtis eſt in *dec.* 56. quam ſuprà retulimus.

22 Ad tertium, quo mediante omne dubiũ ceſſare dicebam , ſatis inquiſito obeſſe, quòd ſub patria poteſtate conſtitutus reperiebatur,cùm exploratiſſimi iuris ſit,hoc fori priuilegium nec etiam pupillis patrẽ, vel auum paternum habentibus concedẽdum ſit, ceſſat enim ratio priuilegii in patris carentia , & ſic in defenſoris defectu fundata, ac proindè ceſſare debet ipſum priuilegium, videantur *D. de Franch. deciſ.* 671. *Reg.Rouit.* cit.*deciſ.* 27.*n.* 11.& *dec.*49. *num.* 1.*Conſiliar.Paſchal.* in ſuo *tract.de viribus patriæ poteſt.par.*2.*cap.*2.*num.*92. *verſ.& conſequentèr.*

23 Nec obſtare dicebam limitationẽ, quæ huic indubitatę concluſioni accommodabatur, nimirùm vt non procedat, quando pater eſt inutilis , & pro tale inquiſiti patrem habendum fore, dùm bonis ceſſerat: ſicquè idem eſſe patrem non habere , vel habere ; ſed inutilem , exemplo mulieris nuptæ,cui quamuis fori priuilegium non competat, communis tamèn ſe habet opinio,vt benè competat, quãdo vir eſſet inutilis; etenim reſpondi, inutilitatem , quæ allegabatur, ad caſũ, de quo agebatur non pertinere, tunc enim dixerũt *Doctores* mox allegandi , virum dici mulieri inutilem, quando non poteſt in iudicio comparere ad coniugem defendendum , & exemplificarunt, ſi vir eſſet ad triremes condemnatus, ſiuè in manibus inimicorum reperiretur,aut exulatus, foriudicatus, ſiuè quouis alio modo ciuilitèr mortuus, aut & tãdem incurabili infirmitate oppreſſus , in his enim caſibus vir vxori,et pater filio pupillo dicuntur inutiles ; non autem ſi diceretur,eos inutiles eſſe , quia bonis ceſſerunt, nam quantò magis bonis ceſſerunt, eo ſecurius in iudicijs ſiſtere poſſunt ad mulierem, ſiuè filium defendendum, quia certi ſunt pro cõtractis debitis carcerari eos nõ poſſe,videantur *gloſ.in l.fin.in verb.orbitantes,C.ad l.Flau. de plagiar.ibiq; Bal.Salycet.*et omnes,*Felin.in cap.ſignificantibus, num.*8.*de*

Digitized by Google

*offic.delegat. Couar. pract. quæſt.cap.7.num.2. verſ.eſt & in hoc, Menoch. de arbitr. lib.2.caſu 66.num.13.Polydor.Rip.obſer.121.Vincent. de Franch.deciſ.*100 *nu.*18.*Viuius deciſ.* 197. & 521. *Carolus de Tap.tom. 2. iur. Reg.fol.* 154.*Anel. Amat. conſ.*31.*num.*13.*Imbrian. de* 1.& 2.*beneficio,conſid.*5.*num.*6 et alij pœnès *Nouar. de elect. & variar.fori, par.*1.*ſect.* 2.*quæſt.*7.*num.*2.*fol.*mihi 75.quorum dictis non aduerſatur *Reg.Rouit.* ex aduerſo allegatus *deciſ.*49. quia loquitur in caſu à noſtro ſatis diuerſo,vt videri poteſt.

24 Vndè his omnibus concurrentibus, decretum M. Curiæ omni iure per Sacrum Conſ. confirmari debere ipſe tuebar, eoq; magis,nàm cùm de his diſputaretur,inquiſiti maior ætas ſuperuenit,ſicquè prætenſũ minoris ætatis priuilegium ceſſabat prorſus, fruſtratoria enim eſſet remiſſio ad Iudicem loci delicti, ex quo poſſet demùm clericus iterùm M.Curiam in forum eligere,quo tempore inquiſitus minoris ætatis clypeo ſe tueri nõ poſset; etenim receptiſſimum eſt apud Noſtrates, fori electionem non ſemel tantùm perſonæ priuilegiatæ eſse permiſsam; ſed bis,et ter, poteſt enim in Regno perſona comprehenſa ſub diſpoſitione *l. vnica,C. quando Imper.* et *Conſtit.Statuimus* M.C.in forum eligere,et poſtmodùm ad Curiam Baronis variare, et à Curia Baronis iterùm ad M.C. recurrere, iſtamquè variationem nèdum antè,et poſt litem conteſtatam permitti;ſed etiam poſt concluſum in cauſa,et ità in dies practicatur in cauſis criminalibus, videantur *Affl. in d. Conſtit.Statuimus, num. 26. & ibidem Poller.num.*128.*Carau.d rit.*233.*num.*8.9.& 10.*Alex.Trentacinq.var.reſol.lib.*2.*tit.de citation.reſol.* 2.per totum *num.* 10.*Muſcatell. in prax.S.C gloſ.competentes, num.*39. et alij pœnès *Nouar.in prax elec.& variar.fori par.* 1.*ſect.*1.*quæſt.*3.*num.*1.

SVMMARIVM.

1 *Clericus an poſſit alienare bona, ad quorum titulum ſacris inſignitus eſt, ſiuè ſuper illis annuum conſtituere cenſum, num.*2.& 4.

3 *Sollemnitates, quæ requiruntur in alienatione bonorum Eccleſiæ, requiruntur paritèr in conſtitutione annui cenſus ſuper illis.*

5 *Bona clerici, ad quorum titulum ſacris inſignitus eſt, ſi de facto hypothecæ ſubmiſſa reperiuntur, an Clerico defuncto poſſit creditor ſuper illis recurſum habere, & nu.*7.& 11.

6 *Hæres poteſt venire aduerſus contractum à defuncto nullitèr factum.*

8 *Reditus annuus ſuper obligatione perſonali principalitèr fundatur.*

9 *Sententia requiritur declaratoria, vbi actus eſt ipſo iure nullus.*

10 *Sentẽtia requiritur declaratoria,ad hoc vt excõmunicatus Eccleſiaſtica ſepultura careat.*

ARGVMENTVM.

Agitur,an *text.Concil.Trid.ſeſſ.* 21.*cap.*2.*de reform.* qui vetat alienationem bonorum, ad quorum titulum Clericus ordinatus eſt,procedat, quãdo Clericus ſuper bonis illis cenſum conſtituit,& quatènus procedat, ſi de facto reperiretur cenſus conſtitutio facta, an Clerico defuncto, illius hæres actione hypothecaria conuentus poſſit de contractus nullitate opponere. Item nùm quando lex aliquem actum ipſo iure declarat nullum,hominis sẽtentia requiratur, & de alijs.

CAP. XLVIII.

1 Clericus, certum eſt hodiè,quòd bona,ad quorum titulum ſacris inſignitus eſt,alienare non poteſt,'niſi alienationis tempore congruam habuerit ſuſtentationem, ſic diſponẽte *Tridẽtina ſanctione ſeſſ.*21.*c.*2. *de reform.*circà finẽ,& pro indubitato docẽt infiniti relati p *Cauall.cõm.cõtra cõm.q.*527. *Gratian.diſcept. forenſ.c.*159.& per *Ricc.p.*1. *prax.eccleſ. reſol.*71. *in nouis*, quam concluſionem ſine dubio procedere dico, nonmodò in reali,& effectiua alienatione,de

2 qua propriè loquitur *Decretum Concilij*, ſed etiam, vbi Clericus ſuper patrimonio, ad

cuius titulum ordinatus eſt, vellet cenſum
conſtituere, ſiuè annuos reditus pro capi-
tali recepto vendere ad formam *Bullarum
Nicolai, & Pij Summorum Pontificum*, ratio
enim finalis *Concilij*, quæ militat in diſtra-
ctione, verificari etiam poteſt in annui re-
ditus conſtitutione, nàm quotiès clericus
conſtituens annuum illud conſtitutum nō
ſolueret, poſſet creditor hypothecariam
exercendo actionem bona illa diſtrahi fa-
cere, quibus clericus demùm exutus men-
3 dicare cogeretur, quòdq; hoc iuris ſit in-
dubitati, videmus ſic per *Doctores* tentum
in aſſenſu Apoſtolico, qui in bonorum Ec-
cleſiæ alienatione requiritur, vt etiam om-
ninò requiratur in cenſus conſtitutione, vt
nouiſſimè alijs omiſſis reſolutum fuiſſe te-
ſtatur *D. Ricc. part. 1. prax. Eccleſ. reſol. 46. &
57. & dec. 153. par. 2.* & dixi Ego *lib. 1. c. 28.*
& in puncto, de quo agimus *Cened. quæſtion.
pract. quæſt. 11.* à *num. 21.* poſt hæc ſcripta
4 viſus, vbi in *fine* hæc ſubdit verba. *Ex quibus
quæſtioni propoſitæ reſolutiuè reſpōdetur, quòd
prohibitus alienare bona, ad quorum titulum
fuit promotus, ea ſpecialitèr non poteſt obligare
ſine incurſu cenſurarum Concilij, benè tamen
poteſt ea generalitèr obligare, per rationem di-
ctam, cùm in generali obligatione non compre-
hendantur huiuſmodi bona, ad quorum titulum
fuit promotus, per ſupradicta, &c.*
5 Sed dubitatum audiui, ſi de facto cenſus
conſtitutio ſuper patrimonio, ad cuius ti-
tulum clericus ordinatus eſt, facta reperi-
retur, nùm clerico debitore defuncto poſ-
ſint eius hæredes à creditore conuenti de
contractus nullitate opponere? Ratio du-
bitandi in partem affirmātem illa eſt, quia
contractus prædictus cenſus conſtitutio-
nis fuit à principio ipſo iure nullus; *Decre-
tum* enim *Concilij* per dictionem illam, *nul-
latènus*, actus nullitatem in caſibus prædi-
ctis ipſo iure induxit, vt probarunt *DD.* ſu-
prà relati, & alij citrà controuerſiam, ſi igi-
tur fuit ipſo iure à principio nullus, benè
poteſt per clerici hæredes de illius nullita-
te opponi, conſtat enim, aduerſus contra-
6 ctum à defuncto inualidè, ac nullitèr factū
eius hæredē venire poſſe, nec eo caſu pro-
cedere *tex. in l. cùm à matre, C. de reiuend.* ità
probatur in *l. quemadmodùm, C. de Agricol.
& cenſit. lib. 11. gloſ. in l. Lucius, ff. ſolut. ma-
trim. Affl. deciſ. 240. num. 8. Grammat. deciſ.
93. num. 9. Cacher. deciſ. 180.* in *princip. Rot.
deciſ. 110. num. 1. par. 2. diuerſ. Viuius dec. 56.
num. 9.* & alij ab iſtis relati.
7 Cæterùm in caſu propoſito contrariam
amplexus fui ſententiam, & vt pateat de
veritate ſciendum eſt, quòd licèt hæc om-
nia pro dubitandi ratione adducta in ſe
vera ſint, in quæſtione tamen noſtra alle-
gari non merentur, idquè ex duobus po-
tiſſimùm, & primò, nàm licèt verum ſit, non
potuiſſe clericum ſuper patrimonio, ad cu-
ius titulum promotus extiterat cenſum
conſtituere, non tamèn per hoc ſequitur,
quin ipſe actione perſonali obligatus re-
manſerit, nàm, vt aliàs diximus citato *cap.
28.* reditus annuos ſuper obligatione per-
8 ſonali principalitèr fundari, reiquè ſubmiſ-
ſionem loco certioris, & facilioris ſolutio-
nis fieri, qua de re latè per *D. de Franch. de-
ciſ. 159. num. 3.* poſt *Couarr. var. reſol. lib. 3.
cap. 21. num. 5. verſ. his profectò libentèr addi-
derim, & Gutierr. pract. quæſt. lib. 2. quæſt. 168.
num. 6. verſ. hoc enim manifeſtè eſt falſum*; ſi
igitur remanſit ſine dubio clericus actione
perſonali obligatus, conſequens eſt dicere,
vt & eius hæres ad continuationem ſolu-
tionis annui cenſus cogi poſſit.
9 Secundò validius dico ſic: nàm etſi verū
ſit, *Decretum Concilij* ipſo iure actus nullita-
tem inducere, attamen negari non poteſt,
quin ſententia requiratur declaratoria, à
Iudice competente proferenda; eſt enim
abſolutiſſimum, quòd vbi actus ipſo iure, &
ſic per ſolam iuris ſententiam nullus decla-
ratur, ſaltèm ad exequutionis eſſentiam
hominis ſententia requiritur, ſic in priuato
ipſo iure beneficio dixerunt *Oldrad. conſ.
227. nu. 4. verſ. 2. obijcit,* & *Anchar. conſ. 189.
num. 3. & 4.* vbi etiam dicit, quòd ſi quis
10 propter aliquam cauſam fuerit ipſo iure
excommunicatus, morte ſuperueniente
Eccleſiaſtica non carebit ſepultura, ſi dùm
viuebat talis declaratus nōn extitit, & in
alijs caſibus latè *D. Card. Tuſch. pract. concl.
lit. D. concl. 98.* & alij plures relati per *Ricc.
par. 2. prax. Eccleſ. reſol. 245.*
11 Si igitur Iudicis ſententia declaratoria
requiritur, inſtando hæres pro illius prola-
tione extrema non inuenit habilia, nàm, vt
nulla cenſeatur diſtractio, quæ fit à clerico
de bonis, ad quorum titulum ſacris inſigni-
tus eſt, fuit ſtatutum, nè diſtractione ſequu-
ta mēdicare cogeretur, hęc enim fuit mens
Concilij per verba expreſſa in *Decreto* præ-
dicto declarata; iſtud modò in hærede ceſ-
ſat, in illius enim perſona ratio *Concilij* ve-
rificari non poteſt, ac proindè nec canonis
diſpoſitio, & ſic concludo, quòd etiā ſi cle-
ricus patrimoniū, ad cuius titulū ordinatus
eſt, verè alienaſſet, per eius heredē illud vti
nullitèr, & ſic contrà ius alienatum vendi-
cari non poſſet.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Clericus creditorum mole grauatus ſuccurritur beneficio* tex.in cap.Odoardus, de ſolution.

2 *Clericus aſſequutus beneficiũ* cap.Odoardus *laicus demum effectus an eo potiri poſſit, ſi fuerit à creditoribus conuentus coràm Iudice ſeculari, & num.4.5 & 7.*

3 *Cauſa priuilegij ceſſante, ceſſat ipſum priuilegium, ſed limitatur, num.6.*

4 *Exceptio rei iudicatæ oppoſita in Curia Eccleſiaſtica an poſſit opponi in Curia ſeculari.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an clericus aſſequutus priuilegium, ſiuè beneficiũ, de quo in *cap. Odoardus, extrà de ſolution.* poſſit illo gaudere, ſi clericatu dimiſſo laicus efficeretur, ità vt ſi à ſuis creditoribus corã Iudice ſeculari cõueniretur, valeat de obtẽto beneficio opponere?

CAP. XLIX.

1 CLerico creditorum mole grauato, & non ſoluendo exiſtente, ſtatuit Summus Pontifex *Gregorius IX. in cap. Odoardus, extrà de ſolution.* vt ille moleſtari nõ poſſit, recepta tamen priùs ab eo idonea cautione, vt ſi ad pinguiorem deuenerit fortunã, debita perſoluat.

2 Suppoſito hoc priuilegio clericis indulto, ſcio, alids in vna facti contingentia dubitatum, an vbi à loci Ordinario clerico ſuo Diœceſano, viſis videndis fuerit illud impartitum, adeò proficuum dicatur, vt ſi clericus ille laicus efficeretur, & à ſuis creditoribus coràm Magiſtratu ſeculari conueniretur, adhùc eo priuilegio potiri valeat, ſicquè rei iudicatæ exceptionem opponere?

3 Pro ratione dubitandi videbatur negatiuè reſpõdendum, ex regula ceſſante cauſa, quam etiam in priuilegio procedere dixit inſignis *Tiraquel.* in *tract. ceſſante cauſa, num.* 210. vndè cùm cauſa huius priuilegii fuerit clericatus, illo demùm ceſſante, quia clericus, qui priuilegium obtinuerat, laicus euaſit, proindè ceſſare quoquè debet illud beneficium.

4 Sed hac dubitandi ratione non obſtãte, contrariã in caſu propoſito amplexus fui ſententiam, primò per *tex.in cap. fin. de except.in 6.* vbi ſtatuit *Bonifacius Octauus*, quòd ſi inter eaſdem partes coràm Iudice ſeculari de re aliqua dubitari cõtingeret, ſuper qua Iudex Eccleſiaſticus pronũciauit, oppoſita per conuentum rei iudicatæ exceptione, tenetur Iudex ſecularis etiã per Eccleſiaſticas cenſuras, ſi opus fuerit, oppoſitam admittere exceptionem, & è contrà, cuius *textus* diſpoſitionem in ciuilibus ſignantèr procedere, & locum habere, dixerunt *Abb.in cap.ſi clerici, num.* 11. *& Mant. num.*20.*extrà de iudic. Valaſc. deciſ.* 48. poſt *num.* 11. & *Triuiſan.deciſ.*17. dequè hoc nunquam fuiſſe dubitatum teſtatur ex noſtris *D.de Franch.deciſ.*512.*num.* 5. vndè in caſu

5 noſtro cùm beneficium hoc *cap. Odoardus* clerico debitori, creditoribus ſuis in foro Eccleſiaſtico auditis, & iuris ordine ſeruato conceſſum proponatur, non eſt, cur dubitari poſſit, quòd ſi idem clericus laicus efficeretur, & in foro ſeculari ab eiſdẽ creditoribus conueniretur, rei iudicatę exceptio obſtaret.

6 Quo ſic ſtante, ad regulam ceſſante cauſa facili modo reſpondetur, illam enim nõ procedere dicunt cõmuniter *Doctores*, quotiès priuilegium effectum conſummatum produxerit, argumento *tex.*in *l.fin.*ibi, *nihil obeſſe ei, quòminus id, quod acquiſiuit, retineat, ff. vndè liberi*, & in *l.inter ſtipulantem, §.ſacrã, de verb.oblig.* ſicquè in puncto dixerunt *Tiraquel.loco* citato, *limit.* 12.*nu.*1.*& ſeq.Gamma deciſ.Luſitan.*27.*num.*4.& 5. & alii, quos refert, & ſequitur *Aluar Valaſc.dec.* 57. quẽ

7 omninò vide; quarè cùm in caſu, de quo agimus priuilegium hoc ſuum ſortitũ fuerit effectum, mediante ſentẽtia Iudicis Eccleſiaſtici competentis, quæ in rem iudicatam tranſitum fecit, eoq; beneficio, qui illud obtinuit, donec in clericatu permanſit, gauiſus eſt, conſequens eſt dicere, vt adhùc illo gaudere debeat, quamuis laicus effectus ſit.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Clericus in Ciuitate Neap. non ligatur* Conſuetudine *exordiente* Et ſi teſtator.

2 *Clericus Neapolitanus ſi beneficio renunciauerit, nō tamen ſeruata forma iuris, an demũ teſtamentum condens cogatur diſponere ſecundùm* Conſuetu finem Et ſi teſtator, *et quid ſi feudi inueſtituram petierit, & n. 4.*

3 *Beneficij renunciatio vt valida iudicetur, quæ concurrere debeant, et num 7.*

5 *Clericus beneficiatus potens in feudo ſuccedere, ſi beneficium retinuerit, videtur ſucceſſioni renunciare.*

6 *Clericus, mortuo agnato feudatario poteſt petere tempus ad deliberandum, an velit in feudo ſuccedere.*

7 Tex. in cap. admonet, de renunciat. *an de conſuetudine ſeruetur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an clericus, qui non ligatur *Conſuetudine Neapolitana*, quæ incipit *Et ſi teſtator,* poſſit in morte liberè de bonis antiquis diſponere, dũ exiſtens beneficiatus clericatui, & beneficio renunciauit, non ſeruata forma *tex. in cap. admonet, de renunciat.* Clericus beneficiatus an beneficio renunciare videatur, petendo inueſtituram feudi, in quo propter conſanguinei mortem ſucceſſit. Diſpoſitio *tex. in d. cap. admonet, de renunciat.* an de conſuetudine ſeruetur, & de aliis.

CAP. L.

1 CLericus, apud nos indubitati iuris eſt, quòd non ligatur huius Ciuitatis *Conſuetudine*, exordiente *Et ſi teſtator*, per quam ſtatutum eſt, non poſſe Ciuem in vltimis conſtitutum, dùm filijs caret, de ſuo, quod à maioribus habuit diſponere, niſi de medietate, cùm reliquum illis teneatur relinquere conſanguineis, à quorum linea bona illa obuenerunt, quæ quidem *Conſuetudo* an ſicut in clerico ꝓcedit actiuè, procedat etiã paſſiuè, videndi ſunt *Capyc. dec 98. De Frãcb. deciſ. 411. Molfeſ.* & alii relati per *Squillant. tract. de priuil. cler. cap. 7. à n. 97. vſq; ad 102.*

2 Sed contigit aliàs dubitari, an liberè potuiſſet de bonis antiquis diſponere quidam clericus beneficiatus, in minoribus tamen ordinibus conſtitutus, qui parum temporis antè mortem, ſed poſt conditum teſtamentum per actum publicum coràm Notario, & teſtibus clericatui, & beneficio renunciauerat, ac inſimul inueſtituram petierat feudi, in quo per fratris mortem ſucceſſerat?

Dicebant, qui hęredis ſcripti partes tuebantur, aduerſus Agnatos bonorum antiquorum medietatem vindicantes, iure quidem potuiſſe teſtatorem vti clericum de integro eius patrimonio diſponere, nec alitèr fuiſſe ligatum *Conſuetudine* prædicta, nàm quamuis clericatui, & beneficio re-
3 nunciaſſe apparebat, non tamen iuris forma ſeruata; conſtat enim, renũciationem, quæ fit de beneficio eſſe prorſus inefficacem, nulliuſq; momenti, quando ea coràm proprio Pręlato non ſequitur, hic eſt *tex in cap. admonet, extrà de renunc.* cùm q; hic diſponens in renunciatione per eum facta formam à ſacris Canonibus præſcriptam non ſeruauerit, non eſt, cur dici poſſit, per talem ſic peractam renunciationem beneficium vacaſſe, ſed adhùc renunciantẽ clericum remanſiſſe, talemq; defunctum eſſe.

4 At Ego contrariæ inhærendo ſententiæ dicebam, teſtatorẽ prædictũ nõ alitèr clericum defunctum eſſe, ſed prorſus laicum, ſicq; non potuiſſe illum de ſuo, quod à maioribus habuit diſponere, niſi ſeruata forma *Conſuetudinis* præfatæ, nàm quòd non obſtante diſpoſitione *tex. in d. cap. admonet* ſat ſit, vt clericus beneficiatus reputetur laicus, ſi inueſtituram à Domino petie-

feudi, quod alicuius prædefuncti conſanguinei fuit,ſatis doctè, prout de more defendit *Io.Vinc.de Anna alleg.* 98. nunquàm enim in Regno videmus, clericum feudū poſſidere,prout hic poſſidebat, repugnant namq; iura feudalia, vt quis ſit miles ſeculi, & inſimul miles Chriſti, *cap.* 1. *de vaſal. milit.qui arm.bellic. depoſuer. & cap.* 1. §.*qui clericus,ſi de feud. defunct. milit.*etenim ſicut
5 retinendo beneficium, qui poteſt in feudo ſuccedere videtur ſucceſſioni renunciare, ſic e contrà, ſubdit *Anna loco* cit. *num.* 4. ſuccedendo in feudo, videtur beneficio renunciaſſe,hæc eſt enim vera beneficij renūciatio,nimirùm actum peragendo contrarium, habendo beneficium pro derelicto, cùm impoſſibile ſit, vt quis beneficio ſeruiat,ac ſeruitio Domini directi feudi vacet.
6 Nec obſtare dicebam id,quod ad hoc cauillandum allegabatur, nimirùm, quòd hic prætenſus clericus feudum tenebat cum licentia Collateralis Conſilij, à quo tempus obtinuerat ad deliberandum, an voluiſſet in clericatu perſiſtere, vel feudum habere, iuxtà cautelam traditam ab *Anna loco* cit. *in fine*, quam meminit *Bammacar. in cōment. ad tit.ſi de feudo defunct.& in cap.qui clericus, quæſt.*3.*num.*82.*& ſeq* etenim ex actibus demùm ſubſequutis apparuit euidentèr, in feudo ſuccedere voluiſſe, non autem clericatum continuare, cùm feudum illud, cuius adeptus fuerat inueſtituram, ſoluendo etiam releuium Domino Regi noſtro,alteri vendiderit, & ſic, quæ maior animi deliberatio? non enim poterat eſſe clericus, & feudum talitèr pœnès ſe habere, vt alteri vendere potuiſſet.
7 Secundò, pro conualidanda renunciatione clericatus, & beneficij dicebam Ego, quòd quamuis clericus beneficiatus non poſſit de iure renunciare beneficio, abſquè proprij Epiſcopi licentia, vt in *d.cap. admonet*,cui concordat *tex.d.cap niſi cùm pridèm*, §. *verum,eod. tit. de renunc.* eſt tamen veriſſimum,quòd diſpoſitio dictorum canonum de conſuetudine non ſeruatur, ſed ſat eſſe tacitam renunciationem per actum cōtrarium incompatibilem, vt poſt *Io. Andr. & Abb.in d.cap admonet,& in cap.ex ore,de his, quæ fiunt à maior. part. Capit.* teſtatur noſter *Reg. de Pont.deciſ.*4.*n.*14.cum *ſeq.*vndè,&c.

SVMMARIVM.

1 *Clericus vti alicuius fideiuſſor conuentus an excuſſionis exceptionem opponere poſſit, & num.*3.*&* 6.

2 *Exceptio excuſſionis eſt de iuris apicibus; ſed an poſſit opponi de iure canonico, num.* 4.

5 *Ius ciuile ſeruatur in Curijs Eccleſiaſticis in his,in quibus ius canonicum non diſpoſuit.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an clericus vti alicuius fideiuſſor conuentus ordinis beneficio ſuccurratur. Exceptio excuſſionis an poſſit de iure canonico opponi, & de alijs.

CAPVT LI.

1 Clericus ſi conuenitur vti alicuius fideiuſſor,inueni apud Doctores dubitatum,nùm de iure,dùm ordinis beneficio non renunciauit, valeat nè excuſſionis exceptionē opponere?

Et quòd hoc beneficio à iure fideiuſſoribus impartito vti non poſſit,ex recentioribus tenuerunt *Vincent. Caroc. tract. de excuſſio.bonor.par.* 2.*quæſt.* 51.*num.*3. & *Carol. de Graſſ.tract.de exception. except.* 10. *nu.*75.
2 & *de effectibus clericat. effect.*27. per totum, aſſignāt rationem, cùm excuſſionis exceptio ſit de iuris apicibus, de quibus ius canonicum non curat,cuius concluſionis allegant in Authorem *Iaſ.in* §. *item ſi quis in fraudem,num.*78. *verſ. & ex iſta ratione infero, Inſt. de action.* quem ſimplicitèr ſequuti fuere *Hieron.Grat.conſ.*37.*nu.*25.*lib.*1.& alibi,*Iacob.Cancer.var.reſol.par.*2.*cap.* 5. *de fideiuſſor.num.*149. & *Fontanel.* cæteris omiſſis *tom.*1.*de pact. nup.clauſ.*4.*gl.*9.*par.*5.*n.*33.
3 Sed certè erronea ſatis eſt opinio hæc, tantiſque Viris inconueniens admodùm; fundatur enim authoritate *Iaſ.* qui id pro vero nunquàm affirmare auſus fuit; dicit *Iaſ.*ſibi uideri, excuſſionis exceptionem nō procedere de iure canonico, cùm eo attēto non ſit de iuris ciuilis apicibus curandum,ad *tex.in cap.dilecti, extrà de iudic.* At

agno-

agnoſcens,hoc affirmare, eſſe valdè periculoſum,hæc verba ſubdit: *Et ſi hoc eſt verum,eſt maxima limitatio, & multùm ſignanda,quam tamen non audeo verbis veram affir-*
4 *mare,&c.*vbi enim in iure canonico fundatur,in fideiuſſionum contractibus ordinis beneficium non eſſe admittendum, quod expreſsè ius ciuile induxit,vulgato *tex. in auth.præſente,C.de fideiuſſor.*non nè expreſsè *Summus Pontifex* ſtatuit,quòd vbi contige-
5 rit in foro Eccleſiaſtico de negotio tractari,per ius canonicum non diffinito,ſed benè per ius ciuile, quòd ſecundùm hoc ius iudicandum ſit,in *cap.* 1. *de noui oper. nunciat.*vbi *Canoniſtæ* communitèr. Si ergò circà caſum propoſitum nihil de iure canonico diſpoſitum habemus, ſed benè de iure ciuili,attendendum eſt id,quod ius ciuile ſtatuit,nimirùm, quòd vbi conuenitur alicuius fideiuſſor ad ſoluendum pro principale,ordinis beneficio iuuetur,*d. auth. præſente,*prætermittere modò hanc diſpoſitionem ſub colore, quòd excuſſio ſit de iuris apicibus,de quibus ius canonicum non curat,eſt equidèm ſatis ſofiſtica aſſertio.
6 Nè autem videar hanc meam ſententiã, quamuis ratione roboratam, ſine tamen authoritate fundare, dico, illam ſimilitèr tenuiſſe *Schrader. de feud. cap.* 5. *miſcellan. nu.*51.*& Ant.Hering. tract. de fideiuſſor. cap.* 27.*num.*291. cum *ſeq.*ſub illis verbis.*Supradictis affine eſt,quod aſtruunt,excuſſionis exceptionem de iure canonico locum non habere, ſiquidèm iure iſto apices iuris non curantur,Gugl. de Bened.in cap.Raynuntius, verbo ſi abſque liberis,num.*52.*extrà de teſtam. Grat. reſponſ.* 87.*num.*23.*lib.*2.*Duen.regul.*315.*limit.*4.*Iaſ. in* §. *item ſi quis in fraudem, Inſt. de action. Gayl.d.obſer.* 27.*num.*28.*Franc.d.cap.*5.*num.* 400.*&* 401 *Ieremias Setſerus in ſelect. diſput.* ſuis,*diſp.*23.*theſ.*10.*in glo.*1.*Verùm hanc ſententiam meritò reiecit Schrader.in miſcel. cap.* 5.*nu.*51.*ſiquidèm nullo iure fundatur, & præterea etiam leges ciuiles in foro canonico ſeruantur, ſi cõtrarium non ſit expreſsè cautũ,etc.*

SVMMARIVM.

1 *Clericus ſi litem habuit coràm Iudice laico, conuentus demùm ab eius Aduocato coràm eodem Iudice ad ſalariũ præſtandũ,nùm fori declinatoriã opponere poſſit, & n.*3.*& 6.*
2 *Salarij petitio eſt quid dependens à cauſa principali.*
4 *Iudex laicus nec actu , nec potentia iuriſdictionem habet in clericum.*
5 *Reconuentio conuentionem ſupponit.*

ARGVMENTVM.

Agitur , an clericus , qui vti Actor coràm Iudice laico litem habuit,poſſit ab eius Aduocato , vel Procuratore pro cõſtituto ſalario coràm eodẽ Iudice conueniri.

CAP. LII.

1 Clericus ſi diù vti actor litem habuit coràm Iudice laico, elegans eſt indagatio , nàm coràm eodem Iudice ad inſtãtiam Aduocati, & Procuratoris, qui pro ipſo patrocinati ſunt, poſſit ad conſtitutum ſalarium ſoluendum conueniri?

Et affirmatiuè dicendum videtur, ex relatis per *Hierony.Leo.dec.* 177.*lib.*2. vbi per illam Regiam Audientiam deciſum refert, per Aduocatos, & Procuratores poſſe ſalarium peti coràm illo Iudice , coràm quo cauſam patrocinati ſunt, quàmuis clientes eſſent alterius fori , & aliàs extrà domicilium conueniri non poſſent, ratio aſſigna-
2 tur,quia hæc ſalarij petitio eſt quid dependens à cauſa principali, & ità Iudex cauſæ principalis debet ſimilitèr eſſe Iudex in cauſa acceſſorij, allegat hanc cõcluſionem tenentes *Mandoſ.tract. de commiſſio. formula* 11.in *verſ validitate iuriſdictionis,Gratian.diſcept.forenſ.cap.*154.*num.*24.*Cancer.var.reſol.par.*2.*cap.*15.*de liter. requiſitor. num.* 66. *& Flor. Diaz de Men.lib.*1. *quæſt.* 12.*nu.*50.
3 Contrariam tamèn in caſu propoſito Ego ſequor ſententiam, nàm etſi prædicta deciſio uera ſit , procedit tamèn in caſu ſuo, quando conuenitur cliens laicus, cuius Iudex, ille,corã quo litem habuit, aliàs poſſet eſſe actu, & potentia competens, & licèt alterius ſit domicilij,non tamen illius ſpeciei iuriſdictionis, quæ ab alio fonte originem haberet, quàm ab illo, à quo dependet iuriſdictio Iudicis, apud quem lis agitabatur; Ambo enim hi Iudices à Principe temporali dominante eorum ducunt
4 iuriſdictionem; ſecùs autem in cliente clerico, contrà quem Iudex laicus, iuxtà illud vetuſtiſsimum principium, nec actu, nec

po-

potentia iuriſdictionem habet, niſi in caſibus à ſacris canonibus exceptis, vt per *Canoniſtas* in *cap.ſi diligenti, de foro comp.*& per *Ciuiliſtas in l. 1.ff.de offic. eius, cui mand. eſt iuriſd.* ab vno enim fonte dependet iuriſdictio ſecularis, & ab alio Eccleſiaſtica, vt certum eſt, et ſic vt caſum propoſitum abſoluamus, non poteſt dici, vt Aduocatus per viam reconuentionis clericum ad conſtitutum ſalarium præſtandum conueniat, quo caſu Iudex laicus eſt competens cõtrà clericum, vt communitèr dixerunt *Canoniſtæ* in *cap. at ſi clerici, de Iudic.* et per alios

5 vbiquè, reconuentio enim ſupponit conuentionem, quæ præcedere debet, ſic autẽ quando Aduocatus clericum clientẽ conuenit, per viam principalis petitionis conuenire dicitur, quo caſu ad verè competentem recurrere debet, *c. cùm ſit generale, de for.compet.DD.*in *l. 2 C.de iuriſd.omniũ iudic.*

6 Nec dices, quòd clericus in caſu noſtro comparuit coràm Iudice laico, et per hoc illius iuriſdictioni ſe ſubiecit; nàm reſpondetur, hoc verum eſſe quantum reſpicit fauorem ipſius clerici, qui à Magiſtratu ſeculari contrà laicum iuſtitiam expoſcit, ſecus autem vbi perſona clerici præter caſum reconuẽtionis vti Reus in iudicio cõpareret, tunc enim ſubintrarent quæ dicũt omnes in d.*cap.ſi diligenti*, et in *cap.ſignificaſti, de foro compet.*

SVMMARIVM.

1 *Clericus veniens in cauſa poſt ſententiam latam in actione reali, an ſit audiendus, ſi allegauerit, fuiſſe prolatam ſuper illius bonis, & num.2.& 4.*

3 *Tertius allegans, eſſe exequutum in bonis proprijs eſt audiendus, quando ſentẽtia fuit prolata in actione perſonali.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an clericus veniens in cauſa poſt ſententiã aduerſus aliquẽ in actione reali prolatam, ſit audiendus, ſi allegauerit, ſuper ipſius bonis fuiſſe prolatã; & quid ſi de mota lite habuerit notitiam, &c.

CAP. LIII.

1 Clericus veniens in cauſa poſt ſententiam contrà aliquem prolatam in actione reali, dubitari contigit, an ſit audiendus, ſi allegauerit, prolatam fuiſſe ſuper ipſius bonis, quòd proindè inſtaret, non poſſe de illius exequutione tractari?

Et eſſe audiẽdum ad ſententiæ exequutionem impediendam inueni fuiſſe iunctis aulis per Sacrum Conſ. Regni huius deciſum ſub die 27.Martij 1635.& iterùm hoc anno 1636. in gradu reclamationis confirmatum, idquè in cauſa Eleonoræ Bonello cum Io. Ferdinando Riccardo, referente Domino de Franchis Reg. Conſiliariò digniſſimo.

2 At Ego, quando de his diſputari audiebam, contrariam ſequebar ſententiam; nuſquàm enim legi, tertium in cauſa venientem poſt ſententiam prolatam in actione reali eſſe audiendum, allegando, eſſe illam prolatam ſuper bonis proprijs, inuenio tamen, communem eſſe in cõtrarium, nimirùm vt nunquàm hic tertius ſit audiendus; ſed quòd debet ſententia exequutioni demandari, & hoc ſumma cum ratione; eſſet enim his Diabolicus modus pro ſententiæ exequutione dilatanda, ità originalitèr dixit *Innocent.in cap.veniens ad ſedem, num. 1.de teſtibus*, quem ſequuti fuere *Bart. Alex.& Iaſ. in l. à Diuo Pio, §. ſi ſuper rebus, ff.de re iudic. Abb.& Felin.in d. cap.veniens, & Cacher.* alij omiſſis *deciſ.* 38. illud

3 enim, quod in dies ſeruari videmus, eſt, vt ſit tertius audiendus allegans, eſſe exequutum in bonis proprijs, quando ſententia in actione perſonali profertur, & hoc iure vtimur, ſecus autẽ, ſi in actione reali, id, quod eo magis procedere dicebam, cùm in caſu, de quo agebatur, clericus, qui poſt ſenten-

4 tiam ad illam impediẽdam comparuerat, litis motę contrà perſonam conuentam habuerat notitiam, quo caſu nunquàm eſt tertius veniens audiendus, ità *Imol. in l. à ſententia*, poſt *num.13. verſ. aduerte in quantum, ff.de appellat. Alex.*in d.*l.à Diuo Pio, §.ſi ſuper rebus, num. 24.ff.de re iudicat.*latè *Honded.conſ.25.num.19.lib.1.Ioſeph Ludouic. deciſ. Peruſ. 26.num. 6.Couarr.pract.quæſt.cap. 13.num. 2.*quos ſequitur *Statil. Pacific. de Saluia.interd.inſpect.4.cap.4.nu. 36.*omninò videndus, & benè *Scip.Rouit. deciſ. 1.nu.33. verſ.in hoc tamen caſu.* Vndè, &c.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Collecta ſi pro bonis in alieno territorio ſitis fuerit ſoluta in loco, vbi hic bona poſſidens eſt originarius, quia in loco, vbi ſita ſunt, viuebatur per gabellas, num ſi hic locus vult viuere per cataſtrum, poſſint inibi bona illa collettari, & quid ſi in illo loco, vbi ſita ſunt bona adhùc per cataſtrum Ciues vixerunt, num. 2. 6. 10. 11. & 12.*

3 Tex. in cap. Regni Pondus æquũ *declaratur, & num. 5.*

4 *Tempus immemorabile Regij aſſenſus vim obtinet.*

7 *Forenſis num pro bonis, quæ in alieno territorio poſſidet, per illius Ciuitatem, vel Caſtrum collectari poſſit.*

8 *Collecta an ſit onus mixtum.*

9 *Collectari an quis poſſit de iure ratione ſolius poſſeſſionis, quã in alieno territorio poſſidet.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an bona exterorum in territorio alicuius Ciuitatis ſita poſſint inibi collectari, ſi bona poſsidens per longum, ſiuè lõgiſsimum tempus pro bonis illis collectam ſoluit in loco originis, ſiuè domicilij. Declaratur inſupèr *tex. in cap. Regni Pondus æquum*, & de alijs ad materiam pertinentibus.

C A P. LIV.

1 COllecta, diximus *lib. 1. cap. 63.* quòd ſi pro bonis, quæ extrà territoriũ ciuis poſsidet, per tempus immemorabile fuerit ſoluta in loco, vbi bona poſsidens eſt originarius, & commoratur, ex eo, quia Ciuitas, ſiuè Caſtrum, in cuius territorio ſita ſunt bona illa, viuebat per gabellas, non per hoc, ſi Ciuitas hæc, ſiuè Caſtrum, vellet demùm viuere per cataſtrum, bonaquè prædicta collectare, obſtaret ei præſcriptio aliqua, rationibus, vt *ibi.*

2 Sed occurrit demùm dubitari, quid dicẽdum, ſi in illa Ciuitate, vel Caſtro, in cuius territorio ſita ſunt bona, extitit ſemper viuendi mos, per cataſtra, non autem per gabellas, an per hoc in aliquo ſibi præiudicauerit, vt non poſsit demùm in præiudicium illius loci, vbi in præteritum fuit collecta ſoluta, bona prædicta collectare?

Contigit mihi aliàs de hoc differere in cauſa in Regia Camera vertẽte inter Vniuerſitatem Caſtri Vetecuſij ex vna, & illam Vallis Campi Ciuitatis Venafri pertinentiarũ ex altera, pro qua quidèm Vniuerſitate Vallis, negatiuam ſequendo ſententiam, ſequentia breuitèr ponderabam; etenim dicebam, aut bona, de quibus agebatur, ſita eſse affirmandum erat in Territorio vtriquè Vniuerſitati cõmuni, prout ex his, quę in facto deducta erant, eſt veriſſimum, ac indubitatum; & ſine dubio, dùm pro illis ſoluunt poſseſsores collectas in loco eorum originis, & domicilij, qui eſt Caſtrum Vallis allibrari modo aliquo poterũt, poniquè in æſtimo Caſtri Vetecuſij, ea nimirùm ratione, nè poſseſsores contrà omnium placita duplici onere grauentur, idquè in Regno inter Ciuitates, Terras, & Caſtra, quæ territoria habent communia, nunquàm controuerſum fuiſse audiui, nil
3 obſtante in caſu noſtro diſpoſitione *c. Pondus æquum* ſecuudùm ordinem *Nigri* 271. vbi diſponitur, nullius eſse momenti eam territoriorum communionem, quæ inter duas Vniuerſitates abſquè Regio aſsenſu facta proponitur; nàm duplici modo reſpondemus. Et Primò, quia *tex.* prædictus loquitur, vbi per priùs territoria fuiſsent diſtincta; eo enim caſu, citrà Regium beneplacitum communio contrahi non poteſt, ſecus autem in caſu noſtro, in quo modo aliquo de tali diſtinctione conſtabat, nàm quod attinebat ad inſtrumentum donationis, quod producebatur Comitis Vgonis dicebam, quòd nunc de eo nulla poterat haberi ratio, egebat enim ſententia, et in termino dando nonnulla produci poterãt, ex quibus, donationem prædictam appareret, non, poſse Vniuerſitati Vallis Campi nocumenti eſse; ſecundò, dato, quòd verè de diſtinctione conſtaret, et ſic verſaremur in terminis dicti *cap. Pondus æquum*, cùm communio hæc, quæ allegabatur per tempus viguerit, cuius initij memoria hominũ
4 non extat, dicendum eſt, tale immemorabile tempus Regij aſsenſus vim operari, vt

ex pluribus iuribus in his terminis probat *Afflict.deciſ.*254.intrà *num.*4. *Capiblanc.*in *pragm.*11. *num.* 118. *de Baronib.* & meliùs *Niger in d.cap.Pondus æquum,num.*4.vbi plus
5 dicit, quòd licèt communio vigore illius *tex.*ſine Regio aſſenſu nulla ſit,id tamen limitandum eſſe docet, reſpectu inducendæ præſumptionis, nàm ſi probatur,diù fuiſſe territoria poſſeſſa vt vnita,dicitur præſumptiuè probata vnio, ad quam allegat *Io. Andr.Alex.Feln.* & alios,idq; ſubdit, ſatis prodeſſe, quia ſi Villa, vel Caſtrum per 40. annorum ſpatium reperitur in poſſeſſione communionis territoriorum, Vniuerſitas illa, quæ communionem allegat, lite pendente communionis poſſeſſione ſpoliari non poteſt,cũ pro ſe præſumptionẽ habeat.
6 Aut verò aſſerere fas erat, nimirùm bona prædicta ſita eſſe in territorio Vetecuſij, & idem etiam iure, & facto, ſuper quibus verſabamur,attentis,dicendum omninò erat, etenim quamuis fuerit inter noſtros Iuriſtas controuerſia, nùm forenſis
7 pro bonis, quæ in alieno territorio poſſidet,per illius Ciuitatem,ſiuè Caſtrum collectari poſſit,receptior tamen ſemper fuit *Bar.*negatiua ſententia, nàm cùm collecta
8 onus ſit mixtum,imponitur enim perſonis pro rebus,*gloſ.*& omnes in *l.reſcripto,*§.*fin. ff.de muner. & honor.* ad hoc vt onus mixtũ imponatur oportet, quòd perſona,cui imponitur, ſit ſubdita, & ſic ad illam ſoluendam nõ ſubditi,modo aliquo cogi poſſunt, nullam enim in illos collectantes iuriſdictionem habent,ſic ſanè ſcripſit *Bar.*in *l.libertus,*§.*ſola, ff.ad municip.*vbi allegat *tex.*in *d.l.reſcripto,*§.*fin.*dixit hoc idem in *l.*1.*C.de mulier.& in quo loc.lib.*10.& in *l.munerum*, §.*patrimoniorum*, *ff.de muner.& honor. Bart.* ſequuti fuere *Alex.conſ.*68.*num.*1.*lib.*2. vbi
9 expreſſis verbis dicit,communi iure attento non poſſe quem ratione ſolius poſſeſſionis, quã in alieno territorio habet, ad collectas ſoluendas cogi, *Io.de Plat.in d.l.vnica,C de mulier. & in quo loco, lib.*10. *Roman. conſ.*161. *Curt.iun.conſ.*42.*nu.*2.vbi de communi teſtatur, *Dec.conſ.*694.*Ruin.conſ.*195. *in princ.*latiſſimè *Pariſ.conſ.*25.*nu.*4.*& ſeqq. lib.*1.*Guid.Pap.deciſ.*396.alijq; plures relati per *Minſyng. ſing.obſeru.cent.*5.*obſeru.*22. & per *Fab.de Ann. conſ.*59.*num.*2.
10 Et quãuis ipſimet ſuprà relati *Doctores*, & ſignantèr *Minſyng.* communem hanc, & iuridicam concluſionem reſtrinxerint, vbi aliàs Ciuitas, in cuius territorio forenſes poſſident bona, ad has imponendas collectas priuilegium haberent, vel de conſuetudine receptum eſſet, id Vallis Campi Cõmunitati obeſſe non poterat,nàm quod attinet ad priuilegium,illud Vetecuſij Caſtrum non produxerat, quo verò ad conſuetudinem, ſi loquimur de ſpeciali illius loci, & nec etiam eam fundatam habebamus, ſi verò de generali,prout in Italia vigere dixit *Bar.locis* cit. & in hoc Regno noſter *Capyc. in inueſt. feudal.in verb. collectis, verſ. forenſis, fol.*120 quem ſequitur *Fab.de Ann.loco* cit.& nec etiam dico,talem conſuetudinem Vetecuſij Communitati prodeſſe, & ſuffragari poſſe,in facto enim ſatis demonſtratum extitit, cõtrariam conſuetudinem in Caſtro Vallis Campi inoleuiſſe, cùm ex tempore,cuius memoria non extat in contrarium,illius Caſtri Ciues ſẽper pro bonis, de quibus agebatur, collectas ſoluerint præfatæ eorum Communitati Vallis Campi,non autem Vniuerſitati Vetecuſij, & ſic eſtò millies verum, prout
11 eſt à veritate procul,quòd territoria eſſent prorſus diſtincta abſq; vlla communione, bonaquè,de quibus agebatur ſita eſſe in illo Vetecuſij, dùm id,quod ex generali cõſuetudine ad ſui beneficium inductũ erat, exigere neglexerat, conſequens eſt dicere, huic facultati,ſiuè per priuilegium,ſiuè per conſuetudinem acquiſitæ præſcriptum eſſe,ſatq; eſſe tempus,ſecundùm aliquos decem annorum, ſed magis communitèr triginta, ſic vno ore fatentur *Corn. conſ.* 168. *lib.*4.*Pariſ.conſ.*25.*num.*27.*& ſeq.lib.*1.*Curt. iun.d.conſ.*42.*num.*6. *Alex.conſ.*30.*num.*12. *lib.*5.latiſſimè *Aym.Crauett.conſ.*111.& in *reſponſ.pro Republica Saulliani,nu.*24. *Alex. Trentacinq.conſ.*23.*num.*8.*lib.*1.*Balbus tract. de præſcript. part.*2. 5.*part.principalis, q.*5.& alij plures, quos citat, & ſequitur *Fab.de Ann.*cit.*conſ.*59.*num.*55.*&* 57.vbi *num.*56.
12 ex *Mandell.conſ.*290.*num.*4.*lib.*2.dicit,poſſeſſionem tanti temporis,cuius initij memoria non extat in contrarium in hac materia probari, eo ipſo, quòd in libris Cameræ,ſeù Communitatis,id,quod ſolui debuiſſet,ſcriptum non reperitur,vndè meritò in caſu propoſito cõcludebam, Vniuerſitatẽ Vallis Campi omninò cõſeruandam in ea poſſeſſione, ſeù quaſi, in qua ab immemorabili tempore reperiebatur, eius Ciues collectandi pro bonis prædictis.

Lis adhùc pendet indeciſa.

SVMMARIVM.

1 *Cõductor finito locationis tempore cogitur rem conductam relaxare, nec alitèr dominij, ſiuè hypothecæ quæſtionem referre poteſt, quæ concluſio quomodò intelligatur, nu 2. & 3.*

4 Text.in l.ſi quis conductionis, C.locati *an locum habeat in alio contractu, quàm locationis, & num.5.20.21.22.23.& 24. & an allegari poſſit contrà ſingularem ſucceſſorẽ, num.11.*

6 *Requiſita quæ ſint pro obtinendo in iudicio, in quo agitur remedio* l.ſi quis conductionis, C.locat. *& num.8. & 9.*

7 *Inſtrumentum reddit rem certam, & facit probationem probatam.*

10 *Locator, qui timet, nè dominij quæſtio ei referatur quid in libello exprimere debet pro reacquirendo rem locatam.*

12 Text. in l.ſi quis conductionis, C.locat. *an procedat in contractu emphyteutico, & feudali, & n.15.18.& 19.*

13 *Linea emphyteutæ vbi deficit, poſſeſſio ciuilis directi domini ſtatim ad ſe trahit naturalẽ.*

14 *Poſſeſſio ciuilis ſat eſt ad dandam manutentionem directo domino ad finem recuperandi naturalem.*

16 *Ius accreſcẽdi an locum habeat de linea vnius ex ſimultaneè inueſtitis ad lineam alterius, & num. 25.*

17 *Dictio* inſolidum *an importet ius accreſcendi inter inueſtitos.*

26 *Nomen* rata *quomodò accipitur.*

27 *Dictio* æquè *quid importet.*

28 *Ius piſcandi eſt indiuiduũ, & in fructu conſiſtit.*

29 *Conceſſio non dicitur facta inſolidum ex eo, quòd conceſſionarij voluerint, vt ſinguli inſolidum conueniri poſſint.*

30 *Verba* durantibus lineis maſculinis prædictorum in perpetuum *appoſita in contractu emphyteutico, quid important.*

31 *Inueſtitura noua attenditur, & non antiqua, vbi conceſſionarius ſub nouis pactis ſe obligauit.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an conductor completo locationis tempore poſſit locatori dominij quæſtionem referre, ex cauſa ſuperueniẽte poſt conductionis contractum.

Text. *in l. ſi quis conductionis, C. locat.* an locum habeat in contractu emphyteutico, & feudali, vbi *deciſiones Rotæ Romanæ,* & de alijs ad materiam pertinentibus.

CAP. LV.

1 COnductor prædij vrbani, vel ruſtici, ſi completo locationis tẽpore à locatore ad prædium cõductum ſibi dimittendũ conueniretur, cogitur præciſè illud relaxare, nec alitèr excipiendo dicere poſſet, prædiũ cõductum iure dominij ad ſe ſpectare, idq; nè locator per hanc dominij exceptionem illudatur, ſequuta autem dimiſſione, poterit pro arbitrio de proprietate litigare, hic eſt *tex.* vulgatus in *l.ſi quis conductionis, C.locat.* ſecũdùm cuius diſpoſitionem in facto, quod contigit, decidit Sacrum Conſilium Regni huius apud *Afflict.deciſ.*12. item ſicut antè relaxationem dominij quæſtionẽ conductor ipſe referre non poteſt, ſic paritèr, & multò magis quæſtionem hypothecæ, quæ infirmior eſt, ità *Curt.iun.conſ.*172. *num.*1. *Soc.iun.conſ.*56.*num.*8.*lib.*2. *Caroc.de locat. part.6.remed.*14. ad hanc *legem ſi quis conductionis, num.*3. *Cald.quæſt.forenſ.lib.*1. *quæſt.*14.*nu.*4. & *Peguera,* qui ſic ſemel, atq; iterùm deciſum teſtatur *deciſ.*162.*num.*5. cuius quidèm *legis* diſpoſitionem ſubintrare dixit *gloſ.in l.ſi quis fundum* 10.§.*fin.in*
2 *verb.ex locato, ff.locat.* quamuis res, quam ego conduxi, verè eſſet aliena, & poſt conductionem à vero domino acquiſiero, vt adhùc illam priùs dimittere cogar, et demùm ſuper proprietate ius meum deducere, ſequitur *Caroc. loco* cit. *num.*9. ſed contrarium firmauit *Alber.in d.l. ſi quis fundũ,* §.*fin.* vbi reiecta ſentẽtia *gloſ.* vti falſa, dicit, *legem ſi quis conductionis* loqui, quando conductor dominij exceptionem opponit ex cauſa antiqua .ſ. quam ipſe habebat antè conductionem, ſecùs ſi cauſa ſuperuenerit noua, poſt ſcilicèt conductionis contractũ, iſtamquè *Alber.* interpretationem ſequuti ſunt *Iaſ.conſ.*158.*num.*8. *verſ.quintò principalitèr, lib.*2. *Plot. in l. ſi quando, num.*193. *verſ.fallit ſecundò, C.vndè vi, Vrſill.ad Afflict.in d.deciſ.*12.*num.*9. *Menoch.de recuper. poſſeſſ.remed.*11.*num.*42. *Valaſc.deciſ.*42.*n.*2.

Digitized by Google

*Cancer. var.reſol. p.1.tit.de locat. & conduct. num.*84. *verſ.niſi noua ſuperueniſſet cauſa*, *Giurb.deciſ.69.num.*22. et *Barboſ.in d.l.ſi quis*
3 *conductionis,num.*11.quorum ſententiæ adhæreo paritèr et Ego, ſed cum declaratione,quam tradit *Flor. Diaz de Mena in addit. ad Gamm.deciſ.Luſit.*12.nimirùm vbi dominij exceptio adeò eſſet notoria, vt euidentèr locatoris dolũ concluderet in petendo id,quod ſtatim reſtituturus eſſet,et ità intelligo *d.§.fin. l. ſi quis fundum* cum *leg. ſeq.* cum his, quæ diſſerit *Anton.Fab. de errorib. pragm. decad.6.error.*5.*in princ.* quia aliàs ſi turbida eſſet exceptio hæc,ità vt altiorem requireret indaginem, non video, quo pacto locatori agenti remedio huius *legis ſi quis conductionis* poſſit dominij exceptio opponi, eſſet enim magna limitatio ad *l.* prædictam,quæ cùm non alitèr diſtinguat, an cauſa dominij, quæ allegatur,competebat ante contractum locationis, vel ſuperuenerit poſteà, nec nos diſtinguere debemus,ad *tex.*vulgatum in *l.de pretio,ff.de publicia.in rem actio.*intelligendo ſemper hanc materiam, dummodò locator intentet remedium huius *legis*,iuxtà *conſilium Ang.ibi*, quod ſequuti ſunt *Dec. conſ.*28. *Vrſill. loco cit.num.*5.*Cartarius* omninò videndus *deciſ.* 41. *Barboſ. loco* iàm dicto *num* 8. *Menoch.d. remed.*11.*num.*35.et alij.

4 Sed quicquid ſit de his omnibus videamus breuitèr,an *text.in d.l. ſi quis conductionis* locum habeat in alio contractu, quàm locationis, nimirùm in emphyteuſi,in feudo,et alio ab eo diſſimili,et ſubintrare in his cõtractibus remedium hoc, multorum authoritate ſemel,atq; iterùm decidit *Rota* in vna *Portuenſi Stagni* ſub diebus 27. *Aprilis* 1640.et 16.*Decembris* 1641. coràm Eminentiſſimo *D.Panzirolo*, quarum deciſionũ tenor adhuc nõ impreſſus ſequẽs eſt.

Veneris 27.*Aprilis* 1640.

5 Cùm ad fauorem Eminentiſſimi D.Cardinalis Burgheſii Commendatarij Abbatiæ S. Gregorij de Vrbe reſolutum fuiſſet,conſtare de dominio Eccleſiæ,ad effectum, vt ipſa in Stagno, de quo agitur in Dominam directam recognoſcatur, prout latè in *deciſione* coràm me emanata ſub die 19 Iunij 1637. Idem Eminentiſſ. D. Abbas inſtitit diſputari.An ad Eccleſiæ fauorem intret diſpoſitio *text.in l.ſi quis conductionis, C.locat.* in quo per hæc verba diſponitur, *Si quis conductionis titulo agrum,uel aliam quamcumquè rem accepit, poſſeſſionem priùs reſtituere debet,& tunc de proprietate litigare.* Hodiè igitur habita ſuper hoc diſputatione, Domini diſpoſitionem *d. l.* ad fauorem Eccleſiæ procedere dixerunt, fuit enim ponderatum,quòd hoc Stagnum ab antiquo tempore in decem æquales partes diuiſum reperitur, de quarum quinque, totidem fratres de Catalanis,de duabus aliqui de Collatijs, de reliquis tribus duo filii ſimul cum patre familiæ de Quinque erant inueſtiti. Qui omnes cùm denegaſſent ſoluere conſuetum canonem clar. me. Cardinali Baronio,tunc temporis d.Abbatiæ Commendatario, acceptata per eum deuolutione. Tandem de anno 1602. agnoſcentes omnès iſti Participantes bonam fidem mediãte perſona Io. Baptiſtæ Catalani eundem D. Cardinalem Commendatarium in directum Dominum,& proprietarium eiuſdem Stagni recognouerũt,cum narratiua, quòd illud ſibi ipſis,ac ſuorum authorum filiis legitimis, & naturalibus,ac deſcendentibus maſculis tantùm, ac de legitimo matrimonio procreatis durante linea maſculina in perpetuum iure emphyteotico fuerat conceſſum. Promittentes vlteriùs Stagnum abindè citrà ad inſtar rei emphyteoticæ retẽturos, ac durantibus lineis prædictis, non ſolùm futuros canones, verùm etiam decurſos ſoluturos.Et vice verſa D. Cardinalis caducitatem ex quocunquè capite incurſam illis remiſit, prout latiùs in inſtru-
6 mento dato in præterita diſputatione *Sum. num.* 5. Cùm igitur ad obtinendum in hoc iudicio tria requirãtur.Primò ſcilicet,quòd conſtet de locatione. Secundò, quòd emphyteuſis ſit finita. Tertiò,quòd adſit contumacia non reſtituentis.Viſum eſt Dominis, quòd de omnibus iſtis clarè conſtet. Quod enim attinet ad locationem, iſta indubitata redditur ex conceſſione d. nouæ inueſtituræ per Cardinalem Baronium factæ,tanquàm de re emphyteotica cum expreſſa inueſtitorum aſſertione, quòd Stagnum iam anteà erat de directo dominio
7 Eccleſiæ,Inſtrumentum autem reddit rem certam,& manifeſtam, & facit probationẽ probatam,*Bart.in l.*1.*num.8.& ibi Iaſ.nu.*10. *ff.de nou.oper.nunc.Bald.in l.intereſt,in vlt. notab.C.de ſolut.Rot.dec.*431.*num.* 1.*par.* 1.*rec. Lud. dec.* 157.*num.* 13.cum ſimilibus,iunctà præſertim ſolutione canonis vltrà ſpatiũ 30. annorum, quæ probat effectuationem, vt plenè in *dec.* 349. ſub *num.* 12. *verſ. maximè,par.*5.*recent.*

8 Quòd autem emphyteoſis ſit finita reſpectu linearum aliquorum ex inueſtitis, eſt

etiam in confeſſo, & patet omnium illorũ obitus ex fide Parochi, data *in Sum. num.* 3. *Imol. conſ.* 101. *in fine, Rebuff. in tract. de regeſtr. ſeu libro Baptiſ. Greg. deciſ.* 78. *num.* 2. vbi latè *Add. lit. A.*

9 Et demùm de contumacia non reſtituentium apertiſſimè viſum eſt conſtare, dùm Fratres de Quinque, ac Theulus partes prędictas ſic vacantes, non ſolùm vti proprias ſibi applicarunt; ſed vlteriùs Eccleſiæ dominium denegarunt: Itàut pro illarum vtili vendicatione intret diſpoſitio *d. l. ſi quis conductionis*, abſquè eo, quod per contradictores opponi poſſet de proprio, vel alieno dominio aduerſus Eminētiſſ. D. Abbatem, vt ſpecialitèr notat *ibi Ang.* antè *num.* 1. dicens, quòd ſecundùm hoc iſta lex redditur ſingularis, & ideò locator, qui timet, nè
10 quæſtio dominii referatur, in libello exprimere debet, quòd intentat condictionem ex hac *l. Caſtr. in l. qui rem, num.* 3. *ff. depoſit.* vbi dicit, quòd ſi ago vtili condictione, quæ oritur ex *l. ſi quis conductionis*, tunc non poſſes mihi obiicere exceptionem de dominio proprio, quia videtur agi poſſeſſorio reſtituendę, in quo nõ admittitur exceptio proprietatis, etiam ſi excipiens paratus eſſet incontinenti de ea docere, quia ſpoliatus antè omnia eſt reſtituendus, *Bart. in l. non ab re, num.* 1. antę *med. verſ. certè gloſ. dicit verum, & num.* 4. *C. vndè vi, Felin. in cap. inter dilectos, nu.* 22. poſt *med. verſ. vbi autem locator, de fid. inſtr.* qui dicit, quòd ſi locator ageret condictione ex *l. ſi quis conductionis*, nõ excipitur de dominio proprio, nec alieno, ſed oportet, vt res priùs reſtituatur, *Purpur. in l.* 2. *num.* 21. *& ſeq. ff. ſi cert. pet. Dec. conſ.* 28. *num.* 3. paulò poſt *med. verſ. & ſecundùm Angel. Neuiz. conſ.* 37. *num.* 21. *in fine*, *Rota deciſ.* 290. *num.* 9. *&* 10. *par.* 1. *deciſ.* 79. *num.* 8. *par.* 5. *recent.*

11 Nequè viſa ſunt releuare, quæ pro parte Participantium afferebantur. Nàm quòd remedium *l. ſi quis conductionis*, ſolùm habet locum inter ipſum locatorem, & cõductorem, non autèm contrà ſingulares ſucceſſores, iuxtà *Text. in l.* 1. *§. ſi hæres, ff. ad Trebell. l. fin. §. fin. ff. de contrah. empt.* Reſponſum fuit ſecundùm veriorem, & magis communem opinionem, hoc remedium competere aduerſus omnes habentes cauſam ab agente, *Ang. in d. l. num.* 1. *in fin. verſ. quod dicitur, Felin. in cap. inter dilectos, num.* 2. *verſ. & hoc habet, de fid. inſtr. Purpur. in l.* 2. *num.* 22. *verſ. locum habente, ff. ſi cert. pet. Dec. conſ.* 28. *num.* 3. *verſ. nàm illa, Neuiz. conſ.* 37. *num.* 22. *Marant. in ſpecul. part.* 4. *diſtinct.* 7. *princ. nu.* 49. *verſ. ſed vtilis, Nicol. Bellon. ſupput. iur. lib.* 4. *cap.* 6. *num.* 2. poſt *med. verſ. nàm illa.*

12 Nec dicatur, quòd *l. ſi quis conductionis*, non procedit contrà emphyteotam, qui ſibi non Domino poſſidet, ea ratione, quia ſi conductor finito tempore reſtituere recuſet, ſpoliare dicitur, non autem emphyteota, qui ratione vtilis dominii ſibi naturalitèr poſsidet, vt per *Ang. in d. l. fin. Dec. conſ.* 28. *num.* 3. *& conſ.* 56. ſub *num.* 4. *Cephal. conſ.* 47. *num.* 40. *lib.* 1. & in his terminis *Rimin. Sen. conſ.* 94. *num.* 19. & pluribus *ſeqq. lib.* 1. Multiplicitèr enim fuit reſponſum. Et primò, quòd in contrarium dicunt *Alberic. in l. non ab re, C. vndè vi, Bart. in l. legata inutilia, ff. de adimen. legat. Clar. in §. emphyteuſis, quæſt.* 25. *in princ. Corbul. de iur. emphyt. in princ. num.* 2. *Caroc. de locat. par.* 6. *remed.* 14. *num.* 4. *&* 5. *Valaſc. de iur. emphyt. quæſt.* 18. *nu.* 17. poſt *med. verſ. quamuis*, ſubdens, huiuſmodi opinionem tenendam pro communi vtilitate, nè emphyteotæ Domino ex facto ſuo queant præiudicium inferre, & hanc opinionem ſequuta eſt *Rota* in dicta *deciſ.* 290. *num.* 9. *&* 10. *par.* 1. *& deciſ.* 79. *num.* 8. *par.* 5. *recent.*

Secundò fuit reſponſum, portiones illas, quæ fuerunt effectæ caducæ, non poſſe dici, quòd Participantes ſibi aliquo iuſto titulo poſsideant, ſed potiùs illarum dicuntur inuaſores, & Eccleſiæ ſpoliatores contrà iuramentum pręſtitum de illas reſtituendo in caſu deficiētis lineę inueſtitorum, cum *clauſula Conſtituti*: Et ſic Eccleſię competit aduerſus illos remedium reintegratorium, ſi denegetur reſtitutio, vt diſertis verbis in terminis emphyteoſis in vim *l. ſi quis conductionis* loquitur *d. deciſ.* 290. *nu.* 10. *par.* 1. *recent.*

13 Tertiò reſponſum fuit, quòd ſicut per deficientiam lineæ reſpectu partium, quæ fuerunt apertæ, poſſeſſio ciuilis Eccleſiæ ſtatim ad ſe traxit naturalem, & vtramquè conſolidauit in Abbate, iuxtà *Bald. in l.* 1. *num.* 38. *verſ. & nota, quòd tenetur, ff. de rer. diuiſ. in l. clàm poſſidere, §. qui ad nundinas, num.* 73. *verſ. adde ſecus, ff. de acquir. poſſ. Schrader. de feud. par.* 3. *cap.* 2. *nu.* 14. *verſ. Præterea, Roſental.* eodem *tract. cap.* 7. *concluſ.* 23. *num.* 2. *in fin. & concluſ.* 60. *num.* 13. *verſ. quo caſu*, ſub *litera H. & D. Argel. de legit. contradict. quæſt.* 16. *art.* 1. *num.* 12. *&* 13. Quinimmò ratione
14 ſolius ciuilis eſſet debita manutentio Eccleſiæ, ad effectum recuperādi naturalem, *Bart. in l.* 1. *§. quod ait Prætor, num.* 17. *ff. vti poſſid. Honded. conſ.* 21. *num.* 19. *lib.* 2. *Menoch. de retinend. remed.* 3. *num.* 22. *Gregor. dec.* 203.

nu. 3.

Digitized by Google

num. 3. *Rota deciſ.* 359. *num.* 2. *par.* 5. *recent.* Ità non erit durum dicere, quòd remedium
15 *l. ſi quis cõductionis*, habeat locũ etiã in emphyteota, itàut ſtatim illi auferatur poſſeſſio, quã loquidèm eidem emphyteotæ mediante manutentione poſſeſſio paritèr auffertur, & Eccleſiæ conceditur, reſeruato, quòd in plenario iudicio ſuper dominio diſſeratur, & ideò contrà opinionem *Rim.* & aliquorum concludendum videtur, quòd inter hæc duo remedia merè poſſeſſoria nullum adſit diſcrimen, & propterea vtrũq; indiſtinctè habere locum, tàm in contractu emphyteotico, quàm in alio diſſimili, cùm ius non ſtet in diuerſitate contractuum, ſed quòd emphyteuſis ſit finita, vel nè; Quia dato, quòd probetur finita, ille, qui dat de ſua poſſeſſione, in concurſu poſſeſsionis Eccleſiæ proprietariæ non auditur, niſi priùs reſtituta re conceſſa, ſicut in iudicio manutentionis probato fine conceſsionis.

Minùs obſtat, quòd Participantes prætendant, hoc Stagnum pertinere ad ipſos pleno iure vigore concordiæ initæ de anno 1573. cum Abbate Regulari, & ſic cùm ipſi poſsint referre quæſtionem dominij, ceſſare remedium *l. ſi quis conductionis*. Etenim, vt in alia *deciſione* reſponſum fuit, verum eſt, quòd in dicto inſtrumento anni 1573. cum Abbate Regulari celebrato Participãtes ſtuduerunt enarrare ſuas poſſeſsiones, quòd ſcilicèt recognitio ducatorum 20. de carolenis ſolui ſolita Abbati eſſet correſpectiua paſcuis, lignis, ac faſcinis, quæ pro animalibus, & pro claudendo Stagno reſpectiuè percipiebãtur in Caſali Malagrottæ, per cuius ademptionem ipſi Monaſterio, ceſſaſſet quoquè iſta correſpectiua reſponſio, ſed Domini in dicta *deciſione* ponderarunt, quòd illa narratiua Participantiũ magis videtur confirmare directum Eccleſiæ dominium, dùm non obſtantibus oppoſitis, quæ in omnibus ab Abbate impugnabantur, non ſolùm Participantes decurſa ei ſoluerunt, ſed decurrenda etiam ſoluere promiſerunt, & quidèm ſumma ratione, quia ſi poſt ademptum Caſale nihilominùs recognitio Eccleſiæ ſoluebatur; non poterat dici, quòd illa eſſet pro lignis, & faſcinis præſtitis pro claudendo Stagno, & pro paſcuo equorum, ſed veriùs in recognitionem directi dominij ipſius Stagni, vt prætendebat Abbas, qui mediante dicta concordia intentum aſſequutus eſt, firmando dominium in Stagno per receptionem canonis, itàut mirum nõ ſit, ſi poſteà de anno 1602. tempore Cardinalis Baronij hæc veritas fuerit iterùm à Participantibus agnita, & primum inſtrumentum per ſecundum dilucidatum, vt fuit animaduerſum *in deciſ.* 776. ſub *nu.* 1. & 4. *par.* 1. *diuerſ.*

16 Nec ad euitandum dd. partium caducatarum reſtitutionem poteſt à Participantibus haberi confugium ad ius accreſcendi; Quia, cùm verſemur in emphyteoſi per Eccleſiam inferiorem titulo lucratiuo ſub ſola modici canonis quantitate, ſcilicèt ſcutorum quindecim in recognitionem proprietatis, ac directi dominii conceſſa, non habet locum ius accreſcendi de linea vnius ex ſimultaneè inueſtitis ad lineam alterius, *Bald. in l. ſi mihi, & Titio*, ſub *nu.* 2. & 3. vbi *Alex. n.* 14. *verſ. quod intellige, Iaſ. n.* 10. *verſ. aut ego, Alciat. num.* 21. *verſ. aliàs eſſet, Zaſ. nu.* 5. *verſ. cæterùm, ff. de verb. oblig. Rip. in l. re coniuncti, num.* 128. *ff. de leg.* 3. qui teſtatur de communi, *Gabr. conſ.* 66. *num.* 9. *lib.* 2. *Bellon. de iur. accreſc. tom.* 1. *cap.* 6. *quæſt.* 38. *num.* 5. *caſ.* 161. *& ſeqq. Seraph. deciſ.* 97. *num.* 1. *et deciſ.* 640. *num.* 10.

17 Nec contrarium ſuadent illa verba inſtrumenti, ibi, *Affirmantes medio iuramento, quibus ſuprà nominibus, et quilibet eorum inſolidum aliàs emphyteotico iure ſibi, etc.* Etenim aduerbium illud, *inſolidum* viſum eſt, non importare ius accreſcendi inter inueſtitos, ſed ſolùm, quòd inſolidum omnes præſtabant iuramentum ſuper veritate conceſſionis, ſcilicèt quòd aliàs eſſet facta emphyteotico iure ſibi ipſis, & eorum authorum filijs legitimis, & naturalibus, & deſcendentibus maſculis tantùm, & de ipſorum prole, & de legitimo thoro procreatis, aut procreãdis, quę verba viſa ſunt perſonaliſſima, & poſita in ſenſu diuiſo, ac deſignare partes viriles cuiuſquè lineæ inueſtitorum, non autem importare complicitatem vnius lineæ, cum alia. Et quamuis vnuſquiſquè ex inueſtitis voluit poſſe inſolidum conueniri pro ſolutione canonis. Non ideò ex hoc infertur, quòd conceſſio ſit facta inſolidum, vt benè diſtinguit *Alciat. conſ.* 7. *num.* 11. *lib.* 1. *Mantic. de coniect. lib.* 22. *tit.* 34. *nu.* 6. *et* 24. propè *finem, verſ. porrò.* Et licèt prætendatur, quòd inter Participantes adſint particulares conuentiones circà modum ſuccedendi, & fruendi emolumentis, Iſtæ tamen leges vti factæ inter ipſos non ſunt aptæ nocere Abbati, qui illas non approbauit, ſed potiùs vti Eccleſiæ præiudiciales hodiè impugnat, cùm priùs de illis nullam habuerit notitiam.

Et ità vtraquè parte informante, &c.

Luna 26. Decembris 1641.

18 Cùm per binas deciſiones reſolutum fuiſſet ad fauorem Eminentiſſ. D. Cardin. Burgheſij Abbatis Commẽdatarij S. Gregorij de Vrbe intrare diſpoſitionem *l. ſi quis conductionis, C. locat.* participantes in hoc Stagno inſtiterunt audiri etiam pro tertia vice, quorum petitioni libentèr Domini inclinarunt.

Hodiè igitur propoſita cauſa non impugnarunt Participantes omnia fundamẽta *deciſionis*, cùm enim aliàs in præcedentibus diſputationibus ſub die 27. Aprilis 1640. allegaſſent, diſpoſitionem *d. l. ſi quis conductionis*, tantummodò habere locum in contractu locationis, nõ autem in emphyteutico, feudali, aut alio ab eo diſſimili, iuxtà latè deducta per *Riminal. ſen. conſ.* 94. *num.* 19. et pluribus *ſeqq. lib.* 1. attamen ex poſteà allegatis conſtitit, contrariam opinionem eſſe communiorem, et veriorem. Quòd enim dicta *lex* procedat in contractu emphyteutico, eſt opinio *Bart. in l. legata inutilia, num. 2. verſ. nàm ſi quidèm, ff. de adim. legat. Pariſ. in addit. ad Bart. in d. l ſi quis conductionis, litera A.* poſt *med. Bal. conſ.* 177. *num.* 4. *verſ. ſi emphyteota, lib.* 3. *Burſat. conſ.* 330. *num.* 3. *&* 4. *lib.* 3 *Florian. conſ.* 1. *nu.* 213. *verſ. addo, Caroc. de locat. par. 6. remed.* 14. *nu.* 4. *&* 5. *Corbul. de iur. emphyt. in princ. num.* 6. *Specul. de locat. §. nunc aliqua, num.* 82. *Pract. Papienſ. in forma libelli, quo agitur ad ficti pręſtationem, verb. ſuper ſolutione*, ſub *num.* 5. *verſ. immò compellendus, Anton. Gamm. deciſ. Luſit.* 12. *Mant. de tacit. lib.* 22. *tit.* 31. *num.* 6. cum aliis adductis ſub *d. die* 10 *Iunij* præſentis anni.

19 Quòd autem dicta *lex* militet etiam in materia feudali, tenent *Iacob. de Beluiſio in cap. 1. verſ. prædictis modis, quæ fuit prima cauſa benef. amitt. Præpoſ.* eodem *tit. § item qui Domino, col.* 2. circà *med. verſ. vel condictione l. ſi quis conductionis, Bald. in cap. 1. n. 2. verſ. item quia prætendit cauſam ab eo, tit. de controu. inter Domin. & emptor. feudi, Scrader.* qui alios cumulat *p. 9. 2. p. princ. ſect. 9. n.* 25.

20 Et demùm, quòd eadem *lex ſi quis conductionis* habeat paritèr locum in quolibet contractu ipſi locationi, etiam diſsimili, dummodò habeat cauſam ab agente, docet *Angel.* in explanatione *d. l. in fine, verſ. quod dicitur, Felin. in cap. inter dilectos, nu. 2. verſ. & hoc habet, de fid. inſtrument. Purpur. in l. 2. num. 22. verſ. locum habente, ff. ſi cert. pet. Dec. in conſ. 28. num. 3. verſ. nàm illa, Neuizan. conſ. 37. nu. 12. Marant. in ſpecul. par. 4 diſt. 7. num. 49. verſ. Sed vtilis*, cuius opinionis veritas ex aliis ſolidiſsimis rationibus comprobatur in allegata *deciſione* emanata 10. Iunii coram me.

21 Tota igitur vis pro parte Participãtium fiebat in duobus, et primò, quòd conceſsio in emphyteuſim facta de hoc Stagno à pręclaræ memoriæ Cardinali Baronio de anno 1602. tanquàm de re ad Eccleſiam ſpectante fuerit pęnitùs erronea, cùm ex inſtrumento concordiæ inito de anno 1573. inter Abbatem Commendatarium Regularem, et Participãtes appareat, Stagnum non ad Abbatem, ſed ad eoſdem Participantes pleno iure ſpectare, cùm in eo inſtrumento vocentur Domini, et poſſeſſores ipſius Stagni, ità vt perperàm acceperint in emphyteuſim, quod erat ipſorum proprium.

22 Verùm viſum eſt, quòd huic obiecto ſatis abundè reſponſum fuerit in tribus aliis *deciſionibus*, ſcilicèt ſub die 19. Iunii 1637. 27. Aprilis 1640. et 10. Iunii proximè præteriti, ſiquidèm dicebant Domini, quòd inſtrumentum anni 1573. non apparet celebratum ad oſtendendum abſolutum dominium Participantium in hoc Stagno, vt ipſi prætendunt, ſed ſolùm ex eo elicitur, quòd cùm Participantes in hoc Stagno de eo tempore ſummoperè ſtuderent denegare directum dominium Eccleſiæ, et ab illo ſe ſubtrahere allegarunt, quòd ſolutio ducatorum 20. de carolenis erat correſpectiua paſcuis, & lignis, ac faſcinis, quæ pro animalibus, & pro claudendo Stagno reſpectiuè percipiebantur in Caſali Malagrottæ, per cuius ademptionem ipſi Monaſterio factam ceſſaret quoquè iſta correſpectiua reſponſio, ſed dùm non obſtante hac prætenſione Abbas Regularis, qui prędicta acritèr impugnabat, non ſolùm decurſa conſequutus eſt, ſed Participantes decurrenda etiam ſoluere ſe obligarunt, ſignum eſt, quòd ſolutio prædicta non erat fundata in paſcuis, lignis, & faſcinis, quæ ampliùs ab Abbate præſtari non poterant, ſed in alio, & ſic pro recognitione directi dominij huius Stagni, vt prætendebat Abbas, iuxtà *text. in l. cenſualis, C. de donat. Valaſc. de iur. emphyt quæſt. 9. num.* 18. cum alijs allegatis in præterita, licèt hoc ius Eccleſiæ in dicto inſtrumento non ità clarè fuerit expreſſum, attamen ſublata poſteà fuit omnis ambiguitas, dùm de anno 1602. d. Cardinalis Baronius acceptando caducitatem huius Stagni, ex quo ab emphy-

teutis

Digitized by Google

teutis ceſſatum fuerat per nouennium indicta ſolutione annui canonis, poſteà benignius agendo, idem Stagnum ſub annuo canone ſcutorum quindecim iure emphyteutico eiſdem iterùm conceſſit, & Io. Baptiſta Catalanus vnus ex inueſtitis tàm proprio, quàm aliorum Participantium nomine directum dominium agnoſcendo expreſsè confeſſus fuit, hoc idem Stagnum ſibi ipſis, et ſuorum authorum filijs legitimis, et naturalibus, ac deſcendentibus maſculis tantùm, et de legitimo matrimonio procreatis durante linea maſculina in perpetuum iure emphyteutico fuiſſe conceſſum, promittens vlteriùs, omnes inueſtitos ab indè citrà illud ad inſtar rei emphyteuticæ retenturos, ac durantibus lineis prædictis non ſolùm futuros canones, verùm etiam decurſos ſoluturos, præuia ceſſione nominis debitoris pro ſumma ſcutorum 135. in hanc cauſam tunc decurſorum, ſub expreſſa lege, quòd ſi aliquis ex dictis Participantibus hoc inſtrumentum ratificare recuſaſſet, aut impugnaſſet, tunc remiſſio prædicta ſic recuſanti, aut impugnanti non prodeſſet, ſed iſtius rata ad eundem Cardinalem directum dominũ deuolueretur, qui eam in gratiam non cõtrauenientium concedere poſſet. Et hæc eadem recognitio vti nomine omnium Participantium facta, poſteà ab omnibus æqualitèr fuit ratificata, vndè ſtante hac ſerie facti dicebãt Domini, quòd inſtrumentum anni 1573. potiùs videbatur fauere ipſi Eccleſiæ, dùm ius ipſius, quatènus nõ ità clarè expreſſum fuiſſet, poſteà per ſecundum fuit elucidatũ, & magis ad ſpeciem deductum, iuxtà terminos *deciſ.776.* ſub *num.1. & 4. par.1. diuerſ.*

23 Prætereà ponderabant Domini, quòd cùm Participantes in inſtrumento Cardinalis Baronij narrauerint, quòd anteà fuerat facta inueſtitura ſibimet ipſis, & eorũ authorum filiis, non potuerint intelligere de hoc inſtrumento anni 1573. in quo legitur conceſſum in emphyteuſim, & ideò non poteſt allegari ad eum finem, de quo inſtrumentum nullo modo loquitur.

24 Nec ex eo, quòd in d. inſtrumento anni 1573. Participantes appellentur Domini, & patroni ipſius Stagni viſum eſt inferri poſſe, quòd non minus dominium vtile, quàm directum ad illos ſpectaret, quia vti in præterita dicebatur, verba prędicta non viſa ſunt repugnare qualitati emphyteuticæ poſteà recognitę, & iuratæ de anno 1601. cùm nomen Domini, & patroni conueniat etiam domino vtili, qui habet ius inferius, vt benè explicat *Rebuff. in l. alienatum 67. verſ. duplex eſt, de verb. ſignif.* & multò minus poteſt fieri fundamentum, quòd in d. inſtrumento anni 1573. ſolutio ſcut. 20. de carolenis non appelletur canon, ſed annuus redditus pro omni, & toto eo, quod Abbatia prętendere poſſet in, & ſuper d. Stagno. Quia canon etiam dicitur annuus redditus emphyteuticus, *Roder. de ann. redd. lib.2. quæſt. 22. num. 3.* ex quo eius ſolutio certa die ſingulis annis redeat, prout tradit *Rebuff. in l. mulieris, §. detinere, verſ. indè, et in l. frugem 77. verſ. inſupèr, ff. de verb. ſignif.* ſicuti nec viſum eſt, quòd verba illa *Pro omni, et toto eo* ſint apta excludere proprietatem, ac directum dominium, ſed potiùs illud includere, vt ſubſequens inſtrumentum poſteà declarauit, iuxtà *tex. in l. legatorum petitio 34. §. qui plures,* vbi *Bald. num.1. in fin. de leg.3.*

25 Secundò principalitèr adducebatur à Participantibus, quòd partes ipſius Stagni ſic caducatæ per mortem inueſtitorum ſine filiis maſculis ad ipſos ſpectare dicantur per ius accreſcendi, ſeu per ius non decreſcendi, quia iam hoc obiectum bis fuit ſublatum in aliis, cùm hæc regula locum non habeat de linea vnius ex ſimultaneè inueſtitis ad lineam alterius, quando eſt quęſtio, prout in pręſenti de re in emphyteuſim conceſſa per Eccleſiam inferiorem titulo lucratiuo ſub ſola modici canonis recognitione, niſi ex verbis inueſtituræ aliud eliciatur, vt loquitur *text. in cap. 2. de fratr. de nou. benef. inueſtit. de feud.* vbi *Bald. num.1. & 2. & in l ſi mihi, & Titio,* ſub *num. 2. & 3.* vbi *Alex. num.14. verſ. ſed intellige,* *Iaſ. num. 10. verſ. aut ego,* & reliqui Scribentes *ff. de verb. obligat. Alexand. conſ.17. num. 9. lib.5. Honded. conſ.54. num.16. & ſeq. lib.1. Gabr. conſ. 87. num. 2.* et per *tot. lib.1. Seraphin. deciſ.604. num.10.* cum alijs relatis per *Bellon. de iur. accreſcen. lib. 1. cap.6. quæſt.38. caſ.5. num 161.*

26 Et in caſu præſenti viſum eſt, nos verſari in claris, etenim dũ in inſtrumento Card. Baronij dicitur, quòd ſi aliquis ex Participantibus in d. Stagno nollet illud ratificare, vel aliàs impugnaret, rata illius ſic recuſantis deuolueretur ad Cardinalem directum dominum, qui eam in gratiam non contrauenientium concedere poſſet, &c. non poteſt dici, quòd inter Participantes haberet locum ius accreſcendi, quia aliàs malè fuiſſet conuentum, quòd portio non ratificantis, aut impugnantis rediret ad directum dominum, qui eam per nouam

in-

inueſtituram alteri poſſet concedere, vt ad propoſitum *Alciat. conſ. 16. num. 3. lib. 1. Mant. de tacit. lib. 22. tit. 24. nu. 24.* propè *fin. Cratian. diſcept. 272. num. 23.* nomen enim illud, *rata*, accipi debet pro ea parte, quæ ſe opponit toto, ac ſolido, iuxtà *gloſ. in l. 1. verb. pro rata*, ideſt virili, non inſolidum, *C. vndè lib. Coſta de ration. rat. præmiſſ. 1. num. 1. verſ. porrò.*

27 Nec ex eo, quòd in d. inſtrumento 1573. Participantes appellentur æquipares poteſt dici, quòd omnes inſolidum fuerint inueſtiti, quia diſtributiua, *æquè*, iuncta verbo, *partibus*, potiùs viſa eſt demonſtrare, ſingulos eorum authores fuiſſe inueſtitos in ſenſu diuiſo pro ſua rata, & portione, non autem inſolidum, & ſic cum iure ſaltem habitu, quòad totum, vt per *text. in l. interdùm, in princ. ff. de hæred. inſtit.* ibi notat *Bal.* ſub *num. 1.* quòd dictio, *æquè*, eſt diſtributiua, & diuiſiua æqualium, non obſtante cõiunctione, & *Caſtr. num. 1. & 2.* dicit, quòd operatur, vt coniuncti non habeantur pro vno, ſed pro pluribus, & quilibet cenſeatur per ſe nominatus, et idem repetit in *l. fin. num. 2. C. de impub. & alijs ſubſtit.* et idem firmat *Dec. in conſ. 97. num. 14. lib. 2.* & quamuis dùm vni ex Participãtibus minor pars, alijs verò maior cõpetat, poſſet dici, quòd non ſint pares, animaduerſum fuit ſatis eſſe, quòd æquiparentur quòad ius reſpectu ratæ partis vnicuiquè tangentis, non autem reſpectu totius, itàut ſicut dictio *æquè*, ſignificat paritatem iuris diſtributiui in ſua parte dùmtaxat, & ſic realem diſiunctionem importat, ità quoquè debet excludere applicationem iuris accreſcendi, ſeu non decreſcendi, cùm exigat idem ius in toto quòad habitum, licèt actu ſit diuiſum in plures.

Nec in contrarium faciunt allegati *Doctores* pro Participantibus; etenim *Ladercb. in conſ. 40. num. 7. & Rot. dec. 186. num. 7. p. 5. rec.* cum alijs loquuntur de conceſſionibus factis pluribus inſolidum, veluti pro ſe, & quolibet eorum, qui caſus viſus eſt longè differre à præſenti, vbi nihil tale legitur in conceſſione, ſed ſolùm habetur, quod Participantes medio iuramento, & quilibet eorum in ſolidum aſſeruit, quòd aliàs ſibi ipſis, & eorum authorum filijs legitimis, & naturalibus hoc Stagnum emphyteutico iure fuerat conceſſum, itàut aduerbium *inſolidum* non cadat ſuper conceſsione, ſed ſolùm ſuper confeſſione, vt fuit etiam ponderatum in præterita.

Nec refragatur, quòd verſemur in iure 28 piſcãdi, quod eſt indiuiduum, itàut ex natura rei conceſsio dicatur facta inſolidum, & intrare ius nõ decreſcendi, *Iaſ.* poſt alios in *d. l. ſi mihi, & Titio, num. 5 verſ. pro iſto, ff. de verb. oblig. Aym. conſ. 965. num. 3. Bellon. de iur. accreſc cap. 6. quæſt. 37. num. 71. verſ. 3. & 72. & quæſt. 38. nu. 61.* quoniam vltrà quòd *Doctores* prædicti loquuntur de iure piſcandi in feudum conceſſo, quo caſu ex natura feudi infertur, quòd intrat ius accreſcendi, in quibus tamen terminis nos non loquimur. Reſponſum fuit etiam, in iure piſcandi in feudum conceſſo ceſſare ius accreſcẽdi, ſi tale ius piſcandi, prout in caſu noſtro conſiſtat in fructu, quia hoc pacto iura huiuſmodi partes recipiunt, *Alciat. in l. ſi mihi, & Titio, nu. 2. ff. de verb. obligat. & ibi Iaſ. num. 9.* & in his terminis benè diſtinguit *Bellon. in d. tract. de iure accreſend. c. 6. quæſt. 37. num. 49. verſ. quàmobrem.* Et pro hoc facit regula, quòd valdè differunt inter ſe vſusfructus, & ipſa commoditas, quæ ex fructu percipitur, iuxtà tradita per *Bal. in l. 1. num. 7. C. qui bon. ced. poſſ. & in cap. quæ in Eccleſiarum, de conſtit. Couar. var. lib. 1. cap. 8. num. 7. Pacif. de ſalu. inſpect. 3. cap. 2. nu. 296. Sanchez ſuper decalog. lib. 2. cap. 18. num. 16. Molin. de primog. lib. 1. cap. 19. nu. 33.* Et proinde cùm totum ius piſcandi conſiſtat in fructu, vt eſt notorium, & clarè denotat ipſum verbum, *Participantes*, dicendum ſit nos verſari in re diuidua, vt ipſum vocabulum denotat, argumento ducto ab ethymologia vocabuli, de quo latè *Euerar. in loco ab ethymologia, num. 1. & ſeqq.*

29 Nec obſtat, quòd ſinguli ex Participantibus voluerint poſſe conueniri pro ſolutione integri canonis, quia non idcircò conceſſio dicitur facta inſolidum, nam omiſſo, quòd huiuſmodi clauſula clarè denotat contrariam intentionem, itàut ſtipulatio ſit intelligenda ſano modo, videlicèt, quòd quiſquè durantibus ſingulis lineis, nempè vtili dominio, apud ſingulas lineas canonem ſolueret inſolidum, nè dominus directus à ſingulis ratam partem cogeretur exigere, non autem quòd conceſſio inſolidũ facta cenſeatur, vt poſt *Alciat. in cõſ. 7. n. 11. lib. 1.* põderat *Mãt. de tacit. conuent. lib. 22. tit. 34. n. 6. & 26. antè fin. verſ. porrò*, & in alijs *deciſionibus* fuit firmatum.

Nec viſum eſt alicuius momenti, quòd ſi per deficientiam alicuius ex lineis inueſtitis, reliquæ ſuperſtites tenentur ſoluere totum canonem, ex hoc reſultet, quòd portio deficientium accreſcat ſoluentibus, cùm non alia ratione ad ſolutionem integri canonis

nonis cogi poſſent,niſi quia ſint inſolidum inueſtiti. Quia cùm non agatur de canone ſoluendo in recompenſam fructuum, ſed de canone debito in modica quantitate pro ſola recognitione directi dominii huius Stagni, cuius ſingulæ partes reddunt quotannis pingue emolumentum, non eſt inconueniens, quòd etiam non dato iure accreſcendi inter inueſtitos teneanrur ſinguli ad ſolutionem integri canonis, etiam quòd aliquæ partes ad Eccleſiam concedentem redierint. Et ità debent intelligi *Doctores* pro Participantibus allegati.

30 Neque vis vlla fieri poteſt in illis verbis inueſtituræ, ibi, *Durantibus lineis maſculinis prædictis in perpetuum*, quaſi fuerit conuentum, nè Stagnum ad Eccleſiam rediret priuſquàm ſingulæ lineæ defecerint, iuxtà opinionem *Specul.tit. de emphyt.§. nunc aliqua,num.* 89. Etenim *Speculator*, & omnes, qui ab eo hanc doctrinam mutuati ſunt, loquuntur,quando in emphyteuſi pluribus conceſſa dictum fuit, quòd poſt eorũ mortem redire debeat ad Eccleſiam,quaſi ſenſus ſit, quòd donec aliquis ipſorum ſit ſuperſtes, emphyteuſis non redeat. Qui tamen ſenſus non poteſt aliquo pacto adaptari verbis preſentis conceſſionis,quæ ſolùm ſunt apta exprimere progreſſum conceſſionis in filios deſcendentes durante linea maſculina, cùm in ſingulis lineis hoc benè verificari poſſit abſquè iure accreſcẽdi de vna linea ad alteram, vt rectè declarat *Gabr. conſ.* 87. *num.* 1. *verſ.deindè,& num.* 3. *verſ.ſed Hieronymus,lib.*1. *Cald.de iur emphyt. lib.*3. *cap.*13.*num.*4.*verſ.cuius tamen*, quod etiam declaratur ex illa voce, *ſingulis*, quę in totũ aduerſatur clauſulę *inſolidũ*.

Nec viſum eſt releuare, quòd de tempore confectionis inſtrumenti anni 1573. inter Participantes adeſſet etiam familia de Iubileis, cùm tamen iſtorum linea defecta de anno 1590. eorum portiones non fuerunt deuolutę ad Eccleſiam, ſed remanſerunt pœnes ſuperſtites, quoniam quicquid ſit de illo inſtrumẽto anni 1573. quod iam ſuprà probatum fuit, potiùs comprobare ius Eccleſię, adhuc inſpecta noua conceſſione anni 1602. quę ſola viſa eſt attendẽda, ſi non conſtat de precedenti inueſtitura, ad quam ſe referant in ea partes agnouerunt, non Iubileis, ſed ſibi ipſis, ac eorum filijs legitimis, & naturalibus, & deſcendẽtibus maſculis tantùm, & de eorum thoro legitimè procreatis, & procreandis durante linea maſculina in perpetuum conceſſum fuiſſe, & ideò cùm hęc inueſtitura Cardinalis Baronij legatur facta in viriles partes, non eſt attendendum quid fuerit enũciatum in inſtrumento anni 1573. quod nõ ſonat in conceſsionem, & nullum continet

31 gradum comprehenſorum, ſed potiùs attendi debet, quid in hac vltima inueſtitura contineatur, & quibus illa conceſſa fuerit, *Affl. deciſ.* 112. *num.* 5. vbi quòd recipiens de nouo ſub nouis pactis videtur primæ conceſſioni renunciare in manibus inueſtientis, & voluiſſe de nouo hoc modo inueſtiri, *Natt.conſ.*505.*num.*16. *Burſat.conſ.*3. *num.*11. *Ciriac. controu.* 112.*nu.* 7. prout Catalani, & cæteri Participantes, non ex antiqua, ſed ex hac noua conceſſione per publicum inſtrumentum declarauerunt, cuius vigore ius accreſcendi ex ſupradictis pœnitùs excluditur.

Reliqua, quæ denuò ad impugnandũ reſolutiones Rotales allegata fuerunt, viſa ſunt adeò fuiſſe in alijs prioribus *deciſionibus* ſublata, vt non ſit opus hac tertia vice illis reſpondere.

Et ità vtraquè parte informante Domini permanſerunt in toties deciſis, &c.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudines Neapolitanæ Ciues adſtringẽtes, vt de bonis antiquis diſponere non poſſint, niſi de medietate, clericos non ligant.*

2 *Laicus habens in proximiorem clericum, poteſt in Ciuitate Neapolis liberè de bonis ſuis diſponere; ſed an hoc procedat in præiudiciũ ſequentis in gradu, nu.*3.4.5. 6.*&* 9.

7 *Filius naturalis patri ab inteſtato decedenti an ſuccedat.*

8 *Conſuetudines Neapolitanæ ceſſant, patre, & matre in medio exiſtentibus.*

10 *Mulier extera, quæ contrahens matrimonium cum Neapolitano ſe ſubmiſit diſpoſitioni* Conſuetudinis Si qua moriens *an teneatur ſeruare legem illius* Conſuetudinis, *etiam reſpectu bonorum ſibi ab agnatis obuentorum, quæ extrà territorium ſita ſunt, et num.*11.14.16 *&* 17.

12 *Ciuis quis dicitur illius loci, vbi domicilium ſuum tranſtulit cum animo ibi perpetuò permanendi, adeò vt in loco originis conueniri non poſſit.*

13 *Mulier forenſis dicitur ciuis, & originaria illius loci, in quo nupſit.*

15 *Conſuetudo Capuanæ, & Nidi, quæ patrem à filij ſucceſſione excludit, an procedat in bonis extrà diſtrictum.*

18. *Conſuetudo Neapolitana ciuem adſtringens, nè poſſit de bonis antiquis liberè diſponere, ceſſat data facultate ab agnatis liberè diſponendi.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Conſuetudines Neapolitanæ, quæ reſpectu diſpoſitionis bonorũ antiquorum non ligãt ciues, quando in proximos ſucceſſores habent clericos, idquè ad ęqualitatem ſeruandam, procedant, quãdo remota perſona clerici proximioris ſupereſſet laicus ſequens in gradu. Conſuetudo Capuanæ, & Nidi, quæ patrem à filij ſucceſſione excludit in bonis intrà diſtrictum, an ſic paritèr in bonis extrà? Mulier extera Neapolitano nupta adſtricta ex pacto ſeruare Conſuetudines Neapolitanas, an in præiudicium filiorum poſſit liberè diſponere de bonis ſibi ab agnato obuentis extrà territorium ſitis. Cõſuetudo Neapolitana prohibens, nè ciuis de bonis ſibi obuentis ab agnatis, & cognatis poſſit diſponere vltrà medietatem, an ceſſet, quando agnatus teſtando, vel donando dedit poteſtatem liberè diſponendi, & de aliis.

CAP. LVI.

1 Conſuetudines Neapolitanas Ciues adſtringẽtes, vt de bonis antiquis diſponere non poſsint, niſi de medietate, clericos non ligare, ex receptiſsima Noſtratiũ ſententia probauimus *lib.* 1. *cap.* 55. à *num.* 18. ad *finem*, vbi etiam ad æqualitatem ſeruãdam idem communitèr receptum affirma-
2 uimus, quando laicus in proximum ſucceſſorem haberet clericum, vt ille in præiudicium clerici poſſit liberè de bonis ſuis diſponere, & hoc, ſiuè clericus, vel quælibet perſona Eccleſiaſtica eſſet de deſcendentibus diſponentis, ſiuè de collateralibus, cõtrà *Molfeſ.* malè in hac re diſtinguentem.

3 Nunc ponitur in controuerſiam, an reſpectu liberæ diſpoſitionis laici procedat concluſio hæc, nimirùm, vt habens quis in proximiorem clericum, poſſit liberè diſponere in præiudicium ſequentis in gradu, ponitur exemplum, ciuis laicus in primo gradu habet filium, vel fratrem clericum, & in ſequenti ſobrinum laicum, cùm certum ſit, quòd in præiudicium filij, vel fratris clerici poſſit liberè diſponere, nùm paritèr liberè diſponere valeat in pręiudiciũ ſobrini, qui in gradu ſequitur, vel reſpectu huius legem Conſuetudinis ſeruare teneatur.

4 *Horatius Montanus* in ſuo *libro controuerſ. cap.* 11. intrà *num.* 2. *verſ. eſt tamen aduertendum* exiſtimauit, id ciui laico non licere, & vbi liberè in extraneum diſponeret, quamuis proximior agnatus, qui eſt clericus, factam diſpoſitionem impugnare non poſſit, competere tamen ſequenti in gradu actionem ad diſpoſitionem illam infringẽdam, rationem aſſignat, nam cùm proximior remoueatur vti ſub hoc iure municipali non comprehenſus, ex quo eſt perſona Eccleſiaſtica, ſequitur, vt ſubintret omninò agnatus, ſiuè cognatus, qui in gradu ſequitur, huiuſquè ſententiæ laudat in authorem *Napod. in Conſuet. Si quis, vel ſi qua, in verb. proximiores, num.* 262.

5 At Ego de his conſultus ab omni dubio procul contrarium reſpondi, dixiq; *Montanum* noſtrum ſatis in hoc erraſſe, & *Napodanum*, quem allegat erroneitatem hanc nunquàm ſcripſiſſe; etenim *Napod.* in terminis *Conſuet. Si quis, vel ſi qua*, per quam diſpoſitum eſt, vt decedente ciue ab inte-

ſtato ſine liberis, in bonis omnibus ſuccedant proximiores ex parte patris, in maternis verò proximiores ex parte matris, quærit *nu.* 249. quid ſi iſti proximiores ſint Monachi Eccleſiæ proprium habentis, an hi ſuccedant,& per plura,quæ diſſeruit, affirmatiuè concludit, quærit demùm *num.* 259. quid ſi iſti Monachi proximiores ſecundùm Regulam proprium habere non poſſint, an ad ſucceſſionem admittantur, & poſt multa hìnc indè conſiderata, tandèm *num.* 262. (quem locum allegat *Montan.*) dicit, quòd vbi in præmiſſis caſibus non quæritur Ordini,ſeù Eccleſiæ(ſic legitur in Codicibus antiquis, in nouis verò non relinquitur, ſed falsò) tunc acquiritur ſequentibus proximioribus agnatis; Bone Deus,vbi dixit *Napod.*id,ad quod per *Montan.* allegatur? ſatis enim clarè loquutus fuit in caſu,quo agnati proximiores ſuccedere non poſſent,ex quo in aliqua Religione bonorum incapace profeſſi ſunt, quòd tunc acquiratur ſequentibus in gradu,idq; ſiuè ab inteſtato, ſiuè ex teſtamento deferatur ſucceſſio, de vtroquè enim caſu loquitur *Napod.* nàm ſi moritur quis ab inteſtato cum bonis antiquis,ſuperſtite Monacho incapace, & eo caſu ob incapacitatem proximioris admittitur ſequens in gradu, & ex teſtamento ſi Monachi incapaces proximiores agnati inſtituerētur,quia sūt incapaces, fit locus ſequentibus in gradu.

6 Ex his cùm conſtet apertiſsimè, *Napod.* non dixiſſe id,ad quod allegatur,nec dicere potuiſſe, deuenio ad rationem conſideratam per *Montan.* dùm aſſeruit,quòd cùm proximior remoueatur vti non comprehēſus ſub hoc iure municipali,ſcilicèt quia eſt perſona Eccleſiaſtica, ſubintrat in locū eius ſequens agnatus, vel cognatus; hæc ratio non conuincit, immò eſt prorſus impertinens,ſi attentè conſideramus diſpoſitionem Conſuetudinum,de teſtata ſucceſſione loquentium; per illas enim diſpoſitū eſt, vt ciuis de bonis antiquis non poſſit diſponere, niſi de medietate, & quòd reliqua medietas perueniat ad proximiores, ſic legitur in *Conſuetud. Et ſi teſtator*, & in altera præcedenti *Si aliquis moriens* ſancitur, quòd habens liberos cogatur medietatem illis relinquere, ſicquè Conſuetudines iſtæ adſtringunt ciuem, vt ſi filios habet, teneatur illis medietatem relinquere, ſi autem filios non habet, proximioribus, fac modò, vt quis habeat filium, ſed clericum,ſi in eo ceſſat Conſuetudo, quis ſanæ mentis tueri poſſet,vt remota perſona clerici ſubintret ſequens in gradu, Conſuetudo arctat patrem, vt diſponat de medietate inter liberos, ſi modò habeat liberos, quibus non cogitur relinquere, iuxtà diſpoſita in Conſuetudine,ergò Conſuetudo illa ceſſat prorſus,ac ſi non extaret,idemq; ſi quis non haberet filios, ſed alium agnatum proximiorem, cùm Conſuetudo cogat diſponētem, vt medietatem relinquat proximiori, ſi hìc proximior eſt clericus, cui aliquid relinquere non tenetur, ergò ceſſat Conſuetudo, & ſucceſſiuè poteſt liberè diſponere; idem ſi legimus *Conſuetud. Si qua moriens*,quæ mandat,vt mulier filios habens non poſſit niſi de decima tantùm bonorum antiquorum diſponere, & quòd in nouem partibus habeat os clauſum,fac, vt habeat filium clericum,cum quo Cōſuetudinem ſeruare non tenetur, nonnè ſequitur oris apertio, vt poſsit liberè diſponere,hanc enim libertatem operatur exiſtentia perſonæ Eccleſiaſticæ, quæ cùm ipſa liberam habeat bonorum ſuorum diſpoſitionem,ad æqualitatem ſeruandam eſt in cauſa,vt laicus, qui in proximum ſucceſſorem habet clericum, poſsit ſimilitèr liberè diſponere,quia aliàs exiſtentia clerici proximioris nullum commodum ciui diſponenti afferret.

7 Nec eſt nouum tàm de iure communi, quàm conſuetudinario,vt exiſtentia vnius, qui non ſuccedit, parat impedimentum alijs,qui ad ſuccedendum aliàs admitterētur;etenim de iure communi eſt *tex. in l. licèt, C. de naturalib. liber*. vbi filius naturalis patri ab inteſtato decedenti in duabus vncijs ſuccedit, hoc tamen ſi vxor in medio non extaret, quià ea exiſtente, in nihilo ſuccedit, & tamen vxor illa nihil capit; id, quod notat *ibi gloſ. in verb. coniux legitima*, & ad rem,de qua agimus, obſeruauit *Dom. Præſ. de Franch. deciſ.* 91. *num.* 18. vbi & in *dec. ſequ.* hoc exemplificat de iure noſtro
8 Conſuetudinario, quo attento quādo moritur fillus, patre, vel matre in medio exiſtentibus,quia illorum exiſtentia facit ceſſare diſpoſitionem Conſuetudinis, poterit de bonis antiquis, relicto parenti debito bonorum ſubſidio, liberè in extraneos diſponere,nec alitèr agnati,ſiuè cognati conquæri poſſent, ſicquè illorum bonorū medietatem prętendere,dummodò nō adſint in medio fratres, qui cum communi patre ad inteſtatam fratris ſucceſsionem admittuntur, vt per eundem *Dom. Præſid. deciſion.* 486. & ſatis clarè explicaui *lib.* 1. *cap.* 142. etenim his attentis ſi vera eſſet

noſtri *Montani* ſententia, vt non obſtante exiſtentia clerici proximioris cogatur ciuis ſequentibus in gradu medietatem bonorum antiquorum relinquere, ſequeretur, vt quando pater eſt in medio, relicto illi debito bonorum ſubſidio, non poſſet filius de bonis maternis, niſi de medietate diſponere, quod falſum eſt omninò, cùm, vt omnibus notum eſt, liberam habeat diſpoſitionem, & hoc credo, quod in terminis terminantibus decidere voluit idem
9 *Dom. Præſ. deciſ.* 411. vbi *num.* 5. firmans cõcluſionem, vt frater clericus non poſsit infringere diſpoſitionem fratris laici, qui eo præterito alios fratres laicos inſtituit hæredes, demùm *num. ſeq. verſ. & ſic eſt deciſus alius caſus*, firmat, idem eſſe, quando nõ exiſtentibus fratribus laicis, ſed tantùm ipſo clerico extraneus eſſet inſtitutus.

10 Contingit etiam in hac cauſa dubitari, nam cùm perſona, quæ de bonis ſibi ab agnato obuentis diſpoſuerat, erat fœmina filios habens, ſed extera, adſtricta tamen ex pacto ſeruare *Conſuetudinem* huius Ciuitatis *Si qua moriens*, an reſpectu bonorum extrà territorium exiſtentium potuiſſet liberè diſponere; qui diſpoſitionis nullitatẽ tuebatur, dicebat, quòd quamuis receptiſſimum ſit, Conſuetudines Neapolitanas de bonorum diſpoſitione in morte loquẽtes, non comprehendere bona extrà territorium, attamen quòd hoc axioma procedit, quando qui diſponit eſt Neapolitanus, ſecus autem ſi forenſis, qui Conſuetudinibus huius Ciuitatis pacto ſe ſubmiſit, ſicq; dicebatur, mulierem exteram, quæ contrahendo matrimonium Neapolitanę *Conſuetudini Si qua moriens* ſe ſubiecit, nõ poſſe in morte de bonis ſuis, tàm intrà, quàm extrà territorium ſita, niſi de decima diſponere, & ad hoc allegabãtur *Thanut. de lucr. dot. gloſ. 9. num.* 35. & *Conſiliarius de Anna conſ. 92. num. 57. lib. 2.*

11 Dixi Ego, diſpoſitionis validitatem defendens, oppoſitionem hanc ad caſum, de quo agebatur non pertinere; nõ enim hæc mulier forenſis forenſi nupta erat, & in loco extero, ſed in hac Ciuitate, virumq; duxerat Conſiliarium Regium, qui licèt natione Hiſpanus, effectus tamen fuit ciuis Neapolitanus ex domicilio, quod in hac Ciuitate contraxerat, ſicquè verè, & propriè Neapolitanus dicebatur, prout ex *Goffredo de Caieta* in puncto docet *Rouit. in prag. 1. num. 9. de immunit. Neapolit.* vbi dicit,
12 quòd quotiès quis domicilium ſuum in aliquem locum transfert, cum animo ibi perpetuò permanendi, abſquè aliquo priuilegio efficitur verè ciuis illius loci, ac ſi ibi natus eſſet, idquè adeò verum addit ex *Bart.* & alijs relatis per *Afflict. deciſ.* 384. *num. 6.* vt in loco originis non poſſit ampliùs conueniri, niſi ibi reperiatur: præſuppoſita hac ciuilitate, de qua dubitari non
13 poteſt, dicebam Ego, quòd quando mulier forẽſis ducit virum Neapolitanum, quamuis non ſe ſubmittat Cõſuetudinibus Neapolitanis, adeò efficitur de domo viri, & eius forum ſortitur, vt propriè dicatur ciuis, & originaria huius Ciuitatis, in qua nupſit, ſicquè ligatur Conſuetudinibus eo modo, & vinculo, quibus ligatur mulier in hac Ciuitate nata, probant concluſionem hanc iura, & Doctores, quos, & quæ citant *Antonin. Theſaur. deciſ.* 123. *Petr. Cabal. conſ.* 125. *num. 4. lib. 2. Reg. Rouit. deciſ.* 75. *Reg. Galeot. controuerſ. iur. lib. 1. contr. 13.* & alij pœnès me *lib. 1. cap. 22.* vbi *num. 7.* dixi, matrimonij potentiam tãtam eſſe, vt vxor propriam amittat originem, illamquè viri ſortiatur, ſi igitur in caſu, de quo agebatur
14 mulier ſic nupta ex matrimonio in hac Ciuitate contracto, non poterat denominari, niſi Neapolitana, accedente etiam continua habitatione annorum ſuprà quatraginta, quo pacto poterat illa appellari forenſis, ad finem, vt dùm ſe ſubmiſerat Cõſuetudini Neapolitanæ, non potuiſſet diſponere, nec etiam de bonis extrà territorium ſitis, de quibus ſine controuerſia diſponunt omnes mulieres in hac Ciuitate natæ?

15 Illud autem, quod ex *Thanut.* dixit *Conſiliarius de Anna* relato *conſ. 92. nu. 57.* ad caſum, de quo agebatur, non applicatur: etenim diſputatio *Anna* in eo verſatur, nimirùm an Cõſuetudo Capuanæ, & Nidi, quæ patrem à filij ſucceſſione excludit, ſicut ſine dubio procedit in bonis intrà diſtrictum, ſic paritèr & in bonis extrà, & affirmatiuè concludit contrà *Conſiliarium de Georgio alleg. 23.* in eadem cauſa ſcribẽtem, quorum quidèm ſententias Ego aliàs de his agens ſic fore conciliandas exiſtimaui, vt procedat opinio *Conſiliarij de Georgio*, quotiès in capitulis matrimonialibus eſſet ſimplicitèr conuentum, vt matrimonium contractum intelligatur ſecundùm vſum Capuanæ, & Nidi, hoc enim caſu nuſquàm mihi perſuadere potui, quid maius operari poſſit Conſuetudo non ſcripta, quàm aliæ in ſcriptis redactæ, quas, certum eſt, non habere locum in bonis extrà diſtrictum, procedere autem *Fabij de Anna* ſententiam

Digitized by Google

vbi contrahentes ſponſi matrimoniũ iuxtà vſum Nobilium Capuanæ, & Nidi expreſsè inter eos eſſet conuentum, vt non poſsint ſuccedere filijs, ſic illorum futuris inteſtatis ſucceſsionibus renunciantes; hoc enim pactum vltrà Conſuetudinem Capuanæ, & Nidi operatur, vt parentes filijs demùm natis, & defunctis ab inteſtato ſuccedere non poſsint, tàm in bonis intrà, quàm extrà diſtrictum, quia conſtat, iam voluiſſe illos à totali ſucceſsione pacto ſe excludere,

16 hæc ratiocinatio ad caſum, de quo agebatur non pertinet, dùm in eo tantùm quærebatur, an mulier forenſis ciui, ſiuè perpetuo habitatori Neapolitano nupta, eo inito pacto, vt in morte non poſſit diſponere, niſi iuxtà vſum, ſiuè Conſuetudinem Neapolitanam in ſcriptis redactam, dùm bona poſſidet antiqua, tàm intrà, quàm extrà diſtrictum, poſsit teſtamentum condens, arbitrio non refrænato de bonis extrà diſtrictum diſponere, & cùm ex ſuprà iam dictis conſtet enixè, per matrimonium ſic vt ſuprà contractum effectam fuiſſe Neapolitanam, nec ampliùs denominari poſſe forenſem, ſequitur certè dicendum, vt quemadmodùm mulier in hac Ciuitate nata filios habens, bonaq; poſsidens extrà diſtrictum (non loquor de dote) poſsit de illis liberè diſponere, *Conſuetudine Si qua moriens*, qua ligatur, non obſtante, ſic paritèr & quælibet forenſis Ciui Neapolitano cum eodem vinculo nupta.

17 Plus ipſe in facto dicebam, eſtò millies, quòd mulier illa verè, & propriè forenſis diceretur, forenſi nupta, & in loco extero, quòd adhùc res in tuto erat, cùm *Conſuetudini Si qua moriens* ſe ſubmiſerat quòad diſpoſitionem dotium tàntùm, & bona, de quibus agebatur erant ab agnato obuẽta, cùmq; Conſuetudo hæc duo bonorum genera comprehendat, nimirùm dotem mulieris, & bona obuenta ab agnatis, & cognatis, ſi dicamus, forenſem ſe ſubmittere voluiſſe Conſuetudini quòad dotem, ergò quòad diſpoſitionem bonorum ab agnatis obuentorum libera eſſe voluit, nam ſi voluiſſet ſuum refrænare arbitrium, tàm reſpectu dotium, quàm bonorum ab agnatis obuentorum, vel obueniendorum, dixiſſet ſimplicitèr, vt quòad diſpoſitionem in morte ſe ſubmittebat Conſuetudini Neapolitanæ in ſcriptis redactæ, & hoc modo vtrumq; bonorum genus complectebatur, non dixit, nec ſe reſtrinxit, niſi ad dotem, ergò quòad aliorum bonorum diſpoſitionem libera remanſit.

18 Hæc conſiderabam in vna facti contingentia, in qua ex alio ceſſabat omnis dubietas, nàm cùm tractaretur de annullanda diſpoſitione facta de bonis obuentis ab agnato, hic Sacerdos exiſtens, & in Theatinorum Cõgregatione profeſſus, ſanctèq; viuens publico mediante inſtrumẽto cum iuramento declarauerat, bona, de quibus agebatur ità donaſſe, vt perſona, cui donauerat, potuiſſet de bonis donatis, tàm in vita, quàm in morte liberè diſponere, & prout illi pro voluntatis arbitrio meliùs videretur, ſicq; ſubintrare dicebam communem, ac receptiſſimam Noſtratum concluſionem, nimirùm vt dictarum Conſuetudinum diſpoſitio ceſſet prorſus, quotiès ità ab agnato donatur, vt poſſit donatarius de re donata liberè diſponere, ità *Anton. Capycius* in ſua *inueſtit. feud. in verb. feudorũ diuiſio, in 4. limit.* circa *finem, verſ. quartò noto, fol. 164. col. 1. Præſ. de Franch. deciſ. 4. n. 18. Scipio Bucinus in Conſuet. Si aliquis moriens, in additio.* quæ incipit, *quòd ſi quis, fol. 162.* & in *d. Conſuet Si qua moriens, in addition.* quæ incipit, *Hactenus, fol. 196. Scipio Sanctinus* in eadem *Conſuet. eo l. fol. 196. in additio.* incip. *Pater, Liparul.* in *addition. ad Andr. in c. 1. in tit. de eo, qui finem fecit agnat. de feud. patern. in verb. nouo feudo, in fine, verſ. & hoc nota ad Conſuet. Neapolitan. Naucler. in Conſuetudin. Si aliquis moriens*, & in *Conſuet. Si qua moriens, Conſiliar. de Rottis in d. Conſuet. Si qua moriẽs, in addit.* incip. *ſi mulier, fol. 196. Viuius cõm. opinion. lib. 2. opin. 790. num. 5. Molfeſ. ad Conſuetud. Neapol. par. 3. q. 3. per totam, & conſ. 2. num. 35. & 36. Thor.* congerit aliam deciſionem *par. 3. ſect. 2. in verb. mulier an poſſit.*

Hæc occurrunt.

SVMMARIVM.

1 *Neapolitanus in vltimis conſtitutus non poteſt de bonis antiquis diſponere, niſi de medietate.*

2 *Agnatus in Ciuitate Neapol. an poſſit immiſſionem petere ſuper medietate bonorum antiquorũ, extraneo vniuerſali inſtituto hærede.*

3 *Agnatus dicitur ab inteſtato hæres medietatis bonorum antiquorum, contrà* Molfeſ. *nu. 5.*

4 *Remedium* l. fin. C. de edict. Diui Hadriani tollen. *an competat hæredibus ab inteſtato venientibus.*

6 *Filius in legitima hæreditario titulo ſuccedit, & tamen pro illa portione ad onera per patrem in teſtamento ordinata non tenetur.*

7 *Poſſeſſio medietatis bonorum antiquorum non poteſt ab agnato propria authoritate capi pendente lite ſuper illorum conſequutione.*

AR-

ARGVMENTVM.

Agitur, an proximiores, qui in Ciuitate Neapolis ſuccedunt defuncto agnato in medietate bonorum antiquorum, poſſint ſuper illo bonorum genere petere immiſſionem virtute *l.fin. C.de edict. Diui Hadr.tollen.* extraneo exiſtẽte hęrede in teſtamento ſcripto, immiſſionem ſimilitèr petente ſuper omnibus bonis vigore teſtamenti. Remedium *l.fin.C.de edict.&c.* an exerceri poſſit per hæredes venientes ab inteſtato.

CAP. LVII.

1 Conſuetudine Neapolitana in ſcriptis redacta, quæ
incipit *Et ſi teſtator,* di-
ximus *lib.1.c.70.* cau-
tum eſſe, nõ poſſe Nea-
politanum in vltimis
conſtitutum de bonis
antiquis vltrà medietatem diſponere, cùm
reliqua medietas ad illos ſpectet proxi-
miores, è quorum linea bona illa obuene-
runt, ità vt ſi extraneum ſimplicitèr hære-
dem inſtitueret, nulla de agnato mentione
facta, diſpoſitio quamuis vniuerſalis non
niſi quòad medietatem facta intelligitur,
2 ſic enim Noſtrates vno ore fatentur, ſed an
eo caſu poſſet agnatus ſuper medietate
dictorum bonorum immiſſionem petere,
non inutilis eſt indagatio, cui breuitèr, &
reſolutiuè reſpondendo, dico, quòd ſi vera
eſt *Napodani* Theorica (quam à noſtris om-
nibus, excepto *Molfeſio,* receptam inueni)
in d.*Conſuetudine Et ſi teſtator,* in *verb.perue-
niat*, & alibi, à qua poſt multas oppoſitio-
nes recedere nõ potuit *Scipio Bucin. ibidem
in Additio.* incip. *An talem medietatẽ,* & antè
eum *Capyc.* in *addit.* ad *Napod.* in *Conſuet. Si
moriatur,* §.*ea autem,* in *addit.* incip. *Ad Na-
pod.fol.* mihi 91. *Minad.in Conſt.In aliquibus
in 4.notab.nu.15. D.de Franch.deciſ.89.nu.1.
& ſeq.deciſ.525.num.8. deciſ.536.num.1.* ac
alibi, & *D.Reg.de Ponte conſ.52.num.21.22.*
3 *& 23.lib.1.* dùm voluerunt, agnatum ab in-
teſtato dici hæredem medietatis bonorum
antiquorum, illamq; non niſi hæreditario
iure præcapere; dico Ego, illud oriri con-
ſequens, poſſe agnatum ipſum ſuper me-
dietate dictorum bonorum immiſſionem
petere, etenim quamuis immiſſionis dire-
ctum remedium concedatur virtute *l.fin.
C.de edict.Diui Hadr. tollen.* quæ de ſcriptis
hęredibus tantùm loquitur, non propterea
4 hoc idem remedium, vtile tamen hæredi
ab inteſtato non competit, ab omnibus
enim receptum eſt, poſſe ab inteſtato hæ-
redem Iudicis implorando officium pete-
re immiſſionem ſuper bonis in defuncti hę-
reditate remanſis, ſic poſt *gloſ. Bal. Socin* &
antiquos omnes ex recentioribus firma-
runt *Peregrin. de fideicomm. art.48. num.2.
Menoch. remed.4. adipiſcend. num.85. Mart.
par.4.in ſumm.ſucceſſ.quæſt.16.art.1.num.55.
& 56. Argel. de acquir.poſſeſſ.quæſt.4.art.1.*
qui omnes vnanimi conſenſu dixerunt,
quòad effectum nullam poſſe conſtitui dif-
ferentiam inter hæredes ſcriptos in poſſeſ-
ſionem mittendos, & hæredes ſuccedentes
ab inteſtato, ſimilitèr in poſſeſſionem mit-
tendos, quia vtriquè per Iudicis officium
nobile in poſſeſsionem mittuntur, illi per
remedium directum *l.fin.* iſti per remediũ
vtile, idq; locum habere dixerunt, non mo-
dò in ſuis, ſed etiam in quolibet legitimo
hærede ab inteſtato ſuccedente, vt per *Ro-
land.à Valle conſ.1.num.61.* & *Pariſ conſ.22.
num.67.* quos citat, & ſequitur *Argel. loco*
citato *num.54. & 55.*

5 Non obſtant ponderata per *Molfeſ. p.4.
de ſucceſſ.ab inteſt.q.61.* vbi fundare nixus
fuit, bonorum antiquorum medietatem ad
proximiores agnatos, vel cognatos, non
iure hæreditario, ſed ex prouidentia Con-
ſuetudinis ſpectare, qua nimirùm attenta
ſententia, certè locus eſſe non poſſet im-
miſſionis remedio, etenim dicere fas eſt,
loquutum fuiſſe *Molfeſ.* contra omnium
noſtrorum placita, illaſquè rationes, quas
pro eius fundanda intentione ponderat,
verè non contendendas conſiderauerat
priùs *Scipio Bucinus* ſuprà relatus, & tãdèm
concludit, durum eſſe contra ſtimulum cal-
citrare, & ſic tenere contra *Napod.* etenim
principalis ratio, quæ ex aduerſo pondera-
tur, nimirùm, quòd ſi verum eſſet, deberi
medietatem bonorum antiquorum iure

hære-

hæreditario,illud oriretur cõſequens,quòd
tenerentur proximiores, qui ſuccedunt
onera ſubire defuncti, illiuſquè adimplere
voluntatem in teſtamento declaratam, &
tamèn certum eſt, ad id nullatènus teneri
agnatum,reſpondeo .n. neceſſariam non
eſſe conſequentiam, ſuccedit quis titulo
hæreditario,ergò tenetur habere ratum fa-
6 ctum defuncti, videmus enim filium in le-
gitima hæreditario titulo ſuccedere,
*§.aliud quoquè capitulum, auth.vt cùm de ap-
pell.cognoſc.* & tamen pro illa portione ad
onera per patrem in teſtamento ordinata
non tenetur,ad *text.in l.quoniam nouella, in
l.quoniam in prioribus,& in l.omnimodò*,C.*de
inofficioſ.teſtam.*ſicq; in puncto dixit *Minad.
loco* citato, nec contradicit *Anna ſing.*19.
7 vbi per S.C. deciſum refert,fuiſſe reuocatã
poſſeſſionem propria authoritate captam
ab agnato medietatis bonorum antiquo-
rum, nàm in illo caſu poſſeſsio capta fuit
lite pendente, & ſic poſtquàm hic agnatus
ſupplicationem porrexerat ſuper conſe-
quutione medietatis bonorum antiquorũ.
Hæc breuitèr occurrunt.

S V M M A R I V M.

1 *Creditor an poſt ſententiam in iudicio reali ob-
tentam poſſit illius exequutionem deſerere,
& pro crediti conſequutione ad alia debito-
ris bona recurrere,& num.2.3.4.5.7.14.&
15. vbi deciſiones Sacri Conſilij.*
6 *Creditor an poſtquàm nactus eſt tenutam bono-
rum debitoris, poſſit inſtare pro illius carce-
ratione.*
8 *Creditorum arbitrium oſtenditur, in quibus
caſibus ſit refrænandum,& in quibus non,&
num.*9.10.11.12.& 13.

A R G V M E N T V M.

Agitur, an creditor anterior
poſtquàm obtinuerit in iudi-
cio reali ſuper bonis debito-
ris à tertio poſſeſſis,poſsit ſẽ
tentiæ exequutionem deſe-
rere,& pro ſui crediti conſe-
quutione in præiudiciũ cre-
ditorum poſteriorum ad alia
debitoris bona recurrere.

Caſus omnes enumerantur, in quibus creditoris arbitriũ eſt refrænandum,& de alijs ad materiam pertinentibus, vbi deciſiones Sacri Cõſilij.

C A P. LVIII.

1 CReditor anterior agens
iudicio reali ſuper bo-
nis ſui debitoris à ter-
tio poſſeſsis, ſi ſenten-
tiam pro ſe obtinuerit,
dubitatur, nùm poſsit
illius exequutionem
deſerere, & pro ſui crediti conſequutione
in præiudicium creditoris poſterioris ad
alia debitoris bona recurrere?
Contigit ſuperioribus diebus de his in
S.C. dubitari in concurſu creditorum Ill.
Principiſſæ Scillæ ſuper liberatione depoſi-
ti obuenti ex venditione Terræ Flumariæ
de Muro, inter quos cùm concurreret Ba-
ro Franciſcus Antonius de Laurentijs no-
bilis Sueſſanus, fuit à creditoribus poſte-
rioribus oppoſitum,liberationem omninò
fore ei denegandam, idq; duobus potiſsi-
mùm perpenſis.
2 Primò, quòd cùm Baro pro ſui crediti
conſequutione greſſus ſuos direxerat con-
tra Ducem Crusię poſſeſſorem Terræ Pe-
træpaulæ ſibi obligatæ,ità vt ſententiam in
actione reali obtinuerat, non poterat de-
mùm illius ſententiæ exequutionem deſe-
rendo, in præiudicium tot creditorum,
quamuis poſteriorum ſuper alijs bonis cõ-
munis debitoris recurrere, ad tradita per
Bart. in l.eum, qui certarum,§.1.*num.*4.*ff.de
verb.obligat.*quem ſequitur *Capyc.*in vulga-
tiſſimis *deciſionibus* 33. & 46. in quibus per
S.C. deciſum fuiſſe teſtatur, variationem
non eſſe admittendam.
3 Secundò, quòd dùm Baro habebat ſen-
tentiam pro ſe,& in actione reali, ſicq; in-
ſtitutum iudicium proſequi volens poterat
commodè ſuum conſequi, veniebat omni-
nò eius arbitrium refrænandum, nec alitèr
permitti,vt recurſum haberet ſuper pretio
ex alijs bonis cõmunis debitricis redacto,
in quo cęteri concurrebant creditores; ſic
enim æquitas ſuadebat, nec eſt nouum in
iure,vt creditoris arbitrium refrænetur.
4 Cęterùm his non obſtantibus,Dominus
Fabritius Bonitus, Dominus Eraſmus de

Digitized by Google

Ponte Aduocati primarij, moribus, ac natalibus præclariſſimi, & Ego, qui Baronis iura tuebamur, inſiſtendo reclamationi interpoſitæ aduerſus decretum S. C. latum ſub die 23. Octobris 1625. per quod variationis beneficio fuerat ille priuatus, eiuſq; arbitrium refrænatum, ad vtraq; obiecta breuitèr, ac facili quidèm modo reſponſum dedimus.

5 Ad primum diximus, ceſſare prorſus in caſu, de quo agebamus veterem illam quæſtionem circa variationem permittendam, vel denegandam creditori, qui ſemel elegit ſuper vna re debitoris iura ſua conſequi, nàm cùm Baro ſpeciali pacto ſibi proſpexerat, vt ei variare liceret totiès, quotiès ſibi placeret, etiam ſi ad bonorum exequutionem, & venditionem eſſet deuentum, fruſtrà quærebamus, an in variatione, qua ad præſens vtebatur, iuris haberet reſiſtentiam, etenim opportuna fuiſſet indagatio, quando hoc pactum in medium non ſe obtuliſſet, eoq; caſu dicebamus, forſan meliora iura Baronem fouere, nàm quàmuis *Bart.* in *d. l. eum, qui certarum*, §. 1. cui adhæſit Sacrum Conſilium in deciſionibus per *Capyc.* relatis in ea fuerit ſententia, creditori non licere variare, dùm ſemel elegit ſuper vna re obligata de iuribus ſuis experiri, attamen *D. Præſ. de Franch.* cui ſatis credendum eſt, teſtatur, communem eſſe in contrarium, ipſumq; indiſtinctè vidiſſe variationem admiſſam, per rationem relatã *deciſ.* ſua 53. idemquè *Reg. Reuert. deciſ.* 173. vbi refert, per Regiam Cameram fuiſſe contrà opinionem *Bart.* deciſum, variationemq; admiſſam, etiã poſt ſententiã, & eius pluriès petitam exequutionem, & idẽ *Bart. in l. conſentaneum, in fine, C. quomod. & quand. Iudex*, in caſu forſan maioris ponderis dixit, quòd licèt creditor debitoris bo-

6 norum tenutam nactus ſit, non tamèn ad illam adſtringitur, quominùs ad eiuſdem debitoris capturam procedere poſſit, ſequitur *Bal. in l. ignorare, in fine, C. de reſtit. milit.* & in *l. 1. §. fin. ff. ſi quis ius dicen. nõ obtemp. Ang.* in *l. ſi vacantia, C. de bonis vacan. lib.* 10. *Dec. conſ.* 12. & 562. *Natta conſ.* 496. *num.* 18. *lib.* 3. vbi *num. ſeq.* addit, quòd ſi creditor bona ſequeſtrata habet, non per hoc debitum petere prohibetur, quia per ſequeſtrũ non dicitur ſibi ſatisfactum, allegat *Bal.* in *l. qui legati, C. vt in poſſeſſ. legat.*

7 Dicebamus inſupèr, ex alio in caſu propoſito ceſſare quæſtionem, an liceat creditori variare, poſtquàm ſemel ſuper vna re ſibi obligata obtinuit, etenim *Doctores*, qui negatiuam amplexi fuerunt ſententiam, loquuti ſunt in terminis, quando creditor eandem actionem hypothecariam inſtitutam ſuper vna re, vellet ſuper alia intentare, vel vti poſſeſſa à principali debitore, vel à tertio poſſeſsore, dicebatur enim, quòd dùm commodè poteſt creditor ſuum conſequi ſuper re, quam elegit, & ſuper quaiàm obtinuit, non debet eandem exercendo actionem recurrere ad aliam, quàmuis ſibi obligatã, ad finem vt ſeruatis ſeruandis poſſit illam vendi facere, conſideratur enim in hoc caſu ſaltèm maxima ipſius creditoris iniquitas, ſic moleſtãs, vel ipſum debitorem, vel tertium illius rei poſseſsorem, in his enim terminis loquuntur *Capyc.* in *deciſionibus* allegatis, & *Doctores* huius opinionis ſectatores, in caſu autem, de quo agebatur, ceſsabat vtrumquè, primũ, quia Baro ſuper Terra Petræpaulæ non ſolùm non poterat commodè ſuum cõſequi, ſed cum maxima difficultate, & magno ſumptu, prout in facto demonſtrabatur, ceſſabat & alterum, cùm Baro deſiſtens à iudicio aſſiſtentiæ inſtituto ſuper Terra prædicta, non recurrebat ad aliam, cum eadem actione ſic moleſtans Principiſſam debitricem, vel alium rei poſseſsorem, qui à Principiſsa debitrice cauſam haberet, ſed quod agebat, eſt, nàm cùm diſtractum erat corpus ſibi obligatum, quod eſt Terra Flumariæ, & per illius emptorem erat factum depoſitum pretij, concurrebat pro liberatione ſuper illo, quod erat in poſse Iudicis, cuius partes erant, depoſitam pecuniam liberare creditori anteriori, prout iuris eſt, ſic illius indemnitati prouidendo, ac etiam ſecuritati emptoris depoſitantis, cuius maximè intererat, iuxtà legem, quã in eius oblatione appoſuerat, vt pecunia ſua liberaretur creditori anteriori, ad finẽ, vt illius iura per ceſſionem acquirere potuiſset, non autem poſterioribus, quorum iurium acquiſitio, vt plurimùm inutilis eſse ſolet.

8 Ad alterum dicebamus audactèr, terminos refrænationis arbitrij creditoris ſatis eſse in caſu, de quo agebatur, impertinentes, quod, vt luce meridiana clariùs fieret, inueſtigandos eſse duximus omnes caſus, quibus iura, & *Doctores* voluerunt, fore refrænandum creditoris arbitrium, quod ex *Modeſtini* reſponſo in vulgata *l. creditoris arbitrio, ff. de diſtract. pign.* creditor quilibet hypothecarius liberum, & effrẽnatũ habet.

9 Etenim primus caſus habetur in vulgata *l. 2. C. de pignor.* vbi creditor anterior, qui

habet hypothecam ſuper bonis debitoris ſui generalem in omnibus, & ſpecialem in quibuſdam,ſi certum eſt,poſſe ſuum conſequi ſuper bonis ſibi ſpecialitèr obligatis, non poterit recurſum habere ad rem ſub generali obligatione contentam in præiudicium creditoris poſterioris, qui ſuper re illa hypothecam habet ſpecialem; ſed teneretur de iuribus ſuis experiri ſuper bonis ſibi ſpecialitèr obligatis, ſic ſuum refrænando arbitrium,hic caſus ad rem, de qua agebatur, non pertinebat, Baro enim qui erat creditor anterior,nullam habebat ſuper Terra Petræpaulæ ſpecialem hypothecam; ſed in omnibus bonis communis debitricis generalem, & quando ſpecialitèr hoc feudum fuiſſet ſibi obligatum, ceſſabat ex alio refrænatio, propter clauſulã, quam in inſtrumẽto legebamus, nimirum, *vt generalitas ſpecialitati non deroget*, *nec è contrà*, iuxtà ea, quæ deciſa relinquerunt *Praſ. de Franch. dec.5.*quam ad propoſitum refert *Conſil.Theodor. alleg.29.* antè *num.9. Surd.deciſ.44.Griuel.deciſ.79. Pute.deciſ.38.* & *Cacheran.* alijs omiſſis *dec.159.in fine.*

10 Secundus caſus refrænationis ponitur per *Bar.& DD.*in eadem *l.creditoris arbitrio*, qui nec etiam àd noſtrum applicabatur,& erit, quando creditor, qui omnia ſui debitoris bona obligata habet, potens ſibi ſatisfacere ſuper corpore viliori, inſtat pro venditione rei pretioſioris, in hoc enim caſu dicunt *Doctores* communitèr, arbitriũ refrænari debere,nè debitor, cæteriq; creditores poſteriores damnum patiantur, & præ cæteris ex recentioribus *Ant.Gamma decis.40* & *77.*& *Marta dec. Piſan.130.*

11 Tertius caſus refrænationis conſideratur inter creditorem, & ſolum debitorem, qui nec etiam noſtro conueniebat, & eſt, quando creditor habens bona feudalia, & burgenſatica obligata, dimiſsis allodialibus inſtat pro vẽditione feudalium, in hoc enim caſu eſt omninò eius arbitrium refrænandum, nec alitèr permittendum, vt procedatur ad venditionem feudaliũ, dùm ſuper bonis allodialibus poteſt ſuum conſequi; idemquè quando debitor feuda poſſideret titulata,& non titulata, vt priùs ſuper non titulatis ſit facienda exequutio, ità ſcripſerunt *Minadous* in *Conſt. Reg. In aliquibus*,in *verb.Comitum,& Baronum,num. 42. & 43. & in deciſ. 13.*per totam,vbi nouiſſimi *Addentes,Anna* pater *alleg. 141.nu. 4.& 6.Anna* filius *conſ. 63.nu.4.& conſ.76. Reg.de Pont.de poteſt. Proreg.in tit. de aſſenſ. Reg.ſuper dot. in princ. num.38. Reg.Tap.in Conſtit.Reg.Contumaciam, num.3.& 4.lib.3. fol.71.Anel.Amat.conſ.95.num.10. Mart.de iuriſd. p.2. cap.32.num.25.& ſeq.*vbi ex *Ludouico Valaſco in l. 49.Tauri gloſ. 9.* addit, idem eſſe, quando tractatur de exequendo ſuper bonis maioratus, vt priùs ſuper liberis ſit facienda exequutio, iſtoquè iure vtimur in Regno.

12 Quartus,& vltimus caſus refrenationis, qui à Noſtratibus conſideratur, eſt inter creditorem anteriorem,& poſteriorem,nimirùm quando creditor anterior habet bona debitoris allodialia obligata, ac etiã feudalia cum aſſenſu, at poſterior allodialia tantùm, quia ſuper feudalibus caret aſſenſu, in hoc caſu ſi creditor ille anterior intendit de iuribus ſuis experiri ſuper allodialibus, prohibetur omninò; ſed cogitur eius arbitrium ſic refrænando ad feudalia recurrere, ad hoc vt ſuper burgenſaticis ſit cõſultum poſteriori, qui ſuper feudalibus nullum ius habet hypothecæ, ità *Io.Vinc.de Anna* in ſuprà relata *alleg. 141. Anna* filius in cit.*conſ.76.in principio, Anel. Amat. conſ. 95.* vbi ſic per Regiam Cameram deciſum refert,& alii ſine cõtradictore, quos retuli ſuprà *cap. 16.num. 15.* hũc caſum nec etiam, dicebamus, ad rem noſtram pertinere, non enim creditores poſteriores, qui concurrebant ſuper liberatione pecuniæ depoſitæ per Emptorem Terræ Flumariæ poterant Baroni creditori anteriori opponere,quòd non poterant ipſi habere recurſum ſuper Terra Petræ-Paulæ, & alijs bonis feudalibus Principiſſæ debitricis, quod Baroni permittebatur, ſicquè vt niſi eis conſuleretur ſuper hoc depoſito, eorum creditum amittebant; ſatis enim in hoc caſu Baronis arbitrium veniebat refrænandum;at quia cæteri creditores poſteriores ius habebant hypothecæ ſuper omnibus bonis feudalibus communis debitricis,nõ erat, cur dici poterat, anterioris arbitrium fore refrænandum,eo ſolo conſiderato, quòd ſententiam obtinuerat ſuper vno corpore, dùm ex ſpeciali pacto ei permittebatur variatio,quæ certè tunc erat omninò refrænanda,pacto non obſtante,quando poſteriores ad corpus illud, ſuper quo anterior obtinuit regreſſum habere non potuiſſent, & hoc ſolùm *Doctores* noſtri,& non aliud conſiderarunt.

13 Vltimò dicebamus, *Doctores* omnes ſuprà relatos,alioſuè,qui refrænationis arbitrii materiam deguſtarunt, pro requiſito neceſſario habuiſſe, quòd creditor, qui ſuũ arbitrium refrænare compellitur,poſſit fa-

ciliter ſuper re, quam elegit abſquè eius incommodo, & ſumptu ſuum conſequi; immò pro arbitrij refrænatione obtinenda conſiderarunt, an ex parte anterioris creditoris fraus, & dolus in medium ſe offerant, nam illis ceſſantibus, ceſſare dixerũt & ipſam refrænationem, ità vltrà *Doctores* præcitatos *gloſ.* in *l. quandiù; C. de diſtract. pignor. in verb. amittis, lit. H. Couar. lib. 3. variar. cap. 14. nu. 8. verſ. item communis, & Caroc. dec. 53. num. 3.* id, quod eſt adeò verum, vt pro regula tradiderunt, quòd quando aliquis ſuper alterius bonis excuſſionem facere tenetur, ab excuſſione facienda liberatur, ſi ſuper eiſdem bonis de aliqua lite dubitaretur, nam eo caſu poterit ille abſquè excuſsione recurrere ad bona, quæ citrà litem, & controuerſiã cõſequi poteſt, litigioſis bonis pęnitùs omiſsis, ità probat *tex. in l. à diuo Pio, §. ſi ſuper rebus, verſ. ſed & illud, ff. de re iudic. gloſ.* in eadem *l. §. ſic quoquè, in verb. aliud, Ang. in Auth. de fideiuſ. §. ſed nequè, in fine, Negusant. de pignor. in primo membro, 8. par. principalis, num. 44. & Pariſ. conſ. 50. num. 65. lib. 1.* quos citat, & ſequitur *Molin. de primogen. lib. 4. cap. 17. num. 29. verſ. quæ omnia,* ſicquè practicatum affirmat *Ambroſ. deciſ. 2.* per totam, & *Theſſ.* filius, cæteris omiſsis, *quæſt. forenſ. lib. 1. q. 7.*
14 *num. 6. verſ. cùm iſte caſus*, quo loci ex ſententia illius Senatus denegans creditori variationem, quãdo perfecta eſt bonorum debitoris exequutio, ità vt ad illorum ſubhaſtationem, & deliberationem deuentum ſit, hoc limitat, quotiès legitima ſe offerret cauſa variãdi, nimirùm, vt quia ſuper exequutione facta aliquis ſe opponeret, vel bona exequuta intricata reperta eſſent, in vnoquoque enim iſtorum caſuum variationẽ fore permittendã affirmat, & ſẽper abſquè cauſa, vbi ad ſubhaſtationẽ bonorũ exequutorum proceſſum non fuerit; vndè cùm in caſu propoſito, ex his, quæ in facto demonſtrabantur, Baro creditor anterior ſuper re, quã elegit, & ſuper qua iàm obtinuit, non niſi cum magno eius incõmodo, & diſpendio ſuum conſequi poterat, ſicquè ex parte ſua ceſſabat prorſus dolus, & fraus in variando, ſequebatur omninò dicendum, licuiſſe ei variare, & omiſſo iudicio reali ſuper Terra Petræpaulę inſtituto, recurſum habere ſuper liberatione pecuniæ depoſitę ex venditione Terrę Flumarię, et cum aliis creditoribus, iuxtà temporis anterioritatem concurrere.

Cauſa relata in S.C. per D. Conſiliarium Theodorũ ſub die 5. menſis Martij 1646. cum interuentu ſpectabilis Præſidis S. C. Domini Andreæ Marcheſii partibus pleniſſimè auditis, fuit deciſum, præfatum Baronem Franciſcum Antonium ſuper dicto
15 pretio obuento ex venditione Terræ Flumariæ poſſe concurrere, ſic reuocando decretum latum ſub die 23. Octobris 1645. à qua determinatione cùm pro parte aliorum creditorum fuiſſet reclamatum, facta iterùm relatione in S.C. per eundẽ D. Theodorum ſub die 26. Ianuarii currentis anni, fuit decretum dicta die 5. Martij latum cõfirmatum; verba autem omnium decretorum in dicta cauſa interpoſitorũ ſunt, quæ ſequuntur.

Die 23. Octobris 1645. Neap.

Facto de prædictis verbo in S. R. C. per Magnificum V. I. D. Scipionem Theodorum Regiũ Conſiliarium, & cauſæ Commiſſarium, Decreto S. C. prouiſum eſt, quòd Fratres de Laurentio proſequantur pro eorum credito exequutionem ſententiæ ab illis obtentæ contrà Ducem Cruſiæ, & proindè pretium Terræ Flumariæ de Muro liberetur aliis creditoribus per S. C. declarandis, præſtitis cautionibus in forma, hoc ſuum, &c.

Scipio Theodorus.
Franciſcus Antonius de Mercati Sec.

Die 5. Martij 1646. Neap.

Facto de prædictis verbo in S. R. C. per Mag. V. I. D. Scipionem Theodorum Regium Conſiliarium, & cauſæ Commiſſarium, Decreto S. C. prouiſum eſt, quòd Franciſcus Antonius de Laurentijs non impediatur pro ſuis creditis cõcurrere etiam ſuper pretio Terræ Flumariæ de Muro, hoc ſuum, &c.

Scipio Theodorus.
Franciſcus Antonius de Mercati Sec.

Die 26. Ianuarij 1647. Neap.

Facto de prædictis verbo in S. R. C. per Mag. V. I. D. Scipionem Theodorum Regium Conſiliarium, & cauſæ Commiſſarium, per S. R. C. declaratum eſt, benè fuiſſe, & eſſe prouiſum per idem S. C. per decretum latum die 5. Martij 1646. hoc ſuum, &c.

Scipio Theodorus
Franciſcus Antonius de Mercati Sec.

Proceſſus eſt in Bãca Litti S.C. Actorum Magiſtri ſecundi volum. III. Ducis Balneariæ liberationis pretij Terrę Flumariæ de Muro, &c.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Ciues particulares alicuius Ciuitatis, qui pecuniam ab aliquo acceperunt conuertendam ad beneficium totius Communitatis, an, & quando validè obligati cenſentur, & n. 2. & 8. et quid ſi Vniuerſitas principalitèr ſe obligauit, & in eodem inſtrumento particulares ciues pro creditoris maiori ſecuritate, & num. 3. 4. & 6.*

5 Pragmatica 11. de adminiſtrat. vniuerſ. *declaratur, & num. 9.*

7 *Ciues particulares coguntur ſe obligare ad beneficium Communitatis pro ſecuritate creditoris, qui Vniuerſitati pecuniam dat.*

10 *Cautela traditur pro reddenda valida obligatione ciuium particularium, qui pro Vniuerſitate ſe obligant.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an creditor, qui pecuniã ſuam particularibus ciuibus alicuius Ciuitatis mutuò, vel ſub vſuris dedit, poſſit ciues illos iuxtà eorum obligationem ad conuentas vſuras ſibi ſoluendum cogere, dùm cõſtat, pecuniam illam non ad ipſorum particularium obligatorum, ſed Communitatis beneficium fuiſſe conuerſã. Caſus omnes ponuntur, qui in hac materia contingere poſſunt, ad ornatum *Pragm.* 11. ſub *tit. de adminiſtrat. Vniuerſitatum.*

CAPVT LIX.

1 CReditor, qui particularibus ciuibus alicuius Ciuitatis, Terræ, vel Caſtri pecuniam ſuam ſub vſuris, vel mutuo dedit, quæ tamèn veniebat cõuertenda iuxtà præcedentem tractatum cum Ciuitate habitum ad totius Communitatis beneficium, dubitaui *lib. 1. cap.* 77. an ciues illos ſic obligatos, ad pecuniæ reſtitutionem, ſiue vſurarum ſolutionem cogere poſſit; & pro dubij reſolutione duos conſtitui caſus, primò, quãdo creditor cum Communitate tractatum habuit, & cum qua ſe conuenit, verùm voluit, ſecuriùs credens negotiari, vt nõ ipſa Communitas, ſed aliqui particulares ciues ſe obligarent, ac ſi verè ad illorum beneficium pecunia eſſet conuertenda; dixi in hoc caſu, quòd ſi iſti particulares obligati ad ſoluendum conuenti, tractatum præcedentem inter creditorem, & Vniuerſitatem habitum probauerint, moleſtari eos non poſſe, rationibus, vt *ibi*, ſicquè demùm inueni paritèr firmaſſe *Io. Bapt. de Thoro in compend. deciſ. par. 1. in verb. inſtrumentum certorum annuorum introituum, verſ. aut enim ſi non expreſsè,* quo loci dicit, quòd ſi particulares ciues ſe obligauerint, accedente, ſi non expreſſa, ſaltèm tacita creditoris voluntate, vt pecunia conuertatur ad beneficiũ Vniuerſitatis; quia id omne dolosè, & fraudulentèr peragitur, his probatis, nulla remanet obligatio; vndè meritò in dies videmus, per Collaterale Conſilium expediri prouiſiones, locorum Officialibus directas, quòd audito creditore, probata antecedente conuentione cum Vniuerſitate habita, prouideant, nè particulares ciues
2 ſic obligati moleſtentur: alterum poſui caſum, quando Vniuerſitas pecunia indigẽs ad aliquem pro illa ſub vſuris, vel mutuo recipienda accederet, at ille omninò petitioni factæ contradiceret, declarans, nolle pecuniam ſuam Vniuerſitati mutuo, vel ſub vſuris dare, demùm accedentibus aliquibus ciuibus cum illis ſe conuenit, ac eis pecuniam iuxtà habitam conuentionem tradit, quam tamèn conſtitit poſteà, ad illius Communitatis beneficium fuiſſe conuerſam, nulla tamèn concurrente ſciẽtia, aut participatione creditoris, qui pecuniã dedit, probaui in hoc caſu, hos ciues verè effectos eſſe debitores illius, qui pecuniam dedit, ſicquè retuli per Sacrum Conſ. deciſum in cauſa Ducis Salandræ cum Particularibus ciuibus Caſalis Sancti Antami, de qua deciſione me referentes memores fuerunt *Nouar. in prag.* 11. *num.* 11. *de adminiſtr. Vniuerſ. & Thor. in compend. deciſ. p. 3. in verb. creditor, fol.* 252. idemquè priùs firmauerat idem *Thor.* in ſuprà cit. *par. 1. d. verb. inſtrumentum certorum annuorum introituum, verſ. & tunc ſi tales obligati*, vbi expreſſis verbis dicit, quòd ſi hi particulares obligati

pecuniam, quam acceperunt in Communitatis vtilitatem conuertunt, nulla, nequè expreſſa, neq; tacita creditoris accedente voluntate, nullius præiudicij illi vnquàm eſſe poterit.

3 Poſt quorum ſcripta fuit mihi quęſitum, cur alterum non conſtituerim caſum, nimirùm quando creditor pecuniam ſuam daret Vniuerſitati, cum qua à principio ſe conuenit, ſed pro maiori eius ſecuritate, & cautela voluit, vt inſimul cum Vniuerſitate vno, eodemq; inſtrumento Ciues particulares ex ditioribus, & principalioribus inſolidum ſe obligarent, prout ità actum fuit, an hoc caſu ſi in temporis progreſſu Ciues ſic obligati pro contractus obſeruãtia à creditore conuenirentur, aliqua poſſint ſe tueri exceptione, ſicq; contendere, ad nihilum eos teneri, dùm pecunia directò data fuit Vniuerſitati, & in eius utilitatem conuerſa, abſq; ulla ipſorum obligatorum participatione, ità ſciente, & nolente ipſo creditore?

4 Reſpondi ſic interroganti, meritò quidē hoc me in dubium non reuocaſſe, nè viderer de re indubitabili diſſerere, quandoquidèm vel dicamus, contractum hunc Ill. Proregis carere decreto, & caſum legis habemus in *prag.11.verſ.& perche intendemo,* ſub *tit. de adminiſtr. Vniuerſ.* qua mediante huiuſmodi obligationes tàm reſpectu Vniuerſitatis, quàm particularium obligatorũ expreſſis verbis annullantur, rationibus vt *ibi,* vel affirmamus, ſuper contractu prædicto D.Proregem ſuum interpoſuiſſe decretum, & non eſt, cur dubitari poſſit, hos Ciues particulares validè fuiſſe obligatos, ad-
5 hùc attento tenore præfatæ *pragmaticæ ſanctionis, ibi, ancorche dopoi in detti contratti nõ ſe accapi, ò interponghi il Regio aſſenſo, ò decreto,* & clariùs paulò infrà ſub illis verbis, *comandamo, che da quà auanti non ſi poſſino fare ſimili contratti ſenza Regio aſſenſo,* ergò à contrario ſenſu(ꝗ argumentum fortiſſimũ eſſe pluribus iuribus citatis probat *Euerard.* in ſua *Topica in loco à contrario ſēſu)* ſi decretum interuenit, valida remanet obligatio.

6 Secundò, quando decreto præcedente particulares Ciues inſimul cum Vniuerſitate ſe obligant, nulla conſideratur ratio dubitandi, quòd pro contractus obſeruantia aſtringi non poſſint, quandoquidem nulla lex reperitur, neq; communis, nequè Regni huius, quæ vetet, vt particulares Ciues pro Vniuerſitate ſe obligare non valeant, dùm obligatio ſequitur præcedente Superioris decreto, & ſi dices, eam eſſe dubitandi rationem, quia pecunia verſa eſt in vtilitatem Vniuerſitatis tantùm, reſpōdetur, quòd non per hoc ſequitur, quin validè obligati non dicantur, nàm ſi hæc eſſet bona ratio, poſſent ea vti fideiuſſores omnes, in quorum poſſe, certum eſt, non peruenire pecuniam, quæ principalibus obligatis numeratur, & tamèn eos, principalibus non ſoluendo repertis, ad ſoluendum quod promiſerunt teneri, cautum eſt, tàm de iure ciuili, quàm canonico per totos *titulos* de *fideiuſſor.*

7 Tertiò, & tandèm dico, adeò verum eſſe, vt hi particulares, quando inſimul cum Vniuerſitate pro re ad illam ſpectante ſe obligarent, validè obligati remaneãt, quòd ſi Vniuerſitas ſola in contractu interueniens pro creditoris ſecuritate, & cautela promitteret, quòd decem, vel viginti ex ditioribus Ciuibus proprio nomine ſe obligare habeant, eo modo, & forma, prout ipſa Vniuerſitas ſe obligat, quòd renuentibus demùm Ciuibus particularibus ſe obligare, paſſim per Collaterale Conſilium expediuntur prouiſiones, quòd tales Ciues cogantur, & aliquando in eorum contumaciam decretum interponitur, quòd pro obligatis habeantur, ſic atteſtante *D.Reg. de Pont.in tract.de poteſt.Proreg.tit.de diuerſ. prouiſ. fieri ſolit.in quæſt.de alienat. fieri ſolit. bonor.Vniuerſ.* vbi addit, iuſtam eſſe Collateralis Conſilij prouiſionem, ad hoc vt publicis Vniuerſitatum occurratur neceſſitatibus, quæ aliàs pecuniam non reperirent, in damnum Fiſci ad fũctiones fiſcales perſoluendas, aliorumq; onerum pro neceſſaria illarum ſubſtentatione, inſupèr conſiderat, quòd quando debitum legitimè eſt cõtractum per Vniuerſitatem, illa demùm non ſoluēdo reperta, ab omnibus Ciuibus, qui ſoluendo ſunt, exoluēdum eſt, ad quod facit ſingularis theorica *Bal.* in *l.etiàm, num. 16.C.de exequut. rei iud.* de quo meminit *Gregor.Lopez* in *l.14.in gloſ.à perſonas, tit.2. part.3.* vndè ſubdit *D.Reg.* ex promiſſione Vniuerſitatum, & ex obligationibus faciēdis per particulares verè, & ſubſtantialitèr nullum eis inferri grauamen, ac proindè aſſeuerandum, iuſtam eſſe communem practicam cõtractationũ Vniuerſitatũ Regni, hæc *Regentis de Ponte* ratiocinatio hùc tertium caſum prorſus indubitatum reddit, nàm ſi praxis uiget, ut ditiores Ciues cogi poſſint ad ſe inſimul cum Vniuerſitate obligandum, & hoc pro ſecuritate creditoris, quid dicemus, ubi ſpontè obligati reperiuntur?

His tribus caſibus poteſt addi quartus, & erit, quando particulares Ciues ad aliquem accederent, illum rogando, vt eis certam pecuniæ quantitatem ſub uſuris, uel mutuo daret, conuertendam, hoc expreſſo, pro totius Communitatis neceſſitatibus, prout uerè actum fuit, an in hoc caſu, dùm proprio nomine ſe obligarunt, ualidè obligati remaneant? iure communi attento dicerem, quòd ſic, argumento *tex. in l. ſi fenebris, C. ad S. C. Velleian. Praſ. de Franch. deciſ. 279. num. 2.* ſed contrarium omninò dicendum apud nos, attentis rationibus diſpoſitionis citatæ *pragmaticæ*
9 *ſanctionis 11. verſ. & perche intendemo, de adminiſtrat. Vniuerſ.* ubi, ideò nulla redditur obligatio Ciuium particularium, qui abſq; decreto inſimul cum Vniuerſitate ſe obligarunt, quia ex hac obligatione ſummopere Vniuerſitates damnificantur, nàm cùm Ciues, qui obligantur ex ditioribus, & potentioribus ſint, hi demùm quicquid creditori exoluunt, ex peculio uniuerſali exigunt, ſicquè uerè, & ſubſtantialitèr totum intereſſe eſt Vniuerſitatis, aſſignatur & alia ratio, quia ſi hi particulares de proprio ſoluerint, non autem de pecunia uniuerſali, fiunt impotentes ad ſoluendum gabellas, collectas, aliaq; onera Vniuerſitati debita, hæ rationes in *pragmatica* expreſſæ, dico Ego, quòd ſicut militant, quando Ciues particulares inſimul cum Vniuerſitate abſquè decreto ſe obligant, ità paritèr vbi, Vniuerſitate non interueniente, pecuniam mutuo, vel ſub vſuris ſoli accipiunt, aſſerẽtes in contractu, pro Communitatis neceſſitatibus accipere, creditore pecuniam dante præſente, & audiente, hi etiam indubitantèr illud, quod poſteà creditori ex huius contractus nexu exburſant, ab Vniuerſitate recuperant, ſicque Vniuerſitas etiam eſt illa, quæ damnum patitur, & ſi de proprio ſoluunt, adhùc impotentes euadunt ad ſoluendum quod Vniuerſitati debent, vndè nullum verè, & realitèr conſideratur diſcrimen inter vnum, & alium caſum, ac proindè ſequitur omninò dicendum, quòd ſicut nullitèr contrahunt Ciues, quando abſq; decreto inſimul cum Vniuerſitate ſe obligant, ità paritèr quando ſoli Ciues, hoc expreſſo creditori, quòd pecuniam pro Vniuerſitatis neceſſitatibus accipiunt, ſint
10 igitur cauti creditores, ſi ſcopulos euadere cupiunt, quando conſcij ſunt, & participes, quòd eorum pecunia pro Communitate accipitur, quòd Vniuerſitas inſimul cum aliquibus ex ditioribus Ciuibus ſe obligent, Collateralis Conſilij decreto præcedente, quod certè nunquàm interponitur, niſi cauſa cognita, & ſic capta priùs informatione, quòd expedit, ac viſo conſenſu omnium Ciuium, ſiuè maioris partis in loco ſolito, vbi de his tractari conſuetum eſt, loci Gubernatore aſſiſtente, declarato & demùm, quòd pecunia verè, & realitèr erogetur pro neceſſitatibus, quæ fuerunt expreſſæ, & quæ à Collaterali Conſilio pro veris, & realibus cognitæ, & habitæ fuerũt, ſic enim contractantes de eorum creditis erunt ſecuri.

SVMMARIVM.

1 *Caſus proponitur, & reſoluitur num. 2.*

3 *Hypotheca vt acquiratur creditori, quod nam tempus inſpicitur, an bonorum debitoris obligationis, vel potiùs pecuniæ numerationis, & num. 4. 5. 6. 7. 8. & 9.*

ARGVMENTVM.

Agitur de notabili caſu in materia prioratis hypothecæ, quod nam tempus, vt illa dicatur acquiſita ſit inſpiciendum, celebrati nimirùm cõtractus, vel numeratæ pecuniæ, ſi poſt contractus ſtipulationem, antè tamen pecuniæ numerationem alij debitor bona obligauerit.

CAP. LX.

CReditor anterior in bonis communis debitoris quis nàm in caſu ſequenti cenſeri deberet, alids interrogatus fui. Locauerat Caius Titio fundũ de menſe Augusti per quinquennium, ſub annua penſione ducatorum centum, quos Colonus ipſe ſingulo quoquè anno ſub hypotheca bonorum omnium ſoluere promiſerat; in mẽſe autem Octobris proximi ſequentis eiuſdem anni idem Titius conductor ſuper certo corpore ſuorum bonorum Sempro-

nio vendidit annuos ducatos centum pro capitali ducatorum mille, ad formam *Bullarum Nicolai, & Pij*; demùm per tres annos continuos pro fundo conducto Caio locatori promiſſam ſoluit penſionem, ceſſauit per alios duos, quibus tranſactis pro penſionis conſequutione ad ſummam ducatorum biſcentum aſcendentis ſuper ipſius debitoris bonis fuit iudicio hypothecario actum, concurrebat autem Sempronius pro eius credito, petens, ſuper eiſdem bonis communis debitoris omninò præferri, contradicebat Caius, ex quo contractus locationis erat anterior, quia celebratus de menſe Auguſti, ille autem Sempronii de menſe Octobris ſequentis, vndè quid iuris quærebatur.

2 Dicebam, Sempronium pro eius credito in bonis Titij communis debitoris eſſe anteriorem, Caium autem pro ſumma ducatorum biſcentum, quam importabat pēſio duorum poſtremorum annorum integri quinquennij poſteriorem eſſe, & ex illo ad id affirmandum mouebar; nàm etſi verè cōtractus cum Caio celebratus, illum cum Sempronio confectum præceſſerat, non tamèn Caius ipſe pro fructibus eius fundi per Titium debitorem in poſtremo biennio integri quinquennij collectis hypothecam ſuper ipſius Titii bonis acquiſierat, niſi eo tempore, quo verè collectio ſequuta fuit, non autem tempore contractus locationis, quo inſpecto eſſet anterior, acquiſiuit enim hypothecam Caius ſingulo quoquè anno peracta fructuum collectione, cuius intuitu, & contemplatione obligauit ſe Titius ad ſingulos annos centum penſionis loco ſoluere; quo enim pacto poſſum ego ſuper alicuius bonis priùs hypothecam acquirere, quàm pecuniæ numeratio, vel quid aliud ex parte mea interuenerit? hoc enim facit hypothecā acquirere, eſt *tex.* ſatis celebris, & punctualis in *l. penult. ff. quæ res pignor. oblig. poſſ.* vbi cùm,
3 Titius mutuam pecuniam accipere vellet à Meuio, cauit ei, & per publicum inſtrumentum ſub ſpe futuræ numerationis bona obligauit, demùm cum Titius ipſe ex bonis obligatis quædam vendidiſſet, pecuniam à Meuio habuit numeratam, quæſitum fuit, an bona vendita Meuio creditori obligata cenſerentur, & affirmatiuè dicendum videbatur, ſi inſtrumenti ſtipulati tempus erat inſpiciendum, placuit tamen ea tantùm viri bona hypothecæ ſuppoſita iudicari, quæ in bonis debitor numeratæ
4 pecuniæ tempore habuerit, idem probatur in *l. potior* 11 *ff. qui potior. in pignor. habe.* vbi magis in puncto determinatur, quòd ſi ego centum tibi mutuare promiſero, accedente ex parte tua bonorum obligatione, ſi demùm ab alio pecuniam acceperis, eadē obligando bona, & poſteà à me pecuniam accipies, non ego, qui priore loco contraxi, ſed ſecundus, qui poſt me ſtipulatus eſt, ſed priùs pecuniam numerauit, potior erit, id, quod benè obſeruauit *Cyn.* in *l. cùm tibi, C. qui potior. in pign. hab.* & *DD.* communitèr in ſuprà allegatis iuribus, hic eſt caſus, de quo agimus, nàm etſi priùs fuerint Titii bona Caio locatori obligata, & demùm Sempronio, tamèn quia Cai hypotheca non poterat acquiri, niſi cùm demùm fructus ex fundo (quorum intuitu acceſſerat bonorum obligatio) collecti eſſent, quo tēpore Sempronius propter pecuniæ numerationem iàm priùs factam ſuper communis debitoris bonis pignus acquiſierat, ergò ex diſpoſitione dictorum iurium Sempronius creditor anterior iudicandus erit.

5 Re tamèn melius perpenſa, contrariam amplexus fui ſententiam; nàm licèt hæc omnia ſuprà iàm dicta, vera ſint, caſui tamèn propoſito non ſunt applicabilia, procedunt enim iura prædicta, prout expreſsè loquuntur, quando in debitoris poteſtate eſt, vt perficiatur obligatio, tunc enim illud perfectionis tempus venit inſpiciendum, non autem contractus initium, ſic loquitur *tex.* in *d. l. Titius*, ibi, *cùm in poteſtate fuerit debitoris poſt cautionem interpoſitam pecuniam non accipere, &c.* & in *d. l. potior*, ibi, *poterat enim licèt antè conuenit non accipere ab*
6 *eo pecuniam, etc.* ſecus autem dicendum, vbi in debitoris poteſtate eſt pecuniam, vel quid aliud conuentum non recipere, tunc enim non tempus numeratæ pecuniæ, ſed celebrati contractus eſt inſpiciendum, eſt *tex.* ſatis apertus in *l. 1. ff. qui potior. in pignor. habe.* vbi habetur, quòd ſi ego pro muliere dotem promiſero, & ſponſus ad eam reſtituendam ſe obligauerit, ſi antè numerationem ſponſus ipſe alii bona hypothecauerit, ſubſequuta demùm dotis ſolutione, in concurſu anterioritatis crediti, reſpondit *Papinianus*, ſolutionum tempora obſeruanda non eſſe; ſed dies contractæ obligationis, qua mulier prior reperitur,
7 rationem aſſignat *I.C.* quia in viri poteſtate non erat dotem ſibi non numerari, nè mulier indotata remaneret, nec dices, *tex.* prædictum procedere fauore dotis, prout præſupponebat *Cynus* in *d. l. cùm tibi*, quia communitèr eius opinio fuit reiecta, vt ni-

mirùm

Digitized by Google

mirùm idem ſit in quolibet alio creditore, qui modo prædicto cogitur recipere ſolutionem, prout *ibi* interpretati ſunt *gloſ.* in *verb. compellitur*, & alibi, *Bart. Bald. Salycet.* & omnes, *Neguſant. tract. de pignor. 4. memb. 2. par. num. 77. & 78. D. Praſ. de Franch. deciſ. 677.* & alii, quòdquè hoc verum ſit, obſerua, quæſo, modum, quo loquitur *I. C.* vt minimè ad dotis cauſam referre voluerit diſpoſitionem; ſed vt exemplum neceſſariæ numerationis conſtituere poſſet, ſubiungit enim conformando ſe *Pauli* dicto in allegata *l. Titius*, ſic loquēdo. *Alia cauſa eſt eius, qui pignus accepit ad eam ſummam, quam intrà diem certum numeraſſet, ac fortè priùs, quàm numeraſſet, alij res pignori data eſt, &c.*

8 Videamus modò in caſu noſtro, ſi erat in Titij conductoris poteſtate fructus in poſtremo illo biennio integri quinquennij non colligere, vt pro penſione promiſſa obligatus non remaneret, & per conſequēs eius bona haud hypothecata, certè non, fidem enim ſuam aſtrinxerat de rem conductam tenendo per quinquennium, cuius contractus vigore, etiam ſi fructus colligere noluiſſet, adhùc ad penſionem ſoluendā obligatus eſſet, in tantum, quòd aſſerere nobis neceſſe eſt, quòd licèt ex fructuum collectione facienda hypotheca ad Cai locatoris fauorem oriebatur, nec aliud poterat illum creditorem conſtituere, tamèn quia non colligere in conductoris poteſtate non erat, ad effectum vt non remaneret obligatus, ſequuta demùm fructuum perceptione vt iudicaretur pro conſequutione penſionis promiſſæ in controuerſia anterioritatis, quod nàm tempus venit inſpiciendum, illud contractus, non autem collectionis attendere debemus, & ſic in caſu propoſito Sempronium poſteriorem cenſeri, quod clarè etiam probatur in *l. qui balneum*, & in *d. l. potior*, in *2. reſponſo, ff. qui potior. in pignor. habeantur*, & in his iuribus *Doctores* communitèr.

9 Diſtingue ergò ſemper in hac materià, & non errabis, an in debitoris poteſtate ſit poſt celebratum contractum ſe non obligari, & ſic pecuniam non recipere, vt tunc numerationis tempus inſpiciatur, & procedit *text.* in *d. l. Titius*, & in *d. l. potior, in 1. parte*, an non, & eo caſu conuentionis tempus, & procedunt iura in *d. l. 1.* in *d. l. qui balneum*, & in *d. l. potior, in 2. par.* prout benè diſtinguit *gloſ.* ſuperiùs allegata in eadem *l. 1.* in *verb. compellitur*, & in *d. l. qui balneum*, in *verbo debere*, & poſt illam *Doctores* omnes, & vide *Greg. Lopez in l. 32. tit. 13. p. 5.*

SVMMARIVM.

1 *Creditor poſterior cum aſſenſu an præferatur creditori anteriori aſſenſu carenti.*

2 *Ceſſionarius creditoris, qui ſuper feudi obligatione aſſenſum obtinuit, ſi ſuper ceſſione aſſenſum non impetrauit, an poſſit ſuper pecunia ex feudo redacta concurrere, & num. 5. 6. 7. & 8.*

3 *Ceſſionarius non poteſt vti aſſenſu cedentis, & num. 10.*

4 *Aſſenſus Regius requiritur in ceſſione actionis ad feudum.*

9 *Ceſſionarius conſtitutus à cedente procurator in rem propriam poteſt omnia, quæ poterat cedens.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an creditor poſterior, qui ſuper liberatione pecuniæ ex feudo cū aſſenſu obligato redactæ præfertur anteriori aſſenſu carenti, ſit paritèr præferendus, quando creditor anterior aſſenſum haberet, verùm ipſe non ageret; ſed eius ceſſionarius, qui tamèn in ceſſione aſſenſum, prout tenebatur, non procurauit, & de alijs.

CAP. LXI.

1 Creditor poſterior cum aſſenſu, quòd in concurſu liberationis pecuniæ ex re feudali redactæ priori creditori aſſenſu carenti præferatur, nemo ex noſtris hùcuſque dubitauit; ſic enim ſe habet ſtylus, & noſtri Sacri Conſilij obſeruantia, vt teſtatur *D. Praſ. de Franch.* in vulgata *dec. 64. n. 1. & 16.*

2 Sed audiui his diebus non parum apud nos dubitatum, an hæc concluſio procederet, vbi creditor anterior haberet aſſenſū; verùm ipſe non concurreret; ſed eius ceſſionarius, qui tamèn in ceſſione aſſen-

ſum,

ſum, prout tenebatur, non procurauit?

Et pro ratione dubitandi videbatur idē dicendum eſſe, cùm abſolutum ſit, in tantum poſſe ceſſionarium agere ſuper re feudali pro credito ei ceſſo, in quantum ſuper ceſsione adſit aſſenſus, nec in aliquo intereſſe, quod cedens illum obtinuerat, cùm
3 ea ceſsionarius vti, ac iuuari non poſsit, ea vulgata in Regno ratione, quia aſſenſus nō extēditur de re ad rem, nec de cōtractu ad contractum, neque de perſona in perſonā, vt probant omnes, ſignantèr *Andr. in cap. Imperialem, de prohib. feud. alienat. per Feder.* idem *D.Praſ.de Franch.deciſ.* 153.*num.*24.*D. Reg.de Ponte tract de poteſt. Proreg.tit.* 4.§.7. *num.* 26. *& tit.* 6.*num.* 42. & dixi Ego *lib.* 1. *cap.*28.*nu.* 10. & in ſpecie, quòd in ceſſione
4 actionis ad feudum, ſiuè ratione dominij, ſiuè hypothecæ Regius requiratur aſſenſus, prout requiritur in ceſsione, ſeu alienatione feudi, dixerunt *D.de Franch. dec.* 593. *nu.*9.*Reg.de Ponte tract. de poteſt. Proreg.tit.* 8.*ſ.*11.*à num.*14.*ad finem*, & *Conſil. de Georg.* alijs omiſsis in *repetitio. feudal.cap.*43.*num.* 24.*fol.*290.vbi *num.ſeq.* ſubdit, limitari *tex. in l.*1.*C.de his, qui in prior. cred. locum ſucceſſ.* quæ ad hoc, vt in feudis operetur, directi Domini aſſenſus requiritur.

5 Sed hac dubitandi ratione non obſtante, contrariam amplexus fui ſententiam, idq; potiſsimùm ex duobus, & primò, cùm in hoc caſu ceſſet ratio, quæ mouet Sacrum Conſilium ad determinandum, vt potiùs liberetur pecunia creditori poſteriori cum aſſenſu, quàm anteriori, qui illo caret; ideò enim hoc fit; nàm licèt de iure eſſet liberanda anteriori, etſi aſſenſu carenti, cùm pecunia illa, quàmuis ex re feudali redacta, non tamèn feudalis; ſed merè allodialis iudicetur, vt ex *Andr.* & *Affl.* pro indubitato firmauit *D.Praſes* eadem *deciſ.*64. *nu.*3. *Anna pater allegat.*141.*num.*10.*&* 11.& ſic dùm talis conſideratur, nil intereſſe videtur, quòd creditor aſſenſu indigeat; attamen
6 fit liberatio creditori poſteriori cum aſſenſu, ad hoc vt hypothecæ, quę ſuper feudo ſub haſta vendito extant, extinguantur, ità vt emptor ſit de feudo illo empto ſecurus, non enim extinguerentur per vēditionem illam, niſi facta ſolutione creditoribus cum aſſenſu; parum namquè intereſt venditoris, vt anteriori ſatisfiat, cùm ſuper feudo empto nullum ius ei competat; hæc, inquam, ratio ceſſat in caſu propoſito, in quo, eo
7 ipſo, quòd ſatisfit ceſſionarius, reſoluitur hypotheca prioris creditoris cedentis, qui de cętero, ſtante ſatisfactione eius ceſſionario facta, ſuper feudo ſibi cum aſſenſu obligato recurrere non poſſet, & ſic intereſt emptoris, vt illi pecunia liberetur, etſi ſuper ceſſione aſſenſum non habeat, potiùs quàm creditori poſteriori, quia aliàs non eſſet ſecurus; poſſet enim cedens, et ceſsionarius ceſsionem pro non facta declarare, et de-
8 mùm eundem creditorem cedentem cum eius aſſenſu ſuper feudo hypothecariam exercendo, de eius iuribus experiri; nec in concurſu poteſt recipere obſtaculum ceſſionarius, ex quo ſuper ceſsione caret aſſēſu, quia ad effectum, vt concurrere poſsit ſuper liberatione pecuniæ, quę ex feudo vendito prouenit, aſſenſu non indiget, tunc enim eo indigeret, quando intendens iura exercere cedentis, hypothecaria actione ſuper feudo agere vellet, ſecus vbi inſtaret, ſibi ſatisfieri ſuper pretio, quod eſt merè burgenſaticū, vt ſuprà dicebamus, quàmuis ex re feudali prouenerit.

9 Secundò, quòd in caſu, de quo agimus, veniat ceſsionarius pręferendus aliud etiā fuit conſideratum; nàm cùm in quauis ceſſione, quæ apud nos conficitur, de communi Notariorum ſtylo ſemper in inſtrumento conſtituatur ceſsionarius cedentis procurator in rem propriam (de cuius clauſulæ vigore làtè *Bertaz. de clauſ. inſtrum. clauſ.* 29.*gloſ.*1.*&* 2.) agendo ceſſionarius vti talis, non modò poteſt concurrere, & præferri ſuper liberatione pecuniæ, quę ex feudo cedenti obligato prouenit, ſed etiam ſuper feudo in vim mandati actione hypothecaria agere, non, inquàm, vti ceſſionarius, cū propter aſſenſus defectum, actione illa careat, ſed vti creditoris procurator, iudiciū Principalis nomine inſtituendo.

10 Immò dixit plus *Capyc. deciſ.*51. *num.*10. ex ſententia *Ant. de Alex.* poſſe nimirùm ceſsionarium ſuper feudo iure aſsiſtendi agere, quamuis in ceſsione aſſenſu careat, ſi in inſtrumento inter creditorem cedentem, & debitorem celebrato, reperiatur hypotheca ſuper feudo Regio mediante aſſenſu conſtituta, cum poteſtate capiendi propria authoritate, & illud vendendi, alienandi, vel inſolutum retinendi, vt nimirùm in hoc caſu nouus in ceſsione non requiratur aſſenſus, ſed ſat eſſe illum à creditore cedente obtentum, qui, ſtante clauſula prędicta in omni contractu per eundem creditorem demùm celebrando, præſtitus videtur, & hanc etiam ſententiam pro indubitata amplexus fuit *Hercul. Mareſcott. variar. reſol. lib.* 1. *c.* 40. per totū, de quo meminit *Thor. in addit.* ad *Reg. Salernit.dec.*49.

in princip. verùm hæc *Capycij* ſententia magis communitèr ab alijs noſtris fuit reiecta, vt conſtat ex relatis per *D.Reg. de Ponte*, qui illam vti fundamento carentem prorſus damnauit cit. *tit.*8.§.11. à *num.*14. vſq; ad *finem*, & quàmuis *Mareſcott.* referat, ſecundùm ſcripta per eum fuiſſe per noſtrum Sacrum Conſilium iudicatum, nulla in hoc eſt ei vti Regni extero, & in his Tribunalibus non verſato adhibenda fides, licèt ſaluari poſſet, veram eſſe deciſionem, ſi in cauſa illa ceſsionarius, qui in ceſsione aſsēſu carebat, vti cedētis Procurator, eiuſquè principalis nomine iudiciū inſtituiſſet.

SVMMARIVM.

1 *Creditor de iure non poteſt agere ad bona ſibi obligata per tertium poſſeſſa, principali debitore non diſcuſſo, ſed limitatur, quando inſtrumentum continet conſtitutum, & precarium, ſed quid ſi eo caſu debitor reperiretur mortuus, num.*2. *& num.*4.

3 *Conſtitutum, & precarium nùm per conſtituentis mortem extinguatur.*

5 *Creditor hæreditarius nùm pendente diſcuſſione inuentarij poſſit hypothecaria actione agere aduerſum tertium poſſeſſorem bonorum ſibi obligatorum.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an creditor, qui habet bona debitoris ſui obligata cum conſtituto, & precario poſſit principali debitore mortuo, agere aduerſus tertium poſſeſſorem bonorum ſibi obligatorum, non facta priùs diſcuſſione cum hæredibus debitoris, ad ornatum *tex.in l.fin.C.de acquir.poſſeſ.* & *prag.*1. ſub *tit.de aſſiſtent.* in antiquis. Creditor pendēte iudicio diſcuſſionis inuētarij an poſsit hypothecaria agere aduerſus tertium poſſeſſorem bonorum ſibi obligatorum.

CAP. LXII.

1 Creditor, quàmuis ex diſpoſitione *tex.* in vulgata *authent.ſed hodiè, C.de actio.& obligat.* & in *authent.hoc ſi debitor, C.de pignor.* non poſſit hypothecaria actione aduerſus tertium poſſeſſorem bonorū ſibi obligatorum agere, principali debitore priùs non diſcuſſo, attamen vulgatiſſimum eſt axioma, id ei licere, quotiès bonorum obligatio continet conſtitutum, & precarium, prout eſt *text.* de iure communi in vulgata *l.fin.C.de acquir. poſſeſſ.* & de iure Regni in *pragm.*1. ſub *tit.de aſſiſtent.* in antiquis, vbi expreſſis verbis ſancitum habemus, poſſe creditorem, qui ſui debitoris bona obligata habet cum conſtituto, & precario, contra tertium poſſeſſorem recta via agere, nulla ſuper bonis pèr principalem debitorem poſſeſſis diſcuſſione facta.

2 Sed videamus breuitèr illud, ad quod noſtri Regnicolæ his temporibus non aduertunt, nimirùm, an hæc concluſio procedat, non modò viuo debitore conſtituente, ſed etiam eo defuncto? & dico, quòd non; communitèr enim intellexerunt *Doctores* cōcluſionem iſtam viuo debitore, qui cum conſtituto, & precario ſe obligauit; ſecùs autem eo mortuo, tunc enim, quia conſti-
3 tutum, & precarium per conſtituētis mortem extinguitur, *l.cum precario, §.precarij, ff.de precar. cap.fin. extrà eod.* nullo modo poterit creditor aduerſus tertium poſſeſſorem agere, hærede principalis debitoris priùs non diſcuſſo, ſic ſanè pro limitatione *d.l.fin.C.de acquir.poſſeſſ.* ſcripſerunt *Roman. conſ.*189.*in fine*, vbi *Mandoſ.* addens, *Iaſ. in §.item ſi quis, num.*77. *Inſtit.de action.Corne. conſ.*190.*num.*5.*lib.*1.*Ruin.conſ.*127.*num.*8. *lib.*5.*Gozad.conſ.*42.*num.*4.*&* 18. *Grat.conſ.* 63. *Alciat.in l.quod meo, col.*2.*in princ.de acquir.poſſeſſ. Neguſant.de pignor.*1.*membr.*6.*p. num.*36.*verſ.adde tu.*

4 Et ex noſtratibus pro limitatione citatæ *pragm.*1. ſub *tit.de aſſiſtent.* affirmarunt *Gramm.* in ead. *pragm.num.*1.*&* 2. *Marant. tract. de remed. poſſeſſ. num.*61. *Trentacinq. conſ.*33.per totum, *lib.*2.quem vide omninò, *Viuius deciſ.*12. à *num.*5.ad *finem*, *Rouit. in* ead.*pragm.*1.*num.*40.& *Barbat.de aſſiſtent. gloſ.*7.*num.*57.in nouis.

5 Confirmabam hæc omnia in facti contingentia, & ex alio dicebam, non licuiſſe

creditori aduerſus tertiũ poſſeſſorem hypothecaria agere, non diſcuſſis priùs hæredibus principalis debitoris, ex quo pendebat iudicium diſcuſſionis inuentarij, ad id allegando doctiſſimum *Ant. Fabr. diffin. 40. C. de iur. deliber.* quo loci rationibus non vulgaribus oſtendit, creditorem hæreditarium pendente diſcuſſionis inſtantia, nullatènus poſſe aduerſus tertiũ poſſeſſorem agere remedio *l. fin. C. de acquir. poſſeſſ.* quod in Regno noſtro aſsiſtentiam appellamus.

SVMMARIVM.

1 *Creditor in actione perſonali an poſſit agere aduerſus poſſeſſorem bonorum ſui debitoris, ſaltem in ſubſidium.*

2 *Creditores mulieris in actione perſonali an poſſint recurſum habere ſuper bonis in dotem marito aſſignatis, & num. 3. 4. 5. & 6.*

7 *Muliere conſtante matrimonio pro delicto condemnata an ſuper bonis dotalibus in viri praiudicium exequutio fieri poſſit.*

8 *Tutore in actione perſonali ad computa reddẽdum condemnato, facta liquidatione an liceat pupillo exequi facere contra tertium poſſeſſorem, in quem poſt ſuſceptam tutelam bona ſua tutor alienauit, & num. 9. & 10.*

11 *Denunciatio in caſu euictionis non requiritur, quando venditor, & emptor ſimul fuerunt conuenti.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an creditores mulieris in actione perſonali poſſint ſuper bonis in dotem viro aſſignatis agere, illaq; exequi facere. Tutore in actione perſonali ad computa reddendum condemnato, facta demùm liquidatione an liceat pupillo exequi facere contra tertium poſſeſſorem, in quem poſt ſuſceptam tutelam tutor bona ſua alienauit, vbi elegans *annotatio D. Ioannis Angeli Piſanelli.*

CAP. LXIII.

1 CReditor in actione perſonali, certũ eſt, quòd pro ſui crediti conſecutione aduerſus poſſeſſorem bonorum ſui debitoris, nec etiam in ſubſidium recurrere poteſt, cùm tantùm id permittatur, quando bona illa onere hypothecæ ſunt affecta, ità dixerunt *Doctores* communitèr in *authent. hodiè, C. de actio. & obligat.* & in *authen. hoc ſi debitor, C. de pignor.*

2 Sed occurrit mihi dubium, an hæc concluſio procedat in marito, vt ſuper bonis in dotem ei aſsignatis ad inſtantiam creditorũ mulieris perſonalem tantùm actionem habentium, pro debitis antè matrimonium contractis exequi non poſsit? Et quòd eadem concluſio procedat, facit ratio, cùm maritus matrimonio conſtante, rerum dotalium nèdum dicatur poſſeſſor, ſed dominus, vulgata *l. doce ancillam, C. de reiuend.* & in *l. de his, C. de iur. dot.* quomodò ergò creditores mulieris in actione perſonali ſuper bonis illis exequi facere poſsint?

3 At contrarium reſpondi per *tex.* expreſſum in *l. mulier bona, ff. de iur. dotium*, vbi habetur, quòd licèt maritus, qui omnia ſuæ cõiugis bona in dotem accepit, quaſi eiuſdem mulieris hæres ad debita perſoluenda antè matrimonium contracta conueniri non poſsit, tamèn illud, quod ſuper bonis in dotem aſsignatis eſt æris alieni, in dotem datum non videtur, vndè ſuper eo pro concurrenti debiti quantitate in bonis dotalibus poteſt fieri exequutio, & per hũc

4 *tex.* in caſu, quo æs alienum antè matrimonium eſſet contractum, quòd condemnata demùm vxore in actione perſonali, poſsit fieri exequutio in bonis dotalibus per virũ poſſeſsis, in diuerſis Supremis Tribunalibus deciſum inueni, ſic enim Grationopoli iudicatum teſtatur *Guid. Pap. deciſ. 447.* in noſtro Sacro Conſilio teſtis eſt *Capyc. deciſ. 128. in 1. dubio,* & poſt eum *D. de Franch. deciſ. 636.* in Rota Ianuenſi penès *Cartar. dec. 24.* in Senatu Sabaudiæ penès *Anton. Fabr. diffin. vnica, C. nè vxor pro marito,* in Senatu Valentiæ apud *Hieronym. Leo deciſ. 50.* per totam, & in Regia Audientia Cathaloniæ teſtatur *Io. Petr. Fontanell. tom. 2. de pact. nuptial. clauſ. 6. gloſ. 1. p. 3. à num. 14.* ad *finem*, vbi plures illius Senatus deciſiones refert, cum hoc tamen, vt in exequutione facien-

da

da vir audiatur, vel ſaltem, quòd habeat ille ſcientiam de ſententia contrà vxorem
5 lata; hanc eandem opinionem firmauit *Iacob. Cancer. variar. reſol. par. 1. cap. 13. tit. de emptio. & vendit. n. 58.* ſub his verbis. *Oportet tamen ſcire, quòd ſi mulier antequàm nuberet debita contraxiſſet, pro illis poſſet fieri exequutio in rebus dotalibus, etiam conſtante matrimonio, quia cẽſetur dotem attuliſſe, deducto ære alieno, &c.* hoc idem voluit *Camill. Borrell.* omninò vidẽdus *conſ. 54.* per totum, & alij,
6 qui tamen vnanimitèr firmarunt, ſecus eſſe, ſi debita conſtante matrimonio eſſent contracta; immò etiam ſi eo tempore verſaremur in re criminali, iuxtà caſum poſitum per *Gaſpar. Theſ. quæſt. forenſ. lib. 4. q. 3. ibi* enim cùm quædam mulier conſtante
7 matrimonio pro delicto per eam patrato in certa ſumma ad partis læſæ beneficium pro ſuis damnis, & intereſſe, & Fiſci pro pœna condemnata eſſet, volentes demum, & pars offenſa, & Fiſcus ſuper bonis dotalibus agere, & de prælatione inter ſe pugnantes, fuit vterquè excluſus, & deciſum, non eſſe uirum ſuper pecunia dotali moleſtandum.

8 Plus voluit in hac materia *D. Ioannes Angelus Piſanellus* in quadam eius *annotatione* manuſcripta, nimirùm; tutore in actione perſonali ad computa reddenda condemnato, facta demùm liquidatione licere pupillo exequi facere contrà tertiũ poſſeſſorem, in quem poſt ſuſceptam tutelam bona ſua tutor alienauit, dummodò in diſcuſsione facta, ſi tutor ipſe erat ſoluendo, & in liquidatione computorum extiterit tertius ille poſſeſſor pro ſuo intereſſe citatus, audi, quæſo, verba huius præclariſsimi Doctoris.

Ieſus, Maria.

9 Illuſtriſsimus Dominus Dux Amalphiæ, cuius ſum generalis totius ſtatus cauſarũ appellationum Auditor, vt ſedaret magnã litem in Comitatu Celani in Prouincia Aprutij, voluit à me intelligere, ſi facta lite ſuper redditione computorum inter quẽdam pupillum, & olim tutorem, eoquè tutore condemnato in actione perſonali ad reddendum cõputum, & facta liquidatione, ſi poterat exequi contrà tertium poſſeſſorem, in quem poſt tutelam ſuſceptam alienauerat, vel requirebatur de nouo agere contrà poſſeſſorem: coram me allegabatur *deciſio Capycij 91.* in cauſa, quæ olim agitata fuit cum Excellẽte Domino Ioanne de Tufo Barone Lauelli patre moderni nunc Ill. Marchionis Lauelli mei Auunculi,
10 in qua deciditur, non poſſe ex illa ſententia ſine nouo proceſſu moleſtari, vt referẽte eodem *Capycio* in anno 1513. fuit declaratum. Ego tamen contrarium determinaui, motus ea ratione, quia quando fuit facta diſcuſſio, ſi tutor erat ſoluendo, in liquidatione computorum fuit citatus ille tertius poſſeſſor pro eius intereſſe, vt colligitur ex deciſione *Bal. in l. fin. ff. ſi cert. pet.* & in *l. 2. C. quando Fiſcus, vel priuatus, Ang. Imol. & DD. in l. decem 116. ff. de verb. obliga-*
11 *tion.* ſicut dicimus in caſu euictionis, quòd quando venditor, & emptor ſimul conueniuntur non requiratur denunciatio, vt per *Alex.* poſt alios in *l. 2. §. voluntatem, ff. ſolut. matrim.* & ità demùm relatore Domino Martiale fuit practicatũ me aduocante in cauſa nobilis Iacobi Lauelli cum illis de Calamatia, dùm opponeretur exceptio diſcuſsionis.

Io. Angelus Piſanellus.

SVMMARIVM.

1 *Creditor anterior quando poſſit auocare pecuniam poſteriori creditori à cõmuni debitore ſolutam, remiſſiuè.*
2 *Hæres debitoris condemnatus ad ſoluendum omnibus creditoribus hæreditarijs, ſi ſoluerit vni creditum ſuum totum, & in hæreditate nihil remanſit, quid eo caſu agendum, & nu. 4. 5. & 6.*
3 *Hæres debitoris ſoluens creditori hypothecario poſteriori, ſciens, adeſſe anteriorem, quid iuris?*

ARGVMENTVM.

Agitur, an, & in quibus caſibus creditor anterior poſſit auocare pecuniã poſteriori creditori à communi debitore ſolutam. Hæres debitoris cõdemnatus ad ſoluẽdum omnibus creditoribus hæreditarijs, ſi ſoluerit vni creditum ſuum totum, & in hæreditate nihil remanſit, vt cæteris

creditoribus ſatisfieri poſſit, an de ſuo ſoluere teneatur, ex quo doloſè gratificare voluit, vel potiùs teneãtur creditores agere contrà concreditorem, cui fuit ſolutum.

C A P. LXIV.

1 Reditor anterior quando poſsit auocare pecuniam poſteriori creditori à communi debitore ſolutam, & bona fide conſumptam, diximus latè *lib.* 1. *cap.* 71. vbi *num.* 8. inter alios caſus, quibus auocationi locum eſſe demonſtrauimus, quando par fuit omnium creditorum diligentia, & tamen poſterior fuit à debitore gratificatus; modò in hac gratificationis materia
2 dubitatur, ſi omnes creditores eſſent in actione perſonali, & is, qui ſoluit, eſſet hæres principalis debitoris, & vti talis condemnatus ad ſoluendum omnibus creditoribus hæreditarijs, ſi ſoluerit vni creditum ſuum ex integro, & in hæreditate nil aliud remanſit, vt cæteris creditoribus ſatisfieri poſſet, nùm hæres ipſe de ſuo ſoluere teneatur, ex quo doloſè voluit gratificare, ſicquè noluit dùm ſoluit omnes creditores audire, prout tenebatur, ſtante ſententia condemnatoria, vel potiùs tenentur creditores greſſus ſuos dirigere aduerſus concreditorem, cui fuit ſatisfactum; dixi, ſi
3 omnes creditores eſſent in actione perſonali, quia ſi in actione hypothecaria, & hæres ſoluerit creditori poſteriori, ſciẽs adeſſe anteriorem, procederent ea, quæ ſcripſerũt *gloſ.* & *DD.* quos citat *Minad. deciſ.* 9. *num.* 1. vbi *Addẽtes*, quicquid ſibi dixerit *Ant. Fab. diff.* 33. *C. de iur. deliber.*
4 Reſpondeo breuitèr, illud circà caſum propoſitum particulari lege cautum eſſe, quòd dùm in hæreditate nil aliud ſuperſtitit, vt cæteris creditoribus poſſit eſſe conſultum, tenetur creditor ille, cui ſolutum eſt, quod accepit cum alijs communicare, hic eſt *tex. in l. ſi non expedierit, §. ſi pupillus, verſ. quod ſi vtroquè, ff. de bonis author. Iud. poſſiden.* & in *l. pupillus, verſ. diſtinguamus, ff. quæ in fraud. credit.* quæ iura in hac materia gratificationis omnes commendant, ut nouiſſimè videre eſt apud *Addent. ad Aff. deciſ.* 190. *Statil. Pacific. de Saluian. interd. inſpect.* 3. *cap.* 2. *nu.* 100. *Gaſpar. Theſ. quæſt.* 16. *nu.* 14. *lib.* 2. *quæſt. forenſ. Mareſcott. lib.* 2. *var. reſol. cap.* 36. *num.* 3. *Laratha conſ.* 64. *Fontanell. de pact. nupt. tom.* 2. *clauſ.* 5. *gloſ.* 8. *p.* 7. *num.* 25. & *Ant. de Amat. var. reſol. lib.* 2. *reſol.* 51. *num.* 26.
5 Hac diſpoſitione ſic ſtante exiſtimo indubitantèr, quòd dùm creditoribus illis, quibus ſolutum non eſt, lex conſuluit, vt agant aduerſus concreditorem, cui ſatisfactum eſt, & illa actione, de qua per *gloſ. in d. §. ſi pupillus, in verb. communicandum*, nõ poteſt hæres, qui ſoluit moleſtari; utiquè enim ſi in iuribus citatis *Paulus*, & *Sceuola* Iureconſulti voluiſſent, vt hæres teneretur, idq; propter doloſam illius gratificationem, dixiſſent, non dixerunt, ergò; eſt tamen verũ,
6 quòd ſi inanis eſſet actio aduerſus creditorem, cui ſolutum eſt, ex quo forſan effectus eſſet ille non ſoluendo, tunc hæres, qui doloſè vni ſoluit, ſic Iudicis ſententiam contendens, cæterorumquè creditorum diligentiam paruifaciens, actione de dolo tenebitur de ſuo omnibus ſatisfacere, hæc eſt ſententia *gloſ.* aduerſus quam neminem inſurrexiſſe legi in *l. tutores* 61. *in verb. dolo, ff. de conditio. indeb. Salycet. ibidem, verſ. quæritetiam*, & cæteri omnes.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor ſi pro aliquo debitore carcerato ſe obligauerit de ſoluendo debitum infrà certum tempus, vel de præſentando illum, nùm die adueniente poſſit cogi ad ſoluendum, ſi debitorẽ præſentare paratus eſt, et quid ſi debitor ille reperiatur mortuus, & n.* 3. 7. *et* 8.
2 *Alternatiuarum electio cuius eſt, debitoris, vel creditoris, & num.* 4. & 5.
6 *Promittens ſoluere certa die, vel dare pignus, nùm die adueniente præcisè cogi poſſit ad ſoluendum, quamuis pignus dare ſit paratus.*
9 *Debitor alternatiuè duo promittens, an vna re perempta remaneat obligatio in alia.*
10 *Nouatio an inducatur, vt fideiuſſor cenſeatur liberatus per prorogationem factam à creditore debitori ad ſoluendum, & num.* 12.
11 *Nouatio non ſolùm expreſsè, ſed etiam per cõiecturas inducitur.*
13 *Exceptio diſcuſſionis, & diuiſionis, quæ fideiuſſoribus, et correis debẽdi cõpetit, an ceſſet, quotiès in inſtrumẽto fuerit renũciatum ſimplicitèr cũ dictione, &c. vel ſi obligatio eſſet facta in forma Cameræ Apoſtolicæ, & n.* 14.

ARGVMENTVM.

Agitur de debitore in carceribus tradito, qui pro ſe ab illis liberãdo fideiuſsionem præſtitit de ſoluendo infrà certum tempus, vel de redeundo ad carceres, an die aduenienter poſſit creditor præcisè fideiuſſorẽ cogere ad ſoluẽdum, ſi debitor promptus eſt ſe præſentare; & quid ſi eiuſdem debitoris præſentatio eſſet impoſſibilis, quia antè, vel poſt tempus in ſoluendo, vel præſentando præſcriptum mortuus eſt. In alternatiuis cuius eſt electio, debitoris, vel creditoris. Promittens alternatiuè certa die duo præſtare, an vna re perempta, remaneat obligatio in alia. Exceptio diſcuſſionis, vel diuiſionis, quæ fideiuſſoribus, & correis competit, an opponi poſsit in obligationibus Cameralibus. Nouatio an inducatur ad finem, vt fideiuſſor ſit liberatus, quando creditor prorogat debitori ſuo tempus ad ſoluendum, & de alijs ad materiam pertinentibus.

CAP. LXV.

1 Debitor ſub clauibus conſtitutus, ſi pro ſe à vinculis liberando, fideiuſſionem præſtiterit de ſoluẽdo debitum infrà certum tempus, vel de redeundo ad carceres: Dubitatur, nùm tempore elapſo, & debito non ſoluto, poſſit creditor fideiuſſorem ad ſoluendum cogere, quamuis fideiuſſor ipſe ſit paratus debitorem exhibere, & intus carceres præſentare; vel ſi debitoris præſentatio eſſet impoſſibilis, quia forſan antè, vel poſt tempus in ſoluendo; vel præſentando præſcriptum è viuis diſceſſit?

2 Pro ratione dubitandi videtur negatiuè reſpondendum, ſicq; attento tenore fideiuſſionis præſtitæ ſatis dici, fideiuſſorem adimpleuiſſe, dùm debitorem ad carceres præſentare ſe offert, nàm quamuis infrà certum tempus ſoluere promiſerit, non tamen ſimplicitèr ad ſoluendum ſe obligauit; ſed alternatiuè ad ſoluendum, vel ad præſentandum, vndè cùm in alternatiuis electio ſit debitoris, vulgato *tex. in l. plerũq; in fi. ff. de iur. dot.* & in *regula in alternatiuis, de regul. iur. in 6.* ſequitur ergò dicendum, vt adimplendo vnum, ab alio, ad quod ſe obligauit liberatus cenſeatur, & idem ſi debitor reperiretur mortuus, cùm impoſſibilis ſit illius præſentatio, ad quam fideiuſſor alternatiuè ſe obligauit, & ad impoſſibile nemo tenetur, vulgatis iuribus.

3 Sed certè in caſu propoſito contrarium eſt reſpondendum, nimirùm vt fideiuſſor omninò ad ſoluẽdum cogi poſſit, ſiuè mortuus ſit debitor, ſiuè viuus, illũq; præſentare ſit paratus; probo ratione, & authoritate: ratione, quia principalitèr debiti ſolutio fuit promiſſa, & quamuis fuerit addita alternatiua, vel de redeundo ad carceres,
4 hoc fuit pro maiori creditoris cautela, & ſecuritate, quo caſu ipſius eſt electio, non autem debitoris: etenim tunc electio in alternatiuis eſt debitoris, quando alternatiua cadit inter duo, quorum vtrumq; eſt in obligatione, & in ſolutione, ponitur exemplum, de quo in *d. l. plerunquè*, ſi maritus obligando ſe ad dotis reſtitutionem, fundum in dotem datum, vel illius æſtimationem reſtituere promiſerit; tunc quia vtrumq; eſt in obligatione, & in ſolutione, ſoluto matrimonio, mariti debitoris eſt electio in reſtituendo fundum, vel illius æſtimationem;

aliud ponitur exemplum per *gloſ. in d. cap. in alternatiuis*, vt ſi promiſi tibi tali die equum, vel ſcuta decem, tunc mei erit electio in dando equum, vel decem, quia vnumquodq; ex promiſſis eſt in obligatione, & ſolutione, & ſic quamplura exempla
5 poni poſſunt, quæ ſparſim à *Doctoribus* ſcripta inueniuntur: cęterùm quando nullo pacto dici poteſt, quòd vnumquodquè ex promiſsis ſit in obligatione, & ſolutione; ſed vnum dùmtaxat, prout in caſu noſtro, in quo promiſſio tantùm ſoluendi eſt in obligatione, & ſolutione, cùm promiſſio præſentandi in carceribus dici non poſſit, quòd ſit in ſolutione; tunc aliud, quod alternatiuè apponitur, pro maiori creditoris ſecuritate appoſitum dicitur, & conſequentèr ipſius creditoris eſt electio, nè quod in illius fauorem appoſitum eſt, in eiuſdem odium redundet, vulgatis iuribus in *l. nulla iuris, ff. de legibus*, & in *l. quod fauore, C. eodem.*

6 Authoritate etiam diximus, hanc probari ſententiam in caſu fortiori noſtro, & in puncto: in caſu fortiori, nimirùm in debitore, qui certa die promiſit ſoluere, vel dare fideiuſſores, vel tradere pignus, vt die adueniente poſſit creditor ad eius electionem præcisè debitorem ad ſoluendum cogere, nec poſſe debitorem illum replicare, eſſe paratum dare fideiuſſores, vel pignus, & hoc modo adimplere id, ad quod ſe obligauit, ex quo ex tribus promiſſis vnum tantùm, ſcilicèt promiſſio ſoluendi eſt in obligatione, & ſolutione, & aliud dandi fideiuſſores, vel tradendi pignus, ad creditoris cautelam tantùm appoſitum dicitur, vt ſit ille magis ſecurus, cùm nullo pacto affirmari poſſit, quòd ſit in ſolutione, vt patet ad ſenſum, ſicquè non cogitur creditor recipere pignus; ſic ſanè de communi ſcripſerunt

1 *Guliel. de Cuneo in l. quamuis, ff. de pignor. act.*
2 *Bar. ibidem nu. 2. & ſeq.*
3 *Paul. de Caſtr. in l. 4. §. ſi ex conuentione, n. 5. ff. de re iud.*
4 *Alex. in l. 1. in 1. notab. ff. qui ſatiſd. cogant. & in d. §. ſi ex conuentione, num. 5.*
5 *Felin. in cap. inter cæteras, nu. 4. verſ. fallit ſecundò, extrà de reſcriptis.*
6 *Iaſ. in §. ſi quis agens, verſ. huic autem, nu. 10. Inſtit. de actionib.*
7 *Ripa in d. l. 4. §. ſi ex conuentione, nu. 3. ff. de re iud. & in d cap. inter cæteras, nu. 69. & 70. de reſcriptis.*
8 *Dec. conſ. 12. col. 2. verſ. ſecundò probatur.*
9 *Caſſan. in Conſuet. Burgun. rubr. 9. §. 21 ſ.* mihi 1300. *verſ. & propterea infert ibi Bart.*
10 *Neguſ. tract. de pignor. 1. membr. 5. par. nu. 5. & ſeqq.*
11 *Marant. in l. ſi actor, num. 34. verſic. tertiam electionem, ff. de procurat.* poſt *pract. fol.* mihi 684.
12 *Catel. Cott.* in ſuis *memoral. in verb. alternatiuarum electio.*
13 *Euerard. in topica, in loco à natura alternatiuorum, in 3. fallen.* vbi dicit, cõcluſionem hanc eſſe perpetuò menti tenendam, quia eſt ſubtilis, ſingularis, et quotidiana.
14 *Burſat. conſ. 457. nu. 5. vol. 4.*
15 *Bellon. conſ. 45. nu. 1. & ſeq.*
16 *Io. Vincent. de Anna ſingul. 238.*
17 *Stracc. de aſſecur. in præfat. num. 63. & ſeq.*
18 *D. Cardin. Tuſch. pract. cõcl. lit. A concl. 316. num. 14. lit. E. concl. 102. num. 14. & lit. F. concl. 90. nu. 6. & 7.*
19 *Cancer.* ſatis benè *variar. reſol. lib. 2. cap. 6. nu. 55. 56. 57. & 58.*
20 *Ego ipſe lib. 1. cap. 297. nu. 2. & 3.*

7 In puncto autem, et ſic in fideiuſſore, qui pro debitore principali promiſit ſoluere, vel eundem exhibere, et carceratum conſignare, vt non liberetur, ſi prõptus eſt conſignare, vel ſi illum pręſentare impoſſibile ſit, fretus authoritate *Bart.* et aliquorum ex ſuprà allegatis conſuluit inſignis *Andr. Barbat. cõſ. 15. n. 28. 29. & 30. lib. 2.* pręſertim ſub illis verbis. *Cùm ergò dictus Gerardus alternatiuè promiſerit procuratori dictæ* Communitatis *ſe ſatisfacturum de ſuo proprio reſiduum debiti, ſeù conſignare præfatum Iacobum debitorem principalem in manibus Domini Roberti, ſeù eius matris, non potuit ipſe eligere in hac alternatiua, & dicere, volo conſignare principalem debitorem in manibus veſtris, immò* Communitas, *ſeù eius procurator debet eligere in hac alternatiua, & dicere, volo, quòd ſoluat totum debitum de ſuo proprio, & nolo conſignationem principalis debitoris, quia illa alternatiua fuit poſita in mei fauorem, ideò electio eſt agentis, vt fuit intentio Guliel. de Cuneo, & Bart. in d. l. quàmuis, & voluit Gulielm. & Bald. in d. l. fin. C. de petit. hæredit. licèt ergò ſit impoſſibile illi Gerardo præſentare dictum debitorem principalem, & conſignare, ſequitur, quòd nihilominùs ipſe Gerardus remanet obligatus ſoluere de ſuo tantùm, & integrum debitum, & ſic illa difficultas non excuſat eum, quia in tali alternatiua dictus Gerardus non habuit, nec adhùc habet electionem, ſed illam electionem habẽt* Procuratores *dictę* Communitatis, *quia ad fauorem eiuſdem* Communitatis *fuit appoſita, ideò ad ſuum fauorem*

Digitized by Google

uorem debet retorqueri,& non ad ſuum incommodum,& praiudicium, l.quod fauore,C.de legibus,cap.quod ob gratiam, de regul.in 6.& ità mihi videtur concludendum eſſe de iure circà iſtum articulum. Hæc ille, cuius ſententiæ adhæſit *Dominus Card. Tuſch.* in cit. *lit. F. concl.90.nu.6.& 7.*

8 Et magis indiuidualitèr, quotiès principalis debitor mortuus ſit, ratiocinatur *Franciſc.Viuius dec.*485.per totam,vbi cùm quidam carceratus exiſtens cautionem præſtitiſſet de ſe præſentando infrà mēſem in carceribus, vel de ſoluendo debitum,& infrà terminum ſibi præſcriptum diem ſuum clauſerit poſtremum, inſtitit creditor,fore cogendum fideiuſſorem ad ſoluēdum,qui verè ad ſoluendum cōdemnatus extitit,nulla habita ratione de oppoſitione per eum facta circà mortē ſubſequutā principalis debitoris,& de regula in alternatiuis,quia fuit habitum pro abſoluto reſpectu alternatiuæ,promiſſionem illam de repræſentando fuiſſe ad creditoris cautelā emanatam,qui quidèm creditor nunquàm debitoris habilitationi conſenſiſſet, niſi eo tempore de ſolutione ſibi facienda ſui crediti certus remanſiſſet, & reſpectu mortis ſubſequutæ fuit cōſideratum, quòd adhùc ſi electio fuiſſet debitoris, quia principalis debitor deceſſerat, non per hoc fideiuſſor

9 liberatus remanſit, nàm quotiès quis ad duo alternatiuè præſtanda ſe obligat,vna perēpta, remanet obligatio in alia, illamquè cogitur debitor præcisè præſtare, id, quod latiùs, & meliùs probat *Ant.Gomez.* omninò videndus *var. reſol.tom.2.cap.*11. *num.*40.quo loci ad hoc probandū allegat multa iura concordantia,nimirùm *text.in l.Stichum,aut Pamphilum, ff.de ſolut.in l.non vtiquè, ff.de eo,quod certo loco, in l.cùm is,ff. de condit.indeb.in l. ſtatuliberum, §.Stichum, aut Pamphilum, ff.de legat.2.*in his enim iuribus cautum reperies, quòd ſi promiſi tibi duos dare ſeruos,Stichum ſcilicèt,aut Pamphilum, quàmuis mei debitoris ſit electio tradere,quem velim,attamen ſi altèr,putà Stichus moreretur, extinguitur electio,& remanet obligatio in ſuperſtite, ſicquè Pamphilum,qui viuit teneor præcisè tibi conſignare,nec alitèr dicere poſsū, offero tibi mortuum,id,quod etiam notat expreſsè *glo.* in *iuribus* prædictis, & *Iaſ.in apoſtilla ad d.l.non vtiq.*ſub illis verbis, *dic, quòd non poſſit eligere mortuū,quia ſolus viuus remanet in obligatione*, idemquè affirmat *Greg. Lop. in l.*23.*tit.*11.*part.*5. vndè quādo imprudentèr, & temerariè quis affirmare auderet in caſu propoſito,eſſe in electione fideiuſſoris ſoluere,vel in vinculis debitorem præſentare,quia impoſſibilis eſt præſentatio propter mortem debitoris ſubſequutam,electio extinguitur, & remanet obligatio ſola in promiſſione facta de ſoluendo.

10 Quibus ſic ſtantibus in caſu mihi propoſito,nullius momenti eſſe, ipſe dicebā, alias oppoſitiones, quæ ad impediendam ſolutionem per fideiuſſorem proponebantur,nimirùm quòd elapſo termino ad ſoluendum, vel ad præſentandum creditor ipſe debiti partem à debitore receperat, ſicquè fuiſſe prorogatū terminum ad ſoluendum, per quos actus dicebatur inductam fuiſſe nouationem,qua mediante fideiuſſor liberatus remāſerat,cùm nouatio

11 non ſolùm expreſsè,prout diſponit *tex.*in vulgata *l. final.* C. *de compenſ.*ſed etiam ex coniecturis fieri poteſt,ad tradita per *Afl. deciſ.* 44.*num.* 15.vbi *Addentes*, per *D.Vincent. de* Franch. *deciſ.* 15. per totam, & per alios vbiquè;ſiquidèm circà hoc obſtabat factum,obſtabat & ius,in facto enim nullibi conſtabat de prorogatione,ſed tantùm de receptione partis debiti;& quando per publicum inſtrumentum terminus ad ſoluēdum fuiſſet prorogatus, non per hoc de iure nouatio aliqua, nec expreſsè,nec ex coniecturis inducebatur, ad finem vt fideiuſſor remaneret liberatus, videantur poſt *Bal.& Ang in l.ſi vnus,§ ſi cum reo,*vtrunquè *num.*3.*ff de pactis,*& *Iaſ.in l.*1. *& in l. lecta, num.9.ff.ſi cert.pet.*& alios antiquos *Rot.deciſ.*1.aliàs 860.*de depoſ.in antiquis*, *Ant. Gabr.commun. concl.tit. de fideiuſſ.concl.*3. *Gayll.pract.obſer.lib.*2.*obſer.*30.*nu.*11. *Theſ. deciſ.*125. per totam, *Alex. Trentacinq.* poſt infinitos,quos allegat *var.reſol.lib.*3. in tit.*de fideiuſ.reſol.*1.& noſter *Præſ.Amat.* omninò videndus *conſ.* 45. vbi ſic per noſtrum S.C.deciſum refert,quorum ſententię adheſi paritèr & Ego *lib.*1.*cap.*133.*num.* 12. quo loci demonaſtraui, tunc per pro-

12 rogationem termini ad ſoluendum à creditore debitori factam, fideiuſſorem liberatum eſſe,quādo fideiuſſor ipſe pro principali debitore vſquè ad tale tempus ſe obligaſſet, hoc enim caſu ſi adueniente tempore ad ſoluendum præſcripto creditor terminum prorogaret, certè liberatus cenſetur fideiuſſor, ratio eſt, quia fidem ſuam vſquè ad tale tempus, & non vltrà aſtrinxit; cæterū ſi ſimplicitèr debiti ſolutio in tali tempore, ſiuè infrà tale tempus promiſſa extiterit,prorogato termino de-

bito-

bitori, fideiuſſor ſub prorogatione includitur, ſicquè liberatus nõ cẽſetur, id, quod doctè ſatis comprobat *Ant. Gomez. variar. reſol. tit. de fideiuſſor. nu. 21.* vbi poſt multos relatos dixit, prorogationem cum ſua qualitate factam cenſeri, et quòd quamuis aliqui in contraria fuerint ſententia, attamen noſtram, quam tuemur veriſſimam fatetur, ab eaquè nec in conſulendo, nec in iudicando recedendum eſſe admonet, & quòd nullo modo contraria ſit tenenda opinio, vide illum, quia benè loquitur.

13 Minus etiam obſtare dixi exceptionem alteram, quæ à fideiuſſore in caſu propoſito opponi poſſet, ordinis nimirũ, ſeù diſcuſſionis principalis debitoris, de qua in vulgata *Authen. præſente*, C. *de fideiuſſor.* et diuiſionis debiti inter alios confideiuſſores, ſi ſoluendo ſunt ex beneficio *Epiſtolæ Diui Hadriani*, de qua in §. *ſi plures, Inſtit. de fideiuſ.* etenim reſpondi, quicquid ſit de obligatione per fideiuſſores ad creditoris beneficium principalitèr, et inſolidum facta, qua mediante omnes exceptiones ceſſare videntur, licèt non ſine magna cõtrouerſia, de qua per DD. paſſim in locis vulgaribus, et ab vtraquè parte relatos per *Theſ.* in ſua vulgata *deciſ. 166.* in caſu, de quo agebatur, ceſſabant prorſus; cùm illis renunciatum apparebat, et quàmuis non expreſsè, legebantur tamen verba, expreſſam renunciationẽ importantia, nimirùm *cum ſolitis clauſulis*, etc. et demùm *renunciarũt*, etc. quod ſat eſſe, vt exceptionibus prędictis renunciatum cẽſeatur, dixerunt *Curt. ſen. conſ. 6. Ant. Gabr. commun. concl. lib. 3. tit. de fideiuſſor. concl. 1. num. 87. Bertaz. de clauſ. inſtrum. clauſ. 40. gloſ. 4. nu. 4* ſub illis verbis. *Immò ſatis eſſet, ſi in inſtrumento eſſet dictum, renuncians, &c. ſecundùm Curt. ſen. conſ. 6. in princ. cùm de communi ſtylo Notariorum dicta clauſula eſſet extendenda, vt cenſeatur renunciatum d. beneficio.* hæc ille.

14 Secũdò (et cum hoc tollitur omnis difficultas) obligatio, qua fideiuſſores ligabantur, facta apparebat ſeruata forma obligationis Cameralis, qua attenta quàmuis fideiuſſores, ſiuè rei debendi beneficijs pro illorum tutela à iure introductis, ſiuè ordinis, ſiuè diuiſionis non renunciauerint, quia pro principalibus habentur, priuilegijs, ſiuè exceptionibus fideiuſſoribus cõpetentibus vti non poſſunt, eoquè magis, cùm in obligatione adiecta reperiebatur clauſula, *omni meliori modò*, ità ſanè ſcripſerunt *Hieronymus Grat. conſ. 87. ſub nu. 15. verſ. ſed vltimò, Vinc. Caroc. de excuſſion. bonor. p. 2. quæſt. 5. num. 5.* ſicquè ſemel, atquè iterùm per *Rot.* determinatum, primò in vna Romana Indemnitatis de Odeſchalchis 5. die Nouembris 1578. coràm D. Lancelloto, ſecundò in vna Aſculana fideiuſſionis ſub die 23. Maij 1614. coràm D. Veroſpio, habetur in *deciſ. 147. num. 2. p. 2.* in *poſthumis Farinac. fol.* mihi 152. ſic paritèr ſemel, atq; iterùm per Supremum Sabaudiæ Senatũ determinatũ, teſtis eſt *Ant. Fab. C. de fideiuſſ. diff. 22.* per totã, & in *alleg. ibid. n. 6.* omninò vidẽdus, *Gratia* poſt alios, quos citat *diſcept. forenſ. lib. 1. cap. 122. num. 10. & Gait.* in ſuo docto *tract. de credit. cap. 2. tit. 2. quæſt. 5. nu. 1967. & ſeq. Mareſcott. var. reſol. lib. 2. cap. 65. nu. 7. & 8. Beltram. ad Ludouiſ. dec. 321.* intrà *num. 13.*

Poſt hæc ſcripta obſeruaui *D. Regentem Capycium Latro*, qui in *conſult. 53. lib. 1.* multa ad propoſitum huius materiæ ſcripſit.

SVMMARIVM.

1 *Debitor ſi creditorem ſuum prauenerit præuia fideiuſſione, &c. inſtrumenti incuſationem euitabit.*

2 *Fideiuſſio per debitorem præſtanda in cauſa prauentionis ad effectum euitandi inſtrumẽti incuſationem, an ſicut præſtanda eſt, quando prauentio fit, volens debitor debiti ſatisfactionem probare, ità paritèr quando vellet allegare inſtrumentum ſimulatum, falſum, vſurarium, &c. & num. 3. 6. 7. & 10.*

4 *Verbum* ſolutio, *intelligitur de quacunq; ſatiſfactione, & num. 10.*

5 *Debitor ſoluens creditori creditoris ſui an liberetur.*

8 Pragm. 1. de præuent. moderan. *declaratur, & num. 9. & 11.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an debitor, qui ad euitandam inſtrumenti guarentigiati exequutionem poteſt creditorem ſuum prętenire, dummodò fideiuſſionẽ præſtet de ſoluendo debitum, & pœnam in caſu ſuccumbentiæ teneatur fideiuſsionem hanc præſtare, non ſolùm

quando prǣuentio ordinatur ad ſatisfactionem debiti probandam, de qua loquitur *pragm. vnica, de prauent. moderan.* ſed etiam quotiès allegetur alia cauſa, qua mediante, non eſſe eum ad ſoluendũ aſtrictum prætenderet, vbi ſingulare *reſponſum D. Io. Angeli Piſanelli 7.* inter ſua *notabilia* manuſcripta.

CAP. LXVI.

1 DEbitor vigore inſtrumenti guarentigiati, quod nos liquidum appellamus, ſi creditorem ſuũ præuenerit, allegando debiti ſolutionem, exequutionẽ euitabit, quouſq; facta publicatione in cauſa de iuribus ſuis conſtiterit, dummodò tamen fideiuſſionem præſtet de ſoluendo debitum, & pœnam in caſu ſuccumbentiæ.

2 Sed dubitatur, an ad huius inſtrumenti incuſationem euitãdam neceſſariò teneatur debitor fideiuſsionem præſtare, adhùc ſi ſequatur præuentio ex alia cauſa, quàm allegatæ ſatisfactionis, nimirùm ſi allegauerit inſtrumentum ſimulatum, ſiuè per vim, & metũ extortũ, falsũ, aut vſurariũ, &c.

Ratio dubitandi ea eſt, quia *pragmatica* ſenſiſſe videtur, vt præſtetur fideiuſſio, quando allegatur, debitorem ſoluiſſe, ſicquè eum per ſolutionem liberatum, ibi *in textu, caſu, quo de ſolutione in cauſa præuentionis legitimè probatum non fuerit, &c.* idéq; in *Ritu* 189. quem eadem *pragmatica* ſeruari mãdat, ibi, *& ſi actor probauerit, pecuniam fore ſolutam eidem creditori per debitorem, ſeù alium eius nomine, aut per alias legitimas probationes, quòd fuerit ſatisfactum dicto creditori, &c.* ex quibus quidèm verbis videtur rectè deſumi poſſe, vt ſit præſtanda fideiuſſio, quando allegatur, debitorem creditori ſuo debitum ſoluiſſe, vndè ſi alia allegetur cauſa, videtur, quòd non ſit aſtrictus debitor ad fideiuſſionem præſtandam, cùm eo caſu nulla lex hoc fieri mandet.

3 Hoc non tangunt *DD.* noſtri, quos viderim, ſed benè communitèr dicunt, licere debitori præuenire, non ſolùm, quando allegatur ſatisfactio, de qua loquuntur *Pragmatica*, & *Ritus*, ſed etiam ex alia quauis cauſa, ſic enim apertè colligitur ex his, quæ diſſeruit *Afflict.* in *deciſ.* 387. in qua debitor allegauit eius obligationem ex pluribus cauſis nullam, non autem dicebat, quòd ſoluerat, & licèt fuerat contrà ipſum debitorem pronunciatum, non tamèn quia fuiſſet tentum, allegatam cauſam ad incuſationem vitandam non fuiſſe ſufficiẽtem, ſed quia vna, eademq; die conſtabat, creditorem inſtitiſſe pro exequutione iuratæ obligationis, & debitorem petijſſe, illam nullam declarari, vndè cùm non conſtaret, an præceſſerit citatio, vel potiùs præuẽtio, fuit deciſum, eſſe prǣſumendum, priùs fuiſſe inceptam cauſam ſuper exequutione obligationis, ex quo actus iſte præcedit, vt per *Dyn. in l. cum teſtamento, § hæc verba, ff. de hæred. inſtit.* idemquè firmauit *Annibal Troyſ. in d. pragm. vnica, num.* 7. vbi notando

4 verbum illud *ſolutio*, aut *ſatisfactio* dicit, generalitèr intelligi debere, ex quacunq; ſatisfactione, per quam creditoris obligatio ſoluta ſit, ad *text. in l. ſolutionis verbo, ff. de verb. ſignif.* ità quòd ſi debitor præueniens illud probauerit, ob quod eſset ipſo iure, vel ope exceptionis liberatus, debet in cauſa præuentionis obtinere, exemplum conſtituens, ſi debitor probaret, ſoluiſse

5 creditori creditoris ſui, quia à ſuo creditore liberatur, ad *text.* & *ibi* dicta per *Alex. in l. ſolutam, ff. de ſolution.* & in *l. ſolutum, § ſolutam*, vbi *Bart. ff. de pignor. actione, Ang. conſ.* 70. alijq; per me relati *lib. 1. c.* 192. idéq; ſcripſerunt *Carauit. in ritu* 190. *num.* 2. *Vrſil. ad Afflict.* citata *deciſione* 337. *num.* 2. *Vincus deciſ.* 204. *nu.* 4. *Bernard. Pand. de liquid. inſtr. p. 4. conſid.* 19. *num.* 118. & nouiſsimè *Nouar. d. pragm. vnic. num.* 1.

6 In puncto autem, de quo agimus, quòd fideiuſsio ſit ſemper præſtanda, non ſolùm, quando allegatur ſolutio, ſed in omni caſu, quo debitor ex quauis cauſa creditorẽ ſuum præuenerit, ſicquè *pragmaticam* ſuprà allegatam omni tempore hanc recepiſſe intelligentiam, ſcripſit, & ſatis notantèr, prout de more *Dominus Io. Angelus Piſanellus*, & per hæc verba, quæ habeo propria eius manu ſcripta, in *quæſtione*, ſiuè *obſeru.* 7. ſuorum *notabilium*.

Ieſus, Maria.

7 Fuit oblata ſupplicatio in Sacro Conſilio per Magnificum Baronem Paulum To-

loſam, contrà Magnificum Manfredinum de Buchis, petendo, inſtrumentum debiti caſſari tanquàm vſurarium, volens vti remedio *pragmaticæ Regis Ferdinandi I.* incipientis *Malitijs litigantium,*ſub *tit.de prauẽt. moder.*& pro parte Manfredini fuit oppoſitum, quòd præſtetur cautio de ſoluendo debitum, & pęnam, iuxtà formam d.*Regiæ pragmaticæ,*ortum fuit dubium, ſi iſta cautio eſset præſtanda,nèdum quando allega-
8 batur ſatisfactio, ſed alius defectus, Ego pro Manfredino interueniens dicebam, *pragmaticam* ipſam habere locum, quomodocunq; opponeretur contrà inſtrumentũ, ponderabam *Ritum* incipientem,*item,quòd ſi debitores,car.*mihi 99.*col.*111. ibi,*& ſi fortè dicti principales debitores,ſeù eorum fideiuſſores aſſerant, dicta inſtrumenta fore falſo modo confecta, vel alitèr voluerint dicere, & allegare,quòd inſtrumenta ipſa non valeant,&c.* clariùs per alium *Ritum* dictæ *M.C.*incipiẽtem *in primis,quòd vbi aliquis habet,cart.*mihi 107.*col.*1.vbi loquendo de præuentione facienda contra inſtrumenta mutui, depoſiti, ſeù alterius contractus, dicit hæc formalia, *& debitor, ſeù fideiuſſores eius velint præuenire ſuum creditorem, quòd ſibi eſt ſatisfactum, ſeù alitèr quouis modo velint dicere contra dictum inſtrumentum,&c.*& ſic nèdum loquitur, ſi allegatur ſatisfactio debiti,verùm etiam ſi fuerit in præuentione obiectũ de alia inhabilitate,talitèr,quòd inſtrumẽtum non poſsit ſuum debitum effectum ſortiri, & ſic inferebam,quòd *pragmatica*, quæ occurrere volebat malitijs eorum,qui præuẽtiones faciebant ad euitandum præſentationem inſtrumentorum,intelligi debebat de præuentione in omni caſu,in quo præueniebatur,prætendendo, inſtrumentũ caſſari, vel de eo non haberi rationem, poſtquàm nèdum ſatisfactio, ſed alij defectus obijci poterant in præuentione contrà inſtrumẽtum,& ponderabam etiam, quòd
9 *pragmatica* dicit, *præueniendo creditorem ſuum*, illud enim verbum *creditor* eſt generale, continens quemcunquè caſum, ex quocunquè modo aliquid debetur, vt in *l.creditores, ff.de verb.ſignific.* & ſic quando ſubiungit de cautione præſtanda,de ſoluẽdo debitum, ſi non fuit ſolutum, intelligitur de omni debito, nèdùm pecuniario, prout debitum, & creditum intelliguntur,
10 & *ſolutio,*verbum eſt generale pro omni ſatisfactione, *l. ſolutionis,ff.de verb.ſignificat.* & ſic dicitur ſolutum, & ſatisfactum, quomodocunq; creditor remaneret contẽtus, *l.ſi rem alienam,§.omnis pecunia, ff.de pignor.* *action.*vt ſic ipſa *pragmatica* intelligi debuiſſet,quòd quomodocunq; eſſet aliquis creditor,& debitor præueniſſet, eſſet præſtanda cautio, tantò magis,quia iàm *pragmatica* mandabat, ſeruari *Ritum*, ad finem vt detineatur debitor, quæ detentio, vt per *Ritus* apparet, erat permiſſa in omni contractu, & quando nèdum de ſolutione oppoſita, ſed ſi quis alius defectus oppoſitus fuiſſet, vt ſuprà dixi, quibus rationibus auditis, dùm eſſent ordinatione Illuſtriſſimi Don Raymũdi de Cardona Viceregis aggregati cum Sacro Conſilio excellẽtes Ludouicus Montaltus Siculus, Hieronymus de Colle Barcinonenſis Regentes Regiam Cancellariam,vt cautiùs procederetur,voluerũt habere informationem ab antiquis Practicantibus,& pręcipuè à Notario Melchiore de Troianis, Notario Nardo Andrea Fronda, Notario Florillo Certa, Notario Antonio Sarriano, Notario Frãciſco Bimontio, Notario Bartholomæo Mollo, qui fuerũt celebres Procuratores, & à multis alijs, qui retulerunt, quòd ſemper *prag-*
11 *matica* ipſa fuit ità intellecta,ſcilicèt quòd nèdum quando erat facta præuentio, allegando ſatisfactionem debiti, ſed etiam, quando fuiſſet dictum de alijs defectibus contra inſtrumentum,per quos dicebatur, caſſari debere,quòd debebatur cautio pręſtari,pro qua practica fuit viſa *deciſio Mazzei* 137.vbi referendo illam *pragmaticam*, intelligit etiàm generaliter in præueniẽte, vt caſſetur inſtrumentum debiti ex aliqua iuſta cauſa, quam allegat,non ſe reſtringẽdo ad ſolutionem tantùm, & ſic fuit interpoſitum decretum,referente præſtantiſſimo Domino de Martiale,cum voto dictorum Dominorum Regentium, quòd Baro Toloſa præſtaret cautionem iuxtà formam *pragmaticæ,*& dùm idem caſus occurriſſet in cauſa Illuſtr.Marchionis Oitræ cum Vniuerſitate Francauillæ,Ego allegaui pro Marchione prædicto, & tandèm relatore Domino Marino Fritia cauſæ Cõmiſſario viro doctiſſimo, Præſidente Regij Conſilij præſtantiſſimo Patritio Neapolitano Domino Hieronymo Seuerino, ità etiam fuit deciſum, & ſic ex bina determinatione iſte caſus poteſt pro indubitato teneri.

Io. Angelus Piſanellus.

S V M M A R I V M.

1 *Doctores legum an ad munus ærariatus ab eorum Baronibus cogi poſſint, & nu. 2. & 5.*
3 *Doctoratus an ſit dignitas.*
4 *Doctor ignarus an potitur priuilegijs Doctoribus conceſſis.*

A R G V M E N T V M.

Agitur, an Doctores legum in Regno ab eorum Baronibus cogi poſſint ad ærariatus munus ſuſcipiendum, vbi deciſio Regiæ Cameræ.

C A P. LXVII.

1 Doctores legum, contigit aliās apud nos dubitarinum in Regno ab eorum Baronibus ad ærariatus munus ſuſcipiendum cogi poſsint? Et affirmatiuè reſpondendum videtur, ſi adhærendum eſt ſententiæ illorum, qui tenuerunt, tunc demùm Doctoratus gradu decoratos à perſonalibus muneribus exemptos eſſe, ac immunes, ſi Aduocati ſunt, vel Lectores; cęterùm ſi ſolo nomine ſunt Doctores (prout ſunt nonnulli in hac Ciuitate, & Regno) putarunt aliqui, vt à muneribus perſonalibus, ſiuè ab Vniuerſitatibus, ſiuè à Baronibus iniunctis nullatènus eximi poſsint, ſicquè intelligenda eſſe iura in *l. 3.* & in *l. Sancimus, C. de aduocat. diuerſ. iudic.* & hi ſunt *Bal.* in d. *l. 3. Rip. in tr. reſp. de muner. & honoribus, col. 2. verſ. & in eadem perſiſto, Rolan. à Val. conſ. 66. num. 40. & ſeq. lib. 1. Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. cent. 4. caſu 379. nu. 12.* nec diſſentiunt *Guid. Pap. deciſ. 88. Petr. Benius de priuileg. Iuriſconſultorum, p. 3 priuileg. 96. num. 2. 5. & ſeq.* & alij relati per *Auguſt. Barboſ. in collect.* ſuper d. *l. Sancimus, nu. 3. & 4.*

2 Sed (pace tantorum Iuriſconſultorum) contrariam probabiliorem eſſe ſentētiam teneo indubitantèr, per *tex.* nimis clarum in *l. Medicos, C. de profeſſor. & medic. lib. 10.* vbi *Imperator Conſtantinus* deſcribēdo perſonas, quæ ab omnibus muneribus, vel ciuilibus, vel publicis immunes eſſe debent, inter alias determinat, vt ſint legum Doctores, nulla facta diſtinctione, an ſint Aduocati, vel Lectores, an docti, vel ignari, ſicquè non viſeo, quo pacto à nobis hęc ſit facienda diſtinctio, contrà regulam *tex.* in *l. de pretio, ff. de public. in rem actio.* etenim
3 indecorum ſatis exiſtimandum eſt, muneribus perſonalibus implicatam videre perſonam, quæ in dignitate conſtituta eſt; Doctoratus enim negari non poteſt, quin ſit dignitas, & quòd legum Doctores in dignitate ſint, vt ex *Bar. in l. 1. C. de non. Cod. compo.* & alijs pluribus de communi probat *Viuius commun. opin. lib. 1. opin. 197. n. 1.*
4 vndè in honorem huius dignitatis, quamuis, qui illam aſſequutus eſt propter eius imperitiam omni honore, & beneficio indignus eſſe deberet, pro digno tamen erit habendus, ad finem vt ab omnibus oneribus liber ſit, ſimulquè et immunis, argumento eorum, quæ dixit *gloſ. in can. præcipimus 26. in verb. ſacri Legum 93. diſtinct.* hinc indiuidualitèr, vt priuilegijs Doctoribus cōceſſis gaudeat pariter quilibet Doctor, quamuis ignarus, dixerunt *Fråciſc. de Aret. Ant. de Butr. & Felin. in cap. clerici, extrà de iudic.* idem *Felin. in rubr. de maior. & obed. nu. 4.* qui omnes affirmant, dictum *Barbat.* contrarium tenentis in *conſ. 57. vol. 2.* et alibi falſum eſſe, idemquè *Petrus de Leandin. in tract. de Doctoribus, in 13. quæſt. 1. quæſt. princip.* & *Viuius* alijs omiſsis loco cit. *opin. 196 num. 3.*

5 Et nè mea hæc ſententia rerum iudicatarum authoritate careat, addo, ſic fuiſse per Regiam Cameram deciſum ſub die 23. Nouembris 1641. ad fauorem Doctoris Io. Marci de Rogerio, qui in ærariū Baronalium introituum Terræ Caſtri Abbatis Prouinciæ Principatus citrà electus fuerat à Magnifico Paulo Galterio, qui Terram prædictam in affictum tenebat, ſicquè prouiſum, non eſse illum moleſtandum; cauſæ Cōmiſsarius extitit Præſidens Martinus de Burgueda.

S V M M A R I V M.

1 *Filiæ fœminæ an inſimul cum maſculis ſuccedere poſſint in donatione facta ab auo eorum patri contemplatione matrimonij, & filijs ex eo naſcituris, & num. 3. 4. 5. 6. 7. 21. 22. & 23. vbi deciſio S. C.*
2 *Deſcendentes cenſentur vocati in acquiſitione ſecundùm ſtatuti, non autem iuris communis diſpoſitionem.*

3 *Filiorum appellatione an veniant fęminæ, & num.*18.
8 *Filij quomodò ſuccedunt in donatione facta eorum patri contemplatione matrimonij, vti filij, vel vti hæredes, & num.*9.10.14.17.19.& 20.
11 *Pater ſtipulando ſimplicitèr pro ſe, & filio, cenſetur filio vti hæredi ſtipulari, non autem vti filio.*
12 *Donatio facta filijs Titij, cuius contemplatione facta cenſetur, & num.*13.
15 *Filiæ fęminæ an ſimul cum maſculis ſuccedant in antephato per eorum matrem lucrato, & num.*16.
20 Conſtit. Regni In aliquibus *an procedat in contractibus.*
24 *Filij in antephato, cęteriſq; lucris nuptialibus an ſuccedant vti filij, vel vti hæredes patris in Ciuitate Neap.*

ARGVMENTVM.

Agitur latè, an in donatione matrimonij contemplatione facta à patre filio, & filijs ex illo naſcituris, natis demùm maſculis, & fęminis, omnes vtriuſquè ſexus ſuccedere poſsint, vel tantùm maſculi. Item in donatione prædicta filij an ſuccedant vti filij, vel vti hæredes. Reſoluitur inſupèr, an filiæ fęminæ concurrant cum maſculis in antephato lucrato per eorum matrem, attento ſtatuto fœminarum excluſiuo, & an, vt in illo ſuccedi poſsit, requiratur, vt filij ſint patris hæredes, & de alijs ad materiam.

CAP. LXVIII.

1 Donatio matrimonij contęplatione, ſi à patre filio, & filijs ab illo naſcituris facta reperitur, elegans eſt indagatio, an filiæ fęminæ ex filio donatario natæ, vnà ſimul cum maſculis in præfata donatione ſuccedant? Et affirmatiuè fuit per Sacr. Conſil. deciſum hodiè 10. Decembris 1632. ad fauorem Ioannæ, & Catharinæ Mariſeulæ, contrà creditores Alexandri Mariſeuli dictarum mulierum fratris, etenim cùm Ioannes Vincentius Mariſeula matrimonij contemplatione Fęlici filio, & filijs ex dicto matrimonio naſcituris ſummam ducatorum octo millium donaſſet, natis demùm Alexãdro maſculo, ac Ioanna, & Catharina fęminis, inſtiterunt hæ in Sacr. Conſil. declarari, donationem prædictam æquis portionibus, tàm Alexandro maſculo, quàm ipſis fęminis competere, prout fuit declaratum, in nihilo obſtante (dicebat Aduocatus, qui victoriam obtinuit, & cui Ego ſemper multum deſideraui,) quòd oppoſitum firmauerat noſter *P. Molfeſ.* ad *Conſuet. Neap. part.*4. *quæſt.*33. *num.*6. & *tom.*2. *tit. de perſonis, in*
2 *addit. ad quæſt.*7. *num.*3. dùm aſſeuerabat, ideò in hac, de qua agimus, donatione fęminas non venire, cùm vnuſquiſquè tàm in vltimis voluntatibus, quàm in contractibus deſcendentes vocare cenſentur, & ſecundùm ſtatuti, non autem iuris communis diſpoſitionem acquirere, vt nimirùm in illis bonis, illi ſuccedant, qui ſtatuti forma ſeruata ſuccedere poſſunt, & nõ alitèr.

3 Reſpõdebatur enim, & primò, donationem prædictam filio, & filijs ex illo naſcituris factam, fęminas etiam comprehendere aptam fuiſſe, quia filiorum appellatione fęminæ veniunt, *l. liberorum, ff. de verb. ſignif.* cum mille concord. & in ſpecie in contractibus, quòd appellatione deſcendentium fęminæ comprehendantur, tenuerũt *Alex. conſ.*160. *lib.*2. & *Dec. conſ.*32. *num.*3. & *conſ.*607. *num.*13. & 14. vbi de donatione contemplatione matrimonij loquitur.

4 Dicebatur ſecundò, hoc in puncto tenuiſſe *Decian. reſp.*7. *num.*13. *vol.*1. quem citat, & ſequitur *Io. Petr. Fontanell. de pact. nuptial. tom.*1. *clauſ.*4. *gloſ.*9. *part.*1. *num.*30. & alios, quos refert, & ſequitur *Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. tom.*2. *lib.*13. *tit.*21. *num.*7.

5 Tertiò coniecturabatur, auum donãtem in donatione prædicta non alitèr filios tãtùm maſculos vocaſſe, quia ſi voluiſſet, dixiſſet, ad tradita per *Alex. conſ.5. vol.3.* & *Curt. ſen.conſ.63.nu.15.* vocauit enim filios naſcituros, abſq; quòd maſculinitatis qualitatem adderet, quòd proindè fęminæ includebantur, *Bart.in l.cùm auus, verſ.quæro, ff.de condit.& demonſtrat.* minus etiam dicebatur, cõtemplaſſe familiam, cùm liberam apparebat fuiſſe factam donationem, immò de bonis donatis diſponendi filio donatario liberam fuiſſe traditam poteſtatẽ.

6 Dicebatur vltimò, ſed perfunctoriè, ideò ſic aſſeruiſſe *P.Molfeſ.* quia ſemper fuit illius opinionis, quòd in donatione contemplatione matrimonij filij naſcituri, & demùm nati, niſi ſint patris donatarij hæredes, ſuccedere nõ poſſint, quod oppoſitum de iure verius eſſe fundatur per *Amat.conſ. 68.num.16.* & per *Maſtrill.deciſ.301.part.4.*

7 Ego, vt in hac re dicam, quid ſentio, poſtquàm deciſionem prædictam ſic emanatam audiuiſſem, cùm dura admodùm mihi viſa eſſet, volui huius articuli veritatem inueſtigare, & tandèm dixi, quæſtionis reſolutionem verè pendere ab alia,

8 de qua in hoc poſtremo dicto, nimirùm quomodò in præfata donatione filij naſcituri, & demùm nati ſuccedere poſſint, nẽpè vti hæredes patris donatarij, vel vti filij, quia ſi vti hæredes, & certum eſt, fęminas non venire, cùm in illis qualitas hæreditaria propter maſculorum ſuperexiſtentiam non concurrat, ſi verò ſat eſt, quòd ſint filij, nec vt ſuccedere poſſint alio indigent, & nec etiam eo caſu dubitarem, fęminas eſſe cum maſculis æquis portionibus admittẽ-

9 das, filius enim ità eſt patri ſuo maſculus, ſicut & fęmina, vt certum eſt, & fuit ſuprà demonſtratum, quam quæſtionem Ego ipſe omnium nouiſſimè latè pertractaui *lib.1. cap.89.* vbi dixi, filios vti filios abſq; qualitate hæreditaria tunc demùm poſſe ſuccedere, quando pater donatarius, vel Notarius pro illis expreſsè vti filijs ſtipulatus fuerit, & in hoc ſenſu aſſeueraui, loquutos fuiſſe *Dec.* citato *conſ.607.num.8.verſ.ſequitur ſecundum principale dubium,* & *Fontanell. de pact.nuptial. tom.1.clauſ.4.gloſ 9. part.1. num.7.* vel ſi pactum eſſet, quòd in donatione ſuccederent filij naſcituri vti filij, non autem vti hæredes, quod pro cautela tradit *Molfeſ.conſ.2.num.16.* & *Laratha conſ.9.*

10 *num.62.* ſecùs verò vbi ſtipulatio eſſet concepta pro filijs hæredibus, tunc enim, quia ſumus in claris, non poſſent filij demùm nati abſq; qualitate hęreditaria ſuccedere, & idem, quando ſimplicitèr pater donatarius pro filijs ſtipulatus ſit, abſq; quòd addidiſſet *hæredibus*, ità vt verſaremur in re dubia, an acquirere intellexerit pro filiis vti filijs, an verò vti hæredibus, eſt enim ab omnibus recepta, & canonizata *gloſ.* vt diximus d.*cap.89. num.14.* in *l.ſi tibi decem*, *§.ſi pactus,* in *verb.proderit, verſ. ſed quid ſi dubitetur, ff.de pact.* quòd quando quis ali-

11 quid ſtipulatur, quod de ſui natura poteſt etiam ad extraneos tranſire, ſtipulando pro ſe, & filio ſimplicitèr, cenſetur filio vti hæredi ſtipulari, non autem vti filio, prout in terminis donationis obſeruauit *Andr.in cap. 1.§.& ſi libellum, num.13. verſ. nàm in*

12 *dubio, de alienat.feud. pater.* vbi in donatione facta tibi, & filijs, vel liberis tuis, ſi non apparet, cuius contemplatione, ex perſonis, & cauſis dicit, poſſe indè coniecturam ſumi, nam ſi filii inſeruiſſent donanti, vel illius coniuncti eſſent, ſiuè ſocii, vel amici, & illorum contemplatione facta donatio præſumeretur, ſi verò hoc, vel eorum aliquid, per quod poſſet coniectura ſumi non appareret, aut dixit donans Seio filio tuo, vel filijs tuis ſint nomine proprio filiorum; aut donatio à coniuncto, putà auo, vel proauo facta eſſet, vel ſi hic eſſet anniculus, & in his caſibus patris contemplatione vti perſonæ mediæ, putauit *Andr.* factam videri donationem, in eaquè filios non niſi cum qualitate hæreditaria ſuccedere, idq; eo magis procedere, ex *Affl.* docuit *Camill.*

13 *de Medic.conſ.142.num.13.* ſi donatum eſſet Titio, & filijs ex eo naſcituris, tunc enim quia nulla coniectura poteſt in illis conſiderari, quòd donans eorum contemplaſſet perſonas, patris contemplatione nominati cenſentur, iſtamquè ſententiam in indiuiduo donationis contemplatione matrimonij vltrà *Bertrand.conſ.73.à num.6.lib.2.* & *conſ.281.num.2.vol.3.Fab. de Anna conſ. 52.num.22. Molfeſ.conſ. 2.Medic.d.conſ.142.* & *Laratha conſ.9.* quos citato *cap. 89. n.29. et ſeq.* citauimus, tenuerunt etiam *Marcabr. conſ. 111.num.6.Gerard.Mazol. conſ.1.nu.96.* vbi expreſſis verbis affirmat, filios in bonis donatis non ſuccedere, niſi ſint patris donatarii hæredes, & *Burſat.conſ. 31.num.8.* & alij, quos citat, & ſequitur *Molfeſ. d. conſ. 2. n.14.* vbi *n.33.* cum communi omnium Scribentium ſententia affirmat, omnem ceſſare in hac re quæſtionem, quotiès donans filio donatario de re donata diſponendi poteſtatem dediſſet; tunc enim nulli dubium eſſet, filios naſcituros in donatione

voca-

Digitized by Google

vocatos demùm natos,non poſſe, niſi patris donatarii exiſtant hæredes,donationẽ præcapere,quod etiam obſeruauit *Larathã* cit.*conſ.9.nu.69.verſ. ad quartam,& vltimã.*

14 Et quamuis non deſint *Doctores,* qui cõtrà hanc ſententiam ratione, & authoritate roboratam tenuerunt, ſatis credo citato *cap.*89.fuiſſe illis reſponſum,nàm vel loquuntur contrà notiſſimos iuris terminos, vel in illis caſibus,in quibus filii naſcituri vti filii in donatione vocati sũt;& ſic liquidò conſtat,fœminas in quæſtione propoſita ità demùm ad virilem vnà cum maſculis admittẽdas fore,cùm pater donatarius pro filiis naſcituris vti filiis ſtipulatus fuerit,vel pro eis Notarius,qui tamen expreſsè de contrahentium voluntate,& mandato pro filiis ſimiliter vti filiis ſtipulari debet,quia aliàs,dicit *Molfeſ.*eod.*conſ.2.n.*42. eius ſtipulatio regularetur, prout illa patris donatarii,cũ quo ſimul ſtipulatus fuit, id,quod etiam à *Doctoribus* tentum compe-

15 rimus in antephato,& aliis lucris nuptialibus,in quibus cùm vigore *tex.* in *auth. hæres,C.de ſecund.nupt.*ſuccedant filii,licèt non ſint patris hæredes,& ſic vti filii, non autẽ vti hæredes,certè in illorum ſucceſſione,ex quo qualitas non requiritur hæreditaria, ità ſuccedit maſculus,ſicut & fœmina,ſtatuto fœminarum excluſiuo non obſtante, eſt ſollemne *Decia. reſponſum 396. viſis his,* per totum,*lib.*2.& in terminis *Conſtit.Regni* noſtri *In aliquibus* obſeruauit *Petr.Mangrel. in addit.ad Bart.in l.generalitèr,§.in ijs autem, C.de ſecund.nupt.*ibi,*ſuper quæ cogita, quia filia excluſa à ſucceſſione vigore Conſt.Regni nõ excluditur à talibus lucris,&c.*& in *adnotatio.* ad *tex.in d.auth.hæres*,ibi,*ſtatutum excludens fœminas non intelligitur in his bonis,*&c. & latiùs *Niger in Cap.Reg.Mulier dotarium,n.*92. qui in hac re videatur,& *Dom. Reg.de Pont. conſ.*120.per totum,*lib.*2.

16 Quorum tamèn ſententiæ Sacrum Cõſilium Regni huius non adhęſit,dùm in antephato ducatorum quatuor millium lucrato per Iuſtinianam Milone ob mortẽ Ioannis Baptiſtæ de Sadeolis eius viri,in quo fuit ſpeciali pacto in capitulis matrimonialibus conuentum,vt filii,vti filii,non autem vti hæredes ſuccedere deberent,noluit filias fœminas ad virilem admittere, ſed tantùm condemnauit fratrem ad pingue paragium perſoluendum,idq; ſub diebus 19. Nouembris 1618. & 10. Aprilis 1619. referente Domino Conſiliario Rouito,proceſsus eſt,quem vidi in Banca de Figliola,de qua quidẽ determinatione meminit *Capue.ad Conſuet. Neap. Si moriatur, par.*2 §.5.*num.*36. titulus proceſſus Aloyſii de Sadeolis cum ſororibus.

17 Vbi autem ſtipulatio eſſet facta pro filiis hęredibus,vel eſſemus in dubio,an pro filiis hæredibus,vel pro filiis vti filiis,& in illis caſibus fœminę cùm propter maſculorum ſuperexiſtentiam patris donatarii hæredes eſſe non poſſint,dicendum eſt,in donatione, de qua agimus eas ſuccedere non poſſe.

18 In nihilo obſtantibus ex aduerſo allegatis, & primò ad illud, quod dicebatur,filiorum, ſiuè deſcendentium appellatione fœminas venire, etiam in cõtractibus,procedit enim regula hæc in bonorum acquiſitione,vbi maſculi nõ ſupereſſent; etenim ſi mihi , & filiis,ſiuè deſcendentibus meis fuerit aliquid conceſſum, donatum,me demùm defuncto cum filiabus fœminis tantùm,illæ certè ſuccedent,quia maſculi non ſuperſũt,& in hoc ſenſu loquutus eſt *Alex.* allegato *conſ.* 160. *lib.* 2.& *Dec.*in terminis donationis contemplatione matrimonij in d.*conſ.607.à num.8.verſ.ſequitur ſecundum principale dubium,*vbi *num.*13.& 14.concludit, in donatione contemplatione matrimonij facta à Marcello Iulio fratri,eiuſquè filiis deſcendentibus,filias ex eodem Iulio donatario natas ſuccedere poſſe, benè cõſuluit,quia etſi ex eodẽ matrimonio natus erat maſculus, Camillus nomine,tamèn in vita eiuſdem Iulii patris mortuus in pupillari ætate reperiebatur,& ſic ſolæ fœminæ ſupererant, in tantum , quòd poſſumus aſſerere, implicitè in caſu ſuo præſupponere *Dec.* quòd ſi filius maſculus ſupereſſet, fœminæ non ſucceſſiſſent, nàm ſi maſculo non exiſtente dubitauit, an fœminæ ſuccedere potuiſſent, quid dixiſſet, ſi maſculus ſupereſſet?

19 Ad ſecũdum,quod dicebatur de authoritate *Io. Petr. Fontanel.* dico, nullibi in eo legi , in donatione contemplatione matrimonij facta à patre filio , et filijs ex eo naſcituris, donatario demùm defuncto, eius filios tàm maſculos, quàm fœminas æquis portionibus concurrere , probat enim ex *Decian.reſp.7.num.13.vol.*1. donationem factam Titio , et eius deſcendentibus eſse aptam,tàm maſculos,quàm fęminas comprehendere , verùm in eo caſu maſculos tantùm cenſeri vocatos , ex quo pro cauſa finali fuerat in illa adiectum,quòd volebat donans , per eos conſeruari nomen , et arma , quæ per fœminas non conſeruãtur; arguere modò , ergò vbi donans non dixe-

rit,

rit, donationem ad poſteros deuenire, ac hoc vt per illos nomen, et arma conſeruentur, fœminas cenſeri vocatas, nego cõſequentiam, non enim hoc dixit *Fontanel.* nec eius dictum cùm ſit ſimplicis Doctoris à contrario ſenſu ſumi poteſt, vt per *Alex.in l.1. num.*28.in *fine,ff.de legat.* 1.*Caccher.deciſ.*58.*num.* 30. quos ipſe retuli eod. *cap.*89 *num.*31.

20 Minus etiam id firmarunt *Doctores*, quos citat, et ſequitur *Card. Mant.* allegato *lib* 13.*tit.*21 *nu.*7.quæſtio enim, quæ per *Mant.* proponitur, eſt, an donatio facta filijs Titij, filios tàm maſculos, quàm fœminas cõprehendat, et affirmatiuè reſpondet per rationes ab illo ponderatas, quæ mihi non diſplicent; diuerſũ enim eſt, vbi donatio facta proponeretur Titio, et filijs ſuis, prout patet in quæſtione præcedenti per eundem *Mant.*facta *nu.*6.dùm dixit, quòd quãdo donatio facta ſit alicui, et eius filijs, ac deſcendentibus, ſi ipſius patris contẽplatione facta dicetur, poſſe illum de bonis donatis diſponere, ex quo ei liberè acquiſita cenſentur, allegat *Menoch.conſ.* 286.*nu.* 15.*&* 16. quamuis *in fine* ſubdat, eſſe diligentèr perpendendum, quibus verbis concepta ſit donatio, id, quod ſimilitèr nos ſuperiùs ex *Andr.* firmauimus; et in terminis quæſtionis, an in donatione matrimonii contemplatione ſuccedant filii vti filii, vel vti hæredes, ſatis notantèr obſeruauit *Larathe* cit. *conſ.* 9. *num.* 20. dùm ex *Bald. in Auth. ſi quas ruinas*, C.*de Sacroſ. Eccleſ.* et in *d.l.ſi tibi decem*, §.*ſi pactus, num.*3.*ff. de pact.* dicit, filios tanquàm filios tunc demùm poſſe venire, quando relictum, ſiuè datum non incipit à perſona patris; ſed quando ab illius perſona incipit, tunc filij non venirẽt, niſi ſint patris hæredes. Et hoc etiam modo reſpondetur illis, qui aſſerunt, *Conſtitutionem* noſtram *In aliquibus* procedere tantùm in vltimis voluntatibus, & ab inteſtato, non autem in cõtractibus; hæc enim concluſio vera eſt, vbi aliquid donatur, vel conceditur filijs Titii, vt tunc fœmina per maſculos non excludatur, ſecus autem vbi donatio, ſiuè conceſſio fieret Titio, & filijs ſuis; tunc enim mortuo Titio donatario, eſt recurrendũ ad modum donationis, quibus nimirùm verbis fuerit concepta, vt ſi fuerit ſtipulatum pro filijs vti filiis, vel expreſsè in contractu conuentum, quòd ſuccedere habeant vti filii, non autem vti hæredes, & eo caſu *Conſtitutio* prædicta, ſiuè quoduis ſtatutum fẹminarum excluſiuum non procedet, ſed in re, vel quantitate donata concurret ità maſculus, ſicut & fẹmina, ſecus verò vbi ſtipulatio concepta apparebit pro filiis vti hẹredibus, vel ſimplicitèr pro filiis, abſq; nomine hæredum; eo enim caſu mortuo patre donatario, benè ſtatutum ſubintrat, ac ſi in cæteris bonis per patrem quæſitis ſuccederetur, vt ex *Andr.*& alii fuit ſuprà demonſtratum.

21 Ad tertium, quòd ſi auus donans voluiſſet, vt maſculi tantùm ſuccederẽt, dixiſſet, retorquetur, immò ſi voluiſſet, vt fẹminæ admitterentur, ſic diſpoſuiſſet, nàm cùm in dubio, tàm in contractibus, quàm in vltimis voluntatibus videatur ſe legi municipali conformare, per quam fœminæ excluduntur, dùm donabat, poterat cogitare, vel ſaltem dubitare, quòd in ea donatione filiæ naſcituræ propter maſculorum ſuperexiſtentiam concurrere non potuiſſent, ac proindè ſi eiuſdem donantis voluntas extitiſſet pro fœminarum admiſſione, dixiſſet, non dixit, ergò.

22 Inſupèr quòad coniecturam contẽplationis familiæ, dùm dicebatur, ideò filias in donatione, ſuper qua fuit emanata deciſio prædicta ſuccedere debere, quia familiæ conſeruationem, quæ fit per maſculos non contemplauit auus donans, dùm filio donatario liberam tradiderat de ſumma donata diſponendi facultatẽ; Reſpondetur, hoc factũ ſolùm ſat fuiſſe ad determinandum, in donatione prẹdicta fẹminas ſuccedere non potuiſſe; quotiès enim ſic diſponit donans, ceſſat omnis dubietas, an in donatione contemplatione matrimonii filii ſuccedant vti filii, vel vti hæredes, cùm nullus hùcuſq; negare auſus fuerit, quòd eo caſu ſuccedant vti hæredes, & ſic cum qualitate hẹreditaria, cuius fœminæ maſculis extantibus prorſus carent, vt ſuperiùs fuit demonſtratum.

23 Quarè in propoſita principali quæſtione concludendum eſt omninò, in donatione matrimonii contẽplatione facta filio, & filiis ex eo naſcituris, maſculis, & fœminis demùm natis, fẹminas nõ alitèr in portione, ſed in paragio dumtaxat, nimirùm vſq; ad quantitatem legitimẹ poſſe ſuccedere, & ità poſt hẹc ſcripta fuit per S. C. deciſum in cauſa Dominẹ Dianẹ Galluccio, cum Domino Cæſare eius fratre, qui prẹtendebat etiam à paragio eam excludere, quam deciſionem nouiſſimè refert *Dom.Reg.& Marchio Capyc. Latro deciſ.* 38. à *num.*48.ad *finem.*

24 Vltimò eſt hic aduertendum ad illud, quod ſuperiùs annuimus, filios in ante-

phato,

phato, cæteriſq; lucris nuptialibus vti filios, non autem vti patris hęredes ſuccedere, iuxtà *tex. in d. auth. hæ res*, & obſeruauit noſter *Affl. deciſ. 37. & 314.* vbi *Vrſil. & Niger in d. cap. Mulier dotarium, num. 44. & 92.* procedere de iure cõmuni, quod per Regni legem correctum non habemus, ſecus de iure conſuetudinario huius Ciuitatis in ſcriptis redacto, in quo filii ſuccedunt vti patris hæredes, non autem vti filii, ut conſtat ex pluribus deciſionibus relatis per *Piſanel. & Vrſil. in addit.* ad allegatam *Affl. deciſ. 314. D. de Franch. dec. 106. & 621. Fab. de Anna conſ. 74. Addentes ad Capyc. dec. 65. Reg. de Pont. tract. de poteſt. Proreg. in tit. de ſucceſſ. mulier. num. 25. Molfeſ. par. 7. de iure quartæ, quæſt. 2. à num. 7.* & nouiſſime ſcripſit *Io. Dom. Taſſonus* ad *pragm. de antephato, verſ. 4. obſer. 4. num. 62. fol. 310.*

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta à patre filio ad finem euitandi retractum, an valida ſit, & nu. 2. 7. & 9.*

3 *Donatio ex quibus ſimulata præſumenda ſit, & num. 4. & 5.*

6 *Pater an, & quando dicatur legitimus adminiſtrator bonorum, quæ filio donauit, vel aliorum, in quibus vſumfructum non habet, & num. 7. 10. 12. & 15.*

8 *Pater an habeat vſumfructum ſuper bonis per ipſum filiò donatis.*

11 *Pater quid habet in bonis feudalibus filij, & num. 13.*

14 *Pater legitimus adminiſtrator bonorũ filij an de adminiſtratis rationem reddere teneatur.*

16 *Pater pro filio feudatario infante an poſſit comparere vti pater, vel potius vti curator.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an, & quando donatio ſimulata præſumatur. Pater an ſit legitimus adminiſtrator bonorum filii, in quibus vſumfructum nõ habet, ſingularitèr explicatur. Pater an aliquod ius habeat ſuper bonis feudalibus filii, & an pro filio feudatario infante poſſit comparere vti pater, vel potiùs vti curator; & de aliis notabilibus, vbi ſingularis *obſeruatio Dom. Ioannis Angeli Piſanelli.*

CAPVT LXIX.

1 DOnatio à patre filio facta de re nouitèr acquiſita, ad finem euitandi retractum vicino competentem, quem nos ius cõgrui appellamus, dubitatur, an valida ſit cenſenda, ad hoc vt demùm poſſit filius donatarius patrem donantem cogere ad rem donatam ipſi relaxandum.

Contigit aliàs in Sacro Conſilio de hoc dubitari in cauſa Gratiæ Apicellæ cum Dominico eius patre, qui cùm ſub die 14. menſis Auguſti 1631. domum emiſſet intus hanc Ciuitatem ſitam, ſub die 16. proxima ſequenti illam dictæ Gratiæ, & Conſtantiæ filiabus adhùc infantibus, vt vicinorum retractum euitaret, donauit, (quod in hac Ciuitate permiſſum eſſe, iuxtà noſtratum cautelam, hodiè emo, cras dono, docent *Napod.* in *Conſuet. Si quis emit*, in *verb. poſſidet*, ſub *tit. de iur. congr. Affl. deciſ. 338. in fine, Vrſil. ibidem* in *addit. nu. 4.* & alij) & cùm poſt annos ſex dicta Gratia donataria cum dote ducatorum ſexmilliũ Doctori Coſtantino de Viuo nupſiſſet, maritalibus ſuaſionibus inducta patrem donantem ad medietatem donatæ domus relaxandum in ius vocauit, contradicebat pater cõuentus; vndè quid iuris dubitabatur.

2 Reſpondi, partes noſtri ſupremi iuſtitiæ Senatus eſſe, Dominicum ab imperitis per filiam abſoluere, ſicquè dicebam de præfata donatione vti ſimulata nullam haberi poſſe rationem; aderant nàmquè in medio omnes coniecturæ, quę à *Doctoribus* cõſiderantur ad talem ſimulationem probandam, quibus quidèm coniecturis ſtandum eſſe, ex *Caſtrenſ.* & *Socin.* tradit ex recentioribus *Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. tom. 3. cap. 479. num. 59.* ſubdens *num. ſeq.* ſat eſſe in hac ſimulationis materia adhùc ſi leues afferrentur coniecturæ.

3 Et prima ſe offerebat cauſa, quæ mouit donãtem ad donandum, nimirùm ut à iure retractus uicinis competente emptam domum defenderet, non quòd uerè donare uoluiſſet, undè hęc intentio bonorum defenſio-

fenſionis ſufficiens dicitur cauſa ad ſimulationem detegendam, probant concluſionem hanc *Socin. ſen. conſ. 264. num. 2. vol. 2. Gratian.* poſt *Aret. & Becc.* quos allegat, *diſcept. forenſ. tom. 3. cap. 479. num. 75. Maſcar. de probat. lib. 1. concl. 558. num. 11.* & *concl. ſeq. num. 29.*

4 Secunda deducebatur ſimulationis coniectura, dùm facta erat donatio coniunctis perſonis, & ſic propriis filiabus, adhùc infantibus, nullis expoſcẽtibus meritis, *l. data, C. de donatio. l. penult. C. de bon. quæ liber. Bart. in l. poſt contractum, num. 3. ff. de donat. Bal. conſ.* 70. in *princ. lib. 1. Socin.* cit. *conſ. 264. Affl. deciſ. 370. nu. 14.* ubi *Vrſil.* in terminis, de quibus agimus *num. 7. Franc. Beccius conſ. 52 num. 55 Mart. vot. 39. num. 15. Barz. deciſ. 83. num. 13. Caſtil. deciſ. 72. nu. 20. Reg. Rouit. deciſ. 3. num. 9.* & alii penès *Gratian. loco* cit. *num. 67. & Maſcar. d. concl. 559. num. 17.*

5 Tertia, & uehemens conſiderabatur ſimulatio, cùm poſt peractam donationem remanſerit pater donans in poſſeſſione domus donatæ, illam uti propriam locans, penſiones annuas percipiens, ad fauorem Conſtantini de Vitto actricis uiri hypothecę ſubmittens, ac demùm pro dotibus alterius filię in dotẽ aſſignans, quo caſu omnes conueniũt, donationem pręſumi ſimulatam, ex *l. ſicut, §. ſuperuacuum, ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſol. iuiq; Bart. num. 5.* & in *d. l. poſt contractum, num. 4. Bald.* cit. *conſ. 70. num. 4. Raphael Cuman. conſ. 155. Dec conſ. 187.* intrà *num. 8. verſ. ſecundò efficax, & conſ. 648.* antè *num. 4. verſ nòn obſtat, quòd venditor, Bellem. deciſ. 715.* ubi tamen dicit, nõ per hoc ſolùm, quòd donator pòſt factam donationem rei donatæ poſſeſſioni inſiſtit, poteſt dici, donationem in fraudem factã fuiſſe, niſi aliqua alia fraudis indicia appareant, *Maſcar. loco* cit. *num. 3. 4. 5. 6. & 17. Giurb. deciſ. 22. num. 11. Card. Mant. de tacit. & ambig. conuent. lib. 13. tit. 36. num. 9. Marant. diſput 9. num. 25. Peguer. deciſ. 50. num. 4. Valaſc. deciſ. 71. num. 7. Borrel. cõnſ. 35. num. 29. Anel Amat. conſ. 93. Rouit. deciſ. 3. num. 11. Gratia. loco* cit. *num. 63. Theodor. alleg. 78 nu. 6. D. Reg. Capyc. Latro deciſ. 46. num. 5. & 7.* & alij per me relati *lib. 1. cap. 47. num. 14.* qui ferè omnes loquuntur, etiam ſi in donationis contractu appoſitum eſſet conſtitutum, & precarium, & Notarius pro filijs donatariis ſtipulatus eſſet, vt adhùc ſimulationis, & fraudis vigeat præſumptio, alioquin facile eſſet legem circumuenire donando, & retinendo.

6 Nec huic incontrouerſæ concluſioni in aliquo obſtare, dicebam actum, qui præſupponebatur per patrem donantem poſt celebratam donationem geſtus, nimirùm capturæ poſſeſſionis dictæ domus, nomine, & pro parte filiarum, ſicquè per hoc non alitèr dici potuiſſe, remanſiſſe illum in poſſeſſione rei donatæ; ſed vti patrem, & legitimum adminiſtratorem bonorum filiarum poſſediſſe, in hunc modum cauſam poſſeſſionis mutando; nàm reſpondi, actũ hunc quartam ſimulationis coniecturam importare, vt ex *Bal. in l. 1. verſ. ex hoc patet, C. de donatio. antè nupt.* & in *l. 1. verſ. ſed quæ eſt ratio, C. de ſuffrag. Ang. in d. §. ſuperuacuum, verſ. fallit, quando talia,* & aliis in terminis terminantibus, immò fortioribus docet *Proſp. Rendel.* in *comment. ad Conſtit. Sancimus, §. cauſa verò dotis, n. 49. de iure prothom.* quo loci ſimulatam oſtendit donationem de aliquo fundo nouitèr acquiſito à patre filiæ factam in cauſam futuræ dotis, ſic ſimulans, vt vicinorum retractum euitaret, & per conſequens eſſe locum in hoc caſu retractui, quàmuis proteſtatio accedat à modo adminiſtratorio nomine poſſidere, mutata ſibi poſſeſſionis cauſa, quicquid hac in re dubitet *Camil. Salern.* ad *Napod. in d. Conſuet. Si quis emit,* in *addit.* quæ incipit *quid autem, ſi pater,* vbi videtur pro filia tenere; ſed ex ratione, quam aſſignat, eo fortiùs caſus propoſitus indubitatus reddebatur,
7 dùm dicit, non eſſe locum iuri retractus, ſi pater rem emptam filiæ in cauſam futuræ dotis donauerit, quamuis in rei donatæ poſſeſſionem remanſerit, ſi tamen proteſtatur, quòd tanquàm pater, & non vt Dominus adminiſtrat, nè filia ipſa donataria aliàs indotata remaneret, quia pater ampliùs non donaret, & pecuniam cõſumeret, hæc ratio ceſſabat prorſus in caſu, de quo agebatur, dùm pater, qui duabus filiabus donationem fecerat domus emptæ ducatis quatuormille, & quingentum, collocauit demùm filiam donatariã, quæ in hoc iudicio erat actrix cum dote, vt ſuprà annuimus ducatorum ſexmillium, ſicquè maioris importantiæ extitit dotatio, quàm prior ſimulata donatio, iſtamq; quam tuemur ſententiam paritèr amplexus fuit, & in puncto *Anel. Amat. conſ. 48.* cum *ſeq.* qui omninò videatur.

8 Secundò, obiectioni factæ reſpondi, nullo pacto affirmari poſſe, patrem donãtem ex actu capturæ poſſeſſionis filiarum nomine, non vti dominum; ſed vti patrem, et legitimum adminiſtratorem poſſediſſe; etenim dicebam, ſuper re à patre filio donata

ſicut pater ipſe vſumfructum habere non poteſt, *gloſ. magna in l. frater à fratre,* & *ibi Bar.num.*16.& *Iaſ.num.*44.*ff.de condit.indeb. D.Praſ.de Franch.deciſ.*4.*n.*17.& alij, itã nec poteſt eſse legitimus adminiſtrator, *Io. Vinc.de Anna alleg.*73.*à num.*3.ad 8.*D. Reg. Rouit.*omninò videndus *deciſ.*3 *num.* 13.*&* *ſeq. D.Reg. Capyc. Latro* cit. *deciſ.* 46.*num.*7. id, quod generale eſt, vt in omnibus caſibus, in quibus patri non quæritur vſusfructus, legitimus adminiſtrator eſſe non poſſit, *gloſ.*communitèr recepta in *Authen. excipitur,C.de bonis,quæ liber.Iaſ.in l.ſi infanti,C.de iur.delib.Camil. de Medic. conſ.* 98.*nu.* 51.*&* 53.& hoc etiam ſi filius eſſet minor, cùm eo caſu ſit illi dandus curator,*gloſ. in l.ſi longius*,§.1.*in verb.dignitatem*, circà finẽ, *verſ.item ſi eſt minor*,& *ibi Ang.num.*7.*ff.de indic. Bal. conſ* 408. *lib.*3.Card. *Tuſch.pract. concl.lit.P.concl.*125.*num.* 1.*&* 2.vndè cùm
9 donans in caſu propoſito donatam domũ poſſidere non potuerit vti pater, & legitimus filiorum adminiſtrator, conſequens erat dicere,vt tanquàm Dominus poſſederit,ſicquè fiebat locus concluſioni firmatę, quæ concurrentibus alijs indicijs contradictorem non habet, nimirùm, vt quotiès donans in poſſeſſione rei donatæ permanet,donatio pro ſimulata, & fraudulenta habenda ſit, quam quidem ſimulationem, & contractus nullitatem potuiſſe per patrem conuentum excipiendo allegari, ex recentioribus dixerunt *Tiraquel.* antiquis relatis de *retract.lignag.§.*1.*gloſ.*18.*num.*24. *Honded.conſ.*46.*num.*31.& *ſeq. Magon. deciſ. Lucenſ.*25.*num.*35.*Mut. deciſ.*73.*num.* 26.& *ſeq. Iacob.Gallus conſ.*126.*num.*14.*Mangil.de euiction.q.*110.*nu.*3.& alij,vndè,&c.

10 Poſt hæc ſcripta, circà concluſionem paulò antè firmatam, nimirùm, vt pater cenſeri non poſſit legitimus adminiſtrator in caſibus, in quibus ſuper bonis filij vſusfructus ei non quæritur, obſeruaui *D. Io. Angelum Piſanellum* Iuriſconſultũ præclariſſimum, & in hoc Regno primæ claſſis, in patre filij feudatarij infantis alitèr firmaſſe, vt tàm in feudo,in quo,certum eſt,quòd non habet vſumfructum,quàm in cęteris bonis, in quibus ei vſusfructus non quęritur legitimus cenſendus ſit adminiſtrator,& quòd ità practicari fecit pro Domino Antonio Cantelmo Auo paterno Domini Franciſci Antonii, vt vidi in eius *obſeru.* 26. propria ſua manu ſcripta, hic
11 imprimenda; quamuis paritèr *ibi* aſſerat, habere patrem commoditatem fructuum ex feudo prouenientium, prout & alij hoc etiam tenuerunt,tàm ex noſtratibus, quàm alienigenis, quos citat *D. Praſ.de Franch. dec.*10.*num.*9. verùm, credo,quòd hæc opinio reſpectu commoditatis fructuum(quę quid importat explicant *Paul.*Caſtrenſ.*cõſ.* 455.*lib.*2 *Borgnin. Caualc. de vſufr.mul.rel. num.*182.*&* *Franc.Milan deciſ.*3.*num.*74.*lib.* 2.) ſuſtineri non poteſt, ſi benè ponderatur,quę nouiſſimè ſcripſerunt *Reg. de Pont.* & *Conſiliar. de Georg.*ille in *lect.*7.*à num.*56. *ad finem,* in *tit. de his, qui feud. dar. poſſ.* iſte in *repet.feudal cap.*40 *à nu.*25. *verſ.alij ſunt, qui tenent,* vſquè ad *finem,* quorum dictis prorſus confutatur opinio *Ang. Aret. in §. igitur,nu.*6.*verſ.ſed tu aduerte.Inſtit. per quas perſo.nob. acquiritur*,quam falſam exiſtimarunt *Molin.de primogen. lib.*1.*cap.* 19.*nu.*33. *Cald.de reſtit.in integr. in verb. læſit,nu.* 145. & alii plures relati à *Cæ lil.de vſufru. cap.*3. *num.*58.*Maſtril.deciſ.*82.*num.*5.& *Paſcal. de viribus patr.poteſt.par.*1.*cap.*3.*num.*9.voluit enim *Aret.* licèt ſub dubio, patrem in caſibus, in quibus ſuper bonis filii vſusfructus ei non quęritur, commoditatem habere, etenim nulla lege hoc cautum eſſe comperimus, nec modo aliquo iura, quæ allegat in *l.plenum,* §.*equitij,verſ. quanquàm*, et in *l. filiofamilias,ff.de vſu, & habitat.*hoc probare defendi poteſt, vndè meritò de hac opinione dubitauit *D. de Franch. dec.* 161.*n.*8.

12 Quibus ſic ſtantibus pro maiori declaratione eorum, quę diximus reſpectu legitimę paternę adminiſtrationis filii infantis,vel etiam minoris,tàm ſuper bonis feudalibus,quàm cęteris aduẽtitiis,in quibus patri vſusfructus non quęritur, dicito ſemper,patrem ſuper bonis filii minoris, in quibus ex hominis diſpoſitione vſusfructus ei non quæritur pro legitimo adminiſtratore haberi non poſſe, nàm dùm quis legãdo,vel donando tibi bona ſua prohibet, nè ſuper illis patri tuo vſusfructus quæratur, videtur certè teſtator, vel donator de illo diffidere, & conſequentèr ad legitimam eorundem bonorum adminiſtrationẽ admitti non poteſt, ſed dandus erit curator, cæterùm ſi lex eſt illa,quæ prohibet,nè pater ſuper bonis filii vſumfructum habeat, iſta legalis prohibitio non eſt tantæ importantiæ, ſicut illa hominis, vt patrem à legitima adminiſtratione bonorum filii minoris repellat, ſicquè benè erit illè legitimus adminiſtrator; vndè cùm ex cõmuni Feudiſtarum ſententia ſine contradicto-
13 re lex prohibeat, nè pater ſuper bonis feudalibus filii eidem à matre, vel aliàs obuẽtis vſumfructum habeat; item cùm lex ve-

tet,

Digitized by Google

tor, nè pater vſumfructum conſequatur ſuper portione, ad quam fuit admiſſus eius filius, quando inſimul ſucceſſerunt in bonis alterius filii præmortui, *Authen. item hæreditas*, C. *de bonis, quæ lib.* item cùm lex paritèr prohibeat, nè pater ſuper bonis, quæ filio verè, & realitèr omni fraude, & ſimulatione ceſſante donauit, vſumfructum retineat, vt probat *glo.* ſuprà citata *in l. frater à fratre, ff. de cond. indeb. Anna in d. alleg. 73. nu. 3. Prÿſ. de Franch. 4. deciſ. 4. num.* 17. hanc, dico legalem prohibitionem non importare, vt quia pater ſuper bonis filii minoris vſumfructum non habet, veniat paritèr ab illius legitima adminiſtratione repellendus, ità ſatis diſertè ex *Iſern.* docet *Affl. in Conſtit. Minoribus, nu.* 10. quem ſequitur *Reg. de Pont. conſ. 19. num.* 29. & *conſ. 31. nu. 3. & 4. lib.* 1. idemquè ex alienigenis ſentierunt *Corne. in l. cùm non ſolùm, §. ſin autem in ſecunda, num. 3. C. de bon. quæ liber. Cagnol. in d. l. frater à fratre, num.* 161. *ff. de condit. indeb. Cald. Pereir. ad l. ſi curatorem, in verb. læſis, nu. 147. C. de in integ. reſt.* & alii penès *Caſtil. de vſufr. in* ſuprà cit. *cap. 3. à num.* 59. uſquè; & per totum 64. eſt autem *D. Piſanelli obſtructio* ſuperiùs relata hæc, quæ ſequitur.

Ieſus, Maria.

14 Mortuo primogenito relicto filio feudatario, fuit hæſitatum, quid habere debuiſſet auus paternus, nàm ratione patriæ poteſtatis de iure dicitur auus legitimus adminiſtrator, ità quòd non teneatur reddere rationem, ſeù computum ſuæ adminiſtrationis, caſus eſt in *l. cùm oportet, §. cùm autē, C. de bonis, quæ liber.* & propterea non tenetur conficere inuentarium, vt in particulari determinat *Alber. in l. 1. C. de bon. matern. in verſ. ſed nunquid pater, &* licèt in bonis feudalibus pater, ſeù auus non habeat vſumfructum, vt voluit *Andr.* in *cap. 1 qui feud. dar. poſſ.* & in *Conſt. Regni minoribus, & Bal.* in *cap. 2. de duobus fratribus de nouo beneficio inueſt.* & in *l. ſi vxor, C. de condit. inſert.* tamen iure patriæ poteſtatis patri quæritur commoditas, ſecundùm *Bald. in d. l. cùm oportet, in princ. col. fin. verſ. quando eſt de feudo*; dicens, quòd quæ non poſſunt acquiri plenè, acquiruntur quoàd commoditatem; pro quo facit *gloſ.* notabilis in *auth. idem eſt, C. de bon. quæ liber.* quæ voluit, quòd in caſibus, in quibus patri non quæritur vſusfructus, acquiritur commoditas fructuum, & iſtud etiam in terminis tenet *Alex.* in *apoſtil.* ad *Bald. in d. l. ſi vxor, in fin. de cond. inſert* & quia habet commoditatem fructuum, de iure dicitur legitimus adminiſtrator, vt in terminis firmat *Bald. in l. 1. C. de bonis mater. in verſ. quæro, ſi filio*, dicēs, quòd pater dicitur
15 legitimus adminiſtrator, non ſolùm, quia habet vſumfructum, ſed quia habet ſolam commoditatem, quod dicit, eſſe notabile, nec in alienatione requiritur decretū Curiæ, tùm quia in caſibus, in quibus pater, qui eſt legitimus adminiſtrator filii poteſt alienare ſine decreto, vt voluit *Bald. in l. præſes, C. de tranſact.* quem ſequuntur *ibi Papien.* tùm etiam, quia in dubio nunc occurrenti de faciendo retrouenditionem per auum, fit concurrente volūtate, & promiſſione filii præmortui, quo caſū non requiritur decretum, vt eſt caſus in *l. 1. C. quando decre. opus non eſt*, & tenet *Azzo in ſum. C. de bonis, quæ liber.* quem refert, & ſequitur *Bal. in l. 1. ff. de rebus cor.* & in *l. 2. C. de prædijs minor.* facit tex. *in l. magis puto, §. ſi pater, ff. eod.* ità practicari feci pro Domino Antonio Cantelmo auo Magnifici Franciſci Antonii Cantelmi, mortuo Domino Honofrio primogenito, dùm tractaretur de retrouenditione facienda feudi empti per Honofrium cum pacto de retrouendendo.

16 Et quia tractabatur de iure feudali vidi altercationem, ſi comparere potuerit pater pro filio infante, agēdo in materia feudali tanquàm curator, vel tanquàm pater, dixi, quod poterat tanquàm pater, *tex.* eſt in *l. patri, ff. de minor.* adducebam *gloſ. in l. tutores, in verb. inferre*, iuncto *tex. ff. de adminiſt. tutor.* poſuit *Specul.* & poſt eum *Io. Andr. in tit. de procurat. §. coniuncta perſona, verſ. itemquè his*, & pro iſta opinione allegabam *Bal.* & *Ang. in l. ſed & hi, ff. de procur.* & poſita per *DD.* in *l. exigendi, C. eod. tit.* dicebam etiā, quòd hoc conceditur cuilibet perſonæ cōiunctæ, ſi illa perſona non habeat tutorem, vel curatorem, vt in prædictis iuribus; & per *Bal.* in *l. Senatus, C. qui accuſ. non poſſ.* per illum *tex.* & ſic multò fortiùs eſt hoc concedendum patri, ex quo de patre eſt *tex.* clarus in *d. l. patri*, & ex hoc inferebam, quòd pater licèt in feudis non habeat vſūfructum, vt ſuprà allegaui, & conſequentèr non ſit legitimus adminiſtrator, quia dicitur legitimus adminiſtrator, quando habet vſumfructum, vt per *gl.* & *Doctores in Auth. excipitur, C. de bonis, quæ liber.* non omitto doctrinam *Bar. in l. ſi infanti, col.* 3. quam *Alex.* poſt alios ſequitur *in 6. notab.* C. *de iur. delib.* vbi voluit per illum *tex.* quòd pater pro filio infante dicitur eſſe legitimus adminiſtrator, etiam in bonis, in quibus

non acquiritur vſusfructus , & per conſequens in iſto dubio pater non modò poteſt comparere vt perſona coniuncta, vt ſuprà dixi, verùm etiam pro filio infante poteſt agere tanquàm legitimus adminiſtrator, etiam in feudalibus, in quibus patri nō acquiritur vſusfructus , & per conſequens non video neceſſarium diſcutere, an vt curator , & ità pertranſeo in hac difficultate.

Io. Angelus Piſanellus.

SVMMARIVM.

1 *Donatio nulla eſt, quæ à patre filio in poteſtate fit, niſi fuerit iuramento roborata.*

2 *Pater an poſſit rem donatam filio abſenti, Notario pro illo ſtipulante, antè acceptationem reuocare, & in alium transferre, & num. 3. 4. 10. 11. & 13.*

5 *Donatio dicitur reuocata, quotiès donans poſt donationem rem donatam in aliū tranſtulit.*

6 *Notario pro abſente ſtipulante ius illi irreuocabile acquiritur.*

7 *Iuramentum ſupplet defectum abſentiæ.*

8 *Dominium transfertur in donatarium ex donatione ei facta, retento vſufructu.*

9 *Dominium transfertur ex clauſula conſtituti.*

12 *Donatarij acceptatio an requiratur, ad finem vt donatio irreuocabilis reddatur.*

ARGVMENTVM.

Agitur , an pater poſt donationem factam filio abſenti; ſed Notario pro illo acceptante, & ſtipulante , cum retentione vſusfructus, ac iurata promiſſione de non reuocando, conſtituto, & precario, poſſit rem donatam in alium transferre, antequàm filij donatarij ſequatur acceptatio . Stipulatio Notarii pro abſente, an illi ius acquirat antè ratificationem. Retentio vſusfructus in donatione an importet translationem dominii proprietatis in donatariū. Clauſula conſtituti , & precarii appoſita in cōtractu donationis abſenti factæ an impediat dominii translationē, cùm donator rem vni donatam in aliū transferre vellet.

CAP. LXX.

1 DOnatio à patre filio ſuo in poteſtate exiſtenti facta, quòd nulla ſit de iure, eſt tex. ſatis vulgatus in *l. donationes, quas parentes, ff. de donatio. inter vir. & vxor.* eſt tamèn certum , quòd ſi iuramento roborata extiterit, omnes affirmant, ex iuramenti virtute illam validam reddi, ſic innumeris congeſtis probant *Iul. Clar.* in §. *donatio, quaſt. 8. num. 8. ibiquè Addentes*, & *Rota dec. 1184. num. 7. pœnes Seraphin.*

2 Hoc præſuppoſito quæro, ſi pater filio ſuo in poteſtate cōſtituto, ſed abſenti, Notario tamen pro illo ſtipulāte, rem aliquā, vſufructu retento donauerit, cum iurata promiſſione de non reuocādo, conſtituto, & precario in ampliſſima forma , nùm ſi res illa , priuſquàm donatarij acceptatio accederet, fuerit ab eodem patre donante in alium lucratiuo, ſiuè oneroſo titulo diſtracta , & tradita, poſſit filius donatarius patre mortuo rem illam ſibi donatam, & à tertio poſſeſſam condicere , vel potiùs in hoc caſu dicēdum erit , eſſe locum vulgatæ diſpoſitioni *tex. in l. quotiès, C. de reiuēdicatio.*

3 *Didacus Couar.* de his agens in *Rubr. de teſtamentis, par. 3. à num. 13. verſ. eſt enim neceſſaria, ad finem numeri* uidetur in ea reſidere opinione (ſed non deguſtato articulo) id primo donatario non licere, dùm rejecta *Paul. Caſtrenſ.* ſententia in *conſ. 195. lib. 2.* exiſtimauit , poſſe donatarium ex ui ſtipulationis Notarii , mortuo donante , donationem acceptare, ſicquè ab hærede donatoris rem donatam conſequi , nec alitèr ob acceptationem in uita donantis non factam cenſeri illius hæredi ius quæſitum, excepto (& hic uidetur, quòd ſit caſus noſter) niſi res donata ex titulo ſpeciali eſſet in alterum translata, ut in ſingularem ſucceſſorem, quo caſu, dicit ius eſſe illi quæſitum , & per conſequens in eiuſdem præiudicium acceptationem fieri non poſſe , al-

Digitized by Google

legat *tex.* in d. *l. quotiès, C. de reiuendicat.* & *Dec.in conſ.* 226.quod in nouis eſt 225.*Magiſter Ioannes, lib.*1.& de *Didaco* in hoc *loco* meminit *Rot.deciſ.*472.*num.*6. pœnès *Seraphin.*& 683.inter *nouiſſimis diuerſ.par.*1.eiuſdemquè opinionis eſſe uidentur *Tiraquel. de iure conſtit.in* 30.*limit.nu.*51.*D.de Franch. deciſ.*339.*num.*3.*verſ.quia quando eſſet ius,*& *Franciſc.de Amic.de feud.fol.*73.*num.*3.

4 Cæterùm in caſu propoſito,illius facti qualitate attenta, contrariam amplexus fui ſententiam, nimirùm licere filio donatario rem ſibi à patre donatam à poſſeſſoris manibus condicere, nec alitèr potuiſſe patrem donantem rem illam, vt ſuprà donatam in alterum quouis titulo transferre,

5 ſic factam donationem reuocando (reuocata enim dicitur donatio,quotiès donans de bonis donatis inter viuos, vel in vltima voluntate diſponeret,vt ex *Oldrad.Bertr.* ād. & alijs probat *Cancer. variar.reſolut. part.* 1. *cap.*8.*nu.*41.)id,quod libentèr erit ab omnibus concedendum, ſi ex infrà dicendis probabimus, dominium rei donatæ in inſtanti donationis factæ, fuiſſe in filium, quamuis abſentem translatum,etenim ex dictis per *DD.* tàm antiquos, quàm recentiores inuenio,veriſſimam, & incontrouer-

6 tibilem eſſe hodiè concluſionem illam,quę ſe habet, ex ſtipulatione Notarij pro abſente ius irreuocabile eidem abſenti acquiri,abſq; vlla ceſſioné, etiàm antè acceptationem, ſeù ratificationem contractus initi, nec ad actum validandum acceptatione opus eſſe, cùm ſat ſit Notarij acceptatio pro abſente,ſi eſanè in terminis puræ donationis abſenti factæ, Notario pro illo ſtipulante, omiſſis antiquioribus ſcripſerunt infraſcripti, poſt innùmeros,quos citant, de receptiſſima ſententia, & communi practica totius Mundi atteſtantes, videlicèt *Corne. conſ.*50.*vol.*1. *Cranett.conſ.* 252.*Fab.Turrett.conſ.*60.*lib.*2.*Roland.à Valle conſ.*19.*n.*21.*lib.*1. *Reg.de Ponte conſ.*120. *lib.*2. *Bertazz.tract.de clauſ.inſtrum.clauſ.* 18. *gloſ.*5.*Guid.Papa deciſ.*49.*Cacheran.deciſ.*33. *De Franch.deciſ.*339.*Caualcan.deciſ.*42.à *nu.* 13.*lib.*1.*Magon.deciſ.Florent.*57.*nu.*1. *Cæſar Barz.deciſ.*26.*num.*10.*Theſaur.deciſ.*70, poſt *num.*8.&ibi *Filius* addens,*Surd deciſ.*206.& alibi, *Stephan.Gratian.deciſ.Marchia* 39.*n.*9. & his addo nouiſſimè *Iacob.Cancer.variar. reſol.par.*1.*cap.*8.*num.*43.*& ſeq.Mantic.de tacit. & ambig.conuent.lib.*12.*tit.*7.*num.*12. & *Philipp.Paſchal.de viribus patria poteſtat. part.*1.*cap.*8.*num.*158.

7 Quæ quidèm concluſio in caſu,de quo agimus, eo magis noſtram confirmat ſententiam, cùm donatio à patre filio abſenti facta iuramento extiterit roborata,& cum promiſsione de non reuocando, quo caſu eſto, quòd Notarij ſtipulatio deficeret, iuramētum interpoſitum abſentiæ defectum ſuppleret, ſicq; donationem irreuocabilē rem ſeciſſe, hoc.n.operatur iuramentum, vt per illud ius abſenti irreuocabilitèr quęratur, *Mant.loco* cit.*num.*22.*Theſaur.*cit.*dec.* 70.*num.*8. *verſ.pro concordia,Mancin.de effectibus iuram.part.*4.*effect.*23.*num.*1.vbi dicit, non mediocrem effectum eſſe, quem iuramentum operatur in actibus abſente parte geſtis, cùm ſuppleat eius præſentiam, & valeant, ac ſi parte præſente facti fuiſſent, & paulò poſt *num.*3.inquit,iuramentum æquiparari ſtipulationi Notarij,idemq; affirmat *Cancer.loco* cit.*num.*44.*verſ.& idem eſt,ſi in donatione,& par.*3.*cap.*7.*num.*349.& *Paſchal.vbi ſuprà,verſ.& multò fortius.*

8 Corroborantur prædicta, ac penitùs indubitata redduntur,cùm hæc, de qua agimus,donatio à patre filio abſenti facta fuerit cum retētione vſusfructus, quæ quidem retentio iuris fictione operatur,vt rei donatæ dominium in donatarium transferatur, eſt *text.*ad literam in *l quiſquis,*& in *l. ſi quis argentum, §. ſed ſiquidèm,C.de donation.* vbi *DD.* omnes,*Guid. Pap. deciſ.*46. *&* 112. *Cancer.*cit.*cap* 8.*nu* 31 vbi idem dicit,quando in donatione adeſſet cōſtitutum (quod paritèr in donatione, de qua agimus legimus) illo enim in contractu deſcripto, ad donationis perfectionem nulla requiritur

9 realis traditio, ex quo clauſula iſta conſtituti eſt verè translatiua dominij, & poſſeſſionis, eoſdemquè quòad dominij acquiſitionem parit effectus, ſicut vera, & realis traditio, vulgata *l.quod meo,* vbi *DD.* communitèr, *ff.de acquir. poſſeſſ.* hinc *Alber.de Roſ.in Rubr.C.de donation.* quem citat,& ſequitur *Iaſ.*in citata *l.quotiès, C.de reiuendic. num.*16.dixit,quòd ſi quis teſtamentum faciens,dixerit,ſe inter viuos donare illa,quę legatarijs legauit, conſtituens ſe eorum nomine poſſidere, quòd ſi demùm aliquid ex illis, quæ in teſtamento relinqueret, alteri inter viuos donaret, & traderet, legatarium,ſeù primum donatarium in re illa donata ſecundo præferēdum eſſe, aſsignat rationem, quia teſtator conſtituens ſe pro illo tenere,& poſsidere, in eundem dominium, & poſſeſsionem tranſtulit, idemquè affirmauit *Cancer. loco* proximè allegato.

10 Stantibus igitur prædictis in facto, & in iure veriſsimis,quibus enirè conſtar,dona-

tionem factam filio, quamuis abſenti irreuocabilem remanſiſſe, ad eundemq; filium dominium ſuper re donata, in actu celebratæ donationis translatum fuiſſe; quæro Ego, quo iure affirmari nuſquàm poterit, vt opinio *Paul. Caſtrenſ.* procedat, vbi res vni primo donata, Notarij acceptatione accedente, in alterum demùm particulari titulo, vt in ſingularem ſucceſſorem transferretur, etenim tunc contraria ſententia de plano procederet, quando verſaremur in puris terminis citatæ *l. quotiès, C. de reiuendicat.* quam *Couarr.* ad eius dictum firmandum allegat, nimirùm ſi vni eſſet hodiè res donata, nulla donatarij præcedente acceptatione, aut Notarij ſtipulatione, vel ſi præcederet, abſquè tamen iuramento, & conſtituto, ſiuè rei donatæ vſusfructus retentione, & demùm cras eandem donator alteri donaret, vel venderet, & inſimul traderet.

11 Sed quando in prima donatione Notarij acceptatio præcedit, donatoris iuramētum concurrit, & conſtituti clauſula in inſtrumento deſcripta reperitur, eoq; magis & retētio vſusfructus rei donatæ, per quos quidem actus redditur donatio irreuocabilis, & dominium in donatarium transfertur, vt meam poſſem mutare ſentētiam, & contrariæ adhærere, indigerem, vt particularis lex mihi allegaretur, quæ expreſsis verbis diſponeret contrarium eius, quod ſuprà firmaui, quò fit, vt nulla ſit habenda ratio de dictis per *Dec.* in *d. conſ.* 225. *Magiſter Ioannes*, quem *Couar.* allegat, vbi authoritate *Paul. Caſtrenſ* in citato *conſ.* 195. *lib.* 2. dicit, reuocabilem eſſe donationem abſenti factam, quamuis Notario pro illo acceptante, quouſq; donatarij acceptatio non
12 cōcurrit, ſicq; antè ratificationem nullum ius donatario acquiri, etenim *Paul. & Dec.* ſententia magis communitèr reijcitur, & vt benè aduertunt *Catheran.* in citata *deciſ.* 33. *num.* 10. *verſ. non quoquè obſtat*, & *De Ponte* in relato *conſ.* 120. *num.* 2. ſunt hi *Doctores* in hoc articulo tàm in lecturis, quàm in conſilijs ſibi contrarij, quòd proindè allegari non merentur.

13 Et nè mea hæc ſententia *Doctoris* authoritate deſtituta videatur, allego in terminis terminantibus *Soc. iun. conſ.* 118. *vol.* 2. vbi donatio abſenti facta proponebatur cum retentione vſusfructus, donec viueret donator, Notario ſtipulante, & acceptante, ac donatoris iuramento accedente, demùmq; eadem bona alteri donata extiterant, conſultus *Soc.* quis nàm ex his duobus donatarijs meliora iura foueret; pro primo reſpondit per ſupradicta, & alia, quæ videri, & ponderari poſſunt, ſubdens *Soc.* quòd licèt *Paul. Caſtrenſ.* & *Dec.* authoritas magna ſit, tamen in hoc articulo illud de eis dici poſſe ait, *quandoquè bonus dormitat Homerus*, niſi dicamus (addo Ego) *Paul.* et *Dec.* loquutos fuiſſe in puris terminis *d. l. quotiès, C. de reiuendicat.* prout loquutus fuit *Couarr. loco* iàm dicto, et poſt eum *Iul. Clar.* in citato §. *donatio, quæſt.* 13. per totum *n.* 3. Hæc occurrunt.

SVMMARIVM.

1 *Donatiua gemmarum, quæ fiunt à ſponſo ſponſæ antè matrimonium conſummatum an donata cenſeantur, & num.* 2. 4. 5. 6. 7. 13. 14. 15. 16. 18. *&* 19. *& quid de illis donatis à conſanguineis ſponſi, num.* 8. 9. 10. 11.

3 *Vxor quicquid habet in ſui poſſe præſumitur ex bonis viri acquiſitum.*

12 *Munera à Principibus Ambaſciatoribus data cui acquirantur.*

17 *Verbum* dono, *aliquando impropriatur.*

20 *Anulus ſponſalitius à ſponſo ſponſæ traditus an cenſeatur donatus, & num.* 21.

22 *Gemmæ modici valoris à ſponſo ſponſæ traditæ an donatæ cenſeantur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an donatiua gemmarū, quæ fiunt à ſponſo ſponſæ antè contractum matrimonium per verba de præſenti donata cenſeantur, & quid de gemmis donatis à conſanguineis ſponſi. Anulus ſponſalitius in die nuptiarum à ſponſo ſponſæ traditus an donatus præſumatur, & de aliis notabilibus, vbi nouiſſima *deciſio Sacræ Rotæ Romanæ*.

CAP.

CAP. LXXI.

1 DOnatiua gemmarum, quæ fiunt à ſponſo, eiuſq; conſanguineis ſponſæ ſuæ in domo patris, antequàm matrimonium per verba de præſenti contraheretur, dubitaui *lib.1.cap.90.* an ipſi ſponſæ donata cenſeantur, ità vt tàm in vita, quàm in morte poſsit de illis liberè diſponere, et ex pluribus, quæ exaraui, verſantes in re dubia, nimirùm quando plenè, et perfectè de ſponſi animo non conſtat, an donare voluerit, (quia quando conſtat, quòd ſponſus donare voluit, res eſt ſine dubio, vt nouiſsimè refert deciſum *Reg. Leo deciſ.15.par.3.* omninò videnda quando de his dubitari contingerit) demonſtratum fuit, quòd nullatènus donata cenſeantur, poſt quorum ſcripta, quia in hoc articulo quamplurimæ inter noſtros nobiles, & populares primi ordinis, huius Supremi Senatus in contrarium prodierũt deciſiones, nonnullaſq; paritèr obſeruaui relatas à *Io. Baptiſta de Thoro* in *compend. deciſ.p.1.2.& 3.* in *verb. donatiua*, in *verb. pecunia miſſa*, & in *verb. veſtes*, adeò vt certo modo videatur his temporibus inducta conſuetudo ſic pro muliere iudicandi, cogor nunc ſatis de mea opinione in hac Ciuitate dubitare, verùm quòd in puncto iuris, hæc, quam tutatus ſum, ſententia nullatènus in dubium reuocari poſſit, credo, ſatis veritatem hanc d. *cap.90.* me demonſtraſſe, & vt quæ *ibi* dixi eo magis in præſentiarum robur recipiant, rogo noſtræ iuriſprudentiæ profeſſores, vt quando in poſterùm de his dubitari contingerit, adeant determinationem nouiſſimè à Rota Romana in hoc articulo emanatam in vna *Romana Iocalium*, ſub *die* 11. *Decembris anni* preteriti 1641. corã doctiſſimo *D. Merlino*, cuius quidèm deciſionis aurea verba, & tãto Authore digna, vt omnibus innoteſcãt hic imprimi curaui, & ſũt tenoris ſequẽtis.

Lunæ 11. *Decembris* 1641.

2 Hæres bonæ memoriæ D. Marchionis Vincentij Iuſtiniani, coràm A. C. petijt à D. Eugenia Spinula vxore dicti Marchionis, gemmas, & alia iocalia, quæ aſſerebat, fuiſſe tranſmiſſa, & tradita eidem Dominæ Eugeniæ, partim à Viro, partim à bonæ memoriæ D. Ioſepho patre, partim à claræ memoriæ Cardinale Iuſtiniano, fratre eiuſdem Marchionis Vincentii, & per ſententiam condemnata fuit Domina Eugenia ad reſtituendum. Cauſa verò appellationis coràm me introducta, hodiè Domini reſpõderunt, iocalia, de quibus in ſententia A.C. eſſe reſtituenda, exceptis in auribus.

Et pro reſolutione, Domini duas firmarunt concluſiones; vnam in facto, alteram in iure.

Primam in facto; Quòd conſtet de traditione, & valore dictorum Iocalium ex confeſſione ipſius Dominæ Eugeniæ; ex libris bonæ mem. Ioſephi, per eandem iudicialitèr approbatis; ex depoſitione Domini Camilli de Maximis, nepotis Domini Marchionis Vincentij; et ex ſchedula eiuſdem Marchionis; quæ omnia habentur in *ſummario, nu.* 2.3.4.*&* 5.

Siquidẽ D. Eugenia in proteſtatione, dũ exhibuit, & pœnès Patrem Carmelitam depoſuit Iocalia, ingenuè faſſa eſt, hæc Iocalia tradita ſibi fuiſſe à ſuis affinibus, qui nulli alii eſſe poterant, quàm conſanguinei D. Marchionis Vincentij; quà cõfeſſione, præſertim iudicialitèr facta, nulla maior datur probatio: Ioſephus verò in libris ſingula Iocalia deſcripſit, cum nomine, ac determinato pretio. Camillus autem de Maximis teſtatur, hanc eandem traditionem factam Dominæ Eugeniæ; qui teſtis, licèt vnicus, tanquàm de facto proprio deponens, ac nepos mariti, videtur omni exceptione maior, & vtpotè, qui nullum in hac cauſa intereſſe habebat, & cum hac depoſitione mortuus iam eſt, multùm certè probat, *Bar. in l.* 1. *§. idẽ, n.3. ff. de quæſt. Rot* apud *Caſar. de Graſſ. dec.3. n.6. de prob. & in recent. dec.311. n.7. p.6.* fuitq; in ſimili firmatum in *Firmana penſionis* 10. *Iunij* præteriti coràm
3 bon. memoriæ *Pirouano*. Præſertim iunctà iuris aſſiſtentia, & præſumptione, quòd omnia exiſtentia pœnès uxorem, præſumantur tradita à marito, vel acquiſita de eius bonis, *l. Quintus Mutius, ff. de donat. inter vir. & vxor. Rota* coràm *Biſignetto dec. vnic. n.9 de donat. inter vir. & vxor*, quæ iuris aſſiſtentia indubiã teſti tribuit fidem, *Abb. in c. auditis, nu.15. de præſcript. Rot. dec.480.* ſub *nu.3. & dec.512.* etiam *nu.3. p.1. recent.* et demùm, Marchio Vincentius in ſchedula recenſuit illa, tanquàm exiſtentia pœnès Dominam Eugeniam, quæ facit nõ leue adminiculũ, cùm reperiatur verificata, quòd alia Iocalia, iam per eam reſtituta, atq; fuerit facta tempore non ſuſpecto, & idem Marchio ſub eadem aſſertione

deceſ-

Digitized by Google

deceſſerit,nec ſit cenſendum, cùm voluiſſe decedere cùm peccato.

4 Poſita autẽ hac probatione de traditione Iocalium,& de eorum exiſtẽtia, intrat iuris concluſio, (& hęc eſt altera concluſio à *DD.*firmata)quòd,data per Marchionem Vincentium maritum, cùm ſint pretioſa, & magni valoris, nequè deſtinata ad vſum quotidianum,ſed feſtinum, & deferenda dùm in publicum prodiret ſponſa,nõ præſumuntur donata, ſed tantùm accommodata ad uſum,& cauſa,ac gratia ipſius mariti, eiuſquè honoris, ut ornatior ſponſa incederet, *l. ſi vt certo*, §. *interdùm, ff. commod.* ibi, *vel ſi ſua dùmtaxat cauſa commodauit ſponſæ fortè ſuæ, vel vxori, quò honeſtius culta ad ſe deduceretur*, et cõmunitèr *Doct. in l.penult.§.ſeruis uxoris,ff.ſolut.matrim.Bal. in Authen.ex teſtamento,num.30.C.de collat. Angel.conſ.339.num. 2.verſ.contrarium,Anchar.conſ.181.n.3.*qui refert,ità conſuluiſſe, ac ſenſiſſe *Io.de Canamõte,Raynerium de Foroliu.* et alios celebres *I. CC. Caſtrenſ. conſ. 438.n.2.p.2.Boer.in Conſuet.Biturig.c.8.col.4.* poſt *med.*vbi dicit,ità pluriès fuiſſe iudicatum contrà uiduas, *Afflict.dec. 315.n. 1. & 2.*qui dicit,ità fuiſſe iudicatum in Conſilio Neapolitano tribus vicibus contrà nobiles fęminas,*Surd.deciſ.166.n.41.& ſeqq.Card. Mant.de tacit. lib. 21. tit.6. n.5. & 6.*ac *ſeqq.* qui de receptiſſima teſtatur ſententia,latiſſimè *Sanchez de matrim.lib.6.diſput.25.nu. 10.& ſeq.Cyriac.controu.120.n. 50.& 67.& Rota* ſequuta eſt hãc opinionem, vt corãm *Biſignetto d.dec.vnic.*ſub *n.4.verſ. quòad vaſa,& iocalia,& nu. ſeqq.de donat.inter vir.& vxor.in Vrbeuetana Iocalium 12. Iunij* 1589. corãm *Orano,in Ferrarien. Lucri dotis* corãm bo.mem.*Patriarcha Manzanedo,*quę eſt *dec. 113.par. 1.recent.* et corãm Sanctæ mem. *Gregorio XV. dec.474.*

5 Euidenſq;ratio eſt,quia,dùm poteſt credi, maritum tradidiſſe hęc Iocalia ad põpam,et dignitatẽ ſuę familię, vt ſatisfaceret conſuetudini Patrię (dedecus enim illi fuiſſet, ſi inculcta ſponſa eius prodiiſſet) reiicienda eſt pręſumptio donationis, quę nũquàm ſolet admitti,dùm alia recipi poteſt,*l.cum de indebito, ff.de probat.Sanchez, Cyriac.*et alii ſuprà allegati,et perpendidit *Rota in d.dec.vnic.n.6.*corãm *Biſignet.de donat.inter vir. & vxor.et in d.dec.113.num.4. p.1.recent.*

6 Nec verò vlla faciẽda eſt diſtinctio, an illa tradita fuerint, conſummato iam matrimonio, vel antè matrimonium, prout putabat *Antonius Gomez*, quia, quocunquè tempore inſpecto,nunquàm cenſentur donata, quando ſunt pretioſa, ſemper enim militat eadem ratio, non præſumendæ donationis,dùm alia capi poteſt præſumptio, & benè hoc probat *text.in d.l.ſi vt certo,d.§. interdùm,*ibi, *ſponſa fortè ſua,vel vxori,ff.cõmod.Imol.in l.penult.§.ſeruus*, ſub *num.12. verſ.item attende,ff.ſolut.matrim. Rolan.conſ. 10. num.13.vol.1. Clar.§.donatio,q.10.nu.3. Rot.d.deciſ.113.num.7.p.1.rec.*& corãm ſanctę memorię *Gregorio XV.d.dec.474.num.2.* & *Rota in d.deciſ.113.num.9.* prudentèr dubitauit de opinione *Antonij Gomez*,quem poſteà, & inſupèr *Montaluum*,ac *Matienz.* malè diſtinguentes apertè reprobauit *Gutierrez pract.quæſt.ciuil. lib.2.q.19. per tot.*& hanc etiam reprobat diſtinctionem *Sãchez de matrim.d.lib.6.diſp.25.num.28.*

7 Et hæc quidèm certiora fiunt in caſu noſtro, quia Marchio Iuſtinianus, vt cautius ageret, mandauit in ſuo teſtamento, vendi iocalia, quæ diſpoſitio,vel indicat,à principio nullam ipſum habuiſſe voluntatem donandi, & ſe conformaſſe cum præſumptione iuris,vel quatènus fuiſſet donatio,eam reuocauit,prout facere potuit, dũ huiuſmodi donatio morte tantùm confirmabatur,*Abb.in cap.donatio, num.3.& 7.de donat.inter vir.& vxor.*benè in his terminis *Corn.conſ.101.nu.11.vol.1. Honded.conſ.30. num.15.vol.2. Card.Mantic.de tacit.d.lib.21. tit.6.nu.15. Cyriac.d.controuerſ.120.num.78.*

8 Procedunt autem hæc etiam & reſpectu iocalium,quæ bonæ memoriæ D.Ioſephus ſocer tranſmiſit ad D.Eugeniam nurum, illa enim neq; cenſentur donata,ſed tranſmiſſa, vt impleret ipſe partes filij,cui onus incumbebat honorificè,& condecentèr veſtiendi, & ornandi vxorem,ità de traditis à ſocero nurui *Bald. in l.omnimodò, §.imputari,*ſub *nu.4.verſ.Quid ergò, C.de inoffic.teſtam. Surd.d.deciſ.166.num.5. Sanchez de matrim. d.lib.6.diſp.25.num.33.Fontanell.de pact.nuptial.clauſ.7.gloſ.3.p.6.num.91.*

9 Hìc verò,vltrà hanc præſumptionem iuris, habemus etiam expreſſam declarationem voluntatis eiuſdem Ioſephi ſoceri, exaratam in libris, in quibus expreſſit, ſe emiſſe pro vſu D. Eugeniæ, vxoris ſui filij, quæ declaratio omnem excludit donationem,*Roman.conſ.146.*ſub *num.2.verſ.Eſt & ſecundum, Fontanell. d.loco,num.84. & 85.* vbi,quòd cùm ſit de his,quæ pendent à voluntate,ſufficit proteſtatio extraiudicialis, & etiam abſente parte facta.

10 Idemquè dicendum paritèr eſt reſpectu Margaritarum, quas claræ memoriæ Car-

dinalis Iuſtinianus frater mariti eidem D.Eugeniæ tranſmiſit, quia cenſentur tradita quidèm vxori fratris, ſed vt ornatior ipſa incederet, fratri enim intererat conſeruare familię ſplendorem, vt fratris vxor Mundo muliebri compta prodiret in publicum,non autem eidem vxori donata cēſentur, ſed potiùs fratri,ratione ſanguinis, neq; enim vlla alia ratione moueri potuit Cardinalis,vt margaritas illas tranſmitteret, niſi charitate ergà fratrem,& amore ergà propriam familiam, ità in his terminis *Bart.in l.ſed ſi plures,§.in arrogato,nu.*4. & *ibidem Alex.num.*13.*ff.de vulg.Iaſ.*in eadem *l.§.ad ſubſtitutos,nu.*9.vbi,quòd durum eſt in practica ab hac opinione diſcedere, quæ etiam,& tutior eſt,*Caſtrenſ.d.conſ.*438. ſub eodem *num.*2.*p.*2. *Roland.d.conſ.* 10.ſub *num.*11.*verſ.tamen in dubio,vol.*1.*Clar.§.donatio,d.q.*10.*nu.*2.*Sanchez de matrim d.lib.*6. *diſp.*26.*num.*4.6.*&* 11.*Fontanell.de pact.nuptial.d.clauſ.*7 *gloſ.*3.*p.*6.*nu.*92.qui teſtatur, ità fuiſſe deciſum in Senatu Cathaloniæ.

11 Et quamuis in contrarium allegentur nonnulli, tamen hæc eſt communior opinio, & aliqui ex illis allegatis loquuntur, quando conſanguineus mariti tranſmittit ad ſponſam iocalia,& alia ratio cōſiderari poterat, præter motiuum ſanguinis, vt putà ſi ipſa ſponſa eſſet benemerita de donante, & donans aliquid poſſet ſperare ab ipſa, vel illius contemplatione, vel alia huiuſmodi motiua cōcurrerent,quæ,vel æquè vrgerent,vel ſuperarent motiuum conſanguinitatis cū marito,ità vt conſanguineus mariti non donauerit intuitu ipſius mariti, ſed potiùs ſponſæ,vndè eidem etiam ſponſæ illa tali vrgente coniectura cenſenda eſſent donata,vt benè per *Menoch.præſumpt.* 26.*num.*1.*lib.*3. *Gratian.diſcept.* 189 ſub *n.*8. *verſ.Quod etiam eſſet in vxore*, *Sanchez de matrim.d.lib.*6.*d.diſp.*26.*num.*6.*&* 7. hic autem non poteſt conſiderari alia ratio,propter quam Ioſephus, & Cardinalis Iuſtinianus donauerint, niſi quòd ille pater,hic autem frater eſſet Marchionis Vincentij mariti.

12 Alij verò *Doctores* loquuntur in muneribus factis per Principes Ambaſciatoribus, quæ munera Ambaſciatoribus ipſis, non autem eorum Principibus, à quibus miſſi ſunt, cenſentur acquiſita, quandoquidèm eſt in his ius præcipuum, vt donatum à Principe,cēſeatur donatum,& acquiſitum ijs, quibus res tradita eſt, non autem quorum contemplatione donatum eſt, *l cùm multa, C.de bon.quæ liber. Bart.in l. ſi verò, §.item quicquid*, ſub *num.*3. *ff.ſolut.matrim. Caſtrenſ.in l.dotalem,num.*6.*ff.eodem,Brun.de legat.c.*6.*lib.*4. *Roland.d.conſ.*10.*nu.*9.*vol.*1. *Menoch. d. præſumpt.*26.*num.*8.*&* 23. *lib.*3. *Sanchez de matrim. d.lib.*6.*d.diſp.*26.ſub *nu.* 15.*verſ. ſecundò, nàm in donatis*, & quia, vt plurimùm,huiuſmodi munera,quæ Ambaſciatoribus traduntur, ſunt proportionata conditioni Ambaſciatorum, non autem Dignitati Principum, & ideò ſi eſſent munera magni valoris,& congrua Principibus mittentibus,ad eoſdémmet Principes ſpectarent, *Roland.d.conſ.*10.ſub *num.*11.*verſ. vltimò non obſtat,vol.*1.*Menoch.præſumpt.*27. *num.*3.*lib.*3. *Sanchez d.diſp.*26.ſub *num.*15. *d.verſ.ſecūdò,nam in donatis,lib.*6.*de matrim.* in muneribus autem ordinarijs præſumitur,quòd Principes,& mittentes,& donantes intelligant, vt huiuſmodi munera Ambaſciatoribus acquirantur. Sed hìc ceſſat omnis difficultas, quia idem Camillus de Maximis, nepos etiam Cardinalis,& optimè informatus, deponit de hac voluntate donantium, ibi, *Tanto il Signor Marcheſe Vincenzo,quanto il Signor Gioſeppe,ſuo padre, & il Cardinale predetto,compiacendoſi di veder comparire la Signora trà l'altre Dame riccamente ornata, &c.*

Deciſio autem coràm bonæ memoriæ *Cardin.Seraphin.num.*1108.*num.*5.*&* 6.incidentèr loquitur,quia *ibi* principalitèr agebatur in materia penſionis, nec conſtat, quòd res eſſet pretioſa.

13 Non obſtat, quòd donatio iocalium præſumatur in Nobilibus, & Magnatibus, quoniam immò contraria ſententia eſt verior,vt iocalia pretioſa, neq; in Nobilibus cenſeantur donata, quemadmodùm de pretioſis ornamentis, traditis filiæ Ducis Vrbini à Roberto Malateſta coniuge conſuluit *Corn.d.conſ.*81.*vol.*1.& ſequuntur,ac approbant *Laderch. conſ.* 118. *num.*3.*&* 4. *& Honded. d. conſ.*30. *vol.*2. & de Magnatibus Regni,atq; opulentiſſimis Viris loquitur *Gutierrez pract.quæſt.d.lib.*2.*d.q.*19.*n.*4. *&* 9. et de Familia Bentiuola, quæ nobiliſſima eſt,emanauit *deciſio* illa 113.*p.*1.*recēt.* cōtrariaq; opinio aliquam probabilitatem haberet, ſi coniuges diſparis conditionis eſſent, vt notat *Surd. d deciſ.*166. *num.*22. *Gratian.d.diſcept.*189.*num.*19.*&* 20.et conſiderauit eadem *Rota d.deciſ.*113.*num.*14. *p.*1.*recent.* quæ diſparitas hìc ceſſat.

14 Neq; vrgent in contrarium coniecturæ ponderatæ, quia ad inducendam donationem requiruntur plures, et validiſſimæ, quæ vim habeant probationis concluden-

Digitized by Google

tis, *Dec.conſ.176.*ſub *n m.1.verſ.vndè actor, Corn conſ.11.*ſub *num.5. verſ qui dicit,vol.3. Riminal.iun.conſ.342.num.111. Aldobrand. conſ.99.num.15.lib.1.*cùm ſemper facienda ſit interpretatio excluſiua donationis, et vt potiùs præſumatur fatuitas, *d.l.cùm de indebito,ff.de probat.Bald.in l 1.*ſub *nu.3.C.ad Trebell. Menoch.de arbitr.caſu* 88.*nu.3. Bero. conſ.55.num.10.vol.1. Rimin.iun. conſ.274. num.54.& ſeqq.& conſ.484.num.40.Rot.deciſ.69.num.1.& ſeq.part.7.recent.*

15 Deductæ autem ſunt leuiſsimæ, verba illa Nuncii deferentis lineam margaritarum, *Si mandano queſti ceci per giocare*, ſunt verba blanda,et iocoſa, ad hoc prolata, vt puellę ſponſę animum, et gemmis, et verbis recrearet, non autem, vt indè deſumi poſſet argumentum donationis, quemadmodùm dicitur de verbis iactatoriis, et blādis in *cap.cùm veniſſent, & ibi Canoniſtæ, de inſtit. & in l.itá ſtipulatus*, vbi *Iaſ.num.5. ff.de verb.obligat.* et in his terminis *Sanchez de matrim. d.lib.6.diſp.25.* ſub *num.14. verſ. tertiò, quia ibi*, ſed urbanitatis, et officii gratia dicta,quę obligationem non pariūt.

16 Tempus tranſmiſsionis iocalium, quòd contingerit inter ſolemnia natalitia,non concludit,nec infert donationem,quia hęc iocalia erant notabilis valoris, itá vt inter ſtrenas aptè referri non poſſent,et eo tempore tradita ſunt iocalia,quia tunc contingit aduentus ſponſę ad Vrbem.

17 Verba illa, quibus vſus fuit Nuncius, dùm obtulit iocalia, *Vi dona il Signore,&c.* vel debent impropriari, itá vt intelligatur donatus vſus, non autem proprietas,vt in his terminis benè *Bart.in l.1.§.nec caſtrenſe, num.10.ff.de collat.bonor. Bald.d.authent.ex teſtamento, num.31.& 32. C.de collat.Alex. conſ.155.num.11.lib.7.Roland.d conſ.10.nu. 15.vol.1.Laderch.d.conſ.118.num 2.Sanchez de matrim. d.lib 6. d.diſp.25.num.14.& 15. Fontanell.de pact.nupt.d.clauſ.7.gloſ.3.nu.76. p.6.Rot.d.deciſ.113.num.11.par.1.recent.*vel docendum eſſet de facultate Nuncii, deferentis dicta iocalia pretioſa, vt poſſet donare,*Bald.d.authent.ex teſtamento,* ſub *n.32. C.de collat. Honded.d.conſ.30.num.35.vol.2. Rot.d.deciſ.113.num.1. p.1.recent.*

18 Quòd hęc iocalia eſſent congrua ſponſę tantùm,et ad vſum mulierum ordinata, paruifaciendum videtur tale argumētum, quia,vt plurimùm,iocalia,quę dantur mulieribus tempore nuptiarum, viris non cōueniunt,et ideò hanc diſtinctionem,an iocalia conueniant ſoli vxori, vel marito, nō admiſerunt, ſed indiſtinctè, quòd nūquàm intelligantur donata uxori, ſed ſolùm ad uſum conceſſa,firmarunt *Imol.in l. ſi pater, d.§.ad ſubſtitutos,*ſub *nu.11.verſ.ſed certè hac opinio, ff.de vulg. Alex.in d.l. ſed & ſi plures, §.in arrogato, nu.13.ff.eodem, Roland.d.conſ. 10.* ſub *nu.11.verſ. ſed quando donantur munera,vol.1. Lup.de donat.§.45.num.8.& ſeq. Menoch.d.præſumpt.26.num.9 lib.3. Sanchez de matrim.d.lib.6.d.diſp.26.*ſub *num.15.verſ. probabilius autem credo,*et ſemper ſtat incōcuſſa ratio illa, quòd dicantur tradita, vt maritus, & conſanguinei illius conſulant dignitati familiæ, & quia illos puderet è domo eorum exire ſponſam incomptam, & ſine conſueto ornatu, & capien la eſt omnis alia interpretatio pro excluſione donationis.

19 Demùm cadit tota vis coniecturarum, quæ donationem poſſent arguere,dùm et teſtamento Ioſephi, & Vincentij, et ſchedulis,& alijs euidētèr apparet,iſtos noluiſſe donare, ſed tantùm ad vſum accommodare, vndè coniecturæ pro donatione debent cedere cōiecturis validioribus, immò probationibus excludētibus donationem.

20 Non obſtat, quòd anulus,vnà cum Adamante notabilis valoris, tanquàm ſponſalitius ſpectet ad D.Eugeniam,& ei cenſeatur donatus,*Bald.in d.authent.ex teſtamento,* ſub *num.31. verſ. item quæritur, C.de collat. Roman.d.conſ.146.*ſub *num 2.verſ.nunc verò in iſto caſu, Natta conſ.317. num 3. Crauett. conſ.443.* ſub *num.15. verſ.quintò anulus,* & ſequitur *Honded.d.conſ.30.*ſub *num.41. verſ. prout & tertiò, vol.2. Cardin.Mantic.de tacit. lib.10. tit.1.* ſub *num.17. verſ. ſecundò eſt aduertendum, Giurb. ad Conſuetud.Meſſan. c.13. gloſ.4.num.1. Theſ.iun.q.15.nu 2.lib.3 Surd. d.deciſ.166.num 1.Peregr.deciſ.140.*ſub *n.1. verſ.videamus, quid, Gratian. deciſ. Marchiæ 118.*ſub *nu.9.verſ.adde,quòd iſti,*qui loquuntur,etiam quòd anulus eſſet pretioſiſſimus, vt *Ant.Faber* in ſuo *Codice, lib.5.tit.1.de donat. antè nupt. definit.2. verſ.anuli nuptialis, Fontanell.de pact.nupt.d.clauſ.7.gloſ.3.nu.56. p.6. Cyriac.d.controuerſ.120.num.59.& ſeq.*

21 Quoniam, quicquid ſit de veritate iſtius opinionis,quæ habet contradictores,nempè *Caſtill.ad l.Taur.52 in fin.& Sanchez de matrim. d.lib.6 diſp.23.nu.10.* & videtur dubitaſſe *Peregr.d.deciſ.140.* ſub d.*verſ. videamus,quid,in fin.& Bertazzol.conſ.ciuil.59.nu. 21.* & alij, & in hoc anulo ſponſalitio dùm eſt pretioſus,militare videtur eadem ratio, vt ſponſus tradiderit pro ſeruando ritu Eccleſiæ in nuptijs,non autem animo donandi, & *Doctores* illi pro communi opinione

alle-

Digitized by Google

allegati,innituntur *tex.l. ſi quis pro vxore, & l.ſi donata res,§.ſi ſponſus, ff.de donat.inter vir.& vxor.*qui *text.* emanarunt eo tempore,quo anuli ſponſalitij non erant pretioſi, immò nec aurei, ſed ferrei, vndè nil mirũ, ſi tunc cenſebantur donati,quaſi quotidiani, & exigui valoris, omnes enim *Doctores* in hac materia excludunt donationem in pretioſis, & rebus feſtiuis,& ſolùm admittũt in quotidianis,& modici valoris, hocq; idem ſenſerunt *Statuentes Romani,*qui *lib.1. cap.135.*permiſerunt donationem,& induxerunt præſumptionem illius quòad anulũ ſubharrationis,quatènus tamen ſit ſine lapide,& ſic exigui valoris, in quo *Statuentes* videntur reſpexiſſe ad priſcum illud tempus,& morem,quo Romani ſponſi ſubharrabant ſpõſas anulo ferreo,& ſine gemma, vt ex *Plinio,& D.Hieronymo* deſumunt *Briſſon.de rit.nuptiarum,in princ.verſ.his à Paulo velatam,Petr.Gregor.Tholoſ. ſyntagm.iur par. 21.lib.8.cap.7.num.3. Roſin. antiqu.Roman. lib.5.c.37.in princ.verſ.ferreum verò anulum, Alex.ab Alexandro genialium dierum lib.2. cap.5.verſ.anulus tamen ſponſa.*

Non eſt opus in præſenti examinare huiuſmodi cõtrouerſiam,quia non probatur, hoc anulo pretioſo, ac magni valoris deſponſatam fuiſſe Dominam Eugeniam.

22 Quo autem ad inaures illas,cum quibuſdam notis,vt dicitur,*à Cifra,*Domini dixerunt, illas ſpectare ad D.Eugeniam,quia ſunt modici valoris,attenta coniugum nobilitate, & ad quotidianum vſum deſtinatæ, licèt ſint cum aliquibus adamantibus, qui tamen ſunt exigui ponderis, vndè Domini arbitrati ſunt,non congruere illis nomen rerum pretioſarum, proindèque benè poſſe,ac competentèr ſpectare ad viduam, prout in ſimilibus terminis de Torque aureo,& anulis non magni valoris,& alijs inter Nobiles arbitratus eſt Senatus Neapolitanus,teſte *Afflict.d.dec.315.* & admittit *Menoch.* eſſe Iudicis partes hoc arbitrari, *caſu 218.num.5.de arbitr.iudic.Gutierr.pract. quaſt.d.lib.2.d.q.19.num.9. Cyriac.d.contron. 120.num 54.& 72. Surd.d.deciſ.166.num.8. Caſtill. deciſ.93. num.9.*

Et ità vtraquè parte informante, ter diſcuſſa cauſa, reſolutum fuit, &c.

SVMMARIVM.

1 *Electio Superiorum in monaſterijs per vota ſecreta fieri debet, ità vt ſingulorum eligentiũ nomina nuſquàm publicentur.*

2 *Electio Superiorum an nulla cenſenda ſit, ſi ſcrutatores publicauerint, omnium conſenſu electionem fuiſſe factam.*

3 *Nominatim fieri dicitur, quod ità exprimitur, vt de eo nequeat dubitari.*

4 *Ratio quæ fuerit* Concilii Trid.ſeſſ.25.cap. 6. de regularibus, *vt per vota ſecreta fieret electio.*

5 *Legis mens potiùs, quã verba ſunt attendẽda.*

ARGVMENTVM.

Agitur,an electio Superiorum in Monaſterio irrita ſit cenſenda, attenta diſpoſitione *Concilij Trid. ſeſſ. 25. cap.6. de Regularibus,*vbi ſcrutatores,illam omnium conſenſu fuiſſe factam publicarent.

CAP. LXXII.

1 Electio Superiorũ in Monaſteriis quibuſcunquè certum eſt, quod non niſi per uota ſecreta fieri debet, ità ut ſingulorum eligentium nomina nunquàm publicentur; ſic ſtatuit *Tridentina ſanctio cap.6.ſeſſ.25.de Regular.*expreſsè diſponens,quòd ubi contra illius *Decreti* cõſtitutionem aliquis electus fuerit,electio irrita ſit.

2 Sed audiui,in dubium reuocari,an nulla cenſenda eſſet electio, ubi uotis omnibus iam datis, unus ex uocalibus à ſcrutatoribus poſtularet,ut publicarent,ſi,uel nè electio cum omnium uotis, & cõſenſu ſequuta eſſet,cui affirmatiuè reſpõderent, quòd omnes,nimirum,in electum eligendo concurrerunt, an, inquam, per hanc publicationem *Concilij decreto* contrauentum ſit?

Certè,ſi uerba *Concilij* perpendimus, uidetur, ad electionem non ritè fuiſſe proceſſum, quia publicando, quòd omnes in electione concurrerunt, aliud non eſt, niſi implicitè ſingulorum uocalium nomina propalare, argumento *tex.in l.1.ſſ. de liber.*

& poſthum. ubi i ! nominatim fieri dicitur,
3 quod ita exprimitur,ut de eo nequeat dubitari; At ſi mentem *Concilij* attendemus,
ſecus dicendum erit; etenim non alia ratione, teneo indubitantèr, ſic ut ſuprà *Sa-*
4 *croſanctum Concilium* ſtatuiſſe, quia cùm ut plurimùm, & ferè ſemper electio non ſequatur cum omnium conſenſu, ſi uota publicarentur; ſciret electus illum,qui uotum ei non dedit, & ſic de facili odium inter eos naſci poſſet,cum ea conſequentia, quę inter Fratres,& Monachos conſiderari poteſt, hęc, inquam, ratio ceſſat in caſu propoſito, nàm dùm publicatur, electionē unico omnium ſpiritu fuiſſe factam,nō eſt, quòd ex hac publicatione aliquid mali oriri poſſit: cùmquè mens, non autem legis
5 uerba ſint attendenda,*l. non dubium*,C. *de legib.*& in caſu notabili dixi Ego *lib.*1.*cap.*1.*num.*50.proindè non multum dubitarem in aſſerendo, electionem,de qua ſuprà ritè peractam; ſcio tamen in facti contingentia contrarium conſuluiſſe Virum quendā in utroquè iure conſummatiſſimum, qui demùm, quæ eſſet hac in re mea opinio, ſcire uoluit,&c.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuta alienans rem emphyteuticam irrequiſito Domino incidit in commiſſum, quæ concluſio limitatur pluribus modis, nu.* 2.3.4.5.6.*&* 7.

8 *Emphyteuta alienans ſaluo aſſenſu Domini cum clauſula* nec alitèr,nec alio modo,*an incidat in commiſſum,et num.*10.11.12.16.17.18.23.*et* 25.

9 *Clauſula* nec alitèr, nec alio modo, *quid importat.*

13 *Emphyteuſis quando eſt hæreditaria tranſit ad quemlibet,etiam extraneum hæredem, et num.*19.*et* 20.

14 *Conſenſus directi domini an requiratur, quando emphyteuſis in alium transfertur iure cōgrui,et num.*15.

21 *Emphyteuta alienans irrequiſito Domino,poſſeſſione non tradita,non incidit in commiſſū; ſed quid ſi in contractu adiecta eſt clauſula conſtituti,et num.*22.

24 *Emphyteuta alienans irrequiſito Domino; ſed ſaluo eius aſſenſu, an tradita poſſeſſione ad euitandum caducitatem poſſit pro conſenſu ad Dominum recurrere.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an emphyteuta incidat in commiſſum, ſi rem ſibi in emphyteuſim conceſſā alienauerit, ſaluo tamèn aſſenſu Domini, & cum clauſula *nec alitèr,nec alio modo.* Emphyteuta alienans, & poſſeſſionē tradens ſaluo aſſenſu Domini an ad caducitatem euitādam poſſit Dominum præuenire,& conſenſum petere, & infrà quātum tempus. Caſus enumerantur, in quibus emphyteuta poteſt rem emphyteuticā alienare ſine directi domini conſenſu, & de alijs,vbi nouiſsima *deciſio Sacra Rota Romana.*

CAP. LXXIII.

1 EMphyteuta ſi emphyteuſim,directo Domino priùs nō requiſito, alienauerit, quòd incidat in commiſſum, cautum eſt vtroquè iure,ſiquidèm de iure ciuili eſt *tex.*vulgatus in *l.fin.C.de iur. emphyt.* & de iure canonico in *c. potuit, extrà de loca.* eſt verum, quòd aliquandò hæc iuris concluſio fuit à *Doctoribus* in pluribus caſibus limitata, &
2 præ cæteros primò,vt non habeat locum quando emphyteuta in alium titulo lucratiuo emphyteuſim transferret,ità *gloſ.in d. l.fin.*in *verb. alijs vendere,Bal.* & *Imol.* in *l.ſi domus,§. fin.ff. de leg.* 1. aliiquè plures relati à *Iul.Clar.* in §. *emphyteuſis,quæſt.* 15.ſecun-
3 dò,quotiès pater rem emphyteuticam pro filia collocanda in dotem daret, vt ex *Specul.Io. Andr.Iaſ.et Soc.*probat *Hippolyt.Marſil. ſingul.*443. tertiò non incideret emphyteuta in commiſſum, ſi tenens emphyteu-
4 ſim communem cum alio,in illum partem

ſuam

ſuam alienaret, itá ex *Bart. et Ang.* probat
5 idem *Marſil. ſing.* 24. quartò nec paritèr á iure ſuo caderet emphyteuta, ſi ſuper fundo emphyteutico, domino irrequiſito, ſeruitutem aliquam imponeret, *l.* 3. *ff. de ſeruit. ibiquè Florian. et Paul. Caſtrenſ. Cepol. de ſeruit. vrba. prædior. cap.* 14. *num.* 4. quintò vbi
6 alienatio ex neceſſaria cauſa ſequuta eſſet, *Affl. deciſ.* 191. ſextò, alijs omiſſis, quotiès
7 emphyteuta ſub pacto legis commiſſoriæ, vel adiectionis in diem venderet emphyteuſim, *Iaſ. in d. l. fin. n.* 138. C. *de iur. emphyt.*

8 Sed inſiſtendo concluſioni in principio firmatæ, quid dicendum, ſi emphyteuta rem ſibi conceſſam in aliquem alienauerit, ſaluo aſſenſu Domini, cum clauſula *nec alitèr, nec alio modo?*

Hæc eſt vulgata quæſtio, eamq; ex profeſſo tractarũt innumeri *Doctores*, quos refert *Barboſa de clauſ. vſufreq. clauſ.* 81. *nu.* 18. apud nos autem quando de his tractari contigit, pro commiſſo, clauſula prædicta non obſtante, ſolet allegari *Grammat. deciſ.* 49. cui non contradixit *Præſ. de Franch. dec.* 267. & *Genuenſ. in Praxi Archiepiſc. cap.* 44. dicunt enim, quòd cùm hæc proteſtatio ſit contraria facto, nil debet operari.

9 Pro contraria verò parte ſolet ponderari huius clauſulæ uis, quæ conditionem importat, vt dixerunt *DD*, quos ad nauſeam refert *Barboſ loco* citato, *num.* 11. vndè ſi facta in hunc modum alienatione, ad dominum directum pro conſenſu recurritur, eumquè ille denegaret, reſoluitur alienatio, ac ſi nunquàm facta eſſet, ac proindè non eſt, cur de commiſſo tractari poſſit, huiuſquè ſententiæ fuerunt nonnulli ex illis, quos refert *Barboſ. loco* cit. *num.* 18. ſignantèr *Ant. Gamma deciſ. Luſit.* 147. *num.* 4. vbi optimè *Diaz de Mena*, qui dicit, hanc magis communem eſſe ſententiam, quamuis ſe-
10 quuta traditione plures contrarium teneant, quorum opinionem intelligit veram, ſi contrahẽtes poſt traditionem ſequutam nimium diſtulerint cõſenſum á directo domino petere, nàm tunc, vel proteſtatio, dicit ipſe, fuit appoſita in fraudem domini, vel tacitè videntur ab illa receſſiſſe, vndè addit, vt proteſtatio excuſet, tenentur contrahentes intrà modicum tempus domino denunciare, aliàs in commiſſum caderent, & proteſtatio tanquàm fraudulenta non iuuaret, ſicquè eſſet aperta via fraudibus.

11 Hanc eandem ſententiam, quòd alienata emphyteuſi cum hac clauſula, notabiliquè mora non cõcurrente ad conſenſum á directo domino petendum, nulla ſubintret pœna commiſſi ſemel, atquè iterùm anno præterito amplexa eſt *Rota* in vna *Romana deuolutionis domus* coràm Reuerẽdiſſimo D.P. Merlino ſub *diebus* 17. *Iunij*, & 20. *Nouembris* 1641. quarum deciſionum tenor adhùc non impreſſus eſt ſequens.

Lunæ 17. *Iunij* 1641.

12 Iudex primæ inſtantiæ pronunciauit, Domum eſſe deuolutam ad RR. Moniales ☞ S. Silueſtri; ſed introducta cauſa appellationis coràm me, hodiè Domini dixerũt, Non conſtare de deuolutione, & ſic ſententiam eſſe infirmandam.

13 Non conſtat de deuolutione, quia, aut illa prætenditur ex linea finita, & hæc prætendi non poteſt, cùm emphyteuſis ſit hæreditaria, & tranſitoria ad extraneos, vt ex inſtrumento anni 1584. Et obſeruãtia hoc etiam declarauit, quià tranſiuit de Mangiotto ad Menghinum, et de Menghino ad Ianuarium.

14 Aut deuolutio prætẽditur, eò quòd Alexander Menghinus vendiderit Ianuario, & Ianuarius D. Abbati Paulo, abſquè conſenſu Domini directi, nempè dictarum Monialium, *cap. potuit emphytheota, de locat. l. fin. C. de iur. emphyt. Card. Mant. de tacit. lib.* 2. *tit.* 28. *num.* 1.5. *et ſeq.* Et hæc prætenſa deuolutio euitatur ex duobus.

15 Primò, quia agitur de alienatione neceſſaria, D. enim Abbas retraxit vigore *Bullæ* ſuper iure congrui fel. rec. *Gregorij XIII.* et Ianuarius dicitur compulſus, cùm potuerit compelli; et in terminis ex hoc capite *Rota* euitauit deuolutionem in *Romana domus* 11. *Decembris* 1587. *et* 22. *Iunij* 1588. *et* 13. *Maij* 1595. coràm *Orano, Mant. de tacit. d. lib.* 2. *tit.* 28. *nu.* 10. *et Gratian. diſcep. forenſ. cap.* 784. *nu.* 6. *et* 7. nec ipſe *Gratianus diſcept. cap.* 544. *nu.* 19. *et* 20. contrarium dicit, quia *ibi* loquitur ad effectum, vt Dominus directus non priuetur laudemio, et hunc locum idemmet *Gratianus* declarat in *d. cap.* 784. vbi addendo ad *d. cap.* 544. *num.* 19. *et* 20. expreſsè admittit, non requiri conſenſum in alienatione facta vigore *Bullæ Gregorianæ*; in caſu autem præſẽti D. Abbas, nedùm non recuſat laudemium, ſed á multo tempore illud depoſuit. Nec hìc adeſt ſuſpitio colluſionis, quia apparet de monitorio, et de pluribus alijs actis in hac lite ſuper retractu inter D. Abbatem, et Ianuarium.

16 Secundò, euitatur etiam hęc caducitas, quia in inſtrumẽto venditionis D. Abbas, et Ianuarius reſeruarunt expreſsè conſen-

ſum

ſum Domini, ibi: *Reſeruato in primis, et antè omnia conſenſu, et beneplacito dictarum Reuerēdarum Monialium.* Vndè ceſſat deuolutio, quia ſi Dominus cōſenſit, non dicitur alienaſſe, inuito Domino, ſi verò diſſentit, reſoluitur venditio, ob non purificationem conditionis appoſitæ, *Bald. in cap.* 1. §. *hoc quoquè, verſ. ſed hìc quæro, de ſucceſſ. feud. Curt. ſen. conſ.* 8. *num.* 7. *et ſeq. Rolan. conſ.* 63. *nu.* 16. *lib.* 4. *Mant. d. lib.* 22. *tit.* 28. *num.* 18. Et verba huius conceſſionis videntur etiam inferre, quòd poſt alienationem ſufficiat petere conſenſum RR. Monialium.

17 Nec obſtat, quòd fuerit etiam deuētum ad traditionem domus, & apprehenſa poſſeſſio à D. Abbate, & proptereà reſeruatio illius conſenſus Domini non ſuffragetur, *Corb. de iur. emphyt. tit. de cauſ. priu. ob alienat. ampliat.* 2. *num.* 8. & 9 *Mant. d. tit.* 28. *num.* 21. & 24. Quia non conſtat, quòd fuerit deuētum ad traditionem poſſeſſionis antè petitionem conſenſus Domini, de quo benè deponunt duo teſtes; & antè legitimè acceptatam caducitatem D. Abbas petijt conſenſum, & depoſuit laudemium. Nec monitorium antecedens eſt attendendū, quia non conſtat, quòd ille, qui declarauit, haberet ſpeciale mandatum, cùm tamen requiratur ad declarationem caducitatis faciendā, *Curt. iun. conſ.* 149. *n.* 7. *Bero. conſ.* 151. *num.* 18. *lib.* 1. *Corb. de iur. emphyt. tit. de cauſ. priuat. ob non ſolut. canon. ampliat.* 45. *nu.* 13.

18 Sed ceſſat difficultas, quia reſeruarunt contrahentes conſenſum Domini directi cum clauſula; *Et non aliàs, nec aliter, nec alio modo,* quæ excludit caducitatem, etiam ſi fuerit deuentum ad traditionem, cùm & ipſa traditio habeat eandem cōditionem, & ſi iuſtè Dominus conſenſum deneget, poſſeſſio non habetur pro tradita, nec apprehenſa, ità ſecūdùm magis communem opinionem *Felin. in cap. quæ in Eccleſiarum,* ſub *num.* 84. *verſ. Quinta declaratio eſt, & nu.* 85 *de conſtitut. Burſat. conſ.* 26. *col.* 2. *Rim. iun. conſ.* 834. *num.* 29. & *ſeqq. Grammat. deciſ.* 49. *num.* 3. & *ſeq. Guido Pap. deciſ.* 46. *per totam. Rot.* coràm *Card. Mantica deciſ.* 37. *num.* 7. & fuit dictum in vna *Senogalien. Bonorum* 20. *Iunij* 1597. coràm *Orano, in Romana deuolutionis domus* 20. *Aprilis* 1598. coràm *Penia.* Et hæc opinio eſt æquior, quam & Eccleſia amplecti debet, cùm & ipſa ſit cultrix ęquitatis, & pietatis. Et quando agitur ad effectum euitandi pœnam caducitatis, non ob lineam finitam, ſemper Rota humaniorem ſententiam ſequi conſueuit, & ſi fieri poteſt pęnam caducitatis declinat, teſte *Card. Mantica,* olim noſtri ordinis Collega, *de tacit. d. lib.* 22. *tit.* 28. *num.* 35.

Et eo facilius modo hic declinanda eſt pœna caducitatis, quia ad hunc effectum ſufficit, rem eſſe dubiam, vt admittatur excuſatio, & purgatio moræ, cùm non ſit effectum deterius ius Eccleſię, vt ſępiſſimè Rota reſpondit.

Quæ dicuntur de prælatione Domini directi non ſunt præſentis indaginis, & Iudex primæ inſtantiæ ſuper hoc non cognouit, nec potuit cognoſcere, cùm hoc RR. Moniales non petierint.

Et ità vtraquè parte, &c.

Mercurij 20. Nouembris 1641.

19 Informantes pro Monialibus non tuebantur ampliùs primam ſententiam extrà Rotam latam ex deuolutione ſequuta ob alienationem factam à Ianuario in Dominum Abbatem, ſed mordicùs inſiſtebant ſuper alienatione priùs facta à Menghino in Ianuarium, cùm Ianuarius non petierit conſenſum Monaſterij Domini directi. Verùm neque ex hac alienatione, cēſuerunt Domini, induci deuolutionem; Et ideò ſteterunt in deciſis.

20 Primò, quia conceſſio huius domus ab initio facta eſt pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunquè, & ſic erat tranſitoria ad extraneos, nequè prohibita fuit abſolutè alienatio, ſed immò permiſſa, reſeruato cōſenſu Monialium, qui tamen in hac alienatione facta in Ianuarium non videbatur neceſſarius; Cùm ſtatim D. Abbas ab eo retraxerit domum emptam; vndè habetur, ac ſi Ianuarius nunquàm retrò acquiſiuiſſet, *Tiraq. de retract. lignag.* §. 29. *gloſ.* 2. *num.* 5. *Gomez ad l. Tauri* 75. *nu.* 35. *Burg. de Laudem. par.* 2. *inſpect.* 5. *num.* 5. & 6. Et fruſtrà Ianuarius petijſſet cōſenſum pro domo, quæ penès ipſum permanſura non erat. D. autem Abbas petijt conſenſum vigore monitorij, & in omnem caſum, etiam ſi non petijſſet, potuiſſet excuſari, dùm acquirebat domū in vim *Bullæ Gregorianæ,* vt iam fuit firmatum in *deciſ. verſ.* 1.

21 Secundò, quia ſi concludenter non probatur, verè traditam fuiſſe Ianuario domus poſſeſſionem, caducitas prætendi non poteſt, *Speculat. in* §. *nunc aliqua, num.* 118. *de emphyt. Alex. in l. ſi à me, num.* 4. *verſ.* 2. *limitari, ff. ad l. falcid. & conſ.* 172. *nu.* 2. *lib.* 2. *Iaſ.* qui de communi in *l. fin. num.* 132. *C. de iur. emphyt. Tiraq. de retract. lignag.* §. 1. *gl.* 2. *nu.* 45. vbi quòd ità tenet vniuerſa cohors Scribentium, *Clar.* §. *Emphyteuſis, quæſt.* 13.

verſ.

Digitized by Google

verſ.ſed nunquid,vbi de communi,Corbul. de cauſ.priuat.ob alienat.limit.38.vbi paritèr de communi,Molin.de contract.diſp.459.nu.8. Mantic.de tacit.lib.22.tit.28.nu.23.Gratian. diſcept. forenſ. cap. 38.num.45.Giouagn. conſ. 14.num.19.lib.1.Giurb deciſ.80.num.16.Rota coràm ſan.mem.Gregor. XV. deciſ. 388. num.2. neq; ſuffragatur clauſula conſtituti,
22 quia per eam non vera,& actualis traditio poſſeſſionis reſultat,ſed ficta tantùm, quæ caducitatem non inducit,Bald.conſ.9 n.1. in fin. lib. 1. quod eſt repetitum conſ.183. lib.3.Guido Pap deciſ. 101. Corbul. de cauſ. priuat.ob alienat.ampliat.30.num. 3. Redoan. de reb.Eccleſ.non alien.quæſt.66.num 35.& 36.Menoch.conſ.38. num. 43. Schrader. de feud.par.9.cap. 1.num.34.& ſeqq. Mantic. de tacit.lib.22.tit.28 num.33. Giurb. deciſ. 80. num.29. Fuſar.de ſubſt quæſt.718.num.33. & hanc tanquàm magis receptam, æquiorē, & humaniorem ſequuta eſt Rota coràm bon.mem. Manzanedo deciſ.160.num.8.par. 4.recent.& coràm ſan.me.Gregor.XV.deciſ. 520.num.6.& coràm bo.me.Coccin. in Imolen.honor.18.Iunij 1618.

23 Tertiò,eſto etiam (veritate illæſa) deuētum fuiſſe ad actualem traditionem poſſeſſionis,hæc non obſtaret,dùm extat clauſula,reſeruato conſenſu Monialium, & non aliàs, alitèr, nec alio modo, per quam clauſulam qualificatur,nedùm ipſa alienatio,ſed etiā traditio, quæ fit conditionalis; nec dominus directus læditur, quia nullus ei fit contemptus, & facillimè remouet emptorem, ità communitèr DD. cumulati in prima deciſione,verſ.ceſſat difficultas,vbi etiam deciſiones allegātur, & idem firmarūt Burſat. conſ.26.num.1.2.& 3.& conſ. 181.num. 14. & vtrobiquè atteſtatur de communi, & in facto ſe obtinuiſſe in Senatu Mātuano Roland.qui paritèr de communi conſ.51. num. 30.verſ.verùm iſtam partem,lib.2.& conſ.63. num.29.& ſeqq lib.4.Menoch conſ.38 nu.21. & conſ.866.num.8.Giouagn conſ.44.num.12. lib.2.Cioſ.conſ.9. num 9. & ſeqq. Corbul. de cauſ.priuat.ob alienat.limit.37.Redoan.de reb. Eccleſ.non alienan. quæſt.79. cap.8. num.16. & cap.9. num.42.Mareſcott. variar.reſol.lib. 1.cap.78.num.2.vbi ſimilitèr de communi, Roſental.de feud c 9. concluſ. 61. Trentaciuq. variar.lib.3.tit.de iur.emphyt. reſol. 8.num.3. verſ.ſecunda eſt opinio, Theſaur. qq.forenſ.53. num. 2.et ſeqq. lib.1. vbi de magis communi, & refert, ità deciſum in Senatu Pedemontano, Gratian.diſcept.633.nu.27. vbi quòd ità paſſim ſeruat Rota, Gamm. deciſ. Luſitana 147.nu.4. Giurb. deciſ. Sicul. 80.nu. 7.verſ.nihilominùs, Mart.dec. Piſan.ſeù not. 196.num.2 & Riminaldum iuniorem, quo nitebantur informantes, tanquàm eorum Achille in conſ.285.num. 44.& ſeqq.in ſpecie reprobant Burg.de Laudem par.2.inſpect. 2.n.30.& 31.Petr.de fideic q.8.nu.19.et 20.

24 Nec obſtat, quòd Ianuarius diſtulerit petere conſenſum Monaſterij, quia non adeſt hìc notabilis mora; Vix enim eſfluxit integer menſis,dùm ei domus vigore Bullæ retracta fuit, & poſſe infrà ſex menſes denunciari venditionem domino directo,tradunt Burg.de Laudem.par.2.inſpect.2. nu.34. Giurb.d.deciſ.80.nu.3.& poſt annum admittunt Redoan. de reb. Eccleſ. non alien. quæſt. 79.cap.9.num.42. verſ.et facta alienatione, Bardellon.conſ.14.num.60.Theſaur.qq.forenſ. lib.1.d.quæſt.53. num.2. Et quidquid ſit in concluſione iuris, ex facto ceſſat difficultas, quia ità obſeruatum fuit ab ipſis Monialibus,quæ dederunt conſenſum poſt ſex menſes Menghino authori Ianuarij,vt in Sum. Abbatis,nu. 2. Et hæc obſeruantia eſt attendenda, vel ſaltem tribuit iuſtam excuſationem pro euitanda deuolutione, cùm ad hunc effectum etiam erronea cauſa,& irrationabilis admittatur,Rota diuerſ. deciſ.896.num.2.par.4.et in recent. dec.261. num.5.par.1.et par.2.deciſ.577 num.4 et par. 3.deciſ.92.& coràm ſanct.mem.Gregor.XV. deciſ. 388. num. 4. Nec inueſtitura expreſsè declarat, an hic conſenſus requirendus ſit antè, an poſt traditionem rei; vndè dubietas ſufficeret ad effugiēdam caducitatem, Rot.coràm Put.deciſ.401.num.2.lib.3.& coràm Card.Seraph.dec. 794.num.20.& in Romana deuolutionis 12.Ianuarij 1610.coràm bo.me.Penia.

25 Neque obſtat, quòd clauſula, Non aliàs, referenda ſit ad ſolutionem laudemij.Quia lectura inſtrumenti contrarium ſuadet,ibi, Reſeruato in primis,et antè omnia conſenſu, et beneplacito dd.RR. Monialium impetrando,et obtinendo ſumptibus communibus,et non aliàs, etc. Et ideò clauſula hæc poſita in fine refertur ad totam diſpoſitionem, ad principalem, & ad immediatam; Cùm nulla ratio vrgeat,quòd referatur potiùs ad materiam Laudemij remotam, quàm ad beneplacitum domini directi proximè reſeruatum, cap. inquiſitioni, de appellat.l.talis ſcriptura,§.fin.ff.de legat.1.Alex. conſ.101.num. 10.lib.3.et conſ.212. num.6.lib. 6.Corn.conſ. 83.num.6.lib.2.et conſ.43.num.5.lib.3. Gabr. de clauſul.concluſ. 9.num. 1.Rot. coràm ſan. mem.Greg.XV.deciſ. 378.num. 3 & coràm Reuerendiſſ.Vrgellen.deciſ. 36.num. 32.et in

Digitized by Google

Bononienſ. ſucceſſionis 10.*Iunij* 1633.coràm me, quæ eſt *deciſ.*167.*num.*5.*part.*6. *recent.* et ad euitandam caducitatem capienda eſt hęc interpretatio, cùm ipſa deuolutio, quando non eſt ex capite lineę finitę, ſit materia multum odioſa, et ius Eccleſię effectum non eſt deterius, et laudemium per D.Abbatem ſtatim depoſitum fuit.

Oppoſitiones cõtrà dicta teſtium à Dominis reiectę fuerunt, et benè ab Informãtibus pro D.Abbate eliduntur.

Et ità utraq; parte informante, etc.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio hoſtica nùm opponi poſſit contra Eccleſiam, & num.*4.*&* 14.
2 *Milites actu militantes dicuntur abſentes ex cauſa Reipublicæ.*
3 *Exceptio hoſtica an opponi poſſit aduerſus mulierem pro dotis recuperatione agentem, & num.*15.
5 *Eccleſia, & Eccleſiaſticæ perſonæ an ligentur* Conſtitutionibus Regni.
6 Conſtitutio Regni Sancimus de iure prothom. *an liget Eccleſiam, & Eccleſiaſticam perſonam.*
7 *Statutum laicorum ſi aliquid continet, quod diuino, naturali, vel canonico iuri conformatur, Clericos ligat.*
8 *Clericus an ligetur in Regno diſpoſitione* text. in cap.Conuentus.
9 *Compromiſſum nùm poſſit in Regno peti contra Clericum, pro iuris ſui conſequutione agentẽ.*
10 *Eccleſia an ligetur in Regno diſpoſitione* pragm.4.*ſub* tit.de poſſeſſor.non turban.
11 *Clericus an ligetur* pragm.1.de Senatuſconſult. Maced.
12 *Clericus an ligetur diſpoſitione* pragm.1.*ſub* tit.de præuent.moder.
13 *Clericus an ligetur diſpoſitione* Conſuetudin. Neap.Et ſi teſtator.
15 *Exceptio hoſtica eſt exceptio fauorabilis.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an exceptio hoſtica, de qua in *Conſtitutione Regni* exordiente *Hoſtici exceptionem*, ſub *tit.de exceptio.hoſtic. ponenda*, poſſit opponi contra Eccleſiam, & Eccleſiaſticam perſonam, pro ſui iuris conſequutione agentem, & de alijs ad materiam pertinẽtibus.

CAP. LXXIV.

1 Exceptio hoſtica, de qua in *Conſtitut. Regni* huius *Hoſtici exceptionem*, dubitari contigit, an opponi poſſit contrà Eccleſiã, & Eccleſiaſticas perſonas? Hoc non tangunt Noſtrates, ſed pro dubio videbatur affirmandum, cùm exceptio iſta ſit fauorabilis, ex quo tractatur de fauore publico
2 principalitèr, milites enim actu militantes dicuntur abſentes ex cauſa Reipublicæ, *l.milites, ff.ex quibus cauſ.maior. Afflict.*in d. *Conſtit. num.*8. ac proindè cùm in loco, vbi conueniuntur, ſtante publica occupatione intereſſe non poſſint, omni iure eorum regreſſus eſt expectandus, quamuis actrix ſit Eccleſia, vel Eccleſiaſtica perſona, hinc op-
3 poſita exceptione hac contra mulierem pro dotis recuperatione agentem, eidem obſtare, teſtatur, in Sacro Conſilio deciſum *Afflict.in d.Conſtit.num.*28.& aliàs tempore ſuo *Capycius* in *inueſtit.feud.*in *verb.feudatariorum exceptiones, verſ.hoſtes exceptione*, ea quidèm ratione, quia licèt fauor dotis ſit fauorabilis, attamèn plus eſt fauor publicus principalitèr, quàm fauor dotis publicus ſecundariò, *l.*1.*ff. ſolut.matrim.*& cùm *Conſtitutio* generalitèr loquatur, debet omninò dotis cauſam comprehendere, ergò & Eccleſiæ, & Eccleſiaſticarum perſonarũ.
4 Cęterùm his non obſtantibus, in vna facti contingentia contrariam amplexus fui ſententiam, ea quidèm ratione, cùm hoſtica hæc exceptio non ſit à iure communi introducta, nulla enim lege cauetur, vt actu militans ab aliquo conuentus, poſſit actori hoſticam opponere exceptionem, ſicquè vt Eccleſia agens, ea diſpoſitione ligetur, ſed eſt exceptio introducta à lege municipali huius Regni, & ſic à ſtatuto particulari, quo certum eſt, Eccleſiam, & Eccleſiaſticam perſonam nõ ligari, quamuis fauorabile illud eſſet, ad tradita in vulgato *cap.Eccleſia ſancta Mariæ*, vbi *Canoniſtæ* communitèr, de *conſtitution.*
5 Hinc videmus, quòd quando aliàs in caſibus aliarum *Conſtitutionum*, & *Pragmati-*

Digitized by Google

tarum Regni huius dubitari contigit, an il-
larum diſpoſitione Eccleſia, & Eccleſiaſti-
cæ perſonæ ligentur, negatiuè Noſtrates
reſpondiſſe comperimus, ſic *Afflict.* in
*Conſt.Baiulos,n.*50. vbi dicit, Eccleſias,
Monaſteria, & alia loca Eccleſiaſtica non
ligari illa *Cõſtitutione*, tùm quia poteſtas
ſecularis non extenditur ad Eccleſias, vt
per *Abb.in d.c.Eccleſia Sancta Maria*; tũ
etiam, quia eſt contra libertatem Eccleſię,
ex quo impediuntur perſonæ Eccleſiaſticę
facere ea, quæ à iure communi ſunt eis cõ-
ceſſa, ius enim commune in caſu noſtro
ſtatuit, vt quilibet omni tempore poſſit de
iuribus ſuis contra quemlibet experiri, ſta-
tutum autem noſtrum hoc reſtrinxit, vt
contra perſonam actu militantem belli tẽ-
pore durante agi non poſſit, modò ſi aſſe
ueramus, hoc ſtatuto ligari Eccleſiam, cer-
tè illa priuatur libera facultate, quam ha-
bet à iure agendi pro acquiſitione, vel re-
cuperatione iurium ad illam ſpectantium,
& pertinentium, & ſic dicitur verè *Conſti-
tutio* iſta, quãuis fauorabilis reſpectu per-
ſonæ militãtis, odioſa tamen reſpectu Ec-
cleſiæ, & Eccleſiaſticæ perſonæ, & per cõ-
ſequens contra illarum libertatem.

6 Secundò idem dixerunt noſtri in termi-
nis *Conſt.Sãtimus, de iure protbomiſ.* qua
ſtatutum eſt, vt emptores bonorum ſtabi-
lium iure retractus, ſiuè congrui cogantur
ad relaxandum bona empta pro eodem
pretio ad beneficium illorũ, qui in bonis
illis habent prædia vicina, cùm autem du-
bitatũ eſſet, an *Conſtitutio* iſta liget cleri-
cum emptorem, negatiuè reſponderunt
*Afflict.ibid.§ fin.n.*15.*& ſeq. D de Frãcb.
dec.*285.*Paul.Staib.conſ.*41.*Tap.in d.Cõſt.
n.*66.*Molfeſ.conſ.*27.*n.*13.*Mart.in tract.
de iuriſdict.par.*4.*caſu* 30.à *n.*8. *Squillãt.
tract.de priuileg.cleric.c.*7.à *n.*96.& quã-
uis Ego *lib.*1.*cap.*55. contrarium, & me-
liùs defenderim, hoc dixi, non vt Clericus
ligetur ſupradicta *Regni Conſtit.* ſed quia
ſtatutum, quo inductum eſt ius retractus
extitit à iure canonico approbatum, vt in
cap.conſtitutus, de in integr.reſt. aduertẽs
*n.*11.*& ſeqq.* quòd quando laicorum ſta-
7 tutum aliquid continet, quod diuino, na-
turali, vel canonico iuri eſſet conforme,
tunc clericos ligat, & comprehendit, non
tamen vti ius, & ſtatutum laicorũ, ſed quia
naturali, diuino, vel canonico iuri cõfor-
matur, ad quod citauimus plures *DD.* re-
latos per *Carol.de Graſſ.de effect. cler. ef-
fect.*2.*n.*112. vbi dicit, quòd tunc ſtatutum
addit, ſupplet, & coadiuuat ius canonicũ,
ſubdens *n.ſeq.* Iudicem Eccleſiaſticum il-
lud ſeruare nõ teneri vti ſtatutum, ſed ra-
tione naturæ, veluti à iure diuino, vel ca-
nonico ſtatutũ, & mandatũ, vel prohibitũ.

8 Tertiò habemus *cap.Regni*, quod incipit
Conuentus, quo ſtatutũ eſt, vt moto iudi-
cio in actione reali, boniſq; ſuper quibus
fuit mota lis in alium translatis, poſſit iu-
dicium cum reo conuento compleri, ſen-
tentiaq; demùm proferenda exequi cõtra
nouũ poſſeſſorẽ, ſed cùm dubitatũ eſſet, an
cõprehendat perſonas Eccleſiaſticas, quæ
lite pendente bona illa litigioſa emerunt,
negatiuè deciſum teſtatur *D. Praſ.Vinc.
de Franch.dec.*545.*Iacob.Anell.de Bott.in
addit.*ad præcitatũ *cap.Conuentus*, incip.
ſententia lata, & *P. Molfeſ. ad Conſuet.
Neap.par.*2.*tit.de perſonis,q.*8.*n.*32. Ego
ipſe *lib.*1.*cap.*256.*n.*4.*in fin.* quamuis po-
ſteà S.C. ab hac *D. Praſid. deciſ.* pluriès
receſſerit; vt annui *lib.*1.*cap.*54.*n.*10.

9 Quartò habemus *prag.*1.*de arbitr.* qua
ſtatutum eſt, vt quando quis actionẽ ali-
quam in iudicio proponit aduerſus con-
ſanguineum, qui quarto gradu conſangui-
nitatis, vel affinitatis coniungitur, tenetur
reo inſtante cauſam compromittere, ſed
cùm dubitatum eſſet, an lex iſta compre-
hendat Clericum, negatiuam partem con-
tra *Capyc.dec.*66. per plura media probãt
Borrell.in comment. ad d.*prag.* §.1.*gloſ.*3.
à *n.*223. vſquè, & per totum 261. *Arnon.
ſing.*38. in libro meo, *Mart.tract.de iuriſ-
dict.p.*4.*caſ.*40.*cent.*1.*n.*14.*Bellet.diſqui-
ſit.cler.p.*1.*tit.de exempt.cleric.à ſtat.laic.*
§.3.*n.*10. *Rouit.* in eadem *prag. n.*5. in
nouiſſimis.

10 Quintò habemus *prag.*4. ſub *tit.de poſ-
ſeſſor.non turb.* vulgò dictam *adita Thori*,
qua ſtatutum eſt, vt nemo Rege inconſul-
to litem aliquam intentare præſumat ad
uerſus poſſeſſores bonorum, qui habent
cauſam à Regibus Aragoneis, vt *pragmati-
ca* hæc nõ comprehendat Eccleſias, fuiſſe
per S.C. iudicatum, teſtatur *Rouit.* in ead.
*prag.num.*11.

11 Sextò habemus *prag.*1. *de Senatuſconſ.
Maced.* qua prouiſum eſt, vt filiusfamilias
nullum poſſit facere contractum abſq; cõ-
ſenſu patris, vt non comprehendat cleri-
cum, dixerunt *Carau.ibi* §.9.*n.*21.*Borrel.
de comprom.*§.1.*gloſ.*3.*n.*257 *fol.* mihi 35.
& latè dixi Ego *lib.*1.*cap.*62.*per tot.*

12 Septimò habemus *prag.unic.* ſub *tit. de
prauent.moder.* qua ſtatutum eſt, vt quan-
do debitor obligatus virtute publici in-
ſtrumẽti, vel obligationis pęnès acta vult

in iudicio prǽuenire creditorem, tenetur præſtare cautionem de ſoluendo debitum in caſu ſuccumbentiæ, & ſoluere pœnam vnciarum decem, ſed cùm dubitatū eſſet, an lex iſta comprehendat clericum, negatiuè reſpectu cautionis præſtandæ pro pę na, reſponderunt *Minad.dec.4.*& *Rouit.*in eadem *prag.n.3.*

13 Octauò, & tandèm extat in hac Ciuitate *Conſuetudo* in ſcriptis redacta, incip. *Et ſi teſtator*, qua diſpoſitum eſt, vt moriēs ſine filijs, de bonis eidem à maioribus obuentis non poſſit, niſi de medietate diſponere, fuit dubitatum, an lege iſta municipali ligetur clericus, fuit cēties deciſum, quòd nō, ex doctrina *Napod.* relata à *Capyc. dec.*98. à *Præſ.de Francb. dec.* 411. *Reg.de Pont.conſ.*39.*n.*11.& ab alijs, quos habes pęnès *Moſceſ.ad Conſuet.*noſtras *p.* 2.*tit.de perſonis, q.*7.

14 Ecce igitur (vt ad caſum, de quo principalitèr agimus, reuertamur) tot Regni iura, quibus cùm dubitatum eſſet, an Eccleſia, & Eccleſiaſtica perſona ligētur, extitit ſemper pro negatiua ſententia reſolutum, cur ergò idem dicendum non erit in caſu prouiſo in citata *Conſt.Hoſtici exceptionē*, vt nec etiam diſpoſitione illa Eccleſia, & Eccleſiaſtica perſonæ ligari poſſint?

15 Non obſtant ea, quæ pro contraria ſententia in principio ponderaui, nimirùm ꝙ exceptio iſta vti fauorabilis dotis cauſam comprehendat, vt per *Affl.*& *Capyc.* in principio relatos, nam vltrà quòd de dote ad Eccleſiam nulla poteſt fieri illatio, hęc quęſtio, an exceptio iſta competat conuento ad dotem reſtituendam, vel aſſignandā, non eſt ſine difficultate, quandoquidèm multum de ea fuit dubitatum tempore *Præſ.de Francb.* vt videre eſt in *deciſ.* ſua 286. vbi caſus ob articuli difficultatem non fuit deciſus, ſed ex relatis in deciſione illa videtur, S.C. pro muliere inclinaſſe, contra deciſiones per *Affl.*& *Capyc.*relatas, vndè, &c.

SVMMARIVM.

1 *Excōmunicationis ſentētia an ligetur Iudex laicus, ſi ad inſtātiā creditoris clerici mādauerit Inquilinis, ſiuè Colonis clerici, vt de quātitatibus per illos clerico debitis faciant depoſitū pœnès ipſum Iudicem laicum, & n.*3.4.7.8. *&* 12.

2 *Iudex laicus neq; directè, neq; indirectè pōt clericū ad ſuum Tribunal trahere, neq; ſuper illius bonis ius dicere, et n.*5. *et* 6.

9 *Citatio per edictū*, ſi quis ſua putauerit intereſſe, *nùm comprehendat, et liget perſonas Eccleſiaſticas.*

10 *Sequeſtrantes bona patrimonialia clerici an incidant in ſententiam excommunicationis, contentam in* Bulla Cœnæ, canon.15. *& num.* 11.

13 *Clericus conuentus coràm Iudice ſeculari ad ſoluēdū annuū cenſū alicui debitū, ex eo, quòd dùm eſſet laicus, condemnatus extiterat ad ſoluendum in præteritū, & correſpondendū in futurū, nùm de Iudicis incompetentia opponere poſſit.*

ARGVMENTVM.

Agitur, nùm excommunicationis ſententia cōtenta in *Bulla Cœnæ Domini*, qua ſancitum extitit, nè perſonæ Eccleſiaſticæ directè, vel indirectè ad forum ſeculare trahantur, comprehendat caſū, vbi exiſtēte clerico alicuius debitore ex cauſa cenſus, Iudex laicus mādat Inquilinis, ſiuè Colonis, qui fuudū cēſui obnoxium à clerico conductum tenent, vt de quantitatibus ex cauſa affictus per illos debitis, ſiuè debēdis pœnès ipſū Iudicem laicū depoſitum faciant, & de alijs.

CAP. LXXV.

1 EXcommunicationis ſententia contenta in *Bulla Cœnæ canon.*15. dubitatur, an comprehendat caſum, quādo exiſtente clerico Petri debitore ex cauſa cenſus, cui obnoxium eſt prædium, quod ab ipſo clerico poſſidetur, Iudex laicus mandat Inquilinis, ſiuè Colonis, qui prædium illud conductum tenent, vt de quantitatibus per illos ex cauſa affictus clerico debitis, ſiuè de-

Digitized by Google

debendis, faciant depoſitum, ad finem ſatisfaciendi Domino cenſus de eo, quod illi debetur? verba *Canonis* ſunt hæc.

Quiuè ex prætenſo eorum officio, vel ad inſtantiam Partis, aut aliorum quorumcunq; perſonas Eccleſiaſticas, Capitula, Conuentus, Collegia Eccleſiarum quarumcunq; coràm ſe ad ſuum Tribunal, Audientiam, Cancellariam, Conſiliũ, vel Parlamentum prætèr Iuris Canonici diſpoſitionẽ trahunt, vel trahi faciunt, vel procurãt, directè, vel indirectè, quouis quæſito colore, etc.

2 Hic articulus diſcuſſione non indiget, etenim nimis clara eſt litera *textus*, caſum propoſitum comprehendens, nàm cùm ex tenore huius formidabilis Pontificiæ *Conſtitutionis* cautũ ſit verbis expreſſis, nè quis ex prætenſo eius officio, vel ad inſtantiam Partis, prætèr Iuris Canonici diſpoſitionẽ valeat directè, vel indirectè quouis quæſito colore perſonam Eccleſiaſticam ad ſuum
3 Tribunal trahere: mandando Iudex laicus, vt Colonus, vel Inquilinus clerici, de eo, quod eidem clerico pro penſione debet, faciat depoſitum coràm ipſo Iudice laico, ad finem ſatisfaciendi Domino cenſus, importat nè aliud hoc præceptum, niſi per indirectum clericum ad Tribunal ſeculare trahere? probatur, nàm cùm primùm videret clericus ſuos inquilinos, ſiuè colonos à Iudice laico citari pro cauſa, non ad illos, ſed immediatè ad ipſum duntaxàt clericũ ſpectante, coactè pro ſui defenſione, & vt iura, quæ contrà eius creditorem habet, allegare poſſet, coràm eodem Iudice compareret, ſicquè certè per indirectum clericus ille ad Iudicem ſecularem traheretur, id, quod in præfata Pontificia *Conſtitutione* nimis clarè prohibetur, ſub illis verbis: *vel indirectè, quouis quæſito colore*, quæ quidèm verba commodiùs, ſiuè certiùs verificari non poſſunt, niſi quando laicus à Magiſtratu ſeculari citaretur pro re, cuius intereſſe non ad citatum, ſed ad perſonã Eccleſiaſticam ſpectaret, prout in caſu, de quo agimus; nàm quòd inquilinus, vel co-
4 lonus clerici ſoluat penſionem clerico, vel potiùs de illa penès Iudicem laicum faciat depoſitum, ſic iniuncto præcepto obtemperans, nullum conſideratur ipſius intereſſe, ſed clerici ſolummodò, vnde *Doctores* commentãtes præcitatum *canonem* 15. in puncto hanc firmant ſententiam; videantur, quæſo, *Bartholomæus Vgolinus tract. de cenſuris Pontifici reſeruatis*, *part. 2.* ſuper explicatione dicti *cap.* 15. §. 2 *fol.* mihi 348. *Marius Alterius tom. 1. de cenſur. diſput. 16. lib. 5. cap. 1. colum. penult. verſ. hinc ſequitur*, *f.* mihi 681. *Vincent. Filliuc. tom. 1. qq moral. tract. 16. cap. 10. quæſt. 6. num. 261. verſ. primò Iudex, fol.* mihi 472. & nouiſſimè *Leonardus Duardus in commentar. ad Bullam Cœnæ, lib. 2. canon. 15. quæſt. 12 fol.* mihi 568. huicquè ſententiæ adſtipulantur etiam *Anton. Theſaur. deciſ. 22. in fine, verſ. fallit ſeptimò, et Doctor Marta tract. de iuriſdict. part. 4. centur. 2. caſu 112. nu. 20.* hi enim poſt firmatam concluſionem, cui libentèr aſſentij paritèr & Ego *lib. 1. cap.* 117. *nu.* 4. vt coloni, & inquilini clericorum, & Eccleſiaſticarum perſonarum coràm Iudice ſeculari conuenti nequeant de fori Eccleſiaſtici priuilegio excipere, limitant, quotiès clerici ad colonos illos defendendum neceſſariò coràm eodem Iudice laico comparerent, nàm hoc caſu cauſæ cognitio ad Eccleſiaſticum ſpectaret.

5 Secundò, quòd in caſu propoſito ſit Iudex laicus pœnitùs incompetẽs, etiam circumſcripta diſpoſitione citatæ Pontificiæ *Conſtitutionis*, & ſic verſantes in puris terminis iuris cõmunis, conſidero, quòd cùm penſiones per inquilinos, ſiuè colonos debitę ad clericum fundi dominum ſpectent, ſicquè actio ad illas conſequendas habetur inter bona, & iura ipſius clerici, certè ad ius dicendum ſuper illis nulla Iudici laico à ſacris Canonibus eſt tributa poteſtas, immò expreſsè denegata, nàm cùm bona ad clerici perſonam acceſſoria dicãtur, ſequitur certè dicendum, vt illa, ſicut & perſona à Iudicis ſecularis iuriſdictione exempta ſint, probant hoc *Canoniſtæ* communitèr *in cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ, de conſtitut. in cap. qualitèr, et quando,* & in *cap. final. de iudic. in cap. ſi clericus laicum, de foro compet.* & in *c. quanquàm, de cenſibus, in 6.* idemq; & *Iuriſtæ in Authent. ingreſſi, C. de ſacroſ. Eccleſ. in Auth. ſtatuimus, C. de Epiſcop. et cler. Maranta* ſatis benè *conſ. 37. num. 5 Marta de iuriſdict. par. 4. centur. 1. caſu 16. num. 16. Capibl. de author. Baron pragm. 8. par. 3. num. 18.* in penult. impreſſione, alijquè plures ad nauſeam relati per *Carol. de Graſſ. tract. de effect. lib. cleric. effect. 1. num. 10. et 13.* quorum
6 dictis prorſus confutatur aliquorum ſententia, qui putarunt, in actione reali contrà clericum Iudicem laicum eſſe competentem; nàm omnes, qui hoc dixerunt ſunt Vltramontani, nimirùm Galli, & Germani, de conſuetudine illarum Regionum atteſtantes, nec vllo quidèm tempore in noſtra Italia extitit eorum opinio recepta, immò nec in Hiſpania religioſiſſima, vt ex *Couarr. pract. quæſt. cap. 31. num. 5. in fine*, pro-

Digitized by Google

bat *D.Conſiliarius Carleual.tract. de iudic. diſput.2. quaſt.3.num.*154.*fol.* mihi 75. in nihilo huic aſſertioni aduerſante *Io. Gutierrez*, qui *lib.2.pract.qq.cap.*132.*num.9.* authoritate *Gulielm.de Cuneo, Bald.Greg. Lopez*, & aliorum affirmauit, Iudicem ſecularē eſſe competentem ad relaxandum mandatum de exequendo ſuper re clerici pro cenſu, cui res illa obnoxia eſt, loquitur enim de cenſu, & tributo Principi debito, cui prædium illud priuſquàm ad perſonam Eccleſiaſticam tranſiret, ſubijciebatur, & ſic nihil ad caſum noſtrum, in quo quæſtio eſt ſuper ſolutione cenſus priuatę perſonę debiti. Suppoſita igitur exemptione hac, qua lege, quo iure, quauè ratione poterit in caſu noſtro Iudex laicus ſuper penſionibus per inquilinos laicos clerico debitis iuriſdictionem exercere? quod enim diſcrimen conſtitui poſſet, ſi Iudex laicus cogeret colonos, ſiuè inquilinos clerici, nullum in negotio intereſſe habentes ad depoſitādum, quod clerico debent pro ſatisfaciendo creditori ipſius clerici, vel ſi directò recurreret ad publicum Bācum, vbi clericus pecuniam ſeruatam tenet, illamq; apprehenderet, & creditori eiuſdē clerici liberaret? certè nullum.

7 Tertiò, hæc, quam tuemur ſententia, eo magis corroboratur, conſiderando hoc Iudicis ſecularis præceptum clerici inquilinis, ſiuè colonis iniunctum de depoſitādo, facto depoſito, eluſorium, ac pœnitùs fruſtratorium cenſeri, ex quo ad illius liberationem non poterit Iudex procedere, ſi ius ſuum vnicuiq; tribuere vult, niſi clerico audito; nuſquàm enim vidimus, nec audiuimus, depoſitam pecuniam creditoribus liberari, principali debitore non audito, ad hoc vt iura, ſi quæ habet, contrà eius creditores proponere poſſet, & hoc iure vtimur; modò cùm debitor ſit perſona Eccleſiaſtica, peto Ego, quam iuriſdictionem habebit Iudex ad clericum citandum, ad hoc vt deducere poſsit quicquid ſua intereſt circà concernentia liberationis faciendæ?

8 Vlteriùs fingamus, quòd clericus habita notitia de depoſito per eius inquilinū, vel colonum facto, non alitèr citatus compareret, ſequè debitorem non eſſe allegaret, idquè promptum eſſe probare, quando aduerſarius coràm Iudice competente eum vocaret; hæc comparitio, quęritur, an dicatur voluntaria, vel potiùs neceſſaria? certò certiùs neceſſaria dicitur, probatur, nam videns clericus ipſe, ſe à Iudice laico ſpoliatum iure, quod habebat in aſſequendis penſionibus ſibi ab inquilino, vel colono debitis, coactè pro ſuorum iurium tuitione comparet, quò fit, vt verè dicatur reus neceſſarius; non enim priuſquàm fieret depoſitum, ſiuè antequàm inquilinis iniunctum eſſet mandatum de depoſitando, cōparere indigebat; ſed poſteà, vndè mandatum illud, ſiuè depoſitum factum cauſa fuit comparitionis, & ſic inſtigatus acceſſit, ac ſi perſonalitèr citatus eſſet: hinc *Doctores*
9 affirmaſſe comperimus, citationem à Iudice ſeculari per edictum emanatā, *ſi quis ſua putauerit intereſſe*, quæ certè arctatoria non dicitur, reſpectu Eccleſiaſticarum perſonarum ex defectu iuriſdictionis nullius momenti eſſe, nàm quotiès clericus dubitans, nè Iudex laicus aliquid faceret, quod ſibi præiudicium inferret, compareret, reus dicetur neceſſarius, ità *Roland. à Valle conſ.* 29.*num.*18.*lib.*2. *Dec.in cap. cùm inter, num.* 38. *de exception. Marta de iuriſd. cent.* 4.*caſu* 37.*num.*16.& ſatis benè *Phanuc. tract.de inuent. quaſt.* 240.*à num* 22. cum *ſeqq.* ſub illis verbis antè *num.* 24. *non obſtat, quòd dicatur reus voluntarius, quoniam iſtud eſt verum reſpectu comparitionis tantùm, ſed non reſpectu proceſſus, in quo cogitur ſe defendere, cuius reſpectu verè poteſt dici neceſſarius, &c.* & antè *num.*23. aduertit, nè Iudex ſecularis in hac re decipiatur, deceptuſquè æternæ damnationis laqueo innodetur, falcem immittendo in meſſem alienam, nimirùm in iuriſdictionem Eccleſiaſticam, quæ de iure Diuino eſt.

10 Quartò, hæc omnia ſuprà iam dicta, quibus timoratæ conſcientiæ vir nuſquàm congruè reſpondebit, nullum poſſunt recipere obſtaculum, ex his, quę in contrarium ſcripſit *Franciſc. de Petris conſ.* 9. *à num.* 1. vſquè & per totum *num.* 10. vbi conſuluit, non poſſe in hoc articulo de cenſurarum incurſu timeri, ex eo, quòd *Bulla Cœnæ canon.* 17. procedit aduerſus bona Eccleſiæ, ſiuè fructus Eccleſiaſtici beneficij ſequeſtrantes, ſecus autem in caſu noſtro, in quo de ſequeſtro rei prophanæ agitur, quamuis ſub dominio perſonæ Eccleſiaſticæ, ad quod allegat *P.Duard.* in explicatione eiuſdem *canon.*17.*quaſt.* 1.*concl.*3. itemq; eiuſdem *canonis* cenſuram procedere in Iudice ſequeſtrante, ſecus in Partibus ſequeſtrum procurantibus, ex *Nauarr.conſ.*34.*de ſenten. excommunic.* in antiquis, & 37. in nouis, de quo meminit *Dom.Epiſcop.Ricc. deciſ.* 160. in *fine, lib.*3.

11 Reſpondeo enim, veriſſimam eſſe aſſertionem hanc; ſed ad caſum noſtrum non

appli-

applicari, nam ſi quis ex diſpoſitione præcitati *canonis* 17.aſſerere auderet,non poſſe Iudicem ſecularem abſquè timore excommunicationis incurſus procedere ad ſequeſtrum fructuum bonorum patrimonialium clerici, neceſſe eſt, procedendo cũ modeſtia,eundem rogarè,*vt canonem* illum perlegat, quia demùm certè hoc aſſerere non præſumeret;ſi enim *canon* de ſequeſtro fructuum bonorum Eccleſiaſticorum, ſiuè beneficiorum loquitur, quo pacto verſantes nos in materia pœnali, poteſt extendi ad ſequeſtrum rerum prophanarum clerici, hoc certè nullam patitur difficultatem; ſed ſi demùm ex hoc ſequeſtro, quod fit in bonis clerici, mandando Iudex ſecularis, vt coloni,& inquilini illius de eo,quod pro penſione debent,faciant depoſitum, reſultaret, vt per indirectum ad Tribunal ſeculare trahatur perſona clerici,qui cùm videret ſuper bonis proprijs moleſtiam pati,ad ſe defendendum compareret,ſit locus certè diſpoſitioni *canon.* 15.ſuprà relati.

12 Vltimò,minus etiam obſtat,ſi diceretur, priuſquàm prædium cenſui obnoxium ad perſonam Eccleſiaſticam perueniret,Iudicem ſecularem ſolitum fuiſſe inquilinis,ſiuè colonis pro tempore exiſtentibus conſimile mandatum de depoſitando iniungere, ſicquè illud idem continuare poſſe, poſtquàm prædium illud ad clericum peruenit;etenim hoc nullo iure probatur, niſi dicamus, cauſam fuiſſe à Iudice ſeculari præuentam; ſed quia præuentionis termini deficiunt omninò, cùm nulla lis inter Dominum cenſus,& inquilinos, ſiuè colonos in caſu noſtro conſiderari poſſit, ergò. Et ſi dices,citationem illam ad depoſitandum factam iudicium conſtituiſſe inter illos,& Dominum cenſus, ſicquè dici causã fuiſſe à Iudice citante præuentam, ad *tex.* in *cap.propoſuiſti,de foro compet.* Reſpõdeo, hoc benè poſſe procedere contrà inquilinum citatum,vt ſcilicèt dicatur ille præuẽtus; ſed facto demùm ab illo depoſito, ſic Iudicis parendo mandatis, iudicium illud ceſſauit omninò, nec Domino cenſus remanſit aliquid agendum, ad tradita per *D. Conſiliarium Carleual.tract.de iudic. diſput.2. quaſt.7.ſect.3.num.963.verſ.præuentio autem eatenus durat*; vndè cùm primùm prædium illud cenſui obnoxium tranſeat ad perſonam Eccleſiaſticam, à qua ſucceſſiuis temporibus ſit locatio,vel prioribus, vel nouis inquilinis,recuſante clerico poſſeſſore cẽſum ſoluere, opus eſt noua citatione ad depoſitandum,ad quam concedendã,quia bona reperiuntur pœnès clericum,nec eſt, cur dici poſſit, cauſam fuiſſe præuentam, ſilet prorſus Iudicis ſecularis iuriſdictio, ſicquè Eccleſiaſticus eſt adeundus,prout à ſimili in notabili caſu doctè ſatis, iuxtà morem ratiocinatur *D. Conſiliar. Carleual.* cit. *tract. de iudic. diſput.2.q.7.ſect.3.à num.* 962. vſquè & per totum *num.*967.quo loci

13 docet,clericum annui cenſus debitorem à creditore ſuo coràm Iudice ſæculari ad ſoluendum vocatum,remittendum eſſe ad Iudicem Eccleſiaſticum competentẽ, non obſtante,quòd dùm eſſet laicus, ab eodem Iudice ſeculari condemnatus extiterat ad cenſus decurſos ſatisfaciendum, & ad infuturum ſingulis annis correſpondendum, nullam de allegata præuentione rationem habens, ex quo lis antè clericatum ſuper annua præſtatione cępta, ſententia mediante erat finita, & exequutioni pro cenſibus tunc debitis demãdata, & ſic ampliùs non pẽdebat, ad *tex.in l.à Diuo Pio,§.ſi poſt additum, ff. de re iudic.* & quamuis in vna facti contingentia Sacrum Conſilium contrarium iudicaſſe referat; ex his tamen, quæ exarat, timoratus Iudex videre poterit,an ſic factæ determinationi ſtãdum ſit, & quòad rei iudicatę authoritatem pondera,quęſo,verba,quę profert,nàm eodem modo reſpondeo Ego deciſioni in caſu,de quo agimus relatę per *Io.Baptiſtam Hodiernam* in *addit.ad* 1.*deciſ.Io.Petri Surdi*. Vndè, &c.Neapoli Kalend.Aprilis 1640.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus an ſit,qui percutit conſanguineum clerici contemplatione ipſius clerici, quem odio proſequitur,& num.*3.4.*&* 7.

2 *Metus illatus conſanguineis clerici cenſetur clerico illatus.*

4 Text.in cap.ſciant cuncti, de elect.in 6. *declaratur,& num.*5.*&* 6.

ARGVMENTVM.

Agitur, an excommunicationis ſententia, de qua in *Canon. Si quis ſuadente Diabolo* 17, *q*.4.procedat in percutiente, & moleſtante conſanguineũ clerici, vel illius bona, propter odium, quod gerit in ipſum clericum.

CAP. LXXVI.

1 EXcommunicationis ſententia, ex *canon. ſi quis ſuadente Diabolo* 17. q. 4. aduerſus clericos, aliaſuè Eccleſiaſticas perſonas percutientes inducta, aliàs ſcio cōtrouerſum, an perſonam illam comprehendat, quæ clerico iniuriam non infert, ſed eius conſanguineo, contemplatione tamen, & occaſione ipſius clerici, quem odio proſequitur?

Affirmant *Ludou. Rom.* in *Rubr. ff. de recept. arbitr. num. 56. verſ. vbi habes caſum ſingularem, Hypol. de Marſ. ſing.* 204. *Andr. Tiraquell. tract. de pœn. temper. cauſa* 51. *num.* 74. *Hieronym. Giachar. ad Iul. Clar. §. fin. quæſt.* 77. *verſ. idem in percutiente, Io. Cephal. conſ.* 587.
2 *num.* 2. *&* 3. *lib.* 4. ſub his verbis. *Sed metus illatus conſanguineis clerici cenſetur illatus clerico, c. ſciant cuncti, de elect. in 6. glo. in clem.* 2. *in verb. quomodolibet, de ſentent. excommun. & ità eſt excommunicatus, ſicut ſi immediatè vulneraſſet clericum, Roma. &c. Io. Baptiſta Baiard.* in *addit. ad Iul. Clar.* in citat. *quæſt.* 77. *num.* 3. ibi, *Item adde, quòd percutiens conſanguineum clerici, reſpectu tamen ipſius clerici, incidit in Canonem dicti can. ſi quis ſuadente, ut per Marſ. &c. Lodulph. Schrader. tract. de feud. par. 9. cap. 4 num.* 16. ibi, *qua ſententia & ex eo confirmatur, quòd is, qui conſanguineum clerici in odium, vel ignominiam clerici lædit, vel offendit, perindè ipſo iure excommunicationis ſentētiam incurrat, ſicut is ipſo iure excommunicatur, qui clericum offendit, vel lædit, Roma. &c. Carol. de Graſſ. tract. de effect. clericat. effect. 9. num.* 116. ſub his verbis, *amplia-*
3 *tur 31. prædictus nonus effectus, vt habeat locū etiam in eo, qui non infert iniuriam perſonalem ipſi clerico, ſed ſuis conſanguineis contemplatione, & occaſione ipſius clerici, quem odio proſequitur, quia iſte talis erit excommunicatus, ac ſi ipſum clericum percuteret, Roma. &c.* allegant omnes pro hac concluſione firmanda celebrem *tex.* in *cap. ſciant cuncti, de elect. in 6.* vbi hoc idem firmat *Auguſt. Barboſ.* in *collect. num.* 5. & in *cap. quicunquè, num. 3. de ſent. excommun.* eodem *lib. 6.* per hæc verba, *Paria ergò ſunt aliquem vexare, opprimere, grauare, aut conſanguineos ipſius, & æquè punitur offendens conſanguineum clerici, ac ſi ipſum clericum offendiſſet, &c.* idemq; affirmat *Petrus Garſia* in ſuis *dictis iuris, dicto* 178.

4 E contra verò, quòd hæc concluſio in d. *cap. ſciant* generalitèr non probetur, ſed tātùm in caſu *inibi* expreſſo, ità vt ſpecialis ſit excommunicatio lata, dùm quis tali diſpoſitioni contrauenerit, ſcripſerunt *gloſ. ibidem, in verb. conſanguineos, Felin. in cap. Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, num 99. verſ. ſed iſtud, de* Conſtitut. ibi, *ſed iſtud de vulnerante conſanguineum clerici non probatur in d. cap. ſciant generalitèr, ſed eſt ſpecialis excommunicatio lata in caſu illius cap. & hinc eſt, quòd percutiēs ipſum clericum in caſu illo, incurrit nouam excommunicationem, vltrà excommunicationem canon. ſi quis ſuadente, &c. Iaſ. in l. de pupillo, §. ſi quis ipſi prætori, num. 12. ff. de nou. oper. nunciat. Socin. in l. mulieri, & Titio, ff. de cond. & demonſtr. Duen. regul. 99. ampliat. 11. Tiber. Decian. tract. crim. tom. 2. lib. 6. cap. 17. num. 15. Iacob. Menoch. tract. de arbitr. iud. caſu 389. num. 18.* & alij.

5 Quòdq; iſtorum procedat ſententia, ex illius Canonis lectura cerni videtur, etenim *Greg. X.* Pōtifex ſanctiſſimus cupiens, vt electio, quæ fit de perſona ad dignitatem, ſiuè ſuperioritatem in eligentium perſonis libera ſit, nec vt hic, aut ille eligatur, cogi poſſent, ſtatuit in d. *cap. ſciant cuncti,* vt ſi quis perſonam Eccleſiaſticam, ſiuè illius conſanguineum grauare præſumpſerit, ex cauſa, quòd illum eligere noluit, quem eligi expoſcebat, excommunicationis laqueo ſit hic talis innodatus, & ſic clarè cernitur, caſum eſſe ſpecialem, ponderentur, quæſo, verba *text.* ibi, *pro eo, quod rogati, &c.* & hinc
6 videmus, quòd *Doctores,* qui excommunicationes in *Sexto Decretaliū* contētas nulli reſeruatas connumerare voluerunt, iſtam in d. *c. ſciant* ſimplicitèr recitant, nimirùm circa Eccleſiaſticæ libertatis læſionem in libero vſu electionis, nullatènus extrà caſum illius *Decretalis* generale proponendo dubiū, ſic enim ratiocinati ſunt *Sylueſt.* in *ſumm. excommunicatio 9. cenſura 11. num. 34. Angel. excommunicatio 7. caſu 14. Suar. in 3. Sancti Thomæ tom. 5. diſp. 23. ſect. 4. Nauarr. in ſumm. cap. 27. num. 122. Sayr. de cenſur. c. 34. num. 8. Vinc. Filliuc. qq. moral. tom. 1. tract. 14. num. 55.* & alij.

7 Conſtat igitur enixè, ab hac ſententia nullatènus recedi poſſe, ſed aſſerere fas eſſe, *Ludou. Roman.* illiuſq; ſequaces ſuprà relatos perperàm, & inconſideratè in caſu prædicto loquutos fuiſſe, cùm verè nullibi in iure generalitèr excommunicatio hæc aduerſus clericorum conſanguineos percutiētes lata reperiatur, ſed aduerſus moleſtantes perſonas Eccleſiaſticas tantùm in d. *canon. ſi quis ſuadente,* & in *cap. non du-*

bium,

Digitized by Google

biū, cū pluribus ſimilibus, *extrà de ſentent. excom.* in quibus *Conſtitutionibus* ſi Summi Pontifices de percutientibus conſanguineum clerici propter odium in ipſum clericum, ſentire voluiſſent, diſpoſuiſſent, cùmq; in pœnalibus verſemur, & in materia rigoroſa, de vno ad alium caſum extēſio aliqua fieri non poteſt, vulgatis iuribus.

SVMMARIVM.

1 *Excōmunicatus an cenſeatur qui percuſſerit mulieres, quæ cōmorantur in Conſeruatorijs Ciuit. Neap. & n.* 3. 4. 6 *et* 7.

2 *Mulieres quæ commorantur in Conſeruatorijs Ciuit. Neap.*

4 *Excommunicatus cenſeri non poteſt excōmunicatione contenta in* can. ſi quis ſuadente Diabolo 17.q.4. *niſi percuſſerit perſonam, quæ ordinis caractere inſignita non eſt, vel quæ ſub aliqua Religione non viuit, & n.*5.

ARGVMENTVM.

Agitur, an percutiētes mulieres commorantes in Conſeruatorijs Ciuitatis Neapolis, in quibus Deo inſeruiūt, quotidiè diuinum officium in Choro canendo, aliaq; peragendo diuina miniſteria, incidant in excommunicationem contentam in *canone ſi quis ſuadente* 17. *q*. 4.

CAP. LXXVII.

1 EXcommunicationis ſententia, in quam diximus *lib.* 1. *cap.* 114. *num.* 12. incurrere illos, qui violentas manus inijcere audent in mulieres tertiarias, ſeù mantellatas alicuius Religionis, quæ vulgò *Monache bizzoche* appellātur, audiui aliàs dubitatum, an liget, & comprehendat percutientes mulieres, quæ commorantur in Conſeruatorijs huius Ciuitatis?

2 Ratio dubitandi in partem affirmātem ca eſt, quia in his locis, vltrà viduas, & virgines, quæ nubere intendunt, & coniugatas, quæ cum viris malè ſe habēt cōmorātur, etiam aliquę mulieres pauperes, vulgò appellamus *mortificate*, quæ cùm propter earum paupertatem condigno viro nubere non poſſint, vitam ducunt perpetuò in his Conſeruatorijs, & quotidiè in Choro Capellarum ibi exiſtentium diuinum recitant officiū, aliaq; diuina peragunt miniſteria, vndè vidētur quodammodò, quòd ſint perſonę Eccleſiaſticę, ſicq; in terminis, de quibus agimus firmare videtur *Decian. tract. crim. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 17. *n.* 12. *et* 13.
3 quem citat *Carol de Graſſ. tract. de effect. clericat. effect.* 9. *nu.* 73. ſub illis verbis, *& adducit alias rationes pro iſta opinione Decian. d. c.* 17. *n.* 12. *&* 13. *qui dicit, idē eſſe dicendum de offendentibus offenſione perſonali mulieres, quæ nō ſunt profeſſæ, ſed vt Deo ſeruiant ſe recludunt in vna domo, ſiuè loco.*

4 Hac tamen dubitandi ratione non obſtante contrariam ſequor ſententiam, cōſtat enim, nullo canone, nullauè Pontificia Conſtitutione caueri, vt percutiens perſonam, quæ ordinis charactere inſignita nō eſt, vel quæ ſub aliqua Religione à Sancta Sede Apoſtolica approbata nō viuat, ſiuè vnius, ſiuè alterius ſit ſexus, in excommunicationis laqueum incurrat, etenim explorati iuris eſt, Statum harum Mulierum à Sancta Sede Apoſtolica approbatū non eſſe, eſt *tex.* nimis clarus in *cap. indēnitatibus* 43. §. *ſupradicta, in fin. de elect. in* 6. ſi ergo approbatus non eſt, dico Ego, quo nam pacto quis affirmare vnquā poterit, vt percutientes perſonas in hoc ſtatu viuentes, in excommunicationis incurrat cenſuras?

5 Nec placet diſtinctio, quam recitat *Rot. dec.* 2. *de ſentent. excom. in antiquioribus*, vbi loquēdo de mulieribus, quę Canonicę ſeculares nūcupantur, & quærens, an illas verberans ſit excōmunicatus, reſpondet, quoſdam affirmatiuam amplexos eſſe ſētentiam, alios negatiuam, alios verò diſtinctione vſos eſſe, & diſtinctio eſt, vt opinio affirmātium procedat, donec, & quouſq; hę mulieres canonicatus portent habitum, & in diuinis Deo ſeruiant, negantiū autem ſentētia; vt procedat, quando exierunt, & extrà ſeruitium Deo in proprijs domibus habeant manſionem, etenim diſtinctio hæc caret prorſus iuris fundamēto, iura enim, quæ ſuper hac materia pro-
6 dita ſunt de Clericis, Monacis, & Sancti-

monialibus tantùm loquuntur, de Clericis,& Monacis loquitur *tex.in can.ſi quis ſuadente* 17.q.4.de Sanctimonialibus *tex. in cap.de monialibus,extrà de ſentent.ex comm.* de Mulieribus autem,de quibus nos loquimur,non ſolùm Summi Pontifices, qui pro temporè fuerũt aliquid ſuper hoc diſponere non intellexerunt,ſed quodammodò contrarium ſtatuere,dùm, vt ſuperiùs diximus,Statum harum mulierum ſic viuentium approbare noluerunt in d.*cap. indemnitatibus,§.ſupradicta,in fin.*ſi ergò
7 nullam habemus Pontificiam Cõſtitutionem,quæ ſuper hoc aliquid diſpoſuerit, conſequens erit dicere,vt id,quod à ſacris Canonibus diſpoſitum eſt aduerſus percutientes Moniales, dùm in materia verſamur pęnali,& rigoroſa,nullatènus extẽdi poſſit ad percutientes mulieres,de quibus agimus.

SVMMARIVM.

1 *Falſi crimen grauiſſimum eſt, ità vt ſub generali criminum abolitione non includatur.*
2 *Falſi ſuſpitio in ciuilibus pro veritate habetur.*
3 *Teſtes falſos,& ſcripturas in iudicio producens,illisquè vtens,cauſam amittit,et falſi pœna punitur.*
4 Prag.1.de falſis, *quam interpretationem receperit,declaratur,& an illius diſpoſitio procedat in cauſa feudali,& n.*6.8.14.*&* 16.
5 *Declaratio circa vſum an fieri poſſit ſub aliqua conditione.*
7 *Falſi accuſatione propoſita in cauſa ciuili, an ſuperſederi debeat in procedendo, donec de falſitate cognitum ſit.*
9 *Feudalis cauſa nunquàm comprehenditur in diſpoſitione, vbi expreſſè de feudis mentio facta non eſt.*
10 *Cauſa amiſſio inducitur per falſitatem in beneficialibus.*
11 *Rota Romana non admittit renunciationem iuris in beneficialibus, ſed benè litis,& cauſæ.*
12 *Poteſtas,& voluntas integrant actum.*
13 *Feudum non amittitur per renunciationem,niſi fiat in manibus Domini.*
15 Pragm.1.de compromiſſ.*excepit cauſas feudales.*

ARGVMENTVM.

Agitur,an falſos teſtes, & ſcripturas producens, inſtante Parte aduerſa,vt declaret, ſi illis vti velit, poſſit ſub aliqua clauſula, vel cum aliqua proteſtatione declarare. *Pragmatica* 1. sub *tit. de falſis*,qua cautum eſt,vt producẽtes falſos teſtes,& ſcripturas vltrà cauſę amiſſionẽ falſi pęna plectentur,an locũ ſibi vendicet in cauſa feudali,& de alijs notabilibus,vbi ſingulare *reſponſum D. Io. Angeli Piſanelli* ad huius *pragmaticæ* ornatum.

CAP. LXXVIII.

1 FAlſi crimen quantum graue, & enorme,quantum atrox,& odioſum ſit,nemo eſt, qui ignoret, non enim deſunt, qui dixerint,nullum in hoc Orbe Terrarum poſſe patrari crimen,quod maiorem irroget infamiã, ſtatumq;hominis vituperet,quàm facinus hoc,ità *Paul. Caſtrenſ. conſ.* 151. poſt *princ.lib.*1.*Iul. Clar. in prax.crim.in* §.*falſũ,& in* § *fin.q.*58.*n.*17.vbi ſubdit,inter publica connumerari facinora,& propter eius grauitatem nonnulla in ſe continere ſpecialia, illudq; pręcipuum, vt ſub generali criminum abolitione non includatur, ad *tex.in l.Lucius*,vbi *Bar.in fin.ff.ad S.C. Turpil.Gram.*poſt alios,quos citat *dec.*2.*n.*18.*Maſtrill.de indult.c.*38.*nu.* 3. *Ricc. dec.*132.*n.*8.*par.*4.vbi plura notabilia,& in
2 *deciſ.*17.*par.*2.vbi addit, ſolam falſi ſuſpitionem in ciuilibus pro veritate,& falſitate haberi,nè inſtrumento fides detur,idèq; *Capyc.deciſ.*30.*num.*4. vbi ad hoc allegat *tex.in canon. in memoriam* 19.*diſt. Iul Clar.in d.*§.*falſum,nu.*38.*& ſeq.* & allj

3 Hinc meritò huius delicti atrocitate perpenſa Sereniſſimum tunc Regem noſtrum *Ferdinandum primum* pragmatica ſanctione diſpoſuiſſe comperimus, vt litigantes falſos teſtes, ſiuè ſcripturas in cauſis producentes, illiſquè vtentes, vltrà cauſæ amiſſionem falſi pœnæ à iure communi introductæ ſubijciantur, in *prag.*1.ſub *tit.de*
4 *falſis*, quam tamèn illam interpretationem recepiſſe non ignoramus, vt ſola falſorum teſtium, & ſcripturarum productio ſat non ſit, vt producens tanta plectetur pœna, ſed expreſſa requiritur declaratio, nimirùm, quòd teſtibus, & ſcripturis productis vti vult, aduerſarij collitigantis inſtantia ſuper declaratione facienda præcedente, ſicquè in praxi ſeruari deſumpta ex *tex* in *l.*3.*C.de fide inſtrum.* & in *l. penult.* vbi *Bart. ff.de falſis* dixerunt *Afflict.deciſ.*189.*num.*2. *&* 4. *Foller. in praxi, in verb. item quòd commiſit falſitatem,* per totum *num.*45. & *Rouit.*
5 *in d. pragm.*1.*num.*4. quam quidèm declarationem purè fieri debere, non autem ſub aliqua proteſtatione, vel cum clauſula, *ſi*, *& in quantum,* ſiuè cum cõditione vti velle, quatènus teſtes verum dixerint, & ſcriptura vera ſit, ſcripſerunt *Marant.in praxi p.6. actu* 8.*num.*38. *Cepoll.cautel.*53.*nu.*1.*Boſſius in praxi, tit.de falſis, num.*109.*&* 119. *Vrſill. ad Afflict.*in citata *deciſ.*189.*nu.*9. *Farinac. de falſit.quæſt.*169.*num.*59.*&* 67. alijq; plures ad nauſeam relati à *Ludouico Poſtio in tract.de manuten.obſeru.*100. à *num.*1. vſquè ad 9. vbi tamen poſt *Cancer. var.reſol. lib.*1. *cap.*20.*num.*59.in nouis hanc declarat concluſionem, vt illa benè procedat, ſi pars, quæ reſpondere debet, ſit veroſimilitèr de rei veritate informata, aliàs optimè poterit ſub prædictis clauſulis, conditionibus, & proteſtationibus reſpondere, ſiuè declarare, velle vti, donec, & quouſq; fuerat de contrario certiorata.

6 Sed elegans inſurgit quæſtio, an huius Regiæ ſanctionis diſpoſitio locum habeat in cauſa feudali? ſuper hoc dubio à nemine ex noſtratibus, quos viderim, tacto, *D.Ioannes Angelus Piſanellus* ſua tempeſtate ſummæ venerationis Ireconſultus his, quæ ſequuntur verbis propria ſua manu ſcriptis reſpondit, prout in *quæſt.*3. ſuorum *notabilium*, quam habes impreſſam intrà *commẽt. diuerſ.ſuper pragmaticis Regni, in pragm.*1.ſub *tit. de falſis*, ſed poſt Authoris mortẽ, & ex errore illius, qui etiam in illo loco, & ſub nomine commentarij imprimi curauit, diſcurſum confundens, coniungit enim *n.*9. cum hac quæſtione aliam ſequentem, quæ incipit, *Dicit Capycius*, materiam continens ab illa prorſus diſtinctam, & ſeparatam, prout videre eſt infrà *c.* 107. quod incipit, *Inſtrumentum in iudicio productum.*

Ieſus, Maria.

7 Quamuis hodiè per *pragmaticam* ſub nomine Regis Catholici factam in anno 1509.fit ſublatum dubium, an per accuſationem falſi ſuperſederi debeat in cauſa, de quo per *Afflict. in deciſ.*229. & dùm caſus accidiſſet in cauſa Terræ Oppidi fuit deciſum, vt per *Capyc. in deciſ.*25. & ſuper illo caſu facit conſilium *Loffred.conſ.6.*nàm ad remouendum iſtam difficultatem diſponitur ex illa *pragmatica*, quòd non retardetur, nec proceſſus cauſæ, nec deciſio, & ſuper vtroquè procedatur, donec conſtiterit de falſitate, aliàs dubitauiſſi *pragmatica* Regis *Ferdinandi Primi*, quæ incipit *Te-*
8 *ſtem falſum*, ſub *rubr.de falſis teſtibus*, vẽdicet ſibi locum in re feudali, ſcilicèt quòd conuictus de falſitate puniatur in cauſæ amiſſione, dubium oriebatur, quia *pragmatica* diſponit de producente in cauſa, & ſic dat regulam in cauſis ſimplicitèr prolatis, vt
9 ſic non facta mentione de feudis, non dicantur comprehendi cauſæ feudales, ità arguit *Bald.in cap.cùm ordinem, col.*2.*verſ. iſtud eſt argumentũ, de reſcript.*quem ſequitur *Felin.ibi col.*5.*verſ.per iſtum textum*, & quando voluit Rex ipſe diſponere ſuper feudis, idm meminit, dùm in *pragmatica* antecedenti, incipiente *Odia*, ſub *rubr.de compromiſſis*, faciens mentionem in principio de cauſis, in quibus fieri debebat compromiſſum, exceptuat cauſas feudales, vt ſic vna pars declaretur per aliam, *l.vtrùm*, cum concord.*ff.de petition.hæred.*& innuatur ex mente Conditoris eſſe, ut loquendo de cauſis, nolit comprehẽdere feudales, quia ſi uoluiſſet, ſicut anteà in alio caſu expreſſit, ità in caſu fortiori expreſſiſſet, *l.*1.*§.ſin autem ad deficientis, C.de caduc.tollen.*ſi enim expreſsè uoluiſſet feudatarius renunciare feudum, non poſſet ſine aſſenſu, ut in *Conſtit. Regni Conſtitutionem diuæ memoriæ*, cum concord. & qui non poteſt alienare, non poteſt pati, quòd præſcribatur, ut per *And. in c.*1. §.*quid ergò*, ibi, *item quid in feudo antiquo, de inueſtit.de re alien. fact.* per *Dec.conſ.*445.*num.*45.*verſ.tertiò principalitèr*, poſuit *Rub. in conſ.* 13. *verſ.ſecundò principalitèr*, aliàs eſſet aperire uiam ſine aſſenſu transferendi ius ſuum alteri, quod abhorrent iura feudalia, & plura exempla ponit *Capyc.*

Digitized by Google

in deciſ. 156. in qua cauſa Ego allegaui, &
10 licèt pro cõtraria parte potuiſſet allegari
tex.in cap.fin.de crim. falſ. ubi in beneficiali-
bus per falsitatem inducitur amiſſio cau-
ſæ, & beneficij, & tamen non ualet renun-
ciatio sine aſſenſu Superioris, ut in *c.quod
in dubijs, & in cap.admonet, de renunciat.* ta-
men ille *tex.* procedit, quando fuit factum
pactum, & obligatio coràm Ordinario, qui
poterat recipere renunciationem, nedùm
11 litis, ſed iuris, vt in dictis *capitulis*, & ità
intelligit *Rot.in nouis, in tit.de renunciat.in
deciſ.* incipien. *Si actor*, vbi dicit, quòd de
facto ſeruatur, quòd nullus Auditor renũ-
ciationem iuris in beneficialibus admittit,
ſed benè litis, & cauſæ, & ſentit hoc *Ana-
nia in d.cap.fin.in 3.notab.* vt ſic videatur in-
ferri, quòd per falſitatem non poteſt induci
renunciatio iuris, et amiſſio cauſæ, quia
etſi per falſitatem videatur renunciare, et
adſit voluntas, ſiuè colligatur voluntas, ta-
mèn concurrere debet poteſtas, cùm ſecũ-
dùm *Boetium*, relatum à *Bal. in l. cùm teſta-*
12 *mentum, col.* 1. C. *de iuris, & fact.ignor.* pote-
ſtas, et voluntas integrant actus humanos;
& propterea infert *Iaſ.in l.Gallus,* §. *quidam
rectè, col.penul.* ibi, *ſecundò, quia per renuncia-
tionem, ff. de liber.et poſthum.* quòd per renũ-
13 ciationem feudi nõ perditur feudum, niſi
fiat in manibus directi domini, vel patia-
tur alium inueſtiri, latiùs per *Curt. ſeniorem
in conſ.* 50. memoriæ recolẽdæ, *car.* mihi 16.
verſ ad decimum argumentum, ibi, *corroboro
præmiſſa*, et parificantur in hoc beneficia, et
feuda, vt ſicut beneficia non poſsunt re-
nunciari, niſi in manibus Superioris, vt di-
xi, et talis, qui poſſit recipere reſignationẽ,
vt etiam tenet *Felin. in cap.* 1. 12. *q. col.* 2.
verſ.declara hoc primò, de offic.delegat. ità nec
feuda, vt arguit *Felin.in cap.qua in Eccleſia-
rum, col.27.verſ.ſecundò fallit, de conſtit.*
14 In contrarium occurrebat, quia de ſui
natura si committatur falsitas, venit per-
ditio cauſæ, vt allegatur *gloſ. in cap. cùm ve-
nerabilis,* iuncto *tex. de religioſ. domib.* et per
*Alex.in l.diuus, col.2.verſ.item nota, ff. de re
iudic.* et sic ſtatuendo Rex in dicta *pragma-
tica*, quòd perdatur cauſa, intelligatur in
omni cauſa, poſtquàm cum prohibitione
legis communis concurrit etiam noua lex,
vt arguit *gl.in l.fin.in fin.* C. *de reb.alienis non
alienan. Bal.in l.* 1. *in fine* 7. *oppoſit.* C. *de pact.*
facit regula, quia duo vincula debent ma-
gis ligare, quàm vbi vnum eſt, *Authen. itaq;*
C. *commun. de ſucceſſ. cap.* 1. *de treugua, & pa-
ce*, item quia si per *pragmaticas* præfatas
datus fuit ordo in causis, et iàm fuit inten-
tionis, quando voluit excipere feudales,
exprimere, ſequitur, quòd intentio fuit, vt
eſſet lex generalis in omnibus cauſis, etiã
feudalibus, & ſic illa exceptio declarat re-
gulam, *l.nam quod,* §. *fin. ff.de penu legat.* &
exceptio debet eſſe de regula. *Dyn. in rubr.
de regul.iur.Bart. in l.1. ff.de regul. iur.* vt ſic
15 reſpõdeatur ad *pragm.de compromiſ.* quòd
fuerit intentio Regis omnes cauſas com-
prehendere, et voluit excipere cauſas feu-
dales, quia sine aſſenſu non poterat ſuper
eis compromitti, vt in *Conſtit. Regni Conſti-
tutione a Diua memoria*, ergò cùm in illo
caſu noluit, *pragmaticam* intelligi, uidetur
fuiſſe intentionis, in omnibus aliis intelli-
gi, *pragmaticas* ipſas loqui, ità arguit ex
mente *Alex.* et aliorum *Dec.in cap.cùm di-
lecta, col.2.* ibi, *ſed ſi conſtituo procuratorem,
de confirmat.vtili, vel inutili,* et ſic licèt Par-
tes non poſſent cõtrahere sine aſſenſu, ta-
men si lex dictat, quòd per falsitatem per-
datur cauſa, eo ipſo, quòd quis falsitatem
committit, lex eſt, quæ pœnam imponit
mediante facto ſuo, ut in simili dicitur in
cap.1.ex quibus cauſis feud. amitt. et *qua ſit
prim.cauſ.benef.amitt.* cum concord. et ui-
detur datus aſſenſus, quòd per falsitatem
cauſa perdatur, et poſtquàm ità uoluit Rex
legem condẽdo, ceſſat difficultas, quòd re-
nunciatio non valeat in præiudicium Re-
gis, cuius conſenſus requirebatur, vt per
Ang.in §. *ſit itaquè, col.5.Inſtit.de action.* vndè
eo poſt conſenſum præſtante, renunciatio
reconualidatur, *Alex.lib.1. conſ.196. quòad
præſens, col.penult.* & interim antequàm Su-
perior conſentiat, renuncians excluditur
ab agendo, licèt iure non priuetur, vel illud
in alium non transferatur, vt per *Felin. in
cap. per tuas, il primo, vlt.notab. de ſimon.* ex
quo talis renunciatio inducebat vacationẽ
beneficij, ſecundùm *Felin.in cap. lator, col.7.
verſ. conſiderabam ſecundò, de re iudic.* licèt
poſſeſſio perderetur ſine Superioris cõſen-
ſu, vt per *Rot. deciſ. 306. & in antiquis deciſ.
708.nota quòd Auditor,* & ità videtur fuiſſe
ſentitum per S. Conſ. in illa cauſa Oppidi,
dùm dicitur, quòd fuit decretum, fore ſu-
perſedendum, præcipuè quia in Regno eſt
pragmatica, quòd cauſa perdatur, vbi quis
produxerit falſos teſtes, vndè congruit ex-
pectare finem falſitatis, ad hoc vt ſciatur
de amiſſione cauſæ, iſta ſunt verba dictæ
deciſ. 25. & aliàs dùm eſſet lis in Sacro Cõ-
16 ſilio inter Magnificum Troianum Mormi-
lem, & Magnificam Corneliam de Marra
ſuper Caſtris Cagnani, & Caprini, eſſetquè
propoſita querela falſi, fuit referente Do-

mino

mino de Martiale Hiſpano viro doctiſſimo, & integerrimæ conſcientiæ 1. Iulij 1511. interpoſitum decretum, quòd non obſtantibus petitionibus ſuper falſo oblatis procederetur in cauſa principali ad actus incumbentes, et nihilominùs audiendas eſſe partes ſuper petita declaratione amiſſionis cauſę, iuxtà *Regiam pragmaticam*, inſtantia mediante; vt ſic ſi ſentijſſet Sacrum Conſilium, quòd *pragmatica* nō comprehendiſſet cauſas feudales, non ſtatuiſſet, eſſe audiendas ſuper cauſæ perditione, iuxtà *pragmaticam* prædictam, et in hanc ſententiam ex præfatis inclino, demùm vidi *deciſ. Boerij* 291. ad quem me refero.

Io. Angelus Piſanellus.

SVMMARIVM.

1 *Fatalia an currant in S.C. et num.* 7.

2 Prag. 1. de appel. *an procedat in reclamationibus, quæ fiunt à ſententijs S.C.*

3 *Fatalibus lapſis ligatæ ſunt manus Iudicis, quamuis de deſertione non ſit oppoſitum.*

4 *Appellatio habetur pro non interpoſita, quando fatalia ſunt elapſa, & num.* 8.

5 *Iudex à quo nùm fatalibus lapſis poſſit ſuam exequi ſententiam, cauſa priùs deſerta non declarata.*

6 *Impedimenta quæ eſſe debeant, vt elapſo primo fatale concedatur ſecundum, et nu.* 9.

10 *Appellationis inſtantia non currit facto inter litigantes compromiſſo.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an fatalia currant in Sacro Conſilio. Impedimenta quæ eſſe debeant in proſequutione appellationis, ad hoc vt elapſo primo fatale concedatur ſecundum, & de pluribus notabilibus, ad ornatum *prag.* 1. ſub *tit. de appel. &* 53. *de offic. S. R. Conſilij*, vbi ſingularis *obſeruatio D. Ioannis Angeli Piſanelli.*

CAP. LXXIX.

1 Fatalia, de quibus in *Authen. ei, qui, vbi gl. in verb. manet, C. de tempor. appellat. et in Conſt.* Regni *Appellationū tempora*, quòd currant in Sacro Conſilio expreſsè ſtatutum eſt in *pragm.* 1. ſub *tit. de appell.* ità vt ſi in hoc ſupremo Tribunali appellationis cauſa introducta, qui appellauit appellationē non eſt proſequutus, ſicquè non fecit quantum potuit, vt in hac ſecūda inſtantia intrà annum, vel legitimo concurrente impedimēto intrà alium annum, aut ad ſummū ſuppoſito eodem, vel nouo impedimento intrà tertium alium annum lis terminaretur, ſententia lata firma remanet, ac ſi ab illa
2 nunquam fuiſſet appellatùm; ſed quia dubitabatur, an hæc *pragmatica* procederet in reclamationibus, quæ à ſententijs S.Conſ. interponuntur, vel tantùm in appellationibus, quę à ſententijs inferiorum Iudicum in hoc ſupremo Tribunali introducuntur, & aliquando fuerat negatiuè iudicatum, vt per *Loffred. conſ.* 14. *num.* 22. *verſ. præterea*, & per *Piſanel.* infrà allegandum, ad hoc dubium tollendū in anno 1539. fuit per modum legis condendæ, Domino tunc Prorege conſulto, interpoſitum decretum, quòd *pragmatica* prædicta, quæ mandat, appellationum tempora ſeruari in S.Conſ. etiam circa fatalia, quòd paritèr obſeruetur in cauſis reclamationum à ſententijs eiuſdem S. Conſ. interpoſitarum, & interponendarum, quod quidèm decretum poſitum eſt in *prag.* 53. *de offic. Sacri Reg. Conſ.* à quo quidèm tempore vſquè ad hodiè continuatis temporibus ſic ſemper obſeruatum nouimus, quicquid, ſalua pace tāti Viri, in contrarium ſcripſerit *D. Reg. Capyc. Galeot. controuerſ. illuſtr. lib.* 1. *contro.* 19. ſic enim ſuo tempore non ſemel iudicatum teſtatur *Grāmat. deciſ.* 13. quam ſcripſit etiam in illa cauſa, in qua decretum prædictum interpoſitum fuit, idemquè *D. Io. Angel. Piſanel. in obſer.* hic imprimenda, *Marcel. de Mauro* ſatis benè *alleg.* 100. vbi *Abb. Io. Hieronym.* eius filius, *D. Præſ. de Franch. deciſ.* 646. vbi ſic centiès deciſum refert, & quòd procedat etiā in reclamationibus ad Collaterale Conſilium interpoſitis, *D. Reg. de Pont.* ſingularitèr *conſ.* 62. cum *ſeq. lib.* 2. *Muſcatel.* inſignis practicus in *prax. S.C. par.* 2 *gl. finiendum. num.* 2. *D. Reg. Rouit.* tàm in *d. prag.* 1.

num 2.*de appel.*quàm in *d.prag.*53.*de offic.S.*
R.*Conſilij.D.Reg.Sanfelic.deciſ.*144.*num.*16.
*Nouar.in collect.ad d.prag.*1.*nu* 45. *de appel.*
doctiſſimus cauſarum patronus *D. Franci-*
ſcus Maria Pratus,vir quidèm omnibus nu-
meris abſolutiſſimus in *addit.* ad *Muſcatel.*
in cit.*gloſ. finiendum*, quo loci ſatis benè, &
3 eleganter, prout de more loquitur : quæ
omnia adeò vera eſſe putauit *D.* Reg. *de*
*Pont.d.conſ.*62.*num.*6.& *conſ.ſeq.num.*3.poſt
*Ant.de Butr.*in *cap.ex ratione, num.*11.& *Phi-*
*lip.Franc.num.*79. *de appellat.*vt lapſis iàm
fatalibus, quamuis qui in prima inſtantia
ſententiam obtinuit , in hac ſecunda ap-
pellationem, ſiuè reclamationem eſſe de-
ſertam non allegauerit, non poſſit de cæ-
tero Iudex ſuper interpoſita appellatione,
ſiuè reclamatione pronunciare , quia per
temporis lapſum prima ſententia iàm fir-
ma remanſit , ideòquè ſi pronunciauerit,
hæc ſecunda ſententia ex defectu iuriſdi-
4 ctionis nulla diceretur, ex eo, quòd habe-
tur, ac ſi appellatio interpoſita non eſſet,
& cùm ex hoc diceretur, primam ſenten-
tiam in rem iudicatam tranſitum feciſſe,
d.*Authen.ei, qui, & clement. ſicut appellatio-*
nem, de appellat. diceretur ſententia contra
ſententiam, idemquè, & ſatis benè *Minſyn-*
*ger.ſingul. obſer.lib.*2.*obſer.*59. quo loci ex-
preſſis verbis dicit, quòd ſi appellatio eſt
deſerta, licèt vtraque pars deſertione non
attenta, nec de ea mentione aliqua facta,
appellationem vſque ad ſentētiam ſit pro-
ſequuta, non per hoc Iudex ſuper princi-
pali pronunciare poteſt, quod ſi fecerit, di-
cetur ſententia nulla, propter iuriſdictio-
nis defectum, quia prima ſententia fatali-
bus lapſis abijt iàm in rem iudicatā, ideòq;
ſubdit, ipſo iure reuolutam eſſe iuriſdictio-
5 nem ad Iudicem à quo, adeò vt poſſit ille,
addit *Fachin.lib.*1.*controu.cap.*79 & *Maſtril.*
deciſ. 222.ſuam exequi ſententiam, abſquè
declaratione deſertionis Iudicis ad quem,
quod tamen non placuit *Caualer. dec.* 333.
*num.*3. vbi dicit, per ſolam deſertionem li-
tem finitam dici non poſſe, niſi ſuper de-
ſertione ſententia interponatur, & quòd
ità praxis ſe habeat, annuit Reg. *Rouit.in d.*
*prag.*1.*num.* 10.& iure quidèm, nàm poſſet
dari caſus, vt prima ſententia, à qua eſt ap-
pellatum, eſſet notoriè iniuſta, quo caſu
fatalium lapſu non obſtante poſſet ex eiſ-
dem actis per Iudicem ad quem reuideri,
Rota *dec.*245.pœnès *Seraphin.* & 317. apud
D. Ludouiſ. cui ex noſtratibus adhæſit Reg.
Rouit loco proxime cit.*num.*34.
6 Sed cùm elapſo primo fatale, & ſic anno,
vt poſſit appellans, ſiuè reclamans ſecundi
fatalis gaudere beneficio, neceſſe ſit, vt cō-
ſtet de impedimento, cur in primo anno
appellationis, ſiuè reclamationis cauſam
terminare non fecerit, & ſic in ſecundo, &
tertio, quęrunt *Doctores*, impedimenta hęc,
quę eſſe debeant? illa conſiderando, prout
conſiderat *Abb. in d. cap. ex ratione*, & poſt
eum *Præſ.de Franch.*cit.*dec.* 646.vel ex par-
te ipſius appellantis, vel ex parte appella-
ti, vel ex facto vtriuſquè, vel & tandèm ex
facto Iudicis; & an, & in quibus caſibus re-
quiratur proteſtatio circa impedimenta,
quæ ſe offerunt, quominùs appellatio, ſiuè
reclamatio intrà præſcriptum tempus non
fuit terminata, conſulas in factorum con-
tingentijs *Prapoſ.in d.cap. ex ratione, de ap-*
*pel.Theſ.deciſ.*16.*Sigiſm.Scacc.in tract.de ap-*
*pel.quæſt.*15.*à nu.*181.*Reg de Pont.*cit.*conſ.*
62.vbi *num.*3. docet, concluſionem eſſe *Do-*
ctorum indubitatam, quòd appellās ad hoc
nè fatalia currant, vel quòd ſi fuerint de-
curſa, poſſit reſtitui, non ſolùm impedimē-
tum probare tenetur, ſed opus habet de-
monſtrare, totum poſſe feciſſe, vt impedi-
mentum tolleretur, conſulas etiam *D.Prat.*
ad *Muſcatel.* cit.*par.*2.*gloſ.prima, col.*1.*&* 2.
fol. 410. vbi ſatis doctè, & eruditè de his
agit, conſulas & tandèm magnum Iurecō-
ſultum *D.Io. Ang. Piſanel. obſeruat.* ſua ma-
nuſcripta 27. *& poſtrema*, cuius verba
ſunt hæc.

Ieſus, Maria.

7 Aliàs vidi dubitatum, nùnquid in Sacro
Conſilio currant fatalia, & quòd non, vide-
tur facere *tex.in Authen.ſed & lis, C.de tem-*
por. appel. vbi poſtquàm cauſa appellatio-
nis introducta eſt in Conſiſtorio Principis,
non currunt tempora appellationis, qui
*tex.*eſt canonizatus in *decretis* 2.*quæſt.*6.in
cano.anteriorum, in ſ.ad hæc ſancimus, ſi quan-
do lis, & ſumitur ex *Auth. de appellat. & in-*
frà quæ tempor. in princ. collat. 4. quem *tex.*
allegat *Specul.in tit. de appel.* §.7. ſed quòd
currāt, facit *Regia pragmatica*, qua cauetur,
quòd etiam in Sacro Conſilio currunt fa-
8 talia, & fatalibus elapſis habetur, ac ſi nō
eſſet reclamatum, vel appellatum, vt in *l.*
tempora, & in l.per hanc, C. de tempor. appel.
item facit, quia ſententia Præfecti præto-
rio poſt duos annos tranſit in rem indica-
tam, vt dicit *gloſ.* notabilis in *l.* 1. *C. de ſen-*
tent.Præfect. prætor.& iſta opinio hodiè ſer-
uatur in Sacro Conſilio per decretum la-
tum de menſe Auguſti 1539.licèt per priùs
ſeruaretur contrarium, vt pluriès obtinui,

& me-

Digitized by Google

& meminit *Affl. deciſ. 78. in fine, & Capyc. deciſ.* 109. & ſic ſtante iſta opinione, quod
9 currant, in facto euenit, quòd in quadam cauſa Aquilana quidam Dominus Bartholomæus de Prata reclamauit, & pendente reclamatione habuit hæc impedimenta, quia relicto procuratore fuit procurator ipſe mortuus, superuenerunt induciæ conceſſæ Aprutinis, nàm à menſe Iunij vſquè ad 15. diem Septembris eſt eis prohibitus acceſſus ad Ciuitatem Neapolitanã, propter intemperiẽ aeris, fuerat ibi infirmus, ſteterat cum parte in tractatu concordiæ; dubitabatur, an fatalia eſsent decurſa? dicebatur, quòd non, quia quando appellatio eſt introducta in Conſiſtorio Principis, tunc qualitercunquè appellans eſt impeditus, non currunt ſibi fatalia, nec annale, nec biennale tempus; ſola enim negligentia imputatur, vt notantèr voluit *Archid in d. cap. anteriorum, col. 2. verſ. ad hoc lis appellationis*, allegat ipſe in argumentum optimum *ff. de excuſat. tutor. l. ſcire oportet, §. ſufficit, in cap. ſæpè, verſ. ſaluis, de appellat.* facit *tex. in cap. reprehẽſibilis, verſ. ſi verò,* ibi, *fortè neglexerint,* & in *cap. ex ratione,* & in *cap. peruenit,* in *fine, de appellatio.* quæ iura ad hoc propoſitum allegauit idem *Archid.* facit,
10 nàm inſtantia appellationis non currit ſtante compromiſso, quod fit inter partes, vt habetur in *Authen. ſi tamen, C. de tempor. appellat.* & per *Doctores*, vbi hoc diſputant in *l. properandum, in principio, C. de iudic.* et ità in hac cauſa fuit in Sacro Cõſilio pronunciatum, et proceſsum fuit in cauſa reclamationis, quia negligentia non affuit.

Io. Angelus Piſanellus.

SVMMARIVM.

Tempus vnius anni, & diei præſcriptũ eſt heredi ad petendum feudi inueſtituram, feudatario defuncto.

Pœna amiſſionis feudi ob non denunciatam mortem feudatarij in Regno remiſſa eſt, & loco illius ſoluitur Regiæ *Curiæ duplicatum releuium; ſed an hoc locum habeat in feudis planis, & de tabula, n. 3.*

Pœna amiſſionis feudi an ſubintret, ſi legitimus hæres mortem defuncti feudatarij non denunciauit, ex eo, quòd feudum nõ poſſidet, & num. 5. & quid ſi negligentèr ſe geſſit in feudum recuperando, n. 6. 7. & 8.

Spoliato poteſt obijci de notorio defectu, etiã poſt ſpolium.

ARGVMENTVM.

Agitur, an feudatario defuncto, ſi infrà tempus à lege feudali præſcriptũ legitimus ſucceſsor inueſtituræ renouationem non petierit, ex eo, quia non ipſe; ſed alius feudũ poſſedit, locus ſit pœnæ cõmiſſi, dùm negligẽtèr in feudo recuperando ſe geſſit. Feudum poſſidens, quod nos dicimus planum, & de tabula an incidat in commiſſum, ſi infrà annũ, & diem Baroni, à quo feudum tenetur defũcti feudatarii mortem non denũciauerit, vel potiùs teneatur ad duplicatum releuium, affertur ſingularis *annotatio* manuſcripta *D. Io. Angeli Piſanelli.*

CAP. LXXX.

1 Feudatario defuncto præſcriptum eſt tempus heredi, qui feudi poſſeſſionem capit, vt intrà annum, & diem ſub pœna amiſſionis feudi cõpareat coràm Domino, & defuncti feudatarii mortem denunciando nouam petat inueſtituram, ſunt hæc iura nimis vulgata in *cap. 1. quo temp. miles,* in *cap. 1. quæ ſit prima cauſ. beneſ. amitten.* & in *cap. 1. de cap. Corrad* hoc tamèn de iure
2 communi feudorũ, ſecus in Regno, in quo hæc pœna remiſſa eſt, & loco illius ſoluitur Regiæ Curiæ duplicatum releuium, vt in Cap. Regni, quod incipit *In nomine Domini,* aliàs *Apud Fogiam. Andr. in cap. Imperialem, §. ſcriba, col. 2. verſ. in Regno Siciliæ, de prohib. feud. alien. per Freder.* & in *cap. 1. §. fin. qui feud. dar. poſſ. Grammat. deciſ* 103. *nu.* 224.

*Io.Ant.de Nigr.*in d.*cap. Apud Fogiam,n.26.* & alii communitèr;ſed hoc in feudis qua-
3 ternatis,de quibus *tex.*d.*cap.*loquitur; ſecus verò in planis,& de tabula; etenim ſi hæres vaſalli feudum tenens planum,& de tabula infrà annum,& diem poſt hereditatem aditam inueſtituræ renouationem à Domino ſuo non petierit,feudum amittit, & hæc eſt vna ex differentiis, quam poſuit *Frecc.*inter feudum quaternatum,& planū, *lib* 3.*de ſubfeud.*hoc *tit.n.*19.in 13.*differ.*

4 Sed contigit aliàs dubitari, an Baro, à quo feudum immediatè,& in capite tenebatur iure egerit ex hac cauſa pro deuolutione in caſu ſequenti. Deceſſerat feudatarius ab inteſtato,duobus ſibi ſuperſtitibus germanis fratribus,ſed natu maiore abſēte,præſente verò minore,qui feudi poſſeſſionem nemine contradicēte adeptus fuit; maiore autem poſt aliquos annos reuerſo, quia erat ille in ſenili ætate conſtitutus, & vt creditur volens rem gratam facere fratri,feudum,ad cuius ſucceſſionem aperto iure vocabatur,reiuendicare non curauit: At quia defuncti feudatarii mors Baroni directo domino nuſquàm denunciata fuerat,egit hic pro deuolutione contrà poſſeſſorem,qui cùm nullam haberet deſēſionis cauſam,procurauit, vt compareret frater ſuus maior natu,prout cōmparuit,inſtans, declarari,feudum ad ſe ſpectare, illudquè male à natu minore occupatum,nec tēpus à lege feudali præſcriptum vnius anni, & diei ad inueſtituram petendam, ſuper quo petita fundabatur deuolutio, ſibi cucurriſſe, cùm non niſi vaſallo poſſidenti labi *Doctores* dixerint,vndè meritò dubitatum extitit,vtrà Partium meliora foueret iura?

5 Ego pro Barone reſpondi, ſicquè dixi, factum eſſe caſum reuerſionis huius feudi ad directum dominum;etenim quāuis receptiſſima ſit omnium Feudiſtarum cōcluſio,nimirùm,vt vnius anni,& diei tempus hæredi legitimo ad inueſtituram petendā præſcriptum,non à die mortis feudatarii, ſed aditæ hæreditatis currere incipiat, & ſic ab eo die,quo legitimus ſucceſſor feudi poſſeſſionem nanciſcitur,ità vt ſi feudum illud ab alio poſſideretur,nullum intelligatur ſucceſſori currere tēpus,vt ex Noſtratibus dixerunt *Andr.*& *Affl.*in d.*cap.*1. *quo tempor.mil.*in d.*cap.*1.*quæ ſit prima cauſa benefic.amitt.*et in d.*cap.*1.*de capit. Corrad.Marin.Frecc.de ſubfeud.lib.*2.*in* 3.*authbor.num.*8. *Io.Thom.de Marinis de gener. & qualit. feud. lib.*1 *tit.*6.*de feud.ex pacto, & prouid. antiq. num.*63 *fol* 47.*Niger* in d.*cap. Apud Fogiam, nu.* 27. & ex Alienigenis alii multi ad nauſeam relati per *Schrader. tract. feud. par.*6. *cap.*2.*num.*21.*tom.*1.& per *Roſental.* eodem *tract.cap.*6.*concl.*30.*tom.* 1. qua ſic ſtāte cōcluſione in caſu propoſito videbatur dicēdum,quòd dùm frater maior,qui defuncto feudatario legitimus in feudo erat ſucceſſor,nuſquàm illud poſſederit,dici non poterat,tempus ad nouam inueſtiturā petendam vnius anni,& diei illi cucurriſſe,ad effectū,vt eſſet locus pœnę cōmiſſi, attamen hæc omnia procedere himet *Doctores* dixe-
6 runt,quando nulla culpa,ſeù negligentia ad feudum recuperandum poteſt legitimo ſucceſſori imputari, quia ſi poſtquā agnouit,prout in caſu,de quo agebatur,ad ipsū vti legitimum ſucceſſorem ſpectare, & ab alio non iure poſſideri, & non fecit quicquid potuit,vt feudum illud recuperaret, tunc dicendum eſt, negligentię ſuæ omninò eſſe imputandum,ſicquè fieri locū pœnæ commiſſi, ità indiuidualitèr *Paul.Caſtrenſ.conſ.*46.*viſo,& examinato puncto, n.*1. *verſ. ſed ſi quæritur,lib.*2. ſub illis verbis, *ſed ſi quæritur,an ex eo,quòd non petierunt ſe inueſtiri infrà annum,& diem,ceciderint à iure ipſorum,per l.Imperialem,§. præterea ſi quis, de probib. feud.alien. per Freder. videtur ad hoc dicendum,quòd non,quia ipſi non poſſidebant, ſed dictus Petrus, cui dominus Epiſcopus conceſſerat,& ſic videtur,quòd ei non curreret dictum tempus, vt notat Bald. poſt Gugliel. de Cun.in l.ſollemnibus,C.de reiuendic.ſed in contrarium facit, quia illud dictum poſſet procedere, ſi feciſſent diligentiam in auocando poſſeſſionem ab illo,& auocare potuiſſent, ſed quia nullam diligentiam fecerunt, ſed malitioſè,vt videtur,tacuerunt,& neglexerunt, talis negligentia videtur eis debēre nocere, quia videtur fuiſſe in poſſeſſione,ex quo ſtetit per eos, quominùs eſſent,& hoc per tex.cum gloſ. in cap. fin. extrà de elect.*hæc ille, idemquè *Affl.* in d. *cap.*1 *in princ.num.*10.*quo temp miles*, Frecc. *de ſubfeud.*in cit.*authbor.*3.*num.* 8. *Pariſ. conſ.* 23.*num.*227.*lib.*1.et *Schrader.loco* ſup. relato,*verſ.quod tamen.*ſicquè per Sac Conſ.deciſum teſtatur *D.Io.Ang. Piſanellus* in quadam ſua *annotatione* manuſcripta 8. in ordine, & per hæc verba.

Ieſus, Maria.

7 Dùm eſſem Auditor generalis totius Principatus Melphiæ,Ducatus Grauinę,& Comitatus Venafri Illuſtriſſimi qu. Domini Principis Oranciæ Viceregis huius Regni,voluit ille à me intelligere, ſi feudata-

rius,qui non poſſidebat feudũ, & ſtetit per annum ad non petẽdum inueſtituram,vel ſi commiſit delictum, ſi vtroquè caſu ſibi præiudicauerit: dixi Suæ Excellentię,quòd ſi iſte feudatarius non fuiſſet negligens in recuperando feudum,ſed fecerit quicquid potuerit,tunc donec pendet lis,non imputatur ſibi,ſi inueſtituram non petiit, & ità procedit deciſio *Bald.*in *l. ſollemnibus,in fine,C.de reiuindicat.*dùm dicit,non eſſe imputandum feudatario, quandiù litigat cum poſſeſſore, ſecus tamen ſi iſte feudatarius fuiſſet negligens in recuperando feudum, nàm tunc non excuſaretur,ità declarat *Veronenſ.*in ciuilibus, *in conſ.25.col.5.in fin.* & in hanc ſententiam videtur inclinare *Bald.* *in cõſ.466.Andreas feudatarius, in primo dub. vol. 1.* & clariùs *Paul. de Caſtr. in conſ.158. viſo,& examinato puncto,prima col.verſ.ſed ſi quæritur,*ſecundùm antiquam formam, aſſignat rationem,quia videtur fuiſſe in poſſeſſione, idem tenet *Card.in cap. 1. col. 1. quo tempor.miles,verſ. hoc tamen declaratur*:
8 et ex hoc inferebam ad ſecundum quæſitũ, quòd propter iſtam negligentiam non excuſatur à fidelitate,talitèr,quòd ſi fellonia committit,debet perdere feudum, quãuis non poſſidebat,ità *Paul. ibi in verſ. ſimilitèr dicendum eſt,*quia ſi iniuſtè feudum ab alio tenetur,idm ipſe retinet dominium, & ius in feudo,vndè quia remanet feudatarius,& retinet dominium,& ius in feudo,non debet ſibi licere committere felloniam,& imputatur ſibi,ſi fuit negligens in comparendo pro recuperatione,& ità rectè intuenti declarat *Card.in cap. ſi quis deceſſerit,in fine, ſi de feud. fuer.controuerſ.* & ità arguit *Alex in conſ.11.in fine,vol.5.*& pro iſta opinione faciunt,quæ habẽtur in *cap.item cùm quis,de reſtit. ſpoliat.*quòd poſſit obiici ſpoliato de
9 notorio defectu reſultante etiam poſt ſpolium;& dùm retuliſſem prædictam opinionem prædicto Illuſtriſſimo Domino Principi,cui per quendam ſuum vaſallum fuerat datum memoriale,quod ex errore fuit lectum in Conſilio Collaterali,ex quo non erat res tangens officiũ Viceregis, ſed propriũ ſuũ,& perueniſſet ad manus Domini Sigiſmundi Loffredi Regentis Regiã Cancellariam,viri literatiſſimi,cum quo de ordine dicti Domini Principis de præfatis alloquutus fui,in mei præſentia dixit dicto Domino Principi,quòd vera erat mea opinio,& quòd ipſe audiuerat à qu. Domino Antonio Ianuario, Domino Antonio Palmerio,& Domino Antonio de Ragho,qui fuerunt Doctores celeberrimi, & magni Conſiliarii,quòd tempore *Regis Ferdinandi Primi* in Sacro Conſilio ità fuerat pronũciatum,Præſidente illo viro conſummatiſſimo Domino Antonio de Alexandro,& ſic per d. Dominum Principem fuit in iſto caſu obſeruatum.

Io.Angelus Piſanellus.

SVMMARIVM.

1 *Feudatarius an abſq; Regio aſſenſu poſſit legitimum ſucceſſorem in feudo grauare, vt alicui certam pecuniæ quantitatem ſoluat,et donec non ſoluerit, quòd poſſit legatarius feudi poſſeſſionem ingredi,illudq. retinere,et fructus percipere,& num.2.5.8. 10. 12.15. 16.& 17.*

3 *Feudatarius an abſq; Regio aſſenſu poſſit legitimum in feudo ſucceſſorem grauare,vt de fructibus feudi ſingulis annis certam pecuniæ quantitatem Titio præſtet,& n.7.*

4 *Hæres grauatus ad aliquid annuũ ex tali fundo alicui præſtandum,nùm poſſit fundum illum diſtrahere.*

6 *Legatis annuis fructibus fundi Corneliani,perindè eſt,ac ſi vſuſfructus fundi legatus eſſet.*

9 *Legatum fructuum feudi importat conſtitutionem iuris in corpore feudi,quod ſine aſſenſu non permittitur.*

11 *Feudi tenuta poteſt nanciſci ab hærede illius, qui feudum illud poſſidebat,quamuis non ſit in feudo legitimus, ac immediatus ſucceſſor.*

13 *Iuriſdictio eſt de Regalibus, ſicq. Officiales Baronales dicuntur habere iuriſdictionem à Rege.*

14 *Fructus feudi poſſunt ſequeſtrari ad inſtantiam creditoris aſſenſu carentis, iuriſdictio autem non.*

15 *Deciſiones ad propoſitam quæſtionem referuntur,& num.16.& 17.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Feudatarius in hoc Regno teſtamentũ condens, hæredemq; in feudo grauãs ad certam pecuniæ quantitatem alicui præſtãdam, poſſit abſquè Domini noſtri Regis aſſenſu diſponere, & ordinare, vt donec legata quãtitas ab hærede grauato ſol-

uatur, valeat legatarius feudi poſſeſſionem propria authoritate ingredi, fructus percipere, & iuriſdictionem exercere, vbi deciſiones S. Conſ. & de aliis.

CAP. LXXXI.

1 FEudatarij in hoc Regno, in quo omnia feuda sũt ex pacto cum qualitate hereditaria, quando cũ legitimis ſucceſſoribus malè ſe habent, dùm teſtamenta condunt, ſępè ſæpiùs illos grauant, vt certam pecuniæ quantitatem, quæ vt plurimùm ad feudi valorem aſcendit, extraneo, vel remotiori conſanguineo præſtent, & donec, & quòuſquè quantitas legata non ſoluitur, mandãt, vt legatarius poſſit feudi poſſeſſionem ingredi, illudquè retinere, fructus percipere, ac iuriſdictionem exercere, vndè ob defectum aſſenſus Domini noſtri Regis non ſemel de huius diſpoſitionis validitate dubitari contigit.

Dominus Conſiliarius Marcellus Marcianus de his indiuidualitèr agens *conſ.26. nu.*13. per totum reſpondit, ſtante hac diſpoſitione, D. Beatricem Vrſinam Principis eius viri pro ſumma duc. octuaginta quatuor millium legatariam iure licito potuiſſe ingredi poſſeſſionem Terræ Montis Caueoſij, nõ tamen ad finem dominium acquirendi, ſed tenutam, & naturalem poſſeſſionem retinendi, donec legatum ſolueretur, idquè nullo pacto fore inconueniens, etiam quòd dominium ad alium pertineat, cùm nullibi hoc eſſe prohibitum legamus, ex quo Dominus Rex non læditur, neq; contemnitur.

2 Cæterùm, pace tanti *Conſiliarij*, ſi iuris principia ſtrictiùs inueſtigemus, credo, quòd contraria ſententia ſit magis vera, iuriquè conſentanea, ſicquè puto, diſpoſitionem ſic, vt ſuprà ſine Regia facultate factam expreſſam iuris habere reſiſtentiã; & vt pateat de veritate eſt nobis breuitèr inueſtigandum, an per hoc legatum ius aliquod in feudo conſtituatur, etenim illud 3 ſuppono ſine controuerſia, nullum ius ſuper feudo conſtitui, quotiès verſaremur in caſu, quo feudatarius hæredem grauaret, vt de fructibus feudi ſingulis annis certam pecuniæ quantitatem Titio præſtet, ratio aſſignatur, quia non dicitur diſponere de re feudali, ſed de fructibus ab hærede percipiendis, & à ſolo ſeparandis, de quibus, vt de re hæredis diſponit feudatarius, hæredem ſuum hoc modo grauando, ſicquè feudum verè non tangitur, nec vllum ius ſuper eo conſtituitur, ità *Bal. in cap.* 1. *num.* 8. *de ſucc. feud. Alex. conſ.* 18. *lib.* 5. *Capyc. in inueſt. feudal. in verb. feudorum fructus, verſ. futuri fructus, fol.* 205. *Camerar. in cap. Imperialem, fol.* 18. *lit. V.* & *fol.* 20. *lit. F. Frecc. de ſubfeud. in* 21. *limit. ad Conſtitutionem Conſtit. Diuæ memoriæ, Dominus Reg. de Pont. in lectionibus feudalibus, lect.* 14. *num.* 33. vbi ſic eo referente per Regiam Cameram decretum refert, *D. Reg. Rouit. in prag.* 4. *de feud.* & alij 4 ad id expendentes *textum* ſingularem in *l. fundi Trebatiani* 38. *ff. de vſufruct. leg.* vbi ſi hæres grauatur ad aliquid annuum ex tali fundo alicui præſtandum, poterit fundum illum vendere, & legatario annuam præſtare quantitatem, quam teſtator viuens ex locatione percipere conſueuerat, quod certè prohiberetur, ſi legatarius ius aliquod in fundo illo acquiſiuiſſet, id, quod latiùs explicaui *Ego* ipſe *lib.* 1. *cap.* 119.

5 At contrarium omninò aſſeuerandum in caſu propoſito, in quo certæ quantitatis Caio ſit legatum, eo addito, vt quòuſquè quantitas illa non ſoluitur, valeat legatarius feudi poſſeſſionem ingredi, illiuſq; fructus propria authoritate percipere, ac iuriſdictionem exercere, hæc enim diſpoſitio aliud non importat, niſi cõſtituere ius formatum in corpore feudi, ac ſi vſusfructus feudi eſſet legatus, probat hoc *tex.* in *l. cùm* 6 *ità* 41. *ff.* cit. *tit. de vſufr. legat.* vbi legatis annuis fructibus fũdi Corneliani, perindè eſt (inquit I. C.) ac ſi vſusfructus fundi eſſet legatus, quo fit, vt dicamus, multum intereſſe, an grauetur hæres ad præſtandos Titio fructus fundi, de quo legati genere loquitur *tex.* in *d. l. fundi Trebatiani*, vbi *gloſ. in verb. dari*; vel directò legare Titio fructus fundi, de quo loquitur *tex. in d. l. cùm ità*, in primo enim caſu, pro eo, quod ad rem noſtram pertinet, conſideratur tantùm actio perſonalis hæredis ad adimplẽdam volun7 tatem defũcti feudatarij, qui voluit, vt ſucceſſor in feudo tanquàm eius hæres obligetur perſonalitèr ad præſtandum legatario fructus illos ex corpore feudi ſeparandos, ſiuè vti burgenſaticos, & hæreditarios, ſiuè vti proprios, ac proindè non eſt, cur de huius diſpoſitionis validitate dubitari poſſit, vt bene animaduertit *Dom. Reg. de Ponte*

3 cit.*loco*, & ſecundo verò caſu, quia ex lega
to verbis directis facto transfertur ius in
tertiũ percipiendi fructus propria autho-
ritate, dicitur conſtitutum ius in corpore
feudi, quod ſine Regio aſſenſu, nec momẽ-
to permittitur, vt communitèr tradiderũt
gloſ. & *DD. in cap. 1. de cap. Corrad.* & in *Con-
ſtit. Conſtitutionem Diuæ memoriæ*, ſicquè in
puncto firmauit *Reg. Rouit.* in cit. *pragm.* 4.
num. 46. de feud. vbi admittens, vt feudata-
rius poſſit abſquè aſſenſu ſucceſſorem gra-
uare ad præſtandum alicui fructus feudi,
negat omninò, vbi tractaretur de transfe-
rendo in tertium ius illos percipiendi pro-
pria authoritate, quod ſenſit etiam *Conſi-
liarius de Anna conſ. 46. num.* 29. idemq; latè,
& ſatis benè confirmat *Horat. Montanus* in
comment. ad *l. Imperialem*, in *princ.* à *nu.* 4. ad
8. vbi *num.* 6. cùm probare voluerit, quòd ſit
conſtituere ius in corpore feudi, dùm dire-
ctò ſit legatum fructuum feudi, dicit, quòd
perceptio fructuum ex fundo, vel arguit
dominium, ad *tex in l. Herennius*, & in *l. fru-
ctus, ff. de vſur.* & in *l. fructus, ff. ſol. matr.* & per
Couar. pract. qq. c. 37. n. 5. in fin. vel arguit vsũ,
ſi vſq; ad certum vſum licet percipere, §. 1.
Inſtit. de vſu, & habit. vel arguit vsũfructũ ſi
vſq; ad certũ tempus, §. *finitur. Inſt. de vſufr.*
vndè ſit vtcũq; ius formatũ in illo fũdo cõ-
ſtituitur, nã ꝙ Dñs habeat ius in re, patet,
ꝙ habeat vſuarius, eſt *tex. in l. fũdi vſu, in fin.*
& in *l. fin. ff. de vſu, & habitat.* quòd habeat
vſufructuarius, eſt *tex.* in §. 1. *Inſtit. de vſufr.*

o Secundò, pro huius diſpoſitionis in-
ualiditate conſidero, quòd illius tenore at
tento verè, & realitèr perſonæ, cui certæ
nummorum quantitatis ſit legatum, feudũ
pignori traditur, nàm ſi vult teſtator, vt le-
gatarius feudum habeat, ſiuè retineat, do-
nec legata quantitas illi ſoluatur, hoc aliud
non importat, niſi pro ſumma legata feu-
dum pignori tradere, etenim negari non
poteſt, quin per legatum conſtituatur lega-
tarius creditor quantitatis legatæ, ad *tex.*
in §. *noſtra autem, Inſtit. de legat.* vbi *gloſ.* &
DD. omnes, vndè ſi demùm iubet teſtator,
vt poſt mortẽ ſuam habeat legatarius feu-
dum, donec hæres pecuniam legatam ſol-
uerit, mandat, vt pro pecunia legata feudũ
pignoretur, quod ſine aſſenſu eſt omni iure
prohibitum, vt dixerunt communitèr *Feu-
diſtæ in cap. Imperialem, Aluarot. in cap.* 1. §.
aut ſi libellario, num. 2. *in tit. quib. mod. feud.
amit. Aſſlict.* noſter ſatis benè in *Conſtit. Cõ-
ſtitutionem Diuæ memoriæ, num.* 8. & cæteri
omnes, & ex hoc oritur aliud abſurdũ, nàm
cùm legatum poſt mortem legantis vires
ſumat, eo tempore vtile dominium, quod
erat pœnès feudatarium defunctum, ad le-
gitimum eius ſucceſſorem trãſlatum fuit,
ſicq; ſine facto ſucceſſoris, & hæredis, quo
iure poſſit legatarius feudi poſſeſsionẽ in-
gredi, illudque loco pignoris poſsidere, do-
nec legata quantitas ei ſoluatur.

11 Quibus ſic ſtantibus nõ obſtant ſcripta
per *Dom. Reg. Capyc. Galeot. controu. iuris lib.*
1. *controu.* 36. à *nu.* 31. dùm allegando *Andr.
in cap. Imperialem, §. illud*, poſt *num.* 69. *verſ.
non poſſunt*, & poſt *num.* 70. *verſ. nàm licèt feu-
dum*, & *num.* 71. dicit, tenutam, ſeu poſſeſ-
ſionem feudi poſſe nanciſci ab hærede il-
lius, qui feudum illud poſsidebat, quamuis
non ſit in feudo legitimus, ac immediatus
ſucceſsor, loquitur enim in caſu, quo cùm
quis haberet feudi tenutam, & ſic fructuũ
perceptionem, ex eo, quòd propria pecu-
nia fuerat illud ab alio emptum cum ſolita
recognitione, inſtituit ſibi hæredem con-
iunctum, qui in bonis feudalibus non erat
immediatus ſucceſſor, quamuis in gradu
ſucceſsibili, vndè contradicente proximio-
re dicebat hæres ſcriptus, quòd non tra-
ctabatur de ſuccedendo in feudo, ſed tan-
tùm in ea detentione, quæ erat pœnès de-
functum, id, quod ad caſum noſtrum non
12 pertinet, in quo ſupponimus, eſſe vocatum
legitimum ſucceſſorem, illumquè grauatũ
ad certam pecuniæ quantitatem extraneo
præſtandam, eo addito, vt donec, & quò-
uſque quantitas legata non ſoluitur, quòd
poſſit legatarius feudi poſſeſſionem ingre-
di, illi uſquè fructus percipere, & iuriſdictio-
nem exercere, quæ quidèm diſpoſitio ex
ſuprà traditis ius formatum ſuper feudo
conſtituit, quod eſt omni iure prohibitum,
nec ad rem pertinet theorica *Andr.* relata
per *Dom. Capyc Galeot.* etenim *Andr.* in *locis*
citatis inſiſtens concluſioni, de qua in eo
tex. nimirùm, vt feudum alienari nõ poſsit,
dicit, quòd ſi alienaretur in perſonas inha-
biles, prout ſunt mutus, ſurdus, debilitatus,
mulier, clericus, religioſus, &c. qui feuda te-
nere non poſsunt, licet in illos dominium
non tranſeat, poſseſsio tamen ſic, quia poſ-
ſumus poſsidere rem, cuius proprietatem
habere non poſsumus, ad *tex. in can. dilectus*
12. *q* 1. & ſic nihil ad casũ, de quo agimus.

13 Hæc omnia ſuprà iàm dicta, quę de pla-
no procedunt reſpectu perceptionis fru-
ctuum indubitata reddũtur reſpectu exer-
citij iuriſdictionis, eſt enim iuriſdictio de
Regalibus, *cap. 1. quæ ſunt regalia*, dequè iu-
re publico conſideratur etiam in poſſe Ba-
ronis, nàm Officiales à Baronibus ad iuſti-

tiam miniſtrandam electi adhùc Regij appellantur, quia cùm ipſi Barones, qui eos conſtituunt merum, & mixtum imperium à Rege habeant, etiam eorum Officiales dicuntur à Rege iuriſdictionem habere, vt per *Carauan Ritu M.C. 49. num.7.* & ex hoc ſequitur, poteſtatem hanc Regalem Magiſtratus conſtituendi ab alio, quàm ab eo, cui à Rege communicata eſt, ſine eiuſdem Regis conſenſu exerceri non poſſe, ità *Camill. de Medic. conſ.* 147. à *num.* 3. ad 13 quo loci citat *Affl.* in *Conſtit. Regni Scire volumus, in* 4. *notab.* vbi dicit, omnia Regalia priuatis perſonis conceſſa, ſiuè magna, ſiuè parua, ſiuè in allodium, ſiuè in feudum, per quemcunq; contractum non poſſe in alium ſine Regis licentia transferri, ſequitur *Montan.* in *tract. de Regalib.* in *verb poteſtas conſtituendorum Magiſtratuum, nu.* 3. hinc *Reg. Rouit.* tàm in *pragm.* 3. *num.* 16. *& ſeq. de ordin. iudic.* quàm in *conſ.* 77. à *num.* 5. *lib.* 2. ſatis
14 apertè demonſtrat, ad inſtantiam creditoris aſſenſu carentis poſſe ſequeſtrari fructus feudi, ſed nullo pacto ipſam iuriſdictionem, meminit *Montan. loc.* cit. vbi addit, iuriſdictionem ſtare in Caſtro ex ſe, non tanquàm fructus Caſtri, immò eſſe illam quid maius Caſtro, & Caſtrum ſtare vti acceſſorium ad iuriſdictionem, non è contra.

15 Vltimò confirmatur hæc, quam tuemur ſententia authoritate rerum iudicatarum, nam quòd feudatarius è viuis decedens inſtituendo in feudo perſonam, quæ ſecundùm ius commune feudorum, & Regni huius ſuccedere prohibetur, nullo pacto poſſit diſponere, quòd vbi hæredis inſtitutio locum nõ haberet, teneatur legitimus ſucceſſor perſonæ inſtitutæ tantam ſoluere pecuniæ quantitatem, & donec, & quouſq; quantitas illa legata nõ fuerit ſoluta, poſſit legatarius feudi poſſeſſionem propria authoritate ingredi, illudquè retinere, ac fructus percipere, fuit ſollemnitèr per S. C. iunctis Dominis Conſiliarijs duarum aularum deciſum in cauſa ſucceſſionis bonorum feudalium Nicolai Antonij Viſconte, qui duos habens filios, teſtamento ſuo ſecundogenitum, etiam in bonis feudalibus hæredem inſtituit, cum hoc, quòd ſi inſtitutio reſpectu bonorum feudalium iuris haberet reſiſtentiam, ſicquè ſuccederet primogenitus, teneretur ille ſecundogenito ſoluere ducatos triginta mille, quorum ſolutione pendente potuiſſet hic ſecundogenitus feudum retinere, nàm cùm de viribus huius diſpoſitionis dubitatum eſſet, quamuis per Regiam Prouincialem Audientiã fuiſſet ſecundogenitus immiſſus in poſſeſſionem, ſeruata forma paternæ diſpoſitionis, habito tamen recurſu ad S. C. cauſaq; commiſſa olim Regio Conſiliario Ioãni Baptiſtæ Meliori viro doctiſſimo fuit datus terminus in cauſa, & interim immiſſus primogenitus in poſſeſſionem feudi in actis deducti, nulla habita ratione de præfata diſpoſitione, idquè ſub die 18. menſis Nouembris 1616. pœnès Carbonum Actorum Magiſtrũ, de qua deciſione meminit *Reg. Galeota controu. lib.* 1. *contr.* 24. *num.* 37.

16 Secundò, fuit hoc idem indicatum iunctis Dominis Conſiliariis duarum Aularũ in cauſa ſucceſſionis Principis Mõtis Caueoſii, ſuper qua ſcripſit *Conſ. Marcianus* relato *conſ.* 26. nàm cùm Principiſſa vxor hæres, et legataria illius Terræ poſſeſſionem propria authoritate ingreſſa fuiſſet, idquè vigore poteſtatis ſibi à Viro tributæ, donec legatum duc. 84. m. à legitimo hærede grauato ei ſolueretur, ac etiam vigore priuilegii, quod obtinuerat Princeps diſponendi de dicta Terra Montis Caueoſii, tã inter viuos, quàm in morte in perſonam extraneam, ab ipſo tamen Domino Rege noſtro approbandam, quia adhùc non cõſtabat de approbatione præfatæ diſpoſitionis, quæ à ſua Catholica Maieſtate erat omninò facienda, ſeruata forma priuilegii in actis producti, fuit datus terminus in cauſa, et ſequeſtratum feudum, vſq; ad declarationem faciendam à Sua Maieſtate, ſeruata forma dicti priuilegii, nulla habita ratione de poſſeſſione capta per Principiſſam vigore poteſtatis à Principe viro dicto teſtamento tributæ, idq; ſub die 15. Decembris 1612. referente Domino Reg. Ferdinando Brancia Feudiſta doctiſſimo, tunc Regio Conſiliario digniſſimo, pœnès Borrellum S. C. actorum Magiſtrũ.

17 Tertiò, & tandèm, iuxtà hanc, quam tuemur ſententiam fuit per S. C. iunctis paritèr Conſiliariis duarum aularum iudicatũ in hac die 14. Nouembris 1645. in cauſa ſucceſſionis bonorum feudalium qu. Marchioniſſæ Caſabonæ Æleonoræ Piſciottæ, quæ cùm annis ſuperioribus ex nunc pro tũc ſequuta morte donaſſet Don Pompeo Campitello eius ſecundo viro ducatos trigintatres mille, conſequendos ſuper omnibus eius bonis feudalibus, & allodialibus, Regio aſſenſu ſuper feudalibus impetrato, in vltimis conſtituta teſtamento ſuo donationem prędictam confirmans, eundem virum donatarium, tàm in bonis feudalibus, quàm allodialibus vniuerſalẽ inſtituit hæ-

redem,

redem, & expreſſo, quòd vbi inſtitutio facta reſpectu bonorum feudalium iuris haberet reſiſtentiam, ei liceret bona illa feudalia retinere, fructus percipere, & iuriſdictionẽ exercere, donec, & quouſq; eidem à legitimo hærede ſolueretur quantitas in dicta donatione contenta, vnà cum aliis ducatis ſeptemmille, quos in hoc euẽtu prælegauerat, ſummam facientibus ducatorum quatragintamillium, cuius diſpoſitionis, ac donationis vigore cùm prædictus Don Pōpeus bonorum feudalium poſſeſſionem cepiſſet, inſtando prævia ſupplicatione in S.C. porrecta, in ea manuteneri, & conſeruari, comparuit Cornelia Piſciotta, Marchioniſſæ defunctæ ſoror vtrinquè coniuncta, & in bonis feudalibus immediata ſucceditrix, præfatæq; diſpoſitionis inualiditatem allegãs, Partibus pleniſſimè per plures menſes auditis, me prò Cornelia patrocinante fuit per S. C. datus terminus in causa, & inſimul ordinatum, quòd bona prædicta feudalia ſequeſtrentur, nulla de capta poſſeſſione virtute præfatæ teſtamentariæ diſpoſitionis, ac donationis ratione habita, referente præſtantiſſimo, & humaniſsimo Regio Conſiliario D. Marco Antonio Ciolli, ac Præſidente in Senatu D. Andrea Marcheſio feudorum interprete, qui publicè in diſcuſſione cauſæ teſtatus fuit, eo patrocinante fuiſſe ſic aliàs per S.C. facta relatione in Collaterali Cõſilio iudicatum in cauſa ſucceſſionis Marchionis Pinelli, proceſſus prædictarum de Piſciotta eſt in Banca Caprilis.

SVMMARIVM.

1 *Feudatarius nùm poſſit ſucceſſorem pro concurrenti feudi valore grauare, & num. 10 & quid ſi grauamẽ verum excederet valorem, an eo caſu teneatur ſucceſſor defuncti voluntatem adimplere in eo, quod valor excedit, dùm reperiatur perſona, quæ feudum emat pluſquàm illud valet, num. 2.4.8.9. & 11.*

3 *Hæres in feudo renitens legata ſoluere poteſt cogi ad feudum vendendum.*

5 *Filius hæres in feudo non poteſt grauari pro cõcurrenti feudi valore, ſed in eo, quod legitimæ valorem excedit.*

6 *Legitima debetur filio in corpore.*

7 *Feudum totũ dicitur filij primogeniti legitima.*

12 *Valor iuſtus feudi quomodò probetur.*

13 *Valor rei an per ſubhaſtationem probari poſſit, & num. 14.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſucceſſor in feudo hæreditario, qui à prædeceſſore feudatario teſtamento ſuo extitit grauatus ad legata præſtanda, vltrà feudi valorem, ſi legatarijs paratus eſt ſatisfacere pro ſumma, quæ importat veram feudi æſtimationem, cogi nè poſſit ad feudum vendendum, ex eo, quòd inuenitur emptor, qui in feudo impenderet pluſquã illud valet, ob quod legatarijs omnibus integrè ſatisfieri poſſet. Valor rei quomodò probatur, & de alijs.

CAP. LXXXII.

1 Feudatarius, certum eſt, quòd poteſt legitimum in feudo hereditario inſtituendo ſucceſſorem, illum pro concurrenti feudi valore grauare, iuxtà receptiſſimam in Regno ſententiam, de qua per *D. de Franch. dec. 1.* & alios noſtrates paſſim, adeò, quòd ab illa recedere temerarium eſſe, dixit *Cõſiliarius de Vera in voto* per eum prolato in cauſa DD. de Grimaldis, quod imprimi curauit *Rouit. in pragm. 4. num. 124. de feudis.*

2 Sed in facti contingentia dubitatum audiui, ſi grauamen excederet verum feudi valorem, quia forſan eſſet grauatus hæres ad ſoluendum Titio centum mille, feudum autem, iuxtà æſtimationem per Expertos factam, valorem non excederet octuagintamillium, ſed inuenitur emptor, qui in illo ſummam impenderet legatam, nimirùm centum mille, nùm hæres per hoc teneatur ſummam illam ducatorum centum mille legatario ſoluere, vel ſi renitens eſſet, cogi

poſſit ad feudum vendendum, iuxtà aliam
deciſionem Sacr. Conſil. penès eundem
D.de Franch. quæ eſt 704. vbi fuit dictum,
3 heredem in feudalibus ad inſtantiam lega-
tariorum, & creditorum in actione perſo-
nali poſſe cogi ad feudum vendendum,
quando legata, & debita ſoluere recuſat.

4 Et reſolutiuè procedendo teneo indu-
bitantèr, hæredem in difficultate propoſi-
ta non poſſe à legatario cogi, niſi ad ſoluē-
dum ducatos octuaginta mille, ad quam
ſummam verus feudi valor, iuxtà factam
æſtimationem aſcēdit, quam quidēm ſum-
mam ſi ſoluere eſt paratus, ad feudum vē-
dendum cogi nullatènus poteſt, ſub præ-
textu, quòd inuenitur emptor, qui in feudo
illo impenderet centum mille, etenim, vel
eſt filius, & ſic deſcendens hic, qui eſt gra-
uatus, vel tranſuerſalis.

5 Si filius, res eſt ſine difficultate, nàm cū
illi ſuper feudo debeatur legitima, graua-
men modò aliquo ſubſtineri poteſt pro cō-
currenti feudi valore, ſed tantùm in eo,
quod legitimæ valorem excederet, vt per
*D.de Franch.*cit.*deciſ.*1.*nu.*39.*verſ.ſecundùm
quæ iura, Franciſc.de Amicis in tit. de his, qui
feud.dar.poſſ. fòl.*mihi 11.*num.*3. modò cùm
notiſſimi ſit iuris, legitimam in corpore fi-
lio deberi, nec alitèr, vt illam in pecunia
numerata accipiat, cogi eum poſſe, quam-
uis teſtator id mandaſſet expreſsè, vulgata
l. ſcimus, C.de inofficioſ.teſtam. ibiquè Doctores
communitèr, *Anton.Fab.diffinit.*9.*C.eod.tit.*
omninò videndus, *Iacob.Cancer. var.reſolut.
lib.*1. *cap.*3 *nu.*4. & alij, ſine contradictore,
conſequens eſt dicere, vt ſuper ipſo feudi
corpore ſit filio legitima aſſignanda, & vt
ſcire poſſimus, ad quam ſummam aſcendat
portio illa, deuenitur ad feudi æſtimatio-
nem, *Alex.conſ.*3.*num.*6.*verſ.conſtat etiam,
lib.*3. *Merlin.de legit.lib.*5.*tit.*3.*q.*7.*num.*5.
Franc.de Amic.loco citato, non quidèm ad
finem illud vendendi, nàm ex quo neceſſa-
riò, vt diximus, ſuper ipſo feudi corpore fi-
lio legitima debetur, & vt dicunt noſtrates
7 adeò feudum eſſe filio debitum, vt totum
dicatur primogeniti legitima, ad *text.in
cap.licèt,de voto,Camill.de Curt.in diuerſ.iur.
feud.lib.*1. *fol.*55.*col.*2. *Io.Andr.de Georg.al-
leg.*20.*num.*21. non eſt, cur de venditione
tractari poſſit, ſed tantùm ſit æſtimatio, ad
finem vt ſciatur facta per Expertos feudi
æſtimatione, deductaq; filij legitima por-
tione, quæ nàm quantitas in ipſius poſſe
remaneat, ad hoc vt ex illa legatarijs ſatiſ-
fieri poſſit, & ſic eſtò millies, quòd inueni-
retur feudi emptor, qui in illo impenderet
plusquàm verè feudum valet, ſicq; graua-
men iniunctum integrè ſatisfieri poſſet,
modo aliquo de illius diſtractione tractari
poteſt, quia ſecùs cogeretur filius legitimā
ſibi in corpore tangentem, in pecunia ac-
cipere, id, quod prorſus expreſſam habet
iuris reſiſtentiam.

8 Si tranſuerſalis, idem, quod in filio dixi-
mus erit aſſeuerandum, nàm quàmuis illi
ſuper feudo, in quo ex lege inueſtituræ ſuc-
ceſſit, nulla debeatur legitima portio, vt
per *D.de Franch.* cit.*deciſ.*1 *num.*39. *verſ. ſi
ergò*, non tamen à prædeceſſore feudatario
poterat grauari, niſi pro concurrenti feudi
valore, & vbi vltrà appareret grauatus, in
eo, quod valorem excedit, ſucceſſor non
tenetur, ſic enim omnes noſtri vno ore fa-
tentur, modò cùm ſucceſſor oneri iniuncto
ſatisfacere ſe offerat, nullo quidèm pacto
de ipſius feudi diſtractione tractari poteſt,
ſub prætextu, quòd inuenitur emptor, qui
in feudo impenderet plusquàm illud valet,
ſicq; legatarijs integrè ſatisfieri poſſet, ſic
enim aſſerendo maximum oriretur abſur-
dum, ex quo eſſet in libera feudatarij fa-
cultate legitimum ſucceſſorém à lege in-
ueſtituræ vocatum, per indirectum feudi
ſucceſſione priuare, ad tradita per *Mont an.
de Regalib. fol.*212. *col.*1. quis nàmq; repe-
riretur adeò mentecaptus, vt vellet hæres
eſſe in feudo, quod valorem non excedit
octuaginta millium, onuſq; ſubire legata-
rijs ſoluendi centum mille? quòdquè hoc
verum ſit, patet ex deciſis in ſuprà allega-
ta *deciſ.*1. *D.de Franch.* antè *num.*40. nàm
9 cùm *ibi* dubitatum eſſet de validitate di-
ſpoſitionis factæ per defunctum feudata-
rium, nimis feudum onerando legatis, fuit
reſolutum, poſſe grauamen imponi pro
concurrenti feudi valore, & vt ſucceſſor,
qui in eo caſu erat collateralis, grauatus
non remaneret circa legatorum ſatisfa-
ctionem, fuit ordinatum, eſſe faciendum
appretium, & cùm ità exequutum eſſet, ap-
paruit, ſucceſſorem non modò non eſſe
grauatum vltrà feudi ualorem, ſed inſtitu-
tionem eſſe utilem, quòd proindè decreuit
Sacrum Conſilium, eſſe hæredem cogendū
ad integrum legatum legatario prēſtandū,
10 ratio in caſu illo dubitandi fuit, cùm non
modica fuerit inter noſtros controuerſia,
an uerè poſſit hæres in feudo hæreditario
grauari pro concurrenti feudi ualore, nec
defuerūt, qui negatiuam amplexi fuerunt
ſententiam, dùm rationibus non uulgari-
bus conati ſunt demonſtrare, fore hæred.
ſuper feudo, in quo ſucceſſit tantum relin-

quen-

quendum, ut militare poſſit, ut conſtat ex latè deductis per *Camill. de Curt. in diuerſ. iur. feud. fol.* 54. à *num.* 109. admiſſa autem contrariâ ſententia pro receptiori, ut nimirùm poſſit grauamen iniungi uſquè ad uerum feudi ualorem, nulla bona ſuadet ratio, ut de feudi diſtractione tractandum ſit, quando ſucceſſor grauatus vltrà valorem, pro concurrenti valore legatarijs ſa-
11 tisfacere ſe offert, in nihilo obſtante, quòd inuenitur emptor, qui in feudo impéderet pluſquàm illud ualet, ob quod legatarijs abſquè legatorum diminutione ſatisfieri poſſet, nàm cùm certum ſit, grauamen non poſſe excedere iuſtum ualorem, ſemper quòd ſecundùm illum ſucceſſor in feudo onera à defuncto feudatario impoſita ſubire ſe offert, ad aliud non tenetur, ut communitèr noſtri dixerunt, & præ cæteris *Franc. de Amic. loco* citato.

12 Quomodò autem ueniat probandus iuſtus feudi ualor, ad finem ut ſciatur pecuniȩ quantitas, quam hȩres grauatus legatarijs prȩſtare tenetur, habemus communem *Bart. Cagnol.* & omnium practicam in *l.* 2. *C. de reſcind. vendit.* ut ſcilicèt adhibeantur Experti, quos in hac Ciuitate Tabularios uocamus, & hi ſecundùm regulas artis procedunt ad rei ȩſtimationem, illamq; demùm cauſæ Commiſſario in ſcriptis referunt; iſte enim modus probandi rei valorem per Expertorum electionem, eſt modus à iure approbatus, *l. hac edictali, §. his illud, C. de ſecund. nupt. Rot.* ſatis notantèr *deciſ.* 665. pęnès *Seraphin.* & apud nos extat ſingularis deciſio Sac. Conſil. pęnès *D. Præſid. de Franch.* in ordine 54. in qua cùm mulier conſtante matrimonio ſuper bonis viri ob illius vergentiam ad inopiam aſſecurata eſſet pro concurrenti ſumma dotium, & antephati, facta inſtantia per mulierem illam pro appretio rerum, ſuper quibus extiterat aſſecurata, quàmuis viri creditores inſtitiſſent, appretium eſſe faciendum mediante ſubhaſtatione, ad id allegantes *Capyc. deciſ.* 41. & *Ang.* aliosquè ſequaces in *l. pretia rerum, ff. ad leg. falcid.* vbi dixerunt, iuſtum rei valorem poſſe per ſubhaſtationē probari, cùm per hunc modum nullum inferebatur mulieri præiudicium, ex quo ſuū conſequebatur, & creditoribus ſuccurrebatur, ſi in ſubhaſtatione maior accedebat oblatio, tamen his non obſtātibus Sacrum Conſilium contrarium cenſuit, nimirùm, non eſſe faciendum appretium per ſubhaſtationem, ſed eſſe bona ȩſtimanda per Tabularios, ſubditq; *D. Præſes*, hanc practicam in dies Sacrum Conſilium ſeruare, cùm vera, & communis ſit omnium concluſio, per
13 ſubhaſtationem rei valorem nōn probari, idq; maxima cum ratione, ex quo ſolent vt plurimùm licitationes eſſe animoſæ, *l. licitatio, in princip. ff. de publican. & vectigal.* dictumq; fuit, non obſtare id, quod creditores aſſeuerabant, nimirùm, nullàm mulieri inferri iniuriam, poſtquàm ſi ſubhaſtata re maius pretium inueniebatur, ipſa ſuum conſequebatur, alijſq; creditoribus de ſuperfluo ſatisfiebat, dicebatur enim, iniuriam inferri, dùm priuilegio ei conceſſo in materia aſſecurationis contra eius voluntatem priuabatur, prout in caſu, de quo agimus, magna inferreretur iniuria, & prȩiudicium ſucceſsori, ſi cogeretur ille ad feudum vendendum perſonæ, quæ in illo vltrà verum valorem impenderet, nàm ex hoc feudi ſucceſſione priuaretur, vel ſi vellet feudum pro ſe retinere, veniret grauatus ad onera ſubeūda vltrà feudi valorem, id, quod noſtri communitèr improbarunt, quòd proindè concludit *D. Præſes*, de quo meminit *Staiban. conſ.* 73. *num.* 10. *& ſeqq.* Sacrum Conſilium non debere curare, niſi de vero, & communi pretio, quod per æſtimationem iudicatur; & nōn ex eo, quòd accidere poſset, nimirùm, quòd in ſubhaſtatione poſset maius pretiū offerri, id, quod per animoſitatem fieri præſumendum eſt, à l. tradita per *Imol. in l. in ratione, §. vendere, ff. ad leg. falcid.* & ſatis benè per noſtrum *Napod. in Conſuet. Si quis emit, num.* 45. circà *finem, de iur. congr. Pinell. in l.* 2. *par.* 3 *nu.* 18.
14 ibi, *nec attendi debet pretium, quod daret quilibet emptor, &c. C. de reſcind. vendit. Reg. Rouit. conſ.* 38. *n.* 2. ibi, *vt pretia rerum non ex affectione emptorum metiantur, &c. p.* 2. & *Conſil. Theodor. alleg.* 92. *num.* 10. vbi ſingularitèr probat, quòd quando quis offert iuſtum pretium pro tuenda re iàm acquiſita, tunc verus valor non ex aliorum oblationibus, ſed ex communi exiſtimatione attenditur.

SVMMARIVM.

1 *Feudo alienato ſine aſſenſu ſit locus in Regno reuocationi contractus.*

2 *Reuocato contractu alienationis feudi ex defectu aſſenſus nùm pacta in contractu illo reuocato appoſita, non feudi corpus, ſed contrahentium intereſſe reſpicientia corruant, & num* 4. 6. 8. 9. 11. *&* 14.

3 *Contractu annullato an omnia acceſſoria corruant, & num.* 10.

5 *Tutor,*

5 *Tutor, qui bona ſua obligauit pro obſeruantia contractus pupilli nulli demùm declarati an validè dicatur obligatus.*

7 *Vtile per inutile non vitiatur, ſed quid in feudis, ibidem.*

12 *Vendito feudo ſine aſſenſu, ſi venditor euictionem promiſerit an efficacitèr teneatur, Domino caducitatem declarante.*

13 *Contractu alienationis feudi reſoluto ex diſpoſitione* Conſtit. Conſtitutionem Diuæ memoriæ *an venditor teneatur ad intereſſe ex inobſeruantia pacti, quo ſe aſtrinxit, vt Dominus conſentiret.*

15 *Fructus an veniant cum intereſſe compenſandi facta per emptorem reuocatione contractus alienationis feudi ob defectum aſſenſus, & num. 16. 17. 18. 19. & 20.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an feudi alienatione reuocata, ſicq; contractu reſoluto ex diſpoſitione *Conſtitutionis Conſtitutionem Diuæ memoriæ*, pacta in contractu illo reuocato appoſita corruant, vel potiùs dicendum eſt, illa ſubſiſtere, & in ſuo robore permanere. Emptore reuocante an pretium cum vſuris ſit reſtituendum, & res cum fructibus, vel potiùs ſit locus compenſationi, & de aliis ad materiã pertinẽtibus.

CAP. LXXXIII.

1 Feudi alienationem citrà Domini Regis noſtri cõſenſum ſequutam poſſe in hoc Regno ab altero ex contrahentibus iure proprio reuocari, cautũ eſt in vulgatiſſima *Conſt. Conſtitutionem Diuæ memoriæ.*

Sed reuocatur in dubium, facta reuocatione, ſicquè cõtractu reſoluto nùm pacta in contractu illo reuocato appoſita, non feudi corpus, ſed contrahentium intereſſe reſpicientia corruant, vel potiùs dicendum eſt, illa ſubſiſtere, & in ſuo robore permanere?

Contingit in pręſentiarum de hoc diſputari in cauſa in S. C. vertente inter Illuſt. Dominum Ducem Balneoli, & D. Carolũ Campori Tribiſatiarum Baronẽ, qui cùm Terram Sactimanghi præfato D. Duci ſine Domini noſtri Regis aſſenſu vendidiſſet, curauit, apponi pactum, vt in caſu reuocationis per Dominum Ducem faciẽdæ fructus cum intereſſe compenſari deberent, & quòd pretium nullatènus venditor ipſe reſtituere cogeretur, ſed pro eo tantùm correſpondere ad rationem trium pro centenario, vndè cùm poſt octo annorum ſpatiũ Dominus Dux emptor ob defectum aſſẽſus reuocaſſet, inſtat hodiè, cogi venditorẽ ad pretium exburſatum ſibi reſtituendum, contradicit Doctor Carolus, & ad id ex vi pacti non teneri contendit, vndè quid iuris dubitari contingit; verba pacti ſunt hæc.

Et quoniàm Terra prædicta reperitur decorata titulo Principatus, & in inſtrumento venditionis illius factæ per Ill. Dominum Principẽ Sanctimanghi ipſi Carolo fuit conuentum, quòd dictus Dominus Princeps infrà annos ſex à die dictæ venditionis debeat transferri facere titulum prædictum in aliam Terram, aliàs liceat dicto Carolo elapſis dictis annis ſex, & tranſlatione prædicta non facta, titulum prædictum transferri ſumptibus dicti Domini Principis, ideò fuit conuentũ, quòd elapſis dictis annis ſex, & non tranſlato titulo prædicto in aliam Terram, liceat dicto Domino Duci illud transferri facere ad expenſas dicti Caroli, quas valeat retinere ex tertijs dictorum annuorum duc. 237. 1. 5. & ſi reempti reperirentur, illos repetere à d. Carolo.

Inſupèr quia tàm ſuper emptione facta per dictum Carolum, & ſuper præſenti venditione obtineri debeat Regius aſſenſus, qui impetrari non poteſt antè tranſlationem tituli prædicti, proptereà fuit conuentum, quòd ſi interim dicta præſens venditio, vt ſuprà facta reuocaretur per dictum Carolum, dictus Dominus Dux, & eius hæredes non teneantur relaxare poſſeſſionem dictæ Terræ, nec cogi poſſit ad illam relaxandam, niſi priùs depoſitatis per dictum Carolum dictis duc. 5000. vt ſuprà receptis, & prædictis duc. 3750. capitalis debiti per dictã Sacram Domum Spiritus Sancti, non obſtante quòd per dictam domum reſtituti non eſſent. Et in caſu reuocationis fortè faciendæ per ipſum Dominum Ducem emptionis prædictæ, aut per eius hæredes, dictus Carolus poſſit retinere prædictos duc. 5000. & prædictos duc. 3750. ad

rationem duc. trium pro centenario, & in vtroquè caſu reuocationis fructus compenſati remaneant cum intereſſe pro toto tempore præterito, vſquè in diem reuocationis facienda.

3 Pro ratione dubitandi videbatur dicendum, pactum prædictum, ſtante reuocatione per Dominum Ducè facta prorſus corruere, nullamquè pœnitùs habere ſubſiſtētiam, cùm ſatis ſit vulgatum, vt principali contractu annullato, omnia acceſſoria corruant, *l. non dubium, in 2. par.* vbi *Iaſ.* & omnes, C. *de legib l. cùm principalis, ff. de reg. iur. cap. acceſſorium*, eodem *tit. in 6. &* vtrobiquè *gloſ.* iura afferens concordantia, *Grat. conſ. 91. nu. 31 lib. 1. Ant. Gabr. comm. concl. lib. 7. tit. de clauſulis, concl.* 10. *Iacob. Menoch. conſ. 559. num. 2. & 19. lib. 6.* & alij.

4 Sed hac dubitandi ratione non obſtante, Ego partes Doctoris Caroli pro viribus tuens dixi, pactum prædictum iure aliquo non reſiſtente fuiſſe appoſitum, ſicq; omninò fore ſeruandum, primò per *tex.* in *l. ſtipulatio iſta habere licere, verſ. ſed ſi quis, ff. de verb. oblig.* vbi deciditur, quòd ſi quis ad factum alienum præſtandum fidem ſuam aſtrinxerit, pacto adiecto, vt promiſſis non adimpletis, ad pœnam, vel ad intereſſe teneatur, quamuis principalis promiſsio nullius ſit momenti, pœna tamen debetur, etſi ad principalem facti alieni promiſsionem acceſſoria ſit, ergò; ſecundò, & ſtrictiùs noſtram confirmat ſententiam celebris *tex. in l. & ſi is 9. C. de prædijs minor.* vbi ſancitum inuenimus, nullam prorſus eſſe alienationem bonorum minoris ſine competentis Iudicis decreto factam, verùm ſi tutor, ſiuè curator, qui ſic contra ius diſtraxit pro cōtractus obſeruantia bona propria hypothecæ ſubmiſerit, efficacitèr obligatus remanet: ecce ergò, quòd caſum legis nimis clarum habemus, in quo venditionis contractu annullato, firma remanent acceſſoria, ratio huius diſpoſitionis à *gloſ. ibi* aſſignatur, quę caſum noſtrum determinat, nimirùm quia promiſſio facta à tutore eſt extrà cauſam prohibitionis, ſicquè pupillum non onerat: in caſu, de quo agimus, ideò lex vetat, nè feudum citrà domini cōſenſum alienetur, nè commutatio perſonæ vaſalli contra Domini voluntatem obueniat, vndè facta reuocatione, & ſic prouiſo, nè dominicalia iura lædātur, pacta omnia, quæ à contrahentibus fuerunt appoſita, vt non apponerentur, lex illa, quæ feudū diſtrahi vetat, non prohibuit.

Secundò validiùs, cùm negari non poſſit, pactum prædictum eſſe actum ſatis diſtinctum, & à feudi diſtractione ſeparatū, videtur certè, quòd in inſtrumento, in quo illud legitur, duo ſint celebrati contractus, alter venditionis feudi, alter verò, vt in caſu, quo venditio fuerit reſoluta, quia vēditor remanet debitor pretij, remaneat pro eo ad fauorem emptoris conſtitutus annuus cenſus; vndè ſi dicamus feudi alienationem inutilem propter defectum aſſenſus, hoc nullo pacto affirmari poteſt reſpectu conſtitutionis annui cenſus, & ſic verſantes nos in actibus prorſus ſeparabili-

7 bus, ſuccedit regula, vt vtile, quod eſt promiſſio cenſus, per inutile, quod eſt venditio feudi non vitietur, ad *tex. in l. 1. §. ſed ſi mihi, ff. de verb. oblig.* eòq; magis cùm ſemper interpretatio facienda ſit, vt actus potiùs valeat, quàm pereat, ad *text. in l. quotiès, ff. de reb. dub.* & ità in terminis contractus rei feudalis firmat *Cannet. in extrauag. volentes, in quæſt.* incip. *Et corrolariè, fol.* 157 *nu.* 29. quo loci ex communi *Doctorum* ſententia docet, quòd quando diſpoſitiones ſunt diuiduæ, vna diſpoſitio inutilis, aliam, quæ ſuam continet eſſentiam perfectam vitiare non poteſt, quod ſecus eſſe addit, vbi actus eſſet indiuiduus, de quo loquitur inſignis *Camerar. in cap. Imperialem, fol.* 32. *lit. N. & fol. ſeq. lit A.* ubi dicit, quòd in feudis vtile per inutile perpetuò uitiatur, loquitur enim de ipſa feudi alienatione, nimitùm ſi illius pars diſtraheretur, uel feudi proprietas retento uſufructu, *Roſental. de feudis, cap. 12. num. 2.* ubi ex *Bart. in l. non dubium, num 28. C. de legib. & Alex. in conſ. 4. num. 9. lib. 1.* addit, quòd quando utrumq; per ſe ſtare poteſt, quòad ſuos effectus unius nullitas, alterum inutile non reddet, idemq; ſcripſit noſter *Georg. in repet. feudal. cap. 38. num. 8 fol.* 239.

8 Tertiò ſuppoſito, quòd pactum, de quo agimus, ſit acceſſorium ad feudi alienationem, & quòd non alitèr ſint duo cōtractus in uno, eodemq; inſtrumēto, ut modò fuit demonſtratum, dico perperàm in caſu noſtro affirmari poſſe, ut pacta in dicto contractu adiecta tāquàm ad feudi uenditionem reſolutam acceſſoria corruā; etenim opportuna eſſet aſſeueratio hæc, ſi contractus propter defectum formæ annullaretur (formam in contractibus appellamus contrahentium interrogationem præcedentem, et reſponſionem ſubſequentem, ex *Bertaz. de clauſulis, clauſ. 4. gloſ. 29. nu.* 2.) ſecus autem ſi propter defectum materiæ, prout in caſu, de quo agimus, ut quia res, quæ fuit diſtracta, diſtrahi prohibebatur,

hoc

hoc enim caſu reſoluto contractu principali, quòd acceſſoria nõ corruant, ex *Ang. & Paulo Caſtr. in l. cùm lex, ff. de fideiuſſor.* probat *Mangil* in ſuo *tract. de euict. q. 58. nu. 8. & 9.* id, quod citrà controuerſiam procedit, quando eadem ratio, quæ militat in principali, non militat in acceſſorio, vel quando clauſula acceſſoria de per ſe ſtare poteſt, id, quod in caſu noſtro concurrit,
9 ratio enim, quæ militat, vt feudi diſtractio annulletur, quod eſt principale, reſpicit dũtaxàt intereſſe Domini, hæc eadem ratio non poteſt militare reſpectu pacti, de quo agimus, quod falsò acceſſorium appellamus, nec iùs aliquod reſiſtit, vt de per ſe ſtare non poſſit, ità *Bar. in l. ità ſtipulatus, ff. de verb. oblig.* & in *l. ſi fideiuſſor, ff. de leg. 1. Bald. in l. non dubium, C. de legib. Alex. conſ. 4. nu. 5. lib. 1. Curt. iun. in l. vnica, nu. 24. C. quando non petent. part. Dec. & Cagnol. in l. cùm principalis, ff. de reg. iur.* & alij pœnès *Ant. Gabr. commun. concl. lib. 7. tit. de clauſ. concl. 10. num. 8. & 9. Mangil. loco* proximè cit. *nu. 20.* & his ſatis ad rem adde *D. Conſ. Arias*
10 *lib. 2. var. reſol. cap. 31. num. 2.* vbi regulam, quæ ſe habet, vt ſublato principali corruat acceſſorium, temperandam eſſe docet, nè illa procedat, quotiès aliquo iure ſpeciali principale tollitur, prout in caſu noſtro ex ſpeciali fauore *Conſtit. Conſtitutionem Diuæ Memoriæ*, nam tunc acceſſorium ſubſtinetur, ad quod probandum allegat *tex. in l. fin. §. Lucius, ff. de cõdit. indeb.* vbi *Iaſ. n. 9.* & in *cit. l. et ſi is 9. C. de prædijs minor. Fel. in c. cùm olim, de accuſ. Aret. in l. cùm in vna, in fine, ff. de appel. et Pariſ. in conſ. 16. num. 112. lib. 2.*
11 & ad rem noſtram faciunt ſatis dicta per *Camil. de Curt.* in ſuo *diuerſ. iuris feud. par. 2. cap. 5. nu. 130.* quo loci poſt *Andr.* & *Loffred.* quos citat hæc profert verba. *Dubitatum præterea fuit, quia certum eſt, quòd inſtrumentum, & contractus quilibet initus ſuper re feudali non tenet abſquè aſſenſu, an confeſſio ſequuta, & reſultans ex tali inſtrumento, & contractu valeat? & videbatur dicendum, quòd non, quaſi quòd lex ipſum inſtrumentum, et omnia in eo contenta inualidauerit, ſed contrarium eſt verius, vt dicit Loffred. conſ. 43. antè nu. 12. verſ. nec obſtat, Hippolyt. ſing. 593. Bart. in l. certi conditio, §. ſi nummos, ff. ſi cert. pet. et in l. 1. §. ſi quis ità, ff. de verb. oblig. Andr. notter in cap. 1. §. & quia, de ſucceſſ. feud.* hæc ille.
12 Quartò corroborantur hæc omnia ex his, quæ magis communiter dixerunt *Doctores* in promiſſione, quæ in inſtrumento venditionis feudi à venditore facta reperitur, nimirùm vt in caſu euictionis pretium receptum emptori reſtituere cogatur, nam cùm de huius promiſſionis validitate dubitatum eſſet, vbi contingeret, vt Dominus directus feudi caducitatem declararet, ex eo, quòd venditor, & emptor ſcientèr ſuper re feudali aſſenſu non impetrato contraxerunt, quamuis *Andr. in cap. Imperialē, §. Imperator Lotharius*, exiſtimauerit, promiſſionem hanc propter malam fidem emptoris nullius eſſe momenti, attamen contrà *Andr.* dubitandum non eſt, magis eſſe communem opinionem, quã poſt alios attenta diſpoſitione *tex. in l. ſi fundũ ſciens, C. de euictionibus* tuetur *Cæſar Vrſil. in addit. ad Afſl. deciſ. 278. num. 3. verſ. an ſi emptori, ad finem*, ubi ſic contrà *Andr.* in cauſa Comitis Marconis per S. C. deciſum teſtatur, ſub ſeruſius non obſtare obiectionem, quæ fit, vt annullato contractu principali, omnia corruant, nam ſingulariſſimè reſpõdit, hoc procedere reſpectu Domini feudi, ſecus reſpectu, ſeù intuitu vẽditoris de fraude participantis, qui cùm euictionem promiſerit, ad promiſſa obnoxius eſſe debet, &, vt dicit *Curt. in tract. feudorum* ab eodem *Vrſil.* citatus, reſpectu venditoris euictioné promittentis contractus non dicitur nullus, ſed promiſſa per eum ſunt omninò obſeruanda, maximè ſi iuramentũ acceſſerit.
13 Quintò, & tandèm noſtram confirmat ſententiam *Horatius Montanus*, qui in *repet. cap. Imperialem, à num. 199.* excitat quæſtionem, an reſoluto contractu alienationis feudi, ex diſpoſitione *Conſtit. Conſtitutionem Diuæ memoriæ*, teneatur venditor ad intereſſe ex inobſeruantia pacti in inſtrumento appoſiti, nimirùm vt quia promiſerat ſe curaturum, & facturum, quòd Dominus factæ alienationi conſentiret, & per plura, quæ exarat, affirmatiuè concludit, in nihilo obſtare, quòd hæc ſecundaria obligatio promiſſionis, *ſe facturum, & curaturum, &c.* ſtet vti acceſſoria ad principalem obligationem, & quòd per hoc annullato principali, corruere debeat acceſſorium, iuribus in principio allegatis, nam ſatis notantèr reſpondet *lit. O.* hoc procedere, vbi eadem ratio annullans principale concurrit in acceſſorio, aliàs ſecus, allegat *gloſ. in d. l. et ſi is, C. de prædijs minor.* item quando pactũ,
14 quod in principali contractu apponitur corpus feudi reſpiceret, ſubdens per hoc, quòd licèt contractus alienationis feudi, ſaluo Domini aſſenſu celebratus quoad corpus feudi, dùm non fuit impetratus aſſenſus, nullus indicetur, non tamèn ſequitur, probat ipſe, vt annullanda ſit acceſſo-

ria,dùm (nota) rationes prohibitionis reſpectu corporis feudi,& ſic principalis deficiunt prorſus in acceſſoriis,in quibus certè Dominus non læditur,ſed vaſallus dumtaxat,qui contraxit,vide illum, quia doctè loquitur,& meliùs, ac latiùs hæc omnia probat,et exornat in ſuo *lib. controuerſiarũ, cap.*15.per totum,vbi in puncto principali per plura ſatis notabilia ſubſtinet, atquè tuetur,valere pactum in contractu venditionis feudi appoſitum, vt in caſu reuocationis fructus à feudo percepti cum intereſse pretii ſoluti compenſati intelligãtur, ità vt ſequuta demùm reuocatione cum effectu conuentioni initæ ſit ſtandum, & in contrarium allegatis per *D. Conſ. Marcia. conſ.*49.per totum ſigillatim reſpondens.

15 Sed in hoc, pro eo, quod ad caſum noſtrum pertinet,non inſiſto, ſumus enim in emptore reuocante,quo caſu,adhùc ſi hoc pactum appoſitum non eſſet,fructus cum intereſſe veniunt de iure compenſandi,nec alitèr aſseuerandum,pretii ſoluti intereſse poſse emptorem prætendere,ea quidèm ſolidiſſima ratione,cùm nulla lege cautum fuiſse inueniamus, vt reuocato contractu per emptorem teneatur vẽditor cum pretio recepto illius vſuras exburſare: etenim *Conſtitutio Conſtitutionem Diuæ memoriæ* hoc non diſponit,ſed tantùm alienato feudo ſine aſsenſu præbet contrahentibus facultatem contractum reuocandi; & ſi dices, hoc poſse probari de iure communi per iura in *l. ſi fundus* 13.§. 1. *ff. de reb eor. in l. vtere* 14.& in *l. ſi prædium* 16. *C. de prædijs, & aliis reb.minor.*quæ ſæpè in hac materia allegantur ad probandum,vt data nullitate contractus emptionis alicuius rei pretium ſit reſtituendum cum intereſse emptori,& res cum fructibus venditori, reſpondeo,ſatis impertinentèr iura hæc allegari,quando emptor pro contractus nullitate inſtat;etenim loquuntur in venditore, qui cùm minor eſſet,rem ſuam non ſeruatis ſeruandis alienauit,nàm ſi pretium in ſui vtilitatem fuiſse conuerſum probaretur , volens prædium diſtractum cum fructibus condicere, doli mali exceptione repellitur,ſi cum pretio, quod habuit, illius vſuras non offert;vndè meritò horum iuriũ diſpoſitione attenta fuit ſemper apud nos iudicatum, vt venditore reuocante teneatur ille pretium cum vſuris reſtituere,conſideratur enim dolus ex parte ipſius venditoris in reuocando,ex quo aſſenſum impetrare potens,illum obtinere non curat,ſed potiùs emptorem à feudo ei vendito expellere,ſicque meritò dolo,& fraude ex ipſius venditoris parte conſideratis, exemplo minoris cogitur pretii recepti vſuras emptori, qui forſan contractui ſtare vult, exburſare.

16 Hæc omnia non conueniunt,quãdo emptor reuocat,nàm ſi verum eſt, prout veriſſimum,& indubitatum,diſpoſitionem *d.l.ſi fundus,§.1.l.vtere,& l.ſi prædium* fundatam eſſe in dolo,& fraude minoris alienantis,ſi dicamus in caſu noſtro,attẽtis his iuribus, poſſe feudi emptorem nõ ſolùm pretium, quod ſoluit recuperare,ſed etiã illius vſuras, quia ex ipſius parte dolus paritèr , & fraus in reuocando cõſideratur,ex quo aſſenſum impetrare poſſet,& obtinere non curat,ſequeretur,ut ex dolo proprio beneficium reportaret, quod permitti non debet,cùm ex uulgatis regulis dolus ꝓprius nemini prodeſſe debeat: fac enim in caſu dictorum iurium, emptorem prędii minoris uelle à contractu recedere,poſſet nè ille petere,ut cogatur minor pretium,& illius uſuras exburſare,offerens rem cum fructibus perceptis reſtituere? certe non , quia contractum obſeruare tenetur , *Fulgoſ. in l. cùm hi,§ eam tranſactionem , ff. de tranſactio. Riminal.iun.conſ.*199.*num.*8.*& ſeq. Matthɇſ. ſing.*155.& alii.

17 Quò verò ad alia iura , quæ allegantur pro reſtitutione pretii cum intereſſe , & rei cum fructibus,nimirùm in *l. debet* 27. & in *l illud* 29.*ff. de ædilit.edict.* & in *l.item* 9. vbi *gloſ. in verb. venditoris , ff. de in diem adiect.* nec etiam ad caſum noſtrum applicantur; nàm quòd emptor in *d l. debet,* & in *d. l. illud* recuperet mancipij venditi pretium,ac illius vſuras , fuit ſumma cum ratione ſancitum , nimirùm propter dolum venditoris , qui ſeruum ſciens morboſum, ſiuè vitioſum,pro bono,& ſano doloſè vendidit, vndè vitio,ſiuè morbo detecto,repetit emptor pretium cum vſuris; in *tex.*verò cit. *l. item 9 ff de in diem adiect.*fuit facta venditiò cum pacto, quòd res ſit inempta , ſi intrà certum tempus quis meliorem conditionẽ offerret ; vndè adueniente meliori conditione,ex pacto inito poteſt vẽditor,ſi vult, à contractu recedere,& rem venditam vnà cum fructibus ab emptore perceptis rehabere, addit *gloſ. in verb. venditori,* ergò è cõntra venditor ipſe pretium cum vſura reſtituet , benè dicit *gloſ.* quia ſi venditor eſt ille,qui vult, vt contractus ſuum nõ ſortiatur effectum, ſicquè cùm fundo vendito petit fructus,quos percepit emptor,cõſequens eſt , vt reſtituat pretium cum vſu-

riſ, id, quod ad caſum noſtrum non pertinet, in quo emptor nullo venditoris facto, vel fraude præcedente reuocat, ſed potiùs dolo ſuo, ſic à contractu recedens.

18 Quò ſit, vt dicamus, meritò Sacrum Cõſilium paſſim, emptore reuocante, iudicaſſe, vt fructus cum intereſſe compenſentur, vt per *D. Reg. Tap. deciſ. S.C.*8. vbi poſt diſputatum articulum *num.* 20. teſtatur, Sacrũ Conſilium in hac materia reſtitutionis rei cum fructibus, & pretij cum intereſſe, pro vero tria habuiſſe, primum, diſcrimen aliquod conſtituendum eſſe, quando reuocatio ſit à venditore, & quando ab emptore; nàm licèt vtrumquè reuocare poſſe hodiè non dubitetur, reſpectu tamèn emptoris non ità apertè per *Conſtitutionem* permittitur, ſed potiùs ex Prudentum interpretatione, nàm non deſunt *Doctores*, & grauiſſimi, qui dixerint, *Conſtitutionem* non loqui de emptore, inter quos *Frecc. de ſubſe. lib.* 2. *in quæſt.* quæ incipit *A Regnicolis*, & *Anna* pater *d. Conſtitutione Conſtitutionem Diuæ memoriæ*, à *num.* 255. vſquè & per tot. 257.
19 vndè ſi huic noſtrorum Prudentum interpretationi addamus, vt emptor non ſolùm poſſit reuocare, ſed etiam venditorem cogere ad ei ſoluendum vſuras pretij recepti, nouam addimus legi ſcriptæ diſpoſitionẽ, id, quod ad Principẽ dumtaxàt, non autèm ad nos priuatos pertinet, ad tradita per *DD in l. de pretio, ff. de public. in rem actio.* cõſiderauit ſecundò Sacrum Conſilium fraudem ex parte emptoris reuocantis, cùm curam non habuerit impetrandi aſſenſum; & tandèm teſtatur, fuiſſe ab aliquibus ex Dominis Conſiliarijs conſideratum, nullam eſſe differentiam inter fructuum valorem, & intereſſe, nàm licèt apparentèr inferior ſit valor fructuum, re tamen benè perpenſa ſunt æquales, commoditatibus, aliiſquè honoribus feudi conſideratis, iſtãquè ſentẽtiam tuetur paritèr *Capibl. de Baron. p.* 2. *cap.* 21. à *num.* 14.

20 Nec, quæſo, ſit vnquàm pronis auribus audienda reſponſio illa, quam *D. Conſ. Marcia. conſ.* cit. *col. penult.* deciſionibus indè ſequutis tradit, nimirùm vt illæ proceſſerint ex eo, quòd ſuper venditionibus extiterat impetratus aſſẽſus per verbum, *fiat*, quamuis demùm per biennij lapſum reſolutus, ſecus verò vbi nunquàm modo aliquo impetratus; etenim cernere non video, quod nàm diſcrimen conſtitui poſſit, quando fuit aſſenſus impetratus, ſed demùm ex aliqua cauſa reſolutus, & quando modo aliquo fuit obtentus; immò quòd paria ſint, non eſſe aſſenſum impetratum, vel eſſe, & ipſo iure ex aliqua legali diſpoſitione annullatũ, in proprijs terminis reuocationis probant *Regentes de Pont. & Rout.* ille in *conſ.* 5. *num.* 85. *lib.* 1. iſte in *pragm.* 26. *num.* 25. *de feud.* poſt inſignem *Camerar. in repetit. cap. Imperialem, fol.* 57. *lit. A.* cum *ſeq. de prohib. feud. alien. per Feder.*

Vnde ex his omnibus pro D. Carolo iudicandum dicebam audactèr, & vnà mecũ D. Marius Baldachinus in cauſa collega, Aduocatus doctiſſimus, moribus, ac natalibus præclariſſimus, cui propter ſingularẽ eius in me beneuolentiam tantum debeo, quantum poſſum.

Hæc occurrunt. Proceſſus eſt in Banca Figliolæ in S. C.

SVMMARIVM.

1 *Pena pecuniariæ an veniant in liquidatione fructuum reſtituendorum per emptorem feudi, cuius alienatio per venditorem fuit reuocata, & num.* 5. 6. 11. 12. *&* 13.

2 *Valor rei ex reditibus dignoſcitur.*

3 *Fructuum appellatione an veniant pena pecuniariæ, quando proceditur ad venditionem alicuius feudi Regiæ Curiæ.*

4 *Releuij in liquidatione an veniant prouenctus ex feudi iuriſdictione percepti.*

7 *Reiuendicationis iudicij natura eſt, vt veniant omnes fructus per poſſeſſorem percepti.*

8 *Donatiua an veniant in liquidatione fructuum per emptorem feudi reſtituendorum, reuocato contractu alienationis virtute* Conſtitut. Regni Conſtitutionem diuæ memoriæ, *& quid in munere, quod ſingulis annis Vniuerſitas Baroni præſtitit, num.* 9. *& quid de eo, quod Baroni ſolutum fuit in recognitionẽ cameræ reſeruatæ, num.* 10.

14 *Pedagium vbi eſt commune inter duos, poterit vnus collectorem deputare, nè fraudetur.*

15 *Venditione facta cum pacto de retrouendendo, eo expreſſo, vt volente venditore redimere, teneatur ille per duos menſes antè hoc emptori declarare, facta demùm declaratione, & duobus elapſis menſibus, ſi venditor nihil dixit, an teneatur expectare per alios duos menſes, quando redimere vult.*

AR-

ARGVMENTVM.

Agitur, an feudi alienatione nulla declarata ob defectum Regij aſſenſus, in reſtitutione fructuum facienda venditori veniant prouenctus, ſiuè pœnæ pecuniariæ, quas emptor ex iuriſdictione cõſequutus eſt, & de alijs ad materiam pertinentibus, vbi ſingularis *annotatio* manuſcripta *D. Ioannis Angeli Piſanelli*.

CAP. LXXXIV.

1 FEudi alienatione, ob
defectum Regij aſsenſus, venditore inſtante, nulla declarata, cùm cogatur emptor feudum relaxare, & fructus perceptos reſtituere, pretio, quod ſoluit vnà cum intereſse ſibi priùs reſtituto, ſcio fuiſse aliàs dubitatum, an in liquidatione horum fructuum veniant prouenctus, ſiuè pœnæ pecuniariæ, quas emptor ipſe, & poſseſsor ex iuriſdictione conſequutus fuit? dubium faciebant contra venditorem geminatæ deciſiones per Regiam Cameram factæ in venditionibus Terrarum domanialium,
2 nàm cùm pro ſciendo iuſto valore rei, quæ venditur neceſsariò ſint liquidandi eiuſdē rei fructus, ſiuè reditus, *l. ſi quis, C de reſcind. vendit. l. ſi fundum 94. ff. de leg. 1. & l. ſi fundus, ff. de reb. eor. Io de Plat. in l. 2. num. 2. verſ. & nota hunc tex. C. de prædijs, & alijs reb. nauicular. lib. 11.* dicebat Fiſcus, quòd in liquidatione fructuum ſubintrabant prouēctus,
3 tanquàm fructus iuriſdictionis, ſed contrarium fuit per Regiam Cameram deciſum, nimirùm quòd appellatione fructuum hi prouenctus non veniebant, idq; non ſolùm in liquidatione pretij feudi, quod ven-
4 ditur, ſed etiam vbi contingit feudatarium mori, ut in liquidatione fructuum pro ſoluendo releuio Regiæ Curiæ, nec etiam hi prouenctus ueniant; ità ſemel, atq; iterùm determinatum refert *Reg. Moles deciſ. 9.* in meis, in *tit. de iure releuij, Reg. Conſtant. in l. 1. num. 67. & ſeq. C. pœnis fiſcal credit. præfer.* & alij ex noſtratibus.

5 At Ego in caſu propoſito contrariam amplexus fui ſententiam, nec deciſiones hæ ulam aliquā mihi fecerunt, habent enim particulares rationes, quæ ad caſum noſtrum non applicantur, nàm quòd in liquidatione redituum pro ſciendo iuſto feudi ualore hi prouenctus non ueniant, facit ratio euidens, quia prouenctus fructus ſunt incerti, & ſemper inæquales, quòd proindè ſuper illis nulla poteſt cadere liquidatio, & quòd non ueniant in liquidatione releuij fuit ſumma cum ratione decretum, nàm cùm prouenctus fructus ſint iuriſdictionis, hæc iuriſdictio, quando feudum à Rege uenditur cum uaſallis, ſemper intelligitur gratioſè conceſsa, abſq; quòd alicui oneri remaneat obnoxia, ut benè utrumq; declarat idem *Reg. Moles loco* citato, quarè in caſu, de quo nos agimus, quòd in liquida-
6 tione fructuum uenditori reuocanti reſtituendorum ueniant etiam prouenctus, ſiuè pœnæ pecuniariæ, quas emptor percepit, conſidero primò, hoc iudicium reuocationis eſſe illud idem reiuendicationis,
7 vt notat *D. de Franch. deciſ. 172. num. 12.* cuius natura eſt, vt veniant omnes fructus, quos actor reiuendicans habiturus erat, hic eſt *text. in l. præterea, ff. de reiuendicat.* & quamuis in deciſione modò relata fuerit
8 dictum, in hoc iudicio non venire donatiua, quę nouus emptor, & Dominus à vaſallis ratione iucundi aduentus aſſequutus fuit, quod affirmaui paritèr & Ego *lib. 1. cap. 125.* & *Pellic.* ad *Conſuetud. Auerſ. cap. 8. nu. 137* nec non & ſubuentiones, quas habuit pro emenda Terra, ſiuè pro filia maritanda, in terminis *Conſtit. Quamplurium*, ex eo fuit ſic deciſum, quia vēditor horum neutrum conſequi potuiſſet, ut nimis clarè loquitur idem *de Franch. loco* cit. quòd proindè, ſubdit, contrarium fuiſse determina-
9 tum, ut nimirùm ueniat in reſtitutione fructuum munus uniforme, quod ſingulis annis Vniuerſitas nouo Baroni ſoluit, quia illud idem primo Domino feudi uenditori ſolutum fuiſset, & ex eadem ratione me-
10 mini, olim D. Reg. Brancia Feudiſtam doctiſſimū mihi dixiſse, ipſo referēte Sacrum Conſilium aliàs iudicaſse, ut in reſtitutione fructuum ueniat etiam id, quod ſoluit Vniuerſitas nouo Domino in recognitionem, quia nominauit eam in Cameram re-

ſeruatam, quia hoc etiam fieri poterat à primo Domino, & in terminis, quòd ap-
11 pellatione fructuum ueniant pęnæ pecuniariæ inueni in caſu forſan maioris conſiderationis Sacrum Conſilium iudicaſſe, nàm cùm uenditum eſſet feudum cum pacto de retrouendendo ad rationem decem pro centenario, eo inſerto pacto, quòd ſi fructus non ſufficerent, ſicq; ad ſummam determinatam ad dictam rationem non aſcenderent, quòd teneretur uenditor ex alijs ſuis introitibus ſupplere, prætendente demùm emptore, quòd fructus uerè ſūmam conſtitutam non importabant, è cōtra dicebat uenditor, quòd computatis pęnis pecuniarijs erant ſufficientes, & cùm ſuper hoc eſſet inter Partes diſceptatum, fuit pro venditore deciſum, non obſtante pacto appoſito, quòd prouentus cederent pro Officialis prouiſione, & ſalario, ſic atteſtante Magno illo Iureconſulto, & cauſarum patrono *D. Ioanne Angelo Piſanello* in quadam eius *annotatione* propria ſua manu ſcripta, quam habeo, & per hæc verba, & eſt 12. ſuorum *notabilium*.

Ieſus, Maria.

12 Solemus practicare multùm emptiones feudorum cum pacto de retrouendendo, euenit caſus, quòd quidam Baro habens tria Caſtra, vendidit vnum ad rationem decem pro centenario, & quòd prouentus iuriſdictionis cederent pro Officialis prouiſione, & ſalario, & quòd ſi fructus non ſufficerent, nec aſcenderent ad ſummam determinatam ad dictam rationem, teneretur venditor ſupplere ſuper alijs ſuis introitibus, fuit orta differētia poſt traditam poſſeſſionem Caſtri, quia dicebat vēditor, quòd prouentus vltrà prouiſionem debebant computari in numero fructuum, item quòd ipſe intendebat deputare vnum, qui aſſiſteret circa recollectionem fructuum, ad finem, nè fraudaretur, & cùm ambo eſſent mei amici, & clientes, in me compromiſerunt, & diſcuſſis rationibus, quæ per ambas partes allegabātur, fuit mihi viſum,
13 quòd ex quo pęnę ſunt fructus iuriſdictionis, vt eſt deciſio *Bar. in l. fin. ff. ſolut. matrim.* poſuit *Iacobin.* in ſua *inueſtitura, in verb. Marchio, col. 3.* & in *verb. de Caſtro, col. 3. Dec. conſ. 4. col. 2.* quòd deductis expenſis, & ſalario pro conſueta prouiſione ſolita dari Officialibus, omne illud, quòd vltrà fuiſſet perceptum, deberet computari in numero fructuum, & hanc determinationem collegi ex *Bonifacij Octaui extrauag.* poſita ſub *tit. de decimis extrauagant. commun.* in *verſ. de bis quoquè, quæ conſiſtunt*, ſecundùm quam ità me aduocante determinatum fuit in Sac. Conſil. inter Magnificum Marium Loffredum, & Magnificam Hipolytam Caraſa ſuper Terra Caſſani.

14 Ad aliud dubium ſimiliter dixi, licere dicto venditori deputare vnum pro ſuo intereſſe, ne decipiatur, hoc collegi ex ſimili quæſtione de eo, qui debet habere decimā, prout iudicatū fuiſſe teſtatur *Iacobin.* poſt *Ang. in d. verb. de Caſtro, col. 2.* ibi, *quæro vtrū tempore guerræ*, proptereà *Chriſtophor. de Caſtellione* conſuluit, quòd ſi pedagium erat commune inter duos, poteſt vnus deputare collectorem, nè fraudetur in eo, quod ad eum tangit, dicens plus, non poſſe per vnū vendi in ſui præiudicium abſq; eius ſcientia, ut patet inter conſilia *Bald. in 1. vol.* ſecundùm antiquam ſtampam, *num.* 87. incipit, *quæritur, an Dominus ſpinoſa*, & ſequitur *Bald. in ſeq. conſ.* & eſt in noua ſtampa, in 2. *vol. num.* 220. & cùm incidiſſet dubium, cuius expenſis, dixi, quòd expenſis venditoris, vt tenet *Chriſtophor. in d. conſ.* vbi in ſpe-
15 cie loquitur, & quia aderat pactum, quòd venditor per duos menſes antè debuiſſet requirere emptorem, & declarare, quòd volebat redimere, ſi facta requiſitione, & declaratione, adueniente lapſu duorum menſium ipſe emptor dixit, ſe paratum reuendere, & venditor nihil dixit, quòd ſi demùm venditor offerret pecuniā, dixi, quòd ſtante mora uenditoris differentis ſoluere, quòd erat danda noua dilatio emptori ad retrouendendum, & ſic erat expectandum per alios duos menſes, hanc determinationem collegi ex *text. in l. ſi per emptorem*, *§. quòd ſi fundum*, cum declaratione *Paul. Caſtr. ibi, ff. de action. empt.* & ità iudicaui, & ſeruatum fuit in omnibus ſupradictis dubijs.

Io. Angelus Piſanellus.

SVMMARIVM.

1 *Feudatario defuncto cum feudo nouo, filij ſecundogeniti conſequuntur à primo, qui in feudo ſucceſſit partem pretij in illo feudo per patrem communem erogati, ſed qua actione, num. 2. Et quid ſi omnes filij à patre fuerint diuiſim hæredes inſtituti, num. 3. 4. 5. & 15.*

6 *Ratio quæ ſit, vt filij ſecundogeniti conſequātur partem pretij à communi patre in feudi emptione erogati.*

7 *Collatio inter fratres ceſſat, vbi pater illam probibuit, ſed an tacitè prohiberi poſſit, n.8. & quæ ſint coniecturæ, quòd pater voluerit prohibere, num.9.10.11.12.13.& 14.*

16 *Conſuetudo eſt ſtricti iuris, & tantum habet de potentia, quantum habet de vſu.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an feudi noui pretium, quod in Regno ex conſuetudine iudicandi venit conferendum inter omnes defũcti feudatarii filios, & hæredes vniuerſales, ſit paritèr cõferendum, quando pater, qui feudum emit, filium primogenitum in illo hæredem inſtituit, ſecundogenitos verò in allodio, facta bonorum diuiſione, & aſſignata vnicuiquè ſua portione, prout ſibi viſum fuit.

CAP. LXXXV.

1 FEudum vbi à patre emptum fuiſſe conſtat, eo mortuo pretii erogati partem filiis ſecũdogenitis competere, eſt hodiè in Regno citrà controuerſiam, & hoc non alia actione, niſi iure collationis, ex conſuetudine præſcripta ſic in Regno iudicandi, quæ ſumpſit originem à vulgatiſſima theorica *Andr. in cap. Imperialem, §. præterea Ducatus, à num. 39. in addit. de prohib feud. alien. per Frider.* non quòd in Regno lex aliqua vigeat, quę primogenitũ, qui in feudo ſucceſſit nouo, ad id hac, vel alia actione teneri mandet, vt benè poſt antiquos, & recentiores obſeruarunt

Minad. in Conſl. In aliquibus, in rubr. n.30.

Loffr. in eodem *§. præterea Ducatus.*

Ann. filius *conſ.26. num. 10.*

Monta. in repet. præcit. *§. prætereà Ducatus, num.128. in princ.* & in *fin.* & *num.131.* &

2 *Reg. Rouit.* aliis omiſſis *deciſ.28.* quo loci reſpectu actionis dicit, quòd quamuis pro maiori parte Votantium in illa cauſa fuerit habitum pro vero, quòd hæc pars pretij in feudis nouis nullo pacto collationis iure deberi poſſit, ex quo termini verè repugnãt, & quòd *Andr.* loquutus fuerit impropriè; attamèn quia Maiores noſtri ſemper hanc *Andr.* theoricam ſequuti fuere, quòd ſcilicèt debeatur hæc pars pretij iure collationis, & non alia actione, nullo pacto eſt ab ea recedendum, licèt dicamus, fundatã eſſe illam in errore iuris manifeſto, nàm, vt dicit *Rouit.* ex vulgatis regulis communis error facit ius.

3 Hac ſuppoſita concluſione reuocatur in dubium, an illa procedat, quando filij à cõmuni patre fuerint diuiſim in teſtamento hæredes inſtituti, ſicq; certa portione vnicuiquè aſſignata, v.g. ſi pater dixerit: Petrũ filium meum primogenitum in feudo per me empto hæredem inſtituo, Alexandrum autem filium meum ſecundogenitum in bonis ſitis in tali loco hæredem facio, & Carolum filium tertiogenitum ſupèr annuis introitibus mihi per Paulum debitis vnà cum eorum ſorte hæredem nomino, an, inquam, hoc caſu poſſint Alexander, & Carolus ſecundogeniti, & hæredes in certis nominatis corporibus à Petro fratre primogenito partem pretij in feudi emptionem à communi patre erogati petere, & obtinere?

4 Contigit aliàs de hoc dubitari in S. C. in cauſa vertente inter Euariſtam Furietti, & Baronem Franciſcum eius fratrem primogenitum, quos cũm vnà ſimul cum duobus aliis filiis, Troiano ſcilicèt, & Lanfranco communis pater Aurelius diuiſim hæredes inſtituiſſet, ſicq; vnumquenq; in certis nominatis corporibus, videlicèt: Franciſcum filium primogenitum in feudo Valenzani, bonis mobilibus, auro, argento, & gemmis, in domo exiſtentibus, in duc. 30. mil. implicatis in emptionem tot annuorũ introituũ ſuper gabellis Vniuerſitatis Terræ Martinæ, ac etiam in domo palatiata exiſtente in Ciuitate Bari: Troianum, & Euariſtam inſimul ſuper domibus, iuribus, actionibus, ac integro ſtatu illarum exiſtẽtibus in hac Ciuitate, & Lanfrancum ſuper ſtabilibus, & annuis reditibus ſitis in Ciuitate, & Comitatu Bergomi, ac ſuper functionibus fiſcalibus ann. duc. 2300. ſuper diuerſis Terris Prouinciæ Terræ Bari: poſt tot annorum ſpatium, & geminatas paternæ diſpoſitionis approbationes, inſurrexit Euariſta, neſcio certè, quo ſuadẽte ſpiritu,

& me-

Digitized by Google

& mediante ſupplicatione in S. C. porrecta, petiit à Franciſco fratre ſuo primogenito quartam partem pretij à cõmuni patre in emptionem Terræ prædictæ Valenzani erogati, ad illamq; admitti inſtantiſſimè rogabat, cõtradicebat Baro Franciſcus, vndè dubitatum fuit, quid iuris?

5 Ego, qui partes Domini Baronis rei cõuenti toto corde tuebar, quòd hæc actoris Euariſtæ prætenſio eſſet mere ſomnium vigilantium, ratione, & authoritate probaui, ratione & Primò, cùm hæc conſuetudo iudicandi, vt pretium à communi patre in feudi emptionẽ erogatum inter omnes filios æquis portionibus diuidatur, primogeniti perſona connumerata (& hoc ſat eſſet ad occurrentem controuerſiam terminandam) nullo vnquàm tẽpore fuerit prꝗticata, niſi mortuo patre ab inteſtato, vel ex teſtamento, vbi fuerint omnes filii vniuerſalitèr inſtituti hæredes, nulla bonorum facta à patre particulari diuiſione, in quibus ſanè terminis loquitur *Affl.in d.§. præterea Ducatus, num.*27. quando autem pater filium primogenitum in feudo, quod emit, inſtituit hæredem, ſecundogenitos uerò in allodio, aſſignata unicuiq; eius portione, per tot ſecula iam elapſa poſt tempus *Andr.* non legimus, nec audiuimus, ſecundogenitos hanc habuiſſe prætenſionem, & tamen eſt caſus, qui in dies contingit, nàm nec anni tempus in hoc Regno labitur, in quo feudatarij ſic diſponentes moriuntur, & in hac Ciuitate ex tot inſignibus Feudiſtis, qui ſcripſerunt, nemo hoc pro ſecundogenitis attentare auſus fuit, et quòd hoc

6 ſit uerum, adeò ut à Petitis controuerti nõ poſſit; inueſtigemus, quæſo, rationem, quæ à Noſtratibus aſsignatur, quarè ſecundogeniti conſequi debeant partem pretij à cõmuni patre in feudi emptionẽ erogati. Ea enim communitèr aſsignatur, quia ſi non eſſet pecunia illa erogata in ẽptionẽ feudi, poſt patris mortem reperiretur in patrimonio burgenſatico, et ut aliqui aiũt, in arca, in eaq; non ſolùm primogenitus, ſed omnes filij æquis portionibus ſuccederent; undè cùm iàm reperiatur conſumpta in emptione feudi, quod ex lege Francorũ uti indiuiſibile ad ſolum primogenitum peruenit, iuſtum, et conueniens eſt, quòd dùm non poteſt diuidi feudum, cõmunicet frater primogenitus cum ſecundogenitis æſtimationem illius, ità ſanè ſcripſerunt

Affl.loco ſuprà cit.

Marin.Frec.de ſubfeud.lib.3.in tit.de differ. inter feudum ex pacto, & hæredit.in 33.differ. fol.mihi 458. verſ.ſicut ſi pecunia.

Franc. de Amic. de feud. in tit. de his, qui feud. dar. poſſ. fol. 97. in cap. quod incipit *Et ratio iſtius, in fine.*

Marcell.de Maur.alleg.52.nu.4.

Camill.de Medic.conſ. 124.num. 8. & ibi D.Reg.Capyc. Galeota in addit.in princ. et alij, quibus addo

Aluar. Valaſc. ſic in terminis indiuiſibilis emphyteuſis iuxtà Luſitanas ſanctiones loquentem in *praxi partit. & collat. cap. 13. nu.* 102. hac ratione ſuppoſita, qua mediãte omnes filij partem pretij aſſequuntur; ſequitur neceſſariò dicendum, ut tunc ſecundogenitus pretij partem petere poſsit, uel quando moritur pater ab inteſtato, uel ex teſtamento, inſtitutis omnibus filijs hæredibus uniuerſalitèr, nulla bonorum facta particulari diuiſione, nàm in his dumtaxàt caſibus, ſicut ratiocinatur *Affl. loco* citato poteſt dicere ſecundogenitus, ſi pecunia non eſſet erogata à patre meo in emptione feudi, reperiretur in arca, et in ea ità ſuccederem ego, ſicut et frater meus primogenitus, quandò autem pater in teſtamento inæqualitèr filios inſtituit hæredes, uel cuilibet, inſtituto primogenito in feudo certam bonorum allodialium aſsignat portionem, nullo pacto partem pretij petere poterint, quia ceſſat ratio, propter quam pretium uenit inter omnes conferẽdum, nàm ſi ratio eſt illa, quia ſi non eſſet pecunia erogata in emptione feudi, omnes in illa ſuccederent, quando pater facit teſtamentum, & filios inæqualitèr inſtituit hęredes, nemo affirmare poterit, quòd omnes filij ſucceſsiſſent æqualitèr in illa pecunia, quia conſtat iam de contraria uoluntate patris teſtantis; quarè neceſſariò eſt concludendum, uerè rationem illam, propter quam pretium confertur, et inter omnes filios æquis portionibus diuiditur, locum habere non poſſe, niſi mortuo patre ab inteſtato, uel ex teſtamento, inſtitutis omnibus filijs vniuerſalitèr hęredibus, nulla bonorum facta diuiſione; cùm autem in caſu, de quo hic ſermo habetur, Euariſta fuerit ab Aurelio patre tantummodò inſtitutus hæres in domibus in hac Ciuitate exiſtẽtibus, in uanũ certè laborabat, petendo à Barone fratre quartam partem pretij Terræ Valenzani, quia certum eſt ex uoluntate patris teſtantis, quòd ſi pecunia, quæ fuit erogata in emptione feudi prædicti reperta eſſet in arca, non aliter præfatus Euariſta in illius parte aliqua ſucceſſiſſet, dùm eius pater uoluit, ut eſſet ille cõ-

ten-

tentus de certis dumtaxat corporibus, hic Neapoli exiſtentibus.

7 Secundò, fratris primogeniti iuſtitia in caſu propoſito ex alio in tuto reddebatur; diximus enim in principio, & pro indubitato, licet cõtrà iuris regulas ſuppoſuimus, quòd hæc pars pretij non alia actione peti poſſit, quàm iure collationis, ex quo ſic Noſtrates *Andr.* theoricam *in d. §. præterea Ducatus* inſequuti fuere, nunc addimus, axioma hoc intelligendum eſſe, dummodò non conſtet de contraria voluntate patris, collationem nimirùm prohibentis; etenim ceſſat prorſus collatio, quotiès pater illam prohibuerit, & non ſolùm expreſsè, ad *tex.*
8 *in auth. ex teſtamento*, C. *de collat.* ſed etiam tacitè ex præſumpta illius mente, ſiuè ex probabilibus coniecturis, vt habetur *in l. ex parte, §. inteſtato, ff. famil. erciſcund.* & indiuidualitèr poſt *Bald. & Socin.* quos allegant, ſcripſerunt

Cephal. conſ. 183. num. 6. lib. 2.

Dec. conſ. 59. nu. 2. verſ. ſed tamen diligentèr.

Crauett. conſ. 85. num. 8. & 125. num. 5.

Decian. reſp. 22. num. 15. vol. 2. ibi, *Tertiò collationis materia recipit declarationem, & interpretationem à voluntate patris, ſi appareat de volũtate eius, de cuius bonis agitur, nàm etiam ſi ſumus in caſibus, in quibus debet fieri collatio, illa tamen ceſſat, ſi appareat de voluntate etiam coniecturata patris, quòd noluerit conferri.*

Craſſ. lib. 2. recept. ſentent. in artic. collatio bonorum, q. 3. num. 2.

Ant. Gamma dec. Luſit. 33. nu. 12. vbi poſt *Dec.* teſtatur de communi, & his addo

Caſſan. relatum ab *Ariſm. Tepat. lib. 2. tit. 642. c. 5. in princ. & Mangil. tract. de imputat. quæſt. 19. num. 5.* euidens enim dicitur volũtas, quæ ex coniecturis deducitur, *l. licèt Imperator 76.* vbi *Iaſ. ff. de leg. 1.* latè *Molin. de Hiſpan. primog. lib. 2. cap. 4. num. 39. & ſeq. & Petr. de Salazar de vſu, & conſuet. cap. 12. num. 69.* vbi poſt *gloſ. Bal. & Ang. in l. prætor, in princ. ff. de noui oper. nunc.* dicit, pro expreſſo haberi, quòd ex mente poteſt colligi, & euidentèr apparere, quod ex legitimis coniecturis apparet, *Affl. dec. 44. nu. 15. Franch.*
9 *deciſ. 15.* coniectura probabilis, & præſumpta mens patris, quòd voluerit collationẽ prohibere, illa communitèr recipitur, nimirùm quando pater voluit, vt inter liberos non ſeruetur æqualitas, nàm cùm collatio non ad alium finem à legibus ſit introducta, niſi ratione æqualitatis inter liberos ſeruandæ, ac diſcordiæ, & inuidiæ inter eoſdem euitandæ, *l. vt liberis, & l. illud*, C. *de collat.* ceſſat prorſus argumentum *Dec. loco* citato, *verſ. tertio loco hoc comprobatur*, quotiès pater voluit, vt ſeruetur inæqualitas à ceſſante ratione, & hoc erit, quando pater in teſtamento bona ſua diuiſit, plus vni, quàm alteri dando, prout in caſu, de quo agebatur, nàm Aurelius pater nõ alitèr cõtentus extitit Franciſcum filium primogenitum in feudo tantùm hæredem inſtituere, ſed etiam in tot alijs bonis mobilibus, auro, argento, & gemmis, in Caſtro ſuę habitationis exiſtentibus, bonis ſtabilibus, & annuis introitibus, in longè maiori ſumma illum meliorando, prout in teſtamento legitur, Euariſtam autem inſimul cum Troiano in domibus dumtaxat hic Neap. exiſtentibus, ergò ſic diuidendo clarè colligitur mens patris, quamlibet collationem prohibentis, ſed quòd vnuſquiſquè ſua portione contentus eſſe deberet, videatur, & omninò vltrà *DD.* nupèr citatos

Socin. ſen. conſ. 127. per tot. *nu. 14.* præſertim ſub illis verbis: *Item patet, quia ſingularitèr diuiſit multa alia bona: facit ad hoc, quod habetur in d. § inteſtato, cum gloſ. ex quibus cõſtat, quòd teſtator voluit, filios eſſe inæquales, & non æquales, vndè non poſſumus dicere, quòd fiat collatio ratione æqualitatis ſeruandæ, iuxtà l. vt liberis, & in l. illud, in fin. C. de collat. quia hoc eſſet contra mentem teſtatoris, &c.* idemq; ſcripſerunt

Dec. citato *conſ.* 59. quod eſt attentè legendum.

Didacus Caſtelli in l. 26. Tauri, gl. 1. nu. 1.

Roder. Suar. in repet. l. quoniam in prioribus, q. 5. num. 9. C. de inoff. teſtam. &

Parlador. different. quotid. differ. 150. §. 1. num. 9. Fachin. poſt alios, quos citat *controu. lib. 5. contro. 78. in fine*, & his addo *Io. Vinc. de Anna ſing. 94.* vbi ſic per S.C. deciſum teſtatur, & *Griuel. deciſ. 139. à nu. 16.*

10 Tertiò, in propria materia noſtra, quòd collatio pretij in feudi emptione à communi patre exburſati ex mente, & coniecturis prohibita dicatur, reſponderunt *Io. Franc. de Ponte, & Marcell. de Mauro*, prout videre eſt in eius *alleg. 52. à n. 6.* ad *finem*, vbi ambo conſuluerunt, prohibitam cenſeri collationem pretij in feudi emptione erogati, quotiès pater, qui emit inſtituendo primogenitum in feudo, & ſecundogenitos in allodio, in principio teſtamenti dixerit, quòd volebat de bonis ſuis diſponere, & ſalubritèr ordinare, nè inter hæredes, & ſucceſſores poſt eius obitum diſcordia aliqua oriretur, vel & ſecundò vbi prohibuerit, defalcari falcidiam, ſeù trebellianicam, aut ali-

quid

Digitized by Google

quid pro debito bonorum ſubſidio, in vnoquoquè enim iſtorum caſuum firmarunt præcitati *DD.* quòd non ſolùm tacitè, ſed etiam expreſsè pretij collatio prohibita cenſetur, cùm nimis clarè conſtet de mente, & voluntate patris volentis, ut filiorum vnuſquiſquè ſit ſua portione contentus, ſic enim eius voluntas redditur indubitabilis, nàm ſi ſecundogeniti pro collatione inſtarent, oriretur inter fratres inuidia, & permitteretur detractio, vtrumquè à patre in teſtamento prohibitum: hoc ſanè conſiliũ inſequutus fuit Aurelius iſtorum litigantium cõmunis pater, nàm in principio teſtamenti non ſolùm dixit, quòd volebat de bonis ſuis ſalubritèr diſponere, & ordinare, nè poſt eius mortem inter hæredes, & ſucceſſores ſuos aliqua oriretur, vel oriri poſſet diſcordia, ſed etiã verbis ſatis apertis prohibuit, detrahi, ſeù aliquid defalcari ratione falcidiæ, trebellianicæ, aut pro debito bonorum ſubſidio, nec (nota) pro aliqua quauis cauſa, vnde non erat vlteriùs de eius voluntate dubitandum.

11 Et magis in puncto in articulo, de quo agimus indiuidualiter hãc, quam Ego tueor ſententiam amplexus fuit doctus Iureconſultus *Lal. Caput. in comment. ad Conſuet.* noſtram exordientem *Si moriatur, par* 2. §. 8. per tot. *num.* 11. *fol.* 239. quo loci attenta theorica *Andr. in d. § præterea Ducatus* firmat verbis expreſſis, ceſſare prorſus collationem, quando pater, qui feudum emit, de burgenſaticis non ità diſpoſuit æqualitèr, vt veriſimiliter iudicari, & præſumi poſſit, quòd eius voluntas fuerit, velle, inter filios æqualitatem ſeruari, & quòd tunc ex teſtamento collatio locum habere poteſt, quãdo filij ſecundogeniti ex intentione patris teſtatoris ſunt vocati ad omnia bona vniuerſalitèr, quo caſu cũ voluerit pater ipſe, inter liberos æqualitatem ſeruari in omnibus bonis, præſumptio eſt, quòd voluerit ſimiliter, vt pretium, quod in feudi emptione erogauit, conferatur, vide illum, quia doctè loquitur.

12 Vltimò, ius bonum, quod in hoc articulo fouebat primogenitus rerũ iudicatarum authoritate confirmatur, nàm, quòd nullo pacto ſit locus collationi partis pretij, quotiès ſecundogeniti eſſent inſtituti hæredes in allodio, primogenitus uerò in illo feudo, cuius pretij collatio petitur, iudicauit Sacrum Conſilium in cauſa filiorum ſecundogenitorum Michaelis Ieſualdi cum primogenito, ſic atteſtante *Dom. Regente Reuerterio* longè poſt hæc à me ſcripta uiſo in ſuis deciſionibus manuſcriptis *deciſ.* 13. *circà finem. lib.* 2. & per hæc notabilia uerba: *Licèt omnes Domini de Sacro Conſilio tenuerint, prout aliàs fuit votatum in fauorem Domini Fabij, tamen non aperuerunt ſupradictam difficultatem, immò pro hac ratione ſatis dubia in fauorem dicti Fabij votauerunt, & cum alia ratione ſequenti, nimirùm, quia Dom. Michael in ſuo teſtamento inſtituit hæredem in omnibus bonis feudalibus Dominum Fabium eius primogenitum, & ſignantèr in Terris Peſchi Pagani, & alterius Caſtri, videlicèt Rubi, & in bonis burgenſaticis inſtituit hæredes omnes tres fratres, ex hac autem hæredum inſtitutione conſtat de voluntate Domini Michaelis excludere alios filios à parte pretij dictarum functionum fiſcalium, poſtquàm Fabium hæredem inſtituit in omnibus bonis feudalibus, & alios in burgenſaticis, & diſpoſuit de ſuo patrimonio, prout ius diſponit, vt in feudalibus, in quibus iure Francorum viuitur, ſuccedat primogenitus, iuxtà Conſtitutionem Regni Vt de ſucceſſionibus, in alijs verò bonis burgenſaticis ſuccedant omnes pro æqualibus portionibus, non enim ſunt grauati alij filij, poſtquàm à patre in burgenſaticis inſtituti fuere, & Fabius in omnibus feudalibus, ideò ex eo, quòd Fabius fuit inſtitutus in omnibus feudalibus, oportet dicere, quòd pater voluit excludere alios fratres à parte pretij, aliàs non eſſet inſtitutus in omnibus feudalibus, quia ſoluendo partem pretij alijs fratribus, non haberet in effectu omnia bona feudalia, quod eſſet expreſsè contra mentem teſtatoris, & ſi mihi diceretur, licèt de iure antiquo collatio non habebat locum, quando quis ſuccedebat ex teſtamento, ſed ſolùm quando ab inteſtato, vt eſt text. in l. 1. C. de collation. hodiè verò habet locum, tàm ex teſtamento, quàm ab inteſtato, niſi expreſsè per teſtatorem ſit prohibita collatio, vt eſt text. in auth. ex teſtamento, eodem tit. Sed in caſu noſtro non apparet, quòd dictus Michael in ſuo teſtamento prohibuerit collationem, ergò debet habere locum, non obſtante inſtitutione*

13 *facta, quia reſpondeo, quòd ſufficit probibitio expreſſa verbis generalibus, & non requiritur expreſſa verbis ſpecialibus, ſeù in indiuiduo, prout habetur in gloſ. in l. fin. C. quod cum eo, quòd expreſſum dicitur tripliciter, vt per Bart. in l. 1. ff. de vulg & pupill. ſubſtit. vbi Aret. & omnes Moderni, idem Aret. in l. eum, qui, ff. ſi cert. pet. & in l. illud, ff. de acquir. hæred. in quibus duobus vltimis locis declarat, quomodò dicatur expreſſum illud, quod ſuprà dixi, magis expreſsè confirmatur ex notatis per Ang. in l. Centurio, ff. de vulg. & pupill. vbi dicit, quòd licèt tex. in §. ſi vetum expreſſum, in auth. de*

hæredib. & falcid. dicat, quòd teſtator poteſt prohibere falcidiam, ſi hoc expreſsè dicat, ſi tamen diceret teſtator in ſuo teſtamento, mando hæredi reſtituere Titio totam hæreditatem, ex his verbis cenſetur prohibita detractio trebellianica, ſeù falcidia, & tamen non eſt prohibita verbis ſpecialibus, ſed benè verbis generalibus, quod ſufficit, vt ibi latè per Aret. qui tenet hãc opinionem, & ſubtiliter diſcutit ibi num. 10. ità
14 *eſt in caſu noſtro, quòd per verba ſuprà adducta inſtitutionis omnium bonorum feudalium cenſeatur prohibita ſaltèm verbis generalibus detractio falcidia, & tantò magis eſt amplectenda iſta opinio, cùm opinio Andr. in repet. cap. Imperialem, §. prætereà Ducatus, num. 29. in 2. addit: eſt ſatis dubia, vt latiſſimè ibi ad partes eam diſputat Camer. quæ licèt in iudicijs ſit acceptata, ego tamen in puncto iuris, & de eius rigore cum ea non procederem, ſed potiùs ex quadam æquitate, vt filij ſecundogeniti, qui ſunt excluſi à ſucceſſione feudi, in quo ſolum primogenitus ſuccedit, quando in eo iure Francorum viuitur, ideò voluit æquitas, ex qua mouetur Andr. vbi ſuprà, vt aliquam partem pretij, quo feudum nouum fuit emptum haberent ſecundogeniti, quia ſi emptum non fuiſſet, hoc pretium reperiſſent in hæreditate, in qua omnes ſuccederent, quæ æquitas in caſu noſtro ceſſat, quia iam ipſi in burgenſatico hæredes inſtituti fuerunt*. Hæc ille *Dom. Reg. Reuert.*

15 Vndè ex his omnibus credo, ratione, & authoritate fuiſſe plenè fundatum, conſuetudinem iudicandi, vt pretium feudi noui inter omnes filios æquis portionibus diuidatur, iuxtà theoricam *Andr.* in ſæpè citato *§. prætereà Ducatus, num. 39. & ſeq.* non fuiſſe practicatam, niſi defuncto patre acquiſitore ab inteſtato, vel ex teſtamento, quotiès filij omnes vniuerſaliter fuiſſent inſtituti hæredes, quandò autem filius primogenitus eſſet inſtitutus hæres in feudo, & bona allodialia pater in teſtamento diuiſit, aſſignando vnicuique filiorum portionem ſibi viſam, per tot ſæcula iàm elapſa poſt tempus *Andr.* non legimus, nec audiuimus, vt ſuprà fuit demonſtratum, ſecundogenitos partem pretij feudi à communi patre empti prętendiſſe, quo fit, vt non videam, quarè conſuetudo iſta ſic iudicandi præſcripta ex authoritate *Andr.* in caſibus dumtaxàt ſuprà enarratis, vltrà ſuos terminos exten-
16 di poſſit, eſt enim conſuetudo ſtricti iuris, & proprios terminos non excedit, nec extendi poteſt ad terminos etiam eiuſdem naturę, & tantum habet de potentia, quantum habet de vſu, vt benè ad propoſitum ratiocinantur

Tobias Nonius conſ. 48. num. 23. Roland. à Valle conſ. 35. ſub nu. 30. lib. 3. & Honded. conſ. 87. num. 49. lib. 1. & conſ. 75. num. 46. lib. 2.

Die Martis 11. Iulij 1645.

Facta relatione in S.C. per nobiliſſimum Regium Conſiliarium Antonium Mirobballum cauſę Commiſſarium, virum doctiſſimum cum interuentu D. Præſidis S.C. Andreæ Marcheſij fuit deciſum pro cliente ſecundùm hìc allegata.

SVMMARIVM.

1 *Feudum an ſit ex pacto, vel potiùs hæreditariũ ex inueſtitura, quæ canit,* concedimus tibi, & hæredibus tuis ex tuo corpore legitimè deſcendentibus, &c. *& num. 3. & 5.*

2 *Francorum iure attento primogenitus ſuccedit ſolus in feudo.*

4 *Ius Francorum in Regnis vtriuſq; Siciliæ ius commune eſt.*

6 *Feudatarij in viuentibus iure Francorum an in alienatione feudi filij primogeniti conſenſum procurare teneantur, & num. 8.*

7 *Regnum Neapolitanum eſt hæreditarium ob inueſtituræ formam* Carolo I. *ab* Vrbano IV. *&* Clemente *ſimilitèr* IV. *factæ.*

9 *Feudum quomodò dignoſcatur, an ſit ex pacto ſimplicitèr, an hæreditarium, an verò ex pacto cum qualitate hæreditaria.*

ARGVMENTVM.

Agitur, quòd nàm feudum dicatur ex pacto nimirùm, vel hæreditarium, facta conceſſione *pro ſe, & hæredibus ex corpore legitimè deſcendentibus*, illa adiecta clauſula, *ità quod maior natu minori, & maſculus fęminæ præferatur.* Examinatur, & demũ reijcitur *Afflict.* Theorica in *Conſtit. Vt de ſucceſſionibus, n. 69. & in c. 1. an agnat. n.* . .

Digitized by Google

CAP. LXXXVI.

1 Feudum, fuit mihi quæſitum, quod nam eſſet cēſendum, ex pacto forsā, vel hæreditarium, vbi inueſtitura caneret, *Cōcedimus tibi, & heredibus ex tuo corpore legitimè deſcendentibus, ità quòd maior natu minori, & maſculus fœminæ præferatur?* Et quòd ſit iudicandum ex pacto cenſuit *Afflict.* tàm in *Conſtit. Vt de ſucceſſionibus, num. 69.* quàm in *c. 1. num...* in *tit. an agnat.* de quo ex Regnicolis, quos vidi ſolus meminit *Puluerin. in addition. ad* eundem *deciſ.* 140. idq; propter verba illa adiuncta, *ità quòd maior natu minori, & maſculus fœminæ præferatur*, quod deſignare, dicit, fuiſſe factam conceſſionem
2 more Francorum, quo attento primogenitus ſuccedit ſolus, & filius maſculus fœminam excludit, ac proindè in viuentibus iure Francorum patrem non poſſe citrà filij primogeniti conſenſum feudum alienare.

3 Sed certè decipitur ſatis *Affl.* ſemperq; hæc eius ſententia non digna tanto viro mihi viſa fuit, & vt quanta in hoc ſit eius fallentia, primò aduerti, rogo, illud in hoc Regno certum eſſe, Barones alio iure non
4 viuere, niſi illo Francorum, quod dicit *Cannet. in repetition. extrauag. Si aliquem,* in *cap.* incip. *ſed præſtat quærere,* in vtroque Siciliæ Regno ius commune eſſe, quo (inquam) iure attento feuda omnia illam ſumpſerunt naturam, vt primogenitus ſuccedat ſolus, vt maſculis præferatur fœminæ, & vt feudū diuidi non poſſit, ſic ratiocinati ſunt *Ioann. Vinc. de Anna alleg. 41. nu. 13. Reg. de Ponte conſ. 3. num. 38. 39. & 48. & in tract. de poteſt. Proreg. tit. 8. de refut. feud.* poſt *num. 31. verſ. & vlterius in Regno,* & *§. 10. num. 8. Bammacar. in repet. cap. Titius, §. omnes filij, num. 64. in tit. ſi de feud. defunct.* & nouiſſimè *Reg. Conſtant. in l. vnica, num. 39. C. de Conſul. lib. 12.* vbi id pro abſoluto teſtatur fuiſſe habitum in Collaterali Conſilio ad relationem Regiæ Cameræ in cauſa tunc vertente inter D. Principem, & Fratres de Sabellis clariſſimos Romanos, & Marchionem Antrodochi Bandinum nobilem Florentinum.

5 Hoc poſito, & pro indubitato, illud à noſtro *Afflict.* ſcire vellem, qua lege in Regno cauetur, vt in viuentibus iure Francorum, dùm pater feudum alienare vult, eius filij primogeniti conſenſus requiratur? etenim *in Conſtit. Vt de ſucceſſionibus,* & *cap. Conſiderantes,* ſecundùm ordinem *Nigri* 188. inſpiciamus, per quæ iura magis communitèr in Regno aſſerunt Noſtrates, ius generale Francorum fuiſſe ſtatutum, & verbum nullum de hoc in illis, nec in alijs iuribus inuenies, quo modo ergò potuit *Affl.* hoc gratis aſſerere, poteſt nè exemplum aliquod
6 trahi, vt in his Supremis Tribunalibus nulla fuerit declarata feudi diſtractio à patre, abſquè filij primogeniti conſenſu facta, ex eo, quia in feudo illo Francorum iure viuebatur, certè non, immò oppoſitum quotidiana docet praxis, & ſi dices, hoc vidiſſe *Afflict.* vt ipſe teſtatur *loco cit. num.* 70. reſpondeo, id verum eſſe, dixiſſe, ſed in terminis, quādo vetuſtiſſima illa vigebat opinio, maximè Siculorum (vt annuit *Reg. de Ponte conſ. 154. num. 88. lib. 2.*) quæ ſe habebat, feudum cenſeri ex pacto, ſi in illo Francorum iure viuitur, cùmq; hodiè fatuus eſſet Regnicola hoc aſſerere, ex quo in omnibus feudis, vt diximus, viuitur iure Francorum, & tamē hæreditaria illa cenſentur, ad inſtar Regni, quod eſt Caput, & hæredi-
7 tarium eſt, ob hanc inueſtituræ formam *Carolo I.* ab *Vrbano IV.* & *Clemente* ſimilitèr *IV.* ſucceſſore factæ, prout poſt antiquos ſcripſerunt *Loffred. conſ. 1. num. 30. & 54. & conſ. 14. à nu. 40. & 41. Frecc. de ſubf. ud. lib. 3. in different. 16. Anna in c. 1. verſ. quidam maſculus, num. 170. de vaſall. decrep. ætat. Camil. de Curt. in 1. part. diuerſ. feud. pag. 45. num. 11. Conſil. Theodorus alleg. 12. num. 11.* & cæteri
8 omnes, ergò quodq; hoc verum ſit, uideas *Io. Thom. de Marin. de feud. tit. 13. de feud. iuris Francor. num. 15.* ubi pro indubitato tenet, poſſe patrem in primogeniti præiudicium feudum, in quo uiuitur iure Frācorum alienare, nec aliter poſt patris mortem filium ipſum alienationi contrauenire poſſe.

9 Dic ergò Regnicola, & non errabis in æternum, quòd quotiès feudorum leges inueſtituras, in illiſquè hæredis nomen inuenies, uel ſimplicitèr, hæreditaria, uel ex pacto cum qualitate hæreditaria feuda illa iudicabis, etſi uerba quæcunq; addita ſint, ſolumq; illa ex pacto dices, ubi ſimplicitèr fuit facta conceſſio, *pro te, & filijs,* & tunc opportuna erit cōſultatio pro filio, ut feudūm à patre citrà eius conſenſum alienatum uendicare poſſit, dummodò cùm in defuncti patris hæreditate ſe immiſcuerit, inuentarium confecerit, quia citrà illius confectionem, licèt feudum ſit ex pacto, à uendicatione excluderetur, ut communitèr noſtri dixerunt, ſignantèr *Andr. in cap. 1. de alienat. feud. patern. & in cap. 1. qui*

Digitized by Google

ſucceſſ.teneantur, Afflict.locis cit. *Loffred.dict. conſ.*1.& 14. *Minad.in Conſtitut.In aliquibus, notab.*3 *num.*10.& *in cap.*1. *an agnat.*& cęteri noſtri communitèr, &c.

Hæc reſpõdi cuidam Doctori Romano, qui uti noſtrorum feudorum qualitatem ignorans, ſimplicitèr *Afflict.*ſequendo, ſecundùm illius opinionem conſuluerat.

SVMMARIVM.

1 *Feudo ſine aſſenſu alienato ſubintrat diſpoſitio* Conſtitutionis Cõſtitutionem diuæ memoriæ.

2 *Feudo vendito ſine aſſenſu pro mille, eoquè demùm ab emptore ſimilitèr ſine aſſenſu vendito pro mille, & quincentum, primo venditore reuocante, & aduerſus hunc nouum emptorem agente quod nàm pretium erit exburſandum, & num.*6.& 7.

3 *Feudo vendito ſine aſſenſu ius commune ſtatuit, vt venditor feudum, & emptor pretium amittant, ſed quid ſeruetur in Regno, nu.*4.

5 *Emptor feudi ſine aſſenſu, venditore reuocante non poteſt à ſua poſſeſſione expelli, niſi priùs ſibi reſtituto pretio, quod exburſauit.*

ARGVMENTVM.

Agitur, facta reuocatione alienationis feudi, vigore *Conſtitutionis Regni Conſtitutionem diuæ memoriæ*, quod nàm pretium ſit poſſeſſori reſtituendum, illud, quod ipſe exburſauit, vel quod venditor recepit, ſuppoſito, quòd emptor, & poſſeſſor non habeat cauſam à venditore reuocante, ſed ab alioqui priore loco feudum ſine aſſenſu emit.

CAP. LXXXVII.

1 FEudũ quotiès in hoc Regno, citrà potentiſſimi Regis noſtri beneplacitum alienatum reperiretur, notiſſimi iuris eſt, poſſe contrahentes, & ſic tàm venditorem, quã emptorem factam alienationem reuocare, ſic diſponente vulgata *Conſtitutione Conſtitutionem diuæ memoriæ*.

2 Suppoſito hoc vulgatiſſimo axiomate, in præſentiarum dubitari contingit, ſi facta feudi alienatione ſine aſſenſu, perſona, quæ feudum emit, alteri demùm illud vendiderit, maiori autem pretio, quo fuit facta prima venditio, ſequuta reuocatione quod nàm pretium ſit reſtituendum, primum, vel ſecundum?

3 Pro huius dubij reſolutione ſuppono primò, illud certum eſſe, quòd vbi feudum abſquè directi domini conſenſu alienatur, ius commune feudorum ſtatuiſſe, vt venditor feudum, & emptor pretium amitterẽt, ità cautum eſt in *c.*1. *de probib. feud. alienat. per Lothar.* & in *cap.Imperialem, de probib.*
4 *feud.alien. per Federic.* ſuperuenit demùm *Conſtitutio* noſtra ſuprà citata, & benigniùs agendo permiſit, vt contrahentes factam alienationem reuocare poſſent, ſicquè ex peculiari illius legis beneficio venditor feudum, & emptor pretium recuperãt, ità dixerunt *gloſ. Andr. Afflict.* & communitèr Regnicolæ in *lege* prædicta.

5 Suppono ſecundò, ex receptiſſima noſtratum ſententia feudi emptorem ſine aſſenſu, data reuocatione nunquàm poſſe à feudi poſſeſsione eiici, niſi priùs ſoluto ei pretio erogato, ſicq; retentionem ſibi cõpetere, donec, & quouſq; ſolutum pretium cum intereſſe exburſetur, ità *Petr.de Monteforte* in d. *Conſtitu.num.*9. inter *comment. D.Bartholomęi de Capua, Afflict.ibidem, n.*44. in *fine, verſ.quòd emptor*, *Marin.Frecc.lib.*2. *de ſubfeud.in quæſt.* quæ incipit *à Regnicolis fol.*mihi 148. vbi dicit, ſequuta reuocatione neutrum in damno eſſe debere, et ſic nec venditorem, nec emptorem, ſunt enim emptor, et venditor correlatiua, quòd proindè ad imparia non ſunt iudicandi, ideq; dixit *Marcell. de Mauro alleg.*47. *num.*6. et *alleg.*54. *num.*7. vbi *Filius* addens.

6 His ſic ſuppoſitis, ad propoſiti dubij reſolutionem deueniendo, diſtinguo perſonas reuocantes, an ſit hic vltimus emptor,

et feudi poſſeſſor, an primus venditor, qui feudum citrà aſſenſum diſtraxit, vt ſi vltimus ſit emptor, qui reuocauit, & contra primum vẽditorem, dico, quòd nullatenus poterit vẽditor ille cogi ad exburſandum, niſi pretium ab illo receptum, poteſt enim dicere, ego nolo à contractu recedere, ſed illi perſiſtere, at ſi tu emptor, & poſſeſſor vis recedere, ſicq; *Conſtitutionis* iuuari beneficio, nõ poſſum tibi reſtituere, niſi pretium, quod habui, non autem illud à te exburſatum, quod Ego nunquàm recepi, durum enim eſſet, & nunquàm auditum, vt cogeretur hic primus venditor exburſare illam pecuniæ quantitatem, quam nunquàm habuit, nec recepit.

7 At ſi ipſe venditor eſſet ille, qui alienationem reuocaſſet, & contra vltimum emptorem, & feudi poſſeſſorem (nàm contra primum inutilis eſſet reuocatio, cùm non poſſet ille venditori reuocanti reſtituere feudum, quod in alterius poſſe exiſtit) & in hoc caſu, ex eadem ratione in primo conſiderata teneo indubitantèr, non poſſe hũc emptorem à feudi poſſeſſione repelli, niſi priùs ſoluto illi pretio ab eodem exburſato, nàm dùm venditor vult recuperare feudum à poſſe vltimi emptoris, & poſſeſſoris, non ex alio, quia emit ille, nullo accedente Regis conſenſu, non poterit, niſi reſtituta priùs eidem illa pecuniarum quantitate, quam in aſſequendo feudum illud exburſauit, hoc enim pretium inuenitur in contractu vltimi emptoris, nõ autem illud, quod à primo emptore fuit erogatum, ſicq; cùm ipſi, ex dictis per *Afflict. Frecc.* & alios ſuprà citatos competat retentio, donec ei pretium ſoluatur, pretiũ intelligi debet, quod ipſe erogauit, non autem, quod venditor recepit, nàm ſi durum eſſe diximus, quando emptor reuocaret, vt cogatur vẽditor, qui contractui non contrauenit, exburſare pretium, quod nunquàm recepit, ſic paritèr duriſſimum eſt, vt reuocando venditor poſſet à manibus poſseſsoris, qui à contractu non recedit feudum recuperare, haud ei ſoluto priùs pretio, quod in illius feudi acquiſitione impendit: hęc eſt mea ſententia pro nunc in caſu propoſito, ſi caſus cõtinget, meliùs cogitabo.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſarius an, & quando poſſit propria authoritate ingredi poſſeſſionem bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, & legitimus ſit contradictor aduerſus hæredem agentem ex remedio* l. fi. C. de edict. Diui Hadrian. tollen. *& num.* 2. *&* 14.

3 *Fideicommiſſa, & legata regularitèr à manibus hæredis grauati accipi debent.*

4 *Fideicommiſſarius ſecundus, & tertius an poſſint propria authoritate fideicommiſſi poſſeſſionem capere.*

5 *Hęreditate vacante fideicommiſſarius, & legatarius poſſunt propria authoritate rei legatæ, & fideicommiſſo ſubiectæ poſſeſſionem apprehendere, & nu.* 6 7. *&* 8.

9 *Fideicommiſſarius poteſt propria authoritate fideicommiſſi poſſeſſionem capere, quotiès teſtator hanc facultatem ei tribuit, ſiuè expreſſè, ſiuè tacitè, & num.* 10. 11. *&* 13.

12 *Detractiones vbi per hæredem grauatum facienda non ſunt, poteſt fideicommiſſarius, ſiuè legatarius rei fideicommiſſatæ poſſeſſionem propria authoritate capere, & nu.* 15.

ARGVMENTVM.

Agitur, an, & quando licitum ſit fideicommiſſario propria authoritate ingredi poſſeſſionem bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, ac legitimus ſit contradictor aduerſus hęredem agentem ex remedio *l. fin. C. de edict. Diui Hadr. tollend.*

CAP. LXXXVIII.

1 FIdeicommiſſarius, ſiuè legatarius, ſępè ſępiùs dubitari ſolet, an, & quando poſſit propria authoritate ingredi poſſeſſionem bonorum fideicõmiſſo ſubiectorum, ac legitimus ſit contradictor aduerſus hæredem agentem ex remedio *l. fin. C. de edict. Diui Hadr. tollend.*

Contigit mihi de his differere in cauſa

Magni-

Digitized by Google

Magnifici Sebaſtiani Marulli Patritij Barolitani cum Venerabile Monaſterio Sanctæ Luciæ eiuſdem Ciuitatis, hærede qu. D. Ioannis Leonardi Marulli poſſeſſoris quorũdam bonorum fideicommiſſo ſubiectorũ, à quo quidèm Magnifico Sebaſtiano ad fideicommiſſum vocato, vt de iure reſponderem requiſitus Ego ſequentia exaraui.

Ieſus, Maria, Ianuarius.

2 Cùm ex his, quæ in facto deducta ſunt, controuerti non poſſit, duo illa Tenimenta, vulgò dicta la *Matina de Lama caminata, e la Matina di Puzzo cupo*, nouiſſimè remanſa inter alia bona in hæreditate qu. D Io. Leonardi Marulli Barolitani patritij ſubiacere arctiſſimo vinculo perpetui fideicõmiſſi ordinati per qq. Troianum Marullum ſeniorem, & Iacobum eius filium, eiuſdem D. Io. Leonardi Proauum, & Abauum reſpectiuè, vt cernitur ex eorum teſtamentis conditis in anno 1542. & 1566. & ex propria oris confeſſione q. Troiani iunioris, dicti q. Ioan. Leonardi patris, qui à paternis creditoribus vexatus, ad illorum excluſionem articulauit, & probauit, bona prædicta, & alia proprijs nominibus in actis Sacri Conſilij deducta remanſiſſe in hæreditate dictorum qq. Troiani ſenioris, & Iacobi eius filij, ac ſucceſſiuè ſubiacere fideicommiſſis per dictos qq. eius aſcendentes ordinatis; ſequitur certè dicendum, Sebaſtianum Marullum præfati q. Io. Leonardi fratrem vtrinque coniunctum, cuius partes toto corde tuemur, iure licito dictorũ duorum corporum particularium poſſeſſionem cępiſſe, ipſumquè in illorum poſſeſſione conſeruandum aduerſus quẽlibet D. Io. Leonardi hæredem, ex remedio *l. fin. C. de edicto Diui Hadr.* agentem.

3 In nihilo ei obſtante vulgato illo iuris axiomate, deſumpto ex *l. filiam fratribus*, & in *l. facta, ff. ad S.C. Treb.* & in *l. non eſt dubium, C. de legat.* & in §. *reſtituta, Inſtit. de fideic. hæred.* cum alijs cumulatis per *Peregr. de fideic. art.* 47. *num.* 78. circa fin. *verſ. & in terminis*, in quibus quidèm iuribus Legiſlatores expreſsè ſtatuiſſe comperimus, fideicõmiſſa, & legata omnia ab hæredũ manibus fore accipienda; etenim iuris hæc cõcluſio multifariàm, multiſq; modis à *DD.* fuit declarata, & limitata:

4 Et primò pro eo, quod ad caſum noſtrũ pertinet dixerunt *DD.* vt procedat in primo fideicommiſſario; is enim, verum eſt, vt non niſi à manu hæredis rem legatam, ſiuè reſtitutioni obnoxiam capere poſſit; ſecus verò in ſecũ lo, tertio, et cæteris fideicommiſſarijs, quotiès enim primus fideicommiſſarius à manu hæredis acceperit, illo demùm defuncto vtiles actiones ipſo iure in ſecundum fideicommiſſarium transeũt, ſicq; poterit iſte propria authoritate capere, nec alitèr opus eſt, vt hæres vltimi morientis reſtituat, videantur

Rip. in l. 1. *§. de illo, num* 6. *&* 7. *ff. ad S.C. Trebell.*

Bero. conſ. 54. *num.* 42. *conſ.* 58. *num.* 3. *lib.* 2. *& conſ.* 47. *nu.* 15. *lib.* 3.

Cephal. conſ. 215. *nu.* 27. *& conſ.* 49. *nu.* 17.

Decian. conſ. 44. *nu.* 101. *lib.* 3.

Surd conſ. 92. *num.* 22.

D. Card. Tuſc. pract. concl. lit. F. concl. 268. *num.* 69.

Craſ. in §. fideicommiſſum, q. 43. *nu.* 8.

Camil. de Medic. conſ. 68. *nu.* 13.

Argel. de legitim. contrad. quæſt. 8. *art.* 10. per tot.

Hercul. Mareſcot. variar. lib. 1. *cap.* 1. *nu.* 17. vbi ſecundùm hanc declarationem pluriès per Rotam deciſum teſtatur; vnde in caſu noſtro cùm verſemur non modò in ſecundo, ſed tertio, & quarto fideicommiſſario, ergò.

5 Secundò declaratur, vt procedat cõcluſio ſuprà firmata, quando hæres hæreditatem adiuit, ſicquè bonorum hæreditariorũ nactus eſt poſſeſſionem; ſecus verò ſi hæreditas eſſet vacans, quia nondùm ab hærede ſcripto adita eſt, vel ſi adita, rerum hæreditariarum poſſeſsio non fuit apprehenſa, ad *tex. in l. cùm hæredes* 23. *ff. de acq. poſſ.* tunc enim poterit fideicommiſſarius rerũ particularium, ſiuè legatarius propria authoritate rei legatæ, ſiuè fideicommiſſo ſubiectæ poſſeſsionem capere, ita

Gloſ. communitèr approbata in *d. l. non eſt dubium, C. de legat.*

Bart. in l fin. num. 16. *verſ. ego puto, C. de edict. &c.*

Rip. in cap. ſæpè, nu. 93. *de reſt. ſpol.*

Corn. conſ. 207. *in fin. lib.* 2.

Natta conſ. 1. *uol.* 2.

Ant. Gabr. comm. concl. lib. 5. *tit. de acqu. poſſ concl.* 1. *num.* 98.

Grat. diſcept. for. cap. 542. *num.* 1.

Staibanus noſter *conſ.* 69. *num.* 36.

6 *D. Conſil. Theodor. alleg.* 18. *num.* 65. & *ſeq.* vbi de ſimplici legatario loquẽs dicit, quòd ſi ille, antequàm hæreditas ab hærede ſcripto adita ſit, poſſeſſionẽ rei legatæ vacantis propria authoritate cęperit, non dicitur cum vitio poſſidere, ac proindè in poſ-

ſeſsio-

ſeſsione conſeruandum.

Hercul. Mareſc. loco cit. *nu.* 14.

7 *Peregr.* qui à prædictis non diſſentit *de fideic. art.* 47 *num.* 61. vbi *num.* 33. dicit, quòd eo ipſo, quòd poſſeſſor moritur, poſſeſsio dicitur vacans; quòd autem in caſu noſtro poſſeſsio fuerit vacans, ſatis in facto conſtat, cùm eadẽ die 27 menſis Auguſti proximi præteriti, qua D. Io. Leonardus ſuum poſtremum clauſit diem, Sebaſtianus frater dictorum duorum corporum ſtabilium pacificè, & quietè nactus fuit poſſeſsionẽ, ipſiquè neminem contradixiſſe legimus.

8 Tertiò declaratur, vt eo magis procedant, quæ modò dicta ſunt, ſi exiſtente poſſeſsione vacãte Iudicis officium fuerit imploratum, nimirùm ſi Iudex viſo teſtamẽto, & de caſu fideicommiſsi facta fide ſummaria, fideicommiſſarium in rerum vacantium poſſeſsionem immiſerit, prout euenit in caſu, de quo agimus, in quo Sebaſtianus cum decreto, & authoritate Iudicis ordinarij Reg. Cur. Ciuitatis Baroli in poſſeſſione dictorum bonorum particularium immiſſus fuit, vndè magis communitèr voluerunt DD. in hoc caſu, interdictum, quorum bonorùm, ſiuè quorum legatorum hæredi ſcripto, qui demùm hæreditatem adiuit, inſtãte fideicommiſſario, denegari, ità

Paul. de Caſtr. conſ. 152. *num.* 3. *uerſ. præterea, lib.* 2.

Zuccard. in d. l. fin. num. 379. *C. de edict. Diu. Hadrian.*

Berous conſ. 56. *col. penult. uerſ. nec obſtat, et conſ.* 118. *nu.* 39 *uerſ. præterea, lib.* 2.

Decian. conſ. 44. *nu.* 101. *& ſeq. lib.* 3.

Nonius conſ. 80. *col.* 3.

Bertaz. conſ. ciuil. 36. *nu.* 30.

Menoch. de adipiſcen. poſſeſſ. remed. 2. *n.* 81. cum *ſeqq.*

Surd. deciſ. 333. vbi loquitur in terminis fideicommiſsi vniuerſalis, refertquè deciſum, in poſſeſsionem hæredem ſcriptum immittendum non eſſe; ſed in ea fideicommiſſarium, qui cum decreto Iudicis immiſſus fuit, fore conſeruandum.

Card. Tuſch. pract. concl. lit. F. concl. 268. *num.* 70.

9 Quartò, concluſio firmata limitatur, ſi teſtator fideicommittens dediſſet fideicõmiſſario licentiam propria authoritate ingrediendi poſſeſsionem rei, ſuper qua fideicommiſſum ordinauit, idquè non ſolùm expreſsè, quia dixit, vt eueniente caſu fideicõmiſsi poſsit fideicõmiſſarius authoritate propria rei legatæ, ſiuè fideicommiſſatæ poſſeſsionem apprehẽdere; ſed etiam tacitè, vt putà ſi rei alienationem prohibuerit, quia voluit, vt in familia perpetuò conſeruetur, hoc enim caſu, quia videtur in euentu alienationis manus iniectionem fideicommiſſario conceſſiſſe, benè exiſtente poſſeſsione vacante poterit fideicommiſſarius poſſeſsionem rei fideicõmiſſo obnoxiæ propria authoritate capere, & apprehendere, ſic ſanè ſcripſerunt

Alciat. in l. nemo poteſt, nu. 43. *uerſ. ſed quid ſi teſtator, ff. de leg.* 1.

Aret. conſ. 37. *in fine.*

Mareſcott. cit. cap. 1. *num.* 24. *& ſeq. uerſ. ſimilitèr*, vbi alios citat; quòd autem in caſu noſtro rerum alienatio expreſsis, ac geminatis verbis prohibita fuerit, ſatis, ſuperq; conſtat ex teſtamento Iacobi Proaui, in quo hæc verba leguntur. *Item eſſo predetto Magnifico Teſtatore ordina, uuole, e comanda, che nulla delle ſue robbe ſtabili non ſi poſſono, ne uendere, ne alienare, ne pignorare in nullo futuro tempo per qualſiuoglia urgente neceſſità, etiam ex cauſa dotis, ne per qualſiuoglia alcuna occaſione, quanto ſi ſia neceſſaria, etiam ſi fuſſe tale, della quale biſognaſſe farne ſpecial mentione, ma detti beni ſi debbiano perpetuamente conſeruare in famiglia maſculina tantùm delli deſcendenti di detto Magnifico Teſtatore, ità, et talitèr, che detti beni debbiano ſempre ſtar ſoggetti, ſottopoſti, & uinculati al predetto fideicommiſſo contenuto nel preſente teſtamento.*

10 Tacitè etiam cenſetur data poteſtas fideicõmiſſario ingrediendi propria authoritate poſſeſsionem rei fideicõmiſſo ſubiectæ, ſi fuerit ille à teſtatore vocatus per verba directa, probant omnes de his diſſerẽtes, ad nauſeam relati per *Ant. de Amat. uar. reſol. lib.* 1. *reſolut.* 39. *num.* 179. & quamuis in teſtamentis, de quibus agimus verba directa non legantur, cùm fuerint deſcendentes vocati per verbum commune, *ſuccedat*, nimirùm, vt altero abſquè filijs decedente ſuperſtis ſuccedat; attamen eſt aduertendum in caſu noſtro, quia verbum illud *ſuccedat* ad perſonam relatum reperitur; diſpoſuit enim Troianus Abauus, dùm Iacobum, & Federicum filios inſtituebat hæredes, vt ſi contingeret, alterum ſine filijs legitimis, & naturalibus ex corpore legitimè deſcendentibus mori, quòd ſuccederet ſuperſtis, & quòd hæc diſpoſitio intelligi deberet, tàm in perſonam prædictorum Federici, & Iacobi, & eorum filiorum maſculorum (ſunt verba teſtatoris,) quàm etiam in perſonam omnium, & ſingulorũ poſterorum ex ſupradictis deſcendentiũ; Vndè ex hoc modo diſponendi probant

Digitized by Google

Ang. Aret. verbum *ſuccedat* directum eſſe, idquè in §. *extraneo, num. 7. uerſ. 9. uerbum ſuccedat, de pupil. ſub.* & ſucceſſiuè importare, vt eueniente caſu fideicommiſſi poſſit fideicommiſſarius propria authoritate rei fideicommiſſatæ poſſeſſionem apprehendere, & ità in puncto affirmat Dominus *Conſil. Capycius Latro deciſ.* 108. *num.* 29.

11 Simili quoquè modo cenſuerunt *Doctores*, vt tacitè ſit à teſtatore conceſsa poteſtas fideicommiſsarijs ingrediẽdi propria authoritate poſseſsionem rei fideicõmiſſo ſubiectæ, quotiès teſtator ipſe in ordinando fideicommiſsum, ſicquè in vocando fideicommiſsarios, appoſuerit clauſulam, quam legimus in teſtamento Troiani, nimirùm, *omni alio modo meliori*, vt ſit illa tãti ponderis, vt vbi in caſu vocationis ſubſtitutorum appoſita reperitur, tacitam, & implicitam importet permiſsionẽ de ingrediendo propria authoritate, probant

Curt. Iun. in d. l. fin. nu. 49. *C. de edicto.*
Berous conſ. 16. *nu.* 33. *lib.* 2.
Grat. conſ. ult. in fine, lib. 1.
Peregr. de fideicomm. art. 47. *nu.* 54.
Hondedeus conſ. 28. *nu.* 27. *lib.* 2.
Maſtrill. deciſ. 72. *nu.* 4.
Mart. in ſum. ſucc. leg. par. 4. *q.* 19. *art.* 1. *n.* 7.
Marescott. cit. c. 1. *nu.* 26. *uerſ. pari ratione.*
Christof. Mart. deciſ. ſenen. 23. *nu.* 10.
D. Conſil. Capycius Latro cit. *deciſ.* 108. *nu.* 33. 34. *&* 35. quo loci inter alios citat *Morot.* qui in *conſ.* 50. *num.* 10. *&* 11. notabiliter voluit, fauore agnationis ſemper intelligi conceſsam poteſtatem fideicommiſsarijs propria authoritate ingrediẽdi poſseſsionem rei fideicommiſso ſubiectæ.

12 Quintò declaratur, vt tunc demùm defuncti hæres interdicto, quorum bonorum, ſiuè quorum legatorũ ſuccurratur aduerſus fideicommiſsarium, ſiuè legatarium, qui propria authoritate rem legatam, ſiuè fideicommiſso obnoxiam apprehendit, ſi ab ipſo hærede aliquid eſt detrahendum, cæterùm ſi ex teſtantis prohibitione, ſiuè expreſsa, ſiuè tacita nulla venerit facienda detractio, vel ſi locus erit detractioni, fideicommiſsarius, ſiuè legatarius cautionẽ offerret de ſoluendo, quod fuerit iudicatũ, certè non poſset ſua legati, ſiuè fideicommiſsi poſseſsione priuari, cùm oblata cautio ſat ſit pro detrahendorum ſecuritate, ſicquè fideicommiſsarium legitimum cõtradictorem eſse aduerſus hæredẽ immiſſionem petentem, ſcripſerunt

Corn. conſ. 223.
Gabr. conſ. 45. *num.* 27.
Cacher. deciſ. 34. *in fine.*
Surd. deciſ. 333.
Alex. Randenſ. deciſ. Piſa. 30.
Fuſar de ſubſtit. quaſt. 613. *nu.* 26. *&* q. 672.
Gratian. diſcept. forenſ. lib. 5. *cap.* 954. *n.* 22. vbi alios citat.
Christof. Mart. cit. deciſ. 23. *n.* 6.

13 Quòd autem in caſu noſtro ab aſſerto hærede D. Io. Leonardi nulla poſsit prætẽdi detractio, vltrà ea, quæ diſpoſita ſunt in *l.* 1. *§. deniquè, uerſ. indè Neratius, & in l. ſi patroni* 55. *§. qui fideicommiſſariam, ff. ad S. C. Trebell.* & in *l. lex falcidia* 47. §. *nunquàm, ff. ad l. falcid.* & quæ habentur per *Manticam de coniect. ult. uol. lib.* 7 *tit.* 12 *num.* 21. & *Craſ. in §. Trebellianica, quaſt.* 3. *num.* 6. ſatis probatur ex tàm ampla prohibitione bonorũ alienationis à Iacobo Proauo facta, & paulò antè relata, cuius quidem prohibitionis importantia eſt, vt à fideicommittentibus ſemper cenſeatur quæuis detractio prohibita, ſiuè falcidiæ, ſiuè trebellianicæ, ſic vno ore ſcripſerunt

Bald. per illum *tex.* ibiquè *Salyc. in Auth. ſed in ea, C. ad l. falcid.*
Aret. conſ. 37.
Guid. Pap. deciſ. 51. *num.* 2.
Mant. conſ. 291. *num.* 10.
Ruin. conſ. 115. *num.* 25. *uol.* 3. & alibi.
Corn. conſ. 22. *&* 182. *uol.* 2.
Pariſ. conſ. 126. *n.* 34. *& ſeq. uol.* 1. *conſ.* 17. *num.* 30. *& conſ.* 51. *nu.* 12. *lib.* 3.
Burſat. conſ. 13. *nu.* 42. *lib.* 1.
Grat. conſ. 21. *nu.* 57. *lib.* 2.
Ant. Gabr. alios citans *commun. concl. lib.* 4. *in tit. ad Trebell. concl.* 9. *nu.* 1. *&* 2.
Molin. de Hiſp. primog. lib. 1. *c.* 17. *n.* 15.
Craſ. in §. Trebellianica, q. 8. *nu.* 8.
D. Praſ. de Franch deciſ. 612. *nu.* 6.
D. Conſil. Capycius Latro deciſ. 108. *nu.* 78.

15 Confirmantur hæc omnia nouiſſima noſtri Supremi Senatus determinatione in cauſa Dominorum de Maſtrillis, & in caſu fortiori noſtro; nam cùm Marchio Sancti Marzani D. Hieronymus Maſtrillus è viuis deceſſiſſet, ſuperſtite D. Mariana ſorore vtrinquè cõiuncta, Don Carolus Maſtrillus de eodem ſanguine; ſed in quinto gradu poſt paucas horas mortis dicti Marchionis authoritate propria nullo Iudicis accedente decreto ingreſſus fuit poſſeſſionẽ cuiuſdam domus palatiatæ fideicommiſſo ſubiectæ, ad cuius ſucceſſionem ꝓpter defectum maſculorum Marchionis vocabatur; et cùm pro parte D. Marianæ ſororis, & hæredis vniuerſalis Marchionis inſtarẽtur, immitti in poſſeſſionem omniũ bono-

rum remanſorum in hæreditate eius fratris,et ſignantèr dictæ domus,quæ dicebatur fideicommiſſo ſubiecta; nulla habita ratione de poſſeſſione per D. Carolum capta, tanquàm vitioſa, abſquè Iudicis authoritate;fuit tamen D.Carolus per Sacrũ Conſilium iunctis Dominis duarum Aularum, etiam in gradu reclamationis in poſſeſſione conſeruatus, oppoſitionibus aduerſus illum factis,nimirùm,quòd fideicommiſſum eſt accipiendum à manu hæredis,et aliis,quę dabantur in facto,aliqua conſideratione dignis penitùs reiectis, ſic teſtatur Dominus *Conſil.Capycius Latro* in cit.*deciſ.*108.per totam.

16 Et in fortioribus terminis, nimirùm fideicommiſſi vniuerſalis, quando non ſunt faciendæ detractiones; ſed tota hæreditas eſt reſtituenda, quòd tunc ad inanem circuitum euitandum ſit deneganda hæredi immiſſio,et fideicommiſſarius in poſſeſſione conſeruandus,determinauit *Rot.* coràm Eminentiſſimo Cardinali Sacrato,vt teſtatur *Oliuer.Beltram.in addition.* ad *D. Ludouiſ. deciſ.*206.*nu.*12.idemquè Supremus Sabaudiæ Senatus pęnès inſignẽ *Ant.Fabr.diffin.* 2.*C.de edicto D.Hadriani toll.* vbi dicit, quòd quando fideicommiſſarius in poſſeſſione bonorum hæreditariorum ſine vitio reperitur,ac de iure ſuo in promptu docere paratùs eſt, non erit poſſeſsione ſua priuandus;vt eam poſtmodùm per hæredis manus recipiat,quinimmò pro legitimo contradictore in hoc caſu haberi debet,ſi aduerſus eum hæres in poſſeſsionem rerum fideicommiſſo ſubiectarum immitti petat, ſiuè ex teſtamento, ſiuè ab inteſtato: quòd autem in caſu noſtro Sebaſtianus in poſſeſſione abſquè vitio reperiatur,ex ſuprà iam dictis ſatis benè conſtat, et quòd de iure ſuo in promptu docere paratus ſit, ad hoc alio non indiget,niſi vt Domini Iudicantes patientèr audiant verba teſtamentorũ in actis productorum, et pro bonorum identitate confeſsionem Troiani iunioris communis patris, ac probationes ad eius inſtantiam factas, quibus perpenſis, iuſtitia eius tàm in poſſeſſorio, quàm in petitorio vndiq; tuta,luceq; meridiana clarior redditur.

Hæc occurrunt.Neap.Kal.Octob.1641.

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Facti ſpecies proponitur.*
2 *Fideicommiſſum reciprocum nunquàm intelligitur inductum,niſi expreſsè illud in teſtamento legatur.*
3 *Fideicommiſſum reciprocum an cenſeatur inductum,quando filijs inſtitutis ſint ſubſtituti eorum deſcendentes, & num.*4.
5 *Diſpoſitio,quando ſuum poteſt parere effectum, citrà multiplicationem nonorum fideicommiſſorum,nunquàm per eam cenſetur inductum nouum fideicommiſſum.*
6 *Agnationis ratio à teſtatore conſiderata reſtringitur ad gradum expreſſum.*
7 *Prohibitio alienationis regulatur iuxtà terminos fideicommiſſi præcedentis.*
8 *Inueſtiti ſi fuerint duo de feudo*,pro ſe,et deſcendentibus maſculis, *quibus deficientibus vt ſuccedere deberent fęmina, ſi contingerit, alterum ex inueſtitis filia tantùm ſuperſtite decedere,illa ad feudi ſucceſſionem admittitur,& num.*10.
9 *Argumentum de feudo ad fideicommiſſum validum eſt.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an inſtitutis à patre filijs,illiſquè eorum liberis, & deſcendentibus maſculis in infinitum ſubſtitutis, reciprocum inter deſcendentes iſtos dici poſſit inductum eſſe fideicommiſſum, ità vt per deficientiam lineæ maſculinæ alterius ex inſtitutis, ſuperſtites maſculi alterius lineæ veniant admittendi, vbi deciſio Sacri Conſilij.

CAP. LXXXIX.

1 Fideicommiſſum,his,quæ ſequuntur verbis à Cæſare de Maio nobili Sedilis Montaneæ huius Ciuitatis ordinatũ extiterat,poſtquàm Pompeium,& Flaminium filios æquis portionibus inſtituerat hęredes.

Item vuole eſſo teſtatore, e così eſpreſſamente ordina, che qualſiuoglia di detti ſuoi figli, & heredi, e loro heredi, e ſucceſſori non poſſano, nè debbiano vendere, nè alienare in qualſiuoglia modo la parte, che à qualſiuoglia di eſſi toccarà, e ſpettarà delli ſtabili di ſua heredità, nè donare, permutare, nè in modo alcuno obligare, nè ſommettere à qualſiuoglia peſo, nè obligatione, ma ſempre detti ſtabili habbiano da ſuccedere à detti ſuoi figli, & heredi, e loro heredi, e ſucceſſori, quali debbiano eſſere vſufruttuarij tantùm di detti ſtabili, e della parte, che à ciaſcheduno d'eſſi toccarà di detta ſua heredità, ma la proprietà ſempre habbia da reſtar libera, & in detti ſtabili ſempre in futurum debbiano ſuccedere li maſcoli dependentino, e deſcendentino da qualſiuoglia di detti ſuoi figli, & heredi, e da loro heredi, e ſucceſſori, e mancando la linea maſcolina dependente, e deſcendente da qualſiuoglia di detti ſuoi figli, & heredi, in tali caſu debbia ſuccedere in detti ſtabili la linea feminina dependente, e deſcendente da qualſiuoglia di detti ſuoi figli, & heredi, e loro heredi, e ſucceſſori, e quella femina, ſeù femine, che in tali caſu ſuccedeſſe, e ſuccedeſſero ſi debbia, ſeù debbiano pigliare il giuſto prezzo, e così ſiano obligati à pigliarſi il giuſto prezzo delli detti ſtabili di detta ſua heredità, da dichiararſi ad arbitrio di communi amici, ſeù parenti più proſſimi, doue non ſia ſoſpettione, e detti ſtabili nel caſo predetto debbiano reſtare alli più proſſimi di caſa di Maio, che all'hora ſaranno delle dette femine, ſeù femina, che all'hora, e nel caſo predetto ſuccedeſſe, ò ſuccedeſſero, pagato che ſarà il detto giuſto prezzo da dichiararſi, vt ſuprà, e tutti contratti, che ſopra detti ſtabili, ò parte di eſſi ſi faceſſero contro la volontà, e mente di eſſo teſtatore, e contro la ſua diſpoſitione, vuole che ſiano nulli, & inualidi, e che non habbiano effetto alcuno, atteſo vuole, che detti ſtabili sẽpre in futurum, in perpetuum ſi conſeruino dalla famiglia di caſa di Maio maſcolina dependente da detti ſuoi figli, & heredi, e loro heredi, e ſucceſſori.

Defuncto Cæſare teſtatore, defunctiſq; demùm Pompeio, & Flaminio eius filijs, & hæredibus, ambobus tamẽ cum filijs, Pompeio .ſ. ſuperſtitibus, Annibale, & alijs; Flaminio autem ſuperſtitibus Cæſare iuniore, & Portia, obiit & tandèm hic Cæſar ſine filiis, germana ſuperſtite, vndè orta fuit contentio inter Annibalem, eiuſq; fratres, & Portiam, vter, attẽto præfato fideicommiſſo ad portionem bonorum ſtabilium Flaminii eſſet admittendus, prætendebant Annibal, & fratres, attentis fideicommiſſi verbis, eorum iura in tuto eſſe, contradicebat Portia, vndè dubitatum fuit, quid iuris?

Ex verbis huius fideicommiſſi, vt reſolui potuiſſet, ad quem nàm ſpectaret portio ſtabilium reſtitutioni ſubiectorum in Cæſaris iunioris hæreditate remanſa, an, inquam, ad Portiam germanam, an verò ad Annibalem defuncti ſobrinum, illud tãtùm inueſtigandum eſſe dixi, nimirùm an inter deſcendentes maſculini ſexus Pompei, & Flaminii reciprocum ſit inductum fideicõmiſſum, ità vt per deficientiam lineæ maſculinæ alterius ex inſtitutis, ſuperſtites
2 maſculi alterius lineæ eſſent admittendi? Et cùm attento diſpoſitionis tenore verſabamur in claris, nullam probabilem habuit difficultatem pro d. Portia reſpondere, etenim illud certiſſimum eſſe dicebam, in nulla teſtamenti parte legi, reciprocum fuiſſe ordinatum fideicommiſſum inter deſcendentes vnius lineæ maſculinæ, Pompei nimirùm, ad aliam .ſ. Flaminii, quod tantũ ad illud excludendum allegare ſat eſſe nõnullorum authoritate firmauit *Rot. deciſ.* 1023. pęnès *Card. Seraphin. num.* 1. & inter *nouiſſimas* 466. *p.* 4. ſubdens ex *Cephal. conſ.* 430. *num* 12 *lib.* 3. vulgares eſſe regulas, vt fideicommiſſa tanquàm odioſa ſtrictè ſint interpretanda, nec alitèr vltrà perſonas, & caſus expreſſos extendenda.

3 Secundò dicebam, illud receptiſſimum apud omnes ſemper fuiſſe, inſtitutis à patre filiis, eiſq; eorum liberis, & deſcendentibus ſubſtitutis, etiam expreſſa addendo verba perpetuitatem denotantia, reciprocum fideicommiſſum inter hos deſcendentes nullatènus inductum dici poſse, ità vt deſcendentes ab vno videantur ſubſtituti deſcendentibus ab alio, ſed tantùm per talem diſpoſitionem deſcendentes vnius in proprii parentis portionem vocati cenſentur, ſic *Alciat. conſ.* 82. *nu.* 2. *lib.* 3. *Ruin. conſ.* 121. *num* 8. *lib.* 2. & *conſ.* 115. *num.* 12. 134. *num.* 7. & 141. *num.* 13. *verſ. poſtremò, lib.* 3. *Pariſ. conſ.* 18. *nu.* 61. *lib.* 2 *Menoch. conſ.* 327. *num.* 33. & 489. *num.* 9. *Peregrin. conſ.* 43. *n.* 2. *lib.* 2. & *de fideicomm. art.* 12. *nu.* 72. & *art.* 27. *num.* 12. *Caualcan. deciſ.* 5. *nu* 68 *p.* 3. *Rot. loc. cit.* & *Fuſar.* cęteris omiſſis *conſ.* 1. *num.* 10. & latiùs de *ſubſtit. quæſt.* 475. *num.* 45. vbi dicit, de hac concluſione nullatènus eſse dubitandum, quando teſtator deſcendentes vocando, ad filiorum inſtitutorum deſcendentes, prout in fideicommiſso, de quo ſuprà, verba direxit, ibi, *ma ſempre detti ſtabili habbino da ſuccedere à detti ſuoi figli, & heredi, & à loro heredi, et ſucceſſori, &c.* tũc enim,

dicit *Fuſar.* quòd cenſetur teſtator deſcen-
dentes vocaſſe ad proprii aſcendētis por-
tionem,non autèm ad portionem alterius
lineæ, cùm verba illa *eorum,vel ſuos deſcen-
dentes* , deſcenſiuum tantùm importent
fideicommiſsum, ità vt cuiuſlibet filii ad
parentis ſui portionem vocati cenſean-
tur.

4 Nec obſtare aſseuerabam,verba illa im-
mediatè ſequentia. *Ma la proprietà ſempre
habbia da reſtar libera,& in detti ſtabili ſem-
pre in futurum,in perpetuum debbiano ſuccede-
re li maſcoli dependentino , & deſcendentino
da qualſiuoglia di detti ſuoi figli, & heredi, &
da loro heredi, & ſucceſſori, &c.* nàm vt in
puncto reſoluit *Rot.loco* cit. *num* 4. verba
iſta diſcretiuè intelligenda ſunt, ſingula
ſingulis referendo .ſ. vt cuilibet decedenti
intelligantur ſubſtituti proprii cuiuslibet
5 filii,& deſcendentes,ſubdens *Rot.num.ſeq.*
quòd quando diſpoſitio ſuum poteſt pare-
re effectum citrà multiplicationem nouo-
rum fideicommiſsorum, nūquàm per eam
nouum cenſetur inductum fideicommiſsū,
allegat *text.in l.pater,§.filium,de legat.3.*&
aliàs ſic deciſum .

6 Minus etiam obſtare dicebam,Cęſarem
fideicommittentem in fideicommiſso per
illum ordinato ſuam cōſideraſse agnatio-
nem , nàm vt eadem *Rot.* reſoluit *loco* cit.
*num.*9. & aliàs,hoc ſimilitèr intelligitur re-
ſpectu deſcendentium cuiuſcunquè lineæ,
dictaq; agnationis ratio venit ad gradum
expreſsum reſtringenda, ſubdens *num.*10.
7 nec ſimilitèr obſtare alienationis prohibi-
tionē,cùm talis reguletur prohibitio iuxtà
terminos ordinati fideicommiſſi.

Tertiò,cùm ex fideicommiſſi tenore,de-
ficiente linea maſculina deſcendēte à quo-
libet hæredum inſtitutorum,erant fęminæ
expreſsè à Cæſare fideicommittente voca-
tæ,ſub illis verbis, *Et mancando la linea ma-
ſcolina dependente , & deſcendente da qualſi-
uoglia di detti ſuoi figli, & heredi, in tali caſu
debbia ſuccedere la linea feminina dependen-
te,& deſcendente da qualſiuoglia di detti ſuoi
figli, & heredi , &c.* pro dicta Portia ſub-
intrabat indiuidualis diſpoſitio *text. in*
8 *c.1.de duob. fratribus à Capitan. inueſtit.* quo
cauetur,quòd ſi duo fratres, Titius.ſ.& Se-
ius eſsent de feudo à Capitaneo inueſtiti
pro ſe ipſis, eorumq; hæredibus, & ſucceſ-
ſoribus maſculis,quibus deficientibus ſuc-
cedere deberent fęminæ, ſi contingeret,al-
terum ex fratribus è viuis decedere, filia
tantùm relicta,illam,decidit *textus*,ad pa-
tris ſui portionem admittendam eſse,non
autem patruum,hic erat caſus,de quo age-
bamus , diximus enim , deficientibus ma-
ſculis deſcendentibus à quolibet ex hære-
dibus inſtitutis , fęminas fuiſse expreſsè à
Cæſare teſtatore vocatas , modò extincta
iàm linea maſculina Flaminii filii, qui fuit
vnus ex duobus hæredibus à patre inſtitu-
tis, ſuperſtite d.Portia eius filia, quis du-
bitare poterat, fore illam ad portionem
bonorum ſtabilium fideicommiſso ſuppo-
ſitorum admittēdam, excluſis prorſus ma-
ſculis à Pompeo patruo deſcendentibus?
ſicquè hac feudali lege attenta,in terminis
noſtris (cùm argumentari liceat à feudo
9 ad fideicommiſsum, vt per *DD.in l.qui Ro-
mæ,§.duo fratres,ff.de verb.obligat.*)dixerunt
Peregrin.locis cit poſt alios plures,quos al-
legat, & *Fuſar.* relata *quæſt.*475.*num.*8. id,
quod etiam confirmabatur ex dictis per
*Sforz.Odd.conſ.*65.*nu.*62.*verſ.ſecundò autem,*
10 vbi inſtitutis à patruo duobus nepotibus,
eiſq; eorum deſcendentibus maſculis ſub-
ſtitutis,defuncto demùm altero ex inſtitu-
tis,fœmina relicta,conſuluit *Oddus*,illam
ad patris ſui ſucceſſionem admittendam ,
excluſis prorſus maſculis ab altero inſtitu-
to deſcendentibus, ſequitur *Fuſar.*cit.*tract.
de ſubſtit.quæſt.*311.*num.*20.

Vltimò,quòd mens,& voluntas Cæſaris
fideicommittentis extiterat,vt deficiente
linea maſculina alterius ex filijs inſtitutis,
ſuperſtites maſculi alterius lineæ nullatè-
nus ad portionem vltimi decedentis ad-
mitti potuiſſent , ſed quòd omninò eo caſu
ſuccedere debuiſſent fęminæ proximiores,
ex alio reddebatur indubitatum , dùm te-
ſtator vocando fœminas in defectum ma-
ſculorum iuſſerat expreſsè, vt fœmina illa,
quæ eſſet ſucceſſura,contentaretur verum,
iuſtumq; bonorum ſtabilium valorem re-
cipere , bona autem illis maſculis de fami-
lia reſtituere, qui ipſis fœminis tunc proxi-
miores fuiſſent , dicebat modò d.Portia,ſi
teſtatoris voluntas extitiſset , vt deficiente
linea maſculina alterius ex filijs inſtitutis
ſuccedere debuiſsēt maſculi alterius linęę,
excluſis fœminis defuncto proximioribus,
nunquàm caſus contingere potuiſset,vt fę-
minæ,quæ expreſsè fuerunt à teſtatore vo-
catæ , iuſtum bonorum ſtabilium valorem
aſsequi potuiſsēt,conſtat enim,fideicom-
miſsum non alitèr fuiſse ordinatum ad to-
tius agnationis,& familiæ de Maio fauorē,
ſed dumtaxàt ab ipſo teſtatore deſcenden-
tium,& ſic verè extitit conſiderata familia
effectiua fideicommittentis , non autem
contentiua , ibi in *finalibus verbis* diſpoſi-

tionis,

tionis, *Atteſo vuole, che detti ſtabili ſempre in futurum, in perpetuum ſi conſeruano dalla fameglia di caſa di Maio maſcolina, dependente da detti ſuoi figli, & heredi, & loro heredi, e ſucceſſori.* Si igitur, attentis his verbis, tranſuerſales agnati vocati non extiterant, ſed tantùm deſcendentes, aſſirmando, vt deficiente linea maſculina alterius ex filijs inſtitutis, ſuccedere deberẽt maſculi alterius lineæ, nunquàm dabatur caſus, vt fœminæ admitti poſsent ad verum, iuſtumq; valorẽ bonorum fideicommiſso ſubiectorum, quarè dicebam, Cæſarem teſtatorem verè conſideraſse caſum, qui contigit, nimirùm, vt deficientibus deſcendentibus maſculis alterius ex inſtitutis, ſuperſtitibus tamen fœminis, ſuccedere deberent maſculi deſcẽdẽtes ab altero ex ſcriptis hæredibus, fœminis tamen, quæ ſuperſtiterunt ex illa linea, iuſto, veroq; dictorum bonorum valore priùs ſoluto, & non alitèr, & ſic fuit deciſum tàm per M.C. quàm per Sacrum Conſilium hoc anno 1636 penes Solatiũ Actorum Magiſtrum pro Curia.

SVMMARIVM.

1 *Bona fideicommiſſo conditionali obnoxia an quouſquè purificetur conditio validè alienari poſſint, & nu.9. & 10.*

2 *Prohibitio expreſſa, nè bona fideicõmiſſo ſubiecta alienari poſſint, quos producit effectus, & num.5.11.12.13. & 14.*

3 *Fideicommiſſum ſuper feudis abſquè aſſenſu Domini fieri non poteſt.*

4 *Prohibitio facta à feudatario, nè eius ſucceſſor feudum alienet, an aliquid operetur.*

6 *Fideicommiſſo ad fauorem vocati an fiet locus, hærede grauato delinquentè, & num.7.*

8 *Sententia lata in contumaciam delinquentis an probet delictum.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an fideicõmiſſarius vocatus in caſu mortis, vel ſub aliqua conditione, poſſit bona fideicommiſſo ſuppoſita per grauatum alienata eo viuente reiuendicare. Prohibitio facta à feudatario ſine aſſenſu, nè ſucceſſor feudum alienet, an præbeat iuſtã cauſam Domino noſtro Regi in caſu alienationis aſſenſum denegandi, & de alijs ad materiam pertinentibus, vbi nouiſſima *deciſio Sac. Rota Rom.*

CAP. LXXXX.

1 Fideicommiſſarius in caſu mortis, aliquando fuit dubitatum, an bona fideicommiſſo ſuppoſita per grauatum alienata, eo viuente reiuendicare poſſit, vel expectare debet, quouſquè fideicommiſſi dies ceſſerit? *Doctores* in hac materia duos caſus diſtinguere ſoliti ſunt, quorum primus eſt, quandò reſtitutio purè, & ſic ſtatim poſt teſtatoris mortem, aut in diem certam eſt facienda, alter, quando ſub aliqua conditione, vel in diem incertam; in primo caſu ſine pugna cõcludunt omnes, talem alienationem ſuſtineri non poſſe. Secundo verò, licet *gloſ in l. Marcellus, §. res, quæ, ff ad S.C. Trebel.* & in *l. fin. § ſed quia, C. commun. de legat.* fuerit in opinione, de iure *Auth.* etiam nullum cenſeri, receptior tamèn eſt contraria ſententia, quòd benè valeat conditione, vel die incerta pendente, ſed impleta poſteà conditione, vel aduenìente die reſoluatur, & dominium in fideicommiſſarium transfertur, abſquè vlla reſtitutione, nàm lex dat, & tribuit & ius, & vendicationẽ aduerſus quemlibet emptorem poſſidentem; verùm magis communitèr hoc intellexerunt, niſi teſtator expreſsè alienationem prohibuerit, eo enim caſu,
2 quia duplex cõcurrit prohibitio, nimirùm legalis, cùm bona reſtitutioni ſubiecta lex alienari vetat, & teſtatoris, ſemper poſteà hærede alienante, dicitur à principio nulla alienatio, non alitèr expectato, quòd fideicommiſſi conditio, vel hæredis grauati mors eueniat, & hic eſt vnus ſatis notabilis effectus expreſsę prohibitionis, ſcilicèt quòd fideicommiſſum conditionale purũ efficiatur, ità vt ſtatim per vocatum illud conſequi poſsit, ità ſatis notantèr *gloſ. in l. cùm pater, §. libertis, in verb. nè id alienarent, ff. de legat.* 2. id, quod menti tenendum dixit *Paul. Caſtrenſ. in l. filius familias, §. diui, poſt num.7. verſ. ſed contra primum, ff. de legat.* 1.

*Craſſ.in §.fideicōmiſſum, quæſt.*56.per totam, vbi in *fine* concludit, talē alienationis prohibitionem ſequuta alienatione, præſcriptionem impedire, ex communi *DD.* ſententia in *d.§.Diui*, quos ipſe refert, *Peregr.de fideicomm.art.*14.*num.*8.& *art.*40. *nu.*17. *Intrigl.de ſubſtit.cent.*3.*quæſt.*73.*nu.*10. *Grammat.deciſ.*93.*num.*1. *Barzius deciſ. Bononienſ.* 64.*num.*47.alijquè innumeri relati à *Fuſar. de ſubſtit.quæſt.*554.*num.* 6.& *ſeq.* vbi dicit, eum, in cuius fauorem prohibita eſt à teſtatore alienatio, poſſe diſtractione ſequuta authoritate propria bona alienata apprehendere, & hic nota alium mirabilem effectum, ex hominis prohibitione re-
3 ſultantem: ſciunt noſtrates, tàm iure communi feudorum, quàm Regni huius attento non poſſe feudatarium ſine Domini aſſenſu prohibere, nè ſucceſſor in feudo illud alienet, *cap.*1.*de ſucceſſ.feudi*, *prag.*4.*in* 6.*cap. de feud.* at ſi fortè ſic prohibuerit, licèt hæ-
4 res hac prohibitione non ligetur, tamèn quia cum prohibitione legis, quæ feudum alienari vetat, concurrit prohibitio hominis, hæc prohibitio inſtāte eo, qui habet intereſſe, præbet Domino noſtro Regi iuſtā cauſam denegandi aſſenſum contrahere volentibus, videatur inſignis Feudiſta *Io. Vinc.de Anna*, qui in vna facti contingentia, ſtante prohibitione prædicta, denegatum fuiſſe aſſenſum teſtatur in *Conſtit. Conſtitutionem diuæ memoriæ*, *nu.*46.47.48.*&* 49.
5 Vltimò, concluſionem ſic firmatam, nimirùm quòd data expreſſa teſtatoris prohibitione de non alienando, diſtractione ſequuta poſsit fideicommiſſarius, grauati morte non expectata, alienationem reuocare, nouiſsimè amplexa eſt *Rot.* poſt alios, quos citat in una *Romana fideicommiſſi de Criſpoldis* ſub die 4. *Maij* 1646. coràm Illuſtriſsimo *Royas*, in qua principalitèr fuit dictum, fieri locum fideicommiſſo ad fauorem vocatorum, vbi grauatus delictum patrauerit, per quod bona ſua ueniunt confiſcanda, dùm hoc expreſsè teſtator mandauerat, ſicq; deciſum, non alitèr grauati morte expectata, potuiſſe uocatos bona per grauatum alienata condicere, ſuntq; deciſionis verba, quæ ſequuntur.

Veneris 4. *Maij* 1646.

6 Cæſar Criſpoldus in teſtamēto, ſub quo deceſsit hæredem ſcripſit Scipionem Iotium ex ſorore nepotē, cui ſubſtituit eius deſcendentes in infinitum, nempè primogenitum maſculum, cum expreſſo onere aſſumendi nomen, cognomen, & arma ipſius teſtatoris, prohibuitq; alienationem, & caſu, quo aliquis ex his hæredibus committeret delictum, ex quo interaret confiſcatio bonorum, voluit, quòd à die delicti ipſo iure intelligeretur, & eſſet priuatus, & incapax ſucceſsionis, mandauitquè ſuccedere alium ſucceſsiuè uocatum, quo Scipione primo hærede uita functo hæreditas peruenit ad Cæſarem filium, qui ob homicidium fuit condemnatus in pœnam ordinariam, quibus ſtantibus dubitatum hodiè, an conſtaret de fideicommiſſo d. quondam Cæſaris Criſpoldi purificati ad fauorem Scipionis Cæſaris Iotij de Criſpoldis filij delinquentis, & Domini affirmatiuè reſponderunt, quia ex publico inſtrumento teſtamenti conſtitit de perpetuo fideicommiſſo ad fauorem Primogenitorum ſucceſſiuè deſcendentium à Scipione nepote Cæſaris teſtatoris, qualem ſe probauit dictus Scipio Cæſar, ex qua vocatione perpetua remanſit inductum fideicommiſſum perpetuum, *l.fin.C.de verb.ſignif.l. Titia Seia* 87.§.*Seia libertis*, *&* *l. Titia cū teſtamento* 34. §.*Titia*, *ff.de leg. & fid.* 2. *Natt.conſ.*675.*n.*1. *Rim.Iun.cōſ.*564.*n.*14.*& ſeqq.Ruin. conſ.*22. *n.*14.*lib.*2.*Pereg.de fideic. art.*11.*n.*25.*Fuſar. de ſubſt.q.*318.*n.*77.cùmq; fuerit cōceptum tàm in caſum mortis naturalis, quàm delicti ab aliquo ex vocatis patrati, propter quod bona venirent confiſcanda, indè fuit dictum, fuiſſe purificatum fideicommiſſum ob tale delictum à Cæſare Iuniore cōmiſſum, ad *l.Imperator* 12.*ff.de fid. libert.Alex. conſ.*23.*nu.*3.& per tot.*lib.*1.*Ruin.conſ.*129. *nu.*4.*lib.*2.*Rim. Iun.conſ.*50 *nu.*95. *Rol.conſ.* 56.*n.*11.*lib.*1.*Odd.cōſ.* 53.per tot.*Gabr.conſ.* 184.*nu.*2.*&* 3.*lib.*1. *Clar.in §. fin. quæſt.* 78. ſub *num.*10.*Ciriac. controuerſ.* 346. *num* 18. *&* 19.ità & talitèr, vt bona poſſint à tertijs poſſeſſoribus auocari, pœnès quos antè delictum diſtracta fuere, vt per *Peregr.conſ.* 40.*in primo dubio, num.* 3.*&* 4.*lib.*4.latè *Ciriac.d. controuerſ.*346. *num.*17.vſquè ad *fin. Fuſar.de ſubſtit.q.*584.*nu.*4.
7 Præfatum verò delictum homicidij probatum fuiſſe in præſenti deductum fuit, nedùm per ſententiam Iudicis Criminalis, verùm etiam per teſtes formitèr in Rota examinatos, plenè d. delictum probantes. *Summario* Scipionis *num.* 6. *Felin. in cap. ex literis*, *num.*20.*verſ.niſi conſtaret de delicto*, *de conſtit.Rot.deciſ.*165. *num.*2.poſt *ſecundum vol.conſ.Farinat.*& in *Ianuen.Iuriſpatronatus* 25.*Iunij* 1607.coràm *Lancellotto*, & in *Maceraten.hæreditatis* 16. *Nouembris* 1609.co-

rum *Patriarcha Marzunedo*, quòdque etiam homicidium præfatum fuerit appēſatum, & ſic dignum pœna cōfiſcationis, vt extat ſtatutum in *Conſtit. Aegid. lib. 4. cap.* 54. quæ renouat antiquum Ius ciuile, de quo in *l. eiuſdem 3. §. legis Corneliæ* 5. ibi, *& omnium bonorum ademptio, ff. ad l. Cornelium de Sicar.* & comprobat *Bulla Sixti Quinti, la* 6. Prout paritèr de confiſcatione apparet tàm per d. ſententiam, quàm de ordine Sacr. Conſultæ directo Gubernatori Reatis, ad hoc vt bona confiſcata dimitteret filijs delinquentis, eò quòd erant numero octo, iuxtà diſpoſitionē *text. in l. fin. §. ſi plures, ff. de bon. damnat. Tob. Non. conſ. 95. num. 12. Honded. conſ. 110. num. 7. & ſeqq. lib* 1. cum alijs latè congeſtis per *Farinac. de delict. et pœn. quæſt. 24. num. 39. Merlin. de legit. lib. 3. tit. 1. quæſt. 29. num.* 4. Quæ dimiſſio fit facta à Fiſco in caſu, quo præceſſerat ſententia confiſcationis, & ex Indulgētia *Hadriani Imperatoris* ob numerum filiorum probat in neceſſarium antecedens, quòd bona fuerant Fiſco incorporata, cùm priuatio ſupponat habitum, vt in terminis ceſſionis hæreditatis *Surd. conſ. 136. num. 41. verſ. priuatio, tex. in l. dotem, ff. de verb. oblig. Crauett. conſ. 200. num. 1. Caſtr. conſ. 135. col. 2. lib. 1. Grat. diſcept. 568. num. 64. Rot. in Callien. hæreditatis* 1. *Februarij* 1638. coràm *Eminentiſſ. Card. Hieronymo Verospio, §. & ex his.*

8. Non obſtat, quòd dicta ſententia lata fuerit in cōtumaciam, nec propterea probet delictum, præſertim contra tertium, *Laderch. conſ. 6. num.* 4. cum alijs in contrarium adductis; nec ſat eſt, delictum fuiſſe commiſſum, niſi ſequatur actualis confiſcatio, cùm teſtator id vnum reſpexerit, nè ſcilicèt bona ad Fiſcum deuenirēt, vt perbellè ponderatum fuit in *Senogallien. fideicommiſſi* 9. *Maij* 1594. coràm bo. me. *Card. Arigonio*, impreſſa apud *Marcheſ. de commiſſ. par. 1. fol. 1198. num. 2. & 3.* Nàm fuit animaduerſum in præſenti, non verſari in terminis ſimplicis ſententiæ contumacialis, dùm in actis conſtat de delicto per teſtes formitèr examinatos ex prædictis, in quibus terminis ſentētia etiam contumacialis probat contra omnes, *Abb. in cap. penult. num. 20. in fin. de ſent. & re iudic. Rot. decis. 6. nu. 3. et decis. 303. nu. 8. poſt ſecundum vol. conſ. Farinac.*

9. Minus obſtat, quòd bona controuerſa fuerint ſubhaſtata iudicialitèr pro ſoluendo ære alieno eiuſdem Scipionis primi hæredis grauati, quo viuente regularitèr alienatio ſuſtinetur, iuxtà *text. in l. peto 69. §. prædium, ff. de legat. 2. l. Statius Florus 48. §. Cornelio Felici, de iur. fiſc. Petr. de fid. quæſt. 8. num. 319. Peregr.* eodem *tract. art. 40.* ſub *nu. 20. Odd. de fideic. ex prohib. alien. quæſt. 32. nu.* 8. ità & talitèr, vt antè mortem naturalem dicti Scipionis hæredis grauati bona diſtracta non poſſint auocari, quamuis aliqua mutatio ſtatus contingeret in eodem grauato, *Bald. conſ. 280. lib.* 1. *Decian. reſponſ. 31. num. 23. lib. 5. Peregr. de fid. art. 28. nu. 10. Idemquè de iure fiſc. lib. 3. tit. 5. num.* 20. circà *fin. verſ. ſinè enim.*

10 Quia dicto obiecto fuit multiplicitèr per Dominos reſpōſum, & primò fuit præmiſſum, quòd dicta ſubhaſtatio bonorum nequeat dici facta ex permiſſione teſtatoris fideicommittentis, dùm immò ille expreſsè prohibuit omnibus vocatis, nè bona alienare, aut obligare valerent, etiam ex cauſa dotis, aliàs priuilegiata, aut quauis alia cauſa, ponderando verbum *quauis* comprehenſiuum cuiuslibet cauſæ excogitabilis alienandi, *Crauett. conſ.* 294. ſub *nu. 3. verſ. ad idem, Roland. conſ. 27. num. 15. & ſeqq lib. 4. Rota decis.* 440. ſub *num. 4 par. 1. diuerſ. decis. 36. nu. 3. & ſeqq. par. 5. rec.* & licèt enim in teſtamento ſubdatur ibi, *Eccetto, che venendo il caſo, che fuſſero forzati à vendere*, hoc tamen non poteſt referri ad alienationem coactam ex cauſa æris alieni vocatorum, nè detur repugnantia verbis immediatè præcedentibus prohibitiuis obligationis bonorum ob huiuſmodi æs alienum, ſed benè ad aliam ſolam diſtractionem coactiuam, prouenientē ex facto Principis, vel legis, nempè ad publicum ornatum, vel publicum bonum, quando videlicèt poſſeſſor cogeretur vendere recepto pretio, vt patet; nedùm ex ſupradicta præcedenti prohibitione, verùm etiā ex verbis ſubſequentibus, dùm teſtator excepit à prohibitione caſum venditionis coactæ, & voluntariæ ad vtilitatem fideicommiſſarij, addē lo incontinenti conditionem, *dummodò pretium reinueſtiatur in alijs ſtabilibus, quæ ſuccedere debeano loco diſtractorum, ſintquè ſuppoſita fideicommiſſo in perpetuum*, quæ conditio tanquàm in fine poſita ſub eadem oratione poſt vtrumq; caſum exceptuatum, ad vtrūquè venit referenda, ad *tex. in l. talis ſcriptura, in fin. & ibi Bart. ff de legat. primo, l. 3. §. filius, & ibi DD. de lib. & poſthum. cap. inquiſitionis, et cap. ſecundò requiris, de appell. Mant. de coniect. lib. 6 tit. 13. num. 6. in fin.* cum alijs congeſtis in *Romana electionis Puellarum* 27. *Nouembris* 1624. coràm bon. me. *Pirouano*, præſertim inſpecta enixa mente teſta-

toris conſeruandi bona perpetuò in fidei-
commiſſo, cum arctiſsima prohibitione
alienationis ex quauis cauſa, quo caſu cẽ-
ſetur prohibita, etiam vſusfructus aliena-
tio, *l. fin. C. de reb. alien. nõ alien.* vbi *Bart. Bal.*
& cõmuniter Scribentes, *Molin. de Hiſp. pri-*
11 *mog. lib. 1. c. 20. n. 8.* itã & talitèr, ut ſequens
ſucceſſor etiam in vita poſſeſſoris admit-
tatur, *l. cùm pater 77. § libertis 27.* iuncta *gl.*
verbo, nè id alienarent, ff. de legat. 2. per quem
tex. dicit *Paul. de Caſtr.* in proprio loco *num.*
4. et 7. quòd alienatio voluntaria facta cõ-
trà expreſſam voluntatem teſtatoris po-
teſt ſtatim reuocari, & ad reuocandum ad-
mittũtur, qui nõ alienarunt, nec alienatio-
ni conſenſerunt, non expectata die fidei-
commiſsi, idem ſequitur *Ripa nu. 47. Claud.*
de Seyſſel. ibidem, num. 12. Crot. nu. 36. Anton.
Gomez l. 40. Tauri, num. 88. Anton. de Padilla
in authen. res, quæ, num. 2. C. commun. de legat.
Zanch. in l. hæredes mei, §. cùm ita, ff. ad Tre-
bell, num. 405. Grat. conſ. 21. num. 34. lib. 2. ac
ſi delinquens eſſet realitèr mortuus, *Bellon.*
Iun. conſ. 11. num. 17. Fuſar. quæſt. 683 nu. 16.
Rot. in Bonon. fideicommiſſi de Bologninis 26.
Nouemb. 1644. coràm *R. P. D.* meo *Ghiſilerio.*

12 Secundò reſponſum fuit, ſubſcriptam
concluſionem in cõtrarium adductam eſ-
ſe intelligendam iuxtà *DD.* allegatos, nem-
pè quando probatum fuit, quòd non exta-
bant alia bona, ex quibus æs alienum ſolui
poſſet, quod eſſet ex aduerſo probandum,
Peregr. de fid. art. 40. ſub *num. 22.* & quando
non eſt facta à teſtatore ſpecialis ſubſtitu-
tio in caſum mutationis ſtatus, uel confi-
ſcationis, at ubi, ut in præſenti fideicõmiſ-
ſum reperitur relictum, ſiuè in caſum mor-
tis, ſiuè delicti capitalis digni confiſcatio-
ne bonorum, qui eſt caſus noſter, licitum
eſt purificato caſu delicti reuocare à tertiis
poſſeſſoribus bona priùs diſtracta, non ſe-
cus ac liceret, ſi ſolùm in caſum mortis na-
turalis fuiſſet facta ſubſtitutio, & caſus
mortis naturalis eueniſſet, dùm teſtator
utrumquè caſum in uerbis æquiparauit,
ibi, *come ſe foſſe morto,* mors enim ciuilis
æquiparatur naturali, quando fuit à teſta-
tore utroquè caſu diſpoſitum, paritquè ef-
fectum purificationis fideicõmiſſi, *l. actio-*
ne 65. §. publicationem, ff. pro ſoc. Ioan. Lopez
in rubr. ff. de donat. inter vir. & uxor. §. 71.
num. 2. Rim. iun. conſ. 416. lib. 4. Menoch. conſ.
227. num. 45. & 388. num. 23. Hond. conſ. 63.
num. 40. lib. 1. quos refert, et ſequitur *Fuſar.*
de ſubſtit. quæſt. 430. num. 14. & 18. & Add.
ad Buratt. dec. 64. num. 14. et 15. et dùm bo-
na non poſſunt confiſcari ob expreſſam
teſtatoris prohibitionem, certè ſubſtitutus
ſtatim admittitur, non expectata morte
naturali, *Soc. iun. conſ. 49. cap. 3. num. 3. et ſeq.*
lib. 3. Menoch. conſ. 482. num 17. Petr. de ſid.
quæſt. 3. num. 11. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 442.
num. 11. & 683. num. 16. Rota in dicta *Bono-*
nien. fideicommiſſi de Bologninis 26. Nouẽbris
1644. coràm *R. P. D.* meo *Ghiſilerio.*

13 Tertiò, quia dictus teſtator in caſum de-
licti, & confiſcationis bonorum non priua-
uit delinquentem per verba particularia
directa ad res particulares, ſed per verba
vniuerſalia reſpicientia totam hæreditatẽ,
ibi, *e ſia priuato di detta heredità,* indè puri-
ficato caſu confiſcationis omnia bona de-
uoluuntur ad dictum Scipionem Cæſarem
ſubſtitutum, quæ ad hæredem grauatum
peruenere, & conſequentèr etiam omnia
alia bona iàm priùs diſtracta, & in puncto
Ciriac. contr. 246. per tot. & ſignantèr *num.*
13. & ſeqq. vbi adducit concordantes, cui
nullus ex *DD.* in contrarium adductis con-
tradicit in hoc caſu, dùm omnes loquũtur,
quando non reperitur facta expreſſa ſub-
ſtitutio vniuerſalis in caſum cõfiſcationis,
ſic etiam *Peregr. conſ. 40.* ſub *nu. 4. lib. 4.* mi-
nùs applicatur *deciſ. 714. num. 11. par. 4. rec.*
tom. 2. quia loquitur de bonis non delatis
delinquenti tempore confiſcationis, at in
præſenti caſu iàm bona fuerant ipſi dela-
ta, ſed idem delinquens alienauerat, indè
alienatio reuocatur eueniente caſu fidei-
commiſſi, ex ſupradictis.

14 Demùm non obſtat, quòd factum hære-
dis non debeat nocere emptoribus, quia
hoc præiudicium non naſcitur primariò
ex delicto hæredis, ſed ex diſpoſitione te-
ſtatoris fideicommittentis, qui in caſum
delicti alterum ſubſtituit in omnibus bo-
nis, prout in ſimili *Sarmiento ſelect. interpr.*
lib. 1. cap. 8. num. 4. & 5. Laderch. conſ. 23. num.
21. & ſeqq. Rot. dec. 319. n. 8. & ſeqq. p. 5. rec.

Et ità reſolutum, vtraquè parte infor-
mante, &c.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum à teſtatore ordinatum ſuper fundo, quem habebat communem cum hærede, quem inſtituit, an cenſeatur impoſitum ſuper toto fundo, & num. 4. 5. 6. & 7.*

2 *Teſtator poteſt rem hæredis legare, vel ſuper ea fideicommiſſum ordinare.*

3 *Hæres adeundo defuncti hæreditatem videtur quaſi contrahere cum creditoribus, & legatarijs, & cauſam habentibus.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an impoſito fideicommiſſo ſuper re, quam teſtator fideicommittẽs habebat cõmunem cum hærede, quem inſtituit, cenſeatur illud impoſitum ſuper tota re, vel potiùs ſuper parte tantùm, quæ ad fideicommittentem ſpectabat.

CAP. XCI.

1 Fideicommiſſum ſi fuerit à teſtatore impoſitum ſuper re, quam cum hærede, quem inſtituit, communem habebat, quæritur elegantèr, an cenſendum ſit illud impoſitũ ſuper tota re, vel potiùs ſuper parte, quam cum hęrede pro indiuiſo poſſidebat?

Occurrit aliàs de hoc articulo diſceptari in cauſa in Sacro Conſilio Regni huius vertente inter Antoniam, & Magdalenam de Capograſſis ſorores, quarum partes ipſe tuebar, & Paulum Aemilium eiuſdem cognominis nobiles Salernitanos, etenim in facto ſupponebatur, in anno 1547. Sigiſmũdum Capograſsũ Archidiaconũ Salernitanũ duos ex fratre germano pronepotes vniuerſales inſtituendo hæredes, Iacobum .ſ. & Aſcanium ſuper duobus fundis, altero vrbano, altero verò ruſtico, quos pro communi, & indiuiſo cum his pronepotibus hæredibus inſtitutis poſſidebat, fideicommiſſum pro maſculis de familia ſatis arctum ordinaſſe, & cùm factus eſſet caſus illius ob mortem ſequutam Melchioris Capograſſi, ſuperſtitibus dictis Antonia, & Magdalena ſororibus, prætendebat Paulus Aemilius Capograſſus vti de teſtatoris familia vnicus ſuperſtes maſculus, his fœminis excluſis, in fundis fideicommiſſo obnoxijs ſuccedere, contradicebant fœminæ, præſupponentes, fideicommiſſum per Archidiaconum ordinatum non poſſe, niſi in medietate dictorum fundorum, quæ erat ipſius teſtatoris verificari, ex quo altera ad Iacobum, & Aſcanium hæredes inſtitutos ſpectabat, quorum per intermedias perſonas Lælij eorum patris, & Melchioris fratris fœminæ ipſæ erant hæredes, ſicq; contendebant ſuper medietate, quæ erat propria Iacobi, & Aſcanii pronepotum ab Archidiacono inſtitutorum, nullum cenſeri poſſe fideicommiſſi onus impoſitum, vndè, quid iuris dubitabatur?

2 Et pro ratione dubitandi videbatur pro Paulo Aemilio reſpondendum, ſicq; fideicommiſſum in caſu propoſito non modò cenſeri impoſitum ſuper medietate fundorum ad fideicommittentem ſpectante, ſed etiam ſuper alia ad hæredes, quos inſtituit pertinente, etenim indubitati iuris eſt, poſſe teſtatorem rem hæredis, quem inſtituit, ſicut propriam alteri legare, vel ſuper ea fideicommiſſum ordinare, ſunt iura nimis vulgata in *l. vnum ex familia 69. §. ſi rem, ff. de legat. 2. in l. hæredum, C. de fideicommiſſ.* & in *§. non ſolùm autem, Inſtit. de legat.* cum mille concordantibus, & in his locis *gloſ. Cyn. Bar. Bal. Ang. Alex.* & *DD.* communitèr, *Ant. Gomez* ex recentioribus *variar. reſolut. to. 1. tit. de legat. num. 14. Marc. Ant. Peregrin. de fideicomm. art. 33. num. 5.* vbi *num. 8.* huius

3 diſpoſitionis aſſignat rationem, nimirùm quia hæres defuncti adeundo hæreditatem videtur ſuo conſenſu id, quod defunctus diſpoſuit, confirmare, & approbare, ſicquè per aditionem ſequutam quaſi contrahere cum creditoribus, legatariis, & cauſam habentibus cum defuncto, allegat *Bald.* id aſſerentem in *l. 1. num. 31. C. de legat.* poterat enim hęres inſtitutus defũcti hęreditatem reſpuere, ac ità à rei propriæ pręſtatione ſe liberum facere, vnde cùm in caſu, de quo agebatur, ſupponeretur, fideicommiſſum fuiſse ordinatum ſuper fũdis, quorum medietas ad hęredes ſpectabat, videbatur dicendum, vt tàm ſuper medietate ad fideicommittentem ſpectante, quàm ſuper alia ad hęredes pertinente onus illud impoſitũ cenſeatur, ex quo ius permittit, vt poſſit teſtator ſuper re hęredis fideicommiſſum imponere.

4 Sed hac dubitandi ratione non obſtante, contraria ſententia, citrà omne dubium tenenda eſt, nimirùm vt in caſu propoſito fideicommiſſum non niſi ſuper medietate ad teſtatorem ſpectante impoſitum cenſeri debeat, non autem ſuper medietate, quæ ad hęredes pertinebat, etenim quamuis concluſio paulò antè firmata veriſsima ſit, nec de ea dubitari poſsit, ad caſum tamen, de quo agimus non applicatur, procedit enim, quãdo res, ſuper qua fideicom-

miſſum

miſſum imponitur, integra ad hęredem ſpectat, nec ius aliquod teſtator in ea haber, ſecùs autem, vbi teſtator partem haberet, quia tunc dùm de parte hęredis verbis expreſsis mentio facta non eſt, de illa portione, quę erat in dominio teſtantis cenſetur facta diſpoſitio, hic eſt tex. ad literam in *l. ſerui electione* 5. *§. cùm fundus, ff. de legat.* 1. cuius verba ſunt. *Cùm fundus communis legatus ſit, nō adiecta portione, ſed meum nominauerit, portionem deberi conſtat*, concordāt iura in *l. ſi domus, §. fin. ff. eod.* & alia, quę allegat *gloſ.* in *d. §. fin.* in *verbo habemus*, diſcriminis ratio inter vtrumq; caſum aſſignatur à *Io. Fabr. in d. §. non ſolùm, num.* 2.

5 *Inſtit. de legat.* & ea eſt, quia quādo legatum fit de re communi, afferr illud vtilitatem in portione teſtantis, ſed in re pęnitùs aliena nulla ratio, ſeù portionis diuiſio fieri poteſt, cùm nulla ratione affirmari poſsit, magis in vna, quàm in alia portione legatum poſse deberi, & ideò vt legatum emolumentum afferat, valet in totum, ſicq; etiā notarunt *gloſ.* in d. *§. cùm fundus*, in *verb. cōſtat*, & *ibidem Bar. Alber. Ang. Paul. de Caſtr. Imol. Aret. Alex. Iaſ. Rip. Dec.* & communitèr omnes in *princ.* idem *Paul. de Caſtr.* in *l. idem Iulianus* 41. *nu.* 5. *ff. eod. tit. de legat.* 1. *Ang. Aret. in d. §. non ſolùm, nu.* 3. *verſ. ſecundo caſu principali, Ant. Gomez* citat. *tit. de legat. num.* 15. *Craſſ. in §. legatum, quaeſt.* 14 *n.* 9. vbi alios citat, qui hanc concluſionem, vt legando rem cenſeatur legatum ius tantùm, quod teſtator habet, ampliant, etiam ſi ius illud non eſset de pręſenti formalitèr quęſitum; ſed debitum ſub ſpe probabili, vt adhùc ius illud tantùm legatum intelligatur, non autem tota res.

6 Nec dices cum *Bar.* in eodem *§. cùm fundus, num.* 3. *verſ. item quaero*, concluſionem prædictam procedere, quando teſtator diſponit de re, quam haber communem cum alio, quàm cum hærede, & ſic cū extraneo, ſecùs autem ſi cum hærede, quem inſtituit, nàm eo caſu, dicit *Bart.* quòd tota res debetur, ac ſi eſſet ipſius teſtantis, & quòd de hoc eſt *text. in l. cùm filius* 78. *§. Dominus, ff. de legat.* 2. etenim *text* iſte, vt benè aduertunt *Rip.* in *d. §. cùm fundus, num.* 13. *Iaſ. num.* 22. *Socin. num.* 3. *verſ. ſecundò limito*, & alij, *Bart.* aſſertionem non probat, dicit *text.* in 1. *par.* quòd ſi teſtator alicui legaret fundum, in quo habebat nudam proprietatem, ex quo vſusfructus ad hæredem, quem inſtituit, ſpectabat, tenebitur hæres abſquè vſusfructus retētione legatum fundum legatario præſtare, hæc deciſio non applicatur, primò, quia loquitur *text.* quando nuda proprietas eſt pęnès teſtatorem, vſusfructus autem pęnès hæredem, ac proindè vt legatum non ſit legatario inutile, dùm viuit hęres, pleno iure debetur, ſecùs autem vbi communio, quam vnius rei habēt teſtator, & hæres conſiſtit in proprięrate, & vſufructu, quia tunc benè in parte, quæ eſt teſtatoris, eo defuncto, poteſt legatarij emolumentum conſiſtere. Secundò, quià eſt caſus ſpecialis in vſufructu, nulla habita conſideratione, quòd hæres inſtitutus habeat vſūfructum, ex quo idem eſſet, ſi vſusfructus eſſet alterius tertij, & non hæredis, prout eſt *tex.* ad literam in *l. Meuius* 68. *§. fundo legato*, citat. *tit. de legat.* 2. vbi legato fundo, in quo teſtator habebat proprietatē, & alius vſumfructum, tenetur hæres pleno iure relictum fundum legatario tradere, & hoc in ſpecie aduertunt *Alex. Iaſ. Socin.* & alij ſuprà citati.

7 Sed vtcunq; ſit, ceſſat hæc diſputatio in caſu noſtro, nec alitèr pro defenſione concluſionis ſuprà firmatæ indigemus cōgruas ad *text.* in d. *§. Dominus* accommodare reſponſiones, cùm attenta eiuſdem *Bar.* theorica diſpoſitio *d. §. cùm fūdus* de plano procedat, quotiès teſtator diſponendo adijceret pronomē *meum*, v. g. lego Titio fundum meum Cornelianum, quia tūc, ſiuè fundum Cornelianum haberet teſtator communē cum extraneo, ſiuè cum hærede, non poterit niſi in illa parte, quæ erat teſtatoris legatum verificari, ſicq; illam tātùm partem deberi, & hoc in ſpecie notauit *Bart.* in d. *§. cùm fundus, num.* 3. & poſt eum *Paul. de Caſtr. num.* 8. *Ang. in princ. Alex. col.* 1. *verſ. hoc tamen intelligunt, Rip. num.* 14. *Iaſ. num.* 20. *verſ. licèt Bar. Ang. Aret. in d. §. non ſolùm, num.* 3. *verſ. item niſi eſſet communis, Couarr.* in *cap. filius noſter, num.* 3. *verſ. quia etſi teſtator, de teſtament. Ripol. var. reſol. tit. de teſtam. num.* 74. cum *ſeqq.* hoc pronomine in caſu noſtro vſus fuit Sigiſmundus teſtator, qui intendens fideicommiſſum ordinare tàm ſuper domo, quæ dicitur *delli ſtellati*, quàm ſuper rure, quod dicitur *di grottola*, in quibus bonis medietatem tantùm habebat, non alitèr dixit, volo, vt domus dicta *delli ſtellati*, & rus, quod dicitur *di grottola* nullo vnquā tempore alienari poſſint, &c. ſed legitur in teſtamento ſic. *Item mandauit, & voluit teſtator ipſe, quòd domus ipſius teſtatoris, quæ dicitur delli ſtellati, &c.* & demùm reſpectu ruris, *Item voluit, & mandauit, quòd poſſeſſio ipſius teſtatoris nuncupata Grottola ſit, &c.*

Vndè, &c.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſio an ſit præſtanda à conuento petitione hæreditatis de reſtituendis fructibus perceptis,et lite pendente percipiendis, et num. 3.4.5.9.et 12.*

2 *Iudicium petitionis hæreditatis an fructuum reſtitutionem importet.*

6 *Litigandi iuſtam habens cauſam excuſatur ab intereſſe,item à pœna expenſarum,nu.7. 18. 19.et 20.*

8 *Hæres grauatus an vnà cum hæreditate teneatur pariter ad reſtitutionem fructuum.*

10 *Iuris error dubius an ſat ſit vt poſſeſſor ſuos faciat fructus,et nu. 11.*

13 *Obtinens in poſſeſſorio, ſuccumbens in petitorio an ad fructuum reſtitutionem teneatur, et num.14.et 16.*

15 *Sententia lata in petitorio an abſorbeat ſententiam latam in poſſeſſorio.*

17 *Obtinens in poſſeſſorio iuſtam cauſam litigandi habet*

21 *Poſſeſſor bonæ fidei an à tempore litis conteſtata efficiatur malæ fidei.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an bonorum poſſeſſor conuentus petitione hæreditatis teneatur, actore inſtante,præſtare fideiuſſionem de reſtituendis fructibus perceptis, & lite pendente percipiendis in caſu ſuccumbentiæ, & quatènus teneatur, an procedat in bonæ fidei poſſeſſore, qui iuſtam haberet litigandi cauſam, & quæ ſit iuſta cauſa litigandi. Obtinens in poſſeſſorio ſi in petitorio ſuccumbat an ad reſtitutionem fructuum perceptorum, & poſt litis conteſtationem percipiendorum cōdemnari poſſit, ac de alijs ad materiam pertinentibus.

CAP. XCII.

1 Fideiuſsio, reuocatur in dubium, an præſtanda ſit à conuento petitione hæreditatis de reſtituēdis fructibus perceptis, & lite pendente percipiēdis, actore illam petente,& præſtari inſtante.

2 Pro cuius reſolutione dico, neceſſariò videndum eſſe primò,an hoc iudicium,reo condemnato, verè importet fructuum reſtitutionem; & in hoc citrà omne dubium affirmatiuè reſpondendum videtur ex iuribus in *l.item veniunt,§. item non ſolùm, in l.ſed et ſi lege,§.ſi antè litem,et §. conſuluit,ff. de petition.hæred.et in l.1.§.*eod.*tit.*cum hac tamen diſtinctione, quia ſi loquimur de fructibus ante litis conteſtationem perceptis, & ſumus in malæ fidei poſſeſſore, & tenebitur ille, non modò ad perceptorum reſtitutionem, ſed ad illorum vſuras; ſi autèm bonæ fidei extiterit poſseſsor,& teneri illum dicimus,quatènus ſit effectus locupletior; ſi verò de illis fructibus agemus poſt litē conteſtatā perceptis,& tunc quia videtur, nullum poſſe adhiberi diſcrimen inter malæ fidei, & bonæ fidei poſseſsorē, venit fructuum reſtitutio, ratio aſsignatur, quia poſt litem conteſtatam, ſiuè controuerſiam motam, omnes dicuntur pares, & in mala fide conſtituti, & cum hac diſtinctione tranſiuit Supremus Sabaudiæ Senatus pœnès *Anton. Fab. diff.* 8. *C.de petit. hæred. et* 64.*C.de fructib.et lit.expenſ.* & de materia eſt videndus *Bar. in l. et ex diuerſo* 25 *à num.*5.vſquè ad *finem,ff. de reiuendicat.*

3 Hoc poſito, ad dubium propoſitum deueniendo dico, locum eſse petitæ ſatiſdationi, nàm quàmuis *tex. in l. diuus, §. diuus,* vbi *gloſ.ff.de petitio. hæred.* aliud non diſponat, niſi quòd teneatur poſseſsor petitione hæreditatis conuentus de hæreditate reſtituenda, & non diminuenda ſatiſdare, quia in hoc iudicio, ex ſuprà iàm dictis venit etiam fructuum reſtitutio, ex quo augent hæreditatem,*d. §.item non ſolùm, verſ. fructus*, ergò de illis reſtituendis eſt præſtanda fideiuſsio, id, quod etiam obſeruauit *Ant Hering.tract.de fideiuſſ. cap.10.nu.* 317. vbi tamen de fructuū deſcriptione, & cautione de illis non minuendis verba facit.

4 Eſt tamen hic diligentèr aduertendum, vt concluſio hæc ſic ſimplicitèr poſita procedat in eo poſseſsore conuento, qui uerè

eſt in mala fide conſtitutus, & quòd bonæ fidei caſus conſiderari non poſsit, de illo enim loquuntur iura ſuprà allegata, & pũctualitèr *tex. in d. §. ſi antè litem*, nàm diſponendo *ibi I. Conſultus*, ut teneatur poſseſsor ad fructuum reſtitutionem poſt litem cõteſtatam perceptorum, ſiuè poſt cõtrouerſiam motam, reddit rationem, quia cœpit ille ſcire, rem ad ſe non pertinere, *ibi, cœpit enim ſcire, rem ad ſe non pertinentem poſſidere ſe is, qui interpellatur, etc.*

5 Secùs autem omninò dicendum eſt, ubi in bona fide eſset conſtitutus poſseſsor iuſtam habens litigandi cauſam, quia tunc ſuos ſinè dubio faceret fructus, & per conſequens ad fideiuſsionem præſtandam de illis reſtituendis minimè teneretur, quod contingere poſset, ſi de iuris articulo ageretur, qui à Doctoribus difficilis reputaretur, uel ſi opinionum adeſset uarietas, nec facilè, quæ cõmunis eſset, diſcerni poſset; hoc enim facit, ut reus iuſtam habeat litigandi cauſam, ut omnium latè in hac materia explicat *Iaſ. in l. properandum, §. ſin autẽ alterutra, num.* 8. & *ibi Alex. num.* 17. *C. de Iudic.* & ex recentioribus *Menoch. de arbitr. Iud. caſu* 177.

6 Hinc à ſimili, cùm ex mora debeatur intereſse, quia qui iuſtam litigandi cauſam habet, à mora excuſatur, *gloſ.* communitèr approbata in *l. quod te,* in *verb. detrimẽtum, ff. ſi cert. pet.* excuſatur etiam ab intereſse, *gloſ. in l. in hac, in gloſ. magna,* circà *principiũ, verſ. nec illud placet, ff. de cond. triticar.* quam ſingularem appellat *Bal. in tit. qui ſucceſſ. tenean. lo* 2. *num.* 6. *Dec. in d. l. quod te, num.* 5. *Aret. conſ.* 150. *n.* 9. *verſ. quinimmò,* & *Burſat. conſ.* 442. *num.* 31. *vol.* 4. id, quod pro indubitato dixerunt in terminis *l.* 1. *C. de vſur. et fructibus rei legat.* nàm cùm Imperiali illa *Conſtitutione* ſancitum ſit, hęredem ad rei legatæ uſuras legatario præſtandas cogi poſse, poſt tamèn tempus litis conteſtatæ id negarunt, quotiès hęres iuſtam habuit litigandi cauſam, ut per *gloſ. in d. l.* 1 *in finalibus verbis,* & eſt *tex. in l.* 2. *C. eod.* & nimis clarus in *l. in fideicommiſſi, ff. de vſur.* & in *l. ſciendum, ff. eodem.*

7 Excuſat etiam iuſta litigãdi cauſa à pœna expenſarum, *l. qui ſolidum, §.* 1 *ff. de legat.* 2. & notatur in *l. properandum, §. ſin autem, C. de iudic. Menoch. loc.* cit. *D. Reg. Rouit. in prag.* 1. *à num.* 6. *de expenſ.* Item à pœna contumacię, *gloſ.* communitèr recepta in *l. ex conſenſu, §. fin. ff. de appellat.* Item à pœna compromiſsi, *Io. Andr. ad Specul. in tit. de arbitr. § fin.* quę omnia in propoſito conſiderauit *Curt. iun.* infrà allegandus.

8 Et magis in puncto in reſtitutione fideicõmiſſi, quod per hæredem ſtatim illo purificato fideicommiſſario reſtituẽdum venit, cùm certiſſimum ſit, data mora ex parte hæredis, fructus quoquè poſt morã contractam reſtituendos eſſe, vt latè poſt antiquos ex recentioribus proſequitur *Surd. deciſ.* 25. per totam; in facti contingentia condemnato hærede ad reſtituendum, Supremus Regni huius Senatus, abſoluendum eſſe illum à fructibus perceptis cenſuit, non alia ratione, dixerunt mihi aliqui ex Dominis votantibus, quia habuit hæres propter articuli difficultatem iuſtam litigandi cauſam, idquè iunctis Aulis ſub die 14. Maij 1630. in cauſa tunc vertente inter Vincentium, & Doctorem Hadrianum de Siero actores, & Liuiam, & Victoriam de Siero cõuentas Caietanę Ciuitatis; Et quis nàm fuerit articulus ille tũc diſputatus diſſerui *Ego lib.* 1. *cap.* 132.

9 In indiuiduo autem, vt nimirùm in iudicio petitionis hæreditatis, quando poſſeſſor conuentus iuſtã habet litigandi cauſam, data demùm illius ſuccumbẽtia, quòd ad fructuum perceptorum reſtitutionem non teneatur, firmauit elegantiſſimè *Curt. iun.* omninò videndus *conſ.* 6. *in* 4. *concluſ.* intrà *num.* 25. vſquè ad 27. vbi dicit, quòd licèt ſit inter *Doctores* controuerſia, nùm titulus nullus cũ iuris errore probabili ſufficiat ad lucrum fructuum, ſubdit, communem eſſe concluſionem, quòd ſic, per *text.* optimũ, & *ibi Bar.* in d. *l. ſed & ſi lege, §. ſcire, ff. de petitio. hæred.* vbi loquendo *I. Conſultus* de eo, qui teſtamentum valere putabat, quòd non valebat, dicit, *non puto hunc prædonem, qui dolo caret, licèt erret in iure,* ergò argumentatur *Curt.* quòd voluit *tex.* quòd lucretur fructus, allegat etiam *gloſ.* & *Bar. in l. ſi fur, §.* 1. *de vſucapio. Abb. in cap. ſi diligenti, in* 7. *col. extrà de præſcriptio.* & *Felin.* qui hanc materiam latè proſequitur in *cap. de quarta, col.* 9. eod. *tit.* & ſic firmitèr, & con-
10 ſtantèr tenet, quòd quotiès in iuris errore dubio, et probabili verſamur, ſat eſſe, vt poſſeſſor ſuos faciat fructus, nec alitèr ad reſtitutionem eum teneri, etiam ſi ex illis eſſet locupletior effectus, ex eo, quia error probabilis iuris errori facti æquipollet, *cap. cùm dilectus,* quem *ibi* ad hoc extollit *Imol. col.* 7. *extrà de conſuet.* qui quidèm facti error, ſecundùm omnes bonam inducit fidem, cùm etiam prudentiſsimos fallat, *l.* 2. *ff. de iuris, et fact. ignoran.* et dicetur probabilis iuris error, quando ius eſt obſcurum,

Digitized by Google

l. cùm prolatis, ff. de re iudic. vel eſſet paſſus in iure difficilis, et alijs modis, vt per *Felin. in d.cap.de quarta, num.* 30.

11 Et ſi dices, *gloſ.in d.§.ſi antè litem*, quam *ibi* circà *finem* allegat *Bart.* dixiſſe, iuris, & de iure præſumptionem eſſe, vt poſſeſſor poſt litem conteſtatam in mala fide conſtituatur quòad fructus, reſpondeo, id concedi poſſe, quando ſimpliciter mala fides tantùm adeſſet, prout eſt in ſimplici iuris errore non probabili, ſecùs autem omninò aſſeuerandum, vbi bona fides aſſiſteret poſitiuè, quia tunc modo aliquo dici poteſt, poſſeſſorem ſuos non facere fructus, etiam ſi ex illis factus eſſet locupletior, vt idem *Curt.iun.* proſequitur antè *num.* 27. ſubdens ex *Felin.* eſſe ſatis notandum id, quod in propoſito dixerat in *d cap.de quarta*, quòd in dubio quis non præſumitur locupletior factus, allegat etiam *Angel.conſ.* 258. in *lib.* meo 260. & multa etiam ad rem idè *Curt. conſ.*28, *num.6.* ſed circa hoc nimirùm, an quis in dubio præſumatur factus locupletior, pro veritate ſunt videndi *Doctores* pro vtraq; parte relati per *D.de Franch.deciſ.*31. & per *Addentes ibi*, & quomodò probetur, quem ex fructuum perceptione effectum eſſe locupletiorẽ, an ſcilicet ſat ſit probari, poſſeſſorem in vſus proprios pro familiæ ſubſtentatione fructus conuertiſſe, vel potiùs erit probanda ſpecies locupletionis, recurre ad *Ang.d.conſ.*260. *Iacob.d.l. ſi me, & Titium, ff.ſi certum petatur, Io.Vinc.de Anna alleg.*113. & ex recentioribus *Fachineũ controu.iur.lib.2.cap.46.* per totum.

12 Si igitur, vt concludam in iudicio petitionis hæreditatis, quãdo poſſeſſor iuſtam habet litigandi cauſam, etiam ſi demùm ſuccubuerit, ad fructuum reſtitutionem nõ tenetur, conſequens eſt dicere, eo caſu fruſtratoriam eſſe, & inanem actoris petitionem circa cautionem præſtandam de illis reſtituendis.

13 Poſt hæc ſcripta, ad maiorẽ noſtræ opinionis corroborationem obſeruaui *Matthiam Berlichium*, qui in ſua 7.*deciſ.* de anno 1613. per illum Senatum reſolutum fuiſſe teſtatur, obtinentem in poſſeſſorio, & in petitorio ſuccumbentem, nullo pacto condemnari poſſe ad reſtitutionem fructuum, tàm antè, quàm poſt litis conteſtationem perceptorum, ea quidèm principaliori ratione, de qua ſuprà, quia dum in poſſeſſorio obtinuit, iuſtam in petitorio habebat litigandi cauſam, ſicq; ſemper hic conuentus extitit bonæ fidei poſſeſſor, audi, quæſo, huius *deciſionis* verba.

Deciſio 7. Matthiæ Berlichij.

14 Quòd obtinens in poſſeſſorio excuſetur à reſtitutione fructuum per ipſum vſq; ad litis conteſtationem in petitorio factam perceptorum, tradit *gloſ in cap.cùm ſupèr 4. extrà de cauſ. poſſeſſ. & propriet.verb.reſtituẽdum, verſ.& hoc poſſit quandoquè, & ſeq. Capell.Tholoſ.quæſt.*595. *in cap.an ille, qui obtinuit, num.1. & ſeq.* per tot. à tempore verò litis conteſtatæ ſuper petitorio bene tenebitur ad reſtitutionem fructuum, *gloſ. in cap.ſignificauerunt 36 extrà de teſt.& atteſtat. verb. recurſum, verſ. ſed pone, quòd, & ſeq. Stephan. Aufrer in addit.ad Capell.Tholoſ.d. quæſt.*595.*num.2.*poſt *med.verſ.à tempore verò litis, Felin.in d c.ſignificauerunt, extrà de teſt.ib.n.7.verſ.& per hæc inferri poteſt, & n.*8.

15 Ratio eſt, quia ſententia lata in petitorio abſorbet ſententiam latam in poſſeſſorio, & eam reducit ad irritum, *gloſ.in cap. paſtoralis 5.verb.facultatem, verſ.quia ſententia, extrà de cauſ. poſſeſſion.& propriet. Steph. Aufrer.in addit.ad Capell.Tholoſ.d.dec.*495. *nu.2.verſ.quòd licèt ſententia.* Si à ſententia, cuius contemplatione in re poſseſsor tenebatur, reducitur ad irritum, tunc res ipſa cum fructibus reſtitui debet, *l.filio, §.contra tabulas, ff.de inoffic.teſtam. Ludouic. Roman. conſ.*454.incip.*in re præſenti, num.*25.ſub *fin. verſ.his tamen non refragantibus, & num.ſeq. Natta conſ.*535.incip.*quoniàm adhùc, num.2.* ibi, *poſtremò vbi ad irritum, & ſeq.*

16 Contrarium tamèn, quòd indiſtinctè à reſtitutione fructuum etiam poſt litis conteſtationem perceptorum excuſetur, reſponderunt *Scabini Lipſenſes* menſis Aprilis anno 1613.ad conſultationem A.M.ſub nomine Ciuis *Delitiani*.

17 Tũ, quòd is, qui in poſseſsorio obtinuit, iuſtam litigandi cauſam, & ad iudicium petitorium prouocandi habere cenſeatur, *Menoch.de retinend.poſſeſſ.remed.3.num.*650. *& ſeq.Crauett.conſ.*789.incip.*cùm fructuum, num.2 & ſeq.*

18 Qui autem iuſtè ad iudicium prouocat, & iuſtam litigandi cauſam habet, poſt litis conteſtationem non efficitur malæ fidei poſseſsor, nec ad fructuum perceptorum, & percipiendorum reſtitutionem tenetur, per *text.in l.ſi quis ſolutione 24. ff.de vſur.& fruct.lib.*vbi *Bal in lect.antiq num.2 in princip. Hug.Donell.lib.19.comment. c.14. verſ. quod tamen nõ eſt perpetuum, & ſeq.pag.*mihi 362.

19 Tùm, quòd habens pro ſe poſseſsionem, licèt minùs canonicam excuſetur à condemnatione expenſarum, *Aegid. Bellem. deciſ.*190.incip.*habens pro ſe, num.vnic.* per

tot. ab vſuris autem ad fructus valet argumentũ, *rubr.* & tot. *tit. C. de fruct. & lit. expẽſ.*

20 Tùm quia, bonæ fidei poſseſsor titulum habens etiam poſt litem conteſtatam excuſatur à reſtitutione fructuum perceptorum, *gloſ. in l. ſi nauis 62. §. generalitèr, verb. generalitèr, verſ. vndè non habet, ff. de rei vendicat. l. ſi fundum 17. verb. non rectè, C. eodem, Schneid. in §. ſi quis à non domino 36. Inſtit. de rer. diuiſ. & A. R. D. nu. 5. verſ. quod eſt vnum, & verſic. idem eſt, ſi habuit*, ergò multò magis excuſabitur, ſi ad titulum accedat, etiã ſententia in poſseſsorio lata.

21 Tùm deniq; licèt bonæ fidei poſseſsor à tempore litis conteſtatæ fiat malæ fidei poſseſsor, & ad reſtitutionem fructuum perceptorum, & percipiẽdorum teneatur, *l. litigator 2. verſ. ex eo tempore, ex quo, C. de fructibus, & lit. expenſ. l. item veniũt 20. §. petitã, ff. de petitio. hæred. l. 48. §. 2. ff. de A. R. D.* Hoc tamèn verum eſt in illis, qui per litis conteſtationem verè in mala fide conſtituuntur, putà ſi res feudalis, vel emphyteutica, aut locata, aut prorsùs aliena petatur, aut vendicetur ob felloniam, ob commiſſum, vel quia tempus locationis trãſactum ſit, veraquè ſit cauſa vindicationis, & petitionis, quam etiam ſcit poſseſsor, conductor, emphyteuta, & vaſallus, ſed contendere obſtinatè nihilominùs velit, tunc meritò ſit condemnatio fructuum perceptorum, & percipiendorum, secùs eſt, ſi Ego rẽ emo ab eo, cuius eſse putabam; Tu verò dicis, eam ad te pertinere, nihilq; adducis prætèr petitionem, & nunciationem, tunc quia bonam fidem verè habeo, nunciatio, vel litis conteſtatio me non verè, ſed fictè efficit malæ fidei poſseſsorem, & ob id à fructibus perceptis, & percipiendis meritò excuſor, donec ſententia diffinitiua feratur, & in rem iudicatam tranſeat, vt pulchrè, & elegantèr tradit *Io. Garſ. tract. de expen. & melior. c. 23.* incip. *ferè vltimus, n. 44.* ibi, *quo præmiſſo inſurgit, num. 45. & num ſeq.*

SVMMARIVM.

1 *Filia dotata an in taxatione legitimæ maſculorũ ſit inter filias connumerãda, et n. 5. et 8.*

2 *Filius, qui renunciauit patri ſuo, an in taxanda legitima filiorum, ſiuè paragio fœminarũ ſit inter filias connumerandus, diſtinguuntur duo caſus, & nu. 3. 4. 8. & 15.*

6 *Filius in aliqua Religione profeſſus an in taxanda aliorum legitima ſit inter filios connumerandus, & num. 9.*

7 *Filia dotata à patre, ſi ex ſtatuto non poſſet ſuccedere matri, an in taxanda legitima filiorum ſuper bonis maternis ſit inter filios connumeranda.*

10 *Renunciatio bonorum paternorum facta patri an ſit ad hæredes patris tranſmiſsibilis, vel potiùs dicatur extinctiua, & num. 11. 12. 13. 14. & 16.*

17 *Deciſio S. C. in articulo per modum legis condendæ.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an filius in Religione capaci profeſſus, qui nihilo accepto renunciauit patri, eiuſquè hęredibus, & ſucceſſoribus, in taxanda legitima maſculorũ, ſiuè paragio fœminarum ſit inter filios connumerandus. Renunciatio facta patri, eiuſquè hæredibus, & ſucceſſoribus in ampla forma an reſpectu ſucceſſionis ſuper bonis paternis ſit tranſlatiua, vel potiùs extinctiua, & de alijs.

CAP. XCIII.

1 Filia dotata, quàmuis grauiſsima ſit quæſtio inter Scribentes, an in taxatione legitimæ maſculorum, ſiuè paragij fœminarum, computatis dotibus receptis, ſit cõnumeranda inter filios, de qua latè per DD. relatos ab *Anton. Gabr. commun. concl. lib. 6. tit. de legit. concl. 2.* & ab *Antonino Theſ. de c. 159.* quorum meminit *Præſidens* noſter *Anellus Amat. conſ. 75. nu. 14.* attamen pars affirmatiua, nimirùm vt aggregatis in patrimonio patris dotibus receptis, ſit inter liberos cõnumeranda, & vt vulgò dicimus, faciat partem, licèt nõ admittatur ad partẽ, credo, quòd hodiè apud Noſtrates procedit ſinè controuerſia, vt videre eſt apud *Afflict. in Conſtit. In aliquibus, num. 54. Capyc.*

Digitized by Google

*deciſ.*158.*Reg.Reuert. deciſ.*1.*&* 366. ſecundùm meam cõpilationem,*Praſ. de Franch. dec.*549.*Reg.de Pont.conſ.* 65.*lib.* 1.*Io. Vinc. de Anna ſing.* 214. *Molfeſ. ad Conſuet. Neap. par.*4.*q.*17. per totã, & alios relatos à *Reg. Capyc.Galeot.in addit.ad conſ.de Medicis* 167.

2 Sed quęſtio inſurgit, an idem dicendum ſit in filijs, qui in manibus patris ampliſſime cum iuramento renunciarunt,vt nimirùm adhùc illi in taxãda legitima, vel paragio aliorum filiorum, ſiuè filiarum connumerandi ſint.

3 In hoc reſolutiuè procedendo,iuxtà cõmunem omnium ſententiam duo caſus ſunt diſtinguendi,quorum primus eſt,quãdo filius ideò renũciauit, quia aliquid pro ſua portione recepit,& eo caſu ex communiori ſententia benè hìc in taxanda legitima filiorum, ſiuè paragio fęminarum erit inter filios connumerandus, nàm ex quo aliquid recepit, videtur, ac ſi totalitèr patri ſuccederet, ac proindè in taxanda aliorum legitima facit partem,licèt ad partem non admittatur.

4 Secundus caſus eſt,quando filius, nihilo accepto ex aliqua cauſa patri renunciat, id,quod,vt plurimùm euenire ſolet, quando Religionem aliquam profiteri cupit, & in hoc caſu nullatènus erit connumerandus, cùm pro mortuo habeatur, ratio eſt patens,quia cùm ex renunciatione nulla ſucceſſio in bonis patris fuerit illi debita, & vt dicit *Napodanus* noſter in *Conſuet. Si quis emit,n.*12.*in fine,de iure congrui,*nõ dicitur ampliùs de numero agnatorum, conſequens eſt,vt nec partem,nec numerum faciat,ſicquè vno ore ſaxi ſunt

Bald.*in l.vnica,*antè *n.*291.*verſ.quid de filia,C.quand.non petent partes,* ſub illis verbis,*quid de filia,quæ renunciat cum iuramento in vita patris: Reſpondeo, ſi dote contenta eſt, tunc facit partem, quia videtur habere ſuam partem; ſi autẽ ex alia cauſa,putà quia ſic placuit ſibi facere, tunc habetur pro mortua in vita patris,& ideò non accreſcit fratribus aliquid ex connumeratione perſonæ ſororis,quia cùm ſua legitima dies nunquàm ceſſerit, pro nulla debet haberi,&c.*

Fabian. de Giocchis *in repet. ſuper Authen. nouiſſima,*intrà *n.*218 *C.de inoffic.teſta.* vbi *Bald.*inſequendo hæc dicit verba, *Quid de filia,quæ renunciauit cum iuramento in vita patris, & reſp. quòd ſi renunciauit, eò quòd ſit dote contenta, tunc facit partem; quia videtur habere ſuam partem: ſi autem ex alia cauſa, putà placuit ſibi ſic facere, tunc habetur pro mortua in vita patris, &c.*

Io.Campeg.*tract.de dote, par.*1.*in* 35.*quæſtione* per hęc verba,*cõcludo,quòd ſi filia in vita patris dixit,quòd erat ſua dote contenta, facit partem,quia videtur habere partem ſuam, ſi autèm ex alia cauſa placuit ſibi ſic facere,nõ propter dotem datam,tunc habetur pro mortua in vita patris,et ideò non accreſcit aliquid fratribus ex connumeratione ſororis,&c.*

Hieronym. Gabr.*conſ.*135.*n.*14 *lib.*2.ibi, *Nàm quòd non renunciauerit ſimplicitèr, ſed dote habita, facit,vt ipſa partem faciat, ità ut reſiduum poſſit alteri applicari, quod fieri nequiret,ſi ſimplicitèr renunciaſſet, quia haberetur pro mortua, &c.* & paulò poſt *n. ſeq.* dicitur *ibi,ergò dotis receptio facit,vt filia,quæ renunciauit,faciat partem,quæ nõ faceret, ſi ſimpliciter renunciaſſet,&c.*

Peregr.*de fideicomm.art.*38.*n.* 12. *verſ. ſi verò in vita patris,*ſub illis verbis, *Aut filius renunciauit,nihilo recepto, aùt aliquo accepto: primo caſu adhùc ſubdiſtinguendum eſt, aut renunciatio fuit inualida,quia non iurata, ad tex. &c & tunc quia ſperatur admitti, facit numerum,& partem,&c.aùt renũciatio fuit valida, quia facta ex certa ſcientia, & cum iuramento, ad notata in d.§.illud,& in c. 2. de pact. in 6. & tunc, quia nulla ſucceſſio ſibi debetur in hæreditate patris,is nec partem, nec numerum facit,ſic Bald.&c.*

Rot.*deciſ.*265.*n.*5 *par.*1.*diuerſ.*

Surd.*deciſ.*252.*n.*2.*ad finem.*

Paul.Gallerat.*in tract. de renunciat lib.*2. *cap.*5.*num.* 23.circà *finem,* per hæc verba, *Quarè Bald. in dicta l. vnica, et ibi Cagnol. ità diſtinguit,aùt filius,filiauè ideò renunciauit ipſi patri,quia rem aliquam accepit pro ſua portione,vel pro ſua dote,et hoc caſu facit partẽ,quoniam recepiſſe videtur portionẽ ſuam, aùt verò renunciauit ex aliqua cauſa, et tunc procedit prior opinio,vt non faciat partem,ſed pro mortuo habeatur,etc.*

Mercur.Merlin *in tract.de legit. lib.*1. *tit.* 4.*quæſt.*3.*num.*33 ibi,*Primus eſt, quando Religionem ingrediatur, vel bannitus efficitur,vel renunciat uiuo patre, tunc pro mortuo habetur, et moriente patre non poteſt facere numerum, cùm habeatur,ac ſi non ſit in rerum natura; ideò legitima erit taxanda iuxtà numerum aliorum, non computato illo,ità,etc.*

Paulus Bellonus in ſuo *tract. de iure accreſc.cap.*6.*quæſt.* 14.*num.* 6.*et* 7. his verbis; *Et tunc ſi quæramus, an ità excluſus debeat in numero liberorum computari, uel ad augẽdam, uel ad minuendam legitimam,conſtat multùm referre,utrum renunciatio fuerit facta gratuitò, et mera uoluntate,ac liberalitate renunciantis, an uerò aliqua re mediante, putà dote, nàm ſi*

Digitized by Google

gratuitò uerius eſt,non computari,et ſic nec partem facere,nec numerum,etc.

5 Et quòd hoc nullo pacto cōtrouerti poſſit, vbi renunciatio nihilo recepto facta proponitur,rogo obſernandum id,quod in principio indicauimus,nimirùm quantum grauis, & ingens ſit inter *Doctores* controuerſia in articulo, an filia, quæ recepit dotem faciat partem; non enim deſunt, & infiniti, qui pro negatiua ſcripſerunt ſententia,quorum anteſignani *Ang.et Caſtren.in l. planè,§ ſi duobus,ff.de lega.*1.adeò vt propter varias Scribentium opiniones,& rationum conflictus nonnulli affirmauerint, vtramq; defendi poſſe, & quòd nullam contrahat culpam Iudex ille,ſi in re tàm dubia, & incerta in vnam,vel alteram partem incliner, ità *Soc.conſ.*150.*lib.*1 *Dec.conſ.*607.*num.*15. *Petr.GilKen.in authen. nouiſſima, nu.* 14. *C.de inoffícioſ.teſtam. Gabr. commun.concl. tit.de legit. concl.*2. *num.* 5.*et Gratia.diſcept. forenſ. cap.*676.*num.*10.*Hor* ſi in filia, quæ recepit dotem tanta extitit inter *DD.* controuerſia, & qui magis communitèr affirmatiuā inſequuti ſunt ſententiam,nimirùm vt faciat partem,non alio clypeo ſe defendunt, niſi vnica illa ratione, ſcilicèt quia ob dotem,quam habuit, videtur patri ſuccedere, quid affirmare debemus,quando filia nihilo recepto renunciaret; non nè in hoc caſu ceſſat prorsùs ratio fundamentalis, quæ mouit *Doctores* illos,qui dixerunt, ideò filia dotata partem facere debet, quia videtur patri ſuccedere?certè ſic,quę enim aſſignari poteſt ratio, ſi temerario auſu affirmare vellemus,vt faciat partem filius, qui nihilo recepto patri renunciat?

6 Corroboratur eò magis hæc communis ſententia, ſi cōſideramus vnicam illam rationem,quæ à *Doctoribus* aſſignatur pro deciſione quæſtionis, quā tractarunt in *auth. nouiſſima,C.de inoffic.teſtam.* & in *l. planè, §.ſi duobus,ff. de leg.* 1. nimirùm an filius in aliqua Religione profeſſus in taxanda aliorū legitima ſit inter filios connumerādus, dixerunt enim, quòd non eſt connumerandus,quotiès Religionem ingreſſus eſt incapacem,ſecus verò ſi capacem, illa enim ratio aſſignatur in primo caſu, quia ſtante incapacitate Religionis Monaſterium ex perſona Religioſi ſuccedere non poteſt, ſicquè filius pro mortuo habetur, vt per *Harthsm.quæſt.iur.lib.*4.*quæſt.*8.*nu* 3.idemq; propter eandem rationem, quando filius eſſet iuſtè à patre exheredatus,non ſic quādo Religio eſt capax in communi, quia tunc Monaſterium ex perſona Religioſi,vel habebit portionem,ſi pater mortuus eſt ab inteſtato, vel ſaltem legitimam,ſi ex teſtamento,ac proindè meritò partem facere debet: hac ratione attenta deſumitur manifeſtè, quòd verè ratio fundamentalis cōſiſtit in potentia ſuccedendi, vt tunc filius Religioſus non faciat partem, ſi Monaſterium ex illius perſona ſuccedere non poteſt, ſecus autèm ſi verè ſuccedit,prout benè conſiderarunt *Boer. deciſ.* 104. *num.* 6.& meliùs *Ant.Fab. diff.*2.*C.de Epiſc.& clericis,* & *Griuell.deciſ.*34.*nu.*55. hoc poſito,quęro, quod nā diſcrimen conſtitui poteſt pro eo, quod ad rem noſtrā pertinet, quando Monaſteriū eſt pœnitùs incapax, & quādo eſt in communi capax, attamen propter Religioſi renunciationē ſuccedere prohibetur? certè nullū, videantur *Albert. Brun.* in *tract.* ſuper *ſtatuto ſtantibus maſculis,in* 13 *art.princip.num.*29.*verſ. facit,quod notat Bald. &c.* & *Merlinus* in cit.*lib.*1.*de legit.tit.*4.*quæſt.* 3. *nu.* 32. *verſ.circà tertium articulum,*vbi æquipa raut filium in Religione incapaci profeſsū filio,qui renunciauit,vel filio iuſtè exhære-
7 dato,ſiuè baunito, aut deportato; Et hac etiam ratione attenta idem dixerunt *DD.* in quæſtione,an ſtante ſtatuto,vt filia dotata à patre non poſſit ſuccedere matri,vel è contrà,vt dotata à matre non poſſit ſuccedere patri,nàm dato caſu,vt ſit dotata à matre,ſi demùm defuncto patre tractaretur de taxanda legitima vni ex filiis,fœmina à ſucceſſione propter ſtatutum pœnitùs excluſa in filiorum numero non computabitur,ea quidèm ſuprà allegata ratione, quia nulla ſucceſſio in patris hæreditate eſt ei debita,et ſucceſſiuè partem aliquam facere non poteſt,ità ſcripſerunt *Bald. conſ.* 490.*lib.*4.*Paul.de Caſtr.conſ.* 286. *Socin.ſen. conſ.*84.*Cranet.conſ.*199.*lib.*3.*Dec.conſ.* 603. quos omnes citat, & ſequitur *Merlin.d.q.*3. *num.*29.per tot. quo fit, vt dicamus, verè
8 quæſtionis vim in eo dumtaxàt conſiſtere, an in bonis patris ſit filio, cuius perſona connumerari petitur, ſucceſſio aliqua debita,quia ſi dicamus, deberi,uel ſi non debetur, fingimus, ut ſuccedat in portione, quam à patre in uita habuit, & certè connumeratur;et ſi nullo pacto ſuccedere poteſt,nec aliquid loco portionis legitimæ in uita patris aſſequutus fuit,id,quod euenit, uel quando filius nihilo accepto renunciauit, uel quando Religionem aliquam bonorum incapacem ingreſſus eſt,uel quādo fuit iuſtè à patre exhæredatus, uel ex aliquo delicto à Iudice deportatus, et tunc quia habetur pro mortuo quòad potentiā

ſucce-

Digitized by Google

ſuccedendi,conſequens eſt, ut is nec partem,nec numerum faciat, ut benè obſeruant *Bald.* et alii,quos ſuprà retulimus.

9 His ſic ſtantibus cùm in una facti côtingentia pro exequutione ſententiæ Sacri Conſilii ueniebat taxandum paragium debitum Annæ de Ligorio in bonis qu.Marci Antonii eius patris, duos illos Monachos, nimirùm Don Bernardum,& Don Thomã, qui Congregationem Caſſinenſem ingreſſi,patri ampliſſimè, nihilo accepto renunciarunt,nullo pacto inter filios Marci Antonii reſpectu taxationis paragii Annæ cônumerãdos eſſe aſſeuerabam,ſed pro mortuis in vita patris illos haberi, ſicquè filios Marci Antonii,qui patri ſuperſtiterunt nô niſi ad numerum ternarium referendos, & ſucceſſiuè cùm paragium non poſſit eſſe minus legitima,vt per *Andr.Napod.* et alios communitèr pœnès *Ioan. Franciſc. de Pont. conſ.65.nu.2. lib.1.* & cæteros recentiores, portionem Annæ debitam,attento numero trium filiorum, eſſe tertiam partem illius portionis,quam ab inteſtato habitura eſſet, ſi vti fœmina non excluderetur, vt ex *Andr.in Conſ.In aliquibus* docet *Petr.de Gregor.*cit.*quæſt.29.num.2.*

10 Nec prædictis obſtare dicebam vanam aduerſariorum prætenſionem, dùm præſupponebant,cum duobus fratribus ſuperſtitibus, qui communis patris ab inteſtato hæredes extiterãt vniuerſales, ac cum ipſa Anna eſſe omninò connumerandos prefatos Monachos Caſſinenſes, quãmuis illi nihilo accepto renunciauerint,ex eo,quòd renũciatio illa facta apparebat patri,eiuſq; hæredibus,& ſucceſſoribus, qui cùm eſſent ipſi fratres in ſeculo ſuperſtites, videbatur illos in paterna hæreditate ſucceſsiſſe etiã ex perſonis Monachorum renunciantium, & ſucceſsiuè partem facere, non ſolùm nominibus proprijs: ſed etiam vti renunciatarios Monachorum, ad quod probandum nonnulli allegabantur *Doctores*, ex quorum dictis fratrum intentionẽ fundari credebatur.

11 Dixi,& iterùm dico, *Doctorem* aliquem ex tot, tantiſquè, qui hucuſquè ſcripſerunt non inueniri, vt ſuppoſita renunciatione valida,adeò quòd nullo pacto reſcindi poſſit,affirmare auſus ſit, filium,vel filiam,qui nihilo accepto patri, eiuſquè hæredibus,& ſucceſſoribus renunciarunt eſſe connumerandòs inter filios, & ſic partem facere, dùm tractatur de taxanda legitima, ſiuè paragio alicuius ex filiis, ſiuè filiabus; etenim deciperetur ſatis,ſi quis crederet, renunciationem bonorum paternorum factam patri,eiuſquè hæredibus,& ſucceſſoribus eſſe ad hæredes tranſmiſſibilem,quãdoquidèm vt quis poſſit ad hæredes ſuos aliquid tranſmittere, neceſſe eſt, vt priùs acquirat, nàm ſine acquiſitione non poteſt dari tranſmiſsio; quando autèm pater recipit à filio renunciationem portionis ad illum ſuper bonis paternis ſpectantis, certum eſt,quòd nihil acquirit, eo enim tempore nihil habet filius quæſitum ſuper bonis patris, vt illud idem per renunciationẽ poſsit in patrem transferre, nàm cùm acquiſitionis caſus reſpectu portionis paternæ in vita ipſius patris exiſtere, & euenire non poſsit,quia viuentis non datur ſucceſſio,vulgatis iuribus,renunciando filius portionem paternã,nihil in patrem transfert, vt dici poſsit, patrem portionem illam renunciatam acquiſiuiſſe, & ſucceſsiuè eandem ad hæredes ſuos tranſmiſiſſe;vndè ne-

12 ceſſariò dicendum, renunciationem illam eſſe extinctiuam omninò,non autèm tranſlatiuam, recipiquè à patre non ad alium finem,niſi vt renuncians ſuccedere non valeat,non autèm vt per talem renunciationem ius aliquod in ipſum patrem, eiuſquè hæredes trãsferatur, ità ſatis egregiè *Hieronym.Gabr.conſ.135.nu.2.*& à *nu.22.*vſquè & per totum *nu.27.lib.2.*vbi ex *Oldra.Corne. Aymo.*& alijs diſcrimen conſtituit inter renunciationem, quæ fit fratri, & illam, quæ fit patri,vt prima tranſlationem importet, ſub illa tamen conditione, *ſi bona renunciata ad renunciantem deferantur,* ſecũda autèm meram, ac ſimplicem repudiationem, ſub illis verbis poſt *num. 24. in patre enim idem operari nequit, quia conditio non poteſt exiſtere antè eius mortem, & ſic nihil ei acquiri poteſt*,et poſt *num.27.*loquitur ſic,*idcircò concludendum eſt, ſiuè pater moriatur inteſtatus, ſiuè teſtatus renunciationem ei factam nihil ei iuris tribuere, ſed ſolùm efficere, vt filia nihil petere poſſit, Oldrad. dicto conſ. 132. cum alijs ſuprà adductis, renunciationes enim procurantur à parentibus ſecundùm communem vſum, ad effectum, vt filia ſuccedere nequeant, &c.* ſequitur *Georgius* omninò videndus *alleg. 29.à num.14.*vſquè ad *finem, Molfeſ. ad Conſuet.Neap.in tit. de renunciat. quæſt.6.num.23. D.Reg.Rouit.conſ.70. num.7.lib.1. Medic.*cit. *conſ.167.nu.2.& Dom.Reg.Capyc. Latro conſult.lib.2. conſult.76. num.47.*qui omnes loquuntur in caſu fortiori noſtro,nimirùm in filia, quæ dote recepta renunciauit ad beneficium patris, eiuſquè hæredũ, et ſucceſſorum,vt talis renunciatio tranſlationẽ

iuris

Digitized by Google

iuris in patrem reſpectu portionis paternę importare non poſsit, id, quod ſentit etiam *Affl.deciſ.*350 *num.*13.

13 Et quamuis noſter *Fabius de Anna conſ.* 45.*num.*46.47.*&* 55. demonſtrare conetur, licèt ad aliud propoſitum, quòd renunciatio, quæ fit à filia, vel filio portione recepta importet translationem (nàm quando nihilo recepto, prout in caſu noſtro expreſsè ſenſit contrarium *ibidem nu.*65. *verſ.tertio*) attamen eſt aduertendum, quòd *Doctores*, quos allegat, eius non probant ſententiam, quandoquidèm *Bald.* quem citat, et quem omninò legendum commẽdat *in l. pactum, col.* 2. *verſ. ſecundò quæro*, C. *de collatio.* hoc non dicit, ſed de illo tantùm quærit, nimirùm, an renunciatio facta à filia ad beneficium patris noceat nepotibus, et negatiuè concludit, ſi nihilo recepto renunciauit, ſecus verò ſi dote recepta, quia tunc mortuo patre videtur, quòd filia ſuccedat in portione, quam habuit, ſicquè renunciatio illa nocet ſequentibus, nõ vi repudij, ſed vi ſucceſsionis, et in hunc ſenſum loquuntur paritèr *Alex.conſ.*149.*num.*7. *vol.*7. *Franc.de Aret. conſ.* 91. per totam *primam col.* et alij, quos citat *Caſanat.conſ.*10.*num.*8.

14 Alij autem *Doctores*, qui ab *Anna* citantur, prout ſunt *Paul.de Caſtr.conſ.*252.*lib.*1. & alibi, *Soc.conſ.*34.*lib.*4. *&* *Surd.conſ.*244. *vol.*2. loquuntur in renunciatione, quæ fit à filia patri, eiuſq; hæredibus, & ſucceſſoribus de hæreditate materna delata, vt hæc translationem iuris importet ad beneficiũ patris, & ſucceſſiuè eius hæredum, & ſucceſſorum, & quæſtio erat, an in bonis maternis per filiam patri, eiuſquè hæredibus renunciatis, mortuo demùm patre, filijs primi, & ſecundi matrimonij hæredibus inſtitutis, ſuccedere deberẽt tantùm filij primi matrimonij, quorum renuncians erat ſoror vtrinquè coniuncta, vel etiam filij ſecundi matrimonij, & quòd omnes ſuccederent, reſponderunt, *Peregrinus* verò *conſ.*16. *lib.*4. quem citat *Dom.Reg.Galeot. in addit. ad conſ.de Medic.*167. loquitur de filio, qui mortuo patre cùm Religionem capacem profiteri vellet, legitimam ſibi à patre in teſtamẽto relictam ad fratrum beneficium renunciauit, & cùm dubitaretur, an hic filius renuncians in taxanda legitima aliorũ filiorum faceret numerum, reſpondit *Peregrin.* & benè, quòd ſic; vndè conſtat enixè, *Doctores* prędictos loqui in caſibus diuerſis, prout loquitur ſimilitèr *Ronit. deciſ.*85. vbi fuit facta renunciatio fratri de omnibus ſucceſſionibus deuolutis, & deuoluendis, & tractabatur, an renunciatarius virtute renunciationis prædictæ tàm ex perſona propria, quàm fratris renunciantis potuiſſet auunculo ſuccedere, qui quidèm caſus ad rem, de qua agimus non pertinet, quò fit, vt concludamus, omninò renunciationem quantùmuis amplam factam à filio patri, eiuſquè hęredibus, & ſucceſſoribus, ſiuè portione aliqua recepta, ſiuè nihilo recepto eſſe merè extinctiuam reſpectu ſucceſſionis bonorum paternorum, non autèm translatiuam, cùm eo tempore nullum ius habeat filius ſuper bonis paternis, quod poſſit per renunciationem in eundẽ patrem trãsferre, etiam reſpectu legitimæ, ad tradita per *Bald. in l.lex Cornelia, ff.de vulg & pupill.* per *Afflict.in cap.*1. intrà *n.*4. *verſ.nec obſtat, in tit.quemadm. feud.ad filium*
15 *pert.* & latiùs per Me *lib.*1. *c.*143. ſed illud tantùm conſiderari diſcrimen, quando fit renunciatio portione recepta, & quando nihilo recepto, vt quando filius renunciat aliquo recepto faciat partem in taxanda aliorum legitima, nàm ex quo aliquid recepit, videtur ac ſi totalitèr patri ſuccederet, & hoc eſt, quod voluit dicere *Bald. in d. l. pactum, C.de collatio.* eſtquè ratio vnica, & fundamentalis illorum, qui voluerunt, vt filia dotata faciat partem, licèt non admittatur ad partem, quando autèm renunciauit nihilo recepto, quia tunc in patris hæreditate nulla ſucceſſio ſibi debetur, ſequitur neceſſariò, vt is nec partem, nec numerum faciat, & procedit theorica eiuſdem *Bald.in d.l.vnica, C.quando non petent.partes*, cui non aduerſantur dicta per *Ant.Fab. de erroribus pragm. decad.*12. *error.*8. *num.*14. de quo meminit *Griuell. deciſ.Dolan.*34.*nu.*61. ſupponit enim *Faber*, renunciationem à filio factam nihilo recepto fore reſcindẽdam, ſicq; filium renunciantem ſuccedere poſſe, etenim quando hic caſus eueniret, dubium non eſt, quòd filius, qui renunciauit, faciat partem, quia paritèr ſtante nullitate renunciationis, ad partem admittitur, id, quod ad caſum, de quo agimus, non pertinet.

16 Vltimò dicebam, quòd ſi contrà iuris regulas aſſeuerare vellemus, vt renunciatio hæc eſſet verè translatiua, adhùc filius, qui patri nihilo accepto renunciauit, in taxanda aliorum legitima, ſiuè paragio non eſſet connumerandus, etenim ſuppoſita translatione, ſequitur neceſſariò affirmandum, portionem renũciatam in patris hæreditate remanſiſſe, in qua quidèm hæreditate cùm ſit taxanda legitima vni ex filijs,

efficitur

Digitized by Google

efficitur illa pinguior ex portione, quæ mediante renunciatione ad patrimonium acceſſit, quandoquidèm magis communitèr voluerunt *Doctores*, portionem à filio patri, eiuſq; hæredibus, & ſucceſſoribus renunciatam, non niſi hæreditati accreſcere, non autem filijs hæredibus, & ſucceſſiuè quando tractatur de taxanda legitima maſculorum, ſiue paragio fœminarum, ad finem vt illa, ſiuè illud augeatur, inter bona hæreditaria includitur portio renunciata, videantur *Ant. Fab.* citata *decad. 12. error. 9. Ferrer. in addit. ad Guid. Pap. deciſ. 295. circà finem*, ſub illis verbis; *Veriùs ergò eſt, portiones filiorum renunciantium accreſcere hæreditati, non hæredi, quod Ant. Fab. in tract. dè errorib. pragm. rectè notauit decad. 12. error. 9. & 10. vbi differentiam eſſe docet maximam, an dicamus, hæredi, an verò hæreditati has portiones accreſcere, nàm ſi accreſcerent hæredi, illæ portiones non venient in reſtitutionem fideicommiſſi, nec ex illis legitima aliorum liberorum detraheretur, quod falſum eſt, quia certũ eſt, huiuſmodi portiones tanquàm hæreditarias in fideicommiſſi reſtitutionem venire, & ex illis, vt ex reliquo patrimonio patris legitimam aliorum liberorum detrahi, &c.* idemquè alijs pluribus omiſſis affirmauit *Griuel. cit. deciſ. 34. num. 63. verſ. ſi verò facta ſit in gratiam patris*; ſicq; deciſum per Sacr. Conſil. habetur ex deciſione relata per *Rouit. cit. conſ. 70. in fin.* contrà id, quod in ea conſultatione tuebatur, quem nunc malè Me inſecutum fateor *lib. 1. cap. 152. num. 10. & 11.*

17 Quibus omnibus plenè, ac maturè diſcuſſis in cauſa prædicta de Ligorijs fuit deciſum ſecundum hìc per Me allegata, interuenientibus Domino Præſide S.C, ac ſex alijs Dominis Regijs Conſiliarijs, prodijtq; deciſio per modum legis condendæ, his, quæ ſequuntur verbis.

Die 19. menſis Decembris 1644.

Facto de prædictis verbo in S.R.C. per Regium Conſiliarium Andream Prouenzalem.

Per S.R.C. declaratum eſt, Fratres Monachos profeſſos in Religione S. Benedicti in liquidatione paragij, ſiuè legitimæ non facere partem, ſtante renunciatione facta per ipſos, nihilo recepto, hoc ſuum, &c.

Andreas Prouenzalis.

Acta conſeruantur in Banca de Amito.

S V M M A R I V M.

1 *Filia naturalis à patre minus congruè dotata an patre mortuo nulla ſuperſtite legitima ſobole, poſſit congruæ dotationis petere ſupplementum, & num. 3. 6. 12. & 13.*

2 *Filia ſpuria quid à patre prætendere poteſt, & num. 10.*

4 *Filia debet eſſe contenta dote, quam pater ei aſſignauit, & num. 5. 7. & 11.*

8 *Filiæ naturali nec hæreditas, nec legitima debetur, ac proindè contratabulare non poteſt, & num. 9.*

A R G V M E N T V M.

Agitur, an filia naturalis minus congruè à patre dotata, patre mortuo, nullo relicto legitimo deſcendente, nec coniuge, poſſit ab hærede teſtamentario congruæ dotis petere ſupplementum, maximè ſi in dotatione enormiſſima concurrat læſio. Portio filiabus naturalibus in bonis patris debita quanta ſit, & an illis aliqua ſuperſit actio ad paternum teſtamentum infringendum, & de alijs ad materiam pertinentibus.

C A P. XCIV.

1 Filia naturalis à patre minus congruè dotata, reuocatur in dubium, nũ patre mortuo, nulla ſuperſtite legitima ſobole, nec coniuge, poſſit ab extraneo hærede inſtituto congruæ dotationis petere ſupplementum, ſicquè proponere, incongruè fuiſſe dotatam?

De hac quæſtione hoc anno in Supremo Regni huius Senatu diſputari contigit, in cauſa Lucretiæ de N. filiæ naturalis, ſeù potiùs ſpuriæ quondam Camilli de N. quæ

cũ fuiſſet à patre dotata, aſſignatis annuis duc.70. pro capitali ducatorum mille debitorum per Marchionem Gagliati, mortuo patre, ac demùm Marchione N. eiuſdẽ Camilli nepote, & hærede teſtamentario, ſupplicationem in Sacr. Conſil. porrexit, in qua aſſerendo, fuiſſe ipſam in dotatione à patre facta enormiſſimè læſam, petijt, cogi hæredes dicti Marchionis, hæredis Camilli, ad aſſignandum, & præſtãdum integram portionẽ, quæ de iure ipſi filiæ debebatur, habita cõſideratione ad facultates per patrem relictas, aſcendentes ad ducatos centum mille, & quatenus hæc petitio non militaret, condemnari hæredes ad congrua, & condecentia alimenta præſtandum, vndè dubitari contigit, quid iuris?

2 Ego, qui hæredum iura tuebar, pro excluſione intentionis actricis, cui omne ius reſiſtebat, conſideraui primò, quòd cùm ex in facto deductis, Lucretia non poterat, niſi Camilli filia ſpuria denominari, vti talis, ſi à patre in vita dotata nõ extitiſſet, aliud ab hæredibus Camilli pretendere non potuiſſet, niſi vt dotaretur, quam quidem dotationem, quantitatem, & valorem alimẽtorum excedere non poſſe, ſcripſerunt *Bar. in authent. ex complexu, C. de inceſt. nupt.* & in *l. fin. ff. de hisquibus vt indignis, Capyc. deciſ. 181. nu. 1. Benintend. deciſ. 22. nu. 11. Roland. conſ. 74. num. 43. lib. 1.* & hoc ex ſumma iuris canonici æquitate, & indulgentia, *cap. cùm haberet, in fine, de eo, qui dux. in matrimoniũ, quam polluer. per adulter. vbi gloſ. Abb. & Canoniſtæ* communitèr, *Surd. de aliment. tit. 1. q. 10.* poſt *nu.* 5. cùm de iure ciuili, filio ſpurio neq; alimenta debeantur, *§. fin. authent. quibus modis natur. efficiant. ſui, authẽt. ex complexu, C. de inceſt. nupt. l. humanitatis,* & in *authent. licèt, C. de natur. liber.*

3 Et in filia merè naturali, quòd pater nõ teneatur ad aliud, niſi ad eam dotandam pro concurrenti quantitate, ex qua viuere poſſit, tenuerunt *Bal. in l. neq; mater, num. 3. C. de iur. dot. Nicol. Euerard. in loco ab alimentis ad dotem, col. 2. verſ. quarto iſtud facit, Tiraquell. de iure primogen. quæſt. 62. num. 12. verſ. quanquàm uè tu hic, Bald. Nouell. de dot. par. 6. priuileg. 16. col. 2. verſ. non tamen poſſet,* & *Io. Campeg. tract. de dot. part. 1. quæſt. 17. verſ. & tenetur in dotem dare tantum, quod ad alimenta ſufficiat,* vndè cùm Lucretia fuerat idm dotata, & ſatis congruè, nàm vltrà dotes ducatorum mille ei aſſignatas, fuerant eidẽ legati per Marchionem N. Camilli hæredẽ alij ducati quatuorcentum, quæ quidèm quantitates ſimul iunctæ faciebant ſummam ducatorum mille, & quatuorcentum, non videbam, quid ampliùs prætendere potuiſſet.

4 Secundò, ceſſare etiam ex alio dicebam omne dubium, nàm cùm dotata fuerat Lucretia à Domino Camillo eius patre, etiam ſi incongruè dotata fuiſſet (prout contrarium manifeſtè apparebat) receptiſſimæ ſuccedebat Scribentium ſententia, vt remanere deberet contẽta de dote accepta, nec alitèr admittenda ad incongruam dotationem allegandam, ità *Bal. in authen. res, quæ, num. 16.* ibi, *vel dic contra, quòd debet ſtare contenta quacunq; dote, C. commun. de legat. Paul. de Caſtr.* in *d. authent. res, quæ, num.* 8. ibi, *quia tunc ipſe pater eſt moderator, & arbiter congruæ dotis,* & clariùs *conſ.* 403. *nu.* 2. *Alex. conſ. 33. num. 4. lib. 4. Iaſ. in l. voluntatis, nu. 1. C. de fideicommiſſ. Dec. conſ. 26.* vbi *num.* 2. ait, dotem, quæ patri competens viſa eſt, in dubium reuocari non poſſe, nec ei eſt referenda quæſtio, quòd incongruè dotauerit, *Alciat. de præſumpt. regul. 1. præſumpt. 2.* per totam, & *num. 8. Burſat. conſ. 8. nu. 5. & ſeq. lib. 1. Tiraquell.* ad *l. ſi vnquàm,* in *præfat. num.* 36. quo loci citando *Paul. de Caſtr.* dicit, in paterna dotatione ſubtilem indagationem faciendam non eſſe, *Ruin. conſ. 52. num. 13. lib. 2. Honded. conſ. 10. nu. 32. lib. 1.* vbi doctè loquitur, *Laderch.* omninò videndus *conſ.* 126. *& ſeq. Camill. Salern. ad Conſuet.* noſtras, in illa, quæ incipit *Si moriatur,* in *additione,* incipiente *Paragium, fol.* mihi 96. *liter. E.* vbi dicit hæc verba: *Et nouiſſimè in cauſa Antoniæ Cãgianæ cum Magnifico Cæſare, & fratribus, quæ cùm habuiſſet dotes vnciarum quadraginta, quæ attentis facultatibus tempore mortis patris, non aſcendebat ad legitimam, petijt ſupplementum illius, & non obſtante, quòd nec etiã renunciauerat, iunctis Aulis de conſenſu omniũ celeberrimorum patrum, die 9. Aprilis 1552. fuit lata ſententia, abſoluendo dictos conuentos ab impetitione dictæ Antoniæ actricis, referente Domino Io. Andrea de Curte, ſententia extat pẽnès Coppulam, & idem fuit deciſum in cauſa Lucretiæ Cerellæ cum fratribus, referente Magnifico Scipione de Aretio, Actuario Iubeno, & ſimilitèr in cauſa Magnificæ Iſabellæ de Rugerio cum Magnifico Matthæo filio primogenito, referente Magnifico Io. Thoma de Minadois, Manguſio Actorum Magiſtro, nec non & in cauſa Franciſchæ Caſanoua cum Io. Carolo eius fratre.* hæc *Camill. Salern. Rot. deciſ. 940. num. 6.* pẽnès *Seraphin.* & *dec. 432. num. 11.* in *poſthum. Farinac. Theſaur. ſilius quæſt. foren. lib. 4. q. 4. num. 11. & 12. Cæſar Barz. dec. 19. n. 24.* cum *ſeq. Menoch. conſ. 247. n. 47.* & alii.

Fuit ſimilitèr annis ſuperioribus ſecundùm hanc opinionem per Sacr. Conſil. deciſum in cauſa Iuliæ Zito, quæ cùm dotata eſſet à Io.Alphonſo patre cum dote ducatorum trium mille, & quincentum, patre mortuo, inſtitit,condemnari Dominum Anacletum Zito V.I.D. eius fratrem, communis patris hæredem vniuerſalem ad paragii ſupplementum,allegans,paternas facultates traſcendere ducatos ſeptuagintamille,ſicq; dicebat,fuiſſe in dotatione enormiſſimè læſam, compilatoq; proceſſu fuit Dominus Anacletus frater ab impetitis per ſororem abſolutus,referente Conſiliario de Angulo, viro Hiſpano morigeratiſſimo, ſub die 22.Maii 1627. pęnès Romanum Actorum Magiſtrum.

5 Hac ſtante concluſione, non obſtare dicebam ea, quæ deciſa refert *Gramm. deciſ.* 101.cum *ſeq.* nàm in caſu illius *deciſionis* fuit conſiderata qualitas viri,cui filia à patre dotata nupſerat, & cùm dotes ſummã non tranſcendiſſent ducatorum octincentorum, & facultates patris dotantis excederent ducatos viginti mille, ac vnicus ſupereſſet filius, cenſuit Sacrum Conſilium, petitum ſupplemẽtum non niſi in alijs ducatis octincentum eſſe arbitrandum, & tamen legitima, quæ ad hanc filiam de iure ſpectabat, importabat ſuprà ducatos tres mille,& tercentum.

6 Sed quicquid de hac concluſione ſit iudicandum, ceſſabat prorſus omnis dubitatio in occurrẽti controuerſia,in qua actrix, quæ congruæ dotis petiebat ſupplementũ, non erat filia legitima, & naturalis,de cuius incongrua dotatione *Doctores* diſputarunt,ſed ſpuria prorſus,& ſi illi fauere velimus, naturalis dumtaxàt, quæ quidèm naturalis filia ſi à patre dotata proponitur, nemo hucuſquè in dubium reuocare auſus fuit, an ſi dicat, ſe incongrue dotatam,defuncto demùm patre dotante cum teſtamento, audiri debeat,dotis petens ſupplementum, ad hoc dico,ſi renunciatio non

7 interueniſſet, etenim ſi adhærere velimus *Doctoribus* illis,qui tenuerunt,poſſe filiam incongruentèr à patre dotatam, dotis ſupplementum poſt patris mortem petere, fallacem dicebam Partis aduerſæ argumẽtationem,dùm contendebat,quòd ſicut filia ex legitimo matrimonio ſuſcepta incõgruè dotata à patre,& minus legitima,poteſt patre mortuo,illius petere ſupplementum, ità filia naturalis, cui debentur duæ vnciæ,ſatis.n.diuerſa ratio conſideratur in filia legitima, quàm in naturali,lex.n. ſtatuit, vt filijs legitimis,tàm ex teſtamento, & ab inteſtato, quàm contra teſtamentum legitima debeatur, vndè,qui contra magis communem,& receptam opinionem dixerunt,vt filia incongruè à patre dotata,poſſit dotis petere ſupplementum,ex illa vnica ratione hoc affirmarunt, quia fuit fraudata in legitima,ſicquè dotis illud ſupplementum ab hæredibus patris ſupplendum arbitrati ſunt pro concurrenti quantitate legitimæ,quam ſemper filii petere poſſunt, niſi ſpecialitèr fuerit ei renunciatum,vt dicebat *Gramm.*cit.*deciſ.*101.cum *ſeq.*hæc ra-

8 tio ceſſat prorſus in filia naturali, cui nec hęreditas,nec legitima aliqua debetur,*l.*1. & toto *tit. C.de natur.liber.l.*1. in *princ.ff.de bonor. poſſeſſ.contrà tabul. Bald.in d.authent. res,quæ,num.*7.ibi, *item legitima debita iure naturæ,non debetur naturalibus,* & quamuis ex aſſe toto duæ debeantur vnciæ, hoc tamen ab inteſtato, nulla legitima ſuperſtite ſobole,nec legitima coniuge, vt in *authent. licèt,C.de natur liber.*& in *§.ſi verò filius, authent.quibus mod.natural.effic. ſui,*decedente autem patre cum teſtamento,vbi perſona, quamuis extranea inſtituta eſt hęres,natu-

9 ralis filius,vel filia, quamuis præteriti de nihilo conquæri poſſunt, cùm nulla ſuperſit eis actio ad paternum teſtamentum infringendum, ſunt iura in *l.humanitatis,*ibi, *ſi hoc ſcilicèt naturalis pater voluerit,*& in *l.fin.*ibi,*ſed hoc in ijs tantummodò ſancimus,in quibus voluntate aliquid conſequuti ſunt, C.de natur. liber. gloſ. in d.l.*1*.ff.de bonor. poſſeſſ. contrà tabul. Bart.in §.ſi quis igitur, num.*8. *authent.quibus mod.natur.efficiant.ſui,Bald.in d.l.fin.num.*2.*C.de natur.liber.*& in *l.fin.nu.*8. *C.vndè legit.*& in *l.*1.*in princ.C.quorum bonorum, Franc.Marc.deciſ.*12. *Maſtrill.deciſ.*85. *num.*19. *Craſſ.in §.legitima, quæſt.*3.*num.*2. vbi quòd nec etiam pater poteſt cogi ad filiam naturalem dotandum, *Mart.in ſum. ſucceſſ.legal.part.*1.*quæſt.*16.*art.*1.*nu.*7.*&* 8. vbi alios citat, *Peregr. de iure Fiſci,lib.*3.*tit.* 18.*num.*24.*Borrell.in ſumm.deciſ. part.*3.*tit. de legit.num.*61. cum *ſeq.*& his addo *Salernit. deciſ.*9.*num.*4.ſub illis verbis, *quod Ego non crederem,quia pater inſtituẽdo extraneum hæredem, ipſa dictis vncijs priuatur.*

Si igitur filiæ naturali nulla debetur legitima portio contra patris voluntatem, quo pacto,dicebam Ego,argumentari poſſe à filia legitima ad naturalem?

10 Nec valet dicere, addebam,deberi ſupplementum dotis filiæ naturali, habita cõſideratione ad alimenta,quæ ipſi, ſecũdùm patris dignitatem,& facultates debentur,

nam hoc nulla lege, ratione, aut *Doctorum* authoritate probatur, quando filia naturalis eſt iam à patre dotata, & virum habet, videatur, quæſo, notabilis doctrina *Petri de Benintend. decıſ.* 22. *num.* 9. vbi in hęc aurea verba prorumpit, *cùm igitur Iudicta haberet maritum, vt conſtat ex proceſſu, & habuerit dotem, dicitur habere vndè ſe alat, ex eo, quia maritus tenetur vxorem alere, nulla etiam dote conſtituta, ſiuè data, &c.* etenim exclamabam, pernicioſum ſatis eſſe in Chriſtiana Republica introducere, vt filia ſpuria, ſiue naturalis in vita à patre dotata poſſet patre mortuo, ab illius hęredibus teſtamentariis dotationis petere ſupplementum, ſub prętextu, quòd dos conſtituta ad ſubminiſtrationem eorum, quibus indiget, nõ ſufficiat, peto enim, quę dos datur hodiè etiam legitimis, & naturalibus, ſiuè Magnates, ſiuè Populares inſpiciamus, vt ſat ſit ad ſubminiſtranda ea, quæ mulieribus nuptis neceſſaria ſunt? Illa enim controuerſia, quam conſiteor non leuem inter *Doctores*, an in pręſtandis alimentis ſpuriis, & naturalibus liberis, ſit perſonarum qualitas inſpicienda, vel potiùs habita ratione ad neceſſariam, & ſimplicem illorum ſubſtentationem, ad caſum noſtrum non pertinebat; ſed tantùm de illius veritate indagandum, quando filij naturales maſculi apud patrum hæredes inſtant pro alimentis; in filiabus aûtem, quæ dotem à patre receperant, nemo de hoc dubitauit, & me-
11 ritò, nam ſi magis communitèr tenuerunt *Doctores*, vt quando dos data eſt à patre filiabus legitimis non ſit de cætero quærendum, an congrua, vel incongrua ea fuerit, quid dicemus de ſpurijs, & naturalibus, quibus nulla legitima portio contra patrũ voluntatem à lege tributa fuit, tùm etiam, quia viros habeant, quorum onus eſt coniuges alere, *Iacob. de Aren.* & *Bal.* in *l. ſi cùm dotem*, §. *ſin autem in ſæuiſſimo, ff. ſolut. matr. Cyn. in l. quod in vxorem, C. de negot. geſt.* quos refert, & ſequitur *Benintend.* cit. *decıſ.* 22. *n.* 9.
12 His ſic ſtantibus, non obſtare, dicebam, ea, quæ decıſa refert *Reg. Salernit.* in ſuperiùs relata *decıſ.* 9. de qua aduerſarij faciebant magnum feſtum; ſatis enim diximus, deciſionem illam eſſe ad caſum noſtrum inapplicabilem; loquitur enim *Salernit.* de patre naturali, qui ab inteſtato deceſſit, Camillus autem deceſſerat cum teſtamento, nepotem ex germano fratre inſtituendo, quod proindè non mirum, ſi Sacrum Conſilium, ſecundùm quod in deciſione illa refertur, iudicauit, nimirùm vt filia naturalis inteſtato patri ſuccedere deberet in duabus vncijs, imputatis dotibus à patre in vita receptis.
13 Inapplicabilis erat etiam *deciſio Præſ. de Franch.* 283. vbi dicit, non eſſe iudicandũ exceſſum, vt filiæ ſpuriæ ex locuplete, & clariſſimo viro natæ dentur in dotem ducati tres mille; etenim in caſu illius deciſionis pater, qui erat Marchio, & Capitaneus Generalis, & cum opibus aſcendentibus ad ſummam ducatorum centum ſexaginta millium fecerat in teſtamento huius quantitatis legatum filiæ ſpuriæ pro eius dotibus, de cuius ſatisfactione cùm poſt mortem patris legantis controuerteretur, fuit pro filia iudicatum, eo maximè perpenſo, cùm filia hæc erat nuptui tradenda, & in Regno ſpuriæ niſi auro onerantur, virum de facili inuenire non poſſunt.

Die 20. Nouembris 1638. fuit deciſum ſecundùm hic allegata, vt videre eſt penès *D. Reg. Capyc. Latro deciſ.* 99.

SVMMARIVM.

1 *Filij reorum criminis læſæ Maieſtatis omnium ſucceſſione priuantur, ſed quæſtio eſt, an hæc concluſio intelligenda ſit in filijs antè delictum natis, num.* 2. 5. 7. & 8.
3 *Filij nati antè delictum non poſſunt dici proceſſiſſe antè ex radice infecta.*
4 *Conceptus ſi quis fuiſſet à primis noſtris parẽtibus, originale peccatum non contraxiſſet.*
6 *Libertus ſi fuerit propter aliquod delictum in ſeruitutem reuocatus, hæc reuocatio non nocet filijs ſuis natis antè delictum.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an filij reorum criminis læſæ Maieſtatis diuinæ, vel humanæ antè delictum nati adhùc parentum, cęterorumquè ſucceſſione ſint priuandi, ſicut priuantur, qui poſt delictum à patre cõmiſſum procreati ſunt, & de alijs ad materiam.

Digitized by Google

C A P. XCV.

1 FIlios Reorũ criminis læſæ Maieſtatis diuinæ, vel humanæ,parentum, cæterorumq; aſcendentiũ, & collateralium ſucceſſione priuari, probãt iura nimis vulgata in *cap. vergentis,de hæret.in 6.*& in *l.quiſquis*, §.1.*C. ad l.Iul.Maieſt.*& vtrobiquè *DD*.cõmunitèr.

2 Sed quęſtio eſt non modica inter *DD*.an diſpoſitio hæc intelligenda ſit,non ſolùm de filijs poſt commiſſum crimen procreatis; ſed etiam de illis antè delictum natis, cuius veritatem cùm indagare voluiſſem, inueni, crebriùs obtinuiſſe ſententiam illorum,qui tenuerunt,pœnas *d. cap. vergentis, & d.l quiſquis* non niſi filios poſt patris delictum procreatos afficere; illos autem,qui anteà geniti ſunt, his pœnis non ligari, rationes principaliores ſunt hæ,&

3 Prima ſe offert, quia filij nati antè delictum non poſſunt dici proceſſiſſe ex radice infecta,prout orti poſt delictũ;timor enim, nè parentum mores in Reipublicæ perniciem inſequantur,nõ ità vrget in filijs antè patris crimen natis, ſicut in illis poſt delictum procreatis, ex quo ſtirps vndè primi profluere nondùm erat infecta.

4 Secunda ratio deducitur ab exẽplo peccati originalis,& pœnarũ,quibus nos *Adami* poſteri ob illud punimur, ſi quis enim natus, vel conceptus fuiſſet antequàm *Adam* Dei præceptum tranſgreſſus fuiſſet, vtiquè nequè peccatum originis contraxiſſet, nec pœnis, quibus à Deo genus humanũ ob illud punitur,fuiſſet affectus, probant ex *D. Auguſtino* Theologi communitèr 1.2 *quæſt* 81.

5 Tertia vrget ratio,quę deſumitur ex *tex. in l. ex facto* 17. *§. ex facto,ff. ad S. C. Trebel.* vbi habetur, quòd ſi hæredi inſtituto eſt iniunctum grauamen de reſtituenda hæreditate alicui,ſi ſinè liberis decederet, et hic talis demùm propter aliquod graue delictum deportatus eſſet, filij ex eo nati tunc demùm conditionem illam, ſi ſinè liberis facerent deficere, ſi nati eſſent poſt patris delictum, ſeù deportationem, ſecus verò ſi antè,ratio aſsignatur in *tex.* quia nati poſt deportationem videntur ex alio homine geniti, non ſic illi, qui anteà procreati fuere,vndè voluit *I. C.* conſtituere differẽtiam inter natos antè,et poſt delictum.

6 Quartò ſtringit fortiſsimè diſpoſitio *tex.in l.2.C.de libertis,& eorum liberis*, vbi ſi libertus propter aliquod delictum,ſiuè ingratitudinem in ſeruitutem reuocetur, hęc reuocatio filijs natis, dùm libertate fruebatur,non nocet, et ſic remanet liber, reddit rationem *tex.*per verba nimis clara, nimirùm, *quia illis parentum delicta non nocẽt, quos antè delictum natos eſſe conſtat.*

7 Quibus, et alijs rationibus attentis pro filijs antè delictum natis reſponderunt

Petrus,Cynus,Io.Fab.et Ang.in d.l.quiſquis.

Lucas de Pen.in l.1. nu. 8. *C.de petitio. bonorum ſublatis,lib.* 10.

Io. Calder. in cap.vergentis, de hæret. & in *conſ.*3.eodem *tit.*

Io.de Anania in d. cap. vergentis.

Iul.Clar.in §.Hæreſis,num. 17.*& in* §. *læſa Maieſtatis crimen,num.*12.

Gregor. Lopez in l. 2. *in verb. ſu Izos, tit.*2. *delas trayciones,par.*7.

*Molin.de Hiſp.primog.lib.*4.*c.vlt.*ſub *n.*55.

*P.Molin.de iuſtit. & iur.tract.*2.*q.* 658.*nu.* 20.*& ſeq.*

*Symancas de cathol. inſtitut.tit.*29.*nu.*23.

Farinac. ſic deciſum referens *tract. de crim.læſa Maieſt.q.*116.§.3.ſub *nu.*92.

*Ant.Gomez in l.*9.*Tauri,num.*51. *verſ. nec obſtat tex.in l.quiſquis.*

D. Io. Vela de pœnis delictorum,c. 21. *verſ. ſecundò puniuntur.*

Hieronym.Zeuaglios comm.contra comm.q. 653.qui latè,& doctè quæſtionẽ diſputans, hanc defendit ſententiam, innumeros referens *DD.* tàm antiquos, quàm recentiores,illam inſequentes, eamquè veriorem, æquiorem, & magis communem fatetur, ſicquè,vt nullo modo, nequè in iudicando, nequè conſulendo ab ea recedatur, atteſtans & tandem ſub *num.* 30.*&* 39.ſic aliàs in ſupremo Regis Hiſpaniarum Conſilio iudicatum.

Rot.Rom. ſemel,atquè iterùm in vna *Romana fideicommiſſi de Cincijs* coràm olim *Eminent.Virili*,ſub die 17.Maij 1627. & coràm *D.Buccabella* ſub die 15. Nouẽb. 1638.

Hãc eandem ſententiam amplexi fuere Domini de Regia Camera Regni huius in cauſa perduellionis olim Principis Santiæ, quorum filij antè delictum nati ad gentilitium fideicõmiſſum fuerunt admiſſi, & vt dixit mihi vnus ex Dominis Votantibus,nemine contradicente.

8 Et ad generalitatem *tex.in d.l.quiſquis,§. filijs*,& in *d.cap.vergentis* ſatis benè fuit reſponſum per *P. Molin. Zeuagl.* & alios ſuprà relatos, nimirùm, quòd cùm diuerſa ratio conſideretur inter natos antè, & poſt deli-

Digitized by Google

ctum, non eſt inconueniens, vt iura in d. *cap. vergentis*, & in *d. l. quiſquis, §. 1.* indiſcriminatim loquentia diſtinguantur, declarētur, & interpretentur ſecundùm alias leges, aliaquè iuris principia; vndè ſi certam legem habemus, vt delicta parentum filijs antè criminis patrationem natis nocere non poſsint, ut diſponitur in *d. l. 2. C. de libertis, & eorum liberis*, quando demùm generalitèr ſancitum inuenimus in d. *cap. vergentis*, & in *d. l. quiſquis*, ut filij hæreticorum, & rebellium parentum, cæterorumq; aſcēdentium, & collateralium ſucceſsione priuentur, intelligenda, & interpretanda eſt hęc diſpoſitio, ut loquatur de filijs poſt parentum crimen natis, & non de illis anteà procreatis.

SVMMARIVM.

1 *Filius abſtinens ſe à patris hæreditate poteſt ſe pœnitere, & in illa intrà certum tempus ſe immiſcere, & quid ſi iudicialitèr abſtenſionem declarauerit, num. 2. & quid ſi bona hæreditaria hoc medio tempore alienata reperiuntur, uel à ſubſtituto, aut à uenientibus ab inteſtato præoccupata, & num. 3. 4. 5. & 6.*

7 *Filius immiſcens ſe hæreditati paternæ, an poſſit demùm ab illa ſe abſtinere, cùm detegerit magno ære alieno grauatā, & nu. 8. 9. & 16.*

10 *Reſtitutio competit etiam maioribus concurrente iuſto errore, & facti ignorantia, et nu. 12. 13. 14. et 15.*

11 *Reſtitutio conceditur maioribus ex clauſula generali, ſi qua mihi iuſta cauſa.*

17 *Inuētarij beneficiū Florētinis non ſuffragatur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an filius, qui mortuo patre ab illius hæreditate ſe abſtinuit, poſſit ſe pœnitere, & in illa ſe immiſcere, ſi infrà tempus ad pęnitendum ſibi præſcriptum bona hæreditaria à ſubſtituto, vel venientibus ab inteſtato pręoccupata fuere, & de vero intellectu *l. fin. C. de repud. uel abſtinen. hæredit.*

Filius immiſcens ſe hæreditati paternæ an poſſit ſe abſtinere, ex quo detegit, magno ære alieno eſſe illam grauatā, & de alijs ad materiam pertinentibus, vbi nouiſſima *deciſio Sacra Rota Romana.*

CAP. XCVI.

1 Filius in maiori ætate cōſtitutus ſi paternam ſibi delatam hęreditatem recuſauerit, poterit infrà triemnium, à die .ſ. abſtenſionis ſe pœnitere, & in illa ſe immiſcere, dummodò bona hęreditaria hoc medio tempore diſtracta non reperiātur, ſin autem minor ſit, iſtud idem triemnij tempus ad ſe pœnitendum conceditur, decurrendum tamen à die elapſi quatriennij, quod maioribus completa minori ætate ad ſe reſtituendum à iure conceſſum eſt, hoc dicit *tex.* vulgatus in *l. fin. C. de repud. vel abſt. hæredit.* cuius diſpoſitionē pro-
2 cedere teneo indubitantèr, quàmuis in iudicio filius comparens abſtenſionem declararet, nàm cùm *lex* iſta non diſtinguat, an reuocatio fuerit extraiudicialis, vel iudicialis, nec nos diſtinguere debemus, ſicq; libentèr adhæreo ſententiæ *Bal.* hoc firmàtis in d. *l. fi.* in *fine*, quicquid contrariū priùs ſenſiſſe videtur in *l. 2. nu. 3. C. de iuris, & fact. ignor.* idemquè ſatis benè tenet *Iaſ.* in eadē *l fin. in 4. limit.* vbi dicit, limitationem à *Bal.* traditam in d. *l. 2.* falſam eſſe, ac ideò meliùs contrarium ſcripſiſſe in d. *l. fin.* hoc idē ſatis notantèr *Gugliel. de Bened.* omninò videndus in *cap. Raynutius*, in *uerb. mortuo itaque teſtatore, il 2. nu. 132.* vbi addit, iudiciorum rigorem in hoc nihil operari.

3 Diximus, eiuſdem *l.* tenore attento, dūmodò bona hæreditaria intrà illud triennium ad reuocandam abſtenſionem conceſſum, alienata non reperiantur, intellige à creditoribus, vt ſatis credo probari in d. *l. fin.* & expreſsè dixit *gloſ. in l. quòd ſi minor 25. §. Sceuola*, in *uerbo repellendum, ff. de minor.* ſed quid ſi à ſubſtituto, quem pater filio dedit præoccupata ſunt, vel eo non exiſtente à cohærede, vel & tandèm à veniētibus ab inteſtato? *gloſ. ibi in verb. reſeruetur*

ſen-

ſentijt, *legem* illam intelligendam eſſe in filio, cui à patre ſubſtitutus, vel cohæres datus non fuit, ſicquè ipſis exiſtentibus, ceſſare prorſus eiuſdem *l.* beneficiũ, ſecus verò in venientibus ab inteſtato; *Paulus* verò *Caſtrenſ.* de ſubſtituto verbá faciens in *d.l. fin. num.*5. *verſ. mihi videtur* contrarium tenet, ſicquè contendit, ſubſtitutum adire nõ poſſe, quouſquè filius poteſt abſtenſionem reuocare, & adire, eoquè pendente tempore excluſum cenſeri non poſſe, cùm ſubſtitutus nunquàm admitti poſſit, niſi excluſo priùs pęnitùs inſtituto, *l. quandiù, ff. de acquir. hæredit.* alij autem diſtinguunt inter
4 ſubſtitutum, & cohæredem, vt in primo, eo ipſo, quòd filius abſtinuit, non ſit ampliùs locus reuocationi abſtenſionis, in ſecundo verò, & ſic in cohærede idem, ſi hæreditatẽ ille adiuit, ſecus verò ſi res eſſet integra, ità *Iaſ.* poſt alios, quos citat in d. *l. fin. in* 2. *ampliat. &* 7. *limit.* idemquè ex profeſſo *Gugliel. de Benedict. locò* cit. *num.* 127. 130. & 139. in quibus locis loquendo tàm de ſubſtituto, & cohærede, quàm de venientibus ab inteſtato dicit, quòd ſi bona reperiuntur diſtracta, vel per alium hæredem legitimum ſequentem in gradu, ſiuè per cohæredem, aut ſubſtitutum fuerit hæreditas adita, non audietur filius volens adire, quod ſemel repudiauit, niſi eſſet minor, cũ æquiparentur hęc, bona eſſe alienata, vel hæreditatem eſſe alteri per aditionẽ quęſita, ex *Bal. in d.l.*2.*num.* 2.*C. de iuris, & fact. ignorant.* ſequitur *Caſſane.* in *Conſuet. Burgũd. Rubr.*7.§.13. *in tex. par benefice, n.*3. quo loci abſtenſionis reuocationem in filio admittit, ſi reuocationis tempore res in eodem ſtatu reperiũtur, quod placuit paritèr *Mercurial. Merlin. tract. de legit. lib.* 5. *tit.* 3. *quæſt.* 2. *num.* 8. vbi de ſubſtituto loquens ait, pœnitentiam non admitti in præiudiciũ eius, cui medio tempore per acceptationẽ, ſiuè acquiſitionem fuit ius quæſitum.

5 Ego autèm nouiſſimus, vt dicam, quid in hac re ſentij ſemper, dicam libentèr, animum meum à *Pauli Caſtrenſis* ſententia nũquàm diuertere potuiſſe, ſiuè, qui bona hæreditaria per filij abſtenſionem præoccupauit, ſit ſubſtitutus, ſiuè cohæres, ſiuè legitimus ab inteſtato veniens, idquè, ni fallor, ſatis probari in *d. l. fin.* nàm ſi in eo *tex. Iuſtinianus Imperator* abſtenſionis reuocationem intrà triemnij tempus in ſuo admittens, vnum dumtaxàt excipit caſum, in quo huiuſmodi reuocatio filio abſtinenti prodeſſe non poſſit, & erit, quando continget, vt reuocationis tempore bona hæreditaria vendita reperiantur, intellige, à creditoribus, & vbi alienata non erunt, expreſſis verbis *ibi* ſancitur, vt reuocationi intrà triemnale tẽpus fiat locus, ſuppoſito hoc, quęro Ego, poteſt nè dici vendita eſſe bona hæreditaria, ſi à ſubſtituto, vel à cohærede, vel à legitimo ab inteſtato veniente vniuerſali ſucceſſionis titulo acquiſita illa ſint?
6 certè nullo pacto; etenim ſi hunc caſum comprehendere voluiſſet *Imperator*, vtiq; ſicut expreſſit illum tantùm venditionis, generalitèr diſpoſuiſſet, vt concedatur filio abſtenſionis reuocatio intrà triennium, dummodò bona hęreditaria alteri quæſita non reperiantur; dicere modò cum *Bal. in d.l.*2.*nu.*2. in terminis d.*l.fin.* duo iſta æquiparari, bona eſſe alij applicata per aditionem, vel per venditionem, credo, quòd eſt ſumma ineptia, ſatquè eſt aſſerere, hoc nullibi cautum reperiri, quarè omninò cõcludendum puto, quòd dùm generalitèr in eo *tex.* eſt diſpoſitum, vt filius ad bonorũ paternorum ſucceſſionem, quam ſemel recuſauit, poſſit intrà triennium à die declaratæ abſtenſionis redire, niſi hoc medio tempore à creditoribus vendita bona illa non ſint, dùm verè hic caſus exceptus non euenit, volente demùm ſuccedere, ſit omninò ad ſucceſſionem admittendus, quomodòcunq; ab alijs adita ſit hęreditas, & ſic ſiuè à ſubſtituto, ſiuè à cohærede, ſiuè à venientibus ab inteſtato, cùm infrà triennale illud tempus filio ad reuocandam abſtenſionem conceſſum perperàm ab iſtis pręoccupari poterat hęreditas.

7 Sed quicquid ſit de his, quęritur magis vtilitèr, quid dicendum in caſu contrario, nimirùm, ſi filius mortuo patre paternam adiuerit hęreditatem, ſiuè in ea ſe immiſcuerit, nùm agnoſcens demùm, magno ęre alieno eſſe illam grauatam, ſicq; ipſi damnoſam, poſſit, creditoribus hęreditarijs auditis, aduerſus aditionem, ſiuè immixtionem illam reſtitutionẽ petere ex clauſula generali, *ſi qua mihi iuſta cauſa?* & affirmatiuè fuit ſingulariſſimè deciſum per *Rotam* in vna *Romana*, ſeù *Florentina reſtitutionis in integrum* ſub die 10. *Maij* 1641. coràm Eminentiſſimo D. Cardinale *Panzirolo*, & per hęc verba adhùc alibi non impreſſa.

Veneris 10. *Maij* 1641.

8 Cùm poſt mortem bonæ memorię Marchionis Bernàrdini Capponij ſequutam in Ciuitate Florentiæ, D. Vincentius eius filius, quamplurima bona, tàm in Statu Ec-

cleſia-

cleſiaſtico, quàm in Ditione Florentina in paterna hæreditate inueniſſet, ac inter alia vigere Florentiæ rationem bancariam magni nominis, ac etiam Romæ accomanditam, credens propterea, tàm ex his, quàm ex inferiùs deducendis, hæreditatem eſſe maximè lucroſam, licèt ſuper illius aditione nullum fecerit actum expreſſum, nihilominùs continuando in paterna domo habitare, & bona vt priùs poſſidere, dictum eſt, adiuiſſe hæreditatem ſimpliciter, ſtante *Statuto Florentino* ſub *rubr.* 20. *de hæredibus, & hæreditatibus debitorum conuenientis*, in quo diſponitur, quòd hæres maſculus maior annorum 18. poſſidens, ſeù detinens bona hæreditaria poſt 15. dies à die obitus teſtatoris, hæreditatem ſimpliciter adiuiſſe intelligatur.

9 Verùm cùm illinc ad quatuor menſes ſuper prædicta hæreditate maximum detectum fuiſſet æs alienum, quod de tempore ſupradictæ tacitæ aditionis omninò latebat, abſorbens nedùm totam ſubſtantiam, ſed ſuperans illius vires in ſcutis ferè ducentum millibus. Ideò d. D. Vincentius, qui huiuſmodi debita prorſus ignorabat, omnibus præfatis bonis, vnà cum illorum poſſeſſione priùs liberè dimiſſis, obtinuit à Signatura iuſtitiæ, committi cauſam reſtitutionis in integrum, prout de iure aduerſus creditores Bernardini patris, cũ reſcripto A. C. vt de voto Rotæ procederet cũ clauſula, *ſi qua mihi iuſta cauſa*. Quapropter ſæpiſſimè monitis prædictis creditoribus, vt ex faſciculo citationum exhibitarum, & informare negligentibus, tandem hodiè propoſita cauſa, reſolutum fuit, conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum.

10 Licèt enim regulariter hoc remedium ſit pro minoribus læſis, attamen concurrẽte iuſto errore, vel ignorantia facti, vel ex noua, & magna cauſa competere etiam maioribus 25. annis, tradunt *Oinoton. in §. extraneis, num. 5. verſ. vel etiam ſi maiores, Inſtit. de hæred. qual. & differ.* qui dicit, Prætorem deceptis ſuccurrere per reſtitutionem in integrum, etiamſi maiores ſint, quotiès grande æs alienum latens ab adita hæreditate præter opinionem emerſerit, ſiuè ſint milites, ſiuè Pagani, *Maurit. de reſtit. in integr. c.* 130. *num.* 6. *verſ. ſed qui opinor, tract. tom.* 5. *fol.* 145. vbi dicit, poſſe maiori ſuccurri per reſtitutionem in integrum, ſi adſit rationabilis cauſa, vtputà, quia hæreditatis ſubſtantiam ab initio ſcire non potuit, & poſteà comperijt, eſſe debitis onuſtam, nec longum tempus effluere permiſit ab ea aditione, cui opinioni adſtipulantur etiam *Rebuff. in Conſtit. Regias tom.* 2. *tit. de reſtit. art.* 1. *gloſ.* 1. *num.* 33. vbi dicit, maioribus ſe vidiſſe ſuccurrere, *Odd. de reſtit. in integr. par.* 2. *quæſt.* 62. *art.* 14. *num.* 133. vbi dicit, quòd ſi maior iuſto errore, vel ignorantia facti lapſus eſt, adeundo hæreditatem primo aſpectu lucroſam, & quam quilibet oculatiſſimus paterfamilias talem iudicaſſet, & adiuiſſet, ſed poſteà reperitur plena ære alieno, litibus, & periculis, audiendus eſt, ſi deſiderat, aduerſus dictam aditionẽ reſtitui, & malit huiuſmodi hæreditatem creditoribus relaxare, & *q.* 89. *art.* 7. *nu.* 52. *verſ. primò, vt procedat*, & ſub *nu.* 53. ſubdit, ad hunc effectum magnam cauſam reputari, ſi maior poſt aditam hæreditatem caſu reperiet, adeſſe magnum æs alienum, quod priùs ignorabatur, tunc enim, inquit, ex capite iuſtæ ignorantiæ ſuccurritur etiã maiori, per *text.* ſingul. in §. *extraneis, verſ. ſciẽdum tamen, Inſtit. de hæred. qualit. & differ. Capell. Tholoſ. deciſ.* 55. *nu.* 7. *Gratian. diſcept.* 797. *num.* 19. *& ſeqq.* vbi de veriori, *Marcheſ. de commiſſ. reſtit. in integr. par.* 2. §. 3. *num* 154. *fol.* 185. vbi dicit, quòd maior aduerſus non confectum inuẽtarium, vel eius confectionem non reſtituitur in integrum, niſi magna ſubſiſtente cauſa, nempè ſi adita hæreditate reperiatur magno ære alieno cõflata, quod aditionis tempore ignorabatur.

11 Et quòd generaliter ex clauſula, *ſi qua mihi iuſta cauſa*, quæ datur ex edicto minorum, competat reſtitutio in integrum, etiã maiori aduerſus hæreditatem inconſultò aditam, *Caſtrenſ. conſ.* 398. *num.* 3. *verſ. tertiò, lib.* 2. *Corn. conſ.* 184. ſub *num* 9. *verſ tamen licèt lib.* 3. *Menoch. conſ.* 932. *num.* 11. *Phanuc. de inuent. p.* 1. *num.* 20. *& p.* 2. *num.* 22. *&* 23. *Franciſcus March. deciſ.* 291. *num.* 3. *p.* 1. *Mart. clauſ.* 366. *num.* 2.

12 Quòd autem in D. Vincentio filio adfuerit iuſta ignorantia, non ſolùm ex eo patere viſum eſt, quod regulariter in hærede illa præſumitur, *l. qui in alienis*, vbi *Doct. ff. de reg. iur.* & in terminis reſtitutionis in integrũ firmauit *Rota dec.* 43. *n.* 2. poſt *moder. Peruſ. de cenſ. in addit. Caualer. deciſ.* 141. *num.* 1. ſed ſpecialiter dùm vidit, quòd Marchio Bernardinus pater, qui pro viro ſummæ prudentiæ, & aliàs oculato patrefamilias communiter ab omnibus reputabatur, vt deponunt teſtes formiter examinati, nõ ſolùm reliquit quamplurima bona ſtabilia maximi valoris, tàm in Statu Eccleſiaſtico, quàm in Ditione Florentina, cum ratione bancaria, & accomandita, prout ſuprà di-

ctum

ctum fuit,ſed,quod magis eſt,in eius teſtamento, & codicillis perpetuum fideicommiſſum ad fauorem deſcēdentium maſculorum ordinauit,& de opulentiſſima hæreditate ſe diſponere ſuppoſuit, vndè nil mirum, ſi D.Vincentius filius lucroſam paritèr paternam hæreditatem credidit. Præſertim cùm ipſe longo tempore à patria abſuerit,& dùm in ea permanſit,nunquàm in rebus domeſticis, & multò minus in rationis bācariæ adminiſtratione ſe ingeſſit, quod pro cauſa reſtitutionis in integrum aduerſus aditionē etiam maiori 25.annis ſufficere tradit *Odd.vbi ſuprà,q.62 nu.*133.

13 Accedit,quòd idem D. Vincentius mortuo patre ſuas adhibuit diligentias cum Miniſtris per patrem viuentem retentis, pro habenda notitia virium hæreditatis,& iſti(qui aliàs communitèr pro viris probis, & fide dignis habebantur) firmitèr aſſerebant, hæreditatem eſſe maximè lucroſam, vt etiam ſuper his benè deponunt teſtes, adeò vt cùm poſt quatuor menſes à die obitus Bernardini patris in ipſius hæreditate maximum æs alienum,quod anteà latebat, emerſerit,ſuperās illius vires in ſcut. 200.mil.negari non poteſt, quin appareat de iuſta cauſa, per quam debeat in integrū reſtitui,iuxtà mentem *Doctor*.ſuprà allegat.

14 Quæ quidèm faciliùs amplectenda ſunt, ex quo D.Vincētius nititur maxima æquitate,nè ſcilicèt ex ſola diſpoſitione ſtatuti, vltrà vires hæreditarias, ſoluat ſcut. 200. mil.ex proprio. Si enim reſtitutio ex iuſta cauſa ignorantiæ conceditur maiori ad lucrum quęrendum per aditionem hęreditatis,quam priùs repudiauerat, *l. Pantonius, ff.de acquir.hæred.* vbi *Bart. Alex. conſ.*169. *num* 15.*in princ.lib.*2. *Surd.conſ.*232.*nu.*43. multò fortiùs videtur concedenda D.Vincentio maiori agenti de damno tantùm euitando, inter quos maxima viget differentia,teſte *Alex.d.conſ.*169.*n.*14. *in princ.*

15 Nec releuare viſum eſt, quòd poſt mortem Bernardini Miniſtri rationis bancarię nonnulla cambia continuauerint,quia aut hęc fecerunt pro ratione Bancaria, quæ adhùc cantabat ſub nomine defuncti, aut quando etiam id de ordine D.Vincentij filii feciſſent, quemadmodùm ei ſuccurrendum eſt aduerſus hęreditatem aditam, ità pariformitèr ſi poſt aditionem fecerit aliquem contractum ex eadem cauſa aditionis, dummodò ex eo nihil perceperit, vel paratus ſit refundere, ſi quid percepit, ex adductis per *Odd. d.q.*62. *art.*14.*num.*133. Et facit regula, quòd maioribus 25.annis etiam in contractibus enormitèr læſis beneficio reſtitutionis ex iiſdem ſupradictis cauſis ſuccurritur, iuxtà *l.in contractibus, C.quib.ex cauſ.maior.*cùm aliis adductis per *Odd.d.q.*51 *art.*1.*num* 4.*& ſeqq.* Et quidèm ſi corruit aditio,omnes etiam actus ex ea dependentes corruere debent,*l.cùm principalis, ff.de reg.iur.*& in his terminis eſt *text. in l.*3.*§.Seio,ff.de minor.* vbi de minore, qui paternæ hęreditati ſe immiſcuerat, & maior factus pecunias hęreditarias exegerat, quòd nihilominùs reſtituitur,de quo per *Ang.in l.damni,§.Sabini,n.*2. *ff.de d.in.infect.*

16 Nec aduerſari viſa fuit opinio quamplurimorum *Doctorum*, quòd ſcilicèt maiores aduerſus aditionem ex capite iuſtæ ignorantiæ non ſint reſtituendi, ex quo habent beneficium inuentarii, prout iuxtà *text.in §.pupillis,& in §.quia verò,authent.de hæred. & falcid.*tradunt *Bart.conſ.*154.*num.*2.*&* 4. *lib.*1. *Felin.in cap.quoniam, num.*5.*de Simon. Alciat.conſ.*139.*num.*7.*lib.*9. *Rol.de inuent. q.*81 *col.*2.*fol.*59. *Petr.PecK.de teſtam.coniug.c.*23.*num.*2. *Phanuc.de inuent.p.*1.*nu.*24. *Mar.Anton.var.lib.*2.*reſol.*11.*num.*19.*in fin.* quia nihilominùs alia opinio in pręſenti caſu magis placuit Dominis. Tùm quia ęs alienum, quod fuit detectum, eſt maximū, & propterea ſuadente inſigni aliqua cauſa etiam maioribus ſaltèm ex ęquitate Iudicis officio ſuccurrendum eſſe, vltrà *Doctores* allegatos tenet idem *Petr. PecK. d.cap.* 23. ſub *num.*6 *verſ.ego exiſtimo*,tùm etiam,quia

17 D. Vincentius beneficio inuentarii, quatènus etiam voluiſſet, vti non poterat propter Statutum Florentię, quòd hæres inuētario non obſtante creditoribus hæreditariis ſatiſfacere cogatur,de quo tradit *Phanuc.de inuent.par.*6.*num.*138. quo caſu ſicut non potuit vti beneficio inuentarii,ità nec etiam priuari debuit beneficio reſtitutionis in integrum,vt poſt *Caſtrenſ. conſ.* 322. quod incipit, *viſo puncto, num.*3.*lib.*1. cum aliis allegatis in terminis d.Statuti Florentini tradit *Phanuc.vbi ſuprà,nu.*138.& certè durū admodùm videretur, quòd ſimul, & ſemel denegāretur inuentarium,& reſtitutio in integrum, etiam quandò, prout hic,ſemoto in hærede omni dolo,magnum ęs alienum latens,contrà communem omnium Ciuium expectationem,& credulitatem in hæreditate emergeret.

Et ità D.Vincentio ſolùm informante reſolutum fuit, &c.

SVMMARIVM.

1 *Filiusſamilias Regni huius ſi abſq; patris conſenſu in Vrbe contraxerit, an conuentus in Regno iuuetur* pragmatica *ſanctione* de S.C.Macedon. *& num.2.3. & 7.*

4 Statutum Vrbis 152. *ſub* tit. de contractib. prohib.cum filiisfam. *an ſit ſimile* Pragmaticę *Regni huius, ſub* tit.de S.C.Maced.

5 Statuti Vrbis 152. *verba referuntur.*

6 Statutum Vrbis 152. *forenſes Romæ contrahantes non ligat.*

8 *Statutum an, & in quibus caſibus forēſes liget.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an filiusfamilias Regni Neapolis, qui abſquè patris conſenſu in Alma Vrbe contraxit conuentus in Regno ſuper contractus obſeruātia poſsit iuuari beneficio *Pragmaticæ* ſanctionis, ſub *tit. de S.C. Macedon.* Statutum inhabilitans perſonas ad contrahendum, ſiuè dans formā contractibus an forenſes liget, & de alijs ad materiam pertinentibus.

CAP. XCVII.

1 FIliusfamilias Regni huius ſi adhùc ſub patris poteſtate exiſtens abſq; illius conſenſu in Alma Vrbe contraxerit, dubitatur, an in hac Ciuitate ſuper contractus obſeruātia conuentus poſſit iuuari beneficio *pragmaticæ* sāctionis, ſub *tit. de S.C.Maced.?*

Contigit ſuperioribus diebus de hoc dubitari in cauſa quorumdam mercatorum Romæ degentium cum Pompeo Parlato huius Ciuitatis tractarum vini arrendatore, qui à dictis mercatoribus in his ſupremis Tribunalibus conuentus ad eis ſoluendum pecuniarum quantitates, quas intrà certum tempus ſoluere in Vrbe ſe obligauerat, excepit, ſuam obligationem nullitatis vitio laborare, prætextu, quòd initæ obligationis tempore ſub patria poteſtate erat cōſtitutus, vndè q̄d iuris dubitabatur?

2 Ego mercatorum iura tuens reſpondi, Pompei prætenſionem vanam eſſe ſatis, cùm nimis vulgatū ſit noſtratum axioma, nimirùm præfatam Regiam ſanctionem nullo pacto comprehēdere obligationes à filiisfamilias Regnicolis extrà Regnum contractas, ità *Præſ.de Franchis,* qui ſic per S.C. deciſum teſtatur *deciſ.72. Reg.Rouit.in d.pragm.num.19.Conſiliar.de Georg.alleg.44. num.30. Conſiliar.Paſchalis in tract.de virib. patr.poteſt.part.1.cap.6.num.31.*& alii.

3 Hanc concluſionem Pompei iura tuentes non impugnabant, ſed contendebant, illam procedere, quotiès in loco extero, vbi contracta eſt obligatio non viget conſimile ſtatutum, quod in hoc Regno habemus, ſed cùm idem vigeat in Vrbe, vbi Pōpeus ſe obligauerat, ergò à principio nulla fuit obligatio.

4 Replicaui, in toto volumine *Statutorum* Vrbis me non inueniſſe ſtatutum aliquod noſtro ſimile, ſed tantùm in vno, quod eſt 152. ſub *tit.de contractibus prohib. cum filijſfamilias* sācitum eſſe, filiosfamilias Romanos Ciues, vel Incolas ex nullo pacto poſſe ſe, aut eorum bona quoquo modo obligare, hæc enim ſunt verba *Statuti*.

5 *Authoritate Sanctiſſimi Domini noſtri Papę in hac parte nobis ſpecialitèr attributa ſtatuimus, vt filijſfamilias Romani Ciues, uel Incolæ, etiam clerici ex nullo contractu poſſint ſe, aut ſua bona quoquo modo obligare, etiam ſi cum alio filioſfamilias contrahāt, & liquidò conſtet, bona, & pecunias, pro quibus ſe obligauerunt, ad eos cum effectu perueniſſe, ſed contractus, & obligationes ab eiſdem, & eorum fideiuſſoribus etiam principalitèr obligatis factæ nullius ſint roboris, & momenti, etiam ſi contractus prædicti quouis iuramento, quod dolo, & metu extortum eſſe cenſeatur, & nihil operetur obligatione camerali, cenſurarum, aut mandati exequutiui, ſiuè termini ſuſceptione, vel quocunq; alio arctiori uinculo fuerint roborati, nec ſi ipſi filijſfamilias quandocunquè ſui iuris effecti fuerint huiuſmodi contractus unquàm robur aliquod accipiant, aut conualeſcant. Excipimus autem, ſi ijdem filijſfamilias de conſenſu, & uoluntate, aut mandato patris, uel aui, in cuius poteſtate ſunt, contraxerint, uel acceptam pecuniam in rem patris, uel aui, ſeù in id, quod oneribus patris, uel aui incumbuit, uerterint, aut ſi mercatores, negotijs præpoſiti, inſtitutoreſuè ſint, aut à patre ſeorſum habitēt, & publicè pro patribuſ-*

familias habeantur, & reliquos caſus, quibus filiiſfamilias ex cauſa mutui de iure communi ſine iuramento, non obſtante Senatuſconſulto Macedoniano obligantur.

6 *Io. Bapt. Fenzonius* olim Vrbis Senator huius *ſtatuti gloſſator, num.* 10. aduertit, conſultò ſtatuentes dixiſſe, *filiiſfamilias Romani Ciues, & Incola*, ad demonſtrandum, non placuiſſe, aduenas, ſeù forenſes comprehẽdere, quia regularitèr ſtatuentium mẽs eſt prouidere ſuis ciuibus, non autem exteris, allegat *Rot.* quæ hoc probat *deciſ.* 673. *n.* 2. *par.* 1. *diuerſ.* & in vna *Imoleuſ. bonorum* corã *Domino Cardinale Pamphilio ſeniore* 10. *Apri-*
7 *lis* 1592. ſi igitur, dicebam, ſtatutum loquitur de Ciuibus, & Incolis Romanis, Pompeum, qui erat forenſis, comprehendere nõ poterat, plus addidi, nimirùm ſtatutum hoc nec etiam forenſes comprehendere potuiſſe, adhùc ſi ſimplicitèr dixiſſent Statuentes, vt filiiſfamilias ſe obligare nõ poſſint, abſq; quòd addidiſſent verba illa tàm clara *Romani Ciues, & Incola*, eſt enim receptiſſima concluſio, quæ contradictorem non habet, nimirùm, quòd quotiès ſta-
8 tutum inhabilitat perſonas ad contrahendum, prout conſideratur in *ſtatuto* prædicto, in quo inhabilitantur filiiſfamilias ad contractus peragendos, forenſes non comprehendit, ſed tantùm, quando reſpicit ſollemnitatem contractus, prout in *ſtatuto* præcedenti, ſub *tit. de contractibus ſinè cert. ſollemn. non valit.* ſic vno ore faxi ſunt *Bar.* & cęteri Scribentes in *l. cunctos populos, C. de ſumm. Trinit. & fide Catholic. Caſar. de Graſſ. deciſ.* 2. *num.* 16. *de donation. Seraphin. deciſ.* 791. *Caualer. deciſ.* 257. *num.* 4. *Picus ad ſtatutũ* modò cit. *de contract. ſine cert. ſollem. non valit. gloſ.* 2. *num.* 37. *fol.* mihi 11. *Buratt. deciſ.* 75. *num.* 18. *Rot.* in vna *Vrbeuet. cenſ* coràm *Motmanno* ſub die 23. *Iunij* 1634. id, quod citatus *Fenzon.* paritèr obſeruauit ſuper *ſtatuto* 47. quo diſpoſitum eſt, vt quis in vigeſimo anno exiſtens maior dicatur, quamuis de iure communi vſq; ad vigeſimumquintum talis appellari non poſſit, ad *tex. in l. vlt. C. de his, qui veniam ætat. impetrauer.* aduertit modò *Fenzonius num.* 1. & 14. hoc ſtatutum forenſes non comprehendere, allegat *Verall. deciſ.* 283. *par.* 1. & *Rot. in Tudertina*, ſeù *Romana nullitatis* 4. *Iulij* 1614. coràm *Buratto*, habet enim ſtatutum verba directa in perſonas, ac proindè nõ poteſt, niſi ſubditos comprehendere, non autem forenſes. Vndè meritò dicebam, Pompei prætenſionem omni prorſus iuris fundamento carere, quam cùm demùm talem ipſe agnouiſſet, mercatoribus ſatisfacere procurauit, illis intrà certa tempora, quod debebat ſoluere promittens, &c.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamilias non poteſt eſſe in iudicio ſine cõſenſu patris, & quid ſi eſſet clericus beneficiatus in cauſis ſui beneficij, ibidem.*

2 *Pater an habeat vſumfructum ſuper beneficijs filij ſui clerici, & ſi illos percepit, an ad eorundem reſtitutionem, filio inſtante teneatur, num.* 3.

4 *Pater ſi perceperit fructus beneficij filij ſui clerici, conuentus ab illo ad reſtitutionem perceptorum, an poſſit opponere, eſſe compenſandos cũ alimentis, quę ipſi præſtitit, & n.* 5.

ARGVMENTVM.

Agitur, an filiusfamilias clericus poſſit cogere patrem ad reſtitutionem fructuũ, quos ille percepit ex beneficio Eccleſiaſtico ipſius filij, & an eo caſu poſſit pater opponere, eſſe compenſandos cum alimentis, quę eidem filio clerico beneficiato præſtitit, vbi ſingularis *annotatio* manuſcripta *D. Io. Angeli Piſanelli.*

CAP. XCVIII.

1 Filiusfamilias, quãuis regularitèr in iudicio abſquè patris ſui conſenſu eſſe non poſſit, *l. cùm non ſolùm*, circà *finem*, *C. de bonis, quæ liber.* in cauſis tamèn ſui Eccleſiaſtici beneficij, quòd poſſit abſquè patris conſenſu in iudicio comparere, & procuratorem ſuo nomine conſtituere, eſt *textus* notabilis in *c. ſi annum, de iudic. in* 6. ratio aſſigna-
2 tur, quia fructus beneficij filiiſfamilias clerici, patri non quæruntur, *l. ſacroſancta*, vbi *Bal. C. de Epiſc. & cler. Boer. deciſ.* 199. *num.* 4.

& in caſibus, in quibus non quæritur vſuſfructus patri, filiusfamilias poteſt ſine illius conſenſu in iudicio eſſe, *Bar. in l. fin.* §. *pupillus, ff de verb. obligat.* quem ſequitur *Io. Lup. in repet. rubr. de donat. int. vir. & vxor.* §. 42. antè *num.* 10. *fol.* mihi 101. hinc meritò
3 Sacrum Conſilium Regni huius aliâs iudicaſſè comperimus, fore cogendum patrem fructus beneficij filij ſui clerici, quos percepit, ſiuè illorum pretium eidem reſtituere, ſic atteſtante *Affl. decis.* 241. ex doctrina *Abb.* in *cap. quia nos, extrà de teſtam.* & *ibi Card. Zabarel.* qui addit, filiumfamilias clericum in beneficijs eſſe extrà patriam poteſtatem, idemquè *Boer. decis.* citata 199. *n.* 4. *Paſcal. de viribus patr. poteſt. par.* 1. *cap.* 3. *num.* 104. & alij.
4 Sed hìc dubitatur vtilitèr, an pater à filio ſuo clerico ad horum fructuum reſtitutionem conuentus poſſit opponere, eſſe illos compenſandos cum alimentis, ſi quæ ei præſtitit? affirmatiuam ſententiam conſulendo amplexus fuit *Paul. Caſtrenſ. conſ.* 415. *in* 2. *dub. lib.* 2. quem ſequutus eſt *Io. Lup. loco cit. num.* 11. vbi dicit, quòd ſi pater fructus beneficii filij ſui clerici percepit, & pro eo aliquos ſumptus in ſtudio, vel aliàs fecit, videtur animo compenſandi cum fructibus feciſſe, idemquè *Dominus Ioannes Angelus Piſanel.* in *addit.* ad cit. *decis. Afflict.* 241. ſed meliùs, & clariùs ſic vti compromiſſarius decidens in ſua *annotatione* manuſcripta 12. quam habeo, per hæc verba.

Ieſus, Maria.

5 Dùm eſſet magna altercatio coràm me inter patrem, & quendam filium clericum beneficiatum, qui à patre petebat reſtitutionem fructuum perceptorum per eum de beneficiis filii, & pater dicebat, ſe præſtitiſſe alimenta filio, & ſic debebant compenſari, filius dicebat, ſe habere intentionem fundatam, per ea, quæ in facto, dùm incidiſſet, tenet *Mazzeus*, Doctores referẽs in *decis.* 241. Ego amicus communis conſiderabam, quòd quatènus pater alimentaſſet filium, quòd debuiſſent alimenta compenſari cum fructibus, per ea, quę in ſpecie conſuluit *Paul. de Caſtr. in conſ.* 415. *viſo, & examinato, verſ. ſuper ſecundo, vol.* 2. præcipuè, ſi tempore prçſtationis alimentorum fructus erant pœnès patrem, per ea, quæ poſuit *Bertrand. in conſ.* 34. *col.* 2. *vol.* 2. nam pro rata fructuum eſt prçſumptio, quòd alimentaſſet, vt in ſimili conſuluit *Alex. in conſ.* 110. *in fine, vol.* 7. & iſtam opinionem tenet *Io. Lup.* in *repet. cap. per veſtras*, in §. 42. *verſ. ex his infero, de donation. int. vir. & vxor.* & ſatis colligitur ex his, quę poſuit *Dec. in conſ.* 616. ibi, *& iſta concluſio clara videtur*, & ſic iudicaui inter eos, & meę ſententiæ acquieuerunt.

Io. Angelus Piſanellus.

SVMMARIVM.

1 *Filius naturalis ad legitima natalia reſtitutus poteſt tàm ex teſtamento, quàm ab inteſtato patri ſuccedere, et ſi fuerit præteritus poteſt cõtrabulare, ſed quid ſi in legitimatione fuerit adiecta clauſula* citrà præiudicium venientium ab inteſtato, *n.* 2. 3. 5. 6. 7. 9. 10. 11. 12. 13. & 14.
4 *Verbum*, legitimamus, *vel* diſpenſamus *à Papa prolatum an plenariam importet legitimationem.*
8 *Legitima an debeatur filio naturali, quando fuit legitimatus ad ſuccedendum patri, ſed non ab inteſtato.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an filius legitimatus poſſit ſuper bonis paternis integrã petere legitimã, ſi in legitimatione fuerit dictũ, vt poſſit ſuccedere in eo tantũ, quod ei relinquitur. Legitimatio ſi fuerit facta in ampliſsima forma, adiecta tamen clauſula *ſinè præiudicio venientium ab inteſtato*, an ſi condito per patrem teſtamẽto fuerit filius ſic legitimatus præteritus, poſsit allegare teſtamentum nullum, vel ſi eſſet inſtitutus in minus legitima, agere ad illius ſupplementum, & de alijs, vbi nouiſsima *deciſio Sacra Rota Romana.*

CAP.

Digitized by Google

CAP. XCIX.

1 Filius naturalis plenariè per legitimationis priuilegium ad legitima natalia reſtitutus, ità vt capax ſit effectus omniũ illorum, quorum capax eſt verè legitimus, magis communitèr voluiſſe *Doctores* comperimus, vt patri tàm ex teſtamento, quàm ab inteſtato ſuccedat, & ſi fuerit præteritus, poteſt teſtamenti nullitatem proponere, tenebatur enim pater in portione legitimæ illum hæredem facere, adhùc ſi in legitimatione fuerit dictum, vt poſſit patri ſuccedere in eo tantùm, quod ei relinquitur, quia ſubintelligitur, vltrà legitimam, ità ſanè ſcripſerunt *Pariſ.conſ.7.num.15.& 45. lib.2.Cephalus conſ.117.num.7.lib.1. Decian. conſ.49.num.43.lib.2.Riminal.Iun.conſ.469. num.13.vol.4.Menoch.conſ.737.num.6.lib.8. Molin.de primog. Hiſp. lib.3.c.3.nu.38. verſ. ſed quamuis, Anton. Gamma deciſ. Luſit.* 11. vbi *Diaz de Mena* in *addit.* in *fine, Marta de ſucceſ.legal.par.1.quæſt.18.art.2.num.8.Molfeſ.ad Conſuet. Neap.part.2.de perſonis,quæſt.10.num.56.*

2 Sed dubitari ſolet, quid ſi legitimatio facta fuerit in ampliſſima forma, adiecta tamen clauſula, *ſinè præiudicio venientium ab inteſtato, aut alia valida diſpoſitione*, an ſi condito per patrem teſtamento, fuerit filius ſic legitimatus præteritus, poſſit nè ille teſtamentum allegare nullum, vel ſi eſſet in eo inſtitutus in minus legitima, agere ad illius ſupplementum? & negatiuè reſoluit *Rota* in vna *Bononienſi ſupplementi legitimæ* ſub die 5. Maij 1638. coràm Ill. D. *Ghiſilerio*, quamuis pater extraneum, non autem venientes ab inteſtato hæredem inſtituiſſet, quicquid in hoc ſibi dixerit *Coſta de ratione ratæ, quæſt.156.num.8.* ſunt autem *deciſionis* verba, quæ ſequuntur.

Veneris 5. Maij 1638.

3 Antonius Maria de Nigro Presbyter Bonon. obtinuit à fœl. recor *Gregorio XV.* facultatem teſtandi, vel aliàs diſponẽdi, tàm de patrimonialibus, & aliis bonis, de quibus teſtari, vel aliàs diſponere poterat, quã etiam de omnibus alijs bonis emphyteoticis, feudalibus, Eccleſiaſticis, & alijs quibuſcunquè, quæ tempore mortis, ſeù diſpoſitionis ab eo poſſiderentur, et quæ aliàs ſine tali facultate ad Cameram Apoſtolicam deuolui debuiſſent, vſquè ad ſummam 40000. ducatorum auri de Camera ad fauorem conſanguineorum, affinium, nepotum; et amicorum, et quarumuis aliarum perſonarum, etiam de iure prohibitarum, et ad ſuccedendum pœnitùs incapacium, et prȩſertim ad fauorem Antonij Mariæ filij, ex eo iam tunc in ſacris conſtituti, ex ſoluta ſuſcepti, ſine tamen præiudicio venientium ab inteſtato, aut alia valida diſpoſitione; Et ad effectum prȩmiſſum obtinuit, dictum filium legitimari, et habilitari, ac ab eo omnem illegitimitatis maculam aboleri: cùm autèm in teſtamento relictis filio legitimato nonnullis bonis pro omni, et toto eo, quod ex bonis, et hȩreditate ipſius prȩtendere poſſit inſtituerit hæredem vniuerſalem Congregationem Verecundorum Bononiȩ, et ab hȩrede d. Antonij Mariæ prȩtenderetur ſupplementum legitimȩ, fuit per ſententiam Rotalem abſoluta Congregatio à petitis, à qua interpoſita appellatione, et cauſa mihi commiſſa confirmando dictam ſententiam tanquàm validam, et iuſtam, iterùm fuit dictum, nõ deberi ſupplementum legitimȩ.

4 Quia etiam ſi negari non poſſit, quin Antonius Maria filius fuerit verè legitimatus, cùm Papa ab eo abſterſerit omnẽ maculam natalium, verbum enim illud, *legitimamus*, quo Papa eſt vſus, veram, atquè plenariam legitimationem importat, vt poſt *Anzel.in conſ.17.& Aretin. in l.Gallus,§.& quid ſi tantùm,ff. de liber. & poſthum.* tradit *Ruin. conſ.75. num. 5.& 13.& conſ.86.nu.6. uerſ.quinimmò arbitror,lib.3.Peregr.de fideic. art.13.num.35.* et firmauit *Rota deciſ.626. num.3.par.2.recent.* vbi, quòd illud per ſe ſolùm ſufficit, vt filius cenſeatur in ampliſſima forma legitimatus, etiam ſi aliȩ clauſulȩ id ſignificantes non adſint, ex *ibi* allegatis, et in *Romana legitimæ* 16. *Decembris* 1516. coràm bo.me. *Sacrato*, poſt *Merlin. de legit.deciſ.62. num.2.3. & 4.* vbi, quòd hoc procedit, etiam ſi Papa vſus fuerit verbo, *diſpenſamus*, quia & ipſum poteſt importare legitimationem, *Abb.in cap.per Venerabilẽ, qui fil.ſint legit.Oldrad.conſ.327.in fin.Gozad.*
5 *conſ.6.num.66.& 67.* Attamen cùm legitimatio habeat clauſulam *ſine præiudicio venientium ab inteſtato, aut alia valida diſpoſitione*, & ſic ſit limitata, non ſolùm præſeruat prȩiudicium venientium ab inteſtato, ſed etiam voluntatem, & diſpoſitionem Antonij Mariȩ patris, ità ut ſic legitimatus teneatur illius iudicium ſequi, & nullatè-

nus ipſius diſpoſitionem impugnare, tanquàm habilitatus ad ſuccedendum in ea tantùm parte, quę patri placebit, & quatènus ei relinqueret, non autem vt ſuccederet patri non diſponenti, & contra, vel prętèr eius voluntatem, petendo legitimam non relictam, vel eius ſupplementum, vt tenet *Decian. conſ. 41. num. 33. Peregr. conſ. 18. num. 5. & ſeqq. lib. 4. Coſt. de port. rat. q. 156. num. 3.* cum *ſeqq. Lup. de illegit. comment. 3. §. 1. num. 62.* poſt *med.* latiſsimè infinitos cumulans firmat *Caſtill. de coniect. vlt. vol. cap. 22. num. 158.* vbi teſtatur de veriori, & communiori, *Rimin. ſenior conſ. 41. num. 9.* vbi dicit, ſe in hoc non reperiſſe contradictorem, *Gabr. conſ. 30. num. 29. lib. 1.* vbi alios refert, *Rota in Rom. de Bonellis 24. Ianuarij 1635.* coràm me, & coràm *Caſ. de Graſſ. deciſ. 3. nu. 10. & num. 15. verſ. nequè obſtat, qui fil. ſint legit.* & coràm San. mem. *Gregor. XV. dec. 135.*
6 *&* 201. ſub *num. 4.* vbi ſub *nu. 6.* ſubdit, non eſſe bonam conſequentiam, legitimatus ſinè pręiudicio venientium ab inteſtato, eſt verus legitimus, & filius, ergò illi debetur legitima, quia licèt dicta clauſula nō limitet legitimationem, limitat tamen ſucceſſionem, cùm poſſit dari vera legitimatio, quæ effectum ſucceſsionis habeat limitatum, vt tenet *Soc. cōſ. 246. n. 3. verſ. ſecundò prima legitimatio, lib. 2. Decian. conſ. 258. in fin. Ruin. Pariſ. & Socin. iun.* in dicta *deciſione* allegati, & facit, quia ſucceſsio non eſt de eſſentia ſubſtantiali legitimationis, cũ ſint quid diuerſũ, nec de vno ad aliud inferatur.

7 Et propterea cenſuerunt DD. gratiam, de qua agitur principalitèr non emanaſſe ſuper legitimatione, ſed ſuper facultate teſtandi conceſſa Antonio Mariæ patri, vt poſſet teſtari ad fauorem quarumcunquè perſonarum incapacium, & poſſet in iſtum filium ſpurium hæreditatem transferre, vndè ſequitur, verè fuiſſe diſpenſatum, ſeù legitimatum, ſolùm ad effectum ſuccedendi ex teſtamento patri, cùm ex tenore diſpoſitionis pateat, in conſequentiam, non principalitèr factam fuiſſe hanc legitimationem; Diſpenſatus autem huiuſmodi, ſeù limitatè legitimatus ſuccedit ſolùm in eo, quod ei fuit relictum, & non in legitima, ex quo ei non eſt tributa facultas ſuccedendi ab inteſtato, vt rectè firmatum fuit in *deciſione R.P.D.* mei *Veroſpij 2. Martij* ſuperioris anni, *Dec. conſ. 263. nu. 3.* ad *med. verſ. ſed quidquid ſit, Honded. conſ. 89. num. 59. &*
8 *ſeqq. lib. 1.* vbi concludit, legitimam non deberi, quando filius legitimatus fuit ad ſuccedendum patri, ſed non ab inteſtato, *Gabriel. conſ. 24. num. 11. & num. 24. lib. 2. Peregrin. de fideicomm. art. 36. nu. 9.* & latiùs *conſ. 18. num. 2. & ſeqq. lib. 4.* vbi reſpondet contrarijs, *Caldas in commentar. ad l. ſi curatorem, verſ. ſi curatore, num. 53. C. de in integr. reſtit. min.* cum alijs allegatis per *Rotam* coràm me in ſupradicta *Romana de Bonellis 24. Ianuarij 1635.* ea ratione, quia filius legitimatus, qui non poteſt ſuccedere ab inteſtato, neq; poteſt prętendere legitimam, quæ eſt portio portionis debitæ ab inteſtato, ex latè deductis in dicta *Romana de Bonellis*. Quod clariùs aſſequimur ex verbis facultatis teſtandi, in qua poſt ampliſſima verba ſubiungitur. *Ac ad effectum præmiſſum dictum filiũ legitimamus, & habilitamus, &c.* qui effectus erat, vt in ipſum per patrem poſſet hæreditas trāsferri, nec non ex clauſula *ſinè præiudicio venientium ab inteſtato*, quæ operatur, vt talis legitimatus non cōſequatur legitimam, quia legitima eſt quota ſucceſſionis ab inteſtato, & per dictam clauſulam legitimatus excluditur à ſucceſſione ab inteſtato, ex receptiſſima *Doctorũ* ſententia, *Paul. de Caſtr. in l. gallus, §. & quid ſi tantùm, nu. 16. in fin. ff. de liber. & poſthum. Capra conſ. 157. num. 43. in fin. Socin. conſ. 95. num. 43. lib. 4. Ruin. conſ. 72. num. 15. verſ. ſecundò non valuit, lib. 3.* & conſequētèr etiam à legitima, cùm clarum ſit, legitimam ei non deberi, qui ab inteſtato non ſuccedit, cùm ſit portio portionis debitæ ab inteſtato, *Aretin. in d. l. gallus, §. & quid ſi tantùm, num. 21. ff. de liber. & poſthum. Dec. conſ. 576.* ſub *nu. 6. Aym. conſ. 11. num. 13. Rota* coràm *Bubalo in Aſculana legitimæ 2. Decembris* 1588. impreſſa apud *Merlin. de legit. dec. 39. in Romana ſupplementi legitimæ* 8. *Februarij* 1593. coràm *Cardinali Arigonio*, impreſſa vbi ſuprà *deciſ. 36.* & latè coràm ſanctæ memoriæ *Greg. XV. d. deciſ. 135.* & in dicta *Romana de Bonellis 24. Ianuarij 1635.* coràm me, & verè facultas conceſſa per ſanctæ memoriæ *Gregorium XV.* eſt reſtricta ad diſpoſitionem ex teſtamento, nec in ea ſit aliquod verbum de ſucceſſione ab inteſtato, quæ propterea non cenſetur conceſſa, dùm non legitur in facultate, *Redoan. de ſpol. cleric. quæſt. 7. in princ. num. 7. Nauar. eod. tract. §. 7. num. 6. & 15. in fine.*

9 Et hic intellectus eſt conformis tàm petitioni Antonii Mariæ limitatæ ad facultatem teſtandi, quàm conceſſioni, ibi, *ſuis in hac parte ſupplicationibus inclinati*, cui correſpondet totus contextus indulti, vt ex lectura, ex qua apparet, totũ indultum fuiſſe conceſſum ad inſtantiam, & contempla-

tio-

tionem patris illud petentis, vt ipſe poſſet ſecundùm eius voluntatem expreſſam in teſtamento, vel codicillis, aut donationibus liberè diſponere ad fauorem quorumcunquè, etiam incapacium, & facta fuit ſpecialis mentio filii, ex quo illi magis reſiſtebat ius commune, & *Conſtitutio* ſanctæ memoriæ *Pij V*. non autèm, vt ex hoc limitaretur facultas patri, cui poſt habitam mentionem filii apertis verbis datur abſoluta facultas diſponendi, nullis regulis limitata, per illa verba, *pro tui arbitrio, & voluntate abſolutis, &c.* Concurrentibus igitur ſimul, quòd patri data fuit libera, & abſoluta facultas expreſsè diſponendi, nullis iuris regulis limitata, & è conuerſo limitata ſit habilitas ſpurii ad ſuccedendum ſinè valida diſpoſitione, & quidèm acceſſoriè ad indultum patri conceſſum, ſequitur, vt dùm pater ei reliquit bona, de quibus in teſtamento cum prohibitione aliud non petendi, non poſſit contra voluntatem patris prætendere ſupplementum legitimæ, ex ſuprà deductis.

10 Non obſtat, quòd clauſula illa præſeruet tantùm iura venientium ab inteſtato, hìc autem non fuerit inſtitutus veniens ab inteſtato, ſed locus Pius, quia immò cenſuerunt Domini dicendum, illam clauſulam importare, vt legitimatus non poſſit ſuccedere, etiã ſi fuerit inſtitutus extraneus, cùm per illam legitimatus cẽſeatur ſolùm habilitatus, vt ſuccedat in eo, quod ſibi fuerit relictum, nec poſſit venire contrà, vel prætèr voluntatem legitimantis, vt fuit firmatum ex allegatis ſuprà, vndè non attenditur ſolummodò fauor venientium ab inteſtato, ſed conſideratur potiùs fauor legitimantis, vt liberas habeat habenas diſponendi, & in terminis *Rota* coràm *Cæſare de Graſſ. deciſ. 4. num. 10. & 15.* cum *ſeqq. qui fil. ſint legit.* reprobando *Pariſ conſ. 7. lib. 2.* nec non *Cephal.* qui eum ſequitur *conſ. 117. lib. 1. & Dec. conſ. 264.* firmauit, talem legitimationem cum clauſula, *ſinè præiudicio venientium ab inteſtato*, etiam quòd non agatur de præiudicio venientium ab inteſtato, non ſolùm præſeruare hoc præiudicium, ſed etiam facere, vt ſola voluntas teſtatoris attendi debeat, cùm non poſſit ſic legitimatus voluntatem paternam impugnare, per ſupradicta, quæ clariora redduntur, attento, quòd nedum adeſt clauſula, *ſine præiudicio venientium ab inteſtato*, ſed etiam alia clauſula, *aut alia valida diſpoſitione*, & alia clauſula, *aut aliàs pro tui arbitrio, & voluntate abſolutis*, quæ indubitantèr concedunt patri liberam poteſtatem diſponendi, ità vt Papa voluerit præſeruare iura ſua veniẽtibus ab inteſtato, & voluntate legitimantis, ità vt poſſet ad arbitrium diſponere, & ſic patet, referri debere ad Antonium Mariam patrem diſponentem, vt firmatum fuit in *deciſione* Domini mei *Veroſpij*. Valida enim erat diſpoſitio qualiſcunq; facta fuiſſet per Procuratorem, iuxtà formam indulti *ibidem* expreſſam, & ſicut per ſucceſſionem ab inteſtato ſuccedebatur patri per conſanguineos legitimos, & naturales, ità etiam alia valida diſpoſitio intelligi debet de alia ſimili, per quam eidẽ ſuccederetur, ſtante dictione, *alia*, quæ ſimilitudinem ſignificat, & non alternatiuam, quæ paritèr ponitur inter ſimilia, non autẽm de alia diſpoſitione, ex qua ſuccederetur alijs anteceſſoribus, nec ex his tollitur facultas diſponendi, quocunq; modo, & forma, & ſolemnitate non ſeruata, quoniam diſpoſitio valida intelligi debet ſecundùm formam indulti, nõ autèm prout de iure communi.

11 Paritèr nihil facit, quòd iſta clauſula non ſit appoſita legitimationi, ſed facultati teſtandi, cùm non poſſit ſubſiſtere talis interpretatio, quia ſi Papa abſolutè prẹſeruaſſet ſucceſſionem ab inteſtato, abſtuliſſet, non conceſſiſſet facultatem teſtandi, ſed re vera clauſula immediatè eſt appoſita reſpectu ſucceſſionis ipſius filij iuxtà ſolitum, cùm apponatur ſolùm in legitimationibus, non autèm in facultatibus teſtandi.

12 Quòad generalitatem verborum indulti DD. placuerunt reſponſiones datæ in *deciſione* Domini mei *Veroſpij*, cum quibus tranſierunt, quia per talem generalitatem conceditur libera facultas diſponendi inter viuos, ac in vltima voluntate, non autẽ ab inteſtato, vt firmatur in *deciſione* iuxtà naturam facultatis diſponendi, quæ de ſtylo non comprehendit ſucceſſionem ab inteſtato, niſi expreſsè concedatur, ſed quatènus etiam indultum comprehenderet facultatem diſponendi ab inteſtato reſpectu patris, illa tamen fuit reſtricta reſpectu filij legitimati, ex ſupradicta clauſula, *ſinè tamen præiudicio venientium ab inteſtato, aut alia valida diſpoſitione*, per quæ verba prohibitum eſt ei contrauenire, non ſolùm ſucceſsioni ab inteſtato, ſed etiam aliæ validæ diſpoſitioni paternæ. Nec facultas codicillandi poteſt operari, vt liceat tranſmittere ab inteſtato, ſed tantùm, vt habens talem facultatem poſsit abſquè teſtamento diſponere, vndè fit, ex facultate diſponendi per codicilios non benè inferri ad facultatem

trans-

Digitized by Google

tranſmittendi ab inteſtato, cùm ſint inter ſe diuerſa codicillaris diſpoſitio,& ſimplex ſucceſsio, & propterea datur caſus, quòd is,qui habet bona patrimonialia poſsit habere hæredem in eis,etiam ſi in alijs acquiſitis ex bonis Eccleſiaſticis ſuccederet Camera,& ſic ex illis verbis, *nec nō quòd omnia bona per te pro tempore relinquenda nullo modo tanquàm ſpolia ad Sedem,& Camerā Apoſtolicam deuoluantur, vel ſpectent, ſeù deuolui, aut ſpectare dici,vel cenſeri poſſint, paritèr cōcedimus,& indulgemus,&c.* non eſt dicendū, Papam conceſsiſſe ſucceſsionem ab inteſtato,cùm dicta uerba fuerint appoſitā ex eo, quòd ſuprà in principio indulti fuerat data facultas teſtandi,& diſponendi de bonis, quæ ceſſante indulto ſpectarent ad Cameram.Ideò in hac parte fuit dictum,quòd bona relinquenda nullo modo tanquàm ſpolia ſpectent ad Sedem, & Cameram Apoſtolicam.

13 Nec prædictis obſtant *deciſiones* in *Rossiana legitima*, coràm bo. mem. *Sacrato* 57. & 62.poſt *Merlin de legitim.* quia non applicantur, ſiquidèm ex illarum lectura patet, in illa legitimatione contineri facultatem ſuccedendi ab inteſtato, & deficere clauſulam, *ſinè præiudicio venientium ab inteſtato, aut alia valida diſpoſitione,et ad effectum præmiſſum*, quæ cùm concurrant in iſto caſu, indè ſequitur,illas non applicari, & nil mirum, ſi in illis *deciſionibus* fuit firmatum, quòd Robertus potuerit detrahere legitimam,non obſtante patris prohibitione.

14 Deniquè nec releuat, quòd pater filium inſtituendo agnouerit,ipſum habere Iura ſuitatis, quia cùm teſtator in inſtitutione vſus fuerit clauſula,*ac aliàs omni meliori modo, quo potuit, &c.* dicendum eſt,illum cenſuiſſe, quòd filius nullo modo poſſet contratabulare, ponderando,illum prohibuiſſe,nè aliquid ampliùs peteret, ſignum euidens,quòd credidit,non poſſe aliud conſequi,niſi ab eo fuerit relictum, non obſtante quacunquè legitimatione.

Ex quibus vtraquè parte informante, pro confirmatione ſententiæ Rotalis fuit reſolutum,&c.

SVMMARIVM.

1 *Filius naturalis in certis bonis à patre hæres inſtitutus, eo addito, vt ſi Religionem aliquā profiteretur, non niſi certum quid annuum petere poſſit,ſi Congregationem aliquam Sacerdotum ſecularium ingrederetur, an fiet locus diſpoſitioni paternæ ſuper annua præſtatione,& num.3.& 7.*

2 *Religioſus ille dicitur, qui tria vota ſubſtantialia Regulæ profeſſus eſt.*

4 *Congregati more Religioſorum an gaudeant immunitatibus Religioſis conceſſis.*

5 *Gabella an ſit ſoluenda à fratribus, & ſororibus tertij ordinis Sancti Franciſci.*

6 *Legatum alicui relictum ſoluendum, ſi ad monacatum peruenerit, an debeatur, ſi legatarius efficiatur tertij ordinis Sancti Franciſci.*

8 *Mens potiùs,quàm verborum vis in omni diſpoſitione attenditur.*

9 *Religioſi noua acquirere Monaſteria prohibētur, non citatis priùs omnibus mendicantibus illius loci,ſed an hoc procedat in clericis ſecularibus,qui vti Religioſi viuunt.*

ARGVMENTVM.

Agitur de filio naturali hærede à patre in certis bonis inſtituto,eo expreſſo, quòd ſi Religionem aliquam profiteretur, non niſi certam annuam quantitatem vitalitiam conſequi poſſit,ſi hic ingrederetur Congregationem aliquā Sacerdotum ſecularium, qui ex permiſſu Sanctæ Sedis Apoſtolicæ vti Religioſi in Communitate viuunt,an fiet locus diſpoſitioni teſtatoris quòad annuam præſtationē vitalitiam ordinatā,& de alijs ad materiam pertinentibus.

CAP. C.

1 FIlius naturalis in certis bonis hæres à patre inſtitutus,eo addito,ꝙ ſi Religionem aliquam profiteretur,profeſſione ſequuta non poſſit ab hærede vniuerſali, niſi certam annuam petere quantitatem, dubitari contingit, ſi ingrediatur Congre-

ga tio-

Digitized by Google

gationem aliquam Sacerdotum ſecularium, qui ex permiſſu Sanctæ Sedis Apoſtolicæ vti Religioſi in communitate viuunt, certas obſeruantes regulas, prout ſunt in hac Ciuitate Patres Oratorij, ac Pij Operarij, nùm inſtando pro manutentione, ſiuè immiſsione bonorum, in quibus titulo particulari fuit hæres inſtitutus, poſsit hæres vniuerſalis aduerſus illum excipere de ingreſſu Congregationis, & ſucceſsiuè, vt nō niſi illam certam annuam præſtationem à patre ordinatam conſequi valeat, ac ſi Religionem aliquam profeſſus ſit?

2 Pro ratione dubitandi videbatur pro filio reſpondendum, cùm hic talis Religioſus non ſit, de quo verba fecit teſtator; etenim iuris eſt indubitati, illum dici, & cenſeri verè Religioſum, qui tria vota ſubſtantialia Regulæ profeſſus eſt, *cap. cùm ad Monaſterium, de ſtatu regul.* & tradit *D. Thom. in 2.2. q. 186. art. 3. 4. & 5.* ergò.

3 Sed hac dubitandi ratione non obſtante, contrariam ſequor ſententiam, ſecundùm quam pater, qui ſic diſpoſuit, ſi interrogatus eſſet, reſpondiſſet; quamuis enim concluſio modò firmata veriſsima ſit, deq; ea dubitari non poſſit, attamèn quoad iuris effectum pro eo, quod ad caſum noſtrū pertinet ex germana interpretatione voluntatis patris, nullum eſt conſtituendum diſcrimen, quòd hic filius ingreſſus eſt Cōgregationem Sacerdotum, in qua collegialitèr, & Religioſè viuitur, vel ſi Religionem aliquam profeſſus ſit; probo ſic; certum eſt,
4 & à nemine controuertitur, has perſonas ſic vti Religioſos in communitate viuentes gaudere omnibus prærogatiuis, immunitatibus, & exemptionibus, quibus veri Religioſi gaudent; ſic enim in anno 1602. declarauit Sacra Congregatio Dominorum S.R.E. Cardinalium *Sacri Trid. Concil.* interpretū, cuius declarationis verba trāſcripſit *Cherubin. in Schol. Bullar. in Conſt. 22. Leonis X. f. mihi 99. Baſil. Pōt. de impedim. matrim. cauſa 27. c. 19. §. 5. Portal in dubijs regul. in verb. Tertiarij, num. 7.* & alij; gaudent enim canonis, & fori priuilegio, *Ricc.* poſt alios *deciſ. 88. part. 2.* & *Barboſ. de poteſt. Episcopi, p. 2. alleg. 12. num. 41.* & à gabellarum ſolutionibus immunes reputantur, probat *Ignat. Laſſart.* qui in terminis legis Regiæ Regnorū Caſtellæ, & Legionis, qua cautum eſt, vt ex venditione cuiuslibet rei ſoluatur Domino noſtro Regi decima pars pretij, quæ vulgò
5 *alcauala* nuncupatur, quærit, an ſit ſoluenda à Fratribus, & Sororibus tertij ordinis Sancti Franciſci, qui priuatam agunt vitam cum vxoribus, & maritis, & ex *Gregor. Lopez, Didaco Perez. Franciſco Sarmien.* & alijs affirmatiuè reſpondit, quia hæ perſonæ vti laici reputantur, ſecus autem, addit, ſi vti Religioſi in communitate viuerent, prout ſunt hodiè plura Monaſteria, hos enim omninò ab huius decimæ ſolutione exemptos, & immunes eſſe affirmat in ſuo *tract. de decima vendit. & permut. cap. 19. num. 91.* & poſt eum *Gironda de Gabel. p. 7 num. 40. & 41. Gutierrez* eod. *tract. quæſt. 95. n. 5. & Ricc. loc. cit. in fine.*

6 Hocquè adeò verum profiteor, quòd cū alias dubitatum eſſet, an legatum alicui relictum ſoluendum, ſi ad monacatum perueniret, deberetur, ſi legatarius efficeretur tertij ordinis Sancti Franciſci, in quo nulla ſollemnis emittitur profeſsio, cum diſtinctione fuit reſponſum, vt nullatènus debeatur, ſi priuatam duceret vitam in propria domo, quamuis cum habitu illius ordinis, ſecus verò ſi vt Religioſus in communitate viueret, ratio aſsignatur, quia ſatisfit menti teſtatoris, probat *Caſtill. deciſ. 88. lib. 1.* vbi *in fine* ſubdit, diſtinctionem iſtam vti veriſsimam à magnis Viris in praxi uidiſſe receptam, *P. Diana*, qui in mulieribus bizzochis indiſtinctè hoc affirmat *part. 1. reſol. moral. tract. 2. reſol. 84.* & in *additionibus ſecundarijs reſol. 28. Nouar. de elect. & variat. fori, ſect. 1. q. 66. nu. 16.* & alij.

7 Qua concluſione ſic ſtāte, ſi eſſet factum legatum huic filio, cùm ad monacatū perueniret, poſſet utiquè illud aſſequi, ingrediens Congregationem, in qua collegialitèr, & religioſe uiuitur, quia diceremus ſatisfactum menti diſponentis, cùr idem dicere non debemus, ut hæc fuerit mens patris in caſu propoſito, ut non niſi tot annuos hic filius aſſequi poſſet, cùm in clauſtris uti Religioſus uiuere elegiſſet? undè ſi certo modo repugnant uerba diſponentis, quia loquutus fuit pater de Religione, aſſiſtit tamen mens illius, quæ uerè fuit, ut quoties hic filius mundum relinqueret, & uti Religioſus uiueret, certam annuam haberet præſtationem, quæ ei pro neceſſarijs ſat eſſet, quo fit, ut dicamus, in omni po-
8 ſtrema diſpoſitione potiùs attendendam eſſe mentem, quàm uerborum uim, & naturam, ità docet *Bal. in l. fin. col. pen. C. de impub. & alijs ſubſtit. Bar. in l. in ambiguo, ff. de reb. dub. Iul. Clar. in §. teſtamentum, quæſt. 76. Menoch. conſ. 20. num. 20. lib. 1.* & in *tract. de præſumpt. lib. 1. quæſt. 26. Mant. de coniect. ult. vol. lib. 3 tit. 5. Peregr. de fideicomm. art. 11.* & alij penes *Fuſar. de ſubſt. quæſt. 237. num. 13.*

vbi *num. ſeq.* docet, in vltimis voluntatibus pro expreſſo haberi, quod teſtator expreſſiſſet, ſi interrogatus fuiſſet, vel de eo cogitaſſet, ad quod allegat *Ant. Gabriel. comm. concl. tit. de reg. iuris, concl.* 10. *Mant. de coniect. vlt. uol. lib.* 3. *tit.* 19. *Peregr. cit. art.* 11. *n.* 32. & alios, vt *ibi*, quibus addo *Afflict. deciſ.* 44. *num.* 26. *Ant. Gamm. deciſ. Luſit.* 193. *num.* 7. *Surd. deciſ.* 254. *num.* 37. *Cald. de Pereyr. de emptio. & vendit. cap.* 9. *num.* 8. & alios penès
9 *Nouar. deciſ.* 206. per totam, vbi in terminis *Bullæ Clementis VIII.* confirmatæ per *Vrbanum* nouiſſimè defunctum (qua cautum eſt, ne Religioſi poſſint noua acquirere Monaſteria, non citatis priùs omnibus Mendicantibus eiuſdem loci, & non conſtito coràm Ordinario, quòd commodè ibi viuere poſſunt, abſq; aliorum Mendicantium detrimento) quærit, an ſub hac *Conſtitutione* comprehendantur clerici ſeculares, qui vti Religioſi viuunt, prout ſunt in hac Ciuitate Patres, vulgò dicti *Geronimini*, ac *Pij Operarij*, qui ſunt Patres Sancti Georgii Maioris, vt nimirùm in erectione nouarum domorum horum Patrum ſit paritèr obſeruanda forma huius *Bullæ*? & affirmatiuè reſpondit, vbi hi Patres ex eleemoſynis viuerent, nàm quamuis *Clementina Conſtitutio* verba faciat de Religioſis, de quorum numero Pii Operarii non ſunt, attamèn quia ratio, quæ mouit Sanctiſſimum illum Pontificem, fuit, nè ex nouorum Monaſteriorũ erectione, aliorum Mendicantium eleemoſynæ diminuantur, hæc quidèm ratio verificatur, tàm reſpectu verè Religioſorũ, quàm Clericorum ſecularium in communitate viuentium, vndè quamuis verba *Conſtitutionis* repugnent, quia ſonant in Religioſis, ineſt tamen ratio, & mens Pontificis, quæ eſt apta comprehendere clericos ſeculares Mendicantes, quæ quidèm mens, et ratio eſt attendẽda, vt diſpoſitioni, et verbis præualeat, *Surd. deciſ.* 19. *nu.* 1.

SVMMARIVM.

1 *Filio naturali legitimato à patre hærede inſtituto an ſit danda immiſſio virtute* l. final. C. de edict. diui Hadriani *opponente ſe proximiore, & legitimationis defectum allegante.*

2 *Oppoſitio, quæ ſit in poſſeſſorio altiorem requirens indaginem dicitur impertinens.*

3 *Immiſſio non impeditur, oppoſitis exceptionibus petitorium reſpicientibus.*

4 *Exceptio ſpurietatis, inualiditatis, aut nullitatis legitimationis an impediat immiſſionem virtute* l. fin. C. de edict. diui Hadria. toll.

5 *Poſſeſſionis poteſt eſſe quis capax, licèt demùm proprietatis fiat incapax.*

6 *Filia eſt immittenda in poſſeſſionem bonorum paternorum, quamuis allegetur, bona illa eſſe feudalia, quorum fœmina de iure communi feudorum dicitur incapax.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an filius naturalis legitimatus per reſcriptum Principis ſit immittendus in poſſeſſionem bonorum paternorum, in quibus inſtitutus eſt, ſi agnatus proximior cõparuit, legitimationis defectum allegans, ſimulquè, ac filiationem denegans.

CAP. CI.

1 Filius naturalis, ſiuè ſpurius à patre mediante Principis reſcripto legitimatus, ac demùm hæres in ſollemni teſtamẽto inſtitutus, dubitatur, an ſi petierit ſe immitti in bonorum paternorum poſſeſſionem virtute *l. fin. C. de edicto diui Hadriani tollen.* immittẽdus ſit, vel potiùs in iudicio proprietatis audiendus, dùm agnatus proximior comparuit, legitimationis defectum allegans, ſimulquè, ac filiationem denegans.

Contigit in Sacro Conſilio de hoc dubitari in cauſa Don Franciſci Alderiſij filij ſpurij quondam Don Ioannis Alderiſij, ſed legitimati etiam quòad ſucceſſionem, qui cùm petiſſet, ſe immitti in poſſeſſionẽ bonorũ paternorum, & hoc vigore paterni teſtamenti in actis præſentati, non aboliti, nec cancellati, ſed omni ſollemnitate vallati, ſe oppoſuit Don Pompeus Alderiſius defuncti germanus frater, denegans, præfatum Don Franciſcum eſſe Don Ioannis filium, ac multa aduerſus legitimationis priuilegiũ allegans, quarè an eſſet locus in hoc caſu remedio *d. l. fin.* dubitatum extitit,
2 Reſpondi vnà ſimul cum Domino Franciſco Rocco Aduocato doctiſſimo, & inter

pri-

primarios S.C.partes Don Franciſci hæredis ſcripti tuentes, eſſe illum omninò immittendum,ac de oppoſitis per Don Pompeum non niſi in petitorio tractandum, etenim negari non poteſt, quin vtraq; hæc oppoſitio altiorem requirat indaginem, ad tradita in puncto per *Paul.de Caſtro in l. ſcriptum* 11. *C.de probation.*:ac proindè in poſſeſſorio ſummatio de his videre ſatis eſſe impertinẽs aſſeuerabamus,cõſtat enim,
3 exceptiones omnes petitorium reſpicientes,& quæ in continenti non probantur ex receptiſſima Scribentium ſententia inmiſſionem ad hæredis ſcripti fauorem non impedire, notant omnes in *d.l.fin*.& in pũ-
4 cto, quòd exceptio ſpurietatis,& inualiditatis, aut nullitatis legitimationis immiſſionem virtute *d.l. fin*.non impediat,ratione, & authoritate probauimus, ratione, quia ſpurij poſſeſſionis ſunt capaces, *Pariſ. conſ.96.num.7 lib 4.Verall.deciſ.341.part.2.*
5 *in fine*,nec eſt inconueniens,vt quis ſit poſſeſſionis capax, licet demùm proprietatis fiat incapax, authoritate,ſic enim in puncto ſcripſerunt Ruin.*conſ.*87.ad *finem*,*lib*.3. *Bero.conſ.*57.*nu.*3.*&* 172. *lib.*2.*Soc.iun conſ.* 97.*num.*46.*lib.*2. *Roland.conſ.*22.*num.*15.*&* 36.*lib.*3.*Gozad.conſ.*6.*num.*87.cum *ſeq.Natta conſ.*473.*in princ.tom.*2.Riminal.*conſ.*69. *num.*115. *Alciat. conſ.*389 *Alex.*Raudenſ. *tract.de analog.cap.*36.*nu.*73. *Caſar Contard. in l.vnica,num.*12.*in fine, & num.*19.*C.ſi de moment.poſſeſſ. fuer.appell.Verall.deciſ.*342. *lib.* 2.& ſatis benè *Cæſar Argel.*alijs omiſſis in *tract.de acquir.poſſeſſ.quæſt* 3.*art.*10.à *nu.*
6 550.vbi *num* 555.vtitur exemplo filiæ à patre vniuerſalis hæredis inſtitutæ, vt ad bona hæreditaria ſit immittenda,etiam ſi allegaretur, bona eſſe feudalia, quorum fœmina de iure communi feudorum dicitur incapax,allegat *text.in c.*1.*§.inter filiam*,in *tit.ſi de feud.defunct.fuerit controuerſ.*& alios *DD.*vt *ibi*.

SVMMARIVM.

1 *Frater ſuccedit fratri in feudo nouo pecunia quæſito, non obſtante inueſtitura* pro ſe, & hæredibus ex corpore, *ſed quid in feudo conceſſo in remunerationem ſeruitiorum*, *num.*2.7.8.9.*&* 11.
3 *Labor,& induſtria pretio æquiparantur.*
4 *Frater primogenitus ſicut fratribus ſecundogenitis tenetur conferre pretium feudi noui pecunia quæſiti, ſic etiam & pretium feudi cõmuni patri conceſſi in ſeruitiorum remunerationem.*
5 *Princeps concedendo aliquid ſubdito in remunerationem ſeruitiorum,non dicitur munificẽtiam exercere, ſed potiùs debitum ſoluere.*
6 Remuneratio *quando inſeruienti non eſt promiſſa, Iudicis ſubintrat officium ad illam cõſequendam.*
10 *Inueſtituræ tenor ſemper attendi debet, cùm quis feudo ſuccedere velit.*

ARGVMENTVM.

Agitur,an frater,qui vigore nouarum gratiarum ſuccedit fratri in feudo nouo pecunia quæſito,non obſtante inueſtitura *pro ſe, & hæredibus ex corpore,* poſſit etiam,eiſdẽ attentis gratijs, ſuccedere in feudo nouo fratris, non pecunia, ſed in ſeruitiorum remunerationem conceſſo.

CAP. CII.

1 FRatrem,ſiuè ex vtroquè, ſiuè ex altero tantùm latere coniunctum poſſe hodiè vigore nouarũ gratiarum in feudo nouo fratris ſui pecunia quæſito ſuccedere,quãuis inueſtitura canat,*pro ſe,& hæredibus ex corpore*,ratione,& authoritate probauimus *lib.*1.*cap.*126.*num.*44. cum pluribus *ſeqq.*
2 Poſt quorum ſcripta dubitari contigit, an hæc indubitata concluſio procedat, vbi feudum acquiſijſſet frater,non pecunia, ſed in ſeruitiorum remunerationem? pro dubio videtur affirmandum, ex eo, quòd à noſtratibus, infrà allegandis idem ſemper iudicatum fuit de feudo pecunia quæſito, ac de illo in ſeruitiorum remunerationem à Rege conceſſo, cùm labor, & induſtria
3 æquiparentur pretio, *l. ſi conuenerit*, §.1. *ff pro ſocio,can. ſunt nonnulli*, 1.*q.*1.vbi obſequia, & pecunia parem vim habent, *Andr. in c.*1.*nu.*3.*in fine,de feudo guard.* quem citat Rouit.*in pragm.*24.alias 25.*num.*40.*de feud.* hinc in Regno, ſicut apud omnes indubi-
4 tatum eſt, filium primogenitum ſuccedentem in feudo à patre quæſito,teneri pretiũ

à patre ipſo in illius emptionem erogatũ
cum ſecundogenitis conferre, ex vulgata
Andr. theorica in *cap. Imperialem, §. prætereà Ducatus, in addition. num. 39. & 40. de prohib. feud. alien. per Feder.* ità paritèr teneri illum conferre pretium feudi à Rege patri in ſeruitiorum remunerationem donati, ſicq; Sacrum Conſilium decreuiſſe, teſtatur *Io. Vinc. de Anna ſing.* 201. de quo memores fuerunt *Abb. Maur. in additio.* ad *allegationes Marcelli* ſui patris, *allegat.* 52. *Rouit. loco* cit. *Anellus Amat. conſ. 6. nu. 13. Petr. ad Capyc. deciſ. 2. Borrel. in ſumm. deciſ. par. 1. tit. de feud.*
5 *nu.* 705. cum *ſeq.* & alij. Facit ſecundò, cùm in cõceſſione, quæ fit propter ſeruitiorum remunerationem non alitèr dici poteſt, Principem munificentiam in conceſſionariũ exercere, ſed potiùs debitum ſoluere, eſt *text.* ſatis elegans in *l. Attilius* Regulus 27. *ff. de donatio.* quem de his agens allegat *Borrell. loco* proximè cit. ſubdens ex *Bald. Mart. Laud. Card. Alex. Tiraquell.* & alijs, feudi conceſſionem propter benemerita ob conceſſionarii ingratitudinem à concedente reuocari non poſſe, & *gloſ. in d. l. Attilius* Regulus, *in verb. mercede* ſatis no-
6 tantèr dixit, quòd quando inſeruienti remuneratio non eſt promiſſa, Iudicis ſubintrat officium ad illam conſequendam, vndè in caſu noſtro, concedendo Dominus Rex noſter feudum alicui in ſeruitiorum remunerationem, vnico actu videtur ſoluere inſeruienti pecuniam pro præſtitis ſeruitijs, & poſteà pro illa mercede in pecunia ſoluta feudum vendere, ſicq; actus ille medius celeritate coniungendarum actionum occultatur, ità vt iudicetur feudi illa conceſſio potiùs contractus emptionis, & venditionis, quàm mera liberalitas, *Rouit. loco* cit. *num.* 38 & 39. & in *pragm. 1. nu.* 161. *de titul. abuſ. in ſcrib. ſublat.* poſt *Franciſc. de Amic. de feud. in tit. de his, qui feud. dare poſſunt*, in *quæſtione*, quæ incipit *Ex hac igitur deciſione, fol.* mihi 97. ſi igitur, vt ad caſum, de quo dubitauimus, reuertamur, idem iudicarunt noſtri de feudo pecunia quæſito, & de illo in ſeruitiorum remunerationem conceſſo, conſequens erit dicere, vt quemadmodùm frater, ſiuè vtrinq; coniunctus, ſiuè vterinus in feudo fratris pecunia quæſito, ſtante gratia prædicta poteſt ſuccedere, non obſtante inueſtitura *pro hæredibus ex corpore*, ità paritèr in illo acquiſito in ſeruitiorum remunerationem.

7 His tamen non obſtantibus, quamuis veriſſimis, crederem in hoc caſu cõtrariam ſententiam veriorem eſſe, idquè attento tenore ſupplicationis gratiæ prædictæ, & decretationis indè ſequutæ, nàm cùm Barones ſupplicaſſent Domino tũc Regi noſtro, dignaretur ille gratiam concedere, vt in feudis nouis poſſent fratres, & ſorores ad inuicem ſuceedere, ſexus, & ætatis prærogatiua ſeruata, non obſtante, quòd communis forma inueſtituræ in hoc Regno, quæ ſe habet *pro ſe, & hæredibus ex corpore*, repugnaret, vt gratiam hanc faciliùs aſſequi, & obtinere potuiſſent, dixerunt, quòd id non ſupplicabatur pro illis feudis, quæ Sua Maieſtas alicui donaret, vel in ſeruitiorum remunerationem concederet; ſed ſolùm pro feudis, pretio acquirendis, ſub illis verbis; *Et in queſto non viene la Maeſtà Voſtra à patir danno alcuno, atteſo che queſto non ſi ſupplica per quelli feudi, che la Maeſtà Voſtra donaſſe, ò concedeſſe in remuneratione de' ſeruitij, ò per altra cauſa, ma ſolo per li feudi, che ſi comprar.anno, &c.* cui quidem ſupplicationi ſequitur Regia decretatio in hunc modum. *In feudis, quæ per Regiam Curiam vendi contingerit, Regia, & Catholica Maieſtas vult, & iubet, fratres, ac ſorores em-*
8 *ptoris poſſe ſuccedere, &c.* Ex præfato ſupplicationis tenore, & prouiſione indè ſequuta pluſquàm certum eſt, gratiam prædictam non comprehendere feuda in ſeruitiorum remunerationem conceſſa, ſed tantùm emptionis titulo acquiſita, confirmatur, nàm cùm gratia iàm obtenta loquebatur tantùm de feudis à Regia Curia emptis, ſucceſſit dubitatio, an illa procederet, quãdo feudum non à Regia Curia, ſed à priuatis emptum eſſet, quòd proindè neceſſe fuit aliam porrigi ſupplicationem, vt paritèr Rex gratiam concederet, etiam pro feudis à quauis perſona emendis, per hæc verba, *ſi degni concedere detta gratia non ſolo delli feudi, che ſi comprano dalla Regia Corte, come già la Maeſtà Voſtra è reſtata ſeruita ordinare, ma in tutti li feudi, che ſi compraranno da qualſiuoglia perſona, &c.* cui quidèm ſupplicationi Rex aſſentiendo, in hunc modum reſpondit. *Quod verò attinet ad ſucceſſionem fratrum, & ſororum, eorum. ſ. qui à priuatis perſonis feuda obtinuerunt æquo animo votis præ-*
9 *fati Regni annuit, &c* Ex quibus omnibus conſtat ampliſſimè, feuda in ſeruitiorum remunerationem conceſſa fuiſſe in gratijs prædictis excepta, vel ſaltem ſub illis non comprehẽdi, cùm Barones non ſolùm pro gratia iſta obtinenda non ſupplicarunt, ſed expreſsè in precibus oblatis proteſtati sũt, quòd non alitèr ſupplicabatur pro feudis in ſeruitiorum remunerationem concedẽ-

Digitized by Google

dis, vndè remanſit caſus ſub iuris diſpoſitione, iuriſq; regulis ſuppoſitus, quo fit, vt cùm de eo dubitari contingerit, cogimur reſpondere illud idem, quod noſtrates antè dictæ gratiæ impetrationem dixere, in ſucceſſione feudi à fratre pecunia quæſiti cum clauſula, *pro hæredibus ex corpore*, vt nullatènus in eo feudi genere frater fratri ſuccedere poſſet, cùm non ſit ille ex corpo-
10 re acquirentis, ſicq; redditur ad ſuccedendum inhabilis, attento tenore inueſtituræ, quæ ſemper attendi debet, vt dixit *Bal.* quẽ citat, & ſequitur *Afflict. deciſ.293. num.2.* licèt contrarium diſpoſitum eſſet per *Conſtitutionem*, quo quidèm iure attento frater, ſiuè vtrinq; coniunctus, ſiuè ex altero tantùm latere fratri ſuo in feudo pecunia, vel ex Principis munificentia quęſito ſuccedit, & hoc, quia inueſtitura canebat *pro ſe, &*
11 *hæredibus* ſimplicitèr, vndè cùm demùm communis forma ſe habuit, *pro hæredibus ex corpore*, qui non eſt ex corpore acquirentis, quamuis in gradu ſucceſſibili, in vim pacti ſuccedere prohibetur, & quamuis hodiè obſtet gratia, de qua ſuprà, attamen quia illa, vt dictum eſt, loquitur tantùm de feudis pecunia quæſitis, attento tenore ſupplicationis, & decretationis indè ſequutæ, extendi non poteſt ad feuda in ſeruitiorum remunerationem alicui benemerito conceſſa cum clauſula prædicta, *pro hæredibus ex corpore*, ſicq; quando caſus cõtingerit, pro Fiſco ad fratris excluſionem erit reſpondendum, ſaluo tamen iudicio rectiùs ſentientis.

SVMMARIVM.

1 *Frater an ſuccedat fratri in feudo, adhùc ſi coniunctus non eſt ex illo latere, vnde feudum prouenit.*

2 *Feudatario defuncto relicto feudo paterno, cuius inueſtitura canit* pro ſe, & hæredibus *ſimplicitèr, concurrentibus fratre vterino ſecundogenito, & nepote ex altero fratre vterino primogenito, vter melius induat arma, & num.4.6.& 15.*

3 *Filij fratrum ad feudi ſucceſſionem an ità demùm vocentur per* Conſtit. Regni Vt de ſucceſſionibus, *ſi feudum illud ab eorum auo acquiſitum fuit, & num.10.*

5 Conſtitutio Vt de ſucceſſionibus *gradus, & non perſonas connumerat, & n.7.& 12.*

8 *Filij ſororum vocantur per* Conſtit. Vt de ſucceſſionibus, *quamuis de filijs fratrum tantùm* ibi *mentio fiat.*

9 *Patruus, & amita an ſint vocati per* Conſt. Vt de ſucceſſionibus.

11 *Nepos an poſſit ſuccedere patruo in feudo ex largitione acquiſito.*

13 *Ratio, quando eſt eadem in caſu non expreſſo, quæ viget in caſu expreſſo, caſum non expreſſum comprehendere poteſt.*

14 *Statutum vocans ad ſucceſſionem fratrem an cenſeatur paritèr vocaſſe fratris filium.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an frater vterinus ſecũdogenitus in ſucceſſione feudi paterni fratris vterini, cuius inueſtitura canit, *pro ſe, & hæredibus* ſimplicitèr, præferendus ſit nepoti ex fratre vterino primogenito præmortuo, & de alijs ad ornatum *Conſtit. Regni Vt de ſucceſſionibus.*

CAP. CIII.

1 FRatrem fratri in feudo tàm nouo, quã antiquo ſuccedere, ſiuè vtrinquè coniunctus ſit ille, qui ſuccedere vult, ſiuè conſanguineus, ſiuè vterinus, ſatis apertè probatur in *Conſtit.* noſtra *Vt de ſucceſſionibus*, quã magis communitèr Noſtrates intellexiſſe aliàs demonſtrauimus, adhùc ſi frater, qui ſucceſſurus eſt fratri defuncto coniunctus ſit ex diuerſo latere, non ex eo, vndè feudũ prouenit, dummodò inueſtitura canat, *pro ſe, & hæredibus* ſimplicitèr, ſic enim contra *Marini Gloſſatoris* ſententiam ratiocinati ſunt *Andr. Loffred. Reg. de Pont. Camil. de Medic. Præſ. Amat.* & alij per me relati *lib.1. cap.126. num.1.8.& 9.* quicquid in contrarium contra communem, ac receptiſſimã ſententiam nouiſſimè ſcripſerit olim noſter *D. Præſ. Vrſin.* in ſuo *tract. de ſucceſ. feud. par.2.q.2.art.1.*

2 Sed quæſtio inſurgit, data inueſtitura modo, quo ſupra, *pro ſe, & hæredibus* ſimplicitèr, quid dicendum, ſi feudatarius deceſſerit cum feudo paterno, ſuperſtitibus ſibi

ne-

nepote ex fratre vterino primogenito præ-
mortuo, & fratre vterino ſecundogenito,
vter iſtorum in feudo prædicto ſuccedet,&
ſic an nepos patris ſui præmortui perſonã
ſubingrediens,an verò frater ſecundogeni-
tus ex propria perſona?

3 Et quòd ſuccedat tantùm frater ſecun-
dogenitus, nepote ex primogenito præ-
mortuo prorſus excluſo,videtur affirman-
dum ex diſpoſitione *Conſtit. Vt de ſucceſſio-
nibus*, quæ tunc demùm fratrum filios ad
feudi ſucceſſionem vocat, ſi feudum illud
ab eorum auo acquiſitum fuit,ibi,*Filij autẽ
fratrum his, quæ communis patris fuerunt, aui
eorum ſcilicèt idem ius, quod pater eorum ha-
beant*. Cùm autem attento caſu propoſito
feudum defuncto fratri ex patre ſuo,ſiuè à
maioribus ſuæ agnationis prouenerit, ne-
pos ex fratre vterino nullatènus ſuccedere
poteſt, &ità indiuidualitèr affirmat *Ioſeph
Cumia in cap. ſi aliquem, in verb. non commu-
nibus, nu. 1 fol.* mihi 90.quo loci dicit, hunc
caſum fuiſſe omiſſum per dictam *Conſtitu-
tionem*, & cùm potuiſſet ſimplicitèr loqui,
& clarè exprimere,& non expreſsit,nihilq;
dixit, ſequitur,quòd in hoc caſu diſponere
noluit, & per omiſsionem contrarium diſ-
poſuit, argumento *tex. in l. penul. §. ſi verò
talis, C. de caducis tollendis.*

4 Sed certè contraria ſententia probabi-
lior mihi videtur, nimirùm vt in caſu pro-
poſito potiora ſint iura nepotis ex fratre
vterino primogenito,quàm illa fratris vte-
rini ſecũdogeniti; probò ratione,& autho-
ritate;ratione,nàm cùm *Conſtitutio* noſtra
5 in linea collaterali gradus,& non perſonas
connumeret, vt ſatis apertè probatur in §.
in vlteriori autem gradu poſitis,& pro indubi-
tato affirmauit *gloſ. ibi in verb. non ſuccedũt*,
(quamuis contrarium annuere videatur in
verb. habeant) *Andr. in verſ. filij autem fratrũ*,
& in *verſ. idem ius*,& in *cap. 1. nu. 4. verſ. præ-
dicta quoquè Conſtitutio, in tit. Imper. Lothar.
Petr. de Montefort.* in d. *Conſtit. num. 9. verſ. &
quia dicta Conſtitutio, & num. 13. in fine, Affl.
num. 42. verſ. & quòd in veritate, Loffred. in d.
cap. 1. Imper. Lothar. Io. Thom. de Marinis de
feud. tit. 12. num. 17. Cumia loco* cit. *in verbo
mortis, num. 85. Anna pater allegat. 34. num. 4.
17. & 19.* omninò videndus, *Anna filius cõſ.
113. num. 19. 20. & 21. Tap. in d. Conſtit. in
fine, verſ. in vlteriori autem gradu, lib. 6. fol.*
130. & alij, ſequitur, dicunt omnes hi *Do-
ctores*, vt ſubintret ſucceſsio in omnibus
perſonis,quæ ſunt infrà illos gradus, quaſi
omnes perſonæ intrà illos gradus exiſten-
tes ſint expreſsè in ea *Regni lege* nomina-
6 tæ; vndè cùm nepos ex fratre vterino pri-
mogenito, defuncto feudatario ſit tertio
gradu coniunctus, vſquè ad quem quidèm
gradum attenta dicta *Conſtitutione* exten-
ditur ſucceſsio,non eſt,cur dubitari poſsit,
vt ab huius *legis* Conditore vocatus cen-
ſeatur, & cùm ex receptiſsima ſententia,
ſecundùm quam fuit millies iudicatum,
patris ſui perſonam ſubingrediatur, præ-
fertur patruo ſuo ſecundogenito: & quòd
7 ſit verum, *Conſtitutionem* enumeraſſe gra-
dus,& non perſonas,ſubdit *Andr. locis* pro-
ximè citatis, patruum, vel amitam ad ne-
potis feudatarij ſucceſsionem à dicta *Con-
ſtitutione* vocatos, ſiuè nominatos non eſſe,
& tamen, quia ſunt in tertio gradu, veriùs
eſt,quòd ſuccedant,ſicut nepos patruo;id,
quod paritèr conſtantèr affirmarunt *gloſ.
in verb. non ſuccedunt, Barthol. de Capua ibidẽ,
Petr. de Montefor. num. 6. & 13.* quo loci di-
8 cit,ex hac ratione filios ſororum in *d. Con-
ſtitutione* includi,quamuis de filijs fratrum,
non autem ſororum *ibi* mentio fiat, *Affl.
nu. 40. 41 & 42* & in *d. cap. 1. Imper. Lothar.*
in quibus locis *gloſas*, quæ videntur ſibi cõ-
trariæ benè declarat,& conciliat *Loffred. in
d. cap. 1.* vbi latiſſimè hanc pro patruo tue-
tur ſententiam in *tit. Imper. Lothar. Gugliel.
de Perno conſ. 21.* & in *d. cap. ſi aliquem, Petr.
de Gregor. de conceſſ. feudi, par. 6. quæſt. 12. nu.
8 Rouit. in prag. 6. de feudis*,quicquid demùm
ſibi dixerit in *deciſ. 94. Georg. alleg. 12. nu. 9.
Io. Vinc. de Anna* cit. *alleg. 34.* Ego ipſe cita-
to *cap. 126. num. 73. verſ. minus etiam*,nec di-
9 cas,hoc abſolutè verum non eſſe,ex quo,vt
patruus, ſiuè amita poſsint nepoti ſucce-
dere, opus fuit, vt pro illorum incluſione
noua impartiretur gratia, quam impetrari
certè neceſſe non erat,ſi à *Conſtitutione* vo-
cati eſſent; huic enim obiectioni ſatis be-
nè reſpondet *Io. Thom. de Marinis de feud.
cit. tit. 12. num. 17. fol. 116. à ter.* quo loci di-
cit,gratiam non alitèr fuiſſe impetratam,
quia dubitabatur, an patruus, vel amita
ſub Regni *Conſtitutione* includerentur,nàm
cùm in illa connumerentur gradus, cẽſen-
tur etiam enumeratæ perſonæ, quæ in ter-
tio gradu reperiuntur, vt ſunt patruus, &
amita, *§. tertio gradu, Inſtit. de gradibus cogna-
tionũ*;Sed vt impetraretur hæc gratia, opus
fuit ad tollenda dubia, quæ exoriebantur
ex tenore inueſtiturarum, quæ canebant,
pro hæredibus ex corpore deſcendentibus, nàm
cùm patruus ex defuncti nepotis corpore
dici non poterat, quamuis benè ex corpo-
re primi acquirentis, ſicquè Fiſcus illum
excludere prætendebat, vt tolleretur hoc

du-

dubiū,di cit *Io.Thom.de Marinis*, opus fuiſſe impetrari gratiam prædictam,quæ in *tit.de feud. in vol.prag.*eſt 6.& 12.

10 Quibus ſic ſtantibus, & pro veriſsimis præſuppoſitis ad obiectum factum reſpōdetur,ſatis vanum eſſe aſſerere,nepotes ex fratribus, attenta litera *textus* non poſſe ſuccedere patruis, niſi in feudis, quæ fuerunt eorum aui, ibi, *filij autem fratrum*, *&c.* Sicquè nepotem ex fratre vterino, cùm ſit feudum defuncto patruo à patre obuentum, ſuccedere in illo non poſſe, etenim huic obiectioni benè ſatisfiet, ſi ponderemus *Andreæ* Theoricam in d.*Conſtit.col.6. verſ. quod autem dicitur*, vbi ait, verba illa *tex.filij autem fratrum in his, quæ communis patris,&c.*non alitèr fuiſſe appoſita pro expoſitione §.*ex collaterali*,qui de fratre,ſiue ex vtroquè parente, ſiuè ex altero tantùm ſimplicitèr,& indiſtinctè loquitur,& de nepote uerbum nullum, nàm eſt in medio §. *coniugata*; ſed ideò illius *legis* Conditorem dixiſſe, *vt fratrum filij his, quæ communis patris fuerunt, aui eorum ſcilicet, idem ius, quod pater eorum habeant*, ad conſtituendum dif-

11 ferentiam pro illis feudis, quæ patrui ex Regia largitione, uel alio titulo acquiſiuerunt,ut nimirùm in illis nepotes ſuccedere non poſsint,benè autem in his, quæ fuerūt aui,defuncti feudatarij patris,quod proindè eadem ratione ſubdit *Imperator*, *in acquiſitis autem patruo ex largitione noſtra*, *vel quolibet titulo nepotes ex fratribus non ſuccedunt*;nec dicat *Cumia loco* cit.caſum,de quo agimus, fuiſſe omiſſum per *Conſtitutionem*, nàm aſſeueratio hæc aduerſatur his, quæ aliàs idem Doctor Siculus affirmauit in eodem *cap.ſi aliquem, in verb.mortis,nu.*85. *fol.* 121. dùm inhærendo ſententiæ *gloſ. & Andr.*dixit, *Conſtitutionem* gradus, & non perſonas enumerare, ſicquè patruum, qui eſt in tertio gradu nepoti ſuccedere; etenim ſi *Conſtitutio* enumerat gradus, nepos ex fratre uterino, qui eſt in tertio includitur,& ſic non poteſt dici,caſum omiſſum, nàm ut ſuprà diximus, *Conſtitutio* non loquitur nec de patruo, nec de filijs ſororis, & tamen quia ſunt in tertio gradu, includuntur.

12 Immò dico plus,quòd ſi audactèr contrà literam,& mentem *tex.*aliquorum ſententiæ communitèr reprobatæ adhærere vellemus,quòd *Conſtitutio* perſonas,& non gradus enumeret,adhùc dico,nepotis iura in tuto eſſe;nàm quamuis in *textu* non niſi fratris perſona nominata inueniatur, ſub illis verbis,*ex collaterali linea venientes, vt fratres, ſiuè ex vtroque parente, ſiuè ex altero tantùm,&c.*attamen cùm fratres nominauerit,cēſentur paritèr nominati fratris filii,probatur,quia ratio *Conſtitutionis* non repugnat;nō enim maior conſideratur ratio in admittendo fratrem vterinū,& fra-

13 tris vterini filium,ſicquè ſuccedit concluſio,quòd quando eadem eſt ratio in caſu non expreſſo,quæ viget in caſu expreſſo,& Legiſlatoris verba adhùc impropriè ſumpta caſum non expreſſum comprehendere poſſunt, tunc verba ſtatuti latè ſunt accipienda,vt ad caſum non expreſſum extendantur,ſic poſt *Bart.Bald.*& alios, quos allegat ſatis elegātèr ratiocinatus eſt *Alex.* in *conſ.36.à num.*11.*lib.6.*vbi reſpondet ad obiectū,quod fieri poteſt,nimirùm, quòd in materia correctoria ex idētitate rationis extenſio prohibetur,ad *tex.in l.præcipimus.C.de appellat.* reſpondet enim,quòd in hac facti ſpecie caſus non includitur ſub ſtatuto per extenſionem,ſed ex omnimoda mente ipſius ſtatuti,quia vbi in caſu nō expreſſo in ſtatuto viget ratio,quæ eſt in caſu expreſſo,tunc caſus non expreſſus dicitur venire ex mente ſtatuti, non autem ex extenſione,allegat *gloſ.in cap.ſi poſtquā, de elect.in 6.*& in *cap.*1.*de tempor.ordin.in 6.* & alios,vt *ibi*,ſubdens per hoc *num.*13. ſingulare dictum pro deciſione caſus,de quo

14 agimus,quòd ſi ſtatutum vocat ad ſucceſſionem fratrem,cenſetur paritèr vocaſſe fratris filium,quamuis ſub lata,vel impropria ſignificatione, quia filius fratris ſuccedit in locum patris ſui,& ſic in locum fratris,ad *tex.in* §.*ſi igitur defunctus, auth.de hæredibus ab inteſt. venient.* & §.1.*cum rubrica,auth.vt fratrum filij.* ergò,dicit *Alex.* appellatione fratris ſub larga ſignificatione debet comprehendi perſona,per quam repreſentatur frater,ſicquè Statuentes intellexiſſe,vt ſub prouiſione facta de fratribus,fratris filii comprehendantur,id,quod etiam ſentire videntur *Io Andr.in addit. ad Specul.in tit.de ſucceſſ. ab inteſt. Anchar.in cap.*1.*de conſtit. & Napodan. in Conſuet. Si moriatur,fol.*mihi 73.*lit.D.*conferunt ſcripta per *D.de Franch.deciſ.*542.

15 Confirmatur hæc mea ſententia indiuiduali authoritate *Andr.*qui in d. *Conſtit.Vt de ſucceſſionibus,col.* 2. *&* 3. *in verb. fratres, verſ.è contra* pro indubitato ſuppoſuit,*Conſtitutionem* fratrem,& nepotem fratris admittere,ſiuè ex vtroquè, ſiuè ex altero parente ſit coniunctus,obſerua,quæſo, verba *Andr.*quæ ſunt, *è contra,quòd non,quia conſuetudo erat,vt remota quantumcunquè ſucce-*

derent,

derent, quæ correcta eſt, eo quòd excludebat filiam, vt ſupra l. proxima, & hoc in alijs arctatur, & tantùm fratrem, & nepotem fratris admittit ſimplicitèr, ſiuè ex vtroq; ſiuè ex altero parente ſit coniunctus, non diſtinguit, ſi ſit coniunctus ex illo latere, vndè eſt feudum, vel non, ſimplicitèr dictũ, ſimplicitèr debet intelligi, etc.

Hæc breuitèr, & currenti calamo ſcripſi, quando caſus continget, meliùs cogitabo, quia articulus eſt ſatis difficilis.

SVMMARIVM.

1 *Fructus percepti per hæredem grauatum poſt purificatum fideicommiſſum an, & quando, et à quo tempore ſint fideicommiſſario reſtituendi, & num. 3. 5. 6. & 7.*

2 *Poſſeſſor fundi fideicommiſſo ſubiecti an vnà cum fundo, quem poſſedit teneatur reſtituere fructus, quos bona fide percepit.*

4 *Hæres grauatus poſt caſum fideicommiſſi tenetur fructus, quos percepit reſtituere fideicommiſſario.*

8 *Fructus, qui vnà cũ re sũt reſtituẽdi vero domino, ad quã rationẽ liquidãtur, & n. 9. & 10.*

11 *Valor prædij quomodò probetur, & num. 12. 13. & 14.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an, & quando fructus percepti per hæredem grauatum poſt purificatũ fideicommiſſum ſint fideicommiſſario reſtituẽdi. Poſſeſſor bonorum fideicommiſſo ſubiectorum à quo tempore teneatur reſtituere fructus, quos bona fide percepit, à tempore forſan purificati fideicommiſſi, vel à die litis motæ. Valor fũdi quomodò probetur. Fructus ex prædio ruſtico, vel vrbano percepti, cùm ſint vero domino reſtituendi, ad quam rationem liquidantur, vbi *deciſio Sacra Rota Romana.*

CAP. CIV.

1 FRuctus percepti per hæredem grauatum poſt purificatum fideicommiſſum, dùm quæritur, an ſint vnà cum re fideicômiſſario reſtituẽdi, communitèr negatiuè reſponderi ſolet, vbi fideicommiſſarius in petendo fideicommiſſum fuerit negligens, ſicq; eius negligẽtia ſuppoſita, hæres illos tantùm reſtituet, quos poſt petitionem, ſiuè litem conteſtatam percepit: at ſi negligentia conſiderari non poteſt, quia fideicommiſſarius ideò fideicommiſſum non petiit, quia de illo nullam habebat notitiam, & eo caſu habetur, ac ſi hæres à die purificati fideicommiſſi interpellatus eſſet, et conſequentèr ab eodem die ſunt fructus reſtituendi, idemq; quotieſcunq; bonorum fideicommiſſariorum dominium ipſo iure abſq; rêſtitutionis miniſterio in fideicommiſſarium trãsfertur, vt in caſibus, quos enumerat *gloſ. in l. penult. in fine, C. ad S.C. Trebell.* in illis enim fructus ſunt paritèr reſtituendi à die euenientis conditionis, licèt nulla interuenerit petitio, ità ſanè ſcripſerunt *Bart. in l. in fideicommiſſarium, ff. ad S.C. Trebel.* in *l. eius, qui in prouincia, ff. ſi cert. pet.* & in *l. qui Romæ, §. duo fratres, ff. de verb. obligat. Alciat. conſ. 777. in fine, Hieronym Grat. conſ. 132. nu. 7. & 8. lib 2. Viuius deciſ. 262. à nu. 26. Surd. deciſ. 25. num. 11. & 19. Fuſat. de ſubſtit quæſt. 626. Mareſcott. var. reſol. lib. 2. cap. 112. num. 41. & 49.* & cæteri communitèr in locis uulgaribus.

2 Sed dubitatur elegantèr, an in caſibus, in quibus hæc fructuum reſtitutio à die purificati fideicommiſsi fieri debet, poſsit fideicommiſſarius illos prætendere, ubi poſseſsor bonorum fideicommiſso ſubiectorum fuerit in bona fide, quia ignorabat, bona illa fideicommiſso ſubiecta eſse, id, quod contingere poteſt in perſona hæredis grauati hæredis, ſiuè cuiuſuis alterius bonæ fidei poſseſsoris? & non eſse illos reſtituendos à die purificati fideicõmiſsi, niſi quatènus eſset effectus locupletior, ſed tãtùm quos conuentus percepit poſt litem motam, reſoluit *Rota* in una *Auximana fideicommiſſi* ſub die 26. Maij 1642. coràm Domino *Dunozeto*, & per hæc notabilia uerba adhùc alibi non impreſsa.

Digitized by Google

Lunæ 26. Maij 1642.

3 Poſtquàm ſemel, atquè iterùm fuit reſolutum, dandam eſſe immiſſionem DD. Franciſco Cino, & Federico de Simonettis vocatis ad fideicommiſſum quondam Federici Sinibaldi ſuper domo, molēdino, & prædio eidem fideicommiſſo ſubiectis. Dubio etiam pro faciliori reſolutione in plura diuiſo, iiſq; ſæpiùs propoſitis acerrimè diſcuſſis, & deciſis, tandèm ad inſtantiam eorundem fideicommiſſariorum propoſui dubium, an fructus dictorum bonorū deberētur, à quo tēpore, & ad quā sūmam.

4 Et quòad primam illius partem, res viſa fuit carere difficultate. Quia cùm hæres grauatus poſt caſum fideicommiſſi nōn capiat fructus iudicio teſtatoris, abſq; dubio tenetur illos reſtituere fideicommiſſarijs, iuxtà *l.in fideicommiſſariā* 18. & ibi *Doct.* & præſertim *Rip.num.5.ff.ad Trebel.Burſat.conſ.71.num.25.lib.1. Menoch.de arbitr.caſu 256.num.25. Craſſ.in §.fideicommiſſum,q.49.num.4.& 5.Peregr.de fideicomm.art.49.num.85.Fuſar.de ſubſtit.q.626.num.46.* vbi alios cumulat.

5 Maior difficultas fuit in ſecunda parte dubij, ſcilicèt, à quo tempore fructus deberentur. Nàm fideicommiſſarij prætendebant, deberi à die purificati fideicommiſſi, nempè ab anno 1589. quo per obitum Alexandri ſenioris hæredis grauati ſinè filijs legitimis, & naturalibus, factus fuit locus ſubſtitutis ſub iſta conditione. Placuit tamē Dominis, deberi à die motæ litis, nempè ab anno 1618. de quo tempore Alexander iunior conuentus ad reſtitutionem prædictorum bonorum fuit in mala fide conſtitutus, & excitatus ad inquirendum de iure ſuæ poſſeſſionis, *l.ſed etſi lege 28. §.etiam ſi antè, ff.de petit.hæred.l.in interd.3. ff.de interd.ſeù extr.l.nemo 10.C.de acquir.poſſeſſ.Cancer.var.reſol.lib.3.cap.16.nu.105. Caputaq.dec.27.num.2.p.2. Caualer.dec.409. nu.5.* latè *Rota dec.3.nu.1.& ſeqq.p.7.recent.*

6 Non obſtat, quòd hęres grauatus teneatur reſtituere fructus à die purificati fideicommiſſi, præſertim in hoc caſu, quo ſtatutum Auximanum mandat, ipſo iure deuolui bona in ſubſtitutos abſq; miniſterio reſtitutionis, quo ſtante hæres grauatus non poteſt prætendere fructus ex negligentia fideicommiſſarij non petentis reſtitutionē, *Fuſar.conſ.161.num.7.& d.q.626.num.53. Mareſcott.var.reſol.lib.2.cap.112.num.49. Peregr.de fideicomm.art.49.num.84. Pacific. de ſalu.interd.inſpect.3.c.4.num.440.Surd.deciſ.25.num.11.* & multò magis, quando fideicommiſſarius habuit ignorātiam fideicommiſſi, prout habuiſſe præſumitur, *Bart. in l.eius,qui in Prouincia 41.num.5.ff.ſi cert.pet.Ruin.conſ.122.in fin.lib.5. Fuſar.q.595.num.1.& d.q.626.num.53.* cum alijs relatis in *prima deciſione* huius cauſæ 22. Martij 1638.*§.Et in omnem euentum*, coràm me.

7 Nàm huic obiecto viſum fuit Dominis, poſſe reſponderi, quòd & ſi Alexander iunior non fecerit fructus ſuos ratione negligentiæ fideicommiſſariorum, potuit nihilominùs illos ſibi acquirere ratione bonæ fidei ſui ipſius, qua ſtante non tenetur reſtituere fructus, niſi quatènus eis factus ſit locupletior, *text* eſt expreſſus *l.item veniunt 22. §.præter hæc, ff.de petit.hæredit.* ibi. *Eos autem, qui iuſtas cauſas habuiſſent, quarè bona ad ſe ſpectare exiſtimaſſent, eo vſq; dùmtaxat, quo locupletiores ex ea re facti eſſent condemnandos eſſe, Couarr.in regul.peccatum,par.3.in princ.num.3.& var.reſol.lib.1.cap.3.num.6. Odd.de reſtit.in integr.q.45.art.2.num.18.& ſeqq.Surd.conſ.115.num.19.in fin.& dec.45.num.15.* cum alijs pleno calamo congeſtis per *Rot.d.deciſ.3.num.38.& ſeq.p.7.recent.* quæ locupletatio, quia non præſumitur, debet per Allegantem probari, & quidem ſpecies locupletationis, vt inquit *Curt.ſen.conſ.71.num 11.verſ.ſeptima concluſio,* quem refert, & ſequitur *Surd.conſ.290.num.50.& Gratian.diſcept.forenſ.cap.101.num.8.*

8 Quòad tertiam partem dubij, ſcilicèt, ad quam ſummam fructus deberentur, diſtinctè procedendo, quòad domum cum ſuis pertinentijs, quæ fuit inhabitata per Alexandrum iuniorem, Domini dixerunt, deberi ad rationem annuorum ſcutorum 84. pro qua ſumma potuiſſe locari probatū fuit ex articulis datis per ipſummet Alexandrum inter eaſdem partes, in eiſdem actis, & ad eundem effectum liquidationis, ex quibus licèt non deducatur plena probatio, quia articulans nō fatetur, *Greg.XV. deciſ.247.num.15.* tamen ad effectum liquidationis, in qua leuiores ſufficiunt probationes, *Seraphin.deciſ.955.nu.3.Caualer.dec.361.num.eodem,* viſi fuerunt ſufficientes, nàm articuli non dantur ſine magna conſideratione, *Rot.deciſ.320.num.2.in fin.* poſt *2.vol.conſ.Farin.* cum aliis relatis per *Add. ad Greg.deciſ.143.num.5.* & per *Add.ad Buratt.deciſ 600.num.18.& in Peruſina de Alphanis 20.Maij 1624.* coràm bonę memorię *Coccino,* quæ eſt *deciſ.105.num.1.* inter impreſſ. poſt *Merlin. de legit.*

9 Quòad molendinum, & prædium dixerunt Domini, deberi fructus ad rationem quinque pro centenario illorum valoris, prout præſumuntur reddere bona ſtabilia, iuxtà *gloſ.fin.in authent. perpetua,in verb.iuſta, C.de ſacroſanct.Eccl.* quam paſſim ſequitur *Rot.* vt in *deciſ.*512.*num.*2.*p.*2.*recent.deciſ.*571.*num.*6 *&* 10.*p.*3.*deciſ.*135.*nu.*8.*p.*6. & in terminis de fructibus prædij in *Bonon. prædij* 21.*Maij* 1640. coràm *R.P.D.* meo *Ghiſilerio,&* 28.*Ianuarij,&* 7.*Iunij* 1641.coràm *R.P.D.* meo *Peutinger*, & de fructibus molendini in *Beneuentana molendini* 28. *Iunij* 1634. coràm Reuerẽdiſſ.*D.*meo *Merlino* Decano, in quibus aliæ recenſentur.

10 Valor autem molendini ſatis viſus fuit iuſtificatus ex duobus inſtrumentis, altero de anno 1596. quo fuerunt per tutorẽm Alexandri,eidem Alexãdro acquiſitæ quatuor vnciæ, & ſic tertia pars eiuſdem molendini à Carlo Simbaldo Condomino pro ſcutis 1250. monetæ illius temporis, quæ faciunt ſcuta 1125.monetæ currentis,& ſic pro ſcutorum 281.25.pro qualibet vncia, altero verò de anno 1607. quo idem Alexander vendidit Iulio Cæſari Sinibaldo duas ex dictis quatuor vncijs eiuſdem molendini emptis à Carlo prædicto pro ſcutis 565. monetæ currentis,& ſic pro ſcutorum 282.50. pro qualibet vncia, ex quibus patet,valorem portionis huius molendini,de qua agitur, conſiſtentis in tribus vncijs, vt fuit firmatum in *deciſione* ſuper eo emanata 28.Ianuarii 1641. §.*nec paritèr dicatur, &c.*aſcendere ad ſcuta 847.50.nàm inſtrumenta veterum emptionum, vel venditionum regulariter probant valorem, & æſtimationem eiuſdem rei, *Bald.in l.*2.*num.*27. *verſ.denuò quæro, C.de reſcind.vend.Maſcard. de prob.concl.*657.*num.*9. *Rot.in Bonon.de Guidalottis* 24.*Maij* 1619.§.*poſſeſſionem verò Bagnarolæ,& §§.ſeqq.*coràm *Card.Caualerio.*

11 Valor etiam prædii ſatis probari viſus fuit ex inſtrumento emptionis factæ de anno 1602. per eundem Alexandrum iuniorem de aliis terris contiguis, & confinantibus eidem prædio eiuſdem qualitatis ſalmarum ſexdecim pro ſcutis 3350. & ſic pro ſcutis 209.25.pro qualibet ſalma,cùm etiam in hoc caſu ex pretio prædiorum vicinorũ ſufficientèr probetur valor alterius prædii cohærentis,vt tradit *gloſ.in l.*2.*in verb. iudic.* circà *finem,verſ.dic ergò, inſpici venditiones,&c.* & *ibi Bart. num.*19. *verſ.eſt ergò aliud remedium,&c.& Cagnol.num.*233. *verſ.aut loquimur,&c. C.de reſcind.vendit.* & ſequitur *Rot.in d.Bonon. de Guidalottis* corã *Caualer.& in d Bonon.prędij* coràm *RR.PP. DD.*meis *Ghiſilerio,& Peutinger* Ac proindè liquet,prędium,de quo agitur,conſtans ſeptem ſalmis,& tribus quartis,vt fuit firmatum in *deciſione* ſuper eius identitate edita 22.Aprilis 1641. §.*quo deniq; ad menſuram, &c.*attenta hac æſtimatione aſcendere ad valorem ſcutorum 1621.69. verùm quia dabatur etiam fides publicorum æſtimatorum Ciuitatis Auximi, quòd terræ in eadẽ Contrada communitèr valent ſcuta 150. pro qualibet ſalma, ideò attẽta hac minori ſumma cenſuerunt Domini, valorem prædii eſſe firmandum ad eandem rationem ſcutorum 150.pro qualibet ſalma,& ſic ad ſcuta 1162.50. in totum.

12 Nec dicatur,quòd ſimilia inſtrumenta non probant,niſi ſint plura,& recentia,ſecundùm *Bald.in l.*2.*nu.*58.*C.de reſcind.vend.* nàm hoc procederet,ſi ageretur de plena probatione valoris, ſed vbi præſumptiua ſufficit,prout hìc,dicta inſtrumenta plenè, & concludentèr probant, etiam quòd non ſint plura,vt admittit idem *Bald. loco* proximè citato,*num.*89. *Maſcard.d.concl.*657. *num.*7.& in his terminis *Rot.in d.Bonon.de Guidalottis* coràm *Caualer. d.*§. *poſſeſſionem verò Bagnarolæ, & ſeq.* in qua deſumptus fuit valor quòad vnum prędium ex inſtrumento emptionis de eo factę vſq; de anno 1577. & quòad alterum ex alio ſimili inſtrumẽto de anno 1582.quam ſequuta fuit *Rota in d.Bonon.prędij* 7.*Iunij* 1641.*in* §.*nàm quicquid ſit,&c.*corã R.*P.D.*meo *Peutinger.*

13 Neq; obſtare viſa fuerunt ea,quę contra identitatem huius prędii opponebantur per Alexandrum, qui prętextu cuiuſdam inſtrumenti nouitèr producti inſtabat pro reuiſiõne *deciſionis* ſuper eo emanatę d.*die* 22.*Aprilis anni præteriti.*Quia Domini etiã d. inſtrumento maturè ponderato cenſuerunt,ea non obſtare. Nàm ex deductis in *deciſione* liquet, quòd Federicus teſtator poſſedit pręfatum prędium ab ipſo emptũ vſq; de anno 1530.& quòd illud diuiſum in plures petias deuenit poſteà ad Alexandrũ hęredem grauatum, qui etiam illud locauit de anno 1536.& quòd inter eas petias, vna pręcipuè aderat ſalmarum trium circitèr, poſita in Contrada Montis Freddi, iuxtà viam, *detta la Trauerſa* ab vno latere, viam, quę dicitur *del Vallato* ab alio,& bona eiuſdem Federici teſtatoris ab altero. Et hanc petiam hodiè poſſideri ab Alexãdro,viſum fuit, tunc concludentèr conſtare ex conuenientia prędictarum demonſtrationum,cùm petia per eundem Alexã-

drum poſſeſſa in Contrada S.Dominici inter eoſdem confines, nempè à capite *la Trauerſa*, à pede *il Vallato*, & à latere bona eiuſdem Alexandri. Et licèt petia empta per Federicum teſtatorem dicatur exiſtere in Contrada Montis Freddi, petia verò poſſeſſa per Alexandrum in Contrada S.Dominici, attamẽ quia Contrada S.Dominici eſt limitanea cum Contrada Montis Freddi, & propter vicinitatem de facili nomina confunduntur, ideò hanc diſcrepantiam, prçſertim in antiquis, reſolutum fuit, non obſtare, vt in prçfata *deciſione*, *§.nec releuat, quòd iſta,&c.*

14 Quibus ſic prçmiſſis non obſtat, quòd ex inſtrumento nupèr exhibito doceatur, Alexãdrum hçredem grauatum in eadem Contrada S.Dominici iuxtà eadem confinia acquiſiuiſſe de anno 1544. tres ſalmas terrarum à quadam Diadema, & ex iſta acquiſitione excludi dicatur identitas dictç petiç fideicommiſſo ſubiectç, propter maiorem conuenientiam, quam habet reſpectu Contradç petia acquiſita per hçredem grauatum cum petia modò poſſeſſa per Alexandrum. Quia obiectum procedere poſſet, ſi intrà dictam Contradam, & eoſdem confines Alexander non poſſideret, niſi iſtas tres ſalmas. Verùm cùm ex planta ab ipſo exhibita conſtet, petiam, quam ibi poſſidet aſcendere ad vndecim ſalmas circitèr, vtiq; luce clariùs apparet, eſſe locum vtriquè petiç, ſcilicèt fideicommiſſariç, & acquiſitç per hçredem grauatũ, & cùm iſtç duç inſimul conſtituant ſolas ſex ſalmas circitèr, apparet etiam, quòd adhùc quinque aliç ſalmç remanent Alexandro.

Minus releuat, quòd omnes illç vndecim ſalmæ dicantur acquiſitç per hçredem grauatum. Quia hoc nõ probatur, quinimmò ex prçdicto inſtrumento emptionis factç de anno 1530. à Federico teſtatore, manifeſta reſultat veritas in contrarium.

Neq; obeſt, quòd iſtç tres ſalmæ fideicõmiſſo ſuppoſitæ fuerint per eundem hæredem grauatum datç in ſolutum Tarquinio teſtatoris legatario pro ſatisfactione legati alimentorum, & poſteà fuerint per eundem hæredem grauatum redẽptæ ad proprium commodum, nõ autèm ad commodum hæreditatis. Quia huic obiecto multiplicitèr fuit reſponſum in dicta *deciſione*, *§.deniquè non obſtat, quòd Federicus,&c.* quæ reſponſiones etiam hodiè Dominis placuerunt.

Et ità fuit deciſum, vtraquè parte informante quòad identitatem prædii, & vna tantùm quòad fructus, altera tamen ſçpiùs monita, & intimata.

SVMMARIVM.

1 *Hæres ſoluens creditori anteriori an ſuper re obligata poſſit à creditoribus poſterioribus actione reali conueniri, & num.* 3. 5. 6. 8. 10. *&* 11. *& quid ſi ſolutio facta eſt creditori poſteriori primò venienti, num.* 12.

2 *Emens à priore creditore an poſſit à poſteriore ſuper re, quam poſſidet conueniri.*

4 Tex.in l.1.C.ſi antiq.cred. *limitatur.*

7 *Exceptio diſcuſſionis inuentarij an poſſit opponi poſt ſententiam.*

9 *Hæres cũ beneficio legis ſoluens creditori poſteriori, ſciẽs, ſupereſſe anteriorẽ, malè ſoluit.*

13 *Hæres retinebit ex patrimonio quicquid in cauſam hæreditatis expenderit.*

14 *Creditor anterior auocat pecuniam ſolutam ab hærede poſteriori creditori.*

15 Deciſio D.de Franch.272. *examinatur.*

16 *Hæres vendens rem hæreditariam, vt non teneatur de euictione, debet exprimere, quòd vendit tanquàm hæres, & vt emptor non poſſit actione hypothecaria conueniri, debet curare, quòd pretium ſoluatur creditoribus hæreditarijs, & nu.*17.

18 *Hæres ſoluens de propria pecunia creditori primò venienti an habeat bonorum hæreditariorum retentionem.*

ARGVMENTVM.

Agitur, nùm hæres ſoluens cretori anteriori præuia iurium ceſſione, poſſit à poſteriore hypothecaria, ſiuè iure aſſiſtendi conueniri ſuper re, quam poſſidet. Exceptio diſcuſſionis inuẽtarij nùm poſt ſententiam, ad illius exequutionem impediendam opponi poſsit. Hæres ſoluens creditori primò venienti, ſciẽs, alium extare anteriorem, an legitimè eum ſoluiſſe dicendum ſit; & de alijs ad materiam, &c.

Digitized by Google

CAP. CV.

1 HÆres,qui ſoluit creditori anteriori,à quo ſuper re obligata iuriũ ceſsionẽ obtinuit,dubitatur,nùm poſsit ſuper eadem re à poſterioribus conueniri actione hypothecaria?

2 Ratio dubitandi contra creditores poſteriores ea eſt,quia hic,qui ſoluit,non poteſt vti hæres conueniri,ex quo vti talis nõ poſſidet;ſed potiùs vti emptor; minus etiã vti ſimplex poſſeſſor, quia abſolutum eſt, eum, qui à priore creditore emit, non poſſe à poſterioribus ſuper re, quam poſſidet conueniri, hic eſt *tex.* ſatis vulgatus in *l.* 1. C.*ſi antiq. credit.* immò in hoc caſu ex *l.* 1. eod. *tit.* denegatur poſterioribus ius offerendi, quod aliàs à iure conceditur,*l. prior* cum ſimil.C.*qui potior.in pignor. habeant.*

3 Hac tamen dubitandi ratione non obſtante,contrarium determinant *gloſ. Paul. de Caſtr.*& communitèr omnes in *l.* 2. C.*de repud.vel abſtin.hæred.* ea quidèm ratione, quia in hoc caſu videtur quodammodò facta emptio de re propria hæredis, quę de iure firmitatem non habet, *l. rei tuæ,ff. de contrah.emption.*& ſic cenſetur potiùs reluitio, quã emptio; etenim inter alias limita-
4 tiones,quę à *Doctoribus* traduntur ad *tex.*in *d.l.*1. C.*ſi antiq. cred.* illa eſt, ut non procedat, quando à creditore anteriore debitoris hęredi res obligata uenditur, *Neguſanz. de pignor.*3.*membr.*5.*par.num.*5.in *quinta reſtrictione*, ſub his uerbis, *quintò reſtringitur dicta limitatio, quando primus creditor venderet rem hæredi debitoris, tunc enim non dicitur propriè emptio; ſed reluitio,& dictus hæres poterit conueniri ſuper dicta re actione hypothecaria ab alijs creditoribus,iſta eſt gloſ.notabilis in l.*2.*uerſ.conueniris, C.de repud hæred. quam Paul. de Caſtr. dicit eſſe perpetuò menti tenendam,et quòd de facili quilibet diceret oppoſitũ, et ità etiam refert ibi Iaſ.*&c. hoc idem obſeruauit *Bero.quæſt.*63. *Magon.deciſ. Florent.* 59. *num.*14.& dixi Ego *lib.*1.*cap.*219.*num.* 12 vbi ex *Morot.* in *quæſt. de iur.offer.*ſcripta poſt ſua *reſponſa num.*22. firmaui, ſubintrare in hoc caſu ius offerendi ad poſterioris creditoris beneficium, & ſic limitari *tex. in d. l.* 2. C.*ſi antiq. cred.* per rationem ſupraposſitam.

5 At eſt hìc omninò aduertendum, hæc omnia vera eſſe, vbi quis ſimplicitèr extiterit debitoris hæres; ſecus autem ſi cum beneficio legis, & inuentarij, eo enim caſu,pro eo,quod ad propoſitam quęſtionem ſpectat, reputabitur vt quilibet extraneus, & vti talis actione hypothecaria ſuper re, quam poſſidet,conueniri non poterit,ſicq; ſuprà iam dicta intelligenda eſſe aduertũt *Bal.*& *Salycet.*in d. *l.*2.*C.de repud.hæred.Morot.loco* cit. *num.* 22.*in fine*,& nos etiam annuimus *d.cap.*219.*num* 12. hoc enim operatur inuentarium legitimè confectum, vt hæredis iura ſint pœnitùs diſtincta, & ab hæreditate ſegregata,*l.fin.*§.*in computatione.uerſ.ſi uerò*,vbi *DD* communitèr,C.*de iur. deliber. gloſ. in l.debitorì*, in *uerb. confuſa eſt*, C.*de pactis.*

6 Hæc conſiderabam in caſu,vbi erat iàm actum hypothecaria;ſiuè remedio *l. fin*, C. *de acquir. poſſ.* quod nos in Regno aſſiſtentiam appellamus, & obtinuerat iàm creditor,qui cùm pro ſententiæ exequutione inſtaret, ad illam impediendam debitoris hæres exceptionem oppoſuit diſcuſſionis inuentarij,vndè dubitabatur,quid iuris?dicebat creditor, omninò ſententiam eſſe exequendam, remquè, ſub qua fuerat aſſiſtentia præſtita ſub haſta poni, eaq; vendita in pretio omnes audiri; dicebam Ego, creditorem non eſſe audiendum;ſed omninò ad inuentarij diſcuſſionem procedendum, per quam apparebat, hæredẽ ex perſona creditorum anteriorum in maxima nummorum quantitate hæreditatis creditorem eſſe, & ſic iuuari diſpoſitione d. *l.* 1. C.*ſi antiq.credit.*conſtat enim,exceptionem
7 diſcuſsionis inuentarij poſt ſententiam condemnatoriam opponi poſſe, illamquè vti modificatiuam exequutionem impedire,*Rol à Val.in tract.de inuent.quæſt.*212.in *mag.diuerſ.Sebaſt. Montic.* eod.*tract. q.* 233. *nu.*9. ſimilitèr in *magn. diuerſ. Doctor. Præſ. Anel. Amat.*in terminis terminantibus de ſententia aſsiſtentiæ loquens, vt illius exequutio impediatur, oppoſita per hæredem exceptione diſcuſsionis inuentarij *conſ.*88. per totum, de quo meminit *Thor. in compend. deciſ.* in *uerb. exceptio diſcuſſionis inuent.par.*1.*et* 2.

8 Nec in caſu meo obſtare, dixi, quòd ex proceſſu cauſæ, ſuper qua conſuluit *Præſ. Amat.* conſtabat, fuiſſe per S. C. deciſum contra hæredem, nàm priore loco, vt ipſe refert, fuit determinatum, eſse procedendum ad venditionem bonorum, ſuper quibus fuerat præſtita aſsiſtentia,oppoſita diſcuſsione inuentarij non obſtante, demùm in gradu nullitatum huius decreti prouiſũ, quòd ſuſpenſo decreto infrà menſem di-

ſcutia-

ſcutiatur inuentarium, quo tempore præcitatum *conſilium* fuit cum alijs ſequentibus impreſſum, poſteà cùm ab hoc decreto, quo mediante fuit admiſſa exceptio diſcuſsionis inuentarij, fuiſset reclamatum, relata iterùm cauſa in S. C. fuit illud reuocatum, & primum confirmatum, ſicquè videtur, quòd contra opinionem à me modò firmatam habemus deciſionem Sacri Cōſilij; etenim aduertendum eſse, dicebam, poſtremam hanc S. Conſilij determinationem primę confirmatoriam in alio nō eſse fundatam, niſi, quia creditores anteriores
9 conſtare fecerunt, hęredem illum, quamuis cum beneficio legis, & inuentarij ſoluiſse primò venientibus, tempore, quo plenam habebat notitiam, eſse illos poſteriores, alioſq; ſupereſse anteriores, quo caſu cùm hęres ſit in dolo, beneficio diſcuſsionis inuentarij iuuari non poteſt, vt docent *gloſ. Bar.* & cęteri communitèr in d. §. *et ſi præfatam*, optimè *Greg. Lopez* in *l. 7. gloſ. que las deudas, tit. 5. part. 6. Minado. deciſ. 9. num. 1. ibiquè Addentes, Vinc. Caroc. deciſ. 109. num. 49. Michael Graſſ. lib. 2. recept. ſentent. in articulo Inuentarium, quaſt. 20. num. 4. Aluar. Valaſc. deciſ. 52. num. 38. verſ. ſed quæritur*, vſquè ad *finem, Iacob. Cancer. var. reſol. lib. 3.* in *tit. de inuentar. num. 146. Gratian. diſcept. forenſ. lib. 3. cap. 532. num. 6 Gaſp. Theſſ. quaſt. forenſ. lib. 2. quaſt. 16. num. 17. Gait.* noſter *tract. de credit. cap. 4. quæſit. 11. num. 1358. Mangil. de ſubhaſt. quaſt. 112. nu. 3.* & alij, & ex hac eadē
10 ratione proceſsit his diebus alia eiuſdem S. C. determinatio contra Io. Vincentium Macedonium, filium, & hęredem qu. Andreæ, referente humaniſsimo patritio Domino Io. Baptiſta Filingerio Regio Cōſiliario, omnibus numeris abſolutiſsimo, etenim creditores in facto demonſtrarūt, pręfatum Io. Vincentium, qui bonorū hęreditariorum pręendebat retentionē tempore ſolutionum factarum creditoribus primò venientibus ſciuiſse alios ſupereſse creditores anteriores, ex quo per priùs aduerſus omnes creditores ſeparationē oppoſuerat bonorum hęreditariorum à bonis proprijs ipſius hęredis, ad hoc vt ſuper hęreditarijs bonis creditoribus omnibus ſatisfieri potuiſset, & cùm omnes creditores tàm anteriores, quàm poſteriores in S. C. inſtitiſsent pro ſatisfactione quantitatum ipſis debitarum, cernitur, omnia bona hęreditaria ſequeſtrata fuiſse, vndè meritò dicebatur, non potuiſse hęredem illū poſt litem motā, illis ſoluere creditoribus, quibus melius illi placuerat, ſic obſeruaui ex Allegationibus in facto, & in iure, quas pro creditoribus doctiſsimè ſcripſit Dom. Ioſeph Magaldus Aduocatus præſtātiſſimus, & inter primarios Sacri Conſilij ſummæ integritatis; at (vt reuertamur ad caſum
11 noſtrum) quādo ſolutio fit ab hærede cum beneficio legis, & inuentarij de propria eius pecunia creditori anteriori cum iuriū ceſſione, vſquè adhùc non inueni Doctorem, qui contrà hæredem ſic ſoluentem reſponderit.

12 Idemquè addo, ſi ſolutio facta eſt creditori poſteriori primò venienti, concurrente tamèn bona fide ex parte hæredis pœnitùs ignorantis, quòd alius ſupereſſet anterior, nàm ſi verum eſt, ex diſpoſitione d. §. *& ſi præfatam* emptorem rei hæreditarię, cuius pecunia fuit dimiſſus creditor poſterior, qui diligens primò ad hęredem pro ſui conſequutione acceſſit, ſecurum eſſe à moleſtia creditorum anteriorum, cur idem nō erit dicendum, quando hęres cum beneficio legis bona fide ex ſui pecunia pręuia iurium ceſſione ſoluit primò venienti, quāuis poſteriori? demonſtrauimus enim ex *Bald. & Salycet. in* cit. *l. 2. C. de repud. hæred.* nullum cōſiderari diſcrimen inter emptorem extraneum, & hęredem, cum beneficio tamen legis, & inuentarij, cuius pecunia fuit dimiſſus creditor hęreditarius, hoc
13 enim priuilegium *Imperator Iuſtinianus* tribuit hęredi inuentarium legitimè conficienti, vt pro omni eo, quod in neceſſarias cauſas hęreditatis expenderit, velit tot bona hęreditaria retinere, hic eſt *tex. in* §. *in computatione*, qui eſt continuatiuus ad §. *& ſi præfatam*, id, quod longa manu comprobat *Amat. loco* cit. *à num.* 2. ad 12. nec in hoc anterior poteſt conquęri, ſi hęres ei nō ſoluit, quia diligens non fuit, prout poſterior, ſicquè ſibi imputandum, vulgata *l. pupillus, ff. quæ in fraud. credit.* vndè contentus
14 eſſe debet condicere, ſiuè auocare pecuniā illam poſteriori ſolutam, quod eſt vnicum remediū, quo potitur à iure, prout eſt *tex.* ſatis clarus in *d. §. & ſi præfatam*, vbi *DD.* cōmuniter, *Barboſ. in l. 1. par. 6. num. 25. ff. ſolut. matrim.* & in terminis noſtris *Theſ. fil.* cit. *quæſt. 16. num. 16* vbi benè loquitur, idemq; *Gait. d. cap. 4. quæſit. 11. nu. 1355.*

15 Vltimò hìc videre puto neceſſarium, ſi quę aduertenda monuit *D. Præſes de Frāch. dec.* ſua 272. quem ſequitur *Cancer. loco* cit. *num.* 148. iuris habent fundamentum, dicit *Dom. Præſes* antè *num. 3. verſ. item diximus*, vſquè, & per totum *num.* 4. quòd hęres cum beneficio legis, & inuentarij, quando cre-

Digitized by Google

ditori ſoluit primò venienti, debet declarare, quòd ſoluit vt hęres cum beneficio legis,ac de bonis hęreditarijs, idemq; quãdo corpus aliquod vendit hęreditarium,vt exprimat, quòd vendit tanquàm hæres cũ beneficio legis,& inuentarii, nàm ſi credẽs maius ius conſequi,ſoluit creditoribus primò venientibus,& dicit ſoluere de propria pecunia,curans per hoc ſibi fieri ceſſionem iurium,decipitur ſatis,quandoquidèm ſuperuenientibus demùm creditoribus anterioribus,& ſuper bonis hæreditariis ſatiſfieri petentibus,hæres condemnabitur,nec poterit opponere de ſolutionè facta creditori primò venienti, cum ceſſione iurium obtenta,hæc aduertit *D. Præſes*, ſed legem aliquam non allegat, ſuper quo monitum iſtud fundetur, laudat tamen in authorem huius dicti *Paul. Caſtrenſ.* tàm in d. *§. & ſi præfatam*,vbi etiam *Cornc.* quàm & melius, vt ipſe dicit, in §. *licentia*,in *fine*, & *Aluar. Valaſc.conſult.lib.1.conſult.52. in quinta vtilitate inuentarij,num.* 40. *verſ. ſecundò declaratur*,ſubdens, addendum eſſe *Magon. deciſ. Florent.*59.quia confert ad huius puncti deciſionem, quibus *Doctoribus Cancer.* addit *Celſum Hugonem conſ.*110.*num.*1.quarè vidẽdum eſt de ueritate huius opinionis, ſicq; an *Paul.Caſtrenſ.*cæteriq.*Doctores* modò relati probent id,ad quod allegantur: obſer-
16 uaui iſtorum doctrinam,nec aliud eos dixiſſe inueni, niſi, quòd ad finem ut hæres cum beneficio legis,& inuentarii uendens rem aliquam hæreditatis non teneatur de euictione,nec emptor poſſit à creditoribus hæreditariis hypothecaria actione conueniri,debeat hæres uendere ut hæres cum beneficio legis,& inuentarii,non autem uti propriam, & pro ſatisfaciendis creditoribus hæreditariis; emptor autem benè aduertere,ut exprimatur in inſtrumento emptionis, quòd talis hæres ut hęres cum beneficio legis, & inuentarii pro ſatisfaciendis creditoribus hęreditariis uendidit, ſimulquè curare,ut pretium,quod exburſat, uerè creditoribus,& legatariis ſoluatur,de alia autem concluſione,quam *D. Præſes* firmat,ut nihil proſit hęredi, ſi creditoribus hęreditariis ſoluit de propria pecunia cum iurium ceſſione, ſicquè ad finem ut rectè ſoluat,debeat ſoluere ut hæres cum beneficio legis,et inuentarij,& de bonis hæreditariis uerbũ nullum *Doctores* prædicti, quos refert,protulerunt.

17 Quòad primam concluſionem, dico,veriſſimam eſſe,ſatiſq; probari ex diſpoſitione d.§.*& ſi præfatam*,ſicquè,conſultò dixiſſe *Paul.Caſtrenſ.*& aſſeclas, vt hæres quãdo vendit, debeat declarare, quòd vendit vt hæres cum beneficio legis, & inuentarii,& emptor curare,quòd pretium creditoribus hæreditariis ſoluatur,quia aliàs ſi venderet hæres rem hæreditariam vti propriã,ſemper de euictione tenebitur, & emptor poſſet actione hypothecaria à creditoribus hæreditariis conueniri,idemq; vltrà *Doctores* ſuprà citatos voluerunt *Rola. à Val. in tract.de inuent.quæſt.*159.*nu.*3.*in tract.diuerſ.* quo loci ex *Bart.* addit notabile dictum,& iudicio meo,menti tenẽdum, nimirùm ſatis dici probatum,hæredem vendidiſſe pro ſatisfaciendis creditoribus hæreditariis, quãdo creditori ſatisfactum reperitur, *Sebaſtian.Montic.*eod.*tract.quæſt.* 223. *nu.*155. & *quæſt.* 232.*num.*28.*diuerſ.Vinc.Caroc.tract. de excuſ.bonor.p.*2.*q.*59.*num.*1.& alii.

18 Quò verò ad alteram concluſionem,nimirùm,quòd hęres ſoluendo,debeat ſoluere vt hæres,credo paritèr, quòd ſit indubitatum,& hoc benè probari poſſe ex d.*§.& ſi præfatam*;ſed quòd ſoluẽs vt hæres, ſi ſoluit de propria pecunia primò venienti non ſit ſecurus reſpectu creditoris anterioris, ità vt per hoc,bonorum hæreditariorum pro quantitate ſoluta non habeat retẽtionem,hoc dico,nullo iure, ratione, aut authoritate probari, immò quodãmodò aduerſari diſpoſitioni eiuſdem *l. fin. §.in computatione,C.de iur.deliber.ibi* enim verbis admodùm claris,& expreſſis ſancitum habemus,quòd ſi hæres, qui ſollemnitèr inuentarium confecit,ab aliquo creditore hæreditatis conueniretur,poterit contrà illum excipere,& ex bonis hæreditariis retinere quicquid in funus defuncti teſtatoris,vel in teſtamenti inſinuatione, vel inuentarii confectione,vel, nota, in alias neceſſarias cauſas hæreditatis de propria eius pecunia expenderit;hac legis diſpoſitione ſic ſtãte, quæro, poteſt nè ratio aliqua diuerſitatis aſſignari,cur poſſit hæres bona hęreditaria retinere pro quantitate de propria pecunia in cauſam hæreditatis ſoluta, nullatènus verò, quando ſoluit paritèr de ſua pecunia creditori hæreditario bona fide, & ab omni dolo procul,certè nulla,immò affirmare poſſumus, hoc expreſsè diſpoſuiſſe *Imperatorem* ſub illis verbis, *vel in alias neceſſarias cauſas hæreditatis approbauerit ſeſe perſoluiſſe*; neceſſaria enim cauſa eſt creditori ſoluere,vt benè in his terminis probat *Bero.quæſt.*63.*nu.*4.*& Præſ.Amat.d.conſ.*88. *num.*11.*verſ.neceſſaria autem cauſa*, & *nu.*19. 20 21.& 22.vndè dicẽdum eſt, *D de Franch.*

verè in hac re ſenſiſſe, vt non proſit ſolutio facta ab hærede de propria pecunia, quando ſoluit vt extraneus, nam ſi idem ſentiiſſet, quã do ſoluit de propria pecunia vt hæres cum beneficio legis, & inuentarii, hoc eius dictũ aduerſaretur diſpoſitioni d. *§. in computatione*, & authoritatibus *Doctorum*, qui contrarium ſcripſerunt, id, quod non eſt de tanto Viro dicendum, vt prudentèr dixit *Praſ. Amat. loco* cit. *num.* 17. in *fine*, nàm quòd hæres cum beneficio legis, & inuentarii ſoluẽs de propria pecunia creditori primò venienti, bonorum hæreditariorum habeat retentionem aduerſus quemlibet creditorem anteriorem, dixerunt in puncto *Bero. Rom. Phanuc.* & alii relati ab eodem *Amat. loco* cit. *num.* 12. Vndè, &c.

SVMMARIVM.

1 *Hæres ſcriptus ſi petierit hæreditatem vigore teſtamenti an poſſit variare, illamq; petere vigore codicillorum, & num.* 3. *&* 4.

2 *Electione vnius ex vijs contrarys, alterius inducitur renunciatio, & num.* 7.

5 Textus in l. fin. C. de iure codicill. *an ſicut limitatur in linea aſcendenti, & deſcendenti, ità paritèr quando in minus ſollemni teſtamento fuerit pia cauſa hæres inſtituta, & num.* 6. *&* 8.

9 *Clauſulæ codicillaris vis quæ ſit, & num.* 10.

11 *Actionum ſpecies ſi diuerſæ ſe offerunt, & dubitetur, quę actio actori competat, pro declaratione Iudicis arbitrio remittitur.*

ARGVMENTVM.

Hæres ſcriptus petens hæreditatem vigore teſtamẽti, quod fuit detectum nullum, an, & quando poſſit variare, & petere iure obliquo ex eadem ſcriptura, vt ex codicillis. *Tex. in l. fin. C. de iure codicill.* (quo sãcitũ eſt, quem nõ poſſe ex eadem ſcriptura petere hæreditatem ex teſtamento, & ex codicillis, ſed vna via intentata alteram tolli) an ſicut limitatur inter deſcendẽtes, & aſcendentes, ità paritèr fauore piæ cauſæ, vbi ſingularis *deciſio Sacr. Rot. Rom.*

CAP. CVI.

1 HÆres ſcriptus in teſtamento nullo, ſi ex ea ſcriptura hæreditatem ſibi decerni petierit, agnoſcens poſteà ſe obtinere non poſſe, vel etiam ſi in ea petitione ſuccubuerit, nullatènus ei licebit viam, quam elegit teſtamẽti deſerere, & ad clauſulam codicillarem in ea minus voluntate ſcriptam recurrere, vt nimirùm cogantur venientes ab inteſtato hæreditatem adire, eamq; ipſi reſtituere, hoc dicit *text.* vulgatus, ſed ſingularis in *l. fin. C de iure codicill.* cuius diſpoſitionis ratio ea eſt, quia per
2 electionem vnius ex vijs cõtrariis, alterius inducitur renunciatio, ſicq; per hanc renũciationem ius fuit quæſitum ab inteſtato venientibus, vt benè per *Roman. conſ.* 225. qui addit, huic concluſioni fieri locum, ſiuè ſcriptus hæres ſcientèr, ſiuè ignorantèr teſtamenti viam elegit, quia hic error nullo pacto prodeſſe poteſt, cùm cadat circa electionem vnius ex duabus viis, ex eadem ſcriptura cauſatis, itemquè, quod eſt nota-
3 bile dictum, ſi hic hæres actionem propoſitam ex teſtamento, antè litem conteſtatã mutare vellet, cùm per ſolam petitionem hæreditatis ex teſtamento ità intelligitur viæ codicillari renunciatum, vt ſtatim hæreditas ad ſucceſſores ab inteſtato incipiat pertinere, ità *Boer. deciſ.* 33. *num.* 13. & 14. *D. Camill. de Medic. conſ.* 40. *nu.* 19. *D. Capyc. Galeot. conſ. ſeq. D. Merlin. controu. cent.* 1. *cap.* 12. *num.* 4. vbi in *fine* per M.C. pro venienti-
4 bus ab inteſtato deciſum refert, eſt tamen verum, quòd hæc omnia locum habere noſtrates dixerũt in actore, ſecùs verò in reo, qui poteſt plures exceptiones etiam contrarias opponere, prout eſt caſus indiuidualis in *deciſ. Afflict.* 134. quam exornat *D. Conſil. Marcian. conſ.* 1. *nu.* 8. *lib.* 2. nec contradicunt *De Medic. loco* cit. *nu.* 43. *verſ. indè etiam non obſtat, & D. Conſil. Theodor. alleg.* 17. *num.* 18. *&* 20. qui omnes in vna, eadéq; cauſa, ſed ad inuicẽ pugnantes ſcripſerunt.
5 Sed cùm in *text.* cit. *l. fin.* limitatio tradatur, & eſt, vt permittatur variatio in agna-

tis,

tis, & cognatis per lineam aſcendentem,& deſcendentem, vt præcitati *DD.* obſeruarunt,quæritur elegantèr,an procedat limitatio hæc,quando in minus ſollemni teſtamento fuerit pia cauſa hæres inſtituta,vt ei poſtquàm teſtamenti viam elegerit liceat demùm ad aliam codicillorum reuertere? & ſatis ſingularitèr affirmatiuè deciſum comperimus per *Rotam* in vna *Callienſ.hæreditatis* ſub die 15. Aprilis 1639. coràm Eminentiſſimo *D.Cardinale Veroſpio*, tunc illius Sacri Auditorii Conſenatore, & per hæc notabilia verba adhùc non impreſſa.

Mercurij 15. *menſis Aprilis* 1639.

6 Orta fuit dubitatio in expeditione huius cauſæ, an Congregatio Fatrum Oratorii hæres ex teſtamento Cæſaris cogi poſſet eligere alteram ex duabus vijs, quæ ei competebant occaſione dicti teſtaméti, quia cùm obtinere poſſent immiſſionem ſuper ea hæreditate iure directo, & iure obliquo ex tacito fideicommiſſo, quod cõtinebatur in clauſula codicillari,quæ erat in eodem teſtamento,dicebatur,non poſſe Eccleſiam ſuper vtraq; via inſiſtere, ſed teneri vni earum adhærere, quod cautum dicebatur in *l.vlt. C.de codicill.* in qua continetur reſcriptum *D.Theodoſij*,quod in illius *Cod.*eſt ſub *tit.*4.*lib.*4.& in eo expreſsè prohibetur,vt non poſſit quis eandem hæreditatem petere ex teſtamento, & ex codicillis, ſi teſtator voluerit, idem teſtamentum valere etiam iure codicillorum, adeò vt electione vnius viæ cenſeatur alteri renun-
7 ciatum.Huic exceptioni cauſam dedit nullitas eiuſdem teſtamenti ex iniuſta exhęredatione matris,cuius cauſa in vltima *deciſione* facta ſub die 10.Decembris anni prętetiti dictum fuit, vt quando idem teſtamentum non poſſet ſubſtineri iure directo, adhùc Eccleſia perſequi potuiſſet eandem hęreditatem ex vi clauſulæ codicillaris,cuius occaſione cenſebantur illam reſtituere ipſi Eccleſiæ, qui aliàs ſucceſſuri fuiſſent Cæſari ab inteſtato,vt deductum fuit in eadem *deciſione* ex doctrina *Bart.in authentica ex cauſa,num.*24.*C.de liber.præterit.*& in *l.*1. *nu.*9.*ff.de iure codicillorum,* quibus addi poterit *Bal.*qui in ſpecie loquitur in caſu nullitatis teſtamenti propter matris pręteritionem in *conſ.*191. *lib.*4. *in fin.* & ità cùm Eccleſia proſequeretur petitionem eiuſdé hęreditatis ex teſtamento, dicebatur, non debere eſſe liberum, aut in illius facultate redire ad iura,& viam fideicommiſſi,quandò contingeret, declarari nullitatem eiuſdem teſtamenti, nè aliàs exitus iudicii diceretur pendere à futuro euentu cum prçiudicio alterius partis, argumento *text. in cap.vt quis duas, de electione,lib.*6.& notant *DD.*ſuper eadem *l.vlt.*& voluit ibi *Bart.n.*2. & in *l.Clodius* 96.*num.*2.*ff.de acquir.hæredit. Roman.conſ.*125. *Boer. deciſ.*33.*num.*13. & tenuit *Rot.in deciſ.*506.*nu.*4.*lib.*3.*p.*3.*diuerſ.*

8 Verùm pluribus modis huic exceptioni reſponſum fuit, & primò conſideratum, quòd diſpoſitio eius *text.* limitari debebat in pia cauſa, quia cùm expreſsè in eo *text.* declaretur, vt non procedat prohibitio in illo contenta in liberis, & deſcendentibus, idem dici debebat in Eccleſia, cuius priuilegium, & fauor non erat minor,quàm eſſet fauor liberorum,vt notatur in *authent. ſi qua mulier,* C.*de ſacroſanct.Eccleſ.*et tradit ibi *Bald.num.*6. *Iaſ.in l.vlt.num.*7.*C.de codicillis,* et voluerunt *Alex.in conſ.*92.*num.*11. *lib.*3. *Dec.conſ.*426.*nu.*6.*Abb.conſ.*11.*col.*3. *in princ.lib.*1.et alii,qui referuntur per *Cardin.Mantic. de coniect.vltim.volunt. lib.*5.*tit.* 15.*num.*36. et adducitur in eodem *text.* ratio, quarè illius prohibitio non habeat locum in filiis, quia non poteſt in illis conſiderari acquiſitio alicuius lucri,cuius cauſa cenſetur adempta facultas variandi, ſed potiùs damnum,ſiuè amiſſio eiuſdem lucri propter ius,quod eis competit ſuper hæreditate ſuorum parentum,et ex hac ratione limitat *Archid.*diſpoſitionem eius *text.*generalitèr in omnibus caſibus, in quibus agatur de iure iàm quæſito, non autem de nouo acquirendo in *d.cap.vt quis duos, de elect.lib.*6.quam ſequuti fuerũt *Lap.ibi n.*1. *Io.Andr.* & *Butr.num.*3. *Gemin.nu.*5 *Franch. num.*3.*Prob.in addit.ad Monach.num.*1. *Calder.conſ.*7.*num.*2.eod.*tit.de elect.*

9 Secundò reſpõſum fuit eidem exceptioni, quòd conſideranda erat vis eius clauſulę codicillaris propter diuerſas illius formulas, quibus concipi ſolet,quia aliquandò ità exprimitur in teſtamento, vt apta ſit aperire hęredi vtramquè viam,dùm nimirùm illius electioni promittitur,vt etiã non rupto teſtamento agere poſſit ex codicillis, et clauſula ità concepta eſt, vt teſtamentum valeat, et vti teſtamentum, et vti codicilli, et hoc caſu erit in libertate heredis eligere,quam viam maluerit,cuius fauore prodita ſunt hęc duo remedia, vt notatur in *l.ſi quis ſeruo,ff.de manumiſſ.teſtamento,*et in *l.recuſare,§.Titius hęres,ff.ad Senatuſconſ.Trebell.* et in his terminis procedunt diſpoſita in *d.l.vlt.* vt poteſtas, quàm

habet hæres eligendi Iudicis officio, conuerti debeat in neceſſitatem, vt aduertit *gloſ.*ſuper eadem *l.in verbo poteſtatem*, & colligitur ex eodem *text.* dùm conſiderat caſum, quo teſtator faciens teſtamentum iuſſerit, illud valere debere etiam pro codicillis. Aliud eſt, quando eadem clauſula concepta fuit ſub conditione negatiua, vt ſi teſtamentum iure teſtamenti valere non poſſet, valere deberet iure codicillorum, quia hoc caſu non poteſt operari effectum ſuum, niſi in ſubſidium, cùm ſcilicèt compertum fuerit, idem teſtamentum non valere, aut ſuſtineri poſſe iure teſtamenti, & non habebit hoc caſu hæres electionem vtriuſquè viæ, vt declarat *gloſ.*ſuper eadem *l.in verbo valere, & in verbo praeluſiſſe*, eò quia minùs propriè ea dici poſſit electio, dùm vna ſolùm via patere debeat hæredi, antequàm declarata ſit nullitas teſtamẽti, & hanc diſtinctionem appoſitè conſiderauit *Bart.*ſuper eadem *l.vltima, num.*4. *Bald.num.* 14. *& in conſ.*69. *num.*3. *lib.*2.

10 In caſu verò huius *deciſionis* teſtator ſecundo hoc modo expreſſerat eam clauſulã in ſuo teſtamento, quia vt ex illius inſpectione apparebat, ità ille in eo cauerat, quòd volebat, illud valere in vim teſtamenti, & quando hoc modo valere non poſſet, volebat, illud valere in vim codicillorum, ſeu donationis cauſa mortis, vndè videbatur conſtare de voluntate teſtatoris, vt effectus eius clauſulæ non deberet pendere à poteſtate, aut electione hæredis, ſed à futuro euentu, & caſu, qui contingere poterat, vt idem teſtamentum non ſubſiſteret, vt optimè declarat *Bal.in d.conſ.*69. eod.*nu.*3. argumento *text.in l.cùm pupillus, §.vlt. ff de condit. & demonſtrat. & in l. ſi hæredi plures, ff.de cõdit.inſtitut.* quod eò magis dicendum erat, conſiderata natura eorum verborum, vt ſi teſtamentum eo modo non valeret, valere deberet iure codicillorum, quia illa tanquàm apta ſui natura ſignificare tempus futurum, poterant exprimere, & referre effectum eius clauſulæ ad tempus, quo conſtaret de nullitate, aut validitate eius teſtamenti, vt dicitur eadem clauſula, quãdò eſt ità concepta per verba futuri temporis, vt poſſit conuertere in fideicommiſſariam ſubſtitutionem directam, quæ ſola continebatur in teſtamento, vt ſuper ea conſiderauit *Rip.in l.Lucius, num.*45. *ff.de vulgari, Soc. ſen.conſ.*6.*num* 5.*lib.*3. *Soc.iun. conſ.*166.*num.*[illegible]antè *fin.lib.*2 & quòd illa ità concepta poſſit operari effectum fideicommiſſi in caſu agnationis poſthumi, ità vt eius natiuitate non rumpatur teſtamentum, voluit *Alex. in conſ.*142. *num.*9. *lib.*2. *& conſ.*30.*num.*1. *lib.*3.

11 Addebat vnus ex DD. aliam reſponſionem ex doctrina *Bart.in l.Gallus, ff.de liber. & poſthum.* qui in §. *ſi eius, in fin.* ſub *num.*5. voluit, quòd ſi diuerſæ actionum ſpecies ſe offerant, & dubitetur, quæ actio competat actori, non poſſit ille cogi hoc declarare, ſed ſatis eſſe, ſi relinquatur arbitrio Iudicis, qui id definiat, & notauit *Pomat. in addit.* ad eundem *Bart. in l.*1.§.1. *ff.quorum legatorum*, *Alex. conſ.*181. *num.*4. *lib.*2. quæ confirmari poterant ex deductis in cauſa *Lunen.Iarſen. Capellaniæ* 20.*Iunij* 1601. corã *Cardinali Sacrato*, in qua *deciſione* firmatum fuit, quòd ſi quis habebat duas prætenſiones, poterit vtraq; vti, ſi incertus ſit, quam eligere debebat, propter ignorantiam iuris tertij, & idem refertur deciſum fuiſſe in vna *Foroliuien. S.Mercurialis* 10 *Iunij* 1582. corã *Bubalo*.

Et ità, &c.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum in iudicio productum, cuius fides eſt ſemel approbata, debet iterùm produci, dùm aduerſarius vult illud de falſo redarguere, quod quomodò intelligatur, ibidem.*

2 Tex.in l.fin.C.de fid.inſtrum. *an procedat in teſtibus, & num.*8. *&* 9.

3 *Teſtes an ſint iterùm producendi, dùm aduerſarius illos de falſo redarguere vult, & num.* 4. *&* 7.

5 *Iudex vnus poteſt per alium exequi facere ſua præcepta.*

6 *Conſilium Neapolitanum de ordine Cæſareæ Maieſtatis reformatum in anno* 1539.

ARGVMENTVM.

Agitur, an inſtrumento in iudicio producto; ſicut tenetur producens ex diſpoſitione *tex.in l.fin. C.de fid. inſtrum.* illud iteratò producere, ſic inſtante parte ex aduerſò de falſitate redarguere volente, ità paritèr teneatur præſentare teſtes, quos pro ſe teſtimo-

nium ferre curauit, dùm illos aduerſarius, falsò depoſuiſſe probare ſe offert, & de alijs notabilibus, vbi ſingularis *obſeruatio Dom. Io. Angeli Piſanelli.*

CAP. CVII.

1 INſtrumentum in iudicio productum, cuius fides ſemel eſt approbata, inſtante parte, contra quā fuit præſentatum, & iuramentum præſtante, quòd illud de falſo redarguere vult, erit iterùm per producentē exhibendum, hoc dicit *tex.* in *l. fin.* C. *de fide inſtrument.* hic *tex.* neceſſariò intelligendus eſt, quando ſcriptura fuit in iudicio producta, & remanſit in actis exemplum, tunc enim ſi perſona, quæ de falſo redarguere vult, inſtat pro exhibitione originalis, quod eſt pœnès producentem, cogitur ille iteratò producere, & exhibere, ità notabilitèr aduertunt *Affl. deciſ.* 330. *nu.* 2. *verſ.* 2. *limitatur,* & *Minado. deciſ.* 40. *num* 3. at ſi originale non eſſet pœnès eum, qui edidit; ſed pœnès Notarium, apud quem hodiè omnia inſtrumenta, quæ ſtipulantur, reperiuntur, tunc hic *tex.* locum habere non poſſet; ſed fieret locus, reiecta *deciſione Capycij* 40. aliàs deciſis per S.C. pœnès *D. de Franch. deciſ.* 194. vbi *Addentes, Gacher. deciſ.* 16. *Tap. in annotatio. ad Conſtit. Regn. Inſtrumentorum robur, Fontanel. de pact. nupt. tom.* 2. *clauſ.* 13. *gloſ. vnica, à num.* 13. qua de re latiùs per me *lib.* 1. *cap.* 186.

2 Sed quæritur vtilitèr, an *text. in d. l. fin.* ſicut loquitur de iterata inſtrumenti productione, practicari poſſit in reproductione teſtium, vt ſcilicet qui teſtes pro ſe deponere fecit, inſtante demùm aduerſario, & de falſo illos redarguere volente, teneatur ad iterùm illos in iudicio præſentandum, adeò vt præſentatione non ſequuta, nulla ſit eis adhibenda fides, tangit hoc *Bal. in d. l. fin. num.* 11. & poſt eum *Capyc. deciſ.* 60. & *Foller. in prax. in verb. item, quòd commiſit falſitatem, nu.* 43. ſed latè, & notantèr inſignis *D. Ioannes Angelus Piſanellus,* qui affirmatiuam inſequendo ſententiam per hæc verba, quæ ad pennam habeo in 4. *quæſtione ſuorum notabilium,* confusè, & ex errore poſt eius mortem impreſſa inter *Comment. diuerſ.* ſuper *prag. Reg. in rubr. prag.* 1 *de falſis, nu.* 9. prout notaui ſupra *cap.* 78. propoſitæ dubitationi reſpondit; audi, quæſo, Præceptorem ſic ratiocinantem.

Ieſus, Maria.

3 Dicit *Capycius deciſ.* 60. quòd potiùs cōminatiuè, quàm alitèr, dùm tractaretur de falſitate teſtium fuit decretum, quòd producens teneretur illos præſentare, aliàs eorum depoſitionibus nulla fides adhiberetur: aliàs dùm ego eſſem Aduocatus Magnifici Capitanei Roſales, qui litigabat cū Vniuerſitate Aſculi de Marca Anconitana, & tractaretur de repulſa, immò quòd erant teſtes falſi, & quòd teneretur Vniuerſitas illos præſentare, aliàs quòd de eis non haberetur ratio, allegabam pro iſta opinione *Imol. in l. cùm ab initio, in fine, ff. quemadm. teſtam. aper.* vbi in teſtibus extrà iuriſdictionem dat cautelam, quòd per indirectum Iudex cogat partem ad faciendum, quòd illi compareāt, & hoc ſcilicèt non audiendo eum quòad receptionem teſtium, & licèt loquatur quòad receptionem teſtium exterorum, ratio ſua viget in hoc caſu, quia ſi non reproducit eos, non audiet partem, ſcilicèt in non adhibendo fidem, vel denegabit audientiam, ſi eſt actor, & iſtud in ſimili dixit *Alex. in conſ.* 3. *col.* 1. *vol.* 2. dùm in actore, qui tenebatur edere, & fuit iuſſus à Iudice, vt ederet, ſi non edit, denegabitur

4 audientia, & quòd ſi teſtes dicuntur falſi, quòd teneatur iteratò producere, allegabā *Bal. in l. fin. col. fin. verſ. quæro, nunquid ſint iteratò,* C. *de fid. inſtrum.* colligebam etiam hoc ex deciſione eiuſdem *Bal.* in *l. nullum,* C. *de teſtib.* dùm dixit, quòd ſi Iudex Peruſinus commiſit examen Iudici Florentino, & teſtes dicuntur falſi, quòd Iudex Peruſinus cognoſcit, & inquirit; nō enim poſſent puniri, & cognoſci, ſi non præſentarentur Iudici Peruſino; ponderabam etiam eundem *Bal. in d. l. fin.* C. *de fid. inſtrum.* dùm poſt *Nicolaū de Mattarell.* aſſignando rationē, quarè teſtes, qui dicūtur falſi, ſunt iteratò producendi, dicit, quòd in eis requiritur præſentia, & ſubdit etiam, quòd contumacia non noceret, & ſic parum operaretur, quòd virtute *pragmaticæ* Regis Ferdinandi I. loquentis de falſis teſtibus eſſent contumaces, dicebam, quòd niſi ità diceremus, eſſet inuenire fraudem, vt examinarentur teſtes extrà Regnum, qui nunquàm poſſent puniri, nec poſſet *pragmatica* de amiſſione cauſæ practicari; nec mihi videbatur tutum

id,

id, quod dicebatur, ſe non habere facultatem producendi, quia ſicut habuit facultatem, vt ex cōmiſſione Iudicis Regni, alius Iudex examinaret, ità potuit impetrare, quòd Iudex, qui examinauit, & habebat iuriſdictionem in teſtes, cogat eos, & illos tranſmittat, ità dicebat *Andr. in c. 1. §. quòd ſi veritatem*, ibi, *ratio autem, in tit. ſi de inueſtit. inter Dom. & vaſal. quæſtio oriatur*, idem annuit in *Conſtit. In pecuniarijs, p. col* ibi, *quod verò dicitur*, allegabam etiam id, quod dicitur in *l. à diuo Pio, §. 1. ff. de re iud.* quòd vnus

5 Iudex poteſt per alium exequi facere ſua præcepta, facit *tex.* optimus in *cap. 1. §. contrahentes, de foro compet. in 6.* & cùm poſſet mediante Iudice teſtium prouidere, & remouere impedimentum, non opitulabatur allegare, non habere facultatem, vt docēt *Bal.* et alij in *l. quibus diebus, in princip. ff. de condit. & demonſtrat.* vbi *Imol.* propriè in teſtibus loquitur, et in ſimili allegabam *Felin. in cap. qui perpetuus, in fine, de fid. inſtrum.* circa diligentiam, qua vti debet appellans pro habendo ſententiam à Notario; et ſic per Sacrum Conſilium in dicta cauſa fuit decretum, quòd Vniuersitas Aſculi procuraret, quòd teſtes venirent, extat proceſſus pœnès nobilem Pyrrum Antonium Lofterium Actuarium omnium cauſarum Rebellium, & tunc pręſidebat in Sacro Cōſilio ille integerrimus vir Patritius Neapolitanus D. Ciccus Loffredus, et aderant antiqui doctiſſimi, et practici Conſiliarij. Et dùm demùm per viſitationem factam ordine

6 Cæſareæ Maieſtatis Sacrum Conſiliū in menſe Decembris 1539. eſſet reformatum, nàm ipſe Dominus Ciccus fuit aſſumptus in Regentem Regiam Cancellariam, eſſentquè deputati aliqui Conſiliarij, partim Hiſpani, partim de Regno, & oriretur ſimile dubium inter Ill. Iuliam Gonzagam, & Ill. Dominam Principiſſam Sulmonis, nàm examinati erant aliqui teſtes exteri de Terra Iennazani ad inſtantiam ipſius D. Iuliæ, qui dicebantur falſi pro parte d. D. Principiſſæ, & fuiſſet petitum, quòd præ-

7 ſentarentur in Regno, ad finem vt potuiſſet de falſo procedi, de qua falſitate etiam ex lectura aliquorum teſtium præfatorum cœperat conſtare, & ad euitandum prædictam præſentationem iurabatur per D. Iuliam, habere difficultatem, volens ipſa vti remedio *l. fin. C. de fid. inſtr.* per me pro ipſa D. Principiſſa fuerunt allegata omnia ſupradicta, ac fuit oſtenſum decretum factū in prædicta cauſa Capitanei Roſales, & dicebam magnam potētiam ipſius D. Iuliæ, quæ tàm in Regno, quàm extrà Regnum potens erat opere, & ſermone, vt omnibus notum erat, ità quòd non erat permittendum, ſub hoc velamento deludi iura, & falſitates impunitas pertranſire; non potui tantum cātare, quòd ipſa potentia per me allegata non obſtitiſſet, nàm ipſi noui Conſiliarij decreuerunt, eſſe in cauſa procedendum, reijciendo petitam præſentationem, & ſic totum contrarium eius, quod à tot cōſummatiſſimis Viris erat determinatum; ſed quia in multis cauſis, quæ idm erant ventilatæ in Tribunalibus Neapolitanis erat perfectè cognitū, qualis, & quantus fauor fuerat præſtitus dictæ D. Iuliæ, & Sacrum Conſilium vendicauit ſibi authoritatem Regiam, & dare arbitrium, cui forſan æquum ſibi viſum fuerit, ità quòd in cauſa ipſa voluit illa facultate vti, nō multum curaui, ſi vt prætendebam contra veras rationes, & alia decreta fuiſſet determinatum, nam de iure non poterat alitèr

8 dici, quia cùm eſſet oblata probatio falſitatis, ceſſabat regula *l. fin. C. de fid. inſtrum.* vt in ſpecie docet *Cepol. in cautela 148. regula eſt, ꝙ ammiſſio*, quæ cautela tantò fortius procedit, pro quanto erant preſumptiones cōtrà D. Iuliam, nàm ipſa erat magna Domina, quæ multò pollebat fauore in partibus Iennazani, & cum ſummo Pontifice, qui Terram ipſam tenebat, erat conſanguinea omnium Dominorum de Gonzaga, item Illuſtriſſimi Ducis Vrbini, talitèr quòd de facili poterat obtinere, vt teſtes cogerētur ad veniendum, per totum *titulum de teſtibus cogēdis*, & ſic ceſſabat diſpoſitio dictæ *l. fin.* vt per relatos per *Eum* in *deciſ. 330.* deciditur per *Mazzeum*, & cùm tractabatur de magna cauſa, & tota ſubſtātia cōſiſtebat in illis teſtibus, & tractabatur de magno præ-

9 iudicio, vt ſic ceſſare debebat deciſio d. *l. fin.* vt per *Alex. in l. huiuſmodi, §. ſi ità, verſus finem, ff. de legat. 1.* & quia ſcire debebat ipſa D. Iulia, quæ habebat peritiſſimos Aduocatos, cum quibus omnia in facto conſulebat, & volebat de iure reſolui, quod per *prag. Regni*, & de iure poterat agi contrà teſtes, & producentes de falſo, & quòd ad finem, vt contrà teſtes potuiſſet agi, vel repulſa fieri, cogebatur ad illos in iudicio producendum, & exhibendum, vt in ſpecie decidit *Lucas in l. quotiens, col. 2. C. de nauf rag. lib. 11.* & ſic videbatur, eſſe in culpa, ſi non producebat, & per conſequens ceſſare debebat illa *lex finalis*, vt declarat *Felin.* poſt alios in *cap. accepimus*, verſus *finem, de fide inſtr.* facit *tex. in l. cùm ſi exhibuiſſet*, vbi *Bart.*

& alij,*ff.de publicanis*,& profectò ſi alia perſona litigaſſet, eſſentquè omnes Iudices ſine exceptione perſonarum, vnanimi conſenſu, fortè,immò ſine fortè non fuiſſet ità deciſum, & ego, qui et antiquos Conſiliarios, & nouos cognoui, et quorum omnes de nouis noſtri Regni fuerunt mei Collegæ in quamplurimis cauſis,fateri clarè poſſum, quòd hoc arbitrium in hac cauſa datum fuit ex facultate Regia, qua vtitur Sacrum Conſilium, non autem ex iuris diſpoſitione, quia ex ſuprà allegatis poterit diſcerni,ſi de iure ſententiatum fuiſſet, qui melius, an primi, an noui Conſiliarij determinaſſent?

Io. Angelus Piſanellus.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum nùm incuſari poſſit in foro creditoris ex pacto præcedente,& n.3.4.& 6.*

2 *Iudex fori creditoris nullam habet iuriſdictionem in debitorem alterius fori.*

5 *Iuriſdictio quibus modis prorogari poſſit.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an inſtrumentum creditore inſtāte poſſit in eius foro incuſari cōtrà debitorem alterius fori,ſtāte pacto,quòd vbi debitor fuerit in mora ſoluendi, poſſit conueniri in foro creditoris, in quo extitit deſtinata ſolutio,& certa domus pro citatione aſſignata. Iuriſdictio quibus modis prorogari poſſit, & de aliis.

CAP. CVIII.

1 INſtrumētum ſtipulatum inter creditorem, et debitorem,qui ſunt diuerſi fori, eo ſpeciali inſerto pacto, vt incuſari poſſit in foro creditoris, in quo extitit deſtinata ſolutio, et certa domus pro citatione aſſignata, ſi cum effectu fuerit in illo foro incuſatum, dubitatur, nùm incuſatio de iure ſubſiſtat?

2 Pro ratione dubitandi videtur, nullitèr ad incuſationem fuiſſe proceſſum,ex defectu iuriſdictionis, vulgata *l.fin.ff. de iuriſd. omnium Iudic.*nullam enim iuriſdictionem habebat Iudex fori creditoris in debitorē, contrà quem in cauſa incuſationis proceſſit, ergò: hìnc aliàs cùm eſſet incuſatum inſtrumentū in loco contractus contrà debitorem alterius fori, ex quo in illo clauſula legebatur, & ampliſſima facultas debitorem conueniendi vbiquè locorum, & in omni Curia,loco,& foro,fuit tàm per M.C. quàm per S. C. nulla declarata incuſatio, teſtantur *Franciſc.de Petr.conſ.*25. per totū, ipſo patrocinante, *Io. Baptiſta Thor. in compend.deciſ.Reg.par. 3. in verbo inſtrumentum*, & in *voto* 84.*num.*155.& *Io.Maria Nouar.in pragm.*1.*col.*2.*num.*4. *de inſtrumentorum liquid.* quibus ex alienigenis addo *Chartar. deciſ.Rot.Gen.6* per totam.

3 Sed hac dubitandi ratione non obſtante contrarium reſpōdi, nimirùm in caſu propoſito ritè, & rectè fuiſſe ad incuſationem proceſſum, duobus potiſſimùm perpenſis, & primò,quia in foro creditoris fuit deſtinata ſolutio, ſicquè illius Iudex ratione deſtinatæ ſolutionis fuit effectus competens,vt coràm eo debitor conueniri poſſit, hic eſt *tex. in l.contraxiſſe,* 20. *ff. de actio.& obligat.Bart.*ſatis benè in *l non vtiq; §.ſi quis ità,nu.3.verſ.concludo ergò,ff.de eo,quod cert. loco,Carleual.de iudic.lib.1.tit.1.diſp.2.quæſt. 4.num.*248.

4 Secundò,licèt verum ſit,vt pactum illud generale in inſtrumēto appoſitum, vt poſſit debitor in omni Curia,loco,& foro cōueniri,nullius ſit importantiæ,ac eo non obſtante ſit debitor coràm ſuo Iudice citandus,& non coràm alio, vt per eundem *Bart.loco* proximè citato,attamen quando fuit electus certus forus, & debitor priuſquàm fuerit coràm illius Iudice conuētus, pactum illud nō reuocauit, prout poterat, ex nimis clara diſpoſitione *tex. in l.ſi conuenerit,ff.de iuriſd.omnium Iudic.*tunc nō eſt, cur dubitari poſſit,Iudicem eſſe competētem illum, quem in inſtrumento debitor
5 elegit;eſt enim vulgatiſſimum, iuriſdictionem Iudicis nedùm de tempore ad tēpus, de re ad rem,& de loco ad locū prorogari poſſe, ſed etiam de perſona in perſonam, nimirùm vt Iudex vnius Ciuitatis ius dicere poſſit in ſua iuriſdictione inter duos alterius loci,& ſic non ſubditos,ſunt iura nimis vulgata,tàm in d. *l. ſi conuenerit* à contra-

tra-

Digitized by Google

trario ſenſu,quàm in *l.1. & 2.* §. *conuenire, ff.de iudic.Marant.in Spec.par.4.diſt.12.nu.3.* et alii communitèr. Vndè in caſu propoſito
6 to cùm debitor ex ſpeciali pacto remanſerit contentus, vt conueniri poſſit in foro creditoris,certam domum ibi pro citatione deſignans, prorogauit iuriſdictionem illius Iudicis,qui non valens de iure cõtrà eundem vti non ſubditum procedere, ex eiuſdem conſenſu fuit effectus competẽs, vt ius dicere poſſit,ſicquè iuriſdictio illa, quæ erat limitata inter perſonas illius territorii tantùm, ex partium conſenſu fuit extenſa,et prorogata ad alias perſonas nõ ſubditas,vt benè declarat *Marant. loco* cit. ac proindè non eſt,cur ambigi poſsit,ritè, et rectè Iudicem illum ad inſtrumenti incuſationem proceſsiſſe.

SVMMARIVM.

1 *Maritus, vxore mortua, ſi erit moroſus in reſtituenda dote mulieris hæredibus tenetur ad intereſſe;ſed quid ſi in non reſtituendo iuſtam habuerit litigandi cauſã,& n.2.3.5.8.et 10.*
4 *Debitor non dicitur eſſe in mora, quando iuſtã habuit litigandi cauſam.*
5 *Intereſſe denegatur,vbi mora non cõtrabitur.*
6 *Cauſa iuſta litigandi dùm excuſat à mora, excuſat etiam ab intereſſe.*
7 *Hæres, qui eſt in mora ſatisfaciendi legatum teſtatoris tenetur ad intereſſe lite conteſtata; ſed an hoc procedat, quando iuſtam habuit litigandi cauſam.*
9 *Mora non ſubintrat ad affectũ,vt debeatur intereſſe,vbi,quis,quod ſoluere debet, ignorat.*
11 *Cauſa iuſta litigandi quæ ſit.*
12 *Debitor nunquàm cenſetur eſſe in mora,quando creditor ab illo petit pluſquàm debet.*

ARGVMENTVM.

Agitur,an intereſſe ratione moræ debeatur illius ſortis, ad quam debitor diffinitiua ſententia fuit condemnatus, ſi iuſta concurrit litigandi cauſa,& quæ ſit hæc iuſta litigãdi cauſa, & de alijs ad materiam pertinentibus.

CAP. CIX.

1 INtereſſe dotis, quæ in pecunia conſiſtit infrà annum mortis mulieris per virum non ſolutæ, reuocatur in dubium, nùm viro ipſo ad reſtitutionem condemnato, debeatur,dùm in non reſtituendo iuſtam habuit litigandi cauſam?

De hoc articulo diſputari cõtigit in Sacro Conſilio in cauſa hæredum qu. Mariæ Griffę cum Regio Conſiliario Scipione Theodoro,pro quo hoc breue,quod ſequitur,ſcripſi reſponſum.

Ieſus, Maria.

2 Dominum Conſiliarium Theodorum ad dotium intereſſe per hæredes qu.Dominæ Mariæ Griffæ petitum non teneri, facti, in quo verſamur qualitate attenta, breuitèr, ac apertiſſimè demonſtrare conabor: Et ſi enim, tàm iuris communis, quàm noſtri municipalis diſpoſitione attenta, vbi dos, quæ in pecunia conſiſtit,infrà annum mortis mulieris,illius hæredibus non reſtituitur, conſtituatur vir in mora,quæ ſortis intereſſe parit,ad *tex.& ibi* dicta per *Doctores* in *l.vnica,*§.*exactio.C.de rei vxor.actio.*& in *Conſuet. Si mulier,de iur.dot.*tamèn in caſu noſtro præfatum D. Conſiliarium ex cauſa reſtitutionis non factæ nunquàm moroſum cenſeri poſſe, indubitantèr affirmo, quod vt pateat,attendamus,quæſo,antè omnia, ſi tẽpus inuenire poſſimus, quod D. Theodorum in mora dotem non reſtituendi cõ-
3 ſtituerit, & prinſquàm hoc videamus, illud in facto pro veriſſimo eſt ſupponendum, in continenti motæ litis per hæredes prædictos, Dominum conuentum de reſtitutione iàm facta excepiſſe,publicum præſentãdo inſtrumentum, omni ſui parte roboratum,quo mediante dotium reſtitutionem Dominæ Mariæ factam eſſe apparebat;hoc ſtante,ſi iuris illud tempus, quo dos in pecunia conſiſtens venit reſtituenda,ſiuè litis motæ inſpicimus, & certum eſt, moram cõſidetari non poſſe;cõſtat enim, D.Theodorum calumnioſè ad reſtitutionem non teneri,haud excepiſſe;ſed iuſta ductum cauſa,quia verè coniugi dùm viuebat,reſtituerat, & dè reſtitutione publicum apparebat documentum, quòd proindè ad aliud non teneri, iuſtè contendebat: vndè illa apud omnes incontrouerſa ſubintrat iuris con-

4 cluſio, nimirùm moroſum debitorem cen-
ſeri non poſſe illum,qui iuſtā litigandi cau-
ſam habet,eſt *tex.* ſatis clarus in *l. ſi quis ſo-
lutioni,ff de vſur.*cuius verba ſunt. *Si quis ſo-
lutioni moram fecit, iuditium autèm accipere
paratus eſt,non feciſſe videtur moram, vtiquè ſi
iuſtè ad iudicium prouocauit ,&c.* per quem
*tex.*hoc in ſpecie notarunt *gloſ. ibi in verbo
prouocauit.* Roma. *conſ.* 244. *num.*5.*Rip.in l.
quod te,num.*55.*ff.ſi cert.pet.& ibi Purpur.nu.*
72.*Corne.conſ.*176.*num.*18 *lib.*1.*conſ.*40.*nu.*
12 *lib.*2.*& conſ.*77.*num.*3. *lib.*3. *Alex. conſ.*
48.*col.*1.*in fine,lib.* 2.*Curt. Iun. conſ.*28.*num.*
20.*conſ.*34.*in fine,*& *conſ.* 132. *num.* 11. *Me-
noch.de arbitr.caſu* 220 *num.*50 & *conſ.* 381.
*num.*46.*lib.*4.*Riminal. iun. conſ.*52.*num.*6.&
643.*n.*6.*vol.*5. *Gizzarell.deciſ.* 20.*n.*33.*verſ.
debitor ſiquidèm,*& alij citrà controuerſiam.
5 Si ergo data iuſta litigandi cauſa, mora
conſiderari non poteſt, conſequens eſt di-
cere,quòd nullū debetur intereſſe,vbi enim
mora non cōtrahitur, intereſſe denegatur,
ſunt iura ſatis clara in *l.*2. *§. ſi nauis, ff.ad l.
Rhod.de iact.*& in *l.lecta, ff. ſi cert. pet.* & *ibi
Doctores* communitèr,*Crauett.conſ.*87.*nu.*5.
Couarr. poſt alios *lib.*3.*variar. cap* 4. *num* 5.
Ant.Gabr.commun concl.tit de ſolution.concl.
10.*Nauarr.in comment.de vſur.num.*46.& alij
relati per eundem *D.Theodorum* in eius ſol-
lemni *alleg.*40.*nu.*43.cum *ſeq.*& in puncto,
6 quòd iuſta litigandi cauſa , dùm excuſat à
mora, excuſet etiam ab intereſſe,dixit *gloſ.
in l.in hac,in gloſ.magna,*circà *princ.verſ.nec
illud placet,ff.de condit.triticar.*quam ſingu-
larem appellat *Bald.in tit qui ſucceſſ.teneant.
lo ſecondo,num.*6. *Dec.in d l.quod te, num.*5.
*Aret.conſ.*150.*num.*9.*verſ.quinimmò,* & *Bur-
ſat.conſ.*442.*num.*31.*vol.*4. idquè etiam pro
indubitato dixerunt in terminis *l.*1. *C.de
vſur.& fructibus rei legat.* nā cùm Imperiali
illa *Conſtitutione* ſancitum ſit , hæredem ad
7 rei legatæ vſuras legatario præſtandas co-
gi poſſe , poſt tamèn tempus litis conteſta-
tæ , id negarunt , quotiès hæres iuſtam ha-
buit litigandi cauſam , vt per *gloſ. in d.l.*1.
in *final.verbis* , & eſt *text.in l* 2.*C.eod.* & ni-
mis clarus in *l. in fideicommiſſi, ff.de vſur.* &
in *l.ſciendum,ff.eod.*dùm dixit *ibi I.Conſultus*
non omne,quod differendi cauſa optima
ratione fiat,moræ annumerandum eſſe,qui
enim ſine dolo malo ad iudiciū prouocat ,
moram facere non videtur , *l.qui ſinè dolo,
ff.de regul.iur.* & abſquè dolo intelligitur ,
quando Conuentus iuſtam excipiēdi cau-
ſam habet,vt dicebat *ibidem Dec.*in *princ.*
8 Conſtat igitur,inſpecto hoc primo tem-
pore, moram in caſu, ſuper quo verſamur,
nullatènus conſiderari poſſe;ſed quid dicē-
dum, ſi ſententiæ tempus inſpicimus,dùm
per illam de præfata reſtitutione non fuit
habita ratio ? & hoc etiam inſpecto tem-
pore ſecuriùs dicemus, nec moram ſubin-
traſſe , etenim illud hac in re Dominos Iu-
dicantes reminiſci rogo,nàm lata hac ſen-
tentia , quia nimis D.Theodorum graua-
uerat,coactus fuit,nullitèr,& contra caſum
tot iurium prolatam fuiſſe, demonſtrare,
alios iuris excitando articulos , quibus ve-
rè nulla reddebatur, cùmq; ſeruatis ſeruā-
dis,ea de re iterùm in Sacr.Cōſil.ageretur,
votorum prodiit parilitas , aliquibus ex
Dominis putantibus , ſententiam eſſe nul-
lam, aliquibus id negantibus,peto modò ,
vſquè ad hoc aliud tempus poteſt dici ,
D.Theodorum in mora conſtitutum ? cer-
tè nō, quid enim reſtituere debere ſciebat,
ſi pars Iudicum, qui in ſententia votarunt,
illam nullitèr prolatam extitiſſe putauit ,
non nè per hanc parilitatem effectus fuit
D.Theodorus ignarus, penitùſquè inſcius
ſuper eo, quod verè eſſet reſtiturus , ſi
ignarus , vbi ex ſui parte mora conſiderari
poteſt,vt ad intereſſe teneatur? & ſic illa in
9 hac re ſuccedit iùris concluſio , nimirùm ,
moram non ſubintrare , ad effectum vt in-
tereſſe debeatur, ubi quis quod ſoluere de-
bet, ignorat, ità dixerunt *Doctores* in *l.inſu-
lam, ff.de verb.obligat.*& in *l.vnica,C.de ſen-
tent.quæ pro eo,quod inter. Cæpoll.cautel.* 27.
& alii,quos citat, & ſequitur idem *D.Theo-
dor.d.alleg.*40.*num.*45. quibus addo *Afflict.
deciſ.*205.ubi *Addentes,* fuit.n.latè tunc di-
ſputatus articulus,nempè,aſſignata dote
in tot debitorum nominibus , eo inſerto
pacto,quòd ſoluto matrimonio ſit in uxo-
ris , uel eius hæredis electione accipere, &
rehabere , uel nomina illa debitorum aſſi-
gnata, uel pecuniam in contātī,cuius nàm
illorum periculum conſtante matrimonio
eſſe deberet, uiri nimirùm,uel uxoris,et ſic
in illis nominibus aſſignandis quod nàm
tempus eſſet attendendum,an dotis conſi-
gnationis,uel potiùs reſtitutionis?(qua de
re latè dixi Ego ipſe *lib.*1.*cap.*91.per totū)
10 Et ſi dices , datis demùm pro paritate
dirimenda adiunctis , allegatas nullitates
non obſtare (neſcio tamen,quo fato) fuiſſe
declaratum, uides , quòd cùm eſſet ab hoc
decreto petita in integrum reſtitutio (quā
aliàs diximus Dominis Conſiliariis cōpe-
tere *lib.*1.*c.*309.) iterùm relata cauſa, alia
prodiit parilitas , et cū pro hac ultima tol-
lenda paritate, iterū ea de re ageretur , de-
cretū prodiit,per quod ſentētia reformata re-

manſit,

Digitized by Google

manſit, et ſic enixè apparuit, iuſtam illum habuiſſe litigandi cauſam, quæ uerè à Do-
11 *Ctoribus* conſideratur, quando iuris articulus difficilis reputatur, prout in præſenti cauſa per Dominos Iudices habitus fuit, uel quando opinionum adeſſet uarietas, nec facilè, quæ uerè communis ſit, diſcerni poſſet, ut omnium latè in hac materia explicat *Iaſ.in l properandum, §. ſin autem alterutra, num.*8.et *ibi Alex.num.* 17. C.*de iudic.* et ex recentioribus *Menoch.de arbitr.iud.caſu* 177. per totum, tradunt et alia exempla *Rum.conſ.*27. *num.*28 *lib.*3. et *Burſat.conſ.*9. *num.*58.*cum ſeq.vol.*1.

12 Non etiam his attentis ex altero capite poteſt conſiderari, D.Theodorum in mora conſtitutum fuiſſe, cùm in litis exitu apparuit, actores plus ab illo petiiſſe eo, quod fuit iudicatum, quo caſu debitorem nunquàm moroſum cenſeri poſſe, nec etiam reſpectu partis, quæ in omnem euentum uenit omninò ſoluenda, dixerint *Bart.* in *l. qui ſolidum,in princ.ff de legat.*2.*Paul.Caſtr. in l.*2.*C.de vſur.& fruct.rei legat.Imolan.d.l. qui ſolidum,Guid.Pap.dec.*496. optimè prout de more *Couarr. var reſol. lib.*1.*c.*2.*nu.*5. et nouiſſime ex noſtris *Gizzarell.* omninò uidendus relata *deciſ.*20. *num.*5. 15. et *ſeq.* ubi illud magis eſſe dicit, quòd poterit eo caſu debitor in iudicio uocatus ſimplicitèr totum negare, ex eo, quia iuſtam litigandi cauſam habet, *Marcian.conſ.*61.*lib* 2. quicquid nullo iuris fundamento ſuffultus ſibi dixerit *Carauit.*ſuper *Rit.M.C.*166. *nu.* 24.*ver.ſextò nota ibi.*

Vndè in præſenti inſpectione remanet, ut illud tantùm conſiderent Aduerſarii tẽpus, quo poſtremum Sacri Conſilii prodiit decretum, ab illo enim die moræ in non ſoluendo locus fuit, illudq; intereſſe ab eo tempore decurſum peti poſſe, non ambigitur, et quouſq; uere iudicata ſors ſoluta nõ fuit, quam iam ad præſens non mediocri D.Theodori bonorum iactura, et detrimẽto ſatisfactam nouimus, hæc occurrunt.

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Intereſſe quantitatis debitæ nunquàm debetur, vbi mora non ſubintrat.*

2 *Adminiſtrator alicuius bonorum, qui in rationibus reddendis moroſus extitit, an teneatur ſoluere intereſſe illius quantitatis, in qua rationibus calculatis debitor appareat, & num.*3. *&* 7.

4 *Tutor, qui poſtquàm pupillus ad pubertatem peruenit, in tutelæ rationibus reddendis moram fecerit, ad reliqua ſoluere cum vſuris tenetur.*

5 *Adminiſtratores alicuius bonorum, qui rationẽ de adminiſtratis certo tempore reddere tenentur, à pœna excuſantur, ſi ſtatuto tempore computa præſentant.*

6 *Mora non ſubintrat, quotiès quis, quod ſoluere debet, ignorat.*

8 *Intereſſe pro modica quantitate non debetur.*

9 *Intereſſe, quod Iudicis officio debetur an poſſit duplum quantitatis debitæ excedere.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Adminiſtrator alicuius bonorum, qui in rationibus reddendis moroſus extitit, teneatur ſoluere intereſſe illius quantitatis, in qua rationibus calculatis debitor apparuit, quæ tamen quantitas nunquàm fuit liquida. Intereſſe quantitatis infrà sũmam ducatorum centum an peti poſſit. Item an intereſſe, quod Iudicis officio debetur, poſſit duplum quantitatis debitæ excedere, vbi Deciſiones Sacri Conſilij.

CAP. CX.

1 INtereſſe quantitatis debitæ, certum eſt, quòd à creditore peti non poteſt, vbi debitor non eſt in mora ſoluendi, notãt omnes per illum *text.* in *l.mora, ff.de vſur.* & in *l. lecta, ff. ſi cert. petat.* & idem, quotiès quid ſoluendum ſit, debitor ignorat, quod propriè contingit, quando debitum non eſt liquidum, nam quouſq; liquidetur, non dicitur eſſe in mora, & per conſequens ceſſat intereſſe, *DD.in l.inſulam, ff.de verb.obligat. Paul.de Caſtr. in l.*3.in *fine, ff. de eo, quod cert. loco, Theodor.alleg.*40.*num.*45.

2 Sed quid dicemus in Adminiſtratore, qui certo tempore ex pacto, vel legis di-

ſpoſi-

ſpoſitione rationem de adminiſtratis reddere teneatur, ſi adueniente tempore illam non præſtiterit, nùm conuentus demùm, & ad reliquorum reſtitutionem condemnatus, cogatur ſimul illorũ intereſſe ſoluere? Et ex ſuprà iàm proximè dictis videtur negatiuè reſpondendum, ex quo mora conſiderari non poteſt, dùm illud, quod reſtitui fuit iuſſum, liquidum non erat, ergò.

3 At in cõtrarium eſt veritas, nàm ſtatimatquè, quòd ceſſit dies redditionis computorum fuit mora contracta in non reddendo de adminiſtratis rationem, *Afflict. deciſ.* 150. antè *num.* 4 quarè pernicioſum eſt, reliquorum reſtitutionem abſq; intereſſe fieri, ſi computa poſt diem, quo reddi debebant, illinc ad notabile temporis ſpatium redderentur, etenim ſi hoc ſub eo prætextu admitteremus, quòd reliqua non erant liquida, poſſet Adminiſtrator computorum redditionem ad longum protrahere tempus, cùm eſſet tutus, illud, in quo verè debitor appareret, abſq; intereſſe exburſare, & ſic mora, quæ per ſe eſt delictum, ei prodeſſet, ex qua ratione credendum eſt, hoc I.C.
4 determinaſſe in tutore, dùm cenſuit, tutorem, qui poſtquàm pupillus ad pubertatẽ peruenit, in tutelæ rationibus reddendis aliquandiu moram fecit, ad reliqua ſoluere vnà cùm vſuris teneri, id, inquam, in *l. ſi poſteaquàm* 10. *ff. rem pupill. ſal. for.* ergò idem ex identitatis ratione in omni adminiſtratore dicẽdum eſt, prout loqui videtur *Eſcobar tract. de ratiocin. c.* 4. *num.* 21. per totum, & antè eum *Cæpoll. in tract. de cautel. cautel.* 27. dùm cautelam tradit, ad hoc vt Merca-
5 tores, & negotiorum Factores, qui rationẽ de adminiſtratis certo tempore reddere tenentur, à pœna excuſentur, debent computa præſentare, ſeq; paratos offerre, omne totum ſoluere, in quo rationibus calculatis verè debitores apparerẽt, immò plus voluit *Cæſar Vrſill.* in *additio. ad Afflict. deciſ.* 205. *num.* 4. dùm dixit, illud, quod dicitur,
6 quem non eſſe in mora, dùm quod ſoluere debet, ignorat, intelligendum eſſe, quando quis aliqua debere eſt penitùs ignarus, nã ſi vniuerſalitèr ſciret, ſcire etiam poſſet, ſe in aliqua parte debitorem eſſe, & liquidum offerre teneretur, & pro alio offerre, verbo ſaltèm, cũ cautione, ad quod allegat *Imol.* in *l. prætor ait, §. ſi quis paratus, ff. de nou. oper. nunciat.* & *Alex. in l. ſi mora, num.* 4. *fallent.* 3. *ff. ſolut. matrim.*

7 Et nè rerum iudicatarum authoritate careamus, dico, ſecundùm hanc opinionem hoc anno 633. iudicaſſe Sacrũ Conſiliũ in cauſa vertente inter hæredes quondam Octauij Carafa Marchionis S. Eraſmi cũ Vniuerſitate, & aliqbus particularibus Caſalis Paſcarolæ, nam cùm eſſent conuẽti Aerarij qui pro tempore fuerunt Baronalium introituum dicti Caſalis ad reddenda computa, & demùm condemnati ad reliquorum reſtitutionem vnà cum intereſſe, Vniuerſitas prædicta (de cuius intereſſe agebatur, ex quo facta cũ Aerarijs diſcuſſione, illiſq; non ſoluendo repertis, tenebatur de proprio dicto Marchioni vtili domino ſatisfacere) à condemnationis ſententia petijt, ſe in integrum reſtitui, læſionẽ fundando, quia fuerunt Aerarij condemnati ad intereſſe ſoluendum quantitatis, quæ antè ſententiam nunquàm extitit liquida, & tandem per prædicta Decreto S.C. prouiſum fuit, non eſſe deferendum reſpectu intereſſe partitarum excedẽtium ſummam ducatorum centum, ſecùs autem reſpectu illarum infrà ducatos centum, cùm receptiſſimum ſit, non deberi intereſ-
8 ſe pro modica quantitate, ex rationibus traditis per *Cæſar. Vrſill. in addit. ad Afflict. deciſ.* 291. *num.* 6. quem ſequitur *Theodor. alleg.* 40. *nu.* 37. & cùm demùm fuiſſet de nullitate dictum, nullitatibus propoſitis, & in Sac. Conſ. relatis ſub die 14. Martij 1634. decretum fuit, illas non obſtare, in quarum nullitatum diſcuſſione fuit etiam di-
9 ſceptatum, an intereſſe, quod Iudicis officio debetur, poſſit duplum quantitatis debitæ excedere, & pro parte negatiua allegabatur *text. in l.* 1. *C. de ſentent. quæ pro eo, quod inter.* vbi ſic decidi videtur, *Alciat. lib.* 6. *parerg. c.* 15. circà *finem, verſ. finge ergò*, quẽ magno applauſu citat, & ſeqtur *D. Carolus Antonius Moccia* Iuriſconſultus, vitæ moribus, doctrinæ præſtantia, ac generis nobilitate pclariſſimus in *ſylu. caſuũ forenſ. c.* 29. ſed contrarium fuit deciſum ex dictis per *Cagnol.* & *DD.* magis communitèr in eo *tex.* qui iuxtà omnium placita loquitur de intereſſe ſingulari, ſeù affectionis, non autẽ de illo communi, quod Iudicis officio debetur, vel conuento, vt *ibi* per *DD.* & ſatis notantèr *Alex. Trentacinq. var. reſol. lib.* 1. in *tit. de intereſſe, reſol.* 1. *num.* 41. & *Card. Tuſch. pract. concluſ. lit. I. concl.* 313. in *princ.* vbi expreſſis verbis dicit, intereſſe commune poſſe ad quamcunquè ſummam aſcendere, ac proindè ſi per plures annos deberetur, iuxtà decurſi temporis ſpatium taxatur, vide etiam *P. Salas de contract. tit. de vſur. dub.* 20. *nu.* 12. *verſ. pro foro autem externo.* Actuarius fuit cauſæ prædictæ Simeonus pro Fęlice.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Inuentarium vt legitimè confectum iudicetur, opus eſt, vt in illius confectione omnes creditores hæreditarij citentur, & nu. 2. & 3.*

4 *Citationis defectus in confectione inuentarij reſpectu creditorum abſentium an ſit releuans, & num. 5. & 6.*

7 *Inuentarium an proſit hæredi, vbi ex creditoribus aliqui ſunt citati, aliqui non.*

8 *Inuentario declarato valido cum vno ex creditoribus, alijs non citatis an noceat.*

9 *Regula, res inter alios actas tertio non nocere an habeat locum, quando inuentarium cum vno ex creditoribus eſt validum declaratũ.*

10 *Inuentarij diſcuſſio facta cum vno ex creditoribus an alijs noceat.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an nullum cenſendum ſit inuentarium ab hærede cõfectum, vbi aliquis ex creditoribus defuncti citatus nõ fuerit. Hæres an vt inuentarium ei non proſit, conuinci debeat, habuiſſe ſcientiã creditoris in confectione non citati. Regula res inter alios actas tertio non nocere, an procedat, quando inuentariũ cum vno ex creditoribus eſt validum à Iudice declaratũ, alijs non auditis. Inuentarij diſcuſſio facta cum vno ex creditoribus an proſit, vel noceat cæteris, & de aliis.

CAP. CXI.

1 INuentarium, vt ab hærede legitimè confectũ iudicetur, inter alias, quas requirit ſollemnitates, illa potiſſimũ conſideratur, vt in illius cõfectione defuncti creditores citentur, ad hoc vt in actu aditionis compareant, eorumq; iura, ſi quę habent, vt inuentarium, quod conficitur, hæredi non proſit, proponant, ſic enim ſe habet communis Schola *Scribentium* in *l. fin. C. de iur. deliber.* & præ cęteris *Bal. in §. cũ igitur*, & *Salycet* *i. §. ſin autem dubius*, *Roland. de inuent. q. 89. nu. 3. in tract diuerſ. Marant. in ſpec. p. 6. in verb rectè concipiatur citatio, n. 98. Loffred. conſ. 32. n. 8. Phanuc. de inuent. q. 240. n. 12 Ant. Fab. diffin. 26. & 37. C. de iur. delib.*

2 Verùm cùm receptiſſima, & à nemine controuerſa hæc concluſio ſine dubio procedat, quando hæres defuncti creditorum notitiam habuit, dubitari ſolet, an ad finẽ vt reſpectu creditoris non citati inuentarium non proſit, requiratur pręcisè, vt de ſcientia conuincatur hæres, ſicq; illum de creditore non citato notitiam habuiſſe? & affirmatiuè eſt reſpondendum, nàm ſecùs nemo ſani capitis affirmare poterit, vt ſit citandus creditor, cuius hæres non habet cognitionem, ſed eo caſu ſat eſſe citationem per edictum, ità ſatis clarè deſumitur ex *Capyc. deciſ. 101.* vbi Sacrum Conſiliũ
3 contra inuentarium pronunciauit, ex eo quia creditor, qui inuentario ſe oppoſuerat, demonſtrauit, hæredem habuiſſe notitiam de eius credito, idemquè ſcripſerunt *Salycet. in d. §. ſin autem dubius, num* 8. in *fine*, & alij, *Rot. deciſ.* 151. *num. 6.* pęnès *Coccinum*, vbi *Salycet.* authoritate dicit, difficile eſſe aſſerere, aliquem eſſe certum creditorem, immò plus voluit *Rot.* nimirùm vt citatio-
4 nis defectus nullius ſit importantiæ, adhùc ſi creditores eſſent certi, ſi tamen illi aditionis tempore abſentes reperirentur, nam tunc ſat eſſe citationem per edictum, decreuit in *deciſ. 371.* pęnès *Card. Seraphin.* ſub illis verbis *nu. 4. & 5. Tertiò opponebatur defectus citationis ex eo, quòd cùm Epiſcopus eſſet certus creditor deſcriptus in inuentario, non ſufficiebat generalis citatio, ſed fuit per Dominos approbata reſponſio, quæ datur ex aduerſo, quòd abſentes nõ ſunt ſpecialitèr citandi, §. fuit igitur, authent. de hæred. & falcid. &c.* idemq; elegantiſſimè eadem Sacra *Rota* affirmauit in vna *Carpentoraten. bonorum* ſub die Lunæ 18. Decembris 1617. coràm tunc Illuſtriſſimo *D. Pamphilio*, nũc Sanctiſſimo Domino noſtro *Papa Innocẽtio X.* prout videre eſt in *deciſ. 597. par. 2. in poſthum. Farinac.* vbi *nu. 3.* Sanctiſſimus iſte *Pontifex*, qui Sanctam Eccleſiam mirificè regit, oueſquè ſuas paſcit opere, & exemplo, hæc aurea pro-
5 fert verba. *Defectus citationis ex eo, quòd cùm Domini Caij, & Berton. eſſent creditores certi, deberent nominatim citari, viſus fuit Dominis admodùm leuis, quia non conſtat, quòd illi tunc*

eſſent preſentes,cùm aliàs abſentes non ſint ſpecialitèr citandi, § fuit igitur,authent.de hæredibus,& falcid. Seraphin d.deciſ.371.num.5. *eo minus, quòd creditum ipſorum eſſet notum hæredi, & certum, & tamen difficile eſſet aſſerere,aliquem creditorem certum eſſe,Salycet in l.fin.§ ſin autem dubius,num.*8.*in fine,C.de iure delib.& fuit dictum in cauſa Romana inuentarij 19.Ianuarij 1604.coràm Reuerendiſſimo Domino meo Decano*, hæc ille Sanctiſſimus, de quo memores fuerunt *Beltram. in additio.ad Gregorium XV.* ſanctæ memoriæ *deciſ.473.num.22.*& *Ioan.Franc.Ferrentil.in*
6 *addition.ad Buratt.deciſ.750.* qui concluſionem aſſumunt, tunc inuentarium citatos non afficere, quando intereſſe eſt certum, & notum, nec ſat eſſe probare,creditores eſſe certos, ſed etiam illos eſse præſentes, per hæc enim verba loquitur *Ferrentillus*. *Inuentarium non citatos non afficit, quando tamen intereſſe eſt certum,& notum,& in his terminis loquuntur adducti in hac deciſione,& coràm ſanctæ memoriæ Gregorio XV. deciſ.473. num.1.& dixi ſuprà ad deciſ.637.num. 17.Reuerendiſſimus Dominus Coccinus Decanus dec. 151.num.5.in princ. & fuit dictum in Romana cenſus 25.Iunij 1629.coràm R.P.D.Veroſpio, verùm non ſufficit probare, creditores eſſe certos, quod difficile reputatur per Salyc.in l.fin. §.ſin autem dubius,num.8.in fine,C.de iure deliber. fuit dictum in Romana cenſus 22. Iunij 1609.coràm bonæ memoriæ Penia,Reuerẽdiſſ.* Coccin.*deciſ.151. inter eius impreſſas num.6, & poſt conſ. Farinac.deciſ.199 Zacch.de obligat.camer.dec.96.Marcheſ.de commiſſio.to.1. fol.731.& fuit dictum in prefata Romana cenſus coràm D.Veroſpio. ſed probari debet, illos eſse præſentes, nàm abſentes,etiam certi non ſunt ſpecialitèr citandi,Seraph.deciſ.371.n.5. fuit dictum in* Carpentoraten.*bonorum* 18.*Nouembris 1617.coràm Eminentiſs.* D.Cardinale *Pamphilio, & in deciſ.151.num.5. coràm Decano, in Romana cenſus coràm Penia, & in d.*
7 *Romana cenſus coràm D.Veroſpio,&c.*hæc ille;& magis in puncto,ac in fortioribus terminis hæc omnia confirmat *D.Præſ. de Franch.deciſ.229 num.*5. vbi ex ſententia *Bart.in conſ.*154. docet, quòd quando eſt confectum inuentarium, & plures ſunt citati, & aliqui non, quòd inuentarium proderit, etiam reſpectu aliorum non citatorum, cùm lex non ſit omninò contempta, nàm pro modico peccato quis tantum dãnum pati non debet,& quòd hoc eſt æquũ, & rationi conſentaneum,contrariaq; procedere, quando nullum penitùs eſt confectum inuentarium,id,quod placuit paritèr *Gratian.diſcept.forenſ.lib.4.c.797.num.16.*
8 Hæc breuitèr in vna facti contingentia in Sacro Conſilio allegabam pro Magnifico Iulio Comite quõdã Petri Antonii patris ſui hærede cum beneficio legis, & inuentarii,aduerſus quem cùm inſurrexiſſet Donna Eleonora Griſone,inuentarii nullitatem reſpectu ſui allegans, ex eo, quòd exiſtens illa creditrix dicti Petri Antonii defuncti, in inuentarii confectione citata non fuerat,ob quod prætendebat,d.Iulium de proprio teneri,nec alitèr inuentarii beneficio ſuccurrendũ; ſed per hæc ſuprà iàm dicta in vanum eam laborare demonſtraui,eoquè magis, quòd cùm anteà alii creditores hoc idem prætendiſſent,allegãtes, neminem penitùs fuiſſe citatum, ſed tantũ contrà incertos emanatam citationẽ per edictum,dato termino ſuper allegata nullitate inuentarii,ac & tandẽ compilato proceſſu, Sacrum Conſilium, iunctis Dominis Conſiliarijs duarum Aularum ſub die 8.Iunii 1618.decreuit, propoſitam exceptionem nullitatis,& inualiditatis inuẽtarii non obſtare,prout conſtat ex proceſſu Hectoris Caraccioli fol. 559. in Banca nunc Solatii,nec ſuffragari D.Elionoræ,addidi, illud,quod in hoc replicabat,nimirũ,quòd
9 hæc Sacri Conſilii determinatio ipſi nocere non poterat,vti res inter alios acta,nam reſpondi, quòd cùm hæc deciſio perſonæ conditionem afficeret,nam faciebat,vt dictus Iulius denominaretur hæres cum beneficio legis,& inuẽtarii, creditoribus etiã non vocatis, nec auditis nocumentum afferebat,ad quod indiuidualem ſupremi Sabaudiæ Senatus deciſionem allegabã, quã refert inſignis *Ant.Faber diff.* 1. *C. res inter alios act.*& ſatis ad propoſitum,quæ exarat *D.Reg.*noſter *de Pont.conſ.71.lib.*1.vbi con-
10 ſuluit,diſcuſſionem inuẽtarii factam cum vno ex creditoribus, cæteris omnibus nocere,& prodeſſe,adhùc non citatis,nec auditis,talitèr quòd iterata diſcuſſio nullatènus facienda ſit.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ſecularis requiſitus pro imploratione brachij ſuper exequutione ſententiæ latæ per Iudicem Eccleſiaſticum in cauſa matrimoniali concernenti ſeparationem Thori,& dotis reſtitutionem, an de illius viribus cognoſcere poſſit reſpectu reſtitutionis dotis, & num.4.& num.8.*

2 *Iudex Eccleſiaſticus non ſolùm ſuper diuortio,*

ſed etiã ſuper dotis reſtitutione eſt competẽs.

3 *Dos eſt cauſa incidens, & acceſſoria ad matrimonium.*

5 *Præſumptio eſt pro ſententia.*

6 *Iudex ſecularis quãdo dicitur mixtus exequutor ſententiæ Iudicis Eccleſiaſtici.*

7 *Iudex ſecularis mãdat, fieri dotis reſtitutionẽ, ſtatim atquè Iudex Eccleſiaſticus pronũciauit ſuper ſeparatione matrimonij.*

9 *Appellans à ſententia Papæ ad Iudicem ſecularem eſt excommunicatus.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Iudex ſecularis requiſitus pro imploratione brachij ſuper exequutione ſententiæ, per Iudicem Eccleſiaſticum in cauſa matrimoniali latæ, matrimonij ſeparationem, & dotium reſtitutionem concernentis; poſſit reſpectu reſtitutionis dotis de viribus ſententiæ cognoſcere, & de alijs ad materiam.

CAP. CXII.

1 IVdex ſecularis requiſitus pro imploratione brachij ſuper exequutione ſentẽtiæ, per Iudicem Eccleſiaſticum in cauſa matrimoniali latæ, concernentis matrimonij ſeparationem quòad thorum, ac dotium reſtitutionem, contigit aliàs in ſupremo Regni huius Senatu dubitari, an reſpectu reſtitutionis dotis, viro inſtante, de viribus ſententiæ cognoſcere poſſit, vel abſque cauſæ cognitione tanquàm merus exequutor auxiliũ ſuũ exhibere teneatur?

Reſpondeo, Iudicem ſecularem in hoc caſu, ſentẽtiæ Iudicis Eccleſiaſtici non niſi merum exequutorem conſiderari, ſicq; illum teneri abſquè vlla cauſæ cognitione virum ad dotis reſtitutionẽ cogere, & ità paſſim in S.C.Regni huius ſeruatur, quãdo huiuſmodi ſentẽtiæ in illo Tribunali præſentantur, quæ vt plurimùm in Romana Curia proferuntur, prout his temporibus practicatũ vidimus in cauſa D. Principiſſa Hyeracij cum D.Principe eius viro, cuius decreti verba imprimi curauit *Thorus in compend. deciſ. part.3. in verbo fructus dotis*, idemq; ſeruatum in imploratione brachij petita pro parte Dñe Barbarę Spinulę contrã eius virum, nec de hoc dubitatur, ſuppoſita Iudicis Eccleſiaſtici in his determinandis competẽtia, de qua in *cap.1.2.& 3. de donat.inter vir.& vxor.* quibus ſanctionibus generalitèr ſtatutum eſt, vt poſſit Iu-
2 dex Eccleſiaſticus non ſolùm ſuper diuortio, ſed etiam ſuper dotis reſtitutione pronunciare, & hoc ſiuè matrimonium quòad fœdus, ſiuè quòad thorum ſeparetur, iſtoq; iure vtimur, nec habemus Catholicũ Doctorem huic concluſioni aduerſantem, ratio aſſignatur in iuribus præfatis, quia in
3 hoc caſu dos eſt cauſa incidens, & acceſſoria ad matrimonium, cùm dos ſine matrimonio eſſe nõ poſſit, & generale eſt, vt Iudex cauſę principalis ſit paritèr Iudex cauſæ incidẽtis, & acceſſoriæ, vt per *Canoniſtas* per illa iura in *cap.tuam.de ordin.cognit.* & in *cap.lator.qui filij ſint legit.* ſcripſit ſatis benè, & in terminis, de quibus agimus *Cancer. variar.reſolut.lib.3.cap.11.à nu.169.* vbi plures refert, & deciſum teſtatur, huicque ſententiæ adhæſi paritèr & Ego *lib.1. cap.349. num.*8. Suppoſito hoc.

4 Quòd Iudex ſecularis in caſu propoſito ſit merus exequutor, nec vllam in his poſſit habere cauſæ cognitionem, probatur euidentiſſimè, nàm cùm iuſtitia reſtitutionis dotis ab illa ſeparationis matrimonij habeat neceſſariã dependentiam, ſicq; vt ità demùm ſit locus reſtitutioni dotis, ſi ſecũdùm ius ad matrimonij ſeparationẽ fuerit proceſſum, modò volẽs Iudex ſecularis de iuſtitia reſtitutionis cognoſcere, cogitur neceſſariò deguſtare iuſtitiã ſeparationis, cuius quidèm cognitionis, cùm verſemur ſuper re ſpirituali, redditur certè pœnitùs
5 incompetẽs; vndè ex hoc oritur, quòd cùm præſumptio ſit pro ſententia, *l. ſermo inuito 65.§.1 ff.ad S.C.Trebell* nec de illius validitate, vel nullitate corã Iudice ſeculari dubitari permittitur, nullo pacto in dubium reuocari poteſt, an in hoc caſu Magiſtratus ſecularis ſit merus exequutor, cùm mixtus
6 tunc demùm dici poſſit, quando aliàs eſſet competens in cognoſcẽdo de iuſtitia eius, de quo Eccleſiaſticus principalitèr cognouit, in quibus ſanè terminis loquuti ſunt *Abb.Ant.de Butr.* & cæteri *in cap.1. de offic. iudic.ordin.* alijquè, quos ex recentioribus allegant *Gayl.pract.obſeru. lib.1. obſeru.115.*

Digitized by Google

*Aluar.Valaſc.deciſ.*48.*nu.*13.*Pet.Garz.dec.*2. *D.Capyc.Latro deciſ.*82.*& Franc.Molin.*alijs omiſſis *de brach.ſecul.lib.*1.*cap.*12.*nu.*471.

7 Et quòd hoc ſit verum,patet,nàm cùm aliàs contigiſſet, Iudicem Eccleſiaſticum ſuper matrimonij ſeparatione ſimpliciter pronunciaſſe,nulla circa dotis reſtitutionē prouiſione facta, Sacrū Conſilium viſa ſententia Iudicis Eccleſiaſtici, nulla de illius iuſtitiæ cognitione habita,mandauit, dotē eſſe reſtituendam, reuideatur *Dom.Praſ. de Franch. deciſ.*312. vbi duo in hac materia pro indubitatis fuerunt habita, primum, quòd quomodocunq; matrimoniū ſoluatur,dūmodò dos non amittatur, eſt facienda dotis reſtitutio, idq; ex deciſione *Abb.* per illum *text.* qui generalitèr loquitur,in *cap.*1.*de donat.inter vir.& vxor.*quem idem *Praſ* aliàs allegauerat in *deciſ.*244. vbi de his ſimilitèr egit,alterum,quòd dotis reſtitutio veniat in conſequentiā ſeparationis matrimonij,ità vt quotiès ſeparetur matrimonium, ſubintret dotis reſtitutio, nec de hoc legimus, vllo vnquàm tēpore dubitatum fuiſſe, nàm cū dos propter onera matrimonij ſubſtinenda viro tradatur, *l. dotis fructus,ff.de iur.dot.l.pro oneribus,C.eod.*quotiès Iudex Eccleſiaſticus à ſimultanea cohabitatione, thoroq; maritali coniuges ſeparat,illoſq; à mutua obligatione de obſequijs ad inuicem preſtandis abſoluit, quia ceſſat cauſa, propter quā dos fuit tradita, eſt ſine dubio faciēda illius reſtitutio,quia aliàs vir dotis fructibus frueretur, abſquè quòd matrimonij pondus ſubſtineret.

8 Quibus ſic ſtātibus, dùm mulier ad Magiſtratum ſecularem recurrit pro imploratione brachij ſuper exequutione ſententiæ ſeparationis, & dotis reſtitutionis,ab Eccleſiaſtico prolatæ,eſt illud omninò impartiendum,nec erit vir audiendus, ſi quoquo modo aduerſus ſententiam illam ſe opponere vellet, nàm cùm ex ſuprà enarratis Iudex ſecularis nō niſi merus,nuduſq; exequutor cōſideretur,adhùc ſi coràm eo ſententię nullitas allegaretur; nullitatem illā reijcere tenetur,vt poſt *Innocent.in cap.cùm olim,de priuileg. Bal.in l.etſi non cognitio, C.ſi contra ius, vel vtil.publ. Cardin.in cap.paſtoralis,§.quia verò, de offic. deleg.* & in *clem.*1. *§.pen.in* 5.*quæſt de for.compet.& Angel. in l.ſi vt proponis, C. de exequut. rei iudic.* probat ſatis benè *Frater Michael de Agia in tract.de exhiben.auxil concl.*8.*caſu* 1. *fol.*mihi 150.id, quod ſine vlla controuerſia procederet, ſi ſententia fuerit prolata à Summo Pontifice, à cuius determinatione ſi quis ſe grauatum ſenſerit, ad eundē recurrere debet, aliàs ſi ad Magiſtratum ſecularem confugeret, impediendi cauſa exequutionē decreti Pontificis, ſiuè Sacri Romani Auditorij, alligaretur certè excōmunicationis
9 ſententia,de qua in *Bulla Cœnæ cap.*13. vbi excommunicantur omnes,qui per appellationem, vel quouis alio modo ad Curias ſeculares recurrerēt, ſic literarum Apoſtolicarum exequutionem impedientes,vt ſatis doctè probat *Mar. Alter. tract. de cenſur. tom.*1.*diſp.*14.*lib.*5.*cap.*1.*fol.*mihi 653.*col.*1. *verſ qui prætexentes*, quo loci hæc verba profert. *Vbi enim quis ſentit ſe grauatum à literis Apoſtolicis, ſeù ex decreto Papæ, ad eundem recurrere debet, cap. meminimus, cap. ad hæc. il ſecondo, de appellationibus,illudq; quoq; eſt animaduertendum,Summum Pontificem in hoc loco,vocē appellationis ſignificare velle omnem modum,quo quis ſolet ad Curias ſeculares confugere, ſiuè id faciat per appellationem,ſiuè per recurſum,aut ſupplicationem,aut innocando brachiū ſeculare, vel quouis alio modo, ſemper enim incurritur excommunicatio,tùm quia nulla aſſignari poteſt ratio diuerſitatis, tùm etiam quia id probari videtur ex dictione illa. Aut, &c.* Hæc ille,cuius ſententiæ nouiſſimè adhæret *P.Duard.in explicat.* eiuſdem *Bullæ lib.*2.*cap.*13. *q.*2. quem omninò vide. Hæc conſiderabam in vna facti contingentia pro Marchioniſſa Machiagodenæ, pro qua tamen obtinere non potui.

SVMMARIVM.

1 *Iudex de numero ordinariorū nouiſſimus an præcedere debeat ſupernumerariū antiquiorem,& num*3.11.*&* 12.

2 *Temporis prioritas in materia præcedentia attenditur.*

4 *Supernumerarij vox quid ſuadet.*

5 *Canonicus receptus vltrà numerum an gaudeat iuribus canonicalibus.*

6 *Supernumerarius in Collegio an dicatur eſſe de corpore Collegij,& num.*7.9.*&* 10.

8 *Legatum factum Canonicis non debetur illis, qui ſunt vltrà numerum.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Iudex alicuius Tribunalis intrà numerum ordinariorum nouiſſimè receptus, præcedere debeat Iudicem

ſuper-

ſupernumerarium, in illo munere antiquiorem. Iudices ſupernumerarij an potiantur eiſdem beneficijs, & immunitatibus, quibus ordinarij gaudent, & de alijs, ad ornatum *text. in l. 1. §. quod autem, C. de Collegiatis, lib. 11. in l. vnicuique, C. de prox. ſacr. ſcrin. lib. 12. & in l. final. C. de apparitoribus Magiſtrorum militum, eod. lib.*

CAP. CXIII.

1 IVdex alicuius Tribunalis de numero ordinariorũ, dubitari contingit, nùm in ſedendo, & in alijs actibus publicis, & ſecretis præcedere debeat Iudicem ſupernumerarium, in illo munere antiquiorem?

2 Ratio dubitandi in partem negantem ea eſt, cùm regularitèr in materia præcedentiæ temporis prioritas ſit ſemper anteferenda, vt qui prior, ſeù antiquior eſt in tempore receptionis, cœteris præferatur iunioribus, hic eſt *tex. in l. vnicuiq; in princ. C. de prox. ſacr. ſcrin. lib. 12.* ibi, *vt nemini penitùs liceat, cùm ſit poſterior tempore locum præcedentis ambire*, ſicq; vno ore fatentur *Ioan. de Plat. Luc. de Pen. & DD.* omnes, tàm *ibi*, quàm in *l. 1. C. de conſulib. lib. 12.* alijq; relati per *Fab. de Anna conſ. 40. num. 17. & 23.*

3 Sed hac dubitandi ratione nõ obſtante, contrariam ſententiam in caſu propoſito omninò amplecti debemus, vt nimirùm Iudex de numero ordinariorum, ſupernumerarium, quamuis in officio antiquiorẽ præcedere debeat; etenim licèt concluſio modò firmata in ſe veriſſima ſit, perperàm tamèn ad rem, de qua agimus, venit applicanda, cùm ea dumtaxàt, cœteris paribus, procedat; ſecus autem probant iura prædicta, & *ibi DD.* communitèr, quotiès inter contendẽtes de pręcedentia diſparitas aliqua conſideratur; quæ quidèm diſparitas, vt in caſu, de quo agimus, innoteſcat, infraſcripta breuitèr ſe offerunt ponderanda.

4 Et primò, nàm cùm contẽtio ſit inter Iudicem ordinarium, & ſupernumerarium, ſuadet vox iſta, *ſupernumerarij*, vt ſit ille extrà numerum illorum, qui ſunt in Collegio, *gloſ. & DD. in cap. cùm M. Ferrarienſis, de conſt. Barboſ. in tract. de canon. & dignit. cap. 3. num. 6.* ſi extrà numerum, dicito mihi, quo pacto præcedere poterit illum, qui eſt de numero, & corpore Collegij? hinc *Felin.* poſt *Abb. in d. cap. cùm M. Ferrarienſis, nu. 23.*
5 notabilitèr dixit, quòd quàmuis receptus vltrà numerũ Canonicorum, iuribus gaudeat Canonicalibus, attamen limitatur, quando à Capitulo extitit expreſsè declaratum, vt ſit ſupernumerarius; tunc enim, quia noluit Capitulum frãgere numerum, ſed tantùm quodam ius extraordinarium dare, talitèr receptus non dicitur habere ius integrum, ſed tantùm obtinere quodã ius præparatorium, ad futurum ius integrũ conſequendum, ſubdens proindè, quòd ex quo numerus non frangitur, non poteſt ſupernumerarius cum alijs connumerari, id, quod etiã firmare videtur *Io. de Plat. in d. l. vnicuiq; nu. 1. verſ. & ſic nota, C. de prox. ſacr. ſcrin. lib. 12.* vbi dicit, quòd quando ſuper-
6 numerarius loco alicuius numerarij in Collegio ſubrogatur, ſubrogari debet quantum ad incorporationẽ, vt nimirùm ſit incorporatus, ſicut numerarius erat, ſicq; ſupponit, ſupernumerariũ, antèquam ille in locum alicuius numerarij ſubrogetur, non eſſe de corpore Collegij, ſi igitur de corpore cenſeri ille non poteſt, quo pacto intrà corpus collocari poſſit, vt inter numerarios ſedeat, ſicquè ex illis aliquem præcedere? non nè maximum orireтur abſurdum, illudquè eſſet, vt ſcindatur corpus, & inſeratur membrum, quod non eſt de corpore illo.

7 Quòdq; hæc omnia vera ſint, videmus; iure communi, ac generali conſuetudine cautum eſſe, eos, qui ſuprà numerũ ad Collegium admittuntur, eiuſdem Collegij beneficijs, & immunitatibus haùd potiri; non enim conſueta ſtipendia illorum, qui ſunt intrà numerum conſequi eis permittitur, eſt *tex. in l. 1. § quod autem*, vbi *Bar. Rebuff.* & omnes, *C. de collegiat. lib. 11. Corſet. ſing. 315.* idem *Rebuff. in l. decurionibus, num. 7. C. de ſilentiarijs, & decurionibus, lib. 12.* quo loci di-
8 cit, quòd ſi appareret factum legatum Canonicis S. Saturnini, in illiuſq; Eccleſia eſſent aliqui vltrà numerum, quòd illi nil de legato debeant participare, ſequitur *Maſtrill. deciſ. 156. num. 31. 32. & 33.*

9 Item fori priuilegium Collegiatis de

numero conceſſum,ſupernumerarijs denegandum eſſe ſtatuit *tex.in l.fin.C.de apparitoribus Magiſtr.milit.lib.*12. vbi *Andr.de Barul. Luc.de Pen.* & omnes, ſicq; per S.C.Regni huius deciſũ teſtatur *D.Præſ.de Franch. deciſ.*234. *num.6. D.Reg.de Pont. tract.de poteſt. Proreg. tit.4. de regalibus impoſitionibus*, §.8.*num.*54. *Aloyſ.de Leo in l.4.num.*11.*C.de ſacroſ. Eccleſ. & Ioan.Maria Nouar.* cæteris omiſſis in *tract.de elect.& variat.fori, ſect.4. quæſt.*35.vbi regulam conſtituendo, vt ele-
10 ctionis, & variationis fori beneficium per miſerabiles perſonas nullatenùs aduerſus Officiales Regios allegari poſſit, illam declarat,vt procedat in Magiſtratibus de numero ordinariorum, ſecus autem in Officialibus ſupernumerarijs, quos, certum eſſe dicit, gaudere non poſſe priuilegijs, & immunitatibus illis de numero conceſſis, inferens ſingularitèr *num.*7.quòd quàmuis per *Ritum M.C.* Regni huius de delictis Officialium ſola M.C. cognoſcat,hoc non procedat in delictis Officialium ſupernumerariorum.

11 Ex his omnibus ſequitur,quòd dùm priuilegia, quæ conceduntur Iudicibus de numero ordinariorum, denegantur ſupernumerarijs, & ſignantèr quòad conſequutionem ſtipendiorum,ſequitur,inquam,dicendum,vt ſemper ille, qui eſt de numero, præcedere debeat ſupernumerarium; ius enim ſtatuit, illum ſemper præcedere debere,qui maiora obtinet ſtipendia, probãt hoc mihi tria iura concordantia, nempè *text.in l.2.in fin.C.de offic.Mag.Offic.* ibi, *vt is gradu cæteros antecedat,quem ſtipendia meliora,vel labor prolixior fecerit anteire, in l.1.C. de agentibus in rebus, lib.12.& in l.fin. C.de Tyronib.* eod.*lib. DD.* communitèr in *l.cùm quid, ff.ſi cert.pet.*vbi *Alex.num.8. Iaſ.nu.*15. *Abb.in cap.clerici,de iudic.* & alij,quos citat, & ſequitur *Iacob. Menoch. conſ.*784. *num.2. lib.8.*vbi conſuluit, & benè,Lectorem ordinarium,extraordinarium præcedere debere, ex eo, quia meliora conſequebatur ſtipendia.

12 Concludendum eſt igitur ex prædictis, Electum intrà numerum ordinariorum, quàmuis iuniorem,ſupernumerariũ,quamuis antiquiorem, vti extrà numerum exiſtentem præcedere debere, & ità iudicandum, ſaluo, &c.

SVMMARIVM.

1 *Iudex an poſſit recuſari, nè interueniat in cauſis alicuius pupilli, ex quo tutoris eſt inimicus,& num.*5.

2 *Iudex an poſſit recuſari,nè interueniat in cauſis alicuius Eccleſiæ,ex quo eſt conſanguineus Prælati,& num.*3.*&* 4.

ARGVMENTVM.

Agitur, an tutor poſſit recuſare Iudicem, qui eſt ſuus inimicus, nè in iudicando interueniat in cauſis ſui pupilli. Iudex, qui eſt conſanguineus, vel inimicus alicuius Prælati an poſſit interuenire in cauſis illius Eccleſiæ.

CAP. CXIV.

1 IVdex, audiui dubitatum, nùm poſſit recuſari, nè in iudicando interueniat in cauſis alicuius pupilli, ex quo tutoris eſt ille inimicus? *Speculat. in tit.de Iudic. deleg.§.ſupereſt. numer.*9.de quo meminit *Rouit. deciſ.*80. *nu.*2.
2 mouet quæſtionem, an quis vti Iudex poſſit interuenire in cauſis alicuius Eccleſiæ, cuius eſt Prælatus conſanguineus eiuſdem Iudicis,& ex ſententia *Ægidij* affirmatiuè concludit,nec alitèr in hoc caſu recuſationi locum eſſe,ea quidèm ratione,cùm non ſit cauſa Prelati,ſed Eccleſię,ad quod multa iura allegat. Oppoſitum tamen firmarunt *Io.Andr.* tàm *ibi* in *Additio.* quàm in *cap.inſinuante,de offic.& poteſt.Iudic.deleg.in gloſ.hoc videtur,& Abb. in cap. poſtremo* 36. *num. 6. de appellat.* & alij plures relati per *Rouit.loco* cit. *num.4.& Io. Chryſtof. Suelnes conſ.cent.1.conſ.*23. (vbi tamen pro Prælato deciſum refert,ex eo,quòd nõ agebatur de materia pecuniaria, ſed ſolũ prȩheminen-
3 tię) rationem aſſignant,nàm etſi principalitèr cauſa dicatur Eccleſiæ, conſequutiuè tamen honor,& emolumentum ad Prelatũ ſpectant, ac proinde inconueniens eſt, vt
4 eius conſanguineus, vel inimicus interue-

Digitized by Google

niat,& hęc ſententia verior eſt, quam nouiſſimè recenſet *Apicel.in tit.de ſuſpit. Offic. num* 89.*& 90.verſ.quòd ſi Iudex eſt,&c.*

5 In quæſtione autem propoſita, ſiuè pro ea decidenda *Specul.* ſiuè *Io. Andr. & Abb.* attendamus ſententiam, dixi in facti contingentia, nullo modo Iudicis recuſationē ſubintrare; ſi enim *Specul.* adſtipulemur, cauſa dicitur pupilli, non autem tutoris, ac proindè Iudex, qui eſt tutoris inimicus recuſari non poteſt, ſin autem *Ioan.Andr.& Abb* aſſentimur, idem, illi enim ideò dixerunt, Iudicem Prælati conſanguineum recuſari poſſe, quia emolumentum ad illum pertinet; ſecus autem ſine dubio reſpōdiſſent, vbi Prælati commodum non conſideraretur, in hoc autem caſu cùm nullum tutoris conſideretur intereſſe, ex quo vtile, & damnum eſt pupilli, ergò non eſt, vt coniecturari, & credi poſſit, Iudicem velle malè ſe aduerſus pupillum gerere, ex quo illius tutoris eſt inimicus, impius enim hic talis eſſet, maximaq; dignus animaduerſione.

SVMMARIVM.

1 *Baro an extrà proprium territorium valeat in ſubditos ſuos iuriſdictionem exercere.*

2 *Baro an poſſit eſſe quis vnius territorij, & alter in illo habere iuriſdictionem, & num.6.*

3 *Iuriſdictio cohæret territorio, ſicut nebula ſuper paludem.*

4 *Barones priſcis temporibus nullam habebant iuriſdictionem.*

5 *Feudum nihil cōmune habet cū iuriſdictione.*

7 *Iuriſdictionem habere cum titulo, vel cum legitima præſcriptione idem eſt.*

8 *Preſcribens iuriſdictionem in ſubditos in alieno territorio an poſſit punire forenſes ibi delinquentes.*

9 *Tempus quod nàm requiritur ad præſcribendum iuriſdictionem.*

10 *Feuda an in Regno præſcribi poſſint ob Regis abſentiam, & num.11.*

12 *Præſcriptio immemorabilis æquiparatur priuilegio Principis.*

13 *Præſcriptione prohibita nunquàm centenaria prohibita intelligitur.*

14 *Aſſenſus Regius per quod nàm tempus præſumatur.*

15 *Turbatus an cogatur ſuæ poſſeſſionis oſtendere titulum in poſſeſſorio ſummariſſimo, & nu. 16.17.& 18.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an in Regno præſcriptione aliqua quæri poſſit, vt Baro vnius Ciuitatis, vel Caſtri cōtentioſam iuriſdictionem exercere valeat in alieno territorio inter ſubditos illos, qui illùc traxerunt domicilium. Item an iuriſdictio ſit à territorio ſeparata, vel potiùs cohærens territorio, An ſit præſcribibilis, & per quātum tempus. Et deniquè an in poſſeſſorio ſummariſſimo turbatus ſuæ poſſeſſionis cogatur oſtendere titulū, præſertim cùm verſemur in materia iuriſdictionali, & de alijs ad materiā pertinētibus.

CAP. CXV.

1 IVriſdictionem in ſubditos extrà proprium territorium exerceri non poſſe, cautum eſt in *l.fin.* vbi *gloſ.& DD.* omnes, *ff. de iuriſdict.omnium iud.* & in *l.fin ff. de offic.præfect. vrbis*, & Canoniſtæ per illum *tex.* in *cap.ſtatutum,§.in nullo quoquè,de reſcript.in 6.*

Sed cùm ex priuilegio id fieri poſſe admittant omnes in *l.Imperium,ff.* eod. *cit.tit. de iuriſdict.omnium iud.* aliàs dubitari contigit, an in Regno præſcriptione aliqua quæri poſſit, vt Baro vnius Ciuitatis, vel Caſtri cōtentioſam iuriſdictionem in alieno territorio exercere valeat in ſubditos illos, qui illùc traxerunt domicilium?

2 Pro cuius dubij reſolutione, dixi, videndum eſſe primò, an ius aliquod reſiſtat, vt vnus ſit Baro vnius territorij, & in illo alter habeat iuriſdictionem; cognita enim huius rei veritate, facilis erit propoſiti dubij reſolutio. Et in hoc dicimus, quòd quam-

uis

3 quis regularitèr loquendo iuriſdictio cohæreat territorio, ſicut nebula ſuprà paludē, ſiuè, vt rectiùs loquar, ſicut ſeruitus in fundo, tamèn negari non poteſt, quin ſint duo prorſus ſeparata, non dico ſeparabilia, idq; in Regno nemo hùcuſquè dubitauit, attenta *Conſtitutione*, quæ incipit *Ea, quæ ad ſpe-*
4 *ciale decus*, ex qua conſtat, antiquitùs Barones non extitiſſe, niſi ſimplices feudorū poſſeſſores, abſquè aliquo iuriſdictionis exercitio, ex quo omnis iuriſdictio erat penès Regem, & per Magnam Curiam in ſubditos omnes exercebatur, ſicquè ſeruatum legimus vſquè ad *Regis Alphonſi I.* tēpora, qui primus Baronibus merū, & mixtum imperium cōcedere cœpit, quod priùs per d. *Conſtitutionem* erat illis denegatum, vt *ibi* poſt *Affl.* ſatis elegantèr differendo notat *Reg. de Tap. nu.* 11. & antè *eum Franc. de Amic.* omninò videndus *de feud. in tit. de*
5 *his, qui feud. dar. poſſ. fol.* 47. vbi etiam dicit, feudum nil commune habere cum iuriſdictione, & quòd ſi quis habens Caſtrū emerit in eo iuriſdictionem, iuriſdictio illa ſtabit per ſe, cùm Mœnia Caſtri poſſint eſſe vnius, & iuriſdictio alterius, ſicquè dari dominum feudi reſpectu redditus, ſimulq; & alium reſpectu iuriſdictionis, id, quod priùs dixerant *Innocent. in cap. cæterùm, nu.* 4. *de iudic. Bal. in c.* 1. *§. è contrario.* & *ibidem Aluarot. de inueſtit. de re alien. fact. Oldrad. conſ.* 121 & *in cap* 1. *de allodijs, Capyc. deciſ.* 27. *nu.* 36 & alij, & nè ad hanc probandam concluſionē tempus teramus, dico, quòd adhùc temporibus noſtris in quamplurimis Regni huius locis practicari agnoſcimus, quem poſſidere feudum cum vaſallis, in illoquè alterum criminalem habere iuriſdictionem, quam omnimodam appellat *Franc. de Amic. loco* cit. *n.* 1. ſcimus etiā, in hac Prouincia fœlicis Campaniæ Dom. D. Proſperū Suardū ex Comitibus Bergomi Ducē Caſtri Ayrolæ uti Baronē feudi, q̄ vulgò dicitur *della Cerra* in pertinētijs Capuæ iuriſdictionem exercere in homines uiginti ſeptem familiarum, in Ciuitate, & territorio Capuano commorantium, & cū annis ſuperioribus illius Ciuitatis Gubernator prætenſionem habuiſſet cognoſcendi perſonas illas, uti in eius iuriſdictione commorātes, ibiquè delinquentes, fuit per Collaterale Conſilium ad relationem olim Domini Regentis Conſtantij immortalis memoriæ diffinitiuo decreto ordinatum, vt Gubernator abſtineret; & cùm demùm vnus ex dictis ſubditis reperiretur in Magna Curia inquiſitus, & carceratus de vulnere illato in perſonam cuiuſdam Birruarij Regiæ Curiæ dictæ Ciuitatis, cōcurrentibus ſuper remiſſione d. D. Duce, & Gubernatore Capuano, obtinui Ego pro Barone, referente Domino Conſiliario Conſtantio, tunc eiuſdem M. C. Iudice oculariſſimo, ac iterùm in S. Conſ. in alia facti contingentia ad relationem eiuſdem Domini Conſtantij; in tantum, vt concludam, ſuper hoc nulla poteſt cadere controuerſia.

6 Qua cōcluſione ſic ſtante, propoſiti dubii facilis erit reſolutio, nàm ſi verum eſt, nullum reſiſtere ius, immò aſſiſtere prorſus, vt quis ſit Dominus territorii reſpectu redditum, & quòd in eo alter iuriſdictionem habeat; ſequitur certè dicendum, quòd quemadmodùm ex priuilegio, ſiuè aliqua alia conceſſione, vel lucratiua, vel onerosa poteſt hæc iuriſdictio in alieno territorio acquiri, pari modo & præſcriptione, probant *Canoniſtæ* communitèr per illum *tex. in cap. fin. verſ. de pacifica ſic obtenta conſuetudine, extrà de offic. Archid in cap. cùm contingant, verſ. cōſuetudine ſpeciali, de foro compet.* & in *cap.* 1. *de offic. Ordinar. in* 6. & *Legiſtæ* omnes per illa iura in *l. Magiſtratus*, *ff. ad municip.* & *in l. probatorias, C. de diuerſ. offic. lib.* 12. *DD. in d. l. Imperium*, Bar. *conſ.* 189. *Bal. conſ.* 439. *lib.* 3. & alij, quos citat, & ſequitur *Peregr. de iur. Fiſc. lib.* 1. *tit.* 2. *num.* 64. quibus addo Ego *Camil. de Curt.* in ſuo *diuerſ. iur. feud. par.* 1. *in quæſt.* quæ incipit, *declarata igitur materia, nu.* 94. *fol.* mihi 73. *Mart. tract. de iuriſd. par.* 2. *cap.* 31. *num.* 13. vbi benè loquitur, *Iacob. Cancer. var. reſol. par.* 3. *tit. de manutenen. num.* 43. vbi authoritate *Innocēt.*
7 in *locis* per eum citatis æquiparat, habere iuriſdictionem cum titulo, vel cum legitima præſcriptione, ſicquè ſpolium præſuppouit, quando Princeps aliquem ſua iuriſdictione ſpoliat, dùm titulum oſtendit, vel legitimam præſcriptionem; idq; adeò pro indubitato firmauit *Io. Franc. Balb. tract. de præſcrip.* 2. *par. princip. num.* 28. *fol.* mihi 57. vt dicere auſus ſit, præſcribentem iuriſdi-
8 ctionem in ſubditos in alieno territorio poſſe punire etiam forenſes in illo territorio, vbi iuriſdictionem præſcripſit, delinquentes, ad quod allegat *Bald. in additio. ad Specul. in tit. de iuriſdict. omn. iud. §. fin. Florian. in l. ſi quis diuturno, ff. ſi ſeruit. vendic.* & *Felin. in cap. auditis, de præſcription.* & his addo *Capyc.* noſtrum *deciſ.* 209. *num.* 32.

9 Eſt tamèn aduertendum, concluſionem hanc eſſe ſanè intelligendam, vt illa procedat, non in præſcriptione decem, viginti,

Digitized by Google

triginta, vel quadraginta annorum, ſed neceſſe eſt, vt ſit talis, quæ habeat eandem vim, quam habet Principis conceſſio, per quam verè acquiritur iuriſdictio, ità vt pro titulo præſumptionem inducat iuris, & de iure, & hæc erit præſcriptio immemorabilis, vt pluribus relatis docet *Peregr. loco* cit. *num.* 65. *& lib.* 6. *tit.* 8. *num.* 15. vbi dicit, tanti temporis vſum vim priuilegij habere, tantæq; efficaciæ eſſe, quòd iuris, & de iure inducat præſumptionem, contra quam in contrarium non admittitur probatio, ſicq; aſſeuerandum, vt omnia quæſibilia priuilegio, immemorabili tempore quærantur, hoc idem *Roſental. de feud. c.* 5. *concl.* 17. *Rot. deciſ.* 312. *num.* 5. in recollectis per *Poſt.* in ſuo *tract. de manuten. Montan. tract. de Regal. in prælud. num.* 31. per totum, & in *verb. poteſtas conſtituendorum Magiſtratuum, num.* 45.

10 Idq; eo magis in Regno procedere dicimus, in quo licèt ob Regis abſentiam in feudis nõ detur præſcriptio, vt per *Annam ſing.* 194 *Georg. de feud. c.* 25. & alios per me relatos *lib.* 1. *c.* 234. *num.* 12. *&* 13. id tamen cõtra Fiſcum, ſecùs verò contra priuatum, conſtat enim, præſcriptione per triginta annos continuata, bona fide, & præſtatione ſeruitij directo Domino concurrẽtibus, feudatario tamen præſente, feudum contrà priuatum in Regno præſcribi, vt nimis clare determinatur in *Conſtit. Conſuetudinem prauam hactenus*, ad cuius ornatum dixi aliqua Ego *loco* cit. Idq; adeò verum, vt quã-

11 uis eadem attenta *Conſtitutione*, res particularis feudi pro franca, & ſic à ſeruitio libera, nullo quidem tempore præſcribi poſſit, aduertit tamen *ibi Marin. de Caraman.* & poſt eum *Rouit. in pragm.* 4. *num.* 37. *de poſſeſſor. non turban.* quòd hoc non intelligitur de præſcriptione immemorabili, nam cùm

12 illa Principis priuilegio æquiparetur, *l. iam hoc iure*, §. *ductus aquæ, ff. de aqua quotid. & æſtiua, cap. ſuper quibuſdam*, §. *præterea, de verb. ſignif. Afflict. in prælud. Conſtit. quæſt.* 2. *nu.* 2. omnia poteſt præſcriptio centenaria, quæ Principis priuilegium poteſt, vbicunq; enim lex, vel ſtatutum prohibet præſcriptionem, illamq; reijcit, & reprobat, nun-

13 quàm immemorabilis prohibita dicitur, ſed ſemper illa excepta intelligitur, allegat *Marinus* ad hoc *Ang. in l.* 1. *& in l. omnes, ff. de præſcript.* 30. *vel* 40. *annor. in l.* 1. *ff. de annal. except. in l.* 1. *ff. de quadrienn. præſcript. & in authent. Vt de cætero non faciant*, §. 1. *& Roman. in l.* 1. *C. de vſucapio.* & his addo Ego alios, quos refert, & ſequitur *Balb.* cit. *tract. de præſcript.* 2 *part.* 3. *principalis*, in 6. *quæſt. num.* 11. *fol.* mihi 121. & *Capyc. deciſ.* 4 *n.* 20. *verſ. & quòd excluſa præſcriptione.*

14 Nec, quæſo, pro hac centenaria præſcriptione roboranda, Regis aſſenſum requiri dicamus, ſicquè illum à præſcribente exhiberi, opus eſſe, cùm per tãti temporis ſpatium in qualibet feudi acquiſitione ſemper interueniſſe præſumatur, probant *Paris de Put. de reintegrat. feud. in quæſtio.* quæ incipit *Reperitur, Eccleſiam poſſidere, num.* 30. *Frecc. lib.* 2. *de ſubfeud. quæſt.* 28. *num.* 4. *De Ponte conſ.* 155 *num.* 12. *& ſeq. lib.* 2. qui omnes dicunt, quòd quamuis in Regno, regularitèr loquendo, Regius aſſenſus non præſumatur, tamen ex immemorabili tempore, & longiſſima poſſeſſione interueniſſe præſumitur, ex eo, quia præſcriptio tanti temporis, vt ſuprà diximus, vim habet priuilegij, & ſollemnis conceſſionis, & de hoc nemo ex noſtris dubitauit.

15 His ſic ſtantibus, ſupereſt, vt pro huius materiæ plena cognitione, videamus, an omnia ſuprà iam dicta, quæ in proprietatis iudicio, & ſic in petitorio obicem aliquem nuſquàm receperunt, procedant quoquè, ſimulq; locum habeant in ſummariſſimo poſſeſſorio, quod interim nuncupatur, vt nimirùm, qui iuriſdictionem in alieno territorio in ſubditos ſuos ibi commorantes exercuit, ab illius territorij Domino turbatus, ſit ne à Iudice manutenendus, dùm per tẽpus immemorabile in poſſeſſione, ſeù quaſi iuriſdictionem exercendi ſtetiſſe allegat, & in hoc quamuis pro manutentione reſpondẽdum videatur, cùm in poſſeſſorio ſummariſſimo ſit ab omnibus receptiſſimum; illum fore manutenendum, qui in rei poſſeſſione reperitur, poſſeſſionis iuſtitiam, vel iniuſtitiam non alitèr attendendo, vt pluribus relatis docet *Franc. Milaneuſ. deciſ.* 1. *num.* 98. *&* 99. & *deciſ.* 3. *nu.* 178. 179. *&* 180. *lib.* 1. attamèn pro eo, quod pertinet ad materiam noſtram, inuenio, *Doctores* duos conſtituiſſe caſus quorũ

16 Primus eſt, quando Dominus territorij, qui turbat, eſt Princeps Supremus, qui dicitur Regni, ſiuè alicuius Status directus Dominus, & in hoc communitèr omnes affirmaſſe comperimus, manutentionem eſſe denegandam, quouſq; allegata immemorabilis probetur, niſi titulus oſtẽdatur, vtitur enim in hoc caſu Princeps iure ſuo, ità *Luc. de Penn. in l.* 2. *nu.* 2. ferè per totum, *C. de fund. limitrophis, lib.* 11. *Roland. à Valle conſ.* 89. *num.* 24. cum *ſeq. lib.* 2. *Conarr. pract. quæſtion. c.* 17. *num.* 6. *verſ. primum, vbi de iuribus, Iacob. Cancer. var. reſol. par.* 3. *c.* 14. *n.* 42.

Digitized by Google

Peregr. de iure fisc. lib. 5. tit. 8. num. 24. & alij, eſt tamèn verum, communem hanc concluſionem in Regno noſtro, ob Regiam benignitatem, nunquàm fuiſse practicatã, hùcuſquè enim nec vidimus, nec à maioribus audiuimus, Regem noſtrum poſseſsores earum rerum, quæ ſunt de Regalibus de facto ſpoliaſse, ſed praxis in Regia Camera inoleuit, vt citentur poſseſsores ad oſtendendum titulum eorum, quæ poſsident, ſiuè iuriſdictionis, quam exercent, & hoc tàm contra Barones, quàm contra Regni Vniuerſitates, quæ comparẽdo, ex quo titulum oſtendere nequeunt, immemorabilem allegant, ſicq; abſq; quòd Fiſcus ad aliquem actum procedat, deſtinatur Commiſsarius in partibus ad capiendam informationem de allegata centenaria, illaquè demùm capta, & in Regia Camera preſentata, conſtito de allegatis, mandat Supremum illud Tribunal, vt Conuentus de cætero non moleſtetur, & hoc iure vtimur.

17 Secundus eſt caſus noſtrę controuerſię, nimirùm, quando Dominus territorii turbans non eſt niſi priuatus, & in hoc non inueni Doctorem, qui affirmare auſus ſit, eſſe manutentionem denegandam, ex eo, quia turbatus ſuę poſſeſſionis, ſeù quaſi non oſtendit titulum, dùm immemorabilem allegat, cùm ſat ſit pro manutentione cõcedenda, ſi ex actibus poſſeſſiuis, qui afferuntur, apparet, poſſeſſorem reperiri, non dico in immemorabili, ſed tantùm in diutina poſſeſſione, quæ eſt decem annorum, quãuis illa ad obtinendum in poſſeſſorio plenario non eſſet ſufficiens, ità *Menchac. controuerſ. illuſt. cap. 89. num. 9. Iacob. Cancer. loco* cit. *num.* 45. & antè iſtos *Lucas de Penna* loco cit. antè *num.* 3. ſub illis verbis. *Secus ſi inter alios priuatos cauſa de bonis his ventiletur, tunc enim poſſeſſor ſuæ poſſeſſionis titulum, & ius oſtendere non cogitur*, &c. *Mart.* ſatis benè *tract. de iuriſdic. par. 2. cap. 5. nu. 33.* vbi dicit hæc verba, *Et ferè omnes prædicti Doctores loquuntur in poſſeſſorio iuriſdictionaliũ contrà Dominum, qui ex iuris præſumptione fundatur, & ſi quis in genere loquitur, quòd ſpoliato quaſi poſſeſſione iuriſdictionis ſufficiat iuſtificare poſſeſſionem ex titulo colorato, intelligi debet de ſpoliato ab ipſo Principe, vel Domino, quia contrà priuatum nulla eſt neceſſaria probatio tituli, etiam colorati, &c.* idemq; dixit *num. 36. verſ. ex qua concluſione*, ſic pariter firmauit *Iacob. Menoch. de retineu. poſſeſſ. remed. 3. num. 593. verſ. hoc enim intelligitur*, vbi declarando concluſiones *numeris præcedentibus* firmatas, nimirùm, vt in interdi-

18 cto retinendæ teneatur quis edocere de titulo illius rei, quam ſine titulo poſſidere non poteſt, vtputà in laico, qui decimas poſſidere dicit, in Abbate prætendente, ſe eſſe in quaſi poſſeſſione iurium Epiſcopalium, vel in eo, qui aſſerit, ſe iuriſdictionis quaſi poſſeſſionem habere intrà fines territorii Baronis, vel Principis, hæc omnia intelligenda eſſe admonet, quando poſſeſſio, quæ allegatur, eſt recens, ſecus verò quando appareret diutina, quia tunc de titulo edocere, qui poſſidet, neceſſe nõ habet, ſicquè etiam intelligẽdos eſſe dicimus omnes Doctores, qui in poſſeſſorio ſũmariſſimo poſſeſſionem ſine titulo non admittunt, nàm qui perfunctoriè, & indigeſtè id non dixerunt, loquuti ſunt, vel in Principe turbante, vel ſi inter priuatos, in terminis recentis poſſeſſionis, vel antiquę producto titulo infecto, vel in materia noſtra, quando allegatur preſcriptio iuriſdictionis in alieno territorio in ſubditos Domini illius territorij, in quibus ſanè caſibus à noſtro longè ſatis diuerſis loquuti ſunt *Rouit.* & cæteri, quos allegat in *præg.* 1. *de iuriſdict. inuicem non turban. à num.* 29. vſquè, & per totum *num.* 33. poſt *Reg. de Pont. deciſ.* 40. Hęc occurrunt.

SVMMARIVM.

1 *Facti ſpecies proponitur.*

2 *Agnatus præfertur extraneo in venditione feudi ex pacto antiquo, ſecus autem in feudo ex pacto nouo, vel hæreditario antiquo, & num. 3. & 6.*

4 *Feudatarius in vita poteſt Agnato ſuo in feudo hæreditario præiudicare, & in morte illũ grauare pro concurrenti feudi valore, at ſecus in feudo ex pacto, num. 5.*

7 *Rationes à Doctoribus aſſignatæ, cur in feudi diſtractione præfertur Agnatus extraneo emptori, reijciuntur, & quæ ſit vera, demonſtratur, num. 8.*

9 *Prælatio ceſſat, quando Agnatus proximior aſſentijt venditioni de feudo factæ.*

10 *Decretum Iudicis in contractibus minorum interpoſitum facit, vt minor non poſſit recedere ab eo, quod geſſit.*

11 *Minor quando poſſit reſtitutionem petere aduerſus contractum per ipſum factum, in quo Iudicis decretum interuenit.*

12 *Decretum Iudicis in contractibus minorum poteſt præcedere, & ſubſequi contractum.*

13 *Iuramentum ſupplet defectum minoris ætatis.*

14 *Decretum Iudicis non requiritur in contracti-*

bus

Digitized by Google

bus minorum, qui cum iuramento promittũt, à promiſſis, & conuentis non recedere.

15 *Minor Curatorem habens, ſi abſq; illius interuentu cum iuramento contraxerit, an validè eum contraxiſſe dicendum ſit, & quid ſi contrahere eſſet ei prohibitum, ibidem*

16 *Prælatio an competat Agnato in venditione feudi, quando partem pretij recepit.*

17 *Ius retractus, quod iure ſanguinis competit in venditione feudi, non eſt cognitum à iure Regni, ſed tantùm à iure communi feudorum.*

18 *Fœmina de iure communi feudorum eſt incapax ſucceſſionis feudi, ſecus de iure Regni.*

19 *Tempus vnius anni eſt præfixum Agnato, vt poſſit in venditione feudi prælationem petere, ſed an currat minori ipſo iure, num.* 20.

21 *Minor ad hoc vt poſſit reſtitui aduerſus lapsũ temporis, læſionem paſſam probare tenetur, & num* 22. & 23.

24 *Minor reſtituitur aduerſus lapſum temporis ad retrahendum præſcripti, ſi tamen læſionẽ probauit, ſed quid probare tenetur, nu.* 25.

26 Andr.Fachinei *ſententia in* conſ. 64. n.15. *ab aliquorum oppoſitionibus defenditur, & num.*29.

27 *Intellectus traditur ad* tex. in l ſi in emptionem 36.ff.de minoribus, *& num.*28.

30 *Ius retractus, quod competit iure ſanguinis, illi competit, cui competit alienantis inteſtata ſucceſſio.*

31 *Extraneus ſemper dicitur, qui ab inteſtato non ſuccedit.*

32 *Succeſſorium edictum non habere locum in iure retractus, quod in venditione feudi competit Agnato, demonſtratur, & num.*38. 40. 43. & 46.

33 *Rationes ſunt ponderãdæ in deciſionibus cauſarum, potiùs, quàm Doctorum numerus attendendus.*

34 *Ius retractus eſt ſtrictiſſimè interpretandum, cùm iuris communis regulis repugnet.*

35 *Iura omnia feudalia de retractu loquentia proximiorem tantùm vocant, non autem remotiorem, & num.*37.

36 *Ius retractus, pretio reſtituto, ſecundùm communem ſententiam non competit alienantis filijs, & num.*42.

39 Tex. in c.1.§.Titius, ſi de feud.defunct.controu.ſit *explicatur, &* num.40.

41 *Ratio agnationis conſeruandæ, quæ conſideratur ab aliquibus in iure retractus, reijcitur.*

43 *Proximior conſanguineus ſi nolit defuncti hæreditatem adire, admittitur ſequens.*

44 *Succeſſorium edictum quare à iure communi introductum.*

45 Tex. in cap. 1. §. ſed etiam res, per quos fiat inueſtit. *declaratur, ſimulquè demoſtratur* Roſentalli *error in illius intelligentia.*

47 *Prælatio vbi competit eſt deneganda, quando res, ſuper qua præferri petitur in petitis poſſe non eſt tempore duratura.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ius retractus, quod in venditione feudi ex pacto competit Agnato; vigore *tex. in cap. 1. §. ſed etiam res, per quos fiat inueſtit.* in *cap. 1. §. porrò, qual. olim poter. feud. alien.* & in *cap. 1. §. Titius, ſi de feud. defun. controuerſ. ſit inter Dominum, & Agnat.* locum habeat in feudo hæreditario; Et quatènus in hoc feudi genere procedat, an iure illo vti poſſit Agnatus, qui tempore minoris ætatis alienationi aſſentijt, pretijq; partem factus maior recepit. Itẽ an minor, læſione non probata, reſtitui poſſit aduerſus lapſum temporis ad retrahẽdum à iure præſcripti. Ius retractus an competat vlteriori Agnato, quando feudatarius cum proximioris cõſenſu feudũ alienauit, & de alijs ad materiam pertinentibus.

CAP. CXVI.

IVs retractus, quod in vẽditione feudi ex pacto competere Agnato diximus *lib.1.cap.* 233.*nu.* 1. non ſemel in ſupremo Regni huius Senatu diſputari contigit, an locũ habeat in feudo hæreditario mixto?

Scripſi aliqua ſuper hoc articulo in cauſa prælationis petitæ per *DD.* Carolum, & Liuiam Zattara ſuper Terra Mariliani, à D. Cæſare Zattara D. Iulio Maſtrillo tunc Magnæ Curiæ Fiſci patrono, nunc Regio Conſiliario, & Duce Mariliani digniſſimo vendita, in qua de pluribus notatu dignis diſputari occurrit, & ſignantèr, an in hoc retractus iure ſit locus ſucceſſorio edicto, & per hęc verba, quæ ſequuntur Dom. Iulij partes tuens, ſuper omnibus dubijs reſpōdi.

Ieſus, Maria, Ianuarius.

1 D. Iulius Maſtrillus Magnæ Curiæ Fiſci Patronus intēdens ſuperioribus annis emere Terrā Mariliani; ſub vtili dominio Cæſaris Zattara tunc exiſtentem, poſtquàm cum venditore ſuper pretio, & quòad modum, & quòad tempus ſolutionis ſe conueniſſet, ità vt nil remaneret agendum, nunquàm ad contractus ſtipulationem deuenire voluit, niſi venditioni faciendæ aſſentirent mater, & fratres venditoris, prout ità extitit exequutum; apparet enim, ſub die vigeſimoſeptimo menſis Septembris 1633. dictum Cæſarem, publico mediante inſtrumento, omni ſolemnitate vallato, & cum Regio aſſenſu in forma conſueta expedito vēdidiſſe Terram prædictam D. Iulio pro pretio ducatorum centum quatraginta millium, præſentibus, eorumquè conſenſum præſtantibus Io. Auguſtino, Octauio, & Carolo Zattara fratribus, ac D. Eugenia Catanea matre, vt ex inſtrumento, fol. 6. in proceſſu liberationis depoſiti.

Demùm elapſis ferè annis tribus, pretioquè integro ſatisfacto, Carolus Zattara ſupplicationem in Sacro Conſilio porrexit, qua mediante inſtitit, prout ad pręſens inſtat, præferri D. Iulio in emptione prædicta pro eodem pretio, vt ex ſupplicatione fol. 1. Indèque ad paucos dies comparuit D. Liuia Zattara dictorū fratrū ſoror vtrinquè coniuncta petens ſimilitèr præferri, quatènus tamen iudicaretur, dicto Carolo prælationem nō competere, vt ex alia ſupplicatione fol. 4.

Et cùm ex communi partium conſenſu eſſet prouiſum, procedendum fore ad expeditionem cauſæ abſquè termino, ex quo tractatur de ſimplici iuris articulo, nullam facti mixturam continente, reſtat ſolùmodò, vt Sacrum Conſilium uideat, prout de more, vter litigātium in motis iudicijs meliora foueat iura.

2 Contendunt Actores, potiorem eorum eſſe cauſam, nàm vt Agnatus in emptione feudi à maioribus obuenti, extraneo emptori pro eodem pretio præferatur, extant iura nimis vulgata in *cap. 1. §. ſed etiam res, per quos fiat inueſtit.* in *cap. 1. §. porrò, qualit. olim feud. poter. aliena.* & in *cap. 1. §. Titius, ſi de feud. defunct. controuerſ. ſit, &c.* & in his locis *DD.* communitèr.

At Ego, qui D. Iulij emptoris iura tueor, libenti animo onus aſſumo demonſtrare, & facili quidèm modo, quàm inanis ſit actorum prætenſio, ſine ratione, & fundamento, ipſiuſquè Conuenti quàm patens ſit eius iuſtitia, lucequè meridiana clarior.

3 Et vt, iuxtà ordinem inſtituti iudicij, Caroli inſtantiam priùs reijciamus, dico primò, iura prædicta pro occurrentis controuerſiæ reſolutione allegari non poſſe, loquuntur enim in terminis feudi ex pacto antiqui, ſiuè paterni, non autèm hæreditarij, de quo nos agimus, vel ex pacto noui, in cuius quidèm feudi hæreditarij, vel ex pacto noui diſtractione prælationi locum non eſſe, tenuerunt infraſcripti mox allegandi, ea quidèm patenti, ac palpabili ratione, cùm in feudo hæreditario, vel ex pacto nouo poſſit pro ſuo arbirrio Feudata-
4 rius Agnato præiudicare, nàm in vita poteſt cum conſenſu Domini feudum in extraneum transferre, nec de hoc poterit vnquàm Agnatus conquæri, cùm nulla ei ſuperſit actio ad alienationem factam reuocandam, & quamuis in morte teneatur Agnatus proximiorem in feudo hæreditario hæredem inſtituere, poteſt tamèn illum pro concurrenti feudi valore grauare, ſicq; tanquàm hæres tenetur habere ratum factum defuncti; ſecus autem in feudo ex pa-
5 cto antiquo, vel paterno, in quo mortuo alienante, infrà annos triginta iure proprio, vti à primo acquirente vocati poſſunt venire Agnati ad reuocandum alienationē per defunctum feudatarium factam, illiquè demùm ſuccedere dicuntur, non quidèm vti hæredes vltimi morientis, prout ſuccęditur in feudo hæreditario; ſed tanquàm hæredes primi acquirentis, vndè dicitur feudum ex pacto, & prouidentia, ex pacto nimirùm acquirentis pro ſe, & deſcendentibus, & prouidentia concedentis, quòd proindè nō mirum, ſi in huius feudi diſtractione ad fauorem proximioris Agnati à primo acquirente vocati locus eſt iuri retractus; ſic ſanè ſcripſerunt

Ex noſtris

Andr. in d. §. Titius.

Affl. ibid. n. 4. & in Conſt. Prædeceſſorum.

Paris de Put. de reintegrat. feud. in quæſtio.

incip.

incip. *an ſi vendantur res feudales, in fine, num. 17. fol.* mihi 135. *à ter.*

Grammat. deciſ. 103. *num.* 207.

Camerat. in cap. Imperialem, car. 89. *&* 90. *col.* 3. *verſ. quarta concluſio.*

Loffred. conſ. 1. *num.* 202. *& conſ.* 14. *nu.* 51. *& in d. §. Titius.*

Marin. Frecc. de ſubfeud. lib. 3. *diff.* 2. *inter feud. ex pacto, & hæredit.*

Lanar. conſ. 96.

D. Præſ. de Franch. deciſ. 1. *num.* 29.

Balzaran. in d. §. ſed etiam res, per quos fiat inueſtit.

Bammacar. in d. §. Titius, in princ. num. 14. *fol.* 187.

D. Conſiliarius Theodor. alleg. 92. *num.* 1.

D. Reg. Capycius Latro ad ſaturitatem *conſult. lib.* 1. *conſult.* 27. à *num.* 11. & in *conſult. ſeq.*

Ex Alienigenis

Alex. conſ. 26. *num.* 9. *verſ. non obſtat, lib.* 7.

Dec. conſ. 144. *&* 390.

Alber. Brun. cōſ. 80. inter *conſ. feud. diuerſ.*

Zaſ. de feud. par. 8. *num.* 61.

Rol. à Vall. conſ. 57. *num.* 76. *lib.* 3.

Cephal. conſ. 133.

Ruin. conſ. 1. *num.* 15. *lib.* 1.

Riminald. iun. conſ. 5. *num.* 54. *lib.* 1.

Gozad. conſ. 9. *num.* 53.

Menoch. conſ. 745. *num.* 43.

Craſſ. comm. opin. quæſt. 27.

Cannet. in cap. volentes, §. proſpexit etiam, num. 11.

Intrigliol. de feud. cent. 1. *q.* 51. *num.* 11. *& cent.* 2. *art.* 32. *num.* 4.

Maſtrill. conſ. vnico impreſſo poſt 1. *lib. deciſionum, num.* 63.

Theſ. deciſ. 99. *in princ.* & alij.

6 Et quamuis per Collaterale Conſilium contrarium iudicatum referat olim *Reg. de Ponte deciſ.* 11. vbi *Rouit.* in *reſponſo ibi* impreſſo, vt nimirùm ius retractus etiam in feudo hæreditario competat, idq; in cauſa Iuliæ Muſceptulæ cum Murio Simonetta, dicere tamē ſolebat olim Dominus Regens Conſtantius immortalis memoriæ, qui illius cauſæ extitit Commiſſarius, quòd Iudices, qui in illa votarunt potiùs mederi voluerunt, ſicq; Matronam illam conſolari, quàm per iuris tramites articulum iudicare, & quòd omnes Iudices, excepto Domino Reg. de Ponte, in articulo generali conuenerat cum ipſo, qui ſemper in feudo hæreditario prælationem agnato denegandā eſſe aſſeuerabat, ſatiſq; impatientèr audiebat Iudices illos, & cauſarum patronos, qui contrariæ ſententiæ inhærebant, vndè meritò in alia facti contingentia ſupremus Regni huius Senatus iunctis Aulis receſſit à deciſione prædicta, idquè ſub die 16. Decembris 1626. in cauſa D. Annæ Mariæ Carafa cum Don Alonſo Sancio, vbi fuerunt vndecim Votantes, & vt audiuimus, omnes concordes, quòd in feudo hæreditario non
7 habet locum prælatio, etenim ratio illa in honeſtate fundata, quam aſſignant contrariæ ſentētiæ ſectarores numero duodecim, quos refert *Rouit. loco* cit. *num.* 73. & in *rubr. pragm. de feud. num.* 32. ideò in feudi diſtractione concedi agnato prælationem, quia fuit res maiorum, quæ ſanè ratio ſicut militat in feudo ex pacto, militat quoquè in feudo hæreditario mixto, eſt prorſus falſa, nam ſi vera eſſet, ſequeretur, vt in feudo merè, & abſolutè hæreditario, ac in omni re, quæ fuit maiorū noſtrorum, dùm à Domino, & poſſeſſore illa venderetur, omnes, qui à primo illius rei acquirente deſcenderent, poſſent prælationem prætendere, id, quod idem *Rouit.* negat omninò cit. *reſponſo, num.* 47. nec ad rem faciunt iura, quæ pro contraria ſententia allegantur in *l. ſi in emptionem* 36. *ff. de minor.* in *l. libertus, qui ſoluēdo, ff. de bonis libert.* & in *l. lex, quæ tutores, C. de adminiſtrat. tutor.* vbi intereſt noſtra, penès nos conſeruari ea, quæ noſtrorum maiorum fuerunt, loquuntur enim in caſu à noſtro ſatis diuerſo, vt ex illorum iurium lectura patet euidentèr, eſt etiam falſa ratio altera, quæ aſſignatur ab *Andr. Fachin. controu. iur. lib.* 7. *c.* 17. vbi dicit, ideò in feudis ius retractus introductum fuiſſe, credēdum eſt, vt feuda in agnatione, & familia conſeruentur, hæc enim ratio, ſi vera eſſet, ſequeretur, vt facta venditione in vnum ex agnatis, quamuis remotiorem, proximiori prælatio non competeret, quod eſt falſum
8 omninò, & contra *text. in d. §. Titius.* Vndè ſemper Ego exiſtimaui veram, iuriq; conſentaneam rationem iurium ſuprà allegatorum diſponentium, in venditione feudi antiqui agnatum pro eodem pretio præferri extraneo emptori, illā eſſe, nimirùm, quia feudatarius feudū, quod à maioribus habuit non poteſt vendere, niſi proximiori agnato, nec vnquàm alteri abſquè eiuſdem proximioris conſenſu, & vbi citrà agnati conſenſum extraneo venderet, idem proximior agnatus poſt alienantis mortem iure proprio vti à primo acquirente vocatus feudum illud ſic alienatum à cuiuſuis manibus recuperat, id, quod nimis clarè probatur in *d. §. ſed etiam res*, & in *d. §. Titius*,

quæ

Digitized by Google

quæ quidèm ratio in ſcudo ex pacto tãtùm procedit, cùm in eo, iure proprio ſuccedatur, non autem in illo hæreditario, in cuius alienatione ſufficit tantùm ſupremi Domini conſenſus, nec alitèr, vt agnatus proximior conſentiat, opus eſt, vt ſuprà probauimus.

9 Secundò, quando impertinentèr aſſerere velimus, iura prædicta etiam in feudo hæreditario procedere, illa dicimus Carolo actori nullatènus opitulari poſſe, cùm expreſsè venditioni factę ſuum pręſtiterit conſenſum, renunciando emptori, nõ modò ius illud pręlationis, quod ipſi Carolo in emptione prędicta cõpetere potuiſſet, ſed etiam omnia, & quęcunquè alia iura, omneſq; actiones, obligationes, & hypothecas, quę, & quas ſuper dicta terra tenebat, vt ex inſtrumento fol. 31. lit. A. in proceſſu liberationis depoſiti, quo caſu pręlationi locum non eſſe, expreſsè diſpoſitum extitit, tàm in *d. §. porrò*, quàm in *d. §. Titius*, & *ibi DD.* omnes.

Necè poterit in hoc ſe tueri Carolus, tẽpore contractus initi, pręſtitiq; conſenſus fuiſſe illum in minori ętate conſtitutum, conſtat enim ex fide Baptiſmatis in actis pręſentata fol. 10. quòd adhùc decimum ſeptimum non expleuerat annum, quandoquidèm ſuper pręſtito conſenſu Magna Curia pręuia cauſę cognitione ſuum interpoſuit decretum, & iudiciariam præbuit authoritatem, quam in venditionis inſtrumento reſpectu ipſius minoris reſeruauerant contrahentes, quatènus tamen opus 10 eſſet, & non alitèr, & ſic fuerũt omnia ritè, rectèq; tractata, & geſta, iuxtà ordinem à iure pręſcriptum, quod ſat eſt, vt minor ab eo, quod geſſit recedere non poſſit, nec in integrum reſtitui, dùm lęſionem, quam allegat, non probat, prout in caſu noſtro, ſic *Fab. de Mont. in tract. de empt. & vendit. 5. quæſt. princip. tit. de ſollemnit. in alienat. rer. minor. num. 95. in fine, Abb. in cap. conſtitutus, nu. 8. de reſtit. in integr.* vbi notabilitèr dicit, Iudicis decretum in minorum, & Eccleſiarum contractibus interpoſitũ pręſumptionem inducere, vt omnia ſint legitimè acta, quamuis pręſumptio illa dici non poſſit iuris, & de iure, cùm in contrarium admittatur probatio, id, quod etiam dixerunt infiniti relati per *Octau. Simõcell. tract. de decret. lib. 3. tit. 7. num. 1. & ſeq.* & per *Sforz. Odd. tract. de reſtit. in integr. part. 1. quæſt. 22.* qui 11 omnes vnanimi conſenſu probant, tunc dèmùm, decreto non obſtante, minori in integrum reſtitutionem poſſe concedi, ſi lęſionem allegauerit, illamq; inſimul plenè probauerit, & non alitèr, quę quidèm lęſio cùm in caſu noſtro non ſit modo aliquo probata, ergò.

12 Nec Parti ſuffragari poteſt, decretum hoc, quod cum cauſę cognitione interpoſuit Magna Curia, non alitèr fuiſſe interpoſitum antè contractus ſtipulationem, ſed poſteà, ſtat enim in ore omnium concluſio, in contractibus minorum poſſe Iudicis decretum pręcedere contractum, interuenire in contractu, & ſubſequi contractum, *Paul. de Caſtr. in l. actor, ff. rem rat. habe. Alex. in l. ſciendum, num. 28. ff. de verb. oblig. Iacob. Mandel. conſ. 4. num. 50.* vbi indiſtinctè dicit, decretum quodlibet Iudicis poſſe ſequi ex interuallo, *Natt. conſ. 126. n. 6. vol. 1. Viuius deciſ. 130. num. 1.* cum *ſeqq.* vbi dicit, hanc communem eſſe ſententiam, *Vrſill. ad Afflict. deciſ. 353. num. 9. Coſt. de retrotractione. c. 8. caſu 10. num. 8.* & *D. Praeſ. de Franch.* alijs omiſſis *deciſ. 242. num. 6.* vbi ait, de hac concluſione Sacrum Conſilium nunquàm dubitaſse, quando cauſa cognita interponitur decretum, prout in caſu noſtro, in quo tot fuerunt examinati teſtes de vtilitate deponentes, quam dictus Carolus, qui ad pręſens eſt in iudicio, cęteriq; venditoris fratres aſſequuti fuerunt ex venditione Terrę Mariliani, et ex renunciatione facta hypothecę, quam ſuper illa tenebant, et iuris pręlationis, quod ipſis vti agnatis competere potuiſset, legãtur, quęſo, teſtes viri digni, timorati, et omni exceptione maiores fol. 17. 18. 19. 20. 21. et 22.

13 Tertiò, quando pro contractus confirmatione Magnæ Curiæ decretũ ſubſequutum nõ eſſet, ex alio dicimus, minoris ætatis defenſionem Carolo non prodeſſe, cùm pręlationi, quæ ei vti agnato competere potuiſſet, ſollemni iuramento renunciauerit, hic eſt enim vnus ex pluribus iuramenti vulgatus effectus, vt minoris ætatis ſuppleat defectum, minorem maiorem repræſentet, contractumq; ex defectu ætatis inualidum, validum, firmum, & ſubſtẽtabilem faciat, hic eſt *text.* lippis, & tonſoribus notus in *authent. ſacramẽta puberum, C. ſi aduerſ. vendit.* cuius diſpoſitionem, dicunt *ibi DD.* non modò procedere in contractibus reciprocis, & ſic vltrò, citròq; obligatorijs, quales ſunt venditio, locatio, ſocietas, & ſimiles, ſed etiam in nõ reciprocis, quales ſunt donatio, renunciatio, ceſſio, fideiuſſio, & ſimiles, ſic *Alber. ibi num. 14. Curt. n. 41. Corne.*

Digitized by Google

num.24.Iaſ.num.71.Bertran.conſ.175.num.1.
lib.1.Caldas in l.ſi curatorem habens, C.de in
integr.reſtit.min.in verb.contractum feciſti, nu.
33. vbi dicit, Iudicis decretum in contra-
14 ctibus minorum non eſſe neceſſarium,
quando iuramentum interuenit, *Imol. in*
cap.cum contingat, de iure iur. Cardinal.Tuſc.
deciſ.244.nu.5.lib.3. Sforz.cit.tract.de reſtit.
*in integr.par.1.queſt.26.art.6.nu.32.fol.*mihi
200.*Polydor.Rip.obſeru.30.num.4.Theſ.dec.*
66.vbi minori, qui curatorem habens con-
ſanguineo ſuo maiorem partem ſuorum
bonorum donauerat, petita reſtitutio ad-
uerſus factam donationem extitit per Se-
natum illum denegata, ex quo illam iura-
mento firmauerat, *Paul.Bellon.tract.de po-*
teſt.cor. quæ fiunt incontinen.c.157.num.1.2.
& 3. Scip.Ronit.in pragm.1.n.33.de minorib.
15 vbi authoritate triginta quatuor *Doctorũ*,
quos refert, probat, concluſionem prędictã
adhùc procedere in eo minore, qui curato-
rem habens, ſinè illius authoritate cum iu-
ramento contraxerit; (quod tamen mihi
non placet) idemq; dicendum eſſe affirmo,
vbi minor prohibitionem haberet de non
contrahendo, vt ſi cum iuramento contra-
xerit, validè, ac iuridicè eum contraxiſſe
dicendum ſit, ſicq; communem *Canoniſta-*
rum, & *Legiſtarum* ſententiam ſe habere,
pluribus relatis docet *Iaſ. in d.authent. Sa-*
cramenta puberum, n.51.verſ.quid tenendum,
vbi rationem aſſignat, quia quando lex, vel
ſtatutum aliquid præcipit, quod tantùm
reſpicit fauorem eius, cui præcipit, conſiliũ
potiùs, quàm præceptum illud dicitur, ac
proindè contractus iuramẽto firmatus erit
omninò ſeruandus, id, quod ſatis elegãtèr
firmauit etiam *Couarr.in cap.quamuis pactũ*
2.par.relect.§.2.num.7.verſ.primum.

---

16 Quartò, & tandèm accedat prædictis
contractus ratificatio, quam Carolus ma-
ior effectus facto peregit, verbis potentio-
rem, dùm à Cæſare venditore, inſimul cum
alijs fratribus partem pretij Terrę prędictę
aſſequutus fuit, quod facit, vt ſi ab alio D.
Iulius ſuper Terra prędicta moleſtiam re-
ciperet, ſicquè ſequeretur euictio, poſſet
vtiquè Carolum actione ex empto conue-
nire, hic eſt *tex.* ſatis notabilis in *l. quidam*
*ex parte 11.*vbi *Bar.* & communitèr *Docto-*
res, ff.de euiction. Bald.ibidem in noua additio.
aſſerens, quòd æquiualet dicere, *vendo*, &
dicere, *pretium recipio*, quia ſubintelligi-
tur vendo, *Mangil.de euictio.quæſt.113.n.3.*
& 17.In tantum, quòd dicere poſſumus, in
præſenti cauſa obſtare Carolo regulam *l.*
*vendicantem, ff.*eod.*tit.de euictio.*Vndè meri-
tò inſignis *Tiraq.*in terminis terminãtibus,
attenta diſpoſitione *tex. in d.l. quidam ex*
parte, voluit, repellendum eſſe conſangui-
neum à iure retractus, dùm rei vẽditæ par-
tem pretii recepit, idq; in *tract.de retract.li-*
gnag.§.1.gl.9.n.160. fol.mihi 128. quamuis
contrarium firmare videatur *Rot. dec.657.*
*nu.2.& 3.*pœnès *Caualerium*. Hæc ſatis pro
repellendo Carolo.

---

17 Quò verò ad D.Liuiã, in qua credo omnẽ
Aduerſariorum ſpem reſidere, ex pluribus
etiam demonſtrabo, eſſe illam à petito prę-
lationis iure excludendam, quamuis ſit in
facto veriſſimum, in venditione à Cæſare
fratre facta, ad conſenſum præſtandum nõ
interueniſſe; id, quod, vt fiat manifeſtiſſi-
mum, dico primò, illud certum eſſe, ius hoc
retractus, quod dicimus, iure ſanguinis in
feudi venditione Agnato cõpetere, ab hu-
ius Regni iure non eſſe cognitum; nullam
enim legem in Regno habemus, quæ in
feudorum venditione hoc ius retractus in-
duxerit; ſed tantùm communi iure feudo-
rum id cautum eſſe inuenimus in *d. §.ſed*
etiam res, in d.§.porrò, & in d.§. Titius; dico
modò, ſi Actrix hoc iure attento prætendit
in petitione ſua obtinere, inueniet certè,
hoc idem ius non modò ei non aſſiſtere;
ſed prorſus reſiſtere, eſt enim abſolutum,
18 ius commune feudorum fœminam non
cognouiſſe, cùm, vt in feudis ſuccedere illa
poſſit, expreſsè prohibuerat in *c.1. §.hoc*
autem notandum, de his, qui feud dar.poſ.c.1.§.
*filia, de ſucceſ.feud.*cum aliis cumulatis per
*Conſil.de Georg.*in ſuis *repetitio.feudal.cap.9.*
nu.14.& cap.51.nu.1. & ſic quãdo ius iſtud
commune feudorum ius retractus induxit,
certè vt illud competeret fœminis, quas
ſuccedere prohibuerat, ſentire non potuit;
Et ſi dices, fuiſſe demùm illas per legem
Regni *In aliquibus*, effectas iàm feudalis
ſucceſſionis capaces, non per hoc ſequitur,
vt inſimul dici poſſint capaces iuris retra-
ctus, quod iure Regni, vt dixi, eſt pœnitùs
incognitũ; & ſic concludo, D. Liuiæ vti fœ-
minæ in petita prelatione nullum ius aſſi-
ſtere, non commune Romanorum, quia eo
attento nullũ datur iùs retractus, *l.dudùm,*
C.de contrahe.emptio. non illud feudorum,
quia iure illo fœmina non eſt cognita, *d.c.1.*
§.hoc autem notandum, cum aliis ſuprà rela-
tis; non & tandèm noſtrum municipale, cũ
nullam in Regno legẽ inueniamus, de hoc
retractus genere loquentem, ergò.

Digitized by Google

19 Secundo, ſi diceremus, ſub diſpoſitione
iurium in *d.§.ſed etiam res,in d.§ porrò*, & in
d.§.Titius, expreſſis verbis fœminam com-
prehendi,prout certum eſt, quòd non cō-
prehēditur, adhùc dico,D.Liuiā in petitio-
nę ſua ex alio ſuccumbere debere, cùm
eiſdem attentis iuribus ad petita obtinen-
dum tempora non largiantur;Cōſtat enim
ex iuribus prędictis,tunc demùm ius retra-
ctus Agnato proximiori competere, ſi in-
trà vnius anni circulum , poſt perfectam
venditionem,pro illo inſtaret,& non vltrà,
idquè,ſiuè alienatio in agnatum remotio-
rem,ſiuè in prorſus extraneum ſequuta ſit,
vt ſatis benè explicarunt *Harthm. Piſtor.
lib.2.quæſt.8.& q.12.num.18.19. 20. 21.&
22.Andr.Fachin.controuerſ.iur.lib. 7. cap.9.
verſ.poſtremò,& cap 15.verb.ego puto*, *Ioan.
Kop.dec.54.n.58.& 59.& Rouit.* aliis omiſ-
ſis in *pragm.63.num 8. de offic. procur. Cæſar.
in nouiſſimis*,illud autem,quod *DD* dixerūt,
vt intrà triginta annorum ſpatium poſsit
agnatus redimere,ad eum tantùm perti-
net caſum, quando defuncto feudatario
alienante,Agnatus proximior ex propria
perſona vti in inueſtitura comprehenſus,
nullo refuſo pretio , feudum recuperare
vult ; ſecus verò quando viuo alienante
agere vult iure retractus, in cuius exerci-
tio pretium venit omninò exburſandum,
tunc enim annus tantùm conceditur ad
retrahendum, vt nimis clarè probatur in
§.Titius,in fine ; & probant *Doctores* ſuprà
relati,cūq; in caſu noſtro paſſa ſit D.Liuia,
ſicut & Carolus frater ius hoc retractus
exercentes ferè trium annorum ſpatium
labi,ergò.

20 Nec dicant Aduerſarii, extitiſſe ſemper
D.Liuiā in minori ætate cōſtitutam,prout
ad pręſens extat, cùm adhùc vti nata de
menſe Martii 1619. decimum octauū non
expleuerit annum,nam reſpondetur,quòd
non per hoc,quia tempore vēditionis erat
in minori ætate conſtituta,vnius anni tem-
pus non fuit lapſum,eſt enim receptiſſimū
tempus vnius anni, de quo in iuribus præ-
fatis ad retrahendum Agnato conceſſum,
minori ipſo iure currere, vt videre eſt pœ-
nès *Schrader.de feud.par.8.cap.7.num.49.&
ſeqq.Roſental.de feud.cap.9.concl.92. nu.14.*
& in *additio.ibidem lit.Q. & Harthm. Piſtor.*
poſt alios *quæſt.iur.lib.2.quæſt. 12.num.33.*
vbi *num.ſeq.* huius dicti rationem aſſignat,
cùm regulariter in pręſcriptionibus, quę
lucrum tantùm excludunt, vt in hoc caſu,
tempus contrà minorem currat, allegat
*Bart.in l.etiam,la 2.in vlt quæſt ff.de minor.&
in l.fin.C.in quib.cauſ. in integr. reſtit. non eſt
neceſſ. Ant. de Butr. & Abb. in cap.conſtitu-
tus,de reſtit.in integr.& Tiraquel.de præſcrip.
§.1.gloſ. 9.* quicquid in contrarium ſcripſe-
rit noſter *Affl.in d.§.porrò,num.73.* vbi au-
thoritate *Bald.* præſupponit, hoc tempus
minori ipſò iure non currere, nàm, vt ad-
uertit *Piſtor.loco* cit.antè *num. 36. Afflictus*
non ſatis prouidè in hac re loquutus fuit,
cùm *Bald.*de pupillo, non autem de mino-
re loquutus fuerit.

21 Et quamuis non ignorem, ſubintrare in
hoc,& ſimilibus caſibus in integrum reſti-
tutionis beneficium, attamen tūc demùm
illi locum eſſe,eſt aſſerendum, cùm minor,
qui aduerſus temporis lapſum petit, ſe in
integrum reſtitui,læſionem probet, quam
Actrix in occurrenti controuerſia,non mo-
dò non probauit,ſed nec etiam in eius ſup-
plicatione allegauit ; conſtat enim,nulla
lege caueri,minorem eſſe reſtituendum, ex
eo, quia minor, ſed quia lęſionē paſſus eſt,
item nec dici poſſe læſum minorē eo ipſo,
quòd paſſus ſit labi tempus ad aliquod fa-
ciendum à lege conceſſum ; ſed tenetur,le-
gitimis probationibus de læſione edocere,
quam allegat minor ipſe ſe paſſum eſſe,
alioquin audiri non poteſt,ſic ſanè ſcripſe-
runt *Bar.in l.non poſtea 9.§.ſi minor, num.6.
ff.de iureiur.ibiq; Ang.nu. 3.Salyce.n. 7. Alex.
num.8. Bellemer.in c.audītis,num.8.de reſtit.in
integr.Boich.in c.2.nu.1.& 2.cod tit.Cephal.
conſ.14 num.313.lib. 3. Cacher.* omninò vi-
dendus *deciſ.158.num.9.verſ.contraria verò,*
& *num.13.verſ.non etiam nocet*, alijq; plures
relati per *Viuiū deciſ.534. num. 42.* & *Sforz.
Odd.in trac.de reſtitut.in integr. par. 1.quæſt.
36.art.4.* vbi dicit, communem hanc eſſe
22 ſententiam,illamq; tunc demùm limitan-
dam,quandò conſtat Iudici, quòd ex ſolo
temporis lapſu minor læſus ſit, & verè ab
hac ſententia nullo modò recedi poteſt,
maximè cùm minor de lucro captando
agat,prout in caſu noſtro, ſicq; in hac ma-
teria placuit mihi ſemper *Raphael. Cum.*
ſentētia,quam,dicit *Paul. de Caſtr.* omnem
tollere dubitationem,quæ accidere poſſet,
in *l. fin.num.5.& 6.C.in quib.cauſ.reſtit. in in-
tegr.non eſt neceſ.& Alex.conſ.115.* circà fi-
nem, *lib.5.* & ea eſt, vt nunquàm ſit minori
23 concedenda reſtitutio, ſi læſionem non
probat,quando minor ipſe in reſtitutione
petita eſt Actor, ſecus autem ſi Reus,& cū
hac diſtinctione iudicatū in Senatu Pede-
demontano refert *Cacher.*cit.*dec.158.in fin.*

24 In caſu autem noſtro ad firmatam con-
cluſionem probādam,per tot ſuffragia va-

garri

Digitized by Google

gari,eſt prorſus tẽpus terere, cùm vt vnius
anni tempus iure ſanguinis ad retrahendũ
Agnato competens currat contrà minorẽ,
& quòd tunc demùm ſit illi concedenda
reſtitutio,ſi læſionem probauerit, & non
alitèr,eſt *tex.* ad literam in *c.conſtitutus,de*
in integr.reſtit. vbi *gl. in verb. conſtiterit*,&
Canoniſtæ communitèr;vndè cùm in eorum
prætẽſionibus D.Liuia,& Carolus ad præ-
ſens pro iure retractus inſtantes tempus
ad retrahendum à feudalibus conſuetudi-
nibus præſcriptum labi paſſi fuerint,nec
alitèr,id,quod in inſtituto iudicio proban-
dum erat,cõſtare fecerunt , quis ſanæ men-
tis vir non affirmabit,ab impetitione facta
fore Conuentum abſoluendum? Ceſſat ta-
men omnis admiratio , ſi Actores iſti in
eorum ſalutari defecerunt , cùm probatio,
qua in moto iudicio indigebant , non mo-
dò apud ipſos erat difficilis ; ſed prorſus,
pęnitùſq; impoſſibilis ; quid autem proba-
re tenebantur,non minus doctè, quàm ele-
gantèr explicat , ſimulquè docet inſignis
25 *Andr.Fachin.conſ.64. viſis actis,* antè *num.*
15. *verſ.venio ad quartum, lib.* 1. vbi dicit,
probandum eſſe,quòd tempore alienatio-
nis minor poterat emere, quòd habebat in
promptu pecuniam,& quòd talis retractus
fuiſſet ei vtilis,ad idq; ſummè aduertendũ,
ex quo eſſe poſſet, vt aliquando non ſit mi-
noribus vtile aliquid emere, vel quia non
habent pecuniam, vel quia ære alienò op-
preſſi ſunt,vel quia ad alios vſus magis ne-
ceſſarios pecuniam erogare ſit magis ex-
pediens,ſubdens demùm , neminem affir-
mare poſſe, minori vtile eſſe aliquid eme-
re,ſi ad hoc faciendum neceſſe haberet pe-
cuniam ſub vſuris accipere,vel alium dam-
noſum facere contractum.

26 Nec dicès,contrà concluſionem iſtam à
Fachineo firmatam inſurrexiſſe *Franc. Ant.*
Coſt.conſ.94.num. 36. *Marium Giurba deciſ.*
*78.num.*13.& *Caſtil.deciſ.244.num.2.&* 12.
*lib.*3. aſſerentes, læſionem ſatis eſſe in hoc
caſu probatam,ſi res,ad quam retrahendã
petit minor reſtitui, ſuorum maiorum fue-
rit,ſicquè ſat eſſe,paſſum fuiſſe minorem
affectionis intereſſe,ad *tex.in l.ſi in emptio-*
nem 36.ff. de minorib. triplici enim modo
huic obiectioni reſpondetur,& primò, *Do-*
ctores omnes,quos inueneris ſic ſe *Fachinei*
ſententiæ opponentes alloquutos eſſe cõ-
trà caſum *tex.in cap.conſtitutus,de in integrũ*
*reſtitutio.*vbi Summus Pontifex tunc demũ
permittit reſtitui conſanguineum minorẽ
aduerſus omiſſam petitionem iuris retra-
ctus,quod infrà annum,& diem à tempore
contractus alienationis,ſecundùm fori cõ-
ſuetudinem proximiori conſanguineo cõ-
petit,ſi læſionem probauerit,& non alitèr,
ibi,*& eos læſos eſſe conſtiterit , &c.* quæ *tex.*
verba *gloſ.ibidem* explicando , ſic loquitur,
probabunt ergò iſti , ſe eſſe minores , & læ-
27 *ſos, aliàs non audientur* . Secundò reſpon-
detur,*tex.in d.l. ſi in emptionem*, ex quo col-
ligitur intereſſe affectionis, quia res fuit
maiorum,ad caſum noſtrum non applica-
ri, *ibi* enim tractatur de auocanda re de
manu minoris,qui rem, quę fuit maiorum
emerat cum pacto adiectionis in diem,&
ſic agit minor de damno vitando,hìc de lu-
cro captando,& de damno inferendo ter-
tio rei poſſeſſori, vt benè explicãt *Curt. ſen.*
*conſ.*58.*& Soc.iun.conſ.45.nu.*8. & 9 & *conſ.*
ſeq.num.42. verſ. quantum verò ad ſecundum,
*lib.*4.Tertiò reſpondetur,quòd in *tex.d.l.ſi*
28 *in emptionem*,ſecundùm explicationem *gl.*
ibi in *verb.audietur*, ſupponitur, potuiſſe
minorem tempore adiectionis tantùm of-
ferre,quantum alius dare obtulit , & recu-
ſauit,quæ quidem potentia de reali ; & ef-
fectiua,nimirùm per pecuniæ numeratio-
nem , nõ autem de verbali eſt certè intelli-
genda,vndè ſtante hac potentia,quam ne-
glexit minor , ſtatuit *Iuriſconſultus*, vt ſuc-
curratur illi hoc reſtitutionis auxilio, ſed
fac, vt minor, qui cum hoc pacto emerat,
tempore, quo alius intrà tempus ſtatutæ
adiectionis maius obtulit pretiũ , pecuniã
ab illo oblatam non habuiſſet,potuiſset nè
rem ab ipſo emptam aſsequi ? certè non,
quia deficiebat in ſalutari,modò ſuppoſita
hac impotentia,peto Ego, potuit nè in eo
tex. ſentire *I.C.* eſse minorem illum reſti-
tuendum,ex quo omiſit offerre,quod alius
obtulit,certè non,quia etſi obtuliſset , fru-
ſtratoria extitiſset oblatio propter ipſius
impotentiam, ergò, dico Ego, neceſsaria
intelligẽda eſt reſtitutio,de qua in *tex.*prę-
dicto, cùm minor realitèr, & effectiuè per
pecuniæ numerationẽ offerre potuit,quod
alius obtulit,& neglexit;nunc videamus in
caſu noſtro,dùm Actores petunt, ſe in in-
tegrum reſtitui aduerſus omiſsam petitio-
nem iuris retractus , ſi verè intrà annum à
die emptionis factę per D. Iulium conuẽ-
tum iure illo vſi eſsent,habuiſsẽt nè prom-
ptam ſummam, & quantitatem centum
quatraginta millium, pro ea D. Iulio em-
ptori exburſanda? conſiderent,quæſo, hoc
Domini Iudicantes,& demùm ſolita corũ
integritate videant,ſi in præſenti cauſa,at-
tenta diſpoſitione *tex.in d.l.ſi in emptionem*
poſſit de in integrũ reſtitutione tractari ?

29 Ex his ergò vides, quantum vera, iuriq. conſentanea ſit ſuprà relata *Fachinei* ſentētia, dùm exiſtimauit, in hac retractus reſtitutione aſſequenda neceſſarium fore, vt minor, qui aduerſus temporis lapſum reſtitutionem petit, probet, pecuniam habuiſſe promptam alienationis tempore, ſicquè illum potuiſſe retractum exercere, & neglexit, nam ſi dari poſſet caſus, vt minor audiri non poſſet, etiam ſi offerret intrà tēpus ad retrahendum præſcriptum, & hoc propter ipſius impotentiam, quo nàm pacto poſſet, elapſo tempore reſtitutionis auxilio ſubueniri; dicēdum eſt ergò, requiri neceſſariò, vt conſtet de potentia, qua mediante detegitur læſio, ſicquè Iudicem arbitrari poſſe, an minor, qui reſtitutionem petit aduerſus tēporis lapſum, tāto beneficio dignus ſit, iuxtà diſpoſita in d. *c. conſtitutus*, cui congrua reſponſio dari non poteſt.

30 Tertiò pro excluſione D. Liuiæ aliud etiā in medium affertur, conſiderando, illud in hac materia certum eſſe, ius hoc retractus, quod competit iure ſanguinis, illi tantùm competere, qui in re vendita, Agnato venditore defuncto, ab inteſtato ſucceſſurus eſſet, nō enim poteſt ius retractus competere, cui inteſtata venditoris ſucceſſio non cōpetit, ſic *Guliel. de Benedic. in cap. Raynut. in verb. & vxorem nomine Adelaſiam, n. 636. in antiquis, & 74. in 5. deciſ. in nouis*, Rendel. *in Conſtit Sancimus, §. in primis, in verb. ſocij, num. 12. fol. 112. & Simon Piſtor. in addit. ad Genit. quæſt.* 12. circà *finem*, ſub illis verbis, *ſi enim intuitu ſucceſſionis ius retractus introductum eſt, vtiquè ſequitur, ei, cui ſucceſſio non competit, nec ius retractus competere, &c.* Vn-
31 dè ſempèr diceretur extraneus, quantum ad hoc, qui ab inteſtato non ſuccedit, *gloſ. in l. hæreditas, in verb. extraneis, & DD.* communitèr per illùm *tex. C. de pact. conuen. ſuper dot.* Hoc poſito videamus, ſi in Terra Mariliani, Cæſare venditore, ſine filijs ab inteſtato defūcto, ſucceſſiſſet D. Liuia ſoror, & nulli dubium eſt, quòd non, cùm perſona adfuiſſet in medio, quæ ratione ætatis, & ſexus illam excludiſſet, nimirùm Ioannes Auguſtinus frater ſecundogenitus; ſi ergò, dico Ego, Cæſari venditori ab inteſtato D. Liuia ſoror non ſucceſſiſſet, quo pacto ad petitum ius retractus poteſt admitti, quod non niſi ab inteſtato ſucceſſuro competere poteſt?

32 Nec dicant Aduerſarij, quòd quando perſona, quæ ab inteſtato venditori ſuccederet, negligit, vel non poteſt prælationem conſequi, ſit locus ſucceſſorio edicto, vt nimirùm admittatur ſequens in gradu, iuxtà *Affl.* ſententiam in *d. §. ſed etiam res. num. 2. & in d. §. porrò, nu. 81. verſ. ſed aduerte*, quem plures ſequuti fuere, inter quos nouiſſimè *Andr. Facbin. contrauerſ. iur. lib. 7 cap. 17.* per totum, *Henric. de Roſent. de feud. memb. 2. concl. 82.* & alij relati per *Rouit.* in cit. *reſpōſo* impreſſo poſt *deciſ. 11. Reg. de Pont. num. 92.* nàm reſpondetur, quòd ſi in cauſarum
33 deciſionibus rerū rationes ſunt ponderādæ, potiùs quàm Doctorum numerus attendendus, iuxtà *Imperatoris* præceptum in *l. vnica, §. ſed neque, C. de veter iur. enucle.* de quo poſt alios meminit *D. de Francb. deciſ.* 30. dicam audactèr, Domini Iulij iuſtitiam in tuto eſſe, quòd autem *Affl.* & ſequacium ſentētia ſit prorſus omni deſtituta fundamento, ſatis doctè, & elegantèr poſt *Cuiac. in d. §. ſed etiam res, tit. 4. lib. 2.* defendit præſtantiſſimus *Hartbm. Piſtor. quæſt. iur. lib. 2. quæſt. 12. num. 66. verſ. verumtamen in contrarium*, vbi rationibus, quibus congruè reſpōſum nuſquàm vidi, docet, nullatenus Agnatum remotiorem ad ius retractus in feudi diſtractione admitti poſſe, quando proximior iure illo non utitur, uel uti non poteſt; & ſupponendo in primis, hoc ius re-
34 tractus ſtrictiſſimè interpretādum eſſe, uti de per ſe odioſum, cùm iuris communis regulis repugnet, ut dixerunt DD. communitèr *in l. dudùm, C. de contrah. emptio. Tiraquel. de vtroquè retrac. in præfatio. num. 60.* & alij, quos refert *Rendel. in rubr. Conſtit. Sancimus, cum. 27.* ponderanda eſſe admonet iu-
35 ra omnia feudalia, de hoc retractu loquētia in *d. §. ſed etiam res, in d. §. porrò,* & in *d. §. Titius*, quæ proximiorem tantùm Agnatum ad ius iſtud uocant; de remotioribus autē uerbum nullum, quos ſi includere uoluiſſent, dixiſſent, prout in alia iuris retractus ſpecie dixit *Imperator Freder. in Conſt. Sancimus, & Conſuetudo* Gallorum apud *Tiraquel. de retract. lignag. §. 14.* ſicquè affirmare modò, quòd quando proximior non poteſt, uel negligit pro hoc iure inſtare, fiat locus ſequenti in gradu, aliud non eſt, niſi iuribus prædictis addere alium caſum *ibi* non prouiſum, id, quod non ad legum Interpretes; ſed tantùm ad legum Conditores ſpectat, ſicquè cùm ſit extenſio in re ſtricta, & rigoroſa, nullo modo eſt recipienda; id enim, quod lex non dicit, nec nos dicere debemus, uulgata *l. de pretio, ff. de publicia. in rem actio.* hinc nonnullos affirmaſſe comperi-
36 mus, ius hoc retractus filijs alienantis, dū eorum pater viuit, etiam pretio reſtituto,

non

non competere, docent idem *Harthm.* eod. *lib.2. quaeſt.3. Vulte. de feud.cap.* 11.*nu.*88.& *Fachin. controuerſ.iur.lib.* 7.*cap.*19. illa principaliori ratione moti, cùm nulla feudalis lex afferri poſſit, ex qua ius iſtud alienantis filiis cõpetere, demonſtrari poſſit, quicquid nulla legis authoritate contrarium præſuppoſuerit *Rodulfus Scrader. de feud. par.*8. *cap.*7.*num.* 54. nam quod attinet ad *tex. in d.§.Titius,ibi* verbum nullum, quòd hoc ius filiis competat, ſed tantùm Agnato proximiori, & cùm verſemur in materia ſtricta, non poteſt latè fieri interpretatio, ex quo ius iſtud iuris regulis maximè aduerſatur, *d. l. dudùm*; immò attentè conſiderato *tex.* in dicto *§. Titius*, apertè in eo contrarium probatur.

37 Addit aliud *Harthm.* huius rei veritatẽ ex alio patere, cùm in iuribus prędictis hoc verbum *proximior* bis repetatur, adeò quòd propter hanc geminationem dicere fas ſit, illorum iurium Authores vim quandam in proximiore feciſſe, ut ad alios extenſio fieri non poſſet; ſed tantùm in materia tàm exorbitanti ſimplicitèr ſtandum eſſe uerbis dictorum iurium, ad tradita per *gl. in clement.*1.*verſ. diæceſanis, de iure patro.* & per *Iaſ.in l.ſi conſtante,num.* 83.*ff. ſolu. matr.* etenim ſi verè uoluiſſent iura prædicta agnatos omnes etiam remotiores ad ius hoc retractus inuitare, quando dixerũt, ut ſequuta feudi diſtractione, pximior Agnatus alienationem illam reuocare poſſet, dixiſſent vtiquè, id licere agnatis omnibus, gradus, & ætatis prærogatiua ſeruata; hic namquè extitiſſet diſponendi modus, vt ad hoc ius admitti potuiſſet remotior Agnatus, negligente, vel renũciante proximiore.

38 Conſiderat deniquè *Harthm.* quòd attenta diſpoſitione *tex. in d.§. Titius*, impoſſibile ſit, ut illius diſpoſitionis Authores ſentire uoluiſſent, in feudi diſtractione pro iure retractus eſſe locũ ad fauorem agnatorum ſucceſſorio edicto, cùm ſic aſſerendo fruſtratoria prorſus, nulliuſquè utilitatis eſſet pro Agnatis remotioribus talis prouiſio; etenim dicit *text.* quòd cùm Titius feudum haberet (ſecundùm *Andr. ibi*

39 auitum ex pacto, & prouidentia filiis, & ſucceſſiuè Agnatis debitum) de feudo illo partem conceſsit extraneo, & partẽ Agnato remotiori, fuit dubitatum, an id in præiudicium Sempronii proximioris Agnati fieri potuiſſet, & concluditur, quòd mortuo Titio alienante ſine filiis, Sempronius Agnatus proximior feudum alienatũ, nullo dato pretio recuperabit, dicit modò *Piſtor.* ſi per hunc *tex.* remotior Agnatus, cui fuit feudum alienatum, abſquè ulla erogati pretii recuperatione feudum proximiori Agnato relaxare tenetur, quid utilitatis eſſe illi vnquàm poterit, ſi exercendo ius retractus vti Agnatus, ſicquè à poſſe extranei emptoris feudum conſequendo, in omni caſu, cùm veniet proximior, gratis tenetur illi feudum relaxare, non nè hac ſtante diſpoſitione dicendum eſt, fruſtratoriam prorſus eſſe huiuſmodi retrahẽdi facultatem, nulliuſquè momenti? certè ſic; nec, quæſo, dicat *Fachin.* contingere poſſe, vt remotior Agnatus ſe tranſigat cum proximiore, nè mortuo uenditore quęſtionem ei moueat, ſicq; utile ei eſſe feudum emiſſe; hoc enim eſt uaticinari potiùs, quàm per iuris tramites diſſerere.

40 Inſupèr his omnibus addo Ego, quòd nõ ſolùm ex præcitatis iuribus nullatènus fundari poteſt, in feudi diſtractione, pro iure retractus fore locum ad fauorẽ agnatorum ſucceſſorio edicto; ſed ſi benè ponderatur *tex. in d.§.Titius,in fine* totum contrarium in eo probatur; diximus enim, probari in eo *tex.* quòd quando feudũ eſt alienatum, defuncto demùm alienante ſine filiis, poſſe Agnatum proximiorem, nullo dato pretio illud ab emptoris poſſe recuperare, ſubiũxit demùm *tex.* id licere Agnato proximiori etiam in uita alienantis, qui filios haberet, pretio tamen emptori reddito; concludit & tandèm, quòd ſi proximior hic Agnatus factæ alienationi conſenſerit, uel per annum tacuerit, de cætero ad retrahendum non admittitur; hoc poſito uellem Ego ſcire, diſpoſitio hæc, ut repellatur agnatus proximior à iure retrahendi, quando alienationi conſentiit, uel per annum tacuit, poteſt nè aliud importare, niſi ſecurum reddere emptorem ab omni moleſtia, quam ex cauſa iuris retractus pati poſſet? certè, non aliud; ſi ergò aliud, quàm hoc importare non poteſt, quonàm pacto poterit demùm pro eodẽ iure inſtare remotior agnatus ab hac feudali lege non uocatus; ſic enim inſtando, non diceretur emptor ſecurus, quem certè talem facere uoluerunt illius *tex.* Authores; & ſi dices, *tex.* prædictum emptorem reddidiſſe ſecurum, ut moleſtari non poſſet ab illo proximiore Agnato, qui alienationi conſentiit; dicam Ego, habemus nè aliam feudalem diſpoſitionem, qua prouiſum eſſet, ut quando non poteſt retrahere proximior, quia cõſenſit, poſſint retrahere remotiores? hanc diſpoſitionem uellem, ut con-

trariæ ſententiæ Sectatores mihi afferrent, ſicquè cum illis concurrerem libentèr, ſed hoc nullo iure cauetur, ergò.

41 His ſic ſtantibus corruunt prorſus *Fachinei* argumenta pro contraria ſententia allata, & ad primum, in quo dicitur, dùm ius retractus introductum fuiſſe credendũ ſit, nè feuda ab acquirentis familia exeant, ratio expoſcit, vt ius illud non tãtùm proximiori, ſed etiam remotiori de familia competat, triplici namq; modo huic argumento reſpondetur, & primò pro eo, quod attinet ad caſum, de quo agimus, in eo illud prorſus ceſſare dicimus, nàm cùm perſona, quæ pro retractu inſtat ſit fęmina, licèt agnata, finis tamen eſt agnationis ſuæ, ſicque cùm primùm nupſerit, ad alienam tranſit familiam. Secundò aliàs diximus, rationem hanc, vt cõpetat retractus agnatis etiam remotioribus, nè feuda ab acquirentis familia exeant, falſam eſſe, quandoquidèm ſi vera illa eſſet, ſequeretur, vt facta alienatione in remotiorem agnatum, proximior eo iure vti non poſſet, quod falſum
42 eſt omninò. Tertiò *Fachinei* argumentum proprijs armis conuincitur, nàm ſi audactèr defendit eod. *lib.7.cap.*19. ſuprà citato alienantis filium, qui agnatus dicitur, *l. filius, ff. de ſuis, & legit. hæredib.* patre viuente hoc iure vti non poſſe, quia nulla feudalis lex proferri poteſt, ex qua ius iſtud filijs competere demonſtrari poſſit, & cùm iuris communis regulis repugnet, venit ſtricte interpretandum, quo ergò pacto, iura prædicta, quæ de proximiore tantùm loquuntur, extendi poſſunt ad remotiorem, de quo verbum nullum fuit vnquàm prolatum?

43 Ad aliud, in quo aſſeritur, ius commune ſtatuiſſe, inteſtati hæreditatem proximiori deferendam eſſe, ideſt ei, quem nemo antecedit, *l. poſt conſanguineos, §. hæreditas,* & *§. legitima, ff. de ſuis, & legit. hæredib.* At illo adire recuſante, eodem iure cautum eſſe, eum, qui in gradu ſequitur, adire poſſe, quaſi iã proximior ſit, *l. 1. §. proximus, ff. vndè cognat. l. 1. C. de ſucceſſor. edict. §. placebat, Inſtit. de legit. agnat. ſucceſſio.* ſuppoſita hac concluſione pro vera, argumentatur *Fachin.* eandem interpretationem adhibendam eſſe in hoc iure retractus, vt proximiore retrahere recuſante, vel non valente, ſequẽs quaſi proximus redimere poſſit? Reſpondetur, argumentum hoc non eſſe tanto Viro dignũ,
44 nàm vt hæreditas deferatur ad remotiorẽ, quando proximior adire recuſauit, fuit à iure ſtatutum, nè bona hæreditaria remanerent vacantia, & ſic ſine poſſeſſore, quod multum intereſt, ad hoc vt defuncti creditores habeant quem conuenire, vel vt ſciatur, an bona illa vti vacãtia ad Fiſcum ſpectent, hic eſt *text. in l. 1 in princ. ff. de ſucceſſ. edict.* quæ quidèm ratio ad ius retractus applicari non poteſt, nàm quòd iure illo proximior agnatus non vtatur, nil dici poteſt vacans remanere, eſt enim hoc beneficium ad proximioris agnati fauorem introductum, cui, quidèm beneficio ipſe idẽ proximior agnatus, abſq; quòd nemo conquæri poſſit, renunciare poteſt; addendo in caſu, de quo agimus, quòd agnatus proximior, cui ius hoc competebat, eo vſus eſt, dùm illud publico mediante inſtrumento ceſſerit emptori, cui poteſt validè cedi, quamuis tertio non, fac enim in terminis edicti ſucceſſorij, vt proximior, cui conſanguinei hęreditas delata eſt, ius illud adeundi alteri cedat, poterit nè vnquam, qui in gradu ſequitur hæreditatem illam præoccupare? certè hoc nullo iure cautum eſſe inuenies, ergò.

45 Corruit ſimilitèr *Roſental.* ponderatio citata *concl. 82. num. 11.* quo loci in hoc articulo remotioris agnati partes ſuſtinẽs, dicit, pro illo eſſe *text. in d. §. ſed etiam res, per quos fiat inueſtit.* ſub illis verbis, *tibi, vel alij proximiori,* quaſi ibi diſpoſitum eſſet, nõ licere feudatario feudum antiquũ alienare, niſi tibi agnato ſuo, vel alij proximiori, (addit *Roſental.*) *intellige, quàm tu es, vt ſi tu nolis, alij poſt te proximiori vendere permittatur,* fateor, prout antè me faſſus eſt *Simon Piſtor.* infrà allegandus, *Roſentallum* virum alioquin doctiſſimum, in huius *text.* intelligentia ſatis fuiſſe hallucinatum, & quis hoc non videt? dicit verbo *proximiori* addendũ eſſe, *quàm tu es,* hoc eſt nõ licere feudatario feudum vendere, niſi tibi agnato ſuo, vel alij te proximiori, demùm volẽs id meliùs declarare incidit in foueam, quam verè in hoc articulo fecit, dùm dixit, quòd ſi tu agnatus nolis emere, liceat venditori alij agnato vendere, qui poſt te eſt proximior, bone Deus? ſupponebat priùs feudatario alienãti adeſſe agnatum te proximiorem, ſub illis verbis, *vel alij agnato proximiori intellige, quàm tu es,* & mox hũc proximiorem facit remotiorem, ibi *Vt ſi tu nolis, alij poſt te proximiori vendere permittatur,* vndè meritò vterquè *Piſtor.* explicando, quid verè ſenſerit in eo *text.* illius Author, dicunt, quòd *ibi* habetur ſermo cum vno ex agna-

Digitized by Google

tis feudatarij, qui feudum vendere cupiebat, & de hac futura venditione diſſerẽdo, noluit dicere Author ille, non licere feudatario uendere, niſi tibi agnato ſuo, quia eſſe poterat, alium adeſſe te proximiorem, quòd proindè addit *tibi, vel alij proximiori*, quod idem eſt, ac ſi dixiſſet, non licere vendere, niſi tibi, dummodò proximus ſis, ſin minus, alij, qui proximior eſt te, & ſic benè verba *textus* põderata bis ad proximiorem redacta, prout & alia iura concordantia, in quibus de remotioribus verbum nullum, apertè noſtram fundant ſententiam, tantis fulcitam rationibus, quam poſt *Harthman.* nouiſſimè longa manu defendit *Simon filius in additio.* ad eãdem ſuprà citatam *quæſt.* 12. vbi omnibus rationibus, & argumentis pro contraria parte adductis adeò doctè, & copiosè reſpondit, illaq; me longè melius abſoluit, vt aliud pro huius articuli veritate deſiderari non poſſit, quam partem fuit etiam amplexus *Herm. Vult. de feud. lib.* 1.
46 *c.* 11. *nu.* 101. vbi ſucceſſorium edictum ad feudorum ſucceſſionem tantùm admittendum eſſe docet, vt nimirùm recuſans, vel non valẽs proximior agnatus defuncti feuda præcapere, ſequẽs in gradu admittatur, at ſecùs in reuocatione, quæ fit iure prothomiſæos, vt proximiore feudum alienatum retrahere nolente, vel non valẽte, nullatènus admitti poſſent ſequentes, enixè admonens, ab hac ſententia, vti veritati iuris magis conſentanea, neq; docendo, neq; conſulendo, neq; iudicando recedendum eſſe, hæc proferens verba, *Atq; in reuocatione, quæ fit iure ſucceſſionis, nullum eſt dubium, quin ius reuocationis ſi proximior agnatus eo vti noluit, aut non poſſit, ad ſequentes in gradu ex capite edicti ſucceſſorij deuoluatur, ſed an idem ſit in reuocatione, quæ fit iure prothomiſæos, vt proximiore nolente retrahere feudum alienatum, admittantur ſequentes proximiores, & licèt cõmunitèr placuerit admitti, atq; adeò in caſu etiam reuocationis, quæ fit iure prothomiſæos ſucceſſorium edictum locum habere, Afflict. in d. §. ſed etiam res, num.* 2. *& in d. §. porrò, num.* 81. *Sonsbec. part.* 13. *num.* 119. *Caccher. deciſ. Pedemont.* 177. *num.* 4 *verſ. hinc fit, negatiuam tamèn amplexus eſt, & defendit Harthm. Piſtor.* 2. *q.* 12. *num.* 62. *vſq; ad finem, quæ ipſa etiam veritati iuris magis eſt conſentanea, & mea quidèm ſententia non docendo tantùm, ſed conſulendo etiam, & iudicando ſequenda, &c.* hanc eandem ſententiam amplexus eſt noſter *Fab. de Anna pract. obſeru. decad.* 1. *obſeruat.* 10. poſt *opuſculum collectaneorum*, vbi *Harthman. & Vult. locis* citatis inſequendo, dicit, ſic de anno 1603. diſſeruiſſe cum doctiſſimo Viro, & in feudis verſatiſſimo, & quòd miratus fuerit de aliquibus illius temporis Aduocatis, qui contrarium affirmare auſi fuere, hoc idem nouiſſimè firmauit *Iul. Cæſar Gallupp.* in ſuo *methodo iur. feudal. part.* 2. *c.* 11. *num.* 25. *fol.* 33. quibus omnibus ſic ſtantibus, deciſio ſequuta in cauſa Iuliæ Muſceptulæ, etſi eſſet rationabilis, & in iure fundata, D. Iulio obſtare non poteſt, ex quo venditori erat illa proximior, & in feudis immediatè ſucceditrix.

Quartò, & tãdèm, hæc omnia ſuprà iàm dicta, quibus Aduerſarij nũquàm congruè reſpondebunt, indubitata redduntur, & penitùs ſine vlla controuerſia, ex impotẽtia, in qua versãtur tàm Carolus frater, quàm D. Liuia ſoror in emendo Terrã, ſuper qua extraneo emptori hodiè præferri petunt, conſtat enim, ex diuiſione inter fratres omnes, & ſororem facta de pretio Terræ Mariliani, quæ in communis patris hæreditate remanſit, cuiuslibet portionem ad ſummam non aſcendere ducatorum quindecim millium ſuper fuctionibus fiſcalibus diuerſarum Terrarum, ac certis debitorũ nominibus ſituatorum, vt ex diuiſionis inſtrumento fol. 15. in proceſſu prælationis, pretium autem Terræ prędictę ad ducatos centum quadraginta mille, vltrà meliorationes per emptorem factas, quæ certè sũmam tranſcendunt ducatorum decemmillium, hoc poſito uellem ſcire, quibus medijs poterunt actores Terram prædictam conſequi? etenim nullo eſt pacto credendum, Carolum, qui uigeſimum adhùc non excedit annũ, itemq; & D. Liuiam, quę adhùc in decimooctauo perſiſtit anno cum alterius pecunia ſub uſuris certè accipienda feudum tanti momẽti pro ſe ipſis emere uelle, ſicq; exigere demùm ad rationem quatuor, & creditori correſpondere ad minus ad rationem ſeptem pro centenario, quòd proindè credidi ſemper Ego, iudiciũ hoc prælationis de Cæſaris uenditoris ordine motum, ut notum eſt Deo, & Hominibus, nõ ad alium finem fuiſſe inſtitutum, niſi, uel ad defatigandum emptorem ſub ſpe, ut in temporis progreſſu oriri poſſet id, quod oriri ſolet, quando Rei Iudicis ſententiam expectare timent, & in uanum laborant, uel & ſecundò, ut obtenta prælatione, poſſint Terram alteri, cum quo forſan ſecretò ſe conuenerunt, uendere, ſicq; lucrum aliquod conſequi, & in hoc ius re-

ſiſtit

47 ſiſtit expreſſum, eſt enim receptiſſimum, quòd ubi competit prælatio, (quam in caſu, de quo agimus, ut demonſtraui, certùm eſt, non competere) eſt illa prorſus denegãda, quando res, ſuper qua præferri petitur, in petẽtis poſse non eſt permanſura, allegant omnes *Guid. Pap. deciſ.* 411. & ex noſtris ſatis diſertè id docet *Cæſar Vrſill. in addition. ad Afflict. deciſ.* 238. *num.* 6. ubi in caſu maioris conſiderationis, nimirùm in uendirione emphyteuſis ab emphyteuta extraneo facta, conceſsa per ſententiam Sacri Conſilij prælatione directo Domino, qui demùm rem illam, in qua prælationem obtinuit, alteri conceſſit, idem Sacrum Cõſilium, ſententiam, qua mediante fuit directo Domino conceſsa prælatio, reuocauit, factamq; primo loco ab emphyteuta uenditionem confirmauit, & ſic habuit pro abſoluto, in caſibus, in quibus de iure competit alicui prælatio, non eſse illi locum, quotiès res illa, ſuper qua præferri petitur non eſt permanſura in dominio prælationem petentis, prout ſine dubio, ut oculis uidemus, & manibus palpamus contingeret in hoc caſu, adhùc ſi diceremus, actores in articulo, de quo agimus, bonũ fouere ius, prout fouent peſſimum, & deſperatum; id, quod etiam ſatis benè ad rem noſtram aduertit *Andr. Gayl. pract. obſeru. lib.* 2. *obſeru.* 19. à *num.* 8. ubi connumerando requiſita, quę concurrere debent, ad hoc ut fiat locus retractui, quod competit iure ſanguinis, *num.* 10. dicit hæc uerba. *Tertiò requiritur, vt ſibi retrahat, & in uſum ſuum, non in utilitatem alterius, & in fraudem emptoris, nàm hac in re perniciosè quandoquè peccatur, &c.* ſequitur *Io. Baptiſta Coſta de rat. portio. quæſt.* 100. *n.* 3. *Caſtill. deciſ.* 89. *num.* 16. ſub illis uerbis, *& de iure ut aliquis obtineat in retractu eſt neceſſe, quòd ſibi retrahat, & in uſum ſuum, non uerò ad alterius utilitatem, uel alitèr in fraudem emptoris, &c. Marius Giurb.* omninò uidẽdus *deciſ.* 51. ubi *num.* 11. plurium authoritate docet, hac in re Iudicis partes eſse in cognoſcendo, ſi pro alio, uel in ſui utilitatem conſanguineus uelit retrahere, idq; dignoſci poſse ait ex qualitate perſonarum, rerum, & locorum, ſubdens, quòd ad ſimulationem hanc probandam leues ſufficiunt coniecturæ, ex *Becc. conſ.* 52. *num.* 50. & *ſeq.* ubi dicit, ad Iudicis arbitrium hoc eſſe remittendum; ſed illam credit *Giurb.* potiſſimam eſſe ſimulationem, quam ſcripſit *Veral. dec.* 143. *lib.* 1. in caſu, de quo nos agimus, literis aureis adnotandam, nimirùm ſi pauper ſit retrahens, & ad ſoluendas pecunias pro retractu neceſſarias inhabilis, adeò ut mutuò pecunias ab alio eſſet recepturus; quæ quidẽm ſimulatio cùm in caſu illius *deciſionis* concurreret, prout concurrit in caſu noſtro, ſupremum illud Siculum Conſiſtorium confirmando ſententiã Magnæ Regiæ Curiæ, prælationem Agnato denegandam eſſe cenſuit, emptoremq; ab impetitis abſoluit, prout pariter in occurrenti controuerſia Dominum Iulium fore abſoluendum, illiquè in tanta uexatione ſuccurrendum, ſpero indubitantèr.

Donatus Antonius de Marinis.

Die ſexta Menſis Iunij 1637.

Facta de his omnibus relatione in Sacro Conſilio per D. Petrum Antonium Carauita Regium Cõſiliarium, & cauſę Commiſſarium fuit per S. C. deciſum, ex cauſis diſcuſſis non competere prælationẽ Carolo, & D. Liuiæ Zattara, & ſic fuit Dominus Cliens abſolutus, ut uidere eſt pœnès *D. Conſiliarium Capycium Latro*, nunc Regentẽ meritiſsimum, qui in hac cauſa elegantiſſimã ſcripſit *deciſionem*, & eſt 57. in ordine.

SVMMARIVM.

1 *Ius retractus an competat Baroni iuriſdictionis ciuilis, quãdo venditur iuriſdictio criminalis, & nu.* 6. 11. 18. 19. *&* 20.

2 *Prælatio non competit, niſi concurrente altera ex tribus cauſis, quæ enarrantur.*

3 *Dominus directus præfertur, quando emphyteuta, ſeù feudatarius vult extraneo feudum, ſiuè emphyteuſim vendere.*

4 *Agnatus proximior præfertur, quando feudatarius vendit extraneo feudum.*

5 *Vicinus præfertur, quando venditur res ſibi collateralis.*

7 *Ius retractus in feudis ratione vicinitatis denegatur.*

8 *Vniuerſitates Terrarum Regni Neapolis poſſunt petere domanium, quando ad illarum venditionem proceditur, immò illas præferri, quando venditur à Rege particularis iuriſdictio, putà criminalis, ſecundarum cauſarum, &c.*

9 *Vniuerſitatibus ad domanium prouocantibus, videtur quodammodò ipſum Regem principalitèr tale ius exercere.*

10 *Iuris retractus natura quæ ſit, explicatur.*

12 *Emptor rei cum pacto de retrouendendo an ſit præferendus in ceſſione iuris luendi, à vẽditore extraneo facta, & nu.* 15. *&* 16.

Digitized by Google

13 *Emphyteuta completo conceſſionis tempore, præfertur extraneo, cui directus Dominus rē illam ſimilitèr in emphyteuſim concedere vellet, & ſic de feudatario, volente Domino denuò infeudare.*

14 *Cōductor primus prædiorum fiſcalium præfertur ſecundo conducere volenti.*

17 *Emphyteuta an præferatur in venditione directi dominij.*

21 *Prælatio an competat, quando venditur iuriſdictio criminalis.*

22 *Eccleſiæ nunquàm competit prælatio in feudis, quia feudum deueniret in manus mortuas; ſed quid ſi Eccleſia inſtaret, vt poneretur in manus ſecularis.*

23 Titulus. C. plus valere, quod agitur, quàm quod ſimulatè concipitur, *non procedit in feudis.*

24 *Prælatio denegatur, quando eſt elapſum tempus, intrà quod petenda eſt, vbi exempla.*

25 *Læſio eſt probanda, quando petitur reſtitutio in integrum aduerſus lapſum temporis iuris retractus.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ius retractus competat Baroni iuriſdictionis ciuilis, quādo venditur iuriſdictio criminalis ab illius Domino. Prælatio quibus ex cauſis cōpetere poteſt. Ius retractus cuius naturæ ſit. Emptor rei cum pacto de retrouendendo an præferendus ſit in ceſſione iuris luendi à vēditore, pretio mediante alteri facta. Eccleſia ſi in feudi venditione prȩferri non poſſet ex eo, quòd dicitur manus mortua, an petere poſſit, vt feudum illud ponatur in manus perſonæ ſæcularis. *Titulus C. plus ualere quod agitur, quàm quod ſimulatè concipitur,* an procedat in feudis. Perſona priuilegiata, læſione non probata, nùm reſtitui poſſit aduerſus lapſum temporis ad retrahendum à iure præſcripti, & de alijs.

CAP. CXVII.

1 IVs retractus, ſiuè prælationis, dubitatur, nùm exerceri poſsit per Baronem iuriſdictionis ciuilis, quando Dominus iuriſdictionis criminalis iuriſdictionem illam in alium uenditionis, ſiuè locationis titulo transfert?

Contingit aliàs in ſupremo Regni huius Senatu de hoc dubitari in cauſa prælationis petitæ pro parte Reuerendi Capituli Sancti Protectoris mei Nicolai Barenſis, utilis Domini in ciuilibus Terræ Sancti Nicandri ſuper uenditione, cum pacto de retrouendendo, ſiuè decennali locatione iuriſdictionis criminalis à Domino Comite Molæ Domino Frācíſco Griſono facta; & non eſſe ius hoc præfato Capitulo concedendum, ratione, & authoritate reſpōdi.

2 Ratione ſiquidèm iuris tramitibus attētis, prælatio, ſiuè ius retractus non niſi altera ex tribus cauſis competere poteſt, primò nimirùm ratione directi dominij, quod quis habet in re, quæ in alium diſtracta proponitur, & de hoc iure eſt *tex. in l. fin. C.*
3 *de iur. emphyt.* vbi directus Dominus in vēditione emphyteuſis extraneo emere volenti prȩfertur, & in materia noſtra eſt *tex.* de iure cōmuni feudorum in *cap. 1. §. porrò, in tit. qualitèr olim poter. feud. alien. ibi* enim expreſſis verbis illius feudalis ſāctionis Authores ſtatuiſſe comperimus, vt in
4 venditione feudi à vaſallo feudatario facienda, directus Dominus extraneo emptori prȩferatur. Secundò poteſt eſſe locus retractui ratione ſanguinis, & de hoc eſt *tex. in cap. 1. §. Titius, in tit. ſi de feudo defun.* & in *cap. 1. §. ſed etiam res, in tit. per quos fiat inueſt.* vbi agnatus proximior in
5 venditione feudi à feudatario agnato remotiori, ſiuè prorſus extraneo facta præfertur. Tertiò, & tandē ſubintrat retractus ratione vicinitatis, & de hoc eſt *text.* de iure canonico in *cap. conſtitutus, de in integr. reſtit.* & de iure Regni huius in vulgata

Conſtit. Sancimus, de iur. prothom. nam de iure ciuili ius hoc ratione vicinitatis expreſsè prohibitum habemus *in l. dudùm, C. de contrab. empt.* ſic enim quamuis in alio caſu ratiocinatur Dominus *Camill. de Curte* in ſuo *diuerſ. iur. feud. in quæſtione*, quæ incipit, *licèt*
6 *autē veriſſima, n. 40. fol. 8. à terg.* modò in caſu noſtro, ſiuè primam, ſiuè ſecundam, ſiuè alteram ex his cauſis conſideremus, ceſſat prorſus petita prælatio; cùm nullum ex parte Baronis in ciuilibus directum dominium, ſiuè ius ſanguinis conſideretur, & quatenus vicinitatis termini eſſent applicandi, prout ſunt inapplicabiles, obſtat di-
7 rectò cōmunis Schola Scribētium, dùm in feudis ius retractus ratione vicinitatis, nemine contradicente, denegarunt, vt per *Aſſl in d. Conſt. Sancimus, in princ. nu. 7. & 37. Tiraq. Præſ de Franch. Reg. de Pont. Roſent.* & alij per me relati *lib. 1. cap. 233. num. 2.* quibus addo *Maſtrill. in conſ. vnic.* poſt *1. p. dec.*
8 *nu. 35.* & quamuis nulla ex prædictis cauſis vigente in venditionibus Ciuitatum, Terrarum, & Caſtrorum Regni huius, Vniuerſitatibus ipſarum, ſiuè cuilibet particulari ciui ius hoc prælationis ad emptorum excluſionem paſſim fuerit conceſſum, immò adhùc ſi vendita extiterit particularis iuriſdictio, nimirùm ciuilis, ſiuè criminalis, ſecundarum cauſarum, Siclæ, Portulaniæ, &c. vt conſtat ex relatis per *Dom. de Franch. dec. 17, D. de Curte loc.* cit. *num. 65. 66. & 67. & D. Camil. de Med. conſ. 164. n. 3.* poſt alios, quos citant, quo fit, vt dicamus, etiam in caſu, de quo agimus, ius hoc retractus exerceri poſſe; reſpōdetur enim cū eodem *D. de Curte n. 47. et* 54. quòd hoc procedit ex inueterata conſuetudine ſic iudicandi; quę legis vicem obtinet, non quòd iuris termini aſſiſtant, quæ quidèm conſuetudo ex eo poteſt tueri, ne dicamus, illam iuris diſpoſitioni funditùs contradicere, cùm certo modo petens Vniuerſitas ad hoc ius ſe admitti, videatur quodammodò ipſum Regē
9 vti Dominum directum principalitèr tale ius ad ſui beneficium exercere, quamuis mediāte pecunia Vniuerſitatis, ex quo negari non poteſt; Vniuerſitate ad domaniū admiſſa, vtile dominium, quod per priùs erat penès Baronem, conſolidari cum directo, quod eſt penès Regem, vt ſatis benè poſt *D. de Curte loc. cit. n. 52.* notat *Maſtrill. conſ. vnic.* ſuprà relato, *n. 71.* id, quod temporibus noſtris occaſione inſtantis belli proprijs oculis vidimus, & adhùc videmus, ac manibus palpamus; paſſim enim Ciuitates, & Terrę, quæ propria pecunia fuerunt ad domanium admiſſę, venduntur, & alienantur, vti bona ad D. Regem noſtrū ſpectantia, quę omnia in caſu, de quo nos agimus, nullatènus conſiderari poſſunt, ac proindè non eſt, cur prælationis termini ad propoſitam quæſtionem ſint applicandi.

10 Secundò, quòd retractus, ſiuè prælationis termini in caſu, de quo agimus, ſint penitùs impertinentes, huius iuris naturam conſidero, quæ eſt, vt quis rem ſuam alteri vendere non poſſit, niſi priùs requiſito illo, cui prælatio competit, ſi emere vult, ſic poſt Authorem damnatę memorię ſcripſit *D. de Franch.* cit *dec. 17. num. 9.* vndè ſi dicimus, directum Dominum ſemper præferri extraneo vtilē dominiū emphyteutæ emēti, ex diſpoſitione *l. fin. C. de iur. emphyt.* id ex eo procedere, quia eadem lege attenta Dominus directus eſt priùs requirēdus, an velit emere pro illo pretio, quod ab alio offertur, ſic etiam, quando quis vult diſtrahere rem alteri collateralem, ſiuè vicinam, nàm antequàm vendat, vicinum requirere tenetur, an ipſe velit emere, vt nimis clarè legitur *in d. Conſt. Sancimus*, ideq; in iure retractus, quod competit iure ſanguinis; ſi enim feudatarius feudum alienare vult, lege feudali cautum eſt, vt non poſſit, niſi agnato proximiore priùs requiſito, vt expreſſis verbis habetur in *d. cap. 1. §. ſed etiam res, per quos fiat inueſtit.* hæc requiſitio, ſiuè denunciatio in caſu occurrentis cōtrouerſiæ ceſſat omninò, cùm nulla lege in hoc Regno cautum ſit, vt Dominus iuriſdictionis criminalis, illam vendere intendens teneatur priùs requirere Dominum iuriſdictionis ciuilis, an emere cupiat, ergò.

11 Tertiò ad demonſtrandum, quòd ius retractus, ſiuè prælatio nullatènus practicari poſſit, niſi cōcurrente altera ex tribus cauſis in principio enarratis, quæ in caſu noſtro ceſſant prorſus, rogo aduertatur, quòd ſi in reuolutione cartarū inuenies ius hoc in multis caſibus à DD. admiſſum, quamuis nulla ex prædictis tribus cauſis concurrat, id non niſi legis authoritate ſcriptum, ſemperquè denegatum reperies, quotiès ex legis, ſiuè ſtatuti prouiſione permiſſum non extitit, videatur, quęſo, ſynodalis *deciſio Sac. Rot. Rom.* prò caſus noſtri reſolutione, attentè legenda, & eſt 547. *tom. 4. in recollect.* per *Farin.* vbi cùm dubitatum eſſet,
12 an emptor rei cum pacto de retrocēdendo audiendus ſit, ſi præferri petierit in ceſſione iuris luendi à vēditore, pretio mediante alteri facta, quamuis videbatur affirmandum, quia ſic æquitas ſuadet, nimirū

vt

vt ille, qui ità emit, debeat pro æquali pretio præferri ceſſionario d. pacti, prout à ſi-
13 mili in emphyteuta, qui completo conceſſionis tempore, ſiuè generatione finita, præfertur extraneo, cui directus dominus rem illam ſimilitèr in emphyteuſim concedere vellet, & ſic de feudatario, volente domino denuò alteri infeudare, ad tradita per *Bart. in l. 1. §. permittitur, ff. de aqu. quo tid. & æſtiu.* & è contrà de infeudato fructus feudi extraneo vẽdere volente, vt Dominus præferatur, *Luc. de Pen. in l. 1. num 2. verſ. item faciat hæc lex, C. de metallar. lib. 11.*
14 & de primo conductore prædiorum Fiſcalium, vt præferatur ſecundo cõducere volenti, *Boer. dec. 107. num. 3. Reg. de Ponte conſ. 23. nu. 11. lib. 1 Gizzar. deciſ. 5. in princ.* & per alios vbiquè; contrarium tamen *Sac. Rot.* ſe-
15 mel, atquè iterùm determinauit, exiſtimãs, quòd quicquid ſit de iſtarum cõcluſionum veritate, ſi veræ ſunt, erit (nota) quando ità particularitèr reperiretur iure cautũ; vnde cùm in caſu; vbi venditor cedit alteri ius luendi, nihil reperiatur lege aliqua prouiſum, vt emptor rei cum pacto de retrouendendo ceſſionario huius pacti præferatur, non videtur, quòd propter imaginariam æquitatem ſit hic nouus laqueus priuatorum rebus inijciendus, cùm potiùs æquitas
16 ſuadeat, vt quis ſit rerum ſuarum moderator, & arbiter, ad *text. in l. in re mandata, C. mandat.* & experientia docet, vt difficilius vendãtur res, in quibus competit alijs prælatio, ex quo nemo dùm emit, cupit viuere in ſuſpenſo, donec quis declaret, an velit ſuper re empta præferri, ſubdens *Rota eodem citato loco in fine*, ob has rationes
17 aliàs denegaſſe audientiam emphyteutæ, qui inſtabat pro prælatione ſuper venditione directi dominij, à directo Domino alteri facta, id, quod etiam deciſum habemus in S.C. pœnes *D. de Franc. deciſ. 17 num. 8.* cùm tantùm ſit iure cautum, vt directus Dominus præferatur, quando emphyteuta vendit vtile dominium, *d. l. fin. C. de iure emphyt.* è contrà autèm nulla lege cauetur.

18 Huius deciſionis rationes, negari non poteſt, quin propoſitam quæſtionem determinent, nam ſi ideò emptori cum pacto de retrouendendo fuit denegata prælatio ſuper ceſſione iuris luendi, à venditore extraneo facta, ex eo, quòd nulla lege prouiſum reperitur, vt præferatur; item quia ſuadet æquitas, vt quis ſit rerum ſuarum moderator, & arbiter, & quòd priuatorum bonis nouus laqueus non inferatur; ſed quòd potiùs illa ſint in libero cõmercio, cur idem non erit dicendum in caſu noſtro, in quo iſtæmet rationes, & longè maiores militãt? quo enim iure, petebam Ego, quauè lege prælatio à Reuerẽdo Capitulo petita iuſtificari, ſiuè defendi poteſt? inſupèr, quæ ratio ſuadet, vt emptor, ſiuè conductor huius criminalis iuriſdictionis poſt tantum tempus, tanto eius detrimento, tantoquè intereſſe eijciatur, ſic propria bona, quæ ibi poſſidet deſerẽdo?

19 Authoritate etiam annuimus hanc probari ſententiam in caſu fortiori, & in puncto; in caſu fortiori ſic deciſum habemus per Senatum Burdegalenſem; etenim cùm duo vnius Caſtri eſſent Dominĩ, quorum alter partem ſuam extraneo vendiderat, petijt Conſors ſuper parte vendita pro æquali pretio præferri, ſed fuit ei denegata prælatio, ſic teſtatur *Arnold. Ferron. Reg. Conſil in comment. ad Conſuet. Burdegal. lib. 1. tit. 1. de retractu, §. 2. verſ. quod attinet ad conſortem, fol.* mihi 28. ſub illis verbis. *Sed tamen pro opinione Iaſ. & Ang. Senatus noſter nupèr iudicauit in cauſa Regis Nauarræ, & Dominici Caſij viri nobiliſſimi, qui tanquàm conſors ad Caſtri partem venditam, cuius pro parte erat dominus, admitti volebat, nec eſt admiſſus, magnaquè ratione motus ampliſſimus ordo ità ſtatuit, &c.* quam quidèm ſententiam ex noſtris amplexus fuit *Præſ. Lanar. in addit. ad Patruum in repet. §. ſed etiam res, per quos fiat inueſt. nu. 7. fol. 317.*

20 In puncto autem, & ſic in indiuiduo caſus noſtri *Proſper Rendel. in tract. de iur. prothom. § in primis, num. 54. verſ. fortius dico, fol.* mihi 126. vbi refert, quòd cùm Baro iuriſdictionis criminalis Terræ Citernini Barẽſis Prouinciæ iuriſdictionem illam pro certo pretio conuento vendidiſſet Io. Vincẽtio de Tolfa, Vniuerſitas petiit prælationẽ, & obtinuit, ex eo, quòd Cathedralis Eccleſia Monopolitana, quæ eiuſdem Terræ ciuilem, & mixtam iuriſdictionem habet, prælationem prætendere non poterat, quia quando res ad Eccleſiam deuenit, incidit in manum, vt vocant, mortuam, quod proindè non patitur Dom. Rex noſter, in ipſam Eccleſiam conſolidationem, & acquiſitionem fieri, allegat *tex. in cap. 1. §. 1. de alien. feud. Spec. in tit. de locat. §. olim, Manſuer.* in ſua *prac. de loc. & iur. emphyt. num. 14. verſ. item ſi res, & Caſſan. in Conſuet. Burg. rub. del manus mort. §. 10. in prin. num. 54. verſ. ex quibus omnibus,* & quatènus citatus *Rendel.* ſi non eſſet Eccleſia, in qua militat manus mortuæ ratio, ſupponat, quòd ſi Baro iuriſdictionis ciuilis eſſet merè laicus, poſſet

Digitized by Google

prętendere, pręferri emptori iuriſdictionis criminalis,& quòd ità fuerit in S.C.deciſũ, pęnès *Marin.Frec.lib.2.de ſubfeud. in 2. auth. Baron.num.26. Modernos Addent. ad Napod. in proœm.* noſtrarum *Conſuet.*§. *præfati, lit.F. & Vinc. de Franch. deciſ.* 17. rogo,aduertatur,quòd *Rend.* in hoc ſatis fuit deceptus; nunquàm enim hic articulus pœnès citatos *DD.* nequè alios, quos vidi, fuit in S.C. deciſus, minuſquè vllo vnquàm tempore diſcuſſus,illud enim,de quo verba fecit *Ma-*
21 *rin.Frec.* eſt,an vaſallis competat prælatio, quando venditur iuriſdictio criminalis, & negatiuè concludit, quia cùm ſint vaſalli alterius habentis iuriſdictionem ciuilem, ceſſat ratio *And. in* §.*ſed nec dominus,de prohib.feu. alien. per Fed. & Io. Fabr.in* §.*dominus,Inſtit.de noxal.* ſed etiam in hoc caſu fuit demùm in Reg.Cam.deciſum contrà *Frec.* & in fortioribus terminis, nimirùm cõpetere prælationem uaſallis, etiam in caſu, quo Dominus iuriſdictionis criminalis,iuriſdictionem illam Baroni iuriſdictionis ciuilis uenderet,teſtatur *D. Cam. de Curte loc. cit.num.67.* quò fit,ut dicamus,*Rendel.* ſententiam, ut denegetur prælatio Baroni iuriſdictionis ciuilis,quando uenditur criminalis,procedere,ſiuè Baro iuriſdictionis ciuilis ſit Eccleſia,ſiuè merè laicus,cùm in utroquè militent rationes,& cauſę,de quibus ſuprà.

22 Dico plus,quamuis nõ neceſſariò, quòd ſi certa lex reperiretur, quę ius retractus, de quo agimus, Baroni iuriſdictionis ciuilis concederet, in caſu noſtro ob vrgentiſſimam rationem à *Rend.* conſideratam eſſet illud omninò denegandum,cui quidèm rationi ſatisfieri non poſſet, ſi Capitulum pateretur,prout ſe offert,ſcopulum videns ineuitabilem, vt iuriſdictio ponatur in tertium laicum;etenim ex hoc maximum orietur abſurdum, & inconueniens, illudquè eſt,vt prælatio verè huic tertio concederetur, non autem Capitulo, probatur, cùm vtile iuriſdictionis dominium in hunc tertium transferatur, non autem in Capitulum, à quo licèt exburſaretur pecunia pro prælatione obtinenda, non tamen eſt in conſideratione,ex quo in feudorum acquiſitionibus non attenditur, de cuius pecunia feudum eſt emptum; ſed conſideratur dumtaxàt perſona, in quam Dominus cõſentijt; hìnc in Regno inoleuit praxis, vt ſi quis careret ſucceſſore, ſiuè eſſet exterus, aut bonorum feudalũ incapax, putà Monaſterium, & vellet feuda emere, illa de propria pecunia emere procurat ab habẽtibus ſucceſſores, à quibus demùm obtinet inſtrumentum, quod nos appellamus recognitionem, quæ quidèm recognitio reſpectu Regis nullius eſt conſiderationis,ſed attenditur tantùm perſona, quæ feudum
23 emit,*titulus* enim *C.plus valere, quod agitur, quàm quod ſimulatè concipitur,* in feudis non procedit,quia attenditur, quod eſt ſcriptũ, quamuis ſimulatè, & non aliter, quod verè actum eſt, probant hæc omnia *D. Reg. de Ponte in conſ.* 45.*num.* 18.& 22.& *D. Reg. Capyc.Galeot controu.lib.*1.*cotrou.* 28.*num* 1. 7.& 17. vndè in caſu noſtro licèt uerè prælatio concederetur Capitulo, & ſimulatè tertio, qui à Capitulo nominatur, ſimulatio tamen eſt illa,quæ attenditur,non autẽ ueritas, ſicq; tertius nominatus verè diceretur prælatus,non autèm Capitulum.

24 Vltimò,vt nihil remaneret intactum,nõ quòd ſuaderet neceſſitas,illud omninò animaduertendũ dicebã,quòd ſi in caſu noſtro concurreret altera ex tribus cauſis in principio enumeratis,ſicquè verſaremur in puris terminis iuris retractus, ſiuè prælationis,adhùc D. Franciſcus conuentus ab impetitis per Capitulum eſſet abſoluendus, cùm pro aſſequendo, quod Canonici petunt, tempora non largiãtur,conſtat enim, alienationem, ſiue locationem iuriſdictionis,de qua agimus ſequutam fuiſſe in anno 1637. inſtantiam verò Capituli pro retractu in currenti anno 1640. & ſic poſt trium annorum ſpatium;undè cùm unius dumtaxàt anni tempus ſit à Legiſlatoribus pręſcriptum ad hoc ius exercendum, eo elapſo ampliùs peti non poteſt;ſic quando eſt locus prælationi ratione directi dominij, ſtatutum eſt in cit. *cap.* 1. §. *porrò, qualitèr olim pot.feu.alien.* ubi expreſſis uerbis determinatur, prælationis beneficium denegãdum omninò directo Domino, qui paſſus fuit,labi annum ad illud petendum;idemquè in agnatô, & ſic in retractu iure sãguinis debito ſancitum eſt in citato *cap.* 1. §. *Titius,ſi de feud. defun. controu. ſit, &c.* ſic & tandèm in eo retractu ratione ſimplicis uicinitatis competente, niſi obſtaret particularis loci conſuetudo, diffinitum habemus *in Conſt. Sancimus,*§.*ſcriptum eſt,ibi,poſt annum verò nullum protbomiſi habent, &c.* & pluribus relatis probat *Rend.* citato *tract. de iur.protbomiſ. in* §. *tranſeunte autem,* per tot.*nu.*10.*fol.*286.& in d.§.*ſcriptum eſt,verſ. vnius anni,fol.* 311. Iſtudmet unius anni tẽpus ad domanium prouocandum abſquè ulla reſtitutionis in integrum ſpe Vniuerſitatibus Regni huius pręſcriptum eſſe cõ-

ſtat

ſtat ex *Pragmatica ſanctione*, quæ eſt 64. *§.* 1. *&* 5. *de offic. Proc. Caſ. Io. Vinc. de Anna alleg.* 27. *num.* 22. & alijs omiſſis *Cam. de Curte loc.* cit. *fol.* 9. *à ter. nu.* 56. cum pluribus *ſeqq.*
25 quamuis antè huius legis promulgationẽ fuerit dubitatum, an elapſo anni circulo potuiſſent Vniuerſitates aduerſus temporis lapſum in integrum reſtitutionem petere, & qui pro Vniuerſitate reſponderunt, hoc admiſerunt, dummodò læſio probata ſit, prout in minore eſt *tex.* nimis clarus *in* cit. *cap. conſtitutus*, vbi *gloſ. in verb. conſtiterit, de in integr. reſt.* quia nullibi in iure legimus dici quem læſum eo ipſo, quòd paſſus ſit labi tempus ad aliquid faciendum à lege conceſſum, ſed cogitur inſimul, ſi reſtitutionem aſſequi vult de allegata læſione edocere, ità *Bart. in l. nam poſteà* 9. *§. ſi minor, num.* 6. *de iureiur.* vbi *Ang. num.* 3. *Salyc. num.* 7. *Alex. num.* 8. *Vin. deciſ.* 534 *num.* 42. & alii; illud autem, quod in hoc iudicio venit probandum explicat *Io. Vinc. de Anna* cit. *alleg.* 27 *num.* 24. & ſatis elegantèr *And. Fachin. conſ.* 64. antè *num.* 15. *ver. venio ad quartum, lib.* 1. nimirùm, quòd intra tempus ad retrahendum præfixum, perſona priuilegiata, cui hoc ius competebat, habebat in promptu pecuniam pro retractu exercendo neceſſariam, & quòd res erat ei vtilis.

Huius cauſæ exitum habes pœnès *Dom. Reg. Sanfelic.* in *additionibus* ad ſuam *deciſ.* 322. & apud *D. Reg. Capyc. Latr. dec.* 168. *p.* 2.

SVMMARIVM.

1 *Ius prohibendi, quod Barones habent, nè vaſalli ad alia molendina, furnos, et tapeta accedãt, quàm ipſorum Baronum, an procedat, quando vaſalli accederent extrà territoriũ; & num.* 2. 3. *&* 4.

5 *Prohibitum quando aliquid eſt à lege, vel ab homine, omnis ſequela, per quam peruenitur ad id prohibita cenſetur.*

6 *Ius prohibendi, quod habent Barones in furnis, molendinis; & tapetis tangit perſonas vaſallorum, illorumq; oſſibus aſſixũ dicitur.*

7 *Mulier nupta, quæ vigore ſtatuti non poteſt ſe obligare ſine certa ſollemnitate, ſi in fraudem ſe obligauerit extrà territorium, ſollemnitate nõ obſeruata, nullitèr obligata dicitur.*

8 *Sententia, quæ perſonam afficit, vbiquè vim ſuam extendit.*

9 *Epiſcopus prohibens ſub pœna clericis ſuis armorum aſportationem, ſi extrà Diœceſim reperitur clericus cum armis, incidit in pœnam edicti.*

10 *Gabella, quæ ſoluitur de quolibet animali naſcente in territorio, debet etiam ſolui, ſi naſceretur extrà, quando Dominus in fraudem animalia conduxit extrà territorium ad pariendum.*

11 *Ciues conuiciniorum Ciuitatis Neapolis nullo gaudent priuilegio, quia Neapoli nati ſunt, ex quo eorũ patres in fraudem vxores prægnantes ad Neapoli pariendum duxerunt.*

12 *Actus prohibitus in territorio, ſi fraudulentèr fieret extrà, habetur ac ſi in Ciuitate factus eſſet.*

13 *Vaſalli, circumſcripto iure prohibendi, quod Barones habere ſolent, non poſſunt deſerere molendina Baronalia, & extrà territorium ad moliendum accedere.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ius prohibendi, quod Barones in eorum dominiis habẽt, nè vaſalli ad alia Molẽdina, Furnos, & Tapeta accedant, quàm ipſorum Baronum, procedat, ſi vaſalli accederent ad Molendina, Furnos, & Tapeta extrà territorium exiſtentia, & de aliis notabilibus ad materiã pertinentibus.

CAP. CXVIII.

1 IVs prohibendi, quod nõnulli Barones Regni huius ex ſpeciali priuilegio, vel conſuetudine legitimè præſcripta in eorũ Ciuitatibus, Terris, & Caſtris habent, ne vaſalli ad alia molendina, furnos, & tapeta accedant, quàm ad illa ipſorum Baronum, aliquandò controuerſum audiui, an procedat, ſimulquè locum habeat, quando vaſalli ad molendina, furnos, & tapeta exterorũ extrà territorium exiſtentia accederent?
2 *Ioannes Franc. Capiblãcus*, qui in ſuo *tract. de author. Baro.* iuribus Baronalibus quantũ potuit, detraxit, putauit in *pragm.* 14. *n.* 17. ius illud prohibendi intrà Baronis territorium tantùm verificari, non autem extrà, ſicquè licere ſubditis ad molẽdina, furnos,

& tapeta exterorum extrà territorium exiſtentia accedere, cuius cõcluſionis laudat in Authores *Rip.de remed.ad conſeru.vbert. num.*301 *& Soc.conſ.*272.*vol.*2.quos cùm videre voluiſſem, non inueni, eos dixiſſe id, ad quod allegantur.

3 *Nouarius* verò in *tract. de grauam. vaſall. par.*1 *grauam.*62.videns hanc *Capiblan.*ſententiam non tutam, exiſtimauit, tunc illam procedere, quãdo ius hoc prohibendi præſcriptione eſſet à Barone quæſitum, quæ cũ odioſa ſit, videtur, quòd extenſionem non recipiat; ſecus verò ſi ex priuilegio ius illud haberent Barones, eo enim caſu putauit, vaſallos nullatènus ad molendina, furnos, & tapeta extrà territorium exiſtentia accedere poſſe.

4 Ego autem nulla habita ratione de *Capiblan.*ſententia, quę ratione, & Doctorum authoritate caret, ſimulq; & de *Nouar.* diſtinctione, quæ verè non probatur, dico indiſtinctè, dato hoc iure prohibendi, nullatènus vaſallis licere ad molendina, furnos, & tapeta exterorum accedere, tàm intrà, quàm extrà territorium exiſtentia, ſed neceſſariò illis tantùm ſuorum Baronum vti; probatur primò ratione palpabili, quia aliàs eluſorium prorſus ius illud prohibẽdi eſſet, ac de vento ſeruiret, cùm liceret vaſallis alibi ſe conferre, ſicquè Baronem ſuo iure priuare, eũdemquè reſpectu ipſius pareret effectũ acceſſus ad furnos, & molendina extrà territorium, quàm intrà, vndè vt ius iſtud à Barone priuilegio, vel præſcriptione quæſitum ſuum ſortiatur effectum, neceſſariò dicendum eſt, eſſe prohibitum acceſsũ, tàm intrà, quàm extrà ter-

5 ritoriũ, etenim iuris regula ſe habet, quòd quando aliquid à lege, vel ab homine prohibetur, omnis ſequela, per quam peruenitur ad id, prohibita cenſetur, hic eſt *tex.in cap. cùm quid* 39. *de regul. iur. in* 6. & clariùs in *cap.cùm quid vna via* 84. eod. *tit.* vbi determinat Sum. Pontifex, quòd quando aliquid vna via eſt mihi prohibitum, ad illud alia via non debeo admitti, id, quod ſatis benè exornat *Bellug. in Spec. Princip. rubr.*1.*num.*10.*& rubr.*12.*§.quadam, nu.*20. & 32.ſi enim una uia prohibitum eſt vaſallis accedere ad coquendum, uel emendum panem in alio furno, quàm Baronis, quomodò alia via poſſunt ſe à prohibitione eximere, habendo acceſsum ad coquendũ, ſiuè emendum in furnis exterorum, extrà territorium exiſtentibus? Hæc namq; pro-

6 hibitio uaſallorum tangit perſonas, non autem locum, & ſic territorium, illorumq. oſſibus affixa dicitur, undè quò illi uadunt, aſſiſtit prohibitio, hinc meritò *Doctores* affirmaſse comperimus, quòd quotiès quis faceret actum extrà territorium, qui quidẽ actus intrà eſset prohibitus, conſiderata fraude, habetur ac ſi in Ciuitate factus eſſet, ponunt exemplum; dicit ſtatutum ali-

7 cuius Ciuitatis, quòd mulier nupta, ſub nullitatis contractus pœna, abſquè duorũ propinquorum conſenſu ſe obligare non poſſit, hoc ſtatutũ quamuis videatur, quod non ſe extendat extrà territorium Statuẽtis, ad *tex.in c.vt animarum, §.*1.*de Conſtit.in* 6.*in cap.à nobis, de ſenten.excomm.*& *in l. fin. ff.de iuriſd.omnium iudic.*attamèn ſi in fraudem ſtatuti, & ſic ad illius ſollemnitatem euitandam mulier extrà territorium abſq; proximorum conſenſu ſe obligaſſet, nulla cẽſetur obligatio, ac ſi in Ciuitate, vbi prohibitiuum ſtatutum viget, facta eſſet, reddunt rationem, quæ caſum noſtrum deter-

8 minant, & ea eſt, quia ſententia, quæ perſonam afficit, vbiquè vim ſuam extendit, ità opinati ſunt *Petr. de Anchar. in repetit. cap. Canonum ſtatuta, in* 12.*quaſt. de Conſt. Franc. Aret.conſ.*54.*Alex.conſ.*41.*num* 8 *et ſeq.lib.* 5.*Rol.à Val.conſ.*33.*vol.*3.*Pariſ. conſ.* 99.*nu.* 58.*vol* 1.*Caualca.deciſ.*42.*num.* 35. *par.* 1.& alii, quos refert, & ſequitur *Ricc. deciſ.* 124. *par.*1.vbi in puncto principali deciſũ fuiſſe

9 teſtatur, Edictum Curiæ Archiepiſcopalis huius Ciuitatis armorum aſportationem clericis prohibens, ligare clericum illum diœceſanum, qui extrà Diœceſim in fraudem edicti propè finem arma aſportauerit, pro cuius *deciſionis* confirmatione, ad fraudes euitandas refert in *fine* ſingulare dictum *Bart.in l.cùm ſatis, num.*12. *C.de agricol.& cenſit.lib.* 10.vbi voluit, quòd ſi in ali-

10 qua Ciuitate ſtatutum extaret, vt pro quolibet animali naſcente in territorio, teneatur Ciuis, qui Dominus eſt animalium gabellam ſoluere, ſi animalia prægnantia extrà territorium Dominus aſportauerit, vt ibi parerent, quia id in fraudẽ ſtatuti peractum fuit, adhùc gabellam ſoluere tenebitur, nàm aliàs gabellæ exactio eluſoria redderetur, ſicquè Ciuitas fraudibus opprimeretur; hinc propter eandem met rationem fraudis euitandæ, non ſemel Regiam Ca-

11 merã determinaſſe inuenimus, Ciues conuiciniorum huius Ciuitatis Neap. cogẽdos eſſe ad ſoluẽdum eorum Communitatibus gabellas, aliaſquè fiſcales functiones, non obſtante, quòd in hac Ciuitate, quæ aliàs redderet illos immunes, nati ſint, ex quo demõſtratur, eorum patres, qui vxores ha-

bebant

bebant prægnantes in fraudem ad hìc pariendum duxiſſe, teſtatur *D.Moles* in ſuis *deciſionibus* manuſcriptis, quas recenſet *Nouar.in prax.elect.fori, ſect. 3.quaſt. 63 nu 27.* & probauit *Gratia.diſcept.forenſ, lib.1.cap. 75.nu.17* Si ergò in caſibus prædictis actus
12 geſti extrà territorium habentur, ac ſi intus geſti eſſent, ſicquè ſemper fieri locum ſtatutis prohibitiuis, idē paritèr citrà omne dubium dicendum erit in caſu propoſitæ quæſtionis, vt eadem ad beneficium Baronis vigeat prohibitio intus, quàm extrà territorium, ſicquè accedens vaſallus ad emendum panem in furno extrà territoriū exiſtente, fieri locum pœnis ſtatutis aduerſus ſubditos illos, qui ad alium furnū, quàm Baronis accederent.

13 Secūdò confirmantur hęc omnia ex his, quæ in caſu fortiori dixerunt Noſtrates in puris terminis *pragm.14.de Baronibus*, & ſic vbi ius hoc prohibendi Baro non haberet, vt adhùc, quando teneret ille furnum, tapetum, vel molendinum in Oppido, vel in territorio aptum, & ex acceſſu ad illa vaſalli damnum, ſiuè intereſſe aliquod nō paterentur, quia idem ius exigitur in furnis, vel molendinis, ſiuè tapetis Baronis intus eius territorium, vel in Oppido exiſtentibus, quod exigitur in illis cæterorum extrà territorium ſitis, non poterunt certè eo caſu ſubditi, circumſcripto iure prohibendi ad alia molendina, furnos, & tapeta extrà territorium accedere, ſed præciſè illa Baronum adire coguntur, quia aliàs diceretur, ad æmulationem, & in damnum Baronalium introituum id fieri, quod tolerandum non eſt, ſicquè pluriès Sacrum Conſilium determinaſſe inuenimus, & teſtantur *Marin.Frec.de ſubfeud lib.2.in 41. author.Io. Vincent.de Anna in repetit.rubr.de vaſal. decrep ætat.num.69.& ſeqq. Fab. de Anna in addit.ad patrem ſing.557.Scip.Ronit.* in citata *pragm.14.num.5.de Baron. Fuluius Lanar. in addit.ad Reg.patruum, in repet.§. ſi quis per triginta, ſi de feudo defun.contr.ſit,&c.nu.68. verſ.vnum tamen eſt notādum in praxi, f.529. & Io.Maria Nouar.* aliis omiſſis citato *tract. de grauam.vaſall.grau 58.num.4 lib.1.* modò quid dicendum in caſu propoſitæ quæſtionis, in qua ſupponimus, Baronem ius prohibendi habere? hæc occurrunt, &c.

SVMMARIVM.

1 *Pactum in compromiſſo adiectum, vt de nullitate laudi proferendi dici non poſſit, an de iure ſubſiſtat, & num.3.4.6.7.& 8.*
2 *Pacta, quæ bonis moribus non aduerſantur ſunt omninò ſeruanda.*
5 *Appellatio an poſſit pacto renunciari.*
9 *Reductio ad arbitrium boni viri à laudo Arbitratorum quando peti poſſit.*
10 *Marchionum Torrecuſij, eorumquè filiorum laudes.*

ARGVMENTVM.

Agitur, nùm laudū ab Arbitris prolatum allegari poſſit nullum, ſi in compromiſſo facto fuerit ſpeciali pacto inter Partes conuētum, vt de nullitate dici non poſſit, & de alijs ad materiam pertinentibus.

CAP. CXIX.

1 Laudum ab Arbitris de litigātium voluntate electis prolatum, aliquando dubitatum excitit, an nullum allegari poſſit, ſi in compromiſſo iuri dicendi de nullitate expreſsè renunciatum fuerit.

Cōtigit mihi annis ſuperioribus de hac queſtione diſſerere in cauſa D.Marchionis Torrecuſij cuius partes ipſe pro viribus tuebar, cum D.Principe Montisherculis, & Vniuerſitate Vitulani ſuper exequutione laudi ad beneficium D.Marchionis prolati, circà declarationem per Arbitros factā territorij, ad iuriſdictionem Terræ Torrecuſij ſpectantis, nam cùm laudi prædicti pro parte D.Principis, eiuſq; Terræ Vitulani fuiſſet de nullitate dictum, quia id omne pacto aduerſabatur in compromiſſo adiecto, per quod extiterat expreſsè vetitum, nè ad iſtud nullitatis refugium, aliudnè recurri poſſet, propoſitarum nullitatum ſupplicationes reijciendas eſſe, dequè illis nullam haberi poſſe rationem, breuitèr ratione, & authoritate demonſtraui.

2 Ratione, cùm pacta omnia, quæ bonis moribus non aduerſantur, ſint omninò ſeruanda, ſic enim noſtri *Iuriſtæ* vno ore fatẽtur in *l. iurisgentium, §. prætor ait*, per illum *text. ff. de pact. Signorol. conſ. 187 in princ. Nezan.* inter *conſ. Brun. conſ. 12. num. 23.* vbi dicit, quòd illa Prætoris verba, *pacta conuenta ſeruabo*, ab ore Dei procedunt, ſubdens *num. ſeq.* nullam cerni poſſe maiorem iuſtitiam, quàm pacta ſeruare, & *Concilium Africanum*, pacem ſeruandam, pactaque cuſtodienda mandauit, ſtudioseq; agendum, vt ea, quæ promittuntur, opere compleantur, ſic habetur in *cap. 1. & 3. extrà de pact. Abb. conſ. 62. lib. 2.* cùmque certiſſimum ſit, hoc
3 pactum, quod in compromiſſo apponitur, vt laudi proferendi de nullitate dici non poſſit, bonis moribus non aduerſari, venit omninò illud ſeruandum, maximè cùm roboratum extiterit iuramento, à cuius obſeruantia, citrà animæ detrimentum, iuxtà omnium placita in *cap. cùm contingat*, & in *cap. ſi verò, de iureiur.* recedi modo aliquo poteſt, quid enim pactio hæc laudi nullitatum excluſiua importaret, ſi de ea nõ eſſet habenda ratio, non nè fruſtratoria redderetur, nullo iure id dictante? Dicet quis, pa-
4 ctum hoc iuri naturali repugnare, ex quo renunciando quis nullitatis, ſiuè appellationis remedio, futuræ ſimul renunciaret defenſioni, quam iure naturæ introductam agnoſcimus, vulgatis iuribus, cui quidem naturali iuri pacto renunciari non poſſe, dixerunt *Doctores in l. ſi vnus, §. pacta, quæ turpem. ff. de pact.* ergò contra bonos mores, huic enim oppoſitioni reſpondet ſatis notantèr *Angel.* infrà citandus, duplicem cõſiderando defenſionem, cui quis renunciare poteſt, aliam nimirùm, quæ fieri poſſet aduerſus illicitam oppreſsionem, & hæc pacto renunciari non poteſt, procedunt q; dicta per *Doctores* in *d. §. pacta, quæ turpem*, aliam verò eſse, dùm quis defenſioni renũciaret, aduerſus licitam, honeſtamquè, & à iure permiſsam oppreſsionem, qualis eſt illa, quæ per Iudicis ſententiam fit, & huic, cùm iuſta ſit oppreſsio, renunciari poteſt, nàm quamuis id, quod continet ſententia iudicari poſset iniuſtum, oppreſsionis tamen modus eſt iuſtus, pendet enim ſententia à ſuprema poteſtate totalitèr opprimendi, ac proinde aduerſus hanc oppreſſionem poteſt quis ſibimet præcludere viam, appellationi, iuri dicendi de nullitate, omniq; remedio renunciando, cùm modus iſte à iure inductus ſit, quòdq; hoc verum ſit, videmus ſic in renunciatione iuris appellandi, expreſſis verbis decreuiſſe *Imperatorem in l. fin. §. fin. C. de tempor. appellat.*
5 cum dixit, quòd vbi litigantes inter ſe, ſcriptura interueniente conuenirent, nemini parti licere prolata ſententia ad prouocationis auxilium peruenire, eorum pactionem firmam eſſe, cenſeri debere, aſſignat *Iuſtinianus* rationem, nimirùm, ad hoc vt legis auſteritas litigãtium pactis mitigetur, quæ ſanè ratio ſicut militat in renunciatione iuris appellandi, procedit quoq; in illa, quæ fieret iuris dicendi de nullitate, vt per *Cæſar Vrſill. in addition.* ad *Afflict. deciſ. 91. num. 12.* vbi allegat *Anani. conſ. 50.*

6 Authoritate etiam annuimus, hanc probari ſententiam, ſiquidèm concluſionem hanc, vt non poſſit quis de nullitate dicere, dùm pacto promiſit, nullitatem non allegare, firmarunt *Ang. conſ. 187. Alex. conſ. 32. num. 5. lib. 2. Rum. conſ. 14. num. 9. lib. 2. Io. Vinc. de Anna in Conſtit. Conſtitutionem diuæ memoriæ, num. 183. & ſing. 299.* vbi dicit, ſemper vidiſſe exequi laudum, allegata nullitate non obſtante, quando fuit in compromiſſo nullitatibus renunciatum, ſicq; in Sacr. Conſil. deciſum teſtatur *Fab. de Anna in addition.* ad citatum ſui *Genitor. ſing. 299. Reg. Rouit. in pragm. 2. num. 14. de arbitr. Ruginell. tract. de appellat. §. 3. c. 3. in princ. Vinc. Mancin. tract. de Iurament. p. 4. effect. 242. n. 3.* vbi dicit, quòd quando partes laudo per Arbitrum ferendo cum iuramento ſtare promiſerunt, & aduerſus illud quacunquè ex cauſa non venire; quamuis laudum nullum cenſeri poſſet, quia tamen in compromiſſi inſtrumento iuratum extitit, quod fuerit laudatum obſeruare, nulloq; pacto contrauenire, ob iuriſiurandi vinculum eſt omninò obſeruandum, nequitq; impugnari, ad quod allegat *Lopez in cap. per veſtras, in fine, num. 30. de donat. inter virum, & vxorem, & Gozad. conſ. 100. num. 17. & 20.*

7 Hæc indubitata concluſio, ratione, & authoritate fundata, nullum poteſt recipere obicem, ex *Minad.* ſententia *deciſ. 19.* de qua memores fuerunt *Reg. Tap. lib. 3. iur. Regni, tit. de arbitr. pragm. 2. num. 5. fol. 25.* & *Conſiliar. Theodorus allegat. 77 num. 9.* dùm dixit, eſſe impediendam laudi exequutionem, illo nullo allegato, non obſtãte, quòd in compromiſſo fuerit nullitatibus renunciatum, quandoquidèm ſi mihi dicere fas eſt, concluſionem hanc, nec ratione, nec authoritate probauit *Minadous*, nàm quãuis *Alex.* allegauerit *conſ. 35. vol. 2.* nullatènus hoc in eo *reſponſo* legitur, & ſi fortè dicemus, corruptè fuiſſe allegatum, cùm de

his

his egerit *Alex conſ.*32. cod. *vol.*2. legatur, quæſo, quia expreſſis verbis noſtrã fundat ſententiam, quo verò ad *Specul.* quem ſimilitèr refert in *tit de Arbitr.* §.1. *verſ. quidèm,* nec etiam hoc dixit, nec per multum, quòd elaboraſſem in illum percunctando, hoc alibi dixiſſe reperi, at ſtando authoritati rei iudicatæ, quam allegat, ſimulq; & rationi, ſuper qua dicit *Reg Tap.* fundari poſſe *Minad.* ſententiam, nimirùm, quia ſententia contra ius litigatoris lata non valet, iuxtà *Ioannis de Arnon.* dictum *ſing.*83. neceſſariò aſſeuerandum eſt, tunc demùm opinionem iſtam procedere poſſe, cùm aduerſus laudum nullitates illæ allegentur, ex quibus
8 verè venit illud nullum declarandum, non obſtante, quòd nullitatibus in compromiſſo ſit renunciatum, & hæ plures à *Doctoribus* fuerunt conſideratæ, ex quibus in caſu, de quo agebatur, nulla extitit ab Aduerſarijs propoſita, & Primò, quotiès nullum allegatur laudum ex Arbitrorum poteſtatis defectu, puta quia ſuper re, & cauſa ſententiarum in compromiſſo non deducta, & incognita, compromiſſi famam excedentes, idemq; vbi Partes compromiſerunt ſuper re, de qua ad eorum libitum diſponere non poſſunt, prout de re feudali, citrà directi Domini conſenſum. Secundò, vbi laudi nullitas allegaretur ex Aduerſarij dolo, quia Arbitros, ſiuè Arbitratores pecunia corrumpit. Tertiò ſi ex laudo perplexitas, & repugnantia oriretur, cùm etiam Legiſlator repugnantem actum in eſſe producere non poſſit, ad *tex. in l. vbi repugnantia, ff. de regul. iur.* Quartò ſi eſset laudum contrà minorem indefenſum prolatum. Quintò, & tandèm, ſi nullitas ex ipſo ſententiæ tenore appareret, & ex iuris errore expreſso, quia forſan euidens enormiſſima concurreret læſio, in his enim dùmtaxàt caſibus, dixerunt *Doctores,* laudi nullitatem allegari poſse, non obſtante, quòd in compromiſso fuerit illis renunciatum, ſic ſanè dixerunt *Ang.* cit. *conſ.*187. *in fine, Io. de Arnon.* à *Reg. Tap.* relatus, *Camill. Borrell. in tract. de compromiſſ.* §.7. *gloſ.*1. *num* 1. *Ruginell.* omninò videndus *loco* ſuprà relato *fol.*191. *Ioſeph Ludou. deciſ. Lucenſ.*27. *Iacob. Cancer. var. reſol. par.*1. *de arbitr. num.*9. *Cæſar Barz. dec.*86. *num.*11.12. & 13. & *deciſ.*112. *num.*4. quas meminit *Reg. Ronit.* loco cit *Iacob. Anton de Maur. alleg.*2. *num.*3. *Gratian. deciſ.*6. *num.*44. & *ſeq.* & nouiſſimè *Flamin. Monach.* ad allegatam *Minad. deciſ.*19. *nu.*3. extrà verò hos caſus, nemo ex noſtris iuriſprudentiæ Profeſsoribus aſserere auſus fuit, poſse de laudi nullitate opponi, vbi in compromiſso pactione fuerit iuri dicendi de nullitate renunciatum, cùmque, vt diximus, ex his iam relatis, in laudo, de quo agimus, nullitas aliqua non eſſet allegata, cùm verè allegari non poterat, remanet vndiq; roborata concluſio per me fundata, vt ſtandum ſit pacto.

9 His ſtãtibus, laudi noſtri exequutionem minus controuerti potuiſſe, dicebam, ſub eo prætextu, quòd ad boni viri arbitrium ſubintrabat reductio, ſiquidèm ſtantibus ampliſſimis clauſulis in compromiſſo adiectis, vt poſſent electi Arbitratores de facto ſecundùm eorum voluntatem arbitrari, & ab vna parte tollere, & alteri dare, tàm in modica, quàm in magna quantitate, reductio hæc ad boni viri arbitrium peti modo aliquo poteſt, ſic ex *Panorm.* ſententia in *c.*1. *nu.*4. per illum *text de his, qui fiunt à prælat. ſinè conſ. Capit.* doctè ſatis, prout de more firmauit *Reg. Ronit.* in relata *pag.*2. *num.*6. vbi ſimilitèr allegat *Dec. in l. captatorias, n.*7. *C. de teſtam. milit.* quo loci dixit, eum, qui liberam habet voluntatem, iniquum æquo præferri poſſe, ſubdit demùm idem *D. Reg. num.*8. quòd licèt clauſula hæc de duplici poſſit intelligi voluntate, de regulata nimirùm, ſecundùm iuris communis diſpoſitionem, de altera verò regulata ſecundùm sẽſualitatis volũtatem, tamèn in dubio dicit, ſemper intelligi debere de hac poſtrema ſenſualitatis, ad quod allegat *Gemin. in can. habeo liberum, nu.*6. *diſt.*16. & his conferunt ſcripta per *Io. Bapt. Peruſ. in tract. de arbitr. lib.*8. *c.*16 dùm dixit, quòd quando in compromiſso eſt actum, vt valeat Arbitrator ius vnius auferre, & alteri dare, Arbitratoris poteſtatẽ omni caſu importare, vt poſſit pronunciando lædere, pro bono pacis, & concordiæ, & *lib.*10. *cap.*14. dicit, quòd quotiès verbum de facto ad cognitiones, & deciſiones cauſarum refertur, poſset tũc Arbitrator ad ſui libitum gratis remittere, & de iure vnius auferre, & alteri dare.

10 Hæc ſcripſi, vt parerem Dominæ Marchioniſſæ Torrecuſii Donnæ Victoriæ Rauaſcheriæ ex Lauaniæ Comitibus, Heroinę præſtantiſſimæ, recolendæ memoriæ, in cuius interitu ſummæ tùm prudentiæ, tùm pietatis exemplar nobis ereptum defleuimus: aſſiduis adeò ſe precibus intentam præbuit, vt nuſquàm inanitèr loqui, ac pia non meditari videretur; rem domeſticam tanto conſilio, & cura geſſit, vt in ea nihil deſideraueris viri; in egenos benigniſſimã ſemper ſe dedit: deniquè fato ceſſit die Lu-

Digitized by Google

næ vigeſima ſeptima Aprilis, hora noctis quarta circitèr, anno MDCXXXVII. annū agens quadrageſimum ſecūdum, quam ſuperſtites excepere Carolus Maria, Hieronymus, Philippus, ac Syluia Maria filii, è nobiliſſima Caracciolorū Proſapia. Primus Dux Sancti Georgii, Ordinis Calatrauæ, atquè acerrimæ indolis miles, cū vix quartum ſuprà decimum ageret annum, patrē inſequens Regiæ militiæ nomen dedit, primò apud Belgas, & Germanos, mox apud Hiſpanos equeſtris exercitus Dux Generalis, vbi florente adhùc æuo, dùm in perduelles Cathalaunios ſumma tùm ſpe, tùm robore inueheretur, tormēti ictu perculſus, immature nimium occubuit, annum agens vigeſimum quintum, iactura ſanè intolerabili, niſi ætatem impleſſet meritis, ac virtute. At verò Hieronymus Ordinis Alcātaræ titulo fratris, ac funeri ſuperſtes, dùm hęc ſcribo, Torrecuſii Marchio, Dux Sancti Georgii, Cāpanię Princeps, Paraledæ Commendatarius, Regis clauis aureę cubicularius, & inter Hiſpaniarum Magnates nulli poſtremus, animo, ac ſtrenuitate, quam hęreditariam veluti hauſerat, cęteris ità antecellit, ac præſtat, vt facem ſolus pręferre inclyti, tùm conſilii videatur, tùm animi; inter recentiores turbas, quas Plebs Neapolitana ſeditiosè excitauerat, Regias partes, vt par erat, tutatus ſēper eſt acerrimè, ac tantę ſe prętulit virtutis, ac roboris ducē, vt inter primos in eam Vrbis partē, quam proterua Plebs occuparat, fortiſſimèq; tuebatur, audactèr ſe, ſuoſquè inmitteret, & Caſtrum, quod Capuanum vocāt primus itidem in Regiam iuriſdictionem redegit, die mihi, huicquè pręclariſſimę Ciuitati ſummę letitię ſexta Aprilis inſtantis anni MDCXLVIII. Philippum adoleſcentulum immaturū æuo inter Equites Hieroſolymitanos adſcriptum mors abripuit, fato nimis properato, annum agentem decimum octauum. Syluia Maria hodiè Sācti Marci Marchioniſſa matrē pręſtātiſſimam non tàm ore refert, quàm conſilio, ac virtute, è qua hauſiſſe non tàm ſanguinē viſa eſt, quàm prudentiam, viuat diù fęlicitèr. At ſilentio pretereundum haud duxerim horum Dominorum inuictum Ducem, & parētem Carolum Andream Caracciolum, Torrecuſij Marchionem, qui ſuprà triginta fęlicitèr, ac ſtrenuè peractis annis, quibus pro Rege vbiquè militauerat, inter Hiſpaniarum Magnates adſcriptus, ſupremi Ordinis Conſiliarius, quem Status vocant, creatus, ac denique in Cathalaunios, & Luſitanos perduelles Capitanei generalis dignitate condecoratus, demùm in patriam non tàm annis, quàm victorijs grauis reuerſus eſt, vbi dùm degeret, cū à Gallis Coſſa, ſeu Orbitellum longa, ac valida obſidione premeretur, dies inter, quos vocant caniculares Regis commodo vitam deuouens libentiſſimè illuc cum exercitu Imperator tàm fęlicitèr ſe contulit, vt in turpiſſimam fugam Gallū militem quātocyus verterit; mox in Vrbem hanc Regiam reuerſus, concepto, qui latuerat, morbo apertiùs correptus, quā auſpicatiſſimè occubuit die Dominica quinta Auguſti, hora vigeſima ſecūda circitèr, anno MDCXLVI. annū agēs ſexageſimū tertiū, proh dolor!

SVMMARIVM.

1 *Legato facto Eccleſiæ pro miſſis celebrandis, ad quem nàm ſpectet ius illud conſequendi.*

2 *Teſtator ſi ordinauerit, celebrari quotidiè in tali Eccleſia Miſſæ ſacrificium pro eius anima, et vt teneatur hæres facere aſſignamentum certi corporis pro eleemoſyna, ad quē nàm ſpectet ius eligendi Sacerdotem, & num. 3. 4. 7. 8. 9. & 11.*

5 *Capellani electio pro Miſſis celebrandis eſt de præcipuis iuribus adminiſtratoris.*

6 *Laici an ſint capaces iuris eligendi Capellanum pro miſſis celebrandis, & num. 7.*

10 *Teſti deponenti de proprio iudicio nulla fides adhibenda.*

ARGVMENTVM.

Agitur de legato facto certæ Eccleſiæ pro miſſis quotidiè celebrādis, & quòd pro eleemoſyna teneatur hæres aſſignare ſortem, cuius fructus Sacerdoti celebranti perſolui debeant, facta hac aſſignatione, ad quem nàm Sacerdotis electio ſpectare debeat, an ad ipſum hæredem, vel potiùs ad Rectorem Eccleſiæ pro tempore, & de alijs; vbi *deciſio Sac. Rot. Rom.*

CAP.

CAP. CXX.

1 LEgato facto alicui Ec-
cleſiæ certę pecuniarū
quantitatis pro miſsis
celebrandis, cùm fuiſ-
ſet dubitatum, ad quē
nàm ius illud exigendi
ſpectaret,an ad Eccle-
ſiam,ſeù eius Oecono-
mos, an verò ad Sacerdotem eiuſdem Ec-
cleſiæ Rectorem,ex pluribus reſoluit *Ricc.
deciſ.*210.*par.*4. ad Rectorem ſpectare, cū
legatum pro miſſis celebrandis ſemper fa-
ctum cenſeatur contemplatione perſonæ
Sacerdotis,qui miſſas celebrare debet; cō-
trarium tamèn videtur firmaſſe *Imol. in
cap.officij,num.26.extrà de teſtam.* quem ſe-
quuta eſt *Rot.deciſ.*1149.*num.* 7. pœnès *D.
Seraph.* vbi quòd in dubio Eccleſiæ intuitu
factum videtur,non autem perſonæ parti-
culari,quæ miſſam celebret, vel celebrare
faciat,idemquè *Petr.de Vbald.in tract.de ca-
non.portio.cap.7 num.*57.

2 Sed quicquid ſit de hoc,quæritur elegā-
tèr,ſi fuerit per teſtatorem ordinatum, vt
in tali Eccleſia quotidiè pro eius anima
miſſæ ſacrificium celebraretur,& pro elee-
moſyna,vt teneatur hæres,quem inſtituit
aſſignare ſortem, cuius fructus Sacerdoti
miſſam celebranti perſolui debeant, facta
hac aſſignatione,ad quem nàm Sacerdotis
electio ſpectare debeat,an ad ipſum hære-
dem,vel potiùs ad Rectorem Eccleſiæ pro
tempore? & ad iſtum ſpectare elegātiſſimè
reſoluit *Rota* in vna *Lucana legati* ſub *die 6.
Iunij* 1644.coràm Reuerendiſſimo D. *Pen-
tingero*, & p hæc verba adhùc nō impreſſā.

Luna 5. Iunij 1644.

3 Io Petrus de Comitibus legatū pro miſ-
ſa in Eccleſia S. Chryſtophori pro eius
anima quotidiè,& quatènus ibi nō poſ-
ſit,in Eccleſia S.Iuſtinæ Lucæ celebranda
reliquit, mandans,per hæredem ſuum ad
officium abundantiæ ſcuta 1200. deferri,
cuius fructus Sacerdoti miſſas celebranti,
mediāte fide dictæ Eccleſiæ Rectoris,per-
ſolui deberent,ac contentione inter hære-
dem,& præfatæ Eccleſiæ Rectorem orta,
ad quem ipſorum Sacerdotis electio ſpe-
ctet,dubio propoſito,Domini reſoluerunt,
electionem ad Rectorem Eccleſię S.Chry-
ſtophori pro tempore ſpectare, ea ratione,
quia cùm agatur de ſimplici l[illegible] miſſæ,
Eccleſiæ relicto,pro celebra[illegible]

nullum videtur,cōpetere poſſe ius hęredi.
4 Sed eidem Eccleſiæ, cuius cōtemplatio-
ne,vt in ea miſſæ celebrentur, legatum fa-
ctum eſt,vt voluit *Imol.in cap.officij, nu.* 26.
*de teſtam.*vt tradit *Felin.conſ.*45.*nu.* 6. & fir-
mauit *Rot.*coràm *Seraph. deciſ.* 652. *& dec.*
1149.*num.*7.hìc enim non agitur de iure
aliquo patronatus,nec de deputatione ali-
cuius Capellani certi,& perpetui,quo caſu
ius nominandi tāquàm illi annexum, dùm
de eo particularitèr non fuit diſpoſitum,
cenſeri debet ad fauorem hæredis diſpoſi-
tum,per *tex.in cap.nobis,de iurepat.*in quo
ſenſu loquitur *deciſ. Romana iur. nominandi*
10.*Febr.*1640.coràm *R.P.D.*meo Royas cū
aliis per Informantes contrà Rectorem
pro hærede allegatis, quæ huic caſui, vbi
Capellanus non eſt certus,& perpetuus,nō
rectè applicantur,& hanc fuiſſe mentem
teſtatoris,docent illa teſtamenti verba, *&
in tutto queſto laſcia eſſecutore di queſta ſua
volontà li Signori Rettori*,&c.quæ tanquàm
vniuerſalia excludere, & prohibere ſolent
quamcunquè detractionem. Maximè quā-
do ſunt directa in Executores, qui habent
facultatem eligendi,ſeù nominādi, in quā
causā bona à teſtatore,pro anima relicta,
conuerti debeant, vt conſuluit *Abb.conſ.*
11.*nu.*3 *par.* 2.accedit etiam,quòd electio,
5 ſeù deputatio Capellani eſt de præcipuis
iuribus adminiſtratoris, vt firmauit *Rota
d.deciſ.*264.*par.*2. *diuer.* & coràm Reueren-
diſſimo *Vrgellen deciſ.*454.*num.* 3. vndè cū
teſtator totam curā circa huius legati exe-
cutionem ab hærede ademerit, & in Re-
ctores dictæ Eccleſiæ tranſtulerit,ac potiſ-
ſima pars executionis in electione Sacer-
dotis conſiſtat,conſequentèr hæc quoquè
eorum fidei cenſetur commiſſa, iuxtà *tex.
in l.alio,ff.de alim. & cib leg* & in *§.ſi quis au-
tem pro redemptione,in auth. de Eccleſ. tit. &
ibi gloſ.in verb.compleri, gloſ. in cap. Religio-
ſus, in verb.mortuo*, vbi notant *Doct. de te-
ſtam.in 6.*& in ſpecie tradit *Ioan.de Anan.
conſ.*86.incip.*pro expeditione,num.*1.*Cephal.
conſ.*628.*num.*11 *& ſeq.Simon de Præt. de
interpr.vlt.volunt.fol.*489. *num.* 70. *Gratian.
diſcept.*220.*num.* 1. Immò hoc rationi ma-
ximè congruit,& magis conuenit hoc mi-
niſterium qualitati Rectoris, ſub cuius di-
rectione Sacerdos electus miſſas celebra-
re debet,quàm hęredi,ità ut teſtator in hoc
exercitio Rectorem meritò prætulerit, vt
probat *Curt.iun.conſ.*305.*num.*23. *& ſeq.*
6 Non obſtat,quòd laici non ſint incapa-
ces huius iuris eligendi,ſecundùm *Feder. de
Sen.conſ.*45.*num.*1. *verſ. item ſuper eo, quod*

quæritur, *Lambert.de iur.patr.lib.2.par.1.q.5. art.5.num.5.& par.7.art.6.num.3.verſ. ſi verò*. Vndè dicendum ſit, hoc ius tranſire in hæredem cum vniuerſitate bonorum, ſecũdùm *Abb.in cap.cùm ſeculum,de iurepatron. Lambert.de iurepatron.par.2.lib.1.q.1.ar.15. Vgolin.de poteſt.Epiſc.cap.5.num.6.*cum aliis per Informantes pro hærede allegatis.

7 Quia huiuſmodi authoritates, & rationes non procedunt, quando conſtat, aliam fuiſſe teſtatoris voluntatem, quæ ex modo deputationis Executoris perpetui, & verbis teſtamenti dignoſcitur; tunc enim voluntas teſtatoris præ cæteris attēdi debet, *l.ille,aut ille,ff.de leg.3.Seraph.deciſ.762.n.1. Rot.in d. Romana iuris nominandi* 10. *Febr.* 1640.coràm *R.P.D.* meo *Royas*. Et ſumus extrà omnem difficultatem, quia pertinētia nominationis non ſolùm prouenit ex officio executionis, ſed ex natura legati, in quibus terminis nemo ex allegatis cōtradicit, immò quòd Rector, ſeu Executor poſſit nominare Sacerdotem alienigenum, tradit *Franc.Capr. tract. de exec. & commiſſ. teſtam.lib.2.cap.19.num.11.*

8 Nec refert, quòd accepto hoc intellectu, fraus fieri poſſit voluntati teſtatoris, dùm legatum pinguius ius Sacerdoti celebranti redderet, quā aliàs pro celebratione miſſarũ erogare ſolet, quia vltrà, quòd nemo de hoc conqueri poteſt, dùm ſic iuſſit teſtator, omnes fructus pecuniæ depoſitæ ſolui Sacerdoti celebranti, ſaltem dùm non mãdauit, vt pecuniæ, quæ ſuperſunt in aliam cauſam conuertantur, cenſetur voluiſſe, illas in ſuffragium animæ ſuæ cedere Eccleſię, iuxtà diſtinctionem *Bald.in l.ſi quis,num.* 11.*C.de Epiſc & cler.*& ferè in ſimilibus terminis tradit *Genuenſ.in practic.Eccl q.*526.

9 Et parum facit obiectum, quòd ſequeretur inconueniens, ſi Rector, retento hoc ſenſu per ſe ipſum miſſas celebraret, & fructus pecuniæ conſequeretur, quia ſi in iure non prohibetur, nullum ſequitur abſurdũ, cùm anima teſtatoris æquè ſubleuetur per ſacrificiũ Rectoris, quàm alterius Capellani, & quemadmodùm hæres, ſi ad ipſum deputatio ſpectaret, poſſet deputare Rectorem, ità Rector, huiuſmodi facultatem diſtribuendi habens, pro celebratione miſſarum ſe ipſum deputare poteſt, ex allegatis per *Mart.reſp* 18.*num.*22.*lib.*2.*Peralt.in repet.l.vnum ex familia, num.* 27.*ff. de leg.* 2. *M.Anton de Amat.deciſ.Ferrar.*78.*num.* 37. *&* 38.*Viu.deciſ.*305.*Flau.Amendol. in addit. ad deciſ. Franc.*484. *num.* 4. ſecundùm impreſſionem Taurinen.

10 Nec contrarium ſuadet depoſitio Sacerdotis in *ſummario hæredis,num.* 3. qui teſtamentum ſcripſit, & notam habuit intētionem teſtatoris, quòd noluerit, Rectores habere hanc nominationem, ſed ſuos hæredes, &c. quia legenti totum huius teſtis examen patet, ipſum potiùs deponere de proprio ſuo iudicio, & credulitate, vndè fides illi adhiberi non debet, *Greg. dec.*190. *num.*2.*Ruin.conſ.*12.*num.*45.*lib.* 5. nec rationes per eum allatæ concludunt, etiam ſi ipſe ſcripſerit teſtimonium, vt in fortioribus de Notario dixerunt *Angel. in l. Imperator,num.*1.*in fin.ff.de ſtat.bom.*vbi cæteri *Scrib.*etiam ſequuntur *Rimin.iun.conſ.*610. *num.*54.*Iacob.Ferrett.conſ.*113.*num.*15. *Peregr.deciſ.*112.*num.*5.*& ſeq.*bon.mem. *Coccin.deciſ.*24.*num.*7.*&* 8.

11 Itaquè Domini, ius nominãdi Sacerdotem, non ad hæredem, ſed Rectorem pro tempore Eccleſiæ S.Chryſtophori ſpectare cenſuerunt, vtraquè parte informante.

SVMMARIVM.

1 *Facti ſpecies enarratur.*

2 *Tutelæ excuſatio an legati priuationem inducat,& num.* 3.*&* 4.*& quid quando excuſatio prouenit ex legitima cauſa,nu.*5.

6 *Legatum annuæ quantitatis pendente ſolutione ſortis an peti poſſit à die mortis, vel potiùs à die petitionis debeatur,& n.*7.*&* 9.

8 *Intereſſe legati an à die mortis, vel petitionis debeatur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an legatum relictum filijs Petri, qui in eodem teſtamento relictus fuit tutor filiorum legantis, poſſit de iure peti, ſi Petrus ipſe tutelæ onus ſubire recuſauit. Inſupèr an vſuræ quãtitatis legatæ à teſtatore taxatæ, vt ab hærede præſtentur, quoùſq; legatum fuerit ſolutũ, debeãtur à die mortis teſtatoris, vel potiùs à die petitionis, &c.

CAP.

Digitized by Google

CAP. CXXI.

1 LEgatum, his verbis à patruo duabus eius neptibus factum proponebatur, *Itē in ſegno de amoreuolezza laſcio alla Signora D. Maria mia cariſſima nipote, & alla Signora D. Felice ſimilmente mia cariſſima nipote, figlie del Sig. Gio. Battiſta mio fratello docati mille per ciaſchuna, quali ſe li debbiano pagare quādocunquè alli miei heredi parerà, & piacerà, & interim, & inſino all'effettiuo pagamento di eſſi ſe li diano docati cinquanta per ciaſchuna per ragione de intereſſe à cinque per cento ogni anno, terza, per terza.*

Legatariæ cùm poſt quinque annorum ſpatium annuos ducatos quinquaginta pro ipſarum qualibet à die mortis teſtatoris à ſcripto hærede petijſſent, fuit de duobus dubitatum, & primò, an legatum prædictum de iure peti poſſet, ex quo Ioannes Baptiſta legatariarum pater cùm tutor filiorum teſtatoris, ipſiuſquè nepotum relictus eſſet, tutelam aſſumere recuſauit, quā quidèm recuſationem, dicebatur, de iure relicti priuationem operari.

Secundò, quando hoc legatum de iure peti poſſet, an annua illa quinquaginta in cauſam intereſſe relicta, à die mortis teſtatoris deberentur, vel potiùs à die petitionis, ſiuè litis conteſtatæ; dùm in ſoluendo hæredum mora conſiderari non poteſt.

2 Ego de his conſultus ad primum reſpōdi, legatum omninò deberi, nec tutelæ excuſationem relicti priuationem inducere; probatur, nàm quamuis in iure ſinè cōtrouerſia procedat, vt qui in teſtamento datus eſt tutor, amittat legatum ſibi à teſtatore factum, ſi tutelæ onus ſubire recuſat, vt nimis clarè habetur in *l. Neſennius 35. ff. de excuſat. tutor.* & in *l. poſt legatum, §. amittere, ff. de his, quibus vt indignis,* & in ſpecie, quòd hoc procedat, adhùc ſi filijs ipſius relicti tutoris legatum factum eſſet, vt habetur in *l. qui tutelam 28. ff. de teſtament. tutel.* attamen pro eo, quod ad caſum propoſitum pertinet, triplici ex cauſa tutelæ excuſatio relicti priuationem non induxit, primò reſpectu ipſarum teſtatoris neptum, quibus legatum factum fuit, nàm attenta litera *tex. in d. l. qui tutelam,* concluſio ex allegatis iuribus deſumpta procedit, quando patris contemplatione legatum relictum eſſet, ſecus ſi propria, ibi in d. *tex. modò ſi legata filij, non affectione propria, ſed in honorem patris meruerunt:* quòd autem in caſu, de quo agebatur, non patris; ſed filiarum affectione legatum fuerit relictum, ſatis conſtat ex verbis factæ diſpoſitionis, dùm teſtator dixit, legatum facere in ſignum affectionis, quam ergà dictas eius neptes gerebat, illas ſibi cariſſimas vocans.

3 Secundò, quando patris contemplatione, & affectione, inmò ſi ipſimet patri legatum factum eſſet, concluſio ſuprà firmata limitatur cōmunitèr, cùm teſtator aliàs fuiſſet relicturus, vt quia ille, quem in tutorem elegit, eſſet ipſius legantis ſanguine coniunctus, prout in caſu noſtro, & ità iura ſuprà allegata, ac *tex. in §. his omnibus, Auth. de hæred. & falcid.* interpretati ſunt *Bal. conſ. 356. col. 1. verſ. ſecundo caſu, lib. 4. Ang. conſ. 166. Pariſ. conſ. 84. num. 27. & conſ. 87. num. 21. lib. 1. Couar. in cap. Ioannes, num. 3. de teſtament. Spino* in ſuo *ſpec. teſtam. gloſ. 29. nu. 26. Gutier.* omninò videndus in *tract. de tutelis, & curis, cap. 22. nu. 12. Menoch. de præſumptio. lib. 4. præſumptio. 124. num. 5. Galter. in prax. tutelar. par. 1. rubr. & vel ſe à tutela excuſet, num. 35 verſ. limita tertiò,* qui omnes ad hàc limitationem probandam allegant *tex. in l. tutor 31. §. 1. ff.* cit. *tit. de excuſat. tutor.*

4 Et quamuis non deſint *Doctores*, qui attenta diſpoſitione nouiſſimi iuris *Auth. in d. §. his omnibus* tenuerint, vt nullatènus debeatur legatū, dùm legatarius tutelæ onus ſubire recuſauit, ſiuè teſtator aliàs fuiſſet relicturus, vti ſanguine coniunctus, ſiuè nō, vt videre eſt pœnès citatos per *Menoch. loco* ſuprà relato *num. 7.* attamen, quòd ſententia modò per nos firmata ſit verior, & receptior, nullo pacto dubitari poteſt; etenim in *d. §. his omnibus* nullibi legimus id, ad quod *tex.* ille allegatur, ſed tantùm *ibi* habetur, vt honoratus commodo hæreditario priuetur, ſi teſtatori fuerit inobediēs, vndè ex noſtro capite non eſt iuri nouiſſimo addendum illud, quod *ibi* non legimus, ſicquè per *Bononienſe Collegium* fuiſſe tentum, teſtatur *Salycet. in l. fin.* intrà *nu. 6. verſ. hodiè verò, C. de fideicommiſs.* & quòd ab hac opinione, nequè in iudicando, nequè conſulendo ſit recedendum, admonet *Ant. Piag de tutore, & curatore, quæſt. 10. num. 3.* & 4. quem citat, & ſequitur *Gutierr. loco* cit. per totum *num. 14.* id, quod in caſu noſtro eo fortiùs ſine controuerſia procedere dicebam, cùm vt ſit locus priuationi legati, requiratur, vt ille, qui tutor eſt relictus, ſit monitus, & interpellatus ad onus tutelæ ſubeundum, iuxtà *tex. in auth. hoc amplius,*

C.de fideicomm. quod in caſu, de quo agebatur, deficiebat omninò, probant hoc *Alex. in l.ſi legatarius, in fin.C.de legat is,* & *Menoch. loco* cit.*num.*8.

5 Tertiò, ex alio legatum deberi affirmaui, cùm excuſatio à tutela proceſſerit ex cauſa; in facto enim demonſtrabatur, Ioãnem Baptiſtam tutorem relictum, à Cæſare eius patruo prohibitionem accepiſſe, nè aliorum tutelam, etiam conſanguineorum aſſumere auderet, & ſi ſecus, fore priuandũ ſucceſſione bonorum, ad quã illum admiſerat, & ſic excuſatio proceſſit ex hac cauſa, qua exiſtente, & per Magnam Curiam admiſſa, legatum debetur, etiam ſi extraneo relictum eſſet, quia adhùc ſi voluiſſet tutelam aſſumere, non potuiſſet, ità ex *tex. in l.ab adminiſtratione, C. de legatis* ſcripſerunt *Ang.* cit.*conſ.*166.*Gutierr.loco* cit.*num.*10.vbi alios refert, *Menoch.* ſimilitèr *loco* relato, *num.*12.& *Galter.* vbi ſuprà, *verſ. limita ſecundò*, conſiderabatur etiam alia excuſationis cauſa, nimirùm decrepitæ ætatis ipſius tutoris relicti, quæ legitima dicitur, vt quis ab onere tutelæ ſe excuſare poſſit, vt diſponit *Imperator in §.item maior, Inſtit.de excuſ.tut.* Hæc pro reſolutione primi dubij.

6 Ad ſecundum, in quo fuit dubitatum, an quinquaginta illa annua in cauſam intereſſe relicta poſſint à legatariis peti à die mortis teſtatoris, vel potiùs à die petitionis, iuxtà *tex.in l.*1.*& fin.C.de vſur.& fructibus legatis*, cùm ante petitionem nulla hæredum mora in ſoluendo conſiderari poſſit, & peti poſſe à die mortis teſtatoris, teneo indubitantèr, ad quod de iure probandum, ſciendum eſt primò, teſtatorem in legato, de quo agimus, vſum fuiſſe eiſdem verbis, quibus vſus fuit *Vlpianus in l.*3.*§.fin. ff.de annuis legat.* vbi ſic legitur. *Si cui certa quantitas legetur, & quòad præſtetur, in ſingulos annos certum aliquid, veluti vſuras iuſſerit teſtator præſtari, legatum valet, etc.* huius *tex.* tenore attento, extitit magna controuerſia inter *DD.* an illius diſpoſitio ſit hodiè à nobis recipienda, cùm ex hoc *tex.* vſurę per ius canonicum prohibitæ permittantur, ſunt enim, qui exiſtimarunt, nullo pacto legatario licere annua illa legata, donec hęres ſortem ſoluerit, exigere, nàm aliàs vſura committeretur, & hi ſunt *Aret.conſ.*151. *Barbat.conſ.*66.*lib.*2.*Iaſ. in l. cunctos populos, in prima lect.num.* 60.*C.de ſumm.Trinit.& fide cathol.Cagnol.*& alii, quos refert *Menoch. conſ.*441.*num.* 20.*lib.*5.quo loci in hoc articulo tres *Doctorum* ſententias recitat: è cõ-

7 tra verò, quòd quando annuum illud in cauſam intereſſe relictum legitimum vſurarum modum non excedit, iuxtà litera m *tex. in d. §.fin.* quòd iure permittente exigi poſſit, donec hæres ſortem non ſoluerit, ſcripſerunt *Bar. Bal. Rip.*& alij, quos refert, & ſequitur *Couar. variar. reſol. lib.*3.*cap.fin. num.*9.*Alciat.lib.*5.*paradox.cap.vlt.Felician. de cenſibus lib.*2.*cap.*5.*num.*3.*Peregr.de fideicomm.art.*11.*num.*78.*Roder.de annuis reddit. lib.*3.*quæſt.* 6.*nu.*8.& alij relati per *Menoch. loco* cit.*n.*10.*verſ.prima fuit eorum,&c.* principalis ratio, quæ ab his *Doctoribus* aſſignatur, ea eſt, cùm legatum ſit alternatiuum; hæredique debitori data fuit electio ſoluendi quantitatem legatam, vel annuam vſuram, ſicquè legatarius, qui dicitur creditor, nullo pacto poteſt ſummam principalem legatam petere, ergò nõ eſt vſura, cùm in legato alternatiuo, probãt *Doctores* prædicti, vſura conſiderari non poſſit; hoc poſito dico Ego, ſi legatum eſt alternatiuum, de quo verè dubitari non poteſt, in alternatiuis duo ſunt in obligatione, *l. illud, aut illud*, vbi *gloſ.ff.de conſtit. pecun.gloſ.in l. ſi duo* 128.*in verb. quia, ff. de verb.obligat.Bar.in l.* 1.*ff. de reb. dub.* ſicquè in caſu noſtro tàm quantitas ducatorum biſmille legatorum, quàm annua centum in cauſam intereſſe relicta, in obligatione continentur: ſi vtrũquè diſtinctè in obligatione continetur, ſequitur certè dicẽdum, vt legatum reſpectu intereſſe dicatur omninò annuum, quod cũ petatur, vt ſors in obligatione contenta à die mortis teſtatoris debetur, non autem à die petitionis, prout eſt *tex.* ad literam in *l. nec ſemel, ff.quando dies legat.cedat*, ſecundũ cuius diſpoſitionem in vna facti contingẽtia Sacrum Conſilium iudicaſſe teſtatur *Dom. de Franch. deciſ.*634.de qua memores fuerunt *Molfeſ ad Conſuet. Neap. par.*4.*quæſt.* 3.*num.*14.*Reg.Rouit.deciſ.*90.*nu.*1. *Ego* ipſe *lib.*1.*cap.*200.*num.*3.

8 Non obſtat *tex.in l.*1.*& vlt.C. de vſur.& fructibus legat.* vbi intereſſe legati non niſi à die petitionis, ſiuè litis cõteſtatæ debetur, nàm procedit in illo intereſſe, quod petitur vti acceſſorium ad ſortem, & quod venit à Iudice liquidãdum, nec aliqua actione debetur, ſed Iudicis officio dumtaxàt, vt dixerunt communitèr *DD.ibi*; ſecus autẽ

9 in caſu propoſito, in quo intereſſe annuum petitur ut ſors, & illa actione, qua petitur legatum, de quo in §. 1. *Inſtit.de legat.* nec venit à Iudice liquidandum, cùm ſit iam à teſtatore liquidatum: & nè mea hæc ſententia indiuiduali authoritate deſtituta videatur, ſicquè, vt quando vſurę rei legatę à te-

ſtatore

ſtatore taxatę fuerũt, debeãtur à die mortis, non autem petitionis, ſiuè litis conteſtatæ; dico affirmaſſe *Ant Fabr. diff.* 1. *C. de vſur. & fruct. legat.* vbi vulgarem illam firmando concluſionem, quæ deſumitur ex d. *l.* 1. *& fin.* vt vſurę, & fructus legatorum nõ niſi à die petitionis peti poſſint, eam limitat, niſi ipſi quoquè fructus, ſiuè vſurę in legato ſint, & in *allegat. ibidem num.* 6. ſubdit notabile dictum, nimirùm, aliud eſſe quærere de fructibus, & vſuris legatis, & aliud de fructibus, & vſuris legatorum, idẽquè affirmat in *diff.* 12. eod. *tit.* quo loci enumerando caſus, in quibus legatorum fructus, & vſurę à die mortis teſtatoris debeãtur, ſic loquitur in *principio. Excipiẽdi tamen ſunt caſus illi, in quibus iàm dictũ eſt in ſuperioribus, ideſt ſi fructus ipſi, aut vſuræ legatæ in legato ſint,* &c. ſequitur *Riccius collect.* 589. Vndè, &c.

SVMMARIVM.

1 *Legatum omnium librorum alicui factum an comprehendat libros, quos teſtator poſt conditum teſtamentum acquiſiuit, & nu* 2. *&* 9. *& quid ſi eſſet factum coniunctæ perſonæ, num.* 17.

3 *Legatum factum amico de eo, quod Titius teſtatori debet, an comprehendat illud, quod Titius debebat in diem, vel ſub conditione.*

4 *Legatum factum à creditore debitori ſuo de omni eo, quod debet, an comprehendat debitum illud, quod teſtator ab eodem acquiſiuit poſt teſtamentum.*

5 *Legatum argenti an comprehendat argentum poſt teſtamentum quæſitum.*

6 *Legatum pecuniæ in Banco repoſitæ an comprehendat pecuniam ibi repoſitam poſt teſtamentum.*

7 *Legatum factũ à viro vxori omnium bonorum mobilium an includat mobilia poſteà acquiſita, & num.* 10. 11. *&* 15.

8 *Legatum factum tertiæ partis omnium bonorũ an includat bona poſteà quæſita.*

12 *Prohibitio teſtatoris de non alienando bona extrà familiam an comprehendat bona, quæ teſtator poſt teſtamentum quæſiuit.*

13 *Legatum certarum rerum an comprehendat, niſi res, quæ teſtamenti tempore extabant.*

14 *Legatum vniuerſale omnium bonorum indefinitè an comprehendat bona poſt teſtamẽtum quæſita.*

16 *Legatum vſusfructus locorum montium an includat loca montium poſteà quæſita.*

18 *Legatum factum earum rerum, quæ vſu conſumuntur, ſi teſtator eas conſumpſit, & alias acquiſierit, an ſuper illis verificetur.*

19 *Legatum factum de certa re loco pio an fauore piæ cauſæ comprehendat augmentum factum per teſtatorem ſuper illa re.*

20 *Legatum factum rei, quæ recipit augmentum, & diminutionem an includat, quod poſt teſtamentum acquiſitum eſt.*

21 *Legatum factum bonorum ſtabilium an comprehẽdat bona illa acquiſita per teſtatorem poſt teſtamentum cum ea pecunia, quæ teſtamenti tempore habebat promptam pro emẽdis ſtabilibus.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an legatum earum rerũ, quæ in pondere, numero, & menſura conſiſtunt, comprehendat augmentum ſuper eiſdem rebus poſt teſtamentum à teſtatore factum, & de pluribus notabilibus ad materiam pertinentibus.

CAP. CXXII.

1 Legatum his, quæ ſequuntur verbis à Domino D. Ioſepho Minadoi huius maioris Eccleſiæ Neapol.tanę Canonico Illuſtriſſimo olim Polignanenſi Antiſtiti, nunc digniſſimo Surrẽtino Archiepiſcopo factum proponitur. *Item laſcio à Monſignor Illuſtriſſimo Don Antonio del Pezzo Veſcouo di Polignano tutti li miei libri, in ſegno ſolo, che in queſto eſtremo mi racordo di lui, qual tanto teneramente hò amato in vita.*

Dubitatur, cùm præfatus teſtator poſt conditum teſtamentum per aliquos annos ſuperuixerit, multoſq; emerit libros, an in legato prædicto comprehendantur, non ſolùm libri, quos teſtamenti tempore habebat, ſed etiam illi, quos demùm de nouo acquiſiuit?

2 Reſpondi, libros poſt teſtamentum conditum acquiſitos in legato prædicto non eſſe comprehenſos, ſicq; hæredem ad illos legatario præſtandos cogi non poſſe, ſed tantùm, quos teſtamenti tempore legans habebat, probatur primò ex celebri *l. C. re-*

ſponſo

ſponſo in *l. ſi ità ſcripſiſſet 47. ff. de legat. 2.*
3 vbi habetur, quod ſi quis amico ſuo legauerit, quicquid Titius ei debet, illud dumtaxat legato contineri, quod Titius teſtamenti tempore purè debebat, adeò, quòd ſi poſt teſtamentum aliquid aliud Titium debere conſtiterit, vel etiam ſi teſtamẽti tempore debebatur, non tamen purè, ſed in diem, vel ſub conditione, in legato non cõtinetur.

4 Secundò probatur ex *text. in l. Aurelius 29. §. teſtamento, il primo, ff. de liberat. legat.* vbi *Sceuola* reſpondet, quòd ſi creditor debitoribus ſuis, quod debent legauerit, non cenſentur debitores liberati à debitis poſt teſtamentum contractis, id, quod benè obſeruauit *D. Card. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 3. tit. 11. num. 5.*

5 Tertiò ſtrictius, & indiuiduè iter hoc probatur in *l. ſi ità legatum 8.* & in *l. fin. ff. de aur. & argent. leg.* vbi deciditur, quòd ſi ego amico meo argentum meum legauero, illud ſolum argẽtum legatum dicitur, quod teſtamenti tempore habebam, non autem, quod poſt teſtamentum acquiſiui, ratio eſt in promptu, quia regulariter quando quis diſponit, non poteſt cogitare, vt in diſpoſitione comprehẽdatur, niſi id, quod habet, tenet, & poſſidet de præſenti; non autem id, quod adhùc non acquiſiuit, & ſic quod in eſſe nõ eſt, quibus quidèm ſanctionibus attentis, ità nonnullos iuris Interpretes in ſimilibus, & longè maioribus factorum cõtingentijs reſpondiſse comperii, & præ cęteros hi ſunt

6 Paul. de Caſtr. in *l. cùm ſtipulamur num. 3. ff. de verb. obligation.* vbi cùm quidam Hoſpitali legaſset quicquid de ſuis pecunijs, ſolutis debitis remaneret in Monte Florẽtiæ, & tempore teſtamenti reſtabant mille, ac poſteà per teſtatorem fuerunt in monte illo alia duo mille repoſita, conſuluit *Paul. de Caſtr.* mille ſolùm Hoſpitali deberi, quia ſatis eſt, quòd legatum aliquid operetur, & valeat pro quantitate, quæ reperiebatur teſtamenti tempore, ſubdẽs ità Florentiæ iudicatum, id, quod placuit *Alex.* in eadem *l. cùm ſtipulamur*, & *Felin. in cap. ad hæc, col. 2. verſ. & iſta important, extrà de reſcript. Card. Mant, loco* cit. *num. 6. Menoch. de præſumption. lib 4. præſumpt. 127. num. 12.*

7 Fulgoſ. *conſ. 100.* vbi conſuluit in legato à viro facto vxori omnium, & ſingulorum bonorum mobilium, non includi ea, quæ poſt teſtamentum acquiſita fuerunt.

8 Alex. *conſ. 171. num. 1. & ſeq. lib. 6.* vbi cùm teſtator reliquiſset amico tertiam partem omnium ipſius teſtatoris bonorum, conſuluit, legatarium conſequi non poſſe, niſi tertiam partem bonorum exiſtẽtium tempore teſtamenti, non autem mortis.

9 Ludouic. Rom. indiuidualitèr de legato librorum, immò in caſu fortiori noſtro *ſingul. 503.* vbi quærit, si quis teſtamentum condens libros ſuos alicui legauerit, & demùm alios emerit libros, aliudq; condiderit teſtamentum, primum reuocans, ſed legatum librorum confirmans, an in legato librorum contineantur, non ſolùm libri, quos teſtator habebat tempore primi teſtamenti, ſed etiam illi, quos demùm emit, & quos tempore ſecundi teſtamenti habebat, reſpondit, illos tantùm libros legato contineri, quos teſtator tempore conditi primi teſtamenti habebat, ſubdens, de hoc eſſe caſum ſingularem in cit. *l. Aurelius, §. teſtamento, ff. de liberat. leg.* iſtudq; dictum amplexi ſunt *Curt. iun. conſ. 277. num. 6. Iacob. Menoch. de præſumption. lib. 4. præſumpt. 127. nu. 16. & 17.* & nouiſſimè *D. Conſiliar. Arias var. reſol. lib. 3. c. 11. num. 10.*

10 Marianus Soc. in *conſ. 99. lib. 3.* vbi in legato facto à viro vxori vſusfructus, ac totius commodi, & vtilitatis ſuę habitationis vnà cum omnibus, & quibuſcunquè bonis mobilibus, & ſuppellectilibus, & maſſaritijs quibuſcunquè, nec non & beſtijs, ac animalibus quibuſcunquè, ad ipſum teſtatorem quomodolibet ſpectantibus, & pertinentibus, conſuluit *Socin.* in legato prædicto nõ contineri bona illa mobilia, quæ poſt conditum teſtamentum vir legans acquiſiuit.

11 Michael Craſſ. *recept. ſentent. in §. legatum, quæſt. 29.* vbi probauit, in legato vſusfructus omnium bonorum non cõprehendi vſumfructum illorum bonorum poſt teſtamentum acquiſitorum.

12 Petr. Garz. à Toleto *dec. 24.* vbi deciſum refert, prohibitionem factam à teſtatore inter hæredes de non alienando bona extrà familiam, non comprehendere bona illa poſt teſtamentum quæſita, idq; authoritate *Alex. Cyn. Ang. Bal. & Imol.* quos *ibi* citat, & *Laurentij Silua.* in *conſ. 49. nu. 85. lib. 1.*

13 Borgninus Caualcan. in *tract. de vſufruct. mulieri relict. num. 86.* de his agens, nullatenus dubitandum eſſe dicit, quòd quando legatum ſit certarum rerum, prout in caſu propoſito, attenta diſpoſitione *tex. in d. l. ſi ità*, cum *ibi* notatis per *Bar. & DD.* quòd in legato non continentur, niſi res, quæ extabant tempore teſtamenti, non autem, quæ demùm acquiſitæ fuerunt, & hoc quãtumcunq; factum ſit legatum verbis generalibus,

bus, & vniuerſalibus, vtputà relinquo omnia bona mea mobilia, illud autem, de quo
14 dubitatur, eſt, quando fit legatum vniuerſale omnium bonorum indefinitè, ſiuè vſuſfructus omnium bonorum, nàm ſunt, qui *Bar.* in d. *l. ſi ità* interpretantur, vt in hoc legato quæſita poſt teſtamentum comprehendantur, ità *Menoch.* cit. *præſumpt.* 127. *num.* 28. id, quod eſt ipſa veritas, ſi vniuerſalem titulum inſtitutionis importaret, ſecùs autem dato hærede in proprietate, nã tunc legatum vſuſfructus omnium bonorũ diceretur certæ rei, ſicq; ille, cui eſt factum relictum, loco legatarij haberetur, & ſucceſſiuè vti legatum particulare acquiſita poſt teſtamentum non comprehenderet, ità ſanè ſcripſerunt *Borgninus loco* cit. poſt alios, quos allegat, quibus addo *Peregrin. Sforz. Odd. Caſtill.* & alios, quos citat, & ſequitur *D. Conſiliar. Arias loco* ſuprà cit.

15 Theſaurus *deciſ* 168. vbi contigit, teſtatorem vxori ſuæ reliquiſſe vſumfructum omnium bonorum, tàm mobilium, quàm immobilium, cùmq; in Senatu dubitatum fuiſſet, an cenſeretur relictus vſuſfructus bonorum poſt teſtamẽtum acquiſitorum, refert *Theſaur.* Senatum illum litigantes ad concordiam reiteratis vicibus perſuaſiſſe, illis tamen renitentibus, tandèm re benè diſcuſſa, & intellecta, in legato prædicto vſuſfructus bonorum poſt teſtamentum à teſtatore quæſitorũ non cõtineri iudicauit.

16 Doctor Marta *vot.* 6. vbi deciſum teſtatur, in legato vſuſfructus omnium locorũ mõtium, non venire vſumfructum illorum montium poſt teſtamentum à teſtatore acquiſitorum, adhùc ſi legatarius eſſet locus pius, vel coniuncta perſona.

17 Et quàmuis non ignorem, cõcluſionem ſic ſuprà firmatam aliquas à *Doctoribus* recepiſſe limitationes, attamen illis benè perpenſis, nullam inueni ad caſum propoſitum applicabilem, ea enim a *Doctoribus* fuit tradita prima limitatio, vt non procedat concluſio prædicta, quotiès legatum eſſet factum coniunctæ perſonæ, tũc enim ratione coniunctionis ſanguinis, vt debeat attẽdi tempus mortis, non autem tempus teſtamenti, dixit *Bar.* in d. *l. ſi ità*, & in *l ſi cognatis*, *ff. de reb. dub.* quem ſequitur *Ioſeph Ludouic. deciſ. Peruſ.* 61. *nu.* 39. vbi dicit, *Bar.* ſententiam eſſe veriorem, æquiorem, & cõmunem, illamq; paritèr inſequutum *Bero. conſ.* 44. *num.* 22. *lib.* 2. & *Craſſ.* cit. *quæſt.* 29. *verſ. intellige tamen*, ſed etiam in hoc contrarium ſentierunt *Cagnol. in l. fin. num.* 229. *C. de pactis*, *Addentes ad Roma.* in d. *ſing.* 503. *Sforzia conſ.* 69. à *num.* 28. *lib.* 1. *Caſtill. de vſufruct. c.* 44. *nu.* 11. *Fachine. controu. iur. lib.* 12. *c.* 76. *Honded. conſ.* 63. *num.* 67 *verſ. ex prædictis igitur, lib.* 1. *Marta d. vot.* 6. *nu.* 18. & *Conſiliar. Arias loco* cit. *num.* 28. *in fine*, vbi dicit, nullam efficacem rationem eſſe, quæ in coniunctis perſonis magis euincat, quibus me ſubſcribo.

18 Secunda traditur limitatio, ſi eſset legata res, quæ vſu conſumitur, putà granum in horreo exiſtens, vinum, quod reperitur in cella vinaria, & quid ſimile, nàm ſi poſt factum teſtamentum teſtator illa conſumpſerit, & alia ſubrogauerit, non tempus conditi teſtamenti, ſed mortis inſpicitur, ità *Bar. in d. l. ſi ità, num.* 8. *ff. de auro, & argen. legat. & in l. quidam hæredem, num.* 2. *ff. de tritico legat. Card. Mant.* cit. *lib.* 3. *de coniect. tit.* 11. *num.* 16.

19 Tertia accommodatur limitatio, ſi legatum factum eſset loco pio, veluti Eccleſiæ, vel Hoſpitali, vt in eo mortis tempus ſit attendendum, ità *Bart. in l. placet, in fine, ff. de liber. & poſthumis, Soc. ſen. in l.* 1. *in* 5. *notab. num.* 9. *&* 10. *ff. de rebus dubijs*, *Bero.* cit. *conſ.* 44. *num.* 45. *lib.* 2. *Mantic. loco* cit. *nu.* 28. *Genuenſ.* in *practicab. eccleſ. q.* 177. *num.* 2. ſed contradicit *Mart. loco* cit.

20 Quarta datur limitatio, ſi legatum factũ eſſet rei, quæ recipit augmentum, & diminutionem, vtputà ſi legatum eſset peculiũ, grex, & quid ſimile, hic eſt *tex. in l grege* 21. *ff. de legat.* 1. & in *l. peculium* 67 *ff. de legat.* 2. *Bar. in d. l. ſi ità, num.* 4. *Menoch. loco* cit. *nu.* 26.

21 Quinta, & ſingularis traditur limitatio, quando quis faciens legatum bonorum ſtabilium, habebat pecuniam promptam, ex qua decreuerat alia emere bona ſtabilia, prout cum effectu poſt conditum teſtamentum emit, nàm vt in legato prædicto ſpectandũ ſit tempus mortis legantis probat *Hieron. Gabr. conſ.* 120. *nu.* 8. *& ſeq. lib.* 1. Hæc occurrunt.

SVMMARIVM.

1 *Facti ſpecies proponitur.*
2 *Familiaris vt quis dicatur alicuius Principis, quæ concurrere debent, & num.* 3.
4 *Libertus matris meæ an poſſit eſſe particeps legati, quod Ego feci libertis meis.*
5 *Familiaritas ea dicitur, quæ corpore, & dentibus fit.*
6 *Familiaris poteſt quis eſſe alicuius Principis, quamuis ſit abſens, ſi eiuſdem Principis voluntas talis eſt.*

AR-

ARGVMENTVM.

Agitur, nùm de legato certæ pecuniæ quantitatis à Cardinale familię ſuę relicto poſſit eſſe particeps ille, quem Cardinalis per literas familiaritatis familiarem ſuum declarauit, nulla tamen ei victus portione aſſignata, ſed eo expreſſo, vt quamuis ab actuali ſeruitio eſſet abſẽs, haberetur pro præſente, & actu inſeruiente, ſicq; omnibus gaudere prærogatiuis, ac ſi actuali ſeruitio vacaret.

CAP. CXXIII.

1 LEgatum his verbis à Domino Cardinale Hippolyto Altobrãdino ſuperioribus diebus defuncto familiæ ſuæ factum ꝓponebatur. *Familiæ ſuę ſcuta ſex mille arbitrio hæredis eius, & pro ea infraſcriptorum Adminiſtratorum, iuxtà perſonarum, ac ſeruitij qualitatem, temporiſquè, quo inſeruierunt diuturnitatem diſtribui, ac veſtes lugubres, ſolitamquè quadragenam præſtari mandauit, &c.*

Cuius quidèm legati tenore ſic ſtante, fuit à me quæſitum, an huius legatæ quantitatis particeps eſſe poſſet Alexander de Magiſtris de Sonnino, qui poſt diuturna obſequia olim Cardinali Petro Altobrandino præſtita, in anno 1622. à dicto Domino Cardinale Hippolyto nepote literas obtinuerat familiaritatis, quibus mediantibus Cardinalis declarauit, ut prædictus Alexander, quamuis abſens gaudere deberet omnibus prærogatiuis, immunitatibus, priuilegiis, & exemptionibus, quibus actu inſeruientes potiebantur, & cum declaratione, quòd obſequia per eundem præſtanda Dominę Ducìſſæ Mondragonis Cardinalis ſorori germanæ, exiſtimabantur, ac ſi præſtarẽtur propriæ perſonæ eiuſdem Cardinalis, quia ſic erat eius voluntas, vndè attenta hac voluntate, ſic per literas familiaritatis declarata prætendebat dictus Alexãder vti de familia Cardinalis teſtatoris, eſſe illum capacem ad participandum de legato prædicto.

2 At Ego, ſtatim quæſtione propoſita, negatiuam amplexus fui ſententiam, nec alitèr mihi perſuadere potui, Alexandrum verè dici, & cenſeri poſſe de Cardinalis teſtatoris familia, ſed fictè tantùm, etenim illud in hac materia ſine controuerſia eſt, vt quis verè dicatur familiaris, ſiuè de alicuius Principis familia, duo debent copulatiuè concurrere; nimirùm, vt ſeruiat actu, & viuat expenſis Domini, hic eſt *tex. in cap. fin. in fin.* vbi *Io. Andr. Archid. Gemin.* & omnes, *de verb. ſignif. in 6. Ludouic. Gomeſ. in cõment. ad Regul. Cancel. in regul. de impetrat. benef. vacant. per obitum famil. Card. q.* 13. *in princ.* vbi ſic coràm ipſo in vna *Seneſcen.* per *Rotã* de mẽſe Februarii 1538. deciſum teſtatur, *Card. Tuſch. pract. concluſ. lit. F. concl.* 72 *nu.* 4. *&* 29. *Rot deciſ.* 464 *num.* 2. *lib.* 1. *&* 403. *nu.* 1. *lib.* 2 *in poſth. Farinac.* & 593. pœnès *Buratt. Addentes ad Ludouiſ. deciſ.* 164. *num.* 10.

3 cæterùm ſi Princeps aliquem familiarem ſuum nominat, vel reputat, illi tamèn alimenta non miniſtrat, non verè, ſed fictè familiaris dicitur, ac proindè familiariũ prętogatiuis gaudere nõ poteſt, ità ſatis egregiè *Paul. de Caſtr. conſ.* 340. *num.* 2. *lib.* 1. quo loci ad hoc probandum, inter plura, quæ allegat iura, citat *tex. in l. alimenta, §. libertis, ff. de aliment. & cibar. legat.* vbi voluit *Iu-*

4 *riſconſultus*, libertum matris cuiuſdam teſtatoris, qui legatum alimẽtorum, ac quorundam fundorum omnibus libertis ſuis fecerat, non poſſe de legato illo eſſe participem, quàmuis oſtenderet, teſtatorem illũ ſic legantem literis mediantibus libertum eius matris, libertum proprium ſemper nominaſſe, illa enim, ait *Geminia. in d. cap. fin.*

5 dicitur vera familiaritas, quæ corpore, & dentibus fit, ſequitur *Gomeſ.* cit. *quæſt.* 13. *in princip.* & poſt *num.* 3. vbi ex *Felin. in cap. clerici, de iudicijs* loquendo de familiaribus Cardinalium, dicit, quòd ſi quis actu ſeruiret Cardinali, ſed Cardinalis expenſis non comederet, non per hoc familiaris diceretur, ad effectum, vt ſub regula illa comprehendi poſſet, & quamuis idem *Gomeſ. nu.* 9. quem citat *Tuſch. loco* cit. *num.* 40. aſſerat,

6 actuale ſeruitium non eſſe neceſſariũ, quãdo Cardinalis voluntas talis eſt, vt ſit abſens, cùm ſufficiat, quòd per familiarem non ſtet, quòminus inſeruiat, ſicq; patien-

tiam

tiam illam Cardinalis loco ſeruitii haberi, attamen hoc affirmat, dummodò Cardinalis huic tali ex domo ſua præſtet victus portionem, & non aliter, vndè (vt concludam) cùm in caſu noſtro Alexander, non expenſis Cardinalis, ſed Duciſſæ ſororis hìc Neapoli commorantis per plures annos vixerit, prout ad præſēs viuit, per hæc, quæ breuitet diſſerui mihi viſum fuit, eundem in prętensione ſua nullum bonum fouere ius, ſaluo tñ iudicio rectiùs ſentientis.

SVMMARIVM.

1 *Legatum cenſetur ademptum per alienationem rei legatæ.*

2 *Facti ſpecies enarratur.*

3 *Legatum nominis debitoris poſteà à teſtatore exactum an debeatur, & num. 4.*

5 *Legatum certæ pecuniæ quantitatis ſoluendæ ex tali corpore quando dicetur demonſtratiuum, vel taxatiuum, & quid in annuis prę̄ſtationibus legatis, num 6.7.8.9 & 10.*

11 *Baro ſi mandauerit, ſolui prouiſionem Officiali ſuo ex prouentibus iuriſdictionis, ſi contingerit in illo anno, nullos, vel paucos fieri prouentus, an ex aliis introitibus ſupplere teneatur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an legato facto alicui de mille, quæ per hæredē ſolui mandauit teſtator ex ſimili, vel maiori ſumma, quã cõſequi dicebat à Caio, cenſeatur nè illud ademptũ, ſi demùm teſtator ipſe tale debitoris nomen exegerit. Item annua præſtatione relicta ex certo fundo percipienda, ſi cõtingerit poſteà, tot non percipi fructus, vt annuum illud legatum ſatisfieri poſſit, nùm hæres de aliis bonis hæreditariis ſupplere teneatur, & quid ſi ſemel eſt legatum præſtandum.

CAPVT CXXIV.

1 LEgatum, quòd cenſeatur ademptum per alienationem rei legatæ, eſt *tex.* nimis clarus, & vulgatus in *l. rem legatã* 18. *ff. de adimen. legat.* licet cum aliquibus declarationibus, de quibus per *Rom ſing.* 435. *quæritur*, & *Mant. de coniect. vlt. volunt. lib.* 12. *tit.* 6. *num.* 25.

2 Sed circà hanc materiam contigit hoc anno dubitari in Sacro Conſilio ſuper diſpoſitione quond. Ferdinandi Imparati, & caſus erat, nàm cùm Hieronyma Imparata teſtamento ſuo (quod confecerat de anno 1612.) Ferdinando patre hærede inſtituto, Iſabellæ nepti tempore maritagij in ſuarum dotium augmentum ducatos biſcentũ quinquaginta legaſſet, percipiendos ex annuis redditibus per Ciuitatem iſtam ei debitis, anno ſequēti 1613. dictus Ferdinandus pater, & hæres ſuum condens teſtamentum, quia dicta Iſabella legataria non nubere, ſed vitam ducere cœlibem declarauerat, diſpoſuit, quòd ſingulis annis ab eius hærede eidem ſoluerentur fructus ſortis legatę à die mortis dictæ Hieronymæ, percipiendi ab annuis redditibus dotalibus eiuſdem. Defuncto demùm Ferdinando in anno 1620. & aperto teſtamento, inſtitit Iſabella, ſibi exburſari redditus capitalis legati à die mortis Hieronymæ, ſeruata forma teſtamenti Ferdinandi; Cõtradicebat eius filius, & hæres, Franciſcus nomine, dicens, non niſi à die mortis Ferdinandi, quo tempore illius teſtamentum vires ſumpſit, nàm & ſi fructus, vt à die mortis Hieronymæ deberentur, fuerat ordinatum, ipſe idem teſtator vſquè dùm vixit redditus omnes hæreditatis filiæ exegerat, & ſic pro eo tempore videbatur voluiſſe annuum illud legatum adimere, fuit dubitatum, quid iuris?

3 Et videbatur pro hærede iudicandum per *tex. in l. penul. §. fin. ff. de adimen. lega.* vbi apertè probatur, per exactionem quantitatis, ſiuè ſummæ legatæ, legatum illud à teſtatore, qui exegit, ademptum cenſeri, ergò idem in caſu propoſito, dùm Ferdinãdus, poſtquàm legaſſet fructus ducatorũ 250. à die mortis Hieronymæ perſoluendos, vt perciperentur ex annuis reditibus eiuſdē, ipſe idem donec vixerat, illos exegit, quomodò ergò poteſt cogi Franciſcus hęres,

non nè per exactionem illam cẽſetur facta legati ademptio?

Sed contrarium Sacrum Cõſilium iudicauit hodiè 20. Decembris præſentis anni 1632. referente Domino Conſiliario de Franchis pœnès Scacciauentum, vt ſcilicèt ſortis legatæ fructus ad rationem ſex pro centenario à die mortis Hieronymæ, Iſabellæ debeantur, per *tex.* rotundum in *l. quidam teſtamento 99. ff. de lega.* 1. ubi pro-
4 batur, quòd ſi centum alicui legentur, quæ ſoluere habeat hæres ex ſumma per Titiũ teſtatori debita, ſi demùm teſtator nomen illud debitoris exegerit, adhùc cum eodem teſtamento defuncto, legatum debetur, ratio aſſignatur, quia vt ſoluerentur ex ſumma per Titium debita fuit cauſa demoſtrationis, nõ autem taxationis, prout in caſu dicti *§. fin.* vbi fuit à patre legatũ filiæ in poteſtate exiſtẽti nomen debitoris, quod erat eiuſdem filiæ peculium, & demũ pater ipſe nomen illud exegerat, reſpondit *Iuriſconſultus*, hæredem ad nihilum teneri;
5 aliud enim eſt dicere, *lego Titio illa mille, quæ mihi debet Caius*, & *lego Titio mille, quæ hæres ſoluet ex ſimili, vel maiori quantitate, quam mihi debet Caius*, in priori caſu legatũ fit gratia taxationis, & procedit *tex. in d. §. fin.* in ſecundo verò gratia demoſtrationis, & procedit *tex. in d. l. quidam teſtamẽto*, cum quo concordat alter in *l. Paulo Callimaco 27. §. fin. ff. de legat. 3. Bald.* optimè *conſ.* 151. *lib. 5 Iacobin. in l. ſi fideicommiſſum, §. tractatum, num. 7 ff. de iudic. Loffred. conſ.* 46. *nu.* 5. *Felin. in cap. ſuper literis, num. 4. de reſcript. Rot. deciſ. 869. num. 8. de teſtam. in antiq. Ferrer. ad Guid. Pap. deciſ. 8. Rouit. deciſ. 57. n. 11.*

6 Quibus iuribus attentis ex ſententia *Bart. in l. inter ſtipulantem, § ſacram, num. 6. ff. de verb. oblig. & Caſtr. in conſ. 338. lib.* 1. idẽ dixerunt *Addentes ad Guid. Pap. deciſ.* 8. nimirùm *Ranch. & Ferrer.* in annuis penſionibus relictis, vel donatis, ſiuè aſſignatis ſuper certo corpore, vt ſi demùm contigerit, corpus illud non eſſe in tanto fructu, vt annuum illud relictum ſatisfieri poſſit, & dubitetur, an hæres ex aliis corporibus, ſiuè redditibus legatario ſupplere teneatur, ſit recurrendum ad diſtinctionem, de qua ſuprà, & pœnès *Anel. Amat. conſ.* 32. per totum, an corpus ſit cauſa demonſtrationis aſſignatum, vel taxationis, nàm ſi annuæ penſionis legatum præcederet, demùmq; locus, vel res aliqua, vndè ſolui debeat, ſubiicitur, & eo caſu locus demonſtrationis gratia adiectus intelligitur, dat exemplum *Ferrer.* ſi teſtator, vel donator dixerit *lego.* vel *dono Titio annua decem, quæ ex fundi Seiani fructibus ſolui volo*, ſi enim fundus ille Seianus chaſmate periret, vel fructus ad penſionem ſoluendam non ſufficerent, nihilominùs cogetur hæres ex aliis bonis legatum perſoluere integrum; ſin verò vnica
7 tantùm eſſet oratio, rem legatam, aut donatam ſignificans, & deſignans, & locum, ex quo ſolui debeat, & tunc locus taxationis gratia adiectus intelligeretur, ità vt hæres vltrà quantitatem fructuum, qui ex loco illo percipiuntur, ſoluere nõ cogetur, & ſi fundus chaſmate perierit, nihil debebitur, exemplum eſſet, ſi teſtator, vel donator dixiſſet, *ex fundo Seiano decem annua ſolui volo, & dari Titio*, hanc eandem diſtinctionem amplexus eſt *Surd. tract. de alimen. tit. 4. quæſt. 26. num.* 5. vbi allegat *Bart.* tàm in *d. §. ſacram, num.* 6. quàm in *l. Lucius, ff. de alimen. & cib legat. & Caſtrenſ. conſ.* 330 *n.* 3. & alios, vt *ibi.*

8 Ego autèm, vt in hac re dicam, quid ſentio, non video, quo nàm modo diſtinctio hæc in annuis præſtationibus ſubſiſtere poſſit, nec hùcuſque mihi perſuadere valui, aliud eſſe dicere, *lego Titio annuos decem frumenti modios ex illo, quod colligitur ex Rure meo Seiano*, & aſſerere, *ex fundo meo Seiano ſolui volo Titio annuos decem frumẽti modios*, non nè in effectu eadem ſunt verba? Dic proindè, & non errabis, ſic diſtinguendo; aut enim vnicum eſt legatũ ſemel ex fructibus, vel reditu alicuius fundi pręſtandũ, vt putà *ex vino, quod in præſenti anno in Rure meo colligetur, lego Titio dolia decem*, vel è conuerſo *lego Titio dolia vini decem de eo, quod naſcetur in præſenti anno in Rure meo*, & in hoc caſu, ſi ſex, vel octo tantùm dolia colligerentur, hęres ad integra decem ſupplenda non tenebitur, eſt *tex.* ſatis clarus in *l. cùm certus 5. ff. de tritico, vino, & ole. legat.* cuius verba ſunt, *Cùm certus numerus amphorarum vini legatus eſſet ex eo, quod in fundo Semproniano natum eſſet, & minus natũ eſſet, non ampliùs deberi placuit*, & quaſi taxationis vicem obtinere hæc verba, *quod natum erit.*

9 Nec obſtat *tex. in l. Firmio 26. ff. quan. dies lega. ced.* vbi videtur, quòd ſi legatum ex fructibus prędij in illo anno per teſtatorẽ deſignato, integrè ſatisfieri non poſſit, ex fructibus ſequentis anni præſtari debet; in hoc enim *tex.* vt benè aduertit *Cuiac. in d. l. cùm certus*, quem refert *Ferrer. vbi ſuprà, in vlt. addit.* certa pecunia relicta eſt ex fructibus fundi, hoc anno naſcituris, ibi, *Firmio Helidoro fratri meo dari volo quinquagint-*

ex

ex reditu prædiorum meorum futuri anni, *&c.* & ſic apparet, teſtantis mentem fuiſſe, vt omninò quinquaginta ſoluantur; At in *d.l. cùm certus*, non pecunia; ſed fructus ad modum illorum, qui naſcūtur, legati ſunt, credens teſtator, tot fore colligendos, quos legauit, ac proindè non natis fructibus, nihil debetur, uel ſi minus percipiatur, id ſolùm, quod perceptum eſt, eſſe præſtandum, & ut dicit *gloſ. in d.l. Firmio, in verbo fructibus*, in dicta *l. cùm certus* aliud ex teſtatoris mente apparere: puto etiam in caſu propoſito, quando legatum eſſet ſemel pręſtandum certę quantitatis fructuum, non eſſe contemnendā eiuſdē *Cuiac.* diſtinctionem, quā ſimilitèr refert *Ferrer.* vbi ſuprà, *in finalibus verbis*, nimirū, aut teſtator dixit, *lego Titio decem pondera olei ex fundo meo*; vel *ex eo, quod naſcetur hoc anno ex fundo meo*, ut primo caſu ſit locus ſuppletioni legati, ſecundo uerò non item.

10 In annuis uerò pręſtationibus, vel in pecunia, uel in fructibus legatis, ſiuè teſtator dixerit, *lego Titio annua decem, quæ ex fundi Seiani fructibus ſolui volo*, ſiuè dicat, *ex fructibus fundi Seiani annua decem Titio dari volo*, ſi demùm contingerit, ex fundo illo uno anno non percipi, niſi quinque, illa tātùm percipiet legatarius, ac ſequentis anni expectet ubertatem, & tunc præcedentis quinque, decemquè inſtantis obtinebit; uideantur, quęſo, iura, quæ ad literam hoc dicunt in *l. legatum ità* 17. §. 1. *ff. de annuis legat.* & in *l. ex eo vino* 13. *ff. de trit. vin. & oleo legat.* quam concluſionem eo magis procedere dic, ſi annuum legatum pro alimentis, vel in aliam piam cauſam factum eſſet, vt tunc integrum ſemper præſtet hęres legatū, prout eſt *tex in l. Lucius* 12. *ff. de alim. & cibar. legat. Guid Pap. d. deciſ* 8. & *ibi Ferrer. in* 1. *annotatione*, qui omninò videatur.

11 Poſt hęc ſcripta, ex diſpoſitione *tex. in d.l. Firmio, ff. quand. dies lega. cedat*, inferebā ad alium caſum, ſuper quo conſulere habui: in hoc enim Regno dùm Barones in eorū Terris, & Caſtris Gubernatores pro iuſtitia miniſtranda eligunt, communitèr in literis commiſsionalibus decernunt ſalarium, vulgò prouiſionem appellant, *ibiq;* addunt, vt percipere habeant ex prouentibus per eoſdem Officiales faciendis, contigit illo anno, nullos, aut paucos fieri prouentus, ex quibus Officialis conſtitutum ſalarium conſequi non poteſt; fuit dubitatum, an Baro ex aliis introitibus ſupplere teneatur? & affirmatiuè ipſe reſpōdi, nàm cùm ſalarium Officiali omninò debeatur pro onere, quod ſuſtinet in iuſtitia miniſtranda, illudquè vt ſoluatur conſtituit Baro, quamuis dixerit, ex prouētibus per vos faciendis, id ſtatuit potiùs demonſtrationis gratia, quàm taxationis, ac proindè nullis factis prouentibus, ex aliis redditibus ſupplendum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Liber rationum priuati an faciat fidem pro ſcribente, & num. 2. & quid in libris Eccleſiarū, Collegiorum, &c. num. 3.*
4 *Liber tutoris an faciat fidem pro ſcribente.*
5 *Libris Aromatariorum an fides ſit adhibenda.*
6 *Liber rationum priuati an faciat fidem contra ſcribentem.*
7 *Librorum priuatæ perſonæ ſi petatur exhibitio, nùm poſſit is, à quo petitur excipere, quòd aduerſarius caueat de ſtando dictis libris, & num. 8 9. & 11.*
10 *Ratio continens capitula contingētia an poſſint pro parte acceptari, & pro parte non.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſi libri rationum priuatæ perſonæ peteretur exhibitio, poſſit is, à quo petitur, offerens ſe paratum exhibere, inſimul excipere, quòd aduerſarius exhibitionem petens, caueat de ſtando dicto libro, non ſolùm in his, quæ pro ſe faciunt, ſed etiā in his, quæ faciunt cōtra, & de alijs, vbi ſingularis *obſeruatio D. Io. Ang. Piſanelli.*

CAP. CXXV.

1 Liber rationum priuati in iudicio productus, dùm quæritur, an fidē faciat pro ſcribente, ſiuè producente regularitèr negatiuè eſt reſpondendū, ità *gloſ.* in *l. publia*, §. *fin. ff. depoſ. Bar. in l. admonendi, col. 6. ff. de iureiur.*

& in *l. Aurelius,§.idē quæſijt,ff.de liber.legat. Abb.in c.2.de fide inſtrum.Roman.conſ.346. in hac cauſa, num.4. Rip.in l.admonendi,num. 121. & ſeq.ff.de iureiur.* vbi tamèn aliquas ſubnectit limitationes,quas paritèr recenſent *Guid.Pap.deciſ.*441. *Maſcard.de probat. concl.*975.*Surd.deciſ.*200.*num.*11. *Rot.deciſ.* 344.*num.*9.pęnès *Buratt.*& alij paſſim in *locis* vulgaribus; huius concluſionis ratio aſ-
2 ſignatur à *Grammat.* poſt alios, quos citat *conſ.ciuil.*82.*num.*1.nimirùm,quia non plus priuatæ ſcripturæ mercatoris,quàm eiuſdē viuæ voci credi poteſt,at ſi quis viua voce pro ſe deponeret,nil ei crederetur, *l.omnibus,C.de teſtib.*ità nec eius ſcripturæ pro ſe nihil plus credi debet, id,quod affirmarunt *DD.*procedere,non ſolùm in libris rationū priuatæ perſonæ, ſed etiam in libris ratio-
3 num Eccleſiarum, Collegiorum, Canonicorum, Epiſcoporum, & ſimiliū, quos quidèm libros nec pro ſcribentibus probare, dixerunt nonnulli relati à *Maſcard.de probat.tom.*2.*concl.*976.*num.*48.inter quos noſter *Afflict.deciſ.*364 *num.*7. vbi ait,quòd ſi Monaſterium in libro ſuo ſcriberet, rem meam eſſe ipſi redditìtiam, talis ſcriptura nihil mihi noceret, *Rota deciſ.* 159. *num.*2.
4 pęnès *D.Ludouiſ.* idemq; in libris tutorum, curatorum,exequutorum,negotiorum geſtorum, & procuratorum, vt pro ſcribentibus fidem non faciant ſcripſerunt & alij ab eodem *Maſcard.* relati d.*concl.*976.*num.*60. inter alias autem limitationes, ſeù declarationes, quæ ad firmatam regulam à *Doctoribus* traduntur vltrà poſitas per *Chriſtoforum Martium dec.Senenſ.*88. illa eſt, vt non procedat,quotiès in aliquo loco conſuetudo vigeret, vt libro priuati mercatoris plena ſit adhibenda fides, etiam in his, quæ faciunt pro ſcribente,ità poſt alios *Eſcobar tract. de ratioc.cap.*11.*num.*14. vbi tamen ex *Couarr.*addit, conſuetudinem hanc non eſſe temerè admittendam,ſed tunc demùm, cùm aliquot ex cauſis,& circumſtantijs iuſtificaretur, idemq; noſter *Borrell.conſ.*82.
5 vbi dicit, in hoc Regno conſuetudinem vigere,vt libris Aromatariorum circa medicamenta, quæ ibi ſcripta inueniuntur,fuiſſe alicui tradita, plenè adhiberetur fides, ad quod citat *Foller.*in *addit.ad Marant.in praxi iudic. part 6.actu 6.num.*44. quamuis contrarium ſentire videatur *Grammat. dict. conſ.*82. at quando caſus contingerit, conſulas *Purpur.conſ.*31.*vol.*1. & *Nicol. Genua de ſcript.priuat.lib.*4.*in tit.de libris Aromatariorum, fol.*mihi 254. quando autem liber
6 rationum priuatæ perſonæ aliquid contineret contra ſcribentem, non eſt dubitandum,quòd contra ſcribentem plenam fidē faciat, ratio eſt manifeſta, nimirùm,quia non eſt veriſimile, quòd contra ſe quis aliquid ſcribat, niſi veritasità ſe haberet, ità *gloſ.* in *l.quædam,§.nummularios, ff.de edend.* & in *clem.*1.*§.cęterùm, in verb.rationum,de vſur.Bar.in d.§.nummularios,num.*2.*& in d.l. admonendi,num.*26. *ff.de iureiur.*vbi etiam *DD.*omnes,& alibi,quos ad nauſeam refert *Nicola.Genua* cit.*tract.de ſcript.priuat.lib.*4. *tit.*1.*num* 95. *fol.*mihi 188.

7 Sed quęſtio inſurgit,an ſi libri rationum priuatæ perſonæ peteretur exhibitio,poſſit is, à quo petitur,offerens ſe paratum exhibere, inſimul excipere, quòd aduerſarius exhibitionem petens caueat de ſtando dicto libro, non ſolùm in his, quæ pro ſe faciunt,ſed etiam in his,quæ faciunt contrà? *Bar.in d.§.nummularios,Iaſ.in d.l.admonendi, num.*129 noſter *Foller. ad Marant. d.actu* 6. *num.*33. alijq; relati à *Maſcard. d.concl.*976. *num.*79. dicunt,quòd ſi in libro rationum plura connexa, & indiuidua capitula repeQriuntur, quæ commodè ſeparari non poſſunt, & aliqua ſunt pro ſcribente,& aliqua contrà,teneri in hoc caſu eum, qui librum exhiberi petit omnimodò approbare ea, quæ pro ſcribente faciunt, dùm approbat ea,quæ faciunt pro ſe contrà ſcribentem, ſicquè aiunt, librum rationum in caſu iſto probare pro ſcribente ratione connexitatis, at *D.Io.Angelus Piſanellus* de propoſito dubio interrogatus conſideratis, quæ pro vtraquè parte ſe offerebant,in effectu concludit, quòd ad dubitationem tollendam bona eſſet reſponſio,ſi exhibitionem petēs ſe paratū offerret ſtare libris in omnibus, quatènus de iure ſtare teneretur, ſubdens, ſic paritèr reſpondiſſe *Purpurat.* in *l.*1. *C.de edend.*audi,quæſo verba Magiſtri in ſua *obſeruatione* 21.quam propria eius manu ſcriptam habeo.

Ieſus, Maria.

8 Dùm eſſet lis in Curia Romana inter Reuerendiſſimum Dominum Fabium Arcellam Archiepiſcopum Capuanum cum certis Mercatoribus, petenſq; procurator dicti Domini Fabij, vt dicti Campſores ederent libros, iuxtà ea, quæ habentur per *Bart.in l.quædam,§.nummularios, ff.de edend.* qui Campſores excipiebant, quòd ſi volebat ipſe procurator editionem,quòd caueret de ſtando dicto libro,non ſolùm in his, quæ facerent pro ſuo principali, ſed etiam in his,quæ facerent contrà,& dubitabatur

de

de hoc Romæ, dictus Dominus Fabius voluit à me intelligere, quid ſentirem, dixi, quòd de iure tales libri non faciunt fidem pro ſcribente, ſed ſolùm contrà ſcribẽtem,
9 vt per *Bar. in d. §. nummularios*, ſi ergò ius dat hoc beneficium, quòd eis non ſtetur, videtur, quòd non poſſit aſtringi ad ità cauendum, pro contrario tamen ſe offerebat deciſio *Matthesil. in notab.* 78. incip. *nota doctrinam mirabilem*, vbi videtur tenere, quòd quando liber continet data, & accepta, quòd teneatur quis ſtare libro, etiam in partitis contrarijs ſibi, & ſi vult quis editionem, tenetur cauere de ſtando etiam in contrarijs, ſed dixi, quòd *Matthesil* loqui videtur in actore petente à reo librum rationis ad eius fundandam intentionem, prout ſunt verba ſua, nõ tamen dicit, quòd teneatur cauere, & ſi rectè conſideretur illud *notabile*, non videtur verum, quia *Bart.* in d. *§. nummularios*, quem ipſe allegat, vult,
10 quòd tunc non poſſit ratio pro parte acceptari, & pro parte non, quando continet capitula contingentia, ſed capitula contingentia ſunt illa, quorum vnum venit tanquàm qualitas ad alium, *Bart. in l. Aurelius, §. idem quæſijt, in fine, ff. de liberat. legata*, v. g. promitto ſub conditione, & ſimilia, prætereà inter epiſtolam, & rationem non eſt differentia, vt voluit expreſsè *Alber. in c. 2. col. 5. de fide instrum.* & ſentit *Bar. in d. § nummularios*, loquens de rationibus, in *fine* allegat *l. publia*, loquentem de epiſtola, & vide *Apoſtillam in d. notab.* 78. & ſic fuit mihi vi-
11 ſum ad tollendam dubitationem, quòd eſſet bona reſponſio, quòd promittat procurator ſtare libris, quatènus de iure teneretur ſtare, & cùm optaret, quòd Ego ſcriberem uotum meum pro inſtructione Magnificorum Aduocatorum ſuorum in Curia Romana circa hoc incidens, licèt reſpondiſſem, quòd erant peritiſſimi Viri, et aliorum adminiculo non indigebant, tamen quia ità uoluit, ità ſcripſi, et reſpondi, et addidi particularem deciſionem *Purpur.* qui ità dat cautelam reſpondendi, et lętatus ſum, me habuiſſe eũdem ſpiritum cum tanto Viro in *l. 1. col. 4.* ibi, *vidi practicando, C. de edend.* ubi dicit hæc uerba. *Vidi practicando, cùm editio petitur à Mercatore, fieri interrogatorium à Mercatore, an petẽs editionem vellet ſtare pro, & contrà, quia ſi reſpondeatur quòd non, dicit Mercator ſe non teneri exhibere, ſed ſoleo reſpondere, quòd volo ſtare, ſi, & prout iuris, & non alitèr, & iſta reſponſio tuta eſt, quia de iure non eſt ſtandum, niſi in capitulis connexis, ſecùs in ſeparatis, ſecùndùm Bal. hic col. fin. vt ibi latiùs per eum, &c.* et ità demũ Romæ fuit practicatum.

Io. Angelus Piſanellus.

SVMMARIVM.

1 *Caſus proponitur, & nu. 2. & 3.*
4 *Filiorum appellatione veniunt fœminæ, tàm in vltimis voluntatibus, quàm in contractibus, & num. 5.*
6 *Maſculinitatis qualitas in vna parte teſtamẽti appoſita an cenſeatur in alia repetita, & nu. 7. 8. 9. 11. & 15.*
10 *Filia fœmina an faciat deficere conditionem, ſi ſine filijs deceſſerit.*
12 *Maſculinitatis qualitas an cenſeatur conſiderata ex grauamine illato per teſtatorem, vt hæres illius nomen, & arma deferre debeat.*
13 *Fœminæ an cenſeantur excluſæ, quando teſtator vocauit filios filiarum viuentium, & non ipſas filias.*
14 *Prohibitio alienationis, ad hoc vt bona conſeruentur in familia, an fœminarum excluſionem inducat.*
16 *Relatum eſt in referente cum qualitatibus ſuis.*
17 *Verbum*, filij legitimi, & naturales, *ex ſui generalitate comprehendit fœminas.*
18 *Maſculis vnius perſonæ vocatis, ſi diſpoſitio in filios maſculos primi gradus ſuum fuerit ſortita effectum, an cæteri deſcendentes maſculi ſub illa diſpoſitione comprehendantur, & num. 19.*
20 *Maſculorum vocatio an ſit apta ad inducendũ fideicommiſſum in fauorem deſcendentium ex primis maſculis, & nu. 21.*
22 *Fideicommiſſum non eſt ſomniandum in caſu, de quo teſtator non ſit loquutus.*
23 *Subſtitutio ordinata, caſu, quo inſtitutus ſinè filijs maſculis deceſſerit, an locum habere poſſit, ſi inſtitutus mortuus eſt cum filio maſculo, qui demùm deceſſit, ſuperſtite tantùm ſibi filia fœmina.*
24 *Fœmina, vt à Maioratus ſucceſſione excludi poſſit per maſculum, quæ requiruntur.*
25 *Fœminarum excluſio apertiſſimis verbis, aut euidentiſſimis coniecturis oſtendi debet, & num. 26.*
27 *Fœmina an ſit excludenda à ſucceſſione Maioratus ex ſimplici vocatione maſculorum.*
28 *Maſculus ex fœmina an ad Maioratus ſucceſſionẽ admitti poſſit, vbi expeſſim fuerint excluſæ fœminæ, & nu. 29.*
30 *Maſculorum appellatione an maſculi ex fœminis comprehendantur.*
31 *Fœmina ad Maioratus ſucceſſionem admittitur,*

Digitized by Google

tur, quamuis fuerit ille constitutus pro maſculis, ſi nullus ſuperſit maſculus deſcendens per lineam maſculinam à primo vocato.

32 *Maſculus remotior an fœminam proximiorem à Maioratus ſucceſſione excludat.*

33 *Maſculus ex fœmina alterius lineæ nùm à Maioratus ſucceſſione excludat fœminam ex maſculo, ſi repeṙiuntur in eodem gradu coniuncti vltimo poſſeſſori tranſuerſali.*

34 *Maſculus ex fœmina ad ſubſtituti excluſionem admittitur, quando ex primò vocatis nemo ſuperſit, niſi ipſe.*

35 *Maſculus ex fœmina remotior an à Maioratus ſucceſſione excludat fœminam ex maſculo proximiorem.*

36 *Maſculus remotior, vt fœminam proximiorem à Maioratus ſucceſſione excludere poſſit, quæ requirantur, & nu. 37.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an in Maioratus ſucceſſione, concurrẽtibus maſculo remotiore ex fęmina orto, & fœmina proximiore ex maſculo nata, ſi tractatur de ſuccedẽdo vltimo poſſeſſori tranſuerſali, potior ſit maſculus ex fœmina remotior, quã fœmina ex maſculo proximior. In cõtractibus, maximè lucratiuis an filiorum appellatione veniant fœminę. Maſculinitatis qualitas adiecta in vna parte teſtamenti reſpectu filiorum Petri, an in alia reſpectu filiorum Antonij ſimplicitèr vocatorum, repetita intelligatur. Fęminæ an cenſeantur excluſæ à Maioratu ob grauamen ab Inſtitutore adiectũ, vt ſucceſſores teneãtur ferre illius nomen, & arma. Excluſio propriarũ filiarũ an maſculinitatis qualitatem inducat, vt neptis ſuccedere non poſſit. Vocatis filijs maſculis naſcituris ex Petro, nùm vocatio hæc ſit apta ad inducendum fideicommiſſum in fauorem deſcendentium ab illis. Maſculus ex fœmina an capax ſit ſucceſſionis Maioratus conſtituti pro maſculis cum perpetua excluſione fœminarũ; & de alijs ad materiam pertinentibus.

CAP. CXXVI.

MAioratus in ſucceſsione concurrentibus maſculo remotiore ex fœmina orto, & fœmina proximiore ex maſculo nata, ſi tractatur de ſuccedẽdo vltimo poſſeſſori trãſuerſali, dubitatur, nùm potior ſit maſculus ex fœmina remotior, quàm fœmina ex maſculo proximior?

De hoc articulo contigit dubitari in ſupremo Aragonum Senatu apud Potentiſſimum Dominum Regem noſtrum reſidẽte, in cauſa ibi vertente inter Dominum D. Franciſcum Ledda Comitem Bonorbæ, & Dominã D. Theodoram Carrillo Marchioniſſam Toraluæ in Regno Sardiniæ, à qua cùm de voto eſſem Ego requiſitus, vt tantæ Matronę pro viribus parerem, ſic reſpondi.

Adſit Gratia Spiritus Sancti.

1 Dominus Bernardus Simon Regens in Regno Sardiniæ quinque habens filios, tres maſculos, nimirùm Ioannem Michælem primogenitum, Marcum Antonium ſecundogenitum Canonicum Barcinonẽſem, & Andream tertiogenitum, ac duas fœminas, D. Annam ſcilicèt, Domino D. Michaeli Carrillo deſponſatam, & Dorotheam nondùm nuptam, cupiens naturalitèr generis, proliſquè ſuæ perpetuatio-

nem,

nem, vt Dominus Ioannes Michael primogenitus dilectiſſimus uxorem duceret, curauit, eique hęredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque cauſa, & contemplatione matrimonii contrahendi cum Domina D. Elena Bellet nonnulla magni momenti bona irreuocabiliter inter uiuos, ſequuta tamen eius morte, publico mediante inſtrumento donauit, eo uerò inſerto uinculo, lege, conditione, prohibitione, ac reſeruatione, & non aliter, ut pręfato filio donatario cum filiis maſculis, legitimis, & naturalibus è uiuis decedente, ſuper bonis donatis filii ipſi maſculi naſcituri, & poſt eos illorum filii in infinitum, donatarii nepotes, ac donantis pronepotes, primogeniturę ordine ſeruato ſuccedere deberent; Illis autem deficientibus, Marcum Antoniũ filium ſecundogenitum uocauit, cui uti Omnipotentis ſeruitio addicto, ſub paterna obedientia iniunxit, ut bona donata Andreę filio tertiogenito, ipſiuſque Marci Antonii Germano fratri, ac filiis maſculis eiuſdem legitimis, & naturalibus in infinitum, cum eodem ordine primogenituræ renunciaret, poſt quorum deficientiam filios maſculos legitimos, & naturales in infinitum ex filiabus dicti Ioannis Michaelis deſcẽdentes inuitauit, cum hoc tamen, vt perpetuò nomen, & inſignia ipſius Domini donatoris aſſumere tenerẽtur; Et vbi hi ſimiliter deficerent, filios maſculos ex filiabus Andreę legitimos, & naturales, vſque ad infinitum deſcendentes, cum eodem onere aſſumendi nomen, & arma, vocatos eſſe voluit; Quibus omnibus deficiẽtibus nulla maſculinitatis, nec perpetuitatis expreſſa qualitate, voluit, ac expreſsè ordinauit, vt ſuper bonis donatis primogeniturę tantùm ordine ſeruato, filii legitimi, & naturales Dominę D. Annę filię, quam Nobilis Domini D. Michaelis Carrillo coniugem nominauit, ſuccedere deberent, eo adhùc expreſſo onere aſſumendi Domini donatoris nomen, & arma; vocauit & tandem, his non ſuperexiſtentibus, filios maſculos, vſque ad infinitum deſcendentes ex Domina Dorothea filia ſimiliter eiuſdem Domini donatoris, cum eodem ordine primogeniturę, & onere, vt ſuprà, deferendi nomen, & arma prędicta; Adiecit poſtremò generalem prohibitionẽ filiis, & ſucceſſoribus ad dicta bona vocatis, eorumque deſcendentibus in infinitũ, nè bona donata perpetuò alienari, pignorari, uel quouis modo diſtrahi poſſent, ex quo uolebat, ut perpetuò in ipſius donatoris familia conſeruarentur, abſq; aliqua legitimę detractione, ut ex inſtrumẽto donationis latiùs, & plenè conſtat,

2 Hac peracta diſpoſitione, cum qua Dominus Regens donator mori voluit, euenit, Deo ſic uolente, ut ex omnibus pręnominatis filiis maſculis, ac etiam ex Dorothea filia deſcendentes non ſuperſtiterint, quòd proindè factus fuit caſus uocationis filii primogeniti Dominæ D. Annę, qui D. Sebaſtianus Simon Carrillo nominabatur; Hic cùm in bonis, vt ſuprà donatis ex auita diſpoſitione pleno iure ſucceſſiſſet, vxorem duxit, ex qua duos ſuſcepit filios, D. Ioannem ſcilicèt primogenitum, & D. Iſabellam ſecundogenitam familiæ de Ledda nuptui traditam, & cùm demùm ex D. Ioanne nati eſſent duo alij filij, nimirùm D. Ignatius, & D. Theodora, & ex D. Iſabella procreatus eſſet D. Franciſcus de Ledda, D. Ignatius, qui in bonis, vt ſuprà, donatis ſucceſſerat, tandèm abſquè filijs, ſicut Altiſſimo placuit, poſtremum ſuum clauſit diem, ſuperſtite ſibi dicta D. Theodora ſorore germana, quæ putans abſquè obice ad fratris ſui plenariam ſucceſſionẽ aperto iure venire, ſe oppoſuit dictus D. Franciſcus de Ledda frater amitinus pręfatæ D. Iſabellæ filius, cuius perſona propter eius ſubſequutum obitum à D Franciſco Iuniore eius filio hodiè repræſentatur, & prætẽdit ſucceſſionem bonorum à Domino Regente donatorum per mortem D. Ignatij vltimi poſſeſſoris, ad ipſum tanquàm maſculum, licèt à Domina Iſabella fœmina deſcendentem ſpectare, & pertinere, excluſa prorſus Domina D. Theodora, vti fęmina, quàmuis ex maſculo nata, quæ licèt cõſiderata perſona vltimi poſſeſſoris ſit proximior, attenta autèm illa Domini Regẽtis donatoris eſt in pari gradu cum ipſo D. Franciſco, omnes enim ſunt donatoris abnepotes, vndè dubitari contingit, vter iſtorum Dominorum meliora foueat iura?

3 Reſpondi de hoc conſultus, adeò potiora eſſe iura Dominæ D. Theodoræ, & ſinè vlla controuerſia, vt putem abſquè librorũ reuolutione, ſed dumtaxàt ex lectura contractus donationis pro ea fore iudicandũ: Siquidèm, ſi contentio huius ſucceſſionis cauſetur ex eo, quòd qui D. Franciſci Iunioris partes tuentur, putant, bona, vt ſuprà donata, adhùc maſculinitatis vinculo ſubiacere, & ſucceſſiuè eſſe illa obnoxia reſtitutioni ad fauorem ipſius D. Franciſci, in cuius perſona ipſa maſculinitatis qualitas conſideratur, quàmuis à fœmina

deſcen-

Digitized by Google

deſcendente, & certè decipiuntur, quãdoquidem ex lectura diſpoſitionis conſtat enixè, bona hæc à maſculinitatis vinculo libera tranſiuiſſe, non dico ſolùm in perſonam D. Ignatij, de cuius ſucceſsione agitur, & D. Ioannis eius patris; ſed etiam D. Sebaſtiani Aui, qui fuit D Annæ filius priore loco vocatus; Etenim Dominus Regens in defectum filiorum maſculorum Ioannis Michaelis, & Andreæ, ac etiam maſculorũ deſcendẽtium ex filiabus eorundem, filios legitimos, & naturales D. Annæ eius filiæ ſimplicitèr abſquè maſculinitatis qualitate; ſed tantùm inter illos primogenituræ ordine ſeruato, vocauit, & nominauit, vndè ex hac vocatione ſic ſimplicitèr facta filiorum, negari non poteſt, quin ſub illa, tàm maſculi, quàm fœminę comprehendantur, cùm in iure ſinè controuerſia procedat, vt
4 filiorum appellatione veniant fœminæ, *l. ſi quis ità, ff. de teſtam. tut. l. ſi ità ſcriptum, ff. de leg. 2. l. qui duos, & l. ſemis, ff. de leg. 3.* quæ quidèm iura licèt in vltimis voluntatibus prodita videantur, idem tamèn dicendum eſt in contractibus, maximè lucratiuis, & ſic in cõtractu donationis, de qua nos agimus, vt ſatis benè probant *Angel. conſ. 162. Iaſ. in l. ſi quis id, quod, num. 23 ad fin. verſ. 4. tu limita, ff. de iuriſd. omn. iud. Dec. in l. fœminæ, num. 107. verſ. 3. ff. de reg. iur.* & in *conſ. 32 nu. 3. verſ. & retenta iſta opinione*, & *conſ. 607. num. 14 Rom. conſ. 98. Coru. conſ. 127. num. 4. lib. 4 Burg. de Paz. conſ. 29. num. 33. & 34.* & elegantèr Dominus *Card. Mantic. de tacit. et ambig. conuent. lib. 13. tit. 21. à num. 7.* ad 12. qui omnes aſſirmãt, in donatione facta fi-
5 lijs Petri, filias eiuſdem comprehendi; & quòd in contractibus maſculinum concipiat fœmininum, probarunt *Bart. in l. 1. ff. de verb. ſignif. Bald. in l. 1. C. de iure emphyt. ibiquè Salyc. num. 17. Imol. Dec.* & alij, quos refert *Fuſar. tract. de ſubſtit. quæſt. 311. nu. 90.* Et ſi dices, ſenſiſſe Dominum Regentem de filijs D. Annæ maſculis, ex quo in præcedenti oratione, dùm vocauerat filios Ioannis Michaelis, & Andreę, ſemper cũ hac maſculinitatis qualitate illos nominauit, ergò idem præſumendum in vocatione filiorum D. Annæ, iuxtà nonnullorum ſententiam, quos refert *Anton. Gabr. commun. concl. tit. de teſtam. concluſ. 10. num. 1. & Molin. de Hiſpan. primogen. lib. 3. cap. 5. num. 59.*
6 Reſpondetur, hoc non procedere ſinè maxima controuerſia: non enim deſunt, qui contrarium tenuerunt, nimirùm quòd vbi verbum *filij* in vna parte fuerit expreſſum cum dictione *maſculi*, & in alia parte ſimplicitèr fuerit prolatum verbum *filij*, etiam filias comprehendit, nec intelligitur de maſculis, quoniàm ſi diſponens de maſculis intelligere voluiſſet, id expreſsiſſet, ſicut in præcedentibus expreſsit, huius namquè ſententiæ fuerunt nonuulli magni nominis *Doctores* ab eodem *Anton. Gabr.* relati *loco cit. num. 6.* & à noſtris *Io. Vinc. de Ann. alleg. 138. num. 13. & Mart. in ſum. ſucceſſ. legalis, part. 4. quæſt. 6. art. 3. num. 8. & 9.* vbi dicit, hanc eſſe magis communem ſententiam:
7 ſed citrà præiudicium veritatis, admiſſa pro nunc prima opinione pro vera, quæ certè ex hinc indè dictis per *Doctores* redditur valdè dubia, pro eo, quod ad caſum noſtrum pertinet, ſecunda contraria procedit indubitantèr, & ſinè controuerſia, nàm ſententia illorum, qui tenuerunt, verbũ *maſculi* in vna parte diſpoſitionis adiectum, in alia repetitum fore cenſendum, ſemper declarationem recepit, vt procedat, quando verbũ *maſculi* cùm eſſet adiectum in filijs certæ perſonæ, demùm in eadem oratione de filijs eiuſdem ſimplicitèr abſquè adiectione verbi *maſculi* mentio facta fuit, & in his terminis loquuti ſunt *Doctores* relati per *D. Valenz. conſ. 113. num. 33. & 34. lib. 2.* at ſi in vna parte diſpoſitionis de filijs maſculis vnius facta eſſet mentio, & in alia de filijs alterius ſimplicitèr, prout in caſu, de quo agimus, tùnc qualitas maſculinitatis reſpectu, & contemplatione vnius appoſita, non cenſebitur repetita reſpectu alterius perſonæ, quin filiæ fœminæ ſuccedere poſsint; ità ſanè ſcripſerunt *Ioan. de Anan. conſ. 22. Curt. Sen. conſ. 63. num. 11. Socin Iun. conſ. 100. num. 20. lib. 1. Anton. Rub. Alex. conſ. 14. num. 7. conſ. 31. num. 6. & conſ. 71. nu. 6 Carol. Ruin.* omninò videndus *conſ. 124. num. 5. in fine, verſ. ſed iſtud poſſet procedere, & conſ. 168.* per tot. *num. 13 lib. 3. Bero. conſ. 114 nu. 14. lib. 2. Rola. à Val. conſ. 38. nu. 56. & ſeqq. lib. 4. Æmil. Ferrett. conſ. 11. num. 9. Simon de Prat. conſ. 90. num. 23 in fin. Decian. conſ 12. num. 39. 40. 41. 43. & ſeq. lib. 1. Molin. de Hiſpan. primogen. lib. 3. cap. 5. num. 60. Surd. conſ. 21. nu. 9. & 10. lib. 1. Menoch. conſ. 95. num. 83. lib. 1. Ruſtic. ad leg. cum auus, cap. 10. num. 159. lib. 3.* ſub illis verbis, *prædicta concluſio maximè procederet, quando teſtator (vt ſapè Ruin. ſcripſit) in vna parte teſtamenti feciſſet mentionem de filijs maſculis vnius, et in altera parte de filijs alterius ſimplicitèr, nàm in ſecunda parte de filijs maſculis, & fœminis intellexiſſe diceretur, &c. Peregrin. de fideicom. art. 25. num. 30. & 33. Dom. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 6. tit. 13. num. 9. verſ.*

non

non omitto, Honded. conſ. 57. *nu.* 33. *lib.* 1. *Bertaz. conſ.* 96. *num.* 18. *lib.* 1. *Caſanat. conſ.* 6. *nu.* 21. *conſ.* 38. *num.* 103. *& conſ.* 47. *num* 54. *Fuſar. de ſubſtit. quaſt.* 385. *num.* 29. *&* 403. *num.* 25. *Addentes ad Molin. de primog. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 59. vbi alios quàmplures refert, *Rot. Rom.* coràm Domino *Ludouiſ. dec.* 514. *nu.* 6.
8 quæ loquitur in propria materia noſtra, nimirùm quando in vna parte diſpoſitionis ſunt vocati filij filiorum teſtatoris cum qualitate maſculinitatis, & in alia parte filij filiarum ſimplicitèr, vt in iſtis maſculinitatis qualitas repetita non intelligatur, cū diuerſa ratio conſideretur in vocatione filiorum filii teſtatoris, & filiorum filiæ eiuſdem, ſubdens *nu.* 13. *&* 14. nullam habendàm eſſe conſiderationem de excluſione propriarum filiarum ipſius teſtatoris, ex quo iſta coniectura non ſufficit ad excluſionem neptis: id, quod in caſu noſtro verè in dubium refricari non poteſt, cùm ex cōtextura diſpoſitionis conſtet patentèr, noluiſſe Dominum Regentem donatorē maſculinitatis vinculum apponere reſpectu filiorum D. Annæ, nàm in illorum vocatione non ſolùm, vt diximus, verbum *maſculi* non legitur, nec ſubſtitutionem ad fauòrē deſcendentium ab illis, prout peregit, quādò alios inuitauit, quibus eorum deſcendētes ſubſtituit, ſed demùm quando in illorū defectum vocauit filios Dorotheæ eius filiæ vltimogenitæ, & deſcendentes ab ipſa, adhùc mentionem faciens de filijs D. Annæ, maſculinitatis qualitatem omiſit, & illicò, eodemquè inſtanti vocādo filios Dorotheæ, qualitatem hanc adiecit, ſic dicendo. *Et ſi dicta D. Anna (quòd Deus non permittat) abſquè filijs decederet, &c. tùnc, & eo caſu bona donata perueniant ad filios maſculos deſcendentes in infinitum ex Domina Dorothea filia ipſius Domini Donatoris, &c.* Inſupèr, quando in vocatione dictorum filiorum D. Annæ cum ordine primogenituræ adiecit grauamen ferendi nomen, & arma ipſius Domini Donatoris, dixit, quòd ſi ille, qui in bonis donatis ſuccederet, hoc onus ſubire recuſaret, tùnc, & eo caſu bona prædicta peruenire deberent ad propinquiores deſcendentes ipſius D. Annę, qui in aſſumendo onus prędictum, ſe offerrent, nulla etiam in hac alia parte facte diſpoſitionis maſculinitatis qualitate adiecta, ſicquè ex tribus vicibus, quibus D. Reg. filios, et deſcendentes D. Annę vocauit, nuſquàm
9 verbum *maſculi* adiecit; Signum euidens, dico Ego, quòd vbi maſculinitatis qualitatem donator apponere voluit, appoſuit, et vbi illam non expreſsit, noluit, nàm ſi voluiſſet, expreſsiſſet, arg. *text in cap. ad audientiam, extrà de decimis, & in l. vnica, §. ſin autem ad deficiētis,* vbi *Paul. de Caſtr. C. de caduc. toll.* et in terminis terminantibus *Ioannes de Anan. Curt. Sen. Decian. & Ruſtic. locis* cit. qui dicunt, ex geminata mentione filiorum abſquè maſculinitatis qualitate argui deliberatam diſponentis voluntatē, quòd noluit illos cum hac qualitate vocare, idemquè ſatis benè ſcripſit *Ludouicus Bologninus conſ.* 53. *num.* 17. *lib.* 4. intèr *conſilia Alex.* quo loci hęc notabilia verba dicit, *nunc opere pretium eſt, vt oſtendam, quòd etiam iſtud fuit de mente teſtatoris in caſu noſtro: quod primò probo ſic: teſtator in prima inſtitutione dictorum ſuorum filiorum maſculorum natorum, & naſciturorum fecit mentionem de filijs maſculis, excludendo filias proprias, dotando eas; ſimilitèr fecit in ſubſtitutione Alexandri, & in ſubſtitutione Ludouici, in quibus ſubſtitutionibus, & gradibus ſubſtitutionum ſemper expreſſit illam qualitatem maſculorum: dùm autem in ſecundò gradu fecit mentionem de filijs illorum trium filiorum, non ſemel; ſed etiam bis nuſquàm expreſſit illam qualitatem: immò eam tacuit, quam exprimere ſciuiſſet, & potuiſſet, ſi voluiſſet, ſicut expreſſit in alijs gradibus; vndè manifeſtè apparet ex hoc, quòd noluit excludere neptes, non apponendo ibi illàm qualitatem, quam appoſuit in omnibus gradibus inſtitutorum, & ſubſtitutorum, & iſtud erat facilè apponere, vndè non dixit ipſe, ergò nec nos dicamus, l. ſi ſeruum, §. non dixit Prætor, ff. de acquiren hæredit. l. de pretio, ff. de publica. l.* 2. *§. generalitèr, ff. de legat. præſtand. & eò maximè dicendum eſt, hanc fuiſſe mentē, & voluntatem dicti teſtantis; nàm geminando iſtum actum, & iſta verba ſine filijs legitimis, et naturalibus, commemorando filios filiorum ſuorum, ſemper tacuit illam qualitatem maſculorum, quæ geminatio multùm operatur, l.* 1. *§.* 1. *ff. de conſtit. pecun. &c.* Hæc ille, et hoc maximè procedit in caſu noſtro, dùm donans erat perſona, quæ noſtram profitebatur Iu-
10 ris prudentiam, et benè dubitare poterat; quòd diſponendo ſimplicitèr, ut ſi D. Anna moreretur ſine filiis, ſuccedant filii maſculi Dorotheæ, quòd ſi moriebatur cum filia fęmina, hæc ad ſubſtitutorum excluſionem conditionem deficere faciebat, ut probant *Doctores* communitèr *in l.* 1. *C. de condit. inſert. Theſaur. deciſ.* 188. *Magon. deciſ. Lucenſ.* 5. *num.* 7. *Anton. Gamm. deciſ.* 137. *num.* 11. *Surd. deciſ.* 66. *num.* 7. *Rot. deciſ.* 880. pænès Dom. *Seraphin.* et *deciſ.* 483. 484. 485. *&* 507. *lib.* 4. *in ſelect.* per *Farinac.* D. de *Franch.*

Digitized by Google

*deciſ.*586.*Barz.deciſ.*11.*Giurb.dec.*32, poterat etiam ſcire, quòd ſi quandoquè ab hac concluſione ex vrgentiſſimis coniecturis fuerit receſſum, quando caſus eſt dubius, pro fœmina eſt iudicandum, vt ſcripſerunt *Burſat.conſ.*300.*num.* 40.*& ſeqq.lib.*3. *Honded. conſ.*57. *in fine, Molina de primogen.lib.* 3.*cap.*4.*num.*32.*& Fuſar.de ſubſtitut.q.* 402. *num.* 114. Vndè ad tollenda hæc dubia, quę
11 eius voluntatem deſtruere poterāt, ſi verè voluiſſet, vt filij D. Annæ maſculini ſexus tantùm ſuccederent, & quòd fœminæ repellerentur, dixiſſet utiquè, prout in eodē inſtanti loquutus fuit de filijs Dorotheæ, & paulò antè de filijs Ioannis Michaelis, & Andreæ, adeò quòd præſumi non poteſt obliuio, & in Viro tanta prudentia, & doctrina decorato, qui, vt paulò antè diximus, noſtram legalem phyloſophiam profitebatur, id, quod indiuidualitèr conſiderauit *Simon de Prat.de interpret. vltim. volunt.lib.* 2.*dubit.*1.*ſolut.*3.*nu.*79.*fol.*147. in impreſſis Venetijs de anno 1582. quo loci authoritate *Socin.Fulgoſ Curt.Sen. Roma.Cagnol.Riminal.Decian.*& aliorum probauit, maſculinitatis qualitatem in vna parte diſpoſitionis adiectam, in alia nunquàm cenſeri repetitam, quando diſponens extitit Iuriſperitus, ſequitur *Fuſar.de ſubſtit.quæſt.*403.*nu.* 291. eoquè magis, adde tu, in caſu, de quo agimus, in quo vocatio filiorum D. Annæ non ſolùm conſideratur in diuerſa oratione donationis, in diuerſis perſonis, & in diuerſa linea, ſed etiam in diuerſa familia, & progenie, quæ ipſi donatori erat certa, & benè cognita: vnde non video, cur in vocatione perſonarum huius nobiliſſimæ familiæ poſsit quis ſanæ mentis dubitare, an qualitas maſculinitatis adiecta in filijs Io. Michaelis, Andreæ, & Dorotheæ, repetita cenſeatur in filijs D. Annæ, de quibus D. Regēs donator tot vicibus ſimplicitèr meminit, abſquè huius qualitatis repetitione, nec vllo pacto addito verbo *vſquè in infinitum*, quod in aliorum vocatione adiecerat, cum qua voluntate mori voluit, dùm omnia in præfata donatione contenta, virtute poteſtatis ſibi in eo contractu reſeruatæ, teſtamento ſuo confirmauit, ſicquè nullatènus dubitari poteſt, quin de Domini Regentis voluntate pleniſsimè conſtet, vt in linea D. Annæ maſculinitatis qualitatē adijcere noluerit.

Et ex his ceſſat prorſus fallax argumentatio, ſiuè obiectum, quod ex aduerſo fieri poteſt, nimirùm D. Theodoram non poſſe in bonis donatis ſuccedere vti fœminam, ex quo D. Regens donator ſemper loquutus fuit de maſculis, & in nulla parte factæ diſpoſitionis vocauit fęminas, nam opportuna eſſet hæc oppoſitio, quando Dom. D. Theodora, ac Dom. Comes D. Frāciſcus eius aduerſarius eſſent de deſcendentibus illorum, qui cum maſculinitatis qualitate vocati fuere, non autèm in caſu præſenti, in quo vterq; deſcendit à perſona, abſquè maſculinitatis qualitate vocata, & in quo ſatis dici poteſt, vocatas eſſe fœminas ſub ſimplici vocatione filiorum legitimorum, & naturalium, vt paulò antè tantorum Iuriſconſultorum authoritate probauimus.

12 Secundò, ceſſat & alia, ſi quæ fieret oppoſitio, nimirùm in vocatione filiorum D. Annæ dubitari non poſſe, maſculinitatis qualitatem fuiſſe conſideratam, ex quo Dominus Regens donator grauauit illos, vt ipſius nomen, & arma deferre deberent, ex quo quidèm grauamine agnationis, ſiuè maſculinitatis præſumptionem elici ſcripſerunt *Corn.conſ.*41.*nu.*12.*lib.*4. *Grat.conſ.* 5.*num.*16.*&* 67.*num.*19.*lib.*2. *Curt.iun.conſ.* 39. intrà *num.*16. *verſ. quinimmò & fortiùs*, & alij, etenim dictum hoc, quod fuit noſtrorum Italorum in Regnis Hiſpaniarum non recipitur, ibi enim cùm generali conſuetudine receptum ſit, vt nominis, & armorum grauamen æquè à fœminis, ac à maſculis adimpleri poſſit, dicunt *Doctores* Hiſpani, nunquàm viſum, nec auditum, ex tali grauamine maſculinitatis qualitatem, aut conſeruandæ agnationis coniecturam elici, ex quo nullo pacto effici poteſt, quòd quis ſit agnatus, qui in rei veritate, & natura non fuerit, & quòd licèt aliqui *Doctores* Itali in contraria fuerint ſententia, fundamentum ſumentes in ſtatutis noſtræ Italię, tamèn in Regnis prædictis, in litibus, & cōtrouerſijs iudicialibus, quæ hactènus euenerunt, nunquàm fuit illa recepta, ita ſanè vno ore atteſtantur *Molin.* cit.*tract.de primogen.lib.*2.*c.*14.*num.*9. et *lib.*3.*c.*5.*num.*78. *Auendan.* omninò videndus ad *l.*40. *Tauri, gloſ.*9. à *num.*25. ad *num.*28. *Mierez tract.de maioratu par.*2.*q.*6.*num.*23. vbi punctualitèr ſcripſit, per grauamen à Maioratus Inſtitutore adiectum ferendi illius nomen, et arma, fœminas nullo pacto excludi, idemquè *Burg.de Paz conſ.*29.*num.*75. cum pluribus *ſeqq.Garz.de nobilit.in diuiſione operis,nu.*42. et ſatis benè *Dom.Valenz.conſ.* ſuo 97. à *nu.* 120. vſq; ad 124.*lib.*1. *Caſtill.tom.*5.*controu. c.*136.*num.*75.*& c.*160.*num.*6. *Addentes ad Molin.lib.*2.*c.*14.*num.*8.*&* 9. vbi alijs relatis ex *Raudenſ.* inquit, hoc grauamē in Regnis

Hiſpaniæ familiæ conſeruationem, in genere tantùm reſpicere.

13 Tertiò, minus etiam obſtat, ſi opponeretur in hac, de qua agimus diſpoſitione, non niſi maſculos contemplatos, ſiuè vocatos eſſe,& nuſquàm fœminas,ex quo Inſtitutor proprias habẽs filias, potiùs voluit filios illarum vocare,quàm ipſas,ſicq; nitidiſſima elicitur coniectura,ſub vocatione filiorum D.Annæ maſculinitatis qualitatẽ ſubintelligi, quia ſi voluiſſet includere fœminas ex D.Anna naſcituras, illam priùs vti propriam filiam, & magis dilectam vocaſſet,& ex hoc ſequitur, Dominã D.Theodoram cenſeri excluſam vti fęminam, quãuis ex maſculo natam,& D.Franciſcum incluſum vti maſculum, quamuis ex D.Iſabella D.Annæ nepte deſcendẽtem, etenim huic obiectioni reſpondent *Doctores*, ſatis leuem eſſe maſculinitatis coniecturam modò indicatam, vt ob illam recedi poſſit à communi concluſione, quæ ſe habet, vt fœmina ex maſculo proximior nullo pacto à Maioratus ſucceſſione excludi poſſit, propter exiſtentiam maſculi vlterioris gradus,& lineæ, nec ad illam excludendam ſat eſſe vulgatum illud,quod deſumitur ex *tex. in l.ſi viua matre,C.de bon.matern.* nè ſcilicèt minus dilecta melioris ſit conditionis,quã magis dilecta,non enim inconueniens eſt, vt melioris conditionis ſit neptis, quàm filia, ità *Ludouic. Bolognin.* cit. *conſ.*53. antè *nu.*18.*verſ.& ſi quis dicet*, & ex *text.in l.cùm auus,ff.de condit.& demonſtr.* & in *l.*2.*tit,*15.*part.*2.et in *l.*40.*Tauri*, probat in proprijs terminis noſtris *Burg.de Paz* relato *conſ.*29.*num.*81.de quo memor fuit noſtèr *Præſ. de Franch.*cit.*deciſ.*586. vbi ſic pluriès per S.C. Regni huius iudicatum refert, idemq; *Molin.*cit. *c.*5.*num.*52. *verſ.hæc autèm exactiùs*, et generalitèr, quòd regula,quæ elicitur ex *d.l.ſi viua matre*,nullius ſit momẽti,et quod *Rot.Rom.*paſſim illam non admittat, teſtãtur *Seraphin. deciſ.*880.*&* 1216. et *Dom.Ludouiſ.deciſ.*514.*nu.*13.*&* 14. et per eandèm *Rotam* fuit dictum in vna Florentina de Guidaciis coràm Reuerendiſſ. Patre Duñozet, ſub die 21.Iunii 1628. quam Ego vti ſingulariſſimam imprimi curaui *lib.*1.*cap.*279.*num.*19.*Mantic.de coniect.vltim.volunt. lib.*6.*tit.*15.*num.*10.*& lib.*11.*tit.*14.*num.*6.*Fuſar.conſ.*15.*num.*23.*& conſ.*16.*nu.*5.*verſ. non obſtat*,quorum dictis prorſus confutantur ſcripta per *Dom.Valenz.conſ.*113.*nu.*35.*verſ.vlteriùs,& num.*40.*lib.*2. quo loci verè loquitur contra communem.

14 Quartò, nec paritèr obſtat prohibitio alienationis bonorum donatorum,expreſſa ratione, quia volebat donator,vt illa perpetuò in eius nomine, et familia conſeruari deberent,nam non per hoc maſculinitatis qualitas fuit inducta ad finem, ut fœminæ ſuccedere non poſſint,quinimmò, quòd ratio conſeruationis bonorum in familia,ſtirpe, progenie, domo,parentela, etc. comprehendat tàm maſculos, quàm fœminas,ſicquè,ut fœmina admittenda ſit ad ſucceſſionem bonorum, quæ teſtator mandauit, ut perpetuò in eius familia eſſent, ex pluribus probat *Socin.iun. conſ.*2. à *num.*13.ad 18.*lib.* 2.& in terminis Maioratus pro indubitato ſcripſit *Burg.de Paz* in cit.*conſ.*29.à *num.*73 ad 80.& in *procem. leg. Tauri*, in quibus locis dicit, de generali cõſuetudine Hiſpaniæ fœminas familiam, genus,& arma tueri, illaſquè vti defunctorum proximiores ad ſucceſsionem Maioratuum quamplurium,& pręcipuarum domorum admiſſas eſſe,idemquè docent *Molin.lib.*3.*cap.*4.*num.*10.*de Hiſpan.primogen.* vbi *Addentes*, *Reg. Leo deciſ.* 60. *Auendan.* elegantiſsimè *ad l.* 40. *Tauri, gloſ.* 9. à *num.* 15.ad 20.& *Fuſar. conſ.*17.*num.*141. omninò videndus.

15 Quintò, nec obſtat vana conſideratio, quam aduerſus D.Theodoram fieri audio; nimirùm fœminas deſcendentes ex D.Anna in Maioratu,de quo agimus, ſuccedere non poſſe, ex quo ſi hęc fuiſſet Dom.Donatoris mens & intentio, expreſſis verbis dixiſſet;nàm ſi cum maſculinitatis qualitate vocauit deſcendentes ab alijs filijs,facilè quippè ei erat vocare filios D.Annæ,etiam fœminei ſexus;etenim reſpondetur, nullius momenti eſſe argumentum hoc, nàm ſatis dicitur expreſſe vocatas fœminas ex D. Anna deſcendentes, dùm ſimplicitèr illius filios vocauit, vt iuribus, & Doctorum authoritatibus probatum fuit ſuprà *num.*4. Immò retorquetur argumentum, nàm ſi tàm facile fuit D.Regenti vocare filios Io. Michaelis, Andreæ, & Dorotheæ cum qualitate maſculinitatis; ſic facilicèr cum hac qualitate vocare poterat filios D. Annæ; vndè dùm illos ſic non vocauit,certò certius eſt,quòd noluit,ſicq; ſubintrat concluſio ſuperiùs firmata à *num.* 7. vſquè & per totũ *num.* 11.

16 Sextò,nõ obſtat aliud, quod fit obiectũ, nimirùm,negari non poſſe filios D. Annæ cum maſculinitatis qualitate vocatos fuiſſe, ex quo illorum vocatio relatiua fuit ad ſubſtitutionem filiorum filiarum Io.Michaelis,qui cũ maſculinitatis quali-

Digitized by Google

tate vocati fuerunt, dixit enim D. Regens (vtor latino ſermone) *cum eiſdem pactis, oneribus, et conditionibus appoſitis in filijs filiarum Io. Michelis, etc.* vnde dicũt aduerſarij, dùm hæc vocatio eſt relatiua ad ſubſtitutionem filiorum filiarum Io. Michaelis, illi cum maſculinitatis qualitate vocati fuere, ergò & iſti ex D. Anna deſcendentes, ut relatum ſit in referente cum qualitatibus ſuis, *l. aſſe toto*, ubi *Bar. et DD. ff. de hæred. inſtit.* Pro reſponſione huius obiecti, ut debita utar modeſtia, qua certè in motiuo tàm leui, & puerili vti non deberem, rogo Dominos Iudicantes, ut uerba uocationis filiorum D. Annæ integralitèr legent; ſic enim fiet clarum, argumentum hoc omni prorſus fundamento carere, abſquè quòd aliam iuris quæſtionem ingrediamur, de qua per *Bero. conſil. 115. num. 22. verſ. poſtremò*, relatũ per *Addentes ad Molin. lib. 3. cap. 5. n. 64. 65. et 66. verſ. cæterùm;* etenim Dom. Regens donator uerba illa, *cum eiſdem pactis, oneribus, et conditionibus appoſitis in filijs filiarũ Io. Michaelis, etc.* illicò, eodemquè inſtanti continuato ſermone declarauit, ut intelligatur, filios D. Annæ adſtrictos eſſe, ac omninò teneri ad ſuſcipiendum nomen, & arma ipſius Dom. Donatoris cum conditionibus ſupradictis, ſub pœna priuationis bonorũ donatorum; ſic enim dixit (utor paritèr latino ſermone) *cum eiſdem pactis, oneribus, & conditione appoſitis in filijs filiarum dicti Dom. Io. Michaelis, hoc eſt* (nota) *vt teneantur ſumere nomen, & arma dicti Dom. Donatoris cum conditionibus prædictis, ſub pœna priuationis, &c.* Hoc enim pactum, onus, & conditionẽ appoſuerat Dom. Regens in ſubſtitutione filiorum maſculorum filiarum Io. Michaelis, aliamq; conditionem, ſiuè modum adiecerat, ut ſi contingeret, dictos filios filiarũ Io. Michaelis in alia hæreditate ſuccedere, quòd poſſint illi aliud nomen, & arma addere, dummodò illa Dom. Regentis præcedant, & in dextera manu collocentur, quarè cernitur apertè, relationem ad ſubſtitutionem filiorum filiarum Io. Michelis aliud non importare, niſi onera, & conditiones prædictas tàm benè à diſponente declaratas, ſicquè nullo pacto referri poteſt ad maſculinitatis qualitatem, quam in tota diſpoſitione reſpectu filiorum Io. Michaelis, & Andreæ, ac filiorum filiarum eorundẽ conditionalitèr fuiſſe appoſitam non legimus; nullibi enim ſcriptum comperimus, dixiſſe Dominum Regentem, *volo, vt ſuccedant filij Io. Michaelis, vel Andreæ, & filij filiarum ipſorum cum conditione, quòd ſint maſculi, vel ſi erunt maſculi;* ſed illos ſimplicitèr maſculos uocauit.

17 Septimò, & tandèm non obſtat alia vana oppoſitio, nimirùm fœminas ex D. Anna deſcendentes non poſſe in bonis per Dom. Regentem donatis ſuccedere, quamuis uocatio filiorum D. Annæ legitimorum, & naturalium ex ſui generalitate etiam fœminas comprehendere poſſit, ex quo fuit expreſſa ratio cõſeruandæ agnationis, ſicq; verba illa, *filij legitimi, & naturales* sũt coarctanda ad filios maſculos tantùm, quia per fœminas, in quibus illarum familia, & agnatio finitur, conſeruari non poteſt; quibus maximè ſuffragatur (addunt Aduerſarij) rei iudicatæ authoritas in lite mota, & diſcuſſa inter D. Sebaſtianum Carrillo, D. Annæ filium, ipſiuſq; D. Theodoræ auum contrà Ioannam filiam poſthumam ex Io. Michaele Simon primo donatario ſuſceptam, ac Mariam, & Leonoram ex Andrea Simon ſecundo donatario natas, quæ tanquàm fœminæ licèt ex maſculis deſcendẽtes à d. D. Sebaſtiano, D. Annæ filio excluſæ fuerunt; ergò dicunt aduerſarij, ſic paritèr eſt excludenda hodiè D. Theodora uti fœmina per D. Franciſcum de Ledda uti maſculum. Attendamus reſponſionem, benè quidèm confitetur ex aduerſo, vocationem filiorum D. Annæ legitimorum, & naturalium ex ſui generalitate eſſe aptam comprehendere fœminas, id, quod videntes aduerſarij, de iure negari non poſſe, quærunt, eſſe illam coarctandam ad maſculos propter rationẽ conſeruandæ agnationis, quæ per fœminas conſeruari non poteſt; ſed vellem Ego ſcire, vbi eſt maſculus de familia de Simon, ſiuè de Carrillo, per quem poſſit conſeruari agnatio hæc? ſi dices, extat Don Franciſcus, reſpondeo, hunc non eſſe de agnatione, nequè de Simon, nequè de familia Carrillo, in qua D. Regens in defectum deſcendentium ex Io. Michaele, & Andrea voluit ſuum nomen & arma cõſeruari, ſed eſt de familia Ledda, quam vti prorſus extraneam Donator ipſe nunquàm in cognitione habuit, nec de ea per ſomnium ſentire potuit; quo ergò pacto poteſt affirmari, quòd ſi eſſet excluſa Dom. D. Theodora, quia fœmina, & per quam agnatio cõſeruari non poteſt, ſit includendus maſculus ex fœmina deſcendens? qua enim lege, qua ratione, quanè Doctoris authoritate hoc fundari poteſt? nonnè ſine contradictore procedit illa communis cõcluſio, quòd vbi eſt excluſa fœmina propter rationem conſeruandæ agnationis, cenſe-

tur

tur paritèr excluſus maſculus ex fœmina deſcendens? ſic enim vno ore faſſi ſunt *Baldus, Gregor.Lop.Molin. Anton.Gom.*& alij infrà relati *num.* 28. 29. *&* 30. Nec ad hunc caſum pertinet exemplum rei iudicatæ inter D.Sebaſtianum,D.Annæ filium,& filias Io. Michaelis, & Andreę,ex quo illæ à Donatore nuſquàm vocatæ fuere , ſicquè ad ſucceſſionem concurrebat D. Sebaſtianus expreſsè vocatus in defectum maſculorum Io. Michaelis, & Andreę, & maſculorum naſcendorum ex filiabus eorundem,qui caſus iàm euenerat ; vndè volentes filiæ Io. Michaelis , & Andreæ ad ſucceſſionem venire, benè eis replicabatur , de vobis non loquitur ſubſtitutio; ſed tãtùm de filijs maſculis à vobis deſcendentibus,qui cùm adhùc in rerum natura non eſſent , ſuccedere non poterant.

18 His ſic ſtantibus, ad maiora deuenientes,fingamus, D. Annæ filios cum maſculinitatis qualitate expreſſis verbis vocatos fuiſſe , prout certũ eſt,quòd cum hac qualitate vocati non ſunt,adhùc dico,bona donata poſt mortem D. Sebaſtiani libera à maſculinitatis vinculo in D.Ioannem eius filium tranſiuiſſe; nàm cùm D.Sebaſtianus D. Annæ filius ad ſuccedendum in bonis donatis , tanquàm maſculus fuerit admiſſus,voluntatiquè Aui donatoris in aſſumẽdo illius nomen , & arma paruerit libètèr, vinculum illud maſculinitatis,quod anteà Dom. Regens in vocatione propriorum filiorum , et ab illis deſcendentium appoſuerat, ſimulquè expreſſerat, pœnitùs extinctum remanſit, probatur hoc ex communi illa concluſione,quę ſe habet,quòd quã-
19 do quis fideicommiſſum ſuper bonis ſuis ordinauit,et in defectum illorum, ad quorum beneficium fuit illud principalitèr inſtitutum, alios vocauit, cùm primùm , qui vltimo loco vocati ſunt , ob defectum primò vocatorum ad bona fideicommiſſata admiſsi fuerint, vincula omnia appoſita ſtatim extinguuntur, ità poſt *Bartol. Alex. Aret. Fulgoſ.* et alios, quos citant,probant *Ioan Cephal.conſ.*88.*num.*34.*lib.*1.*Petr. Anguiſcola*,omninò videndus *conſ.* 80.per tot. *lib.6.Ioann.Botta conſ.*50. *Ludouic.Bell. conſ.* 15.*num.*6.*verſ.quod quidèm*,vbi citat *Bart.in l.liberorum, num.* 18 *ff. de verbor. ſignif.*quo loci dicit, quòd ſi in aliqua diſpoſitione reperiuntur vocati filij naſcituri ex tali, prout in caſu,de quo nos agimus,in huiuſmodi uocatione , ſi diſpoſitio in liberos primi gradus ſuum fuerit ſortita effectum, nepotes, et alij deſcendentes nullo pacto comprehenduntur,id,quod paritèr in contractibus procedere,multorum authoritate probat *Auguſt. Barboſ. de appellat. verborum,appellat. 99.num.* 81.*&* 86. eoquè magis, ſi perſona, quæ diſpoſuit diſcretiuè loquuta fuit,prout in caſu noſtro, uti in terminis Maioratus probant *Addentes ad Molin.lib.1.cap.6.*ad *num.*28.*&* 29.*in fine,verſ. ſecundò fallit;* et paulò poſt idem *Bellus loco* proximè citato , ad rem noſtram indiuidualitèr affirmat , vt hoc procedat, adhùc ſi filij naſcituri cum maſculinitatis qualita-
20 te vocati eſſent;nàm, dicit ipſe,vocationẽ iſtam maſculorum non eſſe aptam ad inducendum fideicommiſſum in fauorem deſcendentium ex primis maſculis, citat *Card.Mantic.de coniectur.vltim. volunt.lib.6. tit.*15.*num.6.*cui addo hoc idem aſſeuerantes , quos refert, et ſequitur *Ioan. Botta* cit. *conſ.*50.*num.*73.idemquè *Dec.conſ.* 286.*nu.* 7. *verſ. propriùs*, ubi expreſsis uerbis dicit, teſtatoris diſpoſitionem factam in fauorẽ maſculorum reſtringendam eſſe ad perſonas dumtàxat,de quibus teſtator loquutus fuit,et ad alios non extendi,*ibiquè Nicolaus Grauatius in adnotationibus* ſic iudicatum teſtatur, ſubdens, malè circà hoc *Curtium Iun.conſ.* 121. *num.*16. conſuluiſſe contra *Dec.*illumquè reprehendiſſe, idemquè ſatis benè affirmauit *Card. Pariſ. conſ.* 44.*nu.*16. 17.*&* 18.*lib.*2.et nouiſsimè noſter *Reg.Scipio Rouit.conſ.*7.*lib.* 2.ubi conſuluit,ex ſub-
21 ſtitutione facta à me filio meo Iacobo , ut illo abſquè filijs maſculis quandocunquè decedente in certis bonis alter filius meus Paulus,eiuſq; filij maſculi ſuccedant,nullo pacto per hanc maſculinitatis qualitatem non ſemel repetitam, cenſeri inductum fideicommiſſum pro maſculis deſcendentibus in perpetuum ad excluſionem fœminarum,quæ ultimo bonorum poſſeſſori reperirentur proximiores,ſicquè probat *Rouit.* quòd ſi ex filio meo Iacobo ſupereſſent plures deſcendentes maſculi , et ille, in cuius poſſe peruenerunt bona ſubſtitutioni obnoxia , decederet cum filiabus fœminis tantùm , iſtę ad excluſionem aliorum maſculorum remotiorum , quamuis ex filio Iacobo deſcendentium,in bonis prædictis ſuccederẽt, aſsignat rationem, quam irre-
22 fragabilem appellat, nimirùm , quia ego teſtator de hoc caſu loquutus non fui , ac proindè fideicommiſſum ex noſtro capite non eſt ſomniandum, allegat utrumq; *Soc. Goẓad.Decian.*et alios,ut *ibi num.*5. Et quis eſt , qui in caſu noſtro hanc ueritatem non

fatea-

Digitized by Google

fateatur? fac enim, quòd D.Sebaſtianus cũ
23 maſculinitatis qualitate vocatus mortuus eſſet cum filia fœmina, nullo relicto maſculo, ſuperſtitiſſet nè perſona, quæ illam à bonis donatis excludere potuiſſet? certè non, nam ſi in medium adfuiſſent filij maſculi Dorotheæ, qui poſt filios D.Annę vocati erant, & nullo pacto poterant admitti, cùm vocationi eorum fiebat locus in altero ex duobus caſibus, & Primò ſi D. Anna ſine filijs maſculis defuncta eſſet: Secundò, ſi filij illi maſculi eſſent nati, ſed Donatoris nomen, & arma ſumere recuſaſſent, cùmquè iſtorum caſuum neuter euenerat, nam D.Anna deceſſerat cum filio maſculo, qui nomen, & arma Donatoris aſsũpſit: ergò nullo modo filiam, ſi quam D. Sebaſtianus reliquiſſet, excludere potuiſſent, ad tradita per *Oldra.* in vulg. *conſ.*21. ab omnibus canonizato (quod licèt in Hiſpanorum primogenijs, ſecundùm aliquos, locum nõ habeat; benè tamen procedit, & locum habet, ad hoc vt maſculinitatis qualitas repetita non cenſeatur, probant *Addentes ad Molin.lib.*1.*cap.*6. ad *nu.*26. omninò videndi) per *Crau. conſ.* 98. à *num.* 4. ad *fin.* & *Peregr. in tract. de fideicom. art.* 29. *num.*37. dico modò Ego, ecce caſus, in quo ex deſcendẽtibus lineæ fœmininæ D. Regentis donatoris ſuperſunt fœmina, & maſculus, & tamen fœmina à maſculo non excluditur, quo ergò pacto Comes D. Franciſcus de Ledda à D. Iſabella D. Sebaſtiani filia deſcendens, ſub vano, et figurato qualitatis maſculinitatis prætextu, D. Theodoram ex D. Ioanne eiuſdem D. Sebaſtiani filio natam excludere poterit? nullo quippè.

24 Vlteriùs, vt videar materiam ex omni parte per ſuos tramites deguſtaſſe, dico, quòd cùm controuerſia ſit ſuper ſucceſſione iſtorum bonorũ per ſubſequutum obitum D.Ignatij vltimi poſſeſſoris, ad cuius plenariam ſucceſſionem D. Theodoram vti ſororem germanam vnicam ſuperſtitẽ iura diuina, & humana vocant, vt poſſit D.Franciſcus de Ledda remotior conſanguineus tanquàm maſculus, illam vti fœminam excludere, neceſſe eſt, vt excluſionẽ
25 demonſtret, vel ex clara diſpoſitione hominis, vel ex diſpoſitione certæ, & particularis legis; quandoquidèm iure communi attento fœminarum excluſio apertiſſimis verbis, aut euidentiſſimis coniecturis contrariæ voluntatis oſtendi debet, ſic enim ſcriptum eſt in *l.*1. ibi, *niſi alia defuncti volũtas euidentèr probetur, C.de condit. inſert.* in *l. cùm ità, §. in fideicõm.* ibi, *niſi ſpecialitèr, ff. de leg.*2. *in l. nuptura*, ibi, *niſi euidentiſſimè contrarium probetur, ff de iure dot.* in *l. libertas, §. fin.* ibi, *niſi aliud ſenſiſſe patremfamilias rationibus probauerit, ff. de manumiſſ. teſtam.* & in *l. ſi plures*, ibi, *niſi alia fortè fuerit mẽs teſtatoris, quod vix credendum eſt, niſi euidentèr fuerit expreſſum, ff. de vulg. & pupill. ſubſtit.* quæ iura in propria materia noſtra ſigillatim refert *D.Valenz.* cit. *conſ.*97. *num.*71. vbi *num.*111. addit, ſatis eſſe odioſum, vt fęminę proptèr maſculos remotiores, aut alterius lineæ excludantur, & vt intelligamus, quòd adſit fœminarum excluſio, vbi illam expreſsè nõ legimus, & *Molin.* cit. *lib.*3. *de primogen. c.*4.
26 *num.*32. ait, fęminarum excluſionem apertiſſimè probandam eſſe, quia aliàs in dubio ſemper eſt pro fœmina iudicandum, & demùm *num.*37. & 38. addit, non niſi euidentiſſimis, & clariſſimis cõiecturis, & talibus, quæ nihil aliud, quàm fœminarum excluſionem inducere valeant, cenſentur excluſæ, nam cùm fęmina pro ſe præſumptionẽ, & iuris regulas habeat, maſculus remotior, vel alterius lineæ, qui fœminam excludere conatur, durioribus probationibus oneratur, adeò quòd ex tribus ſtatibus, quos maioratus ſucceſſio ſortiri poteſt. Primo claro pro fœmina, alio claro pro maſculo, & altero dubio, non niſi in caſu medio certo, & indubitato poteſt obtinere maſculus, id, quod etiam vno ore faſſi ſunt *Mierez de maiorat. part.*2. *c.*6 *num.*96. *& ſeq. Ludouic. Caſanat. conſ.*47. *nu.*4. *& D.Valenz.* cit. *conſ.*97. *nu.*71 72. 73. *&* 74. & his addo *Garſ. in tract. de nobilit. in diuiſione operis, nu.*18. 19. *&* 20. quo loci authoritate *Greg. Lopez*, & *Ludouic.*
27 *Molin.* affirmat, quòd quàmuis in maioratus conſtitutione vocetur maſculus, attamen ſi Inſtitutor expreſsè fœminas non excluſit, non per hoc exiſtimandum eſt, illas excluſas eſſe, citat paritèr *text.* à *Molin.* relatum in *l.*2. *tit.*15. *part.*2. vbi probatur, maſculinitatis expreſſionem, fœminarum excluſionem nõ inducere, ſed prælationem dùmtaxat in eodem gradu, id, quod etiam animaduertit *Parlador. q.*1. poſt librum *quotid. differ. num.*6. ſub illis verbis. *Cùm igitur l. Regia expreſſim cautum ſit, tunc maſculos excludere fœminas in ſucceſſione maioratus, cũ eiuſdem ſint lineæ, & gradus, non cùm ſint remotioris, vt diffinitum extat in d. l.*2. *&c.* ideq; ſcripſit Dom. *Valenz.* cit. *conſ.*97. *num.*108. omninò videndus, & nouiſſimè *Fuſar. de ſubſtit. quæſt.*385. *num.*39. & *Addentes ad Molin. lib.*3. *c.*4. *num.*34. 41. *& ſeq.* vndè cùm in caſu occurrentis controuerſiæ Comes D. Franciſcus, D.Theodoræ excluſionem, nec

ex

Digitized by Google

ex diſpoſitione hominis, non dico clara, ſed nec etiam dubia, neq; ex diſpoſitione legis oſtendere, ac demonſtrare poſſit, non video, quo ſuadente ſpiritu illius apertiſſimis iuribus ſe opponere auſus fuerit, nàm ſi ius bonum fouere credit, ex quo ad bona, de quibus agimus, fuerunt inuitati filii D. Annæ maſculi, & cùm ipſe ſit maſculus, quāuis ex fęmina præferendus ſit D. Theodoræ vti fœminæ, quamuis proximiori, & ex maſculo deſcendenti; & certè, ex ſuprà diſcuſſis, conſtat patentèr, prætenſionem hanc eſſe merè ſomnium vigilantium, quādoquidèm non ſolùm demonſtrauimus, filios D. Annæ cum maſculinitatis qualitate vocatos nō eſſe, ſed etiam quando illi cum hac qualitate vocati eſſent, D. Theodoram à bonorum donatorum ſucceſſione excludi non poſſe.

28 Et nunc ad ſaturitatem addimus, quòd data expreſſa vocatione filiorum maſculorum ex D. Anna deſcendentium, cum expreſſa excluſione fœminarum, adhùc iuſtitia D. Theodoræ in tuto eſſet, ex quo bona, de quibus agitur, libera à maſculinitatis vinculo ad ipſam deuenirent, cùm D, Ignatio vltimo maſculo poſſeſſori, cui ſuccediditur, non ſuperſtiterit maſculus ex D. Anna deſcendens, nàm & ſi D. Frāciſcus de Ledda videatur eſſe maſculus deſcendens ex D. Anna, attamen ſupponendo, quòd ſint excluſæ fœminæ, quia ipſe ex fœmina deſcendit, quamuis ſit maſculus, attento tenore Maioriæ ſuccedere non poſſet, ſic elegantèr ratiocinatur inſignis *Greg. Lopez in l. 3. tit. 13. part. 6. col. 7. in fine, verſ. ſed an excluſis fœminis, fol.* mihi 89. quo loci citat *Bald.* quem dicit ſemper ad hoc allegari in *l. 1. ff. de Senat.* vbi ex hoc infert, quòd dùm

29 filia Regis Francorum ex rationabili illius inſtabilis Nationis cōſuetudine in Regnis Galliæ ſuccedere non poteſt, ſic pariter & eius filius, quāuis maſculus, ratio aſſignatur, quia non poteſt plus virtutis eſſe in cauſato, quàm in influenti potentia cauſæ, nàm ſi fœmina ipſa viuens à ſucceſſione excluderetur, ſimilitèr etiam maſculus ab ipſa deſcendens, id, quod alijs relatis comprobant *Ant. Gomez in l. 40 Tauri, num. 61. Michael ab Aguirre de ſucceſſ. Reg. Portugalliæ, part. 3 num. 32. fol.* mihi 78. *Menoch* poſt multos, quos citat *conſ. 1229. num. 20.* vbi de maioratu loquitur, *Molin.* cit. *lib. 3. c. 5.*

30 *nu. 45. 46. & 47.* vbi concluſionem firmat, quòd quando in aliqua diſpoſitione vocātur filij, ſeù deſcendentes maſculi, diſpoſitio illa de maſculis deſcendentibus ex maſculis, non autèm de maſculis, qui à fęmina deſcendunt, intelligenda eſt, nàm eo ipſo, quòd vocantur deſcendentes, cum expreſſione maſculinitatis, cenſetur contemplata agnatio, & cùm maſculi deſcendentes ex fœmina non agnati, ſed cognati appellentur, conſequens eſt, dicit *Molin.* vt illi in diſpoſitione, in qua agnatio conſideratur, nō comprehendantur, & quàmuis demùm *nu. ſeq.* hanc limitet concluſionem, quoties nō eſſet contemplata agnatio, vt tùnc ſub appellatione maſculorum, maſculi ex fœminis deſcendentes comprehendantur, hoc intellige, prout declarat *num.* 71. dummodò non concurrat fœmina ex maſculo proximior, quia ſi concurreret, illa præferretur, vltrà quòd in caſu noſtro, præſuppoſito, vt diximus ad ſaturitatem contra facti veritatem, quòd ſint vocati filij maſculi deſcendentes ex D. Anna, cum perpetua excluſione fœminarum, benè cenſeretur contemplata agnatio de Simon, quam Dominus Regens in agnatione de Carrillo, ſibi dilectiſſima cōſeruari, & perpetuari voluit, vt ex tenore diſpoſitionis clarè conſtat, ſicq; eſſemus in caſu conſiderato per *Greg. Lopez in loco* paulò ante relato, vt maſculi ex fœminis nullo pacto ſuccedere poſſint, quo fit, vt cùm D. Frāciſcus, huius contem-

31 platæ agnationis non ſit, & D. Ignatio nō ſuperſtiterint agnatus maſculus, nec alij, quibus forſan ex mandato, & diſpoſitione Domini Regentis donatoris eſſet facienda reſtitutio maioratus, ſinè dubio à maſculinitatis vinculo liber remanſit, ac ſucceſſiuè D. Theodora vti proximior agnata, quàmuis fœmina ad plenariam germani fratris ſucceſſionem admittitur, videantur, quæſo, *Molin. lib. 1. cap. 6. num.* 38. præſertim ſub illis verbis: *Sed tota differentia aſſignanda eſt in hoc, vtrùm ſcilicèt diſpoſitio finiatur in ipſo deſcendente ex virili ſexu, & tùnc fœmina comprehenditur, an verò ad alios deſcendētes pertranſire debeat, & tùnc ſicut deſcendentes ex fœmina excluduntur, ità & ipſa fœmina excludi debeat.* Hæc ille. *Gaſpar Theſaur.* ſatis benè in *addit. ad Genitorem deciſ.* 37. vbi deciſionem refert, & *Caſtill. controuerſ. tom. 6. cap. 143. à num. 4.*

32 Vndè reſtringēdo materiam, tres caſus in occurrenti controuerſia conſtituo, quorum Primus eſt, quando ad Maioratus ſuccesſionem concurrunt maſculus, & fœmina eiuſdem agnationis, & ſic per lineam maſculinam à primo Inſtitutore ambo deſcendētes, ſed vltimo poſſeſſori, cui in Maioratibus ſucceditur (ad tradita per *Molin.*

lib 1.*c.6.num.47.& lib.3.cap.9.* & per alios Hiſpanos paſsim) fœmina eſt proximior, & in hoc dico, attendendum eſſe tenorem cõſtitutionis Maioriæ, quia aut Inſtitutor dixit, vt ſuccedant omnes eius deſcendentes, nulla expreſſa maſculinitatis qualitate,& in hoc caſu,quia indifferentèr admittuntur maſculi, & fœminæ, eſt attendenda prioritas gradus, & tunc maſculus præfertur, quando vltimo poſſeſſori in pari gradu exiſtit cum fœmina. Cęterùm,ſi fœmina eſt proximior,ipſa admittitur,aut verò deſcendentes cum expreſsione maſculinitatis vocati fuere,& vt bona conſeruentur in familia, & tunc maſculus remotior fœminam in gradu propinquiorem excludit, quia in hoc caſu voluit Inſtitutor agnationem ſuam conſeruare,ità ſanè pluribus relatis *Doctoribus* ſcripſit *Gregor.Lopez* in cit. *l.3.tit.13.p.6.col.7. verſ.in hoc tamen videtur latiùs conſiderãdum, fol.*mihi 89.*Molin.lib.3. de primogen.c.4.num.*12.*Parlador.q.* 1.*nu.* 2. poſt *lib.quotid.differ.* Dom.*Valenz.* cit.*conſ.* 97.*num.*68. *lib.*1.

33 Secundus caſus eſt,quando tractatur de ſuccedendo vltimo poſſeſſori collaterali, cui tàm maſculus ex fęmina,qui eſt alterius lineę,quàm fęmina ex maſculo,quę eſt eiuſdem lineæ defuncti in æquali reperiuntur gradu,& in hoc multi opinati ſunt, maſculinitatẽ uincere agnationem, & ſic maſculum ex fęmina, fęminæ ex maſculo in ſucceſſione præferri, & hi ſunt *Anchar.Fulgoſ. Aret.Iaſ.& Tiraq.* quos refert, & ſequitur *Auendan.ad l.*40 *Taur.gl.9.num.*75.*fol.*mihi 115.*à ter.Caldas de iure emphyt.lib.3.cap.*15. *num.39. Anton. Gamm.dec.*51. vbi *Addent.* aliiq;per Me relati *lib.1.cap.126.num.66.*in nouiſſ.& ità intelligo dicta per *Gregor.Lop.* in cit *l.3.col.6. verſ. ſed quid ſi ex diſpoſitione Maioriæ*,& per *Reg.Lanar.cõſ.*1.quod tamen admitti poſſet, dummodò in conſtitutione Maioratus nõ ſit contẽplata agnatio,quia ſi eſſet expreſſa ratio conſeruationis agnationis, procederet concluſio ſuperiùs ex *Gregor.Lopez*, & alijs firmata, vt maſculus ex fęmina ſuccedere non poſſit,& benè admitteretur fœmina ex maſculo, ſi alii de agnatione, licèt remotiores non extarent, ad tradita per *Molin. & Gaſpar.Theſaur.loc.*
34 cit. Admitteretur etiam maſculus ex fęmina, quando vltimo poſſeſſori tranſuerſali non ſupereſſet fęmina ex maſculo proximior, ſed alii maſculi deſcendentes à ſubſtitutis,& vocatis in alio gradu ſubſtitutionis;tunc enim maſculus ex fœmina, quia deſcendit, quamuis per lineam fęmininam à primo inſtituto, benè excluderet maſculũ deſcendentem à ſubſtituto; nam donec ſupereſt perſona, quæ prouenit ab inſtituto, ſiuè per lineam maſculinam,ſiuè fęmininã deſcẽdens,nõ poteſt eſſe locus ſubſtitutioni factæ ad beneficium aliorum uocatorũ, & hic eſt caſus, ſuper quo latiſſimè ſcripſit *Larrea dec.*34.

35 Tertius eſt caſus ille, de quo agimus,ſi imprudenter contra facti veritatẽ ſupponere volumus, D.Reg. vocaſſe filios ex D. Anna eius filia deſcendentes cum expreſſa maſculinitatis qualitate, & quòd fœminæ excludantur,verùm non dixit, velle eas excluſas,ẽt propter maſculos remotiores, & in hoc caſu ſi ad defuncti collateralis ſucceſſionem concurrerent maſculus ex fęmina remotior, & fœmina ex maſculo proximior, iſta præferretur; ratio eſt, quia excluſio illa fęminarum à Maioratus Inſtitutore expreſſa,intelligẽda eſt propter maſculos eiuſdem lineæ,& gradus,non autem propter maſculos alterius lineæ remotiores,ità ut maſculo eiuſdem lineæ,& gradus deficiente; fœmina proximior in illius defectum,remotis aliis quibuſcunquè ad Maioratus ſucceſſionem admittitur, probant concluſionem hanc doctiſſimus *Couar. lib. 3. variar. cap. 5. num. 5.* circa *finem*,ſub illis uerbis: *Ex quibus dum Petri Perticenſis opinionem ſequuntur, ipſe colligo,fœminam proximiorem ei,qui vltimò maioratum obtinuit,præferendam fore maſculo remotiori, & qui eiuſdẽ lineæ particeps non eſt, ſimul, & gradus, &c. Molin.*cit.*cap.5.num.71.Aluarad.de coniect. mente defuncti,lib.2.cap.3.§.4.num. 31. verſ. quod quotiès,Burg.de Paz* omninò videndus *conſ.29.num.8.9.10.& 41.*& in *Proœmio legum Tauri,num.*120.cum *ſeqq.Mier. tract. de maiorat. par. 2.quæſt.6.nu.97.Petr.de Salaz. in tract.de vſu,& conſuetud. cap.* 12.*num* 68.
36 vbi expreſſis verbis affirmat,ad hoc vt maſculus remotior fœminam proximiorem à Maioratus ſucceſſione excludere poſſit, opus eſſe,quòd vltrà vocationem maſculinitatis exprimatur, quòd ſuccedat maſculus,etiam in gradu remotior, & fœminæ præferatur, idemq; latiùs ſcripſit *Parlador.* cit.*q.*1.*num.*5.6.7.& 8.vbi dicit, tùnc maſculum alterius lineæ,& remotioris gradus fœminam ex maſculo, ſiuè ab vltimo poſſeſſore deſcendentem à Maioratus ſucceſſione excludere, ſi ità conſtat de expreſſa
37 voluntate Inſtitutoris,quia ſic voluit; Ceterùm ſi de aperta eius voluntate non cõſtat, quòd fęminam proptèr maſculos alterius lineæ excludere voluerit, ſed ſimpli-

citèr

citèr maſculos illis prętulit, inhęrēdo *Molin.* ſentētiæ exiſtimat, in hoc caſu maſculū alterius lineę remotiorem fœminam proximiorem, ſiuè ab vltimo poſſeſſore deſcēdētem excludere non poſſe, Dominus *Valenz.* cit. *conſ.* 97. *nu.* 68. ſub illis verbis: *Et ſolùm poſſe illis præferri maſculum eiuſdē lineæ, & gradus, & non remotiorem, aut alterius lineæ,* &c. *Ioſeph Ramon. conſ.* 100. *n.* 483. per tot. *fol.* mihi 954. *Molin.* Ieſuita inſignis *de Iuſt. & iure, diſp.* 625. *n.* 5. *verſ. ſecundo loco poſt lineam Caſtil. tom.* 5. *controuer. c.* 92. *nu.* 53. *& c.* 143. § *vnico, nu.* 13. *Io. Petr. Fontanel.* omninò videndus *deciſ.* 35. *n.* 11. *Adden. ad Molin. de Hiſpan. primogen. lib.* 3. *c.* 4. *n.* 41. *&* 42. *&* cit. *c.* 5. *n.* 71. *& ſeqq.* quo loci concluſionē hanc in Regnis Hiſpaniarum, tàm in iudicādo, quàm in conſulendo veriſſimam, atq; receptam eſſe teſtatur, & his magni nominis Hiſpanis Doctoribus ex noſtris Italis addo pręſtantiſſimum *Surd. conſ.* 316. *n.* 11. *& ſeqq. & conſ.* 317. *n.* 38. *lib.* 3. *& Fuſar. tract. de ſubſtit. q.* 385. *n.* 12. *&* 30.

Hæc, credo, ſat eſſe ad demonſtrandam iuſtitiā Domini D. Theodoræ; puto enim, Deo auxiliatore, ſatis fęlicitèr ratione, grauiſſimorumq; Iuris Conſultorum authoritate, tria à me fuiſſe plenè probata. Primū, D. Annæ filios cum maſculinitatis qualitate non fuiſſe vocatos. Alterū, quando quis temerariè, & imprudentèr contrariū aſſeuerare attentaret; maſculinitatis vinculū per mortem D. Sebaſtiani, D. Annæ filij pęnitùs remanſiſſe extinctum. Tertiū, & tandèm, quando illud adhùc duraret, ac data etiam fęminarum excluſione in ſucceſſione Maioratus, de quo agimus, D. Theodoram vti ex maſculo deſcēdentem, vltimoq. poſſeſſori proximiorem, Comiti D. Franciſco ex fœmina orto remotiori conſanguineo omninò fore pręferendam. Omnia autem ſub correctione, & cenſura Ampliſſimi, ac Supremi Senatus, ad quem de his videre, & iudicare ſpectabit. Neap. die 20. menſis Octob. 1642.

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum factum puellæ de nō contrahendo matrimonium an dicatur ſpretū, ſi ſponſalia contraxerit, & num.* 3.

2 *Matrimonio prohibito an cenſeātur prohibita ſponſalia, & n.* 4.

Mulier vidua ſi contraxerit ſponſalia intrà annum luctus an ſubiaceat pœnis à iure ciuili impoſitis mulieribus infrà annum luctus nubentibus.

4 Tex. in l. oratio, ff. de ſponſal. *declaratur.*

5 *Legatum puellæ factum ſub conditione non nubendi an amittatur, ſi ſponſalia tantùm contraxerit.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an mandatum à Iudice puellæ factum, nè ſub certa pœna, ipſo Iudice inconſulto matrimonium contrahat, ſpretum dici poſſit, & ſucceſſiuè pœnæ exactio ſubintret, ſi ad ſtipulationem capitulorum matrimonialium poſt mandatum iniunctum proceſſum fuerit.

CAP. CXXVII.

1 MAndatum à Iudice puellæ, vel eius parentibus iniunctum de non contrahendo matrimonium, ipſo Iudice inconſulto, ſcio aliàs dubitatum, an ſpretum dicatur, ità vt pœna pecuniaria in illo contenta exigi poſſit, ſi ad ſtipulationem capitulorum matrimonialium tantùm proceſſum fuerit?

2 Pro ratione dubitandi videbatur affirmatiuè reſpondendū, per *tex.* nimis clarū in *l. oratio* 16. *ff. de ſponſal.* vbi *Vlpian.* reſpondit, quòd quando nuptias, & ſic matrimonia contrahi prohiberetur, cenſentur quoq; ſponſalia prohibita, ex quo *tex. Bar.* & cęteri *DD. ibi* vulgatam illam deſumunt concluſionem, nimirùm, quòd vbi aliquid prohibetur, omne prohibitum cenſetur, per quod peruenitur ad illud, & è contrà quando aliquid eſt permiſſum.

3 Sed hac dubitandi ratione non obſtante, contrariam in caſu propoſito amplexus fui ſententiam, primò, per *tex.* in *l. ſolet* 10. *ff. de his, qui not. infam.* vbi quàmuis mulier vidua ſub certis pęnis à iure ciuili ꝓhibeatur intrà annū luctus matrimonium contrahere, attamèn ſi ſponſalia contra-

Digitized by Google

xerit, nulla ligatur pœna, ibi in *text. intrà id tempus ſponſam fuiſſe non nocet*, reddit *ibi* rationem *gloſ.* quia odia ſunt reſtringẽda, & magis in pũcto, quòd pęna appoſita, nè matrimonium cõtrahatur, ad ſponſalia extendi non poſſit, dixit ſatis notantèr *glo.* in *clem. unica*, in *verb. contrahere*, de *conſanguin. & affin.* & *Adden.* ad *Bart.* in d. *l. oratio*, niſi poſt ſimplicia contracta ſponſalia carnalis copula ſequeretur.

4 Ad *tex.* in d. *l. oratio* reſpõdemus, legem illam eſſe ſpecialem contra Senatores, ad ins dicendum electos, vt matrimonia contrahere non poſſint, & per conſequens ſpõſalia, ſicq; in eo *text.* prohibitio eſt perpetua, ſecus autem, ſi temporalis, prout in caſu noſtro. vt benè aduertit *ibi Bald.* in *prima lectura antiqua*. Secundò reſpondetur, quòd *tex.* ille non loquitur de pęna, ſed tãtùm diſponit, quòd ſi Senatores, quibus matrimonium contrahere eſt à iure prohibitum, ſpõſalia contraxerint, nullius momenti illa erunt, id, quod benè obſeruauerunt *Addent. ad Bart. loco* cit.

5 Corroboratur hæc mea ſententia ex dictis per *P. Sanchez tract.* ſuo *de matrim. lib. 7. diſp. 91. num. 44.* quo loci elegantèr probat, legatum mulieri relictum ſub conditione non nubendi, non altèr amitti, ſi ſponſalia tantùm fuerint contracta; audi quæſo verba Magiſtri, *Circa vltimam diſputationis partem, an id legatũ amittatur, ſi ſecundæ illæ nuptiæ non ſunt conſummatæ, id certum videtur non amitti per ſponſalia de futuro, quod cùm tunc nondùm ſit ſecundum matrimonium initum, minimè defecerit conditio adiecta legato non tranſeundi ad ſecundas nuptias, nec diſpoſitum in matrimonio quòad pœnam ex eo incurrendam procedit in ſponſalibus, &c.* hæc ille, faciunt dicta per *Andr.* in *Conſl. Honorem noſtri diadematis*, in *princ.*

SVMMARIVM.

1 *Mater num poſſit filium inſtituẽdo, maritum bonorum adminiſtratione tacitè priuare, & per conſequens vſufructu, & num. 2.*

3 *Vſufructus an tacitè prohibitus cenſeatur, vbi vxor filium inſtituendo ordinauerit, nè illius pater poſſit bona ſua adminiſtrare, & n. 4.*

5 *Mater poteſt expreſsè ordinare, nè vſufructus ſuorum bonorum, in quibus filius ſuccedit, marito quæratur; ſed an talis prohibitio operetur reſpectu fructuum legitimæ, ibid. & num. 7.*

6 *Vſufructus, quem habet pater in bonis filij, eo delinquente confiſcabitur.*

8 *Mater filios habens Neapoli non poteſt diſponere, niſi de decima parte ſuarum dotium; ſed an in illis nouem poſſit maritum vſufructu priuare, & n. 9.*

10 *Pater non poteſt imponere onus in legitima filio debita.*

11 *Dictio, tantùm, eſt reſtrictiua.*

12 *Lex municipalis eſt ſtricti iuris.*

13 *Pater an poſſit filium pupillum inſtituendo tutoris computorum redditionem remittere, & n. 14.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an mulier Neapolitana, quæ filios habens non poteſt, niſi de decima ſuorum bonorum parte diſponere, poſſit teſtamento ſuo prohibere, nè marito filiorum patri in reliquis nouem partibus quęratur vſusfructus, qui aliàs ex iuris diſpoſitione ad illũ ſpectaret, & de alijs, &c.

CAP. CXXVIII.

1 MATER an poſſit filium inſtituendo heredem, tacitè maritum bonorum adminiſtratione priuare, & per conſequẽs illorum vſufructu, non parum à *Doctoribus* controuertitur, quandoquidèm inter nouiſſimos Scribentes *D. Garſ. Maſtril. dec. 59.* per illud Siculum Conſiliorium deciſum refert, ex datione tutelæ à matre facta in perſonam eius patris, & ſoceri, cenſeri patrem bonorum maternorum filij vſufructu, & adminiſtratione priuatum; contrariam autem ample-
2 xus fuit ſententiam *Ioan. Petr. Fontanel.* modernus Hiſpanus in *tract. de pact. nupt. tom. 1. clauſ. 4. gloſ. 6. part. 3. num. 24. 25. & ſeq.* vbi dicit, magnam de hoc fuiſſe in illo Cathaloniæ Senatu altercationem, & tandèm ad patris fauorem declaratum,

quòd

3 quòd ſcilicet per adminiſtrationis prohibitionem vſusfructus prohibitus non cenſeatur, rationibus, vt per eum, quicquid in contrarium, dicit ipſe, inuolucrè firmaſſe *Maſtril. loco* cit. admonens, attentè illum legendum, ac omninò videndos *Doctores*, quos allegat, an id probent, ad quod allegantur, idemquè prolixiùs voluit *tom.* 2 *gl.* 1. *part.* 3. *clauſ.* 4. à *num.* 42. vſquè ad 51. vbi alias referens Senatus deciſiones, conſtātèr poſt *n.* 50. cōmendat, ab hac opinione,
4 quòd per adminiſtrationis prohibitionem vſusfructus prohibitus nō cenſeatur, haud eſſe recedendum, cui me ſubſcribo.

Sed qnicquid ſit, negare non poſſumus, poſſe expreſſis verbis matrem filium inſti-
5 tuendo, eius patrem vſufructu priuare, ad *tex. in Authent. excipitur, C. de bon. quæ liber.* ſed an totius hæreditatis, dubitarunt *Doctores*, & frequentiùs negatiuā præualuit ſententia, nimirùm, vt talis prohibitio non poſſit ad legitimam extendi filio in dictis bonis debitam, ità *Bart.* & alij in *d. Authen. excipitur, Alex. in l. mulier, ff. ad S. C. Trebel.* vbi dicit cum *Bar.* communem eſſe *Doctorū* opinionem, *Ant. Gomez in l. Thauri* 48. *num.* 11. *Riminal. Iun. in* §. 1. *nu.* 152 *Inſtit. per quas perſon. nob. acquir. Gutier. in repetit c. quamuis, in verb. nullam, num.* 20. *verſ. immò, quod eſt fortius, de pact. in* 6. *Fachin. lib.* 5. *controuer. cap.* 21 *Viuius deciſ.* 187 *num.* 10. *& ſeq. Galganett. de condit. & demonſtrat. par.* 2. *cap.* 1. *quæſt.* 58. *num.* 2. *&* 3. *Roder. Suar. in repetitio. legis quoniam in prioribus, in prima limitat. nu.* 10. *& ſeq. C. de inofficioſ. teſtam.* quo loci
6 verbis tenet expreſsis, patre delinquente, ità & talitèr, vt eius bona veniant confiſcāda, confiſcandum eſſe etiam vſumfructum, quem in bonis habet filij, niſi ipſi fuiſſet prohibitus, quo caſu tantùm Fiſcus habebit vſumfructum in legitima, ad quam talem prohibitionem extendi non poſſe affirmat, ſequitur *Caualcan. de vſufr. mulier. relict. num.* 236. aſſerens, hoc eſſe notatu dignum, & allegat *Ruin. conſ.* 194. ſub *num.* 3. *vol.* 2. *& Bar. vbi ſupra, Fachin.* elegantiſſimè *controuerſ. lib.* 5. *cap.* 21. quibus ipſe etiam me ſubſcribo.

Quicquid in contrarium ſcripſerit *Dom. Præſ. de Franch. deciſ.* 161. vbi deciſum fuiſſe
7 teſtatur, potuiſſe matrem filios inſtituendo hæredes, eorum patrem bonorum dotalium vſufructu priuare, talemquè prohibitionem etiam reſpectu legitimæ filiis à iure naturæ debitæ operari, adhærendo ſententiæ *gloſ. in Authen. vt liceat matri, & auiæ, in verb. participium,* quam communem eſſe, magiſquè filijs fauorabilem dicit *Boer. deciſ.* 194. ab eodem *D. de Franch.* citatus; ſed certè, pace noſtri ſupremi Senatus, deciſio hæc omni prorſus caret fundamento, nàm cùm ſit tantùm illa in filiòrum fauore fundata, non poteſt illorum tantus eſſe fauor, vt mater in eo filijs proſpiciat, quod in ſua libera diſpoſitione non eſt; ſi enim verùm eſt, prout veriſſimum, & indubitatum, filiorum legitimam parētum debitum eſſe legale; quando mater filium in legitima hæredem inſtituit, id perſoluit, quod de iure naturæ debet; ſi igitur debitū filio ſoluit, quo pacto ad illius fauorem poteſt inducere, vt fructus ex corpore legitimę percipiendi ſint proprij ipſius filij, adeò vt in illis ius patri non quęratur; non enim ridiculum eſſet, vt ſoluens ego creditori meo mille, quæ ei debeo, dicerem illi, volo vt creditores tui ſuper hæc mille nihil prętendere poſſint? hic propriè eſt caſus noſter, mater è viuis decedens filij debitrix in legitima reperitur, pater filij eſt creditor, ſic à iure ciuili declaratus in bonorū omnium aduentitiorum vſufructu, modò, quo nàm iure cautum eſſe demonſtrare poterimus, vt mater ſoluens filio legitimæ debitum, dicere poſſit, volo, vt in huius legitimæ vſufructu pater illius legalis creditor nil prętendere poſſit? ſi enim hoc matri liceret, exiſtente filio ære alieno grauato, poſſet ſimilitèr diſponere, vt illius creditores ſuper legitima nil prætēdere poſſint, id, quod omninò fatuum eſſet aſſerere, & ſic cōcludo, matrem, vel patrem in vltimis cōſtitutos nō poſſe, niſi ſimplicitèr filijs legitimæ debitū perſoluere, qua ſatisfactione ſequuta, legis ſubintrat diſpoſitio, vt qui in ea ius aliquod habet, exerceat illud.

Ex his in facti contingentia, in terminis *Conſuetudinis* huius Ciuitatis, quæ incipit
8 *Si qua moriens*, per quam ſtatutum eſt, matrem filios habentē de bonis ſibi ab Agnatis, & Cognatis obuentis diſponere non poſſe, niſi de decima illorum parte tātùm, (idquè etiam ſi naturales eſſent filij), vt per *Anel. Amat. conſ.* 43.) ità vt neceſſariò reliquas nouem filijs relinquere teneatur, ex quo in illis inteſtabilis reputatur, & vt dicit *ibi Napod.* in *verſ. tantùm*, habet labia
9 clauſa, manus ligatas, & arbitrium refrænatum, non poſſe, ipſe dicebam, filium inſtituendo, illarum nouem partium vſufructu maritum priuare, etiam in filij beneficium, quia cùm ſuccedant filij in illis vti filij, & non vti hęredes, vt per *Camil. Saler* in *addit. ad d. Conſuet. in verb. ex hac Conſuetu-*

dine,verſ.ſed an in iſtis nouem partibus, & per
Molfeſ. in comment. part 7 de iur. quar.quæſt.
14. *num.* 3.regulari debent in hoc caſu eiſ-
10 dem regulis,quibus & legitima,nàm quē-
admodùm in legitima non poteſt mater
eius virum communium filiorum patrem
illius portionis vſufructu priuare, vt ſuprà
fuit demonſtratum, ità etiam & in his no-
uem partibus, quæ filiorum legitima cen-
ſentur,& ſicut in legitima aliquod non po-
teſt imponi onus, neque fideicommiſſum,
gloſ.Bar. & communitèr omnes in *d.l. quo-
niam in prioribus,Craſſ.in §.legitima,quæſt.*38.
ità etiam & in his nouem partibus, vt per
11 *Napod. loco* proximè citato, vbi ponderan-
do dictionem illam *Conſuetudinis, tantùm*,
quæ reſtrictiua dicitur, inquit, talitèr in
nouem partibus mulierem inteſtabilem
eſſe, vt nec etiam in caſu mortis filiorum
poſsit de illis diſponere,cùm indiſtinctè,&
ſimplicitèr de reliquis nouē partibus *Con-
ſuetudo* prohibeat, ergò indiſtinctè etiam
intelligenda,*l.ſi verò,§. de viro,ff. ſolut. ma-*
12 *trim.* & lex municipalis cùm ſtricti ſit iu-
ris, Interpretationem non recipit extenſi-
uam,*l.Conſtitutionibus,ff. ad municip. & l. vt
gradatim, ff. de muner. et honor.* id, quod ex
alio etiam corroboratur, nàm licèt grauis
ſit inter *DD.* controuerſia, an poſsit pater
13 filium pupillum inſtituendo eius tutori
computorum redditionem remittere, de
qua late per *Eſcobar tract. de Ration. cap.* 5.
quicquid tamen de illius veritate ſit, rece-
ptiſsimum eſt, non poſſe, nec talem remiſ-
ſionem extendi debere ad bona legitimæ
filii,ut notanter *ibi* firmat *Eſcob. nu.* 22.vbi
ex *Ferdinan. Lances in repetition. l.filiusfami-
lias,§.diui,num.*7 *ff.de legat.*1. docet,inuen-
tarii conficiendi remiſsionem à patre in
14 teſtamento tutori factā,iuxtà *text.in l. fin.
§.fin.C.arbitr.tutel.*quòad bona legitimæ fi-
lii non extēdi,nec quòad eam tenere, quā
ſententiam tenet etiam *Couarru.lib.*2. *var.
cap* 14.*num.*4 *in fine*, & ratio ſecundùm ip-
ſos vrgentiſsma eſt,quia aliàs pater per in-
directum filii legitimam,contrà *text.in d.l.
quoniam in prioribus* grauare poſſet. Et ſic
concludo in terminis dictæ *Conſuetudinis*,
cùm nouem partes eiſdem regulentur re-
gulis, quibus & legitima regulatur, teneri
matrem in illis portionibus filios ſimplici-
ter hæredes inſtituere, nec poſſe in eorun-
dem beneficium aliquid in diſpoſitione
addere,per quod pater illo iure veniat pri-
uandus,quod à lege ſuper bonis debitis de
iure naturæ filiis eſt ei tributum. Hæc oc-
currunt, ſaluo,&c.

SVMMARIVM.

1 *Mater per ſubſtitutionem pupillarem à patre fi-
lio factam an à legitima excludatur in Ciui-
tate Neap. & nu.*2.3 4.5.11.13.16. *&* 17.
6 *Conſuetudines Neapol de ſucceſſione tàm ex te-
ſtamento, quàm ab inteſtato loquentes ceſ-
ſant, patre,vel matre in medio exiſtentibus.*
7 *Filius Neapolitanus tenetur legitimam ſuper
bonis antiquis parentibus relinquere.*
8 *Neapolitanus condens teſtamentum, bonaquè
poſſidens antiqua non poteſt cenſeri teſtatus
decedere,niſi in medietate tantùm bonorum.*
9 *Subſtitutio facta à Neapolitano non niſi in me-
dietate bonorum verificari poteſt.*
10 *Subſtitutus filio in pupillari ætate, in qua il-
le deceſſit, ſuccedit in omnibus bonis defun-
cti pupilli,ſed an procedat in Ciuitate Neap.*
11 *Neapolitanus attento iure conſuetudinario po-
teſt decedere pro parte teſtatus,& pro par-
te inteſtatus.*
14 *Statuto exiſtente, vt mater non poſſit ſuccede-
re filio morienti, ſuperſtitibus fratribus car-
nalibus,an ſuccedere poſſit,ſi filius fecerit te-
ſtamentum, & fratre præterito extraneum
non indignum inſtituerit hæredem.*
15 *Statutum quotiès alicui inteſtatam prohibet
ſucceſſionem, ex teſtamento contrà defuncti
voluntatem nihil prætendere poteſt.*
18 *Pater de iure conſuetudinario Ciuitatis Neap.
non poteſt filio pupillo ſuper bonis antiquis
pupillarem ordinare ſubſtitutionem.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an mater, quæ iuxtà re-
ceptiſſimam Scribētium ſen-
tentiam per pupillarem ſub-
ſtitutionem à patre filio or-
dinatam excluditur à legiti-
ma,quæ de iure ad filium ſu-
per bonis prædefuncti patris
ſpectabat, ſit paritèr exclu-
denda, attento iure munici-
pali huius Ciuitatis Neap.ad
ornatum *Conſuetud. Si ali-
quis moriens.*

CAP.

Digitized by Google

CAP. CXXIX.

1 MAtrem, per ſubſtitutionē pupillarem à patre filio ordinatam, repelli à ſucceſſione legitimæ portionis, quæ ad filium ſuper bonis prædefuncti patris ſpectabat, ex receptiſſima Scribentium ſententia diximus *lib.* 1. *cap.* 265.

Modo occurrit dubitari, an concluſio hęc procedat in hac Ciuitate, attento illius iure municipali, quod incipit *Si aliquis moriens*, vbi diſponitur, decedente Ciue aliquo cum filijs, poſſe illum de bonis per eundem quæſitis pro voluntatis arbitrio diſponere, liberis debito bonorū ſubſidio reſeruato, de bonis autem antiquis, non niſi de medietate tantùm, cùm reliqua, ex eiuſdem *Conſuetudinis* prouidentia ſpectet ad ipſos filios, ità vt in ea non poſſit moriens pater plus vni, quàm alteri ex filijs relinquere, modò fac, vt pater filium habēs pupillum, vniuerſalem illum inſtituat hæredem, eiq; in pupillari ætate decedenti aliquem ſubſtituat, caſu eueniente, vt hic filius in pupillari ętate decedat, matre ſuperſtite, nùm mater ipſa ſtante hac expreſſa pupillari, à legitima excludatur?

2 Et reſolutiue procedendo, puto, duos diſtinguendos eſſe caſus, quorum primus eſt, ſi pater decedens bona tantùm per ipſum quæſita in eius hæreditate reliquit, & in hoc teneo indubitanter, matrem excludi, cùm circa hoc nihil ſit per ius municipale immutatum, quod eſt de iure communi, videatur *Ant. de Alex.* in d. *Conſuet. Si aliquis moriēs*, in *additio.* quę incipit, *Immò videtur*, qui licèt loquatur, quando cum ſubſtituto concurrunt agnati, ratio tamen, quam aſſignat, verificatur etiam, quando concurrit mater, ſub illis verbis, *hoc autem videtur abſurdum, quòd pater in bonis quæſitis per ſe ipsū non poſſit imponere legem, quam vult, & eam relinquere filio pupillo, ità quòd poſt mortem pupilli alius ſit hæres.*

3 Secundus eſt caſus, quando bona, ſuper quibus pater filium pupillū hęredem ſcripſit, eiquè pupillaritèr ſubſtituit, non ſunt per ipſum quęſita, ſed antiqua, & ſic à maioribus ei obuenta, & in hoc putauit *Ant. Capyc.* in *Conſuetud. Filiusfamilias*, in *additio.* quę incipit *Quid autem*, quem ſequitur *P. Molfeſ. par. 2. de bonis, quæſt. 23. num.* 5. matrem non ſolùm excludi à legitima ſuper medietate, de qua potuit pater diſponere, quod non eſt dubium, ſed etiam ab altera medietate, quam, dicit, excluſa matre, ſpectare ad proximiores agnatos, adeò vt ſemel excluſa per pupillarem ab illa medietate, de qua poterat pater diſponere, cenſeatur etiam excluſa ab altera, ſicq; fieri locum proximioribus agnatis, ac ſi mater ipſa in medio non extaret, eandemq; opinionem implicitè amplecti videtur *Afflict. de-*
4 *ciſ.* 310. dùm dicit, ſubſtitutionem pupillarem à patre filio factam de bonis antiquis, defuncto demùm filio in pupillari ætate non poſſe verificari, niſi in medietate bonorum antiquorum, cùm altera medietas ſpectet ad proximiores agnatos, quæ propriè illorum legitima conſuetudinaria appellatur, & quòd illa magis ſit debita agnatis, quàm matri in bonis filij, à qua poteſt mater per patrem priuari, ſic filio pupillarem ordinando ſubſtitutionem, ad *tex.* in *l. precibus, C. de impub. & alijs ſubſtit.* cum alijs per eundem *Afflict.* allegatis.

5 Sed certè, ſalua pace tātorum Virorum, à contraria ſententia nunquàm animum meum diuertere potui, nimirùm, vt in hac Vrbe Regia præclariſſima nullatènus mater à legitima portione, de qua infrà ob expreſſam pupillarem ſubſtitutionem à patre pupillo filio ordinatam excludi poſſit, & hoc ſupponendo pro veriſſimis duas con-
6 cluſiones, de quibus nuſquā noſtrates dubitarunt, quarum prima eſt, *Conſuetudines* noſtras tàm de ſucceſſione ex teſtamento, quàm ab inteſtato loquentes ceſſare prorſus, matre, vel patre in medio exiſtentibus, ità vt ſi quis ab inteſtato deceſſerit cum bonis antiquis paternis, matre, & proximioribus ex parte patris ſuperſtitibus, mater ad integram filij ſucceſſionem admittitur, & agnati proximiores excludūtur, ſicq; non eſſe locum *Conſuetudini*, quæ incipit *Si quis, vel ſi qua*, vt benè declarat *Napod. ibi num.* 132. & 180. *Capyc. Minado. De Franch.* & alij per me relati *lib.* 1. *c.* 70. *num.* 5. & 6.
7 & *c.* 142. in *princ.* & ſi cum teſtamento filius deceſſerit, tenetur parentibus legitimam ſuper bonis antiquis relinquere, vt in *Conſuetud. Filiusfamilias*, vbi *Napod. verſ. ſi nolit, num.* 18. & in *Conſuetud. Et ſi teſtator, in verbo proximiores*, vbi *Ant. Capyc. in additio.* quæ incipit *Si ergò habet patrem, vel matrem, Ioa. Ang. Piſanell.* in *additio.* incip. *Vide in proxima conſuetudine, & Praſ. de Franch. dec. 606. num. 9.* vbi dicit hæc verba, *An pater, vel mater ſint in medio, poſtquam eis, moriente filio cū filijs, nihil debetur, cuius contrarium eſt, quando*

moritur

m oritur ſine filijs, quia tunc,cùm eorum ſit prima cauſa, vel debetur ſucceſsio tota, vel pars ipſius,morientibus filijs ab inteſtato, vel legitima eius decedentibus cum teſtamento,&c.

8 Secunda concluſio eſt, Neapolitanum cum bonis antiquis decedentem, condito teſtamento,non poſſe cenſeri teſtatum deceſſiſſe,niſi in medietate tantùm dictorum bonorum,ex quo in reliquo inteſtatum decedere dicitur,ſiuè ſuperſint filij,ſiuè agnati, qui ab inteſtato in medietate ſuccedere dicuntur, ità *Napod.* tàm in *Conſuetud.Et ſi teſtator,num.26.*quàm in *Conſuetud.Filiusfamilias,num.11.in finalibus verbis,Marin.Frec.* in d.*Conſuet.Et ſi teſtator,*in *additio.*quæ incipit *Nota,quòd poteſt quis decedere,*& *Scipio Buciu.ibidem in additio.ſequenti, verſ.tamen durum eſt contra ſtimulum calcitrare*, hinc
9 communitèr dixerunt, ſubſtitutionem ab vno ex noſtris ciuibus in teſtamento ordinatam,non niſi in medietate bonorum verificari poſſe,ſiue filius,ſiuè ꝓximior agnatus hæres inſtitutus fuerit, ità *Napod.* in *d. Conſuetud.Si aliquis moriens, num.22.* vbi loquendo de ſubſtitutione pupillari filio facta,ſi contingeret, filium inſtitutum in pupillari ætate mori, ſubſtitutum non niſi in medietate bonorum ſuccedere poſſe, cùm in reliqua medietate ſuccedant proximiores agnati, ſubdens, hanc eſſe veritatem, idemq; latiùs aſſerit in *Conſuetud. Filiusfamilias, in verb. poſſunt,* vbi dicit, quòd licèt
10 ad ſubſtitutos pupillares,non ſolùm bona paterna ſpectent, ſed etiam materna, ac vndècunq; filio obuenta, ad *text.in l.ſed ſi plures,§.ad ſubſtitutos, ff.de vulgar.& pupill.* attamen cùm filius in pupillari ætate decedat, proximiores ex parte matris bonorū maternorum medietatem auocabunt,ac ſi ipſe filius teſtamentum cōdidiſſet,id,quod ſatis benè explicat etiam *Molfeſ. par.4.de ſucceſſio.ab inteſtat. quæſt.61.a num.15.ad finem,* quo loci ſuppoſito ſecundùm *Conſuetudines* noſtras poſſe quem decedere pro parte teſtatum,& pro parte inteſtatum,dicit,ſubſtitutionem pupillarem à patre filio factam non poſſe habere locum ſuper bonis præmortuæ matris,vel aliundè filio obuentis, primò, quia ſubſtitutio recipit declarationem ab inſtitutione, & in illis bonis facta cenſetur,in quibus fuit facta inſtitutio,iuribus per ipſum citatis. Secundò
11 cùm iure iſto municipali attento, poſsit quis decedere pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus, ſequitur neceſſariò dicēdum, vt ſubſtitutio à patre filio facta ità interpretari debeat, vt valeat quoàd illa bona, de quibus poterit & pater, & filius diſponere,nec obſtat, ſubdit *Molfeſ.* pupillarem ſubſtitutionem trahi etiam ad bona pupilli,ad *text* in *d.§.ad ſubſtitutos*, de quo tamèn aliqui dubitarunt,ſed malè,vt benè per *Viuium commun.opin.lib.2.opin.864.n.6.* quem *Molfeſ.*non vidit,nàm vt idem *Viuius* aduertit,hoc procedit ad tollendum incōueniens,de quo in *l.ius noſtrum,ff.de reg.iur.* nimirùm ne diceretur pupillus pro parte teſtatus,& pro parte inteſtatus deceſsiſſe, quod quidèm inconueniens, cùm attento iure noſtro municipali ceſſet omninò, ſequitur certè dicendum, vt de hac oppoſitione curandum non ſit,& ſucceſſiuè,vt pupillaris ſubſtitutio verificari non poſſit,niſi quòad ea bona, de quibus pupillus maior effectus diſponere potuiſſet.

12 Quibus ſic præſuppoſitis, ad propoſiti dubij reſolutionem deueniendo, dico ſic, ſi verum eſt,prout veriſſimum,ſubſtitutionē, quæ à Neapolitano fit,filio,vel agnato hærede inſtituto verificari non poſſe, nec alitèr locum habere, niſi in medietate tātùm bonorum antiquorum,de qua liberè poterat diſponere, adhùc ſi filio pupillo facta eſſet,eueniente caſu ſubſtitutionis, ſicq; in caſu noſtro moriente filio in pupillari ætate, ſuperſtitibus ſubſtituto,matre,& agnatis,ſubſtitutus præcapit tantùm medietatem illam, ſuper qua cadit ſubſtitutio, & de hoc nemo dubitat,in alia autem medietate, in qua ſubſtitutio cadere non poteſt, concurrentibus ad illam acquirendam agnatis, & matre, certè agnati,vt ſuccedere in illa poſsint alio iure ſe tueri non poſſunt, niſi diſpoſitione *Conſuetud. Si quis, vel ſi qua*, ſed quia diſpoſitio illa ceſſat omninò ex dictis in prima concluſione, patre, vel matre exiſtente in medio,ſequitur certè dicendum,vt mater,agnatis prorſus excluſis, in medietate illa ſuccedat,ſemper enim, quòd mater cum agnatis prædefuncti filij cōcurrit, ſi ſumus in cauſa inteſtati, omnes excludit, ſin autem in cauſa teſtati, tenetur filius legitimam illi relinquere, vt ſuprà fuit demonſtratum, & pro indubitato affirmat *Præſ.de Franch. deciſ.606.nu.9.* ſuprà allegata,*verſ.an pater, vel mater,*ergò.

13 Nec mea hæc ſententia obſtaculum aliquod recipere poteſt, quia *Anton.Capycius loco* in *principio* citato contrarium ſentijt, quem ſequutus fuit *Molfeſ.* cit.*quæſt.23.n.5. par.2.tit.de bonis*, gratis enim *Capyc.*aduerſus matrem reſpondit ſine lege, ratione, aut *DD.*authoritate,citat *Bar.*in *l.1.§.ſi pater*,antè *num.3.verſ.ex hoc concludo ad alium*

quæ-

uaſtionem, ff. de coniugat. & emancipat. liber. uem etiam retulit in *d. deciſ.* 210. *num.* 5. uius theorica eſt ſatis ad caſum noſtrum iapplicabilis, quærit *Bart.* an ſtante ſtatuo, vt mater non ſuccedat filio morienti, ſuperſtitibus ſibi fratribus carnalibus, ſuccedere poſsit, ſi filius fecerit teſtamentum, : fratre præterito, extraneum non indinum inſtituerit hæredem, arguit primò, uòd ſuccedere debeat, quia frater tunc on ſuccedit, ex quo præteritus, ſed con ludit contra, quia frater in hoc caſu priatur ſucceſsione facto defuncti, & actus riuationis non præcedit actum translaonis in alterùm, benè dixit *Bart.* quia exientia fratris, vigore ſtatuti facit exclude: matrem, in terminis verò noſtrarum *onſuetudinum* totum oppoſitum, quia xiſtentia agnatorum nullius cõſideratiois eſt matre ſuperſtite. Secundò in caſu *ar.* ſtatutum eſt illud, quod excludit matrẽ b inteſtati filij ſucceſsione, ſtante fratre, : cùm propter fratris exiſtentiam, ab in:ſtato nulla matri debeatur legitima por:o, ſic etiam ex teſtamento, quotiès enim ex, vel ſtatutum alicui inteſtatam prohiet ſucceſsionem, certè ex teſtamento, cõrà defuncti voluntatem nihil prętendere oteſt, *Alex. in l. gallus, §. & quid ſi tantùm*, *um.* 16. ibi, *quia non admittitur ad rumpendũ, ui non ſuccedit ab inteſtato, ff. de liber. & poſtum. ibiq; Bal. & DD.* communitèr, *Mart. vot.* 3. *num.* 10. in caſu autem noſtro, & ſic atento iure municipali huius Ciuitatis, & b inteſtato, & ex teſtamento defertur mari ſucceſſio, ergò.

Nec ſimilitèr obſtat deciſio relata per *Affl. in d. deciſ.* 310. *ibi* enim non fuit de oc articulo dubitatum, ex quo mater non rat in medio, ſicquè agnati aperto iure, & bſq; aliquo obſtaculo ſucceſſerunt in meietate bonorum, ſuper qua pupillaris ſubtitutio cadere non poterat, & quamuis *Afflict.* aſſerat, poſſe priuari matrem legiti na, faciendo pater pupillo filio pupillarem ubſtitutionem, hoc tamèn affirmat in terninis iuris communis, dùm allegat *l. precius, C. de impub. & alijs ſubſtit.* & ſuper bonis, n quibus pater liberam habet diſpoſitioem, volens demonſtrare, quòd in hac Ciitate, vbi paterfamilias de bonis antiquis ion poteſt diſponere, niſi de medietate, nõ oſſit ſuper alia medietate in præiudicium gnatorum filio pupillarem ordinare ſubtitutionem, & ſic in caſu illius *deciſionis* uæſtio erat inter agnatos, & ſubſtitutũ, nõ nter agnatos, & matrẽ, put in caſu noſtro.

17 Et quatènus *Afflict.* aſſerat, alio iure deberi legitimam iſtis agnatis, & alio iure legitimam matri, ex quo iſta medietas debetur agnatis per ſucceſſionem virtute *Conſuetudinis*, ſicq; dicit, magis eſſe illis debitã, quàm legitimam matri in bonis filij. Reſpondeo, verum eſſe, medietatem deberi agnatis virtute *Conſuetudinis*, & quòd illa ſit magis debita agnatis, quàm de iure cõmuni debetur legitima matri, ex eo, quòd agnati nũquàm medietate iſta priuari poſſunt, ſecùs mater, quæ de iure communi poteſt priuari legitima, in illo tamen dumtaxàt caſu, quando pater filio pupillo pupillarẽ ordinauit ſubſtitutionem, ſed quòd attento iure conſuetudinario, concurrentibus ad ſuccedendum in medietate agnatis, & matre, potior ſit cauſa agnatorum, quàm matris, ſicq; magis medietatem illã dici debitam agnatis, quàm matri, nec *Afflict.* nec alius ex noſtratibus, quantumuis magnæ authoritatis Vir defendere nuſquã poterit, probo, nàm ſi apud nos procedit
18 ſinè controuerſia concluſio ſuprà firmata, nimirùm patrem in medietate bonorum antiquorum non poſſe filio pupillo pupillarem ordinare ſubſtitutionem, prout poteſt de iure communi in legitima filio de iure naturæ debita, dico Ego, quòd quando ſit caſus ſubſtitutionis, & ſubſtitutus ſuccedit in medietate, ſuper qua cadit ſubſtitutio, remanet alia medietas abſq; ſubſtitutione, in eaquè ſubintrat inteſtata pupilli ſucceſſio, ad quam acquirendam, ſi inſtant agnati iuris municipalis prouidentia muniti, opponente matre, ſit certè locus vulgato noſtratum axiomati, vt parentibus in medio exiſtentibus idem ius municipale ceſſèt, & ſucceſsiuè mater illos excludit, vt ſuprà fuit latiùs demonſtratum.

Vndè, &c.

SVMMARIVM.

1 *Dos eſt reſtituenda vxori vnà cum anteſato matrimonio ſeparato quòad Thorum culpa mariti, ſed an inſimul cum dote, & anteſato ſint reſtituendi fructus, quos maritus lite pendente ſuper diuortio ex corporibus dotalibus percepit, nu.* 2. 3. 6. *&* 18.

4 *Sententia operatur, vt omnia ab initio retrotrahantur, & nu.* 7.

5 *Mater tenetur in ſubſidium alere filios.*

6 *Sententia à Iudice Eccleſiaſtico ſuper diuortio prolata an declaratoria cenſenda ſit, vel potiùs priuatiua, & num.* 11. *&* 13.

8 *Sen-*

8 *Sententia quæ dicitur declaratoria, & quæ priuatiua, & nu. 9.*

10 *Feudatarius occidēs fratrē, ad hoc vt in cōmuni hæreditate ſuccedere poſſit, feudo priuatur.*

12 *Vxor poteſt petere ſeparationem Thori, viro adulterante.*

14 *Clericus homicida beneficio priuatur, ſed an ipſo iure.*

15 *Clericus Beneficiatus beneficio ſententia mediante priuatus an fructus medij temporis ſuos faciat, & nu. 17.*

16 *Feudatarius committens crimen læſæ Maieſtatis, an quouſquè feudo per ſentētiā priuatur, fructus feudi ſuos faciat.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſeparato matrimonio quòad Thorum culpa mariti, poſſit mulier, nedùm repetere dotem, & donationē propter nuptias, ſed etiam fructus dotis, quos maritus lite pendente ſuper diuortio percepit. Sententia quæ dicatur declaratoria, & quæ priuatiua, & de alijs ad materiam pertinentibus, vbi *deciſiones Sacr. Rot. Rom.*

CAPVT CXXX.

1 Matrimonio quòad Thorum, propter viri adulterium, vel ſæuitiam in vxorem, Iudicis Eccleſiaſtici ſententia ſeparato, eſſe locum reſtitutioni dotis, & donationis propter nuptias, ſiuè antefati, fuit ſemper apud vtriuſquè iuris probatos Authores, citrà controuerſiam; ſic enim probant *Caroniſtæ* communitèr per illum *text.* in *cap. 1. de donationibus inter vir. & vxor.* & *Iuriſtæ* in §. *mitiores, Auth. de nupt. Seraph. deciſ.* 1315. *Vincent. de Franch. deciſ.* 244. & 312. *Gratian. diſcept. forenſ. lib. 3. cap.* 455. *num.* 13. & alij plures relati per *Riccium*, & *Nouar.* in *additio.* ad *D. de Franch. locis* citatis.

2 Sed elegantèr dubitatur, an inſimul cū dote, & antefato poſſit vxor petere fructus, quos maritus lite pendente ſuper diuortio ex corporibus dotalibus percepit?

Negant *Paul. de Caſtr. conſ. 65. col. vlt. verſ. ſecundò, quod non eſt verum, Barboſ. in rubr. ff. ſolut. matr. par. 2. num. 45. & ſeq. Coler. de alimen. lib. 1. cap. 10. num. 28.* cum *ſeq. Gratianus diſcept. forenſ. lib. 2. cap. 244. num* 19. & 20. & alij aſſerentes, nullatènus licere mulieri in caſu propoſito dotis fructus petere, quos lite pendēte ſuper diuortio maritus exegit, ſi tamèn pro illo tempore alimenta aſſequuta eſt, ex eo, quia maritus antè Thori ſeparationem verus dominus dotis dicitur; pro hac etiam ſentētia afferri poſſet authoritas *gloſ. in d. cap. 1. de donatio. inter vir. & vxor.* in *verb. totam*, dùm quærens, an inſimul cum dote, ſeparato matrimonio, ſint etiam reſtituēdi fructus dotis, dicit, quòd non reſtituuntur, niſi illi, qui antè matrimonium obuenerunt, quia illi ipſo iure augent dotem; ſed poſt matrimonium obuenientes fiunt mariti propter onera matrimonij ſubſtinenda, ergò argumentari poteſt, quòd dùm *gloſ.* ſeutijt, non eſſe reſtituendos, niſi fructus obuentos ex corporibus dotalibus antè matrimonium, non autē illos conſtante matrimonio perceptos, implicitè negauit reſtitutionem lite pendente ſuper diuortio perceptorum, dùm antè ſeparationis ſententiam adhùc matrimonium conſtans dicebatur.

3 Contrariam verò ſententiam pro muliere ſemel, atquè iterùm probauit *Rota* primò in vna *Ianuenſ. fructuum* ſub die Lunæ 15. Maij 1634. coràm Illuſtriſſimo Domino *Coccino* Decano, & in alia *Ianuenſ. ſeparationis Thori* ſub die Lunæ 3. Iulij eiuſdē anni coràm Illuſtriſſimo Domino *Pirouano*, his, inquam, principalioribus fundamētis, nimirùm, quia lite pendente extitit vir in mala fide, quæ per litis conteſtationem contracta fuit, ſicquè cœpit ſcire, dotem ad ſe non pertinere, nec eum æquitate aliqua iuuari poſſe, ex quo æquitas illa ſemper contra Virum vrget, quòd in legem matrimonij deliquerit, ac proindè non debet ex delicto fructum conſequi; nec obſtare, dictum fuit, quòd vxori lite pendente fuerunt præſtita alimenta, quia non per hoc dici poteſt, plenariè ſubſtinuiſſe virum onera matrimonij; ſed tantùm pro illa rata alimentorum, quæ ſimilitèr pro rata inter dotis fructus excomputanda veniunt; nec aliquid facere *Barboſ.* & aliorum aſſertionem, quòd lite pēdente maritus ſit do-

minus dotis , quia cùm per litem motam conſtituatur in mala fide, ſequuta demùm Thori ſeparatione,ſicut tenetur dotem reſtituere,ſic etiam & fructus,cùm hoc ope-
4 retur ſententia, vt omnia vſquè ab initio retrotrahantur, nec & tandèm aliquid obſtare, ſubſtinuiſſe Virum onera matrimonij, computando onus alendi communes filios, nàm cùm Thori ſeparatio facta fuerit culpa mariti, ad ipſum filios alere ſpe-
5 ctabat,non autem ad mulierem,quę ſolùm in ſubſidium tenetur,§.*illud*,*Auth. vt liceat matri,& auiæ*, *Auth. ſi quando*, C. *de diuort. Gutierr. Canonic.quæſtio.lib.*1.*cap.*24.*nu.*19. ſicquè in eadem *Rot.* iudicatum coràm eodem Illuſtriſſimo Domino *Decano* in vna *Romana fructuũ dotis* ſub die 12.Maij 1625. hæc ſunt principaliora motiua, quæ Sacrũ illud Auditorium ſemel,atquè iterùm mouerunt ad ſic pro mulieribus decidendum.
6 Quid autem dicendum? huius articuli reſolutio, iudicio meo, pendet ab inueſtigando, an ſentẽtia ſuper diuortio propter viri ſæuitiam, vel adulterium à Iudice Eccleſiaſtico prolata, declaratoria cenſenda ſit, vel potiùs priuatiua, nàm ſi declaratoria,non eſt dubium,quòd fructus dotis lite pendente per Virum percepti ſunt vxori inſimul cum dote, & antefato reſtituendi;
7 ſin verò priuatiua, ſecus; ſententia enim declaratoria ad tempus commiſſæ culpæ, vel ſaltem litis motæ ſemper retrotrahitur, priuatiua verò non, *Coſta in tract. de retrotrac.cap.*8.*caſu* 7.*num.*14. ubi allegat *Capyc.* noſtrum *deciſ.* 162. *num.* 15.id,quod ut fiat
8 manifeſtiſsimum, ſciendum eſt, illam dici ſententiam declaratoriam,quando lex,uel ſtatutũ diſpoſuit, ut ſi quis tale patrauerit crimen, ſit ipſo facto,uel ipſo iure reus talis pœnæ, uel mox,ſiuè ſtatim incidat in talem pœnam, modò patrato illo delicto, ſententia, quæ à Iudice profertur pro exequutione illius pœnæ, declaratoria appellatur; declarat enim, Titium tale commiſiſſe delictum,propter quod pœnam à iure impoſitam meretur; exemplum inter multa poni poteſt in clerico beneficiato delictum famoſum committente, putà aſſaſſinium,propter quod cùm à ſacris canonibus ſtatutum ſit, ut ipſo facto cẽſeatur excommunicatus, ac ab omni dignitate, honore, ordine, officio, & beneficio depoſitus,*cap. pro humani, de homicid. in* 6.ſententia, quæ contra talem clericum profertur, declaratoria appellatur; ſic etiam in committente crimen læſæ Maieſtatis, pro quo ſtatutum eſt,ut ipſo facto, ipſoquè iure tãti facinoris Reus bona amittat, ut in *cap. Regni Bona proditorum*,ſecundùm ordinem
9 *Nigri* 171. ſententia uerò priuatiua illa dicitur,quotiès lex pro aliquo commiſſo delicto pœnam imponit;ſed non diſpoſuit,ut ſic delinquens ipſo iure in pœnam illã incurrat; ſed mandat priuari; exemplum eſt etiam in clerico ſimplex homicidium patrante , pro quo delicto ſtatuerunt Sacri Canones, vt ab Eccleſiaſtico Iudice beneficio priuetur, *cap. cùm non ab Homine, de iudic.cap. clericus, nè clerici, vel monaci,cap.ex literis,de exceſſ.prælatorum*,modò ſententia, qua mediante hic clericus beneficio priuatur, dicitur priuatiua; eſt etiam aliud exemplum in *cap.* 1. *in tit. an ille, qui inter-*
10 *fec. fratrem*, &c. in *vſibus feud.* ubi ſi feudatarius fratrem ſuũ occiderit, ad hoc ut in communi hæreditate ſuccedat, feudo priuabitur, at non ipſo iure,prout ſi occidiſſet Dominum ſuum; ſed à Iudice per ſententiam,quæ priuatiua dicitur,idemquè in filio uaſalli dominum offendente, ſi enim uaſallus à Domino requiſitus.ut filium ſic delinquentem coràm ipſo exhibeat, & nõ obediet,feudo priuabitur,*cap. Imperialem*, §. *inſupèr, de probib. feud. alienat. per Feder.* quæ amiſsionis feudi ſententia indè ferẽda, priuatiua etiam appellatur,ſecundùm *Iacobin.de feud.*in *verb. dictiquè vaſalli,nu.*9. uideantur, quæſo, *Doctores*, qui hos terminos benè declarant in *cap.* 1. *de feud. ſine culp.non amitt.*ubi *Bald. num.*3. *Afflil. num.*3. *Aluar.*optimè eod.*num.*& in *cap.*1.*§. item ſi fidelis,num* 8.*& ibi Prapoſ. num.*4. in *titul. quib.mod.feud.amitt. Felinus* omninò uidendus in *cap. Rodulfus* 35.*num.* 35.per totum, *de reſcriptis*, idem *Affl. in Conſtit. Si dubitatio,num.*14.*Crauett.conſ.*212.*num.*2.*Scrader.* elegantèr *de feud.tom.*1.2.*par.*9.*princip.ſect.* 8.*num* 47 *Garz.in tract.de benefic.par.*11.*cap.* 10.*num.*58.
11 His ſic cognitis inueſtigemus illud, de quo ſuprà dubitauimus, nimirùm an ſentẽtia ſuper diuortio prolata quòad thorũ, ſit declaratoria diudicanda,vèl potiùs priuatiua, & quòd nullatènus declaratoria appellari poſsit,ſed tantùm priuatiua, affirmo indubitantèr;nullo enim iure, nullouè Canone, aut Pontificia Conſtitutione cautum eſſe inuenimus, vt proptèr Viri adulterium, vel ſæuitiam in vxorem ſit ipſo iure locus diuortio quòad thorũ, & ſucceſſiuè reſtitutioni dotis;nàm quantum attinet ad adulterium, nec Canonem habemus,quo diſpoſitum eſſet, vt viro adulterante poſsit coniux petere diuortium;om-

nes enim Canones(quibus cauetur, vt propter adulterium ſit locus diuortio, & ſucceſsiue reſtitutioni dotis) de vxoris adulterio loquuntur, vt in *cap. ex literis, de diuortijs, in cap. plerunq. de donatio. inter virũ, & vxor. & cap. tua, de procur.* cum aliis concordant. nam quantum attinet ad *tex. in cap. 1. vt lite non conteſt.* in quo vxor accuſauit virum de adulterio, non fuit *ibi* dubitatum, an eſſet locus diuortio, ſed aliud determinatur, vt videri poteſt, minus etiam id probatur in *can. Chriſtiana Religio 37. quæſt. 6. ibi* enim de diuortio verbum nullum, ſed tantùm in eo dicitur, quòd Chriſtiana Religio adulterium in vtroquè ſexu pari ratione condemnat; ſed illud autem à ſacris Canonibus ſtatutum eſſe comperimus, vt viro ſpirituale committente adulterium, & ſic à Chriſtiana Religione rece-
12 dente, poſsit vxor diuortium petere; eſt tamen veriſsimum ex communi *Doctorum* ſententia, poſſe mulierem propter viri adulterium ſeparationem petere, ſicq. millies deciſum ex identitate rationis, vt videre eſt penes *Ricc deciſ. 5. par. 3.* ſed non quòd ità ſit expreſſe à iure diſpoſitum; quantum verò attinet ad ſæuitiam, tantum abeſt, quòd propter illam non eſt locus diuortio ipſo iure, vt particulari *Conſtitutione* ſtatutum ſit, nè valeat coniux à viro recedere, lite ſuper diuortio pendẽte, & ubi propria receſſerit authoritate, poſſe uirum reſtitutionem petere, cùm ſemper præſumptio ſit contra eam, quæ ſine iudicio Eccleſiæ, ſed ſua tantùm temeritate receſsit à uiro, ſunt uerba *textus* in uulgato *cap literas, de reſtit. ſpoliat.* ubi hoc tantùm limitat Sum. Pontifex, quoties tanta eſſet uiri ſæuitia, ut mulieri trepidanti non poſsit ſufficiens ſecuritas prouideri, tunc enim non ſolùm, non eſt marito reſtituenda, ſed ab eo potiùs amouenda; Dico ergò in utroq. caſu, adul-
13 terii nimirùm, & ſæuitiæ, nullo iure cautũ eſſe, ut uiro ſic delinquente, ipſo iure, uel ipſo facto ſit locus diuortio, ità ut ſententia, quæ inde proferretur, dici poſſet delicti declaratiua, ſicq; cùm talis nullo modo, nulloq. pacto cenſeri poſsit, cogimur affirmare, ut non ſit, niſi priuatiua, quod trahit ſecum neceſſarium conſequens, ut fructus, qui ex dote percipiuntur lite pendente, ad uirum ſpectẽt irreuocabilitèr, nõ autem ad uxorem, quouſq; per ſententiam fuerit ſuper diuortio pronunciatum; probatur hoc axioma ex cõmunitèr dictis per *Canoniſtas*, ſignantèr recentiores in materia beneficiali, quòd quamuis à ſacris Canoni-
14 bus, vt ſuprà annuimus, ſtatutum ſit, ut clericus homicida ſit beneficio priuandus, quia tamen non ipſo iure, ſed per ſententiam, ut in *c. cùm non ab homine, in c. clericis,* & in *cap. ex literis* ſuprà allegatis, dixerunt omnes, quòd donec per ſententiam priuetur, ſuos facit fructus irreuocabilitèr, quia ſi poteſt uſque ad ſententiam beneficium licitè retinere, poterit & fructus licitè percipere, & ſuos facere, ita *Cardin. in clement. Conſtitutionem, §. cæterùm, in fine, de electiõ. Felin. in cap. de quarta, num. 33. de præſcript. Boer. deciſ. 98 num. 4. Nauar. conſ. 41. de homicid. conſ. 69. & conſ. 97. de Simon. & conſ.* 14. *de cler. excom. Io. Vel. de pœnis delict. cap.* 15. *verſ. ſecundò ex prædicta doctrina. Gutier. lib. 2. canonic. quæſtion. cap. 5. à nu 7. Zeuagl. com. contra com. quæſt. 569.* vbi ſic deciſum teſtatur, *gloſ.* allegando inſignem, quam, dicit *Io. Vela* paulò ante citatus à nemine antè ipſum fuiſſe allegatam in §. 1. *in verb. imminere, in fine, de inceſt. nupt* quæ uult, pri-
15 uatum per ſententiam ſuos fructus facere medii temporis perceptos, & alii plures, quos citat, & ſequitur *Garz. de benef. par. 11. cap. 10 num. 48.* ubi *numeris ſequentibus* multorum authoritate docet, ſecus eſſe in clerico famoſum patrante delictum, pro quo ipſo iure dicitur beneficio priuatus, ut in aſſaſſino, in occidente Epiſcopum, proprium Prælatum, Cardinalem, &c. in his enim caſibus, quia ſententia, quæ inde profertur, declaratoria appellatur, ſicque ad tempus delicti retrotrahitur ad differentiam priuatiuæ, quę retrotrahi non poteſt, ut ex *Coſta* ſuprà diximus, fructus omnes poſt delictum à clerico ipſo perceptos ſuos fe-
16 ciſſe dici non poteſt; & in feudatario cõmittente crimen læſæ Maieſtatis, quia ipſo iure, ut ſuprà diximus, feudi, ſuorumq; bonorum omnium amittit dominium, fructus à die commiſsi criminis ſuos non facere delinquentem, ſed illos ad Principem offenſum ſpectare, dixerunt *Doctores in l. 1. C. de his, quibus, vt indign.* ubi *Paul. de Caſtr. num. 3. & Iaſ.* eod. *num. Tiraquel. in l. ſi vnquàm, in verbo reuertatur, num. 268. & 272. C. de reuocand. donat. Bellug. in ſpecul. Princip. rubr. 14. §. nunc videamus, num. 8. & ibi Borrell.* noſter in *addit. lit. C. Io. Vel. loco* cit. *cap. 21. verſ. puniuntur autem, in fine, Tell. Fernand. in l. 4. Taur. num. 45. Alfar. de offic. Fiſcal. gl. 20. §. 10. num. 172. & Peregr. de iur. fiſc. lib. 5. tit. 1. num. 174.* ubi diſtinguendo pro regula
17 tradit, quòd quotiès pro aliquo patrato facinore uenit quis bonis ſuis priuandus ipſo iure, fructus ex bonis illis à die cõmiſ-

ſi de-

Digitized by Google

ſi delicti percepti ad Fiſcum ſpectabunt; at in alijs criminibus, pro quibus delinquẽs bonis ſuis per ſententiam priuatur, fructus, non à die commiſſi delicti; ſed à die ſententiæ prolatæ Fiſco quæruntur, ſicquè medij temporis perceptos ſuos facere delinquentem, ſubdens *Peregr.* ità diſtinguere *Curt. Sen. conſ. 60. num. 30.* ſicquè etiam ſeruari apud Sereniſſimum illud Venetum Dominium.

18 Vndè pro marito in occurrenti controuerſia firma remanet noſtra ſententia, quã in foro fori ſuppoſita alimentorum præſtatione lite pendente, nullam poſſe pati difficultatem conſtantèr affirmo, licèt in foro interiori ſatis de ea dubitarem, maximè quando ſeparationis iudicium ad longum tempus, viro calumnioſè dilatante fuerit protractum, proùt in caſibus dictarũ *Rotæ deciſionum*.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium iure communi attento quomodò celebratur; & quid attenta diſpoſitione* Sacri Trid. Conc. *& nu. 2.*

3 *Denunciationes pro matrimonio celebrando an ſint de ſubſtantia matrimonij.*

4 *Matrimonium vt legitimè contractum dicatur ſat eſt Parochi præſentia, quamuis diſſentiat.*

5 *Matrimonium attenta diſpoſitione iuris communis an dicatur legitimè contractum, ſi ſcriptura aliqua mediante vir, & mulier declarauerint, quòd inuicem matrimonium contrahunt, & nu. 6. 7. 9. 10. 12. & 14.*

8 *Conſenſus eſt cauſa efficiens, & ſubſtantialis matrimonij.*

11 *Dictio* inuicem, & viciſſim *quid importat.*

13 Concilium Tridentinum *non fuit publicatum in Ducatu Montenſi Archiepiſcopatus Coloniæ.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an matrimonium, attento iure communi legitimè per verba de præſenti contractum dici poſſit, ſi ſcriptura aliqua mediante vir, & mulier declarauerint, quòd inuicem matrimonium contrahunt, nec ſe fore ſeparandos, quouſquè Deus, & mors ſeparet, ſic declarationem hãc propria manu ſubſcribẽtes, vbi *deciſio Sac. Rot. Rom.*

CAP. CXXXI.

1 Matrimonium iure communi attento, quòd legitimè contractum intelligatur abſquè alia ſollemnitate, eo ipſo, quòd vir, & mulier inuicem promittunt, quòd ab eo tempore ſe pro coniugibus habebũt, eſt *textus* ſatis clarus, & vulgatus in *cap. ex parte, extrà de ſponſal. & matrim.* idemquè ſi vir dixiſſet, nolo aliam, niſi te in vxorem habere, & mulier per eadem verba reſponderit, vel ſi dixerit vir, promitto, quòd non dimittam te pro meliori, vel peiori, ſic paritèr muliere reſpõdente, ità poſt *Hoſtienſ.* & *Ang.* docet *Syluest. in ſumm. in verb. matrimonium, il 2. num 10.* vbi addit, quòd quando de contrahentium mente, vel intentione conſtat, quòd voluerint maſculus, & fœmina matrimonium contrahere, de verbis quòad Deum, & in foro conſcientiæ curãdum non eſt, quia quotiès contrahere intendunt, quocunquè ſigno concomitante, ſemper eſt matrimonium, adhùc ſi verba

2 in conſenſum de futuro ſonarent; hoc tamèn, vt dixi, de iure communi, ſecus verò attenta diſpoſitione *Sacri Trid. Conc. ſeſſ. 24. cap. 1. de refor.* quo ſancitum habemus, tunc dici matrimonium legitimè contractum eſſe, quando peractis à proprio contrahentium Parocho in tribus continuis diebus feſtiuis in Eccleſia inter miſſarum ſollemnia tribus denunciationibus, vt Populo innoteſcat, inter quos erit matrimonium contrahendum, nullo ſe offerente impedimento, vir, & mulier in facie Eccleſiæ ſe præſentant, & coràm Parocho duobus, vel tribus teſtibus præſentibus eorum mutuum conſenſum ad eiuſdem Parochi interrogationem præcedentem declarent, quo intellecto, dicat Parochus *Ego vos coniungo in matrimonium, in nomine Patris, &c.*

3 eſt tamèn verum pro intelligentia huius ſacroſanctæ diſpoſitionis, denunciationes non eſſe ità de ſubſtantia, aut forma, vt earum omiſſio vitiet matrimonium ſine illis

contractum, ſed tantùm grauitèr peccare Parochum ſic matrimonium ſine legitima cauſa celebrantem, ità *Nauar.in ſumm. cap. 22.nu.70. verſ.ſecundò aduertendum, & conſ. 17.num.4.de ſponſal in nouis, Sanchez de matrim.lib.3.diſput.5.Rot.deciſ.390.num.5.par. 2.in collect. per Farinac. & 241. num.12. in collect.*per Poſtiũ poſt *tract.de manutenen.*& alij infiniti, quos refert *Barboſ.in collect. ad*
4 *Conc.Trident.d.cap.1.num.28.& 29.*Sic pariter nec dici poteſt, matrimonium non fuiſſe legitimè contractum ex eo, quòd Parochus virum, & mulierem de eorum mutuo conſenſu non interrogauit, cùm ad ſubſtantiam matrimonij ſat ſit eius præſentia tantùm, quàmuis ſit ille compulſus, & dolosè ad certum locum ductus, dummodò probè intelligat contrahentiũ verba, licet ipſe nulla verba proferat, immò aures claudat, & affectatè contrahentium conſenſum non audiat, nequè intelligat, ità pluribus relatis docet *Rot.dec.431.tom. 2.par.4 recent.*vbi *Addentes, & 625. tom.3.* eiuſdem *part.4. recentior. Ricc.part.1.prax. Eccl.reſol.215.*& de anno 1591. declarauit Sacra Concilij Congregatio ad interpretationem *d.cap.* 1.& per hæc verba, *Congregatio Concilij cenſuit, matrimonium coràm Parocho, & teſtibus contractum, niſi aliud obſtet, validum eſſe, quamuis Parochus inuitus interfuerit, & alia de cauſa, quàm vt matrimonio intereſſet à contrahentibus accerſitus fuerit, cùm tamèn ad actum matrimonij verè, & formalitèr fuerit adhibitus.*

5 Sed attenta in matrimonijs contrahendis diſpoſitione iuris communis, quo nulla eſt certa forma determinata, & in illis Catholicæ Religionis Prouincijs, in quibus hoc *Sacrum Tridentinum Concilium* Eccleſię Sanctæ Dei lumen non fuit publicatum, quæritur elegantèr, an matrimonium legitimè per verba de præſenti contractum dici poſſit, ſi ſcriptura aliqua mediante, vir, & mulier declarauerint, quòd inuicem matrimonium contrahunt, nec ſe fore ſeparandos, quouſquè Deus, & mors ſeparet, ſic declarationem hanc propria manu ſubſcribentes? & affirmatiuè reſoluit *Rota* ſub die 22. *Ianuarij* 1640. in vna *Colonienſ. Matrimonij* coràm Eminentiſſimo D. Cardinale *Panzirolo*, tunc Sacræ Rotæ digniſſimo Auditore, & per hæc notabilia verba, adhùc alibi non impreſſa.

22. *Ianuarij* 1640.

6 Degenardus, & Margarita apocam exararunt per hæc verba, *Nos Degenardus à Buren, & Margarita à Bauruuinckel profitemur coràm Deo, & hominibus, quòd nobis inuicem matrimonium addicimus, & contrahimus, nec nos ſeparaturos, quouſquè nos Deus, & mors ſeparet, quod promitto Ego Margarita, viciſſim Ego Degenardus ſub priuatione ſalutis vtriuſquè noſtrum, atquè ità commendamus nos inuicem in fidem, & patrocinium Altiſſimi, etc.* quã apocam propria manu ſubſcripſerũt.

7 Cùm autem Degenardus inſtaret, quòd Margarita ſibi vti vero coniugi obſequia præſtaret, Margarita verò prætenderet, quòd apoca solùm contineret promiſſionem de contrahendo, non autèm matrimonium ratum, Degenardus eam conuenit coràm Officiali Colonien. qui ſeruatis ſeruandis pronunciauit, apocam prædictã continere matrimoniũ ratũ, nõ autẽ ꝓmiſſionẽ de cõtrahẽdo, quę ſentẽtia fuit poſteà tã à Domino Nũtio Apoſtolico ibi degẽte, quã tertio loco ab Epiſcopo Ruremũdenſi cõfirmata, ac demũ illarũ executio Archiepiſcopo Mogũtino in vim reſcripti Sãctiſſimi demandata, quatenus ei conſtaret de tribus, prout de illis conſtare pronũciauit.

8 Verùm quia prædictis non obſtantibus Margarita cauſam mihi cõmitti obtinuit, ſub prætextu reſtitutionis in integrum ex capite notoriæ iniuſtitiæ, dedi dubium, an inter prædictos conſtaret de matrimonio valido, & poſt plures cauſæ propoſitiones, pro affirmatiua reſponſum fuit, quia ex dicta apoca vtriuſq; manu ſubſcripta viſum eſt, apparere de mutuo eorundem conſenſu, importante matrimonium, qui conſenſus eſt illius cauſa efficiens, ac ſubſtãtialis, *cap.cùm locum, cap.cùm apud, cap.cùm tua, de ſponſal.& matr.can. ſufficiat 27.q.2. Card.in cap.ad id, nu.1.verſ.ratio decidendi,* vbi *Abb. num.4.de ſponſal.l.nuptias, ff de reg.iur. Pariſ. conſ.86.nu.39.lib.3. Spino in ſpec.teſtam.gloſ. 1 num.1. & ſeqq. Sanchez de matrim.lib.2.diſput.1.num.4. Gutierr.*cod.*tract.c.46.num.1. Mantic.de tac.lib.20.tit.1.num.8.& tit.3.n.7. Grat.diſcept.754.num.39.Rot.deciſ.687.n.2. par.2.rec.*ità vt ſtante conſenſu copula non requiratur, *l.nuptias, ff.de reg.iur. Abb.in cap. licèt, n.4.de ſponſ.duorũ, Caualer.dec.166.n.4.*

9 Quòd autem apoca contineat mutuum conſenſum importantem matrimonium de præſenti, ex eo deducebatur, quòd coniuges vtuntur his verbis. *Nobis inuicem matrimonium addicimus, & contrahimus, &c.* qui autem coràm Deo profitetur, ſe matrimo-

nium contrahere, dicitur præſtare conſenſum actui de præſenti, non autem promittere actum de futuro, ad probandum enim matrimonium ſufficit, quòd verba inter coniuges prolata poſſint importare mutuum conſenſum, inſpecta earum ſignificatione, iuxtà *text. in cap. ex parte, c. ex literis, cap. tuæ, de ſponſal. gloſ. in can. ſi quis 30. q. 1.* & dixit *Rot. in Granaten. matrimonij* 28. *Aprilis* 1636 coràm *R. P. D.* meo *Veroſpio*, ea ratione, quia cùm ad contrahendum matrimonium de iure non ſit determinata certa forma, ſatis ſit, quòd conſenſus quoquo modo exprimatur, *Card. in clem. vnic. nu.* 10. ad *fin. verſ. quia nulla ſunt, de conſang. & affin. Lap. alleg.* 56. *num.* 17. *Rot. deciſ.* 74. *nu.* 2. antè *med. verſ. nulla enim, par.* 4. *recent.*

10 Prætereà ponderabatur, quòd ſtatim poſt verbum *contrahimus* ſubdunt coniuges illa verba, *nec nos ſeparaturos, quouſquè nos Deus, & mors ſeparet, &c.* dùm enim nolunt ſe poſſe ſeparari ab alio, quàm à morte, ſignum eſt, quòd ſe indiſſolubilitèr in matrimonium coniunxerunt, cùm de eſſentia matrimonij tàm rati, quàm conſummati ſit durare vſq; ad mortem, vt in *cap. vnic. de voto, in* 6. & ſtatuit *Sacr. Concil. Trid. ſeſſ.* 24. *de matrim.* latè *Sanchez* in ſuo *tract. lib.* 2. *diſput.* 13. ſub *num.* 4. quem etiam intellectum fortiùs confirmant illa verba apocæ, ibi, *quod promitto Ego Margarita me obſeruaturā, viciſſim Ego Degenardus ſub priuatione ſalutis vtriuſq; noſtrum*, hæc enim mutua reſponſio inter contrahentes videtur importare matrimonium de præſenti, non autèm ſponſalia, iuxtà tradita per *Doct. in cap. ex parte, de ſponſal. Iaſ. in l. actione*, ſub *nu.* 4. *verſ. item ad prædicta*, vbi *Dec.* ſub *num.* 7. teſtatur de communi, *C. de trāſact. Alex. de Neuo. conſ.* 8. *num.* 4. *verſ. qui deponunt, Dec. conſ.* 162. *nu.* 1. *verſ. non nè eſtis, lib.* 1. *Ferret. conſ.* 79. *num.* 7. *in fin.* cum *ſeq. lib.* 1. *Caputaq. deciſ.* 24. *lib.* 2. *in manuſcript. Seraphin. deciſ.* 270 *num.* 1. vbi etiam de communi, & reprobat opinionē *Couar.* contrarium tenentis.

11 Vlteriùs mutuus conſenſus inter prædictos clarè videbatur elici ex dictionibus *inuicem*, & *viciſſim*, ſæpiùs in tàm breui apoca repetitis, ibi, *inuicem matrimonium addicimus*, & ibi, *viciſſim Ego Degenardus*, & ibi, *atq; ità commendamus nos inuicem, &c.* ità vt de mutuo conſenſu non liceat dubitare, cùm ſimus in matrimonio, & in dubio pro eo ſit præſumendum, vt poſt *Butr. in d. c. ex parte, nu.* 10. poſt *med. verſ. ſi ſine dictione, de ſpōſal.* tradit *Menoch. lib.* 3. *præſumpt.* 3. *in fin.*

12 Non obſtat, quòd apoca, de qua agitur cùm ſit Germanico ſermone concepta, verbum *vertrauen* in ea appoſitum à Scribentibus pro Margarita dicatur importare ſponſalia, non autem matrimonium, quia vltrà quòd ex tribus ſententijs cōformibus prolatis in partibus ad fauorem Degenardi conſtat de contraria dicti verbi intelligentia, nihilominùs cùm agatur de cauſa matrimoniali, pro cuius deciſione nulla diligentia videtur ſuperuacanea. Domini ordinarunt, vt apoca à duobus Viris omni exceptione maioribus de partium conſenſu eligendis interpretaretur, prout partes vnanimi conſenſu ad hoc elegerunt Patrem Aſſiſtentem Germaniæ Societatis IESV, ac Patrem Pœnitentiarium inferioris Germaniæ in Eccleſia S. Petri de Vrbe, cum facultate in caſu diſcordiæ eligendi tertium Peritum de partibus vicinis Colonię, qui Patres vnanimi voto apocam interpretati ſunt, prout ſuperiùs poſita fuit, affirmantes inſupèr, d. vocem Germanicam *vertrauen* ſe non eſſe interpretatos per verbum *deſponſamus*, quod latius patet, quàm idiotiſſimus patriæ, hoc eſt Germaniæ inferioris patiatur, ſed per verbum *contrahimus*, quod dictionis *vertrauen* propriam, ac genuinam ſignificationem in materia conſenſus in matrimonium ex vſu patriæ plenè reddit, & exhaurit, & proindè Idiotæ præſertim, & Vulgares homines malint hoc ſermone *vertrauen* in matrimonijs cōtrahendis vti, quàm alijs quibuſuis plenioribus, & ſimplicioribus verbis, putà *in vxorem, & maritum accipere*, poſt quam interpretationem cùm Scribentes pro Margarita allegauerint, quòd prædicti Patres interpretati quidèm fuerint apocā, quæ reperitur in proceſſu confecto in prima inſtantia coràm Officiali Colonienſ. nō autem illam, quæ eſt in proceſſu coràm me producto, Domini ordinarunt, vt ad interpretationem apocæ coràm me deueniretur, quòcirca Patres prędicti retulerūt, ſingrapham Germanicam ab ipſis interpretatam eſſe eiuſdem omninò tenoris, & de verbo ad verbum concordare cum alia, quæ reperitur in proceſſu coràm me producto, ità vt eadem interpretatio vtriquè conueniat, quapropter cùm ex verbis apocæ reſultet matrimonium ratum, non autē ſponſalia, vt ſuprà firmatum fuit, procedēdum eſt iuxtà terminos *cap. ex literis, il primo, de ſponſ. & matr.* vbi quòd verba obſcurè prolata ad communem intelligentiam ſunt reducenda, ità vt qui illa protulerunt, cogantur poſteà in eo ſenſu retinere, & fa-

cir

Digitized by Google

cit *text.in l.non aliter.ff.de leg.3.Couar.in epit. ſuper 4.decret. p.2.c.4.* §.1.*num.4. verſ.vel ſi communis, Gutierr.can.quæſt.lib.1.c.21.nu.3.* vbi de communi, *Sanchez de matrim.lib.1. diſp.18.in fin.& num.26. Rot.dec.121.nu.23. verſ.vel quando,par.1.diuerſ.Seraph.dec.140.*

13 Nec refragatur, cùm hoc matrimonium non fuerit contractum iuxtà formam præſcriptam à *Sacr.Concil.Trid.ſeſſ.24.c.1.de reform.* non videatur attendendum, quia cùm in Ducatu Montenſi Archiepiſcopatus Coloniæ *Concilium* non fuerit publicatum, vt conſtat ex atteſtatione in forma authentica tranſmiſſa, *Concilij* diſpoſitio non ligat, vt habetur in *fine* decreti publicationis in eo appoſiti, & ideò ſufficit, ſi matrimonium ſit contractum iuxtà diſpoſitionē iuris antiqui, itá *Sanchez de matrim. lib 3.diſp.18.num.1.Ponz.de Leon.*eod.*tract. c.7.n.7.lib.5. Seraphin.deciſ.189.num.3. Rot. deciſ.610.num.4.p.5.recent.*

14 Minus releuat, quòd Margarita à Degenardo non requiſita ſpontè aliam apocam confecerit, ex qua videtur colligi, quòd inter ipſos non intercesſit matrimonium de præſenti, ſed tantùm ſponſalia, quia apoca prædicta videtur potiùs continere tranſactionē ſuper lite facta occaſione dicti matrimonij, quàm receſſum à matrimonio, idquè euidentèr ex eo conſtat, quòd Degenardus poſt aſſertam concordiam litem proſequutus eſt, & pro validitate ſui matrimonij tres ſententias fauorabiles reportauit, & in Rota illarum confirmationem, ac exequutionem inſtantèr petit, vltrà quòd quando etiam Degenardus à matrimonio recedere voluiſſet, non potuiſſet, cùm non ſit in poteſtate partium à matrimonio recedere, iuxtà vulgat. *quos Deus coniunxit, homo non ſeparet,*§.1.*Inſtit.de nupt.cap.illud, in fin.de præſumpt. cap.ſuper eo, de eo,qui cognouit conſang. Sanchez de matrim.lib.2.diſp. 1.num.1.& 8. Mantic.de tacit.lib.12.tit.17. num.7.*cum *ſeq.* & in terminis, quòd non poſſit tranſigi ſuper matrimonio iàm contracto ad illud diſſoluendum, eſt *text.in cap. fin.& ibi gloſ.verb.Sacram.de tranſact.*

Non obſtat, quòd ſi Margarita verè cum Degenardo matrimonium contraxiſſet, ad alias nuptias nō conuolaſſet, nec cum alio ſe carnalitèr copulaſſet, quia credulitas Margaritæ quòd primæ non eſſent nuptię, ſed ſponſiones, non facit, quòd ipſa licitè ad ſecundum matrimonium deuenire potuerit, cùm in hac materia, non opinio partium, ſed veritas per Eccleſiæ iudicium ſit attendenda. Et ità, &c.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium ſi quis malis artibus contraxerit an pœna aliqua puniri poſsit.*
2 *Conſenſus parentum an requiratur in matrimonijs perficiendis.*
3 *Mala multa oriuntur ex matrimonijs, quæ malis artibus contrahuntur.*
4 *Statutum puniens matrimonium contrahentem cum aliqua puella abſq; illius patris conſenſu an ſubſiſtat.*
5 *Matrimonium, quod inter fideles contrahitur, quandoq; Deo Omnipotenti gratum non eſt, ex ſententia* Card.Bellarmin.
6 *Liberum eſſe ad malum faciendum potiùs imperfectio eſt libertatis.*
7 *Sponſalia ſi malis artibus contracta ſunt, omninò veniunt dirimenda.*
8 *Iuſtitia ad malum faciendum non obligat.*
9 Conſtitutio Regni Sancimus *ſub* tit.de matrim.cōtrahendis *quid diſponat, annuitur.*
10 *Matrimonium contrahere abſq; parentum authoritate eſt contra ciuilem, & naturalem rationem.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſi quis furtim, ac malis artibus matrimonium cōtraxerit, nullo præcedente patris, vel matris puellæ conſēſu, Principis ſecularis arbitrio pęna aliqua puniri poſſit.

CAP. CXXXII.

1 MAtrimonium furtim, ac malis artibus si quis contraxerit, nullo præcedente patris, ſiuè matris puellę conſenſu, dubitatur, an Principis ſecularis arbitrio pœna aliqua puniri poſſit?

Reſpondeo, citrà omne dubium affirmatiuè, ratione publici ſcandali, & iniurię, quam parentes paſſi ſunt; nàm quamuis attento nouiſſimo iure *Sacri Trid.Conc.ſeſſ. 24.cap.1.de reformat. matrim.* nullus parentum

2 conſenſus in matrimonijs perficiendis requiratur, indèque ſtatutum, vt matrimonij eſſentia in ſolo coniugum conſenſu, & Parochi præſentia cum duobus, vel tribus teſtibus conſiſtat, attamèn ex rece-

pndi-

Digitized by Google

ptiſſima *DD.* ſententia negari non poteſt, quin hi tales, qui ſic furtim, & malis artibus contraxerunt, mortalitèr peccauerint, ità poſt *Sanch. Ægid. de Coninch & Vazqu.* docent *Gaſp. Hurtad. de matrimo. diſput 6. diffic. 10. & Auguſtin. Barboſ. in collect. ad præcit. cap. 1. Sacr. Trid. Conc. num* 2. etenim
3 matrimonia hæc dùm ſecretò celebrãtur, & vt plurimùm per procuratores, quos puellæ parentibus inſcijs conſtituunt, certo modo clandeſtina appellantur, indèque ſcandalum Reipublicæ, odium parentum in filios, diſſenſiones inter conſanguineos, cæteraquè magni ponderis mala oriũtur, videatur, quæſo, *Didacus Perez* Doctor Hiſpanus, qui hæc omnia benè obſeruauit ad *l. 1. tit. 1. lib. 5. ordinam.* vbi etiam notabili-
4 tèr dicit, quòd quamuis laicorum ſtatutũ puniens contrahentem matrimonium cũ aliqua puella abſquè patris, vel matris cõſenſu non ſubſiſtat, ex *Io. Andr. in cap ſtatutum, de haret. in 6.* attamèn, quia bonos mores omnium concernit, & maximè prudentum, tenet, non quia matrimonii ſubſtantiam vetet (hoc enim ſolius ſummi Paſtoris eſt) ſed quia punit malos mores, & in Republica facinora ſeminantes: Hinc magnus *Cardinalis Bellarm. de matrimonij ſa-*
5 *cram. lib. 1. cap. 26 col. 3. verſ. ſic igitur*, exiſtimauit, matrimonium, quod inter fideles contrahitur quandoquè Deo Omnipotenti gratum non eſſe; ſi enim, dicit ipſe, ad libidinem explendam temerè, ſinè patris, vel matris conſilio coniugium ineatur, non erit author Deus, ſed Diabolus, vndè Princeps ſecularis debet quantum poteſt tale matrimonium, quod abſquè ratione inuitis parentibus, & conſanguineis contrahitur, impedire, & Iudex Eccleſiaſticus nõ ſolùm ex obligatione correctionis fraternæ; ſed etiam ex proprio paſtorali officio talia connubia diſſuadere tenetur, docet *P. Rebellus de obligatio. iuſtitia, lib. 2. tract. matrim. quaſt. 14. ſect. 1 col. 3. verſ. at dices*; nec ex hoc, addit hic *Doctor*, matrimonii libertatem lædi, nam potiùs illa regulatur, & perficitur, dùm pater, vel mater ex officio, quo tenetur, curat, vt filia non ma-
6 lè, ſed benè nubat; etenim eſſe quem liberum ad malum faciendum potiùs imperfectio eſt libertatis, & defectus, quàm conditio neceſſaria, alioquin ſi neceſſarium eſſet ad libertatem, vt quis poſſet facere malum, nec Deus, nec Angeli Sancti liberi dicerentur, vt ait *D. Bernard. lib. de gratia, & libero arbitr.* ſiquidèm nec Deus, nec Angeli poſſunt male vti ſua libertate, cùm tamẽ pfectiſſima libertate præditi ſint, ſicq; concludit *P. Rebellus*, nullatenus ab Eccleſia bonorum morum, ac probitatis magiſtra facultatem filiabus in parentum poteſtate manentibus concedi debere, ad cũ peccato contrahendum, idemquè affirmãt *P. Baſil. de Leon. lib. 2. de matrim. cap. 1. §. 2. num. 27. & 28. & Iacob. Menoch. conſ. 96. lib. 1. à num. 32.*

7 Quibus ſic conſideratis, putarunt aliqui, quòd ſi malis artibus ſponſalia eſſent contracta, illa omninò dirimenda eſſe, ſi exindè graues inimicitiæ, & odia inter cõſanguineos ſponſi, & ſponſæ oriri poſſent, ità *Bonac. quaſt. 1. punct. 2. tract. de magno matrim. ſacram. & Nauar.* eod. *tit. cap. 22. n. 27.*
8 circà *finem*, ratio aſſignatur, nàm iuſtitia ad malum faciendum non obligat, quòd autẽ malum ſit matrimonium cum aliorũ ſcandalo celebrare, exclamant *P. Sanch. lib. 1. de matrim. diſp. 14. num. 2. Emmanuel Sà in verb. reſtitutio, num. 24. Vazq. de reſtit. cap. 3. §. 1. dub. 2. num. 17. Reginal. lib. 31. num. 255. & 264. Coninch. diſp. 23 dub. 8. num. 68. Azor. inſtit. moral. 3 par. lib. 5. quaſt. 3.* & alii pœnès *Io. Gutierr. de matrim. cap. 4 num. 4.* qui loquitur etiam, vbi virginis defloratio ſub matrimonii ſpe ſequuta eſſet, & quòd inter contrahentes nulla ſit diſparitas, quod paritèr placuit *Sanch. diſp. 14. num. 3* vndè
9 *Rogerius* olim Rex noſter volens mala hæc in hoc Regno euitare, particulari lege ſanciuit, neceſſitatemquè ſub grauiſſimis pœnis vniuerſis hominibus Regni impoſuit, & maximè nobilibus, vt matrimonia ſollemnitèr, & publicè celebrentur, ità cautum eſt in *Conſtit. Sancimus*, ſub *tit. de matrim. cõtrah.* & habetur etiam in *Cap. Regis Roberti*, quod incipit *Non ſine mortalis*, vbi *Io. Ant. de Nigris num. 49.* ex *Bald. in l. vnica, num. 17. C. de rapt. virg.* notat, eum, qui cupit aliquã in vxorem ducere, teneri tàm de iure, quã
10 de conſuetudine puellæ parentes requirere, nàm contrà ciuilem, & naturalem rationem eſſe abſquè parẽtum authoritate nubere, ſcripſit *Imperator in §. 1. Inſtit. de nupt.* quis enim nõ videt, ex matrimonio, inſciis, vel inuitis parentibus puellæ cõtracto eiſdem grauem iniuriam inferri, ſaltem proptèr iacturam virginalis pudoris propriarũ filiarum, ad tradita per *D. Ambroſ. in can. honorãtur 32. quaſt. 2.* & per *Couar. de ſpõſal. 2. par. §. 8. num 1.* & ſucceſsiuè dùm quis ſic temere cõtrahit, vt ad aliorum exemplum trahatur, Principis arbitrio venit omninò puniendus.

SVMMARIVM.

1 *Meliorationes in feudo factæ, ſi inſeparabiles ſunt, defuncto feudatario meliorante cum duobus hæredibus, altero in feudo, altero in allodio, illarũ æſtimatio ad hæredem in allodio ſpectat, ſed quod nam tempus in æſtimatione facienda ſit inſpiciendum, & num. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8 9. 10. 11. 15. & 16.*

12 *Succeſſor Maioratus, qui illum meliorauit recuperat valorem, & æſtimationem meliorationum ſecundùm tempus ſolutionis.*

13 *Emphyteuta, emphyteusi finita, meliorationes in re factas à directo domino recuperat, reſtitutionis inſpecto tempore.*

14 *Poſſeſſor alicuius rei hypothecaria conuentus, eoquè condemnato recuperat meliorationes in re factas, iuxtà æſtimationem temporis cõdemnationis.*

17 *Maritus, qui matrimonio conſtante meliorauit fundum dotalem, eo demùm ſoluto, recuperat meliorationũ æſtimationes, habito reſpectu ad tempus reſtitutionis dotis.*

18 *Exceptio meliorationum oppoſita poſt ſententiam condemnatoriam ad relaxandum, an illius exequutionem impediat, & num. 19.*

ARGVMENTVM.

Agitur, quod nàm tempus veniat inſpiciẽdum in æſtimãdis meliorationibus inſeparabilibus in feudo factis, quæ per hæredem in feudalibus hæredi in allodio ſoluendæ ſunt, tempus nimirùm reſtitutionis, an verò iuxtà illud, quo impenſæ factæ ſunt; cuius occaſione latè tractatur hæc meliorationũ æſtimatio, pro ornatu, & declaratione *tex* in *l. in fundo 39. ff. de rei uendicat* & in *l. Domos 61. ff de legat.* 1. Item exceptio meliorationum an ſentẽtię exequutionem impediat.

CAP. CXXXIII.

1 MEliorationes in bonis feudalibus factæ, ſi inſeparabiles ſunt, defuncto feudatario meliorante cum duobus hæredibus, altero in feudo, altero verò in allodio, certum eſt de iure, quòd illarum æſtimatio ad hæredẽm in allodio ſpectat, ità *Reg. de Pont. conſ. 52. num. 34.* ad *finem, Scrader. tract. de feud. 2. par. 11. principal. quæſt. 5. nu.* 47. & per alios paſſim.

2 Sed quæſtionis eſt, quo nàm modo ſit facienda æſtimatio hæc, vt ſcilicèt illud ſoluatur, quod impenſum eſt, vel potiùs meliorationum valor ſit attendendus, mortis feudatarii tempore inſpecto?

Doctores noſtri in articulo generali proponunt quæſtionem, cùm meliorationum æſtimatio ſit poſſeſſori melioranti ſoluenda, vel eius hęredibus, quod nàm ſit tẽpus attendendum, an præteritum, factæ nimirũ meliorationis, quod eſt quantum in meliorando expenſum eſt, an verò præſens quanti meliorationes æſtimãtur? ſunt enim, qui putarunt, præteritum tempus eſſe inſpiciẽdum, & ſic vt illud tantùm ſoluatur, quod in meliorando impenſum eſt, ità vt ſi centum expendero, ob quam impenſam res eſt in biſcentum meliorata, centum dumtaxàt debeantur, & è contrà, ſi expendero biſcẽtum, ſed fundus non niſi in centum fuerit melioratus, vt non niſi centum repetere poſſim; ſic ſanè attenta diſpoſitione *tex* in *l. in fundo 39. ff. de reiuend.* ſcripſerunt *gl. ibidem* in *verbo plus pretio, Abb. in cap. 1. de reſtit. in integr.* & in *cap. quod quibuſdam, de fideiuſſor. Felin. in cap. cùm cauſa, num. 28. de re iudic.* & in *conſ. 42. num. 9.* vbi dixit, quòd ſi
3 plantata reperitur vinea, quæ præſenti inſpecto tẽpore fertiliſſima eſt, id, quod nunc valet, plantanti ſoluendum non eſt, ſed id tantùm, quod in plantatione impẽſum eſt, *Paul. de Caſtr. conſ. 270. col. 3. verſ. & per l. in fundo, lib. 2. Curt. iun. conſ. 144. num. 7 lib. 2. Ant. Capyc. deciſ. 93. num. 9. Burſat. conſ. 11. num. 40. & conſ. 71. num. 22. Brun. conſ. 106 in fine, Syluan. conſ. 49. num. 75. Marzar. tract. de fideicom. quæſt. 65. verſ. regula enim eſt,* vbi dicit, ità per Rotam Florentinam iudicatum, *Negaſanz. tract. de pignor. 4. membr. 5. par. nu. 11. Alciat. conſ. 186. num. 7. Ioſeph Ludouic. deciſ. Peruſ. 58. num. 15. Garz tract. de expenſ. & meliorat. cap. final. num. 1. Tiraquel. tract. de*

Digitized by Google

retract. conuent. §. 7. *num.* 8. *Ant. Gam. deciſ.* 137. *Petr. tract. de fideicom. quaſt.* 15. *nu.* 271. *Gratian. deciſ. March.* 225. *nu.* 19. *verſ. licèt ſecundùm alios*, vbi plures citat, *Fuſar. tract. de ſubſtit. quaſt.* 669. *num.* 4. aliiquè paſſim.

4 Contrariam verò ſententiam, nimirùm, vt in æſtimandis meliorationibus ſit reſtitutionis, & ſic præſens tempus attendendùm, non autem quod in meliorando impenſum eſt, per *tex.* expreſſum in *l. domos* 61. *ff. de legat.* 1. fundarunt ibidem *Iacob. de Aren. Bart. Bald. Ang. Paul. de Caſtr. Imol. Alex. Iaſ.* & alii, *Boer. dec.* 44. *num.* 12. *Crauet. conſ.* 792. *num.* 12. *Rol. conſ.* 28. *num.* 14. *lib.* 1. *Natt. conſ.* 28. *&* 321. *num.* 11. *lib.* 2. *Aluar. Valaſc. de iur. emphyt. quaſt.* 25. *nu.* 28. *Bertaz. conſ.* 79. *num.* 15. *Dom. de Franch. deciſ.* 109. *Theſ. deciſ.* 251. in *fine*, vbi ſic deciſum teſtatur, *Ruin. conſ.* 117. *lib.* 3. *Menoch. de arbitr. caſu* 258. *num.* 51. vbi pro hac opinione viginti quinque connumerat *Doctores*, & *de recup. remed.* 15. *num.* 557 *Molin. de Hiſpan. primog. cap.* 26. *n.* 13. *lib.* 1. poſt *Gomez. in l.* 46. *Taur. num.* 3. *Coſt. de remed. ſubſidiar. remed.* 99 *n.* 6. *Gayl. pract. obſer. lib.* 2. *obſer.* 121. *num.* 12. & alii pœnès *Mareſcot. variar. reſol. lib.* 2. *c.* 114. *num.* 4. *&* 5. *&* *Barz. deciſ.* 23. *num* 15.

5 Quid dicendum? inuenio Recentiores noſtros de his agentes pro dictarum opinionum ad inuicem pugnantium conciliatione, varia vſos eſſe diſtinctione; ſũt enim, qui putarunt, diſtinguendum eſſe inter meliorationes in prędio ruſtico, & inter illas in vrbano factas, vt primo caſu procedat prima opinio, in ſecũdo verò altera, diſtinctionis rationem aſſignant, quia in prędio ruſtico factis expenſis in meliorãdo, incrementum, quod ex illis demùm cõtigit, cauſatur à ſolo, ac proindè æſtimatio fieri debet, detracto melioramento ſucceſſiuo ab ipſo ſolo, & ſic peractæ impẽſæ tempus venit attendendum, non ſic in prędio vrbano, vbi augmentum ex alio cauſari poteſt, ſic enim ex ſententia *Caſar. de Vrſil. in add. ad Afl. deciſ.* 87. *nu.* 3. & aliorum diſtinguit *Mangil. tract. de euictio. cap.* 176. *num.* 27. poſt *Barz. deciſ.* 23 *nu.* 16. *verſ. in quorum omnium æſtimatione.*

6 Alii autẽ diſtinguunt inter augmentum pretii, & valoris fundi contingens ex cauſa melioramentorum ſuprà menſurã impenſæ, & aliud contingens in pretiis rerum in fundo expoſitarum, vt primo caſu reſtituẽdum ſit impẽſum tantùm, et reliquum cedat Domino rei; in ſecundo verò reſtitutionis tempus eſſe attẽdendum, ſic ratiocinatus eſt *Peregr. tract. de fideicom. art.* 50. *num.* 72. de quo memor fuit *Maceraten. var. reſol. lib.* 1. *reſol.* 23. *num.* 11.

7 Alii fuerunt in opinione, vt diſtinguendum ſit inter expenſas voluptarias, & neceſſarias, vt primo caſu procedat prima opinio, vt nimirùm ſit attendendum, quod impenſum eſt, & ſic tempus erogatæ impenſæ, in ſecundo verò altera, tempus ſcilicèt reſtitutionis, & cum hac diſtinctione Senatum Pedem. trãſiuiſſe, dicit *Gaſp. Theſ. in addit. ad Patrem*, relata *deciſ.* 251.

8 Alii & tandèm in huius controuerſię reſolutione exiſtimarũt, eſſe totum in Iudicis arbitrium remittendum, qui Iudex tempora omnia, & qualitates cõſiderare debeat, ſic ex aliorum ſententia putauit *Macerat.* citat. *reſol.* 23. *num.* 15.

9 Sed his reiectis diſtinctionibus, quæ verè ſunt de vento, dic, *Doctores* pro vtraquè opinione relatos (ſi benè illorum perpendamus dicta) rectè loquutos fuiſſe, etenim illi, qui putarunt, tempus factę meliorationis eſſe attendendum, & ſic vt illud tantùm ſoluatur, quod impenſum eſt, non autem quod melioratum, ſi plus eſt, pro eorũ fundanda ſententia allegant *tex. in d. l. in fundo, ff. de rei vend.* dic tu in terminis illius *tex.* ab hac opinione recedi non poſſe; loquitur enim in conuento reiuendicatione, & diſponit, quòd quotiès quis hoc iudicio conuenitur, qui putans ſe eſſe dominum, cùm verè non eſſet, rem, ſuper qua mota eſt controuerſia bona fide meliorauit, cõdemnato ad relaxandum, quod in meliorationibus impenſum eſt, venit illi per rei dominium exburſandum, huius diſpoſitionis ratio eſt manifeſta, quia expenſæ à Domino factæ non fuerunt, ſed tantùm à ſimplici poſſeſſore, qui propter dominium, quod nunquàm habuit, aliud recuperare non poteſt, niſi quod verè expendit, ad inſtar negotiorũ geſtoris, nam quod eſt melioratum, cedit ei, qui dominium habet, & ità ſtando in puris terminis dictæ *l. in fundo*, primam opinionem incõtrouertibilem eſſe dico.

10 Illi autem, qui contrariam firmarunt ſẽtentiam, vt nimirùm ſit attendẽdum quod eſt melioratum, non autem quod impenſum, benè etiam reſponderunt; loquuntur enim in hærede grauato, qui bona grauamini ſubiecta conditione pendente meliorauit, & ex diſpoſitione *tex. in d. l. domos* 61. *ff. de legat.* 1. ſecundùm magis communem intellectum, non quod impenſum eſt, ſed quod pretioſior facta res eſt reſtitutionis tempore fideicommiſſarius ſoluere tene-

tur,& quàmuis noſter *Praſ.de Franch.* in allegata *dec.* 109. in terminis *d.l.domos* afferat *num.* 5. per Sacrum Conſilium nō fuiſſe deciſum, quid veniat ſoluendum, quādo meliorationes excederent pretium, quod impēſum fuit (quia dicit ipſe) quòd tamē accidit, id benè dixit in caſu ſuo, dùm loquitur de meliorationibus in prędio vrbano factis, vbi in tēporis progreſſu poteſt æſtimari augmentum minus eo, quod impenſum eſt; ſecus autem in ruſticis, in quibus ſemper tempus contrarium operatur, ac proindè id etiam in illis prędiis, nimirùm, vt id ſoluendum ſit, quod eſt melioratum aſſerere debemus, rationem aſsignant *Doctores* diſpoſitionis *d. l. domos*, quia in his hæres cōſideratur habere dominium, quāuis reſolubile, quod non eſt in poſſeſſore, attenta diſpoſitione *d.l. in fundo*, & ſi hæc ratio dominii facit, vt in æſtimandis meliorationibus per hæredem grauatum factis, reſtitutionis tempus ſit attendendum, à fortiori erit idem dicēdum in omni perſona, quæ vti rei dominus, & verè habens dominiū meliorauit, vt benè reſoluit *Florez Diaz de Men.* in *addit.* ad cit. *Ant.Gam. deciſ.* 137. circà *finem*, ibi, *Communis reſolutio eſt, quòd poſſidens cum titulo valido, & vt Dominus ſaltèm vtilis deducit valorem melioramentorum, ſecundùm tempus præſens; poſſidens verò pro poſſeſſore, & cum titulo inualido ſolū deducit, quod expenſum eſt, niſi expenſa ſit maior quàm præſens melioramentorum valor, & ſic dicit practicari Aluar. Valaſc. vbi ſuprà, & iuxtà eius dicta intelligenda eſt præſens deciſio, aliàs contrà communem opinionem loqueretur* Hæc ille.

11 Et ſic clarè patet, quòd vbi, qui meliorauit, rei habebat dominium, meliorationum deducit valorem, prę ſenti inſpecto tempore, non autem eo præterito, quo in meliorando impenſum eſt, quòdq. hoc verum ſit, videmus ſic ſemper *Doctores* in caſibus particularibus reſpondiſſe,

12 Et primò, in ſucceſſore maioratus tradit poſt alios *Molin. de Hiſpan. primogen. lib.* 1. *cap.* 16. *num.* 23. per hæc verba. *Hæc autem æſtimatio ſemper iuſta, ac vera, ſecundùm tempus ſolutionis præſtanda eſt; non autem ex eo, quod expenſum eſt, æſtimanda, ac conſiderāda, ſiuè eodem tempore plus valeat, ſiuè minus, l. domos hæreditarias, &c.*

13 Secundò, in emphyteuta, qui rei, quam in emphyteuſim tenet vtile habet dominium, vt adhùc emphyteuſi per temporis curſum finita, vel per generationem completam à directo domino meliorationes in re factas recuperet, reſtitutionis inſpecto tempore, non autem habito reſpectu ad tempus factæ impenſæ, probat multorum authoritate *Aluar. Valaſc. de iur. emphyt. quæſt.* 25 *num.* 18. per totum, maximè ſub illis verbis. *Cæterùm in melioramentis factis ab emphyteuta (retinēdo opinionem, quam tenuimus ſuprà num. 16.) non debet inſpici valor rei tempore, quo facta fuerunt impenſa, ſed ſtatus, & valor præſens tempore reſtitutionis, vndè ſi eo tempore minus valeat, quàm ſit impenſum, ille dumtaxàt valor debebitur, & idem ſi plus valeat, quàm ſit impenſum, &c.* hoc idem affirmat *Mart. vot.* 61. quem omninò vide.

14 Tertiò, idem determinatum inuenimus in tertio poſſeſſore conuento actione hypothecaria, vt ſcilicèt condemnato, inſtante creditore, ad rei relaxationem ad effectum vendendi, vel adiudicandi, & vt nos dicimus præſtita aſſiſtentia, deducet meliorationes in re illa factas, habito reſpectu ad tempus præſens, ſcilicèt condemnationis, quia factæ dicuntur à domino, & res non auocatur iure dominii, ſed iure hypothecæ, eſt tex ſatis clarus in *l. Paulus* 29. *§. domus*, ibi, *ſed bonæ fidei poſſeſſores non aliter cogendum creditoribus ædificium reſtituere, quàm ſi ſumptus in extructionem erogatos, quatènus pretioſior res facta eſt, reciperent, &c. ff. de pignor.* & dixit *Neguſant.* hoc tamen tex. non allegato in *tract. de pignor.* 4. *membr.* 5. *par. num.* 21. *verſ. & intellige æſtimationem rei*, ſed de eo memor fuit *Barboſ. in l. diuortio, §. fin. num.* 96. *verſ. cùm igitur hoc augmentum, ff. ſolut. matr.* vbi etiam allegat *Couar.* idem tenentem *var. reſol. lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 2.

15 ſicquè in pūcto per noſtrum Sacrum Conſilium deciſum teſtatur *Anna pater ſingul.* 382. cuius notabilia verba hìc inſerere volui, vt ſequitur.

Expenſæ in melioratione fundi quo tempore appretiari debēt, vt valent tēpore, quo fiūt, aut quo reſtituitur fundus, l. domos ff. de leg. 1. *vbi Bald. Paul. de Caſtr. & Iaſ. optimè concludūt. Ego autem ſoleo diſtinguere. Aut actum eſt rei vendicatione, et fuit iudicatum pro actore, quia expenſæ non fuerunt factæ à domino, ſed tātùm à poſſeſſore, qui nunquàm fuit dominus, & tunc expenſæ reſtituendæ ſunt, vt tempore erogationis, ſin minus, quàm hodie valent, ſi verò hodie reſtitutionis tempore minus valerent, minus reſtituitur: ſed ſi expenſæ factæ ſunt à Domino, et res non auocatur iure dominij, ſed iure hypothecæ, quia ſūt factæ à Domino, et in re propria, appretiantur, vt plus valent tempore reſtitutionis, ità colligebam ex tex. et Rip. in l. vbi purè, § in diſtrahendis, ff. ad Trebell. et ità reuocari*

feci

feci decretum latum per D. Ioan. Andream de Curtis Regium tunc Conſiliarium in cauſa Lucretiæ Canderæ agentis hypothecaria, qui appretiari iuſſerat arbores paſtinatas in anno 1518.*prout tunc valebant ducatorum quatuor; At Sacrum Conſilium decreuit, attēdi valorem anni* 1561.*ducatorum* 45.*tempore Alonſi Sātillani Præſidentis integerrimi Sacri Conſilij, Felicis de Rubeis, Ludouici Quadræ Regiorum Conſiliariorum omni laude meritorum, Balſamus Actorum Magiſter.* Hæc magnus ille *Anna.*

16 In quæſtione autem in principio à me propoſita, idem dicendum eſſe, ſine dubio eſt aſſerendum, nàm cùm feudatarius vtilis ſit feudi dominus, qui vti talis meliorauit, cùm æſtimatio meliorationum, quæ ſunt allodiales, æſtimandæ ſint, vt hæredi bonorum huius naturæ ſolui poſſint, certè præſens tempus erit attendendum, mortis ſcilicèt vaſalli, quod expreſſis verbis annuit *Dom.Reg.de Pont.deciſ.* 12.*& conſ.*52.*nu.* 31. ſub illis verbis.*Non attendendo quid fuerit expenſum, ſed quid fuerit melioratum, ex regula tex.in l.domus,&c* id, quod etiam firmare videtur *Iul.Clar.in §.feudum,quæſt.* 88. *nu.*2. *ibiquè* expreſſiùs *Addentes, Reg. Conſt. in tit. C.pæn.fiſcal.cred.præfer.num.* 152. per totū.

17 Idem etiam eſſe dicendum puto in marito, qui dotalem fundum meliorauit, nàm cùm dicatur ille cōſtante matrimonio dominus dotis, *l. doce ancillam, C. de reiuendic.* illo ſoluto, quod eſt in fundo melioratum ſolui debet, *l. diuortio,§.fin.verſ.planè, ff. ſolu. matr. Ant.Gomez in l.*46.*Taur.num.*3. & illud, quod inſpecto tempore ſoluti matrimonii, ſeù reſtitutionis dotis venit æſtimādum, & ex hac eadem ratione dominii, illud idem dico in vſufructuario, qui fundū, in quo vſumfructum ſua vita durāte habebat, meliorauit.

18 Hæc dùm ſcriberem amicus quidam voluit à me ſcire, an exceptio meliorationum poſt ſententiam condemnatoriam ad relaxandum oppoſita, illius exequutionem impediat? Reſpondi, vt inter nouiſſimos Scribētes videret *Mareſcot.cit.lib.* 2.*var.reſol.cap.*112.*num.*18. ſic dicentem. *Octauò, dicta concluſio ampliatur, vt procedat, licèt quis in iudicio non allegauerit huiuſmodi impenſas, & meliorationes à ſe factas, ideòq. Iudex condemnauerit, rem reſtituere, nàm adhùc poteſt in exequutione ſententiæ, vel rei indicatæ excipere de dictis melioramentis, & illa probare, & rem retinere; donec ei perſoluantur, cùm talis exceptio non impugnet ſententiam, ſed reſpiciat illius exequutionem, quæ fieri non debet, niſi ſolutis melioramentis, ità Bart.in d.l. in fundo, nu.* 16.*ff.de reiuendic.Specul.in tit.de exequu ſent. §.poſtremò, verſ.quid ſi bona ædificaui, & ibi latè Io.Andr.in addit.Rip.in.l.vbi purè, §. qui in diſtrahendis, ff.ad Trebel. Aymon conſ.*158. *num.*2.*Rol.conſ.*28.*num.*3.*lib.*1. *Tiraquel. de retract.conuent.§.*7.*gloſ.*1.*num.*14 *Neguſ.de pignor.d.*4.*membr.*5.*par.num.*10.*verſ.*2.*concluſio, Beninten.deciſ.*77.*num.*1.*Boer dec.*43. *num.*7.*& fuit reſolutum per Rot.in dicta cauſa Romana domus coràm Cardinale Pamphilio, & in alia Romana Saluiani interdicti* 19. *Nouembris* 1593.*coràm Penia, in qua fuit dictū, quòd ſi exceptio hæc in exequutione non admittatur, poterit legitimè appellari, per conſ. Alex.* 85.*num.*6 *verſ.prætereà etiam, lib.*5.hæc ille, cuius dictis addo *Doctorum* cathalogum relatum per *Anton.de Amat.var.reſol.lib.* 1.*reſol.*14.*num.*42.

19 Sed an eo caſu, dùm victus ad ſententiæ exequutionem impediendam de meliorationibus opponit, poſſit per actorem replicari, offerendo cautionem de ſoluendo quicquid fuerit circa meliorationum æſtimationem iudicatum? vide *Pute.dec.* 461. *lib.*2.*Maſtril.deciſ.*98 *lib.*1. *& Viuium deciſ.* 192.*num.*3.*lib.*1.poſt alios, quos ipſi citāt, qui in effectu concludere videntur, quòd ſi melioramenta eſſent liquida, uel incontinenti liquidanda, & tunc, ut ſententia exequatur, cautionis oblationem non prodeſſe, ſi uerò eſſent illiquida, & eo caſu ſat eſſe pro ſententiæ exequutione, ut cautio præſtetur, niſi forſan in ſententia expreſsè fuerit dictum, ſolutis priùs meliorationibus, tunc enim, eſto quòd illiquidæ eſſent meliorationes, de ſententiæ exequutione tractari non poteſt, ſub prætextu oblatæ cautionis de ſoluendo quicquid fuerit, liquidatis melioramentis, iudicatum; noſter uerò *Præſ.de Franch.* de his agens *deciſ.* 112. teſtatur, quid circa hanc materiā apud nos in S.C. practicetur, hæc, quæ ſequuntur ſuggerens uerba *nu.* 15. ibi.*Adde etiam ijs, quæ ſuprà dicta ſunt circa retentionem pro meliorationibus, quòd hodiè in Sac. Conſ. ad finem impediendi, vel non impediendi exequutionem ſententiæ, quando ſunt factæ meliorationes in re, ad cuius relaxationem quis eſt condemnatus, ſeruatur, quòd ſi meliorationes ſunt deductæ antè ſententiam, indiſtinctè impeditur ipſius exequutio, donec cum effectu fuerit facta ſolutio pretij ipſarum, ſin autem opponitur de eis poſt ſententiam, fit exequutio ſententiæ cum fideiuſſione, de quo vide, &c.*

SVMMARIVM.

1 *Meliorationes factæ per poſſeſſorem feudi, qui fuit condemnatus ad illud relaxandum, nùm ſoluendæ illi ſint, vel poſſit dicere victor, quòd remaneant, ad commodum meliorātis.*

2 *Malæ fidei poſſeſſor an recuperet meliorationes per eum factas, & nu. 7.*

3 *Meliorationes neceſſariæ quæ dicantur, et quæ vtiles, num. 4.*

5 *Meliorationes factæ in feudo per vaſallum, eo mortuo abſquè liberis, hærede extraneo inſtituto, an per Dominum ſoluendæ ſint, & nu. 6. 8. 10. 11. 12. 13. 15. 16. 17. 18 & 19.*

9 *Meliorationes quo tēpore inſpecto æſtimantur, & num. 14.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an feudi alienatione nulla declarata ob defectum Regij aſſenſus, cogatur venditor, qui feudum reacquiſiuit ſoluere emptori victo pretium meliorationum ibi per eum factarum, vel poſſit dieere, dùm ſunt meliorationes, quæ per ſe ſubſiſtunt, quòd remaneant ad commodum ipſius emptoris meliorantis. Feudo reuerſo ad Dominum ob lineam finitam, ſi meliorationes ibi factæ reperiuntur, nùm hæredi in allodio ſoluendæ ſint, & de alijs pro intellectu, & ornatu *cap. 1. §. ſi vaſallus, hic finitur lex,* vbi *deciſio Regentis Moles.*

CAP. CXXXIV.

1 MElIorationes in feudo factæ per illius emptorem, qui fuit condemnatus ad illud venditori relaxandum, pretio priùs reſtituto, ſtāte venditionis reuocatione, vigore *Conſtit. Regn. Conſtitutionem Diuæ memoriæ,* dubitatur, an præcisè ſoluendæ ſint per venditorem, qui feudum recuperauit, vel poſſit ille dicere, dùm non ſunt melioramenta, quæ fundos feudales meliores reddant, quòd remaneant ad commodum, & beneficium ipſius victi emptoris meliorantis?

Super hac quæſtione à nemine ex noſtris, quos viderim, tacta, ſemel meum proferre iudicium mihi contigit, non in materia iudicij reuocationis, ſed in alia reintegrationis: fuerat enim quodam Caſtrum à capite Baroniæ, citrà Regis noſtri aſſensū diſmembratum, cùmque ſucceſſor particularis in Baronia Caſtrum illud vti diſmembratum membrum ad caput reintegrari petijſſet, prout diffinitiuè extitit ſententiatum, prætendebat Reus iam victus, ſibi exburſandum eſſe pretium per eundem erogatum in emptionem cuiuſdam domus palatiatæ, ac cum Iardeno, & Vinea eidem domui adiacentibus, à Particularibus Ciuibus eiuſdem Caſtri emptis, contradicebat vēditor, vndè fuit dubitatū quid iuris?

2 Dixi, non incongruis rationibus defendi forſan potuiſſe, has meliorationes, ſi tamen hoc nomine merentur, tanquàm in caſu, de quo agebatur à malæ fidei poſſeſſore factas amiſſas cenſeri; ſed quia æquitati ſemper adhęrendū eſt, videndum eſſe primò conſiderabam, quæ nàm meliorationes illæ eſſent, & ſic an neceſſariæ, an verò vtiles, quia ſi neceſſariæ, cum communi omnium ſententia, non obſtante, quòd Caſtri diſmembrati emptor malæ fidei poſſeſſor extiterit, illas reintegrationem petentem ſoluere teneri, eſt affirmandum, ex *tex. in l. domum, C de reiuend.* & in *l. planè, ff. de petitio. hęredit.* & tradit *Bar. in l. in fundo, num. 2. ff. de reiuendicat.* quem ſequitur *Boer. deciſ. 44. nu. 7. Alciat. in l. impenſæ, ff. de verb. ſignif.* & communem eſſe dixit *Menoch. remed. 15. de recuper. poſſeſ. num.* 5 14. quos omnes refert, & ſequitur *Ioſeph Ludou.* in ſua notabili *dec. Peruſ. 24. nu.* 13. quibus ipſe addo *Io. Garz. de expenſ. & meliorat. cap. 2.*

3 circa *princ.* & *Peguer. deciſ.* 104. Quæ autem ſint meliorationes neceſſariæ, connumerantur in *l. 1. 2. & 3.* & in *l. impenſæ, ff. de impen. in rebus dotal. fact.* vt vetera ædificia, quæ ruinam minabantur reſtaurare, flumina auertere, vites propagare, ſiuè in locum demortuarum ſubſtituere, & ſimilia facere, quæ niſi factę fuiſſent, res in totum, vel in partem periret, vt dicit *gloſ.* in *d. l. impenſæ,* quam ſequuntur *Doctores* ſuprà citati.

Harum meliorationum ſpecies in caſu

pro-

propoſito conſiderari non poterat, cùm nulla ex enumeratis per conuentum confecta apparebat: emerat enim feudi poſſeſſor, vt ſuprà fuit enunciatum, quandam domum cùm Iardeno, & Vinea, ad hoc vt ibi cum familia commodiùs morari potuiſſet, & ſic feudi melioramenta appellari non poterant, ſed dato, quòd hoc nomine meruiſſent, illas vtiles, & non neceſſarias cenſeri oportet; illas enim dicunt vtiles
4 *Doctores*, ſignantèr *Bar. loco* cit. quæ abſquè nulla præcedente neceſſitate fiunt, quam enim neceſſitatem (ipſe dicebam) diſmẽbratũ Caſtrum habebat, vt domus, & hortus ipſi ab eius malę fidei poſſeſſore emeretur? certè nullam: etenim Baronia habebat Palatium, vbi commodè eius vtilis poſſeſſor inhabitare poteſt, vndè non erat opus alio in dicto Caſtro, præſertim, quia Baronia erat, & eſt tàm vnita, vt nec milliare interſit inter vnam, & alteram feudi partem; nè tamèn emptor in prædictorum emptione pecuniam erogatam amitteret, alij bona prædicta vendere eum poſſe, dixi, vel ibidem morari, & ſi dedignaretur, abraſione vti potuiſſe, nàm & hoc remedium, quod eſt vnicum conſequebatur à iure, & eius communi Interpretum ſentẽtia, quam docemur ab allegatis *Doctoribus*, ſignantèr à *Io. Garz. loco* cit. antè *num.* 2. & à *Mareſcot. variar. reſolut. lib.* 2. *cap.* 109. cum duobus *ſeqq.* & in terminis noſtris eſt *text. in cap.* 1. § *ſi vaſallus, in tit. hic finitur lex*, vbi ſtatuitur, mortuo vaſallo ſine filio ma-
5 ſculo, hærede extraneo relicto, licèt feudũ Domino aperiatur, tamèn ſi meliorationes ibi fecit, Dominus aut patiatur ædificium tolli, aut hæredi vaſalli melioramenta ſoluat, & ſic non cogitur præcisè Dominus illas ſoluere, quia hæres apud ſe retinere poteſt, tanquàm ad feudum non pertinentes, & idem determinatur in *cap.* 1. § *ex cõtrario, de inueſtit. de re alien. fact.* vbi ſi quid fuerit à vaſallo feudo additum, ſiquidèm tale additum ſit, quod per ſe ſubſiſtere poſſit, ideſt, vt per ſe cenſeatur, vt prædium, id non accreſcit feudo, non tamèn decidit, id à Domino hæredi ſoluendum eſſe, idem quoquè ſtatuitur in *cap.* 1. § *ſi quis de manſo, de controuerſ. inueſtit.* quæ iura doctè perpendit, poſt *Bal.* & communitèr *Doctores ibi Paris de reintegrat. feudor.* in *quæſtione de meliorationibus factis in bonis feudalibus*, à *num.* 24. *fol.* 10. in impreſſis hìc Neapoli, & nouiſſimè id comprobant *Reg. de Pont. conſ.* 52. à *num.* 31. *vol.* 1. & *Iul. Clar. in* § *feudum, quæſt.* 88. vbi apertis verbis, ex citatis iuri-
6 bus firmat, in domini electione eſſe, vel ſoluere vaſallo æſtimationem ipſarũ meliorationum, vel pati, quòd ædificium tollatur, quæ iura, vt vides, in fortioribus terminis caſus noſtri militant, dùm de feudatario, qui legitimè poſſedit, loquuntur, ità vt in caſu noſtro, illud, quod à principio ſignificaui, benè defendi potuiſſet, cùm non à bonæ fidei poſſeſſore domus, & hortus, quem melioramenta emptor victus vocabat, empta fuere, & ſic dùm probauimus, illa non fuiſſe neceſſaria; ſed vtilia, con-
7 uentus vt malæ fidei poſſeſſor amittebat, ità in terminis *Hercul. Mareſcot.* cit. *cap.* 110. *num.* 41. & 42. id ex pluribus iuribus, & *Doctoribus* firmans, ſignantèr ex *tex. in l. adeò,* § *ex diuerſo, ff. de acquir. rer. domin. & in* § *ex diuerſo, Inſtit. de rerum diuiſ.* ex *Corne. conſ.* 243. *num.* 6. *lib.* 2. *Neuizan. conſ.* 78. *in fine*, & ex *Rot.* in vna *Sutrina meliorament orum* ſub die 9. Decembris 1589. coràm *D. Seraphino*, vbi in puncto principali fuit dictum, melioramenta lite pendente facta non deberi, ſi vtilia ſint; ſed tantùm neceſſaria.

8 Verùm, quicquid ſit de his omnibus, quæ apud me de plano procedunt, quando venditor reuocationis, vel reintegrationis iudicio feudum recuperat; alitèr tamen æquitate inſpecta dicendum eſt, quando feudum reuertitur ad Dominum ob lineã feudatarij finitam; nàm quamuis attenta rigoroſa diſpoſitione dicti § *ſi vaſallus* videatur in Domini electione remanere, vel ædificium in feudo factum pati, quòd tollatur, vel vt illius ſoluatur æſtimatio; attamen ſuadet æquitas, vt realitèr hæredi defuncti vaſalli ſuccurratur ad æſtimationem conſequendam; immò & ipſa iuſtitia, benè conſiderata diſpoſitione dicti § *ſi vaſallus*, ſicquè in facti contingentia per Regiam Cameram Regni huius deciſum teſtatur *Reg. Moles* in ſuis *deciſionibus manuſcriptis*, in *tit. de iure deuolut. quæſt.* 4. vbi plura in hac materia pro ornatu dicti § *ſi vaſallus* inuenies notabilia, & ſignantèr, quòd
9 in appretiandis his meliorationibus reſtitutionis tempus ſit inſpiciendũ, licèt plus fuerit impenſum, & quòd hæredi vaſalli quouſquè fuerit ſibi de meliorationũ valore ſatisfactum, competat feudi retentio, id, quod etiam ſatis benè poſt *Affl.* & alios in *d.* § *ſi vaſallus* comprobant *Reg. de Pont. deciſ.* 4. *num.* 33. & *deciſ.* 12. *Scrader. tract. de feud. par.* 2. *vndecima principalis, ſect.* 2. *quæſt.* 5. *num.* 30. *concl.* 7. *Reg. Conſtant. in tit. C. pœnis Fiſcal. credit. præfer. nu.* 152 *lib.* 10. & *Io. Petr. Molignat. in tract. de retent. quæſt.* 104. &

vt ſtudioſis Feudiſtis latiùs, & clariùs hæc omnia pateſiant, rogo illos, vt quando hi caſus acciderint,ad ſuprà relatã *deciſ. Reg. Moles*,quę in hac materia eſt notabiliſſima, recurrant; eſt enim illa tenoris ſequentis.

Deciſio D. Regentis Moles.

10 Quando feuda deuoluũtur ad Curiam, dubitatum eſt in Regia Camera,ſi intelligantur deuoluta etiam ea,quę per feudatarium conſtructa, meliorata, vel impenſa ſunt in feudo; in qua quæſtione conſueuit Camera decidere, quòd ſi ſunt impẽſæ, nõ ad perpetuam vtilitatem feudi; ſed tẽporalem illius,vel præcedentis anni,quo moritur, vel pro aliqua commoditate feudatarij, tunc hæres illas non repetit, ex quo ad feudatarium impenſas illas facere ſpectabat, vt deciditur in fundo dotali, *l. 3. §. nos generalitèr,ff de impenſ. in rebus dotalibus fact.* idemquè ſi fuit impenſa,ad quam feudatarius pro vtili ſuo dominio tenebatur, iuxtà *text.* in *l. hactènus,ff. de vſufruct.* ità firmat *Andr. in cap. 1. §. ſi vaſallus, hic finitur lex, verſ. ſecus ſi ad præſentis anni,* & *ibi Prepoſ.* & omnes.

11 Si uerò expenſæ factæ perpetuam feudi utilitatem concernunt, tunc ſi quid eſt emptum per feudatarium,quod meliorem reddat feudum, tamèn id extrà feudum eſt, nec cum feudo unitum; putà erat fundus feudalis, uel domus, & feudatarius alium fundum confinem, & conuicinum, uel aliam domum iunctam emit;tunc licèt deſtinatione patrisfamilias unicum feudũ fuerit reputatum, tamen feudo deuoluto, non deuoluitur illud, quod à feudatario fuit emptum,ex quo non extitit feudo unitum, ut eandem feudi qualitatem ſortiretur; ſed remanet in dominio hæredis in burgenſaticis, tanquàm res extrà feudum, & ſeparatam conditionem habens,& ideò diuerſo iure cenſeri debet,de quo eſt caſus in *cap. 1. §. è contrario, de inueſtit. de re alien. fact. in 1. reſponſo*: quod idem diximus in quacunquè alia re empta per feudatarium pro feudo, uel in beneficium, aut in augmentum feudi,probat *tex. in l. ſed addes, §. ſi inquilinus, ff. locat.* quem allegat *Aret. conſ. 111. in fin.* hoc tamẽ ſi illa res poterit cõſiderari ſeparata, uel ſeparabilis à feudo, per regulam generalem,quam dat *text.* ad literam in *d. §. è contrario*, in *princip.* ubi *Bal.* firmauit idem in iuriſdictione quæſita nouo titulo in Caſtro feudali, poſtquàm poteſt conſiderari ut res à Caſtro ſeparabilis,& quæ nihil commune habet cum eo, per ea,quæ dixit *Bald. in l. à procuratore, C. mand.* & *Oldrad.* in *conſ. 179.*

12 Si verò aliquid eſt emptum,vel melioratum in feudo, quod adeò annexum eſt ipſi feudo, vt ab eo ſeparari non poſſit, putà quæſita eſt ſeruitus realis fundo feudali, tunc dicit idem *text.* in d. §. *è contrario*, in ſecundo caſu,quòd eodem iure debet cenſeri,prout ipſum feudum, quia eadem res eſt ſeruitus fundo debita cum ipſo fundo, vt notat *Bart. in l. 1. ff. de vſu, & vſufruct leg.* itẽ quia ædificium in ipſa re feudali factum ex iuris diſpoſitione ipſi rei cedit,& ſtatim acquiritur domino directo quòad dominium directum,& quòad vaſallum ſubiacet vtili dominio, prout ipſa res feudalis, vt dixit etiam *Bal. in c. 1. §. ſi quis de manſo, de cõtrouerſ. inueſtit.* ideò ſi feudum deuoluitur, hæc omnia etiam intelliguntur deuoluta, per iura prædicta.

13 Attamèn in iſto ſecundo caſu cautum eſt per *text.* in *c. 1. §. ſi vaſallus*, in *tit. hic finitur lex*,quòd vaſallus non amittat id,in quo ſuis expenſis feudum verè melioratum eſt, quia, vt dicit *Andr.* in *d. §. ſi vaſallus*, quòd licèt, qui ſcientèr impendit in re aliena, perdit impenſam, *Inſtit. de rer. diuiſ. §. certè*, & *§. cùm in ſua*, tamen in vaſallo eſt ſecus, quia vtile dominium, quod habet vaſallus in re feudali,facit,vt poſſit repetere expenſas, prout maritus in re dotali, *l. in fundo, ff. de reiuendicat.* & ideò dixit *gloſ.* in *d. §. ſi vaſallus*, quòd ineptè loquuntur,qui dicũt, has impenſas ad dominum pertinere,nàm non eſſet iuſtum, dominum locupletiorem fieri impenſis vaſalli,qui bona fide, & citrà animum donandi in re ſua tunc, & ad perpetuam ipſius rei vtilitatem ædificauit, & ideò omnes *Doctores* indiſtinctè tenent, quòd ope exceptionis, & per retentionem ſuccurritur hæredi pro expenſis prædictis contrà dominum, vt per *gloſ.* & *Andr.* vbi etiam omnes *Doctores* in *d. §. ſi vaſallus*, & in *d. §. è contrario*, omnes *Ciuiliſtæ* in *l. Senatus, §. Marcellus, ff. de legat. 1. Bald. in authent. excipitur, C. de bonis, quæ liber. Iaſ. in l. 2. C. de iur. emphyt.* firmant *Conſulentes* omnes, nimirùm *Paul. de Caſtr. conſ. 237. vol. 1. Cuman. conſ. 57. Alex. conſ. 76. vol. 2. & cõſ. 44. vol. 3. Dec. conſ. 483. & 528. Brun. conſ. 106.* & in *tract. de augmen. concl. 70. Guid. Pap. dec. 169. & 438.* & nouiſſimè Moderniores, *Boſſ. in praxi, tit. de Principe, Capyc.* in *inueſtit feudal. in verb. feudorum augmenta,* & *gloſ. Pariſienſ.* in *tit. 1. de materia feudali, §. 1. gloſ. 5. num. 44. 67. & ſeq.* vbi latè examinat materiam, & *Bero. in quæſt. 96. Iul. Clar. in §. feudum, q. 88.*

14 Ve-

Digitized by Google

14 Verùm licèt Camera indiſtinctè tenuerit, has impenſas, & meliorationes deberi hæredibus vaſalli, vidi tamèn quandoquè dubitari circa duo. Primum, quantum ſit id, quod debeatur, an id, quod fuit expenſum per vaſallum, licèt tanti res empta, vel meliorata non valeat.

Et in hoc iudicandum eſt, prout in alijs meliorationibus bona fide factis ſolet iudicari, quòd attendatur valor ipſius rei, licèt plus expēſum fuerit, & ità iudicauimus in cauſa Magnificæ Violantis de Sangro hæredis Magnifici quondam Pardi Pappacoda, me referente in Collaterali Conſilio die 26. Aprilis 1572. per *tex. in l. domos, ff de legat.* 1. vbi *Bar Bald. Alex. Iaſ.* et omnes *DD.*

15 Secundum, quod dubitauimus in Camera eſt, poſtquàm *text.* in *d. §. ſi vaſallus* dicit, eſſe in electione Domini, vel ſoluere æſtimationem melioramentorum, vel pati, quòd ædificium tollatur, an poſſit dicere Dominus, nolo ſoluere ęſtimationem, ſed eligo, quòd tu tollas ędificium.

Aliqui *Doctores* tenuerunt, quòd ſic, ſtante diſpoſitione *text.* in *d. §. ſi vaſallus*, et *ibi* videtur firmaſſe *Bald.* in *d. authent. excipitur, C. de bonis, quæ liber.* quod uidetur ſequi *Iaſ. in l. 2. C. de iur. emphyt.* et *Boer. in d. quæſt. 96.* ubi ſubdunt etiam, quòd propter hoc Dominus poterit dicere, nolo ſoluere ęſtimationem ruderum, et pretium ędificij diruti, poſtquàm tanti, et nō ampliùs interſit uaſalli, quibus addebant aliqui ex Dominis Pręſidentibus, ipſos non legiſſe aliquem Doctorem dicētem, quòd Dominus compellatur pręcisè ad ſoluendum ęſtimationem meliorationum.

16 Sed his non obſtantibus decidimus cōtrarium, ſequuti regulam *Andr. & gloſ.* in *d. §. ſi vaſallus*, tenentium, quòd Dominus ope exceptionis tenetur ad æſtimationem meliorationis, & quòd *text. in §. ſi vaſallus* non dat electionem Domino, niſi quando meliorationes poſſunt ſeparari integrè à feudo, putà ſi eſſet aliquod ligneum, vel ligatum, quod tolli, & refici integrè poſſit, vt dicit *ibi Andr.* aliàs non poſſet dici, quòd habeat aliquam electionē Dominus, poſtquàm idem *text.* in *§. ſi vaſallus* ſubdit indiſtinctè, idem eſſe dicendum in ſeruitute, in qua non eſt dubium, quòd non poteſt Dominus pati, quòd ſeruitus pęnitùs extinguatur, hoc ſatis eſſet durum intelligere, cùm induceretur per indirectum, quòd hæredes excluderentur à pretio meliorationū prædictarum, quod eſt contra deciſionem illius *textus*, qui dùm diſponit, quòd Dominus tenetur ad expenſas, aut vt patiatur ædificium tolli, debet ſanè intelligi, quòd non per hoc Dominus indiſtinctè habeat electionem, niſi in caſu, vbi cadere poteſt electio, ſcilicèt quando ædificium integrè tolli, & refici poteſt, vt intellexit *Andr.* ſi benè eius verba conſiderantur, & cum hoc intellectu non eſt neceſſarium dicere, quòd *text in d. §. ſi vaſallus* à Barbaris, & Imperitis fuerit compilatus, vt dixit *gloſ. Pariſieſ. loco* ſuprà allegato *num.* 98. & ità ſemper iudicauit Camera, quòd teneatur Dominus Rex ſoluere hæredi in burgenſaticis id, quod meliorationes factę valent, appretiari, & æſtimari poſſunt, ſecundùm verum, & rectum Expertorum, & boni Iudicis iudicium, per *text.* in *d. l. domos, de legat.* 1. & *l. in fundo, ff. de reiuēdicatio.* & ità fuit iudicatum in dicta cauſa hæredis quōdam Pardi Pappacoda, in qua condemnauimus Fiſcum ad pretium ducatorum 8000. & in cauſa hæredis quondam Marchionis Padulæ appretiauimus meliorationes in duc. 14000.

17 Hæc omnia limitationem recipiunt, et intelligi debent, vt procedant in ædificijs, quæ expenſis, & induſtria hominis facta ſunt, ſecùs in his, quæ à natura cum fundo feudali ſunt vnita, putà ſi rei feudali per alluuionem aliquid accreſcit, vel ex tempore fundus feudalis incrementum ſuſcepit, nàm tunc idem fundus eſt, et acquiritur, et deuoluitur eo iure, quo ipſe fundus, per *tex. in l. adeò, §. 1. ff. de acquir. rer. domin.* et *l. ſi ego, §. idem ait, ff. de publicia. in rem action.* et probat *tex in c. 1. § ſi quis de manſo*, et *§. rurſus, de controuerſ. inueſtit.* vbi *Bal.* et alij, et in tali caſu feudo deuoluto nullum ius remanet hæredi in burgenſaticis.

18 Secundò, hæc omnia prædicta limitātur, non procedere, quando feudum deuoluitur delicto, aut alia culpa vaſalli, ità omnes *DD.* intelligunt hanc materiam in d. *§. ſi vaſallus*, argumento ab emphyteuſi, per *text.* et *gloſ.* in *l. 2. ff. de iur. emphyt. Bal. in c. 1. § ſi quis de manſo, de controuerſ. inueſtit.* et in *l. fin. C. commun de legat.* et omnes alij *DD.* in *locis* ſuprà allegatis, vbi hanc materiam tractant, diſtinguentes hunc caſum à præcedentibus, nimirùm, vt in iſto caſu expenſarum refectio non debeatur.

19 Ego autem miror, quòd *Doctores* in hac materia poſuerint hunc caſum pro limitatione ad regulam, quia verè hæc limitatio non eſt de regula, poſtquàm culpa vaſalli in crimine rebellionis habet ſuam pęnam, vt tàm feudalia, quàm allodialia amittantur, et tamen meliorationes factę in feudo

de-

Digitized by Google

deuoluuntur ad dominum ex crimine rebellionis, non quia diuerſę ſint, vel diuerſo iurę cenſeantur, ſicut quando per lineam finitam feudum deuoluitur, quia aut meliorationes ſunt ſeparatæ, et non poſſunt in feudo deuolui, per *tex. in d.c.1. §. è contrario*, aut ſunt vnitę fundo feudali, et tunc deuoluuntur in omni caſu cum feudo, licèt ope exceptionis Rex teneatur ad expenſas, vt ſuprà eſt relatum, quod non procedit, quando committitur crimen rebellionis, ob ꝙ bona, iura, et actiones, quęcunq; ſũt, ad dominũ deuoluũtur, et confiſcãtur.

SVMMARIVM.

1 *Miles dùm ſe militem adſcribit, perpetua ſeruitute ligatur.*
2 *Milites multa mala in bello patiuntur.*
3 *Cauſa quæ ſtatutæ ſunt, quibus milites dimitti poſſunt.*
4 *Miles veteranus, qui honeſtam obtinuit miſſionem nũm gaudeat priuilegijs militibus conceſſis, signantèr circa fori declinatoriam, & num. 7. & 8.*
5 *Miles veteranus quis dicatur.*
6 *Tempus captiuitatis an militi connumeretur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an miles veteranus, qui honeſtam, vel cauſariam obtinuit miſſionem priuilegijs gaudere poſſit militibus actu ſeruientibus conceſſis, ſignantèr circa fori declinaroriam, & vt ad munera perſonalia, & onera realia non teneatur, & de alijs.

CAPVT CXXXV.

1 Miles dùm ſe militem adſcribit, perpetua ſeruitute ligatur, cùm voluntariè à Militia abſq; Superioris permiſſu ſe liberare nequeat, *l. non omnes, §. qui in pace, ff. de re milit.* et probat *Ioann. de Plat. in l. nè cui, C. de comment. lib. 12.* eſt quoq; verum, quòd Milites in militia tot, tantoſq; labores, languores, et ſudores patiuntur, vt vix exprimi ea poſ-
2 ſint, et quod peius, ex militia, nec pro conſanguineo adiuuando, nec pro ſe ipſis à mortis periculo liberandis, ſine Supremi Ducis licentia diſcedere poſſunt, adeò ꝙ ſi diſceſſerint, vti militię deſertores graui pęna puniuntur, prout hęc omnia benè, et elegantèr probat *Iul. Ferrett.* ſuo *tract. de antiq. inſtaur. & illuſtra. militia*, quarè ſanctiſ-
3 ſimè iura ciuilia quatuor tãtummodò cauſas ſtatuiſſe inuenimus, quibus milites dimitti poſſunt, honeſtam nimirùm, quę tẽpore militię impleto datur, cauſariã, cùm quis vitio animi, vel corporis minus idoneus militię renunciatur, ignominioſam, cùm quis propter delictum Sacramento ſoluitur, vt eſt *tex. in l. milites agrum 13. §. 1. verſ. miſſionum, ff. de re milita.* et in *l. 2. §. ignominiosè. ff. de his, qui notan. infam.* vbi additur quartum genus miſſionis, vtputà ſi quis euitãdorum muuerum cauſa militiam ſubijſſet, vt *ibi*, de quibus eſt etiam videndus *Reg. Rouit. in pragm. 3. de milit. num. 18.*
4 Ex his breuiter inueſtigandum mihi eſt de quęſtione illa, de qua interdùm controuerti ſolet, et eſt, nũm Miles veteranus, qui honeſtam, vel cauſariam miſſionem obtinuit, dùm tot, tantoſquè labores paſſus eſt, gaudere debeat priuilegijs militibus conceſſis, ità vt ad munera perſonalia, et onera realia Communitati nõ teneatur, foriq; priuilegio potiri valeat?
5 Reſpondeo, illud in hac re certiſſimum eſſe, Militem dici veteranum, veteranorũq; priuilegia conſequi, qui viginti annorum ſpatio in legione, ſeù vexillatione militauerit, ſecùs in cohorte, vt ſunt Milites nouæ militiæ, ad *text in l. veteranis, C. de his, qui non implet. ſtipen. Sacram. ſolu. ſunt, lib. 10.* vbi *Bart.* & *l. viginti, C. de re militar. lib. 12.* & *ibi D. Reg. Conſtant. num. 15. & 16.* vbi hoc tempus neceſſarium eſſe, ait, vt Milites pręmia, & emerita, quæ Veteranis debentur con-
6 ſequi poſſint, in eoquè captiuitatis tempus connumerari multorum authoritate probat, modò ſi huiuſmodi veteranus Miles pręfato tempore elapſo honeſtam, vel cauſariam obtinuerit miſſionem, iuxtà *text. in*
7 *l. 2. cit. tit. de his, qui non implet. ſtipen.* à muneribus perſonalibus immunis cenſebitur, prout eſt *tex. in d. l. veteranis*, nec ad onera extraordinaria, ſiuè ad nundinarum vectigalia, aut pedagij ſolutionem cogi poterit, *l. 1. C. de veteran. lib. 12.* ſecùs tamèn quòad onera realia, & patrimonialia, vt *ibi gloſ.* & *Io. de Plat.* notarunt, eſtq; *tex. in l. 2. ff. de priuileg.*

Digitized by Google

nil eg.milit. veteran. reſpectu tamèn pęnarũ pariter erit priuilegiatus, vt mitiùs, & honeſtiùs puniri debeat, gaudet etiam alijs prærogatiuis, de quibus in *l.*1.cum *ſeq. ff.* eod. *tit. de priuileg. milit. veteran.* et per *D. Reg.Conſtant.in tit.C.de filijs Official.militar. qui in bell.mor. lib.*12.*num* 14. cum *ſeq.* vbi inter cętera iuribus, et authoritatibus probat, pro aſſignandis præmijs Veteranis, ac emeritis Militibus licere Principi Priuatorum prędia capere, pretio Dominis ſoluto, et ipſis militibus concedere.

8 Quò verò ad fori declinatoriam expreſsè ſtatutum inuenimus, vt nec volens, nec inuitus Veteranus miles, qui militare deſijt à Militum Magiſtro cognoſci poſſit, ità vt ſententia ab illo fortè lata nulla cenſeatur, eſt *text.*in *l.fin.C.*allegato *tit.de veteran. lib.*12. vno tantùm excepto caſu, nimirùm quãdo lis antè miſſionem coràm militum Magiſtro eſſet inchoata, quod etiam aduertit *Andr.* in *Conſtit.Regni Magiſter Iuſtitiarius,* in *verb.& alios Officiales,*et *D.Conſil. Marcian.conſ.63.lib.2.* vbi ſecundùm hanc ſententiam circà fori præſcriptionem pro Ill.Principe Caſertæ, contra quendam eius vaſallum veteranum militem pronunciatũ annis ſuperioribus extitiſſe, teſtatur.

SVMMARIVM.

1 *Minor effectus maior nùm poſſit reſcindere donationem factam tempore minoris ætatis iuramento roboratam, & nu.6,*
2 *Pupillo interdicta dicitur omnis bonorũ alienatio, niſi aliquibus concurrentibus ſollemnitatibus.*
3 *Pupillus nec cum tutoris authoritate donare poteſt, immò nec cum Iudicis decreto, et n.*4.
5 *Lex vbi remouet potentiam ab actu, ibi ex traditione non transfertur dominium.*
6 Text. in Authen. Sacramenta puberum *quomodò procedat, & num.* 19.
7 *Iuramentum minoris quando contractum validat.*
8 *Iuramentum ad ignorata non trahitur.*
9 *Sollemnitas extrinſeca non præſumitur.*
10 *Ignorantia iuris in minore, muliere, & ruſtico toleratur.*
11 *Certioratio licèt proſit adulto, non tamen pupillo iuuat, etiam pubertati proximo.*
12 *Abſolutio à iuramento neceſſaria non eſt, ubi in contractu enormiſſima læſio interuenit, & quæ ſit ratio, nu.*13.
14 *Minor ſinè cauſa ſe obligans errare cenſetur.*
15 *Iuramentum tres comites habere debet.*
16 *Læſio pręſumitur ex immodica donatione.*
17 *Donatio eſt magna deceptio.*
18 *Læſio quæ in donatione conſideretur.*
20 *Deciſio ad quęſtionem refertur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an minor maior factus poſſit ad Iudicem recurrere pro reſciſſione donationis à ſe factæ iuramento roboratæ tempore, quò quartumdecimum adhùc non expleuerat annum. Abſolutio à iuramẽtò nùm neceſſaria ſit, vbi in contractu enormiſſima concurrit læſio, & de alijs ad materiam pertinentibus, vbi deciſio Sacr.Conſ.

CAP. CXXXVI.

1 MInor effectus maior, quęſtionis eſt, nùm poſſit reſcindere donationem à ſe factam tẽpore minoris ætatis iuramento roboratam, & quid ſi abſolutione nón obtenta agere cœperit, an per hoc periurus ſit cenſendus?

Ex pluribus in facti contingentia pro minore effecto maiore reſolutum fuiſſe ſcio, donationem ſcilicèt ſic factã inualidã eſſe, & per conſequens dominium in donatarium minimè translatum, in periuriũ donantem ſuper contractus reſciſſione agẽtem non incidiſſe, nec alitèr à iuramẽto abſolutionem impetrare neceſſarium fuiſſe, ex quo illud in facto verum erat, donationis tempore donatorem illum nondùm quartumdecimum annum expleuiſſe, in tantum, quòd adhùc pupillus diceba-
2 tur, cui omnis bonorum alienatio interdicta eſt, niſi præcedentibus octo ſollemnitatibus à iure requiſitis, quę notabilitèr ſcribuntur per *Affl.in Conſt. Regn. Minorum iura, col.fin.num.*24.& in *deciſ.* 249. ex mente *Bal.*licèt ille nonam addat, & *Iodoc.in tract. de ſubhaſtat.cap.2.num.*11. dicat vndecim neceſſaria ad alienandum rem minoris, cui

etſi omnis alienatio interdicatur, *l. obligari*
3 cum ſimil. *ff. de author. tutor.* præcipuè tamèn donatio interdicta eſt etiam tutore authore, *l. 1. in princ. verſ. ſed ſi non mortis, ff. de tutel.* & ratio diſtrah *l. tutor ad vtilitatem, ff. de adminiſtra. tutor. l. non ſolùm, C. de præd. minor.* quæ nec cum Iudicis decreto permitteretur, *l. fin. C. ſi maior fac.* argumento *l. ab agnato, & l. fin. C. de curat. furioſ. Bal.* in *d. l. fin.* cùm donare ſit perdere, *l. filiusfamilias, ff. de donatio.* argumento *l. contra iuris, §. ſi filius, ff. de pact. l. prohibere, §. planè, ff. quod vi, aut clàm,* & nulla iuſta, aut vrgens cauſa conſiderari poteſt in donationibus à minoribus faciendis, quæ ſemper in alienationibus minorum exigitur, *l. magis puto, §. nè paſſim, ff. de reb. eor. l. lex, quæ tutores, C. de adminiſtrat. tutor. Bald. & Salycet. in l. 1. C. ſi aduerſ. donat. Paul. de Caſtr.* in *l. 2. C. eod. Petr. de Anchar. conſ. 69. col. 1. Ruin. conſ. 107. nu. 12. lib. 1. Menoch. conſ. 29. num. 14. lib. 1.* & in *tract. de recup. poſſeſſione, remed. 15. num. 162. Rola. à Val. conſ. 14. nu. 29. lib. 2.* quapròptèr
4 ſiuè interueniant authoritas, & decretum, ſiuè non, idem eſſet, quia perperàm interpoſitum decretum abſque iuſta cauſa cenſeretur, *Paul. de Caſtr. in d. l. 2.* in *fin. C. ſi aduerſ. donat.* per *d. l. ab agnato,* & donatio etiã nulla remaneret, & ex ea nullum dominiũ in donatarium translatum intelligeretur, *tex.* eſt, qui id ad literam dicit in *d. l. fi. C. ſi maior. fac.* quem ad id expendit *Cald. trac. de reſtit. in integ. in verb. contractum feciſti, nu. 37.* ex quo ſuccedit regula, quòd vbicunq;
5 lex remouet potentiam ab actu, ibi ex traditione non tranſit dominium, *l. quemadmodùm, C. de agricol. & cenſ. lib. 11.* cum alijs ad hoc adductis per *Bald. in cap. 1.* ſub *nu. 9. in tit. quid ſit inueſt.* & dùm loquimur de donatione, quæ inducit priuationem, paria ſunt quoàd nullitatem ipſius, eam fieri ab impubere, ſeù pubere, & adulto, cùm etiã in adulto requireretur curatoris authoritas ad eam conualidandam, & nulla poterit conſiderari iuſta cauſa dandi curatorẽ ad donandum, *Bald. in d. l. 1. C. ſi aduerſ. donat. Rolà. à Val. d. conſ. 14. nu. 30.* cum tribus *ſeq. lib. 2. Octau. Simoncel. de decret. lib. 1. tit. 2. de donat.* qui multos congerit, ergò ſemper donatio nulla remanet.
6 Nec opitulatur, donationis contractum firmum remanere ex iuramento, minori ætate non obſtante, per *tex. in authen. ſacramenta puberum, C. ſi aduerſ. vend.* nàm reſpõdetur, diſpoſitionem illam locum ſibi vendicare in pubere annis quatuordecim maiore, ſecundùm veriorem Legiſtarum opinionem, vt per *Aff. in §. item ſacramenta,* ſub *num. 4. de pac. iur. firm.* quæ opinio licèt ſecundùm Canoniſtas habeat in ſe aliquid difficultatis in impubere doli capace, & forſan his temporibus receptior ſit, vt per *Cald. tract. de reſtit. in integr. in verb. minoribus, à num. 8.* cum pluribus *ſeq.* tamèn quia iſta qualitas capacitatis eſt facti, niſi probetur, non præſumitur, à *tex. in l. ſciendum, ff. de verb. oblig.* quarè ſtãdum eſſet Legiſtarum opinioni, quam tenet etiã *Andr.* in *d. §. ſacramenta,* antè *nu. 40. verſ. quid ergò*
7 *dicit,* & *num. 40.* accedente etiam cùm tunc demùm iuramentum minoris contractũ validat, *ex d. authen. ſacramenta puberum,* quando minor, qui iurat eſſet certificatus, & certioratus de beneficio minoris ætatis, & reſtitutionis in integrum, quod ſibi cõpeteret, & nihilominùs iuraret, ſed minore ignorante, & non certificato, prout in
8 caſu, de quo agebatur, iuramentum non obeſt, quia ad ignorata non trahitur, *l. fin. ff. ad municip. l. mater, ff. de inoff. teſtam. l. qui cum tutoribus, §. fin. de tranſact.* & ità limitat, & intelligit *d. auth. Din. conſ. 5.* quem ſequutus fuit *Imol.* & *Ant. de Butr. in cap. penult. de emptio. & vend. Feder. de Sen. conſ. 199.* poſt *Cyn. in l. 2. quæſt. 6. num. 6. C. de reſcind. vend. Marian. Soc. iun. conſ. 48. col. 7. lib. 1.* qui opinionem hanc magis veram, & communem dicit, & *Petr. Bellug.* in *Spec. Princ. in tit. de iuram. rubr. 12. §. quadam, nu. 90.* cum *ſeq.* quæ certioratio quando non conſtat, quòd fuerit facta, non præſumitur, ſubdẽs idem *Bellug. num. 93.* quia hoc, quòd ſit certiora-
9 tùs, eſt facti, & eſt ſollemnitas extrinſeca, quæ non præſumitur, *l. quicumquè, §. fin. ff. de public. in rem act.* notatur in *d. l. ſciendum, ff. de verb. oblig.* & debet probari, quòd quis aliquid mente agitauerit, *Andr.* in *cap. 1. §. huius autem generis, in princ. 2. col.* in *tit. ex*
10 *quibus cauſ. feud. amitt.* & ignorantia iuris in muliere, minore, et ruſtico toleratur, *l. cùm de indebito, de probat. l. regula, §. 1. ff. de iur. & fac. ignor.* à qua opinione, quàmuis multi authoritate *Bar.* receſſerint, ità vt nequeat cognoſci communior opinio, cum *Din.* tamen eſt verior, quam ſequuti fuerũt antiquiores *Doctores,* et qui *Bar.* ſequuti fuerũt adeò eam difficilem exiſtimarunt, quòd cautelam addiderunt, vt tutiùs eſſet in cõtractibus minorum adijcere, quòd fuerint
11 certiorati, quæ certioratio licèt prodeſſet adulto, impuberi tamen, et pupillo etiã pubertati proximo prodeſſe non poteſt, cũ quicquid agat, ex imbecillitate ætatis ignoret, vt experientia docet, et perindè

iura-

Digitized by Google

iuramentum impuberi non obeſſet.

12 Nec abſolutio à iuramento neceſſaria eſt, enormiſſima, ſiuè enormi concurrente læſione, ſecundùm communem opinioné, de qua per *Curt. iun. conſ.* 141. *Dec. conſ.* 180. *Syluan. conſ.* 13. *Natt. conſ.* 173. antè *num.* 8. *verſ. quinimmò, Capyc. deciſ.* 159. *nu.* 21. *Rip. reſp.* 4. *tit. de donation. Rola. à Valle conſ.* 7. *nu.* 43. *Riminal. iun. conſ.* 5. *num.* 120. *Cephal. conſ.* 208. *num.* 18. *lib.* 2. *Cagnol. in l.* 2. *num.* 98. & 109. *C. de reſcind. vend. Ioſeph. Lodou. deciſ. Peruſ.* 18. *num.* 67. *Gabr. comm. concl. tit. de minor. cōcl.* 5. *n.* 7. cōtentus ſola authoritate

13 *Curt. iun. d. conſ.* 141. ratio eſt aperta, quia vbi adeſt enormiſsima læſio, dicitur interueniſſe dolus re ipſa, *l. omnes*, *§. Lucius*, *ff. quæ in fraud. cred.* qui quidèm æquiparatur dolo ex propoſito, *Dec. d. conſ.* 180. et *Ludou. d. deciſ.* 18. *num.* 59. cum *ſeq.* et propterea iuramentum non obligat, fortiùs in minore, muliere, et ruſtico, quibus de facili propter perſonæ qualitatem iura ſubueniunt, *d. l. regula*, *ff. de iur. & fact. ignor.* quod rationabile viſum fuit *Corne. conſ.* 189. *col.* 1. *lib.* 1. ex qualitate enim perſonæ minoris de facili arguitur dolus, quando læſio eſt euidens, *l. ſi ſuperſtite*, *C. de dolo*, ibi, *ſi læſa es immodicè.*

14 Hinc notabilitèr dicebat *Bal.* in *rubr. C. de rer. permut. verſ. item quarè donatio*, minorem promittentem, et ſine cauſa ſe obligātem, potiùs errare, et per ſimplicitatem cenſeri promiſiſſe, quàm ex mera liberalitate, vel donandi animo, *d. l. cùm de indebito*, *ff. de probation.* adeò quòd ſi ſuper tali promiſſione iuramentum minor præſtitiſſet, id captioſum, et iniuſtum præſumeretur, et propterea relaxandum; quandoquidèm iuramentum licèt repræſentet quem maiorem, non tamen facit prudentem, et ſagacē, idem videtur ſentire idem *Bal. cōſ.* 283. *punctus talis eſt A. B. C. lib.* 1. & *Silu. d. conſ.* 13. *num.* 7. et *num.* 10. cùm iuramentum

15 tres comites habere debeat, veritatem nimirùm, iudicium, et iuſtitiam, *can. animaduertendum* 22. *quæſt.* 2. quæ non poſſunt cōcurrere in iuramento à minore præſtito, per prædicta, et notat *Rola. d. conſ.* 7. *nu.* 48. *Rip. d. reſp.* 4. *num.* 7. cum alijs per dictos allegatis, quæ breuitatis cauſa omittuntur, cùm ſint notiſſima: donatio in caſu pro-

16 poſito fuerat à minore facta, quaſi ad totam ipſius ſubſtantiam aſcendens, quarè dicendum eſt, quòd ex immodica donatione, et exceſſiua, læſio præſumitur, *Cephal. conſ.* 142. *n.* 53. *lib.* 1. *Mandel conſ.* 77. *n.* 22. et *conſ.* 100. *num.* 5. contra illud, quod dicebatur, in donationibus non dari lęſionem, cùm ex mera liberalitate procedant, quod non erit verum in minore per dictos *DD.* qui non præſumitur, quòd ſciat valorē ſuæ ſubſtātiæ, et proindè iuramentū etiam relaxari debet, *Alex.* in quodam ſuo *conſilio* non impreſſo, relato tamen per *Ruin. conſ.* 107. *num.* 16 cum *ſeq. lib.* 1. *conſ.* 170. *nu.* 21. cum *ſeq.* eod. *lib. conſ.* 60. *num* 24. *lib.* 3. *Curt. iun. d. conſ.* 141. *num.* 16. *Natt. ad conſ. Alex.* 125. *lib.* 1 *Gramm. deciſ.* 103. *num.* 53. quapropter dicebat *Ant. de Butr. d. cap. penul. in fine, de empt. & vend.* quòd donatio

17 eſt magna deceptio, et læſio, et niſi minor iuraret, et renunciaret, quòd vellet contractum valere, etiam ſi eſſet læſus in maxima quantitate, iuramentum, et renunciatio non teneret, et omittendo tractare, quæ *Doctores* tractant, prout refert *Simoncel.* citat. *tract. de decre. tit. de donatio. inſpect.* 3. *nu.* 27. nimirùm, quæ læſio debeat conſiderari in donatione, cùm nullum adſit pretium, vt poſſit dici læſio vltrà ſextam, vel dimidiam, attamèn cùm donatio ſit perdere, vt ſuprà dictum fuit, et explicauimus *lib.* 1.

18 *cap.* 144. *num.* 9. & 10. integra donatio eſt læſio, cùm donando minor lædatur, et in noſtris proprijs terminis in donatione iurata dixit notabilitèr *Alciat. reſp.* 107. *num.* 11. quòd quando quis donat vltra dimi-

19 diam bonorum ſuorum, dicitur ænormitèr læſus, et eo caſu non procedit *authent. ſacramenta puberum*, quia minor per talem contractum fraudatur, *d. l. ſi ſuperſtite*, C. *de dolo*, cùm paria ſint, quòd dolus ex propoſito, vel re ipſa interueniat, *l. ſi quis cùm alitèr*, *ff. de verb. obligat.* cum alijs adductis per *Alciat. ibidem*, quod etiā firmauit *Abb. conſ.* 107. *num.* 4. *lib.* 2. vbi quòd quis donando omnia ſua bona materna aſcendentia ad ſummam duorum millium florenorū, dicitur ænormiſſimè lęſus, accedente etiā legis prohibitione, ætate, et fragilitate, quo caſu iuramentum nihil operaretur, et ità

20 in his terminis inueni fuiſſe per S. C. Regni huius deciſum iunctis aulis, ſub die 29. Martij 1588. referente olim Regio Conſiliario Pōpeio Salernitano, ad fauorem Domini Ferdinandi de Roſſis, qui in minori ætate conſtitutus Comiti Caiatiæ eius fratri contēplatione matrimonij totā eius ſubſtantiam donauerat, ad ſummam ducatorum triginta millium aſcēdentem, quam donationem effectus maior reſcindere intendens, ſententiam in ſui fauorem reportauit, prout apparet in proceſſu penès Fœlicem S. C. Actorum Magiſtrum.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Minor curatorem habens, ſi contraxerit pratèr illius conſenſum, ſed cum decreto Iudicis an contractus validus ſit cenſendus.*

2 *Authoritas Iudicis an ſuppleat defectum tutoris, vel curatoris.*

3 *Minor curatorem habens abſq; illo contrahens cum iuramento an contractus validus ſit cẽſendus, & num. 4.*

5 *Minor æquiparatur prodigo.*

6 *Iuramentum non confirmat cõtractum prodigi.*

7 *Minor poteſt præſentare clericum in beneficio, quod eſt de ſuo iurepatronatus, itemq; pupillus maior ſeptemnio.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an contractus minoris iuramento roboratus, abſquè tamen curatoris authoritate de iure ſubſiſtat. Iudicis decretum an ſuppleat tutoris, vel curatoris defectum. Pupillus maior ſeptemnio nùm poſſit abſq; tutoris authoritate præſentare clericum in beneficio, quod eſt de eius iurepatronatus, & ſi duplex concurreret præſentatio, nimirùm pupilli, & tutoris, quæ nàm præualebit.

CAP. CXXXVII.

1 MInor curatorem habens, ſi abſq; eius authoritate contraxerit, ſed cum decreto Iudicis, dubitatur, an contractus validus ſit cenſendus?

Gloſa in l. ſi curatorem habens, C. de in integr. reſtit. minor. 25. annis, in verb abſimilis, in fine, pro validitate reſpondit, *Bart.* tamèn *ibidem num. 6.* quem omnes fęrè ſequuntur, diſtinguit, & meliùs, dicens, quòd quidam ſunt actus, in quibus requiritur Iudicis, & curatoris, ſiue tutoris authoritas, vt in alienatione bonorum immobilium, tot. *tit. C de præd. minor.* & authoritas ſola Iudicis non ſufficit, quia vnum deficit ex ſubſtantialibus, allegat *tex in l. cùm hi, §. ſi prætor, ff. de tranſact.* quidam vero ſunt actus, in quibus curatoris tantùm authoritas ſufficit, & tunc dicit *Bar.* aut celebratur actus neceſſarius, & Iudicis authoritas ſufficit, aut actus voluntarius, & tunc ſi loqui-
2 mur in curatore, authoritas Iudicis curatoris ſupplet defectum, ſecùs verò in tutore, quia tunc neceſſarium eſt, quòd eius interueniat authoritas, niſi forſan de facili tutor haberi non poſſet, eo .n. caſu Iudex poſſet illius ſupplere defectum, ſubdit tamen *Bar.* notandum eſſe in praxi, quòd vbicunq; Iudex ſupplet defectum tutoris, debet Notarius de hoc in actis expreſſam facere mentionem, dicens, ſciens, & cognoſcens dictus Iudex, eum eſſe minorem, & prædicta ſine tutoris authoritaté facere, ſuum interponit decretum.

3 Sed quid dices, ſi minor curatorem habens contraxerit ipſe ſolus, iuramento interueniente, an procedant ſuprà enarrata, ità vt actus cum iuramento geſtus, illius vigore validus cenſeatur, iuxtà diſpoſita in *authent. Sacramenta puberum, C. ſi aduerſ. vẽd.* Reſpondeo, in hòc caſu *Doctores* ſatis variaſſe, nonnulli enim exiſtimarunt ex vi iuramenti, etiam ſi minor curatorem habuerit, dùm cum iuramento contrahit, ritè, & rectè eum contrahere, pro qua opinione videndi ſunt *Cynus* in *d. authent. Sacramenta puberum*, in *11. quæſt. Crauett. conſ. 7. num. 16. Seraphin de priuileg. iuram. priuil. 83. num. 78. verſ. decimoſeptimò, & priuileg. 129. num. 2.* & alij relati per *Mancinum*, cum quibus ipſe pertranſire videtur in *tract. de iuram. quæſt. 15. 1. effectus, num. 2.* & per *Rom. pragm. 1. nu. 33. de minoribus*, illamq; ſolam afferunt
4 rationem, quia vbi adeſt iuramentum, de curatoris authoritate non curatur, ſed q procedat *tex in d. authen. Sacramẽta puberũ.*

Contrariam tamèn opinionem ſequuti ſunt *Butrigar.* relatus ab *Imol.* in *c. cùm contingat, nu. 48. de iureiur. Curt. iun. conſ. 53. n. 6. Tobias conſ. 57. num. 20.* aſſerentes, minoris contractum abſquè curatoris authoritate celebratum, quamuis iuramento roboratum, nullius eſſe efficaciæ, nec fore locum *authent. ſacramenta puberum*, iſtamq; ſententiam receptiorem eſſe teſtatur *Pariſ. conſ. 96. nu. 12. & ſeq. lib. 1.* quæ opinio mihi ſemper viſa fuit iuri conſona, quia ſecùs fruſtratorius eſſet actus dationis curatoris minori, cùm ſemper cõtrahere poſſet cum

iuramento, & ſic actus valerent, & curator
5 ad nihil deſeruiret, item cùm minor pro-
digo æquiparetur, vt probat *tex. in d. l. ſi cu-
ratorem habens*, ex quo eſt ille à Iudice bo-
norum adminiſtratione priuatus, ſi cum
6 iuramento contraxerit, adhùc contractus
nullius eſt roboris, ex doctrina *Bart* com-
muniter recepta in *l. ſi quis cùm aliàs, ff. de
verb. obligat.* ergò idem dicendum eſt in
minore curatorem habente, vt nimirùm
iuramentum confirmare nõ poſſit contra-
ctum ab eo initum, dùm citrà curatoris cõ-
ſenſum celebratus extitit.

7 Limitantur tamèn hæc omnia in actu
per minorem explendo circa præſentatio-
nem clerici in beneficio, quod eſt de ſuo
iurepatronatus, poterit enim minor cura-
torem habens, itemquè pupillus maior ſe-
ptemnio abſquè tutoris, ſiuè curatoris au-
thoritate clericum præſẽtare in beneficio,
quod eſt de eorum iurepatronatus, immò,
quod eſt plus, ſi duplex concurreret præ-
ſentatio, tutoris nimirùm, & pupilli, præ-
ualeret pupilli præſentatio, probant *Lam
bert. de iurepatron. lib. 2. part. 1. quæſt. 2. art. 9.
& 10. fol.* mihi 9. cęteriq; relati per *Viuian.
in prax. iuriſpatro. p. 2. lib. 5. c. 3. n. 15. cũ ſeqq.*

SVMMARIVM.

1 *Monaſterium num ex perſona Monachi profeſſi tempore grauiſsimæ infirmitatis, & in ea mortui poſsit in illius patris bonis petere legitimam portionem, quæ ei tangebat, & nu. 6. 8. 9. & 10.*
2 *Nouitius non eſt ad profeſsionem admittendus poſt annum probationis, si pro Religionẽ inhabilis reperiretur.*
3 *Argumentum de matrimonio carnali ad ſpirituale validum eſt.*
Actum faciens in articulo mortis, per quem præiudicium fit tertio, nullum producit effectum.
Ingrediens Religionem mortis tempore, præſumitur id factum in fraudem ſubſtituti.
Profitens Religionem in mortis articulo, ſalutẽ recuperans non poteſt ſe pœnitere.
Matrimonium quis poteſt contrahere cum concubina ad effectum filios legitimandi.
1 *Deciſio ad quæſtionem refertur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Monaſterium ex perſona Monachi tempore grauiſſimæ infirmitatis profeſſi, & in ea defuncti, poſſit agere ſuper bonis paternis, & maternis pro cõſequutione legitimæ portionis, quæ huic Monacho ſuper eiſdem bonis competebat, vbi deciſio Sacri Conſilij.

CAP. CXXXVIII.

1 **M**onialis ſi emiſerit pro-
feſſionem tempore gra-
uiſſimæ infirmitatis, ex
qua mortua eſt, elegans
eſt indagatio, an poſſit
Monaſterium in bonis
paternis, & maternis ſic
profeſſæ legitimam portionem filiæ huic
competentem petere? Et negatiuè reſpon-
dendum videtur, cùm vigore *Tridentinæ
ſanctionis ſeſſ. 25. c. 15. & ſeq de Regular.* ex-
preſsè cautum ſit, Nouitios poſt annum
2 probationis, ſi inhabiles illi inueniantur
pro Dei, & Religionis cultu ad profeſſionẽ
non eſſe admittendos, cùm igitur hæc mo-
nialis profeſſionis tẽpore reperiatur quaſi
de ſalute deſperata, ergò pro Religione
inutilis, & proindè etſi profeſſa ſit, parenti-
bus tamèn nocere non debet.

3 Secũdò cùm valeat argumentum à ma-
trimonio carnali ad ſpirituale, & ſignantèr
quòad dotem, *Bal. in l. fin. C. de dotis promiſſ.*
ſicut n. dos datur marito propter matri-
monium carnale, pro oneribus eiuſdem
ſubſtinẽdis, *l. pro oneribus, C. de iur dot.* adeò
quòd ſi maritus onera matrimonij non
ſubſtineat, eidem fructus dotis nullo mo
do debentur, *gloſ. in cap. ſalubritèr*, in *verb.
onera, de vſur. Bart. in l. ſi antè, num. 3. ff. ſolut.
matrimon.* ità in matrimonio ſpirituali, vt
Monaſterium non poſſit fructus dotis con-
ſequi, quando onera alimentandi monia-
lem non ſubſtinuit, neq; ſubſtinet.

4 Tertiò vera eſt *Doctorum* cõcluſio, quòd
quando conſtitutus in articulo mortis fa-
cit actum, per quem præiudicium infertur

ei,

ei,qui habet ius in re,prout in caſu noſtro, in quo ſi profeſſio effectum produceret reſpectu bonorum præiudicium affert Parētibus,hoc ſanè caſu actus ex hoc ſolo,quòd fit in articulo mortis, nullum producit effectum in tertij præiudicium, argumento *text.in l.filiæ meæ emancipatæ, & ægræ 60. ff.ſolut.matrim. Alciat.in l.poſt contractum,*
5 *ff.de donat. num.6* 1. qui in puncto expreſsè voluit, ingredientem Religionem mortis tempore in ſubſtituti fraudem præſumi ingreſſum fuiſſe,& proindè non remanebit ſubſtitutus ille excluſus, ſequitur *Crauett. conſ.*82.*num.*3. & tenuit *Menoch. conſ.* 266.

6 Sed in contrarium pro Monaſterio facit *tex.in cap ſicut nobis,de regul.& transeunt. in religio.* vbi profeſſio in mortis articulo emiſſa valet, per quem *tex.* pro indubitato hoc affirmat *Io.Andr.in cap.ſine culpa, num.* 1.*verſ. quintò multùm, de regul. iur. in 6.* ſubdens,tàm matrimonium carnale, quàm ſpirituale in articulo mortis contractum haberi,ac ſi fuiſſet in ſanitate contractum, ergò ſi ualet profeſſio, bona monaſterio acquiruntur.

7 Secundò, in tantum eſt verum, quòd profeſſio in mortis articulo valeat,quòd ſi talis profiteri volens ſalutem recuperauerit, non poteſt ſe pœnitere, ſed Regulam obſeruare compellitur, vt in d. *tex* probatur, ergò ſi ad obſeruantiam compellitur, profeſſio dicitur ſollemnis,& per hoc profitentis bona monaſterio acquiruntur.

8 Tertiò, ſi licitum eſt, vt ſuprà diximus arguere de matrimonio carnali ad ſpirituale,& vera, ac magis recepta eſt *Doctorũ* concluſio, licitum eſſe infirmo in articulo mortis exiſtente matrimonium cum concubina contrahere, ad effectum filios legitimandi, vt per illos ſubſtituti excludãtur, prout multis authoritatibus concludunt *Menoch.de præſumpt.lib.4.præſumpt.*81.*num.* 28.*verſ.cæterùm,& de Pont.conſ.*114.*num.*2. *verſ.nec de ægritudine*, ergò & permiſſum eſt moniali in mortis articulo profiteri,etiam vt eius bona monaſterio acquirantur.

9 Quid dicendum? Ego in hac quæſtione diſtinguendo reſponderem, nimirùm,aut profeſſio fuit emiſſa antè completum annum probationis,attenta *Bulla Pij V.*emanata ſub die 23.Auguſti 1570.aut poſt annum completum, vt primo caſu procedat, & vera ſit prima opinio, nempe quòd per talem profeſſionem bona monaſterio acquiſita non cenſeantur, cùm per illam voluit Summus Pontifex nouitijs in articulo mortis exiſtentibus ſuccurrere, etiam non completo anno probationis,ex debito deuotionis, ad hoc vt decedentes indulgentias,& alias conſequantur gratias, quas & alij,alięuè profeſſi, ſeù profeſſæ conſequũtur (in tantum,quòd ſi nouitius ille ſic in mortis articulo profeſſus conualuerit, & ſic ex ea infirmitate non deceſſerit, teneri eum, dixerunt *Doctores* complere integrũ probationis annum, & profeſſionem de nouo emittere,ſic *Fran.Eman. tom.3.quæſt.* 15 *art.6.Petr.de Ledeſm.in ſumm.par.* 2.*trac. de los ſtat.de los Relig.cap* 7.*concl.* 2.*difficult.* 1. quos citat *Barboſ. in remiſſion. ad Concil. Trid.cap.*15 *de regular.*)& proindè quod factum eſt ad vnum finem,indulgentiarum ſcilicet conſequendarum, non debet ad alium,acquiſitionis ſcilicet bonorum operari, & ſic intelligendi ſunt *Riccius reſolut.* 493.*in prax.variar.reſolut.*& alij primæ opi-
10 nionis authores;ſecundo uerò caſu,indubitantèr tenendum eſt, ſecundam opinionem procedere, ut ſcilicet monaſterium omni iure legitimam portionem,quæ filiæ moniali taliter profeſſę in bonis parentum competebat,petere poſsit,per ea,quæ ſunt ſuprà ponderata,ſicuti in facti contingētia de anno 1626. maxima diſcuſsione præcedente per S. C. Regni huius iunctis
11 aulis in Collaterali Conſilio fuit deciſum ad fauorē Monaſterij Sancti Ioannis Baptiſtæ huius Ciuitatis Ordinis Sancti Dominici contra hęredes Marcelli de Iudice, cuius filia nomine ſoror Maria Magdalena poſt annũ probationis incurabili preſſa infirmitate, in qua mortua fuit profeſſionem emiſit,quæ per Sacram Congregationem ualida fuerat declarata, & ſic fuerunt condemnati dicti hæredes ad præſtãdum Monaſterio dotem conſuetam, unà cùm fructibus à die profeſsionis; pœnès Cioffum S.C. Act. Magiſtrũ, & extat *deciſ.* 40.*D.Reg.Rouiti* poſt hæc ſcripta impreſſa.

SVMMARIVM.

1 *Mulier ſoluto matrimonio per mortem viri an abſquè hæredum viri conſenſu poſſit agere pro dotis promiſſæ recuperatione, & n.*2. 6.7.8.9.*&* 13.

3 *Inſtrumentum in iudicio productum an fidem faciat, ſi non eſt productum in carta pergamena, ſeruata forma* Conſtit. Regni Inſtrumentorum robur,*& n.*14.15.*&* 16.

4 *Refutatarius an in actione perſonali cogi poſſit ad ſoluendum debita defuncti, non dato alio hærede,& num.*17.

5 *Actio realis an inſtitui poſſit ſuper feudo,quod*

Digitized by Google

non eſt ſpecialitèr obligatum, & nu. 24.

10 *Mulieri abſenti in dote pro illa conſtituta ius perfectè quæritur, adeò vt ſi matrimonium illud ſequi non poteſt, dos nullatènus per patrem de cætero diminui poteſt, venitquè præferenda omnibus paternis creditoribus, qui poſt illius dotis conſtitutionem contraxerũt.*

11 Textus in l. ſi pater, C. de dotis promiſſ. *ceſſat, vbi in cõtractu promiſſionis dotis mulier dotata interuenit.*

12 Textus in authen. ſed quamuis, C. de rei uxor. actio. *declaratur.*

18 *Refutatio eſt præmatura, ſiuè anticipata ſucceſſio.*

19 *Refutatarius refutatione facta tenetur fratribus ſecundogenitis vitam, & militiam præſtare, & paragium ſororibus, & nu. 21.*

20 *Donatarius omnium bonorum habetur loco hæredis, ità vt ad omnia debita donantis, etiam in actione perſonali cogi poſſit.*

21 *Feudum ſi emptionis titulo ad legitimum ſucceſſorem deuenit, adhùc antiquum dicitur, ità vt vaſalli ad domanium prouocare non poſſint.*

23 *Releuium ſoluitur Fiſco ex refutatione omniũ feudorum.*

24 *Dictio, &c. poſita in obligatione omnium bonorum an comprehendat bona feudalia.*

25 Tex. in cap. 1 §. in generali, ſi de feud. defun. contro. fit *an de conſuetudine ſeruetur, & ſuppoſito, quòd ſic, an procedat in obligatione vniuerſali, num. 26. & an limitetur fauore dotis, num. 29. vel vbi aſſenſus hominis, vel legis præcederet, nu. 30.*

27 *Cauſæ feudales an agitari poſſint cum procuratore, qui vniuerſale habet mandatum ad omnes cauſas.*

28 *Feudatarius ſi obligauerit generalitèr bona ſua, quo tempore non habebat, niſi bona feudalia, an illa obligata cenſeantur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an mulier ſoluto matrimonio poſsit abſquè hæredum viri ceſsione agere pro recuperatione dotis viro promiſſæ, & non ſolutæ. Inſtrumentum, quod in iudicio in carta pergamena nõ eſt productum an fidem faciat, vbi geminatæ S. C. deciſiones. Refutatarius bonorum feudalium nõ dato hærede vniuerſali an loco hæredis habeatur. *Tex. in c. 1. §. in generali, ſi de feudo defun. controu. ſit* an procedat, quando feudatarius vniuerſalitèr bona ſua obligauit, & quid ſi non habebat, niſi bona feudalia. Item an limitetur fauore dotis, & vbi hominis, ſiuè legis aſſẽſus præcederet, & de alijs.

CAP. CXXXIX.

1 MVlier, ſoluto matrimonio per mortem uiri, dubitatur, an abſquè hæredum uiri ceſsione poſsit agere pro dotis promiſſæ recuperatione; & quid ſi conuentus non eſſet dotantis hæres; ſed bonorum feudalium refutatarius, nùm in actione perſonali condemnari poſsit; & an cum actione perſonali poſſit inſimul agere actione hypothecaria ſuper feudis refutatis, quæ tamen pro dote promiſſa ſpecialitèr obligata non reperiũtur; ſed tantùm generalitèr?

Contigit hoc anno de his in S. C. diſputari in cauſa Dominæ D. Iuliæ Beltranæ actricis cum Domino Comite Conuerſani conuenti, cuius quidèm D. Iuliæ partes Ego tuens, ſequentes ſcripſi iurium Allegationes.

Ieſus, Maria, Ianuarius.

Domini Comitis Conuerſani iura tuentes, pluribus mediis demonſtrare conãtur, Domnam Iuliam Beltranam repellendam eſſe à iuſtiſſima petitione facta ducatorum decem millium matri ſuæ D. Camillæ de Aquauiua, à Ducibus Neritoni Genitoribus dotis nomine promiſſorum, cùm deſponſaretur Don Ferdinãdo Beltrano Myſanearum Comiti, &c.

2 Primo, quia actrix ipſa caret actione, cùm promiſſio Comiti Myſanearum eius patri facta fuerit, ſicquè illi, nõ autem do-

tatæ hæredibus ad dotem promiſſam conſequendam competit actio, ad *tex. in l. ſi pater, C. de dotis promiſſ.* & tradita per *D. de Franch. deciſ.* 33.

3 Secundò, quia inſtrumentum Capitulorum matrimonialium, quo mediante conſtat de credito prædicto, non eſt in actis præſentatum in carta pergamena, ſeruata forma *Conſtit. Regni Inſtrumẽtorum robur,* & alterius incipientis *Conſuetudinem,* ſed bammacina, & Notarius, à quo ſtipulatum fuit ad præſens mortuus reperitur, inſtatumquè fuit à conuento pro exhibitione prothocolli, quod D. Iulia actrix exhibere non curauit.

4 Tertiò, quia fuit D. Comes conuentus in actione perſonali ad ſoluendum vti hæres Ducum dotantium per intermediam perſonam D. Catharinæ matris, quam nullatènus in proceſſu conſtat fuiſſe hæredem Ducis patris, ſed tantùm Ciuitatis Neritoni refutatariam.

5 Quartò, quia actrix vltrà actionem perſonalem, quam aduerſus D. Comitem ſobrinum inſtituit, egit inſimul iure aſſiſtendi ſuper Ciuitate Neritoni, quæ in Capitulis matrimonialibus obligata non reperitur, ſed tantùm generalitèr dotantium bona hypothecæ ſubmiſſa, ſub qua quidèm generali obligatione feuda non includuntur, ad *tex. in cap. 1. §. in generali, in tit. ſi de feud. defun. &c.*

6 At Ego, qui D. Iuliæ iura tueor, breuitèr, & facili quidèm modo demonſtrabo, omni iure D. Comitem in actione perſonali cõdemnandum eſſe, & pro petitis quantitatibus ſuper bonis in iudicio deductis aſſiſtẽtiam fore præſtãdam, oppoſitionibus, quæ ex aduerſo fiunt in nihilo refragantibus.

7 Et quòad primam attinet, nimirũ quòd actrix actione careat, cùm ad dotem promiſſam conſequendam viro, ſiuè eius hæredibus, non autem mulieri cõpetat actio, citata *l. ſi pater, C. de dot. promiſſ.* aduertatur, illud in hac re certum eſſe, ſoluto matrimonio per mortẽ D. Camillæ, ſuperſtite D. Iulia actrice eius filia, D. Comitẽ Myſanearũ, dùm illam nuptui tradidit primò D. Didaco Beltrano, & demùm D. Frãciſco Pignatello, dotis nomine ceſſiſſe infrà maiorem ſummã, eandem quantitatem ducatorum decem millium, ſibi à Neritoni Ducibus promiſſorũ, ſicquè non eſt, cur hodiè dubitari poſſit, an D. Iulia actrix actionem habeat ad hanc ſummam, & quantitatem conſequendam. Secundò, verſantes nos in mero, ac puro iuris articulo, omiſſa diſpoſitione *d. l. ſi pater*, quæ certè, vt benè aduertit *Ant. Faber* infrà allegandus, loquitur conſtante matrimonio, vt eo tempore non vxori; ſed marito competat actio ad dotem promiſſam exigendam, fateor, ſatis fuiſſe inter *DD.* cõtrouerſum, an eadẽ diſpoſitio procedat, quãdo matrimonium per alterius ex coniugibus mortem fuerit ſolutum; ſed ruminatis vtriuſque ſententiæ fundamentis, exiſtimo, ſatis, ſuperquè conſtare, opinionem pro muliere, vt abſquè vlla hæredum viri ceſſione agere poſſit, magis receptam eſſe, tùm rationibus, tùm rerum iudicatarũ, ac *Doctorum* authoritate.

8 Rationibus ſiquidèm, & primò, quia hoc æquitas ſuadet, vt pro dote ſua recuperanda abſquè ceſſione agere poſſit mulier, ad *tex. in l. 1. §. videamus, & in §. accedit, C. de rei vxor. actio.* nec eſt nouum, vt ex æquitate actio concedi ſoleat alii, quàm illi, cũ quo negotium geſtum eſt, ad *tex. in l. ſi me, & Titium, ff. ſi cert. pet.* quam quidèm æquitatem eo fortius in hoc caſu omninò amplecti debemus, ſi conſideramus inconueniẽs, quod oriri poſſet, ſi actionem, de qua agimus, mulieri denegaremus, illudquè eſt, quia poſſet dari caſus, vt mulier indotata remaneret, cùm poſſent viri hæredes dotis promiſſorem liberare, illoſquè demùm effici non ſoluendo, ſicquè mulieri nullo pacto eſſe conſultum, vt bene aduertit *Fontanel.* mox allegandus.

9 Secundò, pro muliere multum ſtringit virtus iuramẽti, à dotis promiſſore in Capitulis matrimonialibus præſtiti, ac Notarii ſtipulatio, vt omnibus, quorum intereſt ſine ceſſione ius acquiſitum cẽſeatur, probant hoc *Natt. conſ.* 534. *nu.* 8. *lib.* 3. *Rot. dec.* 769. in nouitèr nouiſſimis collectis per *Farinac.* & alii pœnès *D. Card. Mant. de tacitis, & ambiguis conuent. lib.* 13. *tit.* 7. *num.* 22. & *Vincent. Mancinum in tract. de effect. iuram. par.* 4. *effect.* 23. *num.* 1.

10 Tertiò, quòd mulier nulla indigeat hæredum viri ceſſione, ſed ad finem agendi ſat ei eſſe promiſſionem à patre dotante olim viro ſuo factam, conſidero actum illum dotationis, in quo pater dotem dans, vel promittens videtur illam filiæ donare, *l. fin. C. de dot. promiſ.* Et quamuis filia ſit abſens, dicitur ius illi quæſitum, cùm ſpeciale ſit in dote, vt ex contractu inter alios celebrato mulieri abſenti in dote pro illa conſtituta ius perfectè quæratur, reuideatur *tex. in l. vnica, §. accedit, C. de rei vxor. actio.* cum aliis allegatis per *Dec.* omninò videndum *cõſ.* 35. vbi per decem columnas adeò

Digitized by Google

ex promiſsione dotis futuro viro à ſocero facta filiæ dotatæ ius quæſitũ cenſeri probat, vt ſi matrimoniũ illud ex aliqua cauſa ſequutum non fuerit, dos nullatenus per patrem de cætero minui poſsit, ſicquè in hoc caſu adhùc procedere diſpoſitionem *tex.in auth.ſed quamuis, C.de rei vxor. actio.* id, quod paritèr probant et alii per me relati *lib.1.cap.92.*quo loci retuli ſingulare dictum *Philippi Paſcalis*, qui in ſuo *tract.de viribus patr.poteſt.par.1.cap.4.num.34.* ſubſtinuit, ex dotis promiſsione à patre pro filia in Capitulis matrimonialibus facta adeò ius irreuocabile filiæ acquiri, vt etiã ſi matrimonium illud non ſequatur, veniat nihilominùs filia ſuper bonis paternis, omnibus creditoribus, qui poſteà cum patre contraxerunt, præferenda; et demùm

11 eodem *cap.4.nu.*117.probat, ceſſare prorſus diſpoſitionem *tex.in d.l.ſi pater*, quotiès in contractu promiſsionis dotis interuenerit mulier, quæ dotatur, prout in caſu noſtro, in quo uerum eſt, D. Camillam dotatam inſimul cum Comite uiro in inſtrumento promiſsionis dotis interueniſſe, quo fit, ut pro eo, quod ad nos pertinet, ceſſet prorſus omnis dubitatio, nàm ſicut ex ui interuentus D.Camillæ in ſtipulatione poterat ipſa agere etiam conſtante matrimonio, ità paritèr poteſt nunc agere D.Iulia eius filia, & hæres.

12 Quartò, rogo aduertendum, quòd ſi cõtrariam inſequeremur ſententiam, ſicquè diceremus, ex dotatione nullum fuiſse ius quæſitum mulieri, & ſucceſsiuè matrimonio ſoluto per mortem uiri non poſse illã pro dotis exactione agere aduerſus patrẽ promittentem, niſi priùs iurium ceſsione obtẽta ab hæredibus uiri, cui fuit dos promiſsa, loqueremur certè contrà diſpoſitionem *tex.*in ſuprà citata *auth.ſed quamuis, C. de rei vxor. actio.* diſponitur *ibi*, non licere patri dotem filiæ ad ſe per uiri mortem reuerſam minuere, ſi filia ipſa alteri nubere uoluerit: hac diſpoſitione ſic ſtante, dico Ego, ſi ex prima dotatione non fuiſset filiæ ius quæſitum, quæ nàm actio ei ſupereſset aduerſus patrem, ut dos illa primo uiro aſsignata iterùm ſecundo abſquè diminutione tradatur? certè nulla, & tamen contrarium determinatur in *text.* prædicto, ergò ſuppoſuit *Imperator*, ex prima dotatione fuiſse ius filiæ quæſitum, ut ſemper abſquè alterius miniſterio actionem habeat ad dotem promiſsam conſequẽdam, id, quod nimis clarè diſpoſitum erat in *lege Codicis*, prout uidere eſt in *d.§. accedat*, ibi *tunc præſumitur, mulierem ipſam ſtipulationem feciſſe, vt ei dos ex huiuſmodi caſu accedat, &c.*

13 Aſsiſtit etiam pro muliere, ut deueniamus ad pũctualitates, rerum iudicatarum authoritas; ſic enim in Senatu Grationopolitano deciſum, teſtis eſt *Guid. Pap.deciſ.* 375.in Senatu Pariſienſe *Io.Pappon.lib.15. tit.4.arreſt.3.* in Rota Romana *Gratian. diſcept.forenſ.cap.*49 et 361.in Senatu Sabaudiæ inſignis *Ant. Fab. diff.6. C.ſolut.matr.*in Senatu Cathalonſæ *Fontanel.*omninò vidẽdus *tom.2.de pact.nuptial.clauſ.6.gloſ.1.par.1.*à *num.*20.vbi *nu.*32.*& ſeq.* huic opinioni tanquàm æquiori omninò adhærendum fore ſuadet, quia illam tot Viri docti, & Senatus eminentiſſimi inſequuti fuere, & hoc ad circuitum prorſus inutilem, vt ipſe dicit, euitandum, idemquè affirmarunt *Io. Bapt.Laderch.conſ.*131.per tot.& *Io. Vincẽt. de Anna alleg.*129.*& ſing.*601. vbi fatetur, olim D.Regentem Reuerterium Virũ eruditiſſimum ſibi dixiſſe, *Guid.Pap. deciſionem* veriſsimã eſſe, & nouiſsimè *Sanfel.dec.*130.

14 Ad ſecundum obiectum, probaui aliàs dùm de his agerem cit.*lib.* 1.*cap.* 186.*num.* 15.*&* 16. in obtinendo in quibuſuis iudicijs, excepto illo, in quo agitur via ritus M.C. V.ſat dici, & cenſeri in forma probãti inſtrumentum, quod in carta bammacina producitur, in quo nec teſtes per Notarium adſcribuntur, nec ab illis fit ſubſcriptio, dũmodò adſit fides eiuſdem Notarij, per quem cõſitetur, extractam eſſe copiã à proprio originale, vbi adsũt Iudex, & teſtes in numero opportuno, ſicq; paſsim apud nos tàm in M. C.quã in S.C.praxim obſer-
15 uare, ad idq; citaui *Minad.D.R.Tap.*& alios vt *ibi*, quibus nunc addo *Vrſil.ad Affl.deciſ.* 245.*num.*1.*&* 2.vbi deciſionem refert, *Annam ſing.*246.vbi pariter ſic per S.C.in caſu maioris conſiderationis determinatum teſtatur, *Ricc.collect.deciſ.* 1322.& *Barbat. de aſſiſten.gloſ.*4. *num.*9. ſicquè noſtris temporibus in diuerſis factorum contingentijs iudicatum inuenimus, & ſignantèr in cauſa Viti Antonij de Calce, cum Ioſepho, & Michaele de Calce pupillis, qui cùm in M. C. quatuor propoſuiſſent nullitates aduerſus decretum aſſiſtentiæ, per Curiam Salernitanam latum ad fauorem dicti Viti Antonij, illamquè præcipuam, & primam, quia inſtrumenta, ſuper quibus erat fundatum decretũ confecta erant in anno 1591. nec alitèr redacta in forma probante, ſeruata forma *Conſtit. Reg.* & Notarius, & teſtes mortui erant, fuit per M.C. ſub die 25.

Menſis Februar. 1630. prouiſum, nullitates propoſitas non obſtare; & cùm eſſet appellatum ad S.C.indèq; in gradu appellationis lata eſſet ſententia ad fauorē eiuſdem Viti Antonij, petierũt pupilli, qui ſuccubuerunt reſtitutionem in integrum, læſionem fundantes, quia proceſſum erat ad reſciſsionem inſtrumentorum, quæ reaſsũpta non erant ſeruata forma *Conſtit. Regni*, ſed facto verbo in S. C. ſub die 30. Iunij 1631. fuit dictum, non eſſe deferendum in integrum reſtitutioni petitæ, proceſſus eſt in Banca Solatij pro Curia. Idem paritèr determinatum in cauſa Doctoris Didaci de Pace, & Portiæ de Eliſeo coniugum, cum Nicolao, & Franciſco Vaccaris, vbi in ſpecie fuit oppoſitum, non poſſe tractari de exequutione inſtrumenti in actis producti, ex quo carebat requiſitis *Conſtit. Regni Inſtrumentorum robur*, & tamen oppoſitione hac pœnitùs reiecta, fuit per S.C. ordinatum, quòd conuenti ſoluerent tertias, idquè ſub die 18. Maij 1632. referēte olim Regio Conſiliario Salgado, pœnès Scacciauentum actorum Mag. Idemq; hoc anno deciſum in cauſa Doctoris Antonij, & fratrum de Fraia cum Nobilibus Puteolanis, qui cùm allegaſſent, ſentẽtiam reintegrationis nobilitatis pro dictis de Fraia per S.C. latam nullã eſſe, ex quo fundata erat ſuper inſtrumentis non alitèr redactis in publicam formã iuxtà *Regni Conſtit.* inſimulquè alias propoſuiſſent nullitates, facta relatione per D. Conſiliarium Sapium cauſæ Commiſſarium, fuit per S. C. iunctis Dominis duarum Aularum prouiſum, nullitates non obſtare, proceſſus eſt in Banca de Litto: Item de hac eadem oppoſitione nulla per S.C. fuit ratio aliqua habita hodiè, quæ eſt . .. mẽſis Octobris 1641. in cauſa Franciſci Antonij Scarato cum Catharina Arteſia Ciuitatis Caſtellanetæ; referente Doctiſsimo Domino Conſiliario Merlino, pęnès Solatium actorum Magiſtrũ pro Curia, quarè de his ampliùs dubi'are fas ſit mihi dicere, dubitantem grauiſsima intellectus infirmitate elaborare.

16 Nec obſtat in caſu noſtro, quòd Notarius, qui inſtrumentum Capitulorum matrimonialium ſtipulatus fuit tempore moti iudicii, mortuus reperiebatur, etenim oppoſitio hæc alicuius conſiderationis eſſet, ſi inſtrumẽtum præſentatum poſt mortem ſtipulantis ab alio Notario à matrice extractum eſſet; ſed quia ab ipſomet Notario dũm viuebat, ceſſat obiectum, vt in puncto dixit *Gramm. conſ. ciuili* 70. *num.* 4. ſub illis verbis, *ex quo quando facta eſt copia ab eodem Notario, qui originalem ſcripturam illam confecit, illa poteſt dici copia, & etiam poteſt dici originale, quia pertinet ad eius officium, cùm ipſe fuerit originalitèr rogatus, &c.* idemquè dixit *Horat. Viſcont. in addit. ad D. de Franch. deciſ.* 77. poſt alios, quos citat; nec dicat aduerſarius, inſtitiſſe pro exhibitione Prothocolli per Actricem facienda, nam reſpõdetur, quòd dũm in ſui poſſe non reperitur, ad talem exhibitionem non cogitur, prout in puncto per S.C. deciſum teſtatur *D. de Franch. deciſ.* 194. & alii per Me relati proximè citato *cap.* 186. *nu.* 4. & 5.

17 Ad tertiam oppoſitionem, qua mediante contenditur ex aduerſo, D. Comitē non alitèr per intermediam perſonam D. Duciſſæ eius matris, Dominorum Ducum dotantium hæredem eſſe; ſed tantùm Ciuitatis Neritoni refutatarium, vt ex refutatione fol. 115. aliorumquè bonorum omnium donatarium, vt ex ampliſsima donatione fol. 19. à ter. ſicquè hodiè condemnationē in actione perſonali ſequi nõ poſſe; etenim pro reſponſione huius nũquàm auditæ oppoſitionis; vellē Ego videre *Doctorē*, cuius authoritate poſſent aduerſarij affirmare, refutatarium non dato alio hærede vniuerſali, prout in caſu noſtro, pro hærede haberi non poſſe; omnes enim, quos vidi vno ore affirmaſſe inueni, refutatariũ verè, ac propriè refutantis hæredem dici, cenſeri, & vocari, ac non minus talem per refutationem nominari, quàm per ſucceſsionē in morte, cùm refutatio aliud non ſit, niſi
18 præmatura, accelerata, ſiuè anticipata ſucceſsio, & in omnibus regulatur, prout ſucceſsio poſt mortem, & vt dixit *Loffred. conſ.* 3. *num.* 30. eſt refutatio eiuſdem naturæ, & qualitatis, cuius res ipſa foret, ſi præuentum non eſſet, idemquè probant *Fab. de Ann. conſ.* 127. *nu.* 42. *lib.* 2. *Marcell. de Mauro alleg.* 28. *num.* 6. *Conſiliarius Theodorus alleg.* 4. *num.* 12. *Laratha de feudis, tom.* 2 *fol.* 334. *num.* 70. & *Camil. de Medic. conſ.* 49. *num.* 6. vbi dicit, feudatarium in actu refutationis iura ſua reſtringere, et tollendo eius perſonam de medio præmaturè feudorum ſucceſsionē immediato ſucceſsori conſignat, ac proindè teneri refutatarium tanquàm
19 hæredem ad omnia onera refutantis antè refutationem contracta, ſcripſit *Rouit. conſ.* 9. *num.* 9. *lib.* 2. ſubdens *num. ſeq.* refutatione à patre filio primogenito facta, ſtatim ſecundogenitis ad vitam, et militiã conſequendam, et ſororibus paragiũ obti-

nen-

nendum competere actionem, idemq; dixerat *in pragm. 24. num.* 8.*de feud.* in nouiſſimis *Cōment.* quod per priùs Sacrū Conſ. per binas ſententias conformes determinaſſe, teſtis eſt *Anna pater*, quamuis contra eius; quam tuebatur ſententiam *alleg.* 23. & *Laratha loc.* cit. et de noſtratibus memores fuerunt *Maſtrill.deciſ.* 248.*nu.* 21.*&* 22. *& Giurba in Conſuetud. Meſſan. cap.* 4. *gloſ.* 5. *num.* 26. nec eſt hæc noua noſtrorum opinio, quoniam in terminis donationis omnium bonorum hoc idem dixerunt et alij

20 Doctores; nimirùm, vt donatarius omniū bonorum habeatur loco hæredis, et vti talis ad omnia debita donantis, adhùc in actione perſonali teneatur, videātur *Guid. Pap.deciſ.* 105.*& Ludouic.à Peguer dec.* 121. poſt alios, quos citant, quibus addo noſtrū *Fabium de Anna conſ.* 108.*nu.* 17.*& Intrigl. deciſ.* 30 *num.* 2.

21 Et quòd de hac communi noſtrorum maiorum determinatione dubitandum nō ſit, patet, nām ſi diceremus, refutatarium ex quo habet feudum à refutante in vita, non poſſe hæredem vocari, & ad refutantis onera perſoluenda adſtringi, ſequeretur, vt feudum illud refutatum in ipſius refutatarij perſona nouum, nō autem antiquum remaneret, & tamen quòd remaneat antiquum, nemo hucuſquè dubitauit, immò, quod eſt plus, dixerunt communitèr Feu-

22 diſtę, vt adhùc feudum antiquum dicatur, ſi pretio mediāte feudum in proximè ſucceſſurum deueniret, quamuis aliàs feudū alienatum in acquirentis perſona nouum dicatur, ex quo venditio illa, quæ fieret in proximè ſucceſſurum, in vim refutationis reſoluitur, ità ex *text. in c.* 1 *de vaſal.decrep. ætat. & in cap.* 1. *de eo, qui finem fec. agnat.* vbi *Bal.Affl.Precc.* & alij, probaui *lib.*1.*c.*23. vbi *nu.*9. attulimus ſingularem deciſionem Regiæ Cameræ, relatam per *Octauium Bammacar.in comment.ad tit.ſi de feud.defuncti nu.* 112.*fol.* 144. quo loci deciſum teſtatur, denegatum fuiſſe Vniuerſitati Terræ Molæ domanium, ad quod per alienationem ſequutam illius Terræ ſe admitti petebat, ex quo compertum fuit, diſtractionem, quamuis pretio mediante in proximè ſucceſſurum ſequutam fuiſſe, ſicquè illam propriè alienationem dici non potuiſſe, nec vaſalli in nouam redigebantur ſeruitutem, ſed potiùs antiquum cōtinuabant dominium. Inſupèr ſi diceremus, refutationem, ex quo illa ſequitur in vita refutantis, non regulari in omnibus, prout ſucceſſio poſt mortē, ſequeretur, vt neceſſariò ſuper refutationis contractu Domini noſtri Regis aſſenſus eſſet impetrandus, & tamen incontrouerſum eſt, illum non requiri, ad *tex. in c.* 1.§.*& ſi libellum, de alienat.feud.patern.in c.* 1.*de eo, qui finem fec.agnat.& in c.*1.*de vaſall.decrep. ætat. D.Reg.de Pont.tract.de poteſtat.Proreg.*

23 *tit.*8. §.1 *num* 22. & alij, ſequeretur etiam, vt refutatarius, quando è viuis decedit refutans, (loquor de refutatione omnium feudorum) ad releuium Fiſco ſoluendum haud teneretur, quod eſt contra vetuſtiſſimam Regiæ Cameræ obſeruantiam, vbi, defunctis refutātibus, refutatarij debitum releuium Fiſco perſoluunt, vt per *Reg.Ronit.in pragm.* 1.*num.* 10 *de officio Procurat.Cæſaris* poſt *Io.Vinc. de Anna in repetit. rubr.de vaſal.decrep.ætat.n.* 124.*et ſeqq.* & *Reg.Moles deciſ.*7.*in princip.tit.de iure releuij*, ad quod certe non tenerentur, ſi refutatio ad inſtar ſucceſſionis poſt mortem non regularetur, indequè maxima orietur fraus, poſſent enim feudatarij ingens ęs alienum contrahere, demùmq; filijs feuda refutare, illoſq; refutationibus, & morte refutantium ſequutis, ad onera contracta perſoluenda nullatenus teneri, ſicq; pauperes creditores decipere, quod an pronis auribus audiendū ſit, videant Senatores præſtātiſſimi.

24 His ſic ſtantibus remanet, vt quartæ oppoſitioni ſatisfaciamus, dùm audactèr, & ab omni dubitatione procul prætenditur ex aduerſo, Dominam actricem Dominorum Ducum dotantium bona feudalia hypothecata non habere, ſicq; malè ſuper illis iure aſſiſtendi egiſſe; Dixi aliàs pro reſponſione, quòd huic oppoſitioni obſtat factum, obſtat & ius: In facto enim cōſtat, Dominos Duces dotantes pro dotis promiſſæ ſatisfactione omnia eorum bona obligaſſe cum dictione, *&c.* ibi in Capitulis matrimonialibus fol.48. à t. *pro quorum obſeruantia obligauerunt ſeipſos, hæredes, & ſucceſſores, & bona omnia, &c.* quam quidèm dictionem expreſſam, et ſpecificam bonorum feudalium obligationem importare, dubitandum non eſt, ſic enim paſſim dictio hæc, *&c.* à Notarijs huius Ciuitatis, qui peritiſſimi ſunt, extenditur, et deſcribitur, prout notum eſt, et producitur fides Notariorum de tali extenſione atteſtantium fol.130. ſicq; omnem ceſſare cōtrouerſiam puto ex dictis per *Octauium Bammacar. loco cit.* intrà *num.* 40.*verſ.ſed quoniam plures adſunt*, et eſt de mente omnium, vt ſub clauſula, ſiuè dictione, *&c.* maximè ſi abbreuiatè à Notario ſcripta eſt, includantur omnia, quæ de ſtylo in ſimilibus inſtrumentis ex-

tendi conſueuerunt,& quæ ſunt de conſuetudine loquentis in illa materia, vt poſt *Bar Bald.Zabarell.Iaſ.*& alios probat *D.Cardinal.Tuſch. pract.concluſ. lit.C.concl.*302. *&* *Mart.de clauſ. par.*1.*clauſ.*276.

25 Secundò, quando in inſtrumento, quod producitur Capitulorum matrimonialiũ ſimplex adeſſet bonorum omnium obligatio abſq; dictione,*&c.* adhùc bona feudalia in caſu noſtro hypothecæ ſubmiſſa eſſe dubitandum non eſt, etenim quamuis ex vulgari diſpoſitione *text.in c.*1.*§.in generali,ſi de feud defunct.controuerſ.ſit inter dom.& agnat. vaſall.* in generali bonorum obligatione bona feudalia non comprehendantur, attamen ex receptiſſima noſtratum ſententia diſpoſitio illa vti irrationabilis vbiq; non ſeruatur, ſed tantùm ſecundùm *Andr. ibid.* vbi viget vſus, & conſuetudo, quam in hoc Regno vigere nemo hucuſq; affirmare auſus fuit, & ità in terminis noſtri taciti aſſenſus concluſionem hanc doctè ſatis, prout de more comprobat *Gizzarell. deciſ.* 87 quo loci poſt deguſtatam materiam dicit, omnia ſcripſiſſe ad confuſionem illorum, qui articulum tàm clarũ, & irrefragabilem in illa cauſa noſtræ ſimili controuertere auſi fuerunt, ſubdens,Sacrum Conſilium ab eius opinione tãquam veriſsima nullatenus diſcrepaſſe,vnumquè ex Dominis dixiſſe, quòd diſpoſitio *d.c.*1. *§ in generali* in Regno recepta non eſt, & quòd paſſim contra diſpoſitionem illam iudicatum extitit.

26 Sed circumſcriptis his omnibus, non diſcedendo à diſpoſitione illius *text.* ſed ea omninò attenta,dico,quòd pro huius cauſæ determinatione quatuor ad *tex.* prædictum accommodantur limitationes,& illa prima ſe offert, nàm cùm illius feudalis ſanctionis Authores verba fecerint de generali bonorum alienatione, ſiuè obligatione, ſecus erit, dixerunt magis communitèr Feudiſtæ in vniuerſali, vtputà ſi dictũ eſſet,prout in caſu noſtro,*vendo*,ſiuè *hypotheca ſubmitto omnia bona mea*,ſicq; per Sacrum Conſilium deciſum tempore *Afflict.* ipſe teſtatur in eodem *tex.num.*9.nàm cùm dubitatum eſſet, an cauſæ feudales agitari

27 poſſent cum procuratore, qui vniuerſale habebat mandatum ad omnes cauſas, pro affirmatiua opinione determinatum fuit, idemq; tempore ſuo deciſum fatetur *Anna pater in repetition. cap.*1. *de vaſall.decrep. ætat nu.*43. & in *ſingul.*328. vbi addit,quòd ſi quis vniuerſalitèr renũciauerit omnibus bonis, videtur paritèr renunciatum feudalibus,ad quod allegat *Corn. Dec. Crauett.* & alios, vt *ibi*, idemq; firmauit in *ſing.*477.& quòd in Regno opinio illorum, qui tenuerũt, ſub vniuerſali bonorum omnium obligatione bona feudalia comprehendi, verior, atquè magis communis ſit, teſtis eſt *Octau. Bammacar.* in eodem *§.in generali, queſt.*2.*nu* 40.idemq; poſt alios ſcripſerunt *Maſtrill.deciſ.*86.*num.*6. & *de Ponte dec.*23. *n.*2. nec diſſentit *D.Conſiliar.Theodor. alleg.* 25.*nu* 13.*verſ.& omiſſa diſputatione,fol.*193.

28 Secunda limitatio,quæ ad *tex.*prædictũ à *Doctoribus* traditur,illa eſt,nimirùm,quotiès qui bona ſua hypothecæ ſubmittit, nõ niſi feudalia habeat, prout in hac cauſa aduerſarij affirmant,cùm ſupponant, Ducem Neritoni nõ alia bona,niſi Ciuitatem illam poſſediſſe, hoc enim caſu, nè obligatio fruſtratoria reddatur, ſed quòd habeat in quo ſubſiſtere poſsit, ve cenſeantur obligata feudalia, dixerunt *Liparul.in addition. ad Andr.in d.§.in generali*, & alij relati per *Gizzarell.* cit. *deciſ.*87.*num.*5.

29 Tertia limitatio datur fauore dotis,de cuius conſequutione agimus, nàm quòd dotis fauore à rigoroſa diſpoſitione dicti *§.in generali* recedere debeamus, poſt *Bartholom. de Capua*, & *Marin.Frecc.* quos allegat, probat *P.Molfeſ.conſ.*3.*num.*33.*& ſeq.*

30 Quarta limitatio,vt generalis diſpoſitio etiam bona feudalia comprehendat, accommodatur, quotiès actus eſſet talis,per quem licitè bona feudalia ſpecialitèr obligari potuiſſent,& hoc erit, vbi aſſenſus hominis, vel legis præcederet, prout in caſu noſtro,in quo ex munificentiſſimi tunc Regis noſtri ſpeciali gratia conceſſa eſt facultas feudatarijs Neapolitanis pro dotibus ſoluendis, vel reſtituendis bona feudalia obligare, ità dixerunt *Bald.* in eodem *§.in generali*,antè *num.*2.*verſ.quædam ſunt,ibiquè Præpoſ.in princip.Crauett.in conſ.*256.*num.*5. *verſ.& quòd feudum veniat*, *Maſtrill.* citata *deciſ.*86.*num.*3. *P.Molfeſ.* cit.*conſ.*3.*num.*9. & *Traſ.Amat.* poſt quamplures,quos citat *conſ.*35.*num.*15. omninò videndus.

Vndè reiectis oppoſitionibus, in vtraq; inſtituta actione pro D.Iulia actrice pronunciandum fore ſpero indubitantèr.

Donatus Antonius de Marinis.

Hęc cauſa non fuit deciſa,ex quo D.Comes conuentus videns malum fouere ius, ceſſit liti, & publico mediante inſtrumento quantitates petitas infrà certum tempus ſoluere promiſit.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Mulier ſoluto matrimonio an poſſit agere contrà hæredes viri pro recuperatione dotis, quę verè non fuit ſoluta, ſed eam recepiſſe maritus confeſſus fuit, interueniente inſtrumento mutui, & nu. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 12. 13. & 16.*

8 *Contractus venditionis annui cenſus ex pretio rei venditæ an ſubſiſtat.*

9 Tex. in l. vir ab eo 50. ff. de iure dot. *declaratur.*

10 *Exceptio non numeratæ dotis an, & quando locum habeat, & num. 11.*

14 *Pecunia dotis cauſa promiſſa an adhuc in dotem ſit.*

15 *Antefatum an debeatur mulieri, non obſtante, quòd dos ſoluta non fuit, ſtante, quòd maritus dotem à ſocero recepiſſe confeſſus fuit, interueniente demùm mutui contractu.*

17 Ant. Capycii *ſententia in* deciſ. 183. nu. 4. *examinatur.*

18 *Interuſurium an peti poſſit à viro ex contractu mutui, quod dependet à promiſſione dotis, & num. 19. & 20.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an mulier ſoluto matrimonio poſſit agere cõtrà hęredes viri pro recuperatione dotis, quam vir confeſſus fuit recepiſſe, ſed verè non recepit, ex quo dotantes poſt inſtrumentum cõfeſsionis dotis, alio mediante confeſsi fuerunt, mutuo à viro recepiſſe pecuniam illam eidem ex cauſa dotis obuẽtam, quã intrà certum tempus ſoluere promiſerunt, vel quandocũquè, & interim correſpondere, vbi ſingularis *obſeruatio D. Ioan. Angeli Piſanelli.*

CAP. CXL.

1 MVlier, ſoluto matrimonio per mortem viri, quandoquè dubitatũ extitit, nùm poſſit agere contrà illius hæredes pro reſtitutione dotis, quam vir publico mediãte inſtrumento recepiſſe confeſſus fuit, non obſtante, quòd liquidò conſtet, cõfeſſionem fuiſſe ſimulatam, ex quo poſt inſtrumentum confeſſionis dotis ad mulieris beneficium ſtipulatum, dotantes alio mediante cõfeſſi fuerunt, mutuo à viro recepiſſe pecuniam illam eidem ex cauſa dotis obuentam, quã intrà certum tempus ipſimet viro reſtituere promiſerunt, vel in hoc caſu ſat erit hæredibus viri ſe offerre paratos actionem cedere mulieri aduerſus dotantes, qui per inſtrumentum mutui viro ſe obligarunt.

Antiqua eſt quęſtio hæc, in eaquè diuerſimodè loquuti ſunt *Doctores*, quandoquidẽ nonnulli, mulieri licere affirmarunt, aduerſus viri hæredes pro dotis reſtitutione agere, nec oblatam actionis ceſsionem in aliquo prodeſſe; alij verò funditùs negarũt, alij & tandem ad bifariam diſtinctionem deuenerũt: etenim affirmauit, & omnium primus *Iacob. de Aren. in l. penul. §. ſi vir, ff. ſolut. matrim. Bart. ibidem, num.* 1. *Paul. de Caſtr num. 2. Alex. in princ. Bald. in l. vir ab eo, ff. de iur. dot.* vbi *Iacobin.* optimè, *Rip. in l. generaliter, num. 116. C. de reuocand. donat. Cagnol. in l. 2. nu. 20. verſ. ego oppoſitum cenſui, C de pact. inter empt. & vendit. Abb. conſ.* 73. per tot. *lib.* 2. *Alex. conſ. 36. col. 1. lib. 2. & conſ. 148. col. 1. lib 5. Corne. conſ. 151. lib. 1. Socin. ſen. conſ. 179 col. 4. verſ. confirmatur poſtremò, lib. 2. & conſ. 88 col. fin. lib.* 4. vbi dicit, ſemper vidiſſe in praxi ſic ſeruari, *Rain. conſ. 197 num. 25 lib. 1 Natt. conſ. 316. nu. 1.* Cranet *conſ. 253. in fine,* et *conſ. 282.* poſt *n. 3. verſ. ſeptimò;* et *conſ 285. col. penult. verſ. non obſtat, quòd ſolùm, Morot. conſ. 60. nu. 16. Neuizan.* in ſua *ſylua nuptial. lib. 2. num. 73. verſ. redeũdo ergò ad propoſitum,* vbi dicit, ità pro muliere contra viri hæredes in Senatu Mediolani obtinuiſſe, *Anton. Capyc. deciſ.* 183. *num.* 8. et 195. *num.* 1. *Campeg. de dot. par. 1. quæſt. 52. num. 3. verſ. animaduertẽdum tamen eſt, & par. 5. quæſt. 75. Io. Ang. Piſanel. in addition. ad Affl. deciſ.* 242. & 323. in quibus locis teſtatur, per iſtam doctrinam *Bart.* in
2 d. § *ſi vir* in anno 1516. conſuluiſſe, & obtinuiſſe, data cõfeſſione dotis, ſequuto de-

mùm

mũm inſtrumento mutui,& conſtituto antefato,quòd mulier illud lucretur,licèt dos actualitèr ſoluta non fuerit, ſic limitando, & declarando *deciſ.* illam *Affl.* 242.ſubdẽs, ità paritèr in anno 1540. in alia cauſa iudicatum fuiſſe,*Cæſar Vrſil.* in *addit. ad Affl.* in ſupradicta *deciſ.* 323. antè *num.* 3.vbi pro hac opinione aliam S.C.deciſionẽ de anno 1549. refert, nimirùm mulierem fore aſſecurandam virtute inſtrumenti dotis confeſſatæ ſuper bonis ipſius viri, & hoc non obſtante inſtrumento mutui demùm confecto de dictis dotibus, per quod clarè demonſtrabatur,dotes nunquàm viro fuiſſe ſolutas, *Iacob. Menoch. de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 12.*num.* 90.*Fachin. controuerſ.iur. lib.*8. *cap.*74. per totum,vbi hanc communiorem eſſe ſententiam teſtatur, *Cardinal. Mant.de tacit.& ambig.conuent.lib.*11.*tit.*20. *num.*33.vbi benè loquitur,*Ant. Fab.diff.*15. 16.& 17. C.*de iur.dot.*& *diff.*8.in *ſchol.num.* 4.*C. de dot. caut. non numer. Bellon. de poteſt. cor.quæ incontin.fiunt,cap.* 137.*num.*4.& *Polydor. Rip.*alijs omiſſis *ſingul.obſeruat.* in, & per totam *obſer.*38.

3 Negarunt & alij, contendentes, nullo pacto in caſu propoſito viri hæredes cogi poſſe ad ſoluendam dotem, quam liquidò conſtat defunctum non recepiſſe, ſed ſat eſſe illis, ſi mulieri dotem petenti offerant cedere actionem aduerſus dotantes, qui per inſtrumentum mutui viro ſe obligarunt, & hi ſunt inter alios *Ang. conſ.* 145. *Roman.conſ.*445.*Barbat.cõſ.*19.*lib.*2.*et Curt. ſen.conſ.*54.antè *num.*4.*verſ.ſed pręmiſſis omnibus non obſtantibus.*

4 Diſtinctione vſus eſt *Bal. in l. legem,num.* 3.C.*de pact.* an dotantis noua obligatio incontinenti ſequuta ſit,ſiue eadem die, qua vir dotem recepiſſe confeſſus fuit,an demũ ex interuallo, vt ſi incontinenti,procedat negatiua opinio, quę in ea ratione fundatur,nimirùm,quia cùm ambo inſtrumenta vno contextu celebrata ſint, propter hanc contextualitatem,& actuum vicinitatem iudicandum eſt,ac ſi vnus eſſet actus,ità vt quod vni actui ineſt, alteri ineſſe credatur, ſecus verò vbi noua dotantium obligatio ex interuallo ſequuta eſſet, & huiuſmet opinionis eſſe videtur *Fõtanel.de pact. nupt. tom.*2.*clauſ.* 14.*gloſ.vnic.par.* 2.*num.* 15.16. 17.& 18.quamuis *num.*10.dixerat,*Bal.*in hoc communitèr reprobari. Alij aliam cõ-

5 ſtituerunt diſtinctionem, nimirùm, an qui poſt dotis confeſsionem ſe per inſtrumentum mutui obligauit, ſit pater, vel extraneus,vt ſi mulieris pater,non poſsit eo caſu vxor ſoluto matrimonio à viri hæredibus dotis reſtitutionem petere, ac ſi verſaremur in terminis vulgatæ *l. ſi extraneus,ff. de iur.dot.* ſecus verò, ſi hic, qui de nouo ſe obligauit,eſſet extraneus,ità *Cæſar Vrſil.*limitando quę ſuperiùs dixerat in ſuprà cit. *deciſ.Affl.*323.*num.*3.*verſ.& inſupèr in prædictis,* &c. idemquè *Maſul.*in *additio.* ad *Capyc.*in cit.*deciſ.* 183.*lit.C.*

6 Quid dicendum? Ego multum elaboraui,ſi in puncto iuris ſecundam negatiuam potuiſſem tueri ſententiam, itemque diſtinctionem illam, an qui poſt dotis confeſſionem per inſtrumentum mutui de nouo ſe obligauit, ſit mulieris pater, vel extraneus;ſed certè poſt multa exploſis prorſus ſecũda negatiua, ac diſtinctionibus factis, à prima affirmatiua animum meum diuertere non potui, non magnam vtiquè faciendo vim, quòd ſit illa magis communis,& quòd maiori *Doctorum* numero probetur, ſed quia verè ſolidiore iuris fundamento fulcitur; & vt pateat de hac veritate,conſiderandum eſt primò cum communi, confeſſionem illam dotis receptæ non alitèr ſub ſpe futuræ numerationis à ſponſo factam eſſe; ſed omninò ſub ſpe illius obligationis, ſiuè promiſſionis à dotante per cõtractum mutui faciendæ, & demùm poſt confeſſionem factam incontinenti ſequutæ, adeò quòd ſequuta hac promiſsione,ſiuè obligatione impleta dicitur cauſa, ſub qua confeſsio dotis receptę facta fuit, ità vt cenſeatur maritus nouam illam mutui obligationem talitèr acceptaſſe, ac ſi pro dote promiſſoris nomen in ſolutum accepiſſet,& vt dicit *Cardinal.Mantic.*cit.*tit.* 20. *num.* 33. ſicut debitoris nomen poteſt in ſolutum dari,ità paritèr maritus ſub ſpe acquirendi nomen promiſſoris,poteſt cautam reddens vxorem,confiteri, dotem accepiſſe,idemquè ſi poſt dotis cõfeſsionem verè ſequuta eſt noua dotantis obligatio, omnis prorſus remouetur oppoſitio, quia promiſsionis cauſa impleta eſt,ſicquè ſubdit,illius nominis periculum ad maritum ſpectare, et ſucceſsiuè ad dotis reſtitutionem,ſoluto matrimonio eum teneri.

7 Conſideraui ſecundò,in hoc contrahendi modo,ex illo primo cõtractu dotis promiſſæ, & demùm confeſſatæ, ac & tandèm in mutuum transfuſo, fingi,pecuniam pro dote promiſſam fuiſſe vere à dotante ſponſo in numerato ſolutam, & illicò, incontinentiq; ab eodemmet ſponſo dotanti mutuo datam,ad *text.*in vulgata *l.ſingularia*, *ff.ſi cert.pet.*& quæ dixit *Gutierr.pract.quæſt.*

lib. 2. *q.* 172 *num.* 4. quem ſequitur *Reg. Galeot. controu. iur. lib.* 1. *controu.* 61 *num.* 53. hi enim tuentes, ſubſtineri contractum ven-
8 ditionis annui cenſus per emptorem ad beneficium venditoris conſtituti ex pretio rei venditæ, non obſtante defectu numerationis pecuniȩ, dicunt, ex hac translatione contractus ſimplicis venditionis in contractum cẽſus fingi pecuniam numeratam pro pretio rei venditæ, & poſtmodùm à vẽditore emptori pro cenſu conſtituendo retrodata, qua de re latè per Me ſuprà *cap.* 20. per totum, quo ſic ſtante, non eſt de quo dubitari poſſit, mulieris iura contra hæredes viri pro dotis recuperatione in tuto eſſe, & nè ad hoc confirmandum deſit indiuidualis legis ſcriptæ authoritas, alle-
9 go *tex.* ad literam in *l vir ab eo* 50. in *finalibus verbis, ff. de iur. dot. inibi* enim quærit *Iuriſconſultus*, ſi maritus pecuniam pro dote ſibi promiſſam accepiſſe iàm à dotante confeſſus fuerit, an ea pecunia ſic promiſſa adhùc in dotem eſſet, ratio dubitandi erat, quia verè pecunia illa ſic pro dote promiſſa ſoluta non erat, reſpondet, quòd ſi maritus recepiſſe confeſſus non fuiſſet, ſubintraret inueſtigatio, an culpa mariti ea pecunia exacta non eſſet, vt quia acceptam fecit, omninò ad eum periculum pertinebit, *perindè enim eſt*, hæc ſunt verba *text. ac ſi acceperit pecuniam, & eandem promiſſori donauerit*, ecce igitur caſus legis, quòd quãdo maritus dotem ſibi promiſſam accepiſſe confeſſus fuit, quam verè non recepit, pro eo, quod ad vxoris ſecuritatẽ ſpectat, habetur, ac ſi verè accepiſſet, & eandem promiſſori donaſſet, & ſi dices, hodie iure Codicis attento ſupereſſe marito, qui ſic dotem accepiſſe cõfeſſus eſt exceptionem non numeratæ dotis, quam intrà certum tempus non ſolùm ipſe, ſed hæredes eius
10 opponere poſſunt, *l. fin.* iuncta *authent.* ſequenti, *C. de dot. caut. non numer.* reſpondeo, hoc nihil ad rem noſtram, ſit enim huic exceptioni locus, quando maritus confeſſus fuit, dotem recepiſſe, ſub ſpe tamen futuræ numerationis, & ad alios actus non fuit progreſſum, ſecùs verò, quando ſub ſpe futuræ promiſſionis poſteà completæ, prout in caſu noſtro, in quo poſt dotem confeſſatam dotans per alium contractum, nimirũ mutui quantitatem illam, ad quam dos aſcendit ſoluere promittit, eo enim caſu non eſt, cur de hac non numeratȩ dotis exceptione tractari poſsit, ità ſatis notabilitèr *Io. Petr. Fontanell.* cit. *clauſ.* 14. *gloſ. unica, part.* 2. *nu.* 11. ſecundò, & meliùs reſpondetur, exceptionem non numeratæ pecuniæ dotalis ſubintrare, quotiès in eodem inſtrumento promiſsionis dotis, & ſic in capitulis matrimonialibus vir confitetur, dotem recepiſſe, ità loquitur *text.* in d. *l. fin.* in *princ. C. de dot. caut. non numer.* vel ſecun-
11 dùm aliorum intelligentiam, quando antè confectionem capitulorum matrimonialium maritus confitetur, dotis nomine pro matrimonio contrahendo cum Berta, tantam pecuniȩ quantitatem accepiſſẽ, & demùm ſequatur promiſsio in tabulis dotalibus, ſecùs verò quando facta dotis promiſsione in capitulis matrimonialibus demùm ex interuallo per aliud inſtrumẽtum maritus confitetur, dotẽ recepiſſe, eo enim caſu nullo pacto ſupereſt marito, ſiuè eius hȩredibus exceptio hȩc dotis non numeratȩ, ità ex *text.* indiuiduali in *l. in contractibus, §. ſed quoniam, in fine, C. de non numer. pecun.* dixerunt *ibi Petr. Cyn Salycet. & Paul. de Caſtr.* idem *Salycet. in d. l. fin.* in *fine, Rom.* in *l. ſi conſtante, num.* 44. *ff. ſolut. matrim.* & in *conſ.* 445. *Afflict. deciſ.* 402. *num* 2. *&* 12. *Barboſ. in l.* 1. *par.* 6. *nu* 54. *ff. ſolut. matrim. Couar. lib.* 1. *var c.* 7. *n.* 6. *Gomez in l.* 50 *Taur. nu.* 52. alijquè relati ab *Aluar. Valaſc. conſult. lib.* 1. *conſult.* 5. *nu.* 9. quibus addo *Auguſt. Barboſ.* in *collect* ad d. *l. fin. num.* 3. & 4. *C. de dot. caut. non numer.*

12 Quibus ſic ſtantibus corruit prorſus diſtinctio *Bald.* in d. *l. legem, num.* 3. *C. de pact.* nàm ſi verum eſt in caſu, de quo agimus, per confeſsionem receptæ dotis, et mutui contractum indè ſequutum iuris fictione cenſeri pecuniam dotalem fuiſſe verè marito numeratam, et demùm ab eodem dotanti mutuo traditam, ac inſupèr ſi abſquè vlla controuerſia procedit, vt ceſſet funditùs in caſu præſenti non numeratæ dotis exceptio, non eſt, cur vis aliqua fieri poſsit, quòd vno, eodemq; die maritus confeſſus fuerit, dotem recepiſſe, et quòd dotans per alium contractum ab eodem pecuniam dotalem mutuo accepiſſe declarauerit, ſunt. n. actus prorſus diſtincti, qui à iure nõ modò non improbantur, ſed permittũtur.

13 Corruit paritèr diſtinctio altera *Cæſar. de Vrſillis*, et *Io. Iacobi Maſulli locis* cit. an pater mulieris ſit ille, qui poſt cõfeſſionem dotis receptæ à genero factam, per nouum mutui contractum ſe obligauerit, vel extraneus, vt in patre ſubintret diſpoſitio *l. ſi extraneus, ff. de iur. dot.* etenim reſpondetur, huius *leg.* terminos à caſu noſtro eſſe valdè remotos, loquitur enim *ibi Iureconſultus*, quando gener dotem à ſocero ſibi in certa

Digitized by Google

dis promiſſam exigere non potuit, vel non curauit, vt eo caſu ad vxorem ſpectet dotis promiſſæ periculum, nec poſſit illa vnquã marito imputare, cur patrem non vrſerit, qua de re ſcripſimus *lib.1.c.14.num.3.* at in caſu noſtro ſocer non ampliùs generi debitor ex cauſa dotis conſideratur, ſed potiùs mutui, dotem enim gener recepiſſe confeſſus fuit, quod ſat eſt mulieri, vt dicatur de ſuis dotibus cauta, nec aliud inueſtigare tenetur, ſicq; videre, an pater ſuus, quod viro debebat, ſoluerit, hinc meritò *Iuriſconſultus in d.l. vir ab eo*, eod. *tit. de iur. dot.* in

14 quæſtione ſuperiùs indicata, an pecunia dotis cauſa promiſſa adhùc in dotem ſit, ſi maritus eam recepiſſe confeſſus fuerit, diſcrimen conſtituit, quando nulla interuenit confeſſio, et quando illa adeſt, vt in primo caſu ſit quærendum, cuius culpa dotalis pecunia exacta non ſit, pro cuius deciſione ſubintrat directò diſpoſitio d.*l. ſi extraneus*, at in ſecundo nullatènus, cùm omnimodò periculum ad virum pertineat, et perindè eſt, ac ſi pecuniam ille accepiſſet, nulla in *text.* diſtinctione facta, an maritus confeſſus ſit, dotem ab extraneo, vel à ſocero accepiſſe, et ſic caſum legis habemus expreſſum, quòd quando interuenit confeſſio, ſemper mariti eſt periculum, quarè exiſtimo indubitantèr, ſatis iuridicam, iuriq; conſentaneam eſſe S.C. deciſionem à *Piſanello* relatam in *addit.ad* cit. *deciſ. Affl.* 242. nimirùm, vt mulier integrum lucretur

15 antephatum, non obſtante, quòd dos ſoluta non fuerit, ſtante quòd maritus à ſocero dotem ſibi promiſſam accepiſſe confeſſus fuerit, interueniente demùm mutui contractu, ſicq; tẽtum, confeſſionem illam veram eſſe ſolutionem, ità declarando, et limitando deciſionem illam, in qua fuit dictum, non eſſe alitèr mulieri ſoluendum antephatum, niſi pro rata dotis ſolutæ, et ſi nihil eſſet ſolutum, quòd nihil paritèr de antephato ſolui debeat, dicit modò *Piſanell.* deciſionem iſtam fore limitandam, quotiès maritus in vita dotẽ à ſocero promiſſam recepiſſe confeſsus fuerit, mutui inſtrumento inde ſequuto, et ſic habemus deciſionem in terminis, quando pater per inſtrumentum mutui eſt obligatus, quo fit, vt dicamus, paritèrq; concludamus, primã

16 affirmatiuam abſq; vlla diſtinctione verã eſse ſentẽtiam, à qua neq; iudicando, neq; conſulẽdo recedi poſſit, negatiuam autem illis dumtaxàt caſibus amplectendam, vbi concurreret facti ſpecies, de qua per *Affl.* cit *deciſ.* 323. vel vbi contractatio hæc præſente, vel conſentiẽte muliere ſequeretur, qua de re *Fontanell.* poſt *DD.* quos citat in d.*gloſ.vnica,num.*13.*&* 14. vel et tandèm, vbi ſpeciali pacto eſset conuentum, vt adueniente caſu dotis reſtitutionis mutuo pendente, quòd mutuum illud cederet in cauſam reſtitutionis, prout in facti ſpecie relata per *Piſanell.* in ſequenti ſua *annotatione* manuſcripta.

17 Ex his corollariè ad alia infertur ad materiam pertinentia, etenim verſantes nos in puris terminis propoſitæ quæſtionis, exiſtimo, ſatis de iure fundari *Ant.Capyc.* ſententiam in cit. *deciſ.*183. *num.*4. *verſ. ego eram in voto contrario*, in qua etſi nihil per S.C. deciſum fuerit, quia Partes ad concordiam deuenere, cernitur tamen apertiſſimè, eius opinionis fuiſse, vt dato hoc contractu mutui, quamuis ab illo dotale dependente non poſsit vir, eo quia ſubſtinuit onera matrimonij, et ſolutio in tempore præſcripto ſequuta nõ fuerit, interuſurium exigere, ea quidèm principaliori ratione, quia antequàm mutui inſtrumentum ſtipularetur, vir confeſsus fuit, dotem recepiſse, promiſsorem liberando, vndè dicit *Capyc.*(de quo in hoc memores fuerunt *Lanar.conſ.*18.*nu.*9. et *Maur.ſen.alleg.*72.*nu.*3.) non vigore nouationis, ſed totalis extinctionis prima cenſetur ſublata obligatio, et quamuis inſignis *Piſanell.* in hoc videatur cõtrariam ſententiam amplexus, dico, ꝙ ſuppoſita eius facti ſpecie poteſt eius ſubſtineri opinio, audi, quæſo, Præceptorẽ, qui per hæc verba in ſua 17. *annotatione* manuſcripta ſuorum *notabilium* loquitur.

Ieſus, Maria.

18 Omni die contrahuntur Capitula matrimonialia, per quæ promittuntur magnę dotes ſoluendæ in certis annis, et fit pactũ, quod ſoluta prima paga, vir debeat confiteri, recepiſse totum, et cõſtituit antephatum, quod ſuccedit ſecundùm noſtras *Conſuetudines* in locum donationis propter nuptias, et quòd dotans debeat ſe obligare per inſtrumentum mutui ſoluere marito in illis terminis, in quibus dos promittebatur, et cum pacto, quòd adueniente caſu reſtitutionis dotiũ pendente mutuo, quòd mutuum excomputetur in dote, et ſolet in mutuo exprimi, quando dotans facit ſe debitorem, quòd eſt pecunia peruenta ad virum ex dote ſuæ vxoris, contigit, quòd dotans non ſoluit mutuum, et maritus petit mutuum vnà cum interuſurio, quia ſubſti-

nuit

nuit onera matrimonij,fuit ortum dubium inter quondam Ill.Ducem Neritoni,et Ill. Principem Biſignani, de quo dubio demũ *Capycius* facit *deciſ.*183. in qua cauſa nihil fuit deciſum,quia Partes venerunt ad concordiam: Ego tamen Aduocatus Ill.Ducis allegaui,quòd deberetur interuſurium, rationes ipſe *Capycius ibi* refert,et cùm caſus iterùm eueniſſet,vidi pronũciatum,quòd attentis ſupradictis verbis,quę ſolent poni in inſtrumẽtis dotalibus ceſſet nouatio, & ſic debetur intereſſe,quia non eſt totalis receſſus à prima promiſſione, et ità rectè intuenti tenet *Bald.*qui de dote loquitur in *conſ.*268. *practica Ciuitatis,verſ.item dubitatur,vol.*3.in antiqua ſtampa, quod cõſilium Ego primus allegaui ad hoc,& quòd non ſit facta nouatio, *Ang in* §.*actionum,col.*15. *Inſtit.de actionibus,in verſ.vltimò quoniam,*& tantò magis hodiè ceſſat dubium, quia
19 quando fit inſtrumentum mutui, ſolent Notarij apponere clauſulas, quòd in caſu contrauentionis,& pro ſatisfactione poſſit præſentari inſtrumentum iuxtà formam *Ritus M.C.V.*& quòd promittuntur damna, expenſæ, & intereſſe, et ſic ſiuè petatur intereſſe propter onera matrimonij, et ſic damni emergentis,ſiuè lucri ceſſantis, maximè ſi ſolitus erat facere emptiones, vel ponere ad honeſtum lucrum, omni capite debetur intereſſe,et licèt *Alex.*in d.*l.diuortio, col.*7. ibi, *fortiùs ſubdit, ff.ſolut.matrim.* impugnet opinionem *Paul.de Caſtr.* volentis,poſſe peti intereſſe,quandò fuiſſet empturus fundum,quod dicit *Alex.* procedere in eo,qui conſuetus erat mercari, tamẽ dicit *ibi Lancell.Dec.* quòd communis opinio eſt contra *Alex.*et ſic etiam, quòd non ſit ſolitus facere emptionem,ſi erãt promptæ emptiones, debetur intereſſe commẽſuratiuum ad illos fructus, quos ex illa emptione potuiſſet percipere,et illã *Pauli* opinionem ſequitur idem *Alex. conſ.* 200. *vol.6.*vbi tangit, quando erat ſolitus mer-
20 cari, vel tenere pecuniam ad mercantiam, mediante filio,quia illud,quod cum honeſto lucro ſolitus erat percipere, poteſt peti, et hoc de honeſto lucro, latè proſequitur *Bolognin.*in *conſ.*19.et *Cæpoll.in conſ.*15. in *ciuilibus*, et *Io.Lup.in repet. c. per veſtras, col.*76.*verſ.vnum tamen quòad prædicta,* ibi, *fatetur tamen*, et opinionem *Paul.* ſequitur contra *Alex.* idem *Lup. in d.repet. cart.*42. ibi, *idem eſſet, ſi forſan,&c.*

Io.Angelus Piſanellus.

SVMMARIVM.

1 *Mulier ſoluto matrimonio ſi per longum tempus vſuras dotis ab hæredibus viri non petierit, an illæ remiſſæ dicantur, ita vt ea mortua à ſuis hæredibus peti de cætero non poſſint,& num.*4.

2 *Pater ſi vſumfructum, quem in bonis filij habet,in vita non petierit, eo demùm defuncto eius hæredes illum petere non poſſunt.*

3 *Maritus ſi per longum tempus exiſtentis matrimonij viuens promiſſas vſuras, ſiuè intereſſe dotis non petierit, ampliùs petere non poteſt,& nu.*4.*&* 5.

6 *Mulier ſoluto matrimonio ſi cum viri hæredibus ſteterit,alimenta ab illis percipiens, dotis intereſſe nunquàm petens, cenſetur illud remittere.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſi mulier, ſoluto matrimonio per longum tempus in viduitate permanens dotis intereſſe nuſquàm petierit, ea defũcta poſſint eius hæredes illud petere, & de alijs ad materiam.

CAP. CXLI.

1 MVlier, ſoluto matrimonio, ſi per longum tempus in viduitate permanſerit, dotiſquè intereſſe,ſiuè Iudicis officio,ſiue actionis iure debitum nuſquàm petierit,dubitatur,nùm ea defuncta hæredes eius illud petere poſſint?

2 Reſpondeo negatiuè;hoc enim in his caſibus operatur diuturnum illud ſilentium cum morte ſubſequuta;probatur primò ex *text. in l. cùm oportet,§.ſin autem,C. de bonis, quæ liberis,*vbi ſi pater vſumfructum, quem in bonis filij habet, in vita non petierit, eo demùm mortuo hæredes eius petere non poſſunt,quia per diuturnam donationem illum remiſiſſe cenſetur.

3 Secundò,magis in puncto probatur in *l. vir vſuras,ff. de donatio. int. vir.& vxor.* vbi habetur, quòd ſi vir per longum tempus

exiſtẽtis matrimonij viuens promiſſas vſuras, ſeu intereſſe dotis ſibi in tempore non ſolutæ haud petierit, ſilentium illud operatur, vt harum vſurarum tacita remiſſio inducta intelligatur, quem *tex.* ità intellexerunt *Bar. ibi*, & communitèr *DD. Roman.* ſatis benè in *l. in inſulam*, §. *vſuras*, *num.* 16. *ff. ſoluto matrim.* & in *conſ.* 517. eodem *num.* 16. in quibus locis dixit, hunc *tex.* eſſe benè notandum, quia eſt vnicus in iure, *Aret. in* §. *fuerat*, *nu.* 27. *Inſtit. de action.* idemq; *Boer. deciſ.* 196. *num.* 4. *Cacher. dec.* 132. vbi ſic paritèr in Senatu illo deciſum refert, *Andr. Fachin. contro. iur. lib.* 10. *cap.* 9. vbi loquitur in caſu fortiori, *Ant. Fab. diffin.* 55. *C. de iur. dotium*, cuius verba ſunt. *Dotis vſuras, quæ marito ſolui debuerunt, ſi earum petitio nulla facta ſit, nec aliquo voluntatis iudicio retenta, mariti hæres, quaſi tacitè remiſſas, donataſquè petere nullo modo poteſt, &c.* ergò idem dicẽdum in caſu propoſito, cùm diuerſitatis ratio aſſignari non poſsit.

4 Nec huic concluſioni obſtat deciſio relata per *Gramm. in deciſ.* 70. vbi mulier poſt viginti duos annos à die ſoluti matrimonij dotis vſuras ſibi nuſquàm ſolutas petijt, & obtinuit, tanti temporis curſu in nihilo ei obſtante; nàm reſpondetur, quòd ad caſum noſtrum deciſio hæc non applicatur, procedit enim, prout loquitur, quando mulier ipſa viuens in iudicio comparet, & vſuras dotis petit, at nos loquimur, ea mortua, & poſt longum tempus ſeparati matrimonij, quo quidèm caſu, dùm in vita non petijt, præſumptio eſt, quòd voluit remittere, ſicque ius illud ad hæredes tranſire non potuit, ex quo in inſtanti eius mortis fuit extinctum, & cum hac diſtinctione quæſtionem fore ſoluendã, dixerunt *Cacheran.* cit. *deciſ.* 132. *Magon. deciſ. Florent.* 83. *nu.* 10. *Viuius dec.* 423. in *fine*, *Menoch. de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 25. *num.* 6. 7. & 10. *Riccius in collect. deciſ. par.* 1. *collect.* 272. *Petra in addit. ad Gramm.* citata *deciſ.* 70. *num.* 2. *Fontanel. de pact. nuptial. clauſ.* 6. *gloſ.* 2. *par.* 6. *num.* 25. 26. & 28. & *Dom. Capycius Latro* poſt alios, quos citat *deciſ.* 97. *nu.* 18. & 19.

5 Minus etiam concluſioni noſtræ obſtãt dicta per *Dec. conſ.* 571. vbi ſubſtinet, potuiſſe hæredes mariti dotis fructus illi conſtante matrimonio non ſolutos petere, & conſequi, iuribus in *d. l. vir vſuras*, & in *l. cũ quidèm*, §. *diuus*, *ff. de vſur.* non obſtantibus, nàm, vt ipſemet *Dec.* aduertit, in caſu, ſuper quo conſuluit, nõ erat diuturnum tempus elapſum, quod pro decemnio intelligitur, ex *Bar. in l.* 1. §. *quod autem*. *ff. de ſuperficie*. ſed tantùm ſeptemnium, quo tempore matrimonium durauit; item in caſu prædicati *conſ.* maritus dùm viuebat fructuũ partem exegerat, ſicquè de eius voluntate conſtabat, quòd donare nolebat, in caſu autem, de quo nos agimus, ſupponimus, longum, immò longiſſimum tempus decurſum eſſe, nec vnquàm mulierem in vita aliquid pro intereſſe, ſiuè dotis fructibus petijſſe, ergò.

6 Quæ omnia eo magis ſine controuerſia procedere affirmo, ſi mulier ſoluto matrimonio ſteterit cum filijs, ſiuè mariti hæredibus, & ab eis alimẽta receperit, dotis intereſſe nuſquàm petens, nàm tunc ex quo viam alimentorum elegit, non autem conſequutionis intereſſe, ampliùs illud peti nõ poteſt, adhùc ſi mulier ipſa viuens in iudicio compareret, & pro dotis intereſſe inſtaret, ſic deciſum poſt alios, quos citat, teſtatur *Præſ. de Franch. dec.* 217. cui non aduerſatur alia eiuſdem 378. *Viuius commun. opin. lib.* 1. *opin.* 360. *Surdus deciſ.* 201. *P. Molfeſ. ad Conſuet. Neap. par.* 4. *tit. de iur. dot. quæſt.* 10. à *num.* 17. vbi alias conſimiles refert deciſiones, *Petra* ad *Grammat. loco* cit. & in *additio. ad Capyc. deciſ.* 24.

Alia in hac materia ad maiorem huius ſententiæ confirmationem videnda ſunt apud *Fachin. contro. iur. lib.* 3. *cap.* 103. *Chryſtophor. Mart. deciſ. Senenſ.* 60. & *D. Reg. Capyc. Latro conſult.* 154. *num.* 27. *lib.* 2.

SVMMARIVM.

1 *Mulier mortuo viro nùm pro dotis reſtitutione poſſit propria authoritate ingredi poſſeſſionẽ bonorum viri, & nu.* 2. 3. & 4.

ARGVMENTVM.

Agitur, an mulier viro ſuo defuncto, pro dotis recuperatione poſſit abſquè Iudicis permiſſu; ſed propria authoritate pro concurrenti quantitate ingredi in poſſeſſionem bonorum mariti ſibi obligatorum.

CAP.

Digitized by Google

CAP. CXLII.

1 Mulier, mortuo viro, ratione hypothecæ contractę ſuper bonis viri, cum conſtituto,& pręcario pro reſtitutione dotium in pecunia numerata, dubitatur, nũ poſſit propria authoritate ingredi, & capere poſſeſſionem bonorum mariti poſt eius mortẽ remanſorũ?

Reſpondeo,quòd ſic;etenim hypotheca hæc tribuit ius poſſeſſionis,& facultatem apprehendendæ,retinẽdæ,& petendæ poſſeſſionis,prout eſt *text. in l. ſi cùm venditor,* in *princ. ff. de euiction.* & per illum *text.* hoc fundat *Albert. Brun. conſ.1. num 8.* & *Bal.in l.1. num. 4.C.de ſer.pignor.dat.manumiſſ.Dec. conſ.231.num.2.*& maximè,quando mulier ex cauſa dotis poſt mortem mariti cauſam poſſeſſionis mutare velle declarauerit, & pro dotibus poſſidere,dùm per priùs iure familiaritatis cum marito poſſidebat, ità præ cæteris tradit *Bal.in l penul.ff. de pignorat.actio.* & poſt eum *Dec.d.conſ.231.et 400. num.5.verſ.non obſtat,*& *Bal. Nouel.* omninò videndus in *tract.de dot.par. 8 in 6. priuileg.*
2 *nu.* 20.qui dicit, poſſe mulierem viro mortuo, propria authoritate intrare, & apprehendere poſſeſſionem bonorum mariti:etſi ab alio apprehenſa fuiſſent, & non ſolùm bonorum dotalium, in quibus nulla cadit difficultas;ſed etiam aliorum bonorũ propriorum ipſius mariti, pignori incumbere volentem,quo caſu mulier ſine vitio intrare videtur in poſſeſſionem,ex quo ſtabat in quadã poſſeſſione iure familiaritatis, *Rola. conſ.77.num. 27.vol.1. Ioſeph Ludouic. deciſ. Peruſ. 61.par. 2.Rot.deciſ.325.à num. 12.in*
3 *collect.* per *Poſtium*,& ſecundùm hæc à maioribus audiui fuiſſe per Sacrum Conſiliũ Regni huius deciſum ad fauorẽ D Barbaræ Rauaſcheriæ, quæ mortuo viro, illius bonorum poſſeſſionem cœpit,publicis inſtrumentis mediantibus, ac ità paritèr per Senatum Sabaudiæ determinatum refert *Fab.diff.4.C.ſol. matrimon.* ſecus autem
4 eſſet dicendum, ubi mulier hypothecam tantùm haberet, ſine conſtituto, & præcario, quia tunc nullatènus ei liceret abſquè competentis Iudicis authoritate bonorũ dotalium poſſeſſionem ingredi, prout eſt *tex.*ad literam in *l.dotis actione,C.ſolu.matr.* & elegãtèr pro more obſeruauit *Ant.Fab. diffin.10.C.de rei vxor. actio.*

SUMMARIUM.

1 *Mulier, vergente viro ad inopiam poteſt ſe aſſecurari ſuper bonis viri pro eius dotibus.*
2 *Creditores viri an habeant ius offerendi mulieri petenti dotium aſſecurationem ſuper bonis viri.*
3 *Mulier nùm poſſit petere aſſecurationem ſuarum dotium ſuper corpore maioris æſtimationis, dùm ex minori poteſt eſſe ſibi conſultum,& num.5.& 6.*
4 *Creditor, qui plura corpora habet obligata, propter modicum debitum non poteſt rem magni valoris diſtrahi facere.*
7 Gloſ.in l.quandiù, C. de diſtract. pignor. *declaratur,& num.8.*
9 *Muliere petente dotium aſſecurationem ſuper bonis viri,quomodò illa appretientur.*
10 *Subhaſtationes ſolent eſſe animoſæ,& quando ad illas deueniri debet.*

ARGUMENTUM.

Agitur, an mulier, quæ viro ad inopiam vergente, ex iuris diſpoſitione poteſt ſibi pro dotibus aſſecurari, valeat nè in præiudicium aliorum creditorũ aſſecurationem petere ſuper corpore magni valoris, illo minoris æſtimationis,ſuper quo poteſt eſſe ſibi conſultum,omiſſo.

CAP. CXLIII.

1 Mulier ob viri vergentiam ad inopiam ex iuris diſpoſitione, pro eius dotibus,& antefato poteſt ſe ſuper bonis viri aſſecurari, ad hoc vt habeat vndè ſe, ſuoſquè alat,& onera matrimonij ſubſtineat,vulgata *l.ſi cõſtante,ff ſolut.matrim.*& *l.vbi adhùc, C. de iur. dot.* vndè oritur, vt diximus *lib.1.*
2 *cap.219.num.15.*viri creditores non poſſe dotes, & antefatum mulieri in pecunia offerre,cùm illa non ſit vera dotis reſtitutio; ſed prouiſio in matrimonij fauorem intro-

ducta, vt paſſim in S.C. Regni huius deciditur, à I notata per *D.de Franch.* in vulgata *deciſ.*54.poſt *Aſfl dec.* 199. de quibus inter cæteros meminit *Bernard. Greua. pract.eccl. lib.2.concluſ.*112.

3 Sed in hac materia occurrit mihi dubiũ, & eſt, ſi diuerſa bonorum corpora Vir poſſidet, vnum tamen altero maioris æſtimationis, nùm poſſit mulier, dùm bona minoris æſtimationis pro dotium, & antephati ſecuritate ſufficiunt, illa reſpuere, & maius corpus petere, iuſti pretij ſupplementum, viri creditoribus id repugnantibus offerẽdo, iuxtà apretium faciendum?

4 Et quòd non poſſit, facit *glo.in l.quandiù, C.de diſtract. pignor.* vbi dicit, non licere creditori plura corpora obligata habenti, propter modicam pecuniam, maximam diſtrahere rem, cùm viliorem diſtrahendo poſſit debitum conſequi.

5 Secundò, id contra mulierem in indiuiduo dixit *Bald.Nouell.in repetition. l.*1.*num.* 406 *ff. ſolut.matrim.* dùm aſſerit, quòd mulierem non decet eſſe in lucro in caſu aſſecurationis in perniciem creditorum, & ſic eligere magnum podere de bonis mariti, ob illius vergentiam ad inopiam, ſed tantùm pro quantitate, & valore dotium, & antephati.

6 Sed his non obſtantibus contrarium tenendum eſt, vt nimirùm poſſit mulier illud eligere corpus, quod ſibi videtur, iuſtum ſupplendo pretium, quando maius eligit, idquè ratione generalis hypothecæ, cuius reſpectu habet mulier ipſa facultatem eligendi de bonis mariti rem pretioſiorem, *Bal.in authent.hoc niſi debitor, num.*1. *C.de ſolution.* eſt enim peculiare mulieris priuilegium in dote, vt ius prælationis habeat, dixit *Bald.in l* 1 *§.& vt pleniùs, num.*3. *C.de rei vxor.action.* ac proindè poſſe bona emphyteutica, vel feudalia pro dotium aſſecuratione retinere, notauit *Grammat. conſ.*107. *num.*2. *&* 3. licèt illa magni ſint valoris, & vltrà dotem, dummodò pretij reſiduum ſoluat, iuxtà apretium per Expertos faciendum, tradit *Hieron.Gabr.conſ.*147.*n.*1. *verſ & ſi excederet, lib.*1. caſum in muliere conſtituens, aſſecurationem petẽte ſuper quodam Caſale maioris pretij dotium, oblato pretio admiſſa, quilibet.n.creditor habet electionem incumbẽdi, cui voluerit, ex rebus ſibi obligatis, vulgata *l.creditoris arbitrio, ff.de diſtract.pignor.* nec plus accipere dicitur, ex quo quamlibet rem inſolidũ obligatam habet, *Paul.de Montepico in repetition.l.in quartam, num.*139.*ff ad leg falcid.*

7 Nec aliquid facit *gloſ.in d.l quandiù* pro contrario allegata, loquitur enim in creditore, qui condemnationis ſententia obtenta, debitoris bona vendere vult, tunc enim non cenſeretur in bona fide verſari, ſi pro modico rem maximam, & pretioſiorem vendi eligeret, dùm ex alijs minus damnoſis ſibi conſuli poſſit, & ſic conſiderat *gloſ.* illa debitoris beneficium, penès quem reliqua bona remanent, non vendenda, quod non eſt in caſu noſtro, vbi potiùs tractatur de adiuuando debitore, quàm de damnificando, & reliqua bona, quæ remanent ad cæterorum creditorum inſtantiam venditioni ſubiacent.

8 Dicimus inſupèr *gloſ.* prædictã, ac notata per *Bar.& Doctores* in *l.à diuo pio, §.in venditione, ff.de re iudic.* procedere in venditione Iudicis authoritate facienda, diffinitiua mediante ſententia, ſecùs autem in materia aſſecurationis dotium, maximè ſtante pretij ſuppletione in reſiduo, quod corpus illud electum excedit, cùm tali caſu dici nõ poſſit, mulierem aliquid in creditorũ perniciem lucrari, nàm cùm mulier iuſtũ ſupplere pretium offerat, creditorum ceſſat intereſſe, ac proptereà *Bart.in d.l.ſi conſtante, num.*95. *verſ.& illo caſu,& num.*98. *verſ.non ergò*, dicit, quòd reuocatur datum mulieri pro dotiũ aſſecuratione, quatènus magni pretij bona data eſſent, illudq; in mulieris beneficium caderet, & in creditorum perniciem, ergò ſi in mulieris beneficium non cadit, dùm ex pretio ſupplet, excludi illa non poteſt, & ità intelligendus eſt *Bald.Nouell.* ſuprà ex aduerſo allegatus.

9 Nec creditores in hoc caſu prætendere poſſunt, dùm mulier pro aſſecuratione corpus maioris æſtimationis elegit, quod pretium per eam ſupplẽdum ex licitationibus, & ſubhaſtationibus publicè faciendis regulari debeat, ſiquidem apud nos hoc abſolutũ eſt, cùm æſtimatio per Tabularios, & Appretiatores fieri debeat, ex plenè deductis per *D de Franch.* cit.*deciſ.*54.*in* 2.*dubio*, iuxtà practicam, quam tradit *Bar.in l.*2. *num.*20.*C.de reſcind.vendit.* fundatam in *d l. hac edictali, §.his illud, C.de ſecundis nupt.*
10 idquè optima ratione, cùm, vt plurimùm ſubhaſtationes animoſæ eſſe ſoleant, *l.locatio, in princ. ff de public.& vectigal.* aliquãdò ob emptorum inuidiam, quandòq; verò propter rei vicinitatem, *l. ſi cui fundum, ff de leg* 1. vel quia bona vendẽda antiquorum fuerunt, *l. ſi in emptionem, ff. de minor.* ità vt *Napod.in Conſuetud. Si quis domum, in verb. fuerit, de iure congrui*, dixerit, in ſubha-

ſtat-

ſtationibus ſępè fraudes fieri, ad illaſq; tūc deueniri debere, quando aliud non ſubeſt remedium.

SVMMARIVM.

1 *Neophytus ad ordines promoueri non poteſt.*
2 *Neophytorum duæ ſunt ſpecies, & num.3. & 5.*
4 *Impedimentum, quod conſideratur in Neophytis circà ordinum ſuſceptionē vſq; ad quod tempus durat.*
6 *Epiſcopus quis eligi non poteſt, niſi poſt ſex annorum ſpatium, quo fuit ſacris inſignitus.*
7 *Ordinari non poſſunt Religioſi durante anno probationis.*
8 *Abbatiſſa in qua ætate eligi debet.*

ARGVMENTVM.

Agitur de ſpeciebus Neophitorum, & quando illi admitti poſſunt ad ordinum ſuſceptionem, & de alijs ad materiam pertinentibus.

CAP. CXLIV.

1 NEophyti, iuris eſt notiſſimi, quòd ordinum ſunt incapaces, vnum enim ex impedimentis, quæ Sacri Canones in perſona promouenda ſtatuerunt, in Neophytis conſideratur, quorum (vt plena habeatur cognitio) duæ ſunt ſpecies, prima illorum, qui
2 de recenti veniunt ad fidem, *can.quoniam 48. diſt.* & hi nedùm ſacros, ſed nè quidèm minores ordines ſuſcipere valent, immò neque ad ſecularia officia admitti poſſunt, *Couarr.in clem.ſi furioſus, par.1.§.2.ſub nu.7. verſ.ſecunda concluſio, Roman.ſing 679.* aliiq; relati per *Auil.de cenſur. par.7 diſp.4.dub.4.*
3 Altera Neophytorum ſpecies eſt illorū, qui recentèr ſuſceperunt Religionis habitum, *can.ſicut, ead.diſt.* ratio in vtraq; ſpecie affertur à *Diuo Hieronymo* ſuper *Epiſtola Pauli ad Titum*, nimirùm, quia non licet, vt qui heri erat Cathecumenus, hodiè fiat Epiſcopus, qui heri erat in Teatro, hodiè ſedeat in Eccleſia, qui veſpere erat in circulo, hodiè miniſtret altari, & qui dudùm fuerat Hiſtrionum fautor, hodiè virginum conſecrator exiſtat.

4 Sed quòad primam ſpeciem, quouſquè tale impedimentum duret, dubitatur, & dico, quouſq; dici poteſt de recenti baptizatus, poſteà verò ſi eius ſtudium, & fides probabilis ſit, diſpenſatio de facili conceditur, *Felin.in c.cùm ſit,* antè *num.1. de iudic.* & in *cap.eam te*, ſub *num.12. de reſcript.* ſed quando dici poſſunt, non de recenti baptizati, variarunt *Doctores*, alij enim exiſtimarunt, poſt decemnij lapſum, quo baptizati fuerunt, alij poſt triennium, alij verò, & fortè meliùs poſt biennium, cùm quicquid infrà biennim factum ſit, videtur de recenti eſſe, ergò ſi poſt, non de recenti, *Hoſtienſ.in cap.cùm inter, de re iudic.* quod placuit *Campanil.* in eius *diuerſ.iur.canon. rubr.11.cap.7.* poſt *num.4.* aſſerenti, eam nequaquàm ſibi diſplicuiſſe reſolutionem, vt tàndiù dicatur de recenti baptizatus, quandiù ea neſcit de lege Euangelica, quæ Neophyti ſolent ignorare.
5 Quò verò ad ſecundam Neophytorum ſpeciem, diſcrimen aliquod conſtituendum erit, licèt quòad Ordinum ſuſceptionem nulla adſit differentia inter clericum ſecularem, & regularem, quòad temporis interuallum ab vno ad alium ordinem, vnuſquiſq; etenim ipſorum eadem interſtitia ſeruare debet, ſeruata forma *Sacri Trid.Cōcilij ſeſſ.23. de reform c.11.* & ad Epiſcopa-
6 tum, non niſi poſt ſex annorum ſpatium, quo fuerit quis ſacro ordine inſignitus aſcendere valeat, iuxtà diſpoſitionem eiuſdem *Sacr.Trid Concil ſeſſ.22.c.2. de reform.* quò verò ad cętera diſcrimen aliquod cōſideratur inter clericum ſecularem, & regularem, nàm ille ſeruatis interſtitijs iam
7 dictis promoueri non impeditur, regularis autem profeſſionis tempus expectare tenetur, cùm durante probationis anno nè quidem ad minores ordines aſcendere poteſt, *can.Monaſterijs 19. quæſt.3.* & in Ab-
8 batiſſa, Prioriſſa, vel quocunq; alio nomine Prefecta non minore annis quadraginta, vt eligi poſſit ſaltèm octo annorum ſpatiū poſt probationis annum erit habendum, ſecundùm ſancita per idem *Sacr.Trid.Concil.ſeſſ.25.cap.7.*

SVMMARIVM.

1 *Neptis ex filio, vel fratre in terminis ſtatuti fœminas excludentis ſtantibus maſculis, in aui, vel patrui ſucceſſione an amitam excludat, & n.4.5.7.8.9.10.11.12.14.15 et 16.*
2 *Neptis ex filio præmortuo ad aui ſucceſſionem*

de

de iure communi vnà ſimul cum amita concurrit, ſed quid ſi auus priùs mortuus eſt, & demùm filius, qui tamen deceſſit patris hæreditate non adita, nu. 3.

6 *Neptis ex filio non conſideratur ſimplicitèr fœmina.*

13 *Statutum, ſiuè cōſuetudo extrà caſum expreſſum, & vltrà perſonas nominatas extendi non poteſt.*

ARGVMENTVM.

Agitur latè, an attento ſtatuto, quòd ſtantibus maſculis fœminæ non ſuccedant, neptis ex filio de iure amitam excludat, idquè tàm in bonis burgenſaticis, quàm feudalibus, & quid de iure Regni, & Conſuetudinario Ciuitatis Neapolis, & quid in linea tranſuerſali. Item neptis ex filio primogenito an à feudorum ſucceſſione patruum ſecundogenitum excludat, & an in bonis allodialibus æqualitèr concurrant, & de alijs.

CAP. CXLV.

1 NEptis ex filio, vel fratre, antiqua eſt quæſtio in terminis ſtatuti fœminas excludentis, ſtantibus maſculis, an in eius aui, vel patrui ſucceſsione amitam excludat; vel ambo æquis portionibus ſuccedant?

Pro cuius reſolutione, dixi ſemper, apud nos diſtinguendum eſse inter ſucceſsionē, quæ fit in bonis aui, & ſic in linea aſcendēti, & alteram, quæ fit in bonis patrui, & ſic in linea tranſuerſali; ſi enim loquimur de prima, & ſubdiſtinguendum eſt inter ius commune, Regni, & Conſuetudinarium huius Ciuitatis: Etenim quòad ius commune, in terminis ſtatuti prædicti, communis eſt omnium Scribentium ſententia,

2 tàm antiquorum, quàm recentiorum, neptem ex filio præmortuo ad aui ſucceſsionem vnà ſimul cum amita æquis portionibus concurrere, nec alitèr iuuari; quòd ſit filia maſculi, qui ſi viueret ſororem excludiſset; ceſsat enim in nepte ratio conſeruationis familiæ, quæ dedit cauſam ſtatuto, & cùm dici non poſsit, maſculinitatis qualitatem in illam tranſire, ità nec legis, ſiuè ſtatuti diſpoſitionem: ſic firmarunt *Cyn. in l. 1. C. de adulter. Bar. in l. liberorum, nu. 13. ff. de verb. ſignif. Salycet. Ang. & Iaſ. in d. l. 1.* idem *Salycet. Fulgoſ.* & *Alex. in l. 2. C. de in ius vocan. Alciat in d. l. liberorum, num. 27. Paul. de Caſtr. conſ. 47. in 2. dub. conſ. 85. & conſ. 111. lib. 1. Alber. in 2 par. ſtatut. q. 102. Ang. conſ. 81. Aret. conſ. 141. Socin. ſen. conſ. 116. vol. 1. & conſ. 196. n. 4. vol. 2. Ruin. conſ. 142. num. 3. vol. 2. Cephal. conſ. 13. nu. 9. Crauet. conſ. 108. num. 1. Tiraquel. de iur. primogen. quæſt. 40. num. 54. Albert. Brun. in tract. ſtantibus maſculis, art. 6. num. 142. & art. 12. num. 234 Ant Gabriel. comm. concl. lib. 6. tit. de verb. ſignif. concl. 1. num. 21. Franc. Barry in tract. de ſucceſ. ab inteſt. in princ.* ſub *num. 6. verſ. certè neptis ex filio, Craſſ. in §. ſucceſſio ab inteſtato, quæſt. 2. num. 6. Ioſeph Ludouic. deciſ. Peruſ. 11. Mart. in ſumm. ſucceſſ. legal. part. 1. quæſt. 22. art. 1. & Mangil.* cæteris omiſsis in *tract. de imput. legit. quæſt. 63.* ſub *num. 27.* vbi dicit, fuiſse originalem ſententiam *Iacob. de Aren. in d. l. 1. C. de adulter.* aſserētis, quòd quamuis neptis in aui ſucceſsione patris ſui locum præcapiat, præcapit tamèn vt fœmina, non vt maſculus, ac proindè eius amitam excludere non poteſt.

3 Secùs tamèn eſset dicendum, ſi priùs auus mortuus eſset, et demùm filius huius neptis pater, quàmuis hæreditate nō adita, eo enim caſu dicendum eſt, adeundi ius ad filiam tranſmiſiſse, & ſic amitam omninò neptis excludet, ità *Cyn. in d. l. 1. in fine, Dec. conſ. 131. Crot. in l. re coniuncti, num. 81. ff. de legat. 3. Crauet. conſ. 185. Iaſ. in l. ſi arrogator, num. 18. ff. de adoption. Mangil. loco* cit. *quæſt. 67. num. 32. Ant. Gabr. tit. de ſtatut. concluſ. 4. nu. 28. Craſſ. in § tranſmiſſio, quæſt. 23. D de Franch deciſ. 32. Alex. Trentacinq.* cęteris omiſsis *var. reſol. lib. 1. tit. de ſtat. reſol. 1.* ſub *num. 4.* vbi dicit, ab hac opinione nec in conſulendo, nequè in iudicando recedendum eſse.

4 Quò verò ad ius Regni, in terminis *Conſtit.* noſtræ *In aliquibus*, dico, quæſtionem hanc diuerſimodè à noſtris fuiſse tractatam, & deciſam, nàm quòd neptis ex filio

ami-

amitam non excludat, ſed quòd vnà ſimul
auo, et patri reſpectiuè æquis portionibus
ſuccedant, et ſic vt procedat concluſio ſu-
prà de iure cõmuni firmata, dixerunt *Affl.*
in eadem *Conſt. In aliquibus, nu.* 65. *Gramm.*
dec. 63. vbi ſic per S.C deciſum refert, *Vrſil.*
ad Affl. deciſ. 161 *num.* 2. ſic etiam de anno
1564. menſis Nouembris per S. C. iunctis
aulis, referente Conſiliario de Altomare
deciſum fuiſse inueni in cauſa Ioannæ, et
Benaduce de Francolino Ciuitatis Auer-
ſæ, vt nimirùm neptes ex filia, collatis
dotibus maternis, vnà ſimul cum nepte
ex filio ad communis aui ſucceſsionem
admitterentur, pro neptibus ex filia pa-
trocinantibus Domino *Vincentio de Frãch.*
qui fuit deindè eiuſdem Senatus Conſilia-
rius, et Præſes, et *D. Vincentio Siccodo*, qui
fuit M. C. Fiſci patronus, prout habeo ex
originalibus allegationibus in illa cauſa
per dictos Dominos emanatis, in quibus
propria manu præfati *D. Præſidis* notatur
deciſio per hæc verba. *Et ità deciſum iun-*
ctis aulis de menſe Nouembris 1564. *refer ẽ-*
te D. Altomare, Villalta Act. quas Allega-
tiones ſtudendo poſt hæc ſcripta inueni
de verbo ad verbum, nihil addito, exem-
platas, et impreſsas inter *Allegationes*
Claudij Tutij, qui illarum ſe fecit Authorẽ,
referens etiam hanc eandem deciſionem,
quam falsò fingit ſibi retuliſse *D. Rutilium*
Monitium V. I. D.
5 E contrà verò, quòd attenta *Conſtitutio-*
ne prædicta neptis ex filio, patris ſui perſo-
nam ſubingrediendo, amitam, tàm a bonis
feudalibus, quàm allodialibus excludat, et
quòd ità fuerit ſemper in Regno practica-
tũ, latè, ac doctè pro more fundat *Minado.*
in Conſt. prædicta, *in* 3. *notab.* à *num.* 118. ad
finem; vbi dicit, hoc idem firmaſse *Carol.*
de Tocco, *Andream de Barulo*, *Napodan.*
& Ant. de Rabo, quorum authoritas in hoc
Regno ſibi maior videri dicebat, quàm
aliorum, qui ſecus dixerunt, ac propterea
de Aduerſariorum authoritate in hoc Re-
gno non eſſe curandum, & præcipuè de
Gramm. cui reſpondetur, vt *ibi*: Neptis enim
6 ex filio, dicit *Minado.* quòd non conſidera-
tur ſimplicitèr fœmina, ſed per patris re-
prẹſentationem, ſubingreſſionis virtute, il-
lius ſexum aſſumere dicitur, quod non cõ-
ſideratur in amita, et ſic de ea, tanquàm de
maſculo iudicari debet, quia ſi alitèr dice-
remus, ſequeretur, quòd neptis dote acce-
pta, à patruo excluderetur, etiam in viuen-
tibus iure Francorum, quod eſt falſum, vt
apparet ex deciſionibus relatis per *Reg. de*
Pont. et *Ronit.* infrà allegandos: nec etiam
in aliquo obſtare conſeruandæ agnationis
rationem, per quam fœmina excluditur, in
nepte ceſsare, quia omninò in hoc caſu
cauſa illa non ceſsat, cùm neptis iſta ſit de
familia, deſcenditquè per virilem ſexum,
et maſculum patrem ſuum reprẹſentat,
cuius memoria, et reliquiæ in ipſa filia du-
rant, et operari debent; quòdque reprẹſen-
tatio hæc per ſubintrationem in locum
patris cauſata tantæ ſit efficaciæ, ex eo
probat *Minado. num.* 130 quia primogeni-
tus in ſucceſſionibus præfertur ad familia-
rum conſeruationem, et tamen ius primo-
genituræ tranſit in filiam.
7 Hanc eandem ſententiam amplexus eſt
D. Reg. de Pont. ſemper doctiſsimus *in tract.*
de poteſt. Proreg. tit 9. *de ſucceſſ. mulier.* à *num.*
37. vſquè ad *finem*, vbi dicit, de hoc in Re-
gno non eſse ampliùs dubitandum, vt ni-
mirùm neptis ex filio ſui patris locum, et
perſonam, ſiuè ſexum ſubingrediatur, ami-
tam excludendo; nàm quemadmodùm
abſolutum eſt per tot declarationes Re-
gias, et deciſiones deſupèr emanatas, fœ-
minas in feudalibus ſexum reprẹſentare,
et vti maſculum ſuccedere (*Cõſtitutio* enim
In aliquibus de ſucceſsione generaliter lo-
quens, fœminam ad ſuccedendum habili-
tauit, maſculos in gràdu remotiori exclu-
dens) dicit *Reg. de Pont.* neceſsariam
oriri conſequentiam, quòd vti maſculus in
allòdialium ſucceſsione erit iudicanda, cũ
eadem res eodem tempore diuerſo iure
cenſeri non debeat, hoc idem pro indu-
8 bitato firmauit *Ronit. conſ.* 74. *vol.* 1. quem
omninò vide, vbi loquitur tàm de excluſio-
ne amitæ à ſucceſsione bonorum allodia-
lium, quàm de excluſione patrui à bonis
feudalibus, et in puncto principali, vt in
bonis burgẽſaticis neptis, et patruus ẹquis
portionibus concurrant, ſubdens in *fine nu.*
13. hæc verba. *Non omittam, hanc opinionem*
adeò veriſſimam eſſe, vt illa fuerit vſu, & mo-
ribus in foro comprobata, & recepta, nedùm
in ſucceſſione burgenſaticorum, prout atteſtatur
Minado. vbi ſuprà, ſed etiam in ſucceſſione feu-
dalium, vt ſcilicèt neptis ex filiò primogenito
mortuo in vita patris ſui, excludat patruum à
ſucceſſione aui, vt atteſtatur Affl. in cap. 1. *de*
nat. ſucceſſ. feud. num. 54. *in fine, verſ. ſed con-*
9 *trarium, &c.* hanc eandem ſententiam in
caſu, vbi ad aui ſucceſsionem concurrit
neptis ex filio, et neptis ex filia, contrà de-
ciſionem, vt ſuprà adductam ad relationẽ
Conſiliarij de Altomare, vt neptis ex filio
ſola ſuccedat, amplexus eſt *Marcel. de Maur.*

alle-

allegat. 12. per totam, vbi *num.* 6. expreſsis verbis dicit, maſculinitatis qualitatem in filiam tranſmitti, ibi, *ſatis enim eſt, quòd iſta filia ſubintret in locum patris maſculi, & ſic cū ſubintret, repreſentat gradum patris, ergò excludit neptem filiam filiæ, &c.* et *num.* 3. argumentatur, quòd quemadmodùm indubitatum eſt, in ſucceſsione aui in feudis, neptem ex filio primogenito patruum excludere, ergò multò fortiùs filiam amitæ omni iure excluſe à ſucceſsione bonorum allodialium excludere debet, idemq; etiā firmauit *Molfeſ. par. 4. quæſt.* 32. ſed allegari in hac quæſtione non meretur, cùm ad illius reſolutionem confusè, et nulla adhibita diſtinctione proceſserit, vt dicemus infrà, et obſeruauit *Caput.* qui hanc eandē opinionem ſic pro nepte firmatam ſequutus fuit in *Conſuet. Si moriatur, par.* 1. §. 9. *nu.* 14. *fol.* 151.

10 De iure autem Conſuetudinario idem dicendum eſſe, quod de iure Regni firmauimus, eſt apud omnes indubitatū, neptis enim eo iure attento, in locum patris ſuccedit, cum omnibus qualitatibus, quæ patri competiſſent, ſi ſucceſſiſſet, vt in *Conſuet. Si moriatur,* & *ibi Napod. num.* 2. *verſ. ex hoc reſultat,* & *num.* 114 vbi expreſſis verbis dicit, quòd frater præmortuus ius ſuccedendi, quod habuit, tranſmiſit in filiā, quæ ex perſona, & ſexu patris, cuius locum ingreditur auo ſuccedit, & paulò antè *n.* 102. vſquè ad *num.* 107. inquit, neptem ex patris perſona admitti virtute *legis Velleiæ,* quòd proindè neptis ſola ad ſucceſſionem admittitur, amita pœnitùs excluſa, prout in terminis *Conſuet.* prædictæ vltrà *Napod.* dixerunt *Minado. Reg. de Pont.* & *Molfeſ. locis* cit. *Capyc.* in eadem *Conſuet. Si moriatur,* in *annotatione,* quæ incipit, *nota in eo,* ibi, *item quando tractatur de ſuccedendo patri neptis ex maſculo excludit amitam, &c. Caput. in d. Conſuet. Si moriatur, par.* 3. §. 3. *num.* 1. *verſ. ſecundò comprobatur, & par.* 1. §. 9. *à nu.* 11. vſquè ad 14. & cæteri noſtri omnes, ex quorum dictis clarè patet, malè circa hoc ſentiſſe *Mart.* cit. *art.* 1. *num.* 6. *in fine* dùm aduerſus *Napod.* inſurrexit.

11 His ſic, vt ſuprà, reſolutis, remanet, vt videamus, quid dicendum circa quæſtionē propoſitam in linea collaterali, an neptis ex fratre ad patrui ſucceſſionem amitam defūcti ſororem excludat, vel ambo æquis portionibus concurrāt? Et reſolutiuè procedendo dico, nulli dubium eſſe, iure communi attento, quòd vtraq; venit admittenda, quia etiam ſi ſupereſſet huius neptis pater, in fratris defuncti ſucceſſione ſororem non excluderet, ſed vnà ſimul concurrerent, per *text.* in vulgata *authent. defuncto, C. ad S.C. Tertull.* vbi *DD.* communitèr, ergò à fortiori idem in filia; quæ ad ſucceſſionē uenit, patrem ſuum repræſentandò, idem etiam dic procedere in Regno, quia *Cōſtit. In aliquibus* loquitur tantùm de ſucceſſione deſcendentium aſcendentibus, & ſic in linea collaterali nihil diſpoſuit, quòd proindè remanſit articulus decidendus de iure communi, prout dictum eſt, quod tamen intellige circa ſucceſſionem bonorum allodialium, ſecùs ſi tractaretur de ſuccedēdo patruo in bonis feudalibus, quia tunc neptis amitam defuncti ſororem penitùs excluderet, nam cùm ſubingrediatur illa perſonam patris ſui, qui ſi uiueret, ſororem ſine dubio excluderet, ergò & illius filia defuncti neptis, & hoc eſt indubitatum.

12 Remanet tamen difficultas, quid dicendum, attento iure Conſuetudinario huius Ciuitatis, quo cautum eſt, fratrem in fratris ſui ſucceſſione ſororem excludere, vt in *Conſuet. Sed ſi morienti ?* & dicendum videtur, quòd amita veniat excluſa, nam cū ſæpiùs ſit repetitum, neptem in his caſibus ſubingredi locum, & perſonam patris ſui, qui ſi viueret, ſororem hoc iure municipali attento excluderet, ergò & ipſius filia.

13 Sed certè in contrarium eſt veritas, cùm caſus iſte à *Conſuetudine* minimè comprehendatur, quòd proindè remanſit in diſpoſitione iuris communis, quo mediante, vt diximus, amita in fratris ſucceſſione per neptem non excluditur, ſed tantùm per fratrem, qui ſupereſſet, ſtatutum enim, ſiuè Conſuetudo extrà caſum expreſſum, & vltrà perſonas nominatas extēdi non poteſt, *Grat. conſ.* 41. *num.* 27. *lib.* 2. *Bero. conſ.* 148. *nu.* 15. cum *ſeq. lib.* 2. *Honded. conſ.* 1. *num.* 13. & 14. *lib.* 1. *Dec. conſ.* 446. *num.* 6. *Camill. Salern. in Conſuetud. Si moriatur,* in *princ. in annotatio.* incip. *Ad hanc Conſuetudinem, verſ. vndè aliàs fuit dubitatum, fol.* 75. *Molfeſ. par.* 4. *quæſt.* 27. *num.* 3. idq; ſine dubio procedit in ſtatutis correctorijs iuris communis, vt perſonæ ex eodem iure communi vocatæ nunquàm excluſæ intelligantur, niſi nominatim excludantur, & in caſu, de quo quæritur, & à perſonis tunc vocatis, quia ſi perſonæ excludentes non adeſſent, nunquàm nominatæ excluderentur, ità *Corne. conſ.* 82. *num.* 11. *lib.* 4. *Ruin. conſ.* 169. *col. fin. lib.* 2. *Socin. iun. conſ.* 187. *lib.* 2. *Pariſ. conſ.* 51. in *fine, lib.* 2. *Alex. conſ.* 97. *num.* 11. *lib.* 2. quòdq; hoc ve-
14 rum ſit, inuenimus, dùm aliàs apud nos

hac

Digitized by Google

hac de re dubitari contigiſſet, ſic Sacrum Conſilium determinaſſe, vt nimirùm in fratris ſucceſſione neptis ex altero fratre pręmortuo vnà ſimul cum amita admittatur, teſtatur *Capyc. deciſ.* 21. ea quidèm ſuprà relata ratione, quia non eſt caſus à *Conſuetudine* comprehenſus, idem *Capyc. in Conſuet. Si moriatur, in additio.* quæ incipit *Nota ex gloſ. Scip. Bucin* in *d. Cōſuet. Sed ſi morienti*, in *additio.* incip. *Subingreſſio, verſ. quid autem in ſorore, Colut. Coppul. ibidem in additio.* quæ incipit *ſcias*, & *Piſanell.* in alia ſequ. quæ incipit *Ego*, *Alex. Trentacinq. var. reſol. lib.* 1. *tit. de ſtatut. reſol.* 1. *num.* 4. & alij noſtri, quibus addo *Mart.* cit. *art.* 1. *num.* 6. *verſ. & ſecundùm hanc opinionem*, & *Tepat. var. ſentent. tit.* 648. *cap.* 3. vbi de noſtro *Capycio* memor fuit, hoc idem *Coſt. de rat portio. cap* 169.

15 Quarè cauendum eſt à *Rouit. cit. conſ.* 74. *num.* 10. dùm dixit, *Capycij* deciſionem fuiſſe expreſsè à *Minado. loco* cit. reprobatam, nullibi enim hoc leges in *Minado.* ſed tãtùm intendens ille firmare, de iure Regni, neptē ex filio amitam excludere, inquit intrà *nu.* 118. non obſtare *Capycij* deciſionem, quia illa procedit, & loquitur in terminis *Conſuetudinis Neapolitanæ* in linea tranſuerſali, & ſentit, diuerſum eſſe in linea aſcendenti, reprobat tamen *Grammat. in* cit. *deciſ.* 63. & benè, vt *ibi.*

16 Cauendum eſt etiã à *Molfeſ. in* cit. *quæſt.* 32. dùm poſtquàm latè diſſeruit, an neptis amitam excludat, & pro opinione affirmatiua concludens, ſubdit *nu.* 27. non obſtare deciſionem Sac. Conſil. per *Capyc.* relatam, quia eſt illa fundata in æquitate. dic, *Molfeſ.* circa propoſitam quæſtionem, vt ſuprà annuimus, nimis confuſè ſe geſſiſſe, cùm nulla adhibita diſtinctione pertractauerit illam, haud conſiderando, quòd *Minado.* perpendit, *Capyc.* loqui in terminis *Conſuetudinis Neapolitanæ* in linea collaterali, non autem in linea aſcendēti, in quarum linearum ſucceſſionibus caſus in principio propoſitus venit diuerſimode reſoluendus, prout iàm reſoluimus, quòd proindè non mirum, ſi *Lælius Caput. in* cit. *Conſuet. Si moriatur, par.* 1. *§.* 9. *num.* 14. dixerit, *P. Molfeſ.* in hac quæſtione potiùs veritatem obumbraſſe, quàm declaraſſe.

¶ Et ità pro hac opinione ad fauorem nepotum ex ſorore, vt ad ſucceſſionē auunculi in bonis omnibus, tàm intrà, quàm extrà diſtrictum huius Ciuitatis, inſimul cum neptibus ex fratre præmortuo concurrere poſſint, fuit per S.C. Regni huius illuſtris Dominis duarū Aularum ſollemnitèr deciſum hodiè 10 Iunij 1637. in cauſa Magnificorū Ludouici, & Hieronymi de Folerio nepotum ex ſorore quondam Scipionis Rēdina, de cuius ſucceſſione agebatur, cum Magnificis Franciſca, & ſorore Rendina ex fratre præmortuo neptibus, pęnes de Scacciauento S.C. Actorum Magiſtrum.

SVMMARIVM.

1 *Nobilitas non præſumitur, ac proindè qui nobilitatem allegat, eam probare debet.*
2 *Nobilitatis tria ſunt genera.*
3 *Fęlicitas prima eſt in Ciuitate naſci.*
4 *Nobilis minoris nobilitatis, qui ex nobiliſſima Ciuitate originem ducit, nobiliori alterius inferioris Ciuitatis præferendus eſt.*
5 *Nobilitatem allegãs, eamq; probare intendens in loco ſuæ originis, vbi nulla diſtinctio nobilium ab ignobilibus, an ſit audiendus, & num.* 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. *&* 13.
11 *Probationes non ſunt de iure reſtringendæ.*
14 *Interamnenſis Ciuitas nobilis, & illuſtris in Prouincia Vmbriæ.*
15 *Princeps poteſt creare quem nobilem.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an allegans nobilitatem pro aſſequenda aliqua pręrogatiua, quæ non niſi nobilibus conceditur, audiēdus ſit, ſi illam probare intendit in loco ſuę originis, in quo nulla adeſt diſtinctio nobilium à popularibus, vbi *deciſio Sacra Rota Romana.*

CAP. CXLVI.

1 Nobilitas, cùm ex receptiſſima *DD.* ſententia, nullo pacto præſumatur, ex quo res eſt aduentitia, nec alitèr nobis à natura prouenìens, ſicquè præſumitur quilibet potiùs popularis, quàm nobilis, ideò illam alleganti onus incumbit probandi, ità *Bald. in l. non ignorat, ff. qui accuſ. non poſſ. Afflict.* noſter in *c.* 1. *§. ſi ruſticus, in* 1. *notab.* in *tit. de pa-*

ee tenen. Tiraquell. poſt alios,quos citat in
2 *tract. de nobilit. c.*10.*num.*13. & cùm nobili-
tatis tria ſunt genera, poterit qui illam al-
legat alterum ex his tribus probare, vel &
primum, quod ex virtute,& optimis actio-
nibus noſtris oritur,vel & ſecundum, quod
ex honeſtiſſimarum diſciplinarum cogni-
tione proficiſcitur, vel & tertium, quod ex
diuitijs, aut natalium picturis, & maiorum
ſtemmate æſtimatur, quod vltimum dixit
ſatis elegantèr *Catellianus* Cotta nullum
omninò eſſe,niſi à virtute fuerit profectum
in ſuis *memoral.* in *verb. nobilitas*, facilius
autem quis nobilitatem ſuam probabit, ſi
alicuius inſignis Ciuitatis eſt originarius,
quàm ſi alicuius parui Oppidi, hinc vulgò
3 dicimus,prima fęlicitas eſt in Ciuitate na-
ſci, cùm illa ad ſuorum ciuium nobilitatē,
gloriam,& honorem multum faciat,vt ra
tiocinatur *Tiraquell.loco* cit.*c* 12.in *princip.*
vbi ex *gloſ.Bart.Ang.Io.de Plat.* & *Rebuff.* in
*l.*1. C.*de Alexandria Primatibus,lib.*11. ad-
4 dit, virum minoris nobilitatis, qui ex no-
biliſſima Ciuitate originem ducit,nobilio-
ri alterius inferioris Ciuitatis præferēdum
eſſe, idemq; *Dec.in cap.clerici, col.6.de iudic.*
& *Caſſane.in cathalog. gloriæ mundi,part.*11.
in 14.*conſiderat.*
5 Sed dubitatur elegantèr,an quis prætē-
dens aliquam prærogatiuam,militiam,of-
ficium,beneficium, & ſimilia,quæ non niſi
nobilibus conceduntur,ſit audiendus,cùm
ſuam ndbilitatem probare velit in loco ſuę
originis, in quo tamē nulla adeſt diſtinctio
nobilium à popularibus? & affirmatiuè ſa-
tis notantèr reſpondit *Rota* ſub die 20. *Fe-
bruarij* 1641. in una *Interamnenſi Habitus*
coràm Illuſtriſſimo Domino *Royas*, & per
hæc uerba adhùc in aliorum Codicibus
non impreſſa.

Mercurij 20. Februarij 1641.

6 Cùm D.Nicolaus de Simonettis inten-
deret ſuſcipere habitū Religionis Hiero-
ſolymitanę cōparuit in Capitulo Prouin-
ciali Prioratus Vrbis,& obtinuit, deputari
Commiſſarios, ad hoc vt viderent ſcriptu-
ras eius Nobilitatis, quibus viſis fuit per
eos relatum, nihil inueniſſe contrà *Stabili-
menta* Religionis, propterea benè eſſe de-
putandos ſecundos Commiſſarios pro for-
mando proceſſu Nobilitatis dicti Simo-
netti, vt in *Stabilmentis* cauetur, in cuius
executionem in Commiſſarios fuerunt no-
minati DD. Commendatores Roggerius
Raynerius, & Vincentius Macchiauellus
cum infraſcripto decreto,quòd priuſquam
inciperetur Proceſſus,ſe informarent, an
Interamnæ adeſſet diſtinctio inter Nobi-
les,& Populares, qua non exiſtente, ſe ab-
ſtinerent à confectione Proceſſus.
7 Succeſſiuè fuit denegata expeditio præ-
fatorum Commiſſariorū,& habito recurſu
ad Rotam,fuit cauſa commiſſa bon. mem.
Coccino,in cuius locum ſubrogatus propo-
ſui hodiè dubium datum, an Commiſſarij
deputati ab Aſſemblea eſſent expediendi,
& affirmatiuè Domini reſoluerunt.
8 Ex eo, quia D. Simonettus adimpleuit
omnia ex parte ſua, quæ in *Statutis* ordi-
nantur,circa illorum expeditionem,& pri-
mi Commiſſarij retulerunt, nihil inueniſſe
contrà *Stabilimenta* Religionis in iuribus
oſtenſis circa nobilitatem,quominùs eſſet
dandi ſecundi Commiſſarij pro formando
proceſſu Nobilitatis, iuxtà *Stabilimenta*
Religionis in *tit. de recept. fratrum,num.*17.
vt dixit *Rota* coràm *Buratt.deciſ.* 42.*num.*1.
cum *ſeqq.*
9 Vltrà quòd ſecundùm ius commune
huiuſmodi probationes non ſunt denegā-
dæ,nec coanguſtandæ, iuxtà *text.in l.curet,
ff.de teſtibus,l ne quid, §.de his, ff. de incend.
Caputaq.deciſ.*68. *num.* 1. *par.* 3. *Gregor.XV.
deciſ.*208.*num.*1.*&* 403.*num.*4.Ex quo eſſet
iniquum præcludere viam, nè veritas ape-
riatur,vt per *Soc. in cap. fraternitas*, *num.*8.
de teſtib.& in 4.*art.nu.* 9. cum alijs per *Surd.
deciſ.*253.*num.*25.
10 Nequè obſtant conditiones adiectæ in
commiſſione Deputatorum pro recipien-
dis probationibus Nobilitatis Nicolai,
itàut priùs quàm deueniretur ad cōfectio-
nem proceſſus eſſet cognoſcendum,an in
dicta Ciuitate adeſſet diſtinctio inter No-
biles,& Populares, quapropter cùm Inte-
ramnę talis diſtinctio non reperiatur,ideò
Commiſſarios nō eſſe tranſmittendos;Cui
obiecto fuit reſponſum, nec de iure com-
muni, nequè in *Stabilimentis* Religionis à
Sede Apoſtolica confirmatis talem facul-
tatem elſe cōceſsam Magno Magiſtro,aut
Linguæ,vt per *Rom.conſ.*428.*num.*12.Inde-
què Statutum, in quo hoc non diſponitur,
nō autem dictum decretum eſſe attenden-
dum,ideò ſicuti probationes de iure non
11 veniunt reſtringendæ, ſed ſunt recipiendæ
ſecundùm morem,& ſtylum Religionis;vl-
trà quòd intendit probare nobilitatem
prouenientem à ſanguine, quæ nunquàm
amittitur,vt per *Card.Caualer. deciſ.* 6.*nu.*8.
& quòd familia de Simonettis ſemper no-
bilis extiterit, ac vti talis communitèr re-

putata, & in ea adeſſe qualitates neceſſarias pro obtinẽdo habitu Religionis Hieroſolymitanæ, prout dixit *Rot. deciſ.* 290. poſt 2. *vol. conſ. Farinac.* Quo caſu non veniunt denegandi Commiſſarij, & nobilitatem poſſe probari ex alijs, quàm ex publicis muneribus ſolitis dari tãtummodò nobilibus, non eſt in iure nouum, vt in caſu *deciſ. Caualer.* 440. *n.* 4. *Buratt. deciſ.* 358. *n.* 1. *&* 7. *Seraphin. deciſ.* 70. per totam; cùm ſatis ſit, quòd probetur nobilitas, ut diſponitur in *Stabilimentis* Religionis, in quibus admittuntur omnes, qui probauerint nobilitatem parentum, iuxtà conſuetudinem Regionum, ut dixit *Rota deciſ.* 357. *&* 358. coràm *Buratt. Greg. XV. deciſ.* 322. *num.* 11.

12 Reſponſum etiã fuit, dictum præceptum in Commiſsione Aſſembleę, & Linguæ appoſitum cõtinere manifeſtum grauamen, & ideò benè fuiſſe appellatum ad Rotam, & Auditores Rotæ uigore *Clem. Auditor, de reſcrip.* poſse trãſmittere Cõmiſsarios, pręſertim cũ ſit certũ, paucis ab hìnc annis in Ciuitate Interamneñ. fuiſſe admiſsos alios Equites Hieroſolymitanos, non obſtante tali confuſione, ex qua admiſsione prouenit obſeruantia, *Caſ. de Graſſ. deciſ.* 185. *num.* 17. *& par.* 1. *diuerſ. dec.* 503. *num.* 2.

13 Minus obſtat dicta cõfuſio inter Nobiles, & Populares ſecuta per *Conſtitutionem Pij IV.* ex quo conſtat, antè *Pium IV* in Ciuitata Interamnen. adfuiſse diſtinctionem Plebis à Nobilitate, & inter diſtinctos enumeratam fuiſse familiam de Simonettis, & familiam de Cittadinis, deductas per dictum Simonettum in probationibus factis propter cõſanguinitatem, & affinitatem; ideò benè poſse dictam antiquam diſtinctionẽ ſuffragari Simonettis, cùm certum ſit, per dictam *Conſtitutionem* Nobiles nõ amiſiſse eorum nobilitatem, ſed illam retinuiſse, & non obſtante dicta *Conſtitutione* Nobiles anteà nõ fuiſse effectos Populares, ex quo poſſunt ſtare ſimul, quòd Nobiles, & Populares admittantur ad munera Ciuitatis, & quòd Nobiles ſemper conſiderentur uti uerè Nobiles ſeparati ab ignobilibus, ut per *Bald. in l. per adoptionem, ff. de adoption. Alex. conſ.* 32. *num.* 6 *lib.* 5. *Maſtrill. de Magiſtr. lib.* 3. *cap.* 10. *nu.* 106. antè *finem.*

14 Et Interamnam in Vmbriæ Prouinciã ſitam eſſe Ciuitatem Nobilem, illuſtrem, inſignem, antiquam, conſtat ex *Liuio lib.* 7. *decad.* 3. *de bello punico,* & ex *Lucio Floro lib.* 3. *cap.* 21. & quamplurium antiquarum familiarum nobilitate decoratam, inter quas enumerari familias de Simonettis, & de Cittadinis, cõſtat etiam ex Hiſtoricis, teſte *Sanſouino in libro de celebrioribus Italiæ Vrbibus, fol.* 128. vt per *Bald. in l.* 1. *ff. de offic. quæſt.* & priùs *gloſ. in cap. inter dilectos, in verbo magis, de fid. inſtr.* iuncto *capitulo Venerabilem, verbo tranſtulit, de elect.* Et hoc genus probationis aliàs amplexa eſt *Rot.* poſt 2. *vol. conſ. Farinac. deciſ.* 290. *num.* 7. & coràm *Buratt. deciſ.* 358. *num.* 4.

15 Rurſùs cùm *Pius IV.* in dicta *Cõſtitutione* facta ſuper aggregatione Plebis cum Nobilibus mãdauerit, omnes in poſterum reputandos eſſe Nobiles, ac Patritios Interãneñ ad ſedandas diſcordias, non venit ideò dicendum, fuiſſe ſublatam Nobilitatem anteà habentibus ex prædictis, ſed potiùs Populares fuiſſe nobiles creatos à Summo Pontifice, de cuius poteſtate non eſt dubitandum, cùm Nobilitas etiam à Principe procedat, *Alberic. in l. Imperator, in princ. ff. de decur. Caſtr. conſ.* 22. *n.* 2. *lib.* 2. *Guido Papa deciſ.* 146. *Tiraq. de Nobilitate, cap.* 6. *num.* 1. *&* 54. cum alijs per eum congeſtis.

Et ità reſolutum, &c.

SVMMARIVM.

1 *Nominari pro regimine Vniuerſitatis nũ poſſint cõſanguinei nominantiũ, & n.* 2. *et* 7.

3 *Sindici, & Electi vnius Vniuerſitatis non poſſunt pro illius ſeruitio deſtinare eorum conſanguineos.*

4 *Statutum ob publicam vtilitatem extenditur ad ſimilia.*

5 *Exhæredari poſſunt filij, etiam ob alias cauſas non expreſſas* in §. aliud quoquè capitulũ, auth. vt cùm de appellat. cognoſc.

6 *Lex non extenditur, quando in vno caſu eſt per omnia eadem ratio cum alio.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an pro Vniuerſitatis regimine nominari poſſint Ciues illi, qui nominantium conſanguinei, & affines ſunt, & de aliis.

CAP. CXLVII.

1 NOminari,& proponi pro Regimine Vniuerſitatis, dubitatur, nùm poſſint homines illi, qui nominantium conſanguinei,& affines ſunt?

De hac quæſtione ſæpè dubitari contigit in Terris, & Ciuitatibus Regni huius, in quibus Sindicus, & Electi vnius anni in fine eorum adminiſtrationis, & officij nominant pro regimine anni ſequentis eorum Patruos, Cognatos, Fratres, & Sobrinos, quarè dubitatum audiui, an talis nomina-
2 tio de iure ſubſiſtat? Ego ſemper negatiuè reſpõdi, nam etſi nulli ſit dubium, Patruos, Cognatos, & Fratres conſobrinos, tàm de iure communi, quàm vigore *Regiarũ prag. ſub tit. de adminiſtr. Vniuerſit.* continuare munera, & honores prohibitos non reperiri, tamen *Lucas de Pẽna* ſapientiſsimus in *l.1.nu.1.C.de muner.& honor. non contin. lib.* 10. exponendò verba *tex.* ibi *honores, & munera in eadem domo continuare non oportet, &c.* notat, quòd omnes illi domini domeſtici, qui in eadem domo ſunt, item & omnes propinqui continuare non debent, allegans *tex.* in *l.1.C.de emendat.propin.* quod clariſsimè corroboratur ex *Regia pragm.* 4. eod. cit. *tit. de adminiſtra. Vniuerſ.* diſponẽ-
3 te, quòd Sindici, & Officiales non poſsint deſtinare pro ſeruitio Vniuerſitatis filios, & conſanguineos, cuius diſpoſitionis rationem aſsignat *Montanar. ibi num.4.* quia parentes, & conſanguinei ſæpè ſæpiùs eligunt filios, & conſanguineos affectu ſanguinis, qui idonei non ſunt, argumento *l. falſus tutor, ff. quod falſo tuto. author. geſt. eſſe dicat.* & ſi tales non poſſunt deſtinari pro ſeruitio Vniuerſitatis à talibus, quo pacto poſſunt nominari in eorum locum, et in
4 eorum ſucceſſores; ſiquidèm ſtatutum ob publicam vtilitatem extenditur ad ſimilia, *Alex. conſ.50. vol.2. Paul. de Caſtr. conſ.23.* et *D. de Franch. deciſ.315. num.8.* ſecundò extẽditur ex paritate rationis, vel identitate ad caſum, qui ſub verbis etiam proprietatis comprehendi poteſt, etiam exorbitantibus, *Cyn. in l.1. in 4. oppoſit. C. quæ ſit long. conſuet. & Ant. de Butr. in cap. fin. de Conſuet.* et etiam in pœnalibus, *Bal. in cap.1. §. porrò, col.3. quæ ſit prim. cauſ. benef. amitt.* et *Innocen. in cap. qualitèr, & quando, de accuſation.* tertiò extenditur, quando eſt eadem, vel ſimilis ratio, vt videmus in §. *cauſas autem, auth. vt cùm de appellat. cognoſc.* in quo licèt enumerẽtur quatuordecim cauſæ, propter quas filius poteſt exhæredari, nihilominus extenditur ad ſimiles cauſas, vt dicit *Gugliel. de Cun. in l. non licet, C. de liber. præter.* et Sacrum Conſilium noſtrum extendit *l. fin. C. ad S.C. Vellei.* loquentem de dote ad antefatum, teſte eodem *D. de Franchis dec.*
6 182. Prætereà, quando in vno caſu eſt per omnia eadem ratio cum alio, non dicitur lex extendi, ſed comprehendere alium caſum, et in ſumma non eſt extenſio, ſed cõprehenſio, vt notat *Anchar. in cap. cùm non ab homine, de iudic.* quẽ allegat *D. de Franch.*
7 *deciſ.* 570. *num.* 2. eadem enim ratio eſt, vt concludam, immò maior, et rationabilior, quòd qui non poſsũt deſtinari pro ſeruitio Vniuerſitatis à conſanguineis, non poſsint nominari in eorum locum, et ſucceſsionẽ in adminiſtratione Vniuerſitatis, adſunt et aliæ rationes, quas omitto, et vide ad materiam *Auguſt. Caput.* Coſentinũ in ſuo *trac. de Regim. Reipubl. cap.3.* per tot.

SVMMARIVM.

1 *Pater ſi poſſidens aliquod officium, in eo filium nominauerit, nùm poſſit nominationem illã reuocare, & alium nominare, & num.2.4.6. 9.10. & 14.*

3 *Articuli tres proponuntur pro deciſione quæſtionis.*

5 *Mandatum poteſt reuocari, etiam ſi in eo appoſitum fuerit iuramentum de non reuocando, & num.11.*

7 *Argumẽtum de feudo ad officium validum eſt, & num.8.*

12 *Iuramentum non debet operari magis, quàm actus, cui apponitur.*

13 *Officia adæquantur feudis.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an nominatio, quam ſemel peregit pater de officio, quod tenet à Rege poſt ipſius mortem in perſonam filij, vigore ampliationis obtẽtę, reuocari poſſit, eamquè in alterius filij perſonã facere. Mandatum nùm poſſit reuo-

cari, quando mandans cum iuramento promiſit illud nõ reuocare,& de aliis.

C A P. CXLVIII.

1 NOminatio facta per patrẽ de officio in perſonam vnius ex filijs poſt ipſius mortem, ſuper qua Regius aſſenſus impetrandus eſt, aliàs dubitatum fuit, nùm antè aſſenſus impetrationem reuocari poſſit,eamq; in alterius filij perſonam fieri? Sunt enim in hac Ciuitate, & Regno, vt diximus *lib.1. cap.183.num.4.* nonnulla officia,quæ pecunia mediante à Domino Rege noſtro conceduntur,qualia ſunt Regni, & Prouinciarum Secretariorum,Scribæ portionis,Curſoris maioris, Scribarũ à mandatis, Actuariorum Sacri Conſilij,Regiæ Cameræ,Magnæ Curiæ, aliaq; ſimilia, quorum emptores ex generali gratia eiuſdẽ Domini Regis, ſoluta certa pecuniarum quantitate, obtinẽt demùm eorundemmet officiorum pro uno hærede ampliationes, modò dubitatur, ſi quis ex his officia tenentibus, poſt emptionem de officio factam nominauerit unum ex filijs, ut poſſit ille in eius perſonam ampliationem obtinere, nùm antè aſſenſus impetrationem ualeat hic pater,qui nominauit,nominationem illam reuocare, eamq; in alterius filij perſonam facere?

2 Reſpondeo,de hac quæſtione (ut reperi in quibuſdam antiquis manuſcriptis) in Regia Camera Regni huius diſputari contigiſſe,& in anno 1577. in cauſa cuiuſdam Antonij Paſſal'acqua contra Fabium eius fratrem, nã cùm eorum communis pater, nomine Camillus Prouinciarum Calabriæ eſſet Secretarius, cupiens officiũ illud poſt eius mortem in unum ex filijs ampliari, præfatum Antonium filium primogenitum procuratorem conſtituit,ut ualeret Domino Regi pro ampliatione prædicta in eius perſonam ſupplicare, promiſitq; cum iuramento ſub omnium bonorum obligatione *ex nunc, prout ex tunc, & è contra* mandatum, ſiuè nominationem illam non reuocare, accidit, quòd antè obtentam ampliationem prædictam,pater ipſe nominationem in filij Antonij perſonam factam reuocauit,aliam faciendo in perſonam Fabij ſecundogeniti, uerùm quia hoc medio tempore Antonius Regi ſupplicauit, vt ſuper nominatione illa aſſenſum præſtaret, prout impetrauit, dùm credebat,nominationem in Fabij fratris perſonam factam ei in aliquo non obeſſe, orta fuit inter eos contentio, quæ nàm ex his duabus nominationibus valida cenſeri deberet,dicebat Antonius,pro ſua iudicandum eſſe,nàm ex quo in ea iuramentum erat appoſitum de non reuocando,ſeruari illud debebat,cùm abſq; interitu ſalutis æternæ ſeruari nõ poterat, ad *tex.in c.cùm contingat*,cum *ibi* plenè notatis *de iure iuran.* quarè pro rei veritate de tribus viſũ fuiſse inueni, & Primò,
3 ſi mandatum factum in perſonam dicti Antonij poterat, non obſtante iuramento in ea appoſito reuocari. Secundò,nùm reuocato mandato poterat reuocari nominatio in eiuſdem Antonij perſonam facta. Tertiò, & tandèm, nùm aſsenſus Regis ab Antonio poſt reuocationem nominationis impetratus retrotrahebatur, prædictamq; nominationem validabat, quatènus inualida eſset cenſenda.

4 Ad primum dictum fuit,iure potuiſse patrem nominantem mandatum prædictũ reuocare, ex quo actus de ſui natura reuocabilis eſt, ac proinde non poteſt ex pacto alterari,ità *Bart.in l. cùm precario, ff. de precar. Bal.in l. & in perpetuum, ff.de procurat.* & *Ang.in l.Stichum,§.vſumfructum,ff.de ſolutio.*
5 neq; impeditur reuocatio per iuramẽtum de non reuocando appoſitum, ut per *gloſ. in cap.fin.de procurat.in 6.in verb.reuocatus*, quã communitèr *Doctores* ſequuntur, *Alex. cõſ.29.col.5.verſ.circa tertium dubium, lib.5. Dec.conſ.475.nu 18. Ang.conſ.125 Caſtrenſ. conſ.57. Io.Andr.* et alij in *cap.tua nobis,de offic.Vicar.* et in *regula quod ſemel, de reg.iur. in 6. Capyc.Galeot.controu.lib.1.controu.60. nu.1.* uerùm quia ex aduerſo opponebatur, quòd licèt mandatum eſset reuocabile,tamèn quia in eo inſertus erat actus nominationis, qui ſi ualidus eſt, reuocato man-
6 dato,reuocatus non cenſebatur,idcircò ad ſecundum dubium deuentũ fuit,ad illudq; reſponſum,non obſtare,quòd in dicto mãdato aderat nominatio in perſonam Antonii,cùm nominatio illa nulla,et inualida erat,eamq; nullum ius nominato tribuiſse, uti factam ab eo,qui nominandi poteſtatem, ſiuè de officio diſponendi ex defectu aſſenſus non habebat,ad inſtar feudi,vali-
7 dum enim eſt argumẽtum de vno ad aliud, cùm officium feudum dici poſſit, per ea, quæ ſcripſit *Andr. in c.1.nu.3 de feud.guard.* ſicut enim feudum illud, de quo in eo *text.*

erat

Digitized by Google

erat annale,ità officium, *l.publius, ff.de con-
dit.& demonſtrat.l.pridiè, ff.de ferijs,* idemq;
voluit *Camer. Andr.* ſequendo in *cap.Impe-
rialem, fol.27.col.3. verſ.non nè,* et *fol.10. in
fine,col.4.verſ. ſecundò certum,* poſt *Capyc.de-
ciſ.121.num.5.* hac ergò exiſtente æquipara-
tione, actus ille nominationis nullus fuit,
ac proindè potuit per nominantem, ſiuè
diſponentem reuocari, iuxtà *Regni Conſtit.
Conſtitutionem diuæ memoriæ,* nec minus etiã
obſtare, vt tertium dubium reſoluatur, aſ-
9 ſenſum,qui demùm ſubſequutus fuit,ità vt
dici potuiſſet, quòd retrotrahebatur virtu-
te clauſulæ in nominatione appoſitæ, *ex
nunc,prout ex tũc, & è contra,* ad tradita per
gloſ.in l.1. C.de codic. per *Bart.in l.ſi ità ſtipu-
latus 126.* per illum *text ff.de verb. obligat.*
per *Ang.* et alios in *l.huiuſmodi, ff eod.* et per
Alex conſ.82.vol.2.verſ.cõfirmatur, id enim
procedere dictum fuit, vbi retrotractionis
tempore extrema habilia reperirentur, vt
per *Bar.in l.quotiès,in fine,* per illum *tex.ff.de
nouation.* et præſertim rebus exiſtentibus
integris, ſecùs autem,quando mutatio ali-
qua interuenit, prout in hoc caſu,idem
*Bar in l.ſi vxor,§ ſi quis vxorem,ff de adulter.
Alex.in l.quod meo,num.6.ff.de acquir.poſſeſſ.*
per *text.in l.bonorum, ff.rem rat.haber.* debet
enim res eſſe in eodem ſtatu,in quo erat,
quando fuit facta, et ità per retrotractionẽ
ratificatur, vt ait *Alex.conſ.78. col. penult.
verſ.quartò vndè, vol.5.* Actus. n. medius in
caſu propoſito, qui fuit ſecunda nomina-
tio obuiauit coniunctioni extremorum,ità
*Bal. & Salycet. in l.fin. ff.ad S.C. Maced. Dec.
conſ. 247. num. 4. & Canoniſtæ in cap.ratiha-
bitio, de regul. iur.in 6.* quarè fuit pro Fabio
iudicatum, vt habeo ex quodam reſponſo
ad eiuſdem Fabij fauorẽ ſcripto, vbi adeſt
ſequens *apoſtilla* manu *D. Præſidentis Ber-
nardini de Sancta Cruce,* qui obiit Locumte-
nens eiuſdẽ Regiæ Cameræ per hæc verba.
10 *Die 27. Iulij 1577. facto per me verbo in
Camera, fuit communi voto prouiſum, ſecun-
dam nominationẽ factam in perſonam Fabij
eſſe validã,ideò abſoluẽdũ eſſe, ſaluo iure quòad
intereſſe Magnifico Antonio Paſſalacqua, in
qua cauſa fuerunt diſcuſſa duo puncta, quorum
primum fuit, an pater potuerit reuocare man
datum procuratorium,ſtante nominatione facta
in eo de perſona Antonij.Secundum,dato,quòd
non potuerit reuocare de iure, ſi haberet locum
in officio, & ſic in caſu iſto, & fuit per omnes*
11 *concluſum, quòd non obſtante iuramento poſi-
to in mandato procuratorio, quòd potuerit re-
uocare,ex quo de natura actus reuocabilis erat,
vt per iura allegata per* Partem, *quicquid dicat
Alber.in l.antè litem,& in l. ſi procuratorem,
num.11.ff.de procur.& Gramm.conſ.ciuili 31.
& 32.& alij Doctores,quia eſt contra commu-
nem opinionem Doctorum, vt dicit Corne. conſ.
102.Io.Andr. in regul. quod ſemel,& gl. ma-
gna in cap.fin.de procur. in 6. Alex. conſ. 29.
verſ.circa tertium dubium,vol. 5.nàm iuramẽ-*
12 *tum non debet operari magis, quàm actus, cui
apponitur, nequè habet vim vitiandi talem
actum, vt per Innocent. in cap. dilecto,de præ-
bend. & per Canoniſtas in cap. intellecto,
de iureiur.*
13 *In ſecundo puncto certum eſt, officia feudis
adæquari, in quibus ſine aſſenſu Principis qui-
libet actus eſt nullus,& ſic poteſt reuocari ſem-
per, vſquequò Princeps conſentiat, vt per Cõ-
ſtit. Conſtitutionem Diuæ memoriæ, & renun-
ciatio officij debet fieri in manibus Domini, vel
ſaltem quando vult diſponere poſſeſſor, debet
obtinere licentiam à Principe,vt per l.legatus,
ff.de offic. Præſid. & cap. quod autem,de iure-
patron.nequè obſtat clauſula appoſita in procu-
ratione,ex nunc, pro tunc,& è contrà, cùm ex
aſſenſu ſubſequenti non potuit validari prima
nominatio, licèt retrotrahatur aſſenſus, quia
extrema non ſunt habilia, vt per Bar. in l. quo-
tiès,ff de nouation. l.qui balneum,& l. qui po-
tior,ff. qui potior. in pignor.habe.præſertim re-
bus exiſtentibus integris, ſecus quando mutatio
aliqua interuenit, prout in caſu iſto, in quo Ca-
millus nominauit Fabium, vt per Bar. in l.vxor,
§ ſi quis vxorem,ff de adulter. & ſic ſtante ſe-
cunda nominatione in perſonã Fabij,et eius ha-*
14 *bilitate,& quia expendit pecuniam pro dicta
ampliatione, & quòd pater perſiſtit in eius no-
minatione, & ingratitudine Antonij probata,
licèt non erat neceſſaria, fuit prouiſum, prout
ſuprà.* Hæc ille vir doctiſſimus Bernardinus
de Sanctacruce.

SVMMARIVM.

1 *Notarius vaſallus prohibetur conficere contractus, tàm prò, quàm contrà Baronem, & quid in obligationibus, quas vulgò pœnès acta nuncupamus, nu. 2.3.6.8.*

4 *Obligatio pœnès acta quæ propriè dicitur, & num.5.*

7 *Actorum Magiſter an quis eſſe poſſit in propria patria.*

9 Deciſio 118. Præſidis de Franchis *nõ procedit ſine controuerſia.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Notarius vaſallus, qui prohibetur publicos cõficere contractus, tàm prò, quàm contrà Baronem, prohibeatur ſimilitèr recipere obligationes penès acta, quibus mediantibus ſubditi ad beneficium Baronis, ſiuè Aerarij Baronalis Curiæ certa die aliquid ſoluere, vel præſtare ſe obligãt, & de alijs ad ornatum *Cap. Regn.* quod incipit *Non ſinè prudentis.*

CAP. CXLIX.

1 NOtarius, qui eſt vaſallus burgenſis, diximus *lib.* 1. *cap.* 280. *num.* 1. quòd prohibetur omninò publicos conficere cõtractus, tàm prò, quàm cõtrà Baronem, ſic diſponente *Regia ſanctione*, de qua *ibi*, & hìc inferiùs; poſt quorum ſcripta dubitari contigit in Sacro Conſilio in cauſa Ill. Ducis Io. de Zeuallos cum Vniuerſitate, & Particularibus Ciuitatis Hoſtuni, quam Ioannes ipſe à Regia Curia emerat, an *Regia*
2 *hæc ordinatio* procederet in obligationibus forſan capiendis per Notarium vaſallum, quibus mediantibus ſubditi ad beneficium Baronis, ſiue Ærarij Baronalis Curiæ certa die aliquid ſoluere, vel præſtare ſe obligarent; etenim præſentauerat præfatus Baro in actis Sacri Conſilli quamplurimas obligationes per Notarios vaſallos ad ſui beneficium in illa Ciuitate ſtipulatas, ad quarum incuſationem in ſua Baronali Curia procedere prætendebat, eo præſuppoſito pro indubitato, nimirùm obligationes pœnès acta non comprehendi ſub diſpoſitione prohibitiua huius Regni, ſic enim exarauerat in eius ſupplici porrecto libello, contradicebant Ciuitas, & Particulares, qui ſic ſe obligauerãt, vndè dubitatum fuit in S.C. vtra Partium meliora foueret iura.

3 Ego Ciuitatis, eiuſquè Particularium iura tuens dixi, Baronis inſtantiam omni prorſus iuris fundamento carere, duobus in iure mihi præſuppoſitis citrà controuerſiam, & primò, lege Regia inuiolabilitèr omni tempore ſeruata in hoc Regno cautum eſſe, Notarium, qui eſt vaſallus burgẽſis nullo pacto poſſe recipere inſtrumenta, ſcripturas, & contractus publicos, in quibus ageretur de intereſſe Baronis, ſic enim diſpoſuit *Rex Ladislaus in cap. Regni*, quod incipit. *Non ſine prudentis*, ſecundùm ordinem *Nigri* 289. quod à Noſtratibus paſſim in locis vulgatis allegatur. Secundò, illam
4 dici, & cenſeri obligationem pœnès acta, quæ eſt recepta ab Actorum Magiſtro in Banca, de mandato, vel in præſentia Iudicis; cæterùm ſi nõ fuerit recepta per Actuarium, vel ſi ab Actuario, non tamèn Iudice mandante, vel in eius præſentia, obligatio minimè ſubſiſtet, ità *Lucas de Penna in l. inſtar, C. de iur. Fiſci, lib.* 10. *Affl.* in *Conſtit. Magiſtri Camerary, num.* 14. vbi dicit, ipſum ſemel in Sacro Conſilio exclamaſſe, obligationem quandam iudicialitèr ſtipulatã non valere, quia in ea, & per eam non conſtabat, Iudicis præſentiam, ſiuè mandatum interueniſſe, nec pariter publicam ſcripturam illam cenſeri poſſe, ex quo ſine Iudice ad contractus facta apparebat, idemq; ſenſit in *Conſtit. Cordi nobis, num.* 17. vbi ſubdit, quòd non ex eo, quòd obligatio dicit, pœnès acta Curiæ, Iudicis præſentia probatur, ſequitur *Marant. in prax. par. 6. actu* 10. *num.* 19. *Vrſil. in addition.* ad *Affl. deciſ.* 3. *nu.* 8. *Borrel* ſingulariſſimè *conſ.* 38. à *num.* 9. vbi
5 loquitur in proprijs terminis obligationũ captarum pœnès acta Curiarum Baronalium, aduertens *num.* 12. nullitatem hanc de facili contingere poſſe in Terris Baronalibus, in quibus Officiales ſunt annales, & vt plurimùm ab Oppidis, & Caſtris, in quibus ius dicunt, ſunt abſentes, quòd proindè, ait, eo magis de eorum præſentia, & mandato conſtare opus eſſe; et *Galter.* in *prax. liquidat. inſtrum. p* 1. *rubr.* 2. *num.* 39. *fol.* mihi 29. dicit, quòd Magiſtri actorum M. C. ſemper dicuntur habere mandatum à Iudicibus obligationes capiẽdi ex *Vrſill. loco* cit. in alijs verò locis addit, ſtylũ eſſe, vt Actuarius conficiat rubricam in principio libri obligationum capiendarum, et indè Capitaneus, ſeù Gubernator licentiã concedat, ſuaq; propria manu ſubſcribat, et tunc omnes obligationes in eo libro, et anno deſcriptæ dicuntur, Iudice mandante conceptæ.

6 His duobus ſic præſuppoſitis, in caſu, de quo agebatur conſequens eſſe dicebam, obligationes præſentatas pro parte Ill. Ducis Zeuallos nullam habere poſſe ſubſiſtentiam, primò, vti ſtipulatas à Notarijs vaſallis cõtra legem Regni prohibitiuam, in nihilo refragantibus his, quæ ſcripta reliquit *D. Præſ. de Franch.* in vulgata ſua *dec.* 118. vbi per S.C. ad relationem M.C. deciſum teſtatur, validam fuiſſe obligationem in Baronis fauorem receptam per Notarium vaſallum, loquitur enim de obligationibus, quæ capiuntur per Notarium vaſallum vti Curiæ Baronalis Actuarium, nõ autem per Notarium vti Notarium, reddit rationem, quia ex proœmio illius *Regię Sãctionis* apparet, quòd mens Regis fuit prouidere circa ſcripturas faciendas per Notarios vti Notarios, ſuper quibus *Regni Cõſtitutiones* erant emanatę, ergo, dicit *D. Præſes*, diſpoſitio illa extendi nõ poteſt ad ſcripturas per Notarios faciendas, quæ citrà
7 officium Notarij fieri poſſunt; quemadmodùm enim quilibet vaſallus non Notarius oſſet hoc officium exercere (quando tamen Vniuerſitas non contradiceret, ad tra lita per eundem *Dom. Præſid. deciſ.* 98. actaquè facta per ipſum valida dicerentur, ſic paritèr quando Actorum Magiſter eſſet Notarius; addit *D. Præſes* aliam rationem *num.* 10. ideò obligationes pœnès acta non comprehendi ſub lege prohibitiua Regni, quia illa fiunt Iudice præſente, vel mandãte; vndè cùm in caſu, de quo agebatur hæ obligationes, quas præſentatas agnouimus, receptæ fuerant per Notarios vaſallos vti Notarios, pœnès quos conſeruabãtur, non autem vti Actorum Magiſtros, cõſequens erat dicere, vt nullam haberent ſubſiſtentiam, ad effectum, vt paratam tenerent exequutionem, ſicut illæ, quę recipiuntur per Actorum Magiſtros Curiarum, ſeruatis ſeruandis.
8 Secundò dixi, quando appareret, obligationes prefatas fuiſſe ſtipulatas per Notarios vaſallos vti Actorũ Magiſtros, quod in facto deficiebat, ſiuè per quemlibet Actuarium alienigenam, et ſic non vaſallum, nec etiam illę potuiſſent paratam habere exequutionem, ex quo requiſita non interuenerant, de quibus ſuprà, nimirùm præſentia Iudicis, vel mandatum eiuſdem, quæ ex ſuperiùs dictis conſtat, enixè omninò interuenire debere.
9 Vltimò ad exuberantiam dicebam, *deciſionem D. Præſ.* 118. ſuprà relatam etiam in caſu ſuo non procedere ſine controuerſia, quandoquidèm aliàs Sacrum Conſiliũ iudicaſſe comperimus, diſpoſitionem dicti *cap. Non ſine prudentis*, adhùc locum habere, quando obligationes capiuntur per Notarium vaſallum vti Actuarium, idquè in cauſa Vniuerſitatis Flumariæ cum Carolo Siripando Barone, referente Regio Conſiliario de Bottis, ſic atteſtantibus *Iulio Ceſare Gallup. in prax. S. Conſ. par. 2. cap. 22. nu. 10. Io. Maria Nouar. quæſt. forenſ. lib. 1. quæſt. 156. num. 12. Io Bapt. Thoro in comp. dec. par. 2. in verb. obligationes pœnès acta, & Ioſepho Mele in addition. ad Gizzarel. deciſ. 24. nu. 78.* quarè facta de his omnibus relatione in Sacro Conſilio per doctiſſimum Regium Conſiliarium Io. Bapt. Amendola ſub die 20. Ianuarij 1646. Partibus pleniſſimè auditis fuit deciſum ſecundùm hìc allegata, pro lijtquè decretum, quòd audiatur partes ſuper omnibus hìnc indè pretenſis, præſtita tamen obligatione per Particulares obligatos de ſtando iuri, & ſoluendo quicquid fuerit iudicatum, proceſſus eſt in Banca Borrelli Sacri Conſilij Actorum Magiſtri.

S V M M A R I V M.

1 *Nouitius Neapoli quomodò de ſuo diſponere poteſt.*

2 *Proximiores an excludantur à Monaſterio per ingreſſum Religionis à portione debita* per Conſuet.

3 *Religioſus intrà annum probationis dicitur laicus.*

4 *Diſpoſitio facta per Nouitium antè Religionis ingreſſum, an ſit diudicanda inter viuos, vel potiùs vltimæ voluntatis, & nu.* 6. & 8.

5 *Neapolitanus de bonis antiquis non poteſt diſponere in vltima voluntate, niſi pro medietate.*

7 *Actus inter viuos dicitur irreuocabilis.*

9 *Teſtamentum conditum à Religioſo antè Religionis ingreſſum, ſed illius intuitu, nulla diſpoſitione facta de bonis antiquis quomodò venit infrigendum, & nu.* 10. & 13.

11 *Refutatio feudi non poteſt fieri abſquè aſſenſu, niſi in immediatè ſucceſſurum.*

12 *Mater Neapolitana non poteſt diſponere de nouem partibus ſuæ dotis, etiam conditione appoſita,* ſi filij moriantur abſquè liberis.

14 *Teſtamentum rumpitur per Religionis ingreſſum.*

AR-

ARGVMENTVM.

Agitur, an Nouitius alicuius Religionis Neapolitanus ſi mori contingerit, & de ſuo diſponere velit, teneatur diſponere, ſicut vt & cæteri ciues Neapolitani, ſeruata forma ſtatuti. Diſpoſitio facta à Nouitio antè profeſſionem per viam contractus inter viuos nùm potiùs diiudicanda ſit vltimæ voluntatis. Teſtamentum conditum à Nouitio Neapolitano, qui demũ ſollemnitèr profeſſus fuit, nũ illius morte ſequuta infringi poſſit, tanquàm factum non ſeruata forma ſtatuti.

CAP. CL.

1 NOuitius in Religione, quæ poteſt habere bona in communi, & ſuis Religioſis ſuccedere, fuit aliàs dubitatũ, quo nàm modo attentis *Conſuetudinibus* huius Ciuitatis Neapolis diſponere poſſit, & an illis ligetur?

2 Reſpondeo, quòd quàmuis *Napod.* dubitauerit, an per ingreſſum Religionis proximiores excludantur per Monaſterium à portione debita per *Conſuetudinem, in Conſuet. Si moriatur, num.* 10 & afferat tria argumenta, quòd non debeant excludi à medietate, & in hac opinione tãquàm vltimo loco relata reſidere videatur; & *Capyc. dec.* 98. *num.* 4. nihil decidat, attamen quia *D. de Franch. deciſ.* 40. etiam ex relatione Cõſiliarij Fœlicis de Rubeis atteſtatur, fuiſſe deciſum, quòd debeant excludi, etiam à medietate, ideò pro nunc cum hac opinione pertranſeo, cui etiam ſe ſubſcripſerunt *Georg. alleg.* 30. *num.* 23. & alij noſtri, verùm hoc in Profeſſo procedere eſt aſſerendum, de eo enim loquitur *D. de Franch.* dùm autẽ eſt Nouitius, ſi decedat ab inteſtato, ſuccedunt proximiores Agnati venientes ab inteſtato, non autem Monaſterium, vt decidit *Iaſ. in authen. ſi qua mulier, num.* 58. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* poſt *Luc. de Penna in l. ſtigmata, col. 2. in fine, C. de fabric. lib.* 11. quos refert, & ſequitur *Addit. ad d. Cõſuet.* incipiẽs, *Quid ſi ingreſſus*, ſub *num.* 7. & alii, quos congerit *Molfeſ.* ad *Conſuet. Neap. tom. 2. part. 4. quæſt. 64 nu. 2.* ratio affertur, quia intrà an-
3 num probationis non eſt Religioſus, ſed diiudicatur vt laicus, ex regula *text. in cap. Religioſo, de ſenten. excomm. in 6.* cùm igitur reputetur vt laicus, non erit dubium, quòd dùm diſponit, tenetur diſponere, vt cæteri laici, & ſic ſeruata forma *Conſuet. Neapolit.*

4 Quid autem dices, vbi antè profeſſionẽ Nouitius de ſuo diſpoſuerit, an talis diſpoſitio per illum facta per viam contractus inter viuos ſit potiùs diiudicanda diſpoſitio vltimæ voluntatis, vel inter viuos? effectus, qui ex hoc ſequitur, patet, quia ſi iudicatur vltimæ voluntatis, non poteſt, niſi de medietate diſponere, ſi verò inter viuos, ſecus; eſt enim ſæpiùs repetitum, *Conſuetudines* noſtras circa bonorum diſpoſitionem nõ habere locũ in cõtractibus inter viuos.

5 Ad quod dico, certum eſſe, per *Conſuetudines* noſtras, quem diſponere non poſſe in morte, niſi de medietate, vt eſt *tex.* in *Conſuet. Et ſi teſtator*; verbum enim, *diſponere*, proprium eſt morientium, & ideò refertur ad vltimam voluntatem, vt per *Napod. ibi num.* 4. vndè *ibidem num.* 7. reaſſumit, ſecus eſſe in donatore, ingreſſore, & venditore, niſi talis diſpoſitio eſſet in fraudem, fraudem namque probabit, qui eam dicit, *nu* 12. & tandèm tradit plures modos pro-
6 bandi fraudem; hæc autem diſpoſitio, dubitari non poſſe videtur, quin ſit actus vltimæ voluntatis potiùs, quàm actus inter viuos, patet, quia emittitur hodiè ſeruata forma C*oncil. Trid. ſeſſ* 25. *c.* 16. & dùm vult Nouitius emittere profeſſionem in Religione, & ſic cùm ciuilitèr certò ſit moriturus diſponit priùs de ſuis bonis, quod proprium eſt morientium, vt dicebat *Napod. in d. Conſuet. Et ſi teſtator*, §. *diſponere, nu.* 4. afferẽs dictum *Sacræ Scripturæ, diſpone domui*
7 *tuæ, quia morieris, & non viuas.* Præterea actus inter viuos eſt irreuocabilis, iſte autẽ ſequitur naturam actus vltimę voluntatis, quia ſi profeſſio non eſſet valida, & annullaretur, vel alio modo de licentia Religioſus exiret à Clauſtro, diſpoſitio non valeret, & bona recuperaret, *Abb. in cap. quod à*

Digitized by Google

te,num.4.verſ.ſi verò fecit profeſſionem,tunc ſi receſſus licitè,& *num.5.verſ. ſecundus caſus,*et *verſ. aut expreſsè contulit,* et *num.8. verſ. alij dixerunt,*et *verſ. ſecus in patrimonialibus*, *extrà de cler.coniug.*et *Rebuff.* poſt alios *de priuileg.Scholarium,priuileg.63.num.2* cùm igitur hæc diſpoſitio fiat occaſione profeſsionis, et ſit reuocabilis, vltimæ voluntatis actus diiudicandus indubitantèr videtur.

8 His tamèn non obſtantibus,ſcias,in facti contingentia contrarium deciſum fuiſſe per Sacr. Conſil. Regni huius, vt refert *Molfeſ ad Conſuet.Neap par.3.quæſt.7.à n.12.* licèt ipſe contrarium per priùs tenebat, fuit,inquam,deciſum,talem diſpoſitionem potiùs ſapere naturam contractus, quàm vltimę voluntatis,& conſequentèr non eſſe ſubiectam diſpoſitioni *Conſuetudinum*, ad quam deciſionem comprobandam plures affert rationes. Contrarijs ſigillatim reſpondens, tu autem cùm caſus acciderit, cogita, quia ex facti qualitate meliùs quæſtio reſolui poteſt.

9 Sed cùm ſuperiùs fuerit dictum, Nouitium intrà annum probationis dici, & reputari laicum,ſi antè profeſſionem,vel etiā antè Religionis ingreſſum illius intuitu, & ſic de Monachatu mentionem faciendo, teſtamētum condiderit, de bonis antiquis nulla diſpoſitione facta ſeruata forma noſtrarum *Conſuetudinum*,profeſſione demùm ſequuta,& deindè morte naturali,quo nàm modo talis diſpoſitio infringi poterit? & ſic an attendatur tempus diſpoſitionis factæ, dùm illam volumus annullare, vel potiùs tempus mortis, nàm ſi attēdatur tempus, quo iſta diſpoſitio infringitur, quia id accidit poſt factam profeſſionem Monaſteriū eſſet hæres ab inteſtato, nec aliquid poſſent agnati, vel cognati prætendere, iuxtà allegatam *D.de Franch. deciſ.* 40. vbi Monaſterium ſucceſſit Moniali profeſſæ, tàm in bonis, quæ habebat tēpore ingreſſus, quàm in illis,quæ poſt profeſſionem illi ex cōſanguinei ſucceſſione obuenerunt,
10 ſi verò attenderetur tēpus actus celebrati, ex quo fuit antè profeſſionem,& tempore, quo iſte diſponens adhùc erat laicus, ſucceſſores ab inteſtato erunt proximiores agnati,vel cognati.

Dic, in hoc caſu attēdendum eſſe tempus actus geſti quoad poteſtatem diſponendi,& actus validitatem,quod probatur authoritate *Camer. in c.Imperialem, fol 30.*
11 *lit.P.* vbi firmat,refutationem non poſſe fieri abſq; aſſenſu,niſi in immediatè ſucceſſurum,& immediatus ſucceſſor oportet,vt ſit tempore, quo fit actus,non autem tempore euenientis caſus, quod in terminis terminantibus fundat authoritate *Napod. in Conſuet.Si qua moriens, verſ.tantùm,nu.13.* qui dixit, in diſpoſitione, quæ virtute *Conſuetudinis* fit cum filijs de decem vnam, attendatur tempus facti teſtamenti, & non
12 facti caſus, & ideò mater non poterit diſponere de nouem partibus exiſtentibus filijs,ſub conditione,*ſi moriantur filij*,quia quòad validitatem actus contra *Conſuetudinem* inſpicitur tempus actus geſti, præcipuè quando impedimentum eſt ratione perſonæ, vt in hoc caſu, quia perſona eſt prohibita diſponere,niſi de certa parte, ex regula *l. ſi filiusfamilias, & l.is,qui, ff.de teſtam.* quæ iura ad hoc propoſitum *ibi* allegantur per *Napod.* quicquid ſit, ſi impedimentum eſſet ratione rei, quæ omnia latè firmat nouiſſimè *Milanenſ.deciſ.8.num.297.* improbando *Annam,*& *num.315.*& *deciſ.9. num.165.* cum *ſeq.*

13 Diximus, ſi antè Religionis ingreſſum, illius intuitu,& ſic de Monachatu mentionem faciendo teſtamentum condiderit, quia ſi Monachiſmi non meminerit teſtator, per Religionis ingreſſum, ſeù Profeſſionem demùm factam,ac poſthumi agnatione teſtamentum rumperetur, vt per *Doctores* omnes in *authent.ſi qua mulier,C.de ſacroſ. eccleſ.*& per *Vaſq. controuerſ. illuſtr. lib 3.c.102.num.2.*qui remittit ſe ad *Couar. de teſtam.c.2.num.4.*& ſic his ſtantibus non eſſet de alio diſputandum,cùm vendicaret ſibi locum allegata *D.de Franch. deciſ.* 40. & quę de Monachi Profeſſi bonis diximus, vt nimirùm in omnibus Monaſterium ſuccedat,pęnitùs Profeſſi agnatis excluſis.

SVMMARIVM.

1 *Occiſor occiſi ſucceſſione priuatur.*
2 *Filius an patris ſucceſſione priuetur ex eo,quòd nouercam occidit.*
3 *Vxor eſt pars corporis viri.*
4 *Frater an priuetur fratris ſucceſſione ex eo,quòd illius filium iuſtè occidit.*
5 Text. in l.his conſequentèr.§.1.ff.famil.erciſc.*declaratur.*
6 *Vaſallus dominū occidens,feudo priuatur,quod limita ibidem.*
7 *Indignus quis efficitur non ſolùm à ſucceſſione eius, quem occidit, ſed etiam hæredis,cum declarationibus, vt num.8.9.& 10.*
9 *Maritus vxorem in adulterio repertam occidēs dote priuatur.*

AR-

ARGVMENTVM.

Agitur, an filius occidens nouercam, patris ſucceſſione priuetur,& quid in fratre,an fratris ſucceſſione priuetur, ex eo,quòd illius filium iuſtè occidit, & de alijs, ad ornatũ *text.in l.his conſequentèr*, §. 1. *ff. famil. erciſcund.*

CAP. CLI.

1 Occiſor, certum eſt, quòd occiſi ſucceſsione priuatur, *l.Lucius,ff.de iur. fiſc.*vbi *gloſ. l. ſororem*, *C.de his,quibus vt indign.* cum aliis relatis per *Peregr.de iur.fiſc.lib.2.tit.3. in princip.*& *Alfar.de offic.fiſcal gloſ.34.§.7. nu.159.* ſed an Fiſco,vel potiùs proximiori agnato deferatur ſucceſſio,plenè agit *Annaus Robert.rer.iudicat.lib.3.cap.7.* vbi pro agnato proximiore deciſum refert.

2 Sed ſemel interrogatus extiti, an filius eſſet patris ſui ſucceſsione priuandus, ex quo illius coniugem, ipſiuſq; occiſoris nouercam per priùs occidiſſet? & affirmatiuè reſpondi,per *text.*particularem in *l.his conſequentèr*,§.1.*ff famil.erciſcund.*vbi iuxtà cõmunem intellectum probatur, quem non ſolùm effici Titii hæreditate indignum,ex quo illum occidit,ſed etiam ſi vxorem, vel eiuſdem filium occidiſſet,quod etiam probauit *Bald.*in *l.hæreditas,nu.8. C.de his,quib. vt indign.*aſſerens,*tex.*illum notabilem eſſe, idemq; firmauit *Guglielm de Benedict. in repetition.cap.Raynutius, in verb.mortuo itaquè teſtatore,il primo, num.39.* vbi rationem aſ-
3 ſignat, quia vxor eſt pars corporis viri, & vna caro cum ipſo, iuxtà illud *Geneſis 2. & erunt duo in carne vna*, & ſic cenſebitur,ac ſi illum,cui ſuccedere vult,occidiſſet,hoc idẽ ſcripſit *Peregr.loco cit.num.12.* & *Alfar.vbi ſuprà, verſ.quia & vxorem defuncti*, aliiq; citrà controuerſiam.

4 Contrarium tamèn in facti contingentia dicebam in ſucceſsione cuiuſdam fratris, vt nimirùm potuiſſet frater fratri ab inteſtato defuncto ſuccedere, non obſtante quòd per priùs illius filium, ipſiuſq; occiſoris nepotem necaſſet,conſtabat enim, iure licito, ac lege permittête id peregiſſe, pro defenſione.ſ.propriæ perſonæ,cùm nepos ille occiſus patruum occiſorem, vt eũ occideret, nulla iuſta ſubſiſtente cauſa aggreſſus erat,occiſuſq; remanſit,Deo forſan
5 id permittente,nec obſtare dicebam *tex.in d.l.his conſequentèr*,§.1. & quæ in caſu præcedenti diximus, quia illa vera ſunt,& de plano procedunt, vbi iniuſtè occiſor defunctum conſanguineum occidit, ſecùs verò ſi iuſtè, prout in indiuiduo ponit exemplum *Guglielm.de Benedict. loco* cit.*num.*40. in eo, qui pro vitæ defenſione alium occidit, vel quia cum vxore in adulterio reperit, citans ad id *Bart.Alex.* & *DD.* in *l.ſi ab hoſtibus,§.fin.ff.ſolut.matrimon.*ſubdens,pro
6 huius concluſionis corroboratione, quòd licèt vaſallus ſub pœna priuationis feudi dominum,quem habet,vel olim habuit offendere non poſsit, non tamèn punitur, ſi ab illo aggreſſus, ipſum offenderit, ſecundùm *gloſ.in c.1.in tit.hic finit lex*,cum aliis per *Guglielm.* relatis.

7 Vltimò in hac materia ſciendum eſt, quòd licèt quis efficiatur indignus,non ſolùm illius ſucceſsione, quem occidit, ſed etiam eiuſdem hæredis,in bonis tamen ab
8 occiſo obuentis, ſecus in propriis, ità vt caſu eueniente,bonorum ſeparatio facienda ſit, vt Fiſcus capiat bona illius interfecti,occiſor autem bona hæredis,vt per *Bar.* in *d.l.Lucius, ff.de iur.fiſc. Iaſ.in l. ſororem*, *C.de his,quib vt indign.* alioſquè relatos per *Peregr.loco* ſuprà cit.*num.*4. id tamèn non
9 procedet in marito,qui vxorem in adulterio repertam occidit, is enim etſi propter mortem,quam in coniugem intulit dotem amittat, quam propter adulterium lucratus erat, vt ratione, & authoritate contrà *Bart.* & Sectatores oſtendimus *lib.1.c 164.* per totum, ſi per vxoris mortem filii com-
10 munis matrimonii ſucceſſerunt, illis demùm defunctis, ſiuè eorum quolibet ſuccedet pater,etiam in dote,quam ab occiſa matre habuerunt, iura enim, quæ primam concluſionem probant, procedunt, quando iuſtè, & ſine cauſa quis alium interfeciſſet,ſecùs verò ſi cum cauſa,vt in hoc caſu, in quo licèt priuetur vir à ſucceſsione occiſæ coniugis,non tamèn ipſius hæredũ, vt notabilitèr ſcripſit *Anton.Gomez.in commẽt.ad l.Taur.83.n.64.* quem omninò vide.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Caſus proponitur, & reſoluitur, num. 2.*
3 *Donatio perfecta non recipit diem, neq; conditionem.*
4 *Donatio, quæ à Principe fit, omnis diminutionis extranea eſſe debet.*
5 *Regula ceſſante cauſa, &c. declaratur, & n. 6.*
7 *Feudum, quod ab vno aufertur, & alteri conceditur, ſi denuò iterùm primo concedatur, an dicatur in illius perſona antiquum, vel potiùs nouum.*
8 *Renunciatio iuris ſui in dubio non præſumitur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, nùm annua præſtatio Titio aſſignata in excambiũ officij, quod tenebat à Rege, ceſſet, ſi in temporis progreſſu officium illud denuò eidem conceſſum fuerit, nulla tamen de annua præſtasione priùs aſſignata mentione facta, vbi deciſio Reg. Camer.

CAP. CLII.

1 OFficium Regis munificentia, vel pecunia à Titio acquiſitũ, quod demùm eiuſdem Regis motu proprio amiſit, verùm in excambium certo quid annuo aſſignato, aliàs dubitari contigit, ſi in temporis progreſſu officium illud eidem Titio denuò conceſſum fuerit, nùm ceſſet cõceſſio illa annuæ præſtationis, ità vt per hanc nouam officij conceſſionem, ſublata cenſeatur illa ſecunda annuæ penſionis?

Et pro dubio videtur affirmatiuè reſpõdendum, conſtat enim, conceſſionem annuæ præſtationis, ex cauſa, quia fuit officiũ ſublatum, factam fuiſſe, ergò cauſa illa ceſſante, quia demùm ſequuta fuit officij conceſſio, debet ceſſare alia gratiæ conceſſionis annuæ præſtationis, argumento *l. adigere, §. quàmuis, ff. de iurepatron.*

2 Contrarium tamèn in facti contingentia per Regiam Cameram de anno 1574. deciſum fuiſſe inueni in quibuſdam antiquis manuſcriptis D. Præſidẽtis, & Locumtenentis de Sanctacruce, quæ pœnes me conſeruantur, in cauſa vertente inter Donnam Mariam de Rongeualles vti matrem, & tutricem filiorum, & hęredum quondam Secretarij Antonij de Puente, & Regium Fiſcum, ſuper præſtatione annuorum ducatorum ducentorum, vita durante dicto Antonio conceſſorum, ex cauſa, quia fuerat ei ſublatum officium Perceptoris ſignificatoriarum tempore Regiæ Viſitationis factæ de ordine Cæſareæ Maieſtatis Caroli V. nàm cùm deindè ob nouam officii cõceſſionem non fuiſſet dictæ annuæ præſtationis facta ſolutio vſq; ad mortem dicti Antonii, actricis intentio in petendo integralem ſolutionem, quæ eius viro fieri debebat, fundabatur ex regula *text. in l. perfecta donatio, C. de donation. quæ ſub mod.* vbi
3 donatio perfecta non recipit diem, nequè conditionem, quarè non poteſt ex poſt facto reuocari, nec diminui, maximè donatio à Principe facta, proprium enim eſt Imperialis Maieſtatis conceſſa non auferre,
4 vt in *authent. de refere.* in *princ.* quia Principum donationes omnis diminutionis extraneæ eſſe debent, vt in *§. illud, authent. quæ de dignit.* ac proindè exclamabat *Andr.* contrà Curiam Capuanam, quæ in omnibus conceſſionibus conditionem intelligere volebat, per quam cõceſſio irritatur, vel dominium acquiſitum reuocatur, vt latiſſime hæc omnia dixit in *c. 1. num. 24. in fine, & num. 25. in tit. de Capitan. qui Curiam vendidit, &c.* cùm igitur perfecta conceſſio ſimpliciter ad vitam Antonii facta apparebat, certum erat, quòd illius vita durante illos annuos conſequi debebat, & dùm non conſequutus fuit, ad eius hæredes tranſmiſit.

5 Nec obſtare, dictum fuit, quod de regula *ceſſante cauſa, &c* per Fiſcũ opponebatur, Primò, quia gratia illa annuæ præſtationis non habet hanc conditionem expreſſam, vt habito officio extinguatur. Secundò,
6 quòd regula illa non procedit, quando cauſa habuit effectum conſummatum, ex regula *text. in l. fin. ff. vndè liber.* per quem *text.* communitèr *Doctores* dixerunt, quòd quando eſt effectus conſummatus, ceſſante cauſa, non ceſſat gratia, ità *Bart. in l. 2. §. fin. ff de donation.* latè *Dec. conſ. 24.* ubi plura hunc caſum concernẽtia deduxit, quod maximè procedebat in caſu illo, de quo agebatur, cùm dici non poterat, cauſam ceſſaſſe propter acquiſitionem officii, ex

eo,

eo, quia nō fuit ſtatim Antonio reſtitutum, ſed alteri conceſſum, & demùm per alterius mortem ſibi nouitèr conceſſum, quo caſu noua dicebatur gratia, ex relatis per *Andr. in c. 1. de vaſal. decrep. ætat.* ubi uoluit,
7 quòd quando feudum eſt ſublatum, et alteri conceſſum, licèt demùm primo concedatur, dicitur feudum nouum, et non antiquum, quia habuit ex noua gratia, quæ naſcitur ex alio fonte, quàm prima, ſi enim ex noua cauſa officii conceſſio facta fuit, non autem ex cauſa antiqua, nec in vim reſtitutionis, non poterat tractari de regula, *cauſa ceſſante, &c.*

Nec aliquid fuit dictum obſtare aliud, quod pro Fiſco opponebatur, nimirùm de
8 tempore, quo Antonius non exegit, cùm in dubio præſumendum non erat, ius ſuum reijciſſe, *l. cùm de indebito, ff. de probation.* maximè quia ſciebat, illud durare, & ſaluũ eſſe, *l. ſicut, §. non videtur, ff. quib. mod. pign. vel hypothec. ſoluit.* & tempus, quo tacuit, habile non fuit ad gratiam iàm quæſitã amittendam, *l. falſo, C. de diuerſ. reſcript. cap. accedentibus, de priuileg.* recipiẽdo enim nouam officij gratiam, non videbatur aliæ de annuis ducatis ducentum renunciare, non enim ſunt gratiæ prædictæ incompatibiles, vt per *Canoniſtas,* ſignantèr *Panorm. in cap. cùm acceſſiſſent, de Conſtit.* & *Ant. de Butr. in d. cap. accedentibus,* ex quibus omnibus, vt dixi, ad fauorem dictorum hæredum deciſum inueni.

SVMMARIVM.

1 *Ordinari quis poteſt ab vno ex tribus Epiſcopis, de quibus in* cap. cùm nullus, de temp. ordin. in 6.

2 *Ordinari nùm quis poſſit ab illo Epiſcopo, in cuius Diœceſi beneficium habet, ſed exigui reditus, & nu. 3. & 5. & quid ſi tenuiſſimum eſſet, num. 7.*

4 *Titulus pro ſacris ordinibus ſuſcipiendis debet eſſe ſufficiens ad vitam ſubſtentandam.*

6 Tex. in cap. cùm nullus, de tempor. ordinat. in 6. *beneficium cuius qualitatis eſſe debeat, non explicat.*

8 *Beneficium tenuiſſimũ quod dicitur, remiſſiuè.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an quis ſacris initiari poſſit ordinibus ab illo Epiſcopo, in cuius Diœceſi beneficium habet, ſed exigui valoris, & de aliis, ad ornatũ *tex. in cap. cùm nullus, de tempor. ordinat. in 6.*

CAP. CLIIII.

1 ORdinari cùm quis poſſit, non modò ab Epiſcopo originis, & domicilii, verùm etiam & beneficij, & iſtorum vnuſquiſquè proprius ordinandi dicatur Antiſtes, vulgato *tex. in cap. cùm nullus, de tempor. ordi-*
2 *nat. in 6.* dubitarunt *Doctores*, an id procederet, vbi quis in aliena Diœceſi beneficiũ haberet, ſed exigui reditus, ità vt ab illius loci Ordinario ad cęteros ordines promoueri poſſit?

Dominus *Ricc.* ex recentioribus excitat quæſtionem hanc in *1. par. prax. Eccleſ. reſol. 260.* per totam, & tandèm pro negatiua opinionē concludit; ſed quòd vt præcitata diſpoſitio in *cap. cùm nullus* locum habeat, requiratur, vt ad victum cohoneſtum ſit ſufficiens beneficium, non autem tenui valoris, idquè attenta diſpoſitione *Sac. Trid. Concilij ſeſſ. 21 cap. 2. de reformat.* & authoritate *Vgol. de poteſt. Epiſc. cap. 26. §. 3. ad finē, verſ. poſtremò excipitur, Quaran. in ſumm. Bullar. in verb. ordo, verſ. circa ſecundum,* & *Piaſec. in prax. Epiſcop. par. 1. cap. 1. num. 10. verſ. ratione beneficij.*

3 Contrariam verò ſententiam, nimirùm, quòd ſufficiat qualecunquè beneficium, vt quis beneficiatus ab Epiſcopo illius loci, vbi ſitum eſt, ordinari poſſit, inuenio tenuiſſe *Henriquez* ab eodem *Ricc.* citatum in *ſumm. lib. 10. cap. 22. § 1. Maceraten. variar. reſol lib. 2. reſol. vlt. caſu 28. Garz. tract. de benef. par. 2. cap. 4. num 8. verſ. ſecundò ampliatur,* & *Epiſcop. Campanil.* in ſuo *diuerſ. iur. canon. rubr. 9. cap. 8. à num. 11.* vſquè ad 13. rationem aſſignant, cùm *text. in d. cap. cùm nullus,* valorem, & beneficij qualitatem nō explicet, ſed ſimplicitèr, & generatim loquitur, ac proindè regula ſubintrat, vt generalitèr intelligi debeat, *l. 1 §. generalitèr, ff. de legat. præſtand. l. de pretio, ff. de public. in rem action.* quam ſequendo ſententiam nō obſtant per *Ricc.* ponderata, nàm dùm ſe tueri vult diſpoſitione *Sac. Trid. Concilij* in *d. c. 2. ſeſſ. 21. de reform.* dico Ego, quòd pro huius quæſtionis reſolutione allegari *tex.*

ille

ille non meretur, non enim hic agimus de beneficio, quod quis habere debet, ad hoc vt valeat ſacris initiari ordinibus, quod cũ
4 pro titulo deſeruire debeat, ſufficiens requiritur ad ordinandi, vitam ſuſtentandam, ſed de illo tantùm beneficio, per quod ordinandus ſubditus ſit illius Antiſtitis, in cuius Dięceſi ſitum eſt, de quo proprie loquitur *tex. in d. cap. cùm nullus.* Etenim ſi de beneficio, de quo diſponit *Sacrum Trident. Concilium* loqueremur, in caſu noſtro nec etiam Epiſcopus originis, vel domicilij id exequi poſſet, cùm expreſsè ſancitum ſit, quem non poſſe ad ſacros promoueri ordines, niſi beneficium Eccleſiaſticũ habeat, vel patrimonium ad victum ſufficientiã, ac proindè, inquit *Campanil. loco* cit. *verſ. tex. autem Sacri Trid. Conc.* aliud eſſe, ſi quæramus, nùm beneficium ſufficiat pro titulo, & aliud ſi ſufficiat, vt tanquàm ſubditus ratione beneficij promoueatur; ſupponi-
5 mus enim nos, dùm de tenui valoris beneficio loquimur, vt ab Epiſcopo, vbi ſitum eſt, poſſit clericus promoueri, vel ad reliquos minores ordines, quos adhùc conſecutus non eſt, vel ſi ſacris vult initiari, vt requiſita *Sac. Trid. Concilij* habeat; nimirũ, vel quòd alibi pingue habeat beneficium, vel ſufficiens patrimonium, in tãtũ, quòd quæſtio noſtra in eo tantùm reſidet, ſi ſubditus quis dicatur (ad effectum, vt promoueri poſſit) illius Epiſcopi, in cuius Dięceſi tenue habeat beneficium, & cùm, vt ſuprà
6 indicauimus, *tex in d. cap. cùm nullus,* non diſtinguat de beneficij qualitate; ſed ſimpliciter loquatur, & diſponat, vt ab vno ex tribus Epiſcopis, nimirùm originis, domicilij, & beneficij ordinari poſſit, meritò dicendum eſt, ſat eſſe, licet tenue ſit beneficium, & *Doctores,* pręſertim *Vgolin.* per *Ricc.* relati loquũtur de beneficio reſpectu tituli, quibus nos non aduerſamur, cùm bene locuti ſint, ſubdit tamen *Cãpanil.* eodẽ citato *loco, verſ. cùm verò beneficiũ,* & in terminis caſus noſtri fatetur, aliud eſſe, vbi tenuiſ-
7 ſimum eſſet beneficium, idq; ratione præſumptæ fraudis, ex ſententia Sacræ Cõgregationis *ibidem* relata, *ibiq;* quale dicatur
8 tenuiſſimum beneficium explicat, vide eũ, quia doctè pro more loquitur.

SVMMARIVM.

1 *Ordinari quis non poteſt abſquè titulo ad ſacros ordines.*

2 *Titulus pro ordinibus ſuſcipiendis qualis eſſe debeat.*

3 *Magiſter grammaticæ an ordinari poſſit ad titulum ſuæ profeſſionis, & n. 4. & 9.*

5 *Doctor clericus an poſſit cum titulo doctoratus ſacris inſigniri ordinibus.*

6 *Deciſio Sacræ Congregationis pro quæſiti reſolutione affertur.*

7 Gratian. diſceptat. forenſ. tom. 1. cap. 57. num. 30 *reijcitur.*

8 *Epiſcopus tenetur prouidere ordinato de beneficio, dùm eo caret, licèt artificium, ex quo viuere ille poſſit, habeat.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſatisfactũ dici poſſit *Tridentinæ Sanctioni* mandanti, quem non poſſe abſq; titulo ad ſacros ordines promoueri, vbi quis profeſſionis titulum haberet, vt quia eſſet Iuris peritus, vel Magiſter grammaticę, ex cuius exercitio commodè viuere poteſt.

CAP. CLIV.

1 ORdinari quem non poſſe ad ſacros ordines abſq; titulo, cùm non deceat eos, qui diuino miniſterio adſcripti ſunt, cum ordinis dedecore mendicare, diſpoſuit *Sacrum Trid. Conc. ſeſſ. 21. cap. 2. de reform.* veteri inhærendo ſanctioni in *can. diaconi ſunt 93. diſt.* cum alijs relatis per *Garz. tract. de beneſic. par. 2. cap. 5. num. 1.* vbi *num. ſeq.* id tantùm cùm quis ad maiores ordines promoueri cupit procedere aduertit, ſecus autem ad minores, licèt contrarium de iure antiquo conſtitutum fuiſſet, vt in *can. neminem,* vbi *gloſ. 70 diſt.*

2 Verùm cùm hic titulus Eccleſiaſtici beneficij eſſe debeat, vel ſaltem ſufficientis patrimonij, memini ſemel, quendam clericum grammaticæ Magiſtrum à me ſcire
3 voluiſſe, an ad ſacros ordines promoueri potuiſſet, dùm in ſua Patria publicè grammaticam docebat, ex cuius exercitio à Communitate centum ſingulis annis pro ſalario conſequebatur, ità vt cum hoc titulo citatæ *Tridentinæ Sanctioni* ſatisfactũ cenſeretur?

4 Et

4 Et affirmatiuè reſpondendum videbatur ex dictis per *Rodriq.* in ſua *ſumm. par. 2. cap. 15. de ordin. num.* 15. & per *Gonzal. ad regul. 8. Cancell. de alternat. gloſ. 4. nu.* 36. quos refert, & ſequitur *Gratian. diſcept. forenſ. to. 1. cap. 57. n.* 30. & per alios, quos citat *Garz. loco* iam dicto, *num.* 139. qui omnes putarunt, non obſtante relatæ *Sacri Trid. Con-*
5 *cilij ſanctione*, poſſe clericum Doctorem, quamuis pauperem, & beneficio carētem ſacris initiari, ea ratione, quia veriſimile eſt, poſſe illum ob doctrinam commodè ſubſtentari, cùm leges non permittāt, illarum profeſſores in ægeſtate viuere, nequè in anſietate mori, *§. fin. in fine, auth. de hæred. & falcid.* ergò idem in caſu propoſito dicendum, dùm in actu apparebat, clericū illum non modò ab ægeſtate alienum, ſed cum magna commoditate viuere.

6 Sed contrarium in puncto inueni, *Sacrā* præfati *Concilij Congregationem* determinaſſe ſuper dicto *cap. 2.* per hæc verba. *Quid ſi tantùm habeat, quod ex induſtria, vel honeſto labore lucratur, putà quòd ſit Muſicus, Magiſter grammaticæ, Pictor, vel alterius licitæ profeſſionis, idquè ſit ſufficiens ad ſubſtentationem vitæ, an poſſit promoueri. De induſtria, vel honeſto labore item cenſuit non poſſe.* Qua declaratione, ſeù deciſione ſic ſtante, modo ali-
7 quo recipiendam eſſe cenſeo *Gratian.* & aliorum ſuprà relatorum ſententiam, etiā in caſu, de quo loquuntur, prout illam in indiuiduo reijciendam eſſe putauit *Epiſcopus Campanil.* in ſuo *diuerſ. rubr.* 8. *cap. 4. nu. 6. verſ. Epiſcopo inſupèr*, vbi in puncto citat *Imol. in cap. tuis quæſtionibus, nu. 12. verſ. immò*
8 *plus, de præbend.* in ſpecie decidentem, teneri Epiſcopum prouidere ordinato carēti titulo, & habenti artificium, ex cuius exercitio poſſit ſibi quærere victum, idemq; firmauit *Bertrand.* eiuſdem *Imol.* authoritate in *conſ.* 55. poſt *num.* 5. *vol.* 2. & nouiſſimè *Emmanuel Sà* in ſuis *Aphoriſ.* in *verb. ordo, num.* 27. ab eodem *Campanil.* relati, & *Barboſ. de poteſt. Epiſc. par. 2. alleg. 19. nu.* 27. hæc concluſio nitidiſſimo fulcitur fundamēto, cùm in hoc finalis mens, & intentio *Sacræ Tridentinæ ſanctionis*, ſi benè illius verba perpendamus, fuerit, vt titulus, ſuper quo quis ordinari petit, certus ſit, nimirùm vt vel habeat beneficium, vel quid annuum proprium, quod ad vitam ſubſtentandam ſat ſit, licèt alicui miniſterio, ſiuè exercitio non vacet; non nè forſan euenire poſſet, vt
9 hic talis, qui ex induſtria viuit, in malam incideret valetudinem, ità vt elaborare nō eſſet ei permiſſum, & ſic in eo ſtatu mendicare eſſet coactus, vbi caſu hoc eueniente *Sacro Concilio* ſatisfactum diceremus, quot enim Iuriſperitos ſcimus, & non vulgaris doctrinæ, maximè in hac Ciuitate ità negotijs derelictos, vt pro vitæ ſubſtentatione eleemoſynalitèr quærunt ſibi victum, ſi hoc igitur verum eſt, ratio ex aduerſo ponderata tuta non eſt, ac proindè opinio illa fundamento caret, ſicquè eam ſequi non debemus.

SVMMARIVM.

1 *Ordinari quis non poteſt, niſi à proprio Epiſcopo.*
2 *Pœna quæ imponitur ordinato ab Epiſcopo non ſuo.*
3 *Clericus loci exempti debet ordinari ab Epiſcopo Diœceſis, intrà cuius fines locus ille ſitus eſt, & ſi ſecus, contrahit ſuſpenſionem, ſed à quo uenit abſoluendus, n. 4. & 5.*
6 *Litera commendatitia pro ordinibus ſuſcipiendis à quo Epiſcopo impetrari debēt, vbi deciſio Sacræ Congregationis, nu. 7.*
8 *Ordinatus ſi quis fuerit à non ſuo Epiſcopo an fori priuilegio gaudeat.*
9 *Clericus excommunicatus an gaudeat priuilegio fori.*

ARGVMENTVM.

Agitur, à quo ſit abſoluendus clericus loci exempti, qui in ſuſpenſionem incurrit, ex eo, quia ordines ſuſcepit ab alio Epiſcopo, quàm illius Diœceſis, intrà cuius fines locus ille exemptus ſitus eſt. Clericus ſuſpenſus, interdictus, vel excommunicatus an fori priuilegio gaudeat, & de alijs, ad ornatum *tex. in cap. cùm nullus, de temporibus ordinat. in 6. et* Concil. *Trid. ſeſſ. 23. cap. 10. de reformat.*

CAP.

CAP. CLV.

1 ORdinari, certum eſt, quẽ non poſſe, niſi à proprio Epiſcopo, de quo in *cap. cum nullus, de tempor. ordinat. in 6.* adeò quòd ſi ab alio, quàm ſuo promoueri quis pateretur,
2 ſuſceptorum ordinum exequutione, quãdiù proprio Ordinario videbitur, ſuſpẽſus cenſebitur, ſic diſpoſuit *Sacrum Trid. Concil. ſeſſ.* 23. *cap.* 8. *de reformat.* & latè per *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi, part.* 2. *alleg.* 8. *num.* 13. cuius diſpoſitionem procedere indubium eſt, etiã ſi ordinatus nullius eſſet Diœceſis;
3 ſtatutum eſt enim in eadem *ſeſſ. cap.* 10. clericorum loci exempti ordinationem ad eos pertinere Epiſcopos, intrà quorum Diœceſis fines locus ille exiſtit, ità vt non valeat Abbas, ſiuè alius Prælatus illius loci exempti ſubditis literas dimiſſorias, vt ab alijs ordinẽtur concedere, cùm eas impartiri ad Epiſcopos, de quibus ſuprà ſpectet, vbi illi ordinationes facere impediti eſsẽt.
4 Sed de illo in facti contingentia controuerſum ſcio, ſi quis loci exempti ordinandus, cum literis tantùm dimiſſorijs eius Abbatis, ab extero Epiſcopo promoueri voluit (quia certum eſt, hunc talem ex *Decreto Concilij* ſuſpenſum remanſiſſe) abſoluendi facultas ab incurſa ſuſpenſionę ad quem nàm pertineat?
5 Reſolutum fuit, ad Epiſcopum illius Diœceſis, intrà cuius fines locus exemptus exiſtit, idquè ex ſententia *Sacræ Congregationis* ſuper citato *cap.* 8. *ſeſſ.* 23. *de reform.* cuius verba ſunt hæc. *Abſoluere à ſuſpenſione eos, qui nullius Diœceſis exiſtentes, ſinè literis dimiſſorijs ordinati fuerunt, ſpectat ad Epiſcopum, ad quem ex Concilio pertinebat illis dimiſſorias concedere.*
6 Sed cùm hic talis ordinatus potuiſſet commendatitias obtinere àb vno ex tribus Epiſcopis, de quibus in *d. cap. cùm nullus*, cuius diſpoſitio quòad hoc per *Sacrum Trid. Concilium* correcta non eſt, nùm abſoluendi facultas, de qua dubitauimus, ad illos pertineat? & dicimus, quòd ſic, ex declaratione eiuſdem *Sacræ Cõgregationis* eodem cit. *loco*, cuius verba ſunt. *Proprius Epi-*
7 *ſcopus ad hoc vt poſſit dimiſſorias concedere, dicitur ille, in cuius Diœceſi ordinandus beneficium habet, & ità fuit iudicatum in vna Leodienſium, ſi rectè conſideretur.*
8 Vltimò eſt hìc aduertendum, quòd licèt verum ſit, vt in principio dicebamus, ordinatum à non ſuo Epiſcopo ſine licentia proprij ab ordinum ſuſceptorum exequutione cenſeri ſuſpenſum, illumq; ad beneficia impetranda inhabilem reddi, ſecus tamen dicendum erit quòad fori priuilegium, nàm non per hoc, quòd eſt ordinatus à non ſuo Epiſcopo clericus non dicitur, quia verè talis eſt, in illiuſq; anima fuit character impreſſus, & per conſequens delinquendo, ab Eccleſiaſtico venit cognoſcendus, ſi tamen requiſita *Conc. Trid.* haberet, *Carol. de Graſſ. de effect. clericat. effect.* 1. *num.* 634. & *ſeq. Ricc. reſol.* 150. *part.* 2. *prax. eccleſ.* & *reſolut.* 318. *part.* 3. & alij, quos refert, & ſequitur doctiſſimus *Barboſ. loco cit. nu.* 18.
9 ſubdens, clericum quantumuis ſuſpenſum, interdictum, & excommunicatum fori priuilegium non amittere, vt coràm Iudice ſeculari conueniri poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Pactum initum inter patrem ſpõſæ, & ſponſum antè confectionem capitulorum matrimonialium, vt quàmuis mille promittantur, non niſi octincentum ſoluenda ſint, nùm mulieri de hoc inſcia praiudicet, & num.* 3. 4. 5. 6. 7. *&* 9. *& quid ſi eadem die ſtipulantur capitula, & ſeparatè ſit pactum, num.* 10.

2 *Pacta omnia antè matrimonium facta valent quòad dotis diminutionem, ſecus poſt contractum, & num.* 8.

ARGVMENTVM.

Agitur, an pactũ inter ſponſum, & futurum ſocerum ſecretò celebratum, vt quamuis mille pro dote in capitulis matrimonialibus promittantur, non niſi octincentum effectiuè ſint ſoluenda, validum nè, firmumq; ſit cenſendum in præiudicium mulieris de hoc tractatu pęnitùs ignaræ.

C A P. CLVI.

1 Pactum in albarano, & ſic priuatè factum à ſpōſo cū patre,vel fratre ſponſæ mulieris,ea inſcia antè capitulorum confectionē, vt quàmuis mille pro dote in tabulis dotalibus conſtituenda ſint, tamē re vera, non niſi octincentum promiſſa intelligantur, tantaq; quantitas ſuo tempore exigēda,& non integra mille, prout quotidiè ad pompam, inter Nobiles maximè in hac Vrbe Regia Neapolitana practicatur, dubitatur, nùm ſequutis nuptijs in mulieris præiudicium validum, & firmum ſit cenſendum, ità vt in caſu diſſolutionis matrimonii,non niſi octincentum verè numerata à viri hæredibus petere poſſit, & ad illā ratam antephatum?

2 Reſpondeo,*Doctores* in hoc diſtinguere, & pro regula firmare, quòd omnia pacta antè matrimonium facta, permiſſa ſint, pacta verò conuenta poſt matrimonium inualida cenſeantur, ità notabilitèr antè omnes *Innocent.* in *cap.donatio,nu.1.in fine, de donatio.inter vir.& vxor.* ibi, *antè nuptias autem poteſt eſſe diſparitas, & in quantitate dotis, & donationis, & in pactis ſuper lucris, poſt nuptias verò hoc non licet,&c.* hanc notabilem doctrinam refert,& ſequitur *Ang. in l.ex morte,* antè *num.*1. C.*de pact.conuent. ſuper dot.* vbi dicit, perpetuò menti tenendam,*Io.de Amic.in conſ.*5.*num.*17.allegans *Salyc.* & ſubdens, quòd *Doctores* magis cōmunitèr ſequuntur, & ex recentioribus *Honded.conſ.*48.*num.*29.*lib.*1. vndè cùm in
3 caſu propoſito Albaranum capitulorum matrimonialium ſtipulationem præceſſerit,indubitatum eſt,pactum verè quantitatis dotis in Albarano contentum obſeruādum eſſe, non autem quantitatem ſimulatè in capitulis expreſſam, hanc eandem ſententiam firmauit *Aluar. Valaſc. deciſ.*5. *lib.*1. *conſult.num.*21. *verſ.quintus caſus,* vbi dicit, quòd quando quis ſimulatè dotem recepiſſe honoris cauſa confitetur, vel vt ſatisfaciat patri ſuo, vel conſanguineis, quibus contradicentibus vxorem ducere vult, cùm tamèn nulla dos ſit, vel multò minor, addit, quando talis ſimulatio probatur, non eſt dubium, huiuſmodi confeſſionem nullam eſſe,rationem aſſignat,quia deficit conſenſus,& ſic ſubſtantia, & eſſentia contractus,quę ſimulatio probatur etiā ex coniecturis,allegat *Afflict.in cap.*1.*q.*11. *de feud.dat.in vicem leg.commiſſ.*

Faciunt etiam pro hac opinione *text.*
4 optimi in *l.*1.*C.de dot.caut.& non numer.* & in *l.ſi poſt hac* 9. in *princ. verſ.dos etiam,C.de bon.proſcript.* ibi. *Dos etiam,non quæ aliquotiès inanitèr dotalium inſtrumentorum tenore conſcribitur,quàm ſe corporalitèr tradidiſſe docuerit repræſentetur,&c.* ecce quòd etiam antiquitùs aliquando dos inanitèr capitulis conſtituebatur, quæ non erat vera quantitas dotis promiſſæ, prout hodiè multotiès fieri ſolet,id,quod animaduertit *Annæ.Robert.rer.iudicat.lib.*1.*cap.*2.*fol.*6.*à ter.* in *fine,* ibi, *nàm & olim non ignotas fuiſſe huiuſmodi inanes dotis repromiſſiones indicant Imperatores in d.l.*9.*C.de bon.proſcript.&c.* hoc idem deciſum refert *Ant.Faber diffinit.*11. *C.de*
5 *pact.conuent. ſuper dot. ibi* enim cùm ſponſæ pater,ſponſi genitori dotem mille ducatorum promiſiſſet, & ſoluiſſet, ad quam ratā fuerat augmentum, ſiuè antephatum promiſſum, pacto antè matrimonium contractum ſecretò adiecto inter patrem ſponſæ dotantem, & ſponſum, vt quàmuis mille enumerarentur, teneretur tamèn poſteà reddere tercentum, prout fuit deindè factum exequutum, & adimpletum, mortuo viro petiebat à ſocero mulier dotem integram ducatorum mille ſolutorum, vnà cū antephato,quod iuxtà conſuetudinem habito reſpectu ad mille erat quincentum, excipiebat pater mortui viri de his factus certior de poſteà tractatis,& geſtis, eo inſcio,inter eius filium,et ſocerum,quare dubitatum extitit,quid iuris? Et contra mu-
6 lierem reſolutum fuit, ex quo in tractatu non tantùm præſentem,ſed et conſentientem eam fuiſſe conſtabat, ac proindè plus valere debuiſſe, quod re vera geſtum, quā quod ſimulatè conceptum erat,et licèt annuat *Faber,* ſecus eſſe, ſi mulier inſcia fuiſſet,id tamèn neq; iure,ratione,aut *Doctorū* authoritate probat, cùm tantùm aſſerat, non debere filiæ nocere, quòd gener cum ſocero de minori dote tranſegit, hoc enim vltrà quòd eſt contra magis communem omnium ſententiam,aduerſatur ipſiuſmet dicto, nàm dùm loquebatur,data mulieris ſcientia,firmauit,plus valere debere,quod
7 re vera tractatum eſt,quàm quod ſimulatè conceptum,dico Ego,ſi quod verè geſtum eſt,attendere debemus,quid importat mulieris ſcientia,vel ignorantia?certè nihil,ac proindè ſiue mulier de tractatu ſit inſcia, ſiuè particeps,dùm tamèn celebratus ſit ille,antequàm ad capitulorum matrimonia-

lium confectionem deuentum ſit, ſemper dicendum eſt, attendendam eſſe veram dotis numerationem, et ad eandem ratam
8 antephati conſtitutionem, ſecus autem ſi poſt, per rationem ſuprà in *principio* allegatam, nimirùm quia non licet poſt dotem conſtitutam, et promiſſam ſuper illius diminutione pacta apponere, ad *text.* in *authent. ſed quamuis, C. de rei vxor. action.* et dicta per nos *c. 92. lib. 1.* quibus non aduerſatur id, quod per Senatum Dolanũ deciſum refert *Griuell. deciſ.* 48. per totam, valere, in-
9 quam, Albaranum, in quo dos fuit diminuta poſt celebratas nuptias factum, in illo enim caſu acceſſerat conſenſus vxoris, et dos in capitulis conſtituta inofficioſa erat, et immenſa, quarè ex iſtis, quæ in facto erant, motus fuit Senatus pro validitate pacti determinare, etſi initi poſt capitulorum ſtipulationem.
10 Sed quid dices, ſi iſti duo actus, nempè pactum dotis diminutionis, et capitulorũ ſtipulatio eodem die, eodemq; momento, ſeparatè tamen confecti eſſent? dic, quòd mulieri opitulari non poſſent, quia duo iſti actus correſpectiui ſunt, & ex voluntatis indiuiduo vnus ſine altero non poſſet valere, nam Partes alitèr non contraxiſſent, vt ſatis elegantèr declarat *Camer.* in *repetition. l. imperialem, fol. 58. lit. T. & V. de probib. feud. alienat. per Feder. Thom. de Marinis de feud. quaſt. 16. num. 2. & 6. Reg. de Ponte conſ.* 21. *num.* 36. cum *ſeq. lib.* 1. vbi dicit, quòdità paſſim deciſum vidimus, *Rot. Rom. in nouiſſ. recollect. per Farinac. par. 2. tom. 2. deciſ. 272. num. 2. 4. & 6.* vbi plenè tractat articulum, & allegat *Lanar. conſ. 96. num. 7. & 8. Surd. deciſ. 155. nu. 5.* et *ſeq.* et *Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 12. num. 87. & lib. 6. præſump.* 12. per totam.

SVMMARIVM.

1 *Pactum adiectum in venditione prædij, vt ſi in futurum vendentis conſanguineus vellet pro ſe illud emere, quòd teneatur emptor relaxare, an perpetuum, vel temporale ſit cenſendum, & num.* 5.
2 *Pactum de retrouendendo per quantum tempus præſcribitur.*
3 *Ius offerendi, quod competit poſterioribus creditoribus per quantum tempus præſcribitur.*
4 *Redimendi ius, quod habet debitor aduerſus pignoratitium creditorem quanto durat tempore.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an perpetuum, vel potiùs temporale cenſendum ſit pactũ illud, quod in prædij venditione apponi voluit venditor, vt ſi in futurum ipſius affinis, vel cõſanguineus prædium illud pro ſe vellet, quòd teneatur emptor illi relaxare:

CAP. CLVII.

1 Pactum in contractu venditionis alicuius prædij à venditore adiectum, vt ſi in præſentiarum, vel in futurũ affinis aliquis, vel conſanguineus ipſius vendentis pro ſe redimere prędium illud vellet, quòd teneatur emptor illi relaxare, dubitatur, an perpetuum, vel temporale ſit conſiderandum?

Hæc quæſtio ſemel mihi in facto euenit, & priuſquàm *Doctorem* particularem eam decidentem inueniſſem, dicebam, triginta annorum ſpatio tale pactum expirare, ad inſtar perſonalis actionis, iuxtà uulgata in *l. ſicut*, & in *l. omnes, C. de præſcript. triginta,*
2 *vel quadraginta annorum*, prout magis communitèr, eodem tempore pactum de retrouendendo præſcribi, uoluerint *Doctores*, ut uidere eſt pęnès *Boer. deciſ.* 182. & 351. *n.* 6. *Polydor. Rip. obſeruat.* 162. & nouiſſimè per *Ant. Fabr. diffinit.* 3. & 4. citato *tit. C. de præſcript. 30. vel 40. annor.* ubi ſic per Sabaudiæ Senatum deciſum refert, licèt centum annorum tempus requiri uoluerit Cameræ Imperialis, ut per *Minſyng. ſing. obſer. cent.* 1. *obſeruat.* 16. quod etiam poſt alios tenuit *Gomez. variar. reſol. in tit. de emption. & vend. num.* 28. placet tamèn prima opinio, quæ forsàn limitari poſſet, & ſecundam procedere, quando in pacto eſſet adiecta clauſula illa, *totiès, quotiès*, nulla data temporis præſcriptione.
3 Hoc eodem tempore annorum triginta præſcribi ius offerendi, quod competit poſterioribus creditoribus, contrà priores ad proprium pignus conſeruandum, uoluit

Vinc.de Franch.deciſ.69.num.12.& *Ant.Fab.*
4 *diffin.7.cit.tit.* ubi alitèr dicit circà ius offerendi, & redimendi facultatem, quæ competit debitori aduerſus pignoratitium creditorem, ut nimirùm poſt centum annorum ſpatium ualeat prædium pignori datum redimere, et latè hoc idem probat *Cacher.deciſ.*115. per totam.

5 In ſerie tamèn propoſita alitèr uoluit *Franc.Stephan.deciſ.*13. nempè, ut tale pactum nulla certi temporis præfinitione uallatum ex contrahentium ſententia, non niſi ad municipalem legem referri, ità ut ſi affinis poſt decem, uel uiginti, aut triginta annos comparere uellet, non audietur, ſi lex municipalis dictat, ut intrà menſem, uel annum locus ſit retractui, ſecus uerò ſi lege municipali, moribus, aut conſuetudine nulla eſt ad retrahẽdum præfinita dies, tunc enim actio, quæ ex tali pacto datur, non niſi triginta annis, ut reliquæ perſonales actiones præſcribi poteſt, iuxtà *text.in d.l.ſicut*, et ità conſului, in materia tamen præſcriptionis iuris congrui uide *Sempron. Aſciam* in *determinat.* 179. per totam, ubi doctè ſcripſit.

SVMMARIVM.

1 *Pactum initum inter coniuges de perpetuo incolatu in certo loco habendo validum eſt, et num.2.6.& 7. & quid in foro animæ, nu.3. limitatur nu.5.8.9.10.11.& 12.*

4 Tex. in l. Titio centum, §. Titio centum, il 2.ff. de conditio. & demonſtrat. *declaratur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an pactum inter coniuges in capitulis matrimonialibus celebratum de perpetuo incolatu in certo loco habendo de iure ſubſiſtat, vbi deciſ. S.C.& Rot. Rom.

CAP. CLVIII.

1 PActum inter coniuges in contractu matrimonij appoſitum de perpetuo incolatu in certo loco, ſub pœna, ſæpè cõtrouerti ſolet, nùm validũ, & licitũ ſit cẽſẽdũ. Reſpõdetur, pro parte negatiua tenuiſſe *Gomez.variar.reſol. tom.*2.*cap.*10.in *rubr.de indiuid. num.* 24.& illam affert rationem, primò, quia nemo tenetur ad facti promiſſionem præcisè, ſecundò, quia eſſet quædã ſpecies ſeruitutis, argumento *tex.in l.Titio centum, §.Titio centum, il 2.ff. de condit.& demonſtrat.* quæ à iure improbatur.

2 Contrariam verò ſententiam vti veriorem, vſquè receptam amplexati ſunt *Hoſtienſ. in ſumm. de coniug. ſeruor. §.& an conſenſus, in fine, Abb. Io. Andr. Anchar. Butr.* & communitèr omnes in *cap.* 1. *qui matrim. accuſ. poſſ.* quos ſecuti ſunt *Diaz de regul. vtriuſquè iur.regul.*800.& *Syluest. in ſumm.in verb. vxor, quæſt.* 8. & ſic concluſum refert Capell. *Tholoſ. deciſ.* 87.& *Fran.Marc.deciſ.* 740.*in princ.& Lup.in repet.rubr.cap.per veſtras, in princ.*in *uerſ. quòad primũ, §.2.in fin. de donat. int. uir. & uxor.* Capyc. *deciſ.* 135. qui ſimilitèr hanc opinionem tenet, licèt in diſcurſu teneat, valere pactum, quatènus ſit in beneficium vxoris, quæ habet ius in viro, allegat *gloſ.in cap.* 1.*de coniug.leproſor.* tamèn allegati *Doctores*, & præſertim *Fran. Marc. & Diaz* nullam fecerunt differentiã, ſi in beneficium vxoris, vel Parentum allegantes cauſas intereſſe parentum pro appoſitione huius pacti, & ſic concludunt, cũ quibus indiſtinctè etiam pertranſit *Sylu. Nuptial.lib.*2.*in verb. diuiti non eſt nubẽdum*, poſt *num.* 8. in *fine*, & *Nauar. in manual. in rubr.de peccat.coniugat.quæſt.*24.*num.* 20. vbi
3 etiam in foro animæ dicit, quòd exiſtente tali pacto mulier non tenetur ſequi virum, ſic etiam firmans *Vrſil. ad Affl. deciſ.* 307. *num.* 2. qui adducit *Lup.*& *Capel.Tholoſ.* licèt per priùs retulerit *Capyc.* ſuprà allegata *deciſ.* eandem etiam opinionem ſecuti ſunt *Andr.Sicul.*in *cap.cæterùm* 2. *col. de iuram. calumn.* & *Bart. de Baldin. in apoſtill.* ad *Abb. in d.cap.*1.& *Iacob.in rubr. de iur. dot.* à *Gomez* adductus, *Genuenſ. in practicab. Eccleſ. quæſt.* 772. illamquè veriſſimam eſſe in facti contingentia decidit Sacrum Cõſilium Regni huius, ut teſtatur *Gizzarell. deciſ.* 19. et iterùm nouiſſimè de anno 1628. menſe Iulii in cauſa D. Beatricis Maiorga cum Ill.D.Ioſepho Galeota Principe Monaſteraci, pęnès Borrellum Sacr. Conſ.actorum Magiſtrum.

4 Non obſtat *tex.in d.§.Titio centum*, quem pro contraria opinione adduxit *Gomez.* quia loquitur in teſtatore legante, & non acceptato legato, cum tali conditione à legatario; at nos ſumus in pacto appoſito in contractu ſecuto, & conſummato omnium contrahentium voluntate, & ſic mi-

Digitized by Google

litat regula quod à principio volũtarium, ex poſt facto neceſſarium,& ratio,quę dicitur de ſeruitute, non procedit, quia dùm poteſt ſe vendere liber homo ad pretium participandum,vt in *l.ſeruorum*,§. 1.*de ſtat. homin.*& in §.*penult.Inſtit.de iur.perſon.*ergò multò fortiùs poteſt operas ſuas locare in perpetuum, & tale pactum etiam promittere, ſecundùm opinionem *Petri in l. antiquitas,C.de vſufr.*

5 Limitant tamèn hæc omnia citati *Doctores*, & prædictam reſtringuũt opinionẽ, ſi cauſa ſuperuenerit, propter quam hoc pactum obſeruari non poſſet, vt puta ob infirmitatem, & aeris intemperiem,vel ſuperuenientes inimicitias capitales, ſecundùm quorum ſententiam comperimus,anno præteritò determinaſſe Rotam in vna Tridentina matrimonij coràm Ill. *D. Celſo*, cuius quidèm deciſionis tenor adhùc non impreſſus eſt ſequens.

Mercurij 27. Iunij 1646.

6 In Capitulis matrimonialibus inter Iacobum Ferrũ, & Euam Scaiteriam initis côuentum fuit,quòd idem Ferrus teneretur habitare in Germania,& præcipuè Auguſtæ,ſiuè Bulſani;Verùm quia ob aeris intemperiem ſibi pœnitùs aduerſi, & inimicitias capitales contractas nõ poterat ibi morari, niſi cum maximo vitæ diſcrimine,ideò ad Ciuitatem Bononię eius Patriã vnà cum dicta vxore ſe conferre decreuit, ſed recuſante ipſa è Germania diſcedere, & lite in Partibus introducta plures emanarunt hinc indè ſententiæ, Prima nempè ad fauorem Iacobi,ſecunda verò, & tertia illius moderatoriæ,à quarum vltima cùm appellatio fuerit mihi commiſſa, propoſui dubium: An Ferrus teneretur ſeruare pactum,de non traducendo vxorem extrà loca conuenta,& Domini ipſo tantùm informante fuerunt negatiuam amplexi.

7 Nàm licèt ſatis controuerſa ſit quæſtio, an pacta huiuſmodi inter Coniuges de non recedendo à certo loco, veniant de iure ſeruanda, cuius affirmatiuam tenet *Villalob comm.opin.verb. vxor, nu.*74.*Emmanuel Suarez receptar.ſenten.*eod.*verb.n.*110.*Pont. de matrim.lib.*12.*c.*20. *num.*8. Negatiuam verò latè tuetur *Couar. tit. de matrim.par.*2. *c.*7.*num.*5.*Gomeſ.var.reſol.lib.*2. *cap.* 10.*de indiuid.nu.*24.*Sanazar. de ſponſal. & matrim. cap.*4.*num.*37.*& ſeqq.*

8 Certum eſt tamen,quòd quandò iuſta,& legitima ſuperuenit cauſa, ob quam maritus in loco conuento inhabitare nõ valet, tunc vxor maritum tenetur ſequi,etiam nõ obſtante pacto,*Abb.in c.*1.*nu.*5.*verſ.& hoc verum,qui matrim accuſ.poſſ. ibiquè Præpoſit.* eod.*num.verſ.niſi nonus caſus, Hoſtienſ.& Io. Andr.in princ.Butr.num.*9 *uerſ.quæro,& Anchar.nu.*5.*Tiraquell.de legib.connub l.*1.*gloſſ.* 1.*nu.*37.*in fin.verſ.atquè etiam, Palat.Rumos in rubr.de donat. inter vir. & vxor.* §.2.*nu.*3. *verſ.quod tamen intelligunt, Rebuff de priuil. ſchol. priu.* 76.*n.*6.*verſ.eodem tenore, Sim.de Præt. de interp.vlt.vol.lib.*4.*dub.*8 *n.*55.*verſ. intellige,& declara,Giurb.ad Conſuet. Meſſan. par.*1.*cap.*1.*gloſſ.* 1 *num.*49.*verſ.& ſi matrimonij tempore, Azeued. lib.* 6. *recopil. tit.*3.*l.* 29.circà *finem,Cancer.var.lib.*3.*cap.*7. *nu.*9. *verſ.niſi aliqua,Burſat.cõſ.* 207.*num.*13.*verſ. maritus tamen,lib.*2 *Bimius conſ.* 253. *nu.*47. *lib.*3.*Capel.Tholoſ.dec.*87.*n.* 1.*verſ.niſi aliud, Capyc dec.*135.*n.*2.*Vrſill.ad Afflict.dec.*307. *num.*7.*verſ.& meliùs, Franc Marc. deciſ.Parlam.Delphin.*740.*num.*2.*verſ. & hoc verum, par.*2.& fuit deciſum in *Fauentina dotis* 11. *Martij* 1624 coràm bo.me.*Coccino.*

9 Quæ opinio procedit,etiam ſi huiuſmodi pactum fuerit iuramento firmatum,vt probat *Abb.in d.cap.*1.*nu.*5.*verſ. nàm ſic daretur, ibiquè Alex.de Neuo, nu.*6.*qui matrim. accuſ.poſſ.*optimè *Sanchez de matrim. lib.* 1. *diſp.*40 *num.*3.*&* 4.quem refert,& ſequitur *Pont.*eod.*tract.cap.*20. *nu.* 8.*in fin.verſ.limitanda tamen,lib.*12.in propoſito autem caſu ſatis docet Ferrus de ſuperuenientia iuſtæ cauſæ,dùm probat neceſſitatem recedendi à locis conuentis, & reuertendi ad Patriã, ad effectum ſe liberãdi ab infirmitatibus iam incurſis,vt conſtat ex depoſitionibus teſtiũ, & præcipuè Medicorum,quibus tanquàm in arte peritis ſtãdum eſt, *l.ſeptimo menſe,ff.de ſtat.homin.l.ſemel,* C.*de re milit.lib.*12.*Bart.in l.*2.*num.*3.*verſ.quæro, de teſtam.Bald.conſ.*237.*num.*1.*verſ.de quo ſtandũ eſt,lib.*2.*Rot.diuerſ.deciſ.*620. *num.* 3.*par.*1.& coràm ſan.me.*Gregor.deciſ.*125. *num.*9.*Caualer.deciſ.*220.*num.*6. *& deciſ.* 778. *num.*2. coràm *Buratto.*

10 Quæ quidèm cauſa infirmitatis, ad effectũ,de quo agitur,iuſta, & ſufficiens reputatur,vt per *Syluestr.in ſumma, verb.vxor,q.* 8.*verſ.quia ſic, Angel.de Clauaſ.* paritèr in *ſumma,*eodem *verbo,num.*9.*verſ.niſi poſt pactum.*Et in ſpecie de infirmitate contracta, vel periculo illam contrahendi ob Cœli intemperiem,& aeris inſalubritatem firmat *Hoſtien.in ſumma, tit.de coniug.ſeruor.num.*5. *in fin. Henric. Bobic.in cap. de illis,nu.*2. *verſ. & dico,de ſponſal.Capibl.de iur. Baron. prag-*

mat.9.

Digitized by Google

mat. 9. ſub *num.* 51.*verſ.limita, Pelaez de maiorat.part.*1.*q.*57.*num.*53.*& ſeqq.Sanchez de matrim.diſp.* 40.*num.* 3. *Farinac. de delict. carn.q.*143.*num.*281.Capell. *Tholoſ.d. deciſ.* 87.*num.*1.*verſ.niſi aliud.*

11 Concurrit etiam cauſa inimicitiæ contractæ in dictis locis,de qua deponunt ijdē teſtes *in Summ.* Iacobi *num.*4.quam paritèr eſſe legitimam, & ſufficientem , vltrà *Doctor.* proximè allegatos probat *Nauarr. in mannal.cap.*14.ſub *nu.*20.*verſ.niſi verò,Bernard.Diaz reg.*800.*verſ.qui ponit exemplum, Ricc.in collect.deciſ.collect.*1789.*verſ.vbi limitat.* Et quòd Iacobus omnia ſua bona habet Bononiæ, & nihil pęnitùs poſſidet in locis prædictis,nequè in tota Germania, itaut malè,& cum maxima iactura ſuę ſubſtantiæ ibi domicilium perpetuū retinere poſſit.

12 Et hanc ſententiam eo libentiùs Domini fuerunt amplexi , quia cauſa recedendi ab huiuſmodi pacto remittitur , vt plurimùm arbitrio Iudicis,qui perpenſis omnibus circumſtantijs poteſt ex facti contingentia omnia eius arbitrio moderari, ad tradita per *Maſul.ad* Capyc. *deciſ.*135.*num.* 8.*Menoch.de arbitr. caſ.*469. per tot. & facit *tex.in l.Meuia,§.vxore,ff.de annu. legat.*Et in dubio cùm arbitrium reguletur à iure,eam Iudex debet capere reſolutionem , quòd vxor virum ſequi teneatur , vt eſt *text.in can.vnaquæquè* 13.*q.*2.*gloſſ.in can. ſi quis neceſſitate,in verb.eum ſequi , in fin.verſ. vel dic* 34.*q.*2 *Bart.*in dicta *l.Meuia,§. vxore, nu.*4. *ff.de ann.legat* cum aliis adductis per *Tiraquel.de legib.connub.l.*1.*num.*8.& 12. & tradit *Menoch.de arbitr.caſ.*364.*num.*8. *& ſeq.* Prætertim quia aliàs daretur occaſio incontinentiæ,vt pōderat *Abb.* in dicto *c.* 1. *num.*5.*in fin. Henric.Bobic.in cap.de illis,n.*2. *verſ.tunc enim,de ſponſal.*

Et ità,&c.

SVMMARIVM.

1 *Facti ſpecies proponitur.*

2 *Pactum quale dicitur perſonale, & quod reale,& nu.*3.4.*&* 5.

6 *Immunitas à ſolutione gabellæ conceſſa Titio pro fructibus eius prædij nùm tranſeat ad emptorem eiuſdem prędij.*

7 *Immunis an quis ſit à ſolutione gabellæ pro fructibus prædij empti à Fiſco, vel Eccleſia.*

8 *Succeſſoris appellatione in dubio non veniūt, niſi vniuerſales.*

9 Tex.in l. qui Romæ, §. cohæredes, ff. de verb. oblig. *pro quęſtionis reſolutione ponderatur,& declaratur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an reale, vel potiùs perſonale cenſendum ſit pactū illud, quod in diuiſione duarum domorum communiū vnus tantùm frater fratri ſuo fecit, nè poſſet in poſterùm domum , quæ ſibi contigit alijs vendere, niſi in ſcriptis fratre priùs requiſito,elegās, ac noua indagatio, vbi deciſio Sacri Conſilii.

CAP. CLIX.

1 PActum reale, vel perſonale erit cenſendū, ſi facta diuiſione inter duos fratres de duabus eorū domibus cōtiguis,vnus dumtàxat alteri pactū fecerit,nè illi liceret domum,quæ ſibi contigit alijs vendere(cum ſpeciali illius domus obligatione)niſi in ſcriptis fratre priùs requiſito , ad hoc vt ſi voluerit , cęteris quibuſcunquè emere volentibus præferatur, an ſi domus illa , cui fuit facta hæc promiſſio , ad alium titulo particulari peruenerit,teneatur promittēs domum ſuam vendere intendens, requirere ſucceſſorem illum particularem , vigore illius pacti in diuiſione inter dictos fratres initi?

Reſpondeo , abſquè ſcrupulo perſonale tale pactum cenſeri , ac proindè hanc prælationem ſingulari ſucceſſori non competere , quod his ſequentibus medijs probo, conſiderando primò hoc pactum,licèt reale,reſpectu domus illius, qui promiſit, ob hypothecam,& obligationem de non alienando factam , cum ſpeciali illius domus obligatione, iuxtà tradita per *Neguſ. tract. de pigno.in* 2.*par.princ.num.*5.& quæ ſcripſit *Mant.de tacit.& ambig.conuent. lib* 4.*tit.*30. per totum , perſonale tamèn eſſe reſpectu illius,cui facta eſt promiſſio, nàm cùm initum illud ſit in diuiſione inter hos duos fratres facta,ideò ſic contractum,vt ambæ hæ domus, quæ paternæ fuerant,in eorum

de-

deſcendentibus conſeruarentur, & conuenientius eſſe, vt vendere cupiens ſuam, alter, & non extraneus illā emat, hanc enim, neceſſariò eſt aſſerendum, fuiſſe promittētis mētem, & illius, cui fuit facta talis promiſſio, hocquè illos impelliſſe ad ſic cōtrahendum, nàm ſecus ad quid tale pactum peragendum; vtiquè enim ſi frater ille, cui fuit facta hæc promiſſio animum eius domum vendendi habuiſſet, hanc prælationē tanquàm ſibi non neceſſariam haud quęſiuiſſet, nec alter ſic pollicitus eſſet, & hoc, credo, voluiſſe firmare *Dom. Cardin. Tuſch. pract. concl. lit. P. concl.* 10. vbi declarando,
2 quale perſonale, quoduè reale dicatur pactum, *num.* 15. quærit, perſonale, an reale in dubio cenſeri? & ex *Crauet. conſ.* 929. firmat, quòd ex mente, & cauſa diiudicatur, prout in caſu noſtro his medijs, pactum initum fuiſſe perſonale conſideratur, ex mente ſcilicet iſtorum fratrum, quæ, vt diximus, fuit, vt in caſu alienationis ad ipſorum vnū vtraquè domus perueniret, & nō ad alios, ex cauſa, vt in propria progenie conſeruaretur; cùm igitur in caſu, de quo agimus, hæc omnia ob alienationem factam ab illo, cui fuit facta hæc promiſſio, ceſſent, cōſiderata ad præſens perſona, quæ particulari titulo, ſcilicèt emptionis in domo prædicta ſucceſſit, ceſſare etiam debeat quæuis diſpoſitio, quæ attento vinculo iſtorum fratrum in diuiſione fuit facta; pergit vlteriùs *Tuſch.* quòd quando ex verbis conſtat,
3 quòd ratione perſonæ, putà meritorum fuerit pactum initum, tunc perſonale cenſetur, & rurſus ex eodem *Crauetta* diſtinguit, & caſum noſtrum in puncto determinat, quòd licèt in dubio reale cenſeatur quòad hoc, vt tranſeat ad hæredes, non autem, vt ad ſingulares ſucceſſores; & quàmuis hæc promiſſio ab vno tàtùm fuerit facta, & alter, cui fuit prælatio promiſſa, vti poſſeſſor domus, quæ ipſi contigit, talem promiſſionem receperit, non per hoc ſequitur, vt particulari titulo ad alium domo illa translata, qui ſucceſſit, eandem prælationem conſequi poſſit, & ità pactum
4 reale dicatur, tunc enim pactum rei contemplatione factum cenſetur, & ſic reale, quando verba non ſunt concepta in perſonam, ſed in rem ipſam, quia ſi in perſonam concepta ſunt, etiam quòd eſſent contemplatione rei, adhuc tamen diceretur perſonale, vt ex *tex.* in *l. qui in futurum* 58. §. *ſi ex altera, ff. de pact.* probant *Duaren.* in *l. ſi marito,* §. 1. *in fine, ff. ſolut. matrim. Mant. de tacit. & ambig. conuent. lib.* 1. *tit.* 7 *num.* 3. & ex pluribus iuribus, nempè *l.* 1. §. *permittitur, ff. de aqua quotid. & æſtiu. l. forma,* §. *quanquàm, ff. de cenſib.* & alijs probant *gloſ. in cap. cùm veniſſent,* in *verb. fuiſſe, de inſtit. Bart. in l.* 1. *num.* 2. *ff. de conſt. pecun. Ruin. conſ.* 117. *nu.* 16. in *fine, lib.* 1. & *Barbat.* qui hos, & alios citat in *l. quia tale* 14. ſub *num.* 2. *verſ. his ità explicatis,* & ſub *num.* 4. *verſ. ſi autem, ff. ſolut. matr.* vbi citat *gloſ. in clem.* 1. *in verb. ad excolendas, ad finem, de decim.* & iterùm in eadē
5 *l. quia tale,* ſub *num.* 25. & 26. in caſu verò, de quo agimus verba pacti prædicti non ſunt concepta in rem, ſed in perſonam; inquit enim, *Nè illi liceret domum, quæ ſibi contigit alijs uendere, niſi in ſcriptis, fratre priùs requiſito, ad hoc vt ſi voluerit cæteris quibuſcunquè emere volentibus præferatur,* hoc igitur modo pactum non erit reale, vt tranſire poſſit cum ipſa domo, ad quemcunquè illa peruenerit, & ſic ad ſingulares ſucceſ-
6 ſores, hinc, vt aliàs dixi *lib.* 1. *cap.* 169. immunitatem alicui Magnati conceſſam, vt pro fructibus eius ruris quòad gabellarum ſolutionem immunis reputetur, non per hoc, ſi ruš illud ad alium titulo particulari tranſeat, ſucceſſor eadem immunitate vti poteſt, quia per mutationē illius perſonæ, cui fuit facta conceſſio, fuit etiam ruris mutata conditio, argumento *l. Paulus,* aliàs incipit *per Procuratorem* 89. *ff. de acquir. hæredit. l. fin. in fine, C. de inoffic. teſtament.* ſic in
7 emente à Principe, Fiſco, vel Eccleſia firmarunt *Bertach. de Gabel. par.* 10. ſub *nu.* 23. *Capyc. in inueſtit. feud. in verb. feudatariorum immunitas, verſ. ementes fol.* 246. vbi allegat *Luc. de Pen. in l. ementes,* C. *de iur. reipub. lib.* 11. hoc idem *Peregr. de iur. Fiſc. lib.* 6. *tit.* 4. *num.* 46. *Io. de Amic. conſ.* 18. *num* 4. & alijs omiſſis *Bertaz. de clauſul. inſtrument. clauſul.* 21. *gloſ.* 24. in *princ.* vbi ex *Curt. iun. conſ.* 60. *num.* 10. id procedere firmat, etiam ſi Princeps venderet rem cum ſuis immunitatibus, & exemptionibus, quibus vti conſueuerat, quòd emptori pro ſe, & ſuis hęredibus recipienti huiuſmodi exemptio ad ſingularem ſucceſſorem non tranſiret, quam concluſionem abſquè ſcrupulo veram credo, etiam ſi adiectum eſſet *ſucceſſoribus,* vt adhùc ſingulares nullatènus comprehendantur; appellatione enim ſucceſſoris, niſi
8 ſuperadderetur *cuiuſcunquè,* in dubio de vniuerſali tantùm intelligitur, non autem de ſingulari, *l. quædam,* §. *nihil intereſt, ff. de edendo,* & *l. dabimus,* §. *ſi quis cùm tutor,* vbi *Rip. num.* 2. *ff. de priuileg. cred.* et *Felin. in cap. quia hi, de iudic. num.* 5. vbi id expreſſis verbis firmat, et allegat *Bal. in l. emptorem,* C.

locat.

loca.& Imol.in l.quod dicitur,ff.de verb. obligat. vbi dicit, quòd inueſtitus pro ſe,et ſucceſſoribus ſuis, intelligitur de uniuerſalibus,et non de particularibus.

Inſupèr hæc noſtra ſententia confirmatur ex pũctuali deciſione *text.in l.qui Romę, §.cohæredes,ff.de verb.obligat.* vbi ità ait Scęuola. *Cohæredes cùm prædia hæreditaria diuiſiſſent, vnum prædium commune reliquerũt ſub hoc pacto, vt ſi quis eorum partem ſuam alienare voluiſſet, eam vel cohæredi ſuo, vel eius ſucceſſori venderet centum vigintiquinque, &c.* vbi notandum eſt, quòd in eo pacto, vt in venditione præferatur cohæres, fuit non ſolùm expreſſa perſona cohæredis, ſed etiã ſucceſſoris, inquit enim, *eam vel cohæredi ſuo, vel eius ſucceſſori venderet,* quod ſignum euidens eſt, ideò fuiſſe expreſſam etiam perſonam ſucceſſoris, quia ſi expreſſa non fuiſſet, tale pactum in beneficium illius nõ porrigeretur, ſed tantùm in perſonam cohæredis, non etiam ſuccaſſoris locum haberet, ità expreſsè, & punctualitèr voluit *Socin.* in eodem §.*num.*5. vbi dicit, ità intelligendum, quòd talis promiſſio non tranſiret ad ſucceſſores, aliàs viderentur verba illa ſuperfluè poſita.

Et ità ſecundùm hanc noſtram opinionem, cùm de propoſita quæſtione diſputari contigiſſet in S.C. Regni huius inter hæredes pupillos quondam Horatij de Afflicto actores, et Philippum Ferrarium cõuentum, cuius partes ipſe tuebar per hunc Supremum Senatum deciſum fuiſſe ſcio, referente Domino Ioanne Franciſco Sanfelicio Regio Cõſiliario digniſſimo, et cùm pro dictorum pupillorum parte, qui in cauſa ſuccubuerunt, fuiſſet aduerſus deciſionẽ hanc in integrum reſtitutio petita, facto demùm verbo in hac die 20. Octobris 1629. per Dominum Scipionem Theodorum, ſimilitèr Regium Conſiliarium meritiſſimum, per Sacrum Conſilium declaratum fuit, non eſſe deferendum petitæ in integrum reſtitutioni, pęnès Figliolam pro Amico Sacri Conſilij actorum Magiſtrum, etc. poſt hæc ſcripta vidi *deciſ.*172. *D.Reg. Sanfelicij* in hac cauſa emanatam.

SVMMARIVM.

1 *Pactum de retrouendendo ad certum tempus collatum, eo elapſo ampliùs exerceri non poteſt, & an ſit illud licitum in foro conſcientiæ, num.*2. *& quid ſi adeſſet læſio in pretio, ibidem.*

3 *Contractus cenſetur vſurarius, quotiès ſit venditio cum pacto de retrouendendo, pretij modicitate concurrente.*

4 *Tempus quod nàm attendi debet, vt rei valor inſpiciatur.*

5 *Minor non reſtituitur aduerſus lapſum temporis adiecti in pacto de retrouendendo.*

6 *Pactum de retrouendendo ad certum tempus collatum an apponi poſſit in contractu venditionis annuorum introituum, & num.*12.

7 *Pactum de retrouendendo an ſit licitum, vbi apponatur, vt exerceri illud poſſit poſt tantũ temporis, & non antè, & num.*8. *& quid in venditionibus annuorum introituum, num.*9.

10 D. Marcellus Marcianus *Regius Conſiliarius commemoratur.*

11 D. Io. Camillus Cacacius *commemoratur.*

12 *Contractus venditionis annuorum introituum nùm iure ſit improbatus, vbi in eo appoſitum eſſet pactum de retrouendendo ad certum tantùm tempus, & non vltrà, & quid ſi data eſſet emptori facultas ſortẽ repetẽdi, n.*13.

14 *Pactum de retrouendendo in rei venditione appoſitum an ſit licitum, ſi conuentum ſit, vt exerceri poſſit per emptorẽ tantùm, & n.*15.

ARGVMENTVM.

Agitur, an pactum de retrouendendo in contractu cenſuali ad certum tantùm tempus collatum de iure ſubſiſtat, ità vt elapſo illo tempore per venditorem annui cenſus exerceri non poſſit. Et quid ſi è contra fuerit dictum, vt perpetuò exerceri poſſit, elapſo tali tempore, & nõ antè, & quid ſi appoſitum eſſet in venditione aliarum rerum. Facultas redimendi annuum cenſum, quæ ſemper debet eſſe libera in perſonam venditoris, nùm per eius fideiuſſorem pacto reſtringi poſſit, vt redimat infrà certum tẽpus, & de aliis.

Digitized by Google

CAP. CLX.

1 PActum de retrouendendo ad certum tempus
collatũ, quòd eo elapſo
non poſſit exerceri, de
iure abſolutum eſt, per
text. in vulgata *l.2 illoi,*
quandocunque, vel intrà
certa tempora,C.de pact.int.emptor. & vend.
vbi communitèr *DD. Bald. conſ.*108. *lib.*5.
Tiraquell.de retract.conuent.§.1.gloſ.2.num.
40.*&* 42.*Soc.iun.conſ.*46 *num.*3.*lib.*4. *D.Ludouiſ. deciſ.* 559. ac proindè licitè poſſe in
2 contractibus apponi, etiam in foro conſcientiæ, dixit Cępoll. in *tit.de ſimulat. contract. in* 12. *præſumpt. num.*94. *in nouiſſimis*,
niſi, addit *Vrſill.ad Afflict. deciſ.*73. *num.*3.
adeſset læſio in pretio, quo caſu pactum
ſemper exerceri poſset, et ità pluriès per
Sacrum Conſilium deciſum teſtatur, quo-
3 tiès enim cum pacto de retrouendendo
pretij iniuſtitia concurrit,dixit *Afflict.dec.*
65. vſurarium cenſeri contractum, & ſic
pactum temporale,perpetuum efficeretur,
*Iacobin.*in *l.mutuum,in princ.ff.ſi cert.petat.*
*Socin. iun. conſ.*104. *lib.*3. & alij relati per
*D.Card.Tuſch. pract.concluſ.lit.P.concl.*30.à
*nu.*10.ad 13. vbi dicit, tempus venditionis
4 attendendum eſse, non autem finiti pacti,
vt rei venditæ valor conſideretur, & pretij
modicitas dignoſcatur,& *nu.*14.hanc con-
cluſionem, nimirùm pretij iniuſtitia non
concurrente, quòd poſt tempus pactum
exerceri non poſſit, ampliat, vt neq; hæres
5 minor prætextu minoris ætatis aduerſus
lapſum termini reſtitui poſſit,niſi ignorantia concurreret, quia tunc ex clauſula generali eum reſtitui debere putat,citat *Bero.*
*conſ.*121.et *ſeq.lib.*3.et *Tiraquell loco cit.nu.*
54.vbi firmauit,vt nec etiã prætextu ignorantiæ reſtitui poſſit, licet demùm *num.*57.
de hoc dubitauerit.
6 An autèm idem dicendum ſit,ſi tale pa-
ctum appoſitum eſſet in venditionibus annuorum introituum, inferiùs dicemus.
7 Sed videndum eſt,an hoc pactum ſit ſẽper iure licitum, quouis modo in contractibus apponatur,& negatiuè reſpondendum videtur,nõ enim valere dixerunt *Hoſtienſ.& Io.Andr.*per illum *tex. in cap. ad*
noſtram,de emptio. & uenditio. quotiès appoſitum eſſet, vt exerceri non poſſit, niſi
poſt quinque,ſex,octo annos,&c. et non
antè,ità vt non niſi poſt tale tempus redimendi facultatem habeat venditor, ratio
eſt, quia hoc caſu apparet, quòd emptor
voluit eſſe pro illo tempore in lucro percipiendorum fructuum, dubitauit enim,
quòd venditor eſſet de proximo redẽpturus,et ità apponi procurauit tale pactum,
vt certus ſit de commodo,et lucro ſuę pecuniæ,vndè dixerunt præfati *Doctores*,fraudem inſurgere,et proindè pactum illicitũ,
et vſurarium eſſe, hanc eandem ſentẽtiam
ſecutus fuit *B. Bernard. tract. de contract. &*
uſur.in 39.*ſermon art.*2.*cap.*1. *Hoſtienſ.* tantùm,et *Io.Andr. loco* ſuprà cit. allegando,
nec ab illa diſcedere videtur,immò omninò eam amplecti *Aymon* Crauett.*conſ.*156.
à *num.*5.
8 Contrarium tamèn, et melius firmauit
*Bald.in cap.*1.*num.*7. *verſ. quæro de quibuſdã*
pactis,in tit.de feud.dat.in uic.leg. commiſſ. nimirum pactum,de quo agimus,licitum eſ-
ſe,nec ex eo contractum fœneratitiũ,ſiuè
uſurarium oriri,quia nulla lex,uel canon
hoc dicit, *Bald.* ſecuti fuere *Iaſ.conſ.*153.
*lib.*4.de quo meminit Card. *Tuſch.loco* cit.
concl 26.*num.*5.*Capol.*ubi ſup.in 10 *pręſũp.*
*num.*90.ubi declarando *Bald.* id verum eſſe
aſſerit,niſi alitèr de fraude, et contractus
ſimulatione cõſtaret, vt quia cum hoc pacto alię adeſſent cõiecturæ, et pręſumptiones,ex quibus fraus dignoſceretur, prout
in dicto *cap.ad noſtram*,in quo Sũmus Pontifex non tantùm in dicto pacto ſe fundat,
ſed etiam in pretij enormitate, et in *cap.*
illo nos,extrà de pignor. in quo etiam dictũ
pactum improbari uidetur, concurrẽtibus
tamen coniecturis, & præſumptionibus,
ex quibus cõtractus diſcernitur uſurarius,
ut *ibi*,idemquè affirmauit *Vrſill.* ad *Affl.d.*
*deciſ.*65.*num.* 4. et in fortioribus terminis
omnium notanter,et latè *D. Reg. Conſtant.*
*in tit.de fiſcal.uſur. num.*40. ubi inueſtigan-
9 do, an hoc pactum ualeat appoſitum in
emptione annuorum introituum, ut non
liceat uenditori intrà certum tempus annuos redditus uẽditos redimere, ſed poſt,
quicquid ſibi dixerint *Couar.Lup. Roder.* et
alij,quos citat,ratione,et authoritate fundat,tale pactum ualidum, ac omni iure
firmum eſſe,uide eum,quia ſatis doctè pro
more locutus fuit,illud tantùm tanti Viri
dictis addendo, nimirùm ſecundùm eius
ſententiam in facti contingentia deciſum
fuiſse,nàm cum caſus diſputandus contigiſſet in Sacro Cõſilio Regni huius de mẽſe Iunii anni 1625. iunctis duabus Aulis
fuit ſolemnitèr deciſum pro hac opinione,
teſtatur Reg.*Scipio Rouitus* poſt hęc ſcripta
impreſſus *deciſ.*33.in cauſa Iulii Sardi cum

Dura-

Duraſtante de Roſatis, à quo emerat Iulius annuos redditus ducatorum quincentum octuaginta vnius pro capitale ducatorum ſeptem mille, et quincentum, cum pacto, quòd non liceret Duraſtanti intrà
10 annum redimere: Commiſsarius fuit pręſtantiſsimus ille Vir Dominus *Marcellus Marcianus*,qui uti olim inter cauſarum patronos fuit primus, nunc inter Senatores eſt nemini ſecundus,pro Iulio patrocinā-
11 te omnium ſcientiarum Magiſtro Domino Præceptore meo *Ioanne Camillo Cacacio* cauſarum Oratore primario,uitæ integritate,ac doctrinæ eminētia ornatiſſimo, nūc Regii Patrimonii Pręſidēte uigilantiſſimo,& in Supremo Italico Senatu Regente electo,qui pactum hoc ſolemniſſimo *Reſponſo*,quod impreſsum cum aliis eruditiſſimis quantò citius (Deo dante) habebimus,ualidum eſse firmauit. Actuarius fuit Turinus pro Cantone.

12 Non ſic tamèn è contra dicendum,ſi in contractu uenditionis annuorum introituum appoſitum eſset pactum, ut liceret uenditori intrà certum tempus tantùm, putà quinquennium,decenniū,etc. annuos redditus,ſiuè cenſum venditum redimere, quo elapſo ampliùs reemptio fieri nō poſſit,ità ut perpetuus remaneat cenſus,uel ſi dictum fuerit, ut in cenſus emptoris arbitrio remaneat,et poteſtate poſt idem tempus ſortem,ſiuè cenſus pretium repetere, in his enim duobus caſibus multorum authoritate probarūt *Cenc.*pactum illicitum, & reprehenſibile,in *tract.de cenſibus, par. 2. cap. 1.quæſt.3.art.8. num. 37. & 38. & Maſtrill.in addition.ad Petr. de Gregor. quæſt. 5. nu.267.*cum pluribus ſeqq.*Medic.conſ.*114. *num. 1.* ubi dicit, ſic pluriès per Sac. Conſ. deciſum;quemadmodùm iniuſtum,et im-
13 plicitè uſurarium communis ſchola Scribentium damnauit contractum illum, ubi emptor à principio uenditorem obligaret, ut quando emptor ipſe uoluerit, cenſum redimat uenditor;hęc enim redimendi facultas in vēditoris perſona tantùm à Summis Pōtificibus collata fuit, quia aliàs mutuum interueniret implicitum,& pro eo lucrum,cùm emptor intermedias lucraretur penſiones, & venditor integram reddere ſortem cùm voluerit emptor, cogeretur, quod pernicioſum eſt,niſi vellet penſiones in ſortem excomputare,idq; tàm attenta *Bulla Nicolai* inſerta in *pragm. 1. de cenſibus,* quàm *Pij V.* ità dixerunt *Cenc.loco* cit.*nu.1. 7.& 8.*vbi infinitos allegat, præſertim *Rot. Rom.deciſiones, Maſtrill. vbi ſuprà,num.*237. & 254. *Salas de contract.tit.de cenſib.dub.25. nu.4.& 5.Roder.de annuis reddit. lib.2.quæſt. 13.num.28.Mantic.de tacit.& ambig.conuent. lib.8.tit.22.num.22.Gratian.diſcept.forenſ.to. 1.c.14.num.1. & c.49.nu.*15 quibus in locis hoc indubitantèr procedere dixerunt inter emptorem,& venditorem cenſus,ſecus verò, vbi tale fieret pactum inter vēditorem, & illos, qui pro eo in tali venditione fideiuſſerunt,illorum enim reſpectu validum cenſetur pactum,vt debitor teneatur redimere cenſum infrà certum tempus, exemplo conuentionis factæ per debitorem de eximendo fideiuſſorem ab obligatione,ad eius fauorem præſtita, quæ etiam dicitur valida,*l.huius, ff.mand. c.fin.*vbi *gloſ.*in *verb. ſi diù,verſ.quartus eſt,de fideiuſſor. l. fideiuſſor pro venditore, ff.eod.*

14 Sed videamus, an idem dicendum ſit, ſi pactum hoc appoſitum eſset in emptionibus aliarum rerum, vtputà agrorum, domorum,&c.& idem putauit *Capoll.loco* cit. *num.92.in 11.præſumpt.* nimirùm illicitum eſſe, vbi appoſitum eſt pactum, quòd emptor teneretur reuendere vſq; ad certum tempus,et demùm remaneat in ipſius emptoris libertate venditorem quandocunq; ad redimendum cogere,et ità dicit in effectu tenere *Hoſtienſ.in ſumm.de vſur.§.fin.n.2.* vbi dicit,malam eſse præſumptionem cōtra creditorem, quando vult, vt ſit in eius poteſtate, an velit reſcindere.

15 Sed certè *Capoll.*opinio in hoc caſu tuta non eſt, et cōtraria uerior,etiam ſi pactum hoc retrouendēdi à principio in fauorem emptoris tātùm appoſitum eſset,nimirùm ut uenditor ſi emptori placuerit,redimere teneatur,ità *Leſſ.de iuſt.& iur. lib.2.cap.21. dub.14.nu.117.*à quo diſcedere non videtur *Salas loco* cit.*num.3. verſ.quartò hoc pactum,* vbi alios allegat,ſed eo caſu,putauit *Leſſius,* debere emptorem rem illam emere pluris, quàm ipſa per ſe valeret, vel quanti poſſet retrouendere,rationem aſſignat,quia talis emptor rem in perpetuum cōſequitur quātum ex ipſius parte eſt, perindè ac ſi alius abſq; vllo pacto appoſito rem emeret,cùm autem venditori grauamen imponat, illud cum pretio æſtimabile compenſare debet, non ſic tamèn, ſubdit *Leſſi.num.120.* authoritate *Medin.quæſt.vlt.de vſur.*ſi pactum hoc appoſitum eſſet in vtriuſq; fauorem, ità vt in venditoris poteſtate ſit redimere,& emptoris reuendere, cùm voluerit, quia tunc res debet minus vendi,quàm per ſe ualeat, pluris tamèn, quàm ſi cum pacto redimendi in fauorem ſolius uenditoris uēderetur.

SVMMARIVM.

1 *Pactum de retrouendendo tranſit tàm ad hæredes venditoris, quàm emptoris.*

2 *Pactum de retrouendendo an exerceri poſſit per venditorem contrà tertium poſſeſſorem, & num. 3.*

4 *Pactum de retrouendendo poteſt alteri cedi; ſed an tunc emptor illud emere volenti præferatur, & nu. 14. 15. & 16.*

5 *Dominus cenſus præfertur emere volentibus rem cenſui ſuppoſitam.*

6 *Dominus directus præfertur in emptione fructuum rei emphyteuticæ, & è contra emphyteuta in venditione directi dominij, nu. 8.*

7 *Socius præfertur in emptione rei conſocij alij rem illam emere volenti.*

9 *Baro præfertur extraneo in emptione fructuũ, qui à feudo percipiuntur, ſed quid in alijs, ibidem.*

10 *Vaſalli præferuntur extraneo in locatione iurium Baronalium.*

11 *Vniuerſitas præfertur, quando iuriſdictio locatur.*

12 *Vniuerſitas non præfertur Baroni, qui habet iuriſdictionem ciuilem, quando venditur criminalis; ſed benè quando uenditur à Rege aliqua particularis iuriſdictio, & nu. 13.*

17 *Venditor, qui uigore pacti nõ poteſt rem ſuam uendere aliquo irrequiſito, an poſſit inſolutum dare.*

18 *Pactum de retrouendendo an poſſit per teſtes probari.*

19 *Pactum de retrouẽdendo quomodò probetur, remiſſiuè.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an pactum de retrouendendo, quod iuxtà magis cõmunem exerceri prohibetur contrà tertium poſſeſſorem, exerceri poſſit, vbi pro contractus obſeruantia adeſſet generalis obligatio omniũ bonorum emptoris præſentium, & futurorũ. Dominus directus an præferatur extraneo in emptione fructuũ rei emphyteuticæ; & an emphyteuta in venditione directi dominij; & an vaſalli in venditione iurium Baronalium. Pactum de retrouendendo ſi fuerit alteri ceſſum, an emptor, & poſſeſſor in illius emptione præferatur, & de aliis notabilibus.

CAP. CLXI.

1 PActum de retrouendendo, cùm certum ſit trãſire illud ad hæredes, tàm promittẽtis retrouendere, quàm eius, cui retrouenditio promittitur, et ſic tàm ad ſucceſſores venditoris, quàm emptoris, ut dixit *Boer. deciſ.* 182. *num.* 21. quem ſequitur *D. Card. Tuſch pract. concl. lit. P. concl.* 25. *n.* 6.
2 dubitarunt *Doctores*, an id reſpectu emptoris intelligendum ſit, ut non modò ad uniuerſalem illius ſucceſsorem; ſed etiam particularem illius rei tranſeat, itá ut pactum hoc rem ipſam afficere dicatur, et per conſequens liberè alienatione ſequuta ualeat uenditor à nouo emptore, et poſſeſsore rem illam uendicare.

Et affirmatiuè nonnullos præſertim ex antiquioribus tenuiſse comperimus, inter quos eſt *Soc. conſ.* 80. *lib.* 3. *Boer. deciſ.* 182. ſup. cit. *Corne. conſ.* 90. *vol.* 3. *Dec. conſ.* 88. & 614. alijquè relati per *Viuium cõmun. opin. lib.* 2. *opin.* 579. *num.* 2. et his addo *Tiraquel. de retrac. conuent.* §. 1. *gloſ.* 7. *num.* 6. *uerſ. at in pacto reuendendi*, *Foller. de cenſibus, in uerb. huiuſmodi cenſus*, *num.* 15. ubi alios refert, *Magon. deciſ. Lucenſ.* 80. *num.* 2. & 3. hi enim dixerunt, ut oblato per uenditorem pretio, ſtatim in illum ipſo iure, et sine noua traditione utile tranſeat dominium.

3 Contrariam uerò ſententiam magis cõmunem eſse, et ſecundùm eam pluriès in Camera Imperiali, et alibi iudicatum teſtatur *Gayllus pract. obſer. lib.* 2. *obſer.* 16. per totam, *Minſyng. cent.* 6. *obſer.* 69. poſt *Vrſil. ad Affl. deciſ* 163. *n.* 4. *Gabr. conſ.* 66. *num.* 5. & *ſeq. Gomez uariar. reſol. in tit. de emptio. & uendit. num.* 29. *Viuius loco* cit. *nu.* 7. *Franciſc. Steph. deciſ.* 23. *Coſta* in ſuis *memoralibus, in uerb. pactum de retrouendendo, uerſ. ſed ut fugias difficultates, Bellon. de poteſt. eorum, quæ*

*in continent.cap.*74.*num.*5.hi enim,et alii infiniti firmarunt, quòd niſi adeſset expreſſa alienandi prohibitio, illiuſquè rei ſpecialis hypotheca, in alium tranſlationem non impediri, et cōſequentèr pactum hoc contrà ſingularem ſucceſsorem exerceri non poſse; ſed ſolùm ſupereſse uenditori actionem contrà primum emptorem ad intereſse; uide tamen *Neguſant. tract. de pignor.p. memb.*1. *part fol.* mihi 9.*num.* 33.et *Marcel.de Maur. allegat.* 105.*num.* 9.ubi dicunt,poſse etiam pactum hoc de retrouēdendo exerceri contrà tertium poſseſsorem,ſi pro contractus obſeruantia generalis adeſset obligatio omnium bonorum præſentium,et futurorum.

4 Sed cùm certum ſit,pactum,de quo agimus poſse per uenditorem alteri cedi, ut probat *D.Card.Tuſcb. loco* cit. *lit.C. concluſ.* 212.*num.*16.et *lit.P.concl.*33.*in princ.* quid dicendum, ubi uenditor cum effectu ius illud, quod habet contrà emptorem pro retrouenditione alteri uenderet, nùm, emptore,et poſseſsore comparente, et ceſſionario præferri inſtante, ſit ille audiendus?

5 Pro dubio uidetur affirmatiuè reſpondendum, dùm certo modo emptor, et rei poſseſsor ius in re habere uideatur, ac proindè ſuadet æquitas, ut alios nullum ius habentes excludere debeat; hìnc uidemus,Dominum cenſus rem cenſui ſuppoſitam emere uolentibus omninò preferri, ità in terminis *Conſtit. Pij Quinti* dixerunt *Cenc. tract.de cenſibus,par.*2.*cap.* 2.*art.*4. et *D. Ludouiſ.* poſt alios, quos ipſi citant *deciſ.*
425.ſic etiā putarunt alij,directū Dominū
6 prȩferendū eſſe aliis fructus rei emphyteu-
ticæ ab vtili Dño emere uolētibus,ꝓbauit *Nouar.quæſt.forenſ.lib.* 1.*q.*41.ubi inter alia pro ſuæ opinionis fundamento conſiderat,ſocium præferri in emendo res ſocij,
7 cùm potiùs ſocio quis teneatur uendere,
quàm extraneo,pretio tamen iuſto, et cōmuni,licèt ab alijs plus offeratur,citat *DD. in l.ad officium,C.com.diuid.*et *Caroc.tract.de locat. & conduc. in tit. de emptor.*ſicquè cautum tàm de iure Regni,quàm conſuetudinariò huius Ciuitatis probant *Affl. in Conſtit.Sancimus,fol.* 19.*num.* 17.*uerſ. pone,quòd quis,Napod.in Conſuet. Si quis habet domum, in uerb.inſupèr,& Marant.in tract.de multipl. alienat. num.* 120. poſt *conſilia*, idemque in Regnis Caſtellæ lege Regia cautum tradit *Couar. lib.*3. *uar.cap.* 14.*num.*6. ſic etiam dixit,poſse colonum à domino locati fundi cogi,nè fructus alij,quàm ſibi uendat,ex *Alex.*et alijs in *l.*1.*C.de dolo,Marſil.ſing.*510. *Tiraquel. tract de retrac.* §.1.*gloſ.* 18.*num.*2. *Couar.uariar.reſol.lib.*3.*cap.*14. *num.*6.et his addo *Stepha.Gratia.deciſ. Marchiæ* 77.

8 Sic etiam,quando directus Dominus rei emphyteuticæ vult vendere directum dominium, vt emphyteuta alijs præferatur, dixit *Borrell.*in *ſumm deciſ.part.*1.*in tit.de emphyt.nu.*404.*in fine*, quicquid diuerſimodè in hac re fuerit per S.C. Regni huius iudicatum,vt videre eſt pȩnès *Io Vinc.de Anna ſing.* 150. ſed certè ab hac affirmatiua opinione recedēdum non eſt, quam etiam tuentur *DD.* nouiſſimè relati per *Anton. de Amat.lib.*2.*var.reſol.c.*54.*n.*22.vbi *num.*24. contrà *Teſtay alleg.*17. negauit,dari prælationem directo Domino, quando emphyteuta non vult vendere,ſed locare rem ſibi in emphyteuſim conceſſam, cui ſententiæ libentèr me ſubſcribo.

9 Sic etiam in Barone determinatum, vt non modò præferatur ille in emptione fructuum,qui ex feudi territorio prouenerūt, dùm vaſallus extraneo eos vendere vult,vt per *Frecc.lib.*2.*de ſubfeud.in* 38.*author.nu.*1. & 2. poſt *Luc.de Penn. in l.*1. *C.de metallar. lib.*11.*verſ.item facit hæc lex pro Dominis terrarum, & Afflict.in c.*1.§.*poſt naturale, nu.*7. *de pac.tenen.* verùm etiam pro omnibus fructibus vndecunq; perceptis ex proprijs vaſalli territorijs, ſi tamen vaſalli eos habeāt venales, & non alitèr, prout ità per S.C. pluriès deciſum fuiſſe, refert *Capiblanc. in pragm.*1. *de authorit Baron.num.*154. & *ſeq.* ſubdens tamen, quòd pro iſta prælatione ad beneficium Baronis non poſſunt banna emanari,vt nemo vendat,niſi Baronem requiſierit, hoc idem *Rouit.in pragm.*15.ſub *tit.de Baron.*vbi per legem illam hoc in Regno abſolutum eſſe affirmat, idemq; probauit *Nouar.in collect.*28. ſuper *pragm.de Baronibus, num.*23.*in antiquis*.

10 Et è contrà, ut uaſalli præferantur extraneis in locatione iurium Baronalium, probauit *Laratha conſ.*41.per totum,quem ſequitur *Amat.loco* cit.*num.*8. immò in affictu etiam ad modicum tempus, qui fieret
11 nō modò de fructibus feudi, ſed ēt de iu-
riſdictione, ut adhùc Vniuerſitatibus prælatio cōpetat,per S. C.iudicatū fuiſſe teſtatur *Rouit. in prag.*64.*n.*31.*de offic.Proc. Caſ.*

12 Inſupèr conſideramus, quòd Noſtrates dixerunt de Vniuerſitatum domanijs, quæ licèt in Terrarum uenditionibus illis competant, tamē quando in eadem Terra duo adſunt Barones, alter .ſ. iuriſdictionis criminalis,alter uerò ciuilis,ſi is,qui criminalem habet,uendere eam vult,& in emendo

concurrunt pro domanio vaſalli, & Baro, qui habet ciuilẽ, ratione vnionis Baro præfertur, vt *Frecc.* authoritate probauit *D. de Franch. deciſ.* 17. *num.* 14. licèt contrarium per Regiam Cameram deciſum referat *Camill. de Curt.* in ſuo *diuerſ. iur. feud. fol.* 10. *num.* 67. vbi deciſionem illam improbare

13 videtur, illud dumtaxàt *num præced.* admittens, vt hæc vaſallis competat prælatio, quando aliqua particularis iuriſdictio à Rege venditur, vtputà illa Siclæ, Portulaniæ, ſecundarum cauſarum, &c prout deciſum ad fauorem Vniuerſitatis Sungani cõtra Comitem Roccæ Aſpidis eius vtilem dominium, teſtatur *D. de Franch.* cit. *deciſ.* 17.

14 *num.* 16. & nè in puncto authoritate carere videamur, dic, ſic pro emptore firmaſſe *Nouar.* cit *lib.* 1. *quæſt. forenſ. quæſt.* 2 per totam, inibi enim pluribus medijs probauit, emptorem cum pacto de retrouendendo præferendum' eſſe, quando venditor rem uenditam liberè aliis vendere uult, ergò idem quando ius illud redimendi diſtrahere in alium intendit.

15 Contrariam uerò ſententiam, cui, iudicio meo, omninò adhærendum eſt, ut ſcilicet prælatio hæc ſit omninò emptori, ac rei uenditæ poſſeſſori deneganda, amplexa fuit *Rot* in una *Romana retrouenditionis ſcalæ, & portus* coràm *Damaſceno*, quæ eſt 547. *tom* 2 in recollectis per *Farinac.* ubi dicit, quòd quicquid ſit de ueritate multarum ex prædictis concluſionibus, ſi ueræ ſunt, procedunt, quando ſic particularitèr iure cautum reperitur, nàm examinando ſingula ex aduerſo ponderata, dico Primò, quòd dominus cenſus ſit ſemper aliis rem cenſui ſuppoſitam emere uolentibus præferẽdus, cautum eſt in *Conſtitutione* ſanctæ memoriæ *Pij V.* ſub illis uerbis, *Vbi autem vendenda ſit, volumus dominum cenſus alijs omnibus præferri.* Secundò, quòd emphyteuta in alienatione directi dominii ſit aliis præferendus, ſuadet ratio connexitatis, item & ratio æqualitatis ſeruãdæ, eſt enim iure cautum, ut in uenditione utilis dominii directus Dominus aliis præferatur, *l. final, C. de iur. emphyt.* undè non mirum, ſi admittenda eſt opinio, ut diſtrahente domino directo directum dominium, ſit emphyteuta habens utile aliis anteponendus. Tertiò, quòd ſocius præferatur aliis rem cum altero communem emere uolentibus, ſuadet ratio pacis, & bonæ congruentiæ, intereſt enim ſocii ſuper re communi prælationem petentis extraneum non habere in conſocium, ſicq; deciſum teſtatur *Amat. loco* cit. *n.* 10. vbi allegat *Scacc.* in duriori caſu loquẽtem *tract. de commerc. & camb.* §. 1. *q.* 1. ſub *num.* 245. *verſ. concludo, præferẽdum.* Quartò, quòd vaſalli in locatione introituum Baronaliũ extraneis præferantur, ſuadet ratio æqualitatis, cùm ſit in Regno receptiſſimum, Baronem præferendum eſſe cuilibet extraneo in venditione fructuum, quos vaſalli tàm in territorijs feudalibus locatis, quàm proprijs colligunt, vt per *Luc. de Penn. Afflict. Frec.* & alios ſuprà allegatos. Vltimò, quòd in vẽditione iuriſdictionis criminalis præferatur habens ciuilem cuiq; illam emere volenti, & è contrà, ſuadet ratio unionis utriuſquè iuriſdictionis, quæ quidèm unio trahit ſecum bonum publicum, etenim negari non poteſt, maximam redundare uaſallorum utilitatem, ut ſub unius dominio uiuant, potiùs quàm duorum.

16 In caſu autem propoſito cùm nihil circà prælationem, de qua agimus, iure cautũ reperiatur, nec aliqua ex rationibus ſuprà ponderatis uenit applicanda, cenſuit *Rot.* non uideri, quòd propter imaginariam æquitatem ſit hoc nouum laqueum priuatorum rebus iniiciẽdum, cùm potiùs æquitas ſuadeat, quòd ſit quis iurium ſuorum Moderator, & Arbiter, uulgat a *l. in re mandata, C. mand.* iſtamq; ſententiam *Rotam* inſequendo nouiſſimè amplexus fuit *Amat.* cit. *reſol.* 54 *num.* 26. *lib.* 2. & in caſu maioris conſiderationis poſt hæc ſcripta inueni, firmaſſe S.C. Regni huius, teſte *Io. Ang. Piſanell in Conſuet. Si quis emit, fol.* mihi 333. *in additio.* quæ incipit *Sumpta occaſione.*

17 Hęc dùm ſcriberem, fuit mihi quęſitum, quid dicendum, quando in contractu venditionis factæ cum pacto de retrouendendo fuerit conuentum, quòd in caſu redemptionis non poſſit venditor deindè rem illam alteri vendere, ipſo primo emptore irrequiſito (quod pactum apponi poſſe dubitandum non eſt) ſi ſequuta demùm reemptione venditor prædium illud alicui ſuo creditori, irrequiſito ipſo primo emptore, in ſolutum dederit, an contra pactum veniſſe dici poſſit, ac ſi rem verè vendidiſſet? ſcias, quòd in facti contingẽtia de quodam venditore ſic contrahente, qui poſt reemptionem genero ſuo rem illam pro dote in ſolutum dedit, fuit deciſum contra ipſum venditorem, & generum, & ad fauorem primi emptoris, teſtatur *Ioſeph Ludouic. dec. Peruſ.* 60 per totam, rationibus vt per eum, quas vide.

18 Inſupèr in materia quæro, an pactum de retrouẽdendo poſſit per teſtes probari

& di-

& dicimus, quòd ſic, dùm atteſtantur, promiſiſſe emptorem venditori pro eodem pretio retrouendere, ità *Soc.conſ.*253.*lib.*2. vbi fatetur, etiam ſi adeſſet unus teſtis, qui contradiceret, quando tamen plures adeſſent pro pacto, *Alex conſ.*122.*lib.*2.*Tiraq. de retract.conuent* ad *finem tit.num.*61. quos omnes ſequitur *D.Card.Tuſcb. pract.concl.*
19 *lit.P.concl.*34. in *principio*, vbi pluribus alijs modis docet, quomodò pactum hoc probetur.

SVMMARIVM.

1 *Pactum, per quod pater promittit in inſtrumento dotali, ſe filiam æquis portionibus inſtituere cum maſculo, an de iure ſubſiſtat, & num.* 7. 8. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. *&* 21. *admiſſa autem negatiua ſententia, quid dicendum, ſi pater ipſe teſtatus deceſſerit, num.* 2. *&* 3.

3 *Patris voluntas inter filios ſat eſt, quòd conſtet per quamcunquè ſcripturam, & num.* 5.

4 *Pactum futuræ ſucceſſionis ſicut non habet vim contractus,ità nec vltimæ voluntatis.*

6 Tex. in l. pactum, quod dotali, C. de pact. *aliquando limitatur.*

9 *Promiſſio facta omnium, & ſingulorum bonorum eſt apta comprehendere iura, & actiones.*

10 *Iura, & actiones an veniant appellatione bonorum mobilium, & immobilium, & num.* 11. *&* 12.

20 *Conſuetudo, quæ eſt contra bonos mores, & quæ inducit uotum captandæ mortis non eſt ſeruanda.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an pactum, per quod pater promittit in inſtrumẽto dotali, ſe filiam æquis portionibus inſtituere cum filio, ſit de iure validum; & admiſſa negatiua ſententia, quid dicendũ, ſi pater, qui ſic promiſit inteſtatus deceſſerit, filio maſculo, & filia, cui fuit facta promiſſio ſuperſtitibus, an in hoc caſu poſſit fœmina in vim pacti cum maſculo concurrere, ex quo pater valens teſtamentum condere, & inſtituere, quem voluiſſet, inteſtatus mori voluit, & de alijs notabilibus, vbi *deciſio* nouiſſima *Sac. Rot. Rom.*

CAP. CLXII.

1 PActum, per quod pater promittit in inſtrumẽto dotali, ſe filiam æquis portionibus inſtituere cum filio, nullam producit obligationẽ, ſicq; liberam teſtandi facultatem, quam pater habet, non aufert, hoc dicit *tex.* in vulgata *l. pactum, quod dotali* 15. *C.de pact.* eſt tamèn verum, quòd communitèr receptum eſt, ſuſtineri poſſe pactũ hoc, ſi pater ſic promittens aliquid ſibi reſeruauerit, ſuper quo liberè teſtari poſſit, docent omnes in *l. ſtipulatio hoc modo concepta, ff. de uerb. obligat.* Ruin. *conſ.* 112. *nu.* 7. *&* 8. *lib.* 4. & alij pœnès *Fuſar. de ſubſtitut. q.* 308. *num.* 86. *&* 87. ſed quæ, & quanta eſſe debeat portio illa, quæ reſeruatur, variant Scribentes, qua de re videndi ſunt *Cagnolus in l. fin. C. de pact. Cephal. conſ.* 485. *num.* 133. *lib.* 4. & *DD.* relati per *Iul. Clar. in* §. *donatio, quæſt.* 19. *nu.* 8. *Tuſch. pract. concl. lit. D. concl.* 648. *num.* 70. & quid ſi illud, quod reſeruatur, fuerit conuentum, vt ad pias cauſas tantùm conuertatur, an dicatur reſtricta facultas, talitèr vt nullius ſit importantiæ reſeruatio, ſunt videndi *Doctores* per Rouit. relati *conſ.* 86. *num.* 9. *uerſ. his pro coronide, lib.* 2.

2 Sed quæſtio eſt, iudicio meo, non mediocris ponderis, ſi pater, qui ſic promiſit, nullum condiderit teſtamentum, ſicquè inteſtatus deceſſerit, filio maſculo, & filia, cui fuit facta promiſſio ſuperſtitibus, & extaret ſtatutum, vt ſtantibus maſculis filia, fœmina non ſuccedat, an in hoc caſu poſſit in vim pacti fœmina cum maſculo ſuccedere, ex quo pater valens teſtamentum condere, & inſtituere, quem voluiſſet, inteſtatus mori voluit.

3 *Alex. in l. pactum, quod dotali, num.* 5. pro pacti validitate reſpondit, nam licèt, dicit ipſe, non valeat inter filios, quantum ad

auferendum patri liberam teſtandi facultatem, tamen, alio teſtamento demùm nõ condito, debet valere in vim vltimi iudicij, & ad hoc allegat *tex. in l. fin. C. famil. erciſc.* vbi inter liberos non refert, quocunq; modo pater voluntatem ſuam declarauerit, nàm vt ſit ſeruandum eius iudicium, ſat ſit, vt de illo conſtet, ſiuè per teſtamentum imperfectum, ſiuè per epiſtolam, ſiuè per codicillos, ſiuè per quamcunquè aliam ſcripturam, licèt ab inteſtato liberi ſuccedere dicantur, vndè dicit *Alex.* ſi iàm conſtat de voluntate patris volentis, vt in eius hereditate æquis portionibus ſuccederet & maſculus, & fœmina, quid refert, quòd de hac voluntate conſtet per inſtrumentũ dotale filiæ, vel per aliam ſcripturam, de qua in *d. l. fin. C. famil. erciſc.* poterat enim teſtamentum condere, & pacto non obſtãte filium inſtituere, & eo caſu fœmina nihil prætendere potuiſſet, attenta diſpoſitione *tex. in d. l. pactum, quod dotali, Alex.* ſequitur *Iaſ. ibidem, nu. 3.*

4 Ad contrarium firmauit *Paul. Caſtrenſ.* in eodem *tex.* nimirùm, vt nullatènus ſuſtineri poſſit pactum hoc, ſiuè pater teſtatus, ſiuè inteſtatus decedat, inquiens, de hoc eſſe caſum ſingularem in *l. licèt, C.* eodem *tit.* qua prouiſum eſt, vt pactum futuræ ſucceſſionis ſicut non habet vim cõtractus, ità nec vltimæ voluntatis, niſi in milite, idemquè clariùs probatur in *l. hæreditas, C. de pact. conuent. ſuper dot.* iſtamquè *Caſtrẽſ.* ſententiam veriorem commendat *Iacobin. in d. l. pactum, quod dotali,* ſubdens, in ſecreto iuris tenendam eſſe, ſequitur *Ant. de Alex. ibidem*, cui & Ego libentèr me ſubſcribo, & addo, quòd cùm pactum ſit à principio nullum, vt in eo *tex.* habetur, qua ratione, abſquè nouo patris iudicio conualeſcere poteſt? vulgaris regulis; non obſtat *tex. in cit. l. fin. C. famil. erciſc.* vbi vt ſit ſeruanda
5 voluntas patris circa diuiſionem bonorũ inter filios faciendam, ſat eſt, vt de illa cõſtet per quamlibet ſcripturam, nam *tex.* ille loquitur, quando pater ex ſe declarat, quibus portionibus filij in eius bonis ſuccedere habeant, ſicquè dicitur voluntas à ſolo patre procedens, ac proindè non mirum, ſi mandat *Imperator*, vt illa ſit ſeruanda, quamuis cõſtet per epiſtolam, ſiuè aliã quamcunque ſcripturam, at ſecus, quando per pactum præcedens pater aſtringeretur, vt in bonis ſuis maſculus, & fœmina æqualitèr ſuccedant, tunc enim dici non poteſt, ſucceſſerunt patri æqualitèr maſculus, et fœmina ex libera voluntate, ſed prorſus coacta, id, quod leges abhorrent; vndè cùm habeamus iura expreſſa, vt hoc pactum futuræ ſucceſſionis ſit inutile, tàm in vim pacti, quàm in vim vltimæ voluntatis, vt in *d. l. licèt*, et in *d. l. hæreditas*, non eſt de alio inueſtigandum.

6 Hæc autem omnia poſſent limitari, quotiès hæredis inſtitutio à patre in certis bonis tantùm promiſſa eſſet, quia tunc cùm remaneat libera teſtandi facultas in alijs, pater ſic promittens, validè obligatus remaneret, nec alitèr procederet diſpoſitio *d. l. pactum, quod dotali,* quam ſic vno ore limitarunt *Bart.* et omnes *in l. ſtipulatio hoc modo concepta, ff. de uerbor. obligat. & in l. fin. C. de pact. Curt. iun. conſ. 1. num. 16. Cacher. dec. 100. num. 26. Craſſ. in § ſucceſſio ab inteſtato, quæſt. 9. num.* 10. per totum, *Theſ. deciſ. 225. nu. 11. Hondedeus conſ. 40 num. 38. lib. 1. Peregr. conſ. 75. num. 3. Vinius commun. opin. lib. 2. opin. 578. nu. 7. Cancer. uar. reſol. tit. de pact. nu. 151. & ſeq. Barzius deciſ. Bononienſ.* 14. et alij infiniti, quibus in caſu fortiori eſt addendus *Ant. Fab. diff. 6. C. de pact. conuent. ſuper dot.*

Longè poſt hæc ſcripta pro maiori corroboratione concluſionis in principio firmatæ inueni, ſecundùm *ibi* allegata fuiſſe anno præterito deciſum per Rotam in vna *Auenionenſ. hæreditatis* coràm Illuſtriſſimo D. *Royas*, cuius quidèm *deciſionis* tenor plura continens notabilia, eſt vt ſequitur.

Lunæ 5. Martij 1646.

7 Ioannes de Gay intuitu matrimonij irreuocabilitèr inter viuos donauit Thomæ filio integram medietatem omnium, & ſingulorum ſuorum bonorum præſentium, & futurorum, reſeruato ſibi vſufructu eius vita durante, eodemq; inſtanti promiſit eundem inſtituere hæredem vniuerſalem in omnibus, ac ſingulis ſuis bonis præſentibus, & futuris, mobilibus, & immobilibus, quam promiſſionem inſtituendi hæredem de anno 1630. & 1640. idem Ioannes reuocauit in teſtamento, in quo hæredẽ vniuerſalem ſcripſit Iſabellam de Gay eius filiam.

8 Dicto Ioanne vita functo, orta controuerſia in partibus ſuper validitate d. promiſſionis de inſtituendo hæredem, fuit per Auditorem Legationis Auenionen. lata ſententia ſuper validitate eiuſdẽ promiſſionis, eaq. fuit in gradu appellationis confirmata per R. P. D. VAIVM, tunc Auditorem Eminentiſſ. Cardinalis Legati; cauſa

poſt-

Digitized by Google

poſtmodùm mihi commiſſa, dubitaui hodiè,an dicta promiſſio de inſtituendo hæredem contemplatione certi matrimonij eſſet valida, & irreuocabilis, & fuit reſolutum, donationem fuiſſe inualidam, & potuiſſe reuocari.

9 Moti ex vniuerſalibus, ac ex prægnantiſſimis verbis d. donationis, ac promiſſionis,ibi: *promiſit facere, & inſtituere d. Thomā de Gay,filium ſuum hæredem vniuerſalem in omnibus, & ſingulis ſuis bonis præſentibus, & futuris,mobilibus, & immobilibus, in quocunque conſiſtentibus,* quæ verba certè ſunt apta comprehēdere omnia bona, nec non iura, & actiones dicti Ioannis,iuxtà *tex in l.bonorum 49.ff.de verb. ſignif. Surd. conſ.4. num. 19.Guliel.de Bened.in cap Raynutius,verb.cæ-*
10 *tera bona,nu.8.de teſtam.*vbi quòd quamuis appellatione bonorum mobilium, ac immobilium non veniant iura, & actiones, iuxtà *l.à Diuo Pio,§.in venditione,ff.de re iud. Guido Papa q.341.in fi.& 499* tamen quādo adeſt dictio vniuerſalis, vt in præſenti,contrarium venit iudicandum,*l.1.§.ſi ex fundo, ff.de hæred inſtit.Grat conſil.25.num.25.lib.1. Menoch.præſ.54.* ſub *num.27. lib.4. Tiraq.de retract.lign.§.1.gloſ.7.nu.20.& ſeqq.Rot.dec. 681. num.9.par.1.recen.& in Albanen.hæreditatis 23.Iunij* 1642. coràm R. P. D.meo *Cerro, in fin.* confirmata 2. *Martij 1643.Io. Franc.à Pont.conſ.115.* ſub *num.7. verſ.per quem dictionem, & num.14. in fin. lib. 2.Seſſ. dec.Aragon.52.num.35.verſ.& appellatione, tom.1.Seraph.dec.384.num.3.& 622.*

11 Nil obſtat,quòd hæc opinio habeat contradictores, ſi vnicum ſignum vniuerſale in ea legatur appoſitum, in quibus terminis ſub ea iura nō comprehendi, dixerunt *Rol. conſ.65.num 9.lib.1.Ramon.conſil.27.nu.52. Menoch.præſumpt.129.num. 30.& 32. lib.4. Fontanell.de pact.nup.clauſ.4.gloſ.27.par.2. n.45.Peregr.dec.141. Franc.Marc.deciſ.128. par.2.Put.dec.20. lib.2. in correct.* Nihilominùs in præſenti comprehenſionem eſſe claram,dictum fuit, attenta contrahentium mente,ac geminatione verborum,ibi, *Hæredem vniuerſalem,videlicèt, in omnibus,& ſingulis:* quas binas dictiones omnia comprehendere, abſq. vlla limitatione, fuit indubitantèr tentum,*Gloſ.in c. vt circa, verb. omnia,& ſingula,de elect.in 6.Iaſ.in l.1.n. 24. ff.de leg.1.Crot.conſ.14.num.15. Oſaſc.dec.90 num.6.* eodemq. modo comprehenſionem intelligi,ac ſi dictum fuiſſet, *in omnibus, & per omnia,Cened.ſing.72.num.3. Barboſ.clauſ. 46.num.14.*cùm geminatio prefatarum dictionum vniuerſalium denotet, mentem promittētis fuiſſe comprehendendi etiam iura,& actiones,vt in proprijs terminis *Io. Franc.à Pont.d. conſ.115.num. 7. verſ.nam cùm præcedant,lib.2.Menoch.præſ.54.*ſub *nu. 27.verſ.vel dono,lib.4.*Quando autem concurrit mens promittentis, appellatione bonorum iura ſemper uenire, tradunt *Gutier.de iuram.confirm.p.1.c.11.num. 20. Fontanel.de pact.nupt.clauſ.4.glo.21. p. 2. nu.49.*

12 Minus aduerſantur verba illa adiecta in inſtitutione,ibi:*In quocunq.conſiſtentibus,& conſiſtere valentibus*, quæ videntur reſtringere promiſſionem ad bona extantia in certo loco, & ſecludere comprehenſionem iurium,& actionum,quæ certo in loco non recipiunt circumſcriptionem, *l. Caius 86.in princ.ff.de leg.2. Peguer.* in terminis donationis *dec.141.*ſub *n.3.Fontanel.de pact.nupt. d.gloſ.21.num.45.* nàm aduertebant, *D.Io. Franc.à Ponte d.conſ.115.nu. 8.* apertis verbis dicere,quòd dicta verba non officiunt, quando ex verbis geminatis vniuerſalibus, vt in præſenti,comprehenſio iurium,& actionum certè reſultat, *Aug.Bero.conſ.44.nu. 15.& 16.lib.2.*ſed quidquid ſit de hoc, ceſſat in præſenti omnis ſcrupulus, dùm dictū pactum de donando nō loquitur de bonis vbicunq.exiſtentibus,ſiuè ſitua tis,prout in caſu *d.dec.Peguer.141.*ſed benè in quocunquè conſiſtentibus,*Summ.*d.Thomę,*num.1.* magnam autem eſſe differentiam inter vtrunq. caſum,cùm verbum,*exiſtere*,& verbum,*vbicunq.* locum deſignet,*text in l.1.ff. ſolut.matr. Vulpel.de propoſit. & aduerb.dictiion.vbi,verſ.vbicunq.pag. 126. Barboſ.de dict.dict.413.nu.2.*verbum autem, *quocunq.* & verbum,*conſiſtere*, vniuerſalius eſt, aptū denotare etiam materiam, ac rem loco nō circumſcriptam,ac modum exiſtēdi,vt per *Vulpel.de propoſit. & aduerb.dict. quoquo modo,*ſub *num. 3.verſ. quocunq.* nempè in quacunq. ſpecie conſiſtunt,& ſic etiam in iuribus,& actionibus.

13 Minus obſtat, quòd valeat ſuſtineri d. pactum ob reſeruationem vſusfructus,cùm facultas teſtandi fuerit conſeruata in illis fructibus reſeruatis, *Caſtill. contr.iur. lib.4. c.53.nu.17.& ſeq.Surd.conſ.450.nu.54. Rot.* coràm me *in Romana donationis 17. Decemb.* 1640.nam ceſſat obiectum ex facto,dùm reſeruatio vſusfructus adiecta legitur primæ parti,videlicèt, Donationi medietatis bonorum,de qua hìc non agitur,at uerò in promiſſione inſtituendi hæredem, de qua eſt queſtio,nulla legitur reſeruatio uſusfructus,ſed benè talis promiſſio comprehendit omnia bona, quæ dictus Ioannes de

Gay promittens habebit in futurum tempore obitus, indè dicitur continere fructus in parte donationis reſeruatos, *Io.Franc.à Pont.d.conſ.115.num.13.lib.2.*

14 Quibus ſtantibus fuit animaduerſum, promiſſionem præfatam nô ſuſtineri, & eſſe manifeſtè inualidam, quia per eam remanſit ſublata facultas teſtandi dicto Ioanni de Gay, immò fuit inductum uotum captandæ mortis, à quo multum iura abhorrent, ut ſunt tex. expreſſi in *l. cùm donationes*, ibi, *Nec adimplendum promiſſum hæreditatis propria pollicitatione quiſquam aſtringitur, C.de tranſact.l. ſtipulatio hoc modo concepta 61.ff.de verb.obl.l.fin.C.de pact.* latiſſimè *Vaſq.de ſucceſſ.lib.2.§.18.n.191.& 192 Pereg.de fideic.art.51.num.26.Bart.de ſucceſſ lib.2.de inſtit. circa pact.de hæred.inſt. nu.1.& 2.* uel ad minus fuit reuocabilis, ut euenit, cùm ille aſſenſus d.Ioannis promiſſoris habeat tacitam conditionem, quatenus uſq. ad obitum perſeueret in eadem uoluntate, ad tex. *in d.l.fin.* ubi notant omnes *DD.C.de pact.Bar.in l.ſtipulatio hoc modo concepta,nu.4.ff.de verb.obl Bald.in c.ad noſtram, il.2.nu.7.de iur.iuran.Giouagn.conſ.24. num 9 lib.2. Molfeſ.côſ.38.n.18.ſtatuto,Gomez ad l. Tauri 22 n.31.Molin.de primog. lib.2.c.2.n.4.Rota in Romana donationis 16.Martij* 1643.coràm *R.P.D.*meo *Bichio*, Quamuis interuenerit iuramentum, cùm illud non ualidet acta contra bonos mores, ex theorica *Bart.in l. fin.in prima lect.num.9.C.de.pact. Theſ. iun. q.29.num.4.lib.2.Cyriac.contr.88.nu 16.Mant. de tacit.lib.12.tit.34.num.14.* & de ueriori, & magis communi *Rot. in Aſculana bonorum* 13. *Iunij* 1618. corâm bo. me. *Sacrato*, relata per *Gratian.diſcept.692.nu.24.& ſeqq.*

15 Vlteriùs fuit animaduerſum, quòd licèt contra prohibitionem iuris ciuilis non negetur, poſſe ualere huiuſmodi prohibitionem, ſtante iuramento, in præſenti autem caſu eſſet contra legem naturæ, quia ſi locum ſibi uendicaret dictum pactum de inſtituendo hæredem in omnibus ſupradictis bonis, auferret legitimam filiæ iure naturali debitam, *c.Raynutius, c.Raynaldus, de teſtam.Gothofred.in l.pen.§.fin iit K.C.de inoff.teſtam.compilat.10.Molin.de primog.lib.2.c.1.à num.14.* ad *num.* 17. *Caſtil.contr.lib.3.c.5.num.21.& 22. Barboſ. in collect. par.4. in can.ius naturale 6.diſt. prima, à num.* 23. ad *num.29.Buratt.deciſ.115.num.* 5.

16 Hæcq; locum habent, licèt promiſſio inſtituendi hæredem facta legatur in capitulis matrimonialibus, & ſic fauore certi matrimonii, quia ſemper militat ratio deperditæ facultatis teſtandi, ac inductionis voti captandæ mortis, *text. in l. pactum, quod dotali 15.C.de pact.* vbi *Dec.nu.17.in 7.ampl.* notat, quòd pactum huiuſmodi, neq; naturalem parit obligationem, & *ibidem Salyc. in princ.* vbi *Iaſ.nu.1.& 6. Bald.in l.cùm Archimedoram,num.10.*cum *ſeqq.Cod.vt in poſſ. leg.Grat.conſ.25.nu.27.lib.1.Io.Franc.à Pont. conſ.116.num.2.lib.2. Rimin.iun.conſ.60.nu. 11 & ſeqq.Peregr.conſ.65.num.1.lib.1.Vaſq. de ſucceſſ edicto,§.8. nu. 204.& 206.& ſeqq. Andreas Fachin.côtrou.iur.lib.5.c.87. Tiraq. de iur.primog.q.6.nu.17. Rot deciſ.490.nu.8.* vbi quòd diſpoſitio *l.pactum,quod dotali* 15. locum ſibi vendicat, ſiuè tota hæreditas, ſiuè eius quota promiſſa legatur, *par.4.recêt.* & in *d. Aſculana bonorum* coràm bonæ memoriæ *Sacrato*, relata per *Gratian.d.diſcept. 692.num.*30.prout in propriis terminis de faciendo filium hæredem tradunt *Gabriel. conſ.137.num.3.lib.1.Menoch.conſ.794.nu.4. & 7.& conſ.1028.num.3.& 4.Bell.iun.conſ. 22. num.3.* vbi fauorabilem eſſe cauſam liberi arbitrii, quam matrimonii, & *num.9. Cyriac.controuer.88.num.10.& ſeqq.Mart.de ſucceſſ.legal par.4.q.25.art.1.*ſub *nu.2. Fontanell.de pact.nupt.clauſ.4 gloſ.9.par.4.n.15.* quam promiſſionem licèt factam in capitulis matrimonialibus eſſe reuocabilem, vt exitus comprobauit, dixerunt *Theſ.quaſt. forenſ.lib.2 q.79.uerſ.aliud,Molin.de rit.nupt. lib.3.q.2.num.74.& 75.verſ.his adden.* reuocatam autem cenſeri præfatam diſpoſitionem ſic emanatam, ſtatim atq; Progenitor alium ſcripſit hæredem, *Anchar.conſ.404. num.3.Menoch.conſ.806.num.1.& ſeqq.Surd. conſ.100.num.18.Cyriac.controu.351.num.1. Rot.deciſ.33.num.1.& 3.par.6.rec.*

17 *Deciſio* verò in cauſa *Lauretana donationis* 20. Februarii 1641. coràm Eminentiſſ. Card. *Veroſpio* contrarium non decidit, dùm in illa tantùm diſputabatur, an donatio eſſet inter viuos, vel cauſa mortis, præſens autèm diſputatio tota verſatur in pacto de futura ſucceſſione, ac de inſtituèdo Thomam de Gay hæredem vniuerſalè, inducendo votum captandæ mortis, indè oritur diuerſitas caſuum, nec ſuſtinetur pactum controuerſum, licèt factum fauore certi matrimonii, *tex.in l.pactum,quod dotali 15.*vbi *gloſſ.C.de pact. Cyriac.controuerſ.88. num.11.& 12. Gratian.diſcept.692.num.32.* cum aliis vbi ſuprà, vndè dicta *deciſio Lauretana* non applicatur.

18 Ponderatum etiam fuit, quòd coniuges, qui matrimonium contraxerunt ſub præfata promiſſione, neque ad hæreditatem,

neque

Digitized by Google

neq; ad intereſſe agere valent,cùm cenſeatur,eos ſenſiſſe etiam à principio,quòd illa promiſſio inſtituendi hæredem in tantum valeret, in quantum promiſſor in eadem voluntate permaneret vſq; ad obitum,*l.fin. C.de pact.* ibi,*& in ea vſq; ad extremum vitæ ſuæ ſpatium perſeuerauerit,&c.* venitq; imputandum coniugibus,ſi non cõſuluere illam promiſſionem irreuocabilem reddere, nec adhibuerunt illam diligentiam, quam adhibere tenebãtur, *Cagnol.in l.exigere dotem, num.5.ff.de re iud.Alciat.in l.licèt,nu.6.& 7. C.de pact.* & in propriis terminis *Bald. in l. cùm Archimedoram,num.12.in fin. Cod.vt in poſſ.leg.ibi* reprobat contrariam ſentẽtiam, aitq;,ſtultum fuiſſe,qui ſic cõtraxit, *Cyriac. controu.88.num.13.& 14. Gomez.ad l.Tauri 22.num.21.in fin.verſ.ex quo collige,Theſaur. iun.q.79.num.10. lib.2.* vbi ponderat, quòd ſi iſtud intereſſe eſſet debitum,omnes contractus,quos leges annullant, & in quibus promiſſio eſt ſubſequuta,per hãc rationem ſuſtinerentur,*Peregr.deciſ.Patau.50.num.6.* indèq; fuit reiecta diſtinctio inter contractum ex cauſa onerosa,vel lucratiua,adducta per *Menoch.conſ.1136.num.8. Gabr.conſ. 137.num.2.lib.1. Grat.diſcept.692.num.44.*

19 Demùm non obſtat conſuetudo Prouinciæ Occitanæ, in qua talis promiſſio facta legitur; & totius Galliæ, iuxtà quam ſuſtineri huiuſmodi pacta, teſtatur *Franc.Marc. deciſ.132.num.8.part.2.Add.ad Papon.lib.2. tit.3.arreſt.2. verſ.eo,quòd in Francia,Griuell. deciſ.Dolan.147.num.1.& 2.* quia quidquid ſit de validitate huius conſuetudinis,quam non valere, dixit *Bald. in d.l.cùm Archimedoram,num.12.in fin.& ibi Add.lit.A.C. vt in poſſ.legat.cap.deteſtandæ,de conceſſ.praben. in 6.* Calder.*conſ.42.*aliàs *4.de conſuet.*ſat eſt reſpondere cum *Theſ.dec.225.num.13 verſ. ſed reſtringerem,* quòd in vim conſuetudinis valeat fortè promiſſio, ſed adhùc ſit reuocabilis per d. Ioannem, iuxtà *text. in l. fin.* C.*de pact.& in l.cũ donationes, C.de tranſact.* & in his terminis *Boer. deciſ. 204. num.14.* circà *fin.verſ.Et hoc probant,& ſeqq.*vbi adducit concordantes, *Molin.de primog.q.81. num.8.Mart.de ſucceſſ.legal.p.4.q.25.num.4. 6.& 7.Molin.de rit nupt.lib.3.q 2.n.41.& 53.* vltrà quòd talis conſuetudo non probatur in loco,& Prouincia Auenionen.de qua eſt promiſſor, & in qua Prouincia bona ſituata reperiuntur,ut debet,*Dec.conſ.225 nu.6. verſ.non obſtat, Peregr.de fideic.art.51.n.35. Pedem. deciſ.100.num.47. verſ.& dato, quòd conſtaret,*nec ſufficit,quòd locus contractus eſſet ſub Prouincia Occitana, in qua talis conſuetudo fortè uiget, quia locus contractus attenditur tantùm quòad ſolemnitates in contractu adhibendas,*Cancer.variar. reſol.lib.1.c.10.*ſub *num.21.Rota in Romana,* ſeù *Peruſina cenſus 12. Decembris 1644.* coràm R.P.D.meo *Bichio.*

20 Vltrà quòd nec talis conſuetudo uti contra bonos mores,& contra leges,& quę inducit uotùm captandæ mortis eſſet extendẽda ad hæc bona exiſtentia extrà Prouinciam,in qua talis conſuetudo nõ uiget, *Giurb.ad Conſuetud.Meſſan.in præfat.num.33. & 34.Menoch.conſ.401.num.25. & conſ.86. num.23.*

21 Quibus ſtantibus Domini dicebant, talem promiſſionem per præfatum Ioannem potuiſſe reuocari, prout fuit reuocata, ex quo quæcunq; diſpoſitio per modum ultimæ uoluntatis,prout fuit controuerſa,non effectum ſortiatur, niſi mortuo teſtatore, *l.4. ff.de adim.& tranſmitt.leg.l.vltima, §.penult.C.de pact.*ibi,*ſi donec vixerit permanſerit in eadem voluntate, Bald.conſ.458. Titius habens, lib.5.* idcircò ea fuit uſq; ad ultimum eius uitæ ſpiritum reuocabilis, prout omnia teſtamenta,ex ſupradictis.

Et ità reſolutũ,utraq; parte informante.

SVMMARIVM.

1 *Pactum reſciſſorium, quod communitèr apponitur in inſtrumentis annuorum redituum, ſi ex Notarij incuria apponi fuit omiſſum,an pro appoſito ſit cenſendum,& num.2.7.*

3 *Notarius ſemper cenſetur rogatus apponere in inſtrumento clauſulas conſuetas.*

4 *Pactum,quod in capitulis matrimonialibus apponi ſolet, vt ſtipularetur publicum inſtrumentum ad conſilium Sapientis,cuius ſit importantia.*

5 Bulla Pii V.de cẽſibus *in Regno recepta nõ eſt.*

6 Tex.in l quæro,§.inter locatorem,ff.locat. *exornatur.*

8 *Pactum de non opponendo, quo Siculi vtuntur in contractibus, ſi per Notarium fuerit omiſſum an pro appoſito habeatur.*

9 *Sententia an ſit nulla, ſi Iudex condemnauit reum in mille,cùm verè non niſi quincentum deberentur,& num.11.*

10 *Sentẽtiã vt dicatur nulla,neceſſe eſt in Regno, vt allegetur caſus legis.*

12 Pragm.4.§.25.*ſub* tit.de dilationibus *exornatur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an pactũ reſciſſorium, quod communitèr in inſtrumentis conſtitutionis annui reditus apponitur, ſi ex Notarij incuria fuerit omiſſum, pro appoſito habeatur. Sententia an ſit nulla, ſi Iudex condemnauit reum conuentum in mille, cùm non niſi quincentum deberentur, & de alijs, ad ornatum *pragm. 4. §. 20. & 25. in tit. de dilation.*

CAP. CLXIII.

1 PActum reſciſſoriũ, quod
communitèr apud nos
in inſtrumentis conſti-
tutionis annuorum red-
dituum apponitur (ni-
mirùm quòd ubi debi-
tor in tempore conuen-
to interuſurium non ſoluerit, poſsit credi-
tor ſortem repetere) ſi ex Notarii incuria
in inſtrumento appoſitum, ſiuè expreſſum
nõ inuenitur, nùm pro appoſito, & expreſ-
ſo habeatur?

Contigit aliàs de hoc dubitari in cauſa
D. Diomedis, & Fratrum de Carafa cum
Principe Caſalis Maioris, qui cùm mediã-
te ſententia S.C. eſſet condemnatus ad ſol-
uendum dictis Fratribus ducatos 20. mil.
dixit de nullitate dictæ ſententiæ, & inter
alias, quas propoſuit nullitates, illa eſt, ni-
mirùm quòd fuit condemnatus ad ſoluen-
dam ſortem virtute Capitulorum matri-
monialium Ill. Marchionum Antij, dictorũ
de Carafa Genitorum, in quibus pro ſum-
ma duc. 25000. fuit promiſſum interuſuriũ
ad rationem duc. 7. pro quolibet centena-
rio, de ſemeſtre in ſemeſtre ſoluendum, nõ
alitèr appoſito, ſiuè expreſſo pacto reſciſ-
ſorio, quòd in caſu defectus ſolutionis inte-
ruſurij poſſit ſors repeti, vndè dubitatum
fuit, quid iuris?

2 Reſpondi, partes D. Diomedis tuendo,
allegatam non obſtare nullitatem, dictum-
què pactum pro appoſito, & expreſſo habe-
ri, idq; ratione, & authoritate probaui; ra-
tione, & Primò, nàm cùm pactum hoc iu-
ris non habeat reſiſtentiam, & in Regno
manet in viridi obſeruantia, vt docent *Pa-
ris de Put.* in ſuo *tract. de reinteg. feud. in quæſt.*
incip. *ſequitur modò quotidiana quæſtio, nu.* 33.
& 34. & *Reg. Rouit. in pragm.* 1 *nu.* 35. *de cenſ.*
ſicq; de conſuetudine, & communi Nota-
riorum ſtylo paſſim in omnibus huiuſmodi
inſtrumentis apponitur, ſequitur, vt quan-
do ex Notarii incuria in aliquo inſtrumen-
to deſcriptum nõ inuenitur, pro deſcripto,
& appoſito habeatur, hoc eſt enim de iure,
3 vt Notarius ſemper rogatus cenſeatur ap-
ponere in inſtrumento clauſulas ordina-
rias, & conſuetas, & quòd vbi fuerint omiſ-
ſæ, pro appoſitis habeantur, quia error, &
incuria Notarij contrahentibus nocere nõ
debet, reuideatur *text.* in *l. fin.* vbi hoc notãt
Bald. & communitèr *DD. C. de fideiuſſ. Abb.
in cap. cùm M. Ferrarienſis, num.* 5. *de* Conſt.
ibiq; Felin. & Dec. ambo *num. 6. Iaſ. in l. certi
conditio, §. ſi nummus, num. 24. ff. ſi cert. pet. in
l. Argentarius, num. 7. ff. de eden.* & in *l. Gallus,
§. idem credendum, in* 1 *lect. nu.* 22. *ff. de liber.
& poſthum.* vbi etiam *Socin. col. fin. verſic. ali-
quando octauo, Ant. Gabr. comm, opin. lib. 6. tit.
de conſuet. concl. 3. num.* 1. alijq; ad nauſeam,
relati per *Tiraq. de iur. conſtit. in vlt. limit. nu.*
7. & 8. quibus ex noſtris addimus *Afflict. in*
Conſtit. *Baiulos omnes, num.* 13. 15. *&* 16. *Ca-
pyc. deciſ.* 159. per tot. *num.* 39. *Carol. de Graſſ.
tract. de except. in* 10. *except. nu.* 44. *& D.* Con-
ſil. Merlin. controuerſ. cent. 1. *c.* 35. *num.* 4. vbi
recentiores allegat.

4 Secundò, eò fortiùs in caſu, de quo age-
bamus pactum prædictum pro appoſito, &
expreſſo habendum eſſe dixi, ex quo in Ca-
pitulis matrimonialibus fuit particulari
pacto conuẽtum, vt ſtipularetur publicum
inſtrumentum ad conſilium Sapientis, cu-
ius quidèm clauſulæ ea eſt vis, & virtus, vt
legitimè, & cautè liget contractus in am-
pla, & meliori forma, quæ fieri potuit, &
quòd intelligantur appoſitæ in contracti-
bus omnia, quæ ſunt de conſuetudine, &
quæ Sapiens vigore arbitrii ſupplere pote-
rit, ità *gloſ. in l. ſi mandato Titij, §. fin. in verb.
accepta, ff. mand. Specul. in tit. de empt. & vẽd.
§. 1. nu. 9. verſ. ſed quid ſi, D.* Conſiliar. *Merlin.*
omninò uidendus *controuerſ. cent.* 1. *c.* 5. *nu.*
17. *D. Reg Galeot. controu. iur. lib.* 1. *cõtrou.* 57.
num. 27. *& D. Reg. Sanfelic. deciſ.* 99. *num.* 6.

5 Tertiò, circumſcriptis prædictis dicebã,
quòd dùm in caſu defectus ſolutionis in-
teruſurii ius in hoc Regno non reſiſtit, vt
poſſit ſors repeti (in Regno enim recepta

non

non eſt *Bulla Pij V.* hoc prohibens, ut teſtatur *DD. Reg. de Ponte*, & *Conſtant.* ille in *cōſ. 41. num. 32. lib. 2.* iſte in *tit. C. de fiſcal. vſur. num. 42. lib. 10.*) ſuadent rigor iuſtitiæ, & ipſa æquitas, ut exiſtente debitore moroſo in ſoluendo annuos promiſſos, eoq; ad ſoluendum monito, & ſoluere recuſante, in pęnam fiat locus ſortis repetitioni, ſicquè promiſſioni factæ de ſoluēdo interuſurium tacitè ineſſe pactum, ut in caſu defectus ſo-
6 lutionis poſsit ſors repeti, probatur hæc concluſio ex ſingulari determinatione *tex.* in *l. quæro, §. inter locatorem, ff. locat.* vbi habetur, licere locatori, qui fundum per plures annos alteri ſub certa annua penſione locauit, conductorem antè tempus expellere, & fundum rehabere, dùm conductor ipſe in ſoluendo annuam penſionem promiſſam fuit in mora, nec opponere, cum poſſe, quòd non niſi ad ſoluendum præteriti temporis penſionem cogi poſſit, adhùc ſi ſpeciali pacto eſſet conuentum de non expellendo conductionis tempore durāte, quia hoc pactum tacitam habet conditionem, ſi conductor in tēpore conuento penſionem ſoluat, id, quod latiùs exornat *Bar. ibi*, dicens, hunc eſſe optimum *text.* & ad multa facere, foreq; notandum ad omnes contractus, in quibus vltrò, citròq; aliquid promittitur, idemq; affirmarunt nonnulli alij magni nominis *DD.* quos refert, & ſequitur *Vinc. Caroc.* in ſuo *tract. de locat. in tit. de neceſſit. vſus, q. 14. num. 3. & 50. fol.* mihi 202. vides ergò, Nos particularem legem habere, qua permittitur contractus reſolutio ob non ſolutionem annuæ præſtationis promiſſæ, quamuis nullum in caſu prędicto reſolutionis præcedat pactum, immò adhùc ſi de contrario conſtaret, nimirùm vt reſolui non poſſit, cùm in eo tacita ſubintelligatur conditio, ſi promiſsis fuerit paritum, cur ergò idem non erit dicendum in caſu propoſito?

7 Authoritate etiā dixi hanc probari ſententiam, nàm quòd pactum reſciſſorium ex Notarij incuria omiſſum, dùm de ſtylo, & cōſuetudine apponi ſolet, pro appoſito habeatur, ſicq; licere creditori ob debitoris moram in ſoluendo præſcripto tempore interuſurium, ſortem repetere, dixit indiuidualitèr poſt alios, quos citat *Reg. Scipio Rouit. in pragm. 1. num. 35. & 36. de cenſ.* ac ità cùm aliàs de hoc dubitari cōtigiſſet, ſecundùm hanc opinionem per S.C. deciſum inueni in cauſa Lucretiæ delle Caſtelle cū Franciſco de Amato, qui cùm ſub die 16. Nouembris 1619. reſciſſo contracta condemnatus fuiſset ad ſoluendum dictæ Lucretiæ ſortē cum tertiis decurſis, recurſum habuit ad tunc D. Præſidem; eiq; narrando iniuſtitiam ſententiæ, quę nullo modo ſequi poterat reſpectu ſortis, ob defectum pacti reſciſſorii, quod in inſtrumento non legebatur, obtinuit iterùm verbum fieri, vt ex ſupplicatione fol. 33. illius proceſſus, & facto iterùm verbo ſub die 14. Martii 1620. decreto S.C. prouiſum fuit, ſententiam prædictam latam ſub dicto die 16. Nouembris 1619. debitæ exequutioni demandandam eſse, referente tunc Regio Conſiliario Carauita, pęnès Hieronymum de Amico actorum Magiſtrum, ad cuius
8 quidèm deciſionis maiorē corroborationem affertur authoritas Siculorum, nàm cùm in illo Regno in quolibet inſtrumento promiſsionis ſolutionis de ſtylo, & conſuetudine Notariorum apponitur pactum, quod dicitur *de non opponendo*, de cuius maxima importantia videndi ſunt *Petr. de Greg. de cenſ. q. 10. num. 10. & Carol. de Graſſ. de except. in prælud. nu. 256.* cùm dubitatum fuiſset, an pro expreſso habeatur, ſi ex Notarii incuria in inſtrumento deſcriptum non reperiretur, affirmatiuè fuit reſponsū, non ex alia ratione, niſi quia in omnibus inſtrumentis eſt ſolitum apponi, videantur *Franc. Milan. deciſ. 13. num. 33. lib. 2. Nicol. Intrigl. ſing. lib. 2. ſing. 173. num. 6. & Carol. de Graſſ.* aliis omiſsis citato *tract. de except. in 10. except. num. 47.*

9 Quibus ſic ſtantibus, nec obſtare dixi aliam nullitatem propoſitam, nimirùm, quòd ſententia reſpectu ſortis contineat maiorem ſummam eius, quod verè debetur, ſicq. nullam eſſe illam, ex diſpoſitione *text. in l. ſi non ſortem, §. ſi centum, ff. de condit. indebit.* etenim nullibi in eo *text.* legitur, ſententiam eſſe nullam, ſi Iudex reum conuentum condemnauit in mille, cùm verè non niſi quincentum deberentur, ſed tantùm in eo *text.* habetur, quòd ſi ego debens tibi centum, credens debere biſcentum, fundum ducentorum aſſignaui, competere mihi illius repetitionem, & in centū dum-
10 taxàt debita manere obligationem, cùm autem apud nos, vt poſſit tractari de nullitate ſententiæ, neceſſe eſt, vt ſit illa prolata contra expreſſum caſum legis communis, vel municipalis, ſic dictante *Reg. ſanctione*, quæ eſt 4. §. 20. *in tit. de dilat. in nouiſſ. compil. tex.* qui allegatur in *d. §. ſi centum* non alitèr determinat caſum, de quo agebamus, ſed aliū, ergò allegari non merebatur, vt poſſit dici, ſententiam S.C. de qua ſuprà fuiſſe

prolatam contra caſum prędicti §. *ſi centū*; Ad quod eſt ſemper à Noſtratibus benè ponderandum verbum illud *pragmatica contra eſpreſſo caſo di legge*, quia aliud non importat, niſi vt tunc de iniuſtitia ſententiæ in gradu nullitatū tractari poſſit, quando ſententia eſt prolata contra id, quod expreſsè diſponit ius commune, vel municipale, itaut ſi ex alio conſtaret de iniuſtitia ſententiæ, quia forſan prolata contra communem opinionem *DD.* non per hoc apud nos de tali iniuſtitia in gradu nullitatum tractari poſſit, ut nimis clarè probatur in *d.§.20.* & benè obſeruauit *Rouitus ibi-*
11 *dem, num.*13. & quamuis non ignorem, nōnullos in caſu, de quo agimus, pro ſententiæ nullitate reſpondiſſe, vt videre eſt apud *DD.* quos citant *Flam. Cartar. deciſ. 39. num.* 12. *& Camill. Borrell. par. 2. ſumm. deciſ. tit. de ſent. diffin. num.* 317. attamen eſt opinio *DD.* cui quidèm opinioni aliàs cū de hac nullitate apud nos tractari contigiſſet, S.C. adhærere noluit, ſed potiùs pro ſententiæ validitate reſpondere, ſic atteſtante *Ant. Capyc. dec.* 51. *à n.* 1. ad 8. qua attēta, D. Diomedis iuſtitiā in tuto eſſe dicebā, adhùc ſi *pragmaticam. ſanctionem* pro ſe non haberet.
12 Idemq; reſpondi ad tertiam nullitatem propoſitam aduerſus decretum latum ſub die 7. Iulij huius anni 1642. per quod extitit ordinatum, eſſe conſignandas D Diomedi literas exequutoriales ſuper bonis hæreditarijs q. Principis Caſalis Maioris, & quòd procedatur ad inuentarij diſcuſſionem, quam Princeps hæres infrà menſem præcisè, & peremptoriè procuret: Nām quatènus ex aduerſo prætendebatur, hoc decretū eſſe nullum, quia prolatum contra diſpoſitionem citatæ *prag.* 4. *de dilat. in §.* 25. aduertendum eſſe monui, nullibi in eo *tex.* legi, quòd non poſſit exequi ſententia S.C ſi infrà triginta dies à die latæ ſententię fuerit oppoſita exceptio diſcuſſionis inuentarij, ſed tātùm *ibi* cauetur, vt omnes exceptiones, etiam modificatiuæ non poſſint opponi ad finē impediendi exequutionem ſententiæ elapſis triginta diebus à die illius notificationis, & ſi quis contendere vellet, exceptionem diſcuſsionis inuentarij eſſe modificatiuam, reſponſio eſt, quòd hoc nulla lege cauetur, ſed eſt opinio *DD.* & non deſunt contrarium ſentientes, inter quos *Imol. & Paul. de Caſtr. in l. ex diuerſo, §. fin ff. ſolut. matrim.* verùm quicquid ſit de his omnibus, dicebā, quòd decretū, de quo agebamus, fuit latū iuxtà ſtylum noſtri ſupremi Senatus, in quo nunquàm fuerunt creditori denegatæ literæ exequutoriales ſuper bonis hæreditarijs principalis debitoris, ſiuè exceptio diſcuſſionis inuentarij fuerit oppoſita intrà triginta dies poſt latam ſententiam, ſiuè poſt, nulla enim iniuria infertur hæredi inuentarij diſcuſsionem opponenti, dùm in bonis hæreditarijs mandatum exequutiuum relaxatur.

Partes ſe concordarunt, vt par erat inter perſonas ſanguine coniunctas.

SVMMARIVM.

1 *Parochialem ſi quis non Sacerdos obtinuerit tenetur infrà annum Sacerdotij aſſumere dignitatem, aliàs priuatus cenſetur, quod ampliatur num.* 2.

3 *Epiſcopus an teneatur recipere permutationem, quam clericus in minoribus conſtitutus de Parochiali cum beneficio ſimplici facere vult in fine anni à die, quo Parochialē impetrauit, & num.* 4.

5 *Parochus, qui propter temporis breuitatem excluſus cenſetur à Sacerdotij promotione infrà conſtitutum annum, nùm poſſit Parochiam in alterius fauorem reſignare.*

6 Rotæ deciſio 6. *aliàs* 355. de rer. permut. in antiquis *declaratur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an clericus in minoribus, qui Parochialem obtinens Eccleſiam tenetur infrà annum ad Sacerdotiū aſcendere, audiendus ſit à ſuo Epiſcopo, ſi in fine anni adhùc non ordinatus velit permutare Parochiam cum ſimplici beneficio, quod ab alio ſacris inſignito ordinibus tenetur, ad ornatum *tex. in cap. licèt canon, de elect. in 6.*

CAP.

CAP. CLXIV.

1 PArochialis Eccleſia, cùm ab aliquo nõ Sacerdote impetratur, eſt iuris notiſſimi, impetrantem teneri infrà annum à die commiſſi regiminis cõputãdum Sacerdotij aſſumere dignitatem, prout expreſsè diffinitur in *cap. licèt canon, de elect. in 6.* alioquin ipſo iure abſquè alia monitione priuatus cenſetur, vt *ibi*, & communitèr omnes dixerunt, præſertim ex recentioribus *Rebuf.* in ſua *prax. beneficial. in tit. de non prom. intra annum, in princ.* vbi *num. ſeq.* huius *Conſtitutionis* reddit rationem, quia Parochiæ præfectus Parochianis ſeruire tenetur celebrando, cõfeſſiones audiendo, aliaquè peragendo, quę ad verum, & bonum Curatum ſpectant, quòd niſi promoueatur, præſtare nõ poteſt, & *num.* 72. adeò pro indubitata hàc
2 firmauit concluſionem, quòd ſi talis Parochus anno elapſo promoueretur, non per hoc citrà nouam collationem retinere poſſet, ac proindè antè nouam hanc collationem poſſet quilibet beneficium illud tãquàm vacans impetrare, vt *ibi* per eum, quem ſequitur *Epiſcop. Campanil.* in ſuo *diuerſ. rubr.* 11. *cap.* 23. *num.* 12. priùs autem, quòd anni circulus compleatur, nec priuatus cenſetur, nec priuandus venit, etiam ſi illius temporis calcem tetigerit, totq; pertranſierint dies, vt nequeat talis infrà reliquos prædicto Sacerdotii inſigniri ordine, ex alia *Conſtit. in cap. commiſſa*, eod. cit. *tit. de elect. in 6.* de qua meminit *Epiſc. Campanil.* cit. *rubr.* 11. *cap.* 23. *num.* 10.

3 Sed de illo elegantèr memini ſemèl annis ſuperioribus in facto dubitatum fuiſſe, an iure teneretur Epiſcopus recipere permutationem, quam quidèm clericus in minoribus conſtitutus, qui Parochialem obtinuerat Eccleſiam de illa facere intendebat in fine anni cum ſimplici beneficio, quod ab alio ſacris inſignito ordinibus tenebatur? ratio dubitandi in partem negantem fuit, nàm cùm certum erat, hunc talem infrà viginti dierum ſpatium, quod pro anni complemento remanebat, promoueri non potuiſſe, cenſebatur quodammodò Parochiali Eccleſia priuatus, quam alteri poterat ad ſui libitum Epiſcopus intrà breuiſſimum tempus conferre, & ſic permutatio fieri videbatur in fraudem iuris Epiſcopalis, quod permittẽdum non erat, vt in terminis reſoluit *Rot. in deciſ. 6.* aliàs 355. *de rer. permut. in antiquis*, vbi promotus vltima die anni, de quo in *d. cap. licèt canon*, & in *cap. commiſſa, de elect. in 6.* permutare non potuit.

4 Sed contrarium citrà omne dubium ipſe reſpondi per aliam Rot. *deciſionem*, quæ eſt 38. aliàs 187. *de præben. in antiq. nu.* 2. nimirùm teneri Epiſcopum permutationem prædictam recipere, prout in fortioribus terminis cõſuluit *Oldrad.* omninò videndus *conſ.* 203. quod incipit *factum tale eſt*, & poſt eum *Caſſad. deciſ.* 27. *num.* 2. & 3. *Aufr. ad Capel. Tholoſ. deciſ.* 472. & in aliquibus *Codicibus* 471. *Pariſ. de reſignat. benef. lib.* 3. *q.* 2. & *Epiſcop. Campan.* cęteris omiſſis, *loco* iàm dicto, *num.* 11. qui omnes con-
5 cludunt, Parochum, qui propter temporis breuitatem excluſus cenſetur à Sacerdotij promotione infrà conſtitutum annum, poſſe Eccleſiam, quam impetrauit in alterius fauorem reſignare, ſiuè cum eo permutare, etiam in extrema die anni, & ſe ad tàm modicum tempus reſtringere, quod certum ſit, non poſſe eum intrà annũ promoueri, ratio per *Rot.* conſtituitur in dicta *deciſ.* 38. aliàs 187. quia vſquè ad vltimum diem anni habet ius in beneficio, nèc priuatus cenſetur, niſi annus fuerit elapſus, vt ſuperiùs diximus, & notant *DD. in d. c. commiſſa*, & *Io. Andr. ad Specul. in tit. de rer. permut.* per *Rot.* allegati.

6 Nec obſtare dicebam allegatam *deciſ. 6.* aliàs 355. *de rer. permut. in antiq.* nàm, vt dicit *Campanil. loco* cit. poſt *Pariſ.* vbi ſuprà *num.* 20. procedit illa, vbicunque euidenti facto de fraude conſtaret, non autem ſi illa abeſſet, vt in caſu propoſito.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum nùm per patrem in teſtamẽto fieri poſſit ſuper re per eum filio contemplatione matrimonij, uel in prẽmium emancipationis donata, & nu. 2. 3. 6. 7. & 13.*

4 *Donatio perfecta conditionem non recipit, uti irreuocabilis.*

5 *Ius ſemel mihi quęſitum ulteriùs me inuito extorqueri non poteſt.*

8 *Donatio contemplatione matrimonij irreuocabilis efficitur, cùm ſit pars contractus matrimonij, & num. 9.*

10 Maynardi *diſtinctio in* deciſ. 36. num. 3. lib. 4. *reijcitur.*

11 *Donatio contemplatione matrimonij dicitur imperfecta, ubi matrimonium non ſequitur.*

12 Text in l. fi. § filiæ, ff. de legat. 2. *declaratur.*

AR-

ARGVMENTVM.

Agitur, an pater in vltimis conſtitutus poſſit teſtamẽto ſuo, ſuper re,quam filio contemplatione matrimonij donauit, fideicommiſſum imponere. Declaratur *tex. in l ſi §. filia,ff. de leg.* 2 & de ali s ad materiam pertinentibus.

CAP. CLXV.

1 PAter, non inutilis eſt indagatio,an poſsit teſtamento ſuo fideicõmiſſum ordinare ſuper re, per eum filio contẽplatione matrimonij donata?

Hanc quæſtionem cùm mihi quidam amicus, ingenio, & virtute præclarus reſoluendam propoſuiſſet, adeò illam pro parte negatiua ambiguitate carere dicebam, vt cogitare non poteram, *Doctorem* eam tangẽtem reperiri, verùm cùm libros aperire cœpiſsem, adeò controuerſam inueni, quòd ex *Doctoribus* noſtris alij in affirmatiuam deſcenderunt ſententiam; alij negatiuam partem amplexi fuere; alij verò diſtinctione vſi ſunt: etenim quòd

2 poſsit per patrem fideicommiſſum imponi ſuper re ab illo per priùs filio contemplatione matrimonij donata, firmarunt *Berengar. Ferdinan. in c. vnico, de filijs natis ex matrimo. ad morg. contract. cap. 7. prælud. num. 8. verſ. ad tertium, & Nicol. Boer. deciſ.* 204. *num.* 33. freti forſan *Sceuolæ* reſponſo in *l. fin. § filia, ff. de legat.* 2. vbi diſponitur, poſſe patrem in teſtamento filiam, quam in matrimonio collocauerat grauare, vt ea abſq; liberis decedente, dotem, quam habuit fratribus reſtituere cogatur; ergò idem, immò maiori cum ratione in donatione facta filio contemplatione matrimonij peragi poteſt, nec poſſe diuerſitatis rationem aſsignari.

3 Contrariam verò ſententiam, quæ hanc fideicommiſsi imponendi facultatem patri denegari voluit, amplexus eſt doctiſſimus *Iacob. Cancer. variar. reſol. par. 3. cap. 7. de pact. num.* 120. vbi dicit, primam ſibi non placere, nec ab illo Cathaloniæ Senatu receptam fuiſſe, obſtante *tex. in l. perfecta, C. de donatio. quæ ſub mod.* in quo diſpoſuiſſe *Imperatores* inuenimus, perfectam donationẽ

4 conditiones demùm non recipere, cùm irreuocabilis ea ſit, ac proindè donatario inuito, cui per eandem irreuocabilitèr ius quæſitũ eſt, alterari, aut aliquo onere grauari non permittitur, addit *Gerar. Maynard.* hanc eandem firmans ſententiam, licèt demùm quæſtionem diſtinguendo reſoluat, vt paulò infrà dicemus, *deciſ. 36. nu. 3. lib. 5.* conſiderandum eſſe, quod aliàs de pactis, & perfectis conuentionibus dici ſolet, ni-

5 mirùm ius per eas ſemèl alicui acquiſitum, vlteriùs eo inuito extorqueri non poſſe, *l. pater filiam, ff. ad leg. falcid. l. cùm proponeretur, § à filia, ff. ad Senat. Conſ. Trebel.* idẽ quoquè de donationibus inter viuos fore cenſendum, nàm quemadmodùm propria hæredis bona in fideicommiſſi reſtitutione non veniunt, ità nec venire debeant bona teſtatoris, quæ hæredi non per teſtamentũ, ſed per donationem, aut alium actum inter viuos, immò etiam per donationem morte confirmatam, acquiſita fuerunt, ad *tex. in l. fin. ff. de pact.*

6 Diſtinctione tandèm hac in re vſus eſt *Maynar. loco* iàm dicto *num. 6.* an ſcilicet intendat pater ſuper re per eum donata fideicommiſſum imponere ad beneficium aliorum liberorum, & deſcendentium ipſius donatoris, vt puta, vt moriente filio donatario abſquè liberis, vel cum liberis, & illis demùm decedentibus, ſuccedat in re donata alter patris donatoris filius, & eo caſu prima pro fideicommiſſo procedat ſententia, aut verò ad fauorem extranei, & contraria locum habeat, & ità iuxtà hanc diſtinctionem, & mediam opinionem ſæpiſſimè à ſuprema Tholoſana Curia in liberorum fauorem, & reliquorum in recta linea deſcendentium iudicatum fuiſſe teſtatur.

7 Sed certè hac diſtinctione, et prima affirmatiua ſententia prorſus exploſa, à ſecunda negatiua per *Cancer.* firmata modo aliquo recedendum eſſe, indubitantèr affirmo, nam cùm veriſſimum ſit, donationẽ hanc, de qua agimus adeò perfectam eſſe, vt nemo auſus fuerit aſſerere, ex quauis

8 cauſa matrimonio ſecuto reuocari poſſe, ſed omninò vti cõtractus matrimonij partem irreuocabilem cenſeri, vt per *D. Praſ. de Franch. deciſ. 436. num. 4. & ſeq.* et meliùs in *deciſ.* 205. per totam, vbi Sacrum Conſ. nulliam cenſendo donationis reuocationẽ

à pa-

à patre poſt contractum matrimonium factam, donatorem illum reuocantè ad præterita non ſoluta huius reuocationis cauſa condemnauit, quod procedere dicit *Dom. Præſ.* etiam ſi filij donatarij conſenſus in hac reuocatione, vel retrodonatione interuenerit, vt nimirùm id peragi non poſſit in præiudicium aliorum, qui in præfata donatione interuenerũt, & ſic vxoris, vel eius patris, ſiuè alterius dotantis, idquè attenta ratione prædicta, nàm cùm ſit pars cõtra-
9 ctus matrimonij, quemadmodùm irritari illud non poteſt, ità & hęc donatio, quæ eſt pars ipſius, & ità in ſpecie ſubdit, firmaſſe *Tell. Fernand. ad l. Taur.* 17. *nu.* 73. cui addimus *Peguer. deciſ.* 230. *in fine*, hoc idem tenentem, alioſquè, quos refert, & ſequitur *Fontanel. tom.* 1. *de pac. nup. clauſ.* 4. *gloſ.* 9. *nu.* 5. *par.* 1. *& gloſ.* 1. *nu.* 19. *&* 30. cum ſeq. Sequitur ex hoc, patrem donatorem poſt donationis contractum celebratum ampliùs in re donata os poni non poſſe, cùm de cętero ſuper illa ius aliquod non habeat; quo
10 ſtante vides; quantum congrua caret ratione diſtinctio per *Maynard. loco* cit. tradita, nàm ſi verum eſt, perfectam dici donationem, nec de hoc ambigi poſſe, quemadmodùm fideicommiſſum ad extraneorum fauorem conſtitui non permittitur, ità & ad beneficium filiorũ; reſpectu enim vtriuſquè eadem conſideratur impotentia, propter cõntractus perfectionem, prout eadẽ
11 & vniformis potentią cenſeretur, vbi imperfecta eſſet donatio, & eſſet, quando matrimonium ſecutum non appareret, nàm cùm donatio hæc tacitam habeat conditionem, ſi matrimonium ſequatur, & vbi non ſequeretur, nulla dicitur, vt per *Cancer. loco* cit. *num.* 114. & per *Fontanel.* cit. *clauſ.* 4. *gloſ.* 1. antè *num.* 13. poſt *Barboſ. in l. ſi cùm dotem, in princ.* poſt *num.* 57. *ff. ſolu. matr.* benè eo caſu poſſet pater donans ſuper re donata quicquid ſibi placeret ordinare, vti ipſius propria.

12 Minus etiam erit habenda ratio de *tex.* in cit. *l. fin.* §. *filia, ff. de legat* 2. in eo enim iuxtà communem intellectum pater dotationis tempore expreſsè pactus erat, vt dos ſoluto matrimonio ad ipsũ redderetur, ac proindè iurę potuit in teſtamento filiam grauare, vt ea ſine liberis moriente, ad eius fratres teſtatoris filios dòs, quatènus ſit ſupra legitimã perueniret, cùm omnimodò ad dotantem reuerſura erat, quod non eſt, quando pater filio contemplatione matrimonij donat, ac proindè ad caſum propoſitum allegari *reſponſum* illud non meretur, ad cuius tamen ornatum eſt videndus *Gaſp. Ant. Theſ. quaſt. forenſ. lib.* 1. *quaſt.* 63. per totam.

13 Poſt hæc ſcripta vidi *D. Reg. Rouitum*, qui in *conſ.* 72. *lib.* 1. in donatione facta à patre filio in præmium emancipationis, hanc eãdem tuetur ſententiam, ſecundùm quam per S.C. deciſum refert; eſt etiam videndus *Cutelli*, qui in hoc articulo doctè, prout de more loquitur in *tract. de donatio. lib.* 1. *partic.* 10. à *num.* 84. ad *finem*, *fol.* 317. in impreſsis Panormi.

SVMMARIVM.

1 *Filius maſculus ex generali conſuetudine totius Christiani Orbis, patri ſuo ab inteſtato defuncto ſuccedit cum onere maritãdi ſororem de paragio.*

2 *Paragiũ eſt quid diuerſum à legitima, & quod nàm diſcrimen conſideratur, nu.* 3.

4 *Paragium an debeatur in pecunia, vel potiùs in corporibus.*

5 *Paragium quòad iuris effectum in locum legitimæ ſuccedit.*

6 Paragium, *vel legitima debetur ſorori ſine dote nuptæ.*

7 Paragium *ſi fuerit in corpore ſorori aſſignatũ, quod demùm fuit euictum, an iterum illud eadem actione peti poſſit.*

8 Dos *in corpore aſſignata, ſi fuerit euicta, an poſſit ſoror ad primęua iura redire, & num.* 9. *&* 46.

10 *Frater, qui euicto corpore pro dote ſorori aſſignato tenetur ad iterùm dotem, ſiuè legitimam aſſignandam, an inſimul ad intereſſe, ſiuè fructus legitimæ teneatur.*

11 *Legitima, quæ debetur filio maſculo à die mortis communis patris an peti poſſit vnà cum fructibus, & nu.* 12. 13. *&* 14.

15 *Soror vt nubere poſſit an valeat à fratre petere paragium vnà cum fructibus, & à quo tempore.*

16 *Soror ſi ſemel à fratre dotem de paragio habuerit, quæ demùm fuit euicta an ad primęua iura recurrens, poſſit ſuper bonis patris legitimam vnà cum fructibus conſequi, & nu.* 18. 19. *&* 20. *& quid ſi egerit actione hypothecaria ex cauſa euictionis paſſę, & num.* 21. *&* 22.

17 *Intereſſe ſortis vt peti poſſit quæ requiratur.*

23 *Creditor anterior pro ſorte an, & quando intelligatur paritèr pro vſuris anterior, & quid in dote, num.* 24. *&* 27.

25 *Hypotheca tacita, quæ competit pro dote an paritèr pro illius intereſſe competere poſſit.*

26 *Aſſenſus præſtitus ſuper obligatione bonorum feudalium pro dote an cenſeatur præſtitus pro illius intereſſe, & num. 34.*

28 *Contractus dotis quotiès in mutuum, vel contractum cenſualem transfertur, cenſetur de vno ad alium transfuſus cum omnibus priuilegijs, quæ primò inerant, & nu. 35. et quid in alijs contractibus, nu. 29.*

30 *Deciſio ad quæſtionem refertur.*

31 *Dotis promiſſio facta in capitulis matrimonialibus an cenſeatur nouata per inſtrumentum mutui, ſiuè contractum cenſualem indè ſequutum, et nu. 43. et 44.*

32 *Hypotheca pro ſorte ſimplicitèr conſtituta an paritèr pro intereſſe competat, et nu. 33.*

36 *Promiſſio facta ſoluendi debitum tali die abſquè intereſſe, eo elapſo, et ſolutione non facta, parit intereſſe.*

37 *Clauſula* pro quibus omnibus obſeruandis, &c. *importat obligationem ad intereſſe.*

38 *Intereſſe dotis in tempore conuento non ſolutæ qua actione petitur.*

39 *Intereſſe dotis poſt dotantium mortem promiſſæ an debeatur abſquè interpellatione, et nu. 40. 41. et 42.*

45 *Dotis cauſa adeò fauorabilis eſt, vt nunquàm eius conditio, etiam muliere volente, deterior fieri poteſt.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an patre defuncto, cui maſculus ſucceſſit cum onere dotandi ſororem de paragio, ſi eam dotauerit, & demùm corpus in dotem datum fuerit euictum, an, inquam, pro dote amiſſa iterùm à dotante obtinenda, competat illamet actio, quæ antè dotationem ad paragium cõſequẽdum competebat. Frater, qui euicta dote ſorori data, tenetur ad iterùm dotem, ſiuè legitimam illi aſſignandam an inſimul teneatur ad ſoluendum eiuſdem legitimæ portionis fructus, quos à corpore pro dote in ſolutum dato à die paſſæ euictionis ſoror ipſa percipere deſiit. Dos ſi fuerit promiſſa ſolui in certa die, qua adueniente dotantes tot annuos viro in ſolutum dederunt, nùm ex hoc contrahendi modo ſuper bonis dotantium habeat mulier anterioritatem à die promiſſæ dotis, non ſolùm pro ſorte, de qua non dubitatur, ſed pro illius interuſurio, ex hoc ſecundo contractu decurrẽdo. Creditor anterior pro ſorte an dicatur paritèr anterior pro vſuris, quando iſtæ non ex conuentione, ſed ex mora debentur. Clauſula *pro quibus omnibus obſeruandis* an importet promiſſionem intereſſe, & de aliis notabilibus, vbi nouiſſima deciſio S.C.

CAP. CLXVI.

1 PAtre ab inteſtato defuncto, filio maſculo, & fœmina ſuperſtitibus, certum eſt attentis ſtatutis, & conſuetudinibus locorũ totius Chriſtiani Orbis, quòd maſculus in bonis omnibus ſuccedit, cum onere tamèn maritandi ſororem de paragio, hoc eſt, vt teneatur ei dotem aſſignare pro modo facultatum, & filiorum numero, vt pari
2 nubat; hìnc *Doctores* dixerunt, paragium eſſe quid diuerſum à legitima, quia hæc eſt certa, & limitata, ſine perſonarum diſtinctione, *Authen. nouiſſima*, C. *de inoffic. teſtam.*
3 dos autem de paragio eſt incerta, regulata à perſonarum qualitate, & locorum con-

ſuetu-

Digitized by Google

ſuetudine; item legitima non eſt debita filijs in vita patris; ſed poſt mortem, *l. cùm quæritur*, C. *de inofficio.teſtam.* §.1. *auth. de trien.& ſemiſ.* dos autem de paragio eſt debita etiam in vita patris, *l.fin.C. de dot. promiſ.& l.qui liberos,ff.de rit.nupt.* itâ in terminis *Conſtit.* noſtræ *In aliquibus*, & *Conſuetud.* huius Ciuitatis, quæ incipit *Si moriatur*, ratiocinantur *Napodan. ibi* in *verb. paragium, Gramm.deciſ.*101.*nu.*63.& ſeq. *Fælix de Rub.* in *addit.* ad præcit. *Conſuet. Vinc.de Franch. deciſ.*159.*num.*14. *Reg.Capyc. Latro conſult.* 159. *num.* 37. alijquè Noſtrates, & attento conſimili Vrbis *Statuto*, quod eſt 145. *lib.*1. *Rot.deciſ.*581 *num.*5.*par.*1.*recent.*& *Mercur. Merl. tract. de legit. lib.*3. *tit.*1. *q.*8. *num.*23.
4 debetur autem dos de paragio in pecunia, ſi frater in feudo ſucceſſit, ſin autem in bonis burgenſaticis, eſt in illius electione, vel in pecunia, vel in corporibus, itâ ſatis benè poſt alios noſter *Reg.Merlin.controuerſ.cent.* 2.*cap.*13. per totum; eſt tamèn verum, quòd
5 quò ad iuris effectum paragium in locum legitimæ ſuccedit, vt per *Andr.in Conſt.In aliquibus,col.* 10.in *fine,verſ. ſed hoc paragiũ*, & *col.ſeq.* in *princ.Reg.Galeot.controu. lib.*2. *controu.* 15.*Reg. Merl.loco* cit.& faciunt dicta per *Georg.alleg.*11. dicetur autem, ſemper dotem de paragio ſorori deberi, ante-
6 quàm illa nubat, nupta verò, nulla dote à fratre ſibi aſſignata, non ampliùs dicetur dotem de paragio à fratre deberi, ſed legitimam, itâ ex *Andr.* docet *Affl.in Conſt.In aliquibus, num* 45. & ſeq. vbi autem fuerit à
7 fratre dos de paragio, vel legitima in certo corpore ſorori aſſignata, quod demùm fuerit per Iudicis ſententiam euictum, dubitandum non eſt, actionem eidem competere aduerſus fratrem hæredem, prout antè aſſignationem actio ad legitimã conſequendam competebat, itâ *Merl.*cit. *tract. de legit.lib.*5.*tit.*4.*quæſt.*6.*num.*10.& *Mangil.*
8 *de euictio.quæſt.*95 *num.*16. id, quod in dote abſolutum eſt, nàm vbi corpus illud pro dote aſſignatum à creditoribus, vel patris, vel fratris euinceretur, poterit ſoror, quæ euictionem paſſa eſt, ad primæua iura redire, quæ conſidero Ego, vel reſpectu legitimæ, quæ ſibi in bonis patris competebat, vel reſpectu hypothecæ, quam matrimonij contracti tempore acquiſiuit, ad *text. in l. qui res* 98.*ff. de ſolut.* itâ *Bar.in l.ſi quis aliam, ff.* hoc *tit.Boer.deciſ.*337.*n.*2.*Hieronym.Gabr. conſ.*129.*n.*10.*Reg.de Ponte conſ.*92.*num.*2. *lib.*2.*Anna filius conſ.*35.*nu.*30. *Mangil.*cit. *tract.de euictio.quæſt.*70 *num.*15.*Reg.Reuert. deciſ.*102.*lib.*3. aliàs 293. ſecundùm meam compilationem, *Aloyſius de Leo in l.*1.*nu.*6. *verſ.tamèn hoc fallit,C.ſi aduerſ.tranſact.Ant. Fab. diff.*49. *num.* 17.*et* 18. *C. de ſolut. Gaſp. Theſ.quæſt.forenſ.lib.*2.*quæſt.*88.*in fine,Caſtil. deciſ.*5.*Milanenſ.deciſ.*9.*nu.*110. *lib.*2.*et* 13. *num.*22.*lib.*1.*Reg.Merlin.contr. cent.* 1.*c.*27.
9 *num.*15. & alijs etenim iniquum ſatis videretur, ſi euicto corpore pro dote de paragio, à fratre ſorori in ſolutum dato, non poſſet ſoror ipſa ad bona paterna pro ſuæ legitimæ conſequutione recurrere, maximè, quando non eſſet ſibi conſultum agere contra fratrem, quia forsàn bona omnia hæreditaria alienaſſet.
10 Sed breuitèr videamus, an eo caſu frater, vel tertius bonorum paternorum poſſeſſor, qui ad legitimam aſſignandam tenetur, cogi inſimul poſſit ad ſoluendum eiuſdem legitimæ portionis fructus, ſiuè intereſſe? ad quod reſpondeo, illud in hac ma-
11 teria certum eſſe, legitimam regularitèr deberi filio maſculo à die mortis communis patris, & vnà cum fructibus, ſiuè intereſſe, quamuis nulla interceſſerit petitio, itâ *gloſ.*magna in *l.in fideicommiſſaria*, vbi *Rip.num.*46.& cæteri,*ff.ad Senat.Conſult.Trebell.D.de Franch.deciſ.*16.*num.*13.558.*nu.*5. & 575 *num.*1. Ego ipſe *lib.*1.*c.*200. vbi *nu.*4. poſt *Reg.Rouit.conſ.*20.*num.*8.*&* 9.*lib.*1. de-
12 claraui, hoc procedere, quando legitima, ſiuè in corporibus, ſiuè in pecunia ab hærede ſoluenda eſt, ſecùs verò vbi pecunia hæreditaria eſſet pænès tertium, velletq; filius ab illo auocare pecuniam pro rata ſuæ legitimæ, eo enim caſu hic ad intereſſe non niſi à die petitionis tenetur, idemq; addo
13 nunc, vbi tota hæreditas in pecunia conſiſteret, quo caſu adhùc hæres non niſi à die interpellationis, ad fructus, ſiuè intereſſe cogi poſſet, non autem à die mortis, dummodò non appareat, quòd pecunias exercendo, ſiuè negotiando aliquid lucratus eſſet, probat hoc, & ſatis bene *Cephal.conſ.*56. *num.*49.*lib.*1.*Alciat.conſ.*779.*nu.*19.*Merlin. de legit.lib.*2.*tit.*1.*quæſt.*1.*num.*35. *& Fab.de Anna conſ.*130.*num.*41.*& obſeru.*5.*decad.*1.
14 vbi idem deciſum refert, quotiès filius legitimam ad ſe de iure ſpectantem à fratre, vel ſorore peteret ex titulo de inofficioſa donatione, vel dote, vt etiam hoc caſu non à die mortis patris donantis, ſiuè dotantis, ſed à die interpellationis legitima cum fructibus debeatur, ad quod plures citat, ſignantèr *Matienz. lib.*5.*noua recompil. tit.*8.
15 *lib.*3.*gloſ.*3.*num.*7. in fœmina verò, quia frater eam ſecundùm paragium maritare tenetur, vtiquè non poſset ſoror à fratre fru-

ctus,ſiuè intereſse paragij à die mortis patris petere, ſed tantùm à die contracti matrimonij, cùm anteà non niſi alimenta debeantur, ità per illum *text. in l.qui filium, ff.vbi pupill.educar.deb.* notant *ibi Bal. Socin. conſ.57.lib.4.Fœlix de Rub.loco* cit. ſicq; deciſum teſtatur *Reg. Reuert. deciſ. 26. lib.5.* aliàs 417.ſecundùm meam compilationē, quam ſcripſit in cauſa,ſuper qua conſuluit *Anna* pater *alleg.* 70. vbi *in fine* notatur deciſio, *Iacob.Anell.de Bott in addit.ad Napod. in Conſ. Si qua mulier,* ſub *n.56.D.de Franch. deciſ.559.nu.14.& Caput.* cęteris omiſſis ad præcit.*Conſuet.Si moriatur,par.2.§.2.nu.23. & 25.* hæc,quando filius legitimam,& filia dotem de paragio nunquàm habuerunt,

16 ſed vis eſt videre,quid ſi ſemel à fratre ſorori ſuæ certum corpus pro dote de paragio fuerit in ſolutum datum,quod demùm ab eiuſdem fratris creditoribus fuit euictū, an hæc ſoror ad primæua iura recurrens, valeat ſuper bonis paternis legitimam cōſequi vnà cū intereſse, ſiuè fructibus, quos à corpore in ſolutum dato à die paſsæ euictionis percipere deſijt? hoc in puncto non inueni à *Doctoribus*, quos viderim,tactum, ſed attentis iuris principijs facilis erit re-

17 ſolutio negatiua, quandoquidèm,vt intereſse ſortis,ſiuè quātitatis debitæ peti poſſit,neceſse eſt,vt illud,vel ſit conuentum, *l.cùm quidam,§.ex locato,*vbi *gloſ.ff.de vſur, l.3.C.eod.*vel quòd debeatur ratione morę, per hominis, aut diei interpellationem contractæ,*l.magnam,C. de contrab. & cōmit. ſtipul.l.mora,ff.de vſur.*& *l.nulla 99.ff.de reg. iur.Ant.Fab.diff 31.C.de vſur.*& alii paſſim, ſuppoſito hoc, ſi primum inſpiciamus in-

18 tereſse, nullo pacto ad illud ſoluendum frater, ſiuè tertius bonorum paternorum poſſeſsor cogi poteſt, cùm nullibì,fratrem promiſiſse legamus, vt in caſu euictionis ſequendæ corporis pro dote de paragio in ſolutum dati, teneatur ad legitimam præſtandam, vnà cum fructibus, ſiuè intereſſe, quod idem eſt,*l.vſura,ff.de vſuris,*ſed tātùm fuiſſe promiſsū illud intereſſe,quod oritur ex cauſa paſſæ euictionis, pro quo conſequendo ſorori non eſt conſultum actione illa ex empto, quæ competit ex diſpoſitione *tex.in l.elegantèr,ff.de pignor.action.* ſi verò

19 aliud cōſideramus intereſse, quod ex mora contracta exoritur,& nec etiam hoc debetur, quia ſi diem inſpicimus nuptiarum, quę ſtatim fratrē interpellat, vt per *Reg.de Ponte conſ.50.in fine,lib.2.Tbeod.alleg.7.nu.16.*& *Franc.Ant.Coſt.conſ.25.nu.25.* & nulla conſideratur mora,quia eo tempore frater dotem de paragio idm ſoluit, certum corpus pro illa in ſolutum tradens, ſicq; non eſt,cur de intereſse ſoluendo propter ſortē

20 non ſolutam tractari poſſit,vndè hac in re illa tantùm poteſt conſiderari mora, quæ contrahitur ex interpellatione ſororis, legitimam ſuper bonis paternis petētis poſt euictionem ſequutam ſuper corpore,quod pro dote de paragio fuit eidem in ſolutum datum, hac enim mora conſiderata, iſtoq; inſpecto tempore dubitandum non eſt,teneri fratrem ad fructus legitimæ,à die nimirùm interpellationis, quos ſi frater ipſe ſoluere non poſset, teneretur certè tertius bonorum paternorum poſseſsor, quamuis reſpectu ſui nulla interceſserit mora, iuxtà ea,quæ exarat *Theod.* cit. *alleg.* 7. & meliùs *alleg.*81. *num.* 30.

21 His ſic ſtantibus inueſtigemus, quid dicendum, ſi ſoror,non ad primæua iura reſpectu legitimæ recurreret, ſed ad illa reſpectu hypothecę,quam acquiſiuit pro dote de paragio, à fratre in capitulis matrimonialibus ſibi promiſſa, diximus enim ex communi *DD.* ſententia per illum *tex.* in *d. l.qui res 98.ff.de ſolut.*quòd quando pro dote de paragio frater ſorori ſuæ corpus aliquod in ſolutum dedit, quod demùm fuit euictum, poſſe ſororem, ſiuè eius virum ad primæua iura redire,ſic exercendo actionē illam hypothecariam, quam à die initorū

22 capitulorum matrimonialium acquiſiuit, dubitatur enim,ſi dos de paragio reperitur promiſſa in capitulis matrimonialibus,ſoluenda in die nuptiarum,vel poſt annum,ſiuè aliud certum tempus à die cōtracti matrimonij, infrà quod tempus frater alteri bona ſua obligauit,an,inquam,ſoror ipſa in concurſu cum hoc ſecundo creditore ſuper bonis fratris,ſicut præfertur pro ſorte dotis, veniat ſimilitèr præferenda pro fructibus non perceptis poſt euictionem paſſam corporis in ſolutum dati, & in hoc affirmatiuè reſpondeo, nàm quamuis in ter-

23 minis *tex.*in vulgata *l.Lucius,ff.qui potior.in pignor. babe.* verior mihi ſemper viſa fuerit illorum ſententia,qui dixerint, vt creditor anterior pro ſorte, tunc demùm intelligatur pariter & pro vſuris anterior, quando vſuræ fuerunt conuentæ,ſecùs verò ſi dumtaxàt ex mora deberentur, quia tunc cùm bona debitoris non niſi pro ſorte obligata cenſeri poſſint, nō poterit primus creditor pro acceſſionibus præferri ſecundo,qui antequàm ceſsiſſet dies ſolutionis ſortis primo creditori promiſſę hypothecam acquiſiuit,vt ſatis benè,quicquid alij alitèr dixe-

rint,

Digitized by Google

rint, notant Soc.conſ.41.nu.19.lib.4.Cannet. in extrauag.volentes, in quaſt. quæ incipit, at non erit otioſa quæſtio, num.12.fol.mihi 93. Seraph.deciſ.481.num.5. Ant.Fab.diff.8.in alleg. num.5.C.qui potior.in pign.habe. quos allegaui lib.1.c.76.nu.2.Barboſ.in l.1.par.3. num.28.verſ.nàm ad primum,ff.ſolut.matrim. Carleual.de iudic.tom.1.tit.3 nu.49.verſ.ideq; planè probatur,& num.ſeq.vbi benè loquitur, & Arias var.reſol.lib.2.c.30.nu.19.attamen
24 in dote communitèr receptum eſt, vt mulier anterior pro ſorte, cenſeatur paritèr, & pro vſuris, quamuis ex mora deberi videātur, ſicq; vt bona dotem promittentis cenſeantur ab initio obligata, tàm pro ſorte in certa die promiſſa, quàm pro vſuris poſt moram commiſſam decurſis, licèt illarum reſpectu nulla præceſserit conuentio, ratio aſsignatur, quia in hoc caſu intereſse non tàm ex mora debitoris, & in illius odium debeatur, quàm ex natura contractus dotalis, in quo cùm primùm obligantur bona pro ſorte, cenſentur paritèr obligata pro interuſurijs, vbi in die nuptiarum, ſiuè in alia præſcripta non fuerit ſequuta ſolutio, ac ſi expreſsè acceſsiones fuiſsent promiſſæ, & hoc in recompenſationem onerum matrimonij, quæ maritus ſubſtinet, ità Cannet. loco cit.num.20.verſ. poſſet tamen opinio Blāchi in vno ſolo caſu procedere, Milanenſ.deciſ.8 num.381.& deciſ.13.num.29.lib.1. Roder.de annuis redit. lib.3 c.7. num.46. & c.8. num.15. Maſtrill.in addit.ad Petr.de Greg.de cenſ.quaſt.6.num.91.Reg.Galeota controu.lib. 1.controu.56.num.15.Paſcal.de viribus patr. poteſt. p.2.c.7.nu.40.41.& 42. vbi ex Neguſ. de pignor.4.membr.2.part.n.54.& 55.addit,
25 tacitam hypothecam, quæ pro dote competit, competere paritèr pro eius intereſse, & nu.44 & 57.ex Camer.in cap.Imperialem, fol.51.lit.V.reprobato Afflict.docet, aſsenſum præſtitum ſuper obligatione bonorū
26 feudalium pro dote, cenſeri paritèr ex vi comprehenſiua conceſsum pro intereſſe, ob retardatam ſortis ſolutionem debito, ex eo, quòd dos, & intereſse vt vnum, & idē conſiderantur, non autem vt duo ſeparata, ad tex. in l.quicunq; §.penult.ff.de inſtit.actio. Dominus enim conſentiendo obligationi pro dote, cēſetur quoq; cogitaſse de illius intereſse, quod venit in conſequentiam ipſius, ſicq; per Sacrum Cōſilium deciſum teſtis eſt Reg. de Ponte conſ. 64. num.19. & deciſ.34. num.38. quamuis Reg.Galeot. controuerſ.iur lib.1.controu.21.num.23 & 24.ex eodem Camerar.hoc intelligat in vſuris, ſeu intereſse, ex iuris diſpoſitione debitis, quæ vnum, & idem cum ſorte reputantur, ſecùs verò in his, quæ non veniunt à natura obligationis rei, ſed ſtāt de per ſe vt ſeparata, & debentur ex promiſsione, & pacto hominis, quod latiùs ſubdit comprobaſse Surd.tract.de aliment.tit.9.quaſt.31. num.36. 65.& 69. verſ.tertiò dico, & in caſu forſàn
27 maioris ponderis, nimirùm, vbi dos in certa die ſolui fuerit promiſsa, qua adueniente dotantes pecuniam præ manibus non habentes, vt ſatisfacerent, in ſolutum dederint tot annuos, ab eiſdem ſoluendos cum promiſsione euictionis in forma, ac reſeruatione primorum iurium, quòd eo caſu mulier à die promiſsionis dotium nō ſolū pro ſorte, ſed etiam pro interuſurijs, quamuis ex hoc ſecundo contractu decurrendis dicatur anterior, docet, & ſatis benè Caſtill. cit.deciſ.5. à num.37. & deciſ.17. antè num.23. verſ.& ſuper hoc fuit diſcuſſa quæſtio illa, quem notantèr ſequitur Reg.
28 Galeota cit.controuer.56.à num.23.quo loci dicit, quotiès contractus dotis in mutuum transfunditur, ſiuè in contractum cenſualem, ſiuè conſtitutionem annuorum redituum, quem Siculi ſubiugatorium ad formam Bullæ appellant, quòd cenſeatur de vno in alium transfuſus cum omnibus priuilegijs, et qualitatibus, quæ primo inerāt, tàm pro capitali, quàm pro tertijs, et interuſurijs, ex eo, quòd in iure vniuerſali, cuiuſmodi eſt titulus dotis, debitum ex vno contractu poteſt conuerti in debitum ex alio, ità ut primum non tollatur, allegat Bart. theoricam in l. ſingularia, num.4. ff. ſi
29 cert.pet (quamuis contrarium ſit dicēdum in alijs contractibus non priuilegiatis, in quibus annui reditus ex ſecūdo contractu dependentes non habebunt eandem anterioritatem, quam habet ſors ex primo cōtractu debita, ut ſatis elegantèr explicat Carleual.loco proximè citato, num.50.) et nè
30 indiuiduali rerum iudicatarum authoritate careamus, dico, ſic, prout ſuprà fuit reſolutum, Sacrum Conſilium iudicaſse in concurſu creditorum quondam Comitis Vgenti ſuper pretio ex uenditione illius Ciuitatis peruento, etenim cùm Domna Hieronyma Pandone à Comitibus patre, & fratre nuptui tradita eſſet cum dote ducatorum viginti millium, quorum pro ſumma ducatorum quinque millium fuit à dotantibus poſt eorum mortem promiſſa ſolutio, & quòd interim nullum curreret intereſſe, ſequuta iàm morte, hæredes dotantium in ſatisfactionem dictorum ducatorū quinque millium complementi conſtitutæ

dotis,tot annuos dotatæ,ſiuè eius viro Domino Mutio de Marra in ſolutum dederũt, verùm propter decoctionem Comitis indè ſequutam, contractibus omnibus reſciſſis, cùm loco illorum annuorum introituum, vulgò tertias nos appellamus, intereſſe ad eandem rationem currere cępiſset, inſtabat D. Don Hieronymus de Marra filius, & hæres D.Hieronymæ dotatæ fore graduandum à die initorum capitulorum matrimonialium,non ſolùm pro ſorte dictorũ ducatorũ quinque millium,ſed pro illorũ intereſse decurſo poſt reſciſsionem contractus in ſolutum dationis,ſed cõtendentibus hæredibus quondam Dorotheæ Capyciæ,cui poſt matrimonium D.Hieronymæ Comes Vgenti bona ſua obligauerat, dictum Don Hieronymum nomine, quo ſuprà non poſse graduari à die,quo mater ſua nupſerat, niſi pro ſorte,ſecùs verò reſpectu intereſse, quod cùm poſt dotãtium mortem deberetur, non niſi mero Iudicis officio,non autem iure actionis,ſiuè hypothecæ illud deberi dicebatur,cùm quid iuris dubitaretur, diſcuſsis omnibus de iure diſcutiendis, Partibus pleniſsimè auditis, prodiit deciſio pro Don Hieronymo,nimirùm vt graduaretur, tàm pro ſorte, quàm pro intereſse à die promiſsionis dotium, idquè ſub die 25.Maij 1641.referente Domino Conſiliario Duce Cagnani, & pro D.Hieronymo patrocinante D.Eraſmo de Ponte eius cognato Aduocato primario, natalibus, doctrina, morum candore, ac omnibus numeris abſolutiſsimo, qui in cauſa his,quæ ſequuntur verbis de iure reſpondit.

Ieſus,Maria, Ioſeph.

31 Ad duo potiſſimùm reducuntur, quę pro parte hæredum Dorotheæ Capyciæ aduerſus anterioritatem crediti quond. D. Hieronymæ Pannonæ pro complemento ipſius dotium,obiiciuntur. Alterum,promiſſionem in capitulis matrimonialibus initam,per inſtrumentum mutui fuiſſe nouatam,illudq; demùm de ſorte duc. quinque mille ſimplicèr loqui,poſt mortem dotantium ſoluenda,& conſequentèr intereſſe,nõ antè debitum, quàm illorum morte, atquè hæredum interpellatione ſequuta, mero Iudicis officio,non autem iure actionis,ſiue hypothecæ. Alterum,contractum illum dotalem, ſiuè inſtrumentum mutui omninò fuiſſe extinctum, ſiuè nouatũ per contractum cẽſualem inde ſequutum,quãuis cum clauſulis reſeruatiuis, ſaltèm reſpectu intereſſe; noua ſuccedente obligatione pro tertijs ex illo die, quo venditio annuorum introituum inita fuit, vt latiùs ex allegatis per Aduerſarium.

32 Hæc etſi reſponſionem nõ mererentur, tanquàm directè cõtrà communem noſtri ſupremi Senatus iudicandi ſcholam. Nihilominùs, vt dignoſcatur ab Aduerſario, quàm iuridicè,atquè ſecundùm rectos iuris tramites illa procedat, infraſcriptas commemorare receptiſſimas in iure concluſiones operępretium erit. Prima, illa nobis ſe offert,hypothecam, & ſi ſimplicitèr,ſeù expreſsè pro ſorte conuentam, pro intereſſe quoq; competere, ab vno,eodemquè fonte,ſiuè contractu,intrinſecè,& ex natura illius,ſiuè iuris intellectu prouenientem,iuxtà vulgatum axioma *l.Lucius,& ibidem Gloſ.ff.de vſuris*,cùm vnum,& idem debitum reputetur ſors cum vſuris, licèt auctum, vt elegantèr dixerunt Authores mox citandi,ità ex *Bart.Cyn.*& aliis in *l.pignoribus,C.de vſuris*,et ex *Baldo* in *l. etiam, C.de iure dot.Decio in l.pecuniam,in primo not. ff.ſi certum petat.Ripa in l.priuilegia, in 8.ampliat.ff.de priuileg Neguſant.de pignor.2.mẽb. 5.part.num.*10.*Socin.conſ.*41 *num.*19.vbi allegat præ cæteris *text. in l.ſolutum,§.ſi in ſorte,ff.de pignor.* pro abſoluto alij tradiderunt,quos refert,et ſequitur *Barzius deciſ.* 108.*Reg.de Pont.deciſ.*34.*num.*37. cum ſeq. & 45.cum ſeq *conſ.*64.*num.* 19. & *conſ.*76. *num.* 11.*Vrſil.ad Afflict. deciſ.* 186. *Maſtrill. deciſ.* 119.*num.*11.*tom.*2.*Mantica de tacit.* 22.*lib.*11.*n.*32.& 33. *Burſat. conſ.* 103 *num.* 10.cum *ſeq. Gratian.diſcept.*730.*num.* 19.& 20.elegantèr *D. Conſil. Theodorus allegat.*5. *num.*24.& *alleg.*7. *num.*13. cum *ſeq. Gaitus* in ſuo ſolẽni *tract.de credito,c.*4.*quæſito* 10. *num.*1171.*Conſ.Paſchal.de patr.poteſt.par.*2. *cap.*7.*num.*40.& 41.& centum alij.

33 Qui omnes nedùm hypethecam,verùm etiam, et ſub eadem prælatione ſortis cõmuniter,& abſolutè concedunt,vt apud illos eſt videre pro veritatis teſtimonio.Cuiuſmodi receptiſſima ſententia inuiolabilis redditur in cauſa dotis, vt reſumptis omnibus teſtatur *Neguſ.de pignor. membr.*4. 2.*par.num.*10 & 48.cum *ſeq.* authoritate *Bart. Alex.Salyc. Caſtrenſ.* aliorumq; *DD.in l.ſi maritus,ff.ſolut. matrim.* & in *l. ſi cùm dotem,§.ſin autem in ſæuiſſimo, ff. eodem,*vt nuperrimè vltrà ſuprà cit.Authores, quibus addo *Conſ.Paſc hal.loco* ſuprà cit. *num.*42. obſeruaui apud *D.Regentem Galeotam tom.* 1.*controuerſ.*56.*num.*14.*et.*15.ſic pluries deciſum referens,teſte *Regente de Ponte conſ.*

Digitized by Google

77.*n.*2. allegat præ cæteris poſt *Minſynger. cent.*1.*obſeruat.*64.*Surd.deciſ.*240.*num.*15.*et* 16.Hiſpanum *Rodericum lib.*3.*quaſt.*7.*num.* 67.*verſ.ſed contraria*,qui hanc veriorem fatetur ſentẽtiam ex Authoribus ſuprà citatis,confũtato *Bald.Nouello*,cæteriſquè contrarium ſentientibus, vt apud eum eſt videre,nè aliena tranſcribam.

34 Adeò hęc vera, vt aſſenſus,ſiuè hominis, ſiuè legis,ſeù *capituli*,dotali præſtitus contractui,& ſi regularitèr ſtricti iuris, vi tamẽ comprehenſiua intereſſe quoq; amplectatur, & ſi non expreſsè in cõtractu deductum,intrinſecè tamen iuris intellectu,atq; ex natura contractus proueniens, tanquàm vnum,& idem cũ ſorte, iuxtà *Camerarij* ſententiam in *cap.Imperialem,cart.*mihi 51.*&* 52.vbi ſequitur *Neguſ.*& illum doctiſſimum appellat,vti ſic paſſim deciſum teſtatur *Regens de Ponte* cit.*dec.*34. *num.*38. *conſ.*64.*num.* 19.*&* 76.*num.*14.*Friccię*, atquè *Cannetij* confutata, ac pęnitùs reiecta ſententia,licèt etiam hi in caſu diuerſo,ac fortiori loquantur, vt rectè quoq; poſt alios obſeruat idem *Conſ.Paſchal.loco* cit.*nu.*44. cum *ſeq.*ſignantèr *num.*49.vbi nedùm apud Regnicolas, verùm etiam per eoſdẽ Siculos *Cannetium* reprobatum teſtatur,pręſertim per *Milanenſem deciſ.*18.*num.*360 cum *ſeq.lib.*1. ità deciſum referentem,etiam reſpectu bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, & latiùs idem *Conſil.Paſchal.*in proprio caſu *num.* 57. cum *ſeq.* adeò vt pudendum foret Aduerſarium,doctrinas paſſim, ac ſæpè ſæpiùs in foro reiectas allegare, diuerſoquè caſu fęrè loquentes.

35 Secunda concluſio ſatis quoq; vulgata eſt,Pars tamen nos cogit illam commemorare,inſtrumentum mutui ex dotibus dependens, eadem dotis iura,atquè priuilegia identicè retinere, etiam reſpectu aſſenſus *capituli* ſuper dotibus à Rege Catholico elargiti ex vi illius comprehenſiua, iuxtà veros iuris tramites, vt rectè obſeruare non omiſit oculatiſſimus *Reg. Galeot.*cit.*controuerſ. num.*25. authoritate *Camer.*ſic paſſim iudicata in cit.*cap.Imperialẽ, cart.*52.*&* 53.*& Reg. de Ponte de aſſenſ. ſup. dote,tit.*6.*nu.*42.*&* 44.cęteriq; noſtri *Pragmatici* in locis ſuprà cit. *Capyc.*atquè *Lanaria* cõfutaris,de hac veritate dubitantibus, altero *conſ.*18.altero *deciſ.*183. adeò vt nõ ſine ineptia hæc in dubium ampliùs refricari valeant.

36 Tertia illa eſt concluſio, in caſu noſtro nos non verſari in intereſſe tacito ex natura contractus, ſiuè iuris intellectu tantùm debito (quod vtiquè ſufficeret) ſed in expreſsè pacto,ſiuè cõuento, quandoquidèm negatiua illa ſolutionis intereſſe limitata ad tempus (vt potè per illam clauſulam, *promiſerunt ſoluere reliquos duc. quinque mille poſt ipſorum mortem abſquè intereſſe interim*) poſt temporis lapſum promiſſionem inducit,ex vulgata regula ſumpta per *Socin.*& alios ex *l.Imperator*, C. *de poſt. l.pater filium,§.fundum,de leg.*3.*l.ſi unus,ff.de pactis*, cum ſim.ac ſatis ad rem cõferunt *Bald.*verba in cit.*l.etiam*,C. *de iure dot.*vt in acceſſorijs,ſiuè conſequutiuis contractus, etiam vbi verba pro ſolemnitate requiruntur, mens, finis, ſiuè contrahentium intentio potiùs ſit attendenda, quàm verborũ formalitas, vt elegantèr quoquè in ſubiecta materia diſſerit *Burſat.* cit. *conſ.* 103. *num.* 10. cum *ſeq.* vbi infinitos alios de more congerit.

37 Cuiuſmodi concluſio, nullam prorſus pati valet altercationem,quotièś,prout in noſtro inſtrumento,adeſt clauſula,*Pro quibus omnibus obſeruandis Partes ipſæ obligauerunt ſe, & bona omnia, &c. ad pœnam dupli, &c.*quam præcisè, ac ſignantèr obligationem ad intereſſe, vbiquè importare communitèr *DD.*voluerunt ex vulg.*l.ſtipulationes non diuiduntur, ff. de verb. oblig. Oldrad. conſ.* 114.*in fine,Bald.& Salyc.in l.per retentionem*,C. *de vſuris, in* 1. *not. Socin. conſ.* 41. *num.*19.*de Pont.*cit.*conſ.* 76.*num.*4. *&* 5. *&* 64.*num.* 22.vt ſatis elegantèr obſeruat in puncto controuerſiæ peritiſsimus de *Marinis cap.* 76. *num.* 3. cum *ſeq.* vbi alios recenſet Authores, quibus addo *Gratian. diſcept.forenſ.*634.*num.*14.*&* 15. vbi loquitur de ſimili clauſula apponi ſolita in obligationibus Cameralibus, quam etiam ad hypothecam pro alimentis extendit,ac ſtante huiuſmodi clauſula nobis quoq; conuenit *Bald.Nouellus*(licèt alitèr, & nõ rectè contrarium ſentiat)vt rẽfert idem *Gratian.* ac magis dignè nobis teſtatur *Roderic.loco* ſuprà cit.antè *verſ. ſed contraria ſententia verior*. Adeò autem hæc vulgata,atquè in dies deciſa,vt nõ ſine ignauiæ nota ab Aduerſario ſatis in foro verſato impugnẽtur, eo magis in caſu noſtro, vbi aſsenſus hominis fuit ſpecificè impetratus (prætèr opus)tàm ſuper ſorte, quàm ſuper intereſſe, cęteriſq; clauſulis in inſtrumento dotali,ſiuè mutui contentis.

38 His iactis ſolidiſsimis fundamentis de facili corruunt Aduerſarii argumenta, ſiuè aſsũpta, & primum, nempè in caſu noſtro, intereſse deberi mero iudicis officio ex

mora

mora hæredum, non autem iure actionis, ſiuè hypothecæ, deficit in iure,& in facto. In iure quidèm(quia etiam dato,quòd de intereſſe non eſſet expreſsè pactum, ſiuè conuentum in contractu dotali,ſiuè inſtrumento mutui ex illo dependente, vt pars ipſa adſtruit) adhùc hypotheca pro ſorte expreſsè conuenta, pro intereſſe quoq; cõpeteret,ex plenè deductis in prima concluſione, quicquid in contrarium nonnulli tẽtaſſent,& præcipuè *Bald.Nouellus*,ſiuè *Caſſaneus*, cęteriq; alii à Parte forſitan allegati. Eò magis,quòd in caſu noſtro intereſſe,nõ tàm ex mora debitoris debetur in ipſius odium,quàm ex natura cõtractus dotalis, bonæ fidei, atq; vniuerſalis iudicii, in locũ fructuum,qui ex dote debentur,in compẽſationem onerum matrimonialium,prætèr vllam conuentionem, ſiuè taxationem, vt ſatis doctè de more ex *Roderic.Molina*, *Couarruuias*, cęteriſq; grauiſſimis Authoribus comprobat idem *Reg.Galeota* cit.*controuer. num.*15.cum *ſeq.* videndus, nè aliena tranſcribã, vt meritò *Neguſ.* cęteriq; Authores per nos citati in prima concluſione,in *verſ. cuiuſmodi*, licèt forſitan in aliis contractibus, ſiuè iudiciis dubitauerint, in dote verò indiſtinctè,& indifferentèr hypothecam conceſſerint, etiam pro intereſſe, ſiuè iure actionis,ſiuè Iudicis officio deberetur,quibus addo *Burſat.* cit.*conſ.*103. *nu.*22.ex *Bar. Riminaldi* cęteriſq; aliis,vt rectè quoquè in ſubiecta materia differit poſt alios idem *Conſil.Paſchal.loco* ſuprà cit.præcipuè *n.*62. cũ *ſeq.* adeò vt hæc ipſa veritas Authorum numero, atquè rerũ iudicatarum exemplis de iure comprobata remaneat.Deficit in facto ex deductis per nos in tertia concluſione,ex quibus inconuincibilitèr conſtat, nedùm de ſorte, verùm etiam, & de intereſſe fuiſſe præciſè, ac expreſsè cõuentum, quo caſu nedùm contrarii Authores,vtpotè *Caſſan.* ſiuè *Bald. Nouell.* verùm ipſamet Pars ſe deuictam fatetur in ſuis allegatis.

39 Solùm ſupereſt,vt ſatisfaciamus doctrinæ *Caſſanei,& Bart.in loc.*à parte cit.*Caſſan.* inquam, *in verſ.& venit mihi caſus, rubric.*4. *§.*23.*in textu* ibi, *Des le terme*, cum *ſeq.cart.* mihi 785.ponit fęrè caſum ſimilem noſtro, & concludit, intereſse non ſtatim deberi poſt mortem dotantium, niſi priùs ſequuta hæredum interpellatione,nè eodem pũcto, quo quis obligatur per euentum mortis,ſiuè conditionis, eodem puncto conſtituatur in mora,quod eſset abſurdum, ad *tex.in l.quod dicimus,ff.de ſolut.*cum ſim quibus quoquè mouetur *Bart.in l.ità ſtipulatus, num.*41.*&* 42.*ff.de verb.obligat.*qui contra *gloſ.* ſuſtinet,diem mortis vti incertum impedire nedùm ortum ſolutionis, ſiuè exactionis, verũ etiam obligationis,ſiuè actionis,adeò vt non niſi ab hæredibus, & contra hæredes actio incipiat, iuxtà vulgatum *tex. in l.*1.eod.*tit.vt ab hæredibus,&c.*

40 Pro reſponſione mitto primùm, *Caſſanei* doctrinam ab ipſomet fuiſse impugnatam, cùm anteà ipſe contrariæ fuerit ſententiæ, & rectiùs quidèm ex ſuprà deductis,cùm intereſse dotis nõ tàm ex mora debitoris, quàm ex natura contractus intrinſecè debeatur, & cętera, de quibus ſuprà,ac *Bart.* præciſè loquatur contra *gloſ.*& iura per illum allegata, quæ probant, diem mortis exercitium actionis, ſiuè ſolutionis diem impedire,optimè, ac magiſtralitèr *Oldrad. conſ.*114. *num.*3.*&* 4. differre, non autem ortum obligationis, quod in caſu noſtro nullatènus poteſt controuerti,quandoquidèm adeò conſtat, pro integra dote promiſsa ab initio conſtitutionis ipſius ortam obligationem,licèt dilatam ſolutionem in dotantium mortem,vt ab ipſo initio fuerit habita pro ſoluta, & exindè initum mutui inſtrumentum, quo caſu ceſsat *Bar.& Caſſanei* abſurdum, quòd quis eodem puncto conſtituatur debitor,& in mora,iuxtà tradita per eundem *Bart.num.*25.ead.*l.*

41 Sed data pro vera *Caſſanei*,& magis *Bar.* ſententia, quòd dies mortis, vtpotè incertus reſiduo dotis appoſitus (citrà tamen veri præiudicium, cùm ſolutioni intelligatur appoſitus,vt modò diximus)conditionem faciat, *l.dies* 75.*de condit.& demonſtr. l.talis ſcriptura* 30.*§.*4.*ff.de leg.*1.et ſucceſſiuè ortũ obligationis, et actionis impediat, vulgatis iuribus. Adueniente morte,et ſic impleta conditione,quis vnquàm negabit, ex tũc ortam actionem retrotrahi ad tempus contractus,ſiuè promiſſionis factæ per dotantes, cum obligatione bonorum pro obſeruantia omnium promiſsorum, iura ſunt vulgaria in *l.*1. *in l.qui balneum,& in l. potior*, *ff.qui potiores in pignor.habean.* quæ paſsim practicantur,nedùm in cauſa dotis, verùm etiam in quolibet contractus genere,indiſtinctè,et indifferentèr,etiam ſi poſt mortem contrahentium dies incertus,ſiuè conditio euenerit,in hoc quidèm *Bart.*non contradicit,nec *Caſſaneus*, qui expreſsè fatetur in *verſ.& aduerte,carta ſequenti*,etiam pro intereſse,ſiuè vſuris hypothecam competere,quando pro eis quoq; fuerit cautũ, vt in caſu noſtro,licèt prętèr neceſsitatem, ex plenè deductis in prima concluſione,&

vul-

Digitized by Google

vulgatæ ſunt deciſiones quòad retrotra-ctionem apud *Franch. deciſ.677.Griuell.deciſ.67.& 133. Fontanell.de pact.nupt.tom.2. clauſ.7.gloſ.2.par.1.num.27.& ſeq.*qui alios recenſet,quibus addo *Reg.Galeotam controuerſ.lib.1.c.21.num.2.*hæc & ſi vulgaria,Pars non cogit exarare.

42 Hancq; retrotractionem in ſpecie fieri nedùm quòad ſortem principalem, verùm etiam quòad intereſſe exindè decurſum poſt conditionis,ſiuè diei incerti euentum, in terminis voluerunt *Roderic. loco* ſuprà cit.antè *nu.*70.qui citat *Neguſ.par.5.membr. 1.quæſt.5.nu.*10.14.& 15.*Surd.*cit.*deciſ.*240. *num.*15.*in fine,*& 16.*Burſat.*cit.*conſ.*103.*nu.* 11.& *Reg.de Ponte* cit.*conſ.*77.*num.*2.*Barz.* cit.*deciſ.*108.*num.*11.& 12.cęteriq; alij per *Coſtam* recenſiti in ſuo *tract. de retrotract. c.8.caſu* 31.*num.*13. *de Ponte* cit.*deciſ.* 34.*nu.* 47.& 48. *Surd.* peroptimè in *tract. de alim. tit.8. priuileg.49.num.*18. & *l. cùm oportet, §.finali, C. de bonis, quæ liber.* cęteriq; alij per nos allegati in prima concluſione, non tàm ex natura conditionis,quæ ſemper retrotrahitur, quàm ex inuiolabili deciſione *text.in l.Lucius ff.de vſuris,*adeò vt & ſi quodammodò illæ ex conditione poteſtatiua debitoris non ſoluentis ſortem debeantur (quapropter non procederet retrotractio in præiudicium creditorum, qui medio tẽpore contraxerint) nihilominùs propter inſeparabilitatem ſortis ab intereſſe, conceditur,vt ſingularitèr aduertunt *gloſ.* in eadem *l.Lucius,*& in *d.l.*1. *ff.qui potiores, de Ponte,*cęteriq; alii,quos breuitatis gratia omitto, adeò vt vndiq; vt ſpero remaneat ſatisfactum doctrinæ *Caſſanei,*cęterorumq; forſitàn per Partem allegatorum.

43 Remanet adhùc, vt diluamus ſecundum obiectum prætextu nouationis inductæ virtute contractus cenſualis, quæ prima facie quidquam obſtare videtur, ſed illa eadem facilitate, qua prima diſſoluitur, & primò expreſſa proteſtatione,atq; reſeruatione ibidem in inſtrumẽto cenſuali facta, anteriorum iurium, & hypothecarum,iuxtà cautelam traditam per *Bart. & DD. in l. elegantèr,ff de pignor.act.*& in *l. ſi quis aliam, ff.de ſol.* vt rectè præ cęteris, quos viderim in eadem prorſus facti ſpecie obſeruat *Caſtill.deciſ.5.num.5.& deciſ.17.nu* 35 illamq; operari nedùm reſpectu ſortis, in quo nulla vnquàm cõtigit dubitatio, verùm etiam intereſſe, ſiuè tertiarum, idem *Caſtill.* cit. *deciſ.5,num.39.& deciſ.17.num.35.*cum *ſeq* allegat quoq; *Milanenſ. deciſ.13.nu 21.lib.2.* & ſic ſemper in praxi ſeruatum teſtatur in illo Regno,abſq; vlla controuerſia,atq; ità in illo caſu eodem cum noſtro iudicatum refert *num.46.*cit.*deciſ.*17. poſt ſolutionem omnium in contrariũ adductorum,vt apud eundem eſt videre,nè aliena tranſcribam, quem refert, & ſequitur idem *Reg. Galeota* cit.*controuerſ.56.num.*23.cum *ſeq.*vbi egregiè, ac doctè materiam in puncto noſtræ quæſtionis pertractat, vt nihil addi poſſit, videndus.

44 Non me tamen latent rerum iudicatarũ in hoc noſtro Senatu in contrarium exempla, vt tertiæ nempè decurſæ durante validitate noui cõtractus cenſualis, antè illius reſciſſionem, ex eiuſdem contractus die metiantur anterioritatem, licèt ſorte principali poſteriorem, quãdoquidèm illa procedunt, quotiès diuerſæ ſucceſſiuis temporibus initæ fuerunt venditiones annuorum introituum, ac cum diuerſis perſonis,adeò vt incompatibile ſit,ac ferè contra contrahentium mentem (qui ſecundum inierunt contractum cenſualem, vt primum diſſoluerent per medium retrouẽditionis factæ, ac quietationis,ſeù extinctionis primi cõtractus in beneficium debitoris)vt pro vnico pretio binus ſubſiſtat contractus cenſualis, ſecùs in caſu noſtro, in quo nulla adeſt incompatibilitas, vt hypotheca illa, quæ vigore dotalis cõtractus tàm pro ſorte,quàm pro vſuris competebat,transfuſa, atq; repetita intelligatur, (prout expreſsè fuit conuentum ſub illa generali reſeruatione primorum iurium) in ipſo contractu cenſuali,vt quod priùs ſub nomine intereſſe debebatur, ſub nomine tertiarum cum eadem anterioritate, & hypotheca debe-retur differentia, quippè nominis,ſi verum dicere amamus, vt idem *Regens* meliùs, quàm ipſe,differit *loco* ſuprà cit. & Pars ipſa non inficiatur,dicit ſolùm,primum contractum non continere hypothecam pro intereſſe, quod nimis erroneum eſt,ex deductis.

45 Hæc omnia comprobantur ex ſolamet cauſa dotali, quam ſemper & vbiq; præcipuam eſſe nobis conſtat, illumq; præ cęteris præſeferre iuris fauorem,vt nunquàm eius conditio deterior, ſed melior quoquo contractus genere fieri valeat,ad vulg.iura in *l.*2.*& l. Attilicinus,ff.de pact.dot. Præſ.de de Franchis deciſ.54. num.*4 etiam volente muliere, *Afflict.deciſ.*154. & magis præcipuè ad caſum noſtrum,per quamlibet in ſolutum dationem,nouationem,delegationem, ſiuè quemcunq; alium contractum nunquàm primæua iura extingui, ſiuè pe-

rimi,ſed ſemper illa illæſa,atq; integra permanere ad mulieris opus rectè præ cęteris in proprio caſu noſtro obſeruat *Caſtill.* cit. *deciſ.* 5.*num.* 7. ex ſing.*tex.*vbi *Bart.Alex.Caſtrenſ.* cęteriq; omnes in *l.qui res, ff.de ſolut.* per quem *tex.*dicit *Angelus* limitari omnia iura Mũdi, dicentia, per dationem in ſolutum extingui primæua iura, vt latiùs idem *Caſtill.*cũ alijs innumeris Authoribus, quos in vnum coaceruat *D.Conſil.Merlin.controu.* 27. *num.*15. adeò vt hæc ipſa veritas apud omnes indubitata permaneat, quãdo cum cauſa dotis concurrit expreſſa proteſtatio, & reſeruatio primorum iurium, vt apud *Caſtill.* citatis *deciſionibus*, vbi loquitur in proprio noſtro caſu, nedùm ijſdem terminis,quę refert, & ſeqtur *Reg.Galeot. loc.*cit.

46 Et nè in hoc aliquis dubitãdi ſcrupulus remaneat reſpectu incõpatibilitatis, quatènus adeſſet,prout verè nõ adeſt,dicimus, atq; fatemur,nõ ſimul, & eodem tempore, mulierem vtroq; contractu, ſiuè illorum iuribus uti,ac experiri,ſed alternatim,& ſignantèr, ut indiuidualitèr *DD.* loquuntur, quotiès per ſecundum contractum mulieri non eſſet conſultum, ſiuè res,uel pecuniæ ei ſolutæ, uel in ſolutum datæ,ſeù uenditæ euictionem paterentur,nemo,inquam,iſto caſu,ex omnibus,quos uiderim,cõtradicit, mulierem ex integro ad primæua iura redire poſſe, eò magis unà cum cauſa dotis accedẽte expreſſa illius iurium reſeruatione, ut rectè diſſerũt Authores ſuprà citati, quibus addo *Gratian. diſcept.c.*759. *num* 8. *Sebaſtian. Medicis de nouat.q.*8. *verſ. decimo quintò nouatio circa dotem non valet, niſi ſit vtilis mulieri,* & ſatis egregiè de more *Antonius Faber* in ſuo *Codice,lib.*8.*definit.*2.*in tit.de euict.in princ.*qui loquitur in propriis terminis,& in *defin.*49.*in tit.*præced.*de ſolut.*& paſſim omnes alii,quos in unũ cõgerit *D.Conſil.Merlin.controuerſ.*ſuprà cit.*num.* 12. *& Caſtill.*ſuprà cit.*deciſ.*

Hæc pro articuli veritate,præter tamen cauſæ defenſionem ad claudẽdum os Partis deduximus, quandoquidèm D.Hieronymus remanet nunc conſequi,non tertias decurſas antè reſciſſionem contractus, ſed intereſſe ad eandem rationem decurſum poſt illius reſciſſionem, quo caſu nulla vnquàm contingit dubitatio,eãdem anterioritatem ſortis, intereſſe metiri, iuxtà vulgatas deciſiones, de quibus apud *Thorum* in ſuis *compend.& de Marinis* cit.*reſolut.*76.

Vnum tandèm in facto aduertendum quæſo,pro intereſſe,ſiuè tertiis ducatorum 934.dependẽtium à primo intereſse,quòd iſtud intereſse, quod ad præſens debetur D. Hieronymo, eſt totum fęrè decurſum poſt venditionem factam Ciuitatis Vgenti, adeò vt illud ſolui ſpectat ad emptorẽ, non ad debitoris patrimonium, ſeruata forma oblationis, & decreti S.C. deſupèr interpoſiti,illis creditoribus,quibus ab illo die ceptæ poſſeſsionis liberanda erat pecunia in computum pretii Ciuitatis emptæ,cuius reſpectu totum dicitur,& habetur pro capitali, vt paſſim ſeruatur in aliis patrimoniis,hæc occurrunt ſub rectiori iudicio Dominorum Iudicantium.

Eraſmus de Ponte.

SVMMARIVM.

1 *Pater legitimus eſt ſucceſſor in bonis filij prædefuncti, ſed quandoq; ex pacto,vel conſuetudine excluditur,num.*2.

3 Cõſuetudo *Ciuitatis Bari, quæ incipit* Dos à patre,*quid diſpoſuit,& n.*4. 5. *&* 14.

6 *Pactum,quod fratres extorquent à ſororibus in capitulis matrimonialibus de dote eis reſtituenda,morientibus illis ſine filijs,non ſubſiſtit,ſi dos peruenit ex bonis paternis, eoq. magis, ſi abſentibus ſororibus interponitur, num.*7.

8 R*atificatio alicuius contractus an, & quãdo inducatur,& num.*9.

10 R*enunciatio, quæ fit à filia dùm nubit patri ſuo,operatur,vt dos cenſeatur appropriata ipſi filiæ.*

11 Deciſio Præſid.de Franch.491.*declaratur, & num.*12.

13 *Filius infans matris hæreditatem non aditam an ad patrem tranſmittat, & de intellectu* l.ſi infanti,C de iure deliber.

ARGVMENTVM.

Agitur, an pater, qui de omni iure legitimus eſt ſucceſſor in bonis filii prædefuncti,ſit excludendus à ſucceſſione dotium maternarum,ſi dotis reſtitutionẽ dotãti promiſerit,ſeruata forma C*onſuetudinis* Ciuitatis Bari, quę incip. D*os à patre.* Inſupèr an vali-

Digitized by Google

dum ſit pactum, quod ſæpè ſæpius in capitulis matrimonialibus apponi curant fratres,vt decedente ſorore dotata ſine filiis, vel cum filiis, ſed illis in pupillari ætate decedentibus, dos ad dotantes reuertatur, & de aliis ad ornatū *Conſuetud.* prædictæ, & *l. ſi infanti*, C. *de iure delib.*

CAP. CLXVII.

1 PAtrem legitimum eſſe ſucceſſorem in bonis filij,mortalitatis ordine turbato prædefuncti, cantum eſt, tàm de iure *Digeſtorum*, quàm *Codic. & Auth.* ita enim habetur in *l.nam & ſi parentibus,ff.de inoff.teſtam.* in *l.iure ſuccurſum, ff.de iur.dot.* in *l. ſcripto hærede,in fin.ff.vndè lib.*in *l. ſancimus,Codic. commun.de ſucceſſ.*in §.*ſi igitur,il primo, authent.de hæred.ab inteſt.venient.* & in uulgata *auth.defuncto, C.ad S.C.Tertull.*

2 Eſt tamèn verum, quòd quandoq; ab hoc indubitato axiomate receditur, vel ex pacto,quo parentes in capitulis matrimonialibus à filiorum ſucceſsione ſe excludunt, prout in hac Ciuitate in matrimonijs, quæ contrahuntur ſecundùm vſum Nobilium Platearum Capuanæ, & Nidi, vulgaritèr dictū *alla noua manera*, vel quia in aliquo loco particulare vigeret ſtatutū, vt pater,filio ab inteſtato decedenti,in dotibus maternis ſuccedere non poſsit; ſed illas dotanti reſtituere,prout in Ciuitate
3 Bari,vbi viget *Conſuetudo* in ſcriptis redacta,exordiens,*Dos à patre profecta*,ſub *tit.de iur.dot.* quæ in effectu hoc dicit in ſumma; Dos à patre,vel ab alio profecta, muliere dotata ſine liberis decedente,ad dotantem redire debet; filiis autē ſuperexiſtentibus, ſed minoribus,adhùc dotanti reſtituitur,vt ab illo conſeruetur, quouſquè filii ad maiorem peruenerint ætatem; et ſi iſto interim decederent, vel quandocunquè ab inteſtato,nulla nec in vita, nec in morte diſpoſitione facta, ſit locus plenariæ reſtitutioni,ſicquè dos ad dotātem pleno iure reuertitur.

4 Hac poſtrema ſtatuti parte attenta in una facti contingentia prætendebat Doctor Nicolaus Mineus Ciuitatis Polignani,fore cōdemnandum Doctorem Io.Ferdinandum de Pace eiuſdem Ciuitatis ad ſibi reſtituendas integras dotes eidem Io. Ferdinando aſsignatas,occaſione,& cauſa matrimonij contracti cum q. Antonia Mineo,præfati Nicolai ſorore, ex quo filius, qui ſuperſit,ex hoc matrimonio ſuſceptus poſt menſes quinque à die mortis dictæ Antoniæ dotatæ è uiuis in pupillari ætate deceſsit, & in capitulis matrimonialibus reperitur expreſsè conuentum, inſcia tamen Antonia dotata, abſente, ac pęnitùs ignorante,vt circa dotis reſtitutionem obſeruari deberet *Conſuetudo* prædicta Ciuitatis Bari,quamuis contrahentes exteri eſſent;contradicebat Io.Ferdinandus,qui filio ſuo infanti ex omni iure ſucceſsit,& cōtendebat, caſum, de quo agebatur, nullo pacto per *Conſuetudinem* præfatam eſſe prouiſum,vndè dubitatum fuit in S C. vter iſtorum litigantium meliora iura foueret.

5 *Vincentius Maxilla in comment.ad Conſuetud.*prædictam pro Io.Ferdinando reſpondet,ſi vnum in facto pro veriſsimo ſupponamus,nimirùm, dotem à Nicolao dotante aſſignatam non alitèr ex propria ſubſtātia prouenitſe,ſed cōmunium parentum,vt in facto conſtabat, vndè prēſuppoſito hoc, inquit *Maxill.loc.*cit.*num.*38.39.& 40.mulierem decedentem in hoc caſu, dotem ad liberos tranſmittere de iure communi, dictamq; *Conſuetudinem* prorſus ceſſare,quæ, vt ex litera *text.*apertè dignoſcitur, loquitur,quando aliquis ex liberalitate, & propria eius ſubſtantia dotem tradit,non autē quando coactus ex forma ſtatuti,vt in hoc Regno ex *Conſtit. In aliquibus*, uel coactus ex teſtamento paterno,tunc enim,quia nihil dat de ſuo,ceſſat *Conſuetudo*, quæ prouidet tantùm caſum, quando dos eſt profecta à patre,uel ab alio ex propria ſubſtātia,& quamuis fratres dotem promittant, quia non ex propria ſubſtantia, cenſentur honoris cauſa,& tanquàm ſororis miniſtri adhibiti, ut in fortioribus terminis loquitur *Bar.conſ.*127.*quidam fratres*, & habetur per *DD.in l.quæ dotis, ff. ſol. matr.* & conſequentèr,dicit *Maxill.* quòd ſtipulationem circa dotis reſtitutionem ipſis faciendam remittere tenentur,id,quod etiam *Maxill.* inſequutus firmauit *Sempron. Aſcia determ.* 170.per tot.*num. 6.*

6 Idemq; dicebam Ego, Io. Ferdinandi tuēs partes, ſi Nicolaus huius Cōſuetudini

auxilio deſtitutus, illius diſpoſitione vti
vellet in vim pacti, quo mediante contra-
hentes noluerunt, ut dotis reſtitutio fieri
deberet ſecundùm *Conſuetudinem* Ciuitatis
Bari, ac ſi bona, quæ in dotem promitte-
bantur, ipſius Nicolai dotantis propria eſ-
ſent; nàm cùm, ut modò ſuppoſuimus, do-
tatio cõtingebat de bonis paternis, & ma-
ternis, de tali ſtipulatione, ſeù pacto nulla
pariter poterat haberi ratio, hic eſt *text. in*
l. hæreditas, ubi *gloſ.* notabilis in *verb. nulla,*
C. de pact. conuent. ſuper dot. ubi pactum in
inſtrumento dotali interpoſitum, ut dos
reſtituatur illi, cui nullo titulo reſtitui de-
bet, actionem non parit, ſicq; promittentẽ
non obligat, id, quod in terminis, de qui-
bus agebamus uno ore faxi ſunt *Bal.* in *l. ſi*
auia, num 19. *C. de iur. delib. Luc. de Penna*
omninò uidendus in *l.* 1. *à num.* 47. ad 50. *C.*
de imponend. lucrat. deſcript. ubi diſtinguit,
quando frater dotem ex ſua liberalitate
tradit, uel ex patrimonio communis parẽ-
tis, *Roma. in l. poſt dotem* 41. *num.* 68. *& ſeq.*
ff. ſol. matr. Cagnol. in l. fin. num. 101. *C. de dot.*
promiſſ. Maxill. in Conſuetud. Barenſ. Dos à pa-
tre, num. 39. *Barboſ. in l.* 1. *par.* 4 *num.* 136. *ff.*
ſolut matrim. Petr. de Anchar. ſatis notantèr
conſ. 434 per totum *num.* 3. præſertim ſub
illis verbis: *cùm ergò fratres iſti eſſent vt hæ-*
redes patris obligati ad ſororem ſuam dotan-
dam, poſtquàm igitur promiſerunt dotem, licèt
ſtipulati ſibi fuerint reddi, dictam ſtipulationẽ
tenentur ſorori remittere, quia videntur per-
ſoluiſſe naturale debitum, ad quod duplici
vinculo tenebantur, &c. *Ludou. Morot.* poſt
quamplurimos, quos citat *conſ.* 19. *num.* 6.
Io. Vinc. de Anna alleg 129. *num.* 2. *Dom. de*
Franch. deciſ. 196. *num* 3. de qua magnifacit
Menoch. de præſumpt lib. 3. *præſumpt.* 10. *num.*
24. *Vinius deciſ* 9. *num.* 3. *Paſcal. de virib. pat.*
poteſt par. 2. *cap.* 7 *num.* 22. *Anel. Amat. conſ.*
54. *num.* 4. *Milanenſ. deciſ.* 10. *num.* 18. *Aſcia*
deter. 170. *num.* 6. & alii relati per *Fontanell.*
de pact. nupt. clauſ. 5. *gloſ.* 10. *part.* 1. *nu.* 9 qui-
bus nouiſſimè addimus *D. Reg. Sanfelic. dec.*
128. *lib.* 1. quæ omnia eo fortiùs in caſu
7 propoſito ſine controuerſia procedere aſ-
ſeuerabam, conſiderando, pactum prædi-
ctum, inſcia Antonia dotata, abſente, ac
pœnitùs ignorante proceſſiſſe, ſic enim ex
confeſſione Nicolai dotantis conſtabat pa-
tentèr, quo quidèm caſu Dominos Iudicã-
tes rogaui, vt aduerterent, quòd non inue-
nitur *Doctor*, qui pro pacti ualiditate reſ-
ponderit; nàm *Franciſcus Molinus*, qui ab al-
legata *deciſ.* 196. *D. Præſidis de Franchis* re-
cedere voluit, & poſt eum *Fontanell. tom.* 2.
de pact. nupt. clauſ. 5. *gloſ.* 10. *par.* 1. *à num.* 13.
vſq; & per totum 27. & antè ipſos *Cancer.*
var. reſol. lib. 3. *cap.* 2. *à n.* 200. vſquè ad 205.
expreſsè loquuntur, quando ſoror pacto
prædicto ſuum præſtitiſſet conſenſum, alle-
gantes *tex.* in *l. maritus, §. mulier, ff. de pact.*
dotal. ſecus verò, inquit *Fontanel.* verbis ex-
preſſis *num.* 11. quando non conſtat, mulie-
rem, quæ à fratre dotatur, pacto conſenſiſ-
ſe, prout in caſu noſtro, ſicq; nõ videbam,
quo iure de Io. Ferdinandi iuſtitia dubitari
potuiſſet.

8 Nec pronis auribus audiendũ id, quod
ex aduerſo ad prædicta impugnandum di-
cebatur, nimirùm Antoniam dotatam ha-
buiſſe notitiam de his, quę in capitulis ma-
trimonialibus continebantur, ex eo, quòd
fuit præſens, & conſentiens, quando ſtipu-
lata fuerunt inſtrumenta receptionis do-
tium, & renunciationis, in quibus aſſeritur,
recepiſſe virum dotem eo modo, & forma,
prout continetur in capitulis matrimo-
nialibus: ſiquidem reſpõdi, dato, quòd pa-
ctum, cui inſiſtebat Nicolaus dotans, ex-
preſſis verbis in capitulis matrimoniali-
bus haberetur; illius tamen ſcientiam An-
tonia dotata ex tenore ſtipulationis in-
ſtrumenti dotalis, & renunciationis nullo
pacto habere potuit; in facto enim contro-
uerti non poterat, tempore, quo inſtrumẽ-
ta hæc muliere præſente, & conſentiente
ſtipulata fuere, capitulorum matrimonia-
lium tenorem mulieri lectum, & declaratũ
non extitiſſe, id, quod ad inducendam rati-
ficationem contentorum in capitulis præ-
dictis, omninò cõcurrere debebat; etenim
ſine controuerſia procedit illa iuris con-
cluſio, nimirùm, vt tũc demùm dici poſſit,
actum fuiſſe ab aliquo ratificatum, ſi con-
ſtat, hunc talem ſciuiſſe tenorẽ eius, quod
dicitur ratificatum, nàm ignorans dici nõ
poteſt, quòd cõſentiat, aut ratificet, *l. ſi per*
errorem, ff. de iuriſd. omn. Iudic. immò dixerũt
communitèr, ſimplicem actus ratificati
ſcientiam non ſufficere; ſed opus eſſe, quòd
ipſi ratificanti legatur tenor contractus,
quem ratificat, ità *Oldrad. conſ.* 324. *nu.* 10.
Paul. de Caſtr. conſ. 465. *viſo compromiſſo, col.*
penult. lib. 1. vbi conſuluit, laudi ratificatio-
nem etiam iuratam non nocere, niſi ratifi-
canti laudum illud lectum ſit, ſubdens de-
mùm, in dubio ignorantiam in ratificante
præſumi. *Corne. conſ.* 165. *lib.* 2. *Crauett. conſ.*
197. *num.* 14 *Caualc. deciſ.* 46. *num.* 103. *D. Leo*
deciſ. 169. *lib.* 2. ubi ſatis benè loquitur, *Bec-*
cius conſ. 37. *num.* 24. *Surd. conſ.* 28. *num.* 118
lib. 1. *Rot. deciſ.* 311. *num.* 15. pœnès *D. Ludo-*

uiſ.

Digitized by Google

uiſ.& in terminis, de quibus agimus *deciſ. 160.lib.1.in poſthum. Farinac.* vbi cenſuit,
9 renunciationem à ſponſo factam nomine ſponſæ in capitulis matrimonialibus non cenſeri per coniugem ex ſubſequuto matrimonio ratificatam, niſi probetur, habuiſſe illam plenam ſcientiam pacti, in capitulis matrimonialibus inſerti, & indiuidualitèr *D.Reg.Sanfelic.*citata *dec.* 128.ubi in terminis pacti in capitulis matrimonialibus circa dotis reſtitutionem ad fratris beneficium adiecti pro nullitate reſpondens,addit uerbis expreſsis, nullius roboris cenſeri pretenſam mulieris ratificationem demùm ſequutam,ex quo ei non fuerunt lecta capitula matrimonialia,nec eorum tenor declaratus,quorum alter requirebatur, ad hoc ut actus ratificati ſcientia inducatur;& quamuis non ignorē,*D.Præſ. de Franch.in deciſ.*33.circ.*fin.*dixiſse, uerisimile non eſse,quòd mulier, quæ fuit præſens in inſtrumento dotali, non habuerit notitiam de capitulis matrimonialibus, quæ ibi enunciantur, loquitur tamen perfunctoriè ſine lege,aut ratione,immò contrà communem omnium ſententiam, de qua ſuprà;idemq; reſpondi *Reg. Rouit.deciſ.*12.*nu.*22. cuius dicta ex ſuperiùs enarratis prorſus cōfutantur, & ſi dices,*Anell. Amat.conſ.*85.& P.*Molfeſ.* ſic paritèr reſpōdiſſe *conſ.*14.*num.*3.4.5.7.9.*&* 13.reſpondeo,benè in caſu illo conſuluiſſe, nec contrarium apud nos in Nobilibus huius Ciuitatis (non tamen Magnatibus) defendi poſſe,ut aliàs demonſtraui; Vnde his ſtantibus dicebā, quòd ſi Nicolaus actor dotē ſorori aſſignatā ſibi reſtitui petebat, quia dotis reſtitutio ſeruata forma *Conſuetudinis Barenſis* à Io. Ferdinando uiro fuit promiſſa, & in uanum laborabat, quia *Conſuetudo* illa caſum prædictum non prouidet; ſed tantùm quādo dos à patre, uel ab alio de eius ſubſtantia proficiſcitur: ſi uerò ex pacto, quia fuit promiſſa dotis reſtitutio, iuxtà *Conſuetudinem Barenſem*, ac ſi eſſet de bonis proprijs ipſius Nicolai dotantis,& idem, quia cùm dos ex patrimonio paterno,& materno proueniebat, & non ex ſubſtantia dotantis, ex dictis per *Luc.de Pen. Bald Anchar.*& alios ſuprà relatos,pactum funditùs corruebat.
10 Et eò magis in occurrenti controuerſia ſtante renunciatione Antoniæ dotatæ, quam Nicolaus frater dotans ad ſui beneficium procurauit in ampliſſima forma, vndè eſtò, quod verſaremur in puris terminis *Conſuetudinis* præfatæ,nimirū, vt qui dotauit, prout fuit frater, extitiſſet pater, hęc renunciatio euidentem facit reſultare coniecturam, vt dos cēſeatur ipſi filiæ appropriata, & quòd pęnès ipſam loco portionis legitimæ remaneat, indèq; ſequitur totalis huius *Conſuetudinis* deſtructio, cùm filij,dotem non à *Conſuetudine*, ſed tanquā matris heredes aſſequerentur,& ſucceſſiuè non erit patri dotanti reſtituenda,vt ab illo,quouſq; dotatæ filij ad maiorem peruenirent ætatem,conſeruaretur, ac inſupèr ſi filij antè legitimam ætatē è viuis decederent, prout eſt caſus, de quo dubitabatur, dotem ad eorum patrem tranſmitterent, nec alitèr in ea dotans ius aliquod pręten dere poſſet, quia ceſſat *Conſuetudo*,vt punctualitèr animaduertit *Maxil. ibidem,num.* 21.*&*.22 attentè legendus,& de iure communi *Capyc.deciſ.*176.per tot. *num.*6.
11 Sed prædictis omnibus fortitèr obſtare videbatur *deciſ.Dom. de Franch*.491.vbi fuit dictum,dotem eſſe reſtituendam fratri dotanti,quamuis ex bonis paternis,& maternis obuentam, ſtāte pacto in capitulis matrimonialibus inito, quòd muliere decedente ſine liberis, vel cum liberis, ſed illis in pupillari ætate decedentibus,dos ad dotantem rediret; cùm demùm fuerit factus caſus mortis mulieris ab inteſtato, prout in caſu propoſito, licèt cum liberis,illis tamen in pupillari ætate poſteà defunctis, ergò argumentabatur ex aduerſo, pactum hoc valere,quamuis dos â fratre dotante promittatur,& ſoluatur,non ex ſua liberalitate;ſed ex bonis paternis,& maternis,& vti coactus ex *Conſt.Regn.In aliquibus*.
12 Reſponſio eſt nimis patens relegenti *deciſionem Domini Præſidis*, quam ad caſum, de quo agebamus nullo pacto applicari poſſe,conſtantèr affirmaui;etenim in cauſa illa,ſuper qua orta fuit deciſio, fuerat præſentatum inſtrumentum dotale,ex quo conſtabat, matrimonium fuiſſe contractū ſecundùm vſum Nobilium huius Ciuitatis, vulgò dictum *alla noua manera*,quo attento pater,& mater à filiorum inteſtata ſucceſſione ſunt pœnitùs excluſi, & habentur vti prorſus extranei, ſiuè ac ſi in Mundo non eſſent, vt omnes Noſtrates vno ore faxi ſunt,quos retuli Ego *lib.*1. *cap.*70. *num.*15. cum *ſeqq.& cap.*142.*num.*13.non ſic attenta *Conſuetudine Barenſi*, per quam in vno dumtaxat caſu pater non ſuccedit filio ſuo in dotibus maternis,nimirùm quando qui dotauit eſt pater, vel ſi alius de propria ſubſtantia, & ex mera liberalitate dotem dedit: vndè cùm aliàs de hoc in S. C. dubi-

ta ri contigiſſet,hoc dùmtaxat ponderato, nimirùm quòd *Conſuetudo* prædicta Ciuitatis Bari non conueniebat cum more, & vſu noſtrorum Nobilium,qui dicitur,*alla noua manera*,(quàmuis in poſtrema impreſſione *Conſuetudinum* dictæ Ciuitatis ex errore fueriat addita illa verba, *concordat cũ Conſuetudine Capuana*)S.C.iudicauit,patrẽ à filiorum ſucceſſione excluſum non eſſe, ſic atteſtante præſtantiſſimo *D.Regẽte Hectore Capycio Latro dec.* 53. quam,rogo, reuideri, quia loquitur in caſu fortiori, nàm *ibi* dos à patre conſtituta fuerat, licèt tempore mortis dotatæ,& demùm vnius filię ex illo matrimonio procreatæ, dotãs viuus haud reperiebatur, quo fit, vt dicamus, oppoſitionem factam prorſus ceſſare.

13 Ceſſabat paritèr & alia,quę fiebat,nimirùm Io. Ferdinandum ex alio filio infanti ſuccedere non potuiſſe,cùm non conſtaret, eundem filium, nec ipſum patrem nomine filij matris hæreditatem adiuiſſe,ſicquè illam ad patrem nullatènus trãſmittere potuiſſe;nàm reſpondi Primò, aliqua in facto proponi, ex quibus conſtabat, patrem filij infantis nomine matris hæreditatem adiuiſſe.Secundò,quando hoc ceſſaret,dixi,ſatis vulgatam eſſe iuris diſpoſitionem, de qua in *l.ſi infanti*,C.*de iur.delib.*nimirùm,vt matris,vel aliorum hęreditas ad filium infantem delata, & per ipſum non adita, eo demùm mortuo,ad patrem tranſmittatur, ac ſi ipſi infanti quęſita fuiſſet; nec, quęſo, dicatur,*tex.*in *d.l.ſi infanti* eſſe hodiè correctum,ad tradita per *Guid. Pap.deciſ.* 300.& *Mart.vot.* 121.*nu.* 2.nàm reſpondetur,illius *legis* correctionem iure nouiſſimo attento, in hoc dùmtaxat conſiderari,vt ſcilicet ad ſolum patrem non tranſmittatur hęreditas, vt ea *lege* cauetur; ſed etiam ad matrẽ, ad fratres, & ad ſorores ipſius filij defuncti,vt benè aduertit idem *Marta loco* cit.& *Ranchinus* omninò videndus in *additio. ad Guid.Pap.*ead.cit. *deciſ.* 300.ſub illis verbis: *Prætereà in ea l.ſi infanti deciſum eſt,eàm hæreditatem ad ſolum patrem tranſmitti*: *hodiè verò cùm omnes ſuccedant vnà cum patre, remanebit ea lex in hoc correcta, quia non ſolùm ad patrem; ſed ad fratres, & ſorores ipſius filij defuncti tranſmittatur ea hæreditas filio debita*,Hęc ille.Quibus addimus multa ad propoſitum diſcuſſa per *Theſ.deciſ.*88.vbi *filius in addit.* & quàmuis noſter *Capyc in deciſ.* 176.*num.* 26.*& ſeq.*contrà id,quod firmauerat *num.* 15. videatur affirmaſſe in dote, vt ſcilicèt in illa,quę eſt pœnès patrẽ, *text. in d.l.ſi infanti* non procedat,ſicquè vt dùm à filio non fuit quæſita,ad patrẽ non tranſmittatur,eſt tamen aduertendum, quòd hęc *Capyc.*aſſeueratio ad rem noſtram non pertinet, ſiquidèm recitans ille theoricam *Bal.*in *l.dos à patre*,C.*ſolut.matr.* loquitur in terminis illius vulgatę quæſtionis,an dos à patre profecta, ad eundem redire debeat, filia cum filijs defuncta,de qua inter nouiſſimos Scribentes latè, & doctè per *Theſ. dec.* 190.vbi *filius* addens,& in hac quæſtione voluit *Bal.* quem in eadem facti ſpecie *Capyc.* inſequitur, vt ſi filius matris hæreditatem non adierit, & deceſſerit, quòd dos, quæ eſt pœnès patrem ſit reſtituenda auo materno dotanti,ſubdens,quòd hoc eſt ipſa veritas in dote, quæ ex *Martini Conſuetudine* retinetur per patrem, nàm cùm *Conſuetudo* hæc filiorum fauore ſit inducta, eis ceſſantibus, & decedentibus antè agnitam dotem,ad patrem illam non tranſmittant; at caſus, de quo agebatur erat ſatis diuerſus, cùm in eo dos fuerat promiſſa, non à patre, ſed à fratre dotatæ mulieris, & de bonis paternis,& maternis,in quo quidèm caſu non cadit diſceptatio, de qua in *d. l. dos à patre*, vltrà quòd *Capyc.* attentis terminis quæſtionis præfatæ,intelligit,*Bal.* loqui in alio,quàm infante, quia in infante eſt ſpeciale, dicit ipſe, vt tranſmittatur ad patrem,ex diſpoſitione *d.l.ſi infanti.*

14 Quarè, his omnibus ſic ſtantibus, nimirùm per *Conſuetudinem Barenſem*,quæ incip. *Dos à patre*,caſum reſtitutionis, quãdo dos promittitur à fratre de bonis communium parentum non eſſe prouiſum; ſed dùmtaxat quando traditur, & aſſignatur à patre filiam nuptui tradente, vel ab alio ex mera liberalitate;ac inſupèr improbari pactum, quod ex dolo, & temeritate, vt dicit *Lucas de Penna loc.* cit. exquirunt fratres ſororẽ de bonis paternis,& maternis dotantes,vt moriente illa ſine liberis dos ipſis reſtituatur, (& hoc dico Ego,ſiuè demùm moriatur dotata ex teſtamento,ſiuè ab inteſtato, nàm cùm pactum ex ſuperiùs probatis,pro non appoſito habeatur, nulliuſquè ſit importantiæ,nil refert,quòd mulier teſtata, vel inteſtata decedat, ad finem, vt pater, qui filii ſui hæres euaſit, vti illius ſucceſſor non abſtringatur ad obſeruãdum id, quod lege repugnãte vti maritus promiſit,prout in puncto ſcripſit *Anchar.*citato *conſ.* 434. *col.*2. *verſ. ex quibus*,& in ſimili loquebatur *Bart.in l.filiusfamil.*22.*ff.de ſolution. Paul. de Caſtr.in l.filiæ* 23.C.*de pact.& Dec. in l. quod initio* 29. *num.* 3.*ff. de reg. iur.*) ex hoc ſequi dicebam, Nicolaum actorem in inſtituto

iudicio

Digitized by Google

iudicio nullum bonum fouere ius, ac pœnitùs actione carere, ſicquè Io. Ferdinandũ reum conuentum omninò abſoluendum.

Hæc cauſa pendet adhùc indeciſa, credo, quòd Partes ſe concordaruut.

SVMMARIVM.

1 *Pecunia deſtinata ad prædiorum emptionem an inter immobilia connumeretur, & nu. 2.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an pecunia ad prædiorum emptionẽ deſtinata inter immobilia connumeretur, ità vt in terminis ſtatuti deferentis mobilia in beneficium viri, vxore in matrimonio præmortua, talis pecunia minimè veniat.

CAP. CLXVIII.

1 PEcunia ad prædiorũ emptionem deſtinata, fuit aliàs dubitatum, an inter immobilia connumeretur, ità vt in materia ſtatutaria deferente mobilia in beneficium viri, vxore in matrimonio præmortua, prout in *Statuto* Ciuitatis Auerſæ Regni huius, talis pecunia minimè veniat?

Reſpondeo, in hoc articulo adeò *Doctores* variaſſe, vt quæ nàm ſit communis opinio diſcerni minimè poſſit, vt videre eſt pœnès *Boer.* qui omnes recenſet *deciſ.* 209. *& Tiraquel. de retract. ſanguin. gloſ. 7. nu.* 106. in caſu tamèn propoſito magis communitèr concludunt, talem pecuniam immobi-
2 lium appellatione contineri, per *text.* ab omnibus ſingularem reputatum in *l.* 3. *§. quid ergò, ff. de contrar. tutel. vel vtili action.* idquè ea quidèm ratione, quia deſtinatio in caſu, de quo quæritur, tolli non poteſt, cùm maritus talem pecuniam ex pacto in capitulis matrimonialibus adiecto omninò in emptionem conuertere tenebatur, & hoc modo, qui contrariam tenuerunt partem, intelligendi ſunt, nimirùm cùm deſtinatio tolli poſſit, ſicquè procedunt dicta per *Alex. Iaſ.* & alios in *l. cætera, §. fin. ff. de legat.* 1. vt ait *Socin.* qui hoc ſanè modo *Doctorum* opiniones in hac re concordat *conſ.* 249. *num.* 27. *vol.* 2. *Rolan. à Val. tract. de lucro dot. quaſt.* 91. *num.* 16. *& ſeq. Io. Lup. in rubr. de donatio. int. vir. & vxor, §.* 38. *num.* 7. *verſ. & pecunia*, *& Io. Gutierr. tract. de tutelis, & curis, par.* 2. *cap.* 5. *à num.* 41. & ità aliàs Sacrum Cõſilium iudicaſſe inueni ad fauorem cuiuſdam Victoriæ Cannetellæ, referente tunc Domino Conſiliario Riccardo, prout habeo ex quodam manuſcripto docti Iuriſconſulti.

SVMMARIVM.

1 *Minor ætatis annorum duodecim an pro graui delicto pœna ordinaria puniri poſſit, & n.* 3.
2 *Minor ætas in atrociſſimis an excuſet à pœna ordinaria, & nu.* 4. 5. 6. 7. 8. *&* 9.

ARGVMENTVM.

Agitur, an minor in duodecimo ſuę ætatis anno conſtitutus, atrociſſimum cõmittens delictum poſſit pœna ordinaria puniri, vbi deciſiones Sacri Conſilij, & M.C.

CAP. CLXIX.

1 POena ordinaria, fuit mihi relatum, ſatis annis ſuperioribus, in noſtra Magna Curia cõtrouerſum fuiſſe, an eſſet plectendus quidam ſeruus annorum duodecim, qui cum duobus aſſociatus Dominum ſuũ occiderat.

Pro Reo difficultas faciebat, quia cùm proximus erat pubertati, annorum ſcilicet duodecim, *gloſ. in §. pupillus, Inſtit. de inutil. ſtipul. Farinac. in tit. de pœn. temper. quaſt.* 92. *num.* 9. tali caſu pro ipſo pronunciandũ videbatur, ex *text. in l.* 1. *§. impubes, ff. ad S. C. Syllanian.* vbi clarè dicitur, quòd impubes ſeruus, vel ancilla nondùm viri potens, non in eadem cauſa erunt, ætas enim excuſa-
2 tionem meretur; & hanc ſententiam, quòd in grauibus delictis minor ætas à pœna ordinaria excuſet, tenuerunt *gloſ. in l. ferè*

in

in omnibus.in verſ. ſi criminalitèr, & verſ. aut eſt atrox,de reg. iur. Aret. in §.in ſumma,num. 1 *de oblig. quæ ex delict.naſcun.* & in *trac.maleficior.in verb. ſcientèr,& doloſè*, poſt *nu.*12. *Ioſeph Ludou. deciſ.Lucen.* 17.*num.*42.*part.*1. *Rola.conſ.*77.*num.*8.*vol*,3. *Gandin.in tit. de pœn.reor.num.* 30.*Caldas in repetit. l.ſi curatorem,in verb.vel aduerſarij, num.* 61.*C.de in integ.reſtit.Gram. deciſ.*23.*num.* 12.*Clar.in* §.*fin.quæſt.*60.*num.* 1.*in fine*,& alij,quos cõgerit *Gram. loc.*cit. quibus addo *Ric. deciſ.* 77. *par.* 1.& *Gomez.variar. reſol. tom.*3.*cap.*1.à *num.*62.

3 Contrariam tamèn ſentẽtiam, quòd talis impubes, cùm ſit pubertati proximus propter grauiſſimum ſcelus ſit pœna mortis afficiendus, probant duo iura, quæ ad hoc allegat *Bal.in l.adminiſtrantes,§.qui corporis,ff.de excuſ.tutor.*ſcilicet *tex. in l.ſi arrogati,ff. de tutel.* vbi I.C.ponit cauſas,ex quibus finitur tutela, & inquit,ſi impubes deportabitur, igitur minor ætas non excuſat à pena ordinaria.Secundò allegat *tex.*in *l. excipiuntur, ff. ad S.C.Syllania.* vbi quàmuis impuberes ſerui à Senatuſconſulto Syllan. excipiantur, intelligitur de illis, qui ſub eodem tecto erant,& nihil fecerant;cęterũ ſi miniſtri, vel participes cędis fuiſſent, quàmuis nondùm puberes fuiſſent, vt rei intellectum capere poſſent, nõ eſt eis parcendum, & hic eſt caſus noſter,& licèt hic *tex.*loquatur de ſupplicio,de morte intelligitur,*l.vnica,C.de raptu uirg.*ibi, *meritò mortis damnatus ſupplicio, &c.*

Ex hoc *tex.*apparet reſponſio ad *text. in d.l.*1.§.*impubes*,qui pro cõtraria adducitur ſententia, loquitur enim de impuberibus, qui erant cum Domino in itinere, vel ſub tecto,& auxilium ei non præſtiterunt,tunc enim minor ætas excuſat, & hanc ſenten-
4 tiam, quòd in grauiſſimis minor ætas non excuſet, quin pœna mortis ſit imponenda, tenuerunt *Bald. in d.l. adminiſtrantes,* §. *qui corporis*,& in *authen. Sacramenta puberum,C. ſi aduerſ. venditio.gloſ.in l.auxilium,§.in delictis*,in *verſ.atrocioribus,in fine,de minor.* & in *l.ferè in omnibus,verſ.aut atrociſſima,de regul. iur. Petr.de* Bellaper. *in l.*1 *C.ſi aduerſ. delict. verſ.ſi autem quæritur, col.*2. vbi *Cyn. num.* 1. *Anchar.in cap.*1.*de delict.puer. nu* 4 *Alciat. in d. l. ferè in omnibus, de reg. iur. Gandin. in tract.de pœn.reor.col.*10.*num.*30.per *tex.*in *d.l.auxilium,§.in delictis*,in 2.*ſui par.Ozerius in tit.de iur.natur.gen.& ciuil.in prin. Affl. in Conſt.Minorum iura,notab.*5.*Duen.regul.*259. *limita.*7.*Plac.in Epito. delict.cap.* 32.*num.*5. *Vulpel. conſ.*101.per *totum*,& præcipuè *nu.* 13.& 14.vbi ſic conſuluit in cauſa duorum parricidiorum,*Brun.à Sol.*in ſuo *compen.iur. verſ.minor capax mali, fol.*135.*Ioſeph Ludou. deciſ.Lucen.*17.*nu.* 55. & 72.qui refert,fuiſ-
5 ſe ſuſpenſum puerum minorem quatuordecim annis, qui vnà cum Graſſatoribus viarum tenuit abenas equi iter agentis, dùm eum in via publica derobauerunt,*Farinac.in tit.de pœn.temper.quæſt.*92.*num.*106. qui refert,tempore *Gregorij XIII.*ſic fuiſſe
6 ſeruatum in quodam adoleſcentulo,qui cũ eſſet particeps fugæ, quam præparauerat facere quidam ab Arce,fuit per pedes ſuſpenſus,& hanc magis communem fatetur idem *Farinac.num.*108. licèt ipſe intelligat, duobus concurrentibus, nempè quòd ſit maior quatuordecim annis, & quòd Princeps conſulatur,& ſecundùm hanc opinionem practicari Romę teſtatur citatus *Vulpel.* vbi ſup. *Gramm.*in *Conſtit. Reg. tit.de reſtit.minor.num.*7. vbi ſic bis fuiſſe deciſum teſtatur,*Foller ad Maran* 4.*par.diſt.*1. *nu.*83.
7 vbi latè tenet, propter enormitatem criminis pœna mortis minorem plecti, et ſecundùm hanc opinionem Sacrum Conſilium iudicaſſe in quodam ſodomitico fatetur, et demùm ſic fuiſſe deciſum in S. C. de filio minore, qui patrem occiderat, teſtatur *D.de Franch.deciſ.*230.

Cùm igitùr hæc ſententia iuribus,et rationibus, et tantorum *Doctorum* authoritatibus nitatur,et pluriès ſic in S. C. recepta, dicendum eſt,iudicandi conſuetudinẽ inductam eſſe, vt per eundem *D.de Franch. deciſ.*230 quod enim per duas vices ſit,ſolitum dicitur,*Affl.deciſ.*305.

Ex his apparet, quòd *Doctores*, qui contrariam tuentur partem,non loquũtur in atrociſſimis delictis; ſed tantùm in atrocibus,vt ipſimet diſtinguunt; ad quæ omnia accedat, quòd licèt apud *Doctores* ſit con-
8 trouerſia, vtrum Iudex teneatur ratione minoris ætatis minorare pœnam,de qua per *Foller.ad Maran.loco* cit.et *D.de Franch. dec.* 230.tamèn,vt idem *de Franch.*fatetur, ad tollendam omnem dubitationem fuit edita *Regia pragmatica*,ſub *tit. de minor.*per quam eſt diſpoſitum,eſſe Iudici arbitrariũ minorare pœnam, et tale arbitrium non ſubiacere neceſſitati, conſiderata delicti atrocitate, perſonæ qualitate, et delictorum reiteratione.

9 Prætereà minor à crimine læſæ Maieſtatis nõ excuſatur,*Decia.tract.crim. lib.*7.*cap.*49.*num.* 12. ſed occidens dominum ſuum, incidit in hoc crimen,*Bart.in l.*1.§.*occiſorũ, num.* 3.*ff.ad Senat. Conſ. Syllan.* vbi ait,quòd

Digitized by Google

ex ſola ſcientia quis pœna mortis nõ plectitur, niſi ſciat, delictum eſſe commiſſum in Principẽ; inquit deindè, idẽ eſſe, ſi ſciat filius, delictum cõmitti in patrem, vel ſeruus in dominum, et ſequitur idem *Bart. in l. vtrum, nu. 3. ff. de parricid.* quarè fuit ſeruus prædictus, quàmuis puer per M.C. ad mortem condemnatus.

SVMMARIVM.

1 *Pœnæ pecuniariæ, quæ à lege, vel ſtatuto pro aliquo delicto applicantur, nùm debeantur Baronibus, quando in eorum Terris delicta illa patrantur, & nu. 2. 3. 6. 7. & 8.*

4 *Delictum facere, quod non eſt, ad ſupremam pertinet poteſtatem.*

5 *Princeps poteſt facere de non delicto delictũ.*

ARGVMENTVM.

Agitur, cui nàm ſint applicandæ pœnæ pecuniariæ, quæ à Principe imponuntur aduerſus illos, qui eiuſdem ſupremi domini decreta contemnunt, Fiſco nimirùm Regio, vel Baronibus inueſtitis in eorum Terris, & Caſtris de mero, & mixto imperio, & de alijs.

CAP. CLXX.

1 POenæ pecuniariæ, quæ à legibus, et ſtatutis Fiſco deferũtur, fuit aliàs dubitatum, nùm ipſi ſolùm debeantur, vel potiùs Baronibus inueſtitis in Terris, et Caſtris de mero, et mixto imperio cum conceſſionibus pœnarum, et prouentuum?

Pro ratione dubitãdi videbatur pro Fiſco reſpondendũ, cùm verba legis, vel ſtatuti transfiguranda non ſint, *l. non alitèr, ff. de legat. 3.* hocquè in terminis voluit *Foller. in prag. 5. de adminiſtra. vniuerſ.*

2 Contrarium tamèn verius eſſe non dubitamus, facta namquè inueſtitura de mero, et mixto imperio, ueniunt omnes pœnæ, et Barones in Fiſci locum ſubintrant, *Boſſ.* in eius *prax. in tit. de pœnis, num. 23.* et in *tit. de regal. num. 15. Cara. in rit. 44. nu. 8.* poſt *Capyc. deciſ. 185. num. 4. Theſ. deciſ. 132.* vbi *filius* in *additio.* qui pro Barone vaſallo de mero, mixtoquè imperio inueſtito per Senatum illum deciſum referunt, *Natt. conſ. 34. num. 9. lib. 2.* et *346. num. 9.* quem citat, et ſequitur *D. Reg. Conſtant. in l. 1. num. 24. & ſeq. C. pœn. fiſcal. cred. præfer. lib. 10.* hocquè
3 nullam habere difficultatem aſſerunt citati *Doctores* in delictis de iure prohibitis, et cognitis; ſed ſi nouitèr pœna addatur ex ſtatuto faciente delictum, quod de iure nõ erat, vt in nonnullis dominorum Proregũ Regni huius *Bannis*, et Pragmaticis, videamus, quid dicendum? *Dom. Præſ. de Franch. deciſ. 434.* refert, quòd cùm fuiſſet emanatum bannum, vt nemo incederet per Ciuitatem vendendo bona vetera ſub pœna triemnalis remigationis, cùmque fuiſſet captus vnus, qui erat ſubditus Artis Lanæ, Conſules artis petierunt remiſſionem ad eorum Curiam, et dùm Magna Curia illã denegaſſet, ſub prætextu, quòd dictus inquiſitus contrauenerat Domini Proregis banno, de cuius exequutione tractabatur, per quod erat effectum delictum, quod tẽpore conceſſionis priuilegij Cõſulibus artis prædictæ non erat conceſſum, appellatione ad Sacrum Conſilium interpoſita, diſcuſſoquè negotio, Magnæ Curiæ decretum reuocatum fuit, & cauſa remiſſa ad Conſules artis prædictæ, & ità aliàs determinatum per Senatũ Sabaudiæ in caſu ſimili teſtatur *Ameda. de Ponte* in ſuis *quæſt. laudem. quæſt. 29.* ab eodem *D. de Franch.* relatus, ſicq; ſemper fuiſſe ſeruatum in M.C. in diſcuſſione cauſæ prædictæ referebat D. Antonius Orificius, tunc Sacri Conſilii Præſes, & olim M.C. Fiſci patronus.

Ex quibus poſt *Foller.* in eius *prax. crim. in verb. audiantur excuſatores, num. 137.* & *Theſ. loco* cit. *Reg. de Pont.* in ſuo *tract. de poteſt. Proreg. in tit. de prouiſio. fieri ſolit. §. 3. nu. 29.* firmat, nàm licèt de ſuprema ſit autho-
4 ritate delictum facere, quod non erat de iure communi, tamèn eo ipſo, quòd deducta eſt ad actum, conſumpta eſt poteſtas cum legis publicatione, & ſic intrat authoritas infeudati generalitèr ei conceſſa, non tanquàm quid nouum reſpectu ſuæ cognitionis, ſed tanquàm quid antiquum vigore iuriſdictionis conceſſæ generalitèr contrà
5 delinquentes, & ſicut Princeps poteſt facere de non delicto delictum, ſic & è contrà de delicto non delictum, & vti Baro debet eſſe contentus in vno, in alio eidem ſuffra-

gari

gari debet,quod tamèn idem *Reg. de Pont.*
limitat *loco* cit. *nu.*40.ſi ſpeciatim Princeps
pœnas has ſibi reſeruauerit,vti nouitèr im-
poſitas , quo caſu,dicit ipſe,nec Barones
poſſent conquæri , cùm nil ſit eis ablatum.
6 Obſeruandum tamèn, quod *Praſ. de*
*Franch.*in allegat. *deciſ.*434 *in fine*,alitèr re-
fert fuiſſe ſeruatum in cauſis contrauëtio-
num bannorum circa venditionem fru-
menti, & contrauentionem in pretijs per
pragm. ſtatutis, in quibus dicit, ſemper co-
gnouiſſe Regiam Curiam, non autem Ba-
rones , hocquè optima ratione deciſum
tanquàm in differenti, et ſpeciali caſu , vo-
luit *Reg.de Pont.d.§.3.num.* 46.ex præſum-
pta mente ſtatuentis,ſic demùm legem de-
clarantis , ob ſuſpitionem Tribunalis Ba-
ronum , qui vel ſolent eſſe principales , vt
plurimùm in contrauenicndo , vel poſſent
ſubditos indebitè vexare,cauſa ſibi appli-
candi omnia frumenta,et demùm carò vē-
dere, quod non procedit in cęteris delictis
indifferentibus,ſequitur *D.Reg. Conſtant in*
d.l. 1.*num.* 25.vbi aliud tradit exemplum,
7 quando Baro omninò incapax eſſet cogni-
tionis illius criminis, quod noua conſtitu-
tione prohibetur, veluti ſi ſupremus Prin-
ceps ſub certa conſtituta pœna alicuius rei
extractionem à ſuo Regno, vel Ditione
prohiberet, nàm cùm huiuſmodi prohibi-
tiones fiant ſupremi imperij ui,ac poteſta-
te,quæ à Principis perſona nullo pacto ſe-
parari poteſt,nec in alterum , quibuſcunq;
verbis,ac clauſulis,etiam ampliſſimis trāſ-
ferri,Barones de his , qui in illam legem
committunt,nec cognoſcent, nec mulctas
exigent , quia eorum perſona ſupremi im-
8 perij incapax eſt , citat ad id *Menoch. conſ.*
604. et refert, nunquàm in his caſibus de-
linquentium remiſſionem ad Barones in
hoc Regno factam fuiſſe,et in fortiori caſu
citat *Reg. Moles*, qui àffirmauit in ſuo *Opu-*
ſculo manuſcripto *de iure tractarũ*,hanc pro-
cedere concluſionem, etiam ſi Baro ex ſu-
premi Domini conceſſione tractarum ius
haberet in eius Baronia, ità vt ſi quid indè
extraheretur,portorium ſibi ſolueretur, et
ſi quis vectigal illud fraudaret, res, quę in
commiſſum incideret,ipſi Baroni applica-
retur , nàm ſi deindè Princéps ex cauſa à
ſua Ditione iuſſerit , nè frumentum, vel vi-
nũ extraheretur,et quis illius Baronis ſub-
ditus contrà hanc Principis iuſſionem ve-
nerit, pœnam nõ Baroni,ſed Regi, ſiuè ſu-
premo Domino debebitur , et ità in facti
contingentia per Regiã Cameram deciſũ
teſtatur,rationibus per eum adductis.

SVMMARIVM.

1 *Penſio impoſita ſuper beneficio, quod eſt de iurepatronatus Regis an ſoluenda ſit,ſi ſuper tali impoſitione Summi Pontificis conſenſus non interuenit,& nu.*2.5.9.& 11.

3 *Simonia an committatur,vbi beneficium confertur cum onere, quòd Beneficiatus ſingulis annis alicui certum quid præſtet.*

4 *Simonia committitur,vbi clericus, vt beneficium facilius conſequatur, maiorem penſionem, quam beneficium ferre poteſt ſoluere promittit.*

6 *Cenſus ſuper beneficio Eccleſiaſtico à patronis imponi non poteſt,et quæ ſit pœna patronorum imponentium,num.*7.

8 *Beneficia abſquè ulla defalcatione conferenda ſunt.*

10 *Penſiones imponi non poſſunt à Prælatis inferioribus Sum.Pontif.*

12 *Penſio nùm imponi poſſit à Sum.Pontif.ſuper beneficijs ad Regiam præſentationem ſpectantibus.*

13 *Beneficij collatio vbi nulla fuerit,nùm penſionis reſeruatio ſuper eodem beneficio facta nulla quoquè cenſenda ſit,& num.*14.

ARGVMENTVM.

Agitur, an præſentatus à ſupremo Principe in beneficio, quod eſt de ipſius iurepatronatus , & iàm in illo inſtitutus cogi poſſit ad ſoluendum penſionem ad alicuius fauorem à præſentante impoſitam, ſi adhùc literæ Apoſtolicæ ſuper impoſita penſione impetratę non ſunt. Papa nùm poſſit imponere pēſionem ſuper beneficijs ad alicuius ſupremi Principis pręſentationem ſpectantibus, & de alijs.

CAP.

CAP. CLXXI.

1 PEnſio impoſita à ſupremo Principe ſuper beneficio, quod eſt de ipſius iurepatronatus, dubitari contigit, nùm à præſentato in illo beneficio ſolui debeat, dùm pẽſionatius literas Apoſtolicas ſuper impoſita penſione impetrare non curauit?

De hac quęſtione ſuperioribus annis in hac Ciuitate dubitari contigit; nàm cùm Inuictiſſimus Rex noſter Barenſem Prioratum Capellano ſuo contuliſſet cum onere certæ penſionis aliquibus aſſignandæ, intendebant penſionatij abſq; literis Apoſtolicis, & Summi Pontificis conſenſu, impoſitam annuam exigere penſionẽ, quam Reuerendiſſimus Prior ſoluere recuſabat; quarè dubitatum extitit, an id de iure prætendi poſſet? Et per hæc, quæ ſequuntur media ſcio, contrà penſionarios
2 quæſtionem fuiſſe reſolutam, etenim penſio hæc aut conſtituta cõſideratur tanquã debitum perſonale pręſentati, aut verò tãquàm beneficij onus, primo enim caſu, id cẽſetur pactum ſimoniacum, cùm temporale per ſpirituale daretur, ità *D. Thom. 2. 2. q. 100. art. 5. & Couarr. var. reſol. lib. 1. cap. 5.* poſt *n. 4. verſ. ſed ſi quis beneficium,*
3 aſſerentes, conferentem beneficia ex pactione, vt certam pecuniæ, vel alterius rei quantitatem quot annis habiturus beneficium alteri det, ſimoniam cõmittere, & generalitèr verior, & communior eſt ſententia Theologorum, & Canoniſtarum, vt indiſtinctè pro quibuſcunq; beneficijs datio pecuniæ, ſeu rei temporalis, ſimoniam à iure diuino prohibitam inducat, probat *D. Thom. quodlib. 5. q. 10. art. 2.* Caiet. *in tract. de ſimo. tom. 2. tract. 9. q. 1. Sot. lib. 9. de iuſt. & iur. q. 5. art. 2.* circà *med. Nauar. in manual. cap. 23. n. 10. verſ. quintò, quod ex his,* alijq; plures.
4 Hinc dicimus, in ſimoniæ labem incurrere clericum, qui vt faciliùs beneficium conſequatur, maiorem penſionem, quàm beneficium ferre poſſit, ſoluere promittit, cùm tale pactum illicitum ſit, *cap. cùm clerici, de pact. Viuia. in pract. iuriſpatro. p. 2. lib. 13. cap. 9. num. 40. & lib. 5. cap. 5. nu. 85. & ſeq.*
5 Si autẽ penſio hæc cõſtituta conſideratur tãquàm beneficii onus, & veriùs videtur in hoc etiã caſu, abſq; Summi Pontificis diſpenſatione nullatenus imponi, vel induci poſſe, cùm rerum Eccleſiaſticarum ſaperet alienationẽ, quę abſq; Sedis Apoſtolicæ decreto fieri nequit, vt in *extrauag. ambitioſę, de reb. Eccleſ. alien. vel nõ,* & ob hanc rationem probãt *Abb. & DD. in c. prohibemus, & in c. prætereà, de cenſi-*
6 *bus,* cenſum ſuper beneficijs Eccleſiaſticis à Patronis minimè imponi poſſe, idemq; probant *Card. Zabarel.* alijq; communitèr per illũ *tex. in clem. 1. §. nouos cenſus, de exceſſib. Prælat.* & probatur expreſsè, conceſſionem ad vitam, iuris, ac bonorum Eccleſiaſticorum alienationem cenſeri, præter allegatam *extrauag. ambitioſę in clem. 1. in verb. ad vitã eius,* vbi *gl.* & omnes *de reb. Eccl. non alien.* Et de conceſſione ad beneplacitum, quæ ad vitam extendi poteſt, vt prohibita ſit rerum Eccleſiaſticarũ, probant *Corn. conſ. 245. nu. 5. vol. 3. Dec. conſ. 204. nu. 5.* ac latiſſimè *Redoan. tract. de reb. Eccleſ. non alienan. q. 2. cap. 47.*
7 Pœna autem conſtituentis cenſum ſuper Eccleſiaſticis beneficijs, pręter iurispatronatus priuationem eſt alia arbitraria imponenda, iuxtà *tex. & ibi* notata per *gloſ. Hoſt. Io. Andr. Abb.* & alios in *cap. grauis, de cenſib.* & pręter alias ea videtur grauiſſima, quę imponitur quouis modo vſurpantibus bona, & iura Eccleſiaſtica in *cap. vlt. ſeſſ. 22. Sacri Trid. Conc.*

Secundò, prohibita eſt retentio fructuũ, vel conſtitutio penſionis in collatione be-
8 neficiorum, abſq; conſenſu Summi Pontificis, cùm beneficia omnia abſq; vlla defalcatione conferenda ſint, ex *tex. in c. vnico, vt Eccleſ. benef. ſine diminut. conferant. in cap. maioribus, cap. tua fraternitatis, & in cap. cùm cauſa, de præben. & can. ſi quis præbendas 9. q. 3.*
9 Tertiò, quòd penſio exigi non poſſit abſq; expreſſo Summi Pontificis conſenſu, & ſi ſoluatur, literis non expeditis, cõmittatur ſimonia, & cõfidentia, expreſſiùs firmat *Nauar. in manual. c. 23.* ſub *n. 111. et in conſ. 52. de præben. et in conſ. 37. et 52. de ſimon. Pariſ. de confid. benef. q. 43. Garz. de benef. p. 4. c. 2. n. 45.* quos citat, & ſequitur *Viuian. loco* cit. *c. 2. n. 20.* & probatur in *d. cap. vnico.*
10 Hinc eſt, quòd hodiè de ſtylo Romanæ Curię Summo Pontifice inferiores pẽſiones ex quauis cauſa imponere nõ poſſunt, *Sot. de iuſt. et iur. lib. 9. q. 7. art. 2. Rebuff. in prax. beneficia. tit. de reſeruat. n. 29. Garz. de benef. par. 1. c. 5. §. 2. n. 340. Graff. deciſ. caſ. conſcient. lib. 2. cap. 49. n. 19. par. 1. Vi-*

uian. d. cap. 9. nu. 10. vbi citat *clem. 1. vt lit. pend. & Gigan. de penſion. q. 6.* nec in Romana Curia conceditur confirmatio penſionis impoſitę ab Ordinario, ſed de nouo, ſi iuſta fuerit, imponitur, vt ſtatuit *Alex. VI. de ſignat. grat.* vt refert idem *Rebuff. loco cit. n. 19.* ratio huius concluſionis eſt, quia iura prohibent pactiones, & conuentiones, nedùm conditionalitèr, ſed etiam ſub modo ſuper ſpiritualibus, aliàs eſſet ſimonia, *c. cùm pridèm, c. fin. de pact. c. tua, il 3. de ſimon.* quæ pactiones in penſione ſoluenda neceſſariò concurrunt, meritò impoſitio, & ſolutio pēſionis prohibita eſt, niſi ſaluo, & reſeruato Sūmi Pontificis cōſenſu; quarè fuit reſolutum in caſu propo-
11 ſito, non potuiſſe Regem noſtrū mandare Proregi huius Regni, vt cogeret Priorem ad penſionis ſolutionem, cùm Summus Pontifex adhùc ſuum non præſtiterat cōſenſum, quod etiam reſolutum fuiſſe allegabatur tēpore Imperatoris Caroli, qui ſuper eodem Prioratu conſimilem impoſuerat penſionem, mandando tunc Priorē ad ſoluendum compelli, & per Collaterale Conſilium fuit prouiſum, ſuperſedendā eſſe ſolutionem prædictā, ex eadem ratione, quia literæ Apoſtolicæ ſuper impoſita penſione impetratæ non erant.

12 An autem poſſit Summus Pontifex ſuper beneficijs a laicorum præſentationē ſpectantibus, abſq; illorum conſenſu pēſionē imponere? communitèr affirmant *DD.* vt conſtat ex *Gigan. de penſion. q. 23. nu. 8. 11. & 12. Leſſius de iuſt. & iur. lib. 2. c. 34. dubit. 38.* & ità per *Rot.* deciſum teſtatur *Seraph. dec. 1264.* & alij, quos ipſe citat, quibus addo *Viuian. d. c. 9. nu. 22. & Ricc. in 1. par. prax. Eccleſ. reſol. 183.* ſed hac poteſtate Summos Pontifices vſos eſſe nuſquàm audiui, & vide *Garz. de benef. lib. 1. cap. 5. n. 361.* qui dicit, quòd Papa nō ſolet imponere penſionem ſuper beneficio iuriſpatronatus laicorum.

13 Quæro inſupèr, an vbi beneficij collatio fuerit nulla, penſionis reſeruatio ſuper eodem beneficio facta, nulla quoquè ſit cenſenda, vide *Ricc. in 1. par. prax. Eccleſ. reſol. 369.* vbi ſatis elegantèr negatiuè reſpondit, ad quod probandum inter alia, quæ conſiderat, eſt illud, quod fuit reſolutum circa gratiam Coadiutoriæ; etenim ſi quis de ea fuerit prouiſus cum futura ſucceſſione, quāuis Coadiutor antequàm Coadiutoria ſuum ſortiatur effectū, moriatur, tamen altera gratia futuræ ſucceſſionis ad
14 fauorē Coadiutoris remanet, citat *Put. dec. 98. lib. 2. & Gonzal. de alternat. gl. 5. §. 9. n. 56.* vbi *n. ſeq.* in puncto dicit, quòd quando gratia eſt nulla quòad prouiſum de beneficio, non idem erit in penſione, quæ debetur, ſi poſteà denuò impetratur per alterum, nulla reſeruata penſione in illa ſecunda gratia collationis.

Poſt hæc ſcripta in articulo principali obſeruaui *D. Reg. Rouit.* qui in *conſ. 59. lib. 1.* multa ſatis notanda ſcripſit, quem vide; aliqua etiam notauit; ſed in alio caſu *Staibanus conſ. 20.*

SVMMARIVM.

1 *Pignus non in creditoris vtilitatem, ſed ſecuritatem datur, vndè fructus ex fundo pignorato à creditore percepti, in ſortem debitam computantur.*

2 *Pactum, vt creditor ex fundo pignorato fructus percipiat loco intereſſe, quandiù debitor vtatur pecunia, an de iure ſubſiſtat, & n. 3. 4. 5. 6. 7. 9. 10. & 12.*

8 *Vſuras ex mutuo percipi, iure canonico prohibetur, niſi ratione lucri ceſſantis, et damni emergentis.*

11 *Intereſſe recompenſatiuum cum fructibus omni iure permittitur.*

13 *Emptor rei cum pacto de retrouendendo, fructus ſuos facit, quamuis exceſſiuos, nec in ſortem computare tenetur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an pacto cōueniri poſſit, vt creditor pro vſu pecuniæ, quam debitori dedit, valeat ex fundo in pignus ſibi tradito fructus percipere, ſicq; vt quandiù debitor vtatur pecunia, creditor lucretur fructus, & ſuppoſita validitate pacti, quid dicēdum, ſi valor fructuum commenſurato intereſſe datæ pecuniæ excederet decē pro cētenario, & de alijs notabilibus, ad ornatū *tex. in l. 1. et 2. C. de pignor. action. in l. ea le-*

ge.

Digitized by Google

ge, C. de uſur. in *cap. illo uos,*
extrà de pignor. in cap. 2. &
in *cap. conquæſtus, extrà de*
uſuris.

C A P. CLXXII.

1 PIgnus, cùm non in credi-
toris vtilitatem; ſed ſe-
curitatem detur, *P. Salas*
de contract. titul. de vſur.
dub. 28. meritò tàm iure
ciuili, quàm canonico
cautum eſſe cõperimus,
vt fructus ex fundo pignorato à creditore
percepti, in ſortem debitam computentur,
ità de iure ciuili ſancitum eſt in *l.* 1. & 2. *C.*
de pignorat. actio. & in *l.* 1. *C. de diſtract. pi-*
gnor. & de iure canonico in *cap. illo vos, ex-*
trà de pignor. & in *cap.* 2. & in *cap. conquæſtus,*
extrà de vſuris.
2 Sed quandoquè dubitari ſolet, an con-
cluſio hæc procedat paritèr, vbi contrahẽ-
tes pacto conuenirent, vt creditor ex fun-
do in pignus tradito fructus percipiat lo-
co intereſſe pro vſu pecuniæ, quam debito-
ri dedit, vt nimirùm quandiù debitor vta-
tur pecunia, creditor lucretur fructus; vul-
gò in Regno contractum hunc, *godere à*
godere appellamus.
3 In hoc dubio alij, pactum hoc validum
eſſe affirmarunt, alij negarunt, alij diſtin-
ctione vſi ſunt, Affirmarunt *gloſ. in d. l.* 1. *in*
verb. minimè, C. de diſtract. pignor. Alber. in l.
ea lege, C. de vſur. Franciſc. Balduin in tract. de
pignor. & hypoth. cap. 16. *Gayl. pract. obſer. lib.*
2. *obſer.* 3. & ſatis notãtèr *Mynſing. ſingul. ob-*
ſer. cent. 6. *obſer.* 71. nec videtur diſſentire
Boer. deciſ. 44. *num.* 34. & *ſeq.* fundatur ſen-
tentia hæc in *l. ſi ea pactione,* & in *l. ſi ea le-*
ge, C. de vſur. vbi pactum hoc propter incer-
tum fructuum euentum nullatènus reſcin-
di poſſe ſancitur; poſſet enim dari caſus, vt
pauci, aut nulli fructus naſcantur, & tamèn
creditor, qui pignus poſſidet, contẽtus eſſe
debebit, nec contrarium poſtulaturus. Ne-
garunt *Bal. in d. l.* 1. *C. de diſtract. pignor.* vbi
dicit, cauendum eſſe à *gloſ. ibidem,* dùm
pro pacti validitate reſpondit, *Neguſant. in*
tract. de pignor. 5. *memb.* 5. *par. num.* 10. quo
loci expreſſis verbis dicit, pactum hoc non
valere, ſicquè fructus in ſortem computari
debere, denique *Canalcan. deciſ.* 48. *num.* 32.
& *deciſ.* 49. *num.* 13 *par.* 2. *Cacher. deciſ.* 143.
vbi ſic pro pacti inualiditate contra *Alber.*
ſententiam per Senatum illum deciſum
4 teſtatur, excepto ſi aliundè probaret credi-
tor, qui pignus poſſidet, pecunia ſua tan-
tundem lucratum fuiſſe, ad quantum fru-
ctuũ perceptorũ valor aſcendit, quia tũc nõ
vſura; ſed legitimum dicetur intereſſe, *Se-*
baſtia. Medic. in tract. de compenſat. part. 1. *q.*
6. *nu.* 9. vbi dicit, pactum hoc vti vſurarium
non valere, *Io. Lup. de vſur. comment.* 3. §. 6.
nu. 10. *Theſ. deciſ.* 78. vbi affirmatiuam ſen-
tẽtiam, quæ in iuribus ſuprà allegatis fun-
datur, nullo modo hodiè procedere poſſe,
ait de iure canonico, cui in materia vſura-
rum, & peccati ſtandum eſt, *Salas in tract. de*
contract. tit. de vſur. dub. 28. *num.* 6. *verſ. ſed*
quid, vbi dicit, vſuram præſumi, adhùc ſi de-
bitor à principio fructus ex fundo pigno-
rato percipiendos creditori donauerit, ac
etiam ſi ob merita donatio fieret, *Alex.*
Trentacinq. var. reſol. lib. 3. *tit. de pignor. reſol.*
2. *num.* 6. vbi *num. ſeq.* ſubdit, vt hoc proce-
dat, tàm in pignore conuentionali, quàm
prętorio, *Menoch conſ.* 110. *nu.* 7. & 8. *Caſtil.*
contro. iur. lib. 3. *cap.* 23. *nu.* 65. & *Auguſt. Bar-*
boſ. alijs omiſſis in *collect. ad text. in d. l.* 1. *nu.*
3. *C. de pignorat. actio.* & in *d. l. ſi ea pactione,*
num. 4. & 5. *C. de vſur.* vbi expreſsè firmat,
5 de iure canonico verius eſſe, pactum cum
creditore initum, vt poſſit ille fructus pi-
gnoris retinere ratione intereſſe, abſq; eo,
quòd compenſentur cum ſorte, non valere,
niſi tamen aliundè creditor intereſſe pro-
bet. Diſtinctione autem mihi videtur, quòd
6 vſa eſt *gloſ.* in d *l. ſi ea lege, in verbo non poſ-*
ſunt, dùm dixit, illius *l.* diſpoſitionem benè
procedere, quando probabilitèr dubitatur,
an ex fundo pignorato tot fructus perci-
piantur, an verò minus, quia conſuetum
fuit quandoquè minus, quandoquè tantũ
accipi, cęterùm ſi cõmuni opinione indu-
bitabile videtur tãtum percipi, quod legi-
timum vſurarum modum excedit, pactum
initum, quatènus eſt vltrà legitimum mo-
dum, reſcinditur, adhùc ſi alitèr continge-
re poſſet, id, quod clariùs explicat *Salycet.* in
eadem *l ſi ea lege,* & in *l. cùm non frumentum,*
C. eod. tit. de vſur. de quo in hac materia me-
minit *Ant. Gamma deciſ. Luſit.* 110. *num.* 34.
verſ. ſeptimò.
7 Quid dicendum? certè, ſi in hac cõtro-
uerſia dubitandi rationem perpendamus,
facilis erit propoſiti dubii reſolutio, ea eſt
enim, quia creditor verè pecuniam mutuo
dedit ei, qui fundum in pignus tradidit;
vndè ſi verum eſt, iure canonico prohiberi
8 verbis expreſſis, nè ex mutuo vſuræ perci-
piantur, *cap. conſuluit, extrà de vſur.* dùm

creditor fructus percipit ex fundo pignorato, verè, & realitèr exigit vſuras pecuniæ mutuo datæ, id, quod prohibetur omninò, & ſucceſſiuè pactum initum de lucrandis fructibus ex re pro accepto mutuo pignorata, prorſus improbatur, & hæc eſt ipſa veritas, ſed quia adhùc iure canonico attento, ratione lucri ceſſantis, vel damni emergentis, ex mutuo poteſt vſura, ſeu intereſſe exigi, vt probant Canoniſtæ communitèr, ſignantèr *Anchar. & Ant. de Butr. in cap. ſalubritèr*, & *Abb. in cap. conqueſtus, de vſur. Syluest. in ſum. in verb. vſura* 1. *nu.* 19. & cæteri *Summiſtæ*, conſequentèr in his ca-
9 ſibus ſubſtinebitur pactum de lucrādo, ſeu compēſando hos fructus, ex fundo pignorato percipiendos cum intereſſe, vſquè tamen ad ſummam vſurarum permiſſarum, ità *Bald. in d. l.* 1. *C. de diſtract. pignor. Soc. ſen. conſ.* 29. *num.* 27. *verſ. circa tertium, lib.* 1 & *conſ.* 19. *num.* 4. *lib.* 3. *D. Card. Mant. de tacit. & ambig. conuent. lib.* 11. *tit.* 8 *num.* 18. vbi *num.* 22. addit, in ſolito negotiari ratione
10 intereſſe poſſe à principio paciſci, vt fructus pignorum, primùm in vſuris, demùm in ſortem computentur, idemq; probant alii relati à *Gaito* in ſuo *tract. de cred. cap.* 4. *quæſit.* 8. *num.* 1007. cum pluribus *ſeqq.* di-
11 ceretur enim hoc intereſſe recompenſatiuum cum fructibus, & intereſſe recompenſatiuum, ſeu vſuræ recompenſatiuæ omni iure permittuntur, vt de receptiſſima omnium ſententia teſtatur *Io. Bap. Lup. in l. curabit, C. de actio. empt.* & in *comment. de vſur. comment.* 1. §. 7. quem citat *Gait. loco* proxime citato, vndè notemus in praxi, quòd cùm in hac materia, tàm in foro fori, quàm in foro poli ſtandum ſit his, quæ per ſacros Canones, cæteraſquè Pontificias Conſtitutiones ſtatutum eſt, vbi
12 contingerit, huiuſmodi contractibus initis, debitorem velle demùm fundū pignoratum è creditorum manibus reacquirere, teneri creditorem illum, ſi ex fructibus perceptis aliquod exegiſſet vltrà decem pro centenario, quod lucrum ex ſua pecunia mutuo data veroſimilitèr cōſequi potuiſſet, teneri, inquam, illud plus in ſortem computare, niſi probabilitèr ſubſtinuiſſet periculum ex re pignorata, aut nullos, aut paucos percipiendi fructus, & in hunc ſenſum accipio *gloſ. in d. l. ſi ea lege, in prima par.* nam, quòd ratione huiuſmodi periculi fructus ex re creditori in pignus tradita minus valeant, adhùc ſi deindè damnum aliquod non ſequatur, & integri percipiātur, docent *DD.* quos citat *Bonacin. tract. de mutuo, diſp.* 3. *quæſt.* 3. *punct.* 5. id, quod quando
13 caſus contingerit, in prudentis Viri arbitrium, facti qualitate conſiderata remitto: ad euitandum autem hos ſcopulos, & vt ſecuriùs, tàm in foro fori, quàm in foro cōſcientiæ contrahatur, exiſtimauit *P. Salas cit. dub.* 28. *num.* 5. vt meliùs ſit, huiuſmodi contractus non per pignorationem, ſed mediante venditione cum pacto de retrouendēdo celebrētur; hoc enim modo, quia rei dominium tranſit in emptorem, benè iſte fructus rei, quam emit ſuos facit, quia de re propria illos percipit, & ſucceſſiuè in ſortem cōputare non tenebitur, id, quod verum eſſe, ait *Panorm. in cap. ad noſtram, de emptio. & vendit.* quàmuis in eo contractu ex parte venditoris læſio vltrà dimidiam iuſti pretii interuenerit, quia res empta eſt emptoris, pactum enim de retrouendēdo pretium minuit, ex quo per illud grauatur emptor, *l. fundi partem, ff. de contrah. emptio.*

Alia in hac materia videnda ſunt apud *Arias de Meſa var. lib.* 3. *cap.* 46. per totum, vbi doctè loquitur.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium conceſſum à Rege Federico, cęteriſq; de domo de Aragonia an à Rege noſtro ſit obſeruandum, & num.* 3. 9. 10. 13.

2 *Priuilegium per non vſum decem annorum amittitur.*

4 *Reges Ferdinandus Primus, & Secundus, Alphonſus Secundus, & Federicus an fuerint legitimi poſſeſſores Regni Neap. & num.* 12.

5 *Rex Catholicus ſucceſſit in hoc Regno Regi Alphonſo primo, & num.* 16.

6 *Reges noſtri Auſtriaci an teneantur obſeruare geſta per Reginam Ioannam Secundam.*

7 *Rex Alphonſus ſucceſſit Reginæ Ioannæ Secūdæ per adoptionem.*

8 *Priuilegium ſi refertur in alio priuilegio, nullius ponderis eſt, ſi non producitur.*

11 *Dominium, & poſſeſſio ſolo Regis priuilegio transferuntur.*

14 *Rege Alphonſo vita functo, in paternis Regnis ſucceſſit Ioannes eius frater ſecundogenitus.*

15 *Rex Ferdinādus Primus fuit filius adulterinus Regis Alphonſi Primi.*

17 *Rex Catholicus an tenebatur obſeruare geſta per Reges Aragoneos Regni huius Neap.*

AR-

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Agitur, an priuilegium conceſſum à Regibus Ferdinando I. & II. Alphonſo II. & Federico de Aragonia ſit à Regibus noſtris Auſtriacis ſeruãdũ. Priuilegiũ per nõ vſũ an amittatur. Reges noſtri Auſtriaci an teneantur ſeruare geſta per Reginam Ioannam II. & de alijs notabilibus ad materiam pertinentibus.

CAP. CLXXIII.

1 PRiuilegium cuidam feudatario conceſſum, nũdinas in die Sabathi cuiuslibet hebdomadæ in certo loco ſui feudi faciendi, cùm à ſucceſſore primi conceſſionarij his diebus in Collaterali Conſilio præſentaretur, quia conceſſum apparebat à Rege Federico in anno 1499. dubitabatur, an eſſet illud exequutioni demandandum?

2 Ego de his conſultus negatiuè reſpõdi, duobus potiſſimùm perpenſis, Primò, quia non conſtabat, prædeceſſores iſtius, qui priuilegium producebat, eo vſos fuiſſe, ſicq; dicebam, communem ſubintrare iuris concluſionem, nimirùm per non vſum decem annorum priuilegium amiſſum eſſe, ad *tex. in l. 1. ff. de nundin. Bar. in l. fin. num. 6 ff. de conſtit. Princip. Felin. in cap. cùm acceſſiſſent, num. 37 de conſtit. Camill. de Medic. conſ. 63. Reg. Tap. in l. fin. c. 1. num. 5. p. 6. de Conſtitut. Princip.* alijq; plures, quos refert, & ſequitur *Maſtrill. deciſ. 96.*

3 Secundò, & meliùs, priuilegium hoc cõceſſum apparebat à Rege Federico, cuius facto Rex noſter potentiſsimus ſtare non tenetur, ſciunt enim noſtrates, Reges noſtros Auſtriacos, qui nunc regnant, & qui, Deo benè adiuuante, pro ſanctæ fidei tuitione regnabunt vſq; ad cõſummationem Mundi, non eſſe abſtrictos ad obſeruãdum
4 contractus, & priuilegia conceſſa à Regibus Ferdinando I. & II. Alphonſo II. & Federico de domo Aragonea, quãmuis dicamus, fuiſſe eos Regni huius legitimos poſſeſſores, & Reges, ſed tantùm tenentur habere rata geſta per Alphonſum I. legitimũ
5 Regẽ, cui legitimè paritèr ſucceſſerat Rex Catholicus, eius ex fratre nepos, immortalis memoriæ, itã ſatis diſertè *D. Reg. Loffred. conſ. 4. num. 18. & conſ. 21. num. 12.* vbi dicit, nunquàm vidiſſe, priuilegia dictorum Regum fuiſſe in his Supremis Tribunalibus exequutioni demandata, niſi priùs à Rege Catholico, vel Cæſarea Maieſtate Imperatoris Caroli confirmata apparerent, id, quod paritèr in pluribus locis aduertit *D. Reg. Reuert.* ſignantèr in *deciſ. 87. p. 3.* in manuſcriptis, aliàs 286. ſecundùm meam compilationem, & poſt eum ſatis elegantèr, prout de more *D. Reg. Moles in deciſ. 10. art. 9.* hic imprimendo, in *tit. de iure deuolut.* niſi conceſsionarij eſſent in poſſeſsione rerum, per hos Reges conceſſarum, quia tũc procederet diſpoſitio *pragmaticæ ſanctionis* Regis Catholici editæ Thori.

6 Nec ſuffragari quod dicebatur, priuilegium Regis Federici fuiſſe cõfirmatorium alterius Sereniſsimæ Reginæ Ioannæ II. cuius geſta, dubitandum non eſt, quòd Domini Reges noſtri ſeruare tenentur, cùm huius Reginæ per intermedias perſonas Regis Alphonſi I. & Regis Catholici legitimi dicantur ſucceſſores, nàm ſi dicimus, Regem Catholicum ſucceſsiſſe Alphõſo I.
7 ſuo patruo, hic ex legitimà adoptione ſucceſsit Reginæ Ioannæ II. vt ex noſtratibus notat *Frecc. de ſubfeud. lib. 1. in tit de antiquo ſtatu Regni, num. 38.* & de hoc nunquàm fuit dubitatum, vt facili quidèm modo cerni poteſt ex deciſis per Sacrum Conſilium in *deciſ. 207.* penès *D. de Franch.* (vbi cùm in anno 1578. Domini D. Fabritius, & Don Ferdinandus de Sylua, filij Dominę Vincentiæ Oriliæ in Sacro Conſilio declarari petijſsẽt, eos gaudere debere honoribus, et prærogatiuis Sedilis Capuanæ, et hoc ob priuilegium à dicta Sereniſsima Regina Ioanna Domino Carolo Orilię cõceſſum, nimirùm vt eius poſteri per lineã fœmininam gaudere potuiſsent in vna ex plateis nobilibus huius Ciuitatis, dummodò eſsent nobiles, et quòd in alijs Ciuitatibus Regni non gauderent, dato termino in cauſa, conſtitoq; de iſtorum Dominorum præclariſsimà nobilitate, è domo, et familia Paſtranæ Ducis Hiſpaniarũ Magnatis, non aliter de huius priuilegij validitate, quia conceſsi à Regina Ioanna II. dubitatum extitit, ſed de aliis parui momenti,

quibus reiectis diffinitiua ſententia me-
diante, quam legi,pro actoribus per S. C.
iunctis Dominis Conſiliarijs duarum Au-
larum deciſum extitit, ſeruata forma pri-
uilegii prædicti) etenim dicebam, quòd li-
cèt hæc vera ſint,non tamèn caſui propo-
ſito ſuffragari poterant, ex quo non con-
8 ſtabat de priuilegio præfatæ Sereniſsimæ
Reginæ,niſi per verba enunciatiua,à Rege
Federico in dicto priuilegio prolata, et ex
Partis aſsertione,ibi, *ſic paritèr confirman-
tes priuilegium Sereniſſimæ Reginæ Ioannæ
Alexandro auo dicti Ioannis de faciendis nun-
dinis prædictis,aliàs conceſſum,prout aſſeritur,
&c.* vnde dùm illud non producebatur,
iſtaq; verba ad Partis ſuggeſtionem prola-
ta apparebant,relatū erat omninò proban-
dum, vt per Rip *lib.2.reſponſ.c.6.*et in *l.ad-
monendi,num:36 ff.de iureiur. Bellon.conſ.36.*
per totum,*Bertazzol.de clauſul.inſtrum.clauſ.*
21 *gloſ.*26.antè *num.2. verſ. ſecundò,quando*
9 *Princeps*, et alii, vndè remanente ſolo pri-
uilegio Regis Federici, non poterat Col-
laterale Conſilium illud exequi facere,niſi
à Domino Rege noſtro priùs confirmare-
tur, in cuius libera,& abſoluta voluntate
reſidet,an velit confirmare, cùm nullo pa-
cto de iure teneatur,ſtante,quòd dicto Re-
gi non ſucceſſerit,vt per *Regentes Loffred.*&
*Reuerter.*in *locis* citatis, & *Moles in d.art.9.*
cuius verba ſunt.

Deciſio Domini Regentis Moles.

10 Sed in illa cauſa poſtmodùm maius du-
bium occurrit, quod incidentèr hìc ſubne-
ctimus,nàm cùm Sereniſſimus Rex Catho-
licus diſpoſuerit de Caſale Marcianiſij in
beneficium Ciuitatis Capuæ,non alitèr re-
uocando titulum præcedentem,quem de
Caſale prædicto à Rege Ferdinando II. de
anno 1495. Dux Termulanorum habebat,
an ex hoc Rex noſter Sereniſſimus,tanquā
hæres Regis Catholici teneretur reſtituere
prædicto Duci pretium dicti Caſalis, & ſic
eidem obſeruare priuilegium prædicti Re-
gis Ferdinandi II. in quo maximè fuit hæ-
ſitatum, quia non habebat dubium, quòd
priuilegium prædicti Regis Ferdinādi erat
in ſe validum, tanquàm factum à vero Re-
ge,& pacifico huius Regni poſſeſſore, qui
conceſſerat Caſale prædictum Duci Ter-
mulanorum propter ſua ſeruitia, quæ ſatis
egregia fuerunt in perſonam dicti Regis
Ferdinandi II. vt narrant *Hiſtoriæ*, ex cuius
11 priuilegij verbis erat tranſlatum dominiū,
ac etiam poſſeſſio, prout dicunt *Doctores*,
quando Princeps ex ſolo priuilegio poſſeſ-
ſionem transferre intēdit, vt in Rege Apu-
leæ dixit *Bald.in l.1. in finalibus verbis, C.de
rer.permut.Andr.in prælud.feud.*& in *c.1.tit.
quibus mod. feud.conſtit. poteſt*,& in *c.1.de ca-
pit.Corrad. Dec. conſ.191. col.1.* & cùm præ-
12 dictus Rex Ferdinandus II. verus, & legi-
timus Rex huius Regni fuiſſet, eius factum
à ſucceſſore ſuo obſeruari debebat, etiam
quòd non fuiſſet hæres ſuus vniuerſalis in
hoc Regno,vt notat *Alb.*de Rege Manfre-
do huius Regni in *l.digna vox, C.de legibus*,
& *ibi* omnes, & *Canoniſtæ* in *c.1. de probat.*
vbi *Bal.Imol.Abb.*& alii,firmat etiam *And.
in prælud.feud.in 3.par.in verſ.& licèt depoſi-
tus fuerit Imperator*,quem refert,et ſequitur
latè *Loffred.in conſ.38. verſ.quòad ſecundum*.
13 Sed his non obſtantibus decreuimus in
Collaterali Conſilio, habita prǽmatura
diſcuſsione ſub die 3.Octobris 1572. in
prædicta cauſa Ducis Termulanorū, quòd
Rex Catholicus, et ſucceſsiuè Rex noſter
Sereniſsimus eius hæres non teneatur ad
obſeruantiam diſpoſitorum per Regem
Federicum, et eius prædeceſsores, quia
Rex Catholicus venit in Regno, tanquàm
hæres Regis Alphonſi I.excluſis Rege Fer-
dinando I. et ſucceſsoribus eius, nam Re-
gina Ioanna Regem Alphonſum Arago-
nēſem adoptauit,ipſeq; Regnum pacatum
obtinuit vſq; ad annum 1458. eoq; demū
14 ſinè legitima ſobole vita functo in pater-
nis Regnis Aragonum ſucceſsit Ioannes
eius frater ſecundogenitus,qui et Nauarræ
erat Rex, ex quo natus eſt prædictus Rex
Ferdinandus Sereniſsimus, qui et Catholi-
cus Rex fuit poſteà nominatus, ad quem
proindè legitima huius Regni ſucceſsio
ſpectauit, excluſo Ferdinando I. præfati
15 Regis Alphonſi filio ſpurio,et adulterino,
quippè nato ex Alphonſo iàm vxorato,
qui nulla lege legitimari poterat, vt in ſpe-
cie in ſucceſsione Regni, et in Rege Ara-
gonum,quòd Papa non potuerat legitima-
re filium naturalem in præiudicium fratris
ſecundogeniti, firmat *Alex. conſ.2. num.7.
verſ. ſeptimò confirmo, vol.1.* ex cumulatis
per *Io.Dominic.& Geminian.in cap grandi,de
ſuppl.neglig.prælator.in 6.*Ideò Rex ipſe Ca-
16 tholicus Ferdinandus non venit in hoc
Regno vt hæres, nec vti ſucceſsor Regis
Federici expulſi, ſed ex perſona Regis Al-
phonſi primi patrui, et in aliis Regnis pa-
ternis ſui ſucceſsoris, ac ex propria inue-
ſtitura eidem facta per Alexandrum VI.
Pontificem Maximum in anno 1501 et pri-
uatione ipſius Regis Federici, et ex alia
maiori *Bulla* Iulii II. Pontificis maximi

de anno 1510. vbi integrum Regnũ con-
ceſſit eidem Regi Catholico, in quibus in-
ueſtituris etiam reſeruauit ſibi Rex iura,
quę ſibi in prædicto Regno per priùs abſ-
què noua eius inueſtitura cõpetebat, dicẽs
El Reyno, que nos pertenecia, maximè quia
ex pecunia, & iuribus Regnorũ Aragoniæ
erat hoc Regnum quęſitum, & ei vnitum,
& in mandatis datis Conſaluo Ferdinãdo
magno Capitaneo pro acquiſitione Re-
gni contra Federicũ vnà cũ Rege Gallo-
rũ, ſecundùm dictam inueſtiturã Alexãdri
VI. dixit, pro recuperatione Regni, quod
vni ex nobis competit, ideòq; etiam nun-
quàm voluit vocari Ferdinãdus III. vndè
Loffred. in conſ. 4. n. 18. & in conſ. 21. n. 12.
17 firmauit, Regem prædictum Catholicum
non teneri ad obſeruantias promiſſorum
per Reges Ferdinandũ I. Alphonſum II.
Ferdinandum II. & Federicum, non quòd
ipſi illegitimi fuerint Reges, quia ſtãte le-
gitimatione Ferdinandi I. & inueſtitura
Pontificum, veri, & legitimi Reges interim
fuerunt, *l. qui ſuperſtitis, ff. de acquir. he-
redit.* & per alia allegata per eundẽ *Loffr.
conſ. 38. n. 18.* ſed Rex Catholicus non ve-
nit vt eorũ ſucceſſor, & ideò tanquã Rex
noua electione, & ex noua inueſtitura nõ
tenebatur, vt per eundem *Loffred.* d. *conſ.
4.* & per *Frecciam*, qui de eodem memi-
nit de *ſubfeud. lib. 2.* in 27. *q.* in materia
aſſenſus, iſtamq; interpretationem Regni
huius Prudentes perpetuò habuerunt, ni-
mirùm vt Rex Catholicus de factis pręfa-
torum Regum prædeceſſorum non tene-
retur, niſi in his, quæ per eundem Regem
per hanc *pragmaticam* editam Thori fue-
runt confirmata, & ſecundùm ipſam inter-
pretationem iudicauimus in cauſa prædi-
cta, vt videri poterit decretum in libro vo-
torum Cameræ anni 1571. die 3. Octobris;
referente D. Alphonſo de Salazar.

S V M M A R I V M.

1 *Procurator ad lites an, & quando per con-
ſtitutionem noui Procuratoris reuoca-
tus cenſeatur, & num. 3.*
2 *Primum teſtamentum quando per ſecun-
dum tollatur.*
4 *Procuratoris reuocatio nõ intimata nihil
operatur.*
5 *Beneficij collatio facta à Vicario Epiſcopi
reuocato an valida ſit cenſenda.*
6 *Reuocatio ſimplex alicuius actus an, &
quando operatur.*
7 *Procurator lite conteſtata an in præiudi-
cium collitigantis reuocari poſſit, ipſo
Procuratore conſentiente, & num. 8. 9.
10. & 11.*

A R G V M E N T V M.

Agitur, an Procurator, qui lite
conteſtata, eo inuito à prin-
cipali conſtituente abſquè
cauſa reuocari prohibetur,
poſſit eo conſentiente reuo-
cari in præiudicium colliti-
gantis, alio non conſtituto,
vbi ſingularis *obſeruatio D.
Io. Ang. Piſanel.* cum deci-
ſionibus S. C.

C A P. CLXXIV.

1 PRocurator ad lites, ſiuè ad
negotia conſtitutus, quòd
cenſeatur reuocatus, quo-
tiès principalis alium in
negotio, vel lite conſtitue-
rit Procuratorem, quàm-
uis expreſsè illum non re-
uocauerit, eſt *tex.* ad literam in *c. non iniu-
ſtè 14. extrà de procur. & in l. ſi quis cum
procuratorio 31. § Iulianus ait, ff. eod. tit.*
id, quod *ibi Bal. Ang. Paul. de Caſtr.* & alij
procedere dixerunt, quàmuis hic, qui ſe-
cundo loco eſt conſtitutus, iniũctum mã-
datum non acceptauerit, vt adhùc primũ
mandatũ reuocatum dicatur, idemq; *Io.
Andr. in c. ſi duo, in gloſ. 1. de procur. in 6.
Rot. dec. 20. n. 1.* circà *fin. verſ. prætereà dã-
do ſecũdum, de procur. in nouis, Boer. dec.
347. n. 4. verſ. ità enim cenſetur, V ant. de
nullit. ſent. ex defect. mand. n. 165. & Me-
noch. de præſũpt. lib. 2. præſũpt. 36. n. 13. &
14.* ad id expendentes *tex. in §. poſterio-
re, Inſt. quib. mod. teſtam. infirm.* vbi pri-
2 mũ teſtamentũ tollitur per ſecundũ, quã-
uis, qui in ſecundo eſt hæres inſtitutus, hæ-
reditatẽ repudiauerit, quod tamẽ limitet
DD. ſignantèr *Boer. n. 7.* nullatènus proce-
dere dixerunt in electione Vicarij Epiſco-
pi; hic enim ſi poſtquàm Vicarium ſibi
creauerit, alium elegerit, primus, niſi ex-
primatur, reuocatus non cẽſetur, ad quod
facit *tex.* peregrinus in *l. 1. C. de offic. præ-
fect. vrb.* quem vide.
3 Eſt tamèn principalis cõcluſio in prin-

cipio

Digitized by Google

cipio firmata intelligẽda, quotiès reuocatur Procurator antè litis cõteſtationem, nam ſi poſt , per conſtitutionem ſecundi primus reuocatus non cenſetur,hoc.n.ſine cauſæ cognitione fieri prohibetur,vt benè declarat *Bart.in d.§.Iulianus*,itẽ vbi Procuratoris reuocatio ad Iudicis,vel Aduerſarij notitiã deuenerit,quia aliàs ſi de ea ſcientiam non habuerint, nõ impediretur, quominùs procedi poſſet ad vlteriora in cauſa cùm eodem Procuratore,quantùmuis reuocato,ſicq;acta omnia cum illo facta poſt reuocationem non intimatam,legitimè facta dicerentur, probatur hoc ex his,quæ habentur in *l.vnic. C.de ſatiſdan. in l.ſi Procuratorẽ abſentem*,C.*de procur.* & vtrobiq; *Bart.& Bal.*item in *l.1.§.ſed ego,ff.quod iuſſu,in c. ex parte decani, extrà de reſcript.in l.mandato,ff. de procur. in clem.1.de renunc.* per *Cyn.in l. mandatum,C.mãd.*& per *Io.And.in c.fin.de procur. in 6.*quæ quidẽ iura,& *DD.*ad prædicta probãdum allegat *Io.de Anania cõſ. 25.in princ.*vbi expreſsè dicit,reuocatio-
4 nẽ non intimatã,nihil operari, illãq; abſq; notificatione perfectã non dici,& demùm *n.7.*hæc omnia meliùs declarãs, ſic loquitur,*poſtremò iſtud ſic probatur, iura primo loco allegata,& ſimilia,quæ dicunt,intimationẽ reuocationis fieri debere, ad hoc vt poſt eà geſta per Procuratorẽ nõ teneãt in præiudiciũ Domini,loquũtur in actibus iudicialibus,qui regularitèr ſunt irretractabiles,& nõ iterabiles,iuxtà notata in l. 2.C.de ſent.ex breuiloq. recitand.& ideò æquũ eſt, ꝙ ſi intimatio facta nõ ſit, actus teneat,cũ nõ ſit,cur imputari poſſit Iudici, vel Parti,qui eã ignorabãt,&c.*idemq;ſatis benè *Pract.Papienſ.in form.reſpõſ.lib. in actio.hypothec.in c.*ꝙ incipit *mandatũ reuocatũ,n.3.*vbi dicit,ſemper quòd Principalis poſt litẽ conteſtatã vult ſuũ reuocare Procuratorẽ,opus eſſe, ꝙ certioretur tã Procurator,quã Aduerſarius,id,ꝙ cor-
5 roboratur ex alia magis cõni concluſione illorũ *Doctorũ*,qui voluerunt,validã fuiſſe collationẽ beneficij factã à Vicario Epiſcopi reuocato,dùm collationis tempore reuocatio ei notificata nõ fuerat,ità *Calder.conſ.4.in tit.de offic.legat.*vbi cõſuluit, geſta per Legatũ poſt reuocationẽ à Papa in publico Conſiſtorio factã,fore omninò valida,præſuppoſito,quòd ad eius notitiã reuocatio non peruenerit, concluſionem
6 reaſſumens, ꝙ ſimplex reuocatio ſinè illius notitia nõ impedit,nec priuat actionẽ aliàs legitimè geſtã poſt reuocationẽ in præiudiciũ gerentis,vel eius,cũ quo eſt geſtũ,ſiuè iudicialis ſit, ſiuè extraiudicialis,allegat *tex.in cap.ex parte decani,extrà de reſcript.*idẽq;*Roman.ſing.58.fuit quæſtio Romæ*,& ibi *Addites, Rebuff.in prax. benef.in tit.de ſimon.in reſign.n.34. Beer.* cit.*dec.347.n.12.Couarr.pract.quæſt.c.9. n.7.verſ.ſecunda cõcluſio*,ibi, *ſic Ludouic. Rom.in ſuis ſingularib.aſſerit,&c.*& alij.

7 Sed dubitatur vtilitèr, cùm Procurator lite cõteſtata,eo inuito abſq;cauſa à principali conſtituente reuocari non poſſit, vt ſunt iura nimis clara in *l.poſt litem,ff.de procur.in l.Procuratoribus,C.eod.*& in c. 2.vbi *gl.in verb.nolẽte,eod.tit.in 6.*& benè per *Bar.*iura cõcordantẽ in d.*§.Iulianus ait*,nùm Procuratore ipſo cõſentiente valeat Principalis in præiudiciũ collitigantis illũ reuocare, neminẽ aliũ conſtituendo? hæc quæſtio poteſt contingere, quando reus, vel etiã actor in litis progreſſu agnoſcens,malã fouere cauſam ad defatigandum aduerſarium,exiſtẽs à loco iudicij abſens,Procuratorem conſtitutum eo cõſentiente reuocaret , nõ alitèr alium cõſtituens,& hoc,ad finem vt ad vlteriora in cauſa procedi non poſſet , vndè eo caſu dubitari poſſet,an reuocatione non obſtãte poſſit cum Procuratore reuocato
8 procedi? aliàs de hoc cõſultus affirmatiuè reſpondi,cùm receptiſſimũ ſit,in reuocatione Procuratoris poſt litẽ conteſtatã nõ ſolùm ipſius Procuratoris cõſenſũ requiri,ſed et aduerſarii collitigantis,ea quidẽ ratione,quã ponit *gl.2.in d.l.poſt litẽ*,nè propter perſonarũ mutationẽ aduerſarius oneretur,vndè iſto diſſentiẽte dicendũ eſt, reuocationẽ nullius eſſe roboris, & momenti,& per conſequens in caſu , de quo quæritur,benè poterit cum Procuratore reuocato ad vlteriora in cauſa procedi, videantur *Abb. in c.auditis,n.8.de procur.* ſub illis verbis,*ſed ſaluando hanc lecturã,*
9 *non tamen in proprijs terminis poſſumus dicere,quòd poſt litem conteſtatam non potuit remoueri Procurator ſinè cauſa,cõtradicente aduerſario,intereſt.n.aduerſarij,vt Procurator ſinè cauſa nõ reuocetur, nè varietur iudicium mutatione perſonarum,vt probatur in l.poſt litem,iuncta l. quæ omnia,& ibi gl. ff.eod.tit.& vide gl. in cap.2.infrà eod.lib.6. hac ergò reuocatio cùm non appareat de cauſa legitima,nõ valuit aduerſario contradicente, & ideò potuit ferri ſententia , Procuratore reuocato,&c.*hęc ille.*Petr.de Anchar.in d.c.2. nu.2.de procur.in 6.*per hęc verba, *Tertiò*

noto

noto in verbo poſteà, quòd poſt litem conteſtatam Procurator inuitus non poteſt à Domino reuocari, eo ergò volente reuocatio fieri poteſt, quod intellige verum, etiam conſentiẽte aduerſario, qui poteſt reſiſtere huic reuocationi, ſicut ipſe Procurator, niſi cauſa ſubſit legitima, vt in l. quæ omnia, in 2 reſp. ff. eodem, per litis enim conteſtationem Procurator cum eo quaſi contraxit, vt l. 3. §. idem ſcribit, ff. de pecul. quem quaſi contractum non poteſt Procurator, vel Dominus diſſoluere ſinè cauſa, aduerſario inuito, &c. idemq; Philipp. Franc. in eod. c. 2. num. 5. ibi, ſinè enim cauſa reuocari non poſſet, etiam Procuratore volente, niſi aduerſarius conſentiret, &c. Felin. in cap. ex parte decani 33. n. 27. extrà de reſcript. quo loci Ancharan. & Abb. recitat theoricam per hæc verba, & dicit ibi Petr. de Anchar. in 3. notab. quòd quando reuocatio fit poſt litem conteſtatam, non ſufficit, quòd fiat volente Procuratore, ſed etiam requiritur conſenſus aduerſarij, quia per litis conteſtationem Procurator quaſi contraxit cum eo, l. 3. §. idem ſcribit, ff de pecul. quem quaſi contractum non poteſt Dominus, vel Procurator diſſoluere, aduerſario inuito, vt ibi, idem dicit d. Abb. in cap auditis, verſ. ſed ſoluendo, de procurat. quia intereſt aduerſarij, vt Procurator ſinè cauſa non reuocetur, nè varietur iudicium in mutatione perſonarum, &c. idemquè ſcripſit noſter Gallupp. in praxi S.C. part. 2. c. 8. num. 31. & 32. ſicq; aliàs de anno 1505. fuiſſe per Sacr. Conſil. deciſum teſtis eſt Magnus I.C. D. Io. Ang. Piſanellus hanc cãdem tuens ſententiam in obſeruatione, ſiuè annotatione ſua manuſcripta 23. cuius verba ſunt hæc,

Ieſus, Maria.

10 Habui dubium in Sacro Conſilio, an litigans per Procuratorem lite conteſtata potuerit ſinè cauſa reuocare mandatum volẽte Procuratore? videbatur, quòd ſic, nàm text. in l. poſt litem, ff. de procur. dicit, quòd Dominus poſt litem conteſtatam non poteſt ab inuito Procuratore litem in ſe trãſferre ſinè iuſta cauſa, ergò à volente ſic, pro hoc facit gloſ. in l. ſi Procuratorem, ff. de procurat. in gloſ. fin. quæ vult, quòd quando Procurator poſt litem conteſtatam patiatur, ſe moueri, idem eſt, ac ſi lis non eſſet conteſtata, & ità illam gloſ. allegat Bart. in l. 1. vlt. col. verſ. vlteriùs oppono, C. de ſatiſdan. & quia in caſu iſto altera Pars contradicebat reuocationi, dicebatur, quòd ſupradicta intelligebantur, quando eſſet differentia inter Procuratorem, & Dominũ ſuper reuocatione, quia Dominus vult reuocare, & aduerſarius non contradicit, & tunc ſi Procurator conſentiat, vel ſit preſens, iſtud habeatur pro cauſa, & non requiritur ali-
11 qua cauſa, ſed quando aduerſarius contradicit reuocationi, & dicit, quòd non poteſt fieri, tunc ſolus conſenſus Procuratoris non ſufficit ſinè cauſa, ità Abb. in cap. auditis, verſ. ſed ſaluando hanc lecturam, de procur. Petr. de Anchar. in c. 2. de procur. in 6. 3. notab. vbi Franc. col. 2. verſ. in gloſ. in verbo nolente, Felin. in cap. ex parte decani, col. penul. verſ. poſtremò ſcias, ibi, nota ex gloſ. de reſcrip. refert primò gloſ. in d. l. ſi Procuratorem, de iudic. Petr. de Anchar. & Abb. & quamuis in ſua illatione, quam in d. cap. ex parte facit Felin. videatur tranſire cum gloſ. tamen ipſe loquitur, quando aduerſarius non contradicebat, & ità intelligitur dicta gloſ. & in hanc partem inclinarunt Domini de Conſilio, & tũc D. Antonius de Ianuario dixit, quòd aliàs in anno 1505. in principio ſui Præſidentatus fuerat ſimile dubium inter Baronẽ Sereni cum Comite Gryptariæ, & fuerat ità deciſum, et tunc fuit viſum decretum in poſſe Vincẽtii Saponi Actuarii tunc Sacri Conſilii.

Io. Angelus Piſanellus.

SVMMARIVM.

1 *Proximioribus de familia vocatis an concurrere poſſint illi, qui poſt ordinatum fideicommiſſum nati ſunt, & nu. 2. & 5.*

3 Tex. in l. cùm ità, §. in fideicommiſſo, ff. de legat. 2. *declaratur, & verus illius intellectus traditur, & num. 8.*

4 *Tempus, quo euenit caſus ſuccedendi inſpiciẽdum eſt in ſucceſſionibus, quæ purè fiunt.*

6 *Nati in vita Teſtatoris an in ſucceſſione fideicommiſſi præferãtur natis poſt mortẽ, quãdo proximiores de familia vocati ſunt, et nu. 7.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an vbi proximiores de familia vocati ſint, caſu, quo filius, qui à patre hæres inſtituitur ſine filijs mori contingeret, conditione purificata, ad ſuccedẽdum admitti poſſint, tàm nati tempore mor-

tis fideicommittentis, quàm poſteà, qui in eodem gradu reperiuntur, ad ornatum, & veram intelligentiam *tex. in l. cùm ità, §. in fideicommiſſo, ff. de legat. 2.*

CAP. CLXXV.

1 PRoximiores de familia cùm à quodam teſtatore vocati eſſent, vbi contingeret filium, quē inſtituebat hæredē ſine liberis mori, purificata conditione, ad ſucceſſionem concurrebant, non modò illi proximiores, qui tempore mortis teſtatoris nati erant; ſed etiam & alii poſteà geniti, qui in eodem proximitatis gradu reperiebantur; vndè circa hoc, quid iuris dubitabatur?

2 Qui natorum tempore mortis teſtatoris partes tuebantur, ad excluſionem illorum, qui poſteà nati fuerunt, dicebant, eſſe de hoc deciſionem indiuidualem in *l. cùm ità 33. §. in fideicommiſſo, ff. de legat. 2.* cuius verba ſunt. *In fideicommiſſo, quod familiæ relinquitur ij ad petitionem eius admitti poſſunt, qui nominati ſunt, aut poſt eos omnes extinctos, qui ex nomine defuncti fuerint eo tempore, quo teſtator moreretur; & qui ex his primo gradu procreati ſunt: niſi ſpecialitèr defunctus ad vlteriores voluntatem ſuam extenderit*, ex his ſanè verbis exiſtimabatur, dubitandum nõ eſſe, vt in propoſita facti ſpecie illi dumtaxat proximiores eſſent admittendi, qui tẽpore mortis fideicommittentis nati reperiebantur, nõ autẽ, qui poſteà geniti fuere,

3 At Ego pro veritate conſultus, breuitèr contrarium reſpondi, dixiquè, hoc *Modeſtini reſponſum* pro caſus propoſiti deciſione impertinentèr allegari, cùm ex litera *tex.* prout ex *l. ſi cognatis, ff. de reb. dubijs* iuxtà *gloſ.* & omnium intelligentiam *ibidem* ſine contradictore, procedant, quando fideicõmiſſum, ſiuè legatum eſt purum; granatur enim hęres, vt inter proximiores de familia centum diſtribuat, quis eſt, qui non videat, ſentijſſe teſtatorem de eo tempore natis tantùm; quo nàmque pacto naſcituri, & ſic pœnitùs incerti ſub hac diſpoſitione comprehendi poſſunt, dùm ſtatim morte teſtatoris ſequuta quantitas legata ab

4 hærede ſolui debet: etenim in ſucceſſionibus, quæ purè fiunt, ſemper inſpiciendum eſt tempus, quo euenit caſus ſuccedendi, ità vt illæ tantùm admittantur perſonæ, quę eo tempore natæ reperiuntur, ideſt, tempore, quo moritur ille, de cuius ſucceſſione agitur, ità ratiocinatur *Craſſ. in §. fideicommiſſum, quæſt. 17.* at ſecus, quando diſ-
5 poſitio eſt conditionalis, vel in tempus futurum, & incertum collata, eo namquè caſu cùm proximiores de familia vocentur, credendum eſt, omninò teſtatorem tam de natis, quàm de naſcituris ſentiiſſe, probatur, quia non eſt præſumendum, vt teſtator non exiſtimauerit, quòd tempore euenientis conditionis poterant & alij de familia proximiores eſſe nati, vndè dùm non ſe reſtrinxit ad natos tempore mortis, vel conditi teſtamenti, vocando proximiores, cẽſentur verbis expreſſis & nati, & naſcituri vocati, quocirca, iure quidèm in diſpoſitione conditionali non procedere, nec locum habere poſſe *tex.* in *d. l. ſi cognatis*, & in *d. §. in fideicommiſſo* dixerunt *Soc. ſen.* in eadem *l. ſi cognatis, num. 30. verſ. ex quibus infertur limitatio, Rol. à Val. conſ. 38. num. 37. & ſeqq. lib. 4. Surd. conſ. 125. num. 33. lib. 1. Craſſ.* cit. *quæſt. 17. Theſ. fil. quæſt. forenſ. lib. 3. quæſt. 84. nu. 12.* alijquè innumeri: & ſi dices, *Curt. iun. conſ. 57. & 58.* prout et *Menoch. conſ. 106. num. 82. & conſ. 413. nu. 13. verſ. verùm,* & *Ludouic. Caſanat. conſ. 58. nu. 9. & 41.* hanc non negantes concluſionem; ſed illam vti communem prorſùs confirmantes, conſu-
6 lendo reſpondiſſe, quòd vbi hic caſus contingerit, fore priùs admittendos natos in vita teſtatoris, ſicq; illos præferendos alijs, qui poſteà nati ſunt, nec diſſentijſſe *Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 12. num. 22.* & *Mart. in ſum. ſucceſ. legal. par. 1. quæſt. 1. art. 6. num. 9.* reſpondeo, vt benè ipſe idem *Curt.* aduertit, *Doctorem* aliquem non reperiri, qui hoc dixerit, nec, addo Ego, lege aliqua cautum eſſe; & quàmuis viua ratione, vt ait, hoc probari ſcripſerit, nimirùm, quia nati in vita teſtatoris vti cogniti magis dilecti cenſentur, quàm illi, qui poſt mortem procreati ſunt, tamèn, vt rectè intuenti patebit, ratio hęc, pro eo, quod ad caſum noſtrum pertinet, errorem continet manifeſtiſſimum, quandoquidèm ea pro vera ſuppoſita, maximum orietur abſurdum, illudquè eſt, quia poſſet dari caſus, vt tempore exiſtentis conditionis aliquis de familia extaret, poſt mortem teſtatoris natus, qui & grauanti, & grauato magis proximus eſſet, quàm ille, qui natus erat in vita teſta-

toris;vndè data huius caſus contingentia, quæro Ego,ſi interrogatus eſſet teſtator, quid tunc agendum,non nè pro magis ſibi proximo naſcituro reſpondiſſet ad omnimodam remotioris nati excluſionem?certè ſic, ad notata per *gloſ. Iaſ.* & omnes in *l. tale pactum,§.fin.ff.de pact.*& in terminis noſtris per *Fuſar.tract. de ſubſtit. quæſt.* 318.*nu.* 26.ergò nullius conſiderationis eſt affectio,quæ ponderatur magis in natis,quàm in naſcituris; videatur, quæſo, in terminis *Cephal.conſ.*659.à *num.*24.*lib.*5.quo loci dicit,*Curt. iun.*diſtinctionem in *conſ.*ſuprà citatis 57.& 58.eſſe omninò paruifaciendã, cùm ſolùm tempus purificatæ conditionis ſit ſpectandum, illudquè conſideratum,de
7 affectione natorũ procedere poſſe, ait reſpectu eorum, qui nominati ſunt, ſecus verò,quando omnes per nomen appellatiuũ explicari poſſunt, quia tunc, & nati, & naſcituri comprehenduntur,cùm conſtet,hoc caſu teſtatorem non minorem habuiſſe affectionem ad natos, quàm ad naſcituros; idemquè,& ſatis benè *Io.Vinc. Honded. cõſ.* 70. *num.* 55.*lib.* 1.vbi dicit,*Curt. iun.* diſtinctionem confundi,ſicquè pro concurſu iudicatum teſtatur *Peregr.* in ſuo *tract. de fideicom. art.*22. *num.*69. *in fine*,& ſatis benè *Fuſar.tract de ſubſtit.*in cit. *quæſt.* 318. *num.* 53.quorum dictis prorsùs confutantur *Menoch.& Caſanat.*locis ſuprà citatis,*Crot. in l filiusfam § diui,num.* 164.*verſ. conſidera,ff. de legat.* 1.alijquè,qui fuerunt,ſunt,ac erunt huius ſententiæ ſectatores; nàm cùm ad
8 fundandam prælationem natorum tẽpore mortis fideicommittentis,allegent *text.*in *d.§.in fideicommiſſo*,rationequè vtantur per *Curt.iun.*conſiderata,certè *textus* ille,ex cõmuni omnium ſententia,vt idem *Curt.* aduertit,non niſi in fideicommiſſo, ſiuè legato puro procedit, non autem conditionale, ſiuè perpetuo, de quo noſter eſt ſermo, & ratio *Curt.* vt ſuperiùs fuit demonſtratũ, fundamentum nõ habet, cui tamèn ſi quis animum ſuum adhærere vellet, recurrat priùs ad *Soc. iun.in conſ.* 172.*num.* 33.*lib.* 2. de quo memores fuerunt *Zanch. in l. hæredes mei.§.cùm ità*,ſub *num.* 81.*ff.ad S.C. Trebel.* & *Simon de Præt.* in ſuo *tract. de interpret. vlt. volunt lib.* 3.*dubit.*4.*ſolut.* 3.*num.*46. *fol.* mihi 343.etenim conſuluit *Soc.* quòd inſtitutis à teſtatore filijs ſuis naſcituris, eoquè ſine liberis decedente, vocatis filijs trium ſuorum fratrum, facto caſu non natiuitatis filiorum,ad ſucceſſionem fore admittendos, non modò filios vnius ex fratribus tempore conditi teſtamenti, ſiuè mortis teſtatoris natos; ſed etiam & alios cęterorum fratrum, qui poſteà geniti, & nati fuerunt;addit demùm,nec obſtare dicta per *Curt.iun.in conſ.*58.nàm ſi iſtius *Doctoris* ſenteutia (ſine tamen veri præiudicio)pro vera eſſet admittenda,procederet dumtaxàt, quando verba teſtatoris totaliter,& propriè verificari poſſent in illis perſonis,quas ipſe nouerat, ità vt verè in eas affectionem habuiſſe,eſſet præſumendum.

SVMMARIVM.

1 *Quęrela inofficioſæ donationis filio competens intrà quantum tempus à filio proponi debet.*
2 *Filius an tranſacto tempore ad proponendum quærelam inofficioſæ donationis aliquod habeat remedium pro conſequutione eius legitimę,& nu.3.5 6.& 9.*
4 *Legitima quid ſit,& infra quantum tempus à filio petenda,num.7.& 8.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an elapſo quinquennij tẽpore, quod datur filio poſt mortem patris pro cõſequutione eius legitimæ ſuper bonis per patrem alteri filio, vel prorſùs extraneo in vita donatis, cenſendus ſit filius ipſe omni alio iuris remedio deſtitutus, adeò vt ampliùs legitimam ſibi de iure debitam prætendere non poſſit.

CAP. CLXXVI.

1 QVęrela inofficioſæ donationis,vel dotis,quæ cõpetit vni ex filijs, quando pater in vita ſubſtãtiam ſuam in extraneã perſonam,vel alterum ex filijs, ſiuè filiabus lucratiuo titulo transtulit, eſt remedium à iure proditum, ad hoc vt filius, qui legitimam portionem ſibi de iure tangentem

non habuit, poſſit illam ſuper bonis dona-
tis, vel in dotem datis conſequi, probatur
hoc in *Authen. vndè ſi parens, C. de inoffic. te-
ſtam.* in *l.* 1. in *l. ſi totas*, & *tot. tit. C. de inofficioſ.
donatio.* & *de inofficio. dot.* quæ quidèm actio,
ſiuè quærela infrà quinquennium propo-
nenda eſt; quo elapſo tempore, vt intelli-
gatur præcluſa via filio de iuribus ſuis ex-
periri, ſtatuit *tex.* in *l. final.* C. *cit. tit. de inoffic.
donatio.*

2 Sed aliàs interrogatus extiti, an vbi fi-
lius fuerit negligens in proponendo actio-
nem infrà quinquennium, eo tranſacto, ſu-
perſit ei aliud remedium pro conſequu-
tione eius legitimæ portionis?

Reſpondi negatiuè, quicquid in cōtra-
rium ſcripſerint *Io. Petr. Fontanel.* in *tract.
de pact. nuptial. tom. 2. clauſ. 5. gloſ. 5. part. 2.
num. 47. 48. & 49.* & *Mercurial. Merlin. tract.
de legit. lib. 5. tit. 3. quæſt. 10. num. 15.* vbi alle-
gat ad hoc *Mangil. tract. de imputat. quæſt.
10. num. 43. 44. & 45.* hi enim putarunt,
excluſo remedio agendi per viam quære-
læ, poſſe filium infrà annos triginta à die
mortis patris legitimam conſequi ſuper
bonis donatis, & à tertio poſſeſſis, & hoc
fræti ex communitèr dictis per *DD.* contrà
Bart. ut ius petendi legitimā, ſiuè illius ſup-
plementum ad inſtar aliarum perſonalium
actionum, non niſi triginta annorum ſpa-
tio tolli poſsit.

3 Sed pace tantorum virorum (& ſi mille
inuenirentur *Doctores* hoc tenentes) fas ſit
mihi dicere, eorum opinionem nullo iuris
fundamēto fulciri, immò continere prorſus
errorem terminorum; probo breuiſsimè,
cùm de re nimis clara agamus; etenim il-
lud eſt ſine controuerſia, legitimam non
niſi patre mortuo filio deberi, *l. 1. §. ſi im-
puberi, ff. de collatio. bonor.* & ſuper bonis,
quæ pater decedens in ſua hæreditate re-
liquit, *l. ſcimus, verſ. repletionem, C. de inofficio.*
4 *teſtam.* hinc dixerunt omnes per illa iura in
l. Papinianus, §. quarta. ff. de inofficio. teſtam. in
l. cùm quæritur, & in *Authen. nouiſſima, C. eod.*
legitimam eſſe quartam bonorū à defūcto
patre relictorum tempore mortis; hoc po
ſito dico ſic, ſi legitima, ius ſtatuit, vt de-
beatur poſt mortem patris, & ſuper bonis,
quæ pater decedens in ſua hæreditate di-
miſit, qua lege cauetur, vt filius poſsit pe-
5 tere legitimam à tertio poſſeſſore bonorū,
quæ in vita patris lucratiuo titulo ab illius
patrimonio exierunt? in hoc nemo nuſquā
reſpondebit, niſi hoc cautum inueniri in
iuribus ſuprà citatis tantùm, nimirùm in
Authen. vndè ſi parens, C. *de inofficio. teſtam.* in
l. 1. & in *l. ſi totas*, ac toto *tit. C. de inoffic. do-
natio.* & *de inofficio. dotibus*, his namquè Im-
perialibus ſanctionibus habemus, poſſe fi-
lium per quærelam inofficioſæ donatio-
nis, vel dotis legitimam ſibi de iure tan-
gentem conſequi, & recuperare à poſſe
tertij poſſeſſoris bonorum donatorum, nec
certè alio iure probari (præter hoc reme-
dium agendi per viam quęrelæ) aliud ſu-
pereſſe filio pro conſequutione ſuæ legiti-
mæ; modò dicito mihi, cauetur nè alio iu-
re, vt (dùm filius, qui in conſequutione
ſuæ legitimæ portionis aliud non habet
remedium, niſi agendi contrà donatarium
per viam quærelæ inofficioſæ donationis)
poſsit remedio illo vti infrà annos trigin-
ta? certè non, ſed tantùm infrà quinquen-
nium, *d. l. fin. C. de inoffic. donatio.*

6 His ſic ſtantibus in iure veriſſimis, et ſi-
ne vlla controuerſia, quo pacto quis vn-
quàm affirmare poterit, vt poſſit filius in-
frà annos triginta agere aduerſus tertium
poſſeſſorem bonorum donatorum, dùm
non niſi hoc dumtaxàt remedium agendi
per viam quærelæ inofficioſæ donationis
à iure eſt filio tributum, vt enim *Fontanel.*
& *Merlin.* ſententia defendi poſſet, onus eſ-
ſet defendentis demonſtrare, aliud etiam
remedium, vltrà illud quærelæ inofficioſæ
donationis à iure proditum eſſe ad filio-
rum fauorem, agendi pro legitima, ſed
hoc nullo penitùs iure cauetur, ergò; ete-
nim ſi lege ſcripta cautum eſſe comperi-
mus, vt filius poſſit ſuper bonis paternis
legitimam ſibi de iure tangentem petere,
7 & hoc condictione ex lege, et ſecundùm
receptiſſimam ſententiam, infrà annos tri-
ginta, lex illa nō loquitur, niſi vt poſſit filius
ſibi ſatisfieri ſuper bonis, quę patre defun-
cto, in illius hæreditate, & patrimonio re-
periūtur, *d. l. ſcimus, verſ. repletionem*, cū aliis
ſuprà allegatis, non autem ſuper bonis,
quæ exierunt iàm in vita patris ab illius
patrimonio; in illis enim, vt filio poſſit eſ-
ſe conſultum, certum tempus præſcripſit
lex, intrà quod poſſit filius de ſuis iuribus
experiri, à cuius legis diſpoſitione cùm fi-
lius ipſe diſcedere voluerit, inueniet certè,
ſe omni iuris auxilio deſtitutum; omnes
enim *Doctores*, qui aduerſus *Bart.* ſententiā
in *l. ſi quis filium, C. de inofficio. teſtam.* inſur-
8 rexerunt, docentes, ius petēdi legitimam,
ſiuè illius ſupplementum nō minori tem-
pore annorum triginta præſcribi, loquuti
ſunt in terminis, quando filius vult agere
aduerſus patris hæredem, ſiuè aduerſus
tertium poſſeſſorem bonorum paternorū,

ad

ad quem bona illa poſt patris mortē aliquo titulo peruenerunt, non autē vbi exiſſent in vita patris ab illius patrimonio, eo namq; caſu non ſubintrabat temporis diſceptatio, cùm lege particulari cautū erat ſuper hoc, nàm aliter leges omnes ſcriptæ in *tit.* prędictis de *inoffic. donat.* & de *inoffic. dotibus* nobis de vento ſeruirent, & nè pro hac noſtra ſententia confirmanda *Doctoris* grauiſſimi careamus authoritate, dico, ſic tenuiſſe doctiſſimū *Io. Petr. Surd. conſ.* 148. *num.* 13. & 14. *lib.* 1. per hæc formalia verba. *Tamen in præſenti caſu res eſt clara, quia*
9 *non poteſt principalitèr legitima in bonis per prædictum Ioanninum peti condictione ex lege, nàm ſupplementum legitimę ea condictione fit ex ſubſtantia patris, & de bonis, quæ pater decedens dimiſit in ſua hęreditate, l. ſcimus, §. repletionem, C. de inofficio. teſtam. hęc autem bona idm antè mortem patris per donationem exiuerant patrimonium paternum, proindè ex eis non poteſt fieri repletio; ſed ſi ad ſupplemētum paternum aliquod ius competit, illud prouenit ex querela pro inoſſicioſa donatione, vt probatur toto tit. C. de inofficio. donatio. querela autem inofficioſę donationis proponi non poteſt poſt quinquennium, vt probatur in l. fin. C. eod. tit. de inofficio. donatio.*

SVMMARIVM.

1 *Ordinari prohibentur ratiocinijs obnoxij.*
2 *Tutores ordinari prohibentur, antequàm rationes reddant, & quæ ſit ratio, num* 3.
4 *Debitor ſi non habet in bonis, vt creditoribus ſatisfacere poſſet, an ordinari poſſit, vel in Religionem ingredi, & num.* 5.
6 *Clericus ſi poſt minores ordines ſuſceptos uxorem duxerit, & mercari cæperit, an mortua vxore non ſatisfactis creditoribus, ad Eccleſiaſticum ſtatum redire poſſit.*
7 *Ordinari an poſſint hæredes debitorum, creditoribus priùs non ſatisfactis.*
8 *Clericus, qui publicam adminiſtrationem corā Iudice ſeculari ſpontè ſuſcepit, an pro computorum redditione coràm Iudice laico conueniri poſſit, & nu.* 10. *&* 13.
9 *Clericus poteſt compelli ad ſuſcipiendam tutelam miſerabilium perſonarum.*
11 *Clericus non poteſt prorogare iuriſdictionem Iudicis ſecularis.*
12 *Clericus deponens falſum coràm Iudice ſeculari an ab eo puniri poſſit.*

ARGVMENTVM.

Agitur de obligatis ad ratiocinia, vt ab ordinum ſuſceptione, & Religionis ingreſſu repellantur. Et quid in clerico, qui poſtquàm ad quatuor minores ordines promotus fuit, vxorem duxit, & mercari cępit, æs contrahens alienum, an vxore mortua ad maiores ordines promoueri poſſit, creditoribus priùs non ſatisfactis. Clericus, qui publicam adminiſtrationē coràm Iudice ſeculari ſpontè ſuſceperit, an pro computorum redditione coràm eodem Iudice conueniri poſſit; & de alijs ad materiā pertinētibus.

CAP. CLXXVII.

1 Ratiociniis obnoxij, ob Reipublicæ rerū adminiſtrationē, dubitarunt *Doctores*, nùm ab ordinū ſuſceptione repellātur, quouſque à rationibus reddendis eximantur?

Et affirmatiue reſponderunt; iſti enim ſicuti ad honores, antequàm rationes reddant, admittendi non ſunt, *l. reſcripto, §. debitores, ff. de muneribus, & bonor.* itá ab ordinum ſuſceptione repelluntur, *can. prætereà, & ibi gl. in verb. functionibus* 51. *diſt. Syluest. in verb. ratiocinium, num.* 1. Idemquè dicendum de alijs, qui non publicis ratiocinijs, ſed adminiſtrationibus rerum particulariū
2 perſonarum ligati ſunt, quales ſunt Tutores, Curatores, Procuratores, Actores, Exequutores, & ſimiles. Hi enim etiam ordinari prohibentur, *cap. vnico, de obliga. ad ratiocin. cano. magnus* 54 *diſt.* quod impedimētum durabit, etiam adminiſtratione completa, ſi adhùc computorum redditio in-

deciſa apparet, vt per *Abb. in d. cap. vnico, num. 3. Alber.* in ſuo *dictionar. in verb. obligatus ad ratiocinia,* quos ſequitur *Campanil.* in
3 eius *diuerſor. rubr. 11. cap. 9. num. 3.* vbi rationem reddit, ne ſi poſteà de dolo condemnentur, quia fierẽt infames, debeant à promotione interim ſuſcepta deponi, quãmuis innocentes deindè à Iudice declarentur, vt tenet *glo. in can. tantis Daniel, verſ. obrepſit,* & *ibi Archid. 81. diſt.* poterit tamèn promoueri cupiens ad hoc obſtaculum tollendum idoneam præſtare fideiuſſionẽ, *Abb. in d. cap. vnico, num.* 10 & *Maiol. de irregular. cap. 11. lib. 2. num. 14.* ſubdens, hoc procedere, ſi fideiuſſor conſtituerit ſe principalem ad excuſsionem euitandam, aliàs ſecus.

4 Sed quid dicendum, ſi quis maximo ære alieno grauatus in bonis non haberet, vt omnibus ſatisfaciat? dic, nec etiam talem promouendum, quia ex fori mutatione creditores grauati remanerent, *Abb.* in *d. cap. vnico, num. 9.* quod procedit etiam in il-
5 lis, qui Religionem aliquam ingredi cupiunt, maximè vigore *Conſtit. Sixti V.* cõtra perſonas ingredi volentes Religionem, quæ incipit *Cùm de omnibus, §. caterùm,* ſicut enim ad ratiocinia obligatus, vel maximo ęre alieno grauatus ordinari prohibetur, ità & Religionem ingredi; verùm ſi antè adminiſtrationem, vel priuſquàm debita contraxerat, erat iàm minoribus inſignitus ordinibus, non prohibetur, quin ad altiores ordines aſcendere valeat, prohibitum eſt enim, nè laicus clericus fiat, nè ex talis habitus mutatione, creditores, vt diximus, grauentur, quæ ſanè ratio in illo, qui iàm clericus eſt, deficit, *Campanil.* vbi ſuprà *num. 11.* quo loci ſingularitèr, ipſum
6 defendiſſe refert, non eſſe impediendum quendam clericum, qui poſt minores ordines ſuſceptos vxorem duxerat, & mercari cęperat, ac deindè cùm mortua eſſet vxor, volebat ad Eccleſiaſticum ſtatum redire, cui conſuluit, vt habitum reaſſumeret, ac poſtmodùm peteret, ad ſuperiores ordines admitti, & licèt vnus ex Examinatoribus, tempore, quo ad maiores ordines aſcendere intendebat, volebat illum exceptione mercaturę impedire, ſuſpicans, talem ordines cauſa iudicium temporale ſubterfugiendi aſſumere velle, reſpondit ex prædictis, oppoſitionem nullius eſſe momenti, cũ iàm eſſet clericus, quod eſt notandum.

7 An autem impedimentum hoc extẽdatur ad debitorum hæredes? & quàmuis affirmatiuè reſpondeat *Maiol. lib. 2. de irregul. cap. 11. num. 13.* placet tamèn diſtinctio Regentis *Tap.* (quam *Campanil. loco* citat. circa *finem* ſequitur) in *cõmen. ad Authen. ingreſſi cap. 8.* in *verb. ingreſſi, num. 17. C. de ſacroſ. Eccleſ.* vt licitum ſit his hæredibus ad ordines aſcendere, ſi hæreditatem repudiauerint, ſi verò ſe immiſcuerint, certoquè ſciretur, aut rationabilitèr dubitaretur, eos, ad quos bona peruencta forent, ęs alienũ non ſoluturos, & nefas eſſet, illos ordinari, ſiuè Religionem profiteri; ſi verò illi eſſent talis qualitatis, vt iuſtè credatur, creditoribus fore ſatisfaciendum, & ſecus dicẽdum eſt.

8 Sed de illo, non ab re inueſtigari hìc poteſt, an. ſ. Clericus, qui aliquam publicam adminiſtrationem coràm Iudice ſeculari ſpontè ſuſceperit, poſſit nè pro rationibus reddendis coràm eodem conueniri? tetigi quæſtionem hanc *lib. 1. c. 53. num. 2.* vbi ex *Eſcobar in tract. de ratiocin. c. 7. à num. 7.* duos diſtinguimus caſus, quorum primus eſt, quando Clericus tutelam, vel curam alicuius miſerabilis perſonæ, miſericordia motus acceptauit, vel, addo Ego, quando legitimam voluit ſubire tutelam, & hoc ſanè caſu firmitèr erit tenendum, nullatènus talem Clericum à ſeculari Iudice ad ratiocinandum aſtringi poſſe, cùm ex iuris Canonici permiſſione tutelam legitimam, vel miſerabilium perſonarum licitè acceptare poſſit Clericus, *can. peruenit 87. diſt.* & in *cau. 1.* & *2. diſt. ſeq.* & in *l. Orphanotrophos, C. de Epiſc. & cleric. Genuenſ. in practicab. ec-*
9 *cleſiaſt. quaſt. 680.* vbi, quòd poſſit compelli ad ſuſcipiendum tutelam miſerabilium perſonarum concludit ex citat. *c. 1. & can. Epiſcopus 88. diſt.* ſecundus erit caſus, quan-
10 do Clericus ipſe tutelam affectauit, cùm legitimè potuiſſet illam refutare, & in hoc poſſe illum, dicimus, ad rationes reddẽdas per Iudicem laicum cogi, dùm ab eius manibus tutelam illam habuit, quod intelligo tantùm, ſi in his adminiſtrationibus dolo verſatum fuiſſe reperitur, vt in *c. 2. nè Cler. vel Monac.* & ità intelligo *De Graſſ. tract. de effect. clericat. effect. 1. num. 984.* quia hoc caſu nullatènus ab Eccleſia foret illi ſubueniendum, nàm licèt Clericus etiam expreſ-
11 sè per pactum, Iudicis ſecularis iuriſdictionem prorogare non poſſit, vt in *cap. ſi diligenti, de for. compet.* tamèn coràm eo delinquendo contra ſacrorum canonum ſtatuta, multis in caſibus poteſt ſecularis iuriſdictio prorogari, vt per *Caſtrenſ.* in *l. addictos, num. 6. C. de Epiſcop. audien.* prout inter alia exempla, quæ connumerari poſſunt,
12 exemplificari poteſt in Clerico illo, qui

fal-

Digitized by Google

falſum coràm Iudice ſeculari depoſuerit, vt ab eodem puniri valeat, ex *gloſ.* in *cap. nullum, C. de teſtib.* licèt ſuper hoc contrarium fuerit deciſum per noſtrum Sac. Cōſ. vt refert *Afflict. deciſ.* 230. nimirùm, quòd Clericus deponens falſum coràm Iudice ſeculari, ſit ad Eccleſiaſticum remittendus ſecundùm *Hoſtienſ.* ſententiam, quam ipſe refert, quod comprobat multis authoritatibus *Vrſill.* in *addit.* ad *Afflict.* in eadèm cit. *deciſ.* & latè *Farinac. in prax. crim. in tit. de inquiſit. quæſt.* 8. *nu.* 16. *Foller. in Conſt. Regn. De perſonis, nu.* 3 & *ibidem Tap.* in *adnotation. num.* 27. & in *l. fin. part.* 1. *c.* 4. *num.* 11. & 12. *ff. de Conſtit. Princip. Peguer. deciſ.* 79. *num.* 5. & alii plures, quos colligit *Thor.* in *Compēd. deciſ. Regn.* in *verb. Clericus committens falsū,* ex quorum dictis defendi poſſet, & forsàn
13 tutius pro anima, vt etiam in caſu propoſito, ſiuè Clericus legitimam, vel miſerabilium perſonarum ſuſceperit tutelam, ſiuè affectare illam procurauerit, vt pro computorum redditione coràm Iudice Eccleſiaſtico ſit ille conueniendus, qua de re latè per *Rouit. deciſ.* 20.

SVMMARIVM.

1 *Appellari prohibetur à ſententijs Præfecti Prætorio, antequàm illæ exequantur.*
2 *Reclamatio à ſententia S C. ſi interponatur infrà decem dies victor tenetur præſtare cautionem, ſecùs ſi poſt.*
3 *Sententiæ non intimantur in Sacr. Conſil.*
4 *Reclamatum vbi fuerit à ſententia S. C. per quā quis fuit condemnatus ad quantitatem liquidandam, nùm vt procedi poſſit in cauſa reclamationis expectanda ſit priùs liquidatio, & num.* 5.

ARGVMENTVM.

Agitur de exequutione ſententiæ Præfecti Prætorio, quæ cùm ex iuris diſpoſitione per reclamationem impediri nō poſſit, quid dicendum, quando ſententia condemnationē contineret alicuius quantitatis liquidandæ, an eo caſu reclamatione interpoſita, poſſit in ea procedi, liquidationis curſu non impedito, vel erit priùs quantitatis liquidatio expectanda, & demùm facta exequutione, in cauſa reclamationis procedi, vbi deciſio Sacri Conſilij, ad ornatum *authent. quæ ſupplicatio, C. de precibus Imper. offer.* & *prag.* 5. *de offic. Sacr. Conſ.* & 38. *de offic. Procur. Cæſar.*

CAP. CLXXVIII.

1 REclamationes à ſententiis, & decretis Præfecti Prætorio, vt apud nos eſt Tribunal Sacri Conſilii, et Regiæ Cameræ Summariæ, certū eſt, ex *authent. quæ ſupplicatio, C. de precib. Imper. offer.* quòd admitti non poſſunt, niſi priùs ſententiis, ſiuè decretis illis exequutis, et in ſpecie cautum eſt in Regno per *prag.* 5. ſub *tit. de offic. Sacr. Conſil.* et 38. *de offic. Procur. Cęſar.* et vtrobiq; *D. Reg. Rouit.* qui tamen in *d. pragm.* 38. *n.* 16. aduertit, quòd licèt ſententiæ Regiæ Cameræ priuilegiatæ cenſeantur, ad inſtar ſententiarum Sacr. Conſil. quòad exequutionem paratam, et quòad reuiſionem per eoſdem Iudices in cauſa reclamationis faciendam, tamèn ab illis potiùs appellatur, quàm ſupplicatur, et reuiſio petita potiùs appellatio dicitur, quàm reclamatio, quod patere, dicit, nàm in Tribunali Sacri Conſilii ad finem obtinendi Commiſſarium, et procedendum ad vlteriora in cauſa reclamationis, neceſse eſt, vt porrigatur ſupplicatio, quæ dirigitur Regiæ Maieſtati, quod ſecus eſt in reclamationibus Regiæ Cameræ, quæ per ſimplicem comparitionem interponuntur, et pro commiſſione obtinenda ſufficit ſimplex memoriale, quod Domino Locumtenenti porrigitur.

2 Eſt etiam veriſſimum ex allegatis iuribus, quòd vbi à die latæ ſententiæ infrà decem dies reclamatum fuerit, ad hoc vt exequutioni ſententia illa demandetur, neceſſe eſt, per victorem præſtari cautionem de reſtituendo in caſu retractationis, aliàs autem reclamatione intrà dictū tempus non interpoſita, ſed poſt, infrà biennium ſen-

tentia

tentia exequutioni demandatur, abſq; alia cautione, quod etiam notat *D. Rouit.* in d. *pragm.* 5. vbi dicit, decem illos dies computandos eſſe à die latæ ſententiæ non alitèr
3 aliqua illius intimatione expectata, cùm ex antiquiſſimo ſtylo ſententiæ Sac. Conſ. non intimentur.

4 His ſic ſtantibus aliàs apud nos dubitari contigit, ſi per ſententiam Sacri Conſilii fuerit quis condemnatus ad præſtandum aliquid liquidandum, ab eaq; fuerit reclamatum, nùm in cauſa reclamationis procedi poſſit, non expectato priùs decreto liquidationis quantitatis, ad quam condemnatio aſcendit?

Et videtur dicendum, quòd ſic, cùm certum ſit, curſum reclamationis ſententiæ exequutionem in aliquo non impedire, poteſt enim procedi ad terminandam liquidationem, et interim procedi in cauſa reclamationis, quæ ſententiæ exequutioni in nihilo officit.

5 Sed contrarium verius eſſe dicebatur, ea quidem ratione, cùm aliàs dari poſſet caſus, vt cauſæ reclamationis finis imponeretur, priuſquàm liquidationis iudicium compleretur, et hoc modo ſententiæ Præfecti Pretorio earum non haberent exequutionem, contra iura ſuperiùs allegata, quæ expreſsè mandant, non poſſe tractari de cauſis reclamationum, niſi ſententiæ priùs exequantur, & ità per S.C. deciſum ſcio in cauſa vertente inter Zenobiam de Alfiero, & Cæſarem Bonellum, nàm cũ ſub die 11. Decembris anni preteriti 1628. dictus Cæſar per idem S.C. condemnatus eſſet ad ſoluendum dictæ Zenobiæ paragiũ ei debitum iuxtà liquidationem faciẽdam, reclamatione interpoſita à ſententia prædicta ſub die 14. Februarii præſentis anni 1629. intendens Cæſar cauſam proſequi reclamationis, prout proſequebatur, inſtãte, & ſe opponente Zenobia, facto de his verbo in S.C. ſub die 21. Martii per Dominum Conſiliarium Conſtantium eiuſdem S.C. decreto prouiſum fuit, quòd exequuta ſententia Sacri Conſil. ſub die prædicta 11. Decembris 1628. procedatur in cauſa reclamationis, ſicq; reclamationis prædictæ impeditus fuit curſus, extititq; expectata paragii liquidatio, àc ſententiæ effectiua exequutio. Proceſſus eſt in Banca Ioannis Antonij de Licto. S.C. actorum Magiſtrum.

SVMMARIVM.

1 *Reconueniri nùm poſſit Clericus in caſu, de quo proponitur, & num. 4. 8. & 13.*
2 *Reconuẽtio ſupponit cõuentionẽ, & quæ illa ſit.*
3 *Conuentio eſt Actoris, Reconuentio Rei.*
5 *Reconuentio non habet locum, quando quid à Iudice extraiudicialitèr petitur.*
6 *Clericus, quæ ſit ratio, vt poſſit coràm Iudice laico reconueniri.*
7 *Reconuentio ab Actoris voluntate procedit.*
9 *Clericus poteſt reconueniri coràm Iudice laico, ſed quomodò procedat.*
10 *Clericus quando principalitèr pro ſuo intereſſe comparet coràm Iudice laico, debet remitti ad Iudicem Eccleſiaſticum, & num. 11.*
12 *Clericus debet remitti, vbi coràm Iudice laico comparuerit vigore edicti generalis, quemcunq; monentis ad comparendum, ſi ſua putauerit intereſſe.*
14 *Reconuentio an practicari poſſit contra Eccleſiam intentantem remedium Capitulorum Regni aduerſus aliam Eccleſiã, & n. 15. 16.*
16 *Reconuentio an locum habeat, quando laicus conuenitur à clerico ſuper iniuria, furto, vel alio ſimili.*

ARGVMENTVM.

Agitur, nùm Clericus poſſit reconueniri coràm Iudice laico, coràm quo comparuit, inſtando, tolli ſequeſtrum in bonis propriis factum ad inſtantiam alicuius falsò aſſerentis, eſſe bona illa in dominio laici. Reconuentio an practicari poſſit contra clericum coràm Iudice ſeculari, quotiès reconueniretur ſuper re, quæ nullam haberet connexitatem cum petitione facta. Reconuentio an practicari poſſit contra Eccleſiam intentantem remedium Capitulorum Regni, vbi ſingularis *obſeruatio D. Io. Ang. Piſanelli.*

CAP.

CAP. CLXXIX.

1 Reconuentio, ſemel in facto habui, nùm coràm Iudice laico practicari poſſit aduerſus Clericũ, vbi facto ſequeſtro ſuper illius bonis, ſub prętextu, quòd eſſent in dominio laici, contra quem fieri ad alicuius creditoris inſtantiam petitum eſt, Clericus ille coràm eodem Iudice laico, qui ſequeſtrum ordinauit, comparuerit, allegando, bona ſequeſtrata propria ipſius Clerici eſſe, ac proindè ſequeſtrum factum omninò tolli debere?

2 Reſpondi, citrà omne dubium negatiuè, his motus rationibus. Primò, cùm certum ſit, reconuentionem conuentionem ſupponere, quia aliud illa non eſt, niſi actionis retorſio contra actorem, vt dixit *Bernard. Roc.* in ſua *prax. lib. 2.* in *tit. de reconuent.* certè vbi conuentio non eſt, ibi reconuentio dari non poteſt; Conuentio enim Actoris
3 eſt, Reconuentio autem Rei, & ſic, vt Seius poſſit à Caio reconueniri, neceſſariò dicendum eſt, vt Caius ſit primò à Seio conuentus, hoc poſito, videamus, ſi Clericus, qui hodiè reconuenitur ab illo, ad cuius inſtantiam ſequeſtrum factum eſt, aliquam per priùs contra eundem coràm eodem Iudice propoſuerit actionem, ità vt Actor Clericus, Reus hic, qui ſequeſtrum obtinuit dici poſſint, certè non; nihil enim Clericus iſte à creditore illo petijt, ſed tantùm incidẽtèr, & neceſſariò Iudicis laici, qui ſequeſtrum ordinauit, implorauit officium, vt ſeque-
4 ſtrum ſuper eius bonis factum tollatur, ac proindè cùm nullum inter has perſonas conſiderari poſſit iudicium, nulla quoquè poteſt dari reconuentio, iuxtà ea, quæ tradiderunt *Cyn.* in *l. fin. C. qui admitt. Bal. in c. 1. col. fin. de controuerſ. feud. apud par. terminan. Barbat. in rubr. de mut. petition. num. 6. verſ. & vnum pondera, Alex. Trentacinq. variar. reſol. lib. 2. tit. de mut. petition. num. 31.* & *Mart.* cęteris omiſſis in *tract. de iuriſd. part. 4. cent. 2. caſu* 107. *num.* 7. fuit enim in caſu noſtro, ſi benè aduertatur, Magiſtratus ſecularis ad ſequeſtrum tollendum imploratum officiũ, non in formam iudicij, ſed per modum
5 actus extraiudicialis, ſicut ſi fuiſſet petitũ, teſtamentum aperiri, vel donationem inſinuari, vel fuiſſet familia petita ad poſſeſſionem acquirendam, ſiuè aditus eſſet Iudex ſecularis, vt aliquem à violentia defenderet, in quibus, & alijs ſimilibus caſibus reconuentionem non dari, dixit omnium primus *Bald.* in *d. c. 1. num. 6. Marant. in ſpec. part. 4. in verb. an ſit iudicium conuent. vel reconuent. nu. 37. Bernard. Roc. loco* iàm dicto, *verſ. nõ proceditquè,* & alij citrà cõtrouerſiã.

6 Secundò, quòd reconuentio in hoc caſu practicari non poſſit, conſidero inſupèr rationem, quam aſſignarunt *Doctores* illi, qui, poſſe Clericum coràm Iudice laico reconueniri firmarunt, nimirùm, quia poſtquàm agendo Clericus volũtariè Iudicem elegit pro ſe, non debet dedignari, eundém contrà ſe habere Iudicem, ad *text. in l. cùm Papinianus, C. de ſentent. & interloquut. omn. iud.* ità dixerunt *Io. Andr.* & omnes in *cap. at ſi Clerici, de iudic. Bald. in d. c. 1. num. 5. verſ. ad idem inducitur talis ratio, Carau. ritu 67. nu. 4. de Graff. tract. de effect. clericat. effect. 1. num. 747. verſ. attamèn non eſt recedendum,* & omnium notantèr ex recentioribus *Oter. diuer.*
7 *quæſt. iur. par. 1. quæſt. 28. num. 7* vbi in puncto dicit, reconuentionem ab actoris voluntate, & conſenſu procedere, ità vt nunquàm ea locum habere poſſit, niſi voluntariè actor Iudicem elegerit, videamus modò, ſi hæc ratio in caſu, de quo agimus, militet, certè id affirmari non poteſt, nõ enim Clericus iſte, de quo tractamus, Iudicis ſecularis implorauit officium voluntariè pro
8 ſequeſtro tollendo, ſed neceſſariò, & ſic coactè, ſi igitur acceſſus iſte ad Magiſtratum ſecularem ex volũtaria electione non fuit, quòd proindè reconuentionis ratio militaret, ſed coactè, ceſſante ratione, ob quam *Doctores* affirmarunt, poſſe Clericum recõueniri coràm Iudice laico, ceſſat etiam & dicta deciſio, & ſic Iudicis laici aduerſus Clericum remanet incompetentia, quod in puncto obſeruauit *Alex. Trentacinq. loco*
9 cit. *num.* 33. vbi firmando, tàm de iure communi, quàm Regni, poſſe Clericum coràm Iudice laico reconueniri, id procedere, ſubdit, quando Clericus voluntariè agit cõtra laicum coràm Iudice ſeculari, ſecùs autem, ſi compelleretur, tunc enim reconuentio non permitterętur, ad quod citat *Ang.* in *authent. & conſequentèr, C. de ſentent. & interloquut. omn. Iud. Marian. Socin in c. 1. in 5. princip. art. col. 5. verſ. retenta tamèn prima opinione, de mut. petition.* vbi dicit, in hoc concordare omnes, & *Carau. loco* cit. quòd autem Clericus noſter coactè, & prætèr eius voluntatem pęnès ſequeſtri Iudicem acceſſerit, patet, quia aliàs ſi non comparuiſſet, eius bona ſub prætextu, quòd fuiſſent talis debitoris, vendita eſſent, & ſic il-

Digitized by Google

lis priuatus eſſet,& hoc,credo,quod voluit
dicere *Dec.* omninò videndus *conſ.vlt.nu.*7.
poſt *Petr.de Anchar. in reg.ea,quæ,quæſt.*17.
10 circà *finem, de reg.iur.in 6.* dùm voluerunt,
quòd quando perſona eccleſiaſtica princi-
palitèr pro ſuo intereſſe coràm Iudice ſe-
culari comparet, ad ſuum Iudicem remit-
tendus venit,quod etiam aduertit *Honded.
conſ.*25.*num.*16. *lib.*1. & *Phanuc. de inuent.
quæſt.*240.*num.*22. *&* 23. *in tract.diuerſ.* vbi
propè *finem* inquit, ſic fuiſſe deciſum in
11 Rota Senéſi,quotiès enim Clericus coràm
Iudice laico pro ſuo intereſſe comparet,
adeò, quòd ſi non compareret,veniret cō-
demnandus, & eius bonis priuandus, tunc
non dicitur Actor, ſed neceſſariò Reus, &
conſequentèr erit concedenda remiſſio ad
ſuum Iudicem competentem, ità *Phanuc.
loc.*cit. *verſ. non obſtat, quòd dicatur reus vo-
luntarius,*poſt *Roland.à Vall.conſ.*29. *Capyc.
dec.*8. & alios,quos ipſe citat, quibus addo
*Surd.deciſ.*26. & *Mart.de iuriſd.par.*4.*cent.*1.
caſu 37.*num.*16.*verſ. ſed datur caſus,*qui om-
nes licèt loquantur in terminis generalis
edicti, quod à Iudice laico emanatur,quē-
cunq; monentis ad comparendum, ſi ſua
putauerit intereſſe, vt nimirùm ſi Clericus
12 compareat, ſit ad Iudicem Eccleſiaſticum
remittendus, maximè ſi poſſidere aſſerue-
rit, vt per *Capyc.loco* cit. poſt *Petr. de An-
char.*in d.*regula ea,quæ,in* 17.*quæſt.* idem ta-
men, & à fortiori dicendum eſt, vbi per Iu-
dicem laicum clericorum bona ſequeſtra-
ta, ſiuè exequuta ſunt, ſub prætextu, quòd
eſſent laici, eo enim caſu Clerico ipſo cō-
parēte,& bona exequuta, ſiuè ſequeſtrata,
propria eſſe,illaq; poſſidere aſſerente, ma-
iori cum ratione ad Iudicem Eccleſiaſticū
remittendus eſt, quicquid creditor, ad cu-
ius inſtantiam exequutio, ſiuè ſequeſtrum
factum eſt, contra Clericum opponat,cùm
coràm Iudice competente id opponere de-
beat,magna enim in hoc caſu eſſet cautela
13 pro Clerico conueniendo coràm Iudice
ſeculari,etenim poſſet ſemper creditor pe-
tere,exequutionem fieri ſuper eius debito-
ris bonis, & demùm bona Clerici exequi,
qui cùm neceſſariò pro ſuorum bonorum
tuitione comparere cogeretur,poſset cre-
ditor per viam reconuentionis Clericum
illum coràm eodem Iudice ſeculari conue-
nire,quod tolerandum non eſt, vti omne
contra Eccleſiaſticam libertatem tendens,
vt in ſimili conſiderabant *Surd.*& *Mart.loc.
citat.*quorum dictis prorſus confutata re-
manet illorum ſententia, qui putarunt,
citationis formam per edicta generalia,
quoſcunq; ad comparendum monentia
eſſe modum valdè ſingularem pro limita-
tione *cap. ſi diligenti,de for.compet.*qua de
re latiùs dixi *lib.*1.*c.*52. & nè in caſu ſimili
particulari determinatione careamus, di-
co, quòd ſic practicatum vidi in cauſa
Abbatis Ioannis Angeli Gambardella cū
hæredibus Ioannis Dominici Venetiani,
nàm cùm dictus Abbas pro emptione per
eum facta ſub haſta in S.C. de quodam ru-
re, pretium in eodem Sacr.Conſilio depo-
ſitaſset, in cuius liberatione dicti hæredes
audiebantur, fuit ab illis per viam recon-
uentionis in eodem Sac.Conſil. conuentus
ad relaxandum rus emptum, vti bona fi-
deicommiſso ſubiecta, quæ alienari non
poterant, è contra cùm pro parte dicti
Abbatis allegatum fuiſset,reconuentionis
terminos in tali caſu inapplicabiles eſſe,
vt verè patet, de Iudicis incompetentia il-
lo opponente,fuit ad Iudicem ſuum Eccle-
ſiaſticum remiſsus per Dominum Cōſilia-
rium Scipionem Theodorum Iuris Conſul-
tum doctiſſimum, & cauſæ Commiſsariū,
& ampliùs de cauſa non fuit tractatum.
14 Faciunt pro dictorum corroboratione,
quæ in terminis longè fortioribus ſcripſit
Acacius Ant.de Ripol. poſt hæc ſcripta vi-
ſus,*var.reſol.cap.*1.de *iuriſd.omnium iudic.* à
*num.*122.vſquè & per totum *num.*128.quo
loci aduerſus aliquorum ſententiam inſur-
gens defendit, concluſionem illam in om-
nium ore receptam, nimirùm poſse cleri-
cum coràm Iudice ſeculari reconueniri,li-
mitari,quotiès reconuentio caderet ſuper
re diuerſa,& ſeparata,quæ nullam haberet
connexitatem cum petitione per clericum
facta, conſidera tamen, an propoſitio iſta
vera ſit, & adde *D.de Franch.deciſ.*193.*n.*4.
vbi allegat *Guid. Pap. conſ.*183.
15 Longè poſt hæc ſcripta, & conſiderata
in quodam libello manuſcripto, quem cō-
ſeruo,illius magni nominis I.C. *Domini Io.
Angeli Piſanelli, obſeruatione,* ſiuè *annotat.*
24. inueni in hac materia dubitatum, an
reconuentio practicari poſsit contra Ec-
cleſiam intentantē remedia Capitulorum
Regni aduerſus aliam Eccleſiam, & per
hæc, quæ ſequuntur verba magnus iſte Iu-
reconſultus quæſtionem reſoluit, deciſio-
nem referens,quam paritèr refert inſignis
*Io.Vinc. de Anna,*ſed non benè de nomini-
bus litigantium recordatus *ſing.*432.*D.de
Franch.dec.*193.*nu.*11.*D. Reg. Capyc. Latro
deciſ.*69.*num.*9.*D.Reg.Tap.lib.*3. *iur.Reg.in
Rubr. quando Rex inter Eccleſ. perſon. nu.*12.

Digitized by Google

Ieſus, Maria.

15 Fuit propoſitum edictum iuxtà terminos capitulorum Regni per Eccleſiã prætendentem, ſe violentari ab alia Eccleſia, comparuit Eccleſia, & reconuenit intentantem illa remedia, orta fuit dubitatio, an habeat locum reconuentio? videbatur, quòd ſic, quia clericus conueniens corãm Iudice laico poteſt recõueniri coràm eodem Iudice, ut per *DD.* in *cap. at ſi clerici, de iudic.* & dicit *Marian, in cap. 1. de mut. pet. col.* 18. quòd licèt alia opinio contraria ſit uerior, tamen hæc eſt magis æqua, & ſic, quia Monaſterium, ſiuè Eccleſia primò egit in Sacro Conſilio uigore Capitulorũ Regni, ergò alia Eccleſia, quam tangit dictum edictum poteſt reconuenire; tamèn
16 fuit uiſum contrarium, per regulam, quòd ubi non eſt conuentio, non cadit reconuẽtio; ſed Eccleſia intentans illud remediũ, non agit de directo contrà aliam Eccleſiam, & non eſt citata certa perſona, ergò &c. Item adducitur, quia Eccleſia venit ad propulſandum cum brachio Regis uim, & uiolentiam alterius Eccleſiæ, & eſt deciſio *Ang. in authent. & conſequentèr,* C. *de ſentent. & interloqutor. omnium Iudic.* quòd quando
17 laicus conuenitur à clerico coràm ſeculari ſuper iniuria, furto, uel alio ſimili, nõ habet locum reconuentio, pro qua *Marian. in d. cap. 1. 19. col. verſ. 1. enim limitatur* allegat *Specul. in tit. de reconuent.* §. 1. *verſ. quid ſi laicus, Bal. in l. 1. & 2. §. ſed ſi agant, de iudic.* & in *d. Authent. & conſequenter;* prætereà adducitur, nàm in cauſa priùs cępta per Eccleſiam proponentem fuit datus terminus ad probandum, & ſic litem habuit pro conteſtata, & citato ad publicandum fuit facta reconuentio, & ſic habuimus deciſionem *Marian. in d. cap. 1. vlt. col.* quòd quoad materiam prorogationis inducendæ per reconuentionem debet fieri incontinenti, aliàs non inducitur prorogatio, ideſt, quòd lex prorogat iuriſdictionem laici in clericum ex interuallo reconuenientis; & antequàm hoc dubium decideretur, quia meus Collega erat cõſummatiſsimus uir *D. Bartholomæus Martialis,* fuit recordatus, quòd aliàs in S. C. fuerat ſimile dubiũ inter Monaſterium S. Mariæ Montis Oliueti, & Monaſterium S. Petri Martiris reconueniens, & perquiſitis proceſsibus fuit repertum decretum factum 22. Decembris 1505. quòd non poterat fieri recõuentio, quod uidi pœnès Antonium Mancuſium, Actuarium S. C. & ſic fuit in hac cauſa ſeruatum.

Io. Angelus Piſanellus.

SVMMARIVM.

1 *Reductio ad arbitrium boni viri à laudo Arbitratoris infrà quantum tempus petenda ſit, & quid à ſententia Arbitri, nu. 4.*

2 *Ius petendi reductionem ad arbitrium boni viri eſt perſonale.*

3 *Arbitrator quis dicatur.*

5 *Appellari an poſſit à ſententia Arbitri.*

6 *Appellatio à laudo Arbitrorum an admittẽda ſit, priuſquàm pœna in compromiſſo adiecta ſoluatur.*

7 *Reductio ad arbitrium boni viri coràm quo Iudice petenda eſt.*

ARGVMENTVM.

Agitur, infrà quantum tempus ſit petenda reductio ad arbitriũ boni viri à laudo Arbitratoris, & apud quem Iudicem. Appellatio quando permittitur à ſentẽtia Arbitri an admittenda ſit, pœna in compromiſſo adiecta priùs non ſatisfacta.

CAP. CLXXX.

1 REductio ad arbitrium boni viri à laudo Arbitratoris, dubitarunt *Doctores,* infrà quantum tẽpus peti poſſit? Et licèt intrà decem dies dicendum uidebatur, iuxtà *tex. in auth. hodiè,* C. *de appellat.* tamèn veriſſima, & magis communis eſt ſententia, intrà triginta annos ad arbitrium boni viri recurſum haberi poſſe, huiuſquè cõmunis concluſionis ea eſt ratio, quia ius pe-
2 tendi reductionem ad arbitrium boni viri eſt perſonale, & per conſequens non præſcribitur, niſi ſpatio triginta annorum, *l. ſicut, & l. omnes,* C. *de præſcript. 30. vel 40. annor. Affl.* ſic deciſum teſtatur *deciſ.* 132. plures cumulat *Gayl. pract. obſer. lib. 1. obſeru.* 150. *& Rouit. in pragm. 2. num.* 18. *&* 19. *de arbitris,* vbi *num. ſeq.* aduertit, quòd quando eſt petita reductio, habebit ſuam inſtantiam, quæ durat quantum inſtantia cauſæ

principali s,allegat *Caualer.deciſ.292.nu.7.*

3 Hæc autem omnia de plano procedunt in ſententia Arbitratoris, qui, vt omnes ſciunt,dicitur ille,qui nulla iuris ſollemnitate obſeruata controuerſias ex æquo, & bono amicè diffinit, *Abb.in cap. quintauallis,de iure iurand.Gayl.*vbi ſup. In ſententia
4 verò Arbitri,qui partium conuentione loco Iudicis eligitur, ità vt corā eo iuris ordine ſeruato procedatur, iuxtà *tex.in l.1. ff.de recep.arbitr.*alitèr dicendum eſt, ab ea
5 enim ſententia,dubitarunt *Doctores*, an appellari poſſit,& cum diſtinctione reſpōderunt, inter Arbitros nimirùm neceſſarios,qui vigore ſtatuti à Partibus neceſſariò eliguntur,ſicut eſt in hoc Regno, vigore *Reg pragm.Odia,*ſub *tit.de arbitr.* in litibus, quę inter conſanguineos, & affines ventilabātur,& inter Arbitros volūtarios, qui amicabilitèr eliguntur à Partibus, vt ſeruato iuris ordine procedant, vt primo caſu,citrà omne dubium,concedatur appellatio, ſecundo verò aliqui contrarium æſtimarunt,vbi in cōpromiſſo pœna adiecta fuerit,ſecus verò ſi non fuerit adiecta: placet tamèn in hoc caſu, vt indiſtinctè, quando non apparet enormis læſio,ſiue ſit adiecta pœna,ſiuè non,à ſentētia Arbitrorum ex partium voluntate electorum appellari nōn poſſit, *Alber. Bart. Salycet. Caſtrenſ. Ang.* & alii in *l. 1. C. de arbitr.Imol. Alex.Iaſ.Rip.Crot.*& alii in *l.nemo poteſt, ff. de legat.1.Minſynger.ſingul.obſer.cent. 4. obſer.68.Gayl.loco cit.num.*8.

6 Verùm cùm hodiè apud Nos, vt plurimùm videamus,quaſi ſemper ab Arbitrorum ſententiis, ſiue laudis appellationes concedi,in dubium reuocatur,an appellatio admittenda ſit,non priùs ſoluta pœna in compromiſſo adiecta? Et affirmatiuè, nimirùm quòd admittatur, per Senatum Dolanum deciſum fuiſſe teſtatur *Griuel. deciſ.1.à num.*8.ad *finem*, vbi allegat *Boer.* idem tenentem *deciſ.284.num.* 20. & *ſeq.* idemq; apud Nos per Sacrum Conſilium deciſum teſtatur *D.Reg.de Tap.dec.* 32. per totam,vbi dicit,noſtrum Sacrum Conſiliū nunquàm conſueuiſſe,quando laudum fuit exequutioni mandatum Partem appellantem ad pœnam ſoluendam cogere, quando verò exequutio non eſt facta, & tunc fieri,ſubdit,prouiſionem,quòd exequatur, et ſic nōn ſeruata diſpoſitione *tex. in auth. decernit,C.de recept. arbitr.* nec etiam eo, quod dicit *Affl.deciſ.* 135. nimirùm tunc demùm pœnæ exequutionem fieri, quatènus cum intereſſe concurrat,quod etiam probauit *Theodor.alleg.33.n.9.*et *77.n.15.* ab eodem *Reg.de Tap.* relatus.

7 Sed conſequentèr dubitatur,quando ſit reductio ad arbitriū boni viri à laudo dato ab Arbitratoribus, corā quo Iudice petēda illa ſit? Reſpōdeo,intricatam eſſe quæſtionem, quidam enim æſtimarunt, apud Iudicem Arbitratoris reductionem petēdam eſſe,vt per *Doctores*, quos citat *Affl. deciſ.* 51. vbi *Addentes,Iaſ. in l.imperium, num.3 verſ.ſeptimò facit,ff de iuriſd. omnium iudic.*et alios relatos à *Bellect. diſquiſit. clerical.in tit.de fauore clericorum perſonali,* §. 16.*num.*5.et in *tit.de fauor.clerico.reali,*§.5. *num.66.*qui voluerunt, quòd ſi aliqua cauſa in clericū, et laicum ſimul compromitteretur,et demùm prolato laudo illius peteretur reductio ad arbitrium boni viri, quòd ſit adeundus Epiſcopus Iudex competens clerici Arbitratoris. Alii voluerunt, apud Iudicem loci,vbi fuit compromiſſum factum reductionem eſſe faciendam; ità *Specul.in tit.de arbitr.*§.1.*verſ. ſed quis, nu.*4. Alii,apud Iudicem ordinarii illius,contrà quem petitur reductio,ità *Couar.lib. 2. variar.cap.12 num.* 1. Alii verò et melius,exploſis opinionibus iam dictis exiſtimarūt, apud Iudicem rei conuenti, qui Iudex cōpetens cauſæ diceretur, ſi cauſa compromiſsa non eſset, reductionem eſſe faciendam,et fuit originalis ſententia *Bart. in l. ſocietatem,§.arbitrorum, ff. pro ſocio,*quam multi *DD.*ſecuti fuere, et iuxtà quam in Camera Imperiali in pleno Conſilio iudicatum fuiſse teſtatur *Gayl.pract.obſer. lib.1. obſer.* 149. et bis per Senatum Pedemont. affirmat,contrariis ſatisfaciens *Theſ. deciſ.* 14. vbi latè, et doctè pro more examinat quæſtionem, et de eo meminit *Griuel. loco* iam dicto *num.* 5. idemquè *Borrel. in ſumm. deciſ. par.1.tit.de comprom.num.*301.vbi hoc limitat, quotiès Arbitri Iudices ſupremi extitiſsēt,nàm tūc ad forum Principis pro reductione ad arbitrium boni viri eſset recurrendum,per rationem,vt *ibi* per eum.

S V M M A R I V M.

1 *Regulares in multis ſubſunt Epiſcopis.*

2 *Epiſcopus nùm poſſit Regularibus prohibere, nè Sacerdotes exteros in eorum Eccleſijs celebrare faciant.*

AR-

A R G V M E N T V M.

Agitur, an locorum Ordinarii facultatem habeant Regularibus in eorum Diœceſibus exiſtentibus prohibendi, nè in ipſorum Eccleſijs Sacerdotes ſeculares exteros celebrare permittant, vbi deciſiô Sacræ Congregationis.

C A P. CLXXXI.

1 REgulares in multis ſubeſſe Epiſcopis, in quorum Diœceſibus Monaſteria tenent, ex recẽtioribus probat *Epiſcopus Campanil.* in ſuo *diuerſor. iur. canon rubr. 12. cap. 13.* per totum, ubi attenta iuris cõmunis diſpoſitione regulam firmat, cunctos Regulares Epiſcopis ſubeſſe, licèt omnes ferè hodiè exemptionis priuilegio potiãtur; excipit tamèn tàm *Sacri Trid. Conc.* quàm *Rota Romana* authoritate uiginti quinque caſus, doctè admodùm per ipſum explicatos, in quibus omninò Regulares Epiſcopis ſubſunt, in *fine* demùm *nu.* 167. ſatis utilitèr inueſtigando, an in caſibus illis ualeant Epiſcopi, non modò Regulares ipſos punire; ſed etiã per cẽſuras Eccleſiaſticas contra eos procedere, uide illũ, quia eruditè, & utilitèr pro more locutus fuit.

2 Illud tamèn his diebus à quibuſdam Regularibus controuerſum audiui, an poſſet Epiſcopus præfatis Religioſis mandare, nè in eorum Eccleſiis Sacerdotes ſeculares exteros celebrare permittant?

Dixi Ego, in illo diſcurſu ſubintrando, non poſſe hodiè de hoc dubitari, quòd ualeat Epiſcopus hoc iure uti, ex declaratione Sacræ Congregationis ſuper *cap. 16. Sacri Trid. Conc. ſeſſ. 23. de reform.* cuius uerba ſunt. *An Epiſcopus loci ordinarius prohibere poſſit, nè Regulares in eorum Eccleſiis Sacerdotes ſeculares exteros diuina officia celebrare permittant, niſi priùs ab ipſo Epiſcopo viſis literis commendatitijs ipſi Sacerdotes admiſſi fuerint. Congregatio Concilij cenſuit, poſſe.* Et ità demùm deciſum inueni per Curiã Archiepiſcopalẽ huius Ciuitatis pœnès *Ricc. deciſ. 298. part. 4.*

S V M M A R I V M.

1 *Releuium an ſit ſoluendum per mortem illius, qui feudum ſine aſſenſu emerat, & num. 9. 11. & 12.*

2 *Releuij ſolutioni vt locus ſit quæ concurrere debeant, & num. 7.*

3 *Releuium an ſit debitum per mortem illius, qui feudum in vita cum aſſenſu donauerat, retento vſufructu.*

4 *Releuium nùm ſit ſoluendum ab hærede, qui infrà annum mortis feudatarij feudum oliũ cum pacto de retrouendendo diſtractum remit, & quid ſi mortuus eſt feudatarius, feudum acquiſierat cum pacto de retrouendendo, num. 5.*

6 *Releuium an ſit ſoluendum per mortem viri, cui feudum cum aſſenſu fuit in dotem datũ.*

8 *Releuium ſoluitur pro obtinenda inueſtitura.*

10 *Aſſenſus non operatur, niſi ex nunc, non vt ex tunc.*

13 *Feudum an deuoluatur ad Regium Fiſcum ob mortem, vel rebellionem illius, qui feudum illud emerat, nullo tamen ſuper emptionis contractu impetrato aſſenſu, & num. 14.*

15 *Aſſenſus impetrari poteſt ſuper cõtractu venditionis feudi poſt mortem emptoris viuo venditore, accedente hæredis conſenſu, uel approbatiuo, uel diſpoſitiuo.*

A R G V M E N T V M.

Agitur, an releuium ſit Fiſco ſoluẽdum ob mortem illius, qui feudum ſine aſſenſu emerat, accedente paritèr hæredis declaratione, nolle contractum ratum habere, ſed potiùs illum reuocare, prout reuocauit, ex beneficio Conſtitutionis *Conſtitutionem Diuæ memoriæ*. Feudo empto, nullo ſuper emptionis contractu Regis impetrato aſſẽſu, ſi contingerit, emptorem mori abſquè legitimo ſucceſſore in bonis feudalibus, nùm fiat locus reuerſioni ad

Digitized by Google

directum Dominum, & de aliis ad materiam pertinentibus, vbi Deciſ. Reg Cam.

C A P. CLXXXII.

1 Releuium, his diebus dubitari contigit in Regia Camera, an ſit Fiſco ſoluendum ob mortem illius, qui feudum ſine aſſenſu emerat, accedẽte pariter hæredis declaratione, nolle contractum ratum habere; ſed potiùs illum reuocare, prout reuocauit, ex beneficio *Conſtitutionis Cõſtitutionem Diuæ memoriæ*; et nùm ſuccedente demùm morte iſtius hæredis abſq; legitimo ſucceſsore, feudum illud ad Regiam Curiam deuoluatur?

2 Reſpondeo negatiuè, ſi duo pro veriſſimis ſupponamus, primum, releuium moribus in hoc Regno introductum nullo pacto poſse à Fiſco prætendi, niſi per mortem illius, qui feudi vtile dominium in ſui perſonam radicatum habebat, alterum verò, quòd ſucceſsor feudatarii mortem denunciando, à Regia Curia feudi inueſtituram petat, ſicq; eiuſdem feudi vtile dominium nanciſcatur, quamuis per momentum, probatur cõcluſio hæc ex dictis per *Marin. Frec. de ſubfeud. lib. 2. in 3. auth. num.* 17. *Reg. Reuert. deciſ.* 14. *lib.* 5. aliàs 404. ſecundùm meam nouiſſimam compilationem, *Reg. Tap. in Conſt Poſt mortem, num.* 19. cum pluribus *ſeqq.* et per alios recentiores, qui om-
3 nes per Regiam Cameram deciſum referunt, releuii ſolutioni locum non eſse per mortem illius, qui feudum in vita cum aſſenſu donauerat, retento vſufructu, idquè non alia ratione, niſi quia tempore mortis feudi dominium non habebat, ex quo erat penès donatarium, nec hæres pro inueſtitura inſtabat; et *Dom. Reg. Moles* in ſuis *deciſionibus* manuſcriptis, *deciſ.* 3. *de iure releuij* poſt *Iacob. de Ayel. de iure adohæ, num.* 86. ſi-
4 militèr per Regiam Cameram deciſum refert, hæredem, qui infrà annum mortis feudatarij feudum olim cum pacto de retrouendendo diſtractum reemit, ad releuium Fiſco præſtandum cogi non poſſe, ratio aſſignatur, quia tempore mortis dominium non erat pœnès defunctum, qui cum pacto de retrouendendo alienauit, & quàmuis in hæreditate ius remanſerit reemendi, quod eſt feudale, tamèn ius illud erat ſine fructu; addit demùm, fuiſſe deciſum contra-
5 rium, quando moreretur feudatarius, qui feudum tenebat acquiſitum cum pacto de retrouendendo, quàmuis venditor ab hærede reemerit, quia tunc erit omninò ab hærede ipſo ſoluendum, ex quo ſufficit ipſum fuiſſe hęredem, & quòd Baro mortuus fuerit cum dominio, & quòd ſemel hæres eiuſdem feudi dominium nactus fuerit; idemquè in alio caſu *Dom. Reg. Reuert. dec.* 41. *lib.* 1. vbi quærens, an per mortem viri,
6 cui feudum cum aſſenſu fuit in dotem datum, ſit per illius hæredem releuium ſoluẽdum, duos diſtinguit caſus, quorũ primus eſt, quando feudum fuit datum inæſtimatum, vel æſtimatum, ſed non ea æſtimatione, quæ emptionem, & vẽditionem faciat, ſed vt tantùm ſciatur valor rei, & in hoc caſu releuium non ſoluitur, ratio aſſignatur, quia feudi dominium nunquàm fuit in virum translatum, in quibus ſanè terminis loquutus fuit *Io. Vinc. de Anna alleg.* 95. *nu.* 10. *ad finem*, ſecus verò, & hic eſt ſecundus caſus, ſi fuerit feudum cum aſſenſu datum æſtimatum, ea quidem æſtimatione, quæ emptionem, & venditionem faciat, quia tunc dicitur dominium tranſlatum in virũ, & ſucceſſiuè hæres eius, qui in feudo illo ſuccedit, releuium ſoluere tenetur.

7 Quæ omnia adeò vera eſſe Noſtrates affirmarunt, vt copulatiuè concurrere debeant, dominium in perſonam feudatarij defuncti, & quòd hæres, & ſucceſſor feudi inueſtituram petat, nàm eſtò millies, quod defunctus feudi habuerit dominium, ſi tamèn hæres nouam inueſtituram à Regia Curia noluerit, nec in feudo illo vllum introitum habere, certè ab onere releuij erit exemptus, ità indiuidualitèr *Camill. de Medic. conſ.* 55. *num.* 4. *verſ. ex his infero*, ſoluitur
8 enim releuium pro obtinenda confirmatione, ſeu renouatione inueſtituræ, vt nimis clarè probatur in *Conſtit. Poſt mortem*, vbi *gloſ. in verb. recepto*, & pro indubitato dixerunt *Loffred in cap.* 1. *§. ſed & res, col.* 3. *in fine*, poſt *verſ. ſed circà hanc, in tit. per quos fiat inueſt. Frec. loco* cit. *nu.* 21. *Dom. de Franchis deciſ.* 121. *num.* 7. *&* 15. *Praſ. Amat conſ.* 14. *num.* 5. vbi in puncto principali defendit, per mortem vſufructuarij releuium nõ deberi, *Conſil. Marcian. conſ.* 34. *num.* 8. *Dom. Reg. Capyc. Latro deciſ.* 92. *num.* 3. & alij ſine contradictore.

9 Hæc ſi vera ſunt, ſicut pro veriſſimis ſuppoſuimus, in caſu propoſito ſequitur certè dicendum, nullo ſuadente iure poſſe Regiũ Fiſcum releuium prætendere per mortem

ſequutam vnius, qui feudi dominium pro-
pter defectum aſſenſus nunquàm acquiſi-
uit, nec defuncti hæres pro inueſtitura in-
ſtat:etenim dubitari non poteſt, contractū
illum emptionis feudi à defuncto emptore
factum, ex vulgatis iuribus in *cap. Imperia-
lem*, & in *Conſtit. Conſtitutionem Diua memo-
ria* fuiſſe,& eſſe nullum,idquè adeò verum,
vt ſtante morte,quæ ſuperuenit emptoris,
de cætero conualidari non poſſit, adhùc ſi
hæredis conſenſus per nouum contractum
cum venditore celebratum, & aſſenſus ſu-
per illo ſuperuenirent, quia quando hæc
concurrerent, dominium acquireret hæres
ex perſona propria, non autèm ex perſona
Partis, ſicquè nullatènus dici poſſet feudū
illud repertum in hæreditate defuncti, &
10 ea eſt vulgata ratio, quia aſſenſus nō ope-
ratur,niſi ex nunc, non vt ex tunc, ità ſatis
benè probat *Dom. Reg. Rouit. in prag. 1. num.
18. de fide memorial* vbi nu. 39. addit, domi-
nium illud feudi, quod poſt factam vendi-
tionem pendente impetratione aſſenſus
erat in ſuſpenſo, ſequuta morte emptoris
adeò pœnès venditorem radicatum rema-
nere,vt abſquè nouo contractu ab eo euel-
li non poſſit, etiam nulla facta reuocatio-
ne;quid autem dicemus,prout in caſu prò-
poſito, quàndo acceſſit hæredis emptoris
reuocatio, per quam funditùs contractus
remanet nullus,ac prorſus inualidus?
11 Et nè fęrè indiuiduali rerum iudicata-
rum authoritate careamus,dico,ſic fuiſſe
per Regiam Cameram deciſum in cauſa
Regii Fiſci cum Comite Policaſtri, nàm
cùm Comes Terram Marianellæ Fabritio
Carafa vendidiſſet, Regio aſſenſu per ver-
bum *fiat* impetrato, ſuperuenit mors Co-
mitis venditoris, quæ reſpectu Terræ præ-
dictę intrà annum, & diem Regiæ Curiæ
per hæredem denunciata non fuit, quòd
proindè Fiſcus duplicatum petierat rele-
uium, ea quidèm ratione, quia tempore
mortis Comitis venditoris dominium pę-
nès ipſum remāſerat,nàm aſſenſus,qui per
verbum *fiat* impetratus extiterat, euanue-
rat, ex quo infrà tempus præſcriptum in
forma Regiæ Cancellariæ redactus non
fuerat, & quàmuis pro parte hæredis mul-
ta allegarentur,& principalitèr,quia nulla
eius accedente culpa denūciatio facta nō
erat, ex quo mortis tempore Comes Ter-
ram non poſſidebat, tandèm fuit con-
demnatus ad ſimplum releuium, & Fabri-
tius emptor ad illi ſoluēdum quicquid Re-
giæ Curiæ ſolueretur in caſu, quo voluiſſet
Terram retinere:Habes igitur ex hac deci-
ſione, feudo vendito ſine aſſenſu releuium
exigi per mortem venditoris, in cuius per-
ſona reſidet dominium,non autem empto-
ris, per cuius mortem tūc demùm ab eius
hęrede exigeretur, ſi eſſet expeditus aſſen-
ſus per verbum, *fiat*, è viuiſquè decederet
infrà biennium conceſſum ad expediēdum
in forma Regiæ Cancellariæ,quia tunc do-
minium dicitùr perfectè in emptorem ip-
ſum translatum,& per conſequens ad eius
legitimum ſucceſſorem releuij ſolutio ſpe-
ctat,videatur omninò *Dom. Reg. Tap. in* cit.
Conſtit. Poſt mortem, num. 21. in fin. ſic atte-
ſtans ex deciſionibus manuſcriptis Regiæ
12 Camerę pœnès D. Montaluum: in termi-
nis autem terminantibus, nimirùm quòd
nullo pacto poſſit Fiſcus pręendere rele-
uium, quotiès tempore mortis illius, qui
feudum emit aſſenſus impetratus non re-
peritur, decreuit Regia Camera in cauſa
Regii Fiſci cum Marchione Circhiariæ,te-
ſte *Dom. Reg. de Ponte conſ. 5. num 101. lib. 1.*
ſub illis verbis, *& hic caſus fuit deciſus per
Regiam Cameram inter Regium Fiſcū, et eun-
dem Marchionem Circhiariæ, dùm eius pater
emeret à Duce Montis Alti Comitatum Belca-
ſtri, fuitquè poſtmodùm per illius mortem pe-
titum releuium per Fiſcum, & tandèm fuit iu-
dicatum, non deberi, ex eo, quia Marchio ſuc-
ceſſor allegabat defectum aſſenſus, quia Terra
erat titulo decorata, ob quod aſſenſus Proregis,
qui adducebatur non erat ſufficiens ad transla-
tionem dominij, ex defectu poteſtatis, &c.* vndè
pro opinione noſtra indiuidualem habe-
mus deciſionem, quòd ad hoc vt ſit locus
ſolutioni releuii per mortē emptoris feu-
di,neceſſe eſt,vt ſuper contractu inito per
emptorem defunctum Regius ſit impetra-
tus aſſenſus,qui eſt cauſa translationis dò-
minii,eoq; non impetrato, ſicut non ſit lo-
cus ſolutioni releuij, ità paritèr (vt ſecun-
dum reſoluatur dubium) nec deuolutioni,
ſuccedente demùm morte huius hęredis
abſquè legitimo in feudis ſucceſſore.
13 Nec his omnibus obſtat; ſi quis articu-
lo non deguſtato opponeret, defectum aſ-
ſenſus in caſu propoſito Fiſco obeſse non
poſse, ex quo aliàs per Iudices Rebellium
deciſum comperimus, non poſse Fiſcum
excludi,quin feudum ad ipſum deuoluatur
per rebellionem illius, qui feudum ſine
Regio aſsenſu tenebat,ea quidèm ratione,
quia *Conſt. Conſtitutionem Diuę memorię* in
damnum dominiì non operatur,quā quidē
deciſionem impugnatiuè refert *Minad. in
Conſt. In aliquibus, in 5. notab. num. 8.* etenim
reſpondetur,determinationem illam pro

deciſa apparet, vt per *Abb. in d. cap. vnico, num. 3. Alber.* in ſuo *dictionar. in verb. obligatus ad ratiocinia,* quos ſequitur *Campanil.* in
3 eius *diuerſor. rubr. 11. cap. 9. num. 3.* vbi rationem reddit, ne ſi poſteà de dolo condemnentur, quia fierẽt infames, debeant à promotione interim ſuſcepta deponi, quàmuis innocentes deindè à Iudice declarentur, vt tenet *glo. in can. tantis Daniel, verſ. obrepſit,* & *ibi Archid.* 81. *diſt.* poterit tamèn promoueri cupiens ad hoc obſtaculum tollendum idoneam præſtare fideiuſſionẽ, *Abb. in d. cap. vnico, num.* 10 & *Maiol. de irregular. cap.* 11. *lib.* 2. *num.* 14. ſubdens, hoc procedere, ſi fideiuſſor conſtituerit ſe principalem ad excuſsionem euitandam, aliàs ſecus.

4 Sed quid dicendum, ſi quis maximo ære alieno grauatus in bonis non haberet, vt omnibus ſatisfaciat? dic, nec etiam talem promouendum, quia ex fori mutatione creditores grauati remanerent, *Abb.* in *d. cap. vnico, num.* 9. quod procedit etiam in il-
5 lis, qui Religionem aliquam ingredi cupiunt, maximè vigore *Conſtit. Sixti V.* cõtra perſonas ingredi volentes Religionem, quæ incipit *Cùm de omnibus*, §. *cæterùm*, ſicut enim ad ratiocinia obligatus, vel maximo ęre alieno grauatus ordinari prohibetur, ità & Religionem ingredi; verùm ſi antè adminiſtrationem, vel priuſquàm debita contraxerat, erat iàm minoribus inſignitus ordinibus, non prohibetur, quin ad altiores ordines aſcendere valeat, prohibitum eſt enim, nè laicus clericus fiat, nè ex talis habitus mutatione, creditores, vt diximus, grauentur, quæ ſanè ratio in illo, qui iàm clericus eſt, deficit, *Campanil.* vbi ſuprà *num.* 11. quo loci ſingularitèr, ipſum
6 defendiſſe refert, non eſſe impediendum quendam clericum, qui poſt minores ordines ſuſceptos vxorem duxerat, & mercari cęperat, ac deindè cùm mortua eſſet vxor, volebat ad Eccleſiaſticum ſtatum redire, cui conſuluit, vt habitum reaſſumeret, ac poſtmodùm peteret, ad ſuperiores ordines admitti, & licèt vnus ex Examinatoribus, tempore, quo ad maiores ordines aſcendere intendebat, volebat illum exceptione mercaturę impedire, ſuſpicans, talem ordines cauſa iudicium temporale ſubterfugiendi aſſumere velle, reſpondit ex prædictis, oppoſitionem nullius eſſe momenti, cũ iàm eſſet clericus, quod eſt notandum.

7 An autem impedimentum hoc extẽdatur ad debitorum hæredes? & quàmuis affirmatiuè reſpondeat *Maiol. lib. 2. de irregul. cap.* 11. *num.* 13. placet tamèn diſtinctio *Regentis Tap.* (quam *Campanil. loco* citat. circa *finem* ſequitur) in *cõmen. ad Authen. ingreſſi cap.* 8. in *verb. ingreſſi, num.* 17. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* vt licitum ſit his hæredibus ad ordines aſcendere, ſi hæreditatem repudiauerint, ſi verò ſe immiſcuerint, certoquè ſciretur, aut rationabilitèr dubitaretur, eos, ad quos bona peruencta forent, ęs alienũ non ſoluturos, & nefas eſſet, illos ordinari, ſiuè Religionem profiteri; ſi verò illi eſſent talis qualitatis, vt iuſtè credatur, creditoribus fore ſatisfaciendum, & ſecus dicẽdum eſt.

8 Sed de illo, non ab re inueſtigari hic poteſt, an ſ. Clericus, qui aliquam publicam adminiſtrationem coràm Iudice ſeculari ſpontè ſuſceperit, poſſit nè pro rationibus reddendis coràm eodem conueniri? tetigi quæſtionem hanc *lib. 1. c. 53. num. 2.* vbi ex *Eſcobar in tract. de ratiocin. c. 7. à num. 7.* duos diſtinguimus caſus, quorum primus eſt, quando Clericus tutelam, vel curam alicuius miſerabilis perſonæ, miſericordia motus acceptauit, vel, addo Ego, quando legitimam voluit ſubire tutelam, & hoc ſanè caſu firmitèr erit tenendum, nullatènus talem Clericum à ſeculari Iudice ad ratiocinandum aſtringi poſſe, cùm ex iuris Canonici permiſſione tutelam legitimam, vel miſerabilium perſonarum licitè acceptare poſſit Clericus, *can. peruenit* 87. *diſt.* & in *can.* 1. & 2. *diſt. ſeq.* & in *l. Orphanotrophos*, *C. de Epiſc. & cleric. Genuenſ. in practicab. ec-*
9 *cleſiaſt. quæſt.* 680. vbi, quòd poſſit compelli ad ſuſcipiendum tutelam miſerabilium perſonarum concludit ex citat. *c. 1. & can. Epiſcopus* 88. *diſt.* ſecundus erit caſus, quan-
10 do Clericus ipſe tutelam affectauit, cùm legitimè potuiſſet illam refutare, & in hoc poſſe illum, dicimus, ad rationes reddẽdas per Iudicem laicum cogi, dùm ab eius manibus tutelam illam habuit, quod intelligo tantùm, ſi in his adminiſtrationibus dolo verſatum fuiſſe reperitur, vt in *c. 2. nè Cler. vel Monac.* & ità intelligo *De Graſſ. tract. de effect. clericat. effect. 1. num.* 984. quia hoc caſu nullatènus ab Eccleſia foret illi ſubueniendum, nàm licèt Clericus etiam expreſ-
11 sè per pactum, Iudicis ſecularis iuriſdictionem prorogare non poſſit, vt in *cap. ſi diligenti, de for. compet.* tamèn coràm eo delinquendo contra ſacrorum canonum ſtatuta, multis in caſibus poteſt ſecularis iuriſdictio prorogari, vt per *Caſtrenſ.* in *l. ad dictos, num. 6. C. de Epiſcop. audien.* prout inter alia exempla, quæ connumerari poſſunt,
12 exemplificari poteſt in Clerico illo, qui

fal-

Digitized by Google

falſum coràm Iudice ſeculari depoſuerit, vt ab eodem puniri valeat, ex *gloſ.* in *cap. nullum, C. de teſtib.* licèt ſuper hoc contrarium fuerit deciſum per noſtrum Sac. Cõſ. vt refert *Afflict. deciſ.* 230. nimirùm, quòd Clericus deponens falſum coràm Iudice ſeculari, ſit ad Eccleſiaſticum remittendus ſecundùm *Hoſtienſ.* ſententiam, quam ipſe refert, quod comprobat multis authoritatibus *Vrſill.* in *addit.* ad *Afflict.* in eadèm cit. *deciſ.* & latè *Farinac. in prax. crim. in tit. de inquiſit. quæſt.* 8. *nu.* 16. *Foller. in Conſt. Regn. De perſonis, nu.* 3 & *ibidem Tap. in adnotation. num.* 27. & in *l. fin. part.* 1. *c.* 4. *num.* 11. & 12. *ff. de Conſtit. Princip. Peguer. deciſ.* 79. *num.* 5. & alii plures, quos colligit *Thor.* in *Compẽd. deciſ. Regn. in verb. Clericus committens falsũ,* ex quorum dictis defendi poſſet, & forsàn
13 tutius pro anima, vt etiam in caſu propoſito, ſiue Clericus legitimam, vel miſerabilium perſonarum ſuſceperit tutelam, ſiuè affectatè illam procurauerit, vt pro computorum redditione coràm Iudice Eccleſiaſtico ſit ille conueniendus, qua de re latè per *Rouit. deciſ.* 20.

SVMMARIVM.

1 *Appellari prohibetur à ſententijs Præfecti Prætorio, antequàm illa exequantur.*
2 *Reclamatio à ſententia S.C. ſi interponatur infrà decem dies victor tenetur præſtare cautionem, ſecùs ſi poſt.*
3 *Sententiæ non intimantur in Sacr. Conſil.*
4 *Reclamatum vbi fuerit à ſententia S.C. per quã quis fuit condemnatus ad quantitatem liquidandam, nùm vt procedi poſſit in cauſa reclamationis expectanda ſit priùs liquidatio, & num.* 5.

ARGVMENTVM.

Agitur de exequutione ſententiæ Præfecti Prætorio, quæ cùm ex iuris diſpoſitione per reclamationem impediri nõ poſſit, quid dicendum, quando ſententia condemnationẽ contineret alicuius quantitatis liquidandæ, an eo caſu reclamatione interpoſita, poſſit in ea procedi, liquidationis curſu non impedito, vel erit priùs quantitatis liquidatio expectanda, & demùm facta exequutione, in cauſa reclamationis procedi, vbi deciſio Sacri Conſilij, ad ornatum *authent. quæ ſupplicatio, C. de precibus Imper. offer.* & *prag.* 5. *de offic. Sacr. Conſ.* & 38. *de offic. Procur. Cæſar.*

CAP. CLXXVIII.

1 Reclamationes à ſententiis, & decretis Præfecti Prætorio, vt apud nos eſt Tribunal Sacri Conſilii, et Regiæ Cameræ Summariæ, certũ eſt, ex *authent. quæ ſupplicatio, C. de precib. Imper. offer.* quòd admitti non poſſunt, niſi priùs ſententiis, ſiuè decretis illis exequutis, et in ſpecie cautum eſt in Regno per *prag.* 5. ſub *tit. de offic. Sacr. Conſil.* et 38. *de offic. Procur. Cæſar.* et vtrobiq; *D. Reg. Rouit.* qui tamen in *d. pragm.* 38. *n.* 16. aduertit, quòd licèt ſententiæ Regiæ Cameræ priuilegiatæ cenſeantur, ad inſtar ſententiarum Sacr. Conſil. quòad exequutionem paratam, et quòad reuiſionem per eoſdem Iudices in cauſa reclamationis faciendam, tamèn ab illis potiùs appellatur, quàm ſupplicatur, et reuiſio petita potiùs appellatio dicitur, quàm reclamatio, quod patere, dicit, nàm in Tribunali Sacri Conſilii ad finem obtinendi Commiſſarium, et procedendum ad vlteriora in cauſa reclamationis, neceſse eſt, vt porrigatur ſupplicatio, quæ dirigitur Regiæ Maieſtati, quod ſecus eſt in reclamationibus Regiæ Cameræ, quæ per ſimplicem comparitionem interponuntur, et pro commiſſione obtinenda ſufficit ſimplex memoriale, quod Domino Locumtenenti porrigitur.

2 Eſt etiam veriſſimum ex allegatis iuribus, quòd vbi à die latæ ſententiæ infrà decem dies reclamatum fuerit, ad hoc vt exequutioni ſententia illa demandetur, neceſſe eſt, per victorem præſtari cautionem de reſtituendo in caſu retractationis, aliàs autem reclamatione intrà dictũ tempus non interpoſita, ſed poſt, infrà biennium ſen-

rentia exequutioni demandatur, abſq; alia cautione, quod etiam notat *D. Rouit.* in d. *pragm.* 5. vbi dicit, decem illos dies computandos eſſe à die latæ ſententiæ non alitèr
3 aliqua illius intimatione expectata, cùm ex antiquiſſimo ſtylo ſententiæ Sac. Conſ. non intimentur.

4 His ſic ſtantibus aliàs apud nos dubitari contigit, ſi per ſententiam Sacri Conſilii fuerit quis condemnatus ad præſtandum aliquid liquidandum, ab eaq; fuerit reclamatum, nùm in cauſa reclamationis procedi poſſit, non expectato priùs decreto liquidationis quantitatis, ad quam condemnatio aſcendit?

Et videtur dicendum, quòd ſic, cùm certum ſit, curſum reclamationis ſententiæ exequutionem in aliquo non impedire, poteſt enim procedi ad terminandam liquidationem, et interim procedi in cauſa reclamationis, quæ ſententiæ exequutioni in nihilo officit.

5 Sed contrarium verius eſſe dicebatur, ea quidem ratione, cùm aliàs dari poſſet caſus, vt cauſæ reclamationis finis imponeretur, priuſquàm liquidationis iudicium compleretur, et hoc modo ſententiæ Præfecti Pretorio earum non haberent exequutionem, contra iura ſuperiùs allegata, quæ expreſsè mandant, non poſſe tractari de cauſis reclamationum, niſi ſententiæ priùs exequantur, & ità per S.C. deciſum ſcio in cauſa vertente inter Zenobiam de Alfiero, & Cæſarem Bonellum, nàm cũ ſub die 11. Decembris anni preteriti 1628. dictus Cæſar per idem S.C. condemnatus eſſet ad ſoluendum dictæ Zenobiæ paragiũ ei debitum iuxtà liquidationem faciẽdam, reclamatione interpoſita à ſententia prædicta ſub die 14. Februarii præſentis anni 1629. intendens Cæſar cauſam proſequi reclamationis, prout proſequebatur, inſtãte, & ſe opponente Zenobia, facto de his verbo in S.C. ſub die 21. Martii per Dominum Conſiliarium Conſtantium eiuſdem S.C. decreto prouiſum fuit, quòd exequuta ſententia Sacri Conſil. ſub die prædicta 11. Decembris 1628. procedatur in cauſa reclamationis, ſicq; reclamationis prædictæ impeditus fuit curſus, exititq; expectata paragii liquidatio, àc ſententiæ effectiua exequutio. Proceſſus eſt in Banca Ioannis Antonij de Licto S.C. actorum Magiſtrum.

SVMMARIVM.

1 Reconueniri nùm poſſit Clericus in caſu, de quo proponitur, & num. 4. 8. & 13.
2 Reconuẽtio ſupponit cõuentionẽ, & quæ illa ſit.
3 Conuentio eſt Actoris, Reconuentio Rei.
5 Reconuentio non habet locum, quando quid à Iudice extraiudicialitèr petitur.
6 Clericus, quæ ſit ratio, vt poſſit coràm Iudice laico reconueniri.
7 Reconuentio ab Actoris voluntate procedit.
9 Clericus poteſt reconueniri coràm Iudice laico, ſed quomodò procedat.
10 Clericus quando principalitèr pro ſuo intereſſe comparet coràm Iudice laico, debet remitti ad Iudicem Eccleſiaſticum, & num. 11.
12 Clericus debet remitti, vbi coràm Iudice laico comparuerit vigore edicti generalis, quemcunq; monentis ad comparendum, ſi ſua putauerit intereſſe.
14 Reconuentio an practicari poſſit contra Eccleſiam intentantem remedium Capitulorum Regni aduerſus aliam Eccleſiã, & n. 15. 16.
16 Reconuentio an locum habeat, quando laicus conuenitur à clerico ſuper iniuria, furto, vel alio ſimili.

ARGVMENTVM.

Agitur, nùm Clericus poſſit reconueniri coràm Iudice laico, coràm quo comparuit, inſtando, tolli ſequeſtrum in bonis propriis factum ad inſtantiam alicuius falsò aſſerentis, eſſe bona illa in dominio laici. Reconuentio an practicari poſſit contra clericum coràm Iudice ſeculari, quotiès reconueniretur ſuper re, quæ nullam haberet connexitatem cum petitione facta. Reconuentio an practicari poſſit contra Eccleſiam intentantem remedium Capitulorum Regni, vbi ſingularis *obſeruatio D. Io. Ang. Piſanelli.*

CAP.

CAP. CLXXIX.

1 REconuentio, ſemel in facto habui, nùm coràm Iudice laico practicari poſſit aduerſus Clericũ, vbi facto ſequeſtro ſuper illius bonis, ſub pretextu, quòd eſſent in dominio laici, contra quem fieri ad alicuius creditoris inſtantiam petitum eſt, Clericus ille coràm eodem Iudice laico, qui ſequeſtrum ordinauit, comparuerit, allegando, bona ſequeſtrata propria ipſius Clerici eſſe, ac proindè ſequeſtrum factum omninò tolli debere?

2 Reſpondi, citrà omne dubium negatiuè, his motus rationibus. Primò, cùm certum ſit, reconuentionem conuentionem ſupponere, quia aliud illa non eſt, niſi actionis retorſio contra actorem, vt dixit *Bernard. Roc.* in ſua *prax. lib. 2. in tit. de reconuent.* certè vbi conuentio non eſt, ibi reconuentio dari non poteſt; Conuentio enim Actoris
3 eſt, Reconuentio autem Rei, & ſic, vt Seius poſſit à Caio reconueniri, neceſſariò dicendum eſt, vt Caius ſit primò à Seio conuentus, hoc poſito, videamus, ſi Clericus, qui hodiè reconuenitur ab illo, ad cuius inſtantiam ſequeſtrum factum eſt, aliquam per priùs contra eundem coràm eodem Iudice propoſuerit actionem, ità vt Actor Clericus, Reus hic, qui ſequeſtrum obtinuit dici poſſint, certè non; nihil enim Clericus iſte à creditore illo petijt, ſed tantùm incidētèr, & neceſſariò Iudicis laici, qui ſequeſtrum ordinauit, implorauit officium, vt ſeque-
4 ſtrum ſuper eius bonis factum tollatur, ac proindè cùm nullum inter has perſonas conſiderari poſſit iudicium, nulla quoquè poteſt dari reconuentio, iuxtà ea, quæ tradiderunt *Cyn.* in *l. fin. C. qui admitt. Bal. in c. 1. col. fin. de controuerſ. feud. apud par. terminan. Barbat. in rubr. de mut. petition. num. 6. verſ. & vnum pondera, Alex. Trentacinq. variar. reſol. lib. 2. tit. de mut. petition. num. 31.* & *Mart.* cęteris omiſſis in *tract. de iuriſd. part. 4. cent. 2. caſu* 107. *num. 7.* fuit enim in caſu noſtro, ſi benè aduertatur, Magiſtratus ſecularis ad ſequeſtrum tollendum imploratum officiũ, non in formam iudicij, ſed per modum
5 actus extraiudicialis, ſicut ſi fuiſſet petitũ, teſtamentum aperiri, vel donationem inſinuari, vel fuiſſet familia petita ad poſſeſſionem acquirendam, ſiuè aditus eſſet Iudex ſecularis, vt aliquem à violentia defenderet, in quibus, & alijs ſimilibus caſibus reconuentionem non dari, dixit omnium primus *Bald.* in *d. c. 1. num. 6. Marant. in ſpec. part. 4. in verb. an ſit iudicium conuent. vel reconuent. nu. 37. Bernard. Roc. loco* iàm dicto, *verſ. nō proceditquè,* & alij citrà cōtrouerſiã.

6 Secundò, quòd reconuentio in hoc caſu practicari non poſſit, conſidero inſupèr rationem, quam aſſignarunt *Doctores* illi, qui, poſſe Clericum coràm Iudice laico reconueniri firmarunt, nimirùm, quia poſtquàm agendo Clericus volũtariè Iudicem elegit pro ſe, non debet dedignari, eundem contrà ſe habere Iudicem, ad *text. in l. cùm Papinianus, C. de ſentent. & interloquut. omn. iud.* ità dixerunt *Io. Andr.* & omnes in *cap. at ſi Clerici, de iudic. Bald. in d. c. 1. num. 5. verſ. ad idem inducitur talis ratio, Carau. ritu 67. nu. 4. de Graſſ. tract. de effect. clericat. effect. 1. num. 747. verſ. attamèn non eſt recedendum,* & omnium notantèr ex recentioribus *Oter. diuer.*
7 *quaeſt. iur. par. 1. quaeſt. 28. num. 7* vbi in puncto dicit, reconuentionem ab actoris voluntate, & conſenſu procedere, ità vt nunquàm ea locum habere poſſit, niſi voluntariè actor Iudicem elegerit, videamus modò, ſi hæc ratio in caſu, de quo agimus, militet, certè id affirmari non poteſt, nō enim Clericus iſte, de quo tractamus, Iudicis ſecularis implorauit officium voluntariè pro
8 ſequeſtro tollendo, ſed neceſſariò, & ſic coactè, ſi igitur acceſſus iſte ad Magiſtratum ſecularem ex volũtaria electione non fuit, quòd proindè reconuentionis ratio militaret, ſed coactè, ceſſante ratione, ob quam *Doctores* affirmarunt, poſſe Clericum recōueniri coràm Iudice laico, ceſſat etiam & dicta deciſio, & ſic Iudicis laici aduerſus Clericum remanet incompetentia, quod in puncto obſeruauit *Alex. Trentacinq. loco*
9 cit. *num. 33.* vbi firmando, tàm de iure communi, quàm Regni, poſſe Clericum coràm Iudice laico reconueniri, id procedere, ſubdit, quando Clericus voluntariè agit cōtra laicum coràm Iudice ſeculari, ſecùs autem, ſi compelleretur, tunc enim reconuentio non permitteretur, ad quod citat *Ang.* in *authent. & conſequentèr, C. de ſentent. & interloquut. omn. Iud. Marian. Socin in c. 1. in 5. princip. art. col. 5. verſ. retenta tamèn prima opinione, de mut. petition.* vbi dicit, in hoc concordare omnes, & *Carau. loco* cit. quòd autem Clericus noſter coactè, & prætèr eius voluntatem pęnès ſequeſtri Iudicem acceſſerit, patet, quia aliàs ſi non comparuiſſet, eius bona ſub prætextu, quòd fuiſſent talis debitoris, vendita eſſent, & ſic il-

lis priuatus eſſet,& hoc,credo,quod voluit dicere *Dec.*omninò videndus *conſ.vlt.nu.*7. poſt *Petr.de Anchar. in reg.ea,quæ,quæſt.*17.

10 circà *finem, de reg.iur.in 6.*dùm voluerunt, quòd quando perſona eccleſiaſtica principalitèr pro ſuo intereſſe coràm Iudice ſeculari comparet, ad ſuum Iudicem remittendus venit,quod etiam aduertit *Honded. conſ.*25.*num.*16.*lib.*1. & *Phanuc. de inuent. quæſt.*240.*num.*22.*&* 23. *in tract.diuerſ.* vbi propè *finem* inquit, ſic fuiſſe deciſum in

11 Rota Seneſi,quotiès enim Clericus coràm Iudice laico pro ſuo intereſſe comparet, adeò, quòd ſi non compareret,veniret cōdemnandus, & eius bonis priuandus, tunc non dicitur Actor, ſed neceſſariò Reus, & conſequentèr erit concedenda remiſſio ad ſuum Iudicem competentem, ità *Phanuc. loc.*cit. *verſ. non obſtat, quòd dicatur reus voluntarius,*poſt *Roland.à Vall.conſ.*29. *Capyc. dec.*8. & alios,quos ipſe citat, quibus addo *Surd.deciſ.*26. & *Mart.de iuriſd.par.*4.*cent.*1. *caſu* 37.*num.*16.*verſ. ſed datur caſus,*qui omnes licèt loquantur in terminis generalis edicti, quod à Iudice laico emanatur,quēcunq; monentis ad comparendum, ſi ſua putauerit intereſſe, vt nimirùm ſi Clericus

12 compareat, ſit ad Iudicem Eccleſiaſticum remittendus, maximè ſi poſſidere aſſeruerit, vt per *Capyc.loco* cit. poſt *Petr. de Anchar.*in d.*regula ea,quæ,in* 17.*quæſt.* idem tamen, & à fortiori dicendum eſt, vbi per Iudicem laicum clericorum bona ſequeſtrata, ſiuè exequuta ſunt, ſub prætextu, quòd eſſent laici, eo enim caſu Clerico ipſo cōparēte,& bona exequuta, ſiuè ſequeſtrata, propria eſſe,illaq; poſſidere aſſerente, maiori cum ratione ad Iudicem Eccleſiaſticū remittendus eſt, quicquid creditor, ad cuius inſtantiam exequutio, ſiuè ſequeſtrum factum eſt, contra Clericum opponat,cùm coràm Iudice competente id opponere debeat,magna enim in hoc caſu eſſet cautela

13 pro Clerico conueniendo coràm Iudice ſeculari,etenim poſſet ſemper creditor petere,exequutionem fieri ſuper eius debitoris bonis, & demùm bona Clerici exequi, qui cùm neceſſariò pro ſuorum bonorum tuitione comparere cogeretur,poſſet creditor per viam reconuentionis Clericum illum coràm eodem Iudice ſeculari conuenire,quod tolerandum non eſt, vti omne contra Eccleſiaſticam libertatem tendens, vt in ſimili conſiderabant *Surd.*& *Mart.loc.* citat.quorum dictis prorſus confutata remanet illorum ſententia, qui putarunt, citationis formam per edicta generalia, quoſcunq; ad comparendum monentia, eſſe modum valdè ſingularem pro limitatione *cap. ſi diligenti,de for.compet.*qua de re latiùs dixi *lib.*1.*c.*52. & nè in caſu ſimili particulari determinatione careamus, dico, quòd ſic practicatum vidi in cauſa Abbatis Ioannis Angeli Gambardella cū hæredibus Ioannis Dominici Venetiani, nàm cùm dictus Abbas pro emptione per eum facta ſub haſta in S.C. de quodam rure, pretium in eodem Sacr.Conſilio depoſitaſſet, in cuius liberatione dicti hæredes audiebantur, fuit ab illis per viam reconuentionis in eodem Sac.Conſil. conuentus ad relaxandum rus emptum, vti bona fideicommiſſo ſubiecta, quæ alienari non poterant, è contra cùm pro parte dicti Abbatis allegatum fuiſſet,reconuentionis terminos in tali caſu inapplicabiles eſſe, vt verè patet, de Iudicis incompetentia illo opponente,fuit ad Iudicem ſuum Eccleſiaſticum remiſſus per Dominum Cōſiliarium Scipionem Theodorum Iuris Conſultum doctiſſimum, & cauſæ Commiſſariū, & ampliùs de cauſa non fuit tractatum.

14 Faciunt pro dictorum corroboratione, quæ in terminis longè fortioribus ſcripſit *Acacius Ant. de Ripol.* poſt hæc ſcripta viſus,*var.reſol.cap.*1.de *iuriſd.omnium iudic.* à *num.*122.vſquè & per totum *num.*128. quo loci aduerſus aliquorum ſententiam inſurgens defendit, concluſionem illam in omnium ore receptam, nimirùm poſſe clericum coràm Iudice ſeculari reconueniri,limitari,quotiès reconuentio caderet ſuper re diuerſa,& ſeparata,quæ nullam haberet connexitatem cum petitione per clericum facta, conſidera tamen, an propoſitio iſta vera ſit, & adde *D.de Franch.deciſ.*193.*n.*4. vbi allegat *Guid. Pap. conſ.*183.

15 Longè poſt hæc ſcripta, & conſiderata in quodam libello manuſcripto, quem cōſeruo,illius magni nominis I.C. *Domini Io. Angeli Piſanelli, obſeruatione,* ſiuè *annotat.* 24. inueni in hac materia dubitatum, an reconuentio practicari poſſit contra Eccleſiam intentantē remedia Capitulorum Regni aduerſus aliam Eccleſiam, & per hæc, quæ ſequuntur verba magnus iſte Iureconſultus quæſtionem reſoluit, deciſionem referens,quam paritèr refert inſignis *Io.Vinc. de Anna,*ſed non benè de nominibus litigantium recordatus *ſing.*432.*D.de Franch.dec.*193.*nu.*11.*D. Reg. Capyc. Latro deciſ.*69.*num.*9.*D.Reg.Tap.lib.*3. *iur.Reg.in Rubr. quando Rex inter Eccleſ. perſon. nu.*12.

Ieſus, Maria.

15 Fuit propoſitum edictum iuxtà terminos capitulorum Regni per Eccleſiã prætendentem, ſe violentari ab alia Eccleſia, comparuit Eccleſia, & reconuenit intentantem illa remedia, orta fuit dubitatio, an habeat locum reconuentio? videbatur, quòd ſic, quia clericus conueniens coràm Iudice laico poteſt recõueniri coràm eodem Iudice, ut per *DD.* in *cap. at ſi clerici, de iudic.* & dicit *Marian. in cap. 1. de mut. pet. col.* 18. quòd licèt alia opinio contraria ſit uerior, tamen hæc eſt magis æqua, & ſic, quia Monaſterium, ſiuè Eccleſia primò egit in Sacro Conſilio uigore Capitulorũ Regni, ergò alia Eccleſia, quam tangit dictum edictum poteſt reconuenire; tamen
16 fuit uiſum contrarium, per regulam, quòd ubi non eſt conuentio, non cadit reconuẽtio; ſed Eccleſia intentans illud remediũ, non agit de directo contra aliam Eccleſiam, & non eſt citata certa perſona, ergò &c. Item adducitur, quia Eccleſia venit ad propulſandum cum brachio Regis uim, & uiolentiam alterius Eccleſiæ, & eſt deciſio *Ang. in authent. & conſequentèr*, C. *de ſentent. & interloquutor. omnium Iudic.* quòd quando
17 laicus conuenitur à clerico coràm ſeculari ſuper iniuria, furto, uel alio ſimili, nõ habet locum reconuentio; pro qua *Marian. in d. cap. 1. 19. col. verſ. 1. enim limitatur* allegat *Specul. in tit. de reconuent.* §. 1. *verſ. quid ſi laicus, Bal. in l. 1. & 2. §. ſed ſi agant, de iudic.* & in *d. Authent. & conſequentèr*; prætereà adducitur, nàm in cauſa priùs cępta per Eccleſiam proponentem fuit datus terminus ad probandum, & ſic litem habuit pro conteſtata, & citato ad publicandum fuit facta reconuentio, & ſic habuimus deciſionem *Marian. in d. cap. 1. vlt. col.* quòd quoad materiam prorogationis inducendæ per reconuentionem debet fieri incontinenti, aliàs non inducitur prorogatio, ideſt, quòd lex prorogat iuriſdictionem laici in clericum ex interuallo reconuenientis; & antequàm hoc dubium decideretur, quia meus Collega erat cõſummatiſsimus uir *D. Bartholomæus Martialis*, fuit recordatus, quòd aliàs in S. C. fuerat ſimile dubiũ inter Monaſterium S. Mariæ Montis Oliueti, & Monaſterium S. Petri Martiris reconueniens, & perquiſitis proceſsibus fuit repertum ☞ decretum factum 22. Decembris 1505. quòd non poterat fieri recõuentio, quod uidi penès Antonium Mancuſium, Actuarium S. C. & ſic fuit in hac cauſa ſeruatum.

Io. Angelus Piſanellus.

SUMMARIUM.

1 *Reductio ad arbitrium boni viri à laudo Arbitratoris infrà quantum tempus petenda ſit, & quid à ſententia Arbitri, nu. 4.*
2 *Ius petendi reductionem ad arbitrium boni viri eſt perſonale.*
3 *Arbitrator quis dicatur.*
5 *Appellari an poſſit à ſententia Arbitri.*
6 *Appellatio à laudo Arbitrorum an admittẽda ſit, priuſquàm pœna in compromiſſo adiecta ſoluatur.*
7 *Reductio ad arbitrium boni viri coràm quo Iudice petenda eſt.*

ARGUMENTUM.

Agitur, infrà quantum tempus ſit petenda reductio ad arbitriũ boni viri à laudo Arbitratoris, & apud quem Iudicem. Appellatio quando permittitur à ſentẽtia Arbitri an admittenda ſit, pœna in compromiſſo adiecta priùs non ſatisfacta.

CAP. CLXXX.

1 REductio ad arbitrium boni viri à laudo Arbitratoris, dubitarunt *Doctores*, infrà quantum tẽpus peti poſſit? Et licèt intrà decem dies dicendum uidebatur, iuxtà *tex. in auth. hodiè*, C. *de appellat.* tamen veriſſima, & magis communis eſt ſententia, intrà triginta annos ad arbitrium boni viri recurſum haberi poſſe, huiuſquè cõmunis concluſionis ea eſt ratio, quia ius pe-
2 tendi reductionem ad arbitrium boni viri eſt perſonale, & per conſequens non præſcribitur, niſi ſpatio triginta annorum, *l. ſicut, & l. omnes*, C. *de præſcript. 30. vel 40. annor. Affl.* ſic deciſum teſtatur *deciſ.* 132. plures cumulat *Gayl. pract. obſer. lib. 1. obſeru.* 150. & *Rouit. in pragm. 2. num.* 18. & 19. *de arbitris*, vbi *num. ſeq.* aduertit, quòd quando eſt petita reductio, habebit ſuam inſtantiam, quæ durat quantum inſtantia cauſæ

princ ipali s, allegat *Caualer.deciſ.292.nu.7.*

3 Hæc autem omnia de plano procedunt in ſententia Arbitratoris, qui, vt omnes ſciunt, dicitur ille, qui nulla iuris ſollemnitate obſeruata controuerſias ex æquo, & bono amicè diffinit, *Abb.in cap. quintauallis, de iure iurand.Gayl.* vbi ſup. In ſententia verò Arbitri, qui partium conuentione loco Iudicis eligitur, ità vt corã eo iuris ordine ſeruato procedatur, iuxtà *tex.in l.1. ff.de recep.arbitr.* alitèr dicendum eſt, ab ea enim ſententia, dubitarunt *Doctores*, an appellari poſſit, & cum diſtinctione reſpõderunt, inter Arbitros nimirùm neceſſarios, qui vigore ſtatuti à Partibus neceſſariò eliguntur, ſicut eſt in hoc Regno, vigore *Reg pragm.Odia*, ſub *tit.de arbitr.* in litibus, quę inter conſanguineos, & affines ventilabãtur, & inter Arbitros volũtarios, qui amicabilitèr eliguntur à Partibus, vt ſeruato iuris ordine procedant, vt primo caſu, citrà omne dubium, concedatur appellatio, ſecundo verò aliqui contrarium æſtimarunt, vbi in cõpromiſſo pœna adiecta fuerit, ſecus verò ſi non fuerit adiecta: placet tamèn in hoc caſu, vt indiſtinctè, quando non apparet enormis læſio, ſiue ſit adiecta pœna, ſiuè non, à ſentẽtia Arbitrorum ex partium voluntate electorum appellari nõn poſſit, *Alber. Bart. Salycet. Caſtrenſ. Ang.* & alii in *l. 1. C. de arbitr. Imol. Alex. Iaſ. Rip. Crot.* & alii in *l. nemo poteſt, ff. de legat. 1. Minſynger. ſingul. obſer. cent.* 4. *obſer. 68. Gayl loco* cit. *num.* 8.

6 Verùm cùm hodiè apud Nos, vt plurimùm videamus, quaſi ſemper ab Arbitrorum ſententiis, ſiue laudis appellationes concedi, in dubium reuocatur, an appellatio admittenda ſit, non priùs ſoluta pœna in compromiſſo adiecta? Et affirmatiuè, nimirùm quòd admittatur, per Senatum Dolanum deciſum fuiſſe teſtatur *Griuel. deciſ.1.* à *num.*8. ad *finem*, vbi allegat *Boer.* idem tenentem *deciſ.284. num.* 20. & *ſeq.* idemq; apud Nos per Sacrum Conſilium deciſum teſtatur *D.Reg.de Tap.dec.* 32. per totam, vbi dicit, noſtrum Sacrum Conſiliũ nunquàm conſueuiſſe, quando laudum fuit exequutioni mandatum Partem appellantem ad pœnam ſoluendam cogere, quando verò exequutio non eſt facta, & tunc fieri, ſubdit, prouiſionem, quòd exequatur, et ſic non ſeruata diſpoſitione *tex. in auth. decernit, C. de recept. arbitr.* nec etiam eo, quod dicit *Affl.deciſ.* 135. nimirùm tunc demùm pœnæ exequutionem fieri, quatènus cum intereſſe concurrat, quod etiam probauit *Theodor.alleg.33.n.9.* et 77. *n.* 15. ab eodem *Reg.de Tap.* relatus.

7 Sed conſequentèr dubitatur, quando fit reductio ad arbitriũ boni viri à laudo dato ab Arbitratoribus, corã quo Iudice petẽda illa ſit? Reſpõdeo, intricatam eſſe quæſtionem, quidam enim æſtimarunt, apud Iudicem Arbitratoris reductionem petẽdam eſſe, vt per *Doctores*, quos citat *Affl. deciſ.* 51. vbi *Addentes, Iaſ. in l. imperium, num.3. verſ. ſeptimò facit, ff de iuriſd. omnium iudic.* et alios relatos à *Bellect. diſquiſit. clerical. in tit. de fauore clericorum perſonali*, §. 16. *num.* 5. et in *tit. de fauor. clerico. reali*, §. 5. *num.66.* qui voluerunt, quòd ſi aliqua cauſa in clericũ, et laicum ſimul compromitteretur, et demùm prolato laudo illius peteretur reductio ad arbitrium boni viri, quòd ſit adeundus Epiſcopus Iudex competens clerici Arbitratoris. Alii voluerunt, apud Iudicem loci, vbi fuit compromiſſum factum reductionem eſſe faciendam, ità *Specul. in tit. de arbitr.* §. 1. *verſ. ſed quis, nu.*4. Alii, apud Iudicem ordinarii illius, contrà quem petitur reductio, ità *Couar. lib. 2. var. cap.* 12 *num.* 1. Alii verò et melius, exploſis opinionibus iam dictis exiſtimarũt, apud Iudicem rei conuenti, qui Iudex cõpetens cauſæ diceretur, ſi cauſa compromiſsa non eſset, reductionem eſſe faciendam, et fuit originalis ſententia *Bart. in l. ſocietatem, §. arbitrorum, ff. pro ſocio*, quam multi *DD.* ſecuti fuere, et iuxtà quam in Camera Imperiali in pleno Conſilio iudicatum fuiſse teſtatur *Gayl. pract. obſer. lib.*1. *obſer.* 149. et bis per Senatum Pedemont. affirmat, contrariis ſatisfaciens *Theſ. deciſ.* 14. vbi latè, et doctè pro more examinat quæſtionem, et de eo meminit *Griuel. loco* iam dicto *num.* 5. idemquè *Borrel. in ſumm. deciſ. par. 1 tit. de comprom. num.* 301. vbi hoc limitat, quotiès Arbitri Iudices ſupremi extitiſsẽt, nàm tũc ad forum Principis pro reductione ad arbitrium boni viri eſset recurrendum, per rationem, vt *ibi* per eum.

SVMMARIVM.

1 *Regulares in multis ſubſunt Epiſcopis.*

2 *Epiſcopus nùm poſſit Regularibus prohibere, nè Sacerdotes exteros in eorum Eccleſijs celebrare faciant.*

AR-

ARGVMENTVM.

Agitur, an locorum Ordinarii facultatem habeant Regularibus in eorum Diœceſibus exiſtentibus prohibendi, nè in ipſorum Eccleſijs Sacerdotes ſeculares exteros celebrare permittant, vbi deciſiò Sacræ Congregationis.

CAP. CLXXXI.

1 Regulares in multis ſubeſſe Epiſcopis, in quorum Diœceſibus Monaſteria tenent, ex recẽtioribus probat *Epiſcopus Campanil.* in ſuo *diuerſor. iur. canon rubr. 12. cap. 13.* per totum, ubi attenta iuris cõmunis diſpoſitione regulam firmat, cunctos Regulares Epiſcopis ſubeſſe, licèt omnes fęrè hodiè exemptionis priuilegio potiãtur; excipit tamèn tàm *Sacri Trid. Conc.* quàm *Rota Romana* authoritate uiginti quinque caſus, doctè admodùm per ipſum explicatos, in quibus omninò Regulares Epiſcopis ſubſunt, in *fine* demùm *nu.* 167. ſatis utilitèr inueſtigando, an in caſibus illis ualeant Epiſcopi non modò Regulares ipſos punire; ſed etiã per cẽſuras Eccleſiaſticas contra eos procedere, uide illũ, quia eruditè, & utilitèr pro more locutus fuit.

2 Illud tamèn his diebus à quibuſdam Regularibus controuerſum audiui, an poſſet Epiſcopus præfatis Religioſis mandare, nè in eorum Eccleſiis Sacerdotes ſeculares exteros celebrare permittant?

Dixi Ego, in illo diſcurſu ſubintrando, non poſſe hodiè de hoc dubitari, quòd ualeat Epiſcopus hoc iure uti, ex declaratione Sacræ Congregationis ſuper *cap. 16. Sacri Trid. Conc. ſeſſ. 23. de reform.* cuius uerba ſunt. *An Epiſcopus loci ordinarius prohibere poſſit, nè Regulares in eorum Eccleſiis Sacerdotes ſeculares exteros diuina officia celebrare permittant, niſi priùs ab ipſo Epiſcopo viſis literis commendatitijs ipſi Sacerdotes admiſſi fuerint. Congregatio Concilij cenſuit, poſſe.* Et ità demùm deciſum inueni per Curiã Archiepiſcopalẽ huius Ciuitatis pœnès *Ricc. deciſ. 298. part. 4.*

SVMMARIVM.

1 *Releuium an ſit ſoluendum per mortem illius, qui feudum ſine aſſenſu emerat, & num. 9. 11. & 12.*

2 *Releuij ſolutioni vt locus ſit quæ concurrere debeant, & num. 7.*

3 *Releuium an ſit debitum per mortem illius, qui feudum in vita cum aſſenſu donauerat, retento vſufructu.*

4 *Releuium nùm ſit ſoluendum ab hærede, qui infrà annum mortis feudatarij feudum olim cum pacto de retrouendendo diſtractum remit, & quid ſi mortuus eſt feudatarius, feudum acquiſierat cum pacto de retrouendendo, num. 5.*

6 *Releuium an ſit ſoluendum per mortem viri, cui feudum cum aſſenſu fuit in dotem datũ.*

8 *Releuium ſoluitur pro obtinenda inueſtitura.*

10 *Aſſenſus non operatur, niſi ex nunc, non vt ex tunc.*

13 *Feudum an deuoluatur ad Regium Fiſcum ob mortem, vel rebellionem illius, qui feudum illud emerat, nullo tamen ſuper emptionis contractu impetrato aſſenſu, & num. 14.*

15 *Aſſenſus impetrari poteſt ſuper cõtractu venditionis feudi poſt mortem emptoris viuo venditore, accedente hæredis conſenſu, uel approbatiuo, uel diſpoſitiuo.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an releuium ſit Fiſco ſoluẽdum ob mortem illius, qui feudum ſine aſſenſu emerat, accedente paritèr hæredis declaratione, nolle contractum ratum habere, ſed potiùs illum reuocare, prout reuocauit, ex beneficio *Conſtitutionis Conſtitutionem Diuæ memoriæ.* Feudo empto, nullo ſuper emptionis contractu Regis impetrato aſſẽſu, ſi contingerit, emptorem mori abſquè legitimo ſucceſſore in bonis feudalibus, nùm fiat locus reuerſioni ad

ſequutam vnius, qui feudi dominium propter defectum aſſenſus nunquàm acquiſiuit, nec defuncti hæres pro inueſtitura inſtat:etenim dubitari non poteſt, contractũ illum emptionis feudi à defuncto emptore factum, ex vulgatis iuribus in *cap. Imperialem*, & in *Conſtit. Conſtitutionem Diuæ memoriæ* fuiſſe,& eſſe nullum,idquè adeò verum, vt ſtante morte,quæ ſuperuenit emptoris, de cætero conualidari non poſſit, adhùc ſi hæredis conſenſus per nouum contractum cum venditore celebratum, & aſſenſus ſuper illo ſuperuenirent, quia quando hæc concurrerent, dominium acquireret hæres ex perſona propria, non autèm ex perſona Partis, ſicquè nullatènus dici poſſet feudũ illud repertum in hæreditate defuncti, &

10 ea eſt vulgata ratio, quia aſſenſus nõ operatur,niſi ex nunc, non vt ex tunc, ità ſatis benè probat *Dom.Reg.Ronit.in prag.* 1, *num.* 18.*de fide memorial.* vbi *nu.*39.addit,dominium illud feudi, quod poſt factam venditionem pendente impetratione aſſenſus erat in ſuſpenſo, ſequuta morte emptoris adeò pœnès venditorem radicatum remanere,vt abſquè nouo contractu ab eo euelli non poſſit, etiam nulla facta reuocatione;quid autem dicemus,prout in caſu propoſito, quàndo acceſſit hæredis emptoris reuocatio, per quam funditùs contractus remanet nullus,ac prorſus inualidus?

11 Et nè ferè indiuiduali rerum iudicatarum authoritate careamus,dico,ſic fuiſſe per Regiam Cameram deciſum in cauſa Regii Fiſci cum Comite Policaſtri, nàm cùm Comes Terram Marianellæ Fabritio Caraſa vendidiſſet, Regio aſſenſu per verbum *fiat* impetrato, ſuperuenit mors Comitis venditoris, quæ reſpectu Terræ prædictę intrà annum, & diem Regiæ Curiæ per hæredem denunciata non fuit, quòd proindè Fiſcus duplicatum petierat releuium, ea quidèm ratione, quia tempore mortis Comitis venditoris dominium pęnès ipſum remãſerat,nàm aſſenſus,qui per verbum *fiat* impetratus extiterat, euanuerat, ex quo infrà tempus præſcriptum in forma Regiæ Cancellariæ redactus non fuerat, & quàmuis pro parte hæredis multa allegarentur,& principalitèr,quia nulla eius accedente culpa denũciatio facta nõ erat, ex quo mortis tempore Comes Terram non poſſidebat, tandèm fuit condemnatus ad ſimplum releuium, & Fabritius emptor ad illi ſoluẽdum quicquid Regiæ Curiæ ſolueretur in caſu, quo voluiſſet Terram retinere:Habes igitur ex hac deciſione, feudo vendito ſine aſſenſu releuium exigi per mortem venditoris, in cuius perſona reſidet dominium,non autem emptoris, per cuius mortem tũc demùm ab eius hęrede exigeretur, ſi eſſet expeditus aſſenſus per verbum, *fiat*, è viuiſquè decederet infrà biennium conceſſum ad expediẽdum in forma Regiæ Cancellariæ,quia tunc dominium dicitur perfectè in emptorem ipſum translatum,& per conſequens ad eius legitimum ſucceſſorem releuij ſolutio ſpectat,videatur omninò *Dom.Reg.Tap.in* cit. *Conſtit. Poſt mortem,num.* 21. *in fin.* ſic atteſtans ex deciſionibus manuſcriptis Regiæ

12 Camerę pœnès D. Montaluum: in terminis autem terminantibus, nimirùm quòd nullo pacto poſſit Fiſcus pretendere releuium, quotiès tempore mortis illius, qui feudum emit aſſenſus impetratus non reperitur, decreuit Regia Camera in cauſa Regii Fiſci cum Marchione Circhiariæ,teſte *Dom.Reg.de Ponte conſ.*5.*num* 101. *lib.*1. ſub illis verbis, *& hic caſus fuit deciſus per Regiam Cameram inter Regium Fiſcũ, et eundem Marchionem Circhiariæ, dùm eius pater emeret à Duce Montis Alti Comitatum Belcaſtri, fuitquè poſtmodùm per illius mortem petitum releuium per Fiſcum, & tandèm fuit iudicatum,non deberi, ex eo, quia Marchio ſucceſſor allegabat defectum aſſenſus,quia Terra erat titulo decorata,ob quod aſſenſus Proregis, qui adducebatur non erat ſufficiens ad translationem dominij,ex defectu poteſtatis,&c.* vndè pro opinione noſtra indiuidualem habemus deciſionem, quòd ad hoc vt ſit locus ſolutioni releuii per mortẽ emptoris feudi,neceſſe eſt,vt ſuper contractu inito per emptorem defunctum Regius ſit impetratus aſſenſus,qui eſt cauſa translationis dominii,eoq; non impetrato, ſicut non ſit locus ſolutioni releuii, ità paritèr (vt ſecundum reſoluatur dubium) nec deuolutioni, ſuccedente demùm morte huius hęredis abſquè legitimo in feudis ſucceſſore.

13 Nec his omnibus obſtat; ſi quis articulo non deguſtato opponeret, defectum aſſenſus in caſu propoſito Fiſco obeſse non poſse, ex quo aliàs per Iudices Rebellium deciſum comperimus, non poſse Fiſcum excludi,quin feudum ad ipſum deuoluatur per rebellionem illius, qui feudum ſine Regio aſsenſu tenebat,ea quidèm ratione, quia *Conſt. Conſtitutionem Diuę memorię* in damnum dominĩ non operatur,quã quidẽ deciſionem impugnatiuè refert *Minad. in Conſt.In aliquibus,in* 5.*notab.num.*8. etenim reſpondetur,determinationem illam pro

ceſſiſſe

ceſſiſse contra regulas artis,et,vt benè aduertit *Minadous* contrà opinionem *Andr. in cap.1.§.donare, in tit. qual. olim pote.feud. alien.*dùm dicit, quòd adulantes Fiſco dicunt,illam *Conſtitutionem* Fiſcum non ligare,et ipſe reſpondit,*patere legem,quam tu ipſe tuleris*, vndè meritò inſignis feudiſta *R.de Pont.*ab omni dubio procul animaduertit, malè fuiſse per Iudices illos Rebellium iudicatum *in tract.de poteſt.Proreg. de refut.feud.§.2 num.*11.12.*&* 13. conſiderans,quòd aut Fiſcus vult iure proprio venire,et nullum habet, quia ſiuè ex contractu reſoluto ſuccedere vult, ſiuè ex lege feudi propter delictum commiſsum,ſi non reperit dominium feudi in morte emptoris,nullum poterit prætendere ius, idemquè ſi emptoris perſonam repræſentare velit,quia ſicut cõtractus nullitas cum illo eſſet indubitata,et reuocatio vigore *Conſtitutionis* procederet,ità etiam cum ipſo,et ad oppoſitionem, quæ fiebat, nimirùm vt *Conſtitutio* prædicta contra Fiſcum operari non debeat,reſpondet *Dom.Reg.*reuocationem per *Conſtitutionem* in fauorem Partium alienantium inductam eſſe, & contrà Fiſcum, qui aliàs ex alienatione ſine aſſenſu facta feudum acquirebat,& in caſu, de quo agitur reuocatio exercetur aduerſus contractum cum tertio factum, non autem cum Fiſco,quamuis, ad ſinem vt Fiſcus non preueniat,ſicquè concludit,quòd dùm ex contractu nullo propter defectum aſſenſus dominium in emptorem nunquã fuit translatum, Fiſcus nil prætendere poterit, ex quo nil reperit poſt mortem emptoris,in quo ſuccedere poſſit, & dùm ipſe non contraxit,non poteſt dici, quòd aſſentit ſibi ipſi, & ſi poſt mortem aſſentire vellet,res non eſt integra, & aſſentiendo,diceretur,ſuper contractu defuncti aſſentire,nõ autem ſuo,in quo quidèm contractu defuncti neceſſarius eſt explicitus aſsẽſus,ex quo tacitus nunquàm interceſſit, quia non contraxit,nec alienationis habuit notitiam.

14 Vlteriùs deciſioni per Iudices Rebelliũ factæ reſpondeo Ego,quòd ad rem, de qua agimus,non applicatur, etenim in caſu illius deciſionis emptor antè commiſſam rebellionem emptionis contractum aſſenſu carentem non reuocauerat, ac proindè dicebatur,eſſe ei imputãdum, cur antè caſum reuocationem non fecerat, vndè præſupponebatur, quòd ſi reuocatio in mediũ ſe obtuliſſet,nullam poterat Fiſcus prętendere deuolutionẽ;in caſu, de quo nos agimus, antequàm prætenſa contingeret deuolutio,duplex contigit reuocatio,legis nimirùm, & hominis,legis ſtante morte emptoris, legitimo hærede ſibi ſuperſtite,ob cuius quidèm emptoris mortem contractus remanſit penitùs nullus,ex quo de cę-

15 tero ſupremi Domini aſſenſus impetrari non poterat,abſquè nouo legitimi hęredis conſenſu, vel approbatiuo, iuxtà *Afflicti* ſententiam in *cap Imperialem*, *num.*21.*de probib.feud.alien.per Feder.*poſt *Parid.*quem non allegat,in *tract.de reintegr.feudorum,in quaeſt.*273.*num.*4.*fol.* mihi 267. quibus adſtipulantur *Gizzarell.deciſ.*2.*nu.*14.*& Praeſ. Lanar.in addit.ad patruum,in repet. cap.*1.*nu.* 8.*in tit.ſi vaſall.feud. priuet.* vel diſpoſitiuo per nouum cõtractum,iuxtà ea,quę exarat *Reg.Rouitus in pragm prima,num.*15.*de fide memorial.*cuius tamen ſententia circà hoc nunquàm mihi placuit, dùm ſemper putaui cum *Paride*,& *Afflicto* ſat eſſe conſenſum approbatiuum.Superuenerat etiã,& tollebatur omnis difficultas,hominis, & ſic expreſſa ipſius hæredis reuocatio, hic enim priùs quàm è viuis abſquè legitimo in feudis ſucceſſore deceſsiſſet, publico mediante inſtrumento contractum ab eius patre, ſine Regis aſſenſu celebratum reuocauerat,& ſeruata ad vnguem forma, de qua in *prag.*11 *nu.* 75. *de offic.iud.*in nouiſſ.compilat. quibus ſic ſtãtibus Iudicum Rebellium deciſio,vltrà quòd in caſu ſuo expreſſam cõtinet erroneitatem,quando impertinentèr aſſerere vellemus, proceſsiſſe per regulas artis,ad caſum, de quo nos agimus,nõ applicatur.

Quarè ex his omnibus ſic breuitèr ponderatis conſtat enixè, ſententiam noſtram ratione,& authoritate fulciri, ac proindè ab illa nullo pacto,nequè cõſulendo,nequè in iudicando recedi poſſe exiſtimo, ſub correctione tamen meliùs ſentientis.

SVMMARIVM.

1 *Releuium debetur Regi per mortem feudatarij, & eſt medietas fructuum vnius anni,ſed an illius,quo feudatarius moritur,num.*3.

2 *Releuium dùm liquidatur nùm ſit habenda ratio tantùm ad naturales fructus,vel etiam ad illos, qui ex induſtria feudatarij percepti ſunt,& num.*9.*&* 10.

4 *Releuium an dicatur onus feudi,& nu.* 8.

5 *Releuium debetur pro inueſtitura obtinenda.*

6 *Releuium non ſoluitur in fructibus,ſed in illorum valore,& num.*7.

11 *Pœna, & prouentus non veniunt in liquidatione releuij.*

AR-

ARGVMENTVM.

Agitur, nùm in liquidatione releuij, quod per mortē feudatarij ab illius hęrede Domino Regi in hoc Regno ſoluitur, ſit habenda ratio tātùm ad fructus naturales, qui ex feudo in anno mortis percepti ſunt, vel etiam ad illos, qui ex feudatarii defuncti induſtria collecti ſunt, & de aliis ad materiam.

CAP. CLXXXIII.

1 Releuium, eſt certum in Regno, mortuo feudatario, deberi Domino noſtro Regi; illudq; per ſucceſſorē in feudo præſtandum, quod ad medietatem fructuū vnius anni, qui ex illo feudo percipiūtur, aſcēdit.

2 Sed aliàs dubitari contigit, ſi vtilis Dominus, vt ex feudo ſuo vberiores perciperet fructus, illud (vt ſolebat) non locauit, ſed pro ſe coluit, nùm eo mortuo debeatur releuium, & ſic medietas fructuum, habito reſpectu ad veros, & naturales fructus ex feudo prouenientes, & ex natura rei, vt putà quod ab alijs potuiſſet percipere feudatarius, vel potiùs habito reſpectu ad integros fructus prouenientes, tam ex natura rei, quàm ex induſtria, & cura ipſius, qui coluit?

3 Reſpondeo, omiſſa quæſtione illa, an pro releuio debeatur medietas fructuum vnius anni, vel potiùs illius, quo feudatarius moritur, de qua latè per *Loffred.* in ſua *paraphraſ.* ad *Andr.* in *cap.* 1. *§. ſed et res, per quos fiat inueſtit.* & poſt eum *Frecc. de ſubfeud. in 3. author. Baron.* illud verum eſt,
4 quòd releuium non dicitur onus feudi, nec in eo ineſt, immò eſt quædam præſtatio extrinſeca à feudo, ex conſuetudine inducta, ità *Andr.* in d. *§. ſed et res, num.* 11. quem omnes ſequuntur, ſignantèr *Loffred. ibi, in verſ. nec obſtat tertia ratio*, quòd eſt pœnitùs ſeparatum à feudo, et *Frecc. loco cit.* quòd eſt præſtatio perſonalis debita à ſucceſſore feudi, non autem à feudo. Inſupèr
5 releuium non debetur reſpectu fructuum, ſed debetur pro obtinenda inueſtitura, et confirmatione feudi à Domino directo in perſonam ſucceſſoris in feudo, *Loffred. loco cit. verſ. comprobatur hoc, fol.* mihi 20. *col.* 4. in *fine*, et *fol.* 21. in *princ. col.* 2. *verſ. nec obſtat tertia ratio*, quod probat *tex.* in *Conſt. Poſt mortem*, in *fine*, ibi, *recepto aliquo releuio, vt eſt moris pro aſſignanda poſſeſſione Terræ conceſſæ*; et *gloſ. Pariſ. §.* 1 *gloſ.* 1. *num.* 49. in proprijs terminis releuij dicit, huiuſmodi releuamenta deberi in quodam præmium renouationis inueſtituræ, nec ab illa tenetur vaſallus, niſi Dominus eum inueſtiat, quoniàm reciproca eſt obligatio.

6 Præterea Releuium non ſoluitur propriè de fructibus, vt ſic debeatur medietas illorum fructuum in feudo naſcentium, ſed debetur medietas valoris fructuum feudi, & proindè hæres non eſt debitor certę ſpeciei, ſcilicèt medietatis illorum fructuum, ſed eſt debitor in genere, videlicèt valoris illorum fructuum, pro medietate æſtimandorum, vt per *Andr.* in d. *Conſt. Poſt mortē*, dùm dicit, quòd in feudo nouo inſpicitur regeſtrum, vt ſi ſit datum pro viginti, ſoluantur decem pro releuio, ſed ſi eſt feudum antiquum Curia inquirit de valore feudi, & recipit medietatem valoris inuenti per inquiſitionem, illud idem dixit in *cap. ſancimus, col.* 4. in *fine*, in *tit. quo temp. mil.* vbi quòd in Regno Siciliæ Rex inquirit, ſi eſt filius, ſi habet fratres, ſi Francus, vel Longobardus, ſi ſit fidelis, & tandem de valore Terræ propter releuium, idem dixit in *cap. fin. de feud. cognit.* dicens, patet in Regno Siciliæ, vbi denunciatione mortis facta inquiritur inter alia de valore feudi propter releuium, idem dicit *Andr.* in *§. ſimilitèr, de capit. Corrad.* antè *prim. additio.* & ſic *Andr.* apertè tenet, pro releuio
7 deberi medietatem valoris fructuum, non autem medietatem fructuum, quod ſequitur, & declarat *Loffred.* in d. *§. ſed et res, fol.* mihi 20. *col.* 4. & *fol.* 21. *verſ. nec ſimilitèr obſtat quarta ratio*, ſubdens, quòd nedùm hæres non dicitur debitor certæ ſpeciei, ſed nec etiam eſt debitor in genere reſpectu certæ ſpeciei fructuum, ſed pro inueſtitura habenda, vt ſuprà firmatum eſt, & quòd ità eſt in vſu, & ex conſuetudine ſic interpretatum.

8 Si ergò releuium non eſt onus feudi, nec in eo ineſt, quinimmò eſt pręſtatio extrinſeca pœnitùs ſeparata à feudo, ex con-

ſuetudine inducta, debita à ſucceſſore feudi, non à feudo, & debetur pro habenda inueſtitura, & confirmatione feudi, & non debetur reſpectu fructuum, ſed in præmiũ renouationis inueſtituræ, nec propriè ſoluitur de fructibus, ſed ſoluitur medietas
9 eorum valoris, dùm de valore inquiritur eſt facienda æſtimatio redituum prouenientium verè, & ſimplicitèr ex feudo, ex ipſorum natura, nõ autem reditus prouenientis ex feudo, ex facto tamèn feudatarij, eius induſtria, & diligẽtia, ac proindè dicamus, deberi medietatem fructuum naturalium, non autem induſtrialium, in quibus operatur plus induſtria hominis, quã natura rei, ad tradita per *Bar.* et alios in *l. in fundo, ff. de reiuendic* ad quod facit *tex. in l. fructus percipiendo, ff. de vſur.* vbi ſuos facit illos tantùm, quos ſuis operibus acquiſiuerit, veluti ſerendo, etc. et in *fine, ibi, quia non ex facto eius fructus naſcitur*, ex *tex.* in *§. ſi quis à non domino, Inſtit. de rer. diuiſ.* dùm diſponit, quòd bonæ fidei poſſeſſor facit fructus ſuos, dicit, *fructus, quos percipit, eius eſſe pro cultura, & cura*, et *ibi gloſ.* declarans illa verba ſubdit, *pro cultura, vt ſeges, pro cura, vt lac, & lana*; Et conſuetudo, quæ intro-
10 duxit releuium, reſpexit valorem fructuũ naturalium feudi, qui propriè dicũtur fructus rei, et non induſtrialium, qui principalitèr proueniunt ex induſtria, et facto hominis: et quòd hoc ſit verum, videmus,
11 quòd etſi pœnæ, ſeu mulctæ, et prouentus ſint fructus iuriſdictionis, vt per *Bart.* et alios in *l. fin. ff. ſolut. matr.* et *Andr. in cap. 1. §. quia verò, in tit. quis dicat. Dux, vel March.* non tamen computãtur inter fructus feudi, ex quibus debeatur releuium, vt ait *Frecc. in 3. author. Baron. quæſt. fin. Anna in repet. cap. 1. de vaſall. decrep. ætat. num.* 152. et nouiſſimè *Reg. Conſtant. in l. 1. nu.* 68. *C. pæn. fiſcal. cred. præfer.* idquè nõ ex alio, niſi quia ex facto hominis procedunt, & ſunt incerti, vt latiùs per prædictos.

SVMMARIVM.

1 *Pœnæ pecuniariæ in anno mortis feudatarij percepti an veniant in liquidatione releuij, & admiſſa negatiua ſententia, quid ſi Terra alicui locata reperitur*, num. 2. 3. & 4.
5 *Expenſæ erogatæ in meliorando feudum an deducantur in liquidatione releuij.*
6 *Feudo ad Dominum reuerſo, ſunt hæredi vaſalli ſoluendæ meliorationes*, & num. 7.
8 *Releuij præſtatio conſuetudine inducta eſt.*
9 *Releuium an ſit onus feudi.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an in releuii liquidatione deducantur pęnæ pecuniariæ, ſiuè prouentus iuriſdictionis criminalis, in anno mortis feudatarii percepti, ſi eo anno feudum cum iuriſdictione, & vaſallis locatum reperiretur, prout deducerẽtur, ſi in defuncti Baronis dominiũ extitiſſet. Fundo feudali meliorato an in liquidatione releuii ſit facienda deductio ab introitibus illius fundi pro rata meliorationũ factarum.

CAP. CLXXXIV.

1 Releuium, quod Regiæ Curiæ ob feudatarij mortem debetur, cùm in ipſius liquidatione aliàs in Regia Camera dubitatum eſſet, an venirent pęnæ pecuniariæ, ſiuè prouentus iuriſdictionis criminalis, in anno mortis percepti? negatiuè reſolutum fuit, ea quidèm ratione, quia deſeruiunt pro ſalario Officialium, expenſis Familiæ Baronalis Curiæ, & pro cuſtodia carcerum, ità *D. Reg. Moles deciſ. 9.* in meis, *tit. de iure releuij, Frecc. de ſubfeud. lib. 2. in 3. author. num. 43. D. Reg. Conſtant. in l. 1. num. 67. C. pęnis fiſcal. cred. præfer. lib. 10. Capan. in tract. de iure releu. part. 4. quæſt. 2. num. 13. & ſeq.* Ego ipſe *c. 84. num. 4. hoc lib.*
2 Sed dubitatur vtilitèr, an hæc concluſio procedat, quando Terra, ſiuè Caſtrum in anno mortis feudatarij alteri locata, vel locatum reperiretur, vt nimirùm in fructuũ illius anni liquidatione deducantur ſimilitèr pęnæ pecuniariæ, & prouentus, prout deducerentur, ſi locatio facta non eſſet? partem affirmatiuam aliqui inſequebãtur, ea quidèm ratione, cùm ex dictis per *DD.* modò citatos, hæc deductio fit, adhùc ſi

Baro ſalarium Officialibus ſoluit, nec expenſas pro Familia,& carcerum cuſtodia erogat, ex eo,quòd aliquibus in locis fiunt expenſæ hæ ab ipſis Vniuerſitatibus, vndè dicebatur, quòd ſi deducuntur prouentus, adhùc ſi non erogātur in cauſas prædictas, ergò & eodem modo, quādo feudum cum iuriſdictione, & vaſallis alteri locatum reperitur,quo caſu nec Baro Officialibus ſoluit ſalarium, nec alias pro Familia, & cuſtodia carcerum erogat expenſas.

3 Ceterùm contrarium per Regiam Cameram iudicatum, & ſeruatum inueni in quibuſdam manuſcriptis *Domini Iulij Cæſaris Minadoi*,eiuſdem Regiæ Cameræ Præſidentis, & per hæc, quæ ſequuntur verba, propria eius manu ſcripta.

4 *In liquidatione releuij, quando Caſtrum eſt affictatum cum iuriſdictione non detrahitur aliquid pro iuriſdictione, licèt aliàs quando eſt in domanium non debetur releuium ex prouentibus, cùm cedant pro ſalario Officialis, & eſt quid incertum, & ratio diuerſitatis eſt, quia, quando ſunt affictati, eſt corpus certum, ſicuti fructus baiulationis, ſunt enim prouentus, ſed quia affictantur, faciunt corpus introituum feudalium certum,ideò ſoluitur releuium, ſicuti & portulania, & ius ponderum, & menſurarum, cuius introitus ſunt pœna,& tamèn quia affictātur,& exigitur ab Affictatore quantitas certa, ſoluitur releuium,ità pluriès fuiſſe iudicatum vidimus,& ſic paſſim obſeruatur.* Hæc ille vir doctiſſimus Præſidens *Minadous*.

5 Qui demùm alia in materia inueſtigās, quærit elegantèr, quid ſi Baro in ſolo, & aqua feudali molendinum conſtruxerit,an eo mortuo,in liquidatione releuij ſit faciēda deductio ab introitibus illius molendini pro rata meliorationum factarum,ratio dubitandi in partem affirmantem ea fuit,
6 quia quando feudum ob lineam finitam reuertitur ad Dominum, ſi reperiretur,defunctum feudatarium,vel eius prædeceſſores molendinum in fundo feudali conſtruxiſſe,tenetur Dominus expenſas in ea conſtructione factas hæredi in allodio ſoluere, ad *tex.in c.1.§.ſi vaſallus, hic finit.lex*, ſi tenetur, ergò pro ea rata, quæ colligitur ex illis expenſis, ſiuè meliorationibus in liquidatione releuij eſt facienda deductio, ceterùm contrarium per Regiam Camerā Dominus iſte Præſidens, decıſum fuiſſe refert,& per hæc notabilia verba.

7 *Expenſæ factæ in conſtruendis molendinis, barcherijs,carterijs,& ſimilibus à Barone in ſolo,& aqua feudali, aperto feudo deducuntur, & ſoluuntur hæredibus in burgenſaticis, per text.in c.1.§.ſi vaſallus, hic finitur lex, & ibi Andr. fuit dubitatum in Regia Camera,an ſimilitèr in releuio eſſet facienda deductio ab introitibus iſtorum molendinorum pro rata meliorationum, fuit deciſum,quòd non,nàm iure nō cauetur hoc in releuio,nec vnquā fuit practicatum,ſed in releuio attenditur conſuetudo, vt in Conſtit. Poſt mortem,& ibi Afflict. And. in c.1.§.ſed & res,per quos fiat inueſtit. Bal.in cap. quæ in Eccleſiarum, de conſtit. vbi dicit,*
8 *præſtationem iſtam eſſe conſuetudine introductam, Frecc.de ſubfeud. in 3.author.Baron.& Andr.dixit,ex improbo more releuia deberi in c.1.de cap.Corradi,ergò ſi verò expenſæ eſſent factę in illo anno mortis,tunc ſecus,nàm admitteretur deductio,ſicuti aliæ expenſæ,vt per Afflict.in d.§.ſed & res,in fine,& per Frecc.in d. 3.author. alia eſt ratio,quando deuoluitur,quia tunc fit diuiſio hæreditatum allodialium, & feudalium, ſed in releuio non datur iſta diuiſio,*
9 *quia ſoluit Baro inueſtituram, ideò dicit, quòd releuium non ſit onus feudi, ſed feudatarij,vt per DD.ſuprà adductos.*

SVMMARIVM.

1 *Religioſus profeſſus in Religione incapaci ſi fecerit tranſitum in capacem, recuperat bona,quæ antè ingreſſum poſſidebat, & num.3. & quæ ſit ratio,num.4. & idem in Monacho effecto Epiſcopo,nu.5.*

2 *Bānitus à Principe reſtitutus recuperat bona.*

6 *Deciſio Almi Collegij Neapolitani ad quæſtionem refertur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Religioſus in Religione incapaci profeſſus, & ad aliam capacem translatus, vel ad Epiſcopalem dignitatem aſſumptus, recuperet bona, quæ antè ingreſſum in ſeculo poſſidebat,vel quæ poſt profeſſionem ei delata fuerunt;ſed proximioribus quæſita. Neapolitanus in Collegio Doctorum doctoratus,ſi Religioſus efficiatur,

& demùm ſenectute confectus ad Epiſcopalem dignitatem ſit promotus, nùm recuperet in Collegio illum locum ab alio occupatum, qui tẽpore, quo in Religione viuebat, vacauit.

C A P. CLXXXV.

1 Religioſus profeſſus in Religione incapaci, ſi ex Supremi Paſtoris diſpenſatione in Religionem capacem trãſitum fecerit, dubitarũt *Doctores*, an recuperet bona, quæ antè ingreſſum, & emiſſam profeſſionem in ſeçulo poſſidebat, vel ei poſt profeſſionem delata fuerunt, & ipſius proximioribus acquiſita?

Et negatiuè reſpondendum videtur ex dictis per *Bar.* in *tract. Mynoricar. lib.4.c.2.* allegando *text. in l.* 1. & in *l. Tutor, C. ſent. paſſ.*

Sed contrarium eſt tenendum; etenim certum eſt, quòd in hoc caſu per obtentam diſpenſationem cauſa ad non cauſam deducitur, & habetur, ac ſi nũquàm talis Religioſus in Religione incapaci profeſſus fuiſſet, & proindè bona alijs quæſita recu-
2 perabit, vt in fortioribus terminis de bannito à Principe plenariè reſtituto concludunt *Bald.* in *l. fin. num.5. verſ. ex prædictis, C. ſenten. paſſis, ibiquè Fulgoſ. num.* 12. idem *Bal.* in *l. ſi pater filiam, ff. de adoption. Iacob. de Beluiſ.* in *l. fallacitèr, C. de abolition. Caſtrenſ.* in *l. intercedit, ff de condit. & demonſtrat. Crot. in l. Gallus, §. et quid ſi tantùm, n.*118. vbi etiam *Ruin. num.*181. & *Fortun. Garſ. num.*132 *ff. de liber. & poſth. Felin.* qui de communi teſtatur in *cap. inter quatuor, num.* 4. *de maior. &*
3 *obedient. Natt. conſ.*470. *num.* 21. admonens, ab hac opinione nequè iudicando, nequè conſulendo eſſe recedendum, *D. Præſ. de Franch. deciſ.* 213. à *num.*39. *Rouit. deciſ.*37. *num.* 9. alijquè plures hanc firmarunt ſententiam, quos ſequendo congerit *Sforza* in *tract. de reſtit. in integr. part.2. quæſt* 99 *art.* 10. *num.* 74. & ſub *num.* 94. *& ſeqq.* concluſionem hanc ampliat, etiam ſi talia bona ex cauſa fideicommiſſi, vel vulgaris ſubſtitutionis purificatæ propter incapacitatis caſum eſſent fratribus, vel alijs agnatis quæſita, vt per reſtitutionem ea recuperet, ità & talitèr, ac ſi nunquàm agnatis quæ-
4 ſita fuiſſent, ea ratione, quia quando ius competit alicui, ex ſolo impedimento, vel inhabilitate alterius, ſi inhabilis à Principe habilitetur, ſiuè reſtituatur, poteſt etiam in tertij præiudicium, inhabilitate iàm ceſſãte, quod ſuum erat, recuperare, *Alban. in additio. ad Bar. in l. ſed ſi mors, num.7. C. de donat. inter vir. & vxor.*

Et licèt *Doctores* prædicti in bannito à Principe reſtituto verba faciant, idem tamen in Religioſo locum ſibi vendicat, ad Religionem capacem per Summum Pontificẽ habilitato, ità vt ſtatim velle, & nolle recuperet, vt poſt *Bal. Iaſ.* & alios, quos cõgerit, fundat latiſsimè *Molfeſ. conſ.*1. *nu.*21. & quaſi à mortuis reſurgens eius bona recuperabit, ea ab hæredibus, quibus erant quæſita auferendo, vt poſt *gloſ.* in *l. nàm ſeruus, ff. de action. & obligat.* & in *l. nàm & ea, ff. de legibus, ibiquè Rainer. Gugliel. de Cuneo,* & *Bal.* docuit *Abb. in cap. fraternitatis, num.*22. *de frigid. & malefic. Io. de Plat. Inſtit. de cap. diminut. num.*6. & alij, quos refert, & ſequitur *Sforza d. par.* 2. *art.* 1. *num.* 4. & in puncto *Io. Andr. Hoſt. & Abb. in cap. quod ad te, de cler coniug.* & omnium notantèr *P. Molfeſ* cit. *conſ.* 1. *num.*23. & *ſeq.* qui per totũ *conſ.* de Monacho effecto Epiſcopo cla-
5 riſsimis rationibus defendit, quòd poſsit reſcindere renunciationem antè Religionis ingreſſum, ad ſuorum beneficium factã, & bona illis quæſita recuperare, quod etiam nouiſsimè pluribus medijs probauit *Epiſcopus Genuenſ. in practicab. Eccleſ. quæſt.*262. per totam, ſed in hoc contrariũ determinaſſe S.C. teſtatur *Rouit. deciſ.*10.

6 Et cùm in currenti anno 1626. fortior caſus contigiſſet in Almo Doctorum Collegio huius noſtræ Ciuitatis de quodam Clerico Regulari Theatinæ Religionis, ſenectute confecto, ad Epiſcopalem dignitatem aſſumpto prætendente, Almi Collegij honoribus, & emolumentis illum gaudere debere, & in illum locũ ſubintrare, qui tempore, quo in Religione viuebat, vacauit, iàm per alium occupatum, ſic per Dominos Doctores de Collegio ad Epiſcopi fauorem fuit deciſum.

Non obſtat *Bar.* opinio pro contraria ſententia adducta, cùm iura, quæ allegat potiùs noſtram firmant ſententiam, dùm diſponunt, pleniſsimam reſtitutionẽ operari quòad omnia, & licèt aliqui diſtinguant, ſi bona fuerint alienata, vel non, vt

refert

refert *Apoſtil.ad gloſ.in d.l.*1.*C.ſentent.paſſ.* tamèn,vt ſuprà probauimus,magis cōmunis, & recepta eſt *Doctorum* opinio, à Principe reſtitutum bona alijs quæſita recuperare, etiam ſi fideicommiſsi vigore in caſu incapacitatis,vel delicti illa acquiſiuiſſet.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſio mercedis,vt propter ſterilitatem conductori fieri poſſit,ad quam ſummam damnū conductoribus contingere debet, & num.*2. *&* 3. *& quid vbi renunciatum eſt,vt mercedis remiſſio peti non poſſit,num.*4.

5 *Penſionis augmentum an locatori debeatur ob maximam fertilitatem.*

6 *Renunciatio caſuum fortuitorum quos caſus comprehendit, & num.*7.8.9.*&* 10.

ARGVMENTVM.

Agitur de remiſſione mercedis, quæ ob ſterilitatem à locatore conductori facienda eſt,& ad quam ſummam, vt ſit remiſſioni locus,damnum à cōductoribus paſſum aſcēdere debeat. Penſionis augmentum nùm à conductore locatori faciendum ſit, propter maximam fertilitatem, quæ in fundo conducto accidit. Renunciatio caſuum fortuitorum an comprehendat inſolitos, & inopinatos, & de alijs.

CAP. CLXXXVI.

1 REmiſſio mercedis, quæ ob ſterilitatem per locatorem cōductori facienda eſt, anceps eſt quæſtio, ad quam ſummam damnum à conductoribus paſsū aſcēdere debeat, vt illa locum habeat?

Reſpōdeo,quòd licèt in hoc variauerint *Doctores*,tàm in *l.licèt,C.locat.*& in *l. ſi merces,§.vis maior, ff.eod.* quàm in *cap. propter ſterilitatē,extrà* eod.*tit.de locat.* adeò,quòd nouem recenſentur opiniones à *Hieronym. Panteſchman.variar.iur. quæſt.lib.9. quæſt.*1. attamèn circa damni quantitatem, quòd ſufficiat tertiam partem minus recipere, quàm communitèr percipi conſueuit, voluerunt *Hoſt.*& *Abb.*in d.*cap.propter ſterilitatem,num.*13. & quòad quartam partem voluit *Alex.conſ.*112.*lib.*1.in *fine*, & quòd ſufficiat, ſi ſexta pars ſit deficiens, ſentit *Bart.in l.ſi ſocietatem,§.arbitrorum,ff.pro ſocio, Rip.in l.fin.C.de reuocand.donat.num.*87. *Cuman.conſ.*50.*num.*3. *Ruin.conſ.*51.*num.*1. *Cephal. conſ.*207.*num.* 16. alij verò, quando cōductor remaneret læſus vltrà dimidiam, habito reſpectu ad id,quod exigitur,deductis expēſis, vt per *DD.*quos citat,& ſequitur *D.Reg.Galeot. reſponſ. fiſcal.*17 *num.*46. *& Ant.de Amat.reſol.*18.*num.*20.magis ta-
2 mèn communis,& verior opinio eſt,ſecundùm quam pluriès in his Tribunalibus, ſignantèr in Regia Camera deciſum eſt, vt negotium Iudicis arbitrio committatur decidendum,vt per *Couarr.pract.quæſt.c.*30. *verſ.alijs placet, Sebaſtian.Medic. in tract.de caſib. fortuit.part.*2.*c.*3.*num.*1.*Boſſ.in tract.de remiſſ.merced.num.*12. *Menoch.de arbitr.iud. caſu* 76.*num.*3. *Hieronym.Panteſchm.loco* cit.
3 *num.*27.*&* 37.& alij citati per *Annam conſ.* 64.*nu.*1.quę omnia nedùm in ſimplici conductore rei priuatæ locum habere dic,verùm etiam & in conductore vectigalium, vt per *Bart. in l. cotem ferro, §.qui maximos, ff.de publican. & vectigal.* & in ſua *quæſt.* incip.*Publicanis*,& latè per *Boſſ.de remiſſ.merced.public.in princ.* & per *Hieron.Panteſchm. quæſt.*18. per totam, qui infinitos allegat,
4 quod procedet, etiam ſi cum iuramento fuiſſet renunciatum, nō petere aliquod excompotum,ſiuè remiſſionem,*Ioſeph Ludou. commun.concluſ.concl.vnica,verſ.& quoniam altera opinio,in tit.de iur.emphyt.Gomez.var. reſol.lib.*3.*c.*3.*n.*18. *& Anna conſ.*64. *&* 65.

5 Quid autem dicendum è contra,an propter maximam fertilitatem penſionis augmentum faciendum ſit? & in hoc erit reſpondendum, quòd ſi fertilitas conſiſtit in valore fructuum, quia longè plus valent illo anno,quàm alio,& tunc fit augmentum penſionis,& idem ſi fertilitas conſiſtit,non in valore pretij, ſed in abundantia,& in incremento fructuum,quia ex maxima bonitate,& proſperitate temporis,ac influentia elementorum magni fructus ſunt percepti, tunc enim omninò debet fieri augmentum

penſionis, ac ſi orta eſt fertilitas ex induſtria, & conductoris diligentia, vt quia ſollicitè laborauit, & eo caſu non fieret penſionis augmentũ, *Gomez. var. reſol. lib. 2. tit. de locat. c. 2. nu. 19.* vbi infert ad doctrinam *Bar.* in *l. ſi merces, §. vis maior. ff. locat.* quòd ſi quis conduxit molendinum, & alia vicina ſunt deſtructa aquarum impetu, debet fieri ad beneficium illius Domini pẽſionis augmentum, hoc idem *Anchar.* in *d. cap. propter ſterilitatem, num. 16.* & *Gratian diſcept. forenſ. c. 195. num. 13. & ſeqq.*

6 Hac ſumpta occaſione, cùm in omnibus contractibus locationis, & conductionis, ac ſimilibus, ad excomputa, & alia excludenda, de communi conſuetudine fiat renunciatio caſuum fortuitorum, quæro, quonàm modo renunciatio iſta à *Doctoribus* intelligatur? reſpondeo, intelligi eam de caſibus fortuitis ſolitis, & qui ſępè contingere poſſunt; ſecus de inſolitis, & inopinatis, ità vt ſi quis in ſe ſuſceperit periculum caſus fortuiti, contingente demùm inſolito, & inopinato, de illo nullatènus tenetur; ſic enim attenta diſpoſitione *tex. in l. fiſtulas, § frumenta,* & in *l. ſeio, § medico, ff. de annuis legat.* magis cõmunitèr tenuerunt *Doctores,* tàm in *commentarijs,* & *tractatibus,* quàm in *conſilijs,* & *deciſionibus,* ſiquidèm

7 In *commentarijs* affirmarunt *Bar. in l. ſed & ſi quis, §. quæſitum, in fine, verſ. vbicunquè dixi, ff. ſi quis cautiom. ibiquè Conſiliar. de Bottis in addition. uerſ. intellige de ſolitis,* vbi teſtatur, ſecundùm *Bar.* doctrinam iudicaſſe Sacrum Conſilium Regni huius, idem *Bar. in d. §. medico, nu. 4. Alber. de Roſ. in d. §. frumenta, Iaſ. in d. §. quæſitum, num. 33. Ant. de Butr. in cap. 1. extrà de commodat. Felin. in cap. ſedes 15. nu. 3. uerſ. per iſtam regulam, de reſcript.* & alij.

8 In *tractatibus Rip. de priuileg. cõtrac. cauſ. peſt. num. 97. & 98. Sebaſtian. Medic. de caſibus fortuit par. 1. quæſt. 13. nu 10 Gomez. uar. reſol. tit. de locat num. 19. Gayl. pract. obſer. lib. 2. obſer. 23. num. 19. Bertaz. in tract. de clauſ. fol.* mihi 213. à ter. *nu. 4. Caroc. de locat. fol.* mihi 178. *Cæuall. comm. contra comm. quæſt.* 702. vbi *nu. 4. & 5.* ſecundùm concluſionem ſuprà firmatum deciſum fuiſſe teſtatur, etiam ſi eſſet facta renunciatio caſuum opinatorum, & inopinatorum, *Menoch. tract. de arbitr. cent. 1. caſu* 80. vbi aliquos ex antiquioribus citans *Doctores,* qui concluſioni ſuprà firmatæ contradixerunt, *n. 6.* ex *Corne. conſ.* 121. *lib. 4.* diſtinguit, aliquos eſſe caſus ſic inſolitos, qui veriſimilitèr à prudenti viro cogitari non poterunt, & hos excuſare ſuſcipientem in ſe caſus fortuitos, affirmat, ſicquè *Bart.* & ſequacium ſententiam procedere: aliquos verò eſſe caſus fortuitos inſolitos; ſed nõ ità inſolitos, vt à viro prudenti præuideri non poſſint, et hos nullatènus excuſare concludit, *Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 5. tit. 8. num. 3. Seraphin. de priuileg. iuram. priuileg. 106. Mareſcot. uar. reſol. lib. 2. reſol. 26. num. 4. & ſeqq. Stefan. Gratian. diſcept. forenſ. lib. 1. cap. 195. nu. 8. 9. 10. 11. & 12.* vbi dicit, concluſionem in principio firmàtam procedere, magiſq; veram eſſe, quamuis fuerit promiſſum de omnibus caſibus, qui immaginari poſſunt, & pro quacunquè cauſa, quæ poſſet dici, vel excogitari, et quòd adſint verba apta includere caſus inopinatos, et maiores expreſsis.

9 In *Conſilijs Bald. conſ. 147. num. 2. lib. 3. Rube. Alex. conſ 153. in 1. dub.* vbi de molendinis tractat, *Corne. conſ. 12. num. 4. uerſ. & ſecundùm hoc, lib. 4. Ang. conſ.* 174. et in aliquibus Codicibus 173. *Alex. conſ. 28. num. 10 lib. 1. Crauet. conſ. 95. num. 12. Pariſ. conſ. 68. nu. 24. lib. 1. Soc. conſ. 123. uol. 4. Petr. Cabal. conſ. 102. num. 11. lib. 2. Hippoly. Riminal. conſ 637. num. 4. & 42. lib. 6. Alciat. conſ. 49. num. 1. lib. 8. Grat. conſ. 94. num. 42. & ſeq. lib. 2. Burſat. conſ. 81. num. 6. Neuiza. conſ. 91. n. 5. Alba. conſ. 1. num 4.*

10 In *Deciſionibus Rot. deciſ. 5. de locat.* pœnès *Mobedan.* vbi *num. 3.* ex *Socin. loco* cit. dicit, per quaſcunquè clauſulas nullo pacto venire caſum, de quo non eſt veroſimile Partes cogitaſſe, *Rot. deciſ. 29. lib. 3.* pœnes *Puteum, Gamma deciſ. 394. num. 11 Magon. deciſ. Florent. 67. num. 15. Vrſil. ad Affl. deciſ. 151. num. 2. Surd. deciſ. 326. num. 52.* vbi loquitur, etiam ſi inopinatis eſſet facta renũciatio, *Rot.* in vna *Ferrarienſ. affictus* coràm *D. Buratto,* quam imprimi curauit *Gratian. diſcept. forenſ. cap 557. tom. 3. Anton de Amat. reſol. 18.* omninò videndus, *Maſtril. deciſ. 299. num. 2. & ſeqq.*

SVMMARIVM.

1 *Remiſſio mercedis an facienda ſit conductori vectigalium impedito à locatore quoad quãtitatem non exactam, & num. 2.*

3 *Remiſſio mercedis eſt facienda, etiam ſi damnum facto tertij conductori contingit.*

4 *Factum Principis dicitur caſus fortuitus.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an remiſſio mercedis cōductoribus Gabellarum à locatore impeditis facienda ſit quòad quantitatem non exactam, vel potiùs datur actio ad intereſſe ratione lucri ceſſantis, & quid ſi impedimentum, nō culpa locatoris, ſed facto tertii contigit.

CAP. CLXXXVII.

1 Remiſſio mercedis, dubitarunt *Doctores*, nùm cōductori, præſertim vectigalium à locatore impedito facienda ſit quòad quantitatem non exactam, vel datur actio ad intereſſe ratione lucri ceſſantis?

Et vtrumquè deberi colligitur ex dictis per *Bart. in l. ſi vno, §. item cùm quidam, ff. locat.* in 1. *membr.* ſuæ *diſtinctionis*, quod ampliatur primò procedere, etiam ſi factum locatoris, ob quod impedimentum oritur, fuerit iuſtum, quia licèt quòad ſe iuſtum ſit, attamèn videtur eſſe in culpa quòad ſecum contrahentem, ità notabilitèr dixit *Corne. conſ.* 12. *lib.* 4. & *conſ.* 38. *lib.* 2. *Alciat. reſp.* 189. *& Menoch. conſ.* 55. *num.* 14. *lib.* 1. cenſetur enim locator promiſiſſe, ſe nihil omiſſurum, propter quod impediatur vſus conductoris, *Bal. in cap.* 1. *§. ad hæc, de pace iuram. firmand.*

2 Secundò ampliatur, quàmuis prohibitio ſit Superioris, cum quo contractus initus fuit, ità notabilitèr *Burſat. conſ.* 309. *vol.* 3. *ibi* enim agebatur de facto, nedùm iuſto, ſed neceſſario ob publicam vtilitatem, & tamèn voluit, fieri remiſſionem mercedis, deductis expenſis, vt patet *num.* 30. ibi, *quæ remiſſio fieri debeat pro tota ſumma deficiente ad integrum affictum promiſſum, vt ſi duodecim aureorum penſio exiſtat, nec ſint percepti, niſi quinque, detractis priùs omnibus expenſis remittantur ſeptem, & per conductorem ſolùm quinque eo tempore ſoluantur.*

3 Immò licèt damnum locatoris culpa nō cōtingat, ſed facto tertii, etiā iuſto, cui reſiſti non poterat, etiam debet fieri remiſſio mercedis, *Bart.* vbi ſup. & in *l. cotem ferro, §. qui maximos, ff. de publican. & vectigal. Bald. in l. ſi ea lege, C. loca.* ratio viua eſt, quia locator tenetur præſtare patientiam, quòd cōductor vtatur re conducta toto tempore, ipſumq; defendere, *Bart.* & alii in *l. corruptionem, C. de vſufr.* & in *l. ſi quis domum,* vbi *Caſtrenſ. ff. locat.* factum autem Superioris
4 cenſetur caſus fortuitus, & pro eo mercedis competit remiſſio, *Alex. conſ.* 57. *col. penult. vol.* 1. *Bald. conſ.* 399. *vol.* 2. *Ang. conſ.* 119. *col.* 4. *in princ. Boſſ. de remiſſ. merced. Conduct. num.* 66. quod procedit, etiam ſi Superior contraueniret fauore publicæ vtilitatis, vt ſuprà dictum eſt, *Bero. conſ.* 146. *num.* 44. *lib.* 3. *Menoch. conſ.* 146. *in fine.*

SVMMARIVM.

1 *Remiſſio mercedis an peti poſſit per con[illegible]rem Baroniæ, ex quo in vno ex corporibus feudalibus ſterilitas contigit, & n. 4.*

2 *Remiſſio mercedis ſubintrat, quotiès res particularis locata ſterilis efficeretur.*

3 *Locatio vnica dicitur, quando vnico pretio eſt locatum quid vniuerſale, ſub quo plura corpora conſiſtunt.*

5 *Venditio vnica dicitur, venditis duobus prædijs vnico pretio.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſit locus remiſſioni mercedis, quādo facta locatione Baroniæ, ſub qua plura conſiſtunt corpora feudalia, verbo ſignātèr in locationis contractu deſcripta, in vno ex corporibus deſcriptis ſterilitas contingeret, & de alijs ad materiam.

CAP. CLXXXVIII.

1 Remiſſio mercedis, fuit aliàs dubitatum, an facienda ſit conductori Baroniæ, propter ſterilitatem, quæ in vno ex corporibus feudalibus contigit: fuerat enim

à quo-

à quodam Feudatario Regni huius per quinquēnium locata eius Baronia, corporibus verbo ſignantèr deſcriptis ad rationem ducatorũ bis mille pro quolibet anno, euenit demùm in tertio anno, defensā quandam pro animalium paſculo deſtinatam, quæ ſingulo quoquè anno erat in reditu biſcentum, adeò deueniſſe ſterilem, vt nec eo tempore obolus ex illā perceptus fuerit, quarè conductor pro remiſſione inſtabat, contradicebat locator, vndè quid iuris dubitatum extitit?

2 Reſpondi breuitèr, conductorem in hoc caſu malum fouere ius, nàm quòd proptèr ſterilitatem in re locata contingentē vtroquè iure cautum ſit, fieri locum remiſſioni mercedis, hoc procedit, quādo vnius prædii, ſiuè particularis rei ſit locatio, cęterùm vbi quid vniuerſale locatur, ſub quo plura conſiſtunt corpora, prout eſt Baronia, & vnico pretio, quamuis corpora verbo ſignantèr deſcribantur, nulla lege cauetur, nec ratio aliqua expoſcit, vt proptèr ſterilitatem, quæ contingit in vno ex corporibus deſcriptis fiet locus remiſſioni mercedis; probatur concluſio iſta ratione, & authoritate.

3 Ratione, quia nullum pretium diſtinctũ pro penſione taxatum eſt, nec in illo corpore, quod ſterile effectum fuit, & proptèr quod remiſſio petitur, nec in aliis, vt dici poſſet, quot corpora, tot locationes, ad tradita per *Bart. in quæſt. 4. num. 17.* ſed tantùm vniuerſalitèr conſideraris omnibus, quæ ſub Baronia ſubſunt, fuit de vnico, & certo pretio conuentum, quo fit, vt cùm magis communitèr dixerint *Doctores*, tunc demùm eſſe locum remiſſioni mercedis, quando conductor proptèr ſterilitatem ſuperuenientem læſionem vltrà dimidiam paſſus eſt, vt multorũ authoritate probat *Vinc. Caroc. in tract. de locat. & conduct. in tit. de remiſſ. mercedis, quæſt. 1. num. 4. fol.* mihi 145. *à ter.* (quamuis ſup. *cap.* 186. id omne ad Iudicis arbitrium remitti dixerim;) in caſu propoſito hæc læſio conſiderari nō poteſt, ex quo cætera corpora fuerant illo anno in ſolito, & maiori reditu, ergò.

5 Authoritate, & in fortioribus terminis, ſic enim cenſuit *Ægid. Boſſius in tit. de remiſſ. merced. nu. 20* cum *ſeqq.* vbi dicit, quòd ſi facta ſimul pluriũ poſſeſſionum locatione, & vnico pretio, contingeret, vt vna ſterilis euaderet, at conſideratis aliis poſſeſſionibus conductor læſus vltrà dimidiam non remaneret, nullatènus fieret locus remiſſioni mercedis, quia vnica eſt locatio,

5 ſicut ſi plura emerentur prædia vnico pretio, vnica eſſet emptio, *l. ſi duos, ff. de contrab. emption. Bart. in l. ſcire debemus, ff. de verb. obligat.* inferens ex hoc, dari caſum, vt conductor generalis, & ſic plurium poſſeſſionum vnico pretio, data ſterilitate in vna, mercedis remiſſionem conſequi non poſſit, & tamèn illum ad remittendum cogi poſſe, ſi vnum ex fundis conductis alteri ſublocaret, in eoq; ſterilitas contingeret.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio à filia dotata patri facta tempore, quo exiſtebant maſculi, euaneſcit, ſi tempore ſucceſſionis patris mortui reperiuntur, quod ampliatur num. 2. & declaratur nu. 3.*

4 *Patrem de filia exhæredanda ſollicitum fuiſſe, nullo eſt pacto credendum, niſi in aliorum liberorum commodum, vel natorum, vel naſcendorum.*

5 *Renunciatio filiæ habet in ſe præſumptionem, vt intelligatur facta contemplatione maſculorum.*

6 *Renunciatio ampliſſima ad illa iura de futuro trahitur, quæ poſſunt competere ex cauſa de præſenti tantùm.*

7 *Veriſimilitudinem pro ſe habens, caſum legis habere dicitur.*

8 *Pater ſi in acquiſitione noluit includere filias fœminas, non eſt veriſimile, quòd voluerit includere extraneum maſculum.*

9 *Cauſæ enumerantur, propter quas parētes ſolent à filiabus recipere renunciationes.*

10 *Renunciatio filiæ quando à patre non fuit recepta contemplatione deſcendentium, vel familiæ; intelligitur recepta, ad hoc vt pater ipſe liberam habeat diſponendi facultatem.*

11 *Deſcendentium contemplatio, quando in renunciationibus denegatur, eſt à fortiori denegenda in tranſuerſalibus.*

12 *Stipulatio pro ſe, & hæredibus vniuerſalibus, & particularibus, quando non ſunt contemplati deſcendentes, intelligitur pro hæredibus teſtamentarijs, & nu 34. & 60.*

13 *Stipulatio pro hæredibus particularibus non conuenit inteſtatæ ſucceſſioni.*

14 *Hæredis nomen ità coarctari debet, vt nullatènus extranei, qui ab inteſtato venire poſſunt, proprijs filiabus anteferantur.*

15 *Renunciatio filiæ quando non poteſt dici facta contemplatione deſcendentium, vel familiæ, euaneſcit, ſi pater ab inteſtato decedit, & num. 25.*

16 *Doctores, qui denegarunt filiæ renunciauti inteſtati patris ſucceſſionem, in quibus caſibus loquuntur.*

17 *Filia, quæ renunciauit an ab inteſtato ſuccedat patri cum aliis deſcendentibus maſculis, & num. 18.*

19 *Filia, quæ renunciauit an admittatur ad ſucceſſionem patris inteſtati vnà cũ ſororibus, quæ non renunciarunt, & num. 20.*

21 *Filia, quæ renunciauit tempore, quo nullus extabat deſcendens, nec demùm in die obitus patris ſuperſtes fuit, an ad eiuſdem patris inteſtati ſucceſſionem admittatur.*

22 *Renunciatio filiarum monialium ſemper dicitur realis.*

23 *Agnatus an excludat filiam renunciantem à patris ſui inteſtati ſucceſſione.*

24 *Doctor non inuenitur, qui reſpondere auſus ſit pro tranſuerſali alterius familiæ contra filiã renunciantem.*

26 *Cauſa fauoris libertatis teſtandi an ceſſet, quando filia renunciauit ſucceſſionibus ab inteſtato.*

27 *Renunciationes, quę à filiabus, dotibus receptis fiunt, ſemper intelliguntur factæ ab inteſtato.*

28 *Pactum, quod legitur in renunciationibus, vt nunquàm illæ dicantur expiratæ, vel factæ contemplatione familiæ, deficientibus deſcendentibus, aliud non importat, niſi, vt libera ſit patri diſponendi facultas, & num.* 30. & 34.

29 *Filia, quæ renunciauit tunc à patris ſui inteſtati ſucceſſione repellitur, & collaterales admittuntur, quando illi ſunt in renunciatione contemplati, & in hoc caſu loquuntur* Collect. Ant. Gom. *& alij hìc citati, & nu.* 35. & 90.

31 *Hæres particularis eſſe non poteſt, niſi teſtamentarius.*

32 *Patris mens eſt attendenda, quæ fuerit, ſimulquè & filiæ in renunciationibus, quæ à filiabus dotibus receptis fiunt.*

33 *Legis præſumptio repugnat, vt mens patris in renunciatione filiæ fuerit pro illa perpetuò excludenda, & includendo collateralem.*

35 *Filia ad hoc vt à patris ſui inteſtati ſucceſſione excludi poſſit per collaterales, requiritur, vt illi expreſsè in renunciatione ſint contemplati.*

36 *Renunciatio, quæ fit à filia de feudali ſucceſſione, ſemper dicitur perſonalis, & num.* 49. & 58.

37 *Clauſula*, quibus dederit, *& clauſula* quibuſcunquè, *an idem importent, & num.* 59. & 70.

38 Tex. in cap. vnico, de eo, qui finem fecit agnat. de feud. pater. *an procedat in feudo hæreditario, & nu. ſeq.*

40 *Feuda in Regno Neapolitano dicuntur mixta.*

41 *Feudum mixtum vnum, & idem eſt cum feudo ex pacto, & prouidentia.*

42 *Iura feudalia communia ſeruantur in Regno in defectum iuris municipalis.*

43 *Pater an ſuccedat filio in feudo refutato, vel potiùs frater, & nu.* 44.

45 *Renunciatio, quæ fit de feudo omninò, vel in manibus Domini dicitur realis.*

46 *Renunciatio in feudis quando dicitur facta omninò in terminis* tex. in cap vnic. de eo, qui fin. fecit, &c. *& nu.* 47. & 48.

50 *Aſſenſus Regis impetratus ſuper renunciatione bonorum feudalium an operetur, vt intelligatur facta renunciatio in manibus Domini, et nu. ſeq. et* 57.

52 *Aſſenſus Regis ſi impetratur ſuper contractu, quem contrahentes ſine illo perficere poſſunt, habetur, ac ſi non eſſet impetratus.*

53 *Refutatio feudi in proximè ſucceſſurum dicitur præmatura ſucceſſio.*

54 *Refutatio feudi tunc dicitur facta in manibus Domini, quando feudum relaxatur in dominium, poteſtatem, et poſſeſſionem Domini.*

55 *Rex aſſentiendo alienationibus bonorum feudalium nihil in emptores de nouo transfert; ſed tollit tantùm obſtaculum, et nu. ſeq.*

61 Decii *lapſus* in conſ. 170 num. 2. & 3. *circà æquiparationem, et diſcrimen clauſularum,* quibus dederit, & quibuſcunq; *et nu.* 65.

62 *Emphyteuſis Eccleſiæ conceſſa Titio, et eius hæredibus, de ſui natura ad hæredes extraneos non tranſit, et nu. 66. et quid ſi additum* eſt, hæredibus, & quibus dederit, *nu* 63.

64 *Feudum an tranſeat ad hæredem extraneum, quando appareret illius conceſſio pro hæredibus quibuſcunquè.*

67 *Feudum ſi fuerit conceſſum Titio, et eius hæredibus, intelligitur conceſſio pro filijs tantùm.*

68 *Clauſula*, & cui dederit *poſita poſt verbum* hæredibus *dicitur ampliatiua.*

69 *Alienatione permiſſa, intelligitur, vt fieri poſſit, tàm inter viuos, quàm in vltima voluntate.*

70 *Renunciatio ſicut dicitur perſonalis, quando eſt facta patri, eiuſquè hæredibus, et quibus dederit, ſic etiam perſonalis cenſenda eſt, quando eſſet facta patri, eiuſquè hæredibus quibuſcunquè.*

71 *Clauſulæ appoſitæ in renunciatione bonorum feudalium, quantumuis ampliſſimæ, non faciunt illam realem, ſed tantùm quando fit in manibus Domini, vel nulla contemplata perſona.*

72 *Clauſulæ appoſitę in renunciationibus, quæ à puellis fiunt dotibus receptis, realitatem denotantes, non poſſunt operari, niſi ad fauorẽ illorum, quibus eſt renunciatum.*

73 Rom.in conſ.22. *declaratur.*

74 *Clauſula Aquilianæ ſtipulationis facit renunciationem realem, ſed eſt relatiua ad perſonas contemplatas tantùm, & nu. ſeq.*

76 *Ius in re competere debet, vt aliquid deduci poſſit in Aquilianam ſtipulationem.*

77 *Deciſiones referuntur ſupremi Senatus Regni Neapolitani pro quæſtionis reſolutione, & num.* 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. & 86.

87 *Subſtitutio compendioſa comprehendit omnẽ caſum.*

88 *Clauſulæ codicillaris effectus, quando hæres inſtitutus præmoritur teſtatori.*

89 *Subſtitutio non poteſt fieri in feudis ſine aſſenſu.*

91 *Renunciatio matris an obſtet filijs, ſi ex propria perſona illi ad auo ſuccedendum inſtarent, & hoc tàm quando mater præmoritur patri, quàm quando ſupereſt, & nu.* 92. 93. 94. 96. 97. 98. 99. & 100.

95 *Iure accreſcendi ſublato, recurritur ad ſucceſſorium edictum.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an filia, quæ dote recepta ampliſſimè renunciauit patri, & fratri, eorumquè hęredibus, & ſucceſſoribus quibuſcùnquè, eo expreſſo, vt renunciatio intelligatur realis, & quòd talitèr ſuum ſortiatur effectum, vt nunquàm prætendi poſſit, quòd per mortem patris, vel fratris ſine deſcendẽtibus ſit illa expirata, vel facta contemplatione familiæ, ſiuè agnationis, ſed quòd ſemper habeat effectum ſuum in omnem caſum, vti realis, ſi demùm contingerit, patrem abſquè deſcendentibus ab inteſtato mori, an, inquam, filia ipſa, quæ renunciauit, inteſtato patri ſuccedere poſſit, vel potiùs per collaterales ſit à ſucceſſione repellenda. Renunciatio ſucceſſionis feudalis quando dicitur realis, & quando perſonalis, & de pluribus ad ornatum *tex. in c. 1. de eo, qui finem fecit agnat. de feud. pater.* Renunciatio matris an obſtet filijs, quin ex propria perſona venire poſſint ad ſucceſſionem aui, qui ab inteſtato deceſſit, ſuperſtite ipſa filia renunciãte, & de aliis, vbi geminatæ deciſiones Sacri Regii Cõſilii.

CAP. CLXXXIX.

1 Renũciatio in ampliſſima forma facta à filia patri, et fratri, eorumquè hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunquè, eo expreſſo, vt intelligatur realis, quòdque ſuum ſortiatur effectum, vt nuſquàm prætendi poſsit, quòd per mortem patris, vel fratris abſquè deſcendentibus, ſit illa expirata, vel facta contemplatione familiæ; ſi demũ contingerit, patrem abſquè deſcendentibus, & ab inteſtato mori, dubitari ſolet, an pro non facta habeatur, ità vt ea non obſtante filia ipſa, quæ renunciauit inteſtato patri ſuccedere poſsit, vel potiùs per collaterales ſit à ſucceſsione repellenda?

Contigit annis ſuperioribus apud nos de his diſputari occaſione ſequuti obitus D. Principis Venafri in cauſa vertente inter D. Ducem Bracciani, ac D. Principiſsã Albani, ex cuius parte, vt pro veritate de iure reſponderem, requiſitus Ego, hęc, quæ ſequuntur, exaraui.

Ieſus, Maria, Ianuarius.

Renunciationes futurarum ſucceſſionũ, quæ à puellis, dotibus receptis, fiunt, dùm matrimonia contrahunt, adeò frequentes

omni tempore fuerunt, vt nil ſit mihi admirationis, ſi in dies illarum occaſione lites inſurgant.

Quæſtio diù in Supremo Regni huius Senatu agitata inter Excellẽtiſſimum Paulum Iordanum Vrſinum, Bracciani Ducem ex vna, & Excellentiſſimam D.Mariam Fęlicem Peretti, Albani Principiſſam ex altera, nunc, Deo benè adiuuante, intrà domeſticos parietes, vt par eſt, terminanda in eo conſiſtit, nimirùm, quis nàm iſtorum ad olim Excellentiſſimi Principis Venafri ſucceſſionem veniat admittendus, Dux forsàn Principis defuncti ex Germana præmortua nepos, vel Principiſſa filia, contendit Dux, potiorem ſuam eſſe cauſam, nàm & ſi Principiſſa vti filia ſit gradu proximior, ſe ipsā tamen excluſit ampliſſima renunciatione, cùm deſponſaretur Excellẽtiſſimo Principi Albani Bernardino Sabellio, inter alias enim clauſulas, quæ in renunciationis inſtrumento ſparſim leguntur, hæc ſunt.

Spontè, &c. & omni meliori modo, &c. irreuocabilitèr inter viuos donauit, & renunciauit, & titulo donationis, & refutationis irreuocabilis, & inter viuos, etiam cum ſollemni iuramento, tactis, &c. & per pactum de non petendo, & de non ſuccedendo dedit, ceſſit, conceſſit, & tranſtulit iure proprio, & in perpetuum pro ſe, ſuiſq; filijs, deſcendẽtibus, & hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunq; dicto Illuſtriſſimo, & Excellentiſſimo Domino Principi Venafri eius patri, ſuiſq; hęredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunquè, quamcunq; portionem ipſi Illuſtriſſimæ D.Mariæ Fęlici quomodolibèt competentem, & competituram in, & ſuper quibuſcunq; Terris, Caſtris, Ciuitatibus, & bonis allodialibus, iuriſdictionalibus, feudalibus, &c. tàm in ſtatu Eccleſiaſtico, quàm in Regno Neapolitano, & aliàs vbilibet, & omnem, & quamcunquè ſucceſſionem, quæ ipſi, &c. peruenire, & competere poſſet, tàm de præſenti, quàm in futurum, &c. tàm ex ſucceſſione ab inteſtato, quàm ex teſtamento, &c.

Et voluit, & declarauit dicta Illuſtriſſima D.Maria Fęlix, quòd ſupradicta renũciationes, & donationes ab ipſa, vt ſuprà, factæ, tàm de bonis paternis, & maternis, quàm de alijs, vt ſuprà, omnes ſint, & eſſe debeant reales, & vt habeant effectum, tàm ad fauorem dicti Domini Principis eius patris, quàm dicti Illuſtriſſimi Don Franciſci, & aliorum hæredum, & ſucceſſorum vniuerſalium, & particularium, adeò vt nunquàm prætendi poſſit, quòd per mortem eorundem dominorum donatariorum abſquè deſcendentibus ſint expiratæ, vel factæ contemplatione familiæ, & agnationis, ſed ſemper effectum habeant in omnem caſum vti reales, & omni meliori modo, &c.

Et ad dicta bona renunciata nunquàm habere regreſſum, nec in toto, nec in parte ex quouis capite, & cauſa, etiam non cogitata, & nouitèr ſuperueniente, & ex cuiuſuis morte, rebus mutatis, & alitèr, quàm nunc ſe habentibus, etc.

Reſeruatis ſibi vltrà dotem, et mobilia, tantummodò ſcuta triginta mille in caſu mortis Principis, et Don Franciſci ſinè filijs legitimis, et naturalibus MASCVLIS, quia ſic ſibi placuit, et placet.

Ex præfato renunciationis tenore (quo mediante prætenditur, Dominam Principiſſam eſſe perpetuò excluſam, ac ſi in Mũdo illa non eſſet) incapacitate Illuſtriſſimi Domini mei Don Franciſci filij Abbatis Claraualleniſ, ac morte Donnæ Flauiæ, ſimilitèr filiæ in capillo, antè patris obitum ſequuta, præſupponit Dominus Dux Bracciani, aperto iure ad Principis auunculi ſucceſſionem ipſum venire, vti de comprehenſis in inueſtitura ſuper feudis antiquis, vti in gradu ſucceſſibili in feudis nouis, ſecundùm Regni *Iura*, & *Conſtitutiones*.

At Nos, qui Dominæ Principiſſæ filiæ iura tuemur, libẽti animo onus aſſumimus demonſtrare, & facili quidèm modo, quàm inanis ſit Domini Ducis prætenſio, ſine ratione, ac pęnitùs *Doctorum* authoritate deſtituta, prout talem verborum facundia, & calami doctrina ſemel, atq; iterùm in poſſeſſorio demonſtrauit nobiliſſimus ille vir Dominus Antonius Caracciolus, tunc admirabilis cauſarum Orator, nunc Regij Patrimonij Regni huius digniſſimus, ac nunquàm ſatis laudatus Præſidens, cuius doctiſſimis inhærendo reſponſis, illam in primis aſſumo cōcluſionem, nimirùm, nullius
1 eſſe momenti renunciationem à filia patri factam, nullamq; de illa haberi poſſe rationem, quotiès renunciationis tempore extabant fratres maſculi, qui demùm, dùm ſit caſus ſucceſſionis patris, non extant, vel ad ſuccedendum ſunt incapaces, prout in caſu noſtro, in quo tempore actus renunciationis à Domina Principiſſa initæ, extabant Dominus meus Don Franciſcus frater, qui tunc poterat ſuccedere, quàmuis ad præſens non poſſit, obſtantibus Regni ſanctionibus, clericos in feudis ſuccedere prohibentibus, itemquè & Donna Flauia ſoror in capillo Principi patri præmortua, hanc enim communis Scribentium ſententia probauit, cauſam eſſe renunciationis, fauorem ſcilicèt fratrum, aut ſororum tẽpore actus initi exiſtentium, qua quidèm

cauſa ceſſante,quia tempore mortis patris non extant, vel ſi ſupereſſent, ſuccedere prohiberētur, conueniunt omnes,eiuſdem patris inteſtati ſucceſſionem omninò renuncianti eſſe deferendam,ſic namquè *Doctores* noſtri vno ore fatentur,tàm in *Commentarijs*,& *Tractatibus*,quàm in *Conſilijs*,& *Deciſionibus*.

In Commentarijs.

Bal.*in l.pactum, num.9.verſ.quartò quæro, C.de collation.*

Salyc.*in l.pactum, quod dotali,num.5.verſ. aut paciſcitur filia,C.de pact.*vbi concluſionē prædictam firmat in terminis,quando filia dote accepta,iurauit, ampliùs ad bona paterna non habere regreſſum.

Paul.de Caſtr.*in d.l.pactum, num.6. verſ. item quæritur, C.de collation.*

Io.de Imol.*in l.qui ſuperſtitis 93.in princ. verſ.item tertiò dicunt,ff.de acquir.hæred.*

Alex. *in l.ſtipulatio hoc modo concepta 61. num.11. verſ alias limitationes, ff.de verbor. obligation.*

Roman. *in d.l. qui ſuperſtitis, num.1.verſ. ſecunda eſt, ff.de acquir. hæred.*

Rip.*in l.qui Romæ, §.duo fratres, num.89. ff.de verb.obligat.*

Dec.*in d.l pactum, num.9.C.de collation.*

Hieronym. Buticell. *in d.l.ſtipulatio hoc modo concepta, num.32.*

Io.Bolognett.*ibidem,num.93.*

Philipp.Franc.*in cap.quamuis,num.10. de pact.in 6.*

Georg. Natt. *ibidem in 8. limitatio.*

Guglielm. de Benedict. *in cap.Rainutius, verſ.duas habens filias,num.297. de teſtam.*

Napodan. noſter in *Conſuet. Si moriatur,* in *verb. ipſi ſucceſſores, n.31.et 32.verſ. ſed quid ſi fecit promiſſionem.*

Io. Ang.Piſanell. *ibidem* in *additio.* incipiente *Bart.*circà *finem,verſ.* quando pater.

Couarr. in *cap.quàmuis pactum 3.part.relect.§.3.*antè *num.4.verſ.decimoſextò.*

Ant.Gomez *in comment.ad l.22.Taur.nu. 11.*vbi doctè loquitur.

Tell. Fernand.*in comment. ad l.Tauri 6. num.44. et 45.*

Io.Gutier.in *d.cap.quàmuis pactum,*ſuper *tex.verſ.omninò ſeruari, num.14.*

P.Molfeſ.in *commentar. ad Conſuet.Neap. tit.de renunciat. quæſt.1. num.28. & quæſt.3. num.17.18.19.20.et 21.*vbi loquitur in terminis, quando renunciatio eſt facta per Aquilianam ſtipulationem, & per pactum de vlteriùs non petendo, idemquè dixit *quæſt.17.num.15.*eod.*tit.*

Lælius Caput. *in Conſuet.Neap. Si moriatur, par.3.§.6.nu.17.*vbi deciſionem refert.

In Tractatibus.

Robert.Marant. *diſp.10.num.15.verſ.ſecunda concluſio ſit.*

Vaſq.*de ſucceſſion.creat. lib.2.§.18.n.146.*

Ludouic. Molin. *de Hiſpan. primog.lib.2. c.3. num.146.*

Michael Craſſ.*tract.de ſucceſſio.§.ſucceſſio ab inteſtato,quæſt.10.num.11.*

Seraph.*tract.de priuil.iuram.priuil.21.n.24.*

Corbul. *de iur.emphyt.tit.de cauſ.priuatio. ob renunciat. num.17.*

Baez.*tract.de non melioran.dotibus,c.6.n.4.*

Melchior à Mierez *tract.de maioratu,par. 4.quæſt.1. limit.1. num.103.*

Franciſcus Molin.*tract.de rit.nuptiar. lib. 3.quæſt.92.num.23.26.et ſeq.*

Iacob.Cancer. *var.reſol.lib.3.c.15. num. 27.et ſeq.*

P.Sanchez *in præcept.Decal.lib.7.c.7.n.19.*

Io. Baptiſta Coſta *de facti ſcient.et ignor. tit.aut ſciebat,aut ignorabat,cent.2.diſt.50. num.16.*

Harthm.Piſtor.*lib.4.quæſtionum iuris,q.6. num.56. verſ.quando renunciationis tempore.*

Paul Gallerat. *tract.de renunciat. lib.1.c. 10.à num.21.ad finem.*

Io.Petr. Fontanell. *tract. de pact. nuptial. tom.2.clauſ.9 gloſ.vnica,par.1.num.75.*

Mart.*in ſumm.ſucceſſ.legal. part.3 quæſt.6. art.1. num.7.*

Merlin.*tract.de legit.lib.3.tit.1.quæſt.5.*

In Conſilijs.

Bal.*conſ.437. lib.1.*

Bertrand. *conſ.60. vol.1.*

Alex. omninò videndus *conſ.29. num.4. et 9.lib.3.et conſ.149.num.4.lib.7.*

Ang. *conſ.52.*

Bertazz.*conſ.ciuil.199.num.46. lib.1.*

Honded. *conſ.29 num.70. lib.1.*

Crauett. *conſ.42.*

Pariſ.*conſ.26. num.19.et 20. lib.3.*

Phil.Corne. in præſenti cauſa omninò videndus *conſ.291.vol.4.*vbi in ſucceſſione cuiuſdam Viri ab inteſtato defuncti, ſuperſtitibus filia, quæ dote recepta ampliſſimè patri,eiuſquè hæredibus renunciauerat, & eiuſdem defuncti ſorore, pro filia reſpondit ad amitæ excluſionem, ex quo renunciationis tempore pœnès patrem,qui ampliſſimam receperat renunciationem extabat nepos ex germano fratre præmortuo, quem vti filiū amore proſequebatur, qui quidèm nepos,patruo viuo,deceſſerat; id,quod multis aliis cōprobat rationibus, & illa ad propoſitum noſtrum efficaciſſima; nimirùm tempus conſiderando renū-

ciatio-

ciationis huius filiæ, in quo dicit, nullam perſonam fuiſſe patri coniunctam, quæ eidem ſuccedere ſperaretur, & cuius cõtemplatione poſsit perſuaderi, tale de nõ ſuccedendo pactum fuiſſe à filia extortum, niſi aut ſororem, aut fratris filium: Profectò, dicit *Corneus*, quod attinet ad hunc nepotem, cùm patruo prædefunctus repertus eſſet, non erat ampliùs de illius fauore tractandum, minus etiam de ſorore, quæ contra neptem renunciantem inſurrexerat, nàm cùm illa eiuſdem eſſet ſexus, quo filia, & iàm nupſerat, alienamquè habebat propagare familiam, & non propriam ipſius patris filiæ renunciationem ſtipulantis, prout & ipſa eius filia, ratio aliqua non expoſcebat, nequè vlla poterat conſiderari veriſimilitudo, quòd propter ſororẽ iàm nuptam voluiſſet pater ille propriam filiã ſua hæreditate priuare.

Rolan. *conſ. 26. num. 34. lib. 3.*

Hieron. Gabr. *conſ.* 131. *nu.* 11. vbi dicit, caſum eſſe indubitatum.

Lanar. *conſ.* 49. vbi *num.* 6. concluſionem noſtram firmat, etiam ſi renunciatio eſſet facta patri, eiuſq; hæredibus per Aquilianam ſtipulationem.

Io. Vinc. Anna *allegat.* 21. *num.* 20.

Io. Franc. de Pont. *conſ.* 39. *n.* 1. *&* 3. *lib.* 1.

Scipio Rou. *conſ.* 23. à *num.* 20. vſquè ad 24. vbi iuxtà noſtram concluſionem ſætiès per Sacrũ Cõſiliũ deciſum refert, quãtumuis generaliſsima eſſet renunciatio, & cum omnibus clauſulis, quæ excogitari poſſunt.

Scipio Theodor. *allegat.* 36. *num.* 14.

Iacob. Gall. *conſ.* 64. *num.* 8.

Camil. de Medic. *conſ.* 20. *num.* 3.

In Deciſionibus.

Nicola. Boer. *deciſ.* 204. *num.* 27.

Ant. Capyc. *deciſ.* 190. *num.* 2.

Franc. Viuius *dec.* 316. à *num.* 8.

Io. Petr. Surdus *deciſ.* 252. *num.* 4.

Cæſar Vrſill. *in addit. ad deciſ. Affl. deciſ.* 161. *num.* 4.

Ant. Fab. *diff.* 12. *C. de pact. conuen. ſuper dot. & de erroribus pragm. decad.* 13. *error.* 9. circà *finem.*

2 Ferrer. omninò videndus in *additio. ad Guid. Pap. deciſ.* 192. vbi concluſionem noſtram adeò veram dicit, vt procedat, etiam ſi patre ab inteſtato defuncto ſupereſſent deſcendentes fœminæ, quas non alitèr, dicit, excludere ſororem renunciantem, ſed vnà ſimul cum illo ſuccedere, ſicq. paſſim in illo Parlamento iudicari, vbi fratres renunciationis tempore exiſtẽtes patri præmoriuntur.

Maſtril. *deciſ.* 65. *num.* 14. *&* 17.

Rot. *dec.* 538. *n.* 3. *in poſthum. Farin. par.* 1.

3 Concluſionem ſuprà firmatam ſic communitèr ab omnibus receptam Aduerſarii nón impugnant, ſed caſui noſtro non applicari contendunt, aſſerendo, *Doctores* omnes ſuprà relatos, vel loqui, quando expreſsè filia renuncians patris deſcendẽtes contemplauit, vel nulla illorum, nec tacitè, nec expreſsè mentione facta: At cùm in renunciatione, de qua agimus expreſsè ſit conuentum, quòd nunquàm cenſeatur illa per Principis, eiuſquè filii Domini mei Don Franciſci mortem abſquè deſcendẽtibus expirata, ſiuè facta familiæ contemplatione, vel agnationis, ergò.

Huic oppoſitioni duplici modo reſpondetur, & primò negamus omninò, in hac, de qua agimus renunciatione Principis deſcendentes non fuiſſe expreſsè contemplatos, quod vt fiat manifeſtiſsimum, rogo Dominos Iudicantes accuratè aduertere, quòd etſi tàm in Capitulis matrimonialibus, in quibus fuit in ampla forma promiſſa renunciatio, quàm in ipſo renunciationis inſtrumento, in exequutionem dictæ promiſsionis ſtipulato fuerit expreſsè dictum, & conuentum, quòd renũciatio nullatènus extincta diceretur; quantũuis Dominus Princeps pater, eiuſquè filius Dominus meus Don Franciſcus abſquè deſcendentibus decederet; attamen iidem cõtrahentes in vtroquè inſtrumento poſt pactũ hoc, vt ſuprà extenſum, ſatis, ſuperquè eorum mentem declararunt, nolle renunciationem aliquid operari, deficientibus deſcendentibus, tàm maſculis, quàm fœminis; conſtat enim, illud in facto eſſe veriſsimum, tàm in dictis Capitulis matrimonialibus, quàm in ſollemni renũciatione, poſt tot, tãtaquè diſpoſita pro renunciationis validitate, Principem patrem expreſsè filiæ renuncianti reſeruaſſe, & promiſiſſe, quòd vbi Princeps ipſe, eiuſq; filius Don Franciſcus abſq; filiis, & deſcendẽtibus lègitimis, & naturalibus *maſculis* decederẽt, quòd eo caſu dos filiæ renunciantis aucta intelligeretur in aliis ſcutis triginta mille; hæc enim ſunt promiſsionis verba, quæ in Capitulis matrimonialibus habentur.

Et all'incontro detto Sig. Principe de Venafro, ancorche ſappia di hauer competentemente dotata detta Signora D. Maria Felice ſua figlia nel modo infraſcritto, tuttauia in ſegno di amor paterno, ogni volta però, che eſſa Signora, e ſuoi figli, e deſcendenti da queſto matrimonio non

con-

contrauenghino alle coſe ſudette, promette de più, che morendo S.Eccellenza, e Sig.Don Frãceſco ſuo figlio ſenza figli, e deſcendenti legitimi, e naturali maſchi, ſi darà, & augumenterà à detta dote, e mobili aſſegnatoli, altri ſcudi trẽtamilia di moneta, da pagarſe à lei, e ſuoi figliuoli, e deſcendenti per vna ſol volta, dalli heredi di eſſo Signor Principe di Venafro, e Signor Don Franceſco, &c.

Dico modò, cùm certũ ſit, promiſsionẽ hanc fuiſſe à Principe patre factam, habito reſpectu ad quietationem, & renunciationem per filiam ſub verbis immediatè præcedentibus promiſſam, ſi voluiſſet Princeps ipſe caſum excludere, nimirùm defectus omnium deſcendentium; tàm maſculorum, quàm fęminarũ, & ſic, vt perpetuò eſſet filia excluſa, deficientibus omnibus deſcendentibus, quando promiſit ſcuta triginta mille in defectu filiorũ maſculorum, dixiſſet vtiquè maſculorum, & fœminarum; non autem maſculorum tantùm; nàm cùm credebat Princeps, deficiẽtibus maſculis, ex ſuo, & Don Frãciſci corpore deſcendentibus, quòd ſuccedere potuiſset, & hæres eſse Donna Flauia eius filia, tunc temporis in viuis exiſtens, vel altera Don Franciſci filij forſan procreanda, res ſatis ei videbatur dura, et contrà commune votum parentum, vt ſuccedendo in vniuerſum patrimonium altera filia, uel neptis, nil aliud ex paterno, maternouè opulento patrimonio, quàm conſtitutam dotem Donna Maria Fœlix primogenita, conſequeretur; et ſic dico Ego, enixè certè conſtare, exceptionem hanc pacti loquentis de dotis augmento deficientibus deſcendentibus maſculis, benè declarare, ꝙ renunciatio non habeat effectum ſuum, deficientibus omnibus deſcendentibus vtriuſquè ſexus, ſed tantùm operari illam, quando deſcẽdentes exiſtũt maſculi, operari inſupèr, quando illi deficiunt, et exiſtunt deſcendentes fœminæ, ſed cum augumento dotis, ut in dicto pacto, non autem, ut dixi, quando omnes deficerent deſcendentes, maſculi nimirùm, et fœminę. In tantum, ut concludamus, ex iſtius caſus prouiſione non eſt quid dubitari poſsit, quòd dùm Paciſcentes uoluerunt, in defectu deſcendentium maſculorum filiam renunciãtem à ſorore, uel nepte fore excludendam, ſed cum augmento dotis, ergò in caſu non exiſtentium, nequè maſculorũ, nequè fœminarum, clariſsima colligitur contrahentium mens, eſſe illam includendam, ad tradita ſatis ad rem, de qua agimus per *Franciſcum Aret.conſ.* 143. *num.* 2. circà *medium, verſ. ſed ad hoc reſpondetur*, et ſic ſublato ipſi filiæ renuncianti iure illo ſucceſsionis propter fœminarum deſcendentium exiſtentiam, cum augmento tamen dotis, fatendum omninò eſt, in caſu defectus omnium deſcendentium fore illi ſaluum, *Goz. ad.conſ.*26.antè *num.*49.

His omnibus ſic ſtãtibus accedit etiam ueriſimilitudo, in qua conſiderent Domini Iudicantes, et ſolita eorum benignitate, paternoquè affectu, ſi Dominus Princeps pater in hoc actu renunciationis à filia extorto potuerit nunquàm cogitare, in defectu omnium ipsius deſcendentium fore filiam ipſam paterna hæreditate priuandam, et admittere ex germana præmortua nepotem: etenim, ut uidiſtis, uoluerũt paciſcentes, filiam ipſam, maſculis exiſtentibus, cum conſtituta dote eſſe perpetuò excluſam; voluerunt ét, illam perpetuò excluſam, maſculis deficientibus; ſed fœminis exiſtentibus; at eo caſu non cum prima tãtùm dote; ſed cum dicto augmento; modò omnibus ſublatis deſcendentibus, poterit quis ſanę mentis affirmare, adhùc primam
4 vigere excluſionem? certè non; cùm nullo ſit pacto credendum, Principem patrem de hac filia exhęredanda ſollicitum fuiſſe, niſi in aliorum liberorum commodum, vel natorum, vel naſcendorum, vt in puncto pro filia renunciante contra eius amitam patris ſororẽ, reſpondit *Corne.*cit.*conſ.*291. *num.*4.*vol.*4.& poſt eum *Hartbm.*cita. *queſt.* 6. *nu.* 61. ſubiungens, quòd quantumuis filia renũcians ad dotem habuerit reſpectũ, & hæc cauſa duret, quia tamen præmortuis communi patri liberis, renunciationis tempore exiſtentibus, ceſſat altera, quę principalior eſt, euaneſcit quidèm renunciatio, & *Iacob. Gall.* ſummus Iuriſta *conſ.* 64. à *num.*13. vſquè ad 17. in caſu fortiori, nimirùm quando ad patris ſucceſſionem concurrunt filia primogenita, quæ ampliſſimè renunciauit, & ſoror in capillo, dicit, præſumendum non eſſe, quòd pater filiam ſuam primogenitã odio proſequutus fuerit, ſed ceſſare omninò in hoc caſu renunciantis voluntatem, & illius, cui facta eſt renunciatio, nàm vterquè, ſi interrogatus fuiſſet, tàm filia renuncians, quàm pater
5 acceptans, vtiquè reſpondiſſent, talem renunciationem facere, & acceptare contẽplatione maſculorum, cùm alia non poſſit conſiderari cauſa, niſi familię conſeruationis, idquè etiam ſi renunciationis verba eſſent ampliſſima, & ad iura de futuro tra-

herEn-

herentur, cùm venirent omninò reſtringē-
6 da ad iura illa futura, quæ ex cauſa de præſenti competere poſſent, ad *tex. in l. quod ſeruus, ff. de condit. ob cauſ.* & in *cap. 2. vbi glo. & DD de renunciat.* ſubdens *Gallus*, hoc procedere, etiam ſi expreſsè iuri de futuro per pactum de vlteriùs non petendo fuiſſet renunciatum, ex *Ant. de Butr. in d. cap. 2. de renunciat.* Stat igitur ſine dubio pro filia in-
7 cluſionis veriſimilitudo, quæ ſola ſat eſſet ad extraneum repellendum, cùm veriſimilitudinem pro ſe habens, illamquè allegās, legis caſum habere; & allegare dicatur, quia iubet lex, veriſimile eſſe ſeruandum, *l. ſemper in ſtipulationibus, ff. de regul. iur. Crau. conſ. 9. num. 35. & conſ. 29. num. 6. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 3. tit. 1.* poſt *num. 15.* Hinc *Alex.* in *l. quod dicitur, num. 17. in fine, ff. de verb. obligat.* pro magno abſurdo habuit, in
8 acquiſitione facta à patre pro ſe, & hæredibus maſculis, vt filia fœmina in ea non comprehēdatur, maſculus verò extraneus ſic, reddit rationem per hæc verba. *Quia ſi recipiens noluit includere ſuas filias fœminas, non eſt veriſimile, quòd voluerit includere extraneum maſculum, & excludere filias proprias, quod eſſet abſurdum, l. cùm acutiſſimi, C. de fideicomm. & l. cùm auus, ff. de condit. et demonſtrat.* vndè verbum *hæredibus* ratione abſurditatis euitandæ, etiam videmus reſtringi ad deſcendentes tantùm, &c.

9 Secundò, quando hæc omnia, quibus ex aduerſo congrua non poteſt dari reſpōſio, in occurrenti cōtrouerſia deficerēt, adhùc factam oppoſitionem circa denegatam perſonarum cōtemplationem, ex alio nullius eſſe momenti demonſtramus; cauſas nimirùm conſiderando, propter quas Parentes has recipiant renunciationes, cùm certum ſit, renunciationem ſine cauſa dari non poſſe, & ſi talis daretur renunciatio, nulla, ac prorſus inefficax diceretur, quàmuis ampliſſimis eſſet concepta verbis, *Dec. conſ. 181. & 379. Pariſ. conſ. 80. lib. 3.* quos citat, & ſequitur *Vrſil. ad Affl. deciſ. 179. n. 4.* iſtarum autem renunciationum cauſas ad tres tantùm reſtringi, & ſic quamlibet renunciationem vnā ex tribus rationibus fieri, apud *Doctores* comperimus; vel & primò fauore, & contemplatione deſcendentium natorum, vel procreandorum, prout ſemper ſic in dubio ſecundùm communē ſententiam ea facta præſumitur; vel ſecundò fauore agnationis, & familiæ, vel & tādèm, vt pater, cui ſit renunciatio liberè de bonis ſuis diſponere poſſit, ſic ſatis egregiè *Philipp. Corne.* qui loquens de ampliſſima renunciatione facta patri eiuſq; hæredibus tempore, quo extabant nepos ex fratre præmortuo, & ſoror ipſius patris, nulla conſideratione habita de ſororis fauore, propter inueriſimilitudinem, de qua *ibi* per eum, dicit, patrem illum renunciationis tempore non potuiſſe contemplare, niſi vel nepotem ex fratre, à quo domus, & familiæ ſuæ propagationem ſperabat, vel futuros filios, vel vt de bonis ſuis liberè, tàm inter viuos, quàm in vltimis diſponere potuiſſet, idquè in citato *conſ. 291. nu. 6. lib. 4. verſ. niſi forſan coniecturetur*, & iterùm *num. ſeq.* ſub illis verbis. *profectò iſtæ cauſæ poſſunt coniecturari, & nulla alia, quæ ſit perſuaſione digna, &c.* idemquè dixit *Crau.* citat. *conſ. 42. num. 1. & 2. verſ. ideò reſtringi debent*, vbi dicit, quòd quātumuis renunciationis verba ſint generalia, & ampliſſima, ſemper ex mente, & intentione patris reſtringi debent, vt facta intelligatur renunciatio, vel vt pater poſſit de bonis reſtantibus ex arbitrio diſponere, vel contemplatione maſculorum naſciturorum; hoc idem ſatis elegantèr firmauit *Rot.* in vna *Roma. Renūciat.* ſub die 7. Iunij 1634. coràm *Reuerendiſſimo P. Dunozet*, ſub illis verbis. *Prædicta omnia facilius viſa fuerunt procedere ex eo, quia renunciatio facta ad fauorem fratris ſemper præſumitur facta in beneficium deſcendentium maſculorum de familia, vt bona in eis conſeruentur, vel vt frater liberè de bonis renunciatis diſponere poſſit, &c.*

10 Hac ſtante concluſione pro indubitata, & ſine contradictore, nimirùm vt ſemper intelligatur facta renunciatio vna ex tribus cauſis, de quibus ſuprà, dico ſic, quòd dùm aſſerere volumus, ex renunciationis tenore deſcendentes non fuiſſe contemplatos, nec natos, nec naſcituros, minuſq; agnationem, ſeù familiam *Peretti*, conſequens eſt dicere, vt ſublata cauſa fauoris deſcendentium, & agnationis, ſeù familiæ, remaneat ſola illa fauoris libertatis teſtādi, cùm nemo ſublimis ingenij ſibi poterit nunquàm perſuadere, voluiſſe Principem renunciationem à filia recipere ad perpetuam eius excluſionem, & incluſionem ex ſorore præmortua nepotum de aliena familia, nàm ſi dicimus, nullatènus à filia accepiſſe renunciationem fauore deſcendentium, & vt illis prodeſſe potuiſſet, neq; propriè agnationis, & familiæ, quo pacto aſſerere quis nunquàm poterit, accepiſſe pro tranſuerſalibus cognatis, qui ab inteſtato

venire potuiſſent, ad tradita per *Alex. in d. l. quod dicitur, num. 17. ff. de verb. oblig.* etenim, attendamus quæſo, vel in renunciatione, de qua agimus, deſcendentium contemplationem concedimus, vel illam denegamus, ſi concedimus, ſumus extrà omnem difficultatem, nàm cùm tépore mortis Principis patris illi non ſuperſtiterint, euanuit certè renunciatio, ſi verò deſcendentium contemplationem denegamus,
11 eſt etiam à fortiori deneganda in tráſuerſalibus, maxime cognatis, *Aretin. in l. qui ſuperſtitis 93. colum. 4. verſ. vndè oportet dicere, ff. de verbor. obligat. Alex. conſ. 29. num. 4. lib. 3. Hieronym. Gabr. conſ. 131. intrà nu. 13. verſ. quia non eſt veriſimile, lib. 2. Harthm. Piſtor. quæſt. iur. lib. 4. quæſt. 6. num. 61. verſ. cùm autem exiſtimandum non ſit*, & ſic denegata contemplatione, neceſſariò dicédum eſt, remanſiſſe illam dùntaxat renunciationis cauſam, facultatis nimirùm teſtan-
12 di, illamquè Principis ſtipulationem *pro ſe, & hæredibus, ac ſucceſſoribus vniuerſalibus, & particularibus*, dùm deſcendentium denegamus contemplationem, de neceſsitate intelligendam, pro hæredibus, & ſucceſſoribus teſtamẽtarjis, quos fortè Princeps hæredes inſtituere voluiſſet, non autem ab inteſtato, ſic

Ang. *conſ.* 52. *num.* 2. ibi, *nec obſtat quietatio facta per Furlanam, quoniàm ipſa quietauit parentibus ſtipulantibus, pro ſe, & eorum hæredibus, vndè ſi dictus Ziglius alios inſtituiſſet hæredes, aut aliquis ex ſuis deſcendentibus ſuperuiueret, &c.*

Aymo omninò videndus *conſ.* 289. *nu.* 3. *verſ. tertiò*, ibi, *& ſecundùm iſtum communem ſenſum pater voluit ſibi prouidere, acceptando quietationem pro ſe, & hæredibus ſuis, &c.*

Ludouicus Bolognin. *conſ.* 35. intrà *num.* 15. ſub illis verbis, *& ratio eſt, quia voluit prouidere per tale pactum, nè filia impugnaret iudicium ſuum, ſi alijs voluiſſet relinquere, ergò cùm inteſtatus decedat, ceſſat ratio, &c.*

Seraphin. *de priuileg. iuram. priuileg.* 21. *num.* 24. ſub illis verbis, *quia pater per renunciationem, putà filiæ, cenſetur voluiſſe prouidere, nè eius iudicium ſubuerti poſſet, caſu, quando alios inſtitueret, &c.*

Baez. *de non melioran. dot. cap. 6. num.* 12. circa finem, ſub illis verbis, *Patremquè maximè voluiſſe ſuam ſibi libertatem aſſerere, vt uel filio, vel filiæ, quæ non renunciauit gratus, et beneficus eſſe poſſit, &c.*

Hieronym. Gabr. cit. *conſ.* 131. *num.* 14. vbi loquendo in terminis renunciationis à patre acceptatæ tempore, quo deſcendentes non habebat, hæc ſubdit verba; *& quamuis is caſus non ſit explicatus, tamen ex mente omnium, quia mens patris ſpectatur tempore renunciationis, non poteſt intelligi renunciatio procurata fauore alicuius perſonæ; ſed ſolùm ad effectum adipiſcendæ facultatis liberè diſponendi, &c.*

Rot. *deciſ.* 75. *nu.* 1. *par.* 2. *tom.* 1. in recollect. per *Farin.* ibi, *præſertim quando ſtipulatur, renunciationem pro ſe, & hæredibus, veriſimilis mens ipſius eſſe intelligitur, vt poſſit de bonis ſuis pro libito ſuæ voluntatis diſponere, etc.*

Eadem *Rot.* in vna *Romana Renunciationis* ſub die 7. Iunii 1634. coràm *R. P. Dunozet*, ſub illis verbis, *Nec obſtat, quòd renunciatio ſtipulata fuerit pro fratribus, et hæredibus, etc.* & paulò poſt *placuit tamen reſponſio, iſtã concluſionem procedere, quando recipiens renunciationem decedit teſtatus, inſtituto certò hærede.*

13 Quòdque indubitantèr de hoc hæredum genere ſentire voluerit Princeps, ponderemus, quæſo, verbum illud, *hæredibus particularibus*, quod nullo pacto affirmari poteſt inteſtatæ ſucceſsioni conuenire; ſed tantùm ex teſtamento, vel inter viuos; hæres enim particularis ille tantùm dicitur, qui in certa re eſt inſtitutus, & loco legatarii habetur, *l. quotiès, C. de hæred. inſtitucn.* aliàs enim diceremus, maximam reſultare iniquitatem, & ea eſſet, vt ex hac ſtipulatione hęredes extranei, & ſic tranſuerſales ab inteſtato venientes ad excluſionem propriæ ſobolis admitterentur, cõtra mentem *text. in l. cùm auus, ff. de condition. et demonſtrat.* & *in l. cùm acutiſſimi, C. de fideicomm.* vndè ratione iniquitatis vitandę, in caſu noſtrę controuerſię, & in ſimili-
14 bus hoc *hæredis* nomen ità coarctari debet, vt nullatènus extranei, qui ab inteſtato venire poſſent, propriis filiabus anteferantur, *Ang.* elegantiſsimè *conſ.* 306. *num.* 4. ſub illis verbis, *vndè hoc caſu hæredis appellatio coarctatur cauſa iniquitatis vitãdæ, quæ reſultaret, ſi extraneus admitteretur, priuſquàm filia, etc.* iſtamquè *Angel.* theoricam amplexi ſunt *Alex. conſ.* 36. à *num.* 6. *lib.* 3. aliiquè relati per *Peregrin. de fideicomm. art.* 32. *num.* 20.

15 His ergò ſtantibus, dùm in renunciatione, de qua agimus, affirmare velimus, cauſam deficere fauoris deſcendentium, & ſimilitèr agnationis, cùm quoquè deficiat Principis patris diſpoſitio, ex quo ab inteſtato deceſsit, receptiſsima ſuccedit

Scri-

Scribentium ſententia, vt nunquàm renuncians dici poſsit excluſa, ſed immò ex ſuperuenienti voluntate ab eodem patre vocata intelligatur, nàm quemadmodùm filia, quæ renunciauit, ſi eſſet à patre hæres inſtituta in teſtamento, antè renunciationis ſtipulationem condito, poſſet ſuccedere, non obſtante renunciatione, ex eo, quia dùm pater in eadem remanſit voluntate, nec eam mutauit, videtur reuocaſſe conſenſum ſuper renunciatione præſtitum, vt per *Ant. Gomez in l. 22. Taur.* & *Harthm.* cit. *quæſt. 6. num. 36.* dicunt *Doctores*, talis conſenſus reuocatio, ſicut per patrem fieri poteſt expreſsè, filiam hæredem inſtituendo, ità etiam tacitè, decedendo .ſ. ab inteſtato, ſic ſanè ſcripſerunt

Bald. *conſ.* 437. per totum *num.* 2. quem omninò vide.

Ang. *conſ.* 52. circà *finem, verſ. ſed in themate noſtro*, ſimilitèr omninò videndus.

Philipp. Corneus cit. *conſ.* 291. *num.* 8. qui probans filiæ renunciantis incluſionem contrà amitam, quæ defuncti fratris hæreditatem ad neptis excluſionem petiebat, dicit, quòd dùm de illa nulla poterit haberi ratio, ex quo nulla poterat conſiderari veriſimilitudo, vt pater propter ſororem iã nuptam, quæ alienam propagabat familiam, propriam filiam excludere voluiſſet, quia nepos ex germano fratre erat iam præmortuus, ipſeq; pater, nec in vita, nec in morte de bonis ſuis diſpoſuerat, ſed inteſtatus deceſſerat, omni iure illius inteſtati hæreditas ad filiam renunciantem erat deuoluenda, ſorore, ipſiuſq; renunciãtis amita pęnitùs excluſa, ſicq; eſſe locum limitationi *text. in cap. quamuis pactum, de pact. in 6.*

Ludouic. Bologninus relato *conſ.* 35. intrà *num.* 15. *verſ. vel et* 2.

Aymon Crauett. cit. *conſ.* 42.

Marant. *diſp.* 10. *num.* 14. *verſ. ſed ſi tempore mortis*.

Hieron. Gabriel. *conſ.* 131 intrà *num.* 13. *et conſ.* 135. *num.* 34. *lib.* 2.

Iacob. Cancer. *var. reſol. par.* 3. *tit.* 15. *num.* 33. *verſ. non tamen, et num.* 40. *verſ. et in tali caſu, et num.* 41.

Harthm. Piſtor. *quæſt. iur. lib.* 4. *q.* 6. *nu.* 61. vbi loquitur in caſu fortiori noſtro, nempè in renunciatione facta à filia patri ſtipulãti pro ſe, & eius hæredibus, tempore, quo alij non extabant deſcendentes, nec maſculi, neq; fęminæ, nec naſcituri ſperabantur, ità quòd nulla poterat illorum conſiderari contemplatio, & tandèm concludit, patre refutatario ab inteſtato defuncto, filiam renunciantem ei ſuccedere, agnatis, qui ab inteſtato venire potuiſſent, prorſus excluſis.

Scipio Rouit. *conſ.* 23. *num.* 21. *& conſ.* 44. *num.* 9. *verſ. quòd licèt filia, & num.* 12. *verſ. & in hoc caſu, lib.* 1. quem vide omninò.

Scip. Theodor. *alleg.* 36. *num.* 30. *verſ. immò dicunt omnes.*

Mercurial. Merlin. *tract. de legit. lib.* 3. *tit.* 1. *q.* 5. *num.* 12. vbi doctiſſimè loquitur.

Seraphin. omninò videndus *tract. de priuil. iuram. priuil.* 21. *nu.* 24. *ver. quintò limita.*

Rot. in allegata *Rom. renunciationis, verſ. prædicta omnia*, ſub illis verbis, *tacitamq; de iure habet in ſe conditionem, dummodò aliquis maſculus, vel deſcendens fratri ſuperuiuat, vel ipſe de bonis renunciatis aliquo modo diſponat, aliàs ſi nullus fratri ſuperuiuat, & de bonis renunciatis non diſponat, prout euenit in præſenti caſu, renunciatio non nocet, perindè ac ſi facta non fuiſſet.*

---

16 Iacto hoc fundamento, tantorum Iuriſconſultorum authoritate roborato, quo mediante iuſtitia Dominæ Principiſſæ luce meridiana clarior redditur, non obſtare, dicimus, aliquorum ſententiam, qui contrà filiam renunciantem reſponderunt, inteſtatam patris ſucceſſionem ei denegantes, quia vel loquuntur, quando ſuperſunt deſcendentes maſculi, vel loquuntur, quãdo tempore renunciationis extabant maſculi, & fęminæ, ſed tempore mortis patris ſolùm ſuperſunt fęminæ, ſiuè tempore renunciationis, & obitus extabant tantùm fęminæ, vel loquuntur, quando tempore renunciationis, & obitus non ſuperſtiterũt alij deſcendentes, nec maſculi, nec fęminæ, niſi ipſa ſola renuncians, vel loquuntur cõtrà filiam monialem, vel & tandèm loquũtur fauore agnatorum.

Etenim, quod attinet ad primũ caſum, quando ſuperſunt deſcendentes maſculi, ſunt qui putarunt, facta renunciatione à fi-
17 lia futurę parentum ſucceſſionis, tempore, quo alij extabant deſcendentes, quòd ſi pater demũ inteſtatus deceſſerit, tacito eius iudicio, ad ipſius ſucceſſionem vocata intelligatur filia cum alijs deſcendentibus, etiam maſculis, argumento *text. in l. conficiuntur, ff. de iur. codicill.* & hi ſunt *Zenzell. in cap quàmuis pactũ, de pact. in 6.* quem in Authorem huius opinionis laudat *Rot. dec.* 4. aliàs 850. *de pact. in antiquis, Bertrand. conſ.* 9. *et* 169. *in* 2. *par.* 3. *vol* & alii.

18 Verùm iſtorum ſententiam magis com-

Digitized by Google

munitèr damnatam eſſe, docent *Doctores* per *Ant.Gabriel.* relati *lib.3.commun. concl. tit.de iur.dot.concl.1.num.40.verſ.contrarium, et Capell.Tholoſ. deciſ.*457. qui in hoc caſu aduerſus *Zenzell.* inſurgens, inteſtatam patris ſucceſſionem vnà ſimul cum alijs deſcendentibus filiæ, quę renunciauit pęnitùs negarunt, & in his terminis loquuti ſunt omnes *Doctores* ab Aduerſarijs in eorum reſponſis allati, quos rogo Dominos Iudicantes, vt ſigillatim videant, legant, & perpendant, cunctos enim inuenient reprõbantes *Zenzell.* quem citant *Rot.et Bertrãd. locis* citatis, & hi ſunt *Franc.Aret.in l.qui ſuperſtitis* 93. ſub *num.3.col.3.in princ.verſ.ſed dubitatur,ff.de acquir.hæred.Io.Crot.in l.ſtipulatio hoc modo concepta,num.*45.*ff.de verbor. obligationibus,Franch.in cap.quàmuis pactum, num.10.verſ.ſed ſi pater deceſſiſſet ab inteſtato, de pact.in 6. Alex.conſ.29.lib.3.et* 149.*nu.*4. *lib.*7. qui ſimilitèr loquitur, quando ſuperſunt deſcendentes, qui non renunciarunt, & contrarium ſentit, quando deſcẽdentes non ſuperſunt, *Pariſ.conſ.26.lib.*3. qui loquitur in caſu, quo mortuo patre, cui filia renunciauit, ſuperſtiterunt aliæ filiæ, *Pancirol.conſ.62.in princ et num.*2. qui loquitur, quàndo ſuperſunt deſcendentes, quàmuis fęminæ, & contrariũ expreſsè ſentit, quando non ſupereſſent: In terminis etiam huius caſus intelligendi ſunt *Couarr.in d.cap. quàmuis pactum,par.3.relect §.3.num.5.Ant. Gomez.in l.22.Tauri,num.*8.*Gutierrez* in eodem *cap.quàmuis pactum,verſ.omninò ſeruari debebit, num.1.2.et 3. Vaſq.de ſucceſſ.creat. lib.2.§.18. requiſit.29. limitat.1.num.*119. *Craſ.in §.ſucceſſio ab inteſtato, quæſt.10.n.*15. *Fachin.controu.iur.lib.8.c.71. P.Sanchez in præcept.Decal.par.2.lib.7.c.7.num.1.et Paul. Galler.de renunciat. tom.1.lib.2.c.5.num.*18. *et tom.2.cent.1.renunciat.25.num.61.in fine.* Hi omnes denegantes filiæ renuncianti inteſtatam patris ſucceſſionem, fundant cõcluſionem hanc, authoritate *Alex.Io.Crot. Aret* & aliorum ſuprà allegatorum, qui loquuntur, vt dixi, quando parentibus, quibus eſt renunciatum, vnà cum filia renunciante ſuperſunt deſcendẽtes, in his etiam terminis loquutus fuit *Franc. Molin. de rit. nuptiar. lib.3. quæſt.92. num.3.4. et* 5. quem citat *Fontanell.de pact.nuptial.tom.2.clauſ.9. gloſ.vnica, par.1.num.69.*

91 In ſecundo verò caſu, quando tempore renunciationis extabant maſculi, & fęminæ, ſed tempore mortis patris ſolùm ſuperſunt fęminæ, ipſius renũciantis ſorores, ſiuè tempore renunciationis, & obitus extabant tantùm fœminæ, quæ paternæ ſucceſſioni non renunciarunt, fateor, nonnullos magni nominis afferri poſſe *Doctores*, qui contrà filiam renunciantem reſponderunt, vt nimirùm illa ad inteſtati patris, vel fratris ſucceſſionem cum aliis ſororibus concurrere non poſſit, ex eo, quia illa renũciatio ſic ſimpliciter facta, nedùm maſculorum fauore facta cenſetur, ſed etiam ſororum fœminarum, quòd proindè ſi pater inteſtatus decederet, non per hoc cenſeretur, filiam hanc, quæ renunciauit, ab inteſtato tacitè vocaſſe, ſic opinati ſunt *Afflict. deciſ.*161. *Couarr.in d.cap.quàmuis pactum, par.3 relect §.3.Vaſquez de ſucceſſ.creat.§.*18. *num.108.et* 114. *Laurent.de Pin. conſ.*169. *Pariſ. conſ.26.lib.*3. aliiquè, quos refert, & ſequitur *Craſ.in §.ſucceſſio ab inteſtato,quæſt. 10.num.13.et* 14. quibus addo *Molin.de rit. nupt.lib.3.quæſt.92.num.27.et* 32.cum *ſeqq. et Mangil.de imputatio.quæſt.72.num.*13.

20 Verùm, in his etiam caſibus magis communem ſentẽtiam eſſe in contrarium, non dubitamus, vt nimirùm filia, quæ renunciauit, ad inteſtati patris ſucceſſionem, cum aliis ſororibus ſit admittenda, excepto ſi probabilibus argumentis, ſiuè coniecturis appareret, recepiſſe patrem à filia renunciationem, vt aliis filiabus prodeſſe potuiſſet, & vt illæ omninò ſorori renuncianti præfererentur, *Bal.conſ.437.Crauet.conſ.42. Boer.deciſ.204. Dec.conſ.370.in fin. Lanar. conſ.49.numer. De Ponte conſ.39.nu.3.lib.1.* vbi pro filia renunciante bis per S.C. deciſum refert, *Ranchinus,* & *Ferrer.*in *additio.ad Guid.Pap.deciſ.*192. vbi in illo Senatu ſic de more iudicandi teſtantur, *Ant.Fab.diffinit. 12.C.de pact.conuen.ſuper dot.& de erroribus pragmat.decad.13.error.*9. circà *finem, Fontanell.de pact.nuptial.lib.2.gloſ.vnica,clauſ.9. num.75.part.1.Baez.de non melioran.dot.c.6. num.4. Rouit.conſ.44.num.5.lib.1. Theodor. alleg.36.num.38. Iacob.Gall.conſ.64.num.8. et* 9. vbi ſimilitèr ſic aliàs Sacrum Cõſilium iudicaſſe teſtatur, & omnium elegantiſſimè *Hieronym.Gabriel. conſ.131.num.13.lib.2.* quem omninò vide.

21 In tertio autem caſu, nimirùm quando tempore renũciationis nullus extabat deſcendens, nec demùm in die obitus patris ab inteſtato defuncti ſuperſtes aliquis fuit, fateor etiam, quamplures contrà filiam renunciantem reſpondiſſe, ea quidèm principaliori ratione motos, cùm in hoc caſu nullatènus conſiderari poſſit, recepiſſe pa-

trem

trem à filia renunciationem contemplatione deſcendentium, quos non habebat, nec demùm habuit; ſic enim cenſuerunt nōnulli, quos refert, & ſequitur *Carol. Ant. Pute. conſ. vnico, num.* 33. & 34. quod eſt impreſſum poſt *conſ. Sfort. Oddi*; Verùm vt etiã in hoc caſu pro filia renunciante communis, magiſquè recepta ſit *Doctorum* ſententia, affirmo indubitantèr, nãm etſi renunciationis tempore non aderant deſcendentes, poterant tamen naſci, ſicquè procreandorum contemplatione factam fuiſſe, fateri debemus, vel ad minus, vt libera remaneret patri teſtãdi facultas, quòd cùm demùm, nec filij nati ſunt, nec pater ipſe diſpoſuit; ſed ab inteſtato deceſſit, deficit quidèm renunciationis cauſa, ac proindè filia ipſa, renunciatione nõ obſtante, aperto iure ſuccedit, videãtur, quæſo, infraſcripti, qui poſt alios hanc firmarunt concluſionem, *Anton. Gomez. in l.* 22. *Tauri, num.* 12. *Hieronym. Gabriel.* cit. *conſ.* 131. *nu.* 14. *lib.* 2. *Io. Gutierr. in d. cap. quàmuis pactum, verſ. omninò ſeruari, num.* 2. *de pact. in* 6. *Cancer. uar. reſol. lib.* 3. *c.* 15. *à num.* 17. vſq; ad 40. *Franc. Molin. de rit. nuptiar. lib.* 3. *quæſt.* 92. *num.* 46. *T. Sanch. in pracept. Decal. lib.* 7. *c.* 7. *num.* 20. *Harthm. Piſtor. lib.* 4. *quæſt. iur. quæſt.* 6. *num.* 59. cum *ſeq.* aliiq; communitèr.

22 In quarto autem caſu, & ſic in renunciatione, quæ fit à Moniali, fateor, omnes cõuenire, vt ſemper illa dicatur realis, ità vt patre ab inteſtato defuncto, filia, quæ renunciauit, ſiuè Monaſterium ex illius perſona, non modò à deſcendentibus, ſed etiã à quocunquè collaterali defuncto proximiore pœnitùs excludatur, idquè tàm attenta mente renunciantis, quæ eſt, vt Deo ſeruire poſſit, & Mundum relinquere, quã attenta mente patris, qui renunciationem recepit, cùm non ſit veriſimile, eam recepiſſe, vt deficientibus deſcendentibus ſuccedat Monaſterium, ſed potiùs proximiores conſanguinei, ſic ſanè ſcripſerunt *D. de Franch. deciſ.* 375. *Rouit. conſ.* 43. *num.* 7. & *conſ.* 44. ſimilitèr *num.* 7. *Maſtrill. dec.* 65. *Caput ad Conſuet. Neap. Si moriatur, par.* 3. §. 8. *num.* 12. et alii relati per *D. Merlin. controu. forenſ. cent.* 1. *cap.* 5. per totum, vbi doctè loquitur.

23 Quò verò ad vltimum, & poſtremum caſum, ſunt, qui putarunt, patre ab inteſtato decedente, quàmuis nullis relictis deſcendẽtibus, agnationis fauore filiam, quæ renunciauit nullatènus ſuccedere poſſe, ſed illam omninò à patris ſucceſſione per agnatos collaterales defũcto proximiores excludi, & hi ſunt *Iacob. Menoch.* vulgato *conſ.* 6. *Aym. Crau. conſ.* 856. *Burſat. conſ.* 264. & *Carol. Ant. Put.* citato *conſ. vnico*, poſt illa *Sforz. Odd.* verùm vt etiam in hoc caſu filia, quæ renunciauit, ſuccedat, agnatis proximioribus pœnitùs excluſis, magis communem, & receptam eſſe aliorum ſententiam, non dubitamus, vt videre eſt pœnes *Franc. Molin.* cit. *tract. de rit. nupt. lib.* 3. *quæſt.* 92. à *num.* 39. vſquè, & per totum *num.* 46. *Rolan. Cauagnol. in obſer. ad conſ. Menoch.* cit. *conſ.* 6. & *Harthm. Piſtor.* cæteris omiſſis cit. *quæſt.* 6. *num.* 53. *lib.* 4. qui omnes vnanimi conſenſu dixerunt, *Aym.* & *Menoch.* conſultationem periculoſam eſſe, ac proindè omninò abolendam, & tamen vterquè conſuluerunt in aperta patris voluntate, qui bona ſua ad agnatos peruenire volebat, ſicquè teſtamentum condendo, quamuis illud caducatum eſſet repertum, dicunt enim præfati *Doctores*, cauſam fauoris agnationis in patre renunciationem à filia recipiente eſſe dùmtaxat interpretandam fauore deſcendentium, quibus non exiſtentibus tempore mortis patris, illã omninò ceſſare; quarè cauendum eſt à *Guid. Pap. deciſ.* 191. & *Papon. lib.* 16. *tit.* 4. *arreſt.* 8. & 18. quos citat, & ſequitur *Franc. Barry de ſucceſ. lib.* 11. *tit. de pact. de non ſuccedendo, n.* 27. per totum, vbi *Menoch.* ſequens, pro agnato, contrà filiam renunciantem reſpondit, quamuis dicat, hoc ità demùm admittendum, ſi tempore renunciationis pater alios liberos, prætèr renunciantem nòn habebat, quia ſecus, dicit, quòd admitteretur filia.

24 Sed quicquid in terminis dictorum caſuum præfati *DD.* ſcripſerint, pro eo, quod ad noſtrum pertinet, illud certò certiùs eſt, aduerſæ Partis fautores *Doctorem* aliquem afferre non poſſe, qui pro eorum Cliente reſpondere auſus ſit; nimirùm pro tranſuerſali alterius agnationis, & familiæ, ad propriæ filiæ renunciantis excluſionem, in quibus ſanè terminis noſtra cadit controuerſia: nàm, vt vidiſtis, *Doctores* illi, qui contrà filiam renunciantem reſponderunt, inteſtatam patris ſucceſſionem ei denegantes, loquuti ſunt in terminis caſuum ſuprà enarratorum, & tamen in aliquibus ex eis fuit demonſtratum, etiam attenta facti qualitate, ſuper qua ſcripſerunt, quòd magis cõmunitèr eorũ ſententia improbatur.

25 Quò fit, vt omni ſemota difficultate, firma remaneat concluſio pro Domina Prin-

cipiſſa filia, ratione, & authoritate fundata, quòd dùm omnes cauſæ, propter quas quælibet renunciatio fit, ceſſant, ac pœnitùs in caſu noſtro deficiunt, primò, quia Principi defuncto alii deſcendétes, quamuis fœminæ non ſuperſtiterunt, minuſquè ſecundò collaterales agnati, ſiuè, vt aiunt Aduerſarii, dici non poteſt, renunciationē fuiſſe à Principiſſa filia receptam contemplatione deſcendentium, vel agnatorum, idquè in vim pacti, in renunciationis inſtrumento adiecti, cùm quoquè deficiat altera, & poſtrema cauſa, propter quam pater ſolet à filia recipere renunciationē, nimirùm vt poſſit liberè de bonis ſuis in vita, & in morte diſponere: & in caſu noſtro Princeps ab inteſtato deceſſit, pro non facta habetur renunciatio, ſicquè omni iure ſit locus inteſtatæ patris ſucceſſioni.

26 In nihilo obſtante obiectione altera, quæ ex aduerſo fit, dùm præſupponūt Aduerſarii, concluſionem prædictam ex alio in caſu noſtro ceſſare, ex eo, quòd Domina Principiſſa filia paternæ ſucceſſioni ab inteſtato renunciauit, non alitèr deſcendentibus contemplatis, & ſic cùm verè inteſtatus Princeps deceſſerit, non eſt tractandum, quia ceſſauit cauſa fauoris libertatis teſtandi, ad id expendētes *Collectar. in cap. propter ingratitudinem, num. 34. in fine, de donation. Anton. Gomez. in l. 22. Tauri, num. 12. verſ. quod tamen notabilitèr intelligo, Io. Gutier. in cap. quamuis pactum, in verb. omninò ſeruari debebit, nu. 4. & Harthm. Piſtor. lib. 4. quæſt. iur. quæſt. 6. num. 60.* etenim ad hanc imbecillem obiectionem reſpondetur, veriſſimum eſſe, renunciationem, de qua agimus, factam fuiſſe ſucceſſionum ab inteſtato: conſtat enim, omnes renunciationes,
27 quæ à mulieribus, dotibus receptis, fiunt, intelligi ab inteſtato factas, quamuis ſimplicitèr initum eſſet pactum de non ſuccedendo, *Dec. in l. fin. num. 15. verſ. idem tamen eſſet, C. de pactis,* ſed hoc eſt intelligendum in omni caſu, in quo viget vna ex cauſis, propter quas patres ſolent à filiabus recipere renunciationes, vt quia ſuperſunt deſcendentes, vel quia eſt contemplata familia, nàm ſi illæ ceſſarent, renunciatio euaneſcit; pactum enim illud, quod in noſtra,
28 & in aliis multis renunciationibus legimus, vt nunquàm prætēdi poſſit, quòd per mortem patrum abſquè deſcendentibus ſint illæ expiratæ, ſiuè familiæ contemplatione factæ, probauimus ſuprà ex receptiſſima Scribentium ſententia, aliud non importare, ſiuè aliam non poſſe recipere interpretationem, niſi vt eo caſu libera ſit parentibus diſponendi facultas, etiam in defectu deſcendentium, non autem vt pa-
29 tre decedente ab inteſtato, ſi ſola filia renuncians ſupereſt, ſit illa à patris ſucceſſione repellenda, collateralibus admiſſis; illud autem, quod in hac re ſcripſerūt *Collectar. Anton. Gomez. Io. Gutier. & Harthm. locis citatis,* ad caſum noſtrum allegare eſt impertinens ſatis, nunquàm enim *Doctores* iſti peritiſsimi dixerunt, vt præſupponunt Aduerſarii, minuſquè affirmare ſe ſomniarunt, quòd vbi filia patri renūciat, eo adiecto, vt renunciatio nō intelligatur facta fauore deſcendentium, vel agnatorum, quòd decedente demùm patre ab inteſtato, filia talitèr paciſcens, à ſucceſſione repellatur; ſed caſum poſuerunt, quando tempore renunciationis nulli extabant liberi, præter quàm ipſa renuncians, quæ renunciando dixit, quòd ſi liberi non naſcantur, poſsit eo caſu pater aliis venientibus ab inteſtato, vel cuilibet extraneo bona relinquere, ſiuè, vt dicit *Collectar.* fieret propriè renunciatio venientibus ab inteſtato, ſub illis verbis intrà *n. 34. ſed ſi tale iuramentum præſtaretur, venientibus ab inteſtato, vel alij, fortè, etc.* ex hoc dicunt hi *Doctores*, quòd ſi pater liberis non natis ab inteſtato decederet, filia à ſuccedendo repelleretur, idquè forſan ſumma cum ratione; enixè enim cōſtat, ex hoc pacto renunciantis voluntatem, ac patris, cui eſt renūciatum, eam fuiſſe, vt deficientibus deſcendentibus, ſuccedere deberent alii venientes ab inteſtato, & non ipſa renuncians, & ſic in hac renunciationis forma, in defectu deſcendentium fuerunt expreſsè contemplati alii venientes ab inteſtato, id, quod in renunciatione, de qua agimus, non alitèr legimus; nunquàm enim dixit Principiſſa, quòd vbi pater ſine filijs decederet, poſſet ille bona ſua alijs venientibus ab inteſtato relinquere, vel quòd eo caſu ſuccederent alij venientes ab inteſtato; ſed tātùm dixit, vt renunciationes haberēt effectum, tàm ad fauorem Principis patris, quàm Don Franciſci filii, eorumquè hæredum, & ſucceſſorum vniuerſalium, & particulariū, adeò vt nunquàm prætendi poſſet, quòd per mortem eorūdem dominorum donatariorum, abſq; deſcendentibus ſint expiratæ, ſiuè factę contemplatione familiæ, &
30 agnationis, quod quidem pactum, demonſtrauimus aliud non importare, niſi vt eo caſu libera eſſet illis diſponendi facultas

Digitized by Google

in defectu deſcendentium, vt in puncto explicat *Harthm. loc. cit. num. 61. verſ. alio modo reſtringit Zaſ.* & demùm in altero *verſ. cùm autem exiſtimandum non ſit*; id, quod ex illius pacti formula patet euidentiſſimè, dùm renunciat Principiſſa filia ad fauorẽ patris, eiuſquè fratris Don Franciſci, illorumquè hæredum, & ſucceſſorum vniuerſalium, & particularium, quos ſcilicèt ſine dubio, dicendum eſt, inſtituere illi voluiſ-
31 ſent, vel vniuerſalitèr, vel particularitèr, cùm hæres particularis eſſe non poterat, niſi teſtamentarius, & quamuis ab inteſtato poterat dari hæres vniuerſalis, ſi tamen paciſcentium mentẽ attendere debemus,
32 & ſic tàm filiæ renunciantis, quàm patris, cui fit renunciatio, prout in hac renunciationis materia attendẽdam eſſe, admonẽt *Couar. in d. cap. quamuis pactum. par. 3. relect. §. 3.* antè *num.* 5. *Hieronym. Gabr. conſ.* 131. *num.* 10. *& ſeq. lib.* 2. *P. Molin. tom.* 3. *de iuſt. et iur. diſput.* 579. *num.* 19. *in fine*, & *P. Sanch. in precept. Decal. lib.* 7 *cap.* 7. *num.* 18. et 19. nullo pacto eſt præſumendum, quòd in hac ſtipulatione, quã legimus pro hæredibus, et ſucceſſoribus vniuerſalibus, & particularibus, ſentire voluerint filia renuncians, et pater, cui fuit renunciatum, vt includerentur hæredes ab inteſtato venientes ex linea collaterali, & vt illis pater ipſe proſpicere voluiſſet, ad propriæ ſobolis excluſionem; nàm ſi contendit Dom. Dux, in hac renunciatione non fuiſſe contemplatos deſcendentes, ſicque illorum fauore non poſſe dici, renunciationis actum fuiſſe à Principe patre receptum, quonàm modo credi poteſt, fuiſſe receptum ad fauorem ipſius Dom. Ducis ex ſorore nepotis? ſi enim noluit acquirere pro deſcendentibus, certè à fortiori nec pro collateralibus; & ſic dico, quòd dùm legis præſumptio non
33 aſſiſtit, immò repugnat, vt mens Principis fuerit recipere renunciationẽ pro excluſione filię, & incluſione collateralium, cùm quoquè deficiant verba, ex quo in tota renunciatione non legimus, fuiſſe contemplatum, ſiuè nominatum aliquem ex collateralibus, ſequitur certè dicendum, quòd
34 ſtipulando Princeps renunciationem pro ſe, & filio, eorumquè hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcũquè, vniuerſalibus, & particularibus, eo adiecto, vt deficientibus deſcendentibus, renunciatio adhùc in ſuo robore ſtare deberet, aliud in mente habere non poterat, niſi renunciationem recipere, ad hoc vt de bonis ſuis libera ei remaneret diſponendi facultas, abſq; quòd cogi potuiſſet in defectu deſcendentium inſtituere hæredem filiam renunciantem, vt *Ang. Crau. Gabr. Rot. Rom.* & aliorum authoritate probauimus ſuprà *num.* 12. quod quantum ſit de iure verum, tantum eſt in facto veriſſimum ex depoſitione vnius teſtis examinati ad inſtantiã eiuſdem Dom. Ducis in proceſſu vitæ, & militiæ fol. 62. qui plenè probat pro Domina Principiſſa; conſtat enim ex hac depoſitione, adeò verum eſſe, D. Principem aliud in contractu renunciationis non præcogitaſſe, niſi tantùm, ut in defectu deſcendentium remaneret ei libera de bonis ſuis diſponendi facultas, quòd cùm demùm ſe de liberis ad ſuccedendum habilibus deſperatum uidiſſet, quamuis renunciationem pro ſe haberet, tantis clauſulis uallatam, adhùc dubitabat, ſi poterat liberè de ſuo diſponere, quòd proindè conſilium quærebat, an potuiſſet teſtamentum cõdere, cuiquè bona relinquere perſonę ſibi melius uiſæ, abſque quòd cogi potuiſſet inſtituere hęredem filiam, quæ iàm renunciauerat, et cùm ipſi reſponſum eſſet, quòd poterat liberè diſponere, adhùc remanſit in ambiguitate, ſanius quærens conſilium: conſidera autẽ modò, ſi ſtipulando Princeps pro ſe, et hæredibus quibuſcunquè, ſenſerit ne, ut decedendo ſine deſcendentibus, et ab inteſtato, ſuccedere debuiſſent collaterales?
35 etenim ſi uerè Dominus Princeps pater filiam ſuam mediante hac renunciatione, ab eius ſucceſſione excludere uoluiſſet, etiam in caſu, quo ab inteſtato deceſſiſſet abſquè deſcendentibus, ad hoc ut ſuccedere debuiſſent collaterales, ſiuè agnati, ſiuè cognati, quando pactum à filia extorſit, ut nunquàm prætendi poſſet, renunciationes cenſeri expiratas per mortem ipſorum donatariorum abſquè deſcendentibus, uel factas contemplatione familiæ, procuraſſet, ut renunciaret filia ad fauorem cuiuslibet hęredis extranei, quem inſtituere uoluiſſet, ac omnium, et quorumcunquè uenientium ab inteſtato, quamuis collateralium, ſi ab inteſtato patrem ipſum mori contigiſſet, iuxtà cautelam traditam per *Doctores*, quos referunt, et ſequuntur *Conſiliar. Theodor. d. alleg. 36. num. 34. & Caput. ad Conſuet. Neap. in Conſuet. Si moriatur, p. 3. §. 4.* antè *num.* 3. *verſ. Item in ſucceſſione*, ubi inter alios citant *Ant. Gomez. loc.* proximè cit. id, quod cùm nullibi in noſtro renunciationis inſtrumento legamus, nõ eſt, cur de extraneorum fauore ab inteſtato uenientium nunquàm contemplatorum, ad proprię fi-

liæ

Digitized by Google

liæ excluſionem hic tractari poſſit, quod cùm Sole clarius ſit, ampliùs hac in re non inſiſto.

36 Sed vlteriùs progrediendo, cùm certum ſit, hæc omnia ſuprà iàm dicta tàm benè procedere in ſucceſſione bonorum allodialium, dico modò, quòd indubitata illa redduntur, & pęnitùs ſine vlla controuerſia in ſucceſſione bonorum feudalium, ſuper qua noſtra occurrit diſceptatio, conſtat enim, feudali ſanctione cautum eſſe, renunciationem, ſiuè refutationem, quæ fit de feudo, ſemper dici perſonalem, factam ſcilicèt contemplatione illius, cui fuit renunciatum, eiuſq; filiorum tantùm, quàmuis refutatarius renunciationem receperit pro ſe, & hæredibus, & cui ipſe dederit, vndè ſi demùm refutatarium ipſum ſine filio mori contigerit, refutans, ſiuè renuncians, vti defuncto feudatario proximior, pacto non obſtante ad feudi renunciati ſucceſſionem admittitur, agnato remotiore pęnitùs excluſo, hic eſt *tex.* ſatis vulgatus in *cap. vnico, de eo, qui finem fecit agnato de feud. pater.* in
37 quo eſt benè notandum, verba illa, *ſuiſquè hæredibus, & cui ipſe dederit* idem importare, ac ſi dictum eſſet *pro hæredibus quibuſcunquè*, quæ tantùm verba in noſtra renunciatione leguntur, vt per *Doctores*, quos referunt *D. Cardinal. Tuſch. pract. concluſ. lit. C. concl. 295. nu. 7. Mart. tract. de clauſulis, par. 1. clauſ. 93. & 108.* & in *ſumm. ſucceſſ. legal. p. 3. q. 7. art. 3. num. 17 Cacheran. deciſ. 26. num. 18. verſ. qui omnes æquiparant. Coſta de clauſ. p. 2. clauſ. 106.* poſt alios, quos citat, & *Molfeſ. ad Conſuet. Neap. tom. 2. par. 10. quæſt. 20. nu. 11.* immò maioris importantię eſſe clauſulam, *& quibus dederit*, quàm illam *pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunquè*, declarat *Camer. in c. Imperialem, fol. 29. lit. D.* cum *ſeqq. & D. Cardinal. Tuſch. loco* cit. *num. 8.* & in terminis *tex. in d. cap vnico, de eo, qui finem fecit, &c. Conſiliarius Theodorus* omninò vidēdus *alleg. 36. num. 29.* per totum; Vndè ſequitur, quòd quemadmodùm ex diſpoſitione *text.* prædicti, vbi *Andr.* & omnes, clauſula, *& quibus ipſe dederit*, facit, vt perſonalis dicatur renunciatio, à fortiori perſonalis cenſenda erit cum clauſula, *pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunquè*, ſequitur etiam in caſu noſtro, quòd ſicut clauſula, *& quibus ipſe dederit* nihil operatur, quando perſona, cui fuit renunciatum non diſpoſuit, vt per *Andr. in d. cap. vnico, num. 1.* ibi, *& eum, cui dederit, non habet filium, nec alij dedit, &c.* & optimè per *Aluarot. num. 3.* ſub illis verbis, *neq; iſta verba, & cui dederit aliquid operantur, poſtquàm vaſallus non fuit vſus illa potentia ſibi attributa, &c.* ſic etiam clauſulam *pro hæredibus quibuſcunquè* refutatario non diſponente, ſiuè ea non vtente, nullius erit releuantiæ.

38 Sed aduerſus prædicta inſurgunt Aduerſarij, aſſerentes, nullatènus ea ad caſum noſtrum pertinere, idq; ex pluribus, & primò contendunt, diſpoſitionem *text. in d. cap. vnico* procedere tantùm, quando agitur de ſuccedendo in feudo ex pacto, & prouidētia, ſecus autem vbi ageretur de ſuccedendo in feudis hæreditarijs, qualia ſunt in Regno omnia, ad id expendentes *Io. Vinc. de Anna in repetitio. rubr. & c. 1. de vaſall. decrep. ætat. num. 353.* & *Conſiliar. de Georg. alleg. 17. num. 19. & 20.*

Secundò dicunt, quòd quando eſſet attendenda diſpoſitio *text. in d. cap. vnico*, fieret locus in caſu noſtro duabus limitationibus *inibi* poſitis, nàm quamuis in prima parte *tex.* diſpoſitum ſit, dari regreſſum renuncianti, quando feudum agnato, ſuiſquè hæredibus, & quibus ipſe dederit refutatū extitit, defuncto demùm refutatario ſine filijs, in ſecunda tamen parte hæc concluſio duobus modis limitatur: & Primò, quādo feudum fuiſſet omninò refutatum, ibi in *tex. niſi feudum omninò refutauerit.* Secundò, vbi renunciatio, ſiuè refutatio fuiſſet in manibus Domini facta, ad hoc vt refutatarium, quaſi de nouo beneficio inueſtiret. Dicunt modò Aduerſarij, caſum noſtrum contineri ſub his duabus limitationibus, non autem ſub prima diſpoſitione, contēdentes, Principiſſam filiam omninò feudorum ſucceſſioni renunciaſſe, & in manibus Domini noſtri Regis, ob Regij aſſenſus impetrationem ſuper renunciatione ſubſequutam, idq; ſat eſſe, dicunt, vt renūciatio, de qua agimus, realis, non autem perſonalis ſit diiudicanda, & per conſequens fore Principiſſam à feudorum ſucceſſione repellendam.

39 At pro Domina Principiſſa inſiſtendo ſemper in concluſione paulò antè firmata, replicamus, factas oppoſitiones omni prorſus fundamento carere, & quòad primam attinet, dicant Aduerſarii quicquid velint, nimirùm *text. in d. cap. vnico, de eo, qui finem fecit agnat.* loqui in feudo ex pacto, & prouidentia, prout & quamplurima iura, quæ in feudorum libris ſcripta inuenimus, ſed dicant inſimul, feuda omnia in Regno, non alitèr dici ſimplicitèr hæreditaria, ſed

40 omninò mixta,participant enim de feudo
ex pacto, & prouidentia, cùm in illis non
poſſit quilibet hæres inſtitui,ſed is tantùm,
qui à primo deſcendit acquirente,partici-
pant etiam de feudo hæreditario, ex quo
ille, qui ſuccedere vult, hæres eſſe tenetur
vltimi decedentis,& ſine hæreditaria qua-
litate ſuccedere non poteſt, vt poſt *Camer.*
explicat *Dom.Reg.Rouit.in reſponſo* poſt 11.
*deciſ.Domini Reg.de Ponte,à num.*36.vſq; ad
40. ſubdens *ibi*, feudum mixtum vnum, &
idem eſſe cum feudo ex pacto, & prouidē-
41 tia hæreditario, ac proindè omnia iura
feudalia, quæ in feudo ex pacto,& proui-
dentia loquuntur,habere etiam locum in
feudo hæreditario, mixto ſcilicet, docet
idem *Dom. Rouit.* eodem *reſponſo num.* 45.
46.74.111.*&* 112. id,quod nemo ex no-
ſtris, qui per legitimos iuris feudalis tra-
mites deambulare voluit,in dubium reuo-
42 cauit, etenim omni tēpore vidimus, quòd
quando in Regno de feudali articulo di-
ſputari contigit,in defectum iuris munici-
palis eiuſdem Regni, ſemper pro quæſtio-
nis reſolutione, ad iura feudalia commu-
nia fuit habitus recurſus, ſunt enim illa
apud nos receptiſſima, & paſſim ſecūdùm
ea iudicatur, *gloſ.final.in Conſtitut.Vt de ſuc-
ceſſionibus,in verb.iniuriam,col.*3. *§.ſimilitèr
erat,And.in c.* 1 *in fine,de feud.cognit.D.Præſ.
de Franch.dec.*19.in qua cùm feudalis quæ-
ſtio decidenda occurreret, fertur deciſio
ſecundùm ius commune feudorum, & ta-
men non de feudo ex pacto, & prouiden-
tia, ſed hæreditario mixto agebatur, ſub-
dens *num.*6.hæc verba. *Et maximè hac opi-
nio habita fuit pro vera in Sacro Conſilio, in
quo ſeruantur capitula prædicta vſuum feudo-
rum,*idem dixit *D.Reg.Rouit.loco* cit.*num.*1.
alijquè, quos inſequendo congerit *D.Præ-
ſidēs Cacacius in reſponſo* impreſſo per *D Fi-
ſculem Lunar. in repet.feudal. Regentis*, eius
patrui,in *c.*1.*de ſucceſſ.feud.num.*13. quibus
addo nouiſsimè *Horat. Montan. in cap. Im-
perialem,§.præter à Ducatus,num* 97.*in fine,
verſ.& de obſeruantia in Regno noſtro.*
Quòdque hoc verum ſit,ac pęnitùs ſine
ulla controuerſia, patet ex relatis per *Io.
Vincent.de Anna* ab Aduerſarijs allegatum
*d.num.*353.uſquè ad *nu.*405. Dubitauit *ibi*
inſignis ille Feudiſta,quid dicendum,quā-
43 do ſine deſcendentibus moritur filius, cui
pater feudum refutauerat, patre ipſo,et
fratre ſuperſtitibus,quis nàm ad feudi ſuc-
ceſſionem ueniat admittendus,pater, uel
frater,et ſi pater, an iure reuerſionis, uel
potiùs hæreditario? allegabatur *Andr. in
cap.*1.*de natur.ſucceſ.feud.col.*2.*verſ.benè pu-
tamus,*vbi dicit,patrem admittendum eſſe,
et iure hęreditario,non autem fratrem,ni-
ſi omninò ille feudum filio refutaſſet, uel
in manibus Domini, allegando *tex.in d.c.
vnico,de eo,qui finem fecit*; ex aduerſo autē
dicebatur,*tex.in d.cap. vnico*, per *Andr.*al-
legatum procedere in feudo ex pacto,non
autèm in feudo hæreditario, de cuius ſuc-
ceſſione agebatur,ac proinde pro quæſtio-
nis reſolutione allegari non poſſe; hac ta-
men oppoſitione non obſtante, teſtatur
*Anna,*iuxtà *Andr.*ſententiam, cui ipſe in-
hęrebat, fuiſſe pluriès per S.C.pro patre
contra fratrem procunciatum: et iterùm
44 cùm de eadem quęſtione diſputari conti-
giſſet ſuper ſucceſſione feudorum reman-
ſorum in hęreditate quōd.Hannibalis Gā-
bacurta, cui mater feuda refutauerat,di-
cebat mater refutans, ipſam eſſe ad feudi
refutati ſucceſſionem admittēdam,atten-
ta diſpoſitione *text.in d cap.vnico*:è contrà
defuncti ſoror utrinquè coniuncta, cuius
partes tuebatur *Ioan.Andr.de Georg.*quem
ex aduerſo Scribentes allegarunt in relata
*alleg.*17.*num.*18.*&* 20.dicebat,ipſam eſſe
admittendam, in nihilo obſtante diſpoſi-
tione *text.in d.cap.vnico*, ex quo loqueba-
tur in feudo ex pacto,et ſic ad hæreditariū
applicari non poterat; Attamen Sacrum
Conſilium habēdo refutationem pro per-
ſonali,non autem pro reali, ad matris fa-
uorem iudicauit,et ſic *Georgius* ſententiam
contra Clientem reportauit, vt ipſe in *fine
allegationis* teſtatur, fuitq; in cauſa illa per
D.Præſid.de Franch. deciſio emanata, quæ
eſt 591.in *volum.* ſuarum *deciſionum*, quod
docet etiam *Reg.de Ponte tract. de poteſtat.
Proreg.in tit.de refutat. feud.in princ.num.*29.
verſ.& refutatio, vbi expreſſis verbis dicit,
quòd ſi refutatio fuerit facta filio, ſuiſquè
hæredibus, & cui dederit, quòd decedente
demùm refutatario, ſuperſtitibus patre re-
futante, ac fratre, pater refutans in feudi
ſucceſsione fratri, ipſiuſq; filio præfertur,
quibus ſic ſtantibus corruit prorſus oppo-
ſitio facta,nimirùm,quòd *tex.in d.cap.vnic.*
loquitur in feudo ex pacto, & non in illo
hęreditario,cùm etiam in hæreditario pro-
cedat, immò maiori cum ratione illius di-
ſpoſitio adaptatur in feudo hæreditario,
quàm propriè in feudo ex pacto, vt ſatis
benè docet *Marin.Frecc.de ſubfeud.lib.*3.*in
tit.de different.inter feud.ex pacto, & hæredi-
tar. different.* 11.

45 Minùs etiam, dicimus,ſecundam obſta-

re oppoſitionem, etenim facili quidèm modo demonſtrabitur, caſum noſtrum nõ alitèr ſub duabus limitationibus poſitis in dicto *cap. vnico* contineri, ſed præcisè verſari ſub principali illius diſpoſitione, quæ probat, renunciationem, quæ fit de feudo agnato,ſuiſq; hæredibus,& cui ipſe dederit, perſonalem eſſe,conſtat.n.ex renunciationis tenore Principiſſam nunquàm feuda paterna,aliaq; antiqua renunciaſſe *omninò*, nec etiam in manibus Domini, in quibus quidèm duobus caſibus dicit *tex.* renunciationem effici realem; quod,vt fiat manifeſtiſsimum, illud neceſſariò diſcutiendum venit,nimirùm quando verè dici poſsit,
46 renunciationem eſſe factam *omninò*, ad hoc vt realis ſit illa dijudicanda,iuxtà *text.in d. cap.vnico,in 2.part.* Ad quod reſpondemus, verbum illud *omninò* duplicem à *Doctoribus* recepiſſe interpretationem; alij enim æſtimarunt, renunciationem tunc intelligi factam *omninò*, quando fit in manibus Domini, ad hoc vt ille de nouo inueſtiat aliquem,& hi ſunt

Bald.in *d.cap.vnico,num.2.* dicens, quòd vbi in *text.* legitur, *niſi feudum omninò refutauerit*, in quibuſdam Codicibus legitur, *niſi feudum Domino refutauerit*, idemq; in *cap.1. verſ. pro vlteriori,de alienat.feud in c.1.col.1. verſ. ſecunda concluſio, Imperat.Lothar.in authent.in ſucceſſione*,antè *nu.7.verſ.nec renunciatione penditur, C.de ſuis, & legit.hæred. & in conſ.181. vol.1.*

Aret.*conſ.3.* vbi dicit,refutationem feudi *omninò*, ſiuè in omnem caſum nil aliud eſſe, niſi reſignationem in manibus ſuperioris Domini.

Alex.*conſ.13.num.4.5.& 7.lib.5.*

Afflict. in *c.1.num.36. notab.3. de vaſall. decrep. ætat.*

Ruin. *conſ.1.num.17.& num.20. lib.1.*

Philipp.Corne. *conſ.180.vol.4.*

Iacobin.*de feud in cap.* quod incipit, & *vnus ex dictis vaſallis,n.5.6.& 7.fol.*mihi 99.

Ripa in *l.naturalitèr, §.nihil commune,nu.* 108. *ff.de acquir.poſſeſſ.*

Capyc.in *inueſt. feudal.in verb. feudorum diuiſio, in 4.limitatione, verſ: tertiò nota, fol.* mihi 163. vbi allegando *Iacobin. loco* cit. hæc dicit verba. *Tertiò nota, quòd volens omninò renunciare,& in totum amittere ius feudi, non poteſt hoc facere, niſi renunciando in manibus Domini ipſius feudi,Iacobin.&c.*

Loffred.*in c.1 .de natur.ſucceſſ.feud.fol.*48. *in fine, verſ.& expreſsè dicit Franc.de Aret.*

Io.Vinc.de Anna in *repet.c.1.de vaſall. decrep.ætat.* vbi *num.*55. dicit, in manibus Domini tunc dici fieri refutationem, cùm in poteſtate, dominio, & poſſeſsione Domini feudum relinquitur.

Reg. Reuerter. *deciſ.67.*aliàs 155.ſecundùm meam compilationem.

Io.Vinc.Hond *conſ.36.* à *num.*21.ad 27. *lib.1.*

47 Alij autem interpretati ſunt, renunciationem tunc dici factam eſſe *omninò*, & ſic realem fore cenſendam, quando generalitèr, & in rem eſſet facta,nimirùm ad fauorem quorumcunquè, nulla in renunciationis contractu nominata, aut expreſſa perſona,cui renunciatur,ità vt nullatènus colligi poſsit, quòd fuerit facta renunciatio reſpectu alicuius, cœterùm ſi facta reperiretur ad fauorem alicuius,ſicq; expreſſa,& nominata eſſet perſona, cui fuit renunciatum, ſiuè ad fauorem, cuius eſſet facta renunciatio, ſemper perſonalis illa iudicabitur, ac proinde ſi facta appareret Titio, eiuſq; hæredibus,& ſucceſſoribus,& cui ipſe dederit, defuncto demùm Titio refutatario ſine filijs,quia illa refutatio, ſiuè pactum factum fuit in perſonam Titij, eiuſq; hæredum, qui intelliguntur de filijs, non autem de alijs,pactum illud dicitur perſonale, & vltrà perſonas illas non egreditur, ſicq; refutans, ſiuè renuncians, alijs remotioribus agnatis pœnitùs excluſis,ad feudi refutati ſucceſsionem admittitur, ità ſcripſerunt

Aluarot.*in d.cap.vnico,num.3.de eo,qui finem fecit,ibiq; gloſ.& Iacob. de Beluiſ.*

Alex.*conſ.13 num.5.& 6.vol.5.*

Ant.Capyc.in citato *verb. Feudorum diuiſio,in 4.limit.fol.*163.vbi dicit, hoc notandum eſſe ad intellectum eorum, quæ dicit *Andr.in d.cap.vnico.*

Loffred.in *d.cap.1. de natur. ſucceſſ. feud. fol.48. verſ.ſed poſito,quòd dicta renunciatio.*

Liparul.in *additio.ad Andr. in cap. 1. de vaſal. decrep. ætat. in verb. vel ſimplicitèr*, per totum.

Hieronym. Gabr.*conſ.89.n.8.* & 9.*lib.1.* vbi expreſſis verbis dicit, quòd quando nõ eſt renunciatum reſpectu quorumcunquè generalitèr,& in rem,nulla expreſſa perſona,ſed apparet, eſſe factam renunciationẽ nominatis perſonis, perſonalis dicitur renunciatio, & ſit locus primæ parti dicti *cap.1.de eo,qui finem fecit*, vt nimirùm non obſtãte pacto,& ceſſione,qui ceſſit admittatur,ex quo renuncians non præſumitur, quòd voluerit prodeſſe perſonæ extraneæ, ſed ſolùm expreſſis.

Reg.Lanar.*conſ.49.num.6.*

Camil. de Medic *conſ.* 2. à *num.* 126. vſquè ad 132. vbi dicit, quòd quando renũciatio ſit ſimplicitèr in manibus Domini, nulla mentione facta certæ perſonæ, tunc realis illa dicitur; verùm ſi certæ perſonæ, eiuſquè hæredibus facta eſſet, perſonalis cenſetur, quia intelligitur pro ſe, & filijs, adeò quòd refutatario ſine filiis defuncto, refutans renunciatione nõ obſtante ſuccedet, ſubdens *num.* 178. *& ſequ.* concluſionem hanc adeò veram eſſe, nimirùm refutationem perſonalem cenſeri, quando fit agnato pro ſe, & hæredibus, quòd ſi in renunciatione clauſulæ adeſſent ſolitæ generales, cedendo, & renunciando omne ius, etiam de futuro, quòd adhùc non includeretur caſus futurę ſucceſſionis, quin refutans ſuccederet, quãdo is, cui eſt facta refutatio, ſine filijs decederet.

Aurel. Corbul. *tract. de iur. emphyt. in tit. de cauſ. priuat. ob renunciationem*, *num.* 2. cum *ſeq.* vbi explicat, fauore cuiuſcunq; Notario ſtipulante pro omnibus.

Fab. de Anna *in additio. ad ſingul.* 439. ſui Genitoris, vbi inhærendo ſententiæ *Capyc.* & *Loffred. loc.* cit. eiuſq; Genitoris in *d. cap.* 1. à *num.* 71. vſquè ad 77. *de vaſ. decrep. ætat.* dicit, quòd non eſt verbum *omninò, et in omnem cauſam*, quod facit renũciationem realem; ſed ſolùm quando fit in duobus caſibus, vt ſuprà enarratis, adhùc ſi eſſet dictũ, omni iuri, quod habere ſperat, ſicquè ſubdit, cõmunem eſſe *Feudiſtarũ* traditionem.

Scipio Theod. *allegat.* 36. *num.* 34. per totum, omninò videndus.

Henric. de *Roſental. de feud. cap.* 2. *concluſ.* 20. *num.* 6. *& in litera* C. *& D. & concl.* 21. *nu.* 8. *& 9.* vbi notabilitèr dicit, adeò verũ eſſe, ad hoc, vt dicatur refutatio facta *omninò*, & ſic realis, quòd fiat nulla contemplata perſona, vt quamuis facta eſſet in manibus Domini, eo tamen expreſſo, vt talis agnatus de feudo inueſtiatur, & ſic illum nominando, perſonalis dicitur talis renũciatio, id, quod etiã pro indubitato, affirmat *Gratia. diſcept. forenſ. tom.* 3. *cap.* 557. *n.* 57. *& ſeq.*

48 Modò deueniendo ad rem noſtram; cùm certum ſit, renũciationem, de qua agimus, nullatenus à Domina Principiſſa in manibus Regis noſtri factam fuiſſe, nec ſimilitèr renunciaſſe illam ſimplicitèr, ideſt nulla expreſſa, aut contemplata perſona, in quibus tantùm duobus caſibus, ut dictum eſt, renunciatio in feudis dicitur realis, ſed ex renunciationis tenore apparet enixè, fuiſſe illam conceptam ad fauorem certarum perſonarũ, nimirùm Principis patris, ac Domini mei Don Franciſci fratris, eorumquè hæredum quorumcunquè, qui intelliguntur de filiis, certè perſonalis, non autem realis cẽſenda eſt renunciatio iſta,

49 et ſic ſit locus diſpoſitioni *tex. in d. cap. unico, in prima par.* ut refutatario ſine filiis decedẽte, ad feudi refutati ſucceſſionem, qui illud refutauit, agnato remotiore excluſo, ſit omninò admittendus, id, quod etiam ſatis benè, et in puncto conſiderauit *Reg. de Pont. tract. de poteſt. Proreg. tit. de refutat. feud. in princ. num.* 29. *Reg. Ronit. conſ.* 43. *num.* 11. *lib.* 1. aliiquè Noſtrates paſſim, ſine contradictore.

50 Nec, quæſo, dicant ampliùs Aduerſarii, renunciationem, de qua agimus dici factã in manibus Domini, et ſic realem eſſe cẽſendam, ex quo ſuper illa D. Rex noſter aſſentiit, ſicquè aſſenſum operari, ut renunciatio cum hac ſollemnitate facta, quandã fictam contineat feudorum relaxationem in manibus Domini, ut feuda illa conferat in perſonam proximioris agnati, vno actu occultato, idquè ex regula *l. lege obuenire, ff. de verb. ſignific.* ubi qui conſentit, ſiuè cõfirmat, dat, *Andr.* allegantes in dicto *cap. vnico, col.* 4. *de eo, qui finem fecit agnat. Marin. Frec. lib.* 2. *de ſubfeud. quæſt.* 14. *num.* 3. *fol.* mihi 199. *& Balzar. in d. cap. vnico, nu.* 14. Etenim pro reſponſione fas ſit mihi dicere, aſſertionem hanc eſſe ſatis erroneam, et ſignantèr in caſu noſtro, quod, ut clarum fiat, dico primò, terminos *tex. in d. cap. vnico* afferri in hac cauſa uti caſum decidentes, noſtro fortiorem, ibi enim qui refutat, feudum poſſidet, illudq; in agnatum tranſfert, et quamuis agnatus refutatum feudũ recipiat pro ſe, ſuiſq; hæredibus, et cui ipſe dederit, ſi tamen ipſum ſine filiis mori contingerit, refutanti, pacto, ideſt refutatione non obſtante, ad ſuccedẽdum datur regreſſus, quando autem filia patri renunciat, nil poſſidet, quod trãsferre poſſit, ſed tantùm promittit patri non ſuccedere, undè defuncto patre ſine filiis, à fortiori, et maiori cum ratione, renunciatione nõ obſtante, agnatis excluſis ſuccedere debet filia renuncians; affirmare autem, aſſenſum ſuper refutatione impetratum efficere, ut refutatio quandam fictam contineat relaxationem in manibus Domini, ad hoc ut demùm Dominus ipſe refutatum feudum in proximioris agnati perſonam conferat, uno actu occultato ad caſum, quando filia patri renunciat, Regio accedente aſſenſu non applicatur, ex quo mediante hac re-

nunciatione pater renunciatarius feudum
non acquirit,qui a ſuum eſt,& quod ſuum
eſt,amplius ſuum effici non poteſt, ſicquè
nullatènus cōſiderari poteſt relaxatio ali-
qua in manibus Domini , vt ille vno actu
occultato patrem renunciatarium de feu-
do,quod ſemper poſſedit,& poſſidet,inue-
ſtiat;hoc enim impoſſibile eſt,operatur au-
tem aſſenſus,qui ſuper renunciatione im-
petratur,ad hoc vt actus ille renunciatio-
nis robur accipiat,dùm tractatur de remit-
tendo,donando,& cedendo ſucceſſionem
bonorum, quorum commercium, abſque
ſupremi Domini conſenſu prohibitum eſt,
ad *tex.in cap.1.de prohib.feud. alien. per Lo-
thar.*& in *c.1 de prohib. feud. alien. per Fred.*
51 Sed non diſcedēdo à puris terminis *tex.
in d.cap.vnico,* dico ſecundò, ſatis eſſe à ve-
ritate procul affirmare , refutationem dici
factam in manibus Domini,dùm ſuper il-
la Regius fuit impetratus aſſenſus, conſtat
enim ſine controuerſia,aſſenſum à contra-
ctu regulari, illiuſq; naturā aſſumere,*Frec.
lib.2.de ſubfeud.autho r.1.quæſt.2.num.14.fol.*
mihi 177. *D.Reg.de Pont.conſ.64.num.*30.
*lib.*1.*& D.Reg. Rouit.* cæteris omiſsis *deciſ.*
84.*num.* 7. quòd proindè quando interpo-
52 nitur aſſenſus ſuper contractu, quem con-
trahentes ſine illo perficere poſſunt , vide-
tur eſse ſicut uerba ſuperflua ſtipulationis,
ac ſi diceretur, *Arma, Virumquè cano,* quæ
nihil addunt,ità *Andr.in cap.*1.*§ ſed nec eſt
alia iuſtior, num.*38. *quæ ſit prim. cauſ. beneſ.
amittend. D.Reg.de Pont.tract. de poteſt. Pro-
reg.tit.de refutatio. feud.§.5.num.4.*hoc poſi-
to,peto Ego,in refutatione,quæ fit de feu-
do in agnatum proximè ſucceſſurum , re-
quiritur,nè Regius aſſenſus ? certè non,cū
proximior agnatus,feudum,quod ei refu-
tatur,de nouo non acquirat: ſed potiùs ac-
quiſitum capit ; comprehenditur enim ſub
prima inueſtitura,et cùm ſit de ſanguine
primi acquirentis,non dicitur noua perſo-
53 na in feudo , vndè dicitur propriè refuta-
tio præmatura ſucceſſio,& ſic non eſt, cur
dici poſſit aſſenſu indigere;ſunt iura nimis
vulgata in *cap.* 1. §. *& ſi libellum, de alien.
feud. pater.* & in *cap.*1. *§. ſed & res, per quos
fiat inueſt.*& vtrobiq; *Andr.D.Præſ.de Frāch.
deciſ.*663.*nu.*4.& 6.*Io. Vinc. de Anna ſingul.*
569.*D.Reg. de Pont.*cit.*tit. de refut. feud.in
princ.num.*4.*Octau. Bammacar.in comment.ad
tit.ſi de feud.defun. in cap. beneficium à vaſal-
lo , num.* 112. *Reg. Rouit. conſ.* 9. *num.*
9. *lib.* 2. et latiùs dixi Ego *lib.* 1. *cap.* 23.
modò deueniendo ad rem noſtram, dico
ſic,ſi aſſenſus regulatur à contractu,illiuſ-
què naturam aſſumit , & quando impetra-
tur ſuper contractu, qui aliàs ſine aſſenſu
perfici poteſt,habetur, ac ſi non eſſet im-
petratus,cùm nihil contractui addat, con-
ſequens erit dicere,quòd ſi impetratur ſu-
per refutationis contractu,quem certum
eſt,aſſenſu non indigere,dùm viribus factæ
refutationis nihil addidit, operari certè
non poteſt, vt dicatur refutatio in mani-
bus Domini facta, ſed adhùc dicitur ſim-
plex,eo modo,& forma,prout cōſideratur
ſine aſſenſu,vnde meritò inſignis *Io. Vinc.
de Anna,* poſt alios , quos citat in citato
cap.1.num.55.de vaſal.decrep. ætat. explicā-
do,quomodò dici poſſit, factam eſſe refu-
tationem in manibus Domini, dicit, tunc
54 verè , & propriè dici factam in manibus
Domini,quando feudum in dominium,
poteſtatem,& poſſeſſionē Domini dimit-
titur,& relaxatur.
Inſupèr,vt in hac re ceſſet prorſus om-
nis dubitatio,ſi diceremus,in contractu re-
futationis de neceſſitate requiri aſſenſum,
prout iure cautum eſt, quòd non requiri-
tur,adhùc dicimus,aſſenſum ſuper refuta-
tione impetratū nullo modo operari poſ-
ſe,vt dicatur refutatio in manibus Domi-
ni facta;etenim illud apud Noſtrates fuit
ſemper receptiſſimum, & ſine controuer-
55 ſia,quòd quando Dominus Rex noſter aſ-
ſentit alienationibus feudorū , nil empto-
ribus de nouo concedit, nec aliquid in il-
lorum perſonas transfert,ſed tantùm tol-
lit obſtaculum prohibitiuum alienationis;
feudatarius autem eſt ille, qui ſuum vtile
dominium in alium transfert, & emptor,
qui cum feudatario contrahit, dicitur ab
eo cauſam habere,non autem à Domino,
ità *Andr.in cap.Imperialem,num.*11.*verſ.ſed
ſi vendebatur,de probib. feud. alienat. per Fe-
der.abiquè Loffred.fol.*67.*à ter.verſ. ſupraſcri-
ptis tamen non obſtantibus* , & doctiſsimus
*Camerar.fol.*43.*nu.*4.in vtraquè *col.* vbi de-
clarat regulam *tex.in d.l.lege obuenire , de
verb.ſignif.*quòd qui confirmat,dat, & re-
gulam alterā,quòd aliud ſit dare,& aliud
danti conſentire,idemquè *fol.*53.*lit. F.* ibi,
*nàm certum eſt,à Domino nihil transferri, ſed
tolli tantùm impedimentum,&c.*& *fol.*78. *lit.
C.verſ.nihil ergò de ſuo alienat, quando con-
ſentit,et fol.*79 *lit.T. verſ.quinta concluſio,*op-
timè *Marin.Frec.lib.*2. *de ſubfeud.quæſt.* 29.
*num.*3.*fol.*217.*Liparul.in addit.ad Andr. in
d.cap.Imperialem,num.*14 *in verb.colligitur,
D.Præſ.de Franch.deciſ.*540.*à num.* 9. *cum
ſeqq. D.Reg.de Pont.cit.tit.de refut. feud.§.*3.
*num.*24.*et §.*8 *num.*6 7.8. 9. *et* 10. *et* §. 11.

*num.*17.

*num.*17. & in *lect. Feud.lect.*16.*num.* 18. & nouiſſimè *Horat. Montan.in d. cap. Imperialem,num.*108.109.*&* 110. Si ergò Rex aſ-
56 ſentiendo nihil confert,nihil transfert,nihil de nouo concedit, ſed tantùm ſuum accōmodat conſenſum, tollendo obſtaculum iuris prohibitiui, ſicq; contrahentium voluntatem exequēdo, quo nàm pacto affirmari poteſt,aſſenſum operari,vt refutatio ſic facta quandam fictam cōtineat feudi relaxationem in manibus Domini, vt feudum illud conferat in perſonam agnati,vno actu occultato?

57 Supereſt modò, vt reſpondeamus ad *Doctores* ex aduerſo allegatos, & primò ad *Andr.* quem pœnitùs negamus,aſſeruiſſe in *d.cap.vnico,col* 3.*de eo, qui finem fecit*,renunciationem factam cum Regio aſſenſu, haberi,ac ſi facta illa eſſet in manibus Regis,ſicquè realem eſſe cenſendam; nullibi enim in *Andr.* hoc legimus, ſed tantū quæritin *verſ. faciunt pro quæſtione notata*, an conſenſus à Domino præſtitus ſuper alienatione feudi,ei præiudicet, ſi demùm cōtigerit,venditorem ſine hærede decedere, & dicit, quòd ſic, cùm per conſenſum Superioris pactum illud ad fauorem recipiētis, ſuorumquè hæredum effectum fuerit reale,ex quo aſſentiendo Dominus, abdicauit à ſe ius ſuum, etiam in caſu mortis venditoris ſine hæredibus, ſicquè aſſentiiſſe pro emptore, & hæredibus ſuis, ſubdit demùm *Andr.* aliud eſſe in caſu illius *cap. vnic.*nam *ibi*,qui decedit ſine hærede, non eſt alienans,ſiuè refutans,ſed refutatarius, quòd proindè,dicit,caſum illius *cap.* non facere pro prædicta quæſtione, hoc dicit *Andr.* quem ſequuntur *Marin. Frec. & Balzaran.locis* ſuprà allegatis, & ſic *Doctores* iſti non probant,ad quod allegantur.

58 Vndè ſequitur, remanere abſolutum caſum noſtrum, non alitèr ſub duabus limitationibus in *d.cap.vnico* poſitis,ſed ſub principali illius diſpoſitione contineri; nimirùm quòd dùm Princeps renūciatarius abſquè deſcendentibus, feudorum ſucceſſionis capacibus deceſſit, & ab inteſtato datur filię renuncianti ad ſuccedendum regreſſus, pacto, ſeù renunciatione non obſtante,ſicquè cōtra caſum legis loqui eum, qui affirmare præſumpſerit,renunciationē à Principiſſa filia patri factam,ſuiſquè hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunq; realem eſſe,non autem perſonalem; id,quod cùm vidiſſent Aduerſarii, nullqm poſſe recipere obicem, aliàs in poſſeſſorio demonſtrare curarunt,ſed fruſtrà,*tex.in d.cap.vnico in prima parte* ex alio non applicari ad caſum noſtrum, ex quo *ibi* refutatio fuit facta agnato,ſuiſquè hæredibus,& cui ipſe dederit,renunciatio autem,de qua agimus fuit facta Principi patri,ſuiſquè hæredibus,
59 & ſucceſſoribus quibuſcunquè, & ſic ſatis differre clauſulā *cui dederit*, de qua in *tex.* ab illa *quibuſcunquè*,de qua in renunciatione,contendentes, clauſulam *quibus dederit* tunc æquiparari clauſulæ *quibuſcunq;* quādo illa poſita reperiretur abſolutè, & de per ſe,dicendo *Titio,& quibus dederit*, ſub hac enim forma,dicūt ex aduerſo, importare illam,& comprehēdere ſucceſſionem vniuerſalem,& particularem,ex teſtamento,& ab inteſtato, at poſita poſt verbum *hæredibus*,nimirùm *Titio, ſuiſquè hæredibus, & quibus dederit*,importare tantùm diſpoſitionem inter viuos,ex quo verbum *hæredibus* præcedens refertur ad ſucceſſionem vniuerſalem ex vltima voluntatē,verba verò ſequentia,*& quibus dederit*, non niſi ad contractum inter viuos, nè trahantur ad idm ſpecialitèr diſpoſita, ad id expendentes *Dec.in conſ.*170.*num.* 2. & 3. relatum à *Cardin.Tuſch.*citata *lit.C.concluſ.*295. *nu.* 4. ex quo ſequitur,quòd cùm Princeps ſtipulatus fuerit pro hæredibus quibuſcunquè, benè ſub tali ſtipulatione poſſunt comprehendi hæredes,quamuis extranei, habiles tamen,& capaces ad ſuccedendum in feudis,qualis eſt Dominus Dux Bracciani ;& ſic quamuis Princeps renunciatarius ſine filiis deceſſerit,filiæ tamen,quæ renunciauit, ad ſuccedendum non poteſt dari regreſſus,uigore diſpoſitionis *tex. in d. cap. vnico*,dùm verba illa, *& cui dederit*, in *tex.* poſita non poſſunt referri ad vltimam voluntatem, prout refertur clauſula *quibuſcunquè*,ſed tantū ad contractū inter viuos.

60 Attendamus reſponſionem. Dixi ſuprà *num.*11.12.& 34.Principis ſtipulationem pro ſe,& hæredibus quibuſcunquè, dùm deſcendentium, & agnatorum denegabatur contemplatio,de neceſſitate intelligēdam pro hæredibus,& ſucceſſoribus teſtamētariis,non autem ab inteſtato: dixi demùm *num.*37.nullà adhibita diſtinctione, clauſulam *quibus dederit*, & clauſulam *quibuſcunquè* in terminis *tex. in d.cap. vnico*
61 æquiparari; nunc idem confirmando demonſtrabo, & facilitèr, quàm inepta ſit *Dec.*diſtinctio circa prædictarum clauſularum æquiparationem, & diſcrimen, ſine ratione,& fundamento, quod vt pateat,dico ſic. Dubitauit *Dec.d.conſ.*170. an in em-

phyteuſi Eccleſiæ conceſsa Titio, eiuſquè
hęredibus,& quibus ipſe dederit,ſuccede-
re poſſit filius legitimatus,ſiuè quilibet ex-
traneus,quem emphyteuta hæredem inſti-
62 tueret,& negatiuè reſpōdit, cùm emphy-
teuſis Eccleſiæ conceſsa Titio, & eius hæ-
redibus,de ſui natura,iuxtà communem,
& receptiſſimam *Doctorum* ſententiam,ad
extraneos hæredes non tranſeat,ſed tantū
ad filios,& deſcendentes ipſius recipiētis,
nihil obſtante clauſula illa in conceſſione
addita,*& quibus dederit*,nàm cùm non ſtet
abſolutè,& de per ſe, ſed poſt verbum *hæ-
redibus*, dicit *Dec.* quòd non poteſt intelli-
gi, vt tranſeat emphyteuſis ad extraneos
per hæredis inſtitutionem,ſed tantùm per
contractum inter viuos,illam in extraneū
alienando;Fateor, pro hac *Dec.* opinione
hùcuſque non vidiſſe *Doctorem* illam inſe-
quentem,ſed omnibus,qui de his egerunt,
vnico ſpiritu aſsentientibus,emphyteuſim
63 Eccleſiæ alicui conceſsam pro ſe, hæredi-
bus,et quibus dederit, ad extraneos inſti-
tutionis titulo tranſire,ac ſi dictum eſset,
pro hæredibus quibuſcunquè, vtramquè
clauſulam ſic indiſtinctè æquiparantes; vi-
deantur pro nunc infraſcripti,de commu-
ni atteſtantes,*Curt.iun.conſ.4.à num.1.verſ.
tamen quando emphyteuſis Eccleſiaſtica eſt
conceſſa*,*Couar.var.reſol.lib.2 cap.17.num.5.
verſ. quarta concluſio*,ſub illis verbis,*nempè ſi
data ſit pro hæredibus quibuſcunq; &c.*& de-
mùm ibi,*quia & idem dicendum erit, ſi dictū
ſit in contractu,pro te,& hæredibus, & quibus
dederit,&c.Iul.Clar.in §. emphyteuſis, quæſt.
28 num.9.verſ.idemq; & multò fortius dicen-
dum eſſet, Alex.Trentacinq.variar.reſolut.
lib.3 tit.de iur.emphyteut.reſolut. 3. num. 22.
& 23.* vbi inter alios citat *Rip. in l. ex facto,
§.fin.ſub num. 16.ff.ad S.C.Trebel.*qui diſpu-
64 tat articulum in feudo,mmiſùm, an illud
tranſeat ad hæredem extraneum, quando
fuit conceſſum pro hæredibus quibuſcūq;
et affirmatiuam probans ſententiam, ſub-
dit hæc verba, *& pro iſta ſententia videtur
caſus deciſus in cap.1.de feud. non haben. pro-
priam natur.feud. & licèt loquatur quando
feudum fuit conceſſum pro te,hæredibus et qui-
bus dederit, idem tamen dicendum, ſi ſit con-
ceſſum pro te,hæredibus, & ſucceſſoribus qui-
buſcunq; quæ idem important,etc.*hanc eandē
ſententiam amplexus eſt *Conſiliar.Theodor.*
et in terminis *tex.in d.cap.vnico*,in ſæpe ci-
tata *allegat.36 num.29* ſub illis verbis, *etiā
quòd dicatur,& ad eius hæredes, & cui dede-
rit,quod quidèm magis eſt,quàm dicere pro ſe,
& hæredibus quibuſcunque,&c.* quòdq; hoc
verum ſit,ponderemus rationē,quarè *Dec.*
65 dixerit,clauſulam, *& quibus dederit* poſitā
poſt verbum *hæredibus*,non poſſe importa-
re, niſi translationem in extraneum per
contractum inter viuos,non autem per vl-
timam voluntatem,et illam eſse dicit,quia
expreſsè de hæredibus in conceſſione fuit
dictū,et ſic ſi referretur ad hæredis inſtitu-
tionem,traheretur iàm ad rem ſpecialitèr
diſpoſitam; hæc ratio eſt falſa, ex quo in
66 conceſsione de feudo,vel emphyteuſi Ec-
cleſiæ ſimplicitèr facta Titio, et eius hære-
dibus,non veniunt,niſi filii hęredes, ac ſi
dictum eſset,Titio,et eius filiis, prout de
emphyteuſi eſt communis omnium ſentē-
tia pœnès *Aluar.Valaſc. de iure emphyteut.
quæſt.44.num.11.*et in feudo eſt *tex.*ad lite-
67 ram in *cap. 1. §. & ſi clientulus, de alienat.
feud.*et in *cap.1.§.penul.de leg.Corrad.* et ſic
quādo *Dec.* voluit dicere,clauſulam, *et qui-
bus dederit*,in conceſsione poſitā, poſt ver-
bum *hæredibus*,non poſse ad hæredis inſti-
tutionem referri, nè traheretur ad quod
ſpecialitèr erat diſpoſitum, non benè di-
xit,nàm tunc dici poterat, fuiſse factam
ſpecialem prouiſionem hæredum,quando
conceſsio illa referri potuiſset ad liberam
hæredis inſtitutionem,per conceſsionariū
ordinandam,ſed cùm tantùm veniebat re-
ferenda ad filios,affirmari nō poteſt,quòd
erat ſpecialitèr diſpoſitum de hæredibus;
vndè meritò ad hoc vt conceſsio poſſit re-
ferri ad quoſcunq; hæredes,et ſic non tàm
ad filios,ſed etiam ad extraneos,poſt ver-
bum *hæredibus* additur clauſula *quibuſcun-
què*,vel *quibus ipſe dederit*, quod dicunt *Do-
ctores* idem eſse. Dico inſupèr,dato, quòd
per formulam conceſsionis,*pro hæredibus,
& cui ipſe dederit*, dici poſsit ſpecialitèr eſ-
ſe de hæredibus diſpoſitum, qua lege ca-
uetur,vt facultas illa cōceſsionario tribu-
ta transferendi in alium rem conceſsam,
non poſsit referri,niſi ad contractum inter
viuos, dùm à concedente nulla extitit ap-
poſita limitatio,an in vita,vel in morte ſe-
qui poſsit alienatio? etenim certum eſt,
68 clauſulam,*& cui ipſe dederit*, quæ in cōceſ-
ſione poſt verbum *hæredibus* poſita reperi-
tur,ampliatiuam eſse, quòd proindè nulla
bona ſuadet ratio,vt ſit demùm reſtringē-
da,et referenda ad contractum inter viuos
tantùm;eſt enim apud omnes recepta ſē-
tentia *Bart. in l.ſi ità quis 135.§.ea lege, n.6.
69 ff.de verb.obligat.*quòd quando lex,vel ho-
mo permittit alienationem, tunc nedùm
alienatio per contractum inter viuos com-
prehenditur,ſed etiam illa, quæ fit per hæ-

redis

redis inſtitutionem, & legatum, permiſſa eſſe cenſetur, ſequitur *Curt. iun. d. conſ. 4. n. 1. verſ. ſed difficultas fit*, & alii plures relati per *Gerium Spinium Florentin. conſ. 93. num. 1.* & 16. vbi in *fine* hæc dicit verba. *At quando conceſſio eſt expreſſa, & non eſt limitata ad vitam, ſed libera, ſimplex, & abſoluta, vt in caſu noſtro, non video, quomodò dici poſſit, quòd verba conceſſionis ſuadeant, quòd dicta conceſſio intelligatur de alienatione inter viuos tantùm, &c.* quæ omnia, credo, benè cõſideraſſe *Nicol. Ant. Grauatum*, dùm in *additio.* ad præcitatum *Dec. conſ.* 170. in ſpecie dixerit, malè *Dec.* conſuluiſſe circà interpretationẽ verborum conceſſionis, de quibus ſuprà, ſicquè credo, plenariè eſſe ſatisfactum oppoſitioni per Aduerſarios factæ, quò fit, vt firma remaneat noſtra cõcluſio; nimirùm,
70 eiuſdem importantiæ eſſe clauſulam, *& quibus dederit*, quamuis poſitam poſt verbum *hæredibus*, & clauſulam *quibuſcunquè*, ac proindè ſicut vigore diſpoſitionis *tex in d. cap. vnico* perſonalis dicitur renunciatio, ſiuè refutatio, quæ fit Titio, ſuiſquè hæredibus, & cui ipſe dederit, ſic etiam perſonalis cenſenda ſit, quãdo facta reperitur pro hæredibus quibuſcunquè, vt decedente demùm renunciatario, ſiue refutatario ſinè filiis, pacto non obſtante, detur renuncianti, ſiuè refutanti ad ſuccedẽdum regreſſus, agnato remotiore pœnitùs excluſo.

71 Quibus ſic ſtantibus nulla eſt facienda vis, nullaquè poteſt haberi ratio de alijs clauſulis, quę in renunciationis inſtrumento leguntur, (nimirùm, quòd renunciatio ſit, & eſſe debeat realis, quòd effectum habeat in omnem caſum vti realis, & omni alio meliori modo, & ad bona renunciata nũquam habere regreſſum ex quauis cauſa, etiam non cogitata, & nouitèr ſuperueniente, etiam rebus mutatis, cuiuſuis morte, & alitèr quàm nunc ſe habentibus) nàm cùm ex ſuprà iàm dictis conſtet enixè in materia deducta feudorum, in duobus tantùm caſibus dici poſſe renunciationem eſſe realem, ſcilicèt quando ſit in manibus Domini, ad hoc vt aliũ de nouo inueſtiat, vel quòd ſit concepta ad fauorem cuiuſcũquè, nulla expreſſa perſona, quotieſcũq; hi duo caſus deficiũt, prout in caſu noſtro, vtrumq; deficere eſt pœnitùs indubitatum, omnes clauſulæ in præfato inſtrumẽto deſcriptæ, & aliæ, ſi quæ forent, habentur ac ſi non eſſent appoſitæ, ſed tantùm dicendum eſt, illas vim, & robur obtinere (adhùc di-
72 co, ſi appoſitæ eſſent in renunciatione bonorum allodialium) reſpectu illarum perſonarum, quibus eſt renunciatum, vel quarum contemplatione præſumi poteſt, factã fuiſſe renunciationem, vndè cùm in caſu noſtro fuerit facta renũciatio ad fauorem Principis patris, eiuſque filij Domini mei Don Franciſci, ſicquè renunciationis tempore ſupererant renunciantis frater, & ſoror, eſtò, quòd tractaretur de ſuccedendo in bonis allodialibus, iſtorum dominorum reſpectu clauſulæ prædictæ benè operari poterant, multoſq; effectus producere, quibus demùm abſq; deſcendentibus de medio ſublatis, quamuis renunciatio eſſet generaliſſima, & cum omnibus clauſulis, quæ excogitari poſſunt, nullatènus clauſulæ illæ prodeſſe poſſunt alijs perſonis, in renunciatione non nominatis, nec cõtemplatis, & ad quorum beneficium acquirere paciſcentium non intererat, iuxtà receptam *Bart.* theoricam in *l. qui Romæ, § duo fratres, num. 24.* ibi, *quia pactum non porrigitur, niſi ad eum, ad quem, vt porrigatur paciſcentis intereſt, ff. de verbor. oblig.* videantur, quæſo, infraſcripti, qui in pũcto hæc omnia probãt.

Iacobin. *de feudis, in verb. Et vnus ex dictis, il primo, num. 6.*

Hieron. Gabriel. *conſ. 89. num. 11. 12. & 13. lib. 1.*

Bero. *conſ. 108. nu. 15. 18. 19. & 21. lib. 1.*

Io. Vinc. Honded. *conſ. 36. num. 35. lib. 1.*

Io. Vinc. de Anna *alleg. 21. num. 22.*

Fab. de Anna in *addit. ad ſingul. 439.* ſui *Genitoris.*

Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. tom. 3. c. 557. num. 52.*

Camill. de Medic. *conſ. 2. num. 128. & ſeq.*

Kellebent. *de renunciat. q. 36 num. 13.*

Reg Rouit. *conſ. 23. num. 21. verſ. hac autem, & conſ. 44. num. 27. lib. 1.*

Conſiliar. Theodor. *alleg. 36. num. 37. 38. & 39.* alijq; plures, quos conſultò omitto.

73 Minùs etiam poteſt haberi ratio aliqua de his, quæ in hac materia ſcripſit *Ludouic. Roman. conſ. 22.* dùm conſuluit, realem eſſe renũciationem à filia de emphyteuſi factã tempore, quo pater, & frater viuebant, ac proindè illis demùm defunctis, inſimul cũ nepote, abſquè deſcendentibus, ad ſuccedendum in emphyteuſi, ipſi renuncianti nõ eſſe concedendum regreſſum, etenim loquutus fuit *Roma.* in terminis renunciationis à filia factæ cum Aquiliana ſtipulatione, ac acceptilatione indè ſequuta, quæ
74 quidèm clauſula ſolet quandoquè renunciationem realem reddere, *Gramm. dec. 57. num. 41.*

*nu.*42. ex quo per illam omne ius, omniſq;
actio extinguitur, *l. aquiliana ſtipulatio, ff. de*
tranſaction. vndè totum *Roman.* fundamen-
tum ſuper hac clauſula, quam in noſtra re-
nunciatione non legimus, conſiſtit, loquu-
tus etiam fuit in terminis renunciationis
factæ, nulla expreſſa perſona, ad cuius fa-
uorem renunciabatur, vt optime pro ex-
plicatione eorum, quæ *Rom.* conſuluit, ex-
plicant inſignes illi *Iureconſult. Io. Ang. Pi-*
ſanell. in comment. ad Conſuetud. Neap. in Con-
ſuet. Si quis, vel ſi qua, fol. 130. *in additio.* quæ
incipit, *hic eſſet repetenda, Sigiſmund. Loffred.*
in paraphraſi ad c. 1. *in princ. de natur. ſucceſſ.*
feud. fol. 48. *à terg. verſ. nec obſtat conſilium*
Ludou. & Conſiliar. Theodor. in cit. *alleg.* 36.
num. 36. & 37. in quibus locis dicunt, quòd
ſecùs eſſet, ſi renunciatio facta fuiſſet ad
beneficium patris, eiuſq; hæredum, etiam
cum Aquiliana ſtipulatione, ex quo clau-
ſula illa cenſeretur relatiua ad perſonas
contemplatas, & vltrà illas extendi non
75 poſſet, immò addunt vnum notabile, ni-
mirùm, quòd ſi ageretur de renunciatione
futuræ feudorum ſucceſſionis, *Roman.* fun-
damentum in Aquiliana ſtipulatione po-
ſitum, in filia renunciante tempore, quo
76 maſculi extabãt, omninò ceſſaret, ex quo,
vt aliquid deduci poſſit in Aquiliana ſtipu-
látione, requiritur omninò, vt competat
ius in re, §. 1. *Inſtitut. quib. mod. tollit. obligat.*
Vndè cùm filiæ ſuper feudis renunciatis,
propter maſculorum exiſtentiam, nullum
ius, nec in re, nec in ſpe competat, nàm il-
lud dicitur ſpe deberi, quod eſt in potentia
de præſenti, *l. non ſolùm, §. ſi libertus, ff. de ex-*
cuſat. tutor. Decian. conſ. 3. *nu.* 124. *lib.* 1. ergò.
aliud etiam addit *Loffred.* & eſt, quòd *Rom.*
loquitur in emphyteuſi, nos autem in feu-
do, in quo habemus legem particularem,
caſum noſtrum decidentem in *d. cap. vnico,*
de eo, qui fin. fecit, & multotiès de emphy-
teuſi ad feudum non valet argumentum.

77 His ſic diſcuſſis, ſupereſt tantùm, vt Do-
minæ Principiſſæ iura, rerum iudicatarum
authoritate corroboremus, & in caſibus
noſtro longè fortioribus, nimirùm in con-
curſu renunciantis cum ſorore in capillo,
idq; tàm in ſucceſsione bonorum allodia-
lium, quàm feudalium, adeò vt dici poſsit,
in Regno noſtro inductam eſſe conſuetu-
dinem, ſic pro renunciante iudicandi, ete-
nim, vt ſoror, quæ renunciauit, collatis do-
tibus inſimul ſuccedat in bonis allodiali-
bus cum ſorore in capillo, non obſtante re-
nunciatione facta in beneficium fratris,
eiuſq; hæredum, decreuit Sacrum Conſiliũ
de anno 1511. 22. Decembris in cauſa Blã-
chæ de Scutellariis cum Lucretia eius ſo-
rore, in qua deciſione interuenerunt Con-
ſiliarii inſignes, quos nominat *D. Reg. de*
Ponte conſ. 39. *num.* 3. deq; illa meminerunt
etiam *Camill. Salern. In addition. ad Napod. in*
Conſuetud. Si moriatur, fol. 88. *in additio.* quæ
incipit. *Dicit Napod.* & *D. Reg. Rouit. conſ.* 23.
num. 21. *lib.* 1.
78 Secundò fuit idem iudicatum in cauſa
Beatricis Maldæ, aduerſus quam conſul-
uit *Io. Thom. Minad.* vt in eius *conſ.* 22. vbi
defendit, ob clauſularum amplitudinem,
& ob dotem receptam, renunciationem
fuiſſe realem, ac proindè Beatricem renun-
ciantem eſſe à ſucceſsione excludendam;
ſed ſententiam contra Clientem reporta-
uit, fuit enim, renunciante ad ſuccedẽdum
admiſſa, ſollemnitèr iudicatum cõtra illud
conſilium, vt teſtatur *Reg. Reuert. deciſ.* 58.
79 Tertiò fuit idem iudicatũ in anno 1573.
ſub die 14. Iulii in cauſa Antonii Cappo-
ni cum Sororibus de Thomaſio, vt non
obſtante renunciatione cum ampliſsimis
clauſulis, & cum Aquiliana ſtipulatione,
ſuccedere deberet filia, quæ renũciauerat,
collatis dotibus cum aliis ſororibus, quæ
non renunciauerant, referente Dom. Præ-
ſide de Franchis, tunc Regio Conſiliario,
quæ ſententia in anno 1578. fuit in cauſa
reclamationis confirmata, cum impoſitio-
ne perpetui ſilentii, referente Dom. Anto-
nio Cadena Reg. Conſiliario, penès Bor-
rellum S. C. actorum Magiſtrum, nunc de
Martino, fecit ſollemnem deciſionem *Reg.*
Reuert. quæ eſt 40. *lib* 7. aliàs 581. ſecũdùm
meam compilationem.
80 Quartò fuit idem iudicatum ſub die 12.
Decembris 1581. iunctis Tribunalibus
Sacri Conſilii, & Regiæ Cameræ, in cauſa
Lauræ Surianæ, quę vti primogenita exclu-
ſis ſorore in capillo, & fratre clerico, fuit
admiſſa ad ſuccedendum in feudis reman-
ſis in hæreditate quondam Iulii Cæſaris
Suriani communis fratris, non obſtante
ampliſſima renunciatione de omnibus bo-
nis paternis, fraternis, &c. facta patri, eiuſ-
què hæredibus, & ſucceſſoribus vniuerſali-
bus, & particularibus quibuſcunquè, cum
clauſula ex noua cauſa, ab inteſtato & om-
nibus aliis ampliſsimis, referentę Domin.
Marthos de Goroſtiola, tunc Regiæ Came-
ræ Præſidente, demùm Regiam Cancella-
riam Regente, cuius cauſæ proceſſus con-
ſeruatur in Regia Camera penès Actuariũ
Conſtantinum.

81 Quintò idem deciſum inuenimus in anno 1583. ſub die 15. menſis Iunii in cauſa Hieronymæ Venatæ in capillo, cum Iulia Venata eius ſorore primogenita iàm nupta, quæ non obſtante renunciatione facta Scipioni fratri, eiuſq; hæredibus, & ſucceſſoribus, cũ Aquiliana ſtipulatione, & clauſula, *rebus in eodem ſtatu non permanentibus*, ac aliis ampliſſimis fuit admiſſa ad fratris ſucceſſionem bonorum feudalium, referente doctiſsimo illo viro Ferdinando Fornario, tunc Regio Conſiliario, demùm Regiam Cancellariam Regẽte, pęnès Borrellum actorum Magiſtrum.

82 Sextò idem iudicatum in anno 1588. die 14. Maii in cauſa Sororum de Freccia, vt omnes Ioanni Franciſco fratri vtrinq; coniũcto ſuccederent, non obſtantibus renũciationibus Lucianæ, & Margharitæ, quę à fratre prædicto dotatæ, illi, eiuſq; hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuum renũciarunt omnem, & quamcunq; ſucceſſionẽ paternam, maternam, fraternam, &c. ipſis ſororibus renunciantibus vſq; ad diem renunciationis, tàm ex teſtamento, quàm ab inteſtato deuolutam, & in futurum deuoluendam ab inteſtato tantùm, cum Aquiliana ſtipulatione, & pacto de vlteriùs non petendo, & quòd renunciatio ſuum debitũ ſortiretur effectum, etiam rebus fortè in eodem ſtatu non permanentibus, et cum expreſſa declaratione, quòd eſſet realis, & perpetuò valitura in omnem euentum, et caſum, et in omni tẽpore, et quòd filii procreandi non poſſent venire ex propria perſona, ſed quòd omni tempore intelligerentur excluſi, & quatènus venirent, & aliquid conſequerentur, quòd illud totum teneretur eorum pater, qui in renunciatione erat præſens, & conſentiens exburſare, & ſoluere dicto Ioanni Franciſco fratri, eiuſq; hæredibus, & ſucceſſoribus, cum omnibus dãnis, expenſis, & intereſſe, cauſæ Commiſſarius extitit Dom. Cõſiliarius Hieronymus Olziguanus, pęnès Ciuitellam actorũ Magiſtrum S.C.

83 Septimò idem inuenimus, Sacr. Conſil. innctis Aulis iudicaſſe in anno 1606 ſub die 13. Martij in cauſa illorum de Naſtaris, in qua fuit producta renunciatio generaliſſima, & cum omnibus clauſulis, quæ excogitari poſſunt, & tamen de ea nulla fuit habita ratio, vt teſtatur *Dom. Reg. Rouit. in conſ. 23. num. 21.* & in *fine*, vbi deciſionem notat, proceſſus eſt in Banca de Cantone, in quo idem *Dom. Rouit.* tunc illius cauſæ Aduocatus omnes renunciationes, & ſententias ſuprà relatas producere fecit.

84 Octauò fuit idem per S.C. deciſum in anno 1619. ſub die 15. Iunii in cauſa Laudoniæ de Aſſaro cũ Ioanna, & Victoria de Aſſaro ſororibus, ſuper ſucceſſione bonorũ remanſorum in hæreditate quondam Ioannis Baptiſtæ de Aſſaro communis fratris ab inteſtato defuncti, vt omnes æquis portionibus ſuccedere deberent dicto Ioanni Baptiſtæ fratri, & ſic non ſolùm Laudonia, quæ remanſit in capillo, & quæ ſola ad ſuccedendum admitti inſtabat, ſed etiam Ioanna, & Victoria, ab eodem fratre dotatæ, non obſtantibus illarum ampliſſimis renũciationibus, in quibus apparet, renunciaſſe ſorores iſtas fratri dotanti per Aquilianam ſtipulationem, & pactum de non petendo, ſiue de non ſuccedendo omnem, & quamcunq; ſucceſſionem vſquè ad diem renunciationis, tàm ex teſtamento, quàm ab inteſtato illis deuolutam, & de cętero deuoluendam ab inteſtato tantùm, cum expreſſa declaratione, quòd non intelligeretur facta renunciatio contemplatione maſculorum tantùm, ſed quòd eſſe deberet realis, fructuoſa, & valida in fauorem, & beneficiũ fratris dotantis, eiuſq; hæredum, & ſucceſſorum quorumcunquè, etiam quòd eſſet ſpes de præſẽti, vel ex cauſa, & iure de præterito, vel de futuro, etiam ſi filii procreandi prætenderẽt venire ex propria perſona, ità quòd ſemper, & in perpetuum intelligerentur ab inteſtato excluſi, inſupèr extiterat conuentum, quòd renunciatio intelligi deberet generalis, generaliſſima, plena, plenior, & pleniſſima, efficax, perpetua, & realis, & quòd extenderetur ad incognita, & pęnitùs inopinata, rebus in eodem ſtatu non permanentibus, cauſæ Commiſſariùs extitit Dominus Ferdinandus Brancia, tunc Regius Conſiliarius, nunc meritiſſimus Regiam Cancellariam Regens, idquè pro renunciantibus decretum, tàm in cauſa poſſeſſorii ſub die 31. Iulii 1617. quàm in petitorio ſub die prædicta 15. Iunii 1619. immò cùm aduerſus ſententiam in petitorio latam Laudonia in capillo aſſerens ſe enormiſſimè læſam, petiiſſet ſe in integrũ reſtitui, facto iterùm verbo in S.C. per eundem D. Brancia ſub die 26. Octobris eiuſdẽ anni, prouiſum fuit, non eſſe deferendum in integrum reſtitutioni petitæ, & ſic ſententiæ acquieuit, proceſſus eſt in Banca de Carbone.

85 Nonò idem per Sacr. Conſil. pro filia renunciante in hac eadem cauſa iudicatum extitit ſub die 27. Martii 1632. vbi inter-

nenerunt vndecim Votantes,& iterùm in
gradu reclamationis ſub die 27. Iulii 1634.
vbi interuenerunt quatuordecim, ex quo
fuerunt dati tres alii adiuncti, qui fuerunt
de Collaterali Conſilio, nimirùm D. Don
Bernardinus Montaluus Marchio Sācti Iu-
liani, Dominus D. Ioannes Enriquez Mar-
chio Campli, & Dominus Scipio Rouitus,
omnes Iureconſulti præſtātiſſimi, Regiam
Cācellariam Regentes, & quamuis in cau-
ſa poſseſsorii, attamen ambarum Partium
Aduocati,& cauſæ Iudices adeò ad petito-
rii merita deuenerunt, illiuſq; viſcera dela-
niarunt, vt nihil de poſseſſione tractatum
fuerit, in cauſis enim poſseſsoriis, quando
aperte non conſtat de bono iure immiſsio-
nem, vel manutentionem petentis, Supre-
mus Regni huius Senatus nūquàm immiſ-
ſionem concedit, nec manutentionem per-
mittit, ſed ſemper ad ſequeſtrū procedit,
vt in dies practicari videmus, & ſcio, vnum
ex Dominis votantibus in hac cauſa ſupre-
mi ordinis, & credo omnibus ſeniorem,
cuius anima requieſcat in ſancta pace, in
deciſione reclamationis, quando eius vo-
tum proferre incœpit, hæc verba dixiſse,
*Io per me Signori non sò che perſonaggio rap-
preſenti in queſta cauſa il Duca di Bracciano, ò
che ſia perſonale, ò che ſia reale la renunza
della Ducheſſa della Riccia.*

86 Decimo,& tandèm pro filia renuncian-
te diffinitiuo laudo fuit deciſum ſub die
14. Maij 1632. in cauſa Comitiſſæ Cōuer-
ſani filiæ Principis Roccæ Aſpidis, vt ſucce-
dere deberet in bonis feudalibus eius pa-
tris, excluſo Duce Perdifumi eius patruo,
non obſtante ampliſſima renunciatione
per Comitiſſam factam ad fauorem Prin-
cipis patris, in qua legimus, patrem ipſum
renunciationem recepiſſe pro ſe, eiuſq; hæ-
redibus,& ſucceſſoribus quibuſcunquè in
perpetuum omnium ſucceſſionum, vſq; ad
renunciationis diem deuolutarum, tàm ex
teſtamento, quàm ab inteſtato, & per con-
tractum inter viuos, & deindè in anteà de-
uoluendarum ab inteſtato tantùm, & cum
Aquiliana ſtipulatione,& expreſſa declara-
tione, quòd renunciatio eſſet realis, realiſ-
ſima, non autem perſonalis, & extendere-
tur tàm ad cognita, quàm ad incognita, &
pœnitùs ignorata, nec dici poſſet, maſculo-
rum contemplatione facta, eſſetq; fructuo-
ſa,& valida ad beneficium Principis patris,
eiuſquè hæredum,& ſucceſſorum quorum-
cunq; in perpetuum, rebus etiam in eodem
ſtatu non permanentibus, etiam quòd filia
ſic renunciando eſſet enormiſsime læſa, vel
quocunquè dolo, vel metu ſaltem reueren-
tiali ad renūciandum inducta, & quòd eius
filii ab ipſa renunciante procreandi, eorūq;
deſcendentes nullo vnquàm tempore po-
tuiſſent ex propria perſona, nec directè, nec
indirectè venire, ex quo ſub hac lege, con-
ditione,& pacto, etiam ab initio tractatū,
& cōcluſum fuerat matrimonium, & quòd
aliàs ſequutum non fuiſſet, reſeruato tantū
filiæ renuncianti, ſuiſq; filijs iure ſucceden-
di in bonis maternis tantùm, caſu, quo eius
frater, ſine filiis, & ab inteſtato deceſsiſſet.

Hæc renunciatio in caſu, de quo ageba-
tur fuit maxima cōſideratione digna, nàm
pro excluſione filiæ renunciantis duo po-
tentiſsima concurrebant, fauor nimirùm
agnationis, ex quo, qui in feudis ſuccedere
inſtabat, erat frater vtrinq; coniunctus de-
functi feudatarii. Alterum maioris impor-
tantiæ, quia, vt ſuccedere deberet frater,
conſtabat de aperta voluntate defuncti,
qui Comitem filium ſollemni teſtamento
hæredem inſtituens expreſsè ordinauit, vt
illo ſinè filiis maſculis moriente, hæres eſſe
deberet Dux, ipſius teſtatoris frater, verùm
quia filius hæres inſtitutus præmortuus
fuit patri, quamuis teſtamentum reſpectu
bonorum burgenſaticorum non poterat
dici caducatum, non ſolùm quia Dux fra-
ter vocatus extiterat, ſub compēdioſa ſub-
87 ſtitutione, quę vulgarem comprehendit in
omni caſu, quo hæres inſtitutus, vel nollet,
vel eſſe non poſset hæres, quia morte præ-
uentus, ex *Bart. in l. 1. & in l. centurio, ff. de
vulgari, & pupill. ſubſtit. & Surd. deciſ. 37.* ſed
etiam ſtante clauſula codicillari bis in te-
88 ſtamēto repetita, cuius effectus inter alios
innumeros eſt, vt teſtamētum ſubſtineatur
ad beneficium ſubſtituti, quamuis inſtitu-
tus ante teſtatorem inſtituentem decedat,
vt per *D. de Franch. in deciſ. 156.* & alios paſ-
ſim; attamē reſpectu bonorum feudalium
ſubſtineri nō potuit; legem enim in Regno
89 habemus, ſubſtitutionem in feudis prohi-
bentem, vt in *pragm. 4. in 6. cap.* ſub *tit. de
feud.* nec ad hunc caſum extendi poterat
gratia à Domino Rege noſtro, Regni feu-
datariis conceſsa, de qua in *pragm. final. de
feud.* ex his, quæ Ego diſserui *lib. 1. cap. 126.
nu. 72. verſ. ſed poſſet hìc dubitari*, quòd pro-
indè ſumma cum ratione, maxima tamen
diſcuſsione præcedente iudicatum extitit,
bona allodialia ſpectare ad Ducem Perdi-
fumi defuncti fratrem, in teſtamento ſub-
ſtitutum; feudalia verò ad Comitiſsam
Conuerſani filiam, huius cauſæ Arbitri, ſeu
Compromiſsarij fuerunt Dominus D. Io-

Digitized by Google

annes Enriquez Marchio Campli, Regiam Cancellariam Regens, Dominus Vincentius Corcionus Regij patrimonij vnus ex Præſidentibus, doctiſſimus Iureconſultus, quorum animę requieſcant in pace, Dominus Carolus Brancacius electus pro Comitiſſa, & D. Parthenius Pitagna electus pro Duce, ambo inſignes Iureconſulti, & noſtri temporis Primarij cauſarum Patroni, quos Deus ad maiora per mille annos ſeruet incolumes, laudum fuit prolatum ſub nomine Excellentiſſimi Proregis, ſub die prædicta 14. Maij 1632. penès Ioſeph. Barrilem Regium à mandatis Scribam, proceſſus in Sacr. Conſil. eſt in Banca Figholæ.

90 Cōſtat igitur ex prędictis, Dominę Principiſſę iuſtitiam iuribus, rationibus, Doctorum, rerumq; iudicatarum authoritate fūdatam eſſe, placet modò his omnibus vnū addere, præter tamen rei neceſſitatem, illudq; eſt, quòd ſi Domina Principiſſa à patris ſucceſſione repelleretur, quia forſan ſpeciali pacto eſſet conuentum, vt ſi contingeret, Principem patrem decedere ſine deſcendentibus, & ab inteſtato, vt nec etiā filia renuncians ſuccedere poſſet, ſed quòd ſuccederent alii venientes ab inteſtato, quamuis remotiores, quod ſanè pactum dūmtaxat, & non aliud poteſt filiæ nocere, adhùc dico, Dominum Bracciani Ducem malam fouere cauſam, cùm ſublata de medio perſona filiæ talitèr renunciantis, proximior Domino Principi non extitiſſet ipſe Dominus Dux, ſed nepotes Principiſſæ renunciantis filii, qui vti deſcendentes nō obſtante eorum matris ſuperexiſtentia, ex ſucceſsorio edicto, ſine dubio, collateralibus prorſus excluſis, ſucceſſiſsēt; id, quod vt de iure probemus, duo ſunt conſtituendi caſus, quorum

91 Primus eſt, quando renuncians filiis relictis, præmoritur patri, cui eſt cum pacto prædicto renunciatum, & in hoc caſu receptiſſima eſt omnium ſententia, matris renūciationem nihil filiis obeſse poſse, quin ex propria perſona ad aui ſucceſſionem venire poſſint, ea quidèm vulgata ratione, cū in omni renunciatione illa tacita inſit cōditio, ſi hæreditas ad matrem renunciantē fuerit delata, vndè ſi mater patri præmoriatur, tanquàm facta renunciatio ſub cōditione, quæ non exiſtit, euaneſcit, idquè etiam ſi matris renunciantis ſint hæredes, factaq; eſset renunciatio dote recepta, ità *Doctores* communitèr in *l. qui ſuperſtitis 93. ff. de acquir. hæred. & in l. pactum dotali, C. de collatio. Gozad. conſ. 75. in fine, Ant. Gabriel. comm. concl. lib. 3. tit. de iur. dot. concl. 1. n. 47. D. de Franch. deciſ. 67. Morot. conſ. 22. Viuius dec. 211.* per totam, *Fontanel. de pact. nuptial. clauſ. 9. gloſ. vnica, par. 1. num. 65. tom. 2. Reg. Rouit. conſ. 23. nu. 24. & 25.* vbi dicit, ſic ſemper in Supremo Regni huius Senatu iudicatum, quòd proindè ſtantibus tot continuatis deciſionibus, ſubdit, non eſse amplijùs de hac quæſtione dubitandum.

Alter caſus eſt, quando mater, quæ renunciauit ſupra uixit patri, cui fuit renunciatum, & in hoc ſubdiſtinguendi ſunt tres caſus, quorum

92 Primus eſt, quando renunciantis filii ad aui materni ſucceſſionem venire intendūt in concurſu auunculorum, & in hoc conueniunt omnes ſine contradictore, matris renunciantis ſuperexiſtentiam nocere filiis, ſicquè illos omninò per auunculos excludi, eſtquè ratio euidens, nàm volentes cōcurrere cum auunculis, ſuccedere non poſſunt, niſi ex perſona matris viuæ, quæ per renunciationem reperitur excluſa, ac proindè ipſi quoquè filii repelluntur, illaquè portio, quę matri deberetur, ſi non renunciaſſet, accreſcit fratribus per ius accreſcendi, non autem nepotibus per ſucceſſorium edictum; potētius enim eſt ius accreſcendi, quàm ſucceſſorium edictum, *l. meminimus, C. de legit. hæred. § fin. Inſtit. de bonor. poſſeſſ.* ſic *DD.* communitèr in *d. l. qui ſuperſtitis*, & in *d. l. pactum dotali, Io. Crot. in l. ſtipulatio hoc modo concepta, num. 56. ff. de verb. oblig. Roder. Suar. ad l. quoniam in prioribus, in declarat. ll. Regn. in 4. limitat. num. 9. fol.* mihi 155 *Couarr. in cap. quamuis pactum, par. 3. relect. §. 3. num. 7.* & alii.

93 Secundus eſt caſus, quando renunciātis filii ad aui ſucceſſionem concurrere volūt cum aliis nepotibus ex filio præmortuo, & in hoc eſt maxima controuerſia; etenim *Io. Crot. loco* proximè cit. *nu. 57.* dicit, quòd poſſunt concurrere, ſiuè mater ipſa aliquid percepit de bonis patris, ſiuè non, ex quo omnes ſuccedunt ex propria perſona, ad quod allegat *Bart. Imol. & Rom. in d. l. qui ſuperſtitis*, eundem *Bart. in l. liberorum, ff. de verbor. ſignif.* & *Salycet. in d. l. pactum dotali*; ſubdit demùm *Crot.* concluſionem hanc ſibi videri dubiam, quia nepotes ex filio prædefuncto, parentis locum, & gradum aſſumunt, & ſic quemadmodùm ſi eorum pater viueret, excluderet ſororis renunciātis filios, ità illos excludere debent eius fi-

lii,qui patris gradum, & locum aſſumpſerunt,allegat *Modernos Perufinos* hoc tenentes in *d.l.pactum dotali, in 5. col.* reſidet tamen cũ prima opinione, nimirùm vt omnes concurrant, illam tamen limitando,ſi matris renunciatio facta eſſet contemplatione maſculorum, ex maſculina linea deſcendentium, et cum hac opinione tranſit etiam *Bolognet ibidem,nu.91.*et *92.* et *Paul. Galler.in tract.de renunciat.lib.2.cap.5.num. 28.verſ.ex quibus apertiſſimè,*vbi abſque vlla limitatione pro renunciantis filiis reſpondit,ſed ſuper hoc non inſiſto, quia non eſt materia noſtra.

94 Tertius eſt caſus, de quo nos dubitauimus,quando moritur pater, cui eſt renunciatum, nullis relictis deſcendentibus ex filio,vel filia forſan prædefunctis, ſed tantùm filia,quæ renunciauit, & ex ea nepotibus, ac aliis de linea collaterali coniũctis, et in hoc magis communitèr voluiſſe *Doctores* comperimus, matris renũciationem filiis non obeſſe, quin per ſucceſſoriũ edictum, ad aui ſucceſſionem venire poſſint, collateralibus penitùs excluſis,non obſtãte,quòd filia renuncians dotem receperit, ac patri ſupravixerit, eſtquè ratio manifeſtiſſima, nàm vt quis ab inteſtato admitti poſſit ad alicuius conſanguinei ſucceſſionem,altero proximiore, vel in pari gradu exiſtente,ex aliqua cauſa excluſo, neceſſe eſt,vt admittatur, vel per ius accreſcendi, vel per ſucceſſorium edictum, vtrumq; ius in caſu noſtro reſiſtit collaterali; ius namquè accreſcendi practicari nõ poteſt, cùm illud inter cohæredes, & collegatarios locum habeat,hæredes enim patris defuncti de iure dicuntur tàm maſculus, quàm fœmina,*l.maximum vitium,C.de liber.præter.*at quando fœmina reperitur renũciaſſe, portio illa,quæ ad fœminam ipſam ſpectaret, per ius accreſcendi deuoluitur ad fratrem maſculum ſuum cohæredem; at maſculo non exiſtente,non poteſt accreſcere collaterali,ex quo ille filiæ renunciantis cohæres dici nõ poteſt,ſublato ergò iure accre-
95 ſcendi,neceſſariò recurrendum eſt ad ſucceſſorium edictum,per quod portio proximioris non petentis, vel ex aliqua cauſa excluſi deuoluitur ad in gradu ſequentes, *l.1.C.de ſucceſſ.edict.§.placebat, Inſt. de legit. agnat.ſucceſ.*modò excluſa filia à patris ſui hæreditate,ſtante eius renunciatione, inter ſubſequentes coniunctos reperiuntur in potiori gradu eius filii, qui ſunt defuncti nepotes,et ſic deſcendentes,quàm quilibet alius de linea collaterali, ac proindè illi ad aui ſucceſſionem per ſucceſſorium edictum ſunt admittendi, non autem collaterales; ſic ſanè ſcripſerunt ſequentes, qui omnes loquuntur, quando filia, dote recepta,patri renunciauit.

Paul.de Caſtr.*in d.l.qui ſuperſtitis 93.n.3. verſ.& hoc ſi extabant alij,ff.de acquir.hæred.*

Io.de Imol.*ibid.col.2.verſ. ſed vbi filia.*

Philip.Corn.*in l.pactum dotali, num.24. verſ. ſi verò concurrerent,C.de collation.*

Ant.Gabr.*comm.concl.tit.de iur.dot.concluſ.1.num.54.*

Ant.Gomez *ad l.22.Taur.nu.10.in princ.* et demùm in *verſ.vnum tamen eſt.*

Roder.Suar.*ad l.quoniam in prioribus, in declarat.ll Regni,in 4.limitatio.num.*10. per tot.*fol.*mihi 155.vbi in *fine* dicit,quòd in hoc omnes concordant.

Ludouic.Morot.*conſ.22.num.1.& 7.*

Michael Craſ.*in §.legitima,quaſt.4.nu.3.* per totum.

Franc. Molin. *tract. de rit.nuptiar.lib.3. q.84.num.23.*

Thom. Sanchez *in præcept. Decal. lib.7. cap.7 num.38.*

Mercurial.Merlin.*tract.de legit.lib.1.tit. 2.q.11.num.5.verſ.tertius caſus eſt.*

96 Fateor tamen, aduerſus concluſionem in hoc tertio caſu ratione, et authoritate fundatam nonnullos inſurrexiſſe, non inferioris nominis *Doctores,* dùm putarunt, non eſſe illi locum, quotiès filia dote accepta renunciat,cum expreſſa declaratione,quòd remanet contenta ſua portione, hoc enim caſu contendunt,non ſubintrare ſucceſſorium edictum,ſicquè matris renũciationem filiis obeſſe, non quidèm vi repudiationis,ſed vi ſucceſsionis, quia cùm filia renuncians videatur ſucceſsiſſe,non eſt amplius tractandum, quòd nepotes veniant per ſucceſsorium edictum, huius ſẽtentiæ illam tenentes laudãt in authorem *Bald.in d.l.pactum dotali,num.8.C. de collat.* quem *ibi* ſequuntur *Alex.num.7.verſ. & an in hoc ultimo caſu,*et alii.

97 Attendamus reſponſionem,quæ erit facilliſſima,et primò dico, falſam eſse ſatis aſſertionem,nimirùm ideò non eſſe locum ſucceſſorio edicto, quia filia dotem recipiendo cum declaratione,ſe eſſe portione illa contentam,videatur patri ſucceſsiſse, nullibi enim iure cautũ eſſe comperimus, filiam in dote à patre viro ſuo tradita dici hæredem,vt per hoc dicatur ſucceſsiſse eidem patri defũcto,nam quamuis dici poſſit, filiam dotem conſequi loco portionis

hæ-

hæreditariæ, non tamen in portione illa dicitur ſuccedere titulo vniuerſali, & ſic tanquàm hæres,ſed titulo particulari; vndè ſequitur, quòd quando datur caſus, vt filia ob renunciationem à patris hereditate excludatur,nô poteſt dici excluſa vi ſucceſsionis,quia tanquàm hæres ſuccefsit in portione hæreditaria,ſed vi repudiationis, quia dote accepta reſpuit hereditatem patris,& ſic benè dicebat *Imol. loc.* cit. quòd non poterat videre, quarè nepotes ad aui ſucceſsionem ex ſucceſſorio edicto venire non poſsint, dùm ex propria eorum perſona veniunt,ex eo,quia eorum mater dotem receperat pro parte ſua, et ob id patri renunciauerat,cùm certum ſit, quòd portionem illam non habuit tanquàm hæres, vt per hoc dici poſsit, ſucceſsiſſe patri defuncto,ſed titulo particulari.

98 Secundò,et melius,ſi diceremus, filiam per dotis receptionem,declarando ſe illa portione cõtentam verè ſucceſsiſse patri defuncto vti hæredẽ,quod eſt falſum; certum eſt, quòd dici non poteſt,ſucceſsiſse, niſi in illa portione data;modò videamus, quid fiet de reſiduo,dùm nõ habemus perſonam in pari gradu cum filia, vt per ius accreſcendi, quod potentius eſt ſucceſſorio edicto,poſſet reſiduum illud conſequi; certè ſi aſſentimur illis,qui negarũt in hoc caſu edictum ſucceſſorium,conſequens eſt dicere, reſiduum hæreditatis inteſtati defuncti remanere ſine ſucceſsore; et ſi dices,habere locum ſucceſsorium edictum, ſed non ad beneficium filiorum renunciãtis filiæ,ſed aliorum collateralium, dicam Ego,quòd hæc propoſitio eſt contra *tex.in l.1.C.de ſucceſ.edict.*vbi excluſa matre à ſucceſsione ſui patrui, ex edicto ſucceſsorio eius filius ad ſuccedendum fuit admiſsus; item eſt contra *tex.in §.placebat, Inſtit. de legit.agnat.ſucceſſ.*vbi excluſo primo in gradu, admittuntur ſequentes,& si dices,iura hæc procedere, quando primus in gradu nihil de mortui hæreditate conſequutus fuit: at in caſu noſtro ſucceſsit mater patri ſuo in parte,ergò eius filii ſuper aui hereditate nil aliud prætendere poſsunt,reſpondeo Ego,hoc benè procedere in cauſa teſtati,nimirùm vt auus decedens ſuperſtite filia, nihil ex ea nepotibus relinquere teneatur, ex quo eorum mater dotem, & ſic legitimam portionem conſequuta fuit, vt eſt communis omnium opinio,de qua poſt *Alex.Dec.& Craſſ.*teſtatur *Merlin. loco* cit.*num.*1.*verſ.& eſt ratio*,& de cauſa teſtati loquitur *tex.in l.ſi non mortis, ff. de inoffi-cioſ. teſtament.* quem in argumentum contra nepotes renunciantis filios adducit *Alex.in d.l.pactum dotali*,antè *num.* 8. At in

99 cauſa inteſtati, nulla lege cautum eſſe inuenimus,vt quia filia ſucceſſit in parte, nõ poſſint filii ex propria perſona venientes in reſiduo ſuccedere, fac enim decedere aliquem ab inteſtato,vnica tantùm filia ſuperſtite ex deſcendentibus in primo gradu, quæ nunquàm patris hæreditatem renunciauit, certè hæc erit patris ſui hæres; fingamus modò, filiam iſtam, quæ filios habet nolle ſuccedere,niſi in drodãte, modò reſiduum hæreditatis ad quem ſpectat: non nè dicendum eſt ex ſucceſſorio edicto ad proximiorem,& ſequentem in gradu? certè ſic; quis autem erit proximior inteſtato defuncto, collateralis agnatus, vel nepos ex filia? certè iſte,ergò ad illum ſpectat reſiduum: tunc enim etiam in cauſa inteſtati poſſet dari caſus excluſionis nepotum, ex eo, quia eorum mater ſucceſſit in parte,& reſpuit reſiduum,quando vt illi admitti poſſent ad aui ſucceſſionem,indigerent auxilio gradus,ſeu loci materni, eo enim caſu,quia ipſorum mater,quæ adhùc viuit,reperitur de portione ſua ſatisfacta, filii volentes matris perſonam repræſentare,ſiue illius locum,& gradum aſſumere, ad auo ſuccedendum admitti non poſſent, ſicquè illorum excluſio fuit interpretata, quando concurrere vellent, vel cum eorũ auunculis,vel cum ab eis deſcendentibus, quod non poſſent abſq; quòd aſſumerent gradum,& locum maternum, vt ſuprà explicauimus,& docent quamplures relati à *Merlin d.quæſt.*11.*num.*13.vbi dicit, ceſſare eo caſu repræſentationem, & ſubintrare ius accreſcendi,quod impedit ſucceſſoriũ edictũ,ſecus autem,vbi matris renunciantis fratres,ſiuè ab illis deſcendentes non extant,nàm tunc quia nepotes,vt auo ſuccedere poſſint, matris repræſentatione nõ indigent, ſed ex propria eorum perſona venire poſſunt vti ſequentes in gradu, nil eis obſtare poteſt matris ſuperexiſtentia, de hæreditaria portione patris ſui ſatisfactæ,& ſic omni iure tãquàm defuncto auo magis proximi agnatos inferioris gradus excludũt,hoſquè, dicat vnuſquiſquè, veros eſſe iuris terminos pro reſolutione præſẽtis articuli,ni malit in ſcopulos incidere.

100 Nec his omnibus obſtare poteſt pactum, quod in renunciationibus apponi ſolet,vt renunciantis filii ad auo, vel auunculis ſuccedendum non poſſint ex propria eorum perſona venire;nàm ſi de huiuſmo-

di conuentione nullo vnquàm tempore, præcipuè apud nos, fuerit aliqua habita ratio, etiam in caſu, quo renunciantis filii eorum matris ſint hæredes, vt pluriès per S.C. deciſum teſtatur *Minad. in Conſt In aliquibus, notab. 3. à num. 11. D. Præſ. de Franch. deciſ. 67. et Molfeſ.* poſt alios, quos ipſe citat *tom. 2. ad Conſuet. Neap. tit. de renunciat. q. 5. à num.* 8. à fortiori nulla poteſt haberi ratio, quando adhùc viua matre auus ab inteſtato decedit, quo caſu, cùm nihil adſit in medio, quòd filios cogi poſsit ad obſeruantiam pacti, in eorum præiudiciũ à matre initi, tempore, quo nec etiam erant in vtero geniti, non eſt, cur de huiuſmodi pacti obſeruantia tractari poſsit; nulla enim lege cauetur, filios parentum pactionibus ligari, in ipſorum filiorum detrimentum initis, dùm eorumdemmet parentum non ſunt hæredes.

Sed quorſum diſputatio hæc? ad quid tanta afferre pro Domini Bracciani Ducis excluſione? ſi mētem Principis patris, quæ fuerit in hac renunciatione à Principiſſa filia extorta in ſcriptis habemus redactam; conſtat enim, illud in facto eſſe veriſſimum, tempore, quo Principiſſæ matrimonium extitit concluſum, Dominũ Principem eius patrem recurſum habuiſse ad eius Aduocatos, quos in hac Vrbe Regia Neapolis tenebat, vt ei conſulerent ſuper renunciatione, quam ab eius filia recipere intendebat, ad hoc vt contractus indè celebrandus eſſet omni ſui parte perfectus, & cum omnibus clauſulis, & cautelis, quæ renunciationem recipiendam reddebant validiſſimam, quod cùm ità ab eius Aduocatis exequutum eſset, Dominus Camillus Petius tunc Principis Aduocatus, & negotia gerens, nunc Regius Conſiliarius meritiſſimus videns renunciationem tàm amplam, tantiſquè vallatam clauſulis, literas ſcripſit Domino Principi, vt ei ſignificaret finem, quem ipſe habebat in tali renunciatione, cui Princeps reſpondendo dixit, eius eſſe volūtatem circa ſucceſſionem feudorum, quæ in Regno poſſidebat, quòd ſi ipſum mori contigiſset, eiuſquè filium Dominum meum Don Franciſcum ſine filiis maſculis, cupiebat, vt Domus ſua perpetuaretur in filia fœmina, vel ipſius, vel Don Franciſci filii, ſubdit demùm, mentem ſuã eſſe, quòd quando filios maſculos non habuiſset, dùm tot tenebat nepotes, volebat vnum ex illis eius cognomine inueſtire, eiquè ſimul in vxorem tradere eius filiam, vel D. Franciſci filii, ſicq; eius domum conſeruari, ſubiũgit demùm, à præfato Domino Camillo quærens conſilium, ſi exiſtens ille primus Ciuitatis Venafri acquiſitor, potuiſset nè Ciuitatem illam alicui ex eius filiis ſibi melius viſo legare, in cuius linea feudum hoc conſeruari debuiſset. Hæc ſcripſit Dominus Princeps, quæro modò, harum literarum tenore ſic ſtante, quando ex alio Domina Principiſsa ſuam non haberet intentionem fundatam, prout habet fundatiſſimam, poterit quis nunquàm ſibi perſuadere, in renunciatione, de qua agimus, aliam fuiſse Principis mentem, quàm proſpicere deſcendentibus ſuis, & vt liberam de bonis ſuis diſponendi facultatem haberet? certè hũc fuiſse Principis finem, & mentem, eſt ab omnibus confitendum; Placuit autem Summo Redemptori, vt vtrumquè deficeret, obiit enim Princeps, nulla de bonis ſuis diſpoſitione facta, & ſine filiis maſculis ad ſuccedendum in his feudis habilibus, ſed tantùm hac filia ſuperſtite, dicito mihi, poterit nè Iudex aliquis inueniri, qui agnoſcens, cuius ſit importantiæ ius, quod vni competit, ab illo auferre, & alteri dare, vt induci poſſit ad huic filiæ patris ſucceſſionem denegandã? Hæc occurrunt. Neapol. vij. Kalend. Octobris MDCXXXVI.

Donatus Antonius de Marinis.

SVMMARIVM.

1 *Facti ſpecies narratur.*

2 *Renunciatio, quæ fit à Moniali an ſemper dicatur realis, & num. 6. 7. 10. 12. 16. 17. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. & 39.*

3 *Donatarius ſi præmoriatur donatori an caducetur donatio, dùm in contractu pro hæredibus ſtipulatus non eſt, & num. 5.*

4 *Hæres ſemper comprehenditur in omni acquiſitione, quam facimus, quamuis de illo nulla fiat mentio.*

8 *Filia monialis renunciantis excluſio tota dependet à mente patris renunciatarij.*

9 *Pactum non porrigitur, niſi ad eum, ad quem vt porrigatur paciſcentis intereſt.*

11 Tex. in l. fœminæ, C. de ſecund. nupt. *an ſubintret, vbi mater tranſierit ad ſecunda vota, filio in Religione exiſtente, & n. 14.*

13 *Auus, & auia an inſimul cum nepotibus nepoti prædefuncto ſuccedant.*

15 *Mulier, quę tranſiuit ad ſecunda vota an ſuc-*

cedat

cedat pleno iure in bonis prædefuncti filij, quæ illi obuenerunt ex ſucceſſione alterius.

18 *Contractus vbi non eſt celebratus ſeruata forma ſtatuti, dicitur nullus, & num. 19.*

20 *Renunciatio, quæ fit ob ingreſſum Religionis non ſubiacet ſollemnitatibus ſtatuti, & num. 21. & 22.*

21 *Renunciationis cauſa finalis eſt ingreſſus in Religionem.*

40 *Aquiliana ſtipulatio in contractu renunciationis reſtringitur ad fauorem perſonarum, in renunciatione contemplatarum.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an renunciatio, quæ fit à filia moniali ad beneficium patris, & fratris, ſit aliquando perſonalis, ità vt per mortem iſtorum ſine deſcendentibus euaneſcat. Diſpoſitio *tex. in l. fœmina, C. de ſecund. nupt.* an locum habeat, quando ex filiis primi matrimonii vnus tantùm ſupereſt, qui tamen eſt in aliqua Religione profeſſus; & an procedat quoad ſucceſſionem bonorum, quæ defūcto filio ex alterius ſucceſſione obuenerunt. Renūciatio facta ex cauſa ingreſſus in Religionem an ſtatuti ſollemnitates requirat, & de aliis, vbi notabilis *deciſio Sac. Rota Romanæ.*

CAP. CXC.

1 RENunciatio à filia Monaſterium ingreſſa, Maria nuncupata, Antonio patri, & Alexandro germano intrà duos mēſes profeſſioni proximos, ſeruata forma *Sacri Trid. Conc.* in ampliſſima forma facta proponebatur, tàm de ſucceſſione paterna, & materna, quàm de omnibus aliis quorumuis agnatorum, & cognatorum in futurum ab inteſtato ipſi Mariæ renuncianti deuoluendis, defunctoquè patre, ſuperſtite Alexandro filio, quem nominauit hæredem, euenit, vt hic & tandem poſt certum tempus poſtremū ſuum ſimilitèr clauderet diem, ſuperſtitibus hac ſorore renunciante iàm profeſſa, & duobus auunculis, Cęſare, & Carolo nominatis, vndè inter iſtos, & Monaſteriū ex perſona Sororis Marię ſuper inteſtata Alexandri ſucceſsione controuerſia orta fuit.

2 Dicebant auūculi, ipſos ad nepotis ſucceſsionem omninò admittendos, nàm etſi Monaſteriū ex perſona Sororis Mariæ eos in gradu præcedebat, tamèn obſtabat illi ampliſſima renunciatio, quæ, non erat diſputandum, an patris, & fratris contemplatione facta fuerit, cùm ſat ſit, à Moniali proceſſiſſe, eſt enim ſine controuerſia, renunciationem, quæ fit à Moniali ſemper dici, & cenſeri realem, ità vt renūciatarijs ab inteſtato defunctis, quamuis ſine deſcēdentibus, renunciante excluſa, cæteri conſanguinei in gradū ſequenti ſuccedant, vt ex *Couar. Prǽſid. de Franch.* *Regente Rouit.* & aliis probat *Reg. Merlin. controuerſ. cent.* 1. *cap.* 5. per totum, ſignantèr *num.* 4. quibus paritèr & Ego adhæſi *cap. præcedēti, nu.* 22.

3 E contrà Monaſterium contendebat, de renūciatione, quæ allegabatur, nullam haberi poſſe rationem, ex eo, quòd facta apparebat ad fauorem patris, & fratris tantùm, eorum hæredibus nullatènus nominatis, interuenerat enim pater in eo contractu, in quo nullibi legebatur, ſuos, & filii hęredes ipſum vocaſſe, nec in aſſertiua, nec in diſpoſitiua, ſed dicebatur dumtaxat, ꝙ renunciabat filia Antonio patri præſenti, & Alexandro fratri abſenti, non alitèr additis illis verbis, *eorumquè hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuum*, quę paſsim in huiuſmodi contractibus apponuntur, vndè præmortuis iàm ipſis renunciatariis, ſiuè donatariis, renunciante, ſiuè dotante ſuperſtite, renunciatio, ſiuè donatio caduca remāſit, ad quod allegabatur *Ant. Fab. diffin. poſtrema, C. de reuocand. donat.* vbi in fortioribus terminis deciſum teſtatur, donationem iàm perfectam, & quæ effectum ſuum ſortita fuerat, ad donantem reuerti, mortuo donatario antè donatorem, nec alitèr ad hæredem tranſmiſſam, ex quo ſpecialitèr in contractu de hæredibus mentio facta non erat, iuribus per ipſum allegatis, caducata igitur hac donatione, ſicquè ea

de medio ſublata,remanebat Soror Maria proximior,& pro ea Monaſterium,quo factum fuit,vt dubitaretur,vtra Partium meliora foueret iura.

4 Ego in hoc caſu nullam probabilem habui difficultatem, pro Monaſterio reſpondere,non quidèm attentis prædictis, quæ pro illo modò ponderabātur, cùm expreſſam habeant iuris reſiſtentiam, ſunt enim ſatis nota iuris principia,vt in omni acquiſitione,quam quis facit,hæres eius cōprehendatur,quàmuis nulla illius facta ſit mētio,hic eſt *tex*.vulgatus in *l.ſi pactum 9 ff.de probation.* ad cuius ornatum videndi ſunt ex recentioribus *Conſiliar. Theodor. alleg.* 43.à *num.* 15.& *Marius Cutel.tom.2.de donation.contemplat.matrim.tract 2.diſcur.* 1.*ſpecial.*24.& in terminis renunciationis,vt facta certæ perſonæ,proſit eius hæredi, quāuis in contractu non nominato,dixit *Gallerat.de renunciat.lib.1.cap.10.num.9.& 13.* vt autem hæres meus in ſtipulatione, ſiuè acquiſitione,quam facio non comprehendatur,neceſſe eſt,vt expreſsè agatur, eum ſcilicèt non comprehendi,aut quòd natura rei non ſit ad hæredes tranſitoria, vel in terminis donationis,quòd ex violentis cōiecturis conſtet, quòd donatio facta fuit, perſona dumtaxàt donatarii cōtemplata, ità vt perſonaliſſima omnimodò iudicetur, in quibus ſanè caſibus procedere iura in *l.non omnis.ff. ſi cert.petat.*in *l. penul. ff. de ſeruit.ruſt.præd.*& in *l.in precario, la* 1. *ff. de precar.*docet notantèr *Theodor.* cit. *alleg.* 43 *num.16.17.18.& 19.* & quamuis *Ant. Faber loco* ſupra relato in terminis donationis contrarium determinatum referat,

5 vt nimirùm per mortē donatarii antè donatorem,dùm in donatione hæredis mentio facta non eſt,caducetur donatio,eſt aduertendum,quòd in poſtrema impreſſione refert, alitèr poſteà Senatum illum, ipſo Præſide iudicaſſe,& in *allegationibus ibidem num.*8.agnoſcens,primam *diffinitionem* non eſſe in iure fundatam,addit, quòd illa valdè ſuſpecta ei erat, per rationes, quas refert,ſicquè ab ea prorſus receſſit, nec deſinas obſeruare *Dec.*in caſibus,in quibus caducatur donatio per mortē donatarii antè donatorem *conſ.*470.*num.* 14. vndè in caſu propoſito ſi Monaſterium ex perſona Monialis,quæ renunciauerat, ſuccedere prætendebat,quia renunciatio fuit facta patri, & fratri dumtaxàt, nulla hæredum facta mentione, ſicquè vt illis præmortuis antè renunciantem, inefficax remanſerit, nullū bonum fouebat ius,cùm hæredes patris,& fratris, quibus fuit renunciatum,benè in hac renunciatione comprehendebantur,& ſi illis expreſsè non nominatis,vt modò ſignificaui.

6 Dixi tamèn,Monaſterii iura ex alio in tuto eſſe,cùm nullo pacto affirmari poſſit, perſonas iſtorum auūculorum fuiſſe in hac renunciatione contemplatas, et quamuis communitèr dicatur,renunciationem,quę fit à Moniali ſemper realem cenſeri,vt illa excludatur à cęteris cōſanguineis,qui poſt ipſam renunciantem proximiores reperiūtur,aduertendum tamèn, non ſemper ità illam intelligendam,et interpretandam,vt ex tacita voluntate renunciantis, et renūciatarii non poſſit ad certas perſonas reſtringi,et limitari,vt loquitur *Aret. in l. qui ſuperſtitis,col.*4.antè *num.* 4. *verſ. vndè oportet dicere,ff.de acq. hæred.*et poſt eum *Gallerat.loco* cit. *num.* 22. etenim, attendamus, quando *Doctores* dixerunt, vt renunciatio, quæ fit à filia Moniali,realis ſemper dicetur,eam ſolam aſſignarunt rationem, quia non eſt veriſimile; patrem voluiſſe renunciationē recipere,vt deficientibus deſcendentibus ſuccēdat Monaſterium, ſed potiùs proximiores conſanguinei, ſic enim ratiocinantur *Præſ.de Franch.deciſ.*375.antè *num.*3.*Reg. Rouit.conſ.* 43.*nu.* 2. *Lælius Caput.ad Conſuet.Neap.Si moriatur, par.* 3.§.8. *num.*12.*verſ.tùm etiam attenta intentione,* et antè eos *Couar.*in *cap. quàmuis pactū* 3. *par. relect* §.3.*num.*4.*verſ.nonò idem omninò,* vbi

7 dicit,quòd ſi pater,qui recipit renūciationem à filia Monaſterium ingreſſa tempore,quo habebat filios maſculos, et fœminas,ab inteſtato maſculis præmortuis deceſſerit,filia,quæ renunciauit non erit cum aliis ſororibus admittenda, quia renūciationem recepit pater,ad finem vt reliquæ filiæ poſſent maiori cum dote matrimoniū contrahere,addit demùm,quòd immò nec Monaſterium ex perſona Monialis, adhùc maſculis omnibus, et fœminis extinctis, ſuccedere poſsit,ſi pater teſtatus ſit, ex quo dùm recepit renunciationē,eam mentem habuit,vt liberè teſtari potuiſſet,abſq; vlla obligatione inſtituendi hæredem filiā Monacham,aut ei aliquid relinquendi, tametsì (nota) ab inteſtato forſan erit Monaſterium iure ipſius Monachæ admittendum,cùm nullus ſuperſit ex patris deſcendentibus,quem pater voluerit filiæ renuncianti,et Monaſterio præferri, per hæc .n. verba loquitur inſignis *Couar.*ex cuius doctrina conſtat apertiſſimè, Monialem per eius renunciationem non eſſe pœnitùs de-

titutam.

ſtitutam, quin aliquandò patri renunciatario ab inteſtato defuncto ſuccedere poſſit, et pro ea Monaſterium, videtur enim hìc *Couar.* in ea reſidere opinione, vt fuerit mens patris, dùm filię renunciationem recipiebat, eo ab inteſtato decedente, deſcēdentes tantùm ex ipſo filiæ renuncianti, et Monaſterio fore præferendos, ità vt illis deficientibus, ſit Monaſterium ex perſona filiæ monialis ad paternam inteſtatā ſucceſsionem admittendum.

8 Quibus ſic ſe habentibus deueniēdo ad caſum propoſitum, ſi filiæ Monialis excluſio tota dependet à mente patris renūciatarii, quam, vt ratiocinantur *Præſ. de Frāch.* et Sectatores, veriſimile eſt, non fuiſſe, vt Monaſterium proximioribus conſanguineis excluſis ſuccederet, quęro Ego, poteſt hoc affirmari in caſu, de quo agimus, vt veriſimile ſit, patris mentem fuiſſe, quādo à filia renunciationem extorſit, vt filio ſine liberis ab inteſtato decedente, ſuccedere illi deberēt eiùs auunculi, ad excluſionem Monaſterii, in quo vita, decus, & honor propriæ filiæ mirificè conſeruabantur? certè nullo pacto hoc à bono Iudice credendum, & ſi receptiſſima eſt *Bart.* theorica in *l. qui Romæ, §. duo fratres, num. 24. ff. de verb.*
9 *oblig.* vt pactū non porrigatur, niſi ad eum, ad quem vt porrigatur paciſcētis intereſt, poteſt nè affirmari in caſu propoſito, vt patris paciſcentis intererit, filio abſquè liberis defuncto, renunciationem filiæ fore proficuam duobus eius affinibus, prædefūctæ vxoris fratribus, ſicquè vt iſti in bonis, quæ acquiſierat, ad excluſionem filiæ ſuccederent, certè omninò negandum, benè tamen ab omnibus affirmandum; quòd ſi in actu renunciationis de hoc euētu pater renunciatarius interrogatus eſſet, indubitantèr pro filia reſpondiſſet: vndè meritò *Couar. loco cit. verſ decimò eſt*, circa *finem* addit, Iudices admonens, vt in hac materia, quando de his videre contingerit, paciſcētium mentem omninò cognoſcere conentur, quo rectiùs in eo iudicio ſententiam dicere valeant.

10 Vltimò in terminis terminantibus, & forſan fortioribus hæc omnia rerum iudicatarum authoritate comprobabam, nām quòd Monaſterium ex perſona filiæ monialis, quæ patri, & fratri, eorumquè hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunquè ampliſſimè renunciauerat, defuncto demùm fratre, qui patri ſucceſſerat, non poſsit ab illius inteſtata ſucceſsione excludi, ex quo conſiderata mente patris renunciatarii, proximiores, qui ſupererant, veroſimilitèr non poterat dici, fuiſſe in renunciatione contemplatos, decidit *Rota* in vna *Romana ſucceſſionis de Comitibus*, ſub die 15. *Ianuarij* 1642. coràm Illuſtriſsimo *D. Dunozet*, in qua, perſona, quæ, ſtante renūciatione, Monaſterium excludere prætēdebat, erat auia paterna defūcti, & tamen, quòd ambo ſuccederent, ſeruata diſpoſitione *auth. defuncto*, renūciatione non obſtante fuit ſollemnitèr deciſum, & paritèr determinatū, non
11 ſubintrare diſpoſitionē *l. feminę, C. de ſecund. nupt.* vbi mater ad ſecunda vota tranſierit, filia Moniali ex primo matrimonio ſuperſtite, & nec etiam locum habere quòad ſucceſsionem bonorum, quæ ad filium defunctum peruenerīt ex ſucceſſione eius fratris prędefuncti, contrà opinionem per me firmatam *lib. 1. cap. 273. num. 10.* cuius quidèm deciſionis tenor adhùc alibi non impreſſus eſt ſequens.

Mercurij 15. Ianuarij 1642.

12 Deceſſit Baltaſſar de Comitibus ab inteſtato ſinè liberis, ſuperſtitibus D. Comitiſſa Cornelia auia paterna, ac D. Cleria ſorore germana Moniali profeſſa in Monaſterio S. Catharinæ de Senis. Quocircà orta controuerſia inter d. Comitiſſam ex vnà, ac Reuerendas Moniales d. Monaſterij venientis ex perſona d. D. Clerię ex alia ſuper manutentione, vel immiſſione in bonis repertis in Vrbe in hæreditate d. Baltaſſaris, Rota cenſuit ſub die 28. Iunii anni præteriti, D. Comitiſſę dandam eſſe manutentionem in domo Parionis, reſeruato videre de aliis bonis, ſuper quibus reaſſumpta diſputatione ſub die 20. Nouembris ſubſequentis, demandatum fuit, vt videretur de bono iure, ſuper quo poſito hodiè dubio, reſolutum fuit, conſtare de bono iure Comitiſſæ pro medietate, & pro alia medietate de bono iure Monialium.

13 Et quòad primam partem reſolutionis moti fuerunt Domini ex diſpoſitione *text. in §. ſi igitur defunctus, verſ. ſi verò cum aſcendentibus, authent. de hæred. ab inteſtat. venient.* vndè ſumpta eſt *authent. defuncto, C. ad Senat. Conſult Tertull.* vbi cauetur, quòd ſi quis decedit ab inteſtato ſine liberis, aſcendentes proximi vocantur ad illius ſucceſsionem pro virili vnà cum fratre, aut ſorore vtrinq; coniunctis, & ſic deficientibus patre, & matre, auus, vel auia ſuperſtites tanquā aſcendentes proximi non excluduntur à ſucceſſione defuncti ob exiſtentiam fratris, aut

ſororis,

Digitized by Google

ſororis, ſed æqualitèr ad illam vocantur, iuxtà veram, ac magis receptam ſententiã, quam tenent *gloſ. in d. §. ſi igitur defunctus, verb. proximis, in fin. verſ. ſed ſecũdùm primam, auth. de hæred. ab inteſt. venien. & in d. authen. defuncto*, in eodem *verb. proximis, verſ. vel dic ſecundùm Ioanuem, C. ad Senat. Conſ. Tertull. & ibidem Bart. num. 1. verſ. alij dicunt contra*, vbi quòd hæc opinio communitèr tenetur, *Bald. num. 9. verſ. dicas ergò*, vbi contrarijs reſpondet, *Caſtr. num. 3. in fin. verſ. gloſa tamen, Salyc.* ſub *num. 3. verſ. pone, patrem non eſſe*, vbi quòd hæc eſt veritas, *Bald. conſ.* 268. per tot. *vol.* 4. vbi quòd hæc opinio communitèr approbatur, referens *Ant. Butr.* dicentẽ, quòd ità audactèr eſt tenendum, *Couarr. in epitom. de ſucceſſ. ab inteſt. num. 5. verſ. primum enim, Craſſ. de ſucceſſ. §. ſucceſſio ab inteſtato, q. 23. num. 2. verſ. ſed neglecta hac opinione*, vbi & alios refert, *Oynot. ſuper Inſtit. lib. 3. tit. de hæred. quæ ab inteſt. deferunt. de ſecund. grad. ſeù ord. ſucced. num. 24. verſ. ſecundò ampliatur, procedere, Mart. in ſumm. ſucceſſ. legal. p. 2. quæſt. 1. art. 2. caſu 3. & q. 6. art. 2. num. 1.*

14 Nec releuat, quòd D. Comitiſſa tranſiuerit ad ſecunda vota, ideoquè non poſſit ſuccedere pro medietate d. Baltaſſari nepoti ex primo matrimonio, niſi quòad vsũfructum ſua vita durante, proprietatem verò teneatur reſeruare aliis liberis, ex eodẽ matrimonio procreatis, iuxtà diſpoſitionẽ *tex. in l. fœminæ 3. §. illud etiam, C. de ſec. nupt.* tùm quia diſpoſitio *d. l.* procedit, quandò extant alii liberi, ex primo matrimonio ſuſcepti, qui valeãt proſequi iniuriam, quam mater videtur eis intuliſſe ob tranſitum ad ſecunda vota, ſecùs autem illis non extantibus, quia tunc mater ſuccedit filio, ſeù nepoti prædefuncto ab inteſtato, etiam quòad proprietatem, vt apertè colligitur ex eodem *text. in d. §. illud etiam, in fine, & in §. proſpeximus, verſ. quapropter, & §. hoc autem, verſ ſi verò præmoriantur, auth. de non eligen. ſecund. nuben. Bald conſ. 336.* ſub *nu. 3. verſ. ſanè pœna ſecundarum nuptiarum. lib. 3. Alex. conſ. 66. num. 7. verſ. & ſi dicti filij decederent, lib. 3. & conſ. 63. num. 2. & ſeqq. lib. 5. Ruin. conſ. 21. num. 2. verſ. non obſtat igitur, lib. 3. Gabriel. comm. concluſ. tit. de ſecun. nupt. concl. 1. num. 22. & ſeqq. Rot. dec. 619. num. 1. p. 1. recent.* At hodiè non extat alter deſcendens ex Baltaſſare ſeniore primo viro d. Comitiſſæ, niſi eadem D. Cleria, quæ tanquàm Religioſa habetur pro mortua Mundo quòad ius proſequendi iniuriam, quam D. Comitiſſa dicitur ei intuliſſe ob tranſitũ ad ſecunda vota, adeò vt dictum ius non tranſierit, nec etiam ad Monaſterium, cùm illud æqualitèr extinguatur per mortem ciuilem, quæ fit per emiſsionem profeſsionis, ſicuti per naturalem, prout articulo maturè diſcuſſo firmauit *Rota in Nouarienſi legitimæ* coràm bonæ memoriæ *Pirouano in deciſ. 116. num. 11. & deciſ. 181. num. 19.* & infrà, *part. 5. recent.* & in eadem coràm *R. P. D.* meo *Ghiſlerio in deciſ. 223. num. 6. & ſeq.* ac *deciſ. 267. num. 16. in fine, verſ. nec Domini*, eadem *par. 5. recent.*

15 Tùm etiam, quia diſpoſitio *d. l. fœminæ* procedit quòad ſucceſsionem in bonis, quæ à Viro prædefuncto immediatè peruenerunt in filium, ſeù nepotem defunctũ, de cuius ſucceſsione agitur, ſecùs autem quòad ſucceſsionem in bonis, in quibus idem defunctus mediante perſona patris, vel alterius, prout in caſu iſto, acquiſiuit, *Ang. in §. præferuntur, num. 9.* poſt *med. verſ. ex prædictis, Inſtit. ad Senat. Conſult. Tertull. Corn. conſ. 286. num 3.* ſub *fin. verſ. ex gloſa, lib. 1.* cum aliis relatis à *Gabriel. de ſecund. nupt. concl. 3. num. 17.* idemq; articulo plenè diſcuſſo reſolutum fuit in *Romana domorũ* 10. *Iunij* 1616. & 31. *Maij* 1617. coràm *Martino Andrea*, quarum *prima* eſt *deciſ.* 74. inter eius impreſſ. ſeù *deciſ. 771. p. 3. recent. & in Camerinen. bonorum* 10 *Februarij* 1620. coràm bonæ memoriæ *Card. Veroſpio ſeniore*, & in eadem 22. *Aprilis* 1624. coràm bonæ memoriæ *Vbaldo*.

16 Quò verò ad alteram partem reſolutionis attinet, quia fuit dictum, conſtare de bono iure Monialium pro altera medietate, illud apertè deſumitur ex eadem iuris diſpoſitione in *d. §. ſi igitur defunctus, verſ. ſi verò cum aſcendentibus, auth. de hæred. ab inteſt. venien. & in d. auth. defuncto, C. ad Senat. Conſult. Tertull.* vbi decernitur, fratrem, aut ſororem defuncti ab inteſtato æqualitèr vocari ad illius ſucceſsionem vnà cum aſcendentibus eiuſdẽ defuncti, & inter alios expreſsè notat *Salyc.* in eadem *auth. defuncto, num. 3.* idemq; tradunt *Doct.* pro d. Comitiſſa ſuperiùs allegati.

17 Neq; obſtare viſa fuit ampliſsima renũciatio, quam D. Cleria ſub die 24. Februarii 1620. Hippolyta Maria tunc nuncupata ætatis annorum 18. circitèr, fecit Euandro patri, per hæc verba præciſa, *omnia, & ſingula tàm materna, & fraterna, & alia quæcunq; bona ad ipſam, etiam ratione ſupplementi legitimæ, vel trebellianicæ, & aliàs quomodolibet, ſeù alio quouis titulo, cauſa, ratione, & occaſione, tàm aſcendentium, quàm tranſuerſalium, nunc, & pro tempore ſpectantia, & perti-*

nentia,

Digitized by Google

nentia, etiam ſi ſpeciali nota digna eſſent, & in generalitate minimè comprehenderentur, ac omnia, & ſingula iura, & actiones ſibi ſuper dd. bonis quomodolibèt, & qualitercunq; competentia, & competentes, ac competitura, & competituras donauit, & titulo puræ, ac perfectæ donationis ceſſit, & tradidit D. Euandro de Comitibus eius patri, & ſucceſſiuè D. Baltaſſari d. Euandri filio, & eiuſdem D. Hippolytæ Mariæ germano fratri, nec non omnibus, & quibuſcũq; illorum, & ſingulorum hęredibus, & tàm ab inteſtato, quàm ex teſtamento, & aliàs quomodocunquè ſucceſſoribus, ità vt dicti DD. Euander, & Baltaſſar, ac eorum, & cuiuslibet ipſorum hæredes, & ſucceſſores de omnibus bonis, ac iuribus liberè diſponere poſſint, & ab inteſtato diſpoſitum cenſeatur, perindè ac ſi d. D. Hippolyta Maria nunquàm fuiſſet in rerum natura ad fauorem quarumcunq; perſonarum, d. D. Euandro præſente pro ſe, & alijs nominatis acceptante. Quoniam d. renunciatio (ad quam ferè tota concertatio redigebatur) duas viſa fuit habere inſpectiones. Primam, an illa eſſet valida; Secũdam, an data illius validitate, ſuffragetur Comitiſsæ.

18 Quoad primam Informantes pro Monialibus prætendebant, d. renunciationem fuiſse inualidam, vti factam abſq; ſolemnitatibus requiſitis à *Stat. Vrb in cap.* 113. & *c.* 151. *lib.* 1. quarum defectus dicebatur inficere contractum eiuſdem renũciationis, prout in terminis *Statuti in cap.* 113 *Buratt. deciſ.* 410. *num.* 1. *in Romana redditionis rationis* 20. *Maij* 1616. *§ neq; ſuffragatur, & in Romana dotis* 10. *Iunij* eiuſdem anni, *§. & circà primam*, vbi aliæ *deciſiones* allegantur coràm bonæ memoriæ *Coccino*, & in terminis *Statuti cap.* 151. *Pic.* ad idem *Statut. gloſſ.* 11. *nu.* 1. *Fenzon.* ſuper eodem *Statuto nu.* 12. *Rota* apud *Pic. deciſ.* 59. *nu.* 19. *& deciſ.* 190. *num.* 3. *p.* 6. *recent.*

19 Nec obſtare dicebant, quòd huiuſmodi renunciatio facta fuerit expreſsè ex cauſa ingreſsus in Religionem, prout apertè demonſtrant verba proœmialia eiuſdem renunciationis, quia talis cauſa ingreſsus in Religionem nõ tollit ſtatuti ſolemnitates, quando renunciatio fit à minore, vel à muliere, & ſic à perſona inhabili ad renunciãdum, prout articulo examinato ſenſit *Gratian. diſcept.* 975. per tot. & dixit *Rot. deciſ.* 121. *num.* 41. coràm *Durano.*

20 Verùm Domini in contrariam inclinabant ſententiam, ſcilicèt, huiuſmodi defectum ſolemnitatum, eſtò quòd ille in facto ſubſiſteret, non vitiaſse d. renunciationem, cùm huiuſmodi renunciationes factæ ob ingreſsum in Religionem non requirant ſtatuti ſolemnitates, vel ex eo, quia illæ ſapiunt potiùs donationem cauſa mortis, vel ex eo, quia dicuntur ob cauſam, vel ex eo, quia ingreſſurus in Religionem habet liberam facultatem diſponendi de rebus ſuis, & ſic abſq; ſolemnitatibus, prout in ſpecie his, & alijs rationibus firmant *Bero in cap. in præſentia* 8. *num.* 155. *de probat. Dec. conſ.* 31. *num.* 3. *verſ. & iſta præſertim*, *Simon de Præt conſ.* 72. *num.* 8. *Menent conſ.* 58. *nu.* 47. & per tot. *Amat. deciſ. March.* 46 *num.* 22. *verſ. præterquàm quòd*, *Cutell. de donat. contempl. matr. p.* 1. *diſcurſ.* 2. *partic.* 3. *n.* 3. *&* 4 *fol.* 103. & in terminis *Statuti Vrbis* dixit *Rota* coràm bonæ memoriæ *Buratt. dec.* 461. *nu* 7. vſq; ad *fin.* quam *deciſionem* quidquid dixerit *Gratian. d. diſcept.* 975. *num.* 44. *Rota* ſequuta fuit nuper in *Romana donationis* 3. *Iunij anni præteriti, in § fuit etiam multiplicitèr reſpõſum* coràm *R. P. D.* meo *Romas*, vbi expreſsè dicitur, quòd Domini cum d. *deciſione Buratti* tranſiuerunt.

21 Nec releuat, quòd in iſta renunciatione enuncientur etiam aliæ cauſæ, nempè dotis, receptæ, & cuiuſdam annuæ præſtationis. Siquidèm indè eò magis elicitur, renũciationem nõ fuiſſe puram, ſed ob cauſam, nec excluditur, quin cauſa finalis fuerit ingreſſus in Religionẽ, cuius occaſione dos, & annua præſtatio promiſſa fuit, vt dixit *Rot. in Romana domorum*, ſeù *ſpolij* 16. *Decembris* 1605. coràm *Lancellotto*, *& deciſ.* 587. *num.* 4. *&* 5. *p.* 1. *& dec* 714. *num.* 2. *p.* 2. *recent.* & faciunt notata per *Roſſel. in ſumm. verb. Religio, num.* 11. *Roderic. quæſt. regular. tom.* 2. *quæſt.* 80. *art.* 2.

22 Et videbatur ceſſare difficultas, ex eo, quia iſta renunciatio facta fuit à D. Cleria, non quidèm antè ingreſſum in Monaſteriũ, dùm illa eſſet puella in ſeculo, in quibus terminis loquitur *Gratian. d. diſcept.* 975. *&* *Rota* coràm *Durano d. deciſ.* 121. ſed poſt ingreſſum in Monaſterium, de tempore ſcilicèt nouitiatus intrà duos mẽſes antè emiſſam profeſſionem, vt colligebatur tàm ex clauſula *actum* appoſita in inſtrumento d. renunciationis, ibi, *actum Romæ ad crates ferreos eiuſdem Monaſterij S. Catharinæ de Senis, &c.* quàm ex iuribus datis in ſummario D. Comitiſſæ; quo caſu huiuſmodi renunciationes non requirunt ſtatuti ſolemnitates, ſed ſufficit, in eis ſeruari formam à *Sac. Concil. Trident.* præſcriptam *ſeſſ.* 25. *de reg. c.* 16. prout illa in caſu iſto ſeruata fuit, nouitius namq; reputatur perſona Eccleſiaſtica, iuxtà magis receptam ſententiam de

Digitized by Google

qua pluribus relatis *Rot.*corām *Durano dict. deciſ.*121. *num.*38. ideòque renunciationes factæ ab illo de tempore nouitiatus non ſubiacent ſtatutis laicorum, proindèq; ſuſtinentur,etiam eorum forma non ſeruata, prout Sacr.Congregatio cēſuit anno 1606. in declaratione relata per *Aldan. in compend.canonic.reſol.lib.*4.*tit.*9.*num* 11.*& Sperell. deciſ.*16.*num.*47. *Tamburin.de iur.Abbatiſ. diſp.*4.*q.*10.*num.*7. idemq; admittunt *Gratian.d.diſcept.*975.*nu.*31. *&* *Rot.* corām *Durano d.deciſ.*121. *num.*37.

23 Nec releuare dicebant, quòd Statuta Vrbis ſint confirmata à Papa. Quia cùm ſtatuta,de quibus agitur non faciant mentionem de perſonis Eccleſiaſticis, quales reputantur Nouitii profeſſionem emiſſuri, ex ſuprà allegatis,illas non cōprehendunt, prout *Rot.* reſoluit in *Romana liberationis*, *deciſ.*5.poſt *Fenzon.verſ.nec ſuffragatur*,cum *ſeq.*corām *Reuerendiſſ.D.*meo *Decano,& in Romana donationis de Caſtellanis*, *deciſ.* 58. *num.*27.cum *ſeqq.par.*6.*recent.*

24 Quò verò ad ſecundam inſpectionem, an ſcilicèt d. renūciatio ſuffragetur D.Comitiſſæ, maior inerat difficultas, ſiquidèm D.Cleria expreſsè renunciauit bonis fraternis, omnibuſq; iuribus ſibi competentibus, & competituris ſuper eiſdem bonis, dictamquè renunciationem fecit Euandro patri,ac ſucceſſiuè Baltaſſari fratri, non ſimplicitèr,ſed cum clauſula. *Nec non omnibus, & quibuſcunq; illorum,& ſingulorum hæredibus,tàm ab inteſtato,quàm ex teſtamento, et aliàs quomodocunquè ſucceſſoribus*, quæ verba ex lata eorum ſignificatione videbantur comprehendere quoſcunquè hæredes, & ſucceſſores Baltaſſaris,etiam extraneos, ſiuè ex teſtamento,ſiuè ab inteſtato, & conſequentèr d. Comitiſsam de iure ab inteſtato illi ſuccedentem, *Alex. conſ.*29. ſub *nu.*5.*verſ.et quòd ità ſit,lib.*3. *Paris.conſ.* 26.*num.*40. *et ſeq.et conſ.*69.*num.*64. *lib.*3. *Minad.conſ.*22 *num.*5 *et ſeqq Menoch.conſ.*6. *num.*16.*lib.*1. *Burſat.conſ.*264.*num.*6. *lib.*3. *Reg.Rouit.conſ.*44 *nu.*8 *verſ.et mortuis,lib.*1. attentis præſertim aliis verbis ſubſequentibus. *Ità vt dd.Euander,et Baltaſsar,ac eorū, et cuiuslibet ipſorum hæredes, et ſucceſsores de omnibus bonis, ac iuribus liberè diſponere poſſint,et ab inteſtato diſpoſitum cenſeatur,perindè ac ſi d.Maria nunquàm fuiſset in rerum natura.* Ex quibus inferebatur, D.Cleriam cēſeri excluſam quouis tempore à ſucceſſione eiuſdem Baltaſſaris ab inteſtato defuncti, perindè ac ſi ipſa nunquàm in lucem edita fuiſſet,*Minad.d.conſ.*22.*num.*3.*et in fin. Menoch.conſ.*401.*num.*102.*et ſeqq. Merlin. Pignat.controu. forenſ.cap.*5.*num.*10. *verſ.et quidē ratio eſt,et n.ſeqq.*vbi & alios congerit.

25 His tamèn non obſtantibus contrariam Domini amplexi fuere ſententiam,ſcilicèt d.renunciationem non ſuffragari D.Comitiſſæ.Quamuis enim illa quòad bona renūciata, ſeù donata comprehendat explicitè bona Baltaſſaris fratris,illiuſquè hæreditatem,etiam ab inteſtato deferendam, nihilominùs quòad perſonas,quarum fauore, ſeù contemplatione emanauit, non viſa fuit comprehendere D. Comitiſſam, quæ in ea non fuit expreſsè nominata,aut contemplata, cùm huiuſmodi renunciationes ſint odioſæ, ſtrictamq; recipiant interpretationem, *Bald.conſ.*437.ſub *nu.*2.*verſ item iſta renunciatio, lib* 1. *Caſtrenſ.conſ.*86.*num.*6. *p.*1. *Franc.de Aret.conſ.*161.ſub *num.*5.*verſ. et hoc maximè videtur dicendum, Crauett.cōſ.* 42.*num.*2.*lib.*1. *Dec conſ.*379 *nu.*3. *Menoch. conſ.*335. *num.*1. adeò vt comprehendant ſolùm perſonas in ea expreſsas,nec vltrà illas extendi debeant,*Honded.conſ.*29.*num.* 107.*lib.*1.*Menoch d.conſ.*6.*num.*3.*lib.*1. *Decian.conſ.*19.*num.*46 *lib.*3.*Surd.conſ.*431.*nu.* 32. *et ſeq.* cum aliis in propoſito relatis à *Rot.in Bonon.de armis*,coràm *Reuerendiſs D.* meo *Decano* poſt *Merlin.de legitim.deciſ.*47. *nu.*7.*et in Romana renunciationis de Perottis* corām me poſt *Tamburin. de iur.Abbatiſs. deciſ.*6. *num.*8.

26 Non obſtat, quòd d.renunciatio facta fuerit non ſolùm Euandro patri,ac Baltaſſari fratri expreſsè nominatis; verùm etiā omnibus, & quibuſcunq; illorum, & ſingulorum hæredibus, & tàm ab inteſtato,quā ex teſtamento,& aliàs quomodocunq; ſucceſſoribus.Quoniàm d.verba quamuis ampliſſima viſa fuerunt comprehendere illos dùmtaxat hæredes, & ſucceſsores, qui ex præſumpta mente tàm Euandri patris recipientis renunciationem, quàm d.Cleriæ filiæ renunciantis contemplati fuerunt,nō autem omnes hęredes,& ſucceſsores indefinitè, & ſic etiam extraneos, cùm renunciatio, prout quælibet alia diſpoſitio reſtringatur iuxtà mentem contrahentium, quamuis verbis generalibus concepta fuerit, *Crauett d.conſ.*42.*nu.*3. *Surd.d.conſ.*431. *num.*16. cum aliis in propoſito relatis à *Rota in d.Bonon.de armis,deciſ.*48.*nu.*8. poſt *Merlin.de legit.et in d.Romana renunciationis de Perottis* corām me *d.deciſ.*6. *num.*8. poſt *Tamburin.de iur.Abbatiſs.* & in terminis renunciationis factæ patri recipienti pro ſe, & hæredibus venientibus, tàm ex teſtamé-

to,

to, quàm ab inteſtato, quòd illa ſit reſtringenda ad perſonas contemplatas ex præſumpta mente eiuſdem patris, tradit *Bald. d.conſ.*437. ſub *num.*2. *lib.*1. & in ſimilibus terminis renunciationis emphyteuſis factę pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunquè, dixit *Rota deciſ.*186.*num.*6.*& num.*10. *verſ. nec minus obſtat clauſula, par.*3.*recent.*

In propoſito autem tantùm abeſt, quòd D. Comitiſſa videatur comprehenſa in d. renunciatione ex præſumpta mente contrahentium, quinimmò plures concurrunt præſumptiones ſuadentes, dd. contrahentes non niſi de hæredibus, & ſucceſſoribus ab eis deſcendentibus intellexiſſe, dictamq; Comitiſſam excludere voluiſſe.

Reſpectu ſiquidèm Euandri patris talis voluntas colligitur ex pluribus.

27 Primò ex præſumptione iuris, iuxtà quā pater cenſetur huiuſmodi renunciationem recipere à filia fauore deſcendentium, & agnationis conſeruandæ, adeò vt illis non extantibus, ſeù decedentibus ab inteſtato, non præſumatur voluiſſe excludere propriam filiam à bonis renunciatis, *Couarr. in cap. quamuis pactum, p.*3.*§.*3.*num.*4.*verſ*5. *ſi tempore*, *Corn. conſ.*291 *num.*4.*lib.*4. *Nicol. Bellon. conſ.*15.*nu.*12. *Crauett. d. conſ.*42. ſub *n.*1.*verſ. ſed quid ſi tempore quietationũ*, poſt *med. Menoch. d. conſ.*6.*nu.*10.*verſ. tertia ratio.*

28 Secundò ex aliis duabus renunciationibus, quas idem Euāder recepit ab eius germanis ſororibus, eiuſdem Monaſterii Monialibus, in quibus fuit expreſſa cauſa conſeruationis familiæ, & agnationis. Nam ſicuti procurauit renunciationem à dd. ſororibus pro conſeruanda agnatione, ſic paritèr præſumitur recepiſſe renunciationem ſibi factam à filia, ex illis enim renunciationibus non ineptè colligitur, qualis fuerit eius voluntas, etiam in iſta, cùm vna ab altera interpretationem recipiat, prout in terminis aduertit *Rot. in d. deciſ.*6.*num.* 11. poſt *Tambur. de iur. Abbatiſs.* Et contractus ex conſuetudine etiam vnius tantùm ex contrahentibus interdùm declaretur, *Mantic. de tacit. & ambig. lib.*3.*tit.*9 *num.*68.

29 Tertiò ex charitate, ac dilectione ergà propriam filiam, quam pater præſumitur ſummoperè diligere, *l. cùm acutiſſimi* 30. *C. de fideic. Corn. d. conſ.*291.*num.*4. *verſ. non enim credendum eſt*, *lib.*4.*Pariſ. d. conſ.*26.*nu.* 22.*lib.*3. eamq; propterea voluiſſe præferre vti magis dilectam cuicunq; hæredi extraneo, vti minus dilecto, cùm verba renũciationis etiam generalia ità ſint intelligēda, vt pater illam recipiens præſumatur nolle alienam poſteritatem ſuæ anteponere, *Alex. d. conſ.*29.*num.*4.*lib.*3. & votum patris eſſe ſoleat, vt bona ſua potiùs in deſcendētes, quàm in extraneos deuoluantur, *l. ſcripto* 6. *ff. vndè liber. l. nàm & ſi parentibus* 15. *ff. de inoffic. teſtament.* cum aliis in propoſito relatis à *Corn. d. conſ.*291.*num.*4.*verſ. & votum patris.*

30 Præſertim cùm d. Cleria ampliſſimam renunciationem fecerit eidem Euandro, qui nota ingratitudinis redargui poſſet, ſi propriam filiam ergà ſeipſum liberaliſſimā excluſiſſet, ac D. Comitiſſam, quæ nihil ei donauerat, admiſiſſet, vt in terminis animaduertit *Cancer. var. reſol. c.*15.*num.*50. *et ſeqq. lib.*3. *Rot. in d. Romana renunciationis*, *num.*12.

31 Quibus accedit, quòd D. Comitiſſa de tempore d. renunciationis iàm tranſiuerat ad ſecundas nuptias, ob quas videtur intuliſſe iniuriam eidem Euandro filio ex primo matrimonio, cum quo etiam plures lites, vt ſupponitur, diù ſuſtinuit: vndè non leuis oritur præſūptio, quòd illa eſſet odioſa ipſi Euandro, & conſequentèr excluſa in d. renunciatione, quamuis verbis generalibus cōcepta, cùm in fauorabilibus verba generalia odioſos non comprehēdant, ex pluribus relatis à *Surd. deciſ.*41.*num.*1. *et ſeqq. Fuſar. de ſubſtit. quæſt.*317.*nu.*1. *et ſeqq.*

32 Reſpectu verò d. Cleriæ renunciantis eadem voluntas elicitur.

Primò ex ſimili præſumptione, iuxtà quā filia cenſetur facere huiuſmodi renunciationes patri, aut fratri cōtemplatione maſculorum ex eis deſcendentium, ad hoc vt bona in familia, & agnatione conſeruētur. Adeò vt illis non extantibus renunciatio dicatur euaneſcere, nec impediat, quominùs renuncians in bonis renunciatis ſuccedere poſſit, *Bald. d. conſ.*437.*num.*2. *verſ. in contrarium videtur veritas*, *vol.*1. *Socin. ſen. conſ.*34.*num.*4.*lib.*4. *Pariſ. d. conſ.*26.*num.*19. *lib.*3. *Dec. conſ.*553.*num.*9. *Alex. d. conſ.*29. *num.*7. *verſ. non obſtat etiam prædictis, lib.*3. *Crauett. d. conſ.*42. poſt *princ. verſ. ſed contrarium in caſu noſtro, Menoch. conſ.*335.*num.*14. *Io. Franc. de Ponte conſ.*39.*num.*1. *et ſeqq.*

33 Secundò ex maxima inueriſimilitudine deſumpta ex eo, quòd ſi d. Cleria in caſu obitus patris, & fratris ab inteſtato ſine deſcendentibus voluiſſet renunciare ad fauorem cuiuſcunq; hæredis indefinitè, vtiquè comprehendiſſet etiam Fiſcum, qui de iure non exiſtentibus agnatis, vel cognatis vſq; ad decimum gradum tanquàm hęres ab inteſtato ſuccedere potuiſſet, prout aduertũt

Digitized by Google

Doct. cumulati in tract.diuerſ de ſucceſs.ab inteſt. fol.643.num.13.& fol.276.num.122. At non eſt veriſimile, d.Cleriam in huiuſmodi renunciatione facta patri, ac fratri, voluiſſe, vt bona renunciata peruenirent in tali caſu potiùs ad Fiſcum, quàm ad ſeipſam, ſiuè eius Monaſterium, vt in propoſito tradit *Bald.d.conſ.437.num.2.verſ.pone enim, lib.1. Molfeſ.ad Conſuet.Neapol.tit.de renunciat.q.17.num.16.*

34 Nec viſa fuerunt releuare alia verba ſequentia, *itaut ab inteſtato diſpoſitum cenſeatur, perindè ac ſi renuncians nunquàm fuiſſet in rerum natura.* Quia cùm ſint conſecutiua ad perſonas ſuprà vocatas, ſunt intelligenda, retenta eadem præſumpta mente contrahentium, vt ſcilicèt cenſeatur diſpoſitũ ab inteſtato ad fauorem illarum perſonarum, quę ex præſumpta mente contemplatæ fuerunt, taliter quòd illis deficientibus renunciatio perindè haberi debeat, ac ſi facta non eſſet, cùm in hac materia ea ſit capienda interpretatio, quæ renuncianti minùs præiudicet, *Corn.conſ.291.*ſub *num.12. verſ.& maximè vt reſultet, Ciriac. controu. 292.num.19.*cum aliis relatis à *Grat. diſcep. 292.num.6.*

35 Et hinc ceſſant ea, quę inculcabantur ad probandum huiuſmodi renunciationem fuiſſe realem, quæ perpetuò excludit renũciantem à bonis renunciatis omnibus modis, quibus illa ſuccedere debuiſſet, ex notatis à *Napod.in Conſuet.Neap.tit.16. de ſucceſſ.ab inteſt.Conſuet.*incip. *Si quis, vel ſi qua, num.195.Franch.deciſ.375.Rouit.d.conſ.44. nu.7 vol.1 Paſcal.de virib.patr.poteſt. par. 3. cap.7.num.48. Merlin. Pignatell. controu.forenſ.d.cap.5.num.4.*cum aliis allegatis.

36 Quia reſponſum fuit, illam non videri ſimpliciter, & abſolutè realem, ſed vel eſſe perſonalem, qualis in dubio præſumitur, *Ruin. conſ. 11. num. 10. lib.1. Bero. conſ.170. num.9 lib. 2. Surd conſ.544.num.5. verſ.& in dubio; Molfeſ.ad Conſuet. Neap.tit.de renũciat. quæſt.3.num.3. Rot.in d.Bonon.de armis deciſ. 48 num.11.* poſt *Merlin.de legit.* etiam quãdo facta fuit alicui recipienti pro ſe, & hæredibus, *Surd.d.conſ.544.num.4.et 5. Molfeſ. d.tit.de renunciat.d.quæſt.3.num.8. Rot.d.deciſ. 48.num. 12.* poſt *Merlin.de legit.* vel ſaltèm eſſe mixtam, qualis dicitur illa, quæ fit per abdicationem bonorum contemplatione certarum perſonarum, prout declarauit Rot.in eadem *deciſ.48. & ſeqq.* & in *Macerat.* Pecuniaria coràm Reuerendiſſimo D.meo *Decano, in §.nec realitatis fundamentum,* & in *d.deciſ.186.par.3.recent.*

37 Nequè realitas d. renunciationis videtur inducta, ex eo, quòd illa facta fuerit ex cauſa ingreſſus in Religionem, ibiq. dicta Cleria perpetuò Deo inſeruiret per Aquilianam ſtipulationem, cum pacto de non ſuccedendo, ex notatis per *Couar. in cap. quamuis pactum, par.3.§.2.nu.5. de pact. in 6. Vaſq.de ſucc.reſol.lib.2.nu.116. & 130. Menoch.de præſumpt.lib.4.præſumpt.83. nu. 18.* cum aliis allegatis.

38 Nàm quòad cauſam ingreſſus in Religionem illa non ſufficit pro realitate, ad effectum, de quo agitur, cùm illa operetur, vt renuncians dicatur renũciaſſe omnibus bonis temporalibus quòad ſeipſam, non autem quòad eius Monaſteriũ, cui potiùs acquirere velle præſumitur, quã extraneo, tàm ex coiectura pietatis ergà illud, quod loco parentis habetur, quàm etiam vt cõmodiùs ſibi neceſſaria ſuppetat, vt huic obiecto Rot. reſpondit in *d.deciſ.48.nu.16. in fin.* poſt *Merlin.de legit.* & in *d.Romana renunciationis, nu. 23.* poſt *Tambur. de iur. Abbatiſſ.* & in *d. Maceraten. pecuniaria, in §. nec realitatis,* coràm Reuerẽdiſſ. *D.*meo *Decano.*

39 Quò verò ad Aquilianam ſtipulationem cum pacto de non petendo, talis ſtipulatio reſtringitur ad fauorem earundem perſonarum, quæ contemplatæ fuerunt, nec efficit renunciationem abſolutè realem, idem *Molfeſ.d.q.3.num.21.*

40 Et in omnem euentum, quatènus dicta renunciatio dici poſſet abſolutè realis, talis diceretur, vbi ſupereſſent perſonæ in ea contemplatæ, ſecus autèm illis, prout hic, non extantibus, quia tunc non dicitur ampliùs realis, ſed perſonalis, quæ non impedit, quominùs Monaſterium ex perſona renunciantis ſuccedere poſſit, vt notant cõmunitèr *Doct. in d.c. quamuis pactum,* vt inter alios *Natt.in repet.d.cap.col.11.verſ.vlt. limita, Molfeſ.d.tit.de renunciat.quæſt.3.num. 20.&21.* vbi & alios refert. Materia namq; renunciationis, ſiuè realis, ſiuè perſonalis, plurimùm pendet ex præſumpta mente contrahentium, *Franc.in d.cap. quamuis pactum, col.4. 6. limit. Surd.conſ.244.num.12. Rouit.conſ.43.num. 7. & ſeqq. Pariſ.d.conſ. 26.num.23.lib.3.*

Et ità vtraque, &c.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio facta à muliere Neapolitana ad beneficium fratrum dotantium, eorumq; hæredum, nùm proſit agnato remotiori, ad finẽ vt valeat ille de bonis antiquis liberè diſponere, & num. 6. 7 8. 9. 10. et 13.*

2 *Renunciatio, quæ fit à ſorore fratribus quid importat.*

3 *Renunciatio quantumuis realis, illis solùm perſonis prodeſt, quibus eſt renunciatum, & num. 5.*

4 *Renunciatio facta à Moniali dicitur ſemper realis.*

11 Ant. Capyc. deciſiones 190. & 191. *examinantur.*

14 *Mulier ex matrimonio ſubſequuto, & dote recepta an præſumatur habuiſſe notitiam contentorum in capitulis matrimonialibus.*

15 *Ratificatio alicuius actus ex quibus inducatur.*

16 *Renunciatio facta ſine cauſa, nullius momenti eſt.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an renunciatio facta à muliere Neapolitana ad beneficium fratrum cum omnibus clauſulis, quæ illã realem conſtituunt, tãtam vim habeat, vt mortuis omnibus fratribus, abſq; deſcendentibus proſit agnato remotiori, ad finem vt valeat ille de bonis ſuis antiquis liberè diſponere, non relicta medietate agnatæ mulieri proximiori ſuperexiſtenti. Renunciatio promiſſa à ſponſo nomine ſponſæ abſentis in capitulis matrimonialibus de omnibus ſucceſſionibus in forma ad beneficium dotantium, nùm ex ſubſequuto matrimonio, & dote recepta cenſeatur à ſponſa ratificata, & de aliis, &c.

CAP. CXCI.

1 Renunciatio facta à muliere Neapolitana ad beneficium fratrum dotantium, eorumq; hæredum, & ſucceſſorum de omnibus bonis, & ſucceſsionibus deuolutis, & deuoluendis cum aquiliana ſtipulatione, pacto de non petẽdo, ac omnibus aliis clauſulis realitatem importantibus, dubitatur, nùm tantã vim habeat, vt mortuis omnibus fratribus ex teſtamento, vel ab inteſtato ſine deſcendẽtibus, proſit agnato remotiori, ad finem vt valeat ille de bonis ſuis antiquis liberè diſponere, abſquè quòd ligetur *Conſuetudine* noſtra, exordiente *Et ſi teſtator?*

Reſpondi in vna facti contigentia, ab omni dubio procul hoc agnato non licere, & vbi non ſeruata diſpoſitione dictæ *Conſuetudinis* diſponeret, competere agnatæ mulieri ius, & actionem pro conſequutione medietatis bonorum antiquorum, renũciatione facta fratribus, dùm nupſit, quantumuis reali in nihilo ei obſtãte, idq; ratione, & authoritate.

2 Ratione, & Primò, quia cùm renũciatio, quæ à ſorore fratribus fit de omnibus ſucceſſionibus in forma, aliud nõ ſit, niſi pactũ, quo fratres ligant ſororẽ, vt agnatis, & cognatis decedẽtibus in illorũ bonis non niſi ipſi ſuccedere poſſint, itemq; vt valeant fratres ipſi liberè de eorum bonis diſponere, abſquè quòd ſoror illorum iudicium, cùm deceſſerint, infringere valeat, ſequitur certè dicendum, vt hoc pactum non niſi paciſcentibus prodeſſe poſſit; hoc eſt enim de iure, vt pactum non porrigatur, niſi ad eum, ad quem vt porrigatur paciſcentis intereſt, probat *Bart in l. qui Romæ, §. duo fratres, num. 24. ff. de verbor. oblig.* vndè cùm in caſu propoſito nullo pacto affirmari poſſit, vt fratrum paciſcentium interſit, vt ipſis abſq; filijs defunctis, renunciatio ſororis proſit agnato remoriori, ad finem vt ille poſſit liberè de bonis antiquis diſponere, conſequens eſt dicere, vt reſpectu huius agnati renunciatio prædicta habeatur, ac ſi facta non eſſet, idemquè ſi in contractu renunciationis verbis expreſſis inter fratres, & ſororem eſſet conuentum, vt cæteri agnati, & cognati poſſent liberè diſponere, nam adhùc pactum hoc nullius momenti eſſet, cùm ex eo nullum ius agnati prædicti

acqui-

acquirerent, obſtante nimis clara, & vulgata diſpoſitione *text. in l. ſtipulatio iſta, §. alteri, ff. de verb. oblig. in* §. *ſi quis alij*, & in *§. alteri, Inſtit. de inutil. ſtipul.*

3 Secundò, cõcluſio hæc eo fortiùs corroboratur, ſi in hac renunciationis materia illud animaduertimus, quod inter *Doctores* de his agentes ſine controuerſia procedit, nimirùm data renunciatione, quantumuis reali, & cum omnibus clauſulis, quæ excogitari poſſunt, clauſulas illas realitatem importantes nullatènus prodeſſe, niſi illis perſonis, quibus eſt renunciatum, ſiuè quarum contemplatione præſumi poteſt, factã fuiſſe renunciationem, quibus, vt ſupponimus in caſu propoſito, abſquè deſcendentibus de medio ſublatis, eſtò, vt diximus, quòd renunciatio ſit realiſsima (dummo-
4 dò non ſit facta à moniali, quæ regularitèr ſemel excluſa, cenſetur perpetuò excluſa, vt per *Rouit. conſ.* 44. *lib.* 1. poſt *Praeſ. de Franch. deciſ.* 375.) certè nullo pacto prodeſſe poterit alijs perſonis in renunciatione non nominatis, nequè contemplatis, videantur omninò *Hieron. Gabr. conſil. 89. nu. 11. 12. & 13. lib. 1. Bero. conſil.* 108. *num.* 15. 18. 19. *& 21. lib. 1. Marant. in* 10. *diſput. nu. 29. Io. Vinc. Honded. conſ. 36. nu.* 35. *lib.* 1. *Camill. de Medic. conſ. 2. num.* 128. 129. *&* 130. *Scipio Rouit. conſil. 23. nu.* 21. *verſ. hac autem renunciatio, lib. 1.* vbi quamplurimas noſtri ſupremi Senatus deciſiones refert, *Scipio Theodor. alleg. 26. num.* 37. 38. *& 39. Molfeſ. par. 3. ad Conſuet. Neap. quaeſt.* 9. & alii, qui
5 omnes loquuti ſunt in caſu fortiori, nimirùm quando fratres, quibus eſt renunciatum, ſiuè quorum contemplatione facta eſt renunciatio mortui ſunt ab inteſtato, ſuperſtitibus ſorore renunciante, & agnatis remotioribus, vt iſtis excluſis, ſoror ad fratris ſucceſsionem admittatur, renunciatione non obſtante, idemq; ſatis benè per *Io. Vinc. de Anna alleg. 21. num. 22. & 23* vbi dicit, quòd licèt verba renunciationũ ſint generalia, tamen ex mente renunciantis declarantur, & limitantur, vt quãdo caſus prætèr opinionem, et mentem contrahentium eueniunt, renunciatio non obſtet; ſi igitur in caſu per *DD.* modò relatos, non obſtat renũciatio, ſicq; ſoror, quæ renũciauit ab inteſtati fratris ſucceſsione excludit agnatum remotiorem, ea quidèm ratione, quia perſonę, quibus eſt renunciatum, ſiuè quarum contemplatione facta eſt renunciatio defecerunt, quo pacto affirmari poteſt, vt eidem ſorori obſtet renunciatio in caſu, de quo agimus, ad finem vt ipſemet agnatus remotior, qui à renunciante aliàs excludi poteſt, valeat non ſeruata forma *Conſuetudinis* in præiudicium huius agnatę renunciantis de bonis ſuis liberè diſpone-
6 re? hinc in fortioribus terminis caſus noſtri, cùm alias eueniſſet, vt mulier Berarda nomine renunciaret Ioannello patri, renũciationem recipienti pro ſe, et hæredibus, ac ſucceſſoribus ſuis, cum clauſula, quòd eidem patri renunciatario, ſuiſq; hæredibus, et ſucceſſoribus liceret de bonis renũciatis pro ſuo libito voluntatis diſponere; mortuo patre, et demùm Bonauẽtura fratre, qui inſtituerat hæredem Io. Andream fratrem ſuum amitinum, natum ſcilicet ex Andrea fratre utrinq; coniuncto matris ipsius Bonauenturę, et Berardæ, ac paritèr defuncto poſteà dicto Io. Andrea hærede dicti Bonauenturæ, qui Antoniã eius coniugem hæredem fecerat uniuerſalem, cõparuit in S.C. præfata Berarda renunciãs, et uigore *Conſuetudinis Et ſi teſtator* petiit ab Antonia hærede ſcripta medietatem bonorum dicto Io. Andreę obuentorum ex ſucceſsione Bonauenturæ fratris ipſius Berardæ, à qua quidèm ſucceſsione aliàs per eũdem Io. Andream, et ſucceſsiuè per eandem Antoniam fuerat excluſa, ac etiã medietatem bonorum eidem Io. Andreæ obuentorum ex ſucceſsione Andreæ eius patris, ipſiuſq; Berardæ auunculi, et aliorum agnatorum, et quamuis ex aduerſo opponeretur de renunciatione in tàm lata forma ſtipulata, illa tamen in nihilo obſtãte, fuit ad omnia petita admiſſa, & ſic tàm ad medietatem bonorum Io Andreæ obuentorum à Bonauentura fratre ſuo amitino, ipſiuſq; Berardę germano, quàm ab Andrea patre dicti Io. Andreæ, & eiuſdem Berardę auunculo, ſic atteſtante *Antonio Caycio deciſ. 190. & 191.* ex quibus apertè deducitur, reſpectu agnati in renunciatione non contemplati, nec nominati, nullam fuiſſe habitam rationem de ampla renunciatione facta à muliere patri, ſiuè fratri-
7 bus abſq. deſcendẽtibus demùm mortuis, & in terminis terminantibus noſtram ſententiam confirmat *Lælius Caputus in comment. ad Conſuet. Neap. Si moriatur, par. 3.* §. 7. *fol. 316. & ſeq.* vbi *num. 6.* quærens, an ſtante renunciatione filiæ, vel ſororis, poſſint pater, ſiuè frater dotantes inſtituere hęredem extraneum, nõ ſeruata forma *Conſuetudinis Et ſi teſtator*, & ſic non relicta medietate, nec ipſi filiæ, ſiuè ſorori renuncianti, nec alijs proximioribus, qui omni iure ſublata de medio filia, ſiuè ſorore, in dicta medie-

tate ſuccederẽt; & concludẽdo, id patri, ſiuè fratri licere, quãdo renũciatio fuit tranſlatiua, nàm cùm renunciatio tacitam habeat conditionem, ſi hęreditas ipſi renuncianti deferatur, cùm primùm ſucceſſio defertur ipſi filiæ, cenſetur, dicit *Caputus*, ab ipſamet renunciante acquiri, & ad hæredes ipſius, ad cuius beneficium eſt facta renunciatio reuerti, ità vt verè, & propriè verificetur ſucceſſio in perſona ipſius filię, ſiuè ſororis renunciantis, & conſequentèr proximiores in gradu ſequentes nihil prętendere poſſunt, cùm vna, eademq; ſucceſſio pluribus inſolidum deferri non poſſit; hanc concluſionem limitat primò *num.* 7. in renunciatione abdicatiua, vt quia filia, vel ſoror renuncians non ceſſit, ſiuè tranſtulit patri, vel fratri, quibus renunciauit eorum ſucceſsionem, & hæreditatem, ſed tantũ voluit ſe de medio tollere, hoc enim caſu probat *Caput.* quòd ex renunciatione filiæ, vel ſororis talitèr factæ, non oritur libera patris, ſiuè fratris renunciantis facultas in vltima voluntate teſtandi, ſed cogũtur præcisè diſponere ſeruata forma *Conſuetudinis.* Secundò, cõcluſionem ſuprà firmatam limitat *Caput. num.* 8. vt non procedat, & hic eſt caſus noſter, quando renunciatio non fuit facta ad beneficium illius, de cuius hæreditate agitur, v. g. renunciatio fuit facta patri, vel fratri ampliſsimè, demùm illis defunctis abſquè deſcendentibus ſupereſt renuncians, ac etiam agnatus remotior, hic ſi in morte liberè de bonis antiquis diſponere vellet, ex eo, quòd mulier, quæ eſt ei proximior renunciauit ampliſsimè patri, ſiuè fratri, certè non poſſet, ſed cogitur præcisè diſponere ſecundùm ius conſuetudinarium, ex quo renunciatio illa, ſeù pactum de non ſuccedendo vti inter alios factum ſuccedendi modum reſpectu huius agnati, qui in renunciatione non interuenit, immutare non potuit, ſicq; ipſius hæres in ius renunciatum ſuccedere nõ poteſt, & idem, quod eſt fortius,
9 addit *Caput. num.* 9. ſi hic agnatus in renunciatione interueniſſet, at ius renunciatum ad ſui beneficium non recepit; ſed tantùm renunciationi ſimplicem ſuum præſtitit cõſenſum, vt adhùc renunciatio per agnatam aliàs facta ipſi non proſit ad finem liberè diſponendi: hæc *Caput.* ratiocinatio corroboratur ex receptiſſima, & communi illa concluſione à *Doctoribus* in hac materia tradita, nimirùm, vt in renunciatione per dotatam facta nullus alius agnatus, prętereum, cui fuit renunciatum ſe fundare poſſit, ſicquè illam nullo pacto extẽdendam vltrà perſonam, in cuius beneficium fuit facta, nec alteri fore proficuam, ſic enim vno ore faxi ſunt *Pariſ. conſ.* 12. *nu.* 90. *lib.* 1. *Surd. conſ.* 163. *num.* 10. 179. *nu.* 20. *lib.* 2. *&* 446. ex *nu.* 13. *& ſeqq lib.* 3. *& deciſ.* 163. *nu.* 10 *Molfeſ. in tit. de renunciat. quæſt.* 1. *num.* 26. *& quæſt.* 17. *num.* 4. *Paul. Gallerat. de renunciat. lib.* 1. *cap.* 10. per tot. & nouiſsimè ſatis benè *Dom. Reg. Capyc. Galeot. controuerſ. lib.* 2. *controu.* 10. à *n.* 13. ad 19. *fol.* 77.

10 Nec prędictis in caſu, ſuper quo hęc ſcribebam, obſtare dixi, quòd bona, quę poſſidebantur per hunc agnatum tertium obuenta ei erant ab alio agnato, ad cuius beneficium facta fuerat renunciatio, ſicquè videbatur fieri locum deciſis pęnès *Capycium dec.* 190. vbi fuit dictum, ſucceſſorem renunciatarij, & ſic in bonis, quibus anteà mulier renunciauerat, benè in eiuſdem renunciantis præiudicium diſponere potuiſſe, *Conſuetudine* non obſtante, nec alièr mulierem ranunciantem ad diſpoſitionem il-
11 lam infringendam fore audiendam, etenim reſpondi, *deciſionem* Capycij 190. ad caſum, de quo agebam non pertinere. Primò, quia in caſu illius *deciſionis* agnatus, qui diſpoſuerat non ſeruata forma *Conſuetudinis* erat ſucceſſor renunciatarij vniuerſalis; in caſu autem, ſuper quo hęc conſiderare mihi contigit, erat legatarius, & ſic ſucceſſor particularis, qui appellatione ſucceſſoris vniuerſalis nõ venit, vt benè per *Rot. deciſ.* 1. *de teſtam. in antiq.* & per *Carauit.* poſt alios, quos allegat in *Rit. M. C.* 178. *num.* 8. cum *ſeqq.* Secundò, & tollitur omnis dubietas, in caſu *deciſionis Capycij* agnatus, qui diſpoſuerat non ſeruata forma *Conſuetudinis* erat filius renunciatarij, & ſic perſona contemplata in renunciatione, vndè renuncianti obſtabat directò renunciationis pactum, ex quo verè cõtemplatione huius filij pater renunciationem receperat, vt nimis clarè declaratur in citata *dec.* 191. *n.* 2. & ſic non mirum, ſi liberè diſponere potuerit, id, quod nullatènus in caſu per me propoſito conſiderari poterat. Tertiò, & meliùs in caſu *deciſionis Capycij* 190. fuerat expreſsè conuentum inter filiã renunciantem, & patrem renunciatarium (id, quod paritèr in caſu meo deficiebat,) vt ipſi patri, eiuſq; hæredibus, & ſucceſſoribus licuiſſet in bonis renunciatis ad eorum libitum voluntatis diſponere, quo caſu iuxtà receptiſſimam noſtratũ ſentẽtiam ceſſat prorſus *Conſuetudo*, & diſponitur prout ius cõmune permittit; qui enim in hac Ciuitate

bona ab agnatis, & cognatis lucratiuo titulo acquiſiuit cum facultate liberè diſponendi, poterit in morte, *Conſuetudinum* diſpoſitione ſpreta pro ſuo libito voluntatis diſponere, ità vno ore fati ſunt *Anton. Capyc. in inueſtit. feudal. in verb. feudorum diuiſio, in 4. limit.* circa *finem, verſic. quartò nota, fol.* 164. *col.* 1. *D. de Franchis*, omninò vidēdus *deciſ. 4. num.* 18. *Scipio Bucin. in Conſuet. Si aliquis moriens, in addit.* quæ incipit, *quòd ſi quis, fol.* 162. & in *Conſuet. Si qua moriens, in addition.* quæ incipit *Statutum, fol.* 196. *Scipio Sanctinus* in eadem *Conſuet.* eodem *fol.* 196. *in addit.* incipiente *Pater, Liparul. in addit. ad Andr. in cap. 1. in tit. de eo, qui finem fecit agnat. de feud. pater. in verb. nouo feudo. in fine, verſ. & hoc nota ad* Conſuetud. *Neap. Naucler in Conſuet. Si aliquis moriens*, & in *Conſuet. Si qua moriens, Conſiliar. de Bottis in d. Conſuet. Si qua moriens, in addit.* incip. *Si mulier, fol.* 196. *Viuius commun. opin. lib. 2. opin. 790. num. 5.* vbi curioſè allegat *D. Praſ.* in ſuprà cit. *deciſ. 4. Molfeſ. ad* Conſuet. *Neap. par. 3. quæſt. 3.* per tot. & *conſ. 2. num. 36.* congerit aliam deciſionem *Thor. par. 4.* ſui *compendij, in verb. mulier nùm poſſit*, vndè his ſtātibus ad caſum per me propoſitum *deciſio*
12 ſuperiùs relata *Capycij* allegari non meretur, benè tamen altera ſequens 191. quæ pro deciſione caſus propoſiti ſatis vrget; quamuis aliqui decepti ex *Apoſtilla Io. Ang. Piſanel. in* Conſuet. *Si moriatur, fol.* 83. incip. *nota quæſtionem*, dubitent, an ſit vera hæc *Capycij dec* 191. ex quo *Piſanell.* qui fuit Aduocatus in illa cauſa videtur annuere, fuiſſe deciſum pro Antonia vxore, & hærede Io. Andreę, qui inſtitutus fuerat à Bonauentura contra renunciantem, ex illis verbis in dicta *apoſtilla, qui Io. Andreas demùm inſtituit hæredem Antoniam de Cutinarijs ſuam vxorem, in fauorem eius fuit lata ſententia die, &c.* ſed certè decipiuntur, quandoquidèm *Piſanell.* in hoc loco, nec alibi ſibi ſomniauit loqui de caſu *dec.* Capyc. 191. ſed tantùm de caſu *deciſ.* præcedentis 190. etenim excitauit quæſtionem poſitam *ibi* per *Ant. de Alex.* qui dixit, quòd ſi fuerit facta renunciatio à filia patri in ampla forma, & demùm morerentur & pater, & fratres, poſſe vltimum fratrem ſuperſtitem liberè de bonis ſuis diſponere, nec licere ſorori ad medietatem venire, vigore *Conſuetudinis*; huic cōcluſioni per *Ant. de Alex.* firmatæ addit *Piſanell.* fuiſſe ſecundùm illam, ipſo patrocinante per S.C. deciſum in memorata cauſa Berardę Conchę, cum Io. Andrea Fagillo, referente Antonio Capycio, ſic allegans illius *deciſion.* 190. & clariùs loquutus fuit in *addit. ad Afflict. deciſ.* 161. vbi dicit, quòd fuit abſoluta Antonia heres Io. Andreæ, & facta *deciſio* per *Capyc.* 190. ſicq; dubitari non poteſt, loquutum fuiſſe *Piſanell.* de caſu huius *deciſionis*, in qua cùm inſtitiſſet ſoror, declarari nullam pro medietate diſpoſitionem fratris, qui *Cōſuetudinis* diſpoſitione ſpreta, agnatum remotiorem vniuerſalem inſtituerat hæredem, hic agnatus hæres inſtitutus lite pendente deceſſit, vxore ſibi hærede inſtituta, quæ in hoc iudicio ex perſona ſui authoris ſentētiam pro ſe reportauit, ac proindè benè dixit *Piſanell.* quòd fuit deciſum ad fauorem Antoniæ, ſed in hoc iudicio moto ſuper inualiditate diſpoſitionis Bonauenturæ fratris Berardæ renunciantis, verùm cùm
13 in eadem cauſa, inſtante eadem Berarda dubitari contigiſſet de validitate diſpoſitionis Io. Andreæ agnati remotioris, in renunciatione nō contemplati, fuit deciſum pro renunciante, nulla de renunciatione ratione habita, & facta fuit *deciſio* 191. quā idem *Piſanell.* allegat, tàm in *Conſuet. Si quis, vel ſi qua, in apoſtilla* incip. *ſed quæro, quid ſi creditori, fol.* 141. quàm *in addit. ad Affl. deciſ.* 237. in quibus locis dicit, Antoniam de Cutinarijs, vti hęredem ſcriptam à Io. Andrea deduxiſſe ab illius patrimonio in damnum Berardę dotes Caracciolę matris Io. Andreę, in quibus Berarda nullum ius habebat, ſic allegando *deciſ. Capyc.* 191. & 195. de qua quidèm deductione certè tractari non poterat, ſi ipſa Antonia hæres inſtituta, Berarda excluſa, in toto patrimonio eius viri ſucceſſiſſet, id, quod clariùs dignoſcitur ex alia *deciſione* eiuſdem *Capyc.* 195. modò citata, vbi fuit dubitatum, an onera in hæreditate Io. Andreæ reperta deducenda eſſent ex toto patrimonio, vel tantùm à medietate, de qua potuit liberè diſponere, cuius quidèm quęſtionis veritatem indagari certè opus non erat, ſi Antonia hæres inſtituta in toto patrimonio Io. Andreæ teſtatoris ſucceſſiſſet, ſignum euidens, quòd Berarda renuncians in medietate ſucceſſerat, renunciatione non obſtante.

14 Vltimò pro agnata muliere alia duo in caſu propoſito conſiderabam, quamuis non neceſſariò, primum nimirùm, nullibi conſtare, mulierem renunciaſſe, ſed tātùm eius virum vxoris nomine in capitulis matrimonialibus renunciationem in ampla forma fratribus de bonis paternis, & maternis, vt dixerunt, dotantibus promiſiſſe

inſcia tamen ſponſa dotata,abſente,ac pęnitùs ignorante,vndè nõ videbam,ex quo fundabatur prætenſa renunciatio, & ſi dices,ex matrimonio illorum capitulorum vigore ſubſequuto, & dote per eandem mulierem recepta præſumptionem elici, mulierem ipſam habuiſſe ſcientiam contẽtorum in capitulis matrimonialibus, & ſucceſſiuè omnia per virum ibi promiſſa approbaſſe, & ratificaſſe, ad tradita per Reg.*Rou.deciſ* 12.*num*.22. reſpondeo,hoc iure aliquo non probari, nàm vltrà, quòd hæc fuit promiſſio de renunciando, quæ renunciationem non importat, eſtò quòd ab ipſa muliere cum iuramento facta eſſet, vt ex pluribus probant *Boer.dec.3.num.*1.& 15.& *Paul.Gallerat.*omninò videndus *de renunciat.lib.*1.*c.*7.*num* 16. 17. 18.& 19 & deciſum retuli Ego *lib.*1.*cap.*198. *num.*12. 13.14.& 15.dico,ſatis erroneam eſſe præſumptionem, vt ex ſubſequuto matrimonio,& dote recepta dicendum ſit, mulierẽ habuiſſe ſcientiam contentorum in capitulis matrimonialibus, & per hoc approbaſſe, & ratificaſſe renunciationem à viro promiſſam, quandoquidèm ſine controuerſia procedit commune illud axioma, nimirùm vt tunc demùm dici poſſit,actum fuiſſe ab aliquo ratificatum,ſi conſtat,hunc talem ſciuiſſe tenorem eius, quod dicitur ratificatum,nàm ignorans dici non poteſt, quòd conſentiat, aut ratificet,*l.ſi per erro-*

15 *rem, ff. de iuriſd. omn. iudic.* immò dixerunt communitèr, ſimplicem actus ratificati ſcientiam non ſufficere,ſed opus eſſe,quòd ipſi ratificanti legatur tenor contractus, quem ratificat, videantur,quęſo, *Oldrad. conſ.*324 *num.*10. *Paul. de Caſtr. conſ.*465. *viſo compromiſſo,col.pen.lib.* 1. vbi reſpondit, laudi ratificationem etiam iuratam non nocere, niſi ratificanti laudum illud lectum ſit,ſubdens demùm,in dubio ignorantiam in ratificante pręſumi,*Corne.conſ.* 165.*lib.*2.*Crau.conſ.*197 *nu.*14. *Canalc.dec.* 46.*n.*103.*Leo* omninò videndus *dec.*169.*lib.* 2. *Beccius cõſ.*37.*num.* 24 *Surd.conſ.*28.*num.* 118.*lib.*1.Rota in terminis, de quibus agimus *dec.*160 *lib.*1.*in poſthum. Farin.* vbi cenſuit,renunciationem à ſponſo factã nomine ſponſæ in capitulis matrimonialibus non cenſeri per coniugem ex ſubſequuto matrimonio ratificatam,niſi probetur,habuiſſe illam plenam ſcientiam pacti,in capitulis matrimonialibus inſerti,idemq; de anno 1620.Sac.Conſil.Regni huius determinaſſe,teſtis eſt *D.*Reg.*Sanfelic. deciſ.* 128. vbi dicit,nullam habitam fuiſſe rationem de prętenſa mulieris ratificatione poſtmodùm ſubſequuta,ex quo ei non fuerunt lecta capitula matrimonialia, nec eorum tenor declaratus,quorum alter requirebatur,ad hoc vt actus ratificati ſcientia inducatur; quo fit, vt meritò dicamus, *Rouiti* ſententiam nullo iure probari, immò à iuris regulis,& receptis cõcluſionibus ſatis eſſe alienam, id, quod paritèr demonſtrauimus ſuprà *c* 167 *num.*9.

16 Alterum,& poſtremum,quod pro agnata muliere conſiderabam,illud erat, nàm eſtò,quòd ipſa ſollemnitèr,& cum iuramẽto renunciaſſet,nullius momenti extitiſſet renunciatio,non ſolùm,dico,reſpectu ſucceſſionis bonorum antiquorum agnati remotioris, de qua ex ſuperiùs dictis dubitari non poteſt; ſed etiam reſpectu ſucceſſionis bonorum antiquorum fratrum,ad quorum fauorem renunciatum fuiſſe conſtaret: etenim in facto ſupponebatur, dotationem contigiſſe de bonis paternis,& maternis,ſicq; fratres nihil dc ꝓprio promiſiſſe;vnde renunciatio,ſi quę ad fratrum fauorem facta fuiſſet,non poterat extendi ad bona fraterna, de quibus ſoror renuncians nõ fuit dotata,diceretur,n.facta ſine cauſa, & ſucceſſiuè fratribus renũciatarijs non proficua , ad finem vt in morte *Cõſuetudinis* diſpoſitione ſpreta poſſet de bonis antiquis liberè diſponere,videantur,quæſo, infraſcripti DD.nimirùm *Dec.in l.pactũ, quod dotali,limit.*4.*C.de pact.in conſ.* 239.*nu.* 3.*verſ.non videtur*,& meliùs *conſ.*379.*nu.*14. *Natt. cap. quamuis pactum,num.*56 *verſ.tertiò limita,de pact.in 6.Bologn.in l.fi. num* 113.*C. de pact.Caſſan.conſ.*69.*num.*13. & *ſeq.Ceph. conſ.*142.*num.*24.& 378.*nu.* 7.*Vrſill.*noſter in *addi.ad Affl.dec.*161.*n.*6.aliiq; relati per *Paul.Gallerat.de renunc.lib.*3.*cap.*2.*num.*52.

Hæc ſatis pro reſolutione quæſtionis propoſitæ.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio facta per matrem eius patri, vel fratri, ea præmortua nùm noceat filijs ex propria perſona venientibus, & nu.*13.14. 15.16.17.18.19 20. & 21.

2 *Facti ſpecies enarratur.*

3 *Filio ſine liberis defuncto ſuccedunt parentes de iure communi,& quid de iure conſuetudinario Neapolitano, num.*4.

5 Cõſuetudo Neapolitana Si quis,vel ſi qua *non habet locum, patre,vel matre in medio exiſtentibus,quod intellige,vt num.*7.

6 Tex.in authen.defunĉto,C.ad S.C.Tertull. *non eſt correctus per* Conſuet.Neap.

8 *Conſuetudo nobilium Ciuitatis Neap. circa renunciationem ſucceſſionum filiorum deducitur ex doctrina* Napodani.

9 *Renunciatio facit renunciantem pro mortuo haberi.*

10 *Succeſſio parentum ceſſat matrimonio contracto* alla noua manera.

11 *Filius moriens non tenetur patrem in legitima inſtituere, vbi matrimonium fuit cõtractum* alla noua manera.

12 *Decedere poteſt quis Neapoli pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus.*

ARGVMENTVM.

Agitur, contracto matrimonio in Ciuitate Neap ſecundùm vſum, qui vulgò dicitur *di Capuana, e Nido*, quis nàm potior ſit in alicuius inteſtati defuncti ſucceſſione, pater, vel nepos, ſiuè neptis ex ſorore, quæ dùm nupſit, renunciauerat ſucceſſionibus omnibus pro præterito deuolutis, & de cœtero ab inteſtaso deuoluendis, & quòd filij naſcituri ex propria perſona venire non poſſent. Renunciatio matris an noceat filijs ex propria perſona venientibus, & de alijs ad materiam pertinentibus.

CAP. CXCII.

1 Renũciatio facta per matrem patri ſuo, vel fratri pro ſe, & hæredibus, illa demùm præmortua quòd non obſtet filijs, etiã hæredibus ex propria perſona venientibus, indubitatum eſt, maximè apud nos, ob infinitas deciſiones ſuper hoc ſubortas, attenta diſpoſitione *text.in l.qui ſuperſtitis, ff.de acqu.r.hęred.* & per *DD.in l.pactum, quod dotali, C.de collation.Couarr.Molin.Tell.Fernand.* & alios apud *Præſid.de Franchis deciſ. 67. & 72.num.16.*

2 Sed de illo ſuperioribus annis in Sacro Conſilio Regni huius fuit ſatis controuerſum in cauſa vertente inter Donnam Iſabellam Fęlicem Carmignanam, filiam, & hæredem Victoriæ Capyciæ Galeotæ, & Ioannem Baptiſtam Capycium Galeotam eius auum maternum, ſuper ſucceſſione bonorum Franciſci Galeotæ, filij Ioannis Baptiſtæ, & auunculi Donnæ Iſabellæ Fęlicis, nàm cùm contractum eſſet matrimonium inter dictum Ioannem Baptiſtam, & Iuliam Garganam ſecũdùm vſum Capuanæ, & Nidi, vulgaritèr dictum *alla noua manera*, procreatis ex dicto matrimonio Victoria, Fabritio, & Franciſco Galeotis, & defunctis iàm Iulia coniuge, & demùm Fabritio filio, ob quod fuerat Franciſcus ſuperſtes declaratus eorum hæres, nupta deindè Victoria Don Ferdinãdo Carmignano (ex quibus d. Iſabella Fęlix procreata fuit) & demùm defuncta, defunctoq; illinc ad certum tempus Franciſco vltimo ſuperſtite ex dicto matrimonio, orta fuit contẽtio ſuper ſucceſſione eiuſdem inter Ioannem Baptiſtam defuncti patrem, & D.Iſabellam ex ſorore neptem. Dicebat Donna Iſabella Fęlix, Victoriæ filia, & hæres, ad ipſam tantùm auunculi Franciſci ſucceſſionẽ ſpectare, auo pęnitùs excluſo, ſtante, quòd incapax erat ille talis ſucceſſionis, cùm illi in capitulis matrimonialibus cum Iulia vxore initis renunciauerat, contraxerat enim ſecundùm vſum Capuanæ, & Nidi, quo mediante parentes ad inuicem filiorũ ſucceſſionibus renunciant, è contra contẽdebat Ioannes Baptiſta, ad ipſum filii ſucceſſionem ſpectare, nepte excluſa, ex quo tempore, quo nupſit Victoria, D. Iſabellæ Fęlicis mater Don Ferdinando Carmignano, tanquàm ab ipſo patre dotata renunciauerat ſucceſſionibus omnibus pro præterito deuolutis, tàm ab inteſtato, quàm ex teſtamento, & de cętero deuoluendis ab inteſtato tantùm, etiam ſi filii naſcituri ex propria perſona venirent directè, vel indirectè, in quo caſu veniẽtes eius filii ex propria perſona, prædicta Victoria obligauerat ſe, eiuſq; hæredes reficere tantundem ex propriis bonis, quantum intereſſet ſucceſſio, quæ ſpectaret prædictis eius filiis ex propria perſona, ergò, dicebat Ioãnes Ba-

ptiſta.

Digitized by Google

priſtā, ſicut excluſa eſt Victoria mater, ità
etiam deſcendentes ex ea, quia infecta pri-
mitiua, inficitur deriuatiua, *l. ſi viua matre,*
C. de bonis matern. l. quod ipſis, ff. de regul. iur.
Dominus Petrus Antonius Amatus, qui
fuit in hac noſtra Ciuitate cauſarum pa-
tronus, doctrina, & vitæ integritate nemini
ſecundus, cuius anima requieſcat in ſancta
pace, partes Donnæ Iſabellę Fęlicis, Victo-
riæ filiæ tuens, illud in primis conſidera-
bat, certi, & indubitati iuris eſſe de iure cõ-
3 muni, filio abſq; liberis morienti ſuccede-
re parentes, & fratres vtrinq; coniunctos,
iuxtà *tex. in authent. defuncto, C. ad S.C. Tertul.*
& cum parentibus ſuccedere etiam filios
fratrum vtrinq; coniunctorum, eſt *tex. in §.*
hoc itaque, auth. vt fratr. filij, qui *tex.* corrigit
tex. in §. ſi autem cum fratribus, auth. de hared.
ab inteſt. venient. vt per *gloſ. in d. authent. de-*
functo, in verb. vocatur, & plenè habetur per
Nicol. de Vbal. in tract. de ſucceſſ. ab inteſt. p. 2.
quæſt. 3. num. 6. & poſt *Conarr.* de communi
teſtatur *Craſs. in §. ſucceſſio ab inteſtato, quæſt.*
23. num. 3.
4 De iure verò conſuetudinario, morien-
tibus ſinè liberis, cautũ eſt, ſuccedere pro-
ximiores ex parte patris in bonis omnibus,
præterquàm in bonis maternis, in quibus
ſuccedunt proximiores ex parte matris, vt
in *Cõſuet. Si quis, vel ſi qua, de ſucceſſ. ab inteſt.*
5 Quo ſtante, licèt patre, vel matre exiſtẽ-
te in medio non habeat locum *Conſuetudo*,
tanquàm in caſu omiſſo, & ſeruetur ius cõ-
mune, nec bonorum fiat diſtinctio, quia
Conſuetudo loquitur de proximioribus ex
parte patris, vel matris, & ſic patre, vel ma-
tre non exiſtente, & hoc caſu *tex.* in *d. auth.*
6 *defuncto* non ſit correctus, vt per *Napod.* latè
in *d. Conſuet. Si quis, vel ſi qua, nu.* 132. & *ſeq.*
vbi latiſſimè *Addentes*; & latè etiam per
D. de Franch. deciſ. 25. 92. 489. 543. & 606.
cum alijs adductis per *Moiſeſ. part. 4. de ſuc-*
ceſs. ab inteſt. quæſt. 44. fol. mihi 260. veriſſi-
7 mum tamen eſt, quòd ſi pater non exiſtit
interemptione, præſcriptione, vel pactio-
ne, tunc cùm exiſtere non dicatur, *Conſue-*
tudo ſeruatur, prout firmat idem *Napod.* in
eadem *Conſuet. Si quis, vel ſi qua, ver. in bo-*
nis omnibus, num. 187. *verſ. ſed quæro, fol.* mi-
hi 29. vbi etiam ſubdit, pactione patrem de
medio excludi dupliciter, videlicèt per for-
mam renunciationis, vel per formam alie-
nationis, transferendo in alium ius ſuum,
formamquè renunciationis exemplificat
num. 195. nimirùm quando vir tempore re-
ceptionis dotium renunciauit vxori per
pactum, ſeu ſtipulationem ſuccedere filiis
communibus inteſtatis decedentibus ſine
prole legitima in dotibus maternis ſoluto
matrimonio per mortem vxoris, hoc enim
caſu habetur pater excluſus, ac ſi eſſet mor-
tuus, *l. ſi ex pluribus, ff. de legit. hared.*
8 Ex qua doctrina *Napod.* fuit dicta *Con-*
ſuetudo inducta inter Nobiles Capuanæ, &
Nidi, vulgaritèr dicta *alla noua manera,* per
quam pater excluditur à filiorum ſucceſ-
ſione, quandocunq; ab inteſtato deceden-
tium, & ſinè liberis in bonis maternis, vel
quæ prouenerunt à linea materna, in qui-
bus ſuccedunt proximiores ex parte ma-
tris, prout habetur in eod. *lib. Conſuet. fol.*
mihi 131. & per *Afflict. deciſ.* 237. & renun-
ciantem parentem ſucceſſioni filiorum ab
inteſtato haberi pro mortuo, tradũt etiam
Addẽt. in d. Cõſuet. videlicèt *Capyc. & Frecc.*
ſub *d. nu* 194 *fol.* mihi 130. & parentes, neq;
in legitima filiorũ ſuccedere matrimonio
contracto *alla noua manera*, tradunt *Ant.*
de Alex. in *additio.* ad dictam *Conſuetud. Si*
quis, vel ſi qua, ſub *num.* 185 *fol.* mihi 127. in
additio. incip. et nota, quòd hac gloſ. et Frecc.
ſub *num.* 182. *fol.* mihi 123. *in additio.* incip.
nota iſta, et præcedentia.
Et quando maritus renunciat vxori ſuc-
ceſſionem, mortua vxore, licèt filii ſucce-
dant, ſi poſteà moriantur, non ſuccedit ip-
ſis pater, ſed ſuccedunt alii hæredes mulie-
ris, qui eſſent ſucceſſuri, filiis non extan-
9 tibus, quia renũciatio facit renunciantem
pro mortuo haberi, prout tradit *Io. Ang.*
Piſanell. in additio. ad Napod. in d. Conſuetud.
ſub *num. 186. verſ. et ſic nota concluſionem,*
quod etiam ſequitur *Frecc.* ad eundem *Na-*
pod. ſub *nu 197, et 198. fol.* mihi 135. *in additio.*
10 incip. *Nota ex dictis hîc*, matrimonioq; con-
tracto *alla noua manera* ceſſare ſucceſſionẽ
patris, & Conſuetudines omnes tradit *Ste-*
phan. de Gaiet. ibi ad *Napod.* ſub *num.* 221. *fol.*
mihi 136. *verſ. nota, quia ſecundùm,* quæ om-
nia ſequitur *Reg. de Ponte conſ. 61. n. 14. et 73.*
vbi in ſpecie tradit communem concluſio-
nem, *Conſuetudinem* nimirùm non habere
locum patre, vel matre exiſtente in medio,
limitari, quando matrimonium eſt con-
tractum ſecundùm Conſuetudinem *alla*
noua manera, de qua eadem Cõſuetudine, &
patris excluſione habetur etiam per *Conſi-*
liar. de Anna conſ. 2. num. 3. 16. & 17. & in
conſ. 92. num. 1. & vltrà, patrem excludi etiã
à legitima, & pro mortuo omninò haberi
11 matrimonio contracto *alla noua manera,*
non ſolùm ab inteſtato, ſed etiam ex teſta-
mento, adeò vt filius teſtando, neq; legiti-
mam patri relinquere teneatur, tenet, &

deciſum refert *D. de Franch. deciſ.* 552. & renũciantem in hoc caſu haberi pro mortuo, & fieri locum ſucceſſorio edicto, latè etiam probat *Molfeſ. part. 4. de renunc. quæſt.* 14. & præſertim *num.* 12. *part.* 1.

12 Nec quidẽ eſt nouum, quòd quis habeat diuerſos hæredes in diuerſis bonis, quia nõ ſolùm ab inteſtato id de noſtro iure Conſuetudinario locum habet, ſed etiam in caſu fortiori poteſt quis ex teſtamento decedere pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus, prout tradit idem *Napod.* in *Conſuet. Et ſi teſtator,* in *verſ. & ſi peruenuiat, num.* 25. & 26. & in *Cõſuet. Si filiusfam. in verſ. poſſunt,* & tradit *D. de Ponte conſ.* 52. *num.* 21. & de iure communi etiam poteſt quis in diuerſis bonis diuerſos habere hæredes, vnum. ſ. in bonis Prouincialibus, alterũ in Italicis, & vnum in Paganicis, alterum in Caſtrenſibus, vt in *l. ex facto, ff. de hæred. inſtit.* & in *l. ſi certarum, ff. de militar. teſtament.*

13 Quibus ſtãtibus non obſtare, dicebatur, obiectionem, quæ per Io. Baptiſtam fiebat circa renunciationem ab eius filia factam tempore, quo nupſerat, nàm, vt à principio dicebamus, abſolutiſsimum eſt hodiè, prædefuncta matre, quæ patri, vel fratri renunciauit, ex propria perſona filijs venientibus matris renunciationem non obſtare, quæ concluſio non ſolùm procedit, ſi filij non ſunt hæredes matris, ſed etiam ſi matris renunciantis ſint hęredes, ex illa ratione, quia ſemper renunciatio intelligitur, ſi

14 hæreditas ad renunciantem deuoluatur, non autem ſi ad filios mortua matre deuoluatur, & promiſsio facta per matrem cum iuramento, intelligitur, prout cantat, ſ. quòd nec ipſa, nec illius hæredes controuenient renunciationi factæ per matrem hæreditatis, quæ ad eam deuoluetur, fit. n. renũciatio hereditatibus matri deuolutis, tàm ex teſtamento, quàm ab inteſtato, & deuoluendis ab inteſtato tantùm, ergò ſi hæreditas matri non deuoluatur, tunc non poteſt renunciatio eius hæredibus obeſſe, nàm licèt ex regula *l. cùm à matre, C. de rei vend. & in l. Seia, ff. de euiction.* teneantur hæredes filij ratũ habere matris factum, cùm mater non renunciauerit hæreditatibus filijs deuoluendis, illis matris renunciatio nocere non poteſt, & ità contra opinionem *Roman. in d. l. qui ſuperſtitis, & Dec. in cõſ.* 180. poſt *Bart.* in eadem *l. qui ſuperſtitis, Caſtrenſ. Aret. Aymon. Guglielm. de Benedict. Coraſ. Couarr. Marant.* & alios ſequitur, & deciſum pluriès refert per S. C. *D. de Franch.* citata *deciſ.* 67. & poſt *D. de Franch. & Roder. Suar. Gozad. Natt. Rolãd. Purpurat. Alciat.* & alios ſequitur etiam *Morot. in conſ.* 22. per totum,

15 vbi *num.* 2. ait, renunciationem filijs non obeſſe, tùm quia recipit interpretationem, ſi ſuperuixerit ei, cuius bonis renunciauit, tùm quia ineſt tacita conditio, ſi hæreditas fuerit delata matri renũcianti, vndè ſi mater moriatur, tanquàm facta ſub conditione, quæ non exiſtit, euaneſcit, quod etiam tenet, & benè *Surd.* in *conſ.* 133. *num.* 20. *Ant. Sola ad* Conſt. *Sabaud. de alienat. bonor. minor. gloſ.* 2. *num.* 9. *Auendan. ad ll. Tauri, l.* 40. *gloſ.* 17. *num.* 32. *Gratian. diſcept. forenſ. c.* 785. *to.* 4. *Vitius deciſ.* 211. *Fontanell. de pact. nupt. clauſ.* 9. *gloſ. vnic. part.* 1. *num.* 65. *Molin. de rit. nupt. quæſt.* 84. *num.* 20. *lib.* 3. *Gallerat. de renunciat. lib.* 1. *c.* 11. *num.* 9. *Robles de repræſent. lib.* 2. *c.* 16. *nu.* 65. & 66. & meliùs *num.* 99. *et* 100. *Alex. Trentacinq. conſ.* 48. *et* 49. *part.* 1. & alij infiniti, quibus addimus *Dominum Parthenium Pitagnam* Aduocatum celeberrimum, alioſq; per eum relatos in eius *reſponſo* impreſſo per *Thor.* in 2. *part.* ſui *Compend. in verb. ſuccedere an debeant nepotes.*

16 Nec quidèm obſtare in caſu, de quo agebatur, promiſſum eſſe in renunciatione, quòd quatènus filij venirent ex propria perſona, teneatur mater reſarcire quicquid filij auocarent, quam cautelã eſſe adinuentam, vt filij non poſſent venire ex propria perſona, dicit in his terminis *Molfeſ. in d. p.* 4. *tit. de renunc. quæſt.* 5. *num.* 15. poſt *Marant.*

17 *d. diſp.* 10. *in fine*, ſiquidèm quòad *Marant.* cautela ſua loquitur, quando expreſsè eſt dictum, quòd filij nõ poſſent venire ex propria perſona, etiam ſi mater moriatur antè mortem illius, de cuius ſucceſſione agitur, qui non erat caſus, de quo agebatur, in ſpecie autem articuli, de quo erat quæſtio, quòd renunciatio matris non noceat filijs venientibus ex perſona propria, etiam ſi mater euictionem promiſerit pro bonis renunciatis, & remiſſis, fundat, & benè *Morot. in d. conſ.* 22. in d. caſu, *nu.* 4. & 5. vbi fundat,

18 quòd ſi renunciatio habet conditionem, de qua ſuprà, illa non poteſt filijs nocere, ſiuè ſimplicitèr pro ſe renunciauerit, ſiuè pro ſe, & hæredibus, & etiam ſi agant filij vti hæredes matris, aut quòd euictio ab ea promiſſa fuerit, nàm ſi renunciatio euaneſcit, reſoluto actu, æquè reſolui cenſentur omnes effectus ab eo procedentes, perindè, ac ſi nũquàm facta fuiſſet, & dicit, quòd hac concluſione in ſpecie vtitur *Marant. in d. diſp.* 10. *num.* 34. tenet *Harthm. Piſtor. lib.* 5. *obſer. c.* 7. & ipſe idem *Molfeſ.* quod dixit in *tom.* 1. id declarat, & intelligit in caſu etiã

Digitized by Google

quo mater renuncians non prædeceſſit, & dictum pactum tùc opitulari, quando prædeceſſit mater, inuehens contra illos, qui alitèr ſuum dictum intellexerint, explicat, & benè *tom.2. in addit. ad d. quæſt. 5. num.8.* vbi pactũ operari, ait, in primo caſu, quando deuoluitur ſucceſſio matri, in ſecundo verò caſu, in quo renunciatio euaneſcit, vel ſe non extendit, tunc clauſulam prædictam nihil operari concludit, & per prædictas authoritates, & rationes ſic punctualitèr fuit deciſum in cauſa Eleonoræ
19 Brancatiæ circa ſucceſſionem Io. Andreæ Pignatelli, in qua non obſtante, quòd Beatrix Pignatella mater Eleonoræ renunciaſſet in ampla forma per eadem verba, de quibus in renunciatione hac, fuit nihilominùs admiſſa ad ſucceſſionem dicta Eleonora hæres Beatricis Pignatellæ ſuæ matris, prout pronunciatum fuit per laudum ſub die vltima Martij 1615. per peritiſſimos Dominos Conſiliarios Palatium, Aldoriſium, & Rouitum, vt ipſemet *Molfeſ.* refert *loco cit. num.11.* de quo laudo cùm fuiſſet dictum de nullitate in S.C. fuit nihilominùs per S.C. deciſum, laudum prædictum eſſe exequutioni demandandum; quibus omnibus addi etiam poteſt *Cancer. var. reſolut. lib.3. c.15. in tit. de renunciat. num.47.* vbi etiam
20 *num.62. & 63.* dicit, quòd nepotes non impugnãt factum matris, nam promiſſio matris de non contraueniendo nec ipſa, nec eius hæredes eſt in caſu, quo hæreditas ad eam deuoluitur, & cùm hic caſus non ſit ſequutus, filius non dicitur factum matris impugnare, & ità in his terminis per Senatum Sabaudiæ deciſum fuiſſe teſtatur *Ant.*
21 *Faber diffin.14. C. de pact.* vbi filiis venientibus ex perſona propria matris, renunciationem non obeſſe concludit, non obſtante, quòd ſint hæredes matris, cùm renunciatio nulla facta eſſe intelligatur, ſi ſucceſſio filiis deuoluatur, nec obeſſe, quòd mater non tantùm pro ſe, ſed etiam pro filiis renunciauerit, id enim ità accipiendum eſſe ait, vt in eum ipſum caſum, quem pro ſe ipſa renunciauit, pro liberis etiam renũciaſſe videatur, quod limita, niſi nominatim cautum eſſet, & illo etiam caſu, quo filia renuncians præmoreretur, liberi quoq; ex ea ſuſcepti excluſi eſſent, quod non erat in caſu prędicto, vt ſuperiùs fuit demonſtratum, ſunt etiam videnda ea, quę in hac eademmet cauſa ſcripſit *Riccius reſol. 163. par.2. prax. eccleſiaſt.*

SVMMARIVM.

1 *Soror non nupta an ab inteſtata fratris ſucceſſione ſororem nuptam excludat, & num.2. 3.5.6.13. & 24.*

4 *Pactum de non ſuccedendo licèt à iure ciuili improbetur, iuramento tamen confirmatur, ſed an requiratur conſenſus illius, de cuius ſucceſſione agitur, num.7.*

8 *Renunciatio pupillaris ſubſtitutionis, eo quia habet incluſum pactum de ſuccedendo an valeat.*

9 *Renunciatio facta à filia patri de hæreditate fraterna an ſit de iure valida, & num.10.*

11 *Contractus factus à minore, ſi eſt à lege improbatus an firmetur iuramento.*

12 *Dictio* etiam *eſt incluſiua.*

13 *Renunciatio ità demùm ab hæreditate renunciata renunciantẽ excludit, ſi ſuperſunt aliæ perſonæ, quæ ex præſumpta mente defuncti renunciantem excluderent, & num.14.*

15 *Parentum votum eſt naturale conſeruare liberis ſucceſſionem.*

16 *Pater quando maritando vnam filiam fecit eam renunciare, & maritando aliam noluit, vt renunciaret, præſumptio eſt, quòd noluit, inter eas ius eſſe æquale.*

17 *Propoſitum in propoſito idem operatur, quod oppoſitum in oppoſito.*

18 *Pater præſumitur æqualitèr filias diligere.*

19 Tex. in cap.1. de eo, qui finem fecit agnat. *declaratur.*

20 *Patris voluntas colligitur ex dictis, etiam in contractu inualido.*

21 *Renunciatio facta à filia patri de hæreditate fraterna, eo decedente antè filium, efficitur caduca.*

22 *Filius cùm hæreditati paternæ ſe immiſcuit, non ampliùs patrimonium paternum, ſed proprium dicitur.*

23 *Hæreditate paterna à filio adita, ampliùs bona paterna non dicuntur, ſed fraterna.*

ARGVMENTVM.

Agitur de renunciatione à filia, vel ſorore in ampla forma facta patri, vel fratri de omnibus ſucceſſionibus delatis, & deferendis, ſi demùm cõtingerit, vt poſt ipſius renũciantis nuptias, pater, vel frater ab inteſtato decederet,

alia filia, vel ſorore in capillo ſuperſtite, an ſola iſta non nupta ad patris, vel fratris ſucceſſionem admittēda ſit, vel paritèr cum ea ſoror illa nupta, quę renunciauit, & de aliis notabilibus, vbi ſingulare *reſponſum Dom. Ioan. Angeli Piſanelli.*

CAP. CXCIII.

1 Renunciatio à filia, vel ſorore, dote accepta, patri, vel fratri, eorumquè hęredibus, & ſucceſſoribus in ampla forma facta de omnibus ſucceſſionibus delatis, & deferendis, caſu demùm contigente, vt poſt ipſius renunciantis nuptias, pater, vel frater ab inteſtato decederet, alia ſorore in capillo ſuperſtite, cõtrouerti ſolet, an operetur, ſitq; tanti roboris, vt ſola illa non nupta ad patris, vel fratris ſucceſſionem admittenda ſit, vel paritèr cum ea ſoror illa maritata, quæ renunciauit ſuccedat?

Quòd ſoror in capillo dũtaxat admittēda ſit, dixit *Affl.dec.*161.& poſt eum *Doctor Marta deciſ.Piſan.*250. vbi pro hac opinione, vltrà *Afflictum*, citat *Vrſill. ibidem, nu.4. in fin. Loffred.in cap.1.col.2. & 3.de nat. ſucceſſ. feud. Roman.conſ.*22.*& Ioan. Thom.Minad.in conſ.* paritèr 22. rationibus, de quibus per eoſdem.

2 Contrariam verò ſentētiam, à qua nunquàm animum meum diuertere valui, amplexi ſunt *Camil.Saler.in addit.ad Napod.in Conſuet.Si moriatur, in additione*, quæ incipit *aduerte, Carau.in addit.ad Affl.loc.*cit. referēs in facto pro hac parte obtinuiſſe, dicta *Afflict.deciſione* non obſtante, *Molfeſ. in comment.ad Conſuet.*noſtrás, in *tit.de renunciatione, quæſt.3.num.*23.*&* 24.*Reg.Roui conſ.*23. à *num.*11.*lib.*1. vbi pluriès ſic deciſum refert, & ex Alienigenis *Ant Fab.in diffin.* 12. *C.de pact.conuent.ſuper dot.* ſed omnium ſingularisſimè magnus ille Iureconſultus, ſuaquè tempeſtate Aduocatorum facilè Princeps *Dominus Ioan. Angelus Piſanellus* in quodam *reſponſo*, quod habeo ad pennam, propria eius manu ſcriptum, vbi latè quæſtionem examinans, tandèm opinionem hanc de iure, æquitate, veritate, ac paterna mente veriorem eſſe concludit, eſtq; tenoris ſequentis.

Ieſus, Maria.

3 In facto præſupponitur, quòd quidam Placidus Barbarinus habens vnum filium maſculum, nomine Barnaba, & octo filias fœminas, v3. ſex nuptas, & duas non maritatas, quæ nuncupantur, &c. nomine, &c. in vltimis conſtitutus condidit teſtamētum, in quo hæredem vniuerſalem inſtituit dictum Barnabam, & dictas filias non nuptas inſtituit in vnciis duodecim pro qualibet, cum clauſula, quòd non poſſint plus petere, & mãdauit, quòd tempore aſſignationis ad maritum, debuiſſent renunciare, cedere, donare, & refutare dicto Barnabæ eius filio, & eius hæredibus, & ſucceſſoribus in, & ſuper omnibus, & ſingulis bonis, legitimis, ſucceſſionibus, hæreditatibus, & legatis paternis, maternis, & fraternis, cũ ſollemnitatibus conſuetis, & oportunis mediante publico inſtrumento ad conſiliũ Sapientis, & cuilibet ex prædictis filiabus nuptis iure legitimæ, & inſtitutionis tarenos quinque pro qualibet, cum ſimili clauſula, quòd non potuiſſent plus petere, & cũ eadem voluntate teſtandi, mortuo dicto qu. Placido, Barnaba filius, & hæres ſuperſtes ſe immiſcuit paternæ hęreditati, & deindè ab inteſtato, & ſine filiis obiit, vndè fuit orta contentio inter dictas filias nuptas, quæ prætendunt, dictam fraternam hęreditatem, in qua reperitur hæreditas patris, debere diuidi in octo partes, & earum quælibet pro virili ſuccedere; E contrà verò dictæ filiæ non nuptæ prætendunt, vniuerſam hæreditatem ad eas legitimo iure ſpectare, aſſerendo, dictas filias nuptas à patre tempore maritagii remiſiſſe, & refutaſſe dicto qu. Placido patri ſtipulanti pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus omne ius, & actionem, quod, & quam obuenire, et in futurum habere potuiſsēt ſuper omnibus, & ſingulis bonis, legitimis, ſucceſſionibus, hæreditatibus, & legatis, ac iuribus paternis, maternis, & fraternis, ſuper quibus aſſerunt, promiſiſſe, nolle ampliùs ſuccedere, nec quocunque modo regreſſum habere, etiam ab inteſtato, ſicquè prætendunt non nuptæ in totum ſuccedere; E contrà verò filiæ nuptæ aſſerunt oppoſitum, quòd eſtò de dictis renunciationibus appareat, adhùc tamen eis non obſtant, quia dicto eorum fratri etiam in paterna hæreditate

ſuc-

ſuccedant, & hìnc ſumpta occaſione dicti Barnabæ hæreditatem adiuerunt pro earum ratis, et poſſeſſionem acceperunt, ac iudicium diuiſorium familiæ erciſcundæ intentauerunt, iuxtà *l.1.ff famil.erciſc.* petitur modò, an dictæ ſorores nuptæ ad ſucceſſionem, & hæreditatem cõmunitèr admittantur?

4 Et videtur prima conſideratione dicendum, quòd ſtante dicta prætenſa renunciatione iurata non admittantur ad paternã, nec ad fraternam hæreditatem, nàm licèt renunciatio futuræ hęreditatis, vel pactum de non ſuccedendo à lege ciuili ſit improbatum, *l. pactum*, C. *de collat. & l. qui ſuperſtitis, de acquir hæred.* tamen tale pactum, et renunciatio iuramento firmantur, *cap. quãuis pactum, de pact. in 6* vbi omnes *DD.* notãt et in *locis* præallegatis, et in *l. fin C. de pact.* et quòd quando aliquæ filiæ nuptę, quę renunciauerunt hæreditati paternæ excludantur, et filiæ non renunciantes admittãtur ad vniuerſam hęreditatem, tenet *Alex. conſ. 29. 2. col. 3. volum.* et tenuit *D. Ant. de Alex.* vt per D. *Mazzeum deciſ.* 161.

5 Sed præmiſſis non obſtantibus, quòd dictæ filiæ admittantur ad fraternam hæreditatem, etiam poſito, ſine veri pręiudicio, quòd dictæ mulieres renunciaſſent, non tantùm paternæ, ſed etiam fraternæ hęreditati, moueor rationibus infraſcriptis, et

6 Primò, quia poſito, quòd dicta renunciatio valuiſſet reſpectu paternæ hæreditatis, ex quo fuit facta renunciatio patri conſentienti, tamen reſpectu fraternæ hęreditatis, de cuius conſenſu non apparet in dicta renunciatione, pactum de non ſuccedẽdo non tenet, per regulam *l. fin.* C. *de pact.* ità voluerunt, et concludunt *Petr. de Anch. Imol & Domin. in d. cap. quamuis pactum, col. pen. verſ. ſed pone, quòd filia, Aret. in d. l. qui ſuperſtitis, Petrus de Anchar. in conſ.* 403. incipiente *viſo diligentèr tenore, Rafael Cum. in l. ſtipulatio hoc modo cõcepta, ff. de verb. oblig. Bal. conſ. 369. cùm quadam puella 3. vol. Fulg. conſ. 73.* incipiente *pater familias habens filios*, et idem *Fulgoſ.* in libro meo *conſ.* 437. *vol.* 1. quem ſequitur *Dec. in d. l. pactum, in 6. limitatione*, vbi etiam *Io. Bapt. de Sanct. Seuer. Alex. et Iaſ. in d. l. ſtipulatio hoc modo, & Philip. Corn. in 4. lim.* et plenè *Socin. in conſ.* 74. et quamuis contrariam opinionem videatur tenere *Ludouic. in d. l. qui ſuperſtitis, Anton. de Alex. in d. l. ſtipulatio, in 6. limit. Georg. Natta in repetit. d. cap. quamuis pactum, in 11. colum. 10. limit. & Iaſ. in d. l. fin. & Dec.* ſibi contrarius *conſ. 31. primo uol.* tamen ex prędictis authoritatibus pro alia parte allegatis apparet, quòd prima opinio eſt communis, nec habet obſtare, in quãtum *Iaſ. in d. l. fin.* dicit, quòd contrarium videtur de mente *Bart. & Bald. ibi*, qui intelligũt illam *legem* in pacto de diuidendo alienam hæreditatem, nàm illud eſt improbatum, tanquàm inducẽs votum captandæ mortis, et ſic contra bonos mores, aliud tamen videtur in pacto de non ſuccedendo, nam ad hanc rationem reſpondent *Socin. in d. conſ.* 74. et alii *DD.* præallegati, quòd dicta renũ-
7 ciatio reſpectu illius, cui fit, inducit votum captãdæ mortis, et proptereà cõtra bonos mores non firmatur iuramento, niſi accedat conſenſus illius, de cuius hæreditate agitur, vt in dicta *l. fin.* et quia dictum pactum de non ſuccedendo dicitur in ſe habere incluſum pactum de ſuccedendo, in quantum hæreditas renunciata alteri venit quærenda, proptereà iuramento non firmatur, vt per *DD.* in *loc.* præallegatis, cũ reſpectu illius, cui renunciata hæreditas venit quærenda, inducit votum captandæ mortis, ideóq; *Bart. in d. l. ſtipulatio*, et in *d. l. fin.* qui dicit, quòd pactum de non ſuccedẽdo firmatur iuramento, intelligi debet, accedente voluntate illius, de cuius hæreditate agitur, quæ voluntas purgat dictam ſuſpitionem voti captandæ mortis, vt probat ille *tex. in d. l. fin.* ità *Alex. in d. l. ſtipulatio*, Ego pro iſta opinione adduco deciſionem *Bart.* ferè in terminis in *l. qui Romæ*, §. *duo fratres, in 7. quæſt. ff. de verb. oblig.* vbi
8 concludit, quòd non valet remiſſio, ſeù renunciatio pupillaris ſubſtitutionis, eo, quia habet incluſum pactum de ſuccedendo reſpectu illius, cuius fauore fit, quod eſt improbatum, *d. l. fin.* ità ad literam *Bart. in loco* pręallegato, ex quo dicto patet reſponſio ad id, quod dicebat *Dec. in d. conſ.* 31. qui tenendo opinionẽ contrariam dicebat, quòd licèt in pacto de non ſuccedendo videtur incluſum pactum de ſuccedendo, tamen illud eſt in conſequentiam, quod non debet attendi, quia, ſalua pace ſua, immò illud attenditur, quantum ad dictam renunciationem, et pactum de non ſuccedendo, ſecundùm *Bart. in d. 7. q.* immò negari poteſt, quòd illud ſit in conſequentiam, immò dici poteſt, illud eſſe principale propoſitum Partium, ſ3. vt alteri quæratur hęreditas renũciata, aliàs id, quod principalitèr ageretur, ſcilicèt ipſa renunciatio, fuiſſet fruſtrà, quod non eſt dicendum, per regulam *l. quamuis idem, ff. de verb. oblig.* et maximè quia illa renunciatio fuit tranſlatiua iuriũ

in alium,ſcilicèt in patrem, quod videtur contrà bonos mores,prout cōcludit idem *Aret.in d.l.fin.4.col.* et ſi fortè diceret quis
9 ſubtilitèr, quòd dicta renunciatio non videtur militare, quando filia renunciat patri ſucceſſionem fraternam, quaſi, quòd in patre ceſſat ſuſpitio voti captandæ mortis,vt videtur ſentire Aretin.in d. *l. fin.* tamen ſecundùm communem opinionem hoc nō eſt verum,quòd immò illa *lex* procedit generalitèr,et in renunciatione facta patri,vt tenet Bald. *Salyc. Paul. de Caſtr.& Dom.Alex.in d.l.fin.Iaſ.in 12. col.* quarè ex prędictis remanet ſuſtentatum primū fundamentum, quòd dicta renunciatio non excludit dictas filias, ex eo, quia illa non tenet deficiente cōſenſu fratris in dicta renunciatione.
10 Secundò,pro inualiditate dictę renunciationis adducitur, quia probatum eſt, quòd dicta renunciatio ſi facta reperitur, fuit eo tempore,quo dictę filię erant in minori ætate,quo caſu licèt iuramētum ætatis ſuppleat defectum, & habeatur perindè ac ſi fuiſſet facta à maiore,ex quo ſequitur,quòd cùm ſimus in caſu, in quo ſi renunciatio eſſet facta à maiore ſine iuramento, non teneret,vt in *d. l. pactum*,attamen tale iuramentum ſimplicitèr interpoſitum nō validat dictam renunciationem, iuxtà doctrinam *Bart.*communitèr approbatam in *auth. ſacramenta puberum*,C. *ſi aduerſ.vendit.* quam comprobat *ibi Dom. Iaſ. in 12.col verſ.retenta*,qui tenet,quòd quan-
11 do contractus factus à minore eſt à lege improbatus,alia ratione,quā minoris ætatis, iuramentum non ſupplet, nec validat contractum,& ità in propriis terminis tenet *Andr.de Iſern.in §.ſacramenta,de pac.iuram.firmand in princip.Aretin.in d. l. fin. antepenul.colum.* vbi dicit, quòd hoc caſu renunciatio duo requirit iuramenta,vnum ad tollendum defectum ætatis, & aliud ad validandam renunciationem futuræ hęreditatis,& eādem opinionem tenet *Anton. de Alex.in d.l.ſtipulatio,in 7. limit. & Aret. in d.l.qui ſuperſtitis*,qui tamen dicunt, ſufficere vnum iuramentum, quādo eſſet facta promiſſio de non veniendo contra,ratione minoris ætatis,ſeù alia ratione,ſed quia in dictis renunciationibus non reperiuntur duo iuramenta, nec dicta clauſula eorum renunciatio prædicta non tenet, nec habet locum dicto caſu diſpoſitio *d. cap. quamuis pactum.*
12 Tertiò,pro inualiditate dictæ renunciationis adducitur,quia verba dicunt, *etiam ab inteſtato*,quæ dictio *etiam* eſt incluſiua, *l.magiſteria,C.de iuriſd.omn.iudic. cap.Romana,§ contrahentes,de for.competent.in 6.*& ſic neceſſariò includit ſucceſſionem ex teſtamento,quia duo tantùm ſunt modi ſuccedendi,ſcilicèt ex teſtamento, & ab inteſtato,ex quo ſequitur, quòd prædicta renunciatio non tenet, vt concludit *Bart.* quem *DD.*magis communitèr ſequuntur in dicta *l.ſtipulatio,& Aretin in d.l fin. in 3. col. verſ. ad ſecundum, & antepenul. colum.& Philip. Franch.in 4.limit.* vbi concludunt, quòd renunciatio ſucceſſionis ex teſtamēto, & ab inteſtato non tenet,quia tollit liberam teſtandi facultatem.
13 Quartò dico,quòd poſito, ſine veri prę iudicio, quòd dictę renunciationes eſſent validę,tamen mortuo dicto Barnaba dictę ſorores renunciantes admitti debent ad ſucceſſionem, quia filię renunciantes ità demùm excluduntur ab hęreditate renunciata,quando ſupereſſent alię perſonę,quæ ex pręſumpta mente defuncti excluderent renunciantes, vt putà ſi extarent alii filii, ſeu fratres maſculi,ſecus autem eſſet, quādo ſupereſſent aliæ filię,quę ex pręſumpta mente defuncti,& illius, cui facta eſt renūciatio,non excludunt renunciantes,quia tunc filię,ſeù ſorores,quæ non renūciarūt, non excludunt renunciantes,ità ad caſum noſtrum decidit expreſse *Bald.in d.conſ.*incipiente *cùm quadam puella*,vbi notabilitèr loquitur,& dicit,quod quando filia renun-
14 ciat perentibus,& eorum hęredibus,non exiſtentibus fratribus, conſiderandum eſt, an extet perſona, quę ex pręſumpta mente defuncti excludit renunciantem, vt putà ſi eſt filius maſculus,& tunc renunciatio nocet,ſi verò non exiſtunt maſculi filię renunciantes ſuccedunt cum ſororibus non renunciantibus,inter quas pręſumitur eſſe æqualis dilectio,argumento *l.3.* C. *de inoff. teſtam.*& illam deciſionem *Bald.* non reperio ab aliquo impugnatam, immò *DD.in d. l.ſtipulatio,in d.l.qui ſuperſtitis*, et in d. *l.fin.* ſequuntur *Bald.in conſ.* ſuprà citato. Accedant ad prędicta,quę voluit *Angel. in conſ. 52.*incipiente *Dominus Gerius*,vbi conſuluit, quòd mortuis fratribus,quorum contemplatione fuit facta renunciatio, filia renū-
15 cians ſuccedit patri,quia naturale votum parentum eſt conſeruare liberis ſucceſſionem,*l.nam & ſi parentibus,ff.de inoff. teſtam. & l. ſcripto,ff.vndè liber.* & quia non eſt veriſimile,decedentibus ſuis deſcendentibus maſculis voluiſſe per alienos excludere filiam renunciantem,*l.generalitèr,C.de inſtit.*

& ſubſtit.

Digitized by Google

& ſubſt. & l. cùm acutiſſimi, *C. de fideicomm.* ſemper igitur ſecnndùm *DD.* inſpici debet, an extet perſona, cuius contemplatione pręſumatur facta renunciatio, et tunc renuncians excluditur, aliàs non excluderetur. Iſtud autem, quòd pater non fecerit dictas filias renunciare reſpectu non nuptarum, apparet clarè, primò ex eo, quòd in teſtamento, in quo reliquit dotes dictis filiabus non nuptis, voluit eas eodem modo renunciare, prout et alias nuptas, ergò non earum contemplatione videtur facta renunciatio, et ad hoc benè facit, quod voluit *Dominus Alex.* in pręalleg. *conſ.* 29. vbi tenuit, quòd filię non renunciantes ſuccedunt excluſis renunciantibus, eo caſu, in quo ipſe côſuluit, ex ratione, quia ibi filias
16 primas fecit renunciare, et deindè maritauit alias, quas non fecit renunciare, ex hoc apparet, dicit *Alex.* quòd noluit eſſe inter eas æquale ius, ſed quòd renunciatio fuit facta contemplatione earum, quæ non renunciauerunt, quia ſi ità pater voluiſſet, iam feciſſet vno eodem modo renunciare, argumento *tex. in cap. 2. extrà de translat. Prælat.* quæ ratio ceſſat in caſu noſtro, in quo apparet, quòd pater noluit, non nuptas eſſe melioris côditionis, quàm nuptas, diſponendo, quòd dictæ filiæ non nuptæ haberent ſimilitèr renunciare, nam ſicuti ex eo, quòd aliquas non fecit renunciare, oſtenditur, quòd renunciatio facta per alias, videtur facta contemplatione non renunciantium, propter difformem prouiſionem, et etiam propter prouiſionem, et præceptum de renunciando, renunciationes per renunciantes factę non debent iudicari factæ contemplatione non renunciantium, quæ renunciare debeant, vt idē
17 operetur propoſitum in propoſito, quod oppoſitū in oppoſito, *l. & ſi quæ, ff. de vulg et pupill.* ex quibus concluditur clarè, velle ſeruari æqualitatem inter eas, & nolle non nuptas eſſe melioris conditionis, quàm erant nuptę, eoq; maximè, quia etiam in proceſſu probatum eſt, quòd dictas filias nuptas non minus, immò magis diligebat pater, quàm non nuptas, ex quibus tollitur omnis præſumptio, quòd voluerit omnes filias renunciantes excludere, & non renunciantes ſuccedere in ſolidum, argumento *l. non eſt veriſimile*, *ff. quod met. cauſ.*
18 cum ipſis etiam concurrit iuris pręſumptio, quia pręſumitur patrem æqualitèr diligere dictas filias, *l. fin. C. comm. vtriuſq; iudic. l. 3. C. de inoffic. teſtam.* cum quo habemus claram deciſionem *Bald.* comprobatā ex legis pręſumptione, & probationibus factis, quòd per filias non renunciantes nō excluduntur renunciantes, ergò res iſta remanet clara, et indubitata; nec obſtat deciſio *Alex. in d. conſ.* 29. quia ex *ibi* dictis apparet, quòd pater noluit ſeruare æqualitatem inter filias, quandoquidèm vnam fecerit renunciare, & aliam non, quę ratio ceſſat in caſu noſtro, vt dictum eſt, & pro
19 hac parte videtur *tex. in cap. 1. de eo, qui fec. fin agnat.* quem allegat, & adducit *Alex. in d. §. duo fratres, in pen. col.* vbi dicitur, quòd ſi vnus ex tribus agnatis habebat feudum paternum, & alter agnatus fecit pactum, & refutationem in feudo dicto agnato tenenti feudum non excluditur, quin agnato decedente ſine liberis non poſsit cum alio agnato ſuccedere in feudo, quod non procedit ob aliud, niſi quia dicta renunciatio non fuit recepta reſpectu alterius agnati, ſic & in caſu noſtro apparet, quòd pater non recepit renūciationem reſpectu aliarum filiarum, cùm omnes, quas maritauit, fecit vnam poſt aliam renunciare, prout ſucceſsiuis temporibus eas maritabat, & demùm in eis, quas adhùc non nupſerat, idem diſpoſuit debere fieri, & ad pręđicta videndus eſt *Alex. in d. conſ. in* 10. *colum.* vbi
20 in iſtis dicit, conſiderandam coniecturam paternę voluntatis, quę colligitur etiam ex dictis in contractu inualido, allegat authoritatem *Angel. & Bald.* vt *ibi*, & deciſioni *conſilij finalis* reſponſio eſt, quòd aut illa nō eſt vera, propter authoritatē *Bald.* vt ſuprà allegatam, vel quòd illa intelligi debet in caſu, in quo *Alex.* in pręallegato *conſ.* v3. quando aliam maritauit, & non fecit renūciare, vel tertiò, quòd procedit in caſu dubio, ſcilicèt quando non apparebat, an renunciatio facta per alias eſſet contemplatiōe non nuptę, at in caſu noſtro ſumus in caſu claro, quòd non nuptas pater noluit eſſe melioris conditionis, quàm nuptas, et ideò non oportet accedere ad pręſumptiones, *l. continuus*, *§. cùm ità, de verb. oblig.*

21 Quintò, pro iſta parte eſt conſiderandū, quòd pater renunciationem hæreditatis fraternæ non fieri fecit dicto Barnabæ, ſed ſibi interuenienti pro ſe, & ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus, quæ ſtipulatio ſtante validitate renunciationis ſortiri potuiſſet effectum, ſi filius fuiſſet mortuus in vita patris, nam tunc excluduntur dictæ renunciationes, et ſucceſſio fratris transferretur in patrem, aliàs ipſo patre decedente antè dictum Barnabam filium, dicta renunciatio

efficitur caduca, & non valet, nec reſpectu patris, nec reſpectu hæredum, itá ſingularitèr, & clariſſimè colligitur ex dictis per *Bald. in d. conſ. cùm quædam puella*, vbi in ſimili dicit, quòd ſi filia renunciat fratribus hæreditatem paternam, & maternam, & de earum voluntate, ac moriuntur fratres antè patrem, & matrem, quia in hæreditate paterna, & materna ipſi non fuerũt hæredes, non habent etiam alios hæredes vndè nec ipſi ſuccedũt, nec alios hæredes faciunt, quia dicta renunciatio eſt in cauſa caduca, *l. vnica, § pro ſecundo, C. de cadut. tollend.* itá ad literam dicit *Bald. in loco* præallegato, quia ergò pater fuit pręmortuus, cui fuit facta dicta renunciatio, ergò nec ipſe potuit acquirere hæreditatem filiis, nec ad alium hæredem tranſmittere, & renunciatio prædicta ... quàm caduca extinguitur, & de ea nulla debet haberi ratio.

22 Et ſi forte dicitur, quòd nos non ſumus in hæreditate fratris, ſed in hęreditate paterna, in qua valuit renunciatio dictarum filiarum, ad hoc reſpondetur primò, cùm dictus Barnaba ſe immiſcuerit paternę hęreditati, iam dicitur effectum patrimoniũ ſuum, vt deinceps non dicatur hęreditas paterna, ſed fraterna, per tex. *in l. ſed & ſi plures, § filio, ff de vulg & pupill gloſ. in l prima, §. veteres, ff de acquir. poſſeſſ* habetur in *l. cius, in fine, ff. ſi cert. petat* & *DD* omnes in *d. §. veteres*, & inferunt *DD.* omnes, maximè *Aretinus, Alex. Iaſ.* & *Socinus ibidem*, quòd filia, quæ renunciatione, vel ſtatuto excluditur à ſucceſſione paterna per exiſtentiã filii maſculi, ſi moritur pater ſuperſtite fi-
23 lio maſculo, qui adiuit hęreditatem paternam, deinde moritur filius, ſoror, quæ excludebatur à ſucceſſione paterna, non excluditur à paternis bonis, quæ reperit in hęreditate fraterna, cùm vlteriùs illa bona non dicantur paterna, ſed fraterna, idemquè latè ſequitur *Socin. in conſ. 74. in 2. concluſ. 3. vol.* & in tantum hoc eſt verum, quòd etiam ſi frater fuiſſet mortuus antequàm ſe immiſcuiſſet paternæ hæreditati, adhùc tamen ſorores ſuccedunt fratri, ad quas fuit tranſmiſſum ius adeundi ex potentia ſuitatis, *l. apud teſtes, C. de ſuis, & leg. l. ſi fratris, C. de iur. delib.* per *Bart.* & alios in *l. ventre, ff. de acquir. hæred.* & vide *Philipp. Dec. conſ. 267. in 2. lib.* licèt in eo *conſilio* limitet, vt non habeat locum, quando ſorores renunciaſſent ſucceſſioni paternæ mortuo patre, quod non eſt in caſu noſtro, nec eſt pręſentis ſpeculationis.

24 Plus dico, quòd etiam ſi dictæ filiæ tractarent de paterna hæreditate, ad hùc eſsẽt admittendæ, per dicta ſuprà in 2. 3. et 4. ratione, immò in eo caſu dictę filię non nuptæ fuerunt in certa quantitate inſtitutæ, ex quo ſequeretur, quòd deficiente hæreditate vniuerſali, vniuerſa hęreditas accreſceret dictis filiabus, non obſtante prohibitione teſtatoris, ex his, quæ habentur in *l prima, §.* . . . . . cum *ibi* plenè notatis, *ff. de hæred. inſtit.* & in *l. quotiès, C. eod.* et dictum ius accreſcendi procederet æqualitèr, poſteaquàm filiæ fuerũt in certis quãtitatibus inſtitutę, non diſtincto, ſit relictũ plus vni, quàm alii, iuxtà ea, quæ habentur in *l. prima. C. ſi cert. petat.* et in *l. ex facto, §. vndè ſcio, ff. de hæred inſtit.* et in tali caſu cùm tractetur de ſucceſſione ex teſtamento, ſecundùm voluntatem teſtatoris, renunciatio non nocet, vt concludunt *DD. in d. l. fin.* et in *d. l. pactum*, & per *Aret. in conſ. 17. 11. colum.* Ex quibus arbitror, dictas filias renunciantes de iure, æquitate, veritate, ac paterna mente debere admitti, ſicut ſorores non nuptas, & itá intrepidè teneo.

Ioannes Angelus Piſanellus.

SVMMARIVM.

1 *Legatum factum à patre filiæ, quæ ampliſſimè renunciauit omnibus ſucceſſionibus delatis, & deferendis, tàm ex teſtamento, quàm ab inteſtato an remaneat pęnès patris hæredes.*

2 *Pater an poſſit filiæ, quæ renunciauit omnibus ſucceſſionibus, tàm ab inteſtato, quàm ex teſtamento in futurum deuoluendis, aliquid relinquere in præiudicium filiorum, quorum fauore fuit facta renunciatio, & num. 3. 4. 5. 6. & 7.*

8 *Factum quando eſt antiquum num remoueatur ſcientia, & inducatur obliuio, & num. 10.*

9 *Ignorantia an ſolo eam allegantis iuramento probari poſſit.*

ARGVMENTVM.

Agitur de renunciatione facta à filia patri ad fauorem fratrum, illis præſentibus, & acceptantibus de omni ſucceſſione in ampliſſima forma, tàm ab inteſtato, quàm ex teſtamento obuenta, & in

futu-

futurum obuenienda, ſi pater demùm teſtamentũ condens, filiæ, quæ renunciauit aliquod fecerit legatum, an eo caſu renunciatio pro non facta habeatur, vel potiùs illud relictum remanebit penès fratres, vti ſororis renunciatarios, & de aliis notabilibus.

CAP. CXCIV.

1 RENunciatione facta à filia patri, dote recepta, ad fauorem fratrum, illis præſentibus, & acceptantibus de omni ſucceſsione paterna, materna, & aliorum quorumcunque, tàm ab inteſtato, quàm ex teſtamẽto, vſq; adhùc obuenta, & in futurum obuenienda, elegans eſt difficultas, ſi pater demùm teſtamẽtum condens, & filios maſculos hæredes inſtituens, filiæ, quæ ampliſsimè renunciauerat aliquod fecerit legatum, an eo caſu, ad finem vt filia hæc relictum conſequatur, pro nõ facta habeatur renunciatio, vel potiùs dicendum eſt, remanere illud penès fratres, vti ſororis renunciatarios?

2 Pro huius dubii reſolutione illud in primis ſuppono certum, magis communiter firmaſſe *Doctores*, renunciationem à filia in manibus patris factam omnium, & quatumuis ſucceſsionum, tàm ab inteſtato, quàm ex teſtamento in præteritum obuẽtarum, & in futurum obueniendarum, eidẽ non obeſſe, quin valeat demùm pater renũciatarius teſtamento ſuo illam hæredem inſtituere, ſiuè legatum aliquod ei facere, ratio aſsignatur, quia cùm renunciatio hæc non niſi patris commodum reſpicere poſſit, poterit iſte vtilitati, & commodo ſuo renunciare, ſicq; pactum illud, quo filia ligabatur, remittere, probant concluſionem hanc *Doctores* quamplurimi, quos citat, & ſequitur *Tell. Fernandez ad l. 6. Tauri, à nu. 4. Craſſ. in §. ſucceſſio ab inteſtato, quæſt. 10. nu. 7. Ant. Fab. diffin. 23. C. de pactis, & Cancer. var. reſolut. lib. 3. tit. de renunciat. num. 36. & 37.* quicquid in contrarium ſenſerint *Bero. & Vazquez* ab eodem *Tell.* citati, à quibus diſſentire non videtur noſter *Afflict. deciſ. 350. num. 12. & 13.*

3 Sed dicet quis, & prudentèr, *Doctores* omnes, qui hanc firmarunt concluſionem, alloquutos in terminis, quando renunciatio à filia facta, patris dùmtaxàt beneficiũ reſpiceret, at ſecùs vbi fratrum fauore facta proponeretur, prout in caſu propoſito, tunc enim, quia tractatur de præiudicio tertii, cui fuit iàm ius quæſitum, certè non poterit pater conſenſum, quem filiæ præſtitit, in filiorum perniciem reuocare, ità in puncto firmarunt *Gaſp. Theſſ. quæſt. forenſ. lib. 1. quæſt. 95. Mercurial. Merlin. de legit. lib. 3. tit. 2. quæſt. 25. num. 26. & 27. Lælius Caput. ad Conſuet. Neap. Si moriatur, par. 3. §. 6. nu. 8. & Io. Baptiſta Hodiern. in addit. ad Surd. deciſ. 14.* circà *finem.*

4 At in vna facti contingentia inſiſtendo Ego primæ concluſioni, dicebam, *Doctores* modò citatos, ad caſum, de quo agebatur impertinentèr ſatis allegari, etenim loquuntur illi in terminis renunciationis à filia fœmina, vel filio maſculo factæ in manibus patris de portione legitimæ, ad ipſos renunciantes poſt patris mortem ſpectante; in his enim terminis benè eorum procedit ſententia, & ea eſt ſolidiſsima ratio, quia cùm pater de hac portione liberã non habeat diſpoſitionem, certè non poterit ille in præiudicium filiorum, cuius fauore facta fuit renunciatio reuocare conſenſum, quem filio, vel filiæ dedit futuram huius portionis ſucceſsionem renũciandi, (ſine cuius quidèm conſenſu nulla extitiſſet renunciatio, ad *text. in l. fin. C. de pact.*) ad finem vt eadem renunciata portione eidem renuncianti relicta, valeat de illa renuncians liberè diſponere, nec alitèr ad eam renũciatarijs reſtituendam obſtricta, in his ſanè terminis, dico, *Doctores* ſuperiùs relatos ratiocinatos, & ſic paritèr intelligendus eſt *Mart.* ſi illum ſaluare velimus *conſ. 24. & 25.*

5 Aliud autem aſſeuerandum, quando filius, vel filia, accepta à patre legitima, ad fratrum fauorem omnibus, & quibuſuis ſucceſsionibus paternis, maternis, &c. tàm ab inteſtato, quàm ex teſtamento obueniendis renunciauerit, hoc enim caſu, quia pater ſuorum bonorum liberam habet diſpoſitionem, cupiens ipſe aliquid relinquere filiæ, quæ eum eius conſenſu fratribus renunciauerat, nullum ad id peragendum obicem habet, ſicquè conſenſum renunciationi datum reuocare, & ſi quis imprudentèr

tèr diceret, in hoc etiam caſu fore affirmã-
dum, patri non licere reuocare conſenſum,
quia adhùc filiis renũciatariis ius eſt quæ-
ſitum, opportuna erit reſponſio, hoc verum
non eſſe, etenim in hac materia tunc dici
poteſt eſſe ius fratribus renunciatariis quę-
ſitum, quando illi ſecuri eſſent, ſibi renun-
ciatam ſucceſſionem omninò renuncianti
fore obuenie̜dam, prout conſideratur por-
tio legitimæ, quæ, naturali iure cogente, à
parentibus filiis eſt debita, at quando fra-
6 tres renunciatarii de hoc ſecuri non ſunt,
ex quo poteſt pater nil filiæ relinquere,
quia dotem ei aſſignauit, nullo pacto affir-
mari poteſt, ius fratribus renunciatariis
fuiſſe quæſitum, ſed tantùm ius quærẽdum,
quod reuocari poteſt, probatur hoc in *d.l.
fin.C.de pact.ibi, & in ea vſquè ad extremum
vitæ ſpiritum perſeuerauerit*, quo loci poſt
Paul.de Caſtr. Iaſ. & Dec. notabilitèr notat
*Caguol.num.*87.& 88. ſub illis verbis, *ex quo
patet, paciſcentibus nullum ius eſſe quæſitum,
quin tunc reuocari non poſſet, l. fin. ff. de pact.
l. ſed quod noſtrum, ff. de regul. iur.* vt hic per
Paul.de Caſtr. Iaſ. & Dec. immò ſufficeret ta-
cita reuocatio, diſponẽdo contra formam
pacti, putà etiam inter viuos, &c. ac ità in-
diuidualitèr ſcripſit *Cæſar Vrſill. in addit. ad
Afflict.* cit. *deciſ.*350. *num.*4. *verſ. non obſtat, ſi
dicat*, qui omninò videatur.

7 His omnibus addebam, quòd cùm in ca-
ſu propoſito fratres, quorum fauore ſoror
renunciauerat, hæredes eſſent patris, qui
renunciationi præſtiterat conſenſum, & qui
demùm filiæ renuncianti fecerat legatum,
conſequentèr tenebantur omninò defuncti
voluntatem ſeruare, ad *tex. in l. cùm à matre,
C. de reiuendicat.* nàm aliàs ſi quantitas le-
gata pęnès ipſos fuiſset permanſura, elu-
ſoria extitiſſet paterna diſpoſitio, quod
permittendum non erat, quandoquidèm
ex limitationibus datis ab *Ario Pinell.* ad
text. in d.l. cùm à matre in ſuis doctiſſimis
*commentar. tit. C de bonis matern. part.*3. *à nu.*
82. *verſ. ſecundò infertur*, nulla ad caſum ap-
plicabatur.

8 Vlteriùs dicebam, quòd ex alio ceſſabat
omnis dubitatio, nàm cùm quantitas à pa-
tre filiæ, quæ renunciauerat, legata annua
erat, nimirùm donec filia ipſa viueret, quã-
do fratres renunciatarii in eorum prætẽ-
ſione ius fouiſſent bonum, prout malum
fouebant, illi renunciauerant, ex quo à die
obitus patris, ſpatio annorum treſdecim
abſq; quòd aliquam nunquàm opponerent
exceptionẽ, ſorori legatariæ ſingulo quoq;
anno, quod in legato continebatur, pun-
ctualitèr ſoluerant, nec allegari poterat fa-
ctæ renunciationis ignorantia, cùm fratri-
bus ipſis præſentibus, & acceptantibus fa-
cta illa extitiſſet, & quamuis in hoc repli-
carent, id per errorem contigiſſe, renuncia-
tionis immemores, ex quo à die contracti
matrimonii vſq; ad patris mortem effluxi
erant anni quatuordecim, ſicq; eis ſuffra-
gari communem illam *Doctorum* conclu-
ſionem, nimirùm, quòd quando factum eſt
antiquum, decem .ſ. annorum, iuxtà ſentẽ-
tiam illorum, quos citant *Menoch. de arbitr.
lib.*2. *caſu* 26. *num.*1. & *Rot. deciſ.*131. *par.*2.
in collect. per *Farinac.* remouetur ſcientia,
& inducitur obliuio, etiam in facto pro-
prio, & maximè quando de damno vitan-
do tractatur, & ſucceſsiuè allegari poteſt
ignorantia, ſiuè error, *Bart. in l. non fatetur,
ff. de confeſſ. in l. ſi quis delegauerit, ff. de noua-
tion. & in l. ſi res obligata, ff. de legat.*1. *Ang.
Aretin.* qui admonet hoc menti tenendum
in §. *ſi quis agens, num.*18. *Inſtitut. de action.
Marant. in repetition. l. is poteſt, num.*227. *in*
3. *limit. ff. de acquir. hæred. Socin. de regul. iur.
lit. I regula* 1. *Curt. iun. conſ.*120. *Tiber. Decian.
conſ.*46. *nu.*147. *lib.*2. *Maſcard. de probation.
lib.*1. *concl.*638 *num.*4. *Grazian. diſcept. forenſ.*
9 *lib.*2. *c.*289. *num.*5. & alii, & quòd hæc igno-
rantia poſsit ſolo allegantis iuramento
probari, *Marant. loco cit. num.*216. cum *ſeq.*
& alii relati à *Cornazzan. deciſ.*99. *num.*19.
& *deciſ.*112. *num.*21. & à *Rota deciſ.*584. *n.*3.
*par.*1 *in poſth. Farinac.* attamèn ipſe dicebã,
10 concluſionem hãc nullatènus procedere,
quando factum proprium graue eſt, & no-
tabile, tunc enim ignorãtia, ſiuè error nul-
lo pacto allegari poteſt, ità *Ant. de Butr. in
cap. ab excommunicato, num.*62. *de reſcript.
& in cap. cùm illorum, num.*16. & *ſeq. de ſen-
tent. excommun. Abb. in d. cap. ab excommuni-
cato, num.*18. *Roman. conſ.*391. *nu.*7. & 487.
*n.*3. *Felin. in cap. in noſtra, de reſcript. Gramm.
deciſ.*103. *num.*34. *Capyc. deciſ.*96. *num.*15.
factum graue, & notabile eſt, ſignantèr in
Magnatibus, & perſonis nobilibus, renun-
ciatio, quæ à filia, vel ſorore fit, dùm alteri
deſponſatur, ſicquè non eſt pronis auribus
audiendum, cùm renunciatarii huius re-
nunciationis actus affirment, fuiſſe imme-
mores. Vndè, &c.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio facta à Patribus Societatis Ieſu poſt emiſſionem trium ſimplicium votorum, nùm reſoluatur, ſi renuncians antequàm ſollemnitèr profiteretur, à Religione exiret, & num. 5. 6. 8. 12. & 17.*

2 *Renunciatio, quæ fit Religioni ab exiſtente in illa, tacitam habet conditionem,* si profeſsio ſequatur, *& num. 13. & quòd de illa ad aliam validè non tranſeat, n. 4. ſed an idem dicendum in Religione Societatis Ieſu, n. 5.*

3 *Donatio cauſa mortis per donantis conualeſcentiam reuocatur.*

5 *Ingrediens Religionem Societatis Ieſu ſi biẽnio elapſo tria vota ſimplicia emittat, efficitur verè Religioſus.*

7 *Ingrediens Religionem ſi antè profeſſionem de bonis ſuis non diſpoſuit, bona illa Religioni acquiſita dicũtur, quæ demùm ex perſona Religioſi poteſt illius conſanguineis ſuccedere, ſed vtraq. limitatur in* Religione *Societatis Ieſu.*

9 Religioſi *Societatis Ieſu donec ſollẽnitèr profitentur, retinent dominium ſuorum bonorum, nec non beneficia, ſi quæ habent Eccleſiaſtica, & penſiones.*

10 *Ingrediens Societatem Ieſu ſi emiſſis tribus ſimplicibus votis abſq; licentia Præpoſiti Generalis à Religione exiret, dicitur Apoſtata.*

11 *Bona acquiſita à Religioſo propter culpam à Religione eiecto, cuius ſunt*

14 Concil. Trident. cap. 16. ſeſſ. 25. de regularib. *explicatur.*

16 *Religio Societatis Ieſu Chriſtianæ* Religionis *eſt ornamentum.*

ARGVMENTVM.

Agitur de renunciatione, quæ fit ab ingreſſis in Religionẽ, quæ cùm ex cõmuni *Doctorum* ſentẽtia tacitam habeat conditionem, *si profeſſio ſequatur*, videndum eſt, an cõmunis hæc concluſio procedat in renunciationibus, quę fiunt à Patribus Societatis Ieſu poſt biennium probationis, emiſſis iàm tribus ſimplicibus votis, cuius occaſione declaratur Concil. *Trid. ſeſs. 25. c. 16. de regul.* & de pluribus ad materiã pertinẽtibus.

CAP. CXCV.

1 REnunciatio, ſiuè bonorũ donatio à Patribus Societatis Ieſu ad Religionis fauorem facta, aliquando dubitari cõtigit, ſi facta proponatur poſt emiſſionẽ triũ ſimplicium votorum, quæ iuxtà Religionis inſtitutũ biennio probationis elapſo emittuntur, nùm reſoluatur, ac ſi facta non eſſet, ſi renuncians antequã ſollemnitèr profiteretur, à Religione exiret?

2 In facti contingentia pro renunciationis reſolutione reſpõdi; etenim receptiſſima, & ſine contradictore fuit ſemper omnium ſententia, renunciationem, ſiuè donationem, quæ fit Religioni ab exiſtente in illa, tacitam habere conditionem, *ſi profeſſio ſequatur*, ex quo ratione perſonæ facta dicitur; non enim veriſimile eſt, velle Religioſum ſe bonis ſpoliare, quàmuis profeſſio non ſequatur, ac proindè regulari donationem hanc, dixerunt omnes, ad inſtar illius, quæ fit cauſa mortis; quemadmodùm

3 enim donatio cauſa mortis per donantis conualeſcentiam reuocatur, §. 1. *Inſtit. de donat.* ſic paritèr illa, quę fit à Religioſo Religioni profeſſione non ſequuta, ità *Abb. in cap. quod à te, num. 6. verſ. aut profeſſionem non fecit, ibiq; Innocent. Cardinal. & Canoniſtæ* cõmunitèr, *extrà de cleric. coniug. Summiſtę* omnes in *verb. Nouitius*, & in *uerbo Religio*, alijq; recentiores, ad nauſeam relati per *Barboſ. tract. de poteſt. Epiſc. par. 3. alleg. 101. num. 37.* & in *Collect. ad Concil. Trid. cap. 16. ſeſſ. 25. de regul. num. 17. & 56.* poſt *Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. cent. 5. caſu 436. n. 16. 26. & ſeq.* vbi

4 hanc concluſionem adeò veram fatetur, vt procedat adhùc profeſſione ſequuta, ſi profeſſus validè de Religione, in qua profeſſionem emiſit ad aliam tranſiret, ex eadem nimirùm ratione, cùm bona per renunciationem dicantur Monaſterio acquiſita, ſub illa conditione, nempè donec renuncians in Religione illa permanſerit, quod tamèn non eſt ſine aliqua controuer-

ſia,

Digitized by Google

ſia,vt videre eſt apud *Couarr.in cap.1.à num. 20.de teſtament.*& *DD.*citatos per *Barboſ. in Collect.ad decretal.in d.cap. quod à te,num.*4.

5 Concluſionem hanc aliqui ex Patribus Societatis non impugnant; ſed illam limitari contendunt in eorum Religione, in qua eò ipsò, quòd ingreſſus biennio elapſo tria vota ſimplicia, iuxtà Religionis inſtitutum emittit,fit verè Religioſus,nec ampliùs ſub apoſtaſię pœna,abſquè Præpoſiti Generalis licentia è Societate exire valebit, id,quod etiam expreſsè diſpoſuit Pontifex Sanctiſſimus *Gregorius XIII. in Conſtitutione* exordiente *Aſcendente Domino*, promulgata in Vrbe 8. Kal. Iunij 1584. quò fit,vt abſoluta dicatur donatio,de qua agimus,non autem conditionalis, & ſic depẽdens à futura profeſſione, ac proindè non teneri Societatem dimiſſis ex ea, donata reddere bona, ſicq; in puncto ſcripſerunt doctiſſimi, ac religioſiſſimi Patres *Molin. tom.1.de iuſt. & iur.diſput.*139. *col.*3.*verſ.illi,& col.*4.*verſ.nouitij,Suar.de religion.tom.*4. *lib.*3.*cap.*14 *num.*31. & *Sanchez in precept. decal.tom.*2.*lib.*7.*cap.* 1. *q. vltim.à num.* 31. vſque ad 35.

6 Sed pace tantorum Virorum, qui in hac re nullius authoritatis eſſe poſſunt,(ex quo dùm erant de propoſita quæſtione tractaturi,certè contra propriam Religionem, illam determinare nõ poterant) adhùc inſiſtendo in prima concluſione dico,limitationem ad concluſionem generalem ſuprà poſitam omni prorſus carere fundamento, nàm vt illa locum habere poſſet in renunciationibus, quæ modo prædicto ad Societatis fauorem factæ reperiuntur,neceſſe eſſet,vt ſuper hoc peculiaris Religionis Conſtitutio à Sancta Sede Apoſtolica approbata oſtenderetur, qua mediante prouiſum eſſet,renunciationẽ, de qua agimus, ſtatimatquè modo prædicto factam abſolutam eſſe,nec alitèr, vt ea diceretur perfecta, ſolemnis profeſsionis indigere actu,prout eſt de iure, quod cùm nullibi in Conſtitutionibus Religionis legamus, remanet ſine dubio in ſuo robore concluſio in principio poſita, tantis fulcita rationibus, & ſine contradictore; non enim glorioſiſsimus Patriarcha Ignatius, qui verè ſemper extitit ſanctæ paupertatis ardens amator,poterat ſimilẽ inhumanã emanare cõſtitutionẽ,inhumanitas namq; & maxima eſſet,dimiſſum à Religione ſe bonis ſpoliatum videre, propter renunciationem, quam certè renuncians ob alium non peregit finem, niſi quia putabat, in Religione illa mori; etenim dicere fas eſt,neminem ex Sãctis cæterarum Religionum Fundatoribus,qui bona in communi habere non vetarunt, circa materiam bonorum cupiditatem concernentem ſe geſſiſſe,prout ſe geſſit Ignatius Sanctus,nàm

7 in omni Religione,quę eſt capax bonorum in communi,vbi contingit, ingreſſum profeſſionem emittere,nulla de bonis ſuis diſpoſitione facta,certè bona illa omnia,Monaſterio,ſiue Cõuentui, in quibus ſequitur profeſſio, acquiſita dicuntur, ſunt iura nimis clara in *Auth. ingreſſi*, et in *Auth. ſi qua mulier*; vbi *DD.*communitèr,*C.de Sacroſ.Eccleſ.*Inſupèr vbi profeſſione ſequuta aliquis profeſſi cõſanguineus proximior è uiuis ab inteſtato decederet, ſimilitèr Religio ex perſona profeſſi in defuncti bonis ſuccedit,probãt omnes in *§.ſed & hoc præſenti, Auth.de Sanctiſſ.Epiſcop. & in cap.in præſentia,de probat.*At vtrumquè particulari conſtitutione vetuit in ſua Societate Diuus Ignatius;nõ enim bona profeſſi Religionis fiunt,dùm de illis antè profeſſionẽ non diſpoſuit; ſed proximiorum cõſanguineorum, nec etiam vnquàm ſuccedit Societas hæc ſanctiſſima ex perſona profeſſi, conſanguineis illius ab inteſtato decedentibus;ſed alij remotiores conſanguinei;cõſidera autem in præſentiarum, ſi poterat Sanctus ille Fundator tantam apud ſe habere bonorum auiditatem, vt conſtituere ſibi ſomniaſſet,bonorum renunciationem modo prædicto faciendam,abſolutam cẽſeri,nec alitèr teneri Religionẽ dimiſſis ex ea Patribus non profeſſis bona renunciata reſtituere?

8 Illud autem,quod pro huius quæſtionis reſolutione colligit *P.Sãch.*ex *examine,cap.* 4.§.11.ad caſum noſtrum eſt ſatis impertinens,*ibi* enim aliud non aſſeritur, niſi vt illis,qui in Societatem ingredi cupiunt,proponatur,mentem illorum Patrum, qui primùm in hanc Societatem conuenerunt, fuiſſe,vt ingreſſuri antequàm in Domo aliqua,vel Collegio recipiantur,bona,quę habent temporalia diſtribuant primùm in res debitas,& obligatorias,ſi quę fuerint,ſecũdò in pia,& sãcta opera,iuxtà illud, *diſperſit,& dedit pauperibus*,& aliud Domini noſtri,*ſi vis perfectus eſſe, vade, & vende omnia, quæ habes,& da pauperibus, & ſequere me*, iſtamq; fieri diſtributionem proponatur,vt ingreſſurus omnem à ſe ſubmoueat fiduciã, bona diſtributa vllo tempore recuperandi: dixi huius *examinis* cõcluſionem nil ad caſum noſtrum pertinere; ſiquidem id,quod

in

Digitized by Google

in eo diſponitur, aliud nõ continet, niſi me-
rum cõſilium, quod venit dandum illis, qui
in Religionem ingredi cupiunt, vt nimi-
rùm antè ingreſſum diſtribuant eorum
bona inter pauperes, & ſubmoueant à ſe-
ipſis omnem fiduciam eadem recuperan-
di, cùm iuxtà Domini noſtri dictum, quis
ſic euadet perfectus, bona omnia venden-
do, & pauperibus dando; quęro modò, quo
nàm pacto concluſio hæc applicari poteſt
ad quæſtionem noſtram, in qua ſupponi-
mus, donationem non alitèr fuiſſe factam
antè Religionis ingreſſum, & pauperibus,
de quibus tãtùm loquitur *examen*; ſed poſt
emiſsionem trium ſimplicium votorum, &
Religioni, de qua verbum nullum in eodẽ
examine; quòdque ſit merum conſilium, &
inpracticabile, videmus, vllo quidem tem-
pore fuiſſe ſeruatum; quis enim aliquandò
vidit, ingreſſurum in Societatem non fuiſſe
ad illam admiſſum, niſi priùs bonis ſuis in-
ter pauperes diſtributis, vel ad minus intrà
annum poſt ingreſſum, vt in eodem *exami-
ne* continetur? certè nunquàm, immò totũ
contrarium in dies practicatur, cùm non
ſolùm diſtributio iſta antè ingreſſum non
fiat, nec intrà annum poſt ingreſſum, iuxtà
pręſcriptum huius *examinis*; ſed particulari
conſtitutione prouiſum, vt poſt emiſsionẽ
trium votorum, quæ priuatè emittuntur
biẽnio elapſo poſt ingreſſum, adhùc qui in-
greſsi ſunt, eorum bonorum retineant do-
minium, nec illud modo aliquò amittant,
niſi cùm primùm fuerint ſolemnitèr pro-
feſsi, quod expreſsè tàm in *Conſtitutionibus*
Religionis, quàm in præcitata *Bulla Aſcen-
dente Domino* diſpoſitũ habemus, ſicq; aliàs
per *Rot.* decıſum in vna *Caputaquenſ.* ſiuè
nullius penſionis 18. Aprilis 1616. coràm
bonæ memoriæ *Martino de Andrea*, quæ eſt
78. penès Eundem, & 246. *par. 2. in poſthu-
mis Farinac.* in qua extitit ſingulariter de-
terminatum, Patres Societatis Ieſu poſt
emiſſionem trium ſimplicium votorum,
adhùc dici in probatione eſſe, ac proindè
non modò ius, & dominium bonorum ſuo-
rum retinere, quouſq; ſollemnitèr profiten-
tur; ſed beneficia, & penſiones Eccleſiaſti-
cas, nec demùm dimiſſos illis priuatos re-
manere, quam quidèm deciſionem memi-
nit nouiſſimè *Ricciul. tract. de iur. perſonar.
lib. 8. cap. 9. nu. 2. in fin. & Barboſ. in Collect. ad
Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 16. de regular. nu. 39.*
10 Inſupèr, nec obſtare dicimus illud, quod
ex aduerſo ponderatur, nimirùm ideò re-
nunciationem, ſiuè donationem, de qua
agimus in Societate dici abſolutam, non
autem à profeſſione dependentem, cùm
facta aſſeratur poſt emiſſionem trium ſim-
plicium votorum, quo tempore ingreſſus
in Societatem non dicitur ampliùs Noui-
tius; ſed verè Religioſus, qui ſine Superio-
ris licentia citrà apoſtaſiæ pœnam è Reli-
gione exire non poteſt; reſpondeo enim,
motiuum ſatis eſſe ſubſtantiale, ſi pro iudi-
canda abſoluta, & non conditionali dona-
tione, quæ fit Religioni ab exiſtente in illa,
ſat eſſet, vt donans ſit ſimpliciter Religio-
ſus; ſed cùm pro habenda donatione omni
ſui parte perfecta profeſſionis actus omni-
nò concurrere debeat, nil refert, quòd do-
nãs, donationis tẽpore ſit Religioſus, dùm
non eſt profeſſus; peto enim, ſi ex Scriben-
tibus in vniuerſo iure, reperiatur nè ali-
quis, qui auſus fuerit affirmare, vt per do-
nationem, de qua agimus, ſtatim atque ea
celebrata ſit, dicatur ius perfectè quæſitum
Religioni, cui facta eſt, certè *Doctorem* id
aſſerentem inuenies nunquàm, ſed omni-
bus, tàm in dicto *cap. quod à te*, quàm alibi
concorditèr aſſerentibus, actum huius do-
nationis in ſuſpenſo manere, ac totaliter
dependere ab euentu futurę profeſſionis; ſi
igitur profeſſio facit habere donationem
pro perfecta, quæ anteà ſtabat in ſuſpenſo,
quid refert in caſu noſtro, quòd fiat à Reli-
11 gioſo; ſed non profeſſo; hinc in terminis
caſus maioris conſiderationis *Frater Lau-
rentius de Portel Franciſcanus, tom. 1. de dub.
regul. in verbo bona, in additio. fol.* mihi 71. in-
ueſtigando, cuius nàm ſint bona acquiſita
à Religioſo propter culpas ab Ordine eie-
cto, vel illius, qui extrà Religionem viuit,
cum licentia tamen Superioris, & reſoluẽ-
do, pertinere bona illa ad Cameram Apo-
ſtolicam tanquàm ſpolia Papæ, ex *Bulla
Gregorij XIII.* quam citat *Azor. inſtit. moral.*
12 *tom. 2. lib. 8. cap. 4. quæſt. 10.* ſubdit, hoc nul-
latènus practicari poſſe cum Religioſis So-
cietatis Ieſu, qui antè ſolemnem profeſſio-
nem dimitterentur cum votis ſolùm ſim-
plicibus, poſt biennium emiſsis, nàm quam-
uis per illa vota ſimplicia, dicit *Doctor*
iſte, efficiantur verè Religioſi, non tamen
dicuntur profeſſi ſollemniter, de quibus ſo-
lis prędicta *Conſtitut.* loqui videtur.
13 Vltimò, ceſſare prorſus omne dubium
affirmo, ex decreto *Sacroſancti Tridentini
Concilij ſeſſ. 25. cap. 16. de Regul.* dùm expreſ-
sè in eo diffinitur, renunciationem, de qua
agimus, nunquàm effectum ſuum ſortiri
poſſe, niſi renunciantis profeſsione ſequuta,
ità vt ſi renuncians antè profeſsionẽ à Re-
ligione exiret, teneatur Religio omnia ei

reſtituere,quod vt rectè fiat,Epiſcopus etiã
per cẽſuras Eccleſiaſticas,ſi opus fuerit,cõ-
pellat; hic reſpondent Patres Societatis,
Sacrum Tridentin. Concilium expreſsè deter-
minaſſe,vt ſub hoc decreto eorum Religio
non comprehendatur, ſub illis verbis,*Per
hac tamen Sancta Synodus non intendit ali-
quid innouare,aut prohibere, quin* Religio *Cle-
ricorum Societatis Ieſu,iuxtà pium eorum inſti-
tutum,à Sancta Sede Apoſtolica approbatum,
Domino,& eius Eccleſiæ inſeruire poſſint, &c.*
ſed certè,illorum pace, decipiuntur ſatis;
14 quod vt fiat manifeſtiſsimum, dico breui-
ter,*Sacrum Concilium* in illo decreto quin-
que determinaſſe,primò,vt renũciatio per
ingreſſos in Religionem facienda,fiat cum
conſenſu Epiſcopi intrà duos menſes pro-
ximos antè profeſsionem, ſecundò, vt ta-
lis renunciatio non aliàs ſuum intelligatur
ſortiri effectum, niſi profeſsione ſequuta:
tertiò,quòd completo nouitiatus tempore
Superiores nouitios,quos habiles inuene-
rint ad profitendum, admittant, vel eij-
ciant: quartò,quòd durante nouitiatus tẽ-
pore nil ab ingreſsi parentibus, & propin-
quis, aut curatoribus,excepto victu, & ve-
ſtitu,recipiatur: quintò,& vltimò, vt abeũ-
tibus à Religione antè profeſsionem om-
nia reſtituantur, quæ ſua erant. Dico mo-
dò,cùm *Tridentina* hæc *ſanctio* expreſsè de-
creuerit,quòd per ſuprà iam determinata
non intendebat aliquid innouare reſpectu
inſtituti Religionis Societatis Ieſu,à Sãcta
Sede Apoſtolica approbati,de neceſsitate
hanc præſeruationem intelligendam eſſe,
dico,vt ea procedat in iis dùmtaxat, in
quibus adeſt inſtitutum,à Sãcta Sede Apo-
ſtolica approbatum; In reliquis verò, vbi
de inſtituto non conſtat,aſſeuerandum eſt,
voluiſſe *Concilium*, eius diſpoſitionem om-
ninò ſeruari;quarè cùm Religionis inſtitu-
tum à Sancta Sede Apoſtolica approbatũ
verſetur tantùm circa tempus profeſsio-
nis, & renunciationis, ac bonorum reten-
tionis,poſt pręmiſſa pędicta tria ſimplicia
vota,in illis tantùm dicendum omninò eſt,
15 firmam remanere præſeruationem;quam-
uis enim per *Sacrum Trident. Concil.* ex-
preſsè diſponatur, renunciationem fieri
debere intrà duos menſes proximos antè
profeſsionem, quia Religionis Societatis
Ieſu inſtituto cauetur,vt fiat quandocunq;
Superioribus placuerit,& ſic multis menſi-
bus,aut annis ante profeſſionem, ſub hoc
decreto dicendum eſt, Religionem illam
non comprehendi, vt obſeruat *Rodriq. qq.
regul.to.2.q.47.art.16.* Item diſponit *Triden-
tinum Cõcilium*, vt completo nouitiatus tẽ-
pore Superiores,ad quos ſpectat ſtatim in-
greſſos ad profeſſionem admittant, ſi ha-
biles inuenti fuerint, ſin autem,dimittant,
ſub hoc decreto nec etiam comprehendi
dicimus Societatẽ, ex quo iuxtà eius pium
inſtitutum,à Sancta Sede Apoſtolica ap-
probatum,finito nouitiatus tempore nul-
latènus ingreſſi ad profeſſionem admittã-
tur;ſed tantùm ad tria vota ſimplicia,quo-
rum vigore non poſſunt abſq; licentia à
Societate diſcedere,quàmuis benè ab eorũ
Superioribus eiici; ad profeſſionem autẽ
ſollemnem tunc admittũtur, quando Supe-
rioribus videbitur, eſſe illos admittendos,
quod propriè contingit, cum Sancta hæc
Religio ſit plenariè de Religioſi moribus,
& doctrina ſatisfacta;circa verò reliqua in
decreto pędicto determinata, & ſignãtèr,
vt renunciatio non aliàs intelligatur ſuum
ſortiri effectũ,niſi profeſſione ſequuta,cùm
de contrario Religionis inſtituto, à Sancta
Sede Apoſtolica approbato non conſtet,
quo mediante diſpoſitum eſſet, ut renun-
ciatio,ſiuè bonorum donatio,quę fit ab in-
greſſis in Societatem,ſtatim atq; facta illa
ſit,dicatur perfecta,nec alitèr, vt donata-
rio acquiratur,requiri, vt ſequatur donan-
tis profeſsio,non eſt,cur dici poſsit,ab hac
determinatione cenſeri præſeruatam So-
cietatis Religionem, ſed omninò aſſeren-
dum,ſub illa eam includi;quòd q; hoc verũ
ſit,indubitatum, & abſolutum videmus ſic
paſsim,& in dies ſeruari;sẽper enim, quòd
Patres non profeſsi,cum Præpoſiti genera-
lis licentia è Societate exeunt,Religio hæc
16 Sanctiſsima, vere Chriſtianæ Religionis
ornamentum omnia illis reſtituit, quæ per
priùs ab eiſdem donationis titulo obti-
nuerat,& ægenis abeuntibus alimenta ſub-
miniſtrat, ſicq; in terminis terminantibus
teſtatur *Mar. Cutel.* omninò videndus in
*tract.de donatio.tom.1.tract.2.diſcurſ.2.parti-
cul.4.num.23.*cum *ſeq.verſ.ſecundus eſt caſus*,
vbi dicit,ampliùs in hac controuerſia inſi-
17 ſtendum non eſſe,ex quo ſic vſus obtinuit,
vt exeuntes à Religione,tàm à poſſe Colle-
giorum,quàm extraneorum auocent bona
omnia,quę illis, poſt emiſſa tria vota ſim-
plicia donauerant.Immò,vt accepi ab vno
ex Senioribus Patribus Domus profeſſæ
huius Ciuitatis,non ſolùm hoc eſt in non
profeſſis ſeruatum; ſed etiam in ſollènitèr
profeſsis, qui cum Superioris conſenſu è
Societate ad aliam Religionem tranſitum
faciunt,& ſignantèr id ſeruatum in perſo-
nam cuiuſdã P.Andreæ de Amato Neapo-

litani,

litani, qui exiſtens in Societate profeſſus, cum licentia Præpoſiti Generalis tranſiuit ad Religionem Canonicorum Regularium Sanctiſſimi Saluatoris, in qua demùm exiſtens, obtinuit, vt Societas eidem reſtitueret certam pecuniarũ quantitatem, Societati donatam, poſtquàm exiterat ibi admiſſus ad tria vota ſimplicia; ſicq; his ſtantibus propoſitę quæſtioni plenariè ſatisfactum eſſe credo, quicquid in contrarium ſcripſerit *Fräciſc. Salernus Siculus in conſ.* 45.

Scribebam hæc in caſu, vbi minor, immò nulla prorſus conſiderabatur difficultas; tractabatur enim, non de recuperanda à Societate re illi donata, & iam quęſita; ſed Societas erat illa, quæ mortuo donante egreſſo iàm à Religione antequàm ſollemnitèr profiteretur, pretendebat, ſibi decerni ſummam, & quantitatẽ ad octo mille aſcẽdentem, quam poſt emiſſa tria vota donauerat ingreſſus, conſequendam poſt ſui patris mortem, nõ obſtante, quòd nec poſtquàm ceſsiſſet dies, in qua poterat ſumma donata peti, nec vnquàm in vita ipſius donantis Religio aliquid petiiſſet; prætenſio quidèm vana, & ſine exemplo.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio, quæ à Nouitijs fieri ſolet infrà annum probationis, quas requirit ſolemnitates, attenta diſpoſitione* Sacr. Trid. Concil. ſeſſ. 25. c. 16. de regul. *& num.* 4. 15.
2 *Diſpoſitio* Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 16. de regul. *an procedat in teſtamentis, & alijs vltimis voluntatibus, & an vbi renunciatio fuit facta antè habitus ſuſceptionem, & num.* 6. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 28. 31. *&* 36.
3 *Teſtamentum antè Religionis ingreſſum conditum an rumpatur per ſequutam profeſſionem.*
5 *Renunciatio facta à Nouitijs intrà duos menſes proximos, quibus profeſſio fieri debet an valeat, ſi profeſſio demùm dilatata fuit vltrà duos menſes.*
7 *Caſus* deciſionis Rotæ *refertur, & num.* 8. 9. 27. *&* 44.
18 *Donatio an, & quando reuocari poſſit, & num.* 24. 29. 30. 33. 39. *&* 46 *præcipuè ſi impedit liberam teſtandi facultatem, num.* 19. *et* 37. *et quid ſi aliquid eſt reſeruatum ad teſtandũ, num.* 23. *et* 41.
20 *Pactum de non reuocando donationem an ſubſiſtat, et num.* 21. 34. *et* 35.
22 *Donatio omnium bonorum præſentium, et futurorum an ſubſiſtat quoad præſentia, et num.* 42. *et* 45.
26 *Succeſſio Monachorum ad Monaſteriũ ſpectat, ſalua legitima deſcendentibus, et aſcendentibus, et num.* 32.
38 *Donatio facta ab ingreſſo in Religionem reuocatur, profeſſione non ſequuta.*
40 *Conditio profeſſionis emittendæ an ſit merè poteſtatiua.*
43 *Fructus futuri non veniunt in donatione ſub aliqua conditione facta.*
44 *Donatio prima perfecta non reuocatur per ſecundam, et num.* 47.
48 Iacob. Menoch. conſ. 388. *refellitur.*

ARGVMENTVM.

Agitur de renunciationibus, quæ fiunt à Nouitijs intrà annum probationibus, & ſignantèr reſoluitur, an diſpoſitio *Sacr. Trid. Concil. ſeſſ. 25. cap. 16. de regular.* procedat, quando renunciatio eſt facta intrà duos menſes profeſſioni proximos, ſed profeſsio ad maius tempus duorum menſium dilatata fuit. Item an eadẽ diſpoſitio procedat, quando renunciatio eſt facta antè Religionis ingreſſum, & an locum habeat in teſtamentis, cœteriſq; vltimis voluntatibus. Teſtamentum an rumpatur per Religionis ingreſſum, ſiuè per ſequutam profeſſionem, & de alijs notabilibus, vbi nouiſſimæ *deciſiones Sacræ Rotæ Romanæ.*

C A P. CXCVI.

1 Renunciatio, quæ à Nouitiis, ſiuè maribus, ſiuè feminis in probationis anno fieri ſolet, expreſſè *Sacrum Tridentinum Concilium* diſpoſuit *ſeſſ. 25. cap. 16. de regular.* vt nullius ſit momenti, niſi cum licentia loci Ordinarii, vel eius Vicarii intrà duos menſes proximos antè profeſſionem fiat, nec alitèr effectum ſuum ſortiri intelligatur, niſi profeſſione ſequuta, verba facit *Sancta Synodus* de renunciatione, ſiuè quacunquè obligatione, etiam cum iuramento facta, & ſic de contractu inter viuos, ſicq; intelli-
2 gas, vt non procedat diſpoſitio hæc in teſtamentis, codicillis, & donationibus cauſa mortis, ità vt ſi Nouitius, vel Nouitia vltrà duos menſes proximos antè profeſſionem teſtamentum condiderit, validè illud conditum cenſendum erit, nec alitèr fieri locum diſpoſitioni huius *Tridentinæ Sanctionis*, ità *Nauar. comment. 2. de Regular. num. 51. verſ. nupèr quæſitum fuit*, & *conſ. 83. num. 2. et 3. eod. tit. de Regular. Aluar. Valaſc. in prax. partition. c. 16. à num. 13. Gutierr. canon. quæſt. lib. 2. c. 1. num. 26. Zauall. commun. contrà commun. lib. 1. quæſt. 63. à num. 7.* vbi *num. ſeq.* improbat *Spin.* contrarium tenentem in *ſpec. teſtam. gloſ. 12. de legato relicto Monacho, nu. 50. Gaſp. Theſſ. quæſt. forenſ. lib. 2. q. 56. num. 3. Azor. inſtit. moral. p. 1. lib. 12. c. 2. q. 14.* & alii innumeri relati à *Barboſ. in collect. ad Conc. Trid. d. c. 16. num. 14.* quibus addò Ego *Rot.* in vna *Bononienſ. bonorum* ſub die Lunæ 10. *Iunij* 1624. coràm Illuſtriſſimo *Pirouano*, quæ eſt 556. *num. 8. tom. 3. par. 4. recentiorum*, ſub illis verbis. *Quò verò ad particularem, et ſpecialem ſollemnitatem Nouitijs indictam, quicquid ſit in reſpicientibus renunciationes, et obligationes, vt ſeruandum ſit decretum Concilij Tridentini, ſeſs. 25. de Regular. c. 16. in vltimis tamèn voluntatibus non legitur ſimilis determinatio, nequè ex vi comprehenſiua, aut extenſiua facienda eſt conſequentia, quia militat diuerſa ratio propter facultatem reuocandi diſpoſita per actum vltimæ voluntatis. Nauar. comment. 2. de Regul. num. 51. Gutierr. canon. quæſt. lib. 2. c. 1. num. 31. verſ. his tamen non obſtantibus, Menoch. de arbitr. caſu 436. nu. 8. et ipſa Congregatio Cardinalium Interpretum idem declarauit in vna Burgi Sancti Sepulchri, ſiuè Florentina, quæ data fuit.* Hæc *Rota*.

3 Idemquè, & maiori cum ratione dicendum, vbi teſtamentum antè Religionis ingreſſum conditum eſſet, licèt non modica ſit quæſtio, an vbi ſic factum fuerit, ingreſſu, & profeſſione demùm ſequuta, ruptum cenſeatur, placuit tamèn mihi ſemper illorum ſententia, quæ ſe habet, vt firmum remaneat, ſi teſtator de proximo futuro ingreſſu, ſiuè Monachiſmo meminerit, ſecùs verò ſi de Religione non præcogitauit, eo enim caſu profeſſione ſequuta teſtamētum ruptum cēſeretur, ac poſthumi agnatione, ità dixerunt *Bart. Iaſ.* & alii in *authent. ſi qua mulier, C. de ſacroſanct. Eccl. Vinc. de Franch. deciſ. 423. Vaſq. controuerſ. illuſtr. lib. 3. c. 102. num. 2.* qui remittit ſe ad *Couarr. c. 2. num. 4. de teſtam.* optimè *Paſchal. de vir. patr. poteſt. p. 1. c. 3. num. 93. Borrel. tom. 3. ſumm. deciſ. tit. de teſtam. num. 128.* & alii, ad quæſtionem autem in genere, qui eam tractarunt, vidēdi ſunt *Matienz. in l. 1. gloſ. 3. nu. 4. tit. 4. lib. 5. nouæ recompil. Menchac. de ſucceſſ. creat. lib. 2. §. 20. num. 29. et de ſucceſſ. progreſſ. lib. 1. §. 1. num. 52. Iul. Clar. in §. teſtamentum, quæſt. 28. Gutierr. in cap. quamuis pactum, in verbo dùm nuptui tradebatur, num. 4. et canon. quæſt. lib. 2. cap. 1. Molin. de iuſt. et iur. tract. 2. diſp. 139. et 604. num. 3. Spin. de teſtam. in gloſ. rubr. par. 6. num. 3. Molin. lib. 2. de primogen. c. 9. à nu. 38. Zauall. commun. contrà commun. q. 61. et 221. Coſta in cap. ſi pater, in verb. teſtatorem, nu. 8. et 10. Ant. Gamm. deciſ. Luſit. 316. nu. 5. & 6.* & *deciſ. 375. num. 5. Caldas in l. ſi curatorem, in verb. ſine curatore, num. 59. C. de in integr. reſtit. et de nominat. emphyt. quæſt. 6. num. 5. et de poteſt. eligend. c. 3. num. 13. Aluar. Valaſc. de partition. c. 16. num. 14. Tap. in authent. ingreſſi, in verb. ideòq; nec de his, à num. 74. C. de ſacroſ. Eccleſ. Craſs. in §. teſtamentum, quæſt. 34. nu. 2. Fachin. controuerſ. iur. lib. 6. c. 14. et 15. Cened. ad decret. collect. 50. nu. 3. Azor. inſtit. moral. p. 1. lib. 12. c. 8. Caſtill. de vſufr. c. 65. num. 6. et lib. 3. c. 12. num. 30.* et alii.

4 Vlteriùs diſpoſuit *Sancta Synodus*, vt renūciatio fiat intrà duos menſes proximos profeſsioni, vndè ſi fieret vltrà hoc tēpus, quia videtur illud pro forma adiectū, nulla dicitur renunciatio, quotiès enim forma à iure, vel ſtatuto adiecta non ſeruatur, dicendum eſt, nequè ius, nequè ſtatutum ſeruari, ac proindè actus, qui geritur, eſt ipſo iure nullus, *l. obſeruare, §. poſt hac, ff. de offic. proconſul. cap. cùm dilecta*, antè *finem*, vbi *gloſ. & Felin. num. 6. de reſcriptis*, faciunt deciſa per *D. de Franch. deciſ. 257.* et in puncto per plura media probauit *Nouar. quæſt. forenſ. lib. 1. quæſt. 28.* contrariis, quæ adduci poſſunt reſpondens, idemq; *Rota* in vna *Ro-*

Digitized by Google

mana donationis hìc imprimenda *num*.7. vbi nulla fuit habita ratio de donatione facta à Nouitio per treſdecim dies antè duos menſes proximos profeſsioni, quàmuis alitèr videatur tenere *P.Sanchez*, quando modicum eſt tempus *lib.7.in præcept.decal. c.5.num.81.tom.2.* de quo meminit *Barboſ.*
5 *de poteſt.Epiſc.alleg.99.nu.11.* ſed quicquid ſit de hoc,illud certum,et indubitatum eſt, data renunciatione intrà duos mēſes profeſsioni proximos, illam ſemper validam remanere, quàmuis ſtatim poſt tempus illud duorum menſium profeſsio emanata non ſit, quia ex aliqua cauſa fuit dilatata, idq; ex declaratione Sacræ Congregationis ſuper eodem *c.16*.cuius verba ſunt hęc. *Renunciatio à Nouitijs facienda intrà duos mēſes vltimos,antequàm profeſſio emittatur, fieri debet. hæc verba verificantur etiam ſi vltrà plures menſes anni probationis profeſſio fuerit prorogata,neq; enim renunciatio facta cum licentia Epiſcopi,ſiuè eius Vicarij intrà duos mēſes proximos tempore,quo profeſſio emitti legitimè potuiſſet, cenſebitur inualida, ex eo,quòd actualis profeſſio per aliquos menſes dilatata fuit.*

6 Sed non ſemel dubitari contigit,an quæ *Sancta Synodus* in citato *cap.16.* diſpoſuit, procedant,vbi renunciatio fuerit facta antè habitus ſuſceptionem, contemplatione tamen Religionis ingreſsus, hæc quæſtio eſt ſatis inter *DD.* controuerſa,adeò,quòd contrariæ prodierunt Sacræ Congregationis determinationes, ſed præualuit negatiua ſententia, cui nouiſsimè, *Doctoribus* pro vtraq; parte relatis, ſemel,atq; iterùm adhæſit *Rot.* in vna *Romana donationis*, ſub diebus 1.*Februarij*, et 17.*Decembris* 1640. coràm Illuſtriſsimo Domino *Rojas*, quarū quidèm *deciſionum* tenor,alia plura continens notabilia eſt ſequens,adhùc alibi non impreſsus.

Mercurij 1.Februarij 1640.

7 Camillus Latinus, dùm erat ætatis 15. annorum,cum narratiua, quòd volebat ingredi Religionem,donauit Virginiæ matri omnia bona ſua præſentia, & futura, iura, & actiones,reſeruatis ſibi ſcutis 25. annuis vita ſua durante, per dictam Virginiam, ſuoſq; hæredes ſoluēdis poſt emiſſam profeſſionem, cum proteſtatione, quòd donatio,& renunciatio nullo modo valeat, nec ſuum ſortiatur effectum, niſi emiſſa,& ſequuta profeſſione, & non aliàs, alitèr, nec alio modo. Vlteriùs ſe obligauit,dictam donationem non reuocare, etiam ex cauſa ingratitudinis,&c.

8 Succeſſiuè Camillus ingreſſus fuit Religionem Cęleſtinorum,& in præſenti vocatur D.Virginius,emiſitq; profeſſionem in dicta Religione, ſed priùs reuocauit dictā donationem,præcedente abſolutione à iuramento præſtito in dicta donatione facta ad fauorem matris, aliamq; fecit donationem ad fauorem Monaſterij, diſcuſſa cauſa coràm A.C.ſuper validitate dd.donationū, fuit ab eo pronunciatum pro prima donatione ad fauorem matris, cauſa in gradu appellationis ad Rotam deuoluta,& commiſſa Reuerēdiſſ.Vrgelleñ. in cuius locum ſubrogatus propoſui plurièS dubium, an ſententia A.C.eſſet confirmanda,nec nè,& hodiè tandèm eſſe confirmandam cenſuerunt Domini.

9 Pro cuius reſolutione Domini voluerūt plures videre inſpectiones. Prima,an dicta donatio facta matri ſit irrita, ex quo non fuit ſeruata forma *Cōcilij Tridentini ſeſſ.25. c.16.de Regul.* ſecunda, quatenus non,an in hac facti ſpecię potuerit reuocari. Tertia, an validè fuerit reuocata. Quarta,quatènus ſic, an donatio facta Monaſterio ſuſtineatur.Quinta,quatènus nón,an nihilominùs bona prædicta ſpectent de iure communi ad Monaſterium.

10 Deueniendo igitur ad primam inſpectionem, DD.non diſcrepant,quòd donatio facta antè ingreſſum,non facta mentione ingreſſus,ſuſtineatur etiam non ſeruata forma *Concil.Trid. ſeſſ.25.c.16.de Regul.* vt tradunt *Mandoſ conſ.22.num.8.* latè *Cauall. pract.concl.comm.contrà comm.q.806.nu.14.* qui dicit, quòd hoc habuit in practica, & ità per ipſum obſeruatum fuiſſe tanquàm Arbitrum, & ſic etiam fuiſſe iudicatum, & pro abſoluto tenet *Sanchez in ſumm. lib.7. c.1.num.2. Hector Capycius Latro deciſ.Neapol.31.num.2.*

11 Sed controuerſia fuit inter DD. an diſpoſitio facta antè ingreſſum Religionis, facta tamen mentione ingreſſus, eiuſq; intuitu ſubiaceat diſpoſitioni dicti *Conc.Trid.* & affirmatiuam ſententiam tenuerunt *Leſſius de iuſt.& iur. lib.2.c.41.num.39.Nauarr. conſ.81.& 82.de Regul.lib.3. Flamin.Pariſ. de reſignat.lib.3.q.13.num.9.* qui refert, per Sacram Congregationem ità fuiſſe declaratum, *Rojas in epitom. ſucceſſ. c.7.num.30. Spin.in ſpecul. teſtam.gloſ.12. princ. num.50. Menoch.conſ 388.num.7.Emman.Sà in ſumm. in ver.Religio,Lælius Zecchius de republ.Eccl. tit.de Regul. c.3 num.10. Azor. inſtit.moral.*

tom. 1.*lib.*13.*c.*9. *ver. ſecundò quæritur*, circà *fin.* qui dicit, quòd quotieſcunq; eſt facta renunciatio, ſiuè donatio intuitu ingreſſus Religionis, eam eſſe factam in fraudem, & non valere, dixerunt *Lopez de contract.lib.*2. *c.*39.*not.*5. *Paulus Fuſcus de viſit.lib.*2.*c.*18. *num.*37. *Mari. Ant. Macerat. var. reſolut. lib.* 1. *reſol. vlt. cap.*62. *Miranda in manual. Prælat.* *q.*23.*ar.*2.*&* 3.*Molin. de iuſt.& iure, diſp.*139. *tract.*2. *verſ. ambiget rurſus, num.*14. *& diſp.* 149. *num.*4. *verſ. quod ad Eccleſiam*, *Cancer. var. reſol. lib.*2.*c.*8.*num.*81.*Gutierr. in c. quamuis pactum*, *§. dùm nuptui tradebatur*, *in fin. de pact. in* 6. *Cauall. comm. contra comm. q.*121. *num.*4. *Layman. tract.*5.*c.*6.*de vltim. volunt.* *c.*7.& dixit *Rot. in cauſa Rom. de Mongellinis* 14.*Ianuarij* 1636. coràm *R.P.D.* meo *Carillo*, quæ habetur apud *Tambur. de iur. Abbatiſſ. deciſ.*8. eſt etiam Declaratio Concilij per hæc verba: *Si donatio, aut renunciatio facta fuerit intuitu Religionis ingrediendæ, ſemper tanquàm facta in fraudem huius canonis videtur ſubeſſe illius diſpoſitioni*, vt refert in Declarationibus ad dictam *ſeſs.*25.*c.*16.*de Regul. Marſilla.*

12 Supradicta ſententia firmatur duplici fundamento. Primò, quia alitèr dicendo, redderetur eluſoria diſpoſitio *Concilij*, ſemper enim procuraretur donatio, vel renunciatio antè ingreſſum, conſequentèr fieret in fraudem dicti *Concilij*, quæ fraus irritat dictam donationem. Secundò, quia licèt *Concilium* loquatur de ingreſſis in Monaſterium, attamen lex etiam exorbitans, & pœnalis extenditur ad alium caſum, ad quem ſi non extenderetur, redderetur fruſtratoria eius diſpoſitio, ità *Nauarr. d. conſ.* 81.*&* 82.

13 Contrariam tamen ſententiam, quòd diſpoſitio dicti *Concil. Trid.* non habeat locum, quando donatio, vel renunciatio fit antè ingreſſum intuitu ingreſſus, reuocando antiquas Declarationes tenet Sac. Eminentiſſ. Congreg. *Concil.* vt referunt, eamq; ſequuntur infraſcripti *DD. Quarant. in ſum. Bullar. in ver. dubium, pag.*330. *Paſſarell. de priuil. minor. c.*37. qui refert, quòd pro hac opinione fuit iudicatū, *Gratian. deciſ. March.* 37. per tot. vbi hanc opinionem ex multis comprobat, *Add. ad Nauarr. in d. conſ.*81.*&* 82.*in fin. Bened. Aegid. in repet. l.*1.*§.*4.*nu.*22. *in fin. C. de ſacroſanct. Eccleſ. Auguſt. Barboſ. in remiſs. DD. ad* Concil. Trid. *d. ſeſs.*25.*c.*16.*de Regul.& de poteſtat. Epiſc. alleg.*99.*num.*1. & per tot. *Riccius collect.*454.*& deciſ.*295.*par.* 2.*num.*10.*Borgnin. deciſ.* 11.*num.*113.*part.*3. *Vega in ſumm. tom.*1.*c.*91.*caſu* 4. *& tom.*2. *c.*50.*caſu* 3.*Confect. in priuil. mendic. in notab.* poſitis poſt *Bullas Apoſtolicas*, *tit.*13.*c.*12. *in fin.& cap.*13.*Coſta de remed. ſubſid. remed.* 85.*in fin. Menoch.* ſibi contrarius *de arbitr. iudic. c.*436.*nu.*4. & in *addit. ad lib.*2.*c.*430. *num.*3. vbi miratur de *Nauarr. & Molin.* qui contrarium tenuerunt, *Garz. de benef. p.*11. *c.*9.*num.*15. *Pater Diana reſol. moral. tom.*3. *tract.*2.*de dubijs Regul. cap.*55. vbi quòd hæc opinio verior ſibi videtur, & refert de verbo ad verbum Declarationem Concilij, *Vgolin. de poteſt. Epiſc. c.*20.*§.*7.*num.*3.*Villalob. in ſumm. tom.*2.*tract.*35. *differ.*17.*num.*4. *Armendar. in addit. ad recompil. ll. Nauarr. lib.* 2.*tit.*18.*lib.*7.*de relig. num.*20.*&* 23. *Galleg. in margar. caſ. conſcient. in ver. Religioſus*, *pag.* 216.*col.*1. *ver. Nouitius*, *Marta de ſucceſs. legal. par.*3.*q.*13.*art.*1. ſub *nu.*23.*Mandoſ. conſ.* 22.*num.*8.*Zanard. in direct. Theol. par.*2.*c.*17. *verſ. primò ſi facta*, *Theſaur. qq. for. lib.*2.*q.*56. *num.*8. *Megal. lib.*1.*c.*2.*& lib.*2.*c.*27.*nu.*24. *Cutell. de donat. contempl. matrim. tract.*1. *diſcurſ.*2.*par.*3.*nu.*153. *Nald. tit. Religioſus*, *nu.*1. *Fr. Bartholom. de Vecchis* Capucc. *in prax. obſeru. in admitt. nouit. diſp.*8.*dub.*8.*nu.*4. *Franc. Molin. de rit. nupt. q.*99.*lib.*3.*num.*4. *Campan. in diuerſ. iur. canon. rub.*12.*c.*3.*num.*17.*Bartholom. de S. Fauſto in theſaur. relig. lib.*5.*q.*183. qui *DD.* cumulat, *Sorb. in addit. ad compend. mendic. ver. Nouitius*, *& verſ. ſed hic ſunt aliqua aduertenda*, *Rodr. qq. Regul. tom.*2.*q.*47. *art.*8. vbi quòd pro hac opinione fuit iudicatum, & refert, quòd pro ea conſuluerunt quamplures *ibi* nominati, *Cened. q.*6.*nu.*8. vbi de veriori, *Neguſant. iun. conſ.*10.*num.*49. *Molin. de rit. nupt. lib.*3.*q.*99.*num.*29.*verſ. his non obſtantibus*, *& num.*39.*et* 40. *Cauagnol. conſult.*17.*num.*22.*lib.*1. qui refert, in praxi receptam eſſe iſtam ſententiam, *Sanch. in ſumm. tom.*2.*lib.*7.*c.*5.*num.*4.*Aldana in compend. can. reſol. lib.*2.*tit.*8.*num.*5. *Hector Capycius Latro deciſ.*31.*nu.*7. vbi quòd hæc opinio frequētiori *DD.* calculo eſt approbata, deciſionibus Supremorum Tribunalium roborata, & declarationibus Eminentiſſimorum Cardinalium ſic *Sacr. Concil.* eſt interpretatum, *Rota in Tarentina donationis* 3.*Februarij* 1507. corā *Sacrato*, & in *Parmen. tranſactionis* coràm *Duran. deciſ.*121.*num.*37. in impreſſ. *in Peruſin. hæreditatis* 10.*Decembris* 1628. corā bonæ memoriæ *Card. Virili.*

14 Cuius opinionis ratio præcipua eſt, quia dictum *Concil.* eſt correctorium iuris communis, & proindè non poteſt intelligi, niſi in caſu, de quo loquitur, qui eſt, quando ingreſſus Monaſterium vult renūciationem, ſeù donationem facere.

15 Neque obſtare videntur in contrarium adducta, ex quo diſpoſitio *Concilij* redderetur eluſoria, & quod lex etiam exorbitans deberet extendi, quando fruſtraretur illius diſpoſitio.

16 Quia cùm *Concilium* voluerit diſponere tantùm poſt ingreſſum, dando formam renunciationibus, vel donationibus faciẽdis poſt ingreſſum, & nihil dixerit de donationibus factis antè, propterea non debet talis diſpoſitio extendi ad caſũ non expreſſum, quia redderetur fruſtratoria, cùm illa procedat in proprijs terminis, in quibus loquitur, ex ſuprà citatis *DD.* & aduertebant Domini, *textum* prædictum *Concil. Trid. ſeſſ.* 25. *cap.* 16. reperiri poſitum in *tit. de Regul.* propterea non eſſe aptum comprehendere meros ſæculares, quales ſunt, qui habitum non dùm ſusceperunt, qui inter nouitios adhùc non ſunt adſcripti, ità *Sanch. in ſum. tom.* 2. *lib.* 7. *c.* 5. *num* 4. nec eſſe curandum de illis *DD.* tenentibus, quòd talis donatio, vel renunciatio facta antè ingreſſum non ſit valida, non ſeruata forma *Concilij*, cùm eorum dictum reprobetur ex eo, quòd *Concilium* in tali diſpoſitione exorbitaret à iure communi, propterea non eſſe extendendum ad caſum non expreſſum.

17 Supradictis ſtantibus Domini hodiè reſoluerunt pro hac ſecunda opinione, vti magis æqua, & quæ minus aberrat à iure communi, & quamuis pro prima ſententia adſint vltrà viginti *DD.* qui expreſsè eam ſequuntur, ac etiam *Rota deciſio in Romana de Mongellinis*, tamen quia pro hac ſecunda adſunt duo, & quadraginta *DD.* & tres *Rotæ deciſiones*, omnes validiſſimis fundamentis munitæ, tuentes hanc ſententiam, magis æquitati adhærentem, & declarationes recentiores Sacr. Congreg. Eminentiſſimorum Cardinalium *Concilij* Interpretum, vt ſuprà dixi, & referunt dicti *DD.* ac *Rotæ deciſiones*, ideò ab hac ſecunda opinione in iudicando non eſt recedendum, & ſufficeret ſolùm, quòd ſic hodiè teneat d. Sacr. Congreg. *Concilij*, cùm agatur de facienda illius interpretatione, *Duran. deciſ.* 37. *nu.* 3.

18 Deueniendo igitur ad ſecundam inſpectionem, ſcilicèt an in hac facti ſpecie prima donatio facta matri potuerit reuocari, Domini tenuerunt ex duobus fundamentis, dictam primam donationem potuiſſe reuocari: Primum deducitur ex eo, quòd nos verſamur in donatione prouenienti matri ex mero titulo lucratiuo, & facta cũ clauſula, *quatènus donans profeſſionem emittat, & non aliàs*, quo caſu iſta conditio ſuſpenſiua non eſt caſualis, vel mixta, ſed merè poteſtatiua, à qua propterea benè potuit D. Virginius recedere, prout ab ea receſſit, ità *Menoch. conſ.* 388. *nu.* 34. 35. & 40. *Molfeſ. conſ.* 1 *num.* 31. & 32. *Burat.* in puncto *deciſ.* 581. *num.* 12. & 13. & fuit dictum in *Romana de Mazzatoſtis* 22. *Iunij* 1626. corã *Reuerendiſſ. D.* meo *Decano*.

19 Secundum fundamẽtum deductum fuit ex eo, quòd prima donatio facta matri nõ fuit valida, vti donatio omnium bonorum, iurium, & actionum præſentium, & futurorum, quamuis adfuerit iuramentum, cùm ſibi non reſeruauerit aliquam portionem pro facultate teſtandi, propterea non tenuit, vt poſt *Bart. in l. fin. num.* 12. *C. de pact.* tenent *Guid. Pap. conſ.* 214. *nu.* 5. *Crauett. conſ.* 139. *num.* 8. & hanc eſſe communem opinionem teſtatur *Iulius Clarus in* §. *donatio*, *q.* 20. *num.* 1. *Bald. in d. l. fin. num.* 19. *verſ communis opinio, C. de pact. Abb. conſ.* 48. *num.* 1. *verſ. ſed bis, lib.* 1. *Rom cõſ.* 171. *in princ. Reg. Rouit. conſ.* 171. *in princ. Aldobrand. conſ.* 23. *num.* 2. *lib.* 2. *Seraphin. deciſ.* 1219. *num.* 6. quæ concluſio locum habet, etiam ſi fuerit ſequuta donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, quia nihilominùs nec ſuſtinetur quòad bona præſentia tantùm, nec quòad bona futura tãtùm, iuxtà communem opinionem, de qua *Clarus loc.* cit. *num.* 2. *Guid. Pap. d. conſ.* 214 poſt *n.* 5. *Dueñas in reg.* 219. *in* 5. *ampliatione*.

20 Nec obſtat pactum appoſitum in prima donatione ad fauorem matris, de ea non reuocanda cum iuramento, tùm quia à iuramento fuit abſolutus anteà, & pactum huiuſmodi tanquàm poſitum in clauſulis exequutiuis non alterat qualitatem contractus, nec obligat vltrà eius naturam, prout in terminis donationis dixerunt *Michael Craſſus in* §. *donatio cauſa mortis*, *q.* 1. *num.* 6. *Menoch. præſumpt.* 35. *num* 28. *lib.* 3. *Mantic. de tacit. lib.* 1. *tit.* 13. *num.* 7. *Addent. ad Buratt. deciſ.* 581. *num.* 18. *verſ. hac tamen.* Tùm etiam, quia illud, prout aſſertio irreuocabilitatis intelligendum venit, eueniẽte ipſa conditione, hoc eſt poſt ſequutam profeſſionem, *Menoch. conſ.* 388. *num.* 43. Tùm deniquè, quia pactum loquitur de ea non reuocanda ex capite ingratitudinis, &c. & conſequentèr ex cauſis, quibus regularitèr donatio pura reuocatur, non tamen comprehendit reuocationem prouenientẽ ex natura contractus, prout erat dicta donatio facta matri, iuxtà notata per *Add. ad Buratt. deciſ.* 442. *num.* 6. & dixit *Rot. in Rom. de Mazzatoſtis* 7. *Maij* 1618. coràm bonæ memoriæ *Card. Veroſpio*.

21 N ec paritèr obſtat, quòd in d. prima donatione D. Virginius matri promiſerit donationem habere ratam, gratam, & non contrafacere, &c. Quia cùm ex ſupradictis reuocatio veniat ex natura dictæ donationis, donans reuocando non dicitur contraueniſſe, ex Bald. in l. cùm qui, num. 2. ff. de condit. cauſ. dat. Angel. conſ. 254. num. 5. Gabriel. qui teſtatur de communi conſ. 96. num. 6. lib. 2. Rot. d. deciſ. 581. num. 6. coràm Buratt.

22 Nec aliquid facit, quòd Fontanel. de pact. nupt. par. 1. clauſ. 4. gloſ. 21. num. 68. cum ſeqq. teneat, quòd donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum ſuſtineatur, quãdo adeſt iuramentum quòad bona præſentia: tamen, pace illius, loquitur cõtrà communem, vt dicit Clar. in d. §. donatio, q. 20. num. 2. qui allegat concordantes, quæ opinio in iudicando eſt tuenda.

23 Minus facit, quòd D. Virginius reſeruauerit ſibi vita ſua durante annua ſcuta 25. quia ex quo in dicta reſeruatione conuentum fuit, quòd d. ſcuta 25. donatori præſtarentur tantummodò poſt emiſſam profeſſionem, quo tẽpore nemo eſt, qui dubitat, quin de illis nõ poſſet teſtando diſponere, iuxtà text. in can. quia ingredientibus 15. q. 3. auth. ingreſſi, vbi Bald. num. 3. & 4. Iaſ. num. 7. Dec. num. 10. C. de ſacroſ. Eccleſ. Craſſ. in §. teſtamentum, q. 39. num. 1. & 2. Couarr. in cap. 2. num. 3. in fin. verſ. ſecunda autem obiectio, de teſtam. Rot. deciſ. 76. num. 1. & deciſ. 87. nu. 1. part. 2. recent. propterea dicta reſeruatio ſcutorum 25. nihil operatur, cùm fuerint ea promiſſa poſt emiſſam profeſſionem, & ſic tempore, quo non poterat diſponere; vt autèm donatio ſuffragaretur, erat opus, quòd valuiſſet de illis ſcut. 25. teſtari, & in eis hæredem inſtituere, ità Bald. in d. l. fin. num. 19. verſ. alioquin diceremus, & verſ. quia licèt, C. de pact. & Inſtit. ad l. falcidiã, in princ.

24 Quò verò ad tertiam inſpectionem, an donatio facta matri fuerit validè reuocata, affirmatiuè reſponſum fuit, ex quo præceſſit abſolutio à iuramento, quę operatur ad effectum agẽdi, & dicendi de nullitate. Vlteriùs obtinuit, ſibi dari curatorem, & poſtmodùm de conſenſu Vicarij Epiſcopi, & dicti curatoris donationem prædictam reuocauit.

25 Deueniendo igitur ad quartam inſpectionem, ſcilicèt an donatio facta Monaſterio ſuſtineatur. Domini, non ſuſtineri reſpondebant, quia donatio fuit facta Monaſterio 13. Martij 1626. & poſteà dictus D. Virginius, qui fecit donationem, emiſit profeſſionem 26. Maij eiuſdem anni, & ſic per 13. dies antè duos menſes, & propterea eſſe contrà formã præſcriptam à Conc. in d. ſeſſ. 25. c. 16. de Regul. quæ annullat ceſſiones, & donationes factas ab illo, qui ingreſſus fuit Religionem, & profeſſionem emiſit antè duos menſes à die factæ donationis, cùm d. Concil. videatur ſtatuere certum determinatum tempus, Sanch. in præcept. decal. tom. 2. lib. 7. c. 5. nu. 82. Fr. Barthol. de Vecchis in prax. admitt. nouit. diſp. 8. dub. 9. num. 5. Aug. Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſc. alleg. 99. num. 11. cùm in Conc. adſit decretum irritans, quo non ſeruato actus corruit, Felin. in cap. cùm dilecta, num. 6. de reſcript. Gutierr. lib. 3. pract. q. 15. num. 3. Menoch. de arbitr. q. 30. num. 5. Cened. pract. q. 6. num. 4.

26 Tandèm, & vltimò, quantum attinet ad quintam inſpectionem, an alia via ſit ſuccurrendum Monaſterio, dictum fuit, quòd ſic. Ex quo de iure communi ſucceſsio Monachorum non diſponẽtium de bonis ſuis, ſalua legitima debita aſcendentibus, & deſcendentibus ſpectat ad Monaſterium, per text. in authent. ingreſſi, C. de ſacroſ. Eccleſ. can. quia ingredientibus 19. q. 3. authent. ſi qua mulier, §. nũc autem, C. de ſanctiſ. Epiſc. Innoc. in cap. in præſentia, num. 4. vbi Io. Andr. num. 13. 16. 20. & 21. Bald. num. 4. Abb. num. 2. de probat. Nauarr. de Regular. comm. 2. num. 55. Sanch. in ſumm. lib. 7. c. 12. num. 4. Molin. de iuſt. & iur. diſp. 140. lib. 2. verſ. à regula, nu. 6. et qui eſt, qui dubitet, quòd ſtatim atquè D. Virginius profeſsionem emiſit, dicatur mortuus, ità et talitèr, quòd ſtatim bona peruenerint ad Monaſterium, vti eius hæredem.

Quibus ſtantibus benè Domini hodiè cenſuerunt, ſententiam A.C. contrarium firmantem, approbando primam donationem factam ad fauorem matris eſſe vti iniuſtam reuocandam.

Et ità reſolutum, etc.

Lunæ 17. Decembris 1640.

27 Cùm Camillus Latinus intenderet ingredi Religionem, donauit omnia ſua bona præſentia, & futura Virginiæ Petitæ matri, cum ſolemnitatibus ſtatutarijs, ſibi reſeruatis ſcut. 25. vita ſua durante; ſucceſſiuè ſupradictus Camillus ingreſſus fuit Religionem Cęleſtinorũ, & antè emiſſam profeſſionem donationem factam ad fauorem matris reuocauit, aliamq; fecit ad fauorem Monaſterij; ventilata cauſa coràm A.C. ſuper validitate prędictarum donationum, fuit pronunciatum pro prima

dona

donatione ad fauorem matris, Cauſa in gradu appellationis ad Rotam deuoluta, & propoſito pluriès dubio, an ſententia A. C. eſſet confirmanda, vel infirmanda. Tandèm ſub die prima Februarij præteriti fuit coràm me reſolutum, ſententiam A. C. eſſe infirmandam.

8 In extenſione *deciſionis* fuerunt examinatæ quinque inſpectiones. Prima, an donatio facta matri eſſet irrita, ex quo non fuit ſeruata forma *Concilij Tridentini, ſeſſ.* 25. *cap.* 16. *de regular.* & non eſſe irritam firmatum fuit, quamuis in d. donatione facta fuerit mentio ingreſſus, iuxtà modernas declarationes Emin. Interpretum *Sacr. Cōcil.* & pro hac ſententia adſunt duo vltrà quadraginta DD. & tres Rot. *deciſ.* prout latiùs in dicta *deciſ.* deductum fuit.

19 Altera, & ſecunda fuit inſpectio, an dicta donatio facta matri potuerit reuocari, & potuiſſe reuocari fuit concluſum, Primò, quia erat donatio ſub cōditione merè poteſtatiua, à qua potuit Camillus recedere antè emiſſam profeſſionem, iuxtà *conſ. Menoch.* 388. à *n.* 34. vſquè ad *nu.* 40. *Burat. dec* 581. *num.* 13. Secundò, quia d. prima donatio non erat valida, vti donatio omnium bonorum, iurium, & actionum pręſentium, & futurorū, cùm nihil ſibi reſeruauerit ad teſtandum, ex *Iul. Clar. in §. donatio, quæſt.* 20. *num.* 1. cum aliis in d. *deciſ.*

30 Tertia inſpectio fuit, an d. donatio facta matri fuerit validè reuocata, & validè fuiſſe reuocatā determinarunt Domini, cùm præceſſerit abſolutio à iuramento.

31 Quarta verò, an donatio facta Monaſterio per d. Camillum ſubſtineretur, quam non ſubſtineri reſolutum fuit, cùm facta fuerit per 13. dies antè duos menſes emiſſæ profeſſionis, & cōſequentèr, extrà tempus determinatum à *Concilio.*

32 Quinta, & vltima inſpectio continebat, an nihilominùs bona, de quibus agitur, ſpectent de iure ad Monaſterium, vti ſucceſſorem bonorum Monacorum, & fuit deciſum affirmatiuè, ſalua legitima Parentum, iuxtà *tex. in Auth. ingreſſi, C. de Sacr. Sanct. Eccleſ.* ex *Nauar. Sanch.* & aliis in d. *deciſ.* cumulatis.

33 Repropoſita hodiè cauſa ſuper eiſdem, Informante etiam Franciſca Petita Latina filia, & hærede Virginię, materia plenè diſcuſſa, articulo bis examinato Domini hodiè reſoluerunt, donationem factam matri non potuiſſe reuocari, & in hac parte, ſcilicèt quòad ſecundam inſpectionem recedendum à deciſis.

34 Ex eo, quia Camillus cùm iuramento non tantùm propter ingreſſum Religionis, ſed ob amorem ergà matrem, ac ob beneficia ab ea recepta in donatione recenſita, & cum clauſula, *ad habendum,* ac *conſtituti,* iuncta promiſſione de eam nōn reuocando, illa præſente, ac acceptante, d. Virginię matri omnia bona ſua irreuocabiliter inter viuos donauit, iſta donatione valida ſtante, nō fuit locus reuocationi, quamuis adfuerit proteſtatio, quòd donatio non valeret, nec ſuum ſortiretur effectum, niſi ſequuta ꝓfeſſione, ex quo à cōtractu conditionali non licet recedere ex capite pęnitentiæ, *Bald. & Salycet. l.* 2. *C. quando liceat ab empt. diſcedere,* Couar. *lib.* 1. *var. cap.* 14. *num.* 6. circà *med. verſ. et ſi reſpondens, Sanch. de matrim. lib.* 8. *diſp.* 6. *nu.* 8. *Cald. var. quæſt. lib.* 1. *quæſt.* 20. *nu.* 77. *Surd. conſ.* 268. *num.* 50. *Seraph. deciſ.* 1157. *num* 4. *& vlt.* ante firmauit *Rota deciſ.* 174. à *num.* 7. vſq; ad *num.* 23. *par.* 6. *recent.*

35 Nec in præſenti caſu fuit locus reuocationi donationis, cùm res non eſſet ampliùs integra, ex quo agebatur de præiudicio matris donatariæ, quę donationē iam acceptauerat, cum promiſſione iurata de non reuocando, *tex. in l. ſpem,* C. *de donat. Sarnen. in reg. de non toll. iure quæſito. quæſt.* 4. *col.* 3. *verſ. ſed iſtis non obſtant. Rota d. deciſ.* 174. *num.* 14. & 15. *par.* 6. *recent.* proptereà non potuit reuocari, ſtante peculiari iuramento de non reuocando, quod facit contractum valere omni meliori modo, quo poteſt, dummodò non ſit contrà bonos mores, aut leges, & poſſit ſeruari ſinè diſpendio ſalutis æternę, *cap. cùm contingat, de iure iuran.* iūcto *cap. quamuis pactum, de pact. in* 6. *Card.* Mant. *de tacit. & ambigu. lib.* 13. *tit.* 27. *nu.* 2. *Trentacinq. var. reſolut. lib.* 3. *tit. de donat* ſub *num.* 9. *verſ.* 2. *eſt opinio, Fontan. de pact. nupt. clauſ.* 4. *gloſ.* 21. *num.* 68. *par.* 1. & dictum peculiare iuramētum operatur irreuocabilitatem, *Surd. conſ.* 450. *nu.* 25. *Matienz. ad ll. Caſtel. tit.* 10. *l.* 7. *gloſ.* 1. *num.* 22. Rota *in Anconit. prædij* 24. *Ianuarij* 1635. coràm *R. P. D.* meo *Merlino,* nàm donator legem ſibi imponendo cùm iuramento à dicta donatione recedere non valuit, præſertim quia donatio facta fuit pręſenti, ità *Theſaur. iun. quæſt. for. lib.* 2. *quæſt.* 53. *num.* 3. & per tot. *Gabr. conſ.* 96 *num.* 20 & 23. *verſ. ex quibus puto lib.* 2. R*im iun. conſ.* 529. *num.* 33. *Rol conſ.* 8. *num.* 37. *lib.* 1. *Gutierr. de iuramento, par.* 1. *cap.* 12. ſub *num.* 5. poſt *med.*

36 Vlteriùs donatio facta per Camillum ad fauorem matris antè ingreſſum Reli-

gionis,ſub cõditione, *quatènus profeſſionem ipſe emitteret*, erat irreuocabilis, cùm per talem donationem Camillus remanſerit ità irretitus, vt ab ea non valuerit recedere, niſi in caſu egreſſus Religionis antè profeſsionem,vel ob nõ ſequutum ingreſſum,*Bero.in cap.in præſentia*, *num*. 154. de probat. *Sanch.in præcept.decalog.lib.7.cap.1. num.18 & cap 5.num.57.Amat.dec.Marcb. 46.num.37.in fin. Gratian. deciſ. Marcb. 42. nu.7.8.& 9.& diſcept.975.nu.19. Caſtro Palao oper.moral.par.3.tract 16.punct.15.n.12.*

37 Nec obſtant duo obiecta in contrarium deducta,& firmata in *deciſione* hodie reuiſa in dicta *ſecũda inſpectione*. Primum, quòd donatio facta matri cum mero titulo lucratiuo, & cum clauſula, *quatènus donans profeſſionem emittat*,apparet ſub conditione merè poteſtatiua, à qua benè potuiſſe recedere Camillum ante emiſſam profeſsionem,videbatur ex *Menoch.conſ.*388. *nu* 34. 35.& 40.*Burat.deciſ.*581.à *num.* 13. vſquè ad *finem.*

Alterum verò, quòd donatio facta matri eſſet inualida,vti omnium bonorum,nihil ſibi reſeruato ad teſtandum,ex *Clar.in §.donatio,quæſt.* 20. cum alijs in *deciſ.*deductis, quæ ſunt omnia fundamenta Monachorum.

38 Quia quòad primum placuerint Dominis reſponſiones datæ, nimirùm hanc donationem factam matri, non fuiſſe ſub cõditione merè poteſtatiua,ſed puram,& inter viuos irreuocabilem, vti à principio perfectam, Ideoque non potuiſſe reuocari per Camillum, niſi in caſu non emiſſę profeſsionis, ex *Sanchez* ſuper præcepta *Decalog.lib.7.cap.1.num.18.& cap.5.num.57.& 58.Amat.deciſ. Marcb. 46. num. 37.Gratian. d.dec.42.nu.9.* vbi quòd ad hoc vt ſit locus reuocationi factæ ob ingreſſum Monaſterij,requiritur,quòd donãs realitèr exeat,& in puris noſtris terminis contrà *Menoch. d. conſ.*388.quòd donatio facta à nouitio ſub conditione ingreſſus ſit irreuocabilis,conditione pendente, dixerunt *Molin.de contract.diſput.*885.*nu.*8.*Caldas var.quæſt.lib.*1. *q.*20.*num.*77.*Rim. iun.conſ.*529.*Rot.d.deciſ.* 174.à *num.*7.vſquè ad *num.*23 & claris verbis *Menoch.* reprobat *Sanch. in præcept.Decalog.d.lib. 7. cap.1. num.*18.& *cap.*5. *num.* 57. & 58. quam *Sanch.* opinionem vti magis æquam,& minus à iure communi oberrantem,ſalua pace tanti Viri, Domini amplecti voluerunt.

39 Ponderatum etiam fuit, quòd ſtante interuentu duorum teſtium, concurrentibus ſolemnitatibus ſtatutarijs ſolitis adhiberi in conficiendis donationibus inter viuos, cum clauſula *conſtituti*,& clauſula *ad habendum*,quæ omnia faciunt cenſeri donationẽ validam inter viuos, nec indè erat reuocabilis,cùm alioq; prædicta, tanquàm nihil operantia remanſiſſent inepta, *Rolan.conſ. 61.num.45.& 48.lib.2. Surd. conſ.*450.*n.*16. *Ciriac.controu.forenſ.cap.*314.*num.* 15.benè pluribus, ac optimis rationibus cõprobat *Rota* coràm *R.P.D.* meo *Merlino in d.Anconitana prædij* 24.*Ianuarij* 1635. dictaſq; clauſulas operari irreuocabilitatem donationis, etiam ex cauſa ingreſſus, dixit *Amat. dec.Marcb.*46.*num.*40.

40 Nec conditio profeſsionis emittendæ viſa fuit merè poteſtatiua,cùm non penderet à ſua mera poteſtate profeſsionem emittere,poterat etiam Camillus non admitti à Superiore ad profeſsionem faciendam, ſed immò eijci à Monaſterio intrà annum approbationis,vt quotidiè experimur,& extat ſcriptum in *Conc. Trident. ſeſſ. 25.de reform cap.16. Azor. inſtit. moral.lib. 12.cap.3.in 8.quæſt. Leſſius de iuſt. & iur.lib. 2.cap.141.diſp.14. num.* 106. & dixit *Rot.in Bononien.tranſactionis* 22. *Februarij præteriti* coràm *R.P.D.*meo *Veroſpio.*

41 Quò verò ad alterum, quòd fuerit inualida donatio facta matri,ex quo nihil ſibi reſeruauerit ad teſtandum, fuit reſponſum, vltrà quòd videbatur aliquibus ex Dominis, quòd donatio valida remaneret, ob ſolam reſeruationem ſibi factam certæ ſummæ annuę,ſcilicèt ſcut.25.ex cõgeſtis per *Gutier.de iuram.p.1. cap.*11.*nu.*15. ceſſat omnis ſcrupulus,ex quo verſamur in caſu donationis factæ contemplatione ingreſſus Religionis, quo caſu benè valere donationem omnium bonorum præſentiũ,& futurorũ, in ſpecie tradit *Laderch.in conſ.*473.*lib.*1.quem refert,& ſequitur *Sãch.* ſuper *decalog.lib.*3.*cap.*1.*num.*19.vbi rationem aſsignat,ideò valere, quia habet tacitam conditionem, *ſi profeſſio emittatur*, per quam tollitur Religioſo teſtandi facultas.

42 In omnem caſum ſtante d.peculiari iuramento renunciatio ſemper ſuſtinetur, ſaltem quòad præſentia,*Salyc.in l fin.in fin. C.de pact.Aret.conſ.*54.*in fi.Ruin.conſ.*51.*nu.* 24.*Tob.Non conſ.*55 *num.*6.*Seraph. de priuil. iuram.priuil.*98.*num.*24.cùm tale iuramentum appoſitum in donatione ſimul facta de bonis præſentibus, & futuris operetur, duplicem cenſeri factam donationem, alteram ſcilicèt de præſentibus, alteram de futuris,quarum vna ſi corruat, alteram be-

nè

nè valere,tenuerunt *Bauer.de virt.iuram. col.2.n.7.Surd.conſ.*450.*n.*60. vbi de cōmuni,*Thob.Non.conſ.*55.*n.*6. *Natt.conſ.* 453.*n.*16.*Seraph.de priuil.iuram.*vbi proximè,*Fontan.de pact.nupt.clauſ.*4.*gl.* 21. *n.*68.*par.*1.

43 Vltimò ponderatum fuit, hanc donationem factam matri ſuum non potuiſſe habere effectum,niſi poſt emiſſam profeſſionē,vt ſunt verba donationis, propterea benè poterat teſtari Camillus de fructibus medio tēpore percipiēdis, & in illis hęredē inuenire,ex quo in diſpoſitione pdictæ donationis nō veniunt fructus futuri, ex *Ruin.conſ.*51.*n.*24.*lib.*1.*Surd.d.conſ.*450. *n.*53.cum *ſeqq.Molfeſ.ad Conſuet. Neap. p.*10.*tit.de inſtrum.confect.q.*5.*n.*5.

Cętera autem fundamenta *deciſionis* hodiè reuiſæ placuerunt, præſertim illud, quòd in donatione facta per volentem ingredi Religionem cum expreſſa mentione ingreſſus non veniant adhibendæ ſolēnitates *Concilij Trident.ſeſſ.*25.*c.*16.*de regul.*iuxtà modernas declarationes Eminentiſſimorū Interpretū *Concilij*, ac *Doctores,Rotaq;deciſiones*,prout *ibi.*

Et ità reſolutum,vtraquè parte Informante,&c.

Veneris 15. *Martij* 1641.

44 Firmatum fuit coràm me,informante tantùm Monaſterio S.Euſebij de Vrbe ſub die 1.Februarij 1640. ſententiam A.C. in qua pronunciatum fuit, donationem factā per Camillum Latinum ad fauorem Virginiæ matris ſubſtineri)eſſe infirmandam, prout in d. *deciſione*, à cuius ſecunda inſpectione Dominis placuit ſub die 17.Decembris 1640.vtraq; parte informāte recedere,& ſic d.donationem matri factam non potuiſſe reuocari, vt latè fuit deductū in *deciſione*, quam hodiè Domini confirmandam eſſe cenſuerunt,moti ex eo,quia rationes,& fundamenta in ea adducta benè ſubſtinērentur,ex quo à principio prędicta prima donatio facta matri per Camillum filium fuit perfecta, nec ideò poterat reuocari,cùm non eſſet ampliùs locus pœnitentiæ,ob ſequutam profeſſionem eiuſdem Camilli,ſub cuius conditione para facta apparet. *Alex.conſ.*40.*n.*5.*vol.*5.*Cephal.conſ.*118.*n.*28.*Gabr.conſ.*64.*n.*6.*lib.* 1.*Pariſ.conſ.*59.*n.*9.*lib.*1.*Afflict.dec.*280. *n.*3.*Seraph dec.*1157.*n.*4.

45 Nec obſtat, donationem prędictā matri factam cantare de omnibus bonis , & ideò tanquàm in iure prohibitam nō valere,cùm videatur adempta facultas teſtādi,ex *Didac.Couar.in rub.de teſtam.in* 2. *par.n.*4.*Duen.in reg.*219.*in* 2.*ampl.* cum alijs in 1.*deciſ.*Quoniā placuerunt reſpōſiones datæ,quòd cùm d. donatio perfectionem reciperet,ſolùm emiſſa profeſſione per Camillum donantem , eo tempore non erat ampliùs locus factioni teſtamēti,ex congeſtis per *Sanchez* ſuper *precept. Decalog.lib.*7.*cap.*1.*nu.*19. & in omnem caſum ſufficit,quòd ſibi reſeruauerit ſcuta illa 25.annua,de quibus benè poterat teſtari,& hæredem ſibi inuenire, *Celſ. Vgo conſ.*37.*nu.*3.*Roland.conſ.*39. *nu.*3. *lib.*1 *Dec.conſ.*30.*nu.*1.*Rom.conſ.*26.*n.*1. & 2 *Anton.Gomez.in l.*69.*Tauri,n.*3.

46 Fuit etiam animaduerſum,primam donationem tanquàm à Camillo factam tēpore,quo nemini ſubiectus erat, & liberū habebat ſuorum bonorum dominium, & motus naturali amore ergà Genitricem, magis ſuſtineri, nec potuiſſe per ſecundā donationem factam ad fauorem Monaſterij reuocari,vti factā poſt ingreſſum Religionis, ac veriſimilitèr inductus potiùs ſuaſione aliorum Religioſorum, ac propter reuerentiā in Religionem, quam quòd aliquam reuocandi cauſam contra matrē haberet,ſine qua nō eſt locus reuocationi donationis,vt in *l.donationis circa filium,* iunctā *l.generalitèr ſancimus, C.de reuocand.donat.*

47 Et tandèm,quia fuit ius acquiſitum ad fauorem matris ſuper omnibus bonis Camilli vigore primæ validæ donationis , & propterea non potuit ipſe ampliùs diſponere , cùm prima donatio non poſſit per ſecundam reuocari,vt ſunt *tex.* expreſſi in §.*alia autem, Inſt.de donat.l.perfect. C.* eod.*tit.l.quotiès duob. C. de rei vendicat. Ruin.conſ.*172. à *nu.* 18. vſq. ad *fin. vol.*1. *Rim.iun.conſ.*224.*num.*33.

48 Fallitur,& quidē egregiè *Menoch.conſ.* 388.vbi conatur oſtendere,ſimilem donationem,tanquàm poteſtatiuam benè potuiſſe reuocari,& contrà illum conſuluerunt *Rimin.iun.conſ.*529. Nec nō duo celeberrimi Iuriſconſulti Cæſenates, nempè Cæſar Angelinus,& Pandolphus Morus, quos refert *Rim.iun.d.conſ.*529.*in præfatione,verſ.ſuper quo pūcto.*Et vnus ex Dominis plenè atteſtatus fuit,ſe meminiſſe, corā *Menoch.*tunc fuiſſe iudicatū,& quidèm ſat eſt,quòd *Rota* de eiuſdē *Menoch. conſ.*aliàs dubitauerit,prout corā *R.P.D.* meo *Merlino* in illa *Tauren. donationis,* quæ eſt *dec.*174.*n.*12.& per tot.*par.*6.*rec.*

& apertis verbis eundē *Menoch.* reprobat *Sanchez* ſuper *præcept. decalog. cap.* 1. *n.* 18. & *c.* 5. *n.* 57. & 58. prout contra illum ſētiunt *dec.* Marchiæ 41. *n*, 9. *Gratian.* & *Amat. dec.* 46. *n.* 37. cum alijs in *d. deciſ.* 17. Decembr. præteriti cumulatis.

Et ita reſolutum, &c.

SVMMARIVM.

1 *Delinquens ſi timens capi à Curia ſeculari, ab Eccleſia aufugerit, & extrà illam caperetur, an ſit ad eandem reponendus, & quid ſi blandis verbis à priuato homine fuerit extractus, & n.* 2. & 3.

Deciſio Collateralis Conſilij cum Dominis Iudicibus Regiæ Iuriſdictionis refertur.

ARGVMENTVM.

Repoſitioni ad Eccleſiam an ſit locus, ſi delinquens timēs capi à Curia ſeculari, ab Eccleſia aufugit, & extrà illam captus fuit, vbi determinatio Collateralis Conſilij.

CAP. CXCVII.

1 REpoſitioni ad Eccleſiam dubitauimus *lib.* 1. *c.* 175. *num.* 8. an ſit locus, vbi delinquens, dùm in ea commorabatur, iuſtè timens, nè à Curia ſeculari ibi caperetur, aufugit, & extrà locum immunem captus fuit, vel ſi per vim, aut blandis verbis à priuato homine extraheretur, ac demùm à ſeculari Iudice in hoc haud cooperante in loco profano caperetur, & in vtroq; caſu, reiectâ funditùs *Suar.* ſententia *tom.* 1. *de relig. lib.* 3. *c.* 13. *num.* 17. affirmatiuè reſpondimus, authoritate *Farinac. in tract. de immun. Eccleſ. cap.* 2. *num.* 53. *verſ. ex premiſſa, Sarmient. ſelect. interp. lib.* 2. *c.* 11. *n.* 8. *Genuẽſ. in prax. Archiep. c.* 17. *n.* 6. & *Peregrin. de immunit. Eccleſ. c.* 14 *n.* 10. per totum.

2 Sed quia his diebus in facto, quod contigit, ſatis de hoc dubitabatur, & aduerſus dicta per me *loco* cit. afferebātur, quæ ſcripta reliquit *D. Reg. Sanfelic. dec.* 286. cùm pro noſtræ ſententiæ confirmatione ad manus perueniret determinatio ſuper hoc annis ſuperioribus in Collaterali Conſilio cũ Dominis Iudicibus Regiæ iuriſdictionis facta, quā propria manu Domini *Iulij Cæſaris Minadoi* Regiæ Cameræ Præſidentis ſcriptā habeo, vt quādo deinceps caſus contingeret, quid alias ſeruatum ſciatur, hic eam imprimi curaui, & eſt tenoris ſequentis.

Ieſus, Maria, Ioſeph.

3 Quidam commiſerat delictum, de quo poterat Eccleſiaſtica immunitate gaudere; cōmiſſo delicto ad Eccleſiā aufugit Sā cti Petri ad Aram, & cùm in quadā Capella intus Cortile dormiret, birruarij habita notitia, illuc acceſſerunt, & ianuam Capellæ fregerunt, delinquens nudus aufugit ad iardenum Monaſterij, & per quodam foramen proiecit ſe in quodam puteo domus propinquæ cuiuſdā laici, & ibi captus fuit, dubitatum extitit, an deberet ad Eccleſiam reponi, & licèt cauſa ageretur in Magna Curia, tamen quia de iuriſdictione tractabatur, fuit per Suam Excellentiam ordinatum, quòd Magna Curia relationē faceret in Collaterali Conſilio, cum interuētu Iudicum iunctæ Regiæ iuriſdictionis, qui ſunt Domini Regiam Cancellariam Regentes, D. Præſes Sacri Conſilij, D. Locumtenens Regiæ Cameræ, quatuor Regij Conſiliarij, & tres Præſidentes Regiæ Cameræ, acceſſerunt iam Iudices Magnæ Curiæ, auditoq; Fiſci patrono, & pro inquiſito pauperum patrono, fuerunt latè diſcuſſa, quæ in materia ſcripſerunt *Couarr. lib.* 2. *var. reſol. c.* 20. *Io. de Viſch. de immun. Eccleſ. Aegid. Boſſ. in prax. in tit. de captura, Iul. Clar. q.* 30. *Farinac. in tit. de carcerib. & carcerat. q.* 28. qui omnes cumulat, fuit & tandem pro maiori parte 4 concluſum, quòd potuit licitè aufugere, audita fractione portæ, & captus in puteo habebatur, tanquàm captus in fuga, & proindè erat reponendus, aliqui ex Dominis dixerunt, quòd non debebat gaudere, ex quo aufugiendo videbatur, nolle vti priuilegio Eccleſiæ, cùm ab ea ad aliū locum ſe tranſtulerat, & ſic illi renunciauit, ſed cùm id ex violentia proceſſerit, audiens, frangi portam, ſicq; timens de inimico, qui erat ibi, licitè aufugerat, vndè meritò in Eccleſiam fuit repoſitus.

Iulius Cæſar Minadous.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio in integrum an detur priuilegiato aduerſus exceptionẽ declinatoriam fori omiſſam, & num.5.*

2 *Reſtitutio non datur ad ea, quæ sũt modici præiudicij.*

3 *Teſtium productio ſecunda non datur ad probationem exceptionum dilatoriarum.*

4 *Beneficia nùm concedantur perſonis priuilegiatis, aſſerentibus ſe læſas in probationibus circa exceptionem fori declinatoriam, & num.11.*

6 *Reſtitutio non conceditur, vbi completo termino ſuper repulſa vellet minor beneficia petere.*

7 *Reſtitutio in integrum non datur in iudicio ſummario.*

8 *Iudicium originale, & non incidens ſpectatur.*

9 *Fiſcus non reſtituitur in iudicio, quando petijt pœnam ei per contractum promiſſam, ſed ex cauſa criminali dependentem, vbi deciſio num.10.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an vidua, pupillus, aliiq; miſerabiles perſonæ poſſint reſtitutionis in integrum beneficio potiri aduerſus omiſſam exceptionem fori declinatoriam. Primum, & ſecundum beneficium, quod in Regno ad pinguius probandum conceditur pupillo, viduæ, Eccleſiæ, & Fiſco, an concedendum ſit Fiſco, vbi ageret de lucro aliquo conſequendo, ex delicto deſcendente, vbi deciſio Regiæ Cameræ.

CAP. CXCVIII.

1 REſtitutio in integrum, dubitari ſolet, nùm viduæ, aut pupillo, cæteriſq; perſonis miſerabilibus ſit concedenda aduerſus exceptionem declinatoriã fori omiſſam? Et negatiuè reſpondet *Andr.* in *Conſtit. Regni Obſcuritatem, in princ. in verſ. maius autem, Bald. in l. peremptorias, num.18. C. ſent. reſcind. non poſſe,* quia vſi ſunt iure communi, *Felin. in cap. fraternitatis, num.6. verſ. fallit ſecundò, de teſtibus, Capyc. deciſ.13. nu.9. & ſeq. & Muſcatell. in prax. Sacr. Conſil. par.2. gloſ. competentes, num.35* reddunt rationem,
2 quia reſtitutio ad ea, quæ ſunt modici præiudicij, aut modicæ læſionis nõ datur, *l. ſcio, l. quòd ſi minor, §.1. ff. de minor.* non enim tãguntur merita cauſæ principalis, nec Pars pecuniario incõmodo grauatur, & ſi Pars in hac exceptione vicerit, parui, aut nihil vtilitatis conſequitur, ſunt verba *Innocent. in cap. coràm,* ſuper *gloſ.* in *verb. iuſtum, de in integr. reſtit.* & ad probationem exceptionũ
3 dilatoriarum non datur ſecunda teſtium productio, ità dicunt *Io. Andr. ad Specul.* in *tit. de teſtibus, §. qualitèr, verſ. ſed cùm ſuper, in verb. competente, Butr. Imol.* & cæteri in *cap. vltrà tertiam, de teſtibus,* quia in iſtis exceptionibus de apicibus iuris diſputare non conuenit, *l. ſi fideiuſſor, §. quædam, ff. mand.* hoc idem firmauit *D. de Franch. deciſ.439.*
4 *num.1.* vbi tetigit articulum, an ſit primum beneficium concedendum mulieri aſſerenti, ſe in fori declinatoria circa probationes factas læſam, & quòd ſit denegandum, per Sacr. Conſil. deciſum teſtatur, & rationem
5 aſſignat, quæ caſum noſtrum determinat, per hæc verba, *quia ſi aduerſus declinatoriam fori omiſſam minor non reſtituitur, vt dicit Bal. in l. ſcio, ff. de in integr. reſtit.* colligit cæteros *Capyc. deciſ.13. ergò multò minus, quando eſt oppoſita, & non probata, authent. multò magis, &c.* idemq; firmauit *Reg. Rouit. in pragm.1. num.20. de minor. Muſcatell. in prax. S. C. p.3. gloſ. fuerint, num.9. lib.2. Ricc. collect.186.* et *Imbrian.* cæteris omiſſis in *tract. de primo, & ſecundo benef. conſid.8. num.36.37. & 38.*

6 Hinc eſt, quòd ſi in cauſa ciuili fuerit petita repulſa, et terminus ſuper ea conceſſus fuerit elapſus, non dabitur in integrum reſtitutio, maximè ſi vellet crimina, aut teſtium defectus obijcere, ità ait *Afflict. in d. Conſtit. Obſcuritatem, num.9.* per ea, quæ ibi-

dem ſentit *Andr.* quæ omnia in dilatorijs judicijs (prout eſt fori declinatoria, §. *appellantur*, *Inſtit. de except.*) *Doctores* paſſim admittunt, ſecùs in dilatorijs ſolutionis, aut pacti, per ea, quæ dicit *Archid. in can. in religioſum* 87 *diſtinct.* Et an quis ſit Iudex, ſummariè cognoſcitur, et in ſummarijs nõ dari in integrum reſtitutionem, decidit
7 *Capyc.* citata *deciſ.* 13. quæ omnia fortiùs procedunt in criminalibus, vbi non dari in integrum reſtitutionem, iuris eſt notiſſimi, per *tex. in l. auxilium, ff. de minor. Bal. in l. fin. C. in quibus cauſ. in integr. reſtit. non eſt neceſſ. Specul. de in integr. reſtit. §. 2. verſ. ſed pone, quòd Eccleſia, Capell. Tholoſan. deciſ.* 53. vbi *Aufrer.* in *addition.* multa congerit ad materiam, *Cremenſ. ſing.* 23. *num.* 2. et licèt articulus remiſſionis ſit ciuilis, nihilominùs dicebam ipſe in facti contingentia, ſi in exceptionibus prædictis in ciuili iudicio propoſitis daretur reſtitutio, quod negauimus, in caſu, de quo agebatur non erat cõcedenda, quia dependebat à cauſa criminali, et ab ipſa originem trahebat, et ſic iudicium originale, non incidẽs ſpectandum
8 eſſe, argumento *l. tutor,* ibi, *non titulo actionis, ſed debiti cauſa, ff. de fideiuſſ.* et eſt *gloſ. in l. 3. §. idem ſcribit, ff. de pecul.* nè plus haberet incidens, vel emergens in iudicio, quàm ipſum principale iudicium, *Specul. de teſt. §.* 3. *num.* 10. et hoc in ſpecie videtur decidere *Andr.* in duobus *locis* per alia iura, et rationes .ſ. in *Conſtit. Obſcuritatem*, in *verſ. quid ergò ſi pœna*, et in *cap. Imperialem, §. præterea ſi quis infeudatus*, in *fine addition. de prohibit. feud. alien. per Federic.* in quibus ponit quæſtionem, quòd ſi pœna dependens ex deli-
9 cto promiſſa fuerit Fiſco per contractum, tunc in illo iudicio Fiſcus, mulier, aut minor non reſtituuntur, quia iudicium ſapit naturam eius rei, ſuper qua, et de qua interponitur, allegat *l. item veniunt, § cum prædixerimus, ff. de petit. hæred. l. 1. §. planè, ff. ſi quis teſtam. liber. eſſe iuſſ. fuer.* et in *d. §. præterea*, vbi latiùs diſſerit, et reddit alias rationes .ſ. quia attenditur cauſa originalis iudicii, allegat *l. ſi id, quod, ff. de donation.* et *l. 3. C. ad S. C. Macedon.*

10 Et quòd Fiſcus, vbi tractat de aliquo lucro conſequendo, ex delicto deſcendente, reſtitutionem in integrum, ſiuè primum, et ſecundum beneficium petere non poſſit, inueni de anno 1575. deciſum fuiſſe in Regia Camera ad fauorem Vniuerſitatis Sulmonis cõtra Illuſtrem eius Principem, et Fiſcum, in iudicio pro ſuo intereſſe ſubintrantem, vt habeo ex quadam Apoſtilla Domini Præſidentis Bernardini de Sanctacruce, ſcripta ſuper allegationibus pro dicto Principe, et Fiſco factis in 12. *vol.* mearum *Allegationum* diuerſorum Iuriſconſultorum.

Ecce igitur, quòd licèt articulus ſit ciuilis, tamèn quia dependet à cauſa criminali, reſtitutio denegatur, et fuit etiam deciſum in ſupradicta *deciſ. D. de Franch.* in fine,
11 vbi expoſuerat vidua querelam criminalẽ, et cùm in cauſa remiſſionis petitæ per Iudicem Eccleſiaſticum (ex quo prætendebatur, inquiſitum eſſe Clericum) primum petiſſet beneficium, fuit per S. C. mulieri illi denegatum, referente præſtantiſſimo, ac integerrimo illo viro D. Fuluio Conſtãtio, tunc Regio Conſiliario, deindè vtriuſquè Supremi Collateralis Conſilii Regente, Decano, et Corleti Marchione.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio in integrum petita aduerſus ſententiã an tacitè denegata intelligatur per progreſſum ad vlteriora, & num.* 2.

ARGVMENTVM.

Agitur, an reſtitutio in integrũ petita aduerſus ſententiam, à Iudice tacitè denegata cenſeatur, ſi ad vlteriora in cauſa proceſſit, nulla prouiſione facta ſuper reſtitutione petita.

CAP. CXCIX.

1 Reſtitutio in integrum petita aduerſus ſententiã, hodiè interrogatus fui, an à Iudice tacitè denegata cenſeatur, ſi ad vlteriora in cauſa fuerit proceſſum, non alitèr ſuper petita reſtitutione pronunciatum.

Reſpondi pro dubii reſolutione, duos caſus diſtinguendos eſſe, quorum primus eſt, quando de petita reſtitutione fuerit coràm Iudice inter litigantes diſcuſſum, qua diſcuſſione facta, Iudex non alitèr ſuper ea pronunciauit, ſed ad vlteriora in cauſa pro ſententiæ exequutione procedi mandauit. Alter caſus eſt, quando de peti-

ta reſtitutione nulla diſcuſſione facta Iudex ad vlteriora proceſſit.

In primo caſu, dic, petitam reſtitutionem tacitè cenſeri denegatam,omniaq; ritè, et rectè proceſſiſſe,ita vt nullitas aliqua nullatènus allegari poſſit, ſecus in ſecũdo, in quo per proceſſum ad vlteriora modo aliquo dici poteſt, tacitè fuiſſe ſuper petitis pronunciatum,indèq; oritur,vt omnia, quæ demùm ſequuta fuere, pro nullis ſint habenda; videantur infraſcripti *Doctores*, ex quorum dictis diſtinctio hæc comprobatur, *Bar.in l.à procedente,num.4.verſ.quandoq; Iudex*, C.*de dilation.ibiq; Alex.in addition.Paul.de Caſtr.in l fin.num.7.ff.ſi cert.pet. Ang.conſ.*88.*Ludouic.Roman.*ſatis benè cõſ. 220.*n.*8.*verſ.tertia concluſio eſt, & conſ.*241. *num.*7. *verſ. vltimò ſi dicatur*, et vtrobiquè *Mandoſ.in addition, Felin.in cap.ſuborta* 21. *col.*4. *verſ.limita tamen prædicta, de ſentent. & re indic. Iaſ.in l.*2.circa *finem*,C.*ſi quis in ius vocat.Boer.deciſ.*43.*num.*3.et alii.

S V M M A R I V M.

1 *Reſtitutio in integrum vbi petitur aduerſus ſẽtentiam, impedit illius exequutionem; ſed quid in ſententia Principis, num.* 3. *&* 4. *& quid vbi cœptum eſt exequi, num* 5.

2 *Sententia Iudicis inferioris ſuſpenditur per appellationem.*

6 *Sententiam exequi an ſemper impediatur per petitam reſtitutionem in integrum, & num.* 7.8.9.10. *&* 11.

12 *Reſtitutio in integrum, quæ impedit ſententiæ exequutionem an in iuſtitia cauſæ operetur, vt ſemper ſit petenti deferendum.*

13 *Remedium ordinarium vbi adeſt,ceſſat extraordinarium.*

14 *Reſtitutio in integrum non petitur aduerſus æquè priuilegiatum,nec aduerſus decreta affirmatiua, num.*15.

16 *Scriptura priuata præſentata poſt ſententiam num illius exequutionem impediat, & num.* 17.*&* 18.

A R G V M E N T V M.

Agitur de reſtitutione in integrum petita aduerſus ſententias Præfecti Prætorio,& quæ concurrere debeant,vt illarũ exequutio impediatur. Læſio ſi in ſententia detegitur, an ſit locus huic reſtitutionis remedio,ſi reſtitutionem petens aliud non quærat, niſi ſententiam reuocari, non autem, vt euitet exequutionis damnum. Reſtitutio in integrum an poſſit peti aduerſus æquè priuilegiatum. Exequutio ſententiæ Sacri Conſilii an impediatur, ſi victus ſcripturas præſentauerit priuatas,quibus conſtaret de ſatisfactione illius crediti, ad quod condemnatus fuerat, & de aliis.

C A P. CC.

1 REſtitutionem in integrũ aduerſus ſententiam petitam, illius exequutionem impedire, probat *text.*in *l. vnica,C.de in integr. reſtit. poſtul.* & fuit pluriès deciſum, vt videre eſt apud *Capell.Tholoſ.deciſ.*54. *Franc. March.deciſ.*52.*lib.*2. *Mohedan.deciſ.*2.*Benintend.dec.*85.*Theſ.deciſ.*181.*Magon.deciſ.Florent.*133. *Petrum à Syria quæſt. forenſ. lib.*1. *quæſt.*27.& apud alios paſsim, idq; indubi-
2 tatum eſt in ſentẽtiis inferiorum, quarum exequutionem per appellationem ſuſpendi, certum eſt, & proindè non eſt dubium, per petitam reſtitutionem impediri, cùm hoc etiam appellatio operetur,vt per *gloſ.* & *Doctores* communitèr in d *l. vnica*.

3 An autem impediat exequutionem ſententiæ Principis, vel ipſius nomine prolatæ, controuerſum eſt,& licèt in puncto iuris receptior opinio ſit negatiua, vt per *Innocent.*in *cap.ſuſcitata,de reſt.in integr.Bal.* in *l. ſi cauſa cognita,in* 3.*notab.*C.*de tranſact.* Couarr.poſt alios antiquos *pract.quæſt.c.*25. *num.*7. et omnium latiſsimè per *Lancellott.* in ſuo *tract.de attentat.par.*2.*c.*18.in *tit.de attentat.reſtit.in integr.pend.limit.*5.vbi hanc veram fatetur opinionem, *Afflict.*reprobãdo, qui contrarium tenuit in *deciſ.*356.*n.*5.

attamen contrarium practicamus in Sacro
Cõſilio Regni huius, vbi reſtitutiones pro-
4 poſitæ aduerſus ſententias, admittuntur,
et in exequendo ſuperſedetur, vt poſt *Affl.*
loco cit. dixit *Capyc.deciſ.*53. et *Vinc.Præſ.*
*de Franch.deciſ.*86.et 702. *Carleual.de iudic.*
*tom.*2.*lib.*1.*tit.*3.*nu.*475. niſi ſententia exe-
5 quutioni demandari cępta eſſet, vt quia
mandatum de parendo victo notificatum
eſſet, quo caſu per petitam reſtitutionem
non impediretur, vt poſt *Annam* in *repet.*
*cap.*1.*de vaſall.decrep.ætat.num.*239.*&* *ſeq.*
obſeruauit *Reg. Rouit.* in *pragm.*1. *num.*28.
ſub *tit.de minor.*quem citat *Monachus* in ſuis
locupletiſſimis *addit* ad *dec.Minad. dec.*14.
6 Sed videndum eſt, an ſemper verum ſit,
vt obtenta Regia detretatione de verbo
faciendo, ad finem videndi, an ſit deferen-
dũ, Sacri Conſilii ſentẽtia ſuſpendi debeat?

Ad quod negatiuè reſpondemus, ſed
plura requiri, vt victus in petita reſtitutio-
ne obtinere poſsit, ad effectum, vt ſenten-
tiæ exequutio impediatur, et primò ne cõ-
tra reſtitutionem petentem ſit pręſumptio
iuris, quòd id petat ad dilatandum, vt in
caſu *Minad.*in *deciſ.*14.ſuprà *cit.* vbi fuit per
S.C. deciſum, per reſtitutionem in integrũ
petitam non impediri exequutionem ip-
ſius S.C. ſententiæ, ex quo Vniuerſitas, quæ
reſtitutionẽ petebat, erat re vera debitrix,
et potiùs ad differendum petebatur reſti-
tutio, nec læſio verificata erat, idemq; pro-
bauit etiam *Menoch.de præſumpt.lib.*2.*præ-*
*ſump.*47.et 74 *lib.*1.et *Minſyng. ſingul obſer.*
*cent.*1.*obſer.*48.et *cent.*6.*obſeru.*80. quos ad
citatam *deciſ.* addit *Monach.*quoties igitur
malitiosè petitur reſtitutio ad exequutio-
nem dilatandam, ſiuè malitia, et calumnia
manifeſta ſit, ſiuè præſumpta, vtroq; caſu
exequutio non retardatur, ità *Bal* in *authẽt.*
quæ ſupplicatio.C.de precibus Impera.offeren.
Lancellott.loco cit.a *num.*63. *Sforz.* in *tract.*
*de reſtitut.in integr.quæſt.*43. *part.*1.*art.*5. vbi
alios refert, declarando expreſſam, et ma-
nifeſtam calumniã, quando, vel nulla adeſt
læſio, aut cauſa reſtitutionis ridicula eſſet,
pręſumptam verò, quæ extrinſecùs cogno-
ſcitur, ex his, quæ facta ſunt, vel ex quali-
tate Iudicis, qui iudicauit, requiritur ergò
bona fides, et quòd nõ temerè petatur re-
ſtitutio, vt per *Bal.*in d.*auth.quæ ſupplicatio.*
7 Secundò requiritur, quòd cauſa, propter
quam reſtitutio petitur, ſit euidens, et ma-
nifeſta, *Bart.*in *l.ſi defendente, ff.de author.tu-*
*tor. Abb.*in *c.*1.*in* 2.*notab.de reſtit.in integr.*
quod indiſtinctè ſeruat Sacrum Cõſilium,
à quo tales non admittuntur reſtitutiones,
niſi ex euidenti cauſa, vt per *Afflict.Capyc.*
et *Franch. locis* cit.
8 Tertiò requiritur, quòd cauſa tendat ad
reſcindendam ſentẽtiam, *Capyc.*cit.*dec.*53.
9 Quartò, quòd probationes ſint in prom-
ptu, & altiorem non requirant indaginem,
nimirùm vt euidentèr conſtet de læſione,
nec aliqua alia magna inquiſitio requira-
tur, ità *Bart* in *l.Marcellus, num.*3. *ff.de iudic.*
& in *l.*4.§.*condemnatum, ff.de re iudicat.* & in
*d.l.defendente, num.*3. *ff de authorita.tutor.* &
per *DD.* relatos per *Sforz.Odd.d.par.*1.*quæſt.*
43.*art.*4.*num.*63.& licèt aliqui contra *Bart.*
tenuerint, vt indiſtinctè impediat exequu-
tionem, etiam quòd cauſa altiorem requi-
rat indaginem, vt per *Rip.*in *d.*§.*condemna-*
*tum, num.*30.et *Pariſ.conſ.*100.*num.*80 *lib.*1.
tamen ipſimet, et poſt eos *Benintend.d.dec.*
85. aiunt, quòd quando opinionem contra
Bart. ſequeremur, id limitandum eſt, vt non
procedat in ſententia Principis.
10 Quintò requiritur, quòd ad hoc aliquod
producatur inſtrumẽtum, vel priuilegium,
quod rem faciat euidentem, vt per plura
probant *Barbat. conſ.*18. *num.*13. *Vrſill.ad*
*Afflict.d.deciſ.*356 et videtur eſſe de mente
*Innocent.*in *cap.tùm ex literis, num.*6.*de reſtit.*
*in integr.*et *Abb.in c.*1.*in* 2.*notab.*eod.*tit.*
11 Vltimò requiritur, quòd cauſa non ſit
læuis, vel modica, pro qua etiam minori,
vel priuilegiato reſtitutionem denegari,
latè probat *Couarr.var.reſol.lib.*1.*cap.*3. vbi
alios refert, et communem dicit *Ant.Gabr.*
commun.concluſ.tit.de reſtit. in *integr.quæſt.*1.
12 Illud tamèn in hac materia certiſſimum
eſt, quòd in omni caſu, vbi reſtitutio peti-
tur, et ſuſpenditur, vel non ſententiæ exe-
quutio, in iuſtitia cauſæ reſtitutionis, ſi læ-
ſio in ſententia appareat, tunc demùm de-
clarandum eſt, eſſe deferendum petitæ re-
ſtitutioni, et ſic locum eſſe huic remedio
extraordinario, ſi pinguiùs prouidet illud,
quàm remedium ordinarium reclamatio-
nis, nàm ſi pinguius non prouidet, ſed pari
paſſu ambulant, omninò declarandum eſt
non eſſe deferendum, nàm quotiès habe-
13 mus remedium ordinarium, ceſſare debet
extraordinarium, ità ex *tex.in l.in cauſa co-*
gnitione, quæ eſt 17.*ff.de minor.*deduxit *Rot.*
*deciſ.*34.*&* 62.*de appell.in nouis, Bart.*et *DD.*
communitèr in *l.in prouinciali*, §.1.*ff.de nou.*
oper.nunciat. et in *l.fin.C.ſi aduerſus rem iud.*
alijq; plures relati à *Sforz.Odd.de reſtit. in*
*integr.quæſt.*17 *art.*2. per totum, quibus ad-
do *Fontanell.de pact.nupt.tom.*2.*clauſ.*4.*gloſ.*
18.*part.*1.*num.*103.*&* *ſeq.&* *deciſ.*113.*&*
*Hieronym.de Leo deciſ.*166. fingamus enim,

quòd victus per reſtitutionem petitã aliud non quærat, niſi reuocationem ſententiæ, contra ſe latæ, non autem vt euitet executionis detrimentum, aliuduè damnum, vel intereſſe, quod reparari non poſſet, niſi per reſtitutionem, eſt nè in hoc caſu concedẽda reſtitutio? certè non, quia vti poteſt victus ordinario reclamationis remedio, cũ in ea procedere non impediatur.

14 Illud etiam aduertendum, hæc omnia ceſſare, quotiès reſtitutio aduerſus æquè priuilegiatũ peteretur, eo enim caſu omninò denegandam eſſe, probauit *Bald. in l. pupillorũ, in fin. C. de repud. hæred. Ioſeph Ludou. dec. Peruſ.* 54. *nu.* 8. vbi dicit, poſt alios id firmaſſe *Cephal. conſ.* 7. *nu.* 16. *& ſeq. lib.* 1. quibus addimus *Sforz. Odd.* & alios, quos ipſe refert, & ſequitur *cit. tract. de reſtit. in integr. par.* 1. *q.* 18. *art.* 5. poſt *n.* 35. *verſ. ſi verò vterquè, & Marc. Anton. Amat. dec. Marchiæ* 77. *n.* 8. *&* 12. niſi, qui petit reſtitutionem tractaret de damno, & ille, cõtra quẽ petitur, de lucro, vt pulchrè *Maſtrill. dec.* 44. *n.* 6.

15 Vltimò ſuprà firmatam concluſionem limitari dices, vbi reſtitutio aduerſus decreta affirmatiua, de quibus per *Affl. dec.* 261. peteretur, in illis enim per petitam in integrum reſtitutionem ſuſpendi non poſſe exequutionem, dicit per S.C. deciſũ idem *Affl.* in ſuprà cit. *dec.* 356. *in princ.* quem citat, & ſequitur *Monach. in d. dec.* 14 *Minad.*

16 His viſis, in hac materia quæro de quæſtione, quam non ſemel apud nos in facto contigiſſe ſcio, eſt enim indubitatum ex ſuprà reſolutis, exequutionem ſententię noſtri Sacri Conſilij, tãquàm Pręfecti Prętorio per reclamationem non impediri, minùſque per reſtitutionem in integrum, quę petitur, quando requiſita iam relata non concurrunt, ſed quid dicemus, ſi lata ſentẽtia, victus ſcripturas produceret priuatas, quibus mediantibus conſtaret de ſatisfactione illius crediti, ad quod condẽnatus fuerat, nũm ſtante harum ſcripturarum pręſentatione Sacri Conſilij ſententia, vt non exequatur, impediri poſſet?

17 In hac re ſcio, vnum ex noſtris in vna facti contingentia partẽ ſubſtinuiſſe affirmatiuam, ad id aſſerendum motum ex dictis per *Io. Vinc. de Ann. in repetit. c.* 1. *nu.* 142. *& ſeq. de vaſall. decrep. ætat. fol.* mihi 170. vbi dicit, ad relationem *D. Vincentij de Franch.* tunc Regij Conſiliarij, demùm Pręſidis meritiſſimi in cauſa Henrici Gentilis cum Vniuerſitate Griptaſiarum fuiſſe in Collaterali Conſilio deciſum, impediri exequutionem, cùm pro parte Vniuerſitatis eſſent pręſentatę quædam apodixę de recepto, quamuis ab Henrico victore negatę, ſed Ego dixi, quòd in caſu, de quo agebatur, doctrina *Io. Vincentij de Ann.* allegari non poterat, loquitur enim *Anna* in terminis reſtitutionis in integrum, quę à perſona priuilegiata petitur ad impediendam exequutionem ſententię S.C. ad quã reſtitutionem fundandam pręſentantur ſcripturę priuatę, ex quibus appareret de ſatisfactione crediti contenti in ſententia S.C. ſicq; pręſentatio, ſiuè illarum ſcripturarũ exhibitio petitę reſtitutioni pręſtat robur, ſed quando reſtitutionis remedium

18 non eſt in medio, ſicq; victus nullum habet priuilegium ad obtinendam Regiam decretationem, ad finem vidẽdi, an ſit deferendum, non video, per quas regulas ſẽtentia Pręfecti Prætorio impediri poſſit, pręſentando victus ſcripturas priuatas, in quibus victor, vel eius author debitum recepiſſe confitetur, dùm illas negat, eſt enim hęc exceptio, quę altiorem requirit indaginem, cùm requirat probationes extrinſecas, vndè ſententiæ exequutio impediri non poteſt, quòdq; hoc verum ſit, non diſcedendo à ſcriptis per eũdem *Annam*, dixi, quòd in eodem loco in *numeris* pręcedentibus 236. cum duobus *ſequentibus* intendens ipſe defendere, ſententię exequutionẽ impedimentum recipere ex pręſentatione publici inſtrumẽti de nouo reperti, determinationem contra Clientem reportauit, ex eo, quòd productum inſtrumentum non erat tã clarum, ſicq; aliqua facti verificatione indigebat, ac proindè ſententię S.C. exequutionem impedire non poterat. Vndè, &c.

SVMMARIVM.

1 *Aeconomi Eccleſiarum nùm ad nutum poſſint eijcere Presbyteros ibi ad ſacra miniſtrandum deputatos, & n.* 4.

2 *Negotia ad Eccleſiæ cultum ſpectantia laici pertractare non poſſunt.*

3 *Laici nùm poſſint adminiſtrare bona temporalia Eccleſiarum.*

AR-

ARGVMENTVM.

Agitur, an Aeconomi, ſiuè Magiſtri alicuius Eccleſiæ poſſint abſquè Ordinarij permiſſu Sacerdotes in Eccleſia illa ad ſacra peragendum deputatos ad nutum eijcere, & remouere.

CAP. CCI.

1 SAcerdotes ſeculares deputati ad ſacra miniſtrandum in Eccleſia, cuius bona, & redditus per laicos adminiſtrantur, qui Aeconomi, ſeù Magiſtri nuncupari ſolēt, reuocatur in dubiū, nùm ab iniuncto ſeruitio per eoſdē Aeconomos, ſeù Magiſtros ad nutum remoueri poſſint?

Scio, à docto Viro fuiſſe per hęc media negatiuè reſponſum, conſtat enim, nullam præfatis Aeconomis fuiſſe à iure tributā facultatem abſq; Ordinarij authoritate Clericos, & Presbyteros in Eccleſia, cuius bona adminiſtrant, recipiendi, deindèq; il-
2 los ab iniuncto ſacro munere dimittendi; etenim laicis negotia ad Eccleſię cultum ſpectantia tractare vetitum eſt, cùm illa, vt Prelatorum tantùm iudicio diſponantur, ſtatutum ſit in *cap.2. de iudic.* eiſdēq; laicis ſuper Eccleſijs, & Eccleſiaſticis perſonis nullam, tàm in ſpiritualibus, quàm in temporalibus fuiſſe attributam cognitionem, dixerunt omnes per illa iura in *c. Eccleſia S. Mariæ, de cōſt. in c. fin. de rebus Eccleſ. alien. vel non, & in c. benè 99. diſt.*

3 Et quàmuis hodiè in multis Eccleſijs, ſignantèr diuitibus Aeconomi laici deputātur, qui illarum bona adminiſtrant, hoc quidèm euenit ex Prelatorum tolerantia, nō quòd de iure id fieri poſſit, *can. iudicatum 89. diſt. & can. in noua actione 16. q. 7.* quibus ſāctionibus expreſsè cauetur, vt laici ad Eccleſiaſtica bona miniſtranda nullatènus deputentur, illud enim, quod his Adminiſtratoribus à locorū Ordinarijs indultum eſt, verſatur tantummodò in quodam nudo exercitio, prouidentia, & ſollicitudine, bona temporalia Eccleſiæ adminiſtrandi, & nō in alio, *can. laicis 16. q. 7. Abb. in d. c. 2. n. 9.* & *Bal. nu. 8. de iudic.*

4 Et nè per mendicata ſuffragia deambulemus dico, concluſionem hanc, quòd laicis, abſq; Epiſcoporum conſenſu nullatènus permittatur Clericos, & Presbyteros ad Eccleſiæ inſeruiendum deputare, probari in *can. per laicos 20.* & in *can. inuētū 38. 16. q. 7. Innoc. in c. cùm venerabilis, in fin. de except.* Idemq; vt abſq; Ordinarij permiſſu modo aliquo laicis ipſis licitum ſit Sacerdotes Eccleſiarum ſeruitio deputatos remouere, cautum eſſe in *can. laici 37. eadem cauſa, & quaſtione*. Sed quicquid ſit de huius articuli veritate, praxis ſeruat cōtrariū in Regno, & maximè in hac Vrbe Regia Neapolis, in qua ad nutū Aeconomorum Eccleſiarum, quę per laicos reguntur, Sacerdotes in illis ad ſacra miniſtranda electi, remouentur, & alij in locum remotorum eliguntur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia tranſacta in rem iudicatam ſub prætextu inſtrumentorum de nouo repertorū, reuideri non poteſt; ſed limitatur in Fiſco, in Eccleſia, Pupillo, Minore, Furioſo, Prodigo, &c. & nu. 2.*

3 *Fiſcus, Eccleſia, cæteriq; priuilegiati quātū tempus habent ad perquirendas ſcripturas pro retractandis ſententijs, cōtra ipſos latis, & quid vbi adſunt duæ ſententiæ conformes, num. 4. 5. & 8.*

5 Tex. in l. Imperatores, in 2. reſp. *& in* l. vnica, C. de ſent. aduerſ. Fiſc. lat. retract. *declaratur, & n. 7. & 9.*

6 *Reſtitutio in integrum ad id datur, quod quis facere potuit, & non fecit.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an *tex.* in *l. Imperatores, in 2. reſp.* & in *l. vnica*, C. *de ſentēt. aduerſ. Fiſc. lat. retract. lib.* 10. (quibus cauetur, fauore Fiſci, & Reipublicæ peti poſſe, vt ſentētia in rem iudicatam tranſacta reuideatur, prętextu inſtrumenti de nouo reperti) procedant, vbi adeſſent duæ ſententię conformes, & de alijs ad materiam pertinentibus.

CAP.

CAP. CCII.

1 Sententia in rem iudicatam tranſacta, iuris eſt indubitati, quod ſub prætextu documentorũ de nouo repertorum nullatènus reuideri poteſt, ſicut & tranſactio, ſunt iura nimis clarà in *l. Imperatores, in 1. reſp. ff.de re iudic.* in *l.ſub prætextu,C.de tranſact.*& in *l.ſub ſpecie,C.de re iudic.*

2 Eſt tamèn verum, concluſionem iſtam ſemper illam recepiſſe limitationem,vt nõ habeat locum in Fiſco, *l. 1.* vbi *gloſ.* & *DD.* communitèr,C.*de ſentent.aduerſ Fiſc. lat.retract.*Item in cauſa Reipublicæ,& qualibet Communitate, d.*l. Imperatores*, *in 2. reſp. Sforz. de reſt.in integr.par. 2.quæſt.* 75. *art.*1. *num.* 4. *&* 5.Item in Eccleſia, Pupillo, Minore, Furioſo, Prodigo, & alijs huiuſmodi, qui per alios reguntur,*gloſ.in d l. Imperatores,* & in d.*l. ſub ſpecie*,& in d.*l.vnica, C.de ſent.aduerſ.Fiſc lat retract.Iaſ.in d l. Imperatores,à num.*8.*Sforz. Odd.*cit *quæſt.* 75.*art.*2. 3. *&* 4. habentquè perſonæ hæ priuilegia-
3 tæ trium annorum ſpatium à die ſententiæ latæ ad ſcripturas perquirendas, & producendas, prout de Fiſco eſt *tex* clarus in d.*l. vnica*, quãmuis *ibi Bar.* & *Doctores* communiter per viam reſtitutionis in integrum quatriennium dari aſſerant, ex regula *tex. in l.ſuperuacuam, C.de tempor. in integr reſt.* ſicquè etiam ſcripſerunt omnes in d. *l. Imperatores*,prçſertim *Paul.de Caſtr.*poſt *princ.* & *Alex.num.6.Bal.in d.l.ſub ſpecie*,alijquè vt per *Sforz.loco* iam dicto,*art. 6. num.* 28 rationem aſſignant,nãm licet *tex. in d.l vnica*de triennio tãtùm verba faciat,id fuit, quia tunc temporis, reſtituendi in integrũ tempus erat annus vtilis; ſed ſuperueniente demùm *Iuſtiniano Imperatore*,qui multo temporis ſpatio poſt *Antoninum*,illius ſanctionis Conditorem Imperio præfuit, annum vtilem ad in integrum reſtitutionem petendum in quatriennium reduxit, in d. *l. ſuperuacuam*, et ſi dices, grauiſſimos Viros ab hac *Bar.* & ſequacium ſententia receſſiſſe, prout ſunt *Butrig.*in *d.l.ſub ſpecie, Imol. in d l. Imperatores,* & *Io.de Plat.in d.l. vnica*, dùm triennium tantùm concedi putarunt, id,quod verius eſſe annuit *Alex. loco* cit.reſponſio erit,quam iidem *Doctores* tradunt, vtramquè opinionem cum diſtinctione procedere, duplex concedendo remedium Fiſco, cçteriſquè perſonis ſuprà nominatis pro retractandis ſententiis aduerſus tales latis, vt ſi intrà triennium à die latæ ſententiæ Fiſcus,Eccleſia,Vniuerſitas,Pupillus,Minor,Prodigus,&c ſcripturas repererint, illis productis,& præſentatis per ſimplicem quærelam, ſententia vt reuideatur,petere poſſunt, et ità procedit *tex.* in d. *l. vnica*, verùm ſi in quarto anno noua inuenerint documenta, adhùc audiri poſſunt, non tamèn per ſimplicem quærelam, ſed per viam reſtitutionis in integrũ, quæ illis competit, et procedet *tex.* in d. *l. fin.* elapſo autem quatriennij tempore præcluditur via vlteriùs agendi, vt ſatis notantèr ratiocinatur inſignis *D. de Pont. tract.de poteſt.Proreg.tit.*4.*§.*2.*à n.*36.ad 39.

4 His ſic generalitèr cognitis, ad peculiare dubium deueniendo,quæro,an priuilegium hoc ad Fiſci fauorem, cæterarumq; perſonarum ſuprà deſcriptarum introductum procedat, vbi tranſitus in rem iudicatam conſideratur vigore duarum ſententiarum conformium,cum impoſitione perpetui ſilentii, prout apud nos ſunt ſententiæ Sacri Conſilii,et Regiæ Cameræ,à quibus reclamatione interpoſita, cognitoquè iure,illas fuiſſe prolatas, alia interponitur primæ confirmatoria, cum impoſitione perpetui ſilentii, an,inquam, ſi poſt ſecundæ prolationem intra triennium noua reperirentur inſtrumenta, vt reuideatur ſententia,peti poſſit?

5 Et hoc in caſu non procedere priuilegium prędictum, ſed tantùm aduerſus illam ſententiam, quæ in rem iudicatam ex capite non appellationis, vel illius non proſequutionis tranſitum fecit,indubitanter affirmo: ſic enim iura prædicta *Doctores* communitèr intellexerunt,ſignantèr *Iaſ.in d.l.Imperatores,num.*8.dùm dicit,notãdum eſſe caſum, in quo ſententia, à qua non eſt appellatum, et ſic tranſiuit in rem iudicatam, poteſt retractari; ratio eſt manifeſta; etenim quando vnica tantùm eſt interpoſita, & prolata ſententia, aduerſus illam etiam in rem iudicatam tranſactam iura nonnulla adinuenerunt remedia, eius tollendo rigorem, et multotiès in rem iudicatam tranſire impediendo, præſertim de impedimentis in appellatione, vel illius proſequutione docendo, et multa alia remedia, de quibus per *DD.* et ideò non mirum, ſi de hoc alio ſubſidio ex capite inſtrumentorum nouiter repertorum lex etiã fuit contenta, quod conceſſum fuiſſe dicẽdum eſt,ex quo in eo iuſtior cauſa, et maior æquitas, quàm in alijs remediis conſi-

deratur, non enim in hoc iura vetera, et iam diſcuſſa proponuntur, ſed prorſus noua,et adhuc non cognita per inſtrumentorum, et ſcripturarum euidentiam; in caſu autem,vbi geminatæ interpoſitæ ſunt ſententiæ,cum perpetui ſilentii impoſitione, nullum conſideratur remedium,omneque præcluſum ſubſidium videtur;ſciebat enim lex,hoc aliud poſſe competere remedium, et nihilominus ſilentium imponi iuſſit; Hinc *Bal.in l.fin.num.3.C.de reuocand. donat.* dixit, quòd aduerſus ſententias, in quibus ſilentium eſt impoſitum, nec prima cõtrauenietis vox in iudicio audiri debet, quod ex alio corroboratur, nàm ſi bina Iudicis monitio alicui facta ad iura ſua infrà certum terminum proponendum,cum ſilentii comminatione operatur, vt illo tranſacto termino,ampliùs audiri non poſſit ad iura ſua proponendum,quæ forſan iuſta,et clara eſſe poſſent,vt per *Ang.in §.ſi quis autem, Auth.de hæred.& falcid.* cum aliis adductis per *Affl.deciſ.264.& Capyc.dec.* 205.quantò magis ſilentii impoſitio in caſu propoſito operari debet,in quo iura non ſolùm fuerunt propoſita; ſed etiam per duas ſententias,tàm in prima,quàm in ſecunda inſtantia diſcuſſa.

6 Inſupèr conſiderandum eſt,in integrum reſtitutionem ad id dari, quod quis facere potuit, et nòn fecit, prout optimè declarat *Bar.in d.l.ſuperuacuam,* ac proindè, quãdo aduerſus Fiſcum fuit prolata ſententia, dùm ab illa non eſt appellatum, et ſic in rem iudicatam tranſiuit, ſumma cum ratione, prætextu nouorum, in integrum reſtitutio ad appellandum eſt illi concedenda,et procedit *tex.*in d.*l. vnica,C.de ſentent. aduerſ.Fiſc.lat.retract.* At qñ eſt appellatum, ſiue apud nos ſupplicatũ,reclamatũ,etc.et in gradu reclamationis prima ſententia eſt confirmata,cum impoſitione perpetui ſilentii, eo caſu nullatènus procedere po-
7 teſt *tex.*in d.*l. vnica,* et in d. *l. Imperatores, in 2. reſp.* cùm priuilegia etiam ſpecialia multiplicare non debeamus, ex regula *tex.* et dictis per *Doctores* in *l.ſpeciale, ff. ſi cert. pet.* duplex enim in hoc caſu conſideraretur priuilegium, primum nimirùm, vt audiatur Fiſcus, Eccleſia, Vniuerſitas, etc. intrà quatriennium poſt ſententiam latam, ſecundum,quòd audiatur aduerſus ſententiam, quæ perpetuum imponit ſilẽtium, quare omninò concludendum eſt, priuilegium prædictum ad Fiſci, Eccleſiæ, Reipublicæ, Pupilli, Minoris, Prodigi, et Furioſi fauorem introductum, tũc demùm locum habere poſſe, vbi ſententia in rem iudicatam fuerit tranſacta ex capite non appellationis, vel illius non proſequutionis;ſecus autem,vbi fuerit reclamatum, & viſis de iure videndis in ſecunda inſtantia alia fuerit prolata ſententia primæ confirmatoria.

8 Et nè in puncto rerum iudicatarum authoritate careamus, dico,ſic per Regiã Cameram ſub die 9. Decembris 1577. fuiſſe deciſum ad fauorem Comitis Mõtellæ; etenim cùm ſpectabilis ille Comes ad Fiſci inſtantiam conuentus fuiſſet ad oſtendendum titulum ſecundarum cauſarum ipſius Status, allegato legis titulo,eas ſcilicèt poſſediſſe per ſpatium centum annorum,& vltrà,datoquè ſibi termino, plures produxit teſtes, ex quorum dictis per requiſita neceſſaria prædictum legis titulum probauit,adeò quòd fuit per Regiam Cameram abſolutus, & cùm Fiſcus ab hac ſententia reclamaſſet, in gradu reclamationis fuit confirmata, cum impoſitione perpetui ſilentij; Poſt hęc cùm Vniuerſitas Balneoli de his ſententijs notitiam habuiſſet, per quas obtinuerat iàm Comes ſecũdas cauſas,comparuit in Regia Camera, factaquè diligentia inuenit priuilegium Regis Ferdinandi primi in anno 1477.in quo prædeceſſoribus Comitibus de domo Cauaniglia conceſſæ reperiebantur Terra Balneoli, & aliæ cum primis cauſis tãtùm, vndè producto hoc priuilegio pœnès acta, petijt Vniuerſitas prædicta pro intereſſe ſuo, inſtante etiam Regio Fiſco, declarari facere, etiam per viam reſtitutionis in integrum, quatènus ea indigerent aduerſus ſententias prædictas ex hoc priuilegio nouitèr reperto declarari facere, Comitẽ ſecundas cauſas non habere;ſed illas ad Regium Fiſcum ſpectare,& per prædicta fuit deciſum,quòd tempora non largiebantur, prout habeo ex quibuſdam manuſcriptis *D. Marci Antonij de Ponte,* olim Sacri Conſilii Præſidis meritiſsimi, & *D. Hectoris Caraccioli*, qui eo tempore vnà ſimul cum *D. Reg. de Ponte* pro Comite in cauſa prædicta patrocinabantur,in quibus deciſionem notatam inueni manu *D. Bernardini de Sancta Cruce,* qui fuit Præſidens,& Locumtenens digniſſimus Regij patrimonij per hæc verba.*Die 9.Decembris 1577.fuit prouiſum,Ill. Comitem non moleſtari ad inſtantiam Vniuerſitatis, cùm nullum ſibi competat ius, nec ad inſtantiam Fiſci, ſtantibus duabus ſententijs latis, non obſtante priuilegio præſentato de nouo, &c.*

Digitized by Google

9 Vltimò, illud eſt etiam in hac materia notandum, quod in cauſa prædicta *D. Marcus Antonius de Ponte* animaduertebat; nimirùm priuilegium, de quo ſuprà reſtitutionis in integrum petendæ, ſub prætextu inſtrumentorum nouitèr repertorum non alitèr fuiſſe à lege introductum, niſi reſpectu rei condemnati, & in eius fauorem, & ſic quando Fiſcus, Reſpublica, Eccleſia, Pupillus, &c. conueniuntur, & condemnantur, vt poſſint demùm non obſtante, quòd ſententia fuerit in rem iudicatam tranſacta intrà certum tempus petere, vt illa reuideatur, ſub prætextu ſcripturarum de nouo repertarum; ſecus autem illis actoribus exiſtentibus, qui ſuccubuerunt; diſcriminis ratio patet ſatis, nam cùm in actoris arbitrio ſit, ſi, vel nè litem mouere velit, dùm poſteà hoc eligit, & ità deliberat, ad iudicium inſtructus accedere debet, ſua præparare iura, & pro illis perquirendis omnem adhibere diligētiam, aliàs ſibi imputandum, quarè litem mouit priuſquàm documenta reperiret, contra conſilium *tex. in l. 1. & in l. qui accuſare, C. de edendo*, & ideò alitèr faciendo, cùm ſit in culpa, videtur ceſſare æquitas, & iuſta cauſa, ſuper qua reſtitutionis beneficium potiſſimè fūdatur; hæc ſiquidèm ratio ceſſat in reo, qui cùm inuitus in iudicium trahitur, non poteſt ſic ſibi conſulere, ac proindè eſt omni excuſatione, ac beneficio dignus, & in puncto hac ratione attenta firmauit *Paul. de Caſtr. conſ.* 257. *par.* 2. in libro meo, & incipit *In cauſa, qua vertitur Parmæ, Curtium conſ.* 18. *num.* 2. *lib.* 1. & *Boer. deciſ.* 307. circà *finem*, & apertiùs colligitur ex exemplis per Scribentes traditis in iuribus allegatis, & præſertim de reo conuento, qui poſt ſententiam in rem iudicatam tranſactam, ſolutionis inſtrumentum reperit, vt *ibi* per eos, &c.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata à Iudice Eccleſiaſtico contra laicum, qui ad ſuum Iudicem ſe remitti non inſtiterat, an ſit de iure valida.*

2 *Sententia lata à Iudice incompetente eſt ipſo iure nulla, ſed an hoc ſit ſemper verum, n.* 3.

4 *Laici poſſunt prorogare iuriſdictionem Iudicis Eccleſiaſtici.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſententia lata à Iudice Eccleſiaſtico in actione hypothecaria cōtra laicum, & clericum, rei obligatæ pro indiuiſo poſſidentes, poſſit exequi contra laicum, qui ad ſuum Iudicem ſe remitti inſtat, ad ornatum *text. in l. fin. C. de exception. & præſcript.*

CAP. CCIII.

1 Sententia lata per Iudicem Eccleſiaſticum in actione hypothecaria contra laicum, & clericum fratres, rei obligatæ pro indiuiſo poſſeſſores, his diebus dubitabatur, an exequi poſſet contra laicum, qui ad ſuum Iudicem ſe remitti inſtabat?

2 Et pro ratione dubitandi videbatur pro laico conuento, & condemnato reſpondēdum, per *tex. in l. 1. & fin. C. ſi à non compet. iudic.* vbi ſententia lata à Iudice incompetente eſt ipſo iure nulla; ſed contrarium verius eſſe fuit reſolutum, nàm etſi attenta diſpoſitione *d. l.* 1. *& fin.* dubitari non poſſit, quin ſententia à Iudice incompetente lata ſit nulla, attamen iuris hoc axioma eſt intelligendum, ſi quis citatus coràm Iudice incompetente, de incompetentia oppoſuit, ad *tex. in l. fin. C. de except. & præ-*
3 *ſcript.* nàm ſi nihil dixerit, ſed ſe cognoſci paſſus fuit, certè ſententia demùm lata erit valida, quia dùm poterat de Iudicis incōpetentia opponere, & non oppoſuit, Iudicis citantis iuriſdictionem prorogaſſe cēſetur, poſſumus enim nos laici Iudicis Ec-
4 cleſiaſtici iuriſdictionem prorogare, licèt non è contra, vt per *DD.* quos citant *Ozaſc. deciſ.* 78. *num.* 8. *Carol. de Graſſ. de effect. clericat. effect.* 1. *n.* 75. *& Gratian. deciſ.* 111. *n.* 15. facit ad propoſitum notabilis *deciſio Affl.* 27. vbi Sacrum Conſilium cenſuit, ſententiam latam per Curiam Admiratiæ contra non ſubditum fore exequutioni demandādam, ex quo dùm de incompetentia non oppoſuerat, Iudicis citātis iuriſdictionem prorogaſſe videbatur.

SVMMARIVM.

1 *Seruitutem allegans in aliquo Territorio habere, an abſtinere debeat, Domino territorij ſe opponente, vel potiùs lite pendente in poſſeſſione conſeruandus.*

2 *Seruitus quibus modis acquiratur, & nu.* 3.

4 Tex. in cap. cùm perſonæ, de priuileg. in 6. *declaratur.*

5 *Turbans aliquẽ in proprio territorio, habet iuris aſſiſtẽtiam, & qui turbatur reſiſtẽtiam.*

6 *Præſcriptio centenaria requiritur pro acquirenda ſeruitute, cauſam habente diſcontinuã.*

7 *Præſcriptio immemorabilis ſi ab aliquo allegatur, non poteſt allegans lite pendente conſeruari in poſſeſſione, quam allegat; ſed debet priùs illam probare.*

8 *Interdicto ordinario vti poſſidetis intentato, ſi Iudex pronunciauit, dandum eſſe terminum, an poſſit intentari ſummariſſimum manutentionis, & num.* 9.

10 *Attentatorum iudicium non impedit cauſam principalem, ſuper remedio retinendæ poſſeſſionis intentatam.*

11 *Attẽtare nõ dicitur, qui poſſeſſionẽ continuat.*

12 D. Antonius Ianuarius *Præſes S. C. Neap. commemoratur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſi quis allegauerit, ſeruitutem habere iuris paſcendi, aquandi, ſiuè lignandi in alieno territorio, Domino illius territorii ſe opponente, abſtinere debeat, vel potiùs lite pendente ſit in ſua quaſi poſſeſſione conſeruandus. Inſtituto iudicio ordinario interdicti vti poſſidetis an intentari poſſit extraordinarium, ſiuè ſummariiſſimum, quod ab Hiſpanis *interim* nũcupatur, & de aliis, vbi ſingularis *obſeruatio D. Ioannis Angeli Piſanelli* cũ deciſionibus Sacri Conſilii.

CAP. CCIV.

1 Seruitutem iuris paſcendi, aquandi, ſiuè lignandi, ſi quis allegauerit in alieno territorio acquiſiuiſſe, dubitatur, num Domino territorij ſe opponente, abſtinere debeat, vel potiùs lite pendente ſit in ſua quaſi poſſeſſione conſeruandus?

Contigit aliàs in ſupremo Regni huius Senatu de his diſputari in cauſa Vniuerſitatis Caſalis Pappanicis cum Io. Dionyſio Suriano, qui cùm poſtquàm ab Ill. Principe Strongoli feudum quodam emiſſet, quod dicitur *de Appriglianello*, procurauit, vt de ordine M. C. bannum illùc emanaretur, aliorum prohibens acceſſum, quauis occaſione, & cauſa aquæ ducendæ, lignandi, paſcendi, &c. abſq; expreſſa ipſius Domini licentia, aduerſus quod comparuit Vniuerſitas Caſalis prędicti, & eligendo in forum S. C. egit interdicto vti poſſideris, quod pro rebus incorporalibus, prout ſunt iura, & ſeruitutes competere, dixit *gloſ. in l.* 1. *ff. & C. de interd.* aſſerens, per tempus immemorabile ſtetiſſe illam, ac ſtare in pacifica quaſi poſſeſſione iurium prædictorum, ac proindè in ea fore conſeruandã contendebat.

Ego Io. Dionyſij tuens partes, attento ſtatu motæ litis cernere non videbam, quibus medijs Vniuerſitas Pappanicis ſola eius aſſeueratione, nimirũ quòd per tẽpus immemorabile fuerit in quaſi poſſeſſione iurium prædictorum, vt in ea manuteneretur abſquè termino obtinere potuiſſet, ete-
2 nim dicebã, cùm nulla ſeruitus cauſam habeat naturalem, ius hoc acquiſiuiſſe, altero dumtaxàt ex duobus modis prætendere poterat, vel & primò iure ſeruitutis, medijs contractu, aut teſtamento conſtitutæ, vel & ſecundò ſpatio centum annorum præſcriptæ, ità ſanè ratiocinantur *DD. in l.* 1. *§. fin. & l. ſeq. ff. de aqua pluuia arc. Iacob. Menoch. de retin. poſſeſſ. remed.* 6. *num.* 12. *& Iacob. Cãcer.* aliijs omiſſis *var. reſol. lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 244. ſi primum inſpiciamus acquiſitionis modum, illum prorſus deficere agnoſcebã; nullibi enim in ſupplicatione per Vniuerſitatẽ porrecta legebatur, reperiri in pacifica poſſeſſione, ſeù quaſi huius ſeruitutis, ex eo, quòd illam ex gratuita, vel onerosa cõceſſione Dõminorũ feudi p̃dicti aſſequuta eſſet, ac proindè non erat, cur eo tẽpore de

hoc acquiſitionis modo tractari potuiſſet.

3 Sin autem alterum præſcriptionis inſpicimus,in quo videbātur Aduerſarii ſe fundare,dùm aſſerebant, per tēpus, cuius memoria non extabat in contrarium reperiri in poſſeſſione,ſeù quaſi aquandi, lignandi, paſcendi,& iurium ſimilium;& in hoc cùm Vniuerſitas eo tempore iuris habebat reſiſtentiam,ius enim reſiſtit,vt quis me inuito ad fundum meum accedat,illiuſq;commoditatibus fruatur, *l.fin.* vbi *Doctores*, *C.de paſc. publ. lib.* 11 *glo.in l.pratum, ff.de verb. ſignif.Marin Frec.de ſubfeu. lib.* 2. *in* 46. *auth. n.*8 *fol.*mihi 375.certè donec,& quouſq; nō fuiſſet in probatis, nimirū, vt tempus illud, quod allegabat, immemorabile probaret, abſtinere cogebatur,nam hoc eſt de iure,vt qui in ſola, & nuda præſcriptione ſe fūdat, lite pendente , & ſic donec de ea conſtet, iure illo, quod prætendit habere præſcriptum,vti prohibeatur, hic eſt caſus, inter
4 alios,quos decidit *text.*in vulgato *cap.cùm perſona de priuil.in* 6.vbi tunc domùm lite pendente quis venit conſeruandus in quaſi poſſeſſione iuris, quod dicit tenere contra habentem intentionem fundatam de iure communi,ſi iuris ſui produceret titulum, vel ſi allegaret præſcriptionem, & cum illa inſimul allegaret, & exhiberet titulum ſaltèm coloratum,qui talis ſit, vt allegatam poſſeſſionem iuſtificet, iuſtamq; præbeat præſcribendi cauſam , in quibus ſanè terminis procedunt allegata per *Io. Vinc.de Anna alleg.*84.& *deciſ.Capyc.*189.de qua tamen nōn benè ſentiit *Seſe de inhib. cap.*5. *§.*10. *num.* 19. cæterùm ſi in ſola præſcriptione quis ſe fundet,prout in caſu,de quo agebatur;determinatur expreſsè in eo *tex.* vt lite pendente ſit conſeruandus ille,contra quem allegatur pręſcriptio,ex eo,quòd ius commune pro ſe habet , & aduerſario ius reſiſtit , vt bene *ibi* hæc omnia declarāt *Philip. Franc.Gemin.Anch.* & omnes, *Abb.* in *cap.*1.*vt lit.pend.* & in *c.* [illegible] *veniſſent, de inſtit.* & in terminis noſtris *Ioann. Franc. de Ponte conſ.*97.per tot.præſertim à *nu* 20. vſquè ad 27.& in *deciſ.* 18. *num.* 12. *Regens Rouit.* ſatis benè *in prag.* 1.à *num.* 29. *de iu-*
5 *riſd. inuic. non turb.* vbi inter plura notatu digna dicit,eum, qui in proprio territorio turbat, fundatam habere intentionem de iure communi , ſicquè iuris aſſiſtentia inniti, eum verò , qui turbatur iuris reſiſtentiam contra ſe habere , idemquè *Reg. Capyc.Galeot.contr.iur.lib.*2.*contr.*53.*num.*6.& his addendi ſunt *Frec.* in ſuprà citata 46. *auth.num.*7. vbi prætendens Baro ex generali ſermone verborum, in eius priuilegio contentorum immitti facere propria authoritate animalia in territoriis particularibus vaſallorum,S.C.mandauit, vt lite pēdente abſtineret,per *tex.in d.cap. cùm perſonę*, donec inſtructo proceſſu,partibus auditis alitèr prouideretur , & magis in puncto *Io.Franc.Capibl.in tract. de author. Baron.lib.* 2.*cap.* 76. vbi prætendente Archiepiſcopo Conſano,vti Barone in ciuilibus Terræ S. Mennæ conſeruari,& ampliùs à vaſallis nō turbari in ſua quaſi poſſeſſione pro fida paſcuorum , quam ille exteris animalibus in territoriis domanialibus Vniuerſitatis faciebat,fuit per S.C.ad relationē tunc Reg. Conſil.Ferdinandi Brancia, nunc Regentis meritiſsimi , datus terminus ſimplicitèr,de præſcriptione per Archiepiſcopum allegata nulla ratione habita.

6 Quæ omnia eò fortius in caſu prædicto, procedebāt ſine cōtrouerſia,cùm iura,quę Vniuerſitas Pappanicis allegabat,præſcripſiſſet,vti cauſam diſcontinuam habentia, non niſi centum annorum ſpatio præſcribi poterant,vt per *gloſ. & DD in l. ſeruitutes,la grande,ff. de ſeruit. tit. generali,in l.*2. *C. de ſeruit.& aqu.& in l.hoc iure, §.ductus aquæ,ff. de aqua quotid.& æſtiu. Bald.de præſcrip.* 3.*p.* 4.*princip.q.*1.*nu.*3. *fol.* mihi 227.& pluribus alijs relatis de horum iurium præſcriptione indiuidualitèr loquens probat *Cancer. cit.cap* 4.à *num.*46.vſq; & per tot. *num.* 51. vnde fiebat locus receptiſſimæ concluſioni,
7 nimirùm quòd in caſibus, in quibus immemorabilis requiritur præſcriptio , quotiès illa allegatur,non poterit allegans in poſſeſſione,quam allegat conſeruari,niſi priùs tempus illud immemorabile probet,ità ſanè ſcripſerunt *Roland.conſ.*89.*nu.* 35.& 36. *lib.*2.*Peregrin.de iure fiſci , lib.*6. *titul.de præſcript.nu.*24 *Gratian.diſcept. forenſ. lib.*3.*cap.* 441.*nu.*14.& alijs relatis *Ioan.Franc. Capibl. lib.*2.*de author.Baro.cap.*77.*num.* 15.*verſ.cæteri Doctores*, qui omnes ad hoc probādum allegant *text.in d.cap.cùm perſona.*

Vndè cùm Vniuerſitas vſq; ad illud tēpus non erat in probatis, dicebam Ego, quòd impartiendus erat terminus, & interim cùm ius ei reſiſtebat , à turbando abſtinere cogebatur, ſed quia Partes ſe concordarunt,nil fuit determinatum.

8 Poſt hæc Amicus quidam , qui hæc omnia conſiderauit, voluit à me ſcire,ſi in hac cauſa Sacrum Conſilium cenſuiſſet,impartiendum eſſe terminum ſimplicitèr, aut demùm potuiſſet Vniuerſitas extraordinarium , ſiuè ſummariiſsimum manutentio-

nis

nis intentare remedium: hoc enim interdictum vti poſsidetis, vt etiam Tyrones ſciunt, duplex eſt, ordinarium nimirùm (quod ab Vniuerſitate inſtitutum fuerat) in quo iuris ordine ſeruato proceditur, & vt dixit *Bar.* in *extrauag. ad reprimendum*, in *verbo ſummariè*, principalitèr, atquè abſolutè de partium poſſeſsione diſcrepatur, & extraordinarium, ſiuè ſummariiſſimum, (quod ab Hiſpanis *interim* nuncupatur) reſpōdi ſtatim ab omni dubio procul, hoc licere, illamquè vulgatam apud nos *Capyc. deciſ.96.in 2.dub.* allegaui, & ex recentioribus *Io. Petr. Fontanel. de pact. nupt. tom. 2. clauſ.7 gloſ.3.par.10.num.7.* & *Ludouic. Poſt.* in ſuo *tract. de manutenen. obſeru. 2.num.45.* reperi demùm, ità paritèr in vna facti contingentia (quod fuit cauſa, vt hęc notarem) reſpondiſſe inſignem illum, ac celebratiſſimum Iureconſultum *D. Io. Angelum Piſanellum*, qui per infraſcripta verba propria eius manu ſcripta dubium abſoluit, quę hic imprimi facere placuit, & ſunt tenoris ſequentis.

Ieſus, Maria.

9 Orta controuerſia inter Ill. Principem Melphię Ioannem Caracciolum, et Ill. Comitem Potentię magnum Regni Seneſcallum ſuper interdicto retinendę, dubitatum fuit, an ſi inſtatum fuiſſet, quòd capiatur informatio interim, ad finem prouidendi lite pendente, quis commodo poſſeſsiōnis gaudere debuiſſet, ſic ordinari deberet? prima facie contra Comitem, informationem capi petentem videbatur, non eſſe informationem capiendam, quia Princeps continuabat poſſeſsionem, et ſic euentus plenarij iudicii erat expectandus, ſicut dicimus in eo, qui propoſito iudicio retinendę petebat reuocationem attentatorum, iuxtà notata per *Card. in clem. fin 2. oppoſit. vt lite pend.* et tunc *Dominus Antonius Capy-*
10 *cius*, qui erat cauſę Cōmiſſarius dicebat, quòd alias Sacrum Cōſilium in cauſa Notarii Bernardini Caſtaldi cum qu. Domino Carolo Coppula Medico, & filio eius ità decreuerat, ſcilicèt quòd non eſſet locus petitioni reuocationis attentatorū, ſtante petitione primo loco oblata ſuper plenario poſſeſſorio retinendę, quem proceſſum videre volui tunc, & reperi decretum factū 4. Iunii 1512. referente qu. Domino Io. Aloyſio Artaldo cauſę Commiſſario, Viro ſubtiliſsimo, de quo caſu demùm ipſe *Capycius* fecit *deciſionem*, quę eſt *nu.* 72. quem caſū in remedio attentatorum Ego reputaui ſemper verum, & in pluribus cauſis ità determinari feci, pro quo ſolitus ſum allegare *Rot.* in nouis, *in tit. de reſtit. ſpoliat. dec. 11.* incip. *Si Rector*, dùm *ibi* deciditur, quòd qui continuat, nō dicitur ſpoliare, pro qua videndus eſt *Geminian. in cap. ad decimas, col. 1. in fine, de reſtit. ſpoliat.* & quę ſcribit *Bertrand. in conſ. 253. vol. 2.* et de continuāte, quòd non dicatur attentare, per *Dec. conſ. 103.* et *Socin. in conſ. 95. col. fin. vol. 3.* et de innouatione facta ſuper re principalitèr petita per *Franch. in cap. ſignificanti, de*
11 *appellat.* Tandèm Ego patrocinando pro Comite dicebam, eſſe diuerſitatem, quia in attentatis propter regulam, quòd qui continuat, non dicitur ſpoliare, nec attentare, benè procedit, quòd non ſit articulus attentatorum diſcutiendus, cùm ſit determinare cauſam principalem, et in diſcuſſione nil aliud erit tractandum, quàm de poſſeſsione, ad finē vt videatur, quis poſſidebat tempore litis motæ, vt ſic inſpiciatur, ſi poſt litem motam innouatum ſit, ſecus tamen eſt, quando propoſito iudicio vti poſsidetis, vna pars inſtitiſset, ad finē vt durante illo iudicio eſset manutenēdus aliquis ipſorū, vt demùm diſcutiatur, quis erit actor, et quis probare habeat, iuxtà theoricam *Paul. de Caſtr. in conſ. 5. lib. 2.* incipit *In cauſa, quæ vertitur coràm D. Vicario Poteſtatis Pergomi*, quia hoc nō impedit diſcuſsionem in plenario iudicio poſseſsorio, vt *ibi* per *Paul. de Caſtro*, qui aſsignat rationem, et tunc Domini de Sacro Con-
12 ſilio, in quo pręſidebat ille Vir prudens, maximi iudicii, et longeuę experientię *D. Antonius Ianuarius* dixerunt mihi, quòd in cauſa Domini Roberti Bonifacii cum Domino Belliſario Aquauiua, Marchione tūc Neritoni, demùm Duce eiuſdem Ciuitatis ità fuerat deciſum, prout nunc reperitur *deciſio* impreſsa per *Capycium* num. 96. in *2. dub.* et ità fuit in cauſa ipſa determinatum, ſcilicèt quòd capiatur informatio, quis lite pendente eſset manutenendus, et demùm in alia cauſa inter eundem Comitem Potentiæ me aduocante, et Ill. Principem Hoſtiliani, relatore eodem *Capycio* ità fuit deciſum, et pro iſta opinione in effectu conſuluit *Albert. Brun. conſ. 98. col. 2.* et iſtę duę determinationes apud nos non habent difficultatem, cùm in multis aliis cauſis ità demùm fuerit practicatum.

Io. Angelus Piſanellus.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Seruitus cauſam babens continuam, vel quaſi per quantum tempus præſcribitur.*
2 *Seruitus quę dicitur habere cauſam continuã, & quæ quaſi, declaratur.*
3 *Feneſtras facere in pariete communi ius reſiſtit, ſed an ius boc præſcribi poſſit, ibidem, et quid in Ciuitate Neap. ibidem, & nu. 4.*
5 *Domum babens ſuprà, vel iuxtà domum vicini, ſi velit ſuper illa alia ædificare membra, poterit in illis feneſtras facere, quæ tamen non ſint veteribus ampliores; ſed quid ſi velit feneſtras facere in parte inferiori, ibidẽ, & num. 6. 7. 9.*
8 Tex. in l. ſeruitutes, §. ſtillicidium, ff. de ſeruit. vrban. prædior. *declaratur.*
10 *Conſuetudines ſunt ſtricti iuris.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſeruitus cauſam habens continuam, vel quaſi præſcribi poſſit, & quanto tempore, & quæ dicatur ſeruitus cauſam habere continuam, & quæ quaſi continuam. Domum habens cum feneſtris ſuprà, vel iuxtà domum, ſiuè hortum vicini, an ſicut attenta *Conſuetudine Neapolitana* volens nouum facere ſolarium, poſſit nouas facere feneſtras per directũ feneſtræ inferioris, ità paritèr valeat in membro inferiori, in quo nulla vnquàm fuit apertura nouam facere feneſtram per directum feneſtræ membri ſuperioris, vbi notabilis *obſeruatio* Dom. *Ioannis Angeli Piſanelli.*

CAP. CCV.

1 SEruitutem cauſam habentem continuam, vel quaſi præſcribi ſpatio decem annorum inter præſentes, & viginti inter abſentes, exemplo bonorum immobilium,
eſt apud omnes ſine controuerſia, ex *tex.* in
l. 2. vbi *gloſ.* & *DD. C. de ſeruit. & aqua,* in *l. ſi*
quis diuturno, ff. ſi ſeruit. vendicet. & in *l. fora-*
men, ff. de ſeruit. vrban. prædiorum, benè *Vero-*
nenſ. in tract. de ſeruit. vrban. præd. cap. 19. n. 7.
2 vbi *num. præcedent.* declarans, quæ dicatur
ſeruitus cauſam habere continuam, & quę
quaſi continuam, ait, illam ſeruitutem dici
cauſam habere continuam, & perpetuam,
quæ ſemper eſt in vſu actualiter, & poten-
tialitèr, vt eſt ſeruitus aquæductus, altius
non tollendi, & ſimilis; quaſi verò conti-
nuam, ſiuè quaſi perpetuam dici illam, quæ
continuò potentialitèr, ſed non actualitèr
eſt in vſu, vt eſt ſeruitus ſtillicidij, vel du-
ctus aquæ ex Cœlo cadentis; cauſam pari-
tèr dico habere continuam, & perpetuam
ſeruitutem illam, quam quis acquirit in pa-
riete communi, aperturas, ſiuè feneſtras
faciendi, ius enim reſiſtit, vt quis in parie-
3 te communi aperturas faciat, *l. penult. ff. de*
ſeruit. vrban prædior. latè *Anel. Amat cõſ.* 40.
vndè ſi quis bona fide, aduerſario præſen-
te, et non contradicente in communi pa-
riete feneſtras aperiret, ſic decem annorũ
ſpatio hac vtens ſeruitute, dico Ego, iure
communi attento, quòd non poteſt de cæ-
tero cogi ad illas claudendum: eſt tamèn
verum, quòd in hac Ciuitate inoleuit pra-
xis, quæ antiquiſſima eſt, quòd vbi in com-
muni pariete hæc inueniuntur foramina,
ſiuè aperturæ, aut feneſtræ, ſed ſine canto-
nibus, accedente Tabulario ordine M. C.
ſuper faciem loci, illas claudi mandat,
quamuis antiquas, et diù forſan toleratas,
de qua quidèm praxi teſtantur *Ant. Capyc.*
ad *Conſuet. Si quis habet parietem,* ſub *tit. de*
ſeruit. in *annotat.* quæ incipit *Nota, quòd Ta-*
bularij, et *Cæſar Vrſil.* in *addition. ad Affl. de-*
ciſ. 265. *num.* 15. 16. 17. & 18. qui tamèn di-
4 cunt, hoc non poſſe procedere, quotiès
membrum, in quo fuit factum foramen to-
talitèr remaneret obſcuratum, ſicquè ali-
undè lumen habere non poſſet, eo enim
caſu nè ædificia remanerẽt inutilia, adhùc
ſi præſcriptio non ſubintraret, putarunt hi
Doctores, cogi poſſe vicinum ad lumen tan-

tùm

tùm ingrediendum, pretio mediante permittere, vt apertura non claudatur, licet in hoc *Anel. Amat.* alitèr ſenſerit in cit. *cõſ.* 40. vbi indiſtinctè tuetur, quòd quando apertura reperitur ſine cantonibus, eſt omninò claudenda; quamuis antiqua, adhùc ſi mẽbrum illud, in quo facta reperitur, remaneret penitùs obſcuratum, quæ tamen opinio mihi ſemper ſatis rigoroſa viſa eſt, vbi ius vicini multum deterius non fit.

5 Sed quicquid ſit de hoc, verſantes nos in caſu, vbi quis in pariete communi, vel iuxta domum vicini feneſtras haberet, vel iure ſeruitutis præſcriptæ, vel mediante contractu, aut vltima voluntate acquiſitæ, ad tradita per *gloſ. in l. ſeruitutes, nu.* 35. *§. Si autea, in verb. quoquo modo, ff. de ſeruit. vrban. prædior.* cùm in hac Ciuitate *Conſuetudo* vigeat ſcripta, incipiens *Si quis habet domum*, ſub *tit. de apertur. non faciend.* qua ſancitum eſt, vt habens domum ſuprà, ſiuè iuxtà domum, hortum, locum, vel aream vicini, in qua quidèm domo ſunt aperturæ dominantes domum, hortum, locum, vel aream vicini, ſi domum illam altius velit extollere, aliudquè ædificare ſolarium, ſiuè membrum, valeat hic talis in ipſo nouo ſolario, ſiuè membro alias facere aperturas, quæ tamen ampliores non ſint, nec veteribus longiores, & fiant in directum aliarum veterum aperturarum; fuit non ſemel dubitatum, an ſicut attenta hac *Conſuetudine* in nouo ſuperiori ſolario, ſiuè, vt nos vulgò dicimus, *appartamento* poſſum Ego facere nouas feneſtras per directum feneſtræ inferioris, ità paritèr poſſim, ſicquè mihi liceat in membro inferiori, in quo nullum vnquàm fuit foramen, ſiuè apertura, nouam facere feneſtram per directum feneſtræ membri ſuperioris.

6 *Matthæus de Affl.* in puncto *deciſione* ſua 224. hoc mihi licere in pleno Conſilio votatum refert, ſicque dicit, *Conſuetudinem* hanc fuiſſe extenſam, vt non ſolùm mihi liceat facere aperturam in nouo membro ſuperiori per directum aperturæ membri inferioris, ſed etiã vt ſit mihi licitũ nouam facere aperturam in membro inferiori per directũ aperturæ membri ſuperioris, dùm tamen illam cancellam, ne de facili ad curtim, vel hortum vicini introitum, & exitum habeam.

7 Sed certè in contrarium eſt veritas, ſicq; nullo pacto affirmari poſſe, dicendum eſt, præfatam *Conſuetudinem* hanc poſſe recipere extenſionem; & cùm poſt deciſionem, quam *Affl.* refert, iterùm de hoc in propria ſua cauſa dubitari contigiſſet, *D. Io. Angelus Piſanellus*, admirabilis Iureconſultus, neſcio, cuius partes tuens, dixit, quòd hæc deciſio aduerſabatur diſpoſitioni *tex. in l.*

8 *ſeruitutes, §. ſtillicidium, ff de ſeruit. vrb. præd.* cuius caſum pro ſingulari fore notandum admonet *Veronenſ.* cit. *tract. de ſeruit. vrban. prædior. cap.* 28. *num.* 10. etenim in eo *text.* habetur, quòd ſi Ego ſtillicidij ſeruitute in ſuper ſolo tuo quo quo modo acquiſiuero, poſſum domum meam altius tollere, inferius autem illam dimittere non valeo; ratio aſſignatur, quia quando altius tollitur, eo facto leuior fit ſeruitus, *Cùm quod ex alto cadit lenius, & interdùm nec directè ad locum ſeruientem peruenit; at ſi inferius demitterem, grauior fit ſeruitus, & pro ſtillicidio flumen*, hæc ſunt verba *tex.* cui verè directò aduerſatur deciſio per *Affl* relata, nàm ſi hac attenta diſpoſitione grauior conſideratur ſeruitus in parte inferiori, quàm in parte ſuperiori, & hæc eſt ipſa veritas, quo pacto affirmari poteſt in caſu propoſito, vt quod licitum eſt facere in ſolario ſuperiori, ſit pariter licitum in membro inferiori; vndè meritò Sacrum Conſilium in cauſa propria *Afflicti* receſſit à reſolutis in allegata illius *deciſ.* 224. ſic atteſtante *D. Piſanello* in ſua *annotatione*, ſiuè *obſeruatione* propria ſua manu ſcripta, quæ eſt 19 in libello, quẽ conſeruo ſuorum notabilium, & eſt tenoris ſequentis,

Ieſus, Maria.

9 Orta fuit contentio inter quon. dominum *Mazzeum de Afflicto*, & quendam de domo de Camporotundo, an ſcilicèt eſſet licitum facere feneſtram per directum in locum inferiorem, prout ſtabat in loco ſuperiori, ſecundùm terminos *Conſuetudinis Neapolitanę*, ſub *tit. de aperturis nõ faciendis*, in *Conſuetudine Si quis habens domum*: pro vna parte allegabatur *deciſio* ipſiuſmet *Affl. num.* 224. in qua dicitur, quòd ſic, Ego dicebam, quòd ipſa *deciſio* ſi vera fuiſſet, erat contrà *tex. in l. ſeruitutes, §. ſtillicidiũ, ff. de ſeruit. vrban. prędior.* nàm durior erat ſeruitus, & ſic ceſſabat ratio *Conſuetudinis* loquentis de faciendo feneſtram in loco ſuperiori, prout illum *§. ſtillicidium* declarat *Veronẽſ. in tract. de ſeruit. vrban. prædior. c.* 28.

10 *col.* 2. & ſic cùm *Conſuetudines* noſtræ ſint ſtricti iuris, vt tenet *Napod. gloſator* ipſarum in *Conſuet. Si quis*, in *verbo præterquàm*, ibi, *prætereà, quia Conſuetudines de ſucceſſione ab inteſtato non debent extendi, vt contineant caſum odioſum, & duriorẽ*, vt eſſet facere feneſtram

ſtram ſubtus, iuxtà rationem *tex.d.§.ſtillicidiũ*, propterea idem *Napod.* in *Conſuet. filiusfamilias*, ſub *tit.de filiysfamilias volẽt.teſt.* in *uerb.poſsũt*, ibi *quia ſic eſſet*, dicit, quòd illa lex municipalis, quæ eſt ſtricti iuris, nõ debet extendi, niſi ſit eadem humanitatis ratio; in caſu igitur noſtro eſt diuerſa ratio, vt conſideratur in illo §.*ſtillicidiũ*, & ad hoc plura exempla adduci poſſunt, ſi *Conſuetudo* extendatur, quæ poſuit *Rochus de Curte* in *repet. cap. fin. col.* 53. cum pluribus *ſeqq.* de *Conſuet.* & ſecundùm iſtam opinionẽ contra *deciſionem Mazzei* fuit in propria prædicta cauſa determinatum, & hãc determinationẽ tũc in d. ſua *deciſione* notaui.

Io. Angelus Piſanellus.

SVMMARIVM.

1 *Simoniacus an cenſendus ſit, qui pecuniam dat Familiari Pontificis, vt operam ſuam præſtet ad ei aliquod beneficium impetrandum, & num. 9. 10 11. & 12.*

2 Text. in extrauag. 2. de ſimon. *declaratur.*

3 Text. in can. præſentium 1. q. 5. *declaratur.*

4 *Extenſio in pœnalibus non permittitur.*

5 *Argumentum de maiori ad minus non valet.*

6 *Regula, vbi eſt eadem ratio, eſt eadem iuris diſpoſitio in pœnalibus non procedit.*

7 Bulla Pij V. *contra ſodomitas an habeat locum contra beſtialitatis crimen committentem.*

8 *Diſpoſitum aduerſus committentem ſimoniam in ordine an cenſeatur diſpoſitum aduerſus committentem ſimoniam in beneficio.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſimoniacus cenſendus ſit Vir ille, qui familiari Põtificis pecuniam dederit, ad hoc vt operam ſuam præſtet, ſiuè intercedat, vt Pontifex beneficiũ aliquod Eccleſiaſticum ei conferat.

CAP. CCVI.

1 Simonia, reuocatur in dubium, an contrahatur, vbi quis Familiari Pontificis pecuniam dederit, ad hoc vt operam ſuam præſtet, ſiuè intercedat, vt Pontifex beneficium aliquod Eccleſiaſticum ei conferat? Reſpondeo negatiuè, quod probo ratione, & authoritate, ratione, quia nullo canone, nullauè Pontificia conſtitutione cautum inuenimus, vt quis non poſſit in recognitionem futuri fauoris, aut laboris, ſiuè interceſſionis à Familiare, Conſanguineo, vel Affine Põtificis præſtandæ certam pecuniæ quantitatem pro beneficio aſſequendo promittere, *text.* enim in *extrauag. 2. de ſimon.* prohibet tantùm expreſsè, nè

2 quis ſit mediator ad ſimoniam committẽdam, ibi, *qui quomodolibèt dãdo, vel recipiendo ſimoniam commiſerint, aut quòd illa fiat mediatores extiterint, ſeù procurauerint, &c.* ex quibus quidèm verbis apertè ſentiit illius *extrauag.* conditor de eo, qui eſt mediator ad promittendum, ſiuè ſoluendum beneficii collatori pecuniam, vt beneficium conferat, ſicq; ſupponitur in *text.* vt beneficii collator per mediatorem pecuniam recipiat, non autem prohibetur *ibi*, vt nec etiam mediatori pro officio, quod præſtat, poſſit certa pecuniæ quantitas in recompenſationem gratuitam offerri, eſt verum, quod hæc fuit opinio aliquorum *Doctorum* putantium, vt nec etiam mediatori poſſit aliquid ſolui, inter quos primus omnium *Innocent.* in *cap. tuam*, antè *num. 3. extrà de ætat. & qualit & ordin. præficiend.* vbi expreſſis verbis dixit, idem eſſe pecuniam ſolui mediatori, ac ipſimet beneficii collatori, ad quod probandum allegat *text.* in *canon. præſentium 1. quæſt.* 5. idemquè nonnulli alii, quos refert, & ſequitur *Bonacin. tract. de ſi-*

3 *mon. quæſt. 1. §. 1. & 2. num.* 14 ſed rogo, *tex.* illum ab *Innocent.* relatum reuideri, cùm nullatènus probet id, ad quod allegatur, loquitur enim de mediatore, cui fuit ſoluta pecunia, ad finem intercedendi apud Epiſcopum, vt Sacerdotii dignitas alicui conferatur, prout fuit collata, aſſerere modò, idem eſse in collatione beneficii, de qua *tex.* non loquitur, fieret locus extenſio-

4 ni de vno caſu in alium, quæ in pœnalibus etiam ex identitate, aut maioritate rationis non permittitur, ex regula *Odia, de reg. iur. in 6.* & *canon. pœna, de pœnit. diſt.* 1. *Caſſador.* in propria materia noſtra *deciſ. 5. nu. 6. de conſtit.* vbi dicit, in pœnis benignam faciendam eſse interpretationem, & quòd

5 argumentum de maiori ad minus non valet, ad *text.* in *authent. quas actiones, C. de ſacroſ. eccleſ.* hinc cùm fuiſset aliàs dubitatũ, an irregularitas, quæ contrahitur ex reiteratione baptiſmi, ex *cano. confirmandum 50. diſt.* & *cano. ſi bis*, de *conſecrat. diſt.* 4. contrahatur inſimul ex reiteratione Sacramenti

Cõfirmationis,& Ordinis,fuit magis com-
munitèr negatiuè reſolutum,nām regula
6 illa, quę ſe habet, vbi eſt eadem ratio, eſt
eadem iuris diſpoſitio,in pęnalibus locum
non habet, licèt benè in legibus diſpoſiti-
uis, diſcriminis ratio aſſignatur,quia leges
diſpoſitiuę itá pendent ex ratione,vt ratio
legis dicatur anima legis, vndè meritò iu-
dicantur habere vim, vbicunq; militat ea-
dem ratio,at leges pęnales cùm non depē-
deant ex ratione, ſed ex ſola voluntate Le-
giſlatoris, pœnam imponentis,de vno ca-
ſu ad alium extendi non debent, itá ſatis
benè *P. Auila tract. de cenſur par.7.diſput.7.
dub.5.*& alijs relatis *Garz.de beneſic.par.11.
7 c.10.num.206.* vbi loquitur in terminis *Bul-
læ Pij V.* ſanctæ memoriæ, contra ſodomi-
tas,vt non habeat locum aduerſus beſtiali-
tatis peccatum committentes, vltrà quòd
in materia noſtra maius facinus conſidera-
tur in committente ſimoniam in ordine,
quàm in beneficio, patet, quia atrociores
pęnæ à Summis Pontificibus impoſitæ ſunt
aduerſus illos,qui ad ſacros ordines pecu-
nia mediante ſe promoueri faciunt, quàm
aduerſus illos, qui per pecuniam beneficia
aſſequuntur,vt optimè per *Nauarr.conſ.61.
num.11.de ſimon* in *antiq.Campanil in diuerſ.
iur.can.rub.11.c.27.num* 85.& alios paſſim,
quò fit, vt dicamus, perperàm affirmari
poſſe id, quod diſpoſitum eſt aduerſus cō-
8 mittentem ſimoniam in ordine, cenſeri
paritèr diſpoſitum aduerſus committētem
ſimoniam in beneficio, argumentaretur
enim de maiori ad minus,quod in pœnali-
bus à iure prohibetur, vt per *Caſſador.loco*
cit. vndè ſequitur,quòd dùm *Innocent.* ad
probandum, quòd committatur ſimonia,
dando pecuniam mediatori pro aſſequen-
do beneficio,allegat *text.*in d.*canon.præſen-
tium*,reſpondetur,hoc in eo *tex.*non proba-
ri, & conſequentèr eius ſententiam omni
prorſus fundamento carere.
9 Quarè teneo indubitantèr, ſatis benè in
hoc articulo alloquutos *Valent. tom.3.diſp.
6.quæſt.16. punct.3. Adam. Tanner. in 2.2.
diſp.5. q.8. dub.3. num.76. Rodriq.in ſumm.
tom.4.c.133.num.19. Sanch.* in *opuſc.tom.1.
lib.2.c.3 dub.26.num.7. & 10.* & *Dian. reſol.
moral. par.2.tract.16.miſcell.2. reſol.37.fol.*
mihi *278.& par.4.tract.4.reſol.151.fol.*mi-
hi 226. etenim ex dictis ab his *Doctoribus*
reſoluitur apertiſſimè,ſimoniam non con-
trahi, vbi quis dat pecuniam mediatori
pro interceſſione ad beneficium, ex quo in
rei veritate hic non emit beneficium, ſed
illam interceſſionem,quæ eſt quid tempo-
rale, ſicquè dici non poteſt,quòd traditur
temporale pro ſpirituali,cùm pecunia de-
tur pro fauore humano,qui eſt pretio æſti-
mabilis, collator enim beneficij nihil acci-
10 pit,ſed interceſſor,non quidèm pro colla-
tione beneficij, ſed pro poſtulatione, & in-
terceſsione, & ſicut collator beneficii nul-
lam contrahit ſimoniam, itá neq; media-
tor pecuniam accipiens, nec prouiſus pe-
cuniam interceſſori tradens, gratis enim
hic beneficium à collatore conſequitur,
quamuis humanum fauorem emerit, & li-
cèt id,quod ſoluitur, illius humani fauoris,
aut laboris excedat æſtimationem, non
per hoc dici poteſt, quòd ſit peccatum ſi-
moniæ, ſed potiùs iniuſtitiæ, quia emitur
ille fauor,siuè labor vltrà iuſtum pretium,
quod meretur,quod quidèm iniuſtitię pec-
catum exiſtimauit *P.Diana* cit. *reſol.37.in
fine* euitari poſſe, si illud plus,quod labor,
siuè fauor ille non meretur, daretur libe-
11 ralitèr, & gratis; & quòd hæc omnia vera
sint, ſatiſq; diceretur impertinens, si quis
putaret, in caſu propoſito emi beneficiū,
ex eo magis indubitatum redditur,cùm ad
perficiendum contractum emptionis, &
venditionis neceſse ſit,vltrà rem,& pretiū,
quòd ex vna parte adſit perſona vēditoris,
& ex alia emptoris, quæro modò in caſu,
de quo agimus, vbi eſt perſona vendentis
beneficium? ſi dices, conſiderari illam col-
latoris beneficij, mentiris, quia ille gratis
beneficium confert, ſin autem perſonam
mediatoris,ſomniatis,cùm beneficij colla-
tio ad illum non ſpectet, vndè non eſt, cur
dici poſſit, quòd vendat beneficium, quarè
dicendum eſt, quòd verè dicitur emi fauo-
rem à mediatore, & quàmuis ordinetur ad
obtinendum beneficium,non tamen poteſt
dici, quòd hic fauor ſic ordinatus ſit quid
ſpirituale,de quo loquitur *text.in cap.fin.de
pactis*,& in *cap.quæſitum,de rerum permut.*ſed
prorſus mere temporale,quod à ſacris Ca-
nonibus prohibitum non inuenimus.
12 Ex quibus omnibus credo ſatis apertè
probatum in caſu propoſiti dubij nullam
poſſe ſimonię labem conſiderari,vel ad pe-
ius ſtante opinionum diuerſitate rem eſſe
in iure dubiam, quod ſat eſt ad excuſandū
etiam peritiſſimos,eòq; magis cùm in Ro-
mana Curia hæc cōtractatio quodammo-
dò ſit practicabilis,vndè ex hoc Papæ ſciē-
tia,& intelligentia,aut ſaltem tolerantia
arguitur, vt in terminis citatæ *extrauag. 2.
de ſimonia* ſcripſit *Caſſador.*cit. *deciſ.5.num.
11.& 12. de conſtitution.*ſicq; per hoc non
officere, quæ generalitèr ſtatuit Pontifex

ſan-

Digitized by Google

ſanctiſsimus *Gregorius XIII.* in ſua *Conſtitut.* 24. de anno 1574. promulgata. Hæc eſt mea ſententia in caſu propoſito, cui Theologi peritiſsimi, cum quibus hìc Neap. & Romæ de his diſſerui, adhæſerunt, ſaluo tamen iudicio melius ſentientis.

SVMMARIVM.

1 *Societas quibus modis ſoluitur, & num. 2. & 3.*
4 *Societatis diſſolutio an noceat creditoribus, qui bona fide cum altero ex ſocijs poſteà contraxerunt, & num. 5.*
6 *Societas finita poteſt tacitè renouari.*
7 *Caſus* deciſionis Rotæ *narratur.*
8 *Societatis natura eſt, vt quilibet ex ſocijs inſolidum conueniri poſſit.*
9 *Societas an, & quando tranſeat ad hæredes, & renouata dicatur, & num. 10. 11. & 12.*

ARGVMENTVM.

Agitur, quibus modis ſoluatur ſocietas, & tacitè ea diſſoluta renouata dicatur. Societatis diſſolutio an, & quando noceat creditoribus illis, qui poſteà cum altero ex ſocijs ſociali nomine bona fide cõtraxerunt, & de alijs notabilibus, vbi *deciſio Sacræ Rotæ Romanæ.*

CAP. CCVII.

1 Societas ad certum, & determinatum tempus inter plures contracta, quòd eo elapſo tempore abſq; alia declaratione, aut renunciatione extincta dicatur, ſcripſerunt *Paul. Caſtrenſ. in l. 1. §. non autem, ff. de exercit. actio.* & in *conſ. 73. & 104. lib. 1. Dec. in l. ſi ſocius, num 4 ff. ſi cert pet.* & in *l. qui cum alio, num. 2. ff. de regul. iur. Pariſ. conſ.* 88 *num.* 10 *lib. 1. Decian. conſ. 60. num. 30. lib. 2. Burſat. conſ. 370. num. 7. lib. 4. Menoch conſ. 121. num. 62. & ſeq. lib. 2. Stracc. de mercat. tit. de contract. num. 13. Rot. Genuæ deciſ. 7: & Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 6. tit. 23. nu. 20.*

2 *& ſeq.* ſoluta paritèr dicitur ſocietas, ſi intrà tempus contractæ ſocietatis aliquis ex ſocijs è viuis decederet, etiam quòad ſuperſtites ſocios, eſt *text.* in *l. actione, §. morte, ff. pro ſoc.* & in *§. ſoluitur, Inſtit. eodem, Decian.*
3 *conſ. 78. num. 18. lib* 4. cenſetur tandèm extincta ſocietas eo ipſo, quòd vnus ex ſocijs contra conſocium ſuper ſocietate litem mouit, *d. l. actione, §. 1.* vbi *gloſ. Bart.* & communitèr omnes, *l verum, §. fin.* vbi *Bal. ff. eodem*, & *Mantic. loco* cit. *tit. 25. num. 8. & 9.*

4 Sed aliàs apud nos dubitari contigit, an hæc diſſolutio in caſibus prædictis noceat creditoribus illis, qui poſteà cum altero ex ſocijs ſociali nomine bona fide contraxerunt? quòd non ſit eis nociua, facit *text.* in *l. ſed ſi pupillus, §. 1. ff. de inſtitutor. action.* vbi ſi poſtquàm fuerit quis in certo loco negotiis præpoſitus, à domino reuocatus extiterit, ità demùm creditoribus, qui poſt reuocationem cum illo contraxerunt, nocebit reuocatio, ſi palàm Populo notum fiat, præpoſitum fuiſſe reuocatum, cùmq; in facto, quod proponebatur, ſollemnitatem hanc à lege præſcriptam nullatenus interueniſſe conſtabat, ergò dicendum videbatur, ſocios omnes ex hoc contractu cùm altero ex eis inito obligatos remanſiſſe.

5 Ceterùm, in ſocietate certo tempore duratura contrarium à doctis Viris reſolutum fuiſſe ſcio, nàm cùm per lapſum tẽporis ſocietas ſoluta extiterat, non eſt, cur hi creditores, qui poſteà contraxerunt excuſari poſſint, ſed potiùs ſibi ipſis imputãdum, quarè modum, & formam ſocietatis, cuius contemplatione contraxere, non indagarunt, videatur *Paul. Caſtrenſ.* in *l. 1. §. nõ autem, num. 3. ff. de exercit. action.* quo loci dicit, ità Florẽtiæ conſuluiſſe inter duos Mercatores, qui ſocietatem per quinquennium contraxerunt, vt nimirùm ex contractibus cum altero ipſorum quinquennio completo celebratis, alter non teneretur, licèt, qui contraxerũt ſocietatis extinctionem ignoraſſent, ex eo, quòd de qualitate ſocietatis ſe informare debebant, ſecùs verò, addit, quando indeterminatè cõtracta fuiſſet ſocietas, & ſic abſq; temporis præfinitione, quia tunc eueniente aliqua diſſolutionis cauſa, vt alter ex ſocijs non teneatur, erit præconizanda diſſolutio, & ità, ſubdit, procedere *text. in d. l. ſed ſi pupillus, §. 1. ff. de inſtitor. action.* idemquè ſcripſit in *conſ.* 104. *lib. 1. & 335. lib. 2.* cui adhæſerunt *Dec. in l. ſi ſocius, num. 4. ff. ſi cert. pet. & in l. ſi quis cum alio, num. 2. ff. de reg iur. Stracc. de mercat. in tit. de contrah. mercat. num. 13. Rot. dec.* 1146.

*num.*4. penès *Seraphin. Maſtrill. deciſ.* 135. *num.*92. & alii.

6 Verùm non eſſent iuris auxilio deſtituti hi creditores, qui poſt lapſum temporis initæ ſocietatis contraxerunt, ſi probauerint, ſocios eo completo tempore negotiū continuaſſe, quamuis nulla noua conuentione concurrente, conſtat enim, ſocietatē per certum tempus contractam, eo elapſo cenſeri tacitè eiſdem pactis, & conditionibus, quibus contracta fuit, renouatam, ſi ſocii negotium continuant, idq; ex ratione *text.* in *l. cùm quæritur, §. qui impleto, ff locat.* ità ſatis notantèr *Bal. conſ.* 448. per totum, ſignantèr *num.* 2. *lib.* 4. *Socin. conſ.* 87. *num.* 8. *lib.* 1. *Dec. conſ.* 548. *num.* 4. *Tiber. Decian. reſponſ.* 22. *num.* 17. *&* 18. *lib.* 3. *Honded. conſ.* 85. *num.* 26. & alii, vndè probata hac tacita renouatione, omnes ſocii ſunt condemnādi, & ità in puncto decidit *Rota* in vna *Romana ſucceſſionis de Rotignis* ſub *die* 19. *Iunij* 1645. coram Illuſtriſſimo *Ghiſilerio*, & per hæc verba, adhuc alibi non impreſſa.

Lunæ 19. *Iunij* 1645.

7 Aperta fuit in Vrbe de anno 1638. Ratio bancaria ſub nomine Ioannis Mariæ, & hæredum qu Ioannis Andreę Rotigni, ſeruatis omnibus, quæ de ſtylo ſeruantur à Mercatoribus in apertitione ſimilium negotiorum. De menſe Octobris anni 1641. incidit improuiſus obitus Ioannis alterius ex dictis hæredibus, quo non obſtante, publicè, & palàm continuata fuit ratio ſub eiſdē nominibus ſocialibus, vſq; ad principium menſis Maij anni 1643. de quo tempore, cùm ratio eſſet ſummo ære alieno grauata, ſecuta fuit actualis decoctio. Verùm cùm creditores prætenderent, rationem defeciſſe de menſe Maii 1643. è contra verò Ioannes Maria prætenderet, defeciſſe de mēſe Octobris 1641. per obitum Ioannis, & conſequentèr non teneri ad debita cōtracta à ratione poſt d. obitum; Introductum fuit iudicium coràm A. C. & ad fauorem Io. Mariæ lata fuit ſententia abſolutoria ab omnibus debitis poſt mortem Io. contractis, à qua interpoſita appellatione, & commiſſa mihi cauſa à Signatura Sanctiſſ. cum clauſula *appellatione remota*, dedi dubium; An Io. Maria teneatur ad debita d. ſocietatis, hoc eſt ad ſupradicta debita contracta poſt mortem Ioānis, quod affirmatiuè fuit reſolutum.

8 Quia cùm inter Partes nō cōtrouertatur, quòd de anno 1638. fuerit inita ſocietas inter ſupradictos Io. Mariam, & hæredes q. Io. Andreæ Rotigni, cùm Io. Maria ſit vnus ex ſociis, vtique tenetur in ſolidum pro geſtis, tàm à Ioanne, quàm à Franciſco hæredibus q. Ioānis Andreæ, ex quo hæc eſt natura ſocietatis, vt quilibet ex ſociis conueniri poſſit in ſolidum; ratio eſt, quia in rebus ſocialibus promiſcuè per ſocios geſtis, alter ab altero mandatum habere præſumitur, ad inuicemque præpoſiti ſocietati videntur, ità vt propterea in ſolidum obligentur, ſiuè in eadem, ſiuè in diuerſa ſint Ciuitate; quia vtroq; modo, et caſu militat par ratio, nempè, nè in plures diſtinguatur, qui cū vno contraxit, *l. nè in plures*, vbi *gloſ. ff. de exercit. act.* ſecundùm tradita per *Bart. in l. eandem, in princ. & in fine, ff. de duob. reis, Bald. in rubr. C. de exercit. act. num.* 26. *& in l. cùm te, in fine, verſ. caue tamen, C. ſi cert. pet. Paul. de Caſtr. in l.* 1. *§. ſi plures, num.* 3. *ff. eodem de exercit. act.* cū aliis, quos refert, et ſequitur *Surd. deciſ.* 213. *nu.* 1. *Rota in rec. dec.* 536. ſub *num.* 3. *in fine, par.* 3. *dec.* 246. *nu.* 5 *par.* 6. coràm *Reuerendiſſ. Vrgellen. dec.* 416. *num.* 2. et coràm San. me. *Greg. XV. deciſ.* 302. *nu.* 1. vbi *Addent. num.* 9.

9 Non obſtat, quòd ſocietas fuerit extincta; Tùm per mortem d. Io. alterius ex dictis hæredibus Io. Andreæ, itàut non potuerit reſidere apud ſuperſtites, nec ad hæredes tranſire, §. *ſoluitur*, cum *gloſ. Inſtit. de ſociet. l. adeò morte ſocij, l. verum*, §. *in hæredi, & l. actione*, §. *morte vnius ſocij, ff. pro ſocio*; Tùm ex particulari conuentione per menſem ferè poſt dictā mortem inita inter Io. Mariam, et Franciſcum ſuperſtitem ex dictis hæredibus, qui eſt vnus ex modis diſſoluendi ſocietatem, *d. l. verum*, §. *fin. ff. pro ſocio*, cum alijs allegatis per *Felic. de ſociet. c.* 35. *nu.* 4. de qua conuentione conſtat per apocam in *Archiuio Vrbano* iuxtà edicta deſuper publicata exhibitam; Cui acceſſit etiam inhibitio iudicialitèr obtēta ab A. C. de anno 1643. ad inſtantiam Ioānis Mariæ contra Frāciſcum, nè amplius illius nomen expenderet.

10 Nàm quicquid ſit de primo motiuo, an ſocietas fuerit diſſoluta per mortem Ioannis, an verò tranſiuerit ad hæredes, ex ſententia *Pariſ. conſ.* 82. *n.* 15. *&* 32. *lib.* 1. quem ſequitur *Felic. de ſociet. cap.* 32. *num.* 14. *in fin. verſ. ſed hoc non procedit*, contra quem in eademmet cauſa conſulendo reſponderunt *Dec. conſ.* 212. *nu.* 7. *verſ. non obſtant alia verba, & Ruin. conſ.* 90. *num.* 10. *in fine, cum ſeqq. vol.* 1. quatènus etiam per mortem dicti Ioannis fuiſſet legitimè extincta, nihilominùs cùm dicta ratio bancaria poſt dictā

mor-

Digitized by Google

mortem Io. & prætenſam diſdictam ſecuta fuerit vſque ad decoctionem de mẽſe Maii 1643. ſub nomine Io. Mariæ, et hæredum qu. Io. Andreę de Rotignis, vt ex libris negotiationis, et depoſitionibus teſtium, et proxenetarum Vrbis, & ex aliis teſtibus examinatis Anconæ, quatènus ſocietas fuiſſet diſſoluta, fuit tacitè renouata ex cõſenſu tacito vtriuſquè Partis, ad *tex. in l. 4. ff. pro ſocio, Ang. conſ. 112. in princip. Caſtr. conſ. 349. in princ. lib. 1. Imol. conſ. 53. col. 2. poſt med. Socin. conſ. 87. num. 8. & 12. lib. 1. et conſ. 192. col. 3.* poſt *princ. lib. 2. Decian. reſp. 22. num. 17. & 18 lib. 3.* in hac enim materia attenditur conſenſus ſociorum remanentium, qui patiendo, eorũ nomen poſt mortem vnius continuare in ſocietate, cenſentur, eam renouaſſe, *Caſtr. conſ. 73.* per tot. *par. 2. Socin. ſen. conſ. 82. nu 13. lib. 1. Dec. conſ. 548. num. 4. Pariſ. d. cõnſ. 82. num. 35. & 37.* Cõſenſus iste tacitus ex actibus ſocialibus demonſtratur, qui citrà ius, & nomen ſocietatis fieri nõ poſſunt, vel nõ ſolent, *Corn. conſ. 54. verſ. tacitus autem, lib. 1. Soc. in d. conſ. 87. nu. 12. verſ. adeò autem, lib. 1. Roman. conſ. 291. in princ. Anchar. conſ. 249. num. 1. Butr. conſ. 71.*

11 Nec poteſt allegari, quòd dicti actus fuerint geſti abſquè ſcientia, et patientia Io. Mariæ, et proindè non valuerint ei præiudicium inferre, quia conſenſus ſaltèm tacitus Io. Mariæ non poteſt controuerti, dùm habuit ſcientiam, quòd ratio bancaria cantabat ſub eiſdem nominibus, quæ ſcientia reſultat ex notorio, in quo non allegatur ignorantia, cùm illud, quod eſt notorium ab omnibus ſciri præſumatur, *Rota decis. vlt. verſ. ſed quia, de dolo, & contumac. in nouis,* et maximè ab habentibus intereſſe, vt proptereà in iſto caſu non poſſit Io. Maria de re tàm graui ipſum concernente, allegare ignorantiam; Ex eo, quòd idem Io. Maria recepit plures epiſtolas à diuerſis Mundi partibus, à quamplurimis Mercatoribus communi nomine datas, et ſcriptas, ex quibus probari ſcientiam, et patientiam ſociorum, dixit *Rota* in puncto in *recent. deciſ. 590. num 3. par. 3. verſ. ſcientia autem, Rota deciſ. 811. num. 34. & 35. par. 1. diuerſ.* Ex eo, quòd poſt mortem Ioannis Io. Maria acceſſit ad Vrbem, mãdando Capſerio ſolutionem, et receptionem literarum cambii, inhabitando in eadem domo eiuſdem rationis bancarię; ex hac autem cohabitatione per conſiderabile ſpatium temporis in domo rationis, vbi publicè eius nomen expendebatur, non poteſt negari, quin magnum reſultet adminiculum ſcientiæ continuationis eius nominis, et præſertim ex eo, quòd dùm fuit Romæ, tractabat cum Proxenetis de negotiis rationis, ex quibus omnibus ſimul iunctis reſultat animus cõtinuandi ſocietatem, et ſcientia Io. Mariæ continuantis, *Rot. diuerſ. dec. 89. num. 34. & ſeq. part. 1. & dec. 345. nu 8. par. 5. recent.* Accedit, quòd agebatur de ſanguine coniuncto, vndè faciliùs continuatio inter cõiunctos inducitur, prout etiã, quòd poſt mortem Ioannis nulla fuerunt reddita, et ſolidata cõputa, quę inducerent pręſumptionem diſſolutæ ſocietatis, *Socin. dictis conſ. 81. num. 12. lib. 1. & 192. lib. 2.* vbi quòd ex hoc arguitur animus continuationis ſocietatis, non eſt autem veriſimile, quòd Io. Maria voluerit tenere capitale mortuũ, et indiuiſum.

12 Quòad ſupradictam apocam in *Archiuio Vrbano* exhibitam, nec per illam poteſt dici, ſocietatem fuiſſe extinctam, quia cùm ex ſupradictis appareat de continuatione ſocietatis cum ſcientia Io. Mariæ, qui poſt illam expreſsè paſſus eſt, non ſolùm expendi nomen ſocietatis ſub eiſdẽ nominibus, ſed etiam dedit licentiam Franciſco illius bona, & effectus obligandi pro ſumma ſcutorum 4. millium, per quam licentiam faſſus eſt exiſtentiam ſocietatis, etiam de illo tempore; illa non potuit ità operari in præiudicium Creditorum, vt potuerit ſe eximere à ſocietate, niſi Creditoribus formitèr certioratis, iuxtà ſtylum Mercatorum de diſſolutione eiuſdem ſocietatis, qui ſtylus eſt vniformis diſpoſitioni iuris communis, vt probat *tex. in l. ſed ſi pupillus, in §. de quo palàm, & ibi Bart. & Caſtr. num. 2. ff. de inſtit. act. Caſtr. conſ. 73. n. 1 lib. 2. Gomez. var. reſol. tom. 2. cap. 5. de ſociet. nu. 6. verſ. verũ tamen eſt, quòd talis diſſolutio ſocietatis oportet, quòd denuncietur, & ibi* latè *Addent. litera B.* & in omnem euentũ pręualere debet vſus nominis dicto Io. Marię poſt confectionem dictę apocę, illiuſq; productionẽ in *Archiuio Vrbano,* ipſo ſciente, & patiente. Hinc enim reſultat eius obligatio indubitata, ex iuribus allegatis ſuprà in principio.

Idem dicendum de inhibitione obtenta à Io. Maria, cùm emanauerit fęrè in limine decoctionis.

Multum etiã facit ad probandum, quòd Io. Maria ſe habuerit pro obligato, non obſtante d. apoca, fuga ſecuta ad Eccleſiam S. Franciſci, ſtatimquè decoctio innotuit in Ciuitate Anconę.

Stante igitur pręexiſtentia ſocietatis, &

illius continuatione vſquè ad decoctionẽ, ſemper ſub eiſdem nominibus Ioãnis Marię, & hęredum qu. Io. Andreę Rotigni, ſciẽte, et patiente Io. Maria, DD. vtraq; parte audita cenſuerunt, ipſum teneri ad omnia debita ſociali nomine contracta, &c.

SVMMARIVM.

1 *Soror concurrit cum fratre in ſucceſſione alterius fratris prædefuncti, ſed an hæc concluſio procedat de iure conſuetudinario Ciuitatis Neap. num. 2.*

3 *Fratre defuncto in Ciuitate Neap. ſuperſtitibus fratre, & ſorore in capillo, frater ſuccedit cum onere maritandi ſororem de paragio.*

4 *Annui introitus ſuper Arrẽdamentis an dicãtur de diſtrictu Neap.*

5 *Soror dotata excluditur per fratrem à ſucceſſionem prædefuncti fratris.*

6 *Paragium vnicum ſufficit in Ciuitate Neap. ſecus in Regno.*

7 *Soror maritata licèt dotata nõ appareat, à fratris ſucceſſione excluditur.*

8 *Soror defuncto fratri non ſuccedit, concurrentibus parentibus, de iure Conſuetudinario.*

9 *Fratre defuncto ſuperſtitibus ſorore vtrinquè coniuncta, & fratre conſanguineo, vter ſuccedat in Ciuitate Neap.*

10 *Filij fratrum an amitam excludant à ſucceſſione patrui prædefuncti, & n. 11. 12. et 13.*

14 *Soror maſculiata an ſuccedat fratri prædefuncto cum alijs fratribus ſuperſtitibus.*

15 *Fratre defuncto ſuperſtite ſorore, & nepte ex fratre prædefuncto omnes ſuccedunt.*

16 *Subingreſſio in linea collaterali in Ciuitate Neap quomodò conſideratur.*

17 *Fratre defuncto ſuperſtitibus ſorore, & fratribus omnibus inter ſe vterinis omnes ſuccedũt.*

18 *Matre decedente ſuperſtitibus filio maſculo ex vno matrimonio, & filia fœmina ex alio, an maſculus fœminam excludat. & quid de iure* Conſtitutionis Regni, *nu. 19. & 20.*

21 *Frater vterinus an ſororem vterinam dotare teneatur, & num. 22.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an, & in quibus caſibus ſoror de iure Conſuetudinario Neapolitano fratri ſuo ab inteſtato defuncto, ob exiſtentiam alterius fratris, vel ex fratre nepotum non ſuccedat, & in quibus admittatur, ad ornatum *Conſuetudinis Sed ſi morienti.* Soror vterina attenta *Conſtitutione Regni In aliquibus* nùm in ſucceſſione matris ęquis portionibus cum fratre vterino admittatur, vel potiùs propter maſculi exiſtẽtiam excludatur, dote recepta.

CAP. CCVIII.

1 Ororem ad defuncti fratris ſucceſſionem concurrere cum alijs fratribus ſuperſtitibus, tã iure cõmuni, quã Regni huius attẽto, nemo ex noſtris hùcuſq; dubitauit.

2 Sed videamus breuitèr, an hæc concluſio procedat de iure Conſuetudinario huius Ciuitatis? qua in re reaſſumendo omnia noſtrorum maiorum dicta, in gratiam Tyronum ſequentes cõſtituo cõcluſiones.

3 Prima eſt, defuncto fratre, ſuperſtitibus fratre, & ſorore in capillo, & ſic non dotata, frater ſuccedit cum onere maritandi ſororem de paragio, vt nimis clarè probatur in *Conſuet. Sed ſi morienti*, vbi diſponitur, quòd ſi morienti ab inteſtato ſine liberis ſuperſint frater, & nepotes, ac neptes, pronepotes, & proneptes ex fratre præmortuo fit locus ſucceſſioni in ſtirpem, ità vt frater hæreditatis medietatem præcapiet, & aliam medietatem nepotes, ſiuè pronepotes maſculi ex alio fratre pręmortuo nati; ſorores autem eorundem excludũtur, cùm fratres cogantur eas de paragio maritare, & hæc eſt ipſa veritas, ſecundùm literam dictæ *Conſuetudinis*, vt per *Capyc. deciſ.* 159. in *principia*, quicquid ſibi dixerit *Io. Vinc. de Anna allegat.* 117. vbi *n.* 11. diſtinguere voluit, quando ſoror tempore delatæ ſucceſſionis reperitur dotata, & nõ dotata, nàm vt benè aduertit *Io. Franc. de Pont. in tract. de poteſt. Proreg. tit. de ſucceſſione mulier. in princ. nu. 6. verſ. qui Anna*, poſt *Iacobum Anel. de Bottis*, quem allegat ſemper deciſum fuit contra ſorores, ſiuè tempore

delatæ ſucceſſionis reperiantur dotatæ,ſiuè non dotatæ, & ità hoc anno 1639. ſub
3 die 18. Martij deciſum fuit per *D. Reg. Branciam*, vti Excellētiſſimi Proregis delegatum, Virum conſummatiſſimum,& de iure noſtro Regni, & municipali ſatis præditum in cauſa Donnæ Ramundæ Pucces Marchioniſſæ Cirellæ, vti legatariæ Marchionis Viri,cum Donna Catharina Manriquez Principiſſa Marani, vt nimirùm in bonis remāſis in hæreditate Don Andreæ Manriquez, intrà diſtrictum huius Ciuitatis exiſtentibus, excluſa Donna Catharina ſorore, quamuis non dotata,nec nupta, ſuccedere deberēt Don Didacus Marchio Cirellæ,& Don Gonſaluus fratres;in bonis verò extrà diſtrictum omnes; in qua quidē cauſa ſub die prima Februarii eiuſdem
4 anni fuit paritèr deciſum, inter bona infrà diſtrictum exiſtentia haberi annuos introitus, qui per defunctum poſſidebantur ſuper Arrendamentis;functiones verò Fiſcales extrà, id,quod ſatis benè explicauit *Caputus ad Conſuet. Neap.* in *præludijs*,§.6.à nu. 12.vſquè ad 15.qui tamen quòad functiones fiſcales huius Prouinciæ Terræ Laboris,quia illorum exactio fit hic Neapoli,de illis iudicandum eſſe, dicit, ſicut de bonis intrà diſtrictum, qua de re latiùs diximus *lib. 1.cap.70.num.33.*

5 Secunda concluſio, ſoror dotata ſuper ſucceſſione bonorum defuncti fratris nihil prætendere poteſt,ſtante ſuperexiſtentia alterius fratris,& hoc ſiuè bona illa defuncto fratri à maioribus obuenerint,ſiuè fuerint per illum de nouo quæſita; ex quo in
6 hac Ciuitate ſufficit vnicum paragium, vt ab omnibus ſucceſſionibus, etiam fraternis fœmina excludatur, quod ſecus eſt in Regno, cuius quidem iure attento, quot ſunt ſucceſſiones, tot requiruntur dotationes,ità *Capyc* in *Conſuet Si moriatur*, in *addition.* quæ incipit *Ad hanc Conſuetudinem*, circà *finem,verſ. an autem maritata,fol.* mihi 69. vbi ſic per Sacrum Conſilium deciſum refert,*Vinc.de Franch. deciſ. 87.num.7.& 8. Additio ad Napod* in *Conſuet.Sed ſi morienti, in §.quod autem,* incipiens *Circa iſtam gl.fol.* mihi 159.*Io.Vinc.de Anna allegat.* 81. *nu.6. & 7.P. Molfeſ.* plures cumulans deciſiones *par.4. quæſt.29. num.16. Fab.Capyc. Galeot.* pleniſſime in *addition. ad conſ.* 11.*Camil.de Medic. num.30. 31.& 32.* poſt *Reg de Pont.* cit.*tit.de ſucceſſ. mulier.*per totum,*num. 6.& conſ.50.nu.26.lib.2.& Georg. alleg.30. n.22.*

7 Tertia concluſio, ſoror maritata licèt dotata non appareat, adhùc à fratris ſucceſſione per alium fratrem ſuperſtitem repellitur, ſicquè per Sacrum Cōſilium deciſum refert *Io.Ang.Piſanel.in Conſuet. Sed ſi morienti,§.quod autem,*in *addition* quæ incipit,*Pone,quòd ſoror,fol.*156.licèt fuerit dictum, eſſe locum petitioni paragij, de qua deciſione meminit etiam *de Franch. deciſ. 412.num.4.*

8 Quarta concluſio, ſoror defuncto fratri non ſuccedit ſuperſtitibus aſcendentibus, & fratribus, quamuis ſecus attento iure communi, per *text.* in *authent.defuncto*, ità *Napod. in d. Conſuet.Sed ſi morienti,* in *verb. neptis,nu.*272.*fol.*mihi 153.*Vinc. de Franch. deciſ.*543. *num.* 4.*&* 486.*Conſiliar. de Bottis in d.Conſuet. Sed ſi morienti,in addition.* quæ incipit *In cauſa Illuſtriſſimæ D. Iſabellæ*, pleniſſimè *P.Molfeſ.par.4.quæſt.46.nu.3.& ſeq. Fab.*Capyc. *Galeot.*in *addit.* ad cit. *conſ.* 11. *Camil.de Medic nu.*20.

9 Quinta concluſio, defuncto fratre ſuperſtite fratre conſanguineo, & ſorore vtrinquè coniuncta, frater ſolus ſuccedit, vinculi duplicitate, quæ in ſorore concurrit non obſtante, cum onere tamen maritandi,& dotandi, ſi maritata,& dotata nō reperitur,*Piſanel.ad Napod.in d.Conſuet.Sed ſi morienti*, *fol.* mihi 155. in *addition.* incip. *Sentit Napodanus*, ſicquè determinatum in Sacro Conſilio tradit *Vrſil. ad Affl. dec.*38. *nu.*12.& in ſimili ſtatuto Taurini exiſtente dicit deciſum *Gaſp.Ant.Theſſ.quæſt.69.n.6. lib.2.quæſt.forenſ.*

10 Sexta cōcluſio,hæc omnia,quæ diximus de excluſione ſororis à defuncti fratris ſucceſsione propter exiſtentiam alterius fratris procedunt indubitantèr, adhùc ſi frater non ſupereſſet, ſed illius filii defuncti nepotes, hi enim locum,& gradum eorum prædefuncti patris ſubingrediētes amitam defuncti ſororem prorſus excludunt, quia eadem excluſionis ratio, nimirùm conſeruationis bonorum in familia,quæ fuit per Ciues noſtros conſiderata, ſicut militat, quando ſupereſt frater,eodem modo ſi ſupereſſent filii fratris maſculi, quicquid imprudentèr,pace ſua ſit dictum,in contrariū ſcripſerit *Molfeſ. part.4. quæſt.27. à num.5.* vbi, quòd in hoc caſu defuncti ſoror cum nepote ex fratre præmortuo ad ſuccedendum concurrat, defendit, loquutus enim fuit contra *Napod.*& cęteros noſtros Conſuetudinarios, ac deciſiones Magnæ Cu-
11 riæ, & Sacri Conſilii, nàm quòd nepos ex fratre à defuncti ſucceſsione amitam excludat,dotando tamen eam de paragio, ſi dotata non reperitur, dixit *Napod. in Con-*

ſuetud.

Digitized by Google

ſuetud.Si moriatur,§.*& omnia, num*.114.*fol.* mihi 109.*Marin.Frecc.in addition.* ad eundẽ *Napod.* in citato §.*quod autem*, in *verbo parentum*, in *addition.* quæ incipit *Nota ex iſta gloſ.Lalius Caput.* in *praludijs* ad *Conſuetud. Neapol.*§.5.*num*.33.*fol.* mihi 39. et alii, ſicq; tàm per M.C. quàm per S.C. annis ſuperioribus deciſum fuiſſe inueni in cauſa ſucceſſionis bonorum Doctoris Antonii de Gliẽbo ab inteſtato defuncti, ad cuius hęreditatem acquirendam concurrentibus Portia defuncti ſorore vtrinquè coniuncta, Fęlice Antonio nepote ex fratre pręmortuo, Siluia Corrada, et Ioanne de Vrſo nepte, et nepote ex ſororibus ſimilitèr pręmortuis, per Magnam Curiam ſollemnitèr diſcuſſo articulo fuit deciſum, vt in bonis extrà diſtrictum ſuccederent omnes, in illis verò intrà Fęlix Antonius tantùm, prout ex decreto pręambuli, cuius tenor eſt.

In cauſa interpoſitionis decreti præambuli quondam Doctoris Antonij de Gliembo cum Fęlice Antonio Gliembo, Siluia Corrado, Ioanne de Vrſo, & Portia de Gliembo, vt ex actis, &c.

Die 14. Iulij 1617. Neapoli.

Per Magnam Curiã Vicariæ viſis actis omnibus, factoq; verbo in plena Banca cauſarum ciuilium ipſius M.C. prouiſum, & decretum eſt, ſupradictum quondam Antonium de Gliembo fuiſſe, & eſſe mortuum, & Eccleſiaſtica ſepulturæ traditum, & prædictos Fęlicem Antoniũ de Gliembo, Siluiam Corrado, Ioannem de Vrſo, & Portiam de Gliembo fuiſſe, & eſſe eius hæredes vniuerſales in ſtirpes, pro ęquali parte, & portione ab inteſtato cum beneficio legis, & inuentarij, & proindè modo prædicto potuiſſe, & poſſe ſuccedere in, & ſuper omnibus eius bonis mobilibus, & ſtabilibus, auro, argento, recolligẽtijs, & nominibus debitorũ remãſis in hæreditate ipſius quondam Antonij, extrà tamen diſtrictum Quò verò ad bona infrà diſtrictum prædictum Fælicem Antonium de Gliembo tãtùm fuiſſe, & eſſe hæredem vniuerſalem ab inteſtato prædicti quondam Antonij cum dicto beneficio legis, & inuentarij ſuper omnibus eius bonis mobilibus, ſtabilibus, auro, argento, recolligentijs, & nominibus debitorum remanſis in hæreditate prædicti quondam Antonij infrà diſtrictum tantùm, vt ſuprà, & ſucceſſiuè potuiſſe, & poſſe modo, quo ſuprà inſtrumenta, & obligationes quaſcunquè accuſare, & liquidare, & eas, & ea accuſata, & liquidata exequi, iuxtà formam Ritus M.C.V. & generalitèr omnia alia, & ſingula facere, modo, quo ſuprà, prout facere poſſet prędictus qu. Antonius, ſi viueret, & perſonalitèr intereſſet, & quæ facere poteſt quilibet hęres facto præambulo, hoc ſuum, &c. *Paſcalis, Franc.Vollarus.*

Conſtantinus Actuarius.

12 Et cùm ab hoc decreto appellatum eſſet ad Sacrum Conſilium, viſis videndis facta de omnibns relatione in Aula ſub die 3. Nouembris eiuſdem anni 1617. per Regium Conſiliarium Ioannem Baptiſtam Meliorem præſtantiſſimum Iurecõſultum, & in iure municipali huius Ciuitatis verſatiſsimum decretum M. C. confirmatum fuit, prout ex ſententia, cuius verba ſunt.

In Dei nomine Amen.

Viſa ſupplicatione appellationis Maieſtati noſtræ in noſtro Sacro Cõſilio exhibita, & præſentata pro parte Siluiæ Corrado appellantis à decreto præambuli Magnę Curiæ Vicariæ in fauorem Fęlicis Antonij de Gliembo; & viſa alia ſupplicatione porrecta in noſtro Sacro Conſilio pro parte Fęlicis Antonij de Gliembo petentis, confirmari decretum pręambuli qu. Antonij de Gliembo, quarum tenor talis eſt, v3. S.R.M.

Viſis deniquè videndis.

Per hanc noſtram diffinitiuam ſententiam dicimus, pronunciamus, ſententiamus, decernimus, & declaramus, benè fuiſſe iudicatum per noſtram Magnam Curiam Vicariæ per decretũ ipſius Magnæ Curię ſub die 14. Iulij 1617. & proindè decretum prædictum debitæ exequutioni demandetur, iuxtà ipſius ſeriem, continentiã, & tenorem.

Hanc eandem, &c. *Ioannes Baptiſta Melior lecta lata, &c. Carolus Carbonus.*

13 De his deciſionibus meminerunt *Ioannes Baptiſta de Thoro* in ſuo aureo *compendio deciſ.* Regni, in *verbo Nepos ex fratre*, & *Lęlius Caputus in loco* proximè cit. qui tamen de illis valdè dubitat, attenta facti qualitate, quæ in cauſa illa concurrebat, non quòd dubitet, an nepos ex fratre præmortuo amitam defuncti ſororem, cæteroſquè ſororum præmortuarum filios excludat, quia hoc pro indubitato ſupponit ad fauorem nepotis ex fratre; ſed ex eo, quia ſoror erat extera, dotataquè reperiebatur in loco ſuæ originis de bonis paternis, & maternis, non ſecundùm Conſuetudinem huius Ciuitatis, qua attenta, vt diximus, ſufficit vnicum paragium; ſed ſecũdùm *Conſtitutionem Regni*, ex cuius diſpoſitione quot ſunt ſucceſsiones, tot debent eſſe paragia, ſicquè videbatur ſuper bonis intrà diſtrictum per defunctũ fratrẽ quæſitis, nulla habita ratione de dotatione prædicta, debuiſſe huic ſorori ſaltem paragiũ

de-

Digitized by Google

decerni: conſiderauit & alia Caputus pro adumbranda noſtri ſupremi Senatus deciſione, vt in *loco* ſuprà relato videri poteſt, quibus tamen non obſtantibus factæ determinationi adhæreo.

14 Septima concluſio, ſoror maſculiata, ex cauſa, quæ narratur in *Conſuet. Si moriatur, §. eas autem*, ſuccedit defuncto fratri cum alijs fratribus ſuperſtitibus, & in virili, ità *Napod. in d. Conſuet. Sed ſi morienti, §. quod autem*, in *verb parentum, num.* 302. & ità intelligo eundem *Napod. in gloſ. præcedenti*, in *verb. ſoror*, in *fine, verſ. quod autem hic dicitur*, dum dicit, illud, quod dicitur de excluſione ſororis in bonis prædefuncti patris, intelligendum eſſe de ſorore dotata, ſecus verò ſi non eſſet dotata, quia tunc haberet partem, hoc, dico Ego, eſſe intelligendum in terminis dicti *§. eas autem*, quando ſoror non dotata reperitur maſculiata, nàm ſecus deſtrueretur litera *Conſuetudinis Sed ſi morienti, Fab. Capyc. Galeot.* in *addit.* ad *conſ.* 11. *Camil. de Medic. num.* 35.

15 Octaua concluſio, defuncto fratre ſuperſtite ſorore, & nepte ex fratre præmortuo, omnes ad ſucceſsionem admittuntur, quia ceſſat ratio excluſionis, ſicquè deciſũ habemus pœnès *Capyc. deciſ.* 21. *Colut. Coppula* in *addition. ad Napod. in d. Conſuet. Sed ſi morienti*, in illa, quæ incipit *Scias, quòd dic*, & ſimilitèr noſtris temporibus deciſum retuli Ego ſuprà *cap.* 145. quod incipit *Neptis ex filio, in fine.*

16 Nona concluſio. Hæc omnia, quæ diximus de excluſione ſororis, dic procedere in omnibus caſibus, in quibus de iure Conſuetudinario datur ſubingreſsio in linea collaterali, iuxtà *Conſuetudinem Sed ſi morienti*, & ſic in fratribus, & ſororibus patruelibus, amitinis, & conſobrinis, quo fit, vt cùm de fratribus, qui tertio gradu coniunguntur, non loquatur *Conſuetudo*, ſicquè in illis ceſſat ſubingreſsio, quam non dari vltrà filios fratrum conſobrinorum, quando concurritur cum conſobrinis defuncti, dicit deciſum *Vinc. de Franch. deciſ.* 24. conſequens eſt dicere, vt defuncto fratre, ſuperſtitibus maſculis, & fęminis tertio gradu ſibi coniunctis, omnes ſuccedant, & ſic tàm maſculi, quàm fœminæ, ſicquè deciſũ per S.C. refert *D. de Franch.* citata *deciſ.* 24. in *fine*, & meminit *Fab. Capyc. Galeot.* in *addit. ad conſ.* 11. *Camil. de Medic. num.* 38. 39. & 40. dixi paulò antè, quando concurritur cum conſobrinis, vt ſubingreſsio non extendatur vltrà filios fratrum conſobrinorũ, nàm ſi ſupereſſet frater conſanguineus, vel vtrinquè coniunctus defuncti, & cũ eo concurrerent alij deſcendentes ex altero fratre prædefuncto, ſubingreſsio daretur in infinitum, vt probat litera *textus* in *Conſuetudine* prædicta *Sed ſi morienti*, & obſeruauit *Martial.* in *addition. ibi* incipiente *Verùm quòd dicatur, fol.* mihi 152.

17 Decima, & vltima concluſio, defuncto fratre ſuperſtitibus fratre, & ſorore, omnibus inter ſe vterinis, ex quo eorum communis mater ter nupſit, ſuccedit tàm frater, quàm ſoror, quia in hoc etiam caſu ceſſat alia excluſionis ratio, quæ eſt fundata in onere dotationis; vterinus enim nõ cogitur ſororẽ dotare vterinam, & ſic ceſsat excluſio; ideq; ſi defuncto fratri ſupereſſet frater vtrinq; cõiunctus, & ſoror vterina, vt adhùc ſoror cũ fratre cõcurrat, in bonis tũ defuncto à cõmuni matre obuẽtis, vinculi duplicitate non obſtãte, cùm ex millies repetitis apud nos maius vinculum non attendatur, ſed à quo bona obueniunt: & ità paritèr determinatum in fortiori caſu, nimirùm in ſucceſſione matris; illa enim ex

18 teſtamento, vel ab inteſtato decedente, ſuperſtitibus filio maſculo, & filia fœmina, ex duobus matrimonijs ſuſceptis, ad ſuccedendum concurrit, tàm filius maſculus, quàm filia fœmina, & pro virili, ex diſpoſitione *Conſuetudinis Si qua mulier*, quæ tunc demùm maſculorum prælationem admittit, quando ſunt maſculi, & fœminæ eiuſdẽ matrimonij, cęterùm ſi ex diuerſis, ſuccedunt æqualitèr maſculi, & fœminæ, & ità ſemper in Sacro Conſilio deciſum, quando caſus contigit, videantur *Capyc. deciſ.* 91. *num.* 3. *verſ. fuit dubitatum, Additio ad Napod.* in dicta *Conſuet. Si qua mulier*, incipiens *Inferebatur, fol.* mihi 106. & alia in *Conſuet. Sed ſi morienti*, quæ incipit *Vterinus, fol.* 155. *Vincent. de Franch. deciſ.* 639. *num.* 10. *verſ. nàm ſi ſunt ex diuerſis matrimonijs*, idemquè in *deciſ.* 25. vbi loquitur in caſu fortiori, nimirùm, vt ſuccedat filia fœmina pro æquali parte, & portione cum filio maſculo, etiã in bonis, quæ matri obuenerunt ex ſucceſſione alterius filij, qui cum filio maſculo ſuperſtite erat vtrinque coniunctus, *Molfeſ. par.* 3. *quæſt.* 22. *num.* 17. *Fab. Capyc. Galeot. in additio. ad conſ.* 11. *Camil. de Medic. num.* 41. *cum ſeq. de Pont. conſ.* 39.

19 Idemquè dicendum putat *Caputus ad Conſuet. Si moriatur, par.* 1. *§.* 5. *num* 9. *fol.* 131. de iure *Conſtitutiõnis Regni* exordientis *In aliquibus*, quæ cùm ex receptiſſima noſtratum ſententia procedat etiam in ſucceſſione matris, vt *ibi* per *Andr. & Affl.* alioſquè

plures relatos per *D. de Franch. deciſ.* 171. vbi dicit, ſic hodiè abſquè dubio iudicari, hæc receptiſsima ſententia intelligenda eſt, quando frater, & ſoror ſunt vtrinquè coniuncti, ſicquè ex eodem patre, & matre nati; ſecus ſi eſſent vterini, quia tunc, dicit *Caputus*, ſuccedet matri tàm filius maſculus, quàm filia fœmina, & vterquè in virili, id, quod ex alio defendi non poteſt, nàm cùm excluſio fœminæ in dotatione fundata ſit, & frater vterinus ſororem vterinam dotare non tenetur, conſequens eſt dicere, vt ceſſante cauſa excluſionis, ceſſet ſimilitèr & ipſa excluſio.

20 Sed credo, quòd hac vice *Caputus* non benè dixerit, cùm nulla Regni lege eius ſẽtentia probetur; nullibi enim legimus in *Conſtitutionibus Regni*, prout in *Conſuetudinibus Neapolitanis* habemus, vt in ſucceſsione matris ſuperſtitibus filio maſculo, & filia fęmina ex diuerſis matrimonijs, ità ſuccedat fœmina, ſicut & maſculus; etenim cùm ex indubitata noſtratum ſententia receptum ſit, vt *Conſtitutio In aliquibus* procedat etiã in ſucceſsione matris, adeò quòd pro lege hæc opinio ſeruatur, ac ſi expreſſis verbis ità in dicta *Conſtitutione In aliquibus* cautum eſſet, non video, cur ad hãc diſtinctionem deueniri poſsit, vt nimirùm tunc maſculus excludat fœminam à cõmunis matris ſucceſsione, quando nati illi ſũt ex eodem matrimonio, ſecus ſi à diuerſis; nàm ſi hoc verum eſſet, idem etiam dicere poſſemus in ſucceſsione patris. *Conſtitutio* enim *In aliquibus*, quæ ex receptiſsima ſententia matris ſucceſsionem comprehendit, loquitur generalitèr, vt in ſucceſsione patris maſculus fœminæ præferatur, nec alitèr diſtinguit, an ſuperſtites filij ex vno, vel diuerſis matrimonijs nati ſint, quo fit, vt cùm in patris ſucceſsione diſtinctio hæc fieri non poſsit, ſicquè frater cõſanguineus ſororem conſanguineam ſemper excludit, idem etiam & in ſucceſsione matris; reſpectu cuius certè nulla poteſt fieri conſideratio, quòd filius maſculus ex vno matrimonio natus eſt, filia autem fœmina ex altero, omnes enim ſunt filij; vndè, vt concludam, cùm legem habeamus expreſſam, vt in ſucceſsione patris ſemper maſculus fœminę præferatur, non alitèr diſtinguendo, an maſculus, & fœmina ſint vtrinque coniuncti, vel conſanguinei, quæ quidèm lex citra controuerſiam procedit etiam in ſucceſsione matris, conſequens eſt dicere, vt ſiuè filius maſculus, & fœmina ſint inter ſe vtrinque coniuncti, ſiuè vterini, ſemper maſculus etiam in ſucceſsione matris fœminæ præferatur.

21 Nec obſtat, quòd frater vterinus non tenetur ſororem vterinam dotare, *l. cùm plures, §. fin. ff. de adminiſtr. tutor.* nàm non per hoc ſequitur, vt maſculus, & fœmina vterini ęquis portionibus matri ſuccedere debeant, hæc enim concluſio procedit viuente matre, prout dicimus in fratre conſanguineo, qui viuente patre nec etiam ſororẽ conſanguineam dotare tenetur, & ſi illam dotauerit, animi liberalitatem, non autem iuris debitum exercere diceretur, vt benè probat *Andr. in d. Conſtitut. In aliquibus, col.* 10. *verſ. quid ſi frater, fol.* mihi 240. mortuo autem patre, quia filius maſculus in ſuccedendo fœminæ præfertur, ſubintrat fratris conſanguinei debitum in ſororem dotando, & non priùs, vt benè etiam aduertit *gl. in d. l. cùm plures, §. fin. in verb. alio patre*, quod quidèm onus, dic tu, vt ſubintret etiã in fratre vterino matri ſuccedente, vt ſorori vterinæ præferatur, dummodò eam de paragio dotet, ſeruata forma *Conſtitutionis*, quæ ità demùm prælationem hanc maſculis concedit, dummodò ſorores pro modo facultatum de paragio maritare habeant, & non alitèr; & ſi dices, fratrem conſanguineum, etiam citrà caſum paternæ ſucceſſionis teneri ſororem conſanguineam dotare, quando illa nil habet in bonis, vndè ſe dotare poſſit, vt probat *gloſ.* proximè cit. in *d. § fin.* in *verb. alio patre*, in *fine*, quæ ab om-
22 nibus canonizatur, quod ſecus eſt in fratre vterino, qui adhùc ſi ſoror vterina aliũdè, ex quo dotare ſe poſſit, non habeat, dotem illi dare non cogitur, vt probat *text. in d. l. cùm plures, §. fin.* ibi, *etiam ſi alitèr ea nubere non potuit, &c.* nàm reſpondemus, hoc procedere de iure *Digeſtorum*, quo attento cognati non ſuccedunt cum agnatis, ſecus verò de iure *Codicis*, ſecundùm quod ſibi ipſis ſuccedunt, *l. fin. §. ſed nec fratrem, C. de legit. hæred.* ac proindè fratrem vterinum ſororem vterinam inopem alimentare, & dotare teneri, eſt hodiè receptiſſimũ, prout videre eſt pœnès *Campeg. de dot. par.* 1. *quæſt.* 23. *Tiraquel. de primog. quæſt.* 62. *n.* 3. *Surd. de aliment. quæſt.* 25. *tit.* 1. *num.* 24. & *Gratian.* cęteris omiſsis *tom.* 1. *diſcept. forenſ. cap.* 65. *num.* 4. & 5.

SVMMARIVM.

1 *Statutum excludens fœminam à ſucceſſione fratris an locum habeat in ſucceſſione fœminæ, & num. 4. & 5.*

2 *Res prohibita alienari, ſi ſemel legitimè alienetur, alienabilis efficitur.*

3 *Soror fratris appellatione continetur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an *Conſuetudo* Neapolitana, incipiẽs *Sed ſi morienti*, qua in collateralium ſucceſſione maſculus fœminam excludit, procedat in ſucceſſione fœminæ, & de alijs ad materiam pertinentibus.

CAP. CCIX.

1 SOrorem, de iure cõſuetudinario huius Ciuitatis à defunƈti fratris ſucceſsione propter alterius fratris ſuperexiſtẽtiam excludi, aliquibus tamen caſibus exceptis diximus latè *cap. præcedenti*; nunc opportunè dubitatur, an excluſio hæc procedat in ſucceſsione fœminæ, vt putà, deceſsit Iulia, ſuperſtitibus Alexandro fratre, & Maria ſorore, an Alexander tantùm vigore *Conſuetudinis* noſtræ *Sed ſi morienti* ad ſucceſsionẽ, Maria excluſa admittatur?

Hoc non inueni à noſtris, quos vidi tactum, credo forſan, quia exiſtimarunt, non eſſe dubium diſcuſsione dignum; placet tamèn mihi aliqua ſuper illo differere; etenim *Surd. deciſ. 9.* in terminis conſimilis ſtatuti, Mantuæ exiſtentis deciſum refert, nõ eſſe locum in hoc caſu excluſioni ſororis ſuperſtitis, ſicquè illam inſimul cum fratre defunƈtę ſorori æquis portionibus ſuccedere, & hoc non obſtante, quòd ſtatutum vtatur verbo, ſeù termino communi, non autem maſculino, cùm aliquãdo dicat *morientium*, aliquando *deficientium*, prout *Conſuetudo* noſtra *ibi in principio Sed ſi morienti*, ratio aſsignatur, quia ſtatutum agnationis reſpicit fauorem, & non tanta militat ratio in hęreditate fœminę, quanta in hęreditate maſculi; quando enim agitur de ſuccedendo maſculo, maior eſt ratio, vt ſolùm ad fratres ſuperſtites, fœminis excluſis pertineat ſucceſsio, nimirùm vt detur continuatio bonorum in eadem familia; quando autem ſorores nuptę ſunt, eiſquè eorum portio pro dote aſsignata, dicitur certè portio illa à patrimonio paternæ familiæ diuulſa, ſicquè non tanta vrget ratio, vel æquitas, vt de familia mariti reuertatur ad paternam, quanta vrget in cõſeruanda, & continuanda in eadem familia;

2 hinc res prohibita alienari, ſi ſemel legitimè alienetur, alienabilis efficitur, etiam in alias perſonas prohibitas, nec alitèr onus reuertendi ad familiam alienantium reuiuiſcit, *l. 1. l. pater filium, §. quindecim*, vbi *Bar. ff. de legat. 3.* & ità paritèr determinauit *Rot.* ſub die 14. Iulij 1630 in vna *Romana ſucceſſionis* coràm *D. Merlino*, in terminis *Statuti Vrbis 146. lib. 1.* quàmuis *ibi* minor cõſiderabatur difficultas, quia *Statutum* loquitur de ſucceſsione fratris ab inteſtato decedẽtis, quòd proindè cùm ſit iuris communis correƈtorium, videtur, quòd extendi non poteſt ad ſororis ſucceſſionem, licèt illa de

3 iure fratris appellatione contineatur, *l. tres fratres, ff. de paƈt. l. Lucius 78. ff. ad S.C. Trebel.* cum alijs concordãtibus adduƈtis per *Rot.* in diƈta *Romana ſucceſſionis*, & ità ratiocinatur *Mart. in ſumm. ſucceſ. par. 3. q. 6. art. 5.*

4 Contrariam verò ſententiam, cui libentèr me ſubſcribò, nimirùm, vt quando ſtatutum, quo excluditur ſoror à ſucceſſione fratris, propter alterius fratris ſuperexiſtẽtiam, loquitur per verbum commune, ſcilicet *morientis, decedentis, &c.* locum habeat etiam in ſucceſſione ſororis, ſicquè vt altera ſoror ſuperſtes per fratrem excludatur, ſemel, atquè iterùm reieƈta Mantuani Senatus *deciſione* pœnès *Surd. loco* cit. probauit *Rot.* in vna *Rauẽnatenſi ſucceſſionis*, prout in *deciſ. 548. par. 1. & 644. par. 2. in recolleƈt.* per *Farinac.* in terminis *Statuti Rauennatenſis*, quod vtitur termino communi, nimirũ *Bona quæcunquè decedentis ab inteſtato, &c.* & vlteriùs *defunƈta perſona, &c.* per quem loquendi modum negari nõ poteſt, quin ſtatutum verificetur, tàm quãdo moritur maſculus, quàm cùm fœmina decedat; ſi enim Statuentes ſentire voluiſſent de ſucceſſione fratris tantùm, ad illamquè dumtaxàt ſtatutum reſtringere, vtiquè de fratre ſpeciatim dixiſſent, prout dixerunt in præcitato *Statuto Vrbis 146. lib. 1.* quod, vt ſuprà annuimus, loquitur de ſucceſſione fratris; vndè

5 cùm vſi ſint termino communi, prout Ci-

Digitized by Google

ues noſtri in illis verbis *in principio Conſuetudinis*, ibi, *Sed ſi morienti ab inteſtato abſquè liberis, &c.* nõ eſt, cur dubitari poſsit, quin *Conſuetudo* noſtra pro ſororum excluſione, nèdum maſculorum; ſed etiam fœminarũ comprehendat ſucceſsiones, nec ſtringit ponderatio, quòd non militat tanta ratio in hæreditate fœminæ, quanta militat in hæreditate maſculi, ex eo principaliter, quia portio aſsignata feminę eſt iàm à patrimonio paternæ familiæ deuulſa, quãdoquidèm nõ per hoc ſequitur, vt recedi poſſit à verbis ſtatuti, apertè diſponentis, vt in linea collaterali morienti ab inteſtato, nõ expreſſo, an moriens ſit maſculus, vel fęmina, frater, ſorore excluſa ſuccedat; vnde *Rot.* in dicta *Romana ſucceſſionis* coràm *D. Merlino* ponderando ſupradictam rationem, ac firmans, in ſucceſsione fęminę ſororis excluſionem vnà cum fratre ſuperſtite, in terminis *Statuti Vrbis* de fratris ſucceſsione loquentis, pertranſit tamèn cum aliàs per eandẽ deciſis in ſupradictis duabus *deciſionibus* 548. *&* 644. in *recollect.* per *Farinac.* nimirũ, vt ſubintret excluſio, quotiès Statuentes termino communi, *morientis* ſcilicèt, vel *decedentis*, *deficientis*, *&c.* vſi eſſent.

S V M M A R I V M.

1 *Soror ad defuncti fratris ſucceſſionem admittitur cum alijs fratribus.*

2 *Soror an cum alijs fratribus poſſit ſuccedere fratri defuncto, qui illam de proprijs bonis dotauerat, & nu.* 3. *&* 4.

3 *Soror primogenita dotata à fratre, & de illius bonis in ſucceſſione bonorum feudalium eiuſdem fratris excluditur per ſororẽ in capillo.*

5 Conſtitutio Regni In aliquibus *loquitur tantùm de ſucceſſione deſcendentium in bonis aſcendentium.*

6 *Dotatio communi iure attento non facit, vt dotata à dotantis ſucceſſione excludatur.*

7 *Collatio ceſſat in linea collaterali.*

8 Affl. in Conſt. In aliquibus, nu. 20. & ſeq. *loquutus fuit de ſucceſſione bonorum feudalium.*

9 *Conſuetudo viget in Ciuitate Neap. vt ſoror à defuncti fratris ſucceſſione per alterum fratrem excludatur.*

A R G V M E N T V M.

Agitur, an ſoror ad defuncti fratris ſucceſſionem admittatur vnà cum alijs fratribus ſuperſtitibus, ſi dotata reperitur de bonis eiuſdem fratris defuncti, vel potiùs ſit repellenda.

C A P. CCX.

1 Soror, eſt iuris notiſſimi, quòd ad defuncti fratris ſucceſsionem cum alijs fratribus, & ſororibus ſuperſtitibus admittitur, *vulgata authen. defuncto*, *C. ad S. C. Tertull.*

2 Sed fuit mihi quæſitum, an hæc concluſio in Regno procedat, quando ſoror, quæ ſuccedere vult, reperitur dotata de proprijs bonis fratris, de cuius ſucceſsione agitur?

Et quòd in hoc caſu ſoror non admittatur, videtur tenere *Affl.* in Conſt. *In aliquibus, num.* 20. 21. *&* 22. præcipuè ſub illis verbis, *Si ergò eſt maritata à patre, repellitur à ſucceſſione patris; ſi à fratre, à ſucceſſione fratris*, idemquè affirmaſſe *Franciſcum Viuium*, cernitur ex eius *dec.* 188. *num.* 15.

3 Tu autem Regnicola, reſolutiuè procedendo, diſtingue inter ſucceſsionem bonorum feudalium, & allodialium, vt in prima, nimirùm ſi agatur de ſuccedendo fratri in bonis feudalibus, in quibus viuitur de iure Francorum, ſoror de illius defuncti bonis dotata, non modò per fratrem ſuperſtitem; ſed etiam per ſororem in capillo excluditur; ſic enim pro declaratione *Conſtit. Vt de ſucceſſionibus* cautũ eſt in *prag* 1. *de feud.* quæ vulgò dicitur *la filingeria*, & per *Andr.* tàm in *Conſt. In aliquibus*, quàm in proximè citata *Vt de ſucceſſionibus*, & in *cap.* 1. *num.* 15. vbi etiam *Affl. num.* 22. & 57. *de natur. ſucceſſ. feud. Lucas de Penna in l. fin. col. penult. C. quãdo, & quibus quarta pars deb. Minad. in* Conſt. *In aliquibus*, in text. in *princ.* à *nu.* 58. vſquè ad 75. *Mareſcot. var. reſol. lib.* 2. *cap.* 122. per totum, *D. Rouit. conſ.* 23. *nu.* 13. *lib.* 1.

4 In ſucceſsione autem bonorum allodialium ſecus dicendum eſt, vt nimirùm ſoror

benè

Digitized by Google

benè ad fratris defuncti ſucceſsionem cum alijs fratribus ſuperſtitibus æquis portionibus admittatur, quamuis de illius bonis dotata proponatur, & vt pateat de veritate, ſciendum eſt, per Conſt. *In aliquibus*, quæ loquitur de bonis burgenſaticis nihil ſuper hoc ſtatutum eſſe, agit enim *lex* illa de
5 ſucceſsione deſcendentium in bonis aſcēdentium, vt ſtante filio maſculo, filia dotata non ſuccedat; quando verò tractatur de ſuccedendo fratri, verbum nullum in *lege* illa, quòd proindè communitèr noſtri dixerunt, ſeruandam eſſe diſpoſitionem iuris communis, & ſic procedere *text.* in *d. authent. defuncto*, vt per *D. de Franch.* cęteris omiſsis *deciſ.* 171. quo nimirùm communi iure attento, dotatio non facit, vt dotata à
6 dotātis ſucceſsione excludatur, nam ſi tractatur de ſuccedendo patri ab inteſtato, filia dotata, collatis dotibus, inſimul cum fratribus ſuccedit, *l.* 2. *&* 3. *l. filiæ, & l. filiā, C. de collation.* ſi verò tractatur de ſuccedēdo fratri, idem dicendum eſt, & cum hac prærogatiua, nàm quia ſumus in linea collaterali, ſuccedit ſoror abſquè dotis collationis onere; ceſſat enim collatio in hac li-
7 nea, ità *Bal. in l.* 1. *C. de legit. hæred.* in *princ.* & in *l. emancipati, C. de collation.* & in his locis DD. communitèr, nil obſtante *Affl. deciſ.* 161. vbi ſoror à fratre dotata fratri dotanti ſucceſsit vnà ſimul cum alia in capillo, dote collata, quia *ibi* quamuis dotatio facta fuerit à fratre, de bonis tamen patris; ad hoc autem vt fęmina dotata à dotantis ſucceſsione excludatur, neceſſe eſt, vt particulari ſtatuto id caueatur, & tunc erit locus communi omnium dicto, vt ſit ſtatutū intelligendum, dummodò dotatio de proprijs dotantis bonis ſequuta ſit, nàm ſi frater ſororem de paternis, vel maternis bonis dotaſſet, non per hoc eo mortuo ſtatuto locus erit, vt per *Bal. in d. l.* 1. *C. de legit. hæred.* & in *l. nequè mater, C. de Iur. dot. Campeg. de dote, part. vlt. q.* 35. *&* 64. *Minad. loco cit. num.* 63. & alij.

8 Non obſtant dicta per *Affl. in d. Conſt. In aliquibus* circa propoſitum dubium, nàm *ibi* per illum notata intelligenda ſunt circa ſucceſsionem bonorum feudaliū, prout benè aduertit *Rouit.* citato *conſ.* 23. *num.* 13. circa *medium*, minus obſtāt ſcripta per *Vinium*, gratis enim id omne aſſerit, inaduertentèr, ſine ratione, & authoritate, prout videri poteſt.

9 In hac autem Ciuitate viget *Conſuetudo*, per quā in linea collaterali ſoror à fratris ſucceſsione per alios fratres ſuperſtites excluditur, vt in *Conſuet. Sed ſi morienti*, ad cuius ornatum inter noſtros Scribentes vide, quæ nouiſsimè adnotauit *D. Capyc. Galeot. in addit. ad conſ.* 11. *Dom. Camill. de Medicis.*

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus ſua poſſeſſione eſt illicò reſtituendus, adhùc ſi ſpolians vellet illicò de iure ſuo docere.*
2 *Spolium vltimum eſt priùs purgandum, quod exemplo declaratur, num* 3.
4 *Princeps Superiorem non recognoſcens an poſſit mandare, vt Iudex, coràm quo de illato ſpolio agitur, procedat ſimul, & ſemel, tàm in poſſeſſorio, quàm in petitorio, & num.* 6. 7. 8. 10. *&* 16.
5 *Spolians in Regno Siciliæ nunquàm in iuribus ſuis auditur, niſi ſpoliato priùs reſtituto.*
9 *Procuratorem conſtituens ad capiendam poſſeſſionem delatæ hæreditatis, dicitur illam adire.*
11 *Spolium quando violentèr, & doloſè eſt commiſſum, nulla admittitur defenſio.*
12 *Princeps in dubio non præſumitur vti plenitudine poteſtatis.*
13 *Princeps poteſt iuri poſitiuo derogare.*
14 *Inimicitia ex litibus oritur.*
15 *Princeps poteſt cogere ſubditum ad concordiā.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſpoliatus ſit de iure reſtituendus, ſi ſpolians in promptu de iure ſuo doceret. Princeps ſuperiorem non recognoſcens an poſſit mandare, vt Iudex, coràm quo de illato ſpolio agitur, ſimul, & ſemel, tàm in poſſeſſorio, quàm in petitorio procedat, & de alijs notabilibus, vbi ſingulare *reſponſum* D. Ioannis *Angeli Piſanell.* nunquàm impreſſum.

ues noſtri in illis verbis in *principio Conſuetudinis*, ibi, *Sed ſi morienti ab inteſtato abſquè liberis, &c.* nō eſt, cur dubitari poſsit, quin *Conſuetudo* noſtra pro ſororum excluſione, nèdum maſculorum; ſed etiam fœminarū comprehendat ſucceſsiones, nec ſtringit ponderatio, quòd non militat tanta ratio in hæreditate fœminæ, quanta militat in hæreditate maſculi, ex eo principalitèr, quia portio aſsignata fęminę eſt idm à patrimonio paternæ familiæ deuulſa, quādoquidèm nō per hoc ſequitur, vt recedi poſſit à verbis ſtatuti, apertè diſponentis, vt in linea collaterali morienti ab inteſtato, nō expreſſo, an moriens ſit maſculus, vel fęmina, frater, ſorore excluſa ſuccedat; vndè *Rot.* in dicta *Romana ſucceſſionis* coràm *D. Merlino* ponderando ſupradictam rationem, ac firmans, in ſucceſsione fęminę ſororis excluſionem vnà cum fratre ſuperſtite, in terminis *Statuti Vrbis* de fratris ſucceſsione loquentis, pertranſit tamèn cum aliàs per eandē deciſis in ſupradictis duabus *deciſionibus* 548. & 644. in *recollect.* per *Farinac.* nimirū, vt ſubintret excluſio, quotiès Statuentes termino communi, *morientis* ſcilicèt, vel *decedentis*, *deficientis*, *&c.* vſi eſſent.

SVMMARIVM.

1 *Soror ad defuncti fratris ſucceſſionem admittitur cum alijs fratribus.*

2 *Soror an cum alijs fratribus poſſit ſuccedere fratri defuncto, qui illam de proprijs bonis dotauerat, & nu. 3. & 4.*

3 *Soror primogenita dotata à fratre, & de illius bonis in ſucceſſione bonorum feudalium eiuſdem fratris excluditur per ſororē in capillo.*

5 Conſtitutio Regni In aliquibus *loquitur tantùm de ſucceſſione deſcendentium in bonis aſcendentium.*

6 *Dotatio communi iure attento non facit, vt dotata à dotantis ſucceſſione excludatur.*

7 *Collatio ceſſat in linea collaterali.*

8 Affl. in Conſt. In aliquibus, nu. 20. & ſeq. *loquutus fuit de ſucceſſione bonorum feudalium.*

9 *Conſuetudo viget in Ciuitate Neap. vt ſoror à defuncti fratris ſucceſſione per alterum fratrem excludatur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſoror ad defuncti fratris ſucceſſionem admittatur vnà cum alijs fratribus ſuperſtitibus, ſi dotata reperitur de bonis eiuſdem fratris defuncti, vel potiùs ſit repellenda.

CAP. CCX.

1 SOror, eſt iuris notiſſimi, quòd ad defuncti fratris ſucceſsionem cum alijs fratribus, & ſororibus ſuperſtitibus admittitur, vulgata authen. *defuncto*, C. *ad S. C. Tertull.*

2 Sed fuit mihi quæſitum, an hæc concluſio in Regno procedat, quando ſoror, quæ ſuccedere vult, reperitur dotata de proprijs bonis fratris, de cuius ſucceſsione agitur?

Et quòd in hoc caſu ſoror non admittatur, videtur tenere *Affl.* in Conſt. *In aliquibus, num.* 20 21. & 22. præcipuè ſub illis verbis, *Si ergò eſt maritata à patre, repellitur à ſucceſſione patris; ſi à fratre, à ſucceſſione fratris*, idemquè affirmaſſe *Franciſcum Viuium*, cernitur ex eius *dec.* 188. *num.* 15.

3 Tu autem Regnicola, reſolutiuè procedendo, diſtingue inter ſucceſsionem bonorum feudalium, & allodialium, vt in prima, nimirùm ſi agatur de ſuccedendo fratri in bonis feudalibus, in quibus viuitur de iure Francorum, ſoror de illius defuncti bonis dotata, non modò per fratrem ſuperſtitem; ſed etiam per ſororem in capillo excluditur; ſic enim pro declaratione Conſtit. *Vt de ſucceſſionibus* cautū eſt in *prag. 1. de feud.* quæ vulgò dicitur *la filingeria*, & per *Andr.* tàm in Conſt. *In aliquibus*, quàm in proximè citata *Vt de ſucceſſionibus*, & in *cap. 1. num.* 15. vbi etiam *Affl. num.* 22. & 57. *de natur. ſucceſſ. feud. Lucas de Penna* in *l. fin. col. penult.* C. *quādo, & quibus quarta pars deb. Minad.* in Conſt. *In aliquibus*, in tex. in *princ.* à *nu.* 58. vſquè ad 75. *Mareſcot. var. reſol. lib.* 2. *cap.* 122. per totum, *D. Rouit. conſ.* 23. *nu.* 13. *lib.* 1.

4 In ſucceſsione autem bonorum allodialium ſecus dicendum eſt, vt nimirùm ſoror

bene

benè ad fratris defuncti ſucceſsionem cum alijs fratribus ſuperſtitibus æquis portionibus admittatur, quamuis de illius bonis dotata proponatur, & vt pateat de veritate, ſciendum eſt, per Conſt. *In aliquibus*, quæ loquitur de bonis burgenſaticis nihil ſuper hoc ſtatutum eſſe, agit enim *lex* illa de
5 ſucceſsione deſcendentium in bonis aſcẽdentium, vt ſtante filio maſculo, filia dotata non ſuccedat; quando verò tractatur de ſuccedendo fratri, verbum nullum in *lege* *illa*, quòd proindè communitèr noſtri dixerunt, ſeruandam eſſe diſpoſitionem iuris communis, & ſic procedere *text.* in *d. authent. defuncto*, vt per *D. de Franch.* cęteris omiſsis *deciſ.* 171. quo nimirùm communi iure attento, dotatio non facit, vt dotata à
6 dotãtis ſucceſsione excludatur, nàm ſi tractatur de ſuccedendo patri ab inteſtato, filia dotata, collatis dotibus, inſimul cum fratribus ſuccedit, *l. 2. & 3. l. filia, & l. filiã, C. de collation.* ſi verò tractatur de ſuccedẽdo fratri, idem dicendum eſt, & cum hac prærogatiua, nàm quia ſumus in linea collaterali, ſuccedit ſoror abſquè dotis collationis onere; ceſſat enim collatio in hac li-
7 nea, ità *Bal. in l. 1. C. de legit. hæred.* in *princ.* & in *l. emancipati, C. de collation.* & in his *locis DD.* communitèr, nil obſtante *Affl. deciſ.* 261. vbi ſoror à fratre dotata fratri dotanti ſucceſsit vnà ſimul cum alia in capillo, dote collata, quia *ibi* quamuis dotatio facta fuerit à fratre, de bonis tamen patris; ad hoc autem vt fęmina dotata à dotantis ſucceſsione excludatur, neceſſe eſt, vt particulari ſtatuto id caueatur, & tunc erit locus communi omnium dicto, vt ſit ſtatutũ intelligendum, dummodò dotatio de proprijs dotantis bonis ſequuta ſit, nàm ſi frater ſororem de paternis, vel maternis bonis dotaſſet, non per hoc eo mortuo ſtatuto locus erit, vt per *Bal. in d. l. 1. C. de legit. hæred.* & in *l. nequè mater, C. de Iur. dot. Campeg. de dote, part. vlt. q. 35. & 64. Minad. loco cit. num. 63.* & alij.

8 Non obſtant dicta per *Affl. in d. Conſt. In aliquibus* circa propoſitum dubium, nàm *ibi* per illum notata intelligenda ſunt circa ſucceſsionem bonorum feudaliũ, prout benè aduertit *Rouit.* citato *conſ. 23. num. 13. circa medium*, minus obſtãt ſcripta per *Vinium*, gratis enim id omne aſſerit, inaduertentèr, ſine ratione, & authoritate, prout videri poteſt.

9 In hac autem Ciuitate viget *Conſuetudo*, per quã in linea collaterali ſoror à fratris ſucceſsione per alios fratres ſuperſtites excluditur, vt in *Conſuet. Sed ſi morienti*, ad cuius ornatum inter noſtros Scribentes vide, quæ nouiſsimè adnotauit *D. Capyc. Galeot. in addit. ad conſ. 11. Dom. Camill. de Medicis.*

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus ſua poſſeſſione eſt illicò reſtituendus, adhùc ſi ſpolians vellet illicò de iure ſuo docere.*

2 *Spolium vltimum eſt priùs purgandum, quod exemplo declaratur, num. 3.*

4 *Princeps Superiorem non recognoſcens an poſſit mandare, vt Iudex, coràm quo de illato ſpolio agitur, procedat ſimul, & ſemel, tàm in poſſeſſorio, quàm in petitorio, & num. 6. 7. 8. 10. & 16.*

5 *Spolians in Regno Siciliæ nunquàm in iuribus ſuis auditur, niſi ſpoliato priùs reſtituto.*

9 *Procuratorem conſtituens ad capiendam poſſeſſionem delatæ hæreditatis, dicitur illam adire.*

11 *Spolium quando violentèr, & dolosè eſt commiſſum, nulla admittitur defenſio.*

12 *Princeps in dubio non præſumitur vti plenitudine poteſtatis.*

13 *Princeps poteſt iuri poſitiuo derogare.*

14 *Inimicitia ex litibus oritur.*

15 *Princeps poteſt cogere ſubditum ad concordiã.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſpoliatus ſit de iure reſtituendus, ſi ſpolians in prõptu de iure ſuo doceret. Princeps ſuperiorem non recognoſcens an poſſit mandare, vt Iudex, coràm quo de illato ſpolio agitur, ſimul, & ſemel, tàm in poſſeſſorio, quàm in petitorio procedat, & de alijs notabilibus, vbi ſingulare *reſponſum* D. Ioannis *Angeli Piſanell.* nunquàm impreſſum.

Digitized by Google

CAP. CCXI.

1 Spoliatus ſi quis fuerit de facto poſſeſſione rei, quam tenebat, ex remedio *canon. reintegranda* 3. *q.* 1. venit illicò reſtituendus, et in eum locũ reponendus, in quo antè ſpolium reperiebatur, idq; adeò verum, vt ſpolians nullatenus audiri poſsit, adhùc ſi in promptu de iure ſuo docere vellet, vt quia verè illius rei eſſet dominus, in eiuſq; pacifica poſſeſsione exiſtẽs, extiterat priùs
2 per vim ab illa deiectus; nàm vltimũ ſpolium eſt priùs omninò purgandum, ad *tex. in l. qui poſſeſſionem, ff de vi, & vi armat. Gabr. conſ.* 149. *num.* 12. & 16. *lib.* 1. *Rot. deciſ.* 96. penès *Seraphin.* & 146. *num.* 8. in colleƈt. per *Poſt.* poſt *tract. de manuten. Petr de Benintẽd.* ſatis elegãtèr *deciſ.* 8. vbi probat, quòd ſi
3 Ego ſpoliaui te veſte, et Tu ex interuallo ſpoliaſti me eadem veſte, poſſum contra te agere, non obſtante, quòd per priùs te eadem veſte ſpoliaueram, ratio aſsignatur, quia licèt Ego malè fecerim, tamèn nullo pacto tibi poſteà licuit me propria authoritate ſpoliare, ac ideò opus eſt, vt iſtud vltimum ſpolium purgetur, aliàs vltima uiolentia impunita remaneret, quod eſſe non debet, quàmuis ſecùs eſſet, ſi incontinenti te ſpoliaſſem, iſtoq; iure utimur.
4 Sed quæritur elegantèr, an Princeps Superiorem non recognoſcens poſsit mandare, ut Iudex, coràm quo de illato ſpolio agitur, procedat ſimul, et ſemel, tàm in poſſeſſorio, quàm in petitorio?
5 Contigit in proximo priori ſeculo de hoc dubitari in Regno Vlterioris Siciliç, in quo expreſſa lege cautum eſt, ut nunquàm ſpolians in iuribus ſuis audiri poſsit, niſi ſpoliato priùs reſtituto, deq; his conſultus magnus ille noſter Iureconſultus *D. Io. Angelus Piſanellus*, affirmatiuam inſequẽs ſententiam, per hæc uerba, quæ propria eius manu ſcripta habeo, de iure reſpondit.

Ieſus, Maria.

6 Quæſitum à me fuit, an Cæſarea Maieſtas poſsit, uel debeat mandare, quòd in lite ſuper ſpolio intentata in Regno Vlterioris Siciliæ per Ill. Duciſſam Montisleonis contra Ill. Dominam Antoniam ſororem procedi poſsit, tàm in poſſeſſorio, quã in petitorio, ſtantibus Capitulis, ſeù *Ritibus* illius Regni, quòd cõſtito de ſpolio perpatrato infrà bimeſtre tempus fieret reſtitutio, antequàm audiretur ſpolians in defenſionibus ſuis, et niſi adeſsent illi *Ritus*, res apud Sapientes careret difficultate, quia hoc eſt permiſsum Principi, ad finem, ut euitetur circuitus, et quia non tollitur iuſtitia Partis quòad merita cauſæ, ut eſt *tex. in cap. conſtitutus, de fil. præsbyt.* quem ità intelligit *Abb. in cap. in literis, col* 9. *in verſ. ad cap. conſtitutus, de reſtit. ſpoliat.* idem conſuluit *Alex. in conſ.* 54. *verſ. quinimmò, vol.* 5. *Veronenſ. in conſ.* 59. *col. fin. verſ. & maximè*, et nouiſsimè, licèt de prædictis non meminerit, tenet *Ioan. Ant. Rub. Alex. in conſ.* 10. *col.* 2. ibi, *Item dici poteſt*, ſolũ igitur uidetur res ſcrupoloſa, nè dicatur, Cæſaream Maieſtatem illis *Ritibus* derogare.
7 Quibus tamen non obſtantibus ſum in opinione, quòd ſi ipſa Cęſarea Maieſtas id mandauerit in caſu noſtro, quòd non dicetur contrauentum illius Regni *Capitulis*, ſeù *Ritibus*, et pro fundamento præſuppono ueram illorum intelligẽtiam, præcipuè primi Regis Alphonſi fuiſse, ne uiolentiæ committerentur, nam dato ſpolio, et ſic data uia facti, prout ſpolium ipſum denotat, *l. ſi quis ad ſe fundum*, C. *ad leg. Iul. de vi publ. l. ſi quis in tantam*, C. *vndè vi*, cum ſimilibus, quia multæ poterant de iure communi naſci limitationes, iuxtà notata per *Scribentes in l. naturalitèr*, §. *nihil commune*, *ff. de acquir. poſſeſſ.* uoluerunt Siculi ad au-
8 daciam refrenandam, quòd nulla defenſio admitteretur, quo præſuppoſito ſtante, dico, à ceſsante ratione, quòd ratio illius *Ritus* ceſsat in caſu noſtro, nàm mortuo Ill. Comite Goliſani remanſit hęres inſtituta Ill. Domina Antonia ſoror utrinquè coniuncta in capillo, et ſic ex forma *Conſtitut. Regni Vt de ſucceſſionibus* ex ſui prima facie legitima ſuccedens, ſoror enim ex iure tranſmiſſionis admittebatur, vt verbis utar *Bald.* per illum *text.* qui in Comitatu loquitur, in *cap. ſignificauit, de reſcript.* Ergò deſtinando procuratorem, ut caperet poſſeſſio-
9 nem Comitatus, cuius erat effecta domina per aditionem, eò ipſo, quòd procuratorẽ conſtituit, *l. Paulus*, aliàs incipit *per Procuratorem, ff. de acquir. hæredit.* & ut efficeretur poſſeſſor, requirebatur apprehenſio, *l. cùm hæredes, ff. de acquir. poſſeſſ.* non uidetur, poſſe dici eam ſpolium de facto, uel uiolentiã commiſiſse, ut ſic rigor *Capituli* prædicti poſſit locum habere, tantò magis, quia ſciebat Duciſsam ſororem maritatam, et dotatam, et ſic prima facie excluſam, per

text.

Digitized by Google

text. in d. Conſtitut. Vt de ſucceſſionibus, & ſic tantò iuſtior, & potior erat poſſeſſio ſua, quantò magis erat à proprietate cauſata, vt verbis vtar *Bald. in l. data opera, in fine, C. qui accuſ. nõ poſſ.* ex quibus ſequitur, quòd
10 ſicut Princeps poteſt ordinare, quòd cognoſcatur de petitorio, & poſſeſſorio, & quando tractatur de ſpolio mero, vt ſuprà dixi, ità in caſu noſtro, quia ſumus extrà terminos veridicos dicti *Capituli*, et ſolùm eſt diſcutiendum, quæ ipſarum deboat, vel poſſit ſuccedere, ſiue Comitatum habere, dolus enim in caſu noſtro defuit, nàm ſoror ipſa hæres inſtituta licito iure ſtante teſtamento, et ſtante, quòd erat proximè ſucceſſura, et ſic nõ requirebatur aſſenſus, *c. 1. de alienat. feud. pater.* cum concordantibus, erat immittenda in poſſeſſionem, *l. fin. C. de edict. diui Hadrian. tollend. l. filiam, ff. ad Trebell.* nec ipſa Duciſſa, quæ per contractum pretendebat, ſibi Comitatum deberi, poterat hanc immiſſionem impedire, vt declarat *Bart. ibi*, ergò quomodò poteſt dici, quòd *Capitula* Regni Siciliæ poſſint de hac poſſeſſione intelligi, vt habeat ille rigor militare, ſaltem, quòd ceſsare habeat poteſtas Principis in decernendo, quòd ſuper vtroque procederetur, et quòd iſta ſit vera intelligentia *Capitulorum*, apparet per aliud *Capitulum* Regis Ferdinandi, dùm conquærentes Siculi, quòd præcedens *Capitulum* nimis largè, et improbè interpretabatur, reſtrinxerũt ſe, et voluerunt, quòd procederet, vbi vis, et vbi clandeſtinitas interuenirent, quæ duo capita iàm de iure habebãt priuilegium paratæ reſtitutionis, vt per *Alex. in d. §. nihil commune, col. 8. verſ.*
11 *iuxtà illam fallentiam*, et in his voluerunt, quòd nullæ defenſiones admitterentur, quando violentèr, et doloſè ſpolium eſset commiſsum, ſimilitèr appoſuerunt duos alios caſus, videlicèt quando ſpolium eſset commiſsum per interuerſionem, in qua dolus, et delictum arguitur, *l. peregrè, §. quibus*, vbi *DD ff. de acquiren. poſſeſſ.* alius caſus, quando Iudex non iuridicè procedẽs permiſerit, ut ità intelligi debeat, Partem ſpolium committere, nàm utiq; dolus adeſt, et uerum ſpolium de facto dicitur commiſſum, *l fin. C. ſi per vim, vel alio modo*, et competit remediũ reſtitutorium, ut poſt alios declarat *Socin. in l. iuſtè poſſidet, col. 4. verſ. ſecũda concluſio, ff. de acquir. poſſeſſ.* conſuluit *Veronenſ. in conſ. 19 verſ ſecundò ad idem, in vol. conſil. ciuilium*, quæ rationes ceſsant utiq; in caſu noſtro, palàm procuratorem conſtituit, ut hæres publicè acceſſit mediãte titulo hæreditario, nullum inuenit reſiſtentem, quis igitur ſani capitis diceret, *Capitula* illius Regni habere locũ, ut Princeps non poſſit præcipere, de utroq; debere diſcuti, cùm magis ſimus extrà *Capitula*, quàm contraueniatur eis.

12 Secundò hoc mihi videtur clarum, quãdo Rex illa *Capitula* cõfirmauit, non habuit conſiderationem, quòd tolleretur ſibi facultas, quando caſus, & cauſæ euenirent præcipiendi, quòd etiam cognoſcatur de petitorio, ꝙ procedit de poteſtate Principis non ordinariæ, quòd non poſset hoc facere, nàm in dubio Princeps non præſumitur uti plenitudine poteſtatis, ſed iure communi, et ordinario, ut dicit *Innoc. in cap. innotuit, de elect.* poſuit *Alex. in l. quanquàm, in 1. notabili, C. de teſtam. militis*, ſi igitur Princeps nunc uidet, quòd ex utriuſq; cognitione uenit euitandus circuitus, cur negari debeat, id prohibitum per *Capitula*, quæ hoc non dictẽt contra iuris regulam, ut probat *tex. in d. c. conſtitutus*, et per *Abb. in d. cap. in literis*, ex cuius *Abb.* uerbis, dùm conſtituit differentiam inter Principem, et Iudicem inferiorem, uidetur uerus intellectus dictorum *Capitulorum*, quòd illa intelligantur in Tribunalibus inferioribus Principe, ut non ualeant formam alterare, non
13 autem, quòd ſi Princeps, qui poteſt iuri poſitiuo derogare, ut dicit *Alex. in d. conſ.* et *Veron.* etiam *loco* cit. uoluerit ordinare, quòd ſimul de poſseſsione, et de meritis petitorij diſcuteretur, quòd hoc nõ poſsit, *Capitulum* hoc non dicit, ſi uoluiſset hunc comprehendere caſum, expreſsiſset, noluit, ergò non expreſsit, ut uerbis utãr *text. in l. 1. §. ſin autem ad deficientis, C. de caduc. tollend.* perſona enim Principis in illorum *Capitulorum* ſermone non intelligitur, *l. inquiſitio*, cum concordantibus, *C. de ſolut. cap. petitio*, ubi *gloſ. de iur. iurand.*

14 Tertiò ſuaderi poteſt uiuo fundamento, nàm iſtę Ill. Dominę sũt ſorores carnales, tractatur de Comitatu, et lites in Regno Siciliç ſunt lõgiſsimę, ex lite tot bonorum oritur de iure inimicitia, naſcitur ex protelatione ipſarum odium, *§. inimicitiæ, & §. item is, Inſtit. de excuſ. tutor.* notat *gloſ. in auth. ſi teſtis, C. de teſtib.* quis igitur negabit, quòd ſi hic caſus eſset de notatis in *Capitulis* prędictis, quòd ad euitandum odium inter ſorores, ad fugiẽdum lites, rancores, et inimicitias, quod ſicut poteſt Princeps
15 cogere ad concordiam, ut dicit *Imol.* per illum *text. in cap. cùm inter, verſ. in præſenti, de elect.* quod alibi non reperiri ità expreſ-

sè

ſè dicit *ibi Abb.in* 1.*notabili*,& in Principe firmat *Paul.de Caſtr. in l.quidam exiſtimauerunt, ff. ſi cert.petat.*ità dicamus,poſſe iubere, quòd de vtroq; videatur,certè eadem ratio eſt,& hanc rationem ſentit *Abb. in d. c.in literis*,tum ad finem euitãdi circuitum, putat,Principem poſſe hoc mandare,quantò magis,nedùm ad euitandum circuitum, ſed lites, odia,rancores, & inimicitias.

16 Quartò, dicant mihi Siculi, ſi tempore ſupplicationis illorum *Capitulorum* fuiſſent interrogati à Principe,quòd ſi caſus eueniret, quòd ex aliqua cauſa fuiſſet expediens non procedere ad reſtitutionem, ſed quòd videretur iuſtitia cauſæ,quòd ipſe Princeps volebat, poſſe id mandare, non nè fuiſſent contenti? certè ſic,quia aliàs fuiſſet Principis poteſtatem reſtringere, immò petere id,quod eſſet eis nociuum, ergò hic caſus dicitur expreſsè reſeruatus, iuxtà ea, quæ plenè decidunt *DD.*poſt *gloſ.in l.tale pactũ, §.fin. ff.de pact.*

Ioannes Angelus Piſanellus.

SVMMARIVM.

1 *Statutum excludens matrem à filij ſucceſſione an intelligatur illam excludere à ſucceſſione filiæ.*

2 *Statutum excludens matrem à filij ſucceſſione per agnatos, an excludet, vbi in medio extaret filia.*

3 *Statutum excludens auum paternum à ſucceſſione nepotis,patruo exiſtente, an locum habeat, vbi in medio extaret auia materna.*

4 *Statuto excludente fœminas propter maſculos in linea collaterali, an neptis ex fratre excludat amitam.*

5 *Statutum excludens fœminas propter maſculos in linea collaterali an locum habeat in ſucceſſione fœminæ, & num. 6. 10. 13. 14. 15.& 16.*

7 *Soror æqualitèr ſuccedit cum fratribus, ſororibus, vel fratribus defunctis.*

8 *Fratrum appellatione an veniant ſorores.*

9 *Maſculinum an concipiat fœmininum.*

11 *Ratio legis quando magis attendi debeat, quã ipſa lex.*

12 *Lex eſt quicquid in ratione conſiſtit.*

17 *Renunciatio cùm ſit ſtricti iuris, extenſionem non recipit.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſtatutum fœminam, etiam in linea collaterali per maſculum excludens,locum habeat, cùm deceſſerit frater, ſuperſtitibus ſorore, & fratris præmortui filia, vbi deciſio nouiſſima Sacri Cõſilij pro ornatu *Conſuetudin. Neap. Sed ſi morienti.* Inſupèr an idem Statutum locum habeat in ſucceſſione fœminę, vbi *deciſio Rota.*

CAP. CCXII.

1 STatutum excludens matrem à filij ſucceſſione, cùm dubitaſſent *Doctores*, an cenſeatur etiã illam excludere à ſucceſſione filiæ? negatiuè reſponderunt,ex eo,quia non eſt eadem excluſionis ratio,ità *Archidiac.in c. ſi quis ſuadente Diabolo 17. quaſt.4.* quem ſequitur *Geminian. in cap. generali, de electio.in 6..Alex.conſ.45.col.1.vol.7.et conſ.* 85.circa finem,*vol. 4.Iaſ. in rubr. de acquir. poſſeſ. num.23. Imol.Barbat. Dec.*& alij plures,quos ſequitur *Surd.deciſ.9. num.8.* conferunt ſcripta per *Dec. conſ. 377.nu. 9.verſ. venio igitur*,vbi inquit,quòd ſi per Statutũ, vt eſt Florentiæ mater excludatur ab inte-
2 ſtato ab agnatis defuncti filij, non excluditur,ſi defuncti ſorores ſupereſſent;cum illis enim ad ſucceſſionem concurreret, idemquè concludit poſt *Anchar.* in Statuto,quo cauetur,vt exiſtente patruo, mater filio non ſuccedat,nàm ſi mater, ſoror, & patruus defuncti inſimul extarent, patruo excluſo,ſoror cum matre ſuccederet; pari-
3 tèr *num.* 10. poſt *Bal.* aſſirmat,quòd ſi Statutum ob patrui exiſtentiam auum maternum excluderet,ſi ſupereſſet auia materna, non ſuccedet patruus;ſed auus, & auia,aſſignat *Dec.* in omnibus ſupradictis caſibus rationem, nimirùm, quia eorum quilibet à Statuto omiſſus cenſetur, quòd proindè

remanet

remaneret in diſpoſitione iuris communis, vt *ibi* per eum.

4 Quid autem dicemus, vbi Statutum extaret, ſiuè *Conſuetudo*, vt eſt in hac Vrbe Regia Neap. quæ incipit *Sed ſi morienti*, per quam fœmina, etiam in linea collaterali per maſculum excluditur, ſi deceſſerit frater ſuperſtitibus ſorore, & nepte filia alterius fratris præmortui, nùm neptis ipſa amitam excludat? dic, ambas æqualiter ad defuncti fratris, & patrui reſpectiuè ſucceſſionem venire, quàmuis neptis patris perſonam repręſentet, qui ſi viueret, certè ſororem excluſiſſet; hæc enim *Conſuetudo* maſculos fęminis præferens procedit tantùm, quando frater maſculus cum eius ſorore in ſucceſſione concurrit, non autem vbi cōcurrit ſoror cum nepte alterius fratris præmortui filia, & ſic caſus à *Conſuetudine* omiſſus cenſetur, ſicquè per S.C. deciſum teſtatur *Ant. Capyc. deciſ.* 21. & in *Conſuet. Si moriatur, in addition.* quæ incipit, *Nota ex gloſ. Bucin. in Conſuet. Sed ſi morienti*, in *addition.* incip. *Subingreſſio, verſ. quid autem in ſorore, Colut. Coppul. ibidem* in *addit.* quæ incipit, *Scias*, & *Piſanel.* in alia ſequēti, quæ incipit, *Ego, Thor. in Compend. deciſ. in verb. neptis filia, par.* 1. & in *verb. ſuccedere an debeat, part.* 2. & his addimus *Mart. in ſumm. ſucceſſ. par.* 1. *quæſt.* 22. *art.* 1. *num.* 6. *verſ. & ſecūdùm hanc opinionem, fol.* mihi 486. & *Tepat. var. iur. ſentent. tit.* 648. *cap.* 3. vbi de noſtro *Capycio* memor fuit; & cùm ſimilis caſus his diebus in noſtro S.C. diſputandus occurreret, ob mortem Doctoris Scipionis Rendinæ, abſquè liberis, ſuperſtitibus Magnificis Fauſtina ſorore, Franciſca nepte ex fratre præmortuo, & Magnificis Hieronymo, & Ludouico Follerijs, illius ex ſorore ſimilitèr præmortua nepotibus, quàmuis neptis illa Franciſca patris perſonam repræſentans, Dominos Follerios à defuncti patrui ſucceſſione ſub *Conſuetudinis* clypeo excludere prætendiſſet, re in iudicium deducta, fuit per S.Conſ. iūctis Dominis duarum aularum pro Follerijs pronunciatum, illos ad defuncti auunculi ſucceſsionem pro tertia parte admittendo, referente Domino Don Thoma de Carleual Iureconſulto Hiſpano clariſsimo, & Regio Cōſiliario; deciſio fuit ſub die 10. Iunij 1633. pęnès de Scacciauento, S.C. Actorum Mag. quam poſt hæc ſcripta impreſſam inueni inter *deciſiones Dom. Reg. Capyc. Latro*, & eſt 41. in ordine.

5 Sed ſatis vtilitèr videndum eſt, an præcitata *Sed ſi morienti Conſuetudo*, per quam, vt diximus, fęmina etiam in linea collaterali per maſculum excluditur, in fęminæ ſucceſsione locum habeat, vt putà deceſsit Iulia, ſuperſtitibus Titio fratre, & Ioanna ſorore, an Titius tantùm vigore præfatæ *Conſuetudinis*, ſiuè Statuti ad ſucceſsionem admittatur, Ioanna excluſa?

Et quòd procedat, teneo indubitantèr; non enim dixerunt Ciues, vt *decedente maſculo, ſiuè fratre, &c.* quibus ſanè verbis attentis, dubitari poſſet, an maſculinum concipiat fęmininum, & ſic an fratris appellatione veniat ſoror; ſed vſi fuerunt verbo illo, *Sed ſi morienti*, quod ſine dubio eſt aptum comprehendere, tàm maſculum, quàm fęminam, & ità in puncto videtur affirmaſſe *D. Præſ. de Franch deciſ.* 652. *in fin.* ſecus verò, vbi Statutum diſponeret, vt decedente fratre, ſoror per fratrem ſuperſtitem excludatur; hoc enim caſu nonnulli magni nominis tenuerunt *Doctores* (licèt non ſine maxima controuerſia) vt in ſucceſſione ſororis Statutum nullo pacto procedat; ſed quòd inſimul tàm maſculus, quā fęmina, & ſic tàm frater, quàm ſoror ſuperſtites in prædefunctæ ſororis hæreditate ſuccedant, ità iudicatum ait *Surdus deciſ.* 9. per totam; & in terminis *Statuti Vrbis* 146. *lib.* 1. *Rot.* in vna *Romana ſucceſſionis* coràm *D. Merlino* ſub die 14. Iunij 1630. cuius deciſionis tenor eſt ſequens.

Veneris 14. Iunij 1630.

6 Celebrem apud *Doctores*, olimq; ſæpiùs in Rota diſcuſſam, & non reſolutam quæſtionem, an *Statutum Vrbis cap.* 146. *lib.* 1. dùm hæreditatem fratris decedentis ab inteſtato defert fratribus, excluditq; ſorores, locum ſibi vendicet in hęreditate ſororis, hodiè Domini negatiuè definierunt, & non obſtāte dicto *Statuto*, Iſabellam æqualitèr admittendam eſſe ad ſucceſſionem Annæ, cum Proſpero fratre, reſponderunt.

7 Ipſa enim fundatam habet intentionem de iure communi, ſecundùm cuius diſpoſitionem ſoror æqualitèr cum fratribus ſuccedit ſororibus, vel fratribus defunctis, §. *ſi igitur, il ſecondo, authent. de hæred. ab inteſtat. venien. auth. poſt fratres, la prima, C. de legitim. hæred.* & *Statutum* cùm expreſsè ad oculum non loquatur de hæreditate ſororis, hic caſus tanquàm omiſſus à *Statuto* reijciendus eſt ad diſpoſitionem iuris communis, *l. commodiſſimè, ff. de liber. & poſthum. l. ſi extraneus, ff. de condit. cauſ. dat. Anchar. conſ.* 26. *num.* 2. *Dec. conſ.* 451. *nu.* 6. *Socin. ſen. conſ* 228. ſub *n.* 2. *lib.* 2. *Affl. dec.* 21. *n.* 13. cū aliis

8 Et quamuis appellatione fratrũ veniant
ſorores, vt in *l. tres fratres, ff. de pactis, l.
Lucius 78. ff. ad Trebel. l. Lucius, & Titia 38. ff.
famil. erciſc. l. Lucius Titius 91. §. quaſitum, ff.
de legat.* 3 Attamen cùm verſemur in ma-
teria correctoria iuris communis, cautè
procedendũ eſt in extẽſionibus de perſona
ad perſonam, nec de facili recedendum à
clara diſpoſitione iuris communis, & in ſi-
mili materia fratrum appellatione non ve-
niunt ſorores, nec maſculinum concipit
fœmininum, *Socin. iun. conſ. 1. num.* 102. *lib.*
2. *Honded. conſ. 8. num. 4. Manent. conſ. 1. n.* 12.
lib. 2. & fuit dictum *in Bonon. ſucceſſionis* 10.
Martii 1597. coràm *Litta*, impreſſ. apud
Giouagn. conſ. 1. lib. 1. Præſertim verò quia
Statutum nõ in plurali numero loquitur reſ-
pectu eorum, quibus eſt ſuccedendum, ſed
in numero ſingulari, ibi, *Defuncto fratri ab
inteſtato*, quo caſu intelligitur de fratre tan-
tùm, non autem de ſorore, vt egregiè di-
ſtinguit *Caſtrenſ. d. l. tres fratres, num 2. Alex.
conſ. 85. num. 7. lib. 4. Dec. in l. 2. num. 12. ff. de
reg. iur. Corn. conſ. 94. num. 4. lib. 2. Carpan. ad
Statut. Mediolan. cap.* 288. ſub *num.* 7. nec ma-
9 ſculinũ concipit fœmininum, vbi diuerſis
nominibus vnumquodq; denominatur, fra-
ter enim dicitur frater, & ſoror nuncupa-
tur ſoror, licèt ſecus ſit in his, quibus diuer-
ſa nomina attributa nõ ſunt, ſed ſolùm per
qualitatem, vel fœmininam, vel maſculinã
diſtinguuntur, vt ſunt filius, filia, nepos, ne-
ptis, auus, auia, quia hoc caſu faciliùs ma-
ſculinum aptum eſt concipere fœmininũ,
& datur procliuior tranſitus in intellectu
in iſtis nominibus ſymbolicis. Ità poſt *Bal.
in l. Quicunq. C. de ſeru. fugit.* obſeruat *Capra
conſ. 62. num. 9. Bolognet. conſ. 9. num.* 84. vbi
de cõmuni teſtatur, *Menoch. conſ.* 1146. *n.* 7.
Quod eò magis dicendum eſt, quia *Statu-
tum Vrbis* diſcretiue loquitur de fratribus,
& de ſororibus, ibi, *defuncto fratri*, & ibi, *ex-
cludant etiam ſorores*, & ità intelligi debent
ſinguli ſexus ſub eorum germano nomine,
nec cõfundi, ad tradita per *Iaſ. in l. tres fra-
tres, n. 13. ff. de pact. Zuccard. in repet. l. fin. n.* 70.
C. de edict. Diu. Hadr. toll. Siluan. conſ. 1. num.
21. *Gabr. de verb. ſignific. concluſ. 6 num.* 63.
Honded. conſ. 8. n. 31. lib. 2. Menoch. conſ. 990.
num. 4 *Rim. iun. conſ. 782. num. 92. & 93.*
10 Verùm quia difficultas iſtius quæſtio-
nis poſita eſt in ratione *Statuti*; nàm ex idẽ-
titate rationis ſoror poteſt venire appel-
latione fratris, nec dicitur extenſio, ſed cõ-
prehenſio, ad tradita per *Curt. ſen. conſ.* 9.
nu. 22. & 23. qui in tuenda opinione, quòd
huiuſmodi *Statutum* ſibi locum vendicet,
etiam in hæreditate ſororis, potiſſimùm
nititur hac identitate rationis, quemad-
modùm & *Alciat. cõſ.* 200. *lib. 9. Aldobrand.
conſ. 101. num. 5. lib. 1. Menoch. conſ. 542. num.*
28. & quot quot *Curtium* ſequuntur; ſiquè
11 ratio ipſa latius, quàm lex pateat, ratio
tanquàm intrinſeca virtus legis, & ſpiritus
illi prædominans magis attendi debet,
quàm lex, *gloſ. in l. qua ratione, §. licèt, ff. de
acquir. rer. domin. Bart. in proœm. ff. §. hæc autẽ
tria, Ang. conſ. 221. num. 3. verſ. nàm licitum
eſt*, cum aliis per *Tiraquell. in l. ſi vnquàm,
verbo Libertis, num. 45. C. de reuoc. donat. Mo-
lin. de primog. Hiſpan. lib. 1. cap. 5. num. 8. & 9.*
Ex ratione enim efficitur ius, vt inquit *Bal.
in cap. cùm dilectus, il primo, de reſcript.* & lex
12 eſt quidquid in ratione conſiſtit, ait *Abb.
in cap. ratio nulla, num. 1. de præbend.* Immò
ratio eſt ipſamet lex, quæ impulit Legisla-
torem ad ſic ſanciendum, & rationis quo-
dammodò Interpres dicitur eſſe lex, *Bal. in
l. 1. C. de interdict. Ancharan. in cap. canonum
ſtatuta, de conſtit. Port. Imol. conſ. 183. nu.* 20.
23. & *ſeqq.*
13 Ideò Domini putarunt, indagandam
eſſe differentiam rationis, & cur ſororem
excludere non intellexerint Statuentes ab
hęreditate ſororis, quẽadmodũ excluſerũt
ab hęreditate fratris, & viſum fuit, duplicẽ
poſſe aſſignari rationem; prima eſt, quia ſi
Statutum fundatur in prẹſumpta dilectione
defuncti ergà perſonam ſuccedentem, ſi-
cuti illud fundari cenſendum eſt, cùm regu-
laritèr humanæ diſpoſitiones intelligendæ
ſint ſecundùm id, quod naturalis ratio, &
neceſſitudo ſanguinis dictat, *Bal. in l. Titius,
in ſum. ff. de hæred. inſtituen. & conſ. 156. nu. 1.
lib. 2. Cardin. Mãtic. de coniect. vlt. volunt. lib.
6. tit. 11. nu.* 5. certè præſumi poteſt, fratrem
magis diligere alium fratrem, quàm ſoro-
rem, nedùm ob æqualitatem ſexus, verùm
etiam ob votum conſeruandæ agnationis,
vterq; enim frater eſt in agnatione, & illam
conſeruat, & frater dicitur quaſi fẹrè alter,
vnus, & idem ſanguinis, in quo eadem mi-
litat ratio charitatis, quæ in filijs, vt poſt
*Agellium lib. 13. cap. 10. et Briſſon. de verb. ſi-
gnificat. in verbo frater*, inquit *Decian. conſ.*
83 *num. 69. lib. 4. Bardellon. conſ 16. num.* 16.
& 25. et proptereà iure merito Statuentes
ad ſucceſſionem fratris defuncti vocarunt
alterum fratrem dùmtaxat, excluſa ſoro-
re, interpretando mentem ipſius defuncti,
iuxtà naturalem affectionem, quę rationes
non ità vrgent in defuncta ſorore, quæ vel
præſumitur minus diligere fratrem, quàm
ſororem, quippè quòd ſoror dicitur quaſi

ſeorſim à fratre naſcens, & ab eius domo ſeparanda, vt *Antiſtius Labeo* magnus I.C. putabat, teſte *Agellio d.lib.13.cap.10.Briſſon.in verbo ſoror, il primo, de verb. ſignific. Tiraq.de legibus connub.in l.1.gloſ.1.num.31.* vel ſaltem æqualitèr præſumitur diligere ſororem, ac fratrem, vltrà enim ſanguinis coniunctionẽ additur inter ſorores ſexus communio,& muliebris indigentię experimentum,& indè in ſociam facilis commiſeratio, cùmq; in ipſis ſororibus expiret agnatio, *l.pronunciatio,in fine, ff.de verbor.ſignification.* non ità anxiè paternæ familiæ conſulere voluiſſe cenſendum eſt,& conſequentèr ex interpretata à *Statuto* ſororum voluntate,ad ipſarum ſucceſſionem vnà cũ fratribus admittendæ ſunt eędem ſorores pro ęquis portionibus.

14 Altera eſt ratio; quia cùm agitur de bonis fraternis, maior eſt ratio, vt ad alios fratres ſuperſtites ſolùm pertineant, vt detur continuatio bonorum in eadem familia; dùm verò ſorores nuptæ ſunt, eiſq; aſſignata earũ portio pro dote, hæc portio diuulſa eſt à patrimonio familię paternę, nec tanta vrget ratio, vel æquitas, vt de familia mariti reuertantur ad paternã, quanta militat in cõſeruanda, & continuã la in eadẽ familia, quemadmodũ dicitur, ꝙ prohibita alienari, ſi ſemel legitimè alienetur, efficitur alienabilis, etiã in alias perſonas prohibitas, nec reuiuiſcit onus reuertendi ad familiam alienantium, *l.1.l. pater filium, §. quindecim*, vbi *Bart. ff.de leg.3.* Ità conſiderant *Salycet.in l.2.num.27.verſ.non idem, C. de noxal. Socin.iun.conſ.23.n.51.& 52.lib.1. Surd.deciſ.9.nu.9.* huicquè motiuo multum accedere videtur *Statutum Vrbis*, dùm in fine ad ſucceſſionem bonorum maternorũ æqualitèr admittit ſorores,& fratres, quia mater æquè cenſetur diligere maſculos,& fœminas, nec ita ſollicita præſumitur circa conſeruationem maſculorum, prout ipſi maſculi.

15 Demùm hanc ſententiam, quòd *Statutũ* deferens ſucceſſionem hæreditatis fraternæ ſolis fratribus, non comprehendat hæreditatem ſororis, in terminis tradiderunt *Caſtrenſ.conſ.119.num 12.& 3.lib.1. Capr. conſ.62.num.2. Iaſ. in rubr. ff. de acquir. poſſ. num.22. Crauett.conſ.743. num.7.* latiſſimè *Carpan.ad Statut.Mediol.cap.288.num.4. Caball.conſ.54.num.7.* qui plures alios congerunt,& de veriori,& communiori teſtãtur *Menoch.conſ.990.num.2.& 3.& conſ.1146. num.6.& 7.*& in hanc ſententiam inclinauit Rota, teſte *Caputaquen.deciſ.334.* aliàs 331.*lib.1.*in manuſcript.& tamen *ibi* agebatur de *Statuto* antiquo *Vrbis* ſub *lib. 5. cap.24.* vbi quæſtio erat magis dubia, quia illud *Statutũ* antiquum non vtebatur verbo *fratris*, ſed alio, maſculinæ quidem ſignificationis, at magis generali, & indefinito, nempè, *defuncto ſuccedant germani fratres*, quod verbum *defuncto* commodiùs referri poterat ad ſororem etiam defunctam, ſecus autem eſt in hoc *Statuto* nouo, vbi ſignantèr additur verbum *fratri*, & diſcretiuè nominantur fratres,& ſorores, quod videtur factum cum miſterio, vt Statuentes indicarent, quòd de hæreditate fratris, nõ autem ſororis loquebantur, et in his terminis loquitur etiam *deciſio 548.par.1.recent.* quæ fuit confirmata, vt in *deciſ.644.par.2. recent.* in eadem cauſa emanata, quia *Statutum Rauennatenſe ibi* loquebatur de hęreditate cuiuſcunquè inteſtati, quod verbum *cuiuſcunquè* rectè referri poterat etiam ad hæreditatem fœminæ, & vlteriùs addebat *Statutum, defuncta perſona, &c.* quæ tàm ad maſculum, quàm ad fœminam referri poterat,& *Rota ibi* multum inſiſtit, quòd ratio conſeruandę agnationis expreſſa fuerat,& quòd aderat aliud *Statutum Rauennæ* diſponens, agnatos præferri etiam in ſucceſſione fœminæ, vt in dicta *deciſione 644. num.3.* quæ deficiunt in *Statuto* nouo *Vrbis*, de quo agitur, quòd dùm veteri *Statuto* addit expreſſam illam denominationem *fratris*, uidetur uoluiſſe remouere dubitationem, de qua in dicta *deciſione Caputaquen.*

16 Nec refert, huiuſmodi *Statutum* excluſiuum ſororum propter fratres eſſe fauorabile, tanquàm fundatum in motiuo cõſeruationis familiarum, quoniam hìc fauor debet regulari intrà ſuos limites, quos propria uerborum ſignificatio præſcripſit, neque contra mentem Statuẽtium, qui de ſorore diſcretim mentionem faciunt, extendi ad ampliorem excluſionem, *Surd.deciſ.9.num.16.verſ.non etiam obſtat*, et minus hæc extenſio permitti debet, cùm magna differentia conſiderari poſſit inter caſum, quo agitur de excludenda ſorore ab hæreditate fratris,& caſum, dùm agitur de hęreditate alterius ſororis, ut ſuprà dictũ eſt.

Non obſtãt *Curt. ſen.conſ.9. Alciat.conſ. 200.lib.9. Gerard.Mazzol.conſ.8.& 9.* et alii relati per *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 449.* quoniàm *Curtius* reprobatur à dicto *Socin. iunior.conſ.23.num 48.& 57.* et in contrariũ militat receptior, et uerior *Doctorum* ſententia, ut ſuprà dictum eſt, præſertim concurrentibus circumſtantiis particularibus

huius *Statuti* noui *Vrbis*, *Gratianus* uerò loquitur vt Aduocatus in hac cauſa, & *Gerard.Mazzol.conſ.9.in princ.* teſtatur, contra ipſius *conſilia* fuiſſe iudicatum, & rationes pro hac ſententia magnifacit.

Nec ſuffragatur Proſpero *Statutum Eugubinum*, quia cùm ipſe ſit foreſis, illi *Statutum* non cenſetur fauiſſe, nec Statuentes Eugubini curarunt conſeruationem familiæ Romanæ ipſi nõ ſubditæ, vt per *Alex. conſ.111.in princ.lib.7.Pariſ.conſ.12.nu. 25. lib 3.Peregr.conſ.90.nu.13. & 20.lib.primo*, & fuit dictũ in *Narnien.ſucceſſionis 22 Maij* 1628. corám me, quam ſequuta eſt *Rota in Ferrarien.de Taſſonis* 18.*Martij* præteriti corám R P.D.meo *Pirouano*.

17 Nequè Iſabellæ obſtat renunciatio, loquitur enim de bonis dùmtaxat paternis, maternis, & fraternis, & cùm ſit ſtricti iuris, nequè extẽſionem recipiat, nequaquàm referẽda eſt ad bona ſororum, iuxtà deducta per *Bal.conſ.48.* per tot. *lib.2 Aret.conſ. 161.nu.5.Dec.* in his terminis *conſ. 230.n.3. in fine, verſ.& prædicta maximè, Natt.in addit.ad Alex.conſ.85.lib.4. Hond. conſ.29.nu. 93.& 94.lib.primo, Eugen.conſ.88.nu.82 lib. primo, & in Bononien.hæreditatis de Armis 18. Aprilis, & 22. Decembris 1622.* corám me.

Et itá Domini vnanimitèr cenſuerunt, *Statutum cap.146. lib. primo* non comprehendere caſum paſſiuæ ſucceſſionis ſororis, & Proſperum teneri ſoluere Iſabellæ eius portionem, etc.

SVMMARIVM.

1 *Statutum laicorum clericos non ligat.*
2 *Caſus nouus proponitur.*
3 *Statutum vbi derogat iuri ſingulorũ, omnium conſenſus requiritur.*
4 *Conſenſus expreſſus, & tacitus qui ſit.*
5 *Conſenſus an dicatur præſtitus, vbi quis per ſonum campanæ vocatus non comparuit.*
6 *Taciturnitas quando habeatur pro conſenſu.*
7 *Baro an poſſit exigere de plantatis, ſicut exigebat de ſeminatis, & num.9. 10. & 11. vbi deciſio, num.12.*
8 D. Ioannes Vincentius de Anna *commendatur*.

ARGVMENTVM.

Agitur, an conuentio inter Baronem, & Vniuerſitatem, cõuocato conſilio inita, vt tempore recollectionis frumenti, ad fraudem euitãdam exigatur à Ciuibus in territorijs Baroni reddititiis ſeminantibus, medietas quantitatis frumenti ſeminati, & nõ ampliùs quantitas vnius modii ex ſingulis decem, quæ colliguntur, iuxtà antiquum ſolitũ, liget nè Clericos, qui vti laicorum ſucceſſores territoria à Baronibus conceſſa tenent, & de aliis ad materiam pertinentibus.

CAP. CCXIII.

1 STatutum laicorum quātumuis generale, vel ſpeciale, certum eſt, ex *cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ, de cõſtit.* Clericos, et Eccleſiaſticas perſonas non ligare, etiam ſi earum commodum, et fauorem concernat.

2 Sed fui vna die interrogatus à quodam Barone, qui in eius territorio tempore recollectionis frumenti, et aliarum frugum (quia territorium totum antiquitùs fuerat ſuum, et demùm Ciuibus conceſſum cum infraſcripto onere) exigebat modium vnum ex ſingulis decem, et demùm ad tollendam fraudem, quę in tali exactione cõcurrere ſolebat, cum ſubditis, publico interueniente colloquio, et nemine diſſentiente ad conuentionem deuenerũt, quòd non alitèr huiuſmodi fieret exactio, ſed ꝙ exigeretur medietas illius quantitatis frumenti ſeminati, quam deindè ſub certa pęna Baronali Curiæ reuelare Ciues illi tenerentur, ne Baro ipſe in aliquo fraudaretur, an hæc cõuentio ligaret illos Clericos, qui

ſimi-

ſimilitèr, uti laicorum ſucceſſores territoria à Barone conceſſa tenebant?

Reſpōdi, nèdùm Clericos, ſed nec etiam Laicos, qui in cōuentione, ſeù ſtatuto non interuenerunt, pręfata conuentione, ſiuè ſtatuto ligatos eſſe, conſtat enim, hanc cōuentionem non generalem eſſe, ſed ſingularum perſonarum ius tangentem, quo caſu omnium neceſſarium eſſe, nec maioris partis ſufficere conſenſum, voluerunt *Doctores* infrà citandi, quotiès enim conſue-
3 tudo, ſiuè ſtatutum derogat iuri ſingularū perſonarum, oportet, illarum expreſſum, vel tacitū conſenſum interuenire, ità *Ang. conſ.* 267. & alij per ipſum adducti, quos citat *Modit. in* §. *plebiſcitum, dubit.* 53. dixi ex-
4 preſſum, vel tacitum requiri conſenſum, expreſſum, quando quis expreſsè ſtatuto cōſentiret, tacitum verò, quando quis paſſus eſſet exequi conuentionem, ſiuè ſtatutum illud.

5 An autem quando ſumus in ſtatuto iuri ſingulorum derogante, tacitè quis illi conſētire videatur, ſi Cōmunitate per ſonum campanæ, vel per gridam conuocata pro tali condendo ſtatuto, aliquis ad publicū colloquium accedere nō curauit? dic, quòd non, tunc enim quis tacitè actui conſentire videtur, quando conſentire tenetur, ſed
6 quando quis in actu conſentire non tenetur, prout in caſu propoſito, taciturnitas non habetur pro conſenſu, *gloſ. in l.* 2. §. *voluntatem*, in *verb. contradicat*, in *addition. ff ſolut matrimon.* alia in materia uide citatum *Modit. dubit.* 54. & 60 in *d.* §. *plebiſcitum.*

7 Sed in terminis propoſiti articuli citrà conuentionem prædictam quæro, ſi Baro eſt dominus totius territorii, in quo de ſeminatis quotam fructuum exigit, an poſſeſſor poſſit illud territorium mutare, ipſum plantādo, & an Baro poſſit exigere quotam fructuum de plantatis, prout de ſeminatis percipiebat? dic, quòd ſic, ſicut in vtroquè caſu affirmat *Capiblanc. tract. de author. Baron. pragm.* 11. *à num.* 75. vſq; ad *num.* 78. vbi ex *Alber.* & aliis uoluit, Dominum quouſq; creuerint arbores poſſe petere quotam ſolitam percipi, prout quando ſeminabatur.

8 Ad hoc propoſitū ad manus meas peruenit quodam manuſcriptum Domini *Ioannis Vincentij de Anna*, tēpeſtate ſua Iuriſconſultorū iuriſcōſultiſſimi per hæc uerba.

Reſponſum D. Io Vinc. de Anna.

In iſto dubio Magnifici Frācīſci Antonij de Maramonte cum uaſallis feudi Plaanzani clarum eſt in facto, quòd dictus Franciſcus Antonius eſt Dominus dicti feudi, & ſolet exigere quintum omnium fructuū naſcentium in dicto feudo, dubium remanet, quia in multis uineis dicti feudi ſunt plantatæ arbores Oliuarum, & aliorum fructuum, utrum debeatur quintum? quòd debeatur, allegatur *tex. in cap. commiſſum, de*
9 *decimis*, vbi ille, qui tenetur ſoluere decimā paſcuorum, ſi poſteà illa paſcua ſunt reducta ad culturam, etiam illarum frugum debetur decima, & per illum *text.* notat *ibi Abb.* in 1. *notab.* quòd mutatio qualitatis loci nō alteret obligationem decimarum, & ideò ſi terra erat ſterilis, nunc reducatur ad culturam, vel aliquid in ea plantetur, debet ſolui decima culturæ, & arborum, &
10 quærit *ibidem Ant. de Butr.* quòd ſi ſoluitur decima terræ aratorię, poſteà in ea plantatę ſunt vites, & arbores, debetur decima fructuum arborum, & vini, & ratio eſt, quia vna res non debet diuerſo iure cenſeri, *cap. cùm in tua*, eod. *tit. de decim. Couar. pract. quæſtion. c.* 37. *num.* 5. *Balb. de præſcript.* 2. *par. princ.* 3. *effect. num.* 17.

11 Secundò pro hac opinione allegatur authoritas *Specul. & Io. Andr.* in *tit. de locat.* §. 1. *col.* 6. *verſ. illud autem*, quòd is, qui conceſſit Terram infructuoſam ad partem fructuum, habebit medietatem arborum, quia ſunt in fructu, & dabit partem uini, & fructuum arborum, quos allegat *Paris de reintegr. feud. fol.* 90. *col.* 4.

Ioannes Vinc. de Anna.

Demùm ſequitur *Apoſtilla* manu eiuſdē, quę eſt illius cauſę, & propoſiti dubii deciſio per hęc uerba.

12 *Die* 11. *Iulij* 1571. *fuerunt cōdemnati Particulares in proceſſu contenti ad ſoluendum quintum omnium arborum, tàm vindemiarum, quàm oliuarum, ſicut de aliis rebus in dicto territorio ſoluitur, &c. Anna.*

Poſt hæc vidi eundem *Annam*, qui latiùs in hac cauſa ſcripſit, prout uidere eſt in ſua *allegat.* 94.

SVMMARIVM.

1 *Statutū, per quod prohibetur ædificari, an locum habeat, quando quis uellet domum ſuam ruinam minantem reficere, & n.* 2. 3. *&* 8.
4 *Nouum opus antiquum ædificium reficienti an nunciari poſſit, & nu.* 5.
6 *Caſtrum dirutum an vaſallus reficere valeat abſquè Regis licentia.*
7 *Barones an poſſint noua Caſtra ædificare, & antiqua reficere.*

AR-

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſtatutum, quo caueatur, vt nemo ex Ciuibus poſſit in ſolo ſuo ædificare, niſi certa pecuniarum quantitate, iuxtà ædificij qualitatem, Communitati priùs ſoluta, an locum habeat, quando Ciuis vellet domum ſuam ruinā minātem reficere. Barones an valeāt in eorum iuriſdictione noua Caſtra ædificare, & antiqua reficere, ad ornatū *Conſtitut.* Regni *Caſtra*, & de alijs.

CAP. CCXIV.

1 STatutum, ſi in aliqua Ci-
uitate extaret, vt nemo
ex ciuibus poſſit in ſolo
ſuo ædificare, niſi certa
pecuniarum quantita-
te, iuxtà ædificij quali-
tatem, Communitati
priùs ſoluta, dubitabatur, an locum habe-
ret, quando ciuis uellet domum ſuam rui-
nam minantem reficere?
2 Reſpondi negatiuè, cùm tàm canonico,
quàm ciuili iure attēto, ædificare prohibi-
tus, reficere minimè prohibeatur, ſic enim
habetur in *cap. Iudæi, il* 1. & clariùs in *cap. cō-
ſuluit*, vbi *Io. de Anania, Ant. de Butr Felin.* &
cęteri, *extrà de Iudæis, in l.* 1. circa *finem*, vbi
gloſ. in verb. reficere, ff. de mort. inferen. in l. 1.
*§. ſi quis ædificium, ff. de oper. noui nunciat. &
in l.* 3. *§. reficere, ff. de itiner. actuquè priuat.* ſic-
què vno ore in his iuribus faxi ſunt *Bald.
Ang. Imol. Roma. Zaſ.* & cęteri omnes, *Andr.
in c.* 1. *§. fin. n.* 23. *de capitulis Corrad. Aymon.
Cranett. in d. l.* 1 *num.* 169. *ff. de oper. noui nun-
ciat. Cagnol. & Dec. in l domum, ff. de regul. iur.
Bolognin. in l. qui viam, num.* 78. *ff.* cit. *tit. de
oper. noui nunciat. Caſtrenſ. conſ.* 247. *lib.* 2.
Affl. deciſ. 392. vbi *Addent. Nicol. Boer. deciſ.*
44. *Alex. conſ.* 190. *num.* 7. *lib.* 2. *Capolla in
tract. de ſeruit. vrban. prædior. tit. de refect. cap.*
59. *Auguſt. Berous conſ.* 144. *lib.* 3. *Horat.
Carpan. ad Statut. Mediolan. in tit. quòd haben-
tes antiquam ſedem, cap.* 240. *lit. N. & R. Grat.
conſ.* 122. *num.* 4. *Alciat. conſ.* 100. *num.* 8. *lib.*
5. *Surd. conſ.* 121. *num.* 7. *lib.* 1. vbi ex *tex. in l.*
3. *§. enim verò, & § reficere, ff. de itinere, actuq;*
3 *priuat.* firmans concluſionem, quòd aliud
ſit reficere; aliud verò opus de nouo face-
re, infert ad Statutum, quo cauetur, nè belli
tempore ædificare liceat, vt non procedat,
cùm quis antiqua ædificia reficere vellet,
allegat *Bald. & Ang. in l.* 1. *in fine, ff. de mor-
tuo inferen. Alex. in rubr. ff. ſolut. matrim. num.*
21. *Iaſ. in l. ius ciuile, num.* 10. *ff. de iuſtit. & iur.*
& in *l. quamuis, num.* 190. *ff. de fluminibus*, &
4 quòd hac ſic ſtante concluſione ſequitur,
quòd reficienti antiquum ædificium nouū
opus nunciari non poteſt, allegat *Bart.* Ca-
ſtrenſ. & Alex. in l. 1. *§. ſi quis ædificium, ff. de
oper. noui nunciat. & Bologn. in l qui viam, nu.*
69. cum pluribus *ſeqq. ff.* hoc eodem *tit.* Et
licèt non deſint *Doctores*, qui contrarium
firmauerint, attamen dicta per eos proce-
dunt; cùm quis ædificium pœnitùs colla-
pſum reficere vellet, ità diſtinguendo ſcri-
pſerunt *Caſtrenſ. in d. l.* 1. *§. opus nouum face-
re, num.* 3. *ff. de oper. noui nunciat.* & clariùs
Alex. in eadem *l.* 1. *§. ſi quis ædificium in fin.*
quos citat, & ſequitur *Surd. loco* cit. *num.* 18.
verſ. & non conſtat, & num. 22. hi enim di-
5 ſtinguerunt inter ædificium funditùs, &
omninò deſtructum, & ædificium antiquū
vetuſtate corroſum; ſed non omninò colla-
pſum, vt in primo tanquàm facienti nouū
opus poſſit fieri nunciatio, ſecundo verò
non; qua diſtinctione ſic ſtante, quam puto
veriſſimam, aliàs Ego inferebam ad diſpo-
ſita in *Conſtit. Regni* huius, quæ incipit *Ca-
6 ſtra*, vbi ſancitum eſt, abſquè Regis licentia
vaſallis non licere dirutum Caſtrum refi-
cere, (id, quod notauit *Affl. deciſ.* 265. *num.*
70. & poſt eum *Reg. de Pont. tract. de poteſt.
Proreg. tit. de diuerſ. prouiſion. in princip.*) vt
ſanctio iſta ſit intelligenda, quando Caſtrū
eſſet funditùs, ac omninò deſtructum, ſe-
cus verò ſi eſſet tantùm vetuſtate corroſū,
ſed non omninò collapſum, hoc enim caſu
Conſtit. prædicta non procederet; verùm di-
ſtinctionem hanc procedere aduerto in
locis domanij, ſecus verò in Terris Baro-
7 nalibus, in quibus Barones abſquè Regis
licentia benè poſſunt, non ſolùm Caſtra di-
ruta reficere; ſed de nouo conſtruere, vt
poſt *Andr.* in eadem *Conſt.* notat *Affl. n.* 3.
verſ. & propterea, & ſatis benè *Reg. Tap.
ibidem, verſ. hanc tamen concluſionem*, vbi hu-
ius dicti aſſignat rationem, nimirùm, quia

cùm

Digitized by Google

cùm Barones Reguli appellentur, iuriſdi-
ctionemquè habeant in territorio, pro ip-
ſorum defenſione neceſſarium eſt eius Ca-
ſtra munita habere, ad quod allegat *D.
Thom. de Regimine Princip. lib. 2. cap. 11. &
Petr. Gregor. Tholoſ. de Republ. lib. 2. cap. 3* in-
8 ſupèr inferebam ad prohibitiones, quas
nos habemus, nè cuiquam liceat extra mę-
nia huius Ciuitatis abſquè licentia Regiæ
Cameræ ædificare, vt procedant, quando
noua ædificia facere, vel vetera funditùs
diruta reædificare cupimus, ſecus verò ſi
non funditùs deſtructa reficere vellemus,
quia tunc, attentis ſuperiùs dictis, nulla
opus eſſet licentia.

SVMMARIVM.

1 *Stipendia annua debita Magnati pro militum
præfectura, an illi debeantur pro eo tempo-
re, quo in vinculis propter aliquod delictum
detruſus eſt, & num. 4. 5. 6. 7. 8. 12. & 13.*

2 *Milites, qui perſonalitèr ſeruire tenentur, eo
ipſo, quòd propter delictum condemnantur,
conſuetis ſtipendijs priuantur, ſed declara-
tur num. 3. & quæ ſit ratiò, num. 11.*

9 *Clericus beneficiatus in perpetuum carcerem
condemnatus non cenſetur beneficio priua-
tus, ſi ſententia de illo mentionem non fecit.*

10 *Beneficium eſt ſtipendium militiæ clericalis.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſtipēdia, quę ex Prin-
cipis largitione ſingulis an-
nis Magnates pro militum
præfectura, ſiuè alicuius Ca-
ſtri cuſtodia conſequuntur,
eiſdem debeantur pro eo tē-
pore, quo in vinculis, ex cau-
ſa alicuius patrati facinoris
detruduntur. Clericus bene-
ficiatus ſi ſententia median-
te fuerit in perpetuum car-
cerem damnatus, abſq; quòd
de beneficio aliquid in ſen-
tentia exprimatur, nùm be-
neficio illo priuatus cenſea-
tur, & de aliis ad materiam
pertinentibus.

CAP. CCXV.

1 STipendia, quę ex Princi-
pis largitione annua-
tim conſequuntur Ma-
gnates, putà pro militū
præfectura, alicuius ca-
ſtri cuſtodia, & ſimili-
bus, in quibus per ſub-
ſtitutum, quem vulgò Locumtenētem ap-
pellant, deſeruiunt, elegans eſt difficultas,
ſi ob aliquod delictum, ſiuè alia ex cauſa
contingeret, Magnatem illum in commiſſi
facinoris pœnam per certum tempus car-
ceribus ſubijci, nùm carcerationis tempo-
re durante, eadem ſolita, & annua debeā-
tur, ac ſi in libertate conſtitutus eſſet?

Hæc quæſtio frequens eſſe poteſt, præ-
ſertim in hoc Regno, in quo nonnulli Pro-
ceres ex Regis Noſtri munificentia alicu-
ius Caſtellaniæ, vel grauis armaturæ præ-
fecturam conſequuntur, quam communi-
tèr appellant *Capitan de Caualli, & Caſtel-
lani*, qui ſi aliqua ex cauſa ſimplicitèr in tē-
poralem carcerationem eſſent cōdemna-
ti, dubitari poſſet, an eiſdem eſſent ſoluen-
da conſueta ſtipendia, quæ ſingulis annis à
publico Ærario conſequebantur?

2 Reſpondeo, certum eſſe, & in dies in Re-
gia Camera decidi audiuimus, priuatos
milites, & alios, qui perſonalitèr ſeruire te-
nentur, quia eo ipſo, quòd condemnantur,
à ſeruitio deficiunt, conſequentèr conſue-
3 tis ſtipendijs priuatos cenſeri: hanc tamèn
concluſionem in illis tãtùm militibus, qui
perſonalitèr ſeruire tenentur procedere,
eſt neceſſariò fatendum, ſecus autem affir-
mari videtur in his Illuſtribus, quibus in
ſeruiendo ſubſtituendi facultas ipſo iure
conceditur, *l. ad ſimilitudinem, C. de Epiſc. &
cler. l. nullus, la 3. C. de decur. lib.* 10. vbi *Bald.*
hoc notat, & nouiſſimè *Reg. Conſtant. Ce-
phal. conſ. 1. n.* 35. quod procedit, etiā quan-
do perſonę induſtria eſt electa, alioquin
nullum eſſet priuilegium perſonę Illuſtris,
vt arguit *Barbat. de præſtant. Card. quæſt.* 5.
primæ par. nu. 12 & *Bal. in d. l. nullus*, multòq;
magis, quando ſubſtitutus eſt expreſſus, &
aptus, quo caſu ſubſtitutio perſonali aſ-
ſiſtentiæ comparatur, *Affl. in cap. Imperia-
lem, § firmitèr, num.* 15. *de probib. feud. alienat.
per Frider. Cephal. d. conſ. 1. nu.* 36.

4 Verùm vt propoſitæ quæſtionis vera
habeatur reſolutio, duos caſus diſtinguen-
dos eſſe arbitror, quorum primus eſt, quā-
do Illuſtris ille vir in officio deliquit, & cō-

dem-

Digitized by Google

demnatur, & in hoc caſu quãmuis in ſententia de officii, ſeu beneficii priuatione non fiat mentio, adhùc tamèn ipſo iure officiis, & dignitatibus, in quibus deliquit priuatus cenſetur; tex. eſt in *l. ſi aliquid*, C. *de ſuſcept. & archar. lib. 10.* vbi *Doctores*, præſertim *Alex.* ad *Bart. Ang. Iacob.* & alii in *l. ſi quis ex argentarijs. §. cogētur, ff. de edēdo.*

5 Alter caſus eſt, quando crimen extrà officium committitur, & communis, ac indubitata eſt concluſio, quòd condemnatus de crimine, etiam infamiam irrogante poteſt retinere officia, & dignitates, niſi fuerit expreſsè in ſententia priuatus; probatur primò in *l. ſi quis ex argentarijs, §. cogentur, ff. de edend.* & *ibi Ang. nu.* 1. poſt *Odoffred. ibi* circa *finem*, & alios antiquos, quos allegat, ſequitur *ibidem Iacob. num.* 14. *Bar. conſ.* 174. *nu.* 5. *Decian. conſ.* 14. *nu.* 88. & *ſeq. lib.* 3. *Franc. Marc. deciſ.* 116. *quæritur, an notarius, lib.* 2. probatur etiã in *l. ſi quis decurio, verſ. ſed non ſtatim*, C. *ad l. Cornel. de falſ.* quam ad hoc ponderat *Bald.* qui omnes in Notario extrà officium delinquente loquuntur, *Alex.* poſt *Bar. in d. l. ſi aliquod*, C. *de ſuſcept.*
6 *& archar. lib.* 10. ſententia enim, quæ de priuatione dignitatum, officiorum, & ſtipendiorum non loquitur, non eſt ampliùs exageranda vltrà modum interdictionis datum, argumento *l.* 3. poſt *princ.* ibi, *neq; enim exageranda, & c. ff. de decurion.* eſt enim ſtricti iuris, & vltrà illius tenorem aliqua priuatio non imponitur, argumēto *l. at ſi quis, §. diuus, ff. de Religioſ. & ſumpt. funer. l.* 3. poſt *princ. ff. de decurion.* & in pœnalibus, quia ſtrictiſſimè proceditur, regula illa planè locum habet. Omiſſum habetur pro omiſſo, *l. cùm quidam, ff. de liber. & poſthum.* hinc lex imponens pœnam corporalem, & bonorum publicationem, ſi in ſententia bonorum publicatio non exprimitur, cenſetur reus ab illa abſolutus, *Affl. in tit. quæ ſint Regal.* in *verb. condemnatorum, num.* 25. *Peregr. de iur. fiſc. tit.* 1. *lib.* 5. *nu.* 23.

7 Item in Comite condemnato habemus doctrinam *Bal.* in *l. Caſſius, num.* 1. *ff. de ſenat.* qui hæc verba ſuggerit. *Sed hìc quæritur, an Comes condemnatus pro furto, vel falſo in mille perdat Comitatum, quem habet à Rege, à quo non reperitur amotus. Et videtur, quòd ſic, quia Comites ſunt ſpectabiles, ſed omnis infamis perdit dignitatem, ergò perdit* Comitatum, *quia eſt ei annexa dignitas, ad hoc,* C. *de dignitat. l. Iudices, lib.* 10. *In contrarium videtur, quia ex quo eſt taxata pœna, ergò non patitur aliam pœnam exteriorem, argumento infrà de poſtula. l. Imperator, & pro hoc facit Innocent. qui dicit, quòd in his, quæ ratione officij quis facit, putà ſi ſit Prælatus, tenet, & facit infamis, donec priuetur officio, de accuſat. cap. qualitèr, & quãdo, in gloſ. magna, item dicit, quòd irregularis, & homicida remanet in ſua dignitate, & prælatura, donec remoueatur ab ea, etc.* hæc *Bal.* quem ſequitur *Io. de Selua in tract. de benef. part.* 3. *quæſt.* 2. *nu.* 5. *&* 20.

8 Sed opponi poſſet, hanc *Bal.* doctrinam ad caſum iſtum non eſſe applicabilem, poſtquàm procedit in Comite habēte feudum in dominium vtile, quo dominio aliàs conceſſo non cenſetur priuatus, niſi ex ſtatutis criminibus felloniæ, nos verò ſumus in officio Præfecturæ militum, Caſtellaniæ, &c. quo faciliùs delinquēs priuatur, quàm feudo, ſed reſpondeo, quòd rationes, quibus vtitur *Bal.* terminant caſum noſtrum, quarum illa eſt præcipua, quia taxata eſt pœna in ſententia, ergò non patitur aliam pœnã exteriorem; item Prælatus irregularis, infamis, & homicida adhùc remanet in ſua dignitate, & prælatura, ſi non remouetur, ergò quamuis in caſu noſtro delinquēs fuerit extrà ordinem condemnatus, adhùc retinet militiam, & ſtipendia, quibus per ſententiam priuatus non fuit.

9 Confirmatur etiam hæc concluſio exēplo clerici inquiſiti de crimine, & ad perpetuos carceres condemnati, quia per hãc ſententiam ſuper crimine latam non intelligitur beneficio priuatus, niſi hoc in ſentētia ſit expreſſum, videatur, quæſo, notabilis *deciſio Rot.* quæ eſt *quinta*, incipiens *Accuſatus*, ſub *tit. de ſentent. & re iudicat.* in antiquioribus, vbi ad partes articulus diſputatur, & ità tandèm concluditur, ſequitur *Felin. in cap. cæterùm, num.* 24. circa *medium, de reſcript. Io. de Imol. in cap. cùm noſtris, num.* 34. *de conceſſ. præben.*

Sed dicet quis, quid commune habet beneficium Eccleſiaſticum cum ſtipēdijs mi-
10 litaribus? Reſpondeo, quòd beneficium eſt ſtipendium militiæ clericalis, *tex.* eſt in *cap. Epiſcopus, de præben.* ibi, *Conuenientia ſtipendia militiæ clericalis aſſignet, Guglielm. Redoan. tract. de ſimon. ment. par.* 2. *cap.* 27. *n.* 12. ergò poſtquàm habemus particulares deciſiones in ſtipendijs militię clericalis, vt confiſcari non poſſint ex delictis clericorum, idem quoque ſeruari debet in ſtipendijs militię ſecularis; regularitèr enim vtraquè militia æquiparatur, niſi aliter in vna, quàm in alia iure cautum ſit, *gloſ. in l. miles, ff. de re iudic.* vbi *Alex.* & alij, *Barbat. in cap. Odoardus, de ſolution.* notatur in *l. ſtipendia, de exequution. rei iudicat. Minad. in*

Digitized by Google

Conſtit.Reg.In aliquibus,verſ.filiorum,nu.16.
11 Præterea decidi poteſt hæc quæſtio inueſtigando cauſam,ſiuè rationem,vbi fundatur quotidiana deciſio,& Regiæ Cameræ obſeruantia,quę regularitèr omnes milites pro criminibus condemnatos ſtipendijs priuat, & duplicē eſſe inuenio, prima, quia ſtante impedimento condemnationis actu ſeruire non poſſunt,ſecunda,ratione delicti cōmiſſi, quia criminoſis ianuæ Domini non patent: modò dico Ego, ſi deciſiones prædictæ fundatæ ſunt in prima ra-
12 tione, iàm quiſquè fatebitur, delinquenti, de quo agimus, ſtipendia deneganda non eſſe, quia actu perſonalitèr ſeruire non tenetur, ſed ſufficit ſeruitium per ſubſtitutū, vt ſuprà diximus;ſin autem in ſecunda,ſcilicèt ratione delicti commiſſi, non ea ratione, quia ſeruire non poſſunt, & hoc falſum eſt,& contrà dictam *deciſionem Rot.* & alios ſequaces ſuprà citatos, qui loquuntur in clerico condemnato pro delicto cōmiſſo, & decidunt, non amittere beneficium,etiam requirens reſidentiam,& ſic in caſu fortiori ſecundū rationes allegatas in *deciſ.Rot.*ergò non eſt vera concluſio,quòd miles delinquens ratione delicti priuatur
13 ipſo iure beneficio: concludo igitur,Magnates, de quibus agimus in temporalibus carceribus condemnatos conſueta ſtipendia ſemper conſequi, niſi in eiuſdem præfecturæ officio deliquerint, quo caſu omni iure denegātur:& ità per hæc, & alia inſigniora media in facti contingentia pro tuitione iurium Excellentiſſimi Aſculanorum Principis inueni reſpondiſſe *D.Octauiū Bammacarium* doctiſſimum Iuriſconſultū, & in feudorum iure verſatiſſimum, cuius anima requieſcat in pace,prout vidi,& obſeruaui ex quibuſdam eius locupletiſſimis manuſcriptis, quibus confert nouiſſimam deciſio in caſu ſimili facta per Regiam Cameram in Collaterali Conſilio ad fauorem Excellentiſſimi Marchionis Piſcariæ, Regni huius Magni Camerarij, pro quo doctiſſimè iuxtà morē ſcripſit *Dominus Hector Capycius Latro*, tunc cauſarum orator primarius,demùm Regius Cōſiliarius,nūc Regēs Regiam Cancellariam digniſſimus, & Marchio Torelli, prout videte eſt in ſua *conſult.36.lib.*1. quam paritèr imprimi curauit *Thorus in compend.deciſ.par.* 2.*in verb. ſalarium ex cauſa officij.*

SVMMARIVM.

1 *Subingreſſio in ſucceſſionibus, tàm in lineam aſcendenti, quàm tranſuerſali quomodò hodiè procedat,tàm attento iure communi,quā municipali Neapolitano, explicatur, & nu.* 2.3.5.8.9.& 10.

4 *Nepos an concurrat cum patruo in ſucceſſione fratris patruelis.*

6 *Lex feudalis,ſicut et Romanorum poſt fratrū filios ſubingreſſionem non admittit.*

7 *Subingreſſio non datur in ſucceſſione emphyteuſis conceſſæ abſquè qualitate hæreditaria.*

11 *Vinculi duplicitas an, & quando in ſucceſſionibus præualeat,& nu.*13.

12 *Patruus ex vtroquè latere coniunctus an in ſucceſſione nepotis excludat alterum patruū, vno tantùm latere coniunctum.*

14 *Vinculi duplicitas an præualeat in ſucceſſione fideicommiſſaria,& num.* 15.16.17.18.19. 20.21.22.23.25.26.27 28.& 30.

24 *Legatum fratribus factum an debeatur, tàm vtrinque coniunctis,quàm conſanguineis,& vterinis.*

29 *Proximitas quænàm attenditur in fideicommiſſis grauati,vel grauantis.*

ARGVMENTVM.

Agitur de ſubingreſſionis iure, quomodò in defunctorum conſanguineorum ſucceſſionibus procedat, tàm iure cōmuni, quàm cōſuetudinario Ciuitatis Neapolis attento,& ad quem gradum ſe extendat,& quid in feudis. Duplici vinculo munitus an in ſucceſsionibus, & fideicommiſſis vincat ex vno latere coniunctum,& de aliis notabilibus,vbi *deciſio* nouiſsima *Sacræ Rotæ Romanæ.*

CAP. CCXVI.

1 SVbingreſsio in ſucceſ-
ſionibus, quo nàm mo-
do procedat hodiè, hìc
breuitèr in gratiam Ty-
ronũ explicare cẽſui, &
vt ſũmaria de hac ma-
teria habeatur cognitio,
ſciendum eſt primò, vnicam tantùm ante
Authenticorum iura ſubingreſsionem fuiſſe
cognitam, nimirùm quando auo ſuccede-
batur, filius enim defuncti, & nepotes ex
altero filio præmortuo ſuſcepti eorum pa-
tris locum aſſumentes, ad aui ſucceſsionẽ
inſimul admittebantur, §.*cùm filius, Inſtit. de*
2 *hæred. quæ ab inteſta. defer.* in linea verò col-
laterali nulla prorſus erat ſubingreſsio,
quàrè ſi aliquis moriebatur fratre, & alte-
rius præmortui fratris filio ſuperſtitibus,
frater tantùm admittebatur, nepote pe-
nitùs excluſo, §. *ſi plures, Inſtit. de legit.
agnat. ſucceſſ. l. conſanguinitatis iure*, C. *de
legit. hæred.* ſuperuenit demùm *Auth.* ius, in
hoc tantùm caſu ſubingreſsionem exten-
dens, idquè ex quodam beneficio, & priui-
legio, vt inquit *tex. in* §. *reliquum, verſ. huiuſ-
modi verò, auth. de hæred. ab inteſt. venient.* in
tantum, quòd exiſtentibus fratre in ſecun-
do gradu, & alterius fratris filio, qui eſt in
tertio, quòad patrui ſucceſſionem hic fra-
tris filius ſui patris locum ſubingreditur, vt
cenſeatur in ſecundo gradu, & cum patruo
3 ad alterius patrui defuncti ſucceſsionem
admittatur, præter hunc tantùm caſum, ſi
ad alicuius collateralis ſucceſsionem con-
curratur, qui patruus nõ ſit, nunquàm ſub-
ingreſsio permittitur, ſic diſponente *tex. in
d.* §. *reliquum*, in *fine*, ibi, *nulli alij omninò per-
ſonæ ex hoc ordine venienti hoc ius largimur,
&c.* & ſic hodiè in aui, & patrui tantùm,
non autem in aliorum collateralium ſuc-
ceſsione ſubingreſsio conceditur, *Bart. in
authen. poſt fratres, C. de legit. hæred.* vbi *Saly-
cet.* circa *finem, Iaſ. in l. 2. nu. 4. verſ. quantum
autem, & num. 6. C. de ſucceſſ. edict. Ang. in d.* §.
*reliquum, in 3. notab. Alex. conſ. 44. num. 19.
vol. 5. & conſ. 5. in fine, num. 3. Dec. conſ. 1. nu.
3. Roman. conſ. 196. verſ. ergò à contrario*, poſt
Cyn. in d. authent. ceſſante, in fine, vbi decidit,
4 quòd in ſucceſsione fratris patruelis, qui
eſt mihi in quarto gradu de iure ciuili, & in
ſecundo de iure cànonico, præferuntur mi-
hi patrui, ſeù amitæ, qui ſunt in tertio gra-
du, nullatenus patris mei perſona inſpe-
cta, quę ſimiliter erat in tertio, id, quod pa-
ritèr ſcripſerunt *Marant. conſ. 19. nu. 2. Petr.
Cabal. conſ.* 107. per totum, *par. 2. Georg. al-
leg. 12. num. 47* & *Parlador. rer. quotid. lib. 2.*
5 *cap. 15.* idemquè in feudorum ſucceſsione
procedere, nimirùm, quando ad ſucceſsio-
nem collateralis, qui patruus non eſſet, cõ-
curritur, ſunt plura *conſilia*, inter illa *feuda-
lia Albert. Brun.* 70. 71. 74. & 75. vbi *Alber-
tus* ipſe dicit, ità bis in materia feudali ob-
tinuiſſe, & *conſ. 76. num. 4. verſ. tertia conclu-
ſio*, qui Conſulentes pro ipſis dicta per *Bal.*
adducunt in *cap. 1. num. 3. de ſucceſſ. feudi, in*
§. *bis verò, num. 2. de ſucceſ. fratr. vel grad. ſuc-
ceden. in feud.* vbi ſubingreſsionem in feu-
do conſiderat, cùm patruo ſuccedatur, idẽ-
què affirmat *Præpoſ. in cap. 1.* §. *penul. in fin.
col. penul. de his, qui feud. dare poſſ.* in tantum,
quòd ſi Titius feudatarius decederet, Seio
patruo in tertio gradu, & Caio fratre in
quarto poſt ſe relictis, Seius defuncti pa-
truus in tertio gradu excludet Caium de-
functi fratrem in quarto, quamuis filium
6 fratris, qui Seio maior natu erat; lex enim
feudalis, ſicut & Romanorum poſt fratrũ
filios ſubingreſsionem non admittit, ſicq;
ſucceditur, prout proximior reperitur, hic
eſt *tex. in cap. 1.* §. *bis verò, de gradibus ſucced.
in feud.* vbi *Andr.* omninò videndus, *verſ. ſed
poſt fratres, Reg. de Pont. de feud. lect. 12. nu.
18. 19. & 20. Reg. Rouit. in pragm. 11. nu. 82.
de feud.* & nos diximus *lib. 1. cap.* 126. à n. 51.
7 in emphyteuſi verò recepta pro ſe, & filijs
abſquè qualitate hęreditaria in linea col-
laterali, receptior eſt ſententia, nullam da-
ri ſubingreſsionem, ſicquè in ſucceſsione
patrui nepotem nõ poſſe concurrere cum
altero patruo ſuperſtite, ità ſanè decidit
Sacrum Conſilium ſub die 28. Martii 1640.
referente *Domino Regente Capycio Latro*, tũc
Regio Conſiliario digniſsimo, qui in hoc
articulo *deciſionem* particularem ſcripſit,
& eſt 126. *par. 2.* & aliqua conſiderauit *Mon-
tan. controuerſ. 3. à num.* 1. vſquè, & per to-
tum 10. Hæc in materia ſubingreſsionis iu-
re communi attento.

8 In hac verò Ciuitate alitèr illa tracta-
tur, habemus enim *Conſuetudinẽ* in ſcriptis
redactam, quæ incipit *Sed ſi morienti*, iũcto
§. *quod autem*, qua ſtatuerũt Ciues, vt ab in-
teſtato decedente fratre carnali, ad illius
ſucceſsionem cum fratre ſuperſtite con-
currant deſcendentes in infinitum ex alte-
ro fratre præmortuo, quibus non ſuperexi-
ſtentibus, ſcilicèt fratre carnali, & deſcen-
dentibus ex altero fratre præmortuo; ſed
alijs in vlteriori gradu poſitis, fit locus ſub-
ingreſsioni vſque ad filios fratrum conſo-

brinorum tantùm, & non vltrà, ità vt ſi deceſſerit Caius relicto fratre conſobrino ex vna, qui eſt in quarto gradu, & filio alterius fratris conſobrini, qui eſt in quinto gradu, hic eius patris perſonã ſubingrediens vnà ſimul cum patruo ſuccedet, quod non eſt de iure communi, vt ſuprà diximus, & exẽplificat *Præſ. de Franch. deciſ.* 149 *nu.* 2. prætèr hos autem caſus dices, ſemper ſubingreſsionem ceſſare, nàm ſi contingeret, vt
9 quis decederet ſuperſtitibus ſibi tantùm fratribus ſobrinis, qui vulgò nuncupantur fratres tertij, & filij aliorum fratrum ſobrinorum præmortuorum, qui inter eos erant in ſexto gradu, hi filij vti in ſeptimo gradu excluduntur omninò, nec eorum patrum perſonas ſubingredi poſſunt, vt poſt *Napod. in d. §. quod autem*, ſatis benè explicat *Præſ. de Franch.* ſic per S. C. deciſum referens
10 *deciſ.* 24. *num.* 1. 2. *&* 3. ſimilitèr ſi quis moreretur ſuperſtite ſibi nepote ex fratre, vel ſorore præmortuis, & filio alterius nepotis præmortui, hic ſui patris perſonam ſubingredi non poteſt, ſicquè nepos tantùm ſuccedet, non autem alterius nepotis præmortui filius, nàm licèt per d. *Conſuet. Sed ſi morienti* ſubingreſsio ad deſcendẽtes vſq; ad infinitum etiam in linea collaterali extenſa ſit, tamèn extenſio hæc in eo tantùm caſu procedit, quando defuncto ſupereſt frater carnalis, & cũ eo concurrerent deſcendentes ex altero fratre præmortuo, vſquè ad infinitum, vel quando ſupereſt frater conſobrinus, & cum eo concurrent filij alterius fratris conſobrini; at quando hi non ſuperſunt, ſubingreſsio ceſſat funditùs, & ille ſuccedit, qui reperitur in gradu proximior, ità in puncto refert deciſum *Præſ. de Franch. deciſ.* 262. quam ſingularitèr exornat *Reg. Rouit. conſ.* 23. à *num.* 1. vſquè ad 4. quicquid in hoc ſibi dixerit *Montan. contr.* 2. per totam. Hæc quòad ſubingreſsionem, tàm iure communi, quàm municipali huius Ciuitatis attento.

11 Quid autem dicemus in vinculi duplicitate, an, & quomodò in ſucceſsionibus præualeat, ità vt qui duplici vinculo cum defuncto coniungitur, vincat illum, qui vno tantùm abſtringitur? dic, vinculi duplicitatẽ de iure tunc locum habere, quando tractatur de ſuccedendo fratri carnali, patruo, ſiuè auunculo carnali, ità vt frater vtrinquè coniunctus in alterius fratris ſucceſsione conſanguineum tantùm vincat, & nepos ex fratre vtrinquè coniuncto in patrui ſucceſsione alium patruum ex vno tãtùm latere defuncto coniunctum excludat, ità *Alex. conſ.* 166. antè *num.* 1. & ſub *num.* 2. *lib.* 5. *Rube. Alex. conſ.* 102. *nu.* 1. *Caball. conſ.* 10. *num.* 19. *part.* 2. *Anna conſ.* 125. *num.* 54. è tamèn conuerſo patruus vtrinquè coniun-
12 ctus in ſucceſsione nepotis non excludit patruum ex vno tantùm latere coniunctũ, *Craſſ. in §. ſucceſſio ab inteſtato, quæſt.* 33. *nu.* 2. *Mart. voto* 124. *& in ſumm. ſucceſſ. p.* 3. *quæſt.* 9. *art.* 2. *num.* 5. poſt *Alex.* vbi ſuprà *nu.* 4. *& Rube. Alex. loco* cit. *num.* 2. dicens, hanc eſſe communem opinionem, & ab ea in iudicando non eſſe recedendum, & de primo dicto eſt *tex. in authen itaquè, C. commun. de ſucceſſ.* & de ſecundo eſt *tex. in authen. ceſſante, C. de legit. hæredibus*, in tantum, quòd nepotes ex pluribus fratribus diſpariter coniunctis defuncto ſuccedunt, nõ æqualitèr, ſed vinculorum ratione habita, vt præferãtur nepotes ex eo fratre, qui defũcto vtrinquè coniunctus erat, excluſis cęteris veniẽtibus ex patre vno tantùm latere coniuncto, *Cabal. d. conſ.* 10. *par.* 2. *num.* 19. *&* 58. *& D. de Franch. deciſ.* 26. *nu.* 7. de iure verò mu-
13 nicipali huius Ciuitatis in ſucceſsione bonorum antiquorum vinculi duplicitas, ſiuè, vt nos dicimus, maius vinculũ nuſquã attenditur, ità vt ſi quis deceſſerit cum bonis paternis, ſuperſtite ſibi fratre vtrinque coniuncto, & conſanguineo, omnes æqualitèr ſuccedunt, quia attenditur, vndè bona prouenerũt, qua de re latè dixi *lib.* 1. *cap.* 70.

14 Sed videamus breuitèr, an ea, quæ diximus de vinculi duplicitate iure communi attento in illis caſibus, in quibus locũ habet, procedãt in ſucceſsione fideicommiſſaria, à teſtatore ad agnationis fauorem ordinata? & non eſſe attendendam ex receptiſsima Scribentium ſententia ſingularitèr reſoluit *Rota* in vna *Firmana fideicommiſſi* ſub die 28. Nouembris 1646. coràm Illuſtriſsimo *Ottbobono*, & per hæc verba.

Mercurij 28. *Nouembris* 1646.

15 Silentius Fulchus inſtituto ſibi hærede vniuerſali Horatio fratre germano eidem ſubſtituit Fulchum, Marcellum, M. Marinũ, & omnes alios filios maſculos naſcituros pro ęquali portione, addens, quòd vnus decedens ſine filijs moriatur alteri, & alter alteri, & quòd dictus Horatius, & eius filij maſculi nullo modo poſſint vendere, alienare, & permutare bona ſtabilia dicti teſtatoris, ſed illa perpetuò remaneant ad memoriam teſtatoris, & ſubſtentationem familiæ Fulchorum.

16 Teſtatore diem functo, & deindè Horatio fratre inſtituto, ſuperſtitibus quinque

ipſius filijs maſculis, videlicèt Fulcho ex prima vxore, & Marcello, M.Marino, Remulo, & Vincẽtio ex ſecunda. Poſtmodùm obierunt M.Marinus cum Victoria filia fęmina, & Remulus cum Maria filia, & cum ventre prægnante, ex quo ortus fuit Remulus iunior poſthumus, qui etiam in pupillari ætate deceſſit.

17 Ideò primùm fuit diſputatum coràm recolendæ memoriæ *Hieronymo Cardinali Pamphilio* 2. Aprilis 1601. & 10. Decembris eiuſdem anni, & reſolutum, per obitum Remuli iunioris ſine filijs factum fuiſſe locum fideicommiſſo Silẽtii ad fauorem eorum de Fulchis contrà dictam Mariam, Remuli ſenioris filiam, vt eſt videre *par.*1. *recent.deciſ.*44. & 47. quæ firmarunt, fuiſſe à Silentio teſtatore conſtitutum perpetuũ, & agnatitium fideicommiſſum.

18 Quo firmato altera orta eſt controuerſia inter Fulchum fratrem ex parte patris tantùm coniunctum, & Marcellum, & Vincentium vtrinquè coniunctos, dùm hi prætendebant excludere Fulchum à ſucceſſione bonorum, quæ vigore fideicommiſſi obuenerant M.Marino, & Remulo, ſuper quo dato dubio ſub die 26. Nouembris 1604. coràm claræ memoriæ *Franciſco Penia*, hujus Sacr. Tribunalis olim Decano, Rota cenſuit, Fulchum ex parte patris tantùm coniunctum æqualitèr concurrere debere cũ Marcello, & Vincentio fratribus vtrinq; coniunctis, ſuper qua reſolutione reaſſumpta coràm me diſputatione hodiè Domini perſtiterunt in deciſis.

19 Informantes pro Vincentio, & illi adhęrentibus admittebant, ex verbis teſtamenti Silentij reſultare fideicommiſſum reciprocum inter filios maſculos Horatii, non ſolùm in caſu expreſſo, ſi alter ex eis decederet ſine filiis, ſed etiam quando decederet cum filiis, qui poſteà ſine filiis deficerẽt ex voluntate teſtatoris, quam enixè habuit conſeruandi bona in agnatione, prohibendo alienationes bonorum, addita ratione, vt illa perpetuò remanerẽt ad memoriam ipſius, & ſubſtentationem familiæ Fulchorum, vt firmatum fuit in ſuprà allegat. *dec.* 44. & 47. *part.*1. *recent.*

20 Verùm in eo præcipuè inſiſtebant, quòd inter vocatos ſeruari deberet ordo iuris communis in ſuccedendo, ità vt dùm teſtator vnum ſubſtituit alteri, & alterum alteri ad ſucceſſionem fratrum, cẽſeatur prętuliſſe vtrinq; coniunctos conſanguineis, & proindè defuncto Remulo iuniore ſinè filiis, ſuperſtitibus Vincentio, & Marcello Remulo ſeniori vtrinq; coniunctis, & Fulcho ex vno tantùm latere coniuncto præferendi ſint vtrinquè coniuncti conſanguineo tantùm, prout ab inteſtato, inſpecto iure communi præferri debuiſſent, iuxtà *text.in auth.itaquè, C.comm.de ſucceſſ.* & in corpore vndè ſumitur ex *auth.de conſang.* & *vterin. fratr.* & ità eſſe ſeruandum in teſtamentaria diſpoſitione, docuerunt *Bart.in l. re coniuncti, num.*62. *ff.de leg.*3. *Caſtr.in l. fin. num.*6. *C.de verb. ſignific.* & *ibid.Iaſ. num.*26. *Fuſar.de ſubſt.quæſt.*79. *nu.*31. & 38. & hanc opinionem eſſe communitèr receptam teſtatur pluribus relatis *Peregr.de fideicomm. art.*20. *num.*19.

21 Attamen Domini re attentiùs perpenſa dixerunt, quòd in ſucceſſione fideicommiſſaria ordinata à teſtatore ad fauorẽ agnationis non attenditur duplicitas vinculi cũ æquali vinculo agnationis, ſed magis attenditur voluntas teſtatoris, quæ eſt Regina fideicommiſſorum, ac diſpoſitionum, & totum facit, *l.in conditionibus* 19 *ff.de cond.* & *demonſtr.l.penult. ff.de leg.*1. nec attenditur voluntas grauati, qui vel inuitus reſtituere cogitur. Ex quibus, & ex aliis etiam rationibus dixerunt communitèr DD. in fideicommiſſo, maximè agnatitio vinculũ duplex non eſſe attendendum, *Caſtr.in l.*1. *num.*2. ad med. *C.de impub.* & *ali.ſubſt. Alex. conſ.*30. *num* 4. & 5. *lib.*2. *Aret. in l.Lucius*, *nu.*6. poſt med. *ff.de vulg.* vbi etiam *Iaſ.nu.*3. *in fin.* & *num.*32. *Rip.num.*47. *in fin. Alciat. num.*49. *Dec.conſ.*304 *num.*2. *Ruin.conſ.*107. *num.*6. *lib.*2. *Rub.Alex.conſ.*126. *nu.*3. *Curt. iun.conſ.*125. *num.*8. *Gratus conſ.*18. *num.*19. *in fin.lib.*2. *Mandell.conſ.*29. *num.*18. & 19. *Berous conſ.*90. *num.*18. & *ſeqq.lib.*2. *Part. Imol.conſ.*10. *nu.*18. *in fin.* & *ſeqq. Socin.iun. conſ.*66. *num.*4. & *ſeqq.lib.*3. *Crauett.conſ.*43. *num.*1. vbi de communi, *Corraſ.in l.*1. *nu.*27. *C.de impub.* & *alijs ſubſtit. Rimin.iun.cõſ.*283. *num.*29. & *ſeqq. Simon de Prat.conſ* 4 *num.*7. poſt med. & pluribus *ſeqq.lib.*2. *Craſſ.de ſucceſſ.* §. *fideicommiſſum, quæſt.*12. *num.*6. vbi de communi, *Surd.conſ.*31. *num.*15. & *ſeqq.* per tot. *Mantic.de coniect.lib.*8. *tit.*13. *num.*7. *Menoch.conſ.*841. per tot. *Fachin.controuerſ. lib.*4. *c.*87 per tot. *Peregr.de fideicomm.art.* 20. *num.*12. vbi teſtatur de receptiori, *Grat. diſcept.*661. *num.*1. & *ſeqq. Intrigliol.de ſubſt. cent.*3. *q.*77. *nu* 3. & 4. vbi de receptiſſima, *Fuſar.* cod. *tract. quæſt.*79. *num.*22. & *ſeqq.* vbi de magis communi, *Bellon.iun.de iur.accreſc.c.*5. *quæſt.*56. *num.*15. & *ſeqq.* vbi de receptiori, *Barry de ſucceſſ.lib* 7. *tit* 3. ſub *nu.*1. *Rota* coràm *Buratto deciſ.*770. *num.*7.

22 Atq;

Digitized by Google

22 Atq; ideò cùm in præſenti appareat ex verbis teſtamenti, Silentium teſtatorem fideicommittentem æqualitèr dilexiſſe Fulchum nepotem ex Horatio fratre ex primo, ac alios ex poſteriori matrimonio ſuſceptos, dùm Fulchum expreſsè, & nominàtim cum aliis fratribus vtrinq; coniunctis, atq; etiam omnes alios eiuſdem Horatii filios naſcituros æquis portionibus ſubſtituit, & ad ſuam hæreditatem vocauit, nulla quidèm inter eos debet eſse diſtinctio, ſed ex æquo, iuxtà teſtatoris volũtatem admitti debet. *l. is, qui cùm plures 92. & ibi gloſ. in verb. omnibus, ff. de leg. 3. Mantic de coniect. vltim. vol. lib. 8. tit. 13. num. 7. verſ. igitur multò magis, Mandell conſ. 29. num. 18. Menoch. conſ. 434. nu 33. & conſ. 686. num 7. Peregr. de fideicomm. art. 20. num. 20. in fin. & nu. 21. Bellon. iun. de iur. accreſc. c. 5. quæſt. 56. num. 41. Mart. de ſucceſſ. legal. part. 3. quæſt 4. art. 3. nu. 9. Gratian. diſcept. 661. n. 15 & ſeqq.*

23 Cùm enim ratio conſeruandæ agnationis æquè reſpiciat cõſanguineos, & vtrinq; coniunctos, & per vtroſquè eodem modo ęqualiter, & abſq; ullo diſcrimine conſeruetur agnatio, ideò par eſt, ut ęqualitèr, & abſq; ulla differentia admittantur, tàm cõſanguinei, quàm utrinq; coniuncti, *Crot. in l. filiusfamilias, §. Diui, num. 161. ff. de leg. 1. Bald. in l. 1. C. de legit. hæred. num. 3. Menoch. conſ. 841. num. 17. & de præſumpt. lib. 4 præſumpt. 75. num. 23. Surd. conſ 31. nu. 36. & 37. Riminal. iun. conſ. 283. nu. 34 Soc. iun. conſ. 67. num. 32. lib. 3. Bellon. iun. conſ. 2. nu. 72. & ſeqq. Gratian. d. diſcept 661. nu. 12. Craſſ. de ſucceſſ. §. ſucceſſio ab inteſtato, quæſt. 31. nu. 2. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 8. tit. 13 num. 7.* poſt med. *verſ. aut verò fideicommiſſum, Mart. de ſucceſſ. legal. d. par. 3. quæſt. 4. art. 3. nu. 6. & 7. Barry de ſucceſs. d. lib. 7. tit. 3. num. 1.* ad *fin. verſ. ſecundò fallit, Rot. deciſ. 84. nu. 17. &* 18. *par. 5. & deciſ. 53. num. 7. par. 7. recent.*

24 Nequè obſtare viſum fuit, quòd in caſu propoſito agatur, non de fideicommiſſo aſcendentium, de quo loquuntur fęrè omnes doctrinæ adductæ in *deciſ.* bonæ memoriæ *Penæ*, ſed de fideicommiſſo ordinato à tranſuerſali, in quo videtur intrare doctrina *Caſtr. in l fin. C de verb. ſignif.* vbi, quòd ſi teſtator reliquit fratribus ſuis, cenſetur intellexiſſe de vtrinq; coniunctis, *Fuſar d. quæſt. 79. num. 37. Bellon. iun. de iur. accreſc. c. 5. q. 55. nu. 18 & ſeqq. Peregr. de fideicomm. art. 17. num. 34. & art. 20. num. 19. & conſ. 51. nu. 17. lib. 1. Intrigl. de ſubſt. cent. 3. q. 77. nu. 5.*

25 Quia fuit animaduerſum, prædicta procedere, quando teſtator vocauit fratres ſuos, quo caſu intrat duplicitas vinculi reſpectu ipſius teſtatoris, iuxtà doctrinam *Caſtr.* & ſequacium, ſecus verò quando ſumus (prout in præſentia) in pluribus nepotibus ex vnico fratre, qui ſiuè ſint ex vna, ſiuè ex diuerſis vxoribus, ſemper ſunt eodemmet vinculo agnationis iuncti teſtatori, & in eis, ac in deſcendentibus intrat impertinentia vinculi cognationis, ideòq; ſunt æqualitèr vocati, vt in his terminis firmat *Socin. iun. conſ. 66.* per tot. *lib. 3. Berous conſ. 90. in princ. & num. 18. & 19. lib 2. Peregr. conſ. 64. num. 5. & ſeqq. lib. 5. Barry de ſucceſſ. lib. 7 tit. 3. num 2.* vbi benè diſtinguit. Nequè doctrina *Caſtr.* eſt applicabilis in fideicommiſſo agnatitio, in quo non attenditur vinculum maternum, *Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 75. num. 21. Mantic. de coniect. lib. 8. tit. 13. nu. 17.* poſt med. *Peregr. de fideicomm. art. 20. num. 19. in fin. Intrigl. de ſubſtit. quæſt. 77. num. 8. Fuſar* cod. *tract. q. 75. num. 42. Mart. de ſucceſſ. par. 3. quæſt. 4. art. 3. num. 6. & 7. Barry d. lib. 7. tit. 3. num. 1.*

26 Immò ſemper verum eſt, quòd in fideicommiſſo etiam à tranſuerſali ordinato admittuntur tàm conſanguinei, quàm vtrinq; coniuncti, quandò æqualis apparet ergà vtroſq; teſtatoris affectio, vt latè probat *Socin. iun. d. conſ. 66.* per tot. *lib. 3. Berous d. conſ. 90. nu. 18. & ſeqq. lib. 2. Peregr. d. conſ. 64. num. 7. & ſeqq. & num. 16. lib. 5. Surd. conſ. 31. nu. 34. & 35. lib. 1. Gratian. d. diſcept. 661. num. 16. & ſeqq. Fuſar. de ſubſt. quæſt. 79. num. 41. & 43. et quæſt. 494. num* 11. quando enim vtriuſq; qualitatis fratres fuerunt nominatim, & expreſsè vocati, & æqualitèr honorati per teſtatorem, tunc facienda eſt relatio ad voluntatem teſtatoris, dùm omnes paritèr inſtituit, *Dec. conſ. 186. num. 3. Surd. conſ. 362. num. 10. verſ quibus ſic poſitis, Mart. de ſucceſſ. d. par. 3 quæſt. 4. art. 3. num. 10. Fuſar. quæſt. 481. num. 9.* & reſpondit *Rota in Bononien. de Capacellis 8. Martij* 1613. coràm *S.D.N. in recent. deciſ. 460 num. 7. par. 1.*

27 Nec refert, prædictos fratres fuiſſe quidem æqualitèr uocatos in ſubſtitutione reciproca, inter eos à teſtatore ordinata, caſu, quo alter ex eis decederet ſine filijs, non autèm in ea, quę reſultat ex ratione conſeruandę agnationis caſu, quo primorum inſtitutorum filij decederent ſinè filijs, vt in propoſito, in quo Remulus alter ex fratribus deceſſit ſuperſtite Remulo iuniore vltimo loco defuncto, per cuius obitum prætenditur, purificatum eſſe fideicommiſſum reſultans ex coniectura conſeruandæ agnationis, quod cùm non fuerit à teſtato-

re expreſſum, videatur eſſe definiendum ad normam iuris communis.

28 Nàm certè eadem ſubſtitutio extenditur à caſu obitus filiorum ſine filijs ad caſum obitus cum filiis, ſi etiam iſti poſteà ſine filiis decederent, vt dixit *Rot.in recent.d.dec.* 44.*num.*2.& *dec.*47.per tot.*par.*1.ac eadem æqualis affectio teſtatoris ergà dd.fratres, dùm illos ad inuicem ſubſtituit, ſi decederēt ſine filiis, viget etiam ergà eaſdem perſonas ipſis filiis decedentibus ſubſtitutas, cùm nulla ratio maioris affectionis ergà eaſdem perſonas conſiderari poſſit in primo caſu, quàm in ſecundo, *l.*1.*C.de impub.* & *ali.ſubſti.l.Lucius,§.pater,ff.ad S.C.Trebel. Dec.conſ.*186.*num.*4.& *conſ.*304.*num.*2.& 3. *Socin.iun.d.conſ.*66.*num.*4.*lib.*3.*Menoch.conſ.* 686.*nu.*18. cum pluribus adductis per *Bellon.de iur.accreſc. d.c.*5.*quæſt.*56. *num.*44. & per *Fuſar.de ſubſt.d.quæſt.*79.*nu.*46. & *n.*51. ſemper enim inquirenda eſt principalitèr teſtatoris affectio, & voluntas, quæ ſi fuerit ergà omnes æqualis, par etiam debet eſſe in ſucceſſione conditio, *Ruin.conſ.*167.*n.*3. & *num.*8.*lib.*2. *Peregr.de fideicomm.art.*20. *num.*11.12.& 19. *Menoch.de præſumpt.præſumpt.*75. *num.*16.*lib.*4. *Bellon.d. quæſt.*56. *num.*49.*Fuſar.de ſubſt.quæſt.*484.*num.*72.

29 Non obſtat, quòd in fideicommiſſis attendatur proximitas grauati, non grauantis, quia concluſio procedit in perſonis diuerſorum graduum, ſecùs verò in perſonis eiuſdem gradus, nàm inter eos quæritur de concurſu, non de maiori, vel minori proximitate, vt firmat *Peregr.de fideicommiſs.art.* 20.*num.*11.& *ſeqq.Surd.conſ.*31.*nu.*34. *Bellon.iun.d.c.*5.*quæſt.*56.*num.*46.& *ſeqq.Gerius Spinus conſ.*76.*num.*7. *Aldouin.conſ.*92.*num.* 48. *Ciriac.controuerſ.*269.*num.*27. *Fuſar.d. quæſt.*484. *num.*71.

30 Deniq; fuit animaduerſum, quòd etiam iure communi inſpecto reſpectu portionis Remuli iunioris ceſſat omnis difficultas. Nàm ſi reſpiciamus ad perſonam Silentii teſtatoris, æqualitèr dilexit nepotes conſanguineos, ac vtrinq; coniūctos, ſin autem reſpiciamus ad perſonam dicti Remuli heredis grauati, eidem æqualitèr ſuccedere debent ab inteſtato omnes illius patrui ſuperſtites, tàm conſanguinei, quàm vtrinq; coniūcti, cùm vinculi duplicitas in eorum perſonis non conſideretur, nec habeat locum in ſucceſſione nepotis, ad *text.in auth. ceſſante, C.de legit. hæredit. et in auth. itaquè, C.comm.de ſucceſſ.Bart.in l.*2.*§.legitima,n.*1. *ff.de ſuis,et leg. hæred.Bart.conſ.*188.per tot. *lib.*1.præſertim *num.*4. *Alex.conſ.*166.*nu.*2. *lib.*5.*Gozad.conſ.*19.*num.*20. *Peregr.de fideicomm.d.art.*20.*num.*19.*Mart.de ſucceſſ.d.p.*3. *quæſt.*4.*art.*2.*num.*5.*et* 6.

Et ità fuit reſolutum, vtraq; parte acerrimè informante, &c.

SVMMARIVM.

1 *Subingreſſio, quæ in terminis* Conſuetudinis Neap. Sed ſi morienti *datur in infinitum, quando quis decedit ſuperſtitibus ſibi fratre carnali, & deſcendentibus ex alio fratre præmortuo, an locum habeat in ſucceſſione ſororis, ſuperſtitibus ſorore, & abnepte ex altera ſorore præmortua, & num.* 2.3.5.6.11. 13.& 15.

4 *Fratris appellatione an ſoror contineatur, & num.*9.& 11.

7 Conſuetudinis Neap. Sed ſi morienti *verba illa*, & in præmiſſis appellatione fratris ſoror non continetur *declarantur, & num.*16.

8 *Clauſula in fine poſita eſt apta comprehendere omnes caſus præcedentes.*

10 Conſuetudo Neap. Sed ſi morienti *loquitur exemplificatiuè, non autem taxatiuè in perſonis expreſſis.*

14 *Renunciatio inſitam habet tacitam conditionem, ſi renunciatio ad renunciantem deuoluitur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſubingreſſioni ſit locus in terminis *Conſuetud. Neap.Sed ſi morienti*, quando moritur ſoror ſuperſtitibus ſorore, & abnepte ex altera ſorore prædefuncta, ità vt iſta abneptis matris, & auiæ perſonam ſubgrediēs, poſſit ad ſuccedendum concurrere cum matertera magna. Renunciatio matris præmortuę an obſtet filiis eius hęredibus, ex propria perſona venientibus, & de aliis notabilibus ad materiā pertinētibus.

CAP.

Digitized by Google

C A P. CCXVII.

1 SVbingreſſio, quæ in terminis *Conſuet Neap. Sed ſi morienti* datur in infinitum, quando quis decedit, ſuperſtitibus ſibi fratre carnali,& deſcendentibus in infinitum, ſiuè maribus, ſiuè fœminis ex altero fratre carnali præmortuo,aliquãdo dubitari contingit, an habeat locum, quando moritur ſoror, ſuperſtitibus ſorore, & abnepte ex altera ſorore præmortua, ità vt iſta abneptis matris,& auiæ perſonã ſubingrediens, poſſit ad ſuccedendum cõcurrere cum matertera magna?

2 Partem negantẽ amplexus fuit *D.Reg.de Põt.conſ.39.n.21.22.& 23.*vbi dicit, *Conſuetudinem* prædictã loqui de fratribus,in tantum,quòd in §. *quod autem* diſponitur expreſsè,vt appellatione fratris ſoror nõ cõtineatur, fuiſſeq; *Conſuetudines* emanatas in beneficium maſculorum, & in excluſionem fœminarũ, quòd proindè,ſubdit,ſubingreſſionis allegationem ſecundùm terminos *Cõſuetudinis* vanam eſſe, cùm locum habeat maſculis exiſtentibus, ſed quando tantùm ſuperſunt fœminæ,illæ ſecundùm formam iuris ſuccedunt, & ſubingreſsio locum non habet,hoc eſt principale *Reg.de Pont.* fundamentum *loco* cit. & in *conſ.* ſequẽti,quod eſt 40. *n. 16.* cui adhæſit *D.Reg. Rouit.conſ.23.num.5.lib.1* & nouiſſimè *Conſiliar. Prouenzal.ad Conſ.Neap.obſer.29. n.5.*

3 Contrariã verò ſententiã amplexus fuit *D.Præſ.de Franch.deciſ.652.*per totã,vbi pro abnepte cõcludit,nimirùm, vt ipſa matris perſonam ſubingrediens poſsit cum matertera magna,quæ fuit ſoror eius auiæ,ad ſuccedendum concurrere,eo modo, & forma,quibus concurrere poſſet eius mater,ſi viueret,duplex à Domino *Præſide* aſsignatur ratio;Prima,quia *Conſuet. Sed ſi moriẽti* loquitur de fratribus,nepotibus, & pronepotibus,& ex eis in infinitũ,ſicq; compre-

4 hẽdit etiã ſorores, ex quo de iure appellatione fratris ſoror continetur,ex *Napod, ibi in verb.ſoror,*p *tex.*in l.*Lucius,ff.famil.erciſc.* & in §.*ſi verò inteſtatus, auth. de nõ eligen.ſecund.nubent.*& apparet ex eadem *Conſuetudine*,dùm excipit caſus, in quibus ſoror nõ comprehenditur, vndè cùm ſub verbo fratris ſoror comprehendatur,dicentur ſorores à *Conſuetudine* comprehenſiuè vocatæ, non autèm extenſiuè, & ſic ceſſat extenſio contrà ius commune;altera aſsignatur ratio,quia ſi eſt verum, quòd ſi ab inteſtato moreretur fœmina,ſuperſtitibus fratre,nepote, & pronepote ex altero fratre præmortuo, ſine dubio per viam ſubingreſsionis omnes ſuccederent, quarè idem non erit dicendum, quando ſoror ſine liberis decedit ſuperſtitibus ſororibus,nepotibus, & pronepotibus ex alijs ſororibus prædefuncti: hæ ſunt rationes, quæ ad ſuam fundandam ſententiam afferuntur à Domino *Præſide*,cui adhæſit P.*Molfeſ.par.4. de ſucceſſ. ab inteſt.quæſt.36.nu.10. verſ. fuit etiam aliàs determinatum*,nec receſſit *Dom.* Reg. *Capyc. Latro conſultat lib.1 conſult. 61. nu. 42.verſ. immò etiam ſecundùm Conſuetudines.*

5 Quid dicendum? puto ab opinione *D.de Franchis* nullo pacto fore recedendum,& vt pateat de veritate,quia tota vis huius quæſtionis conſiſtit,an caſus,de quo agimus ſit omiſſus à *Conſuetudine*,vel potiùs per illam deciſus, operepretium eſt,attentè ponderare verba *Conſuetudinis* præfatæ,qua ſancitum habemus, vt ſi morienti ab inteſtato ſine liberis ſuperſint frater carnalis, nepotes, & pronepotes, & in infinitum deſcendentes, tàm maſculini, quàm fœminini ſexus ex altero fratre prædefuncto,eo caſu, quamuis frater ſit proximior, cum eo tamen ad ſuccedendum concurrunt deſcendentes in infinitum, in ſtirpem ſcilicèt ex altero fratre præmortuo, verùm ſi inter hos deſcendentes reperirentur fœminæ, quæ fratres carnales haberent, fœminæ ipſæ per fratres excluderentur, cum onere dotandi,ſequitur demùm *verſiculus*, ſiuè §. *quod autem*,in quo diſponitur, quod ſi huic morienti ab inteſtato non ſupereſſent frater carnalis,nepotes, & pronepotes in infinitum ex altero fratre carnali præmortuo,ſed alii agnati, & cognati in vlteriori gradu poſiti,eadem ſit ſucceſsionis forma, verùm,vt in præmiſsis, appellatione fratris ſoror non contineatur.

6 His ſic poſitis,vt ad quæſtionis reſolutionẽ deueniamus;dico,nulli dubiũ eſſe, caſũ, de quo agimus contineri ſub prima parte *Conſuetudinis*, in qua datur ſubingreſsio in infinitum,cùm ſupponamus, defunctam eſſe fœminam ſuperſtitibus ſibi ſorore carnali,& abnepte, ſiuè abnepote ex altera ſorore præmortua, ſed negant Aduerſarii, quòd loquatur *Conſuetudo*, quando defuncto,vel defunctæ ſuperſunt tãtùm fœminæ, ſed ſolùm quando ſuperſunt maſculus, & deſcẽdentes in infinitum,ſiuè maſculi,ſiuè fœminæ ex alio maſculo præmortuo, &

quòd

quòd hoc ſit verum,ponderant verba illa, *& in præmiſſis appellatione fratris ſoror non continetur*, quaſi Ciues noſtri dicere voluerint, quòd ſi defunctæ perſonæ ſuperſunt fœminæ tantùm,ſit eo caſu attendenda diſpoſitio iuris communis.

7 Domini,hæc verba,*& in præmiſſis appellatione fratris ſoror nõ continetur*,vel ſunt referenda ad ſecundam partem *Conſuetudinis*,& ſic ad *verſ.quod autem*,vt ſic illa intelligit *Napod in verb. ſoror*,dùm dicit,quòd ſi quis deceſſerit ſuperſtite ſibi fratre conſobrino, & filijs ſororis conſobrinæ, ex his verbis ſolus frater conſobrinus ſuccedit excluſis filijs ſororis conſobrinæ, & hæc diſpoſitio non pertinet ad caſum noſtrum, in quo agimus de ſuccedendo ſorori,quæ poſt ſe reliquit ſororem carnalem, & abnepotem, ſiuè abneptem ex alia ſorore præmortua, vel dicimus,verba illa eſſe etiam referenda ad primam partem *Conſuetudinis*, cùm ſit
8 clauſula in fine poſita, quæ eſt apta comprehendere omnes caſus præcedentes, ex vulgatis iuribus,relatis per *Capyc. deciſ.21. num.3.*& non obſtant caſui noſtro,quia per hæc verba voluerunt Ciues prouidere, ne ſorores poſſint concurrere cum fratribus, nam cùm diſpoſitum eſſet, vt morienti ab inteſtato ſuperſtitibus fratre carnali,& deſcendentibus ex altero fratre præmortuo, poſſent hi deſcendentes patris,aui,vel proaui perſonas ſubingredientes inſimul cum patruo magno ſuccedere, quia poterant etiã ſine dubio ex hac diſpoſitione concurrere ſoror, ſi ſupereſſet, & deſcendentes ex ea,non obſtante,quòd *Conſuetudo* loquebatur de fratre; ea quidèm ratione, quia ap-
9 pellatione fratris de iure ſoror continetur, *d.l.Lucius 38.ff.famil.erciſc.l.tres fratres,ff.de pact.l.Lucius Titius 91.§.quæſitum,ff.de leg.3. & l.Lucius 78.§.Mæuia,il ſecõdo,ff.ad Trebell.* voluerunt Ciues prouidere, quòd ſi cum fratre ſuperſtite concurrerent ſoror, quæ venit appellatione fratris, vel ipſius filij, et deſcendentes in infinnitum, non poſſent hæ perſonę ſuccedere,ſicq; cum fratre,ſiuè auunculo concurrere,ac proindè dixerunt, vt in pręmiſſis appellatione fratris ſoror non contineatur,itã ſanè eſt germanus intellectus dictorum verborum,vt ſatis benè explicat *Capyc.deciſ.21.* intrà *num.10. verſ. poſſet etiam intelligi hoc modo*, et fuit de mẽte *Napod.in d.verb.ſoror*, id,quod ſatis probatur ex verbis ſequẽtibus ibi, *præterquàm ſi ſoror partem, vt vnus ex fratribus habuiſſet de bonis parentum, &c.*tunc enim quia diceretur ſoror maſculiata, benè ipſa,eiuſquè deſcendentes ad ſuccedendum in bonis prędefuncti fratris cum fratre ſuperſtite concurrerent, et ſic ex verbis prędictis continuatiuis ad pręcedentia,ibi,*& in præmiſſis appellatione fratris ſoror non continetur*, conſtat manifeſtiſsimè,quòd ſi hęc verba ſunt referenda ad primam partem *Conſuetudinis*, voluiſſe Ciues, vt fratris appellatione non veniat ſoror,ad effectum, vt in prędefuncti fratris ſucceſsione cum fratre ſuperſtite ſoror, ſiuè eius deſcendẽtes concurrere non poſſent, etenim ſatis
10 erraret,qui putaret,*Cõſuetudinem Sed ſi morienti* loqui, quando ad morientis ſucceſſionem concurrunt tantùm maſculi, non autèm quando concurrunt tantùm fœminę, ex eo, quia loquitur de fratribus, nãm loquuti fuerunt Ciues exemplificatiuè, nõ autèm taxatiuè in perſonis expreſsis, vt benè in terminis ſubingreſsionis probat *Horatius Montan.controuerſ.cap.2.col.penult. verſ.& Conſuetudines prædictæ*,nam ſi ſecùs diceremus, ſequeretur, vt in ſucceſsione ſororis ſuperſtitibus maſculis, et fœminis non haberet locum *Conſuetudo*,et tamen indubitantèr procedit,vt conſiderat *Dom. Praſ.loco cit.in fine*,et ſatis apertè hoc probat verbum illud,*Sed ſi morienti*, quod ſine dubio comprehendit maſculum, et fœminam.

11 Vlteriùs ad maiorẽ prædictorũ declarationem inſiſtendo concluſioni formatæ, vt appellatione fratris ſoror contineatur,dũmodò diuerſa non militet ratio, & hoc ſiuè verbum *fratres* à lege, ſiuè à ſtatuto proferatur,vt per *Alex.conſ.85.volum.4.Curt.ſen. conſ.9.num.22.& ſeq. Iaſ.in d.l.tres fratres, Corne.conſ.96.num.5.vol.3.Alciat.conſ.200. lib.9.Soc.iun.conſ.10 num.28.lib.4. Maceratenſ.var.reſol.lib.2.reſol.59.caſu 9.*alioſquè, quos pleniori calamo referunt *Barboſ. in tract. de appellat. in verb.frater,appell.102. num.4.& Gratian.*omninò videndus *diſcept. forenſ.c.449.n.4.* pro eo,quod ad rem noſtram pertinet,illud tantùm inſpiciendum eſt,nimirùm an in terminis pręcitatæ *Conſuetudinis Sed ſi morienti* ſubingreſſionem inducentis diuerſitatis ratio conſiderari poſsit, vt appellatione fratris ſoror non cõtineatur. Et certè nullam inuenies,nam ſi dices, ideò in ſucceſsione fratris ſubingreſsionem fuiſſe inductam, ad hoc vt bona in familia conſeruentur,hoc falſum eſt, quia ſi hæc Statuentiũ fuiſſet mens,deſcendentes fœminæ ex fratre præmortuo, per quas familia non conſeruatur, ab altero defuncti fratre ſuperſtite excluderentur,&

tamen

Digitized by Google

tamen contrarium in dicta *Conſuetudine* deciditur,nimirùm, vt deſcendentes in infinitum ex fratre præmortuo,ſiuè mares, ſiuè fœminæ in ſtirpem concurrant cum fratre ſuperſtite;quarè neceſſariò dicẽdum
12 eſt,Ciues ſtatuẽtes verè aliud non petegiſſe,niſi in linea collaterali ſubingreſsionem inducere in infinitum, contra illud, quod eſt diſpoſitum de iure communi, non alia ratione, niſi quia ſic ipſis placuit,vt notat *Molfeſ. p.4.quæſt.37.num.15.*& licèt vſi ſint illi verbo *fratres*, tamen quia appellatione fratris ſoror continetur, nec vt non contineatur in hoc diuerſitatis ratio allegari poteſt, ſequitur ergò dicendum,vt illa ſubingreſsio, quæ in terminis dictę *Conſuetudinis* datur in infinitum, quando quis decedit,ſuperſtitibus ſibi fratre carnali,&deſcendentibus in infinitum,ſiuè maribus,ſiuè feminis ex altero fratre carnali pręmortuo,locum paritèr habeat, quãdo moritur ſoror, ſuperſtitibus ſorore, & abnepte ex altera ſorore pręmortua, ita vt iſta abneptis,matris,et auię perſonã ſubingrediens, valeat ad ſuccedendum concurrere cum matertera magna.

13 Quibus ſic ſtantibus remanet, vt reſpõdeamus ad authoritates adductas per *D. Reg.de Ponte*,qui ad probandũ,quòd quando morienti ſuperſunt fœminæ tantùm,nõ habet locum ſubingreſsio, dicit,quòd hoc in ſpecie decidit *Napod.in d.§.quod autem, in verbo parentum, verſ. ſed pone*, et in caſu fortiori *Capyc deciſ.21.* etenim fas ſit mihi dicere, vtrumq; iſtorum nec ſibi ſomniaſſe affirmare id, ad quod allegantur, vt benè obſeruauit *Dom. Reg. Capyc.Latro loco* cit. *n.43.& 44.Napod.*enim proponit dubium, nimirùm,quid dicendum, ſi aliquis deceſſerit,duabus, vel tribus relictis filiabus, et demùm ex illis altera deceſſerit,an ſorores ſuperſtites, ſiuè ipſarum filij ſuccedent? et diſtinguendo reſpondit, aut hę ſorores ſuperſtites aliquid habeant ex cauſa dotationis,et non ſuccedent, aut verò ex cauſa ſucceſsionis, et tunc ſecus, quia cenſentur fratres,et vtuntur iure fratrum, et hoc verum,addit,niſi ſuperſtes ſit frater, qui illã excluderet, et ſic concludit, quòd ſorores prędictę ſibi inuicem ab inteſtato ſuccedunt;vndè nihil ratiocinatio hæc ad caſum noſtrum pertinet,prout nec *deciſ.21.Capyc.* in qua ſolùm fuit dubitatum,an in terminis huius *Conſuetudinis* ad fratris ſucceſſionem concurrere poſſit ſoror cum nepte ex altero fratre præmortuo? & affirmatiuè deciſum teſtatur, ex rationibus,vt *ibi* per eum.

14 Hæc prout ſunt vera,& indubitata, nullũ poſſent recipere obiectum,ſi auia, vel proauia,cuius gradum,& locum ſubingreditur abnepos, vel abneptis,vti à patre,vel à fratribus dotata ampliſſimè illorum bonis renunciaſſet, nam cùm omnis renunciatio inſitam habeat tacitam conditionem, ſi ſucceſsio ad renunciantem deuolueretur, mortua renunciante,antequàm renunciatę ſucceſsioni fiat locus,euaneſcit renũciatio, tanquàm facta ſub conditione, quæ non exiſtit,ſicq; nepotibus, & pronepotibus illa non officit, ità *DD.* communitèr in *l. qui ſuperſtitis, ff.de acquir.hæredit.Dom.Præſ.de Franch.deciſ.67. Auendan. ad ll.Tauri,l.40. gloſ.17.num 32.Surd.conſ.133.num.20. Marant.diſp.10.Morotius conſ.22.num.2. Viuius deciſ.211. Robles de repræſentat.c.16,nu.65. 66.99.& 100.Gallerat.de renunciatione,lib.1. cap.11.num 9. Alex.Trentacinq. conſ.48.& 49.lib.1.Theſaur.filius quæſt foren.lib.2.quæſt. 90.*ſub *num.4. Gratian.diſcept.forenſ.c.*785. *lib.4. Fontanell.de pact.nupt.clauſ.9.gloſ.vnica, par.1.num.65.Molin.de rit.nupt.quæſt.84. num.20.lib.3.*ſicquè per S.C.deciſum refert *D.Reg. Capyc. Latro deciſ.4. & 41.* vbi alijs pluribus relatis probat,hanc procedere concluſionem, ſiuè filij ad ſuccedendum concurrant cum alijs, qui defuncto ſunt in pari gradu,ſiuè cum patruis,vel auunculis.

15 Quarè his omnibus attẽtis mihi videtur, quando caſus contingerit,potiùs adhęrendum eſſe opinioni *Dom. de Franch.* qui in decidẽdo ſic votum ſuum declarauit,quàm *Dom.de Ponte*, qui conſulendo contrarium defendit,eòq; magis cùm nulla conſiderari poſsit diuerſitatis ratio,quæ ſit iuri conſentanea,cur ſit locus ſubingreſsioni,iuxtà diſpoſita in dicta *Conſuetudine*, quãdo cum fratre ſuperſtite concurrunt,deſcendentes, etiam fęminæ ex altero fratre præmortuo, per quas bona in familia non conſeruantur, ſecùs verò quando cum ſorore defunctæ perſonæ vellent ſuccedere deſcendentes in infinitum ex altera ſorore prædefun-
16 cta; & ſi dices,*Conſuetudinem* loqui de fratribus,reſponſum eſt iam, ſub hoc nomine fratris ſororem de iure comprehendi, nec alitèr taxatiuè in perſonis expreſsis; ſed exemplificatiuè Ciues noſtros alloquutos fuiſſe, illamquè clauſulam, vt *in præmiſſis appellatione fratris ſoror non contineatur* fuiſſe adiectam probauimus,quando ſoror vellet cum fratre concurrere.

Hæc occurrunt ſub correctione meliùs ſentientis.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio in feudis prohibetur in Regno abſq; Regiæ Coronæ permiſſu, ſed quid dicendum in caſu, qui proponitur, num. 2. 3. 4. et 5.*

4 *Succeſſor in feudo poteſt grauari pro concurrẽti feudi valore, quæ concluſio quomodò procedat, num. 6.*

7 *Hæres quando non tenetur defuncti diſpoſitionẽ obſeruare.*

8 *Hæres ſuccedens in feudo hæreditario poteſt aduerſus defuncti factum fraudulentum inſurgere.*

9 *Diſpoſitio fraudulenta nullo pacto ſuſtineri poteſt, quamuis citrà fraudem fieri potuiſſet.*

10 *Hæres in feudo dicitur ſuccedere vltimo morienti.*

11 *Actio ad legatum conſequendum datur contra hæredem teſtatoris legantis.*

12 *Hæres hæredis tenetur adimplere id, ad quod hæres tenebatur.*

13 Text. in l. ſed & ſi 6. ff. de leg. 3. & in l. præced. §. ſi quis *enucleatur*.

14 *Hæres hæredis quando non teneatur ad obſeruantiam diſpoſitionis primi teſtatoris, et nu. 15. et 16.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſubſtitutio facta à feudatario ſuſtineri poſſit, dùm filium hæredem inſtituens, eiq; ſinè filijs maſculis decedenti fratrẽ ſubſtituens, iſtoquè paritèr ſine filijs maſculis decedente, fœminis prorſus excluſis, alium de familia vocãs, ordinauit, quòd ſi contingeret, fœminam cõtrà ipſius teſtatoris voluntatem in feudis ſuccedere, teneatur illa pretium feudorũ illi de familia ſubſtituto ſoluere, vel ad ipſius fœminæ electionem feuda relaxare, an, inquam, ſi caſus euenerit, quòd fieret locus ſucceſſioni ad beneficium fœminæ, teneatur illa ad præfatæ diſpoſitionis obſeruantiam, & de alijs notabilibus ad materiã pertinentibus.

CAP. CCXVIII.

1 SVbſtitutionem, ſiuè fideicommiſſum à feudatariis Regni huius in bonis feudalibus, quæ poſſident, abſq; Regiæ Coronæ permiſſu ordinari nullo modo poſſe, cautum eſt in *pragm. 4.* quæ uulgò dicitur *delli noue capi, in 6. cap.* ſub *tit. de feud.* per hæc uerba. *Sextò vbi in teſtamento, vel contractu adeſt ſubſtitutio.*

2 Sed uideamus, quid dicendum, ſi feudatarius filium hæredem inſtituens, eiq; ſine liberis maſculis decedenti fratrem, ſiuè nepotem in gradu ſucceſſibili ſubſtituens, illiſq; paritèr ſinè filiis maſculis decedentibus, fœminis prorſus excluſis, alium de familia, non tamen in gradu ſucceſſibili uocans, ordinauerit, quòd ſi contingeret, fęminam contra ipſius teſtatoris uolũtatem in feudis ſuccedere, teneatur illa pretium feudorum illi de familia ſubſtituto ſoluere, & de contantis exburſare, uel ad ipſius fœminæ electionem feuda relaxare, nùm ſi caſus euenerit, quòd fieret locus ſucceſſioni ad beneficium fœminæ, teneatur illa ad præfatæ diſpoſitionis obſeruantiam, ſicq; uel pretium, uel feuda ſubſtituto tradere?

3 Contigit in præſentiarum de hoc articulo diſceptari in Sacro Conſilio Regni huius, in cauſa uertente inter Octauium Villanum ex una, & hæredes quondam Hippolytæ Villanæ ex altera, Nobiles de terra Sancti Seuerini, etenim eſt in facto uerisſimum, Thomam Villanum Sagrignani, & Baroniſſi Baronem, in nouiſſimo uitæ ſpiritu conſtitutum filium ſuum unicum Nicolaum Franciſcum uniuerſalem inſtituiſſe hæredem, eiquè in pupillari ætate, ſiuè quandocunq; ſinę filijs maſculis legitimis, & naturalibus decedenti ſubſtituiſſe Camillum fratrem (hic fuit Regius Conſiliarius) ſiuè eius filios maſculos, in eorumquè defectum, fęminis ſemper, ac perpetuò excluſis ſubſtituiſſe Annibalem, ipſius teſtatoris patruum, ſiuè eius filios, ſimiliter ma-

ſculos legitimos, & naturales, quia volebat, bona in familia conſeruari,& in iſtorũ omnium defectum vocaſſe filium maſculũ primogenitum,deſcendentem à quondam Hieronymo Villano ſeniore, & demùm ſubdit hæc verba.

Item voglio, ordino, & laſcio, che quandocunq; ſuccedeſſe il caſo,che nella mia heredità, e beni feudali haueſſero da ſuccedere, & eſser chiamate le figlie femine maritate, ò vero li figli,& deſcendenti di eſſe,itá che non obſtante il preſente teſtamento,& ſubſtitutioni fatte haueſſero da hereditare, & ſuccedere dette figlie femine già maritate,ò loro figli,& deſcendenti, in tali caſu dette figliuole femine maritate, ò qualſiuoglia di eſſe,ò loro deſcendenti, & quomodolibet ſuccederanno in detti feudali,ſiano tenute,& obligate dare,e pagare contanti duc. diecemila di carlini à detto Signor Camillo mio fratello, ò vero alli ſuoi figli maſcoli legitimi, & naturali, & in loro difetto al detto Signor Annibale mio zio, & in ſuo difetto alli ſuoi figli maſcoli legitimi,& naturali,& in difetto di tutta la linea maſcolina del quondam Tomaſo ſeniore,pagare allo figlio maſcolo primogenito legitimo,& naturale delli deſcendenti da detto quondam Geronimo ſeniore,preferendo ſempre il più proſſimo, gradus prærogatiua ſeruata, quale deſcendente da Geronimo ſia obligato ſtatim al pagamento delli ducati quattromila per farne vn Monte, vt infrà ſi dirà, verùm quandocunque dette figlie femine maritate, ò deſcendenti da eſſe, che veniſſero à ſuccedere in detti feudali, voleſſero dare, e daranno con effetto le dette robbe feudali alli ſopradetti inſtituti,et ſubſtituti,come di ſopra della famiglia Villano, ſtea in libertà loro, e non ſiano tenute, nè obligate ad altro.

4 Defuncto teſtatore, & demùm Nicolao Franciſco filio, nullis; nec ab ipſo, nec à Camillo, neque ab Annibale ſuperſtitibus deſcendentibus, ſed tantùm Hippolyta Villana amita, quam vniuerſalem inſtituit hæredẽ, inſurrexit Octauius Villanus, vnus ex maſculis deſcendens à dicto Hieronymo, petijtquè in Sacro Conſilio, declarari, ob mortem prædictorum abſq; deſcendentibus, factum eſſe iam caſum ſubſtitutioni, & fideicommiſſo ad ſui beneficium, ac proindè excluſis omnibus intereſſe prætendẽtibus, eſſe eum immittendum in poſſeſſionem bonorum, dicto quondam Nicolao Franciſco obuentorum à dicto quondam Thoma eius patre, & reſpectu bonorum feudalium condemnari perſonam, quæ in illis ſucceſſit ad ipſi Octauio ſoluendum ducatos decẽ mille, pro qua quidèm quantitate declarauit, promptum eſſe eadẽmet feuda in ſolutum accipere, contradicunt Hippolyta amita, & hæres à Nicolao Franciſco inſtituta, ſiuè eius hæredes, vndè dubitatur, quid iuris?

5 Ratio dubitandi contra Hippolytam, & ſucceſſiuè contra illos, qui eam repræſentant, ea eſt, quia feuda, de quibus agimus, ſunt cum qualitate hęreditaria, qualia ſunt in Regno omnia, ac proindè quamuis in illis ſit prohibita ſubſtitutio, non tamen prohibetur, quin valeat feudatarius legitimum inſtituendo ſucceſſorem, illum pro concurrenti feudi valore grauare, ad tradita per *D.de Franch.* in vulgatis *deciſ.1.* & *704.* per *D.Reg.de Ponte conſ.52.lib.1.* & alibi, ac per cœteros noſtrates paſſim.

Sed hac dubitandi ratione non obſtante, contrariæ ſententiæ in caſu, de quo agimus, illius facti qualitate attenta, omninò adhærendum eſt, quod breuiſſimè quãtum potero, duplici ex capite demonſtrare conabor.

6 Et primò, quia etſi concluſio paulò antè firmata in Regno noſtro receptiſſima ſit, procedit tamen in caſu, quo feudatarius decedens, & legitimum inſtituens ſucceſſorem, bona fide, ſuo vtẽs iure, & citra fraudem, tot relinquit legata, quæ ad feudi valorem aſcendunt, ſecus verò, quando fraus detegeretur, prout conſideratur in caſu noſtro, in quo nec perſona, quæ fuit hæres inſtituta, neq; etiam duo alij priore loco ſubſtituti, ad aliquid alicui præſtandum grauati fuerunt, ſed dumtaxat vbi fieret locus ſucceſſioni fœminarum, quas ab omni beneficio excluſas declarauit teſtator, & ſic conſtat apertiſsimè de fraude, nam illud, quod directè peragere non poterat, nimirùm vt fœmina in feudis ſuccedere non potuiſſet, quæ in Regno ad ſuccedendum eſt iam admiſſa, fecit per indirectum, vt ſcilicèt quando caſus eueniret, vt ſuccederet fęmina, cogeretur ſoluere extraneo, quamuis de familia quantitatem lõgè maiorem pretio feudorum, quæ in eius hæreditate remanebant, illud ſubiungens (& quę maior fraudis demonſtratio?) vt ſi vellet pro quantitate legata feuda relaxare, quòd ad aliud non teneretur, quæro modò Ego, hæc diſpoſitio in ſubſtantia continet aliud, niſi hæredis inſtitutionem, in perſonam extraneam factam? quo ergò pacto, quouè iure de tali diſpoſitione ratio aliqua haberi poteſt? nulla certè, ſonat enim in auribus omnium cõcluſio illa, nimirùm, quòd quotiès

7 teſtatoris diſpoſitio tendit ad hæreden

fraudandum, eò, quod ſibi ex legis, vel ſta-
tuti præcepto debetur, nullatènus ad illius
obſeruantiam ſcriptum hæredem obligat,
ità *gl. Bart. Bal. Paul. de Caſtr.* & cœteri com-
muniter in *l. 2. C. ſi in fraud. patron. Cyn. in l. 1.
C. eod. tit. Alber. in Rubr. verſ. circa legem 2.*
idem *Bald. et Salycet. in l. 1. C. de inoffícioſ. do-
nation. Bart. conſ 65. Bellemer. in cap. conſtitu-
tus, de in integr. reſtit. Bal. conſ. 215.* antè *nu. 2.
verſ. tertiò reſpondetur, Alex. conſ. 57.* circa
*fi. em, lib. 5. Fräciſc. Curt. ſen. conſ. 1. Iaſ. conſ. 7.
verſ. nec obſtat, ſi dicatur, lib. 3. Tiraquell. de
retract. conſangu. §. 1. gloſ. 9. num. 57. Cacher.
deciſ. 180. num. 5. Camill. de Medic. conſ. 65.*
8 *num. 13.* & in ſpecie in hærede, qui ſuccedit
in feudo hæreditario, vt poſsit aduerſus
defuncti factum fraudulentum inſurgere,
ſicq; vt nulla poſsit haberi ratio de diſpo-
ſitione, quæ quomodolibèt à feudatario
fieret ad fraudandum legitimum ſucceſſo-
rem, ex quo illud, quod à feudatario poteſt
ordinari, intelligendum eſt ſemper, dum-
modò ſincerè, bona fide, ſinè odio, & frau-
de fiat, firmarunt *Camer. in cap. Imperialem,
fol. 7. lit. E verſ. hinc certè, Io. Fräciſc. de Pont.*
omninò videndus *tract. de poteſt. Proreg. in
tit. de aſsenſ. Reg. ſuper dote, §. 2. num. 27. verſ.
et ſic paritèr annullarem*, idemq; in *lect. 11.
de feud. num. 58. P. Molfeſ. in comment. ad Con-
ſuet. noſtras, tom 1. part. 3 tit. de ſucceſs. ex te-
ſtam. quæſt. 2. num. 10. Surd.* ſimilitèr omninò
uidendus *conſ. 382. num. 53. et 384. à nu. 63.*
uſq; ad 67. in quibus *locis* poſt infinitos *Do-*
9 *ctores*, quos allegat, addit notabile dictum,
illudq; eſt, quòd quotiès diſpoſitio aliqua
fieret in fraudem, nullo pacto ſubſtineri
poteſt, quàmuis citrà fraudem fieri potuiſ-
ſet, per *text. in l. Titius, ff. ad S. C. Trebell.* & in
cap. beneficium, ſi de feud. fuer. controu. & quòd
licet dicatur, in fraudem non fieri id, quod
iure permittente fieri poteſt, tamèn id ſub-
ſtinetur, quando id, quod ex legis permiſſu
fieri poteſt, cum effectu citrà fraudem fiat,
ex quo lex fraudem non comitatur, *l. ſi ſpon-
ſus, §. circa, ff. de donation. inter vir. & vxor.* id,
quod etiã placuit *Camer. loco* cit. *fol. 6. lit. S.*
10 Secundò, quando hæc omnia non mili-
tarent, ex alio in occurrenti controuerſia
ceſſat omnis difficultas, etenim illud eſt in
facto certum, Nicolao Franciſco heredi in-
ſtituto nullum à patre inſtituẽte fuiſſe gra-
uamen iniunctum, quod hoc legatum decẽ
millium ducatorum reſpiceret, ſed tantùm
ipſi hæredi inſtituto in caſu, quo abſq; libe-
ris maſculis deceſſiſſet, fuiſſe Camillum, te-
ſtatoris fratrem ſubſtitutum, ſecundo loco
Annibalem patruum, & tertio deſcenden-
tes à Hieronymo, hæc ſubſtitutio eſt ſine
cõtrouerſia, quòd dum reſpectu honorum
feudalium non extitit aſſenſu roborata,
nullam habere potuit ſubſiſtentiam, ac ſi
facta non eſſet, vndè poterat ſine dubio Ni-
colaus Franciſcus hæres inſtitutus feuda il-
la alienare, & in alium quocunquè titulo
transferre, Regio accedente beneplacito,
nec ſubſtituti poterant alienationem im-
pedire, non alienauit, ſed in vltimis conſti-
tutus Hippolytam amitam, & immediatè
ſucceditricem ob mortem Camilli patrui,
qui prædefunctus erat hæredem inſtituit,
ſicq; Hippolyta, quamuis à teſtatore nulli-
tèr excluſa, extitit tamèn hæres Nicolai
Franciſci nepotis, illiq; ſucceſſiſſe dicitur,
non autem Thomæ fideicommittenti, ſciũt
enim Noſtrates, quòd in feudo etiam ex
pacto, cui eſt annexa qualitas hæreditaria,
vltimo morienti ſucceditur, vt poſt *Andr.
Camerar.* & alios, infinitis relatis, probant
Fab. de Anna in *addition. ad ſingul.* ſui *Genito-
ris 422. Mart. in ſumm. ſucceſs. legal. p. 4. quæſt.
12. art. 2. Rouit in rubr. pragm. de feud. num. 19.
Fulu. Lanar. in addition.* ad *Regent. Lanar.* in
*repetitio. §. ſed & etiam res, per quos fiat inue-
ſtit. num. 60. Laratha in theatr. feud. par. 9. dilu-
cidat. 38.* vbi pleniſſimè, *fol. 378.* hoc poſito
vellem Ego ſcire à contrariæ ſententię fau-
toribus, qua actione hoc legatum ab Hip-
polyta, & ſucceſſiuè ab eius heredibus con-
ſequi intendunt, reali forſan, ſiuè hypothe-
caria? certè non, quia carent aſſenſu, per-
ſonali? & minus, hæc enim actio non da-
11 tur, niſi contra hæredem teſtatoris legan-
tis, *§. noſtra autem, Inſtit. de legat.* ſed Hippo-
lyta nunquam Thomæ fideicommittentis
extitit hæres, ergò caret actor actione, ad
text. in l. ab eo, C. de fideicommiſſ. & ſi dices,
Hippolytam eſſe hæredis hæredem, & hæ-
res hæredis teſtatoris dicitur hæres, *l. fin.
C. de hæredit. inſtit.* cum concordans relatis
per *gloſ. ibi, in verbo teſtatoris*, reſpondeo,
hoc benè procedere poſſe, vt cogi poſſit
12 actione perſonali pro adimplendo id, ad
quod Nicolaus Fräciſcus hæres tenebatur,
& in quo ille grauatus erat, nam cùm Hip-
polyta Nicolai Franciſci hæredis repræſen-
tet perſonam, in id teneretur, ad quod te-
ſtatoris hæres cogi poſſet, cùmque in caſu
noſtro Nicolaus Fräciſcus ad aliquid acto-
ri præſtandum cogi non poſſet, conſequens
eſt dicere, vt nec etiam Hippolyta eius
hæres, quæ cùm ex bonis Thomæ teſtato-
ris nihil conſequuta fuerit, quia feuda, in
quibus ſucceſſit, ex iuris diſpoſitione, & ex
coacta voluntate nepotis acquiſiuiſſe dici-

tur,

tur, ex quo in feudis, vt ſuprà diximus vlti-
mo morienti ſuccedit, certè nullo fouen-
te iure poteſt illa, & ſucceſſiuè eius hæres
moleſtari, probatur aſſertatio hæc, non
modò ex rationibus ſuprà enucleatis, ſed
13 ex punctuali deciſione *text. in l. ſed & ſi 6.*
ff. de legat. 3. vbi in principio, & in *l. præceden-*
ti, §. ſi quis, cùm diſpoſitum eſſet, poſſe te-
ſtatorem à futuro hęredis hęredi aliquid
legare, & per fideicommiſſum relinquere,
ſubiungit *Paulus Iur. Conſultus*, ſecùs eſſe, ſi
per nomen proprium hęres hęredis graua-
retur, vtputà ſi Petrus erit hęres Sempro-
nij, quem hæredem feci, rogo, ſiuè mando,
vt det centum Ioanni, hoc enim caſu dicit
Iur. Conſultus, quòd de iniuncto grauamine
nulla erit habenda ratio, diſcriminis ratio
inter primum, & ſecundum caſum à *Docto-*
ribus magis communitèr aſsignatur, quia
quando grauatur hæres hęredis ſub nomi-
ne appellatiuo, certum eſt, hęredem à te-
ſtatore inſtitutum futurum hęredem habi-
turum, in quem grauantis bona ſunt tran-
ſeunda, & ſic videtur ex tacito teſtatoris
iudicio hęreditaria bona conſequi, non ſic
14 in ſecundo, vbi ſub nomine proprio, ſiuè
ſub aliqua appellatione hęres hęredis gra-
uaretur, tunc enim, quia hic talis fortuitò,
& non teſtatoris iudicio hæredis hęres effi-
citur, ad nihilum de iniuncto grauamine
tenetur, cùm recipiendum non ſit, vt cum,
cui nihil dederis, obliges, ſicq; lucrum illud
aduentitium, quod ex teſtatoris prouiden-
tia non prouenit, nullo pacto inſpiciẽdum
eſt, idemq; vbi quis ſub aliqua appellatio-
ne, non tamen ſub nomine hæredis graua-
tus eſset, vel ſi grauaretur, qui hęredi ſcri-
pto legitimus ab inteſtato ſucceſſurus fo-
ret, his enim caſibus, perindè eſt, ac ſi no-
minatim hæredis hæres grauaretur, ex quo
eadem militat ratio, cùm certum non ſit,
fore locum ſucceſſioni ab inteſtato, ſiuè
ſucceſſurum illum, qui ſub aliqua appella-
tione nominatus eſt, ita ſanè hæc omnia
declarant *gloſ. Dyn. Alber. Bar. Paul. de Caſtr.*
& cœteri communitèr in *d. l. ſed & ſi*, idem
Bar. in l. qui fundum 86. §. qui filios, in fin. ff. ad
leg. falcid. vbi etiam *gloſ. in verb. legata, Bald.*
in l. ab eo, num. 6. C. de fideicomm. Rip. in l. cum
filiofamilias, num. 27. ff. de leg. 1. ibiq; Iaſ. num.
56. verſ. tamen quia pro communi opinione, Soc.
Iun. num. 66. Crauett. num. 86. 134. 135. 144.
& ſeq. in ſupraſ. Claud. Aquenſ. num. 6. Siguo-
rol. de Homodeis omninò videndus *conſ. 173.*
num. 22. vbi dicit hæc verba.
15 *Præterea quando quis grauatur ſub proprio*
nomine, vel ſub aliqua appellatione, & non ſub
nomine hæredis, licèt poſteà ſub nomine pro-
prio, vel ſub nomine appellatiuo reperiatur hæ-
res hæredis, quia magis hoc contingit caſu for-
tuito, quàm iudicio teſtatoris, fideicommiſſum
eſt nullum, vt in dict. l. ſed & ſi ſic, § final. & c.
Sforz. Odd. conſ. 63. nu. 22. Peregr. de fideicõm.
art. 1. num. 18. & ſeq. Angel. Mattheac. lib. 2. in
epitom. de legat. & fideicommiſſ. c. 1. num. 21.
Craſs. in § legatum, quæſt. 15. num. 3. Fuſar. de
ſubſtit. quæſt. 298. num. 5. & 303. num. 2. verſ.
declaratur primò.
16 Videamus modò, in quo caſu nos verſa-
mur, in primo? certè non, nunquàm enim
Thomas teſtator ſub ſimplici nomine ap-
pellatiuo dixit, grauo hæredem Nicolai
Franciſci hęredis mei, vt det Camillo, An-
nibali, ſiue primogenito à Hieronymo de-
ſcendenti ducatos decemmille, ſicquè, vt
dici poſſit, Hippolytam inſtituti hæredis
hæredem ex tacito Thomæ grauantis iu-
dicio in feudis ſucceſſiſſe, ſed diſpoſuit, at-
tento facto, in quo verſamur, ſub proprio
nomine, ſiuè ſub appellatione fœminei ge-
neris, vt ſi fœmina in feudis ſuccedet, ſol-
uet ſubſtituto ducatos decemmille, vndè
Hippolyta, quæ vti fœmina ſucceſsit, non
modò nullo teſtatoris iudicio eam ſucceſ-
ſiſſe dici poteſt, ſed pœnitùs contra expreſ-
ſam teſtatoris voluntatem, ibi, *ità che non*
obſtante il preſente teſtamento, e ſubſtitutione,
quo fit, vt fortuitò, fato, caſu, & fortuna ſit
Hippolytæ obuenta ſucceſsio, idq; non ſo-
lùm, quia certum non erat, fœminam ſcri-
pto hæredi ſucceſſuram, ſed nec etiam illã
defuncto hæredi fore ab inteſtato legitimã
hæredem, vndè verè verſamur in ſecunda
parte textus, ibi, *quoniam, qui fortuitò, non iu-*
dicio teſtatoris conſequitur hæreditatem, vel
legatum, non debet onerari, nec recipiendum
eſt, vt cui nihil dederis, eum rogando obliges,
quæ omnia ſicut militant in ſucceſsione
bonorum allodialium, de qua iura loquun-
tur, à fortiori procedere debent in ſucceſ-
ſione bonorum feudalium, quorum diſpo-
ſitio arcta eſt.

Hæc occurrunt.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula codicillaris operatur, vt caducata inſtitutione, habeat locum ſubſtitutio.*
2 *Subſtitutus caducata inſtitutione admittitur ex vulgari in compendioſa comprehenſa.*
3 *Teſtamentum poteſt incipere ab expreſſa ſubſtitutione vulgari.*
4 *Subſtitutionis vulgaris effectus eſt, vt moriẽte inſtituto, viuo teſtatore, ſubſtitutus admittatur.*
5 *Subſtitutio pupillaris an locum habeat moriente pupillo antè teſtatorem, & num. 6. 9. 16. 18.*
7 *Clauſula codicillaris communitèr à Notarijs apponitur.*
8 *Hæres inſtitutus ſi viuo teſtatore cum filijs deceſſerit, data ſubſtitutione cum clauſula codicillari, cui nàm tenentur venientes ab inteſtato hæreditatem reſtituere, filijs inſtituti, vel ſubſtituto.*
10 *Facti ſpecies* deciſionis Rotæ, *quæ refertur.*
11 *Donatarius vt per conſtitutum acquirat, quod ei donatur, quæ requirantur.*
12 *Probatio nulla melior eſt illa, quæ procedit ex propria oris confeſſione.*
13 *Actus poſſeſſionis quando præſumuntur facti iure familiaritatis.*
14 *Cauſa teſtati facit ceſſare cauſam inteſtati.*
15 *Filia præterita in teſtamento patris an in Regno Neap. poſſit illud impugnare.*
17 *Teſtamentum poteſt incipere à tacita vulgari, in expreſſa pupillari comprehenſa, moriente herede viuo teſtatore.*
19 *Subſtitutio pupillaris an contineat tacitam vulgarem, quando adeſt expreſſa vulgaris.*
20 *Poſſeſſionem apprehendens parte non citata dicitur intruſus.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſubſtitutioni locus ſit, caducata inſtitutione per mortem inſtituti antè teſtatorem, cum eodem teſtamẽto demùm defunctum, idquè tàm ſi ageretur de ſubſtitutione compẽdioſa, quàm pupillari, & de aliis ad materiã pertinentibus.

CAP. CCXIX.

1 SVbſtitutio ex vi clauſulæ
codicillaris, quòd locũ
habeat, caducata inſti-
tutione per mortem in-
ſtituti, antè teſtatorẽ,
multorum authoritate
dicit deciſum *Dom. de*
Franch. deciſ. 156. quæ quotidiè apud nos
allegatur; inibi enim cùm mater filium in-
ſtituiſſet hæredem, eiquè ſine liberis dece-
denti locum pium ſubſtituiſſet, accidit, fi-
lium antè teſtatricem abſquè filijs deceſ-
ſiſſe, quòd proindè caducata remanſit in-
ſtitutio, fuit tamen reſolutum, per clauſu-
lam codicillarem cenſeri venientes ab in-
teſtato grauatos de hæreditatem ſubſtitu-
to reſtituendo, quam deciſionem memine-
runt *Turrett. tract. de clauſul. codicill. q.* 84.
Rot. deciſ. 943. *num.* 2. pœnès *Card. Seraph.*
Ricc. collect. 59. *Gaſp. Theſſ. quæſt. forenſ. lib.* 4.
quæſt. 35. *num.* 6. *Mareſcot. var. reſol lib.* 2. *cap.*
78. *nu.* 5. & alij recentiores; immò quòd in
hoc caſu abſquè quòd clauſulam ſubingre-
2 diamur codicillarem, ex vulgari in com-
pendioſa comprehenſa, ſit ſubſtitutus ad-
mittendus, dicit per Senatum Mãtuanum
deciſum *Surd. deciſ.* 37. vbi *nu.* 8. ſubdit, du-
bitandum nõ eſſe, ſubſtitutionẽ ſub ſimpli-
ci forma, *ſi deceſſerit ſine filijs*, cõpendioſam
eſſe, quamuis dictionem *quandocunquè* non
contineat, allegat *gloſ. in c. ſi pater, in verb.*
abſquè deductione, de teſtam in 6. ab omnibus
cõmunitèr receptam, vt videri poteſt apud
DD. ibi per *Surd.* allegatos, & expreſsè id
firmauit *Tob. Non. conſ.* 25. *nu.* 11. quòd pro-
indè omnis ceſſat dubietas in caſu poſito
per *Gratian. deciſ. Marchiæ* 140. vbi compẽ-
dioſa ſubſtitutio cum dictione illa *quan-*
docunquè erat confecta, & ſic ad teſtato-
ris ſucceſſionem, venientibus ab inteſtato
excluſis, fuit meritò ſubſtitutus admiſſus,
ſtante inſtituti morte, antè illam teſtato-
3 ris ſequuta, ea, quæ *ibi* aſſignatur, ratione,
quia teſtamentum ab expreſſa ſubſtitutio-
ne vulgari incipere poteſt, immò etiam à
tacita vulgari, vt *ibi num.* 9. & ſic cernitur,
compendioſam alicui poſt mortem factã
in vim vulgaris locũ habere, etiam ſi viuo
teſtatore decedat ille, cui ſubſtitutio fa-
cta eſt, vt per *Iacob. de Aren. Cyn. & alios in*
l. precib. C. de impub. & alijs ſubſtitutio. Dec.
conſ. 419 *num.* 9. *Gratian. loco cit. nu.* 10. *Mart.*
de ſucceſ. legal. par. 4. *quæſt.* 30. *art.* 8. *nu.* 1. *cum*
ſeq. & Gaſp. Theſ. in additio. ad *Turrett. dec.* 60

4 vbi dicit,hunc eſſe vnum ex effectibus uulgaris ſubſtitutionis, quæ locum habet, inſtituto adhùc moriente, teſtatore ſuperſtite,ex quo morte præuentus hęres eſſe nõ potuit, nec adire valuit, quia nulla erat adhùc hæreditas ei delata, quicquid contrarium ſentire videatur, ſed malè *Viuius com.opin.lib.2.opinione* 854.

Quæ omnia pro veriſſimis habita fuerũt in teſtamẽto Illuſtris quõdam Principis Roccæ Aſpidis,qui cùm filium inſtituiſſet heredem, eiquè abſquè liberis quandocũquè decedenti fratrem Ducem Perdiſumi ſubſtituiſſet, quamuis inſtitutus patri teſtatori abſquè liberis præmortuus eſſet,defuncto demùm Principe diffinitiuo laudo fuit pronunciatum, Ducem ſubſtitutum ad ſucceſsionem admittendum eſſe, Principis filia pœnitùs excluſa, in bonis tamen burgenſaticis, quia in feudalibus ſucceſsit filia,cùm ſubſtitutio illa à Principe facta ad bona feudalia extendi non poterat, id diſponente *Regia ſanctione,* quæ eſt 4.*in tit. de feud. in vol. prag.* nec alitèr fuit dictum, eſſe locum gratiæ, Regni feudatarijs conceſſæ,de qua in *prag. fin.*eod. *tit. de feud.* ex rationibus,credo,per me relatis *lib.* 1.*cap.* 126.*num.*73.*verſ.ſed poſſet hìc dubitari.*

5 Sed videndum eſt, an hæc omnia ſubintrent in ſimplici ſubſtitutione pupillari, vt nimirùm moriente pupillo antè teſtatorẽ ſit locus ſubſtitutioni, dùm teſtator cum eodem teſtamento demùm decedit? & negatiuè reſpondit *Dyn.in l.*1.*ff.de vulg.& pupill.ſubſt.*quem ſequitur *Bart.ibidem,nu* 32. *verſ.vlterius quæro, Aret. Salyc.* & alij,*Oddus de compend.ſubſt.par.*6.*quæſt.*1.*num.*7 *Trentacinq. de ſubſt. par.* 4.*cap.* 14.*num.* 28.& *Intriglio.de ſubſt. cent.*3. *quæſt.*43, quos refert, & ſequitur *Mart.loco* citato, *num.* 8. vbi loquitur de compendioſa facta impuberi, vt ſi demùm viuente teſtatore deceſſerit ille in pupillari ætate, caducetur ſubſtitutio reſpectu pupillaris, ea quidem ratione, quia pupillaris hæreditatis aditionem requirit,*l.*2.*§.adeò,ff.de vulg.* ſed patris teſtatoris viuentis non adhùc eſt hęreditas, *l.ſi alienum,§.in extraneum,ff. de hęredibus inſtituen.* ergò,item,quia per ſubſtitutionẽ pupillarem, pupillo ſucceditur, non autem teſtatori. Hæc enim ſubſtitutio filij,pupilli teſtamentum dicitur, *l.* 2.*ff. de vulg. & pupil.§.*1.*Inſt.eod.Gratian.diſcept.forenſ.tom.*3. *cap.* 542. *num.* 60.cùm autem in hoc caſu patri præmoriatur pupillus,quo pacto ſubſtitutus defuncto demùm teſtatori ſuccedere poteſt?

6 Contrariam verò ſententiam,quòd ſubſtitutus ex tacita vulgari in expreſſa pupillari contenta, & comprehenſa, ſit admittendus,tuentur *Ripa* in ead. *l.* 1. *num.* 167. *Alciat.num.*74. *Couar.in cap. Raynuntius,* §. 5.*de teſtam.Coſta in cap.ſi pater,verb.teſtatore mortuo,*eod.*tit.Craſſ.* poſt alios,quos citat, *§.ſubſtitutio,q.*10.*num.*4.ad *finem,Hieronym. Caualł. comm. contrà commun. lib.* 1.*q.*106. vbi dicit communem, & in *fine* ſubdit, ſic ſemel in facto fauore ſubſtituti aduerſus ab inteſtato venientes conſuluiſſe, hanc etiam opinionem inuenio firmaſſe *Bald. conſ.*170.*lib.*5.per totum,vbi inſtituta à patre filia pupilla,eiquè ſine liberis decedenti,ipſius matre,teſtatoris coniuge ſubſtituta,cùm filia patri præmortua eſſet,& in pupillari ætate, conſuluit *Bald.* ſubſtitutioni locum eſſe, teſtatoris fratre pœnitùs excluſo, & hęc opinio mihi verior videtur,

7 maximè ſi in patris teſtamento clauſula codicillaris appoſita eſſet, quę hodiè communitèr à Notarijs de ſtylo apponitur; operatur enim illa,non modò, quando teſtamentum ratione ſollemnitatis non ſeruatæ ruit,in quo tãtùm caſu pręſuppoſuit *gloſ.in authen.ex cauſa,C.de liber.præter.*etiã reiecta ex vi clauſulæ codicillaris teſtamẽtũ ſuſtineri, ſed etiam in omnem caſum, in quo teſtamentum factum ab eo, qui teſtari potuit,defecit,vt per eundem *Bal.loco* cit. *num.* 3. *verſ.nàm clauſula codicillaris, & conſ.*395.*lib.*1.*Bar.*poſt *Dyn.in d. authent.ex cauſa,num.* 24.*Rot. deciſ.* 1067.*par.*3.*diuerſ. Ant.Gabr.commun.concl.tit.de clauſ.concl.*7. *D.Card.Tuſch.pract.concl.lit.C. concl.*292.*in princ,Ant. Gomez* ad *l.*3. *Tauri,nu.*78. et alij ad nauſeam adducti per *Turrett.loc.*citato, *q.* 54. et per *Iul. Clar. §. teſtamentum,q.* 46. quarè in teſtamento quondam Scipionis Carafę,his diebus ſubitanea morte defuncti, nullam probabilem habui difficultatẽ pro coniuge, et ſubſtituta, prout in caſu *Bald.* reſpondere, ad veniẽtium ab inteſtato excluſionem;inſtituerat enim ille filiam pupillam, eiquè in pupillari ętate decedẽti, vel demùm quandocunquè ab inteſtato ſine deſcendentibus vxorem ſubſtituerat, cùmque demùm pupilla patri pręmortua eſſet,dicebam ipſe,bonorum ſucceſsionem ex vi clauſulę codicillaris ad ſubſtitutam coniugem ſpectare,ſalua antiquorum medietate venientibus ab inteſtato, ſeruata forma teſtamenti,et *Conſuet.* huius Ciuitatis *Et ſi teſtator.*

8 Sed poſſet in hac materia dubitari,quid dicendum, ſi inſtitutus viuo teſtatore cum

filijs

Digitized by Google

filijs mortuus eſſet,cui nàm in hoc caſu venientes ab inteſtato hæreditatem reſtituere tenentur,filijs,an verò ſubſtituto? dic,in facti cõtingentia fuiſſe reſolutum pro opiniõne *Dec.conſ.* 242.quòd ſit reſtituenda filijs inſtituti, idquè ex coniecturata mente defuncti, teſtatur *Theſ.* allegata *deciſ.*60. quam vide.

9 Poſt hæc ſcripta,ſecundùm opinionẽ hìc per me firmatam, nimirùm, vt caducata inſtitutione per mortem pupilli antè teſtatorem,ex tacita vulgari in expreſſa pupillari contenta,& comprehenſa,ſubſtitutus ſit admittendus,inueni plenè diſcuſſo articulo deciſum per *Rotam* in vna noſtra *Neapolitana bonorum*, ſub *die* 7. *Februarij* 1642. coràm Illuſtriſsimo Domino *Dunozet*, cuius quidèm *deciſionis* tenor eſt ſequens.

Veneris 7.*Februarij* 1642.

10 Franciſcus Antonius Pontecorbus de anno 1635. condidit teſtamentum, in quo inſtituit hęredes poſthumos naſcituros ex Dianora vxore tunc pręgnãte per hęc verba. *Inſtituiſco,ordino,e fò miei heredi vniuerſali li figlioli, ò figliole naſciture del corpo della Signora Dianora Stella mia cariſſima, è legitima moglie, ſopra tutti, e qualſiuoglia beni mobili,e ſtabili,&c. Item che detti figlioli, ò figliole naſciture del corpo di detta Dianora Stella, ò non veniſſero in luce, ò che dopò nati moriſſero in pupillari ætate, faccio hærede il Ven.Monaſterio di Santa Maria del Carmine ſopra tutti miei beni,&c.* Poſt conditum huiuſmodi teſtamentum Dianora peperit filium maſculum, qui paucos poſt dies deceſſit, adhùc viuente Franciſco Antonio patre,deindè obijt idem Franciſcus Antonius,poſt cuius obitum Fratres Carmelitæ die 20.Septembris 1635. cęperunt poſſeſſionem cuiuſdã maſſariæ hæreditarię eiuſdem Franciſci Antonij,ſitæ in loco,nuncupato *à Capo di Mõte*,ſeù *la Conocchia*,eamq. poſſederunt vſq.ad diem 7.Iunij 1638.de quo tempore Olimpia vti prætenſa hæres ab inteſtato eiuſdem Frãciſci Antonij eius fratris, & Aldonſæ Imbertæ cõmunis matris eandem maſſariam Hebdomadarijs maioris Eccleſiæ Neapolis donauit,qui 9. eiuſdem menſis Iunij de facto illius poſſeſſionem acceperunt, quæ poſſeſſio deindè fuit per Decretum Prouiſionale D. Nuncij reuocata,ſed quia Decretũ D. Nuncij fuit poſteà per ſententiam Vicarij generalis Litter.Iudicis appellationis à d. Decreto Nuncij per Breue Apoſt. ad inſtantiam dd. Hebdomadariorum deputati reuocatum, quę ſententia fuit per aliam R.P.D.Vannini confirmata,hodiè in gradu reſtitutionis in integrum contigit dubitari, an conſtet de re iudicata, vel potiùs de cauſis reſtitutionis in integrum. Pro parte Fratrum Carmelit. impugnabatur d. ſententia ex capite nullitatis,& iniuſtitię,ſed DD.omiſſis nullitatibus reſoluerunt,ex capite iniuſtitię non conſtare de re iudicata, & per conſequens conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum.

11 Iniuſtitia ſiquidèm dd.ſententiarum eſt euidens,quia conceditur manutentio in poſſeſsione d.maſſarię Hebdomadarijs donatarijs d.Olimpię,& tamen nullibi iuſtificatur, quòd ipſa Olimpia tempore donationis ius aliquod haberet ſuper dicta maſſaria, nequè reſpectu proprietatis,nequè reſpectu poſſeſsionis, prout requiritur,ad effectum vt per cõſtitutum transferri potuerit in donatarios, *Alex. conſ.* 10. poſt *prin. lib.* 4. *Menoch. conſ.*701.*num.* 12.*Fulu.Pacian.conſ.*20.*num.*88.*Rota diuerſ. deciſ.*766.*num.*1.*p.*1.*& in rec.deciſ.*768.*num.* 4.*p.*2.& coràm *Buratt.deciſ.*136.*n.*11.Immò contrarium probatur.

12 Nàm reſpectu poſſeſſionis hoc clarè apparet,quia poſt obitum Franciſci Antonij conſtat,Fratres Carmel.cępiſſe poſſeſſionẽ d.maſſariæ,eamq.pacificè per totum triennium poſſediſſe, & hanc poſſeſſionem Fratrum faſſa eſt ipſa Olimpia in iudicio moto contrà ipſos Fratres Carmel. poſt obitũ d.Franciſci Antonij, qua quidèm confeſſione nulla poteſt dari melior probatio, *l. cùm te* 5.*C.de tranſact.Greg.XV.dec.*143.*n.*3. cum ſimilibus.

13 Nõ obſtant actus geſti per ipſam Olimpiam,ex quibus prętenditur probari illius poſſeſsio,quia cùm ipſa non potuerit ſuccedere Aldonſæ matri, in cuius bonis fuit maſſaria,de qua agitur, ſtante teſtamento ab ipſa facto ad fauorem Ioſephi, & Franciſci Antonij filiorum, ſupradicti actus cẽſentur facti iure familiaritatis,non autem iure poſſeſſionis,*Bart.In l.qui iure* 41.*n.*1.*&* 2.*& ibid Caſtr. in princ.* & alij, *ff.de acq.poſſ. Ruin.conſ.*34.*lib.*1.*Menoch.de præſump.lib.*6. *præſ.*67.*n.*12. & in terminis ſororis excluſæ per teſtamentum parentum cenſuit *Rot.* coràm b.m.*Buratt.dec.*169.*nu.*4.*& ſeqq.& dec.*216.*num.*5.*& ſeqq.*

14 Quò verò ad proprietatem eſt etiam euidens,ipſam nullum ius habuiſſe, quia ipſa donauit dictam maſſariam Hebdomadariis,vti hæres ab inteſtato Franciſci Antonii fratris, & Aldonſæ eius matris,&

tamen

Digitized by Google

tamen ſtantibus vtriuſquè teſtamentis nō potuit eſſe hæres, cùm cauſa teſtati faciat ceſſare cauſam inteſtati, *l.quandiù poteſt* 39. *ff.de acq.hæred.l. quandiù* 90. *ff. de reg. iur.l. antequam* 8.C.*comm.de ſucceſſ.Surd.cōſ.*268. *num.*46 *lib.*2. Vndè cùm ipſa non poſſideret d. maſſariam, nec aliquod ius haberet circa eius proprietatem, ſequitur, in Hebdomadarios aliquod ius conſiderabile nō fuiſſe translatum, cùm donans plus iuris in donatarium transferre non valeat, quàm ipſemet habeat, *l.ſi domus* 71.*in fin.ff. de leg.* 1.*Bart.in l.prædia* 5.*nu.*3.C.*de locat. prædior. ciuil.lib.*10.*Surd.dec.*172.*nu.*7. *Rot.dec.*192. *num.*16.*p.*6.*recent.*

15 Nec obſtat, quòd in teſtamento Aldonſa Olimpia fuerit præterita, & ſic illa poſſit dare de nullitate ipſius: quia vltrà quòd non ſubſiſtit in facto, quòd illa fuerit præterita, cùm in teſtamento fuerint ei relicta ſcut.50.reſpondetur, filiam præteritam ſm̄ *Cōſtitutionem* Regni Neapolitani non poſſe impugnare teſtamentū parentum, in quo, prout in hoc caſu, filij maſculi ſunt vocati, *Napodan. in Conſuet. Si moriatur, in verbo ſuccedunt, verſ.in contrarium, nu.* 86.*fol.*102. *Minad.in Conſtit. In aliquibus, not.*2.*num.*63. *Franch. deciſ.*149 *num.*7.*Molpheſ. in Conſuetud.Neap p.*4.*de ſucceſſ.ab inteſt q.*18.*num.*3. & illam habere locum, etiam in teſtamento matris, tradunt *Afflict.dec.*178 *num.*1.*et* 2.*Franch.dec.*171.*num.*1.*Molpheſ.in Conſuet. Neap.d.p.*4 *de ſucceſſ.ab inteſt.q.*18.*num.*7.

16 Nō obſtat, quòd cùm Dominicus hæres inſtitutus prædeceſſerit antè obitum Franciſci Antonij patris, teſtamētum remanſerit caducum, *l.totis* 81.*in fin.ff.de acq hæred.* quia per prædeceſſum d. Dominici inſtituti irrita quidē fuit inſtitutio, ſed non ſubſtitutio facta ad fauorem Fratrum Carmel. cùm ſit concepta verbis directis, tàm in caſu non natiuitatis filiorum, quàm in caſu natiuitatis, & mortis in pupillari ætate, quæ pupillaris continet vulgarem tacitam, *l.iam hoc iure* 4.*ff. de vulg. & pupill.* & ideò ſiuè filii non ſint nati, ſiuè deceſſerint in vita patris, ſuccedit ſubſtitutus, quia vulgaris in ſua formula habet cōditionem impotentiæ, quæ cōprehendit caſum mortis viuente teſtatore, vt eſt *tex.in l. vnica, §. pro ſecundo*, vbi *gloſ.in verbo ſubſtitutus, C.de caduc.toll. l.Thais* 41.*§ Splendephorus, ff.de fideic.lib.Bart.in l.*1.*n.*28.*verſ.*2 *caſu, ibi, ſiuè primus ſit excluſus, ff.de vulg.Caſtr. conſ.* 218. *ſub nu.*1.*verſ.*2.*probatur, lib.*1. *Menoch.conſ.* 106.*num.*364.*Surd.dec.*37.*nu.*10.*& ſeq.Rot. in Firmana hæreditatis* 11. *Decemb.* 1619.*&* *6.Nouemb.* 1620. coràm b.m. D.meo *Ar*-

17 *chiepiſcopo Seleucien.* & in terminis vulgaris tacitæ, in pupillari ſubſtitutione contentæ, quòd operetur, vt teſtamentum ab ea incipiat moriente hærede, viuo teſtatore, poſt alios tenuerunt, de magis communi, & veriori teſtando *Couar.in c.Raynutius, §.*5.*colum.pen.verſ.*3.*eſt ſententia, de teſtam. Craſſ.§.ſubſtitutio, q.*10.*nu.*4.poſt *med.Mant. de coniect.lib.*5 *tit.*6.*nu.*11. poſt *med. & ſeq. Fach. contr. lib.*4.*c.*67. per tot. *Fuſar.de ſubſtit. q.*23.*n.*4.& prædicta procedunt, etiam ſi mortuo filio pater ſuperuixiſſet tanto tempore, vt aliud teſtamentum commodè condere potuerit, quia præſumitur, non condendo aliud, permanſiſſe in ea voluntate, ex qua ſubſtitutus per tacitam vulgarem admittebatur, & ab ea teſtamentum poteſt incipere, vt reiecta cōtraria opinione *Bart.in d.l.*1.*nu.*32.*verſ. vlteriùs quæro ff. de vulg.* tenent *Alciat.*in ead.*l.*1.*n.*122.*verſ. ſubijcit Bartolus*, dicens, quòd omnes illam reprobant, *Couarr.vbi ſuprà, verſ.*2.*hac dubitatione*, vbi ait, illā ab omnibus reprobari, & eſſe manifeſtè contrariam menti teſtatoris, qui cenſetur non mutaſſe voluntatē, & velle, ſubſtitutum admitti, & omnibus præferri, *Craſſ.*vbi ſuprà, *verſ.*3.*opinio, Mant.* ſub *d.n.*11.*verſ.immò hodiè, Fachin.d lib.*4. *controu.c.*67.*verſ.cæterùm alijs relatis, Trontacinq.de ſubſt.c.* 10.*nu.* 20.*Intrigl.eod.tract. cent.*1.*quæſt.*37.*n.*21. *in fin.* qui de communi, *Simon de Præt.de interpr.vlt.vol.lib.*3.*fol.* 241.*nu.*54.*verſ.ſiuè teſtator, Fuſar.d q.*23.*n.* 7.& prædicta tantò magis procedunt, ſtante ſubſtitutione piæ cauſæ, cuius fauore extenditur ſubſtitutio, *Vaſq. de ſucceſſ. tom.* 2.*lib.*2.*§.*11.*num.*38.*in fin.Fuſar.d. quæſt.*23. *nu.*5.*Tiraquell.de priuil. piæ cauſæ, priuil.* 76. *Franch. deciſ.*156.*num.*4.

18 Et ceſſat hæc controuerſia, quando ſubſtitutio pupillaris eſt cōcepta ſine illis verbis, *ſi hæres erit.* Sed cum ſola alia conditione, *ſi in pupillari ætate deceſſerit*, quia tunc vulgaris non eſt omninò tacita, ſed continetur ſub iſtis verbis generalibus, & ideò abſquè controuerſia ſubſtinetur teſtamentum mortuo pupillo, viuo teſtatore, vt benè explicat *Couarr.in d.§.*5.ſub *num.*5. antè *fin. verſ. verùm etiam ſi admittamus*, quem ſequuntur congeſti per *Fuſar.d.quæſt.*23.*n.*13.

19 Non obſtat, quòd pupillaris non contineat tacitam vulgarem, quando adeſt expreſſa vulgaris, *l.cùm ex filio* 39.*§.filio, ff.de vulg.& ſeqq.* quia hic non viſa fuit adeſſe expreſſa vulgaris, cùm duo tantùm caſus fuerint à teſtatore conſiderati, primus ſci-

licèt, ſi filij non naſcerentur, qui caſus non euenit, quia filius natus eſt, ſecundus caſus, ſi in pupillari ætate decederet, qui nec etiam contigit, quia filius nunquàm fuit pupillus, dùm patri prædeceſſit, & ſic remanet tertius caſus omiſſus, cùm viuente patre obierit, & conſequentèr intrat vulgaris tacita, à qua poteſt incipere teſtamentum, *l. idem eſt 13. §. vlt. ff. de teſtam. milit. Couar. in d. §. 5. verſ. tertia eſt ſententia,* ſub *verſ. nàm quòd à tacita,* cum alijs fusè cumulatis à *Fuſar. d. quæſt. 23. nu 1. & ſeqq.* & benè etiam ad propoſitum *Goffred. à Salignat. in d. l. cùm ex filio, ad med. verſ. & hæc vera ſunt, Caſſad. deciſ. 1. num. 6. tit. de teſtam.*

10 Prætereà ex alio etiam capite cõſtat de iniuſtitia dd. ſententiarum, ex quo concedunt manutentionem Hebdomadarijs, qui poſſeſsionem de facto apprehenderant d. maſſariæ, non citatis Patribus Carmelitanis, qui à triennio erant in pacifica poſſeſſione. Vndè euidentèr apparet, d. poſſeſsionem fuiſſe turbatiuam, & nullo modo manutenibilem, *cap. licèt cauſam,* vbi *Doct. de probat. Menoch. rem. 3. de retin. num. 725. & 726. Rot. deciſ. 19. num. 1. par. 1. diuerſ. & dec. 193. num. 8. & deciſ. 555. num. 1. par. 1. recent.* & in fortioribus etiam, quando non citatur, intruſus iniuſtus detentor eſt, *text. in cap. licèt Episcopus 28. de præben. in 6. Calder. conſ. 4. tit. de dilat. Ruin. conſ. 17. num. 3. lib. 5. Rim. iun. conſ. 494. nu. 34. & ſeq. Honded. conſ. 20. num. 47. lib. 1.* & ideò dandam eſſe manutentionem exiſtenti in anteriori poſſeſſione, non attenta huiuſmodi expulſione nullitèr facta, firmat *Grat. diſcept. 431. nu. 1. & ſeqq. Card. Caualer. deciſ. 501. nu. 1. & ſeqq. Rota deciſ. 284. nu. 14. & ſeqq. par. 5.*

Et ità vtraquè parte informante fuit reſolutum.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio facta pluribus inſtitutis in caſu mortis ſine liberis an locũ habeat ſtatim uno abſq; liberis defuncto, & n. 2. 3. 5. 6. 7. & 13.*

4 *Donatio facta à viro, & vxore poſt eorum mortem alicui Eccleſiæ, altero eorum defuncto an Eccleſia poſſit petere bona illius, qui defunctus eſt.*

8 *Subſtitutio reciproca fideicommiſſaria nunquàm reſultat, niſi fuerit verbis expreſſa, uel probabilibus coniecturis, & num. 9.*

10 *Subſtitutio reciproca tacita vt inducatur quæ requirantur, & num. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 18. 19. & 20.*

17 *Conditio à caſu ſubſtitutionis longè differt.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſubſtitutio facta in caſu, quo hæredes inſtituti abſquè liberis decederent, verificetur ſtatim cùm contingerit, alterum ex inſtitutis ſine liberis mori, an verò vt locum habeat mors omnium inſtitutorum abſq; filijs expectanda ſit. Donatio facta à viro, & vxore bonorũ eorum omnium, poſt tamen eorum mortem alicui Eccleſiæ, altero ex coniugibus defuncto an Eccleſia poſſit petere bona illius, qui defunctus eſt, vel amborum mors erit attendenda,

CAP. CCXX.

1 SVbſtitutio facta pluribus inſimul inſtitutis, quandocunquè ſine liberis mori contingerit, antiqua eſt quæſtio, an locum habeat, ſtatim vno ex inſtitutis ſine liberis defuncto, vt ſcilicèt ad illius portionem admittatur ſubſtitutus, an verò mors omnium ſine liberis expectanda eſt, ità vt ſi poſtremus ex inſtitutis cum filijs deceſſerit, dicatur; quòad omnes conditionem defeciſſe, quam ex recentioribus latè tractarunt *Cephal. conſ. 132. lib. 2. Petr. Gilk. in l. penult. C. de impub. & alijs ſubſt. Rot. deciſ. 804. par. 1. diuerſ. Marzar. de fideicomm. quæſt. 12. Peregr. eod. tract. art. 13. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 11. tit. 5. Fuſar. de ſubſt. quæſt. 473. & conſ. 24. Gamm. dec. Luſit. 367.* & alij, qui omnes ex ſententia *Bart. in l. hæredes*

2 *mei, §. cùm ità, n. 5. ff. ad S. C. Trebel.* duos caſus principales diſtinguunt, quorum primus eſt, quando inſtituti ſunt deſcendentes teſtatoris, & eo caſu, quia ex præſum-

pta

Digitized by Google

pta voluntate patris, vel aui inſtituentis, inter inſtitutos eſt locus iuri accreſcendi, vt ſubſtitutio locum habere poſſit, requiritur, vt omnes inſtituti ſine liberis decedāt, & hic eſt caſus in *l. penult. C. de impub. & alijs ſubſt.* alter caſus eſt, quando inſtituti
3 ſunt extranei (extraneos appellamus omnes, qui ſui non ſunt, *l. vnica, §. extraneum, C. de rei uxor. actio.*) quibus abſquè liberis quādocunquè decedentibus datus eſt ſubſtitutus, & hoc caſu ſemper ſubſtitutioni locus erit, quando conditio verificatur in qualibet perſona ex inſtitutis, nec alitèr omnium expectanda eſt mors, & hic eſt caſus in *l. fin. §. filium, ff. de legat. 2.* & clariùs in *l. Lucius, §. Caio, ff. ad S.C. Trebel.* per quem tex. *Cyn.* poſt *Iacob. de Rauen.* in *d. l. penult.* in
4 *fine* ſingularitèr reſpondet in donatione facta á marito, & vxore omnium bonorum alicui Eccleſiæ, poſt tamèn eorum mortē, vt vno moriente altero ſuperſtite, Eccleſia admittatur ad bona decedentis, nec alitèr vtriuſquè mors expectanda, idemq; *Guid. Pap. deciſ.* 204. in *fine*; in quæſtione autem
5 propoſita, quando extranei ſunt honorati, vt fiat locus ſubſtitutioni, altero ipſorum abſquè liberis decedente, nec alitèr omniū inſtitutorum mortem expectandam eſſe, habemus nouiſſimam *deciſionem Sacræ Rotæ Romanæ*, in vna *Romana laudi* ſuti die 30. *Ianuarij* 1640. coràm Illuſtriſſimo Domino *Dunozet*, cuius tenor adhùc alibi non impreſſus eſt ſequens.

Lunæ 30. Ianuarij 1640.

6 Quōdam Iacobus Antonius Mannellus in teſtamento, ſub quo deceſſit, reliquit Fælici, & Mariæ ex ſorore pronepotibus ſcuta mille monetæ, pro qualibet ipſarum, eiſq; Franciſcum, alioſq; germanos fratres, ac reſpectiuè pronepotes, per hæc verba ſubſtituit.

Laſcio per ragione di legato à Felice, e Maria Forus mie pronepoti ſcudi mille di moneta per ciaſcheduna di eſſe, &c. & in detti ſcudi mille per ciaſcheduna di eſſe, &c. inſtituiſco dette Felice, e Maria pronepoti heredi vniuerſali, di maniera, che dalla mia heredità, e beni non poſſano pretender altro, e morendo in qualſiuoglia tempo dette Felice, e Maria ſenz'eſſer monacate, ò maritate, ò vero alcuna di eſſe monacata, ò maritata, ò ſenza figliuoli legitimi, e naturali, in detti ſcudi due mila voglio che ſuccedino Franceſco, Paolo, Pietro, Gio. Battiſta, Girolamo, e Tomaſo Forus fratelli di dette Felice, e Maria, e miei pronepoti, quali tutti ſuſtituiſco in d. legato ne' caſi predetti per eguale portione, e morendo l'vno ſenza figliuoli legitimi, e naturali, ſuccedano gli altri per egual portione parimente.

7 Obijt Fælix vna ex dictis legatarijs adhùc innupta, Maria altera ſorore ſuperſtite, inter quam, & prædictos fratres nonnullis ortis controuerſijs ſuper ſucceſſione in portione d. Fælicis prædefunctæ, eiſquè in Arbitrum compromiſſis, emanauit laudū, quo inter alia declaratum fuit, in legato ſcut. mille eidem Fælici relicto ſucceſſiſſe Mariam ſororem, in cuius exequutionem A.C. mandatum relaxauit, ſed adita pro parte dictorum fratrum Signatura, cauſaq; appellationis quòad effectum deuolutiuū mihi commiſſa, dedi dubium, an in d. legato ſcutorum 2000. adeſſet reciproca ſubſtitutio inter dictas Fęlicem, & Mariam? eoq; pluriès poſito, tandèm hodie negatiuè reſponſum fuit.

8 Quia ſubſtitutio reciproca fideicommiſſaria nunquàm reſultat, niſi fuerit expreſſa verbis, vel ex coniecturis neceſſarijs tacitè inducatur, *Iaſ. in l. poteſt quis, num. 8. & ſeqq. ff de vulg. & pupill. Zanch. in l. hæredes mei, § cùm ità, num. 558 & nu. 694. ff. ad Trebell. Cephal. conſ. 401. num. 28. Peregrin. conſ. 47. num 7. conſ. 54. num. 1. & 12. conſ. 55. num. 8. lib. 1. & conſ. 30. num. 1. & conſ. 33. num. 11. lib. 3. Menoch. conſ. 85. nu. 65. Burſat. conſ. 372. num. 12 lib. 4. Peregrin. de fideicomm. art. 13. num. 4 & num. 73. Fuſar. de ſubſtit. q. 471. n. 1.*

In propoſita autèm facti ſpecie reciproca ſubſtitutio inter dictas ſorores in legato, de quo agitur, neq; verbis expreſſa, neq; tacita ex coniecturis reſultare viſa fuit.

9 Non quidèm expreſſa verbis, cùm talis in teſtamento non legatur, immo contrarium ex illis eliciatur, cùm enim teſtator reliquerit dictis Fęlici, & Mariæ ſcut. 1000. pro qualibet ipſarum, eiſq; quouis tempore decedentibus non monacatis, neq; maritatis, aut earum alteri non monacatæ, nequè maritatæ, aut ſinè filijs legitimis, & naturalibus ſuperſtitibus ſubſtituerit dictū Franciſcum, alioſq; earum germanos fratres, apertè colligitur, teſtatorem vocaſſe dd. fratres in caſu obitus, tàm vtriuſquè, quàm etiam alterius ex dd. ſororibus ſub altera ex dd. conditionibus prædefunctæ, & conſequentèr defuncta d. Fælice ſine filijs, ſequitur, in illius portione factum fuiſſe locum ſubſtitutioni ad fauorem dd. fratrum, ex adductis per *Menoch. præſump. 186. num. 6. lib. 4. Peregrin. de fideicomm. d. art. 13. num. 29. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 473. num. 13.*

10 Nequè etiam tacita, quia licèt illa indu-

cta dicatur inter plures honoratos, quando concurrunt illa tria requiſita, nempè quòd omnes ſint honorati, quòd ſubſtitutio ſit facta in toto, & quòd illa ſit facta vltimo morienti, juxtà *text. in l. Titia, §. Seia libertis, & ibi Doct. ff. de leg. 2.* de quibus latè per *Mant. de coniect. lib. 7. tit. 5. num. 15. Odd. conſ. 45. num. 41. Surd. conſ. 329. num. 6. Fuſar. conſ. 17. num. 17. & ſeqq. Rot. dec. 266. nu. 21. & deciſ. 300. num. 9.* cum alijs relatis in *Florentina fideicommiſſi 28. Iunij 1638.* coràm *R. P. D.* meo *Carillo*, nihilominùs prædicta tria requiſita in præſenti caſu nequaquàm concurrere viſa fuerunt.

11 Non quidèm primum, quia & ſi teſtator vocauerit tàm Fælicem, quàm Mariam nomine collectiuo, & ſic eas coniunxerit verbis, attamen cùm illis non reliquerit ſcuta bis mille, ſed ſcuta mille pro qualibet ipſarum, & ſic eas non coniunxerit re, vtiq; ex iſta diuiſione quãtitatis, vnaquæq; ipſarum dicitur vocata ad ſcuta mille tantùm, non autem ad portionem ſororis, & propterea, qua ratione inter eas ceſſat ius accreſcendi propter diuiſionem quantitatis, vtriq; earum relictę, vt aduerterunt *Iaſ. in l. re coniuncti, num. 100. ff. de leg. 3. Craſs. de ſucceſs. §. ius accreſcendi, q. 8. num. 5. verſ. ſed Bart. contrarium, Mant. de coniect. lib. 10. tit. 3. num. 29.* ea pariter ratione videtur ceſſare reciproca quòad portionem alterutrius, in qua altera vocata non fuit, cùm ius accreſcendi ſit tacita quædam ſubſtitutio reciprocæ ſimilis, *l. Titio, & Meuio, §. Iulian. ff. de leg. 2.* cum alijs relatis per *Surd. deciſ. 152. num. 2.*

12 Nec etiam ſecundum, quia licèt ſubſtitutio ad fauorem dd. fratrum per hæc verba concepta fuerit: *In detti ſcudi* 2000. *voglio che ſuccedino, &c.* nihilominùs in toto legato facta non videtur, quia cùm teſtator d. ſubſtitutionem fecerit, non ſimplicitèr *in ſcudi* 2000. ſed cum dictione repetitiua, ibi, *in detti ſcudi* 2000. cenſetur, d. ſubſtitutionẽ feciſſe eodem modo, quo dd. Fælicem, & Mariam inſtituit. Vndè cùm non integram quantitatem ſcut. 2000. ſed ſcut. mille earum cuilibet reliquerit, vtiq; ſequens ſubſtitutio in dd. ſcut. 2000. cenſetur facta, nõ ſimplicitèr, ſed in ſcut. 2000. ſi vtraq; ex dd. ſororibus, in ſcutis verò mille, ſi altera ex eis non monacata, aut innupta, aut ſine filijs deceſſiſſet, virtute d. dictionis repetitiuæ, *In detti*, quæ repetit ſingula ſuperiùs expreſſa ſingularitèr, non autem ſimul iũcta, *l. Lucius Titius 38. §. Lucius, ff. de leg. 2. Bald. in l. vlt. num. 7. C. de impub. & alijs ſubſtit.* cum alijs congeſtis à *Peregrin. d. art. 13. num. 33.* circa *princip. Fuſar. d. q. 473. num. 25.* prout è conuerſo, ſi in præcedenti oratione facta fuiſſet mentio de integra quantitate ſcut. 2000. ac poſteà in d. quantitate ſubſtitutio facta fuiſſet, diceretur inducta tacita reciproca, virtute paritèr d. dictionis, *in detti*, quę argueret ſubſtitutionem in tota quantitate ſcut. 2000. factam fuiſſe, *Barz. deciſ. Bonon. 5. num. 38.* cum aliis cumulatis per *Menoch. præſumpt. 62. num. 14. lib. 4. & Fuſar. d. quæſt. 472. num. 62.*

13 Tertium deniq; requiſitum, nimirùm quòd ſubſtitutio ſit facta vltimo morienti, adhùc deficere viſum fuit, nàm licèt ad hũc effectum non requiratur, quòd ſubſtitutio ſit facta verbis expreſſis vltimo morienti, *Peregr. conſ. 62. num. 25. lib. 1. Mareſcott. var. lib. 1. cap. 66. num. 10. Fuſar. d. q. 472. num. 82. Rot. d. deciſ. 266. num. 24. verſ. & non eſt neceſſe, & d. deciſ. 300. num. 12. verſ. vltrà quòd non eſt opus, & deciſ. 361. num. 16. p. 1. recent.* Reuerendiſſ. D. meus *Decanus d. deciſ. 494. nu. 12.* nihilominùs contrarium cenſuerunt Domini in caſu iſto, nedùm ex verbis illis ſimplicitèr prolatis ibi; *E morendo dd. Felice, e Maria, etc. voglio che ſuccedino, etc.* cùm ſubſtitutio fideicommiſſaria ſimplicitèr facta poſt mortem plurium honoratorum non inducat inter eoſdem honoratos reciprocam, ſed reſoluatur in ſuas ſingularitates, perindè ac ſi cuilibet ex honoratis illa facta fuiſſet, *l. pater filium, §. duobus, et ibi Angel. col. 1. in fin. verſ. ſequitur in text.* & alii *DD. ff. ad l. falcid. Menoch. d. præſumpt. 62. nu. 30. lib. 4. Peregr. de fideicomm. d. art. 13. n. 36.* vbi ait, id procedere abſquè difficultate, quando, prout hic, agitur inter extraneos, *Intrigliol. de ſubſtit. cent. 2. q. 83. num. 35.* cum aliis relatis à *Gabriel. comm. opin. tit. de ſubſtit. concl. 1. et Fuſar. d. q. 472. num. 1. et 2.*

14 Verùm etiam ex aliis verbis ſubſequentibus, *ò vero vna di eſſe monacata, ò maritata, ò ſenza figli, etc.* quæ verba alternatiuè concepta apertè indicant, teſtatorem vocaſſe dictos fratres in caſu, quo vtraq; ſoror, vel altera ex eis non effecta monialis, aut innupta, aut ſine filiis decederet, & conſequentèr talis ſubſtitutio eo faciliùs excludit reciprocam inter dd. ſorores inſtitutas, cùm per obitum vnius, vel alterius ſub vna ex dd. conditionibus intret ſubſtitutio ad fauorem dd. fratrum, *Rip. in d. l. hæredes mei, §. cùm ità, num. 87. et ſeqq. ff. ad Trebell. Socin. iun. conſ. 148. nu. 24. lib. 3. Menoch. d. præſumpt. 186. num. 10. lib. 4. Intrigl. cent. 3. q. 48. in fine, Peregr. d. art. 13. num. 34.*

Digitized by Google

15 Nec placuit intellectus, quòd d. alternatiua, *ò vero alcuna di eſſe*, ſit referenda, non ad caſum mortis dd. ſororum, ſed ad qualitatem nuptiarum ſpiritualium, vel temporalium. Quandoquidèm talis intellectus videtur repugnare verbis eiuſdem legati, vnica oratione, ac uerborum ſtructura cõceptis, ex quibus apparet, d. alternatiuam non poſſe referri, niſi ad caſum mortis utriuſq; ſororis, uel alicuius ex eis ſine aliqua ex dd. qualitatibus decedentis, quia cùm teſtator dixerit *E morendo dette Felice, e Maria ſenz'eſſer monacate, ò maritate, ò vero alcuna di eſſe maritata, ò monacata, ò ſenza figli*, iſta ſecunda pars alternatiuæ, *ò vero alcuna di eſſe maritata, ò monacata, ò ſenza figli*, tanquàm defectiua, & imperfecta non poteſt intelligi de per ſe, niſi reguletur à uerbis antedictis *E morendo dd. Felice, e Maria*, & ſic ad caſum mortis, tàm utriuſquè, quã alicuius ex eis, perindè ac ſi teſtator dixiſſet; *E morendo dette Felice, e Maria, ò alcuna di eſſe ſenz'eſſer monacata, ò maritata, ò ſenza figli*; nàm quando oratio eſt imperfecta, uel aliàs reſultaret perplexitas in diſpoſitione teſtatoris, ſupplenda ſunt uerba neceſſaria, *Peregrin. de fideicomm. art.* 11. *num.* 28. *et ſeqq. Fuſar. de ſubſt. q.* 228 *nu* 3. *et ſeqq.*

16 Et uidebatur in hac re ceſſare omnis ratio dubitandi ex aperta teſtatoris declaratione, reſultante ex uerbis adiectis poſt ſubſtitutionem maſculorum, ibi, *Quali tutti ſuſtituiſco in d. legato ne' caſi predetti*, ex quibus colligitur, teſtatorem feciſſe plures, & ad minus duos caſus ſubſtitutionum, quia pluralis numerus non eſt contentus uno, *l. vbi numerus, ff. de teſt.* cum allegatis per *Surd. conſ.* 21 *num.* 23. *Peregrin. de fideicomm. art.* 20. ſub *num.* 20. *et Rot. decis.* 194. *num.* 53. *p.* 5. *recent.* cùm autem d. pluralitas caſuum uerificari non poſſit admiſſa reciproca, quia unico tantùm caſu, quo utraquè ſoror mortua eſſet ſine filiis, uel aliis conditionibus ſupradictis, maſculi ſuccederent, è conuerſo autem recepto ſupradicto intellectu, quòd maſculi ſint uocati, tàm in caſu mortis utriuſquè, quàm alterius earum, benè intraret ſubſtitutio maſculorum in pluribus caſibus. Hinc propterea teſtatoris uoluntas ità uenit interpretanda, ut ſubſtitutio in pluribus caſibus ab eo ordinata locum habere poſſit, *l. final. ff. ad Trebell.* & latè per *Surd. et Peregr. in dd. locis.*

17 Nec dici valet, ſubſtitutionem in pluribus caſibus poſſe verificari in diuerſitate ſubſtitutionum, ſub quibus maſculi ſunt vocati, nempè ſi neptes morerentur non monacatæ, vel non maritatæ, vel ſine filijs, quia iſtæ ſunt conditiones, ſub quibus teſtator ſubſtituit, non caſus ſubſtitutionum, qui alij non ſunt prætèr illos obitus ambarum, vel etiam alterius ex eis ſine aliqua ex prædictis conditionibus, conditio autem à caſu ſubſtitutionis longè differt, prout differre ab ipſa ſubſtitutione dixit *Rot. d. decis.* 594. *num.* 53. ad *fin. & ſeq. part.* 5. *recent.*

18 Minùs obſtant aliæ cõiecturæ ex aduerſo ponderatæ, ex quibus etiam circumſcriptis dd. requiſitis, tacita reciproca reſultare dicebatur, *Rot. d. decis.* 266. *num.* 24. *par.* 1. *recent.* Reuerendiſſ. D. meus *Decanus d. decis.* 493. *num.* 9. cum aliis relatis à *Rub.* in ſuis *ſingular. ad decis. in Vrbeuetana fideicommiſſ.* 28. *Aprilis* 1586. coràm *Card. Pamphil Sen.* quia omiſſa diſputatione, an d. concluſio indiſtinctè procedat inter deſcendentes, in quibus terminis procedunt dd. *deciſiones*, ſiuè prout hìc inter extraneos, illæ viſæ fuerunt ſatis leues, cùm tamen vrgentiſſimæ, ac neceſſariæ requirantur, ad hoc vt reciproca ex illis reſultare valeat, *Rot. dec.* 145. *num.* 6. *p.* 1. *recent. Burſat. conſ.* 371. *num.* 12. *& num.* 33. cum *ſeqq.* qui nedùm vult, coniecturas eſſe neceſſarias, ſed quamlibet de per ſe eſſe aptam ad reciprocam inducendam, *Peregrin. de fideicommiſſ. art.* 13. *num.* 4. *&* 73. *Fuſar. quæſt.* 47. *num.* 1. *& ſeq.*

19 Prima namquè coniectura deſumpta ex eo, quòd inter dd. fratres ſubſtitutos inducta ſit reciproca, quæ proindè etiam inter dd. ſorores inſtitutas facta præſumitur, ex relatis à *Fuſar. d. q.* 472. *num.* 24. non concludit, nec eſt admodùm recepta, ex relatis per *Fuſar. d. q.* 472. *num.* 25. immò d. coniectura viſa fuit potiùs retorqueri, nàm ſicuti teſtator inter dd. fratres ſubſtitutos reciprocam, quam voluit, expreſſit, ſic paritèr inter dd. Fælicem, & Mariam eorum ſorores, & ſic æquales in gradu, ſi voluiſſet, expreſſiſſet.

20 Secunda verò ducta ex maiori dilectione teſtatoris ergà dd. Fælicem, & Mariam, vti priùs honoratas, ac puellas indotatas, quàm ergà dd. fratres, qui tãquàm maſculi aliundè ſibi proſpicere potuiſſent, viſa fuit irreleuans ad effectum reciprocæ, de qua agitur, tùm quia ad hunc effectum nõ omnis prædilectio admittitur, ſed illa ſolũ, quæ conſideratur in liberis, vel deſcendentibus à teſtatore, inter quos dd. mulieres non exiſtunt, *Peregrin. d. art.* 13. *num.* 46. *& ſeqq. Fuſar. d. q.* 473. *nu.* 35. *& ſeqq.* tùm quia teſtator relinquens dd. proneptibus ſuis ſcuta mille pro qualibet, præſumitur, hanc

ſum-

fœminam pro congrua dote cuiuslibet ipſarum reliquiſse, argumento *l.quod autem*, & *ibi Bart. ff. de iur.dot. Iaſ. in l.huiuſmodi, §.cũ pater, num.17. ff. de leg.1.* vndè intrat potiùs coniectura ſuadens, teſtatorem, vna ex dd. ſororibus defuncta ſinè filijs, voluiſse in portione d. legati præferri potiùs dd. ſubſtitutos, qui nihil ex illius hæreditate habuerant, quàm alteram proneptem ſuperſtitem, quæ cum d. legato ſcutorum mille ei relicto congruè dotari poterat.

Reliquæ verò coniecturæ deſumptæ ex digreſſu ad plures gradus ſubſtitutionum, compẽdioſa, & ablatiuis abſolutis, quibus illa concepta fuit, viſę fuerunt æquiuocę, nec applicari caſui, de quo agitur.

Et ità vtraquè, &c.

SVMMARIVM.

1 *Caſus proponitur.*
2 *Legatum, vel fideicommiſſum ad alicuius tertij arbitrium collatum an de iure ſubſiſtat, & num.3.*
4 *Captatoria voluntas an fauore piæ cauſæ ſubſtineatur, & num.5. & 6.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſubſtitutio in alicuius tertij arbitrium collata de iure ſubſiſtat. Captatoria voluntas an, & quando fauore animę ſubſtineatur, diſtinguuntur plures caſus, ex quibus materia enucleatur.

CAP. CCXXI.

1 Substitutio, his, quæ ſequuntur verbis à matre filio, quem inſtituebat hæredem, facta proponebatur, *e morendo detto mio figlio herede, vt ſuprà inſtituto quandocunq; ſenza figli legitimi, e naturali, dò libera poteſtà al Signor Antonio mio cariſſimo marito, che quãdo Iddio N.S. lo chiamarà nell'altra vita, e farà teſtamento, poſſi dichiarare, chi douerà ſuccedere à detto noſtro figlio nel caſo predetto, che moriſſe ſenza figli.* Antonius vir cùm demùm poſt aliquos menſes in nouiſſimo vitæ ſpiritu conſtitutus eſſet, teſtamento ſuo eumdem filium inſtituens hæredem, diſpoſuit, vt eo ſine liberis quandocunq; moriente, tàm in bonis paternis, quàm maternis ſuccedere deberet Capella S. Antonij Patauini, quæ erat de iurepatronatus ipſius teſtatoris, cùm autem caſus contigiſſet, vt hic filius ſine liberis decederet, teſtamẽtum condens Amicum inſtituit hæredem, ſicq; eo defuncto, reſpectu bonorum maternorũ orta fuit controuerſia inter Beneficiatum Capellæ ſubſtitutæ, & hæredem à filio inſtitutum circa validitatem d. ſubſtitutionis, dicebat enim hæres filij, nullo pacto dubitari poſſe, quin ſubſtitutio illa vti captatoria nullius roboris eſſet, contradicebat Beneficiatus, eam fauore piæ cauſæ ſubſtineri contendens, vndè quid iuris dubitabatur?

2 Pro cuius dubij reſolutione conſultus Ego, primò conſiderabam, quòd ad dignoſcendum, an ſubſiſtat de iure diſpoſitio illa, nimirùm quando teſtator hæredis inſtitutionem, legatum, vel fideicommiſſum remittit arbitrio, & voluntati alicuius tertii, ſunt inſpiciẽda verba, quibus teſtator vſus eſſet in arbitrium committendo, id, quod duobus modis cõtingere poſſe annuebam, vel & primò, quando inſtitutio, legatum, vel fideicõmiſſum remittitur arbitrio tertii, vt eligat perſonam, quæ eſt incerta, ſed de certis, vt ſi dixerit, *inſtituo hæredem vnum ex conſanguineis meis, quem Titius elegerit, declarauerit, voluerit, &c.* ſiuè *ſubſtituo hæredi meo vnum ex conſanguineis meis, quem Titius elegerit, declarauerit, &c.* vel & ſecundò modo, quando ſubſtantia inſtitutionis hęredis, legati, vel fideicõmiſſi, alicuius tertii arbitrio remittitur, ſicq; committitur electio incerti de incertis, & hoc erit, ſi teſtator dixerit, *inſtituo hæredem, quem Titius elegerit, declarauerit, voluerit, &c. vel lego centum illi, quem Titius elegerit, uel hæredi meo ſubſtituo illum, quem Titius declarauerit, &c.*

3 Primo caſu ſubſiſtit diſpoſitio, adeò quòd vbi non ſequeretur declaratio, omnes conſanguinei admittuntur, ſecùs verò in ſecũdo, in quo diſpoſitio tanquàm captatoria pro non ſcripta habetur, obſtat enim ius, vt teſtatoris voluntas ab alieno arbitrio dependeat, diſcriminis ratio inter vtrumq; caſum ea conſideratur, quia in primo non erit in arbitrio tertii non declarare, cùm tantùm ſit illi commiſſum arbitrium eligendi vnum ex nominatis per teſtatorem, ſicq; verè dicitur hæres à teſtatore nominatus,

natus,

Digitized by Google

natus,quia iam dixit, inſtituo vnum ex cōſanguineis meis,non ſic in ſecundo,in quo ſubſtantia inſtitutionis legati, uel fideicommiſſi poſita fuit in mero placito,& arbitrio tertij,qui poſſet eligere perſonam, de qua teſtator nunquam cogitauit, uideantur iura, quæ hec omnia probant, nimirùm *text.in l. vtrùm 8.§.1. ff de reb.dub.in l.illa inſtitutio 32. ff.de hæredib.inſtit. & in l. captatoriæ 67. ff.de legat.1.* cum aliis mille concordant. & in his *locis DD.* communitèr,id, quod pro indubitato pariter firmarunt *Guglielm.de Benedict.in cap.Rainutius,in verb.condidit,num.3.de teſtam. Ruin.conſ.19. num.1.* & per totum,*lib.2.* vbi *num.7.* dicit, aliud eſſe ponere ſubſtantiam diſpoſitionis in libera voluntate alterius, & aliud eſſe committere ei declarationem eius, quod teſtator diſpoſuit, & ordinauit, *Couarr.in cap.cùm tibi,num.10.& 11. de teſtam.Peregr. de fideicomm.art.33.num.57. Gomez variar. reſol.tit.de legat.num.48.Seraphin deciſ.1219. num.2.Mart.in ſumm.ſucceſſ.legal.par.4.quæſt. 11.art.2.nu.4.& 5.Anton.Fab.diffin.11 C.de hæredib.inſtit. & Fuſar.* alijs omiſſis *tract.de ſubſtit.quæſt.503.num.1.& 50.cum ſeqq.*

4 His ſic præſuppoſitis, reaſſumendo articulum dicebam, ex prædictis ſatis cōſtare, *Bart.*diſtinctionem in *repet.l.1.num.64.verſ. ſecundùm quod, C.de ſacroſ.Eccleſ.*eſſe communitèr receptam,nimirùm vt fauore piæ cauſę ſubſtineatur captatoria volūtas,quotiès diſpoſitio arbitrio tertij collata eſſet, ſecùs verò ſi in liberam alicuius voluntatem, prout in caſu propoſito, diſcriminis ratio eſt in promptu, quia in primo caſu cùm teſtator non expreſſerit,quomodò, & in quem caſum, ſiuè ad quam perſonam bona ſua ſint obuenienda,dùm diſpoſitionem ſuam in alterius arbitrium remiſit, vtiq; arbitrium illud venit regulandum, vt diſpoſitio fiat pro anima teſtatoris, ſecùs autem in ſecundo, in quo, ex eo,quòd confertur diſpoſitio liberæ voluntati alterius, libera illa voluntas regulatum, ſiuè reſtrictum arbitrium non recipit, ſicquè cenſeri non poteſt, voluiſſe teſtatorem pro anima ſua diſponere, & conſequentèr diſpoſitio illa vti captatoria non ſubſtinetur, ità ſatis egregiè *Phil.Corne.* omninò videndus *conſ. 156.*intrà *num.6.verſ.& prædicta procedunt, lib.2.*vbi cùm teſtator facultatem de bonis ſuis diſponendi ad arbitrium,& volūtatem tertij commiſiſſet, conſuluit *Corne.*diſpoſitionem vti captatoriam nullam eſſe,hæc
5 proferens verba; *& ideò cùm dictus Fiordus teſtator commiſerit facultatem diſponendi ad beneplacitum,& voluntatem dictæ N.colæ,apparet, quòd noluit reſtringere facultatem dictæ Nicolæ ad arbitrium boni viri,& ſic ceſſat ratio,quarè cenſeatur reſtringere ad diſponendum ad pias cauſas, quia voluit,diſpoſitionem dictæ Dominæ Nicolæ eſſe regulatā à ratione, & ideò hoc caſu non cenſetur reſtricta ad pias cauſas, & idcircò vt ſimplex captatoria non valet,per prædicta, &c* huicq; ſententiæ adhæſit paritèr *Alex. Trentacinq.* ſimilitèr omninò videndus *var.reſol.lib.1.tit.de pia cauſ.reſol 1. num.8.* per totum, vbi *Bart.*diſtinctionem nonnullis *DD.* exornat, & demùm *num.10.* addit,concluſionem illam,vt piæ cauſæ fa-
6 uore ſubſtineatur captatoria voluntas nullatènus procedere, quotiès diſpoſitio collata eſſet ſub certa forma, quæ ad piam cauſam nullo modo accommodari poteſt, prout contigit in diſpoſitiòne, de qua noſter eſt ſermo, in qua meam faſſus fui imperitiam, cùm percipere non potuerim, quo pacto ex illis verbis, de quibus in principio,coniecturari, ſiuè deduci poſſit,vt talis poteſtas ad piam cauſam accommodari poſſet, ſicq; voluiſſe teſtatricem proſpicere,vt bona ſua in caſu mortis filii ſine liberis in pios vſus diſtribuerentur.

Hæc breuitèr conſiderabam.

SVMMARIVM.

1 *Proximiore de familia vocato, ſi talis extaret fœmina,an illa, maſculo remotiore excluſo, admittatur, & num.2.*

3 *Fœmina agnata remotior an excludat proximiores cognatos, teſtatoris agnatione vocata,& num.4.*

ARGVMENTVM.

Agitur,an ſubſtituto proximiore de familia, facto ſubſtitutionis caſu, fœmina de familia proximior maſculum remotiorem excludat. Item Agnatione vocata nùm cognatus proximior fœminam agnatam remotiorem repellat,vbi deciſio Sacr.Conſil.

C A P. CCXXII.

1 SVbſtitutione à patre filio facta, vt eo abſq; liberis decedẽte, ſuccedat proximior de familia, fuit aliàs dubitatum, an vbi ſubſtitutioni locus eſſet, & proximior de familia eſſet fœmina, illa ad ſucceſſionem admitti debeat, vel potiùs maſculus, licèt remotior, fœmina proximiore excluſa?

Et quòd fęmina proximior, maſculo remotiore excluſo, ad ſucceſſionem, vigore præfatæ ſubſtitutionis admittatur, ratione, & *Doctorum* authoritate, inter nouiſſimos Scribentes fundauit *Iacob. Menoch. conſ.* 1284. *lib.* 13. per totum, *ibi* enim cùm teſtator tres eius filias, & ex fratre nepotẽ hæredes æquis portionibus inſtituiſſet, eiſq; abſq; liberis decedentibus, proximiores agnati vocati eſſent, facto ſubſtitutionis caſu, conſuluit *Menoch.* teſtatoris ſororem admittendam eſſe, maſculo agnato remotiore excluſo.

2 Contrariam verò ſententiam, nimirùm, quòd admittendus veniat agnatus maſculus, quàmuis remotior, agnata fœmina excluſa, licèt proximiore, crebriùs obtinuiſſe, non dubitamus, etenim ſecundùm illam pluriès per Senatum Pedemontanum iudicatum teſtantur *Cacher. deciſ.* 127. & *Theſ. deciſ.* 37. poſt infinitos, quos referunt, idq; præ cœteris rationibus, & fundamentis, ex coniecturata teſtatoris mente fauore familiæ, agnationiſue conſeruandæ, ſicq; etiã doctè ſatis firmatum per *Franciſc. Viuium deciſ.* 10. per totam, *Paul. Staibanus conſ.* 54. *num.* 20. & ità non ſemel ipſe in diuerſis factorum contingentiis à doctiſſimis iuris prudentiæ Viris reſponſum vidi.

3 Sed, quid dices, & eſt notabilis caſus, ſi tempore, quo ſubſtitutioni locus eſſet, nemo ex maſculis de teſtatoris familia reperiretur, ſed tantùm fœmina, nùm ſi in medio extarent cognati proximiores, illis excluſis, fœmina ipſa admittenda veniat, vel potiùs cognati proximiores? Dic, in hoc caſu ſingularitèr fuiſſe deciſum ad fauorẽ fœminæ agnatæ, licèt remotioris, cognatis proximioribus penitùs excluſis, fuitq; deciſionis ratio, quia cùm teſtator voluerit agnatos præferre cognatis, maſculis agnatis deficientibus; iſta agnationis qualitas in fœmina tantùm agnata cadit, ſic ſatis notantèr ſcripſit *Theſaur. filius* in *additio.* ad allegatam ſui *Genitoris deciſionem* 37. per hæc verba. *Circa materiam huius deciſionis non omitto vnum, quod contigit in facto, & eſt notabile, teſtator inſtitutis morientibus, vocauit proximiorem de agnatione, dubitatum fuit, poſito, & admiſſo (prout concedebatur) quòd maſculi agnati fœminam excluderent agnatam, an nullis extantibus maſculis de agnatione, illa verba obtinerent locum in fœmina agnata, ità vt excluderet fœminas cognatas proximiores, vel in pari gradu exiſtentes? Dubium faciebat, quia teſtator videtur agnationem conſideraſſe ad excluſionem fœminarum, quatènus maſculi extant, ſed illis deficientibus ceſſat ratio, & mens ipſa teſtatoris, cùm deficiat ratio conſeruandæ agnationis, verùm hoc non obſtante fuit dictum in Senatu, agnatam fœminam iſto caſu eſſe præferendam, quia teſtator voluit agnatos præferre cognatis, & maſculis deficientibus, iſta qualitas cadit in fœmina agnata, & ſic poſſunt militare hoc caſu ea, quæ Doctores dicunt fauore fœminæ agnatæ, quibus, &c.* hęc ille.

4 Et ità, attenta hac ſacri Pedemontani Senatus deciſione, de anno 1632. ad relationem Regii Conſiliarii Conſtantii fuit per Sacrum Conſilium deciſum in cauſa vertente inter Eugenium, & fratres de Pelliciante ex vna, & Fulginiam Trimõtiam ex altera de Ciuitate Therami, Aprutinæ Prouincię, caſus erat iſte. Deceſſerat Martius Trimontius, Theobaldo, Io. Iacobo, & Franciſco Antonio filiis hęredibus inſtitutis, reciproca adiecta ſubſtitutione, vt vni abſq; liberis decedenti, ſuperſtes ſuccederet, & vbi cõtingeret, omnes ſine filiis mori, quòd mortui cenſerentur ſtirpi maſculinę ipſius teſtatoris, euenit, omnes filios hęredes inſtitutos, & vltimo loco Franciſcum Antonium ſine filiis deceſſiſſe, ſuperſtitibus ex uno latere, paterno ſcilicèt Fulginia Trimontia, quę prædictis hęredibus defunctis ſecundo coniungebatur gradu, nata .n. erat ex Mauritio Trimontio, fideicommittentis fratre germano, & ex altero latere materno, nimirùm Eugenio, & fratribus de Pelliciante, qui ſimilitèr in ſecũdo gradu erant, ex quo nati à Fabio de Pelliciante, fratre utrinq; coniuncto Flaminię matris dictorum Theobaldi, Ioannis Iacobi, & Franciſci Antonii hęredum ſine filiis defunctorum, undè dicebat Fulginia, bona omnia in Martii fideicommittentis hęreditate remanſa ad ipſam uti unicam de illius ſtirpe maſculina ſpectare, è con-

tra excipiebatur per fratres prędictos de Pellicciante, eſse bona illa diuidenda, nulla ratione habita, quia Fulginia erat de fideicommittentis progenie, quia illius fuerat intentio familię proſpiciendi, quę per ipsã Fulginiam conſeruari non poterat, & ſic fideicommiſsum dicebatur extinctum, at Sacro Conſilio contrariũ iudicare uiſum fuit, ſententiam M.C. confirmando, per quam decretum extiterat, bona obuenta à Martio fideicommittente, ad Fulginiam ſpectare, bona autem per Franciſcum Antonium filium ultimo loco defunctum acquiſita, pro medietate ad eandem Fulginiam, & pro altera ad dictos fratres de Pellicciante, & ſic per Sacrum Conſilium fuit canonizata prędicta deciſio à *Gaſpar. Theſaur. loco* citato relata. Proceſsus eſt in Banca.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio reciproca à patre filijs ordinata in caſu mortis ſine filijs, altero cum filijs defuncto an expiret, vt ſuperſtes poſſit liberè diſponere, & num. 2.*

3 *Filij in conditione poſiti quando cenſentur vocati, quo nam modo vocatio intelligatur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, ſubſtitutione facta à patre filiis, vt altero abſq; liberis decedente, ad defuncti ſucceſſionem ſuperſtites admittantur, nùm altero cum filiis mortuo, ſuperſtites ſine liberis decedentes in præiudicium nepotum, qui ex fratre prę̨mortuo nati ſunt, poſſint de portionibus, quæ eis contingerũt, liberè diſponere, vbi nouiſſima deciſio S.C.

CAP. CCXXIII.

1 SVbſtitutione facta à patre filijs, quos inſtituit hæredes, vt altero abſq; liberis decedente, ad defuncti ſucceſſionem ſuperſtites admittãtur, dubitarunt *Doctores*, altero cum liberis mortuo an ſuperſtites ſine liberis decedentes, in præiudicium nepotum, qui ex fratre præmortuo nati ſunt, poſſint, & valeant de portionibus, quæ eis contingerũt, liberè in extraneũ diſponere?

2 Et affirmatiuè magis communitèr reſponderunt, dùm putarunt, nepotes in hoc caſu aliquid prætendere non poſſe, ſiuè ex perſona propria ipſi venirent, vti forſan ab auo teſtatore vocati, ſiuè iure repręſentationis patris præmortui locum ſubingredientes, ſic ratione, & authoritate fundarunt *Bertrand. conſ. 105. part. 1. lib. 3. Ruin. conſ. 181. num. 2. lib. 2. Soc. iun. conſ. 14. num. 7. lib. 4. Alciat. conſ. 147. lib 9. Natt. conſ. 551. lib. 3. Curt. iun. conſ. 96. num. 5. Peregrin. de fideicomm. art. 21. num. 24. & 28. Craſs. in §. fideicommiſsum, quæſt. 30. nu. 14. Fuſar. de ſubſt. quæſt. 485. num. 60. Ant. Gabr. commun. concl. tit. de fideicomm concl. 3. num 8. Intrigliol. de ſubſtit. cent. 3. quæſt. 87. nu. 20.* ſic iudicatum teſtis eſt *Hieronym. de Laurent. deciſ. Auenionenſ. 37. Caroc. deciſ. 38* per totam, *Seraphin. deciſ. 1479. & 1281. num. 3. Mantic. dec. 120. num. 9. Milanenſ. deciſ. 8. num. 207. lib. 1. Hercul. Mareſcott. variar. reſol. lib. 1. cap. 27.* & alij plures, qui vnanimi conſenſu dixerunt,

3 quòd etiam ſi admitteretur opinio, quæ ſe habet, vt filij in conditione poſiti cenſeantur vocati, intelligenda eſſet, vt procederet vocatio in portione paterna tantùm, cuius reſpectu poſiti ſunt in conditione, non autem reſpectu portionis patrui, ad quod *Cardinal. Seraphin. & Mantic. locis* modò citatis plures allegant, & ità in caſu propoſito per Sacrum Conſilium iunctis Dominis duarum Aularum deciſum ſcio hoc anno 1632. menſis Iunij ad fauorem Dominorum Cæſaris, Antonii, & Vincentii Mormilis, contra D. Ducẽ Vairani, & alios filios quondam Caroli Mormilis, referente integerrimo, ac doctiſſimo Regio Conſiliario Don Thoma de Carleual, pęnes Romanum pro de Ferrariis actorum Magiſtrum, pro limitatione autem concluſionis in principio firmatæ recurrendum eſt ad *Rot. deciſ. 551.* pœnes *D. Ludouiſium, & 568.* pœ-

nès *Buratt. Fuſar. de ſubſtit. quaſt.* 490. à *num.* 142. & *D. Reg. Capyc Latro* in ſua famigerata *deciſ.* 1. *num.* 90. ad quam ſemper eſt recurrendum, vbi de his diſputari cōtingerit.

SVMMARIVM.

1 *Tempus certum à lege municipali præſcriptum ad ius congrui petendum an inſtante emptore poſſit à Iudice reſtringi, & num. 5. & 6.*

2 *Beneficium à iure indultum non eſt alicui auferendum.*

3 *Clericus nondùm Sacerdos ſi Eccleſiam obtinuerit Parochialem, tenetur intrà annum ad Sacerdotium promoueri, ſed an tempus hoc poſſit ab Epiſcopo abbreuiari, ibidem.*

4 *Tempus à iure ſtatutum ad appellandum an poſſit à Iudice minui.*

7 *Tempus anni à Pragmatica ſtatutum, vt quādo venditur Terra, poſsit Vniuerſitas ad domanium proclamare, an emptore inſtante poſsit à Iudice abbreuiari.*

8 *Domanium quando ab Vniuerſitate petitur, denegatur, ſi apparet, quòd ſubſiſtere in eo non poſsit.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an tempus à lege municipali ad retrahendum præſcriptum cùm venditur fundus aliquis, fūdo alterius collateralis, poſſit inſtante emptore à Iudice reſtringi. Tēpus anni à *Pragmatica ſanctione* ſtatutum, vt quando venditur Terra poſſit Vniuerſitas ad domanium proclamare, nùm emptore inſtāte poſſit à Iudice abbreuiari, vbi *deciſio D. Reg. Moles.*

CAP. CCXXIV.

1 Tempus vnius anni, ex lege municipali huius Ciuitatis præſcriptum ad ius congrui petendum, quando vēditur domus aliqua domūi alterius collateralis, his diebus dubitabatur, an inſtante emptore poſſit à Iudice reſtringi, vt nimirùm retrahat vicinus, ſi vult, infrà menſem, quo elapſo tempore præcludatur via? pro ratione dubitā di videbatur negandum, primò per *text. in*
2 *regula indultum, de regul. iur. in 6.* vbi indultum à iure beneficium non eſt alicui auferendum, ſed ſic eſt, quòd tempus vnius anni ad retrahendum vicino conceſſum, beneficium dicitur à lege municipali indultum, ergò. Hinc *gloſ. ibi,* hac regula attenta, in terminis *tex. in cap. licèt canon, de electiõ.*
3 *in 6.* per quem ſtatutum eſt, vt clericus non dùm Sacerdos ſi Eccleſiam obtinuerit Parochialem, teneatur intrà annum ſub pęna priuationis illius ad Sacerdotium promoueri, affirmat, non poſſe Epiſcopum tempus hoc illi abbreuiare, aſsignat rationem, quia indultum eſt tali clerico à iure, vt habeat annum ad promouendum, & ſucceſſiuè nō poteſt Epiſcopus beneficium illud ei auferre, idemq; firmauit *Dyn. in d. cap. indultum, num.* 15. *& ſeq.* in termino à lege
4 ſtatuto ad appellandum, vt tempus hoc Iudex minuere non poſsit, & ferè in puncto, de quo agimus, hoc ſentire videtur *Tiraquell. in tract. de retract. lignag.* §. 1. *gloſ.* 10. *nu* 63. vbi in terminis illius conſuetudinis, qua cautum eſt, vt proximioribus conſanguineis non retrahentibus, poſsint retrahere remotiores, docet, ad illorum inſtantiam non poſſe Iudicem tempus à conſuetudine ad retrahendum proximioribus indultum abbreuiare, quia eſſet auferre beneficium à lege, ſiuè ſtatuto eis conceſſum.

5 Cæterùm pro veritate conſiderabam, duos caſus hac in re diſtinguendos eſſe, quorum primus eſt, ſi vicinus, facta venditione rei ſibi collateralis non aperuit velle vti iure prothomiſęos, & in hoc crederem indubitantèr, nullo pacto, emptore inſtante, poſſe Iudicem tempus illi à conſuetudine præſcriptum reſtringere, quia verè auferretur eidem beneficium, à iure municipali ſibi indultum, vt poſsit intrà annum, ſi vult, retrahere, ſicq; fateor, omnia, quæ ſuprà dixi de plano procedere, alter caſus
6 eſt, quando uicinus ſaltèm extraiudicialitèr declarauerit, uelle uti iure prothomiſęos, tunc enim, ut emptor à moleſtia per uicinum ſibi inferenda quantocitiùs liberetur, poterit inſtare apud competentem Iudicem, ut anni tempus à lege municipali præſcriptum reſtringat, & in hunc ſenſum intelligo dicta per *D. Reg. Moles in deciſionibus* ſuis manuſcriptis, in illa *quæſtione, an ius prælationis competat Vniuerſitati, &c.* quæ pro contraria parte allegabatur,

batur, dùm per Regiam Camerã deciſum teſtatur, quòd quando venditur Terra aliqua, & Vniuerſitas prouocat ad domaniũ, poterit Iudex, emptore inſtante, tempus illud à *Pragmatica ſanctione* præſcriptum ad domanium petendum reſtringere, per hæc enim verba loquitur *D. Reg. Moles*.

Deciſio D. Regentis Moles.

7 In hac materia domanij accidit quandoquè, quòd cùm Vniuerſitas vendita peteret admitti ad domanium, fuit per emptorem ipſius dictum, ſe contentari, quòd admitteretur, dummodò infrà tot faceret depoſitum pretij capitalis, & intereſſe, prout debebatur in caſu retractus, & ità fecit Magnificus Fabius Marcheſius Aduocatus inſignis in hac Ciuitate, dùm emiſſet Ciuitatem Literarum, in qua cauſa Ego fui Cõmiſſarius, & vidimus, quòd olim per Regiã Cameram in cauſa Hieronymi Xarques, qui emerat Terram Lauriæ fuit ordinatũ, quòd Vniuerſitas ipſa intrà tot dies faceret depoſitum, aliàs nòn audiretur, & perpetuum ſilentium ei imponeretur, & fuit dubitatum, ſi hoc iure fieri poterat, et decidimus, quod ſic, maximè præcedenti bina comminatione, per *text. in cap. conſtitutus, in finalibus verbis, extr. de relig. domib. gloſ. & ibi Angel. in auth. de hæred. & falcid. in §. ſi quis ugens, verbo mouitus, Afflict. deciſ. 264. num. 3. & 4. Capyc. deciſ. 18. & deciſ. 205. Boer. in deciſ. 255 num. 7. & ſeq.* poſt *Bart. in l. Titia, col. fin. verſ. quæro, vtrum Iudex ff de accuſationib. Guid. Pap. ſingul. 7.* maximè quia, vt ſuprà in

8 præcedentibus diximus, quando Vniuerſitates non poſſunt ſubſiſtere in domanio, tunc indiſtinctè non ſolent ipſæ admitti, nàm non eſſet reuocare ipſas in libertate, ſi ipſa libertas non eſſet duratura, quia multotiès Vniuerſitates ſemel admiſſas ad libertatem, iterùm, et de nouo oportuit in ſeruitutem redigere, et alteri vendere, ſtante maximè, quòd ſi intereſſe Regis conſideremus, nullum videtur poſſe conſiderari, quia introitus Baronales ad Regem nõ veniunt, et ſeruitium militare ab Vniuerſitate non præſtatur, *c. 1. quis dicat Dux, c. 1. § ſimilitèr, §. in oſtendituſi, de capit. Corrad. & c. Imperialem, §. firmitèr, de prob. alien. per Feder* prætereà admittit Fiſcus ſpem caducitatis, cùm nũquàm Vniuerſitas moriatur, ideò quando in Camera vidimus, Vniuerſitates non habere facultatem, et modum inueniendi pecuniam, nec ſe poſſe ſubſtentare in Regio domanio, ipſas ſtatim excluſimus, vel incuſſimus eis, quòd intrà certum tempus pecuniam inuenirent, quo termino elapſo etiã ex hac via ipſas excluſimus imposito eidem perpetuo ſilentio, vt in dicta cauſa Vniuerſitatis Lauriæ olim, & demùm multotiès prouidimus.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtamentum an de iure ſubſiſtat, ſi venientes ab inteſtato per teſtes probarent, teſtatorem tempore, quo ille viuebat, non fuiſſe ſanæ mentis, & num. 2. & 9. vbi deciſio S.C.*

3 *Teſtes ad inſaniam probandam producti, debent reddere cauſam ſcientiæ.*

4 *Furori ſi quis innititur, debet probare, adfuiſſe illum tempore actus geſti.*

5 *Teſtibus duobus de ſana mente deponentibus magis ſtandum eſt, quàm mille de inſania atteſtantibus.*

6 *Teſtator præſumitur ſanæ mentis, ſi in poſtrema infirmitate, in qua teſtamẽtum condidit Eccleſiæ ſacramenta recepit.*

7 *Teſtamentum quamuis à demente conditum dicitur validum, ſi ex illius lectura conſtat prudentèr teſtatorem diſpoſuiſſe.*

8 *Teſtamentum an condi poſſit ab illo, cui ad lites eſt datus curator.*

A R G V M E N T V M.

Agitur, an teſtamentum ſit nullum de iure cenſendum, ſtãte depoſitione plurium teſtium, ad inſtantiam venientium ab inteſtato examinatorum, qui cum iuramento depoſuerũt, teſtatorem tempore, quo ille viuebat, non fuiſſe ſanæ mentis, ſed prorſus à recto intellectu alienũ. Teſtamentum conditum ab eo, de cuius ſana mente dubitatur, an validum ſit dijudicandum, ſi ex illius lectura conſtat, teſtatorem omnia prudentèr diſpoſuiſſe.

Teſtamẽtum conditum ab illo, cui ad lites datus erat curator an de iure ſubſiſtat,& de alijs ad materiam pertinentibus,vbi deciſio Sacr. Conſil.

C A P. CCXXV.

1 TEſtamentum, his diebus in Sacro Conſilio dubitabatur, an nullum, ac inualidum eſſet declarandum, ſtante depoſitione plurium teſtium ad inſtantiam venientiũ ab inteſtato examinatorum, qui cum iuramento depoſuerant, teſtatorem tempore, quo ille viuebat non fuiſſe ſanæ mentis, ſed prorſus à recto intellectu alienum.

2 Ego,qui hęredis ſcriptę iura tuebar(erat enim hæc vxor teſtatoris) ex ſequentibus demonſtraui, teſtamentariam illam diſpoſitionem fuiſſe omni ſui parte perfectam,& primò dicebam,nullam de iſtorum teſtium depoſitione haberi poſſe rationem, ex eo, quòd eorum dicti cauſam ſcientię non reddiderant,nimirùm,quonam modo ſcirent, teſtatorem fuiſſe inſanum, quibuſuè ſignis eum obſeruaſſe in recto ſenſu,dùm viuebat non ſtetiſſe, ſed tantùm illos depoſuiſſe, quòd teſtatorem cognouerant,nùnquam fuiſſe in recto ſenſu, ſed omninò inſanum, etenim aſſeuerabam,communem eſſe DD.
3 concluſionem, teſtes ad inſaniam probandam productos debere reddere rationem conuenientem, & concludentem cauſam ſcientiæ per ſigna exteriora, interiora demonſtrantia,aliàs eis non creditur,ità *Bar. in tract. de teſtibus,num 94. verſ. furioſus probatur*,& in *l. is,qui*, §.1. vbi etiam *Alex. ff. de tutor. et curat. dat. ab his,Felin. in cap. cùm cauſam, verſ. & iſtam fallentiam,de teſtib. Rot. deciſ.* 384.*num*.7 *part*.1.in collect.per *Farinac.* cum alijs latiſſimè congeſtis per *Maſcard. concl.*827.*Simon. de Prat. de interpret. vlt. volunt. lib.*2.*dub.*1. *ſolut.*4.*num.*28. quibus addendus eſt *Spin.* in ſuo *ſpec. teſtam. in gl. rubr. par.*10.*num.*9. circa *finem*, vbi ſic loquitur, *quòd teſtis,qui ſuper furore deponit,debet interrogari, quid vidit,quæ ſigna,quos motus,vel actus fecit, vt ex illis percipere poſſit furorem, & dementiam teſtantis, cum hæc accidentia non poſsint percipi ex momento temporis, ſed ex quodam diſſenſu,& multitudine actuum, tenet Bald. in c. cauſam, quæ,de teſtibus,& Aret. in l.* 1. *ff. ſi cert. pet.* hæc ille.

4 Secundò dicebam, quòd quando teſtator verè inſanus fuiſſet, venientium ab inteſtato onus erat probandi, teſtatorem fuiſſe in furore tempore conditi teſtamenti,& ſic in indiuiduo,quandoquidèm receptiſſima paritèr eſt alia cõcluſio,nimirùm, quòd qui ad actum infringendum furori innititur, illum adfuiſſe tempore actus geſti,probare debet, ita *Soc. in conſ.*42.*in fine, lib.*1.*Caſtrenſ. in l. qui teſtamentum*, §. *nec furioſus,ff. de teſtam. milit. Alex. in l. furioſum*, poſt *num.*3.*C. qui teſtam. facer. poſſ. Ruin. conſ.*97.*nu.*13.*lib.*1. *Zabarell. conſ.*56.*col.*2. *verſ. an ex dicto,Lanfranc. de Orian.* ſatis benè in *tract. de teſtib. in verb. attende tamen, nu.*149. *Ioſeph Ludouic. deciſ. Peruſ.* 1.*num.*11.& *ſeq. Maſcard. de probat. concl* 826 *num.*15.16.& 17. *Rot. in d. deciſ.*384.*nu.*9.ſub illis verbis, *Vlteriùs,quia iſti teſtes ſuper dementia non deponunt de tempore conditi teſtamenti,prout eſt neceſſe ad illius inualiditatem,&c.* vndè cùm in caſu,de quo agebatur, hoc non fuiſſet à venientibus ab inteſtato probatum,ergò. Immò è contra pro parte hæredis ſcriptæ plenè probatũ, quàmuis pratèr neceſſitatem, teſtatorem in poſtrema eius infirmitate, & tempore conditi teſtamenti in ſui recta loquutione,& ſenſu ſtetiſſe, & ex hoc alia etiam ſubintrabat *DD.* concluſio,& ea eſt,vt in concurſu probationum magis ſtãndum
5 ſit duobus teſtibus de ſana mente deponentibus, ex quo illorum depoſitiones coadiuuantur à iure communi, & naturæ, quàm mille de inſania atteſtantibus, ità communitèr tradiderunt *Corne. conſ.*219. *num.*7.*lib.*1. *Decian. conſ.*127.*num.*35.*vol.*3. *Dec. in l. ſi furioſum,num.*5.*C. qui teſtam. facer. poſſ. Boer. dec.*23.*num* 33. *Gabr. commun. concluſ. tit. de teſtam concl* 4.*num.*14.*Maſcard. de probat concl.*827.*num.*13.*Simon de Pretis de interpret. vlt. volunt. lib.*2.*dub.*1.*ſolut.*4.*n.*18. *Menoch. de præſumption. lib.*6. *præſumpt.* 45. *num.*21.& alij,quos refert *Mart. in ſumm. ſucceſs. legal. par.*4.*quæſt.*1 *art.*2.*num.*10. & 19. cum *ſeqq. Rot. cit. deciſ.*384.*num.*9.*part.*1.in collectis per *Farinac.*

6 Tertiò, oppoſitionem hanc vanam,quæ circa demẽtiam fiebat ex alio prorſus corruere ipſe dicebam, dùm in facto non controuertebatur, teſtatorem in ſua poſtrema infirmitate, quo tempore teſtamentũm condidit, Pœnitentiæ, Euchariſtiæ, & Extremæ vnctionis Sacramentis fuiſſe refertum, id,quod contingere non poterat,ſi in recto ſenſu non ſtetiſſet,quòdq; ſanæ men-

tis

Digitized by Google

tis præſumatur teſtator, ſi in eius infirmitate ſacramenta aſſumpſit, poſt *Decian.cõſ. 127.num.34.verſ.inſuper probata eſt religioſa, lib.3.*dicit *Rot.*allegata *deciſ.384.num.4.* ſicq; Notarium, qui teſtamenti clauſuram ſtipulatus fuerat, atteſtatum fuiſſe, illis ſiquidèm verbis, *ſanus Dei gratia mente, & in ſui recta loquutione,* ad tradita per *Cardinal. Zabarell.in conſ.56.num.11.in fine, Imol.in l.2.ff.de teſtam. Corne.d.conſ.219.col.ultim. verſ.item eadem ratione, lib.1.Soc.conſ.42.nu.11.lib.1. Dec.conſ.448.num.13 & Pariſ conſ. 88.num.19.lib.3.* quos omnes recenſet *Menoch.d.præſumpt.45.num.21.verſ item etiam.*

7 Quartò, ad ſaturitatẽ adducebam, quòd quando probabiliter de teſtatoris ſana mente dubitari potuiſſet, eius teſtamenti validitas ex alio indubitata reddebatur, nimirùm ex illius lectura, dùm ea perpẽſa, plenè conſtabat, teſtatorem prudentèr diſpoſuiſſe, nec verbum aliquod legi ſtultè, ſiuè imprudentèr prolatum, ex quo alia ſuboriebatur iuris concluſio, quæ contradictorem non habet, et ea eſt, quòd validum ſit teſtamentum, quàmuis à demente conditum, ſiuè ab illo, qui dilucida habet interualla, ac ſi à Sapiẽte conditum fuiſſet, dum prudentèr teſtator diſpoſuit, nec ſignum aliquod ſtultitiæ ex teſtamenti lectura cerni poteſt, quàmuis pro parte hæredis ſcripti probatum non ſit, teſtatorem actus geſti tempore dilucida habuiſſe interualla, ratio aſſignatur, quia præſumptio illa inſaniæ ex qualitate actus poſteà geſti tollitur omninò, adeò, quòd ſi actus geſtus viro ſanæ mẽtis congruit, præſumitur, teſtatorem teſtamenti tempore ſanę mentis fuiſſe, ità ſanè ſcripſerunt *DD.* tam in *Commentarijs,* et *Tractatibus,* quam in *Conſilijs,* et *Deciſionibus,* ſiquidèm in *Commentarijs Bald.in c.1. in princ.in tit.per quos fiat inueſtit Hoſtienſ.in cap.ad noſtram.extrà de conſuet.*ubi teſtatur, pro ualida fuiſſe habitam ſententiam à quodam Papienſe fatuo prolatam, quia *Gratianus* illam rectiùs proferre non potuiſſet, *Io.Andr.in cap.fin.num.10 de ſucceſſ. ab inteſt.* ubi refert, *Valerium Maximum* atteſtantem, Senatores Populi Romani teſtamentum cuiuſdam furioſi confirmaſſe, ex eo, quòd ſapientèr teſtatus fuerat, *Caſtrenſ.in l.qui teſtamentum,§.nec furioſus,ff.de teſtam. Alex.in l.furioſum.num.3. Roman.nu. 3.& 6.Iaſ.num.3.C.qui teſtam.facer.poſſunt,* in *Tractatibus Marſil.ſingul.380.Spin.in ſpec. teſtam.in gloſ.rubr.part.10.num 7.* circa *medium, Menoch.de præſumption.lib.6.præſumpt. 45.num.66. Mant.de coniect vltim.volunt.lib. 2.tit.5.num.7.& ſeq. Maſcard.de probation. concl.817.nu.13.Mart.in ſumm. ſucceſſ.legal. p.4.quæſt.1.art.2.nu.24.*cum *ſeqq. Argel.de acquir. poſſeſſ.quæſt.3.art.1.num.62.&* 100. et alij. In *Conſilijs Soc.conſ.42.num.11.verſ. ſecũdò, quia, uol.1.Barbat.conſ.58 col.6.uol.1. Corne.conſ.216.num.15.lib.3. Ruin.conſ.67. num.5.lib.1. Pariſ.conſ.88.num.45.& ſeq. lib.3. Riminal iun.conſ.809.nu.22.et ſeq lib.6. Menoch conſ.688 num.6. Honded.conſ.78.nu. 61.lib.2.* In *Deciſionibus* noſter *Afflict deciſ. 143.num.5. Grammat.deciſ.37.nu.37.et 38. Boer.deciſ.23.num.54.cum ſeqq.* ubi ſubdit, non omnia à furioſis facta nulla eſſe, nàm ſi aliqua prudentèr, et ſapientèr geſta apparent, tenent, *Magon.deciſ.Florent 97.num. 22 Ludouic deciſ.Peruſ.1.num.13.Minſynger. ſingul.obſeru.cent.2.obſeru.41.num.2.Rot.deciſ.384.nu.10.part.1.*in collect.per *Farinac.* et in una *Romana hæreditatis de Gracchis die 5.Decembris* 1618. coràm *Remboldo,* quam refert *Argel.d.quæſt.3 art.1 nu.*100 eadem *Rot.deciſ.577.part.1.diuerſ.*ubi *num.*11. decreuit, in nihilo obſtare illud, quod ad probãdam teſtatoris dementiam afferebatur, (quod paritèr in caſu, de quo noſter eſt ſer-
8 mo in facto adducebatur) nimirùm, quia per Iudicis decretũ fuerat illi curator datus, ad tradita per *Dec.conſ 86.num.7.* nàm fuit reſponſum, prout et Ego reſpondi, fuiſſe datum curatorem ad lites tantùm, ſicq; nullo pacto impediebatur, actus extraiudiciales facere, ex quo deputatio curatoris reſtringitur ad imbecillitatem reſpectu iudicialium, in quibus ex negligentia, & taciturnitate faciliùs infertur præiudicium, ſequitur *Mart.d.par.4.quæſt 1.art.2.num.28.* vbi citat etiam *Cephal. conſ.546.*vbi *nu.62. & 63.*generalitèr tuetur, curatorem habẽtem, teſtamenti facultate priuatum non eſſe, idemq; ſatis notantèr poſt *Caſtrenſ. & Alex.in l. ſi frater, C.qui teſtam.facer.poſſ.et Iaſ.in l.ex facto, ff.de uulg.et pupill.*aduertit *Decian.conſ.127.num.32.lib.3.* quo loci ait, ſententiam hanc nullum habere contradictorem.

9 Quintò, & tandèm hæc omnia rerum iudicatarum authoritate confirmabam, ſic enim Sacrum Conſilium de anno 1634. determinauit, licèt in poſſeſſorio in cauſa tunc vertente inter Don Ioannem Alderiſium ſobrinum, & hæredem vniuerſalem quondam Marij Alderiſij, et Victoriam eiuſdem Marij ſororem vtrinq; coniunctã, quæ cùm prætendiſſet, fore denegandam immiſſionem dicto Don Ioanni hęredi ſcripto, eo ſub prætextu, quòd dictus Marius

licèt, ſi filij non naſcerentur, qui caſus non euenit, quia filius natus eſt, ſecundus caſus, ſi in pupillari ætate decederet, qui nec etiam contigit, quia filius nunquàm fuit pupillus, dùm patri prædeceſſit, & ſic remanet tertius caſus omiſſus, cùm viuente patre obierit, & conſequentèr intrat vulgaris tacita, à qua poteſt incipere teſtamẽtum, *l. idem eſt 13. §. vlt. ff. de teſtam. milit. Couar. in d. §. 5. verſ. tertia eſt ſententia*, ſub *verſ. nàm quòd à tacita*, cum alijs fusè cumulatis à *Fuſar. d. quæſt. 23. nu 1. & ſeqq.* & benè etiam ad propoſitum *Goffred. à Salignat. in d. l. cùm ex filio, ad med. verſ. & hæc vera ſunt, Caſſad. deciſ. 1. num. 6. tit. de teſtam.*

10 Prætereà ex alio etiam capite cõſtat de iniuſtitia dd. ſententiarum, ex quo concedunt manutentionem Hebdomadarijs, qui poſſeſsionem de facto apprehenderant d. maſſariæ, non citatis Patribus Carmelitanis, qui à triennio erant in pacifica poſſeſſione. Vndè euidentèr apparet, d. poſſeſsionem fuiſſe turbatiuam, & nullo modo manutenibilem, *cap. licèt cauſam*, vbi *Doct. de probat. Menoch. rem. 3. de retin. num. 725. & 726. Rot. deciſ. 19. num. 1. par. 1. diuerſ. & dec. 193. num. 8. & deciſ. 555. num. 1. par. 1. recent.* & in fortioribus etiam, quando non citatur, intruſus iniuſtus detentor eſt, *text. in cap. licèt Epiſcopus 28. de præben. in 6. Calder. conſ. 4. tit. de dilat. Ruin. conſ. 17. num. 3. lib. 5. Rim. iun. conſ. 494. nu. 34. & ſeq Honded. conſ. 20. num. 47. lib. 1.* & ideò dandam eſſe manutentionem exiſtenti in anteriori poſſeſſione, non attenta huiuſmodi expulſione nullitèr facta, firmat *Grat. diſcept. 431. nu. 1. & ſeqq Card. Caualer. deciſ. 501. nu. 1 & ſeqq. Rota deciſ. 284. nu. 14 & ſeqq par. 5.*

Et ità vtraquè parte informante fuit reſolutum.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio facta pluribus inſtitutis in caſu mortis ſine liberis an locũ habeat ſtatim uno abſq; liberis defũcto, & n. 2. 3. 5. 6. 7. & 13.*

4 *Donatio facta à viro, & vxore poſt eorum mortem alicui Eccleſiæ, altero eorum defuncto an Eccleſia poſſit petere bona illius, qui defunctus eſt.*

8 *Subſtitutio reciproca fideicommiſſaria nunquàm reſultat, niſi fuerit verbis expreſſa, uel probabilibus coniecturis, & num. 9.*

10 *Subſtitutio reciproca tacita vt inducatur quæ requirantur, & num. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 18. 19. & 20.*

17 *Conditio à caſu ſubſtitutionis longè differt.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſubſtitutio facta in caſu, quo hæredes inſtituti abſquè liberis decederent, verificetur ſtatim cùm contingerit, alterum ex inſtitutis ſine liberis mori, an verò vt locum habeat mors omnium inſtitutorum abſq; filijs expectanda ſit. Donatio facta à viro, & vxore bonorũ eorum omnium, poſt tamen eorum mortem alicui Eccleſiæ, altero ex coniugibus defuncto an Eccleſia poſſit petere bona illius, qui defunctus eſt, vel amborum mors erit attendenda,

CAP. CCXX.

1 SVbſtitutio facta pluribus inſimul inſtitutis, quandocunquè ſine liberis mori contingerit, antiqua eſt quæſtio, an locum habeat, ſtatim vno ex inſtitutis ſine liberis defuncto, vt ſcilicèt ad illius portionem admittatur ſubſtitutus, an verò mors omnium ſine liberis expectanda eſt, ità vt ſi poſtremus ex inſtitutis cum filijs deceſſerit, dicatur, quòad omnes conditionem defeciſſe, quam ex recentioribus latè tractarunt *Cephal. conſ. 132. lib. 1. Petr. Gilk. in l. penult. C. de impub. & alijs ſubſt. Rot. deciſ. 804. par. 1. diuerſ. Marzar. de fideicomm. quæſt. 11. Peregr. eod. tract. art. 13. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 11. tit. 5. Fuſar. de ſubſt. quæſt. 473. & conſ. 24. Gamm. dec. Luſit. 367.* & alij, qui omnes ex ſententia *Bart. in l. hæredes*

2 *mei, § cùm ità, n. 5. ff. ad S. C. Trebel.* duos caſus principales diſtinguunt, quorum primus eſt, quando inſtituti ſunt deſcendentes teſtatoris, & eo caſu, quia ex præſum-

pta voluntate patris, vel aui inſtituentis, inter inſtitutos eſt locus iuri accreſcendi, vt ſubſtitutio locum habere poſſit, requiritur, vt omnes inſtituti ſine liberis decedãt, & hic eſt caſus in *l. penult. C. de impub. & alijs ſubſt.* alter caſus eſt, quando inſtituti
3 ſunt extranei (extraneos appellamus omnes, qui ſui non ſunt, *l. vnica, §. extraneum, C. de rei uxor. actio.*) quibus abſquè liberis quãdocunquè decedentibus datus eſt ſubſtitutus, & hoc caſu ſemper ſubſtitutioni locus erit, quando conditio verificatur in qualibet perſona ex inſtitutis, nec alitèr omnium expectanda eſt mors, & hic eſt caſus in *l. fin. §. filium, ff. de legat. 2.* & clariùs in *l. Lucius, §. Cajo, ff. ad S.C. Trebel.* per quem *tex. Cyn.* poſt *Iacob. de Rauen.* in *d. l. penult.* in
4 *fine* ſingularitèr reſpondet in donatione facta à marito, & vxore omnium bonorum alicui Eccleſiæ, poſt tamèn eorum mortẽ, vt vno moriente altero ſuperſtite, Eccleſia admittatur ad bona decedentis, nec alitèr vtriuſquè mors expectanda, idemq; *Guid. Pap. deciſ. 204. in fine*; in quæſtione autem
5 propoſita, quando extranei ſunt honorati, vt fiat locus ſubſtitutioni, altero ipſorum abſquè liberis decedente, nec alitèr omniũ inſtitutorum mortem expectandam eſſe, habemus nouiſſimam *deciſionem Sacræ Rotæ Romanæ*, in vna *Romana laudi* ſub die 30. *Ianuarij* 1640. coràm Illuſtriſſimo Domino *Dunozet*, cuius tenor adhùc alibi non impreſſus eſt ſequens.

Lunæ 30. Ianuarij 1640.

6 Quõdam Iacobus Antonius Mannellus in teſtamento, ſub quo deceſſit, reliquit Fælici, & Mariæ ex ſorore pronepotibus ſcuta mille monetæ, pro qualibet ipſarum, eiſq; Franciſcum, alioſq; germanos fratres, ac reſpectiuè pronepotes, per hæc verba ſubſtituit.

Laſcio per ragione di legato à Felice, e Maria Forut e mie pronepoti ſcudi mille di moneta per ciaſcheduna di eſſe, &c. & in detti ſcudi mille per ciaſcheduna di eſſe, &c. inſtituiſco dette Felice, e Maria pronepoti heredi vniuerſali, di maniera, che dalla mia heredità, e beni non poſſano pretender altro, e morendo in qualſiuoglia tempo dette Felice, e Maria senz'eſſer monacate, ò maritate, ò vero alcuna di eſſe monacata, ò maritata, ò ſenza figliuoli legitimi, e naturali, in detti ſcudi ducentala voglio che ſuccedino Franceſco, Paolo, Pietro, Gio. Battiſta, Girolamo, e Tomaſo Foruta fratelli di dette Felice, e Maria, e miei pronepoti, quali tutti ſoſtituiſco in d. legato ne' caſi predetti per egua-le portione, e morendo l'vno ſenza figliuoli legitimi, e naturali, ſuccedano gli altri per egual portione parimente.

7 Obijt Fælix vna ex dictis legatarijs adhùc innupta, Maria altera ſorore ſuperſtite, inter quam, & prædictos fratres nonnullis ortis controuerſijs ſuper ſucceſſione in portione d. Fælicis prædefunctæ, eiſquè in Arbitrum compromiſſis, emanauit laudũ, quo inter alia declaratum fuit, in legato ſcut. mille eidem Fælici relicto ſucceſſiſſe Mariam ſororem, in cuius exequutionem A.C. mandatum relaxauit, ſed adita pro parte dictorum fratrum Signatura, cauſaq; appellationis quòad effectum deuolutiuũ mihi commiſſa, dedi dubium, an in d. legato ſcutorum 2000. adeſſet reciproca ſubſtitutio inter dictas Fælicem, & Mariam? eoq; pluriès poſito, tandèm hodiè negatiuè reſponſum fuit.

8 Quia ſubſtitutio reciproca fideicommiſſaria nunquàm reſultat, niſi fuerit expreſſa verbis, vel ex coniecturis neceſſarijs tacitè inducatur, *Iaſ. in l. poteſt quis, num. 8. & ſeqq. ff. de vulg. & pupill. Zanch. in l. hæredes mei, § cùm ità, num. 558 & nu. 694. ff. ad Trebell. Cephal. conſ. 401. num. 28. Peregrin. conſ. 47. num 7. conſ. 54. num. 1. & 12. conſ. 55. num. 8. lib. 1. & conſ. 30. num. 1. & conſ. 33. num. 11. lib. 3. Menoch. conſ. 85. nu. 65. Burſat. conſ. 372. num. 12 lib. 4. Peregrin. de fideicomm. art. 13. num. 4 & num. 73. Fuſar. de ſubſtit. q. 471. n. 1.*

In propoſita autèm facti ſpecie reciproca ſubſtitutio inter dictas ſorores in legato, de quo agitur, neq; verbis expreſſa, neq; tacita ex coniecturis reſultare viſa fuit.

9 Non quidèm expreſſa verbis, cùm talis in teſtamento non legatur, immò contrarium ex illis eliciatur, cùm enim teſtator reliquerit dictis Fælici, & Mariæ ſcut. 1000. pro qualibet ipſarum, eiſq; quouis tempore decedentibus non monacatis, neq; maritatis, aut earum alteri non monacatæ, nequè maritatæ, aut ſinè filijs legitimis, & naturalibus ſuperſtitibus ſubſtituerit dictũ Franciſcum, alioſq; earum germanos fratres, apertè colligitur, teſtatorem vocaſſe dd. fratres in caſu obitus, tàm vtriuſquè, quàm etiam alterius ex dd. ſororibus ſub altera ex dd. conditionibus prædefunctæ, & conſequentèr defuncta d. Fælice ſine filijs, ſequitur, in illius portione factum fuiſſe locum ſubſtitutioni ad fauorem dd. fratrum, ex adductis per *Menoch. præſump. 186. num. 6. lib. 4. Peregrin. de fideicomm. d. art. 13. num. 29. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 473. num. 13.*

10 Nequè etiam tacita, quia licèt illa indu-

ſta dicatur inter plures honoratos, quando concurrunt illa tria requiſita, nempè quòd omnes ſint honorati, quòd ſubſtitutio ſit facta in toto, & quòd illa ſit facta vltimo morienti, iuxtà *text. in l. Titia, §. Seia libertis, & ibi Doct. ff. de leg. 2.* de quibus latè per *Mant. de coniect. lib. 7. tit. 5. num. 15. Odd. conſ. 45. num. 41. Surd. conſ. 329. num. 6. Fuſar. conſ. 17. num. 17. & ſeqq. Rot. dec. 266. nu. 21. & deciſ. 300. num. 9.* cum alijs relatis in *Florentina fideicommiſſi 28 Iunij 1638.* coràm R. P. D. meo *Carillo*, nihilominùs prædicta tria requiſita in præſenti caſu nequaquàm concurrere viſa fuerunt.

11 Non quidèm primum, quia & ſi teſtator vocauerit tàm Fælicem, quàm Mariam nomine collectiuo, & ſic eas coniunxerit verbis, attamen cùm illis non reliquerit ſcuta bis mille, ſed ſcuta mille pro qualibet ipſarum, & ſic eas non coniunxerit re, vtriq; ex iſta diuiſione quātitatis, vnaquæq; ipſarum dicitur vocata ad ſcuta mille tantùm, non autem ad portionem ſororis, & proptereà, qua ratione inter eas ceſſat ius accreſcendi propter diuiſionem quantitatis, vtriq; earum relictę, vt aduerterunt *Iaſ. in l. re coniuncti, num. 100. ff. de leg. 3. Craſs. de ſucceſs. §. ius accreſcendi, q. 8. num. 5. verſ. ſed Bart. contrarium, Mant. de coniect. lib. 10. tit. 3. num. 29.* ea pariter ratione videtur ceſſare reciproca quòad portionem alterutrius, in qua altera vocata non fuit, cùm ius accreſcendi ſit tacita quædam ſubſtitutio reciprocæ ſimilis, *l. Titio, & Meuio, §. Iulian. ff. de leg. 2.* cum alijs relatis per *Surd. deciſ. 152. num. 2.*

12 Nec etiam ſecundum, quia licèt ſubſtitutio ad fauorem dd. fratrum per hæc verba concepta fuerit: *In detti ſcudi 2000. voglio che ſuccedino, &c.* nihilominùs in toto legato facta non videtur, quia cùm teſtator d. ſubſtitutionem fecerit, non ſimplicitèr *in ſcudi 2000.* ſed cum dictione repetitiua, ibi, *in detti ſcudi 2000.* cenſetur, d. ſubſtitutionē feciſſe eodem modo, quo dd. Fælicem, & Mariam inſtituit. Vndè cùm non integram quantitatem ſcut. 2000. ſed ſcut. mille earum cuilibet reliquerit, vtriq; ſequens ſubſtitutio in dd. ſcut. 2000. cenſetur facta, nō ſimplicitèr, ſed in ſcut. 2000. ſi vtraq; ex dd. ſororibus, in ſcutis verò mille, ſi altera ex eis non monacata, aut innupta, aut ſine filijs deceſſiſſet, virtute d. dictionis repetitiuæ, *In detti*, quæ repetit ſingula ſuperiùs expreſſa ſingularitèr, non autem ſimul iūcta, *l. Lucius Titius 38. §. Lucius, ff. de leg. 2. Bald. in l. vlt. num. 7. C. de impub. & alijs ſubſtit.* cum alijs congeſtis à *Peregrin. d. art. 13. num. 33.* circa *princip. Fuſar. d. q. 473. num. 15.* prout è conuerſo, ſi in præcedenti oratione facta fuiſſet mentio de integra quantitate ſcut. 2000. ac poſteà in d. quantitate ſubſtitutio facta fuiſſet, diceretur inducta tacita reciproca, virtute paritèr d. dictionis, *in detti*, quę argueret ſubſtitutionem in tota quantitate ſcut. 2000. factam fuiſſe, *Barz. deciſ. Bonon. 5. num. 38.* cum aliis cumulatis per *Menoch. præſumpt. 62. num. 14. lib. 4. & Fuſar. d. quæſt. 472. num. 62.*

13 Tertium deniq; requiſitum, nimirùm quòd ſubſtitutio ſit facta vltimo morienti, adhùc deficere viſum fuit, nàm licèt ad hūc effectum non requiratur, quòd ſubſtitutio ſit facta verbis expreſſis vltimo morienti, *Peregr. conſ. 62. num. 25. lib. 1. Mareſcott. var. lib. 1. cap. 66. num. 10. Fuſar. d. q. 472. num. 82. Rot. d. deciſ. 266. num. 24. verſ. & non eſt neceſſe, & d. deciſ. 300. num. 12. verſ. vltrà quòd non eſt opus, & deciſ. 361. num. 16. p. 1. recent.* Reuerendiſſ. D. meus *Decanus d. deciſ. 494. nu. 11.* nihilominùs contrarium cenſuerunt Domini in caſu iſto, nedùm ex verbis illis ſimplicitèr prolatis ibi, *E morendo dd. Felice, e Maria, etc. voglio che ſuccedino, etc.* cùm ſubſtitutio fideicommiſſaria ſimplicitèr facta poſt mortem plurium honoratorum non inducat inter eoſdem honoratos reciprocam, ſed reſoluatur in ſuas ſingularitates, perindè ac ſi cuilibet ex honoratis illa facta fuiſſet, *l. pater filium, §. duobus, et ibi Angel. col. 1. in fin. verſ. ſequitur in text.* & alii *DD. ff. ad l. falcid. Menoch. d. præſumpt. 62. nu. 30. lib. 4. Peregr. de fideicomm. d. art. 13. n. 36.* vbi ait, id procedere abſquè difficultate, quando, prout hic, agitur inter extraneos, *Intrigliol. de ſubſtit. cent. 1. q. 83. num. 35.* cum aliis relatis à *Gabriel. comm. opin. tit. de ſubſtit. concl. 1. et Fuſar. d. q. 472. num. 1. et* ...

14 Verùm etiam ex aliis verbis ſubſequentibus, *ò vero vna di eſſe monacata, ò maritata, ò ſenza figli, etc.* quæ verba alternatiuè concepta apertè indicant, teſtatorem vocaſſe dictos fratres in caſu, quò vtraq; ſoror, vel altera ex eis non effecta monialis, aut innupta, aut ſine filiis decederet, & conſequentèr talis ſubſtitutio eo faciliùs excludit reciprocam inter dd. ſorores inſtitutas, cùm per obitum vnius, vel alterius ſub vna ex dd. conditionibus intret ſubſtitutio ad fauorem dd. fratrum, *Rip. in d. l. hęredes mei, §. cùm ità, num. 87. et ſeqq. ff. ad Trebell. Socin. iun. conſ. 148. nu. 24. lib. 3. Menoch. d. pręſumpt. 186. num. 10. lib. 4. Intrigl. cent. 3. q. 48. in fine, Peregr. d. art. 13. num. 34.*

15 Nec

Digitized by Google

15 Nec placuit intellectus, quòd d. alternatiua, *ò vero alcuna di eſſe*, ſit referenda, non ad caſum mortis dd. ſororum, ſed ad qualitatem nuptiarum ſpiritualium, vel temporalium. Quandoquidèm talis intellectus videtur repugnare verbis eiuſdem legati, vnica oratione, ac uerborum ſtructura cõceptis, ex quibus apparet, d. alternatiuam non poſſe referri, niſi ad caſum mortis utriuſq; ſororis, uel alicuius ex eis ſine aliqua ex dd. qualitatibus decedentis, quia cùm teſtator dixerit *E morendo dette Felice, e Maria ſenz'eſſer monacate, ò maritate, ò vero alcuna di eſſe maritata, ò monacata, ò ſenza figli*, iſta ſecunda pars alternatiuæ, *ò vero alcuna di eſſe maritata, ò monacata, ò ſenza figli*, tanquàm defectiua, & imperfecta non poteſt intelligi de per ſe, niſi reguletur à uerbis antedictis *E morendo dd. Felice, e Maria*, & ſic ad caſum mortis, tàm utriuſquè, quã alicuius ex eis, perindè ac ſi teſtator dixiſſet; *E morendo dette Felice, e Maria, ò alcuna di eſſe ſenz'eſſer monacata, ò maritata, ò ſenza figli*, nàm quando oratio eſt imperfecta, uel aliàs reſultaret perplexitas in diſpoſitione teſtatoris, ſupplenda ſunt uerba neceſſaria, *Peregrin. de fideicomm. art.* 11. *num.* 28. *et ſeqq. Fuſar. de ſubſt. q.* 228 *nu* 3. *et ſeqq.*

16 Et uidebatur in hac re ceſſare omnis ratio dubitandi ex aperta teſtatoris declaratione, reſultante ex uerbis adiectis poſt ſubſtitutionem maſculorum, ibi, *Quali tutti ſuſtituiſco in d. legato ne' caſi predetti*, ex quibus colligitur, teſtatorem feciſse plures, & ad minus duos caſus ſubſtitutionum, quia pluralis numerus non eſt contentus uno, *l. vbi numerus, ff. de teſt.* cum allegatis per *Surd. conſ.* 31 *num.* 33. *Peregrin. de fideicomm. art.* 20. ſub *num.* 20. *et Rot. deciſ.* 194. *num.* 53. *p.* 5. *recent.* cùm autem d. pluralitas caſuum uerificari non poſſit admiſsa reciproca, quia unico tantùm caſu, quo utraquè ſoror mortua eſset ſine filiis, uel aliis conditionibus ſupradictis maſculi ſuccederent, è conuerſo autem recepto ſupradicto intellectu, quòd maſculi ſint uocati, tàm in caſu mortis utriuſquè, quàm alterius earum, bene intraret ſubſtitutio maſculorum in pluribus caſibus. Hinc propterea teſtatoris uoluntas ità uenit interpretanda, ut ſubſtitutio in pluribus caſibus ab eo ordinata locum habere poſsit, *l. final. ff. ad Trebell.* & latè per *Surd. et Peregr. in dd. locis.*

17 Nec dici valet ſubſtitutionem in pluribus caſibus poſſe verificari in diuerſitate ſubſtitutionum, ſub quibus maſculi ſunt vocati, nempè ſi neptes morerentur non monacatæ, vel non maritatæ, vel ſine filijs, quia illæ ſunt conditiones, ſub quibus teſtator ſubſtituit, non caſus ſubſtitutionum, qui alij non ſunt prætèr illos obitus ambarum, vel etiam alterius ex eis ſine aliqua ex prædictis conditionibus, conditio autem à caſu ſubſtitutionis longè differt, prout differre ab ipſa ſubſtitutione dixit *Rot. d. deciſ.* 594. *num.* 53. *ad fin. & ſeq. part.* 5. *recent.*

18 Minùs obſtant aliæ cõiecturæ ex aduerſo ponderatæ, ex quibus etiam circumſcriptis dd. requiſitis, tacita reciproca reſultare dicebatur, *Rot. d. deciſ.* 266. *num.* 24. *par.* 1. *recent.* Reuerendiſſ. D. meus *Decanus d. deciſ.* 493. *num.* 9. cum aliis relatis à *Rub.* in ſuis *ſingular. ad deciſ. in Vrbeuetana fideicommiſſ.* 28. *Aprilis* 1586. coràm *Card. Pamphil Sen.* quia omiſſa diſputatione, an d. concluſio indiſtinctè procedat inter deſcendentes, in quibus terminis procedunt dd. *deciſiones*, ſiuè prout hìc inter extraneos, illę viſæ fuerunt ſatis leues, cùm tamen vrgentiſſimæ, ac neceſſariæ requirantur, ad hoc vt reciproca ex illis reſultare valeat, *Rot. dec.* 145. *num.* 6. *p.* 1. *recent. Burſat. conſ.* 371. *num.* 12. *& num.* 33. cum *ſeqq.* qui nedùm vult, coniecturas eſſe neceſſarias, ſed quamlibet de per ſe eſſe aptam ad reciprocam inducendam, *Peregrin. de fideicommiſſ. art.* 13 *num.* 4. *&* 73. *Fuſar. quaeſt.* 47. *num.* 1. *& ſeq.*

19 Prima namquè coniectura deſumpta ex eo, quòd inter dd. fratres ſubſtitutos inducta ſit reciproca, quæ proindè etiam inter dd. ſorores inſtitutas facta præſumitur, ex relatis à *Fuſar. d. q.* 472. *num.* 24. nõn concludit, nec eſt admodùm recepta, ex relatis per *Fuſar. d. q.* 472. *num.* 25. immò d. coniectura viſa fuit potiùs retorqueri, nàm ſicuti teſtator inter dd. fratres ſubſtitutos reciprocam, quam voluit, expreſſit, ſic paritèr inter dd. Fælicem, & Mariam eorum ſorores, & ſic æquales in gradu, ſi voluiſſet, expreſsiſset.

20 Secunda verò ducta ex maiori dilectione teſtatoris ergà dd. Fælicem, & Mariam, vti priùs honoratas, ac puellas indotatas, quam ergà dd. fratres, qui tãquàm maſculi aliundè ſibi proſpicere potuiſſent, viſa fuit irreleuans ad effectum reciprocæ, de qua agitur, tùm quia ad hunc effectum nõ omnis prædilectio admittitur, ſed illa ſolũ, quæ conſideratur in liberis, vel deſcendentibus à teſtatore, inter quos dd. mulieres non exiſtunt, *Peregrin. d. art.* 13. *num.* 46. *& ſeqq. Fuſar. d. q.* 473. *nu.* 35. *& ſeqq.* tùm quia teſtator relinquens dd. proneptibus ſuis ſcuta mille pro qualibet, præſumitur, hanc

ſum-

Digitized by Google

ſummam pro congrua dote cuiuslibet ipſarum reliquiſse, argumento *l.quod autem*, & *ibi Bart. ff. de iur.dot. Iaſ.in l.huiuſmodi,§.cũ pater,num.17. ff.de leg.1.* vndè intrat potiùs coniectura ſuadens,teſtatorem, vna ex dd. ſororibus defuncta ſinè filijs, voluiſse in portione d. legati præferri potiùs dd. ſubſtitutos, qui nihil ex illius hæreditate habuerant, quàm alteram proneptem ſuperſtitem,quæ cum d.legato ſcutorum mille ei relicto congruè dotari poterat.

Reliquæ verò coniecturæ deſumptæ ex digreſſu ad plures gradus ſubſtitutionum, compẽdioſa, & ablatiuis abſolutis,quibus illa concepta fuit, viſę fuerunt æquiuocę, nec applicari caſui,de quo agitur.

Et ità vtraquè,&c.

SVMMARIVM.

1 *Caſus proponitur.*
2 *Legatum,vel fideicommiſſum ad alicuius tertij arbitrium collatum an de iure ſubſiſtat, & num.3.*
4 *Captatoria voluntas an fauore piæ cauſæ ſubſtineatur, & num.5.& 6.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſubſtitutio in alicuius tertij arbitrium collata de iure ſubſiſtat. Captatoria voluntas an,& quando fauore animę ſubſtineatur, diſtinguuntur plures caſus, ex quibus materia enucleatur.

CAP. CCXXI.

1 SVbſtitutio, his, quæ ſequuntur verbis à matre filio, quem inſtituebat hæredem, facta proponebatur, *e morendo detto mio figlio herede, vt ſuprà inſtituto quandocunq; ſenza figli legitimi, e naturali, dò libera poteſtà al Signor Antonio mio cariſſimo marito, che quãdo Iddio N.S.lo chiamarà nell'altra vita, e farà teſtamento,poſſi dichiarare,chi douerà ſuccedere à detto noſtro figlio nel caſo predetto, che moriſſe ſenza figli.* Antonius vir cùm demùm poſt aliquos menſes in nouiſſimo vitæ ſpiritu conſtitutus eſſet, teſtamento ſuo eumdem filium inſtituens hæredem, diſpoſuit, vt eo ſine liberis quandocunq; moriente, tàm in bonis paternis,quàm maternis ſuccedere deberet Capella S.Antonij Patauini, quæ erat de iurepatronatus ipſius teſtatoris, cùm autem caſus contigiſſet, vt hic filius ſine liberis decederet,teſtamẽtum condens Amicum inſtituit hæredem, ſicq; eo defuncto,reſpectu bonorum maternorũ orta fuit controuerſia inter Beneficiatum Capellæ ſubſtitutæ,& hæredem à filio inſtitutum circa validitatem d. ſubſtitutionis, dicebat enim hæres filij,nullo pacto dubitari poſſe, quin ſubſtitutio illa vti captatoria nullius roboris eſſet,contradicebat Beneficiatus,eam fauore piæ cauſæ ſubſtineri contendens,vndè quid iuris dubitabatur?

2 Pro cuius dubij reſolutione conſultus Ego,primò conſiderabam,quòd ad dignoſcendum,an ſubſiſtat de iure diſpoſitio illa, nimirùm quando teſtator hæredis inſtitutionem, legatum, vel fideicommiſſum remittit arbitrio, & voluntati alicuius tertii, ſunt inſpiciẽda verba, quibus teſtator vſus eſſet in arbitrium committendo, id, quod duobus modis cõtingere poſſe annuebam, vel & primò,quando inſtitutio, legatum, vel fideicõmiſſum remittitur arbitrio tertii,vt eligat perſonam, quæ eſt incerta, ſed de certis, vt ſi dixerit, *inſtituo hæredem vnum ex conſanguineis meis, quem Titius elegerit, declarauerit, voluerit, &c.* ſiuè *ſubſtituo hæredi meo vnum ex conſanguineis meis, quem Titius elegerit, declarauerit, &c.* vel & ſecundò modo,quando ſubſtantia inſtitutionis hęredis, legati, vel fideicõmiſſi,alicuius tertii arbitrio remittitur, ſicq; committitur electio incerti de incertis, & hoc erit, ſi teſtator dixerit, *inſtituo hæredem, quem Titius elegerit, declarauerit, voluerit,&c.* vel *lego centum illi, quem Titius elegerit,* uel *hæredi meo ſubſtituo illum, quem Titius declarauerit, &c.*

3 Primo caſu ſubſiſtit diſpoſitio,adeò quòd vbi non ſequeretur declaratio,omnes conſanguinei admittuntur, ſecùs verò in ſecũdo, in quo diſpoſitio tanquàm captatoria pro non ſcripta habetur, obſtat enim ius, vt teſtatoris voluntas ab alieno arbitrio dependeat, diſcriminis ratio inter vtrumq; caſum ea conſideratur, quia in primo non erit in arbitrio tertii non declarare, cùm tantùm ſit illi commiſſum arbitrium eligendi vnum ex nominatis per teſtatorem, ſicq; verè dicitur hæres à teſtatore nominatus,

Digitized by Google

natus, quia iàm dixit, inſtituo vnum ex cõſanguineis meis, non ſic in secundo, in quo substantia institutionis legati, uel fideicommiſſi poſita fuit in mæro placito, & arbitrio tertij, qui poſſet eligere personam, de qua testator nunquàm cogitauit, uideantur iura, quæ hec omnia probant, nimirùm *text. in l. vtrùm 8. §. 1. ff de reb. dub. in l. illa inſtitutio 32. ff. de hæredib. inſtit. & in l. captatorie 67. ff. de legat. 1.* cum aliis mille concordant. & in his *locis DD.* communitèr, id, quod pro indubitato pariter firmarunt *Guglielm. de Benedict. in cap. Rainutius, in verb. condidit, num. 3. de teſtam. Ruin. conſ. 19. num. 1.* & per totum, *lib. 2.* vbi *num. 7.* dicit, aliud eſſe ponere ſubſtantiam diſpoſitionis in libera voluntate alterius, & aliud eſſe committere ei declarationem eius, quod teſtator diſpoſuit, & ordinauit, *Couarr. in cap. cùm tibi, num. 10. & 11. de teſtam. Peregr. de fideicomm. art. 33. num. 57. Gomez variar. reſol. tit. de legat. num. 48. Seraphin deciſ. 1219. num. 2. Mart. in ſumm. ſucceſſ. legal. par. 4. quæſt. 11. art. 2. nu. 4. & 5. Anton. Fab. diffin. 11. C. de hæredib. inſtit. & Fuſar.* alijs omiſſis *tract. de ſubſtit. quæſt. 503. num. 1. & 50. cum ſeqq.*

4 His ſic præſuppoſitis, reaſſumendo articulum dicebam, ex prædictis ſatis cõſtare, *Bart.* diſtinctionem in *repet. l. 1. num. 64. verſ. ſecundùm quod, C. de ſacroſ. Eccleſ.* eſſe communitèr receptam, nimirùm vt fauore piæ cauſę ſubſtineatur captatoria volũtas, quotiès diſpoſitio arbitrio tertij collata eſſet, ſecùs verò ſi in liberam alicuius voluntatem, prout in caſu propoſito, diſcriminis ratio eſt in promptu, quia in primo caſu cùm teſtator non expreſſerit, quomodò, & in quem caſum, ſiuè ad quam perſonam bona ſua ſint obuenienda, dùm diſpoſitionem ſuam in alterius arbitrium remiſit, vtiq; arbitrium illud venit regulandum, vt diſpoſitio fiat pro anima teſtatoris, ſecùs autem in ſecundo, in quo, ex eo, quòd confertur diſpoſitio liberæ voluntati alterius, libera illa voluntas regulatum, ſiue reſtrictum arbitrium non recipit, ſicquè cenſeri non poteſt, voluiſſe teſtatorem pro anima ſua diſponere, & conſequentèr diſpoſitio illa vti captatoria non ſubſtinetur, ità ſatis egregiè *Phil. Corne.* omninò videndus *conſ. 156.* intrà *num. 6. verſ. & prædicta procedunt, lib. 2.* vbi cùm teſtator facultatem de bonis ſuis diſponendi ad arbitrium, & volũtatem tertij commiſiſſet, conſuluit *Corne.* diſpoſitionem vti captatoriam nullam eſſe, hæc

5 proferens verba; *& ideò cùm dictus Fiordus teſtator commiſerit facultatem diſponendi ad beneplacitum, & voluntatem dictæ Nicolæ, apparet, quòd noluit reſtringere facultatem dictæ Nicolæ ad arbitrium boni viri, & ſic ceſſat ratio, quarè cenſeatur reſtringere ad diſponendum ad pias cauſas, quia voluit, diſpoſitionem dictæ Dominæ Nicolæ eſſe regulatã à ratione, & ideò hoc caſu non cenſetur reſtricta ad pias cauſas, & idcircò vt ſimplex captatoria non valet, per prædicta, &c* huicq; ſententiæ adhæſit paritèr *Alex. Trentacinq.* ſimilitèr omninò videndus *var. reſol. lib. 1. tit. de pia cauſ. reſol. 1. num. 8.* per totum, vbi *Bart.* diſtinctionem nonnullis *DD.* exornat, & demùm *num. 10.* addit, concluſionem illam, vt piæ cauſæ fa-

6 uore ſubſtineatur captatoria voluntas nullatènus procedere, quotiès diſpoſitio collata eſſet ſub certa forma, quæ ad piam cauſam nullo modo accommodari poteſt, prout contigit in diſpoſitiòne, de qua noſter eſt ſermo, in qua meam fateus fui imperitiam, cùm percipere non potuerim, quo pacto ex illis verbis, de quibus in principio, coniecturari, ſiuè deduci poſſit, vt talis poteſtas ad piam cauſam accommodari poſſet, ſicq; voluiſſe teſtatricem proſpicere, vt bona ſua in caſu mortis filii ſine liberis in pios vſus diſtribuerentur.

Hæc breuitèr conſiderabam.

SVMMARIVM.

1 *Proximiore de familia vocato, ſi talis extaret fœmina, an illa, maſculo remotiore excluſo, admittatur, & num. 2.*

3 *Fœmina agnata remotior an excludat proximiores cognatos, teſtatoris agnatione vocata, & num. 4.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſubſtituto proximiore de familia, facto ſubſtitutionis caſu, fœmina de familia proximior maſculum remotiorem excludat. Item Agnatione vocata nùm cognatus proximior fœminam agnatam remotiorem repellat, vbi deciſio Sacr. Conſil.

Digitized by Google

CAP. CCXXII.

1 SVbſtitutione à patre filio facta, vt eo abſq; liberis decedẽte, ſuccedat proximior de familia, fuit aliàs dubitatum, an vbi ſubſtitutioni locus eſſet, & proximior de familia eſſet fœmina, illa ad ſucceſſionem admitti debeat, vel potiùs maſculus, licèt remotior, fœmina proximiore excluſa?

Et quòd fęmina proximior, maſculo remotiore excluſo, ad ſucceſſionem, vigore præfatæ ſubſtitutionis admittatur, ratione, & *Doctorum* authoritate, inter nouiſſimos Scribentes fundauit *Iacob. Menoch. conſ.* 1284. *lib.* 13. per totum, *ibi* enim cùm teſtator tres eius filias, & ex fratre nepotẽ hæredes æquis portionibus inſtituiſſet, eiſq; abſq; liberis decedentibus, proximiores agnati vocati eſſent, facto ſubſtitutionis caſu, conſuluit *Menoch.* teſtatoris ſororem admittendam eſſe, maſculo agnato remotiore excluſo.

2 Contrariam verò ſententiam, nimirùm, quòd admittendus veniat agnatus maſculus, quamuis remotior, agnata fœmina excluſa, licèt proximiore, crebriùs obtinuiſse, non dubitamus, etenim ſecundùm illam pluriès per Senatum Pedemontanum iudicatum teſtantur *Caibur. deciſ.* 127. & *Theſ. deciſ.* 37. poſt infinitos, quos referunt, idq; præ cœteris rationibus, & fundamentis, ex coniecturata teſtatoris mente fauore familiæ, agnationiſue conſeruandæ, ſicq; etiã doctè ſatis firmatum per *Franciſc. Viuium deciſ.* 10. per totam, *Paul. Staibanus conſ.* 54. *num.* 20. & ità non ſemel ipſe in diuerſis factorum contingentiis à doctiſſimis iuris prudentiæ Viris reſponſum vidi.

3 Sed, quid dices, & eſt notabilis caſus, ſi tempore, quo ſubſtitutioni locus eſset, nemo ex maſculis de teſtatoris familia reperiretur, ſed tantùm fœmina, nùm ſi in medio extarent cognati proximiores, illis excluſis, fœmina ipſa admittenda veniat, vel potiùs cognati proximiores? Dic, in hoc caſu ſingularitèr fuiſsę deciſum ad fauorẽ fœminæ agnatæ, licèt remotioris, cognatis proximioribus penitùs excluſis, fuitq; deciſionis ratio, quia cùm teſtator voluerit agnatos præferre cognatis, maſculis agnatis deficientibus; iſta agnationis qualitas in fœmina tantùm agnata cadit, ſic ſatis notantèr ſcripſit *Theſaur. filius* in *additio.* ad allegatam ſui *Genitoris deciſionem* 37. per hæc verba. *Circa materiam huius deciſionis non omitto vnum, quod contigit in facto, & eſt notabile, teſtator inſtitutis morientibus, vocauit proximiorem de agnatione, dubitatum fuit, poſito, & admiſſo (prout concedebatur) quòd maſculi agnati fœminam excluderent agnatam, an nullis extantibus maſculis de agnatione, illa verba obtinerent locum in fœmina agnata, ità vt excluderet fœminas cognatas proximiores, vel in pari gradu exiſtentes? Dubium faciebat, quia teſtator videtur agnationem conſideraſſe ad excluſionem fœminarum, quatènus maſculi extant, ſed illis deficientibus ceſſat ratio, & mens ipſa teſtatoris, cùm deficiat ratio conſeruandæ agnationis, verùm hoc non obſtante fuit dictum in Senatu, agnatam fœminam iſto caſu eſſe præferendam, quia teſtator voluit agnatos præferre cognatis, & maſculis deficientibus, iſta qualitas cadit in fœmina agnata, & ſic poſſunt militare hoc caſu ea, quæ Doctores dicunt fauore fœminæ agnatæ, quibus, &c.* hęc ille.

4 Et ità, attenta hac ſacri Pedemontani Senatus deciſione, de anno 1632. ad relationem Regii Conſiliarii Conſtantii fuit per Sacrum Conſilium deciſum in cauſa vertente inter Eugenium, & fratres de Pelliciante ex vna, & Fulginiam Trimõtiam ex altera de Ciuitate Therami, Aprutinæ Prouincię, caſus erat iſte. Deceſserat Martius Trimontius, Theobaldo, Io. Iacobo, & Franciſco Antonio filiis hęredibus inſtitutis, reciproca adiecta ſubſtitutione, vt vni abſq; liberis decedenti, ſuperſtes ſuccederet, & vbi cõtingeret, omnes ſine filiis mori, quòd mortui cenſerentur ſtirpi maſculinę ipſius teſtatoris, euenit, omnes filios hęredes inſtitutos, & vltimo loco Franciſcum Antonium ſine filiis deceſſiſse, ſuperſtitibus ex uno latere, paterno ſcilicèt Fulginia Trimontia, quę prædictis hęredibus defunctis ſecundo coniungebatur gradu, nata .n. erat ex Mauritio Trimontio, fideicommittentis fratre germano, & ex altero latere materno, nimirùm Eugenio, & fratribus de Pelliciante, qui ſimilitèr in ſecũdo gradu erant, ex quo nati à Fabio de Pelliciante, fratre utrinq; coniuncto Flaminię matris dictorum Theobaldi, Ioannis Iacobi, & Franciſci Antonii hęredum ſine filiis defunctorum, undè dicebat Fulginia, bona omnia in Martii fideicommittentis hęreditate remanſa ad ipſam uti unicam de illius ſtirpe maſculina ſpectare, è contra

Digitized by Google

tra excipiebatur per fratres prędictos de Pellicciante, eſse bona illa diuidenda, nulla ratione habita, quia Fulginia erat de fideicommittentis progenie, quia illius fuerat intentio familię proſpiciendi, quę per ipsã Fulginiam conſeruari non poterat, & ſic fideicommiſsum dicebatur extinctum, at Sacro Conſilio contrariũ iudicare uiſum fuit, ſententiam M.C.confirmando, per quam decretum extiterat, bona obuenta à Martio fideicommittente, ad Fulginiam ſpectare, bona autem per Franciſcum Antonium filium ultimo loco defunctum acquiſita, pro medietate ad eandem Fulginiam, & pro altera ad dictos fratres de Pellicciante, & ſic per Sacrum Conſilium fuit canonizata prędicta deciſio à *Gaſpar. Theſaur.loco* citato relata. Proceſsus eſt in Banca.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio reciproca à patre filijs ordinata in caſu mortis ſine filijs, altero cum filijs defuncto an expiret, vt ſuperſtes poſſit liberè diſponere, & num. 2.*

3 *Filij in conditione poſiti quando cenſentur vocati, quo nam modo vocatio intelligatur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, ſubſtitutione facta à patre filiis, vt altero abſq; liberis decedente, ad defuncti ſucceſſionem ſuperſtites admittantur, nùm altero cum filiis mortuo, ſuperſtites ſine liberis decedentes in præiudicium nepotum, qui ex fratre prę̨mortuo nati ſunt, poſſint de portionibus, quæ eis contingerũt, liberè diſponere, vbi nouiſſima deciſio S.C.

CAP. CCXXIII.

1 Substitutione facta à patre filijs, quos inſtituit hæredes, vt altero abſq; liberis decedente, ad defuncti ſucceſſionem ſuperſtites admittãtur, dubitarunt *Doctores*, altero cum liberis mortuo an ſuperſtites ſine liberis decedentes, in præiudicium nepotum, qui ex fratre præmortuo nati ſunt, poſſint, & valeant de portionibus, quæ eis contingerũt, liberè in extraneũ diſponere?

2 Et affirmatiuè magis communitèr reſponderunt, dùm putarunt, nepotes in hoc caſu aliquid prætendere non poſſe, ſiue ex perſona propria ipſi venirent, vti forſan ab auo teſtatore vocati, ſiuè iure repręſentationis patris præmortui locum ſubingredientes, ſic ratione, & authoritate fundarunt *Bertrand.conſ.105.part.1.lib.3. Ruin.conſ.181.num.2.lib.2.Soc.iun.conſ.14.num.7.lib.4. Alciat.conſ.147.lib 9. Natt.conſ.551.lib.3.Curt.iun.conſ.96.num.5. Peregrin.de fideicomm.art.21.num.24.& 28. Craſs.in §.fideicommiſſum, quæſt.10.nu.14.Fuſar.de ſubſt.quæſt.485.num.60.Ant.Gabr.commun.concl.tit.de fideicomm concl.3.num 8. Intrigliol.de ſubſtit.cent.3.quæſt.87.nu.20.* ſic iudicatum teſtis eſt *Hieronym.de Laurent.deciſ.Aueniomenſ.37. Caroc.deciſ.38* per totam, *Seraphin.deciſ.1479.& 1281.num.3. Mantic.dec.120.num.9.Milanenſ.deciſ.8.num.207.lib.1. Hercul.Mareſcott.variar.reſol.lib.1.cap.27.*& alij plures, qui vnanimi conſenſu dixerunt,

3 quòd etiam ſi admitteretur opinio, quæ ſe habet, vt filij in conditione poſiti cenſeantur vocati, intelligenda eſſet, vt procederet vocatio in portione paterna tantùm, cuius reſpectu poſiti ſunt in conditione, non autem reſpectu portionis patrui, ad quod *Cardinal. Seraphin. & Mantic. locis* modò citatis plures allegant, & ità in caſu propoſito per Sacrum Conſilium iunctis Dominis duarum Aularum deciſum ſcio hoc anno 1632.menſis Iunij ad fauorem Dominorum Cæſaris, Antonii, & Vincentii Mormilis, contra D.Ducẽ Vairani, & alios filios quondam Caroli Mormilis, referente integerrimo, ac doctiſſimo Regio Conſiliario Don Thoma de Carleual, pęnes Romanum pro de Ferrariis actorum Magiſtrum, pro limitatione autem concluſionis in principio firmatæ recurrendum eſt ad *Rot.deciſ.553.* pœnes *D.Ludouiſium, & 568.*pœ-

nès *Buratt. Fuſar. de ſubſtit. quaſt.* 490. à *num.* 142. & *D. Reg. Capyc. Latro* in ſua famigerata *deciſ.* 1. *num.* 90. ad quam ſemper eſt recurrendum, vbi de his diſputari cõtingerit.

SVMMARIVM.

1 *Tempus certum à lege municipali præſcriptum ad ius congrui petendum an inſtante emptore poſſit à Iudice reſtringi, & num. 5. & 6.*

2 *Beneficium à iure indultum non eſt alicui auferendum.*

3 *Clericus nondùm Sacerdos ſi Eccleſiam obtinuerit Parochialem, tenetur intrà annum ad Sacerdotium promoueri, ſed an tempus hoc poſſit ab Epiſcopo abbreuiari, ibidem.*

4 *Tempus à iure ſtatutum ad appellandum an poſſit à Iudice minui.*

7 *Tempus anni à Pragmatica ſtatutum, ut quãdo venditur Terra, poſsit Vniuerſitas ad domanium proclamare, an emptore inſtante poſsit à Iudice abbreuiari.*

8 *Domanium quando ab Vniuerſitate petitur, denegatur, ſi apparet, quòd ſubſiſtere in eo non poſsit.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an tempus à lege municipali ad retrahendum præſcriptum cùm venditur fundus aliquis, fũdo alterius collateralis, poſſit inſtante emptore à Iudice reſtringi. Tẽpus anni à *Pragmatica ſanctione* ſtatutum, vt quando venditur Terra poſſit Vniuerſitas ad domanium proclamare, nùm emptore inſtãte poſſit à Iudice abbreuiari, vbi *decisio D. Reg.* Moles.

CAP. CCXXIV.

1 TEmpus vnius anni, ex lege municipali huius Ciuitatis præſcriptum ad ius congrui petendum, quando vẽditur domus aliqua domui alterius collateralis, his diebus dubitabatur, an inſtante emptore poſſit à Iudice reſtringi, vt nimirùm retrahat vicinus, ſi vult, infrà menſem, quo elapſo tempore præcludatur via? pro ratione dubitãdi videbatur negandum, primò per *text. in*
2 *regula indultum, de regul. iur. in 6.* vbi indultum à iure beneficium non eſt alicui auferendum, ſed ſic eſt. quòd tempus vnius anni ad retrahendum vicino conceſſum, beneficium dicitur à lege municipali indultum, ergò. Hinc *gloſ. ibi*, hac regula attenta, in terminis *tex. in cap. licet canon, de electſon.*
3 *in 6.* per quem ſtatutum eſt, vt clericus nondùm Sacerdos ſi Eccleſiam obtinuerit Parochialem, teneatur intrà annum ſub pęna priuationis illius ad Sacerdotium promoueri; affirmat, non poſſe Epiſcopum tempus hoc illi abbreuiare, aſsignat rationem, quia indultum eſt tali clerico à iure, vt habeat annum ad promouendum, & ſucceſsiuè nõ poteſt Epiſcopus beneficium illud ei auferre, idemq; firmauit *Dyn. in d. cap. indultum, num.* 15. *& ſeq.* in termino à lege
4 ſtatuto ad appellandum, vt tempus hoc Iudex minuere non poſsit, & ferè in puncto, de quo agimus, hoc ſentire videtur *Tiraquell. in tract. de retract. lignag. §. 1. gloſ. 10. nu* 63. vbi in terminis illius conſuetudinis, qua cautum eſt, vt proximioribus conſanguineis non retrahentibus, poſsint retrahere remotiores, docet, ad illorum inſtantiam non poſſe Iudicem tempus à conſuetudine ad retrahendum proximioribus indultum abbreuiare, quia eſſet auferre beneficium à lege, ſiuè ſtatuto eis conceſſum.

5 Cæterùm pro veritate conſiderabam, duos caſus hac in re diſtinguendos eſſe, quorum primus eſt, ſi vicinus, facta venditione rei ſibi collateralis non aperuit velle vti iure prothomiſęos, & in hoc crederem indubitantèr, nullo pacto, emptore inſtante, poſſe Iudicem tempus illi à conſuetudine præſcriptum reſtringere, quia verè auferretur eidem beneficium, à iure municipali ſibi indultum, vt poſsit intrà annum, ſi vult, retrahere, ſicq; fateor, omnia, quæ ſuprà dixi de plano procedere, alter caſus
6 eſt, quando uicinus ſaltèm extraiudicialitèr declarauerit, uelle uti iure prothomiſęos, tunc enim, ut emptor à moleſtia per uicinum ſibi inferenda quantocitiùs liberetur, poterit inſtare apud competentem Iudicem, ut anni tempus à lege municipali præſcriptum reſtringat, & in hunc ſenſum intelligo dicta per *D. Reg. Moles in deciſionibus* ſuis manuſcriptis, in illa *quæſtione, an ius prælationis competat Vniuerſitati, &c.* quæ pro contraria parte allega-

batur,

batur, dùm per Regiam Camerã deciſum teſtatur, quòd quando venditur Terra aliqua, & Vniuerſitas prouocat ad domaniũ, poterit Iudex, emptore inſtante, tempus illud à *Pragmatica ſanctione* præſcriptum ad domanium petendum reſtringere, per hæc enim verba loquitur *D.Reg. Moles*.

Deciſio D.Regentis Moles.

7 In hac materia domanij accidit quandoquè, quòd cùm Vniuerſitas vendita peteret admitti ad domanium, fuit per emptorem ipſius dictum, ſe contentari, quòd admitteretur, dummodò infrà tot faceret depoſitum pretij capitalis, & intereſſe, prout debebatur in caſu retractus, & ità fecit Magnificus Fabius Marcheſius Aduocatus inſignis in hac Ciuitate, dùm emiſſet Ciuitatem Literarum, in qua cauſa Ego fui Cõmiſſarius, & vidimus, quòd olim per Regiã Cameram in cauſa Hieronymi Xarques, qui emerat Terram Lauriæ fuit ordinatũ, quòd Vniuerſitas ipſa intrà tot dies faceret depoſitum, aliàs non audiretur, & perpetuum ſilentium ei imponeretur, & fuit dubitatum, ſi hoc iure fieri poterat, et decidimus, quod ſic, maximè præcedenti bina comminatione, per *text.in cap.conſtitutus, in finalibus verbis, extr.de relig.domib.gloſ.& ibi Angel. in auth.de hæred.& falcid.in §. ſi quis vrgens, verbo monitus, Afflict.deciſ.264.num.3. & 4.Capyc.deciſ.18. & deciſ.205. Boer.in deciſ.255.num.7.& ſeq.* poſt *Bart.in l.Titia, col. fin.verſ.quæro, vtrum Iudex ff de accuſationib. Guid.Pap.ſingul.7.* maximè quia, vt ſuprà in
8 præcedentibus diximus, quando Vniuerſitates non poſſunt ſubſiſtere in domanio, tunc indiſtinctè non ſolent ipſæ admitti, nàm non eſſet reuocare ipſas in libertate, ſi ipſa libertas non eſſet duratura, quia multoties Vniuerſitates ſemel admiſſas ad libertatem, iterùm, et de nouo oportuit in ſeruitutem redigere, et alteri vendere, ſtante maximè, quòd ſi intereſſe Regis conſideremus, nullum videtur poſſe conſiderari, quia introitus Baronales ad Regem nõ veniunt, et ſeruitium militare ab Vniuerſitate non præſtatur, *c.1.quis dicat Dux, c.1. § ſimilitèr, §.in oſtenditis, de capit.Corrad. & c.Imperialem, §.firmitèr, de prob.alien.per Feder.* prætereà admittit Fiſcus ſpem caducitatis, cùm nũquàm Vniuerſitas moriatur, ideò quando in Camera vidimus, Vniuerſitates non habere facultatem, et modum inueniendi pecuniam, nec ſe poſſe ſubſtẽtare in Regio domanio, ipſas ſtatim excluſimus, vel incuſſimus eis, quòd intrà certum tempus pecuniam inuenirent, quo termino elapſo etiã ex hac via ipſas excluſimus, impoſito eidem perpetuo ſilentio, vt in dicta cauſa Vniuerſitatis Lauriæ olim, & demùm multotiès prouidimus.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum an de iure ſubſiſtat, ſi venientes ab inteſtato per teſtes probarent, teſtatorem tempore, quo ille viuebat, non fuiſſe ſanæ mentis, & num.2.& 9. vbi deciſio S.C.*

3 *Teſtes ad inſaniam probandam producti, debent reddere cauſam ſcientiæ.*

4 *Furori ſi quis innititur, debet probare, adfuiſſe illum tempore actus geſti.*

5 *Teſtibus duobus de ſana mente deponentibus magis ſtandum eſt, quàm mille de inſania atteſtantibus.*

6 *Teſtator præſumitur ſanæ mentis, ſi in poſtrema infirmitate, in qua teſtamẽtum condidit, Eccleſiæ ſacramenta recepit.*

7 *Teſtamentum quamuis à demente conditum, dicitur validum, ſi ex illius lectura conſtat, prudentèr teſtatorem diſpoſuiſſe.*

8 *Teſtamentum an condi poſſit ab illo, cui ad lites eſt datus curator.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an teſtamentum ſit nullum de iure cenſendum, ſtãte depoſitione plurium teſtium, ad inſtantiam venientium ab inteſtato examinatorum, qui cum iuramento depoſuerũt, teſtatorem tempore, quo ille viuebat, non fuiſſe ſanæ mentis, ſed prorſus à recto intellectu alienũ. Teſtamentum conditum ab eo, de cuius ſana mente dubitatur, an validum ſit dijudicandum, ſi ex illius lectura conſtat, teſtatorem omnia prudentèr diſpoſuiſſe.

Teſtamẽtum conditum ab illo, cui ad lites datus erat curator an de iure ſubſiſtat, & de alijs ad materiam pertinentibus, vbi deciſio Sacr. Conſil.

C A P. CCXXV.

1 TEſtamentum, his diebus
in Sacro Conſilio dubitabatur,
an nullum, ac
inualidum eſſet declarandum,
ſtante depoſitione
plurium teſtium
ad inſtantiam venientiũ
ab inteſtato examinatorum, qui cum iuramento
depoſuerant, teſtatorem tempore,
quo ille viuebat non fuiſſe ſanæ mentis,
ſed prorſus à recto intellectu alienum.
2 Ego, qui hęredis ſcriptę iura tuebar (erat
enim hæc vxor teſtatoris) ex ſequentibus
demonſtraui, teſtamentariam illam diſpoſitionem
fuiſſe omni ſui parte perfectam, &
primò dicebam, nullam de iſtorum teſtium
depoſitione haberi poſſe rationem, ex eo,
quòd eorum dicti cauſam ſcientię non reddiderant,
nimirùm, quo nam modo ſcirent,
teſtatorem fuiſſe inſanum, quibuſuè ſignis
eum obſeruaſſe in recto ſenſu, dùm viuebat
non ſtetiſſe, ſed tantùm illos depoſuiſſe,
quòd teſtatorem cognouerant, nunquam
fuiſſe in recto ſenſu, ſed omninò inſanum,
etenim aſſeuerabam, communem eſſe DD.
3 concluſionem, teſtes ad inſaniam probandam
productos debere reddere rationem
conuenientem, & concludentem cauſam
ſcientiæ per ſigna exteriora, interiora demonſtrantia,
aliàs eis non creditur, ità *Bar. in tract. de teſtibus, num 94. verſ. furioſus probatur*, & in *l. is, qui*, §. 1. vbi etiam *Alex. ff. de tutor. et curat. dat. ab his, Felin. in cap. cùm cauſam, verſ. & iſtam fallentiam, de teſtib. Rot. deciſ. 384. num. 7 part.* 1. in collect. per *Farinac.*
cum alijs latiſſimè congeſtis per *Maſcard. concl. 827. Simon. de Prat. de interpret. vlt. volunt. lib. 2. dub. 1. ſolut. 4. num.* 28. quibus addendus
eſt *Spin.* in ſuo *ſpec. teſtam. in gl. rubr. par. 10. num. 9.* circa *finem*, vbi ſic loquitur,
quòd teſtis, qui ſuper furore deponit, debet interrogari, quid vidit, quæ ſigna, quos motus, vel actus fecit, vt ex illis percipere poſſit furorem, & dementiam teſtantis, cum hæc accidentia non poſsint percipi ex momento temporis, ſed ex quodam diſſenſu, & multitudine actuum, tenet Bald. in c. cauſam, quæ, de teſtibus, & Aret. in l. 1. ff. ſi cert. pet. hæc ille.
4 Secundò dicebam, quòd quando teſtator
verè inſanus fuiſſet, venientium ab inteſtato
onus erat probandi, teſtatorem
fuiſſe in furore tempore conditi teſtamenti,
& ſic in indiuiduo, quandoquidèm receptiſſima
paritèr eſt alia cõcluſio, nimirùm,
quòd qui ad actum infringendum furori
innititur, illum adfuiſſe tempore actus geſti,
probare debet, ità *Soc. in conſ. 42. in fine, lib. 2. Caſtrenſ. in l. qui teſtamentum*, §. *nec furioſus, ff. de teſtam. milit. Alex. in l. furioſum*,
poſt *num. 3. C. qui teſtam. facer. poſſ. Ruin. conſ. 97. nu. 13. lib. 1. Zabarell. conſ. 56. col. 2. verſ. an ex dicto, Lanfranc. de Orian.* ſatis benè in
tract. de teſtib. in verb. attende tamen, nu. 149. Ioſeph Ludouic. deciſ. Peruſ. 1. num. 11. & ſeq. Maſcard. de probat. concl 826 num. 15. 16. & 17. Rot in d. deciſ. 384. nu. 9. ſub illis verbis,
Vlteriùs, quia iſti teſtes ſuper dementia non deponunt de tempore conditi teſtamenti, prout eſt neceſſe ad illius inualiditatem, &c. vndè cùm
in caſu, de quo agebatur, hoc non fuiſſet à
venientibus ab inteſtato probatum, ergò.
Immò è contra pro parte hæredis ſcriptæ
plenè probatũ, quàmuis pratèr neceſſitatem,
teſtatorem in poſtrema eius infirmitate,
& tempore conditi teſtamenti in ſui
recta loquutione, & ſenſu ſtetiſſe, & ex hoc
alia etiam ſubintrabat *DD.* concluſio, & ea
eſt, vt in concurſu probationum magis ſtã-
5 dum ſit duobus teſtibus de ſana mente deponentibus,
ex quo illorum depoſitiones
coadiuuantur à iure communi, & naturæ,
quàm mille de inſania atteſtantibus, ità
communitèr tradiderunt *Corne. conſ. 219. num. 7. lib. 1. Decian. conſ. 127. num. 35. vol. 3. Dec. in l. ſi furioſum, num. 5. C. qui teſtam. facer. poſſ. Boer. dec. 23. num 33. Gabr. commun. concluſ. tit. de teſtam concl 4. num. 14. Maſcard. de probat concl. 827. num. 13. Simon de Pretis de interpret. vlt. volunt. lib. 2. dub. 1. ſolut. 4. n. 18. Menoch. de præſumption. lib. 6. præſumpt. 45. num. 21.* & alij, quos refert *Mart. in ſumm. ſucceſs. legal. par. 4. quæſt. 1. art. 2. num. 10. & 19.*
cum *ſeqq. Rot. cit. deciſ. 384. num. 9. part.* 1. in
collectis per *Farinac.*
6 Tertiò, oppoſitionem hanc vanam, quæ
circa demẽtiam fiebat ex alio prorſus corruere
ipſe dicebam, dùm in facto non controuertebatur,
teſtatorem in ſua poſtrema
infirmitate, quo tempore teſtamentum
condidit, Pœnitentiæ, Euchariſtiæ, & Extremæ
vnctionis Sacramentis fuiſſe refertum,
id, quod contingere non poterat, ſi in
recto ſenſu non ſtetiſſet, quòdq; ſanæ men-

tis præſumatur teſtator, ſi in eius infirmitate ſacramenta aſſumpſit, poſt *Decian.cõſ. 127.num.34.verſ.inſupèr probata eſt religioſa, lib.3.* dicit *Rot.* allegata *deciſ.384.num.4.* sicq; Notarium, qui teſtamenti clauſuram ſtipulatus fuerat, atteſtatum fuiſſe, illis ſiquidèm verbis, *ſanus Dei gratia mente, & in ſui recta loquutione,* ad tradita per *Cardinal. Zabarell.in conſ.56.num.11.in fine, Imol.in l.2.ff.de teſtam. Corne.d.conſ.219.col.ultim. uerſ.item eadem ratione, lib.1.Soc.conſ.42.nu. 1.lib.1. Dec.conſ.448.num.13 & Pariſ conſ. 88.num.19.lib.3.* quos omnes recenſet *Menoch.d.præſumpt.45.num.21.uerſ item etiam.*

7 Quartò, ad ſaturitatẽ adducebam, quòd quando probabiliter de teſtatoris ſana mente dubitari potuiſſet, eius teſtamenti validitas ex alio indubitata reddebatur, nimirùm ex illius lectura, dùm ea perpẽſa, plenè conſtabat, teſtatorem prudentèr diſpoſuiſſe, nec verbum aliquod legi ſtultè, ſiuè imprudentèr prolatum, ex quo alia ſuboriebatur iuris concluſio, quæ contradictorem non habet, et ea eſt, quòd validum ſit teſtamentum, quàmuis à demente conditum, ſiuè ab illo, qui dilucida habet interualla, ac ſi à Sapiẽte conditum fuiſſet, dum prudentèr teſtator diſpoſuit, nec ſignum aliquod ſtultitiæ ex teſtamenti lectura cerni poteſt, quàmuis pro parte hæredis ſcripti probatum non ſit, teſtatorem actus geſti tempore dilucida habuiſſe interualla, ratio aſſignatur, quia præſumptio illa inſaniæ ex qualitate actus poſteà geſti tollitur omninò, adeò, quòd ſi actus geſtus viro ſanæ mẽtis congruit, præſumitur, teſtatorem teſtamenti tempore ſanę mentis fuiſſe, ità ſanè ſcripſerunt *DD.* tam in *Commentarijs*, et *Tractatibus*, quam in *Conſilijs*, et *Deciſionibus*, ſiquidèm in *Commentarijs Bald.in c.1. in princ.in tit.per quos fiat inueſtit Hoſtienſ.in cap.ad noſtram.extrà de conſuet.* ubi teſtatur, pro ualida fuiſſe habitam ſententiam à quodam Papienſe fatuo prolatam, quia *Gratianus* illam rectiùs proferre non potuiſſet, *Io.Andr.in cap.fin.num.10 de ſucceſs. ab inteſt.* ubi refert, *Valerium Maximum* atteſtantem, Senatores Populi Romani teſtamentum cuiuſdam furioſi confirmaſſe, ex eo, quod ſapientèr teſtatus fuerat, *Caſtrenſ.in l.qui teſtamentum,§.nec furioſus,ff.de teſtam. Alex.in l.furioſum.num.3. Roman.nu. 3.& 6.Iaſ.num.3.C.qui teſtam.facer.poſſunt,* in *Tractatibus Marſil.ſingul.380.Spin.in ſpec. teſtam.in gloſ.rubr.part.10.num 7.* circà *medium, Menoch.de præſumption.lib.6.præſumpt. 45.num.66.Mant.de coniect vltim.uolunt.lib. 2.tit.5.num.7.& ſeq. Maſcard.de probation. concl 817.nu.13.Mart.in ſumm. ſucceſs legal. p.4.quæſt.1.art.2.nu.24.* cum *ſeqq. Argel.de acquir. poſseſs.quæſt.3 art.1.num.62.&* 100. et alij. In *Conſilijs Soc.conſ.42.num.11.uerſ. ſecũdò,quia,uol.1.Barbat.conſ.58 col.6.uol.1. Corne.conſ.216.num.15.lib.3. Ruin.conſ.67. num.5.lib.1. Pariſ. conſ.88. num.45. & ſeq. lib.3.Riminal iun.conſ.809.nu.22.et ſeq lib.6. Menoch conſ.688 num.6. Honded.conſ.78.nu. 61 lib.2.* In *Deciſionibus* noſter *Afflict deciſ. 143.num.5. Grammat.deciſ.37.nu.37.et 38. Boer.deciſ.23.num.54.* cum *ſeqq.* ubi ſubdit, non omnia à furioſis facta nulla eſſe, nàm ſi aliqua prudentèr, et ſapiènter geſta apparent, tenent, *Magon.deciſ.Florent 97.num. 22 Ludouic deciſ.Peruſ.1.num.13.Minſynger. ſingul.obſeru.cent.2.obſeru.41.num.2.Rot.deciſ.384.nu.10. part.1.* in collect. per *Farinac.* et in una *Romana hæreditatis de Gracchis die 5.Decembris 1618.* coràm *Remboldo*, quam refert *Argel.d.quæſt.3 art.1.nu.100* eadem *Rot.deciſ.577. part.1.diuerſ.* ubi *num.11.* decreuit, in nihilo obſtare illud, quod ad probãdam teſtatoris dementiam afferebatur, (quod paritèr in caſu, de quo noſter eſt ſermo in facto adducebatur) nimirùm, quia

8 per Iudicis decretũ fuerat illi curator datus, ad tradita per *Dec.conſ 86.num.7.* nàm fuit reſponſum, prout et Ego reſpondi, fuiſſe datum curatorem ad lites tantùm, ſicq; nullo pacto impediebatur, actus extraiudiciales facere, ex quo deputatio curatoris reſtringitur ad imbecillitatem reſpectu iudicialium, in quibus ex negligentia, & taciturnitate faciliùs infertur præiudicium, ſequitur *Mart.d.par.4.quæſt 1.art.2.num.28.* vbi citat etiam *Cephal. conſ.546.* vbi *nu.62. & 63.* generalitèr tuetur, curatorem habẽtem, teſtamenti facultate priuatum non eſſe, idemq; ſatis notantèr poſt *Caſtrenſ. & Alex.in l ſi frater,C.qui teſtam.facer.poſs.et Iaſ.in l.ex facto, ff.de vulg.et pupill.* aduertit *Decian.conſ.127.num.32.lib.3.* quo loci ait, ſententiam hanc nullum habere contradictorem.

9 Quintò, & tandèm hæc omnia rerum iudicatarum authoritate confirmabam, ſic enim Sacrum Conſilium de anno 1634. determinauit, licèt in poſseſſorio in cauſa tunc vertente inter Don Ioannem Alderiſium ſobrinum, & hæredem vniuerſalem quondam Marij Alderiſij, et Victoriam eiuſdem Marij ſororem vtrinq; coniunctã, quæ cùm prætendiſſet, fore denegandam immiſſionem dicto Don Ioanni hęredi ſcripto, eo ſub prætextu, quòd dictus Marius

Digitized by Google

teſtator ſanæ mentis non fuerat, ad idquè probandum aliquas producens atteſtationes, conſideratis principalitèr, quòd qui de dementia atteſtabantur, concludentem cauſæ ſcientiam non reddiderant, nec verbum aliquod aperuerant, quòd in actu teſtandi fuiſset Marius non ſanæ mentis, & è conuerſo conſtito per alias atteſtationes, quòd fuerant infirmo teſtatori Eccleſię ſacramenta adminiſtrata, quòdq; extiterat tempore teſtamenti ſanę mētis, et ex illius lectura nimis conſtare, teſtatorem prudentèr diſpoſuiſse, decreto Sacri Conſilij prouiſum fuit, fore Don Ioannem immittendum in poſſeſſionem bonorum remanſorũ in hereditate d. quondam Marij, referente D. Regente Capycio Latro Marchione Torelli digniſſimo, tũc prętantiſſimo, et oculatiſsimo Regio Conſiliario, et pro Don Ioanne patrocinante Domino Franciſco Rocco, Aduocato doctiſsimo, & inter primarios Sacri Conſilij, qui in cauſa doctè ſatis de iure reſpondit. Proceſſus eſt in Banca Fabritij Solatij S.C. actorum Magiſtri.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum perfectum an ſolo curſu temporis decem annorum tollatur, & num. 4.*

2 *Teſtamentum primum ſollemne, vt cenſeatur reuocatum per ſecũdum minus ſollemne cum decemnij curſu, an ſat ſit, quòd decemnium ſit elapſum à die conditi primi teſtamenti.*

3 Text. in l. ſancimus, C. de teſtam. *interpretatur, & num. 3. 6. & 7.*

7 *Legata in teſtamento ſollemni an cenſeantur reuocata per ſecundum teſtamentum minus ſollemne, & num. 8.*

9 *Legatum ſi fuerit factum de aliqua re Titio, et demùm eandem rem teſtator iuſſerit, dari incapaci, an per hoc dicatur ademptum.*

10 *Legata an cenſeantur adempta, ſi teſtator poſt teſtamentum conditum ſollemne, aliud minus ſollemne condiderit, declarando, nolle, primum teſtamentum valere.*

11 *Teſtamentum licèt quòad inſtitutionem non poſſit dici per aliud minus ſollemne reuocatum, benè tamen legata poſſunt dici adempta.*

ARGVMENTVM.

Agitur de teſtamēto ſollemni, quod de iure per ſecundùm minus ſollemne cum decēnij curſu reuocatur, à quo nã die tempus illud decemnii decurſum eſſet debeat, à die ſcilicèt cōditi primi ſollemnis teſtamenti, vel à die ſecundi minus ſollemnis. Teſtamentum primum ſollemne an per ſecundum minus ſollemne poſſit dici reuocatum quòad legata, licèt nullatènus quòad hæredis inſtitutionem, & de aliis.

CAP. CCXXVI.

1 Teſtamentum perfectum, quòd ſolo curſu temporis decem annorum non tollatur, ſtatuit *Imperator* in vulgata *l. ſancimus* 27 *C. de teſtam.* vbi addit, niſi de contraria teſtatoris voluntate conſtaret, quamuis imperfecta, quo caſu ſi decemnium fuerit elapſũ, euaneſcit: ex hac diſpoſitione ingens con-
2 trouerſia orta fuit inter *DD.* vt teſtamētum perfectum per aliud minus ſollemne dicatur reuocatum, ſi decemnium fuerit elapſum, vt in *d. text.* à quo, inquam, die tēpus illud decemnij decurſum eſſe debeat, à die ſcilicèt conditi teſtamēti, vel à die imperfectæ voluntatis? poteſt enim contingere, vt qui poſt decem annos à die conditi ſollemnis teſtamenti, aliud minus ſollemne condiderit, & illicò moriatur, nàm ſi dicimus, ſenſiſſe *Imperatorem,* vt hoc decemniũ ſit decurſum à die conditi primi ſollemnis teſtamenti, & certè illud dicitur reuocatũ, ſin verò, vt ſit computandum decemnium à die ſecundæ imperfectæ volũtatis, & primum non diceretur reuocatum.

3 In Collegio ſeptem Aduocatorum, inter quos Ego minimus interueni, habito in

cauſa ſucceſſionis bonorum qu. Octauij Trani Marchionis Spectæ, dixi, *Doctores* ſuper hac quęſtione in vanum laboraſſe, cùm ex litera *textus* clarè dignoſcatur, hoc tantùm voluiſſe *Imperatorem*, vt decemnium ſit elapſum tempore, quo teſtator moritur, nec aliter requiri, vt effluxi ſint decẽ anni antè reuocationem minus ſollemnem; ſed ſat eſſe, tempus illud eſſe effluxum antè, vel poſt reuocationem, cùm teſtator mori cõtingat; & quòd hoc ſit verum, inueſtigemus, quæſo, de quo principalitèr in eo *tex.*
4 dubitatur; etenim dubitatum fuit, an teſtamentum ſeruatis ſeruandis conditum dicatur reuocatum, ſi poſt illius confectionẽ decemnium profluxerit, & deciditur, quòd non, quia quod non mutatur, quarè ſtare
5 prohibetur? addit demùm *Imperator*, nota, *ſin autem in medio tempore*, hoc eſt illius decemnij (non dixit poſt decemnium) teſtator mutauerit voluntatem, dicendo coràm tribus teſtibus, nolo primum valere teſtamentum, & decemnium fuerit emenſum (hoc eſt indubitantèr) tempore, quo teſtator ipſe moritur, primum teſtamentum dicitur reuocatum; non enim de caſu illius *legis* dubitari cõtingit, niſi mortuo teſtatore, nam fruſtratorium eſſet dubitare de validitate, vel inualiditate teſtamenti, cùm teſtator viuat, ſicquè quando dicit *textus*,
6 *& decemnium fuerit emenſum*, voluit decidere quæſtionem in principio motam, an defunctorum teſtamenta dicantur reuocata, ſi poſt illorum confectionem decemnium profluxum ſit, & determinatur, quòd non, niſi in medio tempore fuerint illa reuocata, quamuis ex minus ſollemni volũtate, & ſic *Imperator* clariùs loqui non potuit; confirmatur hoc ex verbis ſubſequentibus, in *fine textus* poſitis, ibi, *alitèr enim teſtamenta mortuorum per decemnij tranſcurſionem euaneſcere nullo patimur modo, &c.* & cũ hac opinione tranſierunt *Guid. Pap. deciſ. 200. num. 4.* quem meminit *Anna alleg. 10. num. 1. Maynard. deciſ. 23. p. 5. Franciſcus Raguel. ad d. l. ſancimus, verſ. & paterfamilias intermedio tempore, &c. Ant. Fab. de erroribus pragmat. decad. 39. errore 6. num. 11. in fine*, *Mart. in ſumm. ſucceſſ. legalis, part. 4. quaſt. 4. art. 1. num. 42. fol. 68.* & alij recentiores.

7 Fuit etiam ſecundo loco diſceptatum, quatènus ex diuerſitate opinionum, quæ circa intellectum d. *l. ſancimus* circumferũtur reſpectu lapſus decemnij, defendi poſſet, teſtamentum non fuiſſe reuocatum, an legata in eo contenta adempta cẽſeri poſſint, dixi Ego, in hoc diſtinguẽdos eſſe duos caſus, quorum primus eſt, quãdo teſtator, qui priùs ſollemne condidit teſtamentum, aliud minus ſollemne condens de re in primo ſollemni Titio legata nullam fecit mẽtionem, & in hoc eſt *textus* ad literã, quòd non cenſeatur ademptum in *l. ſi iure 18. ff. de legat. 3.* quia, vt in illo *text.* probatur, tacita reuocatio, quæ ex illa minus ſollemni diſpoſitione deſumitur, non eſt ſufficiens ad adimendum legatum in primo ſollemni teſtamentò alicui relictum, niſi inter teſtatorem, & legatarium inimicitia ſuperuenerit, quia tũc benè diceretur ademptum, quamuis de re legata in primo teſtamento ſollemni, nulla in ſecundo minus ſollemni, & inualido fuerit facta mentio, prout ſunt iura in *l. 3. §. fin.* & in *l. ex parte, ff. de adimẽd.*
8 *legat.* Alter caſus eſt, quandò id, quod Titio in primo ſollemni teſtamento relictum eſt, in ſequenti minus ſollemni alteri relinquitur, et in hoc bene dicitur ademptum, quia conſtat de expreſſa voluntate legantis, adimere volentis, et licèt primum teſtamentũ non poſſit dici reuocatum quòad inſtitutionem, benè tamen quòad illud legatum, de quo in ſequenti minus ſollemni diſpoſitione expreſſam fecit mẽtionem, probatur hoc ex *text.* in *l. planè 34 ff. de legat. 1.* et in *l. etſi transferam 20. ff de adimend. vel trans-*
9 *fer. legatis*, in quibus iuribus habetur, quòd ſi ego legaui rem aliquã Titio, et demùm eandem rem iuſsi dari alteri, ſed incapaci, dicitur ademptum legatum Titio ex volũtate expreſſa legãtis, quamuis nouiſsimus, cui relictum eſt, talis ſit, vt illud ex legis prohibitione capere non poſsit, et ità iura prædicta intellexit *Bart.* in *d. l. ſi iure 18. ff. de legat. 3.* et poſt eum *Ang. Aret.* notantèr in *conſ. 91.* circa *finem, verſ. igitur vel ſecundò, Iaſ. in d. l. planè, nu. 3. verſ. tertiò limita, Couar. in rubr. de teſtam. part. 2. num. 21. verſ. quinta*
10 *concluſio*, et idem dices, quando teſtator poſt conditum primum teſtamentum ſollemne, aliud minus ſollemne, vel nullum condens teſtamentum declarauerit, nolle primum teſtamentum valere, ſed illud pro reuocato haberi, nàm hoc caſu, quamuis de re in primo teſtamento alicui legata, nulla in hac ſecunda diſpoſitione inualida fuerit facta mentio, benè tamen omnia legata ibi relicta reuocata cẽſentur, hoc enim operatur hæc expreſſa declaratio voluntatis teſtatoris nolentis, primum ſollemne valere teſtamentum, vt omnia legata ibi ſcripta reuocata intelligantur, quamuis de illis in hac ſecunda declaratione nulla fiat
11 mentio, cùm ſat ſit, vt reuocetur teſtamẽ-

tum,

Digitized by Google

tum, quod licèt quòad inſtitutionem reuocatum dici non poſſit; niſi concurrant requiſita d. *l. ſancimus*, *C. de teſtam.* benè tamen quantum ad legata, ità ex *text.* in *l. militis* §. *veteranus*, *ff. de milit. teſtam.* ſcripſerunt *Cyn. in l. noſtram*, *num. 3. verſ. ſi proceſſit ad verbum*, *C. de teſtam. Alber. in dict. l. ſancimus*, *Alex. conſ. 30. num. 9. lib. 3. Bero. conſ. 4. vol. 2. Rui. conſ. 320. num. 5. lib. 3. Mart. in ſumm. ſucceſs. legal. par. 4. q. 4. art. 1. in fine.*

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum in ſcriptis ſi à teſtatore non fuerit ſigillatum an dicatur nullum, & num. 2 & 4.*

3 Textus in l. hac cõſultiſſima, C. de teſtam. *declaratur.*

5 *Teſtamentum an dicatur nullum, ſi teſtes, qui in illo ſe ſubſcripſerunt, non dixerunt, cuius erat teſtamentum illud.*

6 *Teſtamentum an dicatur nullum, ſi teſtes, qui ſe ſubſcripſerunt, ſunt Religioſi.*

7 *Teſtamẽtum dùm aperitur, quæ ſollemnitates interuenire debent, & nu. 8 9. 10. & 11.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an teſtamentum, quod teſtator non ſigillauit, & in quo Religioſi prò teſtibus ſe ſubſcripſerunt, ſit de iure validum. Teſtamentum in ſcriptis ſi in publicam formam redactum fuit, ac ſollemni Notarij ſtipulatione munitũ, an cùm aperiatur, neceſſe eſt, vt teſtes, qui interfuerunt, eorum ſubſcriptiones, & ſigilla recognoſcant, & de aliis, ad ornatum *tex. in l. cùm ab initio*, *ff. quemadmod. teſtam. aper.* & in *l. hac conſultiſsima*, *C. de teſtam.*

CAP. CCXXVII.

1 Teſtamentum in ſcriptis, quod tot requirit ſollẽnitates, de quibus in *l. hac conſultiſſima*, *C. de teſtamen.* fuit aliàs non modicè controuerſum, an validè conditum cẽſendum ſit, ſi teſtator illud ſubſcripſit tantùm, non autem ſigillauerit?

Et affirmatiuè, quòd nullum cenſeatur, ſtante ſigilli teſtatoris omiſſione, docuerũt *Paul. de Caſtr. in d. l. hac conſultiſſima*, in *decimo requiſito*, *Petr. Gilken. ibidem*, *num. 6. verſ. nonò, quòd etiam*, *Iaſ. conſ. 67. num. 7. vol. 3. Boer. conſ. 48. num. 2. Rolan. à Valle conſ. 36. num. 4. lib. 1. Matienz. in l. 2. gloſ. 5. nu. 2. tit. 4. nouæ recompilat. Pariſ. conſ. 19. num. 3. lib. 3. Burg de Paz in l. 3. Tauri*, *part. 2 concl. 3. num. 1119. Menoch. conſ. 639. num. 13. lib. 6. Meyer. lib. 3. de teſtam. tit. 1. num. 52. Franc. Barry de ſucceſ. lib. 1. tit. 1. de teſtam. nu. 4. Io. Bapt. Coſt. de remed. ſubſidiar. remed. 82. num. 7.* & alij, qui omnes teſtamenti ſollemnis requiſita referendo, de teſtatoris ſigillo meminerũt.

2 Contrariam verò ſententiam, quæ eſt ipſa veritas, nimirùm, quòd omiſſio ſigilli teſtatoris teſtamentum inualidũ, ſiuè nullum non reddat; ſed ſat eſſe, quòd ſit tantùm ab illo ſubſcriptum, tenuit *Ægid. Bellem.* omninò uidendus *conſ. 1.* ſub *nu. 1. verſ. item ipſe teſtator*, ſicque *Rot.* determinaſſe conſtat ex *deciſ. 30. par. 1. diuerſ.* eſtquè huius ſententiæ ratio manifeſtiſſima, cùm legem habeamus expreſſam, quę cunctas deſcripſit ſollemnitates, quæ in teſtamentis ſollemnibus concurrere debent, ut validè condita cenſeantur, nec alitèr de hac ſigilli ſollemnitate aliquid fuit dictum, ergò dicere fas eſt, *Doctores* ſuprà allegatos, qui hanc ſollemnitatem requiri uoluerunt, uerè allucinatos eſſe; *tex.* enim in *d. l. hac con-*
3 *ſultiſſima* tantùm teſtatoris ſubſcriptionem expoſtulat, addere modò à *Doctoribus*, & quòd ab eodem teſtatore ſigilletur, aliud non eſt, niſi contra legem loqui, dùm formę à Legiſlatore introductę nouum addūt requiſitum, & quòd ſit verum, quod inconſiderate hac in re *Doctores* ſe geſſerunt, patet, nàm incipiendo à *Paul. de Caſtr.* qui fuit omnium primus in hoc aſſerendo, dùm uoluit omnia referre requiſita, quæ in teſtamento ſollemni concurrere debent, iuxtà formam traditam in *l. hac conſultiſſima*, poſtquàm nouem retulerit, addit decimũ,

dicen-

dicendo,*decimò quòd etiam teſtator ſe ſubſcribat,& ſigillet,etc.*quaſi quòd *Imperator* hoc in *dicta lege* ſtatuiſſet,cùmque ex illius *tex.* lectura clarè conſtet, de teſtatoris ſigillo nil diſpoſitum fuiſſe, ergò cęteri autem *Doctores Paul.* ſimplicitèr abſq; quòd aliud perpendiſſent, ſecuti fuerunt, quod proindè de eorum dictis, etſi mille eſſent,qui id tenuiſſent,ratio aliqua haberi non poteſt.

4 Prætereà aliud conſiderauit *Rot. cit.dec.* 30.*num.*1. nàm cùm ex *Doctoribus*,qui antè *Paul.de Caſtr.*in hôc Orbe fuerunt,nonnulli etiam reperiantur,qui teſtamenti in ſcriptis ſollemnitates retulerunt, ſeruata forma *d.l.hac conſultiſſima*, nullus tamen inuenitur, qui de teſtatoris ſigillo mentionem fecerit,prout ſunt *Azo in ſumm.C.de teſtam. num.*5.*Io.Fab in* §.*poſſunt,Inſt.eodem,Specul.* in *tit.de inſtrum edition* §.*vt autem*,& alij,ergò,etiam per hæc in currenti menſe Iunij 1631. per noſtrum Sacrum Conſilium iunctis Dominis Conſiliarijs duarum Aularum deciſum habemus ad fauorem Domini Ludouici Rodulphi Patricij Florentini,contra Dominum Nicolaum Marchionem Baſelicis eius fratrem, qui cùm prætendiſſet, teſtamentum quòdam Marchionis Alexandri communis fratris,in Ciuitate Florentiæ conditum,hunc ſigilli defectū pati, non fuit auditus, prout nec de alijs defectibus,qui fuerunt in dicto teſtamento conſiderati, tam illius clauſuram, quàm aperturam concernentes ratio aliqua habita fuit.

5 Etenim circa clauſuram ſecundus addebatur defectus, cum teſtes, qui ſe ſubſcripſerunt,nō aliter meminerunt, ſiuè expreſſerunt, cuius erat teſtamentum, quod exprimi debere ſub nullitatis pęna dicebatur, ex *text.in l.ſingulos* 30.*ff.de teſtam.*ex *gloſ.in l.fin.eod.& in* §.*ſed cùm paulatim, Inſtit.eod. Bald. in conſ.*207.in *fine, vol.*2. *Meyrer.*cit. *tract.de teſtam.lib.*3.*tit.*1.*num.*45. *Io.Fab.in* §.*poſſunt autem,num fin. Inſtit.de teſtam.* vbi formā ſubſcriptionis ponit per hæc verba: *Ego talis vocatus, & rogatus in teſtem ad teſtamentum talis,quod hac ſchedula continetur, mea propria manu me ſubſcripſi, & tali ſignò ſignaui,&c.Burg.de Paz in cit l* 3.*Tauri,p.*2. *concl.*3.*num* 108. & ex alijs, fuit enim habita hæc oppoſitio pro ſatis ſcrupuloſa inquiſitione, nuſquàm enim id fieri debere legitur in *d.l.hac conſultiſſima*, quæ,vt diximus, teſtamenti ſollemnis conficiendi formam tradit, immò aliqua requiſita *ibidē* expreſſa, dummodo non ſint de ſubſtantialibus citrà timorem teſtamenti vitiandi, omitti poſſe,poſt antiquos voluerunt *Roland.conſ.* 82.& *ſeq.vol.*1.quem ſequitur *Rot.cit.deciſ.* 30.*num.*2. ad quid enim hæc ſollemnitas, non nè certum eſt, dùm teſtis ſe teſtamento ſubſcribit, ei notum eſſe, cuius ſit teſtamentum illud, in quo pro teſte interfuit? certè ſic, ergo, hoc enim lęue requiſitum ideò fuit adinuentum,nè alius ſupponatur teſtator,& vt à teſtibus cognoſcatur,vt per *Menoch.conſ.*639.*num.*14.quòd proinde ſat eſt,ſi teſtator vti notus, vel à Notario,vel à teſtibus cognoſcatur, ad tradita per *Bero. conſ.*1.*num.*2.

6 Minus etiam habita fuit ratio de tertio defectu, qualitatis nimirùm teſtium, cùm omnes Religioſi Ordinis Prædicatorum extiterint ad illum actum,citrà Superioris licentiam interuenientes, nàm licèt non deſint *Doctores*, qui in hoc caſu pro teſtamenti inualiditate reſponderint, frequentiùs tamen contraria obtinuit ſententia,vt diximus *lib.*1.*c.*331. vbi retulimus,aliàs ſic Sacrum Conſilium determinaſſe, & in hac eadem cauſa,in iudicio tamèn immiſſionis, ità vt ad præſens hoc idem in petitorio determinare, nulla ſe obtulit difficultas, conſtat enim,licentiam, vt Religioſus in teſtem admitti poſſit, nunquam præciſè neceſſariam eſſe.& in illo caſu, vbi *Doctores* eam requirunt,eſt potiùs de conſilio,vt per *Franciſc.Aret.conſ.*159 & *Carau.in ritu* 144. hìnc ſi abſquè licentia in iudicio, & coràm Iudice ſeculari de facto reciperentur, non per hoc actum vitiari, eorumq; depoſitionem infirmari, voluerunt *Abb.in cap.cùm nuncius,num.*4.*de teſtament. & ibi Aret.num.* 151.*Felin.num.*3.*D.Card.Mant.deciſ.*351.*nu.* 17. *Guazzin.de reor.defenſ.c.*1.*nu.*11. *Corne. conſ.*135.*num.*33.*vol.*1. *Farinac.de teſtibus, quæſt.*62.*num.*84.*&* 134. *Carauit.loco* cit.*& Siluan. conſ.*26.*lib.*1.

7 Inſupèr nec fuit auditus Marchio quòad alterum defectum, quem teſtamenti aperturam concernere dicebat,nàm cùm certū ſit, certam fuiſſe à lege datam formam in teſtamentis ſollemnibus aperiendis,nimirùm vt pro apertura inſtet perſona, quæ in ea re intereſſe habeat, quòd capiatur informatio de morte,interueniat Iudicis authoritas, ac teſtium omnium,aut maioris partis præſentia, vel illis abſentibus (quod conſtare debet) probatorum Virorum,qui ſigilla,& ſubſcriptiones recognoſcāt,vt eſt *text.in l.cùm ab initio*, cum *ſeq. ff.quemadm. teſtam.aperiant.& in l.*1.*&* 2.*C.eod.*in teſtamento autem, de quo agebatur, àpertum abſq; his ſollemnitatibus reperiebatur,er-

gò nullum veniebat declarandum, prout in puncto per Sacrum Conſilium deciſum teſtatur *D.de Franch. deciſ.429.* vbi aperto teſtamento in ſcriptis abſq; ſollemnitatibus prædictis, fuit illud nullum declaratū, non obſtante, quòd teſtator Notario facultatem teſtamētum abſq; iuris ſollemnibus aperiendi conceſſiſſet.

8 Placuit tamèn Sacro Conſilio reſponſio huic oppoſitioni data, nàm ad primum de inſtantia intereſſe prætendentis, fuit in facto demonſtratum, benè hoc requiſitum concurriſſe, inſtiterat enim pro apertura quidam Notarius, eam tàm nomine Ludouici teſtatoris fratris, & hæredis, quàm Marchioniſſæ coniugis petendo, nec in aliquo obſtare, quòd mandatum ad id exponendum non habebat, cùm demùm fuerit actus ille à Principalibus ratificatus, ad *text.* in *l.licet, ff de iudicijs*, immò dicebatur, nullum requiri mandatum ad pro apertura inſtandum, nec alitèr de intereſſe petentis conſtare debere, cùm quilibet pro illo actu explendo agere poſſit, vt ſciat, an teſtamento ſit aliquid ſibi relictum, ad quod fuit allegata punctualis deciſio *gloſ.* communitèr receptæ in *d.l.2. ff.quemadmod. teſtam.aperian.* in *verb. publicum*, ibi, *an autem ille, cui eſt nihil legatum, poſſit agere, vt ſciat, an ſit ſibi relictum? videtur*, quòd non, *vt in principio huius legis, & ſupr.de tabul.exhiben. l.3. §.ſolent, ſed dicas contra vt hic, & ſuprà l.1.in princ.& §.ratio, & infrà eodem § ſi dubitetur, & notatur* C.*de tabul.exhiben.l.1.etc.*

9 Quò verò ad alia requiſita, & ſignantèr circa recognitionem per teſtes faciendam de eorum ſigillis, & ſubſcriptionibus, reſponſio fuit, id procedere, & requiri, quando teſtamentum in priuata ſcriptura, priuataque manu confectum fuit, contrarium tamèn quando in publicam formam redactum reperitur, ac ſtipulatione munitum, prout erat illud, de quo agebatur, teſtamētum, eo enim caſu abſq; aliqua teſtium recognitione ad illius aperturam deueniri poſſe, cùm ſat ſit Notarij fides, dixerunt *Bar.* in *l.2. ff.& C.quemadmod.teſtam.aperiāt.* *Capoll. cautel.* 88. *verſ. vel poteſt etiam alio modo*; *Io.Dilect.de art.teſtand. tit.2.cautel.*1. ſub *num.*3. *& Gratian.* omninò videndus *diſcept. forenſ.tom.*3. *cap.*429.*num.*3. ſub his verbis. *Quarè ad hoc vt teſtamentum valeat ſine vlla recognitione teſtium, datur cautela, vt poſtquàm teſtator ſcripſit teſtamentum, & teſtes ſignauerint, & ſubſcripſerint, Notarius publicus à tergo clauſi teſtamenti ſcribat ibi, eſſe ſcriptum teſtamentum, prout coràm dicto Notario, & teſtibus aſcriptis teſtator aſſeruit, tunc enim ſcriptura fidem faciet, quàmuis non viuant teſtes, quaſi tunc probet, tanquàm roborata manu publica Tabellionis, ità vt aliqua teſtium agnitione non indigeat, &c.*

10 Nec fuit ratio aliqua habita de oppoſitione, quæ huic cōcluſioni fiebat, nimirùm *Doctores* ſuprà citatos, ſignanter *Bar.* loquutos fuiſſe de publicatione teſtamenti, non autem de apertura, cùm certum ſit, vtrūq; actū eſſe diſtinctum, de publicatione enim loquitur *text.in l.2.C.de teſtam.* & de apertura *text.* in citata *l.cùm ab initio, ff.quemadm. teſtam.aperiant.* & in *l.2.C.eod* hoc namquè verum non eſt, cùm verè *Bart.* & alij omnes poſt eum de apertura ſenſerint, videatur, quæſo, *Bar.* dùm dixit, teſtamentum in ſcriptis conditum antequàm teſtes veniant, & ſua ſigna cognoſcant, ac ſe interfuiſſe deponāt, priuatam eſſe ſcripturam, nihilq; probare, demùm verò his peractis, ſecùs eſſe, ſubdit poſteà prædicta vera eſſe, ſi teſtamentum priuata manu ſcriptum fuerit, ſecùs ſi manu publica, & ſic apertè concludit, tunc demùm in apertura teſtium recognitionem requiri, cùm teſtamentum fuerit priuato modo confectum, ſecùs ſi ſtipulatum, eo enim caſu recognitio neceſſaria non erit, ſicut nec requiritur, quando fuit teſtamentum publicatum, in tantum quòd iuxtà *Bart.* theoricam ad euitandam teſtium recognitionem in apertura, ſat eſſe, alterum de duobus cōcurrere, nimirùm vel quòd teſtamentum ſit publicatum, iuxtà *tex.in d.l.publicati,* & ſecundùm formam per eundem *Bart ibidem* traditam, vel quòd ſit manu publici Notarij confectum, quæ omnia nimis clarè diſtinguit *Marant. conſ.* 90. omninò videndus, dum poſtquàm diſtinctè, tàm de publicatione, quā de apertura loquutus fuerit, *nu* 3. hæc verba ſubdit. *Si verò teſtamentum fuit ſcriptum per Notariū rogatum ad hoc, tunc totū teſtamentum dicitur publicum, & habet publicam fidem, & non requiritur alia publicatio, nec apertura coràm teſtibus, quia ipſemet Notarius propter eius authoritatem, & publicam fidem poteſt de teſtamento conficere publicum inſtrumentum, &c.* & demùm *num.*6. ſubdit, *quòd ſi de teſtamento fuit rogatus Notarius, tunc non indiget, nec publicatione, nec alia ſollemni apertura, &c.* idemquè *Rouit.deciſ.*95.*num.*15. in tantum quòd meritò de oppoſitione facta non fuit habita ratio.

Ad *deciſionem D.de Franch.*429. fuit optimè reſponſum, in caſu illo non fuiſſe hoc oppoſitum, vt ſatis clarè ex illius tenore

conſtat,

Digitized by Google

conſtat, ac proindè nec etiam deciſum.

11 Vltimò ex alio fuit demonſtratum, præfati teſtamenti aperturam defectum aliquem non habuiſſe, cùm poſtquàm illud fuerit conditum, ſollemnitèr clauſum, & ſtipulatum, teſtes, qui ſe ſubſcripſerunt, corū ſubſcriptiones, & ſigilla recognouerunt, de eaquè recognitione Notarius coràm duobus teſtibus actum fecit publicum, & ſic ſubintrabat cautela, à *Doctoribus* tradita, quam in hoc caſu Sacrum Conſilium approbauit, vt dixit mihi vnus ex Dominis Iudicantibus, quòd dùm hic actus poſt teſtamentum abſolutum concurrit, non opus eſt ampliùs poſt teſtatoris mortem alia teſtium recognitione, ſed abſquè alia ſollemnitate poteſt fieri apertura, ſic *Veronenſ. cautel.* 88. *num.* 1. & *ibi addens*, *Fulgoſ. conſ.* 56. *Soc. reg.* 494. *Roland. à Valle conſ.* 36. *num.* 20. *vol.* 1. *Ludouic. Lan. in tract. de formul. teſt. num.* 13. & ſub *num.* 30. *verſ. hæc*, *Gratian. loco* cit. *nu.* 4. & alij, quod procedere dictum fuit, ſiuè ab eodem Notario, qui teſtamenti clauſuram ſtipulatus fuit, ſiuè ab alio hic actus recognitionis, ſubſcriptionis, & ſigillorum teſtium ſtipularetur, ſic *Barry de ſucceſſ. lib.* 11. *tit. de apert.* ſub *num.* 2. *verſ. verùm addit*, nec diſſentit *Anton Fab. de erroribus pragm. decad.* 67. *error.* 5. in *fine*, *verſ. illud planè non reprobo*, quamuis contrarium, ſed malè ſenſerit *Meyrer. lib.* 3. *de teſtam. tit.* 1. *num.* 64. dùm putauit, alium Tabellionem in hoc actu adhibendum eſſe.

Quarè ex his omnibus, tàm in poſſeſſorio, quàm in petitorio fuit pro Domino Ludouico pronunciatum, proceſsus eſt in Banca Sarri S.C. actorum Magiſtrum, &c.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum quòad cauſas profanas an in Regno Neap. ſtipulari poſſit per Notarium Apoſtolicum, & quid ſi teſtator eſſet clericus, num.* 4.

2 *Inſtrumentum ſtipulatum per Notarium Apoſtolicum an in Regno poſſit præſentari via Ritus, & quid inter perſonas Eccleſiaſticas, num.* 3.

5 *Clericus an, & quando Principis ſecularis legibus ſit ſolutus.*

6 *Contractus nullus poteſt in Regno ſtipulari, niſi à Notario, qui ſit à Rege creatus.*

7 *Statutum quando dicitur contra libertatem Eccleſiæ.*

8 *Clericus an in patrimonialibus gaudere poſſit priuilegio ordini clericali conceſſo.*

9 *Clericus dùm teſtamentū condit, uidetur illud ſubijci legibus fori, vbi cauſa agitanda eſt.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an teſtamentum conditum à clerico manu Notarij Apoſtolici, in hoc Regno de iure ſubſiſtat. Inſtrumentum ſtipulatū manu Notarii Apoſtolici an in Regno via Ritus Magnæ Curiæ præſentari poſſit. Clerici an ſubſint Principi laico, quando tractatur de diſpoſitione bonorum patrimonialium, quę ſecundùm legem humanam habentur, & de aliis, ad ornatum *pragm.* 2. ſub *tit. de contractibus.*

CAP. CCXXVIII.

1 TEſtamentum quòad cauſas profanas à Notario Apoſtolico ſollemnitèr ſcriptum, ac ſtipulatū, quòd in Regno nullius ſit roboris, prout & quodlibet aliud inſtrumentum, facilè affirmari poteſt, ex dictis per *Andr. in Conſtit. Inſtrumentorum robur*, vbi etiam *Afflict.* qui *num.* 14. hoc expreſsè tenens declarat, niſi ſeptem examinentur teſtes, de teſtatoris voluntate deponentes, licèt demùm addat, quandam magni *Doctoris* vidiſſe *Apoſtillam* in *libro Conſtitutionum Regij Conſiliarij Io. Aloyſii de Artaldo*, eius compatris, in qua, dicebatur, tempore Regis Caroli ſecundi, inter eum, & Sanctam Sedem Apoſtolicam conuentum fuiſſe, quòd ſi Notarius Apoſtolicus in profanis coràm Iudice, & teſtibus publicos conficeret contractus, plenàm faceret fidem, id, quod paritèr affirmare videtur

2 *Io. Vinc. de Anna ſing.* 246. vbi dicit, inſtrumentum ſtipulatum per Notarium Apoſtolicum non poſſe via Ritus præſentari; ſed agendo ordinariè, poſſet ex illo ſequi

Digitized by Google

condemnatio; veritas tamèn eſt, & praxis apud nos ſeruat, vt contractus inter perſonas ſeculares nullatenùs per Notarios Apoſtolicos celebrari poſſint; ſed tantùm per illos Tabelliones, qui à Rege creati ſunt, vt nimis clarè diſponitur in *pragm. 2. tit. de contract.* vbi *D. Reg. Ronit.* poſt quamplures, quos citat, hoc notat, addens, ſecus
3 eſſe inter perſonas Eccleſiaſticas, inter quas inſtrumentum quodlibet per Notarium Apoſtolicum ſtipulatum plenè probaret, id, quod etiam alijs relatis ſcripſerunt, & ſatis benè peritiſſimus, ac conſummatiſſimus Iureconſultus *Eliſeus Danza*, dùm hæc ſcribo, proprijs meritis in his ſupremis Tribunalibus Regius pauperũ patronus electus, in *tract. de pugna Doctorum, lib. 1. tit. de inſtrumento, c. 2.* per totum, præſtantiſſimus *Gaitus* in ſuo *tract. de credito cap. 3. tit. 1. n. 483. & Nouar. in d. prag. 2. n. 4.*
4 Sed opportunè quæritur, an concluſio in principio firmata procedat, quando clericus manu Notarii Apoſtolici teſtamentum condiderit, alium, quàm à lege vocatum ſibi inſtituendo hæredem? Et pro ratione dubitandi videtur dicendum, hoc teſtamentum valere, nàm cùm teſtator ſit clericus, non eſt, cur dici poſſit, vt nequeat ille rogare Notarium Apoſtolicum, qui, vt paulò antè diximus, poteſt inter perſonas Eccleſiaſticas publicas conficere ſcripturas; ſed hac dubitandi ratione non obſtante, contraria ſententia tenenda eſt, nimirũ, vt concluſio in initio poſita procedat, ſiuè teſtamẽtum manu Notarij Apoſtolici ſcriptum à laico ſit conditum, ſiuè à clerico, dummodò non ad pias cauſas, probatur, quia licèt clericus Principis ſecularis legi-
5 bus ſit ſolutus; tamèn quando tractatur de diſpoſitione bonorum patrimonialium, quæ ſecundùm legem humanam habẽtur, Eccleſia, & clerici ſubſunt Principi laico, ità vt id, quod ſtatutum eſt in laicis, ſeruari quoquè debeat in clericis, ità *gl. in l. munerum, §. patrimonialia, ff. de muner. & honor. Innocent. in cap. nouerit, extrà de ſentent. excommun. Bart. in l. de quibus, ff. de legibus*, prætereà legem hodiè habemus expreſſam in Regno, vt nullius ſint roboris, & momenti teſtamenta, codicilli, cæteriq; contractus, qui ab alio, quàm à Notario Regio ſtipulantur, vt in *d. prag. 2.* vndè quotiès dubitari contingerit inter laicos, an validum ſit teſtamentum, quod à Regio Notario ſtipulatum non apparet, attenta hac *pragmatica ſanctione* ſemper pro nullitate reſpondendum eſt, ſiuè illud conditum ſit à laico,
6 ſiuè à clerico, ratio eſt in promptu, quia non poteſt quis pro Notario publico rogari, niſi ſit ille à Rege creatus, & ſic cùm perſona Notarij Apoſtolici ſit prorſus inhabilis ad publicas ſcripturas conficiendũ, conſequentèr, qui inſtitutus eſt hæres in teſtamento clerici, per Notarium non Regium ſcripto, ſiuè ſtipulato, non poterit in foro ſeculari eo vti; nec pronis auribus audiendum, *pragmaticam* prædictam diſponere contra libertatem Eccleſiæ, & Eccleſiaſticarum perſonarum, et ſucceſſiuè clericũ non ligare, ad dicta per *DD. in d. cap. nouerit*, et in *auth. caſſa, C. de Sacroſ. Eccleſ.* ſtatutũq;
7 dicetur contra libertatem Eccleſiæ, quotieſcunquè clerici ea, quæ ſunt ſibi conceſſa à iure communi, facere impedirentur, vt per *Ant. de Butr. Felin. & Imol. in cap. Eccleſia Sãctæ Mariæ, extrà de conſtit.* etenim concluſio hæc de plano procedit in his, quæ Eccleſiis, & Eccleſiaſticis perſonis sũt maximi præiudicii, ſecus verò quando ſtãtutum eſſet parum, aut nihil præiudiciale, vt per *Federic. de Sen. conſ. 155. Abb. in cap. 1. in princ. extrà de conſuet.* per *tex. in c. cùm omnes, extrà de conſuet* quod propriè conſideratur in caſu propoſito, in quo nihil intereſt clerici, dùm teſtamentum condere vult, quòd roget Notarium Apoſtolicum
8 potiùs, quàm Tabellionem Regium; vlteriùs, quando dicemus, adhùc in patrimonialibus clericos gaudere priuilegio, ordini clericali conceſſo, reſpondeas, hoc procedere in illis dumtaxàt caſibus, qui à iure expreſſi ſunt, ſic *Ant. de Butr. in cap. ſi diligenti, extrà de præſcript. Abb. in d. c. Eccleſia Sanctæ Mariæ, DD. in c. cùm ex eo, de elect. in 6. Roman conſ. 325.* & alii, ſed ſic eſt, ꝙ nullibi iure cautũ reperitur, vt clerici in Ditione Principis ſecularis commorantes, poſſint teſtamenta condere, ſicquè de bonis ſuis patrimonialibus quòad cauſas profanas diſponere per manus Notariorum, ſiuè Imperialium, ſiuè Apoſtolicorum, ergò; Vltimò conſiderandum, quòd cùm de validitate teſtamenti per clericum conditi, dùm lis agitur inter laicos, neceſſariò coràm Iudice ſeculari agendum ſit, certè ſecundùm leges fori erit iudicãdum, ſic enim
9 videtur conſenſiſſe clericum teſtando, vt eius teſtamentum ſubijciatur legibus fori, vbi cauſa agitanda eſt, ità *Abb. in cap. quòd clericus, de foro compet.* & licèt *Imol. in d. cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ*, quem citat *Felin. ibidem* dixerit, valere teſtamẽtum clerici, vbi aliquem inſtitueret, adhùc Statuti forma non ſeruata, quia eo clericus non ligatur,

tamen

Digitized by Google

tamen ſecundùm *Bald. in d. authent. caſſa, C. de Sacroſ. Eccleſ.* verior eſt opinio *Bart. in l. cunctos populos, C. de ſumm. Trin.* quòd nulla ſit hæc diſpoſitio, ſi laicus eſſet hæres inſtitutus; quòdque hoc verum ſit, nè rerum iudicatarium deficiat authoritas, dico, ſic in puncto S.C. determinaſſe apud *Capyc. deciſ.* 201. per totam.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum de iure ciuili ſeptem requirit teſtes; de iure verò canonico requirũtur duo cum Parocho, ſed quid ſi loco Parochi adhiberetur Teſtantis Confeſſarius, num. 2.*

3 Tex. in cap. cùm eſſes, de teſtament. *loquitur de teſtamento profano, ſequens autem in* cap. relatum, *de teſtamento ad pias cauſas.*

4 *Parochi præſentia an requiratur in teſtamento ad pias cauſas.*

5 *Teſtes an requirantur in teſtamento ad pias cauſas, & num. 7.*

6 *Schedula manu teſtatoris ſcripta, in qua continetur diſpoſitio ad pias cauſas, an verificari poſſit per teſtes deponentes, habere manum notam.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an teſtamentum ad pias cauſas ſollemnitèr cõditum dici poſsit, ſi loco Parochi adhiberetur Teſtantis Cõfeſſarius, & quid ſi conſtaret de voluntate diſponẽtis ad pias cauſas per ſchedulam illius manu ſcriptam, & an ad illã verificandam ſat ſit, ſi teſtes deponãt, habere manũ notã.

CAP. CCXXIX.

1 TEſtamentum, quod de iure ciuili coràm ſeptẽ teſtibus confici debet, iuxtà *tex. in l. hac conſultiſſima, C. de teſtam.* validũ eſſe de iure canonico, ſi corã proprio Parocho, & duobus teſtibus ſuam poſtremam declarauerit teſtator voluntatem, cautum eſt in *cap. cùm eſſes, extrà de teſtam.* idemq; ſi in locum Parochi duo alii adhiberentur teſtes, & ſic coràm quatuor exprimeretur voluntas, vt per *Abb. in d. cap. cùm eſſes, Gugliel. de Benedict. in cap. Raynuntius, in verb. teſtamentum, il 1. num. 92. de teſtam. Iul. Clar. in §. teſtamentum, quæſt. 57. num. 3. Boer. deciſ. 93. nu. 4. in fine, Cened. in collect. iur. canon. part. 2. collect. 159. nu. 2.* & alios citrà controuerſiã.

2 Sed his diebus in facto dubitari contigit, an ſi in locum Parochi adhiberetur Teſtantis Sacerdos Confeſſarius, præcitatæ *Decretali* ſatisfactum cenſendum ſit?

Et negatiuè per plura reſoluit *Philipp. Corne. conſ. 77. num. 2. verſ. nec obſtat, quòd alter ex dictis teſtibus, lib* 1. eumquè citat *Cardin. Tuſch. pract. concl. lit. T. concl.* 113. *num.* 3. communitèr enim voluerunt *Doctores*, vt neceſſariò proprius Parochus interuenire debeat, nec alium Presbyterum illius ſupplere præſentiam, ità ait *Petr. Magdal. tract. de num. teſt. par. 2. cap. 8. num. 5. Renat. Chopin. de ſacr. forenſ. polit. lib. 3. tit. 1. nu. 13. Ferrer. in addition. ad Guid. Pap. deciſ.* 543. in *fine*, & *Borrell.* aliis omiſſis in *ſumm. deciſ. par. 3. tit. de teſtam. num.* 208.

3 Hæc tamèn omnia intellige in teſtamẽto profano; de illo enim loquitur *tex. in cap. cùm eſſes*, ſecus in teſtamento ad pias cauſas: in eo enim procedit *tex.* ſequens in *cap. relatum*, vbi duorum teſtium tantùm

4 numerum ſtatuit Summus Pontifex, nec alitèr Parochi præſentiam requiri, vt originalitèr voluit *Specul. in tit. de inſtrum. edition. §. compendioſè, in verbo item per ius canonicum, Archid. in can. 1. 2. q. 3.* & ſingularitèr *Roman. in auth. ſimilitèr, num. 95. verſ. quamobrèm veriorem eſſe puto, C. ad l. falcid.* vbi à *nu.* 94. vſquè ad 96. optimè differit de intellectu, tàm *c. cùm eſſes*, quàm *c. relatum*;

5 immò hodiè ſecundùm magis communem opinionẽ, nec etiam teſtes requiruntur, vbi teſtamẽtum ad pias cauſas teſtatoris manu ſcriptum fuerit, ſicquè bis per *Rot.* deciſum habetur in *deciſ. 124. nu. 2. par. 2. diuerſ.* & 475. pœnès *Buratt.* in quibus etiam fuit

6 dictum, ad ſchedulam illam verificandam ſat eſſe, quòd teſtes deponant habere nõtam manum eius, de cuius ſcriptura agitur, hanc eandem ſententiam pro diſpoſitionis validitate probant *Thomas Valaſc. alleg. 68. nu. 20. Gratian diſcept. forenſ tom. 2. cap. 235 num. 26. & 27. Intrigl. ſing. 98. nu. 6.* vbi plures citat, *Borrell loco* cit. *nu.* 252. nec diſſentit *Aluar. Valaſc. deciſ. 67. num. 7. lib. 1. conſult.* & expreſsè firmarunt *Tiraquel. de priuileg. piæ cauſ. priuileg.* 4. & *Genuenſ. in*

Digitized by Google

practicab. Eccleſ. quæſt. 660. in *fine*, vbi ex *Corne. conſ.* 307. *lib.* 3. dicit, teſtes in teſta-
7 mento ad pias cauſas non requiri, ſi teſtatoris voluntas alio legitimo modo verè probaretur, quicquid in contrarium ſcripſerit *Maceratenſ. var. reſol. lib.* 3 *reſol.* 44. *in* 4 *caſu, verſ. & licèt ſchedula*, poſt alios, quos ipſe allegat, & *Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib.* 6. *tit.* 3. *à nu.* 9. & ità iuxtà prædicta conſului pro validitate diſpoſitionis quòndam Doctoris Didaci Meliſmeli Ciuitatis Meſſanæ, qui ſub die 7. Maij 1627 propria eius manu ſchedulam ſcripſit, & ſubſcripſit, in qua declarauit, quòd vbi ab inteſtato mori contigiſſet, & abſquè deſcendentibus, bona ſuà conuerti deberent in fundationē Collegii, Nouitiatus, vel alterius Domus pro Religione Societatis Ieſu, in eadē Ciuitate Meſſanæ conſtruendæ.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum ſcriptum per Notarium vaſallum, in quo illius Baro eſt hæres inſtitutus an de iure ſubſiſtat, & nu.* 4. *&* 5.

2 *Rex Ladislaus nullam fecit mentionem de ſcriptura teſtamenti in* cap. Regni Non ſine prudentis.

3 *Teſtamentū an publicū dicatur inſtrumētum.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an teſtamentum ſcriptum per Notarium vaſallum, in quo illius Baro eſt hæres inſtitutus, de iure ſubſiſtat, ad declarationem *tex.* in *Cap. Regni* Non *ſine prudentis* Regis Ladislai.

CAP. CCXXX.

1 TEſtamentum ſcriptum per Notarium vaſallum, in quo illius Baro eſt hæres inſtitutus, dixi *lib.* 1. *cap.* 280. nullius roboris eſſe; nunc huic inſiſtens cōcluſioni addo, dicta per [illegible] nullatenus aduerſari deciſioni noſtri ſupremi Senatus, de qua verba facit *Thorus* in *compend. deciſ. part.* 2. in *verb. teſtamentum*, vbi ad relationem Regij Conſiliarii de Ocampo deciſum teſtatur, validum fuiſſe teſtamentum conditum per Dominam Portiā de Caſtellis, in quo Dominus Fabritius Carafa eius vir hæres inſtitutus erat, quamuis ſcriptum per Notarium vaſallum, etenim aliàs allegāti deciſionem hanc reſpondi Ego, fuiſſe illam, pace tanti Senatus, emanatam contra caſum *Legis Regni* huius, cōditæ per tunc Regem Sereniſſimum *Ladislaum*, nàm quam-
2 uis *ibi* expreſſis verbis de teſtamento mentio facta non fuerit, attamen ſub generalitate benè illud comprehenditur, dùm ſancitum extitit, nè Notarius vaſallus conficiat inſtrumenta, ſcripturas, & contractus publicos, de quibus agitur de intereſſe Ba-
3 ronis, cùmque teſtamentum publicum ſit inſtrumentum, *l.* 2. *ff. quemadmodùm teſtam. aperiantur, l. Paulus reſpondit, ff ad l. Cornel. de falſis, l. fin. C. eodem, l. ſi idem, C. de codicillis, Lucas de Penna in l. mediterraneæ, num.* 7. *C. de annon & tributis, lib* 10. *Bartholom. de Capua in Conſtitutione Regni Conſuetudinem, num.* 3. *Carauit in prāgm.* 1. *§.* 8. *num.* 21. *de Senatuſconſulto Macedon.* aliiquè plures, & appellatione contractus veniat etiam teſtamentum, *l. eandem, ff. de duobus reis, l. vnica, C. vt actiones ab hæredibus, & contrà hæredes, cap. cùm à nobis, extrà de teſtam. Afflict.* ſatis benè *deciſ.* 260. *nu.* 6. ergò.

4 Verùm, vt mihi pleniùs ſatisfacerem, volui de his verba facere cum Domino Io. Bernardino de Caſtellis, viro natalibus, ac doctrina clariſſimo, & inter primarios S.C. cauſarum patrono, qui in cauſa prædicta pro teſtamenti inualiditate doctiſſimè; et copioſè ſcripſit, dixitquè mihi, veram eſſe deciſionem per *Thorum* relatam, qua mediante fuit declarata valida diſpoſitio dictæ Dominæ Portiæ teſtatricis; ſed cùm demùm prolatæ ſententiæ fuiſſet de nullitate dictum, quia contra caſum legis, meliùs diſcuſſo articulo, iunctis Aulis decreto S.C. fuit prouiſum, nullitates obſtare, & ſic ſentētia prædicta in gradu oppoſitarum nullitatū fuit reuocata, & cùm ab hoc decreto pro parte hæredum d. quond. Fabritii fuiſſet reclamatum, facta iterùm relatione in Sacro Conſilio per digniſſimum Regium Conſiliarium D. Aloyſium Gamboa ſub die 16. menſis Martii currētis anni 1649. articulo pleniſſimè diſcuſſo, fuit decretū prædictū confirmatū, & per modū legis condendæ, *Anna* prorſus reprobato determinatum, *cap. Ladislaus* in teſtamēto procedere, tàm quando Baro inſtituitur hæres, quàm cùm ipſe teſtamentum con-

dere vellet, quam quidem deciſionem habes in libro votorum, quò fit, vt dicamus,
5 intellectus infirmitate elaborare *Doctorem* illum, qui de cętero in hoc Regno huic, quā tuemur ſententiæ contradiceret, cui antequam Ego eſſem in hoc Mundo, vltrà *Dom. Regentem Tapiam*, Virum in noſtra legali iuriſprudentia conſummatiſſimum, ac nūquàm ſatis laudatum, quem retuli citato *cap.* 280. adhæſerunt inſignis *Affl. in Conſt. In locis domanij, num.* 11. & *Grammat. deciſ.* 66. *num.* 51. *verſ. nec ſuffragari poſſet*, quibus nunc ex nouiſsimis Scribētibus addo *Gait. in tract. de credito, cap.* 3. *à num.* 845. & in appendic. ad idem *cap. nu.* 27. cum *ſeq. fol.* 427. *Galterium in praxi liquidat. inſtrum. rubr. in publica forma ſumptum, nu.* 20. *fol.* 23. in poſtrema impreſſione, & *Taſſon.* ad *pragm. de anteſ. verſ.* 9. *obſer.* 3. *num.* 28. *fol.* 431.

S V M M A R I V M.

1 *Terminus in iudicio reuocationis contractus alienationis rei feudalis an per Iudicem ſit impartiendus, & num.* 3.
2 *Iudex in omni cauſa terminum litigantibus ad eorum iura probanda concedere tenetur, & quid ſi tractatur de iuris articulo tantùm, num.* 5.
4 *Aſſenſus an poſſit per teſtes probari.*

A R G V M E N T V M.

Agitur, an terminus in iudicio reuocationis contractus rei feudalis virtute *Conſt. Regn. Conſtitutionem Diuæ memoriæ*, reo inſtante, neceſſariò à Iudice impartiendus ſit, vel potiùs denegandus, actore denegari petente.

C A P. CCXXXI.

1 Terminus in iudicio reuocationis contractus rei feudalis ex vi *Conſtitutionis Regni Conſtitutionem Diuæ memoriæ* an reo inſtantè neceſſariò à Iudice impartiendus ſit, vel potiùs denegandus, actore denegari petente? ratio dubitandi contra actorē
2 eſt, quia in omni cauſa Iudex terminum litigantibus ad eorum incumbentia probādum concedere tenetur, ſic in Regno noſtro diſponēte *Ritu* 69. ſed contrarium per S. C. refert deciſum *Reg. & Praſ. de Curt.* in ſuo *diuerſor. iur. feudal. par.* 2. *cap.* 5. *nu.* 148.
3 & per hæc verba, *temporibus meis vidi dubitatum, ſi in hoc iudicio reuocationis propoſito, altera Parte petente terminum, debeat ſibi cōcedi, & fuit in cauſa Ill. Ducis Nuceriæ cum Ill. Marchione Arenæ, in quo articulo dùm facta fuiſſet longa diſcuſſiò in Sacro Conſilio, & res, & iudicium deductum ad paritatem votorum, datis adiunctis fuit deciſum, procedendum eſſe ad expeditionē cauſæ abſq; termino, inter alios adiunctos Ego fui vnus, & optimè credo, quòd decidit Sacrum Conſilium, illa ratione, quia in hoc iudicio reus ad finē, vt obtineat, nihil aliud producere poteſt, niſi tantùm, quòd aſſenſus prę-*
4 *ceſſerit reuocationem, at veriſſima eſt opinio, quòd hodiè aſſenſus non poteſt probari per teſtes, ſed per ſcripturam, propter ſollemnitates, quas requirit aſſenſus, & paulò poſt dicemus, meritò probatio per teſtes non erat, nec poterat eſſe Parti proficua*; hæc ille Vir doctiſsimus, & Feudiſta maximus, cuius ſententia ex iuris principiis comprobatur, nàm ſuppoſito pro indubitato, iudiciū hoc reuocationis
5 nullam facti mixturam in ſe habere, ſed tantùm in eo non niſi de iuris articulo diſputandum, conſequens eſt dicere, vt nullo pacto terminus ſit impartiēdus, hic eſt *tex.* quem *lib.* 1. *cap.* 66. *num.* 6. diximus nonnullos ignorare in *cap. ſæpè, de appellat.*

S V M M A R I V M.

1 *Titulus criminis, in quo venit imponenda pœna mortis naturalis an ſat ſit ad tribuendam iuriſdictionem Iudici, qui aliàs eſſet incompetens, & num.* 3. 9. 10. & 11.
2 *Pœna mortis eſt praſcripta à iure pro homicidio.*
4 *Veritas rei, non titulus in criminibus coercendis eſt attendendus.*
5 *Banno emanato, vt omnes aſſaſſini exfractent, illi dumtaxàt includuntur, qui per ſententiam inculpati ſunt.*
6 *Iudex laicus vt poſſit procedere contra clericum aſſaſſinum, quod nàm requiratur.*
7 *Indicia ad torturam an ſat ſint ad tribuendam iuriſdictionem Iudici laico contra clericum in crimine aſſaſſinij.*
8 *Rubrica informationis nihil probat.*
12 *Verba decretorum S. C. interpoſitorum pro ſubditis nobilis Artis Serici.*

AR-

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Agitur, an titulus criminis, pro quo venit imponenda pœna mortis naturalis, ſat ſit ad tribuendum iuriſdictionem Iudici, qui aliàs ſi non veniret imponenda pœna mortis, eſſet incompetens.

CAP. CCXXXII.

Titulus criminis, pro quo venit imponenda pœna mortis naturalis, dubitatur, an ſat ſit ad tribuẽdam iuriſdictionem Iudici, qui aliàs ſi non veniret imponenda pœna mortis, eſſet prorſus incompetens?

1 Contigit aliàs de hoc dubitari in Supremo Regni huius Senatu, in cauſa Conſulum Nobilis Artis Serici, cum Regio Fiſco Magnæ Curiæ, in qua cùm quidam eiuſdem artis ſubditus inquiſitus de homicidio reperiretur, comparuerunt Conſules, cauſæ remiſsionem petentes, cui inſtantiæ opponens ſe Fiſcus, allegabat, Curiam artis Serici non eſſe competentem in coercendos ſubditos, niſi pro illis delictis, pro quibus non venit imponenda pœ-
2 na mortis. Cùmque pro homicidio præſcripta ſit à iure pœna mortis, *l. 1.* & toto *titulo, ff. ad l. Cornel. de Sicarijs*, ergò, & quamuis de meritis cauſæ adhùc non eſſet cognitum, an ſcilicet inquiſitus verè reus eſſet mortis, dicebat Fiſcus, ſat eſſe ad excludendum Conſulatum à petita remiſſione, titulum homicidij, pro quo regularitèr venit imponenda pœna mortis.

3 Dixi, in hac controuerſia, vt vnicuiquè, quod ſuum eſt, tribuatur, Supremi Iudicis partes eſſe, petitæ remiſsionis cauſam dilatare, ſicquè mandare, vt de his in calculo ferendæ ſententiæ cauſæ principalis homicidij ageretur, eo enim tempore ſi cognitis meritis cauſæ, inquiſitus mortis reus reperiretur, & remiſsio denegabitur, at ſi non niſi extraordinaria pœna afficiendus veniret, & tunc eſſet omni iure remittendus, etenim ſatis iuſtitiæ, ac æquitati repugnãs diceretur, ſi ſolus delicti titulus ſat eſſet ad Conſulatum remiſſione priuandum; quan-
4 doquidem explorati iuris eſt, in criminibus coercendis, non titulum, ſed rei veritatem attendendum, hic eſt *text.* in *l. famoſi, verſ. hoc tamen crimen, ff. ad l. Iul. Maieſt. Gramm. conſ. 1. num. 55.* poſt *deciſiones* impreſſo, ubi ex *Bald. in l. 1. num. 16. C. de hered. inſtit.* docet, quod ſi lege aliqua pronuncia-
5 retur, vt omnes Aſſaſsini, & Latrones à Ciuitate, vel Regno exfractent, illi dumtaxat ſub hoc Banno includerentur, qui verè de tanto ſcelere per ſententiam, vel propriam confeſsionem in iudicio emanatam inculparentur; idemquè dixerunt communiter
6 *DD.* in clerico aſſaſsino, contra quem, vt Iudex laicus procedere poſsit, neceſſe eſt, vt delicti qualitas, quæ eſt eius iuriſdictionis fundamentum, verè, & concludenter ſit probata, rationem aſsignant, quia non debet quis pro aſſaſsino haberi ſtatim, quòd de hoc ſcelere imputatur, ſed poſtquam fuerit de tali delicto conuictus, ita *Io. Andr. Gemin.* & omnes in *cap. 1. de homicid. in 6. Capyc. deciſ. 112.* ... *voto 11. num 5. Farin. de inquiſit. cap. 7. num. 11.* aliiquè ſine contradictore, quos refert, & ſequitur *Carol. de Graſſ. tract. de effect. Cler. effect. 1. 1 num. 710.* quibus addo *Baiard. ad Iul. Clar. in prax. §. fin. quæſt. 44. num. 58. & Maſtrill. de indultu, cap. 29. num. 20. verſ. ſecundò fecimus*; id, quod adeò verum eſſe aliqui putarunt, vt in hoc
7 delicto ad tribuendam iuriſdictionem Iudici laico, nec ſat ſint indicia ad torturam ſufficientia, qua de re plura dixi *lib. 1. cap. 51. à num. 6. ad finem.* Hinc ſatis ad propoſitum *Maſtril. Siculus* in terminis indultus generalis, quo ſemper excluſi fuerunt, qui proditoriè, vel aſſaſsinio mediante homicidia patrauere, quærens citato *cap. 29. num. 19.* an vt tanto beneficio quis indignus ſit, ſat eſſe, vt ex facie ipſius accuſationis delictum probaretur, & negatiuè reſpondit, rationibus, & Doctoribus, vt per
8 eum, & demùm *nu.* 20. addit, rubricam informationis nihil diſponere, nec probare, ſi in ipſa informatione non inuenitur id, quod in ea rubrica indicatur, & indiuidualiter, quòd ſolus titulus non faciat, quem eſſe reum, probatur in *l. quod ad ſtatum, ff. de pœnis*, quam citat *Præſ. de Franch. deciſ. 330. in fin.* vbi *Viſcont. in addit. & Maſtrill. loc. cit.* quos ſatis ad rem noſtram refert, & ſequitur *Reg. Reuit. in prag. 1. num. 4. de cuſtodia reorum*, quo loci in hæc aurea verba prorumpit. *Quod male aduertunt Iudices noſtri temporis, qui ad ſolam tituli oſtentionem procedunt ad carcerationem, & quando pro il-*

lorum excarceratione ſub fideiuſſoribus inſtatur, allegando innocentiam carcerati, & deficientiam probationum, illud tantùm replicāt, quòd ſcilicèt obſtat titulus: non enim titulus delicti attenditur, ſed veritas rei in criminibus, vt eſt textus ad literam in d.l.famoſi, verſ. hoc tamen crimen, ff. ad l.Iul.Maieſt. ſed hoc faciūt fortaſsè confiſi, quòd Iudex ſi non carceret aliquem iniuſtè, & contra ordinem, non propterea tenetur ad damna, expenſas, & emendas, niſi carceraucrit ad vindictam, vel ob aliā ſi audis ſuſpitionem, ut docet Petr. Cabal. reſol. crim. cap. 86. ſed aterni Iudicis Tribunal neſcio, quomodò euitabunt, cùm ex indebitis carcerationibus multotiès ſequuntur mortes, & alia damna irreparabilia. Hæc ille: etenim in caſu, de quo agimus, qualitas delicti, ſcilicèt
9 homicidij, quæ regularitèr ſecum affert pœnam mortis naturalis, eſt illa, quæ M.C. iuriſdictionem tribuit; vndè ſi daretur caſus, vt hæc pœna non ſubintraret, quia inquiſitus pœna mortis puniri non poſſet, certè propter deficientiam qualitatis, quæ eſt fundamentum iuriſdictionis Mag.C. deficeret inſimul ipſa iuriſdictio, & conſequētèr in præiudicium Conſulatus, qui ex priuilegio, & decretis S.Conſ. pro illius obſeruantia emanatis eſt Iudex competens in cognoſcendo ſubditos de omnibus delictis, pro quibus non venit imponenda pœna mortis, Mag.Cur. ipſa vti carens iuriſdictione procedere non poſſet.

10 Quò fit vt dicamus, omni iure à Supremo Senatu decidendum, quòd ſuſpenſo decreto Mag. Cur. à qua fuit remiſſio denegata, eadem Mag. Cur. in expeditione cauſæ principalis, Fiſco, & Conſulibus auditis prouideat de iuſtitia ſuper remiſsione petita; illud enim erit tempus opportunum ad de his differendum, quandoquidèm pro nunc, nullo pacto dici poteſt, inquiſitum, pro cuius remiſsione inſtant Conſules, pœna mortis omninò puniendum, quæ quidē pœna Mag.Cur. iuriſdictionem tribuit, ex quo in calculo ferendæ ſententiæ exceptionem talem habere poſſet, vt capitalem pœnam euadat, prout ſatis benè in his terminis loquitur *Proſper Carau.* (licèt in caſu ſuo aliud ſentiat, & meritò) *in pragm. 1. num. 138. de exulib.* ſub illis verbis. *Secundò quia ille, qui inquiritur de homicidio, & allegationem, exceptionemquè aliquam habet, nè pœna mortis puniatur, non poteſt dici commiſiſſe delictū, pro quo pœna mortis mereatur, etc.*

11 Et in terminis terminantibus, nè indiuiduali authoritate careamus, dico, ſic pro Curia Artis Serici reſpondiſſe Cōſiliatium *Auguſtinum Carauit. in adnotation.* ad citatā *l. quod ad ſtatum, de pœnis,* & per hæc notabilia verba. *Item poſſet inferri, quòd Curia Artis Serici, quæ habet priuilegium cognoſcendi de quibuſcunq. criminibus, præterquàm vbi venit imponenda pœna mortis, poſſet cognoſcere de illis delictis, quæ licèt reſpectu tituli punirentur pœna mortis, reſpectu verò finis, non, etc.* verba autem decretorum Sacri Cōſilii, pro obſeruantia priuilegii interpoſitorum, ſunt hæc.

12 *In cauſa honorabilium Conſulum Artis Serici Ciuitatis Neapol. cum Regio Fiſco, & Magna Curia Vicariæ ſuper petita remiſſione cauſarum criminalium ad eoſdem Conſules.*

Viſis Priuilegijs, Capitulis, & Decretis per ipſos Conſules in Sacro Regio Conſilio exhibitis, auditiſquè in eodem Sacro Conſilio dictis Conſulibus, ac Procuratoribus, & Aduocatis ipſorum, nec non Maieſtatis Iudicibus Mag. Cur. Vicariæ, & Regij Fiſci Aduocato, prouiſū, & decretum eſt per idem Sacrum Conſilium, quòd decretum olim interpoſitum per aliud Cōſilium tempore Sereniſſimi Regis Federici, cuius tenor talis eſt, videlicèt. (Die XI. menſis Februarij 1501. Neapol. in cauſa Regij Fiſci cum Conſulibus Artis Serici Ciuitatis Neapol. ſuper petita remiſſione cauſarum criminalium, ſpectantium ad dictam Curiam Artis Serici, & alijs, vt in actis latiùs continetur, auditis in Sacro Regio Conſilio Maieſtatis Regente Mag.Cur. Vicariæ, & Berardino de Marchiſiis Iudice dictæ Curiæ Artis Serici, ac viſis Regiis litteris, decretum eſt per dictum Sacrum Conſiliū, quòd omnes cauſæ criminales, de quibus venit imponenda aliqua pœna, præter pœnam mortis naturalis, remittantur ad dictam Curiam Artis Serici. Vbi verò venit imponenda pœna mortis naturalis conſultetur Regia Maieſtas, vt indè prouideri poſſit, hoc ſuum, dicto Sac. Conſ. ſuper prædictis ſolemnitèr interponente decretum) *ſeruetur, & ſeruari debeat, iuxtà ipſius præinſerti decreti ſeriem, & tenorem, hoc ſuum, &c.*

Lectum latum, & publicatum eſt in eodem Sacro Conſilio Neapol. 27. Septembris 1507. *Angelus Secretarius.*

Hæc breuitèr occurrunt.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactio an læſionis prætextu reſcindi poſſit,& num.6.& quid ſi enormiſſima ſe offerret læſio,nu.7 & 8.*
2 *Tranſactio æquiparatur rei iudicatæ.*
3 *Error calculi ſemper allegari poteſt,niſi ſuper illo fuerit tranſactum.*
4 *Tranſactio ſub prætextu inſtrumentorum de nouo repertorum reſcindi prohibetur.*
5 *Tranſactio vt reſcindi non poſſit,ſat eſt,quòd lis fuerit.*
9 *Læſio quomodò dignoſci poſſit,quòd interuenerit in contractu tranſactionis,& nu.10.*
11 *Probandum quid ſit,quãdo tranſactio reſcindi petitur prætextu enormiſſimæ læſionis.*
12 *Tranſactio inita inter hæredem , & legatarium an reſcindi poſſit, læſionis prætextu,ex quo cõpertum fuit, æs alienum excedere valorem hæreditatis,& nu.15.*
13 *Hæres obligans ſe nomine proprio, ac inſimul renuncians beneficio diſcuſſionis inuentarij, ſemper vltrà vires patrimonij teuebitur , & num.14.*
16 *Filiusfamilias an per aſſequutionem dignitatis Principatus , Ducatus , Marchionatus , &c.à patria poteſtate liberetur.*
17 *Exceptio S.C. Macedoniani ceſſat vbi filiusfamilias patre mortuo agnouerit debitum, tempore, quo viuebat ſub patria poteſtate contractum.*

ARGVMENTVM.

Agitur,an,& quando tranſactio læſionis prætextu reſcindatur , & quomodò dignoſci poſſit , læſionem in tranſactionis contractu interueniſſe. Tranſactio inita inter hæredem, & legatariũ nùm læſionis prętextu reſcindi poſſit,ſi allegetur , & probetur, ſcluto ære alieno, nil in hæreditare remanere,vt legatarijs ſatisfieri poſſit . Filiusfamilias an per aſſequutionem dignitatis Principatus,Ducatus, &c. à patria patria poteſtate liberetur , & de alijs notabilibus ad materiã pertinentibus.

CAP. CCXXXIII.

1 Tranſactio,vt nullo pacto enormis læſionis prætextu reſcindi poſſit , magis communitèr affirmaſſe *DD* non dubitamus ; etenim inducta fuit illa, cauſa litium finiendarum,probat *tex.in l.fratris, C.de trãſact.gloſ.in l.prima,in principio, ff. de iur. iur.* vndè inita tranſactione , pœnitentiæ ampliùs locum non eſſe, ſtatuitur in *l. quamuis 39.C.de tranſ.*& per hæc verba,*quamuis eum, qui pactus eſt,ſtatim pęniteat, tranſactio tamen reſcindi,& lis inſtaurari non poteſt, & qui ſibi ſuaſit infra certum tempus licere à tranſactione recedere, falſum aſſeuerauit.* Hìnc *Paulus I.C.*
2 tanti ponderis tranſactionem exiſtimauit, vt rei iudicatę cõparauerit in *l. 2.ff. de iur. iur.*idemquè verbis aureo caractere dignis ſtatuerunt *Imperatores in l. non minorem , C. de tranſact.* ſic ſancientes, *non minorem auctoritatem tranſactionem, quam rerum iudicatarum eſſe,recta ratione placuit, ſiquidèm nihil ità fidei congruit humanæ, quàm ea, quæ placuerunt cuſtodire,&c.*idemquè in *l. vnica, C.*
3 *de error.calc.* vbi decernerunt,calculi errorem ſemper allegari poſſe, niſi ſuper illo fuerit iudicatum,vel tranſactum,& in *l. ſub prætextu,C.eod.* adeò inuiolabilem tranſa-
4 ctionem fore habendam, decreuerunt , vt non poſſit illa reſcindi ſub prætextu inſtrumentorum de nouo repertorũ, ità vt ſi Ego decem tibi debens ex inſtrumẽto , quod eſt deperditum , ad illa ſoluenda ſim conuentus,& me non debere excipiens, tranſegimus pro quinque, reperto demùm inſtrumento; ex quo illa decem deberi plenariè conſtet,tranſactio inita non reſcinditur,& tamen inſtrumentum certam læſionẽ oſtẽdit,& *Sceuola Iureconſultus* ſtrictiùs hac in re procedens,ſtatuit in *l.Lucius 78. §.fin. ff. ad S.C.Treb.*quòd ſi hæres à fideicommiſſario ad fidem ſeruãdam conuentus dixerit, in hęreditatę quid minimum reperiſſe , cũ magna quantitas in bonis fuiſſet, illudquè, quod dixit,repertum, reſtituerit, trãſactione inita ſuper illo pluri prætenso , nullatènus eam reſcindi poſſe reſpondet, ſub præ-

textu, quòd apparuit demùm quadruplo
5 ampliùs in hæreditate remanſiſſe; ſat enim eſt,vt reſcindi non poſſit tranſactio, quòd lis fuerit,ità vt ſi quod per tranſactionem ſolutum eſt,verè non debebatur,non repetitur,ſcripſit *Paulus in l. in ſumma 65.ff. de*
6 *cond.indeb.*quibus ſanè iuribus attentis, vt nullo pacto reſcindi poſſit tranſactio læſionis prętextu,iuris Interpretes magis cōmunitèr docuerunt, tàm in *Commentarijs, & Tractatibus*,quàm in *Conſilijs , & Deciſionibus*,ſiquidem

In *Commentarijs*

Gloſ.fin.*in l.Lucius, §.vltimo, ff. ad S. C. Trebell.*
Alberic.*ibidem.*
Gloſ.*in cap.cùm cauſa, in verbo reſtitueret, ext.de empt.& vend.*
Anchar.*ibidem,num.*7.per totum.
Innoc.*ibidem,verſ.in tranſactione.*
Barbat *ibidem num.*4.
Cyn.in *l.2.num.16.C.de reſcind.vendit.*
Iacob.*de Aren. ibidem.*
Bald.*ibidem, in* 8. *oppoſitione,* vbi dicit, *Bart.*ſententiam in contrariũ eſſe erroneam,& quandam truffam.
Salyc. *ibidem,num.6.& 7.*
Alex.in *l. ſi quis cùm alitèr 36. num.* 8. 9. 10.*& 11.ff.de verb.oblig.*
Aret.*ibidem,num. 6.verſ. vndè ſtandum eſt regulæ.*
Zaſ.*ibidem,num.* 20. *verſ. contrariam opinionem,& num.15.verſ.& ſic ex iſtis.*
Angel.in *l.in ſumma,n. 2.ff.de cond. indeb.*
Imol.in d. *l. Lucius,§. fin. in finalibus verbis,ff.ad* Trebell.
Alciat.eleganter in *l.quamuis* 39. à *nu.* 5. ad *finem*,C.*de tranſact.*
Padill.in *l.2.num.23.C.de reſcind. vendit.*

In *Tractatibus*

Specul.in.*tit.de reſcind.vendit.nu.14.verſ. quid de tranſactione.*
Tiraquell.*de retract.lignag §.24. gl.vnica, num.4.fol.*mihi 416.
Gomez ad *regul.* Cancell.*de annal. poſſeſſ. quæſt.2.num.4.*
Cott.in *memoral. in verb.venditor.*
Andr.Gayll.*pract.obſer.lib.2.obſer.70.*
Anton Fab.*de error. pragm. decad.8.dub. 9.err.10.tom.1.*
Franc.Barry *de ſucceſſ. teſtat. & inteſtat. lib.16.tit.10.*per totum.
Ioſeph Maſcard. *in tract. de prob. tom.1. concl.610 num.42.*
Anton.Merend.omninò videndus *cōtrouerſ.iur.lib.6.c.22.* per tot.vbi ſtrenuè hanc noſtram,quam tuemur,defendit ſententiã, ſubdens *in fine* hæc aurea verba,quę his tēporibus,& in hac Ciuitate ſatis vrgent.*Ideò non eſt dubitandum, quin prudentes, & docti Iudices ſint ſequuturi eam ſententiam, quæ verior eſt, & Reipublicæ vtilior, cùm præter ingentem noſtrorum Interpretum numerum, tantorum Principum iudicio firmetur, neglecta ſpecie quadam æquitatis,quæ ad implēdas crumenas Aduocatorum magis,quàm ad reſciſſionem tranſactionum iniuſtarum impetrandam idonea eſt.*

In *Conſilijs*

Curt. ſen.*conſ.65.*
Alex.*conſ.42.num.11.lib.1.*
Socin.iun.*conſ.32.à num.15.&* 16. *lib.3.*
Bero.*conſ.176.num.25.lib.1.*
Ruin.*conſ.132.num.3.lib.1.*
Alciat.*conſ.124.n.3.& 89.nu.4.*
Rom. *conſ 42.num.56.*
Roland.*conſ.28.n.25.lib.4.*
Pariſ.*conſ.96.num 61.lib.1.*
Mandel.de Alba *conſ.11.num.22.*
Marc.Ant.Eugen.*conſ.64.n.8.lib.1.*
Menoch *conſ.401.num.157.lib.5.*
Surd.*conſ.451.num.9.*
Alex.Trentacinq.*conſ.71.n.2.lib 2.*
Paul.Staiban.*conſ.42.num.17.*
Valenzuel.*conſ.175.num.24.& 34.lib.2.*

In *Deciſionibus*

Afflict.noſter *deciſ.*220. vbi pro hac opinione per Sacrum Conſ. deciſum teſtatur.
Grammat.*dec.66.nu.* 20. verſ. *item quia tranſactio,& num.63.verſ.item & ſecundò,& num.66.verſ.& maximè dùm ſumus.*
Seraphin.*deciſ.638.*
Vincent.de Franch.*deciſ.159.num.7.*
Franc.Viu.*deciſ.429.num.4.& 9.*
Ioan.Bapt.Larrea *deciſ.Granaten. 68.* vbi adeò doctè,copioſè,& eleganter in hoc articulo ſcripſit,negans funditùs, poſſe tranſactionem reſcindi, nedùm quando enormis contigit læſio, ſed etiam ſi enormiſſima contigeret,vt aliud pro rei veritate deſiderari non poſsit: fundat enim multiplici ratione,grauiſſimorumq; Iuriſconſultorũ authoritate, nullo pacto poſſe dari casũ, quando alterius ex litigantibus iura dubia ſunt,poſſe certam,& manifeſtam oſtendi læſionem,ſicquè ex *Ant.Fab.*cit.*decad.*8. *error.*10.tradit,ſe ſomniaſſe *Bartolum*, cùm dixerit, poſſe dubium litis euentum certò exiſtimari,illiuſq;ſententiã truffã appellaſſe *Schifordegherium lib.2.tract.25.q.2.* ad *fin.*

7 Eſt tamen verum, quòd quãdo enormiſſima ſe offerret læſio, nõ deſunt DD. & grauiſſimi, qui contrarium reſponderunt, nimirùm eo caſu tranſactionem fore reſcindendam, ex quo in illa dolus præſumitur, & præ cæteris ex recentioribus hi ſunt

Andr. Gayll. *pract. obſeru. lib. 2. obſeru. 70. num.* 15. & 16. vbi tamen aduertit, dummodò clarè de læſione illa enormiſſima doceatur;

Molin. *de Hiſpan. primog. lib. 4. c. 9. nu.* 56.

Zeuaglios *comm. contra comm. q.* 72.

Ioſeph Ludouic. *deciſ. Peruſ.* 18.

Io. Vincent. de Anna *alleg.* 9. *& ſingul.* 553. vbi Fil. us plenè addens.

Ioan. Gutierrez *pract. quæſt. lib.* 2. *quæſt.* 141. *num.* 4.

Addentes ad *Molin. loc.* cit. à *nu.* 34. vſq; ad 37. vbi dicunt, quòd quamuis pluſquàm notiſſimum ſit, vt ex ſola læſione vltrà dimidiã tranſactio reſcindi non poſſit, è contrà verò, quando enormiſſima cõcurreret, cùm læſio hæc enormiſſima in magno exceſſu vltrà dimidiam eſſe debeat, vt probat *Ioſeph Ludouicus deciſ.* ſup. cit. *num.* 62.

8 Et vt intelligatur iſte magnus exceſſus, magis communitèr dixerunt DD. vt duplo, vel triplo vltrà dimidiam debeat docere, eſſe deceptum, qui ſe enormiſſimè læſum allegat, ità

Capyc. *deciſ.* 159. *num.* 24.

Greg. Lopez *in l.* 56. *tit.* 5. *in verbo mayor de catorze años, par.* 5.

Molina cit. *lib.* 4 *cap.* 9 *num.* 36.

Hieron. Grat. *conſ.* 88. *num.* 3.

Parlador. in *ſeſquicent. different. iur. diff.* 114. *in fine.*

Eſcobar *de ratiocin. comput.* 6. *nu.* 12. omninò videndus.

Ludouic. Peguer. *deciſ.* 202. *num.* 6.

Ioan. Griuell. *deciſ.* 80. *num.* 1.

9 At quomodò læſio hæc in contractu trãſactionis dignoſci poſſit, eſt omninò videndum, nam ſi verſaremur in contractu emptionis, & venditionis, facilis eſſet cognitio, diceretur enim enormiſſimè læſus venditor, ſi rem triginta ualentem pro minus decem uendidiſſet, uel ſi emptor pro re ualente decem, triginta uenditori ſoluiſſet; in tranſactione uerò, ut dignoſci poſſit, quando alter ex tranſigentibus eſt enormiter, uel enormiſſimè læſus, erit benè aduertendum, læſionem nullo modo cõſiderari poſſe circa ualorem rei, ſuper qua tranſigitur, & in hoc nemo diſcrepat, cùm cõmunitèr receptum ſit, remedium *l.* 2. *C. de reſcind. vend.* omninò fore denegandum, ſi alter ex tranſigentibus lædatur ultrà duplum rei, de qua contenditur, adhùc ſi læſus probare poſſet, ſuam cauſam iuſtam fuiſſe, ità ut ſecundùm iuris ſanctiones obtinere debuiſ-

10 ſet; conſideratur autem læſio enormis, ſeù enormiſſima, habito reſpectu ad dubium euentum litis, ſeu cauſæ, ſuper qua tranſigitur, v.g. attenta læſione enormiſſima ſi trãſigens pro inſtituta actione acciperet decem, cùm experti homines pro iure, ſeù actione illa communitèr darent triginta, uel è conuerſo, ſi tranſigens daret triginta, cùm communitèr pro iure aduerſarii non niſi decem dediſſent, & attenta læſione enormi, ſi tranſigens acciperet minus dimidia parte eius quantitatis, quã experti homines pro iure, & cauſa illius communitèr darent, uel è contra ſi tranſigens daret plus dimidia eius quãtitatis, quæ communitèr pro iure aduerſarii daretur, ità ſanè ſcripſerunt DD. mox allegandi, qui om-

11 nes unanimi conſenſu admonent, in hac enormi, uel enormiſſima læſione probãda cauſarum Patronos cautos eſſe debere, vt ponant, & probent prætenſam læſionem reſpectu iuris, & actionis, ſicquè articulare, quòd homines experti, & de negotij qualitate certiorati communitèr pro tali iure, & cauſa darent triginta, actorem uerò accepiſſe decem, uel è conuerſo, reum dediſſe triginta, cùm cõmunitèr uiri experti, & certiorati pro tali inſtituta actione, & cauſa non niſi decem darent, uideantur

Bart. in *l. Lucius* 78. § *fin. num.* 3. *ff. ad S.C. Trebell.*

Angel. *ibidem, num.* 2.

Aretin. in *l. ſi quis cùm aliter, circa finem, nu* 4. *ff. de verb. obligat.*

Ioan. de Imol. *in d.* § *fin. l. Lucius*

Cagnol. omninò uidendus *in l.* 2. *nu.* 78. *verſ. in primis autem, C. de reſcind. vend.*

Corne. *conſ.* 61. *nu.* 10. *lib.* 3.

Purpurat. *conſ.* 223. *nu.* 3 *lib.* 1.

Petr. B m. *conſ.* 193 *nu.* 25.

Natt. *conſ.* 144. *nu.* 10. *lib.* 1.

Peguer. *deciſ.* 207. *nu.* 7.

Arius Pinel. *in commentar.* ad cit. *l.* 2. *p.* 1. *cap.* 4. *nu.* 12. *&* 16.

Molin. cit. *lib.* 4. *de Hiſpanorum primogen. cap.* 9. *nu.* 34. *& ſeq.*

Fontanel. *de pact. nuptial. clauſ.* 4. *gloſ.* 9. *par.* 5. à *num.* 207.

Franciſcus Anton. Coſta *conſ.* 29. *nu.* 16.

12 Admiſſa autem, citrà ueritatis præiudicium, hac opinione, nimirùm, ut prætextu enormiſſimæ læſionis reſcindi poſſit tranſactio, in una facti contingentia dubitabatur,

Digitized by Google

tur,an eſſet reſcindenda tranſactio inita inter cuiuſdam defuncti hæredem, & legatarium, cui cùm poſt diuturnam litem ſuper legati nullitate habitam, eſſet in uim tranſactionis certa pecuniarum quantitas promiſſa,cum renunciatione ex parte hæredis diſcuſſionis inuentarij,ac decreti generalis,per modum legis condendæ interpoſiti,quod nos dicimus, quatuor Aularú, ad illius ſolutionem euitandam allegabat hæres,fuiſſe in ea promiſſione enormiſſimè læſum,ex quo diſcuſſis demùm viribus hæreditatis ob ingens æs alienum,quod in ea compertum fuit,nil remanebat, vt quod in trãſactione inita promiſſum extiterat, ſolui potuiſſet.

13 Conſultus Ego de hoc,pro legatario audactèr reſpondi ; ea adductus ratione,cùm læſionis termini nullatènus applicari poſſét, etenim obligauerat ſe hæres, vti extraneus,quantitatem in tranſactione contentam ſoluere promittens, etiam vltrà uires hæreditarias, renunciando beneficio diſcuſſionis inuẽtarij, ac decreto S.C.iunctis quatuor Aulis interpoſito, certioratus priùs ab eius iuris Peritis de importantia dicti decreti,& beneficij inuentarij, ac de effectibus renunciationum illarum, ex quibus ab omni dubio procul dicebam, læſionis terminos eſſe valdè remotos, ſiuè impertinentes,nec alitèr illos ad cauſam ſubintrare,ſed benè iuris illam couclusionem, quæ contradictorem non habet,nimirùm, quòd quotiès hæres nomine proprio, vti extraneus cum renunciatione beneficij inuentarij ſe obligat, ſemper vltrà vires patrimonij tenebitur,& ſic de proprio ſoluere,probant hoc,& ſatis benè

Filipp.Corne.omninò videndus *conſ.31.* intra *num.11.verſ.quod & clarius*,cum *duobus ſequentibus,lib.3.*

Ioan.Cephal.*conſ.327.num* 18.*&* 20.

Gozad.*conſ.69.num.*20.

Ioan.de Neuizan.*conſ.91.num.*18.

Roland. à Vall.*conſ.13.num.11.lib.*1. & in *tract.de dote,quæſt.42.n.14.*

Crauett.*conſ.290.num.5.*

Sebaſt.Monticul.*tract.de inuent. q.* 232. *num.39.diuerſorum.*

Paul.Gallerat.*de renunciat.cent.1.renunc.91.*per totum *num.3.*

14 Id quod in Regno noſtro particulari sãctione cautum habemus,nam cùm magna inter *DD.* eſſet controuerſia, an hæres cum beneficio legis, & inuentarii creditoribus hæreditariis,& legatariis proprio nomine, & inſolidum obligatus, abſquè tamen renunciatione dicti beneficii, conuentus demùm ab illis,poſſit diſcuſſionis inuentarii exceptionem opponere,ità,vt ex *Doctorum* conflictu apud nos contrariæ ſubortæ eſſent deciſiones,vt videre eſt apud *Minadoũ deciſ.25.Vrſill.ad Affl.deciſ.399.num.6.Vincent.de Franch.deciſ.323.& 648. Scipionem Rouit.in pragm.odia,num.47.de arbitr. & Filip.Paſcal.de vir.pat.poteſt.par.1.c.2.nu.77.* ad hanc controuerſiam tollendam in anno 1623.Sacrum Conſilium iunctis claſſibus, Præſide magno illo viro Hiſpano Domino *Regente Valenzuela*, Epiſcopo demùm Salmanticenſe generali lege decreuit, poſſe hæredem,quamuis proprio nomine, & inſolidum obligatum, & ſub quibuſuis alijs clauſulis ad contractus obſeruantiam cõuentum,diſcuſſionis inuentarii exceptionẽ opponere,excepto tamen,ſi ſpecialis renũciatio huius beneficii ſe offerret, ac promiſſio ſoluendi vltrà vires hæreditarias, cuius determinationis verba per modum legis condendæ prolata,ſunt hæc.

Super dubio exorto in Sacro Regio Conſilio an hæres cum beneficio legis & inuentarij obligans ſe pro debito defuncti proprio, priuato, & principali nomine, & ſub quibuſuis clauſulis, abſque tamen expreſſa renunciatione beneficij inuentarij teneatur ultrà vires hæreditarias ſoluere,& reficere de ſua propria pecunia.

Die 16.Martij 1623.Neapoli.

Congregato S.C.ordine Spectabilis Io. Baptiſtæ Valenzuela Velazquez Regij Collateralis Conſiliarij,Regentis Regiam Cancellariam, & officium Præſidis S.C. viceque Protbonotarij pro decidendo dubio prædicto, interuenientibus præfato Spectabili Præſide, vnà cum infraſcriptis Regijs Conſiliarijs prouiſum eſt, atque decretum,hæredem cum beneficio legis, & inuentarij obligatum pro debito defuncti, etiam proprio, principali nomine, & inſolidum, & ſub quibuſuis alijs clauſulis non teneri vltrà vires hæreditarias (niſi expreſſa,& ſpecialis renunciatio beneficij inuentarij prædicti interueniat, & obligatio ſatisfaciendi etiam vltrà vires hæreditarias) Verùm facta diſcuſſione inuentarij,exequutio fiat etiam in bonis proprijs, & de perſona, quatènus ad eum perueniat de bonis hæreditarijs. hoc ſuum,&c. Valenzuela Reg. Regiam Cancellariam,& officium Præſidis S.C.Iacobus de Franchis,Pyrrus Paganus, Pomponius Saluus,Villalobos,Salinas,Patiño,Io. Baptiſta Melior,Ferdinandus Brãcia,Scipio Rouitus,Io.Frãciſcus Sãfelicius, Octauius de Piccolellis,Camillus de Petio, Franciſcus Antonius de Mercatis Secret.

15 Ex quibus benè, ni fallor, ipſe dicebam, & vnà mecum viri præſtantiſſimi, nullo pacto hæredem ſic obligatum fore audiẽdum, eo ſub prætextu, quòd in tranſactione cum legatario inita læſus ille extiterat, nedùm enormiſſimè, ſed in totum, cùm in hæreditate nihil remaneret; vt promiſſa pecunia exolui potuiſſet, imputandum namq; erat ei, cur antequàm fidem ſuam adſtringeret, patrimonii vires non agnoſceret?

16 Nec paritèr pronis auribus à Iudicibus hæredem hunc audiendum vlteriùs Ego contendebam, ex eo, quòd obligationis tẽpore erat hic filiusfamilias, ſicquè directò, vt eius Aduocati dicebant, obligationi factæ aduerſari nimis vulgarem diſpoſitionẽ *Pragmaticæ Sanctionis Per Excellentem*, ſub *tit. de S.C. Maced.* etenim erat iſte Marchionatus dignitate decoratus, ſicq; à patria poteſtate liber, ac ſucceſſiue, vti ſui iuris poterat publicè contrahere, nam quòd titulo aliquo inſignitus ob Regalem, quam aſſequitur dignitatem, à patria poteſtate liberetur, ex *tex. in* §. *in ſumma, Inſtit. quib. mod. ius pat. poteſt. ſoluit.* ſine contradictore probant

D. Garzias Maſtrill. in *tract. de Magiſtrat. lib 4 cap. 13 num 219.*

D. Epiſc. Ricc. in *collect. dec. par. 9. collect. 3898. in fine.*

Io. Bapt. de Thor. in *ſupplem. compend. deciſ. in verb. filiusfamilias.*

Io. Maria Nouar *deciſ.* 244. quo loci indiuidualitèr dicit, Comites, Marchiones, Duces, & Principes, quamuis partes illi habeant, ualidè obligari poſſe, tanquàm à patria poteſtate liberatos, & ſucceſsiuè Macedoniani exceptione iuuari non poſſe, ſicquè ſubdit de anno 1634. per noſtram M. Curiam iudicatum, dùm pro ualida habuit obligationem factam à quodam Titulato filiofamilias, quicquid ex aduerſo, attenta diſpoſitione *Pragmaticæ Per Excellentem* contrarium prætenderetur.

17 Prætereà ex alio ceſſabat prorſus oppoſitio hæc, quæ fiebat circa nullitatem obligationis, uti factæ à filiofamilias, ex quo in facto conſtabat, hunc filium Marchionis auunculi ſui hæredem poſt patris mortem interuſurium promiſſæ quantitatis legatario exoluiſſe, quocirca dicebamus (eſtò millies, quòd obligatio prædicta tempore patriæ poteſtatis facta eſſet, quia, ea ſoluta hæres iſte debitum agnouerat, ſic promiſſæ ſortis uſuras ſoluens) Senatus Cõſulti Macedoniani beneficium omninò ſilere, probant concluſionem hanc nimis uulgata iura, nimirùm *l. ſed Iulianus, §. fin. in fine, ff. ad S. C. Maced.* ibi, *ſi paterfamilias factus partem ſoluit debiti, ceſſabit Senat. Conſ. &c. l. 2. C. ad Sen. Conſ. Maced.* ibi, *vel ſua poteſtatis conſtitutus nouatione facta fidem ſuam obligauerit, vel aliàs agnouit debitum, non eſſe locum decreto ampliſſimi ordinis, rationis eſt.*

Gloſ. in ead *l. 2 in verb. agnouit,* ibi, *ſoluẽdo partem debiti, vel vſuras.*

Ant. Faber in *rational. ad l. ſed Iulianus, §. fin.* & ad *l. fin. ff. ad S.C. Maced.*

Ioan. Griuel. *deciſ. 14. num.* 21. & 62. ubi loquitur in terminis ſtatuti, quod eſt ſimile noſtro.

Anton. Gomeſ. *var. reſolut. tit. de contract. mut. tom. 2. c. 6. in 7. limit. verſ. vel ſi ipſe filius.*

Io. Baptiſta Fenzon. ad *Statutum Vrbis 152. num. 86.*

Proſper Farinac. in *repertor. de contract. q. 44. num. 53.*

Carol. de Graſſ. in *tract. de except. in except. 27. num. 12.*

Et ex Noſtratibus.

Proſp. Carau. in d. *prag. Per Excellentẽ, §. 11. n 25. verſ. benè tamen verum eſt.*

Pater Molfeſ. *conſ. 42. in fine.*

Thor. *vot. 44. num.* 101.

Montan. *controuerſ.* 38.

D. Reg. Merlinus *controuerſ. cent. 1. cap. 39. num.* 42. & latiùs *cap. 53. cent. 2.* in quibus locis adeò latè, & doctè noſtram tuetur ſententiam, vt ſcriptis per eum nequè aliquid addi, nequè diminui poſſit.

Vndè, &c.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactionem reſcindi petens an ad acceptorum reſtitutionem teneatur, & nu. 2.*

3 Text. in l. ſi diuerſa, C. de tranſact. *ponderatur.*

4 *Deciſiones S.C. ad quæſtionem afferuntur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an tranſactionem ex aliqua cauſa reſcindi petens, teneatur, priuſquàm ad vlteriora in cauſa procedatur, id, quod tranſactionis nomine

acce-

Digitized by Google

accepit, reſtituere, vbi geminatæ deciſiones S. C. ad intelligentiam *text. in l. ſi diuerſa, C. de tranſact.*

CAP. CCXXXIV.

1 TRanſactio, cùm ab altero ex tranſigentibus aliqua de cauſa reſcindi petitur, in dies apud nos dubitari cõtingit, an ſi perſona, quæ pro reſciſsione inſtat, aliquid tranſactionis nomine receperit, antè omnia acceptum reſtituere cogatur?

2 In hoc articulo breuitèr, ac reſolutiuè procedendo, ſemper Ego partem amplexus fui negatiuã, ea quidèm motus ratione, cùm nulla lege cautum eſſe inuenerim, ad id tranſactionem reſcindi petentem, teneri, nàm quàmuis qui contrariam inſequuti ſunt ſententiam, ſignantèr ex noſtratibus *Affl. & Gramm.* relati à Domino *Reg. Capyc. Latro deciſ.* 149. *lib.* 2. ad eorum dicta
3 fundandum allegent *text. in l. ſi diuerſa, C. de tranſact.* monui tamèn Ego, nullibi in eo *textu* hoc probari, cùm ex illius litera clarè conſtet, diſpoſitionẽ illam procedere, quãdo omnes tranſigentes pro tranſactionis reſciſsione conueniunt, ibi *cùm & tu hoc deſideras*, vt aduertunt communitèr, ſignãtèr *Iaſ. ibidem*, alijquè relati per *Barboſ. in collect.* ad hũc *textum*. Hinc meritò *Io. Vinc. de Anna ſing.* 540. in cauſa Ill. Marchionis Meſuracæ conuenti ab Octauiano Piſcicello, oppoſita hac exceptione reſtitutionis acceptorum, per S. C. deciſum fuiſſe teſtatur, eſſe ad vlteriora in cauſa procedendum, nulla facta acceptorum reſtitutione: quòdque pro hac parte in S. C. inducta ſit iudicandi conſuetudo, affirmat *Conſ. de Georg. alleg.* 34. *in fine*, quo loci benè loqui-
4 tur, idemquè tàm per M. C. quàm in gradu appellationis ſemel, atquè iterùm per S. C. iudicatum habemus in cauſa Portiæ de Ayello cum Octauio Antoglietto pęnes Carbonum Actorum Magiſtrum, quicquid in contrarium ſuo tempore deciſum affirmet *Affl. deciſ.* 220. *n.* 4. & poſt eum *Gramm. deciſ.* 66. *num.* 22. vndè cùm his diebus de hoc dubitari contigiſſet in cauſa reſciſsionis tranſactionis petitæ pro parte Doctoris Marci de Sancto Antonio, cuius partes ipſe tuebar, contra Sacrum Hoſpitale Incurabilium huius Ciuitatis, uti hæredem quondam Doctoris Octauij Giraldi Caſalis Iuliani, oppoſita pro parte dicti Hoſpitalis exceptione reſtitutionis acceptorũ, diſcuſsis omnibus de iure diſcutiẽdis, pleniſsimèque Partibus auditis, facta relatione in S.C. per nobiliſsimum, ac præſtantiſsimũ Regium Cõſiliarium Dominũ Antonium Miroballum, fuit deciſum, fore procedendum ad ulteriora in cauſa, acceptorum reſtitutione per Sacrum Hoſpitale petita ad merita cauſæ reſeruata, idquè ſub die 27. menſis Iunij proximi præteriti inſtantis anni 1648. ſic confirmato decreto per eũdem Dominũ Regiũ Cõſiliarium domi lato ſub die 26. menſis Octob. 1645. pęnès Vincentium Lombardum S.C. actorum Magiſtrum, quicquid in contrarium pro Sacro Hoſpitale doctè ſatis, & elegantèr, prout de more allegaſſet doctiſsimus cauſarum patronus, & inter primarios S.C. Dominus *Franciſcus Maria Pratus*, prout uidere eſt in *ſecunda parte* ſuarum doctiſſimarum *diſcept. forenſ. cap.* 40.

SVMMARIVM.

1 *Tutor litigans nomine ſui pupilli an teneatur deponere vti principalis ſuper poſitionibus à reo præſentatis, & num.* 4. *& quid in Abbatiſſa, num* 2.

3 *Depoſitio Principalis an poſſit peti de iure poſt concluſum in cauſa, & num.* 5. *& quid ſeruetur in Regno.*

6 *Iudex an poſſit poſt concluſum teſtes examinare.*

7 *Verba* ſola veritate inſpecta *quid importãt.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an tutor litigans nomine ſui pupilli, reo inſtante teneatur deponere vti principalis ſuper poſitionibus in actis præſentatis, & an hæc depoſitio poſſit peti vſquè, & poſt concluſum in cauſa, vbi ſingularis *obſeruatio D. Ioannis Angeli Piſanelli.*

CAP.

15 Ex quibus benè, ni fallor, ipſe dicebam, & vnà mecum viri præſtantiſſimi, nullo pacto hæredem ſic obligatum fore audiẽdum, eo ſub prætextu, quòd in tranſactione cum legatario inita læſus ille extiterat, nedùm enormiſſimè, ſed in totum, cùm in hæreditate nihil remaneret; vt promiſſa pecunia exolui potuiſſet, imputandum namq; erat ei, cur antequàm fidem ſuam adſtringeret, patrimonii vires non agnoſceret?

16 Nec paritèr pronis auribus à Iudicibus hæredem hunc audiendum vlteriùs Ego contendebam, ex eo, quòd obligationis tẽpore erat hic filiusfamilias, ſicquè directò, vt eius Aduocati dicebant, obligationi factæ aduerſari nimis vulgarem diſpoſitionẽ *Pragmaticæ Sanctionis Per Excellentem*, ſub *tit. de S.C. Maced.* etenim erat iſte Marchionatus dignitate decoratus, ſicq; à patria poteſtate liber, ac ſucceſſiue, vti ſui iuris poterat publicè contrahere, nam quòd titulo aliquo inſignitus ob Regalem, quam aſſequitur dignitatem, à patria poteſtate liberetur, ex *tex. in §. in ſumma, Inſtit. quib. mod. ius pat. poteſt. ſoluit.* fine contradictore probant

D. Garzias Maſtrill. in *tract. de Magiſtrat. lib 4 cap. 13 num 219.*

D. Epiſc. Ricc. in *collect. dec. par. 9. collect. 3898. in fine.*

Io. Bapt. de Thor. in *ſupplem. compend. deciſ. in verb. filiusfamilias.*

Io. Maria Nouar *deciſ.* 244. quo loci indiuidualitèr dicit, Comites, Marchiones, Duces, & Principes, quamuis partes illi habeant, ualidè obligari poſſe, tanquàm à patria poteſtate liberatos, & ſucceſsiuè Macedoniani exceptione iuuari non poſſe, ſicquè ſubdit de anno 1634. per noſtram M. Curiam iudicatum, dùm pro ualida habuit obligationem factam à quodam Titulato filiofamilias, quicquid ex aduerſo, attenta diſpoſitione *Pragmaticæ Per Excellentem* contrarium prætenderetur.

17 Prætereà ex alio ceſſabat prorſus oppoſitio hæc, quæ fiebat circa nullitatem obligationis, uti factæ à filiofamilias, ex quo in facto conſtabat, hunc filium Marchionis auunculi ſui hæredem poſt patris mortem interuſurium promiſſæ quantitatis legatario exoluiſſe, quocirca dicebamus (eſtò millies, quòd obligatio prædicta tempore patriæ poteſtatis facta eſſet, quia, ea ſoluta hæres iſte debitum agnouerat, ſic promiſſæ ſortis uſuras ſoluens) Senatus Cõſulti Macedoniani beneficium omninò ſilere, probant concluſionem hanc nimis uulgata iura, nimirùm *l. ſed Iulianus, §. fin. in fine, ff. ad S.C. Maced.* ibi, *ſi paterfamilias factus partem ſoluit debiti, ceſſabit Senat. Conſ. &c. l. 2. C. ad Sen. Conſ. Maced.* ibi, *vel ſua poteſtatis conſtitutus nouatione facta fidem ſuam obligauerit, vel aliàs agnouit debitum, non eſſe locum decreto ampliſſimi ordinis, rationis eſt.*

Gloſ. in ead *l. 2. in verb. agnouit*, ibi, *ſoluẽdo partem debiti, vel vſuras.*

Ant. Faber in *rational. ad l. ſed Iulianus, §. fin.* & ad *l. fin. ff. ad S.C. Maced.*

Ioan. Griuel. *deciſ.* 14. *num.* 21. & 62. ubi loquitur in terminis ſtatuti, quod eſt ſimile noſtro.

Anton. Gomeſ. *var. reſolut. tit. de contract. mut. tom. 2. c. 6. in 7. limit. verſ. vel ſi ipſe filius.*

Io. Baptiſta Fenzon. ad *Statutum Vrbis* 152. *num.* 86.

Proſper Farinac. in *repertor. de contract. q.* 44. *num.* 53.

Carol. de Graff. in *tract. de except. in except.* 27. *num.* 18.

Et ex Noſtratibus.

Proſp. Carau. in d. *prag. Per Excellentẽ*, §. 11. *n.* 25. *verſ. benè tamen verum eſt.*

Pater Molfeſ. *conſ.* 42. *in fine.*

Thor. *vot.* 44. *num.* 101.

Montan. *controuerſ.* 38.

D. Reg. Merlinus *controuerſ. cent.* 1. *cap.* 39. *num.* 42. & latiùs *cap.* 53. *cent.* 2. in quibus locis adeò latè, & doctè noſtram tuetur ſententiam, vt ſcriptis per eum nequè aliquid addi, nequè diminui poſſit.

Vndè, &c.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactionem reſcindi petens an ad acceptorum reſtitutionem teneatur, & nu. 2.*

3 Text. in l. ſi diuerſa, C. de tranſact. *ponderatur.*

4 *Deciſiones S.C. ad quaſtionem afferuntur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an tranſactionem ex aliqua cauſa reſcindi petens, teneatur, priuſquàm ad vlteriora in cauſa procedatur, id, quod tranſactionis nomine

acce-

Digitized by Google

accepit, reſtituere, vbi geminatæ deciſiones S.C. ad intelligentiam *text. in l. ſi diuerſa, C. de tranſact.*

CAP. CCXXXIV.

1 Tranſactio, cùm ab altero ex tranſigentibus aliqua de cauſa reſcindi petitur, in dies apud nos dubitari cōtingit, an ſi perſona, quæ pro reſciſsione inſtat, aliquid tranſactionis nomine receperit, antè omnia acceptum reſtituere cogatur?

2 In hoc articulo breuitèr, ac reſolutiuè procedendo, ſemper Ego partem amplexus fui negatiuā, ea quidèm motus ratione, cùm nulla lege cautum eſſe inuenerim, ad id tranſactionem reſcindi petentem, teneri, nàm quāmuis qui contrariam inſequuti ſunt ſententiam, ſignantèr ex noſtratibus *Affl. & Gramm.* relati à Domino *Reg. Capyc. Latro deciſ.* 149. *lib.* 2. ad eorum dicta
3 fundandum allegent *text. in l. ſi diuerſa, C. de tranſact.* monui tamèn Ego, nullibi in eo *textu* hoc probari, cùm ex illius litera clarè conſtet, diſpoſitionē illam procedere, quādo omnes tranſigentes pro tranſactionis reſciſsione conueniunt, ibi *cùm & tu hoc deſideras*, vt aduertunt communitèr, ſignātèr *Iaſ. ibidem*, aliiquè relati per *Barboſ. in collect.* ad hūc *textum*. Hinc meritò *Io. Vinc. de Anna ſing.* 540. in cauſa Ill. Marchionis Meſuracæ conuenti ab Octauiano Piſcicello, oppoſita hac exceptione reſtitutionis acceptorum, per S. C. deciſum fuiſſe teſtatur, eſſe ad vlteriora in cauſa procedendum, nulla facta acceptorum reſtitutione: quòdque pro hac parte in S. C. inducta ſit iudicandi conſuetudo, affirmat *Conſ. de Georg. alleg.* 34. *in fine*, quo loci benè loquitur,
4 idemquè tàm per M. C. quàm in gradu appellationis ſemel, atquè iterùm per S. C. iudicatum habemus in cauſa Portiæ de Ayello cum Octauio Antoglietto pènes Carbonum Actorum Magiſtrum, quicquid in contrarium ſuo tempore deciſum affirmet *Affl. deciſ.* 220. *n.* 4. & poſt eum *Gramm. deciſ.* 66. *num.* 22. vndè cùm his diebus de hoc dubitari contigiſſet in cauſa reſciſsionis tranſactionis petitæ pro parte Doctoris Marci de Sancto Antonio, cuius partes ipſe tuebar, contra Sacrum Hoſpitale Incurabilium huius Ciuitatis, uti hæredem quondam Doctoris Octauij Giraldi Caſalis Iuliani, oppoſita pro parte dicti Hoſpitalis exceptione reſtitutionis acceptorū, diſcuſsis omnibus de iure diſcutiēdis, pleniſsimèque Partibus auditis, facta relatione in S.C. per nobiliſsimum, ac præſtantiſsimū Regium Cōſiliarium Dominū Antonium Mirobaldum, fuit deciſum, fore procedendum ad ulteriora in cauſa, acceptorum reſtitutione per Sacrum Hoſpitale petita ad merita cauſæ reſeruata, idquè ſub die 27. menſis Iunij proximi præteriti inſtantis anni 1648. ſic confirmato decreto per eūdem Dominū Regiū Cōſiliarium domi lato ſub die 26. menſis Octob. 1645. pènes Vincentium Lombardum S.C. actorum Magiſtrum, quicquid in contrarium pro Sacro Hoſpitale doctè ſatis, & elegantèr, prout de more allegaſſet doctiſsimus cauſarum patronus, & inter primarios S.C. Dominus *Franciſcus Maria Pratus*, prout uidere eſt in *ſecunda parte* ſuarum doctiſſimarum *diſcept. forenſ. cap.* 40.

SVMMARIVM.

1 *Tutor litigans nomine ſui pupilli an teneatur deponere vti principalis ſuper poſitionibus à reo præſentatis, & num.* 4. *& quid in Abbatiſſa, num* 2.
3 *Depoſitio Principalis an poſſit peti de iure poſt concluſum in cauſa, & num.* 5. *& quid ſeruetur in Regno.*
6 *Iudex an poſſit poſt concluſum teſtes examinare.*
7 *Verba* ſola veritate inſpecta *quid importāt.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an tutor litigans nomine ſui pupilli, reo inſtante teneatur deponere vti principalis ſuper poſitionibus in actis præſentatis, & an hæc depoſitio poſſit peti vſquè, & poſt concluſum in cauſa, vbi ſingularis *obſeruatio D. Ioannis Angeli Piſanelli.*

Digitized by Google

CAP. CCXXXV.

1 TVtor litigans nomine ſui pupilli, aliquādo fuit dubitatum, an aduerſario inſtante teneatur vti principalis ſuper poſitionibus præſentatis ad veritatem eruēdam deponere? *Dom. Reg. & Marchio Capycius Latro* tractat articulum in Abbatiſſa, & an
2 per ipſam ſolam vti principalem in iudicio moto per Monaſterium, vel potiùs per omnes, vel maiorem partem Monialium debeat fieri depoſitio; & quòd ſat ſit; ſi ſola Abbatiſſa deponat, in illo caſu, ſemel, atquè iterùm per S.Conſ. deciſum referr *deciſ. 86.* per totam; in tutore autem, quòd teneatur etiam vti principalis deponere, firmat *D. Io. Angelus Piſanellus* in ſua *obſeruatione*, ſiuè *annotatione* manuſcripta 25. immò ad-
3 dit, quòd hæc poſſit peti depoſitio poſt cōcluſum, & vſquè ad cauſæ expeditionem, ſicquè bis per S.C. deciſum teſtatur, quamuis hodiè per nouiſſimam *pragm.* quæ eſt 4. §. 7. *de dilationibus*, in *nouiſſimis*, ad calumnias obtruncandas expreſsè ſtatutum ſit, vt Principalis depoſitio poſt cōcluſum peti ampliùs non poſſit; ſed de iure contrariū fundat *Dom. Piſanellus*, & per hæc, quæ ſequuntur verba.

Ieſus, Maria.

4 Inſtatum fuit, vt tutor cuiuſdam ſe examinaret vti principalis, fuit viſum, quòd tenetur, per *text. in l. 2. §. quod obſeruari, C. de iuram. calum.* & licèt *ibi* loquatur de iuramento calumniæ, tamen idem eſt in quolibet iuramento, nam tutor debet agnoſcere bonam fidem, vt in *l. quotiès, § ſicut, ff. de adminiſt. tutor.* & facit *l. non ſolùm, in princip. ff. de procur.* & hanc opinionem tenet *Bart.* in *d. §. quod obſeruari* in *l. 1. C. de confeſſ.* & in *l. certum, §. ſed an ipſos, ff. de confeſſ.* & quòd debeant hi Adminiſtratores reſpondere, tenet *Bart.* expreſsè in *l. iuſiurandum, quod ex coniunctione, §. procurator, ff. de iureiurando*, allegat d. *l. non ſolùm*, in *princip.* nam *Bart.* in alijs locis præallegatis dicit, quòd talis cōfeſſio præiudicat, & ſic infertur, quòd ipſe tutor tenetur ſe examinare, & eius confeſſio præiudicat.

5 Et quia iſta inſtantia fuit facta poſt cōcluſum in cauſa, incidit dubium, ſi tenebatur deponere, etiam quòd concluſio non eſſet facta in forma, nam ſi in S. Conſ. poſt concluſum in cauſa præſentantur ſcripturæ, ex quo ceſſat timor ſubornationis, contrà *cap. cùm dilectus, de fid. inſtrum.* multò magis debet examinari Principalis; & quòd Principalis vſquè ad ſententiam examinari debeat, eſt *tex.* in *l generalitèr, §. 1. C. de reb. credit.* & facit *l. vbicunquè, ff. de interrogat. action.* quinimmò Iudex poteſt vſq; ad
6 ſententiam, etiam poſt concluſum examinare Partem, & teſtes etiam ad fundandā de nouo intentionem Partis, ità *Ant. de Butr. in cap. 1. col. 3. de iudic.* propter iura prædicta, *Bald. in l ſi accuſationibus, col. fin. de accuſ. Alex. conſ. 43. col. 8. vol. 4.* & ſi diceretur, quòd *d. l. vbicunquè* cum ſimilibus loquuntur in Iudice volente ex officio, non autem ad Partis inſtantiam, reſpondeo, quòd iſta diſtinctio non probatur lege, & lex indiſtinctè loquens, indiſtinctè debet intelligi, *l. 3. de offic. conſul. l. quaſitum, de teſtibus* cum ſimilibus: prætereà reſpōdeo, præſupponendo, quòd in Regno debet procedi in cauſis ſine ſtrepitu, & figura iudicij, ſola facti veritate inſpecta, vt in *principio Regiæ Pragm.* & in *cap. Regni Deteſtantes*, quamuis in cauſis illa verba *ſola veritate in-*
7 *ſpecta* importent pluſquàm ſummariè, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, vt per *Ant. de Butr.* in *cap. 2. in princip. de iuram. calumn.* ſed nos habemus, quòd in cauſis, in quibus procedi debet ſine figura iudicij, prout etiam ſunt cauſæ Regni, ſecundùm verba *pragmaticæ*, referendo *Alex. in conſ. 84. col. penul.* nunquàm intelligitur, ità concluſum, quòd Iudex non poſſit poſt cōcluſum in cauſa ad petitionem Partis interrogare aliam Partem, allegat *clem. ſæpè*, in *verb. interrogabit, de verb. ſignif.* & quòd *ibi* hoc volunt communitèr *Doctores* per illum *text.* et reputat *ibi Card.* hoc eſſe ſingularitèr notandum, et ſequitur etiam *Abb.* in *cap. cùm Ioannes, de fide inſtrum.* in notabil et ſic Pars nō poteſt ſe tueri, quòd ſit in cauſa concluſum, et ità deciſum fuit in S.C. in cauſa Vincentij Cangiani cum Domina Comitiſſa Palenæ, tutrice, et balia ſuorum filiorum, et vidi, quia ità determinari feci in cauſa Magnifici Federici Tomacelli mei generi in Camera, et per Collaterale Conſilium, etiam quādo cauſa erat introducta, et diſcuſſa, cum Domina Portia Filomatina, reluctante Fiſco, pro quo vide *Felin. in d. cap. cùm Ioannes.*

Io. Angelus Piſanellus.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Mulier obligans ſe pro re ad ſe ſpectante, Velleiani exceptione non ſuccurritur, quamuis pecunia in ſui vtilitatem verſa non ſit, ſed quid ſi in contractu uir interuenerit, vxorem fideiubens, num.* 2.

3 *Caſus proponitur.*

4 *Exceptio S. C. Velleiani tranſit ad hæredes mulieris.*

5 *Mulier non iuuatur Velleiano in Regno, quando in obligatione interuenit diſpenſatio Collateralis Conſilij.*

6 *Mulier nullo iure prohibetur, vt pro ſuis neceſſitatibus ſe obligare non poſſit, & num.*7.

8 *Renunciatio beneficij S.C.Velleiani, quamuis cum iuramento, in Regno inutilis eſt, ſic diſponente* pragm.1.de S.C.Velleian.

9 *Mulier an iuuetur Velleiano ſi inſtrumentum interceſſionis ratificauerit, & quibus modis ratificatio hæc ſequi poteſt, ibidem.*

10 *Exceptio S.C.Velleiani poteſt de iure poſt ſententiam condemnatoriam opponi, ſed quid ſi ſententiã illa fecerit tranſitũ in rem iudicatã.*

11 *Exceptio illa, quæ nec antè, nec poſt ſententiã fuit oppoſita, nullo iure cauetur, vt poſſit opponi poſt rem iudicatam.*

12 Specul.*allucinatus loquutus fuit in* §.3.num.14.tit.de except.& replicat.

13 *Sententia an differat à re iudicata.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an mulier in Regno validè dicatur pro alio obligata, ſi beneficio S.C. Velleiani prçuia Regia diſpenſatione renunciauerit. Mulier an exceptione S. Conſulti ſuccurratur, ſi ex interuallo eius obligationem ratam habuit. Exceptio hæc, quæ ex diſpoſitione *tex in l. tametſi, ff. ad S. C. Maced.* poteſt adhùc poſt ſententiam opponi, an validè opponi poſſit poſt ſententiam, quæ fecit tranſitum in rem iudicatam, & de aliis notabilibus.

CAP. CCXXXVI.

1 VElleiani Senatus Cõſulti beneficio locum non eſſe, vbi mulier principalitèr ſe obligat, mutuo accipiendo pecuniam, vel alium pro re ad ipſam ſpectante faciendo contractum, procedit ſine controuerſia, quamuis demùm conſtet, pecuniam illam non ad ſui vtilitatem; ſed in alterius beneficium fuiſſe conuerſam; non enim qui pecuniam dat, curioſus eſſe debet, vt illa in mulieris vſus conuertatur, ſunt iura ſatis vulgata in *l. ſed ſi ego, in princ. in l. ſi mulier* 11.*ff.ad Velleian.& in l.ſi fænebris* 13.*C.eod.* cum aliis relatis per *Troyſ. in prag.* 1. *nu.*6. *verſ.item quando mulier,* & paulò infrà, *verſ. ſed in caſu, in tit.de Senat.Conſ. Velleia.* ſecus
2 autem dicendum, ſi mulier conſtituens ſe principalem debitricem, vir eius fideiuberet, vel ſe inſimul cum vxore principalem debitorem cõſtitueret, tunc enim ſi creditor nõ probauerit, pecuniam, quam dedit, in mulieris vtilitatem fuiſſe conuersã, præſumitur color quæſitus, & quòd verè vxor interceſſerit pro viro, non autem vir pro vxore, hic eſt *tex.in auth. ſi qua mulier,* vbi *Bald.*ſingularitèr *nu* 9.*&* 13.*C.ad Sen. Conſ. Vell Theſaur.deciſ.*222.*nu.*14.*&* 223.*nu.*2. *verſ.amplia* 1.*Georg.alleg.*32.*num.*9.*verſ.ſed quando,& Dom. Reg.Merlin. controu. cent.*1. *cap.*55.vbi concluſionem hanc procedere ait, non ſolùm quando mulier ſe obligat cum viro, ſed etiam cum filio, vel quolibet extraneo, vt adhùc diiudicandus ſit color quæſitus, vt contractus ille ſubſtineri non poſſit, nec etiam pro medietate, quia cùm vnicus ſit contractus, non poteſt ex vna parte ſubſtineri, & ex alia irritari, allegat *text. in ſi mulier, la* 3. §. *fin.ff. ad Velleian.* & *cap.ſequenti,*ead.1.*cent.* hoc procedere docet, etiam ſi mulier pro dote ſe obligaret, vel intercederet, nam & ſi mulier regularitèr pro dote cuiuſuis extraneæ perſonæ ſe obligans, Velleiano non ſuccurritur, prout eſt *text.*vulgat.in *l.finali,C. ad Velleian.*attamen probat *D.Reg.Merlin.*vbi ſuprà, Imperialẽ hãc deciſionem locum nõ habere, vbi mulier pro marito intercederet, ad dotem extraneæ mulieri conſtituendam.

3 Sed contigit aliàs dubitari, an concluſiones modò pro muliere indicatæ eſſent applicabiles ad caſum, de quò controuertebatur in S. C. in cauſa Doctoris Pauli

Emilij Ferrilli, huius Regni Prothomedici, viri omnibus numeris abſolutiſſimi, cum hæredibus qu. D. Thomæ de Aquino, qui fuit hæres qu. D. Beatricis de Aquino, caſus talis erat. In anno 1613. D. Beatrix de Aquino cum inſolidum obligatione eius viri Ioannis Sergij de Summa, Regia præcedente diſpenſatione vendidit dicto Doctori Paulo Emilio annuos duc. octuaginta pro capitali pretio ducatorum mille, in cuius obligationis exequutionem defuncto viro intrà annum celebrati contractus D. Beatrix dùm vixit, vſquè ad annum 1622. in quo è viuis deceſſit, annuos introitus promiſſos punctualitèr ſoluit, & demùm D. Thomas eius hæres, quo ſimilitèr mortuo, pretenſionem habuerunt eius filij, & heredes, nullo pacto, nulloquè iure ad ſolutionem annuorum introituum continuandam cogi poſſe, ſed ex perſona D. Beatri-
4 cis Senatuſconſulti beneficio iuuari, nam, quòd exceptio hæc ad hæredes tranſeat, eſt *tex. in l. hæredes*, vbi DD. & in *l. ſi ſciens, C. ad S.C. Vell. Graſſ. in tract. de except. in except. 27. num. 44. Noalis tract. de tranſmiſſ. caſ. 26. num. 12.*

Dicebam, partes ſupremi Senatus eſſe, hæredes prædictos ad ſoluendum cōdemnare, oppoſita Velleiani exceptione non obſtante, idquè potiſſimùm ex tribus.

5 Primò dato, ſed nunquam conceſſo, hæredes fuiſſe in probatis, quòd pecunia D. Beatrici ſoluta, in viri vtilitatem verſa eſſet, ſicquè dici poſſe, D. Beatricem pro uiro interceſſiſſe, adhuc affirmandum, validam fuiſſe illius obligationem, ob Regiam, quā mulier obtinuit diſpēſationem. Nam quicquid in hoc ſibi dixerit *Reg. de Pont. de poteſt. Proreg. tit. 10. de decret. Collateralis Conſilij ſuper obligatione rerum dotal.* in dies practicamus, quę deciſa fuerunt pœnès *Dom. de Franch. deciſ. 623.* adeò vt dici poſſit, conſuetudinem fuiſſe inductam in S.C. ſic iudicandi, ut conſtat ex tot deciſionibus per me relatis *lib. 1. cap. 176.* ubi inter alias, quas retuli S.C. determinationes pro ſatis notabile à noſtratibus fuit habita, quæ cōtigit in cauſa Marchionis Corati, & ſucceſſiuè Sacri Hoſpitalis A.G.P. huius Ciuitatis, illius hæredis, cum D. Ioanna de Capua, hæc cùm in anno 1599. cum inſolidū obligatione D. Octauij de Capua eius viri tot ann. cenſus dicto Marchioni vendidiſſet pro capitali pretio ducatorum 3000. conſtituit, apocam, in qua fuit mandatum Banco, vt pecunia ſolueretur dictæ D. Ioannæ, fuiſſe per illam, vt vulgaritèr dicitur giratam dicto eius viro, qui in proprios vſus eam conuertit. Et quamuis à dicto anno 1599. vſquè ad annum 1614. D. Ioanna ann. introitus Marchioni creditori promiſſos ſoluiſſet, conuenta demū in Sac. Conſ. ex quo deinceps ſoluere recuſabat, ampliſſimi ordinis exceptionem oppoſuit, ſed compilato proceſſu, quia ſuper obligatione contracta Regia fuit producta diſpenſatio, condemnata remanſit, quicquid de huius diſpenſationis ſubreptione opponeretur, Dicebatur enim, in ſupplicatione fuiſſe narratū, pro ſuis neceſsitatibus mulierem ſe obligaſſe, & tamen contrarium conſtabat, quia pro neceſsitatibus viri; etenim omni iure non fuit ratio habita de hac falſa aſſertione, ex quo diſpenſatio ſequi non poterat, ex eo, quòd mulier ſic aſſe-
6 ruerat; nullo enim iure, nec communi, nec Regni huius, vt in principio indicaui, prohibetur, quin mulier pro ſuis neceſsitatibus ſe obliget, ſed tantùm nè intercedat; vndè ſi diſpenſatio ſuper principali obligatione mulieris impetraretur, eſſet dicere, *Arma virumq; cano*, prout de aſſenſu Regio ſuper contractu, qui eo nō indiget, impetrato loquuntur noſtri Feudiſtæ, & omnium primus *Andreas in cap. 1. §. ſed nec alia iuſtior*, poſt *num. 38. verſ. quia conſenſus domini non neceſſariò impetratus, in titulo, quæ ſit prima cauſa benefic. amittend. Regens de Pont. conſ. 95. num. 8. lib. 1. Regens Rouit. deciſ. 84. num. 4.* Fuit enim conceſſa diſpenſatio ex eo, quòd D. Ioanna in ſupplicatione aſſeruerat, cum inſolidum obligatione viri ſe obligare uelle, quæ quidem enarratio de iure importabat, ac ſi dixiſſet, quòd pro uiro ſe obligare intendebat; diximus enim in principio, quòd quando mulier cum inſolidum obligatione uiri ſe obligat, ſiuè quando uir pro uxore intercedit, niſi conſtat, pecuniam fuiſſe uerſam in utilitatem uxoris, præſumitur color quæſitus, ità ut uerè uxor pro uiro intercedere dicatur, nō autem uir pro uxore, ac proindè dùm ſuper hoc contractu petitur diſpenſatio, & conceditur, eſtò millies, quòd mulier aſſerat, ſe pro ſuis neceſsitatibus obligare uelle, conceſſa intelligitur ſuper interceſſione, quę fit ad beneficium uiri, non autem
7 ſuper principali obligatione mulieris, quæ nullum habet iuris impedimentum ad ſe pro ſuo commodo obligandum, ſed tātùm ad alienam ſuſcipiendam obligationem, hoc enim dùmtaxat ius commune prohibuit, nè pro alijs intercedat; uerùm quia promulgata lege illicò inuenitur & fraus,

Digitized by Google

ut mulieris obligatio ualida eſſet,ſicquè ut Senatus Conſulti beneficium ceſſaret,procurabant contrahentes,ut huic exceptioni cum iuramento renũciaretur,q̃ fieri poſſe, ex *Greg.Lopez in l.4.tit.7.par.6.*docet *R.de Pont.loc.*cit.*n* 33.poſt alios,quos citat *Theſaur.* relata *deciſ.* 222.& ſatis benè *Troyſ.in prag.*1.antè *n.7.de S.C.Vell.*ubi à *n.6.*pluribus connumeratis caſibus,quibus iure cõmuni attẽto,mulieri Senatus Conſulti beneficio nõ ſuccurritur;addit & alium, nẽpè qñ huic beneficio renunciaret,ſubdens,ità communem practicam docere, ſumptam ex *text.* & *gloſ.* & quæ *ibi* habentur per *DD.* in *l.final.§.penult.ff.ad S.C.Vell.*& quòd hęc ſit cõmunis opinio,à qua non eſt recedendum,affirmauit *Scacc.de ſentent.& re indic. gloſ.7.q.3.limit.4.num.* 207.& noſter *Præſ. de Franch.deciſ.* 478.nu.4.at cùm renuncia-
8 tio hæc in Regno, creſcente in dies hominum malitia,frequentiſsima eſset, neceſse fuit,Regiam promulgari ſanctionem, qua mediante quęlibet renunciatio,etiã iurata prohibita fuit, & caſu, quo de facto fieret, nullius roboris,& efficaciæ eſset,priuationis officij pœna Notarijs huiuſmodi interceſsiones ſtipulantibus impoſita,ut aduertit *de Franch.loco* cit. Hoc ergò nouiſsimo iure attento, impoſsibile eſt, ut poſsit mulier ualidè pro alijs intercedere, niſi huiuſmet Regię ſanctionis obtineatur diſpenſatio;ſublato enim obice,quem tribuit Pragmatica impeditiuum renunciationis Velleiani,ſit locus communi *DD.* ſententię,ut mulier renunciando exceptioni Velleiani liberè ualeat alienam ſuſcipere obligationem, id, quod cùm in cauſa prædicta concurreret, meritò pro hærede Marchionis creditoris prodijt deciſio, patrocinante D.Io.Baptiſta Iouino, tũc inter primarios S.C.cauſarum patrono,nunc Regio Conſiliario digniſsimo.

9 Secundò, cum eodem erroneo præſuppoſito, quòd pecunia D. Beatrici ſoluta in viri commodum ceſſerit, ex alio dicebam, Pauli Emilij iuſtitiam in tuto eſſe; in facto enim verum erat, mulierem ipſam, quę in anno 1613.annuos introitus vendidit,vſq; ad annum 1622. quo è viuis deceſsit, tertias creditori ſuo punctualitèr ſoluiſſe,quæ quidèm continuata ſolutio ſat erat,de iure ad illam à beneficio Sen.Conſ.excludendã, nam ſi dicamus, mulierem interceſsiſſe pro viro, qui eodem obligationis anno deceſsit, poterat certè illa à creditore ad ſoluendum ſollicita, hac ſe tueri exceptione; vndè cùm continuatis temporibus ſoluere uoluerit, neceſſariò dicendum, primam eius obligationem confirmaſſe, ſiuè ratam habuiſſe, & conſequentèr ceſſat funditùs S.C.beneficium,hic eſt *text.in l.ſi mulier* 22. *C.ad S.C.Vell.* vbi ſancitum eſt verbis expreſsis, quòd ſi mulier, poſtquàm ſe pro alio obligauit,elapſo biennio creditorem noua obligatione,vel pignore cautum redderet,conuenta demùm S.C.beneficio non ſuccurritur, *Sibi enim imputet, ſi quod ſæpiùs cogitare poterat,& euitare,non fecit, ſed vltrà firmauit, videtur enim ex huiuſmodi temporis prolixitate, non pro aliena obligatione ſe illigare,ſed pro ſua cauſa aliquid agere,*ſunt verba *text. in l. prædicta*, vbi *Salyc.& Paul. de Caſtr.*huius diſpoſitionis reddunt rationẽ, nimirùm, quia vbi mulier poſt lapſum biẽnij primam approbat interceſsionem, iterùm promittẽdo, ſeu cauendo, vel quoquo modo (nota) eam confirmando, cenſetur, hoc ex magna deliberatione feciſſe, non ex fragilitate, ideò meritò tanto beneficio non iuuatur,ſicut quando donat, vel patrimonium ſuum diminuit,idemquè faxi ſunt *Ioan.Zanger.in tract. de except. part.3.cap.9. nu.38.Petr.Gilken.de præſcript.par.2.membr. primo,cap.4.nu.103.Petrus Auguſtinus Morla in Emporio iuris,par.prima,tit.3.quæſt.prima, num.8.& 13.Pancirol. conſ.44. num.* 10.*Menoch.de præſumpt. lib.3.præſumpt.* 21 *num.2. Maſcard.de probatio. concl.* 1081.*nu.*10.*Molin.de iuſt.& iur.tract.2.diſp.*540.*nu.* 16.*verſ. tertius,Ant.Gomez in l.6*1.*Taur.num.*1.circà *finem,Ant.Hering.tract.de fideiuſ. cap.7.num.* 448.& alij pœnès *Barboſ.* in *collect.*ad *d.l.ſi mulier*,id, quod fuit ſatis, & benè ponderatum in cauſa D.Ioannæ de Capua, quæ ab anno 1599.vſquè ad annum 1614.annuos introitus promiſſos Marchioni ſoluit; ſi ergò ſimplex pignoris datio, aut primeuæ obligationis ratificatio, elapſo tamen biẽnio ſequuta, Velleiani exceptionem ceſſare facit,quaſi hoc ex magna deliberatione, non ex ſexus fragilitate fuerit actum, quid aſſeuerare cogebamur in caſu propoſito,in quo D. Beatrix elapſo biennio à die initæ obligationis, intrà quod tempus eius vir deceſſit, promiſſos introitus quot annis vſquè ad diem mortis ſoluit, nedùm uidua euaſa, ſed etiam iterùm alteri nupta; poſſet nè ſtantibus his actibus longo temporis interuallo reiteratis maior huius Matronæ perſcrutari animi deliberatio, qua uoluit creditori ſuo ſatisfacere? poſſet nè potentior conſiderari initæ obligationis cõfirmatio? *Bellon.conſ.*15.*n.*11.*Surd. conſ.* 28.*num.*21.& *Rot.deciſ.*136.*num.*5.*part.*2.*in*

poſth.Farinac. ubi fuit dictum,per receptionem eorum, quæ in tranſactione dari promittuntur, tranſactionem illam ratificatam cenſeri.

10 Tertiò,& tandèm,vt in caſu, de quo agebatur omnis ceſſaret dubietas, omniſquè amaritudo,fuit in facto deductum,mortua D.Beatrice,quia eius hæres Don Thomas de Aquino ſolutionem annuorum introituum ab eius Authrice promiſſorum continuare renitens erat,creditor in M.C. cõparuit,& ſollemni libello præfatum hæredem ad ſoluendum in præteritum, & correſpondendum in futurum cõdemnari inſtitit,prout ſic viſis vidẽdis diffinitiuo decreto mandatum fuit,a qua ſic iuſta emanata ordinatione conuentus, nedùm appellare non fuit auſus, ità vt paſſus fuerit, ad rem iudicatam deueniri,ſed potiùs, vt par erat,iniuncto mandato obtemperare decreuit, præteritos ſoluens introitus, & futuros correſpondens; hoc in facto pro vero ſuppoſito, quærebam Ego, quo ſuadente ſpiritu hic,qui eſt hæres hæredis in oppoſita Velleiani exceptione perſeuerabat, non nè omiſſis præcluſa eſt via vlterius excipiendi? Opponebant Aduerſarii,exceptionem hanc nunquàm in iudicio contra D. Thomam motò fuiſſe propoſitam, quæ cùm ſit admodùm priuilegiata,adhùc poſt ſententiam opponi poteſt, prout eſt *tex.*apertus in *l. tametsi, ff ad S.C. Maced.* quamuis regularitèr omnis peremptoria exceptio antè ſententiam ſit opponenda, ad *tex.in l.2.C.ſenten reſcindi non poſſe,* ſed reſpondebam,hoc verum eſſe,quando mulier lata ſententia ad illius exequutionem impediendam,& nè ſoluere ſit coacta,hàc opponit exceptionem, in his enim terminis procedit *tex.in d.l.tametſi,* & quod dixit *Bart.in l.1.num* 5.*C.de iuris,& facti ignor.* & ex nouiſſimis Scribẽtibus noſter Conſiliarius *Carleual.tract.de iudic.tom.2.tit.3. diſp.* 17.*num.6.fol.* 265. At vbi condemnatoria ſententia ex condemnatæ mulieris tolerãtia facit tranſitum in rem iudicatam,nullo
11 iure cautum inuenimus, vt exceptio illa, quæ non fuit oppoſita,nec ante, nec poſt ſententiam,poſſit demùm ea in rem iudicatam tranſacta proponi,nunquàm enim litium eſſet finis,cùm poſſet quilibet condemnatoriam paſſus ſententiam,omni tẽpore aduerſus rem iudicatam inſurgere, ſic proponendo exceptionem illam, quã aſſerit,nec antè, nec poſt ſententiam propoſuiſſe,vndè meritò contrarium vtroquè iure cautum inuenimus, vt aduerſus rem iudicatam nil noui opponi poſſit, de iure enim ciuili eſt *tex.* ſatis vulgatus in *l. ſub ſpecie,*vbi *gloſ.prima,C.de re iudic.* & de iure canonico in *cap.inter monaſterium, extrà eodem,*vbi *gloſ. in verb. alioquin,* & in *verb. confirmantes* expreſſis verbis dicit, quòd tranſacta ſententia in rem iudicatã, ſi reus in iudicio contra ipſum moto aliquã omiſit opponere exceptionem,& hoc ſiuè ſciẽtèr,ſiuè ignorantèr, de cætero eam opponere volens,non auditur, idemquè *Rota deciſ.92.nu.9.tom.3.*in *collect.* per *Rubeum,*
12 quicquid ſibi dixerit *Specul.*qui in hac re allucinatus volens in *tit.de exceptio. & replicat.§.3.num.14.tom.2.*nouem referre caſus,in quibus poſt ſententiam in rem iudicatam tranſactam peremptoria exceptio opponi poteſt,illam Macedoniani, & Velleiani connumerauit,allegando *tex.* in d.*l. tametſi,*& in *l.quamuis,§.2.ff ad S.C. Velleia.* quæ iura hęc probare nullo pacto affirmari poteſt, cùm tantùm in illis fuerit ſancitum, vt filiusfam. qui mutuo accepit pecuniam, & mulier, quæ alienam ſuſcepit obligationem, poſtquàm fuerint condemnati,valeãt Macedoniani,& Velleiani opponere exceptionem, dùm igitur *Iuriſconſultus* in vtroq; *tex.* hoc verbo *condemnati* vſus fuerit,certè non niſi de ſimplici ſentẽtia condemnatoria ſentire potuit, non autem de ſententia,quæ fecit tranſitum in rem iudicatam, nam ſi de iſta ſentire voluiſſet,vtiquè expreſſiſſet,ſatis namquè dif-
13 fert ſententia,ſiuè res iudicata,quæ ſecundùm *Marantã loco* infrà citando largo modo pro ſententia accipitur,à ſententia,quę fecit tranſitum in rem iudicatam, ſententia enim,ſiuè res iudicata propriè eſt illa, quę controuerſiæ per abſolutionem, vel condemnationem finem imponit,*l.1. ff. de re iudic.l.litigatoribus,*& ibi *gloſ.& Bart.C.de appell.Iaſ.in l.& poſt rem, ff. de tranſact.* ſed appellationi ſubiacet,ſentẽtia autem,quæ fecit tranſitum in rem iudicatam dicitur illa,quæ pro veritate accipitur, & pro lege habetur,*l.res iudicata,ff. de regul.iur.* & contingit,quando infra decem dies ab ea non fuerit appellatum, *auth. hodie, C. de appell, cap.quòad conſultationem,extrà de ſent. & re iudic.*idemquè quando fuit appellatum,ſed appellatio fuit deſerta, ex quo appellans eam infra legitima tempora non fuit proſequutus,*authen.ei,qui, C. de temp. appel.* & habetur in *Conſt.Regni Appellationum tempora,*eſtquè tantæ authoritatis, ſecundùm *Iaſ. in l. Iulianus la 2. ff. de condit.indeb. & Marant.in prax.par.6. in verb. & demum fer-*

tur

Digitized by Google

tur ſententia, num. 129. *fol.* mihi 470. quòd facit de non ente ens, de vero falſum, & de albo nigrum; ſi ergò huius importantiæ eſt ſententia in rem iudicatam tranſacta, conſequens eſt dicere, quòd ſi expreſsè lege, vel ſtatuto cautum non reperitur, vt aduerſus illam poſsit exceptio aliqua proponi, ſatis à iuris tramitibus erraret, qui exceptionem aliquam opponere vellet, poſtquàm ſententia in rem iudicatam tranſitũ fecit. Quarè his omnibus ſemel, atquè iterũ in aula S. Cõſilij per me exaratis ſub diebus 10. Martij, & 22. Maij inſtantis anni 1649. prodijt geminata determinatio pro Cliente, referente nobiliſsimo, ac integerrimo Regio Cõſiliario D. Iulio Maſtrillo, digniſsimo Mariliani Duce, pœnès Solatium actorum Magiſtrum.

SVMMARIVM.

1 *Mulier non iuuatur Velleiano, vbi ſe pro aliqua dotanda obligauerit, & idem pro dote reſtituenda, num.* 2.

3 *Mulier virum habens, ſi eo inſcio pro aliqua dotanda ſe obligauerit, an die ſolutionis cedente poſſit exequi ſuper bonis dotalibus, & num.* 9. *& quid ſuper bonis extrà dotem, num.* 11.

4 *Mulier coniugata triplicis generis bona habet, & num.* 8.

5 *Bona parafrenalia mulieris quæ ſint, & an in illis vir habeat adminiſtrationem.*

6 *Bona viri ſunt tacitè obligata vxori pro adminiſtratione bonorum parafrenalium.*

7 *Maritus an bonorum parafrenalium fructus ſuos faciat.*

10 *Bona dotalia num conſtante matrimonio exequi poſſint pro delicto vxoris.*

11 *Maritus in bonis extrà dotem nullam habet adminiſtrationem.*

19 Tex. in l. maritus, C. de procur. & in l. cùm maritum, C. de ſolutio. *declarantur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an mulier, quæ de iure Velleiani beneficio non ſuccuritur, quotiès pro aliqua dotanda ſe obligauit, adhùc validè obligatã cenſeatur, ſi abſquè eius viri conſenſu ſe obligauit, ità vt die ſolutionis cedente, ipſaquè ad dotem ſoluendã obligata ſoluere recuſante, poſſit ille, cui fuit dos promiſſa, ſuper bonis dotalibus, & extrà dotem obligatæ mulieris exequi facere. Mulier coniugata quæ bona vltrà dotem habere dicatur, & an in illis vir habeat adminiſtrationem, & de alijs ad materiam pertinentibus.

CAP. CCXXXVII.

1 VElleiani Senatus Conſulti beneficiũ prorſus ceſſare, vbi mulier pro aliqua dotanda ſe obligauerit, cautum eſt verbis expreſſis in *l. ſi dotare, & l. fin C. ad Senatuſcon. Velleia. Præſ. Fab. diff.* 14. *eod. tit.* vbi ſatis notantèr hoc indubitatum axioma, ità demùm procedere dicit, quotiès mulier pro dote ſe obligauerit, matrimonio adhùc non cõtracto, quia ſecus ſi poſt contractum matrimonium eius obligatio interuenerit, licèt enim nihil vetet, conſtante matrimonio dotem & augeri, & conſtitui, locus tamèn erit Velleiani exceptioni, rationem ſubdens per hæc verba, *quia nec tantus eſſe debeat fauor dotis, quæ contrahendo matrimonio cauſam non dederit, nec dicere poſſit maritus, ſe deceptum, qui antequàm mulier quicquã promitteret, iàm duxerat vxorem.*

2 Eſt etiam certum, concluſionem, vt ſuprà firmatam, vt mulier Velleiani exceptione non ſuccurratur, quando dotẽ pro aliqua puella in matrimonium collocata promiſerit, procedere etiam, quando pro dotis reſtitutione ſe obligauerit, idquè ex identitate, ſiuè maioritate rationis, quamuis iura de dotis promiſſione loquantur, vt ſatis notantèr dixit *Bald. Noucl. tract. de dot. par.* 6. *priuileg.* 12. & 57. & *Greg. Lopez in l.* 3. *in verb. date, tit.* 12. *p.* 5. & fuit per Sacrum Conſilium deciſum hodiè 12. Iulij 1638. in cauſa Fauſtinę Gamboæ, dotis, & antefati reſtitutionem petentis, cum hæredibus quondam Antonij, & Cæſaris Marzati viri, & ſoceri, Lucretia Genuenſe ſo-

Digitized by Google

etu, ac aliis de Sirſale, ubi principalitèr fuit determinatũ in terminis *Conſuetudinis* huius Ciuitatis, quæ incipit *Si Pater, & Mater*, ſub *tit. de patre recipien. dot. ſimul cum vxore, & filio, &c.* poſſe nurum pro recuperatione dotis, & antefati, ſocero non exiſtente ſoluendo, agere contra ſocrum ad dotis, & antefati reſtitutionem, inſimul cũ eius uiro obligatam, contra *Napod.* in *Conſuet.* prædicta, in *verb. ſoluendo*, vbi allegat iura, quæ eius dictum non probant, Commiſſarius extitit Dominus Conſiliarius de Franchis, pœnès de Scacciauento S. C. act. Mag.

3 Sed quæſtio inſurgit, quid dicẽdum, ubi mulier uirum habens, eo inſcio dotem pro aliqua promiſerit, an die ſolutionis cedente, poſſit ille, cui dos fuit promiſſa, aduerſus mulierem promittentem agendo, exequi facere ſuper eius bonis dotalibus, & extrà dotem?

In facto præſupponebatur, mulierem hãc habuiſſe bona dotalia, eius uiro in dotem aſſignata, nec non certum debitoris nomen, quod extrà dotem tenebat, cùmq; ille, cui dos fuerat promiſſa, non tàm ſuper bonis dotalibus, quàm etiam extrà dotem, pro eius crediti conſequutione agere uellet, duos inuenit ſcopulos, alterum viri mulieris promittentis, de promiſſione pœnitùs inſcii, aſſerentis, ſuper eius dote moleſtari eum non poſſe, alterum verò nominis debitoris, quod erat extrà dotem, de ſatiſfactione mulieris creditricis uiro facta opponentis, undè quo pacto huic uiro, cui dos fuit à muliere promiſſa conſulendum eſſet, dubitari contigit.

4 Pro cuius indagationis reſolutione illud antè omnia ſupponendum eſt, mulierem coniugatam triplicis generis bona habere, ſecundùm *Doctores* communitèr in *l. maritus, C. de procurat. & l. fin. C. de pact. conu. ſuper dot.* & per *Vrſil. deciſ. 44. num. 3. Gayl. pract. obſer. lib. 1. obſer. 133.* Primò enim habet dotem, & illa eſt in dominio mariti, adeò quòd pro ea uindicanda, nullatènus uxori competat actio, ſed uiro conſtante matrimonio, *l. doce ancillam, C. de reiuend.*

5 Secundò, mulier dicitur habere bona parafrenalia, & illa dicuntur, quæ extrà dotẽ tenet, marito in cuſtodiam tradita, in his enim uir adminiſtrationem habere dicitur, & pro his bonis abſquè uxoris mandato agere poteſt, iuxtà *tex.* in *l fin. C. de pact. conuen. ſuper dot. Gratia. diſcept. forenſ. c. 514. num. 24.* quod intellige, uxore conſentiente, quia ſi ea prohibente nullam in bonis parafrenalibus uirum habere adminiſtrationem, dicendum eſt ex *tex. in l. hac lege, C. de pact. conuen. ſuper dot.* in tantum, quòd cõſtante matrimonio ad omne ipſius libitum poteſt vxor bona hæc à viro uendicare, *Bald.* in *l. vbi adhùc, C. de iur. dot.* cùm poſſit de illis omni tempore diſponere, *Alex. cõſ. 144. lib. 5.* debet tamèn mulier, quando bona illa marito tradit, expreſsè aſſerere, quòd ſunt extrà dotem, illaquè in cuſtodiam, & non alitèr ipſi uiro tribuit, aliàs omnia in dotem cenſeri data, eſt aſſerendum, *Surd. conſ. 94. vol. 1. & 397. vol. 3. Dec.*
6 *conſ. 521. antè nu. 11. verſ. ſupereſt reſpondere*, ſuntquè bona uiri pro bonorum parafrenaliũ adminiſtratione tacitè uxori obligata, *d. l. fin. C. de pact. conuen. ſuper dot.* nec alio in his mulier fruitur priuilegio, ut per
7 *DD. ibi*, an autem maritus bonorum parafrenalium fructus ſuos faciat, uide *Dec. loco cit. num. 4.* poſt *Bart.* in *l. penul. ff. ad leg. fal.* & nouiſſimè uidẽdi ſunt *Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 9. & Fontanel. de pac. nupt. tom. 2. clauſ. 6. gloſ. 2. par. 7. fol.* mihi 456.

8 Tertium genus bonorum, quod mulier habere dicitur, eſt illarum rerum, quæ in dotem non dedit, nec ea marito in adminiſtrationem, nec tacitè, nec expreſsè tradidit, ſed ipſa ſeparatim habet, regit, & adminiſtrat, in his enim nullum ius habet maritus, ità vt pro illis, abſq; vxoris mandato agere non poſſit, præterquàm cum cautione de rato, *l. maritus, C. de procur.* qui *text.* ità intelligi debet, vt per *Doctores ibi*, & *text.* in *d. l. fin.* intelligendus eſt de bonis paraphrenalibus, pro quibus, vt diximus, poteſt agere abſq; mandato, nec mirum, cùm illa traditio, & adminiſtrationis commendatio, citrà omne dubium loco ſufficientis mandati habere dicatur, ergò ſecus dicendum eſt, vbi nulla interuenit traditio, nàm cùm in illis nihil ſit marito commiſſum, non eſt dubitandum, quòd mandato eget vxoris, & ità leges prædictas intelligendas, & conciliandas eſſe aduertunt *Doctores ibi*, & ex recentioribus *Ant. Gomez. ad ll. Taur. l. 50. nu. 20. verſ. item adde, quòd vxor*, & *verſ. tertiò poteſt habere*, & ſatis notantèr *Fontanell. loco iàm dicto, num. 55.* vbi poſt *num. ſeq.* per illum Senatum deciſum reperiſſe teſtatur, nullitèr factam fuiſſe exequutionem ad inſtantiam mariti, citrà vxoris mandatum, & cautionem de rato, pro penſionibus cuiuſdam Violarij, quod conſtante matrimonio vxori ex quadã ſucceſſione aduenerat, nec viro tradiderat, & pro motiuo, vt ipſe ait, ſumptum fuiſſe, cùm in his non poterat

mari-

Digitized by Google

maritus agere, ſine vxoris conſenſu.

9 His ſic præcognitis, propoſitæ quæſtionis patet reſolutio, nàm ſi iſte, cui dos fuit à muliere promiſſa, abſq; eius viri conſenſu vult ſuper bonis dotalibus agere, & non poterit, cùm ei obligata non ſint, etenim mulier conſtante matrimonio in viri præiudicium, qui dotis habet dominium, bona dotalia obligare haud poterat, & proindè vir ſuper illis moleſtari non poteſt, prout eum in caſu forſan maioris cōſiderationis moleſtandum non eſſe de anno 1616. 5. die Februarij decidit *Senatus Pedem.* nàm cùm quædam mulier cōſtante matrimonio pro

10 delicto per eam patrato in certa ſumma, ad partis læſæ beneficium pro ſuis damnis, et intereſſe, et Fiſci pro pęna condemnata eſſet, volentes demùm, et Pars offenſa, et Fiſcus ſuper bonis dotalibus agere, et de prælatione inter ſe pugnantes, fuit vterq; excluſus, et deciſum, non eſſe virum ſuper pecunia dotali moleſtādum, quia pecunia illa erat priuilegiata pro oneribus matrimonij ſuſtinendis, ac etiam filijs pro alimentis ius ſpectabat, verùm ſi alia adfuiſſent bona extradotalia, ſuper illis procedendum eſſe, ità tamen, quòd pars offenſa pro ſuo intereſſe ſemper Fiſco præferri deberet, teſtatur *Theſ. filius quæſt. forenſ. lib. 4. quæſt. 3.* idem in caſu noſtro, quo enim pacto poteſt mulier conſtante matrimonio delinquendo, vel contrahendo, in viri pręiudicium dotis conditionem facere deteriorem?

11 Videndum igitur reſtat, an poſſit huic eſſe conſultum ſuper nomine debitoris, quod mulier extrà dotem tenebat, et de quo maritus nullam habebat adminiſtrationem? et citrà omne dubium cenſerem, quòd ſic, nullam habendo rationem de oppoſita ſatisfactione viro facta, nàm cū,

12 vt ſuprà fundauimus, in bonis extrà dotē nullam habeat maritus adminiſtrationem, abſq; vxoris mandato, et hoc debitoris nomen erat extrà dotem, dùm mulieris debitor viro ſoluit, malè ſoluiſſe cenſetur, et quemadmodùm potuiſſet mulier non obſtante ſatisfactione eius viro facta, aduerſus eius debitorē agere, ex *text.* ad literam in *l. cùm maritum, C. de ſolut.* de quò meminit *Caſſane. in Conſuet. Burgund. rubr. 4. §. 5. nu. 48.* ità et ipſius mulieris creditor.

13 Nec dices, *text. in d. l. cùm maritum* quodammodò aduerſari *tex. in d. l. maritus, C. de procurat.* vbi in bonis extrà dotem permittitur viro agere, etiam abſq; mandato, dūmodò præſtet cautionem de rato, quià non per hoc ſequitur, quòd poſſit exigere, ſecūdùm *Bal. in l. ſoluendo, num. 2. ff. de negot. geſt.* vbi citando *text. in d. l. cum maritum*, inquit, quòd licèt coniuncta perſona poſſit agere, non tamen poteſt exigere, & remittit ſe ad dicta in *l. ſi autem, C. eod. tit,* vbi ex *Iacob. de Aren.* dicit, quòd licèt non poſſit agere, vt ſibi ſoluatur, poteſt tamen agere, vt deponatur, quod menti tenendum eſſe commēdat, verùm ſi vrbaniùs agendo, vellet hic, cui dos fuit promiſſa, mulieris promittētis virum cōuenire, vti vxoris pecuniæ exactorem, benè ad eius electionem id peragere poſſet,

SVMMARIVM.

1 *Mulier pro alio intercedens non obligatur, ſecus vbi rem ſuam donauerit.*

2 *Mulier ſi donauerit alicui hæreditatem ſibi delatam, idq; cum ſcriptura priuata, nùm donationi ſtare compellatur, & n. 6. 10. & 11.*

3 *Mulier in Regno etiam cum iuramento nullitèr contrahit.*

4 *Inſtrumentum publicum requiritur, ad hoc vt mulier validè ſe obliget in illis caſibus, in quibus ſe obligare poteſt.*

5 *Donatio facta à muliere ſi inceperit à promiſſione, an ſubſiſtat, & num. 12.*

7 Pragm. 1. de Senatuſconſ. Velle. *de donationis contractu non loquitur.*

8 *Intellectus* text. in l. antiquę, §. fin. C. ad S.C. Vell. *& num. 9.*

12 *Stipulatio an requiratur in donatione.*

13 *Ceſsio idem operatur in rebus incorporalibus, quàm traditio in corporalibus.*

14 Tex. in l. ſed ſi ego, ff. ad S.C. Velle. *quomodò procedat.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Velleiani beneficio locus ſit, vbi mulier per ſcripturam priuatam hæreditatē ſibi delatam alicui ceſſerit, vel dicendum eſt, eſſe illam omninò cogendam ad ceſſioni factæ perſiſtendum. Obligatio mulieris an ſubſiſtat, quando facta non apparet per publicum documen-

tum,

rum, & de alijs ad intellectũ *text. in l.antiqua, §.fin. C. ad S.C. Velleian.* & in *l.ſed ſi ego ff. eod. tit.*

CAP. CCXXXVIII.

1 VElleiani S.C. beneficio certum eſt, quod ſit locus, quotiès mulier pro alio interceſſerit, vel alienã ſuſceperit obligationem, hic eſt *tex. in l.1. ff. & C. ad S.C. Velleian.* at ſecùs ſi rem propriam alteri donauerit, quia tunc legitimè eam contraxiſſe deciditur in, *l. ſed ſi ego, ff. eodem tit.*

2 Sed de illo hoc anno 1628. diſputari cõtigit in Sacro Conſilio Regni huius in cauſa vertente inter Zenobiam de Auitabile, & Hippolytam de Iaſio, ac Ioſephum Puoti coniuges, nimirùm an donatio, ſiuè ceſſio cuiuſdam hæreditatis dictæ Zenobiæ delatæ, per eandem contemplatione matrimonij dictis coniugibus per Albaranum facta, cum promiſſione de illam ratificando per inſtrumentum publicum infra menſes ſex, valida cenſenda eſſet, cùm præfati coniuges inſtantes in Sacro Conſilio, declarari hæreditatem ceſſam, & donatam ad eos ſpectare in vim dictæ donationis, prædicta Zenobia ſe oppoſuerat de illius inualiditate, aſſerendo, eam reuocaſſe, ac proindè beneficio Senatuſconſulti iuuari, idq; ex pluribus.

3 Primò, cùm nullitèr mulier illa contraxerat, nedùm de iure communi, verùm etiã Regni, per *pragm. 1. ſub tit. de S.C. Velleian.* per quam expreſsè ſtatutũ eſſe dicebatur, mulieres etiam cum iuramento nullitèr contrahere.

4 Secundò, quia donatio non erat facta interueniente perſona publica, quo caſu expreſsè ſtatutum eſt, in illis caſibus, in quibus mulier efficacitèr obligatur, illius obligationem non valere, niſi inſtrumento publicè confecto, & à tribus teſtibus ſubſignato, ſunt verba *tex in l. antiqua, §. fin. C. ad S.C. Velleian. l. ſi dotare,* vbi *Bal. eod. tit.* ſed in caſu, de quo agebatur, erat confecta donatio per Albaranum, & ſic priuatè, ergò.

5 Tertiò, quia etſi facta fuiſſet per publicũ inſtrumentum, adhùc nullius cenſeri roboris, & momenti, cùm inceperat donatio à promiſſione, non autem à traditione, quo caſu dicebatur, ex doctrina *Aret.* quẽ citat *D. de Franch. deciſ. 179. num. 3.* donationem per mulierem factam non ſubſiſtere, ſed ità demùm, ſi à traditione inceperit.

6 His tamen non obſtantibus, contrariam ſententiam veriorem eſſe exiſtimaui, vt nimirùm talis donatio omni iure ſubſiſtat, ob particularem deciſionem *text. in d. l. ſed ſi ego,* qua expreſsè ſtatutum eſt, ceſſare Senatuſconſultum, vbi mulier donat, ſed tantùm illi locum eſſe, cùm mulieres ſe pro alijs obligent, vel intercedant, ſed in caſu propoſito horum neutrum cõſiderabatur, ſed tantùm ſimplex donatio, ergò.

7 Ad contraria reſpondi, & primò ad illud, quod dicebatur, obſtare *pragm. 1. de S.C. Velleian.* dixi, nullibi in ea legi, mulieri prohibitum eſſe donare, ſed tantùm pro alijs ſe obligare, quod longè diſtat vnum ab alio, vt annuit *text. in d. l. ſed ſi ego, in fine,* ibi, *hoc ideò, quia facilius ſe mulier obligat, quàm alicui donat,* ergò circa hoc de iure Regni nihil diſpoſitum habemus, & proindè, iuris communis diſpoſitionem in ſuo robore permanere, quo cautum eſt, mulieres rectè donare, nec ampliſſimo ordini locum eſſe.

8 Ad ſecundum, quod dicebatur de inualiditate donationis, quia non interuenerat perſona publica, ad *tex. in d. l. antiqua, §. fin. & l. ſi dotare,* vbi *Bal.* dixi, *tex.* illum ad caſum noſtrum allegari non poſſe, id, quod vt intelligatur, rogo, aduertendum eſſe, regulam ſe habere, mulierem ſe obligãdo, eius obligationem nullius eſſe efficaciæ, hæc regula plures habuit à iure limitationes, ſunt enim aliqui caſus, in quibus mulier efficacitèr obligatur, de quibus per *gloſ. in d. l. 1. ad S.C. Velleian. in verbo ne pro illo,* & per *Aret. in §. item ſi, num. 31. Inſtit. de exceptio.* ſtatuit tamen *lex,* vt in illis obligatio non valeat, niſi interueniente perſona publica, & tribus teſtibus in obligatione ſubſcriptis, vt in *d. §. fin.* & in *d. l. ſi dotare,* vbi dicit *Bal.* per illum *text.* mulierem dotem pro alio promittendo efficacitèr obligari, ſed caue, inquit, quià hoc intelligitur, interueniente perſona publica; ſed ſi non interuenit, dic vt in *d. l. antiqua, § fin.* in tantum, quòd quotiès mulier iure permittente poteſt ſe obligare, intelligitur cum requiſitis iàm dictis. & ità *Martinus* antiquus *gloſſator text.* illum intellexit.

9 Sed certè hunc intellectum communitèr *Doctores* damnarunt, vt nimirùm *text. in d. §. fin.* nullatènus procedat in caſibus, vbi mulier efficacitèr obligatur, ſed tantùm in

illis

illis, vbi iuuatur mulier Velleiano, & fuit
originalis intellectus *Bulgari*, quem ſequi-
tur *gloſ.ibi*, dicens, quòd in iſtis caſibus, vbi
habet locum Velleianum, datur forma hęc,
quæ ſi ſeruata non ſit, corruit actus ipſo iu-
re, ſi verò ſeruata ſit, tunc iuuatur etiam
mulier Velleiano, ſed ope exceptionis; ſic
gloſ. exploſa *Martini* opinione tenet in *d.§.*
fin. in *verb. nè autem*, in *finalib. verbis*, ibi, *pri-*
ma opinio verior eſt, ſequitur *Bart.* qui ſic
ſummat *tex.* illum, & latiùs *Bal. ibi*, qui aper-
tè dicit, mulierem intercedentem, non ſer-
uata illa forma, ipſo iure non teneri, cùm
illa verò forma, ope exceptionis poſſe li-
berari, & iuuari, quod etiam obſeruauit
Theſ. deciſ. 222. *num.* 1. vbi apertè dicit, be-
neficium Velleiani fuiſſe introductum in
fauorem mulierum, ſed ope exceptionis, ex
l.2.§.verba, ff. ad S.C. Velleia. at pinguius re-
medium eſt proditum à *Iuſtiniano* in *l. anti-*
que, §. fin. C. eod. vbi diſponitur, quòd mulier,
quæ pro alio promittit, ipſo iure non obli-
gatur, niſi promiſſio fiat mediante inſtru-
mento, trino teſte ſignato, & hoc latiſſimè
defendit *Gutierr. de iuram. confirm c.20.n.6.*
& 7. vbi latè defendit intellectum *Bulgari*,
& poſt *gloſ. Cyn. Bart & Bal.* dicit, id eſſe ve-
riſſimum, ponderando, & tranſcribendo
verba *text.*

10 Sed ſit qualiſcunque intellectus, dico mo-
dò Ego, hæc ad caſum noſtrum non eſſe
applicabilia, non enim agimus de mulieris
interceſſione, ſiuè obligatione, de quibus
tex. in d.§. fin. loquitur, ſed tantùm, an dona-
tio à muliere facta valida ſit, vbi aliud non
quærimus, niſi mulieris conſenſum ad do-
nandum ſufficientem, ſecùs in obligatione,
in qua ideò tantam ſollemnitatem adhibe-
ri ſtatutum eſt, dicit *Bal.* quia non ità de fa-
cili decipitur mulier interuentu Tabellio-
nis, & teſtium, ſicut per priuatam ſcriptu-
ram, ad quam faciliùs induceretur, hæc ra-
tio ceſſat in donatione, nunquàm enim
mulier in donatione decipi poteſt, quia cũ
de genere auariſſimo ſit, nunquàm donat,
niſi omnimodò eius voluntate, & animi li-
11 beralitate concurrente, quarè videndum
reſtat, ſi de iure donatio facta in Albarano
perfecta iudicetur, an verò ſtipulatio re-
quirebatur, & dico, quòd perfectiſſima fuit,
nec aliter ſtipulationem requiri, vt in ter-
minis decidit *Card. Mant. lib.* 13. *de tacit. &*
ambig. conuent. tit. 3. *num.* 7. per hæc verba.
Ex eo autem, quòd donatio ſimplex præſertim
hodiè ſit contractus nominatus, eleganter dedu-
citur, quòd ex pœnitentia non poſſit reuocari,
etiam ſi non ſit vallata traditione, vel ſtipula-
tione, ſed nudo tantùm pacto conuenerit, quia
tale pactum à lege Iuſtiniani roboratur, & pro-
miſſori neceſsitas imponitur ad tradendum, d.l.
ſi quis argentum, §. vlt. C. de donat. &c. in tan-
tum, quòd citrà omne dubium concludi
poteſt, donationem in Albarano factam, à
donatarijs acceptatam perfectiſſimã fuiſ-
ſe, nec alitèr ſtipulatione indiguiſſe.

12 Ad tertium, quod dicebatur, donationẽ
initium ſumpſiſſe à promiſsione, hoc in fa-
cto negabatur, cùm expreſsis verbis fuerat
facta donatio, nec aliter traditionem, ſiuè
numerationem in illo donationis actu re-
quiri, cùm quid tradi, vel numerari non ex-
tabat, ſed tantùm fuit facta ceſsio hæredi-
tatis delatæ, & proindè aliud non require-
batur pro donatione magis perfectionan-
13 da, id enim operatur ceſsio in rebus incor-
poralibus, quàm traditio in corporalibus,
ad notata per *Bart. & DD. in l. penul. ff. de ſer-*
uit. Salernit. deciſ. 35. *num.* 4. *Oſaſc. deciſ.* 51.
num. 5. *Thomat. deciſ.* 29. *nu* 25. licèt verum
putem, *text. in d.l. ſed ſi ego* ità demùm pro-
cedere, ſi donatio, quę à muliere fit, à tradi-
tione, ſiuè numeratione incęperit, ſecùs
verò ſi à promiſsione, ità vt ſi mulier cen-
tum mihi donaret, numerandos, ſiuè ſoluẽ-
dos in fine anni, ceſſo iàm die, ſi contra illã
agam pro centum donata conſequenda,
poſſet Velleiani exceptionem opponere,
cùm ab obligatione donatio incęperit, in
quam facilius quis incurrit, licèt animo
donandi, quàm quando numerat, id colligi
14 videtur ex litera *d.l. ſed ſi ego*, quę de nume-
ratione tantùm loquitur, *Aret. ibidem, in*
3. *notab. Paul. de Caſtro in l. ſed ſi eum, num.* 2.
ff. eodem, vbi dicit hæc verba, *Tertius caſus*
ponitur in fine l. ſed ſi ego, quòd quando mulier
incœperit à ſolutione, non promiſsione pro alio,
nàm ad promittendum faciles ſunt, non ſic ad
ſoluendum, ideò in primo caſu non ſubuenitur
ei, in ſecundo ſic, &c. Salyc. in l.1. n.3. C. ad S.C.
Velleia. Ang. Aret. in §. item ſi, nu. 45. *Inſtit. de*
except. D. de Franch. deciſ. 279. *num.* 3. *Amen-*
dol. in addition. ad Eundem deciſ. 182. *num.* 8.
& cœteri omnes.

SVMMARIVM.

1 *Caſus proponitur.*
2 *Contractus promiſſionis emendi, & vendendi ſub conditione initus, an dicatur perfectus, & num.* 5.
3 *Promiſſio de vendendo, & emendo, certo expreſſo pretio, an ſit venditio, & nu.* 4.

6 Tex.in l.neceſſariò, ff. de pericul.& commodo rei uend. *explicatur.*

7 *Periculum rei venditæ ſub conditione, cuius ſit purificata conditione,& nu.8.& 11.*

8 *Tempus contractus eſt inſpiciendum, an ſit læſio in contractu,& quid ſi ſub conditione ſit initus, ibidem, ſiuè illius exequutio in futurũ protracta,& nu.9.& 12.*

10 *Periculum rei venditæ an ſit emptoris, quãdo emptor non eſt in mora, quominùs res ipſa tradatur.*

13 *Res empta ſub conditione, ſi ea pendente incrementum receperit, cuius illud ſit, & num. 14.*

ARGVMENTVM.

Agitur de venditione facta rei cum pacto de retrouendendo, infrà certum tẽpus exercendo, ſi demùm emptor eãdem rem pro eodem pretio liberè alteri vẽdere promiſerit, dummodò infrà tẽpus ad redimendum præſcriptum primus venditor non reemerit, caſu contingente, quòd non fuerit ſequuta reẽptio, & hoc tempore pendẽte res ſit deteriorata, cuius nàm periculo cedat deterioratio, venditoris nimirùm, vel emptoris. Vendita re in diem pro pretio ſoluendo, die illa aduenięte, ſi hoc medio tempore res illa augmẽtum receperit, cuius nàm illud ſit, venditoris, vel emptoris, & de aliis notabilibus.

CAP. CCXXXIX.

1 Vendita re cum pacto de retrouẽdendo, infrà certum tempus exercẽdo, ſi demùm emptor pro eodem, quo emit pretio, quo emit eandem rem alteri liberè uẽdere promiſerit, ſub ea tamen lege, ſi infrà tempus ad redimendum præſcriptum non fuerit ſequuta reemptio, ſicquè in caſu, quo res illa pœnès emptorem libera remaneret, dubitatur, ſi primus uẽditor infrà tempus præſcriptum non reemerit, adeò quòd ſecundus contractus promiſsionis uendendi, & emendi in ſuo robore, & firmitate remanſerit, nùm ſi res illa uendi promiſſa, eo luitionis pendente tempore fuerit in aliquo deteriorata, cedat deterioratio in damnũ illius, qui uendere promiſit, uel potiùs illius, qui emere pollicitus eſt?

2 Pro huius dubij reſolutione ſuppono. Primò pro indubitato, contractum prædictum promiſsionis emendi, & uendendi, quamuis ſub conditione initum, fuiſſe, & eſſe ex omni ſui parte perfectum, ut ex *gl.* & *Hoſtienſ.* probat *Affl. deciſ.* 289. *nu.* 3. & 4. proprièque illum dici, & nominari uendi-

3 tionis, & emptionis, cùm receptiſsimum ſit, promiſsionem de uendendo, & emendo certo, expreſſo pretio, ad circuitum euitandum, certam, ueram, & perfectam uenditionem eſſe, & ex ea agi poſſe, probant cõcluſionem hanc *Rubeus, Alex. conſ.* 39. & ex noſtratibus *Caſar Vrſil. in additio. ad Affl. deciſ.* 61. *num.* 3. *Vinc. de Franch. deciſ.* 346. *num.* 4. *P. Molfeſ.* ad *Conſuet. Neapolit. tit. de renunciat. quæſt.* 11. *num.* 22. *Franciſc. Viuius commun. opin. lib.* 3. *opinio.* 1025. *num.* 3. vbi de communi teſtatur, Ego ipſe *lib.* 1. *c.* 298. *num.* 6. & alij, qui hujus ſententiæ laudant in authorem *Io. Andr. in additio. ad Specul. in rubr. de obligation. & ſolutio.* vbi dicit, quòd ſi promitto me obligaturum in decẽ erga te, ad circuitum euitandum poſſim cogi ad illa decem præſtanda, priuſquàm me obligauerim, id, quod paritèr amplexi ſunt *Alex Iaſon, Socin. & Purpur. in l. cùm fundus, §. ſeruus tuus imprudens, ff. ſi cert. pet. Vincentius de Franch. deciſ.* 574. *Io. Andr. de Georg. alleg.* 45 *num.* 27. & alij pœnès *Cartar. deciſ. Rot. Genuæ* 29. *num.* 12. & quamuis nõ igno-

4 rem, quamplures concluſioni prædictæ cõtradixiſſe, exiſtimantes, aliud eſſe promiſ-

ſionem

ſionem de vendendo, & emendo, & aliud venditionem, & emptionem ipſam, ex eo, quòd factum regulariter à facti promiſſione diſtinguitur, prout videre eſt apud *DD.* quos citant *Theſ. decif.* 233. & *Cæſar Barz. decif.* 111. *num.* 1. attamen omnes hi cõtrariæ opinionis fautores, nemine excepto, affirmant, vt quando qui vendere, vel emere promiſit, velit à promiſſione recedere, tenetur ad intereſſe ei, qui contractum exequi eſt paratus, ità *Alex.* & alij penes *Riminal. iun. conſ.* 51. *num.* 13. *Laderchius conſ.* 84. *num.* 6. *Burſat. conſ.* 100. *num.* 38. *Barz. loco cit. nu.* 5. *Magon. decif. Lucenſ.* 95. à *nu.* 2. ad 5.

5 Suppoſito hoc, ad rem deueniẽdo, cùm attenta facti ſpecie, promiſſio illa emendi, & vendendi, altrinſecùs ſequuta, ſub conditione facta videatur, nimirùm, ſi res vendita à luitionis nexu liberari contingeret, diſtinguendo reſpondet *Iuriſconſultus* in vul-

6 gata *l. neceſſariò, ff. de periculo, & commodo rei vend.* aut enim conditione pendente, quæ demùm extitit purificata, res vendita, ſiuè vendi promiſſa eſt perempta, & venditoris eſt periculum, ratio à *Doctoribus ibi* aſſignatur, & ab *Antonio Gomezio var. reſolut. in tit. de emptio. & venditio.* antè *nu* 33. *verſ. item prædicta*, quia cùm res tempore exiſtẽtis conditionis non reperiatur, non eſt, in quo fundetur venditio, ſicque cùm perfici non poſsit, quia deficit extremum neceſſarium, pro non facta habetur; aut verò res illa vendita non eſt alitèr perempta, ſed deteriorata, & tunc, quia res extat licèt deteriorata, emptoris erit periculum, ibi in *tex. ſanè ſi res extat, licèt deterior effecta, poteſt dici, damnum eſſe emptoris, &c.* & ità *text.* illũ cum hac diſtinctione communitèr intellexiſſe *Doctores*, habes ex *gl. in l. penult. in verbo ſuſpenderat, C. de periculo, & commodo rei vendit. Bald. in d. l. neceſſariò, in additio. verſ. ſecundò noto, quòd pendente conditione, Salycet. in d. l. penult. num.* 2. *verſ in periculo autem deteriorationis*, *Paul. de Caſtro* ſatis benè in *l.* 1. *num.* 1. *C. cit. tit. de periculo, & commodo*

7 *rei vend* ſub illis verbis; *aut loquimur de periculo deteriorationis, & tunc venditio perficitur poſtquàm res extat, licèt deteriorata, ideò pertinet ad emptorem, vt teneatur ad integrum pretium, licèt deterior res facta ſit, vt hæc habentur in dicta l. neceſſariò, &c. Gregor. Lopez* notabilitèr in *l.* 26. *tit.* 5. *part.* 5. quæ quidèm *lex* hoc expreſsè determinat, illamquè ex *d. l. neceſſariò* ſumptam eſſe *gloſ. ibi* aduertit, ſubdens, quòd quando eſt purificata conditio, emptio habetur, ac ſi, contracta eſſet in præteritum, & ac ſi purè contractus fuiſſet, allegat *text. in l. potior, & in l. qui balneũ, ff. qui potior. in pignor. habean. Barboſ.* poſt alios, quos citat *in l.* 1. *num.* 16. & 17. *C. de peric. & comm. rei vend.*

8 Eſt tamèn aduertendum, quòd ſi deterioratio pendente conditione ſequuta, adeò exceſsiua eſſet, vt ex ea læſio oriretur, tunc perſonæ, quæ emere promiſit, eſſet omninò ſuccurrendum, nàm quàmuis inſpecto tempore contractus (quod quidem tempus in materia læſionis eſt attendendum, vt eſt communis ſchola Scribentium in *l.* 2. *in l ſi voluntate, & in l. ad reſcindendũ, C. de reſcind. vend. & in cap. cùm dilecti, & in cap. cùm cauſa, de emptio. & vendit.*) non poſſit conſiderari læſio, attamèn, quia exequutio conuentorum ad tempus futurum differtur, & ſic cùm conditio purificetur, pro vera æſtimatione rei emptæ, ſiuè emi promiſſæ ad finem cognoſcendi, an læſio ſubintret, non dies initi cõtractus, ſed exequutionis illius, & ſic tempore purificatæ conditionis erit attendenda, vt ex *Cyno, Alex. Iaſ. Abb. Pinel.* & aliis probaui *Ego lib.* 1. *cap.* 91. *num.* 17. & 18. quibus nunc addo *Cancer. var. reſol. lib.* 2. *tit. de minorib. num.* 274. *in nouiſſ.* & alios, quos refert *Io Baptiſta Larrea decif.* 69. *num.* 10. 12. 16. & 25. ubi in

9 puncto principali non minùs doctè, quàm elegantèr diſputat quæſtionem, quam in facto habuit de illo, qui rem pro certo pretio uendiderat, non tamen emptori tradẽdam, nec ab eo pretium ſoluendum, niſi poſt uenditoris mortem, nàm cùm poſt initum contractum, rei uenditæ ualor nimis excreuiſſet, adeò, ut uẽditor ipſe læſionem in pretio pateretur, cùm dubitatum eſſet, an contractus eſſet reſcindendus, affirmatiuè reſpondit *num.* 18. non alia certè principaliori, & efficaciori ratione, niſi quia contractus exequutio in futurũ protracta eſſet; & licèt ſatis figat pedes in alio fundamento, nimirùm, quia pendẽte tempore mortis uẽditoris nullum emptor ſuſtinebat periculum, ac proindè nec commodum ex incremento ualoris rei aſſequi poterat, hoc tamèn pro eo, quod ad caſum illius deciſionis pertinet, nulla lege, aut *Doctorum* authoritate probat, immò loquitur expreſsè contrà caſum citatæ *l.* 26. *tit.* 5. *par.* 5. & *d. l. neceſſariò, verſ. ſanè*, cui uolens reſpondere *num.* 23. legenti non ſatisfacit, ut uideri poteſt. Nec ad rem faciunt iura, quæ allegat *nu.* 21. in *l. lectos* 12. & in *l. quòd ſi* 14. *ff. de periculo, et commodo rei vend.* qui-

10 bus cauetur, rei uenditæ periculum emptoris non eſſe; ſed uenditoris omninò,

Digitized by Google

quando emptor nõ eſt in mora, quominùs res ipſi tradatur, quaſi ex hoc velit *Larrea* inferre, quòd dùm in caſu ſuo per emptorem non ſtabat, quominùs rei emptæ dominium aſſequeretur, ſed per venditorem, qui voluit, eius mortem fore expectãdam, periculum medij temporis emptoris eſſe non poterat, & ſic nec etiam commodum, etenim dico, quòd iura prædicta ad caſum illius *deciſionis* allegari non merebantur, procedunt enim in venditione facta purè bonorum mobilium, quæ antequàm emptori traderentur, nulla illius culpa concurrente perierunt, vndè meritò interitus periculum ad eundem non pertinebat, ſed ad venditorem, aliud autem eſt quærere,
11 an vendita re in diem, vel ſub conditione periculum ſit emptoris, ſi antequàm dies aduenerit, vel conditio purificetur, res illa deterioretur, in hoc enim caſu nulla eſt facienda conſideratio, quòd non conſideratur mora emptoris in aſſequutione rei emptę, quia à principio ità eſt conuentum, vt non fiat traditio, niſi purificata conditione, vel cùm dies in contractu præſcriptus aduenerit, quòd proindè cùm contractus ſit perfectus, & res non eſt alitèr perempta, quo caſu periculum eſt venditoris, ſed tantùm deterior effecta, ſtatuit *Iuriſconſultus in d.l. neceſſariò*, vt periculum ſit emptoris.
12 Quarè in caſu propoſito per *Larream* erit omninò affirmandum, benè ipſum decreuiſſe, contractum eſſe reſcindendum, ſed ex eo tantùm, quia inſpecto tempore, quo res vendita veniebat emptori tradenda (quod quidèm tempus eſſe attẽdendum ſuprà demõſtrauimus) propter exceſſiuum rei incrementum medio tempore ſequutũ venditor erat læſus, non autẽ quia emptor medij temporis nõ ſubſtinebat periculum, cùm contrarium cautum ſit in *d.l. neceſſariò, & in d.l. 26.* quæ quidẽ aſſeueratio nullo pacto *Larreæ deciſioni* aduerſatur, nàm ſi in illa facti ſpecie contigiſſet, vt res vendita, prout medio tempore incrementum recepit, decrementum recepiſſet, vtiquè ſi fuiſſet adeò exceſſiuum, vt ex eo læſio orta eſſet, ſicut venditor ex incremento poterat læſionem allegare, prout allegauit, ità & emptor ex decremento, & ſic, vt concludã, ſuppoſito contractu prò perfecto à principio, quamuis in diem, vel ſub conditione, dùm quæritur, an ſi res empta conditione
13 pendente receperit incremenntum, vel diminutionem, purificata conditione, quo tempore res vendita emptori traditur, cuius ſit commodum, vel damnum, quod medio tempore contigit, venditoris nimirùm, vel emptoris, pro dubij reſolutione eſt tantùm inueſtigandum, an ex incremento vẽditor lædatur, an emptor ex decremento, vt dato incremento exceſſiuo, quia venditor dicitur læſus, ſicq; contractus venit reſcindendus, ipſius erit commodum, ſin autem decrementum contigiſſet, & tale, vt ex eo emptor ſimilitèr læderetur, & tunc venditoris erit damnum, cuius eſt commodum in incremento, quia contractus eſt paritèr reſcindendus, cæterùm ſi incrementum, &
14 decrementum non eſſent in exceſſu, adeò quòd læſio, nec à venditore ex incremento, nec ab emptore ex decremento allegari poſſet, & tunc quia res vendita, cùm purificata ſit conditio, eſt omninò emptori tradenda, traditur, prout inuenitur, vel aucta, vel diminuta, & ſic commodum, & damnũ erit emptoris, & ità indiuidualitèr dixit *Greg. Lopez in cit. l. 26.* per hæc verba, *rei vendita ſub conditione damnum, & lucrum pendente conditione pertinet ad emptorem, niſi deterioratio totam rem abſorbeat.*

Hæc occurrunt ſub correctione meliùs ſentientis.

SVMMARIVM.

1 Text. in l. quotiès, C. de rei uendic. *an procedat in contractu locationis, & num. 2. 4. 5. & 6.*

2 *Ius nullum reale transfertur per contractum locationis.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an ſicut de iure vendita re duobus inſolidum diuerſis temporibus, ille in emptione præfertur, cui priùs fuit res tradita, ſic pariter dicendum ſit in contractu locationis, & conductionis, vt ille in conductione præferatur, cui priùs fuit res locata tradita, quamuis titulum habeat poſteriorem, ad ornatũ text. in l. quotiès, C. de rei uend.

CAP.

C A P. CCXXXX.

1 VEndita re duobus inſoli-
dum diuerſis tempori-
bus,iuris eſt indubitati,
illum in emptione eſſe
præferendum,cui priùs
fuit res tradita,quàm-
uis alter priorem oſtẽ-
dat titulum,eſt *text.* nimis clarus, & vulga-
tus in *l.quotiès, C.de rei uend.* ſuper quo ali-
qua nouiſſimè ſcripſit *Marcian. conſ.*40.

2 Sed dubitarunt *Doctores*, an *text.* ille pro-
cedat in locatione, vt nimirùm ſi hodiè
Caio domum meam locaui,craſtina autem
die Titio, cui tradidi, ſit nè Titius Caio
præferendus?

Ratio dubitandi in partem negantem
eſt,quia in locatione ceſſat ratio illius *le-
gis*, quæ dominij acquiſitionem apprehen-
ſione mediante reſpexit,quod non eſt in
3 locatione,quæ ius aliquod reale non tranſ-
fert, *l.non ſolet, ff.locat.* qua principali at-
tenta ratione, quòd in locationis contra-
ctu non ſit locus citatæ *legis* diſpoſitioni,
firmauit *Iaſ.ibidem,num.*32. *verſ.decimoter-
tiò limita*, vbi dicit,caſum eſſe frequentem,
& quotidianum, & à *Doctoribus* in ſpecie
vſq; ad illa tempora non benè fuiſſe tactũ,
ſicq; per Senatum Luſitanum deciſum te-
ſtatur *Ant.Gamma deciſ.*130.

4 Sed hac dubitandi ratione non obſtan-
te,poſt *Iaſ.* crebriùs contrariam præualuiſ-
ſe ſententiam non dubitamus, vt ſ. ille præ-
feratur conductor,cui priùs res locata tra-
dita eſt, quàmuis poſteriorem habeat titu-
lum,quod duplici probatur fundamento,
& primò, nàm licèt verum ſit, locationem
nullum ius reale per traditionem in con-
ductorem transferre, negari tamèn non
poteſt, eũ, cui priùs res locata tradita eſt,
potentius ius habere, quàm ille,cui priùs
fuit res locata, cùm ſaltèm habeat rei de-
tentionem, à qua ſi expelleretur, antè om-
nia Iudicis officio reſtituendus foret, ad
inſtar eius, qui cùm poſſideret, fuerit ſpo-
liatus, vulgatis iuribus,quòd proindè dice-
bat *Couarr.* infrà citandus, cum; qui ex ſe-
cunda locatione detinet, retentionis iure
à priori conductore ſe defendere poſſe.

5 Conſidero ſecundò, quis nàm ille ſit,
qui ſecundum conductorem à rei locatæ
poſſeſſione expellere velit, & inuenio, vel
ipſum locatorem, vel primum eſſe condu-
ctorem, ſit autem, vel primus, aut ſecũdus,
& vtrumq; dico contra conductorem, qui
in poſſeſſione reperitur, agere non poſſe,
ſi enim agit locator, & audiri non poteſt,
cùm locati actione pro contractus obſer-
uantia teneatur, ſi autem primus ageret
conductor, & ſimilitèr non eſt audiendus,
nulla enim illi contra ſecundum competit
actio, cùm nullus contractus inter eos ce-
lebratus ſit, actio namq; perſonalis,quam
pro contractus obſeruantia acquiſiuit,rei
locatæ poſſeſſorem, ſiuè detentorem non
ſequitur, ſed tantùm aduerſus locatorem
exerceri poteſt, *Iaſ.* ergò ſententia, inquit
6 *Couarr.* poſſet admitti, ſi ſecundus condu-
ctor,cui res priùs tradita fuit, poſſeſſioni
non incumbat,quòd ſi in poſſeſſione repe-
ritur,nulla poterit actione impeti,ſed om-
ninò venit priori conductori præferendus,
ſic enim in Romano Auditorio determi-
natum inuenimus *deciſ.*2. aliàs 879. de *lo-
cat.* in *antiq.fol.* mihi 516. quæ omninò vi-
deatur, inſupèr hanc eandem firmarunt
ſententiam

*Alex.conſ.*122.*lib.*5.

*Soc.ſen. conſ.*29.*lib.*4.

Cephal.conſ 718.*num.*37.*lib.*5.

Purpur.in additio. ad Iaſ.in d.l.quotiès, vbi
dicit,opinionem contra *Iaſ.* veriorem eſſe.

*Card.Alex.in c.*1.§.*ſi facta,col.fin.tit.ſi de
feud.controu.fuer.*

*Anton.Gabr.comm.concl.tit.de emption.&
vend.concl.*2.*num.*5.

Couarr. omninò videndus *var.lib.*2.*c.*19.
*num.*8.*verſ.nonò ex eadem.*

Ant.Gomez. doctè pro more *var.reſol.
tit.de empt.& vendit.num.*20. *verſ.ſecundò
principalitèr extende.*

*Vinc.Caror.tract.de locat.& cond.part.*4.
tit.de locat.fact.duob. vbi alios citat, *fol.*
mihi 195.

*Mar.Muta deciſ.Sicil.*35.*num.*11. vbi alios
citat,ſignantèr *Borga.Caualc.deciſ.*25.*num.*
19.*par.*2.

Addentes ad Ant.Gamm. in ſuprà citata
*deciſ.*130. vbi nullo pacto, adhęrendo deci-
ſioni *ibi* per illum Senatum relatæ, dicunt,
determinationem Dominorum de *Rota in
d.deciſ.*879. *in antiquis* magis probari, niſi
primus conductor haberet hypothecam
ſpecialem in re illa locata, vel ſaltem ge-
neralem, nam eo caſu primum præferen-
dum fore affirmant.

Vndè, &c.

SVMMARIVM.

1 *Vendens frumentum in certa die conſignandum, ſi non conſignauit, an ſicut emptori tenetur ad intereſſe damni emergentis, ità pariter & lucri ceſſantis, & nu. 3. & 5.*

2 *Intereſſe lucri ceſſantis ceſſat in contractibus bonæ fidei, data mora in tradenda re.*

4 Tex. in l. 3. §. fin. ff. de eo, quod certo loco *declaratur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, venditione facta de certa frumenti, vini, vel olei quãtitate pro pretio conuento, ſoluendo tamen ab emptore in die præſcripta rei venditæ conſignationis, ſi in ſtatuto tempore venditor frumẽtum, vinum, vel oleum emptori non conſignauerit, an ſicut tenetur ad omnia damna, & intereſſe damni emergẽtis, ità pariter & lucri ceſſantis, ad ornatum *tex. in l. ſi ſterilis, §. cùm per uenditorem, ff de action. empti, et in l. 3. §. fin. ff. de eo, quod certo loco.*

CAP. CCXXXXI.

1 Venditione facta de certa frumenti, uini, ſiuè olei quãtitate pro pretio cõuento, ſoluendo tamen ab emptore in die præſcripta rei uenditæ conſignationis, dubitatur, ſi in ſtatuto tempore uenditor frumentum, uinum, uel oleum, quod uendidit, emptori non conſignauerit, an ſicut indubitantèr tenetur ad omnia damna, & intereſſe damni emergentis, ità paritèr & lucri ceſſantis?

Cõtigit hoc anno 1648. ingentis penurię de hoc dubitari, occaſione partiti initi inter hanc Ciuitatem, & quoſdam Mercatores de conſignando hic infrà certũ tẽpus certam frumenti qûantitatem, ad rationẽ ducatorũ quatuor pro quolibet modio, quod frumẽtum cùm Mercatores ipſi emiſsent in Prouincia Calabriæ ad rationem carolenorum uigintiquinque, conſignandum à uenditoribus infrà menſem in portu huius Ciuitatis, quia conſignatio nullatènus ſequuta fuit, prætendebant, fore cogendos Calabros, frumenti uenditores ad ſoluendum intereſse lucri, quod emptores ipſi fecisſent, ſi frumentum uenditũ in præſcripto tempore eis conſignatum fuiſset, tenebatur enim Ciuitas frumẽtum illud recipere ad rationẽ conuentã ducatorum quatuor; cùm Mercatores, cum quibùs contraxerat, non niſi ad rationem carolenorum uigintiquinq; à Calabris emiſſent, undè, quid iuris dubitabatur?

2 Conſultus de hoc, breuitèr, ac reſolutiuè reſpondi, Calabros frumenti venditores ad hoc lucri intereſſe non teneri, ea quidèm motus ſolidiſſima ratione, quia in contractibus bonæ fidei, ſignantèr emptionis, & venditionis data mora in tradenda re uendita, intereſſe lucri ceſſantis nullo pacto peti poteſt, maximè rei uenditę pretio vẽditori non ſoluto, probat hoc *text. in l. ſi ſterilis, §. cùm per venditorem, ff. de act. empt.* ubi *Paul. Caſtrenſ.* ſingularitèr notat, contra uenditorem moroſum in tradẽdo rem uenditam agi poſſe ad intereſſe tantùm intrinſecum, hoc eſt, quod concernit pretium rei uenditæ, ſi plus, uel minus ualuit poſt moram, ſecus uerò ad illud extrinſecum, quod pretium rei uenditæ non concernit, idemquè probatur in *l. fin. ff. de peric. & comm. rei vend.* ubi *gloſ.* allegat pro ſimile *text. in d. §. cùm per venditorem, Socinus* benè in *l. de diuiſione,* intrà *num. 14. verſ. ſed contra hanc conclusionem, ff. ſol. matrim. Alciat.* omninò uidendus in *l. vnica, cap. 9. quæſt. 3. nu. 18. verſ. alìud tamen, C. de eo, quod intereſt;* quo loci
3 hæc dicit uerba, *alìud tamen eſſe ſpecialitèr inductum in emptionis, & uenditionis contractu nàm cùm emptor, & venditor ſimili iure cenſeãtur, & quòd, paſſim aiunt, ſint correllatiua, non debuit alter plus altero grauari, cùm igitur id ſtatutum eſſet, vt emptor ſi pecuniam non traderet, in vſuris ſolùm legitimis condemnaretur, æquum fuit, vt venditor quoquè mora nihilo durius puniretur, vndè ſi rem venditam non tradit, ſolùm in eo, quod intrinſecùs intereſt, damnatur; id enim, quod extrà rem verſatur, legitimum vſurarum modum excedit, etc.* idemquè ſingulariſſimè *Ant. Fab. in Rational ad dictum §. cùm per venditorem,* ſub illis

ver-

Digitized by Google

verbis; Idem ergò et in vino vendito probandum eſt, vt ſi intradendo eo, moram venditor fecerit, ad pretium dumtaxat, & ſi quid preterea circa rem ipſam interſit, teneatur, non etiā ad lucrum, quod ex vini venditi, ſi fuiſſet traditum, negotiatione percipere, et lucrari emptor potuiſſet, etc. quibus non obſtat *text. in l. 3. §. fin. ff. de eo, quod certo loco*, ubi data mora ex parte promiſſa non adimplentis, habetur ratio non ſolius damni, ſed etiam & lucri, nam, ut ex litera illius diſpoſitionis patet, & ut aduertunt *Gloſ. et Bart. ibi, Bald. Salyc. et Alber. in d. l. vnica, C. de eo, quod intereſt,* procedit in actionibus arbitrarijs, quæ in *legibus* ſequentibus eiuſdem *tit.* declarātur, non autem in contractibus bonæ fidei, in quibus procedit *tex. in d. §. cùm per venditorem*, undè meritò, nè indiuidnali rerum iudicatarum authoritate careamus, cùm
5 aliās apud nos contigiſſet, fuiſſe certā frumenti quantitatem uenditam, & in tempore conſignationis præſcripto uenditorem fuiſse in mora, ità ut conſignatio nullo pacto proceſserit, prætendente emptore, qui negotiari erat ſolitus, uenditorem fore cogendum ad intereſse lucri ceſsantis, eo præſuppoſito, quòd ſi in tempore conuento, & loco ſtatuto conſignatum ſibi extitiſset frumentum, illud ferri feciſſet ad hāc Ciuitatē, ubi plus ualebat, quā in loco, in quo erat conſignandum, S. C. decidit, hoc lucri intereſse non deberi, idquè non alia quidèm ratione, niſi ſuperiùs allegata, nimirùm, quia in bonæ fidei iudicijs lucrū ceſsans peti non poteſt, per *text in d. §. cùm per venditorē*, & quòd *text. in d. l. 3. §. fin. ff. de eo, quod certo loco*, in arbitrarijs actionibus procedebat, ſic atteſtatur *Anton. Capyc. deciſ. ſua* 29. alia ad materiam pertinentia uidenda ſunt apud inſignem *Anton. de Amat. var. reſolut. lib. 1. reſolut. 34.*

SVMMARIVM.

1 *Veſtes vxoris pretioſæ conſtante matrimonio à viro vxori factæ, an exequi poſſint ad inſtantiam creditorum ipſius viri, et n. 3. 4.*

2 *Veſtes pretioſæ à uiro uxori factæ, an ei donatæ cenſeantur.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an veſtes vxoris pretioſæ conſtante matrimonio à viro illi factæ, poſſint ad inſtantiam creditorum viri exequi, & demùm vendi, ad hoc vt pretium eiſdem creditoribus liberari poſſit, vbi deciſio Regiæ Cameræ.

CAP. CCXXXXII.

1 Veſtes vxoris pretioſæ cōſtante matrimonio à viro vxori factæ, hodie interrogatus fui, an ad inſtantiam creditorum viri pro illius debito exequi poſſint, ac demùm vendi, ad hoc vt pretium eiſdem creditoribus liberari poſſit?

2 Reſpondi, dubij huius reſolutionem pēdere ab inueſtigando, an veſtes pretioſæ conſtante matrimonio à viro vxori factæ, illi donatæ cenſeantur, quandoquidèm ſi dono datæ diiudicātur, & nulli dubium eſt, eas pro debito exequi non poſſe; ſin autem, ſecus *Doctores* in hoc articulo magis communitèr dixerunt, has veſtes pretioſas conſtante matrimonio à viro factas nullatènus cenſeri vxori donatas; ſed potiùs ei traditas, ad finem, vt ornatior incedat, ità vt ſoluto matrimonio, ad ipſum maritum, ſiuè eius hæredes ſpectent, ità ex *Bart.* & alijs in *l penult. §. 1. ff. ſolut. matrim.* ratiocinati ſunt *Alex. ibidem, Angel. conſ.* 134. *Anchar. conſ.* 181. *Affl. deciſ.* 315. *num.* 8. *Surdus* ſatis benè poſt plures, quos refert *deciſ.* 166. *num.* 4. de quibus memor fui *Ego lib.* 2. *cap.* 90. *num.* 5. & 6.

3 Suppoſito hoc, in articulo propoſito ſequitur certè dicendum, vt veſtes pretioſæ dùm à viro uxori donatæ non cenſentur, poſſint ad inſtantiam creditorum eiuſdem uiri exequi, & demùm uendi, ad hoc, vt illarum pretium creditoribus illis exolui poſſit, ſicquè in puncto per Regiam Cameram deciſum inueni (quod fuit cauſa, ut hæc pauca annotarem) in quibuſdam manuſcriptis *D. Præſidentis Iulij Caſaris Minadol*, a & per hæc uerba, propria eius manu ſcripta,

4 *Fuit iudicatum in Regia Camera, quòd veſtes vxoris non ad vſum quotidianum domi deſeruientes; ſed pro vſu extrà domum, dùm ornatæ incedunt ad miſſam, & alibi, ſunt hypothecatæ pro debitis mariti, & ſic in vita mariti fuerunt exequutæ, iuxtà diſtinctionem Affl. in ſuccedente marito; & licèt hodiè mulieres vtantur quaſi quotidiè veſtibus auro guarnitis, tamen illas non uenire in uſu quotidiano iudicauimus in Regia Camera, nam non quod ſit, ſed quod fieri debet; eſt attendendum,* hæc ille uir doctiſſimus *D. Præſidens Minadous.*

SVMMARIVM.

1 *Virgo patre orbata gaudet priuilegio* l. vnicæ, C. quando Imper. inter pupill. & vid. *ſed quid ſi poſt electionem virum duxerit, & nu. 4. & 7. & quid in cauſa criminali, num. 8.*

2 *Reus per litis conteſtationem ſubijcitur Iudici, & obligatur actori.*

3 *Iudicium incipit à litis conteſtatione.*

5 *Præſcriptio an interrumpatur per ſolam citationem.*

6 *Inſtantia cepta cum defuncto an tranſeat ad hæredem clericum.*

9 *Fori electione facta in M. C. in cauſa criminali, quàmuis eligens ſtatum mutauerit, non per hoc cauſa ad aliud Tribunal remittitur.*

ARGVMENTVM.

Agitur de virgine patre orbata, cui ſecundùm receptiorem ſententiam competit beneficium electionis fori, an ſi facta electione in cauſa ciuili, virũ duxerit, poſſit reus conuentus ad ſuum Iudicẽ cauſæ remiſſionem petere, & quid ſeruetur in M. C. in cauſis criminalibus, & de alijs ad materiam.

CAP. CCXLIII.

1 Virgo patre orbata, cui ex receptiſſima *Andreæ* ſententia in *Conſtit. Statuimus* competit priuilegium *l. vnica, C. quando Imper. inter pupill. & vid.* ſi Tribunal ſupremum in forum elegerit (loquor de cauſa merè ciuili) & poſt electionem factam virũ duxerit, non ſemel dubitari contigit, nùm reus conuẽtus, ſiuè illius Baro poſſint cauſæ remiſſionem petere?

In hoc articulo ſemper cum diſtinctione reſpõdere ſolitus fui, nimirùm, aut tempore, quo virgo nupſit lis ad eius inſtãtiam mota reperitur cõteſtata, aut non, vt priore caſu non ſit reus conuentus, ſiuè Baro ſuper petita remiſſione audiendus, hic eſt
2 enim inter plures litis conteſtationis effectus, vt per illam reus ſubijciatur Iudici, corãm quo fuit conuentus, & obligetur actori, probat *Specul. in tit. de litis conteſt. §. 6. in fine*, poſteriori autem caſu ſecùs dicendum eſt, nãm cùm antè litis conteſtationem nõ
3 detur lis, ex quo ab ipſa incipit iudicium, vt probant *gloſ. in cap. ex parte, il ſecondo, de verb. ſignif. Vinius deciſ. 310.* quæ incipit *conteſtatio litis eſt exordium iudicij, & Muſcatell. in praxi Sacr. Conſil. in gl. ſententiam, num. 43.*
4 conſequens eſt dicere, vt ſuperueniente mutatione ſtatus ipſius virginis, & ſic ceſſante cauſa priuilegij, re integra, & ſic lite non conteſtata, ceſſet ipſum priuilegium; etenim apud omnes receptiſſima eſt illa iuris concluſio, nimirùm, quòd vbi conditio perſonæ beneficium aliquod cauſatur, ceſſante conditione, ceſſat paritèr beneficium; *l. in omnibus cauſis id obſeruatur*, vbi *Dec. num. 1. & 9.* & DD. communitèr, *ff. de regul. iur. l. idem Vlpianus, ff. de excuſ. tutor.* cum alijs concordantibus, relatis per *Tiraquell. in tract. ceſſante cauſa, verſ. priuilegij cauſa, num. 23.*

5 Hinc pro corroboratione propoſitæ diſtinctionis iure cautum inuenimus, interruptionem præſcriptionis longi temporis, exorientem ex lite, contra præſcribentem mota nullius momenti eſſe, ſi præſcribens fuerit dumtaxat citatus, ſed opus eſſe, ad finem vt interrumpatur præſcriptio, vt cum eo lis cõteſtetur, hic eſt *text. & ibi DD.* communitèr in *l. mota litis, C. de rei vendic. Balb. in tract. de præſcriptio. in 9. par. 6. & vlt. principalis*, poſt *nu. 31. verſ. circà tertiam ſpeciem, Marant. in prax. par. 6. verb. & in conteſtatione litis, num. 15.* reddunt rationem *Doctores*, quia antè litis conteſtationem iudicium interruptionẽ producens, nullo pacto conſideratur, qua quidèm ratione attenta *Doctores* in illa famigerata quæſtione, an in-
6 ſtantia cepta cum defuncto laico tranſeat in hæredem clericum, affirmatiuè magis communitèr reſponderunt, ſi lis cum defuncto fuit conteſtata, quia cùm in iudicijs quaſi contrahatur, ſicut Clericus hæres li-

gatur

Digitized by Google

gatur omnibus contractibus à defuncto
celebratis,ità paritèr & quaſi contracta,ſe-
cùs verò ſi lis non fuit conteſtata, quia tūc
cùm nulla conſideretur lis, clericus hæres
coràm Iudice competente erit citandus,
videantur *Balb. deciſ.*555. quem refert, &
ſequitur *Ricc.collect.*1039. *Cæuallos comm.
contra commun.quæſt.*36.*num.*12.*&* 13.*Min-
ſynger. ſing.obſeru.cent.*3.*obſeru.*45.*n.*2.*&* 3.
7 Et quàmuis non ignorem, in articulo
propoſito aliquos affirmaſſe, ſat eſſe ſim-
plicem fori electionem,vt lis coràm Iudice
electo continuari debeat,etſi eligentis cō-
ditio mutetur,inter quos *Foller.*in cit.*Con-
ſtit. Statuimus*,à *num.*27. reprobando *Cara-
uitam in rit.*233. *num.*12. noſtræ ſententiæ
adhærentem,attamen quicquid ſit de iſto-
rum opinione,& de hinc indè diſcuſſis per
*Præſid. de Franch. deciſ.*257. dico, quòd ad
caſum noſtrum allegari non merentur, lo-
8 quuntur enim in cauſa criminali, quando
vidua M.C. in forum elegit,nàm tunc quia
tractatur de intereſſe Fiſci, quod cauſatur
ex quærela,à perſona priuilegiata propoſi-
ta, eo ipſo, quòd illud magnum Tribunal
in forum eligitur, acquiritur ius Fiſco Re-
gio proſequēdi accuſationem illam, quàm
certè in alio Tribunali,quàm ſuo proſequi
9 non poteſt, vndè ſi tollitur de medio per-
ſona priuilegiata propter ſtatus mutatio-
nem,remanet Fiſcus perſona legitima ad
inſtantiam proſequendam, & ſic non mi-
rum, ſi in hoc articulo eſt introducta con-
ſuetudo iudicandi in M.C.pro Fiſco,non
ſic quando agitur de cauſa merè ciuili,in
qua Fiſcus nullum habet intereſſe,& in qua
dici non poteſt, per electionem fuiſſe illi
ius quæſitum, hoc enim caſu,dùm lis non
eſt conteſtata, & conſequentèr iudicium
adhùc initium non ſumpſit,non video,quo
pacto,inſtante perſona propter ſtatus mu-
tationem, omni electionis fori priuilegio
carente, poſſit denegari remiſsio ad Iudi-
cem, coràm quo alias neceſſariò reus con-
ueniri debet, vtroq; enim iure cautum eſt,
vt actor forum rei ſequi cogatur, *cap. cùm
ſit generale,extrà de for.compet.l.fin.C.vbi in
rem actio*, & hoc ſumma cum ratione, de
qua in *pragm.*2. *in tit.vbi de delict. quis deb.
conueniri*,cuius diſpoſitionem,vt in his ca-
ſibus vigeat ſemper in cordibus Domino-
rum Iudicantium non ſemel Dominos
meos monui.

Hæc currenti calamo conſiderabam.

SVMMARIVM.

1 *Secretarij Dominorum Proregum an ſubſint Regiæ generali viſitationi.*

2 *Theſaurarius, & Secretarius Regni an prohibeantur munera accipere.*

3 *Officialis an poſſit viſitari poſt mortem,& num. 4.5.6.7.8.& 9.*

10 *Delictum quando patratur contra legem in re aliqua contra legem quæſita, ſtatim ipſius rei dominium amittitur.*

11 *Hæres alicuius Officialis tenetur, ſi aliquid ad eum peruenit de malè quæſitis per eius authorem, nè alieno ſcelere ditetur, & num. 13.14.16.& 17.*

12 *Fiſcus eſt ſaccus malè quæſitorum.*

15 *Accuſatio in crimine repetundarum debet intrà annum proponi, & intrà quinquennium in peculatu.*

18 *Lex ſubiacet canoni, quando tractatur de ſalute animæ.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Viſitatores generales, qui ad Regios Magiſtratus inquirendos à Domino noſtro Rege deſtinari ſolēt, poſſint Dominorum Proregum Secretarios viſitare. Officiale defuncto an contrà eum inquiri poſſit, vt hæres teneatur in id, quod defunctus teneretur, ſi viueret. Accuſatio in criminibus peculatus,& repetundarum intrà quantum tempus eſt proponēda,& de alijs notabilibus, ad ornatum *text.in l.ex iudiciorum, ff.de accuſat. in l.defuncto, & in l.*3.*ff.de publ.iudic.in l.*2. *ff &* C.*ad leg Iul. repet. & in l.vnica*, C *ex delict.defunct.* vbi ſingularis *deciſio. D.Reg. Moles.*

CAP. CCXXXXIV.

1 Viſitatores generales, qui
ſingulis quindecim annis à Domino Rege noſtro ad Regios Magiſtratus inquirendos in
his Italiæ Regnis deſtinari ſolent, (id, quod
quantum in eiuſdem Regis detrimentum,
ac iuſtitiæ peruerſionem redundet, facilè
cerni poteſt ex his. quæ exarat religioſiſsimus *D.Reg.de Ponte in tract.de poteſt.Proregis, tit.3.§.7.*per totum)dubitari aliàs contigit, an Dominorum Proregum Secretarios viſitare valeant?

Negatiuam ſententiam ab omni dubio
procul amplexus fui Ego,ea quippè ductus
ratione, cùm Secretarij Dominorum Proregum nullam habeant iuriſdictionem,nec
ſub Regiorum Officialium appellatione
venire poſſunt, id,quod ſatis ex Regni huius *Conſtitutionibus,Capitulis,& Pragmaticis*
ſanctionibus dignoſci poteſt,quibus cùm
prohiberetur, nè Officiales munera accipere poſsint, conſtat,verba feciſſe Legislatores de illis Officialibus,qui ad ius dicendum deputati ſunt, idquè, hac ratione attenta, adeò verum, quòd non defuere *Doctores*, & grauiſsimi ex noſtratibus,qui dixerint,ſub dictarum *Pragmaticarum* diſpo-
2 ſitione generalem Regni Theſaurarium
non comprehendi,videantur inſignes *Reg.
Lanar,& de Ponte*,ille in *conſ*.49.& 93. iſte
in *conſ.*49.*lib.*1.ſimilitèr & Regni Secretarium,ac Fiſci patronum,probat *Præſ.Marcell. de Mauro alleg*.22.& 77.

3 Suppoſito autem, id Viſitatoribus eſſe
permiſſum,ex ſpeciali forſan poteſtate eis
a Rege tributa, dicebam in vna facti contingẽtia, & vnà mecum doctiſsimus D.Io.
Frãciſcus Marcianus,tunc Aduocatus primarius,nunc Regius Conſiliarius digniſsimus, quod cùm Secretarius, de cuius viſitatione tractabatur, eo viſitationis tempore mortuus reperiretur, nullo pacto viſitationi poterat eſſe locus,etenim indubitatum eſt iuris axioma,nimirùm per mortem delinquentis delictum vnà cum pena
extingui, hic eſt *text. in l.defuncto,& in l.*3.
ff.de public.iudic.& hoc nedùm in pena corporali,ſed etiam in pecuniaria,Fiſco tamẽ
applicanda, vt per *gloſ.in d.l.*3. quam poſt
Bar.Alber.Ang.& Imol. expendit *Cald. in
repetitio.l.vnicæ,C.ex delict.defunct.in 3.par.
relect.in princ.*vnde ex delictis publicorum
iudiciorum non aliàs aduerſus hæredes
penas bonorum ademptionis tranſire,quã
ſi lis conteſtata cum defuncto,& condemnatio fuerit ſequuta,ſancitum eſt in *l.ex iudiciorum 20.ff.de accuſat.& in l.defunctis,&
in l.fin,C.ſi reus,vel accuſat.*cum quibus concordat *text.in d.l.vnica*, C.*ex delict.defunct.*
vbi datur actio contra hæredes, poſt tamẽ
litem conteſtatam,& in quantum ad hæredes peruenit, qua de re latè per *Vaſq. controuerſ.illuſtr.cap.96 num.25.in 4.& 5.limit.
Gomez.variar.reſol.in tit.de delictis,c.1.n.*78.
cum *ſeqq. Cald.in d.l.vnica,par.3.num.*20.
& per *Farinac.in prax.crim.queſt.10.num.*36.
verſ.regula ſecunda.

4 Et quamuis ex hac concluſione plures
reperiantur caſus excepti, & inter alios,
dùm de repetundarũ crimine diſceptatur,
in quo adhùc reis defunctis contra eorum
hæredes agi permittitur,prout ſunt iura,&
ſatis vulgata in *d.l. ex iudiciorum 20.ff.de
accuſat.& in l.2. ff.& C.ad leg.Iul.repet.& in
l in hæredem, ff.de calumniat.* attamen hoc
non erit perpetuum,ſed reſtringitur, vt nõ
vlteriùs permittatur,quàm ſi intrà annum
à die mortis delinquẽtis rei actio inſtituatur, vt expreſsè ſancitur in *d.l.2.ff.ad leg.
Iul.repet.*vbi *gloſ.Bar.*& ceteri omnes,*Peregrin.de iure Fiſci, lib.4.tit.5.nu.31.verſ.quintus caſus,Cald.*optimè in *d.l.vnica, par.4.nu.
32.& par.5.num.16.& 26.Matienz.in dialogo relat. lib 3.cap.25. num.10. verſ. pœna locum habet.*

5 Poſt annum verò, etſi aliquando fuerit
inter *DD.* controuerſum, an contra hæredes hæc actio detur,nonnulliquè in ea fuerint ſententia, vt detur in ſimplum,pro eo,
ſcilicèt, quod ad hæredem peruenit, ciuilitèr tamen, ſiuè actione in factum,ſiuè condictione ex lege, vt per *gloſ.in d.l.2.ff.ad legem Iul.repet.* quam aliqui inſequuti fuere,
contrarium tamen, & meliùs *Vgo*, & *Azo*
antiqui *Gloſſatores* firmarunt, nimirùm vt
infrà annum tantùm teneatur hæres, poſt
annum verò minime, quibus *Bart.*& ceteri
paſſim in *d.l.2.* adhæſere,ea quidèm ſingulari ratione, quia ſicut ſpeciale eſt, vt teneatur,etiam lite non conteſtata,& quamuis nihil ad eum peruenerit,ità paritèr ſpeciale eſt,vt pro eo non teneatur, niſi intrà
annum,vt ſatis benè concludit *Cald. d.p.4.
num.32.*& meliùs *part.5.num.26.* quo loci,
hanc opinionem communem eſſe teſtatur,
& hoc, vt ſi in vno grauatur,in alio releuetur, allegat *Matienz.in d.cap.25.num.11.*&
priùs dixerant *Paris de Put.in tract. de ſindic.in verb.hæres, Ang.in tract.de malefic.in*

rubr.

rubr. ad leg. Iul. repet. num. 8. Pichar. in § non autem, num. 56. Inſtit. de actio. Mayner. in l. ſicuti, num. 25. ff. de regul. iur. quibus addo *Peregrin. loco* cit.

6 At in hoc parum inſiſtebamus, quia dato, ſed nunquàm conceſſo, vt in hoc crimine adhùc poſt annum ad ſimplum teneatur hæres, tamen cùm verum ſit, hoc cum ciuili dumtaxàt actione permitti, nullum commodum conſequeretur Fiſcus, quia tunc criminalis eſſet actio, & pęna, quam in hoc iudicio intrà annum tantùm, & non vltrà in hæredem tranſire, ſtatutum eſt in *d. l. 2. ff. ad l. Iul. repet.* ſed omne totum in dantis, ſiuè corrumpentis beneficium cederet, ratio aſſignatur, quia quando agitur contrà hæredem, lite cum defuncto non conteſtata, de eo tamen, quod ad hæredem peruenit, tunc actio eſt prorſus diuerſa ab illa, quæ contrà Officialem viuentem datur, nàm prima nullatènus ſonat in cauſam delicti, illiuſq; puni ionem reſpicit, ſed tantùm reſtitutionem ex ſcelere acquiſitorũ, vt poſt *Petr. de Bellapert. in d. l. vnica, nu. 12. C. ex delictis defunct.* affirmat *Cald. d. part. 4. num. 25.* ac proindè nullo pacto affirmari poteſt, actionem hanc poſt annum poſſe Fiſco competere, ſed tãtùm Parti corrumpenti, ſicq; practicatum comperimus in illa Regia Viſitatione Archiepiſcopi Salernitani cum hæredibus quondam Regentis de Ponte, qui fuerunt condemnati ad reſtituendam quantitatem, à præfato Regente exactam, vti delegato patrimonij quondam Principis Biſiniani, non alitèr ad Fiſci beneficium, ſed ipſius patrimonij.

7 In caſu autem, de quo agebatur, neutiquàm hoc procedere poterat, quia haud verſabamur in caſu, quo Pars datum repetere potuiſſet, turpitèr enim dedit, quatènus datum ſupponeretur, quo caſu nequè dans, neq; hæres eius repetere poteſt, *l. in hæredem, §. etiam, ff de calumniat. l. 3.* vbi *DD.* communitèr, *ff. de condict. ob turp. cauſ. gloſ. & DD. in d. l. 2. ff ad leg. Iul. repet. Bocr. deciſ. 153. num. 23. Couar. in regula peccatum 2. par. §. 3. num. 1. Bouadill.* in ſua *politic. lib. 2. c. 11. num. 34.* & licèt Officialis turpitèr etiã acceperit, tamen in pari turpitudinis cauſa melior eſt conditio poſſidentis, vt bene dixit *Caldas loco* cit. *p. 3. num. 18.* poſt *DD. in l. 1. & 2. ff. de iure Fiſci*, id, quod nõ proceſſit in illa cauſa hæredum quondam Regentis de Ponte, cui non turpitèr fuit datum, ſed vti delegatus propria authoritate à patrimonio acceperat.

8 Poſt hæc ſcripta obſeruaui *D. Reg. Moles*, qui in *deciſ. 8. in tit. de pœnis, quibus tenentur Officiales, qui pecuniam fiſcalem retinent*, in puncto noſtram confirmat ſententiam, dicit enim, quòd licèt quando Officialis defunctus inquiritur de crimine legis Iuliæ repetundarũ, vel peculatus, vel de reſiduis, hæres eius, etiam quòd ad ipſum nihil peruenerit, teneatur adhùc lite cum defuncto non conteſtata, tamèn accuſatiò hæc in his criminibus ſuam habet inſtãtiam, cùm in crimine repetundarum intrà annum tãtùm proponi debeat, & intrà quinquenniũ in peculatu, allegat *tex. in d. l. 2 ff. ad leg. Iul. repet. & in l. peculatus crimen, ff ad leg. Iul. pecul.* in puncto autem principali firmat, quòd quando Officialis in legem aliquam peccauit, in cuius tranſgreſsione certa pecuniaria pęna præſcripta reperitur, quòd tunc licet regula ſit, quòd, delinquente mortuo, crimen, illiuſq; pęna extinguitur, hoc tamen locum non habet, quando pęna ex legis tranſgreſsione Fiſco applicatur, quia tunc indiſtinctè ab hærede repetitur, per hæc enim verba *D. Regens* ratiocinatur.

Deciſio D. Regentis Moles.

9 Si malè ſe geſſerit Officialis, qualitèr, & quãdo ipſo mortuo poterit Fiſcus repetere ab hærede pœnas, quibus ipſe poſſet condemnari, & de hoc fui interrogatus in noſtro ſupremo Conſilio Italiæ, occaſione viſitationis generalis, quę fit in Regno, & dixi, quòd ſi Officiales inquiruntur de aliquo contra ſtatuta, & per *Pragm. Regni* diſpoſita, in quibus aliquid fuit ordinatũ, vel prohibitum, ſub pœna amiſſionis rei, vel aliqua pœna pecuniaria, quòd tunc licèt regula ſit, quòd mortuò delinquente extinguatur etiam crimen, & pęna ipſius, hoc nõ habet locum, quando pęna committitur in aliquam legem, vel quòd ex diſpoſitione ipſius applicetur Fiſco, quia tunc indiſtinctè repetitur ab hærede, & ratio eſt, quia tunc Fiſcus magis videtur rem ſuam proſequi, quàm de vindicta publica agere, ad *tex. in l. commiſſa, ff. de publ.* per quem *text.* ità firmat *Bart. in l. ex iudiciorum, num. 2. ff. de accuſat. Gloſ. et Bart. in l. 3. §. quod autem,* vbi etiam *Paul. & alij, ff. quod quiſquè iur.* idẽ *Bart. in l. 1 ff. de priuat. delict. Abb. in cap. fin. de ſepult.* refert *Gugliel. de Bened. in cap. Raynutius, in 2 par. verſ. mortuo itaquè teſtatore, num. 142.* & hanc opinionem indifferenter teneri ab omnibus, affirmat *Iaſ. in d. l. 3. §. quod autem, ff. quod quiſquè iur. nu. 2.* licèt ipſe velit eam impugnare, vt *ibi*, ſed ipſum reprobat *Egid. Boſſ.* in ſua *pract. crim. in tit. de*

*ſententia, num.*47. eandem opinionem probat *text. in l. Caius, in fine, ff. ad Syllan.* prout eum ad hoc allegat *Bart. in d.l.* 1. *ff. de priu. delict.*

10 Facit etiam ratio, quia quando delictum patratur in ipſa re, contra legem quæſita, ſtatim dominium ipſius rei amittit defunctus, per *text. in l. Imperator, ff. de iure Fiſc.* vbi *Gloſ. & Bart.* ideò actio intentanda à Fiſco erit realis, per *tex. in d.l. Imperator*, & per *text. in l. quod diximus, §. hæc actio, ff. quod met. cauſ.* & proindè etiam iudicium hoc erit ciuile, & non criminale, ad notata per *Abb. et DD. in rubr. extrà de iudic.* ubi *Rip. num.* 92. *et* 95.

11 Secundò dixi, quòd indiſtinctè hæres tenetur, ſi aliquid ad ipſum peruenit de malè quæſitis per Officialem, nè alieno ſcelere ditetur, *l.* 1. *C. ex delict. defunct.* & quia ſicut delictum morte extinguitur, & ad hæredē non tranſit, ità non debet ex eo lucrum facere, *l. ſicuti, ff. de reg. iur.* vbi *gloſ.* & ead. *gloſ. in §. non autem, Inſtit. de perp. & temp. action.* & probat *text. in l. cùm falſi reus, & l. ſi quis cùm, ff. ad l. Cornel. de falſ.* vbi *gloſ. in uerbo extorquendum*, probat *text. in l. Papinianus, §. meminiſſe, ff. de inoff. teſtam. et in l. in hæredem, ff. de calumn.* vbi *Iuris Conſultus* dicit, quòd licèt pęna ad hæredem non tranſeat, attamen, quod turpitèr, vel ſcelere quæſitum eſt, ad hæredis compendium peruenire non debet, et in *l. Lucius, ff. de iur. Fiſc.* habetur, quòd extincto crimine per mortem, proſequutio eorum, quæ ſcelere ſunt quæſita, nō extinguitur, ad idem *tex. in l.* 3. *§. quod autē, ff. quod quiſquè iur. et in l.* 1. *§. fin. ff. de eo, per quem fact. er.* vbi *gloſ. in uerbo hæres non lucretur, in uerſiculo uel dic breuius* dicit, quòd quando aliquis deliquerit, recepto pretio, illud pretium debet reſtitui Fiſco per hæredes, et *ibi Paul. de Caſtr.* dicit, quòd iſti tales debent reputari, vt aſſaſſini, ad idē probat *text. in l. quod diximus, §. fin. et in l. uideamus, ff. de eo, quod met. cauſa*, quæ iura probāt

12 regulam, quòd Fiſcus eſt ſaccus malè quæſitorum, et dixit *Bald.* quòd eſt cæcus ſine conſcientia, qui imborſat malè quæſita in *cap.* 1. *num.* 10 *de allod.* refert *Gugl. de Bened.* in ſupra allegato *[illegible] Raynuntius, uerſ. mortuo itaquè teſtatore, num.* 2. et quòd hæc pęna applicetur Fiſco, vt ità *gloſ.* et iura ſupradicta, quæ expreſſè de pęna Fiſco applicanda loquuntur, ut in *d. l. Lucius, ff. de iur. Fiſc.* probat etiam *text. in l. ſi quis cùm falſo, et ibi gloſ. ff. ad l. Cornel. de falſ.*

13 Quando autem dicatur ad hæredē perueniſſe, declarat bene *tex. in d.l. uideamus, ff. quod met. cauſa*, vbi quòd ſufficit; quòd ſemel ad defunctum peruenerit, licèt ipſe conſumpſerit, quoniam hæres hæreditariā obligationem ſuſcepit, vt *ibi* dicit *text.* et in *l. ſequenti*, dixit *gloſ. in can. ſi Epiſcopum* 16. *queſt.* 6. quòd eo ſolo, quòd in uniuerſum ius ſucceſſit hæres, dicitur ad ipſum perueniſſe, arg. *tex. in cap. tua nos, ext. de uſur.*

14 Si autem Officialis defunctus inquireretur de crimine *l. Iul. repetund.* vel *peculat.* vel *de reſid.* tunc hæres, etiam quòd ad ipſum nihil peruenerit, tenetur, et etiam lite cum defuncto non conteſtata, quia ità particularitèr eſt diſpoſitum in ijs delictis, vt etiā in crimine læſæ Maieſtatis, vt notat *gloſ. in l.* 1. *C. ex delict. def.* per *tex. in l. ex iudiciorum, ff. de accuſat. l. fin. ff. ad leg. Iul. pecul. l. in Senatuſcōſulto, §. ſi propter, ff. ad Turpill.* ſed hæc

15 accuſatio in prædictis criminibus habet ſuā inſtantiam, quia intrà annum tātùm in crimine repetundarum proponi poteſt, et intrà quinquenniū in peculatu, *l.* 2. *ff. ad l. Iul. repetund. l. peculatus crimen, ff. ad leg. Iul. pecul.* et hoc tempus nullis ex cauſis prorogari poteſt, ut per *Inn. in cap. cùm in tua, extr. qui matrim. accuſar. poſſunt*; ſequitur *Felin.* poſt alios *in cap. penultim. extr. de iudic.* quia quando tempus ſtatuitur à lege, fit per modum præſcriptionis, quo caſu crimen dicetur aboletum, *d. l. peculatus*, et dicit *Bald. in l. ſi pœna, ff. de condit. indeb. in finalibus uerbis, et in l. querela, C. de falſ.* quòd hæc exceptio præſcriptionis eſt intentionis, et facti, et in omnibus quæſtionibus contra Fiſcū procedit, *l. in omnibus, ff. de diuerſ. præſcript.* ſed in alijs caſibus hæc accuſatio non præſcribitur contra Fiſcum, niſi ſpatio uiginti annorum, *l.* 1. *§. diuus*, ubi *gloſ. ff. de iur. Fiſc.* et dixit *Bart. in d.l. in omnibus, de diuerſ. et tempor. præſcript.*

16 Hæc omnia dicta ſunt, iuris ciuilis diſpoſitione attenta, in qua alij caſus uideri poſſunt, et in diſtinctione *Bart. in l.* 1. *ff. de priuat. delict. Bald. et DD. in l.* 1. *C. ex delict. defunct. Abb. in cap. fin. de ſepult. Dec. in reg. ſicuti, et in reg. pupillum, §. in hæredes, ff. de reg. iur. Par. de Put. in tract. de ſind. in uerbo hæres.*

17 Sed de iure canonico uidetur indiſtinctè introductum, quòd hæres tenetur, etiā lite non conteſtata cum defuncto, et in ſolidum pro delicto defuncti, et hoc fauore animæ, ut ipſa à peccato liberetur, ità *text. in cap. fin. de ſepult. et tex. in cap. in literis, extr. de rapt.* et ità *ibi* firmat *Innoc. et Abb. in d. cap. fin. de ſepult. num.* 5. dicit, ità communiter teneri à *gloſis*, licèt ſecus ſit de iure ciuili, et *ibi* allegat *gloſas in decem locis*, et licèt

Digitized by Google

illa iura uideantur loqui reſpectu intereſſe Partium, non autem reſpectu pęnæ Fiſco applicandæ, quia in foro conſcientię non iniungitur, ut quis ſoluat pęnam delicti, tamen quia *text. in cap. fin. dę ſepult.* loquitur in homicidio, & in inceſtu, cuius pęna eſt pecuniaria, quæ fortè à ſtatuto ſolet imponi, nõ poteſt Fiſco applicari, ideò *Io. Andr, in d. c. fin.* intellexit, *ibi* agi etiam, vt ſatisfaceret hæres de delicto ratione pęnæ; & cùm hoc ſit expeditum de iure canonico, hoc debet omninò ſeruari, etiam in Curia laicali, poſtquàm agitur de anima, & de libe-
18 ratione ipſius, in cuius foro lex ſubiacet canoni, vt in *Auth. vt cler. apud propr. Epiſcop. §. penult.* ità in terminis expreſsè firmat *Io. Fab. in §. pœnales, Inſtit. de perpet. & tempor. act. num. 8. verſ. dic ergò, quòd actiones*, vbi ampliùs firmauit, quòd licèt iſta iura videantur loqui, quando defunctus egit pęnitentiam, tamen idem, dicit ipſe, eſſe iudicandum, etiam ſi non fecit pęnitentiã, nec adſint ſigna ipſius, fauore animę, vt idẽ dixit *ibidem, nu. 6. verſ. quid dicendum*; quando autem defunctus mandauerit, ſatisfieri malè per ipſum ablata, vel etiam ſi non mandauerit, ſi tantummodò confeſſus eſt, & ſigna oſtendit pęnitentiæ, eſt in iure expeditum, quòd hæres teneatur, quia tunc ex quaſi contractu cum defuncto agitur, vt latiùs tradit *Fab. in d. §. pœnales*, poſt omnes *DD. in d. cap. fin.* vbi *Abb.* & *alij, de ſepultur.*

SVMMARIVM.

1 *Vita, & militia debita à fratrę primogenito ſecundogenitis quomodò taxatur.*

2 *Filia, quæ dote recepta renunciauit, an in taxanda vita, & militia ſuper feudo, vel legitima ſuper allodio, ſit inter filios connumeranda, & num. 3. & 6.*

4 *Vita, & militia an in locum legitimę ſucceſſerit.*

5 *Diſcrimen aliquod conſtitui non poteſt, quando tractatur de taxando vitam, & militiam ſuper bonis feudalibus, vel legitimam ſuper allodialibus.*

ARGVMENTVM.

Agitur, quo nàm modo vita, & militia ſuper feudo à fratre primogenito ſecundogenitis debita taxetur.

Filia monialis, quæ dote à patre accepta ampliſſimè renũciauit, an in taxãda vita, & militia ſuper feudo, vel legitima ſuper allodio, ſit inter filios connumeranda. Vita, & militia, an in locũ legitimæ ſucceſſerit, & de alijs notabilibus, ad materiã pertinẽtibus.

CAP. CCXXXXV.

1 VIta, & militia, quæ apud nos ex diſpoſitione *Cõſtitutionis Comitibus* à fratre primogenito, qui in feudo ſucceſſit, ſecũdogenito præſtãda eſt, cùm venerit taxanda, conueniunt omnes, ad inſtar legitimæ illã fore liquidandam, ità ex noſtratibus *And. in Conſt. In aliquibus, column. fin.* circa *finem*, & in d. *Conſtit. Comitibus, columm. 3. in princip.* ubi etiam *Affl.* qui *num. 4.* ſic iudicatum teſtatur, *Anton. Capyc. deciſ. vltima, num. 2. Io. Anton. de Nigr. in c. Regni*, quod incipit *Alienationis actus, num. 13. Ioan. Thom. Minad. in Conſt. In aliquibus, notab. 7. n... Iacob. Anel. de Bott. in d. Conſtit.* Comitibus, *column. 3. in princip. Reg. Reuert deciſ. 1. in princip. Reg. de Pont. tract. de poteſt. Proreg. tit. 7. §. 4.* intrà *num. 7. Fab. de Ann. conſ. 4. nu. 52. Reg. Tap. deciſ. S. C. 14. nu. 31. Scipio Theod. alleg. 81.* (quidquid nullo iuris fundamento, ſed prorſus inconſideratè dixerit *Franciſc. de Amic. in repetitionib. feudal. in tit. de his, qui feud. dare poſ. §. ſed hic pulchrum, nu. 7 fol. 11.* quem ſequi videtur *Reg. Rouit. in prag. 25. num. 4. tit. de feud. in nouiſſ.*) & ex Siculis *Gugl. de Pern. conſ. 11. nu. 12. Petr. de Gregor. tract. de vita, & mil. quaſt. 7. num. 1. & 4. Ioan. Ant.* Cannet *in extrauag. Si aliquem, num. 54.* cum *ſeq. fol. 330. Ioſeph Cum. in repet. cap. Si aliquẽ,*

in

Digitized by Google

in verb. antiquis, num. 550. *in fin. Blaſc. Lanc. ibidem, quæſt.* 21. *Nicol. Intrigl. de feud. cent.* 1. *quæſt.* 57. *num.* 16. *Reg. Petr. Corſet. in addit. ad Octauium patrem, conſ.* 27. *num.* 11. *D. Garz. Maſtrill. deciſ.* 64. *num.* 2. *Mar. Giurb. ad Conſuetud. Meſſan. par.* 1. *cap.* 4. *gloſ.* 4. *num.* 27. & *Franc. Ant.* Coſt. alijs omiſſis *conſ.* 91. *n.* 34.

2 Sed ſemel in facto mihi contigit, an in huius vitæ, & militię liquidatione filia Monialis, quæ dote à patre accepta ampliſſimè renunciauit, ſit inter filios connumeranda? qua in re dicebam, quòd quamuis in terminis iuris communis grauiſſima ſit quæſtio inter Scribentes, an in taxanda legitima maſculorum, ſiuè paragio fœminarum, computatis dotibus receptis, ſit filia dotata inter filios connumeranda, de qua latè per *DD.* relatos ab *Ant. Gabriel. comm. concluſ. lib. 6. tit. de legit. concluſ.* 2. & ab *Antonin. Theſaur. deciſ.* 154. quorum meminit *Præſ. Amat. conſ.* 75. *num.* 14. attamen pars affirmatiua, nimirùm, vt aggregatis in patrimonio patris dotibus receptis, ſit filia fœmina inter filios connumeranda, & vt vulgò dicimus, faciat partem, licèt ad partem non admittatur, credo, quòd hodiè apud noſtrates procedit ſine controuerſia, vt videre eſt pęnès *Afflict. in Conſtit. In aliquibus, num.* 54. *Capyc deciſ.* 158. *D. Præſ. de Franch. deciſ.* 549. *D. Reg. de Ponte conſ.* 65. *lib.* 1. *Io. Vincent. de Ann. ſing.* 214 *Molfeſ. ad Conſuet. Neapol. par.* 4. *quæſt.* 17. per totam, & apud alios, quos refert *Dom. Reg.* Capyc. *Galeot. in addit. ad conſ. de Medic.* 167. quo loci dicit, opinionem hanc in S.C. pro indubitabili hodiè haberi, eamq; indubitantèr procedere addidi *Ego* ſuprà *c.* 93. quamuis filia ampliſſimè, & cum iuramento paternę hæreditati renunciaſſet, vt adhùc iurata renunciatione non obſtante, in taxanda fratrum legitima partem faciat, dummodò aliquid pro ſua portione receperit, (quidquid alitèr in puncto de filia moniali verba faciens, conſuluerit inſignis *Menoch. conſ.* 247. *num.* 53. *lib.* 3.) ratio aſsignatur, quia videtur hoc caſu, ac ſi totalitèr patri ſuccederet, & ſucceſsiuè neceſſariò partem facerę debet, ſecùs autem, ſi nihilo recepto, tunc enim, ſuppoſita renunciatione pro valida, pro mortua haberetur, id, quod vt plurimùm euenire ſolet in perſonas maſculorum, qui Religionem aliquam bonorum incapacem profeſsi ſunt, ità ſanè ſcripſerunt *Bald. Fab. de Giocch. Ioann. Campeg. Hieronym. Gabr. Peregrin. Surd.* cęterique per me relati *d. c.* 93. à *num.* 4. vbi ſic maxima diſcuſsione præcedente per S. C. me aduocante, deciſum fuiſſe atteſtatus ſum, idquè ſub die 19. Decembris 1644. in cauſa Iannarij, & Lęlij de Ligorio cum Anna de Ligorio eorum ſorore, in cuius paragio taxando duo Fratres Monaci Caſinenſes, qui nihilo recepto renunciauerant, nō fuerunt inter filios connumerati, benè tamen duæ ſorores moniales in Monaſterio Sācti Hieronymi huius Ciuitatis profeſſæ, quæ ingreſſarum paragio recepto, ampliſſimè patri renunciauerant, Commiſſario olim Domino Conſiliario Andrea Prouenzale, pœnès de Amico S.C. actorum Magiſtrum.

3 Nec, quæſo, dicat quis imprudentèr, hęc omnia apud nos de plano procedere, cùm tractetur de taxando legitimam maſculorum, ſiuè paragium fœminarum in patrimonio allodiali, ſecùs verò, vbi ageretur de taxanda vita, & militia ſuper bonis feudalibus, iuxtà ea, quæ notat Capyc. *deciſ. vlt.* circà *finem,* vbi *in cauſa filiorum Galeatij Caraccioli quòad legitimam burgenſaticorum Sacrum Conſilium iudicauit, fœminas partem facere, quamuis ad partem non admitterentur, licèt poſteà in liquidatione vitæ, & militiæ* (hæc ſunt verba Capyc.) *iudicauerit, dùm eſſent quinque filij maſculi eſſe quintam partem medietatis fructuum rerum feudalium, & ſic decimam, vndè fœminæ ibi non fecerunt partē, quia ſi feciſſent, fuiſſet octaua pars medietatis fructuum, & ſic decima ſexta pars, vt iudicatū fuit* 1521. 17. *Aprilis,* hæc Capyc. quem ſequutus fuit *D. Reg. Tap. deciſ.* S.C. 44. *num.* 6. etenim ſi verùm fateri velimus, ex his, quæ refert Capyc. non benè percipi poteſt, an in illa cauſa fuerit de hoc dubio intèr Partes diſceptatum, refert namq; liquidationem vitæ, & militiæ maſculis pro decima parte, ob quod argumentatur, quòd fœminæ partem non fecerunt, quia ſi feciſſent, aliter vita, & militia liquidata fuiſſet, non enim in hac liquidatione *Capyc.* interuenit, vt cernitur apertiſsimè in *deciſ.* 159. *num.* 8. quo loci cauſa illa fuit terminata, ſicq; neſcio, quę fides in hoc ſit ei adhibenda, quatènus affirmare velimus, hoc in pūcto fuiſſe per S.C. deciſum, ſed ſupponamus deciſionem in terminis, nonnè reſpondere fas erit, eſſe illam ratione, ac *DD.* authoritate deſtitutam, ſuppoſita tamen, ſic Ego loquor, pro indubitabili apud nos ſentētia illa, vt in taxanda legitima filiorum fęmina partem faciat, ſi enim, vt vtar verbis *D. Reg. Merlin. controuerſ. cent. 2. c. 10. nu.* 25.

4 vera eſt grauiſsimorum *DD.* ſententia, exiſtimantium, vitam, & militiam ſuccedere

in

in locum legitimæ, iſtamquè opinionem magis communem eſſe, ac eam tenentes rectiùs intellexiſſe *Andream*, & de contrarijs nullam eſſe habēdam rationem, prout paritèr exiſtimarunt *Camill. de Medic. conſ.* 8. *num.* 30. *Conſil. Theodor alleg.* 20. *num.* 21. & 32. & *D. Reg. Capyc. Latro conſult. lib.* 2. *conſult.* 111 *num.* 20. quęro Ego à *Capyc* quę diſcriminis ratio aſsignari vnquā poterit, vt quando tractatur de taxanda legitima filiorum in bonis allodialibus fœmina partem faciat, quamuis ad partem non admittatur, at ſecus, quando agitur de liquidanda vita, & militia ſuper bonis feudalibus? ſi enim ad primum affirmandum eam noſtrates vnicam conſiderarunt rationem, quia filia aggregatis in patrimonio patris dotibus receptis, videtur in ea portione ſuccedere, ſucceſſiuè neceſſariò partem facere debet, ac ſi dotata nunquàm extitiſſet, non nè ratio hęc pariformitèr militat, quādo tractatur de taxādo vitam, & militiam, ſicut enim ad faciendam partem in taxando legitimam, habetur, ac ſi in portione, quam pro dote recepit, ſuccederet, ità paritèr omninò affirmandum, quando agitur de liquidanda vita, & militia, vt nimirum partem quoquè faciat, quia videtur in ea portione, quam dotis nomine aſſequuta eſt, ſuccedere, nec alicuius ponderis eſt ratio illa, quam aſſignat *D. Reg. Tap.* (illius tāti viri pace ſit dictum) in cit. *deciſ.* 44. *num.* 6. ideò fœminam dotatam in taxanda vita, & militia filiorum partem non facere, quia, cùm dotata reperiatur, ceſſat onus feudi, quod erat in dotando illam, etenim ſi vera eſſet ratio hæc, procederet paritèr indubitantèr in taxatione legitimæ ſuper bonis allodialibus, quia adhùc in filia dotata ceſſaret onus illius patrimonij, quod eſt in dotando filiam, vndè dicamus, quæſo, ab om-
5 ni dubio procul nullam iuri conſentaneam conſiderari differentiam, quando agitur de taxanda legitima ſuper patrimonio burgenſatico, aut vita, & militia ſuper patrimonio feudali, nam ſi diximus, vitam, & militiam in locum legitimæ ſuccedere, æquiparatorum idem iudicium eſſe debet, vt per *D. Reg. Merlin.* cit. *c.* 10. *nu.* 26. quòdq; hoc verum ſit, nè mea hæc ſententia ratione munita, rerum iudicatarum authoritate deſtituta ſit, videatur omninò *D. Reg. Reuerter.* qui nullum conſtituendo diſcrimen inter vitam, & militiam, ac legitimam, quamuis illius fuiſſet opinionis, vt in taxanda legitima, ſiuè vita, & militia filia dotata partem non faciat, dùm ad partem non admittitur, attamen ſubdit, quòd in Regno cōtrarium fuit ſæpè iudicatum, & hoc tàm in *deciſ.* 1. *par.* 1. quàm in *deciſ.* 58. *lib.* 4. aliàs 366. ſecundùm meam compilationem, per hæc enim verba loquitur in *deciſ.* 1. circa fi-
6 *nem; Ex quibus omnibus concludo hanc opinionem veram, quòd filia dotata excluſa per ſtatutum à ſucceſſione, ſicut non admittitur ad partem, ità non faciat partem, nec in legitima filij, nec in vita, & militia, quæ ad inſtar legitimæ liquidatur, tamen, vt intellexi, in Regno contrarium fuit ſæpè indicatum, quòd in caſu noſtro licèt non admittatur ad partem, faciat partem, illa ratione potiſſima, quia non eſt pœnitùs excluſa à ſtatuto, ex quo illa pars, quam habet, ſuccedit loco legitimæ, & ſic non eſt omninò excluſa, etc.* & ità deciſum teſtatur in cit. *de*ciſ. 58. aliàs 366. *verſ. fuit etiam dubitatum in hac cauſa,* quō loci hæc profert verba, *quòd ſi ſunt quatuor filij, vel pauciores, ſit legitima tertia pars eius, quàm quis haberet, ſi ab inteſtato ſuccederet, ſi verò ſunt plures, putà quinque, vel vltrà, ſit ſemis illius partis, in qua ab inteſtato ſuccederet, et ità ibi dicunt omnes DD. et in l. planè, §. ſi duobus, ff. de legat.* 1. *et ità fuit taxata vita, et militia, habita conſideratione ad nouem filios, quos tàm maſculos, quàm fœminas reliquit dictus Dux, etiam quòd eſſet vna nupta, quia etſi non admittebatur ad partem, benè facit partem, vt notant Bart. Alex. Iaſ. et omnes in d. §. ſi duobus, et poſui latè in quadam mea deciſione in principio, quando fui effectus Præſidens Regiæ Cameræ, etc.*

Hæc occurrunt.

SVMMARIVM.

1 *Vita, et militia ſuper bonis feudalibus ſecundogenitis debetur, ſtatimq; quòd frater primogenitus altero ex duobus modis in feudo ſucceſſerit.*

2 *Intereſſe vitæ, & militiæ an debeatur à die mortis communis patris, & num. 6. & 10. & quid in paragio, num. 11.*

3 *Vita, & militia ſuper feudo ſucceſſit in locum legitimæ.*

4 *Intereſſe legitimæ à quo die debetur.*

5 *Intereſſe partis pretij ſuper feudo nouo à quo die peti poteſt, et num. 9.*

7 *Vſura vſuræ non debetur.*

8 Text. in l. nequè eorum, ff. de vſuris *expenditur.*

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Agitur de vita, & militia ſuper feudo à fratre primogenito ſecundogenitis debita, ſi non fuerit petita in die mortis communis patris, an cùm primùm petatur, peti poſſit cum intereſſe, vbi deciſio Sacri Conſilii, & de aliis ad materiam pertinentibus.

CAP. CCXLVI.

1 Vita, & militia ſuper bonis
feudalibus, quòd ſecun-
dogenitis debeatur, ſta-
timatq; quòd frater pri-
mogenitus in feudo ſuc-
ceſſerit, idq; ſiuè per cō-
munis patris mortem,
ſiue refutationem, itemq; & ſororibus pa-
ragium, per Sacrum Conſilium deciſum
ait *Anna pater allegat.23. in fine*, & in *rubr.
de vaſall.decrep.ætat.num.224.& ſeq.Maſtril.
deciſ.248.num.21. Giurb.ad Conſuet.Meſſan.
cap.4.gloſ.5.num.26. Reg.Rouit in pragm.25.
num.8.de feud.et in conſ.9.num.10.cum ſeqq.
lib.2.*alijq; paſſim.
2 Sed aliquando dubitatur, ſi ſecundoge-
nitus poſt patris mortem per plures annos
ſteterit in petenda hac vita, & militia, an
cùm primùm illam petat, à primogenito
præſtari debeat, vnà cum intereſſe à die
mortis communis parentis?
3 Pro ratione dubitandi videbatur affir-
mandum, nàm ſi vera, & magis communis
eſt noſtratum ſententia, vitam, & militiam
filijs ſecundogenitis ſuper feudo paterno
debitam ſucceſſiſſe in locum legitimæ, vt
ex *Andr. D.Camill.de Medic. D.Reg.Capyc.
Latro, et D.Reg.Merlin.cap.præcedent.num.4.*
ſuppoſuimus, ſequitur certè dicendum,
4 quòd quemadmodùm debetur intereſſe le-
gitimæ à die mortis patris teſtatoris, quā-
uis poſt multum temporis illius portionis
ſequatur petitio, vt probant *D.de Franch.
deciſ.558.num.5.et 575. Surd.deciſ.25.n.26.
Ant.Fab.diffin.1. C.de vſur.et fruct.rei leg.et
Reg.Rouit. conſ.90. lib.1.* de quibus memi-
nimus *lib.1.c.200.* ita paritèr debeatur in-
tereſſe vitæ, & militiæ, quæ in locum legiti-
5 mæ ſucceſsit, idemq; centies iudicatum,
quando feudum eſſet nouum, & filij ſecun-
dogeniti vellent potiùs eligere partem
pretij, quàm vitam, & militiam conſequi,
vt portio illa, quæ collationis iure debetur,
ex dictis per *Andr. in cap.Imperialem, in 1.
addit.à num.39 de probib feud.alienat per Fe-
der.* ſit paritèr debita cum intereſſe, à die
nimirùm mortis patris, vt latè dixi eodem
lib.1.cap.128.à num.13.ad finem, ergò idem
dicendum in vita, & militia, iſtamquè ſen-
tentiam in terminis terminantibus videtur
probare *D.Reg.Merlin.controuerſ.cent.2.cap.
10.à num.23.vſquè ad 25.*& antè cum, licèt
perfunctoriè *Maſtrill loco* ſuprà cit.
6 Cœterùm contrariam ſententiam am-
plexus fuit *P.Molfeſ.conſ.9.à num.31.*(cuius
memor fuit *Capan.in tract.de vita, & milit.
quæſt.32.num.20.*) illa quidèm principaliori
ratione motus; nàm cùm vita, & militia ex
fructibus feudi in pecunia ſit debita, eaq;
prorſus illiquida dicatur, conſequens eſt,
vt nullo pacto intereſſe aliquod deberi poſ-
ſit, & de hoc, dicit eſſe *text.* rotundum in *l.
nequè eorum, ff.de vſuris,* vbi *Paulus I.C.* ait,
vſuras fructuum, tàm antè, quàm poſt litē
conteſtatam perceptorum non deberi, aſ-
7 ſignat *ibi gloſ.* rationem, quia ſicut vſuræ
vſuræ non debentur, ſic nec vſuræ fructuum,
ideſt acceſſio acceſsionis, etenim in caſu,
de quo noſter eſt ſermo percepit frater
primogenitus fructus feudi, quorum partē
ſingulo quoq; anno à die mortis patris te-
nebatur fratribus ſecundogenitis in pecu-
nia præſtare, non præſtitit, vel quia non in-
terpellatus, vel quia ignorabat quantitatē,
quæ debebatur, vnde cùm primùm ad illam
præſtandam conuenitur, ſat eſſe debet ſe-
cundogenitis, vt quantitates pro præterito
non habitas conſequantur, abſq; quòd ea-
rūdem quantitatem intereſſe aliquod præ-
tendant, nàm alias fructus fructuum con-
ſequerentur, contra *text.in d.l.nequè eorum,*
cuius diſpoſitione attenta, quotiès aliquid
debetur ex fructibus, nunquàm debitum
8 eſt cum intereſſe, id, quod non cōſideratur
in legitima, quæ cùm in corpore ſit, illa de-
bita, *l.libertus, qui ſoluendo, ff.de bonis liber-
tor l.ſcimus, in finalibus verbis*, vbi *Bal.n.10.
C.de inofficioſ.teſtament. D.Reg.Merlin.* poſt
alios, quos refert *controuerſ.cent.2.c.13.n.3.*
illiuſquè dominium legis miniſterio à die
mortis patris in filium translatum, ſucceſ-
ſiuè huius portionis in corpore debitæ de-
bentur fructus, *Surd.conſ.128.num.3. & ſeq.
lib.1.* poſt alios, quos citat, *Mercur. Merlin.*

tract.

tract. de legitim. lib. 2. tit. 1. quaſt. 1. num. 3. & *D. Reg. Merlin.* cit. c. 10. *num.* 23. idemq; & in
9 parte pretij ſecundogenitis debita ſuper feudo nouo, quæ cùm ſemel debeatur, æquum eſt ex rationibus per me ponderatis cit. c. 128. à *num.* 13. vt debeatur cum intereſſe, & à die mortis communis patris, à qua, inquam, die filius primogenitus feudū poſſedit, & fructus percepit.
10 Et vt pro opinione *P. Molfeſ.* aſſiſtat rerū iudicatarum authoritas, dico, ſic fuiſſe per Sacrum Conſilium deciſum ſub die 28. Iunij 1642. prout videre eſt in proceſſu 2. vol. pro Pio Monte mortuorum cum Spectabile Alexandro de Matthæis, in quo per modum legis condēdæ, referente Domino tūc Regio Conſiliario Andrea Marcheſio, demùm Præſide meritiſsimo, ac feudorum interprete, reperitur interpoſitum decretum, & per hæc verba. *Per Sacrum Regium Conſilium declaratum eſt, intereſſe vitæ, & militiæ non deberi à die mortis, ſalua prouiſione facienda à die litis conteſtatæ, hoc ſuum, &c.* penès de Martino S.C. actorum Magiſtrū,
11 & in intereſſe paragij, quod ſuper feudo in pecunia debetur, *D. Reg. Merlin.* cit. *controuerſ.* 23. vt illud non niſi à die litis conteſtatæ debeatur, annuit per S.C. deciſum *Reg. Rouit. in pragm.* 25 circà *finem, de feudis.*

SVMMARIVM.

1 *Vniuerſitates cùm æs alienum perſoluere non valent, ciues, & particulares tenentur, ſed an inſolidum contra quemlibet exequi poſſit,* nu. 2. *&* nu. 8.
3 *Conſuetudo iuriſdictionem præbet meram, mixtam, &c.*
4 *Communitatis non eſt, quod meum eſt.*
5 Pragmatica 7. §. 7. *ſub* tit. de Commiſſar. *declaratur.*
6 *Obligati plures ſimpliciter, quilibet pro rata tenetur.*
7 *Syndicus, & Electi Vniuerſitatis ſi ſunt in mora in perſoluendis functionibus fiſcalibus, carcerari poſſunt.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an Vniuerſitatibus Regni huius non ſoluendo exiſtentibus poſſit, creditore inſtante, exequi contra quemlibet ex ciuibus inſolidum, vel tantùm pro rata. Syndicus, & Electi alicuius Vniuerſitatis, ſi in perſoluendis functionibus fiſcalibus in mora extiterint, an carcerari poſſint, & de alijs, vbi ſingularis *deciſio* Dom. Reg. *Mules.*

CAP. CCXXXXVII.

1 VNiuerſitates Regni huius, cùm æs alienum legitimè contractum perſoluere non valēt, *pragmatica ſanctione*, quæ eſt 7. §. 7. ſub *tit. de commiſſar.* ſtatutum eſt, vt poſſit exequi contra ciues, & particulares, ſicquè creditorum indemnitati prouideri.
2 Sed aliquando dubitari contigit, an in terminis huius *pragmaticæ* poſſit inſolidum exequi contra quemlibet ex ciuibus creditori meliùs viſum? in hoc dubio partem ſemper amplexus fui negatiuam, nec alitèr vnquàm mihi perſuadere potui, huius Regiæ ſanctionis conditores contrarium ſentiſſe; etenim in terminis iuris communis excitat quæſtionem hanc, & ſatis elegantèr *Bald. in l. etiam, num.* 16. *C. de exequution. rei iudic.* quo loci quærens; an pro debito Vniuerſitatis ſingularum perſonarum iumenta capi poſſint, affirmatiuè reſpōdet, ſi Regionis cōſuetudo hoc dictaret, aſſignat ra-
3 tionem, quia conſuetudo iuriſdictionem dat meram, mixtam, imperioſam, altam, & baſſam, prout diſponit, idemquè ſi contractus ciuium hoc diſponeret, nàm contractus vniuerſorum poteſt ligare vniuerſalitèr vniuerſos, & ſingularitèr ſingulos, ad notata per *Bart. in l. 4. ff. de re iudic.* ſed pro quanta portione ſinguli teneantur, cū tot ſint ciues, quod quantum tangat pro rata

Digitized by Google

apparere non poſſit, & in hoc dicit *Bald.*
quòd ſi quis aſſereret, vt quilibet inſolidum
teneatur, eſſet falſum, ac proindè ſi captus
pro tali debito ratam ſuam, declarari pete-
ret, et aliquo certam quantitatem ſoluere nõ
poſſet, ciuis, contra quem fuit exequutum
relaxari debet; addit demùm, quod ſi in cõ-
tractu ſingulorum obligatio non continc-
tur, ciues ad aliquid non tenentur, cùm re-
maneat tantùm obligata Ciuitas, aſſignat
4 rationem, quia, quod meum eſt, Commu-
nitatis non eſt, Hæc poſtrema *Bald.* theori-
ca apud nos nullius eſt releuantiæ, cùm at-
tenta *pragmatica* ſuprà citata, quando Vni-
uerſitas non eſt ſoluendo, poteſt exequi
contra ciues, adhuc nõ obligatos; vndè re-
manet difficultas, an poſſit exequi inſolidũ
contra quemlibet, vel pro rata, non enim
5 verba *pragmaticæ* hoc aperiunt, cùm tãtùm
canteng; vt poſſit exequi contra ciues, quo
fit, vt videamus, quid de iure, & quòd non
niſi pro rata exequi poſſit, ſatis probatur
ex dictis per *Bald. in 2. par.* ſuę *theoricæ*, dùm
in terminis fortioribus, ſuppoſita obliga-
tione Ciuium inſimul cum Vniuerſitate,
dicit, quòd falſum eſſet, ſi quis aſſereret, vt
quilibet inſolidum teneretur, et meritò, nã
6 de iure nouiſſimo quotiès plures ad alicu-
ius beneficium vno, eodemquè contractu
ſimplicitèr ſe obligant, haud expreſſa di-
ctione illa *inſolidum*, non niſi pro rata qui-
libet tenetur, hiç eſt *text.* vulgatus in *Auth.
hoc ità, C. de duobus Reis*, ſicquè in puncto af-
firmare videtur *Dom. Reg. de Pont.* quem ci-
tauimus ſuprà *cap. 59. nu. 7.* dùm dixit, quòd
quando Vniuerſitas non eſt ſoluẽdo, illud,
quod debetur, ab omnibus ciuibus, qui ſol-
uendo ſunt, exoluendum eſt, non enim di-
xit, ut quilibet teneatur inſolidũ; ſed quòd
omnes id, quod ab Vniuerſitate debetur,
exoluat, et ſic pro rata; in terminis autem
terminantibus, nimirùm quòd vbi particu-
laris ciuis ratam ſuam ſoluerit, de cætero
moleſtari non poſſit, dixit, et ſatis benè
Dom. Reg. Moles, licèt malè hoc à Regiis
Perceptoribus ſeruari addat in *tit. de exa-
ctione iurium fiſcalium, deciſ. 3.* hiç imprimẽ-
da; ſed puto Ego, hoc procedere, quia æter-
nitatem non credunt; verba autem *deciſio-
nis* ſunt, quæ ſequuntur.

Deciſio Dom. Regentis Moles.

7 Eſt dubitatũ, ſi pro debito Vniuerſitatis
pro functionibus fiſcalibus poſsint aſtrin-
gi de perſona ciues ipſius; et quoad Syndi-
cũ, et Decuriones habuimus pro expedito,
quòd ſi sũt in mora, poſſunt carcerari, quia
pro debito fiſcali poteſt realitèr, & perſo-
nalitèr fieri exequutio, *l. cum eo, in fine*, ibi,
corpus retinendo: modò ipſi Decuriones ex
quadã fictione totã Vniuerſitatẽ repræſen-
tant, *l. oſſa, ff. de religioſ. & ſumpt. funer.* Item
quia cùm ipſi ſint deputati ad exactionem
introituum Vniuerſitatis, & ad ſolutionem
Regiæ Curiæ, ideò ipſi de proprio tenetur,
l. 1. in princ. ff. de muner. & honor. ideò *ibi* hoc
munus patrimoniale dicitur, ſeu mixtum,
l. fin. §. mixta, ff. eodem, & quia ad ipſos ſtat,
vt debitum ſoluatur, ideò ipſi compellun-
tur, ità *Bald. in l. etiam, num.* .. *C. de exequut.
rei iudic. Roman. in l. 4. § actor, num. 18. ff. de
re iudic.* & *ibi Rip. nu. 34.* & ità mandauimus
practicari hoc anno 1569. in cauſa Magni-
fici Io. Antonij de Ponte, cum Vniuerſitate
Ciuitatis Aſculi, condemnata ad certam
quantitatem frumenti; quo vero ad parti-
8 culares, qui iàm ſoluerunt Vniuerſitati ra-
tam per ipſos debitam, nullo iure eſt cau-
tum, quòd ampliùs poſſint moleſtari, quia
particulares non tenentur pro debito Vni-
uerſitatis, niſi collectiuo modo, per *gloſ. in
l. 1. §. ſi nemo, in verbo proconſul, ff. quod cu-
iuſquè Vniuerſitatis nomine*, & ideò ſoluta
collecta prædicta, vel ſoluta rata oneris ſui
patrimonii, iuxtà diſpoſitionem *text. in
l. omnes priuatorum, C. de operibus publicis*, am-
pliùs non tenentur, ità *Bart. in d. l. 4. § actor,
nu. 7. verſ. quæro, an pro tali*, & *ibi* etiam *Ro-
man. Alex. Hercul. & Rip. ff. de re iudic.* licèt
hoc malè obſeruetur per Regios Perce-
ptores, quia indiſtinctè ciues carcerantur
ab ipſis ex antiquata iàm ſuper hoc cõſue-
tudine, ſuper quo cõniuentibus oculis per-
tranſit Regia Camera, quæ nihil deſuper in
ſpecie prouidit, &c.

SVMMARIVM.

1 *Vſufructuarius tenetur cauere de vtendo, & fruendo re arbitrio boni viri.*

2 *Cautio de vtendo, & fruendo an per teſtatorē remitti poſſit, & nu. 3.*

4 *Vſufructuarius ſi non poteſt inuenire fideiuſſorem, an admitti poſſit ad iuratoriā cautionē.*

5 *Donans ſi donauerit retento vſufructu rei donatæ, donec vixerit, nūm à donatario cogi poſſit ad præſtandum fideiuſſionem de utendo, & fruendo, &c. et quid in donatione cōtēplatione matrimonij, n. 6. 7. 8. 9. 12. et 13.*

10 *Conuentus ex ſua liberalitate, non condemnatur vltrà, quàm facere poteſt.*

11 *Donatio, quæ fit ad dotandum puellam, an reuocetur per ſuperuenientiam filiorum.*

ARGVMENTVM.

Agitur, an vſufructuarius, qui tenetur cautum reddere proprietarium de vtendo, & fruendo re arbitrio boni viri, teneatur inſimul cauere, quando ipſe donauit rem, vſufructu retento; & quid in donatione cōtemplatione matrimonij, an ſi quis hanc fecerit donationem ſuorum bonorum, vel partis illorum, retēto vſufructu, donatario inſtante, cogi poſſit ad ſibi præſtādam fideiuſſionē de vtendo, & fruendo rebus donatis, & de aliis ad materiam, vbi celebris *obſeruatio* Dom. Io. Angeli Piſanelli.

CAP. CCXXXXVIII.

1 Vſufructuarium teneri
cautum reddere pro-
prietarium de vtendo,
& boni viri arbitratu
fruendo re, ſuper qua
fuit ſibi relictus vſuſ-
fructus, ſunt iura vul-
gatiſsima in *l.* 1. ubi modus præſtādæ cau-
tionis traditur, *ff. vſufructuar. quemadmod.*
caueat, & in l 1. vbi *DD.* communitèr, *C. de*
vſufr. idque adeò verum, vt nec per teſta-
2 torem, qui vſumfructum legat; hæc cautio
remitti poſsit, iuxtà magis communem
ſententiam, de qua apud *DD.* per illa iura in
d. *l.* 1. C. *de vſufr.* in *l. penult. C. vt in poſſeſſ. le-*
gat. & in l. ſi pecunia. ff. eodem, & alios, quos
citant *Caſtil. de vſufruct. cap.* 15. *Surd. deciſ.*
109. *Theſſ. deciſ.* 80. *num.* 2. *verſ. immò talis*
cautio, vbi in puncto principali loquitur,
qualitèr hæredum indemnitati cōſulatur,
quādo vxori veſtium, et aliorum bonorum
mobilium uſusfructus relictus eſt, *Pinel. in*
l. 1. *par.* 2. *num.* 75. *verſ. amplia decimò*, C. *de*
bonis matern. ubi dicit, hoc duriſſimum eſſe,
ſed ità iura diſpoſuiſſe, *Io. Camil. Bilotta al-*
legat. 7. *num.* 4. poſt *tract. de abſolut. à iuram.*
ubi *num.* 4. authoritate *Paul. Caſtrenſ. Pauli*
3 *de Montepico*, et aliorum dicit, quòd ſi teſta-
tor legando vxori ſuorum bonorum vſum-
fructum, expreſsè prohibuerit, nè hæredes
ſub pœna priuationis hæreditatis cautio-
nem hanc petant, quòd nihilominùs abſ-
què metu pęnæ poterit illa peti. Plus etiam
dixerunt *DD.* quòd ſi perſona, cui relictus
4 eſt vſusfructus, propter eius paupertatem
fideiuſſorem inuenire non poſſet, nullo pa-
cto admitti poterit ad iuratoriam cautio-
nem, ad quam aliàs, qui fideiuſſorem non
habet, admittitur, & eo caſu bonorum poſ-
ſeſſio proprietario conſignabitur, cum ſa-
tiſdatione de ſoluendo vſufructuario om-
nes fructus, ex bonis illis percipiendos, ità
poſt antiquos, quos allègant, ex recentio-
ribus *Dom. Præſ. de Franch. deciſ.* 497. *Cacher.*
deciſ. 153. *Minſynger. ſingul. obſeru. cent.* 6 *ob-*
ſeru. 48. *num.* 8. *Fontanel. de pact. nupt. tom.* 2.
clauſ. 7. *gloſ.* 1. *par.* 1. *num.* 54. *fol.* mihi 521. *&*
Surd. deciſ. 141. in qua tamen contrarium
in vxore paupere Senatum illum iudicaſſe
teſtatur.
5 Quibùs ſic præſuppoſitis, videamus bre-
uitèr, an concluſio in principio firmata,
procedat in eo, qui donauit, reſeruato ſibi,
donec vixerit bonorum donatorum vſu

fructu, an, inquam, poſſit ille cogi ad præſtandum cautionem de vtendo, & fruendo re, quam in alium, retento vſufructu donationis titulo tranſtulit, *Arius Pinel loco cit. num.* 80. de his agens exiſtimauit, iuris rigore attento idem ſubſtineri poſſe, nimirùm, ſic donantem à ſatisdatione non excuſari, idquè ob generalitatem, & geminationem verborum, d. *l.* 1. *ff. vſufructuar. quemadmod caueat*, ibi, *ex alia quacunq; cauſa conſtitutus fuerit uſusfructus*, & in *l.* 4. ibi, *ſiuè ex voluntario contractu, C. eodem*, attamen fatetur, in contrarium eſſe communem; ſatis enim, inquit, durum eſſet, & inciuile admittere donatarium ad petendum cautionem ab eo, qui liberalitèr beneficium ei contulit, ad tradita in *l. res donatas, ff. de adil. edict.* ſed ſat eſſe ex *Soc. in l.* 1. *num.* 16. *ff. qui ſatiſd. cogant.* donantem cum ſuorum bonorum hypotheca ſe obligari, eandemq; ſententiam amplexi fuerunt ex recentioribus *Ant. Hering. tract. de fideiuſſor. cap.* 5. *num.* 208. *Cancer. var. reſol. lib.* 3. *cap.* 20. *num.* 216. *verſ. cum tamen*, & *Fontanel de pact. nupt. to.* 1. *clauſ.* 4. *gloſ.* 22. *num.* 23. de quibus meminit noſter *Hodierna* in ſuis doctiſſimis *obſeruat.* ad *Surdum* in cit. *deciſ.* 109. *num.* 12.

6 Sed quæſtio inſurgit elegantiſsima, an idem dicendum ſit in eo, qui bona ſua alicui conſanguineo contemplatione matrimonii contrahendi, & demùm contracti donauerit? ſuper hoc articulo cùm caſus contigiſſet, magnus iureconſultus *Dominus Io. Angelus Piſanellus*, requiſitus ab Illuſtriſſima Principiſſa Sulmonis, vt de iure reſponderet, his verbis propria eius manu ſcriptis in 1. *quæſt.* ſuorum *notabilium*, quæ penès me conſeruantur, votum ſuum propalauit.

Ieſus, Maria.

7 Quæſiuit à me Illuſtriſſima D. Principiſſa Sulmonis, vti ſuo generali Auditore, dū accidiſſet caſus, quòd quędam nobilis ſua vaſalla contemplatione matrimonij contrahendi, tunc, & demùm contracti inter quendam ſuum nepotem, & quandam nobilem mulierem, donaſſet quædam bona dicto ſuo nepoti, retento in vita ſua vſufructu, & oriretur dubium, quia nepos, & vxor ſua petierunt, vt ipſa donans caueret de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, vt eſt de natura vſusfructus, *l.* 1. *ff. vſufruct. quemadm. caueat*, cum concordantibus, & Gubernator Status cum conſilio ſui Aſſeſſoris determinaſſet, eam donantem non teneri, eſſetq; appellatum, ille Aſſeſſor iuſtificando ſententiam, allegauit *Corne.* qui caſum decidebat ſecundùm eum in *conſ.* 267. incipiente *in hac conſultatione*, *col.* 3. *vol.* 4. cui dixi, quòd hanc opinionem in contingentia facti tenuit *Socin.* ponderando illum *text. in l. omnes, ff. de exception.* qui benè de-

8 clarat, quòd tantùm tenebatur ſe obligare ſub hypotheca bonorum, ſimilitèr ponderando *text.* in *l. filio, ff. vt legat. nom. cauea.* & ità conſulendo ſequebatur *Dec.* in *conſ.* 265. *col. fin.* allegando dictum *conſ. Corne.* & *Ioan. de Plat.* & ità determinatum fuiſſe dicit idē *Socin. in l.* 1. *col.* 4. *verſ. tertiò limita*, *ff. qui ſatiſdar. cogan.* & nouiſſimè ſequitur *Gozadin.* in *conſ.* 95. *col.* 11. *verſ. ſextò iſta*, ſed mihi

9 fuit viſum contrarium, quia iſta non erat ſimplex, & pura donatio, ità quòd eſſemus in mera liberalitate, & vrgerent rationes allegatæ per *Corne.* & *Socin.* ſed in caſu neceſſario, videlicèt, quia niſi fuiſſet facta donatio, non ſequebatur matrimonium, nec illa vxor dediſſet dotes marito, qui pro reſtitutione dotium, & lucrifactione antephati, ſeù donationis propter nuptias obligauit omnia bona ſua, & ſignantèr dicta bona donata, pro quibus bonis ipſa donās promiſerat expreſſam euictionem, & per conſequens ipſa donatio dicebatur magis neceſſaria pro concluſione matrimonij, quàm liberalitas, vt in ſimili ad excluſionē fraudis, quando donatur filio accipienti dotem, & vxorem, conſiderat *Angel. in l. ſi quis poſthac, col.* 2. *verſ. ſed limito vno modo, C. de bonis proſcript.* & tacito *Ang.* poſt *Cuman.* & *Iacob. Puteum* firmat *Paulus de Montepico in repet. l. poſt contractum, col.* 11. *verſ. ſecundò limita, ff. de donation.* & ità in terminis noſtris, vt intelligatur *Io. Ant. Alexandrin.* in *conſ.* 54. *col. fin.* dùm opponendo, quòd in caſu ſuo videbatur eſſe donatio remuneratoria, & ſic quòd non erat ſimplex, & pura donatio, procedens ex mera liberalitate, volens euadere contrarium dicit, quòd non erat ſtandum aſſertioni benemeritorum, per ea, quæ habentur in *l. ſi donatione, C. de collation.* nàm ſi in facto eſſent verificata benemerita, non procederent dicta per *Corne. Socin.* & *Dec.* & ad hoc poſſet adduci id, quod ad limitationem regulæ,

10 quòd conuentus ex liberalitate ſua non condemnatur vltrà, quàm facere poſſet, vt in *l. diuus, ff. de regul. iur.* dicit *ibi Dec.* priùs allegando *Socin. in d. l. omnes*, & alios, vt ſuprà, ſubdit, non habere locum in donatione ob cauſam, quia in vtroq; caſu, tàm reſpectu d. regulæ, quàm reſpectu præſtandæ

cau-

cautionis, prout æquiparat iſtos terminos
ibi, attenditur, an ſit mera liberalitas, &
quamuis poſſet dici, quòd reſpectu donan-
tis eſt mera liberalitas, cùm ſit nepos ex-
traneus, & nullus adeſt fauor ipſius donan-
tis, ſed tãtùm eius nepotis, cui donabatur,
vt etiam poteſt poni exemplum, ſi donare-
tur pecunia, vt emeretur domus, quia licèt
eſſet ob cauſam prædictam, tamèn quia nõ
reſpicit fauorem donantis, ſed donatarij,
diceretur libera, & gratioſa donatio, et in
ea omnia iura loquentia de donatione, ob-
tinerent locum, vt declarat *Angel.* in *l. ſed
hoc ità, ff. de re iudic. Ioannes Fab.* et *Iaſ. in §.
ſunt præterea, Inſt. de action.* ideò *Paul. de Ca-
ſtro in l. 1. ff. de donation.* voluit, quòd dona-
tio facta ſub conditione, *ſi nauis ex Aſia
venerit*, dicitur donatio ſimplex, quia ex
mera liberalitate procedit, et pro iſta par-
te poſset allegari id, quod conſuluit *Alex.*
in *conſ. 71. conſideratis his, quæ in themate,*
11 *vol. 4.* vbi voluit, quòd donatio, quæ fit ab
extraneo ad dotandum puellam, vel fauo-
re matrimonij, cùm ſit mera liberalitas, et
titulus lucratiuus quòad ipſam puellam,
reuocatur per ſuſceptionem liberorum, in
quam opinionem, quamuis *Alex.* non refe-
rat, fuit *Bertrand. in conſ. 76. viſo inſtrumẽto,
in fine,* et in *conſ. 383. viſo caſu, vol. 2.* et de
Alex. conſulente, licèt *numerum* nõ alleget,
facit mentionem *Socin. in l. 9. ff. ſolut. matr.*
nàm etiam in donatione ob cauſam, quan-
do ſolius donatarij commodum cõcernit,
militant rationes, quæ in libera, et pura
donatione, vt nouitèr declarat exemplifi-
cando *Ripa* in *repetition. l. ſi vnquàm, verſ.
decimotertiò quæro, C. de reuocand. donat.* ad
quem me remitto, et in donatione facta
coniugibus ratione matrimonij conſuluit
Oldrad. conſ. 5. Titius dedit duobus, et ſequen-
do *Alex.* vbi ſuprà, poſuit *Iaſ. in conſ. 171.
viſo inſtrumento 1. col. vol. 4.* in hoc dubio
12 fuit mihi viſum capere hãc reſolutionem,
prout denuùm dicta Illuſtriſſima Domina
habito meo conſilio, ità obſeruari fecit,
quòd ex quo non eſset alitèr concluſum
matrimonium, niſi illa amita feciſset do-
nationem, et erat expediens, vt fieret ma-
trimonium, tùm propter nobilitatem vxo-
ris, iuxtà *l. diuortio,* vbi *DD. ff. de uerb. obligat.*
tùm propter ſedandas diſcordias, quę erãt
ortæ inter conſanguineos, iuxtà *l. æquiſſi-
mum, ff. de uſufruct.* et quia èxpreſsè ipſa
promiſerat euictionem, ità quòd ſicut te-
nebatur protegere, et defendere, ſi alij mo-
leſtarent, vel aliquid in bonis donatis præ-
tenderent, multò fortiùs non debuiſset ip-
ſa ità ſe habere, vt deteriorarentur, per ea,
quæ tradit *Corne. in conſ. 226. in præſenti con-
ſultatione, uol. 2.* quia iſte dolus non cenſetur
excluſus, vt latè per *Ruin. in conſ. 184. uol. 1.*
et ſic ipſa uxor remanſiſset fraudata, tàm
in reſtitutione dotium, quàm in lucro an-
tephati, ſeù donationis propter nuptias, et
uidens marito promiſſam euictionem, ſte-
tit ſecura, ut non potuiſset obijci, quòd de-
buiſset cogitare, quòd donans ex iuris di-
ſpoſitione fuiſset tuta de non cauendo
uti arbitrio boni uiri, poſtquàm ipſa donãs
promittendo defendere ab alijs, multò for-
tiùs non debuiſset deteriorare, *l. uendican-
tem,* cum concordantibus, *ff. de euiction.* et
13 ſic ordinaui, poſtquàm de deterioratione
incipiebat conſtare, uel quòd caueret de
non deteriorando, poſtquàm ipſa in dona-
tione dixit, rem liberam, et promiſerat eui-
ctionem, ſicut dicimus in eo, qui tenetur
ad liberandam rem, quando ille, cui res eſt
obligata, non uult liberationi conſentire,
ut per *Alex.* poſt alios in *conſ. 65. omiſſis ar-
gumentis, uol. 5.* uel quòd deputentur alij,
qui tantum habeant de bonis ipſis, ut do-
nanti reſpondeatur de fructibus, ut in ſi-
mili de patre malè adminiſtrante poſuit
Aret. conſ. 72. in 4. & 5. quæſt. et per *Boer. in
deciſ. 61.* et circa quæſtionem principalem
ex ſuprà poſitis uidetur, quòd magis com-
munis opinio ſit, quòd in libera donatione
cum reſeruatione uſusfructus, nè ex libera-
litate ſua donans tale præmium conſequa-
tur, quòd non teneatur ad cauendum, ſed
tantùm ad ſe obligandum, quæ opinio cor-
roborari etiam poteſt per id, quod dicunt
DD. de eo, qui habet ſe de euictione obli-
gare, ut in *l. 2. ff. de euiction.* et ità pertrãſeo,
uide declarationem Regis Roberti, quam
hìc pone.

Io. Angelus Piſanellus.

S V M M A R I V M.

1 *Abſentia à loco iudicij an præbeat iuſtam
cauſam vxori inſequenti virum ex cauſa
Reipublicæ, petendi reſtitutionem in inte-
grum, ex clauſula generali aduerſus ſenten-
tiam.*

2 *Reſtitutionis in integrum beneficium adhùc
vxoribus militum elargitum eſt.*

3 *Reſtitutionis in integrũ beneficium infrà qua-
triennium petendum eſt.*

4 *Tempus petendi reſtitutionem in integrum an
currat propoſitis nullitatibus aduerſus ſen-
tentiam.*

5 *Reſtitutio in integrum denegatur, quando illā petens potiùs ſui commodi cauſa, quàm pro Republica fuit abſens.*

6 *Reſtitutio in integrum ceſſat, quotiès illam petens per Procuratorem ſe defendit.*

A R G V M E N T V M.

Agitur, an vxor inſequens virū, Principi ſuo inſeruiētem, iuſtam habeat cauſam in integrum reſtitutionem petēdi, ex clauſula generali aduerſus ſententiam contra ſe latam, procuratore tamen audito, quæ quidèm reſtitutio aliàs ſi fuiſſet pręſens, peti nō poſſet, & de alijs.

C A P. CCXXXXIX.

1 VXor inſequens virū, Principi ſuo inſeruiētē, ſicq; abſens à loco, in quo litem cum alio habebat, dubitatur, an iuſtā habeat cauſam petendi reſtitutionem in integrū ex clauſula generali in edicto prætoris cōtenta aduerſus ſententiam cōtra ſe latam, procuratore tamen audito, quæ quidē reſtitutio aliàs ſi fuiſſet præſens, peti non poſſet?

Contigit de hoc dubitari in cauſa vertente inter D. Marchionem Fuſcaldi, et D. Principiſſam Marani, quæ cùm condemnatoriam paſſa fuiſſet ſententiam, petijt, aduerſus illam ſibi fore concedendam Regiā decretationem, ad finem videndi, an eſſet eidem deferendum reſtitutioni in integrū petitæ, ex eo, quòd tempore latæ ſententiæ abſens erat ab hoc Regno cum eius viro, Comite Serbellone, Meſſanam Vrbem tūc gubernante, ſicquè pro Regis ſeruitio, quo
2 caſu reſtitutionem ſubintrare non dubitatur, cùm etiam vxoribus militum hoc largiatur beneficium, *l. 1.* & *2.* vbi *Cyn.* & *Bald. C. de vxor. milit. Intrigl. ſing. 99. nu. 159. lib. 3.*

3 At Ego, qui D. Marchionis iura tuebar, ex tribus potiſsimùm, petitam Regiam decretationem Principiſſæ fore denegandam reſpondi. Primò, quia tempora non largiebantur ad petendum reſtitutionem in integrum aduerſus ſententiam, quæ lata apparebat ſex annis retrò, cùm indubitati iuris ſit, beneficium hoc, tàm minoribus, quā maioribus ex aliqua iuſta cauſa competēs, quatriemnio elapſo à die latæ ſententiæ, ſiuè in minoribus à die completæ minoris ætatis ampliùs peti non poſſe, hic eſt *text.* ſatis vulgatus in *l. fin. verſ. ſed etiam maiorū, C. de tempor. in integr. reſtit gloſ. in l. 1. in uerb. intrà annum, ff. ex quib. cauſ. maior. Giurb. dec. 106. & Fontanel. deciſ. 118. num. 4.* nec factā oppoſitionem obſtare dicebam, nimirùm
4 aduerſus ſententiam fuiſſe propoſitas nullitates, ſicquè illarum diſcuſsione pendente, quatriemnii tempus nō cucurriſſe, nàm reſpondi, quòd cùm ex diſcuſsionis euentu Principiſſa ſuccubuerit, tempus remāſit elapſum, ad tradita per *Bald. in l. contra maiores, C. de inofficioſ. teſt.* & in puncto *Reg. Rouit. deciſ.* 18. omninò videnda.

5 Secundò, cùm petitio hęc non in alio fūdaretur, niſi quia tempore latæ ſententiæ Principiſſa ab hoc Regno erat abſens cum eius Viro, tunc Meſſanam Vrbem gubernante, & ſic pro Regio ſeruitio, ſatis fruſtrà dixi, laboraſſe aduerſarios præſupponentes ex hoc, reſtitutionem cōpetere ex clauſula generali, in edicto Prætoris contenta, quandoquidèm nullo pacto affirmari poſſe dicebam, Virum hunc principalitèr pro Regio ſeruitio fuiſſe ab hoc Regno abſentem, ſed potiùs ſui priuati commodi cauſa, & , ut domui ſuæ proſpiceret, quo caſu reſtitutio, quæ aliàs militibus, & pro Republica abſentibus, eorumq; uxoribus competit, denegatur omninò, ſunt iura nimis clara in *l. 4. & in l. Reipublicæ 36.* cuius uerba ſunt. *Reipublicæ cauſa abeſſe eos ſolos intelligimus, qui non ſui commodi cauſa, ſed coacti abſunt,* & in *l. non verè 42.* cuius uerba ſunt, *Non uerè dicitur Reipublicæ cauſa abeſſe, qui ſui priuati negotij cauſa in legatione eſt, ff. ex quibus cauſis maior.* ubi *gloſ.* quærens, quid dicēdum, ſi partim ob Rempublicam, partim pro ſe. ſ. pro acquirendo aliquo feudo quis abeſſet, reſpondet, inſpici, & iudicari ſecundùm quod principalius intendebat, ſi hoc in caſu, de quo agebatur, inſpiciendum erat dixi, quod uidere poterant Domini Iudicantes.

6 Tertiò, ex alio Principiſſam non eſſe audiendam, contendebam, nàm eſtò millies, quòd tempore latæ ſententiæ uir eius abeſset pro Regio ſeruitio in bello, contrà Chriſtianæ Religionis Inimicos prœliādo, quia tàm in compilatione proceſsus, quàm

in calculo ferendæ ſententiæ acerrimè per Aduocatos, & Procuratores ſe defendit, reſtitutio aduerſus ſententiam denegatur, hic eſt *text.* ad literam in *l.fin. ff.de reſtit.in integr.* in *l.is,qui 39.ff.ex quibus cauſ.maior.* et in *l.1.* ubi *gloſ.in uerb.indefenſus, C.quibus ex cauſ.maior. in integr. reſtit.* in quo loco *Petr. de Bellapert.* adeò hoc pro indubitato firmauit, ut dixerit, quòd ſi miles, uel alitèr pro Republica abſens fuerit indefenſus, quia noluit procurator defenſioni cauſæ uacare, eo caſu licèt ſubiatret in integrum reſtitutio, tamen antequàm concedatur, diſcutienda ſunt bona Procuratoris, nàm ſi ſuper illis poterit miles ſibi conſulere, nullo pacto ſit caſus reſtitutioni in integrũ aduerſus ſententiam, et *Marcell.de Mauro alleg.100.num.6.* dicit, quòd ſi quis Reipublicæ cauſa abfuturus Procuratorem reliquerit, per quem defendi poteſt, uolens reſtitui, in æternum non auditur, allegans *tex.in d.l.is,qui.* Vndè &c.

S V M M A R I V M.

1 *Vxor militis, ſiuè alterius perſonæ immunis, ſi uidua efficiatur, an in collectis uiri priuilegio gaudeat, & num. 5.*

2 *Priuilegium extinguitur, quando perſona, quæ eſt cauſa priuilegij è uiuis deceſſit.*

3 *Matrimonium operatur, ut uir, & mulier unum corpus efficiatur.*

4 *Statutum contra exteros emanatum, mulieres exteras ciuibus nuptas in uiduitate permanentes non comprehendit.*

6 *Mulier durante viduitate dicitur ſtare in primo matrimonio, & retinet domicilium viri.*

7 *Vidua dicitur eſſe in primo matrimonio, & de familia coniugis prædefuncti, non autem patris, & priuilegium, quod viuo marito habet, ei ſeruatur.*

8 *Nobilis, qui ad tributa ſoluenda non tenetur, ſi cum plebeia, ſeù ignobili matrimonium contraxerit, bona collectis obnoxia in dotem accipiens, non tenebitur pro bonis illis tributa ſoluere.*

9 *Mulier ignobilis nobilitatur ex perſona mariti, iſtumquè honorem poſt mariti mortem retinet, donec tamen in viduitate permanebit.*

A R G V M E N T V M.

Agitur, an vxor militis, ſiuè alterius perſonæ à muneribus patrimonialibus immunis, ſi vidua euaſerit, in collectis, aliiſquè vniuerſalibus oneribus defuncti viri priuilegio gaudere poſſit. Statutum cõtra exteros emanatum an comprehendat mulieres exteras ciuibus nuptas, in viduitate permanentes. Nobilis, qui ad tributa ſoluenda non tenetur, ſi cum plebeia matrimoniũ contraxerit, bona collectis obnoxia in dotem accipiens; nùm pro bonis illis ad tributa perſoluenda cogi poſſit, & de aliis.

C A P. CCL.

1 VXor militis, ſiuè alterius perſonæ à muneribus patrimonialibus immunis, ſi uidua efficiatur, controuerti ſolet, an in collectis, alijſquè uniuerſalibus oneribus defuncti uiri priuilegio gaudeat? et pro ratione dubitandi uidetur negandum, nàm cùm priuilegium illud à lege uiro indultum perſonale conſideretur, conſequẽtèr cum perſona dicitur extinctum, *cap. priuilegium perſonale, de reg.iur.in 6.* quo loci probat *Dyn.* quòd quando perſona eſt
2 cauſa proxima priuilegij, tunc cùm perſona extinguitur priuilegium, *l.maximarum*, cum *l.ſequenti, C.de excuſat. muner. lib. 10.* cœterùm hac dubitandi ratione non obſtante contrarium ſępè ſępiùs reſpondi, conſtat enim mulierem per matrimonium
3 vnam domum, vnumquè corpus cum uiro effici, ità, ut propriæ originis forum perdat, & fiat de origine uiri, ad *text.in l.mulieres*

*13.C.de dignit.lib.12. gloſ.in l.origine, C.de municip.& origin.lib.*10. alijq; per me relati
lib.1.cap.23.num.5.& 6. ubi poſt *Reg.Rouit.*
deciſ.75. probaui, ſtatutum contra exteros
4 emanatum, mulieres exteras Ciuibus nuptas, & demùm in uiduitate permanentes
nullatènus comprehendere, & in puncto,
quòd uidua uiri priuilegium retineat, per
*text.in l.fin. C.de incol.lib.*10. & in *d. l. mulieres, C.de dignit.lib.*12. probant *Bart. in l.*
*quotiès,C.de priuil. ſcholar.lib.*13. *Ioann.de Plat.in d.l.mulieres,& in l.1.C.de mulierib.&*
in quo loc.lib.10.& in l.fin. C.de agent.in reb.
lib.12.Iacob.Rebuff.in l.in ſacris,C.de proxim.
ſacror.ſcrin.lib.12.& in d.l.quotiès,Bal.in l.2,
C.de Epiſc.& cler. ubi ſic intelligit *text.in d.*
*l.mulieres, C.de dignit.lib.*12. idemq; in *l.voluntas,C.de fideic.Angel.& Caſtrenſ.in l.cùm*
quadam puella,ff.de iuriſd.omn iud.Guid.Pap.
5 *deciſ.379 & ſeq.* ubi in terminis terminantibus deciſum teſtatur, Conſiliariorum,
aliorumquè nobilium uxores uiduas effectas, earum uiduitate durante in ſubſidijs
Delphinalibus contribuere cogi nõ poſſe,
Aegid.Thomas. ſatis benè in *tract. de collect.*
*in cap.*incipiente *Medici,num.15.& ſeq.& in*
cap. exordiente *Retenta proxima*, ubi pro
utraq; parte adductis argumentis, quòd ui-
6 dua gaudeat concludit; etenim dùm vxor
lectum ſeruat vidualem, in primo matrimonio viuere cenſetur, & conſequentèr
domicilium adhùc retinet, ac ſui viri defuncti originariam ciuilitatẽ, ità *Petr. Caball.conſ.*125.*num.*10 cum *ſeqq.*per *tex. in*
*l.filij 22.§.vidua,*vbi *Bart.* & alii,*ff. ad municip.l.fœmina,in fine,& l.final.in princ. ff. de*
*Senat.Addent.ad Guid.Pap.*loco cit. *D. Reg.*
Rouit. cit. *deciſ. 75. num.* 10. *D. Reg.Galeot.*
*controuerſ.lib.1.controuer.13.num.29.*vbi ad
hoc citat *tex.in l. fin.* vbi latè *Arias Pinel.*
num.4.C.de bonis mater. & in *d. l. filij* 22. §.
7 *vidua,*vbi *gloſ.in verbo domicilium* expreſſis
verbis ait, priuilegium illud, quod mulier
dùm erat coniugata habebat, eidem viduæ
demùm euaſæ reſeruatur, citans *tex.* in *d.l.*
*quotiès,C.de priuil. ſcholar. lib.*12.plus ſatis
ad propoſitum dixit *Rolan.conſ. 86.num.3.*
*7.& 8.lib.*2.nimirùm viduam adeò dici eſſe de familia prædefuncti coniugis, vt nullatènus illa dici poſſit eſſe de familia ſui
patris, quòdque primi viri priuilegiis gaudeat, latiſſimè *Barboſ.in l. quia tale* 14. poſt
num.23.verſ.quod priuilegium,& num.25.&
26. ff. ſolut. matrim. quo loci inter plures
citat *Io.Lup.in repetitio.rubr.de donatio.inter*
*vir.& vxor.§.31.num.*8 vbi in terminis ca-
8 ſus propoſiti ſic loquitur: *Indè eſt, quòd ſi*
nobilis, qui non tenetur ad tributa ſoluenda, contraxit matrimonium cum plebeia, ſeù villana, quæ habebat bona patrimonialia, pro quibus ſolita erat contribuere cum alijs vicinis in collecta, aut nobili bona ipſa in dotem dedit, nõ tenebitur ad munera perſonalia mixta, vel extraordinaria, vt notantèr tradit Iacob. de Beluiſ.in l.Lucius,§.idem reſpondit, ff. de muneribus,& honoribus, reaſſumit latiùs Petr. Antibol. Doctor antiquus in ſuo tract. de muner.
charta 72.verſ.pone quæſtionem quotidianam,
(ſecus dicit è contrà, vt infrà ſubijciam) &
9 *hunc honorem retinet mulier ſoluto matrimonio, dùm remanet in viduitate, vt in cap.licèt,*
§.mulier,de ſepult.lib.6 & notatur in cap: ex
parte B.ſuprà de foro compet. & ibidem diſponit lex Regni, quã Tauri Henricus III, &
in Tordeſillas edidit, per quam corrigitur alia
lex Regni foro generoſorum,lib. 5.tit. 1.l. 3.quæ
*alitèr diſponit; ſi tamen poſteà contrahit matrimonium cum ignobile, perdit omnia priuilegia, quæ acquiſierat ex primo matrimonio cũ nobili, tex.notabilis in l.fin.C.de incol.lib.*10.
vide Io.de Plat.in l. 1. in princ.C.de dignit.lib.
12 bona gloſ.in d.l fœminæ, ff. de Senator. &
*in l.cùm ex lege,de nupt.*hæc ille.

Cum quibus ad laudem Omnipotentis Dei, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Glorioſiſſimæ Virginis Matris Mariæ, Sancti Angeli mei Cuſtodis, Sãcti Michaelis Archãgeli, Sãctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, Diuorumquè Ianuarii, Blaſii, Nicolai, Thomæ Aquinatis, Antonii Patauini, ac Sanctorũ omnium finem dedi huic ſecũdo libro reſolutionum quotidianarum, iuris Pontificii, Cæſarei, & Regni Neap. rogo beneuolos Lectores, vt ſi quid boni in eo inuenerint, reddant gratias Altiſſimo, ſi quid non dignum, paruo Authoris ingenio attribuant, in omnibus eorum iudicio me ſubmittens, & correctioni Sanctæ Matris Eccleſiæ.

FINIS

Digitized by Google

DECRETA ALIQVA SACRI NEAP. SENATVS

A DOMINO IO. ANGELO PISANELLO I. C. Clariſſimo annotata.

DVM eſſet controuerſia inter Magnificas Ritam, & Æmiliam Caldoram cũ Magnif. Ioanne Ruſſo, quia erat lata ſententia, per quam domus pro certis partibus fuit declarata ipſarum mulierum, quæ obtulerunt pretiũ reſtantis partis, ad finem, nè ſtarent in communione, & quia erat inutilis domus ſic diuiſa, fuit per S.C. referente Domino Martiale decretum die 27. Ianuarij 1517. quòd prædictæ Magnificæ Mulieres admittãtur ad oblationem per eas factã in pecunia pro reſiduo tangente dictum Ioannem, itá quòd dictæ Mulieres habeant totam domum, & præfatus Ioannes ratam, eum tãgentem in pecunia.

Alienato feudo ſine aſſenſu de menſe Februarij 1517. relatore Domino Maiorana, fuit per S.C. lata ſententia in cauſa Magnif. Io. Baptiſtæ Prothonobiliſſimi, & Antonię de Luſo coniugum, vtilium Dominorum feudi, nominati *Brongo*, in Prouincia Terræ Hydrunti, cũ Nicolao Cozzolo de Curſi, Paſqua de Motineno, Georgio Ceſſa, & alijs, condemnentur dicti Nicolaus, Paſqua, Georgius, & alij ad dimittendum, & relaxandum dictis coniugibus poſſeſſionem terrarũ, & bonorum, in ſupplicatione deductorum, & deductarum, eiſdem Conuentis conceſſorum per quon. Magnif. Io. Petrum de Luſo, patrem ipſius Antoniæ, vnienda, & incorporanda cùm alijs bonis domanialibus dicti feudi, ſolutis per eoſdem coniuges dictis Cõuentis pecuniarum quantitatibus, per ipſos Conuentos erogatis, & ſolutis dicto q. Io. Petro pro intratura dictarum terrarum, & bonorum cõceſſorum, & etiam expenſis factis, & erogatis in meliorationibus dictorum bonorum, & terrarum, liquidandis bonis ipſis, & pecuniarũ quantitatibus tempore exequutionis, in qua liquidatione habeatur ratio fructuũ perceptorum per eoſdem Conuentos, quæ de iure habenda erit, ſaluo tamen iure, ſi quod eis competit prædictis Conuentis contra authores laudatos; & ſic collige, quòd Conuẽti habuerũt cauſam ab alijs, & ſoluerunt intraturam, & ſic habuerunt aſſenſum, & nihilominùs fuerunt condemnati.

Fuit dubitatum, ſi eſſet dandus terminus ad deliberandum, ſi intẽdebat petere beneficium, tandèm die 11. Aprilis 1517. relatore Domino Iacobutio de Franchis in cauſa Magnif. Andreæ de Ebulo cum Vniuerſitate Peſchi; fuit per S.C. decretũ, quòd dicti de Petro habeant terminum per totas ferias Reſurrectionis Domini ad deliberandum, ſi volunt primum beneficium, quibus elapſis, ſi noluerint, cauſa habeatur pro introducta.

In cauſa hæredum q. Annibalis Macedonij cũ Albina de Caſtellis, relatore Domino Epiſcopo Biſiniani die 27. Octobris 1517. quòad validitatem matrimonij, ſcilicet, ſi inter eos potuerit contrahi, vel non, remittatur ad Iudicem Eccleſiaſticum, quo verò ad cauſam amiſſionis dotis, & iurium dotalium, per commiſſum, vt prætenditur, ſtuprum, remaneat cauſa ipſa in S. C. & in ea procedatur ad actus incumbentes.

Die 14. Nouembris 1517. in cauſa Magnifici Franciſci Barrilis cum Magnifico Gurrello Brancatio ſuper iumento, rela-

Digitized by Google

tore Domino Martiale, decretum eſt, ex quo non conſtat, in quo loco dictum iumentum fuit interceptum, quòd facto depoſito pignoris per dictum Magnificum Franciſcum pro iure fidæ,& diffidę, quod prætēdit prædictus Dominus Gurrellus,eidem deberi ex cauſa interceptionis dicti iumenti, iumentum ipſum reſtituatur,qua reſtitutione facta, capiatur informatio de dicto loco interceptionis dicti iumenti, vt ea habita debitè prouideri poſſit.

Die 17. Nouemb. 1517. relatore Domino Maiorana in cauſa Magnificæ Camillę Caraſæ cum Excell. Comite Roccæ Montis Ragonis,& fratribus, decretum eſt, quòd inter dictos Dominam Camillam, & Excell. Comitem, & fratres fiat compromiſſum, & liceat dicto Comiti, & fratribus eligere vnum arbitrum,vel tres,prout ipſi voluerint, vnumquemquè pro quolibet ipſorum fratrum,quo caſu liceat prędictę Camillæ eligere tres arbitros,vel vnū,qui habeat locum, & vicem trium, & arbitri procedant iuxta formam *Regiæ Pragmaticæ*,& faciant iuſtitiam.

Die 9. Decemb. 1517. relatore Merar in cauſa Magnif. Matthæi de Cardona Regentis Regiam Theſaurariam cum Nicolao de Galterio,remiſſa eſt cauſa ad Magnam Cur. Vic. quæ exequatur obligationem per dictum Matthęum accuſatam contra dictum Nicolaum,iuxtà ipſius ſeriem,& tenorem, præſtita priùs cautione per dictum Matthęum de reſtituendo in caſu ſuccumbentiæ in cauſa præuentionis per dictum Nicolaum factæ contra dictum Matthęum,& quòd cautio preſtita per dictum Nicolaum iuxtà formam *Reg. Prag.* habeatur pro caſſa,& nulla.

Ex iſta determinatione, quæ fuit me exiſtēte Aduocato pro Nicolao reſultant iſtę reſolutiones. Quòd in obligatione penès acta non admittatur præuentio,ad finem impediēdi exequutionem. Itē reſultat,quòd ſtante preuentione ſit cauēdum per præuentum in caſu, quo fuerit repertum verum id, quod in præuentione cōtinetur. Item reſultat,quòd ex quo ſoluitur debitum,debet ceſſare diſpoſitio *Pragmatica* de cautione præſtanda,de ſoluēdo pęnam, & debitum, caſu, quo in præuentione ſuccubuerit.

Die 17. Decemb. 1517. relatore D. Martiale in cauſa Magnif. Iacobi Maramonti cum Excell. Comite Vgenti, fuit decretū, quia perempta inſtantia ſententia fuit lata, ideò declaratur, ſententiā eſſe nullitèr latā, ſtante perēptione inſtantiæ, & ideò nō eſſe ad eius reuiſionem procedendum.

Hic eſt conſiderandum, quia aderat citatio ad dicendū, per quā perpetuatur per tres alios annos, & illi tres erant elapſi, & ſic non poterat vltrà trienniū prorogari.

Die 6. Februarij 1518. Relatore Domino Seuerino in cauſa Illuſtr. Marchionis Polignani cum Capitaneo Galliuſo, decretū eſt, quòd Senes, Valetudinarij, Mulieres, Clerici, Nobiles, & Perſonę graues, & egregiæ, ac Infirmi examinentur in locis, vbi degunt, cęteri verò teſtes examinentur, aut ſuper loco differentiæ, aut in Terra Cirignolæ, aut Canuſij.

Nota modum, quando dantur ſuſpecta loca, quia pro iſtis perſonis hìc enumeratis ceſſat ſuſpitio.

Dùm eſſet quæſtio inter Priorem Cicciani cum Comite Nolæ de quodam vaſallo de Cicciano, vtroque prætendente habere iuriſdictionem criminalem, fuit de dicto menſe Februarij 1518. Relatore Domino Martiale latum decretū videlicet: In cauſa Reu. F. Caroli Geſualdi, & Bernardini Cirellæ cum Excell. Comite Nolæ, concluſum eſt, quòd dictus Bernardinus veniat in poſſe M. C. V. & capiatur informatio de quaſi poſſeſſione exercitij iuriſdictionis criminalis in Terra Cicciani, qua informatione capta, ſuper hinc indè deductis per S. C. debitè prouidebitur.

Fuit diſceptatū, ſi debebat exequi obligatio pręſtita iuxtà formam *Reg. Pragm.* circa pręuentionem, tandèm eodem mēſe in cauſa Marini Antonij Gargani cum Innocentio Peregrino, Relatore Domino Capycio fuit lata ſententia, dictum Innocentium eſſe abſoluendum à iudicio pręuentionis, & nihilominùs ad omnem inſtantiam dicti Innocentij exequendam eſſe obligationem penès acta S. C. factam per dictum Marinum Antonium, & fideiuſſores eius pro obſeruantia *Reg. Prag.*

Dùm pro parte Vniuerſitatis Zunguli cum Vniuerſitate Flumariæ eſſet petita reſtitutio in integrum, & dictum de-

nul-

Digitized by Google

nullitate ſententiæ,fuit tandem 10. Febr. 1518. Relatore Domino Martiale latum decretum,quòd ſuper cauſis petitæ reſtitutionis in integrũ capiatur informatio, vt ea capta, & viſa, debitè prouideri poſſit ſuper nullitatibus,& petita reſtitutione.

De menſe Martij 1518. Relatore Domino Martiale in cauſa appellationis Vniuerſitatis Zunguli cum Vniuerſitate Flumariȩ, viſa informatione.&c.dictam Vniuerſitatem Zunguli eſſe reſtituendam in integrum aduerſus ſententiam latam cõtra eam,ſuſpenſa exequutione ipſius ſententiæ,oppoſitis non obſtantibus.

Die penultima Martij 1517. Relatore Domino Cicco in cauſa Excellen. Comitis Sanctæ Seuerinæ, cum Excell.Comite Vgenti, fuit decretum, quòd dictus Comes Vgenti examinetur, ſi eſt hȩres, & quo tempore adiuit hȩreditatem patris.

De menſe Martij 1518. Relatore Domino Maiorana in cauſa Bernardi Michaelis cum Magnif. Ioanne Tomacello, fuit decretum, quòd dictus Ioannes abſoluatur à præuentione facta per dictum Bernardum Nicolaum,& quòd obligatio facta apud acta S.C.exequatur contra ipſum Bernardum Michaelȩm,& fideiuſſores,tàm pro debito principali, quàm pro pœna vnciarum decem, iuxtà formam *Reg.Pragmat.*

De menſe Aprelis 1518 Relatore Domino Maiorana in cauſa Magnifici Hieronymi de Guarino cum Magnifico Federico de Prato, cõdemnetur dictus Federicus ad relaxandum,& reſtituendum Caſale Aquarici, & eius poſſeſſionem in proceſſu deductum prædicto Hieronymo,reſtitutis tamèn eidem Federico ducatis octingentis triginta olim ſolutis pro pretio,& emptione dicti Caſalis,nec non ſolutis meliorationibus in eodem Caſale factis,in quibus imputentur fructus percepti ex eodem Caſali à tempore motæ litis, quateǹus dicti fructus conuenirent cum dictis meliorationibus, liquidandis ſiquidèm dictis meliorationibus,& dictis fructibus perceptis poſt dictam litem motam tempore exequutionis, in qua liquidatione habeatur ea ratio,quȩ de iure habenda erit, eò quia dicta quantitas dictorum ducatorum octingentum triginta extitit pȩnès dictum Hieronymum ex cauſa vẽditionis dicti Caſalis,ac etiam de fructibus meliorationum fortè perceptis, ab alijs autem fructibus dictus Federicus abſoluatur.

Dùm eſſet introducta cauſa, & dubitatum de ſcriptura fuit die 26. Iun. 1518. Relatore Domino Seuerino in cauſa Magnificæ Magdalenæ Cantelmæ cum Magnificis Io. Franciſco Caiuano,& filijs latum decretum, attento, quòd ſcriptura nouitèr exhibita pro parte dictæ Magdalenæ,fuit articulata, & producta verbo in exceptionibus pro parte dictorum Ioannis Franciſci,& filiorum producti,ponatur in proceſſu,de qua in deciſione cauſæ S.C. habebit eam rationem, quæ de iure erit habenda.

Dùm eſſet oppoſita exceptio excõmunicationis pro parte Principiſſæ Biſiniani de menſe Septembr. 1518. communi voto cum interuentu Domini Ludouici Montalti, & Domini Sigiſmundi Loffredi Regentium fuit concluſum,ſtante exceptione excommunicationis oppoſita contra Magnificum Iulium de Scortiatis,non eſſe procedendum in cauſa.

Dùm pro taxando paragio eſſet deſtinatus Commiſſarius ad capiendam informationem circa appretium bonorũ feudalium Magnif. Dioſebi de Lantoglietta cum Sororibus,& de ſalario tractaretur,ſi debebat Dioſebus contribuere,fuit Relatore Domino Galeota de menſe Octob. 1518. decretum, quòd dictus Dioſebus teneretur reficere expenſas ſubminiſtratas pro medietate.

Dùm eſſet prȩſentatum Authenticum, ſeù Tranſumptum per Comitem Venafri in cauſa Io. Antonij Vulcani, quia fuerat prȩfixus terminus,vt produceret Originale, tandèm de menſe Octobris 1518. Relatore Domino Martiale cum interuẽtu Domini Regentis de Colle, fuit interpoſitum decretum, ꝙ de Authentico, ſeù Tranſumpto in proceſſu præſentato nulla in deciſione cauſæ habeatur ratio, attẽto, quòd infrà terminum præfixum originale priuilegium non fuerat præſentatum.

Dùm in lite Magnif.Hieronymi de Duce cum Magnif. Io.Baptiſta de Montibus dubitaretur de teſtibus examinatis vltrà numerum *Pragm.* fuit Relatore D. Epiſco-

po Biſiniani de menſe Decemb. 1518. decretum, quòd teſtes examinati tàm ad inſtantiam Actoris, quàm Rei remaneant, & in deciſione cauſæ de numero, & depoſitionibus ipſorum haberetur ea ratio, quæ de iure habenda eſt, iuxtà formam *Regiæ Pragm.* & non alitèr.

Aliàs dùm Princeps Salerni obtinuiſſet prouiſiones à Catholica Maieſtate ſuper reaſſumptione inſtrumenti facienda, & Princeps Melfiæ petijſſet terminum ad impugnandū dictas prouiſiones, per S. C. ſub die 21. Iulij 1512. fuit decretum, dictā dilationem non eſſe concedēdam, ſed determinādum eſſe, reaſſumptionem inſtrumenti fore faciendam iuxtà mandatum Catholicæ Maieſtatis.

Die 26. Febr. 1513. in cauſa Ill. Marchionis Neritoni cum Magnif. Roberto Bonifacio, Relatore Domino Attaldo, decretum eſt, quòd dictus Marchio admittatur etiam ad examinandum eius teſtes hìc in Ciuitate Neap. ſuper articulis præſentandis infrà terminum aliorum dierū trium, prout fuit Parti aduerſæ ſtatutum, dummodò non excedat numerum Partis aduerſæ, verùm ſi idem Marchio voluerit examinare in dicto termino, & compertū fuerit, quòd prædictus Robertus examinauerit plures teſtes numero, quàm dictus Marchio, eo caſu fiat æqualatio dictorum teſtium, aut quòd tollantur ab actis.

Die 11. Iulij 1514. Relatore Domino Viceprothonotario in cauſa Vniuerſitatis Venafræ cum Vniuerſitate Rapollæ, fuit decretū, quòd de omnibus teſtibus examinatis data electione illis de Rapolla, poſſit eligere, quos voluerit, iuxtà numerū taxatum in *Reg. Pragm.* & ſi qui ſupereſſent vltrà dictum numerum, habeātur pro teſtibus impertinentibus.

Aliàs dùm Principiſſa Altamuræ ageret contra Ducem Ariani Bartholomeum Caracciolum, & alios litis cōſortes, & voluiſſet ſuperſedere quoàd aliquos, eſſetq; de hoc dubitatum, fuit Referente D. Hieronymo Sperandeo 18. Sept. 1508. latum decretum cum interuentu D. Iacobi de Gello, & D. Marcelli Gazzella Præſidentiū, quòd dicta Principiſſa poſſit ſuperſedere in cauſa quoàd dictum Bartholomeum, & D. Elionoram Caracciolam, & poſſit procedere contra prædictum Ducem, & alios litis cōſortes. Et die 19. eiuſdem fuerunt reiecti pro impertinētibus omnes articuli, & teſtes cōcernentes fidelitatem D. Petri de Gueuara Magni Seneſcalli, & quòd de eis non habeatur ratio. Et nota, quòd iam erat datus terminus, ità quòd ſuperſeſſorium fuit poſt litem conteſtatam. Actuarius Angelus Ciſa, & ſic vxor nō poterat articulare in repetitione ſuarum dotium de fidelitate viri.

In cauſa Comitis Vgenti cum Iacobo Maramonte, Relatore D. Io. Aloyſio Artaldo, fuit interpoſitum decretum die 15. Maij 1509. quòd teſtes examinati in cauſa appellationis in repulſa, concernentes repulſam teſtium examinatorū in prima inſtātia habeantur pro reiectis. Act. Ruta.

Die 25. Sept. 1509. Relatore Dño Martiale in cauſa D. Troiani Mormilis cum D. Cornelia de Matra, fuit interpoſitum decretum, quòd D. Cornelia reſpōdeat præciſè, ſi intendit vti omnibus teſtibus pro eius parte in cauſa examinatis, & ꝙ per eius reſponſionem nullū fiat præiudicium Priuilegio exēptionis, in fauorem mulierū per *Pragm.* introducto. Act. Saponus.

Lite orta ſuper bonis feudalibus, & vita militia, ſi debebatur Abb. Carolo Coſſo cū Petro Coſſo de mēſe Febr. 1518. Relatore D. Capycio, fuit decretum, quòd quatenùs concernat bona feudalia, & vitam militiam, remaneat in S. C. quò verò ad alia compromittatur, iuxtà formam *Reg. Pragm.*

Dùm Epiſcopus Biſiniani peteret vitā & militiam, & ratam bonorum allodialium à Duce Amalfiæ, eſſetq; petitum cōpromiſſum pro parte Ducis, Relatore Domino Martiale die 24. Ianuarij 1509. Act. Angelo Ciſa, fuit decretum, Cauſam non eſſe compromittendam, ſed eſſe procedēdum in S. C & ſic adeſt deciſio, quòd quādo agitur de vita, & militia, non fit compromiſſum. Item, quòd quando agitur inſimul pro bonis burgenſaticis non fit cōpromiſſum, aliàs eſſet dicere, quòd contra clericum non obijcitur de compromiſſo.

Dubium ſtat, ſi dubitatur, an debeatur paragium, vel non debeatur, anſtante *Reg. Pragm.* quòd cauſæ debeant cōpromitti, an iſta cauſa debeat compromitti, videtur dicēdum, ꝙ debet compromitti,

Digitized by Google

quia ex cauſa paragij frater nõ tenetur dare ſorori portionem hæreditatis, ſed valorẽ portionis, vt dixit *Napod. in Conſuet. Si moriatur aliquis, in verb. paragium, verſ. reſpondeo*, quia cùm non tractetur de feudo, ſed ſolùm de debito, nõ habebit locum diſpoſitio *Conſt. Conſtit. diuæ mem.*

Contrarium puto, nàm nulli dubium, ꝙ quamuis paragium nõ debeatur de corpore rei, cùm ſufficiat dare paragiũ in pecunia, tamen debetur de bonis, & eſt onus certo modo reale, vt declarat *Napod. in Conſuetu. Si qua mulier, in verſ. de bonis, per tot. & Andr. de Iſern. in Conſt. In aliquibus, col. 7.* & propterea dicebat *Andr. ibi*, quòd quãdo frater alienauit feudum, condemnatur frater ad paragium, & ad pecuniàm pro paragio, & ſi in exequutione aliud non habet, peruenietur ad iuramentum, ità quòd ſi tenens feudum confiteatur, fiet exequutio cõtra eum in feudo, ſi neget, dabitur Curator bonis, & illud reuocet, & irreuocabilitèr fiet exequutio, *C. quando Fiſc. vel priuat. l. 2. & D. Mazzeus* latè *dec. 162.*

Et propterea *ibid.* dicebat *Andr. de Iſer. col. 8. verſ. quòd ſi frater*, quòd eſt onus feudi paragium, à quo repellitur fęmina, cùm cõcurreret cum maſculo, vndè cùm ſit onus feudi, & tãgat feudum, quia ſi declararetur, debere paragium, afficeret feudum, ſequitur compromiſſum fieri non poſſe, ad *text. in Conſtit. Conſtitutionem diu. mem.*

Et hoc ẽt corroboratur, quia ſępiùs fuit determinatũ, quòd ſi diſputaretur, an debeatur vita militia, quòd iſtud non poteſt compromitti, vt dixit *D. azz e ꝰis dec. 43. incip. Dictat Pragmatica, & dec. 138.* & inter aliàs rationes aſſignat illam, quia vita militia eſt onus feudi, vt per *And. in Conſtitut. Comitibus.*

Et ſi dicatur, ꝙ vita militia magis afficit rem, quàm paragiũ, quia pro vita militia poteſt agi de directo contra tertium poſſeſſorẽ, vt in *Cap. Reg. Alienationis actus*, pro paragio verò non, niſi in ſubſidiũ, non tamen ex hoc argui põt, quòd paragiũ nõ ſit onus feudi, vt apparet ex ſuperioribus.

In hac cauſa per Magn. Anton. Capyciũ cauſæ Cõmiſſ. fuit datus terminus in cauſa, compromiſſo petito non obſtante.

IO. ANGELVS PISANELLVS.

D. MAZZEI DE AFFLICTO IVRISCONSVLTI CLARISSIMI, REGII CONSILIARII

Annotationes aliquæ ad Gloſ. Napodani ſuper Conſuetudinibus Neapolitanis ex eiuſdem Domini Conſiliarij originali libro Conſuetudinum, qui conſeruabatur pęnès Dominum Io. Angelum Piſanellum exemplatæ, adhùc non impreſſæ.

In Conſuetudine Si moriatur, ſuper text. d. Conſuetud. ſiuè gloſ. Napod.

POne, moritur mater ſuperſtite filio, & filia, & ſuperſtite marito, pater illius filiæ non maritauit eam infrà annos 16. an ſuccedat ęqualitèr vnà cum fratre in bonis maternis; videtur, quòd ſic, per *text.* huius *Conſuetudinis Eas autem, &c.* in contrarium eſt veritas, quia non ſpectabat ad fratrem, ipſam dotare, ſed ad patrem viuentem, *l. fin. de dot. prom.* C. *l. qui liberos, & ibi Bart. ff. de rit. nupt.* non quidèm iure actionis, ſed officio Iudicis, & iſtud tempus ad maritandum datur ſucceſſoribus, non patri, & ſic patri non poteſt mora imputari, vt tenet etiam huiuſmodi *gloſ. Napod.* ſic ergo nec filio, cuius non erat officium maritare ſororem, quia habebat patrem, nec patri poteſt mora imputari, meritò verbum illud *eas autem*, non extenditur ad caſum noſtrum, & ſic filia ſolùm habebit legitimam de dote materna, & non medietatem, & ità vidi pluriès fuiſſe iudicatum.

Sed quid ſi iſta filia fuit maritata à patre poſt mortē matris, & renũciauit patri bonis paternis, & maternis, & ſic pater ſuccedit virtute renunciationis in illa legitima debita filiæ. Verum pater in morte poſſit diſponere liberè de illa legitima, vel de medietate tantùm, ità quòd illam medietatem teneatur relinquere alteri filio. Quidam dicebant, quòd ſic per *Conſuetud. Si aliquis, in verſ. de bonis autem*, in contrarium quòd liberè poſſit diſponere, quia illa portio, quæ competebat filiæ, fuit in vita alienata patri per renunciationem, quia tantundem habuit à patre, & in vita poteſt fieri alienatio in præiudicium ſucceſſorum, vt dicitur in *gloſ. in d. Conſuetud. Si aliquis*, ergò pater, qui per contractum acquiſiuit bona, & portionem filiæ, poteſt liberè diſponere in vita, & in morte, quia non ſunt bona, quæ ei obueniunt ex ſucceſſione, ſed titulo oneroſo, id eſt renunciatione, quia tantũdem dedit filiæ, quantum erat eius portio, maximè cùm facultates patris non erant ſufficientes, attento numero liberorum de eius bonis dare ità magnam dotem, niſi fuiſſet computata portio bonorum maternorum propter renunciationem bonorum maternorum, cogita, quia vidi dubitari ſatis de hoc, ſed in contrarium, quòd ex quo pater non expreſſit, quantum dedit in dotem filiæ de ſuo, & quantum de bonis maternis filiæ, ſi pater erat diues, videtur totum de bonis ſuis dediſſe, *l. ſi pater, C. de dot. promiſſ.* quæ eſt vna de quinquaginta deciſionibus *Iuſtiniani*, & *ibi in Apoſtilla* mea in *Baldo* vide deciſionem factam per Sacrum Cõſilium. *Mazzeus de Afflicto.*

Deciſio iſtius Domini eſt 178 *in 9. dub.*

In text. eiuſdem Conſuetud. Si moriatur.

LOquitur hæc *Conſuetudo*, quandò pater mortuus eſt relictis filijs maſculis, & fęminis in capillo, nam fratres tenentur ipſas maritare ſecundùm paragium, & nihil dicit de filiabus maritatis à patre, & ſic ceſſante iure municipali, eſt recurrendum ad ius commune, vt *ff. de ſepulch. viol. l. 3. §... & de conſuet. cap. cùm dilectus*, ſecundùm *Bald. in l. maximum vitiũ, C. de liber. prat.* vndè filia maritata à pa-

tre

tre, mortuo fratre ſuccedit fratri, nec iſta *Conſuetudo* hunc caſum comprehendit, ſed non eſt ſic, vide quod ſcripſi in *meo memoriali in verb. ſoror.*

Mazzeus de Afflicto.

In text. eiuſdem Conſuet. Si moriatur, §. eas autem.

SOlet dubitari, an ſoror maſculiata poſſit ſuccedere, non ſolùm in bonis intrà diſtrictum; ſed etiam extrà, ratio dubitandi, quia *Conſuetudines Neapolitanæ* non habent locum in bonis, extra diſtrictũ ſitis, ſed in contrarium eſt veritas in caſu propoſito, ratio aſſignatur, quia iſta maſculiatio reſpicit perſonam, & quando *Conſuetudo Neapolitana* diſponit de aliquo, quod principalitèr concernit perſonam, nil refert, quòd bona, de quibus in conſequentiam agitur, ſint in diſtrictu, vel extrà diſtrictũ huius Ciuitatis, ità in terminis voluit *Napod. in proœm. Conſuet. in ver. diſtrictũ*, & magis plenè, & clarè in *Conſuet. Pupillus*, ſub *rubr. de in integr. reſtit.* ſi enim ſecus diceremus, ſequeretur abſurdum, quòd ſi fratres ciues originarij Ciuitatis Neap. haberent ſororem germanam, & communis pater reliquiſſet amplam hęreditatem, & bona, exiſtentem, & exiſtentia extrà diſtrictum Ciuitatis Neapol. quòd etiam fratribus requiſitis, & differentibus maritare, & dotare ſororem, non eſſet conſultùm ſorori, quòd maſculiaretur, quod eſſet ſatis incõueniens, & abſonum dicere. *Gaſpar de Leo.*

Super gloſ. ſuper verb. à matre, in Conſuet. Si quis, vel ſi qua.

VNum tamen non omitto, quòd ſi maritatur filia ſecundùm pacta, quæ obſeruantur, & obſeruata fuerunt, & obſeruari conſueta inter Nobiles Capuanæ, & Nidi, ex quo inter ipſos Nobiles eſt pactum, quòd ſi ex matrimonio ſupereſſent filij, & deceſſiſſent in pupillari ętate, vel ab inteſtato quandocunq; , quòd dos reuertatur ad conſanguineos matris, ergò à contrario ſenſu, ſi mortuus eſt cum teſtamento, non ſunt in aliqua parte ſucceſſores conſanguinei matris, ſed hæredes inſtituti, quia licèt in ſtatutis non valeat argumentum à contrario ſenſu, ſecundùm *Bartol. in l. omnes populi, de iuſt. & iur.* & notatur per *Bald. in l. conuenticulam, extrà de Epiſc. aud.* tamèn benè ſumitur argumentum à contrario ſenſu verborum contractus in præiudicium contrahentium contra ius commune, vt eſt *text.* notabilis *in l. inter ſocerum. §. cùm inter, ff. de pact. dot.* & tenet *Guido de Suzar. in l. 1. de offic. eius, & Alex. & Bald. in l. ſi vendita, de act. empt.* vndè cùm ſit deductum in pactum, vt ſi ab inteſtato decedant filij, dos deueniat ad conſanguineos vxoris, ergò à contrario, ſi decedit cum teſtamento, ſuccedunt hæredes inſtituti, non obſtante, quòd inducatur ex hoc argumento correctio, *Conſuetudinis Ciuitatis Neapolis*, quæ vult, vt de bonis obuenientibus ex materna, vel paterna linea, non poſſit diſponi, niſi de medietate, quia Patres in eorum pręiudicium per argumentum à contrario ſenſu poſſunt ſibi pręiudicare, vt dicit *Alex. in d. l. 1. ff. de offic. eius*, & ideò ſecundùm dictum pactum Capuanę, & Nidi, ſi filij moriantur poſteà cum teſtamẽto, in dote materna conſanguinei ex parte matris non poſſunt petere medietatem virtute Conſuetudinis, tene menti.

Mazzeus de Afflicto.

In text. Conſuetud. Si quis, vel Si qua.

ISte §. *ſed ſi morienti* debet intelligi, quando fuit dotata à fratre, ſecus ſi à patre, quia omnia, quæ excedunt ius commune, ſunt ſtricti iuris, vt notat *Archid.* 18 *q.* 2. *can. hoc tantùm*, ità *Bald. in l. non ſine, C. de bon. quę liber.* & in materia reſtringibili id venit, quod palàm, & verbis expreſſis eſt actum, *ff. de verbor. obligat. l. quid quid aſtringendæ, ff. ſolut. matrim. l. ſi cùm dotem, in princ.* ità dicit *Io. Andr. in addit. Specul. in tit. de actione, seù petitione, §. ſuper petit. in add.* quæ incipit *author nobis, cart.* mihi 16.

Mazzeus de Afflicto

In text. Conſuetud. Quod autem, verſ. & in præmiſſis.

NOta, quòd dicit ſoror, aliud ergò in filio ſororis, ſi ſoror prædeceſſit fratri, quia filius ſororis ſuccedit patruo, melius dixiſſet auunculo vnà cum patruis, per id, quod voluit *Bald.* in ſimili in *l. maximum vitium, C. de liber. præter. & l. illam, C. de collat.* Adde *Bald. in auth. ceſſante, C. de legit. hæred.* vbi dicit, quòd ſi fœmina eſt excluſa per ſtatutum à ſucceſſione, intelligitur excluſus filius eius, fallit, niſi eſſent

fratris, vel fratrum filij, tunc nepos ex fœmina ſuccedit ex perſona, & non habet locum illa *regula*, *quæ primitiuum inficit, &c.* quod perpetuò tene menti, ſed quid ſi moritur frater ſine filijs, ſuperſtitibus nepotibus ex fratribus, & nepotibus ex ſororibus, an omnes iſti nepotes paritèr ſuccedant? Videtur, quòd ſic de iure communi per *auth. poſt fratres*, ſed iure iſto, ex quo ſtantibus fratribus ſoror non ſuccedit, niſi quando eſſet maſculiata, ergò nec eius filij, & ſic nepotes, ità videtur tenere *hic Napod. in gloſ. in verb. parentum*, vbi ſi non ſuccedit ſoror, nec eius filij, dicit ipſe multa ad hoc, allegat in *rubric. Albertum Brunum in tract. excluſiuo fœminarum*, & licèt mul os *Doctores* referat, qui tenent contrarium, tamen dicit, quòd ſupradicta opinio eſt verior, & communior.

Item ſi filius ſuccedit in ea parte, in qua mater ſuccederet, vt in §. *neq; illi, in auth. de triente, & semiſſ. & ibi Ang.* ergò à côtrario ſenſu, ſi mater non ſuccedit fratri, ſtante fratre, ergò nec eius filius.

Mazzeus de Afflicto.

Ibidem in verſ. præterquàm.

NOta, quòd ſoror non ſuccedit cum fratre, aut filijs fratris, ſi ſit dotata de bonis patris, ſed ſi partem, vt maſculus habuiſſet, tunc ſuccedet cum fratre, & fortiùs ſi nihil habuit à patre, vel fratre, ſed nunquid ſoror maritata poſt mortem patris, eo caſu, quo eſt maſculiata, debebit habere dotem de bonis maternis, vel debeat ſuccedere tanquàm maſculiata, ità quòd iſta maſculiatio intelligatur tàm de bonis paternis, quàm maternis, vel vt ſit ſolùm maſculiata quòad bona paterna tantùm, & ſic ſolùm debeat habere dotē, vel legitimam de bonis maternis; Ego sũ voti, quòd erit maſculiata, tàm quòad bona paterna, quàm materna, & hoc votum capio ex *text. Conſuetudinis* propriæ, vbi dicitur, quòd poſſunt filiæ maſculiatæ petere portionem de bonis paternis, & maternis vt fratres. *Mazzeus de Afflicto.*

In Conſuetud. Si aliquis moriens, in gloſ. ibi vſquè ad medietatem.

PRoprijs nominibus ſuccedunt in viriles partes per iura *hic* allegata, ſicut præſumitur volūtas teſtatoris. Nec obſtat, quòd nepotes ſuccedant in ſtirpem, quia illud eſt verum ab inteſtato, vt dicit *hic Napod.* & ſic Ego votaui ad requiſitionem arbitrorum, ſecundùm opinionem *Napod. hic*, licèt loquatur in ſubſtitutione, idem in inſtitutione facta de nepotibus ex fratre, proprijs, & expreſſis nominibus, & fratre, vt ſuccedant in capita, ſecus quando inſtitutio facta fuiſſet ſub nominibus collectiuis, putà *inſtituo fratrem, & nepotes meos ex fratre*, tunc nepotes ſuccedunt in ſtirpem, & fuit ſuper hæreditate Petri Minutuli, vide *deciſionem* meam.

Mazzeus de Afflicto.

In Conſuetud. Et ſi teſtator, in gloſ. diſponere, 2. col. in fin.

SEd hìc quæro, quòd ſi dictum eſt, *tibi, liberis, & hæredibus*, hic caſus non eſt tutus, nam benè reperitur, quòd *tibi, & hæredibus* eſt hæreditarium, *tibi, & liberis* eſt ex pacto, & prouidentia, vt in *cap. 1. an agnatus*, vbi *Andr. & de alienat. feud. pat.* dico, quòd tantum eſt dicere, *tibi, liberis, & hæredibus*, quantum dicere, *tibi, & hæredibus ex legitimo corpore descendentibus*, pater, quia liberi ſunt illi, qui veniunt ex legitimo corpore, & illi, qui veniunt ex legitimo corpore ſunt liberi, vt dicit *Andr in cap. 1. §. & ſi clientulus, de alien. feud.* ſed quando dicitur, *tibi, & hæredibus ex legitimo corpore deſcendentibus*, feudum eſt hæreditarium, vt *hic*, & notat *Bald. in cap. 1. verſ. & nota, quòd Iacob. de Beluiſo, de eo qui ſibi, & hæredibus*, & illud verbũ *liberis* tantum habeat operari, ſicut illud verbum *ex ſuo legitimo corpore deſcendentibus*, quod tene menti, quia iſta eſt veritas.

Mazzeus de Afflicto Legum Doctor.

Ibidem in gloſ. prædicta, verſ. ſed quis probabit fraudem.

IDem ſi donaret benemerenti, debent tamen merita alitèr probari, quàm per côfeſſionem, vide *conſ. Alex. 55. in 1. vol.*

Ibidem Sed quomodò probatur fraus.

VIde 81. *diſtinct. can.* 1. *& ff. de pact. l. iuriſgentium, § ſed ſi fraudandi, in gloſ. & C. de in lit. iur. l. 2. in gloſ.* Item probatur fraus per binas comminationes factas per mulierem, quæ volebat, vt nihil perueniret de bonis ſuis ad filios, argumêto *cap. 2. de renunciat. lib. 6.* ſecundùm

D. Abbat. in cap. in præſentia, verſ. inſupèr quæro, de probat. Item fraus præſumitur ex actuum celeritate, & nimia liberalitate, *Bald. in l. eam, quam, in* 15. *col. de fideicom.* In contrarium dic, quòd præſumitur id, quod ſtatim, & ab initio agitur, quod ſine malitia, & machinatione proceſſit, & è cōtrà malum præſumitur, quod ex interuallo actū eſt, & in *auth. de æquali dote, §. ſin autem mulier ad hoc, ff. de carb. edict. l.* 3.

Item vbicunquè minor apparet læſus, *gloſ. in l.* 2. *C. ſi aduerſ. vendit.* Item in emptione facta per interpoſitam perſonā, *l. pupilli, §. fin. & ibi Bartol. ff. de autb. præſt.* niſi fiat palàm, & bona fide, vt *ibi*, & *Bart. in l. is, qui bonis, ff. de acquir. hæredit.* vbi præſumitur fraus in filio repudiante, & poſteà emente per interpoſitam perſonam; Item præſumitur fraus, ſi filius baſtardus emit ab eo, cui pater vendidit, ſecundùm *Bart. in l. is qui, ad finem, ff. de vulgar. & pupill.* Item præſumitur, ſi mutuum fit cum pacto, quòd reſtituatur ei, quem Titius declarabit, & Titius declarat filium mutuantis, *Bal. in l. iubemus, §.* 1. *C. ad Trebell.* Item præſumitur fraus, ſi alienantur omnia bona, vel ſi non omnia, quaſi omnia, vel meliora, vel maior pars, vt optimè *Alex. de Imol.* 1. *vol. conſ.* 55. quot autem modis fiat fraus legi, vide *gloſ.* 13. *q.* 3. *can. plerique*, notatur *ff. de legib. l. fraus, Din. in regul. fin. lib.* 6. *Ang. in l. omnes, §. Lucius, ff. de his, quæ in fraud. credit.* An autē con unctio ſanguinis tollat, vel inducat præſumptionem fraudis, notat *Alber.* latè in *auth. quibuſcunquè, C. de ſacroſ. Eccleſ.* facit *l. non ſolùm, §. de vno, ff. de rit. nupt. Bar. in l. poſt contractum, de donat.* Item præſumitur fraus, vt infrà *de iure congrui*, in *verb. poſſidet*, vide *Luc. de agricol. & cenſ. l. quemadmodùm*, vide *Inſtit. de act. §. item ſi quis in fraudem*, ex quibus præſumatur donatio in fraudem creditorum, *Ang. in conſ.* ſuo, quod incipit *ex themate, nu.* 48. Item ſcias, quòd non committit dolum, qui vtitur iure ſuo, vt *ff. pro ſocio, l. meritò, de regul. iur. l. nullus*, quod verum, niſi aliter iure ſuo non eſſet vſurus, *ff. de iudic. l. ex hoc edicto*, Item probatur fraus, ſiuè dolus eo ipſo, quòd alienauit rem ſine pacto de reſtituenda re, *Bart. in l. item ſi res, §. idemquè, ff. de alienat iudic. mut. cauſ. fac.* Item præſumitur fraus in donatione, quæ fit coniunctę perſonę, ſi ſit facta in præiudicium tertij, *Paul. in conſil.* 65. Item præſumitur donatio in fraudem; ſi facta ſit tempore infirmitatis, & poſteà ſtatim mortuus, *text.* eſt in *l. . ff. de donat. cauſ. mortis. Mazzeus de Afflicto.*

In tex. Conſuet. Et ſi teſtator, in verb. prout in capitulis.

NOta verbum *prout*, quòd ſicut mater excludit agnatos, quando ſuccedit filio ab inteſtato, ità ſi mater eſſet hęres inſtituta à filio excludit agnatos de medietate, quia licèt *Conſuet.* nihil dicat de matre, tamen per interpretationem, & ſic idem eſt; in contrarium facit, quia iſtæ *Conſuetudines* ſunt ad inſtar ſtatuti, vt dicitur in *l. de quibus, ff. de legib.* ſed ſtatutū iſtud in quantum dicit, *prout*, intelligitur prout dicitur in ſtatuto de ſucceſſionibus ab inteſtato verè, & non in caſu per interpretationem, vt in *l.* 3. *§. hæc verba, ff. de negot. geſt. l. conſtitutionibus, ff. ad municip. l.* 1. *& ibi Bart. ff de ferijs*, & plenè notatur in *l. ſi verò, §. de viro, ff ſol. matrim. Anton. de Butr in cap. cùm dilectus* 3. *col. de conſuet. Bart. in l. omnes populi* 24. *col. verſ quartò quæro.* Verùm ſtatuta recipiant interpretationem extēſiuam, *ff de iuſt. & iur. & l. apud antiquos, C. de furt. Bal. & Cyn in l. conuenticula, C. de epiſc. et cler.* ſed veritas eſt, quòd indiſtinctè patre, vel matre exiſtente in medio ceſſat *Conſuet.* & ſic tàm ab inteſtato, quàm ex teſtamento.

Mazzeus de Afflicto.

In Conſuetud. Si qua moriens, in gloſ. ſuper verbo diſponere, ſol. 21.

SEd iuxtà hoc quæro, quid ſi obuenerunt matri bona ab aliquo conſanguineo, & mater illa bona vendidit, & de pretio emit alia bona, vtrum de iſtis bonis poterit in totum diſponere, dicendum videtur quòd non, quia illa bona ſunt ſubrogata loco illorum bonorum, & ſubrogatum, &c. Item quia pretium ſuccedit loco rei in hoc, & ſic res ipſa empta ſuccedit loco illius venditæ, vt in *l. labeo, de verb. ſignif.* vbi *gloſ.* notabilis in *libro D Stephani de Caieta*, vbi dicebatur, quod iudicatum fuit contrarium, & facit in ſpecie *de emptione, & venditione, §.* 3. *verſ. item pone, vir alienauit*, & facit *l. quàmuis. C. in quibus cauſis pignus, vel hypoth. tacitè cōtrahatur, Bald.* plenè in *l. mater tua C. de rei vendic.* vide *Bald. in cap.* 1. *de feud. non habent. prop. feud. nat.* Adde, quòd ſicut

res empta de pecunia dotali eſt dotalis, vt in l. ità cōſtāte, ff. de iur. dot. ità res empta de pecunia quaſi dotali, l. ſi cùm dotem, §. ſi mulier, ff. ſolut. matrim. vide pleniùs per Ludou. in conſ. 201. pro deciſione præſentis dubitationis, &c. Bald. in l. ex peculio, de iure dot. vide Bart. in l. à debitore, ff. de his, quæ in fraud. credit. & not. glo. in l. ſi cùm ſeruum, ff. ſi cert. pet. vide Napod. in Conſuetud. Si mulier, de iure dot. in verb. ſi non extant, vbi quærit, an res empta de pecunia dotali, ſit dotalis, vbi plura dicit fauore dotis, vt l. proculus, de iur. dot. ſecundùm Bald. in l. & ſi vt proponis, de rei vend. & in l. cùm vir, §. fin. de iure dot. Ludou. d. conſ. 201. Ioan. de Imol. in cap. 1. de pecul. cler. Abb. in cap. tua nos, de vſur. Butr. in cap. quanto, de vſur. An in re pignorata pretium ſuccedat loco rei, Bald. in l. mater tua, C. de rei vendicat. Bart. in l. 1. ff. de diſtr. pignor. vide in l. Imperator, de leg. 2. Quid in re furtiua, Bald. in d. l. mater tua, vide Bald. in l. pro debito, C. de bon. authorit. Iud. poſſ. vbi dicit, quòd ſi ſpecies eſt in obligatione, non ſuccedit alia empta ex re illa, vide Bart. in l. teſtamento, de condit. & demonſtra.

Mazzeus de Afflicto.

In Conſuetud. Quartam autem, in gloſ. à quondam viro ſuo.

ITem quia propter oſculum, &c. Propter oſculum lucratur medietatem antefati, & aliam medietatem propter copulam, vide Paulum de Caſtr. in l. cùm fuerit, ff. de condit. & demonſtr. vbi dicit, quòd ſi dicat ſtatutum, quòd vir lucretur dotem vxoris præmortuæ, quòd ſtatim, quòd eſt contractum matrimonium per verba de præſenti, licèt non ſit conſummatum, habet locum ſtatutum, ſed notatur, quòd ſaltem debet eſſe ducta in domum viri, ſecundùm Paul. de Caſtr. ibi, qui poſteà dicit, idem ſi non ſit traducta, ſi tamen conſtet de matrimonio per verba de præſenti, ſed contrarium conſuluit Abb. in 1. vol. conſ. 1. & in 2. vol. in conſ. 79. & idem cum Abbat. per multas rationes tenet Salyc. in l. cùm in te, C. de donat. antè nupt. vide Abb. in cap. ex publico, de conuerſ. coniug. & Paul. de Caſtr. in l. de diuiſione, ſolut. matrim. & in l. ſi donaturus, in fin. de donat. ob cauſ. & ibi Alex. qui dat alias remiſſiones.

Mazzeus de Afflicto.

In d. gloſ. in fin.

SEd pulchrum eſt ſcire, ſi matrimonium fuit conſummatum, & remāſit per vxorem, quòd non præſtitit obſequia matrimonialia, quia receſſit à domo viri, & acceſſit honeſtè ad domum parentum, & ibi ſtetit longo tempore, putà decem annis, & vltrà, & nunquàm requiſita voluit reuerti ad virum, & vir durante eius abſentia eſt mortuus, ſuperſtite vxore ſine liberis, an lucretur antephatū? diceres, quòd ſic, per gloſſ. in l. conſenſu, C. de repud. quæ volunt, quòd quando vxor acceſſit honeſtè ad domum parentum, remota ſuſpitione fornicationis, quòd non perdit antephatum, ſed illę gloſſ. non loquuntur, quando per longam abſentiam vxor ſe abſentauit, vndè per longam abſentiam videtur ſpoliare maritū de obſequio matrimoniali, & ſicut maritus expellens vxorem perdit lucra nuptialia, vt in l. ab hoſtibus, §. fin. per Alex. ff. ſolut. matrimon. ità vxor tacitè expellens virum de obſequio matrimoniali, debet perdere antephatum. Item maritus non lucratur fructus dotis, ſi non ſuffert onera matrimonialia, vt in l. antè, & in l. de diuiſione, ff. ſolut. matrim. & in l. dotis fructus, ff. de iur. dot. & Salyc. in l. ſi antè C. de donat. antè nupt. multò fortiùs non lucratur lucra nuptialia, ità vxor denegans præſtare onera matrimonij, perdit lucra nuptialia, ideò dubito de iſta quæſtione.

Mazzeus de Afflicto.

IN Curia Archiepiſcopali Neapol. per binas ſententias contrarium deciſum fuit, ſcilicèt, quòd lucretur antephatum.

Mazzeus de Afflicto.

In d. Conſuetud. in gloſ. liberis; in fine.

SI ſoluto matrimonio filij extabant, & poſteà moriuntur, vxor lucratur antephatum, etiam quòad proprietatem, vt dicit iſta Conſuetudo, ſed quid inter Barones, qui recipiunt dotem in pecunia, & faciūt tertiariam in pecunia, & moritur Barō ſuperſtite vxore, & filio, & fit reſtitutio dotis, & tertiariæ quòad vſumfructuum, poſteà moritur filius, vtrum in proprietate ſuccedant agnati, vel mater? vide in Conſtit. Licentiam, & in auth. præterea, C. vndè vir, & vxor, & Bal. in l. ſi infanti, in 1. q. C. de iure delib. & Salyc. & Paul.

de Caſtr. qui tenent, quòd hæreditas patris delata infanti, non adita, non transmittitur ad matrem, & *Iaſ.* dicit, quòd iſta eſt communis opinio, & ſic mater non ſuccedit in proprietate filij infantis defuncti de iure, ſed patruus, *Bald. in 1. vol. conſ. 95. quæſtio eſt*, vide grande conſilium *Andr. Barbatij in 3. vol. conſ. 60.* vide *Oldrad. conſ. 20.* vbi tenet, quòd mater non ſuccedit infanti, hęreditate non adita.

Mazzeus de Afflicto.

In text. Conſuet. Bona ſtabilia.

NOta verbum *antè venditionem perfectam*, ſcilicèt antequàm res ſit tradita, poſtquàm autem perfecta eſt, ipſis filijs ſcientibus, & non contradicentibus, non poſſunt poſteà contradicere, ſed quæro, vtrum vxor vidua; quæ habuit dotem in bonis ſtabilibus, viro datis inſolutum pro dote, poſſit illa bona liberè vendere, ſine decreto Iudicis, & ſine conſenſu filiorum, videtur dicēdum, quòd ſic, quia iſta *Conſuetudo* loquitur, quandò mulier tranſiuit ad ſecunda vota, tunc filij primi matrimonij poſſunt contradicere, & tunc requiritur iuſta cauſa vendendi, & decretum Iudicis, aliàs filij non poſſent contradicere, quandò eſt vidua, præſumitur enim pro matre, ſicut pro patre, vt in *gloſ. hoc alij*, ſed illa *gloſ.* loquitur, quòd filij ſecundi matrimonij non poſſunt contradicere, & ideò *gloſ.* præcedens dicit, quòd cùm non poſſit reddi ratio diuerſitatis, ſi mater contraxit ſecundum matrimonium, vel non, filij primi matrimonij poſſunt contradicere, & ideò requiritur cauſa iuſta, & decretum Iudicis, vt in ſeq. *Conſuetud.* Sed Ego dicerem, quòd *Conſuetudo* hęc non loquitur in caſu pręſentis quæſtionis, primò, quia *Conſuetudo* loquitur, quandò mulier vendit cum cōſenſu viri ſui, ſed in quæſtione propoſita vendit mulier vidua ſoluto matrimonio, quandò ipſa eſt Domina; Item *Conſuetudo* loquitur, quandò alienantur bona dotalia conſtante matrimonio, ſed ſoluto matrimonio non dicuntur bona dotalia, quandò pro dotibus reſtituendis data ſunt bona inſolutum, & pro ſoluto, quæ eſt ad inſtar emptionis; item loquitur, quandò mulier tranſiuit ad ſecunda vota exiſtentibus filijs primi matrimonij, tamen audiui à certis Practicis, qui dicebant, quòd *Conſuetudo Et ſi mulier* habet locum exiſtentibus filijs, ità vt mulier nullo modo poſſit cautè vendere, niſi cū decreto ſine conſenſu filiorum, ſed poſito, quòd iſta vltima opinio ſit vera, vtrū reſcripto Principis poſſit confirmari talis vēditio facta ſine decreto, dico, quòd ſic, per *text. in l. 2. ff. de reb. eor.* & iſta confirmatio per reſcriptum Principis facit validum, quod erat inualidum, ſic *ff. de adopt. l. nàm ità diuus*, *& ff. de confirmat. tut. per tot.* eſt ſciendum, quòd in tali confirmatione debet exprimi cauſa alienationis, aliàs non valet confirmatio de re prohibita alienari ſine decreto, *Gloſ.* eſt ſingularis in *l. 3 quandò decreto opus non eſt*, *C.* quam allegat *Ludouic. in ſing.* ſuis, *in verb. alienatio*, *& in verbo prohibitus.* Item quæro, quid ſi dos mulieris conſiſtat in pecunia, vtrum habeat locum, vt filij anterioris matrimonij poſſent cōtradicere, ſi mater vult alienare dotē ſuam, vltrà de decem partibus vnam, ſi non habet iuſtam cauſam, vide *gloſ. in Conſuet. Mulier, de dot. in verb. de fructibus*, in *gloſ. in Conſuet. Et ſi teſtator, in verb. diſponere.*

Mazzeus de Afflicto.

In Conſuetud. Contrà inſtrumenta, in gloſ. inſtrumenta.

QVid de inſtrumentis confectis per Iudicem, Notarium, & ſubſcriptionem trium teſtium, quod habet vim publicæ ſcripturę, ſicut Curialiſcum, *Napod.* dicit in *Conſuetud Inſtrumenta donationum*, quòd licèt loquatur de Curialiſcis, idem ſeruatur de Notariſcis, quia generalitèr dicitur Inſtrumenta, & dicit, quòd ità ſeruatur; eadem enim eſt ratio, *l. 1. §. & generalitèr. de legat. præſtand. l proſpexit. ff. qui, & à quibus, l. de pretio, ff. de public.* item quia illud verbum *inſtrumenta* debet interpretari ſecundùm ius commune, *c. cùm dilectus, de conſuet l. 2. C. de noxal l. quàmuis, ff. de in ius voc.* item ſi hæc *Conſuetudo* voluiſſet, quòd tantum in inſtrumentis Curialibus haberet locū, dixiſſet, *l. vnica. §. ſin autem deficientis*, *C. de caduc. toll. c. ad audiſtiam, de decim.* nec eſt verum, quòd iſta *Conſuetudo* eſt ſub numero de inſtrumentis Curialiſcis, ſed eſt ſub *Rubrica de inſtrumentis ſimulatis*, item *rubricæ* iſtarum *Conſuetud.* non ſunt approbatæ, ſed *Conſuetudines* tantùm, vt patet in *proœmio* iſtarum *Conſuetudinum.*

Mazzeus de Afflicto.

Digitized by Google

In Conſuetud. Si quis emit, de iure congrui, in gloſ. fuerit, in fin.

SEd iuxtà hoc quæro, venditur domus pro quinquaginta, tempore venditionis valet centum, tempore ſententiæ, per quam domus mihi adiudicatur iure congrui valet ducentum, an fiet æſtimatio ſecūdùm præſens tempus ſententiæ, an ſecundùm tempus litis conteſtatæ in cauſa congrui? Reſpondeo, hęc *Conſuetudo* videtur reſpicere, quòd fiat ęſtimatio ſecūdùm tempus futurum, ſcilicèt ſententiæ, & ad hæc accedant iura allegata per *Napod. hic*, in contrarium tamen eſt veritas, ſcilicèt quòd fiat æſtimatio à tempore moræ, videlicèt à tempore requiſitionis, caſus eſt in *l. in hoc, ff. de tricar. & in l. quotiès in diem, de verb. obligat. & in l. vinum, ff. ſi cert. pet.* & hoc tenet *Ludou. in conſ.* . . . ad hoc facit *l. vxorem, §. reſtitutioni, ff. de leg.* 3. quam *legem* allegat *Oldrad. conſ.* 31. quòd condemnatus ad decem, debet ſoluere de pecunia, quæ currebat tempore ſententiæ, & non tempore executionis, accedant notata per *DD. in l. cùm quid, ff. ſi cert. pet.* & quod notat *Specul. in tit. de ſolut. §. nunc aliqua*, & idem *Bald. in l. illud, de ſacroſ. Eccl. & in l. fin. C. commun. de legat.* Mora enim committitur per interpellationem, vt in *l. mora, in princ. ff. de vſur. l. ſi ex legati cauſa, de verb. obligat.* Nec obſtant iura *hic* allegata, quia loquūtur, quando nulla mora eſt commiſſa, quia fit æſtimatio à tempore morę, per iura allegata, & per doctrinam *Ludouici in d. l. vinum*, item hoc intelligas verum, quòd iſta mora conſideratur à tempore, quo conſtat, non habuiſſe iuſtam cauſam litigandi, nam donec habuit iuſtam cauſam litigandi, non eſt in mora, & ad hoc accedant illę doctrinę, quòd iuſta cauſa, quem excuſat ab expenſis, de quo per *Modernos in l. qui Romæ, §. duo fratres, ff. de verb. oblig.*

Mazzeus de Afflicto.

Ibidem.

ITem quia ſi creuit ęſtimatio rei, pertinet ad emptorem, *Bal. in rubr. C. de peric. & commod. rei venditę*, item quia quod potuit peti conſequutiuè tempore litis conteſtatę poteſt etiam peti tempore ſententię, *Bald. in l. ſi traditio, C. de act. empt.* &, quod inſpiciatur tempus ſententiæ, videtur bonus *tex. in cap.* 1. *ſi de feud. vaſall. ab aliquo fuerint interpellati.*

Mazzeus de Afflicto.

In Conſuet. Si Eccleſia, in 1. *gloſ.*

QVoniam *hic gloſ.* tenet, quòd bona Stauritæ non dicuntur Eccleſiaſtica, & sic habet locum in eis ius congrui, adde, quòd ex hoc ſequitur, quòd bona Stauritę debent iudicari ſecularia, & non Eccleſiaſtica, & ſic poſſunt vendi, &c. & pro hoc adducitur primò, quia iſta Staurita non eſt fundata authoritate Epiſcopi, in *cap. ad hoc, de relig. domib. & in cap. inter dilectos, de donat.* & per *gloſ. in Clem. per literas, de præb. & ibi Paul. de Leazar.* ergò ſunt merè laicorum. Secundò, quia res Eccleſiaſticæ debent gubernari per Economos, qui ſunt Clerici, vt in *cap. cùm nos, de offic. ordin. & in cap. Imperatorum, de iuram. calu.* ſed bona iſta gubernantur per meros laicos, ergò. Tertiò bona iſta alienâtur ſine authoritate Epiſcopi, quod non poſſet fieri, ſi eſſent bona Eccleſię, vt in *cap. 1. per totum, de reb. Eccl. non alien. & in can. Abbatibus 12. q. 2. & in cap. hoc conſultiſſimo, de reb. Eccleſ. non alienand. cap. Monaſteriorum, eod. tit.* & eſt *Conſt. Gerardina.* Quartò ipſi ſeculares faciunt ſibi Sindicum, & non Epiſcopus, vt *d. cap. ad hæc, verſ. habent collegium ſeculare, & militare, quod non ſubijcitur Curiæ Eccleſiaſticæ*, & in *can. ſi quis deſpicit 41. diſt. & 24. quia ſanè.* Quintò Epiſcopus nullam iuriſdictionem in hoc exercet, nec exercet aliquam legem diœceſanam, neq; iuriſdictionis, neque habet Cathedraticū, nec aliquid, iuxtà formam *c. conquærente, & c. cū dilectus, de offic. ordin.* iuxtà *Clem. dudùm, de ſepult.* Sextò, bona dictę Stauritę non reperiuntur in Gazophilacio, id eſt in Cataſtrò Eccleſię, vt in *cap. 1. de probat. & ibi D. Antonius.* Septimò iſti Stauritarij fuerunt, & ſunt in tali poſſeſſione, cuius non extat memoria in contrarium, & hoc habet vim priuilegij, *c. ſuper quibuſdam, §. præterea, de verb. ſignif. & in c. 1. de præſumpt. li. 6.* ſemel declarauit Dominus noſter Rex Ferdinandus tanquam bona profana, *cap. ex parte, de verb. ſignific.* cum *cap. cùm veniſſent, de iudic.* & ſemper fuerunt in tali poſſeſſione iſti de Staurita, & denominatio, & poſſeſſio fit ab iſta Staurita, & non ab Eccleſia Stauritę, vt dicit *gloſ. in clem. per literas, in verbo Eccleſias*; nec obſtat, quòd habent aliquam

Digitized by Google

Capellam, quia ibi non eſt reperire, nec Cœmeterium, neq; Campanam releuatam, vt dicit *D. Antonius in c.patentibus, de priuileg. & Feder. de Senis conſ.* 130. licèt Stauritarij faciant dicere in dicta Capella, vbi ſolent congregari, aliquas miſſas peculiares pro animabus benefacientium, vt in *c.miſſa peculiares, de conſecrat.diſt.* 1. ſic patet, quòd bona Stauritæ ſunt ſęcularia, & non Eccleſiaſtica, vt tenet *hic Napod.* & hoc etiam tenebat *D. Ioannes Antonius Caraſa*, qui ità conſuluit D. Cardinali Caraſæ Archiepiſcopo Neapolitano, & etiam allegauit, quòd non tenentur Stauritarij ſoluere decimam impoſitam per Papam Clericis, vt concludũt *Doctores*, maximè *Io. de Imol in d.clem. per literas, & ibi* dicit *gloſ.* quòd ità extitit declaratum per maximos Pontifices, videlicèt Clementem IV. & Honorium, & Bonifacium VIII. licèt *Lapus* alitèr dicat, vt refert *ibi Io. de Imol.* tamen cõtrarium tenet *ibidẽ D. Franciſcus de Zabarellis* Cardinalis Florentinus, & iſta eſt veritas.

Mazzeus de Afflicto.

Ibidem.

ADuerte, quòd *Napod. hic* multum videtur dubitaſſe, ſi Clericus emat pro ſe, & ſic in ſuum patrimonium, an poſſit coram Archiepiſcopo Neapolitano iure congrui conueniri vigore iſtius *Conſtit.* nàm licèt arguat leuibus argumẽtis, quòd ſic, tamen poſteà ſe remittit ad ſuam *gloſ. in prœmio, in verb. tenorem*, & licèt poſteà ſubdat, quòd iſtæ conſultationes poſſunt allegari in Curia Epiſcopi, per *gloſ. in l.ex ea tamen*, poſteà dicit, quòd illa *gloſ.* non dicit, & ſic videtur ſatis dubitaſſe iſte *gloſſator*, & ideò ſemper fuit à Literatis huius Ciuitatis dictum, quòd Clericus emens non poteſt conueniri iure congrui, quia priuilegium conceſſum Clericis in bonis patrimonialibus, cenſetur conceſſum contemplatione Eccleſiæ, vt notat in *l.non plures, C.de ſacroſ. Eccleſ.* item priuilegium Eccleſiæ, vt non poſſit Eccleſia conueniri iure congrui, tranſit ad perſonam Eccleſiaſticam, quia priuilegium Eccleſiarum tranſit ad perſonas miniſtrantes Eccleſiæ, vt notat in *c.fin. de vit. & honeſt.cler.* vbi eſt ergò priuilegium conceſſum Clericis, quòd non poſſint conueniri iure congrui? Reſpondeo, eſt in iſta *Conſuetudine*, quæ dicit, quòd ab Eccleſia non petitur ius cõgrui, & de conſuetudine non reperitur, quòd Clericus poſſit iure congrui conueniri, quia eſſet contra libertatem Eccleſiæ, vt in *c.nouerit, de ſent.excomm.* & ideò ſi in ſpecie fieri non poteſt hoc, nec in genere, ſic ergò conſului, & obtinui, vide in *conſilio* meo 443.

Mazzeus de Afflicto.

In Conſuetud. Si eſt quæſtio, in gloſ. ſuper verbo perceptionem.

VVlt *gloſa*, quòd ſi locatarius, vel tertius oſtendit in continenti de iure ſuo, nõ habet locum iſta *Conſuetudo*, ex quo infertur, quòd ſi Ego emi domum à te, & tu cõfeſſus fuiſti præcario, nomine meo poſſidere, & locaſti Sempronio domum, & demùm Ego reuoco præcarium, & peto, quòd locatarius mihi reſpondeat de penſione, ille venditor comparet cum ipſo inquilino, & interrogatus dicit, ſe tenere ab ipſo venditore, ſi venditor oſtendit in promptu inſtrumentum, non habet locũ iſta *Conſuetudo*, quia conſtat in promptu de non iure illius, qui locauit, propter vẽditionem, in qua etiam conſtituit ſe præcario poſſidere, propter quod præcarium recedit ab eo poſſeſſio, *l.ſi quis ui, §.differentia, ff.de acquir.poſſ.* & ideò talis poſſeſſio præcaria ſibi non opitulatur, cùm quandòcunque placuerit emptori, potuerit eam aduocare, vt plenè per *Bart.in l. ab emptione, ff.de pact.l.quamuis, §.ſi conduxit, ff.de acquir.poſſ.* item quia per illa verba poſita in inſtrumento venditionis, quæ ſolent apponi, videlicèt *vendidit, & tradidit* datur licentia authoritate propria ingrediendi poſſeſſionem, vt in *l.prædia*, vbi *Bart.ff.de acquir.poſſ.* & not. *Bal. in c.1.pen.col.quid ſit inueſtit. Bal.in l.2 C.de acquir.poſſ.* ſed pone, quòd Inquilinus refirmauit fundum titulo locationis ab eodem emptore, demũ vocatur à venditore, vt dicat, à quo tenet, ipſe dicit, tenere à vẽditore, ſed poſteà locauit ab emptore, vtrum dicatur interuertere poſſeſſionem, videtur, quòd ſic, *l.cùm nemo, C. de acquir.poſſ.* in contrarium eſt veritas, quia illud, quod dicitur, quòd colonus nõ poteſt interuertere poſſeſſionem, vt *ibi* intelligitur, ſecundùm *gloſ.in d.l.cùm nemo*, niſi quandò habuit titulum, ſeù cauſam à vero domino, vt in d.*l.ſi quis vi, §.differentia*, & de hoc eſt *text.* ad literam, quem allegat *Bal.*in d.*l.cùm nemo*, videlicèt in *l.non ſolùm, ff.de vſucapion.in verſ. quod*

vulgò,

Digitized by Google

vulgò,ibi dùm dicit. *Quantò magis in colono recipiendum eſt*, item ſi nouus emptor poteſt expellere inquilinum, vt in *l. emptorem*,C.*locat.*& tenet *Napod.in gloſ. in verb.cuius,in fin.* multò magis poterit refirmare,& ſi ille dicit,refirmaſſe à nouo emptore,quā̃q primò locauit à vẽditore, non dicitur interuertere,ſi hoc claré oſtẽdit,per *d.l.non ſolùm*, vt reſpondeat ipſi emptori,quia apertè conſtat de eius iure, vt dixit *hic Napod.*

Mazzeus de Afflicto Legum Doctor.

In text. Conſuet. Si quis aliquam rem.

QVòd ſi creditor agit contra debitorẽ, vt luat pignus, & debitor dicit, quòd eſt paratus luere pignus pignoratum pro decem,& creditor dicit pignoratum pro 20. & ſic vult iurare, an habeat locũ hæc *Conſuetudo*;ſummarium *Napod.*hoc videtur dicere,quòd idem ſit, poſteà dicit,quòd hæc *Conſuetudo* eſt ad beneficiũ creditorum; ergo non debet eius contrarium operari,in contrarium facit, quia idem *Napod.*dicit, quòd hæc *Conſuetud.* loquitur, quando creditor conuenitur à debitore ad pignus,quaſi ſecus, quando creditor agit,& ſic videtur contrarius ſibi ipſi; Ego dicerem,quòd iſta *Conſuet.* loquitur in ſuo caſu tantùm, & non ſit extendenda ad huiuſmodi caſum,quia eſt exorbitans, vt patet in *gloſ.hic in verbo à dicto.*

Mazzeus de Afflicto.

EX QVODAM LIBRO ANTIQVISSIMO in Pergameno poſt Gloſam Caroli de Tocco in Longobard.

NOTA hìc quæſtionem plurimum vtilem, Filiusfamilias exiſtens in poteſtate,conſtituit quartam omnium,quæ habet,& quæ acquirere poterat vxori ſuæ per ſcriptum morgicap,volente,& conſentiente patre,præmoritur iſte filius,quęritur,nunquid vxor petat quartam eius patris,quam habiturus eſſet,ſi filius iſte non eſſet pręmortuus, & videtur,quòd ſic,quia fuit quaſi dominus,vt *ff de liber.& poſthum.l.in ſuis, & Inſtit.de hered.qual.& differ.§.ſeù.* Hoc non obſtat,quia eſt fictio quædam, quòd ſit Dominus. Duo enim inſolidum non poſſunt habere dominium, vt *ff.de eo, pec.l.hereditas,§.pater, ff.commod. l. ſi vt certo,§.ſi duobus*, & per ſpeciem,vt notat. *qui pot.in pign.hab. l.aſſiduis. ff.de adopt. l.nec ei* itẽ quia,quod donat filius,donat pater,vt *ff.de donat.l.in edibus,in fin.* hoc nõ obſtat,ſi benè conſideres,nã *ibi* loquitur,quandò filius dat ea,q̃ põt donare,hic aũt nõ põt donare,cũ nõ ſit dominus,ſed plus videtur obſtare C.*quæ res pignor.oblig.poſſ. l. fin.* vbi qui obligat res generalitèr,præſentia,& futura obligat,ergò quãdò quartam conſtituit in rebus, quas habet in futurum, & in præſentibus conſtituit,ſed non obſtat, quia verum eſt de futuris,quæ obuenerunt;ſed hìc non obuenerunt, quia antè mortuus fuit filius, item ſi teſtator legat ſub conditione,pẽdente conditione hæres vendicat, vt *ff de rei vendicat.l.non ideò,& fam.hercifc.l.& poſt,& de pignor.l.grege, §.ſtatulib.* ergò ſicut id,quod nõ eſt noſtrũ,poſſumus vẽdicare,ità & cõſtituere quartã,ſolutio non eſt ſimilis ratio,quia filius non eſt dominus, vt dictũ eſt,hæres autẽ eſt dominus pendente conditione, vt *ff.ad Sylan.l. 1.§. ſerui*,ſecùs in puris legatis, vt *ff de furt. l. à Titio,de leg.1.l.ſi tibi,§ cùm ſeruus.*

Item videtur eſſe caſus *ff. ſolut.matrimon l.ſi cùm dotem,§ penult.& fin.* vbi dicitur,quòd filio recipiente voluntate patris,pater tenetur quod iuſſu, ſi nihil habet filius. Ad quod quidam dicunt,quòd illud in dote,non autem inuenies in donatione propter nuptias, ergò non eſt in quarta,ſed mala eſt reſponſio,quia proceditur de ſimilibus ad ſimilia;ſed dic,quòd illud ideò eſt, quia cùm filius recipit dotes,& alium obligat ſibi,& ſe obligat alij, hìc autem obligat ſe alijs,& nõ alios ſibi, ergò nõ eſt par ratio,& eodem modo reſpondeas ad id,quod dicunt quidam in quæſtione iſta,patrem teneri quod iuſſu, quia tunc pater tenetur quod iuſſu, cùm filius contrahit, & ſe obligando, & alium ſibi.

Item dicunt aliqui, quòd debeat vxor habere quartam in ea parte, quam filius

ab inteſtato debet habere, argumento *d. l. ſolut. matrimon.* ſed caſus *legis* eſt contrà *ff. de collat. bon. d. l. 1. §. ſi impubere*, cùm de hæreditate viuentis non debeamus eſſe ſolliciti, *ff. de vulg. & pupill. l. 2.* item de iure Longobardo videtur expeditum, quia quod dicitur de iure Romano ideò eſt, quia filius eſt in poteſtate, cùm autem de iure Longobardo ſint omnes filij emãcipati, ergò expeditum eſt, quòd non tenetur pater, quòd autem ſint emancipati, probatur ſic, quia tenet donatio facta à filio ipſi patri, vt in *long. de præſcript. l. ſunt fratres*, ibi *nobilitèr*, *l. 2. & de adoption. l. 1.* ergò non eſt in poteſtate, & donatio facta non tenet inter eos, quod autem dicitur *l.* præallegata tenetur, primò dico, quòd ibi donauit caſtrenſia, vel quaſi, in quibus loco patrisfamil. habetur, vt *ff. ad Macedon. l. 2.* & facit *ff. de contrah. empt. l. 2.* & quòd iure illo ſint filij in poteſtate, patet, quia iure illo fit adoptio, vt in *long. de adopt. l. 1. & per tot. & Inſtit. eod. & C. eod. per totum.* Quòd etiam iure Lõgobardo ſint filij in poteſtate, notat *Roffredus in libellis, in actione præiudiciali*, qua quęritur, vtrum ſit filius in poteſtate in contractu ciuilium. Prætereà ſi verum eſſet, iure illo nullum eſſe in poteſtate, quod falſum eſt, vt probaui ſuprà, correctum tamen eſſet per *Conſ.* Nam hodiè pater dat filio ſuo tutorem in teſtamento, & ſubſtituit ei pupillaritèr, vel quomodò vult, ergò patet, quòd ſunt in poteſtate, nam aliàs nec dare tutorem poſſet, vt *ff. de vulgar. et pupillar. ſubſt. l. 1. in fin.* Ego dico, quòd habet quartam eius partis, quam habiturus eſſet ab inteſtato, per dicta iura, & iam patet ſibi pater quarè conſenſit, vndè in hoc prodeſt conſenſus, quia aliàs non obeſſet patri, nam filius conſtituendo, conſtituit in eo, ſcilicèt in portione, quam habiturus eſt, hæc denotant verba, pater cùm conſenſit, ſibi præiudicat, eſtquè portio de iure Romano, ſecundùm quod viuit pater, *C. de inoffic. teſtam. l. quoniam in prioribus, & l. omnimodò*, de iure Longobardo, ſi eſt vnus, totum debet habere, aliàs pro numero, vt in *Long. de eo, quod pater filio nec. ha. relinqu.* & ſic dixi de facto in cauſa filij mei, qui pręmortuus fuit nurui meę.

Andreas de Iſernia.

Ex eodem libro.

Conſueuit dubitari, vtrum ſoluto matrimonio morte viri vxor poſſit repetere dotem, & quartam ſibi à marito conſtitutam? & de iure ciuili poſſumus audactèr dicere, quòd non poſſit vtramq; petere, aut enim dicimus, hanc quartam ſuccedere loco donationis propter nuptias, de qua non eſt factum pactum de ea lucranda, aut neutrius loco ſuccedere dicimus, ſed dicimus, eſſe proprium ius quartę. Primo, ſoluto matrimonio ſicut dos reuertitur ad dotantem, vt *C. de rei vxor. act. l. 1. §. illo*, ità donatio ad donantem, cùm paribus paſſibus debeant ambulare, vt in *auth. de æquali dot. §. 1.* & notat. *Inſtit. de donat. §. eſt & aliud, & C. de don. antè nupt. auth. dos data.* Secundo caſu ſimilitèr non poteſt vtramquè petere, quia licèt ex pacto lucrãdæ petitionis donationis, ipſam poſſit petere, vt *C. de iure dot. C. vbi, & qui pot. in pig. hab. l. aſſiduis, in fin.* & notat. in *d. auth. dos data*, tamen maritus eatènus retinet ex dote, quatènus mulier repetit ex donatione, etiam ſi nullum pactum ſit de hoc appoſitum, ſed tãtùm pactum factum eſt de lucranda donatione, vt patet expreſsè C. *de pact. con. auth. æqualitas, & auth. ſiquè*, & notat. *eod. tit. l. leonis, & C. de donat. antè nupt. l. fin. §. ſin autem donatio*, non obſtat, quòd mulier dicitur domina quartæ viuente marito, quia etiam mulier dicitur domina donationis propter nuptias viuente marito, ſiuè ſit factum pactum de ea lucranda, ſiuè non, vt *C. de donat. antè nupt. auth. præmiſſa, & ad Velleian. auth. ſiuè à me.* In tertio autem caſu dico ſimilitèr, quòd non poſſit vtrumque petere, quia licet iure ciuili ius quartę, quod habet mulier in bonis mariti, ipſa lege, & ſiuè conſtitutione ei deferatur; tamen iure Longobardo ſine conſtitutione mulieri ius quartę non competit, vt in *Longob. de ea, quæ ſine vol. mu. ad mar. l. fin.* & hoc ius mulier non habet, niſi quando eſt indotata, vt *C. de repud. l. fin.* & ſuperſtes laboret inopia, vt *C. vndè vir, & vxor. auth. prætereà.* Sic ergò quando dotem habet mulier, hoc ius quartæ ſibi non competit, & ſic non poterit vtrumquè petere de iure ciuili. De iure Longobardo videtur, quòd vtrumquè mulier poſſit petere, vt colligi poteſt in *Long. de bo. li. bo. l. ſi maritus*, vbi dicitur, quòd filij mulieris occiſę à marito repetunt pharadiſiũ, & quòd

ſecundùm Longobardos interpretatur dos,& morgicap.quod interpretatur quartam,& ſic videtur,quòd vtrumquè mulier poſſit petere,quia ſi hęredes mulieris hoc poſſunt, multò fortiùs mulier, à qua ipſi hęredes cauſam habent, cùm hęredes, & defunctus eadem perſona cenſeatur, vt in *auth vt ius iur.quod præſtatur à mo.* §. 1.Item poteſt colligi ex alia lege *in Long. de ſucceſſ.l.ſi pater ÿ*,in qua dicitur, quod filia nupta,vel ſoror mortuo marito, reuertitur ad domum patris, vel fratris ſimul cũ ſororibus,quæ in domo patris remanſerunt, quibus non tenetur conferre morgicap, deſt quartam, quam habuit de bonis viri,ea tamen,quæ pater, vel frater ſibi dedit,cõferre tenetur ſororibus, & ſic habes, quòd morgicap habuit à marito, item probatur alia ratione,quòd vtrumquè poſſit petere; nam Car.notat ad alijs *de ÿs, quæ à vir. & vxor. l.nulli*, quòd morgicap eſt donatio cauſa mortis, & ſic morte mariti confirmatur.vt *ff de donat. inter vir.& vxor.l res,quæ,& l.donationes*,item probatur per aliam *l.*quæ eſt in *Longob. de ſponſalib. l.ſi quis filiam, aut quamlibet*,in qua dicitur, quòd mortuo marito ſi hæres eius nolit recipere pretiũ mundij à muliere, quæ vult ad ſecunda vota tranſire, quòd perdit mundium, & mulier acceptis morgicap.deſt quarta,& pharadeſio,ideſt dote,poterit,per proximos parentes ſuos tradi nuptui, & ſic videtur, quòd morgicap. & pharaceſium mulier poſſit petere,mortuo viro, poteſt reſponderi ad *l.*illam de *ho.li.ho.* quòd ibi ideò contingit,quòd vtrumq;poſſit petere hæres mulieris propter delictum mariti,ſic & aliàs maritus, qui occidit vxorẽ, perdit id,quod habiturus fuiſſet, ſi ipſam non occidiſſet, *ff.ſolut.matrim.l.ſi ab hoſtibus.*Item perdit maritus propter delictum ſuum donationem propter nuptias, quæ apud eum fuiſſet aliàs remanſura, vt *C.de repud.l.conſenſu*,ad *l.de ſucceſſionibus* poteſt reſponderi, quod ibi fuerat quarta mulieri relicta à marito expreſsè, vel ibi mulier habuit quartam, & ea, quæ ſibi pater,vel frater donauit, vt ibi dicitur, nam dos data non dicitur donatio, quia pater tenetur filiæ dotem dare,vt *ff. de ritu nupt.l qui liberos*, & frater ſorori de bonis paternis.vt *ff ad Maced l idem*, §.*ſed & ſi filius,& de in rem uerſ l.& ideò*, § *fin.& l.ſeq.& in Conſtit.de ſucceſſionibus Comit.& Baron.* in neceſſitatibus enim nemo dicitur liberalis. *ff de adim.* *leg.l.rem legatam*, & ideò dicitur donatio,quod nullo iure cogente conceditur, & ſic non loquitur ibi de dote,ſed de donatione,vt ſuprà probatum eſt, ad id autẽ, quod notatur per *Car. de ÿs quæ à vir. in vxorem*, poteſt reſponderi, quod, ſalua gratia ſua, quòd licèt morgicap.non ſit ſimplex donatio, non ſequitur, quòd ſit donatio cauſa mortis, quia eſſet ſibi ipſi contrarius,notauit enim in *prima lege* ipſius *tituli*, quòd mulier viuente marito eſt domina quartę, quod non poſſet eſſe verum,ſi eſſet donatio cauſa mortis, quia viuente marito non eſſet ipſa domina,ſed maritus,vt *ff de donat.inter vir.& vxor. l.ſed interim in princip.* ſic ergo non erit mortis cauſa donatio, ſed dicetur potius donatio propter nuptias,cui idem *Carol.* quartam aſſimilat,vt notat *ipſe in 1.lege* ipſius *tituli.*Item alia ratione non poteſt dici donatio cauſa mortis quia ſi eſſet donatio cauſa mortis,præmoriente muliere reuocaretur,& euaneſceret, vt *Inſtit.de donat.*§.1.*& ff ſi cert.petat. l.non omnis, & ff de donat.cauſ mortis l.Senatus*, §.*ſecundo*, & tamen premoriente muliere debetur liberis ipſius,vt in præallegata *l.ſi maritus,de homicid.li.ho.*

Item mulier agit pro quarta viuente marito in caſu, in quo agere poſſet pro dote,vt notat *Carol. qualiter mu. ali. per ſic.l.ſi qua mulier*, & in prædicto *titulo de ÿs,quæ à viro,& vxore dantur,l.*1.Quod non poſſet facere in aliquo caſu,ſi eſſet donatio cauſa mortis,cùm non ſit valida, niſi morte donantis præueniente.vt ſuprà probatum eſt,ad *l.* autem *de ſponſalibus* ſic reſpondeo, quòd ſimiliter ideo ibi illud contingit propter culpam,ſeù delictũ hæredum mariti,nolentium recipere pretium mundij,argumento *C de repud.l.cõſenſu*,Concludo ergò ex præmiſſis, quòd nec de iure ciuili vtrumquè poſſit petere,nec de iure Longobardo,niſi in caſibus ſuprà exceptuatis, ſtabo ergò iuri ciuili, cùm legum correctio ſit vitanda, vt *C. de appèllat.l pręcipimus,in fin.*& quod non mutatur,cur ſtare prohibetur,vt *C.de teſtamentis,l.ſancimus*; nec enim nouum eſt,vt priores leges ad poſteriores trahãtur,& poſteriores ad priores, vt *ff. de legib.l.non eſt nouum*,licèt enim hodie donationes propter nuptias non conſtituantur,ſed quartæ,ſeù alia iura, vt notat.in *d.auth.æqualitas*, *C.de pactis conu.* illud tamen ius, quod ſeruabatur olim in donationibus propter nuptias, ſeruabi-

mus

Digitized by Google

mus hodiè in quarta,& alijs iuribus, quæ conſtituuntur earum vice, argumento *ff. ſi quis teſt.liber eſſe iuſſus fuerit,l.1.§.hac actio*,licèt per aliam *legem* olim donationes conſtituantur,ſcilicèt per ciuilē,& per aliam conſtituantur hodiè quartæ, argumento *ff.ſi cui plus,quàm per l.falcid.l.1. §.penult.*An autem dici poſſit ſimplex cōſtitutio quartæ,& certè ſine aliqua dubitatione reſpōderi poteſt,quòd non,vt notat *Carol.in l. nulli* ſuperiùs alleg. Item alia ratione,non enim *Car.in l.1. tit. de ijs quę à viro in vxorē dantur*,quòd mulier eſt domina quartæ viuente marito, & quòd agit mulier conſtante matrimonio, marito vergēte ad inopiam,quod eſſe nō poſſet,ſi eſſet ſimplex donatio, nam non eſſet valida,niſi confirmaretur morte mariti, vndè rei donatæ à marito vxori conſtante matrimonio non ipſa eſt domina, ſed maritus, vt *ff. de donat. inter vir. & vxor.l.3. §.ſi quis igitur nummos, & l. qua iam*, prætereà ſi diceremus eam ſimplicem donationem,muliere præmoriente nullius momenti efficeretur donatio, vt *ff.eod.l.cùm hic ſtatus, §.ſi ambo*,& ſic hęredes mulieris non agerent pro quarta, quod verum non eſt,immò præmoriente muliere hæredes agūt,vt in ſuprà allegata *l.de bom.lib.bo.* quinimmò ex verbis,quibus conſtituitur quarta apparet manifeſtè,quòd non eſt ſimplex donatio;ſed propter nuptias, nam licèt *ibi* non dicatur, quòd propter nuptias conſtituitur,dicuntur tamen ea verba, quæ id denotant, vt *C.de donat.inter vir. & vxor.l.fin. §.ſancimus*,nam probata qualitate facti, probatur iterum, ſicut de *l.commiſſ.vt ff.de except. dol.l.1.*& ideò nihil refert,quòd ex æquipollentibus fiat, vt *C. de inſtitut. & ſubſtit.l.3.*non enim figura literarum,ſed oratione,quā exprimunt literę quis obligatur,vt *ff.de action. & obligat. l. non figura.*

Andreas de Iſernia.

VIdimus plenè de ſucceſſoribus ab inteſtato ſecundùm iura Romana. Verùm quia hæc iura noſtra per ius Longobardū in ſucceſſionibus corrigūtur,quod ius Longobardum noſtris peccatis exigētibus in partibus Apuliæ tenet;ideò videamus, in quibus per hoc ius iura ciuilia corrigantur, & primò, quòd nullus cognatus ad ſucceſſionem admittatur, quod intelligo in linea collaterali, vel aſcendenti,vndè mater non ſuccedit filio, vt not.in *Longob.de ſucceſſ.in l.1.* ſed in linea deſcendenti ſecus, vndè filius matri ſuccedit,vt *eod.tit.l.ſi fratres,& l. ſorores* not.*Car.in l.ſi quis Longobardus ſorores, in fin.* ſed ex naturali æquitate non ſcripta per illud ius poteſt admitti ad luctuoſam hæreditatem filij, vt notatur in *l.* præallegata *ſi ſorores*. Item mortuo aliquo relicto fratre & nepote ex fratre præmortuo,non ſuccedit nepos cum patruo,quia ſecundùm illud ius, qui potior eſt in gradu,potior eſt in ſucceſſione, vt eodem *tit.l.1.*& ſic corrigitur *authent. ceſſante.*Item ſi quis, vel ſi qua decedat relicto filio maſculo,vel fęmina, fęmina excluditur per maſculum,frater debet eam maritare; immò ſi decedat relicta filia, vel nepote,vel etiam nepte ex filio, nepos,vel neptis, qui repręſentant perſonā patris,excludunt amitam; ſed eam maritare tenentur,vt ea *l.ſi quis Longobardus*, & *ibi* plenè notat. & in hoc contradicit *lex*,C. *de legit.hæred.l.lege* cum ſimilibus; filius autem,vel nepos, vel neptis ex filio præmortuo æqualitèr ſuccedunt, & in hoc concord.iure Romano in *auth. in ſucceſſione*,vt not.in *d.l.ſi quis Longobardus*. Item ſi quis decedat relicta ſorore in capillo,& filia,ſuccedunt ęqualitèr, ſcilicèt amita,& neptis,vt *l.ſi quis Longobardus filias,& ſorores*,& ità, quod eſt mirabile,filia non excludit amitam in capillo, ſed patruum,ſic ratio diuerſitatis *ibi* patet,& plenè notat.per *Carolum*, ſecus autem vbi amita non erat in capillo, quia tunc excluditur à filia fratris mortui, vt eodem *tit. l.ſi quis Longobardus ſorores*. Item ſecus ſi relinquat filium maſculum, & ſororem, quia tunc filius amitam excludit in ſucceſſione; debet tamen amitæ prouidere in alimentis, & neceſſarijs, vt eodem *tit.l.recolimus*,& ità per id, quod dixit,quòd amita,ideſt ſoror concurrit cū filia,corrigit ius,quod dixit, in ſucceſſionibus ab inteſtato potiorem eſſe lineam deſcendentem, vt in *auth. de hæred. qua ab inteſt.§.1.*& ratio eſt,vt notat.in prædicta *l.ſi quis Longobardus filias, vel ſorores*. Item mundius ſi eſt extraneus, excludit omnes agnatos,exceptis filijs, patre,& ſororibus,vt eodem *tit. l.ſi ſorores*, & de huiuſmodi notatur *l.ſi qua mulier, & tit. de ſucceſſionib.l.1.* Item ſi maritus ſit mundius,excludit omnes ſupradictos, exceptis filijs, eodem *tit. fin.*& *ibidem* habetur in *ſumma*.

Item ſi decedat ſoror relicto fratre, & ſoro-

Digitized by Google

ſorore, æqualitèr ſuccedunt, niſi frater ſit mundius ſororis præmortuæ, quia tunc ratione mundij prefertur, vt eodem *tit.* not. *l. ſi ſorores*, quia cùm hic non ſit mūdij locus, vterquè ſuccedit æqualitèr, vt not. in *d. l. ſi quis Longobardus*, & hoc conuenit iuri noſtro, quia appellatione fratris, & ſoror continetur, vt *ff. de pactis, l. tres fratres, & de legat. 3. l. Lucius, §. queritur*, ſed hic quæro, deceſſit aliquis, vel aliqua relicto patre, & fratre, vel ſorore, quis ei ſuccedit, de iure noſtro eſt indubitatum per *auth. defuncto*, ſed de iure Lōgobardo ſi deceſſit filia, cuius pater mundium habebat, ratione mūdij dicitur patrem præferri, ſicut modò dixit in fratre.

Si verò pater non habebat mundium, vel deceſſit maſculus, tunc quidam dicūt, patrem excludere fratrem, & ſororem vocari per *l. ſi ſorores*, quod puto falſum, quia quod dicitur, parentes repelli, exponitur *l. propinqui*, vltrà fratres, ſic etiam in toto iure Lōgobardo ponitur hoc verbum *parentes*, vt in *l. 1. de parricidijs*, & notat *Carolus in l. de ſucceſſionibus*, vndè poſſumus ſtare illi *auth. defuncto*, vel poſſumus dicere, quòd pater excludit fratres defuncti, quia potior eſt linea aſcendens, quàm collateralis, vt not. in *Long. de ſucceſſ. l. item ſicut*, ſed quia non inuenio per ius Longobardum expreſſum hoc, ſtabitur *auth. defuncto*; ſi verò filius moritur ſuperſtite matre, & fratre, iſto caſu quis ſuccedit in bonis, vtrum mater, & frater, & dic, quòd ſi iſte frater iſtius defuncti eſt frater ex vtroquè parēte, ſcilicèt ex parte patris, & matris, & tunc ſi remanſit vnus frater, debet habere medietatem omnium bonorum dicti defuncti, & aliam medietatem habebit mater, ſi verò remanſerunt duo fratres, mater eorum debet habere tertiam, & alias partes debent habere alij duo fratres, & ſic de ſingulis, ſi ſunt plures, ſi verò remanſit frater ex parte patris tantùm, tunc mater ſuccedit in totū, & excludit fratrem, ità not. in corpore *auth. coll. 9. de hered. ab inteſt. in §. reliquum, & §. ex diuerſo, & C. ad Sen. Conſ. Tertull. auth. defuncto*, nam ſecundùm iura Romana potior eſt linea aſcendens, quàm collateralis, & ſic apparet, quòd fratres poſſunt exhęreditari, dummodò non inſtituantur turpes hæredes perſonæ, ſed non poſſunt patrem à ſucceſſione excludere, vt *C. de inoffic. teſtam. l. fratres, & ff. eod. l. pater*. Item plures cauſæ requiruntur in exhęreditatione patris, quàm fratris, tamen quòad hoc lex coęquat eos, vt in *auth. defuncto*, ſed quid erit, mulier habens filios ex primo matrimonio, nubit ſecundò, et ei dat marito cuncta bona in dotem, & ex ſecundo habet filios, moritur relictis filijs primi, & ſecundi matrimonij, qui erunt potiores, primi, ac ſecundi, an concurrent omnes? Reſpondeo, aut hæc mulier fecit pactum marito de lucrāda dote, vel vt remaneret pęnès filios ſecundi matrimonij, & tunc ſerua *l. hac edictali, C. de ſecund. nupt.* quod intelligas, quando nihil aliud habebat mulier, niſi quod dabat in dotem ſecundo viro, aliàs ſi habebat alia bona, tunc ſerua legem *C. de donat. antè nupt. l. ſi liberis*, aut nō fecit pactum de lucranda dote, & tunc omnes filij vocantur per Officianum; cū hæc dos debeat remanere pęnès hæredes mulieris, vt *l. rem in præſenti, §. videamus, & §. illud proculdubio*, & not. *C. de inoff. teſtam. l. 1.* & hoc ſiuè ſecundus maritus habebat mundium vxoris, ſiuè non, & de hoc plenè not. in *ſumma. Domini Carol. l. fin. de ſucceſſionib.* & hęc ad pręſens de ſucceſſionibus dicta ſufficiant.

Andreas de Barolo.

QVęri conſueuit, nunquid mulier poſſit petere quartam, etiam de legatis Eccleſię relictis, ad hoc dixit, quòd poſſit, argumento *ff. de adopt. l. ſi pater, & de don. ant. nupt. l. filius*, ſed hęredes tenentur ſupplere, vt *ff. de leg. l. cùm rem alienam, et l. 3. & C. de fideicomm. l. prædia*, ſed nunquid poſſit petere de re Eccleſię conceſſa in emphyteuſim, dic, quòd non, argumento *ff. de adopt. l. ſi paterfamil. & in auth. de non alienand. §. in emphyteuſim*. Item nunquid de re feudali? Reſpondeo, quòd ſic, argumento *l. præd.* Item quæro, nunquid poſſit quęri quarta per mulierem, ſi non ſit conſtituta, dic, quòd non, niſi Conſuetudo aliud inducat, & dic, petit quartā ad ſimilitudinem donationis propter nuptias, quę ſi non conſtituatur, non petitur, vt *C. de donat. propter nuptias*, aut dos data, alij dicunt, etiam ſi non conſtituatur peti, argumento *C. de repud. l. conſenſu*. Item quęro, nunquid mulier poſſit petere quartam de malè quęſitis? Reſpondeo, quòd non, argumento *ff. de ijs, qui ſunt ſui, vel alieni iuris, l. 1. & ff. de adopt. l. ſi pater fam. & C. de adopt. l. cùm adoptiuos, §. ſi verò, & ff. de acquir. poſſeſſ. l. quod ſeruus, & pro ſocio*, nec pretermittendum *& l. quod autē*, quia iſtorum nulla eſt cō-

Digitized by Google

munio, *ff. de tutel.& rat.diſtr.l.* 1.§.*nunc tractemus*,ſed dic,quòd non; nam quæſita ex turpi lucro non ſunt communicanda, ſed communicata diuiduntur, *ff. pro ſocio,l.quod autem, & l. ſequenti*, quòd autem bona omnia viri,quæ habet,& poſteà quærit, ſint communicanda, patet, nam not. *Carol.in Long.de ijs,quæ à viro in vxorem dantur*,quòd à tempore conſtituti matrimonij tranſit dominium in eam,tàm in acquiſitis,quàm in acquirendis, illud tamen non omitto,quòd ſi hæres mariti damnatus ſit ad reſtituendum malè quæſita,quòd poteſt antè partem, partem,vel ab ea petere,ſi quartam habet, ſcilicèt vxor in illis malè quæſitis, vt *d.l. quod autem*,cum *l.* 5. *& ſeq.*

Bartholomæus de Capua.

QVæſtio talis eſt,maritus conſtituit vxori ſuę quartam bonorum, ſi ipſum præmori contigerit,vxore ſuperſtite; demùm maritus extitit vita functus, inſtituto ſibi quodam hærede vniuerſali,quæritur, nunquid mulier in re qualibet mariti ſui poſſit petere quartam, cùm hæres in vna re hæreditaria poſſit dictam quartam ſoluere. Et primò videtur,quòd in re qualibet poſſit dicta vxor petere quartam, argumento *C. ad l.falcid.l.ſi quis quadringentorum,& ff.eod.l.plautius,& l.in quantitate*,§.1.*& ff.de peculio,l.ſi peculium,in princip.* in contrarium videtur verius dicendum, quòd poſſit hæres in vna re vxori quartam omnium bonorum præſtare,& hoc per rationem, quia quod alicui prodeſt,& facienti non nocet,compellitur facere,argumento ad hoc *ff.de aqua plu.arcen.l.*2.§.*item varius*,ſed cùm recipere quartam in vna re, non in ſingulis rebus hæredi prodeſt ob euitandam communionem,& vxori non nocet, immò prodeſt,vt *ff famil. herciſc. l.planè*, & ratio, *ff.de tranſaction.l.cum ijs*,§.*cauſa*, ergo ad recipiendam quartam in vna re,debet dicta vxor compelli,cùm hoc ſibi non noceat,& proſit hęredi prædicto, & pro hoc ſunt *leges* euidentes *ff.famil. herciſc.l.planè,ff.ad l.falcid,l.ſi ex pluribus,de leg.*2.*l.non amplius*,§.*fin.* cum *l.ſeq.* Non obſtant iura in contrarium allegata,quia *ibi* in legato loquitur, vbi à legatario quolibet debet falcidia exigi, nec debet alteri per alterum iniqua conditio inferri, *ff.de iure iur. l. quia*, quod eſſet,ſi in vna re tantummodò legata diuerſimodè legatorum detraheretur falcidia,ſiue quarta. In caſu autem quæſtionis propoſitę bonorum omnium mariti eſt ex conuentione per vxorem quarta, vt prędicitur,detrahenda,quo caſu in vna re debet detrahi quarta prędicta, *l.* hęc not.& expreſsè colliguntur ex ſolutione *gloſ.C.ad l. falcid.l.*2.*in gloſ. ibi*, ſed *ibi* loquitur in parte bonorum legata, &c. Poſſet tamen hęres prędictus, ſi vellet ęſtimationem dictę quartę bonorum prędicti mariti commodam diuiſionem reciperent, vbi autem cōmodam diuiſionem non reciperent, ad prętandam ęſtimationem dictę quartę hęres omninò compelletur,& hoc expreſsè indicat *d.l. non amplius*,§.*fin. l. ſeq.*

Ioannes de Lando

SEd quid erit,maritus tempore nuptiarū, vel ſponſaliorum dedit quartam vxori ſuę de his,quę tunc habebat,& habuit tēpore contracti matrimonij,contigit,quòd vxor prędeceſſit,nunquid hęredes poſſint petere quartam,& videtur,quòd non, cū tacitè videtur eſſe actum in ipſa donatione,quòd ità demùm habeat locum quarta,ſi præmoriatur vir,vt *ff.de leg.*3. *l.item legato*,§.*ſi vxori,& ff.de donat.inter vir. & vxor.l.cùm hic ſtatus*,§ *quòd ſi diuortio*, ſed quid erit,vxor,quæ habet quartā in bonis,moritur relictis filijs,cùm moritur vxor vir habet in bonis centum,tractu temporis habet ducenta in bonis,nunquid hęredes vxoris habebunt quartā de ducentis,ac de centum,vt *ff.de aur.& argent.legat. l.ſi quis ità, & de legat.*3. *l. quod nupèr*, hoc de iure Romano,de iure autem Longobardo Quęrite, quos agitat mundi labor,ſed quid erit,maritus conſtituit quartam,vel dedit donationē propter nuptias vxori ſuę, quam non poteſt cognoſcere carnaliter, nunquid lucrabitur donationem,vel habebit quartam, & planum eſt,quòd non, argumento *C. de nupt.l.ſancimus,& de donat.antè nupt.l. cùm in te,& de diuortio l.pen.* & eſt caſus legis, ſed quęrit, quidam duxit vxorem, quę erat minor 12.annorum, & conſtituit ſibi quartam,vel fecit donationem propter nuptias,mortuus fuit vir antequàm vxor compleret duodecimū annum, vtrū mulier lucretur quartam, vel donationē propter nuptias,quidam dicunt,quòd ſic, quia hoc non fuit delictum vxoris, ſed viri,vt *ff. de legat.*1. *l. fin. & de ritu nupt.l. præfertur*,alij dicunt,quòd non, quia cō-

ſtitutio quartę, vel dotarij pacta nuptialia ſunt, & illa non videntur habere locum, niſi ſequatur matrimonium, vt C. *de don. antè nupt. l. cùm in te*, & generalitèr quotieſcunquè deficit matrimonium propter ſolemnitates iuris, vel quia cognoſcitur antè 12. annos vxor, donarionem, quartã, vel dotarium non lucratur, vt C. *de donat. antè nupt. l. ea, quæ, & ad l. Iuliam de adulter. l. cùm qui.*

Andreas de Iſernia.

SEd quid erit de quarta conſtituta vxori, nunquid detrahatur primò de bonis uiri, & poſteà dos, an primò dos, & poſteà quarta, & videtur, quòd primò quarta, quia dos videtur eſſe in bonis uiri, vt C. *de ſeru. pig. dat. man. l. fin.* ſi eſt in bonis viri, deducitur primò quarta, & ſic eueniret, quòd mulier habebit quartam de dote, tanquàm in bonis viri, præmiſſis tamen allegationibus non obſtantibus veritas ſe habet in contrarium, ſcilicèt, vt primò dos, & poſteà de reſiduo detrahatur quarta, nam lex dicit, quòd ſemper, & vbiquè dos eſt præcipua, *ff. ſolut. matr. l.* 1. quid plura, dos primò, quàm quarta debet de bonis viri exhiberi, nam dicit *lex*, quòd dos habetur loco æris alieni, vt *ff. de coll. dot. l. fin. §. ſi autem æs alienum, ff. de iur. dot. l. ſi mulier, in princ. ff. de verb. ſign. l. ſubſignatum, §. bona*, ergò primò detrahitur æs alienum, ſic, & per conſequens dos, & poſteà quarta detrahi debet, *lex* optima *ff. de inoffic. teſtam. l. Papinianus, §. quarta*, cum ſimilibus ſuis.

Bartholomaus de Capua.

POne quæſtionem de facto, Ius Longobardorum dicit, quòd ſi aliquis acceperit vxorem, & conſummauerit cum ea matrimonium, habẽdo rem cum ea, quòd ſi moritur poſteà maritus, vxor debet habere quartam de bonis mariti. Quæro ergò, aliquis accepit vxorem minorem 12. annorum, licèt de iure non poſſit contrahere, nec valeat matrimonium, vt *Inſtit. de nupt. in princ.* & moriatur maritus antequã mulier perueniat ad duodecimum annum, nunquid poſſet petere quartam, ſed videtur primò, quòd ſic, vt *ff. de leg.* 1. *l. vltim. & de rit. nupt. l. perfectus*, ſed contrarium videtur verius, quòd non debeat habere quartam de bonis mariti, licèt de facto fuerit matrimonium conſummatũ, vt C. *de donat. ant. nuptias, l. cùm veterum ſententia, et l. ea, quæ, & de adulter. l. cum qui*, & facit melius *de condit. ob cauſ. l.* 1.

Bartholomaus de Capua.

D. ALEXANDRI DE TARTAGNIS

DE IMOLA I. C. CLARISSIMI

Reſponſa duo

Adhùc non impreſſa, quæ ad pennam habeo manu D. Ioannis Angeli Piſanelli.

SVM

S V M M A R I V M.

1 *Soror in ſucceſſione Comitatus fratris an præferatur nepoti ex ſorore præmortua primogenita, & n.* 16. 18. 20.

2 *Ius Francorum vbi viget, in ſucceſſione feudi maior natu minori, & maſculus fœmina præfertur, & n.* 8

3 *Remedium introductum ex diſpoſitione* text. in l. fin. C. de edict. Diui Hadrian. tollend. *an, & quandò competat ſubſtituto per fideicommiſſum.*

4 *Fideicommiſſi reſtitutio in rebus alienatis neceſſaria non eſt.*

5 *Conditio appoſita in contractibus per verba maſculini generis fęminas non comprehendit, licet aliud ſit in vltimis voluntatibus.*

6 *Pater ſi recepit feudum ab Eccleſia in emphyteuſim pro ſe, & filijs, an filiæ comprehendantur.*

7 *Filiorum appellatione in vltimis voluntatibus an nepotes comprehendantur, & quid in contractibus.*

9 *Maſculinum in materia, in qua fieri debet latiſſima interpretatio non concipit fœmininum, ſi per hoc fieret præiudicium tertio.*

10 *Donatio ob cauſam nō dicitur propriè donatio.*

11 *Interpretatio ſtricta fit, vbi contractus ſunt vltrò, citròq; obligatorij.*

12 *Dominium rerum donatarum nunquàm in donatarium transfertur, niſi fuerit facta traditio rerum donatarum.*

13 *Donatio facta abſenti valida non dicitur, & quid ſi donatarius fuerit præſens, & dixerit,* placet.

14 *Confeſſio non ſufficit, quòd ſit facta præſente aduerſario, niſi ſit facta eo præſente, & acceptante*

15 *Dictio* ſecundùm *appoſita in donatione eſt limitata, & reſtricta ad qualitates deſcriptas in priuilegio, quandò de ipſo priuilegio conſtat.*

17 *Filius ſecundogenitus in ſucceſſione Regni an præferatur nepoti ex filio primogenito præmortuo, & n.* 20.

19 *Gradus prioritas vbi attenditur, tunc frater præfertur filio fratris, & ſoror filio ſororis, & vbi lex, vel ſtatutum vocat proximiorem in gradu, patruus præfertur filio fratris.*

21 *Maſculus in ſucceſſione feudi præfertur fœmina, quandò ſunt in eodem gradu.*

22 *Emphyteuſim recipiens pro ſe, & filijs maſculis, & fęminis, primò pro maſculis, & illis nō exiſtentibus pro fęminis recepiſſe intelligitur.*

23 Text. in cap. 1. de gradib. ſucceden. in feud. *declaratur.*

24 *Beneficium* l. final. C. de edict. Diui Hadrian tollend. *an locum habeat, vbi quis in re certa eſſet inſtitutus, & nu.* 25. & 28.

26 *Inſtitutus in re certa non dicitur inſtitutus in parte.*

27 *Ius ſuperueniens ex cauſa de præterito, iudicio pendente ſuffragatur tàm reo, quàm actori, ſicut ſi antè competijſſet.*

29 *Recedendum non eſt à ſententia communi in iudicando, maximè vbi adeſt authoritas* gloſ.

30 *Legitima debita filio eſt quota bonorum, non quota aſſis.*

31 *Filius in re certa inſtitutus non habet beneficium* l. final. C. de edict. Diui Hadriani.

32 *Peculium, & dos dicitur quid vniuerſale, & tamen non reperitur iure cautum, vt inſtitutus in dote, vel peculio, aut grege habeat beneficiū* l. fin. C. de edict. Diu. Hadr.

33 *Verbum* relinquo *ſi refertur ad vniuerſalem hæreditatem, ad inſtitutionem trahitur, & quid ſi adijciatur doti, vel peculio.*

34 *Mulier habens dotem, & aliud patrimonium ſeparatum à dote poteſt decedere teſtata in dote, & in reliquis bonis inteſtata.*

35 *Teſtator ſi tres hæredes inſtituit, & prohibuit, nè vni eorum accreſcat portio deficiens, non accreſcit illi prohibito, ſed alij non prohibito.*

36 *Teſtator an poſſit prohiberè ius accreſcendi.*

37 *Teſtator ſi dixerit* inſtituo Titium in fundo tantùm, *an per hoc videatur prohibere ius accreſcendi.*

38 *Miles poteſt decedere pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus.*

39 *Remedium* l. fin. C. de edict. Diu. Hadrian. *ceſſat, ſi apparet, perſonam, quæ immiſſionem petit aliquo momento poſt mortem teſtatoris bona poſſediſſe.*

40 *Ius Francorum diſponit, vt maior natu minori præferatur.*

41 *Alienatio bonorum feudalium tàm de iure communi, quàm* Regni *vtriuſq;* Siciliæ *prohibita eſt.*

42 *Ius primogenituræ ſeruatur tàm inter hæredes ab inteſtato, quàm condito teſtamento.*

dium introductum per dictam *l. edicto*
non poſſe competere ſubſtituto per fidei-
commiſſum, niſi facta priùs reſtitutione
fideicommiſſi, vt concluditur per *gloſ. & DD. d.l. edicto*, & per *Bart. in conſ.* inci-
piente *Miſſus in poſſeſſionem*, *& in conſ.*
incipiente *In Curia Capitanei*, & per *Bal.
in addit. ad Specul. in tit. de teſtam. in vlt.
col.* ſed dicto Antonio Perij ab hæredibus
Antonij Spataforę non eſt facta reſtitutio
re, nequè verbo, ergò ſibi non competit
tale ius agendi.

---

4 Nec obſtat, ſi dicatur, quòd dictus An-
tonius Spatafora alienauit dicta Caſtra,
& Comitatum, & ideò in rebus alienatis
non eſt neceſſaria reſtitutio fideicommiſ-
ſi, *l. fin. §. ſin autem, C. commun. de legat.*
notat *gl. & DD. in l. Marcellus, §. res, quę,
ff. ad Trebell. & glo. Inſtit. de fideicommiſ.
hæredit. §. ſed quia, in verbo reſtituitur*,
& notat *gloſ. & Bart. in l. penultim. C. ad
trebell.* quia reſpondeo, quòd ratio, per
quam tranſeunt iura, & actiones in fidei-
commiſſarium ſine reſtitutione, iſto caſu
eſt, quia in rebus alienatis hæres non po-
teſt facere reſtitutionem rerum, quas in
alium tranſtulit, ità notat *gloſ. & DD. in*
dictis *locis*, ſed hæc ratio ceſſat in caſu no-
ſtro, quia ſi conſideramus primam conceſ-
ſionem factam in Thomaſium Spatafo-
ram, filium dicti Antonij Spataforæ, &
certè illa non videtur obſtare, etiam in
Comitatu Sclafani, de quo tantùm facta
fuit, quia talis donatio non eſt ſortita ef-
fectum, quia actum fuit in donatione ipſa,
quòd ſi dictus Thomaſius decederet ſine
filijs legitimis, & naturalibus, viuente di-
cto donante, & Antonio Spatafora patre
ſuo, reuerteretur Caſtrum ipſum, & Co-
mitatus ad ipſum donantem, & conſtat,
Thomaſium deceſſiſſe ſine vllis filijs legi-
timis, & naturalibus, & ſuperſtite ſolùm
dicta Domina Beatrice, filia fœmina ex
primo matrimonio, & cùm in dicto con-
tractu donationis conditio fuerit appoſi-
5 ta per verba maſculini generis, quia di-
ctum fuit *ſi deceſſerit ſine filijs*, & non
fuit dictum aliquod de filiabus, talia ver-
ba maſculini generis prolata in contracti-
bus non comprehendunt fęmininum, licèt
aliud ſit in vltimis voluntatibus, ità ſingu-
laritèr voluit *Archidiac. 17. quæſt. 4. can. ſi
quis ſuadente*, & refert, ità voluiſſe *Guid.
de Suzar.* quia in contractibus non reperi-
tur, quòd maſculinum concipiat fęmini-
num; Vndè ſecundùm eos imputent ſibi
contrahentes, qui hoc non expreſſerunt,
allegant *l. veteribus, ff. de pact.* & quia ple-
nior, quàm in contractibus ſit interpreta-
tio in vltimis voluntatibus, in quibus ma-
ſculinum concipit fęmininum, *l. ſi quis
ità, ff. de teſtam. tutela, l. ſi ità ſcriptum
ſit filiabus, ff. de leg.* 2. iuncta *l. in teſta-
mentis, ff. de reg. iur. cap. cùm dilecti, de
donationib.* idem tenuit *Ioannes de Imol.
in d.l. ſi ità ſcriptum, & in cap. potuit, vlt.*
6 *col. locat.* vbi per hoc refert, ſe conſuluiſſe,
quòd ſi pater recipiat feudum ab Eccle-
ſia in emphyteuſim pro ſe, & filijs, non
comprehendantur filiæ, niſi conſuetudo
alitèr ſe haberet, ità etiam dicit *Ludouic.
Roman. in l. 2. in princ. 16. colum. de verb.
oblig.* vbi refert, idem tenuiſſe in *l. Gallus,
in princ. ff. de lib. & poſth.* benè facit, quod
notat *Bar. in l. liberorum, ff. de verb. ſignif.*
7 *in 16. col.* vbi voluit, quod licèt in vltimis
voluntatibus appellatione filiorum poſ-
ſint comprehendi nepotes, tamen ſecus
eſſet in contractibus, per *d.l. veteribus*, &
illud dictum ſequuntur communitèr *DD.*
pro hoc etiam optimè facit, quia quandò
dicimus, quòd maſculinum concipit fœ-
mininum, illud procedit, vbi eſt eadem ra-
tio, vt notat *Petr. et Cyn. in l. quiſquis, in
1. quæſt. & ibi Bald. C. ad l. Iul. Maieſt. &
Paul. de Leaz. in clem. 1. de electіon.* ſed in
caſu noſtro non erat eadem ratio, quòd
pater voluerit ſe priuare Comitatu, ità per
exiſtentiam filiarum Thomaſij decedentis
viuo patre Comite, ſicut per exiſtentiam
maſculorum, per quos conſeruatur agna-
tio, & familia, & non per fœminas, *Inſtit.
de legit. agnat. ſucceſs. in princ. l. familiæ, §.
1. ff. de verb. ſignif.* ergò, &c.

---

8 Accedat, quia dictus Comitatus erat,
& eſt feudum, in quo viuitur iure Franco-
rum, & quòd per exiſtentiam maſculorum
benè denegatur fœminis agnatis, vt pro
uident Conſtitutiones loci, & veniet infrà
dicendum, ſed non erat eadem ratio ex-
cludendi alias agnatas, ſeù filias dicti do-
nãtis per neptes naſcituras ex dicto Tho-
maſio, ſtante præſertim ſtatuto loci, &
inueſtitura diſponente, quòd mulier an-
tiquior natu præferatur iuniori in feudo;
Vndè quia per dictam conceſſionem factã
Thomaſio fiebat præiudicium filiabus di-
cti Comitis, ſi intelligeretur, Comitem
Antonium voluiſſe per exiſtentiam filia-
rum Thomaſij firmam manere alienatio-
nem, quamuis Thomaſius decederet viuo
patre donante, non erat eadem ratio ex-

clu-

Digitized by Google

cludendi dictam filiam Comitis antiquiorem per neptes naſcituras ex Thomaſio, ſicut erat per maſculos naſcituros ex Thomaſio, qui de iure veniebant præferendi propter ſexum fęminis, pro hoc benè facit, quod notat idem *Archidiac. in d. can. ſi quis ſuadente*, & moderni, maximè *Dominicus de Sancto Gemin. in cap. generali, de elect. in 6.* vbi voluit, quòd etiam in materia, in qua fieri deberet latiſſima interpretatio, maſculinum non concipit fęmininum, ſi per hoc fieret præiudicium tertio, ità patet, dùm *Archid.* dicit, *quod intellige, vt notatur in cap. quod dilectio, de conſanguin. & affin. & prout notatur per Compoſt. in cap. cauſam, de teſtib.* & per hoc patet, quòd non obſtaret, ſi diceremus, quòd verba dictæ donationis debent intelligi latiſſimè, quia in donationibus latiſſima fit interpretatio, *d. cap. cùm dilecti, l. fin. ff. de conſtit. Princip.* quia reſpondetur, quòd illud poſſet procedere, vbi non ageretur de præiudicio tertij, vt in caſu noſtro, in quo agebatur de præiudicio Dominæ Ioannæ, poteſt, & alitèr reſponderi,

9

10 quòd iſta non fuit propria donatio, procedens à liberalitate, ſed fuit facta ob cauſam, ſcilicèt, vt ſequeretur contractus matrimonij inter Dominum Thomaſium, & ſecundam eius vxorem, & etiam vt renunciaret Thomaſius iuri ceſſionis matris ſuæ, & ſororum ſuarum, & propter benemerita dicti Thomaſii, vt in dicta donatione apparet; vndè non eſt propriè donatio, *l. 1. ff. de donation.* vbi etiam dicitur, quòd vbicunquè agitur, quòd in certum euentum res donata reuertatur ad donantem, tunc non eſt propriè donatio, & iura, quę dicunt, in donatione faciendam eſſe latiſſimam interpretationem loquuntur in donatione libera, & pura, vt in *d. cap. cùm dilecti*, vbi dùm *text.* dicit, *quæ tàm libera, & pura, &c* vndè vt dicit *Cyn. in l fin. de conſtit. Princip.* ratio, quarè in iſtis fit latiſſima interpretatio eſt, quia continent fauorem, & liberalita-

11 tem, ſed alii contractus ſunt vltrò, citròq; obligatorii, ideò in eis fit ſtricta interpretatio, *l. quicquid adſtringendæ, ff. de verbor. oblig.* Vndè in propoſito ratio, quæ habet locum in aliis contractibus, militaret in huiuſmodi donatione, fortificantur prædicta per ea, quæ notat *Bart. in l. 1. in princ. in vlt. col. ff. de pecul.* dùm dicit, quòd maſculinum concipit fœmininum in materia, quæ recipit interpretationem extenſiuam, vt *d. l. ſi ità ſcriptum, & l. Lucius, §. quæſitum, de leg. 3.* ſecus in materia, quæ non recipit interpretationem extenſiuam, allegat *l. 1. §. quarè, ff. de ventr. in poſſeſſ. mitt.* ſed ità eſt, quòd in contractibus regularitèr non habet locum interpretatio extēſiua, *d. l. quicquid aſtringendæ, in princ.* & *ibi* notat *Bart.* ergò in propoſito maſculinum non concipit fœmininum. Cùm igitur dicta res, & eius poſſeſſio reuerſa eſſet ad donantem, ſequitur, quòd non poteſt dici, habere locum rationem, propter quam dicimus, quòd in rebus alienatis tranſeat ius ſine reſtitutione fideicommiſſi, & tantò magis procederēt iſta, ſi dicta conceſſio facta Thomaſio fuit facta Thomaſio contemplatione ſua, & filiorū maſculorū ex ipſo ſecūdo matrimonio, vt dicitur conſtare per quaſcā atteſtationes, mihi tamen non exhibitas.

12 Si autem conſiderare voluerimus conceſſionem, & donationem factam per dictum Comitem Antonium dictę Comitiſſę Beatrici nepti ſuæ, ad hoc reſpondeo, quia illa non poteſt dici alienatio, quia dominium remanſit apud donantem, *l. alienatum, ff. de verb. ſignif* quòd autem remanſerit apud donantem, patet, quia donatio fuit facta ſub conditione, *ſi prædictus Comes decederet ſine filijs maſculis.* Item quia nunquàm facta fuit traditio dictarū rerum donatarū, ſine qua non tranſfertur dominium dictæ donationis irreuocabilitèr factæ, *l. quod tibi, C. de his, qui à non domino, l. ſi ager, ff. de rei vendic.* etiam ſi eſſet contractus dotis, aut donationis omnium bonorum, vel actionis iuris vniuerſalis, vt eſt *gloſ.* notabilis ſecundùm *Bart. in l. 1. ff. pro dote*, & probatur in *d. l. quod tibi.*

13 Secundò, non obſtat dicta donatio, quia ſi benè inſpiciatur, nemo fuit, qui dictam donationem pro dicta Beatrice reciperet, ergò ſibi non fuit acquiſitum ius, nec donatio valida fuerit, *l. abſenti, ff. de donat.* & *ibi* declarat *Bart. in princip.* dùm quæritur, an ſi ego exiſtens in domo mea, dico, dono Titio fundum, vt ille hoc audito dicit, *placet*, per hoc nō erat perfecta donatio, quia non interfuerat nuncius, vel epiſtola, allegāt notata in *l. 1. in fin. ff. de contrahen. empt. & in l. conſenſu, ff. de act. & oblig. & in l. illud, C. de ſacroſanct. Eccleſ.* & vt apparet in inſtrumento dictus Comes Antonius promiſit procuratori Domini Caroli ſpōſi dictę Dominæ Beatricis ſtipulāti nomine dicti Domini Caroli dare, & aſſi-

Digitized by Google

aſſignare dicto Domino Carolo contenta in certis capitulis factis, & firmatis inter Partes ipſas, & ſic capitula non fuerunt firmata cum Domina Beatrice ſponſa, vt ſonant proximè dicta verba inſtrumenti, dicentia, *inter partes eaſdem, &c.* ac etiam in fine dicti inſtrumenti, dùm *ibi* dicitur, *præfata Partes, ac etiam dicta inclita ſponſa, &c.* & quamuis in fine dicti inſtrumenti dicatur, *quòd prædicta Partes, ac etiam dicta inclita ſponſa, & etiam vxor dicti Comitis Antonij pro omnibus, & ſingulis prædictis obſeruandis, & implêdis ſollemne præſtiterunt iuramentum*, tamen hoc non arguit, quòd donatio fuerit ibi facta dictæ ſponſę præſenti, ad hoc etiam acceptanti dictam donationé, benè facit quod notat *Cyn. in l. 1. C. de confeſſ. in 6. quæſt.* & *ibi* clariùs *Salycet.* dùm vo-
14 luit, quòd non ſufficiat, confeſſionem eſſe factam præſente aduerſario, niſi ſit facta eo præſente, & acceptante, & ſic, quod celebretur contractus, iuxtà *l. de ætate, § qui interrogatus, ff. de interrogat. action.* & per plures rationes probat hoc *Salycet. in d. l. 1. in 15. oppoſit. & l. iubemus, in fin. C. de liberal. cauſa & in l. generalitèr, in 6. quæſt. C. de non numer. pecun.* & eſt de mente *Bal. in l. ſuus in 2. notab.* per illum *tex. C. de repud. hæred.* & ſic, licèt in capitulis, de quibus ſit mentio in inſtrumento dicatur, quòd Comes Antonius donat ipſi Beatrici, tamen illa capitula non fuerũt firmata inter dictum Comitem Antoniũ, & dictam Dominam Beatricem, vt colligitur ex verbis dicti inſtrumenti ſuprà pôderatis.

15 Tertiò, non obſtat dicta donatio, de qua in dictis capitulis ſit mentio, quia in illis capitulis dicitur, quòd donat Dominæ Beatrici ſecundùm formam, & tenoré priuilegiorum ſuorum, & in priuilegijs, & in inueſtituris ſuis continetur, quòd maior natu ſuccedere debeat in dicto feudo, ergò dicta donatio intelligitur facta ſub conditione, ſi ipſa Beatrix tempore mortis dicti Comitis erit maior natu, quia dictio *ſecundùm* appoſita in dicta donatione eſt limitata, & reſtricta ad qualitates deſcriptas in priuilegio, quando de ipſo priuilegio conſtat, *l. edita, C. de edendo,* ità inquit *Bart. in extrauag. ad reprimendum, in verb. prout,* cùm ergò Beatrix non ſit antiquior, ſed Domina Ioanna, ergò Beatrix non poteſt admitti, nec ad eam dicitur factam eſſe alienationem, adeò quòd in dictis bonis non remanſerit tempore mortis ius apud dictum Comitem, & in eius hæreditate, iuxtà notata per *glo. in l. item videndum, §. fin. ff. de petit. hæred.* & per *Bart. in l. iuſiurandi, §. ſi liberi, ff. de oper. libert. & in l. ſi patroni, in princ. ff. ad S.C. Trebell.* & per *Ioan. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de locat. §. nunc aliqua, in addit.* incip. *quæſtio non eſt dubia,* nec iuuat, quòd Beatrix nata ſit ex maſculo, quia non conſideratur perſona patris, qui deceſſit, viuo adhùc dicto Comite Antonio Spatafora, vt in ſequenti proximo articulo probabitur, omitto etiam, quòd ſecundùm opinionem traditam per *Salyc. in d. l. fin. §. ſin autem, C. commun. de leg.* & in rebus alienatis oportet, quòd fiat reſtitutio per fideicommiſſum verbo, antequàm tranſeat ius in fideicommiſſarium, quia hæc diſputatio non eſt neceſſaria, per prædicta, & hæc ſufficiunt ad totalem excluſionem dicti Antonij Penj.

16 Tamen vt ſatisfaciam petenti, tangam aliquid, an in caſu, quo hęreditas dicti Henrici diceretur à principio fuiſſe in cauſa inteſtati, quis debuerit præferri? an dictus Dominus Antonius de Barreſio, natus ex ſorore dicti Henrici prædefuncta, & primogenita, an verò dicta alia ſoror vltimogenita mater Antonij Spatafora, quæ benè erat maior natu dicto Antonio Barreſio, & videretur primò dicendum, præferendum dictum Antonium de Barreſio, tanquàm maſculum virtute Conſtitutionum volentium, præferri debere maſculum, & præſertim hoc ſeruari debet in feudis, in quibus ſaltem, donec extat maſculus fęmina non admittitur regularitèr, *cap. 1. § hoc autem, in tit. qui feud. dar. poſſ. cap. 1. de ſucceſſ. feudi,* ad hoc etiam poſſent adduci rationes, quæ adducuntur, præſertim per *Oldradum in conſ. 224.* incip. *Iſti ſunt, &c.* & per *Ioannem Andr. in addit. ad Specul. in tit. de feud.* & per *Bald. in l. in antiquioribus, C. de iur. delib. & in l. ex hoc iure, in 6. quæſt. ff. de iuſtit. & iur. in l. liberti, libertæquè, C. de oper. libert.* cum ſuis concordantijs, dùm conā-
17 tur probare, quòd ſtante Conſuetudine, quòd primogenitus ſuccedat in Regno, & contingat viuo Rege decedere filium primogenitum, relicto ex ſe filio, deindè decedat Rex, ſuperſtite alio filio ſuo ſecundogenito, & ſuperſtite dicto nepote nato ex filio primogenito, præferatur nepos ex perſona patris ſui, argumento *cap. 1. de*

gradib. ſucced. in feudo, cum alijs multis allegatis per eos in dictis *locis*.

18 Sed contrarium puto verius, ſcilicèt quòd præferatur dicta ſoror ſecundogenita, quæ tamen nata fuit antè dictum Antonium Barreſium, probatur, quia ſtatuta loci volunt, quòd vnus tantùm ſuccedat in feudo, ſaltem in quo vtitur iure Francorum, & quòd proximior ſuccedat, & quando duo ſunt in eodem gradu, fœminā maſculus, & iuniorem maior natu præcedat, vt patet in *rubro, & nigro, quòd proximior feudatarij, &c.* & in *rubric. quòd collaterales ſuccedant in feudo*, ſed ita eſt,

19 quòd vbi attenditur prioritas gradus, tūc frater præfertur filio fratris, ſeù ſoror filio ſororis, *l. 3. §. ſi duo, ff. de legitimis tutoribus, l. auunculo*, C. *commun. de ſucceſſ. & Inſtit. de hæredit. quæ ab inteſtato defer. §. cùm filius*, facit *lex Iuriſconſultus, §. ſecundo gradu, & §. ſeq. ff. de gradib.* & ſūt verba *Bal. in l. cùm ità, §. in fideicommiſſo, in fin. ff. de legat. 2.* & indè dicit *Bald. in l. 3. C. de legit. hæredib.* quòd quando vnus tantùm debet ſuccedere, vt in Regno, ſi lex, vel ſtatutum vocat proximiores in gradu, certum eſt, quòd patruus præfertur filio fratris, & filius nepoti ex fratre præmortuo, ergò dicta ſoror ſecundogenita debuit excludere filium natum ex primogenita prædefuncta.

20 Secundò confirmatur, quia etiam ſecūdùm prædicta ſtatuta maior natu præfertur, ſcilicèt dicta ſoror, quæ ſupererat tempore mortis Henrici, & erat maior natu dicto Antonio Barreſio, ergò, &c. pro iſta parte poſſunt adduci rationes, quæ adducuntur per *DD.* pro filio ſecundogenito in illa ardua quæſtione, an præferatur filius ſecundogenitus nepoti nato ex filio primogenito defuncto, adhùc Rege viuēte, vt cōcludit *Cyn. Bal. & Salyc. in l. ſi viua matre*, per illum *text. C. de bonis maternis, & Bart. in auth. poſt fratres*, C. *de leg. hæred. & Andr. de Iſernia in cap. 1. de nat. ſucceſſ. feud. & Bald. in l. 3. C. de ſuis, & legit.* vbi concordando opiniones quòad caſum noſtrum tenet iſtam partem, quando filius ſecundogenitus natus fuit antè nepotem ex filio præmortuo, viuente Rege, & ità etiam *Bald. in l. tutelam, §. legitima, ff. de legit. tutorib. & DD.* moderni, & *Ioannes de Imola, & Dominicus de Sancto Geminiano in cap. grādi, de ſupplend. neglig. Prælator.* & ità cōſuluit *Petr. de Ancbar. in conſ.* 81. incip. *In Chriſti nomine dicta facti narratio*, & pro iſta parte determinauit Eccleſia, ſcilicèt per Rege Roberto, vt in *clem. paſtoralis, de re iudic.* & iſta pars, vt nunc viſum eſt, munita eſt melioribus rationibus, & etiam videtur magis communis, nàm cùm ſucceſſio deferatur proximiori in gradu, *Inſtit. de legit. agnat. ſucceſſ. in princ. & in d. l. auunculo*, & ex æquitate repetitur diſpenſatum in nepte ex filio fratris concurrente cum patruo, vt ſubintret locum patris, quando tractatur de ſucceſſione diuiſibili, vt in *d. §. cùm filius, in verbo æquum*, ergò extrà illum caſum, vbi non repetitur ſcripta illa æquitas debemus ſtare regulæ ſcriptæ, vt in *l. 1.* C. *de legib. & in l. placuit*, cum *ibi* notatis, C. *de iudic.* & alias melior eſſet conditio nepotis, quàm filij, *d. l. ſi viua matre*, & nūquā iudicatur de nepote, prout de filio, quando filius vocabatur cum aliqua qualitate, quæ non erat in nepote, ſed erat in filio, à quo ipſe proceſſit, *l. fin. C. de natur. liber.* notat *Bar. in l. liberorum, ff. de verb. ſignif. in 4. col. in verſ. ſecundò quæritur, quando verbum filij profertur à lege, & in l. 1. C. de priuileg. dotis*, facit *lex ſi pater, §. pupilli, ff. de rit. nupt.* ergò cùm illa qualitas primogenituræ non ſit in nepote, non poteſt iudicari de nepote, vt de filio.

21 Tertiò, quia *Cōſtitutiones* diſponentes, quòd maſculus excludat fœminam in ſucceſſione feudi, in quo viuitur iure Regni procedant, & intelligi debeant, quādo maſculus, & fœmina ſunt in eodem gradu, vt etiam vult *Andr. de Iſern. in cap. 1. de eo, qui ſibi, & hæredibus ſuis maſc. & fœmin.* alias ſequeretur, quòd fœmina nunquàm admitteretur, quod eſſet contra mentem dictarum *Conſtitutionum*, quæ voluerūt, fœminas eſſe habiles ad ſuccedendum in feudo.

22 Nec prædictis obſtat conceſſio in feudū facta pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuū, vt viuatur iure Francorū, vz. quòd maior natu minoribus fratribus, & cohæredibus ſuis, & maſculus fœminis præferatur, quia reſpondeo, quòd verba poſita in dicto contractu conceſſionis feudi, debent intelligi, & interpretari, vt ſe conformēt ſtatuto, & conſuetudini loci, vt inquit *Bar. in l. vt iuris iurādi, §. ſi liberi, ff. de oper. liber.* & ideò in ſuo *Conſilio*, incip. *Quæſtio iſta habet duo dubia*, dùm dicit, quòd ſi quis recepit emphyteuſim pro ſe,

& ſuis filijs maſculis, & fęminis, primò pro maſculis, & illis non extantibus pro fœminis, ſi ſtatutum Ciuitatis diſponebat, quòd ſtantibus maſculis fœminæ non ſuccederet. Quo ſtatuto non obſtante venirent paritèr, argumento notat. *in l. gallus, §. 1. ff. de lib. & poſth.* & per notata per *Cyn. in l. liberti, libertaq; C. de oper. libert.* & ità etiam tenet *Bald. in d. l. liberti, in 11. col. & in l. fin. in 2. col. C. de ſuis, & legit.* & *Petr. de Ancbar. in cap. olim, diſt. 2. de iur. patron & in conſ. 433. incip. In Chriſti nomine poſtquàm iſta Domina, & Io. de Imol. in cap. potuit, in fin. de locat.* benè facit quod notat *Bart. in l. hæredes mei, § cùm ità,* circa *medium, ff. ad Trebel.* ſed ex forma dictarum *Conſtitutionum* pręfertur maſculus fęminæ, quãdo ſunt in eodem gradu, aliàs autem proximior præfertur, vt dictum fuit, & per iſta apparet reſponſum ad ea, quæ allegabantur in cõtrarium, nam id, quod habetur in *cap. 1. de gradib. ſucced. in feud* cum ſimilibus lo-

23 quuntur in feudo, in quo nepos ſuccedit pro parte, & alius filius pro parte, nos autem loquimur in caſu, quo vnus tantùm habet ſuccedere, vt dictum eſt, nec *Ioann. Andr. d. rubr. de feud.* nec etiam *Bald. in d. l. liberti,* nec in *l. ex hoc iure,* nec in *l. cùm in antiquioribus* firmant aliquam opinionem, quinimmò *Oldrad in conſ. 94.* incip. *eleganter circa negotium, in 10. col.* tenet iſtam partem, & ad rationes alias adductas per *Ioann. Andr.* facilis datur reſponſio ex prædictis, & ità eſt mens dictarum *Conſtitutionum,* quæ ſi voluiſſent attendere qualitatem patris præmortui, non qualitatem perſonæ ſuccedentis, non dixiſſent, quòd inter duos eodem gradu defuncto coniunctos pręcedat fœminam maſculus, & iuniorem maior natu, ſed dixiſſent, natus ex maſculo, vel natus ex antiquiore præcedat, & quis ſit antiquior, debet conſiderari tempus mortis illius, de cuius ſucceſſione agitur, vt inquit *Andr. de Iſern. in cap. 1. de nat. ſucceſſ. feud.* per iura *ibi* allegata, prætereà non ſolùm arbitratus expedire latiùs hunc articulum exordiri, ſtãte etiam, quòd illa eſt magis communis opinio, quam ſuprà probaui, à qua in iudicando non eſt recedendum, vt traditur in *locis* vulgaribus, ex quibus apparet, dictum Antonium Perij de Barreſio in omnem euentum excluſum eſſe, & indubitantèr à beneficio dictæ *l. edicto.*

24 Nunc capio aliam principalem dubitationẽ, in qua quæritur, an dictæ Dominę Beatrici nepti dictę Comitis Antonij Spataforà competat cum effectu beneficium *d. l. edicto,* & videretur prima conſideratione, quòd ſic, quia ipſa eſt inſtituta hæres in teſtamento dicti Comitis Antonij aui ſui paterni in dicto Comitatu Sclafani, & Calauulturi, & licèt ſit inſtituta in re certa, tamen quia teſtator caſu, quo non naſcerentur ſibi poſthumi, prout non ſunt nati, nullum videtur ſibi inſtituiſſe hæredem vniuerſalem, ſed in re certa, vz. dictam Dominam Beatricem in dictis terris, & dictam Ioannam filiam ſuam in Caſtro de Martinis, & in quibuſdam alijs rebus, perindè eſt, ac ſi ambæ prædictæ Dominæ fuiſſent inſtitutæ in vniuerſa hæreditate æqualitèr, & dicta bona particularia fuiſſent eis prælegata, non attento, quis, vel quæ fuerit in bonis maioris ęſtimationis inſtituta, *l. ex facto preponebatur, & l. ſi alterius, l. quotiès, §. ſi duo. ff. de hæred. inſtit.* facit *lex cohæredi, § fin. ff. de vulg. & pupill.* quinimmò nonnulli tenere videntur, quòd beneficium *d. l. edicto,* competat inſtituto ſimplicitèr in re certa, etiam quòd non haberetur loco vniuerſalis hæredis, & præſertim filię, vt per *DD. in d. l. edicto,* attento etiam, quòd inſtituta fuit Domina Beatrix in dicto Comitatu, & pertinentijs, & ſic videtur inſtituta in quodam iure vniuerſali, ſicut dicimus in inſtituto in bonis caſtrenſibus.

25 Sed præmiſſis non obſtantibus, contrarium dico in caſu noſtro eſſe verum, maximè ex infraſcriptis, quia hæredi inſtituto in re certa non competit beneficium *d. l. edicto,* vt probatur in præallegata *l. edicto,* quæ requirit, petentem eſſe hæredem ex aſſe, vel ex parte, ſed certa res non eſt pars aſſis, qui diuiditur in duodecim vncias hæreditatis, *l. ſeruum meum, §. hæreditas, ff. de hæred. inſtit.* & ſic res certa, ſeù particularis non eſt hæreditas, nec quota hæreditatis, vt probatur in *l. quotiès, C. de hæred. inſtit. l. 1. C. de euict.* & euidentèr probatur in *d. l. quotiès,* quòd

26 inſtitutus in re certa non dicitur inſtitutus in parte, ergò apparet, caſum legis eſſe in *d. l. edicto,* quòd hęredi inſtituto in re certa non competit illud beneficium, hãc opiniõnem firmat *glo.* in pręalleg. *l. edicto, in verbo ex parte,* ſcilicèt quando habet alium cohęredem, qui ſit, ſeù eſſe cenſeatur vniuerſalitèr inſtitutus, prout eſt in caſu noſtro, vt infrà probabo, & dicit *Cyn. d. l fin.* quòd illam *glo.* ſequuntur quaſi

omnes, vndè *Bar. in d. l. edicto* tenet, quod non competit hęredi inſtituto, quãdo cohęres vniuerſalis adhiuit, quia tunc ceſſat ſpes iuris accreſcendi, & per conſequens excluditur à dicto beneficio, & dicta Domina Ioanna, aut adhiuerat, antequàm dicta Domina Beatrix peteret immitti in poſſeſſionem, aut adhiuit pendente iudi-
27 cio, & ſic ius ſuperueniens ſaltem ex cauſa de præterito pendente iudicio ſuffragatur, tàm reo, quàm actori, ſicut ſi antè cõpetiſſet, *l. cùm decem, in §. fin. de ſolut. l. ſi rem, §. fin. ff. de pignor. act. l. ſi mandauero tibi, aut Titio, ff. mand.* not. *Bart. in l. 1. ff. de except. in 3 col.* optimè facit *l. hæres quinque*, iunctis *ibi* notatis per *Cyn. Bald. Ioannem de Imol. ff. de acquir. hæredit.* & ità declaratur id, quod ſub dubio fortè ſcripſit ipſemet *Bar. in d. l. ex facto*, fortiùs tenuerunt *Angel. & Salyc. in d. l. quotiès, C. de hæred. inſtit. & Angel. & Io. Imol. in l. 1. §. ſi ex fundo, ff. de hæred. inſtit. & Angel. & Fulgoſ. in d. l. edicto, & Ioan. de Imol. in d. l. ex facto, & in cap. Raynutius, ſuper 2. gloſ. de teſtam.* quòd
28 nullo modo hęres in re certa habeat tale beneficium, niſi quando cohęres ſuus repudiaſſet, quia per omnia habetur tunc pro hęrede, ſicut quando nullus datus eſt cohęres, vt d. §. *ſi ex fundo*, paria enim ſunt, nunquàm fuiſſe datum cohęredem, vel fuiſſe datum, et repudiare, *l. 2. §. ſi ſint ſui, ff. ad tertull. l. vnica, §. cùm autem, C. de caduc. toll.* et à pari procedunt, aliquem à principio non fuiſſe, vel fuiſſe, et poſteà deſtitiſſe, *l. ſi quis ſub conditione, ff. de teſtam. tutel. l. ſi quis cum ſenatoria, & l. eos, qui. ff. de rit. nupt.* ſed antè repudiationem non poteſt dici, quòd ſit hęres ex aſſe, vel pro parte, vt requirit *text.* in pręalleg. *l. edicto*, ſicut ſuprà probaui, et iſtam opinionem tanquàm de iure veriorem, et magis communem ſum ſolitus ſe-
29 qui legendo, et conſulendo, et conſtat in iudicando, non eſſe recedendum à ſentẽtia communi, et pręſertim vbi adeſt authoritas *gloſſæ* firmantis pedes, vt traditur in *locis* vulgaribus, et quòd inſtituto in re certa nõ competat dictum remedium, ſaltem, quando cohęres agnoſcit, firmat etiam *Bal. in d. l. edicto, in 1. quæſt.* nec curandum eſt, an intentans tale remediũ ſit filius, vel non, quando eſt inſtitutus in re certa, quia illam differentiam inter filium, et alium, quam faciebat *Martinus Sylu.* reprehendunt *Bart.* et alij moderni in *d. l. ex facto, & Salyc. in d. l. quo-*
30 *tiès*, quia legitima debita filio eſt quota bonorum, non quota aſſis, ſeù vniuerſę hęreditatis, *l. papinianus. §. quarta, ff. de inoff. teſt.* iuncta *l. ſi quis ſeruum, §. fin. ff. de leg. 2. & in l. non ampliùs, §. fin. ff. de leg. 1.* et ideo *Iacob. Butrig. in d. l. edicto* dicit, quòd quicquid dixit *Mar. Silu.*
31 veritas eſt, quod filius in re certa inſtitutus non habet illud remedium, quia ſibi non debetur quota hęreditatis, ſeù bonorum, vt dictum eſt, et poſito, quòd quando filius eſſet inſtitutus in legitima, id eſt in quota bonorum, procederet illa opinio, vt per *Bald. in d. l. edicto*, tamen nos ſumus in caſu, quo Domina Beatrix non fuit inſtituta in quota; ſed in rebus certis, proptereà veritas videtur, quòd filio inſtituto etiam in legitima, ſeu in ſua quota bonorum, non haberet beneficium *d. l. fin.* per ea, quę proximè dicta ſunt, et maximè per *d. l. edicto*, benè facit quod notat *Ang. in l. papinianus, §. conditioni, ff. de inoffic. teſtam. & Salyc. in l. ſcimus, in princ. in 2. q. & in l. ſi quis in ſuo, in princ. C. de inoffic. teſtam.* vndè concludunt, non competere filio pro legitima portionem hęreditatis, quę non eſt quota hęreditatis. Nec etiam habet obſtare, quòd Domina Beatrix fuerat inſtituta in Comitatu, et ſic in iure vniuerſali, quia reſpondeo, quòd per hoc non debet habere remedium *d. l. edicto*, quia non ſequitur per hoc, quòd ſit inſtituta hęres in parte, ſeù quota hęreditatis: nàm aliàs ſequeretur, quòd inſtitutus in dote, vel in peculio diceretur inſtitutus in parte quotę hęreditatis, et haberet benefi-
32 cium d. *l. edicto*, quia peculium, et dos dicuntur quid vniuerſale, *l. quod dicitur, la 1. ff. de impenſ. in reb. dot. fact. & ibi glo. in verb. sed dotis, & l. peculium, ff. de pecul. l. ſi peculium, ff. de penu legat.* et ſimilitèr grex in *l. 1. §. fin.* cum duabus *ll. ſeq. ff. de rei vendic.* et notatur per *Bartol. in rubr. ff. ſolut. matrimon. & in l. fin. C. de ſent. quæ ſine cer. quant.* quod tamen non reperitur de iure cautum, ſcilicèt quòd inſtitutus in dote, vel peculio, aut grege habeat beneficium *d. l. edicto*, vndè dixit *Io. de Imol. in cap. Rainutius, in 6. col. de teſtam.* quòd licèt quando verbum *relinquo*, refertur ad vniuerſalem hęreditatem, ſeù ad quotam hęreditatis, trahitur ad inſtitutionem, ſaltem alio non inſtituto hęrede, iuxtà plenè notata *in l. his verbis, in princip. ff. de hæred. inſtit. & in auth. de hæred. & falcid. § ſi verò nulla*, tamen licèt verbum *relinquo*, ſi adijceretur doti

vel peculio, quæ ſunt iura vniuerſalia, non per hoc traheretur ad inſtitutionem, quia non reperitur iure cautum, & itá eſt de mente *gloſ.* in d. *cap. Rainutius, in verb. relinquens, & gloſ. in cap. ſi pater, de teſtam. in 6. in verb. inſtituit,* iuncto *tex. in d. cap.*
34 *Rainutius.* Item aliás ſequeretur, quòd mulier habens dotem per ſe, & aliud patrimonium ſeparatum á dote, poſſet mulier decedere teſtata in dote, & in reliquis bonis inteſtata, ſi verum eſſet dicere, quòd de inſtituto in aliquo iure vniuerſali iudicaretur, prout iudicaretur de inſtituto in hæreditate, ſeù patrimonio caſtrenſi, in quo quis poteſt decedere teſtatus, & in reliquo inteſtatus, *l. 1. & 2. C. de teſt. milit.* hoc autem eſt falſum, quia mulier in dote, vel alia perſona in peculio aliquo, excepto caſtrenſe, vel quaſi, poſſet decedere teſtata, & in reliquo inteſtata, per *l. ius noſtrum, de reg. iur.* & in dote not. *Bart. & Ang. in l. si cùm dotem, in princ. ff. sol. matrim.* Non obſtat, quòd nullus fuerit datus coheres vniuerſalis Dominæ Beatrici, & per conſequens cenſeatur ipſa inſtituta in vniuerſo cum Domina Ioanna, quia reſpondeo, hoc eſſe non poſſe, quia Domina Beatrix fuit inſtituta in dicto Comitatu cum dictione taxatiua *tantùm*. Item in dote cum clauſula adiecta in inſtitutione facta de dote, *quòd debeat eſſe tacita, & contenta,* quæ verba operantur, vt vltrà conſequi non debeat, *l. peto, in princ. ff. de leg. 2.* ſed Domina Ioanna in primo capitulo inſtitutionis factæ de Caſtro de Martinis, & in quibuſdam alijs bonis fuit inſtituta, nulla adiecta taxatiua dictione, vel prohibitione iuris accreſcēdi, & licèt poſteá in alio capitulo inſtitutionis factæ de dote, & vntijs decem adijciãtur illa verba, *de quibus debeat ſe ſentire contentam,* tamen iſta clauſula non refertur ad præcedens ſeparatum capitulum inſtitutionis factæ de dicto Caſtro, ſtante etiam, quòd inter iſta duo capitula inſtitutionum eſt aliud capitulum per ſe poſitum, in quo facta eſt certa ſubſtitutio dictę Dominæ Ioannæ, refertur ergò dicta clauſula ſolùm ad capitulum, in quo eſt inſerta, cùm non ſit per ſe principalitèr poſita. Itá inquit *Bart. in l. fin. ff. de reb. dub.* per *l. filium,* cum *ibi* notat. *ff. quando dies leg. cedat.* Modò in propoſito, cùm in omni inſtitutione facta de rebus certis Dominæ Beatrici ſit adiecta prohibitio, ſeù taxatio, non autem in perſona Dominæ Ioannæ, vt dixi, ſequitur, quòd vniuerſa hæreditas quoad bona non comprehēſa in particulari inſtitutione, accreſcat Dominæ Ioannę, & ſuo fauore videtur adiecta prohibitio, & taxatio in inſtitutione facta Dominę Beatrici, hoc deciditur ex his, quæ voluit *Bal. in l. vnica, in 9. qu. C.*
35 *quando non pet. par.* vbi dixit, quòd ſi tres hæredes teſtator inſtituit, & prohibuit, nè vni eorum accreſcat portio deficiens, non accreſcit illi prohibito, ſed alij non prohibito, quia contemplatione cohęredum non prohibitorum videtur prohibuiſſe, illum habere ius accreſcendi, argumento *l. fideicommiſſa, §. interdum, ff. de legat. 3.* nō autem intelligitur, teſtatorem voluiſſe, quòd Domina Beatrix habeat etiam per ius accreſcendi partem reſidui hęreditatis, ſed illam reſtituit per fideicommiſſum Dominę Ioannæ, iuxtá *d. l. peto, in princ.* quia dico, quòd in *l. peto* intelligitur per fideicommiſſum grauatus, ſcilicèt in ea parte, quę fuerat ſibi iure inſtitutionis relicta, nam ſi poſteá teſtator dicat, quòd vult, eum eſſe contentum de vna re particulari pro tota parte ſuę hęreditatis, in qua fuerat inſtitutus, videtur grauaſſe eum per fideicommiſſum, vt dictam partem reſtituat per fideicommiſſum cohęredi, retenta illa re particulari, ſecus quando fuerat inſtitutus, niſi in re particulari cum dictione taxatiua, vt in caſu noſtro, quia tunc non poteſt videri grauatus reſtituere per fideicommiſſum illud, quod ſibi non eſt relictum, *l. labeo, C. de fideicommm. & l. planè, la 2. §. fin. ff. de legat. 1.* & itá intelligitur *tex. in l. quotiens, C. de hær. inſt.* vt etiam vult *ibi Salyc. in 8. q. &* Io. *de Imol. in repet. l. primę, §. ſi ex fundo, in antepenult. col. ff. de hæred. inſtit. & in d. cap Rainutius, in* 14. *car.* pro hoc etiam facit, quia per prohibitionem iuris accreſcendi nō incidimus in contradictionē, & repugnantiam cauſę teſtati, & inteſtati tenet prohibitio, itá omnes concludunt in
36 illo articulo, quo quęritur, an teſtator poſſit prohibere ius accreſcendi, per *l. Dominus, §. fin.* cum *gloſ. ff. de vſufr.* & notat ſpecificè *Ang. in l. penult. ff. de iniuſto teſtam. & Bald. in l. ſi quis itá hæres inſtituatur §. ſi legitimus, ff. de hær. inſt.* ſed per dictam prohibitionem non reſultabat, quòd decedat pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus, quia poteſt ſine aliqua repugnantia totum ius vniuerſale, de quo non eſt diſpoſitum accreſcere Dominę Ioannę vigore illius inſtitutionis, in

qua nulla eſt prohibitio,& hanc fuiſſe mẽtem teſtatoris, apparet,quia voluit,quòd deſcendentes Dominę Ioannę debeant portare inſignia domus teſtatoris,& ſe cognominare de domo teſtatoris, quod non diſpoſuit in deſcendẽtibus Dominę Beatricis,& ſic voluit,nomen agnationis , & familię ſuę remanere in Dominam Ioannam,& eius deſcendentes,non obſtat etiã, ſi diceretur,quòd per dictionẽ taxatiuam *tantùm*,non videtur prohibere teſtator ius accreſcendi,per not.per *Ang.in l. quoties*, §.*ſi duo,de hær.inſt.*vbi voluit, quòd ſi
37 teſtator dixerit,*Inſtituo Titium in fundo tantùm*,non videtur prohibere ius accreſcendi,quia nil dixit de potentia petendi in futurum, pręſens ad illud non refertur, *l ſi ità,de auro,& arg.legat.*& per not.in *l.qui Roma,§.duo fratres,de verb.obligat.* quia reſpondeo primò,quòd dictum in ſe non videtur verum, quia illud reprehẽdit *Ludou.Rom.in d.l.vnica,quando non pet. partes,in* 10.*q.* quia virtus illius dictionis taxatiuę eſt,quòd omne id , quod non cõtinetur in verbis,iuxtà quę poſita ſunt,intelligatur exceptum,*l.*3.*§ cum Titio,ff de adim legat.*& not.in *l.rationis,C. de prob. & in l.ob æs,* C.*de prædijs minor.* ſed ità eſt,quia ſi teſtator dixiſſet, *Inſtituo Titium in tali re,*excepta reliqua hęreditate, videretur prohibuiſſe ius accreſcendi, *l.ſi quis ità hæres inſtitutus fuerit excepto fundo,ff.de hær.inſt.*ergò ità in caſu iſto. Iſtam opinionem etiam tenebat *Honufrius de Peruſio*,quem refert *Ludou. Roman.in l. ſi quis minor ,ff. de acquir. hær.* vbi etiam dicit,alios hoc tenuiſſe , & hoc per *l.*2.*C.de teſtam.milit.*& per *l.Lutius, §.qui habebat,ff.ad Trebell.* Secundò reſpondeo,quòd poſito,quòd dictum *Ang.* poſſet procedere quòad portionem, quę non veniebat ex inſpectione teſtamenti, ſed pendebat ex futuro euentu, puta à repudiatione cohęredis,nàm tunc illud ius accreſcendi benè reſpicit futurum, & ad hoc tendunt verba *Angeli*,ſed quando ex inſpectione teſtamenti apparet,tempore teſtamenti hæreditatem vacare, vt quia facta eſt diſpoſitio ſolùm de rebus particularibus,tunc ius accreſcendi non pendet à futuro,ſed ex pręſenti,per *d.§.ſi ex fundo,& d.l.ex facto*,cum ſimili. Vndè ſi tunc eſt adiecta dictio taxatiua, nihil repugnat,quòd non videatur teſtator, inſtitutum cum dictione taxatiua voluiſſe excludere ab illo iure accreſcendi, quòd cõcernebat portionem de præſenti vacantẽ ex inſpectione teſtamenti,poſito, quòd nõ videatur voluiſſe excludere à iure accreſcendi in futurum procedẽte à repudiatione cohęredis.Tertiò reſpondeo, quòd opinio *Angeli* poſſet procedere in illa prohibitione iuris accreſcendi,quæ induceret repugnantiam cauſæ teſtati,& cauſę inteſtati,contrà iuris diſpoſitionem, quaſi tunc debeat euidentiſſimè conſtare, quòd teſtator prohibere voluerit per dictum §.*ſi duo*,ſecundùm vnũ intellectũ, ſed vbi non reſultaret ex illa prohibitione aliquid contra iuris diſpoſitionem, tunc per dictionem taxatiuam videtur prohibitum ius accreſcendi,vt probatur in *d.l.*2.*C.de*
38 *teſtam.milit.*nam *ibi* erat permiſſum militi decedere pro parte teſtatus,& pro parte inteſtatus,& prohibere ius accreſcendi de vno patrimonio ad aliud . Ideò per dictionem taxatiuam videtur illud prohibere,vt *ibi*;facit quod in ſimili notat *Ang.in auth.de hæred.& falcid.in §.fin verò ex preſſim,in princ.* 2. *col.* ſed ità eſt in caſu noſtro,quòd licèt per dictionem taxatiuã videatur prohibuiſſe teſtator , quòd ius vniuerſale hæreditatis, de quo non eſt facta diſpoſitio in teſtamento , præter res particulares,non accreſcat Dominæ Beatrici, non ſit contrà diſpoſitionem iuris, nec reſultat repugnantia cauſæ teſtati, & cauſæ inteſtati , immò conſeruatur teſtamentum,quia extat perſona Dominæ Ioannæ adheuntis,cui nulla facta fuit prohibitio, & cuius cõtẽplatione videtur facta ꝓhibitio Dominæ Beatrici,ideò accreſcit Dominæ Ioannæ,& conſeruatur teſtamẽtum,abſquè vlla repugnantia, & huic ſententiæ conformant mens,& verba teſtatoris,nam aliàs nil operaretur illa dictio taxatiua,quod eſt contrà mentem teſtatoris,& iuridicã interpretationẽ , *l. Meuius, in princ. ff de leg.*2.*l.ſi quando,ff.de leg.* 1.

39 Prætereà & alia ratione Beatrix non poſſet obtinere in remedio *d. l. edicto* , ſi appareret,eam aliquo momẽto poſt mortem dicti Comitis Antonij habuiſſe poſſeſſionem dictarum rerum , in quarum poſſeſſionem ſe immitti petit , vt tenuit *Cyn.*poſt antiquos in *d.l.edicto*,*ad fin.* argumento *l. quod ſi in diem, in princip. ff. de pet. hæred.& Salyc.ibid.* nam iſtud remedium eſt poſſeſſorium adipiſcendæ, vt *ibi in verbo acquiritur*,& not.*Bart. ibi* in ea quæſtione,qua quæritur,quis ſit legitimus contradictor,ergò non competit,niſi illi, qui nunquàm adeptus eſt poſſeſſionẽ, *Inſtitut.de interdictis,§.ideò autem,* not.

Digitized by Google

gloſ.in c.1.in fin.de confeſſ.in 6. bene facit quod not.*Bart.*poſt *gloſ. in l.fin. ff de fideicomm.hæredit.*plus dicit *Cyn.in dict.l. edicto*,cir à *ult.col.in verſ.ſed pone, ꝙ hæres*,quòd ſi hæres aliquas res poſſidet,tale remedium ſibi non competit, quia datur ad vniuerſalitatem, & non ad res ſingulares,vt colligitur ex illa *l.edicto*, dùm loquitur de viceſima hæreditatis, ſoluenda per hæredem petentem immitti in poſſeſſionem,& per alia *ibi* allegata per eum,ad hoc facit ad confirmationem illius concluſionis,quã firmaui ſuprà,ſcilicèt, quòd hæredi ſcripto in re certa non competit beneficium intentatum, verùm quia iſtud eſt facti,non pono pro conſtanti,niſi quatènus in facto legitimè probetur.

40 Poſtremò videndum eſt,an quia dicta Domina Ioanna per viam principalis petitionis agendo petijt,condemnari Illuſtr. Dominum D.Lupum Viceregem ad reſtituendum dictum Comitatum Sclafani, & dictam Baroniam Calataulturi,quia dicta bona ad eam de iure pertinent virtute dictarum inueſtiturarum factarum in perſonam dicti Comitis Antonij, qui fuit inueſtitus pro ſe, & ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque in perpetuum, & ſecundùm mores Regni Francorum, videlicèt, quòd maior natu minoribus fratribus,& cohæredibus ſuis præferatur, & certum eſt, quòd ipſa Domina Ioanna, vt verbo fertur inter habiles eſt maior natu,& proximior in gradu, & eſt habilis ad ſuccedendum in ſimilibus feudis,ſecũdùm mores conſuetudinis,& ſtatuta loci. Nec curandũ eſt,quòd D. Beatrix ſit nata ex maſculo,quia attenditur qualitas perſonæ ipſius ſuccedentis,vt ſuprà probatur.

41 Solùm reſtat videre,an dictæ Dominæ Ioannæ habeat obſtare donatio, & conceſſio facta per D.Comitem Antonium dicto Thomaſio eius filio, dùm vixit, & etiam poſteà facta inter viuos dictæ Dominę Beatrici,& etiam inſtitutio facta poſteà de dicta Domina Beatrice in teſtamento dicti Comitis,quæ eam inſtituit in dictis terris,& videretur,quòd ſic,quia licèt de iure communi,& per *Conſtit.Regni* incipit *Conſtitutionem diuæ memoriæ Regis Rogerij* eſſet prouiſum,tales alienationes nullam firmitatem habere,& habetur in *cap.Imperialem,in princip.de prohibit. alien feud.per Feder.* & in *c.1. de ſucceſſ. feud.* & in *cap. 1.qual.olim feud.pot.alien.* tamen talis diſpoſitio, & translatio videtur permiſſa,maximè per quandam poſteà editam *Conſtitutionem*, quæ incipit *Volentes Comites,& Barones,&c.* per quam corrigitur tota *Conſtitutio* præcedens, & permittitur quælibet alienatio inter viuos,ſeu in vltima voluntate, & præſertim attentis illis verbis.*Volentes Comites, & Barones tenentes feuda à noſtra Curia, Comitatibus, & Baronijs, & feudis longius de ſolito poſſe gaudere, & eorum emergentibus pro tempore neceſſitatibus, ſinè noſtrorum iurium læſione ſubuenire, &c.*Contrarium puto eſſe verum in propoſito noſtro, quia,vt dicunt *Hoſtienſ. Io. Andr.Ant.de Butr.*& alij in *cap.licèt,de voto*, non poteſt aſcendens deſcendenti auferre ius primogenituræ, niſi iuſtam cauſam priuationis commiſiſſet,ſicut nec legitimam ſibi auferre poteſt, allegant id, quod habetur in *cap.requiſiti*, & in *cap. officij,de teſtam.*& in *l.quoniã in prioribus, C.de inoff.teſtam.*& in *l.1.*cum ſimil. *C. de inoff.donat.*ità etiam concludit *Oldrad.in conſ.91.* incipiente *Elegantèr circà negotium,&c.* & *And.de Iſer. in c.omnes filij, in tit.ſi de feud.defun.fuer.contr.*ſed dictũ feudum tranſire debet ad habentẽ ius primogenituræ,vt patet ex inueſtituris, & ex diſpoſitione dictorum ſtatutorum, ergò tale ius auferre non potuit Dominæ Ioannæ, quæ nullam cauſam exhæredationis,aut priuationis commiſit, & non poſſet negari, quòd aliàs peruerteretur forma inueſtituræ,quæ vult,quòd tranſeat in primogenitum,& intentio dicti Comitis fuit,per teſtamentum, aut per alium actum nolle afferre præiudicium iuri alicuius dictarum filiarum, vt patet ex diſpoſitione,quam fecit in codicillis, attento maximè,quia Domina Ioanna eſt hæres inſtituta,& vniuerſalis cenſetur, & ſic propriè hæres,vt probaui in ſuperiori dubio,& in inueſtitura nõ prouidetur, quòd
42 magis inter hæredes ab inteſtato, quàm condito teſtamento ſeruetur ius primogenituræ.Sic videmus,quòd quamuis feudum videatur receptum pro filijs hæredibus, *cap.1. & ibi Andr.an agnat.vel fil.* tamen filij ſemper æqualitèr ſuccedere debent in feudo,tàm ab inteſtato, quàm ex teſtamento condito,quocunque modo teſtator diſpoſuerit,vt in *cap.1.de ſucceſſ.feud* & infrà dicetur, hoc etiam colligitur ex mente omnium *Doctorum in d.cap.licèt,de voto*,dùm voluit, quòd pater non poſſit etiam in teſtamento auferre ius primogenituræ filio primogenito,&

ſc regimen alteri relinquere, ad hoc bene facit quod not. *Andr. de Iſern. in cap.* 1. circà *med. in tit. qualit. poterat feud. alien.*
43 vbi vult, quòd quando inueſtitura eſt conceſſa iure Francorum, feudum ſucceſſoribus defertur, non iure ſucceſſionis, ſed iure contractus, & ideò quamprimùm Comes inſtituit filiam maiorem natu hæredem, & dato, quòd inſtituerit etiam neptem hæredem, habebit hęres maior natu virtute dictę inueſtiturę dictum feudum, in quo viuitur iure Francorum.

44 Prętereà feudum ſaltem, quod proceſſit à maioribus, quale erat iſtud, non poteſt alienari, & transferri de iure in alium, niſi in eum, qui proximior eſt in ſucceſſione, niſi alienationi factæ in alium conſenſiſſet iſte proximior, aliàs autem reuocari poſſet per proximiorem in ſucceſſione prędicta, ſi eſt hęres alienantis cum beneficio inuentarij, ità probatur in *cap.* 1. *de alienat. feud. pat.* iuncta maximè expoſitione *ibi* tradita per *And. de Iſern.* qui hoc *ibi* vult, & ſequitur *Bald. in cap.* 1. *de alienat. feud.* vbi hoc plenè probat, & plurimos *ibi* refert, qui ità firmauerunt, quę breuitatis cauſa omitto, ità etiam probatur in *cap.* 1. §. *ſed & res, per quos fiat inueſt.* & ità etiã concludit *Iac. de Belu. in d. c. Imperialē, in princ. & Bal. in c.* 1. §. *hoc quoq; in* 3. *col.* & etiam *in penult. col. in verſ.* 7. *concluſ. de ſucceſſ. feud.* benè faciunt not. per *Bald. & Ang. in l. apud Iulianum,* §. *ſi quid alicui, de leg.* 1. & per not. per *Bal.* in præalleg. *c. Imperialem in princ.* circà 6. *col.* vbi plus concludit abſolutè, quod in feudo, tam nouo, & ſic ſua probitate, vel prouidentia quęſito, quàm in feudo antiquo non poſſet pater feudum vni ex filijs aſſignare, niſi conſentientibus alijs, per plura *ibi* allegata per eum, & benè probatur in *d. c.* 1. *de ſucc. feud.* vbi not. *DD.* & etiam concludunt *Bal. & Ang. in l. item videndum,* §. *nunc videamus, ff. de pet. hær.* vbi referũt, *Iac. Butrig.* ità conſuluiſſe, & ità etiam *Bal. in l.* 1. *in fin. C. per quas perſonas nobis acquiritur.*

45 Non obſtat præallegata *Conſtitutio,* quæ incipit *Volētes,* quia reſpondeo, quòd illa *Conſtit.* venit ad emendationem antiquæ *Conſtitut.* prædictæ, vt in dicta noua *Conſtit.* cauetur, dùm dicit. *Conſtitut. Diui Auguſt. proaui noſtri, per quas feudorum alienationes ſunt inhibitæ corrigentes,* ſed in *d. Conſtit.* correcta ſolùm prouidebatur, omnes alienationes ſuper feudis, & rebus feudalibus minuendis, aut commutandis nullam omninò firmitatem habere, niſi de ſpeciali Regis licentia cõfirmetur, & alienantibus, aut ſic contrahentibus permittebat poteſtatem prædictos contractus iure proprio reuocare, & ſic ſolùm prouidebat, quòd non fiat alienatio vlla ſine conſenſu Domini. Vndè poſteà in *Conſtit.* noua, & corrigente cauetur, quòd liceat abſquè permiſſione, ſiuè licentia Regis alienare, & in vltima volũtate relinquere, aut quolibet alio alienationis titulo transferre in vnam tantùm perſonam digniorem, ſeù ęquè dignam, ſicut alienator extiterat, debet ergò interpretari, & intelligi dicta noua *Conſtitut.* quòad prouiſionem factam per *Conſtitut.* correctam, vt in *auth. vt fratrum filij,* §. *fin.* vbi lex interpretans, intelligitur loqui ſecundùm legem interpretatam ab ea, & lex interpretans accipitur etiam pro lege corrigente, *l.* 1. §. *qui operas, ff. ad Tertull. & ibi* not. ad idem, quod not. *Archidiac. in cap. diſpendia, de reſcript. in* 6. *in gloſ. in verb. confertur, in fin.* vbi dixit, quod *Conſt.* præſupponens aliam præcedentem, ſi ei aliquid adijciatur, intelligenda eſt in eo caſu, in quo illa *Conſt.* loquitur, & eſt etiam *gloſ.* notab. in *clem. ſtatutum, in verb. conſuetudine, & ibi DD. de elect.* ſed illa antiqua *Conſt.* emanauit ſolùm ad prouidendum, quòd requiritur licentia Regis in alienatione, ergò iſta noua *Conſtit.* corrigens, intelligitur corrigere illud, quod illa præcedens diſpoſuit, ſc. quòd non ſit neceſſaria licentia Regis; ergò quòad conſenſum, & præiudiciũ agnatorum, ſeù habentium ius primogenituræ nihil intelligitur eſſe immutatum, ad hoc benè facit, quia non extenditur commiſſoria lex, niſi ad illud, quod ſpecialitèr continetur in lege corrigente, vt dicitur *l. præcipimus,* §. *fin. in verb. ſpecialitèr, C. de appell.* ſed negari non poteſt, quòd iſtud de præiudicio, & conſenſu agnatorum non eſt ſpecialitèr cautum in lege corrigente, ergò non intelligitur derogatum in hoc iuri communi.

46 Deniquè fieri debet interpretatio, vt lex noua non lædat ius commune, neque ius tertij, & ſi oporteat verba impropriare, vt eſt optimus *text.* licèt vulgatus in *cap. cùm dilectus,* & ad hoc illum *ibi* ponderant *Doctor. extr. de conſuet.* facit *lex* 1. *C. de noxali act.* & quod not. *gloſ. & DD. in l. fin.* §. *in computatione, C. de iur. delib.*

Digitized by Google

probatur etiam hæc concluſio per ea, quę
decidit *Andr. de Iſern. in d. cap. 1. de alien.*
feud. pat. circa 2. vel 3. *col.* vbi quærit, vtrũ
per dictam *Conſtit.* quę incipit *Conſtitu-*
tionem diuæ memoriæ, &c. quę indiſtinctè
dicit, alienationem ſine conſenſu Domini
non valere, corrigatur *tex. in d. cap. 1. de*
alienat. feud. pat. per quem prouidetur ſe-
cundùm verum intellectum, quem ipſe
ibi approbat, quòd vaſallus ſine conſenſu
Domini poteſt feudum alienare in agnatũ
proximiorem, in quem feudum erat re-
uerſurum, & arguit primò, quòd ſic, quia
generaliter dictũ, generalitèr debet intel-
ligi, & vbi lex non diſtinguit, nec nos di-
ſtinguere debemus, *l. de pretio, de public. in*
rẽ act. l. 1. §. quod autẽ, ff. de aleator. tñ cõ-
47 trarium decidit, quia quod ſpecialitèr nõ
exprimitur in lege noua, relinquitur regu-
lis veterum legum, allegatur *d. l. præcipi-*
mus, in fin. & §. rebus, in auth. quibus mod.
nat. effic. sui, & quia ſecundùm eum gene-
rale non derogat ſpeciali, *l. ſanctio legum,*
ff. de pęnis, & quia poſteriores leges diſtin
guuntur per priores, *l. sciendũ, in princ.* cũ
ibi not. *ff. qui ſatiſd. cogant. & in authent.*
offeratur, C. *de lit. conteſt.* & ità dicit, in
Regno ſeruari, pro hoc eſt *gloſ.* optima in
d. c. 1. §. sed & res, in tit. per quos fiat inue-
ſtitura, iuncto *d. cap. Imperialem, in princ.*
ſi ergò antiqua *Conſt.* quæ incipit *Conſti-*
tutionẽ non habebat locum quòad caſum
dicti *cap. 1. de alien. feud. pat.* nec etiam
noua *Conſtit.* quę de hoc caſu ſaltem mẽ-
tionem ſpecialem non fecit, vt requireba-
48 tur, & ſic *Conſtit. Volentes* operabitur
quòad illos vaſallos, qui non haberent
agnatos ſucceſſibiles, vel haberent, & con-
ſentirent alienationi, nam tunc abſque
licentia Principis valebit alienatio, vbi
primò non valuiſſet, obſtante iure cõmu-
ni, & *Conſtit.* antiqua. Inſupèr quòad con-
ceſſiones factas inter viuos d. Thomaſio, &
dictę Dominę Beatrici alijs medijs appa-
ret, illas non obſtare, & non valuiſſe, pro-
ut dixi in primo dubio, & ſic quòad illas
hęc vltima diſceptatio parum neceſſaria
videtur, & poſito, quòd quantum ad vlti-
mam voluntatem in caſu noſtro per dictã
Conſtit. Volentes diceretur, aliquod eſſe
innouatum, ſcilicèt, quòd poſſit alienari
in vltima voluntate, tamen non dicitur in
dicta *Conſtit.* quòd ſtantibus hęredibus
vaſalli, inter quos ſit ordo primogeniturę,
vel ſexus, quando in forma inueſtiturę
hoc traditum eſt, vt in caſu noſtro. Igi-
tur ab inueſtitura diſcedere non debemus,
c. 2. de feud. nat. & d. c. 1. de ſucc. feud. cùm
in aliquo non reperiatur quantum ad hoc
illi per dictam *Conſtit.* eſſet derogatum,
l. sancimus, C. *de teſtam. c. super eo, de offic.*
deleg. cum alijs ſuprà allegatis, facit quod
not. *gloſ.* & clariùs *Iac. de Beluiſ. in c. 1. §.*
porrò, qualiter olim feud. pot. alien. vbi
49 traditur, quòd ſi per ſtatutum erat per-
miſſum vaſallo alienare feudum, non per
hoc intelligebatur ablata poteſtas Domi-
no, vel agnatis redimere infrà annum, pro-
ut de iure communi poterat, iuxtà id,
quod habetur in d §. *porrò*, licèt in ſtatu-
to nihil diceretur, quòd poſſint redimere,
quia non eſt interpretandum, quòd ſtatu
tum in hoc voluerit derogare iuri agna-
torum, de quo mentionem non fecerat, &
licèt, vt accepi, varij varios dent intelle-
ctus ad dictam *Conſtit.* quæ incipit *Volẽ*
tes, tamen non video, quòd vllum ſanum
pati poſſet intellectum, per quem Magni-
fica Domina Ioanna maior natu, & pro-
ximior in gradu, & inſtituta hęres vniuer-
ſalis, à dicto feudo poſſit excludi, & potiſ-
ſimè ſtantibus defectibus, quibus dictę cõ
ceſſiones inter viuos laborant, vt ex prę-
miſſis patere puto.
50 Et prędicta videntur profectò tutè pro-
cedere in hoc, iudicio meo, in Comitatu
Sclafani, in quo facta fuit inueſtitura Ma-
gnifico Comiti Henrico in feudum *pro ſe,*
& hæredibus; & ſucceſſoribus in perpe-
tuum. abſquè dictione *quibuſcunquè*, &
ſic intelligebantur illa verba de hęredi-
bus, non pęnitùs extraneis; ſed ſolùm de
illis, qui ſunt ſucceſſores ex ſanguine, &
habiles ex forma iuris communis, & Con-
ſtitutionum loci ad ſuccedendum in feu-
do, iuxtà *c. 1. §. & ſi clientulus, de alienat.*
feud. & c fin. ſi de feud. fuerit controuer.
inter dom. & agnat. not. *gloſ. & DD. in*
l. ex facto, §. fin. ff. ad trebell. & Bart. in
l gallus, §. & ſi parenti, ff. de lib. & poſth.
& Doctor. maximè *Bal in l. liberti, liber-*
tæquè, C *de oper. libert. in l. etiam, ff. ſolut.*
matr. pro hoc bonus *tex.* & *ibi Bar. in l. pro*
hærede, §. ſi quid tamen, ff. de acquir. hæ-
red. vbi in his, quæ nõ ſunt tranſitoria ad
extraneos, ſed ad filios, verbum *hæres* ac-
cipitur, ideſt filius, & licèt Comes Anto-
nius Spataſora in confirmatione inueſti-
turę adiecerit dictionem *quibuſcunquè*,
tamen eo tempore erat iam nata Domina
Ioanna, in cuius pręiudicium non potuit
per Comitem Antonium alterari antiqua
inueſtitura, abſquè eius conſenſu, per ea,
quę dixi ſuprà, allegando not. per *Io. And.*

Digitized by Google

& alios in *c. licèt, de voto*, & in *c. 1.* cum *ibi* not. per *DD. de alien. feud. pat.* cum concord. ſuprà allegatis; quinimmò èt quandò à principio facta eſt inueſtitura *pro hæredibus quibuſcunquè*, tenuit *Bal. in c. 1. §. donare*, circa *med. qualitèr feud. pot. alien.* quòd illa verba, ſcilicèt *pro hæredibus quibuſcunq;* recipiant reſtrictionem de habilitate; quòad feuda tamen illud nō eſſet abſquè dubitatione: In caſu autem noſtro ſtandū eſt inueſtituræ, vt eſt dictū.

Ità vt ſuperiùs cōcluſum eſt, puto iuris eſſe, ideò ità dico, & conſulo *Ego Alexander de Tartagnis de Imola I. V. D. Paduæ Iura ciuilia ordinaria legens. In cuius rei teſtimonium propria manu ſubſcripſi, & ſigillo ſolito ſignaui, alterius rectiùs ſententiis conſilio ſemper ſaluo.*

SVMMARIVM.

1 *Facti ſpecies enarratur.*
2 *Natura dictionis ſi conditionem facit, & cauſam finalem importat.*

Domini Redemptoris Noſtri inuocato ſuffragio.

1 SVperiori anno conſultus, an ſubſtitutio facta per Magnif. Comitem Henricum Rubeum de Raimundo Rubeo ſubſtituto poſthumis ipſius teſtatoris, & ſucceſſiuè de Comite Antonio Spatafora ſubſtituto ipſi Raimūdo, ac etiā vltimo de Domino Antonio de Barteſio, & eius filijs habuit, ac habere debuerit de iure effectum in perſonam alicuius prędictorum, reſpondi, quòd non, rationibus, & iuribus allegatis in *conſ.* ipſo incip. *Redemptoris noſtri inuocato ſuffragio. Perſpectis verbis teſtamenti Magnif. Comitis Henrici, &c.* & in eadem concluſione in pręſentiarum reſideo per ea, quę in dicto *conſ.* allegata ſunt. Nec obſtat, ſi contra dictam concluſionem, quam in *conſil.* aliàs reddito feci, obijciatur, quòd illa verba poſita in teſtamento, vz. *& ſi eundem Antonium ſuccedere contingerit prędicto Raimundo, ipſo caſu adueniente, & deficiente ipſo Antonio ſine filijs maſculis, vt ſuprà ſubſtituit, &c.* non ſunt verba diſpoſitiua ſub conditione, ſed ſunt verba enunciatiua, attento, quòd etiam in caſu, in quo Antonius Spatafora deceſſiſſet antè Raimundum, & ſic ei non ſuccederet, etiam erat vocatus Virardus Spatafora frater ipſius Antonij Spatafora, vndè ſi poſteà teſtator ſubijciat illa verba, vz. *& ſi eundem Antonium ſuccedere contingerit prædicto Raimundo, &c.* oſtenderet, quod tunc veniſſet etiam idem Virardus, ſi ſuperfuiſſet. Itaquè Virardus, & per conſequens ſubſtituti poſt eum in vtroquè caſu fuerunt vocati, & ſic etiam ſunt vocati in caſu, in quo Antonius Spatafora non ſuccederet Raimundo, ſed decederet antè eum, vt ſonare videntur dicta verba teſtamenti, videntur ergò illa verba poſita in d. verſic. *& ſi eundem Antonium ſuccedere contingerit, &c.* non facere
2 conditionem, ſed demonſtrationem, quia reſpondeo, quòd de natura illius dictionis, *ſi*, quæ facit conditionem, *l. ſi Titio, in princ. ff. quando dies leg. ced.* & plenè notatur in *l. 1. ff. de cond. & demonſtr.* eſt importare cauſam finalem, & quòd ea ceſſante, ſeù non impleta in forma ſpecifica, ceſſat diſpoſitio, *l. qui hæredi, in princ. & §. fin. & l. meuius, ff. de condit. & demonſtr. l. cedere diem, ff. de verb. ſignif.* & not. *Bar. in l. 2. §. fin.* cum ſimil. *ff. de don.* ergò ſi non ſucceſſit Antonius Spatafora prędicto Raimundo, non eſt impleta conditio ſubſtitutionis illorum, qui vocati sūt in illa ſubſtitutione importata in illo *verſ.* teſtamenti, ſcilicèt, *& ſi eundem Antoniū ſuccedere contingerit, &c.* & in ſequ. *verſ.* quia non eſt impleta conditio dictę ſubſtitutionis, quę conditio intelligitur eſſe cauſa finalis. Nec obſtat, quòd immò antè fuerit vocatus Virardus, ſi contingiſſet, Antonium Spatafora decedere antè Raimundum, quia dico, quòd ſi eueniſſet ille caſus, ſcilicèt quòd Antonius Spatafora deceſſiſſet antè Raimundum, tunc potuiſſet Virardus ſuccedere, nam ex illa ſubſtitutione poſita in d. verſic. *& ſi eundem Antonium ſuccedere contingerit, &c.* ſed ex illa ſubſtitutione poſita antè illum *verſ.* Cùm ergò iſti, qui volunt in pręſentiarum venire ex ſubſtitutione, non ſint nominati in illa ſubſtitutione poſita antè dictum *verſiculum, & ſi eundem Antonium ſuccedere contingerit, &c.* ſequitur, quòd ex illa venire non poſſunt, nec etiam poſſunt venire ex ſubſtitutione poſita in *verſ. & ſi eundem Antoniū, &c.* quia non euenit ille caſus; plus dico, quòd etiam ſi contingiſſet caſus, quòd Antonius Spatafora deceſſiſſet antè Raimundum, tamen adhùc nō potuiſſet Virardus venire ex ſubſtitutione facta Raimundo, ſtante quòd Raimūdus deceſſerat viuo teſtatore, attento, quòd

ſubſtitutio facta Raimundo de Antonio Spatafora, & de alijs, ſucceſſiuè intelligitur facta in caſu, in quo fuerit hæres, & ſeruauerit legem teſtamenti, vt dixi pleniùs in priori *conſilio*, & ſic Raimundo fuit facta tantùm ſubſtitutio fideicommiſſaria, vndè cùm nemo adiuerit hęreditatem dicti teſtatoris, nō potuit habere effectum dicta conditio fideicommiſſaria, nec in conſequentiam alia depēdens ſucceſſiuè ab ea, d.*l.ille, à quo, §. ſi de teſtamento, & l.cùm in teſtamento, verſ. ex quo, ff.de hær.inſt.& in d.l. ſi mater*, §. 1.& patet ex not. per *Bart. in l. quamdiù vltim. ff.de acquir. hæred.* iunctis alijs iuribus, de quibus in prælleg. *conſ.*

Ità, vt ſuperiùs concluſum eſt, dico, & conſulo, iuris eſſe *Ego Alexander de Tartagnis de Imola V.I.D.* Bononiæ *Iura ciuilia legens, in cuius rei teſtimonium propria manu ſubſcripſi, & ſolito ſigillo ſigillaui, alterius rectius ſentientis conſilio ſemper ſaluo.*

Çaput Conſilij Domini Chriſtoſori de Benedictis Siculi in eadem cauſa contra Alex.& contra alios.

SVMMARIVM:

1 *Soror ſecundogenita an in ſucceſſione Comitatus fratris ſui præferatur nepoti ex ſorore primogenita præmortua, & n.3.*
2 *Feudorū in ſucceſſione deficientibus deſcendentibus proximiores in gradu præferuntur, quod eſt etiam de iure communi.*
4 *Feudi ſucceſſio potiùs fit ex contractu inueſtituræ, ſeu ex pacto, quàm ex ſucceſſione.*
5 *Nepos ex fratre præmortuo in ſucceſſione feudi præfertur amitæ.*
6 *Dies incertus pro conditione habetur.*
7 *Ius quærendum faciliùs abdicatur, quàm ius quæſitum tollitur.*
8 *Maſculus remotior, Francorum iure attento fœminæ proximiori præfertur.*
9 *Fęmina vbi ſemel ſucceſſerit, per ſuperuenietem exindè maſculum non excluditur.*
10 *Maſculus licèt deſcendens ex fœmina, & adhùc remotior pręfertur fęminę, quāuis proximiori, quando tamen viget lex, quòd maſculus pręferatur fœminæ.*

SEd quia *DD.* Itali præter *D Barbat.* tenent firmitèr, d.Comitē Henricū deceſſiſſe ab inteſtato, ex quo Raimundus deceſſit in vita teſtatoris, & ſic nō potuit eſſe hęres per aditionem. Vndè dicunt, ꝙ omnis ſubſtitutio ceſſat, quia ſubſtituti omnes cēſentur vocati, ſi Raimūdus erit hæres, & deceſſerit ſine filijs maſculis, propter dictionē *hæredis*, & ſeruantē legē teſtatoris, vt ſatis eſt ſuprà allegatū, tamē licèt hæc opinio ſit erronea, & diſcrepet ab omni ſano intellectu, & iuris diſpoſitione, vt ſuperiùs demō-
1 ſtraui: dato, ꝙ vera ſit, & ſic ab inteſtato deceſſiſſet d.D.Comes Henricus, qs debuit præferri in ſucceſſione eius, maximè in Comitatu, & Baronia, de quibus agitur. Cōcurrebat.n.D.Beatrix mater D.Comitis Antonij ſoror defūcti, & D. Antonius de Barreſio filius D.Margaritæ, quæ fuit ſoror d. defuncti, & ſoror d.D.Beatricis maior natu, licèt mortua in vita d.Comitis Henrici, & videtur prima facie dicēdum, ꝙ in d.ſucceſſione debeat pręferri D.Beatrix, & excludi d. D. Antonius Barreſius, licèt filius alterius ſororis primogenitæ prędefunctæ, & hoc per *Conſtitut.Si aliquem*, & in *Conſt.Conſtitutionē*, in quibus cauetur expreſsè, ꝙ
2 decedenti ab inteſtato in feudis per lineam tranſuerſalē, deficientibus deſcēdentibus, præferuntur ſtrictiores in gradu remotioribus, ad quod facit *tex.in cap.1.de grad.ſucc.in feud.§.his verò*, & hoc ēt prouisū eſt de iure Romano, nō ſolū in deſcendentibus, ſed ēt in trāſuerſalibus, vt de primo eſt caſus in *l.lege 12.tabularū, C.de legit.hær.* ibi, *vocari ſecundū gradus ſui prærogatiuā, &c.* de trāſuerſalibus eſt caſus in *l.memimmus*, & facit *tex.in auth.de hæred.quæ ab inteſt.defer.§.ex diuerſo, & §.illud palā coll.9.* ſed certiò certius eſt, ꝙ ſoror ꝓximior eſt fratri defūcto, quā filius alterius ſororis, ꝙ patet, quia ſoror eſt in ſecūdo gradu, filius ſororis in tertio gradu, ergò d.D.Beatrix debet pręferri d. Antonio de Barreſio, nec tamē debet haberi cōſideratio in pręrogatiua ſexus, quia nepos eſt maſculus, & D.Beatrix ſoror eſt mulier, quia illa cōſideratio debet attēdi, quādo maſculus, & fęmina cōcurrētes ad ſucceſſionē feudi, eſſent defuncto eodē gradu coniūcti, ſi autē diſpari, tunc proximior præfertur, vt dixi, nulla facta conſideratione ſexus, vt ſatis cōprehenditur ex d.*Cōſt.Si aliquem*, ibi, *vt inter duos eodem gradu, &c.*
3 Sed his non obſtantibus, dico, d.nepotē, licèt remotiorē eſſe pręferendū, tū quia maſculus erat, tū quia filius maioris ſororis D.Margaritæ, quæ ſi viua fuiſſet tēpore mortis D.Comitis Henrici, debuiſſet præferri d.D.Beatrici ſecūdò natæ, vt per inueſtituram, & côuentionē Principis, & Domini directi patet, qua cauetur, ꝙ maior minori, & maſculus fęminæ præferatur, & hoc fortiùs, cū defūctus, de cuius feudi ſucceſſione agitur, moritur ab inteſtato, vt eſt *tex in d. Conſt. Conſtitutionē*, facit bene *Conſt.Si aliquē*, & licèt D. Antonius Barreſius fuerit remotior D.Beatrici ipſi defūcto, illud nō debet attēdi, quia in feudi ſucceſſione nō attēditur proximitas reſpectu perſonę eius, à qua vacat feudū, vt habetur *de ſucc.feud.c.1.*ibi, *ſi moriatur ſine hærede maſculo, &c.* ſed attēta côuētione feudorū, in qua dicitur maior natu minoribus fratribus, & maſculus fęminis pręferatur, patet, d. D.Antonius Barreſius, licèt deſcēdēs ex fęmina, eſt tamē de trāſuerſalibus inueſtiti, quibus datur ſucceſſio deficiētibus deſcēdētibus, ſecundū formā iuris ſtatutorū, hoc eſt, vt maior natu minoribus, & maſculus fęminæ præferatur, prout ſūt inueſtituræ, de quibus agitur, vt d. *Conſt. Cōſtitutionē*, & *Si aliquem*, & eſt *tex.in Conſt. Vt de ſucceſſionibus*, quāuis ergò D. Antonius Barreſius nō fuerit ꝓximior illi Comiti Henrico, à quo vacat feudū, ſicut erat ꝓximior D.Beatrix, tñ ꝓpter pactū, ſeu inueſtiturā ille maſculus ſuccedit, & præfertur
4 d.fęminę, & facit ꝓ hoc, quia feudi ſucceſſio po-

tiùs

tiùs ſit ex contractu inueſtituræ, ſeù ex pacto,
q̃ ex ſucceſſione,*c.1.an agnat.* & ſic non debet
attẽdi ſucceſſio reſpectu gradus, ſed attẽditur
pactũ factũ primo inueſtito,quo cauetur,quòd
maſculus fęminæ prçferatur, & ſic eſt hodiè
feudi natura,vt in *Conſtitutionibus* ſupra alle-
gatis, & ꝙ hæc opinio ſit vera,ꝓbatur ꝑ *tex.*
in *c.1.de eo qui ſibi,& hæredibus ſuis,* vbi ma-
ſculus licèt deſcẽdat ex fęmina,pręfertur fęmi-
nę ꝓximiori,in cuius lineã feudũ fecerat trãſitũ,
ꝙ eſt mirũ,ꝙ hodiè in hoc Regno nõ habet lo-
cum,vt dixit *And.de Iſer.in d.c.1.de his,q ſibi,et*
*hæredibus ſuis,*per *tex.in Cõſt.In aliquibus,*vndè
5 per illũ *tex.glo.ibi* videtur velle,ꝙ ſi concurrat
amita cũ nepote ex linea tranſuerſali,pręfertur
in ſucceſſione feudi defũcto nepos, licèt ami-
ta,ſeù matertera ſit ſoror defuncti,& ſic proxi-
mior,& hoc ex eo,quia maſculus in caſu *d.c.1.*
debet pręferri fęminæ, ꝙ verũ putat *Iacob. de*
*Belu.*quando feudũ non feciſſet tranſitũ ad eã,
& tunc ſi tempore ſucceſſionis cõcurrebat,nõ
ſolũ matertera, ſed ẽt nepos maſculus pręfer-
tur fęminæ,per *tex.*in d.*c.1.*licèt *And.de Iſern.*
dicat,ẽt quãdo feudũ feciſſet trãſitum ad ma-
terteram,quia per ſuperuenientiam maſculo-
rum excluderetur per *d. cap.1.* & ſic eſt datę
caſum quòd qui ſemel eſt hæres,deſinat eſſe
hæres propter ſuperuenientem maſculum,
qui conditionalitèr eſt heres .ſ. ſi maſculus nõ
naſceretur,aliàs nõ deſineret, *Inſt. de fideicom.*
hæred.§.reſtituta,l.qui ſoluendo,ff.de hær.inſt. fa-
cit quod not.*Bar.in l.paterfamilias teſtamento,*
ff.de hær.inſt.& ſic habebit fœmina feudum ad
6 diẽ incertum .ſ. donec maſculus naſcatur, &
dies incertus habetur pro conditione,*l.dies in-*
certus, ff.de cond.& demonſt. & in hoc caſu di-
cit *And.ibi in d c.1.*dictũ *cap.*non habere locũ
in Regno Siciliç,per *Conſt In aliquibus,§ cæte-*
*rũ,*quia ſemel feudo trãſeunti ad vnũ ſibi ſuc-
cedit filia,excluſis collateralibus. Illud ergò,ꝙ
dicitur, ꝙ fœmina proximior excluditur per
maſculũ remotiorẽ; procedit hodiè, quando
feudũ non dũ erat quęſitũ fęminæ, vt eſt caſus
noſter,ſi autẽ ſemel fęmina ſucceſſiſſet, per ſu-
peruenientẽ maſculũ non fuiſſet excluſa,& fa-
7 cit pro hoc,quia ius quærẽdũ faciliùs abdica-
tur,quã ius quæſitũ tollatur,not. in *c.admonet,*
extrà de renunc.& Fed.de Senis conſ.9.l.qui au-
tem,in princ. ff de his,quæ in fraud cred.& ideò
dixit *Andr.*in *d.c.1.*quòd ſi primogenitus vi-
uens iure Francorũ decedat,filia tm̃ relicta,ſe-
cũdogenitus frater ſemel excluſus per primo-
genitũ patrẽ dictæ filiæ excluderetur per dictã
filiã, ſed quia ad dictã materterã nunquã ve-
nerat feudũ .ſ. ad D. Beatricem, meritò nepos
debeat excludere eã,quia agebatur de feudis
quærendis tẽpore mortis Comitis Henrici, &
hoc eſt de mente *Bal.ibi.* licèt ignorauerit *Cõ-*
ſtit.Regn.& ꝙ in omni caſu de iure cõni feudo-
8 rũ maſculus remotior præferatur fęminæ pro-
ximiori, ſtante iure Francorũ .ſ. quando ma-
ſculus præfertur fęminæ, eſt *conſ.* ſolemne *Io.*
*Cald.*in *tit.de feud.*ꝙ incipit *Conceſſũ eſt feudũ*
vni,&c.& eſt *conſ.13.*& pro certo opinio *DD.*
Italiæ, quæ eſt, ꝙ Comes Henricus deceſſerit
ab inteſtato,eſt falſa,ſicut Iudas Scarioth,vt ſa-
tis dixi ſuprà, quæ ſi vera eſſet, non proficeret
D.Ioannæ de Bardaxi,cũ ab inteſtato veniant
omnes de Militelli ex perſona eius aui D. An-
tonij Barteſij, excluſa matertera, vt dictũ eſt,
ex qua deſcendit D.Ioanna.Intrepidè ergò, &
firmitèr eſt dicendũ,ꝙ ſtante *Conſt.* ſeù aliqua
cõuentione,ꝙ maſculus feudatarij pręferatur
fœminæ,vel deficientibus maſculis ſuccedant
fęminæ,vel primò ſuccedãt maſculi,& his de-
ficientibus fęminæ, vel ꝙ maſculus pręferatur
fęminę,dictis caſibus de iure cõni feudorũ poſ-
ſet dici,ꝙ ſi matertera proximior in gradu,ẽt ſi
ſucceſſiſſet,per ſuperuenientẽ maſculũ remo-
tiorẽ excluderetur,& ità tenet in d.*c.1.And.de*
*Iſer.*ꝙ limitat eſſe verũ in d.caſu,ſecundũ *Cõſt.*
*In aliquibus,*quando non ſucceſſiſſet materte-
ra,& tẽpore,quo agitur de ſucceſſione feudi
nepos,& matertera concurrebant,& tunc ma-
9 ſculus præfertur fęminæ, ſi autẽ ſemel ſucceſ-
ſiſſet fęmina,per ſuperuenientẽ exindè maſcu-
lũ non foret excluſa,ex quo ſemel feudũ fece-
rat trãſitũ ad eã,vel ad eius lineã,& hoc eſt ẽt,
ꝙ dicit *Iacob.de Belu.*in *d.c.1.* ibi, *& hoc uide-*
tur æquius,quòd remaneat apud eam,ex quo feu-
dum ſemel fecerat tranſitum ad eam.

Si ergò agimus de ſucceſſione feudorũ tẽ-
pore,quo ad fęminã nõ tranſierãt, meritò ma-
ſculus excludet eã,licèt remotior,nec obſtat d.
*Conſt.Si aliquẽ,*quæ licèt loquatur,quandò ma-
ſculus,& fęmina ſunt in pari gradu, & velit,d.
caſu maſculũ pręferri fęminæ, tamen quando
ſunt diſpares in gradu,prædicta fęmina proxi-
mior maſculo,nil diſponit d.*Conſt.* & in ea hic
caſus eſt omiſſus,remanet ergò in diſpoſitione
iuris,& habetur pro omiſſo.*l. ſi extraneus,ff de*
cond.ob causã,& *ibi* not. *l.cõmodiſſimè.ff.de lib.*
& poſth.l.ſi cũ dotem.in princ ff.ſol.matr. ſed de
iure eſt in feudis,& de natura ipſorũ eſt,quan-
do defunctus decedit ab inteſtato, maſculus
præfertur fęminæ,ẽt remotior, vt dictũ eſt ple-
nè ſuprà,igitur,&c.

10 Nec obſtat,ꝙ dicitur iure Romanorũ, ꝙ non
ſolũ deſcẽdẽtes, ſed ẽt tranſuerſales ſuccedũt,
ſalua gradus prærogatiua,qa reſpõdetur, ꝙ in
ſuccedẽdo nõ fit differentia ſexus,vt patet per
ſuprà dicta,& ad hoc facit,ꝙ in ſimili dicimus,
ꝙ lz.proximiores in gradu debeãt in ſuccedẽ-
do præferri,tamẽ liberi,& nepotes, qui ſunt in
tertio gradu præferuntur patri, qui eſt proxi-
mior in gradu,quia eſt in primo,vt *Inſt.de ſucc.*
quæ ab inteſt. § 1. cũ ſimil, & ꝙ maſculus licèt
deſcẽdẽs ex fęmina,ẽt remotior in gradu præ-
feratur fęminæ,licèt proximiori, quando viget
lex,ꝙ maſculus præferatur fęminę,iudicauerũt
illi nouem *DD.*celeberrimi de Regnis Domus
Aragoniæ per viuas rationes, & optima iura,
vbi tractabãt de ſucceſſione tranſuerſalium.

Chriſtoforus de Benedictis.

Nolui exemplare totũ *conſ* quia tẽdebat ad
reſpondẽdũ motiuis *Alex.Bald.Nouel. et Corn.*
circa ſubſtitutionẽ ſecũdũ teſtamẽtũ Comitis
Henrici,hoc tamẽ Capitulũ volui exemplare,
quia tangit intellectum *cap. Si aliquem.*

Io. Angelus Piſanellus

IN-

Digitized by Google

740

INDEX RERVM, ET VERBORVM OMNIVM,

Quæ in hoc ſecundo Libro Reſolutionum Quotidianarum continentur,

Alphabetico ordine digeſtus.

A

Abbas. Abbatiſſa.

ABbas nullius diœceſis an poſſit in loco ſuæ iuriſdictionis examinare notarios Regios, prout poſsũt Epiſcopi, et quid in Regno.c.1.n.1.et 4.fol. 2

Abbas exemptus ſub nomine Epiſcopi cõprehẽditur.ibi.n.3.

Abbatiſſa in Italia triennio munus ſuum exercet, & non vltra.cap.2 nu.1. 3

Abbatiſſa in qua ætate eligi debet,cap.144.num. 8.fol. 429

Abiuratio.

Abiuratio quid ſit,& quid operetur,c.5.n.7. 8

Abſentia.

Abſentia à loco iudicij an præbeat iuſtam cauſam vxori inſequenti virum ex cauſa Reipublicæ petendi reſtitutionem in integrum, ex clauſula generali aduerſus ſententiam,cap. 249.num.1. fol. 702

Abſolutio.

Abſolutio à iuramento neceſſaria non eſt vbi in contractu enormiſſima læſio interuenit, cap. 136. num. 12. & 13. 411

Acceptatio.

Acceptatio donatarij an requiratur, vt donatio fiat irreuocabilis.c.70. n.12. 222

Acceſſorium.

Acceſſoria contractus,reuocato contractu an corruant. c.83.n.3.& 10. 255

Accuſatio.

Accuſatio in crimine repetundarum debet intra annum proponi, & intra quinquennium in peculatu.c 244 n.15. 692

Accuſatus de hæreſi,& demum ad perpetuum dãnatus carcerem, num per procuratorem poſſit debitores ſuos in ius vocare. c.5. nu. 1.4. 6.10. 11.& 15. 7

Acquiſitio.

Acquiſitum ex re communi per gerentem commune negotium,vtrique quæritur. c.38. nu.19. fol. 117

Actio.

Actio ad rem immobilem, loco rei immobilis habetur.c.27.n.5 85

Actio,quæ competit pro retractu an ſit realis, vel perſonalis in rem ſcripta.c.44.n.4. 135

Actio eſt inſtituenda coram illo Iudice, qui eſt

Digitized by Google

competens illius, contra quem inſtituitur. c.44. nu.48. 143

Actio realis an inſtitui poſſit ſuper feudo, quod nō eſt ſpecialiter obligatū. c.139.n.5.et 24.f.416.

Actio ad legatum conſequendum datur contra heredem teſtatoris legantis. c.218.n.11. 636

Actionum ſpecies, ſi diuerſæ ſe offerunt, & dubitetur, quæ actio actori competat, pro declaratione Iudicis arbitrio remittitur, cap.106.nu.11.fol. 321

Actor.

Actor quiſnam dicatur in iudicio iactantiæ.cap.6. nu 1.3.4.& 5. 11

Actorum Magiſter.

Actorum Magiſter quis eſſe poſſit in propria patria c.149.n.7. 449

Vide Magiſter actorum.

Actus.

Actus, ſiuè contractus extra iudicium nullus conſideratur, ex quo efficitur quis reus, ità, & talitèr, ut non poſſit eſſe actor. c.44.num.49. 143

Actus prohibitus in territorio, ſi fraudulentèr fieret extra, habetur, ac ſi in Ciuitate factus eſſet. c.118 nu.12. 357

Actus inter viuos dicitur irreuocabilis. cap.150. num.7. 441

Actus poſſeſſionis quando præſumuntur facti iure familiaritatis.c.219.n.13. 640

Actum faciens in articulo mortis, per quem præiudicium fit tertio, nullum producit effectum. c.138.nu.4. 413

Adiudicatio.

Adiudicatio bonorum exequutorum eſt facienda creditori iuxtà apprctium, niſi alius maius offerat pretium. c.41.n.2. 128

Adiudicatio bonorum debitoris quomodo eſt facienda creditori, ſi bona illa longè excedant importantiam debiti.ibid.n.7.

Adminiſtrator.

Adminiſtrator bonorum alicuius, qui in rationibus reddēdis moroſus extitit an teneatur ſoluere intereſſe illius quantitatis, in qua rationibus calculatis debitor apparet. cap. 110.num.2.3. & 7. 327

Adminiſtratores bonorum alicuius, qui rationem de adminiſtratis certo tēpore reddere tenentur, à pœna excuſantur, ſi ſtatuto tempore computa præſentant.ibid.n.5. 328

Aduocatus.

Aduocatus an poſſit cogi ad ſuſcipiendum officium Conſiliarij.c.8.n.30. 19

Aduocatus an poſſit eſſe teſtis pro cliente, & quid ſi fuerit requiſitus ab aduerſarijs ad deponendū contrà clientem, et quid in ſollicitatore. cap. 9. nu.1,2.4.& 5. 21

Aduocatus pauperum an poſſit interuenire tempore, quo cauſas, quas defendit Iudices decidunt. cap. 10. num. 1. 3. 4. 14. et 15. 23

Aduocatus Fiſcalis M. C. antiquitùs non interueniebat tempore, quo cauſæ fiſcales decidebātur.ibid.nu.6.

Aduocatus an poſſit tuta conſcientia patrocinari contrà debitoris hæredem, ex quo inuentarium non fecit, ſi conſtat, hæredem illum bona hæreditaria non ſubtraxiſſe.c.11.n.1.& 4. 25

Aduocatus an peccet mortaliter defendens cauſam iniuſtam, ex quo cliens ei dixit, pro certo ſcire Iudicem pro ipſo pronunciaturum. c.12. nu.1.& ſeq. 26

Aduocatus an in foro conſcientiæ teneatur reſtituere clienti mercedem pro futuro patrocinio acceptam, ſi cliens patrocinium demum non exquiſiuit.c.13.n.1. 27

Aduocatus ſi in progreſſu litis agnoſcens, clientem malam habere cauſam, tutelā deſeruerit, an tuta conſcientia ſalarium acceptum retinere poſſit, & quid ſi in morbum inciderit. ibid.num.3. fol. 28

Aduocatus, qui à multis quotannis recepit ſalarium, ſi contingerit inter hos clientes litem oriri, an poſſit vnum contra alium defendere, cap. 14.nu.1.& 4. 28

Aduocatus, cui à cliente fuit cōſtitutum certum annuum ſalarium, an tuta conſcientia illud exigere poſſit, ſi cliens nullas habuit lites, cap.15. num.1. 29

Aduocatus an poſſit maius petere ſalarium, quàm illud conuentum, ſi cliens plures lites habuit, quarum reſpectu ſalarium conſtitutum dicitur exiguum.ibid.nu.2.

Æconomus.

Æconomi Eccleſiarum num ad nutum poſſint eijcere presbyteros, ibi ad ſacra miniſtrandum deputatos.c.201.n.1.& 4. 597

Æqualitas.

Æqualitas in iudicijs eſt ſeruanda.c.10.n.8. 24

Afflictus.

Affl.in Conſtit. In aliquibus, nu. 20.& ſeq.*loquutus fuit de ſucceſſione bonorum feudalium. c.210.n.8.* 613

Agnatio. Agnatus.

Agnata remotior an excludat proximiores cognatos, teſtatoris agnatione vocata. c.222.nu. 3.& 4. 648

Agnationis ratio à teſtatore conſiderata reſtringitur ad gradum expreſſum.c. 89. n. 6. 274

Agnationis conſeruandæ ratio, quæ conſideratur ab aliquibus, in iure retractus reijcitur.cap.116 nu.41. 348

Agnatus in Ciuitate Neapolitana an poſſit immiſſionem petere ſuper medietate bonorum antiquorum, extraneo vniuerſali inſtituto hærede. cap.57.nu.2. 190

Agnatus dicitur ab inteſtato hæres medietatis bo-

norum

Digitized by Google

norum antiquorum.ibid.n.3.& 5.

Agnatus non poteſt poſſeſſionem medietatis bonorum antiquorum propria authoritate,lite ſuper illis pendente capere.ibid.n.7. 191

Agnatus præfertur extraneo in venditione feudi ex pacto antiquo,ſecus autem in feudo ex pacto nouo, vel hæreditario antiquo. c.116.nu.2.3. et 6. 340

Agnatus proximior quando venditioni de feudo facta aſſentit,ceſſat prælatio.ibid n.9 342

Agnatus proximior præfertur, quando feudatarius vendit extraneo feudum.cap. 117.num.4. fol. 351

Agnatus an excludat filiam renunciantem à patris ſui inteſtati ſucceſſione.c.189.n.23. 531

Alienatio.

Alienans bona alienari prohibita poteſt alienationem reuocare, & contra factum proprium venire.c.18.n.60. 51

Alienare, ideſt dictio, alienare,quomodo interpretanda.c.27.n.2. 84

Alienari prohibitum ſi ſemel alienetur,alienabile efficitur.c.209.n.2. 611

Alienatio bonorum pupilli debet fieri cum tutoris authoritate,alioquin non tenet.cap.18.n 9. fol. 39

Alienatio prædij pupillaris maioris valoris, quã ſit æs alienum nulla eſt.ibid.n.32. 44

Alienationis appellatione an veniat ſeruitutis impoſitio,& vſusfructus conſtitutio.c.30.n.6.11. & 17. 101

Alienationis prohibitio regulatur iuxta terminos fideicommiſſi præcedentis.c.89.n.7. 274

Alienatione feudi prohibita an locatio vetita intelligatur c.31.n.8.& 9. 105

Alienatione permiſſa intelligitur,vt fieri poſſit tã inter viuos,quàm in vltima voluntate. c.189. n.69. 540

Alimenta.

Alimenta an poſſint relinqui damnato ad perpetuos carceres.c.5.n.19. 10

Allodium.

Allodiale patrimonium non eſt ſeparatum à patrimonio feudali, cui eſt annexa hæreditaria qualitas.c.45.n.33. 153

Alternatiua.

Alternatiua promiſſio rerum duarum vna adimpleta,an in alia obligatio remaneat. cap. 65. num.9. 207

Alternatiuarum electio cuius eſt,debitoris nè, vel creditoris,ibid.n.2.4.& 5. 205

Andr. Fachineus.

Andreæ Fachin.ſententia in conſ.64.num.15. ab aliquorum oppoſitionibus defenditur.c.116 n.26.& 29. 345

Annui introitus.

Annui introitus ſuper arrendamentis an dicantur de diſtrictu Neap.cap.208.num.4. 607

Anulus.

Anulus ſponſalitius à ſponſo ſponſæ traditus an cenſeatur donatus.c.71.n.20.& 21. 226

Antephatum.

Antephatum cauſam continet lucratiuam,dos verò onerosam.c.19.n.18. 57

Antephatum per vxorem rebellis lucratum, ad quem ex defuncta ſpectat c.22.n.1.2.3.& 27. fol. 71

Antephatum in Ciuitate Neap. ſpectat ad filios,vt hæredes patris.ibid.n.10.& 12. 71

Antephatum per ſecundam vxorem lucratum in Ciuit. Neap. acquiritur filijs,tàm primi,quàm ſecundi matrimonij ibid.n.20. 71

Antephatum poteſt peti per mulierem mortuo viro,vel in pecunia, vel vt hæres correſpondeat. ibid.num.22.

Antephatum,ſiue quarta an differat à donatione propter nuptias ibid n.23.

Antephatum quouis nuncupetur modo in effectu donatio eſt.c.23 n.1. 76

Antephatum acquiritur filijs,vti filijs,non vti hæredibus.ibid n.2.

Datur cautela, qua mediante Neap. filij ſuccedunt in antephato,vt filij,non vt hæredes. ibid. num.3.

Antephatum,quod ſecunda coniux lucrata eſt,an ſolui debeat à filijs huius ſecundi matrimonij. ibid.n.13. 78

Antephatum vt debeatur per mortem viri mulieri,quæ concurrere debeant.c.24.n.1. 79

Antephatum an debeatur mulieri, quæ dotem non ſoluit, ſi illud conſtitutum apparet propter dotem recipiendam,& ob alias cauſas.ibid.à n.2. vſque ad 8.

Antephatum ſi fuerit conſtitutum minus, quàm eſt in Reg.Pragm.taxatum ſoluto matrimonio an poſſit peti ſecundum taxam in Reg. Pragm. contentam.ibid.n.9. 80

Antephatum quando dicatur lucratum per mulierem pleno iure, & quando quòad vſumfructum tantùm,& quid attento nouiſſimo iure Regni. c.25.n.1.& 2. 81

Antephatum an poſſit peti à muliere in pecunia contanti, ſi hæres vſuras ſingulis annis ſoluere ſe offerat.ibid.n.3 4.5.7.9.& 10.

Antephatum an debeatur mulieri non obſtante, quòd dos ſoluta non fuit, ſtante quòd maritus dotem à ſocero recepiſſe confeſſus eſt, interueniente demùm mutui contractu. c.140.nu.15. fol. 424

Antephati conſtitutio quæ ſit Neap.cap.22.n.18. fol. 73

Antephati proprietas donec viuit vxor non eſt in diſpoſitione,propter futurum euentum. ibid.nu. 21.& 26. 74

Digitized by Google

Antephato per matrem lucrato an filij ex ſecundo matrimonio ſuccedant.cap.23. num. 11.& 12.ſol. 78

Apoca.

Apoca ſcripta Banco, vt Titio ſoluat mille, quæ à Caio debentur, pecunia in banco non reperta, an ſcribens remaneat obligatus.cap.25.num.1. 3.4.& 5. 82

Appellatio.

Appellans à ſententia Papæ ad Iudicem ſecularē eſt excommunicatus.c.112.n.9. 332

Appellare an liceat à decreto Portulani ad Iudicem ſecundarum cauſarum.cap.39. nu.1.& 3. fol. 123

Appellari non poteſt à ſentētijs Præfecti Prætorio antequam illa exequantur.c.178.n.1. 503

Appellari an poſſit à ſententia Arbitri.cap. 180. num.5. 508

Appellatio admittitur à comminata tortura.c.10. num 13. 24

Appellatio à decretis, quæ proferuntur à Baiulis locorum, num interponi poſſit ad Barones, ſiuè eorum Capitaneos*.c.39.n.2.* 123

Appellatio habetur pro non interpoſita, quando fatalia ſunt elapſa.c.79.n.4.& 8. 244

Appellatio à laudo Arbitrorum an admittēda ſit priuſquam pœna in compromiſſo adiecta ſoluatur.c.180.n.6. 508

Appellatio nūm ſuſpendat Iudicis inferioris ſententiam.c.200.n.2. 589

Appellationis inſtantia non currit facto inter litigantes compromiſſo.c.79.n.10. 245

Appellationi an poſſit pacto recunciari. c. 119. num.5. 358

Appellatione filiorum an veniant fœminæ. c. 68. num.3.& 18. 212

Appellatione fratris venit ſoror.c.209.n.3. 611

Appellatione ſucceſſoris in dubio non veniunt, niſi vniuerſales.c.159.n.8. 454

Aquiliana.

Aquiliana ſtipulatio in contractu renunciationis reſtringitur ad fauorem perſonarum, in renunciatione contemplatarum.c.190.n.40. 556

Arbiter. Arbitrator.

Arbiter expirato compromiſſo an poſſit eſſe teſtis in cauſa altâs ſibi compromiſſa.c.9.n.7. 22

Arbitrator quis dicatur.c.180.n.3. 508

Argumentum.

Argumentum de feudo ad fideicommiſſum validum eſt.c.89.n 9. 274

Argumentum de feudo ad officium validum eſt. c.148 n.7.& 8. 437

Argumentum de maiori ad minus non valet. cap. 206.n.5. 601

Argumentum de matrimonio carnali ad ſpirituale validum eſt.c.138.n.3. 413

Aſſenſus.

Aſſenſus non requiritur, quando creditor ſuper feudo vult illud ab onere cenſus liberare, cap.21. num.41. 69

Aſſenſus Apoſtolicus an requiratur, quando Eccleſia in alium vult transferre, ſiue cedere iura ſua.c.27.n.1.& 6. 84

Aſſenſus Apoſtolicus an requiratur, quando Eccleſia vult in alium transferre hypothecam, quam ſuper alieno prędio habet acquiſitam. ibid.n.3.& 4. 85

Aſſenſus Apoſtolicus an requiratur, quotiès Eccleſia bona ſua generalitèr alicui obligaret occaſione emptionis alicuius rei per ipſam factæ. ibid.n.7.& 8.

Aſſenſus Apoſtolicus an requiratur, quando proceditur ad venditionem bonorum Eccleſiæ pro ſatisfaciendo creditori, qui abſque aſſenſu habet bona illa obligata.ibid.num.10.11.12.15. & 16. 86

Aſſenſus Apoſtolicus an requiratur, quando Eccleſia vult conuertere in emptionem bonorum ſtabilium pecuniam, quam habet conſtitutam in proprietate.ibid.n.13.

Aſſenſus Regius habetur pro prętito ſuper feudorum obligationibus, quæ fiunt à viris pro reſtitutione dotium mulierum Neapolitanarum, ſed quid ſi bona feudalia fuiſſent à viro quęſita poſt mortem vxoris.cap.28.num.1.et 2.ratio dubitandi, quæ ibid.num.3.reſoluitur dubium. ibid. num.4.5.& 7. quod etiam habet locum in mulieris hærede. 88

Aſſenſus tacitus intelligitur præſtitus inſtrumento dotali.ibid.n.6. 89

Aſſenſus tacitus conceſſus inſtrumento dotali an ſit ſubſidiarius in defectum bonorum allodialium ibid n.10.& 11. 90

Aſsenſus tacitus an intelligatur præſtitus ſuper bonis feudalibus viri.ibid.n.12.

Aſsenſus tacitus an procedat, quando dos fuit tantùm confeſſata ibid.n.13.

Aſſenſus tacitus an proſit mulieribus Neapolit. naturalibus.ibid.n.14.

Aſſenſus tacitus an extēdatur ad bona ſoceri uxoris, & ad bona ſoceri mariti.ibid.nu.15.& 16. fol. 91

Aſſenſus tacitus an intelligatur præſtitus in caſu, quo obligans feudum legitimo caret ſucceſſore, & an præſtitus intelligatur, quando non fuit in capitulis matrimonialibus reſeruatus. ibi.n.17.

Aſsenſus tacitus an intelligatur præſtitus donationibus contemplatione matrimonij factis in capitulis matrimonialibus ibid.n.18.

Aſsenſus tacitus an ſuum ſortiatur effectum ſuper bonis feudalibus tacitè obligatis ibid. num.19. 25.& 26.& quid ſi in capitulis matrimonialibus fuerit conuentum, vt ſtipularetur inſtrumē-

tum

tum dotale ad conſilium ſapientis.ibid. á n.20. vſquè ad 24.

Aſsenſus Regius an ſit concedendus donationi factæ à patre filio ſecundogenito de feudo, primo contradicente.c.29.num.1.3.5.6.7.9. & 23. fol. 95

Aſsenſus Regius impetratus ſuper donatione feudi facta à patre filio ſecundogenito, an ſit ſubreptitius, dum de primogenito nulla ſuit facta mentio.ibid.n.4.

Aſsenſus an poſſit præſtari à Prorege, ſi pater vult hæredem facere ſecundogenitum in feudo.ibid. num.10. 95

Aſsenſus domini an requiratur, ſi feudatarius ſuper feudo vellet ſeruitutem imponere. c.30.nu. 1.cum ſeqq. 100

Aſsenſus an requiratur, ſi feudatarius, & emphyteuta velint vſumfructum conſtituere.ibid.n.9. & 15. 101

Aſsenſus an requiratur in communione herbagiorum per duas Vniuerſitates facienda.ibid.n.13. & 14. 102

Ponderatur Cap Regni Pondus æquum.*ibid.*

Aſſenſus domini non requiritur in alienatione feudi, quando per alienationem ipſius domini conditio melior fit.ibid. n.23. 104

Aſſẽſus an requiratur, ſi feudatarius voluerit terras de dominio feudi parum vtiles alicui concedere.ibid.n.24.

Aſsenſus an requiratur in alienatione facienda feudi à vaſallo in connaſallum, & quid in pluribus emphyteutis, an poſſint inter ſe ipſos emphyteuſim alienare.ibid.n.26.

Aſsenſus Regius an de iure requiratur in locatione feudi, cum iuriſdictione, & vaſallis. c.31.nu.1. 6.7.10.12.15.& 16. 105

Aſsenſus domini cur requiratur in venditione bonorum feudalium.ibid.n.14. 106

Aſsenſus an requiratur in locatione officiorum, quæ in Regno dicuntur de Regalibus, ibid. n.17. fol. 107

Aſsenſus Regius an præſtari poſſit à Proregibus ſuper alienatione, vel obligatione feudorum, quæ titulo aliquo decorata ſunt c.32.n.1. 107

Aſsenſus præſtitus à Proregibus Regni ante annũ 1561. ſuper obligationibus omnium feudorum debitoris obligantis, exceptis feudis titulatis, an proſit etiam quòad feuda titulata, ſtante gratia à Rege conceſſa, de qua in pragm.17. ſub tit. de feud.*ibid.à num.2. vſq; ad 9*

Aſsenſus Regius an poſſit impetrari ſuper obligatione bonorum feudalium poſt feudatarij obligantis decoctionem.cap.33.num.1.2.3.4.& 5. fol. 109

Aſsenſus Regius an poſſit impetrari ſuper contractu defuncti, abſque nouo hæredis conſenſu. ibidem num.6.

Aſsenſus à Rege præſtitus contractui alienationis rei feudalis, conſiderat tantùm perſonam, quæ feudum acquirit, non autem illum, cuius cõtemplatione, & pecunia feudum emitur.c.38.n.16. fol. 117

Aſsenſus eſt ſtricti iuris, ac proinde extenſionem aliquam non recipit.ibid. n.21. 118

Aſsenſus Regius requiritur in ceſſione actionis ad feudalia.c.61.n 4. 200

Aſsenſus domini requiritur in conſtitutione fideicommiſſi ſuper feudis.c.90.n.3. 276

Aſsenſus Regius per quod nam tempus præſumatur.c.115.n.14. 337

Aſsenſus præſtitus ſuper obligatione bonorum feudalium pro dote an cenſeatur præſtitus pro illius intereſse.c.166.n 26.& 34 475

Aſsenſus non operatur, niſi ex nunc, non vt ex tũc. c.182.n.10. 511

Aſsenſus impetrari poteſt ſuper contractu venditionis feudi poſt mortem emptoris, viuo venditore, accedente hæredis conſenſu, vel approbatiuo, vel diſpoſitiuo.ibid.n.15. 512

Aſsenſus Regis impetratus ſuper renunciatione bonorum feudalium an operetur, vt intelligatur facta renunciatio in manibus domini. cap. 189.n.50.57.& ſeq. 537

Aſsenſus Regis ſi impetratur ſuper contractu, quẽ contrahentes ſine illo perficere poſsunt, habetur, ac ſi non eſset impetratus.ibid.n.52. 538

Aſsenſus an poſſit per teſtes probari.c. 231.nu. 4. fol. 663

Aſsenſu domini deficiente feudum neque diminui, neque commutari poteſt.c.30.n.3. 100

Attentata.

Attentare non dicitur, qui poſſeſſionem continuat. c.204.n.11. 598

Attentatorum iudicium non impedit cauſam principalem ſuper remedio retinendæ poſſeſſionis intentatum.ibid n.10,

Augmentum.

Augmentum, quod in feudo reperitur, ſpectat ad hæredem in allodio, tam ſi aperitur domino, quàm ſi in illo ſuccedit agnatus.c.21. num. 25. 26.ſed an idem dicendum ſit de augmento facto à vaſſallo.feudum ab aliquo onere liberando.ibid n.27.30 31.34.35.& 38. 65

Augmentum penſionis an locatori debeatur ob maximam fertilitatem.c.186.n.5. 517

Authoritas.

Authoritas Iudicis an ſuppleat defectum tutoris, vel curatoris.c.137.n.2. 412

Auus.

Auus, et Auia inſimul cum nepotibus, nepoti prædefuncto an ſuccedant.c.190.n.13. 551

Ban-

Digitized by Google

B

Bannum Bannitus.

Banno emanato, vt omnes aſſaſſini exfractent, illi dumtaxat includuntur, qui per ſententiam inculpati ſunt.c.232.n.5. 664
Bannitus à Principe reſtitutus an recuperet bona proximioribus quæſita.cap.46.num.15 & 16. fol. 162
Bannitus à Principe reſtitutus bona recuperat. c.185.n.2. 516

Baro.

Baro an teneatur ſoluere collectam pro animalibus, quę in territorijs feudalibus paſcua ſumunt. c.35.nu.1.2.3. 110
Baro, vaſallo pro ſe laborante, quomodo ſalarium de iure Regni præſtare debet.cap.37.n.1.& 2. fol. 112
Baro an poſſit cogere vaſallum ad ſeruitia præſtādum alteri.ibid.n.3.5.& 7. 113
Baro an poſſit cogere vaſallum ad ſeruiendum pro mercantia.ibid.num.9.
Baro poteſt cogere ſubditos, vt prius terras ſuas, quàm aliorum colant.ibid.n.10. 114
Baro non niſi ſemel tenetur ſalarium per pragm. ſoluere.ibid.n.11.
Baro quis non efficitur ex ſimplici tenuta, quam conſequitur feudi,c.38.n.26. 119
Baro an extra proprium territorium valeat in ſubditos ſuos iuriſdictionem exercere.cap.115. num.1. 335
Baro an poſſit eſſe quis vnius territorij, & alter in illo habere iuriſdictionem ibid.n.2.& 6. 336
Baro ſi mandauerit, ſolui prouiſionem Officiali ſuo ex prouentibus iuriſdictionis, ſi contingerit, in illo anno, nullos, vel paucos fieri prouentus, an ex alijs introitibus ſupplere teneatur. cap. 124. num.11. 371
Baro præfertur extraneo in emptione fructuum, qui à feudo percipiuntur, ſed quid in alijs. cap. 161.nu.9. 459
Baro an poſſit exigere de plantatis, ſicut exigebat de ſeminatis.c.213.n.7.9.10.11.& 12. 621
Barones in Regno dicuntur Iudices ordinarij vaſallorum.c.31.n.11. 106
Barones Regni multa habent priuilegia aduerſus vaſallos burgenſes, & præcipuè illa, quæ continentur in Conſt.Quamplurium; ſed an eiſdem priuilegijs potiantur illi; qui ſub alterius nomine, propria tamen pecunia feuda emere procurant, & cum ſolita recognitione, et cæt.cap.38. à n.1.uſquè ad 39. 115
Barones dicuntur habere iuriſdictionem à Rege, quia iuriſdictio eſt de Regalibus.cap.81.nu.13. fol. 249
Barones priſcis temporibus nullam habebant iuriſdictionem.cap.115.num.4. 336
Barones ius prohibendi, quod habent, ne vaſalli ad alia molendina, furnos, ac tapeta accedant, quàm ipſorum Baronum, an procedat, quando vaſalli accederent extra territorium.cap.118. n.1.2.3.& 4. 355
Barones ius prohibendi, quod habēt in molendinis, furnis, ac tapetis, tangit perſonas vaſallorum, illorumquè oſſibus affixum dicitur. ibid. nu. 6. fol. 356
Barones an poſſint noua Caſtra ædificare, & antiqua reficere.c.214.n.7. 622

Beneficium.

Beneficium inuentarij Florentinis non ſuffragatur. c.96.n.17. 297
Beneficium tenuiſſimum quod dicatur, remiſſiuè. c.153.n.8. 446
Beneficium eſt ſtipendium militiæ clericalis. cap. 215.n.10. 624
Beneficium à iure indultum non eſt alicui auferendum.c.224.n.2. 650
Beneficij renunciatio vt valida iudicetur, quæ requirantur.c.50.n.3. et 7. 172
Beneficij collatio vbi nulla fuerit, nūm penſionis reſeruatio ſuper eodem beneficio facta, nulla quoque cenſenda ſit.c.171.n.13.et 14. 490
Beneficij collatio facta à Vicario Epiſcopi reuocato an valida ſit.c.174.n.5. 496
Beneficia plura habere non eſt contra ius.cap.40. num.3. 124
Beneficia abſque vlla defalcatione ſunt conferenda.c.171.n.8. 489
Beneficia nūm concedantur perſonis priuilegiatis aſſerentibus, ſe læſas in probationibus circa exceptionem fori declinatoriam. c.198.num.4. et 11. 587

Bona.

Bona fideicommiſſo ſubiecta poſſunt pro dote, & donatione propter nuptias in ſubſidium alienari, ſed an principaliter, vbi teſtator fideicommittens diſpoſuit, vt pro dote alienari poſſint. c.16.à n.1.uſq; ad 6.& à 10.uſq; ad 13. 30
Bona fideicommiſſo ſubiecta poſſunt in ſubſidium alienari pro dote conſtituenda, vel reſtituenda, etiam ſi in contrarium adeſſet teſtatoris diſpoſitio, & quid pro expenſis, quæ ut perficiatur matrimonium neceſſariæ ſunt.ibid.n.7.& c.17 à n.1.uſq; ad 8. 33
Bona empta ex pecunia redacta ex uenditione rei fideicommiſſo ſubiectæ, cenſentur ſubrogata loco fideicommiſſi.c.18.n.1. 37
Bona pupillorum non poſſunt uendi, niſi ſeruatis de iure ſeruandis.ibid.n.8. 39
Bona pupilli non poſſunt uendi, niſi cauſa cognitione præcedente, & in quibus cauſæ cognitio conſiſtat.ibid.n.25.26.et 27. 42
Bona minorum antequam uendantur debent per

Digitized by Google

viginti dies ſub haſta poni, nec huic ſolemnitati renunciari poteſt.ibid.n.28.& 29. 43
Bona minorum non poſſunt vendi pro ſatisfaciendis creditoribus, niſi illis vrgentibus, nec alia cauſa inueniri poteſt ad iuſtificandam venditionem prædiorum pupillorum, adhuc ſi pupilli vtilitas adeſſet.ibid.n.30.& 31.
Bona fideicommiſſo ſubiecta vt vendi poſſint, quæ requirantur.ibid.n.34. 44
Bona minorum ſi nulliter alienata iudicantur, debent reſtitui vnà cum fructibus, idemquè in bonis Eccleſiaſticis.ibid. n.68.70.& 72. 53
Bona fideicommiſſo ſubiecta poſſunt pro conſtituẽda,ſiue reſtituenda dote alienari, ſed an priuilegium hoc tranſeat in mulieris ceſſionarium.cap. 19.à n.1.vſquè ad 6. 54
Bona ſtabilia in Regno Neap.pro certo pretio venduntur,& quomodo ſoluatur.c.20.n.1. 59
Bona immobilia debitoris vt legitimè vendi poſſint,requiritur,vt præcedat illorum appretium, & quid in mobilibus.cap.41.nu.1.3.4.5.& 6. fol. 127
Bona clerici ad quorum titulum ſacris inſignitus eſt, ſi de facto hypotheca ſubmiſſa reperiantur, an clerico defuncto poſſit creditor ſuper illis recurſum habere.c.48.n 5.7.& 11. 170
Bona fideicommiſſo conditionali obnoxia an quouſquè purificetur conditio validè alienari poſſint.c.90.n.1.9.& 10. 275
Bona acquiſita à Religioſo propter culpam à Religione eiecto cuius ſunt.c.195.n.11. 575
Bona parafernalia mulieris quæ ſint,& an in illis vir habeat adminiſtrationem.cap. 237.num.5. fol. 678
Bona viri ſunt tacitè obligata vxori pro adminiſtratione bonorum paraſernalium.ibid.n.6.
Bona dotalia nùm conſtante matrimonio exequi poſſint pro delicto vxoris.ibid.n.10. 679
Bonorum exequutorum adiudicatio eſt facienda creditori iuxta appretium, niſi alius maius offerat pretium.c.41.n.2. 128
Bonorum debitoris adiudicatio quomodo eſt faciẽda creditori,ſi bona illa longè excedant importantiam crediti.ibid.n.7.
Bonis delinquentis confiſcatis quæ fideicommiſſo ſubiecta ſunt,fideicommiſſarijs reſtituuntur.cap. 18.n.2.& 3. 37

Bulla.

Bulla Sanctæ memoriæ Pij V. ſuper conſtitutione cenſus in Regno Neap.recepta non eſt. cap. 20. n.10.fol.60. &c.163.n.5. 467
Bulla Pij V. contra ſodomitas an habeat locum contra beſtialitatis crimen committentem.cap. 206.nu.7. 602

C

Canonicatus.Canonicus.

Canonicatum an quis poſſit habere in Eccleſia collegiata,& inſimul in plebe rurali ſimplex altare.c.40.n.2. 124
Canonicus receptus vltrà numerum an gaudeat iuribus canonicalibus.c.113.n.5. 333

Capellanus.

Capellanus an ab Epiſcopo cogi poſſit ad reſidendum in ſimplici beneficio.c.40.n.4. 124
Capellani electio pro miſſis celebrandis eſt de præcipuis iuribus adminiſtratoris.c. 120.nu.5. fol. 361

Capitulum.

Capitulum ſede vacante an poſſit conferre beneficia,ad Prælati collationem ſpectãtia.cap.42. nu.1.& 8. 129

Capitulum Regni.

Capitulum Regni. Pondus æquum ponderatur. c.30.nu.13. 102

Captatoria.

Captatoria voluntas an fauore piæ cauſæ ſuſtineatur.c.221.n.4.5.et 6. 647

Captiuitas.

Captiuitatis tempus an militi connumeretur. cap. 135.n.6. 408

Carolus V.

Carolus V. Imperator ingreſſus fuit Ciuit.Neap.die 25 Nouembr.ann.1535.c.37.n.4. 113

Caſtrum.

Caſtrum dirutum an vaſallus reficere valeat,abſq; Regis licentia.c.214.n.6. 622

Cauſa.

Cauſa priuilegij ceſſante,ceſſat ipſum priuilegium, ſecus quando priuilegium effectum conſummatum produxerit.c.49.n.3.et 6. 171
Cauſa iuſta litigandi,dum excuſat à mora, excuſat etiam ab intereſſe.c.109.n.6. 326
Cauſa iuſta litigandi quæ ſit.ibid.n. 11. 327
Cauſa fauoris libertatis teſtandi an ceſſet, quando filia renunciauit ſucceſſionibus ab inteſtato.cap. 189.n.26. 532
Cauſa teſtati facit ceſſare cauſam inteſtati.c. 219. n.14. 640
Cauſæ amiſſio inducitur per falſitatem in beneficialibus.c.78 n.10. 242
Cauſæ enumerantur, propter quas parentes ſolent à filiabus recipere renunciationes.cap.189.n 9. fol. 527
Cauſæ feudales an agitari poſsint cum procuratore,qui vniuerſale habet mandatum ad omnes cauſas.c.139.n.27. 420

Cautela.

Cautela traditur pro reddenda valida obligatione ciuium particularium,qui pro Vniuerſitate

Digitized by Google

ſe obligant.cap.59.num.10. 197

Cautio.

Cautio de vtendo,& fruendo, an per teſtatorem remitti poſſit.c.248.n.2.& 3. 699

Cenſus.

Cenſus annuus ſuper feudo conſtitutus,& à feudatario acquiſitus, ad quem ſpectat defuncto feudatario cum duobus hæredibus, altero in feudo,altero in allodio.c.21.n.1.2.5.6.7.10.13.14.15.& 23. 62

Cenſus ſuper feudo conſtitutus, & vaſallo acquiſitus,an ſpectet ad hæredem vaſalli, qui ſine legitimo ſucceſſore in feudo illo deceſſit. ibidem num.13. 63

Cenſus ſuper beneficio Eccleſiaſtico à patronis imponi non poteſt, & quæ ſit pœna patronorum imponentium.c.171.n.6.& 7. 489

Cenſus conſtitutio ad hoc vt ſubſtineri poſſit, requiritur numeratio pecuniæ, ſed quid in Regno Neap.c.20.n.9.& 11. 60

Certioratio.

Certioratio licèt proſit adulto, non tamen pupillo iuuat,etiam pubertati proximo.c.136.nu. 11. fol. 410

Ceſsio.Ceſsionarius.

Cedere, verbum,quid importat.c.21.n.39. 69

Ceſſio idem operatur in rebus incorporalibus,quàm traditio in corporalibus.c.238.n.13. 681

Ceſſionarius creditoris,qui ſuper feudi obligatione aſſenſum obtinuit,ſi ſuper ceſſione aſſenſum non impetrauit,an poſſit ſuper pecunia ex feudo redacta concurrere. cap. 61.num. 2.5.6. 7.& 8. fol. 199

Ceſſionarius non poteſt vti aſſenſu cedentis. ibid. n.3.& 10. 200

Ceſſionarius conſtitutus à cedente procurator in rem propriam,poteſt omnia,quæ poterat cedens. ibid.n.9.

Ceſſionarij mulieris pro dote recuperanda an habeant priuilegium prælationis, quo mulier ipſa potitur,& quid in hærede mulieris.c.19.à num. 11.vſquè ad 16. 55

Citatio.

Citari in quo loco debeat Regnicola,qui eſt abſens à Regno.c.43.n.6. 131

Citari quomodo debeant exteri, qui ſunt ab hoc Regno abſentes.ibid.n.7.& 10.

Citatio prima an poſſit incipere à procuratore. ibid.n.1.

Citatio domi ſufficit, quando principalis eſt citandus.ibid.n.2.

Citatio in quo loco fieri debet,ſi citandus eſt abſēs à Regno.ibid.n.3.

Citatio contra Baronem an ſat ſit, ſi fiat in loco feudi.ibid.n.4.

Citatio contra beneficiatum an ſat ſit,ſi fiat in loco beneficij.ibid n.5.

Citatio per edictum in quo loco affigi debeat. ibid. n.11. 132

Citatio per edictum relaxatur per Rotam præcedente commiſſione Papæ, cum facultate procedendi per edictum.ibid.n.12.

Citatio per edictum vt concedatur iuſta cauſa eſt depoſitio teſtium, reputantium impoſſibile, vt quis citetur de perſona.ibidem.num. 13.14. 17.& 18. 133

Citatio partis ad videndū iuramenta teſtium, an aliquando omitti poſſit.ibid.n. 15.& 16.

Citatio per edictum(Si quis ſua putauerit intereſſe) num comprehendat perſonas Eccleſiaſticas.c.75. n.9. 236

Citationis omiſſio vitiat proceſſum; illiuſquè defectum Princeps, vel ſtatutum ſupplere non poteſt.c.18.nu.35.36.& 37. 44

Citationis defectus in confectione inuentarij reſpectu creditorum abſentium an ſit releuans. cap. 111.n.45.& 6. 329

Ciuis.

Ciuis quis dicitur, qui domicilium ſuum tranſtulit cum animo ibi perpetuò permanendi, adeò vt in loco originis conueniri non poſſit.c. 56.n.12. fol. 188

Ciuis Neapolitanus non poteſt de bonis antiquis diſponere,niſi de medietate.c.57.n.1. 190

Ciues particulares alicuius Ciuitatis, qui pecuniā ab aliquo acceperunt, conuertendam ad beneficium totius Vniuerſitatis, an,& quando validè obligati cenſentur.c.59.n.1.2.et 8. 195

Et quid ſi Vniuerſitas principalitèr ſe obligauit, et in eodem inſtrumento particulares ciues,pro maiori creditoris ſecuritate.ibid.num. 3.4. et 6. fol. 196

Ciues particulares coguntur ſe obligare ad beneficium communitatis, pro ſecuritate creditoris, qui Vniuerſitati pecuniam dat. ibid.n.7.

Ciues conuiciniorum Ciuitatis Neapolis nullo gaudent priuilegio, quia Neapolinati ſunt,ex quo eorum patres in fraudem vxores prægnantes ad Neapoli pariendum duxerunt. cap.118 nu.11. fol. 356

Clauſula.

Clauſula, Nec aliter,nec alio modo, quid importet.c.73.nu.9. 229

Clauſula, pro quibus omnibus obſeruandis, &c.importat obligationem ad intereſſe.c.166. nu.37. 477

Clauſula, quibuſcumque, & quibus dederit, quid importat.c.21.nu.40. 69

Clauſula,quibus dederit,et clauſula,quibuſcūquè an idem importent.cap.189.num.37.59. et 70. 534

Clauſula, & cui dederit, poſita poſt verbum, hæredibus,dicitur ampliatiua.ibid.n.68. 540

Clauſula Aquiliana ſtipulationis facit renuncia-

tio-

Digitized by Google

tionem realem, ſed eſt relatiua ad perſonas contemplatas tantùm.ibid.n.74.& ſeq. 541
Clauſula in fine poſita eſt apta comprehendere omnes caſus præcedentes.c.217.n.8. 632
Clauſula codicillaris quid importet c.106.nu.9. & 10. 310
Clauſula codicillaris operatur, vt caducata inſtitutione locum habeat ſubſtitutio.cap. 219.n.1. fol. 638
Clauſula codicillaris communitèr à Notarijs apponitur.ibid.n.7. 639
Clauſulæ codicillaris effectus, quando hæres inſtitutus præmoritur teſtatori.c.189.n.88. 544
Clauſulæ ad maiorem cautelam, quatènus opus ſit, & non aliàs, quid important.cap.21. num. 42. fol. 70
Clauſulæ appoſitæ in exequutiuis contractus, non mutant principalem diſpoſitionem.ibid.nu.43.
Clauſulæ appoſitæ in renunciatione bonorum feudalium, quantumuis ampliſſimæ, non faciunt illam realem, ſed tantùm quando fit in manibus domini, vel nulla contemplata perſona c.189. nu.71. 541
Clauſulæ appoſitæ in renunciationibus, quæ à puellis fiunt dotibus receptis, realitatem denotantes, non poſſunt operari, niſi ad fauorem illorum, quibus eſt renunciatum.ibid.n.72.

Clericus.

Clericus beneficiatus in pluribus Eccleſiis an poſſit vni contra alium patrocinium præſtare.cap. 14.num.2. 28
Clericus ſi de facto obtinuerit beneficium à Capitulo ſede vacante, an fori priuilegio gaudeat c.42.n.2.5.& 6. 129
Clericus beneficiatus fori priuilegio non gaudet, ſi habitum, & tonſuram non defert, ſed quid ſi de facto beneficia retinet.ibid.n.3.
Clericus beneficio propter delictum priuatus, ſi aliud patrauerit crimen, num fori priuilegio gaudeat, quamuis beneficio priuatus.ibid.nu.4.
Clericus an ligetur ſtatuto laicorum de iure retractus loquente, & ſuppoſito, quòd ligetur, an hoc iure poſſit coràm Iudice ſeculari conueniri.cap. 44.num.1.2.3.7.8.9.10.11.12.13.14.15.16. 17.18.19.20.21.22.27.28.29.30.& 40. fol. 135
Clericus diffamans an poſſit à laico diffamato coràm Iudice ſeculari conueniri ibid.n.50. 143
Clericus diues, patris ſui filius primogenitus, & hæres vniuerſalis, an poſſit petere ab hærede in feudalibus vitam, et militiam ſuper feudis antiquis, & pretium erogatum in feudis nouis.cap. 45.n.1.2.11.13.16.& 18. 144
Clericus num poſſit à Principe habilitari, vt in feudis à patre relictis ſuccedere valeat, nō obſtāte, quod ſequenti in gradu ſucceſſio delata ſit.c.46. n.1.3.5.6.10.12.22.23.24.25.et 26. 159
Clericus an poſſit in feudo ſuccedere, & quid in Regno.ibid.n.2.& 4.
Clericus valdè offenſus à minore 18. annis an poſſit Principis forum eligere.c.47.nu.1.2.4.12. & 17. 165
Clericus, qui non habet requiſita Concil.Triden. ſeſſ. 23. cap. 6.de reform. propter quod fori priuilegium amiſit, an cæteris clericalibus beneficijs potiatur.ibid.n.5.9.10.& 11.
Clericus ſine habitu, & tonſura incedens an gaudeat priuilegio exēptionis à gabellis, & cau.ſi quis ſuadente diabolo.ibid.n.7. 166
Clericus an poſſit alienare bona, ad quorum titulum ſacris inſignitus eſt, ſiue ſuper illis annuum conſtituere cenſum.c.48.n.1.2 & 4. 169
Clericus creditorum mole grauatus ſuccurritur beneficio tex.in cap. Odoardus, de ſolut. c.49. num.1. 171
Clericus aſſequutus beneficium cap. Odoardus laicus demum effectus an eo potiri poſſit, ſi fuerit à creditoribus conuentus coràm Iudice ſeculari.ibid.n.2.4.5.& 7.
Clericus in Ciuit.Neap.non ligatur Cōſuetudine exordiente Et ſi teſtator.c.50 n.1. 172
Clericus Neapolitanus ſi beneficio renunciauerit, non tamen ſeruata forma iuris, an demùm teſtamentum condens cogatur diſponere ſecundùm Conſuetudinē Et ſi teſtator, & quid ſi feudi inueſtituram petierit.ibid.n.2.& 4.
Clericus beneficiatus potens in feudo ſuccedere, ſi beneficium retinuerit, videtur ſucceſſioni renunciare.ibid n 5. 173
Clericus mortuo agnato feudatario poteſt petere tempus ad deliberandum, an velit in feudo ſuccedere.ibid.nu.6.
Clericus vti alienius fideiuſſor conuentus an excuſſionis exceptionem opponere poſſit.c.51.n.1. 3.& 6. 173
Clericus ſi litem habuit coràm Iudice laico, conuentus demum ab eius Aduocato coram eodem Iudice ad ſalarium præſtandum, num fori declinatoriam poſſit opponere. cap. 52. num. 1.3. & 6 fol. 174
Clericus veniens in cauſa poſt ſententiam latam in actione reali an ſit audiēdus, ſi allegauerit, fuiſſe prolatam ſuper illius bonis cap.53.num.1.2. & 4. 175
Clericus an ligetur in Regno diſpoſitione tex. in cap.Conuentus.c. 74 n.8. 233
Clericus an ligetur Pragm. 1. de Senat. Conſul. Maced.ibid.n.11.
Clericus an ligetur diſpoſitione Pragm.1.ſub tit. de præuent.moder.ibid.n.12.
Clericus an ligetur diſpoſitione Conſ. Neap. Et ſi teſtator.ibid.n.13. 234
Clericus conuentus coràm Iudice ſeculari ad ſoluendum annuum cenſum alicui debitum, ex eo,

Digitized by Google

quod dùm eſſet laicus condemnatus extiterat ad ſoluendum in præteritum, & correſpondendum in futurum, nùm de Iudicis incompetentia opponere poſſit. c. 75. n. 13. 237
Clericus homicida beneficio priuatur, ſed an ipſo iure. c. 130. n. 14. 394
Clericus beneficiatus, beneficio per ſententiam priuatus an fructus medij temporis ſuos faciat. ibid. num. 15. & 17.
Clericus loci exempti debet ordinari ab Epiſcopo diœceſis, intra cuius fines locus ille ſitus eſt, & ſi ſecus, contrahit ſuſpenſionem. c. 155. n. 3. ſed à quo veniat abſoluendus. ibid. nu. 4. & 5. 448
Clericus excommunicatus an gaudeat fori priuilegio. ibid. n. 9.
Clericus ſi poſt minores ordines ſuſceptos vxorem duxerit, & mercari cœperit, an mortua vxore creditoribus non ſatisfactis ad Eccleſiaſticum ſtatum redire poſſit. c. 177. n. 6. 502
Clericus, qui publicam adminiſtrationem coràm Iudice ſeculari ſponte ſuſcepit, an pro computorum redditione coràm Iudice laico conueniri poſſit. ibid. n. 8. 10. et 13.
Clericus poteſt compelli ad ſuſcipiendum tutelam miſerabilium perſonarum. ib. n. 9.
Clericus non poteſt prorogare iuriſdictionem Iudicis ſecularis. ibid. n. 11.
Clericus deponens falſum coràm Iudice ſeculari, an ab eo puniri poſſit. ibid. n. 12.
Clericus nùm poſſit reconueniri, quando illius bona fuerunt ſequeſtrata à Iudice laico, ſub prætextu, quòd eſſent in dominio laici. c. 179. nu. 1. 4. 8. et 13. 505
Clericus cur poſſit coram Iudice laico reconueniri. ibid. num. 6.
Et id quomodò procedat. ibid. nu. 9.
Clericus quando principaliter pro ſuo intereſſe comparet coràm Iudice laico, debet remitti ad Eccleſiaſticum. ibid. n. 10. et 11. 506
Clericus debet remitti, vbi coram Iudice laico cõparuerit vigore edicti generalis quemcunque monentis ad comparendum, ſi ſua putauerit intereſſe. ibid. n. 12.
Clericus beneficiatus in perpetuum carcerem condemnatus non cenſetur beneficio priuatus, ſi ſententia de illo mentionem non fecit. cap. 215. num. 9. 624
Clericus non dùm Sacerdos, ſi Eccleſiam obtinuerit parochialem tenetur intra annum ad Sacerdotium promoueri. Sed an tempus hoc poſſit ab Epiſcopo abbreuiari. c. 224. n. 3. 650
Clericus an, & quando Principis ſecularis legibus ſit ſolutus. c. 228. n. 5. 660
Clericus an in patrimonialibus gaudere poſſit priuilegio ordini clericali conceſſo. ibid. n. 8.
Clericus dùm teſtamentum condit, videtur illud ſubijci legibus fori, ubi cauſa agitãda eſt. ibi. n. 9.
Clericum ſine habitu, et tonſura incedentem percutiens an in excommunicationis ſententiam incidat. c. 47. n. 6. 166
Clericum ſi quis offendat, cenſetur Eccleſiam offendere. ibid. n. 15. 167
Clericum ligat ſtatutum laicorum, quando conformatur iuri naturali, diuino, vel canonico. c. 74. num. 7. 233

Collatio.

Collatio quibus in caſibus ceſſat, et quæ requirantur, vt illa locum habeat. cap. 45. nu. 35. et 42. fol. 153
Collatio habet locum inter filios hæredes, quamuis filius ille, à quo petitur collatio ſit hæres in obolo. ibid. n. 39. 155
Collatio inter fratres ceſſat, vbi pater illam prohibuit. c. 85. n. 7. 263
Sed an tacitè prohiberi poſſit. ibid. n. 8.
Et quæ ſint coniecturæ, quòd pater voluerit prohibere. ibid. à n 10. vſquè ad 14.
Collatio ceſſat in linea collaterali. c. 210. num. 7. fol. 613
Collatio beneficij vbi nulla fuerit, nùm penſionis reſeruatio ſuper eodem beneficio facta nulla quoquè cenſenda ſit. cap. 171. num. 13. et 14. fol. 490
Collatio beneficij facta à Vicario Epiſcopi reuocato an valida ſit cenſenda c. 174. n. 5. 496
Collationis vinculo non ſubiacent ea, quæ poſt patris mortem filijs deferuntur. c. 45. n. 31. 152

Collecta.

Collecta ſi pro bonis in alieno territorio ſitis fuerit ſoluta in loco, vbi hic poſsidens bona, eſt originarius, quia in loco, vbi ſita ſunt viuebatur per gabellas, nùm ſi hic locus vult viuere per cataſtrum, poſsint inibi bona illa collectari, et quid ſi in illo loco, vbi ſita ſunt bona adhùc per cataſtrum ciues vixerunt. cap. 54. num. 1. 2. 6. 10. 11. et 12. 176
Collecta an ſit onus mixtum. ibid. n. 8. 177
Collectam ſoluere in proprio incolatu an quis teneatur pro animalibus, quæ in diuerſis locis poſſidet. c. 35. n. 5. 121
Collectari an quis poſsit de iure ratione ſolius poſſeſſionis, quam in alieno territorio poſſidet. cap. 54. num. 9. 177

Compromiſſum.

Compromiſſum nùm poſsit in Regno peti contra clericum, pro iuris ſui conſequutione agentem. cap. 74. n. 9. 233

Communio.

Communio herbagiorum inter duas Vniuerſitates an poſsit fieri abſquè Regis aſſenſu. cap. 30. nu. 13. et 14. 102

Communitas.

Communitatis non eſt, quod meum eſt. cap. 247. num. 4. 698

Con-

Digitized by Google

Conceptio.

Conceptus ſi quis fuiſſet à primis noſtris parentibus ante Adæ peccatum, originale peccatum non contraxiſſet.c.95.n.4. 293

Conceſſio.

Conceſſio facta à Principe alicui alicuius officij, ſi deindè Princeps ea reuocata aliquid aliud ei in eius locum tradiderit, poſteaquè denuò primum officium, quod abſtulit concedat, nùm per hanc conceſſionem cenſeatur reuocata ſecunda traditio.c.152.n.1.& 2. 444

Concil. Trid.

Concilium Trid. *non fuit publicatũ in Ducatu Montenſi Archiepiſcopatus* Coloniæ.*cap.131. num.13.* 398

Conc.Trid.cap.16.ſeſſ.25.de regularib.*procedit,quando de inſtituto non conſtat, ſecus quando adeſt inſtitutum à Sancta Sede Apoſtolica approbatum.c.195.nu.14.* 576

Concil.Trid.ſeſſ.25.cap.16.de regul.*diſpoſitio an procedat in teſtamentis,& alijs vltimis voluntatibus,& an vbi renunciatio fuit facta ante habitus ſuſceptionem.c.196.nu. 2.6.10.11.12. 13.14.15.16.17.28.31.& 36.* 578

Conditio.

Conditio profeſſionis emittendæ an ſit mere poteſtatiua.c.196.n.40. 584

Conditio à caſu ſubſtitutionis longè differt.c. 220. nu 17. 645

Conductor.

Conductor an ſit ad inſtar vſufructuarij. cap. 31. num.5. 105

Conductor finito locationis tempore cogitur rem conductam relaxare,nec aliter dominij,ſiue hypothecæ quæſtionem referre poteſt. Quando dominij exceptio adeò eſt notoria, vt euidenter oſtenderet locatoris fraudem in petendo, quod reſtituere debet.c.55.n.1.2.& 3. 178

Cõductor primus prædiorum fiſcaliũ præfertur ſecundo conducere volenti. cap. 117.num. 14. fol. 353

Conferre.

Conferre non tenetur filius, quando cum extraneo ſuccedit.c.45.n.47.& 48. & id quomodo procedat.ibid. 157

Confirmatio.

Confirmatio quid ſit.c.32.n.7. 108

Congregatio.

Congregati more Religioſorum an gaudeant immunitatibus Religioſis conceſſis.cap.100. nu.4. fol. 305

Conſanguineus.

Conſanguinei nominantium an nominari poſſint pro regimine Vniuerſitatis.c.147.nu.1.2.& 7. fol. 436

Conſenſus.

Conſenſus directi domini an requiratur, quando emphyteuſis in alium transfertur iure congrui. cap.73.n.14. & 15. 229

Conſenſus eſt cauſa efficiens,et ſubſtantialis matrimonij.c.131.n.8. 396

Conſenſus parentum an requiratur in matrimonijs perficiendis.c.132.nu.2. 398

Conſenſus expreſſus, et tacitus qui ſit.cap.213. num.4. 621

Conſenſus an dicatur præſtitus,vbi quis per ſonum campanæ vocatus non comparuit.ibid.n.5.

Conſtitutio.

Conſtitutio Greg.XIII.*circa tempus, quo Abbatiſſa ſuo muneri vacare debet,procedit in omnibus monaſterijs monialium, quarumuis militiarum; ſecus autem in illis,quæ regulam à Sancta Sede Apoſtolica approbatam profeſſæ non ſunt.c.2.nu.7.* 4

Conſtitutio Regni In aliquibus *an procedat in contractibus.c.68.n.20.* 215

Conſtitutio Regni In aliquibus *loquitur tantũ de ſucceſſione deſcendentium in bonis aſcendẽtium.c.210.n.5.* 613

Conſtitutio Regni Sancimus, *ſub* tit. de matrimon.contrahend. *quid diſponat. cap 132. num.9.* 399

Conſtitutio Regni Sancimus de iur.prothom. *an liget Eccleſiam,et Eccleſiaſticam perſonam. c.74.n.6.* 233

Conſtitutio Vt de ſucceſſionibus *gradus,et non perſonas enumerat c.103.n.5.7.et 12.* 310

Conſtitutum.

Conſtitutum,et precarium nùm per conſtituentis mortem extinguatur.c.62.n.3. 201

Conſuetudo.

Conſuetudo Neapolitana, *incipiens* Quartam autem,*quid diſponat. c.22.n.19.* 74

Conſuetud.Neap.Sed ſi morienti *verba illa*, & in præmiſſis appellatione fratris ſoror non continetur *declarantur. c. 217. num.7. et 16.* 632

Conſuetudo Neap. Sed ſi morienti *loquitur exemplificatiuè, non autem taxatiuè in perſonis expreſſis.ibid.n.10.*

Conſuetudo Neapolitana Si quis, vel ſi qua *non habet locum patre,vel matre in medio exiſtẽtibus,ſecus ſi nõ exiſtat interemptione, præſcriptione,vel pactione,c.192.n.5.et 7.* 563

Conſuetudo Nobilium Ciuitatis Neap. circa renũciationem ſucceſſionum filiorum deducitur ex doctrina Napod.*ibid.nu.8.*

Conſuetudo viget in Ciuit. Neap.vt ſoror à defuncti fratris ſucceſſione per alterum fratrem excludatur.c.210.n.9. 613

Conſuetudo Neapolitana ciues adſtringens,ne poſſint de bonis antiquis liberè diſponere, ceſſat data facultate ab agnatis liberè diſponendi. c.56.n 18. 189

Digitized by Google

Conſuetudo Capuana, et Nidi, qua patrem à filij ſucceſſione excludit, an procedat in bonis extra diſtrictum. ibid. n. 15. 188
Cõſuetudo Ciuitatis Bari, qua incip. Dos à patre, quid diſpoſuit. c. 167. n. 3. 4. 5. & 14. 481
Conſuetudo eſt ſtricti iuris, & tantum habet de potentia, quantum habet de vſu c. 85. n. 16. 265
Conſuetudo iuriſdictionem prabet meram, mixtã, &c. c. 247. n. 3. 697
Conſuetudines ſunt ſtricti iuris. c. 205. n. 10. 600
Conſuetudines Neapolitana ciues adſtringentes, vt de bonis antiquis diſponere non poſſint, niſi de medietate, clericos non ligant. c. 56. n. 1. 186
Conſuetudines Neapolitanæ ceſſant patre, & matre in medio exiſtentibus. ibid. n. 8. 187
Conſuetudines Neapolitanæ de ſucceſſione tàm ex teſtamento, quàm ab inteſtato loquẽtes ceſſant, patre, vel matre in medio exiſtẽtibus. cap. 129. num. 6. 389

Contractus.

Contractus pro pupillo debet celebrari cum tutoris interuentu, quòd ſi paulò poſt tutor aduenìat, nihil prodeſt. c. 18. n. 10. 40
Contractus geſti cum tutore, qui inuentarium non fecit, ſunt ipſo iure inualidi. ibid. n. 16. 41
Contractus alienationis rei libera duos habet contrahentes, tres autem contractus alienationis rei feudalis. c. 38. n. 15. 117
Contractus venditionis annui cenſus ex pretio rei vendita an ſubſiſtat. c. 140 n 8. 423
Contractus cenſetur vſurarius, quotiès fit venditio cum pacto de retrouendendo, pretij modicitate concurrente. c. 160. nu. 3. 456
Contractus venditionis annuorum introituum num iure ſit improbatus, vbi in eo appoſitum eſſet pactum de retrouendendo ad certum tantum tempus, & nõ vltra, & quid ſi data eſſet emptori facultas ſortem repetendi. ibid. nu. 12 & 13. fol. 457
Contractus dotis, quotiès in mutuum, vel contractum cenſualem transfertur, cenſetur de vno ad alium transfuſus, cum omnibus priuilegijs, qua primo inerant, et quid in alijs contractibus. cap. 166. n. 28. & 29. 475
Contractus vbi non eſt celebratus ſeruata forma ſtatuti, dicitur nullus. c. 190. n 18. & 19 553
Contractus factus à minore, ſi eſt à lege improbatus, an iuramento firmetur. cap. 193. num. 11. fol. 568
Contractus nullus poteſt in Regno ſtipulari, niſi à Notario, qui ſit à Rege creatus. cap. 228. nu. 6. fol. 660
Contractus promiſſionis emendi, & vendendi ſub conditione initus, an dicatur perfectus. c. 229. nu. 2. & 5. 682
Contractu reſoluto res cũ fructibus, et pretiũ cũ intereſſe eſt reſtituẽdũ de iure ciuili. c. 18. n. 69. 52
Contractu alienationis feudi reuocato ex defectu aſſenſus, nùm pacta in contractu illo reuocato appoſita, non feudi corpus, ſed contrahentium intereſſe reſpicientia corruant. cap. 83. nu. 2. 4. 6. 8. 9. 11. & 14. 254
Contractu annullato an omnia acceſſoria corruãt. ibid. n. 3. & 10. 255
Cõtractu alienationis feudi reſoluto ex diſpoſitione Conſt. Conſtitutionem Diuæ Memoriæ an venditor teneatur ad intereſſe, ex inobſeruantia pacti, quo ſe adſtringit, vt dominus conſentiret. ibid. n. 13. 256

Conuentio. Conuentus.

Conuentio eſt actoris, Reconuentio rei. c. 179. n. 3. fol. 505
Conuentus ex ſua liberalitate non condemnatur vltra, quàm facere poteſt. c. 248. nu. 10. 700

Creditor.

Creditor, qui debitoris ſui habet obligata bona feudalia, & allodialia, non poteſt ſibi ſatisfieri ſuper bonis allodialibus in praiudicium creditoris poſterioris, qui allodialia tantùm obligata tenet; idemquè in creditore, qui habet obligata bona libera, & fideicommiſſo obnoxia. cap. 16. nu. 15. 16. & 18. 32
Creditor, qui habet obligata bona feudalia, & allodialia, tenetur priùs diſcutere allodialia, deindè feudalia. ibid. nu. 17.
Creditor ſi ceſſerit debitori ſuo hypothecam, quam in aliquo fundo habebat, fundus ille per ceſſionem efficitur liber. c. 21. nu. 3. 62
Creditor an poſt ſententiam in iudicio reali obtẽtam, poſſit illius exequutionem deſerere, & pro crediti conſequutione ad alia debitoris bona recurrere. c. 58. n 1. 2. 3. 4. 5. 7. 14. & 15. f. 191
Creditor an poſtquàm nactus eſt tenutam bonorum debitoris, poſſit inſtare pro illius carceratione. ibid. nu. 6. 192
Creditor poſterior cum aſſenſu an præferatur creditori anteriori aſſenſu carenti, cap. 61. num. 1. fol. 199
Creditor de iure non poteſt agere ad bona ſibi obligata per tertium poſſeſſa, principali debitore non diſcuſſo, ſed limitatur, quando inſtrumentum continet conſtitutum, & pracarium, ſed quid ſi eo caſu debitor reperiatur mortuus. cap. 62. nu. 1. 2. & 4. 201
Creditor hareditarius nùm pendente diſcuſſione inuentarij poſſit hypothecaria actione agere aduerſus tertium poſſeſſorem bonorum ſibi obligatorum ibid. n. 5.
Creditor in actione perſonali an poſſit agere aduerſus poſſeſſorem bonorum ſui debitoris, ſaltem in ſubſidium. c. 63 nu. 1. 202
Creditor anterior quando poſſit auocare pecuniam poſteriori creditori à communi debitore ſolutã, remiſſiuè. c. 64. nu. 1. 204

Digitized by Google

Creditor anterior auocat pecuniam ſolutam ab hærede poſteriori creditori.c.105.n.14. 317
Creditor, qui plura corpora habet obligata propter modicum debitum, non poteſt rem magni valoris diſtrahi facere.c.143.n.4. 428
Creditor anterior pro ſorte an, & quando intelligatur pariter anterior pro vſuris, & quid in dote.c.166.n.23.24.& 27. 474
Creditores mulieris in actione perſonali an poſſint recurſum habere ſuper bonis in dotem marito aſſignatis.c.63.n.2.3.4.5.& 6. 202
Creditores viri an habeant ius offerendi mulieri petenti dotium aſſecurationem ſuper bonis viri. c.143.n.2. 427
Creditorum vrgentia quæ dicatur, ad finem, vt bona pupilli debitoris vendi poſſint.cap.18.n.33. fol. 44
Creditorum arbitrium quando ſit refrenãdum, & quando non.c.58.à n.8. vſq; ad 13. 192.

D

Damnatio. Damnatus.

D*Amnatio ad perpetuum carcerem an ſit ordinata ad pœnam, vel ad pœnitentiam. c.5. n.21.& 22.* 10
Damnatus ad perpetuum carcerem, maximam patitur capitis diminutionem.ibid.n.12. 9
Damnatus ad perpetuum carcerem an ſit inteſtabilis.ibid.n.14.
Damnatus ad Regias triremes ab ordinum ſuſceptione repellitur.c.36.n.5. 112

Damnum.

Damnum vitandum præfertur lucro captãdo. cap. 19.n.23. 58

Debitor.

Debitor an ſit liberatus per incurſum creditoris in hæreſim.c.5.n.5. 8
Debitor pupilli ſoluens tutori, qui inuentarium non fecit, malè ſoluit.c.18.n.19. 42
Debitor eſt citandus ſuper decreto interpoſito ad inſtantiam creditorum, quòd res vẽdatur; et antequam ponatur ad publicum incantum citatur debitor pro reluitione rei ordinatæ vendi. ibid. n.38.& 39. 45
Debitor alternatiuè duo promittens, an vna re perempta remaneat obligatio in alia.c.65.nu.9. fol. 207
Debitor ſi creditorem ſuum præuenerit præuia fideiuſſione, &c. inſtrumenti incuſationem euitabit.c.66.n.1. 209
Debitor ſoluens creditori ſui creditoris an liberetur.ibid.n.5.
Debitor non dicitur eſſe in mora, quando iuſtam habet litigandi cauſam.c.109.n.4. 326
Debitor nunquã cenſetur eſſe in mora, quãdo creditor ab illo petit pluſquã debet.ibi.n.12. 327
Debitor ſi non habet vndè creditoribus ſatisfaciat an ordinari poſſit, vel in Religionem ingredi. c.177.n.4.& 5. 502

Deceſſio.

Decedente aliquo ab inteſtato in illius bonis omnibus proximiores ex parte patris ſuccedunt; in bonis verò maternis proximiores ex parte matris, & omnes tanquam hæredes vltimi morientis, ità Neapolitana Conſuetudine diſponente. cap.21.n.20. 64
Decedere poteſt quis Neapoli pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus.c.192.n.12. 564

Deciſio.

Deciſ.Rotæ 6.*aliàs* 355.de rer permut. *in antiquis procedit, quãdo de fraude euidenter cõſtat. cap.164.n.6.* 469

Declaratio.

Declaratio circa vſum an fieri poſſit ſub aliqua conditione.c.78.nu.5. 241

Declaratoria.

Declaratoria ſententia requiritur, vbi actus eſt ipſo iure nullus.c.48.nu.9. 170

Decoctio.

Decoctus an pro mortuo habeatur.cap.33.num.4. fol. 109

Decretum.

Decretum Principis, & Iudicis inferioris in venditione prædij pupilli æquiparantur.c.18.n.45. fol. 46
Decretum Iudicis in contractibus minorum interpoſitum facit, vt minor non poſſit recedere ab eo, quod geſſit.c.116.n.10. 342
Decretum Iudicis in contractibus minorum poteſt præcedere, & ſubſequi contractum.ibid.n.12.
Decretum Iudicis non requiritur in contractibus minorum, qui cum iuramento promittunt, à promiſſis, & conuentis non recedere.ibid. num.14. fol. 343

Delictum.

Delictum non eſt, in dubijs quæſtionibus contra Fiſcum reſpondere.c.10.n.10. 24
Delictum, quod non eſt committere ad ſupremam pertinet poteſtatem.c.170.nu.4. 487
Delictum quando patratur contra legem, in re aliqua contra legem quæſita, ſtatim ipſius rei dominium amittitur.c.244.n.10. 692
Delicta puniri Reipubl.intereſt.c.10.n.12. 24
Delinquens ſi timens capi à Curia ſeculari, ab Eccleſia aufugerit, & extra illam caperetur an ſit ad eandem reponendus, & quid ſi blandis verbis à priuato homine fuerit extractus. cap. 197.nu.1.2.& 3. 586

Denunciatio.

Denunciatio in caſu euictionis non requiritur, quãdo vẽditor, & emptor ſimul fuerint conuenti. cap.63.n.11. 203
Denunciationes pro matrimonio celebrando an

ſint

Digitized by Google

ſint de ſubſtantia matrimonij.cap.131. num.3. fol. 395

Depoſitio.

Depoſitio principalis an poſſit peti de iure poſt cõcluſum in cauſa, & quid in Regno.cap.235 nu. 3.et 5. 672

Deſcendentia.

Deſcendentes cenſentur vocati in acquiſitione ſecundùm ſtatuti, non autem iuris communis diſpoſitionem.c.68.n.2. 212

Deſcendentium contemplatio quando in renunciationibus denegatur, eſt à fortiori deneganda in tranſuerſalibus.c.189.nu.11. 528

Detractio.

Detractiones vbi per hæredem grauatum facienda non ſunt, poteſt fideicommiſſarius, ſiue legatarius rei fideicõmiſſatæ poſſeſſionem propria autate capere.c.88.n.12.& 15. 271

Dictio.

Dictio, ad hoc, conditionem, velmodum importat c.8.nu.2. 15

Dictio, æque, quid importet.c.55.n.27. 184

Dictio, &c. poſita in obligatione omnium bonorũ, an comprehendat bona feudalia.c.139 nu.24. fol. 419

Dictio, etiam, eſt incluſiua.cap.193.nu.12. 568

Dictio, inſolidum, an importet ius accreſcendi inter inueſtitos.c.55.n.17. 181

Dictio, inuicem, & viciſſim, quid importat.c.131. num.11. 397

Dictio, rata, quomodo accipitur. cap.55. num.26. fol. 183

Dictio, tantùm, eſt reſtrictiua.c. 128.n.11. 388

Diſcrimen.

Diſcrimen aliquod conſtitui non poteſt, quando tractatur de taxando vitam, & militiam ſuper bonis feudalibus, vel legitimam ſuper allodialibus.c.245.nu.5. 695

Diſpoſitio.

Diſpoſitio quando ſuum poteſt parere effectum citra multiplicationem honorũ fideicommiſſorũ, nunquam per eam cenſetur inductum nouum fideicommiſſum.c.89.n.5. 274

Diſpoſitio facta per Nouitium ante Religionis ingreſſum, an ſit diudicanda inter viuos, vel potius vltimæ voluntatis.c.150.n.4 6.& 8. 441

Diſpoſitio fraudulenta nullo pacto ſuſtineri poteſt, quamuis citra fraudem fieri potuiſſet. cap. 218.nu.9. 636

Diſpoſitum.

Diſpoſitum aduerſus committentem ſimoniam in ordine an cenſeatur diſpoſitum aduerſus committentem ſimoniam in beneficio.cap.206.n.8. fol. 602

Doctoratus. Doctor.

Doctoratus an ſit dignitas.c.67.n.3. 211

Doctor ignarus an potitur priuilegijs DD. conceſſis. ibidem num. 4.

Doctor clericus an poſſit cum titulo doctoratus ſacris inſigniri ordinibus.c.154.n.5. 447

Doctores legum an ad munus ærariatus ab eorum Baronibus cogi poſſint.c.67.n.1.2.& 5. 211

Doctores denegantes filiæ renuncianti inteſtati patris ſucceſſionem loquuntur, vel quando ſuperſunt deſcendentes maſculi, vel quando tempore renunciationis extabant maſculi, & fæmina. cap.189.num.16. 529

Domanium.

Domanium quando ab Vniuerſitate petitur, denegatur, ſi apparet, quòd ſubſiſtere in eo non poſſit. cap.224.num.8. 651

Domeſticus.

Domeſticus an poſſit pro teſte adhiberi, ſi aliter veritas haberi non poteſt. c.9.n.8. 22

Dominium.

Dominium, & hypotheca ſunt incompatibilia cap. 21.n.4.7.8.9.et 19. 62

Sed hoc limitatur ibid.& c.38.n.14. 117

Dominium, quod habet feudatarius ſuper feudo an ſit perpetuum, vel temporale.cap.21.nu.10.16. & 18. 63

Dominium non transfertur ex locatione. cap. 31. num.3. 105

Dominium illi acquiritur, cuius contemplatione actus geritur, c.38.n.4. 115

Dominium feudi non poteſt penes duos inſolidum eſſe.ibid nu.12.& 31.

Dominium transfertur in donatarium ex donatione ei facta, retento vſufructu. c. 70. n.8. 221

Dominium transfertur ex clauſula conſtituti.ibid. num.9.

Dominium ex traditione non transfertur, vbi lex remouet potentiam ab actu.c.136.nu.5. 410

Dominium, & poſſeſſio ſolo Regis priuilegio transferuntur.c.173.n.11. 494

Dominus.

Dominus directus præfertur, quando emphyteuta, ſeu feudatarius vult extraneo feudum, ſeu emphyteuſim vendere. c.117.n.3. 351

Dominus cenſus præfertur emere volentibus rem cenſui ſuppoſitam.c.161.n.5. 459

Dominus directus præfertur in emptione fructuum rei emphyteuticæ, & è contrà emphyteuta in venditione directi dominij.ibid.n.6.& 8.

Domus.

Domum habens ſupra, vel iuxta domum vicini, ſi velit ſuper illa alia ædificare mẽbra, poterit in illis feneſtras facere, quæ tamen non ſint veteribus ampliores, ſed quid ſi velit feneſtras facere in parte inferiori. cap. 205. num.5.6.7.& 9. fol. 600

Donatio.

Donans ſi donauerit, retento uſufructu rei donatæ, donec uixerit, nũm à donatario cogi poſſit ad

pra-

præſtandum fideiuſſionem de vtendo, & fruendo, &c. & quid in donatione contemplatione matrimonij.cap.248.num.5.6.7.8.9.12.& 13. fol. 699
Donata à viro vxori, ea ad ſecunda transeunte vota ſpectant ad filios primi matrimonij. cap. 22. num.14. 72
Donata à Principibus Ambaſciatoribus vti acquirantur.c.71.n.12. 225
Donatarius omnium bonorum habetur loco heredis, ità vt ad omnia debita donantis, etiam in actione perſonali cogi poſſit. cap. 139. num.20. fol. 419
Donatarius ſi præmoriatur donatori, an caducetur donatio, dum in contractu pro hæredibus ſtipulatus non eſt.c.190.n.3.& 5. 549
Donatarius, vt per conſtitutum acquirat, quod ei donatur, quæ requirantur.c.219.n.11. 640
Donatio propter nuptias an differat à quarta, ſeu antephato.c.22.n.23. 74
Donatio filijs ex ſecundo matrimonio naſcituris à parentibus facta in perniciem filiorum primi matrimonij non ſubſiſtit.c.23.nu.6. 77
Donatio ſimplex, vel potiùs ob cauſam reſultat ex pacto, quo mediante paciſcitur, vt in antephato ſuccedant filij, vti filij, non vti hæredes. ibidem, num.7.
Donatio, quæ ſimplex, & quæ ob cauſam dicatur. ibid.num.8.
Donatio facta filijs ex certo matrimonio naſcituris, dicitur ob cauſam, ac proindè collationis, & imputationis regulis ſubiecta.ibid.n.9.
Donatio feudi noui an poſſit vni ex filijs per patrem fieri abſquè domini conſenſu.c.29.nu.21. fol. 98
Donatio facta filijs Titij, cuius contemplatione facta cenſetur.c.66.n.12.& 13. 213
Donatio facta à patre filio ad finem euitandi retractum an valida ſit.c.69.n.1.2.7.& 9. 216
Donatio ex quibus ſimulata præſumenda ſit. ibid. nu.3.4.& 5.
Donatio nulla eſt, quæ à patre filio in poteſtate fit, niſi fuerit iuramento roborata. cap.70. num.1. fol. 220
Donatio dicitur reuocata, quotiès donans poſt donationem rem donatam in alium tranſtulit. ibi. num.5. 221
Donatio vt irreuocabilis reddatur, an requiratur donatarij acceptatio.ibid.nu.12. 222
Donatio eſt magna deceptio c.136.n.17. 411
Donatio perfecta non recipit diem, neque conditionem.c.152.n.3. 444
Donatio, quæ à Principe fit, omnis diminutionis extranea eſſe debet.ibid.n.4.
Donatio perfecta conditionem non recipit, vti irreuocabilis.c.165.n.4. 470
Donatio contemplatione matrimonij irreuocabilis efficitur, cùm ſit pars contractus matrimonij. ibid.n.8.& 9.
Donatio contemplatione matrimonij dicitur imperfecta, vbi matrimonium non ſequitur. ibid. nu.11. 471
Donatio cauſa mortis per donantis conualeſcentiā reuocatur.c.195.n.3. 573
Donatio an, & quando reuocari poſſit, præcipuè ſi impedit liberam teſtandi facultatem, & quid ſi aliquid eſt reſeruatum ad teſtandum. cap.196. nu.18.19.23.24.29.30.33.37.39.41.& 46. fol. 581
Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum an ſubſiſtat quòad præſentia. ibid. nu. 22. 42.& 45. 582
Donatio facta ab ingreſſo in Religionem, reuocatur profeſſione non ſequuta.ibid. n.38. 584
Donatio prima perfecta non reuocatur per ſecundam.ibid.n.44.& 47. 585
Donatio facta à viro, & vxore poſt eorum mortem alicui Eccleſiæ, altero eorum defuncto, an Eccleſia poſſit petere bona illius, qui defunctus eſt.c.220.n.4. 643
Donatio facta à muliere, ſi inceperit à promiſſione, an ſubſiſtat.c.238.n.5.& 12. 680
Donatio, quæ fit ad dotandum puellam an reuocetur per ſuperuenientiam filiorum. cap. 248. num.11. 701

Donatiuum.

Donatiuum, de quo in pragm.vn. de donat.propter nupt. ſi promiſſum non fuit, núm ſoluto matrimonio per mortem viri poſſit à muliere peti.c.24 n.10. 80
Donatiua gemmarum, quæ fiunt à ſponſo ſponſæ ante matrimonium conſummatum, an donata cenſeantur.c.71.n.1.2.4.5.6.7.13.14.15.16. 18.& 19.& quid de illis donatis à conſanguineis ſponſi.ibid.n.8.9.10.& 11. 223.224
Donatiua an veniant in liquidatione fructuum per emptorem feudi reſtituendorum reuocato contractu alienationis virtute Conſt.Regni Conſtitutionem Diuæ memoriæ, & quid in munere, quod ſingulis annis Vniuerſitas Baroni præſtitit.c.84.n.8.& 9. 259
Et quid de eo, quod Baroni ſolutum fuit in recognitionem Cameræ reſeruatæ.ibid. n.10.

Dos.

Dos conſiſtens in mobilibus, ſoluto matrimonio nō poteſt repeti, niſi poſt annum; dummodò teſtator contrarium non diſpoſuerit.c.16.n.9. 31
Dos cauſam continet oneroſam; antephatum verò lucratiuam.c.19.n. 18. 57
Dos an dici poſſit ſoluto matrimonio priuſquàm reſtituatur.c.28.n.8. 90
Dos eſt cauſa incidens, & acceſſoria ad matrimonium.c.112.n.3. 331
Dos eſt reſtituenda vxori vna cum antefato, matri-

trimonio ſeparato quoad thorum culpa mariti, ſed an inſimul cum dote, & antefato ſint reſtituendi fructus, quos maritus lite pendente ſuper diuortio ex corporibus dotalibus percepit. cap. 130.n.1.2.3.6.& 18. 392

Dos in corpore aſſignata ſi fuerit euicta, an poſſit ſoror ad prima ua iura redire.cap. 166. *num.*8. 9.& 46. 473

Dotis promiſſio facta in capitulis matrimonialibus an cenſeatur nouata per inſtrumentum mutui, ſiue contractum cenſualem indè ſequutum.num. 31.43.& 44. 476

*Dotis intereſſe in tempore conuento non ſolutũ, qua actione petitur.ibid.n.*38. 477

*Dotis intereſſe poſt dotantium mortem promiſſæ an debeatur abſque interpellatione.ibid.nu.*39. 40.41.& 42. 478

*Dotis cauſa adeò fauorabilis eſt, vt nunquam eius conditio, etiam muliere volente deterior fieri poteſt.ibid.n.*45. 479

*Dote priuatur maritus, qui mulierem in adulterio repertam occidit.c.*151.*n.*9. 443

Dotatio communi iure attento non facit, vt dotata à dotantis ſucceſſione excludatur.cap. 210. *num.*6. 613

E

Eccleſia

*Eccleſia, vel Eccleſiæ perſona an poſſit petere reſtitutionem in integrum coràm Iudice Eccleſiaſtico aduerſus contractum initum cum laico.c.*44.*n.* 42.43.& 44. 141

Eccleſia, & Eccleſiaſtica perſona an ligetur Cõſtitutione Regni Sancimus, de iure proth. *cap.*74 *nu.*6. 233

Eccleſia an ligetur in Regno diſpoſitione pragm. 4.*ſub* tit.de poſſeſſor.non turban.*ibid. n.* 10.

Eccleſia, Fiſcus, cæteriquè priuilegiati quantum tempus habent ad perquirendas ſcripturas pro retractandis ſententijs contra ipſos latis, et quid vbi adſunt duæ ſententiæ conformes.c. 102 *nu.* 3.4.5.& 8. 593

*Eccleſię nũquàm competit prælatio in feudis, quia feudum deueniret in manus mortuas, ſed quid ſi Eccleſia inſtaret, vt poneretur in manus ſecularis.c.*117.*n.*22. 354

*Eccleſia, & Eccleſiaſtica perſona an ligentur Cõſtitutionibus Regni.c.*74 *n.*5. 232

Electio.

*Electio Syndicorũ, & Electorum an fieri poſſit in perſonas illorum ciuium, qui aliàs ad Regias triremes damnati fuerunt.cap.*36.*nu.*1.2.& 4. *fol.* 112

*Electio facta de digno, omiſſo digniore valida eſt. ibid.nu.*6.

*Electio alternatiuarum cuius eſt, debitoris ne, vel creditoris. cap.*65. *num.*2.4.& 5. 205

*Electio Superiorũ in monaſterijs, per vota ſecreta fieri debet, ità vt ſingulorum eligentium nomina nuſquàm publicentur.c.*72.*n.*1. 227

*Electio Superiorum an nulla cẽſenda ſit, ſi ſcrutatores publicauerint, omninm conſenſu electionẽ fuiſſe factam.ibid.nu.*2.

*Electio fori non competit exiſtentibus in pupillari ætate, patres habentibus.c.*47.*n.*22. 168

Electio, & variatio fori perſonis priuilegiatis bis, & ter in eadem cauſa permittitur.ibid.num 24. *fol.* 169

Electionem per ſecreta vota fieri debere, quare diſpoſuerit Conc. Trid.ſeſſ.25.c.6. de regul. *cap.*72.*nu.*4. 228

Electione fori facta in M. C. in cauſa criminali, quamuis eligens ſtatum mutauerit, non per hoc cauſa ad aliud Tribunal remittitur. cap. 243. *num.*9. 689

*Electione vnius ex vijs contrarijs, alterius inducitur renunciatio.c.*105.*n.*2.& 7. 319

Electus.

*Electi, & Syndici vnius Vniuerſitatis non poſſunt pro illius ſeruitio deſtinare eorum conſanguineos.c.*147.*nu.*3. 436

Emphyteuſis. Emphyteuta.

*Emphyteuſis quando eſt hæreditaria tranſit ad quemlibet, etiam extraneum hæredem.cap.*73. *nu.*13.19.& 20. 229

*Emphyteuſis quando in alium transfertur iure congrui an requiratur directi domini conſenſus. ibid.num.*14.

*Emphyteuſis Eccleſiæ conceſſa Titio, & eius hæredibus, de ſui natura ad hæredes extraneos non tranſit, & quid ſi additum eſt, hęredibus, & quibus dederit.c.*189.*n* 62.63.*et* 65. 540

Emphyteuta, et feudatarius an abſquè aſſenſu vſufructum conſtituere poſſint.cap. 30.*n.*9. & 15. *fol.* 101

Emphyteuta alienans rem emphyteuticam, inrequiſito domino, incidit in commiſſum, quod pluribus limitatur modis. cap. 73 *à num.* 1 *vſquè ad* 7. 228

Emphyteuta alienans, ſaluo aſſenſu domini cum clauſula, nec aliter, nec alio modo, *an incidat in commiſſum.ibid.nu.*8.10.11. 12.16.17. 18.23.& 25. 229

*Emphyteuta alienans, inrequiſito domino, poſſeſſione non tradita, non incidit in commiſſum, ſed quid ſi in contractu adiecta ſit clauſula conſtituti.ibid.n.*21.& 22. 230

*Empyteuta alienans, inrequiſito domino, ſed ſaluo eius aſſenſu, an tradita poſſeſſione ad euitandum cad citatem poſſit pro conſenſu ad dominum recurrere.ibid.n.*24. 231

Emphyteuta completo conceſſionis tempore, præfertur extraneo, cui directus dominus rem illam

Digitized by Google

ſimiliter in emphyteuſim concedere vellet, & ſic de feudatario volente domino denuò infeudare.c.117.n.13. 353
Emphyteuta an præferatur in venditione directi dominij ibid.n.17.
Emphyteuta, emphyteuſi finita meliorationes in re factas à directo domino recuperat, reſtitutionis inſpecto tempore.c.133.n.13. 402
Emphyteuta linea, vbi deficit poſſeſſio ciuilis directi dominij ſtatim ad ſe trahit naturalem. c.55. num.13. 180

Emptio.

Emens à priore creditore an poſſit à poſteriore ſuper re, quam poſſidet cõueniri.c.105.n.2. 315
Emptor ſciens, rem, quam emit fideicommiſſo ſubiectam eſſe, dicitur eſſe in mala fide, ac proindè non præſcribit, & tenetur illam reſtituere vnà cum fructibus.c.18.n.65.& 73. 52
Emptor feudi ſine aſſenſu venditore reuocante non poteſt à ſua poſſeſſione expelli, niſi priùs ſibi reſtituto pretio, quod exburſauit.c.87.n.5. 267
Emptor rei cum pacto de retrouendendo an ſit præferendus in ceſſione iuris luendi à venditore extraneo facta.c.117.n.12.15.& 16. 352
Emptor rei cum pacto de retrouendendo fructus ſuos facit, quamuis exceſſiuos, nec in ſortem computare tenetur.c. 172.n.13. 492

Epiſcopus.

Epiſcopus an poſſit vti facultate ſibi conceſſa diſponendi in morte de bonis per ipſum quæſitis ex redditibus Eccleſiæ, toties, quotiès teſtamentum condere voluerit c.34.n.2. 110
Epiſcopus prohibens ſub pœna clericis ſuis armorũ aſportationem, ſi extra Diœceſim reperitur clericus cum armis, incidit in pœnam edicti. cap. 118.nu.9. 356
Epiſcopus quis eligi non poteſt, niſi poſt ſex annorum ſpatium, quo fuit ſacris inſignitus.c. 144. num.6. 429
Epiſcopus tenetur prouidere ordinato de beneficio, dùm eo caret, licet artificium, ex quo viuere ille poſſit habeat. c.154.n.8. 447
Epiſcopus an teneatur recipere permutationem, quam clericus in minoribus conſtitutus de Parochiali cum beneficio ſimplici facere vult in fine anni à die, quo Parochialẽ impetrauit cap. 164.n.3.& 4. 469
Epiſcopus nũ poſſit Regularibus prohibere, ne Sacerdotes exteros in eorum Eccleſiis celebrare faciant.c.181.n.2. 509

Error.

Error calculi ſemper allegari poteſt, niſi ſuper illo fuerit tranſactum.c.233.n.3. 666

Exceptio.

Exceptio ordinis, ſiue diſcuſſionis, quæ fideiuſſori competit, quando opponitur, locum habet.cap. 26.num.8. 83
Exceptio ordinis, ſiue diſcuſſionis nùm poſſit opponi poſt litem conteſtatam.ibid.n.9.& 10.
Exceptio rei iudicatæ oppoſita in Curia Eccleſiaſtica, an poſſit opponi in Curia ſeculari.cap.49. num.4. 171
Exceptio excuſsionis eſt de iuris apicibus, ſed an poſſit opponi de iure canonico. cap.51. num.2. & 4. 173
Exceptio diſcuſsionis, & diuiſionis, quæ fideiuſſoribus, & conreis debendi competit, an ceſſet, quoties in inſtrumento fuerit renunciatum ſimpliciter cum dictione (&c.) vel ſi obligatio ſit facta in forma Cameræ Apoſtolicæ. cap.65.nu. 13.& 14. 208
Exceptio hoſtica nùm opponi poſsit contra Eccleſiam.c.74.n.1.4.& 14. 232
Exceptio hoſtica an opponi poſsit contra mulierẽ, pro dotis recuperatione agentem. ibid. num. 3. & 15.
Exceptio hoſtica eſt fauorabilis.ibid.n.15. 234
Exceptio ſpurietatis, inualiditatis, aut nullitatis legitimationis an impediat immiſsionem virtute l.fin.C.de edict.diui Hadr.toll.cap.101.n.4. fol. 307
Exceptio diſcuſsionis inuentarij an poſsit opponi poſt ſententiam c.105.n 7. 316
Exceptio meliorationum oppoſita poſt ſententiam condemnatoriam ad relaxandum, an illius exequutionem impediat.c 133.n.18.& 19. 403
Exceptio non numeratæ dotis an, & quando locum habeat.c.140.n.10.& 11. 423
Exceptio S. C. Macedon. ceſſat, vbi filiusfamilias patre mortuo agnouerit debitum, tempore, quo viuebat ſub patria poteſtate cõtractum. c.233. num.17. 670
Exceptio S.C. Velleiani tranſit ad hæredes mulieris.c.236.nu.4. 674
Exceptio S. C. Velleiani poteſt de iure poſt ſententiam condemnatoriam opponi, ſed quid ſi ſententia illa fecerit tranſitum in rem iudicatam. ibid..n.10. 676
Exceptio illa, quæ nec ante, nec poſt ſententiam fuit oppoſita, nullo iure cauetur, vt poſsit opponi poſt rem iudicatam.ibid.n.11.

Excommunicatio.

Excommunicationis ſententia an ligetur Iudex laicus, ſi ad inſtantiam creditoris clerici mandauerit Inquilinis, ſiue colonis clerici, vt de quantitatibus per illos clerico debitis faciant depoſitum penès ipſum Iudicem laicum. c. 75. nu.1.3.4.7 8.& 12. 234
Excommunicatus an ſit, qui percutit conſanguineum clerici cõtemplatione ipſius clerici, quem odio proſequitur.c 76.n.1.3.4. & 7. 238
Excommunicatus an cenſeatur, qui percutit mulieres, quæ commorãtur in Conſeruatorijs Ciuit. Neap. c.77.nu.1.3.4.6.& 7. 239

Excommunicatus cenſeri non poteſt excommunicatione contenta in can. ſi quis ſuadente diabolo 17. quæſt. 4. qui percutit perſonā, quæ ordinis caractere inſignita non eſt, vel quæ ſub aliqua Religione non viuit. ibid. n. 4. & 5.
Excommunicatus clericus an gaudeat fori priuilegio. c. 155. nu. 9. 448

Exequutio.

Exequutio ſuper bonis dotalibus, muliere conſtante matrimonio pro delicto cōdemnata, in viri præiudicium an fieri poſſit. c. 63. n. 7. 203

Exhæredatio.

Exhæredari poſſunt filij etiam ob alias cauſas, non expreſſas in §. aliud quoq; capitulum, auth. vt cùm de appel. cognoſc. c. 147. n. 5. 436

Expenſæ.

Expenſæ erogatæ in meliorando feudum an deducantur in liquidatione releuij. cap. 184. num. 5. fol. 515

Extenſio.

Extenſio in pœnalibus non admittitur. cap. 206. num. 4. 601

Extraneus.

Extraneus ſemper dicitur, qui ab inteſtato non ſuccedit. c. 116. nu. 31. 346

F

Factum.

Factum Principis dicitur caſus fortuitus cap. 187. nu. 4. 519
Factum quando eſt antiquum nùm remoueatur ſcientia, & inducatur obliuio. cap. 194. num. 8. & 10. 572

Falſitas.

Falſi crimen grauiſſimum eſt, ità vt ſub generali criminum abolitione non contineatur. cap. 78. num. 1. 240
Falſi ſuſpitio in ciuilibus pro veritate habetur. ibid. nu. 2.
Falſi pœna punitur producens teſtes, & ſcripturas falſas, illiſque utens, cauſamque amittit. ibid. num. 3. 241
Falſi accuſatione propoſita in cauſa ciuili an ſuperſederi debeat in procedendo, donec de veritate cognitum ſit. ibid. num. 7.
Falſitas in beneficialibus inducit cauſæ amiſſionem ibid. nu. 16. 242

Familiaritas.

Familiaris vt quis dicatur alicuius Principis, quæ concurrere debent. c. 123. n. 2. & 3. 368
Familiaris poteſt quis eſſe alicuius Principis, quãuis ſit abſens, ſi eiuſdem Principis voluntas talis eſt. ibid. n. 6.
Familiaritas ea dicitur, quæ corpore, & dentibus fit. ibid. nu. 5.

Fatalia.

Fatale vno elapſo, vt ſecundum concedatur, quæ requirantur. c. 79. n. 6. & 9. 244
Fatalia an currant in S.C. ibid. n. 1. & 7. 243
Fatalibus lapſis ligatæ ſunt manus Iudicis, quamuis de deſertione non ſit oppoſitum. ibid. num. 3. fol. 244
Fatalibus elapſis appellatio habetur pro non interpoſita. ibid. nu. 4. & 8.
Fatalibus elapſis Iudex à quo nùm poſſit ſuam exequi ſententiam, cauſa prius deſerta non declarata. ibid. nu. 5.

Feneſtræ.

Feneſtras facere in pariete communi ius reſiſtit, ſed an hoc ius præſcribi poſſit, & quid in Ciuitat. Neap. c. 205. nu. 3. & 4. 599

Feudum.

Feudale patrimonium, cui eſt annexa qualitas hæreditaria, non eſt à patrimonio allodiali ſeparatum. c. 45. n. 33. 153
Feudalis cauſa nunquam comprehenditur in diſpoſitione, vbi expreſſè de feudis mentio facta non eſt. c. 78. n. 9. 241
Feudalis cauſa an comprehendatur ſub diſpoſitione pragm. 1. de compromiſs. ibid. num. 15. fol. 242
Feudales cauſæ an agitari poſſint cum procuratore, qui vniuerſale habet mandatum ad omnes cauſas. c. 139. n. 27. 420
Feudatarius decedens poteſt grauare legitimū ſucceſſorem pro concurrenti feudi valore. cap. 21. num. 17. 64
Feudatarius, qui ex nouiſſima gratia habens in immediatum ſucceſſorem fœminam poteſt maſculum remotiorem, ſed in gradu ſucceſſibili hæredem in feudo inſtituere, an poſſit quemlibet ex maſculis in eodem gradu exiſtentibus inſtituere. c. 29. n. 11. 12. & 13. 96
Feudatarius non poteſt alterare naturam feudi in agnatorum præiudicium. ibid. n. 18. 98
Feudatarius ſi ſuper feudo vellet ſeruitutem imponere, an requiratur aſſenſus domini. cap. 30. num. 1. cum ſeqq. 100
Feudatarius, & emphyteuta an poſſint vſumfructū conſtituere abſque aſſenſu. ibid. num. 9. & 15. fol. 101
Feudatarius an poſſit abſque aſſenſu cedere terras de domanio feudi parum vtiles. ibid. num. 24. fol. 104
Feudatarius legitimo carens ſucceſſore, ſi gratiam habuerit teſtandi de feudo in conſanguineum, an conceſſa intelligatur, vt reddatur validum, non ſolùm primum teſtamentum, ſed etiam ſecundum, ſi primum fuit reuocatum. cap. 34. nu. 1. 3. 5. & 6. 110
Feudatarius ob aliquod crimen feudo priuatus an à Principe reſtitutus, illud recuperet à poſſe-

Digitized by Google

agnati, cui fuit quæſitum. cap. 46. nu. 19. 162

Feudatarius an abſquè Regio aſſenſu poſſit legitimum ſucceſſorē in feudo grauare, vt alicui certam pecuniæ quantitatem ſoluat, & donec non ſoluerit, quòd poſſit legatarius feudi poſſeſſionem ingredi, illudquè retinere, & fructus percipere. c. 81. n. 1. 2. 5. 8. 10. 12. 15. 16. & 17. 248

Feudatarius an abſquè Regio aſſenſu poſſit legitimum in feudo ſucceſſorem grauare, vt de fructibus feudi ſingulis annis certam pecuniæ quantitatem alicui præſtet. ibid. n. 3. & 7.

Feudatarius nùm poſſit ſuceeſſorem pro concurrenti feudi valore grauare. c. 82. num. 1. & 10. fol. 251

Et quid ſi grauamen verum excederet valorem. ibid. n. 2. 4. 8. 9. & 11.

Feudatarius in vita poteſt agnato ſuo in feudo hæreditario præiudicare, & in morte illum grauare pro concurrenti feudi valore, at ſecus in feudo ex pacto. c. 116. n. 4. et 5. 340

Feudatarius occidens fratrem, ad hoc, vt in communi hæreditate ſuccedere poſſit, feudo priuatur. c. 130. n. 10. 393

Feudatarius committens crimen læſæ Maieſtatis an quouſquè feudo per ſententiam priuatur fructus faciat ſuos. ibid. n. 16. 394

Feudatarius ſi obligauerit generaliter bona ſua, quo tempore non habebat, niſi bona feudalia, an illa obligata cenſeantur. c. 139. n. 28. 420

Feudatario defuncto cum feudo nouo, filij ſecundogeniti conſequuntur à primo, qui in feudo ſucceſſit partem pretij, in illo feudo per patrem communem erogati; ſed id qua actione. cap. 85. nu. 1. & 2. 261

Et quid ſi omnes filij à patre fuerint diuiſim hæredes inſtituti; & quæ ſit ratio, vt filij ſecundogeniti conſequantur partem pretij, à communi patre in feudi emptione erogati. ibid. n. 3. 4. 5. 6. & 15.

Feudatario defuncto relicto feudo paterno, cuius inueſtitura canit pro ſe, et heredibus ſimpliciter, concurrentibus fratre vterino ſecundogenito, et nepote ex altero fratre vterino primogenito, vter melius induat arma. cap. 103. num. 2. 4. 6. & 15. 309

Feudatarij viuentes iure Francorum, an in alienatione feudi primogeniti conſenſum procurare teneantur. c. 86. n. 6. & 8. 266

Feudum dicitur recipere incrementum, quando feudatarius illud liberat ab onere annui cenſus. c. 21. nu. 24. 65

Feudum auctum ſpectat ad heredem in allodio, ſiue aperiatur domino, ſiue in illo ſuccedat agnatus; ſed an idem, ſi augmentum ſit factum à vaſallo feudum ab aliquo onere liberando. ibid. nu. 25. 26. 27. 30. 31. 34. 35. & 38.

Feudum hæreditarium poteſt pater alienare contradicente primogenito. cap. 29. nu. 2. 95

Feudum nouum an poſſit vni ex filijs à patre donari abſque domini conſenſu. ibid. n. 21. 98

Feudum abſquè aſſenſu domini, nequè diminui, nequè commutari poteſt. c. 30. n. 3. 100

Feudum dicitur magis alienari per conſtitutionem vſusfructus, quàm per conſtitutionem ſeruitutis. ibid. n. 18. 103

Feudum à vaſallo in conuaſallum an poſſit abſq; aſſenſu alienari; & quid in pluribus emphyteutis an poſſint inter ſe ipſos emphyteuſim alienare. ibid. nu. 26. 104

Feudum alienari prohibitum an poſſit locari. cap. 31. n. 8. & 9. 105

Feudum poteſt poſſideri etiam per illum, qui eſt incapax ſucceſſionis, et dominij, quando tamen agitur de acquirenda ſimplici tenuta. cap. 38. num. 25. 119

Feudum venditum cum pacto de retrouendendo, ſi venditor pactum illud exercet cum primogenito emptoris pretio reſtituto, pecunia erit hæredis burgenſatica hæreditatis. cap. 45. num. 28. fol. 152

Feudum dicitur legitima primogeniti. ibid. nu. 40. fol. 155. & c. 82. n. 7. 252

Feudum non amittitur per renunciationem, niſi fiat in manibus domini. c. 78. n. 13. 242

Feudum in Regno non amittitur ob non denunciatam feudatarij mortem; ſed huic pœna ſucceſſit ſolutio duplicati releuij Regiæ Curiæ, ſed an id locum habeat in feudis planis, et de tabula. cap. 80. n. 2. et 3. 245

Feudum an ſit ex pacto, vel potius hæreditarium ex inueſtitura, quæ canit, concedimus tibi, & hæredibus tuis ex tuo corpore legitimè deſcendcntibus, &c. cap. 86. num. 1. 3. et 5. fol. 266

Feudum quomodo dignoſcatur, an ſit ex pacto ſimpliciter, an hæreditarium, an verò ex pacto cum qualitate hæreditaria. ibid. n. 9.

Feudum nihil commune habet cum iuriſdictione. c. 115. nu. 5. 336

Feudum ſi emptionis titulo ad legitimū ſucceſſorem deuenit, adhùc antiquum dicitur, ità vt vaſalli ad domanium prouocare non poſſint. cap. 139. num. 22. 419

Feudum, quod ab vno auferetur, & alteri conceditur, ſi denuò iterum primo concedatur, an dicatur in illius perſona antiquū, vel potius nouum. c. 152. nu. 7. 445

Feudum an deuoluatur ad Regium Fiſcum ob mortem, vel rebellionem illius, qui feudum illud emerat, nullo tamen ſuper emptionis contractu impetrato aſſenſu. cap. 182. num. 13. & 14. fol. 511

Feudum mixtum vnum, & idem eſt cum feudo ex pacto, & prouidentia. c. 189. n. 41. 535

Digitized by Google

Feudum an tranſeat ad hæredem extraneum, quãdo apparet illius conceſſio pro hæredibus quibuſcunque ibid. nu. 64. 549

Feudum ſi fuerit cõceſſum Titio, & eius hæredibus, intelligitur conceſſio pro filijs tantùm. ibidem. num. 67.

Feudi poſſeſſor ſi ad illud relaxandum fuerit condemnatus, poteſt vti retentione, donec ei ſoluatur melioratio. c. 21. n. 32. 67

Feudi melioratio, quando liberatur ab aliquo onere an dicatur eſſe in re. ibid. n. 37. 68

Feudi dominium non poteſt exiſtere penès duos in ſolidum. c. 38. n. 12. & 31. 116

Feudi poſſeſſio ſola quem Baronem non facit. ibid. num. 23. 119

Feudi tenuta eſt ius merè allodiale. ib. n. 24. et 36.

Feudi noui pretium primogenitus, ſiue velit, ſiue nolit in reliquis defuncti bonis ſuccedere, conferre tenetur. c. 45. n. 36. & 37. 153

Feudi inueſtitura poteſt ab hærede poſt feudatarij mortem peti, tempore vnius anni, & diei durante c. 80. nu. 1. 245

Feudi amiſſionis pœna an ſubintret, ſi legitimus hæres mortem defuncti feudatarij non denunciauit, ex eo, quòd feudum non poſſidet. ibid. nu. 4. & 5. 246

Et quid ſi negligenter ſe geſſit in feudum recuperando. ibid. n. 6. 7. & 8.

Feudi tenuta poteſt vanciſci ab hærede illius, qui feudum illud poſſidebat, quamuis non ſit in feudo legitimus, ac immediatus ſucceſſor. c. 81. num. 11. 249

Feudi fructus poſſunt ſequeſtrari ad inſtantiam creditoris aſſenſu carentis; iuriſdictio autem nõ. ibid. n. 14. 250

Feudi iuſtus valor quomodo probetur. c. 82. nu. 12. fol. 253

Feudi emptor ſine aſſenſu venditore reuocante non poteſt à ſua poſſeſſione expelli, niſi prius ſibi reſtituto pretio, quod exburſauit. cap. 87. n. 5. fol. 267

Feudi refutatio non poteſt fieri abſque aſſenſu, niſi in immediatè ſucceſſurum. c. 150. n. 11. 442

Feudo ad directum dominum reuerſo an ſeruitutes à feudatario impoſitæ extinguantur. c. 30. nu. 4. fol. 100

Feudo nulliter alienato legitimus ſucceſſor illud recuperat ſine reſtitutione pretij, cùm id onus ſit hæredis in allodio. c. 45. n. 27. 152

Feudo legato an debeatur æſtimatio. ibid. num 50. fol. 158

Feudo alienato in Regno ſine aſſenſu ſit locus reuocationi contractus. c. 83. n. 1. 254

Feudo ſine aſſenſu alienato ſubintrat diſpoſitio Conſtit. Conſtitutionem Diuæ memoriæ, cap. 87. nu. 1. 267

Feudo vendito ſine aſſenſu pro mille, eoquè demùm ab emptore ſimiliter ſine aſſenſu vendito pro mille, & quingentum, primo venditore reuocante, & aduerſus hunc nouum emptorem agente, quodnàm pretium erit exburſandum. ibid. num. 2. 6. & 7.

Feudo vendito ſine aſſenſu ius commune ſtatuit, vt venditor feudum, & emptor pretium amittant, ſed quid ſeruetur in Regno. ibid. n. 3. & 4.

Feudo ad dominum reuerſo ſunt hæredi vaſalli ſoluendæ meliorationes. c. 184. n. 6. & 7. 515

Feuda an in Regno præſcribi poſſint ob Regis abſentiam. c. 115. n. 10. et 11. 337

Feuda æquiparantur officijs. c. 148. n. 13. 438

Feuda in Regno Neapolitano dicuntur mixta. cap. 189. num. 40. 535

Fideicommiſſum.

Fideicommiſſarius an, & quando poſſit propria authoritate ingredi poſſeſſionem bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, & legitimus ſit contradictor contra hæredem agentem ex remedio legis fin. C. de edict. Diu. Hadr. toll. c. 88. nu. 1. 2. & 14. 268

Fideicommiſſarius ſecundus, & tertius an poſſint propria authoritate fideicommiſſi poſſeſſionem capere. ibid. n. 4. 269

Fideicommiſſarius, ſiue legatarius, hæreditate vacante poſſunt propria authoritate, legati, vel fideicommiſſi poſſeſſionem capere. ibi. num. 5. 6. 7. & 8.

Fideicommiſſarius poteſt propria authoritate fideicommiſſi poſſeſſionem capere, quotiès teſtator hanc facultatem ei tribuit, ſiue expreſsè, ſiue tacitè. ibid. n. 9. 10. 11. & 13. 270

Fideicommiſſarius, ſiue legatarius poſſunt legati, ſiuè fideicommiſſi poſſeſſionem propria authoritate capere, quãdo detractiones per hæredem grauatum faciendæ non ſunt. ib. n. 12. et 15. 271

Fideicommiſſum reciprocum nunquam intelligitur inductum, niſi expreſsè illud in teſtamento legatur. c. 89. n. 2. 273

Fideicommiſſum reciprocum an cenſeatur inductũ, quando filijs inſtitutis ſint ſubſtituti eorum deſcendentes. ibid. n. 3. & 4.

Fideicommiſſum nunquam per diſpoſitionem cenſetur inductum, quando diſpoſitio ſuum poteſt ſortiri effectum circa multiplicationem honorũ fideicommiſſorum. ibid. n. 5. 274

Fideicommiſſum ſuper feudis abſquè aſſenſu domini fieri non poteſt. c. 90. n. 3. 276

Fideicommiſſum à teſtatore ordinatum ſuper fundo, quem habebat communem cum hærede, quẽ inſtituit, an cenſeatur impoſitum ſuper toto fundo. c. 91. n. 1. 4. 5. 6. & 7. 279

Fideicommiſſum non eſt ſomniandum in caſu, de quo teſtator non ſit loquutus. cap. 126. num. 22. fol. 381

Fideicommiſſum per patrem nùm in teſtamento

fieri

fieri poſsit ſuper re per eum filio matrimonij contemplatione, vel in præmium emancipationis donata. cap. 165. num. 1.2. 3.6. 7.& 13. fol. 470

Fideicommiſſum, vel legatum ad alicuius tertij arbitrium collatum an de iure ſubſiſtat. cap. 221. nu. 2.& 3. 646

Fideicommiſſo ad fauorem vocati an fiat locus hærede grauato deliquente. cap. 90. nu. 6.& 7. fol. 276

Fideicommiſſa, & legata regulariter à manibus hæredis grauati accipi debent. c. 88. n. 3. 269

Fideiuſſio.

Fideiuſsio per debitorem præſtanda in cauſa præuentionis, ad effectum euitandi inſtrumenti incuſationem, an ſicut præſtanda eſt, quando præuētio ſit, volens debitor debiti ſatisfactionem probare; ita pariter quando vellet allegare inſtrumentum ſimulatum, falſum, vſurarium, &c. cap. 66. n. 2.3.6.7.& 10. 209

Fdeiuſsio an ſit præſtanda à conuento petitione hæreditatis de reſtituendis fructibus perceptis, et lite pendente percipiendis. cap. 92. num. 1.3.4. 5.9.& 12. 281

Fideiuſſor an poſſit cum debitore, pro quo fideiuſſit certam paciſci mercedem. c. 7. n. 4. 14

Fideiuſſor, qui pro præſtita fideiuſſione mercedem accepit, nùm illam ſibi excomputabit, ſi contingit pro fideiuſſione ſoluere. ibid. n. 5.

Fideiuſſor nùm mercedem exigere pro fideiuſſione præſtita poſſit, ſi nullum imminet periculum decoctionis principalis debitoris. ibid. n. 6.

Fideiuſſor ſi pro aliquo debitore carcerato ſe obligauerit de ſoluendo debitum infra certum tempus, vel de præſentando illum, nùm die adueniēte poſſit cogi ad ſoluendum, ſi debitorem præſentare paratus eſt, & quid ſi debitor ille reperiatur mortuus. c. 65. n. 1.3.7.& 8. 205

Filia.

Filia dotata an in taxatione legitimę maſculorū ſit inter filias connumerāda. c. 93. n. 1. 5. et 8. 284

Filia dotata à patre ſi ex ſtatuto non poſſet ſuccedere matri, an in taxanda legitima filiorum ſuper bonis maternis ſit inter filios connumerāda. ibid. n. 7. 286

Filia naturalis à patre minùs congruè dotata an patre mortuo nulla ſuperſtite legitima ſobole poſſit congruæ dotationis petere ſupplementum. c. 94. n. 1.3.6.12.& 13. 289

Filia ſpuria quid à patre prætendere poteſt. ibid. nu. 2.& 10. 290

Filia debet eſſe contenta dote, quam pater ei aſſignauit ibi. n. 4.5.7.& 11.

Filia eſt immittenda in poſſeſſionem bonorum paternorum, quamuis allegetur, bona illa eſſe feudalia, quorum fœmina de iure communi feudorū dicitur incapax. c. 101. n. 6. 307

Filia fœmina an faciat deficere conditionem, ſi ſine filiis deceſſerit. c. 126. n. 10. 377

Filia, quæ renunciauit an ab inteſtato ſuccedat patri cum alijs deſcendentibus maſculis. c. 189. n. 17.& 18. 529

Filia, quę renunciauit an admittatur ad ſucceſſionem patris inteſtati vnà cum ſororibus, quæ renunciarunt ibi. n. 19.& 20. 530

Filia, quæ renunciauit tempore, quo nullus extabat deſcendens, nec demùm in die obitus patris ſuperſtes fuit, an ad eiuſdem patris inteſtati ſucceſſionem admittatur. ibi. n. 21.

Filia, quę renūciauit tunc à patris ſui inteſtati ſucceſſione repellitur, & collaterales admittuntur, quando illi ſunt in renunciatione contemplati. ibi. n. 29.35.& 90. 532

Filia ad hoc, vt à patris ſui inteſtati ſucceſſione excludatur per collaterales, requiritur, vt illi expreſsè in renunciatione ſint contemplati. ibi. n. 35. 533

Filia præterita in teſtamento patris an in Regno Neap. poſſit illud impugnare. c. 219. n. 15. 641

Filia, quæ dote recepta renunciauit an in taxanda vita, & militia ſuper feudo, vel legitima ſuper allodio ſit inter filios connumeranda. cap. 245. n. 2.3.& 6. 694

Filiæ monialis renunciantis excluſio tota dependet ex mente patris donatarij. c. 190. n. 8. 551

Filiæ naturali nec hæreditas, nec legitima debetur, ac proinde contratabulare non poteſt. c. 94. nu. 8.& 9. 291

Filiæ fœminæ rebellis an habeant legitimam ſuper bonis maternis, & an in eis procedat tex. in l. quiſquis, §. vxores, C. ad l. Iul. Maieſt. c. 22. n. 5. 6. 7.8.9.& 25. 71

Filiæ fœminæ an inſimul cum maſculis ſuccedere poſſint in donatione facta ab auo, eorum patri contemplatione matrimonij, & filijs ex eo naſcituris. c. 68. num. 1.3.4.5.6. 7. 21.22.& 23. fol. 212

Filiæ fœminę an ſimùl cum maſculis ſuccedant in antephato, per eorum matrem lucrato. ibi. num. 15.& 16. 214

Filius.

Filius primogenitus ſucceſſor in feudo an poſſit à patre grauari pro concurrenti feudi valore. cap. 45. num. 41. 155

Filius quando ſuccedit cum extraneo non tenetur conferre. ibi. nu. 47.& 48. ſed id quomodo procedat. ibid. 157

Filius naturalis patri ab inteſtato decedenti an ſuccedat. c. 56. n. 7. 187

Filius in legitima hæreditario titulo ſuccedit, & tamen pro illa portione ad onera per patrem in teſtamento ordinata non tenetur. c. 57. nu. 6. fol. 191

Filius hæres in feudo non poteſt grauari pro cōcurrenti

Digitized by Google

renti feudi valore, ſed in eo, quod legitimæ valorem excedit.c.82.n.5. 252

Filius, qui renunciauit patri ſuo, an in taxanda legitima filiorum, ſiue paragio fœminarum ſit inter filias connumerandus. cap. 93.num. 2.3. 4. 8.& 15. 285

Filius in aliqua Religione profeſſus, an in taxanda aliorum legitima ſit inter filios connumerãdus. ibi.n.6.& 9. 286

Filius abſtinens ſe à patris hæreditate, poteſt ſe pœnitere, & in illam intra certum tempus ſe immiſcere, & quid ſi iudicialiter abſtenſionem declarauerit.c.96.n.1.& 2. 294

Et quid ſi bona hæreditaria hoc medio tempore alienata reperiuntur, vel à ſubſtituto, vel à venientibus ab inteſtato præoccupata. ibi.num.3. 4.5.& 6.

Filius immiſcens ſe hæreditati paternæ an poſsit demùm ab illa ſe abſtinere, cùm detegerit magno ære alieno grauatam.ibi.num.7.8.9.& 16. fol. 295

Filiusfamilias Regni huius, ſi abſque patris conſenſu in Vrbe contraxerit, an conuentus in Regno iuuetur pragm. ſanctione de S.C.Macedon. c.97.n.1.2.3.& 7. 298

Filiusfamilias non poteſt eſse in iudicio ſine cõſenſu patris, & quid ſi eſset clericus beneficiatus in cauſis ſui beneficij.c.98.n.1. 299

Filius naturalis ad legitima natalia reſtitutus poteſt tàm ex teſtamento, quàm ab inteſtato patri ſuccedere, & ſi fuerit præteritus, poteſt contratabulare, ſed quid ſi in legitimatione fuerit adiecta clauſula, citra præiudicium venientium ab inteſtato.cap.99. n. 1.2.3.5.6.7.9.10.11. 12.13.& 14. 301

Filius naturalis in certis bonis à patre hæres inſtitutus, eo addito, vt ſi Religionem aliquam profiteatur, non niſi certum quid annuum petere poſſit, ſi Congregationem aliquam Sacerdotum ſecularium ingrederetur, an fiat locus diſpoſitioni paternæ ſuper annua præſtatione.cap.100.n.1. 3.& 7. 304

Filius Neapolitanus tenetur legitimam ſuper bonis antiquis parentibus relinquere.cap.129.num.7. fol. 389

Filius an patris ſucceſsione priuetur, ex eo, quòd nouercam occidit.cap.151.n.2. 443

Filius maſculus ex generali conſuetudine totius Chriſtiani Orbis patri ſuo ab inteſtato defuncto ſuccedit, cùm onere maritandi ſororem de paragio.c.166.n.1. 472

Filius infans, matris hæreditatem non aditam an ad patrem tranſmittat.c.167.n.13. 484

Filius an tranſacto tempore ad proponendum querelam inofficioſæ donationis aliquod habeat remedium pro conſequutione eius legitimę.c.176. nu.2.3.5.6.& 9. 500

Filius moriens non tenetur patrem in legitima inſtituere, vbi matrimonium fuit contractum alla noua manera.c.192.n.11. 563

Filius cùm hæreditati paternæ ſe immiſcuit, non amplius patrimonium paternum, ſed proprium dicitur.c.193.n.22. 570

Filiusfamilias an per aſſequutionẽ dignitatis Principatus, Ducatus, Marchionatus, etc. à patria poteſtate liberetur.c.233.n.16. 670

Filio naturali legitimato à patre hærede inſtituto an ſit danda immiſſio virtute l.fin. C.de edict. Diui Hadriani, opponente ſe proximiore, & legitimationis defectum allegante.c. 101.nu.1. fol. 306

Filio ſine liberis defuncto ſuccedunt parentes de iure communi, & quid de iure conſuetudinario Neapolitano.c.192.n.3.& 4. 563

Filij rebellis ſunt alieni ab omni ſucceſsione. c. 22. num.4. 71

Filij tàm primi, quàm ſecundi matrimonij conſequuntur antephatum per ſecundam uxorem acquiſitum in Ciuit.Neap.ibid.n.20. 74

Filij iure communi attento ſuccedunt in antephato per eorum matrem lucrato, vti filij, non vti hæredes, ſed quid in Ciuitat. Neapol. cap.23.n.2. fol. 76

Datur cautela, per quam filij ſuccedunt in antephato matris, vt filij, non vt hæredes. ibidem. num.3.

Filij ex ſecundo matrimonio ſuſcepti an ſuccedant in antephato per eorum matrem lucrato.ibi.nu. 11.& 12. 78

Filij quomodo ſuccedant in donatione facta eorum patri contemplatione matrimonij, vti filij, vel vti hæredes.c.68.nu.8.9.10.14. 17.19.& 20. fol. 213

Filij in antephato, cæteriſquè lucris nuptialibus an ſuccedant vti filij, vel vti hæredes patris in Ciuit.Neap.ibi.n.24. 215

Filij reorum criminis læſæ Maieſtatis omnium ſucceſsione priuantur, ſed quid in filijs ante delictũ natis.c.95.n.1.2.5.7.& 8. 293

Filij nati ante delictum non poſſunt dici proceſſiſſe ante ex radice infecta.ibi.n.3.

Filij ſororum vocantur per Conſtitutionem Vt de ſucceſſionibus, quamuis de filijs fratrum tantùm ibi mentio fiat.c. 103.n.8. 310

Filij fratrum ad feudi ſucceſſionem an ità demùm vocentur per Conſt. Regni Vt de ſucceſſionibus, ſi feudum illud ab eorum auo acquiſitum fuit.ibi.n.3.& 10.

Filij fratrum an amitam excludant à ſucceſsione patrui prædefuncti.cap. 208.num. 10.11.12. & 13. 607

Filij in conditione poſiti, quando cenſentur vocati, quonam modo vocatio intelligatur.cap.223. num.3. 649

Digitized by Google

Filiorum appellatione an veniant fœminæ. c.68. n.3 & 18. 212

Filiorum appellatione veniunt fœminæ, tàm in vltimis volũtatibus, quàm in contractibus. c.126. n.4.& 5. 376

Fiſcus.

Fiſcus in his, in quibus non eſt expreſſè priuilegiatus, vtitur iure priuati c.10.n.7. 23

Fiſcus dicitur ſaccus Cæſaris. ibi.n.11. 24

Fiſcus non reſtituitur in iudicio, quando petijt pœnam ei per contractum promiſſam, ſed ex cauſa criminali dependentem. c.198.num.9.& 10. fol. 588

Fiſcus, Eccleſia, cæteriq; priuilegiati, quãtum tempus habent ad perquirendas ſcripturas pro retractandis ſententijs, contra ipſos latis, & quid vbi adſunt duæ ſententiæ conformes.c.202.n.3. 4.5.& 8. 593

Fiſcus eſt ſaccus malè quæſitorum.c.244.num.12. fol. 692

Fiſci bona vt vendi poſſint, quæ concurrere debeant, remiſſiuè.c.18.n.46. 47

Fœminæ.

Fœmina de iure communi feudorum eſt incapax, ſecus de iure Regni.c.116.n.18. 343

Fœmina ut à Maioratus ſucceſſione excludi poſſit per maſculum, quæ requirantur.c.126.num.24. fol. 382

Fœmina an ſit excludenda à ſucceſſione Maioratus ex ſimplici vocatione maſculorum. ibid. n.27.

Fœmina ad Maioratus ſucceſſionem admittitur, quamuis fuerit ille conſtitutus pro maſculis, ſi nullus ſuperſit maſculus deſcendens per lineam maſculinam à primo vocato.ibi.n.31. 383

Fœmina agnata remotior an excludat proximiores cognatos teſtatoris agnatione vocata.cap.222. n.3.& 4. 648

Fœminæ an cenſeantur excluſæ, quãdo teſtator vocauit filios filiarum viuentium, & non ipſas filias.c.126.n.13. 379

Fœminarum excluſio apertiſſimis verbis, aut euidentiſſimis coniecturis oſtendi debet.ibid.num. 25.& 26. 382

Forenſis.

Forenſis nùm pro bonis, quę in alieno territorio poſſidet per illius Ciuitatem, vel Caſtrum collectari poſſit.c.54.n.7. 177

Forum.

Fori priuilegio nullo iure cauetur, ut minor decimo octauo anno, & maior decimoquatto gaudeat. c.47.n.16. 167

Fori electionis priuilegium non competit in pupillari ætate conſtitutis, patres habentibus. ibi. nu. 22. 168

Fori electio, & variatio perſonis priuilegiatis bis, & ter in eadem cauſa permittitur. ibi.num.24. fol. 169

Fori electione facta in M. C. in cauſa criminali, quamuis eligens ſtatum mutauerit, non per hoc cauſa ad aliud Tribunal remittitur. c.243.n.9. fol. 689

Francorum ius.

Francorum iure attento primogenitus ſuccedit ſolus in feudo.c.86.n.2. 266

Francorum ius in Regnis vtriuſquè Siciliæ ius cõmune eſt.ibi.n.4.

Frater.

Frater attento iure communi feudorum, fratri in feudo nouo non ſuccedit.c.38.n.18. 117

Frater ſuccedit fratri in feudo nouo pecunia quæſito, non obſtante inueſtitura pro ſe, & hæredibus ex corpore, ſed quid in feudo conceſſo in remunerationem ſeruitiorum. c.102.n.1.2.7.8. 9.& 11. 307

Frater primogenitus ſicut fratribus ſecundogenitis tenetur conferre pretium feudi noui pecunia quæſiti, ſic etiam & pretium feudi communi patri conceſſi in ſeruitiorum remunerationem. ibi. num.4.

Frater an ſuccedat fratri in feudo, adhùc ſi coniunctus non eſt ex illo latere, vnde feudum prouenit.c.103.n.1. 309

Frater an priuetur fratris ſucceſſione, ex eo, quòd illius filium iuſtè occidit.c.151.n.4. 443

Frater, qui euicta ſororis dote tenetur iterum dotare, ſiue legitimam aſſignare, an ſimul ad intereſſe, ſiue fructus legitimæ teneatur. c.166.nu.10. fol. 473

Frater vterinus an ſororem vterinam dotare teneatur.c.208.n.21.& 22. 610

Fratre defuncto in Ciuit. Neap. ſuperſtitibus fratre, & ſorore in capillo, frater ſuccedit cum onere maritandi ſororem de paragio. cap.208. num.3. 606

Fratre defuncto ſuperſtibus ſorore vtrinq; coniuncta, & fratre conſanguineo, vter ſuccedat in Ciuitate Neap.ibid.n.9. 607

Fratre defuncto ſuperſtite ſorore, & nepte ex fratre prædefuncto omnes ſuccedunt.ibid.num.15. fol. 609

Fratre defuncto ſuperſtitibus ſorore, & fratribus omnibus inter ſe vterinis omnes ſuccedunt.ibid. num.17.

Fratres ſpurij vterini an ad reciprocam ſucceſſionem admitti poſſint.c.4.n.11. 6

Fratrum appellatione an veniant ſorores. c.212. num. 8 fol. 618. & cap.217.num.4.9.& 11. fol. 631

Fructus.

Fructus qui percipiantur ex territorijs feudalibus. c.35.n.4. 111

Fructus an veniant cauſa intereſſe compenſandi, facta per emptorem reuocatione contractus alienationis feudi ob defectum aſſenſus. cap 83.

Digitized by Google

à num.15. vſque ad 20. 257
Fructus percepti per hæredem grauatum poſt purificatum fideicommiſſum, an, & quando, & à quo tempore ſint fideicommiſſario reſtituendi. c.104.n.1.3.5.6.& 7. 312
Fructus, qui vnà cum re ſunt reſtituendi vero domino, ad quam rationem liquidantur. ibi.n.8.9. & 10. 313
Fructus futuri non veniunt in donatione ſub aliqua conditione facta.c.196.n.43. 585
Fructuum appellatione an veniant pœnæ pecuniariæ, quando proceditur ad venditionem alicuius feudi Regia Curia.c.84.n.3. 259

Furor.

Furori ſi quis innititur, debet probare, adfuiſſe illo tempore actus geſti.c.225.n.4. 652

G

Gabella.

GAbella an ſit ſoluenda à fratribus, & ſororibus Tertij Ordinis Sancti Franciſci. c. 100. num.5. 305
Gabella, quæ ſoluitur de quolibet animali naſcente in territorio, debet etiam ſolui, ſi naſceretur extra, quando dominus in fraudem animalia conduxit extra territorium ad pariendum. c. 118. num.10. 356

Gemma.

Gemmę modici valoris à ſponſo ſponſæ tradita an donata cenſeantur.c.71.n.22. 227

Gerundium.

Gerundium an conditionem importet. c. 8. nu.16. fol. 17

Gloſ.

Gloſ.in l.quandiù, C.de diſtract.pign. declaratur.c.143.n.7.& 8. 428

Gratia.

Gratia conceſſa feudatario legitimo carenti ſucceſſore, vt poſſit teſtari de feudo in aliquem conſãguineum, an conceſſa intelligatur, vt reddatur validum, non ſolùm primum teſtamentum, ſed etiam ſecundum, ſi primum fuit reuocatum. c.34.n.1.3.5. & 6. 110

Gratificatio.

Gratificationi quando locus eſt in pluribus præſentatis ad beneficium de iure patr. c. 40.num.10. fol. 125

H

Hæreditas. Hæres.

HÆreditate vacante fideicommiſſarius, & legatarius poſſunt propria authoritate rei legatæ, & fideicommiſſo ſubiectæ poſſeſſionem capere.c.88.n.5.6.7.& 8. 269
Hæreditate paterna à filio adita, amplius bona paterna non dicuntur, ſed fraterna. c.193.nu.23. fol. 570
Hæres an teneatur de proprio, ex eo, quòd inuentarium non cõfecit, ſi conſtat, alia bona in hæreditate nõ remanſiſſe, niſi ea, quæ ipſe aſſerit.c.11. num.2. 25
Hæres grauatus de reſtituendo hæreditatem poſt mortem, nùm poſſit in vita bona reſtitutioni obnoxia alienare.c.16.n.8. 31
Hæres mulieris an iuuetur beneficio tex. in auth. res, quæ, C.comm.de leg.c.19.nu.7.8.& 10. fol. 55
Hæres poteſt venire aduerſus contractum nullitèr factum à defuncto.c.48.n.6. 170
Hæres debitoris condemnatus ad ſoluendum omnibus creditoribus hæreditarijs, ſi ſoluerit vni creditum ſuum totum, & in hæreditate nihil remãſit, quid agendum.c.64.n.2.4.5.& 6. 204
Hæres debitoris ſoluens hypothecario creditori poſteriori, ſciens, adeſſe anteriorem, quid iuris? ibid.n.3.
Hæres grauatus ad aliquid annuum, ex tali fundo alicui præſtandum, nùm poſſit fundum illum diſtrahere.c.81.n.4. 248
Hæres in feudo renitens legata ſoluere poteſt cogi ad feudum vendendum.c.82.n.3. 252
Hæres adeundo defuncti hæreditatem, uidetur quaſi contrahere cum creditoribus, & legatarijs, & cauſam habentibus.c.91.n.3. 279
Hæres grauatus an vnà cum hæreditate teneatur paritèr ad reſtitutionem fructuum.c.92.num.8. fol. 282
Hæres grauatus poſt caſum fideicommiſſi tenetur fructus, quos percepit reſtituere fideicommiſſario.c.104.n.4. 313
Hæres ſoluens creditori anteriori an ſuper re obligata poſſit à creditoribus poſterioribus actione reali conueniri.c.105.nu.1.3.5. 6.8. 10.& 11. fol. 316
Hæres cum beneficio legis ſoluens creditori poſteriori ſciens, ſupereſſe anteriorem, malè ſoluit.ib. num.9. 317
Hæres retinebit ex patrimonio quidquid in cauſam hæreditatis expenderit.ibi. n. 13.
Hæres vendens rem hæreditariam, ut non teneatur de euictione, debet exprimere, quòd uendit tanquam hæres, & ut emptor non poſſit actione hypothecaria conueniri debet curare, quòd pretium ſoluatur creditoribus hæreditarijs. ibi. nu. 16.& 17. 318
Hæres ſoluens de propria pecunia creditori primo uenienti an habeat bonorum hæreditariorum retentionem.ibi.n.18.
Hæres ſcriptus ſi petierit hæreditatem uigore teſtamenti, an poſſit uariare, illamq; petere uigore codicillorum.c.106.n.1.3.& 4. 319
Hæres, qui eſt in mora ſatiſfaciendi legatum teſta-

toris,

Digitized by Google

toris,tenetur ad intereſſe lite conteſtata,ſed an hoc procedat, quando iuſtam habuit litigandi cauſam.c.109.n.7. 326
Hæres particularis eſſe non poteſt niſi teſtamentarius c.189.n.31. 533
Hæres ſemper comprehenditur in omni acquiſitione,quam facimus,quamuis de illo nulla fiat mẽtio.c.190.n.4. 550
Hæres quando non teneatur defuncti diſpoſitionem ſeruare.c.218.n.7. 635
Hæres ſuccedens in feudo hęreditario poteſt aduerſus defuncti factum fraudulentum inſurgere,ibi.num.8. 636
Hæres in feudo dicitur ſuccedere vltimo morienti.ibid.n.10.
Hæres hæredis tenetur adimplere id, ad quod hæres tenebatur.ibi.n.12.
Hæres hæredis quando non teneatur ad obſeruantiam diſpoſitionis primi teſtatoris. ibi.n.14.15.& 16. 637
Hæres inſtitutus ſi viuo teſtatore cum filijs deceſſerit,data ſubſtitutione cum clauſula codicillari, cui nam tenentur venientes ab inteſtato hæreditatem reſtituere, filijs inſtituti,vel ſubſtituto.c.219.n.8. 639
Hæres obligans ſe nomine proprio, ac inſimul renuncians beneficio diſcuſſionis inuentarij, ſemper vltrà vires patrimonij tenebitur.cap.233.num.13.& 14. 669
Hæres alicuius Officialis tenetur, ſi aliquid ad eum peruenit de malè quæſitis per eius authorem, ne alieno ſcelere ditetur.cap.244.num.11.13.14.16.& 17. 692
Hæredis nomen ità coarctari debet, vt nullatènus extranei,qui ab inteſtato venire poſſunt,proprijs filiabus anteferantur.c.189.n.14. 528
Hæredes an poſſint cogi ad ratificandum contractũ defuncti, ad finem impetrandi ſuper illo Regium aſſenſum.c.43.n.8. 131

Hæreſis.

Hæreſis crimine notatus an ipſo iure bonorum ſuorum faciat iacturam.c.5.n.2. 7

Hypotheca.

Hypotheca,& dominium ſunt incompatibilia.cap.21.num.4.7.8.9.& 19.fol.62. Sed limitatur.c.38.n.14. 117
Hypotheca, quam habet mater ſuper bonis viri à filio patris hærede poſſeſſis,an cenſeatur extincta per ſucceſſionem filij in bonis matris. ibi.nu.21.cum ſeq. 64
Hypotheca generalis an intelligatur prohibita, ſicut ſpecialis in terminis tex. in cap. nulli, de reb.Eccl.non alienand.*c.27.n.9.* 85
Hypotheca pro conſequutione dotis habet originem à die promiſſionis,non autem ſolutionis.cap.28.num.22. 92
Hypotheca,quæ de facto ſuper bonis clerici reperitur, ſub quorum titulo ſacris inſignitus eſt an poſſit creditor,cui hypotheca ſpectat clerico defuncto ſuper illis recurrere.c.48.nu.5.7.& 11.fol. 170
Hypotheca vt acquiratur creditori,quodnam tempus inſpicitur, an bonorum debitoris obligationis,vel potiùs pecuniæ numerationis.c.60.nu.3.4.5 6.7 8.& 9. 198
Hypotheca pro ſorte ſimpliciter conſtituta, an pariter pro intereſſe competat.c.166.n.32. 476
Hypotheca tacita,quæ competit pro dote an pariter pro illius intereſſe competere poſſit. ibid. nu.25.et 33. 475
Hypothecaria actio an competat creditori hæreditario pendente diſcuſſione inuentarij aduerſus tertium poſſeſſorem bonorum ſibi obligatorum.cap.62.num.5. 201

I

Iactantia.

Iactantia lis an poſſit per aliquod remedium impediri.c.6.n.8. 13

Ignorantia.

Ignorantia iuris in minore,muliere,& ruſtico toleratur.c.136.n.10. 410
Ignorantia an ſolo iuramento eam allegantis probari poſſit.c.194.n.9. 572

Immiſſio.

Immiſſio non impeditur oppoſitis exceptionibus petitorium reſpicientibus.c.101.n.3. 307

Immunitas.

Immunis an quis ſit à ſolutione gabellæ pro fructibus prędij empti à Fiſco,vel Eccleſia.cap.159.num.7. 454
Immunitas à ſolutione gabellæ conceſſa Titio pro fructibus eius prædij,num tranſeat ad emptorem eiuſdem prædij.ibid. n.6.

Impedimentum.

Impedimentum, quod conſideratur in Neophytis circa ordinum ſuſceptionem,vſq; ad quod tempus durat.c.144 n.4. 429
Impedimenta quæ eſſe debeant, vt elapſo primo fatale concedatur ſecundum cap.79.n.6. & 9.fol. 245

Incrementum.

Incrementum rei venditæ ſub conditione,ea pendente cuius ſit.c.239.n.13.& 14. 684

Indicium.

Indicia ad torturam an ſat ſint ad tribuendam iuriſdictionem Iudici laico contra clericum in crimine aſſaſſinij c.232.n.7. 664

Ingrediens.

Ingrediens Religionem Societatis IESV ſi biennio elapſo tria vota ſimplicia emittat,efficitur verè Religioſus.c.195.n.5. 574
Ingrediens Religionem ſi ante profeſſionem, de bo-

Digitized by Google

nis ſuis non diſpoſuit,bona illa Religioni acquiſita dicuntur,quæ demùm ex perſona Religioſi poteſt illius conſanguineis ſuccedere, ſed non procedit in Religione Societatis IESV. ib.n.7.
Ingrediens Societatem IESV ſi emiſſis tribus ſimplicibus votis, abſq; licentia Præpoſiti Generalis à Religione exiret,dicitur Apoſtata. ibidem num.10. 575
Ingrediẽs Religionem mortis tempore præſumitur id factum in fraudem ſubſtituti. c.138.num.5. fol. 414

Inimicitia.

Inimicitia ex litibus oritur.c.211.n.14. 615

Inquiſitio.

Inquiſitionis Tribunal ijs tantùm bona condonare ſolet,quibus perpetui carceris pœna remittitur. c.5.n.8. 8

Inſtantia.

Inſtantia cœpta cum defuncto an tranſeat ad hæredem clericum.c.243.n.6. 688

Inſtrumentum.

Inſtrumentum reddit rem certam, & facit probationem probatam.c.55.n.7. 179
Inſtrumentum in iudicio productum,cuius fides eſt ſemel approbata,debet iterum produci,cùm aduerſarius vult illud de falſo redarguere. c. 107. num.1. 322
Quod quomodo intelligatur.ibid.
Inſtrumentum num incuſari poſſit in foro creditoris ex pacto præcedente.c.108. nu.1.3.4.& 6. fol. 324
Inſtrumentum in iudicio productum an fidem faciat, ſi non eſt productum in charta pergamena, ſeruata forma Conſtit.Regni Inſtrumentorũ robur.c.139.n.3.14.15.& 16. 416
Inſtrumentum ſtipulatum per Notarium Apoſtolicum an in Regno poſſit præſentari via Ritus, & quid inter perſonas Eccleſiaſticas. cap.228. num.2.& 3. 659
Inſtrumentum publicum requiritur ad hoc,vt mulier validè ſe obliget in illis caſibus, in quibus ſe obligare poteſt.cap.238.num.4. 680

Interdictum.

Interdicto ordinario vti poſſidetis intentato, ſi Iudex pronunciauit,dandum eſſe terminum, an poſſit intentari ſummariſſimum manutentionis. c.204.num.8.& 9. 597

Intereſſe.

Intereſſe pretij conuenti an,& quando debeat eſſe recompenſatiuum fructibus rei venditæ. c. 20. num.8. 60
Intereſſe denegatur vbi mora non contrahitur.cap. 109.n.5. 326
Intereſse quantitatis debitæ nunquàm debetur,vbi mora non ſubintrat.c.110.n.1. 327
Intereſse pro modica quantitate non debetur.ibid. num.8. 328
In-creſſe,quod Iudicis officio debetur an poſſit duplum quantitatis debitæ excedere.ibi.n.9.
Intereſse legati an à die mortis, vel petitionis debeatur.c.121.n.8. 364
Intereſse ſortis vt peti poſſit,quæ requirantur. cap. 166.n.17. 474
Intereſſe dotis in tempore conuento non ſolutæ,qua actione petitur.ibid. n.38. 477
Intereſſe dotis poſt dotantium mortem promiſſæ an debeatur abſque interpellatione.ibid. n.39.40. 41.& 42. 478
Intereſse recompenſatiuum cum fructibus omni iure permittitur.c.172.n.11. 492
Intereſſe lucri ceſſantis ceſſat in contractibus bonæ fidei,data mora in tradenda re. c.241.num.2. fol. 686
Intereſſe vitæ,& militiæ an debeatur à die mortis communis patris,& quid in paragio.c. 246.nu. 2.6.10.& 11. 696
Intereſſe legitimæ à quo die debetur.ibid.n.4.
Intereſſe partis pretij ſuper feudo nouo à quo die peti poteſt.ibi.n. 5.& 9.

Interuſurium.

Interuſurium conuentum pendente ſolutione rei venditæ an poſſit peti,vt moderetur, ſi excederet fructus,qui ex re vendita percipiuntur. cap. 20.à nu.2.vſq; ad 7. 59
Interuſurium an peti poſſit à viro ex contractu mutui,quod dependet à promiſſione dotis. cap. 140.nu.18.19.& 20. 424

Inuentarium.

Inuentarium vt legitimè confectum iudicetur opus eſt,vt in illius confectione omnes creditores hæreditarij citentur.c.111.n.1.2.& 3. 329
Inuentarium an profit hæredi,vbi ex creditoribus aliqui ſunt citati,aliqui non.ib.nu.7. 330
Inuentarij beneficium Florentinis non ſuffragatur. c.96.n.17. 297
Inuentarij diſcuſſio facta cum vno ex creditoribus, an alijs noceat.c.111.n.10. 330
Inuentario declarato valido cum vno ex creditoribus,alijs non citatis an noceat.ibid.n.8.

Inueſtitura.

Inueſtiti ſi fuerint duo de feudo pro ſe, & deſcendentibus maſculis,quibus deficientibus, vt ſuccedere deberent fœminæ, ſi contingerit alterum ex inueſtitis filia tantùm ſuperſtite decedere, illa ad feudi ſucceſſionem admittitur. c. 89.nu.8. & 10. 274
Inueſtitura noua attenditur, & non antiqua, vbi cõceſſionarius ſub nouis pactis ſe obligauit.cap. 55.num. 31. 185
Inueſtitura feudi poteſt ab hærede peti durante tempore vnius anni,& diei poſt feudatarij mortem.c.80.n.1. 245
Inueſtituræ tenor ſemper attendi debet, cùm quis feudo ſuccedere velit.c.102.nu.10. 309

Digitized by Google

I N D E X.

Iudex.

Iudex Eccleſiaſticus an ſit comepetens ad cognoſcendum laicum, abbortus crimen committentem,& quid in crimine hæreſis. cap. 3. num. 1. 2.& 4. 4

Iudex Eccleſiaſticus an, & quando ſit competens ad cognoſcendum laicum falſum coràm ipſo deponentem.ibi.nu.5.

Iudex Eccleſiaſticus in crimine hæreſis habet iuriſdictionem priuatiuam in laicos.cap.5.nu.18. fol. 10

Iudex laicus an poſſit per edictum generale clericum monere, vt coràm ipſo compareat, dùm ſe iactat habere iura contra laicum.c.6.n.2. 11

Iudex ordinarius poteſt iuriſdictionem ſuam alteri demandare.c.31.n.13. 106

Iudex laicus an ſit competens contra clericum in actionibus realibus.cap.44.n.5.23.25.& 26. fol. 135

Iudex laicus excommunicatur excommunicatione conteata in Bulla Cœnæ, can. 15. *quando clericum ad ſuum Tribunal trahit,præter iuris canonici diſpoſitionem.ibi.n.6.& 24.*

Iudex laicus,nec actu, nec potentia iuriſdictionem habet in clericum.c.52.n.4. 174

Iudex laicus, ſi ad inſtantiam creditoris clerici mandauerit inquilinis,ſiue colonis clerici,vt de quantitatibus per illos clerico debitis faciant depoſitum pœnès ipſum Iudicem laicum, an in excommunicationem incidat.cap.75.num.1.3. 4.7.8.& 12. 234

Iudex laicus, nequè directè, nequè indirectè poteſt clericum ad ſuum Tribunal trahere, nequè ſuper illius bonis ius dicere. ibid. num. 2.5.& 6. fol. 235

Iudex à quo nùm fatalibus lapſis poſſit ſuam exequi ſententiam,cauſa priùs deſerta non declarata.c.79.n.5. 244

Iudex vnus poteſt per alium exequi facere ſua præcepta.c.107.n.5. 323

Iudex fori creditoris nullam habet iuriſdictionem in debitorem alterius fori.c.108.n.2. 324

Iudex ſecularis requiſitus pro imploratione brachij ſuper exequutione ſētētiæ latæ per Iudicē *Eccleſiaſticū in cauſa matrimoniali concernēti ſeparationem thori, & dotis reſtitutionem, an de illius viribus cognoſcere poſſit reſpectu reſtitutionis dotis.c.112.n.1.4.& 8.* 331

Iudex Eccleſiaſticus non ſolùm ſuper diuortio, ſed etiam ſuper dotis reſtitutione eſt competens. ibi. num. 2.

Iudex ſecularis quando dicitur mixtus exequutor ſententiæ Iudicis Eccleſiaſtici.ibi.num.6.

Iudex ſecularis mandat,fieri dotis reſtitutionem, ſtatim atquè Iudex Eccleſiaſticus pronunciauit ſuper ſeparatione matrimonij.ibid.n.7. 332

Iudex de numero ordinariorum nouiſſimus an præcedere debeat ſupernumerarium antiquiorem c.113.n.1.3.11.& 12. 333

Iudex an poſſit recuſari, ne interueniat in cauſis alicuius pupilli,ex quo tutoris eſt inimicus.cap. 114.n.1.& 5. 334

Iudex an poſſit recuſari, ne interueniat in cauſis alicuius Eccleſiæ,ex quo eſt cōſanguineus Prælati.ibid.n.2.3.& 4.

Iudex in omni cauſa,terminum litigantibus,ad eorum iura probanda concedere tenetur,& quid ſi tractatur de iuris articulo tantùm. cap. 231. num.2.& 5. 663

Iudex laicus vt poſſit procedere contra clericum aſſaſſinum,quodnam requiratur.cap. 232.n.6. fol. 664

Iudex an poſſit poſt concluſum teſtes examinare. cap.235.n.6. 672

Iudicis authoritas an ſuppleat defectum tutoris, vel curatoris.c.137.nu.2. 412

Iudice mandante, vt quis procedat ad ſtipulationem alicuius contractus,& recuſante,quid agēdum.c.43.n.9. 132

Iudicium.

Iudicium attentatorum non impedit cauſam principalem ſuper remedio retinendæ poſſeſſionis intentatum.c.204.n.10. 598

Iudicium iactantiæ an inducat litis pendentiam. c.6.nu.9. 13

Iudicium incipit à litis conteſtatione.c.243.nu.3. fol. 688

Iudicium originale,& non incidens ſpectatur.cap. 198.n.8. 588

Iudicium petitionis hæreditatis an fructuum reſtitutionem importet.c.92.n.2. 281

Iudicij euentus incertus eſt.c.12.n.5. 27

Iuramentum.

Iuramentum ſupplet defectum abſentiæ. cap. 70. num.7. 221

Iuramentum ſupplet defectum minoris ætatis. cap. 116.n.13. 342

Iuramentum minoris quando contractum validat. c.136.n.7. 410

Iuramentum ad ignorata non trahitur. ibi.n.8.

Iuramentum tres comites habere debet.ibi. nu.15. fol. 411

Iuramentum non confirmat contractum prodigi. c.137.n.6. 413

Iuramentum non debet operari magis,quàm actus, cui apponitur.c.148 n.12. 438

Iuriſdictio.

Iuriſdictio eſt de Regalibus. c.31.n.2. 105

Iuriſdictio eſt de Regalibus;ſicquè Officiales Baronales dicuntur habere iuriſdictionem à Rege. c.81.n.13. 249

Iuriſdictio quibus modis prorogari poſſit.cap.108. num.5. 324

Iuriſdictio cohæret territorio, ſicut nebula ſuper

Digitized by Google

paludem. cap. 115. num. 3. 336
Iuriſdictionis uſus an transferatur per locationem. c.31.n.4. 105
Iuriſdictionem habere cum titulo, vel cum legitima præſcriptione idem eſt.c.115.n.7. 336
Ius.
Ius accreſcendi an locum habeat de linea vnius ex ſimultaneè inueſtitis ad lineam alterius. c. 55. n.16.& 25. 181
Iure accreſcendi ſublato recurritur ad ſucceſſoriũ edictum.c.189.n.95. 546
Ius ciuile ſeruatur in Curijs Eccleſiaſticis in his, in quibus ius canonicum non diſpoſuit.c. 51.nu.5. fol. 174
Ius Francorum in Regnis vtriuſquè Siciliæ ius cõmune eſt.c.86.n.4. 266
Vide verb.Francorum.
Ius in re competere debet, vt aliquid deduci poſſit in Aquilianam ſtipulationem. c.189.num.76. fol. 542
Ius nouum ſemper recipit interpretationem à iure antiquo.c.30.n.21. 103
Ius nullum reale transfertur per contractum locationis.c.240.n.3. 685
Ius offerendi, quod competit poſterioribus creditoribus per quantum tempus præſcribitur.c.157. num.3. 450
Iuſpatronatus an amittatur per lapſum patroni in hæreſim.c.5.n.9. 8
Ius petendi reductionem ad arbitrium boni viri eſt perſonale.c.180.n.2. 507
Ius piſcandi eſt indiuiduum, & in fructu conſiſtit. c.55.n.28. 184
Ius prohibẽdi, quod Barones habent,ne vaſalli ad alia molendina,furnos,& tapeta accedant, quæ ipſorum Baronum, an procedat,quando vaſalli accederent extra territorium cap.118. num.1. 2.3.& 4. 355
Ius prohibendi,quod habent Barones in furnis,molendinis,& tapetis, tãgit perſonas vaſallorum, illorumque oſſibus affixum dicitur. ibi. num.6. fol. 356
Ius redimendi,quod habet debitor aduerſus pignoratitium creditorem quãto tempore durat. cap. 157.n.4. 451
Ius remittendi regulatur ſecundùm ordinem ſucceſſionis.c.4.n.7.& 8. 6
Ius retractus,quod iure ſanguinis competit in venditione feudi non eſt cognitum à iure Regni, ſed tantùm à iure communi feudorum.c. 116.n.17. fol. 343
Ius retractus,quod competit iure ſanguinis, illi cõpetit,cui competit alienantis inteſtata ſucceſſio. ibi n.30. 346
Ius retractus eſt ſtrictiſſimè interpretandum, cùm iuris communis regulis repugnet.ibi.n.34.
Ius retractus pretio reſtituto, ſecundùm communẽ ſententiam non competit alienantis filijs. ibid. nu.36.& 42.
Ius retractus an competat Baroni iuriſdictionis ciuilis,quando vẽditur iuriſdictio criminalis.cap. 117.n.1.6.11.18.19.& 20. 351
Ius retractus in feudis ratione vicinitatis denegatur.ibi.n.7. 352
Iuris retractus natura quæ ſit,explicatur.ibidem. num.10.
Ius ſemel alicui quæſitum ampliùs illo inuito extorqueri non poteſt.c.165.n.5. 470
Ius vindictæ,& pacis faciendæ an competat fratri naturali pro morte alterius fratris naturalis. c.4.n.1.3 4.10.& 12. 5
Iuris error dubius an ſat ſit,vt poſſeſſor ſuos faciat fructus.c.92.n.10.& 11. 282
Iura, & actiones an veniant appellatione mobilium, & immobilium. cap. 162. num. 10.11. & 12. 463
Iura feudalia communia ſeruantur in Regno in defectum iuris municipalis. cap. 189. num.42. fol. 535
Iura omnia feudalia de retractu loquentia proximiorem tantùm vocant;non autem remotiorem c.116.n.35.& 37. 346
Iuſtitia.
Iuſtitia ad malum faciendum non obligat. c. 132. num.8. 399

L

Labor.
Labor,& induſtria pretio æquiparantur.cap. 102.n.3. 307
Ladiſlaus.
Ladiſlaus Rex non fecit mentionem de ſcriptura teſtamenti in Cap.Regni. Non ſine prudentis.c.230.n.2. 661
Læſio.
Læſio eſt probanda,quando petitur reſtitutio in integrum aduerſus lapſum temporis iuris retractus.c.117.nu.25. 355
Læſio præſumitur ex immodica donatione. c.136. nu.16. 411
Læſio quæ in donatione conſideretur. ibi.n. 18.
Læſio quomodò dignoſci poſſit, quòd interuenerit in contractu tranſactionis.c.233. num.9.& 10. fol. 668
Laicus.
Laicus habens in proximiorem clericum poteſt in Ciuitate Neap.liberè de bonis ſuis diſponere,ſed an hoc procedat in præiudicium ſequentis in gradu.c.56.n.2.3.4.5.6.& 9. 186
Laici an ſint capaces iuris eligendi Capellanũ pro miſſis celebrandis.c.120.n.6.& 7. 361
Laici nùm poſſint adminiſtrare bona temporalia Eccleſiarum.c.201 n.3. 592

Digitized by Google

Laici negotia ad Eccleſiæ cultum pertinentia pertractare non poſſunt.ibi.n.2.

Laici poſſunt prorogare iuriſdictionem Iudicis Eccleſiaſtici.c.203.n.4. 595

Legatum.

Legatum annuum Aduocato relictum ad hoc, vt hæredis cauſas defendat an debeatur,ſi contingerit Aduocatum illum in Senatorem eligi.cap. 8.num.1.3.5.9. 10.11. 13.14. 15. cum ſeqq. fol. 15

Legatum an debeatur, ſi legatarius ex aliqua ſuperuenienti cauſa modum non adimpleat ab initio poſſibilem. ibidem num. 4.& 23. cum ſeqq.

Legatum relictum tutori an debeatur, ſi à tutela ſe excuſauerit.ibi.n.6.7.8.& 25. 16

Legatum poteſt peti via exequtiua.ibi.n. 12.

Legatum cauſale quodnam dicatur. ibid. num. 18. fol. 17

Legatum relictum alicui, vt hoc, vel illud faciat, an ſit conditionale, vel modale. ibid. num. 20 fol. 18

Legatum fructuum feudi, importat conſtitutionem iuris in corpore feudi,quod ſine aſſenſu non permittitur.c.81.n 9. 249

Legatum alicui relictum ſoluendum,ſi ad monaſtatum peruenerit,an debeatur,ſi legatarius efficiatur tertij ordinis Sancti Franciſci. cap. 100. num.6. 305

Legatum factum Canonicis non debetur illis,qui ſunt vltrà numerum c.113.n.8. 333

Legatum annuæ quantitatis pendente ſolutione ſortis, an peti poſſit à die mortis, uel potius à die petitionis debeatur.cap. 121. num. 6. 7.& 9. 364

Legatum omnium librorum alicui factum,an comprehendat libros, quos teſtator poſt conditum teſtamentum acquiſiuit. cap.122.nu.1.2.& 9. fol. 365

Et quid ſi eſſet factum coniunctæ perſonæ. ibid. num.17. 367

Legatum factum amico de eo, quod Titius teſtatori debet, an comprehendat illud, quod Titius debebat in diem, vel ſub conditione. ibi .nu. 3. fol. 366

Legatum factum à creditore debitori ſuo de omni eo,quod debet,an comprehendat debitum illud, quod teſtator ab eodem acquiſiuit poſt teſtamẽtum ibi n.4.

Legatum argenti an comprehendat argentum poſt teſtamentum quæſitum.ibi.n.5.

Legatum pecuniæ in Banco repoſitæ an comprehẽdat pecuniam ibi repoſitam poſt teſtamentum. ibi. num.6.

Legatum factum à viro vxori omnium bonorum mobilium, an comprehendat mobilia poſteà acquiſita.Ibid.n.7.10.11.& 15.

Legatum factum tertiæ partis omnium bonorum, an includat bona poſteà acquiſita.ibi.nu.8.

Legatum certarum rerum an comprehendat, niſi res, quæ teſtamenti tempore extabant. ibidem nu.13.

Legatum vniuerſale omnium bonorum indefinitè, an comprehendat bona poſt teſtamentum quæſita.ibi.n.14. 367

Legatum vſusfructus locorum Montium an includat loca Montium poſteà quæſita.ibi.n 16.

Legatum factum earum rerum, quæ vſu conſumuntur,ſi teſtator eas conſumpſit, & alias acquiſierit,an ſuper illis uerificetur.ibid.n.18.

Legatum factum de certa re loco pio,an fauore piæ cauſæ comprehendat augmentum factum per teſtatorem ſuper illa re.ibi.n.19.

Legatum factum rei, quæ recipit augmentum, & diminutionem,an includat,quod poſt teſtamentum acquiſitum eſt ibi.n.20.

Legatum factum bonorum ſtabilium an comprehendat bona illa acquiſita per teſtatorem poſt teſtamentum, cum ea pecunia, quæ teſtamenti tempore habebat prõptam pro emendis ſtabilibus ibi.n.21.

Legatum cenſetur ademptum per alienationem rei legatæ c.124.n.1. 369

Legatum nominis debitoris,poſtea à teſtatore exactum an debeatur.ibi.n.3.& 4.

Legatum certæ pecuniæ quantitatis ſoluendæ ex tali corpore, quando dicitur demonſtratiuum, vel taxatiuum,& quid in annuis præſtationibus legatis.ibi n.5.6. 7.8.9.& 10. 370

Legatum puellæ factum ſub conditione non nubendi, an amittatur,ſi ſponſalia tantùm contraxerit.c.127.n.5. 386

Legatum factum à patre filiæ, quæ ampliſſimè renunciauit omnibus ſucceſſionibus delatis,& deferendis,tàm ex teſtamento, quàm ab inteſtato, an remaneat pœnès patris hæredes.c.194.nu.1. fol. 571

Legatum fratribus factum an debeatur,tàm vtrinque coniunctis,quàm conſanguineis,et vterinis, c.216. n.24. 629

Legatum,vel fideicommiſſum ad alicuius tertij arbitrium collatum,an de iure ſubſiſtat. cap.221. n.2.& 3. 646

Legatum ſi fuerit factum de aliqua re Titio,& demùm eandem rem teſtator iuſſerit, dari incapaci,an per hoc dicatur ademptum.c.226.num.9. fol. 655

Legati intereſſe an à die mortis, vel petitionis debeatur.c.121.n.8. 364

Legato feudo an debeatur æſtimatio.cap 45.n.30. fol. 158

Legato facto Eccleſiæ pro miſſis celebrandis, ad quem nam ſpectet ius illud conſequendi.c.120. n.1. 361

Digitized by Google

Legata, & fideicommiſſa regulariter ab hærede grauato accipi debent.c.88.n.3. 269
Legata in teſtamento ſolemni an cenſeantur reuocata per ſecundum teſtamentum minus ſolemne.c.226.n.7.& 8. 655
Legata an cenſeantur adempta, ſi teſtator poſt teſtamentum conditum ſolemne, aliud minus ſolemne condiderit, declarando, nolle primum ualere.ibi.n.10.
Legatis annuis fructibus fundi Corneliani, perinde eſt, ac ſi fūdi vſusfructus legatus eſſet.c.81.n.6.fol. 248

Legitima.

Legitima an poſſit à filijs peti confiſcatis bonis patris ob hæreſim.c.5.n.3. 8
Legitima vt non debeatur, requiritur, vt expreſſa illius renunciatio concurrat.c.45.n.14. 148
Legitima debetur filio in corpore.c.82.n.6. 252
Legitima an debeatur filio naturali, quando fuit legitimatus ad ſuccedendum patri, ſed non ab inteſtato.c.99.n.8. 302
Legitima filio debita non poteſt à patre grauari.c.128.n.10. 388
Legitima, quæ debetur filio maſculo à die mortis communis patris, an peti poſſit vnà cum fructibus.c.166.n.11.12.13.& 14. 473
Legitima quid ſit, & infrà quantum tempus à filio petenda.c.176.n.4.7.& 8. 500

Lex.

Lex ciuilis, quę ſuper aliqua præſumptione fundatur, in foro conſcientiæ non attenditur, quando veritas præſumptioni repugnat.c.11.n.4. 26
Lex diſponit de caſu, qui communiter accidit.cap.45.n.15. 148
Lex municipalis eſt ſtricti iuris.cap.128.num.12.fol. 388
Lex vbi remouet potentiam ab actu, ibi ex traditione non transfertur dominium.c.136.num.5.fol. 410
Lex non extenditur, quando in uno caſu eſt per omnia eadem ratio cum alio.c.147.n.6. 436
Lex eſt quidquid in ratione conſiſtit.c.212.n.12.fol. 618
Lex feudalis ſicut & Romanorum poſt fratrum filios ſubingreſſionem non admittit.c.216 n.6.fol. 626
Lex ſubiacet canoni, quando tractatur de ſalute animæ.c.244.n.18. 693
Legis mens potiùs, quàm verba ſunt attendenda.c.72.n.5. 228
Legis præſumptio repugnat, vt mens patris in renunciatione filiæ fuerit pro illa perpetuò excludenda, & includendo collateralem. cap.189.num.33. 533

Liber.

Liber rationum priuati an faciat fidem pro ſcribente.c.125.nu.1.& 2. 371
Et quid in libris Eccleſiarum, Collegiorum, &c.ibi.num.3. 372
Liber tutoris an faciat fidem pro ſcribente. ibi.num.4.
Liber rationum priuati an faciat fidem contra ſcribentem.ibi.nu.6.
Librorum priuatæ perſonæ ſi petatur exhibitio, num poſſit is, à quo petitur, excipere, quòd aduerſarius caueat de ſtando dictis libris. ibi.nu.7.8.9.& 11.
Libris Aromatariorum an fides ſit adhibenda ibi.num.5.

Libertas.

Libertatis imperfectio potiùs eſt, liberum eſſe ad malum faciendum.c.132.nu.6. 399

Libertus.

Libertus ſi fuerit propter aliquod delictum in ſeruitutem reuocatus, hac reuocatio non nocet filijs ſuis natis ante delictum.c.95.n.6. 293
Libertus matris an poſſit eſſe particeps legati, quod filius fecit libertis ſuis.c.123.n.4. 368

Limitatio.

Limitata cauſa, limitatum producit effectum.cap 19.n.9. 55

Linea.

Linea emphyteutę vbi deficit, poſſeſſio ciuilis directi dominij ſtatim ad ſe trahit naturalem.c.55.num.13. 180

Lis.

Lites inimicitias producunt.c.211.n.14. 615
Litigandi iuſtam habens cauſam, excuſatur ab intereſſe, item à pęna expenſarum.cap.92.n.6.7.18.19.& 20. 282

Litera.

Literæ commēdatitiæ pro ordinibus ſuſcipiendis à quo Epiſcopo impetrari debent. c.155.nu 6.et 7. 448

Locatio.

Locatio feudi, alienatione probibita, an vetita intelligatur.c.31.n.8.et 9. 105
Locatio vnica dicitur, quando vnico pretio locatum eſt quid vniuerſale, ſub quo plura corpora conſiſtunt.c.188.n.3. 520
Locator, qui timet, ne dominij quęſtio ei referatur, quid in libello exprimere debet pro reacquirēdo rem locatam.c.55.nu.10. 180

M

Magiſter actorum.

Magiſter actorum num poſſit à Principe cogi ad ſuſcipiendas fideiuſſiones iudiciarias, et non niſi quid minimum exigere.c.7.nu.8. 14
Magiſter actorum quis poſſit eſſe in propria patria.c.149.n.7. 440
Magiſtri actorum in Regno Neap. eorum periculo

Digitized by Google

iudiciarias ſuſcipiunt fideiuſſiones. c.7.num.1. fol. 14
Magiſtri actorum in ſuſcipiendis fideiuſſionibus, fideiuſſoris loco habentur.ibid.num.2.
Et facta principalium diſcuſſione, ſubſidiaria actione tenentur.ibid.n. 1.& 7.
Magiſtri actorum an poſſint propter hoc periculum à litigantibus mercedem pro arbitrio exigere.ibid.n.7.
Vide verb. Actorum magiſtri.

Magiſter Grammaticæ.

Magiſter Grammaticæ an ordinari poſſit ad titulum ſuæ profeſſionis.c.154.n.3.4.& 9. 446

Magiſtratus.

Magiſtratus de iure Digeſtorum, et Codicis pro iudiciarijs fideiuſſionibus ſubſidiaria actione tenebatur, nunc in Regno Neap. Actorum Magiſtri.c.7.n.3. 14

Maior.

Maior factus ſi intra quinquennium alienationem rei ſuæ non impugnauerit, deinde non auditur, idemq; ſi in maiori ætate pretium rei alienatæ receperit.c.18.n.47.48.& 58. 48
Maior factus ſi vult impugnare alienationem rei ſuæ nulliter factam, an ſat ſit extraiudicialis quætela.ibi.n.57. 50

Maioratus.

Maioratus ſucceſſor, qui illum meliorauit, recuperat valorem, & æſtimationem meliorationum ſecundùm tempus ſolutionis, cap.133.num.12. fol. 402

Mala fides.

Mala fides authoris nocet hæredi in materia præſcriptionis.c.18 n.66. 52
Malæ fidei poſſeſſor an recuperet meliorationes per eum factas.c.134.n.2.& 7. 404

Mandatum.

Mandatum factum puellæ de nõ contrahendo matrimonium, an dicatur ſpretum, ſi ſponſalia cõtraxerit.c.127.n.1.& 3. 385
Mandatum poteſt reuocari, etiam ſi in eo appoſitum fuerit iuramentum de non reuocando. cap. 148.n 5.& 11. 437

Maritus.

Maritus vxore mortua, ſi erit moroſus in reſtituẽda dote mulieris hæredibus, tenetur ad intereſſe, ſed quid ſi in non reſtituendo iuſtã habuerit litigandi cauſam.c.109.nu.1.2.3.5.8. & 10. fol. 325
Maritus, qui matrimonio conſtante meliorauit fundum dotalem, eo demùm ſoluto, recuperat meliorationum æſtimationes, habito reſpectu ad tempus reſtitutionis dotis.c.133.nu.17. 403
Maritus ſi per longum tempus exiſtentis matrimonij viuens promiſſas vſuras, ſiue intereſſe dotis non petierit, amplius petere non poteſt. c.141.n.3.4.& 5. 425
Maritus vxorem in adulterio repertam occidens dote priuatur.c.151.n.9. 443
Maritus an bonorum paraſernalium fructus ſuos faciat.c.237.n.7. 678
Maritus in bonis extra dotem nullam habet adminiſtrationem.ibi.n.12. 679

Maſculinitas.

Maſculinitatis qualitas in vna parte teſtamenti appoſita, an cenſeatur in alia repetita. c. 126. n.6.7.8.9.11.& 15. 376
Maſculinitatis qualitas an cenſeatur conſiderata ex grauamine illato per teſtatorem, vt hæres illius nomen, & arma deferre debeat. ibi. n.12. fol. 378

Maſculinum.

Maſculinum an concipiat fœmininum.c.212.n.9. fol. 618

Maſculus.

Maſculus ex fœmina an ad Maioratus ſucceſſionẽ admitti poſſit, vbi expreſſim fuerint excluſæ fœminæ.c.126.n.28.& 29. 383
Maſculus remotior an fœminam proximiorem à Maioratus ſucceſſione excludat.ibi.n.32.
Maſculus, & fœmina alterius lineæ, nùm à Maioratus ſucceſſione excludat fœminam ex maſculo, ſi reperiuntur in eodem gradu coniuncti vltimo poſſeſſori tranſuerſali.ibi.n.33. 384
Maſculus ex fœmina ad ſubſtituti excluſionem admittitur, quando ex primò vocatis nemo ſuperſit, niſi ipſe.ibi.n.34.
Maſculus ex fœmina remotior an à Maioratus ſucceſſione excludat fœminam ex maſculo proximiorem.ibi.nu.35.
Maſculus remotior, vt fœminam proximiorem à Maioratus ſucceſſione excludere poſſit, quæ requirantur.ibi.n.36.& 37.
Maſculorum vocatio an ſit apta ad inducendum fideicommiſſum in fauorem deſcendentium ex primis maſculis.ibid.n.20.& 21. 381
Maſculorum appellatione an maſculi ex fœminis comprehendantur.ibi.n.30. 383
Maſculis vnius perſonæ vocatis, ſi diſpoſitio in filios maſculos primi gradus ſuum fuerit ſortita effectum an cæteri deſcendentes maſculi ſub illa diſpoſitione comprehendantur. ibid. n.18. & 19. 381

Mater.

Mater tutrix ſuorum filiorum non excuſatur à cõfectione inuentarij c.18.n.15. 41
Mater ſecundo nubens, ſicut non poteſt plus donare filijs ex ſecundo matrimonio, quam primis, ità & pater.c.23.n.5. 76
Mater nùm poſſit filium inſtituendo maritum bonorum adminiſtratione tacitè priuare, & per conſequens vſufructu.c.128.n.1.& 2. 386
Mater poteſt expreſsè ordinare, ne vſusfructus ſuorum bonorum, in quibus filius ſuccedit marito

Digitized by Google

rito quæratur, ſed an talis prohibitio operetur reſpectu fructuum legitimæ. ibi.n.5.& 7. 387

Mater filios habens Neapoli non poteſt diſponere niſi de decima parte ſuarum dotium; ſed an in illis nouem poſſit maritum vſufructu priuare. ibi.n.8.& 9.

Mater per ſubſtitutionem pupillarem à patre filio factam an à legitima excludatur in Ciuit. Neap.cap.129.n.1.2.3.4.5.12.13.16.& 17. fol. 389

Mater tenetur in ſubſidium alere filios. cap.130. num.5. 393

Mater Neapolitana non poteſt diſponere de nouem partibus ſuæ dotis, etiam conditione appoſita, ſi filii moriantur abſque liberis. c.150. num.12. 442

Matre decedente ſuperſtitibus filio maſculo ex vno matrimonio, et filia fœmina ex alio, an maſculus fœminam excludat, & quid de iure Conſtitutionis Regni. c.208.nu.18.19. et 20. fol. 609

Matrimonium.

Matrimonium iure communi attento quomodò celebratur, et quid attenta diſpoſitione Sac.Trid. Conc.c.131.n.1.et 2. 395

Matrimonium vt legitimè contractum dicatur, ſat eſt Parochi præſentia, quamuis diſſentiat. ibi.n.4. 396

Matrimonium attenta diſpoſitione iuris communis an dicatur legitimè contractum, ſi ſcriptura aliqua mediante vir, et mulier declarauerint, quòd inuicem matrimonium contrahunt. ibi.nu.5.6.7.9.10.12.et 14.

Matrimonium ſi quis malis artibus contraxerit, an pœna aliqua puniri poſſit. cap.132.num.1. fol. 398

Matrimonium, quod inter fideles contrahitur, quandoq; Deo Omnipotenti gratum non eſt, ex ſententia Card.Bellarm.ibi.n.5. 399

Matrimonium contrahere abſque parentum authoritate eſt contra ciuilem, et naturalem rationem ibi.n.10.

Matrimonium quis poteſt contrahere cum concubina, ad effectum filios legitimandi. c.138.nu.8. fol. 414

Matrimonium operatur, vt vir, et mulier vnum corpus efficiatur. c.250.n.3. 704

Matrimonio prohibito an cenſeantur prohibita ſponſalia. c.127.n.2.et 4. 385

Matrimonia malis artibus contracta multa mala producunt. c.130.n.3. 399

Mediator.

Mediatores, ſiue Proxenetæ an poſſint eſſe teſtes in contractu coràm illis geſto. c.9. n.9. 22

Melioratio.

Melioratio an dicatur eſſe in re, quando feudum ab aliquo onere liberatur. c.21.n.37. 63

Meliorationes in feudo factæ, ſi inſeparabiles ſūt, defuncto feudatario meliorante cum duobus hæredibus, altero in feudo, altero in allodio, illarū æſtimatio ad hæredem in allodio ſpectat, ſed quodnam tempus in æſtimatione facienda ſit inſpiciendum. c.133.n.1.2.3.4.5.6.7.8.9.10. 11.15.et 16. 400

Meliorationes in re factas emphyteuta, emphyteuſi finita à directo domino recuperat, tempore reſtitutionis inſpecto. ibi.n.13. 401

Meliorationes recuperat poſſeſſor alicuius rei hypothecariæ conuentus, et condemnatus, iuxtà æſtimationem temporis condemnationis. ibid. num.14.

Meliorationes factæ per poſſeſſorem feudi, qui fuit condemnatus ad illud relaxandum, nùm ſoluendæ illi ſint, vel poſſit dicere victor, quòd remaneant ad commodum meliorantis. cap.134.n.1. fol. 404

Meliorationes neceſſariæ quæ dicantur, et quæ vtiles. ibi.n.3.et 4.

Meliorationes factæ in feudo per vaſallū, eo mortuo abſque liberis hærede extraneo inſtituto an per dominum ſoluendæ ſint. ibid. nu.5.6.8.10. 11.12.13.15.16.17.18.et 19. 405

Meliorationes quo tempore inſpecto æſtimantur. ibi.n.9.et 14.

Meliorationum exceptio poſt ſententiam condemnatoriam ad relaxandum oppoſita, an illius exequutionem impediat. c.133.num.18.et 19. fol. 403

Mens.

Mens Pontificis, quæ fuerit in ſtatuendo, vt Abbatiſſa non niſi per trienniū poſſit munus exercere. c.2.n.6. 3

Mens potiùs, quàm verborum vis in omni diſpoſitione attenditur. c.100.n.8. 305

Metus.

Metus illatus conſanguineis clerici, cenſetur clerico illatus. c.76.n.2. 238

Miles.

Miles dum ſe militem adſcribit, perpetua ſeruitute ligatur. c.135.n.1. 408

Miles veteranus, qui honeſtam obtinuit miſſionem, nùm gaudeat priuilegijs militibus conceſſis, ſignantèr circa fori declinatoriam. ibid.num.4. 7.et 8.

Miles veteranus quis dicatur. ibi.n.5.

Militi an connumeretur tempus captiuitatis. ibid. num.6.

Milites actu militantes, dicuntur abſentes cauſa Reipubl. c.74.n.2. 232

Milites multa mala in bello patiuntur. c.135.n.2. fol. 408

Milites quibus ex cauſis dimitti poſſunt. ibi. n.3.

Milites, qui perſonaliter ſeruire tenentur, eo ipſo, quòd propter delictum condemnātur, conſuetis

Digitized by Google

ſtipendijs priuantur,& quæ ſit ratio.cap.215. n.2.& 11. 623
Sed hoc non procedit in militibus illuſtribus. ibi. num.3.

Minor.

Minor patrem habens inutilem an habeat fori electionem.c.47 n.3.& 23. 165
Minor quando poſſit reſtitutionem petere aduerſus contractum per ipſum factum, in quo Iudicis decretum interuenit.c.136.n.11. 342
Minor curatorem habens ſi abſque illius interuentu cum iuramento contraxerit,an validè eum contraxiſſe dicendum ſit, & quid ſi contrahere eſſet ei prohibitum.ibi.n.15. 343
Minor ad hoc vt poſſit reſtitui aduerſus lapſum temporis,læſionem paſſam probare tenetur.ibi. n.21.22.& 23. 344
Minor reſtituitur aduerſus lapſum temporis ad retrahendum præſcripti, ſi tamen læſionem probauit,ſed quid probare tenetur. ibid.num. 24.& 25.
Minor effectus maior num poſſit reſcindere donationem factam tempore minoris ætatis iuramẽto roboratam c.136.n.2.& 6. 409
Minor ſine cauſa ſe obligans errare cenſetur. ibid. nu.14. 411
Minor curatorem habens, ſi contraxerit præter illius conſenſum, ſed cum decreto Iudicis an contractus validus ſit cenſendus.cap.137.num.1. fol. 412
Minor curatorem habens abſque illo contrahens cum iuramento, an contractus validus ſit cenſendus.ibi.n.3.& 4.
Minor æquiparatur prodigo.ibi.n.5.
Minor poteſt præſentare clericum in beneficio, quod eſt de ſuo iurepatronatus, itemq; pupillus maior ſeptemnio. ibid.n.7.
Minor non reſtituitur aduerſus lapſum temporis adiecti in pacto de retrouendendo. c.160.nu.5. fol. 456
Minor ætatis annorum duodecim an pro graui delicto pœna ordinaria puniri poſſit.cap.169.nu.1. et 3. 485
Minor ætas in atrociſſimis an excuſet à pœna ordinaria.ibi.n.2.4.5.6.7.8.et 9.

Modus.

Modus potius, quàm conditio in dubio præſumitur.c.8.nu.21. 18

Monacus.

Monacus in Religione incapaci profeſſus, ſi ad capacem tranſitum fecerit an recuperet bona,quę in ſeculo poſſidebat.c.46.n.17. 162
Monacus effectus Epiſcopus num poſſit reſcindere renunciationem ante Religionis ingreſſum ad conſanguineorum fauorem factam.ibid.n.18.

Monaſterium.

Monaſterium num ex perſona monachi profeſſi tempore grauiſſimę infirmitatis,& in ea mortui poſſit in illius patris bonis petere legitimam portionem,quæ ei competębat.cap.138.n.1.6. 8.9.& 10. 413

Mora.

Mora non ſubintrat,ad effectum vt debeatur intereſſe,vbi quis,quod ſoluere debet,ignorat. cap. 109.num.9.fol.326. & cap.110. num. 6. fol. 328

Mulier.

Mulier Neapolitana filios habens non poteſt niſi de decima ſuarum dotium diſponere. c.11.n.3. fol. 26
Mulier ſi ceſſerit iura ſua pro dote recuperanda vni,alteriq; pro conſequutione antephati, vter ex his ceſſionarijs ſuper viri bonis ſit præferendus, ſi illa ad vtriq; ſatisfaciendum ſat nõ ſit. c.19.n.17.cum ſeqq. 57
Mulier habens hypothecam tacitam poſteriorem, vt præferatur habenti anteriorem,requiritur, vt ſit cauſa dotis, ſecus in antephato. ibidem num. 20.
Mulier,quæ dotem non ſoluit an lucretur antephatum, ſi illud conſtitutum apparet propter dotem recipiendam,et ob alias cauſas c.24.à n.2. vſq; ad 8 79
Mulier ex oſculo an lucretur antephatum. ibidem num.7. 77
Mulier extera,quæ contrahens matrimonium cum Neapolitano ſe ſubmittit diſpoſitioni Conſuetudinis Si qua moriens,an teneatur ſeruare legem illius Cõſuetudinis,etiã reſpectu bonorum, ſibi ab agnatis obuentorum, quæ extra territorium ſita ſunt.c 56.num. 10.11. 14. 16. et 17. 188
Mulier forenſis dicitur Ciuis, & originaria illius loci,in quo nupſit.ibi.n.13.
Mulier nupta,quæ vigore ſtatuti non poteſt ſe obligare ſine certa ſolemnitate, ſi in fraudem ſe obligauerit extra territorium, ſolemnitate non ſeruata,nulliter obligata dicitur. c.118.num.7. fol. 356
Mulier vidua ſi contraxerit ſponſalia intra annũ luctus an ſubiaceat pœnis à iure ciuili impoſitis mulieribus infra annum luctus nubentibus.cap. 127.n.3. 385
Mulier ſoluto matrimonio per mortem viri an abſq; hæredum viri conſenſu poſſit agere pro dotis promiſſa recuperatione.c.139.nu.1. 2.6. 7.8.9.et 13. 415
Mulier ſoluto matrimonio an poſſit agere contra hæredes viri pro recuperatione dotis, quæ verè non fuit ſoluta, ſed eam recepiſſe maritus confeſſus eſt,interueniente inſtrumento mutui.cap. 140.n.1.2.3.4.5.6.7.12.13.et 16. 421
Mulier ſoluto matrimonio, ſi per longum tempus vſuras dotis ab hæredibus viri non petierit,an

illæ remiſsæ dicantur, ità vt ea mortua à ſuis hæredibus peti de cætero non poſſint.c.141.nu. 1.& 4. 425

Mulier ſoluto matrimonio, ſi cum viri hæredibus ſteterit, alimenta ab illis percipiens, dotis intereſse nunquam petens, cenſetur illud remittere. ibid.n.6. 426

Mulier mortuo viro, nùm pro dotis reſtitutione poſſit propria authoritate ingredi poſſeſſionem bonorum viri.c.142.n.1.2.3.& 4. 427

Mulier vergente viro ad inopiam poteſt ſe aſſecurari ſuper bonis viri pro eius dotibus.cap.143. num.1. 427

Mulier nùm poſſit petere aſſecurationem ſuarum dotium ſuper corpore maioris æſtimationis, dùm & minori poteſt eſſe ſibi conſultum . ibid. nu.3.5.& 6. 428

Mulier, quæ tranſiuit ad ſecunda vota an ſuccedat pleno iure in bonis prædefuncti filij, quę illi obuenerunt ex ſucceſſione alterius. c.190.nu.15. fol. 552

Mulier ex matrimonio ſubſequuto, & dote recepta an præſumatur habuiſſe notitiam contentorum in capitulis matrimonialibus. c.191.n.14. fol. 560

Mulier obligans ſe pro re ad ſe ſpectante, Velleiani exceptione non ſuccurritur, quamuis pecunia in ſui vtilitatem verſa non ſit, ſed quid ſi in contractu vir interuenerit, vxorem fideiubens. c.236.n.1.& 2. 673

Mulier non iuuatur Velleiano in Regno, quando in obligatione interuenit diſpenſatio Collateralis Conſilij.ibid.n.5. 674

Mulier nullo iure prohibetur, vt pro ſuis neceſſitatibus ſe obligare non poſſit.ibid.n.6.& 7.

Mulier an iuuetur Velleiano, ſi inſtrumentum interceſſionis ratificauerit, & quibus modis ratificatio hæc ſequi poteſt.ibid.n.9. 675

Mulier non iuuatur Velleiano, vbi ſe pro aliqua dotanda obligauerit, & idem pro dote reſtituẽda.c.237.n.1 & 2. 677

Mulier virum habens, ſi eo inſcio pro aliqua dotãda ſe obligauerit an à die ſolutionis cedente poſſit exequi ſuper bonis dotalibus, & quid ſuper bonis extra dotem. ibid. num.3. 9.& 11. fol. 678

Mulier coniugata triplicis generis bona habet.ibi. n.4 & 8.

Mulier pro alio intercedens non obligatur, ſecus vbi ſuam rem donauerit.c.238. n.1. 680

Mulier ſi donauerit alicui hæreditatem ſibi delatam, idquè cum ſcriptura priuata, nùm donationi ſtare compellatur.ibid.n.2.6. 10.& 11.

Mulier in Regno etiam cum iuramento nullitèr contrahit.ibid n.3.

Mulier durante viduitate dicitur ſtare in primo matrimonio, & retinet domicilium viri. cap. 250. num. 6. 704

Mulier ignobilis nobilitatur ex perſona mariti; iſtumquè honorem poſt mariti mortem retinet, donec tamen in viduitate permanebit.ibi.n.9.

Mulieri abſenti in dote pro illa conſtituta ius perfectè quæritur, adeò vt ſi matrimonium illud ſequi non poteſt, dos nullatènus per patrem de cætero diminui poteſt, venitquè præferenda omnibus paternis creditoribus, qui poſt illum dotis conſtitutionem contraxerunt.c.139.num. 10. 416

Muliere conſtante matrimonio pro delicto condemnata an ſuper bonis dotalibus in viri præiudicium exequutio fieri poſſit.c.63.n.7. 203

Muliere petente dotium aſſecurationem ſuper bonis viri, quomodò illa appretientur. c.143.n.9. fol. 428

Munus.

Munera à Principibus Ambaſciatoribus datæ, cui acquirantur.c.71.n.12. 225

N

Natus.

NAti in vita teſtatoris an in ſucceſſione fideicommiſſi præferantur natis poſt mortem, quando proximiores de familia vocati ſunt. c.175.n.6.& 7. 498

Neapolitanus.

Neapolitanus Ciuis ſi ſit in vltimis conſtitutus nõ poteſt, niſi de medietate antiquorum bonorum diſponere.c.57.n.1. 190

Neapolitanus condens teſtamentum, bonaq; poſſidens antiqua, non poteſt cenſeri teſtatus decedere, niſi in medietate tantùm bonorum. c.129. num.8. 390

Neapolitanus attento iure conſuetudinario poteſt decedere pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus, ibid.n.11.

Neophytus.

Neophytus ad ordines promoueri non poteſt. cap. 144.n.1. 429

Neophytorum duæ ſunt ſpecies.ibid.n.2.3.& 5.

Nepos. Neptis.

Nepos an poſſit ſuccedere patruo in feudo, ex largitione acquiſito.c.103.n.12. 318

Nepos an concurrat cum patruo in ſucceſſione fratris patruelis c.216.n.4. 626

Neptis ex filio, vel fratre in terminis ſtatuti fæminas excludentis ſtantibus maſculis, in aui, vel patrui ſucceſſione an amitam excludat. c.145. num.1.4.5.7.8.9.10.11. 12. 14. 15. & 16. fol. 430

Neptis ex filio præmortuo ad aui ſucceſsionem de iure communi vnà ſimul cum amita concurrit, ſed quid ſi auus prius mortuus eſt, et demùm fi-

Digitized by Google

lius; qui tamen deceſſit patris hereditate non adita.ibi.n.2.& 3.
Neptis ex filio non conſideratur ſimpliciter fœmina.ibi.nu.6. 431

Nobilis.Nobilitas.

Nobilis minoris nobilitatis,qui ex nobiliſſima Ciuitate originem ducit,nobiliori alterius inferioris Ciuitatis præferendus eſt.cap. 146. num.4. fol. 434
Nobilis, qui ad tributa ſoluenda non tenetur,ſi cũ plebeia,ſeu ignobili matrimonium contraxerit, bona collectis obnoxia in dotem accipiens, non tenebitur pro bonis illis tributa ſoluere.c.250. num.8. 704
Nobilitas non præſumitur, ac proindè qui nobilitatem allegat,eam probare debet.c. 146.nu.1. fol. 433
Nobilitatis tria ſunt genera.ibi.n.2. 434
Nobilitatem allegans, eamquè probare intendens in loco ſuæ originis, vbi nulla diſtinctio nobiliũ ab ignobilibus,an ſit audiendus. ibid. n.5.6.7. 8.9.10.11.12.& 13.

Nominatio.

Nominatim fieri dicitur, quod ità exprimitur, vt de eo nequeat dubitari. c.72.n.3. 228

Notarius.

Notarius uaſſallus prohibetur conficere contractus tàm pro,quàm contra Baronem,et quid in obligationibus,quas vulgò pœnes acta nuncupamus. c.149.n.1.2.3.6.& 8. 439
Notarius ſemper cenſetur rogatus apponere in inſtrumento clauſulas conſuetas.c.163.n.3. 466
Notario pro abſente ſtipulãte ius illi irreuocabile acquiritur. c. 70.n.6. 221
Notariorum ſufficientia in eorum officio ſatis dicitur in Regno probata, ex approbatione Viceprothonotarij.c.1.n.5. 2

Nouatio.

Nouatio an inducatur,vt fideiuſſor cenſeatur liberatus per prorogationem factam à creditore debitori ad ſoluendum.cap.65.num.10.& 12. fol. 207
Nouatio non ſolùm expreſsè, ſed etiam per coniecturas inducitur.ibi.n.11.

Nouitius.

Nouitius non eſt ad profeſſionem admittendus poſt annum probationis, ſi pro Religione inhabilis reperiretur c.138.n.2. 413
Nouitius Neapoli quomodò de ſuo diſponere poteſt.c.150.n.1. 441
Nouitij completo probationis tempore ad profitẽdũ admitti debent,vel de monaſterio eijci. c.2. nu. 4.ſed an ex aliqua cauſa poſſit differri profeſſio.ibi. 3

Nouum opus.

Nouum opus antiquum ædificium reficienti annunciari poſſit.c.214.n.4.& 5. 622

O

Obligatio.

Obligans ſe procuratorio nomine pro alio, de ſuo non tenetur.c 26.n.2. 83
Obligare ſe ciues particulares coguntur ad beneficium Vniuerſitatis pro ſecuritate creditoris,qui pecuniam dat. c.59.n.7. 196
Obligati plures ſimpliciter, quilibet pro rata tenetur.c.247.n.6. 698
Obligatio facta ſimpliciter à duobus fideiuſſoribus, an intelligatur in ſolidum. c.28.n.27. 93
Obligatio an, & quando cenſeatur in ciuibus particularibus,qui pecuniam ab aliquo acceperũt, conuertendam ad beneficium totius Vniuerſitatis.c.59.n.1.2.& 8. 195
Et quid ſi Vniuerſitas principaliter ſe obligauit, & in eodem inſtrumento particulares ciues pro maiori creditoris ſecuritate. ibid.nu. 3.4.& 6. fol. 196
Obligatio ciuium particularium,qui pro Vniuerſitate ſe obligãt, ad hoc vt valida redderetur,cautela traditur.ibi.n.10. 197
Obligatio pœnès acta, quæ propriè dicitur.c. 149. nu.4.& 5. 439

Obſeruantia.

Obſeruantia eſt æqua interpres dubiæ voluntatis teſtatoris.c.40.n.18. 126

Obtinens.

Obtinens in poſſeſſorio,ſuccumbens in petitorio,an ad fructuum reſtitutionem teneatur.c.92.n.13. 14.& 16. 289
Obtinens in poſſeſſorio iuſtam cauſam litigãdi habet.ibi.nu.17.

Occiſor.

Occiſor occiſi ſucceſſione priuatur.cap. 151. nu.1. fol. 443

Offenſio.

Offenſio facta in clericum cenſetur facta Eccleſiæ. cap.47.nu.15. 167

Officialis.

Officialis an poſſit viſitari poſt mortem.cap. 244. nu.3.4.5.6.7.8.& 9. 690
Officiales Baronales dicuntur habere iuriſdictionẽ à Rege, quia iuriſdictio eſt de Regalibus.c.81. num.13. 249

Officium.

Officia,quæ dicuntur in Regno de Regalibus an abſque Regis aſſenſu poſſint locari.c.31.nu.17. fol. 107
Officia æquiparantur feudis.c.148.n.13. 438

Onus.

Onus non poteſt imponi à patre in legitima filio debita.c.128.n.10. 388

Oppoſitio.

Oppoſitio de iure tertij quando permittatur.c. 18. num.7. 38

Digitized by Google

Oppoſitio, quæ fit in poſſeſſorio, altiorem requirens indaginem dicitur impertinens. cap. 191. nu. 2. fol. 306

Ordinatio.

Ordinari non poſſunt Religioſi durante anno probationis. c. 144. n. 7. 429
Ordinari quis poteſt ab vno ex tribus Epiſcopis, de quibus in cap. cùm nullus, de temp. ord. in 6. c. 153. n. 1. 445
Ordinari nùm quis poſſit ab illo Epiſcopo, in cuius Diœceſi beneficium habet, ſed exigui redditus, & quid ſi tenuiſſimum eſſet. ibid. num. 2. 3. 5. & 7.
Ordinari quis non poteſt, niſi habeat titulum ſufficientem ad vitam ſubſtentandam. ibid. num. 4. fol. 446
Ordinari quis non poteſt abſque titulo ad ſacros ordines. c. 154. n. 1. 446
Et qualis eſſe debeat titulus pro ordinibus ſuſcipiendis. ibid. n. 2.
Ordinari an poſſit quis ad titulum ſuæ profeſſionis. ibid. n. 3. 4. & 9.
Ordinari quis non poteſt, niſi à proprio Epiſcopo. c. 155. n. 1. 448
Ordinari prohibentur ratiocinijs obnoxij. c. 177. num. 1. 501
Ordinari non poſſunt tutores antequàm rationes reddant, & quæ ſit ratio. ibid. n. 2. & 3.
Ordinari an poſſit debitor, vel in Religionem ingredi, ſi non habeat vndè creditoribus ſatisfaciat. ibid. n. 4. & 5. 502
Ordinari an poſſint hæredes debitorum, creditoribus priùs non ſatisfactis. ibid. n. 7.
Ordinatus ſi quis fuerit à non ſuo Epiſcopo an fori priuilegio gaudeat. c. 155. n. 8. 448
Et quæ pœna ei imponitur. ibid. n. 2.

P

Pactum.

Pactum, vt in antephato ſuccedāt filij vti filij, non vt hæredes, donationem importat, ſed an ſubſiſtat, ſi tendit in perniciem filiorum primi matrimonij. c. 23. n. 4. 10. & 12. 76
Pactum de retrouendendo venditioni appoſitum, eo expreſſo, vt volente venditore redimere, teneatur ille per duos menſes ante hoc emptori declarare, facta demùm declaratione, & duobus elapſis menſibus, ſi venditor nihil dixit, an teneatur expectare per duos alios menſes, quando redimere vult. c. 84. n. 15. 260
Pactum in compromiſſo adiectum, vt de nullitate laudi proferendi dici non poſſit, an de iure ſubſiſtat. c. 119. n. 1. 3. 4. 6. 7. et 8. 357
Pactum initum inter patrem ſponſæ, & ſponſum ante confectionem capitulorum matrimonialium, vt quamuis mille promittantur, non niſi octingentum ſoluenda ſint, nùm mulieri de hoc inſciæ præiudicet. c. 156. nu. 1. 3. 4. 5. 6. 7. & 9.
& quid ſi eadem die ſtipulantur capitula, & ſeparatè ſit pactum. ibi. n. 10. 449
Pactum adiectum in venditione prædij, vt ſi in futurum, vendentis conſanguineus vellet pro ſe illud emere, quòd teneatur emptor relaxare, an perpetuum, vel temporale ſit cenſendum. cap. 157. n. 1. & 5. 450
Pactum de retrouendendo per quantum tempus præſcribitur. ibi. n. 2.
Pactum initum inter coniuges de perpetuo incolatu, in certo loco habendo valet. cap. 158. n. 1. 2. 6. & 7. 451
Et quid in foro animæ. ibi. n. 3.
Sed an procedat, quando ob ſuperuenientem cauſam obſeruari non poteſt. ibi. nu. 5. 8. 9. 10. 11. & 12. 452
Pactum quale dicatur perſonale, & quod reale. c. 159. n. 2. 3. 4. & 5. 453
Pactum de retrouendendo ad certum tempus collatum, eo lapſo ampliùs exerceri non poteſt, & an ſit illud licitum in foro conſcientiæ. c. 160. num. 1. & 2. 456
Et quid ſi adeſſet læſio in pretio. ibid.
Pactum de retrouendendo cum pretij modicitate efficit contractum vſurarium. ibi. n. 3.
Pactum de retrouendendo ad certum tempus collatum an opponi poſſit in contractu venditionis annuorum introituum ibid. n. 6. & 12.
Pactum de retrouendendo an ſit licitum, vbi apponatur, vt exerceri illud poſſit poſt tantū temporis, & non ante. ibi. n. 7. & 8.
Et quid in venditionibus annuorum introituum, ibid.
Pactum de retrouendendo in rei venditione appoſitum, an ſit licitum, ſi conuentum ſit, vt exerceri poſſit per emptorem tantùm. ibid. num. 14. & 15. 457
Pactum de retrouendendo tranſit tàm ad hæredes emptoris, quàm venditoris. c. 161. n. 1. 458
Pactum de retrouendendo an exerceri poſſit per venditorem contrà tertium poſſeſſorem. ibidem nu. 2. & 3.
Pactum de retrouendendo poteſt alteri concedi, ſed an tunc emptor, illud emere volenti præferatur. ibi. n. 4. 14. 15. & 16. 459
Pactum de retrouendendo an poſſit per teſtes probari. ibi. n. 18. 460
Pactum de retrouendendo quomodò probetur, remiſſiuè. ibi. n. 19. 461
Pactum, per quod pater promittit in inſtrumento dotali ſe filiam æquis portionibus inſtituere cū maſculo, an de iure ſubſiſtat. c. 162. nu. 1. 7. 8. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. & 21. & quid ſi pater inteſtatus deceſſerit. ibi. n. 2. & 3. 461

Digitized by Google

Pactum futuræ ſucceſſionis, ſicut non habet vim contractus, ità nec vltimæ voluntatis. ibi. nu. 4. fol. 462

Pactum reſciſſorium, quod communitèr apponitur in inſtrumentis annuorum redituum, ſi ex Notarij incuria apponi fuit omiſſum, an pro appoſito ſit cenſendum. c. 163. n. 1. 2. & 7. 466

Pactum, quod in capitulis matrimonialibus apponi ſolet, vt ſtipuletur publicum inſtrumentum ad conſilium Sapientis, *quid importet. ibidem num. 4.*

Pactum de non opponendo, quo Siculi *vtuntur in contractibus, ſi per* Notarium *fuerit omiſſum, an pro appoſito habeatur. ibi. n. 8.* 467

Pactum, quod fratres extorquent à ſororibus in capitulis matrimonialibus de dote eis reſtituẽda, morientibus illis ſine filijs, non ſubſiſtit, ſi dos peruenit ex bonis paternis, eoquè magis, ſi abſentibus ſororibus interponitur. cap. 167. nu. 6. & 7. 481

Pactũ, vt creditor ex fundo pignorato fructus percipiat loco intereſſe, quandiù debitor vtatur pecunia, an de iure ſubſiſtat. c. 172. n. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 9. 10. & 12. 491

Pactum, quod legitur in renunciationibus, vt nunquàm illæ dicantur expiratæ, vel factæ contemplatione familiæ, deficientibus deſcendentibus, aliud non importat, niſi vt libera ſit patri diſponendi facultas. cap. 189. nu. 28. 30. & 34. fol. 532

Pactum non porrigitur, niſi ad eum, ad quem, vt porrigatur, paciſcentis intereſt. cap. 190. nu. 9. fol. 551

Pactum de non ſuccedendo, licèt à iure ciuili improbetur, iuramento tamen confirmatur, ſed an requiratur conſenſus illius, de cuius ſucceſſione agitur. c. 193. nu. 4. & 7. 567

Pactum de non reuocando donationem an ſubſiſtat. c. 196. n. 20. 21. 34. & 35. 581

Pacta appoſita in contractu alienationis feudi, reſpicientia, non feudi corpus, ſed contrahentium intereſſe, an corruant reuocato contractu ex defectu aſſenſus. cap. 83. nu. 2. 4. 6. 8. 9. 11. & 14. fol. 254

Pacta, quæ bonis moribus non aduerſantur, ſunt omninò ſeruanda. c. 119. n. 2. 358

Pacta omnia antè matrimonium facta valẽt, quoad dotis diminutionem, ſecus poſt contractum. c. 156. n. 2. & 8. 449

Paragium.

Paragium differt à legitima. cap. 166. nu. 2. & 3. fol. 472

Paragium an debeatur in pecunia, vel potiùs in corporibus. ibi. n. 4. 473

Paragium quoad iuris effectum in locum legitimæ ſuccedit. ibi. nu. 5.

Paragium, vel legitima debetur ſorori ſine dote nuptæ. ibidem num. 6.

Paragium ſi fuerit in corpore ſorori aſſignatum, quod demùm fuit euictum, an iterùm illud eadẽ actione peti poſſit. ibi. n. 7.

Paragium vnicum ſufficit in Ciuit. Neap. *ſecus in Regno. c. 208. n. 6.* 607

Parentes.

Parentum votum eſt naturale, conſeruare filijs ſucceſſionem. c. 193. n. 15. 568

Parochus.

Parochialem ſi quis non Sacerdos obtinuerit, tenetur infra annum ſacerdotium aſſumere, aliàs priuatus cenſetur. c. 164. n. 1. & 2. 469

Parochus, qui propter temporis breuitatem excluſus cenſetur à ſacerdotij promotione infrà conſtitutum annum, nùm poſſit parochiam in alterius fauorem reſignare. ibid. nu. 5.

Parochi præſentia an requiratur in teſtamento ad pias cauſas. c. 229. n. 4. 661

Pater.

Pater non poteſt donare plus filijs ſecundi matrimonij, quàm primi; ſicut etiam mater. cap. 23. num. 5. 76

Pater in feudo, in quo viuitur iure Longobardorum an poſſit primogenitum tantùm hæredem inſtituere. cap. 29. n. 15. 16. 17. 20. 22. 25. 26. & 27. 97

Pater an poſſit vni ex filijs donare feudum nouum, ſine conſenſu domini. ibi. n. 21. 98

Pater ſtipulando ſimplicitèr pro ſe, & filio, cenſetur filio vti hæredi ſtipulari, non vti filio. cap. 68. nu. 11. 213

Pater an, & quando dicatur legitimus adminiſtrator bonorum, quæ filio donauit, vel aliorum, in quibus vſumfructum non habet. c. 69. num. 6. 7. 10. 12. & 15. 217

Pater an habeat vſumfructum ſuper bonis per ipſum filio donatis. ibi. n. 8.

Pater quid habeat in bonis feudalibus filij ibi. nu. 11. & 13. 218

Pater legitimus adminiſtrator bonorum filij an de adminiſtratis rationem reddere teneatur. ibid. num. 14. 219

Pater pro filio feudatario infante an poſſit comparere vti pater, vel vti curator. ibi. n. 16.

Pater an poſſit rem donatam filio abſenti, Notario pro illo ſtipulante, ante acceptationem reuocare, & in alium transferre. cap. 70. num. 2. 3. 4. 10. 11. et 13. 220

Pater an habeat vſumfructũ ſuper beneficijs filij ſui clerici, & ſi illos percepit, an ad eorũ reſtitutionem, filio inſtante teneatur. c. 98. n. 2. & 3. fol. 299

Pater ſi perceperit fructus beneficij filij ſui clerici, conuentus ab illo ad reſtitutionem perceptorũ, an poſſit opponere, eſſe compenſandos cum alimentis, quæ ipſi præſtitit. ibi. n. 4. & 5. 300

Digitized by Google

Pater non poteſt imponere onus in legitima filio debita.c.128.n.10. 388
Pater an poſſit filium pupillum inſtituendo tutoris computorum redditionem remittere. ibid.num. 13.& 14.
Pater de iure conſuetudinario Ciuitatis Neap. nõ poteſt filio pupillo ſuper bonis antiquis pupill ; rem ordinare ſubſtitutionem. c.129.num.18. fol. 391
Pater ſi vſumfructum,quem in bonis filij habet, in vita non petierit,eo demùm defuncto eius hæredes illum petere non poſſunt. c. 141.num.2. fol. 425
Pater ſi poſsidens aliquod officium,in eo filium nominauerit,nùm poſsit nominationem illam reuocare,& alium nominare.cap.148. nu.1.2.4. 6.9.10.et 14. 437
Pater legitimus eſt ſucceſſor in bonis filij prædefuncti, ſed quandoq; ex pacto,vel conſuetudine excluditur.c.167.n.1 et 2. 481
Pater ſi in acquiſitione noluit includere filias fœminas,non eſt veriſimile, quòd voluerit includere extraneum maſculum. cap. 189. num 8. fol. 527
Pater an ſuccedat filio in feudo reſutato, uel potiùs frater.ibid n.43 & 44. 535
Pater quando maritando unam filiam fecit eam renunciare,& maritando aliam noluit, ut renunciaret,præſumptio eſt , quòd noluit inter eas ius eſſe æquale.c.193.nu.16. 569
Pater præſumitur æqualitèr filias diligere. ibid. num.18.
Pater an pòſsit filiæ,quæ renunciauit omnibus ſucceſsionibus,tàm ab inteſtato , quàm ex teſtamẽto in futurum deuoluendis aliquid relinquere in filiorum præiudictum,quorum fauore fuit facta renunciatio.cap.194.num.2.3.4.5.6.& 7. fol. 571
Patris delictum filijs non nocet,quin ex propria perſona in fideicommiſſo à maioribus ordinato ſuccedere poſſint,et multò magis ſi nati ſunt ante patratum delictum.c.18.n.4. et 6. 37
Patris uoluntas inter filios ſat eſt, quando conſtet per quameunq; ſcripturam.c.162.num.3. et 5. fol. 461
Patris voluntas colligitur ex dictis etiam in contractu inualido.c.193.n.20. 569
Patrem de filia exhæredanda ſollicitum fuiſſe nullo eſt pacto credendum, niſi in aliorum liberorum commodum,uel natorum,uel naſcẽdorum. c.189 nu.4. 526

Patruus.

Patruus,et amita an ſint uocati per Conſtit. Vt de ſucceſsionibus.c 103.n. 9. 310
Patruus ex utroq; latere coniunctus an in ſucceſſione nepotis excludat alterum patruũ, uno tã tùm latere coniunctum.c.216 n.12. 627

Pauper.

Pauperum cauſa pia eſt, & quoad fauores Eccleſiæ,& Fiſco æquiparantur.c.10.n.9. 24

Peccatum.

Peccatum mortale committit, qui aliquid facit, credens eſſe mortale,quamuis non ſit tale.c.12. num.7. 27

Pecunia.

Pecunia dotis cauſa promiſſa an adhuc in dotem ſit.c.140.n.14. 424
Pecunia deſtinata ad prædiorum emptionem an inter immobilia connumeretur. cap.168.nu.1. & 2. 485
Pecuniæ numeratio requiritur,vt cenſus conſtitutio ſubſtineri poſſit, ſed quid in Regno Neap. c.20.nu.9.& 11. 60

Pedagium.

Pedagium vbi eſt commune inter duos , poterit vnus collectorem deputare,nè fraudetur. c. 84. nu.14. 260

Penſio.

Penſio impoſita ſuper beneficio,quod eſt de iure patronatus Regis, an ſoluenda ſit, ſi ſuper tali impoſitione Summi Pontificis conſenſus non interuenit c.171.n.1.2.5.9.& 11. 489
Penſio nùm imponi poſſit à Summ. Pontif. ſuper beneficijs,ad patronorum laicorum præſentationem ſpectantibus.ibid.n.12. 490
Penſionis reſeruatio , vbi beneficij collatio nulla fuerit,nùm nulla quoque cenſenda ſit.ibid.num. 13.& 14.
Penſionis augmẽtum an locatori debeatur ob maximam fertilitatem.c.186.n.5. 517
Penſiones imponi non poſſunt à Prælatis inferioribus Summ.Pontif c.171.n.10. 489

Percuſſio.

Percutiens clericum, ſine habitu,& tonſura incedẽtem;an in excommunicationem incidat. cap. 47.n.6. 166
Percutiens clerici conſanguineum contemplatione ipſius clerici,quem odio proſequitur an ſit excommunicatus. c.76.n.1.3.4.& 7. 238
Percutiens mulieres,quæ commorantur in Conſeruatorijs Ciuit. Neap. an ſit excommunicatus. c.77.n.1.3.4.6.& 7. 239
Percutiens perſonam, quæ ordinis caractere inſignita non eſt,vel quæ ſub aliqua Religione non viuit,non cenſetur excommunicatus excommunicatione contenta in can. Si quis ſuadente Diabolo 17.q.4.ibid.n.4.& 5.

Periculum.

Periculum rei venditæ ſub conditione,cuius ſit purificata conditione.c.239.n.7.8.& 11. 683
Periculum rei venditæ an ſit emptoris,quando emptor non eſt in mora,quominus res ipſa tradatur.ibid.n.10.

Per-

Digitized by Google

Permutatio.

Permutationem an teneatur recipere Epiſcopus, quam clericus in minoribus conſtitutus, de Parochiali cum beneficio ſimplici facere vult in fine anni, à die, quo Parochialem impetrauit. c.164.n.3.& 4. 469

Pignus.

Pignus non in creditoris vtilitatem, ſed ſecuritatem datur, vnde fructus ex fundo pignorato à creditore percepti in ſortem debitam computantur. c.172.n.1. 491

Plus.

Plus valet, quod agitur, quam quod ſimulatè concipitur. c.38.n.5. 115

Pœna.

Pœna perpetui carceris dicitur capitalis, & an ſit loco pœnæ deportationis. cap. 5. num. 13. fol. 9

Pœna perpetui carceris an ſit ordinata ad pœnam, vel ad pœnitentiam. ibidem num. 21. & 22. fol. 10

Pœna amiſſionis feudi ob non denunciatam mortem feudatarij in Regno remiſſa eſt, & illius loco ſoluitur Regiæ Curiæ duplicatum releuium, ſed an hoc locum habeat in feudis planis, & de tabula. c.80 n.2.& 3. 245

Pœna amiſſionis feudi an ſubintret, ſi legitimus hæres mortem defuncti feudatarij non denunciauit, ex eo, quòd feudum non poſſidet. ibidem num. 4.& 5. 246

Et quid ſi negligentèr ſe geſſit in feudum recuperando. ibid. n.6.7.& 8.

Pœna qua puniatur ordinatus à non ſuo Epiſcopo. c.155.n.2. 448

Pœna mortis eſt præſcripta à iure pro homicidio. c.232.n.2. 664

Pœnæ pecuniariæ an veniant in liquidatione fructuum reſtituendorum per emptorem feudi, cuius alienatio per venditorem fuit reuocata. c.184 n.1.5.6.11.12.& 13. 559

Pœnæ pecuniariæ an veniant fructuum appellatione, quando proceditur ad venditionem alicuius feudi Regiæ Curiæ. ibid. n.3.

Pœnæ pecuniariæ, quæ à lege, vel Statuto pro aliquo delicto applicantur num debeantur Baronibus, quando in eorum Terris delicta illa patrantur. c.170.n.1.2.3.6.7.& 8. 487

Pœnæ, & prouentus non veniunt in liquidatione releuij. c.183.n.11. 514

Pœnæ pecuniariæ in anno mortis feudatarij perceptæ an veniant in liquidatione releuij, & quid ſi Terra alicui locata reperitur. c.184. num. 1. 2.3.et 4. 514

Pontifex.

Pontificia authoritas ſupplet defectum ſolemnitatum iuris. c.18.n.41. 46

Poſſeſsio. Poſſeſſor.

Poſſeſſio traditur vſufructuario in re, in qua uſumfructum habet, præſtita cautione de benè vtendo, & fruendo c.25.n 6. 81

Poſſeſſio ſola feudi quem Baronem non facit. c.38. nu.23. 119

Poſſeſſio feudi poteſt penès illum eſſe, qui eſt ſucceſſionis, & dominij incapax, quando tamen agitur de acquirenda ſimplici tenuta. ibidem num.25.

Poſſeſſio ciuilis directi domini ſtatim ad ſe trahit naturalem, vbi linea emphyteutæ deficit. c.55. num.13. 180

Poſſeſſio ciuilis ſat eſt ad dandam manutentionem directo domino, ad finem recuperandi naturalem ibi. nu.14.

Poſſeſſio medietatis bonorum antiquorum non poteſt ab agnato propria authoritate capi pendète lite ſuper illorum conſequutione. c. 57. nu.7. fol. 191

Poſſeſſio, & dominium ſolo Regis priuilegio transferuntur. c. 173. nu.11. 494

Poſſeſſionis poteſt eſſe quis capax, licèt demum proprietatis fiat incapax. c.101 nu.5. 307

Poſſeſsionis actus quando præſumuntur facti iure familiaritatis c.219 n.13. 640

Poſſeſſionem apprehendens parte non citata, dicitur intruſus. ibi. n.20. 642

Poſſeſſor bonorum maioratus, cuius bona ſunt cenſui obnoxia, ſi ſuccedat creditori illius annui cenſus an per hoc cenſeatur extincta hypotheca. c.21. nu.11.& 12. 63

Poſſeſſor feudi ſi ad illud relaxandum fuerit condemnatus poteſt vti retentione, donec ei ſoluatur melioratio. ibi. n.32. 67

Poſſeſſor bonæ fidei an à tempore litis conteſtatæ efficiatur malæ fidei. c.92.n.21. 284

Poſſeſſor fundi fideicommiſſo ſubiecti, an vnà cũ fundo, quẽ poſſedit, teneatur reſtituere fructus, quos bona fide percepit c.104. nu.2. 312

Poſseſſor alicuius rei hypothecaria conuentus, eoquè condemnato recuperat meliorationes in re factas, iuxtà æſtimationem temporis condemnationis. c.133.n.14. 402

Poteſtas.

Poteſtas, et voluntas integrant actum. c.78.n.12. fol. 242

Prælatio.

Præfertur qui agit de dando vitando agenti de lucro captando. c.19. n.23. 58

Prælatio pro recuperanda dote, quæ mulieri competit an competat ceſſionario, ſiue hæredi mulieris. ibid. à n.11. vſq; ad 16. 55

Prælatio in bonis viri cui competat, ceſſionario ne mulieris pro dote recuperanda, vel ceſsionario pro antelato conſequendo. ibi. n.17.19.21. et 22. 57

Prælatio ceſſat, quando agnatus proximior aſſenſit venditioni de feudo factæ.cap. 116.num.9. fol. 342

Prælatio an competat agnato in venditione feudi, quando partem pretij recepit. ibid.num.16. fol. 343

Prælatio vbi competit eſt deneganda, quando res, ſuper qua præferri petitur, in petentis poſſe non eſt tempore duratura.ibid.nu.47. 350

Prælatio non competit, niſi concurrente altera ex tribus cauſis, quæ enarrantur.c.117.n.2. 351

Prælatio an competat, quãdo venditur iuriſdictio criminalis.ibid.n.21. 354

Prælatio nunquã competit Eccleſię in feudis, quia feudum deueniret in manus mortuas, ſed quid ſi Eccleſia inſtaret, vt poneretur in manus ſecularis.ibi.n.22.

Prælatio denegatur, quando eſt lapſum tempus, intra quod petenda eſt.ibi.n.24.

Prælatus.

Prælati exempti, ſub quibus comprehenduntur Abbates nullius Diœceſis, omnia facere poſsũt, quę & Epiſcopi in ſuis Diœceſibus.c.1.n.2. 2

Præsbyter.

Præsbyteri nomen an comprehendat quemlibet clericum, etiam in minoribus conſtitutum.c.40. n.19.& 20. 127

Præſcriptio.

Præſcribens iuriſdictionem in ſubditos in alieno territorio, an poſſit punire forenſes ibi delinquentes.c.115.n.8. 336

Præſcribi non poſſunt bona fideicommiſſo ſubiecta, quando fideicõmiſſarius eſt impeditus agere.c.18.n.64. 52

Præſcriptio non currit contra pupillos. ibidem nu.63.

Præſcriptio non datur in re alienari probibita. ibid.nu.67.

Præſcriptio immemorabilis æquiparatur priuilegio Principis.c.115.n.12. 337

Pręſcriptio centenaria requiritur pro acquirenda ſeruitute, cauſam habente diſcontinuam.c.204. num.6. 597

Præſcriptio immemorabilis ſi ab aliquo allegatur, non poteſt allegans lite pendente conſeruari in poſſeſsione, quam allegat, ſed debet priùs illam probare.ibid.n.7.

Præſcriptio an interrumpatur per ſolam citationem.c.243.n.5. 688

Pręſcriptione probibita, nunquàm centenaria probibita cenſetur.c.115.n.13. 337

Præſumptio.

Præſumptio eſt pro ſententia.c.112.n.5. 331

Pręſumptio legis repugnat, vt mens patris in renunciatione filię fuerit pro illa perpetuò excludenda, & includendo collateralem. c.189. num.33. 533

Præuentio.

Pręuentio datur in criminibus mixti fori, & quid in Regno Neap.c.3.n.3. 4

Pragmatica.

Pragm.11.de adminiſtr. Vniuerſ. *declaratur. c.59.n.5.& 9.* 196

Pragm.1.de appell.*an procedat in reclamationibus, quæ fiunt à ſententijs S.C.c.79.n.2.* 243

Prag.7.§.7.de Commiſſar.*declaratur. c.247. num.5.* 698

Pragm.8.de compoſit.*quid diſponat. c.4.nu.5. 6.& 9.* 6

Pragm. prima, de compromiſ.*excipit cauſas feudales.c.78.n.15.* 242

Pragm.1.de falſis, *quam interpretationem receperit, declaratur, et an illius diſpoſitio procedat in cauſa feudali.ibid.n.4.6.8.14.et 16.* 241

Pragm.4.de poſſeſſor.non turban.*an liget Eccleſiam in Regno.c.74.n.10.* 233

Pragm.prima, de præuent. moderan. *declaratur.c.66.n.8.9.& 11.* 210

Pragm.1.de præuent.moderan. *an liget clericum.c.74.n.12.* 233

Pragm.23.de off.Sac.Conſ.*an procedat, vbi cõiunctus Iudicis, vti amicus cauſam protegit.c.9. num.6.* 22

Pragm.1.& 2. de ſalar.eorum, & cæt. *declaratur.c.37.n.6.* 113

Pragm.1.de Sen.Conſ.Maced.*an liget clericũ. c.74.n.11.* 233

Pragm.1.de Sen.Conſ.Vell.*de donationis contractu non loquitur.c.238.n.7.* 680

Praxis.

Praxis quare ſit introducta in Regno, vt quis ſub alterius nomine feuda emat.c.38.num.7.et 34. fol. 116

Pretium.

Pretii pars, quæ debetur ſecundogenito ſuper feudo nouo qua actione petitur.c.45.nu.29.30.& 32. 152

Primogenitus.

Primogenitus tenetur conferre pretium feudi noui, ſiue velit, ſiue nolit in reliquis defuncti bonis ſuccedere.c.45.n.36.& 37. 153

Primogenitus ſucceſſor in feudo an poſſit à patre grauari pro concurrenti feudi valore. ibi.n.41. fol. 155

Primogenitus ſuccedit ſolus in feudo, iure Francorum attento.c.86.n.2. 266

Princeps.

Princeps Superiorem non recognoſcens ius poſitiuum obſeruare non cogitur.c.18.nu 40. 49

Princeps an poſſit ius alteri quæſitum ſine cauſa auferre.c.46.n.7.8.9.11.13.& 26. 160

Princeps an poſſit filium illegitimum poſt patris mortem legitimare in præiudicium ab inteſtato venientium. ibid.n.14.& 24. 161

Princeps poteſt tollere ea, quæ iuris ciuilis ſunt, ibi nu.20. 163
Princeps num poſſit diſpenſare, vt in feudo, in quo primogenitus ſolus ſucceſſit, ſuccedant inſimul omnes defuncti feudatarij filij. ibid. n.21.
Princeps concedendo aliquid ſubdito in remunerationem ſeruitiorum, non dicitur munificentiã exercere, ſed potiùs debitum ſoluere c.102.n.5. fol. 308
Princeps poteſt creare quem nobilem. cap. 146. num.15. 435
Princeps poteſt facere de non delicto delictum. c.170.n.5. 487
Princeps ſuperiorem non recognoſcens an poſſit mandare, vt Iudex, coràm quo de illato ſpolio agitur, procedat ſimul, & ſemel, tàm in poſſeſſorio, quàm in petitorio. cap.211.n.4.6.7. 8. 10. & 16. 614
Princeps in dubio non præſumitur vti plenitudine poteſtatis ibi n.12. 615
Princeps poteſt iuri poſitiuo derogare. ibi. n.13.
Princeps poteſt cogere ſubditum ad concordiam. ibid.n.15.
Principis decretum ſuper venditione prędij pupilli non operatur pluſquàm operatur decretum Iudicis inferioris.c.18.n.45. 47

Priuilegium.

Priuilegium dotis, vt bona fideicommiſſo ſubiecta pro ea conſtituẽda, ſiue reſtituenda poſſint alienari, an transeat in mulieris ceſſionarium c.19. à nu. 1 vſq. ad 6. 54
Priuilegium electionis fori non competit in pupillari ætate conſtitutis, patres habentibus. c.47. num.22. 168
Priuilegium conceſſum à Rege Federico, cæteriſq; de domo de Aragonia, an à Rege noſtro ſit obſeruandum.c.173.n.1.3.9.10.& 13. 493
Priuilegium per non vſum decem annorum amittitur.ibid.n.2.
Priuilegium ſi refertur in alio priuilegio nullius ponderis eſt, ſi non producitur. ibid. num. 8. fol. 494
Priuilegium extinguitur, quando perſona, quæ eſt cauſa priuilegij è viuis deceſſit.c.250.n.2. 703
Priuilegio fori nullo iure cauetur, vt minor decimo octauo anno, & maior quartodecimo gaudeat. c.47.n.16. 167
Priuilegia omnia contractui dotis conceſſa tranſeunt ad quemcunq; mulieris hæredem. c. 28. num 9. 90
Priuilegiatus cõtra paritèr priuilegiatum ſuo priuilegio vti non poteſt.c.47.n.13.& 20. 167
Sed quid quando priuilegia non eſſent æqualia. ibi.n.14.18.19.& 21.

Probatio.

Probatio nulla melior eſt illa , quæ procedit ex propria oris confeſſione.c.219.n.12. 640
Probationes non ſunt de iure reſtringendæ.c.146. num.11 434

Proceſſus.

Proceſſus compilatus cum tutore, qui inuentarium non cõfecit eſt nullus, idemq; ſi omiſit ſatiſdare, rem pupilli ſaluam fore.c.18. num.17. & 18. fol. 41

Procurator.

Procurator ad lites an, & quando per procuratorem nouitèr conſtitutum reuocatus cenſeatur. c.174.n.1.& 3. 495
Procurator lite conteſtata an in præiudicium collitigantis reuocari poſſit, ipſo procuratore non ſentiente.ibi.n.7.8.9.10.& 11. 495
Procuratoris reuocatio, non intimata nihil operatur.ibi.n.4.
Procuratorem conſtituens ad capiendam poſſeſſionem delatæ hæreditatis, dicitur illam adire. c.211.nu 9. 614

Profeſſio.

Profeſſio Nouitij an poſſit ex aliqua cauſa differri. c.2.n 4. 3
Profeſsionis emittendæ conditio an ſit merè poteſtatiua.c. 196.n 40. 584
Profitens Religionem in mortis articulo , ſalutem recuperans, non poteſt ſe pœnitere.c.138 nu.7. fol. 414

Prohibitio.

Prohibitio alienationis regulatur iuxtà terminos fideicommiſsi præcedentis.c.89.n.7. 274
Prohibitio expreſſa, nè bona fideicommiſſo ſubiecta alienari poſsint, quos producit effectus.c.90. n.2.5.11.12.13.& 14. 275
Prohibitio facta à feudatario, nè eius ſucceſſor feudum alienet, an aliquid operetur. ibid. num.4. fol. 276
Prohibitio teſtatoris de non alienando bona extrà familiam an comprehendat bona, quæ teſtator poſt teſtamentum quæſiuit. c. 122.n.12. fol. 366
Prohibitio alienationis, ad hoc vt bona conſeruentur in familia, an fœminarum excluſionem inducat.c.126 nu. 14. 379
Prohibitum quando aliquid eſt à lege, vel ab homine, omnis ſequela, per quam peruenitur ad id prohibita cenſetur.c.118.n.5. 356
Prohibitum alienari, ſi ſemel legitimè alienetur, alienabile efficitur.c.209.n 2. 611

Promiſſio.

Promiſsio ſecunda operarum, intelligi debet ſine præiudicio iuris quæſiti alteri ex prima promiſſione.c.14.n.3. 28
Promiſsio facta omnium & ſingulorum bonorum eſt apta comprehendere iura , & actiones.cap. 162.n.9. 463
Promiſsio de vendendo, et emendo , certo expreſſo pretio, an ſit venditio.c.239.n.3. & 4. 682

Digitized by Google

Promiſſio dotis facta in capitulis matrimonialibus an cenſeatur nouata per mutui inſtrumentum,ſiue contractum cenſualem indè ſequutum. c.166.n.21.43.& 44. 476
Promiſſio facta ſoluendi debitum tali die abſque intereſse,eo lapſo, et ſolutione non facta parit intereſſe. ib.n.36. 477
Promittens ſoluere,quod alius debet, loco fideiuſſoris habetur,niſi nouatio ſubintraret. c.26.nu. 6. et 7. 83
Promittens ſoluere certa die, vel dare pignus nũm die adueniente præcisè cogi poſſit ad ſoluẽdum, quãuis pignus dare ſit paratus.c. 65.n.6, 206

Propoſitum.

Propoſitum in propoſito idem operatur, quod oppoſitum in oppoſito.c.193.n.17. 569

Proprietas.

Proprietarius an ſit audiendus, ſi cupiens rem penès ſe habere vſufructuario cautionẽ obtulerit de ei ſingulis annis præstando fructus,ex re illa percipiendos c.25.n.8. 81

Prorex.

Prorex poteſt ſua vicaria poteſtate, nouas creare dignitates,& dicitur alter ego.c.10.n 5. 23
Prorex an poſſit præstare aſſenſum, ſi pater vult inſtituere hæredem in feudo filium ſecundogenitum.c.29.n.10 et 14. 96

Prouiſio.

Prouiſus ab Ordinario de beneficio reſeruato an ad fructuum perceptorum reſtitutionem teneatur.c.42.n.7. 130

Proxeneta.

Proxenetæ,ſiue Mediatores an poſſint eſſe teſtes ſuper contractibus coràm illis geſtis. c. 9.num.9. fol. 22

Proximior.Proximitas.

Proximior conſanguineus, ſi nolit defuncti hæreditatem adire admittitur ſequens.cap.116.n.43. fol. 348
Proximiore de familia vocato, ſi talis extaret fœmina,an illa maſculo remotiore excluſo admittatur.c.222.n.1.& 2. 648
Proximiores an excludantur à Monaſterio per ingreſſum Religionis à portione debita per Conſuet c.150.n.2. 441
Proximioribus de familia vocatis an concurrere poſſint illi,qui poſt ordinatum fideicommiſſum nati ſunt.c.175.n.1.2.& 5. 498
Proximitas quænam attenditur in fideicommiſſis, grauati,vel grauantis.c.216.n.29. 630

Pupillus.

Pupillus habet electionem agendi, vel contra tutorem,vel contra poſſeſſorem rei malè alienatæ.c.18.à n 20.vſq. ad 22. 42
Pupillus nec cũ tutoris authoritate donare poteſt, imò nec cum Iudicis decreto.c.136.nu.3.& 4. fol. 410
Pupillo interdicta dicitur omnis bonorum alienatio, niſi aliquibus concurrentibus ſolemnitatibus.ibi. num.2. 409

Q

Quarta.

QVarta, ſeu antephatum an differat à donatione propter nuptias c.22.n.23. 74

Querela.

Querela inofficioſæ donationis filio competens intra quantum tempus à filio proponi debet, cap. 176.n.1. 499

R

Ratificatio.

RAtificatio contractus vt proſit illi, ad cuius beneficium ſit,debet eſſe præſens, vel Notario præ eo ſtipulante.c.18.n.11. 40
Ratificatio alicuius contractus dum fit, debent interuenire omnes ſolemnitates,quæ in contractu principali concurrere debent.ibid.n.12.
Ratificatio,quæ fit facto, æquiparatur ratificationi quæ fit verbis.ibid.n.49. 49
Ratificatio alicuius contractus an, & quando inducatur.c.167.n.8 & 9. 482
Ratificatio alicuius actus ex quibus inducatur. c.191.n.15. 561

Ratio.

Ratio quando eſt eadem in caſu non expreſſo,quæ viget in caſu expreſſo,caſum non expreſſum cõprehendere poteſt.c.103 n.13. 311
Ratio agnationis conſeruandæ, quæ conſideratur ab aliquibus in iure retractus,reijcitur. c.116. num.41. 348
Ratio continens capitula contingentia an poſſit pro parte acceptari,& pro parte non.cap.125. num.10. 373
Ratio vbi eſt eadem,eadem debet eſſe iuris diſpoſitio, ſed non in pœnalibus c.206.n.6. 602
Ratio legis quando magis attendi debeat, quàm ipſa lex.c.212.n.11. 618
Rationes ſunt ponderandæ in deciſionibus cauſarum potiùs,quàm Doctorum numerus attendẽdus.c.116.n.33. 346

Reclamatio.

Reclamatio à ſententia S.C.ſi interponatur infra decem dies victor tenetur præstare cautionem, ſecus ſi poſt.c.178 n 2. 503
Reclamatum vbi fuerit à ſententia S. C. per quam quis fuit condemnatus ad quantitatem liquidandam,nùm vt procedi poſſit in cauſa reclamationis expectanda ſit priùs liquidatio. ibid. n 4.& 5. 504

Digitized by Google

Recognitio.

Recognitio, quæ ſit ab emente feudum ad beneficium illius, cuius pecunia, & contemplatione eſt illud emptum, in effectu non importat, niſi ſpecialem hypothecam. c. 38. nu. 13. 33. & 35. fol. 116

Reconuentio.

Reconueniri nùm poſſit clericus coràm Iudice laico, vbi eius bona fuerunt ſequeſtrata ſub prætextu, quòd eſſent in dominio laici, & clericus cõparuerit allegando, bona ſequeſtrata ſua propria eſſe. c. 179. n. 1. 4. 8. & 13. 505

Reconuentio conuentionem ſupponit. c. 52. num. 5. fol. 175. & c. 179. n. 2. 505

Reconuentio eſt rei, conuentio eſt actoris. c. 179. nu. 3. 505

Reconuentio non habet locum, quando quid à Iudice extraiudicialiter petitur. ibid. n. 5.

Reconuentio ab actoris voluntate procedit. ibid. num. 7.

Reconuentio *an practicari poſſit contra* Eccleſiam *intentantem remedium Capitulorum Regni aduerſus aliam Eccleſiam. ibi. num. 14. 15. & 16. fol.* 506

Reconuentio an locum habeat, quando laicus conuenitur à clerico ſuper iniuria, furto, vel alio ſimili. ibi. n. 16. 507

Reditus annuus.

Reditus annuus ſuper obligatione perſonali principalitèr fundatur. c. 48. n. 8. 170

Reductio.

Reductio ad arbitrium boni viri à laudo Arbitratorum quando peti poſſit. c. 119. n. 9. 359

Reductio ad arbitrium boni viri à laudo Arbitratoris infra quantum tempus petenda ſit, et quid à ſententia Arbitri c. 180. n. 1. & 4. 507

Reductio ad arbitrium boni viri coràm quo Iudice *petenda eſt. ibi. n. 7.* 508

Refutatio.

Refutatio eſt præmatura, ſiue anticipata ſucceſſio. c. 139. n. 18. 418

Refutatio feudi non poteſt fieri abſque aſſenſu, niſi in immediatè ſucceſſurum. c. 150. nu. 11. 442

Refutatio feudi in proximè ſucceſſurũ dicitur præmatura ſucceſſio. c. 189. n. 53. 538

Refutatio feudi tunc dicitur facta in manibus domini, quando feudum relaxatur in dominium, poteſtatem, & poſſeſſionem domini. ibi. n. 54.

Refutatarius in actione perſonali an cogi poſſit ad ſoluendum debita defuncti, non dato alio hærede. c. 139. n. 4. & 17. 416

Refutatarius refutatione facta tenetur fratribus ſecundogenitis vitam, & militiam præſtare, & paragium ſororibus. ibi. n. 19. & 21. 418

Regnum.

Regnum Neapolitanum *eſt hæreditarium ob inueſtituræ formam Carolo* I. *ab Vrb. IV. & Clem. ſimilitèr IV. factæ. c. 86. n. 7.* 266

Regula.

Regula plus valere, quod agitur, quàm quod ſimulatè concipitur in feudis non procedit. cap 38. num. 17. 117

Explicatur tex. in cap. primo, de benef. fratr. *ibi. nu. 20. & 38.*

Regula res inter alios acta, tertio non nocere, an habeat locum, quando inuentarium cum vno ex creditoribus eſt validum declaratum. c. 111. num. 9. 330

Regula ceſſante cauſa, &c. *declaratur, et non habet locum, quando cauſa habuit effectum conſummatum. c. 152. n. 5. & 6.* 444

Regula vbi eſt eadem ratio, eſt eadem iuris diſpoſitio non procedit in pœnalibus. c. 205. num. 6. fol. 602

Regularis.

Regulares in multis ſubſunt Epiſcopis. c. 181. n. 1. fol. 509

Reiuendicatio.

Reiuendicationis *iudicij natura eſt, vt ueniant omnes fructus per poſſeſſorem percepti. c. 84. nu. 7. fol.* 259

Relatum.

Relatum *eſt in referente cum qualitatibus ſuis. c. 126. n. 16.* 379

Releuium.

Releuium *exigitur à Fiſco per mortem illius, qui emit feudum quamuis ſimulatè, non autem per mortem illius, cuius pecunia, & contemplatione feudum fuit emptum. c. 38. n. 10.* 116

Releuium *ſoluitur Fiſco ex refutatione omnium feudorum c. 139. n. 23.* 419

Releuium *an ſit ſoluendum per mortem illius, qui feudum ſine aſſenſu emerat. c. 182. n. 1. 9. 11. & 12.* 510

Releuium *an ſit debitum per mortem illius, qui feudum in vita cum aſſenſu donauerat, retento vſufructu ibid. n. 3.*

Releuium nùm ſit ſoluendum ab hærede, qui infrà annum mortis feudatarij feudum olim cum pacto de retrouendendo diſtractum reemit, & quid ſi mortuus eſt feudatarius, qui feudum acquiſierat cum pacto de retrouendendo. ibid. nu. 4. & 5.

Releuium *an ſit ſoluendum per mortem viri, cui feudum cum aſſenſu fuit in dotem datum. ibid. num. 6.*

Releuium *ſoluitur pro obtinenda inueſtitura. ibid. num 8* et *c. 183. n. 5.* 513

Releuium *debetur* Regi *per mortem feudatarij, et eſt medietas fructuum vnius anni, ſed an illius anni, quo moritur c. 183. nu. 1. & 3.* 513

Releuium *dum liquidatur nùm ſit habenda ratio tantùm ad naturales fructus, vel etiam ad illos, qui ex induſtria feudatarij percepti ſunt. ibid.*

num. 2. 9. & 10.

Releuium an dicatur onus feudi. ibi. nu.4.& 8.& c.184.n 9. 515

Releuium non ſoluitur in fructibus, ſed in illorum valore.c.183.n.6.& 7. 513

Releuij in liquidatione an veniant prouentus ex feudi iuriſdictione percepti c.84.n 4. 259

Releuij præſtatio conſuetudine inducta eſt.c.184. num.8. 515

Releuio vt locus ſit quæ concurrere debeant. cap. 182.n.2.& 7. 510

Religio. Religioſus.

Religio Societatis IESV Chriſtianæ Religionis eſt ornamentum.c.195.n.16. 576

Religioſus ille dicitur, qui tria vota ſubſtantialia regulæ profeſſus eſt.c.100.n.2. 305

Religioſus intra annum probationis dicitur laicus. c.150.n.3. 441

Religioſus in Religione profeſſus incapaci, ſi fecerit tranſitum in capacem, recuperat bona, quæ ante ingreſſum poſſidebat.c.185. num. 1.& 3. fol. 516

Et idem in Monacho effecto Epiſcopo, & quæ ſit ratio ibi.n.4.& 5.

Religioſi noua acquirere Monaſteria probibentur, non citatis prius omnibus Mendicantibus illius loci, ſed an hoc procedat in clericis ſecularibus, qui vti Religioſi viuunt.c. 100.n.9. 306

Religioſi durante anno probationis ordinari non poſſunt.c. 144.n.7. 429

Religioſi Societatis IESV donec ſolemnitèr profitentur retinent dominium ſuorum bonorum, nec non beneficia, ſi quæ habent Eccleſiaſtica, & penſiones.c.195.n.9. 575

Remedium.

Remedium aliquod an detur ad impediendam litem ſuper iudicio iactantiæ.c.6.n.8. 13

Remedium ordinarium vbi adeſt, ceſſat extraordinarium.c.200.n.13. 590

Remiſſio.

Remiſſio ſeruitutis an ſit noua, & diſcreta acquiſitio, quæ fit ſuper feudo.c.21.n.36. 68

Remiſſio mercedis vt propter ſterilitatem conductori fieri poſſit, ad quam ſummam damnũ conductoribus contingere debet.c.186.n.1.2.& 3. fol. 517

Et quid vbi renunciatum eſt, vt mercedis remiſſio peti non poſſit.ibi.nu 4.

Remiſſio mercedis an facienda ſit conductori vectigalium impedito à locatore quòad quantitatem non exactam.c.187.n.1.& 2. 519

Remiſſio mercedis eſt facienda, etiam ſi damnum facto tertij conductori contingit.ibi.n.3.

Remiſſio mercedis an peti poſſit per conductorem Baroniæ, ex quo in vno ex corporibus feudalibus ſterilitas contingit.c.188.n.1 & 4. 519

Remiſſio mercedis ſubintrat, quotiès res particularis locata ſterilis efficeretur.ibi.n.2. 520

Remuneratio.

Remuneratio quando inſeruienti non eſt promiſſa, Iudicis ſubintrat officium ad illam conſequendam.c.102.n.6. 308

Renunciatio.

Renunciatio facta à Monacho ante Religionis ingreſſum ad conſanguineorum fauorem, num poſſit, ſi ſit effectus Epiſcopus reuocari. cap.46. num.18. 161

Renunciatio beneficij vt valida ſit quæ requirantur.c.50.n.3.& 7. 172

Renunciatio bonorum paternorum facta patri an ſit ad hæredes patris tranſmiſſibilis, vel potiùs dicatur extincta.cap.93.n.10.11.12.13.14. et 16. 287

Renunciatio alterius, electione vnius ex contrarijs inducitur.c.106.n.2.& 7. 319

Renũciatio iuris ſui in dubio non præſumitur. cap. 152.n.8. 445

Renunciatio, quæ fit à filia, dùm nubit, patri ſuo, operatur, vt dos cenſeatur appropriata ipſi filiæ.c.167.n.10. 483

Renunciatio caſuum fortuitorum, quos caſus comprehendit.c.186.n.6.7.8.9.& 10. 518

Renunciatio à filia dotata patri facta tempore, quo exiſtebant maſculi, euaneſcit, ſi tempore ſucceſſionis patris, mortui reperiuntur. c.189.num.1. fol. 523

Quod etiam procedit, ſi patre ab inteſtato defuncto ſupereſſent fœminæ deſcendentes. ibi. nu.2. & 3. 525

Renunciatio filiæ habet in ſe præſumptionem, vt intelligatur facta contemplatione maſculorum. ibi.n.5. 526

Renunciatio ampliſſima ad illa iura de futuro trahitur, quæ poſſunt competere ex cauſa de præſenti tantùm ibi.n.6. 527

Renunciatio filiæ quando à patre non fuit recepta contemplatione deſcendentium, vel familiæ, intelligitur recepta, ad hoc vt pater ipſe liberam habeat diſponendi facultatem.ibi.nu.10.

Renunciatio filiæ quando non poteſt dici facta cõtemplatione deſcendentium, vel familiæ euaneſcit, ſi pater ab inteſtato decedit.ibi.n.15.& 25. 528

Renunciatio filiarum monialium ſemper dicitur realis.ibi.n.22. 531

Renunciatio, quę fit à filia de feudali ſucceſſione ſemper dicitur perſonalis.ibi.nu.36.49.& 58. fol. 534

Renunciatio, quæ fit de feudo omninò, vel in manibus domini dicitur realis.ibi.n.45. 535

Renunciatio in feudis quando dicitur facta omninò in terminis tex.in cap.vn. de eo, qui fin. fecit, &c. *ibi.n 46.47.& 48.* 536

Renunciatio ſicut dicitur perſonalis, quando eſt

ſacta patri, eiuſquè hæredibus, & quibus dederit, ſic etiam perſonalis cenſenda eſt, quando eſſet facta patri, eiuſquè hæredibus quibuſcunq; ibid. n. 70. 541

Renunciatio *matris an obſtet filijs, ſi ex propria perſona illi ad auo ſuccedendum inſtarent, & hoc tàm quãdo mater præmoritur patri, quàm quando ſupereſt. ibi. nu. 91. 92. 93. 94. 96. 97. 98. 99. & 100.* 545

Renunciatio, *quæ fit à Moniali an ſemper dicatur realis cap. 190. n. 2. 6. 7. 10. 12. 16. 17. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. & 39.* 549

Renunciatio *ad hoc vt excludat filiam monialem renunciantem, mens patris renunciatarij eſt attendenda. ibid n. 8.* 551

Renunciatio, *quæ fit ob ingreſſum* Religionis *non ſubiacet ſolemnitatibus ſtatuti. ibid. nu. 20. 21. & 22.* 553

Renunciatio *facta à muliere Neapolitana ad beneficium fratrum dotantium, eorũquè hæredum, nũm proſit agnato remotiori, ad finem vt valeat ille de bonis antiquis liberè diſponere. c. 191. n. 1. 6. 7. 8. 9. 10. & 13.* 557

Renũciatio, *quæ fit à ſorore fratribus quid importat. ibi. n. 2.*

Renunciatio *quantumuis realis, illis ſolùm perſonis prodeſt, quibus eſt renunciatum. ibi. num. 3. & 5.* 558

Renunciatio *facta à Moniali dicitur ſemper realis. ibidem num. 4.*

Renunciatio *facta ſine cauſa nullius momenti eſt. ibid. nu. 16.* 561

Renunciatio *facta per matrem eius patri, vel fratri, ea præmortua nũm noceat filijs ex propria perſona venientibus. c. 192. nu. 1. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. & 21.* 562

Renunciatio *facit renunciantem pro mortuo haberi. ibid. nu. 9.* 563

Renunciatio *pupillaris ſubſtitutionis, eò, quia habet incluſum pactum de ſuccedendo, an valeat. c. 193. n. 8.* 567

Renunciatio *facta à filia patri de hæreditate fraterna, an ſit de iure valida. ibid. num. 9. & 10. fol.* 568

Renunciatio *itá demùm ab hæreditate renunciata renunciantem excludit, ſi ſuperſunt aliæ perſonæ, quæ ex præſumpta mente defuncti renunciantem excluderent. ibid. n. 13. & 14.*

Renunciatio *facta à filia patri de hæreditate fraterna, eo decedente ante filium efficitur caduca. ibid. n. 21.* 569

Renũciatio *facta à Patribus Societatis IESV poſt emiſſionem trium ſimplicium votorum, nũm reſoluatur, ſi renuncians antequàm ſolemnitèr profiteretur à* Religione *exiret. c. 195. n. 1. 5. 6. 8. 12. & 17.* 573

Renunciatio, *quæ fit* Religioni *ab exiſtente in illa tacitam habet conditionem*, ſi profeſsio ſequatur. *ibi. n. 2. & 13.*

Et quòd de illa ad aliam validè non tranſeat. ibi. nu. 4.

Sed quid dicendũ in Religione *Societatis IESV. ibi. num. 5.* 574

Renunciatio, *quæ à Nouitijs fieri ſolet infra annũ probationis, quas requirit ſolemnitates, attenta diſpoſitione* Sac. Trid. Conc. ſeſſ. 25. cap. 16. de regul. *c. 196. n. 14. & 25.* 578

Renunciatio *facta à Nouitijs intra duos menſes proximos, quibus pfeſſio fieri debet, an valeat, ſi profeſſio demùm dilatata fuit vltrà duos mẽſes. ibi. n. 5.* 579

Renunciatio *cùm ſit ſtricti iuris extenſionem non recipit. c. 212. n. 17.* 620

Renunciatio *inſitam habet tacitam conditionem, ſi renunciatio ad renunciantem deuoluitur. cap. 217. n. 14.* 633

Renunciatio *beneficij S. C. Velleiani, quamuis cum iuramento, in* Regno *inutilis eſt. c. 236. num. 8. fol.* 675

Renunciationis *cauſa finalis eſt ingreſſus in* Religionem *c. 190. n. 21.* 553

Renunciationes, *quæ à filiabus dotibus receptis fiunt, ſemper intelliguntur facta ab inteſtato. c. 189. n. 27.* 532

Requiſitum.

Requiſita *quæ ſint pro obtinẽdo in iudicio, in quo agitur remedio* l. ſi quis cõductionis, C. loc. *c. 55. n. 6. 8. & 9.* 179

Res.

Res *alienari prohibita eſt impreſcriptibilis. c. 18. num. 67.* 52

Res *prohibita alienari, ſi ſemel legitimè alienetur, alienabilis efficitur. c. 209. n. 2.* 611

Reſtitutio.

Reſtitutio *competit etiam maioribus concurrente iuſto errore, & facti ignorantia. c. 96. n. 10. 12. 13. 14. & 15.* 296

Reſtitutio *conceditur maioribus, ex clauſula generali,* ſi qua mihi iuſta cauſa. *ibi. n. 11.*

Reſtitutio *in integrum an detur priuilegiato aduerſus exceptionem declinatoriam fori omiſsã. c. 198. n. 1. & 5.* 587

Reſtitutio *non datur ad ea, quæ ſunt modici præiudicij. ibi. n. 2.*

Reſtitutio *non conceditur, vbi completo termino ſuper repulſa vellet minor beneficia petere. ibi num. 6.*

Reſtitutio *in integrum non datur in iudicio ſummario. ibi. n. 7.* 588

Reſtitutio *in integrum petita aduerſus ſententiam an tacitè denegata intelligatur per progreſſum ad vlteriora c. 199. n. 1. & 2.* 588

Reſtitutio *in integrum vbi petitur aduerſus ſentẽ-*

Digitized by Google

tiam,impedit illius exequutionem, ſed quid in ſententia Principis,& quid,vbi cęptum eſt exequi.c.200.n.1.3.4.& 5. 589
Reſtitutio in integrum an ſemper impediat ſententię exequutionem.ibi.num.6.7.8.9.10.& 11. fol. 590
Reſtitutio in integrum,quæ impedit ſententiæ exequutionem,an in iuſtitia cauſæ operetur,vt ſemper ſit petenti deferendum. ibi.n.12.
Reſtitutio in integrum non petitur aduerſus æquè priuilegiatum,nec aduerſus decreta affirmatiua.ibi.n.14.et 15. 591
Reſtitutio in integrum ad id datur, quod quis facere potuit,& non fecit.c.202.nu.6. 594
Reſtitutio in integrum an competat mulieri, ex clauſula generali contra ſententiam, ex eo, quia fuit ſequuta virum Reipubl. cauſa iter facientem.c.249.n.1. 702
Reſtitutio in integrum competit etiam vxoribus militum.ibi.n 2.
Reſtitutio in integrum infra quadriennium peti debet.ibi.n,3.
Reſtitutio in integrum denegatur , quando illam petens , potiùs ſui commodi cauſa, quàm pro Republica fuit abſens.ibi.n.5.
Reſtitutio in integrum ceſſat,quando illā petens per Procuratorem ſe defendit.ibi.n.6.

Retentio.

Retentio fauorabilior eſt,quàm actio. cap.13.n.2. fol. 27
Retentio competit hæredi vaſalli pro meliorationibus, quando feudum aperitur domino,donec illarum æſtimatio ſoluatur. cap.21.nu.33. fol. 67

Retractus.

Retrahens an dicatur reus in cauſa iuris retractus. c.44.n.45.& 47. 142

Reuocatio.

Reuocatio liberti in ſeruitutem propter aliquod delictum, non nocet filijs ante delictum natis. cap.95.n.6. 293
Reuocatio ſimplex alicuius actus an, & quando operetur.c.174.n.6. 496

Reus.

Reus,quare ſic nominatur.c.44.n. 46. 142
Reus per litis conteſtationem ſubijcitur Iudici,& obligatur actori.c.243.n.2. 688

Rex.

Rex quando contractui alienationis rei feudalis pręſtat aſſenſum,conſiderat tantùm perſonam, quæ feudum acquirit; non autem illum, cuius contemplatione, & pecunia feudum emitur. c.38.n.16. 117
Rex Catholicus ſucceſſit in hoc Regno Regi Alphonſo primo.c.173.n.5.& 16. 493
Rex Alphonſus ſucceſſit Reginæ Ioannæ ſecundæ per adoptionem.ibi n.7.
Rex Ferdinandus primus fuit filius adulterinus Regis Alphonſi primi,ibi.n.15. 494
Rex Catholicus an teneatur obſeruare geſta per Reges Aragoneos Regni huius Neap. ibi.n.17. fol. 495
Rex aſſentiendo alienationibus bonorum feudalium nihil in emptores de nouo transfert, ſed tollit tantùm obſtaculum.c.189.nu.55.& ſeq. fol. 538
Rex Ladiſlaus mentionem non fecit de ſcriptura teſtamenti in Cap.Regni Non ſine Prudentis c.230.nu.2. 662
Rege Alphonſo vita functo in paternis Regnis ſucceſſit Ioānes eius frater ſecundogenitus. cap. 173.n.14. 494
Reges Ferdinandus primus,& ſecundus, Alphonſus ſecundus, & Federicus an fuerint legitimi poſſeſſores Regni Neap.ibi.n.4.& 12. 493
Reges noſtri Auſtriaci an teneantur obſeruare geſta per Reginam Ioannam ſecundam. ib. n.6.

Romanus.

Roman.conſ.22.procedit in renunciatione facta cum Aquiliana ſtipulatione , ac acceptilatione indè ſequuta.c.189.nu.73. 541

Rota.

Rota Romana non admittit renunciationem iuris in beneficialibus,ſed benè litis,& cauſæ. c. 78. nu.11. 242
Rotæ deciſ.6.aliàs 355.de rer. permut.in antiquis procedit,quando euidentèr de fraude conſtat c.164.n.6. 459

Rubrica.

Rubrica informationis nihil probat.c. 232. nu.8. fol. 664

S

Sacerdos.

SAcerdotalis qualitas an requiratur in præſentando ad beneficium,ea lege fundatum , vt qualibet die Miſſæ ſacrificium in eo celebraretur. c.40.n.1.5 6.7 8.9.11.12 13.14.15.16. 17.& 21. 124

Salarium.

Salarium , quod à Barone præſtari debet vaſallo pro illo laboranti quomodò taxatur in Regno. c 37.n.1.& 2. 112
Salarium per prag. ſtatutum,non niſi ſemel à Barone debetur.ibi.nu.11. 114
Salarij petitio,eſt quid dependens à cauſa principali.c.52.nu 2. 174

Schedula.

Schedula manu teſtatoris ſcripta, in qua continetur diſpoſitio ad pias cauſas,an verificari poſſit per teſtes deponentes, habere manum notam. c.229.nu.6. 661

Scriptura.

Scribens apocam Banco,vt ſoluat Titio mille,quę

Digitized by Google

debentur à Caio, pecunia in Banco non reperta, num obligatus remaneat. c. 26. n. 1. 3. 4. et 5. fol. 82
Scriptura priuata præſentata poſt ſententiam num illius exequutionem impediat. c. 200. n. 16. 17. & 18. 591

Secretarius.

Secretarij Dominorum Proregum an ſubſint Regia generali Viſitationi. c. 244. n. 1. 690

Secundogenitus.

Secundogenitus hæres vniuerſalis patris ſui an poſſit petere à primogenito hærede in feudalibus pretium integrum exburſatum per communem patrem ſuper feudis nouis. c. 48. nu. 18. 23. 24. 25. 29. & 34. Et quid ſi hæres in feudo non ſit filius, ſed collateralis. ibi. à num. 42. vſq; ad 49. 149
Secundogenitus cui debetur pretij pars ſuper feudo nouo, qua actione illam petit. ibi. num. 29. 30. & 32. 152
Secundogeniti electio eſt in Regno ſuper feudo nouo, vel conſequi vitam, & militiam, uel partem pretij, quo feudum illud emptum eſt, & quid ſi feudum non pecunia, ſed proprijs meritis pater acquiſiuit. ibi. n. 19. & 20. 149
Et quæ ſit ratio, vt fuerit in Regno introductum, præſtandam etiam ſecundogenito partem pretij erogati in feudo nouo. ibi. nu. 21. & 22. 150
Secundogenito ſolutio, quæ debetur partis pretij feudi noui, quo tempore ſit facienda, mortis patris ne, vel emptionis. ibi. n. 26. 151

Sententia.

Sententia requiritur declaratoria, vbi actus eſt ipſo iure nullus. c. 48. nu. 9. 170
Sententia requiritur declaratoria, ad hoc vt excommunicatus Eccleſiaſtica careat ſepultura. ibi. num. 10.
Sententia lata in contumaciam delinquentis an probet delictum. c. 90. n. 8. 277
Sententia lata in petitorio an abſorbeat ſententiã latam in poſſeſſorio. c. 92. nu. 15. 283
Sententia, quæ perſonam afficit, vbiquè vim ſuam extendit. c. 118. n. 8. 356
Sententia operatur, vt omnia ab initio retrotrabantur. c. 130. nu. 4. & 7. 393
Sentẽtia à Iudice Eccleſiaſtico ſuper diuortio prolata, an declaratoria cẽſenda ſit, vel potiùs priuatiua. ibi. n. 6. 11. & 13.
Sententia, quæ dicitur declaratoria, & quæ priuatiua. ibi. n. 8. & 9.
Sententia an ſit nulla, ſi Iudex cõdemnauit reum in mille, cùm verè non niſi quingentum deberẽtur. c. 163. n. 9. & 11. 467
Sententia vt dicatur nulla, neceſſe eſt in Regno, ut allegetur caſus legis. ibi. n. 10.
Sententia Iudicis inferioris ſuſpenditur per appellationem. c. 200. n. 2. 589
Sententia tranſacta in rem iudicatam ſub prætextu inſtrumentorum de nouo repertorum reuideri non poteſt, ſed limitatur in Fiſco, in Eccleſia, Pupillo, Minore, Furioſo, Prodigo, &c. cap. 202. nu. 1. & 2. 593
Sententia lata à Iudice Eccleſiaſtico contra laicum, qui ad ſuum Iudicem ſe remitti non inſtiterat, an ſit de iure valida. c. 203. n. 1. 595
Sententia lata à Iudice incompetente eſt ipſo iure nulla, ſed an hoc ſit ſemper verum. ibi. num. 2. & 3.
Sententia an differat à re iudicata. c. 236. nu. 13. fol. 676
Sententiam exequi an ſemper impediatur per petitam reſtitutionem in integrum. c. 200. nu. 6. 7. 8. 9. 10. & 11. 590
Sententiæ non intimantur in S. C. c. 178. num. 3. fol. 504

Sequeſtrum.

Sequeſtrantes bona patrimonialia clerici an incidant in excommunicationem contentam in Bulla Cœnæ, & Canon. 17. c. 75. num. 10. & 11. 236

Seruitus. Seruus.

Seruitus ſuper feudo ſi à vaſallo fuerit oneroſo, vel lucratiuo titulo acquiſita, illius æſtimatio ſpectat ad hæredem in allodio. c. 21. num. 29. fol. 66
Seruitus impoſita ſuper aliquo fundo an dicatur pars illius fundi. c. 30. n. 16. 102
Seruitus quibus modis acquiratur. c. 204. num. 2. & 3. 596
Seruitus cauſam habens continuam, vel quaſi, per quantum tempus præſcribitur. c. 205. num. 1. fol. 599
Seruitus quæ dicitur habere cauſam continuam, et quæ quaſi. ibi. n. 2.
Seruitutis remiſſio an ſit noua, et diſcreta acquiſitio, quæ fit ſuper feudo. c. 21. n. 36. 68
Seruitutis impoſitio, & vſusfructus conſtitutio an veniant alienationis appellatione. c. 30. n. 6. 11. et 17. 101
Seruituti alterius hominem adhibere graue eſt. c. 37. n. 8. 113
Seruitutem allegans in aliquo territorio habere, an abſtinere debeat, domino territorij ſe opponente, vel potiùs lite pendente in poſſeſſionem conſeruandus. c. 204. n. 1. 596
Seruitutes à feudatario impoſitæ feudo, ad dominum directum reuerſo an extinguantur. cap. 30. num. 4. 100
Seruus pœna an quis effici poſſit. c. 5. n. 16. 9

Simonia. Simoniacus.

Simonia an committatur, vbi beneficium confertur cum onere, quòd Beneficiatus ſingulis annis alicui certum quid præſtet. c. 171. n. 3. 489
Simonia committitur vbi clericus, vt beneficium

Digitized by Google

Subſtitutio pupillaris an locum habeat, moriente pupillo ante teſtatorem. c.219. num. 5. 6. 9. 16. & 18. 639
Subſtitutio pupillaris an contineat tacitam vulgarem, quando adeſt expreſſa vulgaris. ibi. num. 19. 641
Subſtitutio facta pluribus inſtitutis in caſu mortis ſine liberis, an locum habeat, ſtatim vno abſq. liberis defuncto. c.220. nu. 1. 2. 3. 5. 6, 7. & 13. fol. 642
Subſtitutio reciproca fideicommiſſaria nunquàm reſultat, niſi fuerit verbis expreſſa, vel probabilibus coniecturis. ibi. n. 8. & 9. 643
Subſtitutio reciproca tacita vt inducatur, quæ requirantur. ibi. nu. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 18. 19. & 20.
Subſtitutio reciproca à patre filijs ordinata in caſu mortis ſine filijs, altero cum filijs defuncto an expiret, vt ſuperſtes poſſit liberè diſponere. cap. 223. n. 1. & 2. 649
Subſtitutionis vulgaris effectus eſt, vt moriente inſtituto viuo teſtatore ſubſtitutus admittatur. c.219. n. 4. 639
Subſtitutus filio in pupillari ætate, in qua ille deceſſit, ſuccedit in omnibus bonis defuncti pupilli, ſed an procedat in Ciuit. Neap. cap. 129. num. 10. 390
Subſtitutus caducata inſtitutione admittitur ex vulgari in compendioſa comprehenſa. cap. 219. num. 2. 638

Succeſſio. Succeſſor.

Succedens in feudo hæreditario, dicitur hæres vltimi morientis, non autem primi acquirentis, ſecus in feudo ex pacto, & prouidentia. cap. 21. num. 14. 63
Succeſsio parentum ceſſat matrimonio contracto alla noua manera. *c.192. n. 10.* 563
Succeſſio Monachorum ad Monaſterium ſpectat, ſalua legitima deſcendentibus, & aſcendentibus c.196. n. 26. & 32. 582
Succeſſione occiſi occiſor priuatur: c.151. num. 1. fol. 443
Succeſsione patris an priuetur filius, ex eo, quòd nouercam occidit. ibi. n. 2.
Succeſsione fratris an frater priuetur, ex eo, quòd illius filium iuſtè occidit. ibi. n. 4.
Succeſsione non ſolùm occiſi occiſor priuatur, ſed etiam hæredis, in proprijs tamen bonis ſecus eſt ibi. n. 7. 8. 9. & 10.
Succeſſor Maioratus, qui illum meliorauit, recuperat valorem, & æſtimationem meliorationum, ſecundùm tempus ſolutionis. c.133. n. 12. 402
Succeſſor in feudo poteſt grauari pro concurrenti feudi valore, quod procedit, quando bona fide abſq. fraude eſt factum. c.218. n. 4. & 6. 635
Succeſſoris appellatione in dubio non veniunt, niſi vniuerſales. c.159. n. 8. 454
Succeſſorium edictum non habere locum in iure retractus, quod in venditione feudi competit agnato, demonſtratur. c.116. num. 32. 38. 40. 43. & 46. 346
Succeſſorium edictum quare à iure communi ſit introductum ibi. n. 44 348

Supernumerarius.

Supernumerarius in Collegio an dicatur eſſe de corpore Collegij. c.113. n. 6. 7. 9. & 10. 333
Supernumerarij vox quid ſuadet. ibi. nu. 4.

Syndicus.

Syndicus, & Electi Vniuerſitatis, ſi ſint in mora in perſoluendis functionibus fiſcalibus, carcerari poſſunt c.247. n. 7. 698
Syndici, & Electi an poſsint eſse, qui ad Regias damnati fuerunt triremes c.36. num. 1. 2. & 4. fol. 112
Syndici, & Electi quando eliguntur, quæ conſideranda ſunt. ibi. n. 3.
Syndici, & Electi vnius Vniuerſitatis non poſſunt pro illius ſeruitio deſtinare eorum conſanguineos. c.147. n. 3. 436

T

Taciturnitas.

Taciturnitas quandoquè habetur pro conſenſu. c.213. n. 6. 621

Tempus.

Tempus triennij Abbatiſſæ præfixum pro munere ſuo explendo, nùm poſsit per loci Ordinarium prorogari. c.2. n. 2. 3
Tempus à iure ſtatutum ad aliquid faciendum an poſsit per Iudicem ex cauſa prorogari. ibi. n. 3.
Tempus quatuor menſium præfixum patronis laicis ad præſentādum, nùm poſsit per Epiſcopum ex aliqua cauſa prorogari. ibi. n. 5.
Tempus quinquennij, de quo in l. fin. C. ſi maior factus, &c. *non currit, niſi à die ſcientię, quæ debet eſſe plena, nec generica ſufficit. c.18. num. 55. & 56.* 49
Tempus immemorabile Regij aſſenſus uim obtinet. c.54. n. 4. 176
Tempus vnius anni, & diei præſcriptum eſt hæredi ad petendum feudi inueſtituram, feudatario defuncto. c.80. n. 1. 245
Tempus vnius anni eſt præfixum agnato, vt poſſit in venditione feudi prælationem petere, ſed an currat minori ipſo iure. c.116. num. 19. & 20. fol. 344
Tempus captiuitatis an militi connumeretur. cap. 135. n. 6. 408
Tempus quod nam attendi debet, vt rei valor inſpiciatur. c.160. n. 4. 456
Tempus, quo euenit caſus ſuccedendi inſpiciendum eſt in ſucceſſionibus, quæ paræ fiunt. c.175. nu. 4. fol. 498

Tempus

Digitized by Google

Tempus certum à lege municipali praſcriptum ad ius congrui petendum, an inſtante emptore poſſit à Iudice reſtringi.c.224.n.1.5.& 6. 650
Tempus à iure ſtatutum ad appellandum an poſſit à Iudice minui.ibi.n.4.
Tempus anni à pragmatica ſtatutum, vt quando venditur Terra poſſit Vniuerſitas ad domaniũ proclamare, an emptore inſtante poſſit à Iudice abbreuiari.ibi.n.7. 651
Tempus contractus eſt inſpiciendum, an ſit læſio in contractu, & quid ſi ſub conditione ſit initus, ſiue illius exequutio in futurum protracta.cap.239.n.8.9.& 12. 683
Tempus petendi reſtitutionem in integrum an currat, propoſitis nullitatibus aduerſus ſententiam. c.249.n.4. 702
Temporis prioritas in materia præcedentię attenditur.c.113.n.2. 333

Tenuta.

Tenuta feudi eſt ius merè allodiale. c.38 num.24. et 36. 119
Tenuta ſimplex feudi, quem non efficit Baronem, vbi deciſio Sac.Conſ.ibi.n 26. 119
Tenuta feudi poteſt nanciſci ab hærede illius, qui feudum illud poſſidebat, quamuis non ſit in feudo legitimus, ac immediatus ſucceſſor. cap.81. num.11. 249

Terminus.

Terminus in iudicio reuocationis contractus alienationis rei feudalis, an per Iudicem ſit impartiendus.c.231.n.1.& 3. 663

Tertius.

Tertius allegans, eſſe exequutum in bonis proprijs, eſt audiendus, quando ſententia fuit prolata in actione perſonali c.53.n.3. 175

Teſtamentum.

Teſtamentum eſt actus de ſui natura reuocabilis. c.34.n.4. 110
Teſtamentum primũ tollitur per poſterius. ibi.n.7.
Teſtamentum conditum à Religioſo antè Religionis ingreſſum, ſed illius intuitu, nulla diſpoſitione facta de bonis antiquis quomodò venit infringendum.c.150.n.9. 10.& 13. 442
Teſtamentum rumpitur per Religionis ingreſſum. ibi.n.14.
Teſtamentum primum quando per ſecundum tollatur.c.174.n.2. 495
Teſtamentum antè Religionis ingreſſum conditum an rumpatur per ſequutam profeſſionem.c.196. num.3. 578
Teſtamentum poteſt incipere ab expreſſa ſubſtitutione vulgari.c.219.n.3. 638
Teſtamentum poteſt incipere à tacita vulgari, in expreſſa pupillari comprebenſa, moriente hærede viuo teſtatore.ibi.n.17. 641
Teſtamentum an de iure ſubſiſtat, ſi venientes ab inteſtato, per teſtes probarent, teſtatorem tempore, quo ille viuebat, non fuiſſe ſanæ mentis. c.225.n.1.2.& 9. 652
Teſtamentum, quamuis à demente conditum, dicitur validum, ſi ex illius lectura conſtat, prudentèr teſtatorem diſpoſuiſſe.ibi.n.7. 653
Teſtamentum an condi poſſit ab illo, cui ad lites eſt datus curator.ibi.n.8.
Teſtamentum perfectum an ſolo curſu temporis decem annorum tollatur.c.226.n.1.& 4. 654
Teſtamentum primum ſolemne vt cenſeatur reuocatum per ſecundum minus ſolemne, cum decẽnij curſu, an ſat ſit, quòd decennium ſit elapſum à die conditi primi teſtamenti.ibi.n.2.
Teſtamentum licèt quòad inſtitutionem non poſſit dici per aliud minus ſolemne reuocatum, benè tamen legata poſſunt dici adempta. ibi.nu.11. fol. 655
Teſtamentum in ſcriptis, ſi à teſtatore non fuerit ſigillatum, an dicatur nullum.c.227.n.1.2.& 4. fol. 656
Teſtamentum an dicatur nullum, ſi teſtes, qui in illo ſe ſubſcripſerunt, non dixerunt, cuius erat teſtamentum.ibi.n.5. 657
Teſtamentum an dicatur nullum, ſi teſtes, qui in illo ſe ſubſcripſerunt ſunt Religioſi. ibi.n.6.
Teſtamentum dùm aperitur, quæ ſolemnitates interuenire debent.ibi.nu.7.8.9.10.& 11.
Teſtamentum quòad cauſas profanas an in Regno Neapol. ſtipulari poſſit per Notarium Apoſtolicum, & quid ſi teſtator eſſet clericus. c.228. n.1.& 4. 659
Teſtamentum de iure ciuili ſeptem requirit teſtes, de iure verò canonico requiruntur duo cũ Parrocho, ſed quid ſi loco Parochi adhiberetur teſtantis Confeſſarius c.229 n.1.& 2. 661
Teſtamentum ſcriptum per Notarium vaſallum, in quo illius Baro eſt hæres inſtitutus, an de iure ſubſiſtat.c.230.n.1.4.& 5. 662
Teſtamentum an publicum dicatur inſtrumentum. ibi.num 3.
Teſtamentum facere in bonis feudalibus non licet.c.29.n.19. 98

Teſtator.

Teſtator poteſt rem hæredis legare, vel ſuper eam fideicommiſſum ordinare.c.91.n.2. 279
Teſtator ſi ordinauit, quotidiè in tali Eccleſia celebrari Miſſæ ſacrificium pro eius anima, & vt teneatur hæres facere aſſignamẽtum certi corporis pro eleemoſyna, ad quem nàm ſpectet ius eligendi Sacerdotem.c.120. n.2.3.4.7.8.9. & 11. 361
Teſtator præſumitur ſanæ mentis, ſi in poſtrema infirmitate, in qua teſtamentum condidit Eccleſiæ Sacramenta recepit.c.225. nu.6. 652
Teſtatoris ſchedula manu ſcripta, in qua continetur diſpoſitio ad pias cauſas, an verificari poſſit per teſtes deponentes, habere manum notam.

cap. 229. numero 6. 661

Teſtis.

Teſti deponenti de proprio iudicio, nulla fides adhibenda.c.120.nu.10. 362

Teſtes an ſint iterum producendi, dùm aduerſarius illos de falſo redarguere vult. c.107.num. 3.4. et 7. 322

Teſtes ad inſaniam probandam producti, debent reddere cauſam ſcientiæ.c.225.n.3. 652

Teſtes an requirantur in teſtamento ad pias cauſas.c 229.n.5.et 7. 661

Teſtium productio ſecunda non datur ad probationem exceptionum dilatoriarum. c. 198.n.3. fol. 587

Teſtibus duobus de ſana mente deponentibus magis ſtandum eſt, quàm mille de inſania atteſtātibus.c.225.n.5. 652

Textus ex Decreto.

Tex.in can.præſentium 1.q.5. loquitur de mediatore, cui fuit ſoluta pecunia, ad finem intercedendi apud Epiſcopum Sacerdotij dignitatē, non in alio caſu.c.206.n.3. 601

Ex Decretalibus.

Tex.in cap. conſtitutus, de in integr. reſt. explicatur.c.44.n.41. 141

Tex. in cap.admonet, de renunciat. an de conſuetudine ſeruetur.c.50.n.7. 173

Tex.in cap.cùm eſſes, de teſtam. loquitur de teſtamento profano; ſequens autem in c.relatū, de teſtamento ad pias cauſas.cap.229.num.3. fol. 661

Ex Sexto Decretal.

Tex.in cap.ſciant cūcti, de elect.in 6.declaratur c.76.n.4.5.et 6. 238

Tex.in cap.cùm perſonæ, de priuil.in 6. procedit, quando qui vult conſeruari in poſſeſſione, producit titulum, vel allegat præſcriptionē, vel ſaltem titulum coloratum, qui allegatam poſſeſſionem iuſtificet, vel iuſtam præbeat præſcribendi cauſam.c.204.n.4. 597

Ex Extrauagant.

Tex.in extrauag.2.de ſimon. prohibet expreſsè, nè quis ſit mediator ad ſimoniam committendam.c.206.n.2. 601

Ex Digeſt. Vet.

Tex.in l.ſed ſi ego, ff.ad S. C. Vell. quomodò procedat.c.238.n.14. 681

Tex.in l.tametſi, et in l.quamuis, §.2.ff.ad Sen. Conſ. Vell. procedit in ſententia condemnatoria, non autem in ſententia tranſitum faciēte in rem iudicatam.c.236.n.12. 676

Tex.in l.creditoris arbitrio 8.ff.de diſtr.pign. declaratur.c.16.nu.14. 32

Tex.in l.3.§.fin.ff.de eo, quod certo loco procedit in actionibus arbitrarijs; non autem in bonæ fidei contractibus.c.241.n.4. 687

Tex.in l.his conſequentèr, §.1.ff.fam.ercil.declaratur.cap.151.num.5. 443

Tex.in l.vir ab eo 50.ff.de iur. dot. declaratur. c.140.n.9. 423

Tex.in l.ſi in emptionem 36.ff. de minor. explicatur.c.116.n.27.et 28. 345

Tex.in l.Barbarius, ff.de off.prętor. non procedit in falſo tutore.c.18.n.23. 42

Tex.in l.neceſſariò, ff.de pericul. & cōmodo rei vend.explicatur.c.239.n.6. 683

Tex.in l. ſeruitutes, verſ.ſtillicidium, ff.de ſeruit.vrban præd.dicit, leuiorem eſſe ſeruitutem ſtillicidij inferiorem, quam ſuperiorem. c.205. num.8. 600

Tex.in l.oratio, ff.de ſponſal.declaratur. c.127. nu.4. 386

Tex.in l.neque eorum, ff. de vſur. explicatur. c.246.n.8. 696

Ex Infortiato.

Tex.in l.Titio centum, §. Titio centum, il 2. ff.de condit.& demonſtr.declaratur. c.158. nu.4. 451

Tex.in l.cùm ità, §. in fideicommiſſo, ff. de leg.2.procedit in legato puro, non in conditionali, ſiue perpetuo.c.175.n.3. et 8. 498

Tex.in l.fin.§.filiæ, ff.de leg.2 procedit, quando pater pactus eſt, dotē ad ſe reuerti.c. 165.n.12. fol. 471

Tex.in l.ſed & ſi 6.ff.de leg.3 et in l.præced.§. ſi quis, dicens, poſſe teſtatorem à futuro hæredis hærede aliquid legare, et per fideicommiſsū relinquere, non procedit, quando per nomen proprium hæres hæredis grauatur.c.218.nu.13. foi. 637

Ex Digeſto Nouo.

Tex.in l.Imperatores, in 2.reſp.ff. de re iudic. procedit in illa ſententia, quæ in rem iudicatam ex capite non appellationis, vel illius non proſequutionis tranſitum fecit.c.202.nu.5.7. et 9. fol. 593

Tex.in l.qui Romæ, §. cohæredes, ff.de verb. oblig.declaratur.c.159.n.9. 455

Ex Codice.

Tex.in l.quiſquis, §.vxores, C.ad l.Iul.Maieſt. declaratur.c.22.n.13.15.16.17.et 24. 72

Tex.in l.antiquæ, §.fin.C.ad Sen.Conſ. Vell. declaratur.c.238.n.8.et 9. 680

Tex.in l.ſi pater, C.de dot.promiſſione ceſſat, vbi in contractu promiſsionis mulier dotata interuenit.c.139.n.11. 417

Tex.in l.fin.C de edict.Diu.Hadr. toll. remedium an competat hæredibus ab inteſtato venientibus.c.57.nu.4. 190

Tex.in l.fin.C.de fid.inſtrum. an procedat in teſtibus.c.107.n.2. 8. & 9. 322

Tex.in l.fin.C.de iur.codicill. an ſicuti limitatur in linea aſcendenti, & deſcendenti, ità paritèr, quando in minus ſolemni teſtamento fuerit pia

Digitized by Google

*cauſa hæres instituta.c.*106.*n.*5 6.*&* 8. 319
Tex.in l.ſi quis conductionis,C.locati *an locũ habeat in alio contractu,quàm locationis. cap.* 55.*n.*4.5.20.21.22.23.*&* 24. 179
*Et an allegari poſſit contra ſingularem ſucceſſorem.ibi.n.*11. 180
Tex.in l ſi quis conductionis, C. loc.*an procedat in contractu emphyteutico, & feudali .ibi. nu.* 12.15.18.*&* 19.
Tex.in l.pactum,quod dotali,C.de pact.*limitatur,quando hæredis inſtitutio in certis bonis tantùm à patre promiſſa eſt.c.*162.*n.*6. 462
Titulus C.plus valere,quod agitur,quã quod ſimulatè concipitur, *non procedit in feudis. c.*117.*n.*23. 354
Tex.in l.maritus,C.de procur. *&* in l. cũ maritum,C.de ſolut.*declarantur. c.*237.*nu.*13. *fol.* 679
Tex.in l.benè à Zenone,C.de quadriẽnii præſcript.*declaratur.c.*18.*n.*61.*&* 62. 51
Tex.in l.quotiès,C.de rei vendic. *an procedat in contractu locationis.c.*240.*n.*1.2.4.5.*&* 6. *fol.* 685
Tex.in l.fœminæ,C.de ſecund. nupt. *an ſubintret, vbi mater tranſierit ad ſecunda vota,filio in Religione exiſtente.c.*190.*n.*11.*&* 14. 551
Tex.in l. vnic. C. de ſent. aduerſ. Fiſc.lat.retract.lib.10.*procedit in illa ſententia, qua in rem iudicatam ex capite non appellationis, vel illius non proſequutionis trãſitum fecit. c.*202. *n.*5.7.*&* 9. 593
Tex.in l.fin.C. ſi maior factus alienationem factam ſine decreto ratam habuerit,*procedit,quando alienatio rei pupillaris à minore, vel à tutore eſt facta,& limitatur, quando in alienatione dolus intercceſſit.c.*18. *à n.* 50.*vſq; ad* 53. *idemq; ſi præter decretum concurrant aliæ nullitates.ibi.n.*53.*vel læſio.ibi.n.*54. 49
Tex.in l.hac conſultiſſima , C. de teſtam. *ad validitatem teſtamenti, ſubſcriptionem tantũ teſtatoris expoſtulat.c.*227.*nu.*3. 656
Tex.in l.Sancimus, C. de teſtam. *declaratur. c.*226.*n.*3.4.6.*&* 7. 655
Tex.in l.ſi diuerſa,C.de tranſact. *procedit,quãdo omnes in tranſactione conueniunt.cap.*234. *num.*3. 671

Ex Authent.

Tex.in Authen.defuncto,C.ad S.C.Tert. *non eſt correctus per Conſuet.Neap. c.*192.*num.*6. *fol.* 563
Tex.in Auth.res,quę,C.comm.de leg. *an procedat in linea tranſuerſali.c.*17.*n.*9. 34
Tex.in Auth.res,quæ,C.comm.de leg.*an procedat in hærede mulieris.c.*19.*num.*7.8.*&* 10. *fol.* 55
Tex.in Auth.ſacramenta puberum,*non procedit, quando minor vendit rem à teſtatore alienari prohibitam.cap.*18.*num.*59. 50
Tex.iu Auth.ſacramenta puberum *quomodò procedat.c.*136.*n.*6.*&* 19. 410
Tex.in Auth. ſed quamuis, C. de rei vx. act. *declaratur.c.*139.*n.*12. 417

Ex Feudis.

Tex.in cap. 1. de benef. fratrum *explicatur. c.*38.*n.*20.*&* 38. 117
Tex.in cap.vnico,de eo, qui finẽ fecit agnat. de feud.pater.*an procedat in feudo hæreditario.c.*189.*n.*38.*& ſeq.* 534
Tex.in cap.1.de eo,qui finem fecit agnat. *loquitur in renunciatione non recepta reſpectu alterius agnati.c.*193.*nu.*19. 569
Tex.in c.1.§.ſi vaſallus, in tit. hic finitur lex, *de augumenti genere loquitur.c.*21.*n.*28. 66
Tex.in cap.1.§.ſed & etiam res,per quos fiat inueſtit. *declaratur, ſimulquè demonſtratur* Roſentalli *error,in illius intelligentia. c.*116. *num.*45. 348
Tex.in c.1.§.Titius, ſi de feud. defunct.controu.ſit,*explicatur.c.*116.*n.*39.*et* 40. 347
Tex.in c.1 §.in generali,ſi de feud defun. cõtrou ſit,*an de conſuetudine ſeruetur, & ſuppoſito, quòd ſic, an procedat in obligatione vniuerſali.c.*139.*n.*25.*&* 26. 420
*An limitetur fauore dotis ibi.n.*29.
*Vel vbi aſſenſus hominis, vel legis præcederet. ibi.n.*30.
Tex.in cap.1.de ſucceſſ.feudi,*procedit, tàm in diſpoſitione,quæ fit inter extraneos, quàm inter filios.c.*29.*n* 24. 99

Ex Capitul.Regni.

Tex.in cap. conuenimus *in Regno an liget clericos.c.*74.*n.*8. 233
Tex.in cap.Pondus æquum *declaratur. c.*30. *n.*14 *fol.*102.*& cap.*54.*n.*3.*&* 5. 176

Theſaurarius.

*Theſaurarius,& Secretarius Regni an prohibeantur munera accipere.c.*244.*n.*2. 690

Titulus.

Titulus pro ſacris ordinibus ſuſcipiendis debet eſſe ſufficiens ad vitam ſubſtentandam. c. 153.*n.*4. *fol.* 446
*Titulus pro ordinibus ſuſcipiendis qualis eſſe debeat.c.*154.*n.*2. 446
*Titulus criminis, in quo venit imponenda pœna mortis naturalis an ſat ſit ad tribuendam iuriſdictionem Iudici, qui aliàs eſſet incompetens. c.*232.*n.*1.3.9.10.*&* 11. 664

Tranſactio.

*Tranſactio an læſionis prætextu reſcindi poſſit,& quid ſi enormiſſima ſe offerret læſio. c.*233 *n.*1. 6.7.*&* 8. 666
*Tranſactio æquiparatur rei iudicatæ. ibi. n.*2.
*Tranſactio ſub prætextu inſtrumentorum de nouo repertorum reſcindi non poteſt.ibi n.*4.

Digitized by Google

Tranſactio vt reſcindi non poſſit, ſat eſt, quòd lis fuerit ibi n. 5. 667

Tranſactio inita inter hæredem, & legatarium an reſcindi poſſit, læſionis prætextu, ex quo compertum fuit, æs alienum excedere valorem hæreditatis. ibi. n. 12. & 15. 668

Tranſactionem reſcindi petens an ad acceptorum reſtitutionem teneatur. c. 234. n. 1. & 2. 671

Tranſuerſalis.

Tranſuerſali alterius familiæ contra filiam renunciantem nullus Doctor fauet. c. 189. num. 24. fol. 531

Turbans. Turbatus.

Turbans aliquem in proprio territorio habet iuris aſſiſtentiam, & qui turbatur reſiſtentiam. cap. 204. n. 5. 597

Turbatus an cogatur ſuæ poſſeſſionis oſtendere titulum in poſſeſſorio ſummariſſimo. c. 115. nu. 15. 16. 17. et 18. 337

Tutela.

Tutelæ excuſatio an legati priuationem inducat. c. 121. n. 2. 3. et 4. 363

Et quid quando excuſatio prouenit ex legitima cauſa. ibi. n. 5. 364

Tutor.

Tutor an idoneus ſit teſtis pro pupillo in cauſa, quæ agitatur ad inſtantiam alterius contutoris. c. 9. n. 3. 21

Tutor nullitèr adminiſtrat ante inuentarij confectionem. c. 18. n. 14. 41

Tutor, qui inuentarium non fecit, ſi contractus faciat, ipſo iure nulli ſunt. ibi. n. 16.

Tutor, qui cùm non confeciſſet inuentarium proceſſum compilauit, nulla dicitur compilatio, idemq; eſt, ſi non ſatiſdedit, rem pupilli ſaluam fore. ibi. n. 17. et 18.

Tutor, qui bona ſua obligauit pro obſeruantia contractus pupilli, nulli demùm declarati, an validè dicatur obligatus c. 83. n. 5. 255

Tutor, qui poſtquàm pupillus ad pubertatem peruenit, in tutelæ rationibus reddendis moram fecerit, ad reliqua ſoluere cum vſuris tenetur. c. 110. n. 4. 328

Tutor litigans nomine ſui pupilli an teneatur deponere vti principalis ſuper poſitionibus à reo præſentatis. c. 235. n. 1. et 4. 672

Et quid in Abbatiſſa. ibi. n. 2.

Tutoris authoritas debet interuenire in alienatione bonorum pupilli, aliàs nulla dicitur alienatio. c. 18. n. 9. 39

Tutoris authoritas in contractu pro pupillo celebrando interuenire debet; poſt autem ex interuallo adhibita nullius eſt momenti. ibi. nu. 10. fol. 40

Tutoris interuentus in contractu pupilli ut ſit proficuus, eſt prius adhibenda cognitio cauſæ ſuper delata tutela. ibi. n. 13. 41

Tutore in actione perſonali ad computa reddendum condemnato, facta liquidatione an liceat pupillo exequi facere contra tertium poſſeſſorē, in quem poſt ſuſceptam tutelam bona ſua tutor alienauit. c. 63. nu. 8. 9. et 10. 203

Tutores ordinari prohibentur, antequàm rationes reddant, & quæ ſit ratio. c. 177. n. 2. & 3. 501

V

Valor.

Valor iuſtus feudi quomodo probatur. c. 82. num. 12. 253

Valor rei an per ſubhaſtationem probari poſſit. ibi. num. 13. et 14.

Valor rei ex reditibus dignoſcitur. cap. 84. num. 2. fol. 259

Valor prædij quomodo probetur. c. 104. num. 11. 12. 13. & 14. 314

Variatio.

Variatio, & electio fori perſonis priuilegiatis bis, et ter in eadem cauſa permittitur. c. 47. nu. 24. fol. 169

Vaſallus.

Vaſallus dominum occidens feudo priuatur: cap. 151. n. 6. 443

Vaſallus feudi ſucceſſione non priuatur, ſi aggreſſus à domino feudi ipſum occiderit. ibid.

Vaſalli circumſcripto iure prohibendi, quod Barones habere ſolent, non poſſunt deſerere molēdina Baronalia, & extra territorium ad molēdum accedere. c. 118. n. 13. 357

Vaſalli præferuntur extraneo in locatione iurium Baronalium c. 161. n. 10. 459

Venditio. Venditor.

Vendens frumentum in certa die conſignandum, ſi non conſignauit, an ſicut emptori tenetur ad intereſſe damni emergentis, itá pariter et lucri ceſſantis. c. 241. n. 1. 3. et 5. 686

Venditio prædij pupillaris facta de ordine Principis, nulla eſt, ſi demùm detegatur, venditionis cauſas fuiſſe falſas. c. 18. n. 44. 46

Venditio prædij pupilli, facta ob decretum Principis, itá ſe habet, ac ſi fuiſſet facta ob decretum Iudicis inferioris. ibi. n. 45. 47

Venditio ſtabilium in Regno Neap. pro certo pretio venduntur. c. 20. n. 1. 59

Venditio vnica, dicitur venditis duobus prædijs vnico pretio. c. 188. n. 5. 510

Venditione facta cum pacto de retrouendendo, eo expreſſo, vt volente venditore redimere, teneatur ille per duos menſes ante hoc emptori declarare, facta demùm declaratione, et duobus elapſis menſibus, ſi venditor nihil dixit, an teneatur expectare per alios duos menſes, quando redimere vult. c. 84. n. 15. 260

Ven-

Vendito feudo ſine aſſenſu, ſi venditor euictionem promiſerit, an efficaciter teneatur, domino caducitatem declarante. c.83.n.12. 256

Venditor feudi cum pacto de retrouendendo, ſi pactum illud exercet cum primogenito emptoris, pretio reſtituto, pecunia erit hæreditatis burgenſaticæ. c.45.n.28. 152

Venditor an teneatur ad intereſſe, ex inobſeruantia pacti, quo ſe adſtrinxit, vt dominus conſentiret, contractu alienationis feudi reſoluto, et diſpoſitione Conſtitutionis Conſtitutionē Diuæ memoriæ *c.83.n.13.* 256

Venditor, qui vigore pacti non poteſt rem ſuam vendere aliquo irrequiſito, an poſſit inſolutum dare. c.161.n.17. 460

Verbum.

Verbum alienare *quomodò interpretandum. cap. 27.n.2.* 84

Verbum cedere *quid importat. cap.21. num.59. fol.* 69

Verbum ad hoc *conditionem, vel modum importet. c.8.n.2.* 15

Verbum dono *aliquando impropriatur. cap.71. num.17.* 226

Verbum æquè *quid importet. c.55.n.27.* 184

Verbum filii legitimi,& naturales, *ex ſui generalitate comprehendit fœminas. c.126.num.17. fol.* 380

Verbum inſolidum *an importet ius accreſcendi inter inueſtitos. c.55.n.17.* 181

Verbum inuicem,& viciſſim *quid importat. cap. 131.n.11.* 397

Verbum legitimamus, vel diſpenſamus *à Papa prolatum an plenariam importet legitimationem. c.99 n.4.* 301

Verbum rata *quomodò accipitur. c.55.num.26. fol.* 183

Verbum ſolutio *intelligitur de quacunque ſatiſfactione. c.66.n.4.et 10.* 209

Verbum tantùm *eſt reſtrictiuum. c.128.num.11. fol.* 388

Verba durantibus lineis maſculinis prædictorum in perpetuum, *appoſita in cōtractu emphyteutico, quid importent c.55.n.30.* 185

Verba, ſola veritate inſpecta, *quid important. c.235.n.7.* 672

Veriſimilitudo.

Veriſimilitudinem pro ſe habens, caſum legis habere dicitur. c.189.n.7. 527

Veritas.

Veritas rei, non titulus, in criminibus coercendis eſt attendendus. c.232. n.4. 664

Veſtes.

Veſtes uxoris pretioſæ conſtante matrimonio à uiro uxori factæ, an exequi poſſint ad inſtantiam creditorum ipſius viri. cap.242.num.1.3. & 4. fol. 687

Veſtes pretioſæ à viro uxori factæ an ei donatæ cenſeantur. ibi.n.2.

Vicinus.

Vicinus præfertur, quando venditur res ſibi collateralis. c.117.n.5. 351

Vidua.

Vidua dicitur eſſe in primo matrimonio, & de familia coniugis prædefuncti, non autem patris, et priuilegium, quod viuo marito habet, et ſeruatur. c.250.n.7. 704

Vinculum.

Vinculi duplicitas an, & quando in ſucceſſionibus præualeat. c.216.n.11.et 13. 627

Vinculi duplicitas an præualeat in ſucceſſione fideicommiſſaria. ibi.n.14.15.16.17.18.19.20. 21.22.23.25.26.27.28.& 30.

Virgo.

Virgo patre orbata gaudet priuilegio l. vnicæ, C. quando Imper. inter pupill.& vid. *ſed quid ſi poſt electionem virum duxerit, & quid in cauſa criminali c.243 n.1.4.7.et 8.* 688

Vita, & militia.

Vita, & militia debetur ſecundogenito, ſtatim facto caſu ſucceſſionis primogeniti, ſiue per mortem patris, ſiue per refutationem. cap. 29.n. 8. fol. 96

Vita, & militia, quæ debetur ſecundogenitis eſt onus feudi. c.45.n.3. 145

Vita, & militia debetur ſecundogenito, tàm laico, quàm clerico, ſiue pauper ille ſit, ſiue diues. ibi. n.4.6 8 et 9.

Vita, et militia, quæ debetur ſecundogenitis, an debeatur loco alimentorum, vel loco portionis hæreditariæ, vel verò loco legitimæ. ibi.n.5.

Vita, et militia an debeatur in linea collaterali. ibi.n.7. 146

Vita, & militia an debeatur ſecundogenito, cui legatum eſt vnum feudum, à primogenito ſuper alijs feudis, in quibus ille ſucceſſit. ibid.num.10. fol. 147

Vita, & militia debetur ſecundogenito, quamuis ſit ille hæres vniuerſalis. ibi.n.11.& 12.

Vita, & militia an debeatur ſecundogenito, cui pater, vel frater procurauit beneficium Eccleſiaſticum ibi n.17. 148

Vita, & militia debita à fratre primogenito ſecūdogenitis quomodò taxatur. c.245.n.1. 693

Vita, et militia an in locum legitimæ ſucceſſerit. ibi.n.4. 694

Vita, et militia ſuper bonis feudalibus, ſecundogenitis debetur ſtatim atque, quòd frater primogenitus, altero ex duobus modis in feudo ſucceſſerit. c.246.n.1. 696

Vita, & militia ſuper feudo ſucceſſit in locum legitimæ. ibi.n.3.

Vniuerſitas.

Vniuerſitas præfertur, quando iuriſdictio locatur.

Digitized by Google

cap. 161, numero 11. 459

Vniuerſitas non præfertur Baroni, qui habet iuriſdictionem ciuilem, quando venditur criminalis, ſed benè quando venditur à Rege aliqua particularis iuriſdictio.ibi.n.12.et 13.

Vniuerſitates terrarum Regni Neapolis poſsūt petere domanium, quando ad illarum venditionem proceditur, imò illas præferri, quando vēditur à Rege particularis iuriſdictio, putà criminalis, ſecundarum cauſarum, etc. c. 117.n 8. fol. 352

Vniuerſitatibus ad domanium prouocantibus, videtur quodammodò ipſum Regem principalitèr tale ius exercere.ibi.n.9.

Vniuerſitates cum æs alienum perſoluere non valent Ciues, et particulares tenentur, ſed an inſolidum contra quemlibet exequi poſſit. cap.247. n.1.2.et 8. 697

Voluntas.

Voluntas patris inter filios ſat eſt, quòd conſtet per quamcunque ſcripturam.c.162.nu. 3. et 5. fol. 461

Voluntas patris colligitur ex dictis, etiam in contractu inualido.c.193.n.20. 569

Voluntas captatoria an fauore piæ cauſæ ſubſtineatur.c.221.n.4.5.et 6. 647

Vſura.

Vſura vſuræ non debetur c.246.n.7. 696

Vſuras ex mutuo percipi, iure canonico prohibetur, niſi ratione lucri ceſſantis, et damni emergentis.c.172.n.8. 491

Vſus.

Vſus iuriſdictionis an transferatur per locationem. c.31.n.4. 105

Vſusfructus. Vſufructuarius.

Vſufructuarius tenetur cauere de vtendo, et fruendo re arbitrio boni viri.c 248. n.1. 699

Vſufructuarius ſi non poteſt inuenire fideiuſſorem an admitti poſſit ad iuratoriam cautionem. ibi. num.4.

Vſufructuario præſtita cautione de benè vtendo, et fruendo, traditur poſſeſſio rei, in qua vſumfructum habet.c.25.n.6. 81

Vſusfructus an poſſit per emphyteutā, et feudatarium abſq; aſſēſu cōſtitui.c.30.n.9.et 15. 101

Vſusfructus conſtitutio an veniat appellatione alienationis.ibi.n.17. 102

Vſusfructus an tacitè prohibitus cenſeatur, vbi vxor filium inſtituendo ordinauerit, ne illius pater poſſit bona ſua adminiſtrare. c. 128.n.3. et 4. 387

Vſusfructus quem habet pater in bonis filij, eo delinquente confiſcabitur.ibi.n.6.

Vtile.

Vtile per inutile non vitiatur, ſed quid in feudis.c.83.n.7. 255

Vxor.

Vxor mortuo viro poteſt petere antephatum, vel in pecunia, vel vt heredes correſpondeant.cap. 22.n.22. 74

Vxor quidquid habet in ſui poſſe, præſumitur ex bonis viri acquiſitum.c.71.n.3. 223

Vxor poteſt petere ſeparationem thori, viro adulterante.c.130.n.12. 394

Vxor eſt pars corporis viri.c.151.n.3. 443

Vxor militis, ſiue alterius perſonæ immunis, ſi vidua efficiatur an in collectis viri priuilegio gaudeat.c.250.nu.1.et 5. 703

FINIS INDICIS.

758

Digitized by Google

Digitized by Google